

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

L V C I A N I
S A M O S A T E N S I S
O P E R A,

Quæ quidem extant, omnia, è Græco fermone
in Latinum, partim iam olim diuersis
authoribus, partim nunc per
Iacobum Micylum,
translata.

Cum Argumentis & Annotationibus
eiusdem passim adiectis.

Collegij.

Sontrenij

for. J. W.

catalogo m. n. g. m.

16. 28.

L V G D V N I,
Apud Ioannem Frellonium

M. D. XLIX.

Λουκιανὸς εἰς τὴν αὐτὴν βίβλον.

Λουκιανὸς τάδε ἔγραψε, παλαιά τε μωρὰ τε εἰδώς,
μωρὰ γὰρ ἀνθρώποις καὶ τὰ δοκούντα σοφά.
ἐοίετο γὰρ ἀνθρώποισι διακεκρυμένον ἐν νόημα,
ἀλλ' ὃ σὺ θαυμάζεις, τὸ γὰρ ἑτέροις γέλως.

Lucianus de suo libro,

Lucius hæc scripsit, qui stultæque priscæque norat,
Stulta quidem vulgo credita, docta tamen.
Eximius non est sensus mortalibus ullus,
Sed quod tute probas, ridiculum est aliis.

Io. Aurato interprete.

Authores, qui in hoc opere ver-
tendo elaborarunt.

D. Erasmus Roterodamus.
Philippus Melanchthon,
Thomas Morus.
Augustinus Dathus.
Petrus Mosellanus.
Bilibaldus Birckheimerus.
Anastasius.
Vincentius Obsopœus.
Ioannes Sinapius.
Martinus Bolerus.
Ottomarus Luscinius.
Ponticus Virunius.
Iacobus Micyllus.

IACOBI MICYLLI AD OR-

NATISS. VIRVM, PHILIPPVM REIFFENSTEIN,

Gen. Dn. Ludouici Com. Stolbergen. &c. Consiliarium, &c.

In Luciani translationem præfatio.

NON clam me est, Philippe ornatiss. plerosque doctorum hominum in ea opinione versari, vt melioribus hisce literarum studiis non parū obesse existiment authores Græcos ex lingua sua transferre, & eosdem Latinè legendos promiscuè ac quoslibet proponere. Principiò enim aiunt proximis his annis, dum passim & absque delectu ex vtraque lingua Græci Latinique scriptores in alias conuertuntur, pauciores, qui vtramuis rectè ac planè discerent, extare cœpisse. Deinde autem & illud accidere solere, vt quia pleraque Græca ita scripta sunt, vt nisi in suo ac proprio sermone legantur, neque gratiam eandem retineant, neque parem potestatem, plurimum interim elegantiae atque nitoris, optimis atque elegantissimis quibusque translatis decedat. Ac mihi quidem cogitanti, propemodum ita res habere videtur. Vt enim quisque, non dico ignauissimus, sed diligentiae atque operæ parcissimus est, ita protinus ad id quod proximum & ante pedes est, diuertit: & relictis veris viuisque fontibus, ad turbidos interim, & vtcunque deductos riuos deflectit. Quo fit, vt bona atque humana hæc studia, ex altera sui parte iam pridem intermittantur, & illud anicenum ac suaue eloquentiae Græcae, vt ita dicā, viretum, desertum atque neglectum, paulatim iterum emarcescat. Quæ quidem res & me dudum ita commouit animo, vt cum nuper ab amico nostro Egenolpho rogatus essem, vt quæ Luciani reliqua, nec adhucdum conuersa restarent, ea cōuertenda Latinè susciperem, & authoris istius velut lacunas quasdam à superioribus relictas explerem: ipse quoque aliquandiu subsisterem, & quid faciendū in hac re esset, non nihil addubitarem. Est enim omnino author hic talis, vt eadem elegantia, eademque festiuitate reddi prorsus nequeat: & si Latino sermone suauitatem illius exprimere coneris, nihilo plus agas, quàm si phœnicopterum, aut psittacum, aliquem, detractis propriis atque natiuis plumis, alieno ac translatitio colore spectandum exhibeas. Attamen quia videbam cum alios non paucos, tum verò in primis Erasimum nostrum Roterodamum, virum ob excellentiam doctrinæ, & inexhaustam dicendi copiā, omni posteritati memorabilem, in hoc vertendo non parum elaborasse, easque translationes in manibus passim haberi ac volui, exemplum atque auctoritatem illorum neutiquam fugiendam aut improbandam putavi. Nam rursus neque illud satis æquum videbatur esse, tantos lepôres, tantamque rerum propè omnium scientiam, vna tantum lingua includi, & ab vno duntaxat quasi populo voluptatem hanc omnem parari. Proinde collectis omnibus aliorum versionibus, quas quidem reperire licebat, & iisdem argumentis & annotatiunculis quibusdam adiectis, sicubi res postulabat, proximo hoc anno, dum in schola Heidelbergensi easdem literas Græcas publicè doceo, quantum à reliquis laboribus otii mihi suppetebat, id omne in hanc operam impendi, & quæ reliqua restabant, quæ quidem obscurissima ac difficillima nonnulla erant, Latino sermone, quoad fieri potuit, exposui.

Rem conatus, vt quidem dicere te scio, non parum arduam, & plus multò audaciæ quàm laudis præ se ferentem. Quis enim non vereatur post tot præclaros & excellentes interpretes suum quoque, vt hoc verbo vtar, assumendum apponere? & quæ ab aliis vel ob difficultatem, vel ob verecundiam quoque relicta essent, ea tanquam nouus aliquis & nuper natus Hercules, aggredi sustinere? Sed audendum tamen fuit, quandoquidem Audentes fortuna iuuat, vt poeta ait. Neque verò video cur mirum adeò, aut insolens alicui videatur, si ipse quoque fortunam experiri volui, supràque vires aliquid meas in me suscepi, quãdò & Comicos antiquos illos videmus mutuò sibi frequenter obiecisse, quòd fabulas ex Græcis bonis Latinas facerent non bonas. Nam si æquum est, vt idem Comicus ait, ignoscere, Quæ veteres factitarunt, si faciunt noui: maior vtique venia nobis danda erit, qui & infeliciore seculo quàm illi, & alia atque diuersa lingua nati sumus. Iam si qua eiusmodi fortè sunt, (vt fortasse multa sunt) vt in iis vertendis nonnihil à vero aberrarim, cogitari illud quoque decet, quòd omnia ea Græcè quoque talia ferme sunt, vt veniam magis interpreti malè vertenti, quàm culpam promereri debeant. Nā illud demum reprehensione dignum est, non si quis insuetum atque asperum, sed si quis commune ac tritū iter ingressus, in eo alicubi labatur aut impingat. Quamquam equidem arbitror, quicquid huius est, facilem apud doctos & æquos lectores excusationem inuenire posse: præsertim cū viderint me non minore diligentia & cura in difficilioribus istis versatum esse, quàm alios interim in expeditis & planis. Illud verò inuidiosum & graue, quod quosdam clamitare audio, auctorem impium ac detestabilem in vulgus nos edere, cuius scripta satius multò fuerat suppressi, quàm eorum lectione aures pias offendi. Neque enim mala serenda esse, quando ea vltro, & vt Græcum prouerbum habet, neque quærentibus nobis obueniant. Nam quis ignorat, inquit, Samosatensem istū deorum pariter & hominum irrisorem, tot retro seculis ob impietatem damnatum, & ab aliis athei, ab aliis etiam apostatae cognomento diffamatum? Sed veniā nobis dabunt hac quoque in parte lectores. Neque enim nunc primum hoc opus ipsi aggredimur, & ante nos in eodem edendo elaborarunt viri, quorum authoritatem atque doctrinam nemo non sequitur, omnes sibi proponūt, & iam totus propè orbis comprobauit. Deinde autem quænam inuidia fuerit, ob vnum fortasse næuum aliquem in parte hærentem, totum corpus, venustum alioqui, & numeris, quod aiunt, omnibus absolutum, abiicere? Nam vt liuorem alibi aut maculam in ebore aut marmore sculpto toleramus, si cætera arti respondeant: ita & in authoribus, opinor, vitium vnum aliquod dissimulandum erit, si cætera eiusmodi sunt, vt legentibus vtilitatem aliquam non parua afferre possint. Impius Lucianus est: at contrà summa in eo eloquentia, summa dicendi festiuitas est, magna rerum varietas, magna scientia, multa eaque perfecta & solida item doctrina: & seu ridendo aliorum vitia corrigit, siue monendo aliquid præcipit ac docet, cum summa prudentia summum quoque iudicium coniunctum, & si dicere licet, in vno eo, omniū aliorum scriptorū exemplar. Quas sanè virtutes ac dotes adeò varias ac multas, ob vnum aliquod vitium repudiare, quàm sit æquum aut dignum, iudicandum aliis relinquo: mihi certè ne ipsum quidem hoc pium satis videtur. Nisi verò neque Liuius aut Cicero, neque Thucydides aut Plato, neque denique quisquam eorum qui vel exemplis vel doctrina communem hominum vitam erudire atque informare possunt, legendus propterea fuerit, quia ethnicus & tãquam paganus à nostra ac vera religione abfuisset. At etiam de Christo religiosè parum sensit. At fecerunt hoc alii item multi,

quorum

Luciani laus, ut
in præf. leg. f.

quorum tamen scripta & hodie nonnulla legimus, & ab antiquis olim tolerata fue-
re. Nam si p̄tōtinus ut quisque de fide in Christum, de religione syncera ac recta
min⁹ piē sentit aut loquitur, ita exterminandus atque extirpandus erit: non mo-
dō ex veteribus scriptoribus haud ita multos retinebimus, sed fortassis nec hodie
quidam ferendi erunt. Sed ut hosti aperto nemo quicquam credit, simulanti ami-
citiam, multa etiam arcana interdum committimus: ita nemo puto erit, qui alio-
qui sanæ mentis sit, qui etiam si videat Lucianum, pro insita atque innata illa dica-
citate non solum humanas res, verum etiam diuinas & sacras omnes arripere, &
veluti pro ludo quodam habere, ex eo quicquam offendetur, aut illius orationem
in exemplum trahet. Denique cur mirum adeo, aut nouum hoc putemus, si homo
ethnicus, & qui nunc causas agendo, nunc declamando, postremo etiā circa prin-
cipum aulas versando, dicendi cauillandique artibus omnem propē ætatem exe-
git, irreligiosē quædam & irreuerenter dicta reliquit, cum ne ipsi quidem illi qui
ex professo vitam religiosam ac sanctā degunt, religiosē omnia faciant & dicant?
Quorū aliquando mores & facta quia non omnino illorum dissimilia sunt, quæ
quoties suorum temporum philosophiam, & vanam istam virtutis atque doctri-
næ simulationem irridet, à Luciano describuntur. Iam illud quoque in mentem ali-
cui venire haud immerito posset, num ob hoc quidam illi tantopere succenseant,
quod in eius dialogis & descriptionibus istis similitudinem atque imaginem sui
quandam elucere, & p̄inde ut in tabula depictam cerni pertimescant. Odimus
enim ferē quæ malē facimus, & quoties factorū memoria in oculos incurrit, tan-
quam vulnera nuper sanata, necdum satis concreta, quemlibet etiam tactum re-
formidamus. Quare istorum quidem accusatio haudquaquam eō apud nos vale-
re debet, ut authorē talem ac tantum ē manibus abiiciamus, & tot præclara omnis
propē generis scripta, Vulcano atque igni, quod illis fortasse placeat, consecre-
mus. Ac longiore etiam defensione forsitan opus mihi foret, si ad alium quā ad
te Philippe candidissime, cui opus hoc dedicandum putarem, instituissē scribere.
Neque enim cuiusvis aures ad has vulgi opiniones obfirmatæ ita sunt, ut iis ni-
hil moueantur, aut easdem etiam ultro contemnant. At verō quia tecum mihi res
est, quem & familiariter multos iam annos cognoui, & quid ipse de rebus siue sa-
cris siue profanis, quod ad hanc causam attinet, sentire soleam, satis certō iam olim
scire confido: nihil necesse opinor est hīc nunc longius immorari. Quā ob rem ut
vela aliquando contraham, & orationi huic finem imponam, ego quia iam olim
optaui amoris atque animi erga te mei significationem aliquam tibi dare, neque
tamen hactenus vlla eius rei occasio sese mihi obtulit, qua id cōmodē potuissē:
non indignum aut alienum duxi, si hanc meam operam, quam in hisce Luciani
reliquis absoluendis impendi, tuo nomini inscriberem, tibi que dedicarem. Nam
ut cæteri amantes solent munusculis quibusdam aut aliis interdum rebus idoneis
memoriam suam apud eos quorum affectu ac desiderio tenentur, subinde reno-
uare, ita neque nobis inhonestum erit, arbitror, sensus ac voluntates nostras, hisce,
in quibus versamur, rebus ac studiis declarare. Neque verō indignum aut incon-
ueniens hoc tibi donum erit. nam si naturam atque ingenium tuum satis noui, aut
huius, aut nullius authoris lectione æquē delectabere. Tanta eius vbique facundia,
tanta rerum omnium elegantia atque festiuitas est. Prōinde accipe à me quicquid
hoc operis tandem est, quod à me profectum, ad aliorum labores accessit: quod te
principiō quidem consuetudinis ac voluntatis erga te meæ admoneat: deinde au-
tem & à laboribus curisque isti grauioribus, in quibus ferē versaris, digressum ex-

cipiat & refocillet. Nam hic profectò inuenies quod te quomodocunque affectum animo,reficere atque exhilarare possit:& siue seria,siue iocosa,siue domi,siue in agris,siue denique inter rusticandum,siue inter peregrinandum,lectione aliqua oblectare te volest, vnus hic author ad omnia loca & tempora aptissimus erit, semperque aliquid quod vel legisse vel addidicisse te iuuet, quasi recens ac nouum subministrabit.

IOAN. RIBITTVS ΦΙΛΕ'ΛΛΗΣΙΝ ΑΔΟ- LESCENTΙΒVS S. P. D.

DE O Opt. Max. semper gratias agere debemus, cùm ob cæterarum rerum, tum maximè ob literarum beneficia, quas nobis hõc tempore ita restitutas esse videmus, vt nulla vnquam ætate tot fuisset literatos, omnes dicant, & constanter affirmant. Quo diuino bono vt vtiliter possimus vti, ab eo ipso, qui hæc largitus est, suppliciter (quia supplices non aspernatur) petendum esse arbitror. Equidem viam & rationem, quam quidem norim, aliis tradere & monstrare non grauabor, vt hoc dono ad vtilitatem suam quisque vti possit, qui meum consilium sequendum putarit. Illud in primis propositũ nobis esse debebit, vt vbiq; summi illius artificis gloriã prædicemus, in vnum illum spectemus, finem studiorum hunc nobis proponamus. Homines enim conditi sunt vt Dei opera considerantes & admirantes, artificem summum omnium laudent, honorent, venerentur, & adorent. Quo posito fundamento, nihil iam sit, ex quo non aliquid ad nos vtilitatis manare possit. Atque vt de his Luciani Græci scriptoris operibus, quæ nũc sunt in manibus, aliquid dicamus, illud primo loco aperte profitebor, hominis impietatem mihi nullo modo probari, sed tantũ quæ vtilitates & documẽta hinc capi posse videantur, explicare voluisse. Et quoniam pietatis & religionis ratio nusquam alibi quærenda est, nisi in scripturis diuinitus inspiratis, quæ solæ meram continent veritatem, nullo contaminatam mendacio: reliqua omnia scripta ad hunc Heraclium lapidẽ exploranda sunt, id est, ad sacrorum codicum normam sunt dirigenda & corrigẽda, vt vel probentur vel improbentur de religione disputationes: id quod maximè faciendum esse puto in Luciani disputationibus, quæ summam sæpe impietatem spirare & continere videntur. Sed de his posterius: prius enim dicam de iis quæ summam habent vtilitatem sine vllõ religionis periculo. Quòd si vera est illa omnium ferè sermone trita sententia, nullum esse librum tam malum, qui non aliqua ex parte profit, cur Luciani libros repudiare debeamus, causam prorsus video nullam, cùm præsertim non aliqua ex parte, sed multis prodesse possint. Est enim in hoc authore summa linguæ Græcæ proprietates, & Atticisimi exquisita obseruatio. Thomas quidem Magister in Atticarum vocum obseruationibus, huius ipsius scriptoris testimoniis quàm creberrimè vtitur ad Atticisimum restituendum. Tzetzes nobilis Hesiodi interpres, hunc plurimum dicendi facultate valuisse, eque seruii penè conditione ad summos dignitatis gradus propter eloquentiam euectum esse, & Syrum oratorem vocatum scribit. Ex quorum testimoniis iam satis intelligi arbitror, nullum esse huius scriptum, quod non cum vetustissimis facillimè comparari

rari possit, si eloquentiæ tantum habeatur ratio. Addere iam licet nostræ ætatis hominum iudicia doctissimorum. Budæus quoties ad Atticam & Græcam dicendi rationem commōstrandam, ex his scriptis testimonia producit? quoties Erasmus? quoties alii innumerabiles, qui aliquid de syntaxi Græcorum literis mandarunt? quibus enumerandis nimium longa poneretur oratio. Iam tot interpretum disertissimorum testimonia quanti sunt? nullus est enim ex his qui ex Luciani scriptis aliquid Latinè conuertendum susceperunt, qui nō huic summam & maximè Atticam tribuat eloquentiam. Quid publica florentissimarum Academiarum testimonia, quantum habent ponderis? Lutetia hunc pueris linguæ Græcæ discendæ causa proponit, Louaniū non repudiat. In Britannia non solum enarratur in scholis, verum etiam illhic extiterūt, qui, quæ de Græco conuerterant, ediderunt. Quid commemorē Germaniæ gymnasia literarū, vbi maxima ex parte Latinus factus est Lucianus? Italia hunc authorem prima in lucē protulit. Atqui nunquam talia extarent testimonia & studia horum librorum, nisi homines doctissimi in eis Græcam & Atticam eloquutionē constantissimè obseruatam esse vidissent. Quæ enim pars vel exigui libelli in tot operibus reponatur Atticæ expers eloquentiæ? Profecto nulla. Attici sales, Atticæ ironiæ non illepidæ suo loco sic aptæ sunt, vt facile quiuis iudicare possit, hunc vitium ineptiarum & vidisse, & vbiq; diligenter vitasse. Venio ad varietatem, quæ in his scriptis tāta est, vt nulla ferè res sit, quæ quidem in sermonem incidat, cuius hīc non fiat mentio, vel etiam iusta disputatio. Atque hoc sic habere, res ipsa loquitur. Tot enim, tamque variæ librorum inscriptiones, an non quod dico satis declarant? Vt omittam sapissime in eadem inscriptione res admodum varias contineri. Ex quo illud accidit, vt variæ quoque utilitates percipi posse videantur. Quæ res plana fieri possit, si animaduernerimus, omnes philosophiæ partes hīc summa eloquentia esse pertractatas. Atque vt primum à primis ordiamur, permulta quæ ad grammaticam literarum rationē pertinent, hīc reperire poteris, non sine maximo fructu, & sine vlla pietatis iactura. *Δίκη φωνημάτων* iucunda quædam, non illa quidē arida & ieiuna dabit præcepta. Deinde in eo libello, qui *ὑπὲρ τῆς ἐν τῇ προσαγορεύσει ὁρίσεως* inscribitur, quàm copiose & grauiter de duobus maximè verbis *χαίρειν* καὶ *ὕγιάνειν* disputat? qua disputatione quid est *γραμματικώτερον*? In *Λεξιφάνει* disertè obsoleta ab vsitatis distinguit, & discernenda proponit, antiquarios non illepidè repræhendens. **ὀδολογικῆς* vocabulorum proprietatem & translationem non obscure docet, & multis veterum testimoniis confirmat. Quid aliud agit in **ὀδολοσιῆς*, quàm linguam docet Græcorum & Atticorum? Ex quibus omnibus, quàm copiosas de literis & verbis Græcorum studiosi assumere possint disputationes, superuacaneum foret longa oratione explicare. Quodd si est Grammatici historias enarrare, & scribendæ historiæ leges præscribere, hæc omnia si requiris, habes in eo libro, qui *πῶς δὲ ἰστοῦν γράφειν* inscribitur. Historiæ scriptiōis ficta exempla summa festiuitate descripta, duo libri, qui *ἀληθῆς ἰστορίας λόγοι* inscribuntur, continent: vt si quando seueritatem relaxare voles, nusquam quod cupis facilius quàm hīc reperire possis. Vera autem, minimèque ficta, in Alexandro inuenire licet. Quid *Δημόνακος βίος*, an quicquam non historia dignum complectitur? *Μακρόβιοι* multarū sunt instar historiarum. Peregrini mors nō vulgaris, historiā non vulgare continet. In *Συμῆν* δὲ *ὑποδοσιῆς* non infeliciter. Nam Symposiū veramne an fictam cōtineat narrationē, nihil certi cōstitui potest. Vtcunq; se res habet, ita iucundus est in narrādo, vt in eo omnes narrādi virtutes inesse intelligi facillimè possit. Qua in parte quantū insit utilitatis, paucis verbis exprimi non potest: ex iis petere

licebit, qui diligenter historiæ laudes persecuti sunt. Illud vnum modò dicam, sic artem scribendæ historiæ hîc tradi, vt vel inuitus assentiri & probare quæ docet, victus ratione, cogaris. Vitiosas scriptiones ita emendat euidenter, vt qui sic scripserint, facillimè ad huius limam sua scripta emendare possint. Iam verò summū hunc esse disputatorem, tot dialogorum confectio planum facit, cū præsertim Dialogus & Dialectice ab eodem manent fonte. In Parasitica quidem sic definitionem tractat, vt facillè appareat hominem fuisse *διαλεκτικώτατον*. Et Dialecticæ sparsa sunt aliquot *ἀξιώματα* per totū scriptionis corpus, vt inueniendi & iudicandi rationem totam, qui cernunt acutè, hîc expressam & explicatam videri posse manifestum sit. Sed quid immoror, cū sine Dialectices perfectissima cognitione, dialogos confici non posse constet? Ad Rhetoricen veniamus, de qua multa dicere intempestiuum fuerit, cū tam multa hic ipse scriptor Rhetorices monumenta videntia reliquerit, quæ de ipsius eloquentia testari & apertè dicere videntur. Nam vt dialogorum admirabilem facundiam & festiuitatem præteream, quanta, quæso, sunt eloquentiæ illa præcepta, quæ in *ῥητορικῆς διδασκαλῆς* disertissimè & festiuissimè traduntur? Laudationes tam multæ Demosthenis, domus, balnei, patriæ, muscæ denique, quam partem eloquentiæ prætermittunt? Quid commemorem vituperationes, quæ ex eadem arte proficiunt? quid apologias? quid declamationes, quæ ex ipsis inscriptionibus indicantur, vt nihil sit eas nominari necesse? Eloquentiæ studiosi hinc præclara habent exempla, quæ sibi proponere possint ad imitandum, *ἐκαστὸς ἐλπίσει* studere volent. Quid de Physice, quæ indagatrix & venatrix Naturæ est, dicam? cuius quàm fuerit hic studiosus, ex eo qui est *περί ἡλικίας*, cognoscere licebit. Dipsadum naturam quis melius describere queat? Quis nostrū Pelæos dracones nosset sine huius naturæ venatoris descriptione? Mirum quàm multas habeat comparationes ex rerum natura petitas. *Εν τῷ περὶ ἡλικίας* præclara est duobus cernendi & audiendi sensibus disputatio, dignaque quam Physici studiosè legant. Alcyonis natura quàm admirabilis describitur? Infinita sunt, quæ si diligenter obserues, te in tota Physices ratione multò instructiorem efficere possint. Tertiam philosophiæ partem, quæ in vitam & mores distributa est, sic persequitur, vt modò fictis, modò veris narrationibus vtens, varios hominum mores ante oculos ponat, vt qui legunt, ea sub oculos subiecta cernere videantur: in quibus tempestiuissimè adhibet acerrimas vitiorum vituperationes, ne quis vitia pro virtutibus imitetur. Cūque omnia vitia vehemēter sæpe repræhendat & vituperet, auarorum tamen miseras & sordes non vno loco, sed semper acerbissima oratione infectatur, & meritò: nā & nostræ literæ disertè dicunt *φιλαργυρίαν πάντων κακῶν ῥίζαν*. Deridet spem in rebus inanissimis fixam. Et Christiani iustissimè derident quæ cæteri mortales stultè mirantur: cuius disputationis plenæ sunt Prophetarum & Apostolorum scripturæ. Superstitionum derisio quid habet alienum à pietate? cū impia deridere & detestari, pars quædam sit pietatis. Frigidè enim pii censendi sunt, qui omnem nō execrantur impietatem. Isidis capilli, Geryonis ossa, & infinita eiusdem generis, an non satis docent superstitionem totam ab idololatriis, non à Christianis vnius Dei adoratoribus, emanasse? Atenim multa hîc sunt, quæ sine vlla dubitatione impietatem complectuntur. At ex his quoque boni maximas utilitates capere possunt. Nam vera religione imbuti, si præstabunt constantiam, nullis argumentis à recto abducentur. Quis hosti aperto fidem habet? Legentibus impia, illa cogitatio subeat, hominem tanta eloquentia, tam turpiter prodegisse suā eloquentiam, quam diuinis erga homines beneficiis deprædicandis consumere potuisset

tuiſſet honeſtiſſimé. Si horum in mentem venerit, dubium non eſt, quin quod eris eloquentiæ conſecutus, id omne ſis honeſtius conſumpturus, quàm conſumpſerit is, quem cogitatione repræhendas : abundèque hoc modo magnum ceperis fructum, ſi tuam dicendi facultatē ad veri monarchæ C H R I S T I laudes prædicandas totam contuleris, cuius vnus principatus ſempiternus eſt. Sed de vtilitate capienda ex libris profanis, extrat Baſilii Magni doctiſſima oratio, ad quam plura cupientem remitto. Illud libenter oſtenderem, hîc multa eſſe quæ ad ſacrarum literarum intelligentiam faciunt, vt de coronis, de athletis, de ignoto Deo Athenienſium, quorum omnium hîc reperiuntur explicationes copioſiſſimæ. Sed hæc ſibi quiſque ad ſuam vtilitatem legendis his obſeruare facilè poſſit. De Mathematicis nihil eſt neceſſe vt moleſta oratione vos onerem. Astrologiam tenuiſſe, libellus *περί ἀστρολογίας* clarè teſtatur. Muſicam continet *ὁ περί ὀρχήσεως λόγος*. Geometram fuiſſe perinſignem ex eo intelligere debemus, quòd Syrus cùm eſſet, totam luſtrarit Græciam, Italiam, Galliam, orbis regiones nobiliſſimas. Huc adde, quod ex Apologia intelligi datur, quæ eſt *περί τῶν ἐπὶ μιᾷ σ.ω.ό.γ.ω.ν*, hunc ipſum ſub imperatore Romano magiſtratu functum publico. Arithmetices ignarus non fuit, quem tot nobiliſſimas artes perdidiciſſe conſtat. Valete, illud non ignorantes, araneas venena, apes mella ſibi ex eodem coaceruare ſolere. Lauſannæ, anno virginei partus M. D. X L V. I I I. Calend. Martii.

Πόρι τῶ ἡνυπνίου, ἡτοι βίῳ Δεκκιανῶ.
Πρὸς τὸν ἀπὸντα, Προμηθεὺς εἰς ἡνυπνίου.
Πρὸς Νιγρίνου ἐπιτολή.
Νιγρίνου, ἡ πόρι φιλοσόφου ἡνυπνίου.
Δίκη φωνήεντων.
Τίμων, ἡ μισάνθρωπος.
Ἀλκυον, ἡ πόρι μεταμορφώσεως.
Προμηθεὺς, ἡ Κάκαστος.

ΘΕΩΝ ΔΙΑΛΟΓΟΙ.

Προμηθεὺς καὶ Διὸς.
Ἔρωτος καὶ Διὸς.
Διὸς καὶ Ἑρμῆ.
Διὸς καὶ Γανυμήδεος.
Ἥρας καὶ Διὸς.
Ἥρας καὶ Διὸς.
Ἀπόλλωνος καὶ Ἥφαιστου.
Ἥφαιστου καὶ Διὸς.
Ποσειδῶνος καὶ Ἑρμῆ.
Ἑρμῆ καὶ Ἥλίου.
Ἀφροδίτης καὶ Σελλήνης.
Ἀφροδίτης καὶ Ἑρώτος.
Διὸς, Ἀσκληπιοῦ, καὶ Ἡρακλέους.
Ἑρμῆ, καὶ Ἀπόλλωνος.
Ἑρμῆ καὶ Ἀπόλλωνος.
Ἥρας καὶ Λητῆος.
Ἀπόλλωνος καὶ Ἑρμῆ.
Ἥρας καὶ Διὸς.
Ἀφροδίτης καὶ Ἑρώτος.
Θεῶν κρίσις.
Ἄρεως καὶ Ἑρμῆ.
Πανὸς καὶ Ἑρμῆ.
Ἀπόλλωνος καὶ Διονύσου.
Ἑρμῆ καὶ Μάϊας.
Διὸς καὶ Ἥλίου.
Ἀπόλλωνος καὶ Ἑρμῆ.

ἙΝΑΛΙΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ.

Δωρίδος καὶ Γαλατίας.
Κύκλωπος καὶ Ποσειδῶνος.
Ἀλφειῶ καὶ Ποσειδῶνος.
Μενελάου καὶ Πρωτέως.
Πανόπης καὶ Γαλήνης.
Τρίτωνος, Ἀμυμώνης, καὶ Ποσειδῶνος.
Νότι καὶ Σεφύρης.
Ποσειδῶνος καὶ Δελφίνου.
Ποσειδῶνος καὶ Νηρηίδου.
Ἰρίδος καὶ Ποσειδῶνος.
Ξάνθης καὶ Θαλάσσης.
Δωρίδος καὶ Θέτιδος.
Ποσειδῶνος καὶ Ἐνιπέως.
Τρίτωνος καὶ Νηρηίδου.
Σεφύρης καὶ νότι.

ΝΕΚΡΙΚΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ.

Διογένης καὶ Πολυδῶντος.
Πλάτων, ἡ καὶ Μενίππης.
Μενίππης, Ἀμφιλόχου, καὶ Τροφονίου.
Ἑρμῆ καὶ Χάρωνος.
Πλάτωνος καὶ Ἑρμῆ.
Τερψιῶνος καὶ Πλάτωνος.
Ζήνωνος καὶ Καλλιδημίδου.
Κνήμιονος καὶ Δαμνίππης.
Σιμόν καὶ Πολυστράτου.
Κάρωνος καὶ Ἑρμῆ.
Κράτητος καὶ Διογένης.
Ἀλεξάνδρου, Ἡαννίβου, Μίνω, καὶ Σίπριονος.
Διογένης καὶ Ἀλεξάνδρου.
Ἀλεξάνδρου καὶ Φιλίππου.

Somnium seu vita Luciani Col. 1.1
Cōtra eū qui dixerat, Prometheus es in verbis 7.1
Epistola ad Nigrinum 11.1
Nigrinus, siue de moribus Philosophorum ibid.
Iudicium vocalium 23.10
Timon, siue Misanthropos 27.1
Alcyon, siue de transformatione 43.1
Prometheus siue Caucasus 46.20

DE ORVM DIALOGI.

Promethei & Iouis 53.30
Cupidinis & Iouis 54.40
Iouis & Mercurii 55.20
Iouis & Ganymedis 55.50
Iunonis & Iouis 57.20
Iunonis & Iouis 58.40
Apollinis & Vulcani 60.10
Vulcani & Iouis 61.10
Neptuni & Mercurii 61.50
Mercurii & Solis 62.40
Veneris & Lunæ 63.30
Veneris & Cupidinis 64.10
Iouis, Aesculapii & Herculis 65.1
Mercurii & Apollinis 65.50
Mercurii & Apollinis 66.30
Iunonis & Latonæ 67.10
Apollinis & Mercurii 68.10
Iunonis & Iouis 68.50
Veneris & Cupidinis 69.30
Dearum iudicium 70.30
Martis & Mercurii 75.20
Panos & Mercurii 76.1
Apollinis & Bacchi 77.1
Mercurii & Maiæ 77.50
Iouis & Solis 78.40
Apollinis & Mercurii 79.40

DIALOGI MARINI.

Doridis & Galatææ 80.50
Cyclopi & Neptuni 82.1
Alpei & Neptuni 83.1
Menelai & Protei 83.40
Panopes & Galenes 84.20
Tritonis, Amymones & Neptuni 85.1
Nori & Zephyri 85.50
Neptuni & delphinum 86.20
Neptuni & Nereidum 87.1
Iridis & Neptuni 87.50
Xanthi & Maris 88.20
Doridis & Thetidis 88.50
Neptuni & Enipei 89.30
Tritonis & Nereidum 90.1
Zephyri & Nori 91.10

MORTVORVM DIALOGI.

Diogenis & Pollucis 93.10
Pluto, seu contra Menippum 94.20
Menippi, Amphilochoi, & Trophonii 95.10
Mercurii & Charontis 95.50
Plutonis & Mercurii 96.30
Terpsionis & Plutonis 97.20
Zenophantæ & Callidemidæ 98.30
Cnemonis & Damnippi 99.10
Simyli & Polystrati 99.50
Charontis & Mercurii 101.1
Cratetis & Diogenis 103.50
Alexandri, Hannibalis, Minois & Scipionis 105.1
Diogenis & Alexandri 107.10
Alexandri & Philippi 108.40

Ἀχιλλεύς

Ἀχιλλεύς καὶ Ἀντίλοχος.
 Διογένης καὶ Ἡρακλῆς.
 Μενίππος καὶ Ταντάλος.
 Μενίππος καὶ Ἑρμῆς.
 Αἰακὸς, Πρωτεσίλαος, Μενελάος, καὶ Πάριδος.
 Μενίππος, Αἰακὸς, Πυθαγόρας καὶ Σωκράτης.
 Μενίππος καὶ Κέρβερος.
 Χάρων, Μενίππος καὶ Ἑρμῆς.
 Πρωτεσίλαος, Πλούτωνος, καὶ Προσεφώνης.
 Διογένης καὶ Μανώλης.
 Νίρεος, Θερσίτης καὶ Μενίππος.
 Μενίππου καὶ Χείρωνος.
 Διογένητος, Ἀντισθένητος, Κράτητος καὶ Πτωχῆ.
 Μενίππου καὶ Τειρεσίης.
 Αἴαντος καὶ Ἀγαμέμνονος.
 Μίνως καὶ Σωκράτης.
 Μενίππου καὶ Φιλωνίδου, καὶ Νεκυομαντία.
 Ψήφισμα.
 Χάρων, καὶ Ἐπισκοπῶντες.
 Πόρι Θυσίῳ.
 Βίῳ Πράσι.
 Ἀλιδός.
 Κατάκλους, καὶ Τύραννον.
 Πόρι τῶν ἐπὶ μιᾷ συνόντων.
 Ἀπολογία πόρι τῶν ἐπὶ μιᾷ συνόντων.
 Ὑπὲρ τῶν ἐν τῇ προσωπογραφίᾳ ὡρίσματος.
 Ἑρμότιμος, καὶ περὶ αἰρέσεων.
 Ἡρόδοτος, καὶ Αἰτίῳ.
 Ζεύξις, καὶ Ἀντίοχος.
 Ἀρμονίδης.
 Σκύθης, καὶ Πρίξενος.
 Πῶς δὲ ἰστορίαι συγγράφου.
 Ἀληθὲς ἰστορίας λόγος πρῶτος.
 Δόρυς.
 Τυραννοκτόνος.
 Ἀποκηρυγόμενος.
 Φάλαρις πρῶτος.
 Δόρυς.
 Ἀλέξανδρος, καὶ Ψευδομαντῆς.
 Περὶ ὀρχήσεως.
 Λεξιφάνης.
 Εὐνυχῶν.
 Περὶ ἀστρολογίας.
 Δημόνακτος βίος.
 Ἑρωτες.
 Εἰκόνες.
 Ὑπὲρ τῶν ἐκόνων.
 Τόξαρις, καὶ Φίλια.
 Λέκιος, καὶ ὄνος.
 Ζῶνς ἐλεγχόμενος.
 Ζῶνς Τραγωδίας.
 Ὀνειρῶν, καὶ Ἀλεκτρυῶν.
 Ἰκαρομένιππος, καὶ Ὑπερνέφελος.
 Δίς κατηγορούμενος, καὶ δικάζομαι.
 Περὶ παρασίτου, καὶ τοῦ ὅτι τέχνη ἢ παρασιτική.
 Ἀνάχαρσις, καὶ περὶ Γυμνασίου.
 Περὶ νένθους.
 Ῥητόρων διδασκαλῶν.
 Φιλοσοφίας, καὶ ἀπιστίας.
 Ἰππίας, καὶ Βαλανεύου.
 Προλαλία, καὶ Διόνυσος.
 Προλαλία, καὶ Ἡρακλῆς.
 Περὶ τῶν ἡλεκτρῶν, καὶ τῶν κύκνων.
 Μύσας ἑγκαίμιον.
 Πρὸς τὸν ἀπείδουλον, καὶ πολλὰ βιβλία ὠνόμενον.
 Περὶ τῶν μὴ ῥαδίως πιστέειν Διαβολῆς.
 Ψευδολογίας, καὶ περὶ τῆς ἀποφράδος.
 Περὶ τῶν οἰκῶν.
 Μακρόβιοι.

Achillis & Antilochi	110.20
Diogenis & Herculis	111.20
Menippi & Tantal	112.40
Menippi & Mercurii	113.20
Aeaci, Protefilai, Menelai, ac Paridis	113.50
Menippi, Aeaci, Pythagoræ, ac Socratis	114.30
Menippi & Cerberi	116.10
Charontis, Menippi, & Mercurii	116.50
Protefilai, Plutonis, & Proserpinæ	117.30
Diogenis & Mausoli	118.10
Nirei, Therstæ & Menippi	119.20
Menippi & Chironis	119.50
Diogenis, Antisthenis, Crate, ac mendici	120.40
Menippi & Tiresiæ	122.50
Aiacis & Agamemnonis	123.40
Minois & Softrati	124.20
Menippus, seu Necyomantia	125.20
Decretum contra diuites	132.40
Charon, siue Contemplantes	133.10
De Sacrificiis	145.1
Vitarum auctio	150.1
Piscator	159.10
Cataplus, siue Tyrannus	175.1
De mercede conductis	186.1
Apologia pro mercede conductis	205.20
Pro eo quod inter salutandū verbo lapsus fuerat.	
Hermotimus, siue de sectis	217.1 [211.40]
Herodotus, vel Aetio	259.30
Zeuxis vel Antiochus	262.20
Harmonides	267.1
Scytha, vel H o s p e s	270.10
Quomodo historia scribenda sit	275.30
Historiz veræ lib. 1.	296.1
Lib. II.	308.30
Tyrannicida	321.1 Decla. Eras. resp.
Abdicatus	328.30
Phalaris primus	365.30
Phalaris secundus	375.40
Alexander, seu Pseudomantes	382.30
De saltatione	385.50
Lexiphanes	403.20
Eunuchus, seu Pamphilus	421.40
De Astrologia	432.30
Demonactis vita	436.10
Amores	441.1
Imagines	449.50
Pro imaginibus	470.20
Toxaris, siue de amicitia	479.30
Lucius, siue Asinus	489.30
Iupiter confutatus	512.40
Iupiter Tragœdus	528.40
Somnium, seu Gallus	535.1
Icaromenippus, siue Hypernephelus	554.50
Bis accusatus, seu Fora	569.30
De parasito, seu quod ars sit parasitica	582.10
Anacharsis, seu de Gymnasiis	597.10
De luctu	614.30
Rhetorum præceptor	631.30
Philopseudes, siue incredulus	635.40
Hippias, seu Balneum	644.1
Allocutio, seu Bacchus	657.50
Præfatio, seu Hercules Gallicus	661.1
De Electro, seu cygnis	664.10
Muscæ encomion	666.10
Adversus indo. lib. supellecti. tumentem	668.10
De non temere credendo calumniæ	671.1
Pseudologista, siue de Apophrade	679.30
De domo.	687.20
Macrobi	697.50
	706.10
Παρίδος	

Πατριδ^α ἐγκώμιον.
Περὶ τῶν διψάδων.
Διάλεκτος πρὸς Ἡσιόδοτον.
Πλοῖον, ἢ οὐχ αἶ.
Τραγοποδάγρα.
Ὠκύπτερος.

ἙΤΑΙΡΙΚΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ.

Γλυκέρα καὶ Θάσις.
Μυρτίον, Πάμφιλος, καὶ Δωρίς.
Μήτηρ καὶ Φίλινα.
Μελίττα καὶ Βακχίς.
Κλωνάριον καὶ Λέαινα.
Κρωβύλη καὶ Κορίννα.
Μήτηρ καὶ Μυρτίον.
Ἀμπελίς καὶ Χρυσίς.
Δορκάς, Παννυχίς, Φιλοστράτος, καὶ Πολλέμιος.
Χελιδόνιον καὶ Δροσί.
Τρύφαινα καὶ Χαρμίδης.
Ἰόεσσα, Πυθίας καὶ Λυσίας.
Λεοντίχ^{ος}, Χλωιδίας, καὶ Ὑμνίς.
Δωρίων καὶ Μυρτάλη.
Κοχλὶς καὶ Παρθένις.
Περὶ τῆς περιγρίνου τελευτῆς.
Δραπέττα.

ΤΑ ΠΡὸς Κρόνον.

Ἰερὸς καὶ Κρόνος.
Χρονολόγιον.

ἘΠΙΣΤΟΛΑὶ Κρονικαί.

Ἐγὼ Κρόνῳ χάρειν.
Κρόν^{ος} ἐμοὶ τῶν τιμωτάτων χάρειν.
Κρόν^{ος} τοῖς πλεονέκτοις χάρειν.
Οἱ πλεονέκτοι ἐμοὶ Κρόνῳ χάρειν.
Συμπόσιον, ἢ λάπθαι.
Περὶ τῆς συνέτης θεῶν.
Δημοσθένους ἐγκώμιον.
Θεῶν ἐκκλησία.
Ψήφισμα.
Κωϊκὸς καὶ Λυκί^{ος}.
Ψευδοσοφιστής, ἢ Σολοικιστής.
Φιλόπατρις, ἢ διδασκόμενος.
Χαρίδημος, ἢ περὶ κάλλους.
Νέερον, ἢ περὶ τῆς οὐχίας τοῦ Ἰσθμοῦ.
Hic Dialogus non est Luciani,
Sed neque hic.

Patriæ encomion
De dipsadibus
Dissertatio cum Hesiodo
Nauigium, seu vota
Tragopodagra
Ocyprus
711.40
714.50
717.50
720.40
734.40
741.30

DIALOGI MERETRICII.

Glycera & Thais
Myrtium, Pamphilus & Doris
Mater & Philinna
Melissa & Bacchis
Clonarium & Leana
Crobyle & Corinna
Mater & Musarium
Ampelis & Chrysis
Dorcas, Pannychis, Philostratus, Polemon
Chelidonium & Drofe
Triphæna & Carmides
Ioessa, Pythias & Lysias
Leontichus, Chenidas & Hymnis
Dorio & Myrtale
Cochlis & Parthenis
De morte Peregrini
Fugitiui
745.10
745.50
747.10
748.20
749.50
751.1
752.30
753.50
754.50
756.30
757.60
759.10
761.20
763.20
764.30
765.20
777.10

SATVRNALIA.

Sacerdos & Saturnus
Cronosolon, id est Saturnalium legum lator
785.50
789.10

EPISTOLAE SATVRNALES

Ego Saturno Salutem
Saturnus mihi clarissimo S.
Saturnus diuitibus Salutem
Diuites Saturno S.
Symposium, vel Lapithæ
De Syria Dea
Demosthenis encomium
Deorum concilium
Decretum
Cynicus & Lycinus
Pseudosophista seu Solæcista
Philopatris, seu qui docetur
Charidemus, siue de pulchritudine
Nero, siue de fossione Isthmi
Palinurus
Virtus Dea
791.40
793.40
795.10
796.50
797.50
810.40
826.20
837
841
842
848.50
855.1
864.1
873.1
876.10
893.1

LUCIANI

INDEX ALPHABE- ticus in Luciani opera.

A D E O inuiti agimur 114.10
Ab Aeaco parum abesse, prouerb. 206.20
Abauchas & Gyn-
danes Scythae, nobile
amicorum par. 511.40
Abderitica febris 275.60
Abditionis causa 366.20. & 373.1
Aboni murus 388.50
Abonotichitarum ciuitas 399.50
Abraea Luciani matris amica 514.1
Abrotanum meretrix 745.10
Absurdus statim initio repugnandum 253.1.10
Abundantiam rerum omnium natura no-
bis indulget 844.30
Aburtace quid 431.10
Aademicorum dogmata 154.50
Aademicici in capo Elyfio non sunt 312.40
Academia & pro se & contra se causam
perorans 589.10
Accidens, & prater accidens 155.10
Accissantes in muneribus oblatis 193.30
Accurata victus ratio longauos facit
707.10
Accubitus honoris contentio 800.40
Accusatio & confutatio deorum gentiliu.
857.1. & sequentibus
Accusatio rei cum defensione eiusdem com-
ponenda 682.1
Accusationes & laudes historici quales ef-
se debeant 295.1
Accusationes manium apud Rhadaman-
thum 184.1
Acherontica palus 632.10
Acinacis et Zamolxis & Ventus dii Scy-
tharum 272.20. & 503.40.50
Acus meretrix 749.1
Achilles qualis fuerit 110.30. &
562.50. & 739.60
Achilles ut permotus ad armorum aspe-
ctum 699.30
Achilles inter virgines latitans 750.40
Achillis fatum 859.60
Aqua quae dicantur 431.50
Aerapantini Graeci sunt, & Dores 382.20
Aerisus Danaes pater nimium in filiam
zelotypus 89.1.10. Eius custodia ut
decepta 561.10
Aetion a canibus disceptus 67.60. &
766.30. & 788.30
Aetionum variarum species 588.30
Aetionus vs 830.60
Aetus nostri liberine sint, an ex fato et ne-
cessitate 124.40.50
Acus candefacta vsus in signis resignandis
392.30
Ad aquam dicere, & ad aquam scribere
829.50
Adamantine mentis philosophi 391.30
Ad mirationi esse cupiunt diuites 18.40

Adollescentes a philosophis non bene infor-
mantur moribus 257.1.10
Adollescentes securiores sunt 346.1
Adollescentes tredecim pro puella una se
morti obijciantes 870.40
Adollescentes ut pecunias ad amores suos a
parentibus extorqueant 753.30
Adollescentum reuerentia 656.50
Adollescentia ad voluptate proclius 829.20
Adorandi mirus mos 825.30
Adorari se quidam volunt & exosculari
17.50.60
Adorari se permittentes tyranni, apud in-
feros ridentur 94.60
Adoratio indorum qualis 408.10.20
Adraesca a tergo assisens vltrix 208.30.
& 759.60
Adraisti fatum 532.50
Adversa qua mutuo amici ferunt, leuiores
460.20
Adulatio malum maxime seruire 209.20
Adulatio dominorum doctos se videri vo-
lentium 202.30
Adulatio ridiculorum 199.60
Adulator nescit historicus 290.50
Adulatores, dinitum affecla 39.60
Adulatores & palaestrici aula accommo-
dati 189.10
Adulatores, odiosi 280.30
Adulatores perniciosiores sunt iis quibus a-
dulantur 18.20
Adulatorum dolus aduersus adollescentes
405.1
Adulatores tyrannorum 872.40
Adulter deprehensus impune occiditur a ma-
rito 357.30
Adultera a matre suo occisa 496.20
Adultera mulieris vestimenta ad captan-
dos adollescentes 494.40
Adultera velut quaedam descriptio 595.10
Adulterium eunucho obiectum 435.20. &
818.50
Adulterium Martis & Veneris inde con-
fictum 439.50
Adulterij sedus exitus 496.20
Adulteros Salathi legis seueritas 207.30
Adymachus Machlynia dux 505.50
Adytum mira venerationis 821.30
Aecacus portorio apud inferos colligendo pra-
fectus 135.10. Eius regia. 632.20
Aecacus Mercurium obiurgans 177.10
Aedes in re familiari primum paranda
726.40
Aedis sacra opulenta descriptio 821.10.
& sequentibus
Aedium conductarum pretium diuites pau-
peribus Saturnalib. soluant 790.50
Aedificij commodi architectatio 660.20
Aedificia aurata non plus tegunt quam ca-
sa 845.50
Aegiali 402.1
Aegisthi pictura 705.1. fatum 860.10

Aegrotantium alimenta, prouerb. 189.50
Aegroti hominis immutatio 501.1
Aegroti tollendi ratio callidissima 350.30
Aegyptij, nouitatis admiratores non sunt
9.10. & 840.50
Aegyptiorum characteres hieroglyphici
239.20
Aegyptiorum saltatio 408.30. Diminatio
437.20
Aegyptiorum dii, ridiculi 147.1. & 475.20. &
489.1. & 551.20
Aegyptij, agricola 576.40
Aegyptiorum sepultura 635.1
Aegyptiorum sacri scriba longaeui 707.1
Aegyptiaca corna 722.1
Aegyptij philosophi 779.20
Aegyptij lingua ridicule imitata. 803.20
Aegyptij, hominum antiquissimi 812.1
Aeneas cur Veneris filius putatus 439.20.30
Eius pictas 876.50. & trepidatio in tem-
pestate 878.20. animi praesentia iud.
Aeolocentaurus 308.1
Aequalibus inuidiosum esse, gloriosum
376.20
Aequalitas apud inferos 110.50. &
119.40. & 131.1
Aequalitas, iniustitia pensum 681.50
Aer in calicem expressus, pro potu 302.50
Aer intextus araneis 300.20
Aerca nauigatio 298.40
Aerocordaces & Aeroculices 300.30
Aesne an aurum praestantius 139.1
Aes alienum pauperum, diuites Saturnali-
bus soluant 790.50
Aeschylus pugillarium pretium 675.40
Aeschylus ebrius tragœdias scribebat
829.50
Aeschines tympanistria filius 5.1. pa-
rasitus 605.60
Aeschines & Socrates optimi imitatores
477.30
Aesculapius & Hercules de discubitu con-
tendentes 65.10. & dein. 389.1
Aesculapius suppositicius deus 390.30. &
397.1 **Deus as-
scripticius** 839.50
Aesculapij miseria 583.50. honos
832.30
Aesculapius ut morbos curaret 647.50
Aesopus Phryx apud beatos inferos pro mo-
rione 312.30. fabularum scriptor
572.50
Aesopicus apollogus nunquam seruum esse de
via mala respiscere 258.30
Aetas vniuersa hominum vel momen-
tum est ad aternitatem 44.50
Aetate minuantur cupiditates 322.30
Aetas ex dentibus in brutis conijcitur 522.40
Aetas mulieris formosa 473.20
Aethiopes Iouem perpetuis duodecim diebus
epulis excipiunt 145.60
Aethio

- Aethiopum saltatio* 408.20
Aethiopum sapientia 437.1
ad Aethiops saepe dii comessati eunt 549.20
Aethiopem laanare, adagio 679.1
Aetion pictor ut illustris ac notus euaserit 261.1. & 473.40
Affectatio nimia simulationis, in verum exiens 420. indeq.
Affectus iudicium peruersunt 330.10
Affectus quo quis plus laborat, facilius expugnatur 684.60
Affectuum impetu quoniam auferuntur diuites 848.1. & seq.
Affinitatis symbolum, poculum 499.30
Africanus Centurio rhetor 285.50
Agamemnonis descriptio 278.50. & 488.20
Agatharchides historicus 710.30
Agathoclis Peripatetici philosophi falsa irrisio 446.10
Agathoclis & Dinia amicitia 494.10. indeque
Agathoclis Samii periculum 684.40
Agathoclis Sicilia tyranni senectus 708.10
Agenor Europa pater 91.30
Aglaia filius pulcher 872.1
Agrorum amicitia 856.50. 864.20
Agrorum de finibus contententes, quam ridiculi 577.1.10
Agriolarum vastigia 719.60
Ajax Vlysem oderat 124.10
Aiaci colophon se iugulare 286.1
Aiaci Telamony causa 310.30. & 312.10. & 314.1
Aiacem furem saltans, ipse furens effectus 420.30.40
Aiacyonia mira magnitudinis 318.30
Aiacyones 299.1
Aias ut sibi aptarit Icaromenippus 573.50
Aiani non magnopere sunt comati 508.30
Aiape nonnunquam amans impingenda 754.1
Albido mulierum nimia ne sit, sed rubedini mixta 473.30.50
Albus color, probatissimus non est 626.40
Alcaeus Milesius Nicostri amatius 279.30
Alcmena stuprum ab Ioue 50. & dein.
Alcibiades eloquentia 275.10
Alcibiades cur Socrati adamatus 459.20. & 468.10. & 470.1
Alcibiades nepos perditissimus 533.40. & 776.30
Alcestis ex inferis reuersa 632.30
Alcidamaneus Cynici philosophi ridicula 801.20. & deinde. & 807.10. & 809.20. & seq.
Alcyonis nidus mira magnitudinis 318.30
Alcyonis transformatio 43.50
Alcaeus naufragium 786.50
Alcam in vno viro iacere, prouerbiu 269.20
Alexandri magni contentio cum Hannibale & Scipione 105. indeq. & 310.40.
Eius virtus eleuatur 109.10. indeq.
Alexandri magni superbia irrisa, qui se ut deum coli suerit 107.10. indeq.
Alexandri candor, in bonum omen vertentis quod insansum alioqui videbatur. 215.1
Alexandri & Rhoxanes nuptia depicta 261.1
Alexander falsis laudibus non pascebatur 280.30.40
Alexandri agroti videndi cupiditas in populo suo 391.10
Alexandri modestia erga architectum qui se in Atho montem efformare volebat 482.1
Alexandri Macedonis insania in apetheosi Hephestionis 684.10. indeq.
Alexander in Cydno se lauit 698.10
Alexandri magni res gesta ab Onesicrito scripta 708.60
Alexandri Abonotichita pseudomantis descriptio 386.1. indeq. per totum.
Alexandri pseud. mors 402.40
Aliena accipientes, iniussi 603.40
Alimenta Cynicorum paratu facilia 847.10
Alisodemus poeta 832.30
Allectina ad se 702.1
Allo festi 753.30
Alcei filiorum temeritas 135.50
Alpheus Arethusam amans 83.20
Alta seu nutrita male, tabescunt 844.30
Alternis dicendi mos Platonicus 807.50
Alterum pedem in cymba Charontis habere, prouerb. 206.20
Alumni sui amans parafusus 610.30
Alvis flumini alueus vna nocte circumductus 658.50
Amabilis ut fiat Iupiter, Cupidinis consilium 55.10
Amabilem omnium studiosus Lucianus 165.40
Amabilitas & Cupida Paridis comites in rapienda Helena 74.50
Amantis indicia 753.60
Amantium in longum protractio ab amatis, tandem utraque fallit 191.1
Amasius amatorem tollens 566.50
Amastris Ponti urbs 393.60
& 510.20
Amator Veneris cum signo illius marmoreo congreduens 456.10
Amator meretrici pollicitis illudens, & ab ea etiam rem auferens 752.50
Amator peregre reuersus ut sit ab amica accipiendus 754.50. indeq.
Amator ad paupertatem reductus, a meretrice eiectus 763.20. indeq.
Amatoris cuiusda impotentis historia 455.30. & deinde
Amatoris a meretrice abstracti & philosopho in disciplinam dati dolor apud meretricem 756.30. indeq.
Amatori sua uxorem ducendam meretrix exprobat 745.50. indeq.
Amatores iracundi 78.30
Amatores ut captandi meretricibus 751.40
Amatorum voluptas 451.10
Amatoria incantatio 749.20
Ambitionis vis 765.50
Ambitio philosophorum 800.40
Amica potitus amicus ope amici 505.30. indeque
Amica amator in lecto auersans 757.60
Amicus extinctas plures secuti sunt quam filios 349.40
Amictus formosa mulieris 473.40
Amictus vitreus, & amictus aureus 303.10
Amicus errans, ab amico in rectam viam reducendus 252.20
Amicus amicum premio singularis certaminis subleuans 511.10.20
Amicus criminis se deferens amici causa 501.40
Amicus tanquam membrum corporis nostrum 509.1
Amicus vix est, cum quo non aliquando cibum sumperis 603.60
Amici pretium 506.1.10. & 554.40
Amici gratia quidam se castrabant 819.50
Amici salus, uxori ac liberis praelata 511.40.50
Amici etiam Regibus formidandi 566.50
Amici mensa 311.10
Amici parum fideles Graci 493.1.10
Amici perfecti rari 492.20
Amici usque ad pecunias philosophi 170.20
Amici tyrannorum ac regum simulati omnes 179.50
Amici vulgares 492.20
Amicorum delectus habendus 30.60
Amicorum inter se dulcissimus conuictus 883.10
Amicorum quina paria tam Scytharum quam Gracorum recensentur 494.1. & deinde
Amicos ut eligant Scythae 503.20
Amicitia locupletum saepe seruitus 187.10
Amicitia Thesei & Pirithoi 868.60
Amicitia repentina conciliatio 401.30.40
Amicitia bonum 443.20
Amicitia laus ac descriptio 489.40. indeq. per totum
Amicitia vera intra ternarium consistit 503.30
Amicitia vera efficacia 504.50
Amicitia premium 512.20
Ammonis araculum apud Libyes 437.50
Amicitia vis ac potentia 698.20
Amor mortalibus incundissimus 409.20
Amor ut ter potior, masculorumne, an femininarum 451.40
Amor puerorum Socraticus consutatus 458.50
Amor deus duplex 464.1
Amor quam exiriosus 496.20
Amor a studio literarum auocans 648.60
Amor in animis humanis duplex 829.30
Amoris conciliatio per magum 649.1.10
Amoris feruentis indicia 753.60
Amoris mansuetudo & blanditia 866.50
Amoris mira depositio 419.10
Amoris scala ac gradus 469.30
Amoris vis 590.20. & 64.10. indeq. & 816.10. & 817.60
Amorem praeposterum solos philosophos docere

INDEX.

<i>cere</i>	463.50.60	<i>sagittariorum similis</i>	22.1	<i>apis bas Aegyptiorum</i>	149.50.
<i>Amorem suum erga adolescentes ne nimis</i>		<i>Animus nonnunquam relaxandus</i>	450.20	<i>U 437.40</i>	
<i>aperiant meretrices</i>	760.10	<i>Animus humanus ut expugnetur</i>	685.10	<i>Apum mellis effectrix diuina</i>	45.50
<i>Amore capti ex somnijs</i>	252.50	<i>Animi dotes exteriorem pulchritudinem</i>		<i>Apum rex unicus est</i>	352.30
<i>Amore suo frustrata mulier in eunucho, se</i>		<i>exornant</i>	474.50.60. U 475.10	<i>Apologia pro mercede conductis</i>	205.20.
<i>ipsam interficit</i>	820.1	<i>Anni molestia non ita vsu leniuntur, ut</i>		<i>U seq.</i>	
<i>Amores Iouis</i>	147.1	<i>corpore</i>	882.20	<i>Apologia philosophorum</i>	613.1
<i>Amores ut pereant</i>	753.40	<i>Anniceris philosophi mira aurigandi peri-</i>		<i>Apologia Luciani pro Apophrade</i>	687.
<i>Amores alienos traducendi mos apud A-</i>		<i>ria</i>	831.30	<i>20. U seq.</i>	
<i>thenas</i>	748.40.50	<i>Anni cursum Aegyptij ex sole desinie-</i>		<i>Apologus Aesopi de instituendo vel sero</i>	
<i>Amores U praposteri, U naturales</i>	449.	<i>runt</i>	437.30	<i>optimo genere vita</i>	259.30.40
<i>60. indig.</i>		<i>Annoa meretrix atase dissimulat</i>	758.	<i>Apollon in amoribus infelix</i>	66.50
<i>Amores meretricum ut ponatur</i>	753.40	<i>30</i>		<i>Apollinis obsecratio</i>	67.30
<i>Amoribus suis fruendi vel publice, mira</i>		<i>Annulus Apollinem inclusum habens</i>		<i>Apollinis res</i>	146.20.30
<i>astutia</i>	397.10	<i>657.1</i>		<i>Apollinis Delphici oraculum cur tantopere</i>	<i>pi. sum.</i>
<i>Ampelis meretrix</i>	753.60	<i>Annuli ferrei miraculum</i>	650.10	<i>auctum</i>	384.50
<i>Amphiareus vates</i>	391.50	<i>Annulorum mirificorum votum</i>	732.40.	<i>Apollinis natiuitas</i>	397.1
<i>Amphisbana</i>	715.1	<i>U seq.</i>		<i>Apollon Admeto seruicius</i>	531.30
<i>Amphitryoni assimilatus Iupiter Hercule</i>		<i>Annulorum ornatus in digitis mulierum</i>		<i>Apollon Cræso cur infensor</i>	533.1
<i>gensuit</i>	866.30	<i>700.30</i>		<i>Apollinis oracula ridicula</i>	538.10
<i>Amusi odiosi</i>	782.10	<i>Annuli allusio in re obscena</i>	445.1	<i>Apollon, iuuenis U imberbis, U filius eius</i>	
<i>Amymones rapta fabula</i>	85.1. indig.	<i>Antagonistes Philippi Demosthenes</i>	835.	<i>Aesculapius barbatus</i>	545.10
<i>Anacharsis Scythæ U Toxaris Athenas</i>		<i>10</i>		<i>Apollinis subsidia in responsis dandis</i>	546.
<i>ingenij excolendi gratia adierunt</i>	270.	<i>Antea Scytharum regis senectus</i>	708.10	<i>30</i>	
<i>30. indig.</i>		<i>Antelucanum frigus</i>	555.40	<i>Apollinis oraculū à Momo irrisum</i>	647.1
<i>Anacharsis solus ex barbaris apud Athe-</i>		<i>Anteopogia, Proserpina seftum</i>	687.50	<i>Apollinis labor</i>	583.30
<i>nienses ciuitate donatus</i>	274.1	<i>Antia calumnia de Bellerophonte</i>	686.10	<i>Apollinis signum contra pictorum vi-</i>	
<i>Anacharsis inter beatos</i>	312.10	<i>Antigero pro valde</i>	641.1	<i>rium morem effigiatum</i>	822.30
<i>Anacharsis peregrinatio</i>	618.40.	<i>Antigoni Demetrii filij senectus</i>	708.30	<i>Apollinis scelera</i>	857.30
<i>U 620.40</i>		<i>Antigoni Lusci Macedonum regis senectus</i>		<i>Apollinem pre se cõtemnebat Nero</i>	874.1
<i>Anacreontis poeta senectus</i>	711.20	<i>708.20</i>		<i>Apollodori chronica</i>	710.20
<i>Anaxagoras abe U</i>	31.50	<i>Antigonus medicus</i>	646.30	<i>Apollodori rhetoris senectus</i>	710.60
<i>Anaximenes Chijs ut innotuerit</i>	260.50	<i>Antiloehus vates</i>	391.50 U 841.10	<i>Apollonius Tyaneus</i>	387.50
<i>Ancilla de domino questio</i>	837.20	<i>Antimachi poeta locus irrisus</i>	319.10	<i>Apomnemonemata Demonactis</i>	444.10
<i>Ancilla Palastra dicacitas ac procacitas</i>		<i>Antiochus Seleuci filius Stratonicen no-</i>		<i>Apophradis vocabulum in vsu esse</i>	688.
<i>U lascinia</i>	514.30.40	<i>uercam deperijt</i>	289.10. U 576.1	<i>10. U dein. U 690.50.60</i>	
<i>Ancillarum amor quò proficit</i>	514.30	<i>Antiochi Soteris visum</i>	215.1.	<i>Apotoli velut seu nuntij Alexandri pseu-</i>	
<i>Ancillis suis nonnunquam scorta velut ad</i>		<i>dem pugna cum Galatis</i>	265.30.	<i>domantis</i>	393.20
<i>escam vtuntur</i>	757.40	<i>indig.</i>		<i>Apparationes terribiles</i>	856.1
<i>Ancora sacra</i>	780.20	<i>Antiocheni saltationis studiosi</i>	418.30	<i>U seq.</i>	
<i>Ancora vitrea</i>	308.20	<i>Antipatri senectus</i>	708.30	<i>Appetis aut admotis forinsecus morbos in-</i>	
<i>Androcles Epicharis filius</i>	864.30	<i>Antipater Macedonia custos</i>	730.1	<i>trinfecos non tolli</i>	647.20
<i>Andromeda fabula</i>	90.10. indig. U	<i>Antipater Tarsensis Stoicus</i>	811.20	<i>Aqua apud Aegyptios cõmuniter pro deo</i>	
<i>276.20. Eius pictura</i>	704.40	<i>Antiphilus Apellis amulus</i>	680.40	<i>colitur</i>	551.20
<i>Anemodromi</i>	299.50	<i>Antiphilus medicus</i>	500.1 U dein.	<i>Aqua ex Lucifero</i>	305.10
<i>Antipodogon pocula</i>	431.30	<i>Antipho somniorum histrio</i>	317.1	<i>Aqua hinc U hinc diuisa voraginem in-</i>	
<i>Angina appellatus quidam</i>	695.40	<i>Antipodes non crediti</i>	445.30	<i>gentem in medio aperiens</i>	319.10
<i>Anhelitus grauis exprobratio, in uxorem à</i>		<i>Antisthenis autoritas</i>	779.50	<i>Aqua in Olympiam primum deducta</i>	770.
<i>viro reiecta</i>	234.40	<i>Anubis canis deus</i>	155.1.	<i>30</i>	
<i>Anima ut purgetur à nota peccati iniusta</i>		<i>mulacrum ex solido auro</i>	539.	<i>Aqua è mari petenda ritus</i>	824.20
<i>184.20</i>		<i>Anus septuagenaria fuisse à rhetore iuene</i>		<i>Aqua fontana mira vis</i>	663.20.
<i>Anima beatorum qualis</i>	311.20	<i>adamata</i>	643.20	<i>U seq.</i>	
<i>Anima nobis non vna</i>	446.30	<i>Anus vetula libertas aduersus Pyrrhum</i>		<i>Aqua immersa, maiora apparent</i>	668.1
<i>Anima tres partes</i>	417.20	<i>677.1 10</i>		<i>Aqua leniter susurrantis murmur</i>	856.
<i>Anima de calo ab Apolline in corpus im-</i>		<i>Anus Syra venesica</i>	749.10	<i>60</i>	
<i>mittitur</i>	562.10	<i>Anyti U Meliti in Demonactem insur-</i>		<i>Aqua potus salubritas</i>	707.20
<i>Anima immortalis</i>	103.10. U 446.	<i>gentes</i>	443.40	<i>Aquam bibebat Demosthenes scripturus</i>	
<i>30. U 670.1</i>		<i>Arna Indica</i>	220.20	<i>aliquid</i>	829.50
<i>Anima mortuorum an se viuis hominibus</i>		<i>Arnos mons praruptus</i>	638.1	<i>Aquam in mortario tundere, proverb.</i>	256.
<i>ostendant</i>	654.10. U seq.	<i>Aspathiam damnat</i>	19.60	<i>30</i>	
<i>Anima de corpore egrediens, U in idre-</i>		<i>Aspelles calumnia picturam qua occasione</i>		<i>Aquaria horologia antiquorum</i>	163.10
<i>uertens</i>	670.10	<i>finxerit</i>	680.40	<i>Aquarius mirabilis</i>	656.40
<i>Animalia nulla prater hominem legem na-</i>		<i>Aspri Calydonij tergus Tegeata pro mira-</i>		<i>Aquilarum pulli ut probentur</i>	173.1
<i>tura violant</i>	438.20	<i>culo ostendunt</i>	675.30	<i>Aquila visus perspicacissimus</i>	575.30.40
<i>Animus attendendus magis quàm lingua</i>		<i>Asper Calydonius</i>	805.10. U 806.1	<i>Aquila sacra U mansueta</i>	823.30
<i>216.50</i>		<i>Aphidna Attica regionis oppidum</i>	869.1	<i>Aquila Iouis</i>	840.40
<i>Animus historici tanquam speculum esse</i>		<i>Aspiæ U Aspiævev differentia</i>	851.20	<i>Ara deos esse an probent</i>	553.50.
<i>debet</i>	293.1	<i>Aphrodita, Veneris festa</i>	763.50	<i>U seq.</i>	
<i>Animus hominis ingeniosi U solertis scopo</i>		<i>Aphyæ pisces</i>	173.50. ad marginem	<i>Ara Diana Taurica perniciofa</i>	551.60

INDEX.

<i>Ara in medio lacu celebris</i>	824.1	<i>Aristides iustus Rhamadathi affessor</i>	310.60	<i>Artes ferniles, ac mechanica</i>	780.1. & deinde.
<i>Arabia cana non serebatur</i>	209.50	<i>Pius miseria</i>	533.40.	<i>Artium pericula</i>	875.20
<i>Arabia terra odor</i>	821.20	<i>686.30. integritas</i>	833.30	<i>Artium effecta, deorum dona</i>	844.50
<i>Arachnes temerit. us</i>	741.1	<i>Aristides parasitus Armodij</i>	610.10	<i>Artes omnes pulchritudinem pro scopo habens</i>	872.20
<i>Araaea Cycladibus insulis maiores</i>	300.10	<i>Aristippus Cyrenaeus inferis suspiciendus</i>	130.30	<i>Artis ex opus facit, non instrumentum</i>	532.20
<i>Araaea tela fragmenti Vinculum</i>	301.30	<i>Aristippus Cyrenaeus parasitus Dionysij</i>	606.1	<i>Artificum labores</i>	881.20
<i>ex Araneorum telis purpurea vestes</i>	311.10	<i>Aristippus & Epicurus inter beatos primi</i>	312.30	<i>Artificia tenuia & laboriosa</i>	780.20
<i>Aranemus musca inimicus</i>	669.30	<i>Aristippus mollisne, an fortis</i>	592.40.50	<i>Artabazj regis senectus</i>	709.20
<i>Arbitrij nostri an finis</i>	114.10.	<i>Aristotulus historicus Alexandro iniustus</i>	280.30.40	<i>Artaxerxis Mnemonis senectus</i>	709.1
<i>& 124.40. & seq. & 209.1</i>		<i>encomiastes</i>	280.30.40	<i>Artaxerxis Persarum regis senectus</i>	709.10
<i>Arborei homines</i>	302.30	<i>Aristotuli Cassandrai senectus</i>	710.30	<i>Arteria gruum contexta ad fictam vocem per eas reddendam</i>	394.20
<i>Arbores in gurgite stantes</i>	318.50	<i>Aristodemus sceleratus</i>	387.1	<i>Arundinis flexibilitas</i>	250.20
<i>Arbores è micante vitro</i>	311.50	<i>Aristonicus proditor</i>	834.1	<i>Asandri regis senectus</i>	709.30
<i>Arca diluvij Demcalionei</i>	412.40.	<i>Arisophanes & Eupolis Socratem irrident</i>	167.30	<i>Ascalaphus cur Martis filius putatus</i>	439.20
<i>& 810.60</i>		<i>Arisophanes mendacj perstrictus</i>	304.20	<i>Ascensus in Phallos periculosus</i>	820.40
<i>Arcana alienarum adium & lustres</i>	567.40. indicq.	<i>Aristotelis existimatio eleuata</i>	108.10	<i>Asellorū ruditus pro cygnorū cantu</i>	300.50
<i>Arcana libellorum obfignatorum peruestigandi ratio</i>	392.10. indicq.	<i>Aristotelis de Demosthene testimoniū</i>	835.20	<i>Asellus Sileni</i>	662.40
<i>Arcana periculosa non temere scriptis aut conscientia aliena credenda</i>	395.40	<i>Aristoxenus musicus Elei parasitus</i>	606.20	<i>Asilus pūv</i>	450.50
<i>Archelaus poeta tragicus</i>	276.10	<i>Arithmetica vbiq. una</i>	604.50	<i>Asini Cumani apologus</i>	169.1. & 780.30
<i>Archias qui fuerit</i>	832.40	<i>Arius pugil</i>	313.50	<i>de Asini umbra digladiari</i>	251.40
<i>Archilochus poeta Iambicus</i>	688.20	<i>Arimatum semper incedere, superuacuum est in pace</i>	628.10	<i>Asini Lucianici argumentum</i>	512.40. & seq.
<i>Archimedi. laus</i>	658.50	<i>Arimatum ornatus</i>	762.10	<i>Asini ruditus</i>	517.20
<i>Archiplani</i>	504.20	<i>Armis pulchris ornatus fugiens, notabilior</i>	703.10	<i>Asini syluestres in delicijs ciborum</i>	523.40.50
<i>Architectum qui Arho montem ad imaginem Alexandri effingere solebat, Alexander non probauit</i>	280.40	<i>Armis veris exercēdi adoleſcentes</i>	627.30	<i>ex Asino conspecto, prouerb.</i>	525.20
<i>Architecti cuiusdam Gnidij astutia in propaganda sui nominis memoria</i>	295.20. indicq.	<i>Arrianus Epicteti discipulus</i>	386.30	<i>Asinus humanis eibis rescens</i>	525.30. indicq.
<i>Architecti industrij laus</i>	650.60	<i>Arrogantia miser exitus</i>	774.20	<i>Asinus supra modum docilis</i>	526.10
<i>Architectura pulchra domus</i>	700.1. indicq.	<i>Arſacida rationem pulchri non habebant</i>	699.60	<i>Asini noctem mulier lasciuia ab illius cuiſode redimit</i>	526.40. indicq.
<i>Arcum Hercules Philoctete: solus tendere poterat</i>	672.60	<i>Arſacis Medorum praefecti mors</i>	121.30	<i>Asini ridiculum</i>	525.50. & 711.10.20
<i>Arena vsus & commoda</i>	616.30	<i>Arſacomas vt amoribus suis potitus</i>	505.1	<i>Aspasia philosophia</i>	410.1. & 434.30. & 461.40. & 477.30
<i>Arena Libye feruens</i>	715.10.20	<i>& de in. eius robur</i>	509.50	<i>Aspectus mulieris formosa seu pulchra rei quam rehemens</i>	471.10. & 703.50
<i>Arenius pagus Athenis</i>	164.40	<i>Ars longa, vita breuis</i>	247.30	<i>Asphodelina nauis</i>	314.50
<i>Areopagitae noctu & in tenebris indicant</i>	248.10. & 621.40. & 703.40	<i>Ars ad quid valeat</i>	289.1. que dicatur	<i>Asphodelus inferorum</i>	634.50
<i>Areta Alcinoi vxor</i>	478.1	<i>Ars & natura ad sint historico</i>	289.20	<i>Aspides serpentes</i>	716.1
<i>Arcthusa sors liquidus</i>	83.20	<i>Ars in aq. suapte natura scita</i>	436.60	<i>Assecla tyrannorum perinde atque illi puniendi</i>	891.30
<i>Argant. n.ij regis senectus</i>	708.1	<i>Ars vt discatur, molestiam habet</i>	601.30	<i>Assentationibus gaudentes</i>	480.50. 60. & 481.1.10
<i>Argentarij comparati philosophi</i>	250.10	<i>Artes à verberibus male auspicantur inueniunt</i>	2.50. & 5.30	<i>Assentationis materia</i>	481.20
<i>Argui de cana Arabia ferenda vix inquam cogitent</i>	209.50	<i>Artis praestantia authorem suum euehit</i>	261.1	<i>Assentatio, calumnia soror</i>	685.10
<i>Argus luteolus multoculus</i>	55.30	<i>Artem non tam admiratur imperiti, quam nouitatem ac peregrinitatem</i>	265.10	<i>Assentationis malum</i>	762.50
<i>Argus carina loquens</i>	556.10	<i>Artis ignota nulla gratia</i>	268.10	<i>Assentatores diuitum assecla</i>	40.20. & 835.40
<i>Argumenti nouitas quā artis praestantia vsq. magis placet</i>	265.20	<i>Artis praestantia vt nobilis fiat</i>	268.20	<i>Assentatores maximi, philosophi</i>	42.20
<i>Argumenti sterimipars inasultem trahenda</i>	831.1.10	<i>Artis medicina fiducia</i>	367.40	<i>Assentatoris laus qua sit</i>	486.30. indicq.
<i>Ariadnes filium in Labyrintho</i>	240.40	<i>Artes liberas esse</i>	373.20.30	<i>Assentatorum persuasio pernicioſa</i>	676.40. & dein.
<i>Ariadne vt dea effecta sit</i>	839.40	<i>Arte filius suo sumptu discens, an eius fructum patri debeat</i>	373.60. & dein.	<i>Assuetudo res duras mollit</i>	882.20
<i>Ariaratha Cappadocum regis senect.</i>	708.50	<i>Arte sua quisq. cōtentus esse deberet</i>	877.30	<i>Assyrij & Arabes fabularum interpretes longau</i>	707.1
<i>Aries caelestis</i>	437.40	<i>Artium inuentio</i>	462.40. & 603.1	<i>Assyrij doctrinā de dijs ab Aegyptijs accēserunt</i>	812.10
<i>Arignotus Pythagoricus philosophus</i>	653.60	<i>Artium labor</i>	603.10	<i>Aster Amphilipitanus sagittarius</i>	289.60
<i>Arioli & magi diuitibus placent</i>	199.50	<i>Artes sui humano conducibiles</i>	597.60	<i>Aspān & aspānātns</i>	430.30
<i>Arionis fabula</i>	86.40. indicq.	<i>Artium principia, vilia & simplicia</i>	603.50	<i>Astrologia defensio</i>	436.20. & seq
<i>Aristanctus philosophus</i>	756.40. Eius conuiuium	<i>Artium finis, dulcis</i>	602.60		
<i>748.50. & dein.</i>		<i>Artes ab ebriosis non discuntur</i>	603.20		
<i>Aristander & Artemidorus somniorum interpretes</i>	861.30.40	<i>Artes ac disciplinas cur sibi parent homines</i>	713.20		
<i>Aristarchus perstrictus</i>	313.10				

INDEX.

- Et sequentibus per tot. Eius usus* 440.
40. Et seq.
Astrologica quaestiones 861.10.30
Astrologos irridet 572.20. Et seq.
Astrorum vis ac potestas 440.20
Astutia meretricia 495.10. Et seq.
Ate Homerica 478.30. Et 738.40
Ater dies 691.40
Atergatis Dea 811.10. Et seq.
Athamas Ino in praecipitiū cōpellit 87.20
*Athei cuiusdā Damidis, Et Timoclis Stoi-
ci disputatio de dys, Et eorum providentia*
548.30. Et dein.
Athenarum encomium 15.10. Et 828.60
Athenis ignotus inuentus adorand. 863.
50
Atheniensium hospitalitas 272.30
Atheniensis pestilentia sedatio 270.60
Atheniensium offensio 290.1
*Atheniensium male consulta, Pallas in bo-
num vertebat* 364.1
Atheniensis caudicis 576.40
Atheniensium aequitas, ac humanitas 620.
30
Athenienses nasuti illusores *ibid.*
Atheniensium reip. insitutio 622.1
*Atheniensium effeminatio, Et rursus ter-
ror hostibus* 627.50.60
Athenodori philosophi senectus 710.10
*Athletarum specimen ac praeludium, de il-
lis non praedictat* 233.30
Athleta ut sortiantur par suum 237.30
Athletarum praeses ut sorte legatur 238.
10. Et seq.
Athleta nonnunquam interquiescunt 296.
20
*Athlotheta ut sortes in paribus gladiatorū
committendus distribuunt* 237.30
Atho montem ad imaginem suam effingi
Alexander noluit 280.40
Ath talongai 707.20
*Atimarchus pro Timarcho appellatus qui-
dam* 695.50
Atlas calum humeris fulciens 136.10
Atrei ac Thyesta concertatio 438.20
Atropos mortuorum catalogum perscribit
177.20
Atropa quando aspirandum sit 852.50
Atuali Philadelphi senectus 708.50
*Attentionem Et docilitatem ut paret hi-
storicus* 293.40
Attica parua admodum 577.10
Atticus Et Callinus librarij 677.60
Attici multa in sua lingua variant 692.
10
Atticisimi nimium studium 284.1
Attis amore deperiens Rhea 64.30. Et
147.40
Attis ex solido auro 539.1
Attis ritus Rhea colenda instituit 815.10
Auari hominis hypotyposis 568.20.
Et seq.
Auarorum stultitia 32.50.60
Auaritia Et questus, dinitum domestica
790.20
Auaritia cecitas 886.30
Aυαρὸς 430.10
Auctio philosophorum 250.1. Et seq.
Authores ut sint legendi 671.60
Authores Graeci ut innotuerint 260.50
Authoras maxima Demonactis 449.20
Audaciam parit imperitia 11.20
Audacia musca 669.40
Auditio an culpa obnoxia 489.1
*Auditio percepta voluptas, minor est ea, quae
visupercipitur* 703.10. 704.1.10
Audiunt nos dijetiam extra tēpla 446.1
Auferendi ē cēnis mos 808.1
Augia bubile 386.10. Et 782.20
Augur irrisus 446.50
Augurium optimum pugnare pro patria
828.1
Augusti mirus candor 216.40
Augusti praeceptor Athenodorus Sandonus
710.10
Aus sacra quibusdam columba est 814.60
Aves fertis conuiuas aspergentes 311.50
Aves an ex mulieribus fiant, Et contra
44.30
Aulica vita nati 189.10.20
Aularum regiarum facinora 576.1.10
Aulicorum vita depicta 187.10. Et seq.
*Aulica vita miseriam Vide de ijs qui mer-
cede conducti in diuitum familias se con-
ferunt*
Auradulcis à felice Arabia spirans 310.1
Aura mira suauitas 821.20. Et 864.30
Auratura domus qualis esse debeat 700.
20
Auriga mirè peritus 831.40
*Aurigandi certamen ab Oenomao proposi-
tum* 870.30
Aures quàm oculi minus fide dignae 287.
10. Et 704.10
Aures platani folia 303.20
Aures cera obturanda praternauigantibus
Sirenas 404.50
Auribus suspensum pendere 571.30
Aurum qua nomine sit commendabile 138.
60. Et 139.1
Aurumne praestantius, an ferrum 139.30
Aurum ceteris metallis preferendū 539.10
Aurum etiam operi ingeni so anteferendum
538.50
Aurum custodias omnes peruenit 561.1
Aurum quam difficile paretur 845.40
Auri fulgor quàm gratus 558.20
Auri in amore vis 561.40.50
Auri ornatus in edibus 700.50.60
Auri ornatus qualis esse debeat 700.20.
30. Et 702.30.40
Auri optatio 726.10. Et dein.
Auri Et argenti detestatio 847.20
Auri somnium quid portendat 861.30
Auro superbieutes quàm ridiculi 577.20
Aurea Venus 100.30. Et 867.40
Aurea vita, aurea imponēda coronis 774.1
Aureus homo foris, intus putris ac pannosus
794.40
Aureus ramus Musarum 672.1
*Aurei dy, argentei, elephantini seu eburnei,
anei Et lapidei* 538.40
Aurei lateres dicati 388.30
Aurei homines Saturni seculo 788.1.
20.30. Et 792.20.
Aureum somnium, eiusq. suauitas 557.
40. Et dein.
Aureū in Olympia statui, prouerb. 692.20
Auscultationis merces 832.1
Autolycus cur Mercurij dictus filius 439.
20
Αὐτόφορα responsa qua dicerentur 394.20
*Authors ab indocto misere attrēctati vin-
dicta* 676.10.20
*Auxiliarium contrahendorum ratio apud
Scythas* 506.50. Et seq.
 Babylony astrologia studiosi
437.50
*Babylony cuiusdam Chaldaei in-
cantatio* 648.10
Baccha in exercitu Liberi patris 661.30
Bacchus meretrix 748.20
Bacchus ut genitus 62.1. indeq.
Et 147.10
Bacchi commendatio Et vituperium 68.
60. Et seq.
Bacchi exercitus aduersus Indos 661.20
Bacchi desaltatio fortissima 409.10
Bacchi Et Hercules peregrinationes 297.
50
Bacchi ministri, Satyri 409.10
Bacchum filium Ioui Iuno exprobrat 68.60
Baccho non semper noua fiebant poemata
832.30
Bacchica Et Dionysiaca saltationes 409.1
Bacidis oraculum 773.10.20
Baculus Protei cynici talento ueditus 675.
20
*Bagoas philosophus peripateticus eunuchi
specie* 433.50
*Balana cui Andromeda erat exposta, in
lapidem conuersa* 90.60
*Balnei amœnissimi ac commodissimi descri-
ptio* 657.50. Et seq.
Balneorum mollities 21.20
Bambyce urbs 811.10
Barba philosophorum insultat 102.40.
Et 168.40. Et 170.50. Et 198.20.30.
Et 204.10. Et 259.1. Et 302.50. Et
434.50
Barba puerorum amatores auertit 459.20
Barba philosophica mirè tragica 559.30
Barba acuta fœditas 793.30
Barba ac vultus seueritate fallētes 805.30
Barbarum consecrandarum mos 826.1
Barba ornamentum 846.60. Et 847.1
Barba Et coma alenda exempla *ibid.*
Barbari à philosophia non excluduntur 165.
30. Et 778.60
*Barbaris saepe satellitibus, magis fidunt ty-
ranni, quàm ciuibz suis ac liberis* 344.
1.10. Et 885.10
*Barbaris ut redderentur responsa ex oracu-
lis* 400.20. Et seq.
*Barbaros cur à sacris excludat Athenien-
ses* 446.30
*Barbari diuitiarū studiosi, non honesti aman-
tes* 700.1
Barcetus Leucanoris regis filia 507.40
*Bardos homines Et stupidos, stupidiore effi-
ciebat Lucianus* 775.50
Bardylis Illyriorum regis senectus 708.20
Βαρύλῃ quid sit 851.10
Bassus sophista 677.40
Bassus Chius 689.10
Batalus tibicen 677.40
B

INDEX.

<i>Baucides, croci muliebres</i>	431.50	<i>Bona qua sint</i>	221.40	<i>Calcei noui elegantes</i>	194.50
<i>Beati homines perrari</i>	891.40	<i>Bona suauiora sunt quae communicantur</i>	50.	<i>Calceus sine, Hercules & Theseus incedebat</i>	846.50
<i>Beatitudo Stoicorum</i>	254.50	50. & 460.10.10		<i>Calchas Homericus saltator</i>	412.10
<i>Beatorum insula</i>	310.1. & seq. & 632.40	<i>Bonorum mundanorum instabilitas</i>	891.60	<i>Calix scytharum in amicitia coitione</i>	503.
<i>Beati corpora non habent, & quales sint</i>	311.10	<i>Bonorum partitio, munus Iouis</i>	793.50	30. & 512.30	
<i>Beatorum & impiorum damnatarum pugna</i>	314.1. & sequent.	<i>Bonorum nimia continuatio fastidium parit</i>	882.60	<i>Calix vini meracissimi, tragædia ingentis</i>	author
<i>Beatus verè qui sit</i>	891.50. & sequen.	<i>Bonis à natura datis an unicuique temere fru-</i>	endum	802.1	
<i>Bebryx Amici filius</i>	79.50	844.30.40		<i>Calicis in concertatores effusio</i>	806.30
<i>Belitus & Blasphes nobile amicorum par</i>	505.10	<i>Boni seipso priuantes</i>	844.50	<i>Caligo apud inferos</i>	183.40
<i>Bellerophontis fabula</i>	207.20. & 438.40	<i>Bosporanorum procorum mos in petendis pu-</i>	ellus	<i>Callias nepos perditissimus</i>	533.40
& 686.10		505.40.50		<i>Callimachi prolixitas</i>	294.40
<i>Bellerophontes podagricus</i>	739.60	<i>Bosporus ponte iunctus à Dario</i>	874.10	<i>Calumnia qua struuntur ijs quos diuites exce-</i>	re de sua familia volunt
<i>Bellum, omnium pater</i>	276.30. & 573.10	<i>Bones sacri</i>	823.30	203.30. indeque	
<i>Belli euentus falso pradietus</i>	399.30	<i>Bonini oculi</i>	473.60	<i>Calumniatore inſtruit</i>	642.20
<i>Bellum & pax res omnes mortalium conti-</i>	nent	<i>Boum Solis afforum mirum</i>	893.10	<i>Calumnia nō temere credendū</i>	679.30. et seq.
	409.40	<i>Bp&g</i>	451.30	<i>Calumnia mala</i>	680.20. & seq.
<i>Belloma xmenecessary amici</i>	503.10	<i>Bracana, agrestia olera</i>	430.30	<i>Calumniator in seruitutem ei addictus, quē</i>	<i>calumniatus erat</i>
<i>Belli calamitates</i>	879.10.20	<i>Brachmanes Indorum, longevi</i>	703.1	681.10	
<i>Belli causa Gracis ac Troianis Helena</i>	869	<i>Brachmanum animi tolerantia</i>	772.10	<i>Calumnie typus, & finitio</i>	681.10. & seq.
40		<i>Brachmanes vltro pyram inſcendere ſoliti,</i>	orientem solem salutant	<i>Calumniatoris arma</i>	685.1
<i>Belli imaginarij descriptio</i>	729.30. & seq.	<i>Brachmanes philosophi</i>	779.1	<i>Calumnia vt ſoluenda ſit</i>	685.40
<i>Belli Troiani clades maxima</i>	890.20	<i>Branchides qua maximè re locupletati</i>	388.	<i>Calua mulier à capillitio laudari cupiens</i>	481. & dein
<i>Bellorum & ſeditionum ortus cupiditas</i>	847.20	30		<i>Caluſty ſæditas</i>	733.60
<i>Belutus, pro beſtia ſimilis</i>	641.1	<i>Brachus Apollinis amafius</i>	55.1. et 705.10	<i>Caluus bipuleher</i>	302.50
<i>Bendis idolum ex ſolido auro</i>	539.1	<i>Brasida animus</i>	292.40	<i>Caluus denuo capillos producens</i>	318.40
<i>Bene agere cunctandum non eſſe</i>	19.40	<i>Brasica natiuis adnaſcēs pro cauda</i>	302.60	<i>Caluus erat Alexander</i>	402.40
<i>Benefactorum merces maxima</i>	339.40	<i>Brenitatus commendatio</i>	294.10	<i>Calypſo Lucianum hoſpiti excipit</i>	317.40
<i>Benefacta qua remuneret lex</i>	350.1	<i>Brifcus Veneri aurea comparata</i>	488.1.10	<i>Cambyſis exitus</i>	140.10
<i>Beneficiary ſæpe eos diſſimulant à quibus lo-</i>	cupletati ſunt, fortuna illis immutata	<i>Bruta etiam animantia ad inferos triciun-</i>	tur	<i>Cambyſes Cyri filius paterna crudelitatis</i>	adminiſter
30.	10.20	<i>Bruta legem natura non violant</i>	458.30	709.1	
<i>Beneficia non in omnes collocanda</i>	31.1	<i>Bromoloyi</i>	687.50	<i>Camelus Baſſiana Ptolemai Lagi</i>	8.50
<i>Beneficiū an neceſſitatem pariat ei qui con-</i>	tulit	<i>Bubalus, Celer, Mangus, latrones</i>	400.40	<i>Camelis calum adiri Aefopus ait</i>	573.50
	374.10	<i>Bubalus ab Hipponacte iambis proſciſſi.</i>	688.	<i>Campus Acheruſius ſine Elyſius</i>	130.50.
<i>Beneficia deorum nemo cōplecti ſemel poteſt</i>	831.10	40.50		& 632.40	
<i>Beneuolentiam hiſtoricus nō captat</i>	293.40	<i>Bubonum ſanationes</i>	647.30	<i>Cancrorum oculi pro telis</i>	318.20
<i>Beneuolentia intempeſtiua à ſimilitate nihil</i>	differt	<i>Bucephali homines feri</i>	319.30	<i>Candor non ſolus commendat formā</i>	81.20
	363.30	<i>Bulle homines</i>	142.20	<i>Canendi in ſcenis ſtudioſiſſimus Nero</i>	875.1
<i>Beræa Macedonia ciuitas</i>	522.40	<i>Buttubata, nugatoria</i>	641.1	<i>Canis, inungendi non ſunt</i>	697.20
<i>Bibendi ſitis inexplebilis percuſſis à diſſade</i>	716.20	<i>Bupreſſes</i>	716.1	<i>Canis, ſapientia ac doctrina indicium</i>	1bid.
<i>Bibere nemo compellendus</i>	791.20			<i>Canis in homine ubi primū apparent</i>	758.40
<i>Bibliopolarum mendacia</i>	671.40	<i>Abaluſa inſula</i>	320.20	<i>Canis capi' i in meretrice indecori</i>	1bidem
<i>Bibliopola, ſerè rudes</i>	672.40	<i>Cacozelia ſaltatorum</i>	420.10	<i>Canicula prægnaſ philoſopho Stoico ab he-</i>	ra ſeruanda committitur
<i>Bithynicum mancipium</i>	197.10	<i>Cacozeli irriſi</i>	422.50. &	<i>Canicularum delicia</i>	202.10
<i>Bombylius quid</i>	431.20	dein per totum		<i>à Canis rabioſo morſi, ipſi etiam alios inſciūt</i>	23.1
<i>Bonus vir alicui operi intentus eſſe debet, &</i>	cui maximè	<i>Cadmi amore captus Mercurius</i>	867.1	<i>Canis in præſepio</i>	32.50. & 679.20
	211.1	<i>Cadaver ad conuiuiū adhibutum, & pignori</i>	datum	<i>Canes dy</i>	155.1
<i>Boni principis munus</i>	378.1. & ſequen.	635.1		<i>Canis caeleſti inhabitatus</i>	300.40
<i>Boni viri cultus & habitus qualis eſſe debe-</i>	at	<i>Cacis maximè philoſophandum</i>	227.1	<i>Canis vt optimè laudetur</i>	486.1
	847.30	<i>Cacitas Paphlagonium ſpontanea</i>	389.20	<i>Canis, ſyduſ ſeruentiſſimus</i>	619.50
<i>Boni cur malè habeant, mali bene</i>	533.30.	<i>Cadere amafiam, amoris ſeruentiſ indicium</i>	353.60	<i>Canes elephantis Indiciſ maiores</i>	652.20
& ſeq. & 553.1		<i>Calum quale ſit</i>	147.50. & ſequen.	<i>Canes lycrinem diſcerpentes</i>	675.10
<i>Bonorum raritas</i>	35.30	<i>Caliceſtio</i>	412.30	<i>Canis coriū rodere hand facile ceſſat</i>	678.
<i>Bonorum virorum memoriam Scythæ ſacri-</i>	ficus proſequuntur	<i>Calum aquilis, ſcarabeis, & camelis adiri</i>	573.50	20	
<i>Bonorum oppreſſio, malorū axaltatio, deorū</i>	opinionem imminuens	<i>Calu pater à Saturno filio exelctus</i>	789.60	<i>Canum uſus in quo ſit</i>	781.40
	543.1.10	<i>Caleſtium cibis ac potus</i>	176.20	<i>Cantiones amatorie in aula gratiores præ-</i>	cepis philophicis
<i>Bonos Deus non ſemper negligt</i>	863.40	<i>Caleſtium reſpectus mortales inclināt</i>	439.	199.40	
<i>Bonum aut malū nos ſpōte noſtra non face-</i>	re, ac proinde nec pramium nec ſuppliciiū	20.30		<i>Cantores & muſici ac cantrices inſignes</i>	476.10. & ſeq. & 703.30
mereri	534.30.40	<i>Canens vir, poſtea ſcæmina.</i>	563.40	<i>Cantus mortalibus incundiſſimus</i>	409.20
<i>Bona verè noſtra nulla ſunt externa</i>	19.30	<i>Caſtus Veneris caeleſtis</i>	821.50. eius effica-	<i>Cantus mulieris formoſa</i>	476.1.10
<i>Bona triplicia</i>	158.10	cia	63.20	<i>Capilli Iſidis à Memphis ſeruati</i>	675.30
		<i>Calamides ſtatuariis</i>	747.50	<i>Capillorum amafie conſciſſio, ſeruentiſ amo-</i>	ris indicium
		<i>Calamitates maxima ex ignorantia proue-</i>	nunt	753.60	
		680.10		<i>Capilli muliebres</i>	465.1
		<i>Calani ſphæra</i>	12.40	<i>Capillorum ſacratorum demittendorum mos</i>	in iuuē

in iuuenibus	816.1.10	Catena rosea	314.50	Chimæris ac hippocentauris pleraque philo-	
Caprarj dij	839.30	Catulus melitæus appellatus Cynicus quidā		sophorum similia	252.30
Capricornus celestis	437.40	803.30		Chirographi saltatores	417.10. & 432.10
Captores aliena mortis	96.40.	Cauda galli gallinacei mirum	568.10	Chirō ex deo mortalis factus	119.50. et seq.
indig. & 104.1. & seq.		Caulomycetes	300.40	Χιρώιον quid sit	429.50.60
Capitatus ac carceris incommoditas	500.50	Causas agere cur desierit Lucianus	168.	Chleuacharmus proprium nomen	861.20
Capituncula philosophorum	256.10.20	20.30		Chorasmj longæui	707.10
Capua Hannibalem corruptit	105.40	Celeritatis ac promptitudinis precij	642.1	Chorea beatorum	312.1
Caput dimidia parte tonsum	769.50	Cemehroboli	299.50	Chorea mortalium quàm absona	576.60
Caput draconis ingeniose effictum	389.	Centaurus, fædum monstrum	9.30	Chorea siderum	406.10
40. & 394.10		Centaurorum mira pictura	263.50.	Chrestos per contemptum impijs hominibus	
Caput mulieris formosa quale esse debeat		& seq. & 266.50		dicitur Saluator noster Christus Iesus	860.
472.60		Centauri temulenti	543.50	30. & 862.10	
Caput regi Leucanori dolo defectū	507.60	Centaurici sanguinis vis	772.10	Chrestis, hoc est frugi	862.10
Caput pariens	856.50	Cape & candidus sal gratissimum conuiuij		Christianos sibi aduersantes Alexander pseu-	
Capitis Orphei præcis mirum	674.50	sobrijs	195.10	domantis lapidibus pelli iubet	393.40
Capitis radendi mos in purgatione funesta		Ceramicus Athenarū	163.50. et 748.50	Christiani impiorum numero habebantur ab	
familia	825.10	Cerastia serpentes	716.1	Alexandro pseudomante	396.60
Capitis raso apud naufragos	259.20	Cerberus cantu sopitur	129.30	Christianorum doctrina mirifica	768.1
Capiti cætera membra respondeant	284.50	Cerberus, canis triceps	632.20	Christianorum studium erga Proteum quen-	
Capite truncata musca, viuit tamen & re-		Cerberus in oratione	696.40	dam	768.20
spirat	670.1	Cerberus ab Hercule captus	889.30	Christianorum communis	768.50
Capita Iani ac Vertumni	887.10	Cercopes	388.1	Christiani in cænaculo sublimi agētes	862.
Capita sine robore	114.50	Cereri sacerdotem alere, prouerb.	33.40	1.10	
Carcerato amico amicus subueniens	501.	Cerdonica artis tranquillitas ac securitas		Christus, va mundo, irrisus	859.1
1. & seq.		566.60		Christi opera	860.30
Carcere liberati etiam cum præmij, qui ini-		Cerastium puerilium apud Athenienses,		Christi numen	860.40
que eo coniecti fuerant	502.10	& species & nomina ac voluptas	616.	Christo gratia agenda	863.50
Carcinochires	306.20	30.40. & 617.50		Chrysa sacerdotis aduersus Apollinē indi-	
Carimantes	430.60	Certator ineptus loris casus è theatro ciectus		gnatio	146.10.20
Carmen Orthium in exercitu Bacchi aduer-		674.20		Chrysippus & Zeno Aristotele & Plato-	
sus Indos	662.40	Cervi ternis pedibus	319.60	ne posteriores	232.20
Carminum studiosissimus Nero	873.	Cervina pellis vsus in morbis	646.50.60	Chrysippus quartò elleboro purgatus	312.40
60. & 874.40		Cervix mulieris formosa	473.10	Chrysippus à præstigiatoribus non dissidet	
Carminum vis	646.60. & 656.10	Cervix vsque ad zonam dissecta	509.50	393.50	
Carminibus pestilentia non cedens	396.30	Cetus immanis Luciani nauem absorbens		Chrysippi syllogismi frigidi	579.30
Carneades philosophi senectus	710.1	304.40. & seq.		Chrysippi philosophi senectus	710.1
Carnea bouum semiaffa verubus affixa mu-		Cetus quater modo toto anno hiās	307.20	Chrysarium venesica	745.40
gientes	556.10	Ceti tergum, ara, & sepulcrum	308.20	Chrysis meretrix	649.30. et 753.50. et seq.
Carnium & fabarum esum cur interdixerit		Ceti mors mirabilis	308.40	Cibus Cynicorum	847.10
Pythagoras	563.10.20	Ceryx Trachinius	43.50	Ciborum delectus	769.40
Carnium moles pręgrandis, inutilis	625.1	Charephon à Pythio directus ad magistrum		Cibus inferorum & superiorum	176.20
Carnifices puellis inuisi	762.30	225.10. & 639.50		Ciborum paradorum nimia cura, noxia ma-	
Carus luctator	313.40	Charonensis pugna	834.60	gis quàm salutaris	845.60
Caryatissantes Lacedæmonij	407.1	Χαίρι & ΰλαυε verborum vsus	211.40.	Cicada ala cōprehendere, prouerb.	688.20
Caryonanta	318.1	& dein. & 212.50		Ciconiam pinsere	678.30
Cassandra Delphorum	473.40	Chalcedon oppidum	388.40.60	Cicuta no in omni quātitate occidit	247.10
Cassiopea affectatio laudis	481.40	Chalcidica saltatio	411.1	Cilices, latrones	576.40
Cassus insula	309.30	Chaldeorum sapientes	128.20. & 221.	Cinædus cum philosopho eodem vehiculo ue-	
Castoris ac Pollucis discrimen	79.50	1. & 779.20		hens	201.30. & dein.
Castoris ac Pollucis munus	80.20.	Chaldeus quidam à vipera morsum vitico-		Cinædorum turba, Corasia	522.50
encomium	865.1	lam sanitati restituit per incantationem		Cinædus difficile dissimulatur	677.50
Castriati formam fæmineā assumentes	815.	648.10		Cinædorum sacerdotū fæda	523.10
10. & 819.60		Chaldeorum longæuitas	707.20	Cinædus in principio anni domo primū egre-	
Castriates se quidā in amici gratiā	819.50	Charicenus senex emarcidus	861.10	dienti conspectus, ominosus	692.60
CastRATIONis spontanea furor vt concipiatur		Chariclea Demonactis uxor adultera	494.	Cinædorum cultus & odor	847.40
Castriati, vide Exceſſi	(824.50	50. & dein.		Cinæthus assensator	487.1
Casus in præclaro facinore an præmium aut		Charmoleus Megarensis	101.30	Cinere ponderando inueniri quàm multa de	
pænā mereatur	348.30.40	Charon indefatigabilis	877.10. Eius co-	ligno in fumum euauerint	447.1
Casus bene vertens, consilium interpretatus		gnitio quātā sit	879.40. eius maxima	Cinyrus Scinthari filius	314.20
344.60		cura	887.30. Vide dialogos Mortuorum	Cinyri punitio apud inferos	316.10
Casus inopinati euenientes	810.20.30	Charon me momordis senis responsum inua-		in Circulo currere, prouerb.	251.30
Casalepses & imaginationes philosophorum		lidis cruribus	447.30	Circūferenda dea Syria stips collecta	522.50
rides	257.30	Charops Aeginetes matricida	533.50	Cithara pulcherrima ornatissimāq. artem	
Catalogus macrobiorum	706.60	Cheniscus alas emittens et exclamās	318.40	pulsatori suo non tribuit	674.1. & dein.
Cathecumenus	860.30	Χηνίσκος	687.50	Citharæ cuiusdam inepti, sed bene ornati,	
Categoria predicamenta	448.30	Chelidonia insula	452.40. & 723.10	ridiculus in certamine exitus	673.50.
Catena aurea Iouis apud Homerum	219.	Chelidonium cinædus	201.30	& dein.	
50. & 530.1		Chelidonium meretrix	756.30	Citharædorum certamen	674.10

- Citius septem elephas sub alis abscederis, quam unum cinedum prouerbium* 677.50
Citra sementem provenire 384.30
Civica corona cui datur 336.40
Civis incorruptus, equitatus melior 833.1
Civis viuis momentum 833.30
Civium cura apud Athenienses 622.1
Civitates, apum examini similes 140.40
Civitas virtutis quales admittat homines & ut eos excipiat 229.1
& sequentibus
Civitatem ut aliquam totam conciliatam habeas 275.10
Civitatis nondum condita nominis meditatio stulta 288.1
Civitas qua sit existimanda 621.50
Civitates ceteris honorabiliores 712.60
Civitatum miseria 879.50. & seq.
Clarus insula qua maxime re locupletata 388.30
Glaudiū occursum mane inauspicatus 692.50
Cleantis philosophi senectus 709.60
Cleantis puella elocata 799.60
Clearchiduci virtus 109.10
Cleobis & Biton feliciissimi 138.30
Cleombrotus Ambraciota 856.10
Cleonymus puer formosus 865.10
Cleopatra Aegypti regina 208.1
& 412.30
Clinia Rethoris furtum 576.20
Clius inter epulas ab Alexandro casus 109.20. & 289.60
Clonarium meretrix 749.50
Chymene Phaetontis mater soli adamata 64.10. & 79.10
Clypei ineptia in historico descriptio 283.20
Clypei Homerici pictura 576.30
Clytemnestra mors 705.1
Cochlis meretrix 764.30
Cocconas Byzantius annalium scriptor 387.60.
Vipera iectu sublatas 389.10
Codri exemplum 836.40
ad Calum quoto tandem die pervenerit Icaro menippus 578.30
Calum ut pellis explanatum 860.30
Vide Calum
Cæna ut incundior fiat 255.60
Cæna opipara, sed a philosopho inepto perturbata 560.10.20
Cæna captatores 18.20
Cæna exequiales 635.10
Cæna absolutæ fercula 808.1
Cæna frugalis bonum, & crapulosa malum 794.30
Cæna philosophica descriptio 801.10. & seq.
Cocuntes pudendis connexi 298.30
Cogitabundi hominis descriptio 856.30
Coeitus nimij incommoda 794.30.40
Cogitandi ac eloquendi diversa facultas 545.30. & sequent.
Collario aureo innecti 206.30
Colloquia navigantium 877.50
Collyri confectio, ususque 392.30
Colocynthopirata 317.50
Colonia in Luciferum ducta 301.60
Color mulieris qualis esse debeat 473.30.40
Colorum cauda panonis variegatio 701.20
& sequentibus
Colossus Rhodius 284.60. 539.30. 574.40
Colossus praegrandibus similes reges 566.1
Columba quibusdam avis sacra 814.60.
& 825.20
Columna miræ virtutis 791.40
Columna rebus Pyladi & Orestis inscripta apud Scythas, prima institutio liberorum illorum 491.50
Coma, & vultus mulieris pulchra qualis esse debeat 472.60
Coma Euphorbi Gratijs similes 560.60
Coma ex igni 307.50
Coma, nobilitatis signum Aegyptijs 722.1
Coma fictitia impostura 386.40.50. & 761.1
Comam nutrire, ubi decorum 722.1. & 846.60.
Comam Aegyptij ponunt in morte Apidis 149.50
Comarum attodendarum puellis & adolescentibus mirus mos apud Traxenios 826.1.10
Comasta qui dicantur 470.10
Comati ubi fædi 301.50
Cometa stella inhabitata 302.50
Combabi & Stratonicæ amor 817.1.
& dein.
Comburendi peregrini sollemnitas 774.40
Combustio libri, tanquam ipsius auctoris 399.10
Combustionis hominis, triste spectaculum 775.1
Comica petulantia 596.1
Commemoratio virorum bonorum defunctorum ad quid proficit 490.20
Communes mulieres esse Plato voluit 781.20
Communio, bona & suaviora facit, & aduersa leuiora 460.20
Communis Mercurius 724.10
Comædia proprium 10.1. Eius volutptas 404.30
Comicorum licentia apud Athenienses 623.30
Commentarij domestici Regum Macedonia 832.10
Comparatio pulchra nouellarum plantarum & puerorum 622.30.40
Comparationum hyperbolicarum incommo- dum 483.1. & seq.
Comparisones Homerica diuina 488.40
Compositio diuersa & varia, Hippocentaurus vocetur 9.20
Competitores aulici 192.40
Computationis leges 791.10. & seq.
Copotationis tumultus & licentia 804.20
Computationes deorum 580.20. & seq.
Conatus hominum vani 141.1. & seq.
Conatus qui veniant in questionem 338.20
30. & 349.50
Conatus non premiatur, sed factum 334.1.
& sequentibus diffuse
Concettum variorum proprietates 267.40
Conceptus mirabilis 302.20
Concio deorum quo modo conflata, eiusque ordo 538.20. & dein.
Concionis frequentia, concionaturum terret 540.30.40
Concionator meticolosus esse non debet 839.10
Concubina Scytharum 500.1
Concubitus in publico sine pudore 322.50
Concubitus Martis & Veneris inde confitetur 439.50
Concubitus puerilis vetitus 397.40
Conditionalia pacta ut seruentur 335.10
& 337.40
Constitutum dirimendorum periculum 809.50
Coniectura fidendum non esse in arduis rebus 343.10
Coniugij & sobolis commercium iucundissimum 878.1. & 883.10. Vide Maritus & Rxor.
Coniugio omnibus vacandum 468.50
Consentio Priaporum seu Phallorum 820.49. & dein.
Conscientia scelerum obstrictos homines tenendi ratio 395.30.40
Consilium aurea res 678.10
Consilium bonum propter incredibilitatem neglectum 637.20
Consilium mutare, Epimethei, non Promethei opus est 10.40
Consilium in melius mutare ubi erraueris pudendum non esse 258.50
Conspici defixis oculis tyranni nolunt 185.1
Constantis viri mors intrepida 835.50.
& dein.
Consuetudinis praua malum 678.20
Consulendi propheta non sunt de rebus quas cum periculo reuelas 395.30.40
Consultores casti sint in petendis responsis Ibidem
Contemptus & desipientia fastui diuitum obijcienda 18.50
Contendendum cum tyrannis non esse 875.40
Contentio philosophorum 172.10
Contentus paruo felix 886.40
Continentie commendatio 15.60
Continuatio nimia bonorum, fastidium parit 882.60
Contractus ut ligent 336.10, rati sint 355.40
Contradicendi studium 642.20.30
Controversia antiqua multa apud deos suspensa 584.40
Contumelia quis dicatur affici 853.1
Contumelijs afficiendi amatores non sunt a meretricibus 748.10
Conuentus frequentia, loquendi fiducia concionaturo eripit 540.30
Conuentus panegyrici maximi 824.10
Conuiciari ac reprehendere, facile: sed rebus collapsis medari, difficile 544.10
Conuiciorum usus in disputationibus 548.30. & sequent. & 554.10.20
Conuictus iucunditas 796.20
Conuina modestia 845.10
Conuinales leges 791.10. & sequent.
Conuina cynici impudentia & importunitas 801.50. & 802.40
Conuicatoris ingeniosi astutia 333.50
Conuiuium apud deos ut instruat 580.20
Conuiuium lautissimum ac delicatissimum 311.50
ad Conuiuium diuitis inuitatus pauper, quam diuites

<i>anxie tempus illud expectet</i>	559.10	<i>Cretenses optimis legibus instituti</i>	630.50.	<i>Curetum saltatio</i>	406.20
<i>Conuiuij ad quod pauperes adhibentur apud diuites, mos</i>	792.50	<i>et</i>	632.40	<i>Curiositas quo hominem impellat</i>	297.20
<i>Conuiuij conturbatio tragica</i>	809.10.	<i>Cretensium saltatio</i>	406.20.30	<i>Curiositatis ac peregrinationis poena</i>	310.50
<i>et seq.</i>		<i>Cribrum vaticinans</i>	388.60	<i>Currus Platonis alatus</i>	643.50
<i>Conuiuij longioris tadium</i>	195.1.10	<i>Criminis se deferens amicus amici causa</i>	501.40	<i>Cursus exercitatio</i>	625.40
<i>Conuiuium non nisi amicos excipimus</i>	603.50	<i>Crimina philosophorum in se inuicem</i>	806.10. et seq.	<i>a Cybele afflati</i>	390.1
<i>Conuiuium aliena non sectari, vtile</i>	710.50	<i>Critias Nesotes plastes</i>	650.40	<i>Cybelum oppidum</i>	25.1
<i>Conuiuium quibus rebus exhilaranda</i>	49.10.	<i>Critolai peripatetici senectus</i>	710.10	<i>Cybelesteres saltatores</i>	407.40
<i>et</i>	796.30	<i>Crapula incommodum</i>	794.30	<i>Cyceonis potus</i>	421.30
<i>Conuiuiorum lautorum inuersiones</i>	796.40.50	<i>Crobyle mater Corinnam filiam meretriciu docens</i>	751.10. et seq.	<i>Cyclopes fulminis eusores</i>	34.1
<i>Conuiuiorum magnorum dicta facile in obliuionem veniunt</i>	864.50	<i>Crocalle meretrix</i>	764.30	<i>Cyclops appellatus quidam homo mollis</i>	695.60
<i>Conuiuiorum observatio apud diuites</i>	193.30. et seq.	<i>Crocodilina quaestio</i>	156.30	<i>Cydimacha turpissima puella nobili viro ac diuiti nubens</i>	499.30.40
<i>Conuiuiorum sumptuosorum mala</i>	565.20	<i>Crocodilina subtilitates philosophorum</i>	257.20	<i>Cydni fluuij amoenitas</i>	698.20
<i>Conuiuius aequalitas maxime congruit</i>	795.60	<i>Crocodilus insidens homo</i>	656.1	<i>Cygnorum cantus</i>	667.20. et seq.
<i>Conuiuius lautis et opiparis vilia non apponuntur</i>	294.30	<i>Cronosion saturnalium legum lator</i>	789.10. et seq.	<i>Cymbalium tibicina</i>	759.40
<i>Copia quid sit</i>	843.50	<i>Crobyli qui sint</i>	432.1	<i>Cynicorum asperitas, et dogmata</i>	152.1. et seq.
<i>Copia cornu</i>	193.1	<i>Craesus et Polycrates reges in sperato mortui</i>	728.10	<i>Cynicus in pelle vrsi philosophans</i>	445.10
<i>Coraci, diu amicitia praesides apud Scythas</i>	492.30	<i>Craesifatum</i>	138.20. et seq.	<i>Cynicorum mordax petulantia</i>	448.1
<i>Corasfa, cinadorum turba</i>	522.50	<i>et</i>	565.30	<i>impudentia</i>	802.40. et seq.
<i>Corax saltatio</i>	409.10. et	<i>Crucis supplicium in et constitutum</i>	26.40.50	<i>Cynicos philosophos perstringit</i>	784. et seq.
<i>Corinthij diu aurum non habuerunt</i>	539.10	<i>Crucifigendos multi subsequuntur spectandi gratia</i>	774.30	<i>Cynicus in conuiuium nuptiale innocatus irruens</i>	801.20
<i>Corinthiorum turbatio a metu Philippi</i>	276.40	<i>Crucifixi in Palaestina reuerentia</i>	768.10.50	<i>Cynici habitus, vita, et institutio</i>	769.30. et
<i>Cornices animal varium</i>	435.1	<i>Crudelis nemo sit gratis</i>	380.20	<i>et</i>	843.30. et seq. et
<i>Coraeus et Margites</i>	645.30	<i>Crudelitatis sufficionem a se amolitur Phalaris</i>	377.10. et seq.	<i>et</i>	844.40. et
<i>Corona ex pennis pannonum</i>	313.50	<i>Crudelitas tyranni ut exagitetur</i>	378.30.40. et	<i>Cynisci mors</i>	178.20
<i>Corona ubi gestanda</i>	21.1	<i>et</i>	379.10. et seq.	<i>Cynobalani</i>	300.40
<i>Corona victorum varia</i>	616.40	<i>Crudelitatis poenitentia</i>	709.1	<i>Cyri exitus</i>	138.10. et
<i>Coronarum indicium</i>	876.1	<i>Crudelitatis iactantia apud puellas ingrata</i>	762.30	<i>Cyrus uterque beatus</i>	312.10
<i>Coronis Aesculapy mater</i>	390.40	<i>Crurum nudandorum mos in saltado a meretricibus</i>	747.50	<i>Cyri maioris senectus</i>	708.60
<i>Coronidis nuptia</i>	397.1	<i>Cubito innixus humi caenans cynicus</i>	801.50	<i>Cyrenaeorum dogmata</i>	153.30. et seq.
<i>Coronus Corythionis filius</i>	302.20	<i>Cucullam abijcientes</i>	781.50	<i>Cytmidis emplastra ex vrsino adipe confecta</i>	393.1
<i>Corpus pra anima nihil a Demosthene reputatum</i>	837.20	<i>Cucurbita folium pro velo</i>	317.50		
<i>Corpus tyranni quod sit</i>	355.10	<i>Cucurbitina naues</i>	ibid.		
<i>Corporis quaestu emergens Alexander pseudomantis</i>	387.30	<i>Cultus et habitus corporis cum vita instituto conuenire debet</i>	847.20.30		
<i>Corporis venustate sola commendari non debet mulier, sed animi quoque dotibus</i>	479.1	<i>Cumanorum stupiditas</i>	689.10		
<i>Corporis vires in duce militia, parum faciunt pra prudensia</i>	341.40	<i>Cunctandum non esse ut bene agas</i>	19.40		
<i>Corporis virtus, robur</i>	844.20	<i>Cupiditatis ubi nescientes</i>	20.50		
<i>Corpora adolescentum suorum ut exercebant Athenienses</i>	624.1. et dein.	<i>Cupiditas a puero innata aut discita, difficile eluitur</i>	567.40		
<i>Corpora labore ac sudore non arescant</i>	628.40	<i>Cupiditas, omnium malorum fons</i>	847.20		
<i>Corpora sine capitibus, historia sine proemijs</i>	285.1	<i>Cupiditas possidendi semper crescit</i>	886.40		
<i>Corpora ut firmiora fiant</i>	625.1.	<i>Cupido, puer est</i>	54.50. et		
<i>Corybantes amore insanientes</i>	64.30	<i>prauus</i>	462.1		
<i>Corybantum saltatio</i>	406.20	<i>Cupido a Mercurio palaestra superatus</i>	60.40		
<i>Cottabi qui sint</i>	430.50. et	<i>Cupidinis vis</i>	64.20. et seq.		
<i>ad marginem</i>	860.40.	<i>Cupido quibus deus parcat</i>	69.40. et seq.		
<i>Coturnicum pugna</i>	629.40	<i>Cupido, Hermaphroditus et Priapus fratres</i>	77.1		
<i>Cothurnus appellatus quidam propter instabilitatem</i>	692.40	<i>Cupido, Hercules personam induens</i>	284.50		
<i>Cratesis philosophi auctoritas</i>	779.50	<i>Cupido Thestiensis</i>	454.1		
<i>Craton inspector</i>	861.10	<i>Cupressi cum ramis ac frondibus, pro remis</i>	307.40		
<i>Credendum facile non esse rebus absonis</i>	123.20.30	<i>Cura nonnunquam deponenda</i>	450.20		
<i>Credulum nimis esse non docet cum qui philosophia initiatur</i>	240.50	<i>Curandi ratio non omnium eadem</i>	368.30		
		<i>Curetum sagitta refina tincta</i>	22.30		

<i>Adis proprium nomen</i>	397.1
<i>Dadalifabula</i>	438.40.
<i>et seq. et</i>	458.50. et
<i>et</i>	565.20. et
<i>571.1.10</i>	
<i>Demon Anacharsi occurrens</i>	271.40
<i>Demonum paternorum et maternorum in morte inuocandorum ritus</i>	775.1
<i>Demonis mira praestigia in oraculis reddendis</i>	822.50. et dein.
<i>Demoniacos sanantes</i>	649.50. et dein.
<i>Datymones olim parasiti</i>	601.10
<i>Damasias athleta</i>	101.50. et
<i>426.1</i>	
<i>Damis Epicureus adest</i>	541.40. et seq.
<i>Damnatorum locus</i>	315.40. et seq.
<i>Damnatorum species</i>	129.50
<i>Damnatorum poenis dolentes, facinorosi illorum repitent</i>	379.20
<i>Damon Chalcidensis et Euthydicus, nobile amicorum par.</i>	497.1
<i>Danaes fabula</i>	88.60. et seq.
<i>in Danaidum dolium aquam inferre, proverbium</i>	33.50
<i>Danaidum dolium</i>	247.1
<i>Danaides cruenta</i>	762.50
<i>Danaus, durus pater erga filias</i>	85.10
<i>Dandamis et Amizoea nobile amicorum par apud Scythas</i>	504.1
<i>Daphne Apollinem auersabat ut in arborem versa</i>	66.50. 298.10
<i>Darij graue dictum</i>	554.40
<i>Darij opus magnificum</i>	874.10
<i>Dea sanguinaria</i>	523.1.10

<i>Dearum degeneratio, & amores cum hominibus mortalibus</i>	840.30. & 867.1	<i>Demonstrationes ut certa esse cognoscantur</i>	251.20	<i>Dij ocioſi non ſunt</i>	51.30
<i>Dearum forma ut in poetis laudata</i>	488.50	<i>Demonstrationes geometrica</i>	253.50	<i>Dij alij alias artes exercent</i>	80.10
<i>Dearum iudiciũ 70.30. & ſeq. Paridi commiſſum</i>	869.30	<i>Demoſthenes captus</i>	290.10	<i>Dij donarijs noſtris non indigent</i>	139.20
<i>Deabus mortales fœminas comparari nõ debere</i>	481.30. & ſeq.	<i>Demoſthenes ſcalas reſcindit</i>	292.50	<i>Dij an cultu noſtro gaudeant, & neglectũ doceant</i>	145.40
<i>Decambulationis uſus</i>	827.1. & 864.20	<i>Demoſthenes gratiarum expers</i>	641.10	<i>Dij omnia mortalibus vendunt</i>	146.1
<i>Debere ei qui ſemper imputet, durũ</i>	332.60	<i>Demoſthenes emendus ſtudioſo</i>	672.20	<i>Dij alij ab alijs coluntur</i>	148.30. & 151.10.20
<i>Debitor cauſificationibus non liberatur, ſed ſolutione</i>	335.30. & ſeq.	<i>Demoſthenes citò orbis relictus à patre</i>	829.10	<i>Dij ſeditione Gigantũ territi, in Aegyptum profugerunt &c.</i>	149.40
<i>Debitum ſolvere detreſcãtes ac tergiverſantes, quæ cauſentur</i>	335.50	<i>Demoſthenes pro deo habitus</i>	827.30	<i>Dij in animalia tranſmutati</i>	415.1
<i>Decenter cadendi cura</i>	836.50	<i>Demoſthenes auro corrumpi nõ poterat</i>	832.50	<i>Dij aut dea marmora ac ſtatue non ſunt quæ cernimus</i>	487.40
<i>Deccepti, alios etiam decipi vellent</i>	254.10	<i>Demoſthenes propter quæ laudandus</i>	836.50	<i>Dij Scytharum, Ventus & Acinaces</i>	503.50
<i>Decianus Sophiſta Patarenſis</i>	513.30	<i>Demoſthenis origo obſcura</i>	5.1	<i>Dij quidam conſlati</i>	531.40
<i>Decorum ubique ſervandum</i>	168.60. & 169.30	<i>Demoſthenis apud Ionẽ authoritas</i>	540.50. 544.10	<i>Dij ſint ne, an nõ ſint, diſputatio</i>	537.20. & dein. per tot.
<i>Decrepiti etiam miſerrimi inuiti moriuntur</i>	122.30.40	<i>Demoſthenis in bello fuga</i>	608.1	<i>Dij ex diuerſa materia</i>	538.30.40
<i>Decretum aduerſus ſuppoſitiſios deos</i>	841.60. & dein.	<i>Demoſthenis apologia</i>	613.1	<i>Dij quibus alantur ac recreentur</i>	542.20
<i>Decretum inferorum contra diuites</i>	126.50 & 132.30. & ſeq.	<i>Demoſthenis encomium</i>	826.20. & dein. per totum.	<i>Dij cur exiſtimatio ſua minuat</i>	60. & dein.
<i>Decretorum Epicuri vititatis</i>	399.10.20	<i>Demoſthenis adoleſcentia qualis</i>	829.20	<i>Dij nothi & adſcriptitij</i>	543.30
<i>Decretorum pugna</i>	833.50	<i>Demoſthenis liberalitas</i>	835.30	<i>Dij contra Parcas nihil poſſunt</i>	30.40
<i>Decreto dea</i>	811.10. & 814.50	<i>Demoſthenis beneficia in Athenienſes</i>	836.20.30	<i>Dij Aegyptiorum ridiculi</i>	475.20. & 551.10.20
<i>Deformes homines, pulchri tamen pingi volunt</i>	280.50.60.	<i>Demoſthenis mors</i>	835.50. & dein. & 837.20	<i>Dij an res mortalium curent</i>	573.20
<i>Deformia in meretrice, & venuſta</i>	745.40	<i>Demonſtratus Epicurum ſeruans</i>	398.50	<i>Dij ancipites</i>	580.20
<i>Deformitas an omnis damnata</i>	459.1	<i>Dentes, atatis indicia</i>	522.40	<i>Dij quo die poſſiſſimum votis ac precibus hominum vacent</i>	690.40
<i>Delator cauſe audiendus</i>	686.60	<i>Dentes pulchra mulieris</i>	474.20.30	<i>Dij natalitio ſolo gaudent</i>	712.50
<i>Delatorum falſorum ultio</i>	819.30	<i>Depoſiti repetitio à depoſitario, vitam depoſitori ſeruans</i>	819.1.10	<i>Dij omnia poſſunt</i>	718.40
<i>Delectabilem modo hitoriam facere conãtes taxat</i>	279.60	<i>Deſaltãſſe qui dicerentur</i>	408.1	<i>Dij ex ſublimi tanquam ex propinquo preces hominum facilius audiunt</i>	820.30
<i>Delos inſula ut emerſerit</i>	87.50. & dein.	<i>Deſcriptiones hitorica modica eſſe debent</i>	294.30	<i>Dij adſcriptitij</i>	839.1
<i>Delisacra ſine ſaltatione non peragebantur</i>	408.1	<i>Deſertoris pœna</i>	730.1	<i>Dij ridiculi</i>	839.30
<i>Delphorum honor</i>	377.20. & 384.30.40	<i>Deſiderium & Hymenaus comites Veneris</i>	75.10	<i>Dij perfecti</i>	842.10
<i>Delphorum diuitia</i>	388.30	<i>Deſiderium vehemens pulcherrima ſimilitudine expreſſum</i>	717.30	<i>Dij ſua quique commercia exercere iubentur</i>	842.30
<i>Delphica diuinatrix ut oracula redderet</i>	246.30	<i>Deſipientia & contemptus, diuitum faſtui obijciendus</i>	18.50	<i>Dij gentiliũ, hominum indigentes</i>	858.20
<i>Delphini amatores hominũ</i>	86.30. & 726.20	<i>Deuſorum contemptus</i>	862.50	<i>Dij hominum formis capti</i>	866.50. & ſeq.
<i>Delphinis iugatis nauigantes</i>	320.10	<i>Deucalionis diluuiũ</i>	29.40. & 813.50. & ſeq. & 820.30. & 856.1	<i>Deorũ facinora apud poetã</i>	127.1. & 146.30. & ſeq.
<i>Delphinibus vehentes prædones marini</i>	318.20	<i>Deuotiones magica</i>	362.1	<i>Deorum forma ut exprimantur</i>	148.40
<i>Delphis meretrix</i>	764.20	<i>Deus, malorum cauſa non eſt</i>	205.10	<i>Deorum forma cur ſiant</i>	822.20. & ſeq.
<i>Delus qua maximè re locupletata</i>	388.30	<i>Deus per omnia ſe penetrãs, ex ſententia philoſophi Stoici</i>	257.30	<i>Deorum forma quales</i>	848.40
<i>Demetrius Cynicus ſaltatiõ inimicus, mox ſententiam mutat ſaltatore egregio conſpecto</i>	415.40.60	<i>Deus non decipitur aut fallitur</i>	377.30	<i>Deorum beneuolentia argumenta</i>	383.50
<i>Demetrius poliorcetes</i>	487.1	<i>Deus ex ſerpente creditus</i>	390.30	<i>Deorum aut dearum filij cur putati mortales quidam</i>	439.20.30
<i>Demetrius ſunienſis & Antiphilus Alopeceſis nobile amicorum par</i>	500.1	<i>Deus in phiala ex aqua hauſtus</i>	390.20	<i>Deorum cultores, in humanis aſtioniſ optimi</i>	488.1
<i>Demetrij Cynici liberè factum aduerſus ineruditum quendam</i>	676.20	<i>Deus ubi fuerit ante mundi fabricationem</i>	572.60	<i>Deorum circunſerendorum ac ſtipis colligenda modus</i>	522.50
<i>Demetrij Platonici accuſatio ridicula</i>	684.10	<i>Deus quid ſit</i>	573.10.20	<i>Deorum reuerentiam ac cultum eleuat</i>	529.1. & dein. per totum, & 140.
<i>Democritici</i>	154.10	<i>Deus non ſemper bonos negligit</i>	865.40	<i>Deorum quorundam calamitas</i>	531.20. & 537.1.10
<i>Democritus Abderites in monumẽtis agens ad conſutandum errorem de manibus</i>	655.20	<i>Deus ſimilis eſt homini pulchrè conuiuiũ inſtruenti</i>	845.20	<i>Deorum amores nefandi</i>	531.30
<i>Democriti Abderite ſeneſcus</i>	709.50	<i>Deus Athenis ignotus</i>	858.30. & 863.50	<i>Deorum conſeſſus pro dignitate cuiuſque diſpoſitus</i>	538.30
<i>Demonãſtis vita</i>	441.1. & dein. per totum,	<i>Deus trinus & vnus</i>	858.50	<i>Deorum ſimulacra apud Barbaros quã Graecos preciõſiora</i>	538.60. & dein.
<i>Demonãſſa Corinthia mulier diues ac impudica</i>	750.10.40	<i>Deuſtorũ & inuſtorum inſpector</i>	859.20	<i>Deorum contentio de precio ſui, cum ex diuerſa materia ſint</i>	539.10
<i>Demonſtrationis utilitas</i>	250.30.40	<i>Deus dexter Chriſtus</i>	860.30	<i>Deorum tumultus</i>	540.10
		<i>Dei erga homines liberalitas & indulgentia</i>	844.40.50	<i>Deorum ignauia</i>	543.50
		<i>Deo omnia ſunt cognita</i>	446.10.860.30.40	<i>Deorum prouidentia vnde probetur</i>	549.20
		<i>Deũ cur ſe haberi voluerit</i>	Alexander 107.30. & 108.50.60. & 110.1	<i>Deorum infirmitatis argumenta</i>	549.1.10
		<i>Deum mentientia ſigna</i>	391.40	<i>Deorum cibis & potus</i>	580.30
		<i>Deum eſſe, comparationibus probatur</i>	552.30. & dein.	<i>Deorum</i>	

<i>Deorum possessio, totus terrarum orbis, & oceanus</i>	712.50	<i>Difficilioribus exercendi pueri, ut facilius minora praesent</i>	626.20	<i>Discipuli ac magistri mutui amor, ac reciproca observantia</i>	273.40. & 700.10
<i>Deorum genealogia Hesiodi</i>	718.30	<i>Difficultas divitiarum paradarum</i>	845.40	<i>Discipuli Alexandri Pseudomantis</i>	393.20
<i>Deorum notitiam Aegyptij primi perceperrunt</i>	812.1	<i>Digitum quatuor voluptas</i>	21.10	<i>Discipulorum retractationis crimen</i>	805.20
<i>Deorum gentiliū Vanitas confutata</i>	837.40. & dein per totum. & 857.1. & seq.	<i>Digitus solis divites</i>	182.20	<i>De discubitu honore cōtendunt Hercules & Aesculapius</i>	65.1. & dein.
<i>Deorum concilium</i>	837.40. & dein	<i>Digitus mulieris formosa</i>	473.1	<i>Disputatio de providentia deorum</i>	548.30. & dein.
<i>Deorum gentiliū contemptus unde sit</i>	841.20	<i>Digitus rosei</i>	474.1	<i>Disputationes philosophorum, contentiosa</i>	587.30. & dein.
<i>Deorum novorum procacitas & immodestia</i>	842.10	<i>Digressiones historica quales esse debeant</i>	283.10. & sequent.	<i>Disputationis modus & lex</i>	620.10
<i>Deorum inter se discordia, ac iudiciū</i>	867.110	<i>Digressiones in oratione non omnes repudianda</i>	621.10. & dein	<i>Discedendi ratio facillima</i>	388.20
<i>Deorum inter se pugna, & communiter adversus Gigantes</i>	869.50	<i>Dimanete Architelis vxor oraculo monita pestilentiam Atheniensibus sedat</i>	271.10	<i>Divinandi mira ratio</i>	392.10. & seq.
<i>Deorum filij aliquot bello Troiano vulnerati & mortui</i>	869.50. & sequent.	<i>Dimissiones caelestium irridet</i>	572.20. & seq.	<i>Divinatio ex astris, defenditur</i>	436.40. & seq. & 440.40. & seq. & 532.40. & seq.
<i>Deorum cura scilicet</i>	894.1	<i>Dinia Ephesi & Agathoclis amicitia</i>	494.10. & dein.	<i>Divinatiores unde coniectent</i>	104.10
<i>De Dijs aliquid dicere fas non est</i>	124.10	<i>Diogenes Cynici auctio</i>	152.1. & dein	<i>Divinatrix delphica ut oracula reddat</i>	246.30
<i>Dijs grati esse debemus cum primis</i>	330.50	<i>Diogenes philosophorum omnium causam suscipit coram philosophia contra Lucianū</i>	166.30. & sequent.	<i>Divinitas Hercules irridetur</i>	111.30
<i>Dijs oblata etiam a sceleratis, non reijcienda</i>	383.20. & sequent.	<i>Diogenes Sinopensis dalium</i>	276.50	<i>Divinitatem sibi arrogantis mulieris ignominia</i>	823.10.20
<i>Dijs similes multi homines mortales a poetis perhibiti</i>	487.50. & sequent.	<i>Diogenes Laidem vxorem ducens in campo Elysio</i>	312.30	<i>Divinitas ut probanda dijs adscriptis</i>	842.50
<i>Deos esse, ut probetur</i>	251.20	<i>Diogenes auctoritas</i>	779.50	<i>Divinitas nulli hominum data, nisi pulchro</i>	866.10. & seq.
<i>Deos etiam Scythae, non soli Athenienses faciunt</i>	270.50.60	<i>Diogenes Icesij mensarii filius</i>	593.1	<i>Dives unde astimandus</i>	886.30. & seq.
<i>Deos felices ac beatos non esse, eorumque labores</i>	583.10. & seq.	<i>Diogenes Seleuci Tigris philosophi senectus</i>	710.1.10	<i>Diuites ad pauperum fores concurrerent ipsi salutatum, si non ita a pauperibus observarentur</i>	18.30.40
<i>Deos facere se posse credidit Alexander Macedo</i>	684.30	<i>Diomedes Venerem & Martem vulnerans</i>	550.20	<i>Diuites apud inferos dolent de divitijs amissis</i>	94.40
<i>Deos Gracorum negantes Christiani</i>	768.50	<i>Dionis Heracleotae philosophi vitia</i>	222.40	<i>Diuites cur tam inuiti moriantur</i>	181.10
<i>Dialectica sola saltatori non necessaria</i>	412.1	<i>Dion se strangulans</i>	426.10	<i>Diuites cur secum homines eruditos habere affectant</i>	198.20.30
<i>Dialectica captiones</i>	592.30	<i>Dion philosophus</i>	770.20	<i>Diuites flagitiosis libris foris pulcherrimis, intus autem nefanda continentibus similes.</i>	204.20.30
<i>Dialogi proprium</i>	9.40.	<i>Dionici medici festina narratio</i>	803.40. & dein	<i>Diuites ferè cum senescunt, podagrici fiunt.</i>	794.40
<i>Dialogus philosophis familiaris</i>	167.40	<i>Dionysius Bacchi cognomen</i>	62.40. Semeles filius	<i>Diuites ut invidia pauperum evitent</i>	796.10
<i>Dialogus Glyconis cum sacerdote, festum.</i>	166.398.1. & seq.	<i>Dionysius quidam ex Stoico Epicureus factus</i>	591.30. & dein	<i>Diuites quam utilitatem habeant a pauperibus conuiuio exceptis</i>	796.20
<i>Dialogi & rethorices controuersia</i>	593.20. & sequent.	<i>Dionysio parasitati philosophi</i>	605.60. & dein	<i>Diuites molles & effeminati cinadis comparati</i>	847.40
<i>Dialogi patrociniū</i>	595.50. & sequent.	<i>Dionysij tyranni exitus ridiculus</i>	565.30	<i>Diuitum fastuosorum hypotyposis</i>	17.50. & 34.60
<i>Dialogi meretricij</i>	744.50. & dein	<i>Dionysius tyrannus a Philoxeno in poematibus suis irrisus</i>	675.30. & dein	<i>Diuitum stulti conatus</i>	93.60
<i>Diana obrectatio</i>	67.20.30	<i>Dionysius deus a Momo perstrictus</i>	839.20 & 840.20	<i>Diuitum malorum apud inferos ignominia</i>	130.1. & seq.
<i>Dianam cur non feriat Cupido</i>	70.10.20	<i>Dionysiaci libertas</i>	10.10. & 164.10. & 167.30	<i>Diuitum ac pauperum vita perpendiculo distat</i>	181.1
<i>Diana sui neglectus vltrix</i>	145.50	<i>Dionysiaci & Bacchica nil nisi saltationes sunt</i>	409.1	<i>Diuitum familia cur appetantur a nonnullis</i>	190.40.50
<i>Diana Endymionem amans</i>	147.40	<i>Dionysodorus rhetor</i>	800.20. & 803.1. & 809.60	<i>Diuitum affecula quales</i>	494.20.30
<i>Diana iaculatrix & bellatrix</i>	426.40	<i>Dioscuri periculis apparentes in mari.</i>	723.30. Iouis filij. 866.1	<i>Diuitum speciosa ac beata</i>	560.30 incommoda 564.40. & seq. miseria 794.1. & seq.
<i>Diana indignatio, ad conuiuium Oenei non vocata</i>	550.30. & 804.60	<i>Distima mulier philosopha</i>	434.30. & 477.50	<i>Diuitum pauper in bello</i>	564.40
<i>Diana Ephesia templi incensor unde motus</i>	771.30	<i>Diphilus philosophus taxatur</i>	805.10	<i>Diuitum felicitas in quibus putetur consistere</i>	794.1
<i>Diana venatio</i>	867.10	<i>Dipsas serpens, & eius natura</i>	716.10. & sequentibus	<i>Diuitum impotentum ac languidorum tadia & cruces</i>	794.50
<i>Diasia qua sint</i>	864.30 ad marginem	<i>Dis inferorum rex curis non caret</i>	877.40	<i>Diuitum cura per noctes</i>	568.20. & seq.
<i>Dicens cur genus Luciani quale fuerit</i>	7.30. & dein	<i>Discendi labor, 602.30, aculeus.</i>	602.50	<i>Diuitum fastidia in omni temporis statu seu aestiuo seu hyberno</i>	847.50.60
<i>Dicens vis maxima</i>	275.1	<i>Disci exercitatio</i>	625.50	<i>a Diuitibus se amari simulare debent meretrices</i>	754.10
<i>Dicens potestas historico necessaria, & ut paretur</i>	288.50	<i>Disciplina philosophiae ante signata</i>	164.50	<i>Dimitibus ut agere faciant pauperes</i>	795.10
<i>Dilectorum iaciendorum vsus a morionibus in nuptijs adhibitus</i>	803.30	<i>Disciplinas cur sibi parent homines</i>	713.20 & 806.50	<i>Diuites contra decretū apud inferos factum</i>	
<i>Dilectus modus adhibendus</i>	791.30	<i>Discobolos Myronis</i>	650.30		
<i>Dilectio historici qualis esse debeat</i>	291.40. & sequent.				
<i>Dies Aleyonij</i>	44.20.30				
<i>Dies ater quis vocetur</i>	691.40				
<i>Dies imperatoris filijs a patre paupere testamento relictis</i>	863.50				
<i>Dies pulcherrima pars, principium</i>	700.1.10				

INDEX.

132. 40. 50
Diuitia cur amentur à diuitibus 18.40
Diuitiz etiam nomina eorum mutât, quibus obtingunt 34.40
Diuitia indignis obtingentes, facile diffidunt 34.40. & dein
Diuitiz malum sape dominis afferunt 86. 50
Diuitia etiam viles nobilitant 100.50
Diuitia in quo consistant 506.1
Diuitia solitaria insuauis 613.30
Diuitia ex rudentibus pendentes 727.60
Diuitiarum comites 39.10.39.60
Diuitiarum mala 37.40
Diuitiarum effectus 39.1
Diuitiarum fructus 796.1
Diuitiarum eleuatio ac contemptus 555.1
 & seq. per totum. & 728.1. & sequent.
Diuitiarum verus usus in mediocritate 33.10
Diuitiarum utilitas nulla est sine teste 795.1
Diuitiarum parandarum labor 845.40
Diuitijs animus augetur 755.40
Docere fabulam 711.1
Docilitas ut pareatur ab historico 293.50
Docti sape inopia laborantes 789.40
Doctorum pauperum munera ad diuites 790.60
Doctores in sacra ciuitate 825.40
Doctrina ad quid necessaria sit 289.30
Doctrina pretextu vitia nonnunquam maxime patrantur 757.30
Doctus ac sapiens vnde cognoscendus 227.1
Dodona fagus 461.50
Dolium Diogenis Sinopensis 276. 50. 693.40. 781.60
Dolium pertusum Danaidum 104.50
Dolium feruus fugitium 784.10
Dolor in medijs non habendus 810.10
Domesticos in suos sape senes irascuntur 375.50
Domino debitum serui reddant 890.50
Domini bonorum nostrorum verè non sumus 19.30
Domos totas exhaurit meretricius amor 495.50
Domus paterna à se vendita precium amicus amico dono offert 496.1
Domos diuitum ut noctu sine strepitu aperias, & inuisibilis ingrediariis 568.10
Domus spectrorum apparitionibus infamis, ut purgata 654.30. & sequent.
Domus pulchra & bene instructa descriptio 698.10. & dein per totum
Domus ampla ac pulchra an ad orationes habendas commodior 699.20. & 703.1
Domus finis 844.1
Domus non solum comoda et necessaria sed et pulchra faciende 872.10.20
Donarijs dij non indigent 139.20
à Donarijs dedicandis aut sacrificijs faciendis nemo excluditur 384.50
Donatio semel liberè facta, non reuocatur 769.50
Dorcas meretrix 754.50
Doris amatorem non habet 81.60
Δουλέα 429.50.60
Dracones in exercitum immissi 287.20
Dracones Parthorum 287.10
Draconum mirum ingenium 388.10. et 390.50
Draco Pellaeus 389.50

Draconis caput in speciem quandam humanam effictum 389.40
Draco ipse loqui mira arte simulatus 394.10.20
Draco vetus à minimo quodam serpente ad cætum aliorum serpentum accersitus 648.20. et sequent.
Dracones Lybici 716.1
Dromo seruus 198.1
Drose meretrix 756.30
Duo maxime à veteribus scriptoribus petenda 676.1
Duas negationes vnicam efficere affirmationem 560.10
Duos tyrannos vna ciuitas non alit 352.30
Ducis militie corporale robur minimi momenti est pra consilio et prudentia 341.40
Duces tam lingua, quam manu propti 658.30
Dyades duæ, quatuor efficiunt 235.10

Ebriosa saltatio Phrygia 411.40
Ebrietas et academiae lus 589.1 et sequent.
Ebrietas excusatio 663.50 et sequent. et
Ebrys designata inter pocula, silentio tegenda 799.20.30
Ebrietas impudentia 818.1.10
Ebrius tragædias scribebat Aeschylus 829.50
Ebrietas perstricta 839.20
Ebur purpureo ostro insectum, pulcherrimum 473.60
Echinus piscis 174.10 ad marg.
Echo cantui Polyphemi respondere designata 81.50
Echo nymphea, vox sine corpore 355.60 et 699.10.20
Echus imitatio 475.60
Echo à Pane carminibus provocata 588.10
Edeffa vrbs 811.10
Eductionis momentum 881.20. & seq.
Egere pluribus infirmitatis indicium: nullius rei diuinitatis 846.30.40
Egestatis mala 844.20
Εἰλας ὁ μὲν 432.10
Εἰσοδόν 430.20
Eiectos ab se graeculos philosophos Romani diuites funditus perire cupiebant 204.10.20
Εὐρύς vita amica 34.40
Electra fratrem noscens & non nosces 156.50
Electri fabula, ac de cygnis ad Eridanum 666.20.30
Elenchus & Demonstratio philosophie comites 165.10
Elenchus amicus veritatis 689.20
Eleusinia sacra inferorum rebus similia 183.50. cur hys initiari noluerit Demonax 443.40
Elephantorum terror exercitum hostium profigans 266.10
Elephantus in trophaum pictus 266.40
Elephantos sagitta interficere, proverbi 280.40
Elephantum molesta musca 669.60
Elia fori iudiciale Atheniensium 457.60
Eloquentia commendatio 4.60
Eloquentia typus, Hercules Gallicus 664.40

& deinde
Eloquentia vis 665.50
Eloquentia Demosthenis 828.30. & 832.60
Elysus campus 311.40
Emmelia saltatio 409.10
Empedoclis ambitio 115.30. & 766.10
Empedocles in numero beatorum non est 313.40
Empedocles Icaromenippo in luna apparens 575.10
Empusa quid 408.50
Emungentes mel 302.60
ἐμυλὰ ἔτι, & ἐμυλὰ ἔτι 853.10
Encomij & historiae discrimen 278.20
Encomia non omnibus grata 280.10
Encomiastæ quæ obseruent 480.30. & dein. & 493.10
Endromides 431.50
Endymion Luna adamatus 63.40 & 299.10 & 439.60
Endymionis exercitus 293.60
Endymionis in formam comparatus Alexander 397.20
Enipei amicam Neptunus vitiat 89.40
Ense semper succinctum esse, in pace superna canem est 627.10
Epeus equi Troiani fabricator 658.60
Ephestria festa 750.50
Epicharmi senectus 711.10
Epictetus philosophus 448.20. & 770.20
Eius lychnus 675.20
Epicureorum dogmata 155.40
Epicurei & Christiani aduersarij Alexandri Pseud 393.40
Epicureus quidam penè lapidibus obrutus ab Alexandri Pseud sectatoribus 398.30. & 40
Epicurei in deos contumeliosi 581.40
Epicurei ceteri philosophis inuisi 800.10. & 40
Epicuri epistola 214.10 liber. 399.10
Epicurus & Crisippus primi inter beatos 312.30
Epicuri encomium 393.40. & 403.10
Epicurum metuebat Alexander Pseud. 398.30
Epicurus tranquillitatem suadet 399.20 ac voluptatem 359.50
Epigramma maius calathæ 829.10
Epimenidis somnium 30.30
Epimetheus, Prometheus 7.30. et 40
Epipolarum munitiones 292.30
Epirotæ cuiusdam cum Nerone de victoria contentio, et exitus 875.40
Epistola Saturnales 791.50
Epistola quedam tanquam Eridis malum 805.10
Epithalamium pro nuptijs 806.20
Epius pugil 313.50
Eque Thessala indomita 266.10
Equiformica 300.20
Equognes 299.60
Equiulures 300.10
Equitare insoliti pericula 729.20
Equitator Castor 466.50
Equites, quarta pars ciuium Atheniensium 628.10
Equorum senio affectorum pellis inutilis 203.90

Equi,

INDEX.

- Equi, elephantorū conspectu maximè terren-*
tur 266.60
- Equi & canes etiam ad inferos trahuntur*
133.30.
- Equus tridui cursum perpeffus, à cursu defi-*
fiens, expirat 508.50
- Equi Threici* 543.50
- Equus Achillis loqui introductus* 556.60
- Equus per amœnum campum libentius cur-*
rat 701.20
- Equus se volutās vt optimè pingatur* 831.50
- Equi insani seffor, illius arbitrio fertur* 848.
10
- Erasistrati medici mira prudentia* 816.60
- Eratoſthenis Cyrenai senectus* 711.20
- Erechthei filiarum exemplum* 836.40
- Erichthonius è terra editus* 645.30. &
705.30
- Erigones canis* 839.40
- Eridis dea fabula* 84.30.807.10
- Erinnys* 183.50
- Errare ex composito* 216.60
- Errones stella* 437.10
- Errationis comendatio* 3.60. & dein.
- Eruditio prima iuuenū Atheniesiū* 622.40
- Eruditio à recta ratione abducens* 808.50
- Eruditi ne vileſcant* 189.20 & 206.60
- Eruditi homines pecuniam negligere debent*
195.50
- Eruditi apud diuites mercede seruientes, miſe-*
randi 210.20
- Eruditorum fautores apud inferos mitius ha-*
bent 130.30
- Eruditis videri volentibus diuitibus adulan-*
dum vt fit 202.30
- Eſca trahendis philoſophis* 173.20
- Eſus ciborum interdictorum vltio* 769.40
- Etæmoelis Stoici immodesta epistola* 804.20
- Etnarchus Boſpori rex depositus, & alter il-*
lius loco ſubſtitutus 709.30
- Ὁ ὡς ἔστι Verbi vſus* 213.40
- Euagoras Cypriorum rex* 488.60
- Euangelii cuiusdā citharædi ſulta de ſe per-*
ſuſſo 673.50
- Eubiotus Boſporanorum rex* 509.10
- Eubœa à Bæotia reſecta* 874.1
- Euchenoris fatum* 860.1
- Euclidis ducis rerū geſtarū obliuio* 253.40
- Eucrates ſenex opulentus* 96.40
- Eucrates proditor* 834.60
- Eucritus numularius* 799.60
- Eudamidas & Aretæus Corinthij & Cha-*
rixenus Sicyonijs, amici inſignes 498.20
& dein.
- Euehi ac promoueri vt poſſis in aula* 199.50
- Euirati Cybeles matris affecta* 790.10
- Ἰωλέγῃς* 430.20
- Eumeli Elei citharædi victoria* 674.30
- Eumolpus Thrax & barbarus myſteriorum*
Atheniesiū author 446.40. & 627.60
- Eunomus Locrus choragus in Elyſio campo*
312.10
- Eunuchus an philoſophia operam dare debeat*
433.10. & dein. per totum
- Eunuchorum quam ſp̄ adonum conditio vilior*
434.60
- Eunuchus an pueri magis committi debeant*
435.10
- Eunuchus feri maximè refugiebat Lucianus*
afinus 522.20
- Eunuchus principatu potitus* 708.50
- Eunuchus regina adamatus* 818.10
- Eunuchi in mulieres deperentes ibi.*
Enote ſignū in exercitū Bacchi aduerſus In-
dos 562.30
- Eupator rex* 402.10
- Euphorbus cum eſſet Pythagoras, auri etiam*
ſtudioſus erat 563.10
- Euphorion poeta* 294.40
- Euphranor pictor* 473.40
- Euripidis authoritas 161.10 ſententia de mu-*
lieribus 464.20 De Ioue opinio 551.10
- Euripides Archelai paraſitus* 606.30
- Euripi immiſſo circa Chalcidem* 974.10
- Eurybatus* 387.10
- Euricles damones* 432.20
- Euryſthei prouidentia in delendis malis homi-*
nibus per Herculem 543.40
- Euryti temeritas* 162.10
- Europa raptus* 91.40. & dein.
- Eurypicades* 286.50
- Euthydicus & Damon Calcidenses, nobile*
par amicosum 497.10
- Ex Iouis tabulis, prouerb* 192.60
- Excludendi nonnunquam amatores meretri-*
cibus, vt ſeruentius ament 754.40. &
760.20
- Execratio vehementiſſima* 856.50
- Exceſſi propter voluptatem* 458.10
- Exceſſi veſtem & ornatum muliebrem vnde*
recipiant 824.60
- Exceſſionem maximè formidabat Lucianus*
afinus 522.40. Vide caſtrati.
- Exempla mala in remp. non inducenda* 158.
60. & 362.10
- Exequiarum conſideratio* 635.10
- Exercitationis puerorū apud Athenienſes,*
ſinis 617.10. & 624.20. & 625.30
- Exercitium ad cœnam, cur fiat* 256.10
- Exercitia firmiora ac certiora ad libertatis*
tutionem, quàm olei, ac pulueris 394.30
- Exercitus proſtigati ac fugietis mira hypoty-*
poſis 266.20
- Exercitus ingens* 299.40
- Exercitus Bacchi ridiculus* 661.30 & dei.
869.50
- Exercitus pulchritudo* 869.50
- Exilij pœna* 714.30. & 40
- Exul inopia preſſus, oraculum inſtituit* 391.
50
- Exulem amicum vſque ad mortem ſecutus*
alter amicus 496.50
- Exui reductus nonagenarius regnare inci-*
piens 709.10
- Exulium deſiderium patriæ* 714.10
- Exitus de homine iudicis* 138.30
- Exitus ac miſſio ignominioſa philoſophorum*
mercede conductorum 203.30
- Exitus infelices maximorum tyrannorum*
140.10
- Exordium hiftoria ineptum* 40.10. & dein.
- Expeditionum vota mirabilia* 729.50
- Expertis rerum vſu viris conuerſari, vtile*
eſt 882.10
- Expetenda vulgo* 786.10
- Expatriatio hominis ad inferos adituri* 128.30
- Exploratores falſi propheta* 396.50
- Exprobratio meretricula cum amatore* 759.
20. amatoris cum meretrice 763.20. &
- deinde
- Exprobrationes philoſophorum in ſe inuicem*
806.40
- Exteriora hominis ſape ab interioribus mul-*
tū diſident 883.20
- Extremarum voluntatum ſtultitia* 20.30
- Exuſorum hominum nidor* 315.50
- Fabarum eſus à belli victoria*
314.20
- Fabarum eſus à Pythagora in-*
terdictus 151.40. & 557.20
& 563.40
- Fabas apud inferos non auerſatur Pythago-*
ras 115.10
- Fabula de Saturno vt intelligenda* 81.50
- Fabula Græcorum vt accipienda* 439.10
- Fabula poetarum pro veris habita* 631.50
- Fabula poetarum mendaces* 64.610
- Fabularum omnium penè origo, ſaltatori perno-*
ſcenda 646.60. & dein.
- Fabularum vſus* 645.50
- Fabularum interpretes apud Aſſyrios &*
Arabas longæui 707.10
- Fabuloſa ab hiftoria abſint* 279.40. & 294.
60
- Fabuloſi omnes ſcriptores perſtringuntur* 296.
40
- Facies muliebris qualis eſſe debeat* 473.10
- Facies operis cuiusque & adificij elegas &*
ſplendida eſſe debet 660.30
- Facinora in regum aulis* 576.10
- Facinore innoſcendi oupeditas* 771.40
- Facta, inſecta eſſe non poſſunt* 290.20
- Facundiam Galli tribuunt Herculi, nō Mer-*
curio 665.10
- Facundia vtilitas* 665.60
- Fallendi ſtudium* 645.10
- Falſi propheta deſcriptio* 386.10. & 20. &
dein. per totum
- Falſus vates vanitatem ſibi opprobriatū mor-*
te penè vltus 398.30
- Falſitas hiftorici vindicata* 280.40
- Falx Saturni* 789.60
- Fama vt paranda* 268.40
- Fame mortuus Blepſias* 112.10
- Fames luctum expellit* 635.30
- Famis excuſatio* 696.60
- Famulos ſuos domini & heri vt cōiunio ex-*
cipiant 791.40
- Fanis non continetur deorum poteſtas* 446.
10
- Fastidium parit nimia bonorum continuatio,*
883.10
- Faſtuos ac diuites vt ſubmonendi eorum hy-*
potypoſis 15.50.17.50
- Faſtus diuitum vt deprimi poſſit* 18.50
- Fatalis neceſſitas an crimina excuſet* 125.
10
- Fato vel inuiti agimur* 112.20
- Fati & Parcarum conſideratio* 529.20. &
dein. & 859.40. & dein.
- Febriticantis viſum* 652.50
- Febres, mortis nuncij ac miniſtri* 141.20
- Febriſ Abderitica in ludis tragicis contra-*
ſta 275.60 vt leuata 276.20
- Febres pauperibus facile curantur* 565.
20
- Febribus medentes ſtatua* 841.20
- Felicitas ſuperbos atq; arrogates facit* 11.40

INDEX.

Felicitas diuina manca fuisset, nisi fuisset eius collatione felicior appareret	50.20	Filij Viaticum ad discendum patres dent.	86.6.10
Felicitas vt intelligatur. 50.10. eius finis	445.20	369.40	Fortuna, fatum & Parca, an idem sint 529.
Felicitas qua maxima	221.20.600.50	Filios suos inuicem sibi exprobrant Iuno & Latona 67.20. & dein.	50
Felicitas parasitorum	606.30	Filios suos demonijs immolantes	Fortuna quos effert 478.40
Felicitas sine teste, iniucunda	796.20	Finis hominis de illo iudicat	Fortuna favore destitutum nemo agnoscit 30.20
Felicitatis ac prosperitatis morositas ac querela	847.50	Fines & principia philosophia varia	Fortuna casus varij 580.40
Felicitate philosophi alij aliam statuunt	249.10	50	Fortuna ac fati Vis 208.60.841.30
Felix Stoicus	254.60	Finis insana contentio 141.60. & 574.40	Fortuna blandienti non cedere, magnorum virorum esse 17.30
Felicitis memoria mulier	653.30	Finitimorum inimicitia & odia	Fortunati vt ne inuidiosi sint 478.30
Felicitium insula ac ciuitas	311.20	Flagitia vbi maxime regnent	Forum iudiciale cur fugerit Lucianus 168.20. & 30
Femur aureum Pythagora 151.50. & Alexandri Pseudomantis	397.30	Flagitijs supplicium debetur	Forum iudiciarium ab Academicis sublatum 313.40
Fenestra in calo per quas Iupiter mortalium vota exaudit	579.40	Flagris pueros immerentes cadi, inhumanum, & inutile	Fori & iudicij constitutio vt fieret 588.10
Fenestra domus vt fieri debeant	700.10	Flamma supplicium quibus debeatur	Fori iudicij incommoda 879.60. & dein.
Fera legem natura non violant	458.30	20	Fora & iudicia sycophantis & rabulis fore sibi plena 610.60
Fera paucioribus quam homines egent	626.10	Flatus idem & ignem accendit, & lychnum extinguit	Fosio Isthmi 872.60. & dein.
Fera conuersans homo & imperas	656.10	Flumen vino fluens 297.50. & 311.30. & 792.10	Fratris insidys frater rex sublatum 709.10
Ferendum ac boni consulendum quod adest. 120.30		Flumina lactis. 311.30. & mellis	Fratres inter sese, Christiani 768.50
Ferri vsus praestantior quam auri	139.30	Flumina sursum incedentia	Fratrum alternans mors 79.60
Ferrum in vrbe gestare non licebat Athenis.	628.20	Fluuus ex optimo vnguento	Fraus mira 483.30
Festos dies raro agunt artifices	603.20	Fluuus caeno, sanguine, & igne decurrentes	Frictionis ex psora voluptas 596.50
Festis publicis magis ringuntur pauperes	789.40	316.10	Frigida leges Platonis 579.40
Festorum Saturnalium leges	190.10	Fluuus infernales	Frigiditas Cassias nives superans, & glacie gallicae 283.20
Festum maximu in vere, quod pyra aut fax appelletur	824.40	Faemina ac viri diuersa delineatio	Frigus antelucanum 555.40
Ficulnei sensus	673.20	Faemina communes omnibus	Frigus hyemale, Aderitica febris remedium 276.10
Ficulneis truncis viridibus constructa pyra igne perire volentibus construenda, vt fumo praefocentur	794.50	Faemina viris loquaciores	Frons hominis mendax 883.10
Ficus, ficus nominandi sunt ab historico & c.	291.10	Faeminarum corpora flaccida & c.	Frugalitatis commendatio 20.20.841.50
Fidei Christiana fundamenta	859.20	Faeminarum amor	Fruticum genera pro fructu pulchritudinem habentia 454.20
Figmenta imperiti vulgi	776.10	Faeminarum flagitia	Fucus mulierum 464.60
Figulina vbi exerceri nequeat	717.10	Faemininum genus etiam saxum amatur 457.20	Fucum vt rhetor populo faciat 640.30.40
Fila Parcarum	140.60	Faeminea fraus	U 641.30.40
Filiam suam elocanda amicus moriens amico superstiti legat	498.20. & 499.20	Faeneratorum gemitus apud inferos	Fugitiuorum reprehensorum poena 784.30
Filiam in meretricia arte mater instituens	751.10	Faenus primum, & faenus secundum	Fulgur ex pelui 332.30
Filiarum tenellarum educatio	830.26	Faenora etiam exercent philosophi	Fullonia ars 783.20
Filius tyranni, etiam ipse metuendus	126.30	Faetor eos sepelit quos insepultos homines relinquunt	Fulmen Iouis cur innoxios feriat frequentius, noxys parcens 533.20
Filius tyranno suspectus	344.30	Faetor tres Satyro Pani & Sileno sacri	Fulminisicum vas 862.30
Filius formosissimus ex matre turpissima	499.50	663.30	Fumo ex igne quam multa imputada 447.10
Filius paternae crudelitatis administer	709.10	Foraminofo cophino haurire, prouerb.	Fumo sacrificiorum maxime delectantur dij 580.30
10		Foris admotis an leuetur morbus	Fumus patria quam gratus 714.30
Filius patrem senem praefocans	767.40	Forma nihil apud manes prodest	Fumo praefocari, durissima mors 772.10
Filius ex patre, in iuramentu adhibitus	860.60	40	Funebres cerimonia 633.10. earum irrissio 20.30. & 143.20
60		Forma bonum fragile	Funebris orator se ipsum ad tumulum ingulans 286.10
Filij cades, patri acerbissima	326.50	Forma deorum varia	Funiculus nimis tendendo rumpitur 748.10
Filij mortem inconsolabiliter lugens, vt consolatus	445.50	Forma nomine vt aduletur diuitibus	Furacitas Mercurij 175.60.439.30
Filij periculo percussus pater simulationem deponit	705.50	40	Furentem simulans, ipse vere furere in incipit 420.30
Filio pater obsequens	322.40	Forma cura nunquam deponitur	Furia in theatris, malis gaudent 862.20
Filiorum gratia an facerandum	222.60	Formica Indica	Furor ac mania se castradi vnde manet 825.10
Filiorum oses tyranni	343.60	562.20.793.30	10
Filiorum quanta cura sit patribus	712.40	Formicarum studium ac res.	Furor poetarum 129.50.827.30.40
Filiorum educationis difficultas	1780.40.50	577.30	Furorem vt simulare possis 389.40
Filiorum mala quam parentibus grania sint	880.40.50	Formica camelus, prouerb.	Fures in portu obuersantes 510.40
		791.60	Furtum in nuptijs pudendum 810.10
		Formosa magis audire cupiebant dea, quam quiduis aliud	Furti excusatio per famem 696.50
		867.40	Furti vindicta 651.20
		Formosi fere sollicitantur	Fusi Parcarum 140.60
		77.40	Futura, historia mandantes 787.50
		Formosi Socratis	Futura supplicia apud inferos negat 534.10
		312.20	Futurorum
		Formosi non plus cordatis laudandi	
		459.10	
		Formosi pueri & adolescentes celebres	
		733.10.871.40	
		Formosi amatores non tam multa dant meretricibus, quam deformes.	
		752.30	
		Formosi statim amantur	
		871.50.60	
		Vide pulchritudo & pulcher.	
		Fortes vt amentur	
		871.40	
		Fortitudinis causa Hercules deus putatus	

INDEX.

Futurorum cognitio quibus maxime necessaria 388.30
 Futurorū cognitio saepe molestia sit 179.30
 Futurorum praeclator 718.40
 Futurorum vaticinatio difficillima 718.60
Galatarum robur 265.30
 Galatea Polyphemi amasia 309.30
 Galatea eius templum 81.10
 Galea fabarū spolijs 300.10
 Galileus 859.10
 Gallina ex Phaside 728.10
 Gallinaceus gallus ubi pro deo colitur 316.50
 Gallus quidam philosophus academicus ennu-
 chus 434.40
 Gallus ab Oshryade casus 394.30
 Gallus humana voce sonans 555.60
 Gallus Mercurij affessor 556.10.567.60
 Gallus adolescens in avem conuersus 556.40
 Gallus aliquando oua pariens 563.40
 Gallus sapiens fuit Pythagoras 564.20
 Gallus Numidicus 727.30
 Gallus vnus sedecim deis appositus 541.20
 Galli cantus importunus nonnunquam 555.20
 in Galli caudam mira vis magica 555.40
 Galli cur Solem cantu anteuertant 556.60
 Galli cui castrarentur, Iunoni ne, an Rheae.
 815.20
 Galli Cybeles in mulieres depereūtes 818.30
 Galli quibus diebus fiant 824.60
 Gallorum gallinaceorum pugna 629.40
 Gallorum sepultura 822.50
 Ganeones perstringit 845.30
 Ganymedes 72.20.570.60.578.20.840.
 40.866.20
 Garamantum vita ac venatio 715.30
 Gassrocnesia quae sit 302.30
 Gatis Syrorum regina 811.20
 Gelonis uxoris prudentissimum responsum
 234.30
 Gemmarum variarum ornatus 821.50. &
 60
 Genae muliebres quales esse debeant 473.10
 Generationis conseruatio vt fiat 457.40
 Genicularium luctamen 515.40
 Gentium error in dys colendis 548.50
 Gentium vitia & proprietates 576.40
 Gentilium deorum Vanitas confutata 837.
 40.50. & deinceps.
 Genus ementitum, creditum tamē etiam ab
 his qui parentes nossent eius qui mentiretur
 389.20
 Genus vite quod ceperis, persequere 877.20
 Geometria admiranda 253.50
 Geometrarum auctoritas 874.30
 Γενεσις 430.30
 Geryon tricornis vt intelligatur 513.20
 Geryonis ossa Thebani pro miraculo ostendunt
 675.30
 Gestari hominem validum ac sanum ab ho-
 minibus aut iumentis, Cynicus indignatur
 847.40
 Glacies Gallica 283.20
 in Glacie maris mansio effosa 309.10
 Glaciatus pelagus alie ad passus trecentos
 309.10
 Gladiatorum paria vt sortiantur 237.40
 Gladiatorum spectaculum 511.10
 Gladius tyranno non deest 347.60

Glandes cubitales mirabiles 302.40
 Glauci laus apud Homerum 486.20
 Gloriz cupiditatis insania 886.10.114.20.
 131.60.775.30
 Gloria dulcedo 110.10.124.10.339.50.629.
 30.759.10
 Gloria paranda ratio 260.30.267.50.617.
 10
 Glycon deus 391.50.397.10.398.10
 Glycera meretrix 745.20
 Gnidij cuiusdam architecti astutia 295.30
 Goae regis Characeni senectus 709.40
 Gorgia sophista senectus 710.50
 Gorgona meretrix 746.20
 Gorgonum fabula 69.60.90.20.471.10.
 476.10.652.10.703.40.858.10
 Gofethra fratris fraudibus sublatas Artax-
 erxes Persarum rex 709.10
 Graculus Aescopius 689.60
 Gradus amoris 469.40
 Graecanicus ornatus 271.50
 Graecarum aliquot vocum solæcismi 849.
 40.50. & dein.
 Graeci philosophi Roma serui 197.30. cur in
 tantum contemptum venerint 204.10
 Graeci vt opera sua in lucem ac cōmendatio-
 nem produxerint 260.30
 Graeci a quo astrologiam didicerint 137.60
 Graeci melius de amicitia loquuntur, quam
 eam repraesentant 492.60. & dein.
 Graeci fabulosi 645.50
 Graeci philosophiā principio nec omnino ex-
 cludebant, nec admodum complectebantur
 779.20
 Graeci pauci recte philosophati 782.30
 Graecorum amicitia eleuata 503.10
 Graecorum pax ibid.
 Graecorum oratorum proditio 835.10
 Graecorum inter se consensio 969.20
 Graecorum ardor in bello Troiano 869.30
 Graculorum eleuatio 194.40.203.60.
 Graculorum Roma seruientium precium vn-
 de fuerit 197.60. & dein.
 Gracia paruitas 577.10
 Gracia tanquam in tutelam Neroni commis-
 sa 874.10
 Gracia commercium commodissimum, ac mu-
 nimentum fortissimum 874.10
 Grammatica pocula 425.20
 Grammatici cuiusdam importunitas 807.
 40. irrisio. 803.10
 Grammatici aduertant 848.60
 Grana cucurbitarum pro lapidibus 317.50
 Grando vnde ad nos desinat 303.10
 Gratia & Venus pulcherrima, Vulcani vxor
 res 66.30
 Gratiutudinis primae partes 330.50
 Gratiutudo discipuli erga praeceptorem 710.
 10
 Graueolentia a cadauere humano tosto 778.
 10
 Grauidas se simulantes meretrices 495.30
 Grauida meretrix ab amatore deferri graui-
 ter fert 745.60. & dein.
 Grauum saltatio 411.40
 Gryps alata fera 733.20
 Gubernaculum areum vnus stadij 307.40
 Gubernator insignis 722.60
 Gubernatoris cuiusdam pia religio 402.10

Gubernatoris exemplo deum esse probat qui
 mundum regat 552.40.50. & dein.
 Gubernatorum in naui auctoritas 135.20. la-
 bores 876.60
 Gula ac voracitas philosophorum 42.10
 Gula in seruitutem alliciens 197.50
 Gula, assueta flagitat 303.50
 Gula insatiabilis 845.30
 Gulo forum irrisio 21.10
 Gyarus vna ex Cycladibus, exilij locus 496.
 60
 Gypis annulus 592.10
 Gylipus 290.30
 Gymnasiorum vtilitas 417.50
 Gymnasiorum Gracia consideratio 615.30.
 40
 Gymnosophista sponte se in ignem coniunct
 779.10
Habendi cupido quā ceca. 886.
 20.
 Habitu ne estimandi philosophi
 226.30
 Habitus & dispositiones philo-
 sophorum ridet 257.30
 Habitus peregrini insolētia ludibrio est 271.
 40
 Habitus pudor quosdam a vitijs cohibet 586.
 20
 Habitus virum non facit 677.40
 Habitus sancti praetextu 780.30. & 782.
 20
 Habitus cum insituito conueniat 847.30
 Haredibus comparsens, ipse fame mortuus
 121.50. & 60
 Haredipeta taxantur 40.60.96.40.898.
 40
 Hamus Parrhisiade placēta & auro inescu-
 tus 173.20
 Hamus & esca auilicorum 188.40
 Hannibalis contentio cum Alexandro ma-
 gno & Scipiane 105.10. & dein.
 Harmonia siderum 406.10
 Harmonides tibicē Timothei discipulus 267.
 30. & 40. ac 268.60
 Hasta graui exercenda inuentus 627.30
 Hebdomas appellatus quidam 692.40
 Hebrorum aut Phoenicum voces incognita
 390.10
 Hebrus fluminis 782.50
 Hecates caena 93.10. & 40
 Hecates descriptio 651.50
 Hector cadaver suū sepeliri volebat 609.30
 Hector pro deo cultus 841.20
 Hedera amoris studiosa 454.30
 Helena nihilo Venere inferior 74.60. Eius
 forma ac genus 74.10
 Helena a Theseo rapta nondū nubilis 74.30
 Helena Menelao adiudicata 74.30. a Ciny-
 ro rapta 314.30. qualis fuerit 562.40
 Helenes thalamus 701.10
 Helena pulchritudinis mirum encomiū 866.
 10.868.50. & dein.
 Helena de nuptijs consultatio Graecorū 869.
 10
 Helena, Troiani belli origo 113.20.30.881.10
 Helicon 632.10
 Hellanici Lesby senectus 710.30
 Helle ab arietē in mare delapsa 87.10. vnde
 Hellefontus dictus ibi.
 Hemitheon

<i>Hemistheon Sybarita cinadus</i>	677.40	<i>Hieroglyphica Aegyptiorum</i>	239.30.859.30	<i>Homerus, camelus erat in Baetris tempore Troiani belli</i>	562.40
<i>Hephaestion in salutandi formula apud Alexandrum peccans</i>	215.10	<i>Hieromenia festum</i>	579.50	<i>Homerus ampuhtosus</i>	787.20. medax 645.10
<i>Hephaestion ab Alexandro deificatus</i>	684.40	<i>Hieronymi historici senectus</i>	710.20	<i>Homerus Melesigenes prius dictus</i>	828.30
<i>Heptaphonos porticus</i>	776.10	<i>Hieronis Syracusanorum tyranni senectus</i>	708.10	<i>Homerus deorum & hominum exornator</i>	869.50
<i>Heracleus lapis ferrum ad se trahens</i>	471.30	<i>Hilaris ac gaudans vita, optima</i>	133.10	<i>Homeri auctoritas</i>	160.50 & dein.
<i>Heraclitici</i>	154.20	<i>Himerus poeta</i>	484.10	<i>Homeri descriptiones ambitiosa non sunt</i>	294.40
<i>Herba quibus crudis vescatur homines</i>	517.40	<i>Himerus proditor</i>	834.10	<i>Homeri versus in beatorum consuiio canuntur</i>	311.50
<i>Hercules trinoctialis</i>	6.20	<i>Hinnulus leonem, prouerb.</i>	99.20	<i>Homeri laus</i>	486.20
<i>Hercules Iouis & Clemens filius</i>	62.50	<i>Hiperidis ignauia</i>	607.50	<i>Homeri hyperbola in laudibus hominum</i>	488.20
<i>Herculis labores</i>	65.10. opprobria ibi. 20. diuinitas 111.30.40. & 221.40	<i>Hipparchus Thessalus Luciani hospes</i>	513.20	<i>Homeri auctoritas ad probandam deorum prouidentiam</i>	549.50
<i>Herculeus audacia</i>	253.10	<i>Hippias Eleus ut innotuerit</i>	259.50	<i>Homeri poesis inter praecipuos codices</i>	673.20
<i>Hercules Omphala seruientis</i>	280.10	<i>Hippia balneum</i>	657.60 & dein.	<i>Homeri statua</i>	827.20
<i>Herculus tragici fœdum</i>	410.30	<i>Hippia laus</i>	659.10 & dein.	<i>Homeri & Demosthenis collatio</i>	827.60
<i>Herculus fortitudo in delendis pessimis hominibus</i>	543.50.866.10	<i>Imo dicens quid</i>	431.30	<i>Homeri indecora quadam & inepta</i>	828.20
<i>Herculis arcum Philoctetes solus tendebat</i>	672.60	<i>Hipponcentauri fœmina mira pictura</i>	263.50	<i>Homeri patria ignoratur</i>	828.40
<i>Herculis consilium in concione deorum</i>	547.40.50	<i>Hippocratis statua noctu oberrans</i>	651.40	<i>Homeri de Parcis & fato testimonium</i>	858.30
<i>Herculus Gallici descriptio</i>	664.20. & dein.	<i>Hippodamia Oenomai filia mira pulchritudo, pro eaq. deorum zelus</i>	870.30	<i>Homero cur à nonnullis fides habeatur</i>	291.10
<i>Hercules cur in ignem se coniecerit</i>	772.10	<i>Hippogryphi homines</i>	2986.0	<i>in Homero quid laudandum sit</i>	830.20
<i>Herculeus vita, herculeus etiam morte claudenda</i>	774.10	<i>Hippolyta aduersus Athenienses</i>	627.60	<i>Homeromastix</i>	488.10.719.20
<i>Herculus canandi modus</i>	801.40.50	<i>Hippolytum Phadra an criminata sit</i>	818.60	<i>Homerica carmina Charo unde calleat</i>	137.20.30
<i>Herculus Tyri templum</i>	812.20	<i>Hippotyphia quid sit</i>	292.10	<i>Homo bicolor</i>	8.50
<i>Hercules Deus ascriptitimus</i>	839.40. & 840.20	<i>Historia quomodo scribenda</i>	275.40.50. & dein. 278.10.288.50.	<i>Homo mundi cultor</i>	50.50. Lu'la 142.20. societatis amas 460.20. dei simulacrum 489.10. ex nihilo factus 860.30
<i>Hercules nudus incedens, miser non erat</i>	846.40	<i>Historiam scribere, non cuiusuis esse</i>	277.20	<i>Homo ut in sublime uolet</i>	571.10
<i>Herculis encomium</i>	864.60. & 866.10	<i>Historia propria</i>	278.10	<i>Homo uolans, & super aquas ambulans</i>	648.50
<i>Hercules inferos expugnans</i>	889.20.30	<i>Historia finis, utilitas</i>	279.10	<i>Hominis formatio necessaria erat</i>	49.50.60
<i>Hermaphroditus cuius filius</i>	66.60	<i>Historia vitiosa exemplum</i>	281.10	<i>Eius forma excellentissima</i>	51.40
<i>Hermaphroditus Cupido & Priapus fratres</i>	77.10	<i>Historia scribenda precepta cui danda</i>	289.10	<i>Hominis in opificio quid reprehenderit Momus</i>	227.20
<i>Hermaphroditus utroq. sexu pradius</i>	750.40	<i>Historia scribenda precepta cui danda</i>	289.10	<i>Hominis uita longissima centum annos non excedens</i>	242.20
<i>Hermaphroditorum generatio</i>	862.30	<i>Historia corpus ut delineandum</i>	292.20	<i>Hominis tricipitis mira absurditas</i>	253.10
<i>Hermes eunuchus, tyrannus admirandus</i>	435.10	<i>Historiam priscarum rerum saltator noris</i>	408.10	<i>Hominis uafri ad fallendum descriptio</i>	386.50
<i>Hermes Agoraeus</i>	547.60	<i>Historicorum ingens prouentus</i>	276.30	<i>Hominis est peccare, dei uero corrigere</i>	442.50
<i>Hermippus Aristotelicus de Categorys irritus</i>	448.30.40	<i>Historicus pictori similis</i>	293.10	<i>hominis figuram cui libet rei indens magus, et eo ministro utens</i>	656.10
<i>Hermocles Rhodius statuaris</i>	81.40	<i>Historicus non debet querere quid dicat, sed quomodo</i>	293.20	<i>Hominis nefarii occusus primo manet, infusus & ominosus</i>	692.50
<i>Hermophilosophus Epicureus</i>	800.20	<i>Historici laus perfecta</i>	293.40.50	<i>Hominis tristis & cogitabundi mira descriptio</i>	855.50. & 60
<i>Hermotimi Clazomenij mirum</i>	670.10	<i>Historicus futurum etiam autem respicere debet.</i>	290.30.295.20	<i>Hominem tribus duntaxat temporibus licet citra iudicium impune occidere</i>	357.30
<i>Hermotimus Stoica philosophia sectator</i>	217.10.20 & dein.	<i>Historicorum uanorum punisio</i>	316.10	<i>Homines ac ciuitates formicis coparatae</i>	577.30.40
<i>Herodizes palaestrites</i>	289.10	<i>Historici post oratores legendi</i>	429.10	<i>Homines ad deorum conuiuia admissi</i>	148.20
<i>Herodoti commendatio</i>	259.60. & dein. ut Gracis innotuerit	<i>Historici mendaces</i>	645.10	<i>Homines apum examini similes</i>	140.40
<i>Herodoti libri Musa inscripti</i>	291.20	<i>Historici longani</i>	710.20	<i>Homines arborei</i>	302.30
<i>Herodotus mendax</i>	316.20.645.10	<i>Histriones inepti</i>	14.60	<i>Homines arborum folijs similes</i>	142.30
<i>Heron gubernator peritissimus</i>	723.40	<i>Histriones personas varias induunt</i>	131.40	<i>Homines aurei</i>	792.20.30
<i>Heros quid sit</i>	95.30	<i>Histrionis tragici fœditas</i>	410.20	<i>Homines beati, peruari</i>	890.40
<i>Heroe podagrici</i>	739.60	<i>Histrionum tragicorum ridicula quae latent</i>	567.30	<i>Homines</i>	
<i>Heroes in numerum deorum recepti</i>	866.10	<i>Histriones tragædiarum uiles homunculi</i>	581.10.734.20		
<i>Heroides praestantissime</i>	481.40	<i>Histrionicam uitam perstringit</i>	693.10.20		
<i>Hesiodus poeta Homerum uincens</i>	313.50.409.40.637.10.718.10.20. & dein. Eius sepulchri mirum	<i>Histriones à Nerone occisi</i>	875.50		
<i>Hesiodus pastor</i>	787.30. Eius taurus	<i>Homerus pater fabularum</i>	14.50.60		
<i>Hiatus exigui mira capacitas</i>	816.10	<i>Homerus patria sua nusquam meminit</i>	281.30		
<i>Hiera urbs, seu Hierapolis</i>	811.10	<i>Homerus de patria & de uersibus suis rogatus respondet</i>	313.20		
		<i>Homerus cur ab ira fecerit initium poematis</i>	313.30		
		<i>Homerus an cecus fuerit</i>	313.20.583.10		
		<i>Homerus Luciano epigramma duorum uersuum condit</i>	315.40		
		<i>Homerus optimus pictor</i>	473.50.60		

Homines dimidij stadij statura 707.20
Homines dijs cōparati in laudando 486.20
Homines dy facti nulli sunt nisi propter pulchritudinem 866.10
Homines ex duobus compasti, animo & corpore 112.10
Homines ex serpentinis dentibus nati 645.30
Homines in Aethiā alerunt more ex terra emerſi 645.30
Homines insignis improbitatis 387.10
Homines ipſe & nauta & naves 320.10
Homines, omnis deorum gloria 542.10
Homines sacraſi ſeſe in feſtus vulnerantes & verberantes 824.40
Homines ſeſſe obliſi, male pereant 140.30
Homines ſtupidi & craſſi magis moventur oculis 389.10.20
Homines ſulcreis pedibus ſuper mare decurrentes 309.40
Hominum atates inter ſe collata, plurimum differunt 45.20
Hominum amore etiam dea capta 867.10
Hominum appellatio, pra Cynicus 848.40
Hominum exuſtorum nidor 315.50
Hominum ſeliſſimi 879.1
Hominum tenuium ſoliditas 390.40
Hominum mores haud facile cognoſci 599.30
Hominum natura familiare, calumnia errore labi 686.30
Hominum primorum vita 462.40
Hominum res omnes & omnia conſilia in calo ſcribi, & Deo nota eſſe 860.30
Hominum Vanitas proponitur ac irridetur 133.60
Hominum vita pompa cuidam ſimilis 131.10
Homnibus tamquam iumentis abutentes diuites 846.10
Homicide relegatio 496.30
Homicidij horror 401.50.358.10
Honeſtas etiam hoſti amabilis 834.20
Honeſtum melius eſt quam quod ſit neceſſario 462.20
Honor parentibus deferendus 711.50
Honorem contemnere, magni animi eſt 482.10
Hora cali oſtiaria 147.60.548.20
Horarum indicia per aquam, & ſonitum, & ſolem 660.50
Hormum ſaltare, quid 407.30
Hospitalitas deſcripta 271.60. & dein.
Hospitalitatis mirum exemplum 305.40.50.380.50.533.30.40
Hospitum admiratio in alienis urbibus 274.10
Hospitum receptores in ſacra cinitate 825.50
Hoſtem operibus & copijs iuuans, perinde eſt ac ſi ipſe patriam oppugnet 350.30
Hoſtem quatenus licet occidere 357.50
Humana vita, miſerrima 567.30
Humana omnia ridicula & inſtabilia 571.30.889.10
Humanitatis alleſſio 4.10.20
Humanorum corporum toſtorum ingratus nidor Ioui 777.60. & dein.
Humeri Herculis 887.10
Humor igni nutrimentum ſuppeditat 715.

50
Hyacinthus Socrati adamat 312.20
Hyacinthi amore captus Apollo 65.60
 867.10
Hyacinthus formoſus 871.60
Hydamardia cinitas 320.20
Hydra Lernaa 543.50.628.50
Hyemis inamoenitas 748.40.789.30
Hyemis frigore febris Aetheritica leuata 276.10
Hymni meretrix 716.20.762.30
Hymnorum nocturnorum decantatio 862.50
Hypata Theſſalia urbs 513.10
Hyperides aſſentator vulgi 834.10
Hypera qua ſint 96.10. ad marg.
Hyperbola eneomiasſtarum 280.20.30
Hyperboreorum ruditas 689.10
Hypocriſis Stoicorum 592.10
Hypocritarum graphica deſcriptio 781.30.40. & ante & poſt
Hyporehemata qua dicerentur 408.10
Hypſicratis Amiſeni hitorici ſeneſtus 710.40
Hyſpaſinis regis ſeneſtus 709.20
 Iacobi Micylli fides in Lucia-no vertendo 873.10
Iactantia militaris 355.60. & dein.
Iactantia crudelitatis puellis teneris ingrata 762.20.30. & dein.
Iactantia ſtultus exitus 763.10
Iacula ſerpentes 715.60
Iaculationis exercitatio 6.5.40
Ialemo frigidior, proverb. 695.10
Iambi mordaces 688.20
Iambulus hiſtoricus mendax 296.50
Iani ac Vertumni capita 887.10
Ianua aurea ad ſacra 821.20
Icari filia dea 478.10.839.40
Icari lapſus 571.10.734.30
Icariū pelagus 856.30
Icaromenippus vt in calum ſublatus, & e calo in terram reductus 573.50
Iccus palaſtrites 289.10
Ida montis tumultus 64.30
Idea Socrata 155.30.573.10.650.10
Idiota, vulgi multitudo 133.10. eorum
Vita optima 631.40
Idiota philoſophi compoſitores & modeſtiores 806.60. & dein.
Idomeneus Agamemnonis paraſitus 608.50
Ieiunium decem dierum 862.50
Ignis, Bacchi arma paterna 662.20
Ignis hominibus neceſſarius 52.10
Ignis ſacrilegorum & parricidarum ſupplicium 771.60
Ignis amatorijs 514.40. & dein. 515.10
Igni humo ſe vitro conſecrans gloria cupiditate 765.30
Ignem e manibus abicere, proverb. 32.10
Ignem mori, quidam glorioſum putabāt 766.50
Igne perire volens ſpectante populo 768.50.60
Igne mors allata, exitiſſima 771.10. & 772.20

Ignorantia inſima turba permiſſa 140.60
Ignorantia & error, quibus animi hominum excacantur 142.50.60
Ignorantia quando culpanda vel non 349.50.60.350.60. & dein.
Ignorantia, pernicioſa res 680.10. & dein.
Ignorantiam ſuam in morte teſtantes 20.30
Iliensis tragædos conduens, proverb. 173.30.693.40
Illecebra meretricia 751.50.60
Illecebris omnibus peccatorum reſiſtere difficile 17.30
Illuſtrium virorum conuiſtus quatenus appetendus 191.40.50
Illuſtres in populo ſuo, ſerè omnibus noti 271.40
Imago amaſia amatori amplexata 495.40
Imago perfectæ ex diuerſis conſtata 472.40.50. & dein.
Imago vnde quaque te velut intuens 821.50
Imaginis imago reſeruata 263.50
Imagines deſunctorum & vmbra 111.50
Imagines deorum ridicula 148.30
Imagines magica 361.50
Imagines ac pictura deum reſerètes 369.10
Imagines admirandorum virorum 776.20
Imaginum exprimendarum ſinis 478.20
Imaginum quarundam ac ſtatuarum mira 650.50.60
Imitandi hiſtorici qui ſint 292.20
Immortalitas Chironi ſaſtidioſa 119.40
Immortalitas animarum 836.50
Immortalitas deorum an in felicitate ponenda 531.10.20
Immortalitatis ſpes, mortis contemptum generat 768.50
Immunditia contrahitur à conſpectu cadaueris mortui 826.10
Imperatores longæui 707.50
Imperatoris dies teſtamento reliſſi 862.60
Imperium vt tuearis 448.10 vt quæ optime adminiſtres 377.60
Imperijs & potentia votum 728.40
Imperia etiam vilibus & contemptis hominibus contingunt 869.30
Imperia tyrannorum quam miſera 885.40
Imperitia audaces facit 11.40
Impiorum irruptio in inſulam beatorum, & eorum duces 313.50
Importuna philoſophorum propoſitiones in conuiuijs 808.20
Impoſſibilia animo concipientes, alio traducendi 252.20.30
Impoſſitorum etiam ac latronum vita deſcripta 386.30
Impoſitura delubrum 316.60
Imprecatio ſeſtius 405.30
Imprecationes pauperum aduerſus diuites ſibi nullam aquam conuiuiorum ſocietatem facientes 793.20.796.40
Improbitas impunita eſſe non debet 339.10
Imprudencia, culpa temeritatis non vacat 350.60
Impudicarum mulierum ſimulatio 881.60
Impudentem rhetorem inſtituit 640.30.40
Impudentia Cynicorum 152.60
Impudentia pro clypeo 641.10
Impudentia parta, prodigèda nō eſſe 696.60
 Impuſator

<i>Impulator beneficij grauiſſimus</i>	332.60	<i>Infirmiſſimae immutatio</i>	501.10	<i>Ionica ſtruttura</i>	823.40
<i>In acie nauacula rem conſtitutam eſſe, prouerb.</i>	536.60	<i>Infortunys in noſtris, etiam vicinorum calamitatem reſpicere debemus</i>	141.60	<i>Ionopolis olim Aſboni murus</i>	401.30
<i>In aqua ſcribere, prouerb.</i>	183.20	<i>Ingenij ſpecimen ubi dandum</i>	269.10	<i>Iophon Sophoclis filius patri ingratus</i>	711.10
<i>In ſuum ſinum inſpuere, prouerb.</i>	28.40	<i>Ingenium vaſerimum</i>	387.10	<i>Ira effundenda, ſiqua aduerſus amicum concepit</i>	685.40
<i>Inacli ſuuij mors</i>	144.30	<i>Ingratitudinis actio in quos cōpetat</i>	372.50	<i>Ira amatorum</i>	753.60
<i>Inaqualitas in vita pauperum ac diuitum</i>	792.10	<i>Ingratitatis immodice malum</i>	794.30	<i>Ira meretricis aduerſus amatorem</i>	748.10
<i>Inaqualitatis rerum tollenda ius ad ionem pertinet</i>	793.40	<i>Inimici tollendi ratio aſuta</i>	350.20	<i>Ira ac contumelie malum in infans</i>	376.30
<i>Incantamentis an morbi ſedentur</i>	647.10	<i>Initiatio puerorum ne ſeuera ſit</i>	250.1.10	<i>Ira ſenum impotens</i>	375.50
<i>Incantationum mira vis</i>	649.40.50.656.10.856.60.858.40	<i>Initiationes Alexandri pſeudomātis</i>	396.60	<i>Iracundia mulierum</i>	375.20.741.10
<i>Incantatio amatoria</i>	749.30	<i>Iniuria tolerantia ſimulata</i>	401.30	<i>Iſidorus Characenus hiſtoricus</i>	709.10
<i>Incantatorum pollicita</i>	387.30	<i>Innocentes punire, res duriffima</i>	380.40	<i>Iſis nauis</i>	712.40
<i>Incendiarium publicum non licet ſine auctore riſate legis occidere</i>	359.10	<i>Innotescendi ratio vel per ſcelera</i>	771.30	<i>Iſis qua fuerit</i>	55.30
<i>Incendio amicū efferens amicus poſſibilia vxore ac liberis</i>	511.40	<i>Ino Bacchi nutritrix</i>	87.20	<i>Iſidis capillos Memphitae pro miraculo offerunt</i>	675.30
<i>Incredulitatis malum</i>	637.20.30	<i>Inopia quoquo modo depellenda</i>	696.60	<i>Iſmenia tibia ſeptē talentis empta</i>	672.50
<i>Indi primum guſtato vino in furorem verſi</i>	13.20	<i>Inopia quid ſit</i>	843.60	<i>Iſmenodora tibicina</i>	750.40
<i>Indi vt ſe in igne comburendos componant</i>	772.30	<i>Infania interdum ad tēpus latet ſubinde recurrit</i>	778.50.368.20	<i>Iſmenodori mors</i>	110.60
<i>Indorum ſaltatio</i>	408.20	<i>Infania procliuora ſunt ſcēminarum corpora, quam virorum</i>	375.20	<i>Iſocrates nagator</i>	641.10. Eius ignauia
<i>Indorum clades</i>	662.50	<i>Inſaniendum cum inſanientibus</i>	398.60.684.20	<i>607.30. ſenectus</i>	710.50
<i>Indorum etiam quidam ſulti & recordes</i>	772.20	<i>Inſanorum grauis curatio</i>	771.30.40	<i>Iſtaius grammaticus</i>	880.20
<i>Indorum ſapientes. Vide Brachmanes & Gymnoſophiſta</i>		<i>Inſciens, non bene meretur</i>	350.60	<i>Iuba, equorum ornamentum</i>	847.10
<i>Indicta cauſa nemo damnandus</i>	682.20	<i>Inſepulſorum cadauerum umbras Charon non tranſuehit</i>	876.50	<i>Iucundum quid ſit</i>	110.10
<i>Indigentia quid ſit</i>	843.50	<i>Inſidia in aulis Regum</i>	566.30	<i>Iucundiſſima res inter mortales</i>	409.20
<i>Indolētum quendam, qui coemptione librorum doctrina famam aucupabatur, irridet</i>	671.30.40. & dein, per tot.	<i>Inſidijs certare, imbecillitatis argumentum</i>	682.30	<i>Iudeorum quorundam ritus imitati barbari</i>	811.10
<i>Indoles maſcula, et indoles ſeruilis</i>	685.40	<i>Inſolentia conuiuiorum</i>	193.50	<i>Iudices apud Athenienſes iureiurando adigebantur pari benignitate & reum & auctorem audire</i>	681.60
<i>Indormire libellis pro oraculo</i>	399.50	<i>Inſolentia verborum vitanda</i>	427.30	<i>Iudices inferorum</i>	838.30
<i>Indebriari non debent meretrices qua viros captant</i>	752.10	<i>Inſomniorum ratio</i>	558.10.20	<i>Iudicarij ſori incommoda</i>	879.50.60
<i>Inedia morietes, ad ſeptimum ſerē diem ſufficiunt</i>	284.10	<i>Inſomnium ſomni comes</i>	583.50	<i>Iudicium electorū ſententia ſtandū</i>	369.50
<i>Inedia vitam finiens quidam</i>	709.30.40. & 710.30	<i>Inſtabilia omnia & ruinoſa apud homines</i>	889.10	<i>Iudiciū Minois de Alexandro magno Hamnibale & Scipione</i>	105.10
<i>Inexercitata corpora parū firma</i>	618.50	<i>Inſtrumenta artificem non faciunt</i>	675.10	<i>Iudicio calumniſo liberatus gratias egit imperatori quod male & iniuſte iudicaſſet</i>	216.50
<i>Infamandorum amorū mos Athenis</i>	748.40	<i>Inſtrumenta nemo parat quorum nullus ſibi futurus ſit uſus</i>	676.30	<i>Iudicia apud Rhadamanthum</i>	310.50
<i>Infamia indignatione inedia mors accita</i>	709.30	<i>Inſula in trophæum in capite ceti ſuſpenſa</i>	308.10.20	<i>Iudiciorum iniquitas vnde fuerit olim</i>	585.10
<i>Infans in curiam illatus, arriſſimo iudicibus miſerationem patri ſuo meretur</i>	499.60	<i>Inſula quedam caſcus maximus</i>	309.20	<i>Iuſſu etiā ad inferos tranſiuntur</i>	183.30
<i>Infantia Timoclis deorum propugnatoris</i>	545.30	<i>Inſula mirabiles, qua noctu, non interdū videntur</i>	299.40	<i>Iunioribus concionandi potestas non erat Athenis</i>	544.50
<i>Infantuli mortui, vna immatura ſenes, vna paſſe</i>	177.40	<i>Inſula vice trivremium</i>	307.60	<i>Iuno Iouis vxor, germana eiſdem</i>	147.10
<i>Infelicitas, ſtultitia & iniquitatis ac oris indomiti ſinis</i>	697.40	<i>Inſularum ingens clades</i>	308.10	<i>vbi educata</i>	736.40
<i>Inferijs ac libationibus vmbra defunctorum paſcuntur</i>	632.60	<i>Inſulares, rudiores</i>	609.10.851.60	<i>Iuno Aſſyria</i>	811.50
<i>Inferi omnino aliter habent quā ſuperi</i>	181.60	<i>Intemperantia reprehenſio</i>	16.20	<i>Iunonis cum Ioue expoſtulatō de Ganymede</i>	57.30. & dein.
<i>Inferorum deſcriptio</i>	114.50.129.40.315.40.631.40.50. & dein.	<i>Intemperantia philoſophorum</i>	223.30	<i>Iunonis & Latona cōſeſio de liberis</i>	67.20
<i>Inferorum aequalitas</i>	119.40	<i>Intempetiuium amatores</i>	20.50	<i>Iunonis faſtus</i>	67.60
<i>Inferorum ſupplicia tollit</i>	533.60	<i>Inter bonos bene agier</i>	336.10	<i>Iunonis pollicita Paridi</i>	73.40.869.40
<i>Inferorum cibus</i>	176.20	<i>Interpretes oraculorum</i>	400.10	<i>Iunonis zelotypia</i>	63.50.60.536.60
<i>Inferorum expugnatio ab Hercule</i>	889.20	<i>per Interpretem verba facere difficile</i>	546.20	<i>Iunonis ſimulacrum</i>	821.40
<i>ex Inferis perpauci ad ſuperos reuerſi</i>	632.20	<i>Inuiſibilis vt ſias, ipſe omnia vides</i>	567.60	<i>Iunonis benignitas in piſces</i>	824.10
<i>Infernos apertum</i>	652.20	<i>Inuitationes adbibendum quales eſſe debeat</i>	791.20	<i>Iunonis turpia</i>	858.50
		<i>Io in vaccam mutata & dein.</i>	55.30.85.60.	<i>Iunonis epitheton iucundiſſimum</i>	867.40
		<i>ex Ioannis euangelifta, primo capite velut decerpta quadam & dein.</i>	858.50.60.	<i>Iunoni vt ſacrificetur</i>	823.40
		<i>Ioci Ionici</i>	199.30	<i>Iunoni minatur Iupiter</i>	866.50
		<i>Ioſſa meretrix</i>	759.10	<i>Iupiter iuuenis ardens ac ſeruſus, ſenex torpidus ac frigens</i>	29.30
		<i>Iolai inſtitutum</i>	380.10	<i>Iupiter attonſus</i>	30.10
		<i>Ion Stoicus</i>	646.20	<i>Iupiter amaſiarum ſuarum nulli gratas</i>	55.10.20
		<i>Ion philoſophus Platonius</i>	800.20	<i>Iupiter amori ſuccumbens</i>	59.20
		<i>Ionica vocis puritas</i>	476.30	<i>Iupiter quondam magis frangi quā poſſe</i>	63.10

Iupiter cur de forma inter deos arbiter esse noluerit 70.40
Iupiter in aurum conuersus 89.10.
 561.10. in Taurum 91.40
Iupiter ad iracundiam propensus 134.30
Iupiter ut etiam educatus 146.60
Iupiter apud Cretenses & natus & sepultus 30.50.148.30.412.30.540.30.551.60.645.30
Iupiter Homericus nunc has nunc illas regiones respicit 292.30
Iupiter ut a patris dentibus seruatus 406.30
Iupiter an fato succumbat 532.10
Iupiter tragædus 536.20.30.
 & dein. per tot.
Iupiter in philosophum effiguratus 541.20
Iupiter in votis mortalium nonnunquam hæsitans 577.60
Iupiter Olympicus præstantissimum opus 767.10
Iupiter omnia nouit 797.10
Iupiter qui putandus sit 858.40
Iouis cognomina varia 29.10
Iouis cum Alectena concubitus 65.10.
 & dein.
Iouis iactantia irrita 75.10.530.10.540.30
Iouis formido 75.50.536.50.888.20.889.60
Iouis amores 147.10
Iouis regia 148.10
Iouis tabula 192.50
in Iouis ades venire, prouerb. 193.40
Iouis fulmen à Cynisco contemptum 533.20
Iouis impotentia 550.10.584.50. & dein.
 necessitas ac calamitas 544.40
Iouis catena 552.20
Iouis vox gravis, & vultus titanicus 578.40
Iouis ridicula quæstiones 579.20. Eiusdem zelus pro honore dijs alijs impo. ibid.
Iouis munera & occupationes 580.10
Iouis iniquitas aut cecitas in distributione bonorum ac malorum hominibus 786.30
Iouis & Iunonis simulacra aurea 821.30
Iouis aspectus noxius in pisces 823.40
Iouis ignominiosa 840.10
Iouis potestas eleuatur ac ridetur 857.10
Iouis filij, Hercules, Dioscuri, & Helena 866.10
Iouis seueritas & acerbitas, & rursus mansuetudo & blanditia 866.40
Ioui conuicia iactat Timon 29.10
Ioui ut sacrificetur 823.40
Iouialia festa 30.40
Iuramentum Græci hominis, & item Scythæ 494.20
Iuramenta amatorum meretricibus facta, vana 752.40. & contra 758.30
Iuramentum per quem fieri debeat 858.50
Iusiurandam Pythagoricorum per quatuor 151.20
Iusiurandum commentarijs inserere, inurbanum 281.20
Iusiurandum Scytharum 503.50
Iustitia cur tam tardè in quibusdam administratur 584.50
Iustitia pensum equalitas 681.50
Iustorum & iniustorum remunerator Deus

859.20
Iuuenis immeriti pudor periclitatus 686.30
Iuuenem esse, imperfectum quid 812.40
Iuuenes exemplo Luciani ad virtutem contendunt 6.50
Iuuenes periculi minus cogitantes 347.10
Iuuenes ut primum insituerentur apud Athenienses 612.50
Iuuenes rudiores, senes facundiores 665.20
Iuuenum morbi, unde 375.50
Ixion 59.30. & 50.148.10.797.30

K *Abiſſus & nabſſus differunt* 853.30
Kαρινα 851.10
Καριμοροι 430.60
Καλαδελφει & καλαδελφαι differunt 853.50
Καυμα quid 430.30
Κανθονſura genus 431.10

L *Abia formose mulieris* 473.50.474.30
Labor, omnibus malorum causa 741.50
Labor validos facit 37.50
Labores ut magis tolerari possint 625.20
Laborum intolerantes diuites ac molles 847.40
ex Laboribus bona germinant 638.10
Labyrinthus, qui & Diphilus philosophus 800.10
Labyrinthorum philosophicorum errores ut extricandi 240.40. & dein.
Lac gallinaceum emulgere, prouerb. 193.10
Lactens orbis inhabitatus 300.40
Lactem pelagus 309.30
Lacedæmonij molles 94.10
Lacedæmoniorum caryatidatio 407.20
Lacedæmoniorum tibia in bello ibid.
Lacedæmoniorum exercitatio 630.10
Lacerna Antisthenis 782.10
Lacerum panniculum facere, prouerb. 203.40
Lachanopteri 299.40
Lacryma in crimen vocata 684.40
Lacryma meretricum 760.10
Lacryma traicientium ad inferos 183.20
Lacrymosa oratio à Democrito risu excepta. 767.20
Lacon, verbero 576.50
Laconum saltatio 407.10
Lacus sacer miros pisces producens 823.40
Latitia iudicium impediens 330.10
Lais vxor Diogenis 313.30
Laij fatum 532.50
Lampichus Geloorum tyrannus 101.40
Lamps amore meretricis se conficiens 121.50
Laomedontis periurium in Neptunum & Apollinem 146.40
Laomedonti dicto audiens Neptunus 531.30
Lapilli preciosi varij 821.40.50
Lapis in honorem eius qui in eo sedisset, tanquam Deus cultus 449.40
Lapis Lacenus, Phrygius, nomas 660.10
Lapidum inunctorum aut coronatorum adorandorum superstitio 395.10
Lapidibus obruuntur mortui Galli 825.10
Lapidem amictus 161.40
Lapidicina Dionysia 202.10
Lapitharum & Cætaurorum coniuiuium 809.50

Lari piscis voracitas 188.60
Larua saltatorum quam pulchra 416.50
Lasciuia mii a mulieris Lucium asinum adamantis 526.60
Lateres aureos Pythio dicat Cyrus 138.40
Λαβειδωτας 125.30
Latona liberorum vituperatio ac commendatio 67.30
Latona puerperium 87.60. & dein. 397.10
Latona Euagora vxor 488.50
Latratum canis non ferunt manes 653.30
Latrociniurum prada ad quos magis redeat 353.50
Latronis insignis descriptio 386.30
Latronibus conuersatus Lucianus asinus 646.10.30. & 647.10. & dein.
Laurus, fugitiua Veneris 454.10
Laurus Hesiodi 829.20
Laudantes quibus vrantur coloribus ac ornamētis 485.50.486.60. & dein.
Laudatores nimij, adulatores 479.40
Lams ut parari possit 268.30. qua sit 485.50
Lams quatenus in historiam cadat 279.20
Laudes non omnibus grata 280.10
Laudes falsa ac ficta Alexandro magno ingrata 280.30
Laudes & reprehensiones historici quales esse debeant 295.10
Laudes quatenus ferenda 480.20
Laudes non agnoscere, moderati animi argumentum 485.20
Laudibus indigni, quibus comparadi 480.30
Leana meretrix citharistria 749.40
Lechæus portus 874.20. ad marg.
Lecithopolis 430.30
Leclio auctorum qualis esse debeat 672.10
Lecllicarij serui tanquam iumenta lecllicas in cervicibus portant 846.10
Lecllores publici philosophi quantum stipendium quot annis acciperent 433.30
Lecltus tyranni in testimonium aduersus illius productus 185.30
Lecltuli aurei & elburnei somnum suauiores non præbent 845.60
Leda filijs inuidet Mercurius 80.40.50
Legatum onerosum, ac sumptus plurimi, ab amicohilariter acceptum 498.10
Lemniades crudeles 762.50
Lemniorum Erga Vulcanum pietas 147.20
Lenarum lacryme 857.50
Leo chordula vinetus circumductus 200.40
Leonis ornamentum barba 847.10
sub Leonis pelle simiam circumferre 646.10
Leoni amicum eripies amicus, à leone occiditur 505.20
ex Leone remedia ad morbum 646.50
Leones etiam domat Cupido 63.50
Leones ceruis velociore 647.10
Leones duo vini in Danubium missi 399.30
Leones soli expleri volunt 796.20
Leones cicures 823.30
Leonibus mittebantur noxij 684.40
Leotrophides qui fuerit 289.10. ad marg.
Lesbia fabula 674.40
Lesbie mulieres 750.10
Λεβια? & ποινι? & ποινι? & ποινι? 687.60
Lesbonax Mitylenæus spectaculis gaudebat 417.10

<i>Lethe fluvius</i>	632.30	50	<i>Lucernarum Urbs</i>	303.60.	<i>earum mi- rum</i>	304.20
<i>Lechifera non in omni quantitate occidunt</i>	247.10	<i>Librorum recitationis contentio</i>	864.60	<i>Luciani res vide fol.</i>	1.60.6.60. & 7.	
<i>Leucas petra</i>	861.40	<i>Libros pulchros ac doctos attrere inerudi- ti non deberent</i>	676.20	30.9.30.161.60.162.30.165.30.166.		
<i>Λουκάδην & dicta Iuno</i>	867.40	<i>ex Libris veterum duo maxime petenda</i>	676.10	30.50.60.20.20.208.10.210.20.50.		
<i>Leuibus non immorandum in historia</i>	286.30	<i>Libido cum viribus non senescit</i>	353.30	216.10.223.60.261.50.262.50.60.		
<i>Leuitatis similia</i>	250.20	<i>Libidinis molestia</i>	845.60	274.20.277.10.285.20.297.10.401.		
<i>Lex cogitationes non punit aut voluntates, sed facta</i>	334.20	<i>Liburni</i>	452.10.20	10.30.40.468.50.471.10.483.30.516.		
<i>Lex Isthmiorum</i>	875.20	<i>Libyes astrologia studiosi</i>	437.50	30.520.30.717.50.595.10.667.50.		
<i>Lex necessitati posthabenda</i>	545.10	<i>Libia pars ardore solis exusta, qua animan- tia pignat</i>	715.60	688.60.718.50.731.10.368.60.775.		
<i>Lex non facile hominem iubet occidi</i>	358.30	<i>Licentia comicorum apud Athenienses</i>	600.10	40.811.60.826.10		
<i>Lex non nisi improbis minatur</i>	339.10	<i>Lignei pedes</i>	673.10	<i>Lucta puerorum Atheniensium</i>	842.30	
<i>Lex recipienda excutitur, recepta obligat</i>	359.20	<i>Lignis e portu baiuladis victum parat ami- cus amico</i>	513.10	<i>Lucta in arena & caeno</i>	852.50	
<i>Leges Atheniensium publice proposita</i>	623.10.	<i>Limo vultum suum oblinens peregrinus</i>	769.60	<i>Luctus orbitatis ut leuandus</i>	445.50.60	
<i>Leges certa ac rata esse debent</i>	369.40	<i>Lima vsus in carcere apud captiuos</i>	502.10	<i>Luctus consideratio</i>	398.20.30.	
<i>Leges contraria poetis precipiunt</i>	127.20	<i>Lingua draconis assimilata</i>	389.40	<i>Ludi funebres</i>	635.10	
<i>Leges conuiales</i>	791.10.20	<i>Lingua non tam expendenda quid dicat, quam quid animus sentiat</i>	216.60	<i>Ludi publici Græcorum fama illustrium vi- rorum propaganda commodi</i>	260.50	
<i>Leges paucis facinoribus premia proponunt</i>	338.30	<i>Lingua ignorantia hospitibus & peregrinis grauis ac molesta</i>	271.40	<i>Ludus contracta febris</i>	276.10	
<i>Leges Saturnales</i>	789.10. & dein. per tot.	<i>Lingua vitia</i>	643.10	<i>Luminis absentia per noctem pericula maio- ra sunt</i>	810.10	
<i>Leges superuacaneæ ut dici possint</i>	448.50	<i>Lingua strenua etiam manus respondeat</i>	659.10	<i>Luna, habitabilis fingitur</i>	299.10.340.60	
<i>Legum interpretatio quatenus admittenda</i>	355.50. & dein.	<i>Lingua cum auribus cognatio</i>	665.30	<i>Luna de celo detracta variis formis indues</i>	648.60. & dein.	
<i>Leuulator in legem committens, legis pœnā solvit</i>	207.40	<i>Lingua cum ea abutente presopopœia</i>	692.50.60	<i>Luna amor erga Endymionem</i>	63.40	
<i>Libelli elephantini & duplices</i>	875.50	<i>Littera a quo inuenta, & earum potestas</i>	24.30.40	<i>Luna mira defectio</i>	277.60	
<i>Libellipetentium oracula obsignati, ut resi- gnarentur, & rursus clauderetur ab A- lex. pseud.</i>	391.40	<i>Littera adolescentis amatoris ad philosophos redacti, ad amasiam derelictam</i>	757.20.30	<i>Luna filiam Rutilianus se ducere arbitratus</i>	396.10	
<i>Libellus triceps</i>	784.10	<i>Littera a mulieribus conscripta ostentanda</i>	645.10	<i>Luna & Alexandri amores</i>	397.10	
<i>Libellulos in conuiuio nuptiali legens philo- sophus</i>	803.20	<i>Littera latori suo perniciose</i>	207.20	<i>Luna lumen ab ipsa non esse & inde comper- tum</i>	437.10	
<i>Liber qui verè sit</i>	445.20	<i>Litterarum obsignatarum resignatio astutis- sima</i>	392.20.30	<i>Luna querela de philosophis</i>	577.50	
<i>Liberi patris seu Dionysij comitatus</i>	815.50	<i>Litterarum studiosi nonnunquam ocia Musis permittunt</i>	296.20	<i>Luna labor</i>	583.30	
<i>Liberi, virtutis ergo, si nos impediunt, relin- quendi</i>	228.50	<i>Litterarum studio in senectutes, pudore tenen- tur ne pedem referant</i>	254.10	<i>super Lunam requieuit Icaromenippus defa- tigatus</i>	574.20	
<i>Liberos alere, meretrici grauissimum</i>	745.60	<i>Litterarum hominum conuiuio nuptiali ad- hibitorum scandalum</i>	800.20.30.	<i>Lunam e calo detrahens homo</i>	649.10.20	
<i>Libertas historici</i>	289.60	<i>& dein.</i>		<i>Lunarium ac Solarium hominum belli cau- sa &c.</i>	275.50.278.10.20	
<i>Libertatis voluptas omnium maxima</i>	191.10.330.10.619.10.836.50.837.20.	<i>Litterarum virorum mercede conductorum apud diuites calamitas</i>	185.10.20.	<i>Lunaticos curans Syrus quidam</i>	649.60	
<i>Libertas Vita Cynica</i>	848.20	<i>& dein.</i>		<i>Lupi piscis audivit</i>	197.60	
<i>Libertatis indicia</i>	324.10.20. & 60	<i>Litteras scribere vulgò omnes norunt</i>	640.10	<i>Lupi solitarij</i>	796.20	
<i>Libri ab inimico editi combustio, tanquam ipsius authoris</i>	399.10	<i>Limidus color</i>	783.50	<i>Lurcones perstringit</i>	845.30	
<i>Libri gestatio in manibus, quid secum habeat incommodi</i>	676.20	<i>Λοβός, extrema pars hepatis</i>	431.10	<i>Lusciniarum & hirundinum cantus</i>	856.60	
<i>Libri Herodoti, Musarum nominibus inscri- pti</i>	260.30	<i>Locus damnatorum</i>	315.40	<i>Lusus alearum quam damnosus saepe</i>	786.40	
<i>Libri ornatus</i>	673.40	<i>Longauorum catalogus</i>	706.30.	<i>Lutum in Cupidinem effigiatum, continuo volans</i>	649.20	
<i>Libri pulcherrimè foris ornati, intus nefan- da continentes</i>	204.30	<i>& dein.</i>		<i>Luti & arena vsus in gymnasijs</i>	639.20. & dein.	
<i>Libri quatenus tractandi ac tenendi.</i>	806.60	<i>Longi saltatoris irrisio</i>	418.69	<i>Lux ac dies pauperibus in opere anteuerten- da</i>	555.20.30	
<i>Libri studio comparandi</i>	672.20	<i>Longum saluere, ac valere</i>	213.20	<i>Lux incomprehensibilis</i>	859.20	
<i>Librorum copiam ingentē ex Athenis Sylla in Italiam auexit</i>	672.30	<i>Loquela miro modo per effectum caput dra- conis formata</i>	394.20	<i>Lux puram ficta miracula refugiunt</i>	391.10.20	
<i>Librorum cura apud eruditos qualis sit</i>	679.10	<i>Loqui discendū, nō tacere, nisi mutis</i>	151.10	<i>Lucifer etiam habitatus</i>	299.30	
<i>Librorum emptione sola non paratur doctri- na</i>	671.40. & dein.	<i>Lotio mortuorum, vana</i>	633.10	<i>Luxuriosis odiosus cultus bonis viris maxi- mè conueniens</i>	847.30	
<i>Librorum lectio ad quid sit utilis</i>	288.50	<i>Lotofociorum & lyssus</i>	191.20	<i>Luxus vitium</i>	843.50	
<i>Librorum ornatu homo non fit doctior</i>	675.50	<i>Lotophagi</i>	404.50	<i>Luxus etiam difficile paretur</i>	845.40	
		<i>Lucerna in testimonium adducta</i>	185.20	<i>Lycamba filia</i>	451.30	
		<i>Lucernam olentes orationes Demosthenis</i>	829.60	<i>Lycambes perfidus</i>	688.50	
				<i>Lychnus lapu mira virtutis</i>	821.60	
				<i>Lychnus fictilis Epicteti ingenti precio ven- ditus</i>	675.20	
				<i>Lychnisci pisces</i>	316.10	
				<i>Lycorus mons</i>	29.50	
				<i>Lycurgus legislator</i>	312.10.440.20.	
					607.40.	

507.40.630.40.711.30
 Lyde meretrix 760.50
 Lydy toni vis 364.50
 Lypaes quid sit 692.40
 Lyra meretrix 751.40
 Lyra Orphei qua intelligatur 438.10.
 eius lyra mirum 675.10
 Lyra Polyphemi 81.60
 Lysimachus poeta comicus 25.10
 Lysimachi Macedonũ regis senectus 708.30

 Accentes Lonchates & Arsa
 comas amici Scythæ 505.20
 in Macedonia innotescere cupiēs
 Lucianus 261.50.60
 Macetis opulenta mulier à magis illusa 390.
 10
 Machlai Indi 663.10
 Macroborum catalogus 705.30. & dein-
 per totum
 Manadũ vlulatus aduersus Indos 662.40
 Maga in auem se conuertens 516.40
 Magarũ mulierum amores vitandi 514.10
 Magia consideratio 656.50.656.10.644.
 20.30 & dein.
 Magica studiosi 706.60
 Magi ars eleuata 445.30
 Magi inuisi. 362.30. longani 707.10
 Magicorum superstitio 125.40.128.10.509.
 40
 Magicorum pollicita 387.30
 de Magorum artibus commentarij 392.50
 Magorum pœna 717.60
 Magidium mare trix 759.30
 Magistratum non nominandorum lex 425.
 50
 Magnatũ amicitia insidijs obnoxia 683.20
 Magnatibus ac principibus etiam suas esse
 molestias 877.40
 Magnitudo ac moles artem pensans 539.50
 Mala granata terdecies anno ferentia 311.
 30
 Mala tempore maturescunt 352.50
 Malarum pictor Polygnotus 475.50
 Maledicentia sophistarum arx 780.50
 Maledicentia impunitas 770.10 Vt ibid.
 Mala humana vita plurima ex calumnijs
 oriuntur 686.10
 Malorum omnium fons, plus habendi cupidi-
 tas. 847.10
 Malorum prædictores ingrati 863.10
 Mala tractationis actio 594.50
 Male consultata bene vententia, numini impu-
 tanda 365.60
 Malefactorũ conatus simplex punitur 349.
 50
 Malefactoribus metus proponendus 379.60
 Male ominantium odium 864.30
 Malorum pœna apud inferos 632.40.50
 Malorũ prosperitas, bonorũ calamitas 789.
 40
 Malos Iupiter non vliscitur 30.10
 Malus nauis germinans 318.50
 Mali arundinei 317.50
 Mali oracula 394.50
 Malua folia in delicijs 199.10 Eius vene-
 num 300.40 flagella 315.10.784.30
 Malua radix adoranda 315.30
 Mancipij deterrimi descriptio 783.10
 Mandata quibus impune nõ pareas 373.20

Mandrabuli more negocium procedens 196.
 60
 Manaragora vis 677.20.833.10
 Mangus Celer Bubalus, latrones 400.40
 Manus nõ minus strenua debet esse, quàm lin-
 gua 658.30
 Manus mulieris formosa 473.10
 Manum sibi osculanda traditam Lucianus
 mordicus apprehendit 401.20
 Marci imperatoris cũ Marcomanis & Qua-
 dis bellum 399.30
 Mare altissimè glaciatum 309.10
 Mare inhospitum cur dictum 490.60
 Mare lacteum 309.30
 Mare consensuri quid considerare debeant
 231.40
 Maris molestia 297.30.497.20
 Maris pacati ac tranquilli amœnitas ad na-
 uigandum inuitat 701.50
 Maritimis locis bene habentibus, etiam inte-
 riora bene habent 873.50
 Maritus adulterij vxoris sue conscius, ac si-
 lens 67.10
 Maritus adultera cum illa à mæcho occisus
 496.20
 Marito orba vxor, filiã ad meretricium qua-
 flum, vt ex eo viuat, instruit 751.20
 Maritorum illusiones ab vxoribus 882.10
 Manium equa cõditio est 110.20 Vide Ani-
 ma. Spiritus. Umbra.
 Mano Arabum rex 709.40
 Mars muliebris 461.40
 Mars vulneratus 550.30
 Mars & Venus Vulcani retibus illigati 68.
 20.439.50.454.50.857.50. & 60
 Marsyas et Olympus musici obscuro 268.10
 Marsya temeritas 741.10
 Mares exelli 458.10
 Masacas Mauritanus eques 286.60
 Mascule nuptia 302.20
 Mascule prolis fauor 466.10.20.746.10
 Mascula Venus infamis 533.50
 Masculum scortum 387.30
 Masculus amor 457.40.461.40. & 462.
 20
 Masinissa senectus 709.30
 Mastera Leucanoris regis vxor 508.20
 Mataogenes & Plutocles præfecti Somni.
 316.60
 Matencum puero paruulo ab ano materno in
 mare abiecta 88.60. & 90.10
 Mater, filia lena 751.10.20
 Mater sua à Nerone occisa 875.50
 Matris dolor sanguine filij cõpacto 809.10
 Matrem suam alendam legat amicus mo-
 riens amico superstiti 498.10.20
 Matres filias impotentius amant 351.40
 Matrum exempla maxime filia sequuntur
 881.40
 Mausoli sepultura 117.30. & 40
 Mazæa Leucanoris filia vt nupti sit tradi-
 ta 505.30
 Mechanicorum laus 884.10.20
 Medea ex somnio in amorem Iasonis exarsit
 252.50
 Medea scelere flagrantis pictura 705.50
 Medi agre pedites incedunt 121.40
 Medici homo sceleratus 533.50
 Medica artis excellẽtia 373.40. & 574.50

Medicus venenarius ingratus 362.20 & 30
 Medicus quid primum in agrotis consideret
 367.30. & 40.377.30
 Medicus an cogatur mederi cuius 375.60
 Medici familiare esse ac proprium historiã
 scribere, colligens quidam 282.40
 Medici aduersus phreneticum insanientem
 astutia 803.50
 Medici mira prudentia in amore adolescen-
 tis celato deprehendendo, & remedio illi in-
 ueniendo 816.10.20
 Medici officium 371.40
 Medicores vt est aperienda 743.10
 Medici qui vere viles 658.20
 Medici serpentum naturas nosse debet 717.
 20
 Medicorum privilegia 373.40
 Medicorum imperitorum cõsuetudo circa in-
 strumenta sua 679.10.20
 Mediocris vita homines quales sint apud in-
 feros 632.50
 Mediocritas in diuitijs seruanda 33.20
 Mediterraneorũ hominũ tranquillitas 879.
 10.20
 Medusa fabula 471.20.704.60.705.10. & 10
 Elura 90.30
 Megabyzus 34.50
 Megacles ibid.
 Megapetēs Lacyde filius tyrannus 178.40
 Megilla mascula libidine mulier 749.60.
 & dein.
 Mel emanngentes 302.60
 Mel atticum 717.30
 Melancholia vis 778.10
 Melissa meretrix 749.60
 Menonxis Aegyptij mirum 655.50
 Memnonis fabula 500.10
 Memor compator odibilis 1799.30
 Memoria præteritorum maxime cruciantur
 tyranni apud inferos 185.50
 Memoria nominis aulicis nonnunquam redi-
 menda 1191.10
 Memoria nonnunquam odiosa 863.20
 Memoria virorum bonorum ad quid utilis
 490.20
 Mendacium principio statim non admissen-
 dum 253.20. & 20
 Mendacia historijs admista, perniciosissima
 281.10.285.10
 Medacia se scribere fatetur Lucianus 196.
 60
 Mendacij punitio apud inferos 316.20
 Mendaces multi scriptores 644.60. & de-
 in tept.
 Mentiri, non semper damnandum ibid.
 Menelai femora qualia fuerint 473.50
 Menelai regia 698.60 862.10
 Menelao Helena aduicata 704.40.869.
 20 Menippus canis 92.20 Herculis habi-
 tu 116.10.596.10.779.50
 Menius Solaris 302.10
 Mentis adamantina viri 391.10
 Mensa nouissima antiquiorum 808.10
 Mensa communis 408.20
 Mensarum & propinationum memoria la-
 crymas excitans 285.50
 Mensariorum iudicium 279.50
 Menses ex cursu Luna instituti 437.30
 Mensibus non fluentibus mulier impuratur

- 428.30
Mensis mesori 861.50
Mercatorum incommoda 879.50
Mercedis pacta exigenda difficultas 203.20
Mercedis omnis acceptio damnanda non est 210.20
Mercede seruientium calamitas 186.10. & 20 & dein.
Mercenarij non omnes miseri 205.30
Mercenarij omnes sumus 206.30
Mercurij miseria ac labores 77.60
Mercurius in canem transformatus 86.10
Mercurius commune mancipium Iouis & Plutonis 176.40
Mercurius eloquentia praeferat 206.50 inferiorum legatus 207.10
Mercurius multilinguem se negat 540.20
Mercurius, fur 60.20. & 30 & 176.10 et 568.10
Logius 687.10 communis 724.20
quasiuolus 726.10
Veterator & improbus 857.50
Cadmi amore captus 867.10
Mercurij ala ac virga 61.10
Mercurij apud superos studium 176.10
Mercuriales imagunculae duplices 551.40
*Mercurius sub omnium oculis etiam ante formi-
 nas philosophus Cynicus* 807.10
Meretrix liberali ingenio & modesto 753.10
 & 20. & dein.
*Meretrix à duobus amatoribus zelotypis de-
 prehensa.* 755.60
Meretrix meretricia nouit administrare. 758.10
Meretricis typus. 163.40.
*Meretricem Aethiopiā Socrates audire de-
 dignatus non est* 410.10
Meretrices inuicem à se amatores abstrahūt 749.30
Meretrices mendica & inopes 348.10
Meretricum ornatus 700.30
Meretricum precij earumque quasiuolus 751.30
Meretricia vorago 495.30
Meretricum dialogi 745.10. & 20 & dein.
Meretricij astus 495.10 & 20
Marij saluator 406.40
Meri vis in coniuijs 799.30
Mesori mensis 861.50
Metalla aqua macerata 303.20
Metamorphoses miranda 856.60
*Μυθηαυα viris magis conuenit quam femi-
 nis* 851.10
Micellus sutor ad Clotho properans 180.60
*Midas quidam viticola à vipera morsus in-
 cantatione Chaldaei cuiusdam lenatus* 648.10 & 20
*Miles amator è militia reuersus ut ab ami-
 ca acceptus* 754.50 60 & dein.
*Militis gloriosa iactantia apud amicam ni-
 mia à abalienat* 661.20. & 30 & dein.
Militares amores quid afferant 765.10
Miliarum lebes furnarius 431.30
Milo Crotoniata 137.60
Mimi tragici inepti 169.10 & 30
Minerua cur non adeat Cupido 69.40
Minerua pollicita Paridi 73.50
Minerua Aethena etiam dicta 148.30
Minerua cur nō sacrificaret Demonax 443.50
Minerua Martem vulnerans 550.30
Mineruae pictura 705.30
Mineruae existimatio eleuata 857.60 & 20
 deinde
Minerua munus 867.10
*Minimis ac paucissimis egere, perfectiorum
 ac praestantiorum est* 846.30
*Ministri saturnaliorum munerum delatores
 quid mercedis capere possint* 790.40
*Ministri tyrannorum similibus pœnis multan-
 tur* 891.30
*Minois iudicium de Alexandro magno, Sci-
 pione, ac Annibale* 107.10
Minois tribunal 129.50 & 533.30
Minos in gratiam etiam aliquando indicat 130.30
Minos cur Iouis filius putatur 439.30
Minos Cretensium legum lator 630.50
Minos & Rhadamantus Plutonis praefecti 632.40
Minos mensis 311.40
Minotauri similes homines 319.30
Miraculi nouitate quam rapiantur homines 391.10 & 20
Misanthropi decreta 39.10
Miseri omnia facile tolerant 870.60
Mistho Sybarta 689.30
Mithres ex solido auro 539.10
Mithres medus 840.50
Mithridatis tristitia senectus 708.50
Mithrobazanes Chaldaeus 128.30
Mithraeorum montes 508.50
Modestia in coniuijs seruanda 844.60
Maechus est, qui maechas conseruat 857.50
Maechus dives 103.60
Mollitiei campus 316.50
Mollities ac leuor mulieres decet 847.10
Mollium hominum indicia 677.50
Momi mordacitas 120.60. 227.30. 542.50
 60.838.40. 50
Monarchia tyrannorum ac regum 352.30
Monarchia & tyrannidis discriminē 559.40
*Moneta parem cum incantationibus vim obti-
 nens* 445.40
Monilium ornatus mulieri 700.30
Monile pulchrum 781.10
Monomachia 280.30. 293.40. 511.10.
 20. 761.60
Monstruosa poetarum fabula 666.60
Montes montibus impositi 135.50
Morbis familiaris 646.40
Morbis non exagitantur, sed auferuntur 360.20
*Morbis, sanabilis sit, necne, medico ante o-
 mnia videndum* 367.20
Morbi assimulati opinio 201.10
Morbo se imparē confitens medicus 368.30
Morbi lenandi initia 646.50
Morbi ut leuentur 547.50
Morbi an incantamentis sedentur 646.60
Morborum genera varia sunt 374.50
Morbos incurabiles ne tēct medicus 366.30
Mores adolescentem philosophi non formant 258.20
Mores magis spectandi quā eruditio 434.20
Morum argumenta 677.40
*Morionis in coniuijs solennibus adhibendi
 mos* 803.20
Mori recusans tyrannus, vi adigitur 178.40
 & 50 & dein.
Moriendi lex 97.30
Mors alterna Castoris & Pollucis 79.50
Mors captanda gloria ergo adscita 286.10
Mors Demosthenis 837.10
Mors, index certissimus felicitatis humane 138.50
Mors, malorum remediū quā senectus affert 122.30
*Mors nulla velocior quā ea quā per ignem
 fit* 771.20
Mors optata non contingens 178.30
*Mors priscorum & nostrorum hominū mul-
 tum differt* 96.20 & dein.
Mors sine turpitudine, honestum effugiū 836.50
Mortis aliena captatores irridet 96.50
Mortis amici luctus ut lenatus 445.40
Mortis causa duplex 324.60
*Mortis causam praestare, & occidere, an per-
 inde sit* 324.30. 348.30. 40
*Mortis contemptum, immortalitatis anima
 persuasio facit* 768.50
Mortis contemptus utilisne sit 771.40
*Mortis contemptus simulatus, cum ad eam
 serio ventum est, detectus, sed sero* 774.20
Mortis cōtemptus quā fortis viros faciat 836.10. 20 & dein.
*Mortis frequens meditatio facit ut aequani-
 mores moriamur* 141.40
Mortis diuersa & aliena genera 177.40 et
 50. 283.50. 285.30
Mortis incertitudo 728.10
Mortis nuncij ac ministri 141.20
Mortis timor, vulneris dolorem aufert 519.10
Mortis terror 111.10. 116.20. 774.20
*Morti omnia obnoxia, etiam vrbes & flumi-
 na* 144.30. 828.10
Mortem alij alijs affecti adueniunt 120.50
*Mortem sibi consciscere, genus supplicij gra-
 uissimum* 327.20
*Mortem sibi sponte publice per ignem illatu-
 ri commiseratio apud populū &c.* 774.10
*Mortem ultro sibi paulo post illaturus, fabri-
 culam non ferens* 776.50
Mortales nos esse meminisse debemus 141.10 & 50
Mortalia omnia ambigua 93.20. 571.30
 889.10
*Mortalium res omnes in duo diuisae, bellum,
 & pacem* 409.40
Mortua musca, superinfuso cinere reuiuiscit 670.10
*Mortuus tyrannus fingitur quā sibi ignomi-
 niosa fierent, vidisse ac sensisse quidem, sed
 vlcisci non potuisse* 180.20
Mortui cadaueris aspectus immundum facit. 825.10
*Mortui familiae funeratio, & rursus purga-
 tio ac lustratio* 825.20
Mortui non denovo moriuntur 182.40
Mortui in Plutonis rempub. relegantur 632.10
Mortui super quo lugeatur, prosopopœia. 633.60. & dein.
Mortuorum cura apud priscos ridicula 143.20
 Mortuorum

Mortuorum cura 633.10
 Mortuorum desiderium apud superos 103.30
 Mortuorum figura 311.20
 Mortuorum numerus ab Aetropo perscribitur 177.20.30
 Mortuorum umbra inferijs ac libationibus pascentur 632.60
 Mortuorum hominum facta omnia Charon si nota ac aperta 881.60
 Mortuis conuiciandum non esse 874.60
 Mortuos suscitans homo 886.10
 Morforum à cane rabida morsus etiam ipse noxijs 657.40
 Morsus rabida canis 863.20
 Mulier ad voluptatem commodior 460.40
 Mulier asini noctem redimens 526.50
 Mulier asino Luciano delectata, hominem fa-
 ctum auersatur 528.30
 Mulier felix qua Veneris habet formam, Mi-
 uerna industriam 479.10
 Mulier in aquas resoluta 320.40
 Mulier maxime omnium callida 47.40
 Mulier superne, in piscis caudam desinens 814.50
 Mulier virili ac mascula concupiscentia 749.40
 Mulieris etiam regina fragilitas 817.40
 Mulieris formosissima imago vt depingatur 479.40.50.
 Mulieris impudica calumnia 686.20
 Mulieris modesta ornatus 700.30
 Mulieris mortua mundus omnis cum ea com-
 bustus 653.40
 Mulieri pulchra que tenenda 477.40
 Muliere ex Virgine fieri, graue non est 751.10
 Mulieres ad insaniam procliuiores quam vi-
 ri 375.40
 Mulieres doctos viros in contubernijs suis co-
 uocantes 227.10 etiam philosophantes. 434.40
 Mulieres Gallos adamantes 818.30
 Mulieres illustres quo gratiores fiant 478.30
 Mulieres in aues transformata 358.50
 Mulieres insana in Bacchi exercitu 661.40
 & dein.
 Mulieres libidinosae 404.20
 Mulieres marinae asininis pedibus 320.40
 Mulieres marisima periculosissima ibi.
 Mulieres plures quam viri in tragædia &
 comædia inducuntur 410.30
 Mulieres qua honesta emadant, ac proba 881.20
 Mulieres quibus custodibus maxime traden-
 dae 819.40
 Mulieres semiuites 298.10 & dein.
 Mulieris supra modum formosa fictio, inanis 252.50
 Mulieres viros auersantes ipsa feminas a-
 mantes perinde ac viri 749.60
 Mulieres unde in insaniam adiguntur 376.10
 Mulierum ad bestias damascarum probra. 527.30
 Mulierum amores diuturniores esse 459.30
 Mulierum astutia 495.20
 Mulierum conditio suauior, quam virorum. 123.10
 Mulierum consuetudine quatenus utendum. 464.40
 Mulierum corpora glabra 460.10

Mulierum cultus quam fastidiosus 464.50
 Mulierum honestas ornatus 700.10-702.10
 Mulierum litera 642.50
 Mulierum luxus & ocium 465.50 molities
 ac lauer 847.10 morbi 376.10 necessitu-
 do 463.60 sacrificia 699.50 vitia 882.50
 Mulierum osiores vt eas spernant 464.60
 Mulieribus inuidiam facit 465.10.20
 Mulieribus mercede seruientes philosophi qua
 indigna coguntur ferre 201.10.20. & dein.
 Muliebri consortium suauissimum 460.30
 Muliebri spectrum admirabile 651.50
 Muliebris imago praestantissima 479.10.20
 Muliebris ira 742.10.862.50
 Muliebria corpora à virilibus multum diffe-
 runt in temperatura 375.10
 Muliebria pati rhetori suadet 64.40
 Muliercula causa omnia sursum ac deorsum
 mouentur 63.20
 Muliercula pulcherrima pigri voluit 280.60
 Mulierosi etiam dii 51.30
 Mulierosi hominis familia 453.40
 Multi plus vident quam vnus 483.60
 Multitudo eos etiam sequitur qui ad crucem
 ducuntur 774.30
 Mundus Cynico pro domo 847.10
 Mundi mira consideratio 572.10 576.50
 Eius origo. 859.20
 de Mundo opiniones philosophorum. 572.30
 Mundanorum bonorum fluxibilitas. 892.10
 Munera aestimanda non sunt unde aut à quo
 dentur 384.60
 Munera sibi oblata vt compensare coguntur
 philosophi mercede conducti 303.20
 Munerum datores, quales sint, considerandū
 non esse 385.30
 Munera Saturnaliorum delatores quales sint
 790.30
 Munerum vis. 763.50-369.30
 Murus ligneus inexpugnabilis. 837.10
 Musa Cupidinis telis non obnoxia. 70.10
 Musa in historiis non inuocanda. 281.10
 Musa qua canant in coniuijs deorum 578.40
 Musarum conuentus 800.60
 Musarum dona qualia sint 719.10
 Musarum nominibus inscripti libri Herodo-
 ti 260.30-291.10
 Musas etiam Socrates in oratione de amore
 aduocabat 499.50
 Musaria meretrix 753.50
 Musca encomium 695.60. & dein.
 Musca militares & canes 670.50
 Musca mulier loquax. & de amore Endymio-
 nis cum Luna contendens 670.40
 Musca poëtria, & alia Atheniensis mere-
 trix 670.50
 Musca, Pythagora filia 670.60
 Musica & arithmetica primum instituta
 tur inuenes Athenis. 622.40
 Musica flebilis vt horrenda. 381.20
 Musica iucundissima mulieris formosae bene
 cantantis ad citharam 476.10
 Musica praestantis ignota nullum est preci-
 um. 268.10
 Musici insignes 703.30
 Musonius philosophus 770.20
 Mustela dens pelli leonis illigatus, medica
 vi praeditus 646.50
 Musto poti, vomitu leuentur 657.30

Muta litera 24.60
 Mutandus sapius in eade re non esse 370.10
 Mutatio in melius saepe malorum principium
 est. 304.30
 Myrrhina canicula praegnans philosopho Sto-
 co seruanda datur ab hera 202.10. & 20
 Myrmidones è formicis nati 577.40
 Myrtale meretrix 763.20
 Myrtium meretrix 121.60-745.50
 Myrtus Veneris sacra 454.10
 Mysteria Aegyptiorum eleuata 841.10
 Mysteria Alexandri pseudomati 397.10.20
 Mysterijs Eleusinijs curiniari nollet De-
 monax philosophus 443.50
 Nando ad inferos peruenire non
 licet 181.40
 Narrandi cupiditas dissimulata
 799.40
 Narratio historici, qualis 294.10
 Narcissus Lacedaemonius formosus 871.60
 Nare trahi, prouerb. 250.30
 Naris mordicus amissa philosopho 809.30
 Nasus muliebris 473.10
 Natalitij soli dulcedo 712.50
 Natalitiorum munerum offerendorum mos
 706.40
 Nationes longae 707.10
 Nationum mores diuersi 576.50-60
 Natura nobis negata, desideranda non sunt
 251.50
 Natura in vnoquoque animantium genere
 duplex, maris, ac feminae 459.30
 Natura lege soli homines violat 458.20.30
 Natura commodus atque adeo etiam delictis
 an abstinentium 544.30
 Natura sua conuenientia quisque sectari
 ac sumere debet 845.30
 Naturalis cuique functio seruanda 845.20
 Naturalium rerum consideratio & abdita
 & iucunda 571.50
 Nauclerorum mala & incōmoda 855.40.
 50.60
 Naufragi hominis miro modo seruati exempl-
 um 497.20
 Naufragorum narrationes 187.30
 Nauigantes simul colloquijs gaudent 877.60
 Nauigatio mirabilis per aerē 298.50.307.
 50.319.10.723.10
 Nauigium solutile 350.20
 Nauigij pulchri ac magni descriptio 721.10.
 20.722.20
 Nauis exemplo mūdum à Deo regi, vt illum
 à gubernatore 552.40 dein.
 Nauis cucurbitina, & corticea 317.50.60
 Nauis Plisus cur minio fuerint infecta 872.
 20
 Nauis Charonti reddendi necessitas 116.50
 Nauis mortui in os indentes 632.60
 Nauis portitor 315.40
 Nauis Alcinoi filia 478.10.604.30
 Nauta amator à meretrice expoliatus 763.
 50
 Nauta munera amasia sua 363.40.50
 Nauta ceteris hominibus infeliciores non
 sunt 879.30.882.30
 Nautarū senum color 664.20.30
 Nautarum indicia in lato nuncio 876.10
 Neati Pittaci tyranni filij stoliditas 674.50

- Necessaria praeferenda non sunt, & nō necessaria inculcanda* 286.20
Necessaria primum inuenienda, deinde honesta ac utilia 462.40
Necessitas rerum 542.50
Necessitati natura ut optimè satius fiat 846.10. & dein.
Necessitati nostra soli nō prospexit Deus, sed etiam voluptati 844.40
Necessitas fatalis 124.50.60.529.30.40 & dein.
Nechrai 779.10
Necrademia 314.10
Necromantia, ab inferis petitorium responsum 125.30.40 & dein.
Negligentia & ignorantia culpanda vel nō 359.30
Negotiorū & artificū incommoda 880.20
Negretus fluius 316.40
Nema quicquam gratis facit 210.40
Nemo sua sorte contentus 877.10
Nemurios 430.10
Neoptolemus Pyrrhichium cur dictus 406.50
Nephelo Helles mater 87.40
Nephelo coccygia vrbs 304.20
Neptunus amicam Enipei vitiat 89.40
Amymonem rapit 85.10 & dein.
Neptunus pauper, nepe anem duntaxat 539.10
Neptunus Pelopis forma captus 866.60
Eius flagitia 857.20 miseria 887.40
Neptuni impotentia argumentum 544.50
Neptuni regnum 544.10 & dein.
Neptuni templū in ceto 305.30. & 306.10
Ne quid nimis 681.50
Nequitia saltem interdum ne committatur. 697.30
Nequitia administri etiam lucri participes 393.10.20
Nereides cum ceteris deabus de forma nō aut sint contendere 84.40
Nero saltatorem legato cuidam dat 416.10
Neronis ambitio in poesi 873.50 Eius descriptio 872.60 & dein. per tot. mors 875.10
Nēus quid sit 431.10
Nestor parasitus Agamemnonis 608.40
Eius tria secula 706.60
Nestor Stoicus Tyberij praeceptor 710.10
Neuris scortillum 756.50 & 757.50
Neurospasta 815.50
Nicaea vrbs 288.10
Nicomachus Gerasenus arithmeticus 858.50
Nicostratus Isidori filius 279.30
Nidorē sacrificiorū dy captant 148.10.149
Nidus immense magnitudinis 318.30
Nigra qua debent esse, bene nigra sint in formosa muliere 473.40
Nigrinus philosophus 11.40.50
Nihil terrenorum bonorum homo secum aufert moriens 142.50
Nili pictura 637.50
Nimum omne iniustitiae pensum 681.40
Ninus Sardanapali vrbs 144.10
Niobe 5.40.741.10. 856.10.860.40
Nirei pulchritudo 100.30.871.50
Nisai equi qui fuerint 190.40
Nix quomodo in celo nascatur 580.40
Nixes Cassia 283.20
Niub. hybernis comparata eloquentia 828.10
Noctentibus magis pena irroganda, quam bene meritis premia danda 334.40
Noctuas Athenas, prouerb. 11.30
ad Noctua reliqua auicula cōsolat 268.10
Nocturna oracula 399.60
Nāi. 850.60
Nomas lapis 660.10
Nominis sui propagandi mira astutia 295.40
Nominis amplitudine gaudentes diuites 568.10
Nominis loci mutatio 402.30
Nomine suo appellari Alexandrum pseud. indigne ferebant eius comites, & prophetā appellari volebant 401.20
Nomina sua priora indignatur pauperes repente ditati 561.30.40
Nomina à moribus prauis indita 692.40
Nomina sua agnoscences pisces 823.60
Nominū paruulis indendorū mos 706.30
Nominibus aut verbis febres non curari 706.20.30
Nomisma Alexandri Pseud. hinc inde Glyconis imaginem referens 402.40
Non omnis veneni quantitas occidit 247.20
Nonagenarij regis virtus 709.30
Nosse seipsum, ex saltatione reportatur 420.10
Nostri nobis magis expendenda quam externa & aliena 384.20
Nota malorum hominū in anima impressa, de illis testificantur 184.30
Nota praestigatorū vulpes & simia 173.10
Notarum impingendarum insanus mos apud Assyrios 825.50
Noherca priuigno adamata 825.50 & dein
 Nouercarum ac priuignorum inter se odium 376.10
Novilunij magni cerimonia apud Romanos 690.40
Nomis criminibus noma suplicia constituuntur 338.40
Novitas delectabilis 8.40.50.25.30
Novitas ac peregrinitas magis est admiratio nī imperitis, quam artis praestantia 265.10
Novitate sola placere Lucianus indignatur 263.40
Nox prolongata per triduum 62.50
Nax clara ac perspicua, dies obscura 298.50
Nectis templum 316.60
Noxa causam qui prudens ac sciēs dat, perinde est ac si manu sua ipse fecerit 350.20
Nubecentauri 300.50.30
Nubes sanguine infecta 300.60
Nubium vallum 301.30
Nuces in talorum ludo ponebantur 788.30
Nucum putamina pro nauib. 317.10
Nuda videri meretrices quaedam refugiunt 758.40
Nudum aliquem conspiciere, prouerb. 204.20
Nudi ad manes reuertuntur, & rebus omnibus terrenis exuti 102.10.20. & dein. 184.20.30
Nudi incedentes praestantissimi viri 846.30.40
Nudi milites Antiochi Soteris 265.40
Numa institutus 690.40 Eius senectus 707.50
Numerandi ars Pythagoreorum 151.10
Numerus in historijs costare debet 284.10
Nummulariorum ars 579.30
Nuncij lati à nauis iudicia 876.10
Nuptia quō inuenta 462.10
Nuptia peracerba sponso 810.10
Nuptiarum disparitas propter amicitiam neglecta 497.10
Nuptiarum fauor 91.10 necessitas 468.90
Nuptiarū praeceptorum dolor 507.40
de Nuptijs Helena consultatio 869.10
Nuptialis pictura elegans 261.30.40
è Nuptialibus conuiuijs auferendorū frustrum mos 807.40
Nycteron Eudianaetis filius 300.20
Nyctiporus fluius 316.40
Nyctior Lunaris 302.10

Besi saltatoris irrisio 418.50
Oblivio sub Euclide duce gestorum 254.50
Oblivio didicitorū nonnunquam optatur 259.10
Oblivioni fluius 632.30
Oblivioni fontē morientes bibunt 185.50
Oblivionis pharmacum 657.30
Obolus, traiectionis ad inferos merces 632.50
Obscuritas oraculis conuenit 392.60
Obsessorum oppidorum miseria 879.10
Obsidionalis corona cui debeatur 336.60
Obsignatis libellis responsa ut daret Alexander pseud. 392.20
Obsorandi ars 600.10
Occasio anceps quarū in partem cedat, in manu Dei est 347.60
Occasio periculosa data, culpa nō vacat 348.10
Occidendi hominis vel pessimi licentia sine legum autoritate, quam periculosa sit 577.30
Occidere, & causam occidendi dare, an idem sit 348.40.50
Occisus hō facile calūnias patipōt 358.10
Ociosam vitam praetextu philosophiae ac sanctitatis, taxat 780.30.40
Oelipedes homines qui fuerint 270.40
Oculus philosopho a philosopho effusus 809.30
Oculi Argi 887.10
Oculi bouini 474.10
Oculi distorti in muliere, deformes 746.10
Oculi exemptiles 303.20
Oculi imaginis miro aspectu 321.50
Oculi in conuiuijs cohibendi 200.20
Oculi mulieris formosae quales esse debeant 239.10
Oculi regis plures 200.10
Oculorum altero clauso quaedā melius sunt 579.50
Oculus apparatus, certiora, quam quae auribus 417.10
Oculus pro redimendo amico impendens amicus 504.30.40
Ocularis medicina 424.10
Ocyphi fabula 741.40.50 & dein. per tot.
Odia muliebria 376.10
Ody suspecta oratio fidem non facit 686.10
Ody conciliandi ratio 749.40
Odor diuinus 821.20
Odor mollū ac lasciuorum hominū 847.40
Odorissimum mancipium 784.10
Odyssae prior scripta, an Iliis 313.30
Oedipus

Oedipus 204.20 podagricus 339.60
 Oedipus Colonus tragœdia Sophoclis 711.10
 Oenci conuiuio non adhibita Diana ut se vl
 ta sit 145.40.50.804.60
 Oenomai Creadis turpis libido 870.10
 Officium ut praestes, premio prouocandus non
 es 339.10
 Ogmius lingua Gallica Hercules dictus
 664.20.30 Oleum ex cepis 303.10
 Oleum hispanicum 717.30
 Oleum muscas necat epotum 669.30
 Olei vis 624.10 Oliuæ natatiles 432.10
 Olus ac lupinum saepe appetunt diuites satu-
 ri. 794.60
 Olympia urbis ariditas. 770.20
 Olimpias Alexandri mater draconis consue-
 ta. 107.20.387.60.
 Olympius Aspasia amator. 477.30.
 Olympia magna, samam viris illustribus cõ
 ciabant 261.30.40
 Olympicis certaminibus ut legantur athle-
 ta 239.10
 Olympionicarũ statue 482.30 premia 615.
 50
 Olyra, τῖποι, filigo 431.20
 Omnia mala 862.30
 Omniantes mala, inuidiosi & ingrati 863.
 10
 Omnia nostri causa formata 844.30.40
 Omphale seruans Hercules, historia fabulo
 sa 280.10
 Oocataxis quid sit 431.40
 Oneribus gestandis pars pecunia amicus ami-
 cum subleuans 501.30
 Onescritus historicus 708.60
 Onofelea mulieres 310.30
 Opera & dies Hesiodi 719.40
 Opera etiã adesse debere, nõ orationem solam
 homini qui laudandus sit 658.30.40
 Operibus nihil valentes, ad verba cõfugiunt.
 & contra 781.10
 Operariorum incommoda 880.10
 Opes cur possideamus 713.10
 Ophion podagricus 736.60
 Opifices humanitatis candidatis longè posita
 bendi 4.10
 Opprobria sua mutuo sibi improprietat Aescu
 lapius & Hercules 65.20
 Opseniorum genera ut euaries 333.60
 Optatio fulta 724.30. & dein. per tot.
 Opulenta adis pictura 204.40 & dein.
 Opulentia primum locum sibi vëdicat 538.
 50
 Opulencia paranda difficultas 845.40
 Oraculum Alexandri pseud. instructum 391.
 50
 Oracula ad astrologia rationem etiam rela-
 ta fuisse 439.60
 Oracula ad terrēdos homines conficta 400.
 10.20
 Oracula Apollinis fallacia 67.30 obscura
 538.10 admirabilia 821.30.40 eorum in-
 strumenta 546.30
 Oracula nõ semper commode fingere poterat
 Alexander pseud. 394.10.20
 Oraculorum Vanitas 395.50.399.30.657.
 10
 Oracula noua ac contraria prioribus deceptis
 substituta 394.40

Oracula omnia simili ferè impostura redde-
 bantur 394.50
 Oracula qua maximè de causa locupletata
 388.30
 Oracula ubi potissimum insitui debent 388.
 40
 Oraculorũ ambigua illusio 399.50.400.30
 Oraculorum merces 393.10
 Oraculorum obscuritas 532.40.50 incertitu-
 do 552.40 prophatio 841.20
 Oraculorum Vanitas, deorum existimatione
 minuit 543.10
 Orata Armenij mors 121.30
 Oratio collectitia 689.50
 Oratio Demosthenis vana, non malleo fabri-
 cata 829.50 lucernam olens 830.10
 Oratio quadriennio prameditata 770.40
 Oratiõis prosopopœia 702.10 pictura 704.
 40 Varietas & ornamentum 818.10
 Orationem Galli non Mercurio, sed Herculi
 tribuunt 665.10
 Orationes suas ac libros Graci authores in lu-
 dis publicis recitabant 260.40
 Orationes Luciani quales populo visa sint
 263.10
 Orationes in celebribus domibus habitæ, gra-
 tiores 702.10
 Orationum pulchritudo 871.50
 Orator quam cultus sui curam habere debeat
 703.30
 Oratoris & historici differentia 293.20
 Oratoris & poeta cõmunes virtutes 828.10
 Oratores ad aqua mēsurā perorabant 163.10
 Oratores apud Aecopagitas qua permittere-
 tur dicere 621.40
 Oratores post poetas legendi 429.10
 Oratorum afflatus quidam diuinus 827.60
 Oratorum Gracia proditio 834.50
 Orbitas nõ semper calamitas reputanda 829
 20.30 Orbitatus dolor 343.10
 Orbitatus luctus ut lenatus, ac velut irrisus
 445.50
 Orcadis extrema 352.40
 Orci magicis carminibus excantati hypotypo-
 sis 129.10.20
 Orestes & Alectra patres suos vlti 415.20
 Orestis ac Pyladis amicitia 467.10.20.489
 30.40. & dein.
 Orionis canis, leonida 486.10
 Orionis pictura 705.30
 Orithyia à Borea rapta 645.40
 Oris factisj aperiendi & claudēdi astus. 389
 40 Oris nefanda 694.30
 Oris putridi ac olidi exprobratio vxori à ma-
 rito 234.10
 Ornatus Atheniensis 271.50
 Ornatus artificem non facit 70.40.50
 Ornatus mulieris modesta, & meretricis
 700.30 Orodacides 688.40
 Orontis mors 878.40
 Orpheo vxor Eurydice ex inferis reddita 117
 60
 Orpheus & Musæus optimi saltatores 407
 60
 Orphei exitium 414.30.674.50.788.30
 Orpheus Gracis astrologiam monstrauit 473.
 50 idē philosophus insignis 779.30 783.30
 Orphei lyra, compluscula stella 438.10
 Orphei pictura ibid.

Os muliebre 473.10
 Osculum duobus talentis redemptum 101.30
 intra Osculum constituti pueri 397.50
 Ostreum vnum, currum implens 307.60
 Othryadis sepultura 344.30
 Otus & Ephialtes calu attentates 578.60
 Ouis tota in furno assata 425.10
 Ouum vnum soli non appositum 199.10
 Oues cur à deo pingues facta 844.50
 Oui excavati factum serpentis recens editum
 continentis tragœdia 389.50.60 & dein.
 Oua mira magnitudinis 318.30
 Oua struthionum 715.50.60
 Oxydraces 779.10

 Ecata cuiusdam simulacrum
 473.50
 Pace pauci ad inferos demittun-
 tur 96.10
 Pacta & condiciones ut seruentur 335.30
 Paantis filius podagricus 740.10
 Paderastarum mos 13.30
 Paderasta familia 453.20
 Paderasta acriter perstricti 458.40.50
 Παδοβοοϋδς 432.10
 Papalema 697.40
 Pagurade 306.50
 Palamedis calumnia 686.50 Eiusdem astu-
 tia contra Vlyssis simulationem 705.40
 Palestina sacerdotes & scriba 768.10
 Palastra ancilla & Luciani amatoria 514.
 30. & dein.
 Palestriici & adulatores, aula accommodati
 189.10
 Pallas ut è cerebro Iouis sit nata 61.10.736
 60
 Palladē sibi despoñderi Vulcanus petit à Ioue
 61.50.60
 Pallas Homericæ 345.40
 Pallas Atheniensibus malè cõsulta in bonũ
 vertebat 364.10
 Pally Gracanicum momentum 198.20
 Palinuri & Charontis dialogus de nauarũ
 calamitatib. 876.10.30 & dein per tot.
 Palmarum consensu 820.50
 Pan Mercurij filius, patri pudori est 76.10.
 20.50
 Pan auxiliatus Atheniensibus 645.30
 Panos descriptio 586.40.587.20.588.10
 661.50.839.40
 Pandionis nata 476.10
 Pancrates Aegyptius magiã ab Iside ductus
 655.60 Pancratium 615.50 Panegyri-
 cus quando ab Isocrate conscriptus 710.50
 Panegyrici consuetus maximi 824.10
 Pangæum quam exiguum 577.20
 Panes parati promerietes in spiciis profrumē-
 to 311.30
 Panes nouilunares 425.10
 Panis colostratus 430.40
 Pannychia fluminis 316.40
 Pannychis meretrix 754.60
 Panoplia lupinea 303.40
 Panthea mulier formosa 474.40.478.10
 Pantomimi vnde dicti 416.40
 Papauera in somniorum insula 319.10
 Paphlagonum ruditas 388.50
 Paratonium quid 295.30 ad marginem.
 Par pari gaudet 876.50
 Parasitari quid sit 614.10

<i>Parasitica velut encomium</i> 597.30.40 & dein. eius definitio 600.40	<i>Patria officiū gratis impendendum</i> 339.10	<i>Peccata morbo imputata</i> 367.20
<i>Parasiti securitas</i> 601.50.60.602.10	<i>Patria ingrati impijssimi</i> 342.40	<i>Peccata reprehendenda sunt, peccātibus igno- scendum</i> 442.40
<i>Parasitus non est, qui victus inopia laborat</i> 612.30	<i>Patria boni viri non perpendenda</i> 496.30	<i>Peccata an sponte facimus</i> 534.40
<i>Parasiti ad quid vtilis</i> 613.30	<i>Patria fuga quid arguat</i> 693.30	<i>Peccata vnde creuerint</i> 841.30
<i>Parasitos taxat</i> 19.20	<i>Patria encomium</i> 712.10. & dein.	<i>Peches, paruuli pueri apud Aegyptios</i> 637.60
<i>Parcatres</i> 529.40	<i>Patria communis omnium mater</i> 713.30	<i>Peculiares Epicuri sententia, liber pulcherri- mus</i> 399.10
<i>Parca vbi degant</i> 534.40. earū labor 534.50. fusi 140.60.614.30 fatalia 529.20.859.30 decreta immutabilia 530.50 vis 547.30	<i>Patria propugnatio, optimū auguriū</i> 782.20	<i>Pecunia damno saepe suis possessorib</i> 86.60
<i>Parembolē quid sit</i> 742.40	<i>Patria commendatio</i> 829.10	<i>Pecuniam qui debet a soluenda liberatur debito</i> 335.50
<i>Parentalium vanitas</i> 634.40	<i>Patria amantes, timendi hostibus</i> 782.50	<i>Pecuniarum cupidi philosophi</i> 433.30
<i>Parentes virtuti posthabendi</i> 228.40	<i>Patria mala imprecanda non sunt</i> 863.10	<i>Pecunia incantatione fortior</i> 445.30
<i>Parentum exempla filij imbibunt</i> 881.30	<i>Patriam suam an laudet historicus</i> 281.20	<i>Pedes hominis frigore perdit</i> 673.20
<i>Parerga in orationibus qualia esse possint</i> 621.20	<i>Patrocli & Achillis amor qui fuerit</i> 470.10	<i>Pedes lignei ibi.</i>
<i>Paris Ganymedis cognatus</i> 70.50. Eius de deabus iudicium 70.40. & dein. 867.30. & seq. 869.20	<i>Patroclus a quo occisus</i> 562.60	<i>Pedis offensi omen</i> 709.50
<i>Parrhisiades Lucianus</i> 165.30	<i>Patroclus Achillis parasitus</i> 609.20.60	<i>Pedes equinis similes optet Cynicus</i> 847.10
<i>Parricidarū ac impiorū supplicium</i> 771.20	<i>Patrocli de caduere contentio</i> 808.50	<i>Pedum officium</i> 844.10
<i>Partis cognitio, in totius cognitionem ducit</i> 244.10	<i>Patronos forenses irridet ex Pannonum pennis corona</i> 313.50	<i>Pedestre & humile esse non debet dicendi ge- nus historicum</i> 282.20
<i>Partes corporis podagra obnoxia</i> 737.20	<i>Pauonis mirum ingenium</i> 701.20.30	<i>Pelichus dux Corinthius</i> 650.40
<i>Parthorum dracones</i> 287.10	<i>Pauo ex India</i> 727.30	<i>Pella Macedonicis regib. illustrata</i> 388.10
<i>Parturiunt montes</i> 284.60	<i>Pauper Charon cum diuite Plutone fortunā suam non commutet</i> 887.30	<i>Pellis leonina cum claua, Herculem non fa- cit</i> 677.40
<i>Paruo contenti felicitas</i> 886.40	<i>Pauper de diuite repētē facto querēs</i> 561.30	<i>Pelops cur in deorū numerum adscitus</i> 866.20.60 eius fortuna 870.40
<i>Parthenis meretrice</i> 764.30	<i>Pauper ne sua prodigat</i> 696.60	<i>Peloponnesi circuitus ad Malmam, Nero tolle- re volebat</i> 873.30
<i>Parthenius poeta</i> 294.40	<i>Pauper vnde estimandus</i> 886.30.40	<i>Penelope qualis fuerit</i> 317.40.478.10
<i>Pasiphaes fabula</i> 438.60	<i>Pauperis ad conuiuium diuitis inuitati solici- tudo</i> 559.10. & 50	<i>Eius tela</i> 782.10
<i>Pasiphaes adulter</i> 528.10	<i>Pauperes repētē diuites facti, superbi</i> 34.20	<i>Penetrale adis sacra solis sacerdotib. adire li- cet</i> 821.30
<i>Passo pictor</i> 831.40	<i>Pauperes feliciores diuitibus esse</i> 562.10.564.50	<i>Pensa Parcarum</i> 140.60
<i>Pastorem Sole exustum Miu a uersata non sunt</i> 672.10	<i>Pauperes quā dona diuitibus remittant satur- nalibus</i> 790.50.60	<i>Penis philosophicus</i> 436.10
<i>Pater, filius, & spiritus sanctus</i> 858.50	<i>Pauperes vt tractentur in conuiuijs diuitum</i> 792.50.795.50	<i>Penna lactuca folijs similes</i> 299.40
<i>Pater ac mater ex aqua adorandi</i> 457.40	<i>Pauperes vt a diuitibus in precio habeantur</i> 795.10	<i>Penthele pagus Atticus</i> 516.30
<i>Pater filia amore captus, elocare illam cun- ctatur</i> 870.20	<i>Pauperū crapulantiū insolentia</i> 796.60	<i>Pentheus a Bacchis discerptus</i> 766.20.790.40
<i>Pater propter infantem filium in integrum restitutus</i> 500.20	<i>Pauperes in rep. necessarij</i> 795.60	<i>Pentheus, Aetion, Learchus, homines infeli- cissimi</i> 840.20
<i>Pater a filio sublatus</i> 317.20.767.50	<i>Pauperes semper queruli</i> 396.50.60	<i>Pera Cyniculi iuuenta quid haberet</i> 172.40
<i>Pater filio & vxore & regnū cedēs</i> 816.50	<i>Pauperum cura Saturnalibus apud diuites</i> 389.50 & dein. 792.40	<i>Pera C ratetis</i> 781.60
<i>Paterfamilias liberis suis rem domesticā ex animi libidine moderari nō permittit</i> 352.50	<i>Pauperum tyrannis in diuites in concionibus</i> 564.50	<i>Perdicca amore nouerca cōtabescēs</i> 290.30
<i>Patris dolor in cade filij</i> 327.40	<i>Pauperum querimonia de diuitibus</i> 794.20	<i>Perdicca humanitas</i> 684.40
<i>Patris ius in liberos vnde sit</i> 369.40	<i>Pauperum consolatio</i> 94.10.705.10	<i>Perdicca Ariathem regem in crucem tollit</i> 708.50
<i>Patris senio ingratus filius</i> 710.60	<i>Pauperū consuetudo quā perniciofa aliquā- do</i> 797.30	<i>Peregre proficisci deos</i> 549.20
<i>Patri non licet sine iudicis cognitione filium abdicare</i> 368.60	<i>Pauperibus damnatis dimidium malorum re- mittitur</i> 130.60	<i>Peregre agentium desiderium</i> 713.50
<i>Patri in honoribus neminem preferre filius debet</i> 712.40	<i>Pauperibus expeditior est moriendi ratio</i> 181.30	<i>Peregre proficiscendi ad sacram ciuitatē ce- remonia</i> 825.40
<i>Patre orba filia ad meretriciam artem con- uersa</i> 751.20	<i>Pauperibus quid maximē doleat</i> 792.20	<i>Peregrinatio est vita nostra</i> 141.40
<i>Patres aut matres raro ob necē filiorū mor- tem sibi consciscunt</i> 342.50.351.30	<i>Paupertas viscosa, ac pressu facilis</i> 36.20	<i>Peregrini & aduena sunt omnes vrbis vir- tutis incolae</i> 204.50
<i>Patres saepe filijs temere irascuntur</i> 368.60	<i>Paupertas omnia & facere & pati suadet</i> 209.30	<i>Peregrinus exercitus non contēnendus</i> 662.50
<i>Patres magis liberos suos amant, quā con- trā</i> 371.20	<i>Paupertas amatoris meretrici ingrata</i> 763.20	<i>Peregrinus qui fuerit</i> 765.30
<i>Patres ac matres filiorum vulneribus gau- dentes</i> 630.10	<i>Paupertatis bona</i> 37.50	<i>Eius vita, & res gesta</i> 767.40.50. & dein. per tot. & 775.10
<i>Patres nō elocāt filias suas nisi nobiles</i> 869.10	<i>Paupertatis comites, & elus effectus</i> 36.40	<i>Perfecta laudatio vt fiat</i> 486.1.
<i>Patrum ira modus statuendus</i> 369.20	<i>Paupertatis excusatio</i> 697.10	<i>Perfecte sapiens aut felix nullus adhuc vi- sus</i> 486.10.
<i>Paterna cadis vltio</i> 369.20	<i>Paupertatis omnis quāvis ratione depellere licitū</i> 29.50	<i>Perfodiendū non fuisse temere isthmū</i> 874.30.40
<i>Paterna querela iusta causa</i> 373.20	<i>Paupertatis prae-textu seruitutē voluntariā subeuntes, an vera dicant</i> 189.50.60	<i>Periander apud beatos non est</i> 311.10
<i>Paterni luctus pro filio expressio</i> 633.20	<i>Paupertatis professores auarissimē diuitijs in- hiantes</i> 781.20	<i>Periculis fulgura ac tonitrua</i> 826.30
<i>Paterni odij futuri indicia</i> 367.10	<i>Peccatorum nota in animas impressa, & vt eluantur</i> 184.20	<i>Pericula rebus praeclaris connexa sunt</i> 136.
	<i>Peccatum quod in iuvene reprehendas, ipse se nex ne commiseris</i> 207.50	<i>50 Periculo se nemo exponat</i> 350.10
		<i>Pericula maris celeberrima</i> 878.10
		<i>Perilans tauri inuentor ac fabricator in quo homines cruciarentur, quā mercedem re- sulerit</i>

Peripatetici 381.10.20.30
Peripateticorum dogmata 158.10.20.433.40
Peripatetici & Stoici commissio 223.30
Peripati diatriba 578.20
Perplexitates philosophorum 256.20
Perfarum sagittary quam docti 233.50
Perse & Farthi, longevi 706.60
Perfarum mos in adorando rege 729.20
Perseus Danaes filius 90.10.389.20.704.40.858.20
ex Persia in Aegyptum via compendiosa 637.30
Persica arrogantia 636.30
Persicis in conuiuijs vultu demisso accumbatur 200.20
Persona etiā habitus congruere debet 19.10
Persona decorum nunquam exuendum 169.10.40.837.10
Perficuitas saltatori necessaria 415.20
Perficuitati sacrificandum 429.20
Perficuitatis laus in oratione 545.50.
Pessilentia sedanda ratio 270.60
Pessilentia remedium vanum 396.30
Pesse & bello plurimi moriuntur 96.10
Pessis à Thucydide breuiter descripta 294.60
Pestes fatales reip. vt leuanda 359.50
Pestis ex nimio aestu 430.20
Phaedra calumnia de priuigno Hippolyto 686.20.818.40
Phaedri amor qualis fuerit 459.20
Phaaces saltatores maximi 407.40
Phaaccum rudis populus 296.60
Phaeton perperam currum Solis regens, punitus 76.30
Phaethon solarium hominum rex 299.10
Phaethontis incēdia 300.50.439.10.666.40
Phalanx Galatarum 265.30
Phalanx πλᾶγία, ἐπὶ κίρας 287.40
Phalaridis legati cū tauro aneo ad Delphos 176.60
Phalaridis clementia 380.30.40
Phalli seu Priapi Dionysii 815.40.820.40
Phantasionis filius Plutocles, Somni praefectus 316.60
Phaon à Venere iuuentuti restitutus 100.20
Phari 295.30
Pharia turris altitudo 574.30
Pharmaci dandi difficultas 371.40
Pharmacū insania ac ineptia purganda datum 429.30.40 paulatim 431.10
Phello ciuitas 309.60
Phellopodes homines 309.50
Pherecyda Syri senectus 710.30
Phidias ex leonis vngue, leonis magnitudinē aestimabat 243.50.60
Phidias vt opera sua reformaret 483.50
Phidia opus pulcherrimum quod sit 472.40
Philanis 461.10
Philanidis libri 694.60
Philantia humana 685.20
Philematium meretrice 758.10
Philemonis Comici senectus 711.10
Philinna meretrix 747.20
Philinus faber ferrarius 751.20
Philippi, ciuitas Thraciae 782.50
Philippus Macedo, calceorum resector apud inferos 132.10

Philippus oculo priuatus 289.50
Philippi testimonium de Demosthene 834.50.60. & dein.
Philocali qui sunt 872.40
Philocletes Herculi conflagraturo aderat 771.10
Philomela in auiculam versa 860.50
Philomela lingua exsecta 695.20
Philoponi qui vocentur 872.10
Philosophantes mercede pacta 19.20
Philosophantes inter calices 169.60
Philosophandi via optima qua sit 224.40.243.10 & dein. 258.10
Philosophandi difficultas 249.10
Philosophari qui primi ceperint 779.10
Philosophi diuitias sectantur 782.60 vt no minandi. ibid.
Philosophia vbi habitat 163.10
Philosophia à Comici irrisa 164.20
Philosophia barbaros non auersatur, si modo recte ac iuste sentiant 166.30
de Philosophia diuersae opiniones 504.40
Philosophia vna est. 605.10 Iouis donum. 778.04 per quos in contemptum venerit 781.60
Philosophia laus 12.50
Philosophia velut furor quidam 13.10
Philosophia flosculis illustrata Luciani scripta 163.60
Philosophia hypotyposis graphica 163.60
Philosophia comites 163.50
Philosophia per purgatio 121.50
Philosophia adyta in fundo abstrusa 246.20
Philosophia gustus. 240.40 reuerentia 257.40.50
Philosophia querela ad Ionem 788.30
Philosophia bonum mortibus ibid. 40
Philosophia propagatio 779.20
Philosophia quatenus studendum 806.50
Philosophia scola, reip. administratio 835.50
Philosophus aula ineptus 200.50
philosophus summus tantum labijs 208.20
Philosoph. qualis corpore esse debeat 434.50
Philosophus conuiuium obturbans 560.10
Philosophus cum morione colluctans in publicis nuptijs 803.40
Philosophus nullus in bello interijt 607.10.40.608.10.20
Philosophus decrepitus etiā morbo confectus tamē opiparo conuiuii deesse nō vult 559.40
Philosophus pederastes 757.30
Philosophus ob maledicentiam vrbe eiectus 770.10
Philosophi supellex 770.10
Philosophi senes inutiles 203.50
Philosophi noīe qui verē sit dignus 254.30
Philosophi magistri & auiculi de nepote male instituto conuerentis velut dialogismus 256.60. & dein.
Philosophi conspectus tanquam canis rabidi fugiendus 159.20
Philosophi Stoici et tyrāni discrimē 342.40
Philosophi progressus ab initio 442.10.20
Philosophi color pallor 536.10.20
Philosopho, seruire indignum est 216.10.20
Philosophum se profitesur Lucianus 165.30
Philosophū praestare, hoc est viri officio fungi cum muliere, ridicule ac false 435.50
Philosophus senex 203.40 645.50

Philosophi in deos nefarij 30.40
Philosophi irrisi 93.20.30.580.60. & dein
Philosophi qui sint à Luciano, perstricti 168.20
Philosophi vt probentur legitime sint, an sibi 173.10
Philosophi moribus adolescentulorū formandis inepti 256.60
Philosophi vnde censcatur quibusdā 572.10
Philosophi veri, veritatis optimi cultores 586.20
Philosophi baculis armati incedunt 612.40
Philosophi nihilo plus alijs à peccato immunes 806.60
Philosophi conflictu cōiuali vulnerati 810.10
Philosophi saepe rei 613.10
Philosophi longevi 709.40
Philosophi ne noua nomina consingant 842.30
Philosophorum mores 18.40.50. & dein. rixae 31.30.432.60. habitus 41.50 nugacitas 113.10. vitia idē. 169.40 224.40.225.40 incerta & diuersa doctrina 127.30.150.30 40.244.30
Philosophorum auaritia 170.10.20.611.50
Philosophorum despectus caterorum hominū 220.40
Philosophorum aestimatio ex habitu & cultu corporis 226.10
Philosophorum vanitas velut in somnijs & rerū domesticarum securitas 252.20
Philosophorum misera vocula, ac silogismi 256.10
Philosophorum salaria antiquitus 433.20
Philosophorum praecipui 449.10
Philosophorum duntaxat esse amorē masculinum 463.50.60
Philosophorū nefanda per noctem Luna despicit, ac tegit 578.10
Philosophorum omnia plena, & plerique ex ijs sex hominum 585.40
Philosophorum exitus infelices 613.20
Philosophorum conuicia rex patienter ferens 770.10
Philosophorū infectatio 102.30.159.30.40 61.10 644.20.777.50.798.20
Philosophorum dignitas ac reuerentia 782.30
Philosophorum externa imitari facile 780.40
Philosophorum nuptijs adhibitorum cōfessus 800.10
Philosophorum in se inuicem crimina 806.20
Philosophorum intentia 841.30
Philosophis singulis quantum temporis impendendum 240.50
Philosophis quatenus fides adhibenda 241.20
cū Philosophis conuiuiu non temere celebranda 810.30
Philosophos omnes Lucianus perinde habet 258.50
Philosophos etiam dignari res principum scribere, philosopho historico dicendum non esse 283.10
Philosophos omneis perdittos cupit Luna 478.20

Philosophicus sermonibus qui moueantur 22.50
 Philosophica plerumque hippocentaurorum & chi-
 merarum ac gorgonum similia 252.30
 Philosophicus fatus 442.30
 Philoxeni mira libertas aduersus Dionysium
 tyrannum 443.10
 Phineo harpia cibos ex faucibus eripuit 33.50
 Phrysi serpentes 716.10
 Philogius Solaris 302.10
 Phocion inter beatos 312.30. Eius pauper-
 tas 533.40.50
 Phoenix Indica avis. 733.20. eius ingenium
 mirabile 772.50
 Phoenicum navigatio 491.20.50.30
 Phoenices scortatores 576.40
 Phrenetici cum medico certamen de cantu
 803.40.50
 Phrygia saltatio 411.30
 Phrygia tibia non omnes ad insaniam adigit
 21.50 Phryndas 387.10
 Phryxus Helles frater 87.30
 Physica principia ridicula & obscura a phi-
 losophis traduntur 443.40
 Piclorum absurda figmenta populus admira-
 tur 252.50
 Piclores Graci ut innotuerint 261.10
 Piclorum adulatio 481.20.30
 Piclor ut opera sua emendare possit 483.40
 Picloris docti industria 705.10
 Piclores pulchritudinis studiosi 871.50
 Piclura excellentissima 263.50.60
 Piclura Pyladis & Orestis apud Scythas
 491.50.705.10.20
 Piclura sociorum Socratis quum illi in carce-
 re adstarent 797.50
 Piclura inuertenda vsus 831.40
 Pincerna auribus obturatis 795.50
 Pindari de auro sententia 558.30
 Pingi pulcherrima cupiunt muliercula etiam
 deformes 280.40
 Pingues homines, vulgus 388.10
 Pirithous Thesei socius in rapienda Helena
 868.60
 Piscatio Luciani pseudophilosophorum 173.30
 40. & dein.
 Piscator Luciani quid contineat 159.20.30
 Piscatorum frustratio 248.20
 Piscatores & nauta ac agricola scortis uti-
 liores quam milites 765.10
 Pisces vini gustu 298.10
 Pisces caelestes 437.40
 Pisces in delicijs 794.40.811.10
 Pisces ubi sacri habentur 814.60
 Pisces admirabiles 823.50
 Piscium in tincturam abusus 846.10
 Pistilli in hominem excantati mirum 656.30
 Pistricum liberalitas in Demonactem 449.
 10
 Pittaci senectus 709.50
 Pityne fabula 711.10 Plagarium metus 6.10
 Platanus Platonica 461.50
 Socratica 465.30
 Platanorum umbra 856.50
 Plato Siculus tyrannis adulatus 115.50.606
 10
 Platonis eloquentia 166.10
 Plato apud beatos non est, sed in sua ciuitate
 degit 312.30
 Plato praestigiatoribus non displicet 393.40

Platonis leges frigida 577.30.641.10
 Platonis argutius perstringit 596.50
 Platonis senectus 688.40
 Platonis corum facinora & pueri omnibus com-
 munes 313.60
 Plebeiorum res ac studia 573.50
 Plesithenes podagricus 739.60
 Ploratus manuum in cymba Charontis 182.50
 Pluma longissima galli cauda mirum 567.
 40.50
 Plumbea regum 356.50
 Plumbeis compedibus vinculus 393.40
 Pluribus egent infirmiores 846.30
 Platonis regnum, inferni locus 632.10
 Plutonis regia expugnata 889.20
 Plutonis miseria 889.30
 Plutus querulus 32.10 cecus & claudus
 34.10 alias a Ioue mittitur, alias a Dite-
 ibid. 20.30
 Plutus ex tenui trama suspensus 727.60
 Pnyce concionum locus Athenis 461.20.
 586.40
 Pocillatores formosi & exoleti 802.20.50
 Pocula admiranda sponte vino se implentia
 311.40
 Podagra, senectutis comes 203.50. Eius re-
 media 646.50
 Podagra vis & malitia 735.10.20. & de-
 in. per tot.
 Podagra & tussis ac tabes senum morbi. 794.
 40
 Podagrici querela 736.10
 Podagrici ceteris ludibrio sunt 741.10
 Podagricorum iustitium catalogus 739.60
 Podalirij mulierositas 389.20
 Poecilus porticus 163 ad marginem
 Poemata non semper noua cadenda in festis
 deorum 832.20
 Poena paratior in delictis, quam premium in
 recte factis 350.60
 Poena apud inferos sceleribus similes reponi-
 tur 890.60
 Poenitentia damnatorum 130.30
 Poenitentia typus 681.30
 Poenitentia mercede conductorum 200.30
 Poenitentia ac querela diuturnum 847.50
 Poesis sato quodam accedit 603.30
 Poesis ornatus 827.30
 Poeta versifex 641.10
 Poeta episthetis ruinas carminum fulciunt 29.
 10 Poeta herculea audacia 254.30
 Poeta in elysio campo praecipui 311.60
 Poeta primi legendi 428.60.442.10
 Poeta ne verbis nimis obsoletis utatur 429.
 50
 Poeta deorum gloriam imminuentes 543.20
 Poeta & piclores liberi sunt 485.30
 Poeta quando vera dicere putandi, quando nu-
 gari 529.40.719.10
 Poeta multorum ridiculorum credendorum
 auctores 859.10.856.50
 Poeta deliri 789.20
 Poetarum abscondita de dijs 127.10.550.50
 Poetarum ambigua & obliqua & incorre-
 cta 719.10.860.10
 Poetarum libertas 278.30 mendacia 645.10
 nuga 858.40
 Poetarum studiosa pulchra mulier 476.40
 Poetis cognitum necessaria 412.30.40

Poeta magis voluisse oblectare, quam cona-
 tos vera dicere 549.60
 Poetica magniloquentia 538.10
 Poetice pedesiris 279.10
 Poetices & historiae discrimen 2789.10
 Poeticus furor 827.30.40
 Poeticis dictioibus historicus absteineat 284.
 20.291.30
 Polemo ex lasciuia adolescente subito grauis
 philosophus factus 589.20.30.40
 Polemonis cuiusdam amatoris a militia re-
 ditus 755.10 & dein.
 Pollicita immensa 393.20
 Pollicitis & spebus pellecta meretricula
 752.40
 Polus Acragantinus ut innotuerit 260.50
 Polybius historici senectus 710.40
 Polyeleti canon. 418.20.767.40
 Polycrates Samiorum tyrannus in crucem
 adductus 140.20
 Polydamas Scotus palaestrites 289.10
 Polydamantis statua virtus 841.20
 Polygnotus superciliorum optimus piclor 473.
 40
 Polylampes Solaris 302.10
 Polymnia memoria filia 412.10
 Polyphemus Doridis amansius 80.50.60. ab
 Ulyssse excacatus 82.20
 Polypi Variatio 84.10.416.50
 Polypi vice ferreorum rostrorum 308.10
 Pompa funebris 632.60
 Pomum Eridis in conuiuium deorum proiectum.
 84.30
 Poma, gymnasium in Pythijs premia 609
 40. Pondus Telluris 211.10
 Pons ingens 319.10
 Pontici homines rudes 391.20
 Popularis concio studijs magis quam iudicio
 ducitur 329.50
 Populares qui vocentur 872.40
 Populi iudicium quanti faciendum 483.50
 Populi lachrymae electra, fabulosa 666.
 30
 Populi spes, vana 774.30
 Populum excitandi ratio 393.20
 Porcina abstinentes 825.30
 Porci sceleratissime, an sacri ibi. 20
 Portenta miranda 318.40
 Porta somni 316.40.558.20
 Porrectis pedibus dormire, prouerb. 193.10
 Porus ab Alexandro captus 106.3
 Posidonij Apamaei senectus 710.10
 Possidendi cupidus quam caca 886.20
 Posidonij, Possidippi, Possicloi, Possifundi, Pos-
 sidori vocari possint sophista 782.60
 Postulata geometrica 254.20
 Potamonis rhetoris senectus 711.10
 Potentes viri ut grati populo sint 478.30
 Potestas dicendi historico necessaria 288.50
 Potus, aer in calicem expressus 302.50
 Prabibendi inuicem mos in nuptijs apud vete-
 res 802.50
 Praceptor discipuli beneuolentia commode
 vsus in patriam 710.10
 Praeceptor habenda fides 321.20
 Praeceptorum reuerentia 234.10
 Praecipiti petra prope Delphos 379.30
 Praconij pro dicenda sententia 542.40
 Pradictiones & oracula eleuat 532.50
 Pradi-

Predictionis oraculi antea mbula 536.50
Praefationes aliquot Luciani 661.30. & dein
Praefationis pulcherrimum argumentum 715.20. & dein.
Praefecturae classis dignitas apud Athenienses 829.10
Praemia cur dari debeant bene meritis de patria 323.60. *Praemiorum stimulus* 529.20
Praemia in gymnasis Atheniensium 616.50
Praemys ad pauca promouetur 338.30
Praefatores, statuis honorati 407.60
Praescripta legum seruanda 356.50
Praescientia futurorum quibus maxime necessaria 388.30. ad quid utilis 440.50.60
Praesentibus acquiescendum 119.40
Praesentibus multis contumelia affici, & praesentibus paucis, multum refert 617.10
Praestigia ex cauda galli gallinacei 567.60. & dein.
Praestigiarium modum ut non intelligas, ne tamen accedas 391.30
Praestigiatore philosophos irridet 171.20.30 & dein.
Praestigatoris techna 387.30
Praestigiatore inuicem mutuas operas tradentes 394.50
Praestigatorum impudentia 841.20
Prati floridi illecebra 871.40
Precatio & sacrificium Indorum 408.20
Preces ut fiant ad deos pro inuicem in ade Syriae dea 821.10
Preces nostras ut ex omni loco dii exaudiant 445.60
Priamus, podagricus 739.60
Priami infelix exitus 892.10.20
Priapi saltatio 411.10
Priapi à Baccho positi 815.40.820.30
Priapi consensores 821.10
Princeps mercedis expers non est, & quae ea sit 210.50
Principem bene agere, difficile 378.20
Principi operam in rep. administranda mercede locantes, de seruitute voluntaria arguendi non sunt 210.10
Principes nunquam vere sunt hilares 883.10.20 & dein.
Principum ac magnorum virorum voluptas ac felicitas 881.40.50
Principum aularum incommoda 880.10
Principum stipatores aliquando in causa sunt ut salutatores formula excident 216.30
Principatus imperium ut tuearis 377.50
Principium, dimidium totius 219.40
Principium absurdum admissum, quam multa absurdiora inferat 253.20
Priuarum domum mala 880. & seq.
Priuatus priuatum indemnatum interficere non debet 780.50
Priuatorum hominum conditio quam felix 883.10.886.50.60.
Priuatorum honor, dulcissimus 886.20
Prinignus nouerca deperies 588.40. & dein
Prinigni calumnia à nouerca 686.20
Prinignorum ac nouercarum odium 378.30
Priuilegia 349.50
Proboeica musca & elephanti 679.10
Prochorus 430.50
Procorum mos in petendis puellis apud Bosporanos 505.30.40

Prodictus Cius ut innotuerit 260.60
Prodigalitas, damnable ac fulta 33.10
Prodigia non facile creduntur 556.40
Prologosa & fabulosa coram adolescentibus non proponenda 656.60
Proditorum uilitas 832.50
Proditores nobiles 833.50.836.40
Προδότης, ἔνδρος, δόρυ 851.10
Prologorum ac deorum optimus Elenchus 689.20.30
Prometheus audire quatenus sustinuerit Lucianus 7.30. & dein.
Promothei fabula velut mysterium 10.10.48.40.50.54.20. & de. 147.30.412.20.465.50.60.531.20
Proemia fastidiosa oratorum 37.50
Proemia turgida ac tragica, corpus historiae exile 284.40
Proemia potentia & facultate ibid.50
Proemium historicum, & cetera partes 293.40.50
Proemij usus apud Creopagitas illicitus 621.30
Properanter scriptarum literarum indicium 757.20
Propheta falsi descriptio 619.10. & dein.
Propheta falsus Vanitatis argui non patitur 398.50
Proposita linea triangulum recte describere 658.30
Proprium cuiusvis rei, pulchrum 280.10
Πρὸς τινα, & περὶ τινα differunt 853.20
Proserpina à Pirithoo auxilio Thesei raptà 869.10
Proserpina legum 364.50 patrie. ibid. deorum. ibid.
Prospiciendi modus 861.10
Protarchus 34.50
Protesilaus ex morte in vitam reuersus 113.60.117.30.632.30
Protesilaus podagricus 740.10
Protesilaus pro deo cultus 843.40
Protei transformationes mirae 83.50
Proteus Aegyptius saltator eximius 410.50
Protei Cynici baculus talento venditus 675.20
Proteus Homericus 766.10.831.50
Protei cuiusdam ambitio 766.50.772.50
Prouidetia deorum 530.40.50. & dein. quae sit 531.60.548.50.549.30.40
Proxenus Aetionis pictoris socer 261.10
Froxenus propr. no. 864.30
Prudetia civilis historico necessaria 288.50
Prudentiae securitas 837.20
Psettapipeis 174.10
Pseudapostolos videtur perstringere 781.40
Pseudomantis descriptio 388.30. & dein.
Pseudonero 676.50
Pseudophilosophorum habitus 41.50
Pseudophilosophi ex fucus 153.30
Pseudophilosophi à Luciano irrisi 168.50
vide Philosophi. *Pseudopodes* 676.50
Pseudophilosophi 848.60
Pistorades ceti incolae 306.40
ex Persa frictionis voluptas 596.50
Psylloxotae 299.60. & 436.50
Ptolemæi Lagi filij res nouae 850.60. epistola 115.10. senectus 708.40
Ptolemæus sororem stuprans 578.10

Ptolemæus Apellem fere per calumniā perdidit 680.50.60
Ptolemæi Dionysij Lacedaetio 684.10
Ptolemæus Philadelphus 708.40
Ptolemæi philateri senectus ibid.1
Ptolemæi templum 827.20
Publicum priuato proponendum 290.30
Pudenda non tellenda, aut glabra reddenda 697.20
Pudenda quidā sibi execrās ne in suspicionē aut etiā crimen adulterij incideret 817.20
Pudenda auro potiora ibid.40
Pudenda exēcta pudicitia securitatē faciunt ibid.50
Pudendorum mira genera 534.40
ex Pudendis vincire 315.10
Pudicitia mira sollicitudo in adolescente 817.30
Pudor philosophorum respicientium 254.20
Pudor iuuenilis periclitatus 686.20
Puella nisi nobiles non elocanda 868.60
Puella amore morti se deuouentes adolescentēs 870.40
Puellarū educatio qualis esse debeat 881.20
Pueri verberibus ab initiatione artium absterrentur 250.5.20
Pueri mortui, uia immatura 177.40
Pueripoma Demonacii afferentes 449.20
Pueri apud Lacones ad aras lorū caduntur 630.10
Puerorum mira educatio à capella, cerua. & cane 144.10
Puerorum adicula 233.50
Puerorum masculinorum exercitia 446.10.20
Puerorum educatio apud Athenienses 622.10.20
Puerorum formosorum deformatio 793.30
Pueros amare, solis philosophis relinquendum 468.50
Pueros suos sacrificantes stulti homines 825.50
Puerilis simplicitas graphice depicta 55.60
Puerili atas hostib. miserabilis, atq. adeo etiā leonibus 361.40
Pugilum spectaculum 511.10
Pugillarum Aeschyli precium 675.50
Pulices magni ut duodecim elephantes 299.50
Pulicū vestigia non metienda 859.10
Pulchritudo statim paretur 871.50
Pulchritudo amari se cogit 64.50.60
Pulchritudo apud inferos nulla est 119.20
Pulchritudo non tam necessaria, quā utilitas 279.30
Pulchritudo absoluta 475.10
Pulchri Nireus ac Phaon 480.20
Pulchritudinis vis 701.20
Pulchritudo mulieris nimis ornata obscura 700.20
tur 702.50
Pulchritudinis encomium 864.30. & dein.
Pulchritudo insolentes facit 865.40
Pulchritudine statim capimur 871.50
Pulchritudo omnibus rebus humanis professu 872.10
Pulchritudine alteri cedere deorum nulla de his 867.10.20
Pulsus Alcioni viginti ultionibus amplior 318.10
Purgandi animi ratio 184.10
Purgatio caecaeliae 428.40
Purpura non ad usum modo, sed & ad ritum tam apta 846.20

Pusio cinadam 678.20
Pyladis ac Orestis amor 467.20
Pyra in qua Proteus exiuit est 774.60. & dein.
Pyra aut fax, festum quoddam 823.20
Pyralis meretrix 759.40
Pyramides Aegyptia quam alta 500.10
Pyrrhus a seruis 197.10
Pyrrhichy nomen unde meruerit Pyrrhus 406.50
Pyrrhonis opinio 593.10
Pyrrhus Epirota 215.20. 675.60. & dein.
Pyriphlegethon lacus 129.20
Pyronides Solaris 302.10
Pythagoras apud inferos irrisus 115.10
Pythagoras nihil scriptore reliquit 213.50
Pythagora metamorphoses 313.30. 560.40. 562.30. 563.20.30.
Pythagoras ad Phalarim adiit 380.50
Pythagora praestigia 387.10. 393.40. 557.20.30. & dein.
Pythagoras sophista, & eius peregrinationes 563.10.20
Pythagoras ad Eleusinia sacra non admissus 689.50
Pythagoricorum dogmata 150.50
Pythias meretrix 759.10.20. & dein.
Pythicum os à Nerone obstratum 875.50
Pythionis oratoris eloquentia 827.60. 834.40
 Quadragesarius philosophari cepit Lucianus 224.30
Quadruplatoris studiū 682.50
Quaestacula & perplexitates philosophorum 256.10 in nuptijs proposita 804.50
Quaestorum rapina 887.10
Quandoquidem, utique, nempe, & eiusmodi particula, flores orationis 640.50. 641.30
Quantitas etiam aliqua esse debet in lethali bus pharmacis ut occidant 246.50
Quatuor digitorum voluptas 21.10
per Quatuor iurant Pythagorici 151.20. 214.10
Quintillus Luciani amicus 471.50
Quorum nullum est medium, eorum alterum si eleuatur, alterum deprimitur 288.30
 Rana u terrestriu clamor 444.20
Radicula radix commanducata spumare facit 389.40
Raptus Europa elegantissime descriptus 91.30.40. & dein.
Raptus Helena & Proserpina 869.10.20
Rasuras ac vulsuras corporis damnat Cynicus 846.50.60. 848.40
Ratione praeclusi, irrationabilibus plura videt 463.40.50
Recitatoris audiendi gratia 831.60. & dein.
Reddendi oraculi mira ratio 822.50
Regia Iouis 148.10.20
Regiarum magnarum facinora 576.10
Regiminis cura 877.40
Regina à qualibus custodibus optime seruentur 819.10.20
Regionis felicitas atque amœna descriptio 310.10
Regnandi libido quā caca 885.60. & dein.

Regni votum 728.30. & dein.
Religionis reus Demonax quid egerit 443.40.50
Religionis prae-textu colligenda siipis 522.40
Reliquiae memorabiles seruantur 675.30
Remigatio mirabilis 307.40
Renascentia in iuuentutem 728.50
Reprenderere & coniciari, facile est 544.20
Rei familiaris gubernationis difficultas 880.30
Reip. administratores honorandi, non de seruitute calumniandi 209.60
Res mortalibus iucundissima 409.30
Res omnes mortalium in duo diuisae, bellum, & pacem 409.40
Res prius quàm verba paranda 429.30
Res praclara bonorum virorum apud Scythas ut seruantur 491.40
Rerum abusus 845.50.60
Referendum libellorum ratio, ut videantur intacti fuisse 392.30
Respicendum est vel sero 258.30.40
Responsorum ex oraculis reddendorum vasra mentum 391.40. precium 392.10
Responsa autópova. 394.20
Responsus vnus pro altero substitutio 394.40
Responsa ubique eadem praestigia reddebantur 514.50
Responsa oraculorum temeraria 400.10
Resuscitatus quidā post viginti diem quā mortuus erat 653.20
Retractatio pudori esse non debet 483.40
Reus & actor aequali benignitate à iudicibus audiendi 682.10
Rex in crucem sublatu 709.10
Rex conuicia patienter ferens 770.10
Rex Atheniensium Theseus nudus & sine calcem incedens 846.50
Regis oculi, plures, & acutum vident 224.30
Regis & tyranni discrimen 359.40
Regis boni munus 378.10
Regis conuiuij in saturnalibus prerogatiua 786.50
Regis pudor 875.10
Reges maximi apud inferos mendicant 132.10
Reges nulli apud inferos agnoscuntur, sed vmbra duntaxat 180.30
Reges ad omnia feroces, in morte timidi. 181.30
Reges duos vna ciuitas non alit 152.30
Reges supra modum infelices 566.10.20
Reges ubi ceciderint, tragædiarum histrionibus similes 567.10
Reges longæui 707.50.60
Reges inclyti ex successione 728.40
Regum ac tyrannorum fastus apud inferos irridetur 94.60. & dein.
Regum eadem atque infimorum cōditio apud inferos 140.30
Regū felicitas 181.50. 882.40. incōmoda ac labores 142.10. 566.40. 734.30. 877.40
Regum ac tyrannorum vita ac mores 175.30.40. & dein. 176.50. & dein. 576.10
Regum amici simulati omnes 179.50
Regum merces quā sit 210.30
Regum metu historicos verum tacere nō debet 290.30

Regum uxores pudicè habēda 817.40. 819.10
Regum casus grauiores sunt quàm primatorum 889.40
Regibus se assimilantes 676.50. Vide Princeps, Tyrannus
Rhadamanthus iudex omnibus æquus 180.30. eius regnum 310.20.30. vaticiniū 315.10
Rhapsodi deorum scelera traducentes 543.20
Rhea amore insaniens 64.30. 147.40
Rheæ sacra, Attes instituit 815.10
Rheæ dea indicia 815.30
Rhetor irrisus 102.60
Rhetor intra diem vnum ut quis fiat 640.30.40
Rhetor impudentia & omni genere improbitatus euectus 643.20
Rhetoris importunitas 803.10
Rhetores & philosophi omnes gloria cupidi 611.20
Rhetores inepti perstringuntur 636.30.40. & dein.
Rhetores longæui 711.10
Rhetorum ignauia. 607.30. auaritia 611.50
Rhetorica & philosophia ceteris artibus praestantiores 604.20
de Rhetorica diuersæ opiniones 604.40
Rhetorices & dialogi cōtrouersia 121.50.60
Rhetorica succus 595.10
Rhetorica vna est 605.10. Eius imago 638.20
ad Rhetoricam via dua 638.10
Rhetorica antiqua 638.20
Rhodochares nepos 182.20
Rhododaphne appellatus quidam homo molli 695.40
Rhodus, ciuitas solis 452.40
Rhombi agitatio in incantatione 749.30
Rhoxanes & Alexandri nuptia depicta 261.10
Ridere homines cū dijs cōmune habent 488.20
Ridere regis factum aut tyranni, quàm periculofum 875.10
Risus muliebris 473.10
Risus nimio suffocatus Philemon 711.10
Riuallus duorum de scorto contentio 764.30.40. & dein.
Robur ducis militia quod sit 341.40
Romanis vocabulus vsi Graeci in Græcia historia 282.10
Romani quo die preces pro toto anno faciant 690.40
Romani longæui 707.40
Rosam non videntes, spinas contemplantur, prouerb 287.10
Rosarum esus Lucianū in hominem ut restituerit 515.50. 527.40.50
Rosca vincula 542.30. catena. 146.50
Rubor mulieris qualis esse debeat 473.30
Rudimenta artium plagosa ne sint. 2.50.50.20
Ruditus asini nefaria prodens 523.20. Vide Asini ruditus
Rumoribus patriam implendi ratio 389.10
Rusticorum saltatio ad tibiam 411.40
Rusticum se vocat Hercules inter deos relatus 547.50

rutila mulier formosissima, in luna figurā
efformata, Alexandri tanquam Endymio-
nis amasia 397.10

Rutilianus vir Rom. mira superstitionis ho-
mo 395.10.50.402.60

Sacca & Medi longani 707.

10 Sacauraca Scythia 709.20

Sacerdotum munus 384.10.20

Sacerdotum Delphorum otium ac commoda
384.30

Sacerdotum cinedorum nequitia 523.10.20

Sacerdotum dea Syria furtum 524.20

Sacerdotes flagellorum & incendiolorum

773.10

Sacerdotum honos apud veteres 800.40

Sacerdotum varia munera 823.40

Sacerdotum & prophetica corona Alexan-
dri Pseudomantis 863.30

Sacra dijs gratiora qua sint 713.50

Sacra miro modo facta 523.10

Sacri homines 822.40

Sacri loci religio 771.20.772.50

Sacris nominibus morbi non curantur 647.

40

Sacra vrbs in Syria 811.50. eius ingrediēde

ceremonia 825.30

Sacrificandi ritus à Numa institutus 690

40

Sacrificandi ritus varij 825.50

Sacrificans Scythia viri bonis 490.10

Sacrificare quod nunquam visus esset, reus

actus Demonax 443.40

Sacrificium bis die 823.50

Sacrificium & precatio Indorum 408.20

Sacrificium sordidum ac tenue, 541.10 stul-
tum 811.40.50

à Sacrificio faciēdo nemo excluditur 384.60

Sacrificia veterum irridet 145.30 & dein

Sacrificia veterum differentia pro offeren-
tis conditione 148.40.50

Sacrificia cur dijs exhibeantur 530.20.

531.10

Sacrificiorum cupidissimi dij 51.60.580.20

Sacrificijs accomodi bones 825.20

Sacrilegium in signe 500.10

Sacrilegi horror 500.50.60

Sacrilegium sacerdotum cinedorum 524.20

Sacrilegijs defoliantur dij 531.30

Sacrilegorum impunitas 651.10. punitio

531.40

Sagittarum scopi stipula 223.50.60

Sagittas suas circum capita sua tanquam

coronas gestant Aethiopes 408.30

Sagittandi mira ars 234.10

Sagittarum zodiaci 301.20

Sagittarum optimi Persae ac Scythae 234.10

Sagittariorum scopo comparatus animus

hominis 12.10

Salmonem Ioni obtonans 29.10.740.50

857.10

Salerhi indicium 207.30.40.

Saliorum saltatio 410.60

Salsamenta hispanica 727.30

Saltandi mos meretricum 747.50

Saltantes nunc contra quam olim, non simul

etiam cantant 410.50

Saltatio mortalibus incundissima 409.20

Saltatio adulterij Veneris & Martis 415.

50

Saltationis scopus 412.10. encomium 403.

50.60. & 406.10.415.20 & dein.

Saltationū cur non sint certamina 401.60

Saltationum genera & nomina 409.10.

& 410.60

Saltator interpretis vice 416.20

Saltator qualis esse debeat 418.30.50.

419.30.40

Saltatoris summa laus 412.10

Saltatori qua noscenda sint 411.50.60.

& dein

Saltatores & cynadi philosophis praelati

435.10.20

Saltatorum vitia 419.40

Saltus exercitatio 615.60.625.40

Saluere verbi vsus 212.60

Salus seu valetudo, antiquissima est 214.30

Salutandi formula lapsus Lucianus se excu-
sat amplissime 212.20.30 & dein

Samosata, Luciani patria 285.20

Sanctimoniæ praeceptus fallax 781.20

Sandalij non secum combusti ergo reuersus

spiritus mulieris mortua 553.50

Sanguinis libamine ineunt amicitiam Scy-
thiae 503.30

Sanguinis Centaurici vis 772.10

Sanguis filij vulnerati matrem exasperat

809.10

Sanguine dea placata 523.10

Sanguine victimarum maxime delectantur

di 580.20

Sanguinea gutta pluentes 301.10

Sanitas ubi absit, cetera bona omnia velut

ociosa sunt 215.10.20

Sapientes Gracia inter beatos 312.10

Sapientia studio, nota peccatorum ex anima

delentur 184.30

Sapientia numeros nemadum explevit 211.20

Sappho poetrix 461.30.477.50

Sardanapalus regno indignus 533.50

Sardanapali Callia & Midia luxus ac ne-
quitia 553.20

Satellites tyrannorum qui ferē sint 345.50

Satietas fastidium 794.50

Saturni res 146.50. vincula 412.20

439.30. 531.30.40. imbecillitas 786.

10.20. 788.40

Saturnium seculum 781.20.788.10.792.

10. 793.40

Saturnaliorum festorum consideratio 784.

40. & dein per totum

Saturnus cur imperium deposuerit 787.40

Saturni spectrum 789.20

Saturnales epistola 791.50.60. & dein

Satyra saltatio 419.10

Satyri Bacchi ministri 409.10 saltatio-

num trium inuētores 409.10

Satyron morio 803.30

Satyri, dijs ascripti 839.30

Sauromatarum & Alanorum aduersus

Scythas bellum 509.10

Σαύριον tonsura species 431.10

Scarabeus semper in stercore volutatur

689.10

Scarabeus philosophans 783.20

Scelera non temere scriptis aut aliorum con-

silijs committenda 395.30

Scelera mortalium impunita non abeunt

890.50

Sed similibus pœnis mulctantur 890.40

Scelerum nota in animas seu umbra im-

pressa, ut elui possint 184.10

Scelerati homines 387.10

Sceleratus ut iudicio & accusationi ereptus

402.20

Sceleratorum duces, quam multa illis per-

mittant 353.60

Scelesorum pœnas videntes, etiam facinora

illorum cogitent 379.20

Scenicas victorias ambibat Nero. 875.40

Scepticorum dogmata 158.30

Σειρο βόειον & lentiscum rodens 431.60

Scientia cupiditas simulata multorum diui-

tum 198.10

Scintharus 306.50

Scipionis contentio cū Alexandro & An-

nibale 105.10

Scommatibus nihil redditur deseruius 164.10

Scommata, festiuitatis pars 167.40

Scopus difficile attingitur 207.20

Scorodermachi 299.40

Scorpionum duplex genus 715.60

Scorpium sacer 821.10

ex scorto philosophus 564.10

Scribendi nimia cupiditas vitanda 569.60

Scribere primum docentur pueri Athenien-

sium 622.40

Scribuntur in calo res omnes hominū 860.

30.40.

Scripta à vita dissona 206.20

Scripta semel, immutare, graue 277.30

à scriptoribus veteribus qua petantur 676.

10

Sculptorum ars abiecta 5.10

Scylla nomen vnde ductum 432.20

Σκύλλα ibi.

Scythae sagittas veneno tingunt. 22.30 ab

Alexandro victi 106.30. etiā dij ab A-

theniensibus facti 271.10. ipsi immortalita-

te homines donant. ibi.

Scythis etiam ab Alexandro Pseud. oracula

reddita 400.20.30

Scythae bonos viros honorant 491.10.490.

10. progenitores suos vita sanctos deuorant

492.40 orationes suas non phalerant 503.

10. perpetuo in bello 503.10. cur semper ar-

mati. 628.20. facile sibi domū faciūt 670.

20. ind. cli. 688.30. philosophi. 779.20. sibi

deos ipsi faciunt 840.40.50

Scytharum immanitas in hominibus dijs pro

victima mactandis 149.10

Scytharum amicitia ut conciliantur 503.20

& dein.

Scytharū de Alanis & Sauromatis ac Gra-

cis victoria 509.50

Scytharū lex de pulsantibus ciues, aut de vi-

detrudentibus 617.40

Scytharū etiam res in calo describuntur 633

40

Secla philosophorum varia 127.30. eas per-

stringit 217.10.20. & dein. per tot.

Seculum 154.50

Sedecim dei epulis accepti, solum gallum reci-

piunt, eumque senem, & muco ac pituita la-

borantem 541.10

Sedendi in tergore bouino, mos 506.50

Seditio Atheniensium cōspecto Demonacle

- sedata* 449.20
Seditionum piacula ut sunt 359.50
Semele Cadmi filia 62.20
Semidei omnes in Elysio campo 312.10
Semimares amores 461.10
Semiramidis opera 814.50 *statua ignominiosa* 823.10.20
Semiuocalium potestas 24.50
Senecta an vitia minuat 353.20
Senectutis incommoda 634.10. *Oblectatio* 666.10. *imbecillitas* 742.40
Senectutem ut quis summam consequatur 707.30
Senectus obliuiosa 864.50
Senex a recta via discedere nolens 401.60
Senex, iuuenis est cum necessitas postulat 742.40
Senus decrepiti hypotyposis 97.30
Senes plerumque iunioribus superuiuiunt 97.20
Senes mortui, uia passae 177.60
Senes callidiores 341.40. *facundiores* 667.30. *verbis armati* 743.60
Senes quam iuuenes maiore desiderio patriae tenentur 713.60
Senum amatores 100.10.20. *et dein* 447.30
Senus crura ferè turgida et tarda 447.30
Senum repuerascentia 788.40
Senum incommoda 375.40.704.40
Senium etiam vitia minuit 322.40
Senis frigus interdum vehementer recandescit 347.10
Senio patris ingratus filius 710.60
Senio et unio, alea iactus 786.30
Senilis ira, impotentior 343.10.346.60
Senilis nequitia, maxima 353.40
Sententia Minois irrita 125.10
Sententia apud inferos ferende exemplum 132.50
Sepes appellatus quidam ob barba spinositate 695.50
Sepia arida protelis 318.20
Septem Graciae sapientes 779.30
Septenarius observatio 825.10
Sepeliendorum Gallorum mos ibidem
Sepulchrum Iouis apud Cretenses 858.40
Sepulchri honore carentes Charon non trahit 878.30.40
Sepulchrorum celebritas ut fiat 776.10
Sepultura contentio ac cura 118.30
Sepultura inanis, luxur ridetur 168.10
Sepultura securitas 449.30
Sepultura alia apud alios 635.10
Sepultura cura quanta esse debeat 876.60
Serarum aperiendarum modus 568.20
Seres admodum longauis 682.60
Serenitas calis perpetua apud Aethiopes 437.10
Sermo etiam brutis tribuitur a poetis, et lignis 556.10
Sermonis et eloquentiae vis 665.30
Sermone nihil valentes, ad opera confugiant et contra 781.10
Serpentis viui tractu neglecto, exunium sequi, prouerb. 256.30
Serpens, deus consalutatus 390.20
Serpentum demulSIONES 647.30
Serpentes omnes unius regionis miro modo per incensatorem quendam in unum locum contracti, et ibi insibilatione super eos facta combusti 648.20.30
Serpentes Libyci 715.60
Serui Tullyi senectus 707.50
Seruus recens locupletatus, recte diuitis uti nescit 283.40
Seruus promptus esse debet ad munus suum 524.30.732.10.
Seruo nouo nonnihil parcitur 524.20
Serui senes, ingrati 196.50
Serui eieci a dominis, illis suspicioni sunt 204.10.20
Serui idiotae et indocti saepe dominis renunciant plura quam uiderint 395.10
Serui dominorum arcana norunt 514.30
Serui amatorum etiam ipsi a meretricibus inescandi 757.50
Serui in philosophiam inuadentes 780.10
Seruorum nequitia 880.30
Seruos suos ut diuites conuiuio accipiant 882.50
Seruilis uita conditio eleganter perstricta 207.40
Seruitus mercede conductorum 198.50
Seruitus multitudini libera durissima 330.40
Seruitus ut fugiatur 197.40
Seuerianus praefectus Romanus 194.20
Sexagenarius flaccidi et surdi 177.50
Sexagenaria anus amor 643.20
Sexus muscarum promiscuus 670.60
Sibylla araculum 772.60
Siccitate emergentes morbi 770.40
Sicinnus saltatio 409.10
Siderum chorca 406.10
Sigma et Taf contentio 23.30. *et dein.* 454.40
Signum Veneris Gnidiae 392.20.30
Signi excipiendi astutia 392.20.30
Signi muti ac marmorei amator impotens 445.30.40
Signorum tollendorum artes 392.20
Silentium Pythagoricorum 151.10.557.20
Silenus, cordacem saltans in conuiuio deorum 880.30. *Eius descriptio* 661.50
Silenus, deus ascriptitius 839.30
Siliqua ut cornu dura 300.10
Sillus, strabus 430.50
Simi nati foeditas 734.10
Simia personata saltans, nucibus obiectis continuo personam abiicit 170.30.268.10
Simia trunco alligata comparatus philosophus diuiti seruicius 197.50
Simia semper est simia etiam aureo cultu ornata 672.50
Simile pulehrum 625.30
Simulacra meretrix 748.20
Simonida cum senectus 711.20
Simplicia podagra commoda 737.50.60.
Simulacra ingentis precij 821.40.50.
Simulacra deorum ad mare descendunt 824.10
Simulacrorum et signorum sacrorum conferendorum ad sacrum ac festum mos 824.40
Simulandi ac dissimulandi artifex 387.20
Simulationis sera poenitentia, cum resiliiri iam non possit 774.10.20
Simylus nauclerus Megarensis 708.10
Sinartocles Parthysarum regis senectus 709.10
Sindiani Scytharum hostes 510.10
Singulare certamen Alexandri et Pori. 280.30
Singulari certamine uicti poena apud Scythas, dextra amputatio 493.40
Sirenium modulatio 476.10.20
Sirenium et Gorgonum fabula mysterium 686.50.703.40
Sirius canis 155.10
Sitiens, potum non audens petere 194.10
Situ Tantali quae possit esse 112.50
Sitim quae maxime ferant animalia 715.30
Siti emoriuntur a dipsade morsu 716.10
Siti multitudo periciens 770.20
Siti quid sit 614.10
Sitacorum alere ibi.
Smyrna forma 471.50
Sobrietatis commendatio 845.10
Sobrius esto, qui philosophia initiari uult 240.40
Socer a genero in aurigadi certamine uictus, occisus 870.40
Societatis humana bonum 460.10
Societatis dulcedo in opulencia 613.20 798.50
Socordes ad philosophiam se applicantes 780.20
Socrates inter statuarios enutritus 510. *perderasset* 154.50.312.50. *a Comicis irrisus* 167.20 *nihil se scire professus* 241.20. *inter beatos* 312.10. *etiam senex saltare didicit* 409.50. *amori deditur, ut qui maxime* 469.60
Socrates et Aeschines optimi pictores 477.30
Socrates XI uirum traditus 533.50. *apud inferos caluus et uetricosus* 652.40 *ab Annyto accusatus* 778.20. *Mopsi genus* 850.10
Socrati derisio 10.10.20.468.10.613.10
Sapientia ac fortitudo 115.40.50.313.40.50.608.20
Socrati stulta secta 155.10.20. *dissertatio sub platano* 699.30
Socrati Phocionis et Aristidis paupertas 553.20
Socratis mors 585.30
Socratica ironia odiosa 442.40
Socraticum crimen 435.10.458.40.
Sol a Ioue redarguitur quod phaeontem in curru suum imposuisset 78.50
Sol etiam inhabitatus 299.10
Sol antelucano opere anteuertendus pauperi. 555.50
Sol quid sit 572.30. *et dein.* 573.10.712.60
Sol, unus deus quibusdam 573.10.712.60
Solis amasia Clymene 64.20
Solis ciuitas Rhodus 451.40
Solis labores 583.10
Solis aestus capiti infusus meridiano tempore 619.50
Solis et Lunae imagines fieri nihil est necesse 822.20.30
Solem orientem ut salutet Indi 408.20.30
ad Solem abuerti domum debere. 700.10
Solem orientem Brachmanes pyram infensu ui saluant. 775.40
Solstitium hybernium 719.30
Solzeissimus

<i>Solacismus in voluptatibus</i>	20.50	10. & dein.	804.1020 dein.
<i>Solacismi saltationum</i>	418.30.40	<i>Speculo similem animum gerere debet historicus</i>	<i>Stoici & Epicurei de rerum principijs & fine bonorum dissentiunt</i>
<i>Solacismus sibiligo</i>	848.60	<i>Speculum mirum</i>	233.10
<i>Solacissans quidam redarguitur</i>	851.10	<i>Speculo cecus non indiget</i>	<i>Stoicorum dogmata</i>
20. & dein.		<i>Spes & metus ut nos afficiant</i>	155.50.60
<i>Solacissare, turpe homini grandeus</i>	849.20	<i>Spes meliorum miseros alit</i>	<i>Stoicorum encomium</i>
<i>Solacissare non permittendus amicis, sed docendus</i>	852.30	<i>Spe nulla medicina tentada non est</i>	224.50
<i>Solacista</i>	848.60	<i>Spes & metus in hominum vita maximi tyranni</i>	<i>Stoicorum nefaria</i>
<i>Solium Solis & Luna</i>	822.20	<i>Spebus meretrices ali non possunt</i>	592.10
<i>Solenis cum Cyro colloquium</i>	138.30.40	<i>Spektandi cupiditas</i>	<i>Stoicorum nemo in campo Elysio</i>
<i>Solenis commendatio</i>	272.40.50.618.40	<i>Sphæra Calani</i>	312.40
<i>Solenis senectus</i>	709.50	<i>Opodœvn quid</i>	<i>Strangulati subleuatio</i>
<i>Solum & primum se iactans, ut irrisus</i>	446.10	<i>Sphenopogones</i>	426.20
<i>Solus nemo diues est</i>	613.30	<i>Spica pro frumento panes paratos emittentes</i>	<i>Stratonices regina amores</i>
<i>Solitaria vita, brutalis</i>	460.10	311.30	815.50.817.10.
<i>Somnium seu visio Luciani</i>	3.10.20	<i>Spina delphini arida in trophæum erecta</i>	20. stulta ambitio
<i>Somnium aureum</i>	557.50.560.30	307.10	481.10
<i>Somni mirabilis visio</i>	816.50	<i>Spina & ericio comparatus tyrannus</i>	<i>Struthiones humi volantes</i>
<i>Somnio diuites</i>	34.10.20	10	715.20
<i>ex Somnio in amore inducta Medea</i>	252.50	<i>Spinatum ferendarum labor</i>	<i>Stribiligo, solacismus</i>
<i>Somnia mirifica sunt</i>	5.30. non semper vera	<i>Spiritus rehentia</i>	848.50.60
na	6.30	<i>Spiritus mortue mulieris reuersus</i>	<i>Struthionum oua</i>
<i>Somnia iucunda somniantes agrè ferunt si excitentur</i>	560.30	<i>Vide Vmbra</i>	716.50.60
<i>Somniorum insula pulcherrimè ficta</i>	316.30	<i>Spiritus potestatem ac vim dicendi præstans</i>	<i>Struthobalani</i>
40		870.50	299.60
<i>Somniorum varia species</i>	316.50	<i>Spongæ iugerea</i>	<i>Studij philosophici tempus quantum esse debeat</i>
<i>Somniorum ratio</i>	560.10.20.30	<i>Sposus in nuptijs suis à conuiuiis vulneratus</i>	219.50.60. & 220.50
<i>Somniorum populus</i>	861.30	809.20.810.10	<i>Studia semel cepta iam senescentibus relinquere, pudibundum</i>
<i>Somniorum interpretes Aristander & Artemidorus</i>	861.30.40	<i>Sportula Atheniensium in concionibus & iudicijs</i>	254.10
<i>Somnolentia pœna</i>	821.10.890.60. & dein.	<i>Spumam ore ut facile reiectes</i>	<i>Studia ut formanda</i>
<i>Somnus, mortis germanus</i>	346.10	<i>Statera Scepticorum</i>	429.10
<i>Somnus ut ad omnes adules</i>	583.50	<i>Statua sacrilegio spoliata, ut se sit vltia</i>	<i>Studio qua vitanda</i>
<i>Somnus mortalibus iucundissimus</i>	409.30	20	429.20
<i>Somnus iucundus</i>	310.20	<i>Statua seu imago ad mare bis quotannis proficiens haustum aquam</i>	<i>Studio literarum nonnunquam otia Musis permittunt</i>
<i>Sophista & philosophi qui dicantur</i>	390.40	<i>Statua deorum quales pingatur</i>	296.20
658.40		<i>Statua e basi sua descendentes</i>	<i>Studijs inepti, qui se cibis ac vino replent</i>
<i>Sophista, tanquam hippocentaurorum genus</i>	779.40	<i>& dein, febribus medentes</i>	603
<i>Sophistarum nuge</i>	256.10	<i>Statue saltatorum</i>	20
<i>Sophistarum vitia fugienda</i>	429.10	407.60. olympionica-	<i>Stuppa gerenda periculum</i>
<i>Sophoclis tragici mors</i>	711.10	rum	1521.30
<i>Soror fratribus viam in calum aperiens pulchritudine sua</i>	866.10	<i>Statua area pramium</i>	<i>Stuporem quidam querunt in adificijs suis, non pulchritudinem</i>
<i>Sorores uxores ducunt Persa & Assyrii.</i>	144.10.	<i>Statuaria initiatus Lucianus</i>	700.10
<i>Sortu quenque sua pœnitet.</i>	877.10.	<i>Statuarie typus</i>	<i>Stuprum penè coram omnium oculis peractum in mysterijs</i>
<i>Sortitio iudicum secundum genera actionum.</i>	588.30.	<i>Statuarij insignes</i>	397.10
<i>Sofandra ornatus.</i>	473.10.747.50.	<i>Statum quisque suum tueatur ac seruet</i>	<i>Stygi iuramentum</i>
<i>Softrati Gnidij astutia in nomine suo propagando.</i>	193.10. & dein. 658.50.	877.20	842.20
<i>Softratus sceleratus.</i>	387.10	<i>Stella formata</i>	<i>Stymphalides aues</i>
<i>Softratus Boeoticus Hercules dictus.</i>	441.30.	<i>Stellarum motus effectus quo modo ad nos perueniat</i>	543.50
<i>Soter & Soterichus.</i>	743.40.	<i>Stellarum posatio ut fiat</i>	<i>Suberis vsus in naufragijs</i>
<i>Spadonis aut eunuchi cōspectus primo domus egressu inauspicatus.</i>	692.50.	<i>Stellis nauigatio Phœnicū dirigitur</i>	497.20
<i>Spartanorum pueros fortitudo</i>	606.50	<i>Stertere sub mandragora, prouerb.</i>	<i>Suberibus insidentes nauigantes</i>
<i>Spektaculum Draconis cuiusdam mirum</i>	390.50	<i>Stesichori poeta senectus</i>	320.10
<i>Spektaculis deditum esse hominem grauem non decet</i>	404.20	<i>Stesichoro Helena reconciliata</i>	<i>Subigendi verbum ambiguum</i>
<i>Spektaculis ut quis melior fiat</i>	418.10	<i>Sthebeæa crimen</i>	444.50
<i>Spektaculis isdem non pèinde afficiuntur docti & indocti</i>	698.40	<i>Stigmata Pseudophilosophorum, vulpes & simia</i>	<i>Subtilitates philosophorum fatue ac ridicula</i>
<i>Spektorum & Larvarum consideratio</i>	644.	<i>Stigmati unde sint Assyrii</i>	257.20 & dein.
		<i>Stili ac materia vertenda finis sit aliquando</i>	<i>Sues scelerati ne, an sacri</i>
		831.50	825.20
		<i>Stipatoribus barbaris cur plus gaudeant tyranni</i>	<i>Suffragandimos, manus protensio</i>
		885.20	842.50
		<i>Styx & Quai & Phisloai differunt</i>	<i>Sui commendandi astutissima ratio</i>
		851.20	393.10.
		<i>Stoa & Voluptatis controuersia</i>	& 40
		590.40	<i>Summa elegãtia necessariò vna est</i>
		<i>Stoicus, peruersus quidam est tyrannus</i>	240.10
		342.40	<i>Summus sacerdos singulis annis innotatus</i>
		<i>Stoici cuiusdam Etæmoctis ridicula indigna</i>	823.40
			<i>Superbiam ac fastum maximè detestatur Mi-</i>
			<i>nos</i>
			129.10
			<i>Superciliorum opt. pictor Polygnotus</i>
			473.40
			<i>Supercilium Stoici philosophi</i>
			804.20
			<i>Superstitionem circa deos colèdos ridet</i>
			145.20.30
			<i>Superstitio lapidum inuictorum aut coronatorum adorandorum</i>
			395.10
			<i>Superstitiones miradae</i>
			825.10. & ante & post 20.30
			<i>Superstitiosi homines facile oraculis capiuntur</i>
			383.50
			<i>Supplicia inferorum</i>
			130.30.632.40
			<i>Supplicium tyranni apud inferos nouum</i>
			185.50
			<i>Supplicij noui genus excogitatum</i>
			520.20
			<i>Supplicio publico afficiendos multi subsequuntur</i>
			774.30
			<i>Sycophantarum digna ultio</i>
			819.30
			<i>Sylla copiam ingentem librorum ex Athenis in Italiam auexit</i>
			672.20
			<i>Syllogismi vis</i>
			156.30.157.40
			<i>Syllogismi philosophorum inusiles</i>
			256.10
			<i>Syllogismi Chrysippi frigidi</i>
			579.40
			<i>Syllogismus cornutus, acernalis, metes</i>
			804.40
			<i>Sylua</i>

<i>Sylua in ventre ceti enata</i>	304.60
<i>Sylua navigata</i>	319.10
<i>Συμνα πλωτς conterraneus</i>	850.20
<i>Symposium Varium</i>	424.50
<i>Synagoga in Palestina</i>	768.10
<i>Syracusana mensa</i>	830.20
<i>Syria dea, & eius ades, sacerdotes, & sacrificia &c.</i>	522.40.810.30.40. & dein. per totum
<i>Syri cuiusdam sacrilegium</i>	500.20
<i>Syrus rhetor Lucianus</i>	593.10.594.50
<i>Syrus quidam Lunaticos curans</i>	649.50
<i>Syrus magna Libya</i>	716.40

quā multis in dictionibus pro Σ ponatur 25.20.30. & dein. eius cum Σ contentio ibi. per totum Tabula picta elegantissima 271.

<i>Tabula oraculorū clām de industria desolte, postea in apertum tanquam fortuito inuenta producta</i>	389.10
<i>Tabulatorum in naufragijs vsus</i>	498.10
<i>Talus Cretensis</i>	650.60
<i>Talorum nudandorum mos in saltatione</i>	747.30
<i>Talorum vsus quām antiquus</i>	788.10
<i>Talorum vsus qualis esse debeat</i>	791.30
<i>Talus ludens amator signi Veneris, pro illius amore</i>	455.40.50
<i>Tantali in morem sitire, prouerbum</i>	33.50
<i>Tantali fabula 112</i>	40.148.10
<i>Eius pictura</i>	716.40
<i>Taricanes in ceto habitates</i>	306.20.307.10
<i>Tarquiny senectus</i>	707.50
<i>Tarsis ciuitas veftigalibus vt sit leuata</i>	710.10
<i>Tartarus, ingens aeris multitudo</i>	439.40.631.60
<i>Tauri artificem deum momus cur riserit</i>	20.50.309.30
<i>Taurus calesius</i>	437.40
<i>Taurus Phalaridis</i>	381.10.20. & dein.
<i>Tectum domus quale esse debeat</i>	700.20
<i>Telemachus regiam Menelai admiratus</i>	872.10
<i>Telephium vulnus</i>	24.10
<i>Telefille fortitudo</i>	461.40
<i>Tellus Atheniensis felicissimus</i>	138.40.312.10
<i>Tellū imprudenter missum culpa non vacat si quenuquam occidat</i>	348.60
<i>Tela tanquam radios capitibus suis circumponunt Aethiopes</i>	408.30
<i>Temperati corporis robur</i>	624.60
<i>Temperatura corporum varia</i>	374.50
<i>Teplū Veneris Gnida descriptio</i>	454.1. & se.
<i>Templa Aegyptiorum</i>	374.40.812.10
<i>Templum Orestis</i>	491.50
<i>Templa antiqua</i>	812.20
<i>Temeritas & negligentia punitur</i>	350.10
<i>Tempus, artium magister</i>	462.50
<i>Tempus philosophia impendendum, quantum</i>	219.50.60.220.50
<i>Tempus vel locus ante vniuersi fabricam imaginari non potest</i>	572.50
<i>Temporis iactura nunquam faciēda</i>	218.60
<i>Tēpore multa molliuntur, ac misceunt</i>	353.10

<i>Tempora in homine prima canescūt</i>	758.40
<i>Temporum omnium pœnitentia apud diuites ac molles</i>	847.50
<i>Tenebra inferorum</i>	183.30
<i>Ter beatas</i>	11.40
<i>Terens incestuosus</i>	204.20
<i>Terei Driforum regis senectus</i>	708.20
<i>709.20</i>	
<i>Tergora direpta, serpentina</i>	556.10
<i>in Tergore bouino sedendi mos</i>	506.50
<i>Terra hypotyposis</i>	136.50
<i>Terra solis</i>	303.40
<i>Terra vicina signa</i>	296.40
<i>Terra luna minor</i>	574.50. & vt ab Icaro-
<i>menippo agnita. ibid. parua admodum respe</i>	
<i>ctu vniuersi</i>	577.10. in communi omnibus
<i>exposita</i>	844.30 pro cubili satis sit Cynico
<i>847.20. super aquas firmata</i>	860.20
<i>Tertia figura</i>	592.40
<i>Tessera naufragium</i>	786.50
<i>Testamentorum quorundam ineptia</i>	20.30
<i>Testamentorū simulatio ac captatio</i>	99.20
<i>Testiculi hominis desossi mirum</i>	302.30
<i>Testiculis instructus ad philosophiam accedens quidam</i>	444.20
<i>Testimonium laudis per magnates ac optima tes petendum</i>	268.30.40
<i>Testium refectionis spontanea mirum</i>	825.10
<i>Vide castrati</i>	
<i>Testudo pensilis</i>	350.30
<i>Testudinem in musicum cantum adaptauit Mercurius</i>	60.50
<i>ex Testudine Indica lectus</i>	528.30
<i>Testula transmutata, prouerbum</i>	206.20
<i>Thais meretrix</i>	745.20
<i>Thalassopota</i>	308.10
<i>Thaletis Milesij industria</i>	658.50
<i>senectus</i>	709.50. naturalium rerū peritia
<i>874.40</i>	
<i>Thamyris temeritas</i>	162.10
<i>Thanatuforum certamen</i>	313.40
<i>Thargelia philosopha</i>	434.40
<i>Theagenes scorti amore sibi mortem consciiuit</i>	178.20
<i>Theagenes Thasius palaestrites</i>	286.10
<i>Theagenes impostor quidam</i>	766.60. & dein. 796.10. 773.10
<i>Theagenis statua virtus</i>	841.20
<i>Theano pythagorica doctrina filia</i>	461.40
<i>magnanima</i>	477.50
<i>ē Theatro redeuntes cum febre</i>	276.30
<i>Theatrorum Sirenes</i>	404.50
<i>Themistocles & Miltiades proditiōis accusati</i>	686.40
<i>Themistocles & Pericles patria amantes</i>	833.40
<i>Theodota Rhodij stratagema</i>	265.50.60
<i>Theodotas homo seditiosus</i>	680.40
<i>Theognidus sententia de paupertate</i>	190.10
<i>Theologus ac praeo Alexandri Pseudomantis</i>	391.60
<i>Theon palaestrites</i>	289.10
<i>Theopompi historici vitium</i>	295.10
<i>Therites Solaris</i>	302.10
<i>Θερσάνοις qui sint</i>	610.10
<i>Thermaystris saltatio</i>	411.10
<i>Themopotare</i>	431.30
<i>Thestes cum Nireo de forma contendēs</i>	119.20.30. Cynica libertatis
<i>448.50 eius de-</i>	

<i>formitas</i>	673.20
<i>Thersagoras poeta</i>	827.10
<i>Thesaurus in carbones versus</i>	251.30.263.40
<i>Thesei institutum in Labyrintho ingredien-</i>	
<i>do</i>	240.40
<i>Thesei & Menelai contentio de Helena</i>	310.40
<i>Thesei plures mulieres</i>	ibi.
<i>Thesens ex inferis reuersus</i>	632.30
<i>Thesei virtus aduersus improbos homines</i>	543.40
<i>Thesens Herculis discipulus, sine calceis ac nudus incedens</i>	846.50
<i>Thesens Helenam puellam teneram rapuit</i>	868.50
<i>Thesmolipidis Stoici ridiculū</i>	201.20. 559.40
<i>Thespias meretrix</i>	765.10
<i>Thespis tibicen. 9.10 citharædus</i>	674.10
<i>Thessala incantatrices</i>	745.40. 748.10. 20
<i>Thessalorum saltationes</i>	407.50
<i>Thessali duo ex inferis reuersi</i>	632.30
<i>Thetis Briareum in Iouis auxilium accersit</i>	674.50
<i>Thessarum mulierum crudelitas</i>	674.50
<i>Thoon Aegyptius</i>	387.50
<i>Thoraces ē squammis lupinis</i>	300.10
<i>Thraces philosophi</i>	779.30
<i>Thracia hypotyposis</i>	382.40. 674.50
<i>Θρυμακίδης</i>	431.10
<i>Thymis & Xois serui viles</i>	643.10
<i>Thucydidis oratio funebris</i>	285.50 modestia
<i>in scribendo</i>	290.30. 294.50
<i>Thucydide octies sibi descripsit Demosthenes</i>	672.20
<i>Thucydidis locus aduersus luxuriam</i>	722.10
<i>Thyestes</i>	204.20
<i>Thynnus elapsus, prouerb</i>	34.50
<i>Thyncephali</i>	307.10
<i>Tiara summi sacerdotis aurea</i>	823.40
<i>Tibia vsus</i>	267.30. 407.10
<i>Tibia septem talentis empta</i>	672.50
<i>Tibia vt venter intumens</i>	856.50
<i>Tibicine aut tympanista facile mouetur Paphlagones</i>	388.50
<i>Tibicina amantibus aderant</i>	764.50
<i>Tibicina vi ac stupris obnoxia</i>	809.60
<i>Tibius seruus</i>	198.10
<i>Tigranis Armeniorū regis senectus</i>	709.20
<i>Tigrapates Lazorum princeps</i>	505.50
<i>Tillibarus latro</i>	386.30
<i>Timai, Tauromenita senectus</i>	710.30
<i>Timocles Stoicus deorum propugnator</i>	541.50. & dein. Eius infantia
<i>545.30.40</i>	
<i>Timocrates Heracleotes</i>	402.20
<i>Timo seu misanthropus</i>	27.28. & dein.
<i>Timon Echecratidis Colytensis</i>	30.50
<i>Timon Atheniensis ianitor apud inferas</i>	316.10
<i>Timothens musicus</i>	267.30
<i>Tintinabuli vsus in precibus pro populo faciendis</i>	821.10
<i>τιπαιοι panes</i>	431.20
<i>Tiresias vates vtrung sexum expertus, muliebrem pronunciauit expeditorem</i>	123.10
<i>540.50.460.30.563.40 Eius oraculum</i>	128.10

128.10 Eiusdem sex aetates	706.60	meretrices	754.40	89.50 309.30	
Tisiphone	183.50	Turpes qui vocentur	872.30	Tyroessa insula	314.30.50
Titanicus aspectus	41.60	Turpia non aperienda	751.10	 Alere verbi vsus	213.20.40.
Titanum pugna	412.30	Turpitudine & pulchritudo qualiter reputada			214.20.215.10.20
Tithonus longaeuus	242.20				Alere ac sanum se esse solum
Tisormus qui fuerit	289.10. ad marg.	Turpium affectus inuisus	868.30		ab dys petebat Pyrrhus Epirota
Tolerantia Cynicorum in malis	847.50	Turris memorabilis	295.30. & 50	215.20	
Tomyris Cyro caput obtruncat, & in vitem sanguine plenum immergit	140.10	Tussis medelam iactans ipse tussit totus concussus	208.50	Vanitas humana ambitionis	142.20.30
Tonitrua à quo sint	552.10	Tussis laudata	487.10	Vanitate sibi opprobriari Alexander Pseud.	
Tonitruicum receptaculum	862.30	Tutorum negligentia	829.20	pati non poterat	398.30.40
Tonorum discrimen	26 7.40	Typhæi gigantis oppressio, ac relictatio	887.50	Vasculi depositi repetitio, vis à depositori seruans	819.10
Tonorum peritorum instrumenta	679.10			Vates post factum	343.30
Toper pro cito	641.10	Tyrannicida qualis esse debeat	325.40	Vates celebres	718.40
Toto cognito, pars etiam cognoscitur	244.10	344.60. 360.50. 60		Vatum mos, nihil sani dicere	123.50
Toxaru Scythæ Athenas eruditionis ergo adijt	273.10.20 Eius sepultura	Tyrannicidium, facinus clarissimum	331.10	Vatum nimium studium, reprobabile	138.40
Toxaru & Sisinnes Scythæ, nobile amicorum par	510.20	337.50		Vaticinium Apollinis irrisum	583.40 ad mirandum.
Trachea arteria nihil cibi aut potus in se recipit	278.30	Tyrannis quid sit	338.10. quibus contineatur	Vaticiny merces cur detur	532.50
Tragici actores subinde alias atque alias per sonas referunt	208.10	341.30. non vnius hominis capite constet	354.10.30. fatale reip. malum	Vaticiny praeambula	546.50
Tragica velut febris	376.10	20.50.60		Vaticinia agricultura ab agricolis melius docentur	554.40
Tragicum non debet esse dicendi genus historicum	282.30	Tyrannidis successio ac propagatio grauissima	322.60. & dein.	Vaticinia Amphilochei & Trophony irridetur.	95 10.20
Tragica ac comica saltationes	410.10	Tyrannidis fructus ad quos magis redeat	353.60. & dein.	Vaticinia proprie qua sint	720.10.20
Tragicus habitus ibid.	20.794.40	Tyrannidis occupanda occasio	377.40	Vbera mulieris formosa	472.50
Tragica modestia	596.10	Tyrannidis deponenda consilium ut impeditur	358.10.30	Vestigalibus leuata Tarsis ab Augusto in gratiam Athenodori praeceptoris illius inderiundi	710.10
Tragicorum & Comicorum differentia	623.30	Tyrannidem in hominum vita potissimum obtinent spes & metus	388.20	Venationes parasiti	611.20
Tragedi septimani	276.20	Tyrannus ipse solus non magna res est	325.60. legitimum imperium imitatur	Veneficarum incantationes	445.40
Tragediarum histrionibus comparati reges	567.10	30. qui sit ibid.	50	Venefica & incantatrix Syra in amoribus adhibita	349.20
Tragedys certabat Nero	875.30	Tyrannus, prodigiosum animal	355.10	Venenarij inuidia laborant etiam cum bene fecerint	361.60 & dein.
Transformatio Pythagorica	151.30	Tyrannus citra iudicium impune occidi potest	357.40. qualiter tollendus	Venenata in minima quantitate libata & summis digitis, non occidunt	247.10.20
Tranquillitas maris per dies Elcyonius	44.20	Tyranni post obitum contemptus ac neglectus	179.20.30. & dein.	Venenum imprudenter ei datum qui id alteri parari iusserat	98.60
Tribades mulieres	750.10	Tyranni apud Rhadamanthum accusatio	184.40.50. defensio	Veneno hostem tollere non licet	316.60
Tridens Neptuno furtim sublatu	544.30	Tyranno quatenus ciuitas parere debet	359.50	Venena regibus metuenda	567.10
Triticum idem alias alibi prouenit	375.10			Venerandi haberi cupiunt philosophi, nec eorum existimationem perdere etiam errore suo cognito	254.30
Triticum non perinde ut palea incendatur	852.10	Tyranni ac reges cur tam inuiti moriantur	181.10	Venter culeo amplior	203.40
Tritonemendites	306.20	Tyranni ferè dijs similes in hoc mundo	161.60 apud inferos autem vilissimis hominibus	Venter apertus, ac clauis	303.10
Triangulus Pythagoricus quid significet	214.10			Ventricosi ac podagrici apud inferos	129.50
Tricipitis hominis mira absurditas	253.10	Tyranni humeris impositus Cyniscus in scapula Charontis	182.50	Venti in conuiuio ministrantes	311.4q
Tricuspis oratio	696.50	Tyranniparum in filios per	342.10.20. 343.50 barbaris magis satellitibus quam filiis suis fidunt	Ventus & Acinaces dy praecipui Scytharum	593.40
Triduana mysteria	397.10	344.10 per ministros scelera sua perpetrât	352.30	Ventorum agitatio	583.5q
Triginta dierum observatio in purgatione	825.20			Venus à filio Cupidine huc & illuc agitata	63.40
Trinitatem in diuinis exprimit	858.50	Tyranni familiares, tyranno peiores	353.60	Venus & Græcia, Vulcani uxores	66.30
860.50		Tyranni multi apud Græcos commodi ac sapientes	380.10	Venus Martis quæ Vulcani amator	66.60
Triptolemus 5.50. Eius currus	645.40	Tyrannorum potentissimorum infelices exitus	140.10.20. Eorum vita ac mores describuntur	Venus adultera	147.40.50
Trita via antitissima	831.30.40	175.20.30 & dein.		Venus atate non extinguitur	353.30
Træxeniorum mira lex de virginibus & adolescentibus attendenda	825.60	Tyrannorum sanities exacerbata non est	343.10	Veneris partus	412.30
Troia ab Apolline & Neptuno constructa	146.30. Eius excidium	Tyrannorum orationes ac donaria in templo Pythij Delphis	379.60.383.10	Veneris templi pulchritudo	454.10
Troiani belli causa, Helena	113.10.881.10	Tyrannorum ingenia ebria	874.20	Veneris Cnidia pulchritudo	472.20
Eius belli historiam apud Homerum veram non esse	560.20	Tyrannorum suspicio ac formido	380.10.889.10.20.30 miserie	Venus hortensis Athenis	161.30
Troianorum stultitia in Helena non redenda	859.30	888.50.60. & dein.		Venus Cnidia non aurea, sed lapidea	539.20
Trophony vaticinium	95.30. templum	Tyrannorum exitus, & supplicia apud inferos	890.40.891.20	Venus à Diomede vulnerata	736.40 ubi educata
134.10				Venus publica, celestis, & hortensis	752.30
Trophonius & Antilochus dy ascripti	843.40	Tyro puella à Neptuno stuprata	857.30	Venus nuptiarum praeses	867.10
Tryphana meretrix	758.10. & dein.	Tyro puella Salmonis filia ab Enipeo vitata		Venus, aurea maxime dici amat	867.30
Turpes etiam amatores admittere debent				Veneris pallicita Paridi	73.30.869.30

Ver perpetuum in insula beatorum 311.30
Veru aspectus 701.10
Ver podagra aptum 735.50.60.737.20
Verarum narrationum Luciani occasio
 296.60. & dein.
Verberans seipsum, & verberari faciens
Peregrinus 770.10
Verbera Homericæ 191.30
Verberum tolerantia laudabilis apud Lacedæmonios 630.20.30. & dein.
Verberibus ac plagis initiandos non esse pueros in artibus 2.50.5.10
Verbi diuini omnipotentia 859.10.20
Verba ac mens consentire debent 208.20
Verbi lapsus, in omen bonum versus 216.10.20
Verba rebus accommodanda, non contraria 429.30
Verborum insolentia vitanda 427.30
eorum enomitio 428.40
Verborum obsoleutorum usus 641.10.694.60
Verborum pictura, exilis 704.40
Verborum Romanorum corruptor 284.10
Verborum etuistorum usus qui sit 445.60.458.40.50
Verborum vis à visu superatur 703.40
Verborum vitia vitanda 278.10
Verbulis ac præstigiaturus morbos non tolli 647.20
Verbis ceteris præstantes philosophi, factis ridiculi 806.40
Verbis aut obligantur aut absoluntur homines 335.10
in Verbis & compositione qua spectanda sint historico 291.40.50
Verecundia dea 464.10.598.40
Veritas, dubio colore & subterlatens 164.50.60
Veritas quid sit, & ut sit odiosa 242.30.40
Veritas pulchritudini & iucunditati anteferenda 279.30.40
Veritatis curam non habuisse poetas, sed delectationis 549.50
Veritas iterum de calo in terram redire veretur 585.20.60
Veritas calumpniam excludit 687.10
Veritatis delubrum 316.60
Veritatem non dicentium punitio maxima 316.10
Veritate mitiora à Deo audiens Nero, contumelia se affectum putabat 876.50
Vermibus scatens Alexander Pseudomantis interijt 403.10.20.30
Verus tenacius hærent 622.40
Versiculi, concionibus inepti 541.10
Vertigo oculorum ob aeris profunditatem 574.10
Vertumni ac Iani capita 887.10
Vestertiliones Libyci 716.10
Vestigium ingentis magnitudinis 298.10
Vestis amasia conscriptio, feruentis amoris indicium 373.60
Vestis cum instituto cuiusque cōuenire debet 847.30
Vestis finis 844.10
Vestis lacera pudor apud diuites affecclam 558.50
Vestis sacerdotum tota candida 823.40

Vestes hominum prima 462.50.
Vestes nationem indicant 298.60.619.50
Vestes precisa non plus calefaciunt quam viles 845.50
Vestes quas dare debeant diuites pauperibus 792.40
Vestes vitreae & area 303.40
Vestium perniciēs, mures eas arrodentes 693.20
Vestibus superbiens, falsè irrisus 447.10
Vestitus muliebris 465.10 473.10
Vestitus peregrinus hospites indicat 619.50
Vestitus an estimadus homo 226.30 & dein
Vetula anus libertas 677.10
Vetustis ac peregrinis verbis non utendum 446.10
Via ad virtutem multiplex monstratur 231.10 vna est 229.50.60
Via ac modus in factis requiritur 361.40 & dein.
Via compendium commonstratum, propter incredulitatem neglectum 637.30
Via duæ ad rhetoricam 638.10
Victoria Babylonice nuncium 863.40
Victoria cupiditatis infelix exitus 872.60 & 873.10.20
Vicis etiam nonnunquam præmia dantur 336.30
Viculus quotidianus mercede conductorum 199.10
Victus ratio longæuos facit 707.10
Videndi incantatio 137.10
Vigilia septem dierum 821.10
Viginti annos meretricium quæstum exercens mulier 754.30
Vim vi repellere licet vel cade 357.20
Vindex contra Neronem insurrexit primus in Gallia 874.40
Vinea aquæ feraces 303.1
Vinea quot mensibus ferentes 311.30
Vinum malum non est, sed eius abusus 69.30
Vinum ementes, quid agant 245.30.40
Vinum tenue & acre aluum ciet 194.60
Vinum bibens asinus 525.50.611.20
Vinum italicum 717.20
Vinum idem conuiuiis omnibus in vna mensa propinandum 795.40
Vinum tragædias excitans 801.60. & 802.10
Vinum audentes facit 818.10
Vini conspersio pestilentiam sedans 271.10
Vini effundendi mos in procandis puellis 505.40
Vini abstinencia 647.20
Vini vis 799.30 Vino primum gustato in furore acti Indi. 13.20
Vino quæ possint imputari 807.10
Vini fluens flumen 297.50
Vinosi ac gulosi philosophi 169.50
Violentarum manuum illationis deprecatio 837.10
Viperæ 726.10
Vir ut laudandus sit 463.30.40
Vir in mulierem velut effæminatus 815.10.819.60
Vir vnde quis appareat 847.1.40
Viri magni ac probi descriptio 442.50.60.443.10.20

Viri & mulieris conuersatio ex natura instituta. 457.30.40.
Viri constantis & impeterriti mors merito contemplanda. 836.10.20.
Viro illi nubere mulier honesta refugit, qui ipse viro indigeat. 696.30.
Viri philosophi autoritas maxima. 449.20.
Viri ac fæmina diuersa delineatio. 264.50.
Viri insignes in Elysio campo 312.10.
Viri ex mulieribus facti. 414.50.750.30.
Viri iusti cur affligantur, mali prosperentur. 533.30.40.
Viri qui & mulieres aliquando fuerint. 664.10.
Viri ne an fæmina vita suauior. 564.10.
Viri sortes quàm timendi. 862.40.
Virorum mala ab vxoribus. 880.50.60.
Viris turpibus ac deformibus pulcherrima vxores contingunt. 66.40.50. & dein.
Viris illustrissimis & maximis cōmendandus, qui innotescere velit 273.30
Viros esse debere philosophos &c. 435.50.60
Vires vnde nonnunquam suppedientur inualidis 347.10.20
Virilia publicè manibus contrectas Peregrinus 770.10
Virilia pudenda vbi in honore 815.40
Virilis natura in muliebrem mutata 856.50
Virilitas rusticana 637.30
Virga Mercurij 421.30
Virgo alteri sponsa ac nupta, raptæ, & amator in manus tradita 508.50
Virgo ab asino Luciano vincta, multa illi pollicens 519.20.30
Virgini pulchra comparatus Plutus 33.20.30
Virgines multa capite truncatæ 858.30
Virgines obstetricaturas non esse 67.60
Virtus sola, defunctorum comes 103.50.60
Virtus procul sita 219.30
Virtus instar vrbis optimè instituta 228.10
seruos & barbaros nō auersatur 229.10 in actione consistit 256.10 imbecillitati opposita nō clarescit 281.20 vbiq; laudanda 834.30
Virtus & natura & fatum & fortuna peregrina nomina 841.30
Virtutis vertex 222.10 laus. 891.50 ad virtutem formata vrbis idea 228.10.20. & dein.
Virtutis studiosos quales esse oporteat 229.20
Virtutis cum fortuna contentio 893.10.
Virtutum successio optima 104.40
Visa auditis certiora 287.10 & iucundiora 291.50.60 & efficaciora ad mouendum 707.10
Visio ac conspectio miraculorum ferè per transennam permittitur 390.50.60
Visio pulchri qualiter animū percellat 699.30
Visus aquila perspicacissimus 575.30
Visus de nimium propinquus non tam bene iudicat, quàm de us quæ iusto intervallo distat. 482.60
Visum non contemnendum 271.10
Vita hominum pompa cuiusdam fortunæ similis 131.10 somno par 141.40
 Visa

Vita optima ac prudentissima 133.10
Vita brevis, ars longa 218.60.223.50.459.
 40
Vita aut misera agenda, aut philosophiae stu-
dys excolenda. 219.10.
Vita ex communi hominum more instituen-
da. 258.40.50.
Vita libero homine digna degenda. 259.10.
Vita nihil maius eripipoteſt homini 410.
 10.
Vita nulla non tranquillior ac beator hu-
mana. 567.30.
Vita aut diutissime producat 707.30.40.
Vita alterius misericordia contingens, turpis
 836.30.
Vita dulcedo. 112.30.600.50.
Vita flagitioſa ab adoleſcentia deſcriptio.
 693.10.
Vita inhoneſta, mors honeſta anteferenda.
 836.50.
Vita longana homines. 706.50.60.
Vita meta an ſciri poſſit. 221.10.
Vita perpetua faſtidium Chironem cepit.
 110.10.10
Vita ſua contemptor, aliena vita dominus.
 361.30
Vita homini haud facile lex eripit. 358.10.
Vites mirabiles. 298.10.20.309.30.
Vitilignes in meretrice, turpes. 759.10.
Vitia hiſtorico fugienda. 278.10.
Vitia rerum. 285.10.
Vitijs inſignem demonſtrari, non parum cō-
ferat rhetoris profeſſionem 643.40.
Vitreum amiſtus 303.10
Vitrorum cruſtus ſe occidens quidam 285.30
Vinam orationem ſolus Demoſthenes ha-
buit 829.40
Vinum capere, & non vinū capere, anigma
 87.40.50
Vini ad in ſeros penetrarunt, Hercules, & ly-
ſes, Orpheus 128.40
Vini ad beatorum inſulas commeari non
 licet 310.40
Ulyſſes Polyphemum excacat 82.10
Ulyſſus ſicily voluptate deleniti 191.10
Ulyſſes Homericus fabuloſa hiſtoria inuētor
 296.60.644.50
Ulyſſus litera ad Calypſo 315.40.317.10
 eiſdem cum illa conſuetudo 601.10.
Ulyſſes ex inferis reuerſus 632.30
Ulyſſus inſania 705.40
Ulyſſes podagricus 740.10
Umbra mortuorum qua intelligi debeant
 111.40.632.50
Umbra apud inferos accuſatrices 130.10
Umbra ab inferis non redeunt 143.30
Umbra recta, non nigra, anima beatorum
 311.20.
Umbra mortuorum nuda ſunt, & vitia ſua
 omnia in fronte ſerunt 881.50.60
Vnda maris vnde annumeranda 258.40
Vngendi mirus modus 311.60
Vnguētum ad podagram filijs à patre tra-
ditum 740.10.20
Vnguētis nō vten tū niſi in morbis 697.20
 ab vngue leoni, tota leonis magnitudo eſti-
 mata 243.50
 per vngues exaudire 856.50
Vnguibus pedum carentes homines 302.60

Vniuerſum hoc finitū ne ſit, an infinitum
 583.10
Vnus inter multos inſaniētes ſanus eſſe nō
 poteſt 398.60
Vnus auxiliarius bonus ac fidus, multu alijs
 preponderat 554.40
Vnius Demoſthenis robur 833.10
Vnodiſiti homines 302.60
Vocalium iudicium de ſigma & ſaf 23.30
Vocatione ſua quiſque conſentus ſit 877.
 10.20
Vocalium poteſtas 24.40
Vox per inſenſatum caput mirè reddita
 394.20
Vox & ſermo mulieris formoſa 475.50
Vox Neronis qualis eſſet 874.60
Voces incognitas proferens magnus 390.10
Vocum modulatio, incundiſſima 409.30.40
Vocula miſeria philoſophorum 256.10
Volare vt homo in ſublime poſſit 571.10.20.
 30.573.30.40.648.40
Voluiſſe, num ſatis ſit 334.10
Voluntas modo ad virtutem capeſſendam
 ſufficit 229.10
Voluntatis nuda an pramium aliquodeſſe
 debeat 334.10
Voluntatis peccata Aeaco & Rhadaman-
 tho ſeruantur 334.30
Voluntas ſine conatu & effectū, non puni-
 tur à lege 350.10
Voluptas qua ſit 599.20
Voluptas quatuor digitorum 21.10
Voluptas in quo ſit ſita 120.10
 maior eſt ex viſu quàm ex auditu 703.50
 naturam violauit 457.60. & 458.10
Voluptas redarguitur 592.10.20
Voluptatis magiſtri Cyrenaici 153.30.40
Voluptatis ſectatoribus quatenus ignoſcen-
 dum 191.10.20
Voluptati etiam noſtra, non neceſſitati mo-
 do conſuluit natura 844.30. & dein.
Voluptates & amatoria diuitibus ſubmi-
 niſtrantes, philoſophis praelati 199.30
Voluptates veras philoſophia ſubminiſtrat
 21.20
Voluptatoſa porta 116.40. ſolaciſſima 20.50
Voluptatum communicatio ſuauiores illas
 efficit 460.10.20
Voluptatum intemperati vſus mala 794.
 40
Voluptarij taxantur 20.50
Vorago ingens inter duas aquas 319.20
Vota etiam confidentiam habere debent
 31.50
Vota ſupra naturam 251.20.30
Vota mortalium vt exaudiat Iupiter 579.
 40.50
Vota hominum ſulta irridentur 718.40.
 & dein. 724.30. & dein. 732.40.50 &
 dein.
Votum ſibi faſtorū exaſtrix acerba Iuno
 817.50
Urbanè ac ſalſè dicta Demonſtratio philoſo-
 phi 444.10
Urbs eiſdem ciuium inter ſe conciliatio
 269.30.40
Urbes ſerè ſemper iſdem vitijs laborant
 126.30
Urbes nidu comparata 136.60
 Vitijs vitibus p. 228.

Urbes etiam & flumina ſuam quandā mor-
 tem obire 144.20
Urbes quā oppugnentur. 684.50
Vredo frigoris 423.40
Urna & oſſa inimici parum ſunt 832.50
Urſi cicures 823.30
Uſuras ſolus ſapiens exerceat preſcripto
 Stoicorum 157.10.20
Uterum modo ſibi impletum meretrix que-
 ritur 745.60
Utilitas ex ſola veritate conciliatur 279.
 20
Vtique & quandoquidem, flores orationis
 640.50.641.30
Vtu ſeu nemo Homericus 710.40
Vna mirabiles 298.20
Vuarum acini velut grando 303.10
Vulcanus pocillator irriſus 58.10
Vulcanus formoſiſſimas duas vxores habens
 66.40
Vt ſit à Iunone editus 147.20
Vulcani commendatio 67.20
Eius fabrica à Momo reprehenſa 227.20
Vulgus cauillis ac maledicētijs gaudet 167.
 20
 ſerè malum eſt 847.20
Vulgi multitudo promiſcua non curanda ei
 qui illuſtris haberi velit 268.30
Vulgi commoti ſedandi ratio 769.30
Vulgi credulitas 775.50
Vulnerantes ſemetipſos homines ſacrati
 824.40
Vulneratus iniuria, non ad prætorem, ſed
 potius ad medicum eat 444.50
Vulnera incredibilia 283.40
Vulſus à flamma ſubulans 776.10.20
Vultures tricipites 298.60
Vulturum ſacagitas 721.20
Vultus granitatis momentum 198.20
Vultus ſeueritas nonnunquam fallax 805.
 40
Vxor caſta animam ſeu anhelitum viri
 grauem non iudicat 234.10
Vxor bonam tyrannidis partem ſepe ſug-
 gerit 359.10
Vxor ducta ab amico diuite & illuſtri,
 amicis pauperis & inſanis filia turpiſſi-
 ma 499.20
Vxor patris à filio adamata 815.50.60
Vxoris amor impotens 117.40
Vxoris crepta dolor 509.10.20
Vxoris aliena curam adoleſcentes ne temere
 ſuſcipiant 817.10. & dein.
Vxorem ab amatore ſuo duci meretrix gra-
 uiter fert 745.60. & dein.
Vxores ex Socratis ſententia communes
 155.10
Vxores aliena ab Alexandro pſeu. vel aſpi-
 ci, nedum amari aut iniri, pulchrū ac felix
 ducebant 398.10
Vxores alienas corrumpentes quidam ſan-
 ctimonia preſextus 781.20
Vxorum communitas 781.30.808.10
Vxorum incommoda & moleſtia 880.50
Vxorum malarum ſcelera 881.50.60

Xanthus flumini penè exuſus
 88.20
Xanthus Achillis equum concio-
 nans 555.50.60
 Xerxes

<i>Xenocratis senectus</i>	710.10	<i>Zamolxis inter beatos</i>	312.20	<i>citia</i>	428.50
<i>Xenocratis philosophi senectus</i>	756.10	<i>Zamolxis Thracum deus</i>	551.10.840.50	<i>Zephyrus Apollinis rivalis in amore hyacinthi</i>	66.10.20
<i>Xenophanis philosophi senectus</i>	ibi.	<i>Zelotypia fera in superbo amatore</i>	84.40	<i>Zeuxis pictoris praestantissimi Hippocentaurus semina &c. 263.50. & dein.</i>	
<i>Xenophili musici senectus</i>	ibi.	<i>Zelotypia meretricum</i>	747.20.30	<i>Zirim, Scythica vox quid significet</i>	504.30
<i>Xenophon proæmij an vsus</i>	285.10	<i>Zelotypia amoris indicium</i>	753.60	<i>Zodiacus vs institutus</i>	437.20.30
<i>Xenophon iustus scriptor</i>	290.40	<i>Zelotypia in pugnam erumpens</i>	764.40	<i>Zopyrio servus</i>	197.10
<i>Xenophontis somnium</i>	6.30	<i>Zelotypia ubi sit</i>	808.10	<i>Zopyrus Dary amicus apud illum p. uris fiebat quam infinita Babylones</i>	554.40
<i>Xenophontis locus de pulchra muliere</i>	424.40	<i>Zelotypia vis in amore</i>	754.40	<i>Zopyrus pedagogus</i>	805.20
<i>Xenophontis Grylli filij senectus</i>	710.20	<i>Zelotypia metu quida se ipsum castris</i>	817.30	<i>Zυρομαχη quid sit</i>	851.10
<i>Xenocratis</i>	430.50	<i>Zelotypiam amatoribus suis excitare debent meretrices</i>	683.50.754.20		
<i>Xerxis regis factum laudabile</i>	834.20 opus	<i>Zeno Aristaneti filius</i>	800.10		
<i>magnificentissimum</i>	874.10	<i>Zenonis Stoici senectus</i>	709.50		
<i>Xois & Thmuis infirmi servi</i>	643.10	<i>Zenodorus perstrictus</i>	313.10		
<i>υπερβου Verbi vsus</i>	213.50.21.20	<i>Zenothemidis philosophi mira impudentia</i>	808.60 & dein.		
 <i>Zamolxi mortui ablegabantur</i>	270.60	<i>Zenothemis Masiliensis & Menecratis ami</i>			
<i>Zamolxis & Acinacii dyptery Scythiarum</i>	272.20				

F I N I S.

LUCIANI SAMO- fatensis opera.

DE SOMNIO, SEU vita Luciani,

Iacobo Micyllo Interprete.

ARGVMENTVM.

Occasio huius narrationis videtur sumpta esse ex secundo Xenophontis de dictis Socratis, ubi 20 Prodicus sophista eodem modo Herculi pueritiâ egresso, narrat virtutem ac voluptatem apparuisse, & vtrunque illum ad se pertrahere contendisse. Consilium autem & scopus in fine ab ipso Luciano explicatur. Nam ut adolescentes præinopia deficientes, & ad deteriora animum applicantes, reuocaret, & ad literarum studia conuerteret, sermonem hunc ait à se institutum esse.

DESIERAM nuper in ludum ire, factus iam ætate adolefcēs, cum pater vnā cum amicis consilium capiebat, quānam artē potissimū discendam mihi 40 proponeret. Ple-
risque igitur vi-

debatur humanitas, seu literarū studium & labore multo, & tempore lōgo, & sumptu nō exīguo, deniq; & fortuna quadam, opus habere: nostras autem res cū paruas esse & modicas, tum verò celere quoddam auxiliū postulare. Quod si igitur artem aliquam mechanicam didicissem, fore ut principio statim ab ipsa arte necessaria vitæ comparare possem, neque necesse haberem 50 adeo ætate iam prouectus, domi, deque paterna mensa viuere: sed non multo post etiam ipsum patrem exhilaraturum esse me, referendo domum semper aliquid ab arte quæsitum. Alterius itaque consultationis caput propositum inde est, quānam ars & optima, & ad discendum facillima, & homine libero maximè digna foret, dein- de & minori sumptu atque instrumento egeret, multum autem, & sufficientem quæstum suppedi-
taret. Prōinde alio aliam laudante, prout quisq; animo affectus, aut vsu expertus erat, pater ad auunculum aspiciens (aderat enim is quoque, statuarius tum habitus optimus, & poliendi mar-
more inter præcipuos laudatus) Minimè fas, in-

quit, est aliam artem hīc vincere, te præsentē: sed hunc acceptum (mēque demonstrabat) abduc- cum, & doce lapidum artificem probum, & eorundem compositorem ac statuarium nobis esse. Poterit enim & hoc, natura, ut scis, præditus felici ac dextera. Fecerat autem hanc de me coniecturam pater, ex ludicris à me aliquando è cera cōfictis. Quando enim à præceptoribus domum dimittebar, abradens ceram, nunc boues, nunc equos, interdum per Iouem & homines finge- bā, nō omnino ineptè, ut tum videbar patri: ob quæ tum à præceptoribus quidem plagas accipere so-
30 lebam: hīc autem ad probandam ingenii dexte-
ritatem hæc quoque in parte laudis ducebantur. Atque adeo bonam ex eo spem de me omnes concipiebant, ut qui breui adeo artem hanc, secundum fingendi illam facilitatem, perdiscere possem. Simul igitur & idonea dies videbatur ea esse auspicandæ arti, & ipse tradebar auunculo, non admodum, per Iouem, iniquè aut grauiter fe-
rens: sed mihi etiam lusum quendam non insua- uem ipsa res videbatur habere: & apud æquales ad ostentationem & laudem facturum esse, si & deos sculperet, & parua quædam simulachra, cum mihi, tum illis quibus vellem, adornare possem. Ac tum primū quidem illud, & incipientibus solitum, fiebat: celtem enim quendam auuncu-
lus mihi tradens, paulatim tabulam lapideam, quæ in medio posita erat, contingere, atque ar- tem auspicari iubet, tritum illud admonens:

Dimidium facti, qui cœpit, habet.

Cæterum durius impingente me, præ imperitia, ut fit, tabula rumpitur. Auunculus autem indi-
50 gnatus, & scuticam quandam propè iacentem corripiens, nequaquam mansuetè, aut uti docen- tem conueniebat, excepit atque initiauit me, ita ut mox in lachrymas proxiū artis mihi verte- retur. Aufugiens igitur inde, domū redeo, conti- nuèq; ululando, & lachrymis oculos opplendo, commemorabam scuticam, demonstrabam vibi- ces, nimiamque illius crudelitatem accusabam, hoc quoque addens, quod inuidia quadam ista fecisset auunculus, videlicet metuens ne se in ar-
60 te superarem. Irascente itaq; matre, & multa fra- tri conuicia faciente, posteaquā nox superue- nit, dormiui, plenus adhuc lachrymarum, totā- que noctem cogitabundus iacens. Atque hæc-

nus quidem quæ diximus, ridicula, pueriliæque sunt: quæ verò deinceps audietis, nequaquam contemnenda sunt, ô viri, sed quæ admodum auscultandi cupidos auditores quoque requirant. Nam vt iuxta Homerum dicam:

Venère mihi diuino somnia nutu.

Almam per noctem, ita clara & manifesta, vt nihil ab ipsa veritate distaret. Adhuc igitur etiam post tantum temporis interuallum, & habitus eorum quæ mihi tum apparere, in oculis hærent, & ipsa vox auribus quasi insonat: adeò tum

Somnium, plana fuerunt omnia. Duæ mulieres manibus seu visio **Lu** corripientes trahebant me in diuersum, vtræque ad se videlicet, violentè admodum & validè: parum itaque abfuit quin me discernerent, dum inter se ambitiosè adeò cõtendunt. Nam modò hæc superabat, & propèmodum totum tenebat me: modò altera, eadèmq; me ad se retrahebat. Clamabant autem ambæ, accusabantque mutuò sese: hæc, quòd me suum videlicet illa possidere vellet: illa verò, quòd hæc frustra aliena sibi vsurparet. Erat autem altera quidem operaria, & virili aspectu, squalida coma, manus callo passim obductas habens, succincta veste, & marmoreo puluere opplata, qualis & ipse auunculus esse solebat tunc, cum lapides poliebat. Altera verò facie admodum honesta, habitum decentem præ se ferens, & vestes ornatas ac mundas induta. Postremò autem permittunt meo iudicio, vt vtri earum conuersandum mihi putem, sententiam ipse feram. Ac prior quidem dura atque virilis illa sic cœpit: Ego, chare puer, statuaria sum, ea quam tu heri discere cœpisti, familiaris adeò tibi & cognata à parētibus. Nam & auus tuus (addens nomen aui materni) marmorarius fuit, & auunculus pariter & patruus tuus eandem artem exercuere, & per nos inter præcipuos celebrati sunt. Quòd si igitur voles deliriis ac nugis circa quas ista versatur (indicans alteram) abstinere, ac mecum degere, principiò generosè educaberis, humeròsque habebis validos, & ab omni inuidia alienus eris, neque vnquam in terras alienas atque externas hinc abibis relicta patria, atque domesticis tuis: neque etiam ob verba & orationem modò laudabunt te omnes. Neque verò auerseris corporis hanc fragilitatem, aut vestium sorditiem. Nam ab his initiis profectus etiam Phidias ille, Iouem spectandum exhibuit, & Polycletus Iunonem fabricauit: præterea Myron laudibus vêtus est, & Praxiteles in magna admiratione fuit. Adorantur itaque nunc illum ipsi illis Diis quos sculpsere. Quòd si igitur horum vnus tu quoque fores, quomodo non celebris & ipse apud omnes homines fieres? Patrem certè beatum efficeres, & patriam tuam omnibus spectabilem redderes. Hæc, atque etiam plura his, balbutiendo, & pleraque barbarè pronuntiando, dixit Statuaria, valde sanè studiosè omnia connectens, & me in suam sententiam adducere cupiens: sed non vltrà memini: plurima enim memoriam iam effugerunt. Cæterum vbi tandem finem fecit, tum altera illa in hunc fermè modum orditur: Ego verò, ô fili, Humanitas sum, iam nunc consueta ac nota tibi: tamen si ad

ciani.

Statuaria
verba.

Statuarii
insignes.

Verba Hu-
manitatis.

finem aut plenum nondum periculum mei feceris. Quanta igitur bona Statuaria ista tibi præstatura sit, si eam artè didiceris, ipsa modò enumerauit. Nihil enim aliud nisi operarius eris, corpore laborans, & in eo totam spem vitæ positam habens, obscurus ipse degens, modicum & minimè generosum quæstum faciens, deiectus animo, tenuis ac pauper redditibus. Denique neque amicis expetibilis, neque inimicis formidabilis, neque etiam inter ciues beatus habitus: sed hoc solum, opifex videlicet quispiam, & ex multa atq; promiscua plebe vnus, præstantiorem te semper formidans, & dicendo valentem præ oculis habens ac palpans, & in summa, leporeis quandam vitam agens, potentiorisq; lucrum existens. Quòd si etiam Phidias vel Polycletus fias, præclaræque & admiratione digna multa opere præstiteris, artem quidem laudabunt omnes: at qui ex aspicientibus tibi similis esse optarit, nemo erit, qui modò mentem habebit. Qualis qualis enim fueris, nihil nisi rudis quispiam opifex, manibus laborans, & iisdem victum quæritans, censeberis. Contrà autem si mihi obsequeris, principiò tibi ostendam multa veterum virorum præclara opera, & res admiratione dignas. Deinde & orationes illorum tibi renunciando, & omnium (vt sic dicam) expertum te reddendo, animum (quod præcipuum in te est) exornabo tibi multis ac præclaris ornamentis: modestia scilicet, iustitia, pietate, mansuetudine, æquitate, prudentia, fortitudine, amore honesti, & pulcherrimarum quarumcunque rerum desiderio. Hæc enim animi ornamenta sunt, verè synœra atque perpetua. Neque autem latebit te neque veterum quicquam, neq; eorum quæ in præsens geri debent: sed ea quæ agi conueniet, quæque decent, me duce longè antè prospicies. Et in summa, omnia quæcunque seu diuina seu humana sunt, paruo tempore docebo te: & qui nunc pauper, atque inops es, istius nescio cuius filius, qui de arte adeò illiberali nescio quid cōsultas, haud ita multò post nimium felix, nimiumque beatus omnibus videberis, dum & honoribus afficeris, & laudibus effereris, & pulcherrimarum quarumcunque rerum gloria celebraberis, illorum etiam qui diuitiis ac genere cæteris antestant, in te animis atque oculis conuersis: ac vestitum quidem talem geres (demonstrans suum: gerebat autem admodum splendidum) Magistratibus verò, & primo in confesso honore ante alios dignus existimaberis. Et si quando aliquò peregrè abiens profisceris, etiam in aliena terra nō ignotus aut obscurus eris. Talibus scilicet ornamentis ego te insignem atque conspicuum reddam, vt eorum quoque qui te aspicient, quisque proximè attantem leuiter impellens & commouens, digito te demonstraret, atque, Hic est illè, dicat. Iam si quid studio dignum accidet quod vel ad amicos, vel etiam ad ipsam ciuitatem pertinebit, omnes in te oculos atque ora conuertent. Atque si tum aliquid fortè dixeris, plerique hiantes auscultabunt, admirantes & prædicantes tum te ob dicendi vim, & orationis potestatem, tum etiam patrem tuum ob felicitatem prolis.

Et quod

Et quod dici vulgò solet, quod ex hominibus quidam immortales redduntur, id quodque tibi dabo. Nam postquam ipse ex hac vita decesseris, nunquam defines conuersari doctis, & cōsuetudinem habere cum optimis. Demosthenem illum certè vides, cuius filius fuerit, & quantū ego eundem reddiderim. Vides & Aeschinē, qui tympanistriæ cuiusdam filius erat, & tamen propter me etiam Philippus rex illum palpauit. Socrates autem, qui & ipse inter statuariam hanc artem enutritus fuit, & simul atque primū intelligere cōpit meliora, relicta illa transfugit ad me nimirū: audis vt nunc ab omnibus decātetur? Igitur relinques tātos ac tales hosce viros, res adeo splendoras, orationes tam graues ac illustres, vestium ornamenta, honorem, famam, laudem, primos assessus, potentiam, imperia, deniq; & illam quam ex dicendo consequēris gloriam, & qua te omnes ob prudentiam prādicabunt, felicitatē, tuniculam aliquam indues sordidam, habitūq; assumes seruilem: vestes prātereā & celtes, & id genus cætera sculpendi cādēndique instrumenta in manibus habebis, deorsum inclinatus in opus, humi repens, demissus, deniq; modis omnibus abiectus & contemptus, nunquam autem neque expergiscens, neque virile aut libero homine quicquam cogitans, sed in opera intentus, vt illa videlicet proportionibus suis cōsona & bene formata tibi reddantur: de te ipso autem, vt & concinnus & ornatus incedas, minimē curā gerens, sed te ipsis istis saxis contemptiorem reddens. Adhuc igitur dicente hęc illa, non expectato orationis fine surgens sententiā tuli, & relicta deformi & operatrice illa, transiui ad Humanitatem, admodum gaudens, prācipuē postquam mihi etiam in mentem venit scuticæ, & quod plagas statim non paucas incipienti mihi pridie illa inflixisset. Porro relicta illa, principio quidem indignē ferebat, complodebatq; manus, & dentibus infremebat: postremō autē, quē admodum Nioben audimus, ita hęc quoque dirigit, & in saxum mutata est. Quod si igitur incredibilia passa esse videtur, ne miremini. Somnia enim mirifica sunt, & mira operari solent. Altera autem ad me respiciens, Prōinde, inquit, ego tibi hanc iustitiam rependam, quoniam causam hanc bene & rectē iudicasti. Veni igitur, & ascende vehiculum hoc, (commonstraro quodā vehiculo, quod alatis equis quibusdā Pegaso similibus vehēbatur) vt videas qualia ac quanta ignoraturus fuisses, si me non secutus esses. Cæterum postquam ascendi, illa quidem agitare, atq; aurigari cōpit: Ego verō vbi iam in sublime sublatus fui, obseruabam & contemplantur, ab oriente incipiens, vsque ad occidentem, vrbes videlicet, & populos, nō aliter quā Triptolemus

olim, spargens quiddam in terram: quanquam nō amplius memini quidnam illud fuerit quod tum spargebam, nisi hoc solū, quod sursum aspicientes homines laudabant me, & ad quoscunque volando perueneram, cum multa prādicatione & gratulatione me prosequēbātur, & quasi deducebant. Porro vbi illa hęc tāta mihi, & me ipsum collaudantibus illis demonstrasset, rediit rursus, non amplius eadem veste illa indutū, quam habueram ab initio auolans, sed videbar mihi tum admodum delicatus & splendidus redire. Deprehendens igitur & patrem astantem, atque expectantem me, cōmonstrauit ei vestem illam, & me ipsum qualis redirem: submonuitque eum quā parum abfuerit quin minimē digna de me ille cum amicis suis statuisset. Atque hęc quidem memini videre me, cū primū ē pueritia egressus essem, plagarum metu, ceu mihi videor, tum exturbatus. Sed interea dum hęc dicuntur, o Hercules, inquit quispiā, quā longum hoc somnium, & iudiciale est! Deinde alius quidam hoc eludens, Hyemale, dixit, somnium est, quando noctes sunt longissimæ: aut fortassis etiam trinoctiale, qualis & ipse Hercules est. Quid igitur in mentem venit illi, nugari talia nobiscum, mentionēque facere puerilis istius noctis, somniorūque veterum, & ætate iam obsoletorum? Frigida enim & ingrata est omnis inepta ac futilis oratio. An fortē somniorum quorundam quasi quosdam interpretes esse nos credidit? Nequaquam, o bone: quoniam neque Xenophon quondam exponens somniū illud, quo pater ipsi visum fuerat in domo paterna, & deinceps. Noctis enim vt non coniectionem quandam proponens, visionem suam, aut quod ita nugari statuisset, narrauit, prāsertim in bello & summa rerum desperatione constitutus, circumstantibus vndique hostibus, sed quod vtilitatē quamdam secum habebat illa narratio. Prōinde & ego somnium hoc vobis exposui, ea videlicet gratia, vt adolescentes ad meliora studia conuerterentur, & humanitatem amplecterentur, & maxime si quis eorum prā inopia & paupertate peius de seipso statuit, animūque ad deteriora declinat, ingenium non illiberale, illiberaliter perdeno. Confirmabitur enim talis aliquis, sat scio, & quasi conualecet, vbi sermonem hunc audierit, idoneum atque sufficiens exemplū me sibi proponens, vbi videlicet ipse secum cogitabit, qualis ego ab initio existens, ad optima prouectus fuero, humanitatēque appetiuerim, minimē deiectus aut fractus animo ob eam paupertatem in qua tūc fui: deinde qualis & huc ad vos ascenderim, qui certē vt nihil aliud, aut amplius, nullo tamen statuariorum istorum inferior aut obsecurior euasi.

Lib. 3. Ananophon quondam exponens somniū illud, quo pater ipsi visum fuerat in domo paterna, & deinceps.

CONTRA EVM QVI dixerat, Prometheus es in verbis.

Iacobo Micyllo Interprete.

ARGUMENTVM.

Apologia quaedam est contra eum a quo Prometheus in verbis appellatus fuerat, qua quantum hanc collationem in se admittat, & quantum non, cum acerba quadam regeſtione respondet. Vt autem in superiore narratione somnii, generis, educationis, ac studiorum suorum rationes exposuit: ita hic videtur dictione, & dicendi genus suum, quale, & ad quod exemplum comparatum esset, indicare voluisse, nempe quod ad materiam & res attinet, comœdiam: quod autem ad cõpositionem & ipsam orationis figuram spectat, dialogos, quales scilicet Platonis sunt, sese imitari.

Prometheum igitur me esse
ais? si quidem ea ratione, ò
optime, quasi & mea opera
lutea sint, agnosco collatio-
nem, ac fateor me similem il-
li esse: neque recuso luti figu-
lus etiam ipse dici: tamen si lu-
tum mihi vilius sit, quale scilicet ex triuiis colli-
gitur cœnum propemodum ac fœtulentũ quod-
dam. Quod si verò adeo extollens orationẽ me-
am, pẽrinde vt artificiosam & fabrefactã, doctis-
simi illius Titanum nomine, eam cohonestas &
laudas: vide ne quis ironiã dixerit, & quasi quan-
dam Atticam subſannationem subesse huic lau-
di: aut vnde enim adeo fabrefactum est quod ego
facio? Quę verò ista nimia & Promethea sapien-
tia in scriptis meis? Nam mihi certè illud satis
fuerit, si non omnino terrena atque fœdilia tibi
videantur, aut digna adeo Caucaſo. At verò quan-
tò iustiùs vos comparari Prometheo poteratis,
quicumque in iudiciis, & cauſis agendis celebres
eſtis, cum veritate certamen inſtituentes? Viua
enim re vera atque animata vobis opera sunt, &
per Iouem etiam calor illorũ ignitus est. Quod
ipſum quoque ex Promethei rebus ſumptum vi-
deri poſſit, niſi ſi ſic decidatis hic, quod minimè
ex luto fingatis vos, ſed quod aurea vobis plerif-
que figmenta ſua ſint: nos autem qui ad vulgus
prodimus, atque ibi tales noſtras auſcultationes
laetamus, nihil aliud quàm ſimulachra quædam
rerum ſpectanda exhibemus. Et in ſumma, circa
lutum quidem, quemadmodum paulò antè dixi,
ipſa hæc ſigulina verſatur, pẽrinde vt & aliorum
figulorum: præterea autem neque motus ſimilis
ineſt, neq; animæ ſeu vitæ aliqua ſignificatio, ſed
delectatio quædam inanis, & quaſi quidam luſus

totum illud negotium eſt. Vt interim etiam co-
gitare incipiam, num ita me Prometheum dice-
re volueris, vt Comicus ille Cleonẽ, noſti ſiqui-
dem. Cleon, inquit, Prometheus ille poſt nego-
tia eſt. Cæterum etiam ipſi Athenieſes ſigulos ol-
larum, & furnorum conſtructores, & quicumque
circa lutum verſantur, Prometheos vocabant o-
lim, alludentes ad lutum, opinor, & ad illam quæ
ſit in igne, vaſorum aſſaturam. Quod ſi etiã hoc
ſibi vult Prometheus iſte tuus, admodũ direc-
tè ac certò iaculatus es, & omnino ſecundũ Atti-
cam illam mordẽdi acerbitatem dixiſti: quoniã
& noſtra opera fragilia ſunt, pẽrinde vt illorum
ollulæ: & modicum quiſpiam lapillum iniiciẽs,
facilè contriuerit omnia. Atqui dixerit aliquis,
conſolando nos, nequaquam iſta aſſimilaſſe Pro-
metheo, ſed nouitatem hanc, & ea quæ nullo al-
lio exemplo facta, aut ad imitationem compara-
ta ſunt, laudare voluiſſe te: quemadmodum & il-
le nondum exiſtẽtibus hominibus excogitados,
atque de nouo inuentos illos tum finxit, talibus
animalibus effigiatis & exornatis, quæ & moue-
rentur facilè, & aſpectu gratioſa forent, & in ſum-
ma, architectus ipſe erat, ſed cooperabatur tamẽ
etiam Minerua illi, quæ & lutum inſpirabat, &
figmenta illa animata reddebat. Talia quidem il-
le aliquis dicere poſſet, atque ita in meliorẽ par-
tem dictum iſtud exponere. Et fortassis hæc ſen-
tentia etiam dicti fuit: ſed mihi non ita ſatis eſt,
ſi videar noua fingere: quoniam neque vetuſtiſ-
aliquid dicere quiſquam poterit eo figmento, ad
cuius imitationem ac formam hoc deductum &
quaſi progenitum eſt. Sed tamen niſi & gratiam
quandam atque venuſtatem præ ſe ferat, puderet
me ſanè (ſat ſcias) illius, & conculcando abole-
re euperem. Neque enim illi eò profuerit apud
me nouitas hæc, quò minùs conteratur, ſi deſor-
me exiſtat. Et ſi quidem non ita ſentiam, dignus
mihi videor qui a ſedecim vulcuribus attòdear:
vt qui non intelligam quò multò deformiora
ea ſunt, quæ hoc ipſum quod ſunt, cum peregrini-
tate quadam coniunctum habent. Ptolomæus
igitur Lagi filius, cum aliquando duas res nouas
in Aegyptum adduxiſſet, Camelum videlicet Ba-
ſtrianam totam nigram, & hominem bicolorẽ,
cuius altera pars planè nigra, altera autem excel-
lenter candida erat, per totum corpus æqualiter
diſtincta atque diuiſa: congregatis in theatrum
Aegyptiis, exhibuit illis cum alia multa ſpectacu-
la, tum inter poſtrema, hæc quoque, camelum vi-
delicet, & ſemialbum hominem: putauitque ſe
magnam admirationem iſto ſpectaculo conceita-
turum

turum esse. At illi ad cameli quidem conspectum perterriti sunt, & parum absuit quin exilientes profugissent, quanquam tota ea auro exornata, ac purpura instrata erat, frenum autem etiā gemmis compactum habebat, ex Darii alicuius, aut Cambysis, aut etiā ipsius Cyri thesauris depromptum. Ad hominis autem intuitum plerique ridebant: alii autem etiam ut monstrum aliquod ipsum auersabantur. Quare Ptolemæus intelligens se illis non adeo laudem conciliasse sibi, neque nouitatem apud Aegyptios in admiratione esse, sed præ ipsa quod concinnum atq; compositum, iustāque forma præditum foret, probari, transtulit illos inde, hominēque non amplius eodem honore habuit, quo antea. Ac camelus quidem neglecta atque relicta tum, mortua est: hominem autem illum duplicem Thespidi cuidam tibicini, cum ad pocula bene cecinisset, dono dedit. Porro vereor ne & mea, camelus in Aegypto, sint, homines autem adhuc frenum illius & purpuream admirentur: quoniam neque illud ex duobus optimis compositum, Dialogo videlicet, & Comœdia, per se ipsum satis vater ad formam & elegantiam, nisi & compositio inter se consensiens, iustāque proportionē temperata fuerit. Licet quippe ex duobus pulchris compositionem alienam atque peregrinam fieri, quale illud vulgatissimum est Hippocentauri. Non enim facile dixeris amabile aliquod animal esse hoc, sed potius contumeliosissimū, si modò conuenit pictoribus credere, exhibentibus temulentiam & cædes illorum. Quid ergo? an non rursum quoque bene formatum ac pulchrū aliquod ex duobus optimis cōpositum fieri potest? Ut ex vino & melle commistum & temperatum, suauissimum equidem aio esse. Quanquam de meis compositionibus hoc cōtendere nō ausim, quod ipsæ quoque tales sint: sed metuo ne variūque pulchritudinem ipsa temperatura corrumperit. Neque enim omnino consuevit inter se atque affinis ab initio Dialogus & Comœdia fuisse. Si quidem ille domi & secum ipse, meherecle, in am-

Cōpositio
diuersa &
varia, hip-
pocentaurus
vocetur.

Dialogus.
Comœdia.

bulaeris cum paucis quibusdam disputationes suas habebat: Comœdia autem tradens se totam Dionysio, in theatro conuersabatur, simulque ludebat, & ridicula erat: gaudebat salibus, & dicacitate, & cum numerositate quadam ad certamen & palmam veniebat. Interdum etiam anapesticis versibus prorsum in sublime euecta, Dialogi sectatores ac socios ut plurimum irridebat ac subfannabat, curarū exercitores, ac vanos sublimiū rerum disceptatores, & id genus alia vocitando. Quin & vnam hanc adeundi viā habebat, fugilando illos, & Dionysiacam istam libertatem in ipsos effundēdo, nunc in aere ambulantes, & cū nubibus congregientes illos exhibens, nunc publicum saltus metientes fingens, ut qui scilicet de aereis & sublimibus istis rebus nimis exiliter argutarentur. Dialogus autem contrā maximē graues ac venerabiles disputationes habebat, cum de natura rerum, tum de virtute philosophorū: ita ut Musicorum illud, *ἡ δὲ δὴ τῶν ἀνθρώπων*, hoc est, bis per omnes chordas siue distantias tonorum, nempe à summo atque acutissimo ad imum atq; grauiissimum vsque, inter eos disconueniret. Et tamen ausi fuimus nos, hæc ita sese habentia, inter sese coniungere & quasi conciliare, eāq; mutuo coaptare, quæ neque omnino obsequuntur, neq; facile communionem & societatem aliquam sustinent. Vereor itaque ne denuo simile aliquid Prometheo isti tuo fecisse videar, ut qui forminum cum masculino commiscuerim, & ob id ipsum nunc reus agar. Imò etiam ne quid aliud tale videar, decepisse fortasse auditores, atque offensa apposuisse ipsis pinguedine obducta ac tecta, risum scilicet Comici sub philosophica grauitate. Hoc enim furti fuerat. Absit hoc vnū modò, ut ne in nostris inesse dici possit. Aut vnde enim furatemur tale aliquid? nisi verò quispiam nos latet, qui eiusmodi pinuū incuruatores & Hirco-cervos & ipse composuerit, Veruntamen quid facerem? Persistendum enim est in iis quæ semel coeperis, quandoquidem mutare consilium, Epimethei opus, non Promethei est.

Qualia de
Socrate fin-
git Aristophan. in nu-
bib.

NIGRINVS, SIVE DE

Moribus Philosophorum,

Iacobo Micyllo Interprete.

ARGVMENTVM.

Hoc dialogo vitam ac mores Philosophorum describit, conferendo inter se verè Philosophos & simulatos: & quod ijs qui seriò philosophari cupiunt, vrbis Romæ consuetudo & luxus nequaquã conueniant, ostendendo. Cuius rei exemplum, Nigrinum, Platonium Philosophum, & turbas istas

adulatorum, cœnas, & lucrum sectantium, inter se componit. Quanquam haud scias, an etiam verè Philosophia sectatores hic laudando, pro more suo ironia vtatur. Valde autem quadrat hic dialogus in nostræ quoque ætatis homines eos, qui ornatu & habitu veterum istorum quasi successores quidam sunt.

Epistola ad Nigrinum.

Noctuas Athenas.

Lucianus Nigrino salutem. Noctuas Athenas, inquit prouerbum: quasi ridiculum sit si quis eò noctuas apportet, quoniam illis illi abundant. Ego verò si quidem potestatem ac vim verborum exhibere velim, atque ita Nigrino scribens, librum mitterem: obnoxius equidem huic ridiculo forem. Nunc autem quando solum sententiam meam declarare tibi volo, quomodo videlicet nunc animatus sum, & quod non obiter ac leuiter oratione tua correptus atque affectus fui, effugero sane merito etiam Thucydidis illud, quo dicitur imperitia audaces, res autem cogitata atque considerata timidos efficere. Manifestum enim est quod non imperitia solum, verum etiam amor, ac studium orationis, huiusmodi audaciæ causa est. Vale.

T verò grauis nobis admodum & sublimis rediisti? Nō igitur neq; aspicere nos amplius dignaris, neq; conuersationem aliquam nobiscū habere, neq; etiā similibus atq; iisdem verbis nobiscū vtī, sed repente immutatus es, & omnino eiusmodi quif-
40
piam vidēris, qui ceteros omnes prae se contemnat. Lubens igitur audierim ex te, vnde ad hoc insolentiæ peruenieris, & quæ eius rei causa sit. P H I L. Quid enim aliud, o amice, quàm felicitas? L V C. Quid ais? P H I L. Nam præter consiliū atq; propositū meū, venio tibi felix atq; beatus factus, adeoq; illud quod in scena vsurpari solet, ter beatus. L V C. Papæ! Adeo breui? P H I L. Atq; admodum. L V C. Quid autē vltra hīc est propter quod etiam superbis, vt nō summatim modò læ-
50
temur, sed & accuratè scire possimus, audito toto negotio? P H I L. An non admiratione dignum tibi videtur per Iouem, pro seruo liberum, pro paupere diuitem, idq; adeo verè, pro stulto autē & infano redire modestū? L V C. Maximè igitur. Sed nondum tamen planè intelligo quidnam illud sit quod dicis. P H I L. Profectus in urbem re-
60
tā fui, vt ibi oculorum aliquem medicum circumspecerem. Nam malum illud quo ex oculis laborabam, magis ac magis ingrauescebat tū mihi. L V C. Scio equidem singula, ideòq; etiam optaui vt in bonum atque peritum aliquem incidere. P H I L. Cū igitur visum mihi esset, Nigrinum quoq; illum Platonium philosophum, vt

quem longo temporis interuallo non videram, compellare, manē surgens, ad ipsum abeo, & pulsata ianua, cū puer intrò de me renunciaisset, accersitus sum. Atq; ita ingressus in ædes, deprehendo ipsum quidem manibus librum tenentē, circum autem vndiq; multas veterum atq; doctorum hominum imagines iacentes. Posita autem in medio erat etiam tabella quædam, in qua Geometricæ quædam figuræ descriptæ erant, ac sphæra Calani illius, ad exemplum & imitationē vniuersi, vt videbatur, composita. Admodum igitur benignè & comiter me amplexatus ille, interrogat quidnam agerem. Quibus omnibus illi expositis, & ego quoque per vices ex eo scire potulabam, & quid ipse ageret, & nunquid apud se statuisset in Græciam denuò nauigare. Ibi verò ille, o amice, posteaquàm cœpisset de hisce rebus mecum colloqui, suamq; sententiam explicare, ~~nam quædam verborū ambrosiā mihi affudit~~, vt mihi planè videretur Sirenes illas, si quæ vnquam fuerunt, & Aedonas & Loton illā Homeri antiquam referre. Adeo diuina quædam loquebatur. Eo enim verbis euasit, vt & Philosophiam laudaret, illamq; quæ ex hac proficiscitur, libertatem: & contrā ista quæ vulgò pro bonis habentur, irrideret, vt pote diuitias, gloriam, regna, honores: præterea aurum quoque, & purpuram, & cetera quæ admodum spectabilia plerisque, antea verò etiam mihi videbantur. Quæ quidem animo ipse intento atque aperto accipient, continuò equidem ita affectus fui, vt cui, quod mihi tum acciderat, comparare possem, non haberem: sed
omnino

Indi primū
vino gusta-
ro infurorē
verſi.

omnino varius reddebar, atq; in omnes partes rapiebar. Ac nunc quidem dolebam, quod confutari atq; refelli videbam ea quæ mihi charissima fuerant, diuitias videlicet, argentum, & gloriam: ac tantum non lacrymabar damnatis atq; reiectis illis: nunc verò eadem ipsi mihi videbantur vilia atq; ridicula esse: gaudebamq; rursum tanquam ex tenebroso quodam aere prioris vitæ ad serenitatem & magnam aliquam lucem respiciens. Quare sanè & oculorum, (quod tum absurdissimum erat) & eorum infirmitatis obliuiscabar, animo autem acutus & perspicax paulatim magis magisq; fiebam. Nam ad id tempus minimè animaduertens, cæcutientem atque obtusam illam circumtuleram: progressus autem inde, ad id tandem adductus sum, cuius nomine tu paulò antè me criminabar. Nam & elatus oratione illius, & tanquam in sublime euectus sum, & omnino paruum atq; humile nihil quicquam cogito. Videretur enim simile quiddam mihi accidisse circa philosophiam, quale Indis circa vinum accidisse fertur. ~~Nam cum primū illi vinum bibissent, nō per naturā calidiores, ac eodem potu adeo forti, continuo admodum in furorem verſi sunt, ac duplō quā ceteri magis ex mero insanire cœperunt.~~ Eodem pacto & ipse tibi quasi quodam furore captus, ac verbis ebrius obambulo. Quamquam hoc quidem non est ebrium, sed sobrium atq; temperantem esse. L v c. Ego verò optarim, si fieri possit, ipsam illam audire orationem. Neque enim contemnere ipsum, opinor, fas est, presertim si ille qui audire cupit, & amicus est, & circa similia studium atque operam aliquando posuit. P H I L. Confidè ò bone. nam iuxta Homericū illud, festinantem per se ipsum hortaris. Ac nisi præuortisſes, iam vltro rogassem, me narrantem audires. Testem enim te relinquere apud plerosq; volo, quod non præter rem insanio, præcipuè cum & ipsum illius crebrò meminisse, volupe mihi sit, & hanc iam quasi quādam exercitationem apud me instituo. Nam etiam si nemo mihi adsit, tamen sic quoq; bis vel per diem reuoluo mecum ipse dicta illa. Et quemadmodum amatores puerorum, absentibus illis, opera aliqua & sermones ab ipsis habitos, memoria repetunt, in iisq; immorando morbum fallunt, perinde ac si illi ipsi amati adsint: quidam verò etiam colloqui secum illos putant, atq; iis quæ tum sibi audire videntur, quasi paulò ante reuera dictis, gaudent, animūq; memoria præteritorum applicantes, neque quiescere possunt, ob ea quæ pro pedibus & in mora sunt, sese angendo: eodem igitur pacto etiam ipse, philosophia non præſente, verba quæ tum audiui, recolligens, mecū & ipse crebrò repetens, non paruum capio solatium. Et in summa, perinde ac si in pelago, & per noctem alicubi ferar, ad hanc quasi quandam facem aspicio, omnibus illis rebus quæ à me geruntur, virum illum coram adesse existimans, semper autem velut audiens ipsum eadem illa sua ad me dicentem. Interdum verò, & maximè quādo animum erigo, & in illum quasi infigo, etiam vultum il-

lius videre mihi videor, & vocis ipsius sonus in auribus mihi relinquitur. Etenim iuxta Comicum, ~~reuera aculeum~~ quendam in auditoribus reliquit. L v c. Desine, ò admirande, parumper præcludere, ac dic ab initio repetens iam tandem dicta illa, quoniam non mediocriter me expectatione ista excrucias, dum verbis ita suspendis & circunducis. P H I L. Rectè dicis atque ita factò opus est: sed illud quæſo, vidisti ne aliquando siue Tragicos, siue etiam, per Iouem, Comicos histriones, malos istos dico, qui sibilis excipiunt, quicq; poemata agendo corrumpunt, ac postremo theatri eiiciuntur, tametsi ipsæ fabulæ sæpenumero bene se habeant, ac palmam etiam reportent? L v c. Multos noui tales. sed quorsum hoc? P H I L. Vereor ne interim & ipse illos imitari videar, alia quidem inordinate cōnectens, interdum autem etiam ipsam sententiam præ imbecillitate ingenii corrumpens, atq; ita progressus, paulatim etiam ipsam damnem fabulam. Ac quantum quidem ad me ipsum attinet, non admodum ægrè id feram. Cæterum argumentum illud non mediocri dolore me affecturum esse videtur, si mecum vnà reiiciatur, measq; partes dehoneſtet. Proinde hoc per totam memineris mihi orationem, quod Poeta quidem ipse taliū peccatorū vobis innocēs sit, ac procul à scena seiunctus alicubi sedeat, neq; quicquā ea curet quæ in theatro aguntur. Ego verò mei ipsius periculum tibi faciam, qualis scilicet histrio sim, quātūmq; memoria valeam, quod ad cætera attinet, nihil à nūcio Tragico distās. Quare si quid etiam minus aut parcius iusto videbor dicere, vulgare illud tibi, & quod vbiq; in prōptu est, occurrat, quod scilicet melius hoc fuerat, & quod ipse poeta aliter fortassis idē dixerat. Me verò si exhibilaueris etiam, non admodum quicquam molestè feram. L v c. Vt bene sanè, icē me Mercurius amet, atq; adeo iuxta rhetorum leges exordiū hoc tibi per actū est. Videris igitur etiā illa additurus fuisse: quod nō ita diu inter vos mutuò cōuersati estis; & quod neq; ipse venis ad dicendum paratus, & quod satius fuerit ipsum illum dicentem audire. te enim pauca quædam, & quantum possibile tū erat, memoria collecta & quasi comportata habere, An non hæc quoq; dicturus eras? Nihil igitur opus illis amplius tibi est apud me: existimes autem huius rei gratia, quod ad procœmium atq; præſationem attinet, omnia te verbis complexū atq; consecutum esse: quoniā ego iam & vociferari & applaudere paratus sum. Quod si verò longius etiā differes, malignitatis eius inter ipsum certamē meminero, ac tum acutissimè sibilabo. P H I L. Equidem & hæc quæ tu modò commemorasti, dicta mihi velim: & illa quoq; quod neque ordine, neq; vt ille, iuxta quadam & cōtinua oratiōe de omnibus dicturus sum omnino enim hoc nobis impossibile est: neq; rursum illius personæ attribuendo sermonem, ne alio ac nouo etiam modo histrionibus illis similis fiam, qui sæpenumero aut Agamemnonis, aut Creontis, aut etiam ipsius Herculis persona assumpta, ac vestibus auro contextis induti, & graue quiddam tu-

ica

entes, ~~non~~ ore in immensum diducto, exiguum & gracile, adeoq; muliebre quiddam loquuntur, ipsa etiam Hecuba aut Polyxena multò demissiùs. Ne igitur & ipse eodem modo conuincar maiorem omnino quàm pro capite meo personam induisse, ipsumque ornatum dehonestare, ex nuda tibi volo meaque propria persona colloqui, ne cadens alicubi, ipsum illum Heroem quem ago, mecum vnà conuellam ac lacerem. L v c. Homo hic nunquam cessabit hodie contra me crebra illa scena atque tragœdia vti. P h i l. At verò cesso quidem: ad illa autem de quibus cœperam, me nunc conuertam. Principium igitur orationis illius, commendatio quadam fuit Græciæ, & eorum hominum qui Athenis commorantur, quod cum philosophia scilicet & paupertate vnà educarentur, & neque ciuium neque peregrinorum quenquam oblectarentur aspicientes, qui voluptatem importando ad illos, anti- quam illorum honestatem violaret. Sed si quis etiam veniret ad illos ita affectus, paulatim & transformarent ipsum, & veteres mores atque animos dedocerent, ac ad puritatem, sobrietatemque vitæ transferrent. Memorabat itaque quendam ex purpuratis istis, & multo auro fulgentibus, qui cum venisset Athenas admodum insignis & conspicuus, magna comitantium turba stipatus, auro variæque veste exornatus, ipse quidem Atheniensibus omnibus exis- tibat valde beatus esse, & pèrinde ac deus quispiam suspiciendus: istis autem miser atque infelix quispiam videbatur homuncio ille: statimque erudire illum aggrediebantur, non acerbè, neque etiam apertè interdicentes, ne in libera ciuitate quocunque ipse pacto viuere veller, sed postquam & in gymnasiis, & in balneis quoque molestus erat, obterens seruos suos, & in angustum cogens obuios, ex occulto quidam submissa voce, quasi lateret, neque tamen illum perstringere veller, subiecit: Metui, inquit, ne ille inter lauandum periret. At qui pax certè longa balneum iam tenet: pròinde nihil opus erat isto exercitu. Ille autem audiens quæ res erat, intereà erudiebatur. Rursum autem vbi vestem illam variam atque purpuream exuebat sese, vrbane admodum floriditatem atque nitorem istum colorum irridentes, iam verò adest, dicebant: & Vnde nobis pauo hic? & Fortassis matris ipsius hæc est. & id genus similia. Atque eodem pacto etiam cætera illius cum risu carpebant, nunc annulorū multitudinē, nunc comē superuacaneam curam, nunc victus intemperantiam atque luxuriam norantes. Quare paulatim ad sobrietatem, atque modestiam reuocatus est, & longè melior publicè ita emendatus ac doctus inde abiit. Quod autem non puderet eos etiam paupertatem confiteri, referebat mihi vocem quam- dam, quam aiebat publicè ab omnibus emis- sam, audisse se in ludis Panathenaicis. Deprehensum enim quendam ex ciuibz fuisse, & ad præsidem ludorum adductum, eò quod in ve-

Athenarū
encomiū.

Continētia
ac pauper-
tatis com-
mendatio.

ste tincta ad spectaculum venerat: cæteros au- tem qui hominem videbant, miseros illius, ac veniam precatos esse. Atque vbi præco iam proclamaret quod in leges commisisset quia tali cum veste ludos spectaret: omnes vnavoce, quasi antea super hoc deliberassent, exclamare cœpisse, vt venia daretur talibus induto: neque enim aliam vestem habere illum. Hæc igitur prædicabat ille mihi, & præterea libertatem quoque eam quæ illic esset, ac victus frugalitatem, necnon & otium, & quod homines minimè curiosi atque auidi rerum essent, cuius generis virtutes infinitæ apud illos sunt. Ac pro certo indicabat mihi, conuersationem eorum hominum, philosophiæ ipsi consonam esse, morésque puros ac sobrios conseruare posse: studioso videlicet homini, & qui diuitias contemnere didicisset: & qui secundum ea quæ natura honesta sunt, viuere secum ipse statuisset: ei illorum hominum vitam quàm maximè aptam atque accommodam esse. At qui diuitias amaret, auròque delectaretur, præterea purpura atque potentia felicitatem metiretur, qui & libertatem nunquam gustasset, & cum seruitute enutritus esset, aut qui voluptati toto animo incumbens, huic vni inseruire atque obsequi statuisset, amans epularum ac mensæ opiparè instructæ, indulgens vino ac rebus venereis, plenus præstigi- rum, deceptionis atque mendacii: aut rursum qui delectaretur audiendo cithararum sonitus, aliorumque instrumentorum lasciuos crepitus, gauderetque cantilenis perditis & eneruatis: talibus videlicet hominibus conuenire loci huius consuetudinem. Ibi enim rerum charissimæ ipsi, omnes plateas, omniæque fora referebat esse: ac licere ipsis omnibus quasi portis voluptatem recipere, partim quidem per oculos, partim autem per aures & nasum, partim etiam per gulam, & per venerea: qua præterea fluente perenni ac turbulento quodam flumine, omnes, inquit, vitæ complanantur. Siquidem in vnum conueniunt & adulterium & avaritia, & periurium, & id genus reliquum voluptatum. Relaxatur autem atque auertitur, animo submerso atque obruto vndique, omnis verecundia, & virtus, & iustitia: quibus locus ille desertus & vacuus redditus, siti autem semper impletus, suppullulat multis ac feris cupiditatibus. Ac talem quidem describebat mihi urbem, taliumque magistrum bonorum. Ego itaque, inquit, quando primùm ex Græcia reuersus fueram, atque ista iam propius aspiciebam, reuocans me ipsum, & quasi verbis compellans, rationem poscebam aduentus huc mei, Homerica illa videlicet mecum ipso dictans:

Cur autem infelix, deserto lumine Phœ- Odyss. 12.
bi

(Græcia nempe, & felicitate illa atque etiam libertate) Venisti? vt vidēas loci huius tumultus, sycophantas videlicet, salutationes superbas, cœnas, adulatōres, homicidia, testamentorum

60

rum expectationes, & amicitias simulatas? Aut quid tandem facere decreuisti, cum neque discedere hinc, neque consuetis & inueteratis hisce uti possis? Hoc igitur pacto mecum ipse consultans, & quemadmodum Iupiter Heclorem illum, ita meipsum è telis, ut dicitur, subducens, èque hominum cæde, atque tumultibus, èque cruore, de cætero domi continere me statui: ~~atque hanc muliebrem quandam vitam & timidam plerisque visam, proponens mihi, cum ipsa philosophia, Platone, & veritate colloquium habeo.~~ Ac meipsum quasi in quodam amplo ac populosò theatro collocans, ex sublimi admodum inspicio atque contemplan-
 ea quæ geruntur: quæ partim eiusmodi sunt, ut multum delectationis ac risum exhibere possint: partim etiam ut virum verè constantem, ac firmum tentare aut labefactare aliquo modo queant. Nam si malorum quoque encomium aliquod dicere conuenit, ne credas
 maiorem ullam virtutis palæstram esse, aut veriora usquam animorum experimenta fieri, quàm in hac ciuitate, & in ea qua hic viuatur consuetudine. Neque enim parum est resistere tot quidem cupiditatibus, tantis autem spectaculis atque aurium illecebris vndique attrahentibus ac detinentibus: ~~sed oportet omnino~~ Vlyssis exemplo præternavigare illa, non quidem ligatis manibus, ut ille, (nam hoc formidolosum foret) neque etiam auribus cera
 obduratis, sed audientem atque liberum, & verè animum supra hæc elatum habentem. Licet autem & philosophiam mirari, conferendo cum illa tantam hominum amentiam atque stultitiam: bonæque ista fortunæ contemnere, ubi aspexeris, velut in quadam scena, ac multiplici, pro personarum varietate, fabula, alium quidem ex seruo dominum prodire, alium autem ex diuite pauperem fieri: contrà alium ex paupere satrapam, aut regem: rursus alium
 amicum huius, alium inimicum: alium etiam exulem esse. Nam hoc certè vel grauissimum est, quòd licet fortuna ipsa testetur sese in humanis rebus ludere, fateaturque nihil illarum certum ac stabile esse, nihilò minùs tamen quotidie ista aspicientes, & diuitias experunt, & potentiam: ac pleni obambulant omnes earum rerum spe, quarum euentus nunquam sequatur. Quod autem videlicet dixi, quòd ei ridere ad hæc quæ alibi geruntur, licet, atque animum oblectare,
 illud tibi iam exponam. Quomodo enim non ridiculi sint diuites ipsi, qui & purpuras suas spectandas exhibent, & digitorum annulos ostentant, & omnino multas præ se ferunt ineptias? Quod autem omnium absurdissimum est, etiam obuios aliena voce salutant, & hoc quasi magno aliquo contentos esse volunt, si solum ipsos aspexerint. Quidam verò fastuosiores adorari etiam cupiunt, non à longè, neque ut
 Persis mos est, sed necesse est proprius accedentem, & sese incuruantem, animo à longè demisso & humiliato, illiusque affectu etiam corporis similitudine declarato, pectus aut dexte-

Quæ animum sapiens labefactare possint.

Hypotyposis diuitem fastuosorum.

ram deosculari: quod sanè beatum atque spectabile videtur etiam iis qui honorem hunc nunquam assequuntur. Ille verò stat in longum tempus seipsum præbens decipiendum. Vbi & hanc illorum laudo inhumanitatem, quòd neque ore nos approbant, aut compellant. Cæterum his multò ridiculi magis sunt ipsi sectantes, atque obseruantes, qui de media nocte surgentes circuncursant totam ciuitatem, & à seruis exclusi foribus, canes, & adulatores, & id genus alia audire sustinent. Prima verò huius tam acerbæ circuitionis, ipsis onerosa illa, atque multorum malorum causa, cœna est: in qua quidem illi, qui multa ingurgitantes: quàm multa autem potantes, quàm multa etiam, quæ proloqui non decet, reprehendentes postremò, aut ægrè serentes discedunt: & vel ipsam criminantur cœnam, vel contumeliam aut sorditiem accusant! Pleni autem & angustati sunt vomentibus ipsis, & circa vtilissima quæque prostibula depugnantibus. Et complures ipsorum in multum diem decumbentes, circumeundi causam medicis præbent. Quidam enim (id quod absurdissimum est) neque ægrotando quiescunt, aut otium ducunt. ~~Et, go verò multo adulatores ipsos magis perditos, esse, quàm quibus adulantur, existimo, & pro-~~ ~~pemodum auctores illis existere superbæ ac fastus istius.~~ Nam cum illorum opulentiam & rerum omnium abundantiam admirantur, aurum laudibus extollunt, vestibula manè complent, & accedentes ipsos quasi dominos appellant: quid quæso etiam illos cogitare consentaneum est? Quòd si verò communi decreto vel paululùm modò abstinerent ab hac voluntaria seruitute, an non putas è diuerso ipsos diuites ad fores pauperum atque mendicorum venturos esse, vltro rogantes ne ignobilem atque obscuram, & quasi absque teste latentem ipsorum felicitatem relinquerent, nè paterentur ut inutilem, & ab omni vñu remotam & mensarum pulchritudinem, & domorum magnitudinem perire? Neque enim sic ipsas diuitias amant, ut propter diuitias beatos atque felices sese existimari. ~~Atque ita sanè res habet, ut nulla sit vilitas possidenti, neque pulcherrum adium, neque auri, neque eboris, nisi qui illa admiretur.~~ Oportebat igitur talis aliqua via diminuere ipsorum existimationem, & extenuare potentiam, obiciendo, & quasi propugnaculum aliquod opponendo diuitiis, despicientiam istam atque contemptum: nunc verò colendo contrà & obseruando, ad stultitiam atque amentiam illos adducunt: atque homines quidem indoctos, & ignorantiam manifestè confitentes, huiusmodi fastitare, tolerabiliùs meritò existimetur: at verò eos qui philosophari quoque se simulant, multò etiam ineptiora his, magisque ridicula facere, illud tandem omnium grauissimum est. Quomodo enim me putas animo affectum esse, quoties video istorum aliquem, maxime eorum qui ætate prouecti sunt, adulatorum turbis immisceri: & illorum

Diuites cur diuitias amant.

aliquem, qui honores gerunt, satellitum modo deducere atque sectari: deinde & cum iis qui ad cenam vocare solent, colloquia serere, insigniorem autem, magisque conspicuum ceteris ob ornatum & habitum esse: Quod vel maxime indignari soleo, quod non itidem personam ac habitum mutant, cum utique quod ad cetera attinet, eodem modo fabulam agant. Nam quae in conuiuio operantur, cui quaso adulatorum illa comparabimus? An non replentur cibo, multo quam ceteri minore modestia? An non inebriantur magis quam alii manifeste: à conuiuio autem surgunt omnium ultimi: deinde & plura aliis auferre secum volunt: si qui verò ipsorum urbaniores paulo sunt, saepenumero etiam cantare incipiunt? Atque haec quidem pro ridiculis ille cenabat. Praecipue verò etiam eorum mentionem faciebat, qui pacta mercede philosophantur, virtutemque ipsam venalem tanquam de foro proponunt. Ergastula igitur, & cauponas illorum seholas vocabat. Cenabat enim eum qui diuitias cōtemnere alios docere vellet, principio seipsum lucris & quaestu superiorem gerere debere: quoniam & ipse reuera talia agebat, non solum gratis conuersando ac differendo cum volentibus, sed & indigentibus necessaria subministrando, omnemque omnino diuitiarum abundantiam contemnendo. Ac tantum aberat ab expetendo ea quae ad ipsum nihil spectabant, ut ne suarum quidem rerum, quae illi interim corrumpebantur, eorum aliquam gereret, ut qui & agrum quem non procul ab vrbe habebat, iam annis ne inuifere quidem dignatus fuerit. Quin & principio neque suum esse illum constituerebat, illud opinor, distinguens, ac disputans, quod natura quidem istarum rerum nullius domini sumus, lege autem & per successionem usum earum in tempus incertum acquirentes, temporanei seu momentanei possessores habemur: ac posteaquam terminus ille constitutus praetierit, tunc rursus alius easdem à nobis accipies, nomine illo fruitur. Non parua autem etiam illa praebet imitari volentibus exempla, victus scilicet frugalitas, exercitiorum iustus modus, personae ipsius venerabilitas, & vestitus mediocritas, & super omnia haec aptum ad omnia mentis attemperamentum, morumque facilitas. Monebat etiam eos qui cum eo versabantur, ne cunctarent bene agere. ~~tur aut in certos dies extraherent bene aliquid facere, id quod multi solerent, praesinientes sibi velut diem aliquam constitutam, aut festiuitates sacrorum, aut solennes conuentus, tanquam ab illis auspiciaturi mendacia vitare, & conuenientia facere.~~ Volebat enim liberum, & ab omni cunctatione remorum esse illum ad honesta impulsam, ac mentis impetum. Manifesto autem apparerebat quod & tales philosophos damnabat, qui virtutis meditationem eam putabant, si multis necessitatibus atque laboribus adolescentes resistere, exercitatione ac usu assuefecissent. Atque ob id multi ligare atque vincire se iuebant, alii autem flagellis verberabant. Qui verò elegantiores paulo erant, etiam ferro superficiem corporis radebant. Putabat enim ille multo prius in

animis duritiem istam & firmitatem contra dolores ac perturbationes parandam esse. Et qui optimè instituere atque erudire homines vellet, partim animi, partim corporis, partim etiam etatis, & prioris educationis rationem atque obseruationem quandam habere debere, ut ne ea quae vires excederent, imponendo, reprehensionem incurreret. Multos itaque & mortuos ex eo esse dicebat, dum praeter rationem ita supra vires intenderentur. Vnum autem etiam ipse vidi, qui cum iam ea apud illos mala degustasset, quamprimum veros sermones, veramque doctrinam audiuit, irreuocabili cursu aufugiens inde, ad ipsum peruenit, videbaturque multo quam antea quietiore animo esse. Iam verò digrediens ab istis, aliorum rursus hominum mentionem faciebat: persequendo verbis & eos qui in vrbe fiunt tumultus, & quo pacto alii ab aliis impelluntur. Praeterea & Theatra, & Circum, & equestres statuas, & equorum ipsorum nomina, deque iis ipsis in angiportis colloquia. Multa enim reuera equorum passim ibi infania est. Iam & multos eorum qui pro studiosis ac granibus habentur, reprehendebat. Post haec autem quasi alteram fabulae partem attingebat, notando ea quae circa funera mortuorum & testamenta agitantur, hoc addens, quod vnam hanc vocem, Romanorum pueri per omnem aetatem circa testamentis usurpatur, qua petunt ne à sua veritate depellantur. Illa verò etiam interea cum ab eo dicerentur, risu prosequi coactus sum, quod & secum sepe liri ignoratiā suam velle eos aiebat, & stultitiā suam aperte scripto etiam testari, dum aliis vestes quibus in vita pretiosioribus usi sunt, comburere eodem rogo secum mandant: alii autem & seruos certos ad sepulchra adstare. Rursus alii cippos siue columnas quoque coronari ferris praecipunt, stolidi videlicet etiam in ipsa morte manentes. Coniecturam igitur inde fieri volebant, inquit, quid in vita ab illis actum sit, quando talia de iis quae post mortem secutura sint, testamentis mandant. Hos enim illos esse, qui pretiosa ac chara obsonia emere solent, vinumque in conuiuio cum plausu & odoribus effundunt: qui media etiam hyeme opplentur rosas, raritatemque illarum & intempestiuum amant: illud autem quod suo tempore & secundum naturam fit, pro vili & abiecto fastidiunt. Hos illos esse, qui & vnguenta bibunt: quo nomine vel maxime eos carpebat, quod ne uti quidem cupiditatibus scirent, sed & in hisce peccarent, finesque earum confunderent, vndique permittentes voluptatibus animum proterendum, & conculcandum, & hoc quod in Tragediis atque Comediis dicitur, ~~Iam & praeter casam incitati.~~ Solēcismum igitur vocabat hoc genus voluptatum. Ceterum ex eadem sententia etiam illa dicebat, prorsus Momi illius verba imitatus. Ut enim ille reprehendebat tauri artificem deum, qui non praeposisset oculis cornua: ita scilicet & ipse accusabat eos qui coronas gestabant, quod locum ubi eas adhibere deberent, nescirent. Nam si afflatu atque odore

De frugalitate & vitae modestia.

De stultitia circa testamentis.

In voluptuarios.

Sic Eras. in prou. Itaque se, ne praeter casam.

Non cunctandū esse autem eos qui cum eo versabantur, ne cunctarent bene agere.

in suis temporibus sollemnibus quibus bene agere solent.

Contra apothecian.

Deo ipse sit.

In gulosos.

Quamordi-
gitorum vo-
luptas.

In molles.

odore, inquit, violarum, rosarumque; delectantur, sub nasum eos potissimum coronari oportebat, iuxta ipsam, quam proximè fieri potest, respirationem, ut quamplurimum inde voluptatis attraherent. Eodem modo illos irridebat, qui miram quandam diligentiam in apparandis cœnis adhibent, dum liquamentorum varietatem, & bellariorum curiosam atque immodicam compositionem sectantur. Nam rursus & hos dicebat brevis ac modico tempore duraturæ voluptatis amore multa negotia sustinere. Indicabat autem, quatuor illos digitorum causa totum hunc suscipere laborem solere. Tot enim digitorum mensuram æquat vel longissimum hominis guttur. Nam neque antea quam eorum quæ tam charo emuntur, quicquam ederunt, ullam voluptatē eos capere: nec rursus postea quam illa deuorata atque absumpta sunt, suauiore cæteris illam quæ sit ex tam preciosis & charis istis, repletionem reddi. Restare igitur ut illam quæ velut in 20
transcursu percipitur, voluptatē, tam grandi pecuniā merentur. Consentanea autem ipsis dicebat accidere ob inertiam atque imperitiā istam, quod veriores illas voluptates ignorarent, quas omnes Philosophia suppeditat & quasi subministrat iis qui laborare volūt. Cæterum de iis quæ in balneis aguntur, multa sanè commemorabat, & de multitudine prosequentium, & de contumeliis, & de iis qui seruis impositi gestarentur, ac tantum non offerrentur. Vnum autem maximè 30
ac præter cætera odisse verbum visus est, frequēs autem in ciuitate hoc est, & in balneis propemodum familiare ac patrium. Prætereuntes enim quosdam ex servis clamare oportet & admonere ut pedibus prospiciant, si quid extantius paulo, aut cauum subituri sint, atque ita commonefacere eos, (id quod absurdissimum est) quod scilicet meminerint ire sese. Graue igitur atque intolerandum putabatur esse, si, cum ederent, alieno ore non indigerent, aut manibus: neque cum au- 40
dirent, aliorum auribus vterentur: oculis autem aliorum, valentes ac sani, ad prospiciendum opus haberēt, ac sustinerent voces audire, quæ miseris hominibus & exaratis cōuenirent. Hæc enim ipsa accidere illis in foro, & medio die, & hoc ciuitatem atque temp. ipsis velut humeris suis sustinentibus. Hæc atque huiusmodi multa alia verbis persecutus, dicendi finē fecit. Ego verò hucusque cum admiratione ac veluti stupescens auscultabam illum, metuens ne conticesceret. Vbi verò hic loqui desit, illud nimirum quod Phæacibus olim accidit, ego quoque passus sum. Longo enim tempore ad ipsum aspiciens quasi delinicus atque permissus, deinde multa confusione atque vertigine correptus, partim sudore manebam, partim loquē volens, desistebam viribus, ac 50
seruē inhibebam: ipsaq; vox deficiebat me, neque lingua iam amplius officio seruiebat suo: postremo præ dubio atque inopia agendi lacrymabar. Neque enim summam duntaxat cutem perstrinxerat, aut fortuito aliquo leuisque ictu oratio illa tetigerat me, sed altius, & omnino ad vitium usque plaga hæc peruenierat: ac certò admodum sciēque librato, iactu emissa oratio, ipsum, si ita di-

cendum est, animum intercidit. Si enim decet nonnihil & me iam philosophicos attingere sermones, ita equidem de hisce existimo: Videtur Animus homini animus hominis solertis & ingeniosi admodum similis esse scopo alicui tenero ac molli. Sagittarii autem in hac vita multi, qui plenas quidem pharetras variis atque omnis generis orationibus habent: cæterum non omnes certò iaculantur, ac destinata feriunt, sed alii ipsorum neruū nimium intento, vehementiori impetu quam satis est, telum emittunt: & apprehendunt quidem etiam isti viam, sagittæ autem ipsorum in scopo non manent, sed præ vehementia ictus penetrantes ac transuolantes, pertusum modò atque hiantem vulnere animum relinquere solent. Rursus aliis diuerso huic pacto euenit. Nā præ imbecillitate virium, & quòd laxiore neruo iaculantur, sagittæ ipsis ad scopum vsq; non perueniunt, sed soluto impetu, sæpenumero in medio cursu deficiunt ac decidunt. Quò si verò interdum etiam scopum contingunt, summum illum quidem & in superficie tantum perstringunt, altiore autem plagam nequaquam infligunt: neque enim valido impulsu atque impetu chrisse fuerunt. At qui bonus iaculator est, atque huic nostro similis, principiò quidem diligenter circumspiciet scopum, ne nimis mollis, neve nimis solidus, & transmittendo telo durior sit. Sunt enim & scopi quidam qui omnino ne vulnerari quidem possunt. Vbi autem hæc omnia perspecta habet, tum demum tincta atque infecta sagitta, non venio, quemadmodum Seycharū sagittæ tinguntur, neque resina, perinde ut Curotum, sed sensim mordicante pariter & dulci pharmaco inundata verò iaculari solet. Illud autem quod iactum est, bene adeò, & pro modo suo satis fortiter impulsū, eoque penetrans ut iam transiturum esse videatur, citra tamen desinat, & manet pariter, & multum medicamento illius de se emittit, quod videlicet dispersum, totum circumquaq; animū ambit & complectitur: atque hoc illud est, quo & oblectantur, & cur lacrymas inter audiendum emittunt. Quod & mihi accidit, paulatim ac tacite medicamento illo animum mihi obeunte. Succurrebat igitur mihi Homericum illud ipsum dicere: 60
Sic iace, si qua viris per te noua lux oriarur. Quemadmodum enim qui Phrygiam tibi audiunt, non omnes insaniant, sed quotquot ipsorum à Rheæ corripuntur, atque ii audito carmine, prioris affectus ac perturbationis reminiscuntur: ita & qui philosophos audiunt, non omnes attoniti ac saucii abeunt: sed illi solum, quibus quasi fomēs aliquis philosophiz cognatus, iā antea natura infusus atque innatus fuit. L v c. Quam grauiā & admiratione digna, atque adeò diuina, o amice, verbis cōmemorasti! Multaq; reuera ambrosia & loto saturatus, me nō aduertēte fuisti. Quare & interim dum tu ista dicis, nescio quid animo meo accidit, & nunc deficiente atque tacente te, mœrore afficior. Ac ut tuo videlicet exemplo dicā quoque, saucius sum. Neque verò mireris: nosti enim quod & illi qui à canibus rabiosis mordentur, non ipsi solum rabie corripuntur, sed & si quos alios ipsi in-

ea insania eodem illo modo afficiunt ac ledunt, etiam illos mente deiici, atq; in furorem verti solere. Nam simul cum morsu etiam affectionis istius quiddam in alium transfertur, ac morbus ille fecunditate quadam subinde alios, atque alios de se procreat, fitque insaniæ istius omnino multiplex successio. P H I L. Itaq; etiam ipse no-

bis iam amare confiteris? L V C. Prorsus igitur, tēque iam etiam oro, ut communem aliquam medicinā nobis excogites atq; inuenias. P H I L. Ergo Telephi illud necesse erit facere. L V C. Quódnā illud dicis? P H I L. Ut ad eum à quo vulnerati sumus, redeamus, & ab illo medicinam petamus.

IVDICIVM VOCALIVM,

Martino Bolero Interprete.

ARGVMENTVM.

Est autem lusus valde festiuius atque elegans, ad exemplum iudicialis actionis compositus: queritur enim ὄγμω de vi et iniuria τῶν, quod ab eo pluribus dictionibus spoliatur, & quasi de sua possessione deiiciatur. Exordio benevolentiam capiat simulatione modestiæ, & excusando necessitatem suam. Deinde per translationem ad δῖον venit, nullam literarum suo loco & ordine mouen-

dam esse. Hinc iudicibus admonitis ut pro officio suo agant, & ceterarum ordinem atque dignitatem cuiusque conseruent: narratiunculam subiungit, quæ confirmationem causæ continet. Hanc postea longa primū enumeratione aliorum damnorum eidem sibi illatorū amplificat: deinde etiā collatione modestiæ suæ & illius petulantia tum erga se tū erga ceteros etiā homines, quā idem etiā hominibus iniisum ac detestabile sit, docet.

IMPERANTE ARISTARCHO PHALE-

reo septima Octobris actionem instituit ὄγμω aduersus τῶν, constitutis iudicibus septem vocalibus, de vi & rapina, spoliari se dicens omnibus illis vocalibus quæ duplici τῶν proferri solent.

HACTENVS quidem, o iudices Vocales, non admodum graui iniuria affectus ab hoc τῶν, quod meis rebus abutebatur, & inde auferebat vnde minimè conueniebat, quod quidem damnum non grauius tuli: nonnulla etiam quæ dicebantur, audiuisse me dissimulabā, propter modestiā, quā vos ipsi nostis me seruare cum erga vos, tum erga alias syllabas: postquam verò ad tantam auaritiā & amentiam peruenit, ut non modò non sit contentum iis quæ ego sæpe dissimulaui, verum iam maiorem vim inferat, ipsa me necessitas cogit ut accusem ipsum apud vos, qui vtrunq; nostrū nouistis. Non autem exiguus metus propter istam miseriam me inuasit. Nam cum prioribus iniuriis maiores semper addat, prorsus me è domestica sede expellet, ita ut parum iam absit, dū ego ista dissimulo, quin ne inter literas quidem amplius numerer, & in simili quodam verser me tu. Est itaque æquum non modò vos iudices, sed omnes etiam reliquas literas huius doli curam gerere. Nam si ut libet: unicuique licebit è suo ordine in alium violentè irrumperè, idq; vos, sine quibus nihil omnino scribitur, permiseritis, non video quomodo sua quique ordines iura, iuxta quæ à principio constituti sunt, tuebuntur. Sed non existimo vos vnquam ad tantam incuriam vel negligentiam peruenturos, ut ea feratis, quæ cum æquo & iure pugnant. Et ut vos certamen omiseritis, tamen mihi, qui iniuria affectus sum, negligendum non erit. Atque vtinam aliarum quoque literarum audacia ab initio statim cum cœperunt contra leges delinquere, es-

set repressa: neque enim litigaret ad hunc vsque diem λῆμδα cum ῥῶ, disceptans de voce κλῆρες & κεφαλαγῆ. Neq; etiā τῶ γῆμω esset cū κῆπῳ certamen, neq; tam sæpe ad manus venissent in fullonia, de dictionibus γῆμῶ & κῆπῳ disceptantes. Quin cessasset etiā hoc γῆμω cum λῆμδα contendere, dictionem μῶς illi surripienti, imò suffuranti. Adeoque reliquæ item literæ quicquid seditiones mouere cōtra leges. Est enim pulchrum vnāquāq; literam in eo ordine quem primū sortita est, manere: transcendere verò eò quò non oportet, eius est qui ius & æquū soluit. Et qui primus vobis has leges finxit & formauit, siue Cadmus fuerit ille insularis, siue Palamedes Nauplii filius, (quantquam nonnulli hanc prudentiam Simonidi tribuant) non ordinem tantum, per quem sua quibusque literis præsentia dignitas firmiter permanet, desinierunt, videlicet quæ debeat esse prima, quæ secunda: sed qualitates etiam & virtutes quas habent singulæ nostrum, constituerunt. Et vos quidem, o iudices, honore affecerunt præcipuo, propterea quòd vestro Marte potestis sonum efficere. Semiuiocales verò secundo loco dignati sunt, eò quòd sine vestro accessu exaudiri nequeunt. Ex omnibus etiam literis, quibusdam omnibus postremum locum decreuerunt, mutis scilicet, & voce carentibus. Has itaque leges per vos Vocales conseruari decet. Hoc verò τῶν, (neq; enim possum ipsum turpiori nomine appellare, quā quo nominari solet) per Deos, nisi dux, quædam bonæ ex vobis, & aspectu decenti, ἀλπε sci licet, & ὁ ἄλδρ, se illi coniunxissent, ne audiretur quidem solum. Hoc inquam mihi maiorem vim quā vllæ vnquam literæ, inferre ausum

sum est. Nam nominibus & verbis patriis me ex-
trudere, præterea ex ipsis etiam cōiunctionibus
& præpositionibus expellere tētat, adeo ut istam
immodicam auaritiam porro ferre nequeam.
Verum iam tempus est dicere unde & à quibus
res initium sumpserit. Peregrinabar aliquādo in
Cybelo, (id oppidulum est non iniucundum, co-
lonia, sicuti fertur, Atheniensium, adducebam
verò mecum fortissimum ῥῶ ex vicinis meis o-
ptimum. Diuertebam verò ad comicum quen-
dam poetam, huic nomen erat Lyfimacho: & à
maioribus, quātum apparebat, genere erat Bœo-
tius, sed tamen de se dici volebat quod in me-
dia Attica natus esset. Apud hunc hospitem ego
huius ταῦ auaritiam depræhendi. Equidem cum
hactenus paucis quibusdam manus intulisset, di-
cendo *τετάρκων*, priuās me meis cognatis, exi-
stimabam eam esse consuetudinem literarū, quæ
vnā mecum essent educatæ. Præterea cum *τί-
μορον* & similes quasdam voces mihi detraxisset, 20
diceretque eas esse suas, audiebam patienter, nec
vehementer admodum me ea res mordebat: ve-
rū cum ab eis initium sumpsisset, atque postea
ausum esset etiam dicere *κατ' ἰτόρον* & *κάτ' ἔμμα*,
& *πίττα*, déinceps abiecit omni pudore *βασι-
λειαν* quoque nominare: haud leuiter sum com-
motus, & ira accensus, timens ne quis temporis
successu etiam *σῦκα*, *τῦκα* appelleret. Oro autem vos
per Iouem, ut mihi indignanti, & iusta ira com-
moto, præterea omni ope & auxilio destituto, i-
gnoscat. Neque enim paruum hoc, aut leue est
periculum in quo versor, cum præterquam quod
assuetis & familiaribus literis me spoliavit, etiā
κίσαρον, id est picam, auem meam loquacissimam,
ex medio sinu, ut dici solet, abreptam, *κίττα* ap-
pellauit. Quin & *φάσαρον*, id est palumbum, vnā
cum *νίκαυς*, id est anatibus, & *κοαύφοις*, id est, me-
rulis, abstulerat, interdicente Aristarcho. Eripuit
etiam non paucas apes. In Atticam verò veniēs,
ex media illa regione *ὑμητῶν* præter ius rapuit, 40
idque vobis ipsis & aliis quibusdam syllabis vi-
dentibus. Verū quid ego ista commemoro,
cum me tota Thessalia expulerit, velitque eam
Thettaliam dicere? Toto in supermari sum exclu-
sus. Neque à betis hortensibus sibi temperat, ut
iam, quod dici solet, ne paxillus quidem mihi re-
liquus sit. Quod verò litera sim quæ nulli nocere
studeam, vos ipsi mihi testes estis: neque enim
vnquā accusaui literam *ῖτα*, quæ mihi *σμέραγον*
abstulit, & totam *σμέραν* surripuit. Nec ipso etiā 50
ῖτα omnia fœdera & pacta rumpenti, litem inten-
di, ipso etiam Thucydide opem illi ferente. Ete-
nim vicino meo ῖτα venia danda, quod morbo
affectum sit, & meas apud se *μυρρίνας*, id est myr-

Alludit ad
di&iones
βέλαρα,
σεῦτλον,
πίττα & *αλ*.

Alludit ad
κίσαρον
& *κορρίν*.

tus, plantarit, & quod melancholiæ malo labo-
rans me in faciem percussit. Et talis quidem
litera sum ego. Hoc verò ταῦ quā sit naturā
violentum aduersus reliquas omnes literas, &
quā à nullis omnino abstinerit, cōsideremus:
Sed & *δέλτα* & *βῆτα* & *ῖτα*, & propè omnia lite-
rarum elementa iniuria affecit. Accerere mihi læ-
sas literas. Auditis, Vocales iudices, ipsum *δέλτα*
dicere: Surripuit mihi meam *ἐντελέχεια*, pro qua
vult ut dicatur *ἐντελέχεια*: quod sanè contrarium
est omnibus legibus. Auditis vociferari *βῆτα*, & Alludit ad
capiti capillos euellere, eò quod priuatum est cu-
cumbita. Auditis ipsum etiam *ῖτα* suis vocibus
συνέξω & *συνάξω* spoliatum esse, adeo ut ne *γέρ*
ρη quidem, id est mutire, illi porro liceat. Quis
ista quæso ferat? aut quæ pœna satis magna erit
tam scelesto? Verū hoc non tantum cognatū
sibi elementorū genus lædit, sed iam ad homines
etiam iidem moribus se contulit. Neque enim
permittit ut rectā ferantur linguis. Imò verò Iu-
dices: interim enim res humanæ rursus me ad-
monuerunt *γλώσσης*, id est linguæ: nam expulsū
me hac quoque parte, *γλώσσαν* facit *γλώτταν*. O
reuera linguæ perniciosus morbus ταῦ. Verū
rursus me conferam ad illud quod cœperam,
atque homines defendam in iis in quibus aduer-
sus eos delinquit. Nam conatur illorum voces
quibusdam vinculis constringere & discerpere,
ira ut si quis pulchrum quidpiam videns, id *κα-
λόν* appellare velit, hoc ταῦ statim irruens *ταλόν*
ipsum dicere cogit: adeo cupit in omnibus præsi-
dentiā obtinere. Rursus alius quispiam dicit,
πρί κλήματι & c., id est, de palmite: hoc verò (est e-
nim re vera *τλήμων*, id est, miserum) *τλήμα* facit,
quod erat *κλήμα*. Et quidem nō plebeios tantum
homines iniuria afficit, sed iam etiam magno ili-
li regi cui fama est ipsam terram & mare cessis-
se, atq; naturas suas reliquisse, insidias tendit, &
ex ipso, cum *κῦρ* sit, *τῦρ* quendam efficit. At-
que in hunc modum vocem hominum lædit.
Quomodo verò re ipsa & opere eosdem lædat,
audite. Plorant homines, atq; suæ fortunæ vices
descent, atque ipsum sæpe Cadmum execrantur,
quod ταῦ in literarum genus induxerit: aiunt e-
nim Tyrannos eius literæ corpus secutos, atque
figuram imitatos, postea simili figura ligna fabri-
casse, in quibus homines suspendant: atq; ex hoc
huic tam perniciosæ fabricæ pelsimum nomen
obuenisse. Propter ista omnia quot mortibus i-
psum ταῦ dignum esse iudicatis? Ego quidē exi-
stimo merito hoc solum ad suppliciū ipsius ταῦ
relinqui, ut pœnam in sua illa figura sustineat,
propterea quod crux ab ipso fabricata est, & ab
eo nomen illi homines imposuerunt.

Crucis sup-
plicium.

TIM

TIMON, SIVE

Misanthropos,

Erasmo Roterodamo Interprete.

ORNATISSIMO IVRIS

VTRIVSQUE DOCTORI THO-

MAE RVTHALLO SECRETARIO REGIO,

POST EPISCOPO DVNELMENSI, ERAS-

MVS ROTERODAMVS S P D.

VIDE quantum audaciæ mihi suppeditet singularis quædam ingenij tui morumque facilitas, humanissime Ruthalle: qui cum neutquam ignorem te inter Aulicos primores, vel autoritate, vel gratia, vel splendore, vel eruditione præcipuum esse, tamen non verear meas nugæ rudes adhuc, vixq; è prima scheda repurgatas, ad tuam excellentiam mittere. Sed quid facerem? Iam urgebat nauita, ventos & æstus nulli seruire clamitans. Itaq; ne nihil mei apud hominē tam nostri studiosum relinquerem, id quod tum fortē erat in manibus, Misanthropum misi, nimirum ad virum vnum omnium Philanthropotaton. Is est Luciani dialogus, quo vix alius lectu vel utilior, vel iucundior: versus quidem ille iam pridem ab alio nescio quos: sed ita versus, ut interpres hoc modo demonstrare voluisse videatur, se senèque Cræcè scire, neque Latine: nec temerè adeò quis suspicetur eum interpretem subornatum esse ab ijs qui Luciano malè volunt. Tu nostram hanc audaciam boni consules, & Erasmus in eorum numero pones, qui tui sunt amantiissimi. Vale, Londini Anno M. D. IIII.

ARGVMENTVM.

Hoc dialogo de diuitijs tractatur, quis scilicet verus diuitiarum vsus sit, & quomodo retineantur, quibus potissimum obueniant, & quales reddant possessores. Occasio dialogi à persona Timonis sumpta est, quem Athenienses, quod inhumanus planè esset, hominumq; congressus ac societatem vitaret, imò etiam publicis malis gauderet, *μωδρ-δπανος* appellarunt: cuius mortui quoq; sepulchrum (ut scribit Suidas) inaccessum & inuium factum fuit, cum mare, tanquam ipsum quoque perosum illius inhumanitatē, inundatione eam terræ partē ubi sepultus erat, à reliqua abstractam seclusisset. In quo & tale epitaphium inscriptum fuisse fertur,

Hic iaceo, vita miseraque inopiq; solutus,

Nomen ne quæras, sed malè tute peri.

Huic igitur Timoni similes reddi & diuites, videtur intelligere velle Lucianus, utpote quos diuitiæ & fastuosos, & insolentes, & planè barbaros efficere consueuerunt. Fingit autem ab initio diuitē fuisse, sed ob liberalitatem, et quod absq; iudicio in quosuis benignus esset, ad paupertatē redactū esse. Quam rem cum Iupiter ex ipsius querela, qua cum illo exposulando, in hominum malitiam & ingratitude à principio inuehitur, cognouisset, misertus illius, eò quod & in deos pius fuerat, & multa illis sacra peregerat, diuitē denuò facere statuit, ac Plutum cum thesauro ad ipsum mittit. Qui principio ire detrectat, ostendens illum sua culpa pauperem factum esse, & cum talibus hominibus

minimè perdurare se posse, atq; aequè odisse eos, ut sordidos atq; auaros illos qui nunquam omnino se vitant. Mediocritate enim utēdi se gaudere. Atq; hic locus vsus diuitiarū, & quomodo conseruari eadem debeant, docet. Deinde cum Iupiter in sententia persisteret, atque ita Plutus ducente Mercurio ad Timonē proficisceretur, inter eundum fingitur claudicare: ibi, interrogante Mercurio, causam eius reddit, quod quoties à Ioue mittatur, tardè incedat, neq; videat quorsum eat, neq; norit ad quos eat: quoties autem à Dite mittatur, etiam altum esse. Quo figmento significare videtur, improbos ac malos semper melioribus successibus frui: probos autem, & à Ioue dilectos, aut nunquā, aut tardè in hac vita felices ac diuites fieri. Postremò interrogatus à Mercurio, cur deformis ac pallidus, tantoperè ametur ab hominibus, respondet, inscitia ac cecitate illorū hoc fieri. Atq; ibi cum hos, tum alios effectus suos exponit: quæ omnia postremò actione, & quasi ipsa re cūprobantur, dum Timonem ab initio Plutū reijcere atq; auersari fingit, utpote ex paupertate modestū ac temperantē iam factum, & agnoscētem superiora mala, in quæ ex diuitiarum copia inciderat. Mox eundem acceptum cum summa cura asseruare, tumidūque & insolentem omnes alios homines vitare atque contemnere. Additis ad finem etiā adulatoribus, scurris, assentatoribus, sycophantibus, sumi vēditoribus, & id genus alijs, qui ut corpus umbra, sic ipsi diuitias atque fortunam comitantur.

O IVPITER Philie, hospitalis, sodalitie, domestice, fulgurator, iusiurandice, nubico ge, grandistrepe, & si quod aliud tibi cognomen attoniti Poetę tribuunt, maximę quę hęrent in versu: nam tum il-
 lis tu multinominis factus, carminis ruinam ful-
 cis, metrique exples hiatum. Vbi tibi nunc ma-
 gnicrepum fulgur, graui fremum tonitru? Vbi ar- 10
 dens, candens, ac terrificum fulmen? Nam hęc
 omnia iam palam apparet nugas esse, fumum-
 que poeticum, nec omnino quicquam pręter no-
 minum strepitum. Sed decantata illa tua arma
 eminus ferientia expromptęque, nescio quomo-
 do penitus extincta sunt, frigentęque adeo, vt ne
 minimam quidem scintillulam iracundię aduer-
 sus nocentes reliquam obtineant. Itaque citiüs
 quicuis ex his qui peieraturi sunt, extinctum elly-
 chnium metuerit, quę flammam fulminis eun- 20
 cta necantis: vsque adeo titionem quępiam in
 sese vibrare te putant, vt incendium aut fumum
 ab illo proficiscens, nihil quicquam formident,
 verum hoc solum vulneris inferri posse iudicet,
 vt fuligine compleantur. Quibus rebus factum
 est vt iam Salmoneus tibi sit ausus etiam obto-
 nare, neque id admodum ab re, quippe aduersus
 louem vsque adeo ita frigidum, vir ad facinora
 feruidus, audacięque tumidus. Quid ni enim fa-
 ciat, vbi tu pęrinde ac sub mędragora stertis, qui 30
 neque peierantes exaudias, neque eorum qui fla-
 gitia committunt, respectum agas? Cęcitate au-
 tem lippitudine, & hallucinatis ad ea quę fiunt,
 auresque iam tibi obsurduerunt instar horum
 qui ætate defecti sunt: quando quidem quum iu-
 uenis adhuc esses, ac rıque animo, vehemęnsque
 ad iracundiam, permulta in homines maleficos
 ac violentos faciebas: neque tum vnquam tibi
 cum illis erant inducię: sed perpetuę fulmen e-
 rat in negotio, perpetuę obuibrabatur ægis, ob- 40
 stridebat tonitru, fulgur continenter iaculorum
 in morem densissimę ex edito loco deuolantium
 torquebatur. Terrę quassationes cribri instar
 frequentes: ad hęc nix cumulati, neque non
 grandio saxorum in morem: atque vt tecum gran-
 dius loquar, imbręque rapidi & violenti, ac flu-
 men quotidie exundans. Hinc tantum repente
 Deucalionis ætate naufragium ortum est, vt om-
 nibus sub aqua demeris, vix vnica scaphula
 seruaretur, quę in montę Lycorem appulit, hu- 50
 mani generis quasi scintillulas quasdam seruans,
 vnde sceleratius etiam genus in posterum pro-
 pagaretur. Nimirum igitur dignum socordia
 pręmium ab illis reportas, quum iam nec sacra
 faciat tibi quisquam, nec coronas offerat, nisi si
 quis obiter in Olympicis: ac ita ne is quidem
 rem admodum frugiferam facere videatur, sed
 priscum quendam ritum magis referre: ac pe-
 nę Saturnum, o deorum generosissime, te red-
 dunt, magistratu abdicantes. Omitto loqui, quo-
 ties iam templum tuum sacrilegio compilarint, 60
 quum tibi etiam ipsi in Olympicis manus ad-
 moliti sunt. Atque interea tu altifremus ille pi-
 gitabaris vel excitare canes, vel vicinos aduoca-

re, vt auxilio accurrentes illos comprehende-
 rent, quum etiamdum ad fugam adornarentur.
 Sed egregius ille Gigantumque extinctor, & Ti-
 tanum victor, sedebas, quum tibi cęsaries ab illis
 circumtonderetur, decem cubitale fulmen dexte-
 ra tenens. Horum igitur, o pręclare, quis tan-
 dem erit finis, quę tu adeo securę despicis? Aut
 quando de tantis maleficiis penas sumes? Quot
 Phaethontes aut Deucaliones satis idonei sint
 ad expiandum tam inexhaustam morum iniqui-
 tatem? Etenim vt de communibus fileam, de
 iis quę mihi acciderunt dicam: quum tam mul-
 tos Athenienses in sublime euexerim, ex pau-
 perrimis diuites reddiderim, cunctisquę quot-
 quot opus haberent, suppeditarim, imo seniel v-
 niuersas opes in amicos iuuandos effuderim: si-
 mul atque his rebus ad inopiam deueni, iam ne
 agnoscor quidem ab illis, nec aspicere dignan-
 tur me, qui dudum reuerabantur, adorabant,
 meoque de nutu pendebant. Quod si quando
 per viam ingrediens, fortę fortuna in eorum
 quępiam incidero, pęrinde vt euersam homi-
 nis iam olim defuncti statuam, ac temporis lon-
 gitudine collapsam prętereunt, quasi ne norint
 quidem. Porro alii procul conspecto me, ali-
 o sese detorquent, existimantes sese inauspicatum,
 abominandumque visuros spectaculum, quem
 non ita pridem seruatorem, & adiutorem suum
 esse prędicabant. Itaque prementibus malis ad
 extrema redactus consilia, ~~chthonem~~ arrepto ter-
 ram exerceo, quaternis conductus obolis, atque
 hic cum solitudine, cumque ligone philosophor.
 Hoc interim lucri mihi videor facturus, quod
 posthac non intuebor plerosque; pręter meritum
 secundis fortunę successibus vtentes: nam illud
 vel maximę vrit. Iam igitur tandem aliquando
 Saturni Rheęque proles excusso profundo isto gra-
 uis; somno (nam Epimenidem quoque dormien-
 do viciisti) denuo iactato fulmine, aut ex Oeta re-
 daccenso, ingenti reddita flamma iram aliquam
 strenui illius ac iuuenilis Iouis ostende, nisi vera
 sint quę a Cretęsibus de te tuęque sepultura ferun-
 tur. I v p. Quis hic est Mercuri, quę audio sic vo-
 ciferantem ex Attica, ad radicem montis Hymet-
 ti, horridus totus ac squalidus, pellęque hircina a-
 mićtus? fodit autem, vt arbitror: nam pronus in-
 cumbit, homo loquax, & confidens: mirum ni
 philosophus est. neque enim alioqui adeo im-
 pia, nefarięque in nos fuerat dicturus. M E R-
 C V R. Quid ais pater, an non nosti Timonem
 Echeeratidis filium Colyttensem? Hic nimirum
 est, qui nos sæpenumero in sacris legitimis con-
 uiuiis acceperat, ille repente diues factus, ille qui to-
 tas hecatombas, apud quem splendidę Iouialia
 festa consueuimus agitare. I v p. Hem, quęnam
 ista rerum commutatio? hęcine honestus ille? il-
 le diues, quem tam frequentes cingebant amici?
 Quid igitur accidit vt hoc sit habitu? squalidus,
 ærumnosus, fossor conductitius, vt conicio,
 quum tam grauem ligonem gerat. M E R C. Ad
 hunc modum illum quodam modo probitas e-
 uertit atque humanitas, & in omnes quicunque
 egerent, misericordia: at reuera vecordia potius,
 facilitasque, nullusque in suscipiendis amicis de-
 lectus.

lectus, quippe qui neutiquā intellexerit sese cor
 uis, lupisque largiri. Quin magis quum à vultu-
 ribus tam multis misero iecur eroderetur, ob id
 amicos eos, necessariósque iudicabat, quasi be-
 neuolentia erga sese afficerentur, quum illos epu-
 lā magis caperent. Ergo posteaquam ossa peni-
 tus nudassent, circumroissēntque, deinde si qua
 medulla suberat, hanc quoq; admodum diligen-
 ter exuissēnt, aufugerunt, exuccum, & radicitus
 defectum destituentes, adeò vt postea ne agno- 10
 scant quidem, aut aspiciant: tantum abest vt sint
 qui suppeditent, impartiantque. Has ob res fos-
 sor, & sago, vt vides, opertus pelliceo, vrbem præ
 pudore fugiens, mercede terram exercet, aduer-
 sus ingratos atra bile stomachatur, qui quidem
 sua benignitate ditati, admodum fastuosē nunc
 prætereant, ac ne nomen quidem an Timon vo-
 cetur nouerint. I v p. Atqui profectò vir neuti-
 quam fastidiendus, neque negligendus: & iure o-
 ptimo indignatur, qui iis tantis in malis agat. 20
 Quare sceleratos istos adulatores ipsi quoque
 fuerimus imitati, si eum virum neglexerimus,
 qui tantum taurorum, & caprarum pinguisimas
 quasque nobis in aris adoleuerit, quarum nidor
 etiamnum mihi in naribus residet: tamen si pro-
 pter negotia, maximāque turbam peierātium,
 tum vi non iure agentium, neque non aliena ra-
 pientium, præterea ob formidinem quam mihi
 pariunt sacrilegi, qui quidem tum multi sunt, tū
 obseruatu difficiles, adeò vt ne minimū quidem 30
 nos conuiuere sinant: iam pridem profectò ad At-
 ticam regionē oculos detorsissem, maximē post-
 eaquā philosophia & de verbis digladiationes
 apud istos increbuerunt, ita vt pugnantibus in-
 ter se istis, vociferantibusque, ne exaudire qui-
 dem mortalium vota liceat: vnde mihi necessum
 est aut auribus obturatis sedere, aut dirumpi ab
 eis, conficiq; qui virtutem quandam, & incor-
 poreā quædam, merāsque nugas ingenti vocife-
 ratione connectunt: hæc in causa fuerunt, vt hunc 40
 quoque neglexerim, quum haud mediocriter de
 nobis sit meritis. Quod reliquum est Mercuri,
 tu Plutum adducens, quantum potes ad istū ab-
 eas. Porro Plutus vnā secum ducat & Thesaurū:
 & vtrique apud Timonem perseuerent, neq; vs-
 quam adeò facilē demigrent, etiam si quā ma-
 ximē rursus illos per bonitatem ex ædibus ex-
 egerit. Cæterum de palponibus illis, atque ingra-
 titudine qua in hunc sunt vsi, in posterum con-
 sultabo: pœnāsque daturi sunt simul atque ful- 50
 men instaurauero. Nam fracti sunt in eo retusa
 cuspidē duo è radiis maximi, quum nuper aui-
 dius in sophistam Anaxagorā iacularer, qui suis
 familiaribus suadebat, nullo pacto esse vltos nos,
 qui dii vocaremur. Ac illum quidem errore non
 feriebam, propterea quòd Pericles obtenta ma-
 nu eum protexerit: cæterum fulmen in Castoris
 ac Pollucis templum detortum, tum illud exus-
 sit, tum ipsum parum absuit, quin ad saxum com-
 minueretur. Quanquam interim vel id supplicii 60
 satis magnum in istos fuerit, si Timonem con-
 spexerint egregiē locupletem factum. M E R-
 C V R. Quantum habet momenti, altum vocif-
 ferari, & obstreperum audacēque esse! Idque

non iis modò qui causas agunt, verum etiā qui
 vota faciunt, conducibile. En vt mox è pauper-
 rimo diues euaserit Timon, qui se in precando
 clamorū & improbum præstiterit, louēque
 reddiderit attentum. Quòd si silentio fodisset in-
 curuus, etiam nunc foderet neglectus. P l v-
 t v s. At ego, Iupiter, haudquaquam ad istum
 rediturus sum. I v p. Quid ita non rediturus o-
 ptime Plute, præsertim à me iussus? P l v. Quo-
 niam per Iouem iniuria me affecit eiiciens, & in
 multa fragmenta dissecans: idq; quum illi pater-
 nus essem amicus: ac me, penè dixerim, ~~fascinis~~
 ex ædibus extrusit, nec aliter quàm ii, qui è ma-
 nibus ignem abiiciūt. Num rursus ad istum ibo,
 parasitis, adulatoribus & scortis donandus? Ad
 eos me mitte, ò Iupiter, qui munus intellecturi
 sint, qui amplexuri: quibus equidem in pretio
 sim, & maiorem in modum exoptatus. At hi stu-
 pidi cum inopia commercium habeāt, quam no-
 bis anteponunt, vt ab ea accepto sago pelliceo,
 ligonēque, sat habeant quum quatuor lucrantur
 obolos, decem talenta contemptim dono dare
 soliti. I v p. Nihil istiusmodi posthac in te fa-
 cturus est Timon, quippe quem ligo abundē sa-
 tis corripuerit: nisi prorsus nullum dolorem sen-
 tiunt illius ilia, te videlicet potiùs, quàm ino-
 piam esse præoptādam. At tu mihi querulus ad-
 modum videris esse, qui nunc Timonem incu-
 ses, quòd tibi patefactis foribus liberē permise-
 rit vagari, neque includens, neque zelotypus in-
 te. Porro aliās diuersa de causa in diuites stoma-
 chabare, quum diceret te ab illis, repagulis, cla-
 uibus, ac signorum obiectaculis impressis ita fu-
 isse conclusum, vt ne prospicere quidem in lucē
 tibi liceret. Id igitur apud me deplorabas, affir-
 mans præfocari te nimis tenebris: eoque palli-
 dus nobis occurrerebas, & curis confectus, digitis
 etiamnum ex assiduo colligendi, coaceruandiq;
 vsu contractis, contortisque: quòd si quando da-
 retur opportunitas, aufugiturum quoque ab illis
 te minitabare. In summa, rem supra modum
 acerbam iudicabas, in æreo ferreòve thalamo,
 Danaes exemplo, virginem asseruari, atque à
 scelestissimis educari pædagogis, scœnore, & com-
 puto. Pròinde absurdē facere aiebas hos, quòd
 te præter modum adamarent: neque, quum li-
 ceret, frui auderent: neq; quū ipsis esset in manu,
 amore suo securē vterentur, sed vigilēs obserua-
 rent, ad signum ac feram oculis nunquam conui-
 uentibus, neque vsquam dimotis semper intuen-
 tes, abundē magnum fructum arbitantes, non
 quòd ipsis fruendi facultas adesset, sed quòd ne-
 mini fruendi copiam facerent, non aliter quàm
 in præsepi canis, nec ipse vescēs hordeis, nec e-
 quum famelicum id facere sinens. Quinetiam
 ridebas istos, qui pascere, asseruarētque, &
 (quod esset absurdissimum) ipsi quidem sibi
 subtraherent, vererenturq; contingere, non in-
 telligerent autem fore, vt aut sceleratissimus fa-
 mulus, aut dispensator, aut liberorum pædago-
 gus furtim subiret, ludibrio habiturus infelicem
 & inamabilem herum, quem postea sinat ad fuli-
 ginofam, & oris angustī lucernulam, ac siticulo-
 sum scirpulum vsuris inuigilare. Quid itaque? an
 non

non iniquum, quum hæc quoddam incusaueris, nunc in Timone diuersa his criminari? P 1. v. Atqui si rem verè perpenderis, vtrunq; me iure facere iudicabis. Nam & Timonis ista nimia lenitas, negligentia potius, haud beneuolentia studiũq; , quod ad me pertinet, meritò videatur. At è diuerso qui me ostiis ac tenebris inclusum seruabant, id agentes quò scilicet crassior saginatiõque , ac vehementer corpulentia onustus euaderem: quum interim neq; ipsi cõtingerent, neque in lucem producerent, ne vel aspicerer à quopiam, hos dementes & contumeliosos in me iudicabam, quippe qui me nihil cõmeritum tot in vinculis cogerèt situ carieq; putrescere, haud intelligentes, quò mox demigrent, me alii cui-piam, cui fortuna fauerit, relicturi. Nec hos igitur probo, sed ne illos quidem qui nimium facile mihi manus admovent, sed qui (quod est optimum) mediocritate vtantur, vt nec prorsus

Mediocri-
tas in diui-
tijs seruan-
da.

Aphis *serotina* *serotina*

ablineat, neq; penitus profundat. Etenim illud 20
per Iouem considera Iupiter: Si quis vbi puellu-
lam & formosam lege duxisset vxorem, postea
neq; obseruet, necvlla omnino zelotypia profe-
quatur, videlicet sinēs illam noctu atq; interdiu
quocunq; libitum sit ire, & quicūq; voluissent,
cum ea habere rem, vel producat potius vltro vt
adulteretur, fores aperiens, prostitutusque, &
quoslibet ad illam inuitans, num hic amare vi-
debitur? Profecto hoc tu nequaquam dices Iu-
piter, qui sæpenumero amorē senseris. Rursū 30
si ingenuā lege domum deducat, vti liberos le-
gitimos progeneret, cæterū nec ipse contingat
florētem ætate decorāq; virginem, nec alium
sinat aspicere, sed inclusam, orbam, sterilēq; in
perpetua virginitate contineat, idq; præ amore
se facere prædicet, & hunc quidem præferat, pal-
lore, corpore exhausto, oculis refugis, non fieri
potis est vt huiusmodi non desipere videatur?
quippe qui quum liberis oportuerit operam da-
re, fruiq; cōiugio, puellam adeo formosam atq; 40
amabilem sinat emarcescere, per omnem vitam
tanquam Cereri sacerdotem alens. Huiusmodi
& ipse indignē fero quum à nonnullis ignomi-
niosē cædor calcibus, laniorq; atq; exaurior, à
nonnullis contrā perinde vt figuraticus fugiti-
uus compedibus vincior. I v r. Quid est autem
quod aduersus illos indigneris, quandoquidem
vtriq; pœnas egregias luunt? Alteri quidē dum
Tantalū in morēm neq; bibere sinuntur, neque
edere, sed ore sicco dūtaxat inhiant auro. Alteri 50
però dum his ceu Phineo cibos Harpyiæ ipsis è
faucibus eripiunt. Sed abi iam, Timone multo
posthac vsurus cordatiore. P 1 v. An ille aliquā-
do definē me ceu foraminoso cophino, prius-
quam omnino influxerim, data opera exhauri-
re, quasi conetur occupare quod minus influam,
veritus ne si copiosius infūdā, ipsum vndis ob-
tuam? Quo fit vt in Danaidū dolium aquā mihi
videar allaturus, frustrāq; infusus, vase nō con-
sistente liquorem: imò prius propemodū effuso 60
quod influit, quā in fluxerit. Adeo latus dolii
hiatus ad effusionem, ac liber exitus. I v r. Proin-
de nisi hiatum istum obturauerit, perpetuāque
perstillationē sūstere studuerit, te propediē effu-

fo, facile rursum sagum & lignem in dolii fece
reperiet, sed interim abite, atque illum diuitem
reddite. At tu Mercurii fac memineris vt rediēs
Cyclopa ex Aetna tecū addūas, quò fulmen cu-
spide restituta refarciāt. Nā eo nobis acuminato
opus fuerit. M E R. Eamus Plute. Quid hoc? Nū
claudicas? Equidē ignorabam ò præclare, te non
ecquē modò, verūm etiā claudū esse. P L V. Atqui
non hoc mihi perpetuū Mercurii: verūm si quā-
do proficiscor à Ioue missus ad quempiam, tum
nescio quo pacto tardus sum, & vtroque claudus
pede, ita vt ægrē ad metā pertingere queam, sene
nōnunquā interim factō, qui me opperiebatur.
Porro quū discedendum est, alatū videbis multò
anibus celeriorē. Vnde fit vt vix iam amoto re-
pagulo, ego iam præconis voce victor pronun-
cier, saltu stadiū transmensus, ne vidētibus qui-
dē aliquoties spectātoribus. M E R. At ista quidē
haud vera narras: imò ego tibi permultos cōme-
morare queam, quibus heri ne obolus quidē erat
quo restim emerēt, qui hodie repentē diuites fa-
cti, splendidē viuunt: albis quadrigis vehantur,
quibus antē ne asellus quidē suppediārit. Ii ta-
men purpurati, aurūq; manibus gestantes obam-
bulāt, qui ne ipsi quidē, opinor, credere possunt
quin per somnium diuites sint. P L V. Isthæc alia
res est Mercuri, neq; enim tum meis ipsius ingre-
dior pedibus: nec à Ioue, sed à Diē ad istos trās-
mittor: qui & ipse nimirum opum largitor est, ac
magna donās: id quod ipso etiā nomine decla-
rat. Itaq; quoties est mihi ab alio ad aliū demi-
grandum, in tabellas iniiciunt me, ac diligenter
obsignantes sarcinæ in morē sublatum transpor-
tant. Interea defunctus ille alicubi in ædium te-
nebricosa parte iacet, vetere linteo in genua in-
iecto tectus, de quo feles digladiātur. Porro qui
me sperauerant obtinere, in foro opperiantur,
hiantes non aliter quam hirundinem aduolārem
stridentes pulli. Deinde vbi signum detractū est,
& lineus ille funiculus incisus, apertæq; tabellæ,
iamq; nouus dominus pronunciatus est, siue co-
gnatus quispiam, siue adulator, siue seruulus ob-
scœnus, qui puerili obsequio fauorē emeruerit,
etiā tum mento subrafo, pro variis & opiparis
voluptatibus quas illi iam exoletus suppeditaue-
rat, ingens scilicet præmium ferens generosus
quisquis ille tandem fuerit, nonnunquā me ipsis
cum tabellis arreptum fugiens apportat, cōmu-
tato nomine, vt qui modò Pyrrhius, aut Dro-
mo, aut Tibius: iā Megacles, aut Megabyzus, aut
Protarchus appelletur. Cæterum, illos nequic-
quam hiantes, seq; mutuū intuentes relinquit,
ac verum luctum agentes, quòd eiusmodi thyn-
nus ex intimo sagenæ sinu sit elapsus, qui nō pa-
rum magnā escā deuorarit. At hic repentē totus
in me irruēs, homo vitæ mūdioris atq; elegatio-
ris rudis, pingui illotāq; cute, qui compedes etiā
dū horrescit, & si quis præteriens loro increpet,
arrectis stet auribus: quīq; pistrinum perinde vti
templum adoret: non est deinceps tolerandus iis
quibūscum viuūt: verūm & ingenuos afficit con-
tumelia, & cōseruos flagris cædit, experiēs num
sibi quoq; similia liceāt, donec aut scortulo cui-
piam irretitus, aut equorū alendorum studio ca-

Cus Platanus clandestina

7. qui Plures gratis

ptus, aut adulatoribus sese permittens deierantibus Nireo formosiorē esse, Cecrope Codrōne generosiorē, callidiorē Vlysse, vnum autem vel sedecim pariter Cræsis opulentiorē, momento temporis semel profundat infelix, quæ minutatim multis ex petiuriis, rapinis, flagitiis fuerant collecta. **M E R.** Ista fermē sic habēt vti narras: verū vbi tuis ipsius ingrederis pedibus, quī tādē, cæcus quū sis, viam inuenire soles? Aut quī dignoscis ad quosnam Iupiter te miserit, dignos illi visos qui diuitiis abundēt? **P L V.** Enimvero credis me reperire istos ad quos mitto? **M E R.** Per. Iouem haud quaquam. Neque enim alioqui Aristide præterito ad Hipponicum & Calliam accessissem, tum ad alios Athenienses, homines ne obolo quidem æstimandos. Cæterū quid facis quando quidem es emissus? **P L V.** Sursum ac deorsum circū cursans obero, donec imprudens in quempiam incurrero. hic autem quisquis ille sit, qui fortē primus me nactus sit, abducit ac possidet, te Mercuri pro lucro præter spem obiecto venerans atq; adorans. **M E R.** Num ergo fallitur Iupiter, qui quidem credat ex ipsius animi sententia dirari abs te hos quos ille dignos existimarit qui ditescerent? **P L V.** Et iure quidem optimo fallitur, ò bone: quippe qui quū me cæcum esse non ignoret, emittat vestigatum rem vsq; adeò repertu difficilem, & iam olim ē vita sublatā, quam ne Lynceus quidē facillē inueniret, quæ nimirum adeò obscura sit, ac minuta. Itaq; quū rari sint boni, improbi porro in ciuitatibus omnia obtineant: oberrans facillē in huiusmodi mortales incurrō, ac retribus illorum illigor. **M E R.** At quī sit vt quoties eos deferis, celeriter aufugias, quū viz sis ignarus? **P L V.** Tum demum acutum cerno, pedibusq; valeo, vbi ad fugam tempus inuitat. **M E R.** Iam illud quoq; mihi responde, quī sit vt quū sis oculis captus (dicendū enim est) præterea pallidus, postremò claudus, tam multos habeas amantes, adeò vt omnes in te defigant oculos: & si poriantur, felices videantur: sin frustrentur, non sustineant viuere? Ex his equidem non paucos noui, qui sic perditē te amarint, vt se aereo ē scopulo piscosi in æquoris alta præcipientes abiecerint, rati fastidiri sese abs te, propterea quòd illos nullo pacto respexisses. Quanquam sat scio, tu quoq; fateberis, si quo modo tibi ipsi notus es, furere istos, qui eiusmodi amore sunt demētati. **P L V.** At enim credis me, qualis sum, talem istis videri, nempe claudum aut cæcum, aut si quid aliud adest mihi vitii? **M E R.** Quid nī ò Plute? nisi fortē & ipsi omnes sunt. **P L V.** Haud cæci quidem, ò optime, verū in scitia errorq; (quæ nunc occupant omnia) illis offundunt tenebras: ad hæc ipse quoq; ne per omnia deformis sim, persona vehemēter amabili tectus inaurata, gemmisq; picturata, ac versicoloribus amictus eis occurro: at illi rari sese natiui vultus venustatem aspicere, amore capiuntur, dispercuntque nisi poriantur. Quòd si quis me toto corpore renudatum illis ostenderit, dubio procul futurum sit, vt se ipsi damnent, qui tantopere excutierint adamantes res neutiquam amādas,

ac scædas. **M E R.** Quid ergo? posteaquā eò peruentum est, vt iam diuites euaserint, iamq; personam sibi circūposuerit, rursus fallūt? Adeò vt si quis illis detrahare conetur, penē caput potius, quā personam abiiciant? Neq; enim verisimile est etiam tum illos ignorare, auro bractæ tam esse formā, quū intus cuncta inspexerint. **P L V.** Ad id non parum multæ res, ò Mercuri, mihi sunt adiumento. **M E R.** Quænam? **P L V.** Simulatq; qui me primū nactus est, apertis foribus exceperit, elanculum vnū mecum introit elatio, vecordia, iactantia, mollities, violentia, dolus, atque alia item innumerabilia: à quibus omnibus posteaquam est animus occupatus, iam admiratur quæ neutiquam sunt admirāda, & appetit ea quæ sunt fugiēda, mēq; cunctorum illorum quæ introierant malorum patrem stupet, illorum satellitio vallatum, quiduis potius passurus, quā vt me compellatur reiicere. **M E R.** Vt leuis ac lubricus es Plute, retentu difficilis, ac fugax, neque vllam præbens ansam certam quòd prensus tenere: sed nescio quomodo anguillarum ac serpentum in morem inter digitos elaboris. At è diuerso paupertas, viscosa, prensu facilis, toroq; corpore mille vncos gerit hamos, vt qui tetigerint, illico hæreāt, nec facillē queant auelli. Verū interea dum nugamur, rem haud paruam omisimus. **P L V.** Quam? **M E R.** Nempe quia Thesaurum non adduxerimus, quo vel in primis erat opus. **P L V.** Isthac quidē ex parte bono sis animo. Nam non nisi in terra relicto illo ad vos ascendere soleo, iussōq; intus manere foribus oclusis, neque cuiquam aperire, nisi me vociferantem audierint. **M E R.** Iam igitur Atticam adeamus. Tu me consequiter chlamydis adhærens, donec extremam viam attigerimus. **P L V.** Rectē facis Mercuri, quū me per viam ducis. Etenim si me defereres, forsā oberrās in Hyperbolū aut Cleonē incidere. Sed quis hic stridor ceu ferri saxo impacti? **M E R.** Timon hic est, qui proximē montanum & petricosum fodit solum. Papæ adest & Paupertas, & Labor ille, tum Robur, Sapientia, Fortitudo, atque id genus aliorum turba: quorum omnium agmen Fames cogit, longē præstantius quā tui sint satellites. **P L V.** Quin igitur quā ocyssimē discedimus Mercuri? Neq; enim vllum operē precium fecerimus cum homine eiusmodi vallato exercitu. **M E R.** Secus visum est Ioui: quare ne metu deterreamur. **P A V P E R T A S.** Quò hūc nunc Argicida manu abducis? **M E R.** Ad hunc Timonem, ad quē à Ioue sumus ire iussi. **P A V.** Itāne rursus Plutus ad Timonem, posteaquam ego hunc autē delictis malē corruptum suscepi, commendānsq; Sapientiæ & Labori, strenuum, multiq; precii rirum reddidi? Adeōne despiciēda, iniuriæque idonea vobis Paupertas iudicor, vt hunc, quæ mihi vnica erat possessio, eripiat, iam exactissima cura ad virtutem excultum? **P L V.** Vt Plutus hic vbi denuo susceperit, per contumeliam & arrogantiam illi manu iniecta, talem reddiderit, qualis erat dudum, mollem & ignauum, ac vecordē: rursus mihi restituat, vbi iam nihili factus erit, & reiiculus? **M E R.** Sic ò Paupertas

Collatio
paupertatis, & eius
effectus.

pertas Ioui placitum est. P A V. Equidem abeo, at vos Labor & Sapientia reliquique consequimini me. Porro hic breui cognoscer qualis in se fuerim, quam nunc relinquer: nempe adiutrix bona, & rerum optimarum doctrix: quicum donec habuit commercium, sano corpore, valentisq; animo perseverauit, virilem exigens vitam, & ad sese respiciens, superuacua autem & vulgaria ista, aliena, ita vt sunt, existimans. M E R. Discedunt illi, nos ad eum adeamus. T I M. Quinā estis o scelesti? aut qua gratia huc aduenistis, homini operario mercenariōq; negocium exhibitori? verūm haud quaquam læti abibitis, scelesti vt estis omnes: nam ego vos illico glebis & saxis petitos comminuam. M E R. Nequaquam o Timon, ne ferito, neq; enim feries mortales: verūm ego sum Mercurius, hic Plutus. Misit nos Iupiter, votis tuis exauditis. Quare, quod bene vertat, opes accipe, desistens à laboribus. T I M. Atqui vos iam ploraueritis, etiā si dii sitis, vt dicitis. Siquidē odi pariter omnes tum deos, tum homines. Sed hunc cæcum, quisquis hic fuerit, mihi certum est ligone impacto comminuere. P L V. Abeamus per Iouem, Mercuri, quandoquidem hic homo mihi videtur non mediocriter insanire: ne malo quopiā accepto discedam. M E R. Ne quid ferociter Timon: quin exue potius penitus istam ferocitatem, asperitatemque, ac manibus obuuiis excipe bonā fortunam. Rursum diues esto, rursum Atheniensium princeps: & ingratos illos despicio, quum solus florebis. T I M. Nihil mihi vobis est opus. ne obturbate. sat opum mihi ligo. præterea fortunatissimus sum si nemo propius ad me accesserit. M E R. Adeone quæso inhumaniter?

Hæc ego sæua Ioui refero atq; immania dicta?

Atqui par erat forsitam homines tibi haberi inuisos, vt qui tam multa indigna in te commississent: deos odio te prosequi nequaquā erat consentaneum, quum illi tātōpere tui curam agant.

T I M. At tibi Mercuri, Iouisq;, quod me respicis, plurimam equidem habeo gratiam: cæterum hunc Plutum nequaquam recepero. M E R.

Diuitiarū mala.

Quid ita? T I M. Quoniam pridem innumera-
bilium malorum hic mihi fuit autor, quum me
assentatoribus proderet, infidiatōres in me inui-
saret, conflaret odium, illecebris corrumperet,
inuidiæ obnoxium redderet: denique quum me
adeo perfide ac proditoriē desinuerit. Contrā

Paupertatis bona.

paupertas optima me laboribus viro dignissi-
mis exercens, mecumq; verē & liberē cōuiuens,
& quibus opus erat, suppeditaui laborātī, & vul-
garia ista docuit contemnere: effectiq; vt mihi
vitæ spes omnis ex me ipso penderet, demon-
strans quonā essent opes verē meæ: nempe quas
neq; adulator assentans, neq; sycophanta mini-
rans, neq; plebes irritata, neq; concionator suf-
fragiorum autor, neque tyrannus intentus insi-
diis queat eripere. Itaq; iam validus effectus ob
laborem, dum hunc agellum gnauiter exerceo,
neq; quicquam eorum quæ sunt in ciuitate ma-
lorum aspicio, abundē magnum & sufficientem
victum mihi ligo suppeditat. Quare tu Mercuri,
quam venisti viam remetiēs, recurre, vnā tecum

Plutum abducens ad Iouem. Illud mihi sat fue-
rit, si effecerit vt omnes mortales per omne æta-
tem ciuent. M E R. Nequaquam, o bone. neque
enim omnes ad eiulandum sunt accommodi.
Quin tu iracunda pueriliq; ista missa face, ac
Plutum excipe. non sunt reicienda munera quæ
à Ioue proficiscuntur. P L V. Vin' Timon vt
contra te partes defendam meas? an grauiter fe-
res si quid dixerō? T I M. Dicite, ne multis ta-
men, neq; cum procemiis, quemadmodum per-
ditissimi isti solent Oratores. nam huius Mer-
curii gratia te feram paucis dicentem. P L V.
Atqui multis mihi potius erat dicendum, tot no-
minibus abs te accusato. Attamen vide num qua
in re te, quemadmodum ais, læserim, qui quidem
dulcissimarum quarumq; rerum tibi extiterim
autor, opifexq;, autoritatis, præsentis, coro-
narum, aliarū item voluptatum. mea opera con-
spicius eras, celebris, & obseruandus. Cæterum
si quid molesti ab adulatoribus accidit, nō mihi
potes imputare: quin ipse magis abs te sum affe-
ctus contumelia, propterea quod me tam igno-
miniose viris illis execratis suppeditaris, qui te
mirabantur, ac præstigiis dementabant, mihi que
modis omnibus insidias struebant. Porro quod
extremo loco dixisti, te à me proditum deser-
tūmq; fuisse: istud criminis in te possum retor-
quere, quum ipse sim modis omnibus à te reie-
ctus, præceptisq; exactus ex ædibus. Vnde pro
molli chlamyde sagum istud charissima tibi pati-
pertas circumposuit. Itaque testis est mihi hic
Mercurius, quantopere Iouem orauerim ne ad
te venirem, qui tam hostiliter esses in me debac-
chatus. M E R. At nunc vides Plute, in cuius-
modi hominem sit commutatus. Proinde auda-
cter cum illo consuetudinem age. Tu verō fode
ita vt facis. Tu interim thesaurum sub ligonem
adducito. Audiet enim si tu accersueris. T I M.
Parendum est Mercuri, rursusque discedendum.
Quid enim facias, quum dii compellant? tamen
vide in quas turbas me miserum conicies, qui
quidem quum ad hunc vsq; diem felicissimē vi-
xerim, tātum auri repentē sum accepturus, nihil
commeritus mali, tantūmq; curarum susceptu-
rus. M E R. Sustine Timon mea gratia, tametsi
graue est isthuc, atq; intolerandum, quod videli-
cet palpones illi præ inuidia rumpantur. Ego
porro superata Aetna in cælum reuolauero.
P L V. Abiit ille quidem, sicut apparet. nam ex
alarum remigio facio coniecturam. Tu verō hic
opperire. siquidem digressus Thesaurum ad te
transmittam. sed feri fortius. Tibi loquor auri
Thesauri, Timoni huic audiens esto, offerq; te-
met eruendum. Fidi Timon altius impingens.
Cæterum ego à vobis digredior. T I M. Age iam
o ligo, nunc mihi tuas vires explica, neq; defati-
gere dum ex abdito Thesaurum in apertum euo-
caris. Hem prodigiorum autor Iupiter, amici
Corybantes, ac lucifer Mercuri, vndēnam auri
tantum? Num somnium hoc est? Metuo ne car-
bones reperturus sim experrectus. Atqui aurum
profecto est insigne, fuluū, graue, & aspectu mul-
to iucundissimum. Pulcherrima aurum fauili-
tas mortalibus: quippe quod ignis in morem ar-

des, noctesq; & dies renides. Ades ò mihi charissimum desideratissimúmque; Nunc demum credo vel Iouem ipsum olim aurum esse factum. **Effectus di** Etenim quæ tandem virgo non exporrecto sinu uitiarum. vsq; adeò formosum amatorem excipiat per tegulas illapsum? ~~Ò Mida Græcæq; æ munera Delphico in templo dicata, vt nihil eratis, si cum Timone, cùmque; Timonis opibus conferamini: cui ne Persarum quidem rex par est. O ligo, & sagum charissimum, vos huic Pani suspèdi commodum est. At ego quàm maximè semorù mercatus asgrum, turriculæque seruandi auri gratia constructa, vni mihi affatim vixero: sepulchrum item inibi mihi defuncto parare est sententia. Hæc igitur decreta sunt placitæq; in reliquum vitæ: seiunctio, ignorantia, fastidium erga mortales omneis. Porro amicus, hospes, sodalis, aut ara misericordiæ, meræ nugæ. Tum commiserari lacrymantem, suppeditare egentibus, iniquitas, ac morum subuersio: at vita solitaria, qualis est lupis: vnus sibi amicus Timon, cæteri omnes hostes, & insidiarum machinatores. Cum horum quopiam congregi, piaculum: adeò vt si quem aspexero duntaxat, inauspicatus sit ille dies. In summa, non alio nobis habeantur loco, quàm signa saxea, æreæue: neq; fœcilem ab illis missum recipiamus, neq; fœdera feriamus. Solitudo terminus esto. Cæterùm tribules, cognati, populares, postremò patria ipsa frigida quædam & sterilia nomina, stultorùmque; mortalium gloriæ. Solus Timon diues esto: despiciat omnes: solus ipse secum oblectetur, liber ab assentationibus, & onerosis laudibus. Diis sacra faciat & epuletur solus: sibi ipsi vicinus, sibi particeps, excutens sese ab aliis. Ac semel decretum esto, vt vnus se ipsum comiter accipiat, si moriendum sit, aut necesse habeat sibi ipsi coronam ad mouere. Nullamque; nomen sit dulcius, quàm Misanthropi, id est hominum oforis. Morum autem notæ, difficultas, asperitas, feritas, iracundia, inhumanitas. quòd si quem conspexero incendio conflagrantem, obtestantem quòd restinguam, pice oleoque restinguere. rursum si quem flumen vndis abstulerit, isq; manus porrigens, imploret vt retineatur: hunc quoque; demerso capite propellere, ne possit emicare: hunc ad modum par pari relaturus est. Hanc legem Timon tulit Echecratides Colyttensis: & concionis subscripsit suffragiis idem ille Timon: Age hæc decreta sunt: hæc fortiter tueamur. Cæterùm magno emerim vt id omnibus innotescat, quòd opibus abundo: nã illa res illos præfocauerit. Sed quid illud? Hem, quæ trepidatio? Vndique concurrunt puluerulenti atq; anhelii, haud scio vnde aurum odorati. Vtrum igitur hoc consensu colle saxi eos abigo, è sublimi deiaculans: an hac tantùm in re legem violabimus, vt semel cum illis congregiamur, vt magis angantur fastiditi, repulsiq;? Ita satius esse duco. Itaque restemus, quòd illos excipiamus. Age prospiciam, primus eorum iste quis est? Nempe Gnathonides adulator, qui mihi nuper cornam petenti, funem porrexit, quum apud me sæpenumero solida dolia vomuerit. Sed bene est quòd ad me venit: nam primus omnium~~

Comites di
nitiarum a-
dulatores
& scurræ.

vapulabit. **G N A.** An non dixi Timonem virum bonum non neglecturos esse deos? Salue Timon formosissime, iucundissime, conuiuator bellissime. **T I M.** Scilicet & tu Gnathonides, vulturum omnium edacissime, atque hominum perditissime. **G N A.** Semper tibi grata dicacitas. Sed vbi compotamus? Nam nouam tibi adfero cantilenam ex his quos nuper didici dithyrambis. **T I M.** Atqui elegos canes admodum miserabiles, ab hoc doctus ligone. **G N A.** Quid istuc? Feris ò Timon? Artestor, ò Hercules, Hei, hei. in ius te voco apud Areopagitas, qui vulnus dederis. **T I M.** Atqui si cunctare paulisper, mox cædis me reum ages. **G N A.** Nequaquam: quin tu planè vuulneri medere, paululo auri inuncto. Mirum enim in modum præsentaneum id est remedium. **T I M.** Etiam manes? **G N A.** Abeo. At tibi malè sit, qui quidem ex viro commodo tam sæuus factus sis. **T I M.** Quis hic est qui accedit recaluafter ille? Philiadès, assentatorùm omnium execratissimus. Hic quum à me solidum acceperit fundum, tum filia in dotem talenta duo, laudationis præmium, quum me canentem reliquis silentibus omnibus solus maiorem in modum extulisset, deierans me vel oloribus magis canorum: vbi me pridem ægrotum cõspexisset, (nam adieram oraturus vt mei curam ageret) plagas etiam egregius ille vir impegit. **PHILIADES.** O impudèciam! nunc demum Timonem agnoscitis: nunc Gnathonides amicus & conuiua. enimvero habet ille digna se, quandoquidem imemor est atque ingratus. At nos qui iam olim conuiuatores sumus, æquales ac populares: tamen modestè agimus, ne insilire videamur. Salue heres. fac vt istos adulatores sacrilegos obserues, qui nusquam adsunt nisi in mensa: præterea à coruis nihil differunt. Neque posthac huius ætatis mortalium vlli fidendum est. Omnes ingrati, & scelerati. At ego quum tibi talentum adducerem, quo posses ad ea quæ velles vtì, in via accepi te summas quasdam opes esse natum. Proinde accessi his de rebus admoniturus te: quanquam tibi forsitan me monitore nihil erat opus, viro nimirum adeò prudenti, vt vel Nestori ipsi, si necesse est, consilium dare queas. **T I M.** Ita fiet Philiadès. se age accede, quòd te ligone comiter accipiam. **PHIL.** Viri, caput mihi comminutum est ab hoc ingrato, propterea quòd eū ea quæ in rem illius erant, admonui. **T I M.** Ecce tertius huc orator Demeas se recipit, tabulas dextra gestans, aitque se mihi cognatum esse. Hic vna die de meo sedecim talenta ciuitati dependit: nam damnatus erat, ac victus: at quum soluendo non esset, ego misertus illum redemi. Porro quum illi sorte obuenuisset, vt Erechtheidi tribui distribueret ærarium, atq; ego audiens, id quod ad me redibat, poscerem, negabat se ciuem nosse me. **D E M.** Salue Timon, præcipuum generis tui præsidium, fulcimentum Atheniensium, defensor aculum Græciz. Profectò iamdudum te populus frequens & vtraque; curia opperitur. Sed prius decretum audi, quod de te conscripsi: Quandoquidem Timon Echecratidæ filius, Colyttensis, vir nō modò probus & integer, verum etiam sapiens, quantum alius

Hæredipe
ta.

alius in Græcia nemo, nunquam per omnem vitam destitit optimè de Rep. mererit: tum autè in Olympicis vicit pugil, & lucta cursuq; die eodem, ad hæc solenni quadriga, equestriq; certamine. T I M. At ego ne spectator quidem vnquā in Olympicis sedi. D E M. Quid tum? spectabis posthac: sed ista communia addi satius est. Tum anno superiore apud Acharnenses pro Rep. fortissimè se gessit, & Peloponensium duas acies concidit. T I M. Qua ratione? quippe qui nec vnquam arma gesserim, neque vnquam militiæ dederim nomen. D E M. Modestè tu quidem de teipso loqueris, nos tamen ingrati futuri sumus, nisi meminerimus. Præterea in scribendis plebiscitis, & in cōsultationibus, & in administrandis bellis non mediocrem vtilitatem attulit Reip. His de causis omnibus visum est curiæ, plebi, magistratibus tributim, plebeiis singulatim, communiter vniuersis, aureum statuere Timonem iuxta Palladem in arce, fulmen dextera tenentem, radiis tempora ambientibus: vtiq; septē aureis coronis coronetur, hæcque coronæ hodie in Dionysiis per Tragedos novos promulgentur. Siquidem hodie illi Dionysia sunt agenda. Dixit hoc suffragium Demeas orator, propterea quod cognatus illius propinquus, ac discipulus eius sit. Nam & orator optimus Timon: præterea quicquid voluerit. Hoc igitur tibi suffragiū. Sed utinam & filium meū ad te pariter adduxissem, quē tuo nomine Timonen appellauim. T I M. Quis potes Demea, quum ne vxorem quidē duxeris vnquam, quantum nobis scire licuit? D E M. At ducam nouo ineunte anno, si deus permiserit, liberisq; operam dabo. Tum quod erit natum (erit autem masculus) Timonem nuncupabo. T I M. An vxorem tu sis ducturus, equidem haud scio, tanta à me plaga accepta. D E M. Hei mihi quid hoc est rei? Tyrannidem Timon occēptas? pulsasq; eos qui sunt ingenui, ipse nec ingenuus planè, nec ciuis? verūm propediem pœnas daturus, quum aliis nominibus, tū quod arcem incendēris. T I M. Atqui non conflagrauit arx, scelestē. proinde palam est te calumniatorē agere. D E M. Verūm effosso arario diues effectus es. T I M. Atqui non effossum isthuc, vnde ne hæc quidem probabiliter abs te dicuntur. D E M. Verūm effodietur posthac: sed tu interim omnia quæ in eo condita, possides. T I M. Alteram itaq; plagam accipe. D E M. Hei scapulis meis. T I M. Ne vociferare: alioqui & tertiam tibi illidam. Etenim res planè ridicula mihi acciderit, si quū inermis duas Lacedæmoniorū acies fuderim, vnum scelestum hominem nū protriuerō. Tum frustra vicerim in Olympiis, & pugil, & palæstrites. Sed quid hoc? an nō philosophus Thrasyclus hic est? Psephodorus ipse est, promissa barba, subductisque superciliis, & magnū quiddam secum murmurās accedit, Titanicū obtrūēs, cæsariem per scapulas fluentem ventilans, alter quidā Boreas, aut Triton, quales eos Zeuxis depinxit. Hic habitu frugalis, incessu moderatus, amictu modestus, manè mirum quā multa de virtute differit, damnans eos qui voluptate capiuntur, frugalitatē laudans: at ubi lotus ad cœnam venit, puerq; ingētem illi

calicem porrexit (meraciorē autē maximè gaudet) perinde vt Lethes aquam ebibens, à diluculariis illis disputationibus diuersissima quæ sunt exhibet, dum milui instar præripit obsonia, & Gula ac vo proximum cubito opposito arcens, mento inter racitas pserim condimentis oppleto, dum canum ritu indophilosurgizat, prono incubens corpore, perinde atq; phorum. in patinis virtutem inuenturū sese speret, dūmq; vsque adeo diligenter catinos extergit indice digito, vt ne paululum quidem reliquiarum sinat adhærere, nunquam non querulus, tanquam deteriore partem acceperit, vel si totam placentam, aut suam solus omnium accipiat: qui quidē edacitatis & insatiabilitatis est fructus, temulentus, vinóq; bacchatus, non ad tantum modò, saltationemq; verūm ad conuiuium vsq;, & iracundiam. Ad hæc multus inter pocula sermo (tum enim vel maximè) de temperantia, sobrietatēq; atq; ista quidē loquitur, quum iam à mero malè affectus ridiculè balbutit. Accedit his deinde vomitus. Postremò sublatum eum de conuiuiū efferunt aliqui, ambabus manibus tibicinæ inherentem. Quanquam alioqui ne sobrius quidem vlli primariorum cesserit, vel mendacio, vel cōfidentia, vel auaritia. Quin & inter assentatores primas tenet: peierat promptissimè, anteit impostura, comitatur impudentia. In summa, prorsus admirandum quoddam spectaculum est omni ex parte exactum, variēq; absolutū: proinde non eiulabit clarius videlicet, quum sit modestus. Quid hoc? papetandē nobis Thrasyclus? T H R. Non hoc animo ad te venio, Timō, quo pleriq; isti, qui nimirum opes admirati tuas, argenti, auri, opiparorum cōuiuiorum adducti spe, concurrunt, multaq; assentatione delinunt te, hominē videlicet simplicem, faciliēque impartientem id quod adest. Siquidem haud ignoras offam mihi in cœnam sat esse, tum opsonium suauissimum cepe, aut nasturcium, aut si quando lubeat lautius epulari, pusillum salis. Porro potum fons Athenis nouepa saliens venis, suppedicat. Tum palliū hoc quauis purpura potius. Nam aurum nihilo magis apud me in precio est, quā calculi qui sunt in littoribus. Sed tua ipsius gratia huc me contuli, vt ne te subuerterit pessima ista atq; insidiosissima res, opulentia: quippe quæ multis sæpenu-mero immedicabilium malorum extiterit causa. Etenim si me audies potissimū opes vniuersas in mare præcipitabis, vtpote quibus nihil sit opus bono viro, quisque philosophiæ possit opes perspicere. Ne tamen in altum ò bone, sed ferme ad pubem vsque ingressus, paulò vltra solum fluctibus operum, me quidem vno spectante. Quod si hoc non vis, tute igitur eas potiore via ex ædibus eiicito, ac ne obolum quidem tibi facias reliquum, videlicet largiens iis quicunque opus habent, huic quinq; drachmas, illi minam, alii talentum. Porro si qui erit philosophus, hūc æquum est duplam aut triplam ferre portionē: quāquam hoc quidem mihi non mea ipsius gratia postulo, sed quod amicis, si qui egebūt, donem: sat est si modò peram hanc largitione tua expleueris, ne duos quidem modios Aeginiticos capientem. Nam paucis contentum modestūque

Pseudophi
losophorū
habuit.

conuenit esse eum qui philosophatur, neq; quicquam ultra peram cogitare. T I M. Equidem ista quæ dicis, probo, Thrasycles: ergo, si videtur, priusquam peram expleam, age tibi caput opplebo tuberibus, posteaquam ligone sumi mensus. T H R. O libertas, ò leges, pulsamur ab impurissimo, libera in ciuitate? T I M. Quid stomacharis ò bone Thrasycles? num te defraudauit? Atqui adiiciam ultra mensuram chœnices qua-

tuor. Sed quid hoc negotii? Complures simul adueniunt. Blepsias ille, & Laches, & Gniphon, breuiter agmen eorum qui vapulabunt. Itaq; quin ego in rupem hæc conscendo, ac ligonē quidem iandudum fatigatum, paulisper interquiescere sino: at ipse plurimis congestis faxis, procul eos lapidum gradine peto? B L E P. Ne iace Timon: abimus enim. T I M. At vos quidam nec citra sanguinem, nec absq; vulneribus.

ALCYON, SIVE DE Transformatione,

Augustino Datho Senensi interprete.

ARGUMENTVM.

In hoc dialogo de potestate diuina disputat Socrates, quod scilicet Deo possibilia sunt omnia, et quod nos illius operū atq; effectuum causas intellectu ac ratione consequi non possumus. Esse enim nos, quod ad collationem Dei & rerū eternarum attinet, pueros, ac veluti cecos. Quod autē Deus multa facile efficiat quæ nobis impossibilia videntur, probat primum à signo siue exemplo tēpestatum, quæ illius prouidentia seu administratione ex maximis & turbulentissimis subito in summam tranquillitatem & serenitatem conuertuntur. Item ab incremento & collatione ætatum hominis, cum æquē mirū sit ex puero imbecilli ac paruo virum tantum & tam fortem fieri. Postremò ab effectibus & vi naturæ, quæ cum Deo longe inferior sit, tamen ea quæ nobis ratione scilicet, ac sensu omnia merientibus, impossibilia videri poterant, operatur. Occasio dialogi sumitur à cantu & obiectu Alcēdinis: disputationis autem, à fabula quæ de transformatione illius narratur.

CHÆREPHON.

V AE VOX insonuit nobis ò Socrates procul à littoribus & promontorio illo? quàm incunda auditu quodnam est inquam vocale hoc animal? Nam mura quidem sunt quæ in aquis degunt. S O C. Maritima quædam ales ò Chærephon, cui Alcyon nomen est, luctuosa admodum, & perquam flebilis: de qua vetus iam pridem hominibus fabula proditur. Etenim ferunt hanc aliquando mulierem Acoli Græci filiam, quem à puella virum acceperat, studii atq; amoris gratia lugere mortuum, Trachinium Ceyca Luciferi Astri pulchri atque honesti patris pulchrum quoq; atq; honestum filium. Mox verò diuino quodam numine pennis circumfusam, volucris instar maria circumdare, atque illum perquirere. Cæterum terram omnem peragrans, inuenire haudquaquam potuit. C H A E R. Nūquidnam Alcyon est quod

ais? Neque ego vnquam antè vocem audieram, at mihi quidem externa quæpiam contigit. Lugubrem scilicet perquam verè vocem profundit animal. Cuiusmodi quæso & hoc ò Socrates? S O C. Non magnum, Chærephon: at magnum ob coniugalem pietatem à diis accepit honorem. Siquidem in nidulatione istarum auium & Alcyonum quas appellant, dies mundus agit per mediam quoque hyemem tranquillitatis differentis, è quibus est & hodierna præsens nunc in primis. Nōne cernis summa ac superiora maris, quàm serenissima? Pacatum autem ac tranquillum omne pelagus, simile deniq; (vt ita dixerim) speculi? C H A E R. Rectè dicis: videtur nanque hodierna Alcyonis dies: sed & hesternæ quoque talis quæpiam fuit. Sed per deos quæso, nunquid opus est iis fidem adhibere, quæ initio habita sunt, ò Socrates, vt vel ex auibus mulieres aliquando effectæ sint, vel ex mulieribus aues? Nullo enim pacto tale quippiam videtur fieri posse. S O C. O amicè Chærephon, videmur nos quidem & eorum quæ fieri possunt, & eorum quoque quæ effici nequeant, tardī atque obtusiores quidam esse iudices. Nam iudicamus nos planè pro humanæ facultatis viribus, quæ & rerum ignara ac rudis est, & difficilè adducitur vt credat, sed & nequaquam perspicaciter intuetur. Itaq; compluria nobis & de iis quæ facilia sunt, difficilia: & quæ consequi possunt, impossibilia sæpe videntur. Atque id quidem nonnunquam per imperitiam, sæpenumero verò ob quandam mentium ipsarum infantiam. Omnis nanq; homo infans utiq; videtur esse, vel vltima senectute prouectus: quandoquidē pusillum admodum, ac nouellum est vitæ tēpus ad vniuersum æuum. Quid est igitur ò bone vir, quod ex eiusmodi rebus, possibilēsne, an impossibiles sint, dicere quippiam possint ii quos deorum ac dæmoniorum latent potestates, quibū sue totius naturæ vis incognita est? Meministi ò Chærephon quanta nudius tertius tempestas extiterit? Nam vel cogitantem quidem tum fulgura illa ac tonitrua, tum ventorum incredibiles atq; immensas magnitudines, cogitantem inquam pavor incescit: vereretur forsitan quispiam vniuersam iam iam ruituram mundi fabricam. Porro verò admirabilis quædam

quedā tranquillitatis constitutio exorta est, quæ ipsa & hætenus perdurauit. Vtrum igitur maius ac difficilius arbitraris esse, eamne serenitatē ex illo vehementissimo turbine ac perturbatione traducere transferreque; in tranquillitatē per mundum omnem, an potius mulieris formam transfigurata in auis cuiuspiam speciem conuertere? Etenim & pueri nostri quoque huiusmodi aliquid fingere ac formare sciētes, limum ceramue cum ceperint, facillimē ex eadem massa varias multiplicēque; transfigurant formarum naturas. Diuino autē numini, quicum ne minima quidē ex parte nostræ facultates conferri debent; perfacilia ac prona hæc sunt omnia. Tū mūdum omnē quanto teipso maiore putas esse? Dicāsne tu? CHÆR. Quis hominū ō Socrates huiusmodi quicquam vel cogitatione complecti, vel oratione cōsequi valeat? Neque enim id dicēdo quisquā assequatur. S O C. Itaque iam cernimus homines, si fortē inuicem cōferantur, permultum differre inter sese, præstareque; alterum alteri tum viribus, tum etiam imbecillitatibus. Etenim matura hominum ætas collata ad pueros penitus infantes, quinque puta decemue dies natos, quā magnū quæso, quāque; admirabile discrimen habet & infirmitatis, & roboris, cum in omnibus ferē vitæ actionibus, atque; artium studiis, tum in iis quoque omnibus quæcunq; aut corpore administrantur, aut animo geruntur? Hæc nāque; (id quod paulō antē dixi) tenerioribus pueris ne in mentē quidem vidētur venire posse. Ac roboris quidem magnitudo eius qui perfectæ ætate sit, quantam, quāniue immensam atque; inestimabilem præ illis præstātiā habet? Myriadas enim talium vir vnus permultas manu cōplectatur, & quidem faciliē. ~~Actas nanque;~~ ~~ab ipso initio imperita prorsus rerum omniū, &~~ ~~quæ moliri nihil possit,~~ hominibus natura contingit. Cū igitur homo homini (ut videtur) tantum intersit: quid censebimus vniuersum videri cælum præ nostris facultatibus, iis qui talia hæc cognitione assequantur? Credibile itaque; fortassis plerisque; videbitur, cuiusmodi habet mundi magnitudo præstantiam ad Socratis & Chærephonis formam: cuiusmodi & ipsum potestate, & prudentia, ac denique; cognitione similiter eam quæ in nobis inest antecellere facultatem. Proinde multa & tibi, & mihi, sed & aliis qui perinde ac nos sunt, impossibilia videntur ex iis quæ aliis forsitan perfacilia sunt: quandoquidem & tibi uti iis qui tibi cines non fuerint, & legere ac scribere Grammaticæ artis ignaris impossibilius est, ut qui illa ignorant, quā aut mulieres constituere ex auib; aut ex mulieribus aues. Ac natura quidem cum informe ferme animal cōpararet, & pedum & manuum & pennarū expers: pedes subiciens, atque; adhibens pennas, sed & varietate quadam multipliciū variorūque; colorum exornās, apem effinxit, sapientē diuini mellis effectricem. Quinetiam ex mutis ouis atque; inanimis cōpluria genera constituit animalium tum voluerum atque; terrestrium, tum etiam aquatiliū, ætheris magni (ut nonnulli tradunt) sacris vtens artibus. Quamobrem immortalium potestates (quæ perfectō quāmaximæ sunt) mortales nos, ac pusilli,

& qui nec magna, nec etiam parua percipere valeamus, pleraque; etiam addubitemus eorum quæ circa nos ipsos versantur: haud firmū quicquam vel de Alcyonibus, vel de philomelis tradere possimus. Cæterū gloriam fabularum, qualis à patribus prodita est, talem & pueris meis ō ales questuum ac luctuum (debeo enim) præbuero de tuis laudibus. Tuum verō piū ac studiosum viri amorem concinam crebrō vxoribus meis Xantippæ, ac Myrto, referens cū alia multa, tum in primis quem à diis honorem consecuta es. Tu quoque; ō Chærephon huiusmodi aliquid feceris. CHÆR. Decet igitur planē ō Socrates, & quæ abs te dicta sunt, duplicem ut habeant persuasionem, ad mulierem inquam cōsuetudinem, ac virorum. Iam igitur Alcyoni salutatione facta, regredi ad urbem ex Phalerico tempus. S O C. Sanē quidem: igitur sic faciamus.

P R O M E T H E U S,

siue Caucasus,

Ottomaro Luscinio interprete.

A R G V M E N T V M.

Videtur hoc dialogo Lucianus, id quod & in sequentibus facit, Deorum gentiliū vanitatem, & ineptam de illis persuasionem hominum reprehendere atque; irridere voluisse. Occasionem autem sumpsit ex fabula Promethei, quæ poeta, eō quod Iouem in distributione carniū detepisset, deinde & homines formasset, postremō autē e cælo ignem surreptū terris intulisset: à Ioue Caucaso alligatū, aquilamque; immissam, quæ hepar illius carpēdo attereret. Fingit itaque; hic interea dum rupibus affigitur, causam dicere, & apud Mercuriū & Vulcanum se de criminibus obiectis purgare. Primum de distributione carniū, per extenuationē, dicēdo iocum fuisse conuiualem, non fraudē, neque; tantum supplicii mereri, ex aduerso priora sua merita referendo. Secundo loco de plasticæ, ubi bisariā respondet, & super eo, an homines in vniuersum finxisse, Dīs damnosum fuerit: & forma, ostendens nō modō nihil incōmodi fictionē hominis attulisse Dīs, verū etiam utilē et propē necessariā fuisse. Deinde & hac forma, ita ut Deos reserret facie, & rationis participes essent, necesse fuisse creari. Vltimo de furto ignis respondet, neque; cælesti igni quicquam ademptū esse, & ad officium Deorum pertinere, ut homines iuuent: præsertim cū ea re ipsi neque opus habeant, neque vtantur, homines autem sacrificādo indigeant, & ad ipsorum Deorum ministerium adhibeant. Occasio apologiæ sumitur ex eo, quod cum Prometheus sui misereri Mercurium iuberet, ille contrā meritō eum pati hæc dixerat.

M E R C V R I V S.

N tibi Caucasus ō Vulcane, cui miser hic Titan affligēdus est. Itaque; circūspiciamus sicubi locus pateat in præcipiti, nudatus niue, cui firmius

infigantur vincula, & vnde suspensus ipse magis promineat, & fiat conspicuus. V V L C. Circumspiciendū profectō Mercuri nobis est, ne humili loco ac prope terrā affixus, plasmatis sui (nempe hominū) experiatur auxilia: aut rursus in sublimi propendens, iis qui in montis radice versantur, minimē appareat. Quāobrem, nisi aliter tibi visum fuerit, hīc in montis medio supra conuallem, passis hinc atque illinc ē regione manibus, cruci affigatur. M E R. Rectē dicis: pręrupta enim hīc vndique sunt saxa, & nemini accessa, quippe propendens parūper in pręceps, tanta proinde angustia, vt nullum penitus recipiant vestigium, quum vix summis hīc insistas pedibus: denique quā maximē opportuna in quibus furca fiat. Ne igitur cuncteris Promethee, sed ascende, & prębe te monti affigēdum. P R O M. At vos saltem ō Mercuri & Vulcane, miserescite mei, qui citra vllam prorsus noxā calamitatē istam incidi. M E R C. Miserescite, ais Promethee? Tanquā parum sit tibi Caucaſo alligari, nisi nos quoque ambos Iupiter eidem pœnæ mox destinet, veluti mādato suo immorigeros? Sed tu porrige dexteram. Vulcane tu reclude, & affige malleo potenter immisso. Prębe laeuam, quō & illa ritē implicetur. Bene actū: iam nunc deuolutura tibi aquila iecur depascet, ne quippiā tibi vncuā desit prēmii pro opere illo tuo tū pulchro, tū ingenioso. P R O M. Saturne, ō Iapete, & tu Tellus parens, infelix ego quibus afficior pœnis, qui neq; facinus vnquā graue admiserim! M E R. Nullum facinus, ais Promethee? qui primō quidem distribuendarum carniū obiens munus, mirū quā vafre egeris atq; improbē: optimam enim partē tibi subducens, Ioui osibus candido adipe velatis imposuisti. Hesiodi ipsius mihi iam in mentem venit, qui mehercle de hac re verba facit. Deinde & homines effinxisti, animantis genus quo nō est aliud versutum magis ac callidum, & quidem maximē omnīū mulier. Super omnia autem ignem thesaurū deorum multo omnīū pręstantissimū furtim furripuisti, hominibus etulce vsum tradens. At verō quā tanta admiseris flagitia, mirū quomodo dicere ausis te quasi inſontē & nemini prorsus iniurium vinculis implicari. P R O M. Videris quoque & tu mihi Mercuri, iuxta poetā, incusare innocuū, quādo talia mihi obiciis, quæ ego iure optimo me fecisse contenderim, ob quæ equidē in Prytanēo publicē alendum me, si pro merito mecū ageretur, cēsuisset. Verū si vacat tibi audire ex me defensionē minimē incūdā, ego detortā in me culpam, facili conatu diluere curauero, simul atq; perspicuum fuerit oratione mēa, quā iniquē aduersum me Iupiter pronunciauerit. Tu verō quādoquidem tā eloquio polles, quā iuris scientia, Iouis partes tueris; denique effingas, vt lubet, quōd me haud iniuria prope portas Caspias Caucaſo isti affigendum iudicari, quō miserrimum Scythis omnibus fiam spectaculū. M E R. Inanem insumis operā Promethee, si prouocare velis à Iouis in te lata sententia: tentare enim istuc, prorsus existimo inutile. Verū quādo alioqui tātis per mihi hīc manendum est dum ex arduo aduolēt

Accusatio
Promethei

Mulier ma-
ximē omni-
um callida.

aquila, quæ hepatis tui curam gerat: occasionem nimirum hæc nobis mora ministrabit te auscultandi declamantē, qui pręter astum quo cunctos mortales superas, Rhetoricen quoq; probē calles. P R O M. Primū igitur Mercuri tu velim dicas, quibus de rebus mecū pater tuus exposculet: quas dein exaggerare tibi licebit, & lōgē grauiſſimas facere. Caueto autem in primis, ne prętermisſum tibi aliquid excidat. Ceterū tu Vulcane censor esto, ac de causa cognoscas velim. V V L C. Ita me amet Iupiter, pro iudice accusator tibi futurus sum, eo quōd compilato igni, gelidam mihi officinam reddideris. P R O M. Partiri igitur vos conueniet actionem, vt tu quæ ad furtum pertinent, in vnum congeras: at Mercurius quæ hominum formationi conueniunt, carniūque distributioni, impugnare conetur. Nihil autem video quod vos remoretur, quum ambo sitis egregii artifices, & ad compositē dicendum impendiō instructi. V V L C. Mercurius meam obibit prouinciam, cui hæc non obiter curæ sunt, vtpote Rhetori: nam ego quum haudquaquam in iudicialibus dissertationibus versor, sed magis circa focum, ibique non nihil est quod meæ possunt vires: quo pacto oratorem agam, non video. P R O M. Nihil est quōd Mercurium de furto dicturum suspicer. Quomodo enim furti me sugillauerit, cuius ipse auctor est? Vnde necessitudo quædam mihi cum Mercurio intercedit, propter idem artificium. Atqui rēpus expetit ō Maiz soboles, si me culpæ cuiuspiam arguere velis, vt modō proponas accusationem. M E R. Si mihi propositum sit malefacta tua insectari, longa profectō oratione opus fuerit, & apparatus aliquo: neq; enim quasi compendio quodam recensere crimina satis est, quo pacto videlicet commissio tibi distribuendarum carniū officio, Regem meliori parte fraudaueris, atque illam pro te seruaris: quōdque homines, quos esse minimē decebat, effinxeris: deniq; quōd ignem quoque à nobis sustuleris, ad illos eum perferens: qua in re abusus es profectō vir optime, Iouis benignitate, ac visus es mihi eam parū intellexisse. At verō si hæc inficiaberis te admisſisse flagitia, lōgiore tecum vtemur sermone, quo simul & dicta tua refellamus, & vt veritas quā maximē fiat perspicua, laboremus. Ceterū si ea contesseris quæ de earniū diuisione diximus, hominibus recēns formati, atq; oblato igni, abunde iam mihi in hac accusatione satiffactum est. Quod enim pluribus opus? quando aliter dicere, iam planē sit nugari. P R O M. Siquidem isthuc an sit nugari, posthac viderimus: nunc vero quoniam absoluta tibi est aduersum me (vt ais) accusatio, ego, prępotens Mercuri, hæc obiecta faciliē amoliri tentauero. Et primō quidem audi obsecro quæ dicam de carniibus. Cælum testor, si me non Iouis loco nunc pudet vt recenscam quā ille sit pusillanimus & querulus, non tam aliā ob causam, quā quia minutula quz dā ossa in portione quæ sibi fortē obtrigerat offendit, & huius rei gratia me tanto nunc tempore à cunctis pro deo habitum, palis huc affigendum misit: immemor sanē quibus eum iuuerim beneficiis

Capita ac-
cusationis-

Promethei
apologia: et
primū de
distributio-
ne carniū.

neficiis, neque satis probè, perpendens cuius momenti sit tantæ indignationis origo, atque materia. Nam quis non videt puerilem hanc esse iram, ut excandescas, & iniquo feras animo, quia maiorem partem non acceperis? Verum quæ to foret æquius Mercuri, conuiuialium huiuscemodi fraudium deinceps ne recordari quidem, & dimissa ira, ^{inimicis obliuiscendum} imposui delictum veluti lusum æstimare atq; iocum? Quippe quum in crastinum continere odium, & meminisse iniuriæ veteris, haud

Conuiuia
quibus re-
bus exila-
anda.

quaquæ reges deceat, ne dicam deos. Sed agedum tollamus è conuiuio lepores illos & sales, risum, & subdolas captiones: quid, oro, præter temulentiam, edacitatem, & silentium fieri reliqui? Quæ quum tristitia admodum sint, & parum iucunda, decentius exulare crediderim huiuscemodi à conuiuio. Nam Iouem in posterum diem recordaturum quis oro putaret huiusce distributionis carniū, in qua nil præter iocum notares, ac lusum. Ut ne interim dicam quod molestè non nihil esset laturus, tanquam his rebus leuiculis potuerit offendi. Nil enim aliud explorare volebam in ea diuisione, quam in delectu partium meliorem num Iuppiter ab aliis dignosceret. Sed age Mercuri, ut illi iam aliquid concedamus, minorem portionem ei tradidimus in partitione: adde quod scædam, quod horrendam, atq; molestam: & si lubet, finge me omnino portionem sustulisse: quid tum? Nunquid ideo decebat ut cælum (ceu pro uerbio dicitur) terræ misceretur, vincula excogitarentur, & cruces, totusq; Caucasus, aquilæ dehinc dimitterentur, quæ hepar dilaniarent? Fallor, si hæc non sunt aperta pusillanimitatis indicia, animiq; ignobilis, & propensi in iram. Nam quum hæc agit ob pauculas carnes, quid oro fecisset, si bos integer illi fuisset adeptus? Videre iam licet homines in pari negotio longè modestius affectos, qui quum diis immortalibus natura sint inferiores, acrius illos excandescere par erat quam deos. Atqui nemo hæcenus fuit, qui coquum cruci adiudicari eam ob causam, quod carnes elixans, immissum iusculo digitum visus sit circumlambere, aut ex veru nonnihil tostarum carniū vellens vorarit. Magis enim veniam illis impertunt, nisi vehemèter fuerint irati: tunc enim incutiunt coquo pugnum, aut verberant genas: verum qui in crucem vllum sustulerit, inuenias neminem. Et hæc de carnibus, vilis sanè de sensio: sed vnde multo villior planè, ac turpior in

Excusatio Iouem redundet accusatio. Tempus nunc monet, de plasma- vt de plasmate & hominibus à me formatis dissecare, & hominibus fictis. sationem: neq; satis compertum habeo Mercuri cuiusnam culpæ me primò reum agas: num illius quod homines haudquaquam procreari debuerint, qui mouerentur: sed conducibilius foret terram ipsam vnde sunt progeniti, prorsus esse ociosam. An verò quod formari quidem homines haud fuerit absurdum, sed longè aliter, & fermè ad aliam figuram ac formam, quam ego illos fabricarim. Ego ad vtrumq; facillè responderim, simul atq; ostendere tentauero, quod non modò nulla penitus iactura malòue deorum, homines in vitam sunt adducti, verum etiam quod in re co-

rum isthuc potissimum cedat, magis quam si (ut iam olim fuit) tellus deserta, & hominibus, qui eam colerent, destituta maneret. Sic enim nullo negotio palam fiet, num ego deliquerim in hac formæ humanæ renouatione, quæ solam constat diuinam esse, & planè cælestè. Quum itaq; tellus inculta, rudi ac hirta sylua horresceret, ac squaleret sita, adeò ut neq; vspiciam gentium videres aras deorum, templum, statuam, simulachrum, aut aliud huiuscemodi, quemadmodum summa diligentia iam vndiq; apparent hæc elaborata, non sine eximia deorum veneratione: ego quum alioqui propensus sum ad prouidendum in comune, ne quid desit, quod ad incrementum rei diuinæ, decus, ac venustatem pertineat, tacitus mecum reputavi nec quicquam posse fieri melius, quam si pusillum luti acciperem, & inde animantia effingerem nobis, diis forma non admodum absimilia. Quippe vel id erat vnicum in quo mihi natura diuina defecere videbatur, quod nullius collatione felicior appareret, atq; perfectior, veluti modò sicam cum homine conferas, prudentia, ingenio, ac rerum optimarum caput, intellectu præstante, sed mortali tamen. Cæterum iuxta Poetæ dictum, terram aquæ commiscens, ex liquida molliq; effinxi homines, Minervam interea adhortatus, ut in opere absolute mihi ferret suppetias. Hæc sunt magna illa & ardua, quibus nos deos offendimus, totiusq; mali (ut vides) hæc summa est: ex luto perfecta nobis sunt animantia, & quod antehac immortum erat, nos ad mobilitatem perduximus. Iam verò mirum quam indignetur Iuppiter ex tali terrestrium animantium formatione. Quasi verò deinceps deorum sustinere cogatur penuriam, & procreatis hominibus iam futurum sit, ut diis suis orbetur. Verum quis vnquam tam demens extiterit, ut solitudine in Iouis curia propter generatos homines aliquando verisimiliter futuram formidare queat? Nisi fortè id veretur, ne defecionem moliantur homines, & armis deos lacestant, id quod olim fecerunt Gigantes. Itaq; neminem fugit, quæ ego sum modestia, ut iam iniquè de me quispiam queratur, vel operibus mea industria absolutis, quod inde dii immortales offensi sint, ac damnū acceperint. Quin tu Mercuri minimum aliquod profer, & ego conticuero, veluti meritò has daturus sum pœnas. Atqui in proprium est cognoscere quanta hinc diis accedat utilitas, si contempleris terram, quæ prius informi situ, ac squallore obducta erat, vrbibus, agriculturis, & mitioribus plantis exornatam, mare nauigatum, insulas habitatas, vndique aras & delubra, sacrificia, & festiuitates, adeò ut iam passim viæ & fora, denique quocunque te vertas, præfusa omnia Iouis plena sint. Quod si ego rei priuatæ intentus, solum mihi homines, rem adeo præclaram, effinxissem, profectò quantum ex fructu conicere licet qui ad me inde rediret, vos dii immortales opibus & ditione ne mihi quidem conferre di sitis. Verum ego in communi deorum utilitati consulens, ac commodi proprii negligentior, in rem vestram homines potissimum produxi. Nam si quæ ad Rempublicam attinent, ego attenuare molior, quod res meas promoueam, velim mihi

Bonū nul-
lum sine te
ste iuuat.

commonstres templum Promethei, quemadmo-
dum Iouis, & Apollinis nusquam non videas,
denique & tibi Mercuri quædam delubra sunt
sacra. Cæterum isthuc interea tecum expēdas ve-
lim, num tibi bonū aliquid appareat sine omni
penitus teste, & nū oblectare queat habentē pos-
sessio, aut opus quod nemo videat, nemo laudet
nemo admiretur. Quod ideo dixerim, quia nisi
fierent homines, iā futurum erat, ut omnis cun-
ctarum rerum decor esset sine teste, & opes no-
stræ ne à nobis quidē ipsis haberentur in precio,
quum nemo alius sit, qui harum admiratione ca-
peretur. Adde quod nemo ex nobis felicitatem
suam sit intellecturus, si non liceat se cōferre cū
illis, qui respectu quodam sunt inferiores, quip-
pe bonorum nostrorum expertes. Nam quis vn-
quam rem quādam seu magnam æstimarit, si nō
cum exigua illam dimetiatur? Verumenimvero
quum optimo iure honorem à vobis pro rebus
bene gestis in Repub. sperare debuerim, in cru-
cem à vobis leuatus, mercedē capio mei tam sa-
lutaris cōsili. Sed ais: flagitiosi quidā sunt inter
homines, puta mœchi, bellatores, sororum mari-
ti, & parentum acerrimi hostes. Tanquam apud
deos non æquē liceat reperire hanc scelerū mul-
titudinem, & huius rei gratia in cælum culpam
reiciias, ac Terrā, vnde dii fuerūt prognati. Nec
verō est quod dicas hominū formationem diis
immortalibus faceßere negociū, & augere curā,
alioqui ociosis. Sic enim eandem ob causam pas-
tor qui gregem curandum suscepit, in pluuia
eum non continebit, quādo operosum sibi istud
videbitur: quum alioqui cura illa propter cōiun-
ctam exercitationem, non admodū appareat esse
iniucunda. Sed adime, obsecro, diis omnem soli-
titudinem: ut iam nihil sit cui prouideant, quid
iam aliud agāt, quā quod torpeāt ocio, nectar
imbibant, & ventrē distendant ambrosia? Cæte-
rum malè me habet, quod inuehendo in opus à
nobis elaboratū, feminas potissimum reprehē-
deris, quas tamen impendiō adamat, & modò
tauri, modò satyri, & cygni effecti, ad illas vos de-
mittitis: ut ne interim dicā quod in cælum ad-
missas diuinitatis consortes redditis. Atqui non
erat, ais, absurdum, ut fierent homines, si modò
ad nostram hanc formam similitudine quāpiam
non accederēt. Ego si exemplar aliud nouissem
quod forma præcelleret, ad illius instar homi-
nes effigiassem: nisi beluinum magis deceret esse
& prorsus agreste istud animantis genus. Sed si
hoc dixeris, non video quomodo vos diuino
honore afficerent, aut accumularent sacrificiis:
quæ quā grata sint vobis, conicere licet, ex eo
maximè, quod non grauamini vel vltra oceanū
summa celeritate proficisci, post inculpatos Aæ-
thiopas, si quando senseritis vobis afferri ab illis
hecatombas: verū me, qui honorū huiuscemo-
di ac sacrificiorum autor sum atq; origo, nescio
quo iure in crucē sustuleritis. Hæc sunt quæ de
hominum plasmate sat fuerit cōmemorasse. Ad

Excusatio ignem transeamus direptum, si placet, fœdam ni-
de igne sur mirum & inexpressibilem rapinam. Per Deos autē
repro. in primis te orauerim: ne cuncteris, sed mox mi-
hi respondeas, nunquid ex igne Dii quippiā per

diderint, ex quo ille fuit apud homines: quod
quidem vix vnquam dixeris, quando sic na-
tura comparatum est, ut ignis nihilo fiat minor,
si quis etiam cum alio communicet: deniq; non
extinguitur ideo, quia alius inde flammam tran-
stulerit. Itaq; euidentissimum hinc colligo ar-
gumentum inuidiæ, quod cū citra vllam iactu-
ram igne carere potueritis, ab eius tamen vsu ar-
cere in animum induxeritis eos, qui hoc potissi-
mum egere videntur. Quod contra oportebat
Deos omnes esse bonos, bonarum rerum largito-
res, & ab inuidia longè abesse. Sed quid si omnē
prorsus ignem suffuratus, detulissem in terram,
adēd ut nihil vobis fecissem reliqui? quānā oro,
iniuria vos affecissem, quibus ignis haudquaquā
potest esse vsui, quum neque coquere vobis ne-
cessum sit, neq; frigidare ambrosiā? Ad hæc, non
egeris artificioso lumine, verū hominibus quū
ad alia necessaria ignis habendus est, tum maxi-
mè ad sacrificia, quod videlicet in biuio nidorem
vobis parent: thura incendant, & pecudū coxas
adoleant in aris. Verū quum (ut video) ingen-
tem vobis lætitiā pariat fumus ille, nihil proin-
de tam gratum, quod in epulorum vicem vos re-
ficiat, quā vbi nidor finit cum fumo volata-
tus ad cælum vsque permeat. Itaque parum ap-
positè profectō, & nimium absurdè videmini va-
porem huiuscemodi nunc incusare. Miror autē
cur Soli potestatem facitis lucendī hominibus,
neque illi vitio vertitis, quod in administrando
deorū bono tam prodigus sit, atque intemperās,
cū ignis ille sit multo quā hic noster diuinior,
& candens magis. Dixi: vestrum erit Mercuri ac
Vulcanē, ea quæ perperam à me proposita sunt,
ad rectitudinem perducere, & rationibus quibus
potestis nostra hæc impugnare: dehinc rursus ad
respondendum accingemur. M E R C. Haud faci-
le est Promethee cum tam generoso oratore cer-
tare: verū vehementer ex re tua fuit, quod hæc
abs te non audiuit Iupiter. Id enim certō scio,
sedecim vulturibus negotium dedisset: qui post-
hac visceribus tuis pascereatur: adēd grauiter
ipsum criminatus es, aliud fermè agens: nam de
fensionem pro te dicere institueras. Mirum au-
tem profectō, quum vates sis, quomodo præfagi-
re nequieris has te modò daturū pœnas. P R O.
Præsciui hæc Mercuri: neq; me præterit, quod
rursus liberabor: & nunc Thebanus quidam ve-
niet tibi amicus, qui eminus iaculetur aquilam,
quam supernè polliceris deuolaturam. M E R C.
Vtinam hæc eueniant. Solutum à te vinculis vi-
dero, nobis conuiuiam aditum, at non carnes par-
tientē. P R O. Bono sis animo, epulabor vobiscū.
& Iupiter me liberabit, non exiguæ felicitatis
gratia. M E R C. Ne, oro, graueris dicere quæ sit
illa felicitas. P R O. Nostin Mercuri Thetis? sed
quid verbis opus? præstat enim celare arcanum,
quod me maneat præmium post solutam pœnam.
M E R C. Quādoquidem id præstat, tecum recon-
das licebit. Quin nos Vulcanē abimus? iam e-
nim non longè abest Aquila. at tu Titan præsto-
lare tantisper, dum tibi Thebanus (ut ais) sagitta-
rius cōtingat, qui te ab alitis huius laniatu quie-
tum reddat, ac liberum.

Amarum.

DEOR

Argumentum in eosdem.

Dialogi qui sequuntur tam superiorum, quam inferiorum Deorum, quasi quandam syluam, ac summam continent omnium fere fabularum, quae partim apud Homerum & ceteros Epicos poetas, partim à Tragicis, Aeschilo, Euripide, Sophocle, & reliquis tractantur. Sunt autem ut breuiores, ita argutiores quoque, siue res, siue verba & compositionem spectes: adeoque germanam illam Attica eloquentia festiuitatem & gratiam exprimunt. Videretur autem Lucianus non hoc tantum agere voluisse, ut Deorum gentilium, & Homericorum vanitatem argueret, atque irrideret, (quis enim veterum, saltem mediocriter sapientum atque doctorum, unquam fuit, qui huiusce-modi nugis ullam fidem adhiberet, aut numen nostris & humanis affectionibus obnoxium esse crederet?) verum illud quoque, ut (quod in Prometheus ipse de se dicit) Heroicam illam dialogi personam, & Tragicam grauitatem, Comico risu temperaret. Et quia in omni genere scriptorum versatum esse oportet eum, qui veram ac solidam eloquentiam atque doctrinam laudem assequi cupit, quemadmodum ipse infra in Lexiphane praecipit, existimo quidem etiam exempli, & exercitationis causa ad hunc modum in hoc genere illum sese exercuisse. Nam ut hic Tragicorum, & Homericorum fabulas, ita infra Comicorum quoque argumenta retractat, & ad dialogorum festiuitatem reuocat. Interim tamen etiam seria obiter monet ac docet, ut in Cupidine, ubi tacite illud indicat, quod Cicero pro Calio multis verbis commemorat, studiosos puta, & literarum amantes, nullis externis ac prauis cupiditatibus alligari ac vinciri: quod idem & Theocritus de Musis aperte dicit: Nā quos afficiunt illae (inquit) exhilarantque; vincto, Nulla venenosa ledunt hos pocula Circes.

PROMETHEI ET

IOVIS,

Iacobo Micyllo Interprete.

PROMETHEVS.

S Olue me Iupiter, grauiam enim iam passus sum. I v p. Soluam te, ais, quem oportebat grauiiores pedicashabentē, & Caucasum totū super caput incumbentē à sedecim vultu-
 10 ribus non solum corrodi hepar, sed & oculis carere offossis, eo quod talia nobis animalia, homines videlicet, effinxis, & ignem furcim surripuisti, & mulieres fabricatus es? Nā quibus me ipsum decepisti in distributione carniū, ossa pinguedine obducta mihi apponens, & meliorem partium tibi ipsi seruans, quid attinet dicere? P r o. Igitur sufficientem iam poenam exolui, tantum tempus Caucaso affixus, pessimam animam perditam aquilam nutriendam hepate. I v p. Ne minimū quidem hoc eorum quae te oportet pati. P r o. Atqui non sine mercede me solues Iupiter, sed tibi significabo valde necessarium. I v p. Blandiendo decipis me Prometheus. P r o. Et quid plus habebō? Non enim ignoras rursus ubi Caucasus est: neque indigebis vinculis, si quo modo versutias agens deprehendar. I v p. Dic prius quamnam mercedem persolues necessariam nobis existentem. P r o. Si dixerō ad quem locum vadis nunc, fide dignus ero tibi, & de reliquis vaticinans? I v p. Quomodo enim non? P r o. Ad The-
 20 tin, coiturus eum ipsa. I v p. Hoc quidem nostri. Quid igitur postea? videris enim verum quiddam dicere. P r o. Nihil quod Iupiter rei habeas cum Ne-
 30 tine haec: si enim ipsa grauida reddetur ex te, foetus similia faciet tibi, qualia & tu fecisti Saturno. I v p. Hoc ais, expulsurum me regno? P r o. Vtinam fiat, o Iupiter: veruntamen tale aliquid coitus ipsius minatur. I v p. Valeat igitur Thetis: te vero Vulcanus ob haec soluat.

CVPIDINIS ET IOVIS,

Eodem interprete.

CVPIDO.

A T si quid etiam peccaui, Iupiter, ignosce mihi: puer enim admodum sum, & adhuc imprudens. I v p. Tu puer autem Cupido, qui antiquior multo Iapeto es? An quia neque barbam habes, neque canos produxisti, propterea etiam infans putari cupis, senex, & versutus adeo cum sis? C v p i d o. Qua vero iniuria affeci te ego senex ille, ut tu ais, cur me vincere quoque cogitas? I v p i t e r. Specta, o sceler-
 40 ste, an parua, qui me ita ludibrio habes. Itaque iam nihil est quod me non effeceris, Satyrum, taurum, aurum, cygnam, aquilam: omnia haec fecisti me, At quae me vicissim amaret, nullam planē vaquam fecisti: neque intellexi me etiam
 50 vxori

uxori propter te gratiorem fuisse: sed oportet me prastigiis uti ad illas, & meipsum abscondere. Illæ autem taurum, aut cygnum exosculantur: me verò si aspiciant, moriuntur præ formidine. CVPIDO. Merito: neque enim ferunt, ò Iupiter, ut quæ mortales sint, aspectum tuum. IVPITER. Quomodo igitur Apollinem Branchus, ille & Hyacinthus tantopere amant? CVPIDO. At Daphne etiam fugiebat illum, quanuis comatum & imberbem. Quòd si autem volēs amabilis esse, neque concutias ægidem, neque fulmen geras, sed quàm suauissimum te ipsum perhibe: vtrinque demisso capillo, eoque mitra reuincto, vestem sume pupuream, crepidas subliga auratas, ad tibiā, & ad tympana composito gressu incede, & videbis quòd plures te sequentur, quàm Bæchum Menades. IVPITER. Apage, equidem nolim amabilis esse isthoc pacto ut talem meipsum exhibeam. CVPIDO. Proinde & amare nolis. nam hoc certè facile est. IVP. Quin amare quidem volo, minore autem negotio illo potiri. Atq; ob hæc nunc dimitto te.

IOVIS ET

Mercurii,

Iacobo micyllo interprete.

IVPITER.

ILLAM Inachi puellam pulchram nosti Mercuri? MERC. Etiam. Io dicis. IVPITER. Non amplius puella illa est, sed iuuenca. MERC. Monstruosum hoc. Quomodo mutata est? IVPITER. Zelotypia mota Iuno transformauit ipsam. Sed & nouum aliud quoddam malum insuper excoGITauit. Infelici illi bubulcum quendam multioculum, Argum nomine, custodem addidit, qui iuencam pascit, infomnis ac peruigil ipse existens. MERC. Quid igitur nos oportet facere? IVPITER. Deuolans in Nemeam syluam (illie alicubi Argus pascit) illum quidem interficito: ipsam verò Io per pelagus in Aegyprum abducens, Ilium facito, & de cætero, pro Deo ab incolis habeatur, Nilumque attolat, & ventos immittat, & præterea nauigantes seruet.

IOVIS ET

Ganymedis,

Eodem Iacobo interprete.

IVPITER.

De raptu
Ganymedis.

GRÒ Ganymedes (peruenimus enim quòd oportebat) osculare me iam, ut videas non amplius rostrum aduncum me habere, neque ungues acutos, neque alas, qualis videbar tibi modò, cum volucris esse apparebam. GANYMEDES. Mi homo, an non aquila modò fuisti, ac deuolans rapuisti me à medio ouili? Quo pacto igitur alæ illæ ablatae tibi sint, tu verò ipse alius quispiam subito appares? IVPITER. Sed neque homo quæ

vides, adulescentule, neque aquila, sed omniū rex Deorum ego ipse sum, qui meipsum ad tempus ita transformauī. GANY. Quid ais tu? Pan ille es? Deinde quomodo fistulam non habes, neque cornua, neque hirsutus es crura? IVPITER. Solum enim illum existimas Deum? GANYME. Etiam: atque adeò sacrificamus ipsi, eo lectum hircum ad spetuncam agētes, in qua ipse positus est. Tu verò plagarius quispiam videris mihi esse. IVPITER. Dic mihi, Iouis verò nomē non audisti? neque etiam aram vidisti illius in Gargaro, pluentis scilicet, atque tonantis, & fulgura facientis? GANY. Tu te optime vir ais esse, qui paulò antè effudisti nobis copiose grandinē, qui habitare supra nos diceris faciens strepitum, cui arietem pater sacrificauit? Denique quidnam improbè tentantem me sursum rapuisti rex Deorum? Iam verò & oues fortassis lupi diripuerunt, desertas illas inuadendo. IVPITER. Adhuc enim cura est tibi ouium, immortalī factò, & hīc conuersaturo nobiscum? GANY. Quid dicis? An non deduces me tandem in Idā hodie? IVPITER. Nequaquam, quoniam frustra aquila fuissem pro Deo factus. GANY. Igitur inquireret me pater, & indignabitur nō inueniēs, verberaque postea capiam, relinquens ouile. IVP. Vbi ille videbit te? GANYME. Nequaquam? desidero verò ipsum. Quod si verò dimittes me, promitto tibi & alium hircum ab ipso immolatum iri, redemptionis precium pro me videlicet. Habemus autem triennem illum, & magnum, qui prout cæteris in pascua. IVPITER. Quàm simplex hic puer est, & minimè malus, atque id ipsum solum, puer adhuc. Verum ò Ganimedes, illa quidem omnia valere sine, & obliuiscere ipsorum, ouilis videlicet, & Idæ. Tu autem (iam enim cælestis es) multa benefacies hīc & patri, & patriæ. Ac pro lacte quidem, & caseo ambrosiam edas, & nectar bibas. Hoc tamen & aliis nobis ipse infundendo præbebis. Quod autem maximum est, non amplius homo, sed immortalis eris. atque etiam sydus tuū apparere faciam pulcherrimum: & omnino felix eris. GANYMEDES. Si verò ludere cupiam, quis colludet mecum? in Ida enim multi corā nei eramus. IVP. Habebis & hīc collusorē tibi hunc Cupidinem, & astragalos valde multos. Confide solū, & lætus sis, & nihil desiderēs inferiorum. GANYMEDES. Quid verò vobis utilis ero? An oues pascere oportebit & hīc? IVP. Non, sed ministrabis vinum, & ad nectar paulò post ordinaberis, & procurabis conuiuīū. GANYME. Hoc quidem non difficile. scio enim ut oporteat effundere lac, & coronare poculum pastorale. IVP. Vide, rursus hic lactis me minit, & hominibus se ministrare putat. Hoc verò cælum est, & bibimus (quemadmodum dixi) nectar. GANYME. Dulcius ò Iupiter, lacte? IVPITER. Scies post pusillum: & cum gustaueris, nō amplius desiderabis lac. GANY. Porro vbi dormiam nocte? An cū cōstanteo Cupidine? IVP. Nō, sed ob hoc te rapui, ut simul dormiremus. GANY. Solus enim non possis, sed suauius dormire mecum? IVP. Profectò, cum tali qualis es tu Ganymedes.

medes, sic pulcher. **G A N.** Quid enim te ad formam iuvabit pulchritudo? **I V P.** Habet quoddam incitamentum suave, & facilius inducit ipsum. **G A N.** Atqui pater meus indignabatur mihi condormienti, & narrabat manere quomodo turbarem ipsius somnum, volutatus per lectum, calcitrans, & aliquid loquens interea quando dormire: quapropter ad matrem remittebat me dormiturum sæpiusculum. Quare si ob hoc, ut ais, rapuisti me, tempus tibi est ut me denuo in terram deponas, vel molestia afficeris nihil dormiendo. Turbabo enim te continuè, huc atque illuc me reuoluens. **I V P.** Atqui hoc ipsum suavisimum mihi feceris, si tecum vigilare cogas. Osculabor enim interea te eò sæpius & amplectar. **G A N.** Ipse videris, ego verò dormiam te deosculante. **I V P.** Videbimus tunc quid agendum. Nunc verò abduc ipsum Mercuri, & posteaquam de immortalitate biberit, duc ut ministret nobis, docens prius quemadmodum oporteat porrigere/cyphum.

IVNONIS ET

Iouis,

Iacobo Micyllo Interprete.

I V N O.

LX quo adolescentulum hunc Iupiter, Phrygium istum dico, ab Ida raptum huc adduxisti, minùs aduertis mihi animum. **I V P.** Etiam ob hunc, Iuno, zelotypa iam es, simplicem adeò, & minimè molestum? Ego verò putabam mulieribus solis difficilem te esse quæcunq; conuersantur tecum. **I V N.** Neque illa quidem rectè facis, nec conuenientia tibi ipsi, qui omnium deorum dominus existens, relinquens me legitimam vxorem in terram descendis, ibique adulteria exerces in aurum vel taurum conuersus. Verùtamen illæ mulieres tibi in terra manent: ideo autem hoc puero rapto, etiam in cælum subuolasti, Deorum generosissime: & nunc ille nobiscum habitat, ante oculos mihi adductus quasi æmulus, scilicet ut pocillaretur tibi, sic enim aiunt. Itane verò carebas pocillatoribus? aut defessi adeò sunt & Hebe & Vulcanus ministrando? Tu verò etiam calicem non aliter ab eo accipis, quàm simul & osculatus fueris ipsum antea, omnibus aspicientibus: & deosculatio ista suauior tibi est ipso Neotare. Atque ob id sæpenumero neque sitiens petis bibere. Interdum autem etiam ubi degustasti solum, porrigere ipsi soles: deinde bibente ipso arripis calicem, & quantum in illo reliquum restat, omne ebibis, ea etiam parte, vnde ipse bibit & ubi applicuit labia, ut & bibas simul & osculeris. Nuper verò rex ille atque omnium pater, depositis ægide ac fulmine, sedisti talis ludendo cum illo, barbam ipse tantam, & tam promissam habens. Omnia igitur video hæc: quare ne te putes latere. **I V P I T E R.** At quid adeò graue hoc, ò Iuno, adolescentem adeò pulchrū inter bibendum deosculari, oblectarique veroque illo, & osculo videlicet, & nectare? Quid

si igitur vel semel committam ipsi quod & te osculetur? non amplius accusabis me quod osculum illius præstantius nectare puto. **I V N O.** Pædiconum verba hæc sunt. Ego verò non ita insaniuero, ut labia mea applicem molliculo isti Phrygi, adeoque effœminato. **I V P I T E R.** Non cōuicieris, generosissima tu, amores meos. Nam mulierosus, & barbarus, & molliculus iste, suauior, & desiderabilior, nolo autem dicere amplius, ne te magis irriterem. **I V N O.** Vtinam verò & in vxorem illum duxisses mei gratia. Memineris igitur qualibus mihi propter egregium istum pocillatorem temulenter insultas. **I V P I T E R.** Imò verò Vulcanum istum filium tuum oportebat nobis pocillari, claudicantem videlicet, & à fornace venientem, plenum adhuc fauillis, deposito paulò antè forcepe, & ab illis ipsis digitis accipere nos calicem, attractumque ipsum interea osculari, quem neque mater tu libenter osculata fueris: præ fuligine, quasi tota illius exusta facie. Nimirum suauia hæc, adeoque multum etiam pocillator iste cohonestat deorum conuiuium, nonne? Ganymedes autem hic iterum in Idam hinc ablegandus est? quippe purus ac candidus est, & digitos habet roseos: etiam scitè porrigit poculum: & quod te omnium mordet maximè, osculatur dulcius ipso nectare. **I V N O.** Nunc tibi & claudus, ò Iupiter, Vulcanus est, & refertus fuligine, atque nausea afficeris cum aspicias ipsum, ex quo formosum & capillatum istum Ida enutrit. Olim autem non videbas ista, neque tum fauillæ: neque fornax ipsa absterrebat te quod minus biberes illo porrigente. **I V P I T.** Aegritudine Iuno te ipsam afficis, nihil aliud, & mihi amorem eo magis incendis, quia zelotypa es. Quod si verò grauaris à puero formoso accipere poculum, tibi quidem filius ministret potum. Tu verò Ganymedes mihi soli imple calicem, & cum quolibet bis osculare me, & cum plenum porrigis, & cum rursus à me illum accipis. Quid ita lacrymaris? Ne metue. Malum enim feret, si quis tibi molestus esse voluerit.

IVNONIS ET

Iouis,

Iacobo micyllo interprete.

I V N O.

IXIONEM hunc vides Iupiter? quibusnam moribus affectū putas? **I V P.** Hominem esse vtilem Iuno, & comibonem: non enim couersaretur nobiscum, si indignus conuiuium foret. **I V N O.** At indignus est, contumeliosus certè existens: quapropter non amplius conuersetur nobiscum. **I V P.** Quid autem contumeliæ intulit? oportet enim (ut puto) & me scire. **I V N O.** Quid verò aliud? Et enim erubescio dicere ipsum, tale est quod sibi sumpsit. **I V P.** At qui ob hoc tãto etiã magis dicere debebas, inquam ille turpia quoque conatus est. Num igitur sollicitauit aliquam ad stuprum? intelligo enim cuiusmodi turpe sit, quod

quod reformidaueris dicere. I v n. Ipsam me, non aliam quampiam Iupiter, longo iam tempore, Ac primum quidem ignorabam, quid rei esset cur attentè adeò in me aspiceret: ille autè etiam ingemiscebat, & sublacrymabatur: & si quando bibens tradidissem Ganymedi poculū, hic petebat ex eo iam ipso bibere, & capiēs osculabatur interea, & ad oculos admouebat, & rursus prospectum in me intendebat. Hæc intelligebam amatoria esse: & multo quidem tempore ve-
10 recundabar dicere ad te, putabamque cessaturū à furore hominem. Postquam verò & sermones ausus est mihi adhibere, ego dimittens illum adhuc lacrymantem, & ad genua prouolutum, obturatis auribus, vt ne cōtumelias supplicantis illius audirem, abii, vt tibi dicerē. Tu verò ipse vide quomodo explores virum. I v p i. Euge, sceleratus ille, in meipsum, & vsque ad lunonis nuptias etiam? adeone inebriatus est neſtare? Cæterum nos autores horum sumus, & vltra
20 modum amatores hominum, qui quidem & cōuiuatores nostros ipsos fecimus. Digni igitur venia sunt, si bibentes similia atque eadem nobiscum, deinde & aspiciētes cælestes istas formas, & quales nunquam viderunt in terra, concupuerunt frui illis, amore capti videlicet. ~~Est autē amor violentum quiddam, & non hominibus solum imperat, sed & nobis ipsis interdū.~~ I v n. Tuus quidem & valde hic dominus est, & ducit te, & fert naso (vt aiunt) trahēs, & sequeris ipsum
30 quocūq; duxerit te, & immutaris facilè in quod cunque iusserit, & prorsus possessio & ludus amoris es tu. Et nunc Ixioni scio, quod veniam tribuis, vt qui & ipse adulterio cognoueris aliquando illius vxorem, quæ tibi Pirithoum peperit. I v p i r. Adhuc enim tu meministi illorum, si quid ego lusi in terram descendens. Sed nosti quid mihi videatur de Ixione? multandū quidem ipsum nequaquam, neque à conuiuium ex-
40 trudendum esse. rusticum enim foret. Sed quia amat, & vt ais, lacrymatur, & intolerabilia patitur. I v n. Quidnam ò Iupiter? metuo enim ne & tu contumeliosum aliquid dicas. I v p. Nequaquam: sed simulachrum ex nube fingentes tibi simile, postquam solutum fuerit conuiuium, & ille vigilat (vt par est) præ amore ad concubium adhibeamus ipsi afferentes. sic enim ab angendo animo fortassis desisteret, putans se consecutum esse desiderium. I v n. Apage, vt nunquā quicquam tempestiuum illi contingat, quando
50 ea iraque supra ipsum sunt, concupiscit. I v p i. Attamen patere ò Iuno. Quid enim adeò graue tibi accidet ex hoc figmento, si cum nube Ixion congregietur? I v n. Sed nubes ego esse apparebo, & turpitudinem istam in me committet propter similitudinem. I v p. Nihil istud dicis. ~~neq; enim nubes hæc vnquam Iuno erit, neque tu nubes: Ixion autem solum decipietur.~~ I v n. Sed (vt omnes homines arrogantes sunt) gloriabitur descendens forsitan, & narrabit omnibus, dicens coisse cum Iunone, & Iouis ritalem esse. forsitan etiam dixerit me ipsum amare: illi verò credetur, quando non viderunt quomodo cum nube coierit. I v p. Igitur si quid tale dixerit, in

infernum præcipitabitur, ac rotæ miser alligatus, cum ipsa perpetuò circunuoluetur, & laborem nunquam cessaturum sustinebit, pœnas videlicet has pro amore dependens. I v n. Non enim graue hoc quidem, ob iactantiam.

APOLLINIS ET VVL-

CANI, Eodem interprete.

VVL CANVS.

V I D I S T I N' Apollo Maia infantulum illum, nuper genitum, vt formosus est, & arridet omnibus, & iam quoque tale quiddam præ se fert, quasi in magnum aliquod bonum euasurus sit? A p o l. Illūne ego infantem dicam, ò Vulcane, aut in magnum aliquod bonum euasurum, qui ipso Iapeto antiquior est, quantū ad fraudulentiam at-
tinet? V v l. Et quem adeò iniuria afficere poterit, iam primum in lucem editus? A p o l. In-
De furaci-
tate Mer-
cui.
terroga Neptunum, cuius tridentem suffuratus est: aut Martem. nam & huius subtraxit clām è
vagina gladium, vt interim de me ipso non dicam, quem & arcu spoliavit, & sagittis. V v l c. Hæcine infantulus & modò natus ille, qui vix-
dum mouebatur in cunis inter inuolucra? A p o. Scies Vulcane, si modò ad te aliquando venerit. V v l c. Atqui venit iam pridem. A p o l. Quid igitur? habēs ne omne fabrilè instrumen-
tum? necdum quicquam illius tibi amissum est? V v l. Omne, Apollo. A p o. Attamen inspicere diligenter. V v l c a. Per Iouem, forcipem nō video. A p o. Sed videbis illum alicubi inter inuolucra in cunis infantis. V v l c a. Adeò ne aduncas manus habet, perinde ac si in ipso ventre iam tum meditatus esset furandi rationem? A p o l. An non audisti ipsum loquentem quoque iam arguta ac volubilia quædam? Atque hic etiam ministrare nobis vult. Heri autem vocato
ad se Cupidine, statim illum palastra superauit, nescio quo pacto pedes illi subtrahens. Deinde cum à cæteris laudaretur, interea Veneri
furripuit cingulum, cum illa amplexata ipsum fuisset ob victoriam. Ioue autem ridente, sceptrum illius sustulit, & nisi grauius fuisset, & plus ignis habuisset, ipsum quoque fulmen subtraxisset. V v l c a n v s. Celerem atque agilem quendam puerum mihi narraſ. A p o l. Quin imò & musicum præterea. V v l c a. Vndenam huius rei coniecturam facis? A p o l. o. Testudine mortua alicubi inuenta, instrumentum ex ea compactū dedit. Brachiis enim adaptatis, & iugo superinducto, deinde calamis (chordarum ansulis videlicet) infixis fundoque infra, & quasi quodam dorso subiecto, atque inde septem chordis suspensis, & intentis, iucundum adeò quiddam modulatur, & concinnum, vt ego quoque illi iam inuideam, qui iam olim personando citharam me exerceo. Cæterum ipsa Maia illud quoque dicebat, quod neque in cælo noctu maneret, sed præ nimio agendi studio ad inferos vsque descenderet, furaturus scilicet etiam inde aliquid.
Alat

Amor.

Alatus autem quoque est, ac virgam quandam ap-
parauit, mirificam potestatem ac vim habentem,
qua animas euocat, & educit mortuos, V V L C.
Ego illam dedi ipsi, vt esset quasi ludicrum.
A P O L. Proinde & mercedem istam tibi retu-
lit, forcipem videlicet. V V L. Rectè sanè admo-
nuisti: quare ibo vt illum recipiam, sicubi, vt ais.
inter inuolucra in cunis inueniri poterit.

VULCANI ET IOVIS,

Iacob. Miscyl. interprete.

VULCANVS.

De eo
quodd Palas
e cerebro
Iouis nata
est.

QUID me oportet facere, Iupiter?
venio enim, ita vt iussisti, securim ha-
bens acutissimā etiam si lapides opus
sit vno iēu disseccare. I V P. Rectè sa-
nè Vulcane. Sed iam impacta illa diuide mihi
caput in duas partes. V V L. Tentas me num in-
faniā? Impera igitur verè quod vis tibi fieri. 20
I V P. Diuidi mihi caluariam volo, si verò non
obedieris mihi, me experieris non nūc primū
irascens. Veruntamen ferire oportet auda-
citer, & præsenti animo, neque cunctari: Pereo
enim prae doloribus, qui mihi cerebrum inuer-
tunt. V V L. Vide Iupiter ne quid mali facia-
mus. Acuta enim securis est, & non absque san-
guine, neque etiam ad Lucinæ morem tibi ob-
stetricabitur. I V P. Incute modò Vulcane auda-
citer. Ego enim noui quid sit conducibile. V V L. 30
Inuitus quidem, sed tamen feriam. Quid enim
agat aliquis te iubente? Sed quid hoc? puella ar-
mata hæc est. Magnum, ô Iupiter, malum habui-
sti in capite. meritò igitur iracundus fuisti, tan-
tam intra cerebri panniculum virginem viuam
nutriens, idque armatam: nimirum castra, non
caput habuisti, non aduertens, Hæc verò etiam
saltat, & cum armis tripudiat, clypeum concu-
tit, ac hastam vibrat, & quasi quodam furore con-
citatur, & quod maximum est, formosa admo-
dum, ac maturis nubilis annis breui adeò iam fa-
cta est, cæruleos quidem oculos habens. Sed ta-
men & huic gratiam addit galea. Quare ô Iupi-
ter, obstetricandi præmium hoc mihi refer: de-
sponde mihi illam. I V P. Impossibilia petis Vul-
cane: perpetuò enim virgo manere vult. Ego
certè, quantum in me est, nihil repugno. V V L. C.
Hoc volebam: reliquum quod est, ipse curabo.
ac iam simul rapiam hinc ipsam. I V P. Si tibi fa-
cilè adeo hoc, facias licet: veruntamē illud scio
quodd amas ea, quæ tibi contingere nequeunt.

NEPTVNI ET MER-

CVRII, Eodem

interprete.

NEPTVNVS.

De eo
quodd Bac-
chus ex fe-
more Iouis
natus est.

Licetne ô Mercuri, conuenire Iouem
nunc? M E R. Nequaquam Neptune.
N E P. Attamen intrò renuncia de 60
me ipsi. M E R. C. Ne molestus sis, in-
quam. Importunum enim hoc, quare non pote-
ris ipsum videre in præsencia. N E P. Num igi-
tur cum Iunone concumbit? M E R. C. Non, sed

diuersum quiddam est. N E P. Intelligo, Gani-
medes intus est. M E R. Neque hoc, sed ipse in-
firmus aliquantulum est. N E P. Vnde hoc Mer-
curi? Nescio enim quid graue narras. M E R. C. V.
Pudet dicere tale quidpiam est. N E P. At nihil
eo tibi opus est apud me, patrius vtique cūm ti-
bi sim. M E R. Peperit paulò antè, Neptune. N E-
P. T. V. Apage. An peperit ille? Ex quo? Itaque la-
tuit ille nos ~~Hermaphroditus~~ existens? At neque
vterus eius tumorem aliquem prae se tulit. M E R.
C. V. Rectè dicis, neque etiam ille partum intra
se habebat. N E P. Noui, rursus ex capite pepe-
rit scilicet, quemadmodum & Minervam. habet
enim ille caput quoddam puerperum. M E R. C.
Neque illud, sed in femore gestauit partum il-
lum, videlicet ex Semele receptum. N E P. Eu-
ge generosus, vt ille totus nobis, & ex omni par-
te corporis imprægnando idoneus atque foecun-
dus est. Sed quæ nam Semele ista est? M E R. C. V.
Thebana mulier, ex filiabus Cadmi vna. Huic
congressus prægnantem eam reliquit. N E P. T.
Deinde verò ipse pro illa peperit. M E R. C. Atq;
admodum, etiam si tibi alienum ac mirum vi-
deatur. Nam Semelen dolis aggressa Iuno, (nosti
autem vt sit zelotypa hæc) persuadet illi vt petat
à Ioue quo cum fulmine ac fulgure ad se veniat.
Quæ cūm verbis huius inducta credidisset, ve-
nissetque Iupiter fulmen secum portans, confla-
grauit rectum, ipsaque Semele ex igne periit. Me
autem iubet Iupiter, vt incisa illius aluo, partum
ad se afferam, imperfectum illum quidem adhuc
& intra septimum mensem conceptum. Quod
vbi fecissem, ille dissecto femore suo, intrò illū
recipit, vt ibi perficeretur. Atque ita iam tertio
postquam factum illud est, mense, denuo illum
peperit, & nunc ex doloribus aliquantulum lan-
guidus est. N E P. Vbi igitur infans ille iam est?
M E R. C. In Nyssam ~~hinc ablatum~~, tradidi illum
Nymphis enutritum, Dionysium cognomina-
tum. N E P. Ergo vtrunque, Dionysii huius & pa-
ter & mater ille est. M E R. C. Ita videtur. Ab eo
igitur, vt illi aquam ad vulnus afferam, ac cæte-
ra ea quæ ex more atque consuetudo fieri solent,
quasi puerperæ procurem.

MERCVRII ET SOLIS,

Iac. Micyl. interprete.

MERCVRII.

AVdi ô Sol, ne hodie currum agas, in-
quit Iupiter, neque in crastinum, ne-
que etiam in diem perendinum: sed
intus mane: fiatque interea perpetua
vna nox longa. Quare equos quidem iterum sol-
uant Horæ, tu verò resingue ignem, & nunc tan-
dem post longum interuallū temporis te ipsum
recrea. S O L. Noua hæc atq; omnino aliena de-
nuntians venis. Sed nunquid transgredi siue pec-
care visus sum inter agendum, & extra fines cur-
sum habuisse, atque id nunc irascitur ille mihi,
noctemque triplo maiorem die facere statuit?
M E R. Nihil tale: neque hoc etiā perpetuò fiet:
sed ipse nunc opus habet noctem sibi fieri cōsue-
to longiorem. S O L. Vbi autem etiam ille est?
aut

De concu-
biru Iouis
cū Alcme-
na, & nocte
prolongata.

aut vnde ipse emissus es vt hæc nuntiares mihi? **M E R.** Ex **Bæotia**, ab vxore **Amphitryonis**, cū qua concumbit. **S O L.** Amator illius? atque ita illi satis non est nox vna? **M E R.** Nequaquam. Nasci enim quendam oportet ex hoc concubitu magnum, atque multorum certaminum victorem deum: hoc igitur vna nocte absolui ac perfici impossibile est. **S O L.** Sed absoluat, atque ad exitum perducatur ille, quod faustum felixque sit. Veruntamen hæc, **Mercuri**, temporibus **Saturni** non fiebant, (soli enim hîc nos sumus) neque ille tum ab vxore **Rhea** diuertebat, aut seorsim cubabat: neque etiam relicto cælo **Thebis** dormiebat, sed dies quidem tum dies erat, nox autē ad suum certum spacium secundum proportionem horarum agebatur: peregrinum verò aut immutatum nihil. Neque ille tum vnquam cum muliere mortali quicquam rei habuit. At nunc infelicis mulierculæ causa oportet omnia sursum & deorsum verti, ac equos quidem præfractiones & difficiliore fieri ob ocium & desidiū, viam autem asperiorē: eò quòd toto triduo non vsurpabitur: homines præterea miserè in tenebricoso viuere. Hoc boni ex amoribus **Iouis** consequentur illi scilicet, sedebuntque expectantes, donec ille athletam istum quem dicis, absoluerit sub longis tenebris. **M E R C.** Tace ò **Sol**, ne quid mali pro his dictis tuis nanciscare. Ego verò ad **Lunam** hinc abiens, & ad **Somnum**, renuntiabo etiam illis quæ **Iupiter** mandauit: illi quidem, vt ne procedat citius: huic autem, vt ne remittat à se homines, quòd ignorent longā adeo noctem hanc fuisse.

VENERIS ET LVNAE,

Iac. Micyl. interprete

V E N V S.

Q V I D hæc ò **Luna** facere te aiūt quoties ad **Cariam** peruenis, vt currum sistas: ac desuper aspectes **Endymionē** dormientem sub dio tanquam venatorem aliquem: interdum autem etiam descendas ad ipsum ex media via? **L V N.** Interroga ò **Venus** filium tuum, qui mihi harum rerum autor est. **V E N.** Sine: contumeliosus ille est. Me quippe matrem ipsius quibus modis affecit! nūc quidem in **Idam** adigens **Anchisæ** causa **Troiani**: nunc autem in **Libanum** ad **Arsirium** illum adolescentem: quem & **Proserpinæ** desiderabilem fecit, & me ex dimidia parte amoribus meis priuauit. Quare iam sæpe illi interminata sum: ni desinat talia facere: fracturam esse me ipsius & arcus, & pharetram, amputaturam autem etiā alas. Iampridem verò & plagas ipsi in nates incussi **sandalio**: sed ille, nescio quo pacto, tū quidem statim metuens, ac supplicans, paulò post omnium obliuiscitur. Verum dic mihi, formosus ne **Endymion** iste est? Nam hoc quidem solatio fuerit malo huic. **L V N.** Mihi quidem etiā admodum formosus ò **V E N V S** videtur, & maximè si quando ipsa instrata super rupem **chlamyde** dormit, læua tenens sagittas paulatim è

manu prolabentes. **Dextra** autem circa caput sursum versus reflexa, decorem affert faciei, cui circumfunditur. Ipse verò solutus somno, anhelat ambrosium illum halitum. Tunc igitur tacite equidem & sine vlllo strepitu descendens, ac summis digitis insistent, vt ne expergefatus ille perturbari possit. Scis igitur quid tibi post hæc dictura fuerim, sed pereo equidem amore.

VENERIS ET CVPIDINIS,

Erasmo Roterod. interprete.

V E N V S.

C V P I D O gnate, vide, quæ facis flagitia. Non iam de his loquor, quæ te impulsore mortales in terra, vel in se quisque, vel inuicē alii in alios faciunt, verum de his ago: quæ apud superos quoque designas, qui quidem **Iouem** ipsum cogis varias assumere formas, in quodcunque tibi pro tempore visum fuerit, cum vertens. Tum **Lunam** è cælo deuocas. Quin & **Solem** aliquoties compellis lentum apud **Clymenem** cessare, aurigandi muneris oblitum: nam quicquid iniuriæ in me matrem etiam committis, audacter, ac tanquam tutò facis. Verum tu quidem ò deorum omnium confidentissime, **Rheam** insuper ipsam iam anum, præterea deorum tam multorum parentem, eò perpulisti, vt pusionem adamet, atque in **Phrygium** illum adolescentulum depereat: actua iam opera insanit, iunctisque leonibus, adhibitis itē **Corybantibus**, (quippe qui & ipsi furore quodā sunt afflati) per **Idā** montem sursum ac deorsum oberrat, ipsa quidē **Attis** amore eiulans: cæterum **Corybantum** alius suum ipse penem ense defecat, alius demissa coma per montes fertur insanus, alius cornucanit, alius tympano tonat, alius cymbalo perstrepat. breuiter, omnis vnde quaque **Ida** tumultus atque insanix plena est. Proinde cuncta timeo: metuo ne tale quid accidat, quandoquidem te produxi, vt si quando resipiscat **Rhea**, vel potius si pergat insanire, **Corybantibus** imperet, vt te correptum discerpant, aut leonibus obiciant. Hic me sollicitat metus, quòd videam tibi periculum imminere. **C V P I D O.** Ocioso animo esto mater: si quidem leonibus etiam ipsis iam familiaris sum factus, ita vt sæpenumero consensu eorum tergis, prehensaque iuba, equitis ritu insidens illos agitē. At verò illi interim mihi caudis abblandiuntur, ac manum ori insertam receperant: lambuntque, deinde mihi reddunt innocuam. Porro **Rheæ** ipsi quando tandem vacauerit, vt me vlciscatur, quum in **Atte** sit tota? Postremò quid ego pecco, quum res pulchras vt sunt offero, ac demonstro? Vos ne appetite res pulchras, quare his de rebus ne in me crimen conferre. Num vis ipsa tu mater vti neque tu posthac **Martem** ames, neque ille te? **V E N V S** Vt es peruicax, & nulla in re non superas? Attamen horum quæ dixi, aliquando memineris.

I O V I S

runque versatur, atque illum amat: quapropter non ita multum fabrum istum curat. A P O L. Atque hæc putas ipsum Vulcanum scire? M E R C. Scit, sed quid agat cum generosum adeo adolescentem, & præterea militarem ipsum esse videat? Quare silentium agit, nisi quod minatur quidem vincula quædam excogitasse contra illos sese, ipsque ipsos comprehensurum esse, circumdato veluti retibus quibusdam lecto. A P O L. Nescio sanè: optarim verò ipse, ille qui sic com- 10 prehenderetur, esse.

IVNONIS ET

Latona,

Iacobo Micyllo Interprete.

I V N O.

Plchros enim uero Latona & liberos procreasti Ioui. L A T. Non enim omnes, ò Iuno, tales parere possumus, qualis Vulcanus est. I V. At hic claudus quidem, utilis certè tamen est, artifex optimus existens, ac cælum nobis exornauit quoque, Venerémq; vxorem duxit, à qua & studiose obseruatur. Contrà autem tuorum liberorum altera quidem virilis ultra modum, & montiuaga est, & postremo in Scythiam quoque profecta, omnes sciunt qualia comedat, hospites mactado, ac Scythas ipsos imitando, qui humana carne vescuntur. Apollo autem simulat quidem omnia scire sese, & iaculari, & cithara canere, & medicum esse, & vaticinari: & erectis vaticinandi tabernis hic in Delphis, illic in Claro & Didymis, decipit consulentes se, obliqua, & in vtranque partem quæstionis propositæ inclinancia respondendo, ne videlicet erroris possit damnari, atque ita ex hoc quæstum facit, & ditescit. Multi enim amantest sunt, seque ipsos exhibent præstigiis deludentes. Verum non ignoratur utique à prudentioribus, quod pleraque falsa ac ficta dicunt: quippe ille ipse vates ignorabat quod interfectorum amasium suum esset disco: neque prædixerat ipse sibi quod fugitura ipsum esset Daphne, idque adeo formosum atque comatum. Quare non video qua causa pulchriores liberos te quam Nio ben illam procreasse putaris. L A T. At verò liberi hi, hospitum mactatrix ista videlicet, & mendax vaticinator ille, scio quo pacto mordeant te dum conspiciuntur inter deos, & maxime quando hæc quidem ob pulchritudinem laudatur, ille autem citharam personat in conuiuio, omnibus ipsum admiratione prosequentibus. I V N O. Nequeo risum continere, Latona. Illumne admirantur? quem Marsyas, si iuste modo iudicare Musæ voluissent, excorasset meritò, ut qui ipse in Musica vicerat: nunc autem circumuentus miser ille periit, iniuste sanè damnatus. Hæc autem formosa tua virgo, ita formosa nimirum est, ut posteaquam animaduertit sese cõspectam ab Aëthone fuisse, verita ne adolescens ille turpitudinem ipsius euulgaret, immiserit illi canes: ut interim non dicam quod neque parturientibus obstetricatura fuisset, si virgo utique & ipsa foret. L A T.

Valde animo elato es Iuno, eò quod cum Ioue concumbis, & vnà cum eo regnas: & propterea absque metu contumeliosa es. Veruntamen videbo te non ita multo post rursus lacrymantem, quando te relicta in terram descenderit ille, in taurum aut cygnum conuersus.

A'POLLINIS ET

Mercurii,

Eodem Interprete.

A P O L L O.

Quid rides Mercuri? M E R C. Quoniã Deprehensum maximè ridicula, Apollo, vidi. A P O. si Mars cum Venere, à Vulcano vinculis colligatur. Dic igitur, ut & ipse auditis illis tecum ridere possim. M E R C. Venus cum Marte concumbens deprehensa est, ac Vulcanus comprehensos illos vinculis cõstrinxit. A P O L. Quomodo? Suaue enim quiddam dicere videris. M E R C. Longo iam tempore, opinor, cognitis his quæ agebantur, expiscatus est illos, & lecto occultis quibusdam vinculis circumdato, abiens ad fornacem opus faciebat. Post hæc Mars ingreditur secretò, ut quidem ipse putabat. Videt autem ipsum ex alto Sol, & rem ad Vulcanum defert. Vbi igitur lectum conscendissent, & in opere essent, & iam intra retia teneretur, circumuoluntur ipsis quidem vincula, astat autè Vulcanus. Illa igitur (nam & fortè cum nuda erat) pudore affecta, non habebat quo se tegeret. Mars verò ab initio fugere tentabat, sperabatq; se vincula illa disrupturum esse: ceterum posteaquam intellexit se vndique captum teneri, neque effugere quodquã posse, supplicare cœpit. A P O L. Quid igitur? soluitne ipsos Vulcanus? M E R C. Non dum, sed conuocatis diis spectandum ipsis exhibuit adulterium. Illi autem nudi ambo, & colligati mutuo, inclinatis deorsum capitibus erubescabant. Atq; adeo spectaculum hoc dulcissimum mihi visum est, cum tantum non ipsum opus exhiberent. A P O L. At faber ille an non pudore afficitur etiam ipse cum spectandâ ita exhibet coniugii sui turpitudinem? M E R. Non per Iouem, quippe qui etiam arrideat ipsis astans. Ego verò, si opus est verum dicere, inuidebam Marti, non solum quod cum formosissima dea adulterium exercuisset, sed etiam quod colligatus cum ipsa vnà esset. A P O L. Pròinde & tu ligari hoc pacto sustineres? M E R C. Tu verò non, Apollo? Aspice modò & accedens (collaudabo enim te) si non eadem ipse quoque optabis vbi videris.

IVNONIS ET

Iouis,

Iacobo Micyllo Interprete.

I V N O.

Quidem erubescere ò Iupiter, si mihi talis esset filius, effeminatus adeo, tur Iuno & perditus ebrietate, mitra quidè relicta Bacchum gata coma incedens, ut plurimum autem cum insanis mulieribus consuetudinem habens, mollior ipsis illis, ad tympana & tibia & cymba

cymbala choreas agens, & in summa cuius magis quàm patri tibi similis. I v p. At verò hic mitratus, & mulierosus, non solum, ò luno, Lydiam subiugauit, & eos qui ad Tmolum habitant cepit, præterea & Thraces sub se redegit, verum etiam contra Indos profectus cum muliebri isto exercitu, & elephantos cepit, & terra potitus est, ipsumque regem, qui aliquantulum resistere ausus fuerat, captiuum abduxit. Atque hæc omnia fecit saliens pariter & choream ducens, hastis v-tendo hederaceis, ebrius interea, vt ais, atque furore correptus. Quod si verò quispiam illū conuincit aggressus sit, contumeliose de sacris illius loquendo: etiam hunc vlciſci solet, vel palmitibus ipsum implicando, vel à matre, pörinde vt hinnulum, lacerari faciendo. Vides quàm virilia hæc, & me patre minimè indigna? Si verò lusbis quoque & deliciis inter hæc indulget, nō est quodd inuideas, & maximè si quis cogitet qualis hic sobrius futurus erat, quando etiam ebrius hæc facit. I v n. Tu mihi videris etiam laudare inuentum ipsius, vitem videlicet, & vinū: & hoc cum videas qualia inebriati isti faciūt, titubantes, & ad contumeliam prolabentes, & in summa, insanientes præ vino. Itaque & Icarium illū, cui primo donauit palmitem, ipsi compotores interfecere, ligonibus cæsum. I v p. Nihil hoc dicis. Non enim vinum hæc, neque ipse Dionysius efficit: sed immoderatus potus, & vltèr quàm moderatè bibat, hilarior ille quidem & suauior fieri solet. Qualia verò Icarius passus est, tale nihil vlli compotorū facilè fecerit. Sed tu adhuc zelotypia afficivideris, ac Semeles reminisci, Iuno: siquidem eas res Dionysii calumniaris, quæ sunt omnium pulcherrimæ.

Vinum ma-
la non defi-
gnat, sed ni-
mius eius
potus.

VENERIS ET CVPIDINIS,

Erasmo Roterodamo Interprete.

V E N U S.

Cupido om-
nes deos
superat, ex-
ceptis Mi-
nerua, Mu-
sis, & qui-
busdam a-
liis, &c.

Quid tandem in causa est, Cupido, vt quum reliquos Deos omneis adortus expugnaris, Iouem ipsum, Neptunū, Apollinem, Iunonem, me deniq; matrem ab vna Minerua temperes, vtque aduersus hanc nec vllum habeat incendium tua fax, & iaculis vacua sit pharetra, tum & ipse arcu careas, neque iaculari noris? C v p. Equidem hanc metuo, mater: est enim formidabilis, truculentoque aspectu, ac ferocitate quadam supra modum virili: proinde si quando tenſo arcu petam illam, galeæ cristam quatiens expauefacit me, mōxque formidine tremere occipio, sic vt arma mihi è manibus excidant. V E N. Atqui Mars an non erat hac formidabilior? & hunc tamen superatū exarmaſti. C v p. Imò ille cupidè me recipit, atque vltèr etiam inuitat: verum Minerua semper adductis superciliis obseruat. quin aliquando temerè ad illam aduolauit, faciem propius ad mouens: at illa, Si quidem ad me accesseris, inquit, per parentem Iouem, quouis modo te con fecero, aut lancea te transfigam, aut pedibus arreptum in tartara dabo præcipitem, aut ipsa te discerpam. Plurima item id genus comminaba-

tur. Ad hæc acribus obtuetur oculis: postremò & in pectore faciem quandam gestat horrendam: vi peris capillorum vice comatam. hanc nimirum magnopere formido. territat enim me, fugiōq; quoties eam aspicio. V E N. Esto sanè. Mineruā metuis, vt ais, atque huius gestamen Gorgona re formidas, idque quum Iouis ipsius fulmen non formidaueris. Cæterum Musæ quam ob causam abs te non feriuntur, atque à tuis iaculis tutæ agunt? num & hæ cristas quatiunt, aut Gorgonas prætendunt? C v p. Has quidem reuereor mater: sunt enim vultu pudico, ac reuerendo: præterea semper aliquo tenentur studio, semper cantionibus animum intentum gerunt: quin ipse etiam non rarò illis assisto, carminis suauitate delinitus. V E N. Esto, nec has adoriris, propter ea quodd sint reuerendæ: at Dianam qua tandem gratia non vulneras? C v p. Vt breuiter dicam, hanc ne deprehendere quidem vsquam sum potis, quippe perpetuò per montes fugitantem: ad hæc alterius cuiusdam sui Cupidinis illa tenetur cupidine. V E N. Cuius ò gnate? C v p. Nempe venatu ceruorum & hinnulorum, quos insectatur vt capiat, ac iaculo figat. Ac prorsum tota rerum huiusmodi studio tenetur: tamenſi fratrem eius, qui nimirum arcu valet, & ipse, feritque e-minus. V E N. Teneo gnate, eum sæpenumero sagitta vulneraſti.

DEARVM IVDICIVM.

Iacobo Micyllo Interprete.

I V P I T E R.

Mercuri, accepto hoc pomo abi in Phrygiam ad Priami filium, pastore Paridis. armenti (pascit autem in Ida monte, qua parte Gargarum vocant) ac dic illi: Iupiter, inquit, ò Pari iubet te, posteaquam & ipse formosus es, & rerum amatoriarū doctus, sententiam ferre inter deas, quænam illarum omnium formosissima sit. Certaminis autem præmiū, ea quæ vicerit, pomū accipiat. Porro tēpus iam est, vt & ipsæ vos abeatis ad Iudicem. Ego verò ablego à me arbitrium, vt qui ex æquo omnes vos amem, ac, si modò possibile foret, libenter omnes vos victrices videre vellem, præsertim quando & necesse est, qui vni pulchritudinis summā adiudicabit, eum omnino in odiū cæterarum plurium incurrere. Quare equidem ipse vobis idoneus iudex non sum: adolescens autem ille Phrygius, ad quem hinc abitis, regio quidem genere prognatus est, & Ganymedis huius cognatus: cæterum simplex & montanus: neque quisquam illum cognitione hac indignum meritò putauerit. V E N. Ego verò, Iupiter, etiam si Momum ipsum præstituas nobis iudicem, præfenti animo itura sum ad documentum mei præbendum. Quid enim adeò reprehenderit ille in me? Sed oportet etiam hisce placere hominem. I v n o. Neque nos, Venus, timemus quicquam, etiam si Mars iste tuus electus sit arbiter: sed recipimus & hunc Parin, quisquis etiam fuerit. I v p. Num igitur & tibi eadem hæc, filia, placent? quid respondes? auertis te, & erubescis? Est quidem peculiare hoc virginibus vobis verecun-

dia affici erga talia: sed tamen annuis. Abite igitur: ac videte ne infensiores fiat is iudici, quæcunque victæ fueritis, neve malum aliquod inferatis ipsi adolescentulo. Neque enim fieri potest ut æqualiter omnes formosæ sitis. **M E R C.** Procedamus ergo rectà versus Phrygiam. Ac ego quidem præibo, vos autem non lentè & sequimini me, & bono animo este. Nōui ego Paridem hūc: adolescens est formosus, & quod ad cætera attinet, amoris deditus, & ad talia disceptanda maxime idoneus: neque ille facile iudicauerit malè. **V E N.** Hoc quidem totum bene, adeoque pro me narras, iustum videlicet esse nobis iudicem. Vtrum autem & vxore adhuc caret hic, an & mulier quæpiam ipsi cohabitât? **M E R.** Non omnino absque vxore est, Venus. **V E N.** Quomodo hoc dicis. **M E R.** Videtur quædam cum eo habitare mulier Idæa, sic satis formosa, cæterum rustica, atque inter montes malè consueta: sed non admodum adhibere animum ipsi videtur. Cuius igitur gratia hæc interrogas? **V E N.** Nullius sanè rei, sed ita temerè in mentem venit. **M I N E R V A.** Malè legationem obis, heus tu, qui priuatim cum hac consilia confers. **M E R C.** Nihil mali, Minerva, hoc: neque etiam contra vos: sed interrogabat me an vxore adhuc careret Paris. **M I N.** Quamobrè igitur hoc superstitiosè adeò illa curat? **M E R C.** Nescio. Aiebat igitur quoddam temerè ita in mentem venisset hoc, neque ex composito interrogasset me. **M I N.** Quid ergo? caretne vxore adhuc? **M E R C.** Non videtur. **M I N E.** Quid autem bellicæ rei studio aliquo teneatur, atque amans gloriæ est, an nihil aliud quàm bubulcus est? **M E R C.** Verum quidem non possum dicere: coniecturam autem facere licet, iuuenis cum sit, etiam has res consequi illum cupere, ac velle præcipuum in præliis esse se. **V E N.** Vides? nihil ego nūc conqueror, neque crimini verto tibi, quod cum hac seorsim nunc loqueris. Querulorum enim hoc, non Veneris. **M E R C.** Etiam hæc fermè eadem interrogauit me: quam ob rem grauitè ne feras, neve putes eò minùs consecuturam esse te, quod huic quoque simpliciter & absque dolo respondi. Verùm intereà dum sermones cedimus, iam multum progressi, reliquimus post nos stellas, & propemodum Phrygiam contigimus. Ego verò etiam Idam video, adeoque totum Gargarum exactè: & si non fallor, ipsum quoque iudicem vestrum Paridem. **I V N O.** Vbi autem is est? neque enim ipsa etiam video illum. **M E R C V R.** Hæc versum, Iuno, ad sinistram respice, non ad summum montem, sed secundum latus, vbi antrum illud & armentum vides. **I V N O.** At non video armentum. **M E R C V R I V S.** Quid ais? an non vides buculas secundum meum hūc digitum ex mediis rupibus progredientes, & quendam à scopulo deorsum currentem, pedum manu tenentem, & prohibentem ne longius dispergatur armentum? **I V N O.** Video nunc tandem, si modò ille est. **M E R C V R.** Ille verò. Sed quia præpè iam sumus, in terram, si videtur, demissi, pedibus faciamus iter, ne conturbemus illum supernè ex improviso deuolando. **I V N.** Rectè dicis, Atque ita faciamus, Cæ-

terum posteaquàm descendimus, tuum iam est, Venus, ut præeas, ac viam nobis ducendo commonstres. Tu enim, ut consentaneum est, locorum perita es: quippe quæ sæpius, ut fertur fama, huc ad Anchisen descenderis. **V E N.** Non admodum, Iuno, me tua ista mouet dicacitas. **M E R.** At igitur ego vos ducam: nam & ipse frequenter in Ida versatus sum, quando Iupiter amabat adolescentulum istum Phrygium: ac sæpius huc veni ab illo missus, ut quid ageret puer, obseruare: & cum iam in aquilam conuersus esset, vnà quoque cum ipso aderam, & vnà formosum illū subleuabam. Et, si modò satis memini, ab hac ipsa rupe illum in sublime abripuit. Nam hic quidè fortè tum fistula canebat ad ouile, Iupiter autem à tergo ipsi deuolans, leuiter admodum vnguibus circuniecxis, & ore in tiam, quam super caput habebat, impresso, in alcum sustulit puerum, perturbatum, & ceruice reflexa in ipsum intuetem. Tum igitur ego fistulam sustuli: abiecerat enim illam præ timore. At enim arbiter hic propè est, quare compellemus ipsum. Salue bubulee. **P A R I S.** Et tu certè adolescens. Quis autem ipse es qui huc ad nos adueneris: aut quasnam has adducis mulieres? Non enim eiusmodi apparent, quæ in montibus versari cōmodè queant, formosæ adeò cum sint. **M E R C.** At non sunt mulieres. Iunonè verò, Pari, & Mineruam, & Venerem vides, & me Mercurium videlicet Iupiter ad te misit. Sed quid tremis & expallescis? ne metue. nihil enim periculi hīc. Iubet autè te iudicem esse pulchritudinis ipsarum. Quandoquidem enim, inquit, & formosus ipse es, & doctus rerum amatoriarum, cognitionem hanc tibi commendo: certaminis autem præmium scies lecto hoc pōmo. **P A R.** Cedo, ut videam quid sibi etiam velit Pulchra, inquit, capiat. Quo pacto igitur, o here Mercuri, potero ego mortalis cum sim ipse ac rusticus, iudex esse tam inopinati spectaculi, & maioris adeò quàm pro publico captu? Nam huiusmodi causas disceptare, delicatorum atque urbanorum magis est. Quod autem ad me attinet vtra capella formosior altera sit, & iuuenca num alia aliam superet, fortassis ex arte diiudicare possim. Hæc verò & formosæ pariter omnes sunt & non video quo pacto aliquis ab vna ad aliam transferèdo aspectum auellere queat. Non enim facile absistere vult, sed cuicumque se primo applicat, ei inhæret, & quod præsens est, laudat. Inde si ad aliud transierit, etià illud formosum videt, & immoratur: & semper ab iis quæ propiora sunt, ceu per successionē excipitur. Et in summa, circumfusa mihi est pulchritudo ipsarum, & totum me complexa tenet. Ac doleo quod nō & ipse, quemadmodum Argus ille, toto corpore videre possim. Videor autem mihi bene tum iudicasse, si omnibus pomum hoc reddidero. Nam & rursum illud quoque accedit, quod hæc quidem Iouis soror & coniunx est: illæ verò filiz. Quomodo igitur non periculosum etiam hoc pacto iudicium hoc fuerit? **M E R.** Nescio, nisi quod non licet detrectare Iouis imperium. **P A R.** Vnū igitur hoc Mercuri persuade ipsis, ne succenseant mihi duæ illæ reliquæ quæcunque victæ fuerint:

fuerint: sed quicquid peccatum videbitur, id solis oculis imputent. **M E R C.** Ita facturas se aiunt. Tempus autem iam tibi est ut peragas iudicium. **P A R.** Faciemus periculum. Quid enim agat quispiam? Cæterum illud primum scire volo, utrum satis erit spectare ipsas, ut nunc sunt, vestitæ: an verò etiam exuere sese necesse erit, ut diligentius inspicere atque examinari eò possint. **M E R.** Hoc tuum officium erit videre, utpote iudicis. Ac imperes ipsis licet, quomodo cūq; etiā 10 voles. **P A R.** Quomodo cūq; etiam volo? Nudas igitur videre volo. **M E R.** Exuite heus vos. **Tu** verò inspicere eas. Ego interim auertam me. **V E N.** Rectè ò Paris. Atque prima certè exuam me, ut noris quòd non solum lacertos habeam candidos, neque etiam magnos & augustos oculos præ me ferendo, superbiam. Aequaliter verò sum tora & vniiformiter pulchra. **M I N.** Ne prius ipsam exueris, ò Paris, quàm cestum à se deposuerit, (incantatrix enim est) ne te præstigiis circumueniat per illum. Et certè quidem oportebat neque etiam studiose ita exornatam hinc adesse, neque tot coloribus fucatam, perinde ac verè meretricem aliquam, sed ipsam formam nudam exhibere spectandam. **P A R.** Rectè sanè admonent illud de cestis: atq; etiam deponere illum. **V E N.** Cur non igitur & tu Minerva galea deposita nudum caput spectandum exhibes, sed concutis conum, & perterres iudicem? An vereris ne tibi obiiciat & reprehendat cæruleum istud oculorum, si dempto terribili isto aspiciatur? **M I N E R V A.** Ecce tibi galea hæc ablata. **V E N.** Ecce tibi & cestus hic. **I V N O.** Sed exuamur tandem. **P A R.** O Iupiter monstrifice, quod spectaculum! quæ pulchritudo! quæ voluptas! qualis virgo hæc! ut verò regalis illa & venerabilis effulget, adeoque verè digna Ioue! Tuetur autem suaue quiddam & iucundum, ac blandum & illecebrosus: etiam arrisit. Sed iam satis habeo felicitatis huius. Si videtur autem, etiā seorsum vnamquamque inspicere volo: quoniam nunc certè ambiguus sum, neque satis scio ad quid etiam me referam, visu in omnes partes distracto. **V E N.** Ita faciamus. **P A R.** Abscedite igitur vos duæ: tu verò Iuno hinc mane. **I V N.** Maneo. Ac posteaquàm me diligenter inspexeris, tempus tibi erit & cætera iam spectare, num pulchra victoriæ meæ dona proposita tibi. Nam si me, Pari, formosorem esse iudicaueris, vniuersæ eris Asiæ dominus. **P A R.** At non donis nostra hæc geruntur. Sed tamen abi- 50 mox enim agetur quicquid æquum visum erit. Tu verò accede Minerva. **M I N E R.** Adsum tibi. Quòd si igitur me, ò Pari, formosam esse iudicio declaraueris, haud vnquam ex pugna victus abibis: bellatorem enim te, & victoriarum compotem efficiam. **P A R.** Nihil, Minerva, opus mihi est bello, & pugnis. Pax enim, ut vides, in præsentia tenet Phrygiam ac Lydiam, & ab hostibus quietus est patris imperium. Sed tamen confide: neque enim eò minus feres: tametsi ob munera nequaquam iudicium feramus. Sed indue te tandem, & impone galeam: satis enim te inspexi. Ac nunc Venerem adesse tempus est. **V E N V S.** Ecce me ipsam tibi. Ac contemplare singillatim

vnunquodque diligenter, nihil cursu præterueniendo, sed immorando singulis etiam membris. Quòd si verò placet, ò formose, etiam hæc mea dicta accipe. Ego enim iam dudum aspiciens te iuuenem adeò, & formosum, qualem nescio an vllum alium nutriet Phrygia, beatum quidem te puto ob pulchritudinem, reprehendo autè, quòd non relictis hisce rupibus & saxis, in vrbe alicubi vitam degis, sed corrumpi pulchritudinem istam finis in solitudine. Quid enim te montes isti iuuant? aut quid proficiunt pulchritudine ista tua boues? Decebat autem te iam & uxorem duxisse, non tamen rusticam aliquam & indigenam, quales per Idam passim mulieres sunt, sed ex Græcia aliquam, vel Argiuam, vel Corinthiam, vel Lacænam, cuiusmodi Helena illa est, adolescentula & formosa, & nulla parte me ipsa inferior, & quod maximum est, amoris quoque dedita. Nam illa si solum etiam aspiciat te, satis scio, relictis omnibus, seque ipsa ceu in deditiōem tradita, sequetur & cohabitabit tecum. Prosum autem & tu audisti iam aliquando de ipsa. **P A R.** Nihil etiam, ò Venus. Nunc autem lubens audiero omne quicquid est de illa te narrantem. **V E N.** Est hæc filia quidem Leda formosæ illius, ad quam Iupiter è cælo deuolauit in Cygnum conuersus. **P A R.** Qualis autem aspectus est? **V E N.** Candida quidem, qualem consentaneum est esse è Cygno progeneratam: tenera autem, ut quæ in ouo enutrita fuerit: nuda plerumque exercens sese, & palæstricæ rei dedita. Adeò igitur magnopere ab omnibus passim expetitur, ut & bellis ipsius causa susceptum fuerit, cum Theseus nondum nubilem illam rapuisset. Postea verò cum iam ad florem ætatis peruenisset, optimi quique Achiuorum ad petendas illius nuptias sese obtulerunt. Antepositus autem reliquis tum Menelaus fuit, ex genere Pelopidarum natus. Quòd si autem voles, ego tibi conficiam has nuptias. **P A R.** Quid narras? eiusne quæ iam nupsit alteri? **V E N.** Iuuenis adhuc es, & rusticus. Ego verò noui quo pacto talia perficere conueniat. **P A R.** Quomodo? cupio enim & ipse scire. **V E N.** Tu quidem proficisceris ad perlustrandam Græciam, atque ubi Lacæmona perueneris, videbit te Helena. Post illa verò meum iam opus erit efficere quòd illa amore tui capiatur, tēq; sectetur. **P A R.** Hoc ipsum etiā incredibile mihi videtur, ut illa relicto coniuge, cum homine barbaro atque hospite è patria nauigare in animum inducat. **V E N.** Bono animo esto. Nam huius certè rei gratia liberos duos habeo pulchros, Amabilitatem, & Cupidinem videlicet, quos tibi tradam, qui tibi duces itineris futuri sint. Ac Cupido quidē totus subingrediens illam, vi coget amare mulierem. Amabilitas autem tibi ipsi circumfusa, id quod ipsa est, & expetibilem te reddet, & amabilem. Deinde autem & ego vnà præsens rogabo Gratias, quòd & illæ comites se præbeant: atque ita omnes ipsam ad hoc quod volumus impellemus. **P A R.** Quomodo fortassis hoc procedet, incertum adhuc, Venus est: veruntamen amo iam Helenam, & nescio quo pacto etiam videre ipsam mihi vi deor, & nauigo rectà versus Græciam, & in Spar

ra peregrè absum, & redeo vnà cum vxore: & do-
leo quòd nō omnia hęc iam nūc facio. V E. Ne
prius amaueris Pari, quàm pronubā me & spōsā
conciliatricem iudicio hoc remuneratus fueris.
Decet enim & me victoriē cōpotem factā adesse
vobis, & celebritatē peragere nuptiarū pariter &
victoriā. Omnia enim licet tibi hęc, & amorē,
& formā, & nuptias pōmo isto mercari. P A R. At
metuo ne me post latū iudicium negligas & con-
temnas. V E N. Vis igitur vt iurē tibi? P A R. Ne-
quaquam, sed tantūm promitte denuo. V E. Pro-
mitto igitur, Helenam tradituram me esse vxorē
tibi, & futuram comitem proficiscenti ad ipsam:
deinde & Ilium venturam esse ad vos. Atq; adeo
ipsa præsens adero, & ad omnia opitulabor. P A.
Etiam Cupidinem & Amabilitatem & Gratias
tecum adduces? V E N. Bonum animum habe:
quin & Desiderium & Hymenūm præterea co-
mites assumam. P A R. Ob hęc igitur do tibi po-
mum, ob hęc accipe.

MARTIS ET

Mercurii,

Erasmo Roterodamo Interprete.

M A R S.

Iouis iacta-
tia irride-
tur.

Vdistin' Mercuri cuiusmodi nobis mi-
natus sit Iupiter: quàm superba, quàm
que dictū absurda? Ego, inquit, si vo-
lueris, catenam ex æthere demittam,
vnde si vos suspensi me vi detrahare conemini,
luseritis operam: nunquā enim me deorsum tra-
heris. Contrā ego vos si velim in altum attrahe-
re, non vos modò, verūm etiam tum terram ip-
sam, tum mare pariter subuectum in sublime
sustulero. Ad hęc alia permulta, quæ tu quoque
audisti. At ego, si quidem cum vno quolibet sin-
gulatim conferatur, ita præstantiorem eum esse,
viribūque superiorem, haudquaquā negauerim:
verūm vnum tam multis pariter in tantum an-
tecellere, vt eum ne pondere quidem vincere
queamus, etiam si terram ac mare nobis adiun-
xerimus, id neutiquam crediderim. M E R C. Bona
verba Mars. Neque enim sat tutum est ista lo-
qui, ne quid fortè mali nobis hęc petulātia con-
ciliet. M A R S. An verò credis apud quemlibet
hęc dicturum me? imò apud te solūm id audeo,
quem linguæ continentis esse sciebam. Sed quod
mihi maximè ridiculum videbatur tum quū hęc
minitanti audirem, haud queam apud te reti-
cere. Etenim meminere quum non ita multò
antè Neptunus, Iuno ac Pallas, mota aduersus
eum seditione, machinarentur comprehensum il-
lum in vincula conicere, quantopere formida-
rit, vtque in omnem speciem sese verterit, idque
cū tres dūtaxat essent dii. Quòd ni Thetis mi-
sericordia commota, Briareum Centimanum
illi auxiliū accersuisset, ipso pariter cum fulmi-
ne ac tonitru victus erat. Hęc reputāti mihi ri-
dere libebat eius magniloquentiā iactantiāq;.
M E R C. Tace, bona verba: neque enim tutum est
ista vel tibi dicere, vel audire mihi.

PANOS ET MERCURIUM,

Iacobo Micyllo Interprete.

P A N.

Alue pater Mercuri. M E R. Salue vti
que & tu. Sed quomodo ego pater tu-
us sum? P A N. An non Cyllenius ille
Mercurius es tu? M E R. Atq; admodū

Pan deus
Arcadię, pa-
storum, mu-
sicus socius
Bacchi, fi-
lius Mercu-
rii.

Quo pacto igitur filius meus es? P A N. Adulteri
nus sum, ex amore tibi natus. M E R C V. Per Io-
uem hirci fortasse cuiusdam, qui caprā per adul-
teriū cognouit. Nam meus quomodo fueris, qui
& cornua habes, & nasum talem, & barbam hirci-
tam, & pedes bifidos, hircinosq; præterea & cau-
dam super natibus? P A N. Quæcūq; in me con-
uiciando dicis, iis tuum ipsius filium, pater, pro-
brosū ac turpem declaras: imò potiùs te ipsum,
qui eiusmodi generas, & tales liberos procreas:
ego verò extra culpam sum. M E R. Quam autem
etiam matrem tuam ais esse? Num ignorans ali-
cubi cum capra adulterium exercui ego? P A N.
Non cum capra, sed tibi ipse in memoriā reuo-
ca, num in Arcadia quandoque puellam liberam
per vim stupraris. Quid mordendo digitū, quæ-
ris, ac diu dubitas? Icarii filiam dico Penelopen.
M E R. Quid igitur illi accidit, quòd pro me, hir-
co similem te peperit? P A N. Dicam tibi, quæ ex
illa ipsa audiui. Quando enim me in Arcadiam
ablegabat, O puer, inquit, mater quidem tua ego
sum, Penelope, ex Sparta nata: cæterum patrem
noris habere te deum, Mercurium illum Maiae
ac Iouis filium. Quòd si igitur cornutus ipse es,
ac pedes hircinos habes, ne id ægrè feras. Quan-
do enim mecum rem habebat pater tuus, hircus
seipsum assimilaauerat, quòd faciliùs lateret: & ob
id similis hircus tu quoque euasisti. M E R. Per Io-
uem, memini me tale quiddā facere. Ego igitur
formosus ille, qui ob formam ac pulchritudinē
animum elatum præ me fero, qui adhuc imber-
bis ipse sum, pater tuus vocabor? & ab omnibus
risu accipiar ob præclaram liberorum procrea-
tionem? P A N. At verò dedecori tibi pater non
sum. Nā & musicus sum, & fistula cano, admodū
pleno spiritu: & Bacchus ille nihil absque me fa-
cere quicquā potest: sed & sociū & consultatorē
fecit me, & duco ipsi chorū. Iam & ouilia mea si
videas, quot & per Tegeam & per Partheniū ha-
beo, admodū delectaret te. Impero autē & Arca-
diæ toti. Nuper verò etiā Atheniensibus auxiliū
ferens, ita præclare rem gessi in Marathone, vt
ceū donum militare quoddā retulerim antrum
illud quod est sub arce. Quòd si igitur Athenas
veneris, cognosces quantum ibi sit nomen Pa-
nos. M E R. Ac dic mihi, duxistine vxorem iam?
Hoc enim, opinor, distant te. P A N. Nequa-
quam, pater: amator enim sum, neque cum vnā
aliqua rem habere contentus forem. M E R C. Capras
videlicet conscendis. P A N. Tu quidem
irrides me, at ego tamen & cum Echo & cum
Pyti rem habeo, præterea & cum omnibus Bac-
chi Mænadibus, atque admodum studiōse ab il-
lis obseruor. M E R. Scis igitur quid te gratificari
mihi, fili, primū omniū velim? P A N. Impera pa-
ter: nos autē videbimus hęc vti fiāt. M E R. Et ac-
cedas

Pytis pi-
nus est, ta-
metis Gaze-
larum ver-
tat. hac au-
tē Pan co-
ronari so-
let.

cedas ad me, & prehenses licet: patrē autem vide
ne me appellaris quoquam audiente.

APOLLINIS ET BACCHI,

Iacobo Micyllo Interprete.

APOLLO.

De Cupidi
ne, Hermaphrodito &
Priapo, fra-
tribus scili-
cet diuerso-
rum studio-
rum.

Vid igitur? dicendumne est, Bacche, fratres esse Cupidinem, Hermaphroditum, & Priapū, adeo dissimiles forma & studiis cum sint? Nam hic quidem formosus omnino & iaculator est, & potestate non parua comparata sibi, omnibus imperat. Ille autē mulierosus ac semiuir, ambiguam quoque faciem prae se ferens, ut non facile dignoscas adolescensne sit, an virgo. Tertius verō etiā supra modum virilis est. Priapus videlicet. BAC. Ne mireris Apollo: nō enim ipsa Venus in causa est, sed patres, qui diuersi fuere: quandoquidē & ii qui eodem patre, eadēq; matre nascuntur, saepenumero alius vir, alius foemina, quemadmodum & vos, nascuntur. APOLLO. Ita sanē est ut dicis: sed nos tamen similes sumus, & circa eadem studia versamur: sagittarii enim ambo sumus. BAC. Quantum quidem ad arcum & sagittas atinet, eadem ambo exercetis, Apollo: illa verō si milia nequaquam sunt, quod Diana quidem hospites mactat apud Scythas, tu autem vaticinarius & medicaris egrotantibus. APOLLO. An tu putas sororem delectari Scythis? quae quidem etiam adornauit, si quis Graecus aliquando in Tauricā aduenerit, ut cum eo inde enauiget, iam olim perosa mactationes illas. BAC. Rectē sanē illa. Sed hic Priapus? Ridiculum enim quiddam narabo tibi, quod cum Lampasci nuper essem, mihi accidit. Ego quidem ad urbem accesseram, ille autem me recepit, hospitio apud se praebito. Posteaquā igitur quieti nos dedimus, in conuiuium affatim madefacti, circa mediam prope noctem exurgens generosus ille: sed pudet dicere. APOLLO. Sollicitauitne te? BAC. Huiusmodi quipiam est. APOLLO. Quid tu autem porro ad hanc? BAC. Quid enim aliud, quām risi? APOLLO. Rectē sanē, quod neque acerbē neque rusticē quicquam. Venia enim dignus est, si te formosum adeo sollicitauit. BAC. Huius igitur gratia etiam te Apollo sollicitatum meritō venerit. Formosus enim & tu, & praeterea comatus, ut vel sobrius Priapus ille aggredi te queat. APOLLO. Sed non aggredietur, Bacche, me facile: nam praeter comam etiam arcum gero.

MERCVRII ET MAIAE,

Erasmio Roterodamo Interprete.

MERCVRIVS.

Conqueritur miseria
& labores
suos immē-
sos.

EST verō, mater, deus quisquā in caelo me miserior? MAIA. Caue ne quid istiusmodi dixeris Mercuri. MERC. Quid nō dicam? qui quidem tantū negotiorum solus sustineam, quibus delassor, in tam multa ministeria distractus. Nam manē protinus surgendum est mihi, statimq; verrendum coenaculum ubi dii compotant. Tum ubi curiā in qua consultant, vndique strauero, ac singula ita ut oportet composuero, loui necessum est as-

sistere, ac perferendis illius mādatis toto die sursum ac deorsum cursitare. insuper quum redeo, puluerulentus adhuc Ambrosiam apponere cogor. Porro priusquam nouitius iste pocillator aduenisset, ego nectar etiā ministrabam. Quodque est omnium indignissimum, soli omnium ne noctu quidem agere quietem licet, verū id quoque temporis necesse habeo defunctorū animas ad Plutonem deducere, manūmq; gregi me ducem praebere, tum autem & tribunalibus assistere. Neq; enim mihi sufficiebant scilicet diurna negocia, dum versor in palæstris, dum in concionibus praconis vices ago, dum oratores instruo: nī hāc quoque prouincia accedat, ut simul etiam vmbrarum res disponam. Atqui Ledae filii alternis inter ipsos vicibus apud superiores atq; inferos agitant: mihi necesse est quotidie tum hoc, tum illud pariter agere: deinde duo illi Alcmena ac Semele miseris prognati mulieribus, ociosius in conuiuio accūbunt: at ego Maia Atlantide progenitus, illis ministro scilicet. Quin nunc quum recens Sidone à Cadmi filia reuersus essem (nam ad hanc me legarat visum quid ageret puella) priusquam respirassem, & adhuc anhelum de via, rursum ad Argos emandauit visurum quī cum Danaē ageretur. Rursum inde in Boeotiam profectus, inquit, obiter Antiochiam visito: adeo ut planē iam pariturum me negarim, quod si mihi licuisset, lubens profecto fecissem id quod solent ii qui in terris duram seruiunt seruitutem. MAIA. Missa fac ista gnate: decet enim per omnia morem gerere, quū sis iuuenis: ac nunc, quod iussus es, Argos contende, deinde in Boeotiam: ne si cessaris, fuerisque lentior, plagas etiam auferas: nam iracundi sunt qui amant.

Hi duo dialogi qui sequuntur, in alijs circa finē posterioris tomi ponuntur: quos nos, quia & ipsi Deorum superiorum sunt, cum superioribus coniungendos putauimus.

IOVIS ET SOLIS,

Iacobo Micyllo Interprete.

IUPITER.

Valia fecisti autem, Titanum pessime? qui quae in terris sunt, perdidisti quod Phaethon currū omnia, adolescentulo fatuo ac stulto commisso curru, qui alia quidē exul-
sit, nimis prope terram cursu delatus: alia verō prae frigore corrumpi fecit, longius ab ipsis abstrahito igne: & in summa, nihil non conturbauit & cōmiscuit: ac nisi ego animaduersis iis, quae gerebantur, deturbassem ipsum fulmine, nullē ne reliquā quidem hominum mansissent. Talem nobis pulchrum istum aurigam atque rectorem curus emisisti. SOL. Peccaui, Iupiter, sed ne offensor eo fias, si credidi puero multa supplicanti. Nam vnde vel sperare potui hoc tantum futurū esse malum? IUPITER. An non noras quā multa opus habebat diligentia negotium hoc, & ut si quis etiam modicum excidat à via, pereant protinus omnia? Ignorabas autem etiam equo-

De eo
Phaethon currū
Solis perpe-
ram ducēs,
punitus sit.

rum vehentiam, ut oporteat vi quadam continere frenum? Si quis enim permittat illis, arrepto eo continuo diuersi abeunt, quemadmodum videlicet & istum transuersè abripuerunt, nunc quidem ad laeuam, paulò autem post ad dexteram, interdum etiam in contrarium eius quem cœperat cursus, & in summa sursum ac deorsum, quocunque ipsis libitum fuisset. Ille autem ignarus nesciebat quomodo utendum ipsis esset. S O L. Equidem omnia hæc sciebam, & propterea resistebam quoque aliquandiu, neque illi aurigationem committere volebam. Postquam autem impensius obsecrabat lacrymando quoque, & mater Clymene vnà cum ipso: currum impositum submonui quo pacto oporteret insistere viæ ipsam, quantum in sublime agitantem sursum ferri, deinde rursus per decliue deorsum vergere, & uti habenas regere, neque impetum permittere equis deberet. Dixi autem etiam quantum periculum foret si non recta via ageret. At ille (puer enim erat) consensu tanto igne, & vastæ adeo profunditati supernæ incumbens, ut consentaneum est, obstupuit. Equi verò ut senserunt non me esse eum qui conscendisset, contempto adolescentulo, è via diuerterunt, & hæc tanta mala perpetrarunt. Ille autem dimissis habenis, metuens opinor ne excideret ipse, iugum currus apprehendit ac tenuit. Sed & ille iam pœnas suas dedit: & mihi, Iupiter, satis supplicii luctus hic est. I V P. Satis autem, qui talia ausus sis? At nunc quidem veniam tibi tribuo, de cætero autem si quid simile contingeris, aut talem aliquem successorem tibi miseris, statim senties quanto igne tuo fulmen nostrum plus ignis habeat. Quare illum quidē sorores ipsius sepulchro tradant iuxta Eridanum, quo loco etiam decidit curru excussus electrum ipsi illacrymantes, deinde & in populos conuertantur præ dolore: tu verò compacto curru (fractus enim temo ipsius est, & altera rotarū cōminuta) aurigare iunctis denuo equis: ac vide ut memineris horum omnium.

APOLLINIS ET

Mercurii,

Iac. Micyl. Interprete.

A P O L L O.

Potēne mihi dicere, Mercuri, vter istorum Castor est, aut vter Pollux? Nam ego quidem non facilè discreuero ipsos. M E R. Ille qui heri conuersatus nobis est, Castor erat: hic autem Pollux est. A P O L. Quomodo dignoscis? similes enim sunt. M E R. Quod hic quidem, Apollo, habet in facie vestigia vulnerum quæ aliquando ab iis accepit quibuscum pugillatu certauit, & maxime quibus à Bebruce Amyci filio vulneratus fuit, quando cum Iafone in Colehum nauigabat. Alter autem nihil tale præ se fert, sed purus est atque integer facie totus. A P O L. Operæ precium fecisti, qui discrimina quibus internosci queant, docueris me. Nam cætera certè omnia æqualia sunt, oui pars dimidia, & stella supernè imminens, & iaculum in manu, & equus vtrique candidus. Quare sæpe equidem appellauimus hunc

Castorem, qui Pollux erat: & rursus Castorem Pollucis nomine. Sed & illud mihi dic, cur non ambo pariter nobiscum versantur, sed ex diuiso nunc quidem mortuus, nunc autem Deus est alteruter ipsorum? M E R. C. Fraterno amore hoc faciunt. Nam cum oporteret alterum ex Leda filiiis mortem obire, alterum autem immortalem esse, diuiserunt ita inter se ipsi immortalitatem. A P O L. Non sanè prudenti, Mercuri, diuisione. Siquidem nec aspicient sese mutuo hoc pacto, quod vel maxime opinor desiderabant. Aut quomodo enim, cum alter apud deos, alter apud manes existat? Veruntamen, quemadmodum ego vaticinor, Aesculapius medetur, tu palæstricam doces, puerorū exercitator optimus, Diana autē obstetricatur: atque aliorum suā quisque artem habet, vel Diis vel hominibus vtilē: hi verò quid agent nobis? an inertes atque ociosi conuiuantur nobiscum, tam grandes cum sint? M E R. Haudquaquam, sed iniunctum illis est, Neptuno ut ministrent & subseruiant, & obequitare ipsos oportet pelagus: & sicubi nautas tempestate periclitantes aspexerint, insidentes nauigio præstare incolumes nauigantes. A P O L. Bonam, Mercuri, & salutarem narras artem.

DIALOGI

Marini.

Argumentum in eisdem.

Neque horum dialogorum diuersa aut alia ratio est, quod ad occasiones & argumēta pertinet, quam superiorum. Nam & ipsi ex Homericis ac Tragicis fabulis desumpti sunt, & eadem elegantia ac festiuitate nitent: nisi quod omnes (quod idē tamen & in superioribus propè fit) de rebus amatorij tractant. Vnde illud quoque verisimile est, Lucianum ostendere voluisse, quod quacunque hac tota mundi machina mouentur & viuunt, inter ceteros affectus præcipuè amor obnoxia sint, ac voluptatem appetant. Illumque adeo generalem quendam omnium tam deorum quam hominum dominatorem esse. Quod autem Deos maxime ex amore desipere atque insanire, deinde & voluptatibus deditos esse fingit, ex professione sua facere videtur. Fuit enim quanquam omnibus Philosophorum factionibus ex æquo propè infestus, ad Epicuream tamen magis, quam ad ceteras inclinatus, qui & voluptatem finem bonorum asserabant, & Deorū prouidentiam negabant. Id quod cum alibi passim, tum in Demonacte, & in Concilio Deorum animaduertere licet.

DORIDIS ET

Galatæ,

Erasmo Roterod. Interprete.

D O R I S.

Ormosum amantē, Galatæa, nēpe Si Deo quodculū istum pastorem aiunt amore tui Polyphēdeperire. G A L A. Ne ride Doris: et-
enim qualis qualis est, Neptuno patre deformis & prog

foetidasad- prognatus est. D O R. Quid tum postea, si vel Io-
amauerit ue ipso sit progenitus, quum vsq; adeo agrestis
Galateæ, & atque hispidus appareat, quodque deformissimū
amatus sit vnoculus? An verò credis genus quicquam pro-
ab ea. futurum ad formam? G A L. Ne isthuc quidem

ipsum, quod hispidus est atque agrestis, vt tu vo-
cas, illum deformat: quin virile magis est. Porro
oculus media in fronte, decet etiam, quo quidē
nihilo segnius cernit, quā si duo forent. D O R.
Videris Galateæ non amantem habere Polyphē- 10
mum, sed ille potius adamare: sic eum prædicas.
G A L. Equidem haud adamo, sed tamen insignē
istam vestram insultandi opprobandiq; petulan-
tiam ferre non queo. Ac mihi nimirum inuidē-
tia quadam isthuc facere videmini, propterea
quod ille quum fortē aliquando gregem pasce-
ret suum, nōsque ē litorali specula in litore lu-
dentes cerneret in prominentibus Aetnæ pedi-
bus, quā videlicet inter montē & mare litus se-
se in longum porrigit, vos ne aspexerit quidem: 20
at ego omnium vna visa sim formosissima, eōq;
in vnam me coniecerit oculum. Ea res vos ma-
lè habet: nam argumentum est me forma præstan-
torem esse, ac digniorem quæ amer: vos contrā
fastiditas esse. D O R. An istud tibi putas inuiden-
dum videri, si primū pastori, deinde lusco for-
mosa visa sis? quāquam quid aliud ille potuit
in te probare, præter candorem? Is illi placet opi-
nor, quod caseo & lacti assueverit: proinde
quicquid his sit simile, id protinus pulchrum iu- 30
dicat. Alioqui vbi libebit scire qua sis facie, de
scopulo quopiam in aquam, siquando tranqui-
la steterit, despectans, temetipsam contemplare:
videbis aliud nihil nisi perpetuum candorē. ve-
rū is quidem non probatur, nisi rubor admi-
xtus illi, decus illi iunxerit. G A L. Atqui ego il-
la immodicē candida, tamen eiusmodi habeo
amantem: quum interim ē vobis nulla sit, quam
vel pastor, vel nauta, vel portitor aliquis mire-
tur. cæterū Polyphemus (vt alia ne dicam) etiā 40
canendi peritus est. D O R. Tace ò Galateæ. audi-
uimus illū canentem, quū nuper pruriret in te:
sed ò sancta Venus, asinū rudere dixisses! nam ly-
ra corpus simillimū erat ceruino capiti ossibus
renūdato: tum cornūa perinde quasi cubiti pro-
minebāt, iis iunctis inductisque fidibus quas ne-
cōllope quidem circumtorquebat: agreste quid-
dam & absonum cantillabat, quum aliud interim
ipse voce caneret, aliud lyra succineret: ita vt
temperare nobis nequiuimus, quin rideremus 50
amatoriam illam cantionem. Nam Echo ne re-
spondere quidem illi voluit balanti, quū sit adeo
garrula: imò p̄duisset si visa fuisset stridulum il-
lius, & ridiculum eantū imitari. Ad hæc gesta-
bat in vlnis amasius iste delicias suas, vti satulū
pilis hirtum, ipsi non dissimilem. Quis autem
non inuideat tibi amicum istum Galateæ? G A L.
Quin tu igitur Dori, tuum ipsius amicum nobis
commonstra, qui meo sit formosior, quisque do-
ctius ac melius vel voce canat, vel cithara. D O R. 60
Mihi quidem nullus est amator, neque me hoc
nomine iacto, quasi sim vehementer amabilis: ve-
rum tamen istiusmodi amicū, qualis est Polyphē-
mus, nempe totus hircum olens, tam crudis vi-

citans carnibus, & hospites, si qui appulerint, de-
uorans, tibi habeas, eūque tu mutuum ames.

CYCLOPIS ET Neptuni,

Iacobo Micyllo Interprete.

CYCLOPS.

Pater, qualia passus sum ab execrabi-
li isto hospite, qui me inebriatū ex-
cæcavit, somno grauatum aggressus! Vlysses Po-
N E P. Quis verò est qui isthæc face- lyphemum
re ausus fuit, Polypheme? C Y C. Principiō quidē
seipsū Neminem vocabat: postquam autem ef-
fugit, atque extra tela, vt dicitur, fuit, Vlysses
nominari se aiebat. N E P. Noui quem dicis, Itha-
censem illum: ex Illo autem nauigabat. Sed quo
pacto hæc peregit, eū alioqui non ita audax
atque animosus sit? C Y C. Deprehendi in antro,
ē pascuis domum reuersus, multos quosdam, in-
sidentes videlicet pecuariis. Posteaquam autem
apposui foribus operculum, (saxū autem quod-
dam mihi est perquā magnum) atque ignem re-
suscitavi, accensa arbore, quam de monte mecū
ferebam, visi sunt abscondere sese parare. Ego ve-
rò comprehēsis ipsorum quibusdam, vt par erat,
deuoravi, vt qui prædones essent. Hic igitur ver-
tutissimus ille, siue Nemo, siue Vlysses fuit, dat
mihi bibere, infuso quodam veneno, dulci illo
quidem, & fragranti, cæterū ad insidias struen-
das præsentissimo, & maxime turbulento: nam
statim omnia videbantur mihi posteaquā bi-
bissem, circumagitari, & antrum ipsum inuerte-
batur, & prorsum apud me amplius ipse nō erā:
postremò autem somno correptus iacui. Ille ve-
rò exacuto vecte, eodēque igne succenso insu-
per, etiam excæcavit me dormientem: & ex eo
iam tempore cæcus tibi sum Neptune. N E P. Ve-
alē nimis dormisti, fili, qui non intereā exilue-
ris, cum excæcareris! Vlysses igitur ille quo pa-
cto effugit? Non enim, sat scio, potuit dimouere
saxum à foribus. C Y C. At ego amoui ipsum, quod
facilius illum comprehenderem inter egredien-
dum. Ac collocato me ipso ad fores, extentis
manibus venabar, solis dimissis in pascua oui-
bus, & arieti negotio dato, quānam ipsum age-
re pro me oporteret. N E P. V N. Intelligo rem.
Sub illis latuit te, clam se subducens. At cæte-
ros certē Cyclopas conueniebat te inuocare
contra ipsum. C Y C. O P S. Conuocaui illos,
pater, atque etiam venerunt: sed postquam me
interrogassent insidiatoris nomen, atque ego
dicerem Neminem esse: insanire me arbitrati,
relictō me iterum discesserunt. Ita imposuit mi-
hi execrabilis ille, nomine. Et quod omnium
maximè mihi zgrè fuit, contumeliosè obiecta
mihi clade hac, Ne pater quidem, Neptunus, in-
quit, leuabit te hoc malo. N E P. T. Confide fili,
vloiscar enim ipsum, vt seniat, etiamsi cæcita-
tem oculorum mederi non queam, nauigantes
certè tamen seruare vel perdere, penes me esse:
nauigat autem adhuc.

ALPHEI ET

Neptuni,

Iacobo Micyllo Interprete.

NEPTVNVS.

Vid hoc, Alphee, quod tu solus aliorum in mare delapsus, neque cū salugine misceris, perinde vt solent cætera flumina omnia: neq; cohibes te ipsum aquis diffusis, sed per mare velut concretus, ac dulci custodito fluore, incorruptus etiam & purus cursu laberis? nescio quo locorum in profundum te ipso, quemadmodum grauiaz atq; ardeæ faciunt, submerso, ac videris rursus emergere quoque alibi, & te ipsum iterum spectandū exhibere. A L P H. Amatoria quædā res hæc est, Neptune: quāobrem ne mihi vitio vertas. Amasti autem & ipse sæpenumero. N E P. Mulieremne, Alphee, an nympham amas, an etiam Nereidum ipsarum vnam aliquam? A L P. Non, verūm 20 fontem Neptune quendam. N E P. Vbi igitur terrarum ille manat? A L P. Insularis est, in Sicilia, Arethusam ipsum vocant. N E P. Scio: non deformem sanè, Alphee, Arethusam amas: sed & liquidus fons ille est, & perpurum scaturiendo ebullit: atq; ipsi aquæ etiam calculi gratiam addunt, supra quos tota ea velut argentea appareret. A L P. Vt verè nosti fontem hunc, Neptune ad illum igitur adeo nunc. N E P. Sed abi quidē, & feliciter vttere amore. illud autē mihi dic, vbi 30 tu Arethusam conpiscatus es, Arcas ipse cum sis fons autem ille in Syraculis manet? A L P. Properantem me moraris Neptune, curiosè nimis interrogando. N E P. Probè dicis. Abi igitur ad amatum, ac emergens iterum è mari, eodem alueo cum fonte illo miscearis, & in vnam aquam redigamini,

MENELAI ET

Protei,

Eodem Interprete.

MENELAVS.

T in aquam conuertite Proteu, incredibile adeò non est, marinus vtrique cum sis: etiam arborem fieri, tolerabiles: præterea & in Leonem aliquando muteris licet, tamen neque hoc supra fidem est. Quod si autem & ignem fieri te possibile est, cū 50 in mari habites, hoc omnino miror, neq; adducor vt credam. P R O. Ne mireris Menelae: fieri enim soleo. M E N. Vidi equidem ipse: verumtamen videris mihi (dicetur enim hic apud te) præstigias quasdam adhibere rei, atque intuentium oculos decipere: cum interim ipse nihil tale fias. P R O T. Et quæ nam adeò deceptio in rebus sic manifestis fieri queat? An non apertis oculis vidisti in quàm multa ipse me transformauerim? Quod si verò non credis, & res hæc tibi 60 falsa videtur, nempe apparentia quædam inanis ante oculos obuersans, posteaquam ignis factus fuero, applica mihi heus generose tu manū nimirum senties, videârne tantūm ignis, an &

vrendi vim habeam. M E N. Periculosum est experimentum hoc Proteu. P R O T. At tu Menelae videris mihi neque Polypum vidisse vnquā, neque etiam quid pisci huic accidere soleat, scire. M E N. Verūm Polypum ipsum quidem vidi: quæ verò accidant illi, libenter ex te cognouerim. P R O. Cuicunque saxo accedens acetabula sua applicuerit, atque affixus in hæserit cirramen- 10 tis, illi se ipsum similem efficit, mutatq; colorem imitando saxum, quod videlicet lateat piscatores, nihil ab illo varians, neque ob hoc manifestè apparens, sed omnino saxum referens. M E N. Ferunt hæc: sed tuum hoc multo magis omnem opinionem excedit Proteu. P R O. Nescio Menelae cūnam alteri facilè credas, qui tuis ipsius oculis non credas. M E N. Videns equidem vidi, sed tamen res ipsa monstro similis est, eundē videlicet ignem atque aquam fieri.

Polypi variatio.

PANOPES ET

Galenes,

Iacobo Micyllo Interprete.

PANOPE.

Idistine, Galene, heri qualia fecit Eris ad cœnā in Thessalia, propterea quod non & ipsa vocata fuerat ad cō- 10 uiuium? G A L. Haud conuiuara equidem vobiscum tum fui: nam me Neptunus iusserat trāquillum interea, Panope, seruare pelagus. Sed quid fecit Eris, cum præsens non adesset? P A N. Thetis ac Peleus cōcesserant intrò in thalamum, deducuntibus ipsos Amphitrite ac Neptuno. Interea autem Eris, clam cæteris omnibus (id quod facile illi tum fuit, aliis bibentibus, quibusdam autem applaudentibus vel Apol- 20 lini citharam personanti, vel Musis ore modulātibz adhibendo animum) proiecit in conuiuium pomum quoddam admodum pulchrum, atque aureum, Galene, totum. Inscriptum autem erat his verbis: Formosa accipiat, Dum igitur volūtarur hoc, tanquam ex composito iactu, peruenit eò loci, vbi Iuno & Venus & Minerva 30 accumbebant. Deinde vbi Mercurius sublato illo legit ea quibus illud inscriptum erat: nos quidem Nereides cum silentio sedebamus: (quid enim agendum erat illis præsentibus?) illæ verò inter se contendebant, ac quælibet suum illud esse volebat. Et nisi Iupiter se ipsum interposuisset, etiam ad manus vsque res hæc processisset. Verūm ille, Ipse quidem, inquit, non ferā iudicium de hoc (tametsi illæ ipsum iudicare 40 vellent) sed in Idam ad Priami filium abite, qui & discernere nouit quæ nam formosior sit, vtpote elegantiaz studiosus & ipse: & non facilè talis cum sit, iudicauerit malè. G A L E. Quid igitur ad hæc Deæ illæ, Panope? P A N. Hodie, arbitrator, in Idam abeunt. G A L. Et quis veniet paulò post qui nobis renunciaret eam quæ vicerit? P A N. Ac iam nunc tibi affirmo, quod nulla alia vincet veniente in certamen Venerè, nisi arbi- 50 ter ipse omnino cæcutiat.

Trit.

TRITONIS, AMYMONES, & Neptuni,
Eodem Interprete.

TRITON.

AD Lernam, Neptune, quotidie venit aquatum virgo, pulchra omnino species. Haud equidē scio formosiorē vllam puellam vidisse me. **NEP.** Liberramne dicis, Triton, an verò serua quāpiam est, quā aquam ferre solet? **TRI.** Minimè verò, sed Danaī illius filia, vna ex quinquaginta istis etiam ipsa est, Amymone nomine. Interrogavi enim & quā vocaretur, & genus ipsius. Danaus autē durius admodū educat filias, & opus manu facere ipsas docet, & ad aquā hauriendā mittit, & ad alias res agendas instituit, impigræ ipsæ ut sint. **NEP.** Solane autem venire solet ad eodē lōgam viam ex Argis ad Lernam vsque? **TRI.** Sola: nam siticulusum ipsum Argos est, ut nosti: quare necesse est semper aquatum venire illam. **NEP.** Non mediocriter affecisti me animo, o Triton, qui mihi hæc de puella narraris. Quare eamus ad ipsam. **TRI.** Eamus: iam enim tempus quoque est cum aquatū ire solet. Ac propè mediam circa viam alicubi est petendo Lernam. **NEP.** Pròinde currum iunge, vel, an hoc longiorem rebus moram iniiciet, submittere equos iugo, & currum apparare? Tu verò potiùs delphinem mihi aliquem ex velocibus illis huc siste: inequitando enim illi quàm celerrimè prouehar. **TRI.** Ecce tibi hūc delphinum omnium velocissimum. **NEP.** Probè sanè: prouehamur igitur. Tu verò iuxta natādo cōsequere me, Triton. Ac posteaquā ad Lernā iam aduenimus, ego quidem hīc in insidiis ero: tu autem speculando obserua quando illam accedet sentias. **TRI.** Ecce tibi, propè est. **NEP.** Formosa, Triton, & in ipso ætatis flore puella hæc: sed comprehendenda nobis est. **AMY.** Heus homo, quò me hinc correptam abducis? plagiarius quispiam es, ac videris ab Aegypto patruo nostro allegatus esse: quare clamando patrem vocabo. **TRI.** Tace, Amymone, Neptunus hic est. **AMY.** Quid Neptunum mihi narras? Cur mihi o homo vim facis, atque hinc in mare abstrahis? Ego verò suffocabor misera, submersa aquis. **NEP.** Bono animo sis: nihil graue patiaris faciā: sed & fontem cognominem tibi emanare hīc sinam, percusso tridente saxo hoc iuxta æstuariū, & tu ipsa felix atque beata eris, ac sola sororum obita morte aquam non gustabis.

NOTI ET
Zephyri,

Iacobo Micyllo Interprete.

NOTVS.

Io in vac-
cam.

Num hanc, Zephyre, iuuenecam, quam per mare in Aegyptum Mercurius ducit, Iupiter amore captus vitiauit? **ZEPH.** Hanc ipsam, Note, sed iuueneca tū non erat, sed puella, Inachi fluii filia. Nūc autem Iuno talem ipsam effigiauit, æmulatione

amoris commota, propterea quòd videbat Iouē illā prorsus deperire. **NOT.** Pròinde etiā nunc bouem illam amat? **ZEPH.** Atque admodum: & propterea in Aegyptum ipsam misit, nobisque edixit ne conturbaremus mare, donec illa transfretata esset, ut quā illic paritura sit: fert autem vterum modò, Deusque fiet cum ipsa, tum quod ex ea partum erit. **NOT.** An iuueneca Deus? **ZEPH.** Atque admodum, Note, imperabitque (inquit) Mercurius, nauigantibus, ac nostra erit domina, ut quemcunque nostrum volet, emittat vel prohibeat spirare. **NOT.** Colenda igitur obseruandaque nobis erit, Zephyre, iam domina certè cum sit: nam per Iouem, beneuolentior eo pacto nobis erit. **ZEP.** Sedenim iam traiecit, & in terram enatauit. Vides ut non ampliùs quadrupes incedat, sed erectam ipsam Mercurius denuò mulierem formosam prorsus reddidit? **NOT.** Mira nimirum hæc Zephyre: nusquam ampliùs neque cornua illius, neque cauda, neque tibiæ ambifidæ, sed amabilis puella est. Cæterum Mercurio quidnam accidit, qui seipsum mutauit, & ex adulescente factus est quispiam caninam faciem præ se ferens? **ZEP.** Ne curiosius persequamur ista, quandoquidem melius ille quā facienda sunt nouit.

NEPTVNI ET
Delphinum,

Iacobo Micyllo Interprete.

NEPTVNVS.

LAudo, rectè facitis Delphines, quòd Delphini a semper amantes hominum estis. Nam maiores homines & olim Inus filium in Isthmum portum. **NEP.** Astis, exceptum à Scironiis scopulis, unde cum matre præcipitatus fuerat: & nunc tu citharædo isto Methymnensi cum ipso ornatu & cithara recepto, in Tænarum enatasti, neque passus es indignè à nautis perire illum. **DEL.** Ne mireris Neptune, si hominibus bene facimus: nam & ipsi ex hominibus pisces facti sumus. **NEPTVN.** Atque equidem ob id reprehendo Bacchum, quòd vos nauali prælio superatos ita transformauit, cum deberet captiuos solū in dedicationem accipere: quemadmodum & cæteros in potestatem redegit. Sed quo pacto cum Arione hoc quod accidit, sese habet? **DEL.** Periander iste, puto, delectabatur homine, ac sæpe illum ad se accerserebat artis gratia. Ille autem diues iam factus à tyranno, concupiuit, nauigando in patriam, Methymnam videlicet, spectandas ibi diuitias suas exhibere. Ac consensa ad traiciendum naui hominum quorundam sceleratorum, posteaquā cognitus est multū auri secum ferre, ubi ad mediū fermè Aegæum peruentū fuit, insidiari illi nauræ cœperunt. Ille verò (nam auscultabam omnia, iuxta nauigium natādo.) Quoniā hoc vobis ita visum est, inquit, at me saltē assumpto ornatu, & decātato prius mihi ipsi funebri aliquo carmine, volentem sinite præcipitare me ipsum. Concesserunt nauræ. Tum ille assumpsit ornatum, & cecinit admodum lene ac blandum quiddam, atque ita in mare præcipitauit sese, tanquam

Sic Arion
trāsuectus.

tanquam statim omnino moriturus. Ego verò excepto atque imposito illo, enataui vnà cum ipso in Tænarum. N E P. Laudo studium erga Musicam tuum: dignam enim mercedem retulisti ipsi pro eo quod auscultas.

NEPTVNI ET

Nereidum,

Eodem Interprete.

NEPTVNVS.

Helle ab a-
riete in ma-
re delapsa.

Retum hoc quidem angustū in quod puella delapsa submersa est, Helle-
spon- tus ab ipsa vocetur: cadauer autem ipsum vos Nereides acceptū in Troa-
dem auferte, vt ibi ab incolis sepeliatur. N E R. Nequaquam, Neptune, sed hīc in cognomine pe-
lago sepeliatur. Miseremur enim ipsius, vt quæ miserabilia maximè à nouerca passa fuerit. N E-
ptu. At hoc quidem, Amphitrite, fas nō est, neq; 20
etiam aliās honestum, hīc illam alicubi sub are-
na iacere: sed quod dixi, in Troade in Chersone-
so mox sepelietur. Illud autem pro solatio ei e-
rit, quod paulò post eadem ipsa quoque Ino pa-
tietur, & præcipitabitur, persequente illam Atha-
mante, in pelagus ex summo Cithærone, quā in
mare porrigitur, vnà cum filio quem in vlnis ge-
stabit. N E R. Sed & illam seruare conueniet, gra-
tiam hanc Baccho faciendo. Educauit enim il-
lum Ino, eadēque nutrix illius fuit. N E P. Non 30
decebat, adeò prauam. Sed tamen Baccho nō gra-
tificari, Amphitrite, indignum foret. N E R. Sed
quid accidit huic, quod ab ariete decidit, frater
autem eius Phryxus tutò vehitur? N E P. Meritò:
adolescens enim est, & contra impetum ob-
stere potest. Illa verò eò quod insueta eius rei e-
rat, conscenso videlicet vehiculo nouo & inopi-
nato, & despiciendo in profundum immensum,
perculsa animo, & pauore pariter attonita, præ-
tereà & vertigine correpta, præ vehementia & 40
impetu volatus retinere cornua arietis amplius
non potuit, quibus se eousque sustentauerat: atq;
ita in mare decidit. N E R. An non igitur matrē
ipsius Nephelen decebat opem ferre cadenti?
N E P. T. Decebat sanè, sed Parca quàm Nephelē
multò potentior est.

IRIDIS ET

Neptuni,

Iacobo Micyllo Interprete.

IRIS.

Delos insu-
la fluitans
subsistit. Al-
ludit ad no-
mē Ἰρις, à
quo ipsa in-
sula dicta
est.

Insulam istam errātem Neptune, quæ
à Sicilia reuulsa atque vndis submer-
sa, mari innatat, eam, ita iubet Iupi-
ter, consistere facias iam atque appa-
rere, & vt tandem manifesta atque conspicua in
medio Aegæo inconcussè maneat, fundata firmi-
ter admodum illa: opus enim illa nonnihil ha-
bet. N E P. Fiet hoc Iri: sed tamen quem vsum il-
li præbebit manifesta apparens, & non amplius
fluuū? I R I S. Latonam in ipsa oportet parere:
iam enim malè habet à doloribus. N E P. Quid
igitur? an non sufficit illi cælum, vt in eo pariat?

Quod si minùs autem illud, at certè nec tota ter-
ra partus illius recipere poterat? I R I S. Non, Ne-
ptune. Nam Iuno obstrinxit iureiurando magno
Tellurem, ne præberet Latonæ parturienti vllū
receptaculum. Hæc igitur insula iuramento non
tenetur: abscondita enim tum fuit. N E P. Intelli-
go rem. Igitur subsiste insula, atq; emerge iterum
ex profundo, & nō ampliùs fluctues aut titubes,
sed immota maneat: ac suscipe ò felicissimā fra-
tris mei liberos duos, deorum omnium pulcher-
rimos. Et vos Tritones traicite Latonam in ip-
sam, omniāque tranquilla sint. Serpentem autē
istum, qui nunc velut æstro exagitat illam, perter-
refaciendo, ipsi infantes posteaquam in lucē edi-
ti fuerint, aggredientur, ac matrem vindicabunt.
Tu verò vade renuncia Ioui omnia bene habe-
re. Stabilita est insula: veniat Latona, ac pariat.

XANTHI ET

Maris,

Eodem Interprete.

XANTHVS.

Vscipe me ò Mare: grauiam enim pas-
sus sum: extingue mihi vulnera, vius penè
MAR. Quid hoc rei est Xanthe? quis exustus.
te deussit? XAN. Vulcanus: sed igne
candescō prorsus miser, & efferuescō. MAR. Cur
autem iniēcit tibi ignem? XAN. Propter filium
Thetidis. Postquam enim occidētem illū Phry-
gas supplex deprecatus sum, ille autem ab ira ni-
hil remisit, sed occisorum corporibus etiam ob-
struxit mihi alueum: ego misertus miserorum,
occurri, vt aquis inundarem atque inuoluerē il-
lum, quò eo periculo absterritus, ab occidione
virorum cessaret. Ibi igitur Vulcanus (nam tum
fortè quadam propè aderat) vniuerso igne, quan-
tum opinor vsquam habebat, quantūque & in
Aetna, & si quibus aliis locis vllus est, allato, pro-
cessit obuiam: ac exussit quidem vltimos & myri-
cas, assauit autem & infelices pisces & anguillas:
me verò cū efferuescere fecisset, parum absuit,
quin totum aridum ac siccum reddiderit. Vides
nimirum quo pacto exustionibus istis deformatus
sim? MAR. Turbidus es, ò Xanthe, & calidus,
vt consentaneum est, cruore, à cadaueribus: calo-
re autem, vt ais, ab igne veniēte. Ac meritò, Xan-
the, vt qui contra *filium meum impetum fece-
ris, non veritus quod Nereidis filius ille esset, nepotem le-
50 XAN. An non igitur decebat misereri me Phry-
gum, vicinorum adeò meorum? MAR. Vulcanū
verò an non contrà decebat misereri Achillis, 40
Thetidis adeò filii?

Forralis
nepotem le-
gendum, id
est, pro ἱόν
ἄγον.

DORIDIS ET

Thetidis,

Iacobo Micyllo Interprete.

DORIS.

Vid lacrymaris Theti? THE. Pulcher Danaes fa-
rimam Dori, puellam vidi in arcam à bula,
patre coniectā, tum ipsam, tum infan-
tem ab ea paulò antè genitum. Iussit
autem pater nautas, arcam illam acceptā, post-
quàm

quàm in altum à terra prouecti essent, in mare abiicere, vt ita periret & misera illa, & infans vnà cum ea. D O R. Quamobrem autem, ô soror, hoc? quandoquidem comperta habes exactè omnia. T H E. Pater illius, Acrisius, quia pulcherri ma erat, in æreum quendam thalamū inclusam, perpetuæ virginitati destinarat. Deinde, verum quidem dicere non possum, Iouem autem aiūt, conuersum in aurum, delapsum per impluuium ad ipsam esse. Accipiente autem illa in sinum de manantem deum, grauidam ex eo factam fuisse. Quod cum pater animaduertisset, vtpote durus quidam & zelotypus senex, grauiter indignatus est. Et quia ab aliquo stupratam fuisse illam arbitratu est, coniicit in arcam hanc, cum paulò antè peperisset. D O. Ceterum illa quid agebat, The ti, quando abripiebatur? T H E. Pro se quidem nihil dicebat, Dori, sed tacitè ferebat damnationem: pro infante autem deprecabatur, ne morti traderetur, lacrymando, atque illum auo ostentando pulcherrimum sanè puerum, Dori. Ille autem præ ignorantia malorum, etiam arridebat matri. Oppleor rursus lacrymis, cum in mentè illius venit. D O. Et me flere fecisti. Sed nunquid iam mortui sunt? T H E. Haudquaquam: natat enim adhuc arca circa Seriphum, viuis illis custoditis. D O. Cur igitur non conseruamus ipsam, piscatoribus istis Seriphiis in retia immittendo, qui extractos illos, incolumes præstabunt scilicet? T H E. Rectè dicis, atque ita faciamus. Non enim perire decet neque ipsam, neq; infantem, adeo cum sit formosus.

NEPTUNI ET

Enipei,

Eodem Interprete.

ENIPEVS.

Neptunus
amicam E-
nipei vitiat.

Inimè verò præclara hæc, Neptune (dicetur enim verum) qui circūuen- ta amica mea, assimilatus in formam meā vitiaſti puellam. Putabat enim illa mecum rem esse sibi, & ob id exhibebat sese. N E P. Tu enim Enipeu fastuosus es & tardus, qui puella adeo formosa quotidie ad te nāte, ac præ amore pereunte, despexeris illam, & gauisus sis si posses illi ægrè facere. Illa verò iuxta ripas mœ- rore affecta, atq; ibi inambulans, seseque lauans, non semel optabat in conspectum sibi venire te: at tu fastuosus deludebas illam. E N I P. Quid igitur? an propterea oportebat te præripere amorē mihi, & velut histrionem aliquem pro Neptuno Enipeū te gerere, atq; ita decipere Tyro istam, puellam adeo simplicem? N E P. Serò verò nunc zelotypus es Enipeu, cum prius superbū & contemptorem te gesseris. Ipsa autem Tyro nihil graue passa est, quando se putauit à te vitiatam esse. E N I P. Nihil autem? Dixisti enim abiens Neptunum esse te, quod vel maximè dolore affectu ipsam: atque ipse eò abs te iniuria affectus sum, quod & quæ mea esse debuerat, eam voluptatem percepisti tu: & præterea composito circa vos flu- du purpureo, sub quo absconditi iaculistis, cum puella pro me tute rem habuisti. N E P. Tu enim

non volebas Enipeu.

TRITONIS ET

Nereidum,

Iacobo Miccylo Interprete.

TRITON.

Balzæna ista vestra, Nereides, quam contra filiam Cephei Andromedam emisistis, neque puellam ipsam iniuria aliqua affecta, perinde vt vos putatis, & ipsa iam mortua est. N E R E I D. A quo, Triton? Num Cepheus tanquam illectamento aliquo proposita puella, aggressus illam occidit, ex insidiis cum multa vi adortus? T R I T O N. Non: sed nostis, arbitror, Iphianassa, Perseum illum, Danaes puerum illum paruū, quem vnà cum matre in arca abiectum in mare ab auo materno, conseruastis, misertæ illorum videlicet. I P H I. Noui quem dicis. Consentaneum vero, illum iam adolescentem factum esse, atq; admodum generosum, & pulchrum aspectu. T R I. Hic occidit Balzænam. I P H I. Quamobrem Triton? Neque enim huiusmodi conseruationis præmia persolvere nobis debebat. T R I T. Ego vobis exponam omnem rem, ita vt gesta est. Missus hic fuit ad Gorgonas, vt hoc quali quoddam certamen regi perageret. Postquam autem peruenit in Libyam. I P H I. Quomodo Triton? solusne, an & alios secum socios abduxit? nam alioqui difficile hoc iter. T R I T. Per aerem profectus est: alatum enim ipsum Minerua reddidit: postquam autem eò loci venit vbi illæ agebant, illæ quidem dormiebant, opinor: at hic amputato Medusæ capite, iterū auolauit. I P H I. Quo pacto autem aspexit illas? Aspici enim nequeūt, vel quisquis illas aspexerit, non amplius quicquam posthac aspicit. T R I T. Minerua illi clypeo velut face aliqua prælato (taliam enim audiui ipsum narrantem apud Andromedam, postea & apud Cepheum) Minerua igitur, inquam, in clypeo refulgente, tanquam in speculo aliquo, exhibuit ipsi spectandam Medusæ imaginem. Postea sinistra, arrepta illius coma, & inspecta imagine, dextra autem sublata harpe, abscidit caput ipsius: atque ita prius, quàm sorores reliquæ expergiscerentur, auolauit. Porro vbi circa maritimam hanc Aethiopiæ oram venisset, terræ iam propinquior aliquantò volans, videt Andromedam expositam in rupe quadam prominente palo affixam, pulcherrimam, ô Dii, promissa coma, & seminudam longè vsque infra vbera. Ac primū quidem misertus fortunæ illius, interrogat causam damnationis huius. Paulò autem post amore captus, (oportebat enim incolumem seruari puellam) opem ferre illi statuit. Atque vbi iam Balzæna accessisset, terribilis admodum, & quasi mox absorptura Andromedam, in altum sublatus adolescens, manu ad capulū admota, harpen tenens, altera quidem ferit, altera autem Gorgona spectandam proferens, in lapidem illam conuertit. Illa igitur mortua est, & dirigere ipsius membra omnia quæcunque Medusam aspexerunt: at hic solutus

vino

vinculis quibus virgo alligata fuerat, suppositaq;
manu, suscepit illam summis pedum digitis de-
scendentem è rupe, ardua illa quidem, atq; pro-
cliui: & nunc cum eadem nuptias peragit in ædi-
bus Cephei, abducetq; illam secum Argos: quare
pro morte nuptias neque eas vulgares illa inue-
nit. N E R. Equidem non ita valde ægrè fero fa-
ctum hoc. Quid enim adeò nobis iniuriæ fecit
puella, si mater ipsius superbè extulit sese tunc,
ac pulchrior nobis esse voluit? T R I. Quòd hoc
pacto magnum dolorem perceptura fuisset ob fi-
liam, mater cerè illius cum sit. N E R. Ne memi-
nerimus Dori istorum amplius, si quid barbara
mulier suprà quàm decebat, loquax fuit. Satis e-
nim supplicii tulit, quæ tanto in metu, filiæ causa
constituta fuit. Gratulemur igitur nuptiis.

ZEPHYRI ET NOTI,

Iacobo Micyllo Interprete.

ZEPHYRVS.

Vnquam equidem pompam magnifi-
centiorem vidi in mari, ex quo ego
sum & spiro: tu verò an non vidisti
Note? N O T. Quàmnam hanc dicis
Zephyre pompâ? aut quàmnam sunt qui illam du-
xerunt? Z E P H. Suauissimo spectaculo caruisti, &
quale non facilè aliud vnquam videris. N O T.
Iuxta Rubrum mare occupatus fui, afflavi autem
& partem Indiæ nonnullam, quantum videlicet
eius terræ mari adiacet: pròinde nihil eorū no-
ui quæ tu dicis. Z E P H. Quid? Sidonium illum
Agenorem vidisti? N O T. Etiam, Europæ patrem
scilicet. Quid tum? Z E P H. De illa ipsa narrabo
tibi. N O T. Num quòd Iupiter iam olim amare
puellam cœpit? Nam hoc etiam pridem sciui.
Z E P H. Igitur quod ad amorem attinet, nosti:
quæ verò postea consecuta sunt, ea nunc audi.
Descenderat Europa ad litus ludendi gratia, as-
sumptis secum æqualibus suis. Iupiter autem in
formâ tauri asimulatus, ludebat vnà cum ipsis,
pulcherrimus tum apparens. Nam & candidus e-
rat, vt nihil suprà, & cornua habebat reflexa pul-
chrè, vultumque præ se ferebat admodum man-
suetum ac placidum. Saltabat igitur & ipse in lit-
tore, & mugiebat suauissimè, ita vt Europa etià
conscendere ipsum iam sustineret. Cæterum vbi
hoc factum est, citato cursu Iupiter quidem vnà
cum illa in mare prorupit, atque ibi, vti incide-
rat, natabat: illa verò admodum perculsa animo
ex hac re, sinistra apprehendit ac tenuit cornua,
vt ne delaberetur: altera autem manu disfluentè
vento vestem continebat. N O T. Dulce hoc spe-
taculum Zephyre, & amatorium, natantem vi-
delicet Iouem, & ferentem secum amores suos.
Z E P H. At verò quæ consecuta sunt, suauiora
multò, Note. Nam & mare statim compositis flu-
ctibus quietum fuit, & tranquillitate vltro attra-
cta, placidum ipsum ac planum seipsum præbuit.
Nos autem omnes silentium agentes, nihil aliud
quàm spectatores tantum eorū quæ fiebant, quasi
quidam comites sequebamur. Cupidines verò
iuxta volitantes, paulum supra mare, ita vt inte-
rim summis pedibus contingerent aquam, accen-
sas ferentes faces, Hymenæum cantabāt. Nerei-

des autem emeris vndis, delphinum tergis insi-
dentes obequitabant applaudentes, seminudæ
pleræq;. Præterea & Tritonum genus, & si quid
aliud marinorum aspectu metuendum nō est, om-
nia illa circum puellam quasi choreā ducebāt.
Nam ipse quidem Neptunus conscenso curra, &
quasi pronubus incedens, vnà cum Amphitrite
lætus præibat, veluti viam aperiens natanti fra-
tri. Supra omnes autem Venerem duo Tritones
vehabant in concha recubātem, ac flores omnis
generis aspergentem sponsæ. Atque hæc à Phœ-
nicia vsque in Cretam fiebant. Postquam autem
in insulam ascendit, ipse quidem taurus non am-
plius apparebat: Iupiter autem apprehensam ma-
nu Europam, in antrum Diæum abduxit, eru-
bescētem, atq; oculos demittentem: intellige-
bat enim iam ob quā rem ita duceretur. Nos au-
tem incumbentes mari, alius aliam illius partem
fluctibus agitabamus. N O T. O beatum Zephyre
te, qui isthæc videris! ego verò interea Gryphas
& Elefantos, & nigros homines aspiciebam.

MORTVORVM

Dialogi.

ARGVMENTVM IN EOSDEM.

Quamquam ex eadem occasione & hi dialogi,
quibus inferorum querelæ, iudicia, pœnæ, & id ge-
nus alia describuntur, exceptis paucis quibusdam,
quorum argumenta de suis temporibus sumpsisse
Lucianus videtur, cum superioribus prognati
sunt: alium tamen atque diuersum ab illis finem ha-
bent, aliæque monent ac docent. Suprà enim amo-
res & affectus deorum tractantur: at hîc illud in-
dicatur, atque etiam oculis penè subijcitur, quòd
apud Inferos, & eos iudices quorum sententiæ post
hanc vitam subijciendi omnes sumus, nulla perso-
narum ratio, nulla potentia, diuitiarum, honorum,
fama, aut cuiuscunque fortuna æstimatio futura
est: sed quòd omnes, quod ad conditionem attinet,
æquales futuri, & pro eo ac quisque in hac vita se
gerit & meretur, supplicium aut premium acce-
pturi sumus. Tamen si illud quoque non ignorem,
Lucianum ex ironia magis pleraque hæc, quàm
quòd ita animo senserit, dixisse videri posse, vt po-
te Epicurcum, & vt ab alijs vocatur, ἀδύς, qui
neque de dijs, neque de immortalitate animarum re-
ctè quicquam senserit. Veruntamen etiam aliàs,
cum de veris moribus philosophorum scribit, vt
in Nigrino, Demonacte, & cæteris quibusdam, e-
iusmodi de præsentis vitæ rebus & actionibus præ-
cipit & tradit, quæ illū haud dubiè de futura quo-
que nonnihil cogitatione ac sensu præcepisse consir-
mare possint. Vt ut autem hæc se habent, digni ta-
men dialogi isti sunt qui legantur, & ob oculos
quàm sapissimè reuocentur. Vel ob hoc solum,
vt à cupiditatibus ac rerum externarum deside-
rio mentem auocemus, & ad illud respiciamus,
quod poeta dixit: Puluis & umbra sumus: quòdq;
post

post hanc vitam neque opes, neque potentia, neque
ulla alia fortuna defunctos sequetur aut iuuabit.

Hecates cœnam) Mos erat diuitibus ut singu-
lis mensibus Hecata sacrificando in triuijs panes
atque alia quadam ponerent, quæ postea à pauperi-
bus auferebantur: hanc Hecates cœnam dicebāt.
Suidas & Athenæus lib. vii. Athenienses autem
& theatra, & conciones, & ceteros conuentus
hominum lustrare solebant, adhibitis paruis & vi
libus quibusdam hostijs, ut Suidas tradit: eò vide-
tur hic alludere.

DIOGENIS ET

Pollucis,

Iacobo Micyllo Interprete.

DIOGENES.

Ommendo tibi, Pollux, quamprimū
ad superos ascēderis (tuum enim est, 20
ni fallor, cras reuiuiscere) ut sicubi vi-
deris Menippum canem illum, (inue-
nies autem ipsum Corinthi circa Cranæum, aut
in Lycéo, deridentem contendentes istos inter
se philosophos) dicas illi: Menippe, inquit, iu-
bet te Diogenes, si satis ea quæ super terrā sunt,
derisisti, quò & huc ad inferos descēdas, ubi mul-
tò plura quæ rideas, habiturus es. Illic enim in
ambiguo tibi adhuc risus fuit, & frequens illud
obiici potuit: Quis enim omnino scit, quæ post 30
vitam futura sint? Hic autem nō defines constan-
ter atque perpetuò ridere, quemadmodum ego
quoque nūc facio, & maximè postquam videris
diuites istos ac satrapas & tyrannos ita humiles
& obscuros esse, solòq; eiulatu ab aliis dignosci:
tum quòd & molles & ignaui sunt, reminiscētes
eorū quæ in vita geruntur. Hæc illi quæso ut di-
cas, & ut præterea etiam pera veniat impleta &
multo lupino, & sicubi in triuiο positā inueniat
Hecates cœnam, aut ouum ex lustratione relictū, 40
aut simile quippiam. P o l. At renuntiabo hæc il-
li, Diogenes: sed quò melius illū agnoscere que-
am, cuiusmodi facie est? D i o g. Senex est calua-
ster, pallio indutus lacero, & vêtō cuius peruiο,
præterea & diuersorum pannorum assumentis va-
riegato. Ridet autem semper, ac plerunque arro-
gates istos philosophos acerbè perstringit. P o l.
Facile erit inuenire illum, ex his vtique signis.
D i o. Visne ut ad ipsos quoque philosophos il-
los aliquid tibi mandem? P o l. Mandes licet: nō 50
enim graue neq; hoc mihi fuerit. D i o g. In vni-
uersum adhortare illos, ut desistant à nugis suis,
neque de toto contendant, neq; cornua sibi mu-
tuò affingant, neque crocodilos faciant, neq; hu-
iusemodi sterilia atq; ieiuna interrogare; ani-
mum instituunt. P o l. At indoctum me & ineru-
ditum esse dicent, qui doctrinam illorum repre-
hendam. D i o. Tu verò plorare illos meo nomi-
ne iube. P o l. Et hæc nunciabo illis. D i o. Di-
uitibus autem, & lepidissimum caput, hæc nostro 60
nomine annunties quæso: Quid, ò vani, inquit,
aurum tantopere custoditis? quid autem ex-
cruciatis vos ipsos, supputantes vsuras, & talen-
tum aliud super aliud accumulantes: quos non

plus quàm vnum obolum habentes venire huc
paulò post oportet? P o l. Dicentur & hæc ad il-
los. D i o. Sed & formosissimis & robustis dicas,
Megillo puta Corinthio, & Damoxeno palæstri-
tæ, quòd apud nos neque flaua coma, nec cœru-
lei nigrivæ oculi, neque rubor faciei amplius vl-
lus est: neque præterea nerui intenti & robusti,
neque humeri laborum tolerantēs, sed omnia
vnus pulvis, ut aiūt, nobis, caluaria forma nuda-
ta scilicet. P o l. Non molestum erit neque hæc
ad formosos & robustos illos dicere. D i o. Etiā
pauperibus, ò Lacon dicas licet, (multi autem
sunt quibus & ea res perquàm molesta est, & ino-
piam lugent) ut neque lacrymentur, neque plo-
rent, exposita illis æqualitate hac, quæ hic est: &
quòd videbunt eos, qui illie diuites sunt, nihilò
meliores quàm sese hic esse. Lacedæmoniis au-
tem tuis hæc, si videtur, nomine meo obiciās,
molles & enervatos ipsos esse dicatans. P o l. l.
Ne de Lacedæmoniis Diogenes quicquā dicas,
non enim feram: sed quæ ad cæteros mandasti,
ea illis renuntiabo. D i o g. Missos igitur facia-
mus hos, quandò tibi ita videtur: tu verò quibus
antea dixi, ad eos sermones hos meos deferas.

PLUTO, SEV CON-

tra Menippum,

Iacobo Micyllo Interprete.

CRŒSVS.

On poterimus ferre, Pluto, Menip-
pum hunc canem cohabitātem no-
biscum: quapropter aut illum hinc a-
motū alio loco colloca, aut nos hinc
aliò commigrabimus. P l v t. Quid autem vo-
bis mali adeò facit, quando eodem modo mor-
tuus est ac vos? CRŒS. Postquam nos plora-
mus & ingemiscimus illorum reminiscētes quæ
apud superos habuimus, utpote Midas hic au-
ri, Sardanapalus autem multæ voluptatis, ego
verò thesaurorum: irridet, & cum conuitiis
exprobrat ea nobis, mancipia & piacula nos vo-
citando. Interdum autem etiam cantando con-
turbat ploratus nostros: & in summa, valde no-
bis molestus est. P l v t. Quid hæc audio de te,
Menippe? M e n i p. Vera Pluto. Odi enim i-
psos, ignaui ac perditici adeò cum sint, quibus non
fatis fuit vixisse malè, sed etiam mortui insuper
cogitatione atque animò illis quæ ad superos
sunt, inhærent. Delector itaque ægrè ipsis facien-
do. P l v t. Sed non decet: dolent enim non
exiguīs rebus priuati. M e n i p. Etiam tu deli-
ras Pluto, qui gemitus istorum tuo quoque
calculo approbas? P l v t. Haudquaquam: ve-
rùm nolim vos discordes ac seditiosos esse mu-
tuò. M e n. At verò, ò pessimi Lydorum, Phry-
gum, & Assyriorum, ita de me cognoscite, ut
qui neque vnquam desiturus sim. Nam quòcun-
que abieritis hinc, eodem sequar, ægrè facien-
do, cantando, atque irridendo vos. CRŒS.
An non hæc contumelia est? M e n i p. Non:
sed illa contumelia erant, quæ vos facere soleba-
tis, quādò & adorari vos volebatis, & hominibus
liberis

liberis pro libidine abutebamini: neq; tum mor-
tis quicquam memores eratis. Próinde plorate
nunc, omnibus illis despoliati. C R O E. Multis
certè, ò Dii, & magnis possessionibus. M I D.
Quanto equidem ipse auro? S A R D. Quanta ve-
rò ego voluptate? M E N. Rectè sanè, ita facite: lu-
gere vos quidem, ego verò tritum illud, Nosce
te ipsum, identidem connectendo, vobis occi-
nam: decet enim huiusmodi ploratus si crebrò il-
lis accinatur.

MENIPPI, AMPHI- lochi, & Trophonii, Erasmo Roterodamo Interprete. M E N I P P V S.

N O S nimirum Trophoni, atque Am-
philochi, quum sitis mortui, tamen
haud scio quonam modo phanis estis 20
donati, vatésque credimini, ac stulti
mortales deos esse vos arbitrantur. T R O. Quid?
an nobis igitur imputandum, si per inscitiam illi
de mortuis huiusmodi opinantur? M E N. Atqui
non ista fuissent opinati, ni vos tum cum viueretis,
eiusmodi quædam portenta ostentassetis, tan-
quam futurorum fuissetis præscii, quasque præ-
dicere potuissetis, si qui percontarentur. T R O.
Menippe, nouerit Amphilocheus hic ipse pro sese
respondendum esse, cæterum ego Heros sum, va-
ticinor que si quis ad me descenderit. At tu vi-
dere nunquam omnino Lebadiam adiisse, neque
enim alioqui ista non crederes. M E N. Quid ais?
Equidem nisi Lebadiam fuissetem profectus, ac
linteis amictus, offam ridiculè manu gestans, per
angustum aditum in specum irrepissem, nequa-
quam fieri potuisset ut te defunctum esse cogno-
scerem, périnde atque nos, solaque præstigiatura
reliquos antecellere. Sed age per ipsam diuinan-
di artem, quid tandem est Heros? neque enim in-
telligo. T R O P H. Est quiddam partim ex homi-
ne, partim ex deo compositum. M E N. Nempe
quod neque sit homo, quemadmodum audio: ne-
que deus, verum pariter utrunque. Ergo dimidia
illa tui ac diuina pars, quò nunc recessit? T R O.
Reddit oracula, Menippe, in Bæotia. M E N I P.
Haud intelligo quid dicas Trophoni, nisi quòd
illud planè video, te totum esse mortuum.

MERCVRII ET Charontis, Iacobo Micyllo Interprete. M E R C V R I V S.

R A T I O N E M supputemus porti-
tor, si videtur, quantum mihi debeas
iam, ne denuò aliquando de eo inter
nos contendamus. C H A R. Supputemus
Mercuri. Satiùs enim est maturè id agere,
deinde & minoris negotii. M E R C. Anchoram,
ut mandaras, comparavi tibi quinque drachmis.
C H A R. Caro dicis. M E R C. At per Plutonium,
quinque emi illam: & præterea lorum quo remū

alligares, obolis duobus. C H A R. Pone quinque
drachmas, & obolos duos. M E R C. Et pro refar-
ciendo velo quinq; obolos ego exolui. C H A R.
Etiam hos appone. M E R. Et ceram ad oblinen-
das nauigii rimas tibi emi: & clauos præterea, &
funiculum vnde hyperam fecisti, omnia hæc dua
bus drachmis. C H A R. Rectè, laudo, hæc vili emi-
sti. M E R C. Hæc sunt quæ tibi exposui: nisi siquid
reliquum est quod me fugit inter computandū.
10 Quando autem hæc redditurum te promittis?
C H A R. Nunc quidem, Mercuri, non possum. Si
verò pestis aliqua aut bellum confectos & fre-
quentes huc demiserit aliquos, licebit mihi tum
alluerari aliquid, subtracto clam nonnihil ex
portorio. M E R. Próinde ego nunc sedebo pessi-
ma quæq; ut eueniant precando, ut inde fructum
aliquem capiam. C H A R. Fieri aliter non potest,
Mercuri. Nam pauci nunc, vidēs, ad nos descen-
dunt. Pax enim est. M E R C V R. Satiùs est ita esse,
etiam si ob hoc abs te prorogatur nobis debiti
istius solutio. Verum enimvero prisci isti, Cha-
ron, nosti quales aduenire solebant, quàm fortes
atque animosiores, cruore madidi, & vulneri-
bus pleni plerique? Nunc autem aut veneno ali-
quis à filio interfectus, aut ab vxore, aut præ ni-
mia voluptate tumefacto ventre, & cruribus ad-
ueniunt. Pallidi enim omnes, & ignaui, neque si
miles prioribus illis. Plurimi autē ipsorum etiā
pecuniarum causa veniunt factis (ut videtur).
30 mutuo sibi insidiis. C H A R O N. Omnino enim
expetibiles illæ sunt. M E R C. Proinde neq; ego
videar peccare grauius aliquid, si vel acerbius
abs te exigam ea quæ mihi debes.

PLVTONIS ET Mercurii, Iacobo Micyllo Interprete. P L V T O.

S E N E mne nosti, istum ætate omnino In hæredi-
confectum dico, Eucratem diuitem, petas qui
cui liberi quidem nulli sunt, hæredi-
tatis autē captatores plus quàm quin-
40 quaginta millia? M E R C. Noui: Sicyonium illū
dicis. Sed quid postea? P L V T. Viuere illum qui
dem Mercuri sine vltra eos quinquaginta an-
nos, quos ætate peregit, alteris totidem accum-
latis, si modò possibile sit, atque etiam pluribus:
50 adulatores autem ipsius, Charinum adolescen-
tem, & Damonem, & cæteros abripe huc ordine
omnes. M E R C. Atqui absurdum hoc videri
queat. P L V T. Haudquaquam, imò iustissimum
Quam enim ob causam illi adeò optant illum
mori, nisi quia pecuniam illius ambiunt, nulla
propinquitate iuncti? Quod autem omnium sce-
leratissimum est, interea cum talia precantur, ta-
men obseruant, & colunt manifestè utique illū.
Ac quæ ægrotante illo apud se consultant, ne-
mo ignorat: attamen sacrificaturos sese promit-
tunt, si cōualescat denuò: & in summa, varia quæ
dam adulandi ratio illorum hominum est. Quæ
ob rem ipse quidē immortalis sit, illi autem præ
ipso abeant, frustra hiantes. M E R C. Ridicula
patientur,

patientur scelerati cū sint. Sed tamē & ille ad modū scitē circūdūcit illos, & spe pascit, inani: & in summa, semper morituro similis, multo validus magis est quā quisquā iuuenis. Illi autē hæ reditate inter se diuisa pascuntur, vitā quandam beatam secum ipsi animo præcipientes. P L V T. Proinde ipsa exura senectute, quæadmodum laus illo, in iuuenem redit, illi autē in ipsa media spe, diuitiis illis quasi per somnum spectatis destituti, abeāt iā huc, mali malè mortui. M E R. Alias res cura Pluto, iam enim accersam tibi illos, alium super alium ordinem. septem autē, opinor, sunt. P L V T. Deducas licet. Ille autem mittat singulos præ se, ex sene iterum in adolescentem conuersus.

TERPSIONIS ET

Plutonis,

P. Virunio interprete.

TERPSION.

Expositio
tio quod se
nes iuniori
bus super-
minant.

Vitū ne hoc est ò Pluto, me quidē ē vita abiisse, triginta cū sim annorum: Thucritum verò senem septuagenarium, & vlerā, adhuc viuere? P L V T. Iustissimū quidem ò Terpsio. Nā & si ipse viuit, certē ad nullius tamem mortem affectus est: tu verò omni tēpore illius hæreditatē expectās, eum mori audissimè cupiebas. T E R P. Nonne opus fuerat cū senex sit, nequeatq; de cætero suis vti diuitiis, locum dare iuuenibus? P L V T. Nouas ò Terpsio statuis leges, quum ad voluptatem diuitiis vti nequeat, ipsum ē vita decedere. Aliter autē & Parca & natura statuisse videtur. T E R P. Proinde hāc ob huiuscemodi accuso ordinem: decebat enim has res successione gradūque fieri, senem primò, deinde qui in ea ætate se queretur, mori: haudquaquam autē exerceri aut viuere, qui senectute decrepitu esset, qui tres dū taxat dentes habeat, cui vix deseruiūt oculi, qui curuatus à quatuor famulis deducitur, ~~degerat~~ ~~res nates~~, lippòsq; oculos habens, nihil denique voluptatis degustans, haud aliud existens, quā animatum quoddam sepulchrum, ab ipsa iuuentute derisum: & contrā mori optimos atq; robustissimos adolescentes. Nam hoc perinde esse videtur, ac si flumina sursum deferantur. Aut saltem scire necesse foret, quando & senū quilibet obiturus esset, ne quos, prout eis mos est, fallerent. Nunc verò illud accidit quod prouerbio dici solet: ~~Quadrige bonè sapiissimè ducit~~. P L V. Hæc quidem, ò Terpsio, prudentius fiunt, quā tibi profectò videntur. Verū & vos quid passi estis quòd rebus alienis gaudetis, & senibus filiis orbatis vosmet tantopere in adoptionem traditis? quamobrem in derisum adducti, ab illis sepelimi: quod quidem plurimis fit periucundum. Nam quantò vos magis mori illos peroptatis, tantò plus omnibus quāgratissimum est, si ante eos vos mori contingat. Etenim nouam quandā in medium adducitis artem, aniculas atque decreptos cum amatis, præsertim quidem si liberis sine orbati. qui verò liberos habent, illorū vobis non est cura. Atqui ex his qui amantur, plurimi, mi-

nimè vestri ignari astus, etiam si ipsis liberos esse contingat, illos odisse dissimulant, vt & ipsi habeant amatores. Inde iis in testamento exclusis, qui munera diutissimè obtulerunt: liberi, sicuti profectò dignum est, omnem eorum substantiā consequuntur: at illi tristitia affecti, suāq; spe delusi, dentibus fremunt. T E R. Omnia hæc vera sunt, quæ de me, & Thucrito autumas. Quantū enim meorum ille deuorauit, quum semper eū mori putarem? Ac quoties ad eum ingrediebar: gemendo, & internum quiddam perinde atq; ex ouo pullus aliquis immaturus stridendo, ægritudinem simulabat. Vnde quanto citius eum ad se pulchrum duci existimabam, tātò plus illi donorum mittebam, vt ne ii, qui in amore concurrebant, muneribus me præclaris vincerent. Plerumque etiam præ nimia solitudine insomnis iacebam, singula enumerans, ac vnumquicque disponens. Eaque etiam causā interitus mihi fuit curæ videlicet & vigiliæ. Ille autem deglutito hoc ille testamento meo tanto, adstitit mihi quando se peliebar paulò antè, arridens. P L V. Euge ò Thucrite, diutissimè viuas, vnà & diuitiis abundans, & huiuscemodi homines deridēs: neq; prius moriaris, quā hos blanditores cunctos premitas. T E R P. Hoc quidem ò Pluto periucundum mihi foret, si ante Thucritum Chariades vita decederet. P L V. Boni animi sis ò Terpsio: & Phido etiam, & Melantus, & omnes penitus ipsum præcedent, suis ipsorum curis cōfetti. Hæc ego sum-mopere laudo, ò Thucrite, diutissimè viuas.

ZENOPHANTÆ

& Callidemidæ,

Erasmo Roterodamo interprete.

ZENOPHANTES.

Tu Callidemides, quo pacto interi- Hæredipe-
sti? Nam ipse quemadmodum Dinia ta veneno
parasitus cū essem, immodica ingur quod alteri
40 gitatione præfocatus fuerim, nosti. parauerat,
periiit.
aderas enim morienti. C A L. Aderā Zenophan-
tes. Porro mihi nouum quiddam atq; inopina-
tum accidit. Nam tibi quoq; notus est Ptæodo-
rus ille senex. Z E N. Orbum illum dicis, ac diui-
tem, apud quem te assiduè versari cōspiciebam?
C A L. Illum semper captabam, colebāmq; id mi-
hi pollicens fore, vt meo bono quāprimū mo-
reretur. Verū quum ea res in longum profer-
retur, sene videlicet vel vltra Tithonios annos
viuente, compendiarium quandam excogitavi
viam, qua ad hæreditatē peruenirem. Siquidem
empto veneno, pocillatori persuaferam, vt simul
atq; Ptæodorus potū posceret, (bibebat autem
prolixius) præsentius in calicē proiiceret, habe-
rētq; in prōptu porrecturus illi. Quod si fecisset
iureiurando cōfirmabam me illum manumissu-
rum. Z E N O. Quid igitur accidit? nam inopina-
tum quiddā narraturus mihi videris. C A L. Vbi
iam loti venissemus, puer duobus paratis pocu-
lis, altero Ptæodoro, cui venenū erat additum,
altero mihi: nescio quomodo errans, mihi vene-
num. Ptæodoro porrexit innoxium. Mox ille
d

quidem bibit, at ego protinus humi porrectim stratus sum, supposititium videlicet illius loco funus. Quid hoc? Rides Zenophâtes? Atqui nō conuenit amici malis illudere. ZENOPHAN. Rideo profectō. Nam eleganter, ac lepidè tibi hæc res euēnit. Porro senex ille quid interim? CAL. Primum ad casum subitum atque inexpectatum sanè conturbatus est: deinde simul atque intellexit id quod acciderat, puta pocillatoris errore factum, risit & ipse. ZENO. Rectè sanè. Tamen meti non oportuit ad componendum illud diuertere, si quidem venisset tibi populari, vulgataq; via tutius certiùsque, etiā si paulò serius.

CNEMONIS ET

Damnippi,

Erasmo Roterod. interprete.

CNEMON.

In hæredipetas

OC illud est quod vulgò dici confueuit, *Hinnulus* leonem. DAM. Quid isthuc est quod tecū stomachare Cnemon? Quid stomacher, rogas? E-quidem hæredem reliqui quendam præter animi sententiam, videlicet astu delusus miser, iis quos maximè mea cupiebam habere, præteritis. DAM. Sed isthuc quinam euēnit? CNE. Hermolaum nobilem illum diuitem, quum orbus esset imminente morte captabam, assidens atque inserviens. Neq; ille grauatim officium meum admittebat. At interim illud quoque mihi visum est scitū, consultūque, vt testamentum proferrem, ac publicarem, quò illum rerum mearum in solidum hæredem institueram, nimirum, vt ille vicissim idem faceret, meo prouocatus exēplo. DAM. At quid tandem ille? CNE. Quid ille suo in testamento scripserit, id quidem ignoro: ceterum ego repente atq; insperatò è vita decessi, te & i ruina oppressus: & nunc Hermolaus mea possidet, lupi cuiuspiam in morem ipso hamo cum esca pariter auulso. DAM. Imò non escam modò cum hamo, quin etiam te quoque piscatorem simul abstulit. Itaq; ~~technam istam in tuū ipsius~~ caput struxeras. CNE. Sic apparet, idque adeò deploro.

SIMYLI ET

Polystrati.

Eodem interprete.

SIMYLVVS.

Plures vnus diuitis hæreditatē ambientes delusi.

ENIST tandem & tu Polystrate ad nos, quum annos vixeris haud multò pauciores centum opinor. POL. Nonaginta octo Simyle. SIM. Sed qui nam triginta istos annos egisti, quibus mihi fueras superstes? Nam ipse perii te fermè septuagenario. POL. Quàm suauissimè profectò, etiam si hoc mirum tibi videbitur. SIM. Mirum verò, si quidem tibi primū senī, deinde inualido, postremò etiam orbo quicquā poterat esse in vita

suaue? POL. Principio nihil erat, quod non possem præterea pueri formosi complures aderant, tum mulieres nitidissimæ, vnguenta, vinum mirè fragrans, postremò mensæ vel Siculis illis lautiores. SIMYL. Noua narras. Nam ego te planè sordidum ac parcissimum esse sciebam. POL. Atqui, vir præclare, ex alienis arcis opes mihi subscatebant. Tum diluculo protinus quàm plurimi mortales ad fores meas ventitabant, simul que ex omni rerum genere, quæ terrarum vbiuis pulcherrimæ reperiuntur, munera deportabantur. SIM. Num me defuncto regnum gessisti? POL. Minimè, verū amantes habebam innumeros. SIM. Non possum non ridere. tū ne amātes, tantus natu quum esses, vixque tibi dentes superessent quatuor? POL. Habebam equidem per Iouem optimates ciuitatis, quūmq; essem tum senex, tum caluus, sicuti vides, præterea lippiens etiam, ac senio cæcutiens, postremo nariibus mucosis, tamen cupidissimè mihi inseruiebant, adeò, vt is felix videretur, quemcunq; vel aspexissem modò. SIM. Num tu quoque quem admodum Phaon ille, Venerem aliquam è Chio transuexisti, vt ob id optanti tibi illa dederit rursum ad iuuentam redire, ac denuo formosum, atq; amabilem fieri? POL. Haudquaquam: quin magis quum talis essem, qualem dixi, tamen supra modum adamabar. SIM. Aenigmata narras. POL. Atqui notissimus est hic amor, quum vulgo sit frequens, nempe erga senes orbos diuites. SIM. Nunc tua forma vnde tibi profecta fuerit, intelligo, vir egregie, nimirum ab aurea illa Venerē. POL. Veruntamen non parum multas comoditates ab amantibus tuli, Simyle, propemodum etiam adoratus ab illis. Porro sæpius etiam quasi procax illis illudebam, excludens interdū nonnullos eorum: interim illi inter sese decertabant, & in ambiendis primis apud me partibus alium alius anteire nitebatur. SIM. Sed age, de facultatibus tuis quid tandè statueras? POL. Palàm quidem affirmabam, me vnumquemque illorum relicturum hæredem: idque illi quum crederent futurum, certatim se quisque obsequētiorē atque adulantiorē præbebat. Cæterum alteras veras illas tabulas, quas apud me seruaueram, reliqui, in quibus omnes illos plorare iussi. SIM. At postremæ illæ tabulæ quem pronuntiabant hæredem? Num è cognatis quempiā? POL. Non per Iouem, imò nouitium quendam ex formosis illis adolescentulis, natione Phrygē. SIM. Quot annos natum Polystrate? POL. Viginti fermè. SIM. Iam intelligo quibus obsequiis ille te demeruerit. POL. Attamen multò illis dignior, qui scriberetur hæres, etiam si Barbarus erat, ac perditus, quem iam ipsi etiam optimates colunt captentque. Is igitur mihi extitit hæres: iamque inter patricios numeratur, subrafo mento, Barbaroque cultu, ac lingua: quin eum Cedro generosiorē, Nirco formosiorē, Vlyse prudentiorē esse prædicant. SIM. Non laboro, vel totius Græciæ sit imperator, sit liber, modò ne illi potiantur hæreditate.

CHA

CHARONTIS ET

Mercurii,

Martino Bolero interprete.

Interlocutores, Charon, Mercurius, Mortui,
Menippus, Charmoleus, Lampichus,
Damafias, Philosophus, Rhetor.

CHARON.

Vdite quo loco sint res vestrae. Equi 10
dem parua est nobis, quemadmodum
videtis & cariosa nauicula, & quæ vn-
dique perfluit, quod si in alteram par-
tem se inclinaret, planè submersa peribit: atq; ve-
strum tam multi simul confluunt, & singuli pluri-
mas sarcinas adferunt. Quod si cum his nauicu-
lam cõscenderitis, vereor ne postea vos facti po-
niteat, maximè verò eos qui nandi sunt imperi-
ti. MORT. Quid igitur faciendum erit, vt sine
periculo nauigemus? CHAR. Ego vobis dicam: 20
nudos vos ingredi oportet, atq; ista omnia quæ
superflua sunt, in littore relinquere. Nam sic etiã
vix capiet vos nauicula. Tibi verò Mercuri dein-
ceps curæ erit neminem ex illis recipere, nisi nu-
dus sit, & supellectilem abiecerit. Itaque ad ipsas
scalas te statuas, ipsosq; cognoscito, & suscipito,
nudosque ingredi cogito. MERC. Rectè dicis,
atque sic faciemus. Quis est ille primus? MEN.
Ego Menippus sum. Ecce autem peram & bacu-
lum in paludem abieci: verum rectè feci, qui pal- 30
lium non acceperim. MERC. Ingredere ò Me-
nippe vir optime, primùmque apud gubernato-
rem naui, locum accipe, in ipsa summitate, quod
omnes possis intueri. Verum quis ille formosus
est? CHAR. Charmoleus sum. Megaresis ille ama-
tor, cui osculum vnum duobus talentis conficitur.
MERC. Exue igitur istam pulchritudinem, & la-
bia vnà cum osculis, istam etiam densam comã,
& genarum ruborem, adeoque totam cutem. Be-
ne se res habet, expeditus es, ingredi nunc. 40
Quis verò ille est purpuratus, & diademate præ-
cinctus, grauitatem quandã præ se ferens? Quis
es tu? LAMP. Lampichus sum. Geloorum tyran-
nus. MERC. Quid igitur cum tot sarcinis venisti?
LAMP. An ne nudum aduentare cõueniebat ty-
rannum? MERC. Nequaquam tyrannum, sed mor-
tuum. itaque depone ista. LAMP. Ecce abieci di-
uitias. MERC. Sed superbiam ò Lampiche, & fa-
stum etiam abiice: nam ista si nauiculam coinci-
dant, vehementer grauabunt eam. LAMP. Igitur 50
sine vt diadema habeam saltè, & stragulū. MERC.
Nequaquam, imò & hæc relinquito. LAMP. Sit
ita, quid præterea vis? Nam omnia, vt vides, abie-
ci. MERC. Crudelitatem etiam & amentiam,
& violentiam, & iracundiam, atq; his similia de-
pone. LAMP. Ecce nudus sum. MERC. Ingredere
nunc. Tu verò pinguis admodum, & carnosus
quis es? DAM. Damafias ego sum athleta. MERC.
Certè videris ille esse: scio enim te sæpe in palæ-
stris à me visum. DAM. Ita est ò Mercuri. Ve- 60
rùm accipe me, nudum existentem. MERC. Ne-
quaquam ò bone vir nudus es, tanta carne cir-
cundatus: itaque exue eam. Nam si vel alterum
tantum pedem in nauē posueris, submerges eam.

Sed & coronas istas & præconia abiicito. DAM.
En planè nudus sum, vt vides: & simili cum aliis
mortuis statura. MERC. Sic præstat leuem esse.
itaque inscende iam. Et tu ò Crato diuitias abi-
ice, præterea mollietiem, & delicias, neque feras
tecum epitaphia, neque maiorum tuorum digni-
tates. Relinque etiam genus, & gloriam. Item
ciuitatum de quibus scilicet bene meritus es, pu-
blica præconia statuarum inscriptiones: & dicas
ne tibi magnum sepulchrum construant. nam &
hæc grauant, si in memoriam reuocentur. CRA.
Inuitus certè, sed tamen abiiciam, quid enim
faciam? MERC. V. Papæ! Quid tibi vis arma-
tus? aut quid istud trophæum tecum circumfers?
CRA. T. Quia vici Mercuri, & res præclaras ges-
si, propterea ciuitas hoc me honore affecit.
MERC. Relinque trophæum in terra. apud infe-
ros enim pax est, neque ullis armis opus est. Ve-
rùm quis ille est ipso habitu grauitatem quandã
præ se ferens, elatus, & cõtractis superciliis pro-
pter curas, longa barba? quis est ipse? MEN. P.
Philosophus quidam est ò Mercuri: imò præsti-
giarum, & nugarum plenus. Itaque & huc exue,
videbis enim multa, eaque ridicula sub palliolo
occulta esse. MERC. V. Depone tu hunc
habitum primùm, deinde hæc quoque omnia.
O Iupiter quantam ille arrogantiam, quantam
inscitiam, & quantum contentionū, & inanis glo-
riæ, quantum quæstionum dubiarum, quantum
spinosarum disputationum, & cogitationum per-
plexarum, circumfert? imò quàm multos vanos
labores, & deliramenta non pauca? quantas item
nugas, & quantam curiositatem? Sed per Iouem
aurum etiam hoc, & voluptatem, & impudentiã,
iracundiam, delicias, & mollietiem secum habet:
neque enim latet me ista, etiam si studiosè celas
Verum abiice mendacia etiam & superbiam, &
opinionem illam, qua existimas te omnibus re-
liquis præstantiorem esse. Nam si cum rebus o-
mnibus ingrediaris, quæ quinquere mis te acci-
peret? PHI. L. Depono igitur ea, quandoquidẽ
sic iubes. MEN. Sed & barbã hanc deponat Mer-
curi, grauem equidem & hirsutam, vt vides. ca-
pilli sunt trium minarum ad minus. PHI. L. Sed
quis abraderet? MERC. Menippus ille securim
accipiens, quibus naues fabricantur, eam refeca-
bit, vtetur autem scalis naualibus, quibus super-
posita barba refecetur. MEN. Nequaquam Mer-
curi, sed da mihi ferram. hoc enim erit magis ri-
diculum. MERC. Sufficiet bipennis. MEN. Eu-
ge, humanior nunc appares, deposito hircino
fœtore. Vis ne vt parum etiam de superciliis au-
feram? MERC. V. Maximè, nam hæc super fron-
tem etiam attollit, neque scio quo seipsum ex-
tendat. Quid hoc rei est? etiam ploras scelestè?
& mortem times? ingredi igitur. MEN. Vnũ
quiddam adhuc grauißimum gestat sub alis.
MERC. V. Quid Menippe? MEN. Adulationem
Mercuri, quæ illi, dum viueret, multum profuit.
PHI. L. O. Igitur & tu Menippe tuam abiice liber-
tatem, & loquendi audaciam, læticiam, animi
magnitudinem, & risum. An tu solus alios o-
mnes ridebis? MEN. P. Nequaquam, sed retine
ista. Leuia enim sunt, & planè facilia portatu, &
d 2

ad nauigandum profunt. Tu verò Rhetor abiice istam tantam verborum contradictionem, & antitheses, & similitudines, item periodos, & barbarismos, atque alia sermonis pōdera. R H E T O R. En abiicio. M E R C V. Bene se habent res. Itaq; solue funem: attollamus scalas, attrahatur anchora, expande velum, tūque nauta clauum dirige. Simus hilares. Quid ploratis ò vos amētes? præsertim tu Philosophhe, qui paulò antè tua barba spoliatus es. P H I L. Quia ~~existimabam~~ immortalem esse animam. M E N I. Mentitur, nam alia sunt, quæ videntur, eum morore afficere. M E R C. Qualia? M E N I. Quia non amplius tam opiparas cœnas habebit, neque noctu exiēs clam omnibus circumuoluto pallio capiti, ordine omnia accedet scorta, nec manè deceptis adolescentibus sua sapiētia, pecuniam accipiet. hæc sunt, quæ illi dolent. P H I L. An tibi molestum non est, Menippe, quòd mortuus es? M E N. Quomodo posset esse molestū mihi, qui ad mortem festinaui nemine vocante? Verum nonne clamor quidam interim, dum nos confabulamur, exauditus est, veluti quorundam in terra vociferantium. M E R C V. Certè. Menippe: verum non vno tantum loco exauditur clamor, sed quidam in vnum cœtum conuenientes, cum voluptate derident mortuum Lampichum, & illius vxorem mulieres circūstrepunt: atque illius pueri nuper admodum geniti, multis lapidibus à pueris obruuntur. Quidam Diophantum Rhetorem laudant, in Sicyone funebres orationes recitantem de hoc Cratone. Et per Iouem Damasiæ mater vlulans, lamentationem inceptat vnā cum mulieribus pro Damasia. Te verò. Menippe, nemo est, qui deploret, & solus iaces tranquillus. M E N. Nequaquam. nam haud ita multò pōst, audies canes miserabiliter latrantes propter me: & coruos alas concutientes, quando ad sepeliendum me conuenient. M E R C V. Fortis es, Menippe. Sed quia iam transfretauimus, abite vos rectā per hanc viam ad forum iudiciale: ego verò & nauta alios transuectabimus. M E N. Feliciter nauigate ò Mercuri, nos quoque progrediemur. Verum quid præterea de vobis futurum est? Iudicium de vobis ferre oportebit, & quidem aiunt pœnas esse graues, rotas, aquilas, & lapides. Vniuscuiusque autem vita examinabitur.

CRATETIS ET Diogenis,

Erasmo Roterodamo interprete.

CRATES.

Sola virtus
defunctorū
comes.

Mœrichum diuitem nouerāsne Diogenes: illum inquam supra modum diuitem, illum Chorintho profectū, cui tot erant naues onustæ mercibus cuius consobrinus Aristæas quum ipse quoque diues esset, Homericum illud in ore solebat habere: Aut ~~me conficiam~~ ego tete. D I O G. Cuius rei gratia sese captabant inuicē,

Crates? C R A T. Hæreditatis causa, quum essent æquales, vterque alterum captabant. Iamque testamenta publicauerant ambo, in quibus Mœrichus, si prior moreretur, Aristeam omnium rerum suarum dominum relinquebat: Mœrichum vicissim Aristæas, si quidem ipse prior è vita de cederet. Hæc igitur quum essent in tabulis scripta, illi inter sese captabant, & alter alterum adulationibus obsequiisque superare contendebat. Porro diuini, haud scio vtrum ex astris id quod futurum sit coniectantes, an somniis, quemadmodum Chaldæi faciunt, quin & Pythius ipse, nunc Aristeam victorem fore pronuntiabat, nūc Mœrichum: ac trutina quidem interim ad hūc, interim ad illū propendebat. D I O G. Quid igitur tandem euēnit? nā audire est operæ precium, Crates. C R A T. Eodem die mortui sunt ambo: cæterum hæreditates ad Eunomium ac Trasyclē deuenerunt, quorum vterq; cognatus illis erat. atqui de his nihil prædixerant diuini futurum, vt tale quippiam accideret. Etenim quum Sicyone Cirrham versus nauigarent, medio in cursu obliquo orto lapyge euersa naui, perierunt. D I O G. Rectè factum. At nos quum essemus in vita, nihil eiusmodi alter de altero cogitabamus. Neque enim ego vnquam optabam vt moreretur Antisthenes, quo nimirum baculus illius ad me rediret hæredem: neque tu Crates opinor desiderabas, vt me mortuo in possessionum mearum successione venires, puta dolii, ac peræ, in qua quidem lupini chœnices inerant duæ. C R A T. Neque enim mihi quicquam istis rebus erat opus, imò ne tibi quidem Diogenes: siquidem quæ ad rem pertinebant, quæque tu Antistheni succedens accepisti, deinde ego succedēs tibi, ea nimirum multò sunt potiora, multoque splendidiora, quàm vel Persarum imperium. D I O G E. Quænam sunt ista quæ dicis? C R A T. Sapientiam inquam, frugalitatem, veritatem, dicendi, viuendique libertatem. D I O G. Per Iouem memini me in istiusmodi opum hæreditatem Antistheni successisse, tibi que eas longè etiam maiores reliquisse. C R A T. Verum reliqui mortales hoc possessionum genus aspernabantur, neque quisquam nos ob ipem potiundæ hæreditatis obsequiis captabat, sed ad aurum omnes intendebant oculos. D I O G. Nec iniuria. neque enim habebant quò facultates eiusmodi à nobis traditas acciperent: quippe rimosi iam, viciatique delitiis, non aliter, quàm vasa carie putria. Quo fit, vt si ~~quandam quis in illos infundat~~, vel sapientiam, vel libertatem, vel veritatem, effluat illico perstillētque, fundo, quod immissum est continere non valente: cuiusmodi quiddam & Dæmæ filius aiunt accidere, dū in dolium pertusum haustam aquam importat: at iidem aurum dentibus & unguibz, omniq; vi seruabant. C R A T. Proinde nos hic quoque nostras possidebimus opes: illi simul atque huc venerint, obolum duntaxat secum ferent, ac ne hunc quidem vlterius, quàm ad portitorem,

L V C

LVCIANI SCIPIO,

P. Virunio interprete.

Interlocutores,

Alexander, Hannibal, Minos, Scipio.

ALEXANDER.

LIBICE, me decet præponi: melior equidem sum. **H**AN. Imò verò me. **A**LEX. Iudicet ergo Minos, qui semper iustissimus iudex est habitus. **M**INOS. Quis es tu? **A**LEX. Hic est Hannibal Carthaginensis: ego autem Alexander Philippi regis filius. **M**IN. Per Iouem utriusque gloriosi. Sed qua de re vobis altercatio est? **A**LEX. De præstantia: dicit enim is sese meliorem, quam ego ducem exercitus fuisse: ego verò quemadmodum omnes sciunt, non hoc solum, sed omnibus ferme, qui ante meam ætatem fuere, in re militari præstantiorem me esse affirmo. **M**IN. Dicat ergo vterque vicissim pro virili, tu verò ò Libyce prius loquaris. **H**AN. Vnù hoc me iuuat, quòd & hinc sermonem Græcum didicerim, ut neque etiam hac in re Alexander me superet. Porro illos maxime laudis dignos puto, qui quum parui à principio fuere, propria virtute ad magnam gloriam euasere, potentisque per se ipsi facti, & principatu digni habiti. Ego igitur cum paucis quibusdam Hispaniam primum inuadeis, quum subconful essem fratri additus, maximis rebus idoneus, atque optimus iudicatus, ibi tum Celtiberos cepi, atque Gallos ipsos deuici: & quum magnos montes transmigrassem, omnem Eridanum transcurri, multasque ciuitates euerti, & planam Italiam subiugavi, & vsque ad suburbia Romæ grassatus sum, totque vno die Romanos cecidi, ut eorum annulos modis mensurari oportuerit, & ex cadaueribus pontes fluminibus fecerim. Atque hæc omnia peregi, nec Ammonis dictus filius, neque Deum me fingens, aut matris insomnia narrans: sed me hominem fatebar, pugnabamque contra duces magna prudentia, contra milites magna audacia atque fortitudine præditos, non aduersus Medos, aut armenios, qui antequam uispiam sequatur, fugiunt, & facile cuius audeti uictoriam tradunt. Alexander verò regni patris successor, & id fortunæ quodam impetu ampliavit: qui quum deuicto misero illo Dario apud Issum & Arbela uictoriam cepit, antiquam ex patre consuetudinem omittens, adorari sese uoluit, seque ad Medorum delicias inuitari libenter tulit, atque in conuiujs amicos interemit, interficientibusque auxilium tulit. Ego autem patriæ dominatus sum, quæ quum me reuocaret, hostium magna classe aduersus Libyam nauigante, parui, continuoque me hominem priuatum dedi, & datus æquo animo rem tuli. Atque hæc egi Barbarus cum essem, omnisque Græcorum disciplinæ expers, & neque Homerum, ut hic, edidici, neque Aristotele sophista magistro eruditus fui, sed solum mea natura optima sum usus. Hæc sunt quibus me meliorem Alexandro esse puto. Si verò ea causa mihi hic præferendus est, quòd caput diademate ornauerit, id decorum forsitan

apud Macedones est: non tamen ob id præstantior hic videri debet generoso duce, & viro, qui mentis sententia magis quam fortuna est usus. **M**IN. Hic certè orationem neque ingenerosam, neque ut Libycum decebat, dixit: tu verò Alexander quid ad hæc inquis? **A**LEX. Oportet quidèd Minos, homini adeo temerario nihil respondere. Sola enim te fama satis edocere potest qualis ego rex, qualis hic latro habitus fuerit. Aduerte tamen ~~an parum ipsam superauerim~~, qui cum adolescens adhuc essem rem aggressus, regnum obtinui, & de patris mei interemptoribus supplicium sumpsi. At quum Thebas subuertissem, toti Græciæ terror fui, ab ea dux electus. Neque dignum putavi, Macedonum regno me contentum esse, quod pater reliquerat: sed totum terrarum orbem sibiui: durumque putas, nisi rerum omnium dominus essem, paucos quosdam mecum agens, in Asiam exercitum traduxi, & apud Granicum magna pugna vici, Lydiam, Ioniā, & Phrygiā cepi. Et tandem quæcunque transieram subiugans, veni ad Issum, ubi Darius me expectabat, infinitos exercitus secum agens. Post hæc ò Minos, vos ipsi scitis quot ad vos vno die mortuos miserim. Dicit enim Charon, tunc sibi scapham non suffecisse, sed ratibus compositis illorum plerisque se transportasse. Atque hæc cōfeci me ipsum periculis opponens, & in pugna vulnerari non timeo. Et ut quæ apud Tyrum & Arbela gesta sunt, omittam, vsque ad Indos veni: atque Oceanum mei regni terminum feci, & illorum hominum elephantes cepi, ac Porum captiuum abduxi. Scythas verò homines certè non spernendos, Tanaim transiens, magna equitum pugna vici, ac amicos meos remuneraui, inimicos autem uictus sum. Si verò Deus hominibus videbar, parcendum illis erat. Nam rerum magnitudine, ut tale aliquid de me crederent inducti sunt. Tandem mors me regem occupauit. Hic autem Hannibal apud Prusciā Bithyniæ exulauit, ut crudelissimo & pessimo homini conueniens erat. Nam quo pacto Italos vicit, omitto dicere: nam non virtute, sed malicia atque perfidia, & dolis id peregit, nūquam aut alicuius claritudinis aut iusti memor. Sed quoniam quòd deliciose vixerim, vituperauit, oblitus mihi videtur eorum quæ apud Capuam admiserit. Ibi enim mulieribus deditus fuit, & voluptatibus vir iste mirabilis, belli gerendi occasiones prodidit. Ego verò nisi ea quæ sub occidente sunt, parua quidem putans, versus Orientem me impulissem, quidnam adeo magni perfecissem? Qui Italiam absque sanguine capere, ac Libyam, omnemque eam vsque ad Gades, sub potestatem redigere facile potuissim? Sed hæc ego tanta contentione digna non putavi: præsertim iam antea illis percussis, ac do minum me agnoscentibus. Dixi. Tu verò Minos iudica. Nam & hæc è multis protulisse satis est. **S**CIP. Non, nisi me quæ prius audias. ò Minos. **M**IN. Quis tu vir optime es, aut unde, quòd hisce claris ducibus te cōferre audes? **S**CIP. Scipio Romanus, qui Carthaginem deleui: & Afros multis magnis præliis deuici. **M**IN. Quid igitur & tu dicis? **S**CIP. Alexandro qui-

dem minorem esse me, Hannibale autem præstantiorem, ut qui ipsum persecutus fuerim, & ad turpem fugam compulerim. Quomodo igitur non impudens iste videatur, qui cum Alexandro sese comparet, cui ne ipse quidem Scipio, qui istum deuici comparare me ausim? **M I N.** Per Iouem æqua dicis Scipio: quapropter primus quidem iudicetur Alexander, deinde post illam tu: atque, tum, si placet, tertius hic Hannibal, quippe qui nec ipse contemnendus existat.

DIOGENIS ET

Alexandri,

Erasmo Roterod. interprete.

DIOGENES.

Irridetur Alexandri superbia, qui mortalis cum esset, diuinis tamen honoribus sibi passus sit exhiberi

QUOD hoc rei Alexander? itane defunctus es tu quoque, perinde atque nos omnes? **A L E X.** Vides nimirum Diogenes: tamen mirandum non est, si homo cum fuerim, defunctus sim. **D I O G.** Num ergo Iupiter ille Hammon mentiebatur, quum te suum esse filium diceret? an verò tu Philippo patre prognatus eras? **A L E X.** Haud dubie Philippo. neque enim obiissem, si Hammonem parente fuisset progenitus. **D I O G.** At quid Olimpiade etiam consimilia quædam ferebantur, puta draconem quendam cum ea fuisse congressum, visumque in cubiculo: ex eo grauidam peperisse te: porro Philippum errare, fallique, qui se tuum patrem esse crederet. **A L E X.** Inaudieram quidem & ipse ista, quemadmodum tu: at nunc video neque matrem neque Hammonios illos vates sani quicquam aut veri dixisse. **D I O G.** At tu istud illorum mendacium, Alexander, ad res gerendas haudquaquam tibi fuit inutile, propter ea quod vulgus te verebatur, metuebaturque, quum deum esse crederet. Sed dic mihi, cuinam tam ingens illud imperium moriens reliquisti? **A L E X. A N.** Id equidem ignoro, Diogenes: celerius enim è vita submouebatur, quam ut esset ocium de illo quicquam statuendi, præter id vnum, quod moriens Perdicæ anulum tradidi. Sed age, quid rides Diogenes? **D I O G.** Quidni rideam? an non meministi quid Græci fecerint: quum nuper tibi arrepto imperio adularentur, principemque, ac duces aduersus Barbaros deligerent, nonnulli verò in duodecim deorum numerum referrent, ac phana constituerent, denique sacra facerent tanquam Draconis filio? Sed illud mihi dicito, ubi te sepelierunt Macedones? **A L E X.** Etiam dum in Babylone iaceo tertium iam diem: porro Ptolemæus ille frater meus, si quando detur ocium ab his rerum tumultibus, qui nunc instant, pollicetur in Aegyptum deportatum me, atque inibi sepulturum, quod vicelicet vnus fiam ex diis Aegyptiis. **D I O G. E.** Non possum non ridere Alexander, qui quidem te videam etiam desipientem, sperantemque fore ut aliquando vel Anubis fias, vel Osiris. Quin tu spes istas omittis, o diuinissimè? neque enim fas est reuerti quæquam, qui semel paludem transmiserit, atque intra specus hiatum descenderit, propterea quod neque indiligens est Acacus, neque contemnendus Cer-

berus. Verum illud abs te discere peruelim, quod feras animo quoties in mentem redit, quanta felicitate apud superos relicta huc sis profectus, puta corporis custodibus, satellitibus, ducibus, tum auri tanta vi, ad hoc populis, qui te adorabant: præterea Babylone, Bactris: immanibus illis beluis, dignitate, gloria: deinde quod eminebas conspicuus, dum veſtareris, dum amiculo candido caput haberes reuinctum: dum purpura circum-

10 amictus esses: nunquid hæc te discruciant: quoties recurſant animo? Quid lacrymaris stulte? an non id te sapiens ille docuit Aristoteles, ne res eas quæ à Fortuna proficiſcantur, ſtabiles, ac firmas exiſtimares? **A L E X.** Sapiens ille, quum sit aſſentatorum omnium perditiffimus? Sine me ſolùm Aristotelis facta ſcire, quàm multa à me petierit, quæ mihi ſcripſerit: deinde quemadmodum abuſus ſit mea illa ambitione, quæ cupiebatur eruditione cæteris præſtare, quum mihi palparetur interim, ac prædicaret me, nunc ob formam, tanquam & ipſa ſummi boni pars quædam eſſet: nunc ob res geſtas atque opes: nam has quoque in bonorum numero collocandas eſſe cenſebat, ne ſibi vitio verteretur, quod eas acciperet. Planè præſtigioſus vir ille quidem erat, ac fraudulētus, o Diogenes: quâquam illud fruſtus ſcilicet ex illius ſapientia fero, quod nunc perinde quaſi ſummiſ de bonis exerucior, ob iſta quæ tu paulò antè commemoravi. **D I O G.** At ſcin' quid facies? **30** oſtendam tibi moleſtiæ iſtius remedium. Quandoquidem in his locis veratrum non prouenit, fac ut Lethæi fluminis aquam auidis faucibus at trahens bibas, iterumque ac ſæpius bibas: atque eo pacto deſines de bonis Ariſtotelicis diſcruciari. Verum enim Clitum etiam illum & Calliſthenem video, cumque his alios complureis raptim huc ſeſe ferentes, quod te diſcerpant, pœnâſque ſumant ob ea quæ quondam in illos commiſiſti, quare fac in alteram hanc ripam te con-

40 feras, & crebrius ut dixi, bibas.

Amictus candidus caput

Aristotelis
fraus.

ALEXANDRI ET

Philippi.

Ottomaro Luſcinio interprete.

PHILIPPVS.

NON igitur inficiaberis Alexander ex Culpaturâ me prognatum te eſſe filium: nam ad Alexandri ar Iouem Hammonem genus paternum rogantia, & referens, mortè non obiſſes. **A L E X.** cōmentum Neque verò nescius eram, pater, Philippi Amyntæ me eſſe filium: ſed quia ad res gerendas ſic mihi viſum erat conducere, commēto hoc vſus ſum vaticinii. **P H I L.** Quid aiſ? Conducibile id tibi viſum, ut vatibus impoſtoribus fallendum te exponeres? **A L E X. A N.** Nō iſthuc, ſed barbaros in mei admirationē tractos, facilius hoc prætextu noſtro ſubdidimus imperio: quum nemo vnus viribus noſtris hætenus reſtiſſerit, quippe hac ſola opinione ducti, quod aduersus deum ſibi eſſet præliandum. **P H I L.** Quos tu igitur tanto conatu dignos vſquam viciſſi, qui cum timidis illis, arculis, peltariis, ac gerris vimineis pugnare ſolit, ſemper congreſſus es? Atqui Græcos armis

haberi voluit.

mis domare, Bæotios, Phœnenses, Athenienses, & id genus alios, operis fuerat strenui atq; magnifici. Arcadum insuper sustinere armaturam, equitatum Thessalum, Eleorum iaculatores, Mætiæ peltis instructos, aut cū Thracibus, Illyriis, Pæoniisve manum conferere, operosum profecto atq; arduum id fuisset in primis. Cæterum Medos, Persas & Chaldaeos delicatos, ac plurimo auro conspicuos, non satis compertum habeo, quonam modo ante te duce Clearcho mille viri bello adorti expugnarint, sed in fugam actos antequam ad manus ventum fuisset. ALEX. At verò Scythæ, pater, & Indiei elephantes, res sunt non usque adeo abiectæ & contemptibiles: & tamen neque conceitatis inter ipsos intestinis odiis, neque per proditiōem mihi venundari passus sum victoriam. Sed neque peieravi unquam, aut per nugas à pollicito recessi, fidemque solui victoriæ gratia. Adde quod & Græcos alios sine sanguine in deditiōem accepi: Thebanos autem fortassis ipse audisti quomodo aggressus fuero. PHI. Noui hæc omnia ex Clito, quem tu inter epulas eod quod nomen meum celebraret, & meas res gestas cum tuis conferre auderet, traiecit per corpus tuum cū iugularas. Tu verò & Macedonicā chlamidem abiiciens, candyn Persicum amictū recepisti (vt aiunt) & tiam rectam. Vt ne interim commemorem, quod à Macedonibus, viris utique liberis, adorari debere te in animū duxeris: & qui, quod maximè omnium erat ridiculum, hominum à te victorum mores imitatus es. Tempero mihi, ne memorem alia quæ turpiter admiseris, viris doctis in leonum claustra in elusis, & nuptiis talibus peractis: quodq; Hephæstionem plus quàm esset satis amaris. Vnum est, quod solum laudo abs te gestum, in Darii vxore videlicet, forma præstante, quia ab illius complexu abstineris: & genitricis illius, atque filiarum ne vim paterentur, curā susceperis. Regium certe id opus extitit, quod tum factitasse te accepimus. ALEX. Quomodo autē tibi nō probatur, pater, quod in Oxydracis, gente Indica, lubens me in periculum coniecerim, atque acceptis plurimis vulneribus, muros primus omnium transfugerim? PHI. Non probo, Alexander: neque id quia pulchrum esse negem vulnerari quandoque imperatorem, & in subeundis periculis prætere viam: sed quia ex re tua isthuc erat minimè. Si quidem pro deo habitus, quos, oro, risus præbebas spectantibus, quando post acceptum vulnus ab exercitu magno tumultu direptus, mœrens, ac eiulans sanguine fluitabas? Adde quod Iupiter Hammon, tanquam præstigator quispiam, & vanus propheta, reus mendacii palam tum arguebatur. Nō enim video qualiter risum contineat, qui Iouis filium viderit animum deicere, & in desperatione rerum efflagitare medicorum auxilia. Denique quum iam tandem mortem obieris quæ credas, obsecro esse, qui consistam illam adoptionem, qua Iouis dictus es filius, nō carpat maledictis? Potissimum vbi dei istius cadaver porrectum iacere, turgidum sanè, & iuxta aliorum corporum morem contactu suo omnia labefactans aspexerit. Cæterum quod ais Alexander,

tibi fuisse conducibile, quod facilius rerum potireris: id profecto multum tibi gloriæ ex bene etiam ac strenuè gestis eripuit. Nam quanquam insigniter multa, tamen diis longè inferiora age æ visus, vacillare ob hoc iudicatus es, & tota ratione deficere. ALEX. Haudquaquam de me isthuc sentiunt mortales: sed cum Hercule me & Baccho conferunt, veluti æmulū, parique cum illis gloria certantem. Nam & Aornū, à neutro etiam illorum armis subactum ego facile cepi. PHILIP. Etiamdum videris ista vt Hammonis filius dicere, quando nec Baccho quidem cedis, aut Herculi. Sed nec erubescere nostri Alexāder, solitamve dediscere arrogantiam, teipsum deinoferre, vel iam tandem sapere, etiam si serius, vbi fato occubueris.

ANTILOCHI ET Achillis.

Ottomaro Lucinio interprete.

ANTILOCVS.

Varia sunt illa, Achilles, quæ tu Vlyssæ Aequalem si iam primū cōmemorando in mor omnium a-tem executus es, vt minimè genero- pud inferos sa, ac Chirone atq; Phœnice, quibus esse cōditionem, neminēq; præ ferri mortaliū. tu aliquando vsus es præceptoribus, parū digna? Audiui enim magis ex re tua futurum tibi videri, si vilis agricolæ munus obiens, inopi, cui nec victus suppetat, loces operā, quàm vt omnibus vita fundis domineris. Quæ si rudis quidam plebeius ex media Phrygia ortus, atque immodicus insuper etiam vitæ affectator diceret, ferendum fortè id esset, atque condonandum nonnihil rusticitati: verū ex Peleo prognatum, & ex omni heroum numero periculorum contempto rem acerrimum, in tam abiectam & humilem de seipso descendere opinionem, sœdum sanè atq; pudendum in primis. Denique iis quæ in vita strenuè gesseris, equidem haud scio quomodo ista conueniant. Nam dum in Phthio regnare tibi ad senectam vsque licuisset, citra gloriam tamen: tu gloriosam oppetere mortem maluisti, quàm potiri regno. ACHIL. At ò Nestoris fili, nondum etiam tum feceram rerum earum periculum, & quid cui præferrem ignorans, gloriolā hanc infelicem præponebam vitæ. Atqui serò iam tandem intelligo quàm egerim imprudenter. Apud viuos enim reperies fortè qui res bene gestas celebrent literarum monumentis: sed hic apud manes non video quàm frugiferum opus effecerim, vbi vixit est honor omnium. Sed neque vires iam adsunt corporis Antiloche, aut forma: intercederunt omnia: pari rerum statu visuntur omnia: nullum sapientia aut alterius rei discrimen est. Adde quod nulli iam ex Troiano rum mortuis formidabilis sum, nemini Græcorum venerandus: prorsus omnium de mortuis par existimatio est, siue boni fuerint, siue improbi. Hæc sunt quæ me angunt, & miserè sollicitāt, & ob quæ doleo, quod non potius loco operas, & viuo. ANT. At verò, Achilles, quid agat quispiam? quando sic natura comparatū est, vt omnes prorsus cogantur semel vitam relinquere: quæ

lex quum in vniuersum iam obtinuit, nec abrogari vllō modo queat, patiēter hanc feras oportet. Cæterū aspice nos, quotquot penes te sumus: de niq; & Vlysses quoq; post pusillū adueniet, vnde solatium tibi meritō afferet societas: id quod & aliis in rebus plerūq; vsu venire solet. Nō enim solus videris in hęc mala coniectus: en tibi Herculem, Meleagrū, & alios plerosq;, qui non parū multos in admirationē traxere, qui quidem (ni fallor) haudquaquā in vitam videntur redituri, si quis eos ad inopes & victu indigos mittat, vt illis pro mercede seruiant. ACHIL. Sociorū hęc quidem admonitio est: verūm haud scio quo pacto eorum quæ in vita aguntur, memoria, impendiō me excruciat. Arbitror autē & vestrum vnūquēq; ita affici, etiam si non palām confiteamini: nequiores sanē in eo, quod tacitē huiuscemodi per quietem toleratis. ANT. Non equidem Achilles, sed longē tibi prestamus: quippe qui in telligimus quā sit inutile de iis rebus verba facere. Silere enim, & æquo animo sustinere omnia quæ accidunt, datum nobis est: ne tibi affectu isto similes, ipsi quoque ridiculi omnibus meritō videamur,

DIOGENIS ET

Herculis.

P. Virunio interprete.

DIOGENES.

Ridetur diuinitas herculis.

Vnquid Hercules hic est? Haud quīquam mehercule alius. arcus, claua, pellis leonina, magnitudo ipsa, totus deniq; Hercules est. Igitur ē vita decessit, qui Iouis erat filius? Dic quæso ō victorioso, mortuusne es? Ego enim quum terræ superessem, tibi haud secus quā Deo sacrificauī. HERC. Rectē quippe sacrificasti. Hercules enim ipse in cælo vnā cum diis immortalibus consistit, Heben apud se habēs cruribus formosissimam. Ego verō qui te alloquor, sua sum vmbra. DIOG. Quidnam dicis amabo? vmbra ipsius dei? fieri enim potest, altera eundem ex parte deum esse, altera vita decessisse? HERC. Vtiq;. Ille enim nequaquam mortuus est, sed ego duntaxat imago ipsius sum. DIOG. Intellego rem. Te virum pro viro Plutoni pro se dedit, & tu nūc pro illo mortuus es. HERC. Sic res se habet. DIO. Quo pacto igitur callidissimus cū sit Acacus, te nequaquam illum esse non nouit, sed amisit tanquā supposititium Herculem. HERC. Quoniā ille ipse esse videor. DIOG. Vera autumas: nam ita persimilis es, vt si ille ipse sis. Caueas igitur ne cōtrā sit, vt tu quidem Hercules existas, imago verō apud deos immortales Heben in vxorem duxerit. HERC. Audax nimium es atq; loquax: & nisi à scommatibus quæ in me iacis, abstinueris, senties quāprimū qualis dei imago sis. Arcus enim nudus est atq; paratus. DIOG. Cur autem de cætero te timeam, quum semel mortuus sis? Sed per tuum Herculem dic quæso, dū ille vivebat erāsne vnā cum ipso, & tunc imago existēs, aut vnus quidem eratis in vita, posteaquā autem ē vita decessistis, separati: ille quidē ad deos immorta-

les auolauit, tu verō vmbra, vt dignū videtur, ad inferos aduenisti? HERC. Et si fas equidē foret nequaquam respondere viro sophistice percūtāt: attamen aures quoq; ad hoc porrigas. Quicquid enim Amphitryonis in Hercule erat, id ipsum morte affectum est, quod nempe ego sum (vt dixi) totum: quod autē ex Ioue erat, cū diis immortalibus cōuersatur. DIOG. Perspicuē nūc intelligo. autumas enim eadē vice Alcmenā duos peperisse Hercules: vnū quidem ex Amphitryone, alterū verō ex summo Ioue: ex quo factū est, vt gemini vnus matris vtero lateretis. HERC. Nequaquā ō insane: idem profectō ipsi eramus ambo. DIOG. Neq; adhuc ad intelligendū id facile est, duos Hercules in vnū esse cōpositos, nisi quis diceret vos tanquā Hippocētaurū in vnum fuisse copulatos: hominem videlicet & Deum. HERC. An nō & homines eodē pacto ex duobus cōponi tibi videntur, animo videlicet & corpore? Vnde quid prohibet animū quidem ipsum ex summo Ioue natū adesse cælo, me verō mortālē ad inferos venisse? DIOG. Vtiq; elegāter hęc dissuissēs, ō optime Amphitryoniade, si corpus hac tēpestate esses: sed incorporea es imago: itaq; periculū est, te triplicē iam fecisse Herculē. HERC. Quonā modo triplicē? DIOG. Hoc quidem modo: nam si vnus in cælo existit, tu verō apud nos imago, corpus autem in Oeta iā in puluere versum, hęc tria iā sunt. animaduertas igitur velim, quem terciū corpori esse intelligas patrem. HERC. Audax es, atq; sophista: sed quod nomē tibi est? DIOG. Diogenis Sinopei imago: ipse autem, per Iouē, minimē cum diis immortalibus, sed cum mortuorum optimis conuersor. Homerum atque huiuscemodi fabulas deridens.

MENIPPI ET

Tantali,

Erasmo Roterodamo interprete.

MENIPPVS.

DIDICULAS ō Tantale, aut quid tuam Tantalus à deploras fortunam, stagno imminēs? labris sities TAN. Quoniam siti enecor Menippe. MENI. Vsq; adeo piger es atque iners, vti non vel pronus incumbens bibere noris, vel caua vola hauriens? TANT. Nihil profecero, si procumbam: refugit enim aqua simul, atque me propius admoueri senserit, quod siquādo hausero, orique coner applicare, prius effluit, quā summa rigem labia: atque inter digitos effluens aqua, haud scio quomodo rursus manum meam aridam relinquit. MENI. P. Prodigiousum quiddam de te narras Tantale: verūm dic mihi isthuc ipsum quorsum opus est, bibere, cū corpore careas? nam illud quod esurire poterat, aut sitire, in Lydia sepultum est: cæterū tu quum sis animus, quā posthac aut sitire queas, aut bibere? TANTAL. Atqui hoc ipsum supplicii genus est, vt anima perinde quasi corpus sit, ita sitiat. MENIPPVS. Age, hoc ita habere credamus, quandoquidem affirmas te siti puniri: at quid hinc acerbi tibi poterit accidere? Num metuis ne potus inopia moriaret?

At

At equidem haud video alteros inferos, si quis relinquit neque locum alium in quem morte demigret quispiam. T A N T. Rectè tu quidem dicis: verum hoc ipsum supplicii genus est, sitire, quum nihil sit opus. M E N. Desipis Tantale, & uti verum tibi fatear, non alio potu videris egere, quam veratro mero: nam diuersum quiddam pateris iis quos canes rabiosi momorderint, ut qui non aquam quemadmodum illi, sed sitim horreas. T A N. Ne veratrum quidè recusarim bibere Menippe, si liceat modo. M E N. Bono es animo Tantale, certum habes nunquam fore, ut vel tu vel reliquorum Manium quispiam bibat: nec enim fieri potest: quanquam non omnibus quemadmodum tibi, poena adiudicata est ut sitiant aqua illos non expectate.

MENIPPI ET Mercurii,

Erasmo Roter. interprete.

MENIPPVS.

Forma bonum fragile.

T ubinam formosi illi sunt, ac formosæ, Mercuri? ducito me docetque, utpote recens huc profectum hospitem. M E R. Haud mihi licet per oclum Menippe: quin tu isthuc ipso è loco dextrorsum oculos deflecte. Illic & Hyacinthus est, & Narcissus ille, & Nireus, & Achilles, & Tyro, & Helena, & Leda: breuiter quicquid est veterum formarum. M E N. Equidem præter ossa nihil video, caluariasque; carnibus renudatas, inter quæ omnia nihil sit omnino discriminis. M E R. Atqui hæc sunt quæ poetæ cuncti mirantur ac celebrant, ossa scilicet quæ tu videris contemnere. M E N. At Helenam saltem mihi comonstra: nam ipse quidem haud queam dignoscere. M E R. Hæc videlicet caluaria, Helena est. M E N. Et huius scilicet ossis gratia mille naues ex vniuersa Græcia ad hoc delatum sunt impletæ, tantæque tum Græcorum tum Barbarorum multitudo confluit, tot vrbes sunt euerse? M E R. Cæterum Menippe non vidisti mulierem hanc viuam: quod si fecisses, forsan diceret tu quoque, vitio dandum non esse.

Pro tali muliere diu tolerare labores.

Alioqui si quis flores etiã arefactos marcidiosque contèpletur, posteaquã coloris decus abiecerint, deformes nimirum videantur: at iidem donec florent, colorumque obtinent, sunt speciosissimi. M E N. Proinde illud iam demiror Mercuri, si Græci non intellexerunt sese pro re vsque adeo momentanea, quæque; tam facile emarcesceret, elaborare. M E R. Haud mihi vacat tecum philosophari: quare delecto loco ubicunque; velis, prosterne temere ac recube: mihi iam aliæ sunt traducendæ umbræ.

AEACI, PROTESILAI, Menelai, Paridis,

Iacobo Mycillo interprete.

AEACVS.

Prothesilaus primus Græcorum interfectus.

V AM OBREM Protesilae in Helenam irruens, stragulas illam? P R O. Quia huius causa, Aeace, imperfecta quidè domo relicta, & vidua vxore quæ nu-

per duxi, reddita, mortuus sum. A E A. Accusam igitur Menelaum, qui vos omnes pro tali coniuge recuperanda contra Troiam duxit. M E N. Nequaquam me, sed multo iustius Paridem, qui hospiti mihi vxorem contra omne ius eripuit. Hic enim non modo abs te, verum ab omnibus tunc Græcis tum Barbaris merito stragulari debebat, ut qui tam multis mortis causa extiterit. P R O. Melius hoc. Proinde male nominate Pari, nunquam te dimittam è manibus. P A R I. Iniuriam adeonum facis Protesilae, idque; eo magis, quod eandem tecum artem exerceo. Nam & amoris etiã deditus ipse sum, & ab eodem deo quasi vincus teneor. Nosti autem quod quidam sunt quæ inuitis nobis geruntur, & A Deo inui nescio quis deus nos ducit quocunque; ipsi placet, ti agimur. atque; impossibile est illi repugnare. P R O. Rectè dicis. Utinam igitur Cupidinem ipsum hinc comprehendere mihi liceat. A E A. At ego etiam pro Cupidine tibi respondebo quæ iusta videntur. Sic enim ille dicet, sese quidem Paridi fuisse fortassis causam amandi, sed mortis causam tibi fuisse neminem alium, quam te ipsum Protesilae, qui clam vxore nuper ducta, postquam appropinquabaris Troadi, ita omni contempto periculo, & velut desperatus ante reliquos omnes in litus exiliisti, gloriæ nimirum cupidus, propter quam & primus in egressu nauium occisus fuisti. P R O. Proinde & ego pro me ipso tibi Aeace respondebo multo iustiora quam tu. Neque enim ego mihi horum causa fui, sed fatum, & quod iam inde ab initio ita prædestinatum fuerat. A E A C. Probè: quid ergo istos accusas?

MENIPPI ET Aeaci,

MENIPPVS.

E R Plutonem, ò Aeace, expone mihi quæso hinc quæ apud inferos sunt omnia. A E A. Haud facile, Menippe, omnia: verum quæ summatim & veluti per capita indicari possunt, hæc accipe. Hic quidem quod Cerberus sit, nosti. Deinde & portitorem hunc nosti, qui te traiecit: præterea & lacum, & Pyriphlegethontem iam vidisti cum ingressus es. M E N. Noui hæc, & præterea te quoque; quod hic in vestibulo sedes, atque; aditum obseruas. Etiam regem ipsum vidi, & Furias. Homines verò præscos quæso ostende, & maximè eos qui inter cæteros nobiliores fuere. A E A. Hic quidè Agamemnon est, ille autem Achilles. Rursum hinc Idomeneus qui propius assidet post hunc, Vlysses, deinceps Ajax, & Diomedes, & cæteri Græcorum præstantissimi. M E N. Papæ Homerel ut tibi Rhapsodiarum tuarum capita humi proiecta iacent, ignobilia atque; obscura, cinis ac pulvis omnia, & nugæ mere, denique (verè ut abs te dictum est) capita infirma & caduca. Sed hic, Aeace, quisnam est? A E A. Cyrus est, ille autem Cræsus, & iuxta ipsum Sardapalus. Ultra hos autem Midas, & deinceps ille Xerxes. M E N. Et te, ò scelestè, tota exhorruit Græcia, iungentem pontibus Hellepontum, pud Homerem? Qualis verò & ipse Cræsus est! Cæterum

Homerus pater fabularum.

αὐτὸν γὰρ καὶ ὁ πρῶτος, capita sine robore: clausula frequens arum.

Sardanapalo quæso huic Aeace permittit ut demulceat caput, infuso colapho. **AE A C.** Nequaquam: comminueris enim ipsi caluariam, muliebris ac fragilis adeo cum sit. **ME N.** certe tam amplexabor illum, utpote semivirum ac mulierosum planè. **AE A C.** Visne tibi ostendā & doctos illos?

Pythagoras.

ME N. Per Iouē etiā. **AE A C.** Primus eni hic tibi Pythagoras est. **ME N.** Salve Euphorbe, siue Apollo, siue denique quodcumque voles. **P Y T.** Ita sanè, & tu utique, Menippe. **ME N.** Quid? an non amplius aureū istud femur habes? **P Y T.** Non: sed age cedo siquid māducabile tibi habet pera ista. **ME N.** Fabas habet, quare nihil hīc est quod tu manducare queas. **P Y T.** Da modō. **Mā** hīc apud manes alia dogmata atque instituta didici: nempe quod nihil hic inter se similes sunt fabæ & patrantium testiculi. **AE A C.** Porro hic Solō est, filius Execestidis: præterea ille Thales, & iuxta ipsos Pittacus, & ceteri illi: septem autē omnes sunt, ut vides. **ME N.** Læti hi sunt Aeaci soli atque alacres præter cæteros. Sed hic oppletus cinere, tanquā subcinericius panis aliquis, hic crebris pustulis quasi sufferuēfactus, quisnam est? **AE A C.** Empedocles, Menippe, semicoctus ab Aetna mōte huc profectus. **ME N.** O æripes optime, quid obsecro acciderat tibi cur te ipsum in cratères Aetnæ iniiceret? **EM P.** Infamia quædā, Menippe. **ME N.** Non, per Iouē, sed inanis quædā gloriæ affectatio, & fastus, & multa dementia, hæc te cōflagrare fecerunt vnā cū ipsis crepidis, cum dignus mi-

Empedocles.

Alludit ad id quod Empedocles dicitur æreis crepidis usus fuisse, ut est apud Diogenē.

nimè esses. Veruntamen nihil tibi commentum istud profuit: deprehensus enim es & ipse mortuus. Ceterum Socrates ille, Aeace, ubi locorum tandē est? **AE A C.** Cū Nestore ac Palamede ille plerumque; nugatur. **ME N.** Cuperē tamen videre ipsum, sicubi locorū hīc foret. **AE A C.** Vidēsne caluum illum? **ME N.** At omnes hīc calui sunt, quare omnium æquē notatio hæc fuerit. **AE A C.** Simum istum dico. **ME N.** Etiā hoc simile omnium est: nam & simi omnes sunt. **S O C.** Mene quæris Menippe? **ME N.** Te ipsum Socrates. **S O C.** Quo pacto res Athenis se habet? **ME N.** Multi iuniorum philosophari se profitentur: ac habitū certē ipsum & incessum si quis aspiciat, meri philosophi videntur, admodum multi. Ceterum autē vidisti opinor qualis & Aristippus huc ad te venerit, & Plato ipse, alter quidē olens vnguentā, alter autē in Sicilia tyrannis adulari doctus. **S O C.** At de me quid sentiunt? **ME N.** Beatus, Socrates, quispiam es, quod ad huiusmodi res utique pertinet. Omnes itaque; te admirabilem fuisse virum existimant, atque omnia cognouisse hæc (deceat enim opinor verum hīc dicere) cum nihil scires. **S O C.** Et ipse dicebā hæc ad illos, sed illi tum simulationē quandā eam rem esse putabāt. **ME N.** Sed quīnam isti sunt circa te? **S O C.** Charmides, Menippe, & Phædrus, & Clinia filius ille. **ME N.** Euge Socrates, quoniam & hic artem tuam exerces, neque formosos istos negligis. **S O C.** Quid enim aliud quod quidē suavius sit, agerē? Sed huc propius nobiscū recumbe, si videtur. **ME N.** Nō, per Iouem: ad Cræsum enim & Sardanapalū redeo, prope illos habiturus. Videor quippe mihi non pauca habiturus ibi esse quæ rideā, quan-

do plorantes illos audiā. **AE A C.** Et ego quoque iam abeo, ne quis mortuorū clam nobis subducatur sese. Pleraque autem alia videbis Menippe quando iterum conueniemus. **ME N.** Abeas licet: nam & hæc Aeace vidisse sufficit.

MENIPPI ET

Cerberi,

Erasmo Roter. interprete.

MENIPPVS.

EVS Cerbere, quandoquidem mihi Fortitudinem tecum cognatio quædam intercedit, nem Socra- quum & ipse sim canis, dic mihi per tis falsam Stygiam paludem, quomodo sese ha-

habebat Socrates quum huc accederet? Verisimile est autē te, deus quum sis, non latrare modō, verum etiam humano more loqui, siquando velis. **CER.** Quum procul adhuc abesset Menippe, visus est cōstanti atque interrito adire vultu, perinde quasi mortem nihil omnino formidaret, tanquam hoc ipsum vellet iis qui procul à specus ingressu stabant, ostendere: verum simul atque despexit in hiatum, viditque profundum atque atrum antri recessum, simulque ego cunctantem etiam illum aconito mordens, pede correptum detraherem, infantiū ritu eiulabat, suōsq; deplorabat liberos, nihilque nō faciebat, in omnem speciem sese cōuertens. **ME N.** Num igitur fucate sapiēs erat ille, neque verē mortem contemnebat? **CER.** Haud verē: ceterum ubi vidit id esse necesse, audaciam quandam præ se ferebat, quasi verō volens id esset passurus, quod alioqui volenti nolenti tamen omnino fuerat ferendum, videlicet quod spectatoribus esset miraculo. Equidē illud in totum de viris istiusmodi verē possum dicere, ad fauces usque specus intrepidi sunt ac fortes: porro intus quum sunt, nihil mollius neque fractius. **ME N.** Ceterum ego quoniam animo tibi visus sum subiisse specum? **CER.** Vnus mortaliū Menippe sic mihi visus es subire, ut tuo dignum erat genere: & prior te Diogenes: propterea quod neutiquam adacti subieritis, aut intrusisti: verum tum vlronei, tum ridentes, atque omnibus plorare renunciantes.

CHARONTIS

& Menippi,

Erasmo Roter. interprete.

CHARON.

Edde naulum scelestē. **ME N.** Vociferare, si quidē istuc tibi voluptati est Charon. **CHA.** Redde inquam quod pro traiectione debes. **ME N.** Haudquaquam auferre queas, ab eo qui non habeat. **CHA.** An est quispiam qui ne obolum quidē habeat? **ME N.** Sitne alius quispiā præterea, quidē ignoro: ipse certē nō habeo. **CHA.** Atqui præfocabo te per Dite impurissime, ni reddas. **ME N.** At ego illiso baculo tibi cōminuā caput. **CHA.** Num ergo te tam lōgo traiectu gratis transuehero? **ME N.** Mercurius meo nomine tibi reddat, ut qui me tibi tradiderit. **ME R.** Bellē mecū agatur

De naulo Charonti reddēdo litigant.

tur per iouem, si quidē futurum est vt etiam defunctorū nomine persoluā. C H A. Haud omit- tam te. M E N. Quin igitur vel huius gratia per- ge, vt facis, nauim trahere: quanquā quod nō ha- beo, quānā auferas? C H A. At tu nesciebas quid tibi fuerit apportādum? M E N. Sciebam quidē, verūm non erat. Quid igitur? num ea gratia erat mihi semper in vita manendum? C H A. Solus er- go gloriaberis te gratis fuisse transuectū? M E N. Haud gratis ō prāclare: siquidem & sentinā ex- hausi, & remū arripui, & vectorem omnium vnus non euilui. C H A. Ista nihil ad naulum: obolum reddas oportet: neque enim fas est secus fieri. M E N. Proinde tu me rursus in vitam reuehe. C H A. Bellē dicis, nimirū vt verbera etiā ab Aea- co mihi lucrifaciā. M E N. Ergo molestus ne sis. C H A. Ostende quid habeas in pera. M E N. Lu- pinum, si velis, & Hecatz cœnam. C H A. Vnde nobis hunc canem adduxisti Mercuri? tū qualia garriebat inter nauidū, vectores omnes irridens, ac dictis incessens, vnūsq; cantillans illis plo- rantibus? M E R. An ignoras Charon quē virum transuexeris: planē liberum, cuiq; nihil omnino curā sit. Hic est Menippus. C H A. Atqui si vnquā posthac te recepero. M E N. Si receperis: ō prā- clare: ne possis quidem iterum recipere.

PLUTONIS ET

Protesilai,

Iacobo Mycillo interprete.

PROTESILAVS.

DOMINE, ō rex, ō noster Iupiter, & tu Cereris filia, ne despiciat preces amatorias. P L V. Tu verō quid pre- caris à nobis, aut quis denique es? P R O. Equidem protesilaus sum, filius Iphicli, patria Phylacensis, qui cū reliquis Græcis in ex- peditione ad Troiā profectus, ac primus omniū contra Ilium pugnando occisus sum. Precor au- tem vt dimissus hinc, modicū temporis in vitam redire denuo permittat. P L V. Hunc amorem; Protesilae, omnes mortui amant: sed nullus ta- men ipsorum potitur eo. P R O. At non vitam ō Pluto tantopere amo, verūm equidem vxorem, quam nuper ducā, domi reliqui, atq; in bellum nauigādo profectus sum: deinde infelix in egres- su nauium ab Hectore occisus sum. Amor itaq; iste vxoris non mediocriter me, ō Domine, ene- cat, volōq; si vel paululū ab ipsa cōspectus fuero, rursus huc descēdere. P L V. Non bibisti. Pro- tesilae, aquam Lethæam? P R O. Bibi equidem, sed hæc res prāualuit pondere. P L V. Igitur ex- pectā: adueniet enim & illa quandoq; neq; nunc opus quicquam erit iterum ascendere te. P R O. Sed moram hāc ferre nequeo. Amasti autem tu quoque aliquando, ac nosti qualis res amor sit: P L V. Et quid adeō iuuabit te vnum diem re- uiuiscere, deinde autē paulō post eadem hæc lu- gere? P R O. Spero me etiam illam adducturum esse, vt huc ad vos sequatur me: quare pro vno mortuo paulō post duos recipies. P L V. Haud fas est ista fieri, neq; etiam simile vnquam factum est. P R O. At ego in memoriā tibi reuocabo,

Pluto. Nam Orpheo ob ipsam hanc causam Eu- rydicen vxorem reddidisti, & cognatam meam Alcestin emisisti, Herculi gratificantes. P L V. Optaris autem cū ista nuda atq; deformi calua- ria, formosē illi sponsæ tuę in conspectū venire? Quo pacto autē illa etiam aspiciat te, quæ ne di- gnoscere quidem amplius te poterit? Terrebitur enim, sat scio, atq; aufugiet, tūq; frustra tantum iter exātlaueris. P R O S E R P I N A. Proinde mi vir, tu isti quoq; rei medicinam aliquam adhibe, ac Mercurium iube, vt postquā ad lucem perue- nerit Protesilaus, contactū virga, mox in adole- scentem formosum conuertat illum, qualis vide- licet antea fuit cū ex spōsæ thalamo prodiret. P L V. Quoniam, Proserpina, & tibi hoc vide- tur, age perductum hunc iterum ad superos, Mer- curi, sponsum facito. Tu verō memineris non amplius quā vnum diem tibi permissum esse.

DIOGENIS ET

Mausoli,

Erasmo Roterodamo interprete.

DIOGENES.

HE tu Car, quare tādē insolens es, Contentio de sepul-
tūque places, ac dignum te credis, alterius
qui vnus nobis omnibus anteponeat? quidem ma-
gnificentis-
sima, alte-
rius negle-
ctissima.
M A V. Primū regni nomine ō tu
Sinopenis, quippe qui Cariz imperauerim vni-
uersæ, prāterea Lydiæ quoq; gentibus aliquor-
tum autē & insulas nonnullas subegerim: Mile-
tum vsq; peruenerim, plerisque Ioniz partibus
vastatis. Ad hæc formosus eram ac procerus, ac
bellicis in rebus prāualidus. Postremō, quod est
omnium maximum, in Halicarnasso monumen-
tum erectum habeo singulari magnitudine, quan-
tum videlicet defunctorum alius nemo possidet,
neq; pari etiam pulchritudine conditū, viris sci-
licet atq; equis pulcherrimo ē saxo ad viuam for-
mam absolutissimo artificio expressis, adeō vt
vel phanum aliquod simile haud faciliē quis inue-
niat. Nū iniuria tibi videor has ob res mihi pla-
cere atq; efferri? D I O G. Num ob imperium ais,
ob formam, atque ob sepulchri molem? M A V.
Per Iouem ob hæc inquā. D I O G. Atqui ō for-
mose Mausole, neq; vires iam illæ, neque forma
tibi iam adest, adeō vt si quē arbitrum de formæ
præcellentia delegerimus, haudquaquam dicere
potis sit quamobrē tua caluaria meæ sit antefe-
renda: siquidē vtrāq; pariter tum calua, tū nuda:
vtriq; dentes pariter ostēdimus: pariter oculis or-
bati sumus: pariter naribus simis ac sursum hian-
tibus deformati. Cæterū sepulchrū ac saxa illa
preciosa Halicarnasseis forsitan iactare licebit, &
hospitibus gloriæ causa ostētare, tanquā qui ma-
gnificā quandā apud se structurā habeant: verūm
quid hinc cōmoditatis ad te redeat, vir egregie,
nequaquam video, nisi forsan illud commodum
vocas, quōd plus oneris atque nos, sustines, sub
tam ingentibus saxis pressus ac laborans. M A V.
Itāne nihil illa mihi conducunt omnia: planēq;
pares erūt Mausolus ac Diogenes? D I O G. Imō
haud pares, inquā, vir clarissimē: nam Mausolus
discrucietur quoties earū rerum in mentē ve-
niet,

niet, quibus in vita florere consuevit: at Diogenes interim eū ridebit. Atq; ille quidē de suo illo monumēto quod est in Halicarnasso, memorabit, ab vxore Artemisia atq; sorore parato: contra Diogenes ne id quidē suo de corpore nouit, nunquid habeat sepulchrū. Neq; enim illi res ea curae est, verū apud viros excellentissimos sui memoriā famamq; reliquit, vt qui vitā peregerit viro dignā, tuo monumento, Carū abiectissime, celsiorem, ac tutiore loco substructam.

NIREI, THERSITAE, & Menippi,

Erasmo Roter. interprete.

NIREVS.

Contentio de pulchritudine, quae apud inferos nulla est.

N CCE denique vel Menippus hic iudex erit vter nostrum sit formosior. Dic Menippe, an nō tibi videor forma praestantior? **MEN.** Imō quānam sitis, prius arbitror indicandū: nam hoc opinor scito est opus. **NI R.** Nireus ac Therſites. **MEN.** Vter Nireus, vter Therſites: nondū enim vel hoc satis liquet. **THE R.** Iam vnum hoc vinco, quod tibi sum similis, neq; tātopere me praecellis, quātopere te cecus ille Homerus extulit, vñū omniū formosissimū appellans: quin ego fastigiato vertice, rarissq; & impexis capillis ille, nihilo te inferior visus sum arbitro. Iam verō tempus est vt pronūcies Menippe, vtrum altero formosiores existimes. **NI R.** Mirum ni me, Aglaia Charopēq; prognatum.

Qui vir pulcherrimus vnus

Omnibus ē Graiis Priameia ad Pergama veni. **MEN.** Atqui nō item sub terrā opinor pulcherrimus venisti, quippe qui reliquis quidē ossibus aliis appareas asimilis: porrō caluaria hoc vno insigni à Therſite caluaria dignosci possit, quod tua delicata est ac mollicula: quandoquidē isthuc habes effoeminatum, ac neutiquā viro decorum. **NI R.** Attamen Homerū percontare, qua specie tum fuerim, quum inter Graecorū copias militarem. **MEN.** Tu quidem somnia mihi narras: at ego ea spectro quā video, quāque tibi adsunt in praesentia: ceterū ista norunt qui id temporis viuebant. **NI R.** Quid igitur tandē? an non ego formosior Menippe? **MEN.** Neq; tu, neq; quifquam alius formosus hoc loco: siquidē apud inferos aequalitas est, parēsq; sunt omnes. **THE R.** Mihi quidem vel hoc sat est,

Apud inferos aequalitas est.

MENIPPI ET

Chironis,

Eodem interprete.

MENIPPVS.

M QVIDEM inaudiui Chirōn, te, deus quum esses, tamen optasse mortem. **CHI.** Vera nimirū sunt ista quā audisti Menippe, planēq; mortuus sum, sicuti vides, quum mihi licuerit immortalē esse. **MEN.** At quānam te mortis cupido tenebat, rei videlicet quam vulgus hominū horreat? **CHI.** Dicam apud te, virum neutiquā stultum atq; im-

peritum. Iam mihi desierat esse iucundū, immortalitate frui. **MEN.** Quid? an iniucundū erat te viuere, lucēmq; tueri? **CHI.** Erat inquā Menippe: nam quod iucundū vocant, id ego neutiquam simplex, sed varium quiddā esse arbitror. Verū quum ego semper viuere, atq; iisdem perpetuō rebus vterer, sole, luce, cibo, tum horā eadē recurrerent, reliqua item omnia quaecunq; contingunt in vita, reciproco quodā orbe redirēt, atq; aliis alia per vices succederent: satietas videlicet eorum me cepit. Neque enim in eo voluptas est sita, si perpetuō fruaris iisdē, sed omnino in permutando posita est. **MEN.** Probē loqueris Chiron: ceterū hāc quā apud inferos agitur vita, quānam tibi procedit, posteaquā ad hanc tanquā ad potiorem te contulisti? **CHI R.** Haud insuauiter Menippe: siquidem aequalitas ipsa quiddam habet admodum populare. Nihil autem interest, vtrum in luce quis agat, an in tenebris: praeterea neq; sitiendū est nobis quemadmodū apud superiores, neq; esuriendū, sed eiusmodi rerum omniū egentia vacamus. **MEN.** Vide Chiron ne temet ipse inuoluas, nēue eodem tibi recidat oratio. **CHI R.** Quamobrē isthuc ais? **MEN.** Nempe si illud tibi fastidio fuit, quod in vita semper iisdē similibusq; rebus vtedūm erat: quum hāc itidem similia sint omnia, eundē ad modum parient fastidium, ac de-integro tidi quārenda erit vitā cōmutatio, atq; hinc quopiam aliam in vitā demigrandū: id quod arbitror fieri nō posse. **CHI.** Quid igitur faciendū Menippe? **MEN.** Illud nimirum, vt, sapiens quum sis, quemadmodū opinor, & vulgō praedicant, praesentibus rebus sis cōtēntus, boniq; consulas quod adest, neq; quicquā in his esse putes, quod ferri non queat.

Præsentibus acquiescendum.

DIOGENIS, ANTI- stenis, & Cratetis,

Iacobo Mycillo interprete.

DIOGENES.

D CUM nunc agimus, Antisthenes, & tu Crates: quare cur non, obsecro, imus deambulatū rectā ad ingressum & fauces orci, vt ibi spectemus eos qui descendunt, quānam sint, & quid quisq; eorū agat? **ANT.** Eamus Diogenes. Etenim spectaculum hoc iucundū fuerit, videre alios quidē ipso- rum lacrymari, alios autē vt dimittantur supplicare: quosdam autē zgrē descendere, & quanquā cervicem vrgente ac impellente Mercurio, reluctari tamē, & resupinos obniti, nulla necessitate aut cōmodo suo. **CR A.** Ego verō etiam exponā vobis quā ipse vidi in via quādo huc descendebā. **DIO G.** Exponas licet, Crates: videris enim quādam omnino risu digna dicturus esse. **CR A.** Cum alii multi nobiscū descendebant, tum verō inter ipsos maximē nobiles, Ismenodorus ille diues ex nostris, & Arsaces Medorū praefectus, & Armenius Orates. Ismenodorus igitur (occisus enim fuerat à latronibus circa Cithronem, quando Eleusinem, vt arbitror, proficiscebatur) & gemebat, & vulnus in manibus prae se ferebat, liberos suos paruos, quos reliquerat, idemtidem vocando

vocando, sibiq; ipsi ob audaciam succensendo, qui cum Cithæronem trāsisset, ac loca illa circa Eleutheras deserta ac bellis vastata peragrasset, non amplius quàm duos seruos secū adduxisset, sedq; etiā cum phialas quinque aureas & cymbia quatuor secū haberet. Arfaces autē (senior enim iam erat, & per Iouē, pro Barbarico illo ritu, facie non adeo inhonestā aut cōtemnenda) graui-ter ferebat atq; indignabatur quod pedibus incederet, volebatq; sibi equum suū adduci. Nam & equus vnā cū eo mortuus fuerat, vna plaga am-
 10 bobus transsossis à Thracēsi quodam scutato, in eo prælio quod tū rege Cappadocū ad Araxem fluium cōmissum fuerat. Nam Arfaces quidem infesto cursu in hostem ferebatur, longē, vt quidē ipse narrabat, ante alios euectus: Thrax autem expectato illo subsistēs, ac scutum præ se tenens, venientē Arfacis hastam excutiēdo diuertit: ipse autem submissa parumper sarissa sua, & equum & insidētē illum transuerberat. A N T.
 20 Sed quo pacto fieri potuit, Crates, vt vno ictu ambos transuerberaret? C R A. Facillimē, Antisthenes: nam ille quidē cursu ferebatur, contū quendam viginticubitalem præteritum habens: Thrax autem vbi pelta obiecta plagā excussisset, & iam cuspis ipsum præteruecta esset, in genu procumbens excipit sarissa venientis impetū, ac equum sub pectus vulnerat: quo mox præ furore ac vehementia cursus seipsum transadigente, eadem
 30 hasta etiam Arfaces per inguina vtrinque, ad nates vsq; penetrante trāsforditur. Intelligis nimirum quo pacto acciderit, cum nō viri, sed equi magis hoc opus fuerit. Veruntamen indignabatur ille, quod non ampliore honore quàm cæteri habebatur, volebatque eques huc descendere. Orates autem, priuatus quispiā erat, atq; admodum debilis pedibus, quippe qui neq; stare humi, nedū incedere vllo modo poterat. Accidit autem hoc prorsum Medis omnibus, vt postquam ab equis descenderint, veluti qui super spinas ingrediuntur, summis pedū digitis vix atq; ægrē incedant.
 40 Quamobrem cū per se ipsum humi deiectus iaceret, neq; vllo prorsum pacto resurgere vellet, bonus ille Mercurius sublatum in se hominē ad cymbam vsq; portauit: ego verò sequens ridebā. A N T. Et ego porro quando huc descende-
 50 bam, neq; admiscui me ipsum cæteris, sed relictis plorantibus illis ad cymbam accurrendo, præoccupauit mihi locum, quod cōmodiūs nauigarē. Inter nauigandū verò alii quidem lacrymabantur, alii autē nauseabant: ego verò inter ipsos sedens admodū oblectabar. D I O G. Tu quidē Crates, & tu Antisthenes, huiusmodi sortiti estis itineris comites: mecū autem Blepsias ille scelerator ex Piræo, & Lampis Acarnan, qui mercenarios milites ductauerat, & Damis diues ille Corinthius, simul descende-
 60 bant. Quorū Damis quidē à puero veneno interemptus fuerat, Lampis autem ob amorē Myrtii meretricis se ipsum iugularat, Blepsias verò fame miser perisse dicebatur, & apparebat sanē adhuc pallidus supra modū, ac tenuis maximē. Ego verò quāquam antea noram, interrogabam tamen quo pacto quisq; mortuus esset. Ac Damidi quidem accusanti filium: Nō iniusta

verò, inquā, passus es ab illo, qui talenta cū haberes coaceruata mille, ac ipse in deliciis viueres, annos nonaginta natus, adolescenti illi quatuor obolos scilicet suppeditabas. Tu verò Acarnan, (gemebat enim & ille, ac deuouebat Myrtiū) quid amorem accusas, inquā, & non potius te ipsum? qui hostes quidē haud vnquā perhorrueris, sed te vltro periculis offerendo, ante alios in prælium descenderis, à puella verò vulgari illa quidē, ac fortē oblata, & à lacrymis atq; singultibus fictitiis, generosus ipse tu captus fueris. Nam Blepsias quidē ipse sese accusat ob nimiam stultitiam, quod pecuniā videlicet custodierit hæredibus nulla necessitudine sibi coniunctis, dū vanus ipse in perpetuū victurum esse se putat. Verum mihi quidem nō vulgarem voluptatē præbuerunt tunc lamētantes isti. Sed iam circa fauces sumus. Aspicere nos illuc oportet, atq; à longē contēplari aduenientes. Papæ! multi certē, & varii, omnesq; lacrymantes, præter pullos istos & infantes. Quin & ætate nimia confecti illi lugent. Sed quid hoc? num philtro aliquo vitæ tenentur? Istum igitur decrepitem interrogare lubet: Quid ploras heus tu, tā prouecta ætate mortuus? Quid indignaris bone vir, præsertim cum senex huc adueneris? Eccubi rex fuisti? M E N D. Haudquaquā. D I O G. Verum satrapa. M E N D. Neque hoc. D I O G. E. Num igitur diues fuisti, ideoq; malē te habet, quod relictis multis deliciis ac voluptatibus mori coactus fueris? M E N. Nihil tale: sed annos quidem circiter nonaginta natus fui, vitam autē difficilem egi, arundine & linea victū queritans, vltra modū egenus ac pauper, liberis carens, & prætereā claudus quoq; & parum oculis videns. D I O G. Et viuere cupiebas, cū talis esses? M E N. Certē quidem, dulcis enim erat lux: mori autem, graue & horrendum. D I O G. Deliras ò senex, & iuueniliter te geris erga necessitatē, & hoc, cum sis coæqualis portitori huic. Proinde quid iam de adolescentibus dicamus, quando etiam decrepiti isti tantopere viuere cupiūt, quos decebat ipsam mortē etiam cōsectari, tanquam remedium quoddam eorum malorum quæ secum fert senectus? Sed abeamus iam, ne quis & nos suspicetur tales esse, qui hinc aufugere cupiamus, quando circa fauces hic nos oberrare viderit.

MENIPPI ET

Tiresia,

Iacobo Mycillo interprete.

MENIPPVS.

60 N verò & cæcus sis Tiresia, non amplius cognitu facilē est: nobis enim cūctis æquē sunt vacui oculi, ac solæ illorum sedes, relictæ: quod autem ad cætera attinet, nō facilē dixeris, qui Phineus, aut qui Lynceus fuerit. At verò quod vates fueris, & quod vtrunq; solus teipsum perhibueris marē ac
 70 fœminā, auditis aliquando poetis noui. Proinde per deos dic mihi, vtram vitam expertus es suauiore, vtrne quādo fuisti, an cū fœmina? T I U. Potlor multo fuit, Menippe, muliebris vita: expeditior

Tiresias peditior enim: & dominatur quoque; viris mulierumque; se- res: neque; ipsis necesse est in bellum proficisci, neque; xum exper ad propugnacula stare, neque; in concionibus distus, mulie- fidere, neque, in foro atque iudiciis contendere. brem pro- M E N. Quid? an non audisti Tiresia Euripidis nunciat sua- Medeam, qualia dixerit cum mulierum genus de- norem. plorando commemorat? quam miserum sint, & intolerabilem parturiendo laborum sustineant? Verum dic mihi (comonefecerunt enim me versiculi isti Medea) peperistine etiam aliquando cum mulier

esses: an vero sterilis & absque; semine vitam illam degisti? T I R. Quid hoc Menippe, interrogas? M E N. Nihil acerbum, Tiresia, verum responde, si tibi molestum non est. T I R. Non fui sterilis quidem, sed neque; peperit tamen. M E N. Sufficit hoc Vtrum enim & vuluam habuisses, scire volebam. T I R. E. Habui scilicet. M E N. Successu autem temporis vuluam illa evanuit, & membrum muliebrem obturatum est, mamillamque; iterum copulatam, deinde virile succreuit, & barbam produxisti, an vero 20 repete ex muliere vir factus prodiisti? T I R. Non video quid sibi velit interrogatio haec. Videris autem mihi pro dubio habere, factumne hoc ita sit, an non. M E N. Quid? an non dubitare, Tiresia, de huiusmodi rebus convenit, sed perinde ac fatuum aliquem, non perperis, fieri ne possint, an non, protinus pro veris recipere? T I R. Tum tu igitur neque cetera credis hoc pacto contigisse, puta quum audieris ut quaedam ex mulieribus aves factae sint, aut arbores, aut ferae, Philomela videlicet, aut Daphne, aut Lycaonis istius filia? M E N. Quod si quando & in illas incidero, tum quid ipsae dicant quoque; scibo: tu vero, o optime, ecquid cum mulier esses, vaticinatus quoque; es tum, quemadmodum & postea? an vero pariter & vir & vates didicisti esse? T I R. Vides ut cuncta ea quae de me feruntur, ignoras? puta quo pacto & litem quandam Deorum diremi, & Iuno visu me priuavit: Iupiter autem in solatium damni eius, vaticinandi artem mihi dedit? M E N. Adhucne Tiresia me- 40 daciis istis caperis? Sed facis hoc more varum Confectum enim vobis hoc est, nihil iam sani dicere.

AIACIS ET

Agamemnonis,

Iac. Micyllo interprete.

AGAMEMNON.

Itu dum furore correptus fuisti, Ajax, te ipsum interfecisti, nos autem cunctos etiam membris, ut putabas, detruncatis, deformasti: quid queso Vlysssem accusas? Ac paulo ante neque; aspicere ipsum voluisti, cum venisset huc vates consulturus, neque; alloqui dignatus es virum commilitonem ac socium, sed superbe admodum ac grandi incedens gressu praeteristi. A I A X. Merito Agamemnon. Ille enim mihi furoris huius auctor extitit, ut qui solus mecum pro armis iudicio contendere ausus fuerit. A G A. An vero dignum censebas te, qui absque; aduersario, atque; absque; puluere, ut dicitur, superares omnes? A I A X. Quid ni, in tali utique causa? Nam armatura ea cognationis quodam iure ad me pertinebat, cum fratris mei patruelis certe

fuerit. Deinde vos ceteri, qui multo quam ille praestantiores eratis, detrectastis certamen, & cessistis mihi arma: iste autem Laertae filius, quem ego non semel in summo periculo seruavi cum iam a Troianis propere cecideretur, melior esse me voluit, ac dignior qui armis illis potiretur. A G A. Accusa igitur, o generose, Thetidem, quae cum tibi debuisset armorum successionem ac hereditatem, utpote cognato, tradere, in medium allata illa posuit. A I A X. Haudquaquam, sed Vlysssem, ut qui solus sese mihi opposuerit. A G A. Ignoscendum Gloria dul- Ajax est, si homo cum esset, appetiuit gloriam, rem cedo. dulcissimam, cuius gratia etiam nostrum quilibet obire pericula sustinet, praecipue quando & victe te postea, & hoc Troianis ipsis iudiciis. A I A X. Noui ego quae me damnarit, sed fas non est de diis aliquid dicere. Vlysssem igitur aliud quam odisse non possum, Agamemnon, non si mihi ipsa Minerua hoc imperet.

MINOIS ET

Sostrati,

Eodem interprete.

MINOS.

RAED O hic quidem Sostratus in Pyriphlegethontem praecipitur, sacri- legus autem ille a Chimera discerpatur, tyrannus vero iste Mercuri iuxta 30 Tityum in locum extentus, arrodendum & ipse hepar prebeat vulturibus. Vos autem boni ac probi, abite quam celeriter in campum Elysium, insulasque; beatorum habitate, pro iis quae recte ac iuste in vita fecistis. S O S T. Audi o Minos, num tibi iusta dicere videar. M I N. An ego denuo nunc audiam? An non conuictus es Sostrate, quod & malus fueris, & tam multos occideris? S O S T. Conuictus quidem fui, sed vide num iuste ob id supplicio afficiar. M I N. Atque; admodum, si modum id iustum est, pro merito quoque; suo poenam dependere. S O S T. Attamen responde mihi o Minos: breue enim quiddam interrogabo te. M I N. Dic, sed ne prolixum modum, quod deinceps & ceteros diiudicare possumus. S O S T. Quaecumque; in vita egi, vtrum volens ea feci, an ita a Parcis agglomeratum mihi fuit? M I N. A Parca scilicet. S O S T. Proinde & boni pariter omnes, & nos qui mali videmur, eadem agimus, dum illi obsecramus. M I N. Ita profecto, Clotho videlicet illi parentes, quae unicuique; iniungit, cum primum natus est, quae agenda ipsi sunt. S O S. Siquis igitur vi compulsus ab alio, occiderit aliquem, cum non possit illi contradicere a quo compellitur, ut verbi gratia si carnifex aut satelles quispiam alter iudici parendo, alter tyranno: quemnam credis istius reum ages? M I N. Quem alium, nisi iudicem aut tyrannum? quoniam neque; ipsum gladium accusare possumus: subseruit enim hic tamquam instrumentum quoddam, animis atque; furori accommodatus illius qui primo causam hanc praebuit. S O S T. Recte sane o Minos: laudo quod haec etiam exemplo quasi quodam auctuario locupletas. Siquis autem mittente hero veniat ipse aurum, vel argentum afferens, utrumnam ea gratia haberi debet, aut utri 60 benefic

Si fatali ne-
cessitate o-
mnia pera-
guntur, im-
merito puni-
untur son-
tes.

Sententia
Minois irri-
ta sit,

beneficium hoc acceptū referendum est? M I N.
Ei qui misit, Sostrate: nam ille qui attulit, mini-
ster tantum fuit. S O S T R. Vidēsne igitur quā
iniusta facis, dum supplicio afficis nos, qui mini-
stri tantum fuimus eorum quę Clotho nobis im-
perauit: & rursus dū honore prosequeris eos qui
in alienis bonis veluti dispensatores quosdā sese
gesserunt? Non enim illud dicere quisquam po-
terit, quod cōtradiceret, aut imperata detrectare
licitum fuerit in iis quę cū omni prorsum vi ac
necessitate imperata fuere. M I N. Multa δ So-
strate & alia videas, licet minimē secundū ratio-
nem, fieri, si diligenter expendas: veruntamen tu
ex hac quęstione hoc boni consequeris, quando-
quidem non prædo solum, verum etiam Sophista
quidam esse videris: Solue ipsum Mercuri, neue
deinceps amplius puniatur. Cæterum illud vide,
ne & cæteros manes similia interrogare doceas.

MENIPPVS, SEV

Necyomantia,
Thoma Moro interprete.

ARGVMENTVM.

Videtur hoc dialogo Lucianus illud maxime
commēdatum voluisse, quod in fine Menippus ait,
ē Tiresia in aurem sibi dictum fuisse, priuatorū vi
delicet hominum vitam optimam atq; tutissimam
esse: quod idē Græci noto illo prouerbio dictitant,
τὸ λεῖτε βίωσας. Nam diuitias, potentiam, gloriam,
& cætera quæ mūdus appetit, vana omnia & in-
certa esse: præcipuē autem diuitiū atq; magnorum
hominum vt vitam ipsam periculosam, & pompis
solennibus, item tragicis quoque fabulis similem
esse, ita miseros plerunque sortiri exitus: quod eo
decreto videtur intelligere velle quod apud infe-
ros contra diuites factum fuisse dicit, quo & cor-
pora illorū supplicijs destinantur, & animi in as-
nos migrare iubetur: quod & ipsum nimirum eam
significationē habet, quod diuitum animi plerunq;
inertes, & omnis doctrinæ expertes esse soleant.
Inscribitur autē Necyomantia, quasi dicas, ab in-
feris seu mortuis petatum responsum: quo vel ma-
ximē apparet eum dialogi scopum habendum esse,
qui responso isto Tiresiæ proponitur. Semper enim
ex titulis alter nobiliorem dialogi personam, alter
argumenti quasi quandam vñ indicat, Platonico
more, quem maxime in hoc Lucianus imitatus est.
Constat autem perpetua quadam narratione, qua
& causam & modum sui ad inferos descensus, &
præterea occasionē qua edictum illud de diuitibus
audierit, commemorat. In hac præcipui quidem loci
sunt & maxime illustres, de incerta doctrina Phi-
losophorum, de Magorū superstitione & potesta-
te, de inferorum locis, supplicijs, & æqualitate, &
postrema illa collatio vitæ humanæ cum pompa so-
lenni & cum fabulis Tragicorum. Occasio &
exordium dialogi ab habitu & percunctatione
Menippi sumuntur.

MENIPPVS, PHILONIDES.
MENIPPVS.

ALVE atrium, domusq; vestibulum
meū. Vt te lubens aspicio luci reddi-
tus! P H I L. Num nam hic Menippus
est, canis ille? Non hercle alius, nisi
ego fortē ad Nenippos omneis hallucinor. Ac
quid sibi vult habitus huius insolētia? claua, lyra,
leonis exuuiæ? Adeundus tamen est. Salue Me-
nippe. Vnde nobis aduenisti? diu est quod in vr-
be te non vidimus.

M E N. Adsum reuersus mortuorum ē latibulis,
Foribusq; tristium tenebrarum nigris:
Manes vbi inferi manent superis procul.
P H I L. O Hercules, clām nobis Menippus vita
functus est, reuixitq; denuo.
M E N. Non, sed me adhuc viuū recepit tartarus.
P H I L. Quænam causa tibi fuit nouæ huius atq;
incredibilis viæ?

M E N. Iuuenta me incitauit, atq; audacia,
Quam pro iuuenta haud paululū impotērior.
P H I L. Siste δ beate tragica: & ab Iābis descen-
dens, sic potius simpliciter eloquere, quænam
hæc vestis? quæ causa tibi itineris inferni fuit,
quum alioqui neque iucunda, neque delectabilis
sit via? M E N.

Res dilectæ grauis me infernas egit ad vmbas,
Consulerem manes vt vatis Tiresiæ.

30 P H I L. Atqui deliras: alioqui non hoc pacto ca-
neres apud amicos cōfarcinatis versibus. M E N.
Ne mireris amice: nuper enim cum Euripide
atque Homero versatus, nescio quo pacto versi-
bus sic impletus sum, vt numeri mihi in os sua
sponte confluant. Verum dic mihi, quo pacto
res humanæ hîc se habent in terris? & quidnam
in vrbe agitur? P H I L. Nihil noui: sed quemad-
modum prius aditabant, rapiunt, peierant, fœ-
nerantur, vsuras colligunt. M E N. O miseri atq;
40 infelices! Nesciunt enim qualia de nostris rebus
nuper apud inferos decreta sunt, qualēsque sorte
iacti sunt in diuites istos calculi, quos per Cer-
berum nullo pacto poterunt effugere. P H I L.
Quid ais? Nouine aliquid apud inferos nostris
de rebus decretum est? M E N. Per Iouem, & qui-
dem multa: verum prodere non licet, neque ar-
cana quæ sunt, reuelare, ne quis fortē nos apud
Rhadamanthum impietatis accuset. P H I L. Ne-
quaquam Menippe, per Iouem: ne amico sermo-
nem hunc inuideas. Nam apud hominem tacēdi
gnarum, & initiatum præterea sacris, edisseres.
50 M E N. Dura profectō iubes, & neutiquam tuta:
verum tui gratia tamē audendum est. Decretum
est ergo, diuites istos ac pecuniosos aurum tan-
quam Danaen seruantes abstrusum. P H I L. Ne
prius δ beate quæ sunt decreta dixeris, quā ea
percurras omnia, quæ abs te audire libentissi-
mē velim: quæ videlicet descensus causa fuerit,
quis itineris dux, deinde ex ordine & quæ illic
60 videris, & quæ audieris omnia. Verisimile est
enim, te, quum res pulchras videndi curiosus sis,
eorum quæ visu aut auditu digna videbantur,
nihil omnino prætermisisse. M E N. Parendum
etiam in his tibi est. Nam quid facias virgente
amico?

amico? Ac primùm sanè tibi expediam quæ res animum meum ad hunc descensum impulerit. Ego igitur quum adhuc puer essem, audirẽmque Homerum atque Hesiodum seditiones ac bella canentes, non semideorum modò, sed ipsorum etiam deorum, adulteria quoque, violentias, rapinas, supplicia, patrum expulsionones, & fratrum & sororum nuptias: hæc mehercle omnia bona pulchrâque putabam, & studiøsè erga ea afficiebar. Postquàm verò in virilem iam ætatem peruenirem, hîc Jeges rursus iubentes audio poetis apprime contraria, neq; videlicet adulteria committere, neque seditiones mouere, neq; rapinas exercere. Hîc igitur hæsitabundus constiti, incertus omnino quo me pacto gererem. Neque enim deos vnquam putavi mœchaturus, aut seditiones inuicẽ fuisse moturos, nisi de his rebus perinde ac bonis iudicassent. Neque rursus legumlatores his aduersa iussuros, nisi id conducere existimarent. Quoniam igitur in dubio erâ, visum est mihi philosophos istos adire, atq; his me in manus dedere, rogarẽq; vti me utcũq; liberet, vterentur, vitæque viam aliquam simplicem ac certam ostenderent. Hæc igitur mecum reputans, ad eos venio, imprudẽs profectò, quòd me ex fumo (vt aiunt) in flammam coniicerem. Apud enim hos maxims diligenter obseruans, summam reperi ignorantiam, omniâque magis incerta, adeò vt præ his illico mihi vel

Philosophorum in soli me iussit voluptati studere, atq; ad eum scortæ & di-
uerse do-
ctrinæ.
idiotarũ vita iam aurea videretur. Alius etenim
pũ vniuersum vitæ cursum dirigere: in eo ipsam
sitam esse felicitatem. Alius rursus omnino laborare, corpũque siti, vigiliis, ac squalore subigere, miserè semper affectum, contumeliisq; obnoxium assiduè Hesiodi sedulo inculcans celebris illa de virtute carmina, & sudorem videlicet, & accliuem in verticem montis ascensum. Alius contemnere iubet pecunias, earũq; possessionem indifferentem putare. Alius contrà bonas ipsas etiam diuitias esse pronunciat. De mundo verò quid dicam? de quo ideas, incorporeas substantias, atomos, & inane, ac talem quandam pugnantium inuicem nominum turbam in dies audiebam: & quod absurdorum omnium maximè fuit absurdum, de contrariis vnusquisq; quum diceret, inuincibiles admodum rationes ac persuasibiles afferebat: vt nec ei qui calidum, nec ei qui frigidum idem prorsus esse contenderent, contrà quicquam hîscere potuerim, atq; id, quum tamen manifestè cognoscerẽ fieri nunquam posse vt eadem res calida simul frigidâque sit. Prorsum igitur tale quiddam mihi accidebat, quale solet dormitantibus, vt interdum capite annuerem, interdum cõtrâ abnuerem. Præterea quod multò erat istis absurdus, vitam eorum diligenter obseruans, comperi eam cum ipsorum verbis præceptisq; summopere pugnare. Eos enim qui spernendam censebant pecuniam, auidissimè conspexi colligendis diuitiis inhiare, de scœnore litigantes, pro mercede docentes: omnia denique nummorum gratia tolerant. Ii verò qui gloriam verbis aspernabantur, omnem vitæ suæ rationem in gloriam refe-

rebant. Voluptatem rursus omnes ferme palàm incessabant, clâculum verò ad eam solam libenter confluabant. Ergo hac quoq; spe frustratus, magis adhuc ægrè molesteq; tuli. Aliquantulum tamen inde memet consolabar, quòd vnâ cum multis & sapientibus & celeberrimis viris ipse insipiensq; essem, atque verè adhuc ignarus oberrarem. Peruigilanti mihi tandem, atque hîscè de rebus mecum cogitanti, venit in mentem vt Babylonem profectus, magorum aliquem ex Zoroastri discipulis ac successoribus conuenirem. Audieram siquidem eos inferni portas carminibus quibusdam ac mysteriis aperire, & quem libenter, illuc tutò deducere, ac rursus inde reducere. Optimè ergo me facturum putavi, si cum horum quopiam de descensu pacifices, Tiresiam Bœotium cõsulerem, ab eoque perdiscerẽ (quippe qui vates fuerit & sapiens) quæ vita sit optima, quàmque sapientissimus quisq; potissimùm elegerit. Ac statim quidem exiliens quàm poteram celerrimè Babylonem versus rectè contendi. Quò quum venio, diuersor apud Chaldæorũ quendam hominem certè sapientem, atque arte mirabilem, coma quidem canum: admodumque promissa barba venerabilem. Nomen autem illi fuit Mithrobarzanes. Orans igitur obsecransq; vix exorauĩ, vt quauis mercede vellet, in illam me viam deduceret. Ac tandem homo me suscipiens, primùm quidem dies nouem ac viginti cũ luna simul incipiens abluuit ad Euphratem, manè solem orientem versus producens, ac sermonem quempiam longum mulsitans, quem non admodum exaudiebam. Nam (quod in certamine præcones inepti solent) volubile quiddam atque incertum proferebat, nisi quòd quosdam visus est inuocare dæmones. Post illam igitur incantationem ter mihi in vultum spuens, deducit rursus, oculos nusquam in obuium quenquam deflectens. Et cibus quidem nobis glandes erant, potus autem lac atque mulsus, & Choaspi lympa: lectus verò in herba sub dio fuit. Ac postquàm iam præparati satis hac diætâ sumus, medio noctis silentio ad Tigridem me fluuium ducens, purgavit simul atque absterxit, facẽq; lustrauit ac squilla, tum pluribus itidem aliis: & magicum simul illud carmen submurmurans, deinde totum me iam incantans, ac ne à spectris læderer, circumiens, reducit domum, ita vt eram, reciprocantem. Ac reliqua noctis parte nauigationi nos præparauimus. Ipse igitur magicam quandam vestem induit, Medorũ vesti vt plurimùm similem: ac me quidem his quæ vides, ornauit, claua videlicet, ac leonis exuuiis, atque insuper lyra. Iussit præterea vt nomen si quis me roget, Menippum quidem ne dicerem, sed Herculem, Vlyssẽm, aut Orpheum. P H I L. Quid ita ô Menippe? neq; enim causam aut habitus aut nominis intelligo. M E N. Atqui perspicuum id quidem est, ac neutiquam arcanum. Nam hi qui ante nos ad inferos olim viui descenderant, putauit si me his assimilaret, fore vt facilius Aeaci custodias fallerem, atq; nullo prohibente transirem, vtpote notior tragico admodum illo cultu emissus. Iam igitur dies apparuit, quum nos ad flumen

Magorum
potentia &
supersticio.

flumen ingressi, in recessum incumbimus. Parata liquidē ab illo fuerant, cymba, sacrificia, mulla, & in id mysterium deniq; quibuscūque opus erat. Hæc postquam ergo quæ prompta erant, imposuimus, tum nos quoque.

Ingredimur tristes, lacrymisque implemur obortis.

Atque aliquantisper quidem in fluvio ferimur: deinde in sylvam delati sumus, ac lacum quendam, in quē Euphrates cōditur. Tum hoc quoq; 10 transmissio, in regionem quandā peruenimus solam, sylvasam, atque opacam: in quam descendentes (præibat enim Mithrobarzanes) & puteum effodimus, & oues iugulamus, & foueam sanguine conspergimus: At magus interim accensam facem tenens, haud amplius iam summisso murmure, sed voce quàm poterat maxima clamitans, dæmones simul omnes conuocat, Pœnas, Erynnēs, Hecaten nocturnam, excelsamque Proserpinā: simulq; polysyllaba quædam nomi- 20 na barbara atq; ignota cōmiscet. Statim ergo tremere omnia, & rimas ex carmine solum ducere, ac porro Cerberi latratus audiri: & iam res planē tristis ac mœsta fuit:

Vmbrarum at timuit rex imis sedibus Orcus. Ac protinus quidem inferorū patebant pleraq;, lacus Pyriphlegethon, ac Plutonis regia. Tum per illum descendentes hiatum, Rhadamanthum propemodū metu reperimus extinctum. Ac Cerberus primū quidē latrabat, cōmouitq; 30 sese: at quum ego lyram celerrimē correptā pulsassem, cantu statim sopitus obdormit: deinde posteaquam ad lacum venimus, tranare ferē non licuit. Iam enim onustum erat nauigiū, & eiulatu certē plenū. Vulnerati quippe in eo nauigabant omnes, hic femur, ille caput, alius alio quopiam membro luxatus: vsque adeo ut mihi certē ex bello quopiam adesse viderentur. At optimus Charon quum leonis videret exuias, esse me rarus 40 Herculem, recepit, trānsq; vexit libens: tū exeūtib; quoq; nobis mōstrauit semitam. Sed quoniam

Descriptio nū iam eramus in tenebris, præcedit quidē Min-
inferorum. throbarzanes, ego autē à tergo cōtinuus illi comes adhæreo, quoad in pratū quoddam venimus maximū, asphodelo cōsitum, vbi circumfusæ vndiq; mortuorum stridulæ nos sequuntur umbrę. Tum paulō procedentes longius, ad ipsum Minois tribunal accessimus. Erat ipse quidē in solio fortē quedā sublimi sedens: astabant autē illi Pœnæ, Torrores, mali Genij, Furia. Ex altera 50 parte plurimi quidā adducti sunt ex ordine, longa fune vincti: dicebātur autē adulteri, lenones, mœchi, homicidæ, adulatores, sycophantæ, ac talis hominū turba quiduis in vita patrantium. Seorsum autē diuites ac fœneratores prodibāt, pallidi, ventricosi, ac podagrici, quorum quisque trabe vinctus erat, ferri pondere duorū talentorum imposito. Nos igitur astantes, & quæ fiunt omnia conspiciamus, & quæ dicuntur auscultamus. Accusant autem noui quidam atq; admirabiles 60 rhetores. P H I L. Quinam ergo hi per Iouem sunt? Ac ne isthuc quidē te pigeat dicere. M E N. Umbræne vnquam istas nosti, quas opposita soli reddunt corpora? P H I L. Quid nī? M E N. Hæ

nos igitur quū primū functi vita sumus, accusant, testantur, atq; redarguunt quicquid in vita peccauimus. Et sanē quædam ex his dignæ admodum fide videntur, vt potē nobiscum versatæ semper, nostrisq; nusquam digressæ corporibus. Minos igitur curiosē quemlibet examinans, impiorum relegabat in cœtū, pœnas ibi sceleribus suis dignas luiturum. In hos præcipuē tamen incenditur, quos opes, dum viuerent, ac dignitates inflauerant, quiq; adorari se ferē expectabant: nimirum breui perituram eorum superbiam fastumq; detestatus: quippe qui non meminissent mortales ipsi quum sint, sese bona quoque mortalia consequutos. At nunc splendida illa exuit omnia, diuitias inquā, genus, munia, nudi ac vul- 10 tu demisso steterunt, tanquā somnium quoddam humanā hanc felicitatem recogitantes: adeo ut hæc dum cōspicerer, nimīū quā delectatus fu- rim. Et si quem eorū fortē agnoueram, accessi, atq; in aurē silenter admonui qualis in vita fuerat, quantopere fuerat inflatus tum, quum pluri- mi manē fores eius obsidentes, pulsī interim ex- clusiq; à famulis, illius expectabant egressum: ac ipse vix tandē illis exoriens puniceus, aureus, aut versicolor, felices ac beatos se facturum salu- 20 tantes putabat, si pectus dextramue porrigēs per- mitteret osculandam. Illi verò audientes ista mo- lestē ferebant. At Minos quiddam etiam iudica- uit in gratiam: quippe Dionysium Sicilię tyran- num multis & atrocibus criminibus & à Dione accusatum, & graui Stoicorum testimonio con- uictum, Cyrenæus Aristippus interueniens (nam illum valde suspiciunt inferi, eiūsq; plurimū ibi valet autoritas) ferme iam Chimærę alligatum, 30 absoluit à pœna, afferens illum eruditorum non- nullos olim iuuisse pecunia. Tum nos à tribu- nali discedētes, ad supplicij locum peruenimus: vbi ò amice & multa & miserranda audire simul ac spectare licuit. Nam simul & flagrorum sonus auditur, & eiulatus hominum in igne flagrantij, tum rotæ, & tormenta, catenæ: Cerberus lacerat, & Chimæra dilaniat, cruciaturq; pariter omnes, captiui, reges, præfecti, pauperes, mendici, diui- 40 tes: & iam scelerum omnes pœnitebat. Et quos- dam quidem eorum dum intuemur, agnouimus, videlicet qui nuper è vita decesserant. At hi se pudentes tum occulebant, nostrōq; subtrahebāt aspectui: aut si nos aliquando respiciebant, id ser- uiliter admodum abiectiq; faciebāt, atq; hi qui- dem quā olim putas onerosi fastosiq; in vita? At pauperibus malorum dimidium remitteba- 50 tur, & quum interquieuisent, denuo repetebātur ad pœnam. Sed illa quoq; quæ fabulis feruntur, aspexi, Ixionē, Sisyphum, Phrygiūmq; graui- ter affectum Tantalum, genitūmq; terra Tityum, dii boni, quantum? Integrum stratus agrum occupa- bat. Hos tandem prætereuntes, in campum veni- mus Acherusium, vbi semideos heroidasq; repe- rimus, atque aliam simul mortuorum turbam in 60 gentes tribusq; dispositam, alios quidem vetulos quosdā ac marcidos, atq; (ut Homerus ait) eu- anidos, alios verò iuueniles & integros & hoc po- tissimū ob illam condiendi efficaciam Aegy- Aequaliras
tios. Verū dignoscere quēlibet haud procliuē inferorum.

Campus A-
cherusius si-
ue Elysius.

Poetica hy-
potyposis
orci carmi-
nibus magi-
cis excan-
tari.

fuit: adeo nudatis ossibus omnes erant inuicem simillimi, nisi quod vix tandē eos diu intendentes agnouimus. Quippe conferti cōsidebant obsecuri atq; ignobiles, nullūmq; seruantes amplius pristinae formae vestigium. Cum igitur multi simul ossi eōsisterent, inuicem omnino similes, qui terrificum quiddam per cauos oculorum orbis transpicerent, dentesq; nudos ostenderent, hāsitabam certē mecum, quoniam signo Theristēm à Nireo illo formoso discernere, aut mendicum Irum à Phzacum rege, aut Pyrrhiam coquū ab Agamemnone, quippe quibus iam nihil veteris permansit indicii, sed ossa fuerunt inter se similia, incognibilia, nullis inscripta titulis, nullique vnquam dignoscenda. Hæc igitur spectanti mihi, persimilis hominū vita pompæ cuiuspiam lōge videbatur, cui præsit ac disponat quæque Fortuna, ex his qui pompam agunt, diuersos variōsq; cuiq; habitus accommodans. Alium siquidem Fortuna deligens, regiis ornat insignibus, & tiaram imponens, & satellites addens, & caput diademate coronās. Alium serui rursus ornatum induit: hunc formosum effigiat, hunc deformem atq; deridiculum fingit: nam omnigenum, vt opinor, debet esse spectaculum. Quin habitus quorundam plerūq; in media quoq; pompa demutat, neq; perpetuū eodem finit ordine cultūque progredi, quo prodierāt, sed ornatu commutato Cræsum quidem cogit serui captiuiq; vestes induere: Mæandrium autē olim inter seruos incedentem, Polycratis vicissim ornat tyrannide: & aliquantisper quidē eo cultu permittit vti: verū vbi iam pompæ tēpus præterit, apparatus quisque restituens, & cum corpore simul exutus amictu, qualis antē fuit efficitur, nihilo à vicino differens. Quidam tamē ob inscitiam, quū suos fortuna cultus exigit, ægrē ferunt atq; indignantur, tanquam propriis quibuscūq; bonis priuati, ac non potius alienis, quibus paulisper utebantur, exuti. Quin in scena quoq; vidisse te plerūque puto histriones istos tragicos, qui (vt fabulæ ratio poscit) modō Creontes, modō Priami fiunt, aut Agamemnones: idēq; (si fors retulerit) paulo antē tam grauiter Cecropis aut Erechthei formā imitatus, paulo post seruus poeta iubēte progreditur. At quum fabulæ iam finis affuerit, quisq; auratas illas vestes exutus, personam deponēs, & ab altis illis crepidis descendēs, pauper atq; humilis obambulat, haud amplius Agamemnō ille Atreo prognatus, aut Creon Menœcei filius, sed Polus filius Chariclei Sunienis, aut Satyrus filius Theogitonis Marathonius. Sic se mortaliū res habent, quemadmodum mihi tum spectanti videbatur. P H I L. Dic mihi Menippe, isti qui magnificos altōsq; tumulos habēt super terram, & colūnas, imagines, titulos, nihilōne sunt apud inferos plebeis quibuslibet vmbri honoratio-

res? M E N. Nugaris tu quidem: nam si vidisses se gloriam, Mausolum, Carē illum dico pyramide celebrē, quā in hac sat scio, nunquam ridere desisses: ita in antrum vita maximo quoddā abstrusum despectū abiectus est, in reliqui pleriq; qua mortuorū turba delitescens. Hoc tantum cōspiciunt. modi mihi videtur ex monumento referre, quod imposito tanto pondere laborat magis, & premi-

tur. Nam quum Aæcus, o amice, locū cuiq; metitur, dat autē cui plurimū, haud amplius pedē: necesse est eo iacere contentū, seseq; ad loci modum contrahere. At vehementius multo risisses opinor, si reges hosce nostros satrapāsque, vidisses apud eos mendicantes, & aut falsamenta vendentes, aut primas ipsas literas vrgente inopia profidentes, & quemadmodū contumeliis à quouis afficiantur, atq; in faciem cadātur, perinde atq; vilissima mancipia. Itaq; Philippum Macedonē **Philippus** conspicatus, cōtinere me certē nō potui: ostendens calceorū re-
sus est mihi in angulo quoddā detricto calceos mer sector.
cede refarciēs. Quin alios præterea multos erat videre mendicantes in triuiis, Xerxes videlicet, Darios, ac Polycrates. P H I L. Admiranda narras ista de regibus, penēq; incredibilia. Socrates autem quid facit ac Diogenes, & si quis est sapiētum alius? M E N. Socrates profecto etiā ibi obuersatur, omnesq; redarguit: versantur autē cum illo Palamedes, Vlysses, & Nestor, & quisquis est alius inter defunctos garrulus. Instantur autem illi etiam nū atq; intumescūt exhausto veneno, crura. At optimus Diogenes Sardanapalo vicinus Assyrio, Midæq; Phrygio, atq; aliis itē pluribus ex istorum sumptuosorum numero, manet, quos quum eiulantes audit veteris fortunæ magnitudinem recogitantes, & ridet & delectatur, ac supinus cubans vt plurimū cantat, aspera nimis, atque iniucunda voce illorum eiulatus obicurus, adeo vt id ægrē ferentes, nec Diogenem ferre valentes, de mutanda sede deliberent. P H I L. De his iam satis quidē: cæterū quod nā illud decretū est quod initio dixeras aduersus diuites esse sancitū? M E N. Bene admones: nescio enim quo pacto quū de hac re dicere proposuissem, ab instituto sermone procul aberrauī. Dum igitur ibi versabar, magistratus cōcionem aduocauerunt, his videlicet de rebus quæ in cōmune conducerent. Conspiciens ergo multos concurrere, me quoq; cū illis simul immiscens, vnus de numero eorū qui in concione aderant, efficior. Agitata sunt igitur & alia multa, postremū verō de diuitibus negociū: in quos posteaquā plurima fuissent obiecta, violētia, superbia, fastus, iniuriæ: assurgens tādē ex populo primās quidā, huiusmodi decretum legit: **Decretum**
Quoniā, inquit, multa diuites perpetrant in vita, rapiētes, ac vim in-
ferentes, inopēsque omni modo despectui habentes: Curiq; populōq; visum est, vt quum functi vi-
ta fuerint, corpora quidē eorum pœnas cū aliis sceleratorū corporibus luāt, animæ verō sursum remissæ in vitam, in alios demigrent, donec in tali rerum statu quinquies ac vices decē annorū millia transegerint, alini semper ex alinis renati, onera ferentes, atque à pauperibus agitati: dein vt liceat illis è vita excedere. Hanc sententiā dixit Caluarius, patre Aridello, patria Manicensis, tribu Strygiana. Hac igitur lege recitata, approbauerunt principes, sciuit plebs, adfremuit Proserpina, allatrauit Cerberus: sic enim rata quæ inferi statuunt, authenticāque fiunt. Quæ igitur in concione agebantur, erant huiusmodi. Tum ego statim, cuius gratia veneram, Tiresiam adeo, atq; illi re vti erat ordine narrata, supplicavi vt mihi diceret

Summa &
scopus to-
tius argu-
menti.

diceret quòdnam optimum vitæ genus putaret. Hic verò subridens (est autem seniculus quispiā eæcus, pallidus, voce gracili) O fili, inquit, causam tuæ perplexitatis scio à sapiētibus istis profectam, haudquaquam idem inuicem iisdem de rebus sentiētibus: verum haud fas est id tibi proloqui: si quidem quòd Rhadamæchus interdixit. Nequaquā, inquam, ò patereule: sed dic amabo, neq; me cōtemnas, qui in vltā te etiam ipso cæcior oberro. Abducens ergo me, procul ab aliis 10 auferens, ad aures mihi inclinās. Optima est, inquit, idiotarum priuatorumq; vita, ac prudentissima: quamobrem ab hac vanissima sublimium consideratione desistens, mitte principia semper ac fines inquirere, & vafros hosce syllogismos despuens, atq; id genus omnia nugas æstimans, hoc solum in tota vita persequere, vt præsentibus

bene cōpositis, minimè curiosus, nulla re sollicitus, quamplurimū potes hilaris vitā ridensq; traducas. Hæc quum dixisset, rursus in Asphodelorum pratum sese corripuit. Ego igitur (nam & tunc vesper erat) age, inquam, ò Mithrobarzane, quid euntamur, ac nō hinc rursus abimus in vitam? Ad hæc ille, Cōfide, inquit, ò Menippe, breuem quippe facilēq; tibi monstrabo semitam: & me protinus abducens in regionem quandam magis priore tenebricosam, manu procul ostendens subobscurū tenuēq;, ac velut per rimam influens lumē: Illud, inquit, Trophonii tēplum est, atq; illhac ad inferos è Bœotia descenditur: hac ascendes, atque illico eris in Græcia. Ego igitur hoc sermone gauisus, salutato mago, difficilē admodum per angustas antri fauces subrepens, nescio quo pacto in Lebadiam perueni.

CHARON, SIVE CON- TEMPLANTES, Petro Mosellano Interprete.

ARGUMENTVM.

Eiusdem ferme argumēti est hic Dialogus cum superiore. Nā vt illic Menippus apud inferos videre atque audire supplicia & miseros exitus diuitum atq; potentum fingitur, ita hic Charon apud 30 superos hominum dementiam contemplatur, stultā illorum consilia & actiones deridendo: quippe qui in his quæ incerta ac momentanea maxime sunt, puta robore corporis, potentia, diuitijs, fortuna, gloria, & id genus alijs, omnem spem atque fiduciam collocent: mortis verò, quæ omnium certissima, & mox consecutara est, nullam rationem habeant. Id quod ipse Charon in fine Dialogi apertis 40 verbis indicat, & paulò supra quoque, vbi homines stultitiæ suæ admonet, & ad meliorem mentem reuocat. Tractantur autē hæc primò per speciem, propositis exemplis Milonis, Cyri, Cræsi, Polycratis, & aliorum: mox & in genere, descriptis hominum & priuatorum & regum affectibus studijsq;, postremò etiam confutata opinione quam multi de defunctorum honoribus habebant, & in summa, non hominū modò res & corpora, verum 50 & ciuitates, & flumina, denique omnia morti subiecta esse ostenduntur: quam eo faciliorem cui que esse, quo mundanis istis rebus ac opibus minus impeditus aut captus fuerit. Prior pars Dialogi etiā æquatur, dum Mercurius iam exoratus à Charonte, montes alios alijs imponit, et locum vnde de prospectus in omnes terras pateat, extruit.

MERCVRIVS, CHARON.

MERCVRIVS.

VIDES ò Charon? aut cur deserto nauigio in hanc lucem ascendisti, non admodum assuetus superum rebus interesse? CHA R. Cupido me cepit ò

Mercuri vidēdi & quænam in vita geratur negotia, & quibus studiis homines teneatur: tum etiā quibus bonis exuti plorent omnes vbi ad nos descenderint. Neq; enim ex ipsis quisquā citra lacrymas traiecit. Quare exemplo illius Thesiali adolescentis comiteatu à Dite impetrato, vt vnum saltem diem à naue abesse liceret, in lucē ascendi: ac mihi videor in ipso planè tempore in te incidisse. Nam peregrinus cum sim, sat scio te non grauari quin obambulando me ducas, singulæque demonstres, vt qui vniuersa iam habeas comperta. M E R C. Non est ocium, ò portitor. Nam abeo iam nunc, negotium quoddam quod ad mortaliū statum pertinet, ab Ioue summo datum expediturus. Ille autē ad iracundiam propensior est: vt planè verear ne cunctatē me vel totum vestræ sortis esse permittat, caligini videlicet addictum: vel quemadmodum nuper Vulcanum, ita & me, correpto pede, è summo deiciat cælo: nimirum quò & ipse pocillatoris munere fungens, claudicando risus moueam. CHA. Despicies ergo me temere & indecorè in terra oberrantem, præsertim amicus, & nauigationis socius, tum & nostræ Reipub. ex parte legatus? Atqui conueniret, ò Maræ proles, illorum te etiamnum meminisse, quod te vel sentinam exhaurire, vel remum agitare ne vnquam quidem iusserim: quin tu interim, quaquam adeo robustus es humeris, in nauigii dorso porrectus stertis, aut si quam fortè ex Vmbriis loquacem offenderis, cum hac inter nauigandum perpetuò confabularis: ego verò quantumuis senex, remigium agens duplex, solus remigo. At te per parrem obsecro, ò charissime Mercuriole, ne me deferas, sed vt nouo aliquo conspecto redeam, indica quænam in vita geruntur. Quod si tu me neglexeris, nihil planè ab ipsis cæcis differre videbor. Vt enim illi lubrico gressu per caliginē titubant, ita rursus ego ad lucem tibi hallucinabor. Quia

tu hanc mihi das gratiam, ò Cyllenie, perpetuò memori futuro? M E R. Hæc profectò res verberum mihi causa existet, adeò vt iam hinc cōmonstrationis huius mercedem non sine tuberibus nobis fore prospiciam: obsequēdum tamen. Quid enim facias vbi amicorum quispiam impellat? Principiò ergo vt omnia singulatim & examulsum cōspicias, frustra laboras, ò portitor: nam hoc multorum annorum fuerit negotium: deinde & ipsi mihi verendū, ne interim tanquam 10 transfugam Iupiter me abdicet: tibi verò quo minùs mortis munia peragere posses, fuerit impedimento: neq; non Ditis imperio detraxerit, cum videlicet longo adeò tempore vmbras adueheres nullas. Postremò & Aeacus, qui portorio colligendo præfectus est, stomachabitur, vt qui tanto tempore ne obolum quidem lucrificerit. Verum qua via ipsa rerū capita videre possis, iam consilium nobis erit captandum. C H A. Ipse ò Mercuri, quod optimum factum fuerit, 20 videris: ego verò peregrinus cum sim in terra, quid rerum hîc agatur, nescio. M E R. Breuiter, ò Charò, editiore aliquo loco opus erit, vt inde cuncta queas prospicere. Cæterum si in cælum subuolare tibi foret facultas, non laboraremus. Cum autem te, cui semper cum mortuorum simulachris cōmercium fuit, Iouis regiam calcare minimè liceat, iam tempus fuerit excelsum aliquem montem disquirere. C H A. Nosti, ò Mercuri, quæ ad vos inter nauigandum dicere consueuerim: siquidem vbi procellosus ventorum status obliquo velo incubuerit, vt in sublime tollantur fluctus: ibi vos, quæ est vestra imperitia, iubetis vel velum trahere, vel pedem paulisper accommodare, vel etiam ipsius venti cursum sectari: at ego quietè vos agere iubeo: ipsum enim me, quod optimum sit, non ignorare. Quin ergo & tu quidem hæc imitaris, & in præsentia quum sis gubernator, quæ tibi conuenire visa fuerint, facito: ego verò, vt est vectorum oconditio, 40 tacitus sedebo, per omnia tibi iubenti obsecundans. M E R. Rectè admones ò Charò: ipse enim quid facto opus sit, sciero, ac speculam nobis idoneam inuenero. Num ergo Caucasus idoneus, aut hoc altior Parnassus, aut utroq; eminentior Olympus ille? Atqui in Olympum mihi intuenti non contemnendi cuiusdam consilii in mentem venit: verum ad hæc rem tuo & labore & obsequio pariter erit opus. C H A. Tuū ergo fuesit impetare ò Mercuri: equidè pro mea virili in omnibus parère conabor. M E R. Homerus poeta dicit, Aloeï filios, cum & ipsi duo essent, ad hæc pueri, statuisse olim vnà cum radicibus Ossami euulsum Olympo super imponere, deinde & huic Pelion, quòd arbitrarentur hoc pacto sufficientem se gradum & ascensum in cælum habituros. Verum hi adolescentuli cum impij essent, audaciz suæ poenas dederunt. Nos autem qui hæc in deorum iniuriam minimè molimur, cur non & ipsi eandem viam ædificamus, montem monti 60 agglomerando, quò videlicet exactiorè & commodiorem habeamus prospectū? C H A. Et duobus nobis, ò Mercuri, vires suffecerint ad loco mouēdum vel Pelion, vel etiam Ossam? M E R.

Quid ni ò Charò? an tu nos abiectiores magisq; imbecillos infantulis illis iudicas? maximè quū simus dii? C H A. Nequaquam, sed res ipsa incredibilem quandam magnifici operis ostentationē continere videtur. M E R. Non iniuria: rusticus enim es, & in elegancia poetica minimè versatus. At egregius Homerus duobus statim versibus accessum nobis parauit in cælū, adeò facile congestis montibus. Porro demiror hæc tibi prodigiosa videri, quum tamen Atlanta non ignores, qui vel solus cælum ipsum fert, vniuersos nos sustinens. Sed & de fratre meo Hercule fortè audisti, quomodo ipsi illi Atlanti in officium successerit, ipseq; se oneri tantisper dum ille interquiesceret, supposuerit? C H A. Audio sanè huiusmodi: an autem vera sint, tu & poetæ videritis. M E R. Verissima, ò Charon: alioqui qua gratia viri illi sapientes ementirentur? Itaq; quod felix faustumq; sit, primū Ossam eruamus, quemadmodum carmen præscribit, & ipse architectus Homerus: At super Ossam Pelio arboribus densum. Vides quàm citra negociū pariter & quàm poeticè effecerimus? Age hac mole conscensa dispiciam num aut hæc faciant satis, aut plura superstruere oporteat. Papæ! quid hoc? Hæremus adhuc in ipsa cæli radice. Etenim ab oriente sole vix Ionia & Lydia cōspiciuntur: ab occidente verò nō amplius Italia ac Sicilia. Porro à septentrione, ea solū quæ Istro adiacent, apparent. Illinc autem Creta, neq; hæc admodum apertè. Quare, sicuti videtur, & Oetā transponere oportet. Postremò omnibus superimponendus Parnassus. C H A. Sic faciamus. At hoc solū vide, ne plus æquo attenuādo opus, ipsum tenuius fragiliusque reddamus, ita vt tandem vnà cum ipsa mole deturbati, Homericam illam ædificādi rationem nimis amaram experiamur, nimirū calnariis ex casu perfractis. M E R. Bono animo es ò Charon: res omnis in vado erit: tu Oetam transpone, aduolutetur & Parnassus. En iterum conscendam, Bene habet, cuncta iam conspicio: & tu nunc ascende. C H A. Manum mihi porrigere ò Mercuri: neq; enim paruam ac humilem molem me facis ascendere. M E R. Si singula contueri gestis ò Charon, discrimini te committas oportet. Non enim ita comparatum est, vt simul & extra periculum sis constitutus, & tamen, quæ cupis, liceat spectare. Postremò hac mea dextra nitere, ac pedetentim scandendo, ne in lubrico pedem figas, caue. Nunc omni ex parte res bene se habet, quum & tu superaris. Iam verò quoniā bicipiti vertice prominet hic Parnassus, uterq; altero occupato considamus. Tu autē nunc oculis in orbē mihi ductis, intuere vniuersa. C H A. Terram video amplam, ac paludem quādam in Breuis hygentem, quæ vndique terram circumfluit. Tum porypolis montes ac fluuios & Cocyto & Phlegethonte terræ ampliores. Ad hæc, homines admodum exiles, pariter & horum nidulos quosdam. M E R. Verbes illæ sunt, quos tu nidos arbitraris. C H A. Vides quàm nihil nobis tanto labore sit effectum? quin frustra sede mouimus Parnassum vnà cum Castalio, tū & Oetam, ceterosq; mōteis omneis, M E R. Quid ita? C H A. Equidem è sublimi ex- 284

atq; despicio nihil : desiderium autem erat non vrbes solum, neq; montes ipsos tanquam in tabula depictos intueri, verum & homines ipsos, tū quæ faciant, quæq; loquantur, exaudire, haud secus ac prius, cum tu obuius mihi factus ridetem conspiceres, ac quidnam riderem, percunctareris. Nam cum ridiculum quiddam audirem, mirum in modum delectabar. **M E R.** Quodnam hoc erat? **C H A.** Cum quidam ab amicorū quopiam ad cœnam, opinor, vocatus esset, in posterum, inquit, diem veniam, maximè. Atq; interim dum hæc diceret, regula quædam nescio quo deturbante à recto in caput huic irruens, ipsum necauit. Risi ergo hominem, vt qui promissa minimè præstaret. Sed & nunc quod magis audiā, magisq; videam, descendendū mihi censeo. **M E R.** Quietus es: nam & huic malo remedium inueniero, atque incantatione quadam ab Homero accepta, vidēdi aciem acutissimam tibi, vel breui reddidero. Ae posteaquā carmina ipsa pronūciaro, memor sis non amplius hallucinari, verum apertè cuncta contueri. **C H A.** Dic solum. **M E R.**

Dimouī nubem, visum quæ texerat antè,
Vt tandem agnoscas qui sint, hominē sive, deīve.
C H A. Quid est? **M E R.** An non iā vides? **C H A.** Maximè: cæcus sanè Lynceus ille, si mecū componatur. Itaq; deinceps hoc primū me velim doceas, mihiq; percunctatī respondeas. Sed heus tu, vin' & ipsum me Homericis versibus tecum agere, quod videlicet intelligas, neq; ipsum me ab Homeri elegantia abhorrere? **M E R. C.** Vnde tu quæso illius aliquid scire posses, nauta cum sis, & cum remis rem habeas? **C H A.** Vides? opprobria sunt hæc in artem. At ego cum illum vita iam functum traicerem, multa ex ordine canentem audiui, quorum nonnulla adhuc in memoria hærent. Porro tempestas non mediocris tum nobis incubuit. Etenim posteaquam cantilenam quandam nauigantibus non admodum prosperam neque salutarem fuisset auspicatus, carminum vi impulsus Neptunus, & nubes conuocauit, atq; tridente velut vnco quodam hamo iniecto, cum fluctuum procellas excitauit, tum aliis multis turbis vniuersum miscebat mare, adeo vt parum abfuerit quin tempestas quæ vnā cū densa caligine imminebat, nauē nobis subuertisset. Tum ergo & ille nauseabundus bonam carminū partem Scyllæ & Charybdi euomuit: sed & Cyclopi. **M E R.** Nō ergo difficile fuit ex tanto vomitu pauca aliqua reseruare. **C H A.** dic mihi, Crassus & ille quis est, vir magnus cōspiciūsq;, Vertice sublimi, atq; humeris latissimus amplis?

M E R. Milo Crotoniata hic est athleta. Applaudunt autem ei Græci, quod taurum sublatum solus per medium ferat stadium. **C H A.** At quanto iustiori causa ò Mercuri ipsum me laudibus verherent, qui paulò post ipsum tibi Milonem quātus est, correptū in nauiculam imponam? nempe vbi à morte inuictissimo aduersario lucta superatus ad nos venerit, quādo nec ipse planè intelliget qua cruris implicandi ratione sit deiectus: sum profectò nobis plorabit, recordatus & harū

coronarum, & huius applausus. Nunc autē quia propterea quod taurum gestarit, est admiratio-
ni, grandia sapit, ac mirificè sibi placet. Quid ergo de ipso arbitramur? Num quod mortem etiam aliquando sibi imminere speret? **M E R. C.** Quid? ille mortis recordaretur in tanto flore? **C H A.** Missum hunc face ò Mercuri, risum nobis haud ita multò post exhibiturum, quando videlicet nobiscū nauigans, nec culicem quidem amplius, nedum taurum ferre poterit. Sed illud tu mihi dicas velim, quis alius ille vir grauis, ac seueritate quadam verendus, nec tamen Græcus, quantum ex peregrino habitu conici potest? **M E R.** Cyrus, ò Charon, Cambysis filius, qui imperium quod olim Medi obtinebant, ad Persas transtulit, atque ille idem Assyrios nuper deuicit, & Babylonem expugnauit: ad hoc exercitum in Lydiam traducere iam parat, hoc iam in animo destinās, vt Cræso superato imperium habeat in omneis. **C H A.** At Cræsus vbi tādē ille? **M E R.** Illorū oculos desicce in magnam illam arcem, quæ triplici muro est septa, Sardeis illæ. An non Cræsum ipsum vides in aureo sedentem solio, ac cum Solone illo Atheniēse differentem? Vis auscultemus qua de re verba faciāt? **C H A.** Volo ò Mercuri. **C R O E.** O hospes Atheniēsis, quia iam diuitias nostras vidisti, thesauros scilicet, & quantum nobis auri sit rudis, tum & aliam supellestem preciosam: dic mihi, quēnam omnium hominum felicissimum arbitraris? **C H A.** Quid tandem dicet Solon? **M E R.** Ocioso es animo, nihil ò Charon vel ingenerosum, vel contemnendum. **S O L.** Felices quidem Cleobis, & admodum pauci: verum ex his quos ego noui, Cleobin & Bitonem sacerdotis filios arbitror felicissimos extitisse. **C H A.** Argiū sacerdotis hic dicit: qui nuper postquam matrem vehiculo insidentem ad sacrarium vsque, ipsi iugum subeuntes, adduxissent, è viuis statim excesserunt. **Tellus A. C R O E.** Esto, habeant illi felicitatis primas: at, thenien-
sis, quis tenebit secundas? **S O L.** Tellus Athenien-
sis, qui præterquam quod bene vixit, mortem etiam pro patria obire non recusauit. **C R O E.** Ego verò, ò scelus, non tibi videor felix esse? **S O L.** Nondum ò Cræse statui, quod necdum ad vitæ metam perueneris: rectissimus enim eius rei iudex ac certissimus mors ipsa existit, & vita ad finem vsque feliciter perducta. **C H A.** Optimè facis ò Solon, quod nostri non es oblitus, quoniam cymbam ipsam his de rebus iudicare censet. Sed quānam illi quos Cræsus emittit, aut quid humeris gestant? **M E R.** Aureos Pythio lateres dicat, oraculi eius mercedem, cuius beneficio paulò post peribit. Est enim vir ille plus æquo vatibus deditus, adeo vt omnino ex ipsis pendeat. **C H A.** Et illud est aurum splendidum scilicet, quodque subpallidum refulget rubore? nunc enim, quum antè iam sæpe de eo audierim, ipsum primū video. **M E R.** Hoc celebre illud est nomē, cuius gratia tātopere pugnatur. **C H A.** Atqui non video quonā precio commēdetur: nisi hoc fortè ad rem pertinet, quod qui ferunt, eo grauantur. **M E R.** Non enim nōsti quot huius gratia bella, quot insidiz, quot latrocinia, quot

periuria, quot cædes, quot vincula, quàmque; longinqua nauigatio, quot mercaturæ, quot seruitutes. CHA. Propter hocne ô Mercuri, quod parû ipsi æri præstat? Nam æs noui, ut qui à singulis vectoribus (quod & tu ipse non ignoras) obolum cum delectu accipiam. MER. Est ita ut dicis ô Charon: verum æs, quia magna eius copia, non est in precio: aurum verò, & huius quidem parum, hi qui terræ venas scrutantur, ex immenso profundo effodiunt: attamen ex terra prouenit, quemadmodum & plumbum, & reliqua metalla. CHA. Insignem quandam hominum stultitiam narras, qui tanto amore prosequuntur rem tum pallidam, tum etiam grauem. MER. At Solon ille aurum minimè mirari videtur, ut & planè vides. Nam cum Cræsum ipsum, tum verò maximè hominis barbari iactantiam deridet, adeò ut videatur etiam mihi hæc ipsa de re Cræsum velle percunctari. Quamobrem auscultemus. SOL. Dic mihi, ô Cræse, putasne laterum ho-

Alius locus de donariis diis cōsecratis.

Aurumne præstatius, an ferrum.

rum indigere Apollinem? CROE. Per Iouem. nullum enim ipsi est donarium Delphis suspensum tam magnificum. SOL. Arbitraris ergo te deum beatum reddere, si inter alia multa tuo beneficio & aureos lateres possideat? CROE. Quid nî? SOL. Magnam mihi paupertatem in cælo narras, ô Cræse, fideos, cum fortè desiderant, aurum ex Lydia aduehere oportebit. CROE. Vbi enim alibi auri proueniret tantum, quantû apud nos? SOL. Rursus illud mihi dicito: ferrum in Lydia nascitur? CROE. Non temere. SOL. Potioris ergo rei indigi esis. CROE. Quinam? ferrum præstatius auro? SOL. Si citra stomachum respondere velis, facile quidem intellexeris. CROE. Interroga tu modò ô Solon. SOL. Veri præstantiores, an qui seruant ac defendunt, an qui seruantur & defenduntur? CROE. Qui seruant profectò. SOL. Quid ergo? Si (quemadmodum quidam narrant futurum) Lydos Cyrus adortus fuerit, aureosne gladios militi tuo facies, an ferro tum erit opus? CROE. Ferro sanè, ferro. SOL. Et si huius copiam non appauearis, futurum, ut egregium illud aurum captium ad Persas abeat. CROE. Bona verba, ô homo. SOL. Dii meliora velint, quàm ut hæc hoc modo fiant. Verum tu hac via videris ferrum auro nobilius fateri. CROE. Ferreos ergo lateres Deo me consecrare iubes, aurum autem reuocare? SOL. Neque ferro ille indiguerit: sed siue æs siue aurum dicaris, aliis sanè futuram prædam ac possessionem suspenderis, & id quidem aut Phocæsis, aut Bæotiis, aut Delphis ipsis, aut etiam prædoni alicui tyranno: deus autè aurifices tuos planè nihil moratur. CROE. Semper tu quidem diuitias mihi inuides & oppugnas. MER. Non fert delicatus hic Lydus, ô Charon, verborum & libertatem, & veritatem: quin ei peregrina quædam res & noua videtur, hominem obscuro loco natum, ac pauperem, ea quæ vrgeant, intrepidè dicere. Atqui haud ita multò post Solonis recordabitur, nimirum quando eum à Cyro captum, in constructum rogam oportebit conscendere. Nam quæ cuique, Parcarum fuso sint decreta, ipsam Clotho super legentem audiui, in quibus

& hæc erant scripta: Cræsum quidem à Cyro captium duci, ipsum autem Cyrum à Massagetide illa necari. Vident Scythicâ illam fœminam candido vehentem equo? CHA. Per Iouem. MER. Tomyris est, quæ sua ipsius manu Cyri caput detruncatum, in virem cruore refertum intrudet. Sed & filium Cyri vides adolescentem? Cambyfes ille est. Is patre defuncto in imperium succedet. Ac vbi mille modis errarit & in Lydia, & in Aethiopia, tandem infaniam correptus, occiso, à se Api, migrabit è vita. CHA. Orisum inexhaustum! Sed num quis vel aspicere sustineat ipsos, adeò sibi præ cæteris placet? aut etiam cui credibile videri poterit, illû scilicet paulò post fore captium, hûc autem caput in vtre sanguine pleno habiturum? At quinam is est, ô Mercuri, cui pallam purpuream fibula necit, quem coronâ adornat, cuique; coccus piscis ventre dissecto annulum exhibet? in gente mari septa regis se nomine iactat? MER. Belle ô Charon, quod interim occinis, cæterum Polycratem Samiorum tyrannum vides, qui ipse se modis omnibus felicè putat: verum & hic tandem ab assistente famulo Mæandrio Oroetæ satrapæ proditus, in crucem suffigetur. Miser sanè, qui vel temporis momento ex vniuersa felicitate exciderit. Nam & hæc nuper ex Clotho audiui. CHA. Præclarè ô Clotho: ita & ipsos in crucem suffige, & eorum capita generosè detruncæ, quò se homines tandem agnoscant: sed & tuo beneficio in sublime adeò ferantur, nimirum ut postea quanto altiori ruina, tanto grauiori dolore decendant. Porro quod ad me attinet, quemcumque horum nudum in nauigio agnouero, eû maximè ridebo, quando neque purpuram, neque regium capitis tegmen, denique neque solium secum adferat aureum. MER. Et horum quidem fortuna sic se habebit. Sed & vastam quandam multitudinem vides, atque ex hac alios nauigantibus, alios bella gerentibus, alios in foro litigantibus, alios terram aratro proscindentibus, alios fœnerantibus, postremò alios mendicantibus? CHA. Turbam quandam video variam, ac promiscuam, & vitam perturbationum plenam. Ad hæc ciuitates conspicio apum examinibus similes, in quibus proprium quendam peculiarèque; singuli habent aculeû, quo sibi vicinos pungunt. Quidam autem ex ipsis velut crabrones, aguntque; feruntque; imbecilliores, ac viribus inferiores. At agmè illud quod ex improviso ipsos circumuolitat, quinam sunt? MER. Spes, ô Charon, & metus, & amentia, tum voluptas, auaritia, ira, odium, atque id genus alia. Ex his autem ignorantia infimè turbæ est permixta. Atque in eadem cum ipsis Repub. degit ira, odium, æmulatio: tum & imperitia, hæsitantia, auaritia. Porro metus & spes ipsos superuoligantes, ille quidem horrorem incutit, aliquando verò tantum trepidare facit: hæc autem supra caput in altum vergentes, vbi quispiam apprehendere conetur, in sublime volantes aufugiunt, illis inhiantibus relictis: quod ipsum & Tantalum apud inferos ab aqua pati vides. Quod si aciem intenderis, conspicias in alto & Parcas ipsas ex pæso singulis adnere tenuia quædam fila, quibus vniuersum mortalium genus subnixum

subnixum dependet. Viden' quasi quosdam araneorum nexus ab ipsis fufis in singulis demissos? C H A. Equidem filum vt plurimum, admodum tenue ac fragile cuique è sublimi innexum video, hoc quidem illi, illud verò alii. M E R. Rectè vides ò portitor. Nam ab ipso fato imminet interitus, illi ab hoc, huic autem ab alio. Atque hunc hæredem fore eius, cuiuscunq; filum fragilius fuerit: rursus autem illum huius: tale enim quiddam connexio illa portèdit. Vides ergo cun- 10 Ætos à tenui filo suspensos. Atque hic quidem ex ipsis in altum subtractus, sublimis est: verum paulò pòst vbi pòderi tanto sustinendo non amplius par fuerit, filo dirupto decidens, ingentem excitabit strepitum. Alius autem, qui paululum tantum à terra fuerit subductus, tametsi cadat, citra tamen strepitum iacebit, adeò vt ruinam vix ipsi exaudiant vicini. C H A R. Nimis quàm ridicula sunt hæc ò Mercuri. M E R C. Atqui ne verbis 20 quidem vllis pro dignitate cōsequi possis, quàm sint ridicula maximè ardua ipsorū studia, & quòd nonnūquam interea dum multa spe aluntur, intereunt, ab optima scilicet morte arrepti: cuius nuntii & ministri, vt cernis, admodum sunt multi, puta febres, tum feruidæ, tum frigidæ (latinis veteribus querceræ dictæ) tabes, pulmonisq; tum gladii, latrocinia, aconita, iudices quoque ac tyranni. Et horum nihil omnino mentem eorum subit tantisper sanè, dum conatus eorum feliciter processerint. At si quando sua se spe falsos 30 senserint, tum illud ohe frequens in ore, pariter & cheu, cheu, & hei mihi, hei mihi. Quòd si iam inde ab initio secum perpenderent mortales se esse, ac posteaquàm paululum hoc temporis in vita fuerint peregrinati, hinc relictis rebus terrenis omnibus velut è somno migraturos, profectò & prudentius circumspectiūque vitam ducerent, & cum emoriendum esset, minus angere-
rentur. Nunc autem quia præsentis rerum statu vsuros se perpetuò sperant, cum minister aut vo- 40 carit, aut abducere fuerit conatus, irretitos vel febre, vel tabe: stomachantur, & ducenti renituntur, propterea sanè quòd abstrahendos se è bonis præsentibus ne expectarint quidem. Sedenim quid non faceret ille, qui domum magno studio ædificando, operarios vrget, si prospexerit eam quidem finem habituram, ipsum autem se, cum iam dudum fastigium imposuerit, decessurū domo ita relictà hæredi, vt is fruatur, ipse autem miser ne semel quidè in ea cœnet? Iam qui stirpe virili auctus, conuiuio excipit amicos, patris nomen, nempe suum, puero imponit: si præsciret puerum septem annos natum emoriturum, nunquid ob prolem sibi videretur gaudio ferri tam immodico? Verum in caussa est, quòd in eū quidem intueretur, cui in filio res prosperè cadūt, cui patrem esse contingit vel athlete, vel eius qui vicerit olympia. Vicinum autem, qui natum cremandum effert, non inspicit, neq; nouit quo funiculo quàmq; tenui sibi sit suspensus. Quin & eorū qui de finibus digladiantur, quanta sit turba, vides: & quàm multi coaceruēt pecunias, qui tamen antequam ipsis frui liceat, ab imminenti-
bus quos dixi tum nūciis, tum ministris auocan-

tur. C H A. Video isthæc omnia, & mecum ipse cogito quidnam sit eis in vita iucundū, aut quid tandem sit illud quo spoliati tantopere stomachentur. M E R. Quin etiam si ipsorum reges, quos vel omnium felicissimos esse apparet, introspeciat quispiam diligenter: nimirum præterquam quòd instabili & ancipiti fortunæ ludo iactantur, inuenerit eis inhærere tristitia longè plura iucundis: tot timoribus, tot turbis, tot odiis, tot insidiis, tot iris, tot adulationibus miseri illi inuoluuntur. Prætermitto & luctus, & morbos, tum & affectus, qui ex æquo tum vulgo & his dominantur vsque adeò, vt non minoris fuerit & temporis & negotii, horum hîc recensere mala, quàm & priuatorum. C H A. Tibi ergo ò Mercuri dicere volo, eunā mortales assimiles mihi videantur, atq; horum vita omnis. Vidistin' aliquando bullas illas in aqua, torrente aliquo cum strepitu scaturiēte existentes? Tumores illos inflatos dico, quibus cogitur spuma. Earum sanè quædam sunt paruæ & exiles, quæ iam statim dissolutæ euanescent. Aliæ verò diutius durant, atq; aliis ad se coactis vehemēter inflantur, ac in maximum surgunt tumorem, tandem & hæc dissol-
uuntur omnino, pereuntque: neque enim secus fieri poterit. Hæc tibi hominū vita. Singuli statu-
tumescunt, ita vt alii sint maiores, alii autem minores: postremò alii quidem momentaneam, mōxque deficientem sentiant inflationem, alii 30 verò prius deficient, quàm omnino constituantur. At omnes destrui & euanescere necesse est. M E R. Nihil tu quidem infelicius hominū naturam similitudine expressisti, quàm vel ipse Homerus, qui vniuersum mortaliū genus arborum foliis comparat. C H A. At cum tam fragilis sit eorum conditio, vides tamen vt iuicem auidè contendant pro imperiis, pro honoribus, possessionibusq; certando: cum tamen ipsos, vniuersis his post se relictis, vnico tantum obolo onustos ad nos venire oporteat. Vis igitur, quoniam in edito consistimus loco, quàm possum magna voce acclamando eos adhorter? primum quidem vt à conatibus & stultis & vanis abstineant: deinde vt mortem semper præ oculis habētes hunc vitæ cursum transigant, in hanc sententiam verba proclamans: O stulti, quid tanto studio in his re-
bus molimini? Desistite à laboribus: neque enim 40 perpetuò viuetis. Nihil ex his quæ hîc præclara habentur, perpetuum est: nec aliquid istorum, quum moriendum est, secum auferre quispiam poterit. Quin necesse est hominē quidem (quisquis is tandem fuerit) nudum abire, domum autem atque agrum & aurum in aliorum transire manus, semperque dominum mutare. Hæc atque eiusmodi alia si vnde exaudiri possint, ipsis inclamem, an non putas vitæ eorum magnæ fore vtilitati, ita vt etiam prudētiores longè inde fieri queant? M E R. O beate, nescis quàm fortiter Ignorantia eos tum ignorātia tum error occupauerit, adeò & error, qui vt eorum aures ne terebro quidem amplius aperire queas. Tanta obturarunt cera, haud aliter ac num animi sociorum aures & Vlysses, veritus ne Sirenum excacatur. 60 cantus exaudirent. At quānam audire poterint, etiam si vocem in tantum intendas, vt rumparis?

Homo
bulla.Homines
arborū fo-
liis similes.Commoni-
tio Charon
tis.

Nempe quod apud vos obliuionis fons potest, idem hîc præstat ignorantia. Quanquam sunt in eis & pauci quidam, qui quoniam ceram in aures non accipiunt, ad veritatem ipsam declinant, atq; in ipsis rebus cernentes acutum, quales sint agnoscant. C H A. Vel illis ergo solis acclamarer. M E R. Superuacaneû fuerit, ea quæ sciunt, ad eos dicere. Vides quomodo à vulgi turba semoti, rideant quæ alii factitarint? Tum ne uti-
10 quam conuenit ipsis cum vulgo, adeo vt iam nunc appareat, ipsos fugam è vita ad nos adornare. Verùm omnibus odiosi sunt, eò quod istorum imperitiam redarguant. C H A. Bellè ò generosi vos: tametsi ò Mercuri, admodum sunt

Confutatio pauci. M E R. Vel hos esse fuerit satis. Sed nunc opinionis descendamus. C H A. Vnum adhuc discere desiderium est, quod vbi docueris, perfectâ sanè doctorum ho-
noribus.

Secundum reponant dum in terrâ defodiunt. M E R. Sepulchra, conditoria & monumenta hæc vocant. Cæterum tumulos illos ante vrbes vides, tum columnas, & pyramidas. Omnia illa mortuorum sunt receptacula, cadaverumq; tentoria. C H A. Quid ergo saxa illi coronant, vnguentq; inungunt? alii præ tumulis constructo rogo, ac fouea effosa sumptuosas illas exurunt cœnas, & vinum mulsûmq; (quantum coniecturis assequi possum) in ipsas foueas infundût? M E R. Equidem ignoro ò portitor, quid hæc ad eos qui apud inferos agunt, pertineant: verùm illis persuasum est, vmbas ab inferis reduces cœnare quidem, vtcunque liceat, circum nidorem volitando, bibere autem è foueis mulsûm. C H A. Illos adhuc bibere vel esitare, quorum caluariz sunt aridissimæ? Atqui ridiculum est me tibi hæc dicere, qui quod quotidie ipsos deducas, probè nosti an vbi semel terram subierint, denuo velut postliminii iure ad superos remeare queant. Quin & ipse maximè ridicula paterer tot negociis occupatus, si eos traiciendo nō deducere solûm, sed
40 reducere oporteret siquando vellent bibere. O stulti, quæ est hæc amentia? Non scitis quàm late distantibus finibus viuientium & mortuorum res sunt seiunctæ? quoque pacto se res habeant apud nos, vbi

Mortuus est æquè, tumuli qui nescit honorem,
Et qui sortitur spectandi funera saxi:
Atque honor vnus adest & regi Agamemnoni, & Iro:

Thersitæ & similis Thetidos formosus Achilles,

Vmbra nam pariter sicca nudaq; pererrant
Alphodeli campos, contrafacto vertice cunctæ.

M E R C V R I V S.

Papæ quàm multa ex Homero hauris. Sed quia

me submonuisti, Achillis sepulchrum tibi volo indicare. Vides illud quod prope mare situm est? illic Troianum est Sigeum. E regione autem conditus est Ajax in Rhætéo. C H A. Non magnifica neque insignia sunt monumenta. Verùm celebriores vrbes mihi commonstra, de quibus infernè tam magnifica audimus, Ninum scilicet Sardanapali urbem, Babylonem, Mycenæ quoque, tum & Cleonæ simul, & Ilium ipsum: nam
10 illinc oriundos multos memini traicere, adeo vt totis iam decem annis neq; nauem subduxerimus, neq; ea interim refrixerit. M E R. Ninus quidem, ò portitor, iam est euersa, ita vt ne vestigium eius sit reliquum, neq; vbi sita fuerit olim, facillè dixeris. Babylon autem tibi illa est tot turribus bene munita, quæq; magno illo ambitu est septa, haud ita multo post & ipsa desideranda, quemadmodû nunc Ninus. At Mycenæ & Cleonæ me sanè commonstrare pudet: omnium verò
20 maximè Ilium: alioquin, vbi descenderis, sat scio, præfocaris Homerum, propterea quod tam magnificis versibus has nugas decantare non erubuerit. Veruntamen & quondam extiterunt felices, nunc autè mortuæ sunt & ipsæ. Vrbes enim, Non homi
ò portitor, perinde ac homines emoriuntur, & nes tãrûm, quod longè mirabilius, solidi etiam fluiui, ita vt verû & vr-
Inachi ipsius in Argo ne monumentum quidem bes, & proreliquum appareat. C H A. Vah, quæ laudes Ho-
pè cuncta
mori ob-
noxia esse.

Ingens Ilium, ac mœnibus amplum.

Tum structæ bellè Cleonæ.

Sed interim dum fabulamur, quisnam illic dimicant, & qua pro re se mutuò cædût? M E R. Argiuos vides & Laedæmonios ò Charo atq; semimortuum Imperatorem Othryadem suo ipsius nomine trophæum inscribentem. C H A. At pro quo eis est pugna? M E R. Pro eo ipso agro in quo pugnant. C H A. O hominum amentiam! qui haud sciunt se, etiam si nunc quisque eorum
40 totam Peloponnesum possideat, vnus tamè vix pedis locum ab Aeaco accepturos. Campum autem aliàs alii colent, sæpe etiam hoc trophæo per aratrum reuulso. M E R. Hæc quidè hoc modo se habebunt. At nos iam hinc descendamus, ac montibus his in suas sedes repositis regrediamur, ego quidem quò sum ire iussus, tu verò ad nauem. Equidem post paulum veniam & ipse tibi vmbra gregem mecum adducens. C H A. Probè fecisti ò Mercuri, atque in eorum album adscribèris, à quibus beneficio me affectum perpetuò agnoscam: quandoquidem tua ope in hac peregrinatione plurimûm sum adiutus. O qualia infelicium hominum studia! Reges, lateres aurei, magnifica sacrificia, prælia, Charontis autem nulla habetur ratio.

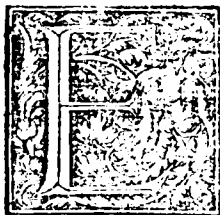
DE

DE SACRIFICIIS,

Erasmo Roterodamo interprete.

ARGUMENTVM.

Deridet hoc sermone Lucianus vanitatem, & superstitionem hominum circa colendos Deos, ut qui primum de Diis impia quadam opinentur, ac sentiant. Deinde eosdem ineptiore, ac alieniore cultu, quam qui pro natura, ac dignitate numinis prosequantur. Propositio est, Ridicula esse ea quæ homines tum sentiunt de Diis, tum circa illorum cultum faciunt. Id confirmat, expositione primum earum opinionum, quæ de Diis traduntur, quam veluti causam superstitionis istius esse ostendit. Deinde & rituum, quibus tum Græci, tum Aegyptii (quos ceteris multò ineptius istis anteire indicat) uti solent. Et hunc quasi quendam effectum ex superioribus opinionibus sequi, videtur velle intelligere. Animaduertendum autem nullum hîc impietatis esse argumentum: cum neque Deum neger: sed fabulosos Deos, & à poetis suis scilicet mystis criminatos, neque rideat religionem, hoc est cultum Dei ex animo: sed superstitionem humanos affectus Deo tribuentem.

Nimvero si quis recensere velit, quæ stultissimi mortales facit in sacris, in festis diebus, in adeundis, salutandisque diis: tum quas res ab illis petant, quæ vota faciant, cuiusmodi sint, quæ de illis sentiunt statuuntque: equidem haud scio, sitne quisquam animo curis ita cōfecto, usque adeo mœsto, quin risurus sit ubi perpenderit negotii tum absurditatem, tum amentiam. At multò antè quàm ride re incipiat, opinor secum illud expendet. Vtrū pios istos appellari conueniat, an contrà, Diis inimicos, atque infelices, ac Genios malos, qui quidem numen ipsum rem usque adeo humilem atque abiectam existimant esse, ut humanis egeat obsequiis, utque adulatione capiatur, ac gaudeat: rursum ut stomachetur, atque iracundè ferat, si negligatur. Nam Aetolica illa mala, simulque Calydoniorum calamitates, totque hominum cædes, ad hæc, & Meleagri interitum, hæc omnia à Diana autore profecta esse prædicant, quæ videlicet grauius ferret, quod ab Oeneo non esset ad sacrificium adhibita. Usque adeo nimirum altè dolor hic animo illius infederat, quod sacris epulis esset frustrata. Quin illam iam mihi videre videor (ut erat id temporis) in cælo solitariâ, reliquis diis ad Oenei conuiuium profectis foras, miseris modis gerentè sese, ac miserabiliter euiantè, quod ab eiusmodi festo esset abfutura. Contra Aethiopas illos fortunatos, ac multis modis felices qui dixerit: si modò Iupiter illis gratiâ referret pro humanitate quam in initio poematis Homerici in ipsum exhibuerant, duodecim perpetuos dies epulis acceptum, idque quum re-

liquis etiam diis comitatus ad conuiuium veniret. Usque adeo nihil (ut apparet) quicquid faciunt illi, gratis faciunt: verum sua bona vendunt mortalibus: atque emere quidem ab illis licet omnia, puta bonam valetudinem bucula, diuitias bobus quatuor, tum regnum, bobus centum: præterea sospitem à Troia in Pylum reditum tauris nouem iam ex Aulide: ad Ilium transmittendi facultatem regia puella. Nam alius quidam, ne id temporis vrbs caperetur à Minerua mercatus est bobus duodecim, ac peplo. Verisimile est autem esse præterea quædam, quæ vel gallo, vel corolla, vel solo thure ab illis redimi queant. Hæc igitur quum non ignoraret, opinor, Chryses ille utpote tum sacerdos, tum senex, diuinarumque rerum egregiè peritus, posteaquam re infecta reddisset ab Agaménone, tanquàm qui pridem Apollini mutuum dedisset beneficium: ita nunc imputat, ac reposeit vicem: quin conuiciatur etiam propemodum, nepe quum sic ait: Equidè (Apollo egregie) templum tuum, quum id temporis ad huc esset incoronatum, sæpenumero coronis ornauit, deinde tam multas tibi in aris adoleui coxas taurorum pariter, atque caprarum: at tu contrà me negligis, quum huiusmodi patiar iniurias: proque nihilo ducis hominem bene de te meritum. Quæ quidem oratione in tantum ille pudefactus est, ut protinus arrepto arcu, ac supra nauium stationem sese collocas, pestem in Græcorum copias iacularetur: ne mulis quidem, & canibus intas. Sed quoniâ de Apolline incidit mētio, referam de eodem, & alia quæ de illo sapientes isti tradunt: non illa quidem, quoties, quàm infeliceiter amarit, non Hyacinthi cædem, neque Daphnes superbiam: verum quemadmodum damnatus etiam fuerit: & ob Cyclopos interfectos in exilium exactus. Vnde factum ut è cælo in terram demitteretur, humana iam sorte vsurus, nostrisque malis factus obnoxius. Præterea autem quemadmodum in Thessalia mercenariam operam suâ locarit apud Admetum: tum item in Phrygia, apud Laomedontem, atque apud hunc quidè haud solus, verum cum Neptuno: quum ambo propter egestatē lateres cōponerent, inque cōstruendis mœnibus operam præstarent. Ac ne mercedè quidem solidam à Phryge illo tulerunt, verum debebat illis adhuc de summa, ut ferunt, plus triginta drachmas Traiani nomismatis. Quid enim? An non hæc in deorum honorem fabulantur poætæ? atque his etiam multò diuiniora de Neptuno, de Prometheo, de Saturno, de Rhea, denique de vniuersa ferme Iouis familia, idque inuocatis, ut adsint canentibus, in exordio poematum, Musis, à quibus tandem velut afflati numine, id quod apparet, huiusmodi quædam cantant, quemadmodum Saturnus ut primum Cælum patrem suum execuisset, ipse in eo regnauerit, deinde liberos suos deuorauit, sicuti ferunt fecisse & Argium illum Thyestem. Deinde quemadmodum Iupiter furtim occultatus à Rhea, saxum pueri loco subiciente, in Cretam sit ablegatus, atque inibi à capella nutrice sit alitus, itidè videlicet ut Telephus à cerua, Cyrus Persa (is qui prior regnauit) à cane narratur

nutritus. Postea quemadmodum expulso patre, atque in vincula coniecto, ipse potitus sit imperio. Duxerat autem vxores complureis quidem alias, sed postremo loco Iunonem germanā, idq; iuxta Persarum & Assyriorum institutum. Tum autem quod esset in amores propensus, atque in Venerem effusus, facilē cælum liberis expleuerit. Quorum alios ex suā fortis deabus creauit: alios contrā nothos ex mortali terrestrique genere sustulerit, quum interim generosus ille nūc in aurum, nunc in taurum, nunc in cygnū aut aquilam verteretur: ac in summa plures sibi formas assumeret, quā vel Proteus ipse. Porro Mineruam ē suo ipsius capite progeniuit, hanc planē sub ipso cerebro complexus. Nam Bacchum imperfectum adhuc (vt aiunt) ē matre etiamnum conflagrante surreptum, in suum femur illarum defodit: deinde vrgente partu exegit. Nec his dissimilia de Iunone etiam canūt. Nempe hanc citra virilem congressum subuenteo conceptu grauidam, puerum edidisse Vulcanum, atq; eum quidem non admodum fortunatum, verū excusorem ac fabrum ærarium: quique perpetuū tum in igni, tum in fumo versetur: ac scintillis oppletum: quippe cuius ars in fornacibus exerceatur. Tum autem ne pedibus quidem integris: claudicare enim ē ruina, quum à Ioue præceps datus esset ē cælo. Quod ni Lemnii pro sua bonitate eum, dum adhuc ferretur in aere, suscepissent, perierat nobis Vulcanus nō aliter quā Astyanax ē turri deiectus. Quanquā quæ de Vulcano narrant, toleranda videantur: cæterū de Prometheo cui non cognitum est quā atrocitas sit passus, propterea quod supra modum humanæ gentis amans fuerit? Siquidem hunc Iupiter in Scythiam deportatū, super Caucasum montem cruci suffixit, adhibita illi aquila, quæ iecur illius assidue circumroderet. Hic itaque pœnas pendit. Porro Rhea (nam sunt hæc quoque simul referenda) an non indecorē atque indignē facit? Iam anus quum sit, & ætate exacta, iisque rebus intempestiua, deinde tam multorum mater deorum, dum pueros adhuc adamat, eosque zelotypia prosequitur, dūmque Attin ipsum leonibus secum circumuectat, præfertim quum iam vtilis esse non queat? Itaque quinam posthac vitio vertat aliquis vel Veneri quod adulteretur, vel Dianæ quod ad Endymionem frequenter medio ē cursu diuertens descendat? Sed age missas faciamus has fabulas: atque ipsum cælum conscendamus, poetico illo more subuolantes: ea nimirum via, quam vnam pariter cum Homero Hesiodus commonstrat, contemplaturi quem in modum singula apud illos sint ordinata. Ac primū quidem quod forinsecus sit ferreum, vel ab Homero, qui id ante nostram ætatem dixit, audiuius. Quod si superas, ac sublato paulū capite sursum aspexeris, ac planē in ipsum quasi dorsum perueneris, ibi simul & lumen apparet candidius, & senior sol, & astra fulgentiora, nihilque vquam oculis occurrit nisi clarus dies, ac solum vndique aureum. Cæterum introgredienti, primo loco manserant Horæ: quippe portas seruant.

Post eas Iris, ac Mercurius: vt pote ministri, ac Iouis internuncii. Deinde Vulcani fabrilis officina, omnigeno referta artificio. Postea deorū ædes, ac Iouis ipsius regia: quæ quidem omnia Vulcanus pulcherrimē fabricatus sit. At verō dii iuxta Iouem assidentes (conuenit enim opinor, vt in supernis illis sedibus magno strepitu factūque viuatur) in terram despiciunt, & quoquo uersum intento capite circumspectant, sicunde subuolantem ignem videant, aut nidorem in aere surgentem, circūque fumum rotantem sese. Quod si quis fortē sacrum faciat, epulantur omnes fumo inhiantes, ac muscarum in morem sanguinem exuentes circum aras effusum. Alio qui si domi cibum capiant, nectare atque ambrosia victitant. Nam olim homines etiam ab illis in conuiuium sunt adhibiti, vnaque cum eis poterant, nempe Ixion, ac Tātalus: verū illi quoniam vim & raptum pararent, essentque futiles & garruli, ob id in hunc quoque diem pœnas luūt. Porro reliquo mortalium generi cælum iam inaccessum est: atq; occultum. Et in hunc quidem modum viuunt à diis. Proinde videlicet etiam mortales ipsi in colendis illis, consimilia quædā atq; istis cōsentanea moliantur. Nam primū lucos illis attribuerunt, tum & montes dicarunt, præterea aues consecrarunt, deinde suam cuique arborem assignarūt. His factis per regiones illos distributos colunt, eosque velut in ciuitatem suam receperant, nempe Apollinem Delphi Delisque: Mineruam Athenienses, quæ quidem Græcis Athena dicta, vel ipso vocabulo se ei Reip. fami sectum deliarem esse testatur. Argiui Iunonem: Mygdonii Rheam: Venerem Paphii. Rursus autem Cretenses Iouem affirmant non modō vixisse apud sese, nutritūque fuisse: verū etiam sepulchrū illius ostendunt. At nos scilicet interim tam multis iam seculis fallimur, qui quidem opinemur Iouem tonare, pluerē, reliquaque omnia peragere. Et illud nos latuit, eū iam olim fuisse defunctū, & apud Cretenses sepultū. Deinde verō phanis in honorem illorum erectis, ne testis videlicet aut penatibus careāt, formas illorum exprimit, adhibito ad id vel Praxitele, vel Polycleto, vel Phidia. At hi quidē artifices haud scio vbi nā visam eorum effigiem repræsentant. Ac Iouem quidem barbatū fingunt, Apollinem verō semper puerum, Mercurium iam pubescentem, primūque ducentem lanuginem, Neptunum nigro capilitio, cæcis oculis Mineruam. Attamen qui templa ingrediuntur, non iam arbitrantur sese videre vel ebur ab Indis aduectum, vel ē Thracum venis effossum aurū: verū ipsum Saturni Rheæque filiū à Phidia in terrā hospitē adductū, iussu Pisatorum in solitudine custodē ac speculatorem assistere: idque hoc cōtentum præmio, bonique consulente, si intra quinque perpetuos annos, dum Olympia celebrantur, interim obiter illi sacrificet aliquis. Tum autem constitutis aris, designatis sacrorū septis, puris vasis collocatis, victimas offerunt, bouem aratorem agricola, agnum opilio, capram caprarius. Est qui thus, est qui placentulam offerat. At si quis pauper, is ita deo litat, vt dexteram duntaxat suam ipsius exoscui

Haftenus

opiniones

vanas de di

is recēdit,

tanquā cau

sam super

stitionis. Iā

& hominū

ineptias cir

ca cultū &

religione,

tanquam ef

scribit.

exofculetur. Iam verò quum immolant (nam ad illos redeo) primum fertis coronant pecudem, multoque antè explorant num legitima sit, & facris idonea: ne quid fortè macet ex his quæ religio repudiat: deinde ad aram applicant, ac sub oculis dei iugulant, flebile quiddam emugientem, benèque (sicuti licet coniecere) ominatam, denique voce iam leniore ad sacri tibiae respondentem. Quis verò non facile coniecet gaudere deos quum ista spectent? Quin & in frontispicio posita scriptura denunciat, ne quis intra pura vasa consistat, qui manibus sit impuris. Atqui sacrificus ipse sanguine foedatus, neque aliter quàm Cyclops ille pecudem incidit, intestina educit, cor reuellit, cruorem atque circumfundit, & quid tandem non obiens peragènsque quod ad pietatem, sacròrumque ritum pertineat? Post omnia demum incenso igni, captam ipsam pariter cum pelle deportatam imponit: ipsam item cum lanis ouem. Nidor interim ille sacer atque diuinus sursum fertur, atque in ipsum usque cælum subuectus, paulatim diffunditur. Iam verò Scythæ reliquis omnibus hostiis omisissis, ut quas viles atque humiles existiment, ipsos homines maciat Diana, atque eo ritu deam placant. Verum hæc fortassis modesta videantur, cumque his ea quæ faciunt Assyrii, quæ Phryges, quæ Lydi: verum si in Aegyptum proficiscaris, ibi demum, ibi videbis permulta religiosa, planèque cælo digna: puta Iouem arietino vultu: Mercurium illum optimum facile canina: Panem verò totum hircum. Ad hæc alium Ibin, alium Crocodilum, alium etiam Simiam. Quod si his quoque de rebus.

Quò planè pernosce queas, didicisse licebit. Complureis sophistas audies, tum scribas ac prophetas mento raso, qui tibi narrent (sed prius, ut dici solet, fores occlude prophane) quemadmodum videlicet quondam ea seditione territi, quam mouerant hostes atque gigantes, in Aegyptum deuenerint, ut illic in posterum tuti ab hostibus latitarent: & ob eam causam alius hircum induerit, alius arietem, nimirum præ formidine, alius feram, alius auem. Atque hinc esse ut dii nunc etiam eas obtineant formas, quas id temporis assumpserant. Nam hæc diligenter mandata literis, idque ante annos plus decies mille, in adytis illorum reposita seruantur. Porro sacròrum peragendorum idem ferme apud illos ritus, nisi quòd hostiam luctu prosequuntur, iamque maciatæ circumfusi membra laniant. Sunt qui sepeliant duntaxat posteaquam occiderint. Nam Apis ille, qui quidam deus apud illos est maximus, si quando moriatur, quis usque adeo magni faciat cæsariem suam, qui non eam detondeat, ac nudo capite luctum præ se ferat, etiam si vel purpuream Nisi comam habuerit? Est autem hic Apis deus ex armento iam antea suffragiis designatus, utpote multo formosior ac venerabilior reliquis illis priuatis & gregariis bubus. Hæc igitur quum sic habeant, & tamen à vulgo vera feriæque credantur, mihi quidem postulare videntur, non qui reprehendat, sed vel Heraclitum potius aliquem, vel Democritum: quorum hic amentiam eorum rideat, ille deploret inscitiam.

V I T A R V M A V C T I O,

Martino Bolero interprete.

ARGUMENTVM.

Argumentum huius dialogi planum est vel ex ipsa inscriptione. Deridet enim philosophos, enumerando omnes propè illorum sectas, & exagitando ea quæ in vnaquaque earum ridiculè maxime docentur. Fingit autem venales illas proponi hominibus à Ioue, mercatorum exemplo, ut quemadmodum illi cum mancipia, iumenta, aut etiam alias res vendunt, usum ac pretium cuiusque indicant, ita ipse quoque occasione hac mores, doctrinam, ac totam denique vitæ omnium rationem, maiore licentia exponere atque irridere possit.

INTERLOCVTORES,

Iupiter, Mercurius, Mercator, Pythagoras,
Diogenes, Democritus, Heraclitus,
Socrates, Crypsippus, Philosophus.

I V P I T E R.

V quidem cõpone scamma, & locum adorna his qui adueniunt: tu verò vitas (id est philosophorū sectas) adducito, easque ordine siste, veruntamen exornatas prius, ut formosè appareant, & quamplurimos emptores alliciāt. Tu autem Mercator, quod felix faustumque sit, proclama, & aduoca emptores, ut iam adsint ad forū. Proclamabimus autem omnis generis Philosophicas vitas, & variarū sectarum. Quòd si quis in præsentia pecuniā numerare nequit, is saltem constituto aliquo qui pro se sponsor sit, in futurum annū soluat. **M E R C V.** Multi accedunt: itaque non oportet differre, neque diu detinere eos. **I V P.** Vendamus igitur. **M E R C V R.** Quem vis ut primum producamus? **I V P I T.** Ionicum illum comatum. grauitatem enim quandam præ se fert. **M E R C V R.** Heus tu Pythagorice, descende, tēque conspiciendum præbe his qui congregati sunt. **I V P I T.** Proclama. **M E R C V R.** Optimam vitam maximèque; venerandam vendo. quis emet? quis maior homine esse vult? quis cupit vniuersitatis, adeoque omnium rerum harmoniam cognoscere? quis vult reuiuiscere? **M E R C A T O R.** Forma certè est non illiberali: verum quid potissimum scit? **M E R C V R.** Arithmetica, Astronomia, prodigiorum scientiam, Geometria, Musica, præstigiòrum artem. vatem vides summū. **M E R C A T.** Licetne eum interrogare? **M E R C V R.** Quòd faustum sit, interroga. **M E R C A T O R.** Cuias es tu? **P Y T H A G O R A S.** Samius. **M E R C A T.** Vbi verò institutus es? **P Y T H A G.** In Aegypto apud sapientes qui illic sunt. **M E R C A T.** Age quòd sit te emam, quid me docebis? **P Y T H A G O.** Nihil equidem docebo te verum commonefaciam

ciam. MERCAT. Quomodo? PYTHAG. Pri-
 mum animam tuam puram faciam, re-
 purgans eam à sordibus, quibus nunc immer-
 sa est. MERCAT. Equidem finge me iam purum esse,
 quis modus est commonefaciendi? PYTHAG.
 Principium quidem est longa quies, & taciturni-
 ras, & totis quinque annis nihil loqui. MERC-
 AT. Ergo, bone vir, Cræsi te filium erudire cō-
 uenit, ego enim loquax, non statua esse volo.
 verum quid post illud silentium & quinquennium
 fiet? PYTHAGO. In Musica, & Geometria exer-
 cere. MERCATOR. Rem sanè gratam nar-
 ras, si prius quàm sapiens fiam, citharædum me
 esse oportet. PYTHA. Post hæc numerandi ar-
 tem addisces. MERCAT. Nunc etiam numera-
 re scio. PYTH. Quomodo numeras? MERCAT-
 TOR. Vnum, duo, tria, quatuor. PYTH. Vides
 decem esse ea, quæ tibi videntur quatuor, & per-
 fectum trigonum, nostrumque iusiurandum?
 MERCATOR. Per maximum igitur iuramen-
 tum quatuor, nunquam neque diuiniore neque
 sanctiores sermones audiui. PYTHAGO. Post
 hæc verò hospes, de terra, aere, deque aqua, &
 igne scies cuiusmodi sit illis imperus, quam ha-
 beant formam, & quomodo moueantur. MER-
 CATOR. Formamne habent ignis, aer, & aqua?
 Certè minimè obscuram. Neque enim sine spe-
 cie & forma moueri possent. Præterea ipsum
 etiam Deum numerum esse, & harmoniam co-
 gnoscet. MERCATOR. Mira narras. PYTHA-
 GORAS. Ad hæc te ipsum quoque vnum vide-
 ri scies, neque pro eo qui es, conspici. MERCAT-
 TOR. Quid narras? alius sum, & non is qui nūc
 tecum colloquor? PYTHAG. Nunc quidem il-
 le es, quondam verò in alio corpore, & alio sub
 nomine videbaris, & temporis progressu rursus
 aliud corpus indues. MERCAT. Itane dicis?
 Immortalem me fore subinde alias, atque alias
 formas induendo? Verum de his satis. Iam quod
 ad rationem victus attinet, qualia es? PYTHA.
 Nullum quidem animal edo, reliqua verò om-
 nia, præter fabas. MERCAT. Quamobrem
 odisti fabas? PYTHAG. Nullo quidem odio il-
 las prosequor, verum quia sacræ sunt, & mirabi-
 lem quandam naturam obtinent, ab illis abstin-
 eo. Primum quidem planè genitales sunt, & si
 fabam adhuc viridem exuas, videbis eam omni-
 no virilibus membris similem naturam habere:
 elixam autem si deponas, certis noctibus sangui-
 nem feceris: & quod maius est, Athenienium
 lex est fabis magistratus eligere. MERCAT. Præ-
 clare & religiose omnia dicis. verum exue te ve-
 stibus, nam nudum te videre cupio. O Hercules,
 aureum illi femur est! Deus aliquis, & non mor-
 talis esse videtur. itaque omnino illum emam.
 Quanti illum æstimas? MERCAT. Decem dra-
 chmis. MERCAT. Habeo tanti acceptum. IVP-
 PIT, Scribe nomen emptoris, & vnde sit. MERC-
 CVR. Ex ea parte Italiæ esse videtur, quæ circa
 Crotonem & Tarentum, atq; eius loci Græciā
 sita est. Atqui non vnus tantum, sed prope recen-
 ti communiter ipsum emerunt. IVP. Abducāt,
 alium adducamus. MERCVR. Vis squalidum il-
 lum ex Ponto? IVP. Omnino quidem. MER-

CV. Heus tu peram dependentem habens ex hu-
 meris, accede, & totum hunc confessum circum-
 eas. Vitam vendo planè virilem, vitam optimā,
 & generosam, vitam liberam. quis emet? MER-
 CAT. Quomodo inquis præco? an liberum tu ven-
 des hominem? MERCVR. Maximè. MERCAT.
 An non times ne te accuset tanquam plagiarium,
 aut in Areopago litem intendant? MERCVR. Nō
 est illi curæ quod venditur: omnino enim se li-
 berum esse putat. MERCAT. Quis autem illius
 tam sordidi & miserè affecti vsus esse potest? nisi
 fossorem fortè, aut lixam ex ipso facere aliquis
 velit. MERCVR. Non hoc tantum, imò si ipsum
 quoque custodem domus constitueris, multo fi-
 delior erit, quàm vlli canes: siquidem & ille ca-
 nis appellatur. MERCAT. Cuias autem est?
 aut quam artem proficitur? MERCVR. Ipsum
 interroga. istud enim præstiterit. MERCAT. Ti-
 meo vultum ipsius, seuerum admodum, & tri-
 stem, & ne me accedentem allatret, aut per Io-
 nem mordeat. Nōne vides quomodo lignum
 sustulerit, & contractis superciliis minaciter fre-
 menti, & irato similis appareat? MERCVR. Ne
 time. cicur enim est. MERCAT. Primum qui-
 dem ò bone dic, vnde es? DIOG. Vnde vis?
 MERCAT. Quomodo dicis? DIOG. Mundi
 ciuem vides. MERCATOR. Quem verò imita-
 ris? DIOG. Herculem. MERCAT. Cur igitur &
 leoninam non induis? nam baculo illum quidē
 refers. DIOG. Hoc quidem pallioli leoninæ pel-
 lis vice mihi est: pugno autem non secus atque il-
 le aduersus voluptates, idq; nemine imperante,
 sed mea sponte facio. sic enim vitam meam re-
 purgare constitui. MERCAT. Euge quàm præcla-
 rum institutum! verum quid maximè te scire di-
 camus, aut qualem artem nouisti? DIOG. Homi-
 nes liberos facio, præterea medeor illorum affe-
 ctibus. In summa, veritatis & audaciæ in loquen-
 do, propheta esse volo. MERCAT. Age ò prophe-
 ta, si te emam, qua re me exercebis? DIOG. Pri-
 mum cum accepero, exutum delictis, palliolo a-
 mistum, in egestatem concludam: postea ad labo-
 res compellam. tum humi dormire, aquam bibe-
 re, atque iis rebus quæ casu offeruntur, vesci fa-
 ciam. Quod si pecuniam habes, hanc meo consi-
 lio in mare abiicies. Neque tibi vxor, liberi, aut
 patria, curæ esse debebunt: quin ista omnia tan-
 quam deliramenta existimare oportet, & reli-
 cta patria domo, specum, aut desertam turriculā,
 aut dolium inhabitabis: peram præterea lupulo
 & libris opisthographis refertam habebis. Hoc
 modo instructus, vel magno aliquo rege felicior
 eris. Quod si vapulabis, aut ab aliquo torquebe-
 re, nihil horum molestū esse putabis. MERCAT.
 Quid narras? num casus non dolebo? neq; enim
 testudinis aut carabi cutem circumfero. DIOG.
 Illud Euripidis imitari te oportet, paucis tantū
 immutatis verbis. MERC. Quale hoc est? DIOG.
 Dolente mente, lingua sit dolens nihil.

60 Hæc verò ante omnia tibi adesse necesse est. Im-
 pudentem te esse oportet, audacem, & omnibus
 sine delectu tam regibus quàm priuatis maledi-
 cere. ita enim fiet vt omnes in te oculos conii-
 ciant, tēq; fortem esse existiment. Barbara quoq;
 vox,

vox, & absensus sonitus tibi sit, quisque canino plane similis existat. Vultus sit intentus, tum ingressus sit, qui talem vultum debeat. In summa, beluini & agrestes plane sint tibi mores, pudor autem & mansuetudo, & modestia procul absint. Ruborem quoque omnem de facie abstergas: loca autem quæque celeberrima, & in quibus maxima est hominum frequentia, accedito, & in his ipsis solus sine ullo commercio esse velis, neque amicum, neque hospitem accedendo. His enim rebus hoc regnum soluetur. In conspectu vero omnium ea facias, quæ ne priuatim quisquam alius facere auderet: & in re venerea exercenda, ea quæ sunt maxime ridicula eligito. Postremo, si tibi videtur crudum aliquem Polypum vel Sepiam deuorando morere. Hæc est illa felicitas, quam tibi procuramus. **MERCATOR.** Apage, scelestæ enim & inhumana sunt ista quæ narras. **DIOG.** Sed heus tu, nemo non ista facillime assequi potest. Neque enim ad gloriam consequendam opus erit eruditione, orationibus, atque his nugis: verum compendiaria ad illam via est. Etiam si ex vulgo aliquis fueris idiota, corarius videlicet, aut salsamentarius, aut faber, aut numularius, tamen nihil vetat quo minus te mirentur, si modo insigniter impudens & audax fueris, atque omnibus egregie conuiciari didiceris. **MERCAT.** Ad has artes tui minime indigeo. Nauta verò, aut hortulanus fortasse per occasionem fieri posses, præsertim si te ille ad maximum duobus obolis vendere velit. **MERC.** Recipe eum. etenim libenter liberamur ab illo, qui clamoribus sic nos obtundit, prorsusque omnes iniuria & contumeliis afficit. **IVP.** Alium accerses, Cyrenæum illum purpura amictum, & coronatum. **MERC.** Agite, animi aduertite omnes. Res sumptuosa est, quæque diuitibus indiget. Vita est hæc iucunda, vita ter beata. Quis cupit delicias? quis emet molliissimum? **MERCAT.** Accede tu, & dic quid noris. emam enim te, si utilis fueris. **MERCVR.** Ne obturba, bone, neque interroga ipsum. ebrius enim est, itaque non poterit tibi respondere, lingua, ut vides, titubans. **MERC.** Quis mentis compos emat tam corruptum, & immodestum mancipium, quodque tot vnguentis olet? quam verò gressu lubrico, & ratione carete incedit? Sed utique Mercuri dic quibus artibus præditus sit, aut quæ tractare soleat. **MERCVR.** In summa, conuiuator est, & compotor egregius: quin ad exercendas impudicas, & lasciuas saltationes, una cum tibicina admodum idoneus esset amatori cuidam & perduto hero. Quod ad alia attinet, parandorum bellariorum gnarus est, & in adornandis eduliis exercitissimus. Breuiter, voluptatis artifex est: institutus enim est Athenis, atque Syecilæ tyrannis seruiuit, apud quos in magno precio fuit. Summa verò propositi sui, seu doctrine est, omnia contemnere, & omnibus rebus uti, vndique voluptatem conquistare. **MERCAT.** Tempus est ut alium emptorem nempe diuitem, & multas habentem pecunias, quæras: ego enim minime idoneus sum, qui tam hilarem vitam emam. **MERC.** Ille ò Iupiter, quantum apparet inemptus nobis manebit. **I.**

Cyrenæici.

I. Traducito, atque alium adduc, vel potius duos istos, quorum alter, Abderites scilicet, ridet: alter verò Ephesus, plorat. simul enim vendi volunt. **MERC.** Descendite in medium. Optimas vias vendo, omnium sapientissimos proclamo. **MERCAT.** O Iupiter, quanta dissimilitudo alter enim non desinit ridere, alter autem aliquem lugere videtur. omnino enim plorat. Heus tu, quid hoc tibi vult, cur rides? **DEMOC.** Interrogas? quia mihi omnia quæ vos facitis, ridicula videntur, adeoque vos ipsi etiam. **MERCATOR.** Quis narras? nos omnes tu derides? atque omnia nostra opera nihil facis? **DEMOC.** Sic sanè est. Nam in illis nihil est præclarum, aut studio dignum. inania enim sunt omnia, & atomorum cumulus, & infinitum quippiam. **MERCAT.** Nequaquam, imo tu vanus re vera, & experientia carus. O contumeliam! nondum desinis ridere? Tu verò ò bone quid ploras? multò enim melius erit, ut existimo, tecum quam cum Democrito loqui. **HERAC.** O hospes, ego omnes humanas res calamitosas, & defendas esse existimo, atque in illis nihil non esse fato obnoxium: ideoque miseret me ipsarum, & deploro eas. Neque magnifico præsentia, futura verò puto planè erumnosa fore, conflagrationes dico, & totius mundi calamitatē. Ista sunt quæ ego deploro, quodque nihil solidum est, sed quodammodo omnia in cyceonem conuoluuntur, tum quod eadem res delectat & offendit, estque cognitio ignorantia, magnum paruum: atque sursum deorsumque feruntur omnia, & per vices mutantur in ludo huius seculi. **MERCAT.** Quid est seculum? **HERAC.** Puer, ludens, ludens talis, contendens. **MERCAT.** Quid verò homines sunt? **HERAC.** Dii immortales. **MERCAT.** Quid verò dii? **HERAC.** Homines immortales. **MERCAT.** Heus tu ænigmata loqueris, an griphos componis? planè enim tamquam Apollo, nihil explicas. **HERAC.** Nihil vos curo. **MERCATOR.** Igitur neque quisquam mentis compos te empturus est. **HERAC.** Ego verò à pueris iubeo plorare omnes, tam eos qui emunt, quam qui non emunt. **MERCAT.** Hoc certè malum parum differt ab insania. neutrum horum emam. **MERCVR.** Et illi quoque apud nos manebunt, cum non sint vendibiles. **IVP.** Alium accerses. **MERC.** Visne Atheniensem illum facundum? **IVP.** Maximè. **MERC.** Heus tu, huc veni. Vitam bonam & prudentem proclamamus. quis emet sanctissimum hominem? **MERCAT.** Dic mihi, quam potissimum nosti artem? **SOCRAT.** Pederastes sum, & in rebus quæ ad amorem spectant, prudens. **MERCAT.** Quanti igitur emam te? nam pedagogo indigeo. est enim mihi puer egregius. **SOCRAT.** Quis magis idoneus me esse queat, qui cum formoso puero versetur? Neque enim corporum amator sum. Animam enim formosam esse existimo: & quanquam sub eodem pallio mecum recumbant, audies illos, vel ipsis testibus, nihil graue à me perpeti. **MERCAT.** Incredibilia sunt quæ dicis, pederastes cum sis, tamen nulla de re te esse sollicitum, quam de anima, præsertim cum copia fiat ut sub eadem veste iaceatis. **SOCRAT.** Atqui per carnem

Democriti.

Heracitici.

Potio est ex multis composita.

Immortales. Seculum.

Academici.

Canis deus

nem, & per platanum rem sic habere. **MERC A.** Hercle, quanta absurditas deorum. **SOCRAT.** Quid ais? An non videtur tibi canis esse deus? Nonne vides quantus sit in Aegypto Anubis, atque ille in cælo Sirius, necnon apud inferos Cerberus? **MERC A.** Rectè dicis, ego verò peccavi. Verùm quale habes genus vitæ? **SOCR A.** Mihi ipsi ciuitatem quandam extruo, peregrina autem vtor politia, measque præscribo leges. **MERCAT.** Vnum aliquid ex tuis dogmatibus audire cupio. **SOCR A.** Audi ergo maximum quidem illud, in quo mea de vxoribus sententia comprehensa est: Videtur mihi nullam debere cuiusquam esse propriam, verùm vnquamq; passim debere accedere ad eū, qui eam appetat. **MERCAT.** Quid ais? Num abrogandas esse leges de adulterio? **SOCR.** Per Iouem non illas solùm, verùm omnes reliquas nugas ea de re cōstitutas. **MERCAT.** Quid verò tibi de pueris iam maturis videtur? **SOCR A.** Et illi quidem optimatibus, qui aliquid præclari gesserunt, præmium erunt, vt eos ament scilicet. **MERCAT.** Papæ! quanta libertas! quæ sapiētia! Verùm quæ est tuæ doctrinæ summa? **SOCR A.** Idem, & eorum quæ existunt, paradigma. Quæcunque enim vides, terram ipsam, quæque super terram sunt, cælum, mare, horum omnium imagines obscuræ existunt extra totius vniuersitatem. **MERCAT.** Vbi autem existunt? **SOCR A.** Nusquam. Nam si alicubi essent, non essent. **MERC A.** Nō video ista quæ tu dicis paradigma. **SOCR A.** Meritò. cæcus est enim tibi animæ oculus, ego verò omnium video imagines, & te latentem, & me alium. in summa, duplicia video omnia. **MERC A.** Ergo emendus es, sapiens cum sis, & acutè cernas. Age, scire volo quid tu à me exigas pro ipso. **MERC V.** Da duo talenta. **MERC A.** Emi ita vt dixisti, pecuniam verò in posterum numerabo. **MERCVR.** Quod igitur tibi nomen est? **MERC A.** Dion Syraculius. **MERCVR.** Age, quod felix faustumque sit, recipe eum. Te iam voco epicure. Quis emet hunc? Est enim illius risoris discipulus, necnon illius qui ebrius est, quos aut multò antè proclamauimus: vnus autem cuiusdam rei cognitione illos vincit. multò magis enim impius est quàm illi. Quod verò ad cætera attinet, suavis & gulæ amans est. **MERC A.** Quo precio venditur? **MERCVR.** Duabus minis. **MERC A.** Accipe: verùm vt hoc quoque sciam, quibus delectatur eduliis? **MERCVR.** Dulcia edit, & mellita, maximè verò ficus. **MERC A.** Bene se res habet. emam enim illi totas massas caricarum **IVP.** Alium accerere, illum corpore hirsuto, vultu severo, ex Stoa. **MERCVR.** Rectè dicis. videtur enim magna ipsum multitudine quæ ad forum accurrit, expectare. Ipsam virtutē vendo, vitam perfectissimam. Quis cupit omnia scire solus? **MERC A.** Quid tu dicis? **MERCVR.** Quia solus ille sapiens est, solus bonus, solus iustus, fortis, rex, rhetor, diues, legislator, & quæcūq; alia sunt his similia. **MERC A.** Nū, ò bone, & coquus solus est, & per Iouem coriarius, & faber, & his similia. **MERCVR.** Sic videtur. **MERC A.** Accede ò bone, & dic mihi tuo emptori,

qualisnam sis: ante omnia autem, num tibi doleat, quòd venderis & seruis. **CHRY S.** Nequaquam, neque enim in nobis hæc sunt. quæcunque verò in nobis non sunt, ista indifferētia esse solent. **MERCAT.** Non intelligo quid dicas. **CHRY.** Quid ais? non intelligis, quòd horum quædam sunt prælata, quædam verò rursus non prælata? **MERC A.** Ne nunc quidem intelligo. **CHRY.** Meritò quidem: neque enim assuetus es ro produ-^{προηγμένα & ἀποπροηγμένα} nostris nominibus, neque imaginationem habes ita & præter accidens inter se differant. **MERCAT.** Per Philosophiā quæso, ne inuideas explicare quidnam accidēs sit, & præter accidens. nescio enim quomodo percussus sim præ numero vocū istarum. **CHRY.** Citra inuidiā dixerō. Si quis claudus existat, illisq; pede quo claudicat, ad lapidē, ex inopinato vulnus acceperit, is certè accidens habet claudicationem, vulnus autem præter accidens accepit. **MERC A.** O argutiam! præterea verò quidnam scire te potissimum profite-^{πρὸς τὴν ἀποπροηγμένην} ris? **CHRY.** Retia sermonum, quibus capio, & obstringo, denique tacere cogo, eos qui contra me disputant, planè frēnum quoddam illis imponens: isti verò tantæ orationis vi nomen est Syl-^{Syllogismus} logismus celeberrimus. **MERCAT.** Hercle fortem quandam & inexpugnabilem syllogismum refer. **CHRY.** Vide ergo, est ne tibi puer. **MERCAT.** Quidni? **CHRY.** Quid si hunc ad flumen fortè ambulātem Crocodilus rapiat, postea verò se rediturum polliceatur hac lege, vt illi verum dicas quidnam de puero reddendo apud se decreuerit: quid tu dicis ipsum in animo constituisse? **MERCAT.** Quæstionem rogas ad quam difficile admodum est respondere. dubito enim vtrum dicere debeā quòd puerum recipiam. Sed per Iouem quæso te, responde tu, & puerum mihi serua incolumem, ne præuortat, ipsumque deuoret. **CHRY.** Bonò es animo. etenim & alia quædam docebo te, quæ plus admirationis habent. **MERCAT.** Quænam sunt ista? **CHRY.** Istum inquam colligentem sermones, tum quoque illum dominantem, præterea illam quæ supra omnes est, Electram, tādē opertum illum sermonem. **MERCAT.** Quis ille opertus sermo, aut quæ illa tandem Electra est, de quibus dicis? **CHRY.** Electram illam dico Agamemnonis valde celebrem, quæ quidem eandem rem simul norat, & non norat. Astante enim illi Oreste adhuc incognito, nouit quidem Orestem suum esse fratrem: quòd verò ille Orestes est, ignorat. Rursus verò opertum illum, adeoque omnino mirabilem audies sermonem. Responde mihi: nostim tuum patrem? **MERCATOR.** Maximè. **CHRY S.** Quid igitur, si prope te staturerem aliquem coopertum, atque interrogarē, Nostin' hunc? quid dicerēs? **MERCATOR.** Scilicet me non nosse dicerem. **CHRY.** Sed ille ipse pater erat tuus. Itaque si istum non nosti, palam est te patrem tuum non nouisse. **MERCATOR.** Nequaquā, verùm ego detraho velo num verum sit, explorabo. Sed quisnam tuæ sapien-^{τις}

Epicurei.

Stoici.

tix finis est? aut quid tandem facturus es, si ad vir-
 tutis summum perveneris? C H R Y. In his quæ in
 natura prima sunt, versabor. Dico autem diuitias,
 sanitatem, & his similia. Primum autem oportet
 multos labores impendere. libris enim exiguis li-
 teris descriptis incumbere oportet, & interpre-
 tationes congerere, & Solæcis & absurdis vo-
 cibus impleri. In summa nequaquam decet sa-
 pientem fieri prius quam ter ex ordine hellebo-
 rum bibas. M E R C A T. Egregia sunt ista tua, &
 forti viro digna. Verum anarum fœneratorem
 esse (ista enim tibi inesse video) nūm illa dice-
 mus esse viri, qui helleborum biberit, & iam ad
 virtutem idoneus sit? C H R Y S. Certè. solum e-
 nim sapientem fœnus exercere decet. Quando-
 quidem enim illius proprium est syllogismis cō-
 cludere: vñus autem colligere, & fœnus compu-
 tare, atque syllogismis colligere, parum differre
 videtur: quemadmodum hoc soli studioso com-
 petit, ita quoque illud: nec decet illum fœnus sim-
 pliciter, quemadmodum alii solent, accipere, ve-
 rumetiam alterius quoque fœnoris fœnus. Nisi
 fortè ignoras, fœnus aliud esse primum, aliud se-
 cundum, velut quandam illius progeniem. Vi-
 des autem & syllogismum quandam vulgò iacta-
 ri, Si primum fœnus acceperit, accipiat etiam se-
 cundum. Verum accepit primum, igitur & secū-
 dum accipiet. M E R C A. Num ergo & de merce
 de quam tu à iuuenibus quos instruis, capere so-
 les, similia dicenda sunt, quippe cum manifestū
 sit solos studiosos mercedē à virtute accepturos
 esse? C H R. Discis. certè non mea causa accipio,
 verū illius gratia qui dat. Nā cū alius sit effusor,
 alius verò cōprehensor: me quidem ipsum com-
 prehensor: ut sim pręparo, discipulū verò ut fiat
 effusor. M E R C A. Atqui contrariū dicis iuvenē
 esse comprehensorem, te verò qui solus diues es
 effusorem. C H R Y S. Heus tu, scommate me per-
 stringis: sed vide tu ne te petam syllogismo ine-
 uitabili. M E R C A T. Quid verò mali ex hoc te-
 lo accidit? C H R Y S. Dubitatio & silentium,
 pręterea mentis & intellectus subversio: & quod
 omnium est maximum, si voluero in lapidem te
 conuertam. M E R C A T. Quomodo lapidem fe-
 ceris: neque enim Perseus, o bone, mihi esse vi-
 deris. C H R Y. Hoc modo. Lapis est corpus. M E R-
 C A T O R. Certè. C H R Y. Quid verò? Nōne &
 animal corpus est? M E R C A T. Imò maximè.
 C H R Y. Tu verò animal es. M E R C A T. Sic vi-
 detur. C H R Y. Lapis igitur es, cum corpus sis.
 M E R C A. Nequaquā: sed per Iouem solue me.
 & de nodo hominem me fac. C H R Y. Non est
 difficile factu. igitur rursus sis homo. dic verò mi-
 hi, Nōne omne corpus animal est? M E R C A T.
 Non. C H R Y. An verò lapis animal est? M E R-
 C A. Non. C H R Y S. Tu verò corpusne es? M E R-
 C A T. Maximè. C H R Y. Corpus autem cum sis,
 animal es? M E R C A T. Euge effecisti, ut iam
 mea crura non aliter atque Niobes refrigerata
 & saxea facta sunt. verum coemam te. Quantū
 pro ipso numerabo? M E R C V. Duodecim mi-
 nas. M E R C A. Accipe. M E R C V. Solūne ipsum
 emisti? M E R C A T. Non per Iouem, verum illi
 omnes quos vides. M E R C V. Certè multi sunt,

& fortes habentes humeros, & * digni sermo-
 ne colligante. I V P I T E R. Quid moraris? a-
 gnī qui colligantem aduoca. M E R C V. Peripateticum accer-
 so, te inquam honestum & diuitem. Age, te qui-
 dem aptissimum, qui vendaris, quippe qui o-
 nia solus noris. M E R C A T. Qualisnam ille est?
 M E R C V. Modestus, æquus, vita bene composi-
 tū: & quod maximum est, duplex existit. M E R-
 C A T. Quomodo dicis? M E R C V. Alius qui-
 dem foris apparet, quā intus esse videtur. Ita-
 quæ si ipsum emes, memento ut hunc internum,
 illum verò externum appelles. M E R C A. Quid
 verò potissimum nouit? M E R C V. Nouit tripli-
 cia esse bona: animæ scilicet, corporis, & rerum
 externarum. M E R C A T. Humana sapit, quanti
 verò venditur? M E R C V. Viginti minis. M E R-
 C A T. Pluris certè. M E R C V. Nequaquam e-
 quidem: & ipse pecuniam habere videtur. Itaque
 non est quod in illo emendo possis esse celerior
 quā deceat: pręterea non ita multò post di-
 sces ab eo quandiu viuat culex, & quā profun-
 dè sol radios immittat in mare: denique qualē
 animam habeant ostrea. M E R C A T. O Hercu-
 les quanta argutia! M E R C V R. Quid si audias
 alia multa his acutiora, de semine, videlicet &
 generatione, deque embrionis formatione in
 vtero, & quomodo homo risibilis sit, asinus ve-
 rò animal quod neque ridere, neque ædificare,
 neque nauigare possit. M E R C A T O R. Planè
 admiranda sunt ea quæ narras, & valde vtilia do-
 gmata. Itaque emam ipsum viginti minis. M E R-
 C V R. Quis adhuc reliquus est? Scepticus ille. Sceptici:
 Heus tu Pyrrhia accede, illico proclamandus
 es. iam enim multi abeunt, & diffuunt, atque in
 paucis erit venditio. Veruntamen quis emet il-
 lum? M E R C A T. Ego. Sed primum dic mihi,
 quid nosti? P H I L O S O P H V S. Nihil. M E R-
 C A. Quid ita? P H I L O S. Quia omnino nihil
 mihi videtur existere. M E R C A T. Igitur neque
 nos aliqui sumus. P H I L O S O. Nec hoc quidem
 scio. M E R C A T. Neque tu aliquis existis. P H I-
 L O S O. Hoc ego multo magis ignoro. M E R C.
 O ignorantiam! verum quid tibi volunt hæ sta-
 tere? P H I L O S O. Sermones in illis trutinor, &
 ad æqualitatē redigo: postquam autem illos pla-
 nè similes, & æquale pondus habere cognouero,
 tunc ignoro quis eorum verior sit. M E R C A T.
 In aliis autem rebus quid potissimum facere so-
 les? P H I L O. Omnia facio pręterquam quod fu-
 gitiuos non persequor. M E R C A T. Quid? An-
 ne hoc tibi impossibile est? P H I L O S. Quia o
 bone non comprehendo. M E R C A T. Iure: tar-
 dus enim & piger esse videris. Verum quis tuæ
 sapientiæ finis est? P H I L O S O. Ignorantia, &
 nihil neque audire, neque videre. M E R C A T.
 Num ego & surdus simul & cæcus es? P H I L O.
 Imò sensu etiam & iudicio careo. Breuiter nihil
 à verme differo. M E R C A. Propterea emendus
 es, Quantillū æstimas? M E R C V R. Attica mina.
 M E R C A. Accipe, Heus tu quid ais? ego te emi.
 P H I L. Nō est certū. M E R C A. Nequaquā. emi
 enim, & pecuniam numeravi. P H I L. De eo nūc
 cogito, atque istud considero. M E R C A T O R.
 Atqui sequere me, quemadmodum seruum de-
 cet.

cet. P H I L. Quis nouit num vera sint quæ dicis. M E R C A. Præco, & Attica mina, & illi qui adfuerunt. P H I L. An aliqui etiā nobiscum sunt? M E R C A. At ego te iam coniiciens in pistrinū, persuadebo tibi secundum peiorem causam, me tuum esse herum. P H I L. Ea de re nunc mecum

Alludit ad
λόγος ἥτις
& ἀγέτης
quos vocat.

delibero. M E R C A T O R. Sed per Iouem iam pronuntiaui, & sententiam tuli. M E R C V. Tu quidem define te huic opponere, atque sequere eum, quandoquidem te emit. Vos autem cras ad uocabimus: proclamaturi idiotas & fabriles, atque viles vitas.

PISCATOR, SEU

Reuiuiscetes,

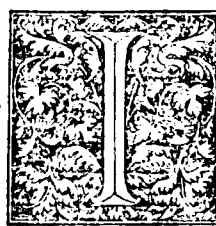
BILIBALDO BIRKHEIMERO INTERPRETE.

ARGVMENTVM.

Hic Dialogus quasi quædam apologia superioris est: quantum ad Luciani personam attinet. Exponit enim ille causam hanc, cur toties in philosophos inuehatur: nempe quod plerique simulato nomine pro veris falsos se gerant, quæstumque magis quam virtutem sectentur. Series argumenti ita se habet. Finguntur philosophi illi vetustiores, Pythagoras, Socrates, Plato, Aristoteles, Chrysippus, Diogenes, atque alii, ad uiscendum Lucianum, cum propter alia conuicia, tum quod proximo Dialogo venales eos proposuerat, idque etiam vilissimo precio, ab inferis redire, ac reuiuiscere, commeatu in vnum diem impetrato. Qui cum illi saxis persecuti in fugam conuersum cepissent, occidere primum statuerunt. Ille verò prouocando ad ipsam Philosophiam, eoque obtento ut causam sibi dicere liceret, postquam à Diogene, utpote Cynico, & ceteris liberiore, communi omnium nomine accusatus esset, tanquam qui contumeliosissime omnes Philosophiæ cultores, viros de tota virtute & rebus moralium optime meritos, profcidiisset, ita sese defendit, ut dicere se minime negare obiectiones, sed consilio & ratione adductum, & hac, & plura etiam his fecisse: non quidem in veros philosophos, sed in eos, qui nomine tantum illo sese iactarent, cum interim non modo Philosophiam veram ignorarent, sed plane diuersa etiam à præceptis & regulis illius facerent. Proinde se non modo supplicio nullo dignum esse, sed contra etiam præmiis tanquam veræ Philosophiæ amatorem atque assertorem donari debere. Hoc iudicio peracto, cum ille non solum ab accusatione liberatus, verum etiam in societatem eorum à quibus ante accusabatur, ascitus fuisset, à Philosophia deinceps & falsi illi Philosophiæ simulatores citantur, ut suæ professionis causam redderent. Qui cum iudicium hoc omnes ferme declinassent, mittitur Lucianus una cum Elencho, ut illos inquirant, ac bonos quidem honoribus afficiant, malos autem adempto habitu stigma te inurant: sed prius quam id fieret, Lucianus seu Parrhisiades (ita enim sese apud Philosophiam appellat) puta quò iam re ipsa cōprobaret, quod verbis antea dixerat, accepto hamo, eoque, auro, ca-

ricis & placentis abscondito, quasi piscator aliquis, allectos & attractos simulatores istos capit, captos autem de communi reliquorum consensu de saxo præcipites mittit. Habet autem dialogus hic duos titulos, quorum alter ab iis, quæ à principio geruntur, nomen accepit, alter ab exitu seu catastrophe sumptus est, simillimusque, quod ad argumentum & eius tractationem attinet, alicui veteris Comædiæ fabulæ est.

SOCRATES.

armemur.

Niice iniice lapides crebros execrandum in hunc: proilce glebas: adlice testas, percutite fustibus calumniatorem: vide sis effugiat: & tu Plato iacta, & tu Chrysippe, tu quoque: agite omnes pariter in illum ob-

Pera ut reddam opem peræ, baculusque bacillo. Siquidem communis est hostis, nec quispiam è nobis existit, quem non iniuria affecerit. Tu verò à Diogenes, si vnquam aliàs, præcipue nunc baculo vttere, non desinas. dignas cōuiciator penas luat. Quid hoc rei est? nunquid, Aristippe, defessi estis? atqui minime oportebat.

Este cati, atque acris nemo nunc immemor iræ.

Aristoteles, accelera, quin propius accede. Bene habet, capta est fera. deprehensusne es scelerate? Porro confestim intelliges quosnam viros maledictis tuis lacestieris. Verum qualèmnam fatum ipsum manebit? siquidem varium quoddam mortis excogitabimus genus, crudelitate cuius omnes exaciari valeamus. etenim æquum est septies eum singulis nobis morte pœnas expendere. P L A T O. Mihi quidem per Iouem, erutis oculis, abscissaque lingua, cruci suffigendus videtur, prius tamen flagris cæsus. Tibi verò Empedocles quid? E M P E D O C L E S. In Aetnæ crateras præcipitandus, ut meliores conuiciis incensendos haud esse addiscat. P L A. Quinimo optimum esset, si Penthei, vel Orphei instar inter petras dilaniatus inueniretur, ita ut particulam vnus quisque digrediens secum auferre posset. L V C I A N V S. Minimè, verum mihi parcatis, obsecro. S O C R A T E S. Arctius adstringe. Amplius non dimittèris. Num quid Homerus dicat, vides.

Non est tuta fides hominū generi atque leonū.

L v c

L v c i A. Atqui & ego quoq; per Homerum vos oro: forsitan enim illius reueremini carmina, meque versus connectentem haud spernetis.

Me viuum capite: haud hominem prauum: hæc quoque dona

Suscipite, æs, aurum, quæ curant & sapientes.

P l a t o. Verum neq; nobis aduersum te Homerica deerit responsio: audi igitur:

Nec mihi mēte fugam tu persuadere valebis,

Postquā te teneo, licet aurea verba loquaris. 10

L v c. Hei malorum: siquidem spes maxima Homerus nos frustratur: ad Euripidem igitur mihi confugiendū erit: siquidē ille me forsitan saluabit,

Ne supplicē interficite, haud fas occidere est.

P l a t o. Atqui nunquid hæc sunt & Euripidis, Scelesta qui patrarunt, mala decet pati?

L v c. Igitur iuxta verba hæc me interficietis?

P l a. Rectē per Iouem: inquit enim ille idem:

Effrenioris & ex legis dementiæ extremū infelicitas occupat. 20

L v c. Prōinde quoniam omnino me interficere decreuistis, nullūq; mihi restat refugium, agite saltem hoc mihi indicate, quānam estis, quæque tā intoleranda à nobis perpessi sitis, vt tam intoleranter irascamini, ac me mortis causa ceperitis.

P l a t o. Quibus nos affeceris contumeliis, à teipso sceleratissime perquire, bellulisque illis tuis sermonibus, in quibus Philosophiam ipsam conuiciis lacepsiui, ergaq; nos iniurius fuisti, cum tanquam ex conciliabulis viros sapientes præconio diuulgares, & quod maximū est, liberos: quapropter indignatione moti, propter te emersumus, ac tantisper inferos dereliquimus, Chrysippus iste, ac Epicurus, ego quoq; Plato, & Aristoteles ille, silensq; hic Pythagoras, necnon Diogenes, omnes deniq; quos sermonibus tuis infamasti. **L v c.** Respiraui: siquidem non me interficietis, si intellexeritis qualisnam ego erga vos extiterim: quapropter lapides abiicite: quin potius reseruare: nam contra meritos vsui erūt. 40

P l a t o. Nugaris: te etenim hodie perire necesse est: iamq; adeo, ob perpetrata scelera, lapideū induas amictū. **L v c i A.** Atqui viri optimi, quē solum ex omnibus laudare oportebat, familiarē vestrum, benenolum, & conuenientem, quin (si proloqui molestum non est) studiorum vestrorū procuratorem, vt intelligatis, interficietis, si me occideritis, qui tot propter vos labores exantlaui. Videte igitur ne instar philosophorum qui nunc sunt, agatis, vt ingrati, iracundi, ac perfidi erga virum beneficū videamini. **P l a t o.** Proh impudentiam! nunquid tibi ob conuicia gratias debemus? Verē hic cum mancipiis sibi rem esse existimat, quandoquidem ob tantas iniurias, verborūq; debacchationem, beneficia nobis enumerare conatur. **L v c i A.** Vbinam ego, vel quando vos iniuria affeci, qui semper Philosophiam sum admiratus, ac vosipsos summis extuli laudibus, cum sermonibus quoque à vobis derelictis assiduē conuersatus? Quin & hæc ipsa quæ proloquor, vnde quā à vobis accepi, ac instar apiculæ decerpens, hominibus ostendo? at illi laudant, ac vniuscuiusque florem, vnde, à quo, & quemadmodum collegerim, cognoscunt, meq;

oratione quidem ob florigeram hanc messem commendant: sed verius vosipsos, ac prata vestra amoenissima, qui tam varia & versicoloria produxistis, extollunt: quæ si quis rectē secernere, connectere, ac concinnare nouerit, ita vt minimē alterū ab altero discrepet, nunquid cum tam egregiē quis à vobis affectus fuerit, obloqui conabitur viris benefactoribus, quorum gratia existimationis alicuius esse reputatur? ni eiisdē sit naturæ, cuius & Thamyris vel Eurytus, ita vt vel Musas, à quibus canendi normam acceperit, canendo, vel Apollinem iaculationis præceptorē iaculando prouocare audeat. **P l a.** Verū genere rose, hæc omnia Rhetorum more, ac maximē rebus contraria protulisti: siquidem proteruiorem tuam ostendunt audaciam, manifestāq; præ se ferunt iniustitiam ac ingratitudinem, si, cum à nobis (vt ipse fateris) iacula acceperis, ea contra nos iaculatus es, hunc vnum scopum obseruans, vt nos omnes conuiciis laceffas: talem siquidem à te consequimur gratiam, quoniam prata illa florida tibi reserauimus, nec vt ne decerperes, sinūque repleto discederes, inhibuimus: idē maxime ob hanc noxam mori dignus es. **L v c.** Videte, iræ aures præbetis, & quæ iusta sunt, minimē consideratis: ego verò me nunquam in Platonis, vel Chrysippi, seu Aristotelis, aut reliquorū vestri ordinis iram incidere posse existimasse: sed longē ab illis mihi distare videmini. Verū ō admirandi, ne indemnatum, causāq; non cognita me interficiatis: quanuis & id vos deceat, ne vehementia ac manifesta violentia grassari videamini, iure scilicet controuersias dissoluere, rationes dantes pariter & accipientes: iudicem eligere: meque vel vnā omnes accusare, aut qui omnium vice id agat, eligere. Ego verò obiectis respondere sum paratus, & si aliqua in re iniurius esse conuictus fuero, ac ita de me statuerit iudicium: merita expendam supplicia, vōsq; violentum nil perpetrabitis. Si verò crimina diluere videbor, ac insons & ab omni culpa alienus esse inueniar: me iudices dimittent, vos verò in eos qui vos deceperunt, ac contra nos instigarunt, iram conuertetis. **P l a t.** Hoc illud est, æquum in campum, vt iudices eludere queas, educere conaris: siquidem te Rhetorem & causidicum vehementem, in orationibusque admodum callidum esse dicunt. Prōinde quēnam iudicē fieri cupis, quem muneribus, vt pro te sententiam ferat (qualia iniusta multa perpetrare cōsueuistis) corrumpere haud valeas. **L v c i A.** Confidite: huius enim rei gratia nullum arbitrum suspectum, vel ancipitem, seu qui pro me iniuste calculum ferat, mihi euenire desidero: & vt certius id cognoscere possitis, ego Philosophiam ipsam vnā vobiscum iudicem eligo. **P l a t.** At quānam ac eufabit, si nos iudicauerimus? **L v c i A.** Vosmetipsi accusate, & iudicate: neq; enim illud timeo, quoniam tam iusta antecello causa, tamque lueu 50 lenter & abundē me responsurum cōfido. **P l a t o.** Quid faciemus ō Pythagora & Socrates? nā vir iste quoniam iudicio experiri dignum ducit, haud absurdē prouocare videtur. **S o c r.** Quid verò aliud, quā vt ad iudicium pergamus, af-

sumptaq; Philosophia, quidnam responsurus sit audiamus? nam absque cognitione quid conari, non ad nos, sed potius ad viros quosdam iracundos, & qui iustitiam in manibus sitam continēt, spectare videtur: præbebimus enim occasionem obloqui volentibus, si virum lapidabimus, nec pro se respondere permittemus, & hæc nosmetipsi iustitiæ vale dicentes. Prorinde quid Anyto & Melito accusatoribus meis, vel qui me tum dam-

Oratores
ad aquæ mē
suram per-
orabant.

10 occubuerit, & aquæ omnino compos nō fuerit? P L A T. Rectè ò Socrates admones: ad Philosophiam igitur pergamus: & illa quidem diiudicet: nos verò quicquid statuerit, amplectemur. L v c I A. Euge viri sapientissimi, meliora hæc & iustiora: lapides verò, vt dicebam, feruate: siquidem paulò post in iudicio indigebitis. Verùm vbi nā Philosophiam quis inueniet? vbi enim habitet, non noui, quanuis longo circumerrauerim tem-
20 pore, domū, vt eam conuenire possem, quærens: inde in quosdam vilibus amictos vestibus, barbâque promissas gestantes incidi, qui cum ad eandem se pergere assererent, eos scire existimans, interrogavi: at illi, quoniā me longè plus ignari essent, ne de ignorantia redargui possent, vel omnino nil respondebant, vel ianuam aliam pro alia ostendebant: ego verò in hunc vsq; diē domum reperire haud quivi. Sæpius verò ipse suspicâs, vel ductore quopiam, ad quasdam ianuas perueni, certissimè tum inuenisse sperans, à mul-
30 titudine ingredientium & egredientium coniecturam sumens, qui omnes seueritatem quandâ præ se ferebant, forma erant decora, vultu verò meditabundi: hosce infecutus, & ipse quoq; sum ingressus: ibi viraginem conspexi quandam, nō incuriosè, sordidè vel incōcinnè excultâ: verùm quamprimùm deprehendi eam pendulos cincinnos minimè ornando negligere, vestitusque cultum studiose affectare: & quanuis tam exquisi-
40 tis munditiis ornata esset, cultum tamen decoris gratia dissimulare nitebatur: apparebat & fuscus quidam, lenociniūque, & verba perquam meretricia: ab amatoribus verò laudata, admodum gaudebat, & si quis aliquid dedisset, audè se scipiebat: opulentiores quoq; iuxta se locabat, amatores autem inopes nec aspicere dignabatur. Sæpius quoque cum se casu denudasset, torques aureas anguillis crassiores conspiciebam. Hæc cum vidissem, confestim ad pedes sum con-
50 uersus, oppidoquàm miseratione commotus ob infelices illos non naribus sed barbis ad illam pertractos, ac Ixionis instar pro Iunone idolo cōgredientes. P L A T O. Hæc quidem rectè dixisti: non enim manifestum nec cunctis notum est ostium: atque haud necesse erit ad illius accedere domum: hic enim in Ceramico ipsam opperie-
mur: illa verò iam aderit, ex Academia reuertēs, vt etiam in Pœcilo obambulet: id enim quotidie facere consuevit: quin potius iam præstò est. Vidēsne ex effigie decorem, mansuetudinem ex
60 aspectu, ipsam verò cogitabundam placidè incedere? L v c. Multas effigie, incessu, & vestitu similitudinum video: atqui inter has omnes solum vna verè pœcilus di ra est Philosophia. P L A. Rectè loqueris: verùm

Ceramicus
locus Athe-
nis, vbi qui
in bello ce-
ciderant, se-
peliebantur.
A varietate
lucis video:
atqui inter
has omnes
solum vna
verè pœcilus
di ra est
Philosophia.

quænam sit, cum solum loqui cœperit, ostendet. *Ætus porticus: nam in bella varia quæ Athenienses aduersus hostes gesserant, depicta erat, meministis Pausanias.*
P H I L O S O P H I A. Papæ: cur Plato, Chrysippus quoque, & Aristoteles, necnon reliqui omnes, ipsa mea disciplinarum capita, apud superos? Cur rursus in vitam? Ecquis vos ex inferis læsit? Iracundis similes estis. Quisnam hic existit, quem comprehensum ducitis: nunquid fur est, seu homicida, vel sacrilegus? P L A T O. Ita per Iouem, ò Philosophia, & omnium sacrilegorum inquinatissimus, qui te sanctissimam maledictis incessere conatus est, paritèrque nos omnes, quotquot abs te quippiam didicimus, ac posteris vtendum dereliquimus. P H I L O. Itaque maledicete quopiam indignamini, cum sciatis quænam ego à Comœdia in Dionysiis audire soleo: attamen ipsam amicam esse duco, neque in ius voco, seu accedens incuso, verùm conuenientia & festo congruentia ludere permitto. Noui enim quoddam nil ob scommata redditur deterius, sed econtrâ, quodcunque bonum existit, tanquam aurū cum erutum inciditur, clarius relucet, sitque splendidius. At vos nescio quemadmodum iracundia ac indignatione accensū estis: prorinde cur eū strāgulatis? P L A. Vnū hunc postulantes diē, contra illum emerisimus, vt ob cōmissa malefacta dignas persoluat pœnas. Fama etenim cognouimus quælia contra nos invulgas sparserit. P H I L. Igitur eum indemnatum ac inauditū interficietis? Atqui dicere quid velle videtur. P L A T. Minimè: verùm negotium omne tibi cōmittemus, vt cognita causâ, quicquid visum fuerit, statuas. P H I L O. Quid tu ais? L v c I A. Hoc idē ò hera Philosophia, quandoquidem sola veritatem inuenire potis es: vix enim multis obtinui precibus, vt tibi causâ delegaretur. P L A T. Nunc, ò execrande ipsam dominâ appellas, paulò antè verò rem esse turpissimam philosophiam asserebas, cum in tanto theatro etiam pro duobus obolis vnum quenque singulatim venalem proponeres: meministne sermonum? P H I L. Atqui videte ne non philosophiâ iste, verùm præstigiatores viros sub vestri nominis obtentu multa ac scæda commit-
40 tentes, maledictis insectatus sit. L v c. Quamprimùm cognosces, si saltem respondentem audire velis: tantummodo ad Arium abeamus pagum, seu potius in arcem ipsam, vt tanquam ex specula, cuncta pariter quæ in vrbe sunt, manifestè pateant. P H I L O. At vos ò amici in Pœcilo tan-
50 tis per deambuletis porticu: adero etenim quum primùm diiudicatum fuerit. L v c. Quænam ò Philosophia hæc sunt? nam & ipsæ admodum ornatae esse videntur. P H I L. Virilis hæc Virtus ipsa, illa verò Modestia, penes quam Iustitia, & antesignana disciplina: dubio verò colore, & vix apparens illa, Veritas est. L v c. Nō video: quænam dicis? P H I L. Nōne inornatam illam cernis, nudam inquam, sunterfugientem semper, ac subterlabentem? L v c. Vix nunc tandem cerno: verùm cur non & has ducis, vt penitus repleatur confessus? siquidem Veritatem & Pærocinium ad iudicium pariter ascendere volo. P H I L. Rectè per Iouem: sequimini igitur & vos: non enim difficile erit vnicum iudicare iudiciū, præcipuè cū de nostris agatur. V E R I T A S. Abite vos: nil enim

Locus Athe-
nis vbi O-
restes cau-
sam dixit, &
vbi quæ ad
remp. spe-
ctabant, se-
uerissimè
administra-
bantur.

enim mea refert ea audire, quæ quidem qualia
sint, noui. L v c. Verum ò Veritas, vt iudicio ad-
fis, ac singula diligenter exquiras, maximè nostra
interest. P H I L. Nunquid famulitium hoc mihi
admodum beneuolum deducam? L v c. Valde
quidem, & quemcunque uolueris. P H I L. Sequi-
mini ò Ingenuitas, Loquendique libertas, vt mi-
serum hunc homuncionem amatorem nostrum,
ac nullo prætextu iusto periclitantē, saluare pos-
simus: at tu Elenche illic remane. L v c. Minimè
ò hera, quin ille quoque veniat, & si quis alius:
haud enim cum fortuitis necesse est me depugna-
re feris, verum cum arrogantibus difficillimæq;
redargutionis hominibus, & qui semper effugia
quædam inueniant, ita vt necessarius sit Elen-
chus. P H I L. Igitur admodum necessarius: melius
verò si & Demonstrationem tecum assumas.
V E R. Sequimini omnes, quandoquidem ad iudi-
cium necessarii videmini. A R I S T. Cernisne ò
Philosophia, quemadmodum propter nos Veri- 20
rati subblanditur? P H I L. Nūquid ò Plato, Chry-
sippe, & Aristoteles, veremini ne sui causa, cum
Veritas sit, mentiatur? P L A T O. Nō hoc: sed ad-
modum callidus est, & blandiculus, ita vt illi per-
suadere posset. P H I L. Confidite: nil iniqui, cum
Iustitia hæc adsit, fieri poterit. Abeamus igitur.
Verum dic mihi tu, quod tibi nomen est? L v c.
Mihi? Parrhisiades Alethionis Elenxiclei. P H I-
L O. Patria verò quænam? L v c. Syria, ò Philoso-
phia, iuxta Euphratem. Sed quid hoc est: noui e- 30
nim quosdam ex his meis aduersariis, nō minùs
quàm ego sum, barbaros genere, moribus verò
& disciplina non Solenses vel Cyprios, seu Ba-
bylonios, aut Stagiritas. Siquidem quantum ad
te pertinet, nil refert si quis voce sit barbarus,
dummodo iustè ac rectè sentire videatur. P H I L.
Benè dicis. Verum & hoc quæro, quàmnam ar-
tem nosti? quoniam & id scire decet. L v c. Ar-
rogantiæ sum osor, & versutiæ osor, & mendacii
osor, & insolentiæ osor, omnèsque eiusmodi co- 40
inquinatorum hominum odi species: sunt enim,
vt nosti, perquam multæ. P H I L. Hercules, odii
plenam exerces artem. L v c. Rectè dicis: cernis
etenim quibûsnam odio sim, & quemadmodum
propter eā periclitor. Verum & cōtrariā admo-
dum probè noui artē, eam inquā, quæ ab amare
exordiū sumit: sum enim veritatis amator, & ho-
nesti amator, & synceritatis amator, ac omnium
quæ ad amare spectare vidētur. Verū pauci admo-
dū hac arte sunt digni: qui verò ex aduerso sunt 50
cōstituti, ac odio magis familiares, infiniti. Peri-
clitor igitur illam quidem ob segnitie iam dedi-
scere, hanc verò etiam nimium callere. P H I L.
Atqui haud oportebat: eiusdem enim ferunt ef-
se & illa & ista, ita vt indiuisibilis sit ars: vnica e-
tenim est, quanuis binæ esse videantur. L v c I A.
Melius tu hæc ò Philosophia nosti: meum verò
ita se habet, vt prauos odio habere, bonos autē
laudare & amare consueuerim. P H I L. Age, quod
oportebat, iam deuenimus: hinc in Mineræ iudi- 60
cabimus vestibulo. Heus sacerdos, dispone sedi-
lia: nos interim deam adorabimus. L v c. Obse-
cto Pallas, contra arrogantes mihi auxilium fer-
to, ac recordare quanta ipsorum periuria quoti-

Andax lo-
cutor veri-
dici glorio-
si redargu-
toris filius.

die audis: sola enim tanquam speculariæ quæ
perpetrant vides: nunc tempus illos viciscendi
adeat: si verò me victum cernes, nigròsque supe-
rare, tuum adice calculum, meq; saluato. P H I-
L O S. Agite iam consedimus, vestras parati audi-
re querelas: vos verò ex omnibus quempiam eli-
gatis, qui egregiè accusare ac redarguere noue-
rit, quandoquidem impossibile est vos omnes pa-
riter loqui. Tu autem Parrhisiades dehinc re-
spondebis. R E V I V I S C E N T E S. Quis igitur è
nobis, vt potissimum hanc agat causam, idone-
us erit? Tua ò Plato excellens prudentia est ad-
miranda, eloquentia verò redundans, & Attico
lepore referta, flexanima & venusta: cognitio au-
tem ac diligentia, necnon tempestiua demonstra-
tionū inductio, hæc omnia copiose tibi adsunt:
quapropter accusationem suscipe, & pro cunctis,
quæ digna sunt, eloquere, ac omnium illorum
nunc reminiscaris, & in hoc vnum cōfer si quid
aduersus Gorgiam, aut Polum, seu Prodicum,
vel Hippiam à te dictum est. Vehementior hic
existit: expedi igitur ironias & sales, copiosasque
illas & iucundas comitates: quin, si videbitur, nō-
nunquam exuperes, vt magnus Iupiter alarū im-
pellat currum, ac indignatione moueatur, ni il-
le debitas expendat poenas. P L A T. Minimè, sed
vehementiorem quendam eligamus, Diogenem
hunc, vel Antisthenem, aut Cratetē, seu te Chry-
sippe: non enim elegantiz perpolitæ in præsen-
ti, nec conscribendi acrimoniæ est tempus, sed
redargutionis cuiusdam, ac iudicialis exercita-
tionis. Rhetor enim est Parrhisiades. D I O G E N.
Pròinde ego ipse accusabo: non enim sermoni-
bus nimium longis opus est arbitror. Accedit,
quod præ cunctis reliquis iniuria sim affectus,
paulò antè pretio duorum obolorum præconis
voce venalis expositus. P L A T. Diogenes, ò Phi-
losophia, pro cunctis loquendi prouinciam sub-
ibit. Verum ò generose, memineris te accusatio-
ne ista non solum rem tuam, sed communem a-
gere: si enim inuicem in quibuscūq; discrepamus,
tu id nūc minimè scruteris: nec quis rectius sen-
tiat, inquirere curabis, sed ob hoc solum, quo-
niam philosophia ipsa iniuria sit affecta, ac malè
in Parrhisiadis audierit sermonibus, indigneris.
Opiniones verò in quibus dissidere videmur,
omitte: pro ea re quæ omnibus communis est,
digladiare videfis. Te solum præposuimus, ac
nunc in te cuncta nostra periclitantur, vt vel ma-
ximè sincera videantur, vel talia, qualia ille de-
signauit, esse credantur. D I O. Confidite: nihil
prætermitemus: pro omnibus verba faciā. Prò-
inde etsi Philosophia sermonibus cōmora, (na-
tura enim mansueta ac mitis est) ipsum absolue-
re statuerit, non tamen mea deerunt: illi enim,
quod baculos haud frustra geramus, ostendam.
P H I L. Minimè hoc, verum potius sermone: sa-
tius enim lingua quàm ligno rem agere: ne igi-
tur cunctis: iam enim effusa est aqua, concii-
liumque in te oculos coniecit. L v c I A. At reli-
qui quoque ò Philosophia, consideant, ac vobis-
cum diiudicent: Diogenes verò solus accuset.
P H I L. Verum nunquid vereris ne cōtra te cal-
culum ferant? L v c. Minimè: plures enim supe-
f 2

rare volo, PHIL. Generosa hæc tua: desidete igitur tu verò Diogenes loquere. DIOG. Qualei-
nam circa vitam, ò Philosophia, viri extiteri-
mus, tute optimè nosti, verbisq; minimè indiget:
nam vt de me fileam, quisnam ignorat quanta bo-
na Pythagoras iste, & Plato, & Aristoteles, &
Chrysippus, reliqui denique in vitæ humanæ v-
sum contulerint? Verùm quibusnam contume-
liis, quanuis tales extiterimus, scelestissimus hic
Parrhisiades nos laceſierit, iam dicere pergam. 10
Cum enim Rhetor, vt aiunt, fuisset, derelicto fo-
ro, ac illius existimatione, quicquid vehemētiae
ac oratorii vigoris consecutus est, vniuerso illo
contra nos se instruens, non desinit maledictis
insectari, præſtigiatōres ac deceptores subinde
vocans, multitudinēque vt nos derideat & conte-
mnat, tanquam nullius simus momenti, persua-
det: quinimò multorum iam odium non in nos
solum, sed contra te quoque ò Philosophia susci-
tauit, potissima etiam tua, mendacia ac nugas ap-
pellans, & quæ nos edocuiſti, subſannatione in-
inceſſens, ita vt à ſpectatoribus laudetur, ac non
vulgariter illi applaudatur, nos verò intoleran-
dis afficiamur iniuriis. Vulgus liquidem eiſce
vt plurimum est naturæ, vt cum res cauillatione
ac maledicentia agatur, gaudeat, præcipuè cum
ea quæ abſolutiſſima eſſe videntur, mordicus ar-
ripiuntur: quemadmodum olim gaudebat cum
Aristophanes & Eupolis irriſionis gratia Socra-
tem hunc in ſcenam introducerent, Comædiæſ
que abſurdas quaſdam de illo commentarentur. 30
Et illi quidem contra virum vnum talia ſint au-
ſi, ac in Dionyſiis, cum id facere conſeſſum eſ-
ſet, ſcommatāq; pars quædam feſtiuitatis viderentur,
forſitāq; deus, cum lepidus quiſpiam eſ-
ſet, deleſtaretur: at iſte deliberatè ac multo ſtu-
dio inſtructus, in optimos quoſque inuectus eſt:
librum enim ingentem blaſphemiis quibuſdam
reſertum conſcripſit, magnāq; voce Platoni, Py-
thagoræ, Ariſtotelei huic, Chryſippo illi, mihi, om-
nibus deniq; maledicit, cum id nec feſtiuitas 40
permittat, nec priuatim aliqua in re à nobis læ-
ſus fuerit. Parcendum enim illi foret, ſi talia in-
iuriam repellendo, non inferēdo ageret: & quod
omnium grauiffimū exiſtit, ſub tui nominis præ-
textu talia, ò Philoſophia facere audeat: nec non
eodē conatu dialogo familiari noſtro auxiliato-
re & mimo contra nos vtitur: quinetiam Menip-
po viro nobis amico perſuaſit, vt quāplurimum
in comicis illis cauillis ſibi aſſiſtat: qui ſolus non
adeſt, neque nobiſcum, prodita ſocietate, accu-
ſat: pro quibus omnibus pœnas luere eſt dignus.
Quid enim contra hæc dicere poſſet, cum exa-
ctiſſima quoque coram tot teſtibus carpere au-
ſus fuit? In quorum vtilitatem hoc quoq; redun-
dabit, ſi ipſum pœna affectum ſpectauerint: nemo
enim dehinc philoſophiā tam facile contemne-
re audebit. Prōinde in hac re quietè agere, & in-
iuriantem tolerare, non modeſtiæ, ſed extremæ
ignauitæ & amentitæ indicium cenſendum eſſet. 60
Cæterum poſtrema cuiſnam ferenda ſunt? Siqui-
dem nos tanquam mancipia in venaliciū dedu-
cens, præconis, vt aiunt, voce diuendidit, nōnul-
los pretio ingenti, quosdam minā Attica, me ve-

rò ſceleſtiſſimus ille obolis duobus, ita vt cir-
cunſtantibus riſum moueret. Eam ob cauſam in-
dignatione perciti, in illum manus inieci-
mus, teque rogamus vt nos turpiſſimis affectos iniu-
riis vlcilcaris. REVIUISC. Euge ò Diogenes,
pro cunctis, vt decebat egregiè peroraſti. PHIL. Verre Ho-
Definite inuicem laudare. Infunde reſponſuro: rologium.
tu verò Parrhiſiades dicere pergas: nunc enim
tibi aqua deſluit: ne igitur cuncteris. PARR. Nō
omnia mea, ò Philoſophia, in accuſatione ſua
Diogenes recensuit, verùm magna ex parte, quæ
difficiliora erant, neſcio qua ratione ductus præ-
termiſit: tantum verò aberit, vt me illa minùs di-
xiſſe negem, vel præmeditatam excuſationem
quandam prætedam, vt ſi qua ille idem reticuit,
vel ego antea haud protulerim, nunc vel præci-
puè expedire videar: ita enim intelliges, quōſnā
arrogantes & præſtigiatōres appellans diuulga-
uerim, aut maledictis meis laceſierim. Prōinde
hoc ſolum mihi conſiderate, nunquid in cunctis
veritatem dixero. Quod ſi blaſphemi vel aſperi
quid in ſe oratio habere videbitur, non me re-
darguendum, ſed rectiùs (vt arbitror) illos qui ta-
lia committunt, accuſandos eſſe puto. Ego ſiqui-
dem conſeſtim ac percepifſem quantis incōmo-
dis rhetores degrauari neceſſum eſſet, deceptio-
nibus ſcilicet, mendaciis, temeritate, clamore,
preſſionibus, inſinitis denique aliis: hæc quidē,
vt decebat, cuncta declinaui, ad tuāque, ò Philo-
ſophia, bona aspirans, quantum mihi vitæ adhuc
reliqui eſſet, tanquam ex fluctuatione ac tempe-
ſtate in tranquillum quendam ſubiens portum,
ſub tua proteſtione viuere expetebam: ac poſt-
eaquā ad veſtra tantummodo tranſgreſſus eſ-
ſem, te quidem, prout conueniens erat, ac reli-
quos omnes qui vitæ optimæ inſtitutores fuiſ-
ſent, admirabar, tanquam qui manus ad eos feſti-
nantibus porrigerent, ad optimāq; & vtiliſſima
adhortarentur, ſi quis ſolum ea tranſgreſſus non
eſſet, ſeu neglexiſſet, verū firmiter regulas quas
tulifſetis inſpexiſſet, ad illasque vitam ſuam di-
rexifſet, ac inſtruxiſſet: quod quidem per Iouem
inter nos pauci facere conſueuerunt. Cum verò
quāplurimos cernerem philoſophiæ amore
minimè teneri, verùm ob huius rei gloriam ſo-
lam, prompta hæc ac vulgaria, & quæcunque o-
mnino faciliter imitantur, admodum rectè bo-
norum inſtar virorū aſſimilare, barbā inquā,
ac inceſſum, necnon induuium, cæterū vitam
ac eorum actus formæ contradicere, vobiſq; pe-
nitus cōtraria exercere, ac profeſſionis dignita-
tem corrumpere: indignabar, videbatūque mihi
res admodū ſimilis eſſe Tragico mimo, qui mol-
lis eſſet, ac muliebris, Achilliū verò, ſeu Theſeum
vel Herculem ageret ipſum: cum tamen neq; he-
roicè incederet, neque loqueretur, verùm ita ſub
tali laſciuiſſet perſona, vt nec Helena vel Poly-
xena, cum id earum modeſtiæ minùs conueni-
ret, tolerare poſſent, taceo Herculem Calliniciū,
qui, vt mihi videtur, quāprimū conuerſus cla-
ua talem verberaſſet, ipſum inquā, ac perſonā
illam quæ tam effœminatè eum repræſentando
contaminaſſet. Talia igitur cum voſiſpos quoq;
ab illis perpeti viderem, non ſuli hypocriſeos
impud

Herculem
ſaltatē, &
Cerberum
ab inferis
extrahen-
tē meminit
Hefychius

impudentiam, si cum simis essent, heroum personas assumere, vel Cumanum illum asinum imitari auderēt, qui leonina indutus pelle, leo quoque ipse videri volebat, cum aduersus Cumēses ignaros admodum horrendè & asperè rugiret, donec hospes quidam ipsum non leonem, sed asinum esse deprehendisset, verbis redarguisset, sustinensque; inscurens verberasset. Pròinde quod maxime intolerandum mihi videbatur, id erat: nemo non hominum, si quempiam ex illis flagitiosum seu turpe aut impudicum aliquid committere vidisset, confestim Philosophiā ipsam, siue Chrysippum, aut Platonem, seu Pythagoram, vel cuiuscumque; cognomen non doctrinam delinquens ille assumpserat, accusabat: & quoniam ille coinquinatè vivebat, homines malè quoque; de vobis, multis antea seculis defunctis, cōiectabatur: (non enim de viuētibz vobis inquisitio fiebat, sed iam ex pedibus sublatis) omnes verò cum manifestè cernerent quàm molesta & impudica ille 20 committeret, vos quoque; indicta causa cōdemnabant, ac pari calumnia dilacerabant. Ego verò cum hæc cernerem, ferre non potui, verum eos redarguebam, à vobis; secernebam: vos verò honore propter hæc me dignum, in iudicium rapitis. Nunquid igitur si initiatum quempiā viderem occulta deorum prodeuntem, ac in publicum efferentem mysteria, ideòque; indignarer & reprehenderem, me impium esse existimaretis? Atqui minùs iustè, quandoquidē certaminū quoque præfeci, mimos qui vel Palladis, vel Neptuni seu Iouis assumpserunt personam, non tamen commodè nec ex deorum egere dignitate, flagellare consueuerunt: at ii minimè irascuntur illis, si flagelliferos quempiā persona ornatum seu forma decoratum verberare iusserunt, verum (ut arbitror) vapulantes potius laudare consueuerunt. Seruum enim vel nuncium minùs aptè representare, paruus error: at Iouē ipsum seu Herculem haud pro dignitate spectantibus ostendere, turpe ac piaculo simile esse videtur. Quinimò & hoc omniū est absurdissimū, quòd cum multi ex eis dogmata vestra exactè calleant, ita tamē viuunt, ac si ideo tantum illa legerint, ac meditando operam impenderint, ut contraria exercere possint. Cuncta enim quæ dicunt, veluti pecuniæ ac gloriæ contemptum, solūque; honestum bonum esse arbitrari, irā vacuum esse, & splendida quoque despici debere, bonis æqualiter perfruendum esse, honesta per deum admiranda: sapientię & veritatis sunt plena: at ii qui hæc ipsa sub mercede docent, & diuites admirantur, & argento inhiant, caniculis iracundiores, leporibus timidiore, simis blandiores, asinis petulantiores, felibus rapaciores, gallis contentiosiores: ita igitur affecti quid aliud quàm risum mouent, inuicem circa diuitum ianuas se conculcantes, cœnasque; diuersas appetentes, & in illis ipsis molestè laudantes, ac ultra honestatem se ingurgitantes, cuncta reprehendentes, & inter calices illepidi & absona philosophantes, merum denique; minimè ferētes? Idiotæ verò, quos cōuiuio interesse contingit, ridet scilicet, ac Philosophię, quoniam 30

lud omnium absurdissimū, quòd cum vnusquisque nullius se rei indigere affirmat, sed solum sapientem diuitem esse vociferatur, paulò tamen post accedens postulat: & si non accipit, indignatur, pariter ac si quis regiè ornatus arduam gestet tiaram, necnon diadema, & reliqua signa regia, friuolarū tamen rerum indigus mendicet. Pròinde cū ipsi quid accipere debent, multus quòd omnia communia esse cōueniat, sermo, & quòd indifferentes diuitiæ, & aurum vel argentum nil à litoralibus differat lapillis. At cum vetus quispiam amicus & familiaris auxilii indigens accedit, & paucula quædam ex multis postulat, taciturnitas, & indigentia, & ruditas, & dictorum in contrarium palinodia, variisque; de amicitia sermones illi, necnon virtus ac honestum quoniam abeant, ignoro. Sunt enim verba hæc verè penata, & penitus euanescentia, quæ illi frustrā in quotidiana conuersatione, vmbatili inter sese iactant pugna. Eousque enim vnusquisque; eorū amicus existit, quousque; nec de argento neque; de auro seu de commodo agitur: quòd si quis obolū tantummodo ostenderit, confestim pax soluitur, ac omnia turbantur, implacataque; redduntur: libri excidunt, & virtus aufugit: quemadmodum & canibus euenit, inter quos si quispiam os proiecerit, confestim exiliunt, ac inuicem mordent, & illi qui prior os rapuit, allatrāt. Fertur Aegyptius rex quidam simias ut tripudiarent instituisse, animaliaque; (nam admodum ad res humanas imitandas sunt apta) celerrimè didicisse ut personata ac purpurata saltarent: eratque; admodum visu res digna, donec spectator quispiam vrbānus nubes à sinu depromptas in mediū abiiceret: id simiæ videntes, tripudii oblita, id quod erāt, simiæ pro saltatoribus euaserunt, personas contrebant, vestitum discerpebāt, inuicemque; pro fructibus depugnabant, ita ut pyrriches ordo dissolueretur, à theatrōque rideretur. Talia & hi perpetrant, quos ego conuiciis insectatus sum, nec vnquam redarguere & comicis morsibus impetere destinam. Verum non ita infanio, ut in vos, seu vobis similes (sunt enim, sunt profectò nonnulli qui verè philosophiā amplectantur) blasphemię quid, vel sinistrum euomam: quanuis si quid haberem quod dicerem, nunquid hoc vos ad vitam reducere deberet? At verò ut gloriosi illi, ac deo inimici odio habeantur, admodū dignum existimo. Pròinde tu Pythagora, & Plato, & Chrysippe, & Aristoteles, nunquid tales vobis congruere, vel in humanæ vitæ vsum familiare seu conueniens quid ostendisse dicitis? Ita per Iouem, inquit, Hercules, & simia. An quia barbas nutriunt, & se ueritatem præ se ferre, philosophiam quoque; exercere videntur, ideo vobis similes erūt? Quinimò pertulisset, si ad simulationem ipsam quoque apti fuissent: nunc verò citius vultur lusciniā imitabitur, quàm illi Philosophos. Pròinde quæ pro me ipso dicenda erant, exposui: at tu veritas, nunquid vera sint, testificare. PHILOS. Nūc longiùs ò Parrhisiade abiste: quid vobis agendum erit? quomodo vobis vir dixisse videtur? VIRTUS. Ego quidem ò Philosophia interim cum iste peroraret, terrā subire optabam: 40

adeo vera omnia protulit. Siquidem audiens vnumquenq; qui talia faceret, agnoscebam, inter-
imq; dicta aliqua in hunc, alia vero in eum qui
grauia perpetraret, referebam: etenim perquam
manifeste viros tanquam pictura quadam cuncta
conferens, expressit, ac non solum corpora, sed
& animas ipsas admodum designauit. P H I L. Et
ego quoq; o Virtus admodum erubui: vos vero
quid dicitis? R E V I V I S. Quid aliud, quam a cri-
mine eum absolui, inter amicosq; & benefacto-
res nostros ascribi debere? Planè etenim nobis
idem quod Iliensibus euènit, qui hunc tanquam
Tragœdum quendam aduersus nos excitauimus,
qui Phrygum decantaret calamitates. Canat igitur,
& dei inimicos tragicè exagitet. D I O G. Et
ego quoque, o Philosophia, admodum virum lau-
do, ac cuncta quæ illi obieci, execror: & quia ge-
nerosus est, amicum eum facio. P H I L. Euge o
Parrhisiades, quoniam in omnibus superior eua-
sisti, ab accusatione te absoluius: dehinc vero
noster eris. P A R R H. Hanc primam adorauit: ve-
rùm aliud magis Tragicum opus mihi superesse
puto: siquidem o valde veneranda Victoria, quo-
tidie vitam meam venerabilem reddis, nec co-
ronare desinis. V I R T V S. Nunquid igitur & il-
los citemus, ac a secundo iam ordiamur cratere?
vt pœnas ob ea propter quæ in nos iniurii fue-
re, expendant, Parrhisiades autem vnumquenq;
accusabit. P A R R H. Rectè, o Virtus, elocuta es:
quapropter heus tu minister Syllogisme, ocyus
in urbem deflectere, Philosophosq; vt præsto sint,
citare pergas. S Y L I O G. Audi, tace: philosophos
vt in arcem ascendant, ac de virtute, philosophia,
ac iustitia rationem reddant, cito. P A R R H. Vi-
desne? pauci citationi obediens conueniunt,
partim vero iudicium timent, ac plurimi ociosi
non sunt, circa diuites enim versantur: si vero
cunctos aduenire cupis, de iis præconium o Syl-
logisme pronuncia. P H I L. Minimè: verum tu Par-
rhisiade ex arbitrio tuo illos conuoca. P A R R H. 40
Atqui minimè hoc difficile erit. Audi, tace: qui-
cunque se philosophos esse dicunt, & quicunq;
nomen hoc ad se spectare arbitrantur, ad distri-
butionem in arcem veniant: singulis enim min-
dabuntur dux, sesaminâq; placenta. Quicunque
verò barbam profundam ostenderit, ille & cary-
carum massam accipiet. Nemo verò seu mode-
stiam vel iustitiam aut continentiam afferat: si-
quidem hæc si non aderint, necessaria sunt mi-
nimè. Quinq; præterea syllogismos vnusquisq;
apporret: non enim fas absq; his sapientem esse,
Duo deniq; auri talenta in medio exponentur,
quibus illum donabimus,

Qui verbis omnes possit contendere contra,
Papæ! quam referus est impellentium multitu-
dine ascensus! quemadmodum ob duas tantum
accelerant minas, apud Pelagiscum quidam, &
iuxta Aesculapii templum alii, circa Arion pa-
gum quoq; multi, nonnulli & penes Tali sepul-
chrum: quin reliqui ad mortis scalas per Geminum
ædem turmatim, vt pœnas dent, irrumpunt,
& per Iouem apum instar racematim, vt Home-
ri verbis utar, sed & hinc quamplures, illinc quo-
que innumerati,

Loca Athe-
nis iuxta ar-
cem.

Quot folia & flores nascuntur tempore verno.
Atqui breuiter confidentium clangore repleta
est arx, ac vndique pera, barba, assentatio, impu-
dencia, baculi, gulositas, syllogismus, auaritia: ac
pauci illi quicunque ad primum illud conuene-
rant præconium, latentes & ignoti reliquorum
multitudini intermixti, sub aliarum formarum
similitudine delitescent. Est & hoc, o Philoso-
phia, molestissimum, & in quo te maximè quis
reprehendere queat, quod minimè notas & signa
illis inuasisisti: siquidem præstigiatores isti sæpius
ad persuadendum, verè philosophantibus sunt
aptiores. P H I L. Paulò post hoc fiet: verum iam
animum aduertamus. P L A T O N I C V S. Primos
nos Platonicos ipsos accipere decet. P Y T H A-
G O R I C V S. Minimè, sed nos Pythagoricos: prior
enim erat Pythagoras. S T O I C V S. Desipitis:
præstantiores nos, qui a porticu. P E R I P A T E-
T I C V S. Minimè quidem, verum nos de Peripa-
to, in rebus sumus priores. E P I C V R E V S. Nobis
Epicureis placentas date, & carycarum massas:
de minis verò expectabimus, donec vltimi acci-
pere debeant. A C A D E M I C V S. Vbi duo sunt ta-
lenta? siquidè nos Academici ostendemus quan-
tum aliis simus contentiosiores. S T O I C V S. Nò,
nobis Stoicis præsentibus. P H I L. A contentio-
nibus desistatis: vos verò Cynici ne inuicem im-
pellatis, nè baculis verberetis: nam propter a-
lia vocati estis. Ego enim Philosophia nunc v-
nà cum Virtute & Veritate diiudicabimus qui-
nam sint qui verè philosophentur: inde qui no-
stris institutis viuere inuenientur, felices erunt,
& optimi esse iudicabuntur. At subdolos illos,
nisiq; ad nos spectantes, malos malè perdemus,
ne dum sibi ipsis contraria committunt, arrogatia
tamen efferantur. Verum quid hoc est, fugitisne?
Ita per Iouem: multi per confragosam desiliunt,
adeo vt penitus euacuata sit arx, præter paucos
illos qui iudicium haud formidantes remansere.
Vos verò ministri peram quam Cyniculus fu-
giendo abiecit, tollatis. Sed quid in illa latet? nū-
quid lupini, seu libri, vel panes tosti? P A R R H. 40
Minimè, sed aurum hoc, & vnguentum, ac culter
sacrificulus, speculum quoq;, & tali. P H I L. Euge
o generose, hæc tibi exercitii erant viatica: cum
illisq; omnibus conuiciari, ac alios docere aude-
bas? P A R R H. Nobis itaque illi tales. Cæterum
vos considerare decet, quo pacto error hic tolla-
tur, ac homines cognosci queant, quinà ex illis
boni, & qui rursus alterius vitæ existant: tu verò
o Veritas inquire: tua enim interest, ne tibi men-
dacium præualeat, nè propter errorè viri mali
bonis intermixti deliteant. V E R I T A S. Hac in-
re ex Parrhisiadis arbitrio, quoniam probus ac
nobis beneuolus esse videtur, teq; Philosophia
præcipuè admiratur, ita agemus: secum Elenchum
assumat, & omnes qui se philosophari profiten-
tur, conueniat, ac quemcunque inuenerit legiti-
mum, & veræ Philosophiæ alumnum, illum co-
rona coronet oleagina, & in Prytaneum conuo-
cet. Si verò alicui (quemadmodum multi sunt)
viro execrando, ac Philosophiæ hypocritæ, ob-
uiam factus fuerit, attritam dilaceret vestem, bar-
bamque Tragica abradat nouacula, frontique
stigm

stigmata imprimat, vel inter media inurat supercilia: sit verò deustionis figura, Vulpes vel Simia. **P H I L.** Euge Veritas, siquidem Elenchus ò Parrhisiade talis erit, quales & aquilarum pulli contra solem esse feruntur, non per Iouem tamen vt ii quoq; luminis splendore probentur, ac æstimentur: verum coram illis aurum, gloriã, ac voluptatem exponas: & quemcunque videris ea negligere, ac minimè eorum aspectu moueri, is erit, qui oleagina coronetur: quem verò fixè intuentem, manumque ad aurum protendentem videbis, hunc vt inuratur abducas, abraſa tamen prius barba. **P A R R H.** Hęc ò Philosophia, vt censes erunt, ac confestim perquam multos eorum simia vel vulpecula notatos videbis, paucos verò coronatos: quinimò, si placuerit, nonnullos per Iouem vobis huc reduxero. **P H I L.** Quid ais? nunquid fugientes reduces? **P A R R.** Et maximè, si sacerdos parumper funiculum hunc & hamum, quos ex Piræo piscator sacrauit, mihi cōmodare voluerit. **S A C E R D.** En accipe, pariter & calamus, vt cuncta habeas. **P A R R.** Nunquid ò sacerdos & carycas aliquas mihi suppeditabis, ac auri paxillum? **S A C E R D.** Accipe. **P H I L O.** Quidnam vir hic facere intendit? **P A R R.** Hamum placenta & auro inescare, in summitatèq; muri confidens in urbem demittere. **P H I L.** Quid agis ò Parrhisiade? nūquid ex Pelasgico lapides piscare decreuisti? **P A R R.** Tace ò Philosophia, ac prædam expecta. Tu verò Neptune venator, ac optima Amphitrite, varios nobis mittito pisces. Verum lupum quandam maximum cerno, quin potiùs auratam. **L I B E R T A S.** Minimè, sed felis est: hians enim ad hamum natate videtur: aurum subolet: propè iam adest: tetigit: captus est: attrahamus. **P A R R H.** Et tu ò Elenche pariter nunc funiculum apprehende: attractus est. Age ò optime, inspiciamus quisnā piscis existat: hiat iste. Hercules, qualēs nā dentes! quid hoc rei est? Nūquid ò generose, circa petras liguriēdo discursus captus es? Vbi prædari sperabas, ibi tu præda facta es: at nunc omnibus à branchiis appensus, manifestus eris. Extrahamus illecebras huic, & hamum: vacuus en hamus, placenta iam eum auro in ventrè descendit. **D I O.** At per Iouem inuomui: quapropter & alios inescemus. **P A R R.** Bene habet: quid ais ò Diogenes? tu hunc quisnā fieri nostin? nū ad te attinet? **D I O.** Minimè. **P A R R.** Pròinde quo pretio dignum hunc asserere oportet? ego etenim paulò antè duobus obolis eum appreciaueram. **D I O.** Nimiū dicis: mollis enim est, & turpis, & morosus, & iners: verso capite hūc tu à petra præcipitato, & alium demisso hamo attrahe. Atqui videtis ò Parrhisiade, ne tibi calamus inflexus abrumpatur. **P A R R.** Cōfide ò Diogenes: tenues sunt, & Aphyis leuiiores. Et per Iouem leuiissimi quoque: subinde tamen extrahe. **P A R R.** En, quānam alius hic latus tanquam semisectus piscis accedit? Psetta quædam in hamum

impegit: deglutiuit: capta est. **D I O.** Attrahatur: quisnam est? **P A R R.** Platonium se asserit. **P L A T O.** Et tu execranda ad aurum accedis? **P A R R.** Quid ais ò Plato? quid cum illo agamus? **P L A.** Ab hac eadē petra & ille. **D I O.** Ad alium capendum confideas. **P A R.** Pròinde perquam bellulū quēdam accedere video (veluti in profundo apparet colore vario) ac vittas quasdam aureas in humeris habentem: cernisne ò Elenche? Aristotelem hic refert: accessit: atqui rursus abiit: diligēter arbitratur: iterū redit: degustauit: captus est: extrahatur: nū hic tibi Aristoteles cognitus est? **A R I S T O T.** Ne me, ò Parrhisiade, de ipso interroga: nam quis sit ignoro. **P A R R.** Nunquid igitur & hunc ò Aristoteles per petras? **A R I S T O.** Et maximè. **D I O G.** Sed ecce multos hic conspicio pisces paricolores, spinosos, in superficie asperiores, Echinis magis aculeatos: verriculo aliquo opus esset, verum non adest: satis erit si vnum ex grege extrahamus: atqui ad hamum accessit, qui ipsorum est ferocissimus. **E L E N C H V S.** Confide si videtur, ac prius funiculum longè ferro circunda, ne dentibus adrodant, & aurū deglutiāt. **P A R R.** Desedi: at tu Neptune capturam secunda. Papæ! pro illecebris depugnant: partim congregati carycas circūrodunt, alii verò deuorantes, ab auro detinentur. Benè habet, adhæsit quidam admodum robustus. Age dic, cuius tu cognomen refers? Atqui ridiculus sum, piscem loqui cogens: muti siquidem sunt: cæterum tu Elenche dic, quēnam hic magistrum habet? **E L E N C H.** Chrysippum hunc. **P A R R H.** Intelligo, quoniam aurum, vt arbitror, nōmini conuenire videtur. At tu Chrysippe per Mineruam refer, nostine viros? vel talia ipsos facere doces? **C H R Y S I P P V S.** Contumeliosè per Iouem, ò Parrhisiade interrogas, qui nobis quicquā cum iis qui tales existant, conuenire suspicaris. **P A R.** Euge, generosus es, ò Chrysippe: igitur & iste cū aliis in caput præcipitetur, quoniam spinosus est, ac timendum, ne si à quopiam comestus fuerit, guttur offendat. **P H I L.** Satis, ò Parrhisiade, piscatus, ne quis (veluti multi solent) abrupto auro & hamo aufugiat, indēq; sacerdoti abs te repetere sit necesse. Pròinde nos ad deambulationem pergamus. Tempus quoq; instat vt & vos eò vnde venistis reuertatis, ne vltra præscriptum tempus moram ducere videamini. Tu verò Parrhisiade, & Elenche, per gyrum ad cunctos accedatis, & quemadmodum iussi, illos aut coronate, aut inurite. **P A R R H I S I A D E S.** Fient hæc ò Philosophia. Valet virorum optimi: nos verò ò Elenche proficiscamur, ac iussa exequamur. Verum quò primū pergere necessum erit? nunquid in Academiam, vel Stoam? Ab Lyceō exordium faciamus: nihil hoc refert. Attamen hoc noui, quodcunq; gentium perueniemus, paucis equidem coronis, multis verò indigebimus cauteriis.

Lupus marinus. meminit Aristoteles & Plinius. Felis Galeb. Gazele. Gazelle. Mustela interpretatur, est piscis rapax.

Aphyæ. pisciculi quos pariclimus, vermiculo-

CATAPLVS SIVE TY- rannus,

Petro Mosellano Interprete.

ARGVMENTVM.

*Vti supra in Menippo, diuitum exitus ac pœnas descripsit, recitato etiam decreto, quo animæ illorum in asinos migrare iubentur, ita hic sub Megapethis persona, Tyrannorum vitam, mores, exitus, & quæ tandem post hanc vitam, animorum supplicia & cruciatus illos maneant, exponit, amplificatis etiam his antithesi quadam, dum sutorum Micillum, & Philosophum Cyniscum, vtrumque pauperem, alterum etiam virtuti ac sapientiæ deditum, cum illo componit. Illud videlicet innuens, quod qui potentiam & diuitias sectantur, & vitam plerunque pessimam atque nequissimam agant, mortem quam grauissimo animo patiantur. Contrà autem qui à rebus istis mundanis, iisdemque malorum omnium principijs & causis, animum remotum ac liberum habent, quique virtutem præiis quæ vulgus appetit & miratur, colunt, illos & mortem contemnere solere, neque ullis conscientie flagris facile perterrerent. Tractat autem hæc pro more ac instituto suo, fabuloso rursus dramate quodam, ficta vmbrearum transfretatione apud Acherontem: in qua dum & tyrannus hic traiciendus foret, mora cæteris, renitente ac mortem deprecante illo, iniicitur. Quam rem Charonte atque alijs grauitè ferentibus, tandem Mercurius collo-
attractum illum in nauem compellit, adiuantibus
ad id pauperibus illis Cynisco & Micyllo. Por-
rò ubi iam traiectum esset, rursus apud Rhadaman-
thum eodem pacto iudicium subterfugere velle idem fingit: sed tamen & ibi in medium protractus,
& à Cynisco accusatus, extremo tandem suppli-
cio damnatur.*

Charon, Clotho.

AGE verò ò Clotho, nauis quidem hæc iamdudum nos expectat parata, & ad navigationem cōmodè admodum instructa: siquidem & sentinā exhaustimus, & malum ereximus, tum & velū est passum, ac remi suo loco collocati omnes, ita vt (quod in me est) obster planè nihil quin anchora subtra-
cta, iam hinc soluamus. Verùm Mercurius, qui iam diu adesse debuisset, solus est in mora. Itaque quum hodie iam ter traiecisse licuisset, vectori-
bus, vt vides, adhuc vacuum est nauigium: & iam

ad vesperam vergit dies: nos autem nondum ne obolum quidem demeruimus. Porro Pluto, scio, me huius moræ authorem suspicabitur, idque quum apud alium sit negotii culpa. Ille autem bonus & egregius vmbrearum dux, quemadmodum & alius quispiam ex vmbreis, hausto apud superos obliuionis fonte, ad nos redire oblitus est: & vt conicio, cum ephebis luctatur, aut citharam pulsat, aut fabulas aliquas denarrat, scilicet, quàm sit bellus nugator, ostentans: vel etiam interim dum regreditur, inter viam furandi studio forsitan occupatur: nam ex artibus quas profitetur, hæc vel præcipua est. Ad hunc ergo modum pro suo arbitrio liberè nobiscum agit, nihil etiam veritus quod media ex parte est noster. **CLOTHO.** At quid nosti ò Charon an negotio aliquo detineatur, Ioue videlicet postulante vt in procurandis Superum rebus plus quàm iustum tempus infumat? Herus autem est & ille. **CHARON.** At non ita, vt vltra iustū modum communi mancipio debeat imperitare: quando nos, cum abeundi tempus esset, ne vnam quidem eum detinuimus. Sed ego rei causam propemodum coniecturis assequor: nempe apud nos malua tantum est cum libamentis, & placentulæ, silicerniæque: cætera verò caligo, & nebula, tenebræque: in cælo autem, præterquam quod clara & lucida sunt omnia, ambrosia multa pariter, & nectar affatim suppetit, adeo vt mihi quoque hoc nomine suauius lubentiusque apud illos cunctari videatur: quin & à nobis subuolare consuevit, perinde ac si è carcere aliquo aufereret: vbi verò descendendi fuerit tempus, lentè admodum & pedetentim vix tandem accedit. **CLOTHO.** Mitte iram istam ò Charon, siquidem hic propè adest, complureis secum adducens: imò, vt cernis, densam turbam velut gregem virga præ se agit. Sed quid hoc? Vincum hercle quendam in ipsis conspicio, tum alium risu diffluentem, porro alium quendam pera succinctum, ac baculum manu gestantem, asperumque ac toruum quiddam obtinentem, denique aliiis, vt gradum addant, à tergo imminentem. An non & Mercurium ipsum vides sudore perfusum, pedibus puluere conspersis, tum & crebrò anhelantem, adeo vt os ei suspiriis sit distentum? Quid hoc rei est ò Mercuri? Hem, quæ est hæc trepidatio? Nobis certè vehementer perturbatus videre. **MERCVR.** Quid aliud ò Clotho, quàm quod dum scelestum hunc aufugientem prosequor, penè acciderit, vt ego ad hanc nauem hodie non fuisset rediturus? **CLOTHO.** At quinquam est? aut quid sibi quærens, conatus est transfugere? **MERCVRIVS.** Hoc quidem est vel cuius manifestum, quod diutius viuere cogitauit. Est autem vel rex quispiam, vel tyrannus, quantum ex eius eiulatu conicere licuit: nam ingenti quadam ex felicitate se deiectum querebatur. **CLOTHO.** Et quum filium quod ei erat innexum, iam defecisset, stultus tamen ille, quasi superuiuere queat, aufugit. **MERC.** Aufugit narras? Quod si non generosissimus hic, qui baculū manu gestat, mihi fuisset auxilio, sicque ipsum comprehensum vinculis alligassemus, è nostris profecto

fe&ò manibus egregiè effugisset. Etenim ex quo
 eū mihi tradidit Atropos, per omnē viā retrahe
 re, atq; obniti nunquā destitit. Quin pedibus so
 lo oppositis ita se affirmavit, ut inter ducendum
 nobis non parum negotii exhibuerit. Aliquo
 ties autem supplicabat ac deprecabatur, ingentia
 daturum se pollicens, si vel paululum dimittere
 tur. Ego verò cum hominem ea quæ continge
 re non possent, ambire viderem, ut & me decuit,
 minimè dimisi. At ubi iam ad ipsum ostium vs
 que peruenissemus, ipsēq; umbras, ut moris est,
 Aeaco adnumerarem, & illo vniuersas ad summā
 à sorore tua transmissam recenseret, perditissi
 mus hic nescio quomodo clam nobis aufugerat.
 Itaque quum summæ vnus deesset, Aeacus ad
 ductis superciliis, Non in omnibus, inquit, pas
 sim tu furandi artificium intende. Satis tibi sit
 quodd eiusmodi ludos in cælo reddere concedi
 tur: umbrarum autem res omnino sunt planæ,
 neque quicquam nos aliqua via fallere potest. 20
 Quatuor supra mille, ut vides, summa habet in
 scriptos, tu verò vno minùs adducis: nisi forsan
 excusas, quodd te circumuenerit Atropos. Ad hūc
 ego sermonem rubore perfusus, quæ in via acci
 derant, in memoriam reuocare cœpi. Et cum oc
 culis in urbem ductis, hunc nusquam cernerem,
 facilè animo collegi, eum transfugisse: quare vi
 am quæ rectā ad Tænarum reducit, quam potui
 celeriter remetior: hic autem optimus vir sua
 sponte me comitabatur. Itaque velut è carceri
 bus emissi, celeri cursu volantes ipsum iam in 30
 Tænaro depræhendimus: vsque adeo parum ab
 fuit quin effugisset. C L O T. Et nos ò Charon, Mer
 curium adhuc ignauitæ damnamus? C H A R O N.
 Quid ergo diutius cunctamur, quasi non satis sit
 moratum? C L O T. Probè dicis: inscendant. Ego
 verò, sumpto in manus libello, ingredientiē sin
 gulos, qui, & vnde nati, quoque modo vita fundi
 sint, ex more dignoscā. Tu autem ò Mercuri
 ipsos excipe, & omnes suo ordine collocato. Ve 40
 rum tu infantulos istos primū iniice: quid e
 nim mihi interroganti quiuertint respondere?
 M E R C V R. En tibi ò portitor sunt hi numero
 trecenti, præter eos qui à parentibus sunt expo
 siti. C H A R. Papæ! quæ est hæc soli fertilitas? e
 gregius es umbrarum ductor: vnas immaturas
 nobis adducis. M E R C V R. Vin' tu ò Clotho
 ab his indefletos introducāmus? C L O T. Vetu
 los istos dicis? maximè. Quid enim attinet, ut
 quæ ante Euclidem hucusque contigerunt, sci
 scitando, ipsa mihi negocia faceßam? Vos, qui 50
 plus sexaginta annos nati estis, adeste. Sed quid
 hoc? Itan' eorum aures annis sunt obturatæ, ut
 me non exaudiant inclamantem? Forsan & hos
 sublato importare oportebit. En duodequadra
 ginta flaccidi omnes, & apprimè maturi, ac in ip
 so planè tempore decerpti. C L O T H. Per Io
 uem: quandoquidem iam omnes sunt vix pas
 sæ. Saucios ò Mercuri nunc adducito. Vos quo
 mortis genere vitam clauseritis, mihi primū 60
 dicite. Sed cur non ipsamet, quæ cuique vestrum
 sint inscripta, inspicio? Octoginta in prælio ca
 dere heri apud Medos decretū erat, atq; vnà cum
 his & Oxyartæ filium Gobarem. M E R. Adfunt.

C L O T. Præ amoris impatientia sibi ipsi mortē
 consciuere septem: in primis autem Theagenes
 philosophus, propterea quodd scorto Megarensi,
 cuius amore flagrabat, potiri non posset. M E R.
 En tibi propè adfunt. C L O T. Porro ubi illi qui
 de imperio certando, mutuis se cædibus conse
 cere? M E R C V. Hic adstant. C L O. At quem adul
 ter, in hoc iuuant vxore, neci dedit, is ubi est?
 M E R C V. En tibi hūc adest. C L O T. Quos iudi
 cum sententia capitis damnauit, tandem adfunt,
 eos inquam qui carnificinam senserunt, quique
 in crucem sunt adaçi. Tum sexdecim illi qui à
 latronibus sunt iugulati, ubi sunt ò Mercuri?
 M E R C V R. Adfunt saucii illi, quos vides. Mu
 lieres porro non & eas vnà vis adduci? C L O T.
 Maxime, pariter & eos qui naufragio perierunt.
 Simul enim & eadem mortis ratione vitam exi
 uerunt. Sed & quos febris interemit, hos simul
 adducito. Tum Agathoclem medicum. Sed ubi
 nam Philosophus Cyniscus, quem Hecates cœ
 na ac ouis lustralibus, cumque his sepia cruda de
 uoratis vitam finire decretum erat? C Y N. Iam
 dudum hūc tibi assisto ò tu præclarissima Clo
 tho. Verū hoc interim mecum admiror, quō
 nam iniuriæ genere maiestatem tuam læserim,
 quodd me tam longo tempore apud superos errare
 permiseris. Nam vniuersam colum ferè vni
 mihi adglomerasti. Ipse certè quanquam filium
 ipsum dirumpere sæpè sum conatus, tamen quū
 nescio quomodo infragile esset, quodd moliebar,
 efficere non potui. C L O T. Equidem te huma
 norum peccatorum velut inspectorem ac medi
 cum relinquebam. Iam autem quodd felix fau
 ltūque sit, inscende. C Y N. Minimè gentium,
 prius quā vinctum hunc inscendere compule
 rimus: vereor enim ne te precibus suis à senten
 tia dimoueat. C L O T H. Age, videam quis est.
 M E R C V R. Megapenthes Lacydæ filius, tyran
 nus. C L O. Inscende tu. M E G. Nihil minùs, ò re
 gina Clotho, potiùs autè ad superos me remeare
 paulisper finito. Quodd si feceris denuo, vltro
 me huc recipiam, vel nullo vocante. C L O T H O.
 At quiddnam est cuius gratia tantopere in vitam
 redire gestis? M E G A P E N T H E S. Equidem do
 mum semiperfectam reliqui, quam ut prius per
 te liceat ad fastigium perducere, vehementer oro.
 C L O T H O. Nugas agis: quin mox inscendis?
 M E G A P E N T H E S. Non multum temporis fla
 gito, ò Parca, diem hunc saltem mihi apud su
 peros agendum concede, quo tempusculo de pe
 cuniis nostris vxori nonnihil iniungam, atque
 ubi defossum thesaurum habuerim, demōstrem.
 C L O T H O. Frustrà laboras: stat sententia. M E
 G A P E N T H. Ergo tantum auri peribit? C L O T.
 Quin tu hac gratia animo es ocioso. Nam Me
 gacles potietur tuus consobrinus. M E G A P. O
 insignem contumeliam! ille mihi inimicus,
 quem ego præ segnitia non occidi? C L O T. Ille
 ipse, qui non modò non paulò plures quā tu
 viuet annos, verū & pellices tuas, & vestes, &
 quicquid est auri, nanciscetur. M E G A P. Præ
 ter æquum facis, ò Clotho, quodd hominibus ini
 micis, & hostiliter infestis meas fortunas attri
 buis. C L O T. Quasi verò tu non eadem hac via

quæ Cidimachi erant, nactus esses: non solum ipso occiso, sed & liberis eius in conspectu spirantis adhuc, & palpitantis, mactatis. MEGAP. Sed iam tum mea erant. CLO. Itaque tui domini tempus iam effluxit. MEGAP. Ausculta ò Clotho, quæ tibi priuatim semotis arbitris dicere volo. vos hinc paulisper abscedite. Si me effugere permiseris, auri puri mille talenta me tibi hodie daturum repromitto. CLO. Ridiculum caput, adhuc aurum & talenta habes in memoria? MEGAP. Sedenim, quando ita vis, duos crateras addam, quos occiso Cleocrito, mihi vendi caui. Eorum uterque, auri puri, defæctique, centum æquat talenta. CLOT. Corripite hominem: neque enim apparet eum sua sponte ingressurum. MEGAP. Testor vos, murus manet imperfectus, & nauium statio inchoata: quæ omnia, si quinque saltem dies amplius viuere licuisset, ad fastigium perduxissem. CLOT. Securus es, alius extruet. MEGAP. Atqui hoc saltem æquum postulare videor. CLOT. Quid hoc? MEGAP. Ut tantisper superesse liceat, dum Pisidas sub iugum misero, & Lydis tributum imperaui, dumque mihi ipsi magnificentissimo monumento erecto, inscripsero quæcunque in vita gessi, vel magna, vel egregii imperatoris virtute digna. CLOT. Quid? tu non vnâ postulas diem, sed ferme viginti annorum moram. MEG. Atqui sponsores vobis exhibere sum paratus, & tam brevis moræ, & mei reditus. Quinetiam, si cordi fuerit, obsidem pro me relinquam Agapetum. CLOT. O scelestum! eumne, quem relinquere in terris superstite semper tibi in votis erat? MEGAP. Olim is erat animus: nunc autem, quod melius est, video. CLO. Veniet & ille tibi haud ita multo post, ab eo qui nunc regem agit, è medio sublatum. MEGAP. Ceterum illud saltem non negabis ò Clotho. CLOT. Quid hoc tandem est? MEG. Equidem scire gestio, ut sese res mea habitura sit post me. CLOT. Ausculta, tamen ubi audieris, sat scio, animo magis angæris. Principio vxore tua Midas seruus potietur: quam iam antè non semel constuprauerat. MEGAP. Illene scelerosus, quem equidem dum vxori gratificari studeo, manumisi? CLOT. At filia tua in pellicum gregem, eius qui iam tyrannidem exercet, adnumerabitur. Porro imagines, & statuas quas olim ciuitas tibi erexit, iam euerse omnes, spectantibus risum mouent. MEGAP. Hoc mihi expedias velim: nullus amicorum meorum illis qui hoc faciunt, obsistit? CLOT. At quisnam tibi amicus erat? aut ex qua causa iusta quæpiam tibi conciliaras? Nescio, quod qui vos velut deos adorant, & quæcunque vel feceritis, vel dixeritis, laudant: aut timore, aut certe sui compendii spe ea omnia faciunt, nimirum imperii ipsius amici, ac interim tempori seruietes. MEGAP. Atqui si quando in conuiuuiis, ex more vinum libarent, magna voce omnia mihi bona precabantur, adeo ut, si fieri posset, vnusquisque eorum etiam pro me mortem subire paratus esset. In summa, per nihil aliud, quam nomen meum iurabant. CLOT. Propterea ex cœna quam heri cum quodam eorum cepisti, statim mortem oppetiisti. Nam poculum tibi postremum

temperatum, huc te demisit. MEGAP. Hoc illud est, quod amarum quiddam gustaram. Sed quid ex eo scelere sibi voluit? CLO. Nimis multa percunctaris, quum iamdudum inscendendum tempus fuisset. MEGAP. Vnus adhuc restat scrupulus, qui me omnium maximè sollicitat, cuiusque gratia in vitam vel tantillum respicere gestiebam. CLO. Quid hoc tandem est? ingens enim aliquod fore apparet. MEGAP. Carion, famulus meus, statim ut me mortuum aduertit, circa vesperam conclaue in quo iacebam, ingressus, cum desertis omnia offendisset (neque enim quisquam mei curam gerebat) attractis foribus (tanquam nemo adesset) pellicem meam Glycerium subegit, cum qua, opinor, iam multo antè rem habere consueuerat. Postea verò cum iam animum voluptate expleisset, oculis in me defixis, Tu quidè, inquit, homuncio scelestè, sæpe mihi nihil commérito, verbera non pauca inflixisti. Et cum dicto, comam mihi vellicabat, ac caput tuberibus opplebat. Tandem autem cum risu ampliter diducto in me despuisset, ac ut in impiorum regionem facerem iussisset, abiuit. Ibi ego, quanquam ira succendebam, tamen quia iam frigidus, & exanguis eram, hominem vlisci non potui. Porro scelestè famula, cum aduenientium quorundam strepitum sensisset, scilicet ut me lugere videretur, oculis sputo inunctis, eiulando, nomenque meum lugubri voce inclamando, abscedebat. quos si prehendero. CLO. Quin tu minis omisissis celeriter inscendis? Iamdudum enim tempus, ut in iudicium concedas. MEGAP. At quis contra hominem regem pronunciare audebit? CLOT. Contra regem quidem nemo: verum contra vmbra Rhadamanthus, quem in sententiis pro cuiusque merito ferendis mox æquissimum experieris: quare in præsentia non amplius cunctare. MEGAP. Priuatim saltem, & vnum ex pauperibus istis facias licebit: imò pro rege seruum, modo reuiuiscere sinas. CLOT. Vbi is qui baculo armatus est? & tu Mercuri? Quin hominem correpto pede intro trahitis? Neque enim voluntarius inscenderit vnquam. MERCVR. Sequere nunc fugitiue: cape hunc portitor vnâ cum illo altero, atque ut malo fortiter adalligetur, cura. MEGAP. Atqui conuenit honestissimo me federe loco. CLOT. Quid ita verò. MEGAP. Quod rex fuerim per Iouem, & satellites habuerim complureis. CLOT. Et iniuria te vellicabat Carion, hominem sæuum adeo, ac intractabilem? Iam certè tyrannidem admodum acerbam experieris, nimirum huius gustato baculo. MEGAP. Et Cyniscus mihi baculum illidere audebit? Non ego te nuper, quod liberiùs & asperiùs quam pro maiestate, obiurgasses, tantum non cruci adfixi? CLOT. Propterea & tu nunc hic manebis malo adstrictus. MIC. Dic mihi, ò Clotho, quando vobis mei nulla est cura, an quia pauper sum, propterea me postremum inscendere oportet? CLO. Tu verò quis tandè es? MICYL. Equidem sum Micyllus tutor. CLOT. Quid, quod tam grauiter fers moram? Non vides quam multa se daturum polliceatur hic Tyrannus, si vel paulum in vitam remittatur? Vnde

Vnde mirari succurrit, cur non & tibi mora sit iucunda. M I C. Ausculta rem paucis, Parcarum optima. Non admodum me delectat munus illud Cyclopi, videlicet in hunc modum polliceri,

Post omneis alios tandē ipse vorabitur Vtis. Siue enim primum, siue postremum, iidem me dentes manent. Sedenim neque aliās meæ res vt diuitum se habent. Nostra enim & illorum vita (quemadmodum aiunt) perpendiculari inter sese distant: quandoquidem tyrannus, qui in vita hor- 10 rendus omnibus, & suspiciendus videbatur: nūc auro, argento, vestibulq; exutus, tum & equis, cœnis, pueris floridis, & mulieribus formosis post se relictis, eorum desiderio non iniuria cruciatur, ac à tot commodis se abstrahi fert grauiter: quibus, nescio quomodo, anima ipsa velut glutino hæret affixa, neq; se facile sinit auelli, vt quæ eis iamdiu inhæserit: quin magis, tanquam vinculum aliquod est fragile, cui ipsos alligari, ir- 20 retisq; contingit, adeo vt vbi quispiam eos abducere pararit, plorent. At cum in cæteris sint feroces, in hac tamen via, quæ ad inferos ducit, meticulose deprehenduntur. Itaque subinde dant terga: & ad ea quæ procul in luce apud superos geruntur, respicere gestiunt: sicut stultus hic faciebat, qui non solum in itinere aufugere conabatur, verum etiam hic mortem frustra deprecatur. At ego, vt qui in vita pignus haberem nullum, non agrum, non domum magnifice extructam, non aurum, non supellectilem, non no- 30 minis gloriam, non imagines, ad mortem expeditus meritis eram. At statim vt mihi solum innuit Atropos, abiectis & subula, & loro geniculari, tantum crepidam quandam manu portans, voluntarius sequebar: vsque adeo haud grauatum, vt dum præ festinandi studio subsulto, neque calceos subligarim, neq; atramentum absterferim: imò verò præcurrebam, quæ ante me essent, spectare gestiens. Neque enim à tergo mihi erat relictum quicquam, quod me vel conuertere, vel re- 40 uocare potuisset. Et per Iouem, quæcunq; apud vos video, mirum quam mihi placeant: nam pares honorum gradus hic dari, nec quenquam vicino præstare, res mihi omnium longè suauissima videatur. Deinde coniecturam facio, ne æs quidē alienum hic à creditoribus reposci, neq; tributum cuiquam pendi, neq; quod omnium maximum est, hyberno tempore quenquam rigere, neq; ægrotare, neq; potentiores in humiliores pugnoscere. Postremo pace consistunt omnia, & in con- 50 trarium tota vitæ ratio versa. Siquidem nos pauperuli ridemus, discruciantur autem & plorant diuites. C I O. Ergo quum iamdudum ridentem te conspexerim, quid tandem sit quod potissimum tibi risum mouerit, audire percipio. M I C. Ausculta, Dearum mihi maximè verenda. Cum apud superos propter tyrannum habitarem, quæ apud eum fierent, nimis quam accuratè inspectabam. Ac tum quidem feliciter ex æquo cum diis viuere mihi videbatur. Nam cum purpuræ florē spectarem, & comitantium turbam numerarem, aurum, ac pocula gemmis distincta mirarer, lectos 60 argenteis pedibus suffultos superem: beatum plane hominem prædicabam. Ad hæc eorum quæ

in cœnam apparabantur, nidor sæpe me prurire faciebat. Iam verò quum pro maiestate in publicum prodiret: & se ipse subinde erigēs velut resupinaret, obuiisque stuporem iniiceret, cæteris mortalibus pulchrior, & fortunæ beneficio toto penè regio cubito sublimior videbatur. Sed vbi iam vita functus esset: ipse quidem istis deliciis exutus ridiculo fuit omnibus: ego verò meam stultitiam multò magis ridebam, qui eiusmodi nō hominem, sed hominis probrum, ad stuporem vsq; miratus fuisset: cuius felicitatem ex epularum tantum nidore æstimassem: quemq; ob sanguinē qui Laconici maris testudinibus innascitur, beatum prædicassem. Neq; verò hic solum mihi ludus fuit, verum etiam cum Gniphonem illū foeneratorem gemetem viderem, & quod pecuniis dum licuisset, vsus non fuisset, propriam sortem deplorantem, imò quod ne semel quidē illis à se gustatis, verum luxu perditio Rhodochari relictis, è viuis excessisset (hic enim quia genere proximus erat, in hæreditatem lege vocabatur) hæc inquam cum cernerem, risum sistere nullo modo potui, præsertim recordatus, quàm in vita pallidus semper, & squalidus obambulasset, & vultu præ curarum magnitudine, tristis. Deinde quod solis digitis opulentus fuisset, quibus talenta & milliones supputare consueuisset, ea paulatim & minutatim corradendo, quæ fortunatissimus Rhodocharēs haud ita multò post fuerat egregiè distracturus. Sed quid iam? non hinc solui- 70 mus? Etenim si quid reliquum est, hoc inter nauigandum ridebimus, quando & hos plorantes videre licebit. C I O T. Inscende tandem, vt anchoram portitor suberhat. C H A R. Quid hic? quod fertur? Inibi opperire. Cras te prima luce traiciemus? M I C. Iniquus es o Charon, qui me umbram iam penè exoletam relinquis. Age age, vt lubet: equidem tibi diem dicam apud Rhadamanthum. Hei misero mihi, iam nauigant, at ego hic solus relinquor. Atqui cur non ad eos nau- 80 tando contendo? Neque enim cum iam antè sim mortuus, periculum est ne denuo submersus præ focari queam. Deinde, vt maximè nauigare liceat, ne obolus quidem est quo nautum reddam. C I O T H. Quid hoc rei o Micylle? quin isthic manes? haud fas est Micylum ista ratione transfrutare. M I C Y L L. Et quid si citius quam vos, ripam attingero? C I O T H O. Nequaquam: potius naue adacta eum recipiamus. Tu Mercuri corripe hominem. C H A R. At vbi nunc sedebit, cum, vt cernis, plena sint omnia? M E R C. Si videbitur, Tyranni humeris insidat. C I O T H O. Quàm hoc appositè Mercurio venit in mentem! Ascende ergo, atque scelesti huius dorsum fortiter proculca. Nos autem prosperiter nauigemus. C Y N I S C V S. Aequum fuerit o Charon, vt hic iam tibi, quod verum est, detegam. Equidem obolum quem pro traiectu debebo, soluere non potero, quando præter peram, quam vides, & baculum, habeo planè nihil. Cæterum si vel sentina sit exhausta, vel agendus remus, en tibi adsum paratus. Porro Charontem Cy- 90 nisci non pœnitebit, dummodo agilem & firmum dederis remum. C H A R. Remiga. Nam à te

Cynhylium

Lecti argentei pedibus.

vel hoc lueri facere, fuerit satis. CYN. Non & cantu remiges accendere profuerit? CHARON. Per Iouem, si quidē nauticam aliquam cantilenam renes. CYN. Teneo, & quidem multas. Verū, sicuti tute vides, obstreperunt hi plorando, sic ut cantus ipse interrumpatur. DIES. Hei mihi, quæ reliqui prædia. ALIVS. Heu quā fertiles agros. Me miserū, qualē reliqui domū. ALIVS. Væ, væ infantulis meis. AGRICOLA. Quis nūc vuas decerpēt ē vitibus, quas hoc anno plan-
taui? MER. Tu verō Micylle nihil ploras? At-
qui fas non est quenquam citra lacrymas perna-
uigare. MIC. Bona verba. Nam cū secundo fla-
tu nauigem, quid plorem, nō video. MER. At-
ramē pro more paulisper ingemito. MIC. Quin
hac gratia, quando ita vis, plorabo: Hei mihi,
quot lora reliqui, hei crepidas antiquatas. Eheu
marcidos calceos. Non ego infelix posthac à ma-
ne ad vesperam vsque sine cibo peragā, nec hye-
mis tempore sine calceis & seminudus oberra-
bo, dentes præ frigoris acerbitate complodēdo.
Quis tandem meam habebit subulam? qui acicu-
lam? Satin' lamentatum ō Mercuri? Iam enim
iam ripam fermē attigimus. CHAR. Age verō
prius naulum reddite. Tu redde: ab aliis omni-
bus habeo. Obolum redde Micylle. MIC. Ioca-
ris ō Charon, aut, quemadmodum aiunt, in aqua
scribis, qui à Micyllo obolum expectes. Ipse cer-
tē antequam huc venissem, quadrangulūne ef-
fet obolus, an rotundus, ne noueram quidem.
CHAR. Egregiam verō, & quæstuosam nauiga-
tionem hodiernam. Abscedite tamen. Ego verō
ad equos, boues, & canes, reliquāq; id genus ani-
malia me recipiam: nam & ea traicere oportet.
CLOT. Mercuri, tu hos exceptos abducito. E-
quidem in aduersam ripam renauigabo, Indopa-
ren & Heramithren aduectura, quandoquidem
hi de agrorum finibus rixando, mutuū se confe-
cerunt. MER. Heus vos, progrediamur: imō
verō omnes vno agmine me sequimini. MIC. 40
O Hercules, quæ est hæc caligo? Vbi nūc formo-
sus ille Megillus? Aut quonā indicio quis Phry-
ne formosiorē Symmachē hīc dignosceret?
Hīc enim paria, & eiusdem coloris omnia, adeo
ut nihil sit neque formosum, neque formosius.
Quin palliatrum meum, quod antehac fœdū vi-
debatur, æquē nunc est in pretio, quā ipsa re-
gis purpura, nempe quod ambo sint obscura, ac
eisdem tenebris obducta. Tu autem Cynisce vbi
tandem es? CYN. En tibi Micylle hīc adsum: sed
si commodum videtur, pariter eamus. MIC. Pro
bè dicis: dextram mihi iniice. Dic mihi (quando
Eleusiniis sacris initiatus es) non tibi hæc simi-
lia vidētur illis quæ isthīc fiunt? CYN. Rectē con-
fers. En adeo quædam facē gestans accedit, ob-
tūcū terrificū quiddā & minabundū. An non est
Erinnys? MIC. Apparet certē ex habitu. MER.
Excipe hos ō Tisiphone, supra mille, quatuor.
TISP. Atqui iamdudū Rhadamanthus hīc vos
expectat. RHADAM. Adduc ipsos ō Erinny. Tu
verō Mercuri, ut est præconis munus, editis no-
minibus singulos accerſe, CYN. O Rhadaman-
the, per patrem te obsecro, meā causam primum
omnium cognoscas. RHAD. Qua gratia? CYN. Nī

Omnino gessit animus accusare quendam de ma-
lis quæ in vita me conscio commisit. Alioquin nī
prius qui sim, & qua ratione vitæ cursum transe-
gerim, fiat manifestum, non dignus ero cui fides
adhibeatur. RHAD. Quis ergo es? CYN. Cyni-
scus sum, ō præclare, professione Philosophus.
RHAD. Huc ades, & primum ad iudiciū asiste.
Tu verō accusatores accerſe. MER. Si quis Cy-
nisci huius est accusator, huc prodeat. RHAD.
Nullus accedit: quanquam hoc satis nō est, ō Cy-
nisce, sed vestimenta detrahe, ut de te, notis tuis
inspectis, pronunciem. CYN. At vbi Cyniscus
notis esset inustus? RHAD. Quot scelera quisq;
vestrū in vita patrarit, tot notas, sed quæ nō fa-
cile appareant, in anima circumfert. CYN. En ti-
bi nudus asisto: quare notas, quas dicis, inuesti-
ges licebit. RHAD. Hic per omnia est purus, præ-
ter treis quatuorve cicatrices admodum oblite-
ratas, ac vixdum conspicuas. At quid hoc? ve-
stigia certē, & inuisionū signa. Verū haud scio
quomodo sunt deleta, imō verō in totum exci-
sa. Quid hæc, ō Cynisce? aut quī denuō purus es
factus? CYN. Equidem rem tibi indicabo. Olim
cū per imperitiā vitiosus essem, atq; hoc no-
mine complureis commeruissem notas, sapiētīæ
studio me ipse dedere cœpi: cuius beneficio haud
ita multo post vniuersas maculas ex animo ab-
sterſi. RHAD. Bono profectō, & præsentissimo
es vsus remedio. Sed iam hīc in beatorum insu-
las abito, illic enim inter optimos locum habe-
bis, si prius Tyrannum, de quo dicis, accusaris.
Alios aduoca Mercuri. MIC. Quod ad meā cau-
sam attinet, parum sanē est, & breui cognitione
indiget. Iamdudum enim hīc tibi nudus adsum:
quare me introspicias licebit. RHAD. At quis
tandem es? MIC. Sum Micyllus tutor. RHAD.
Euge ō Micylle, purus es omnino, & ne punctu-
lo quidem notatus. Concede & tu ad hunc Cy-
niscum. Accerſe nunc tyrannum. MER. Mega-
pentes Lacydæ filius prodeat. Quorsum te a-
gis? Accede: te voco tyranne. Quin ipsum ō Ti-
siphone in medium proiicis, capite in terrā sta-
tuto? Bene habet. Tu nunc ō Cynisce, accusa, &
hominem de sceleribus conuince. Iam enim hīc
tibi propter adest. CYNISC. Principiō quanuis
in accusando ne verbis quidem opus fuisset,
quandoquidem cuius monetæ sit, vel ab ipsis no-
tis agnoscere potes: tamen quod res fiat sole cla-
rior, & ipse tibi virum detegere, sermonēque
depingere conabor. Ac flagitia quæ ter sceles-
tus nebulo, tantisper dum priuatam agebat vi-
tam, peregit, equidem censeo prætermittenda.
Sed vbi partim hominum perditissimorum, at-
que audacissimorum, quos in hoc sibi concilia-
rat, fauore, partim satellitum collecta manu, ty-
rannidem arripuit, plus sexcentos indicta causa
trucidauit. Deinde cū hac via singulorum ci-
uium opes exhauriendo, diuitias summas cor-
raſisset, nullam libidinis speciem intentatam re-
liquit. Quin genus omne cum iniuriarum cru-
delitatis in miseros ciues exercuit, virgines vi-
tando, adolescentes stuprando: breuiter, modis
omnibus in subditos debacchando. Iam pro fa-
ctu, pro superbia, proq; eius in obuios omneis fre-
mitu,

mitu, supplicium factis dignum sumere non possis, quando minori periculo in solem quam in hunc defixis oculis tueri licuisset. Porro noua supplicia, & ad crudelitatem eius explendam recens inuenta, quis poterit recensere, qui ne ab intima quidem familiaritate coniunctis abstinuerit? Quod si ab eo interemptos huc aduocaris, facile comperies hæc haudquaquam à me calumniandi studio confingi. Imò verò non vocati, & voluntarii, ut vides, hic adsunt, ipsumque; circumsistentes malè vident. Hi omnes, ô Rhadamanthe, huius crudelitatem vitam amiserunt: quorum alii formosarum vxorum gratia insidiis sunt circumuenti: alii quod liberorum suorum, quos ad iniuriam violenter abducebat, nomine stomacharentur, sunt trucidati: alii quod opibus illorum insidiaretur: porro alii, quod boni essent, & prudentes, quibus haudquaquam cum illius factis cōuenire poterat. RHAD. Quid ad hæc dicis sacrilege? MEGAP. Cædes quas dicit, equidem perpertravi: cætera verò omnia, nepe adulteria, læsam puberum pudicitiam, virginum stupra, hæc omnia Cyniscus falsò criminatur. CYN. Quin & horum testes proferam ô Rhadamante. RHAD. Quos eos dicis? CYN. Mercuri, eius mihi Lucernam aduoca, & Lectum. Hæc enim in medium progressa, quæ sese consciis hic ter scelestus patrarit, testabuntur. MERC. Et Lectus, & Lucerna Megapenthis huc asint. Bene sanè quod obsequuntur. RHAD. exponite ergo vos, quæ vobis testibus commiserit hic Megapenthes. Tu Lecte dic prior. LECTVS. Vera planè sunt omnia de quibus à Cynisco accusatur: me tamen ô here Rhadamanthe hæc dicere sanè pudet: eiusmodi sunt, quæ supra me patrauit. RHAD. Itaque eum testimonio tuo apertissimè damnas, cum eius facinora ne dicere quidem sustineas. Et tu iam Lucerna, da testimonium. LVCKERNA. Equidè quæ interdum sint facta, nescio: neque enim aderam. Verum quæ noctu vel in alios fecit, vel ipse est passus, horreo dicere. Cæterum nephanda multa, & quouis iniuriæ genere superiora sæpenumero spectavi, adeò ut & ipsa quidè aliquoties extingui gestiens, oleum ultro non adbibere. At ille quò mihi lucem modis omnibus conspurcasset, etiam abominandis facinoribus me iniuriam adhibuit. RHAD. Satis est testimoniorum. Sed purpuram hanc exue, ut & notarum numerum conspiciamus. PAPÆ! hic totus est liuidus & insignis, imò præcicatricum crebritate cœruleus. Nunc autem quo tormenti genere est puniendus? in Phlegethontem ne iniiciendus, an tradendus Cerbero? CYN. Minimè, sed (si tibi est cordi) uouum quoddam supplicium, & hoc planè dignum, indicabo. RHAD. Dic modò: nam ego tibi vel hoc nomine magnam habebō gratiam. CYN. Mos est (ni fallor) ut qui moriuntur, ex obliuionis fonte bibant. RHAD. Est quidè. Sed quid cum? CYN. Hic ergo solus à potu arceatur. RHAD. At qua gratia? CYN. Hac via graueis sanè & molestas dabit pœnas: videlicet cum recordabitur & qui fuerit, quantaque apud superiores potentia præualuerit: in primis autem ubi delicias illas suas in animo recolere cœperit.

RHAD. Probè dicis. Itaque ad eum modum damnatus esto, & ad Tantalum vinculis alligator, semperque in animis versato, quæ (dum vixit) peregit iucundè.

DE IIS QUI MERCE- DE CONDUCTI IN

DIVITVM FAMI-

LIIS VIVVNT,

ERAS. ROTEROD. INTERPR.

ARGVMENTVM.

Aulica vita molestias & incommoda, oratione hac depingit Lucianus, quamque indigna ea sit homine, præsertim docto, & liberaliter instituto, exponit: confutatis etiam causis ijs, quibus sese tuentur, qui hoc vitæ genus sectantur, & in servitutem ultro sese præcipitant. Exordium ab attentione incipit, amplificando rei magnitudinem, fidemque; faciendo dictis, ab eorum persona qui in eadem vita aliquādiu vixerūt. Mox & beneuolentiā captat Timoclis, eius ad quæ scribit, ab officio amicitiae, indicans se hæc propterea illi scribere, ut quia illū iam olim de hac vita suscipienda consilia agitare intellexerit, ne quid olim, si res male cadat, & illū consilij sui pœnitere incipiat, accusare sese possit, ut à quo admonitus aut reuocatus nō fuerit, præsertim quando sciat, hanc vitam non modò per se difficilem, atque periculosam esse, verum etiam homini philosopho, aut quocunque denique disciplinarum genere docto, minimè conuenire. Exordio in hunc modum peracto, confutationem statim subiungit earum causarum quibus sese tueri solent, qui hoc vitæ genus ultro amplectuntur. Diluit autè omnes eas per inuersionem, ostendens ea maximè vel sequi, vel negari, quæ illi cum primis euitare, vel consequi student: ac postremo etiam turpe esse homini docto & ingenuo, ob solam spem voluptatis alicuius, in voluntariam servitutem sese dare. Atque hinc iam ad ipsam rem accedit, propositis per diuisionem ijs de quibus dicturus sit. Principio igitur recenset quanta incommoda, quantaque molestiæ perferendæ sint antequàm in aulam recipiaris: dein de quæ, & quanta toleranda, atque adeò deuoranda, ubi iam receptus fueris, circa prima conuiua, circa pactionē mercedis, circa seruitutem reliquæ, quæ mox exceptū atque perdomitū, paulatim in contemptum adducit, & ad adulandum impellit. Præterea & metu periculisque inuoluit, ob quæ variæ exinde querelæ, & vitæ mutata pœnitentia sequuntur. Atque hæc omnia non domi solum perferenda esse indicat, verum etiam foris, ubi interim multò sordidiora ministeria imponuntur, etiam à mulieribus, quibus æquè ac viris adulandum est. hæc & circa munerum compensationes, quo pacto nuncij ac dispensatores conciliandi: & circa mercedis solutionem, quanta cum molestia exigenda illa, quantaque aliorum etiam inuidia accipienda sit: & postre

Et postremo, quam ignominiosi exitus plerisque maneat senes iam, et exhaustos, cum clam, aut turpiter ab aula profugiant, aut reijciuntur. Quae omnia ad finem, velut in tabella quadam proposita breui, sed eleganti admodum imagine depingit, et ob oculos ponit, amplificatis etiam in media passim oratione ijs quae maxime urgere aut commendare voluit.

Equid tibi primum, amice, aut quid postremum, quem admodum vulgò dici cōsuevit, recenseam, ex his quae tū facere, tum pati cogitur, qui mercedis gratia sese in alienas domos, conuiuiumq; tradunt alienum, quique in locupletum istorū amicitiam accensentur, si modò eiusmodi illorū seruitutem conuenit amicitiam appellare? Noui enim permulta, atque adeò pleraque omnia, quae illis ibi soleant accidere, non per Iouem quòd ipse ea experimento cognorim (neque enim mihi vnquam experiundi incidit necessitas, ac nequando incidat, Dii prohibeant) sed quòd complures qui in hoc vitæ genus inciderāt, apud me soliti sint commemorare: partim qui in ipsis etiam dum malis constituti, quae, & quanta ferrent, deplorabant: partim qui tanquam è carcere quodam profugi, non absque voluptate recordabantur, commemorabantque ea quae fuerāt perpessi: imò iuuabat reuocare ob oculos, quas ærumnas effugissent. Atque hi quidem digniores mihi visisunt, quibus fides haberetur: vt qui eius sacri ritus (vt ita dixerim) omneis, omniāq; mysteria perdidicissent, cunctaque ab initio ad finē vsque perspexissent. Hos igitur haudquaquā indiligenter, nec oscitater audire soleo, veluti naufragium quoddam, ac præter spem obiectam salutem enarrantes: cuiusmodi sunt isti, qui in templis derafo capite, complures simul obambulantes, immanes vndas, procellas, sublatos in cælum fluctus, iactus, malos fractos, gubernacula reuulsa narrant: in primis autem geminos Castorem, & Pollucem apparentes (nam hi peculiariter ad hanc tragœdiam pertinent) aut alium deum quempiam repente (quemadmodum in fabulis fieri conuenit) exortum, summisque antennis insidentem, aut iuxta clauum adsistentem, qui nauim ad licus aliquod molle dirigeret: ad quod appellens, futurū esset, vt & ipsa paulatim ac lentè solueretur, & ipsi tutò in solum descenderent, idque ope fauoreque diuino. Atq; isti igitur permulta id genus ad præsentem cōmoditatem exaggerantes cōmemorant: quò videlicet à pluribus stipē accipiant, si non calamitosi modò, verum etiam diis chari esse videantur. Porro ii, dū eas quas in testis tulerunt tempestates referret, atq; immanes illas vndas, quinetiā decumanos fluctus, si fas est dicere, & quemadmodū primum à litore soluerint mari tranquillo, quantūque molestiarum perpetua nauigatione sint perpessi, dum sitiunt, dum naueant, dum salo perfunduntur: denique quemadmodum infelici nauigio incautem quampiam sub vndis latentē, aut in sco-

pulum aliquem præruptum, & asperum, illiso, fractoq; miseri ægrè enatarint, nudī, cunctarūque rerum inopes: hæc, inquam, quum referrent, mihi quidem visi sunt permulta præ pudore subtere, volentesque ac scientes obliuisci. At ego etiam illa, præterea autem & alia nonnulla ex illorū narrationibus coniectans, depræhendi quicquid ærumnarū cum eiusmodi conuiuiis coniunctum est. Quæ quidē omnia haud grauabor, optime Timocles, tibi percerere. Iampridem enim mihi videor animaduertisse, te de capessen da hac vitæ ratione cogitare. Nam olim quum his de rebus sermo incidisset: mox ex his qui præsentēs erant, quispiam mercenarium hoc vitæ genus laudare cœpit: fortunatissimos eos affirmans, quibus contigisset horum vti familiaritate, qui apud Romanos essent optimates: tum conuiuiis adesse opiparis, idque immunes: præterea splendidis in ædibus diuersari: tum peregrinari omnigena cum commoditate, voluptatēq; alba interim in rheda (si fortè libeat) resupinatos. Insuper ob hanc amicitiam, obque commoditates quibus afficiuntur, etiam mercedem capere: id verò non mediocriter videri. Istis enim haud dubiè citra sementem, ac culturam (quod aiunt) cuncta prouenire. Hæc igitur, atque id genus alia quum audires, animaduerti quemadmodum ad ea inhaueris, quāq; auidē ad escam os apertum porrexeris. Pròinde ne quid mihi certè in posterum possis imputare, neque exposulare queas, quòd quum te conspiceremus tantum vnā cum esca deglutiētē hamū, non reuocaremus, neque prius, quā in guttur demergeretur, reuulserimus, neque præmonuerimus, verum posteaquā cessassemus, donec eo iam adactō, atque infixō, trahi iam, ac vi duci conspiceremus: tum quum nihil opis afferri possit, frustra adesse nos, atque illacrymari: hæc inquam, nequando possis dicere: (quæ si dicantur, meritò profectò dicantur, neque à nobis refelli possent, quò minùs peccasse videremur, vt qui prius ista non indicassemus.) Audi nunc ordine omnia, ac rete quidē ipsum cuiusmodi sit, quāq; nullum habeat exitum: non intus mediis in finibus inuolutus, sed foris tutò, atq; per otium antè contemplator, vnci æris aculeum, reflexam hami aciem, ac tridentis cuspidē manu tentans, malæq; admotas experiens. Quòd nisi vehementer acuta, nisi sic illigantia, vt effugiendi nulla sit facultas, nisi dira vulnera factura videantur, acriter trahentia, & inexplicabiliter retinentia: nos quidem inter formidolosos, atq; ob id etiā pauperes, famelicósq; adscribito: ipse verò sumpta fiducia, venatum istum, si videtur, aggreditor, Lari in morem, totam escam hiatu deglutiens. Atque in vniuersum quidem forsitan tua causa omnis hic sermo dicetur: quanquam non solum de vobis philosophis, aut his quicunque vitæ institutum sibi delegerunt cum virtutis studio coniuncti, verum etiā de grammaticis, rhetoricis, musicis, breuiter de omnibus qui in doctrinæ professione versari, quæstūq; facere proposuerunt. Cæterum quū omnia sint inter istos cōmunia, eadēq; prorsus accidāt omnibus, palām est philosoph

philosophorum conditionem non esse à reliquis eximiam, imò hoc illis turpius ista contingere, quum sint cum aliis communia, si ii qui conducunt, non aliis præmiis eos quàm reliquos dignos iudicent, nihilòque magis quàm cæteros in honore habeant. Sed quicquid erit, quod narrationis series aperiet, eius culpam potissimum in ipsos conferre par est, qui eiusmodi faciunt: deinde in eos qui talia sustinent. Ego verò culpam non debeo, nisi fortè veritas & libertas in cō-
 10 memorando reprehensionem mereatur. Ac reliquum quidem hominū vulgus, puta palæstricos quospiam, aut adulatores imperitos, sordidòque animo, ac suapte ingenio humiles & abiectos homines, ne operæpretium quidem fuerit ab eiusmodi conuictu dehortari, quippe nequaquā obtemperaturos: neq; rursus æquum sit illis vitio
 20 vertere: quòd non relinquant suos conductores, etiam plurimis ab illis contumeliis affecti: sunt enim ad eam vitæ rationem accommodati, factiq; neque ea videlicet indigni. Præterea ne habeant quidem aliud quippiam ad quod sese conuertant, & in quo sese exerceant, adeò ut si quis eā vitam illis adimat, ignavi illico, consiliq; inopes, desidiosi, atque inutiles reddantur. Quamobrem nec ipsi rem aliquam indignam patiantur, nec illi contumeliosè facere videantur, si (quod aiunt) in matellam imminxerint. Etenim ad eas ipsas contumelias iam inde initio præparati, confertur
 30 sese in familiam, atq; hæc sola illis ars suppetit, ferre, & perpeti quicquid acciderit. Cæterum eruditorum nomine, de quibus institueram loqui, meritò indignandū, enitendūq; ut quàm maximè fieri potest, eos inde reuocatos, in libertatem vindicemus. Videor autem rectè facturus, si quibus de causis se quidam ad hoc vitæ genus conferunt, eas causas excussero, parūque idoneas, atque efficaces esse demonstrauero. Siquidem eo pacto omnis illis præripitur excusatio, summūq; ille titulus, quo suam spontaneam fer-
 40 uitatem solent obtexere. Iam igitur pleriq; paupertatem, & rerum necessariarum inopiā proponunt, atq; eam umbram satis idoneam existimant, qua suum factum prætexant, quòd vltro ad eam vitam accesserint, ac sibi sufficere credunt, quum aiunt se quiddam ignoscendum facere, qui id quod est in vita molestissimum, nempe paupertatem, studeant effugere. Postea in pròptu Theognis, atque illud plurimum in ore:

Nam quemcunque virum paupertas enecat,

Ille dicere nil (ceu cui lingua ligata) potest.

& si qua alia terricula abiectionis quicquid; poetæ de paupertate prodiderunt. Equidem si viderem ex huiusmodi conuictu paupertatis effugiū aliquod verè contingere, non admodū anxie cum eis de vehementer amplectenda libertate disceptarem. At posteaquàm eiusmodi quædam accipiunt, cuiusmodi sunt ægrotantium alimenta (quemadmodum egregius ille dixit orator) qui queant effugere quòd minùs in hoc ipsum parum
 50 rectè sibi consuluisse videantur, nimirum semper illis manente eodem vitæ illius argumento? Semper enim manet paupertas, semper accipienda necessitas: nihil quod seponatur, nihil super-

est, quod referuetur: verum quicquid datum fuerit, ut detur, ut vniuersum etiam capiatur, prorsus omne insumitur, ita tamen, ut ne id quidem in usus sufficiat. Rectius autem futurum fuerat, si nequaquam causas eiusmodi comminiscerentur, quæ paupertatem seruant, aluntque, atq; eatenus duntaxat opitulantur, verum quæ illam tandem aliquando tollant. Ac forsitan tibi hoc volebas Theogni, quum diceret eam in altū mare, ac præruptis de scopulis præcipitem dari oportere. Quòd si quis semper pauper, semper e-
 10 gēs, cum semper mercede cōductus mereat, hoc ipso sese arbitretur aufugisse paupertatem: nō videretur. Rursus alii negant sese paupertatē formidaturos, si modò reliquorum hominum in morem possint suo labore, suāq; industria sibi vitæ suppeditare: at nunc sibi fractas esse corporis vires, seu senio, seu morbis: eòq; ad eam vitam mercenariam facilem videlicet, atq; commodā confugere. Age igitur, inspiciamus nūc vera prædicent, & num ea quæ dantur, ex facili illis suppetant, ac non multò, neque adeò maiore labore content, quàm vulgò suis victus. Nam id quidem etiam votis expetendum, uti citra laborē, citra sudorem, nullo negotio paratum argentum accipias. Verum quàm hæc absint à vero, istud profectò ut dignum est, ne dici quidem satis potest: tantum laborum, tantum sudorum in eiusmodi conuictibus exhauriendum, ut hic ne
 20 valetudo quidem ad id par sit, quippe quū quotidie sexcenta non desint negotia quæ corpus conficiant, adque extremam usq; defectionē delassent. Verum hæc suo loco dicemus, quum etiā reliquas illorum incommoditates commemorabimus. In præsentia sat erit ostendere, qui se aiunt hac de causa in seruitutem addicere sese, ne istos quidem vera dicere. Superest iam ut eam causam referamus: quæ quidem ut est verissima, ita ab illis minimè profertur: nempe ipsos voluptatis gratia, & amplis illis spebus incitatos, vltro inuadere familias diuitum, auri, argenti-
 30 que vim & copiam admiratos: præterea quòd felices sibi videantur ob conuiuia, & reliquas eius vitæ delicias: sperantes futurum uti mox nemine vetante assatim aurum bibant. Hæc nimirum sunt quæ illos adducunt, atq; ex liberis seruos constituunt, non rerum necessariarum usus, quem prætexebant: sed rerum non necessariarū cupiditas, atq; ingētium illarum, & ampliarum opum admiratio. Enimvero quemadmodū miseros istos, atque infelices amantes, callidi quidam & veteratores amasii receptant, & fastidienter ducunt, lasciantque videlicet, quò iugiter amantes ambiant ipsos, atque inseruiant: cæterum ex amoris fructu ne summo quidem osculo impertiunt! Intelligunt enim copia facta dissoluendum amorem: id igitur ne fiat, præcauēt, diligentēque sui copiam subtrahunt. Alioquin spe semper retinent amantem, metuentes ne desperatio minuat cupiditatis ardorem, amantēque ab se alienet. Pròinde semper arrident, pollicenturq;, semper facturi sunt, semperque gratificaturi: semperque ingentium sumptuum rationem

nem habituri: donec imprudentes ambo senue-
rint, atque vtrique iam præterierit ætas, huic ad
amandum, illi ad dandum: atque ita omni vita
nihil illis peractum est vltra spem meram. Atqui
voluptatis cupiditate nihil non ferre, id quidem
forsitan non vsque adeo vitio vertendum: quin
magis venia danda, si quis voluptate capiatur, &
hanc vnde quaque consecetur, quod possit ea po-
tiri: quanquam turpe forsan ac seruile, si quis ea
gratia semet in ius tradat alienum: propterea 10
quod voluptas quæ ex libertate percipitur, mul-
tò suauior est, quàm ea quam ille libertatis iactu
ra sectatur. Arramen hoc quoque aliquo pacto
ignoscendum illis sit, si modò consequantur. Ve-
rum enim uero ob solam voluptatis spem multas
perferre molestias, equidem & deridiculum arbi-
tror, & stultum: maximè quum videant labores
certos esse, manifestos, & inuitabiles: porro il-
lud quod speratur, quod quidem nihil aliud tan-
dem est quàm voluptas, ne tam longo quidè tem- 20
pore contigisse, præterea autem nec verisimile
videri ut contingat aliquando, si quis modò rem
recta reputet via. At Vlysis quidem focii, dulci
quadam gustata loto, reliqua negligebant, ac præ-
senti voluptate deliniti, honesta contemnebant,
ut non prorsus cum ratione pugnaret in illis ho-
nestatis obliuio: nimirum animo voluptatis illius
sensu occupato. Verum si quis famelicus alii cui
piam loto sese ingurgitanti, neque quicquam in-
de impertienti, assistat, idque solam ob spem, 30
quod credat fore ut & ipsi aliquando degustan-
dam lotum porrigat: assistat inquàm ad hunc mo-
dum, recti atque honesti oblitus, Dii boni quàm
hoc ridiculum, planèque verberibus quibusdam
Homericis dignum! Ergo quæ istos ad diuitum
conuiuium adducunt, & quibus impulsu sese illis
dedunt, ad quodcunque lubitum fuerit vtendos,
hæc sunt, aut his fermè simillima. Nisi, si quis &
illos commemorandos esse iudicat, quos hæc v-
na res ad id cōmouet, quod gloriosum arbitran- 40
tur cum illustribus atque opulentis viris habere
consuetudinem. Sunt enim qui hoc quoque præ-
clarum ac magnificum, supràque plebem esse exi-
stiment. Nam ego quidem, quod ad me propriè
attinet, recusarim vel cum Persarum rege conui-
uere duntaxat, conuiuiorūque videri, si nullus ex
eo conuiuii fructus ad me redeat. Quum itaque
caussa eius vitæ suscipiendæ sic illis habeat, age
iam consideremus apud nosmetipsos, primùm
cuiusmodi sint illis perferendæ priusquàm ad- 50
mittantur, priusquàm obtineant: deinde cuiusmo-
di in ipsa iam vita constituti patiantur: postre-
mò quæ tandem catastrophæ, quis fabulæ exitus
illis contingat. Neque enim illud dicere possunt,
hæc tametli molesta sint, tamen assuesci facile,
neque ad id multo opus esse labore: sat esse si ve-
lis modò: postea reliqua omnia factu fore faci-
lia. Imò necesse est ut primùm diu sursum ac
deorsum cursites: ut perdures quum protruderis, 60
quum excluderis, quum improbus interdū atque
importunus videris, cum ianitori malè Syriisan-
ti, ac pomenclatori Libyco subiiceris, quumque
nominis tui memoriam mercede redimere co-

geris. Quin etiam vestitus tibi est apparandus
supra tuæ rei facultatem, pro dignitate eius cu-
ius conuiuium ambis: deligendus color quo ille
potissimum gaudeat, ut ne discres, neve oculo-
rum illius offendas. Postremò ut gnauiter asse-
dere necesse est, vel antecedas potius, à famulis
protrusus, ac veluti pompam quandam expleas:
at ille interim cōplures iam dies ne aspicit qui-
dem te. Quod siquādo res tibi felicissimè verte-
rit, si te respexerit, si accersuerit, dixeritque, quic-
quid illud fuerit, quod illi fortè in buccam vene-
rit: tum denique, tum plurimus sudor, tum multa
oculorum caligo, tum intempestiua trepidatio,
tum fannæ eorum qui adsunt, hæsitantiam tuam,
ac perplexitatem ridentium. Qua quidem nō ra-
rò accidit, ut quum oportuerit respondere quis
fuerit rex Achiuorum, mille naues illis fuisse re-
spondeas. Atque id, si qui sunt modesti, pudorem
vocant: immodesti timiditatem nominant: im-
probi inscitiam. Ita fit, ut tu primam hanc diui-
tis comitatem, tibi periculosissimam expertus,
ita discedas, ut tantam animi tui imbecillitatem
ipse condemnes. Porro ubi multas iam noctes
insomnes duxeris, ubi plurimos dies cruentos e-
geris, haud quidem Helenæ gratia, per Iouem,
neque ob Priameia Pergama, verum spe quinq;
obolorum, contigerit autem & Deus quispiam
tragicus qui tibi sit auxilio: iam illud restat, ut
exploreris, excutiarisque num literas noris. At-
que ea quidem disceptatio non iniucunda est ip-
si diuiti, quippe qui laudatur interim, ac felix
esse prædicatur. Cæterum tibi videtur de vita ip-
sa, deque omni fortuna tum certamen esse pa-
ratum: propterea quod tibi venit in mentem, id-
que meritò, futurum ut alius nemo sit admissu-
rus, si prius ab hoc reiectus ac repudiatus videar-
e. Interim in varias curas distraharis oportet,
dū inuides iis qui pariter ex æquo tecum exami-
nantur. Finge enim & alios esse qui eiusdè fortu-
næ tibi sint cōpetitores: te verò tibi videri cun-
cta parum absolutè respondisse, metuentem inte-
rim simul, & sperantem, ac miserè de illius vultu
pendentem, qui si quid parum probet eorū quæ
dixeris, peristi. Sin arridens auscultat, hilarescis,
& spe bona fultus consistis. Porro consentaneū
est, esse non paucos qui tibi aduersentur, atque al-
ios in tuum locum velint inducere. Horū vnus-
quisque clanculum velut ex insidiis in te iacula-
tur. Iam verò illud considera, quale sit, virū pro-
missa barba, cana coma, examinari num quid bo-
næ rei didicerit, & aliis quidem didicisse videri,
aliis secus. Superior interim vita, & omnis ante-
acta ætas tua curiosius disquiritur. Quod si quis
aut cuius inuidia, aut vicinus leui quapiā de cau-
sa prouocatus te deferat, & adulterum dicat, vel
pæderasten: is protinus iuxta vetus illud prouer-
bium, ex Iouis tabulis testis. Porro si pariter om-
nes bene de te prædicent: suspecti, leues, ac lar-
gitione redempti videbuntur. Nam admodum
omnia tibi consent oportet: nihil prorsus sit,
quod tibi queat obsistere: alioqui nunquam obti-
neris. Age sanè, hoc quoque contigit, ac bona
quapiam fortuna cuncta tibi feliciter cesserunt,
& probauit ipse doctrinam tuam: & amicorum
præ

Feliciter inquit

præcipui, quibusque ille huiusmodi in rebus plurimam habet fidem, non dehortantur. Ad hæc vult etiam vxor. Non refragatur domus præfectus, neque item dispensator. Nemo tuam insimulauit vitam, dextra omnia, & omni ex parte bene promittunt sacra. Vicisti igitur, ô fortunate, & coronatus es Olympia. Quin Babylonem magis cepisti, aut Sardiū arcem occupasti. Habebis copie cornu, & gallinaceū lac emulgebis. Iam sanè par est, ut aliquando præmia capias, maxima videlicet, & quæ laboribus tantis respondeant, ne corona tua frondea duntaxat sit, simul ut merces haudquaquam contemnenda præstituat, eaque commodè ad vsum citraque negotium persoluitur, utque reliquus item honos tibi præter ministrorum vulgus suppeditetur. Cæterum à laboribus illis, à luto, à cursitationibus, à vigiliis, in otium te recipias, ut id quod vulgò solent optare mortales, porrectis pedibus dormias, nihilque iam facias, præter ea sola quorum gratia primū receptus es, & in quæ conductus. ita enim consentaneum fuerat Timocles, neque ingens malū erat futurum, si quis subdita ceruice ferat iugum, leue nimirum, & portatu facile, quodque est omnium maximum, auro illitum. Atqui longè secus res habet, imò nihil horum reperietur. Siquidem in mediis ipsis id genus conuiuiis sexcentæ res accidunt viro ingenuo neutiquam tolerandæ. Quæ quum audieris, ipse tecum ordine reputato, num quisquam ea perpeti queat, cui quidem cum eruditione, vel minimum cōmercii fuerit? Exordiar autē, si videtur, à primo conuiuii vnde consentaneum est te consuetudinem illam auspicaturum. Primū igitur adest tibi quispiam qui te iubeat ad conuiuium accedere, famulus non incomis: qui tibi prius placandus, datis in manū (ne videaris inciuilis) ut minimū quinque drachmis. At ille Accissans: seque quum maximè cupiat, cupere dissimulans: Apage, inquit: Egone quiequā abs te? Addit & illa, absit, dii prohibeāt. Tandem flectitur atque obtemperat, ac discedit, te late diducto rictu subsannans. Tu porro nitida sumpta veste, mundissimèque cultus, lotus accedis, sollicitus interim ne prior aliis aduenias: nā inurbanum quemadmodum postremum venire, graue. Proinde media inter vtrūque obseruata oportunitate ingrederis: tēque sanè quā honorificè excipiūt. Tum arrepta manu te quispiam iubet accumbere, paulò supra diuitem, inter duos ferme veteres amicos. At tu perinde atque in lovis ædes veneris, nihil non admiraris, & ad omnia quæ geruntur, suspensus inhias, propterea quod noua tibi, atque inuisa sint cuncta. Interim familia te spectat, omnesque qui præsentibus sunt, quid agas obseruant. Neque verò ea res curæ non est ipsi diuiti, quippe qui famulis aliquot præmonitis negotium dederit, ut oculis obseruet, quemadmodum te geras in pueros, aut in vxorem, nū subinde ex obliquo respectes. At reliqui quidem conuiuiæ, simul atque te vident propter imperitiā ad ea quæ fiunt, attonitum, ac stupefactum, derident clanculum, cōiectantes te nunquam antea apud alium quēpiam cœnasse, nouūque tibi esse ut mantile apponatur. Proinde (sic uti verisimile

Insolentia conuiuiorū.

est) præhæsitātia sudes oportet, ac neque cū sitias, audeas potū poscere, ne vinosus videare: neque variis appositis obsoniis, & in ordinem quendam extructis, scire posses cui prius, aut posterius manum admoueas. Quare ad eū, qui proximus accumbit, respectes necesse est, atque eundem imitatus, conuiuii rationē, & ordinē discas. Alioqui anceps sedes, & varians, animoque penitus perturbato, & ad omnia quæ illic geruntur, obstupescens. Atque interim quidem diuitis admiraris felicitatem, propter auri vim, & eboris, tatarasque delicias. Interim tuam ipse deploras infelicitatem, qui quum nullius sis rei, tamen viuere te credas. Nonnunquam & illud in mentē venit, fore ut admirandam, & expetendam quandam viuas vitam, quippe qui sis omnibus deliciis illis fruiturus, cūtorūque ex æquo futurus particeps. Arbitraris enim te semper bacchanalia festa celebraturum? Quin & adolescentuli formosi præministrantes, ac silentio aridentes, suauius in posterū hoc vitæ genus pollicentur: ut Homericum illud nunquam desinas in ore habere:

Haud vitio verti debet si Troia pubes,

Armatique simul Danaï sub Marte laborum

Pondera tanta ferant: ob tantam videlicet felicitatē. Accedūt ad hæc inuitatiuncula: ad bibendum: ac postulato per quā ingenti scypho quispiā præbabit tibi, Præceptorē, aut aliud quiddam denique te appellans. At tu recepto scypho quid vicissim oporteat respondere, propter eius modi morum imperitiā ignoras, iamque rusticanus & inelegans esse videris. Cæterum ea propinatio multorum veterum amicorum, inuidiam in te concitauit: è quibus nonnullos iamdudum tuus accubitus clanculum vrebatur, quod modò cū adueneris, iis antepone, qui multorū annorū seruitutem exhausserint. Protinus itaque talia quædam de te inter illos dicta feruntur: illud scilicet malis nostris deerat, ut etiam iis qui nuper in familiam cōmigrarūt, posthabeamur. & Solis Græculis patet vrbs Romana. & Quid habent quam ob rem nobis debeant anteponi? Num mirificā quandam vtilitatem adferre videntur, quā verba quædam misera dicūt? Rursus alius hæc: An non vidisti quantum biberit? quæadmodum cibos appositos auidè corripienti deuorari? Homo inelegans, ac fame enectus, qui ne per somnium quidem vnquam fuerit albo pane saturatus, multo minus alite Numidica, aut Phasianio, è quibus nobis vix ossa reliqua fecit. Porro tertius, Fatui inquit, priusquā quinque habeant dies, videbitis hunc nihilo pluris fieri quā nos. Nam nūc quidem (non secus atque calcei noui solent) in pretio est, & habetur charus: verū ubi crebro iam fuerit calcatus, lutoque deformatus, tum miserè sub lecticam abiicietur, cimicibus, quemadmodum nos, oppletus. Atque inter illos talia permulta de te iactantur, ex quibus aliquot iam tū etiā ad calumniandum, insimulandumque te incitantur. Omne igitur illud conuiuium tui plenum, ac plerique de te sermones. Tu verò propter insolentiam atque insuetudinem plus quā sat est hauris vini tenuis, & acris, eoque iamdudum aluo tibi cita discruciaris: verū neque decorum

Ales Numidica quæm dicam vulgo vocant

Calcei noui.

tibi ante alios è conuiuio discedere, neq; rursum manere tutum. At producta interim in longum potatione, dum sermo alius ex alio nascitur, dū spectacula alia post alia proferuntur in conuiuū (nam vniuersum fortunæ suæ strepitum tibi cupit ostentare) non mediocriter discruciaris, cui non liceat neq; videre quæ geruntur, neq; auscultare si quis voce, citharæ canat egregiè dilectus adolescentulus. At laudas tamen inuitus: cæterum animo illud optas, vt aut terræ motus repēs ortus ea cuncta discutiat, aut incendium aliquod renuntietur, quo simul conuiuium tandē aliquādo dirimatur. Habes amice primum illud scilicet & suauissimum conuiuium, quod mihi quidem haudquaquam suauius sit cepis, candidoq; sale, liberè quum velim ex his, & quantum velim edēti. Verum vt ne tibi cōmemorem ructus acidos, qui deinde sequuntur, vt ne nocturnos vomitus, manē vobis erit de mercede pacto transigendū, quantum, & qua anni parte te oporteat accipere.

Pactio mercedis.

Ergo præsens duobus, aut tribus amicis, accersito te, & confidere iusso, sic loqui incipit. Facultates nostræ cuiusmodi sint, iam perspicere potuisti, quā nullus in his fastus, sed citra ostentationem moderata, ac popularia omnia, sed mediocria omnia, ac plebeia. Sic autē animum inducas velim, vt existimes omnia nobis fore cōmunia. Nam ridiculum profectō, si quum charissimam possessionum mearum partem, puta meā ipsius vitam, aut per Iouem liberorum etiam (si fors illi liberi fuerint erudiendi) tibi credā, non aliarum item rerum te mecum ex æquo dominū ac possessorem existimem. Cæterum quando certi quippiam est præfiniendum, equidē video vitæ tuæ frugalitatem, & animum paucis contentum. Neq; non intelligo haud mercedis adductū spe, te in nostram venisse familiam, verum aliarum gratia rerum, puta nostræ in te beneuolentiæ causa, tum honoris, qui tibi præter omnes contingeret. Attamen præfiniendum est aliquid. Quin ipse magis quod videbitur statuito, habita ratione, vir amicissime, munerum etiam illorū, quæ quotannis festis diebus à nobis accepturus videris. Neque enim vel ista nobis fuerint neglectui futura, etiam si nunc hæc pactio non completamur. Scis autem complures per annum eiusmodi munerum occasiones incidere. Horum igitur habita ratione, moderatius nimirū præmium nobis præscribas. Præterea decet etiam vos homines eruditos pecuniā negligere. Hæc ille dicens, totūmq; te varia spe labefactans, mitem sibi, ac tractabilem reddidit. Tu porro qui dudum talenta, ac multa nummū millia somnias, solidos agros, & familias, sentis quidē tacitus apud te hominis sordes: ac parsimoniam: nihilominus blanditur tibi pollicitatio tamē, atque illud, Cōmunia futura sunt omnia, ratum & verum fore arbitraris, ignarus eiusmodi dicta,

Summis è labiis, non imo è corde profecta.

Tandem præ pudore ipse statuēdi ius defers. Verum ille facturum sese negat: cæterum ex amicis præsens quempiam in eo negotio veluti mediator intercedere iubet, qui salarii modum pronunciet, eum, qui neque ipsum grauet, vt cui

plurimas tum alias in res magis his necessarias sumptus sit faciendus: neque rursus ei, qui laturus est, sit omnino indignus. Atque hic seniculus quispiam diuitis æqualis, vnā cum illo à pueris adulando educatus. Eho tu, inquit, num inficias ire potes, quin vnus sis, qui in hac vrbe viuunt omnium fortunatissimus, cui primū contigerit, quod pluribus misere cupientibus vix à fortuna dari possit, nempe vt in huius hominis consuetudinem admittaris? vt communes penates habeas? vt in familiam inter Romanos primariam recipiaris? Id nimirum tum Cræsi talenta, tum Midæ diuitias superat, si modò modestus esse noris. Equidem non paucos noui, magni nominis viros, qui cupissent, etiam si quid ultro dā dum fuisset, gloriæ duntaxat causa cum isto viuere, & familiares apud hūc atque amici videri. Quapropter haud inuenio quibus modis tuam prædicem felicitatem, qui quidem ad hanc tam expetendam fortunam etiam præmio addito admitteris. Proinde mihi satis esse videtur (nisi planè es insolens) si tantum accipias, simulque pronunciat sanè minimum quiddam, præsertim ad spes illas tuas, attamen boni consulas necesse est. Neque enim iam possis effugere, quum intra retia tenearis. Frēnum igitur recipis, mulsitans, ac dissimulans, ac initio quidem non magnopere illi reluctans: facilēque sequeris, vt quod non admodum te torqueat, neque stringat, donec illi tandem paulatim asserueris. Tum verò ii, qui foris sunt mortales, hoc ipso nomine tuam fortunam admirantur, quod te conspiciant intra cancellos versantem: ac nullo prohibente introeuntē prorsus præclaris illis opibus, deliciisque domesticū quendam ac familiarem esse factum. At ipse nōdum videre potes, quam ob rem illi te felicem existiment, nisi quod gaudes tamē, tēque ipse fallis, semper futura meliora fore existimans. Cæterum contrā atque speraris euenit, & quemadmodum adagio dicitur, iuxta Mandrabuli morem negocium procedit, in singulos (vt ita dixerim) dies deterius, ac retro relabens. Vnde paulatim velut in luce dubia, tum denuum dispiciens intelligere incipis, aureas illas spes nihil aliud fuisse, quā ampullas quasdam inauratas, labores autē esse graues, feros, ineuitabiles, ac perpetuos. Sed quānam isti sint? forsitan me rogabis. Neq; enim video, inquires, quid in hac cōsuetudine sit adeo molestum, neque intelligo ista, quæ commemoras graua atq; intoleranda. Audi igitur vir egregie, non molestiam modò negotii perpendens, verum fœditatem, humilitatem, prorsusq; seruitutem, vel præcipuè interim considerans. Principio memineras ex eo tempore te iam neque liberum, neque ingenuum posse videri. Noueris enim te hæc omnia, genus, libertatem, progenitores ante limen relinquere, quum in huiusmodi seruitutem temetipsum addicens in ades ingrederis. Siquidem libertas tibi comes ire recusat, ad vitam tam indignam, tam humilem te conferenti. Seruus itaque (tamest si nomine ipso grauius offenderis) seruus inquam velis nolis, futurus es: neque vnus seruus, verum complurium, operamque seruilem præstare cogēris ob-

Seruitus cōsequens cōditionē acceptam.

stipo

stipo capite, à diluculo in vesperam vsque, idq;
 mercede vili atque indigna. Adde quòd ne pla-
 cebis quidem admodum, neque domino satisfac-
 ties, neque ab illo magnifies, vt qui non à puero
 fueris ad seruitiū institutus, sed serò didiceris,
 atque ætate multum aliena cœperis ad id erudi-
 ri. Excruciat autem te pristina libertatis memo-
 rix animo recurans, facitque vt interdum resili-
 re conere, reluctisq; atque ob id ipsum sit, vt
 seruitus tibi molestior accidat. Nisi fortè illud ti-
 bi ad libertatem sufficere putas, quòd non fueris
 Pyrrhia, aut Zopyrione patre prognatus: aut
 quòd non sic vti Bithynicum aliquod mancipiū
 vociferante præcone diuendaris. Atqui tum, vir
 egregie, cum instante nouilunio Pyrrhiis & Zo-
 pyrionibus immixtus, manum itidem vt alii ser-
 uuli protendis, capisq; quodcunque illud tan-
 dem est quòd datur, hæc videlicet est auctio. Nā
 præcone nihil opus erat homini, qui ipse sui
 fuerit præco, quisque ipse vltro sibi multo tem-
 pore dominū ambierit. Age iam ò scelestè (cur
 enim non dicam, præsertim in eum, qui se Phi-
 losophum esse dicat?) si quis te pirata inter na-
 uigandum captum, aut si quis prædo in serui-
 tutem tradidisset, te ipsum deplorares, tanquam
 indignam Fortunæ iniuriam patientem, aut si
 quis manu iniecta te duceret, in seruitutem asse-
 rens, leges inclamares, omnia faceres, acerbè fer-
 res, & ò terra, ò Dii, magno clamore vociferare-
 ris: nunc verò quum ipse te ob paucos obolos id
 ætatis in qua etiam si seruus natus esses, tamen
 tempestiuum fuisset iam ad libertatem aspirare,
 cum ipsa virtute, ac sapientia vltro additum vè-
 dideris, nihil illa reueritus, quæ per multa ab e-
 gregio Platone, Chrysippo, Aristotele differun-
 tur, quum libertatem laudant, seruitutem dam-
 nant. An non te pudet, quum inter homines as-
 sentatores, & emptitios, ac scurras versans, ex
 æquo cum illis æstimaris, quum in tanta Roma-
 norum turba solus peregrino in pallio versaris,
 quūmq; Romanam linguam perperam, ac bar-
 barè sonas? præterea quum agitas conuiuia tu-
 multuosa, magna hominum turba conferta, quo-
 rum plerique collectitii, quidam sunt & impro-
 bi atque inter hos laudas odiosè, bibisq; præ-
 ter modum: deinde manè ad tintinnabulum ex-
 pergefactus, discessus ab oculis dulcissima somni
 parte, vnà sursum ac deorsum circuncursas, he-
 sterno luto etiamdum tibi adhærente? Vsq; adeo-
 ne te lupini, aut holerum agrestium tenuit
 penuria? Vsq; adeo tibi defuerunt fontes frigi-
 da manantes aqua, vt per desperationem ad ista
 deuenires? Haud puto quin potius palam est, te
 non frigida aqua, neque lupini, sed bellariorū
 atque obsoniorum, vinisq; odorati cupidita-
 te captum edvenisse; quæ dum Lupi piscis in mo-
 rem auidis appetis, tuo merito euēnit, vt ha-
 mus tibi fauces transfixerit. Itaque præstò sunt
 huius intemperantiæ gulæque auctoramenta. Ac
 perinde atque simia à trunco reuinctus collo, re-
 liquis quidem omnibus risui es: at ipse tibi deli-
 tiis affluere videris, cui contigerit affatim exple-
 ri carycis. Cæterum libertas, ingenuitas, vnà cū
 ipse gentilibus, ac tribulibus, hæc nimirum eua-

hida cuncta: atque istarum rerum ne memoria
 quidem vlla: quāquam hoc quoque ferendum,
 si vita ista cum hac turpitudine duntaxat esset
 coniuncta, quòd è libero seruum videri facit:
 non labores etiam accederent, cum illa seruo-
 rum collauie communes. Sed vide num quæ ti-
 bi imperantur, leuiora sint his, quæ Dromoni,
 aut Tibio mandantur. Nam doctrinæ quidem
 (cuius rei cupiditate simularat te in familiam
 suam accersisse sese) perquam exigua illi cura est.
 Quid enim (vt dici solet) commercii asino cum
 lyra? An non vides videlicet quā miserè mace-
 rentur immodico desiderio vel homericæ sapien-
 tiæ, vel Demosthenicæ grauitatis, ac vehemen-
 tiæ, vel Platonice sublimitatis? Quorum meher-
 cle ex animis si quis aurum, argentum, atque ha-
 rum rerum curas tollat, nihil fuerit reliquū præ-
 ter fastum, molitiem, lasciuiam, luxum, fero-
 citatem, imperitiam. Atque ad ista nihil prorsum
 opus te. Verū quoniam tibi barba ingens prop-
 endet à mento, quoniamque vultu ipso graue
 quiddam & venerandum præ te fers, tum quia
 pallio Græcanico decenter amictus es, norunt-
 que iam omnes te grammaticum esse: seu rhe-
 torem, seu philosophum: pulchrum ille sibi pu-
 tat, vt & eiusmodi quispiam anteambulorum
 suorum pompæ permixtus esse videatur. Futu-
 rum enim hac re, vt Græcarum disciplinarum
 studiosus, reliquæque omnis doctrinæ ne-
 que negligens, neque rudis esse putetur. Vnde
 fit, vt in periculum vir egregie venias, ne non
 tam ob admirandas illas artes, quin magis ob
 barbam palliūque conductus esse videare, pro-
 inde vt perpetuus apud illum conspiciaris opor-
 tet, neque absis vnquam, verū vt diluculo re-
 liquis stratis in famulatio temet exhibeas conspi-
 ciendum, neque locum in acie deferas. Porro
 ille iniecta nonnunquam tibi manu, quicquid
 fortè in mentem inciderit, de hoc tecum nuga-
 tur, obuiis ostentans, quā ne per viam quidem
 ingrediens, incurius sit literarum, quin vt illud
 ipsum etiam ocium, quòd inter inambulandum
 datur, in re quapiam honesta colloget. At tu mi-
 ser interim, nunc cursim, nunc gradatim, nunc
 scansim plerumque, nunc descensim (nam scis
 huiusmodi esse urbem) obambulans, tum sudas,
 tum spiritum anhelus trahis. Deinde illo intus
 cum amico quopiā, ad quem accessit, confabulā-
 te, quum tibi interim locus desit vbi vel asside-
 re queas, librum videlicet stas in manum sumis,
 quoque fallas tedium, legis. Post vbi ieiunium
 te sitientemque nox occupauit, incommodè lo-
 tus, intempestiuè, puta nocte ferme concubia,
 ad cænam accedis, haud perinde deinceps in pre-
 cio habitus, neque conspiciedus his qui adsunt.
 Verū si quis aduenerit recentior, tu post tergū
 reiiceris. Itaque in angulum aliquem abiectissi-
 mum retrusus, accumbis, testis duntaxat, ac spe-
 ctator eorum quæ apponuntur, canum ritu ossa
 circumrodens, si fors ad te perueniat, vel ari-
 dum malæ folium, quo reliqua inuoluunt, si
 fastidiatur ab iis, qui supra te accumbunt, præ
 fame libenter arrepturus. Audi iam & aliud cō-
 Quotidia-
 rum meliæ genus. Quid quòd ne ouum quidem aus victus.

soli tibi apponitur? Neque enim conuenit, ut tu
semper eadem requiras, quæ hospitibus atque
ignoris ministrantur, quandoquidem hæc tua sit
inficitia atque inurbanitas. Neque auis eiusmodi
tibi apponitur, qualis aliis, verum diuiti illi
pinguis & succulenta, tibi pullus dimidiatus, aut
palumbus aliquis aridus atque insipidus, non a-
uis videlicet, sed manifesta contumelia, ludi-
briūque. Neque verò rarò fit, ut si quando de-
sit alibi, minister repente te inspectante submo-
uens ea quæ tibi erant apposita, aliis apponat, il-
lud tibi ad aurem immurmurans, Tu profectò
noster es. Quod si quando interim dissecetur,
vel porca facta, vel ceruus: aut structorem tibi
modis omnibus propitium habeas oportet, aut
certè Promethei partem feres: nempe ossa adi-
pe circumsecta. Nam quòd ei qui supra te accum-
bit, patina sinitur adstare quoad satius repu-
diet, te contrà tam celeriter prætercurrat, quis
tandem isthuc ferat, qui modò sit ingenuus, cui-
que tantum insit bilis, quantum vel ceruis adest?
Atque illud equidem nondum dixi, quòd reli-
quis suauissimum, ac vetustissimum vinum bi-
bentibus, tu solus malum quoddam & pingue bi-
bis. Proinde illud semper curas, ut auro argen-
tæue bibas, ne colore prodente palàm fiat te vs-
que adeo contemptum neglectūque esse conui-
uiam: quanquam bene tecum ageretur, si vel illud
ipsum ad satietatē vsque bibere liceret. At nunc
vbi crebrius poposceris, minister audisse dissi-
mulat. Adde iam multas interim & alias esse res,

Cōtemptus non sit acerbum, maximè quum tibi cinædus ali-
& reiectio quis antefertur: quin pluris te sit is, qui saltandi
post Cinæ- docet artem, qui iocos Ionicos contexit Alexan-
dos & salta- drinus quispiam homūculus. Nam quī tibi spe-
tores. res tu, ut in accubitu æqueris iis qui voluptates
& amatoria subministrant? qui literulas in pectore
gestant? Proinde in obscuro quopiam conui-
uii latibulo tectus, præque pudore abstrusus, su-

spiras, vti coniectandum est, teque ipsum deploras,
ac fortunam incusas tuam, quæ tibi ne pau-
xillum quidem lepōris, ac venustatis asperse-
rit. Ac prorsus ita videris affectus, ut optes poe-
ta fieri, ut amatorias conscribas cantiones: aut si
id non contingit, vel eam assequi facultatem, ut
possis ab aliis cōditas dignè canere. Vides enim
quibus in rebus situm est ut quis efferatur, pluri-
mūque fiat. Quin & illud ferro queas, ut magi
quoque aut arioli personam (si necesse sit) induas
ex horum genere, qui amplas hæreditates, qui
imperia, qui cumulas opes pollicentur: quan-
doquidem hos quoque vides non mediocriter à
diuitibus amari, plurimūque fieri: eoque vel vnū
quodlibet horum fieri percupias, vti ne prorsus
reiiculus atq; inutilis appareas. Atqui ne ad ista
quidem docilis es, infelix: proinde submittas
te oportet, mulsitēsque ac racitū feras, clām

Adulatori apud te plorans, ac neglectui habitus. Etenim
diculorū. si te famulus aliquis susurro deferat, qui solus
omnium non laudaris puerum heræ saltantem,
aut cithara canentem, ista scilicet ex re non le-
ue discrimen impendit. Quapropter terrestris
in morem ranæ sitiens vocifereris, necesse est,

id operam dans, ut in laudantium numero insi-
gnis, ac præcipuus appareas. Quin sæpissime si-
lentibus reliquis tibi ficta quædam laus profe-
renda, quæq; multam sapiat assentationem. Iam
verò magnopere ridiculum est, cum esurias in-
terim sitiasque, vnguentis collini, ac vertice ge-
stare coronam. Siquidem id temporis non dis-
similis videre sepulchrali columnæ vetusti cu-
iuspiam cadaueris, quæ gestare solet ea, quæ Ma-
nibus inferuntur. Nam huic infuso vnguento,
impositæque corona, ipsi & bibunt, & edunt ap-
paratas epulas. Porro si etiam zelotypus quispiam
fuerit, sintque illi vel pueri formosi, vel
vixor puella, neque tu prorsus à Venere, gra-
tissimæque fueris alienus: profectò non satis tuta res
neque periculum negligendum, propterea quòd
regis plures sunt oculi, qui quidem non vera so-
lùm vident, sed semper veris aliquid addunt ad
cumulum, ne conuiuere videantur. Quas ob
res, vultu demisso tibi est accumbendum, quem-
admodum in Persicis conuiujs fieri mos est, ve-
rito, ne quis eunuchus sentiat te in cōcubinam
aliquam conicientem oculos, mōxque alter eu-
nuchus, cui iamdudum arcus in manu tensus est,
quia videris, quæ videre nephas, inter bibe-
ndum malam iaculo transfigat. Iam peractò con-
uiuio, vbi paululum dormieris, ad galli cantum
expergefactus, O me miserum, inquis, ò infor-
tunatum! Cuiusmodi quondam cōuinctus, quos
amicos reliqui | tum vitam tranquillam, & ocii
plenam: somnum quem meapte cupiditate mori
soleo: deambulationes liberas: atque ex his
in quale harathrum memet præcipitem dedi: &
Deum immortalem, cuius tadem rei gratia? Aut
quòdnam istud magnificum præmium? At ne fie-
ri quidem potuit, ut mihi vnquam aliàs plures
commoditates suppeterent, quàm tum suppete-
bant. Tum autem accedebat libertas, atque om-
nia pro meopte arbitrio faciēdi facultas. Nūc
porro iuxta id quod proverbio iactatum est, Leo-
chordula vinctus sursum ac deorsum circumse-
ror. Quòdque omnium est miserrimum, maxi-
mèque deplorandum, neque efficere possum, ut
placeam, neque gratiam emereri queo, propter
ea quòd harum rerum sum imperitus ac rudis,
maximè compositus collatusque cum his, qui
hæc velut artem profitentur. Proinde, iniū-
cundus sum, ac neutiquam aptus conuiujs, quip-
pe qui ne risum quidem concitare norim. Quin
etiam sentio me non rarò molestum esse, &
importunum, quum adsum, maximè quum ipse
seipso festiuior esse conatur. Nam illi te-
tricus videor. In summa, nullam inuenio viam,
qua me illi accommodem. Etenim si meam
ipsius auctoritatem, ac seueritatem tueri per-
go, iniucundus videor, ac propemodum hor-
rendus, ac refugiendus. Contrà, si risero, vul-
tūque quàm possum maximè ad hilaritatem
composuero, fastidit illico ille, & auersatur.
Ac prorsus tale quiddam mihi videtur, quale
sit, si quis in persona tragica Comœdiam age-
re tentet. Postremò quam tandem aliam vitam
mihi viuam demens, posteaquam hanc præsen-
tem alteri vixerim? Dum hæc tecum loqueris,
iam

Pericula & metus.

Pœnitentia.

iam sonuit tintinnabulum, iamque ad eadem tibi redeundum est, obambulandum, standum, sed ceromate inunctis antè femoribus poplitibusque; si modò velis par esse certamini, præmiòque tollendo idoneus. Deinde conuiuium idem, & eadem apparatus hora. Iamque adeò diuersa viuendi ratio, superiorique contraria, tum insomnia, sudor, defatigatio, paulatim quasi suffossis cuniculis inducunt, vel tabem, vel pulmonis exulcerationem, vel intestini tormina, vel egregiam illam podagram. Reluctaris tamen sedulo: ac frequenter quum valetudo poscat uti lecto decumbas, ne hoc quidem licet, eò quòd assimulari morbus, quòd munia officiaque; iusta defugas, existimatur. Hinc præter omnes perpetuò palles, semperque iamiam morituro videre similis. Et hætenus quidem, de his quæ domi ferenda sunt. Quòd si quando fuerit peregrinandum: ut ne interim referam alia incommoda, sæpe fit, ut pluuio cælo, ubi postremus veneris (nam is locus tibi forte contigit) vehiculum opperiaris, donec nullo iam reliquo loco ubi diuerferis, proximè coquum, aut heræ comptorem te reclinâr, ne stipulis quidem affatim substratis. Neque verò tibi referre grauabor, quod mihi Thesmo-
polis iste Stoicus narrauit sibi accidisse, rem profectò nimisquam ridiculam, quæ tamen eadem possit & alii cuius accidere. Conuiuebat enim cum opulenta quadam ac delicata muliere ex illustribus istis & vrbaniis. Eam, quum aliquando peregrè proficisceretur (nam id primùm aiebat sibi maximopere deridiculum accidisse) in curru sibi viro nimirum philosopho adiunxisse cinædum quempiam picatis cruribus, de-rasa barba: quem illa honoris (ut conicio) gratia secum ducebat. Quin nomen quoque cinædi commemorabat. aiebat enim Chelidonium vocari. Iam primùm illud cuiusmodi fuerit, vide, iuxta virum seuerum tetricumque, tum senem, cano-que mento (scis autem quàm profundam, ac venerabilem barbam habuerit. Thesmo-
polis) assidere nihili hominem & effemina-
tum, picturatis oculis, lubrico vultu, fracta ceruice, non Chelidone per Iouem, id est hirundinem, sed vulturem magis, reuulsis barbæ plu-
mis. Quod ni magnopere illum fuisset deprecatus ne faceret, futurum fuisse ut flammeum etiam in capite gestans assideret. Præterea autem perpetuo hoc itinere molestias innumera-
biles pertulisse sese, illo cantillante garrientéque, demum (nisi idem hominem coercuisset) in Rheda etiam saltante. Addebat secundo loco tale quiddam sibi fuisse mandatum. Accersito illi mulier, Thesmo-
poli, inquit, ita tibi dii benefaciant, magnum quoddam officium abs te requiram, quod caue recuses, neque expectes, ut quicquam te sit rogatura studiosius. Atque hoc (ut est credibile) omnia se facturum pollicito, hoc, inquit, te rogo, quandoquidem video te virum probum, diligentem, & aman-
tem caniculam, quam nosti Myrrhinam in vehiculum recipe, eamque mihi serua, curans ne quid illi desit. Nam misera grauida est, atque adeò propemodum iam propinqua partui. At illi

scelèsti, & immorigeri ministri, non dicam huius, sed ne mei quidem ipsius magnopere rationem habent in peregrinationibus. Quare ne te putes mihi mediocre beneficium facturum, si charissimam mihi, iucundissimamque caniculam seruaris. Recepit Thesmo-
polis, quum illa tantopere rogaret, ac propemodum etiam fleret. Porro spectaculum erat supra modum ridiculum, Canicula è pallio prominens prospectansque paulò infra barbam, ac subinde immeiens, (tamen hæc quidem Thesmo-
polis reticuit) ac gracili voce latrans (huiusmodi enim catellæ ià in delitiis sunt) neque non philosophi mentum oblingens, maximè si quid pridiani iuris inhæreret. Porro Cinædus assessor ille, quum non insulset super conuiuium diætaria quædam iecisset in eos, qui aderant, ac denique & ad Thesmo-
polim vsque dicacitas peruenisset: de Thesmo-
polide, inquit, vnum hoc possum dicere, eum è Stoico Cynicum iam nobis esse factum. E-
quidem audiui caniculam etiam peperisse in Thesmo-
polidis pallio. Huiusmodi deliciis illudunt, vel (ut verius dicam) huiusmodi contumeliis ac ludibriis tractant eos, qui cum ipsis viuunt, paulatim eos cicures, ac mansuetos ad ferendas contumelias reddentes. Præterea autem & Carcharorum oratorem noui, qui iussus super cœnam declamabat, neutiquam ineruditè per Iouem, imò grauiter & absolutissimè, ac laudabatur interim ab illis bibentibus, quum non ad aquæ modum, sed ad vini amphoram oraret. Atque eam molestiam obducentas drachmas perpeti ferebatur. Verùm hæc quidem fortassis utcunque toleranda. Porro si diues ipse, aut poeticus fuerit, aut historicus, qui sua ipsius scripta in conuiuiis recitare gaudeat: tum verò maximè futurum est, ut discutieris, ac diriparis, nempe quum
admirari, quum assentari, quum novos quosdam laudandi modos comminisci necesse habes. Sunt autem qui & formæ nomine studeant admirandi videri. Eos nunc Adonidas, nunc Hyacinthos appelles necesse est, etiam si illis naris nonnunquam cubitali hiet specu. Quòd ni laudaris, protinus in lapidicinas Dionysiacas asportaberis, tanquam qui illi tum inuideas, tum insidieris, malèque velis. Ad hæc & sapientes, & rhetores sint necesse est. Quòd si etiam rusticè quippiam dixerint, tum verò iuxta illud quod dici solitum est, Atticæ atque Hymetti plenam orationem videri volunt, atque in legem abire, ut deinceps ita loquantur homines. Quanquam quæ viri faciunt, ferri forsitan queant: at verò mulieres (nam mulieribus etiam illud studio est, ut doctos aliquot in suo conuictu conductitios habeant, quique sese mercede affectentur) quandoquidem hoc quoque ad reliquum cultum elegantiamque pertinere putant, si dicantur eruditæ: si philosophæ, si carmina componere Sapphicis haud multo inferiora: ob hæc sanè hæc quoque conductitios Rhetores, Grammaticos, Philosophos circumferunt. Hos autem audire solent (id quod ipsum est ridiculum) tum temporis, quum vel comuntur, aut capillos in orbem religant, vel in conuiuiis. Nam alias non suppetit illis ocium.

Adulatio
dominorū,
doctos se
videri volē
tium.

Porro sꝑenunero fit, vt interim dum philoso-
phus quippiã differit, interueniens ancilla lite-
rulas ab adultero porrigat: ac præclari illi de pu-
dicitia sermones intermittûr, opperientes do-
nec illa rescripserit adultero, atque ita redeat ad
auditionem. Porro si quando post multum tem-
poris instatibus, Saturnalibus, aut Panathenæis,
misera quæpiam vmbella tibi mittatur, aut tuni-
cula semiputris, ac detrita, tum denique plurima
missitetur oportet. Atque aliquis, qui statim sub
auscultarit herum id facere destinantem, præcur-
rit, ac primus rei index, abiensque, non exiguū

Compensatio munerū
10
Precium aufert, qui renuntiarit. At manè plus
tredecim te adeūt idem apportantes nuntii: quo-
rum quisque commemorat, quàm multa dixerit,
quemadmodum submonuerit, quemadmodum
adhortans commodiora subiecerit. Omnes ita-
que donati præmio discedunt, at non sine mur-
mure tamen, qui non plura dederis. Porro sala-
rium ipsum sex fermè obolorum, idque si tu po-
stules, grauis, atque importunus habetis. Proinde
quò illud aliquando auferas, primū ipsi hero
aduleris supplēxque fias necesse est: deinde, captā
Difficultas exigendæ mercedis.
20
dus & dispensatoris fauor. Nā hoc quoq; quod-
dam est seruitutis genus. Neque verò negligē-
dus is quem in consilium adhibet, neque item a-
micus. Deinde quod acceperis, iamdudum de-
beatur vel vestiario, vel medico, vel cerdoni
cuiquam. Vnde fit vtsæra atque intempestiua, eò
que inutilia præmia tibi accedant: cæterū in-
uidia ingens. Iamque etiam calumniæ quædam

Exitus ac misisio igno-
miniosa.
30
paulatim struuntur in te, apud hominē, qui iam
non inuitis auribus accipiat, si quid aduersum te
dicatur: quippe qui pēspiciat te laboribus assiduis
iam detritum, & ad obeunda munia famula-
tus claudicantem, atque obaudientem, ac podagra
subinde grauari. Proinde posteaquā id quod
erat in te florentissimum decerpserit, æuque par-
tem maximè frugiferam, ac præcipuum corporis
vigorem detriuit, iamque te lacerum panniculū
reddiderit, tum modis omnibus circumspectit in
quod sterquilinium te portatum abiiciat, æque a-
lium perferendis laboribus idoneum, in tuū sub-
stituat locum. Ibi infimulatus, vel pusionē illius
tentaris, vel quòd homo senex vxoris ancillam
virginem viciaris, vel alio quouis imposito cri-
mine, noctu obuolutus, ac præceps datus extru-
deris, discēdisque desertus ab omnibus, atque om-
nium inops rerum, optimam podagram, vnā
cum senectā comitem ducens: cum interim quæ
40
quòdam sciueris, tanto temporis spacio dedidi-
ceris, tum ventrem culeo reddideris ampliōrē,
tibi que paraueris inexplēbile quoddam & impla-
cabile malum. Etenim gula, ea quibus assuevit,
flagitat, quæ cū negantur indignatur. Adde quòd
præterea nemo te posthac recepturus est in fa-
miliā, vtpote cuius iam præterierit ætas, quique
similis enaseris equis senio affectis, quorum ne
pellis quidem perinde vt aliorum animantium
est vsui. Quin ex hoc ipso quòd eiectus es, calum-
nia quàm potest proximè ad verisimilitudinē
conficta, facit vt aut adulter, aut veneficus, aut
aliud quippiam tale videaris. Nam accusatori
vel tacenti fides habetur: tu verò Græculus, mo-

ribus leuibus, & ad omne facinus facilis. Siqui-
dem huiusmodi nos omnes esse ducunt, idque iu-
re optimo. Videor enim mihi causam aduertisse
quamobrem eiusmodi de nobis obtineant opi-
nionem. Nam pleriq; qui in familias accedunt,
propterea quòd alioqui nihil bonæ rei didice-
runt, diuinationem, ac maleficia profitentur, con-
ciliationem amorum, abductiones in hostes: atq;
id quum faciunt, doctos sese affirmant, palliis a-
miæti, barbisque neutiquam contemnendis onu-
sti. His rebus fit, vt non iniuria eandem de reli-
quis omnibus habeant opinionem, quando eos
quos præcipuos esse iudicant, videant tales: ma-
ximè verò posteaquam animaduertent, quàm
sint in conuiuiis reliquòq; conuietū adulantes,
quàm ad lucrū humiles, ac seruiles. Deinde cie-
ctos eosdem iam oderunt: neq; id iniuria: ac mo-
dis omnibus adnituntur, vt eos funditus perdāt,
si quo modo possint. Verentur enim, ne cuncta
illa vitæ suæ mysteria in vulgus efferant, quip-
pe qui nihil non exactè norint, quiq; illos nudos
conspexerint. Ea res igitur illos malè angit. O-
mnes enim similes sunt pulcherrimis istis libris,
quorum aurei quidem vmbilici, purpurea foris
pellis: cæterū intus aut Thyestes est liberos in
conuiuium comedens, aut Oedipus matris mari-
tus, aut Tereus cum duabus pariter sororibus
rem habens. Eiusmodi sunt & illi, splendidi, cō-
spicuique, porro intus sub purpura varias occu-
lunt tragædias. Quorum vnumquemq; si euol-
ueris, explicuerisq;, fabulam non mediocriter lō-
gam reperies Euripidis cuiuspiam, aut Sopho-
clis. Contrā foris nihil, nisi purpura splendida,
auresque vmbilici. Harum itaque rerum sibi cō-
scii oderunt illos, atq; insidias parant, si quis pe-
nitens ab illis defecerit, qui eos probè cognitos
depingat, qualēsq; sint, euulget. Iā verò libet mi-
hi Cebetis illius exemplo & imaginem quandā
huius vitæ tibi depingere, vt eam contempla-
tus, scire queas num ex vsu tuo sit eam adire. E-
quidem magnopere cupiam vel Appellem quem-
piam, vel Parrhasium, vel Aetionem, vel Euphra-
norem ad hanc depingēdam tabulam adhibere.
Verū quoniam fieri potis non est, vt aliquem
artificem tam egregium atque absolutum nanci-
scamur, in præsentia tenuem quandam pro mea
virili imaginem adumbrabo. Ergo pingatur ve-
stibulum sublime atque inauratum, neque id hu-
mi situm in solo, verū procul à terra in edito
collis fastigio: præterea inaccessum ferme & ab-
ruptum, lubricòq; aditu, ita vt plerunq;, qui se
iam ad summum vsq; verticē penetrasse sperant,
lapso pede præcipitati ceruicem frangant. Intus
autem Opulentia sedeat, tota (sicuti videtur) au-
rea, maiorē in modum formosa, atq; amabilis.
Porro Amator vbi vix tandem cōscendit, iamq;
ad fores accessit, obstupescat, oculis in aurū de-
fixis: deinde Spes, quæ & ipsa specioso vultu est,
ac versicoloribus amiæta, manu præhensa intro-
ducatur, mirè iam ipso ingressu attonitum. Atque
ab eo quidem tēpore Spes vsq; illum antecedit,
ducaturq;: tum aliæ mulieres illū excipientes, puta
Fallacia, Seruitusq;, tradāt Labori. At is miserū
penitus defatigatum eādem Senectæ tradat iam
morbidum

morbidum, coloréq; commutato. Postremò Cōtumelia arreptum illum ad Desperationem pertrahat: & hoc quidem tempore Spes auolans euaneſcat. Tum ille non per aureum illud atrium per quod ingreſſus fuerat, ſed per poſticū quoddam & occultum exitum extrudatur nudus, venetricoſus, pallidus, ſenex, læua quidem pudorem occultans, dextra verò ſeiſpſum ſtrangulans. Occurrat autem exeunti Pœnitudo fruſtra lacrymans, & miſerum bis etiam conficiens. Atque hīc quidem eſto picturæ finis. Cæterum tu Timocles optime, ipſe diligenter conſideratis ſingulis expende, num è re tua ſit vt in hanc imaginem per aureas illas fores ingreſſus, per illas longè diſſimiles tam turpiter excutiaris. Quicquid autem feceris, memineris ſapientis illius qui dixit Deum in culpa non eſſe, verum qui ſua ſpōte delegerit.

Deus, malorum cauſa non eſt.

APOLOGIA

PRO IIS QUI

mercede conducti

ſeruiunt,

Petro Moſellano interprete.

ARGVMENTVM.

Hæc apologia eſt non in genere omnium eorum qui mercede conducti ſeruiunt, ſed libri ſeu orationis ſuperioris propriæ, & autoris ipſius Luciani. Nam poſt ſcriptum illud editum, ſenior iam in aulam atque familiam Cæſaris ſeſe contulerat, & cōditionem procuratoris (vt videtur) principis in Aegypto acceperat, vt infra ex ipſa quoque oratione patet. Hoc igitur factum ſuum, quia cum ſuperiore ſcripto prorsus pugnare videtur, defendit, primum à diuiſione ſeu diuerſitate conditionum, quod longè alia res ſit principi operam ſuam locare, quàm apud diuitem aliquem priuatum ſeruire. Deinde quòd non omnes mercenarios miſeros dixerit, ſed ſolum eos, qui prætextu doctrinæ & literarum ſeruiant: ſe verò alio pacto mercedem accipere, quàm illos, nempe cum præter ſalarium ingens, etiam in magna exiſtimatione viuat, publicisq; rebus procurandis præſtitutus, tam certam quoque ſpem totius alicuius provincie aut regni aliquando adminiſtrandi, propoſitam habet. Denique quòd cum nemo quicquàm ſerè gratis faciat, & tamen bonum virum conueniat certo alicui operi intentum eſſe, neque ignauiter ſeruari, neque ipſe adhucdum eò perfectionis venerit, vt omnem mercedem, aut honorem prorsus continere queat. Atque huic deſenſioni præmittit Sabini (eius ad quem ſcribit) accuſationem per proſopœiam, qua ſeiſpſum fingit ab illo grauiter accuſari, vt qui ſuprà quidè de ſeruitute apud diuites, optime atque utiliſſimè ſcripſerit: nunc autem cōtrà, quaſi mutata ſententia, idem vitæ genus ingreſſus ſit, perinde quaſi aliud lingua ſonare voluerit, aliud animo ſenſerit, exaggerata hac vi

ta ſcriptorumque diuerſitate ac repugnantia, multis variſque tum ſimilibus, tum exemplis. Exorditur autem per præoccupationem à ſimulatione admirationis, quam & ipſam à circumſtantiis ætatis & cauſæ amplificat.

Amdudum apud me ipſe cogito, præclare Sabine, quæ tibi noſtrū de iis qui mercede conducti ſeruiunt, libellū legenti veriſimile eſt in mentē veniſſe, quæq; credibile eſt te dixiſſe. Nā quòd in eo legendo riſum nō tenueris, mihi vel in primis cōſtat. Sed quæ inter legendū ad ſingula à te ſubinde ſint obiecta, ea nūc noſtris à te iā lectis conor accomodare. Quare ſi nō fruſtra diuinandi artē didici, audire mihi videor, te ſic tecū ſubmurmurante: Ecquis hic tandè eſt, qui cum hæc ipſe ſcripſerit, & graui aded accuſatione aulicæ vitæ incefſat, poſtea tamen omnium oblitus, velut teſtula, quod aiūt, trāſmutata ſua ſpōte in ſeruitutē mani feſtariā aded & illuſtrē ſe ipſe cōiecit? Quot Midæ, quot Cræſi, quot Paſtoli vel toti hūc hominē à ſententia diducere aded potuerūt, vt dulciſſimā illā libertatē, in qua iam inde à pueris eſt enutritus, repudiet? & tamen iā nō procul ab ipſo abeſt Aeaco, imò tantū nō alterū pedē in Charontis cymba habet, tamē præbeat ſeſe alieno arbitrio huc atque illuc diſtrahendū, perinde ac ſi collario quopiā aureo foret innexus, non aliter quàm à diuitū illorū ac delicatorū collo amuleta illa & corallia dependēt? Longè ergo latèq; hoc vitæ genus in quo nūc es, à ſcriptis diſſidet tuis: iāmque hoc ſanè videri poſſet, quod prouerbio dicunt, flumina ſurſum incedere, omniūq; rerū ordinē inuerti, atq; cūcta in deterius recātari, idq; non Helenæ placidæ gratia per Iouē, neq; eorū, quæ apud Iliū geſta ſunt, nomine, ſed quòd verba quæ antè probè dici ſunt viſa, nunc ipſo autoris opere ſubuertātur. Hæc ſanè te veriſimile eſt tecum dixiſſe. Nec pigebit forſan te, & ad me ipſum eius generis cōſiliū adferre, idq; nō intèpſtiuū, neq; importunū, ſed amicū, & quale tibi viro cū bono, tum erudito cōgruat. Itaq; ſi tuam perſonā, quā induere iā paro, feliciter geſſero, optime quidē nobiſcū actū putabo, atq; in hoc eloquētiæ præſidi Mercurio ſacrificabo. Si verò quod ſequor parū aſſequor, tuæ partes erūt, quæ mihi deſunt, explere. Iā ergo fuerit tēpus, vt qua ſi ſcena trāſformata, & actoribus permutatis, ipſe quidē vocē teneā, mēq; tibi ſalutis gratia ſecandū, & ſi & hoc neceſſe fuerit, vrendū præbeā, tu verò medicinas adornes, ſimūlq; acū vnā cū vſtorio habeas in prōptu. Nunc igitur tu ò præclare Sabine, dicendivice à me accepta, ſic mecū agis. Olim quidē, ò amice, hic tuus libellus nō immerito erat in precio, & quēadmodū qui tū audiuerunt, nobis narrarūt, cū vulgo ſeu magnū quiddā oſtentabatur, tum præcipuè eruditorū manus occupabat, quotquot eiufmodi rerū ſtudioſi literas tractare operæ precii ducunt. Neq; id admodum eſt mirū, quādoquidē præterquā quòd ipſe dictio nis tuæ color culpa caret, & narratio planè eſt

varia, mirâq; est rerû experientia: maximâ quoq; habet gratiâ, quod omnia à te nō scitè solūm, sed & dilucidè recēsentur. Super omnia verò est, quod quæ scripsisti, vtilia sunt cū omnibus, tum maximè eruditis, videlicet, ne per rerû insectiâ in seruitutē posthac sese coniiciât. At cū iam sententia planè in diuersum mutata, aulicam hanc viuendi rationem præstare statueris, & libertati longum valere dixeris, tum iambicum illud seruile nimis, & generoso animo indignū sumpseris imitatione exprimendum,

Vbi est lucrum, natura adacta seruiet: videndū tibi erit, ne quispiam te id libelli legem forte ausculter: imo summa ope curandū, ne cuiquam ex iis qui præsentem vitæ tuæ statum norunt, tua scripta legenda exhibeas. Ad hæc feceris operæ precium, si à Mercurio illo inferorū legato, votis imperres, quod is omnium aures qui antè de hoc libello quippiam audiuerūt obliuio nis fonte aspergat. Alioqui simile quiddam tibi 20 accidet, quod iuxta fabulam illā Corinthiam Bel lerophōti. Vt enim ille literas in suam perniciē tulit, ita tu librum aduersum te ipse scripsisti. Quod ad me attinet, qua defensionis facie saltē æqua aduersum accusatores vti possis, nō video, præsertim si actionem suam nonnihil iocis & ridiculis condiant: nimirum vt scripta tua, atque item libertatem, quam præ se ferunt, laudent: te verò scriptorem seruientē videant, & sponte tua collum iugo subdentē. Itaq; non iniuria agerēt, 30 si libellum ipsum vel alteri, generosiori scilicet assererent, te verò interim velut graculum alienis exultare plumis: vel si tuus esset, similem quidem tuam esse causam dicerent Salæthi illius iudicio, qui cū contra adulteros legem durissimam Crotoniatis tulisset, & per hoc multis admirationi esset, paulò post cū fratris sui vxore in adulterio fuit deprehensus. Quare non ineptè quispiā te Salæthum illū diceret, nisi quod illius factum non paulò est tolerabilius, qui quod fecit 40 (vt & ipse dum causam diceret, fatebatur) amore caprus fecit: & volūtarius, nihil reluctans, in ignē animo magno insiliit: tamen Crotoniatæ hominis miserebantur: & si luberet, exulandi facultatem permittebant. At tuū negotium multis partibus est absurdus, qui vitæ quidē eiusmodi seruilem conditionē accuratè etiam libris editis es persecutus, & grauitè incusas, si quis in diuitis alicuius famulitium incidat, seq; ipse velut vinculis astringi sustineat, interim nihil nō molestū 50 cum faciens, tum patiens: attamen ipse in extremo senectutis gradu, & certè longè vltra limen illud Homericum progressus, ingenerosum aded & abiectū seruitutis genus elegisti, atq; ob id tantum non seriò triumphas. Ergo qui tibi malè volunt, quanto magis insignis, ac conspicuus appares, tantò te aiunt magis omnium risui obnoxiiū: vita nimirum tua tantū scriptis ipsis reclamante. Et quid attinet nouam accusandi rationem aduersum te querere, post celebrem illam & admirandam Tragœdiam, quæ dicit:

Sapientem eum odī, qui sibi ipse non sapit? Tamen & alia multa quibus te adorianur, accusatoribus tuis suppetunt. Nempe alii similem te

facient Tragicis actoribus, quorum quisq; in scena quidem est vel Agamemnon, vel Creon, vel etiā Hercules ipse: foris autē depositis personis sunt Polus aut Aristodemus, scilicet ad agendas fabulas mercede cōducti: qui, vt visum fuerit spectatori, iam eiiciuntur, iam exhibantur, interim aliqui & flagris cæduntur. Porro alii idem tibi contigisse dicent, quod simiæ quam magna illa & celebris Aegypti Regina Cleopatra habuisse dicitur. Ea enim saltationum genera probè edocta, enī aliquandiu compositè modulatæq; non sine magna spectantium admiratione saltatis habitum exhibuisset, ac decorum seruasset, iamque Hymenæum voce ac cythara canentibus respondisset: postea quā carycāsne an nucem nescio, procul iacentem conspexisset, persona abiecta, imo præ festinatiōe discerpta, modulis & saltationibus lōgum valere iussit, nucē verò correptam arrodere cœpit. Non aliter & tu non histrio quispiam, sed ipse pulcherrimarum rerum author, & velut legum lator: ostenso alterius vitæ splendore quasi nuce quadam, teipse simiam esse prodidisti: vt qui summis tantū labiis sis philosophus, quiq; nihil quidem veritus inferorū portas, alia quidem mente occultes, alia verò lingua depromas: vt nō immeritò quis de te diceret, quæ scribas, quibūque te vendites, ea labra quidem tua rigasse, palatum autem interiūs aridum reliquisse. Quamobrem statim ante pedes quoque vlttricem pœnam sensisti, qui cū antè audacia procaci humanarum rerum necessitatibus insultaris, ipse tamen haud ita multò post libertatem velut sub præconibus abiuraris. Atqui apparet Adrasteam iam tum tibi à tergo assistentem, ea quibus tu partim te ipse venditabas, partim alios incusabas, egregiè risisse: quippe quæ, dea cū sit, non ignorarit futurum, vt & ipse mutata sententia in simile vitæ genus trāsires. Tum quod non prius in tutum ipsius sinum inspueris, quā eos accusares, qui ob varias Fortunæ vicissitudines eiusmodi facere sustinent. Iam si quis verbi gratia Aeschinem post grauem illam orationem qua Timarchum accusauit, fingat ipsum in idem incidisse scelus, ac per hoc in simile crimen vocatum: quatenus quæso hinc spectantium risus fuerat futurus, quod Timarchum quidem eius peccati gratia, ad quod hominem ætas tulit, grauitè incessit, ipse verò iam senex eadem in sese commisit? Denique similis videris illi Pharmacopolæ, qui cum remedium contra tussim venditaret, & qui eo vterentur, eos statim eo malo liberati polliceretur: miser tamen ipse eius morbi vehementia interim concuti cernebatur. Hæc atque id genus alia quispiam accusando tibi obiiceret, præsertim in hac materia aded copiosa, quæque mille ansas aduersario præbeat. Cæterum nunc apud me ipse cogito, quam viam expurgandi mei apud te inuenire queam. Num ergo optimum fuerit, vt me ad malum hoc mea voluntate coactum confitear, dorsum verberaturo aduertam, improbitatem non negem, sed ad cōmunem illam excusandi rationem confugiam, nimirū fortunæ fatique ineuita Fortunæ ac bilem necessitatē meo facto prætexēs? Atq; infatidis.

terim

terim ab obiurgantibus veniam deprecor, ob id, spero, nostræ causæ æquioribus, quod non ignoretur quàm nihil sit in nostra ipsorum manu, quodque potentioris alicuius numinis, Fortunæ scilicet aut Fati, arbitrio, vel cōtra nostram voluntatem impellimur, adeo ut crimen nullū in nos hæreat, quantumvis aliquid vel dicamus vel faciamus. Aut hæc via nimis est vulgaris, ut ne tu quidem (quaquā amicissimus) huiusmodi excusationis obtentu me sinas elabi, etiamsi patronū habeam ¹⁰ Homerum, eiusque carmina hæc decantem:

Fatorum nexus fugisse, haud dixero quenquam. Tum illud:

Filum Parca dedit nascenti matris ab aluo. Itaque si hac ratione tãquam parum proba neque fide digna posthabita, illud dicerem, neque pecuniæ causa, neque spe aliqua alia inescatū me, præsentem seruitutē ferre, sed ipsius principis prudentiam fortitudinē & magnanimitatem admiratum, rebus eius interesse voluisse: hæc vereor ne ²⁰ ad prioris criminis inuidiam, adulationis quoque nota accedat, videarque, quod aiunt, clauum clauo pellere, & crimen minus maiori velle obscurare, quatinus adulatio malorum omnium maxime est seruale, & ob hoc pessimū censetur. Quid ergo si neque hæc neque illa videntur dicenda, nobis restat, nisi ut ingenuè fateamur, nihil nobis esse syncerum ac sanum, quo deinceps vitiū nostrum palliemus? Vna forsitan anchora ad hoc nobis superest, quam in aquam nodum demissimus, ³⁰ videlicet senectutē nostram ac morbū in miserationem vocare, pariterque paupertatē causari, quæ ut euitari queat, hominē nihil non tum facere, tū pati persuadet. Quo loco non intempestiū fuerit Medeam illam quæ est apud Euripidē, in auxilium aduocare, quæ huc progressa Iambica illa nonnihil huc detorta, pro me tibi occinat:

Haud nescio quæ sint mala hæc quæ nūc paro,

Sed mentis imperio reclamat pauperies.

Nā illud Theognidis quis ignorat, tamen si nullus citem, nō vitio dari, si quis se ipse vel in profundum mare demergat, vel è rupe præcipitet, modò paupertatis onus hoc pacto excutiat? Hæc ferè sunt quæ quis in eiusmodi causâ pro se dicere posset, etiamsi nihil eorum admodum decoram gerat personam. Tu verò o amice, quantum ad me attinet, bono animo es, quandoquidem in mea defensione id genus auxiliis nullis sum vfusus. Neque enim, spero, tanta fames vnquam vrgere poterit Argiuos, ut de cava Arabia serenda ⁵⁰ cogitent: neque ipsi nos iusta adeo excusatione destituemur vnquam, ut si quando accusemur, eiusmodi latebras querere cogamur. Quin illud mihi cōsidera, quàm magno hæc inter sese discrimine distent, videlicet in prædiuitis alicuius familiam adscriptū, seruire seruitutē, eaque omnia perferre, quæ libellus ille meus recēset, & publicè rem populi tractantē, ac pro virili Remp. administrantē, hoc nomine ab Imperatore salariū accipere. Age cōtemplare hæc, & vtrunque per se ac seorsim perpende: reperies certè res ipsas, iuxta illud Musicorum prouerbium, *ἄλλος ἀπὸ πικρῶς*, hoc est lōgissimo intervallo inter sese dissidere: tum duas has vitæ rationes tantū inter se cōuenire,

quantū est affinitatis plumbo cum argēto, æri cū auro, anemonæ cū rosa, hominī cū simia. Siquidē ut illic, ita & hæc merces accipitur, & accidit vtrobiq; ut alteri sit parendū. Cæterū in ipsa negotii ratione ingēs est dissonātia, quādoquidē illic seruitus est manifesta, & qui illorū conditionem accipiunt, emptitiis illis & manuariis seruis non admodū præstāt. At qui Remp. tractāt, & in vsum ciuitatis nationūque totarum strenuam operam collocant, nullo iure, ob solā mercedē in calumniam vocari poterunt, inque crimen cū illis commune trahi. Alioqui fieri non poterit, quin hac ratione & præfecturæ omnes exaurentur, ut neque tot ac tantarū gentiū præsides, neque ciuitatū rectores, neque ordinū militarium ductores, imò nec ipsi totius exercitus imperatores rectè facere videantur, quādo horum omnium laboribus posita sunt præmia. Cæterū vnus mercedis nomine non oportet opinor vel bona omnia euertere, vel mercedē accipientibus, equalē conditionis gradū tribuere. Denique mercenarios misereque vitæ obnoxios illic dicebam, nō omnes, sed qui doctrinæ prætextu in diuitū famulatio seruiunt, eos tanquā ærumnolos miserabar. At nostrū negotium, o amice, modis omnibus est diuersum. Quanquā enim quæ ad domesticam vitam pertinent, nobis cū illis sunt cōmunia, publicè tamen summi imperii participes sumus, eiusque administrandi prouinciā cum rege partimur. Ipse ego, si diligenter expendas, Aegyptiaci regni portionē nō minimā sub manibus habeo, dū nunc pœnas statuo, nunc iusta tributa impero, nunc dictorum factorūque omnium rationaria cōscribo, nunc litigantiū acta certa lege perpendo. Ad hæc principis ipsius decreta ad certissima simul & rectissima quæque summa fide perduco, eademque diligenter adseruata, subditis trado, Reip. cura in omne æuū conseruāda. Deinde proponitur merces nō vulgaris, sed à principe: nec ea exigua, sed talēis numerata. Post hæc, modò recta via res procedat, superest spes, neque hæc contemnenda videlicet, ut prouinciæ alicui quasi iam emeritus præficiaris, aut Regiū aliquod negotiū tibi demandetur. Iā verò gestit animus in hac loquēdi libertate paulò magis progredi, & crimē ab accusatoribus supra modū exaggeratū, itidē copiosius refellere. Equidē apertè pronuncio, neminē quicquā facere gratis, ne si vel maximarū rerū administratores obieceris: quādo nec ipse princeps mercedis est expers. Nō hīc dico tributa, nec vestigalia, quæ per singulos annos à subditis penduntur, verū principi maxima fuerit merces, si à laudatis laudetur, si nomen eius ab omnibus celebretur, si beneficiorū nomine numinis vice adoretur. Porro imagines, tēpla & aræ, & quæcunq; eius generis à subditis suis habent, mercedis loco sunt & ipsa, nimirum pro curis, proque sollicitudine quæ cōmune ciuium bonum procurant, cunctaque in melius prouehunt. Et, ut magnis parua componam, si initio iam inde ab ipsius velut acerui cacumine sumpto, per singula quibus compositus assurgit, descendas, videbis sanè nos non nisi magnitudine & paruitate à summis differre: cætera mercenarii simul omnes sumus. Itaque si hanc

Similia

tulisset legem, neminem quicquam facere debere, non iniuriâ iniquitatis reus essem. Sin hoc in nullo libelli nostri angulo à me est dictum, & Bonus vir bonum virum operi alicui intentum esse decet, ubi maxi- qui posset operam suam collocare quis rectius, me operam quam ut ad optima quæque promoueat amicos, suam collo- ac in medio omnium lucéque de se det periculum, quanta fide, quâve diligentia, qua postremo animi beneuolentia, negocia cōmissa queat expedire? ne videlicet locum habeat illud Homerum: Telluris inutile pondus.

Atqui meos obiurgatores meminisse oportet, quod cum me reprehendunt, haudquaquam sibi res est cum sapiente quopiam (si modò est aliquis hoc dignus nomine) sed eo qui sit vnus è media plebe, ex literarum exercitatione medio-crem nominis celebritatem nactus: attamen qui ad supremam illam virtutem, quò non nisi summatibus datur aditus, non admodum sit institutus. Quanquam ne hoc quidem nomine grauius dolere debeo per Iouem, cum in nullû vnquam inciderim, qui omnes sapientiæ quam profitebatur, numeros expleret. Te verò, quod hanc viuendi rationem nobis vitio vertis, non possum non mirari, qui iam olim eidem crimini obnoxium nō obiurgaris, cum non sine ingenti mercede dicendi facultatem publicè agendis causis locarem. Quo tēpore tu peragrata simul Gallia, ad occidentalis oceani spectaculū profectus, for- te fortuna in nos incidisti cum inter quatuor- Rhethores & nobis erat locus. Hæc sunt, mi amice, quæ obicienti tibi, quâquam mille negociis districtus, vtcunq; respōdi: nimirū vt videas quā nō in postremis habeam, si tuo suffragio cādido plenôq; nostra causa probetur. Nā quod ad alios pertinet, etiam si simul omnes acculent, mihi tamen suffecerit illud: Haud curat Hippocrides.

Lucianus causas aliquandiu egit.

PRO EO QVOD INTER 40

salutandum verbo lapsus fuerat,

Iacobo Mycillo interprete.

ARGVMENTVM.

Respondet hac apologia pro errato quod inter salutandū ipse exciderat, cū manē & in prima salutatione, quādo χαιρε, hoc est aue seu salue dicendum fuerat, ipse ὑλαυι, hoc est vale dixisset. Orationis status est iuridicalis assumptitius. Fatetur enim & ipse peccasse se, quia ordinē inuerterit, et quod postremū dici cōueniebat, à principio usurparit: sed tamē culpā hanc mitigat atq; eleuat, primum vsu ac potestate ipsorum verborū ostendens τὸ χαιρε non in principijs tantum à veteribus, sed etiā sine atq; discessu usurpatū fuisse, ὑλαυι autē vtroq; loco frequenter à multis, à quibusdā etiam in principio semper positū fuisse: idq; probat multis et poetarū & aliorū testimonijs, adductis item historiarum exemplis. Post hac ordinis inuersioni opponit euentum erroris, quod tale verbū pro alio dixerit, cuius vis seu potestas, hoc est valere seu sanū esse, cuius tēpori, nō matutino tantum cōueniat. Deniq; & principes hoc idē primū atq; præ-

cipū suū mandant, vt salutū seu valetudinis curam gerat: & priuati quoq; in resalutando saluos esse iubeant. Hinc & causam erroris siue euentus huius in deū aliquē transfert. Animi autē consternationē, quæ causam errori dederit, à consuetō & obiecto seu casu defendit. Deinde & voluntatem principis pro se interpretatur ficta cōformatione, idq; argumento à consequētibus & exēplo ducto.

Ad finē, ficta alia ac noua obiectione, orationē in votum seu precationem desinit. Exordium à loco cōmuni sumitur. Verbū χαιρε vbiq; saluere exposuimus, propter cōmodū versionis: quanquā non ignore à Martiale atq; alijs frequentius per Auerē reddi, quando salutāris est. Nā alioqui & gaudere significat, interdum et valere, vt infra, cum discedentū mutuo est: vt & τὸ ὑγιαίνω, quod nos vbiq; valere vertimus, & saluum siue sanum esse interim significat.

DIFFICILE sanè est, homo cū sis, alicuius Dei impulsione ac vim euitare. Multò autē difficilius, defensionē inuenire errati eius, quo quis præter rationē, & ceu numine quodam impellente lapsus est: quod vtrunq; mihi nunc accidit, qui cum ad te venissem, quò te ex more primo mane salutarem, deberemq; cōsuetā ista voce vti, ac te saluere iubere: ego aureus ille, nescio quo pacto oblitus, valere te iussi, verbo & ipso nō malo aut ominoso, sed intēpestiuo tamē, vt quod vesperi, nō auroræ cōueniat. Ipse igitur confestim sudaui atq; erubui, variēq; meipsum gessi, cū quid agerem, non haberē. At ceteri qui tū aderāt, alii quidē lapsum me esse lingua, ita vt cōsentaneum erat, alii præ ætate delirare, alii verò ex hesternā crapula repletū atq; ebrium adhuc esse existimabāt: tamen si tu ipse animo maximè æquo accipiebas id quod tū acciderat, ne risu quidē modico notando lingue erratū. Visus igitur mihi sum, operē quoddā precii facturū esse, si consolationē aliquā mihi ipsi cōponerē, ne nimis agrè ob lapsum hūc animo afficerer, néve intolerabile putarem, si senex aliquis præsentibus tot testibus, non nihil ab eo quod decorū fuerat, aberrādō deflexissem. Nam quātum quidē ad ipsam linguā attinet, defensione aliqua opus puto nō erat, præsertim quādo in tā bonā & auspiciatā precationē errādō prolapsa fuerit. Incipiēti itaq; mihi, ab initio statim videbar in difficilē quæstionē incursum esse: at verò vbi iam progressus aliquantulū fuisset, offerebāt se multa quæ cōmodè dici posse videbātur. Quæ tamē nō antea dicā, quā de ipso verbo Saluere, de verbo Bene agere, & de verbo Valere, quæ cōsentaneū atq; æquū erit, exposuero. Verbū igitur χαιρε (quod saluere nos dicimus) antiqua vox est, & in salutationibus iam olim vsurpata, verū- tamen non manē tantum, neq; in primo solū congressu, sed etiam cū qui antea se mutuo nunquam viderant, alius in alium incideret, salutatione hac vti solebant, quale illud est:

Salue ò soli rex istius Tirynthii.

Deinde

χαίρω, & eius vsus.

Deinde & à cœna, cum iam ad mutuas confabulationes ventum esset, ut apud Homerum:

Salve Pelide, nil cœnæ æqualis egēs nunc.

quo cum Vlyssēs vsus est, quando in legatione missus, oratorio modo mandata illi exponebat. Præterea & cum à se mutuò iam discedere vel-
lent, eadem utebantur, quale est illud:

Saluete, atq; deū me agnoscite, morte carentē.

Sic & apud Certum autē tempus nullum præfinitum fuit sa-
Virgil. Sal- lutationi huic, neq; ut nunc, matutino solū tē-
ue æternū pore vsurpabatur, quandoquidē & in infaustis &
mihi maxi- abominabilibus rebus eadem aliquando vsi qui-
me Palla. dam reperiuntur: ut apud Euripidem Polynices
iam moriturus,

Saluete (inquit) nam totus tenebris iam tegor.
Neq; etiam amicorum inter se nota tantū siue
indiciū erat, sed & ad eos quibus infensū erant,
adhibebatur, cum significare vellent nihil rei sibi

Virgil. Et mutuò cum illis posthac fore: nam hoc, cum ma-
lōgum for- *καὶ χαιρεῖ*, hoc est, longum saluere dicunt, intel-
mose vale, ligunt, nempe nullam amplius curam alterius al-
vale inquit teri futurā esse. Primus autē hoc verbo vsus fer-
Iola. tur Philippides, is quivno eodēmq; die narratur
ex Marathone cursu itinere peractō Athenas vi-
etoriam annunciaſſe, & ad magistratus quo loco
confederant, atq; anxii de euentu pugnæ cogita-
bant, dixiſſe: Saluete, vincimus: eōq; dicto statim
concidisse mortuus, peractō iam nuncio, vnā cū
ipso illo verbo expirans. In epistolæ autē initio
Cleon ille Atheniensium tribunus, cum ex Spha-
æria scriberet, primus omniū hoc verbum præ-
posuit, gratulari videlicet illis volens ob victoriā
eo loco partam, & quodd Spartanos captos in po-
testatem redegiſſet. Ac prorsus certē post illum
Nicias dux cum ex Sicilia scriberet, antiquā epi-
stolarum formam retinuit, statim ab ipsis rebus
exordiendo. Quin & admirabilis ille Plato, vir
fide dignus, ac legislator huiusmodi rerū, ver-
bum hoc saluere, planē valere iubet, atq; omnino
improbat veluti malum ac prauū, & quod nihil
feriū, aut dignum præ se ferat: contrā autem
τὸ δὲ πρὸς τὴν, hoc est bene agendi verbum, pro eo
introducitur, tāquam cōmune tam corporis quā
animi bene recteq; affecti symbolum siue indi-
cium: ac missis ad Dionysiu litteris, reprehendit
ad ipsum, quodd cum ad Apollinem versus quosdam
cōposuisset, deum ipsum saluere iussisset, quippe
quod hoc ipso Pythio indignū foret, & non mo-
nem Plato dō diis, verū etiam ne hominibus quiddē paulō
dexterioribus decorum. Diuinus certē quidem
epist. 3. Pythagoras ille, tametsi ipse nihil propriū suo-
rum scriptorum nobis relinquere post se volue-
rit, quantum tamen ex Oecello, Lucano & Ar-
chyta & cæteris ipsius discipulis cōiecturam fa-
cere licet, nec verbum bene agere, ab initio lite-
ris suis præmisit, sed ab *ὑγιαίνειν*, quod est valere
seu sanum esse, exordiri iubebat. Cuncti itaq; illi
qui professionem atque doctrinam ipsius secuti
fuere, quoties missis inter se mutuò litteris graue
aut seriū aliquid scriberent, valere siue sanos
esse sese, statim ab exordio iubebant, tanquam &
hoc ipsum verbum tam animę quā corpori ac-
cōmodatum maximē foret, summatimq; cōpre-
hēderet vniuersa hominis bona. Præterea & tri-

plex ipſorum triangulus ille, qui alternatim in-
ter se iunctus, quinquelinearem figuram consti-
tuit, quo symbolo ac veluti nota quadam iidem
ad eos qui eiūsdē professionis erant, eandēmq;
doctrinam sectabantur, vti solebant, valetudo si-
ue salus ab ipsis appellatur. Et in summa, ipsum
quidem valere, putabant esse: verū neque bene
agere, neque saluere, omnino idem quod valere.
Sunt autem & qui quaternionē, maximum ipſo-
rum iusiurādum, aut perfectissimum ipsis nūme-
rum perficere * dicant: alii verō etiam salutis seu
valetudinis principium vocarunt, inter quos &
Philolaus est. Et quid attinet vetustiores cōme-
morare, quādō & Epicurus, qui alioqui *φύλακον*,
hoc est gaudendi verbo, admodum gaudebat, vo-
luptatēmq; cæteris rebus omnibus anteponebat,
in epistolis quas de rebus paulō grauioribus scri-
bebat (sunt autem earum perquā pauca, & non
nisi ad præcipuos amicorum datæ) statim à prin-
cipio valere iubebat: Frequens autem & in Tra-
gœdia & Comœdia, veteri illa quidem, reperias
idem hoc verbum à principio ferme positum:
nam illud.

Et huc for-
tassis perti-
net quod
in carmine
illo Pytha-
goræ aureo
legitur, *val-
μα τὸν ἀν-
τίρα ψυχῆ
παράδόντα
τὸ πᾶν τὸν
παρὰ φύσιν
ἔστω*
&c.

Vale, & multum mihi salue:

doctē prudentēque valendi verbum, auere, siue
saluere, illi præpositum habet. Alexis autem,
O here, vale (inquit) ut tardē admodum adue-
nis! Et Achæus:

Venio peracta re grati: at tu mihi vale.

Philemon quoque,

Primū (inquit) valere cupio, dein agere bene:
Saluere tertio, vltimō debere nil.

Nam qui cōiuuiale illud carmen composuit,
cuius & Plato meminit, an non & ille ait,
Equidem hoc iudico primū,
Valere, dein pulchrum videri,
Post esse ditem?

Verbi autem saluere siue auere, omnino ne me-
minit quidem. Et ut notissimum quoq; illud, &
quod omnibus in ore est, tibi dicam,

Superū antiquissima diua Salus,
Tecum mihi liceat

Viuere quod superest.

Quare si antiquissima salus seu valetudo est, me-
ritō etiam ipsius opus, hoc est valere, saluūque
ac sanum esse, reliquis omnibus anteponendum
est. Infinita autem & alia exempla tum ex poetis
tum ex historicis & philosophis commemorare
tibi possim, vbi idem hoc verbum valere, ante-
positum reliquis atque prælatum reperitur. Quē
tamen omnia in præsentia omittam, ne mihi scri-
ptum hoc in loquacitatem quandam ineptam ac
puerilem adeò prolabatur, videarque ipse clauo
alio alium trudere velle. Pauca verō veteris
historiæ, quantum adhuc memoria teneo, quan-
tūque ad hanc præsentem causam pertinere
propriē videtur, non incommodum huc adscri-
bi posse existimaui. Nam cum Alexāder Magnus
pugnā illam ad Issum initurus esset, quē admo-
dum Eumenes Sardonius in epistola ad Anti-
patrum refert, manē in tabernaculum eius in-
gressus Hephæstio, siue tum ita oblitus sui fuerat,
siue consternatus, quemadmodum & ego, siue
etiam numine aliquo impellēte, idem tum quod
ego

10

20

30

40

50

60

ego dixit, *ὕμνη βασιλεῦ*, hoc est, Vale rex : tem-
pus iam est in aciem educi exercitum. Cōturba-
tis autem cæteris qui tum aderant, ob inopina-
tam ac nouam salutandi formā, ac ipso Hephæ-
stione propemodum præ metu emoriēte, Ale-
xander respondens, Recipio, inquit, omen : nam
nos saluos atq; integros ē pugna reuersuros esse,
hoc verbum mihi nunc pollicetur. Antiochus au-
tem cognomento Soter, quando cum Gallis cō-
ferturus prælium esset, per quietem vidit adstare
sibi Alexandrum, & iubere vt tesseram hanc an-
te pugnam militibus daret *ὕμνην* videlicet: ac
sub hac tessera seu nota militari præclaram illam
victoriam mox consecutus est. Præterea & Pto-
lemeus Lagi missis ad Seleucum literis planè or-
dinem inuertit, à principio quidem epistolæ va-
lere illum iubens, pro eo autem vbi alii vale scri-
bunt, in fine τὸ χάρις, hoc est auere subscribens,
quemadmodum Dionysodorus tradit, is qui epi-
stolas illius collegit. Non iniquū autem fuerit &
Pyrrhi Epirotæ illius mentionē facere, qui post
Magnum Alexandrum secundas in re militari te-
nuit, variāsque fortunæ mutationes ac vices per-
tulit. Hic igitur cum deos precando, sacrifican-
do, donariāque cōsecrando quotidie veneraretur,
nunquam tamen vel victoriam ab illis, vel regni
alicuius ampliorem maiestatem, vel gloriam, vel
diuitiarum abundantiam postulauit, sed vnum
hoc *ὕμνην*, hoc est valere ac sanum esse, precari
solebat: vt qui putaret, quamdiu hoc vno frueret-
ur, & cætera facillimè euentura sibi esse. Ac re-
ctissimè, opinor, sentiebat, illud nimirum secum
reputans, quod cæterorum bonorum omnium
nullus fructus foret, quandiu vnum τὸ ὕμνην,
hoc est sanitas ista corporis atq; animi sola abes-
set. Sed iam satis de eo, quo quicq; horum ver-
borum tēpore propriè dici solitum fuerit, à no-
bis expositum est. Fortassis autem dixerit quispi-
am, Tu verò immutato ordine illo, etiam si ni-
hil aliud dixisses, tamē iure optimo accusandus
ac reprehendendus fores, perinde ac si quis ga-
leam tibi, aut rursus ocreas capiti alligatas im-
ponat. Verū, ὁ optimè (respondere & ego illi)
merito sanè hæc diceret, siquod in vniuersum
tempus foret, quod sanitate siue salute opus non
haberet. Nūc autem & manè, & meridie, & noctu
quoque, salute ac sanitate semper opus est, & maxi-
mè principibus vobis, qui multis occupati ne-
gociis estis, eoque ad plura corpore integro ac
sano necesse habetis. Præterea autem ille qui
χαίρει, hoc est aue seu gaude dicit, auspiciato tan-
tū principio vtitur, ipsaque res non aliud quàm
precatio siue optatio quædam est : at qui valere
iubet, ille & vtile quiddam facit, & omniū eorum
admonet simul, quæ ad sanitatē siue salutem ali-
quid conferunt: neque solūm comprecatur, verū
etiam denunciat atq; imperat. Quid autem? an
non & in libello mandatorum seu negociorum,
quod semper & à rege quoque accipitis, hoc pri-
mum esse solet quod vobis præcipitur, quod sani-
tatis atq; salutis vestræ curam habeatis? Ac me-
rito sanè. Neque enim vlla vestri utilitas ad res cæ-
teras obeundas foret, nisi integri ac salui effectis.
Sed & ipsi vos (si modò Romanum sermonem

ego quoque; nōnihil intelligo) cum salutes vi-
cissim verbis accipitis, salutis nomine plerunq;
respondere illis soletis. Atque hæc omnia dixi, non
quod de industria omisso verbo *χαίρειν*, pro eo
τὸ ὕμνην dicere studio quodam affectarim, sed
quia hoc ipsum inuito mihi accidit. Aut quomo-
do enim non ridiculus forem, si & aliena lingua
loquerer, & tempora salutationum immutarem?
Gratiam autem & Diis ago, quod mihi erratum
hoc in aliud longè auspiciatius verbum conuer-
sum fuit, atque ipse in melius, errando prolapsus
sum. Et quid si hoc Salutis vt etiam Aesculapii
ipsius prouidentia quadam factum est, qui tibi per
me salutem ac sanitatē promittere ita voluerit?
Nam quō pacto ipse equidem, nisi à Deo aliquo
impulsus, quicquam eiusmodi cōmitterem, qui
antea per omnem ætatem nullo simili pacto tur-
batus atque animo percussus fuero? Quod si ve-
rò & humanam quandā defensionē pro eo quod
accidit, asserre conuenit: nihil nouū aut peregrini-
um hoc est, si cum admodum in eo elaboraue-
rim, vt ex optimo atque potissimum tibi notus fie-
rem, deinde ex nimia cupiditate ac festinantia in
diuersum animi cōsternatione quadam incido?
Iam & à recta cogitatione atque animi conceptu
facile etiam deturbauerit aliquem, militum mul-
tudo atque frequentia, quorum alii quidem ad-
uersos protrudunt & impellunt, alii autem ordi-
nem salutantium impediunt & disturbāt. Tu ve-
rò, scio, quantumuis alii demētiam, aut insci-
tiam, aut etiam delirationē quandam, factū hoc
interpretantur pro verecundiæ & simplicitatis
quodam symbolo atque indicio ipse accepisti, ani-
mūque nihil forense aut vastrum, nihil artis aut cal-
liditatis habētis signum esse existimasti, quando
certè nimia in his rebus audacitas, non multum
à temeritate atque impudentia distat. At ipse qui-
dem optarim, vt ne vnquam contingat mihi in
hunc modum errare: quod si verò aliquando con-
tingat, vt id in faustam & auspiciatam comprecationem
aliquam semper euadat. Temporibus igitur
primi Augusti etiam tale quiddam accidisse
dicitur. Nam cum ipse sorte quadam iudicio cui-
dam præsedisset, ac causa rectè atque legitimè iu-
dicata, hominem quendam iniuste calumniosēque
delatū, à maximo quodam crimine absoluisset,
ille gratiam agere volens, alta voce proclamauit,
Gratiam tibi, inquit, Imperator habeo, quod
malè atque iniuste iudicasti. Ibi cū cæteri qui cir-
ca Augustum erant, grauiter indignarentur, ho-
minēque discerpere ac lacerare vellent: Desisti-
te, inquit ille, ab indignatione. Neque enim lin-
guam ipsius, sed animū examinare atque inspicere
æquum est. Ita tum ille. At tu, siue animum inspi-
cere & contēplari voles, beneuolum reperiēs : si-
ue linguam, neque ipsa inauspicatum aut ominoso-
sum aliquid dixit. Cæterum videor hoc loci iam
constitutus, non immerito & aliud quiddam ve-
reri debere, videlicet ne qui me putent ex cōpo-
sito errasse hoc pacto, quod hanc apologiæ scri-
bendæ causam haberem. Atque vtinam quidem, à
optime Aesculapi, eiusmodi hæc appareat ora-
tio, vt non apologiæ speciem, sed ostentationis
alicuius captatam occasionem præ se ferat.

HERMOTI- MVS, SIVE DE Sectis,

Vincencio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Hic dialogus didacticus est. Disputat autem de sectis philosophorum, quamnam optima sit, & ad felicitatem, quam omnes promittunt, certissime ducat. Et quia impossibile apparet, ex tam multis, tamq; diuersa sentientibus, quid optimum atq; verissimum sit, eligere: tandem cōcluditur, satius esse nō philosophari, quā frustra etatem ac operā in eo quod assequi nequeas, consumere. Series dialogi ita se habet, Occasio & exordium ab incessu & habitu Hermotimi Stoicæ philosophiæ sectatoris sumitur, qui quoniam viginti iam annos perpetuos philosophos audierat, neque tamen adhuc mediam ad virtutē viam superauerat, disputationi occasionem & materiam subministrat. Prima igitur questio tractatur, quāto omnino tempore opus sit ad virtutem & felicitatem consequendam, Luciano longitudinem illius ut nimiam accusante, Hermotimo autem contrā prēmia & mercedem tanti laboris opponente. Atq; hoc disputationis præmio, & quasi quadā sylua præmissa, mox ad principalem questionem venit, puta quamnam philosophorum secta certissima atq; optima sit, et quomodo eadem deprehendi debeat. Ibi Hermotimus Stoicam præferēs, eiusq; rei rationes quasdam non satis idoneas adhibens, à Luciano deridetur magis quā cōfutat. Idem autem mox totam hanc disputationem quasi de integro orditur. Ac primò quidem Virtutis iconem quādam proposita, ostēdit, cū multi adeo sint, qui viam ad illam polliceantur, in tam diuersa turba, tamq; graui causa optimum & certissimum ducem querendum atq; eligendum esse. Quem cum alter ex Stoicis sumendū esse rursum diceret, eiusq; rei argumentum etiam hic non satis idoneum afferret, Luciano per prosopopœiā reliquorum philosophorum, se ipsos immerito causa indicta damnari, ac Stoicis istis recentioribus reponi querentiū, apologiam subiungit, Hermotimq; reprehendit, qui quos nūquam cognorit ac pergit, temere adeo damnet. Et hinc locum ita cōcludit, ut dicat, quoniā in incerto sit quamnam philosophandi viā alijs præferri debeat, omnes æque relinquēdas esse. Hinc varijs similitudinibus vtrinq; res agitur, Hermotimo defendente Stoicam viam, et contendente apud vnum aliquē deprehensa veritate, non esse opus alios ultra consulere: contrā autem opponente Luciano, sed apud vnum aliquē dum inuentam ac deprehensam illam esse, & ob id pariter omnes perscrutandos & cognoscendos esse. Quo obrēto, iam & de tēpore agitur, quo ad cognoscendos omnes opus sit: quod tam longum

præfinitur, ut impossibile videatur vel partē illorum etiam per omnem etatem ab vno aliquo euoluī atq; cognosci posse. Rursum igitur quod supra cōcluditur, quoniā impossibile sit omnes euoluere, et tamē idem necessariū, si veram viam ad virtutem deprehendere velis, satius esse in totū ab illis abstinere. Et hinc quoq; ad similitudines deueniūt, Hermotimo cōtra hanc longitudinem temporis contendente, nō esse necesse, ut omniū omnia scripta euoluātur, sed ex parte cognosci ac iudicari totū posse: Luciano autem cōtra negante, nisi si totū idem vni forme sit, & antea aliquando, quale sit, visum ac cognitum fuerit. Nam philosophiam ipsam non vnius generis esse, sed de multis ac diuersis rebus tractare. Post hæc idē alijs quoq; argumētis ostendit difficultatem eligēdi & iudicandi tum de ipsis vijs, tum de ducibus et præceptoribus. Deinde ut maximē de via & duce cōstet, inanem tamen ac vanam spem propositam esse, & hæc multis similitudinibus passim amplificatur. Postremo per fictionem concessio eo, ut Stoicorum optima via sit, testimonio ipsius Hermotimi comprobatur, neminem adhuc illorū inuentum fuisse, qui, quod promitteret alijs, ipse præstitisset. Deniq; & mores & vitam illorum cum officio & effectu virtutis pugnare: quod & exēplo cuiusdam Stoici præceptoris cōfirmat. Cōcludit igitur philosophandum hoc pacto non esse: id quod mox Hermotimus facit, ex pœnitentia, priore vita atq; habitu reiectis.

LUCIANVS.

VANTVM cum ex codice, tum properandi studio coniecturam facere licet, Hermotime, ad præceptorem gradū maturatū similis esse videris. Volūtas verò sedula agitatione inter progrediendum aliquid in animo, cū ipsa labia cōmouere soleas sensum & tacitē submurmurando. Quinetiam ipsam manū iam in hanc, iam in alteram partem trāfers, quasi orationem aliquam apud te digerās. Questionem autem, aut alioqui ex obliquis illis captiunculis quiddam componis, aut etiam disceptationem sophisticam cōminisceris, ita ut neq; per viam incedens, ocium agere sustineas, verū semper in negotio feruens & sedulus, nunquam non quidpiam seriz rei conficis, adeo ut itineris quoq; laborem ad disciplinarū exercitium referre soleas. Hæc. Sanè per Iouem Luciano, tale quiddam est quod dicis. Commodum enim hesternæ disputationis conuersationem, quæq; ille ad nos disseruerat singula recogitādo inter eundem in memoriā reuocabā. Aequum verò esse opinor, ne quod tēpus vacuum laboris temere & negligenter prætereamus, præsertim cū nobis obscurum non sit, verissimum esse quod medicus dixit Hippocrates, nimirum hanc vitam angustis circumscriptam esse terminis, ipsam verò artem infinitæ prolixitatis. Sedenim hoc ipsum ille de arte Medica protulit, quæ quidem

quidē res multò minore labore perdiscitur: ~~ceterum philosophia multo tempore haud ita comprehensu facilis est, nisi quis summa vigilantia inconniueret & perpetuo oculos habuerit in eā coniectos.~~ Atqui neq; de paruis rebus aut ludicris in periculum venimus. Aut enim oportet miseram & ærumnosam in promiscua priuatorū multitudi- ~~ne~~ ^{ætatē} agere, aut philosophiæ studiis excultum, vitā felicem degere. L v c. Enimvero ipsa præmia quæ dixisti, ò Hermotime, admirationis plena sunt, & quantius precii existimanda. Porro opinor illa ipsa ferme te cōtigisse, neq; ita procul à te esse seposita; siquo modo fas est coniecturā facere ex temporis lōgitudine, quod in philosophiæ studiis perdiscendis contriuisi. Insuper etiam ex labore, quē mihi non mediocrem iam olim impēdisse visus es. Quippe, si rectē cōmemini, hic ferme annus est vigesimus ex quo te nihil aliud rei facere cōspexi, quā præceptores frequētantem, & quamplurimū libris ~~prono & obliquo~~ ^{prono & obliquo} capite intentum, ad hæc dissertationum philosophicarum cōmentarios describentem, semper diutinis curis & cogitationibus pallidum, & ~~exutto~~ ^{exutto} corpore prorsus aridū, adedū vt somni quoq; parcissimus mihi visus sis: ea tua est in studiis vrgendis frequētia & sedulitas. Hæc itaque cū mecum memoria repeterem, breui fore spero, vt exoptatam felicitatem apprehendas: atque adedū, nisi nobis ignaris imposueris, iam dudum cum illa conuersatus es. H e r. Vndēnam hanc animo spem cōcipis ò Luciane, qui ad viam prolato iam primū capite prospicere incipio? Ipsa porro virtus, si quid Heliōdo credimus, valde procul sita est, ad quam pertingēdam vt via est longa, ita non minus ardua & aspera, non parū sudoris & laboris viatoribus exhibens. L v c. Ergo nondum satis tibi sudatum est, neq; satis confectum itineris? H e r. Mihi quidem non videtur: nihil enim præpedimento mihi esse viderem, quod minū per omnia felix essem, si vnquam mihi concessum fuisset in summo fastigio consistere: nunc verò Luciane tantū adhuc incipio. L v c. ~~Asqui principiu ille ipse Heliodus~~ dimidium totius esse dixit. Itaque si iuxta medium te ingressum esse dixerimus, fortasse non multum à vero aberrabimus. H e r. Nullo modo ne hoc quidem dixeris, quantumuis multum nobis confectum sit. L v c. Proinde vbi tandem in itinere te constitutum esse rectē dixerimus? H e r. In ipso montis radice cōsistentem, ò Luciane, modò porro ire conātem. Est verò omnino via lubrica & aspera, ac planē eo opus est, qui manu protensa ascendētē subleuet. L v c. Nunquid igitur præceptor tuus ad hoc tibi satis idoneus est, quemadmodum Iupiter Homericus catenam quandam auream, ex summo demittens suas ipsius orationes opīnor, quibus te videlicet subductum, cum ad se, tum ad Virtutem subleuare queat, præsertim cum ipse multò antē ascenderit? H e r. Hoc ipsum profectò Luciane quod dixisti, à præceptore sedulò factum est. Etenim quātum ad illius operam attinet, iam olim subductus sum, & cum illis conuersationem habui: quantum verò ad me attinet, nondum ascendi,

L v c. Atqui bonum animum habere oportet, optima spe mente concepta, ad itineris finem & felicitatē in summo propositam conspicientem, maximē verò illo animosis inclamationibus cohortante & inclamante. Veruntamen valde scire velim, quānam spes ab illo tibi ostensa sit superato iam cacumine: an mox futurum coniectandū sit, te in summo fore post mysteria, aut omnino post Panathenæa? H e r. Perexiguū est quod dicis Luciane. L v c. An post quinquennium iam subsequens? H e r. Et hoc quidem modicum est, cum ad virtutem exercendam, tum ad felicitatis possessionem consequendam. L v c. Proinde ad summum post decennium: nisi extremē pigri & lenti haberi velicis, cū neque tanto tempore ad virtutis fastigium ascendere queatis, quanto vnus aliquis ter à columnis Herculeis ad Indos vsque haud difficulter ire, atque redire possit, si non rectā aut citra intermissionem perpetua professione iter faceret, verū apud populos iacentes in medio paulisper commoratus oberraret. Et quōnam modo tandem credibile est, ~~perram supra quam vobis Virtus~~ ^{perram supra quam vobis Virtus} trahere creditur, altiore decliuiorēq; esse illa ~~Aonia Indica~~ ^{Aonia Indica}, quæ paucis in diebus ab Alexandro summa vi euersa est funditus? H e r. Dissimile prorsus est, quod adfers ò Luciane: neque enim eandem res est quam tu confingis, quæ tam in exiguo temporis spacio cōfici aut capi queat, non si infiniti Alexandri ad vnum omnes suas vires coniunxerint: quoniam multi qui cōscendere moliebantur, fuerunt: iam verò non parum multi valde forti ascendūt animo, & proficiunt, partim quidem non nimium, partim verò altius. Cæterum, vbi mediū itineris iam attigerint, multis perplexi difficultatibus, protinus omnia fastidiunt, & ~~reueruntur~~ ^{reueruntur} grauius anhelantes, multoq; sudore perfluentes, itineris laboribus absteriti. Quicunq; autem omnibus gnauiter superatis incommodis & discriminibus, in finem vsq; animosē perdurauerint, illi tandem ad fastigium vsq; conscendunt, & ex illo felices facti, vitam quandam admirandam per reliquam ætatē exigunt, alios quidem mortalium non secus atque formicæ è sublimi contemplantes. L v c. Papæ ò Hermotime! quātulos homunciones nos esse ostendis, qui neque Pygmæis quidem ipsis nos conferre dignaris, sed in totū humi reperentes, in cauernis terræ degere confingis? Non iniuriā alta & quæ sursum sunt, sapis. Nos verò infimæ plebeculæ extrema fex, & quotquot per humum repentes sumus, post deos etiam vos supplicibus votis deueneramur in alto cōstitutos, animūq; properandi addentes conscendentibus. H e r. Utinam saltem ascendendi facultas vnquam nobis daretur! verū multum adhuc viæ cōficiendæ superest. L v c. At tu nondū exposuisti quanto temporis spatio opus sit, vt in complexu virtutis interquiescas. H e r. M o. Neque ipse, admodum hoc ipsum exatē calleo ò Luciane: ~~nor~~ ^{nor} tamen non minus viginti annis peropus ^{c.} quibus exatis omnino me in summo fastigio futurum esse confido. L v c. O Hercules, perlongum est quod dicis. H e r. M. Siquidem de man-

ximis rebus nobis labor est propositus. L v c. Fortasse illud verum esse non valde negauerim. Quod autem viginti annos adhuc victurus sis, quonam modo præceptor tuus certum te reddidit, nedum sapiens existens, verum etiam fatidico spiritu præditus, aut vnus ex illis qui Chaldaica disciplina sunt imbuti? Aiunt itaq; & hæc sciri posse: neq; enim verisimile est, adeoq; iniquum esset, vt tu vitæ tuæ incertus, num vnquam in humanis agens virtutē amplexurus sis, tantos labores temere susciperes, tot perpensis diu noctūque difficultatibus, præcipue verò cum profus ignores num in propinquo summitatis te consulentem, imminens Parca pede correptum, atque ab omni spe potiundæ virtutis deiectum, deorsum detractura sit. H E R. Apage ista, quippe nefas & irreligiosum est talia loqui ò Luciane. ~~Atqui abunde scire est si vni eam tantum dieculam sapiens factus, felicitate illa perfruat.~~ L v c. Ergo pro tantis exantlatis laboribus vnus dieculæ spaciū tibi satis esse videtur? H E R. Mihi equidem breuissimū etiam tempusculum satis est. L v c. Cæterum illam supernè contingendam felicitatem, cuiusmodinam sit, cuius gratia dignū existimas nihil nō perferendum esse, vndenam habes perspectam & cognitam? neque enim ipse vnquā in virtutis vsq; cacumen ascendisti. H E R. At ego præceptorī disserētī fidem habere soleo, cui hæc ad vnguem explorata esse dubium non est, cum præ omnibus sit in summo virtutis fastigio excel-
sissimus. L v c. Dic verò per Deos, qualiānam illic esse, aut cuiusmodi tandem felicitatem gnauiter ascendentes manere affirmabat? Nunquid confertas diuitias? an dignitatem & gloriam? aut voluptates quaspiā non æstimandas? H E R. Bona verba ò amice: neq; enim hæc quicquam faciunt ad vitam virtuti vacantē. L v c. Quæ igitur sunt illa bona, si ne hæc quidā hi qui ad exercitii finem deuenerunt, habituri sunt? H E R. Sapientiam, animi magnitudinem, ipsiusq; honesti & iusti precium, præterea autem omnium rerum exactam & absolutam cognitionē, certò & constanter persuasum nihil sapientem desideraturū. Porro diuitias, dignitates, voluptates, & cætera quæcunq; sunt corporis, hæc inquam in vniuersum infra relinquit: quibus exutis & abiectis, omni euiecta difficultate in summitatē emergit, ~~non secus atq; Herculem in Oete monte combustum, ad Deos migrasse tradit, & ipsum deum factum.~~ Etenim ille cum à se abiiecisset quicquid à matre humani atq; mortalis contractum acceperat, seruata pura & incorrupta diuinitate, probè prius extructæ pyre incendio purgatus, in cælum subuolasse creditur. Ad hunc modum illi quoq; philosophiæ opera & adminiculo tãquam igni quodam perpurgati, omnibus illis recisis, & à se amputatis, quæ vulgi animis digna precio & admiratione videntur, parum recto & sano vten-
tis iudicio, consensu cacumine felicem & beatam degunt vitam, diuitiarum, dignitatum & vo-
lupratum ne memores quidē ampliùs, è sublimi deridentes eos potiùs à quibus hæc alicuius mo-
menti esse ducuntur. L v c. Ita sanè per Herculem Oeteum Hermotime, est quædam animi ex-

cellentia, magnitudōque & felicitas, quæ penes ipsos est. Cæterum hoc mihi quæso edissere, an nunquam è fastigio illo Virtutis, vbi velint, regrediantur postliminio, rebus quas à tergo reliquerunt, vsuri? An omnino necessarium est semel delatos in verticē, ibidem perpetuam vitam agere, cā ipsa Virtute suauiter conuersantes, medio vngue ostensis diuitiis, honoribus & voluptatibus? H E R. ~~Non solum hoc illis liberum esse~~ 10 ~~scias ò Luciane, sed quencunq; virtute consummatum conspexeris, eundē neq; iracundiæ, neq; timori, neq; vllis concupiscentiis turpiter deditum esse aut seruire putato. Nō, si rebus insigniter dubiis iactetur, aut tristitia affectus fuerit, vllum animo dolorem concipit.~~ L v c. Sedenim si fas foret me nihil reueritum veritatem proloqui: verum fatius esse opinor, optabiliora & iucundiora asserere in medium, neque religiosum esse accuratiore indagine ea perquirere quæ sūt à sapientibus. H E R. Nequaquam: imò quicquid habes, audacter dicito. L v c. Vide mi amice, quàm omnibus modis ad dicendum pigre & cunctanter affectus sim. H E R. Atqui nihil est ò generose, quod apud me solum dicere reformides. L v c. Enimvero alia omnia quæ dixisti Hermotime, haud difficulter persuasus, ita se habere credidi, nimirum sapientes esse philosophos, & magno animo præditos, neque non æqui seruantes. Et mehercule nō mediocrem tua oratione persensi dulcedinē. At vbi eisdem affirmabas & diuitiarum contemptores, atq; etiam dignitatis & voluptatum negligētes esse, neq; moueri iracundia, neq; tristitia conturbari: nō potui (soli enim sumus) non vehemēter addubitare, cum in mentem ea mihi venirent, quæ nō multò antè videbam fieri. Atque enim si placet, producam quendam, & si hoc non parum tibi esse videtur, etiam nullo edito nomine. H E R. Nunquam facias, verum nominatim perstringe eundem, quicumque tandem fuerit. L v c. Ille ipse præceptor tuus, vir cum aliàs quidem venerandus, cum ætate penè confecta. H E R. Quid igitur se indignū admisit sceleris? L v c. Hospitem illum Heracleorē, qui multo iam tēpore in iisdem philosophiæ studiis discipulus eius fuit, flauicomum & cōtentiosum illum nouisti? H E R. Noui quem dicis: Dioni, nī fallor, illi nomen est. L v c. Illum ipsum dico: proinde cū fortasse non reddidisset illi mercedē in tēpore, ad prætorem paulò antè rapuit miserū, pallio eius collo iniecto vociferans & excandescens admodū: & nisi è familiaribus quidā è manibus furiosi adolescentem eripuissent, qui forte fortuna ei rei interfuerāt, periculū erat ne nares misero mordicus auulisset senex: adeò impotenter debacchabatur incensus iracundia. H E R. Semper quidē & aliàs durus & implacabilis esse consuevit, siquis non in tēpore pactam mercedē Luciane numeret: nunquam tamen aduersus illos nō paucos, quibus vsuræ pendendæ gratia mutuo dedit vtendam pecuniam, quicquam tale designauit: siquidem ad præscriptum tempus præsentaria pecunia semper reddunt fœnora. L v c. Quid? suntne ò beate, qui illi pendant fœnora? An dum etiā illi à philosophia diligētissimè per-
purgato

purgato, earum rerum faciendarum cura est, quibus in Oeta relictis nihil opus habet? H E R M. Equidem hæc sui gratia, ut tu fortasse falsò suspicaris, non facit, sed sunt illi infantes pueri, quorum, ne olim pressi inopia grauitèr egeant, curam habere cogitur. L V C. Atqui conueniebat ò Hermotime, ut & illos ad Virtutem subduceret, quò communi cum illo felicitate posthabitis diuitiis vnà fruerentur. H E R. Non est mihi sanè hisce de rebus tecum disputandi ocium. L u c i a n e: accelero enim ut ipsum iam audiā, ne per omnem ætatem in obscuro mihi delitescendum sit. L V C. Bono animo esto ò bone: quippe hodie à philosophicis commentationibus vacatio promulgata est. Itaq; quod reliquum est itineris, tecum vnà conficiam. H E R. Quomodo dicis? L V C. In præsentia quidem ipsius tibi non dabitur videndi aut audiendi copia, siqua fides inscriptioni habenda est. Siquidem tabella quæpiam præ foribus suspensa literis maiusculis in hunc loquebatur modum: Hodie philosophicis dissertationibus non vacabimus. Porro tuum præceptorem apud Eucratem filiam suam natalitia celebrantē hesternā nocte cœnitasse dicebant: multa præterea in symposio super rebus philosophicis commentatum esse: ad hæc aduersus Euthydemum Peripateticum nonnihil exasperatum esse, suscepta cum eo ipso his de rebus contentione, pro quibus nunquam non cum Stoicis digladiari solent Peripatetici. Præ nimia verò vociferatione, etiam capitis dolorem, & vehementer quidem contraxisse, & in multam vsque noctem fuisse, producta in longum disputatione. Quin etiam iusto largius, ut arbitror, poculis semet inuitauerat, cum hi qui aderant, frequentius, ut par est, præbibentes, eundem philotefiis prouocassent. Insuper in ipsa cœna immodestiori crapula quam seni conuenerat, semetipsum oneravit, adeò ut domum reuersus multa euomere cogeretur. Solas verò carniū portiunculas, quas puer à tergo assistenti in cōuiuio adseruandas dederat, numeratas recepit, ne quæ intromitteret, magnopere interminans. Hæc itaq; è Mida famulo eius audiui, discipulis quibusdam commemorante, qui & ipsi, cum illorum essent non pauci, domum regressi sunt. H E R. Vter verò illorum Luciane, obtinuit victoriā, præceptor meus, an Euthydemus? Nunquid etiam tale quippiam Midam commemorantem inaudisti? L V C. Initio quidem, Hermotime, aiebat illos penè per omnia fuisse pares, ipsum verò finem victoriæ tandem penes vos fuisse, ita ut senex longè fuerit in pugna superior: Euthydemum porro incruentum haudquaquam abisse, nempe qui permagnum in capite inflictū vulnus haberet. Cum enim immodicè esset arrogans & contentiosus, nec persuaderi vellet, neque seni se præberet facile redarguendum atq; conuincendum, præceptor tuus ille vir optimus eidem iuxta accumulanti inusitata magnitudine & pōdere scyphum Nestorem, quem fortè tenebat in manibus, fortiter incutiendo in caput illisit: atq; hac quidem ratione victoriæ palmā superato aduersario obtinuit. H E R M. Maeste animo præceptor: atqui

Iliad, xi. vi.
de Nestore
rei poculi
descriptio-
nem.

haud sanè alio modo æquum erat agere cum his qui recusant cedere melioribus. L V C. Probabilia quidem admodum sunt quæ dicis, Hermotime. Quorsum enim attinebat ut Euthydemus hominem senem exasperaret, alienum ab iracundia, animoq; longè præstantiorem, scyphum insuper tam grandem & grauem tenentem in manibus? Sedenim ocium iam agimus: quid obstat quò minùs mihi tuo familiari exponis, quonam modo sub initium philosophari inceperis, ut & ipse, si fieri possit, communem vobiscum professionem suscipiā, nunc primùm facto ad eandem exordio? Neque enim temere me excludetis à communi itinere, hominem familiarem. H E R. Si modò hæc res tibi cordi esset Luciane, breui videbis quantum excellas omnes cæteros. Pueros, sat scio, opinaberis omnes alios præ te tantum ipse ingenio & intelligentia præollebis. L V C. Mihi verò abundè satis esset, si post viginti annos iam exactos talis euaderem, qualis tu nunc es. H E R. Profectò & ego ipse cū in tua essem ætate, tunc primùm ad philosophiam animum appuli, iam ferme annos quadraginta natus, à quibus te non multū abesse arbitror. L V C. Rem ipsam putasti Hermotime: tot enim annos iam habeo. Quare si eam iam comprehensam tenes, age & me adducito: haud enim iniusta postulo. Et primum quidem hoc mihi responde, estne philosophiæ candidatis relicta & concessa contradicendi libertas, si quid parum rectè dictum illis videbitur, aut non hæc libera est natu iunioribus? H E R. Haud admodum: tibi tamē si quid volueris, interea & quærendi & contradicendi facultatem liberam facio: ita enim facilius perdisces singula. L V C. Euge sanè per Mercurium, ò Hermotime, dic mihi: estne vnica via ad philosophiam adducens, videlicet Stoicorum vestrorum? Nisi enim falsa audierim, etiam alios complures esse certum est. H E R. Et valde quidem multi sunt, videlicet Peripatetici, & Epicurei, & qui Platonis titulo philosophiam profitentur. Sunt item complures quoque Diogenis & Antisthenis assēctæ, tum etiā ipsius Pythagoræ imitatores, & alii his quoque longè numerosiores. L V C. Vera sunt hæc: omnino enim illorum magnus est numerus. Vtrum autem Hermotime eadem omnes vno ore dicant, an diuersa? H E R M. Diuersissima. L V C. Prorsum tamen vnum aliquibi esse verum, in quo consentiant omnes, credibile est: ita ut non omnia pugnent quæ ab illis pro vero affirmantur. H E R M. Admodum. L V C. Proinde age ò amice hoc mihi expedi, cuiusnam fidem habuisti tu sub initium quando ibas philosophiæ operam daturus, cum multas videres ianuas tibi apertas & patentes, omnibus aliis progrediendo deuitatis, in Stoicorū potissimum diuertens, tanquam hæc sola vera fuerit, ac illa quæ compendiosam ad virtutē viam ingredientibus exhiberet, aliis omnibus in obliqua & deuia ducentibus? Quibusnam argumētis aut coniecturis hæc tum potuisti deprehendere? Ac mihi non eam qui nunc es, in animo concipe, siue semisapientem, siue absolutæ sapientiæ Hermostimum, qui nunc præ multis millibus optima discernere

Quanam
philosophi
di via po-
tissima sit,
& quæ cer-
tissime ad
virtutem &
felicitatem
ducatur.

discernere & iudicare possit: sed ita responde ac
quispiam homo idiota, qualem tunc agebas, aut
ego nunc possum. H. R. Quid sibi hæc tua verba
velint Luciane, haud intelligo. L. V. C. Atqui non
admodum obliquum est quod percontabar, cum
multi sint philosophiarum principes, videlicet Pla-
to, Aristoteles, Antisthenes, præterea maiores no-
stri Chrysippus & Zenon, aliique; complures quot-
quot tandem sunt, cuiusnam inquam credidisti postha-
bitis & omisis aliis, ut ea ex omnibus desumes,
quæ quidem à te selecta sunt, sustineas iuxta illa
philosophiarum studiis incumbere? Nunquid etiam
te, ut Chærephontem, Apollo Delphicus ad Stoi-
corum placita delegauit, ubi prædixisset oraculo
illos ex omnibus longè esse optimos? Siquidem illi
mos erat, alium ad aliam philosophiarum rationem &
formam cohortandi, quippe cui probè perspectum
erat, ut opinor, quæ cuique potissimum congrue-
ret. H. R. Nihil tale est ò Luciane, neque de his
viquam deum cōsului. L. V. C. Quid an indignam
æstimabas hanc rem diuina consultatione? aut ipse
sufficiens tibi videbare, qui quod optimum erat &
præstantissimum, per teipsum posses eligere, non
consulto Deo monitore? H. R. Ita mihi quidē
videbar L. V. C. Quin igitur & nos isthuc ipsum
doces, quoniam modo statim ab initio queamus
noscere quæ optima sit & verissima philosophan-
di ratio, & quam quispiam prætermisis aliis re-
ctissime eligeret? H. R. Ego haudquaquam isthuc
dicere grauabor. Cum multos videre ad eandem
certatim viam affectantes, facile æstimabam Stoi-
cam philosophandi rationem cæteris esse præ-
stantiorem. L. V. C. Quorum igitur numerosior
erat turba, Epicureorum, an Platoniorum, an Peri-
pateticorum? Proinde illos numerasti veluti in-
ferendis colligendisque; suffragiis vsu venire solet.
H. R. Atqui non numeravi, sed coniecturis de-
prehendi. L. V. C. Ut quid igitur me tantopere cu-
pientem non doces, sed vana spe lætas ac deci-
pis; affirmans de tantis rebus coniectura & mul-
titudine fretum iudicasse? H. R. Non solum hoc
quidē ò Luciane, sed omnes quoque cæteros mor-
tales sæpenumero affirmantes audiui, Epicureos
quidē esse corruptos deliciis, voluptatumque ex-
tremè amantes. Peripateticos autē ad rem atten-
tiores, parandis cumulandisque; diuitiis inservire,
& quosdā ex illis immodicè cōtentiosos. Porro
Platonicos arrogantes, & nimio fastu turgidos,
gloriarumque; cupiētissimos. Cæterum de Stoicis mul-
torum semper idem fuit testimonium, videlicet
quod viriles essent masculo animo præditi, & ni-
hil illos fugeret, & quod eam viam ingressus solus
rex, solus diues, solus sapiēs, breuiter in vniuer-
sum nihil non esset. L. V. C. Videlicet ista tibi de
illis dixerunt alii. Neque enim verisimile est hæc
illis de se ipsis prædicantibus, suarumque; superbe col-
laudantibus te credidisse. H. R. Nō, verum hæc
ab aliis prædicata audiui. L. V. C. Facile tamen
coniicio hæc diuersæ sectæ & opinionis affirma-
se neminem. Quare an illi quos tu te audiuisse
prædicas, ò numero philosophantium fuerint,
nescio. H. R. Ne id quidē. L. V. C. Proinde homi-
nes idiotas hæc dixisse credibile est. H. R. Et
valde quidem. Vide obsecro ut iterum me deco-

ptum ab omni spe delirare soleas: neque verum
sermonem exponis, sed existimas te cum Margi-
ta quopiam insulso & stupido verba facere, ut pla-
nè persuasum haberem; Hermotimum virum sin-
gulari præditum eum ingenio tum industria, an-
nos nunc natum quadraginta, hominibus tamen
idiotis de sapientiarum studio, deque; viris philosophiarum
candidatis credidisse, illorumque; inductum testi-
monio & prædicatione, rectiore via philosophan-
tium electionem fecisse: neque; enim ista tibi præ-
dicati facile crediderim. H. R. At ne hoc qui-
dem te fugiat Luciane, me non solum credidisse
aliis, verum mihi quoque; ipsi. Etenim conspicie-
bam illos honestè & ornate incedentes, splendide
& decenter amictos, nunquam non certis cōmen-
tationibus cogitabundo animo intentos, aspectu
tetricos & terribiles, demissa barba, & longa co-
ma venerandos, nihil molle aut parum virile, aut
citra delectum aliquid admittentes, quod quidem
aliis stuporem induceret, aut planè videretur im-
pudens & Cynicū, sed in media & regia via con-
stitutos, quæ quidem ab omnibus affirmabatur
esse optima. L. V. C. Nunquid igitur & hæc illa
quæ paulò antè præceptorem facientem me vidisse
testabar, ipsos designates vidisti? videlicet scœnori
& vsuræ seruiantes, amarulenter & contentiosè
mercedem à discipulis exigentes, in conuiujs
aut colloquijs immodestè & pertinaciter digla-
diantes, aliarumque; quæcunque; indecorè plerumque; pec-
care consueuerant? Aut fortasse harum rerum nul-
lam curam habendam esse existimas, modò vesti-
tus sit probè mundus, & nitidè cōpositus, & bar-
ba profunda, proluxa; in capite cæsaries? Quare
in posterum, ut video, hic nobis certus erit ca-
non & regula rectè philosophantes exactè cogno-
scendi, quem videlicet proponit Hermotimus:
oportetque; omnino ex habitu mundiorem, grauior-
remque; incessu, & capillo proluxiore, optimorum co-
gnitionem sumere. Itaque; cui hæc deesse videri-
mus, neque; ille tetricus fuerit, aut perpetuis inten-
tus cogitationibus obambulauerit, reprobatus,
& nihili æstimandus est. Sed vide Hermotime,
ne & hæc illudendi gratia ad me dixeris, pericu-
lum faciendo num deceptum me esse sentiam.
H. R. Quorsum istud dicis? L. V. C. Quod hæc,
ò bone, rectius statuarum sit cognitio atque; inda-
gatio, quam tu ab habitu sumendam esse dixisti.
Omnino enim illarum habitu ferè sunt elegantiore,
& amictu ornatiore, quas aut Phidias quispiam,
aut Alcámenes, aut Myron ad pulcherrimum ab-
solutæ formæ archetypum expresserit. Quod si
etiā maximè inde coniectura capienda est in illis
dignoscendis, quid ille agat, qui visu captus, phi-
losophiarum perdiscendæ desiderio tenetur? Qui
enim fieri posset, ut in habendo delectu non tota
via aberraret, cum neque; habitus neque; incessus per-
spiciendi facultatem habeat? H. R. Ego verò ò
Luciane, non ad cæcos verba facio, neque; illorum
mihi quicquam curæ est. L. V. C. Atqui conuenie-
bat, ò bone, ut tantarum rerum, adeoque; omnibus
necessarium cognitu, communis quædam esset
cognitio. Sedenim quando ita tibi videtur, à
Philosophiarum commercio eæci exclusi maneant
postquam orbi sunt oculis: tamen cæci pri-

mis opere precium mihi videbatur, illos pro omnibus aliis Philosophiae studio incumbere, ne acceptam amissi visus calamitatem ferrent immoderatus. Ceterum illi qui probe vident, etiam si fuerint perspicacissima oculorum acie praediti, quoniam pacto ea quae in animo testata sunt, pernitere possunt ab illa externa vestitus munditie? Nisi enim me fallat animus, tale quiddam est quod dicturus sum, nimirum te parandae & colligendae sapientiae cupidine cum istiusmodi viris conuersari, utque ea in dies aucta, cumulatius euadas melior. H. E. R. Et maxime quidem. L. V. C. Qui igitur tibi promptum fuit, atque adeo factum possibile, ut ab iis ipsis quas dixisti cognitionibus, philosophantem aut secus perspiceres? Neque enim ista perinde solent propalam esse conspicua, sed sunt abstrusa valde, atque adeo in obscuro reposita, quae multis vix orationibus & congressibus, postremum vero operibus cõsimilibus licet animaduerrere. Qualia enim Momus in Vulcano reprehenderit, opinor aliquando inaudiuisse te: quod si me fallit opinio, audi iam nunc: sic enim habet fabula: nimirum Mineruam, Neptunum, & Vulcanum contentionem inter se suscepisse de artificii principatu & praestantia; atque ipsum quidem Neptunum taurum effinxisse, Mineruam vero domum excogitasse: porro Vulcanus hominem composuit, fabricauitque. Ceterum ubi iam ad Momum ventum esset, quem certaminis arbitrum & expensorem elegerant, & ille singulorum opera diligentissime inspexisset: in aliis quidem quae reprehenderit, superuacaneum fortasse foret referre: illud tamen in hominis opificio potissimum calumniatus est, atque ipsum quidem architectum Vulcanum non mediocriter perculsit, quod artifex non in pectore ostiola quaedam addidisset, quibus apertis & reclusis perspicuum fieret omnibus, quid ille vellet, aut in animo strueret & cogitaret: num mentiretur, an verum diceret. Atque ille quidem velut exsecutus sic de hominibus statuit: tu vero nobis ipso etiam Lynceo es perspicacior, qui, sicuti videtur, per pectus ipsum quae intus sunt cernis, suntque tibi aperta omnia, adeo ut non solum certo teneas, quid quisque velit aut cogitet: verum etiam vter sit melior aut deterior. H. E. R. Tu quidem Luciane ludos ex me facis, ego vero Apollinis ductu & auspicio delectum habui, neque prorsus electionem moror: atque haec quidem satis Hermorimo. L. V. C. Attamen ne sic quidem mihi dignaris exponere, o amice, sed me in ima vulgiferae versantem superbe contemnis. H. E. R. Nihil fortasse illorum tibi placebit, quae dixerò. L. V. C. Nequaquam, o bone, verum nihil eorum vis dicere, quod me delectaturum esset. Et quia tu me celas de industria, nobis inuidens, ne forte tibi pares euadamus, si Philosophiae indagandae studio operam nauaremus: periculum faciam, si quo modo fieri possit, ut per me exactam iudicandi rationem, minimèque fallibilem delectus habendi viam inueniam. Quocirca tu, si volueris, arreclis auribus attento fac sis animo. H. E. R. M. O. Prorsus istuc volo, o Luciane: fortassis quid scitu dignum dicturus es. L. V. C. At viden

nas me suspendas, si illud omnino rustice & inepte proposuero. Ita enim factum opus esse video, posteaquam tu, qui harum rerum es multo peritior, illud manifestius & disertius explicare grauaris. Itaque Virtutem urbis instar esse singas volo, quae ciues habeat honestissime & integerrime Rempub. administrantes, quemadmodum optime instituitur. uenit, idem hoc affirmare non dubitat: praeterea summa sapientia viros exornatos, magno infra quoque animo praeditos, iustitiae seruantissimos, modestia admirandos, parum infra Deorum conditionem consistentes. Cuiusmodi multa apud nos designantur, rapina, violentia, iniuria, habendi cupidine: eorum flagitiorum ne tantillum, quidem quenquam audere in ea urbe conspiceres: sed pacati & concordēs Reipublicae munia simul obeunt, & administrant. Nec iniuria. Ea enim quae aliis in urbibus seditionum & factionum contentionum concitandarum occasiorem suppeditant, quorumque gratia alter alterum clandestinis petit insidiis, ea inquam omnia è medio illorum sublata & remota sunt. Neque enim aut aurum, aut voluptates, aut honores habent in precio, tanquam alicuius momenti ista apud illos habenda sint, verum iam olim haec in uniuersum, tanquam parum necessaria existimantes ad bene gerendam Remplicam, urbe eiecerunt. Itaque tranquillam quandam & omnibus modis felicem degunt vitam, bonis legibus, aequalitate, libertate, & omnibus denique bonis institutam. H. E. R. Quid igitur o Luciane? an non tibi videtur exquisitum esse, ut omnes ceteratim eius urbis ciues fieri desiderent, ita ut itineris tam laboriosi molestiam pro nihilo reputent, neque temporis longinquitate victi animi despondeant, certo & constanter persuasum habentes, se omni euicta difficultate in ciuium numerum relatum iri, eiusque policiae se participes futuros? L. V. C. Sanè per Iouem, o Hermotime, omnibus omnes neruos in hoc intendendos esse arbitror, cetera vero negligenda. Nec patriae tenaciter nobis inhaerentis magna cura habenda est: neque valde moueri decet, aut frangi animo, parentum aut liberorum nos detinentium complorationibus: sed & illi pari opera ad eandem profectionem nobiscum suscipiendam cohortandi sunt. Quod si aut sequi nos recusauerint, aut per aetatem non potuerint, illis relictis & posthabitis, recta ad urbem omnium felicissimam animose tendendum erit, reiectis etiam vestimentis, si eisdem amicti detineremur, illic haud dubie conuestiendi. Neque enim periculum est, ne quis te edonudo corpore delatum exclusurus sit: iam enim & alias virum multa canieie reuerentia differentem audiui quoniam illic se res haberent: meque magnopere cohortabatur ille, ut me sibi ad urbem eunti comitem adiungerem: siquidem pollicebatur itineris ducem se fore, & quod me ciuitate donare vellet, vnamque ex tribulibus facere, suo adscriptum sodalicio, adeo ut nulla non ex parte bene & feliciter agerem. Ceterum ego id aetatis recte monenti non obtemperabam, sultitia & rudibus annis dehortantibus: nondum enim

Vrbis vir-
entis inco-
læ, aduenz
omnes &
peregrini.

enim egressus eram annum quintū & decimum. Fortassis si secutus fuisset, iam in suburbio aut præ portis cōsisterem. Porro de ciuitate, si rectè commemini, cū alia multa, tum hæc quoque prædicare solebat, quemadmodum omnes eius vrbis incolæ essent aduenz & peregrini, nec vl-
lus esset indigena. Quin etiam illud addebat, nō parum multos in eadem Repub. versari barbaros, & seruilis conditionis homines, informes, modicos, pauperes: breuiter neminem non eius Reipub. fore participem, quem penes modò voluntas esset eō tendendi: quandoquidē illis morē ciuitate donandi aduenas, affirmabat non sumi aut ab externa cultus & vestitus elegantia, aut à corporis proceritate & formositate, neq; à generis splendore, aut claris maioribus, sed ea pro nihilo æstimari apud illos. Oportere tamen eos qui ciuitatis ius indipisci velint, intelligentia instructos esse, rerūque honestarum tangi cupidine, labore non frangi, nullis voluptatum illecebris capi, neque effceminari, aut emollescere rebus dubiis & difficilibus inter eundem ingruentibus. Quisquis itaque hæc præstiterit, exposuitque vbi primū vrbem attigerit, actutum in ciuium communionem assumitur, quicumque tandem fuerit, parem experturus honorem. Porro peior, an melior, an nobilis, an ingenerosus, an seruus, an liber, aut an prorsus infimæ sortis & conditionis homo sit, in ea ciuitate ne nominantur quidē. H E R. Hinc perspicere potes Luciane, quod non temere aut pro rebus ficulneis tantos sudores perferam, cum adeo felicitis & exoptatæ Reipub. ciuis fieri concupiscam. L V C. Et ego quidem harum rerum communi tecum cupiditate teneor: atque haud scio, an quicquam sit, quod perinde præ his mihi votis expetendum putē. Iam si in propinquo vrbs sita foret, & omnium prospectui exposita: iam olim, vt scis, nulla animi ambiguitate præpeditus, eam fuisset ingressus, inque ea multum iam temporis versando cōtriuissem. Posteaquā verò (quemadmodum vos perhibetis, nimirum tu, & Hesiodus ille rhapsodus) valde procul hinc remota est, operæ precium mihi esse videtur, vt & viam ipsam quæ rectā nos ad vrbem ducat, inuestigemus, nec minus operæ & studii in duce quā optimo deligendo ponamus. An nō ita quoque tibi faciendum videtur. Hermotime? H E R. Et quānam alia ratione eō quis perueniret? L V C. Nōne vides igitur immensam multitudinem promittentium & affirmantium se viæ peritos esse? Multi enim ad hoc parati circumstant, quorum nemo non se indigenam esse persanctè deierat. Cæterū non esse vnam tantū viam, illud apparet liquidò, sed innumeras & valde diuersas, nec quicquam habentes, in quo inter se conueniant. Nam hæc quidē ad occidentalem plagam vergit, illa ad solem exorientem: mox altera ad Septentrionem viatorem ducit, altera verò rectā ad meridiem. Rursus hæc quidē per florida prata, & molles plantas sub vmbra amœna & delectabili, nihil habens asperitatis aut difficultatis: altera autem petricosa, & omnibus modis aspera, multum exhibens viatoribus cum sitis tum

Via ad virtutem.

ardoris, tum etiam laboris & molestiæ. Et tamen omnes illæ cum multæ sint, ad eandem vrbem, quæ vna est, tendere perhibentur, tametsi sint inter se diuersissimæ. Inde incredibilis animum meum habet perplexitas & hæsitantia. Etenim in quacunq; forte fortuna incidero, virū quempiam circa ingressum diuerticuli consistentem offendo, antiqua virtute & fide admirandum, statim in introitu accedenti manus porrigentem, vehementerq; cohortantem, vt ipsius viam ingrediar: vsque adeo certatim vnusquisque illorum se cōpendiosæ viæ gnarum esse iactat identidem, alios verò tota via aberrasse, neq; vnquā eō peruenisse, neque aliorum insequentium duces esse posse. Tandem vbi proximum accessero, audio & illum de via sua magnificè pollicentem, aliōsq; malitiosè vituperantem. Ad eum quoq; modum facit is qui huic vicinus est, & sic deinceps omnes reliqui. Hinc itaque viarum multitudo & diuersitas non mediocriter me conturbant, animūmq; meum incertum diuersè distrahunt, maximè verò duces ipsi præter modum vociferantes, dum quisque sua immodicis laudibus deprædicat. Neque enim calleo in quam declinans, aut quem potissimū ex ducibus secutus, vrbem accedere queam. H E R. At ego te Luciane ab omni hæsitazione liberabo. Etenim haud facilè, si iis qui ante nos idem itineris confecerunt, fidem habueris, aberrabis. L V C. Quibus tu habendam fidē dicis? aut quem ex ducibus sequuti sunt? aut per quā viam ingressi sunt? Iterū enim nobis sub alia forma eadem apparet animi perplexitas, à rebus ad homines translatis. H E R. Quoniam modo isthuc dicis? L V C. Quoniam quidem qui in Platonis viam digressus est, & illo duce se in viam dedit, illam haud dubiè laudaturus est: rursus qui Epicurum ducem sibi sequendum elegit, Epicuri: ita omnino alius aliam commendabit: tu verò vestram omnibus aliis præferes. Aut non ita futurum esse Hermotime credendum est? H E R. Et cur non? L V C. Proinde ab ancipiti animi perplexitate me non liberas, cū etiamnum ignorem ex viatoribus cūnam potissimū fides adhibenda sit. Video enim vnumquenque illorum, & ipsum, & ducem eius, vnus tantū viæ fecisse periculum, ac illam laudare, affirmantem hanc solam esse quæ perducatur ad vrbem. Ego autē num verum dicat, scire non possum. Quod enim ad finem aliquem delatus sit, & ciuitatem quandam conspexerit, fortasse illi haud difficulter concesserim: cæterū num illam viderit quam oportebat, in cuius Repub. ego & tu versari concupiscimus, in Corinthum delati, ille autem Babylonem profectus, Corinthum se vidisse putarit: hoc quidem etiamnum mihi incertum est. Neque enim ille qui aliquam ciuitatem vidit, statim & Corinthum vidit, siquidem non sola Corinthus est ciuitas. Quod autem omniū maximè me facit animi incertum & ambiguum, illud est, quod sciam necessariò vnam atq; adeo veram esse viam: siquidem nec plures quā vna Corinthus est, aliæ autem quod gētium magis viatorē quā in Corinthum perducunt. Nisi quis vsque adeo delirus esset, &

mente captus, ut putaret & eam quæ ad Hyperboreos, & eam quæ ad Indos tendit, in Corinthum recto tramite perducere. H E R. Quoniam pacto hoc fieri posset? O Luciane, cum alia aliud tendat? L V C. Proinde, o bone Hermotime, non mediocri opus est consilio in eligendis cum viis, tum ducibus. Neque illud vulgum iactati prouerbii committendum est, ut quocumque nos pedes duxerint, eo inconsulto abeamus, quo modo ita haud dubie decepti pro Corintho ad Babylonios aut Bactra abiremus. Atqui ne hoc quidem valde mihi consultum factum videtur, ut fortunæ tantam rem committamus, tanquam optimam fortasse apprehendentes, si citra omnem viarum exactam peruestigationem, in vnam aliquam quamcumque tandem temere irrueremus. Nihil enim obstat quod minus & fieri possit, & fortasse iam olim in tanta temporis longinquitate factum est. Haudquaquam verò æquum esse opinor, ut tam inconsideratè de rebus adeo magnis spem abiiciamus, aut ita in augustum coactam constringamus, virgultea scapha (quod aiunt) Aegæum aut Ionium transmittere volentes. Neque enim rectè aut probabiliter fortunam incusaremus, si sagittando & iaculando non prorsus assecuta sit veram illam viam, vnam nimirum inter tot infinitas falsas & erroneas existentem: quod nec Homericum quidè sagittario concessum fuit, qui cum debuisset columbam arcu fixam deicere, lineæ vincula rupit: opinor autem fuisse Teucrum. Sedenim hoc multo magis rationi consentaneum est, spem habere multa vulnerandi, & iaculo petendi, quam omnino illud vnum ex omnibus: quoniam periculum non mediocre est, si pro recta & compediola via in vnam ex erraticis & deuiss imprudentes incideremus, sperantes fortunam meliorem pro nobis electuram esse. Opinor autem in tali re comparatione vtendum, & demonstrandum esse. Neque enim promptum & facile est reuocare cursum, saluumque; & incolumen retro euadere, si quis soluta naui, mari semet commiserit: verum necessarium est, in pelago fluctuum arbitrio iactari & circumferri, nauseantem ut plurimum, & metu perculsum, capitèque marinis fluctibus grauatum, Aequum verò fuerat, sub initium priusquam vela ventis permisisset, conscensa specula explorare si mare esset nauigabile, & secundus flaret ventus Corinthum nauigare volentibus. Et per Iouem quidem gubernator quispiam optimus summo cum iudicio illi deligendus fuerat, præterea nauis satis firma conquirenda, quæ tantis fluctibus & cursui par esse potuisset. H E R. Est quidè Luciane, quod dicis, non improbandum. Verum enimvero hoc satis certò scio, quod si etiam per circum omnes ad vnum accesseris, non tamen alios inuenies neque duces meliores, neque gubernatores maiori peritia præditos, quam Stoicos. Atque si animus tibi est aliquando Corinthum perueniendi, illos sequèdos esse putabis, per Chrysippi & Zenonis vestigia incedendo, alioqui frustra hanc viam tentabis. L V C. An non sentis, o Hermotime, commune quiddam te dixisse? haud dubie enim hoc ipsum dixerit & quisque, qui communem cum Platone viam ingreditur, & qui Epicurum

ducem sequitur, insuper & alii, me videlicet Corinthum nunquam venturum, nisi cum illorum aliquo itinere memet accingam: ita ut necessarium mihi esse videam, aut omnibus sine discrimine credere, quod absurdissimum est: aut omnibus iuxta diffidere, quod quidem multò tutissimum esse opinor, donec vera pollicentem inuenerimus. Age verò, si quemadmodum nunc ignarus sum, etiamnum certum non habens quinam ex omnium philosophantium ordine & numero verum diceret, vestræ sectæ me addicerem, habitæ tibi fide viro amico & familiari, attamè Stoicæ saltem philosophiæ perito, tantumque vnicam illam viam ingresso: postea verò Deorum aliquis ab inferis in vitam reuocaret Platonem & Aristotelem, præterea etiā alios omnis generis philosophos: illi autem circumstantes interrogarent, & per Iouem quoque in ius pertractum contumeliæ accusarent, dicentes: Quid verò passus es optime Luciane, aut à quo persuasus Chrysippum & Zenonem nobis, qui multò antè fuimus, proposueris, homines heri & paulò antè natos, cum nos neque sermonis participes feceris, neque prorsus quæ loquamur tentaris? Quod si hæc ab illis dicerentur, quidnam illis responderem? An satis mihi fore existimas, si dixerò me ab Hermotimo viro familiari ita persuasum esse? Atqui dicerent, sat scio, Nos verò Luciane, quis ille sit Hermotimus, iuxta cum imperitis ignoramus, sed neque ille nos nouit: quare equum non fuit, omnibus in totum repudiatis, nos indicta causâ condemnare, fidem dantem viro vnicam tantum in philosophia viam, sed neque illam fortasse exactè satis perspectam haberi. Sedenim legum conditores o Luciane, ad hunc modum non imperant faciendum iudicibus, nimirum ut altero tantum audito, alteri facultas pro se loquendi ea quæ ex usu suo esse intellexerit, non concedatur: verum utrunque iuxta audiendum esse præscribunt, quod facilius diuersis sermonibus inter se examinatis & perpenis, quæ vera, quæ falsa sint, inuenire queant. Quod nisi sic factitatum fuerit, permittit lex appellandi libertatem, ut in aliud iudicium ea transferantur, quæ illos loqui par est. Aut si quispiam fortasse illorum me interrogaret, dic mihi, inquit, o Luciane, si quis Aethiops qui nunquam alios homines conspexisset, quales nos sumus, propterea quod nunquam peregre extra patriam profectus sit, in quadam corona & conuentu Aethiopum pertinaciter affirmaret diceretque nusquam gentium homines albos aut flauos reperiri, neque ullius alterius coloris quam nigros: nūquid aliis fidem suis dictis faceret? Diceret autem ad illum quispiam ex senioribus Aethiopibus, Tu verò vnde hæc cognita & explorata affirmas audacissime? neque enim vnquam à nobis suscepta ad externos populos profectio peregrinatus es, neque per Iouem qualia apud exterarum nationes sunt, vnquam peruestigasti, aut præsens oculorum testimonio didicisti. An verò hunc senem non rectè & grauiter sentire prædicarem? Aut quid tu consilii in medium adfers Hermotime? H E R. Imò verò tuæ sententiæ assentior: iustissimè enim mihi

mihi videtur eius temeritas ita posse compesci. L v c. Et quidem mihi, ò Hermotime. Cæterum quod posthac dicturus sum, quomodo tibi mecum conueniat, scire non possum: mihi quidē & illud iam valde persuasum est. H E R. Qualenam illud est? L v c. Nempe vir ille probabili inductione inferet dicturus, Ergo absurdè propositus est nobis quispiam Luciane, qui saltem Stoicorum placita calluerit, quemadmodum amicus ille tuus Hermotimus, cum nunquam peregre profectus, neque ad Platonis Academiam se contulerit, neque apud Epicurum diuerterit, neq; omnino cum alio quoquā familiaritē contraxerit. Itaq; si dixerit nihil ita pulchrum aut ita verum inueniri apud omnes reliquos, qualia Stoicorum sunt, & quæ ab illis asseruntur: an non iure optimo temerarius & audax tibi videri debeat, de omnibus definiendi & pronunciandi auctoritatem sibi sumens, maximè verò cum tantum vnus sectæ peritus sit, neque vnquā ex Aethiopia vel alterum pedē protulerit? Quid verò existimas illi respondendum esse? Num verissimum illud, nos videlicet Stoicis additos, illorum philosophiā perdiscere, iuxta quam dignum putemus philosophari? neque tamen nobis obscura sunt ea quæ dicuntur ab aliis: siquidem præceptor noster & illa inter differendum proponit, refellens subuertensque illa satis argute. Num verò existimas hoc responso audito tacituros esse Platonicos & Epicureos, tum etiam alios? An non in risum soluti iure optimo ad me dicerent, qualiānam facit familiaris tuus Hermotimus, ò Luciane, qui dignatur aduersariis de rebus nostris fidem habere, porus existimans eiusmodi esse omnia nostratia, qualia ipsi falsò confingunt & dicunt, quorum aut ipsi imperiti sunt, aut ipsam veritatem de industria calentes obfuscant improbi? Aut igitur si viderit aliquem ex athleticis exercentem se priusquam in arenam descenderit, calcitrantem in aera, aut pugnis inanem quampiam plagam inferentem, quasi caderet aduersariū, illum ideo statim proclamabit præfectus certaminis esse inuincibilem? Aut non potius existimabit per facile & tutum esse, ita pueriliter & iuueniliter Thrasonem gloriarum plenum agere, nullo aduersario illi repugnante: ipsam autem victoriam tunc primum decernendam esse, quādo aduersarium fortiter deuictum prostrauerit, & superior certando euaserit, altero lassitudine confecto, alioqui verò nequaquam? Proinde neque Hermotimus ab his quibus præceptores sui aduersum nos absentes in umbra dimicant atque digladiantur, illos victores esse putet: aut ea quæ à nobis asseruntur, tam sine negotio posse refelli aut subuerti: quoniam illud persimile esset puerorum ædiculis, quas illi ut infirmas parare solent, ita protinus subuertunt ac diruunt. Aut per Iouem etiam his qui exercitio sagittandi sunt occupati, qui stipulis quibuspiam colligatis, & super contum fixis, nec ita procul positis, emissio telo iaculantur: ac si quando forte fortuna collimantes scopum tetigerint, stipulasq; præfixas iaculo penetrauerint, ilico exclamant quasi re magna peracta, si telum per sarmenta euolarit. Cæ-

terum nequaquam ad hunc modum Persæ facere consueuerunt, sed neque Scythæ, quotquot illorum arcu & arte iaculandi præcellunt: verum initio ipsi equis insidentes, obequitando emittunt iaculum: deinde etiam ea ipsa faciunt mobilia, ad quæ arcu collimant, non stabilia, aut sagittam expectantia donec inciderit, sed cum plurimum fugientia, nempe feras, & maximè volucres feriunt. Quod si nonnunquam scopus quoque feriendus est, emissi teli firmitate & impetu lignum transuersim obiectum, aut scutum bouinis coriis confectum præponentes, transfigunt: ac tunc quidem bonam spem habent fore ut earum tela etiam per arma, ubi usus erit, penetrent. Quapropter ò Luciane, dic nostris verbis Hermotimo, præceptores eius sarmentorum seu stipularum fasciculos propositos telis petere: deinde ambitiosè gloriari homines armatos se deuicisse: insuper aduersus imagines nostras depictas pugilum more depugnare: quibus etiam, ut par est, superatis, nos prostratos esse existiment. Atqui vnusquisq; nostrum ad illos dicere possemus, quod ab Achille dictum est de Hectore:

Ille meam haudquaquam galeam, cristasque comantes

Aspicere audebit.

Hæc quidem vno ore dicturi sunt omnes, singulatim autem alius alia. Plato haud dubiè mihi videtur aliquid narraturus eorum quæ facta comperit in Sicilia, quorum non pauca habet comperita. Si quidem perhibet Geloni Syracusiorum tyranno os fuisse putridum, insectumque graeolentia: id quod permultum temporis illum latuit, cum nemo auderet ob hoc ipsum reprehendere, virum præpotentem tyrannide, donec illi mulier peregrina adducta, rem ut se haberet, sumpta audacia exposuisset. Qua re ille inflamatus iracundia, uxorem suam accessit, grauiter cum ea expostulans quod illi non palam fecisset foetidi oris graeolentiam, cum eius vitiosæ animæ probè fuisset cōscia. Illa verò orauit sibi habendam esse veniam, propterea quod nunquam antea vllum alium virum sit experta, neq; cum quoquam tam propè congressa, ita ut pro certo putarit in vniuersum omnes viros non aliam animam ore exhalare. Itaq; Hermotimus, quia cum solis Stoicis cōmercium habuit, proculdubio diceret Plato, nō iniuria nescius est qualiānam aliorum sint ora. Non dissimilia fortasse & Chrysippus diceret, & his etiam multò plura, si illo indemnato & indicta causa relicto ad Platonis Academiam à quodam eius assecla persuasus me reciperē. Iam, ut tandem paucissimis verbis totius rei summam complectar, ita statuo, dum quidem in incerto fuerit quænam vera sit secta philosophandi, nullam esse eligendam, propterea quod non careat cōtumelia, si hac electa, aliam neglexerit. H E R. Per societatem domesticam Luciane, age Platonem quidem & Aristotelem, quin etiam Epicurum & alios missos faciamus. Neq; enim ex dignitate mea est, ut aduersus illos ego confliter. Cæterum nos duo, ego inquam & tu, accuratè discutiamus, num res philosophica tale quiddam sit, cuiusmodi ego esse affirmo. Aethiopas autē,

aut Gelonis vxoreulam, quorsumnam opus erat ex Syracusis vsq; ad nostrum colloquium accerere? L v c. Sanè illos quidem missos faciamus, quandoquidem tibi ad nostram discepcionem parum vtilis & superuacanei visi sunt. Tu verò dic modò: appares enim similis quiddam admirandi dicturo. H E R. Mihi equidem prorsus videtur Luciane, omnibus modis fieri posse, eum qui tantummodo Stoicorum dogmata perdidicerit, ex illis ad vnguem cognitis verum nosse, tametsi aliorum decretis posthabitis, nequaquam singula perdiscendo excusserit. Considera verò tecum, ad hunc modum ratione inita, si quis hoc tatum ad te dixerit, duabus dyadibus numerum quaternarium absolui. Ergo tibi iam circumeundum est, & viritum exquirendum ab aliis omnibus, quotquot arithmetice non sunt rudes, ne forte quispiam inter illos sit qui dicat, bis duobus quinque aut septem constitui. An non illico tibi planum sit eum virum vera dicere? L v c. Illico quidem, o Hermotime. H E R. Qui igitur tibi fieri posse non videtur, eum qui solum in Stoicorum scholam inciderit veritatem dicentium, illorumq; sermonibus planè persuasum, aliorum non amplius egere ductu & auspiciis, cum certus iam factus sit, nunquam fore ut quatuor quinque fiant, non si infiniti Platones aut Pythagoræ diuersum affirmauerint? L v c. Nihil aduersum, quod aiunt, dicis o Hermotime, cum ea quæ omnibus iamdudum sunt certa & persuasa, rebus dubiis & incertis assimulare non dubites, longè latèq; inter sese dissidentia. Quid autem respondes? essene aliquem quocum tu sermonem sociaris, contententem duas dyadas coniunctas, aut septenarium aut vndenarium numerum constituere? H E R. Haudquaquam ego, nisi fortasse per insaniam deliraret, negans ex his non nisi quatuor excrecere. L v c. Quid autem? incidisti ne aliquando (& per Gratias verum dici volo) in Stoicum aliquem & Epicureum de rerum principiis, & bonorum fine inter se non dissidentes? H E R. Nunquam. L v c. Proinde etiam atque etiam vide ne tuis falsis & ouanidis rationibus me fraudulentè decipias, maximè verò amicum tuum existentem. Cum enim nos subinde quæramus quoniam in Philosophiæ studiis vera loquantur, tu nihil cunctatus hoc præoccupatum Stoicis attribuisti, dicens illos esse qui bis duo quatuor esse statuerint: quod quidem obscurum est, num ita se res habeat: fortasse enim dicerent Epicurei aut Platonici vestram hanc esse compositionem: nos autem quinque aut septem illa esse dicimus. An non videntur hoc ipsum tibi egregiè præstare, cum vobis hoc solum quod honestum est, bonum esse putantibus, Epicurei voluptatem summum bonum esse statuunt? Et cum vos pertinacissimè contendatis omnia esse corporea, Plato tamen eius opinionis est, ut censeat in rerum natura non nihil quoque esse incorporeum. Et quod primo loco dixi, nimium auide illud quod in dubio versatur, tanquam minimè dubitanter proprium illud Stoicis habendum tradidisti. Iam cum alii hoc sibi vendicent, dicantq; illud esse, sanè ibi tum summo iudicio opus esse

opinor. Porro autem si apud omnes in confesso esset, solos Stoicos verè autumare bis duo esse quatuor, aliis mea quidem sententia, conticescendum est. Quamdiu verò ea de re inter ipsos contentiosè digladiantes anceps est controuersia, omnes ex æquo audiendi sunt, aut compertum habere, videri nos ad gratiam ferre iudicium. H E R. Nō videre mihi Luciane intellexisse quid dicere voluerim. L v c. Ergo crassius & manifestius explicandum tibi erit aliud quippiam dicturo, tantum vide, ne tale aliquid dehinc adducas. H E R. Scies adutū cuiusmodi sit quod dico. Ponamus enim duos aliquos Aesculapii aut Dionysii sanum ingressos, deinde phialam quandam è rebus sacris esse sublatam atq; deperditā: haud dubiè iam summopere necessarium est, ut ambos inuestigatione habita perscrutemur, utram illorum phialam in sinu abditam habeat. L v c. Maximè. H E R. Omnino autem alterum habere necesse est. L v c. Et cur non, si quidem deperdita est? H E R. Proinde si apud priorem amissam phialam inueneris, alterum nequaquam exuendum esse putas: iam enim palam est, illam non habere. L v c. Sanè palam est. H E R. Et si in prioris sinu reperta nō fuerit, alterum habere sanè cōsentaneum est: neq; hīc longa perscrutatione opus est. L v c. Certè enim habet. H E R. Ergo nos quoq; si apud Stoicos phialā iam inuentam habemus, alios perscrutandos esse superuacuum & indignū existimamus, habentes quod dudum tātōpere quærebamus: aut quam ob rem inani labore nos ipsos amplius defatigaremus? L v c. Nullius profectò gratia, si reperta phiala penes vos fuerit, illaq; inuenta pro certo compertū habetis, illud ipsum esse quod erat deperditum: aut planè vobis cognitum est donarium. Iam verò o amice, non saltem duo sunt qui templum ingrediuntur, ut necessarium sit alterum habere rem furto subtraham, verum profectò illorum magna est copia. Deinde non minus obscurum, est quid illud tandem sit quod deperditum est, num phiala quæpiam, num scyphus, num corona. Quotquot enim sacerdotes sunt, subinde alius aliud esse affirmat: quippe qui neque de ipsa materia vnanimiter consentiunt, verum hi ex ære, alii ex argento factum, partim autem aureum, partim verò argenteum illud esse dicunt. Itaque planè operæ precium esse vides, detractis vestimentis omnes in templum ingressos exui, si animus est rem amissam inuenire. Quanquam enim apud primum aurea phiala tibi reperta fuerit, nihilo secus tamen & ceteri pari opera sunt exuendi. H E R. Quamobrem, o Luciane? L v c. Propterea quod incertum sit, num phiala illud ipsum sit quod erat amissum. Tamen verò & hoc vno ore omnes confessi fuerant, haud tamen omnes aureā fuisse phialam confirmabunt. Porro autem ut maximè inter omnes cōstet auream phialam esse amissam, tamen ne sic quidem alios perscrutandi finem facies: neq; enim tibi cōstabit num Dei sit illa ipsa: aut nō reputas infinitas esse phialas aureas? H E R. Sanè censeo. L v c. Igitur omnibus modis necessarium est perscrutantem omnes accedere, & illis quæ apud quem

quam inuenerit, in medium depositis, conicere
 quinam ex eisdem diuinum donarium potissi-
 mum sit existimandum. Etenim quod omnium
 maximè dubio inuoluit animum, illud est, quod
 vnusquisq; exutorum aliquid apud se habeat, hic
 scyphum, ille phialam, alius coronam, & hic qui-
 dem ex ferro fabricatam, alter autè auream, ter-
 tius argenteam. Nondum verò clarum est & per-
 spicuum, num hæc sit res sacra, quod habetur.
 Quare magnam tibi impositam esse vides neces-
 sitatem dubitandi, quænam ex tanto numero
 sacrilegii insimules. Vbi verò omnibus essent pa-
 ria & similia, iuxta foret incertum cognitu qui-
 nam diuina donaria sustulisset: sunt enim harum
 rerum possessiones etiam priuatæ. Cæterum igno-
 rantia caussam vnā esse arbitror, quod nullo
 titulo inscripta sit deperdita phiala. Ponamus
 enim amissam esse phialam, quæ si Dei nomine,
 aut eius qui illam templo dicatam consecrauit,
 foret insignita titulo, minori in perscrutando la-
 bore defatigaremur, & ea quæ inscriptiuncula
 notata foret reperta, finem faceremus exeundi,
 & alios perturbandi. Opinor autem Hermotime,
 iam te sæpenumero gymniciis certaminibus in-
 terfuisse. H E R. Et rectè quidem opinaris: iam
 enim persæpe interfui. L v c. Nunquid igitur
 etiam aliquando iuxta Athlothetas confedisti?
 H E R. Per Iouem nuper in Olympiis læuum la-
 tus iudicium sedendo claudebam, Euádrida Elei
 filio inter ciues suos spectaculum mihi præoc-
 cupante. Cupiebam enim singula propius inspe-
 cta cognoscere, quæ fierent circa iudices. L v c.
 Proinde etiam illud exploratum habes, qua for-
 tiendi ratione vri soleant, cuiusnam cum quoque
 luctandum, aut Pancratio decertandū sit. H E R.
 Planè perspectum habeo. L v c. Longè itaque
 promptius & melius tu expedies, qui ista propius
 & curiosius sis contemplatus. H E R. Apud pri-
 scos quidem præsidere in certaminibus Hercu-
 le, laurea folia. L v c. Ne mihi quæso priscorum
 instituta percèseas Hermotime, sed quæ ipse co-
 ram conspexisti, cedo. H E R. Initio quidè vnā
 argentea Deo sacra in medium proponitur, in
 eam paræ quædam sortes coniciuntur, fabacea
 ferme magnitudine, literis inscriptæ. Inscribun-
 tur autem duæ, vtræque videlicet litera α, dein-
 de in alteras duas scribitur β, mox in alias γ, ac
 deinceps iuxta eandem rationem inscribuntur &
 reliquæ pro numero athletarum, si plures fue-
 rint, ita vt semper binæ sortes iisdem sint insi-
 gnitæ literis. Accedit deinde quisque ex athleticis
 susceptis votis Ioui supplicans: immittitq; in vr-
 nam manu, vnā ex sortibus extrahit, & post il-
 lum alius. Quibus singulis assistens flagellifer
 protensa manu obstat ne legantur literæ quæ à
 singulis extractæ sunt. Cæterum vbi iam singuli
 singulas sortes habuerint, tum demum Alytar-
 ches, vt ego opinor, aut vnus ex iudicibus (neq;
 enim ampliùs memoria teneo) circumeundo cō-
 templatur & explorat sortes in circulo cōsisten-
 tium. Atq; ita eum quidem qui α habuerit, cum
 altero sortem α inscriptam habente, aut lucta aut
 Pancratio decertaturum cōmittit. Deinde pari
 ratione etiam eum qui β habet extractum, cum

altero eiusdem literæ: qui tenor cōmittendi ser-
 uatur etiam in aliis consimilium literarum sor-
 tes habentibus. Et hæc est ratio componendorum
 athletarum numero illorum æquali, seu pari exi-
 stente, nimirum si octo, aut quatuor, aut duodecim
 illorum fuerint. Quod si dispares accesserint,
 quinque videlicet, aut septem seu nouem, tum
 litera quæpiam superuacua sorti inscripta, vnā
 cum aliis in vrnam mittitur, non habens literam
 sibi respondentem. Quicumque ergo illam ex-
 trahendo cōsecutus fuerit, aliis ad vltimum vsq;
 præsidet, expectans donec alii finitis certami-
 bus decertauerint: neque enim habet literam suæ
 oppositam. Estq; illa non mediocris athletæ fe-
 licitas, quippe qui adhuc viribus integer, cum
 defessis congressurus sit. L v c. Iam quidem
 paulisper interquiesce: etenim illud est, cuius
 egebam maximè: ergo illorum iam nouem sunt,
 omnesque immissa in vrnam manu sortem ex-
 traxerunt: tu verò age iam circumeundo (pro
 spectatore enim certaminis, iudicis officium ti-
 bi deferam) contemplare literas. Haudquaquam
 enim credo priùs te cogniturū quis ex illis præ-
 ses dicendus sit, quàm ad omnes veneris, & illos
 inter se composueris. H E R. Quorsum verò ista
 dicis Luciane? L v c. Horum videlicet, quod
 nullo modo fieri posse videatur, vt illico repe-
 riatur litera illa declarans præsidè: fortasse enim
 inuenire potes literam, incertus tamen eris, num
 illa sit: neque enim vlla exceptione prædictum
 est α, aut μ, aut ι fore eam literā, quæ præsidem sit
 constitutura. Atqui vbi in α incideris, alius α ha-
 bens tibi quærendus est: quo inuento, illos inter
 se ad congregiendū cōponis. Deinceps in β pro-
 lapsus, alterum β vbi sit studes inuestigare, quod
 inuento aduersum est. Ac ita quidem agis cum
 cæteris omnibus, donec ille tibi relictus fuerit,
 qui solitariam habuerit literam, nullum aduersa-
 rium indicatē. H E R. Quid autem si ad illum
 forte fortuna prima, aut secūda vice delatus fue-
 ris? quid tum faciendū tibi videtur? L v c. Nihil
 equidem, verum tu Græcorum iudex scire pos-
 sim quid facturus sis, an actutum eundē pro præ-
 side sis proclamaturus, aut potius putes omnes in
 circulo necessariò accedendos & inspiciendos
 esse, num vsq; consimilis penes aliquem reli-
 cta esset litera, ita vt nisi omnium sortes viritum
 tibi inspectæ fuerint, nunquam cognoscas præ-
 sidem. H E R. Atqui perfacile scire possum Lu-
 ciane, nouem illorū existentibus. Etenim si primo
 aut secundo loco inuenero, planè certus sum
 eum fore præsidem, qui eo sortem inscriptam
 habuerit. L v c. Quoniam pacto ò Hermotime?
 H E R. Ad hunc quidem modum: illorum enim
 duos α habere certum est: consimiliter etiam alii
 duo β sibi vendicāt. Iam cum adhuc quatuor sint
 reliqui, duos illorum γ, alteros δ extraxisse, du-
 biū non est. Et iam quatuor literæ in octo athle-
 tas distributæ & absumptæ sunt. Pro certo igitur
 constat, tantummodo superesse ε, quod qui ex-
 traxerit, præses haud dubiè constituitur. L v c.
 Vtrum igitur Hermotime, collaudémne ego te
 ob singularem ingenii tui industriam, an placeat,
 vt ea refellam quibuscunq; tandem probabiliter

contradici posse reor? H E R. Ita per Iouē, vehementer enim animi pēdeo, etiam atq; etiam cogitans quidnam his ratione probabili possis contradicere. L v c. Equidem tu, quemadmodum literæ pinguntur ex ordine, dixisti, veluti primo loco α ponitur, secundo β, ac deinceps aliz secundum illarum seriem, vsque ad vnam illam in qua terminatur athletarum numerus. Et sanè facile assentior tibi ita fieri in Olympicis certaminibus: quid autem si non seruato literarum ordine, quinque ex omnibus indiscriminatim eligeremus, videlicet ipsi α, deinde α, mox β, postremo α, & β? Quatuor itaq; literæ, octo sortibus inscribentur, ipsum autem β, super nonam solūm, quo præses nobis indicabitur. Quid ergo iam facies statim sub initium literula β inuenta? Quomodo verò cognoscēs præsidem existētem eum qui illā habuerit, nisi omnes accedens, nihil huius simile inueneris? Neq; enim tibi integrum erit, quemadmodum nūc, ex illarum ordine cognoscendi præsidis coniecturam facere. H E R. Rem arduam ex me interrogas, ad quam vt tibi respondeam, mihi prōptum non est. L v c. Age si placet hoc ipsum alia ratione considerandum tibi proponā. Quid si nullis literarū figuris, sed signis quibusdam & characteribus sortes connotarētur, cuiusmodi permulta literarum loco depingūt Aegyptii, puta homines caninis aut leoninis capitibus? Aut illa quidem, si videtur, missa faciamus, cū sint peregrina & exotica, & à nostro instituto prorsus aliena. Age verò simplicia illa & vniformia sortibus inscribamus, quemadmodum fieri potest a simulantes, nimirū binis sortibus homines, deinde binos equos alteris binis, mox duos gallos, postremò duos canes. Porro nonz, tanquam præstantissimæ, leonis imago insculpta sit. Proinde si mox initio in sortem leoninam ferētem imaginem incideris, quibūsnam coniecturis persuasus dices eam esse qua præses designatur, nisi omnes accuratè circumspiciedo perlustraueris, num quis etiam alius præter hunc adsit habēs sortem leoniferā? H E R. Nihil habeo Luciane quod tibi ad hæc respondeam. L v c. Non iniuria: neq; enim video quid possit aptè responderi, adeò vt si animum induxerimus, aut eum inuenire penes quē sacra sit phiala, aut qui inter athletas præsidis loco habendus sit, aut cuius ductu & auspicio felicissimè in Corinthum urbem illam florentissimam peruenire queamus, omnes necessariò accedendos esse putem, summāque diligentia detractis vestimentis, omnibus tētatis solertissimè exquirēdos: etenim vix etiam sic veritatem indagantes peruestigabimus. Quod si quis mihi vnquā futurus esset consiliarius fide dignus super rebus philosophicis, contendens omnino operam esse nauandam philosophiæ studiis, ille demum solus erit, quem eorum quę dicuntur ab omnibus, ad vnguem peritum esse cognouero. Reliquos autem omnes vt inutiles, & nulla re dignos contemnā, nihil fidei illis habiturus, donec etiam vnus fuerint nescii, quę fortasse ex illis esse possit omnium optima. Neq; enim si quis adducto homine formoso dicat hunc ex omnibus hominem esse formosissi-

um, statim ille suis verbis mihi fidē facturū est, vt credam eum vera loqui, nisi certum habuerō omnes homines illi visos esse: fieri enim fortasse potest, vt hic homo nō sit contemnendæ elegantiz: quod autē summā sit inter omnes formæ & venustatis, scire haudquaquā possum nōdum visis omnibus. Nos porro non formoso tantū egemus, sed formosissimō: quem nisi inuenerimus, parum sudatum, & nihil actum esse putabo. Non enim contenti erimus, in qualemcunq; tandem amabilis & honestæ formæ hominem inciderimus, verūm summam illam qua maior esse non potest, formæ elegantiam peruestigamus, quam necessariò vnam esse negare non potes. H E R. Vera sunt hæc. L v c. Quando ergo aliquem mihi produces totius in philosophia itineris peritum, quēmq; ea non fugiāt, quę cum à Pythagora, tum à Platone, præterea quę ab Aristotele, Chrysippo & Epicuro, aliisq; omnibus dicuntur & affirmantur? Deniq; qui vna via ex omnibus electa experimento edoctus pro certo compertū habeat, eam solam esse viam, quę rectā ducat viatores ad felicitatem tantopere quæsitam. Etenim si talem quempiam quærendo consecuti essemus, desineremus nos molestis onerare negociis. H E R. Haudquaquam, Luciane, eiusmodi vir inuentu facilis est. L v c. Quid igitur faciemus Hermotime? neque enim animus abiiciendus est, propterea quod eiusmodi ducis inopia in præsentia laboramus. Ergo illud aggrediamur, quod factū mihi videtur multò consultissimum & tutissimum, vt quisq; ab initio exorsus, omnes sectas percurrat, eāq; accurata & diligenti indagine consultando examinet quę dicta sunt ab omnibus. H E R. Quantum quidem tua verba intelligo, ita factū opus esse videtur, nisi quod illud quod non multò antè à te dictum est, cum his mihi pugnare videtur, videlicet arduū & graue esse, eū qui vni viæ iam sese tradiderit, expansis denuo velis recurrere. Quomodo enim fieri potest, vt is qui in priori iam occupatus detineatur, reliquas omnes percurrat? L v c. Illud equidem paucis tibi expediam: nimirum Thesei institutū imitabimur, filōq; à tragica illa Ariadne accepto, nullum non Labyrinthū ingrediemur, nec dubito, quin sine negotio tantū ductu fili ita nobis licebit regredi. H E R. At vnde tandem nobis illa Ariadne comparebit, aut vnde filum parabimus? L v c. Bonum habe animum o amice: iam enim videor mihi reperisse cuius ductum sequuti haud dubiè egrediemur. H E R. Quoddam igitur illud est? L v c. I A. Certè meum non est quod dicturus sum, sed cuiusdam ex sapientibus viri summi, nempe illud: Sobrius esto, & memento diffidendum esse. Etenim si minimè leuiter & facilè persuasi, quibū suis auditis fidem habuerimus, sed more iudicum, aliis quoq; fandi copiam concefferimus, fortasse haud difficulter horum Labyrinthorum inextricabiles errores effugiemus. H E R. Bene sanè dicis: illud quoque nobis faciendum intelligo. L v c. I A. Videlicet: ceterum ad quem illorum omnium primū nos conferemus? aut non permagni illud interesse putas? Ab eo tandē quicūq; sit incipiamus, nempe à

Quo pacto philosophi legēdi sint.

pe à Pythagora, quandoquidē ita cessit. Quantum verò temporis statuemus omnibus Pythagoricæ philosophiæ placitis perdiscendis suffragulis illorū futurum? Volo autem annos in quibus sub initium Pythagoricæ sectæ candidatis consiliscendum est, excipi. Opinor omnino cum illis quinque satis fore triginta, aut ad minimum omnibus modis viginti peropus est. **H E R M O T.** Ponamus ita esse, deinceps verò totidem alii Platoni concedendi sunt, ac mox nihilo pauciores Aristoteli. **L v c.** Non pauciores profectō. **H E R M O T.** Chrysippo autem quot impendendi sint, non est quod multis te interrogem, iam enim certus antea ex te audiui quadraginta vix suffecturos esse. **L v c.** Ita sanē. Deinde Epicuro & aliis. Quod autem non nimium illis tribuere videar, hinc perdisces facillimē, apud animum tuum considerandō quōtānam sint octogenarii cum Stoici, tum Epicurei, atque etiam Platonicī ingenuē fatentes nondum cuncta suæ sectæ sibi esse explorata & cognita, ita vt in disciplinarum cognitione nihil in ipsis desiderari queat. Quod si alii in hoc tergiuersari videntur, non tamen, vt pinor, hoc negabit Chrysippus & Aristoteles, & Plato, potissimum autem præ cunctis Socrates, illis certō non postponendus, qui omnium testimonio professus est, se non tantum omnia, sed in vniuersum nihil nosse, aut hoc tantum se scire, quod nesciret. Computemus igitur subducta ratione ab initio, viginti Pythagoræ attribui sunt, deinde totidem alii Platoni, mox nihilo pauciores aliis concessimus. Quot ergo in summa isti sunt anni simul comprehensi, si decē saltem in philosophia disciplinarum sectas constituerimus? **H E R M.** Plures quā ducenti à Luciane. **L v c. i. a.** Ergo si tibi consultum factū videtur, quartam partem annorum auferamus, saltem quindecim studiis nostris satisfacere putantes, aut omnino partem dimidiam. **H E R M O T.** Tu quidem multō melius hac de re quid faciendū sit, statues. Ego hoc probē perspicio, perquam paucos ad hunc modum omnes sectas percussuros, tametsi statim ab ineunte pueritia philosophiæ studium exorsi fuerint. **L v c.** Quid autem faciendum suades Hermotime, cum ita se res habeat? An subuertenda & refellenda ea existimas, quæ iam antē haud dubitanter confessi sumus, neminem videlicet vnquam electurum id quod ex multis omnium est præstantissimum, nisi omnium factō periculo singula degustauerit? adeo vt qui magistra experientia delectum non habuerit, ei oraculo magis aut responso veritatē inuestigandam esse. An non istiusmodi inter nos dicta sunt? **H E R M O T.** Sanē. **L v c.** Proinde sum mopere necessarium esse video, tantum temporis nos ætatem agere, si vnquam omnibus pertætatis rectē eligere consilium est, iamque æto de lectu philosophiæ incumbere, qua percepta & cognita felicem vitam viuere queamus. Prius verò quā ita fecerimus in tenebris, quod aiunt, saltemus, in quæcūq; inciderimus, illiso pede impingentes. Et quodcūq; primū in manus nobis venerit, illud quod querimus esse existimabimus propter veritatis ignorantia. Quod si etiā maxi

mē bona fortuna ad illud delati fuerimus, cōstāter tamē nunquā sciemus num id sit quod tantopere, à nobis quæsitum est. Sunt enim nō parum multa his ipsis similia, singulis affirmantibus hoc ipsum esse multō omnium verissimū. **H E R.** Haud scio à Luciane, quā mihi videre argumenta persuasionis, bonarūq; rationum plena inter disputandum producere: verū enim uerō non mediocriter me perturbas ista disserēdo, nimiumque argutē & anxie disquirendo, quod ad rē parum attinet. Fortasse autē videor etiam inauspicatō hodiē pedem domo extulisse, cum egressus tibi obuiam venerim, qui me prope spei portum consistentem, in inuitabilem animi desperationem iniecisti. Veritatis inuētionem impossibilem esse ostendens, tantum videlicet temporis requirentem. **L v c.** Cur ergo hoc ipsum, à amice, non multō iustius cum patre tuo Menecrate, & matre tua, quodcūque tandem illi nomen fuerit (neq; enim teneo) expostulas? aut potius cum natura omnium nostrum parēte, quod te quoque non vt Tithonum, annosum & longævum constituerit, sed præfinito destinavit homini vitam etiam longissimam centum annorum numerum non excedētem? Cæterū ego tecum considerando reperi, quod è disputatione nostra potissimum potuit elici. **H E R M O.** Nequaquam, verū tu semper quidem conuiciator es: atque haud scio quānam factum sit, vt tu extremē odio habeas philosophiam: eosq; qui sapientiæ studiis sunt addicti, salibus & dictis delusos, naso suspendas. **L v c.** Cuiusmodinam res sit veritas, à Hermotime, vos longē melius & promptius, quā sapientia ornati estis, expedietis, nimirum tu, & præceptor tuus. Ego saltem hoc me planē scire arbitror, hanc non nimium auditu iucundam & dulcem esse mortalibus, quoniam longē latēque mendacio est inferior & vilior. Est enim hoc apud homines multō in speciē formosius & præcellentius, atque hoc nomine quoque auditu iucundius & dulcius. Illa verò quia nihil in se habet insynceritatis, aut adulterini, cuius sibi esset conscia, magna cum libertate disserit inter homines: eāque ob rem plerisque intolerabilem adfert molestiam: quæadmodum & tu nunc indignaris, nec mea dicta fers humaniter, quibus tecum super hisce rebus veritatem erui, tibiq; planē indicium feci cuiusmodi ea sint, quorum vtrique iuxta immodico & amore, & desiderio teneamur, quā prorsus illa nactu non sint facilia: veluti si statuam aliquam nō informem infando amore deperires, eāque te posse potiri in animum induceres, suspicans esse hominem: ego verò intuitus, aut lapideum, aut æreum esse simulachrum pro mea in te benevolentia tibi significarem, rerum quarum potiundarum nulla esset relicta copia, te amore capi, ac tu iniquum tūc & malevolentem me tibi censerēs, quia nolim te decipi, absurda & monstrosa, nec spei consentanea sperantem. **H E R M O T.** Eō igitur hæc tibi dicta sunt Luciane, quasi putes nullam operam philosophiæ studiis novis nauandam esse, sed oportere nos socordia, & inertia addictos priuatam vitam in terris agere? **L v c.** Et quando

aut ubi ista me dicentem audiuiſti? Ego quidem non eò, quaſi non ſit philoſophandum, iſta dico, verùm quandoquidem omnino philoſophiæ ſtudendum eſt, viz autem ad illam ſint non paucæ, quarum nullum non perhibetur compendioſiſſimum eſſe ad Virtutem diuerticulum, tamenſi etiamnum in incerto ſit, quæ ex illis vera ſit: diligenter & exquisitam diuiſionem faciendam eſſe exiſtimo. Qui enim fieri poſſe ſperem, multis nobis propoſitis, ex illis eligere quod optimũ 10 eſt, niſi quis omnia faciendi periculi gratia acceſſerit? Deinde, num longa adhuc ſuperſit peregrinatio, aut an ſinis iam inſtare viſus ſit. Cæterum quid tibi videtur? Iam enim de-integro te inter rogabo, num eum qui ſub initium tibi occurrerit, ſequeris? cùmque illo communibus philoſophiæ diſciplinis inuigilabis, atque ille te certum faciet? HERMOTIME. Quid verò tibi ampliùs reſpondeam, qui neques quemquam rectè diſcernere poſſe, niſi Phœnicis annos vixerit, omnẽſque; per orbem periculum faciẽdo acceſſerit? Neque dignũ 20 ducis fidem habere illis qui iam olim harum rerum ſunt expertiſſimi, neque multis illis iſta colaudantibus, ſuòque teſtimonio cõprobantibus? LVCIAN. Quos tu mihi multos illos narras? num qui harum rerum ſunt probè gnari, & iidem iam omnium facta indagine periti? Quòd ſi quiſpiã talis eſſet, mihi quidem vel vnus ſufficeret, neque multis opus haberem. Porro ſi imperitos di xeris, nunquam illorum multitudine adduci po 30 tero ad credendum, donec de omnibus nullius ignari definiendi facultatẽ ſibi parauerint. HERMOTIME. Proinde tu ſolus veritatem perſpexiſti, cæteri verò quotquot philoſophantur, in vniuerſum omnes vecordes ſunt, & ſine iudicio? LVCIAN. Tu quidem Hermotime falſò me mendacii coarguis, cũ dicere non verearis quòd me ipſe cæteris omnibus anteponam, aut omnino in numero eruditorum haberi cõtendam: parũque memor eſſe vidẽre eorum quæ per me 40 antè dicta ſunt. Neque quidem me præ aliis veritatem diſcoſcere contentioſè vociferor, verùm ingenuè fateor me cũ aliis omnibus iuxta ignarum eſſe. HERMOTIME. Atqui Luciane, quòd ais omnes accedendos eſſe, eorũque experimentũ ſumendum quæ dicuntur ab aliis, neque aliam rationẽ meliorum eligendorum ſuperẽſſe, fortasſe non valde improbarim. Cæterum cuique; experiẽtiæ tot annos impendi oportere, perquàm ridiculum mihi videtur, quaſi verò non, & è paucis 50 cuncta perdiſci queant. Mihi equidem iſta perpẽdenti, haudquaquam graue aut operoſum hoc videtur, quòdque multo exercitio eget minimè. Siquidem aiunt quidem ex ſtatuariis, opinor autem fuiſſe Phidiam, tantũ ab vngue leonis cõſpecto æſtimasſe in quantam magnitudinem totus leo exurgeret, ſi iuxta vnguis rationem fuiſſe ſculptus atque formatus. Neque mihi dubium eſt, quin & tu, ſi quis rãtũ hominis manum tibi cõmonſtraret reliquo corpore obuelato, niſi cun 60 ctatus actutum ſcies hominem, eſſe quod abſconditum eſt, etſi totum corpus nõ videris. Ita quoque rerum capita, de quibus multus eſt multorum ſermo, ſine negotio in exiguo etiam pun-

cto diei perdiſces. Accurata autem & exacta harum rerũ cognitio, cui conſequendæ longa perquifitione opus eſt, nullo modo ad electionem melioris requiritur, verùm etiam ab illis quæ dixi, iudiciũ facere licebit. LVCIAN. Papæ! quàm firma ſunt & fortia quæ dixiſti Hermotime, contẽdens ex partibus totum cognosci poſſe! Quamquàm ego me tuæ ſentẽtiæ diuerſum audire memini, vt qui totum cognouerit, etiam partẽ perſpectam habeat: porro qui partem ſaltem, is nõ 10 ſtatim etiam totum habet cognitum. Iam tu hoc mihi quoque reſpõde, quomodo Phidias quondam leonis vngue conſpecto cognosocere potuit leoninum eſſe vnguem, niſi antè aliàs totum leonem vidifſet? An verò tu hominis manu ſaltem viſa dicere poſſes hominis eſſe, cũ antea hominem neque; vidifſes, neque; cognouiſſes vnguã? Cur autem taces? Nunquid viſ vt ego pro te reſpondeam ad quæſtionem tibi propoſitam: videlicet quòd nullo modo poſſes? adeò vt periculum ſit, ne Phidias infecta re abeat, leone nequicquam incepto & exculato. Nihil enim iſta ad Bacchum, quæ à te proponuntur, faciunt: aut quomodo hæc inter ſe ſunt ſimilia? Neque; enim tibi & Phidias alia cognoscedarũ partium cauſa fuit, quàm prior totius cognitio, hominis dico, & leonis. Cæterum in philoſophia, nempe quam tradunt Stoici, quonam pacto ex aliqua parte cognita, etiam reliqua cognosces? Aut quomodo illa vt 20 honeſta & pulchra demõſtrabis? Neque enim totum nouiſti, cuius illa ſunt partes. Quod autem dicis, totius philoſophiæ capita auditu facilè poſſe comprehendere, etiam in modica diei portione, nimirum, quæ rerum ſint principia, qui fines, quam opinionem de Diis habeant philoſophi, præterea quid animam eſſe ſentiãt, & quòd nonnulli omnia corporea eſſe affirmant, rurfum alii etiam pleraque incorporea eſſe contendant: tum quòd pars illorum voluptatem, pars autem 30 neſcio quod honeſtum, ſummum bonum felicitatẽque eſſe ſtatuant, atque id genus ſexcenta alia: hæc inquam auditu facilè diſcerni & definiri poſſe, niſi in his excutiendis & ſtatuendis eſſe operæ: noſſe autem eum qui vera dicat, vide ne non vnus ſaltem dieculæ particulam requirat, ſed multorum potiùs dierum opus & labor ſit. Aut quid animi illis fuiſſe putas, qui de his ipſis rebus aliquot librorum centurias & chiliades conſcribere non grauati ſunt? 40 nimirum non ob aliam cauſam, quàm tũ perſuaſum facerent omnibus, vera eſſe, vt mea fert opinio, pauca illa & modica, quæ tibi videtur facilia, nullòque labore comprehenſibilia. Iam verò omnino vate tibi opus eſſe opinor, ad meliorum electionem faciendam, niſi, vt dixi, exercitii impigro ſtudio illud conſecutus fueris, vt in deligendo accuratè vniuerſa diſcutias, & vnumquemque totum ad vnguem exploratum cognoueris. Haud enim valde negauerim, hoc pacto philoſophiam in compendium contrahi poſſe, neque habituram multas variarum rerum 50 comprehenſiones, neque vllam moram, aut cunctationem, ſi conſtitutum vatem omnium rerum capita perſententem audieris, & inter audiendum

dum ad singula mactatis hostiis sacra feceris. Hoc enim pacto infinitis laboribus Deus te subleuabit, posteaquàm ex oblatiis extis tibi commonstrauerit quàm potissimum tibi eligenda sint. Quòd si autem volueris, & aliud multò minoris negotii compendium eligendi tibi subiiciam, quod secuto, neque victimæ tibi offerendæ sunt, neque ullus ex sacerdotibus magna mercede cōducendis tibi adseiscendus est: verum coniectis in urnam literulis, cuiusque philosophorum nomina habentibus, iube puerum aliquem impuberem florecente ætate, ad urnam accedentē extrahere eam literam quæcunque primùm illi sub manum venerit, ac tandem inspecta literula ducem cognosces, quem tibi in philosophia sequendum existimo. **HERMOTIMVS.** Ista quidem Luciane, scurrili dicacitate à te, & non ex animo dicta sunt. Tu verò responde mihi, nunquàmne ipse vinum commercatus es? **LVCIA.** Et persæpe quidem. **HERMOT.** Nunquid ergo per orbem circuire soles quotquot in vrbe sunt caupones, degustans, licitans, atque expendens vina? **LVC.** Nequaquam. **HERM.** Opinor enim illud, cui sub initium bono & digno incideris, auferendum tibi esse. **LVCIA.** Ita per Iouem. **HERM.** Proinde à modica illa & tenui degustatiuncula pronuntiare iam potes de toto vino cuiusmodi sit. **LVC.** Haud dubiè possum. **HERMOT.** Porro si diceres, assitēs cauponibus, Postea quàm vini sextarium coemere statuerim: agite ò amici, date quæso vnusquisque vestrum totum dolium mihi ebibendum, vt omnibus exhaustis certum habeam quàm vestrum generosiora vina venalia habeat, & vnde mihi vinum sit commercandum: quòd si hæc inquam diceres, an non iure optimo pro infano ab illis deridendus esses: atque illos acriter instando perturbandi finem non faceres, fortasse etiam aqua ab illis perfunderere? **LVC.** Sanè opinor, & profectò meritis meis dignissima paterer. **HERM.** Non secus se quoque habent res philosophicæ. quid enim necessarium est totum vas exhaurire potando, cum etiam à modica illa degustatiuncula nobis promptum sit nosse quale sit futurum? **LVCIA.** Quàm lubricus es ò Hermotime, quàmque tergiuersando laberis è manibus: verum profectò tua tergiuersione parum promouisti. cum enim speraris te effugisse, in easdem plagas incidisti. **HERM.** Quorsum ista dicis? **LVC.** Quoniam rei per se planæ & indubitæ, omnibus certæ & cognitæ, nempe vino longè dissimillima assimilando comparas, & ea quidem, de quibus nemo non incertus animi ambigit, in obscuro cōsistentibus, ita vt ego mehercle dicere nequeam, quatenus tibi vinum & philosophia similia videantur: nisi fortasse in hoc solo, quòd & philosophi in quæstu habeant disciplinas venum expositas, quemadmodum caupones vinum, quas quidem commiscientes dolose & fraudulenter adulterant, & maligna mensura diuenditant. Ad hunc verò modum quod dicis considerabimus. Ais autem vinum in vase exceptum, totum esse sui simile. & profectò nihil absurdi in hoc à te dictum est. Atqui si quis etiam degustauerit illud hausto saltem modico,

statim compertum habet, quale totum sit doliū: & hoc in confesso est apud omnes, nec est quòd quicquam tibi in his contradicam. Vide verò etiam posthac, philosophia, cuiusque alumni, nempe præceptor tuus, num eadem quotidianis prælectionibus ad vos differit, iisdemque de rebus nunquàm non verba facere confuevit, an non subinde alio tempore alia vobis solet proponere? Esse enim non parum multa philosophiæ abstrusa mysteria, iam olim amice nemini obscurum est. An non verò tu etiamnum, vt par est instar Vlyssis apud illum perduras circumuehendo & oberrando, si semper sonat eadem per eadem, at fortasse satis est si semel quippiam inaudieris? **HERMOT.** Et cur non? **LVC.** Quinam igitur fieri potuit, vt tu primo gustu statim nosceres vniuersa? Neque enim semper eandem cantilenam nobis solet occinere, sed subinde noua nouis differendo agglomerat. Nō ò amice, vt vinum quod semper idem est, adeò vt nisi totum vas strenuè exhausteris, nequicquam inebriatus obambulabis. Planè enim in fundo mihi visus est Deus philosophiæ adyta abstrusisse, sub ipsam fecem vsque. Itaque totum dolium postremò exhaurias necesse est, si vnquam consilium tibi fuit neſtaream illam portionem inueniendi, quam aridis faucibus iam olim auidissimè sitire mihi visus es. Porro autem eam persuasionē tibi persuasisti, vt putes, tale quippiam esse philosophiam, vt si saltem leuiter illam primoribus, quod aiunt, labiis degustaueris, statim fore vt omnibus sapientiæ numeris euadas absolutissimus, quemadmodum perhibent de diuinatrice illa in Delphis, quæ simulatque sacra fluentia degustauerit, acutū afflata numine, accedentibus respondet oracula. Atqui nō ita se habet philosophiæ studium. Itaque te, quæ ultra medium iam dolii ebibisse constat, adhuc incipere perhibeas. Quare vide ne rectius huic philosophia comparari queat. Dolium enim & cauponem adhuc tibi sinemus, nihil autem insit vini, sed potius omnium frugū confusum quoddam seminarium, in summo quidem triticū, cui subsint fabæ, quibus deinde subiectū sit hordeū, mox lentes, quintò cicera, postremò aliæ quæpiæ diuersorum seminū species & genera. Iam si institorem accederes seminum mercandorum gratia, illæque à summo tritici aliquot grana inspicenda in manum tibi traderet, possesne igitur conspectis granis dicere cicera esse mundum, & lentes probè purgatas, fabas autem inanes? **HERMOT.** Nullo modo. **LVC.** Proinde neque philosophiā ab vno aliquo eorum quæ quis dixerit, vniuersam pernosces cuiusmodi tota sit. Neque enim vna aliqua res est, quale est vinum, cui quidem tu illam tametsi valde inæquali comparatione contulisti, contendēs similem esse totam primo gustui. Quòd autem diuersum quiddam visum est, curiosa perſcrutatione non eget. Etenim si quis vinum acetosum, aut alioqui malum emerit, duorum obolorum iacturam facit. Porro autem in media plebe versari, sicut & tu dixisti statim initio, non mediocre malum est. Alioqui, qui totum vas epotare voluerit, vt vini sextariū coemat, damno cauponē afficiet, tam inciuiliter

ter & insolenter degustando. Nihil autē tale philosophia patitur: verū tamen nimis multa biberis, vas tamen non imminuitur, neque vllā iacturam facit cauponam exercens. In diem enim loci fluit exhaustum negocium, laborque, iuxta prouerbum, & contrā fit atque in Danaidum dolio. Illud enim quicquid infusum fuerit, non cōtinet, sed protinus hāc atque illac perfluit. Hinc verò, etiam si multa abstuleris, multò tamen plura relinquuntur. Cæterum aliud quiddam nō dissimile de philosophiæ gustu tibi proponā: tu verò caue putes in philosophiæ contumeliam ista me dicere, si dixerō illam similem esse exitiali & pernicioso pharmaco, cuiusmodi est cicuta, aut aconitum, aut aliud tale quippiam. Neque enim illa tamen sint lethalia & mortifera, statim mortem inferūt, si quis modico quopiam de illis ablatō, summo vngue degustauerit: verū si nō tantum, quantum ad consciscendam mortem necessarium est, & qua ratione fieri oporteat, & cum quibus sumendum sit, certè non morieris. Tu autem contendis ad totius cognitionem parādā minimum quodq; sufficere. H E R. Sint sanè ista Luciane quemadmodum ipse volueris, quorsum igitur centum annos nobis viuendum autumas, & tantorum negotiorum molem sustinendam, quasi verò, alioqui nobis philosophari non foret integrum? L v c. Non profectò Hermotime: neque hoc tibi graue & arduum auditu videatur. Etenim si sub initium vera dixisti, vitam videlicet breuem esse, artem verò longam: nūc nescio quā fiat, vt tu grauiter succensere soleas, nisi prius quā sol diurni cursus pensum absoluerit, nobis Chrysippus, aut Plato, aut Pythagoras euadas. H E R. Insidiosè imponis mihi ò Luciane, meq; in angustum cōstringis, nihil vnquam mali à me passus, nimirum præ inuidia, quod ego quidem in disciplinis nōnullum operæ precium fecerim, te ipsum verò nihili pendens dare soles neglectui, nullis disciplinis liberalibus animum excolens, tantus ætate existens. L v c. Scis igitur quid faciendum tibi putem? Mihi quidem tanquā atrabili percito, & insanienti, ne dicto audiens esto, nève mentem adhibeas, sed sine nugari me liberè: tu verò vt quidē iam facis in præsentia, porro perge viam tuam, atque ad illa quæ initio decreuisti persequi, alacriter contende. H E R. At quā tu nullam mihi permittis deligendi copiam: tam vehemēter & violētè me vrges, nisi omnī experimentum sumpsero. L v c. Siquidem planè peritum esse oportet, vt ne quid interim dicam aliud. Quod autem me violentum dicis, vidēre mihi insontem & inculpabilē iuxta Poetam incusare, nisi dum altera tibi inuenta fuerit oratio pro te faciēs, nunquā quod iam illatum est, auferatur à violentia. Ecce his multò etiā vehementiora tibi proponeret oratio, tu verò illa omīssa me fortasse incusares. H E R. Qualiānam? demiror enim si quid etiamdū abstrusum illi relictum sit. L v c. Parum esse ait, neq; sufficere omnia per spexisse, illaque obiter perlustrasse, vt possis iam optimum eligere, verū adhuc opus esse re quam maximā. H E R. Quā tandem? L v c. Critico quopiam, ò admirande, excussioque iudicio.

mentēq; acuta & solerti, intelligentia insuper summa & acri, qualem esse summopere necessarium est de rebus tantis iudicantem. Aut semel nequicquam vniuersa visa sunt, quinetiam permultum temporis huic rei tribuendum esse cōfirmat, quod omnibus exactè & diligenter excutiendis, & indagandis sufficiat, omnibūq; in medium propositis eligere oportere cunctantem & tardantem: nullo modo autem differētis annos spectandos esse, neque habitum suspiciendum, neque opinionem sapientiæ reuereri oportere, sed in morem Areopagitarum cuncta esse faciēda, quibus mos est noctu & in tenebris cognoscendis causis dare operam, vt non in dicentes, sed in ea quæ dicuntur, defigant oculos. Ad hūc quidem modum tibi eligenti prōptum erit philosophari. H E R. M O. Iuxta vitæ rationem tu dicis: ex his enim quæ dixisti, nullius hominis vita satis longa esse potest vt omnia percurrat, & vnumquodque non oscitanter perspiciat, perspice & itaque iudicet, iamque iudicata eligat, delectūq; habito philosophetur. Hac enim sola ratione verum iuueniri posse contendis. alioqui nequaquā. L v c. Vereor ad te dicere, ò Hermotime, ne hoc quidem satis esse, verū adhuc mihi videmur nosmetipsos fallere existimantes aliquid certi & firmi nobis inuentum esse, cum tamen nihil inuenerimus: quemadmodum hoc ipsum non raro vsu venire solet piscatoribus, qui cū in capturam retia eiecerint, & aliquid graue ac ponderosum senserint, attrahunt rete, sperantes piscium copiosam multitudinem conclusam esse: deinde postquā attrahendo nimium delassati fuerint, aut ingens lapis, aut vas aliquod arena refertum, præter spem illis apparet. Proinde etiā atque etiam tibi considerandum est, ne & nos tale quippiam subtraxerimus. H E R. M O. Non intelligo quid sibi ista velint retia, planè tamen iisdem me irretitum inuoluis. L v c. Proinde ego te rursus extricare conabor. Neque enim mihi dubium est peritia natandi te præcellere, si quis etiam alius. Etenim ego, etsi ad vniuersos venerimus experimenti sumendigratia, & illud aliquando fecerimus, nondum tamen planū & certum esse existimo, penes quē illorum, illud quod querimus, delitescat. Possibile enim est, vt eius omnes in totum ignari sint. H E R. Quid ais? an opinaris penes nullum illorum esse? L v c. Incertum est. Nunquid nō videtur tibi fieri posse, vt mentiantur omnes, ipsaque veritas alia quæpiam res sit, quæ penes nullum horum inueniri queat? H E R. Quānam fieri posse credam? L v c. I A. Ad hunc modum: sit enim nobis certus aliquis numerus ex composito constitutus, nempe viginti. Iam si quis viginti fabas in manū sumeret, & ea clausa decem quospiam interrogaret, quōtnam fabas in manu sua conclusas haberet: illi autem ducti coniectura, hic quidem septem, ille triginta, alter verò decem aut quindecim, prorsusque alius alium numerum diuineret: possibile enim est aliquem forte fortunaverum dicere: an non verisimile tibi videtur. H E R. Sanè. L v c. I A. Ergo ne hoc quidem factū impossibile credendum est, vt omnes ex æquo alius aliū numerum

rum dicat, falsum tamen, & à quo longè latèque absit certus ille numerus, adeò vt nullus ex illis dicat virum in manu sua habere viginti fabas. Quid autè tu ad ista respondes? H E R. Fieri posse. L v c. Non alia ratione quotquot philosophatur, felicitatem querere insunt, cuiusmodinam eadè res sit, planèque aliud aliud quiddam esse somniando confirmat, hic quidem voluptatem, ille honestum: alius alia quæpiam de illa comminiscitur. Consentaneum autem est, vnum quiddam ex illis esse felicitatem. Contrà verisimile est præter hæc omnia illud quiddam esse. Ac nos planè videmur, conuerso rerum ordine, secus quàm oportet, ante inuentum principium ad finem festinare. Oportebat autem prius, vt mea fert opinio, manifestum esse, veritatem esse cognitam, esseque ex philosophantium numero aliquem, qui eandem certò cognorit. Deinde primum querere, cui potissimum fides adhibenda sit. H E R. Ergo ea ista dicis Luciane, quod etsi omnem philosophiam excusserimus, nunquam tamen facultatem nobis parabimus veritatem inueniendi. L v c. Quid me interrogas, ò bone? quin potius istum sermonem exquiris? & fortasse respondebit tibi, nūquam hoc fore, quoad incertum fuerit, num vnum quiddam illorum sit de quibus illi verba faciunt. H E R. Proinde nunquam, vt tu contendis, philosophiæ dabimus operam: sed necessarium omnino esse video, ea abdicata, priuatam quandam vitam cum vulgo nos agere. L v c. Illud quidè accidit quod dicis, philosophari promptum non esse, estque ei qui quidem homo sit, ineuitabile. Iubes enim, vt is qui philosophiæ operam daturus sit, statim initio optimam quanque diligat. Ipsius autem delectus habendi ratio in hoc solo accuratè tibi videtur consistere, si tota philosophia perlustrata elegerimus quàm verisimam. Deinde numerum quoque; annorum computando, quantus unicuique perscrutandæ satis est, longè latèque excidisti omnem spe frustratus, ipsum negotium producens, atque reiiciens in aliud seculum, ita vt ipsa veritas vniuius cuiusque vitæ ultra præstitutum tempus vix deprehendi queat. Postremò ne hoc quidem vt ambiguum vnquam perpendisti, cum incertum esse dicas, num à philosophis iam olim inuenta sit veritas, necne. Cæterum tu Hermotime, possène iureiurando interposito confirmare, ab illis inuentam esse? Ego quidem nequaquam iurare velim. Non illibenter verò & alia multa tacès prætergredior, quæ & ipsa indagatione non indiligenti discutienda forent, H E R. Qualiānam sunt illa? L v c. Nōne audis Stoicos aut Epicureos, aut Platonicos dicentes esse partim quidem qui teneant omnium rerum rationes: partim verò illarum prorsus esse rudes & imperitos, ex quibus permulti sunt fide longè spectantissima? H E R. Vera sunt hæc. L v c. Proinde discernere peritos ab imperitis, semet tamen peritos perhibentibus, nōne res tibi videtur plena laboris, & negotii? H E R. Ita profectò. L v c. Oportebit itaque te, si volueris Stoicorum optimum cognoscere, tamen non ad omnes, ad plurimos tamen illorum accedere, eorundemque periculum facere, me-

lioremque præceptorè præstituire, qui prius multis sit exercitatus, quique censoria quadam eligendorum præceptorum facultate animum tuum imbuat, ne videlicet tibi imponat, deterior per electione cæteris præpositus. Atqui hoc tibi quoque considerandum venit, quātum hoc requirat temporis, quod ego de industria prætermisi, veritus, ne tu meis verbis commotus stomacharere. Et sanè quod maximum iuxta ac summopere necessarium est, in talibus puta rebus hisce dubiis & ambiguis vnum illud esse opinor. Insuper sola fides & spes non fallax & inconstans tibi relicta est veritatis eiusque inuentionis consequenda: alioqui nihil aliud, quā vt discernere queas, & seiungere à veris quæ falsa sunt, vtque possis in morem argentariorum discernere ea quæ proba sunt, & non adulterina, à fucatis & fictitiis. Hanc inquam facultatem & artem consequutus, conferre te potes ad supradictorum perpersionem: sin minus, planè tibi persuasum esto, nihil obstaculo esse quod minus ab vnoquoque nare (quod aiunt) traharis, aut prælatum & florecentem olivæ ramum te sequi, perinde vt oues. Magis autem aquæ cuius in mensa vsus est, assimilabere: in quamcunque enim partem te quispiam traxerit summo digito, ducèris. Aut per Iouem arundini cuiuspiam fluuiali iuxta litus enatæ, ad quæcunque flatum semet flectenti: & si tenuis & permodica quæpiam aura flauerit, illam illico commouere solet. Non secus tecum quoque agetur præceptore quoque inuento, qui si de demonstrationibus & rebus dubiis discernendis alicuius artis gnarus te docuerit, cessabis haud dubiè temetipsum onerare negociis. Siquidem actutū, quod optimum est tibi comparebit, ipsaque veritas arte illa compendiaria & demonstratiua eruetur, neque non mendacium deprehensum redarguetur: tūque iam certo & constanti iudicio delectu habito philosophiæ perdiscendæ nauabis operam, atque ter exoptatam felicitatem consequutus, conuersationem cum illa sociabis iucundissimā, vniuersis bonis in totū semel fruēs & abundans. H E R M O. Euge ò Luciane, quantò iam præstantiora, & spem non mediocrem ostendentia, quàm dudum dixisti! Estque nobis omnino, vt par esse videtur, eiusmodi vir quispiam studiose conquirendus, cuius opera earum rerum cognitionem & iudiciū nobis paremus, & quod maximum est, infallibilem demonstrationem. Hoc pacto cōfido fore cætera deinceps comprehensu facilia, nec nimium operosa, aut laboriosa futura, quæque; nō multū sint requisitura exercitii. Atque ego quidè magnas tibi iam habeo gratias, propterea quod nobis tandem compendiariam quandam & optimā viam inueneris. L v c. Atqui iure optimo nullæ mihi abs te habendæ sunt gratiæ: neque enim quicquā meo labore inuentum tibi demonstraui, quo spem tibi firmiorem, aut ei te viciniorem fecissem: sed multò magis ab omni spe remoti excidimus, quàm antè fuimus. Ac prorsus iuxta vulgò iactatū proverbium nobiscum agitur: Cum multū laborauerimus, in eodem loco sumus. H E R M O. Quorsum isthuc Luciane? Videre quiddam supra modum

dum triste & admirandum dicere. L v c. Quoniā
 ò amice, tametsi inuentus nobis fuerit is, qui pol-
 liceatur se quandam scire demonstrationem cer-
 tam & infallibilem, seque docturum alium: non
 statim propterea, vt opinor, illi fidē habebimus,
 sed alium aliquem quærere conabimur, qui iudi-
 cio exactē habito discernere valeat, num vir ille
 vera polliceatur. Iam vbi etiam illum ex senten-
 tia nacti erimus, nihilò secus tamen etiamdum
 incerti erimus, num ille quem ad cognoscendū
 adsciuius, probē cognoscere possit rectē iudi-
 cantem, necne, & sic iterum deinceps ad priorē
 alio ad cognoscendum appposito nobis opus erit.
 nos enim vndēnam tanta præditi intelligentia,
 sciremus discernere eū, qui optimorum iudiciū
 habere possit? Vidēsne quousque protendatur,
 & quā immensum fiat, anxio & suspenso ani-
 mo esse eum, qui comprehendere nequeat? Quā
 doquidem ipsas quoque demonstratioes, quales-
 cunque tādē inueneris, dubias & incertas esse
 comperies, nihil habentes in se firmitudinis. Plu-
 rimā igitur ex ipsis per alias non minus dubias
 ad persuadendum nos certā esse per vim adigen-
 tur. Aliæ autem rebus omnium confessu manife-
 stis obscurissima coniungentes, & ne tantillum
 quidem cum illis participantia, illorum tamē de-
 monstratioes esse perhibentur, veluti si quis cō-
 tenderet ita demonstrari posse Deos esse, quod
 in illorum cultum & honorem aræ passim con-
 structæ cernerentur. Proinde ò Hermotime ne-
 scio quonam modo, quemadmodū ii qui in cir-
 culo currunt, ad ipsius initii carceres, & omniū
 rerum desperationem deuenimus. H E R. Quā
 insigni me afficis iniuria Luciane, cum pro the-
 sauro non nisi carbones mihi exhibeas! Et quem
 admodum verisimile esse videtur, tot anni quos
 studiis philosophiæ impendi, mihi planē sine fru-
 ctu perire: insuper etiam labor ille & sudor im-
 modicus nequicquam exhaustus est. L v c. Sede-
 nim ò Hermotime, multò minus animo pertur-
 bato discruciaberis, si cogitaueris te non solum
 rerum speratarum desiderio falli, & frustrari, ve-
 rùm omnes, vt habet prouerbiū, de asini vmbra
 diglantur philosophi. Aut potestne quispiam
 per hæc omnia quæ dixi, vagari & discurrere,
 quod quidē nullo modo fieri posse iam antē ipse
 confessus es? Nunc autem non ab simile quiddam
 mihi vidēre facere, quā si quis profundendo la-
 crymas fortunam culparet, quod illi in cælū nō
 liceret conscendere, aut quod nō perinde vt mō-
 stra natantia mare ingressus, à Sicilia natando ap-
 pud Cyprum emergeret, aut quod non in subli-
 me sublatus remigio alarum, vno die è Græcia
 ad Indos vsque extremos peruolaret. Causa autē
 eius tristitiæ ea est, quod sperauerit, vt opinor,
 aut visum aliquando somnium eiusmodi, aut rē
 à seipso ita sibi confictam, cum parum sub initiū
 expenderit, non ea in opatis habuerit, que con-
 sequi poterat, neque essent præter hominis natu-
 ram. Præcipuè verò te ò amice, multa & admirā-
 da versantem in somniis, cum pupugisset ratio,
 è somno te exilire fecit: deinde in illam cō-
 motus excanduisti, vixdum aperiens oculos, so-
 mnūque non faciliè discutiens præ voluptate

eorum, quæ vidisti. Patiuntur idem tecum per-
 sæpe, qui inanem quandam voluptatem & eua-
 nidam sibi confingunt, cum interea sibi viden-
 tur ampliter esse nummati, effodientes thesau-
 ros, regnantes, & dominantes, breuiter, quātum
 ad omnia alia attinet, felicem vitam agētes: qua-
 lia perquā multa Dea illa sine negotio opera-
 tur, nempe votum existens liberale, & magnifi-
 cum, nulli rei quāmlibet absurdæ contradicens,
 adeò vt si quis alatus fieri concupiscat, aut Colos-
 sea mole esse conspicuus, aut optet montes pror-
 sus aureos inuenire. Quod si igitur hæc ab illis
 in animo versantibus puer accedens postulare
 aliquid rerum necessariarum, videlicet vnde pa-
 nis esset coemendus, aut quidnam responsi dan-
 dum sit pro locatis ædibus pensionem flagitan-
 ti, qui multo iam tempore expectasset, adeò in-
 flammantur iracundia: ac si ab interrogante, &
 odiosè interturbante omnibus illis bonis vel cū
 puluisculo sint exuti atque dispoliati, ac prope-
 modum pueri interpellantis nasum solent mor-
 dicus abripere. Veruntamen, ò amice, ne ad hūc
 modum velis quoque erga me animatus esse, si
 te thesauros effodientem, & volantem, cogita-
 tionēque quaspiam naturæ nostræ non consen-
 taneas animo concipientem, eaque sperantem,
 quæ nullo modo te consequi posse video, ami-
 cus tibi existens non patiar, aut permittam per
 omnem vitam nequicquam somnio iucūdo for-
 tasse illo & dulci, somnio tamen, congregientem
 oblectari, cum vehementer cupiam te regressum
 ad sanitatem agere quiddam quod magis ex vsu
 tuo esset, cumque te emittere cogitem, vt reli-
 quum ætatis quod superest, ad communes cum
 aliis vitæ actiones sapientiū institutum compo-
 neres. Nam quod hæcenus fecisti, & nunc facis,
 atque etiam tecum versas in animo, nullo disci-
 mine à fabulosa Hippocentaurorum & Chimæ-
 rarum Gorgonūq; narratione discerni potest.
 Præterea quæcunque alia cum à somniis offerū-
 tur, tum à poetis & pictoribus confinguntur, quæ
 neque fuerunt vnquam, neq; pōt vnquam fieri
 possunt, quibus tamen promiscua vulgi multitu-
 do credit, & non mediocri voluptate ista viden-
 do aut audiendo afficitur, quia peregrina sunt, &
 auditu admiranda, nec passim obuia. Et tu fabu-
 latore quopiam audito confirmate mulierē quā-
 dam esse supra modum formosam, quippe quæ ip-
 sas Gratias pulchritudine superet, quæque pla-
 nē cælesti quadā forma prædita sit, nō prorsus apud
 animum tuum expendens num vera diceret, &
 num vspiam gentium esse putanda sit eiusmodi
 tam amabilis formæ mulier, statim eandē miserè
 deperires: quemadmodum perhibent Medeā
 ex solo somnio exarsisse in amorē Iasonis. Hoc
 autem quod maximè ad amorem te illexit, a-
 liōsque quotquot eius simulacri desiderio in-
 flammati sunt, illud erat, veluti mihi coniec-
 turam facienti res appareret, quod is qui de muliere
 memorabat, posteaquā statim initio narratio-
 nis creditus est vera dixisse, priori orationi non
 aliena aut dissimilia induxisse videretur. In hoc
 enim solum attenti esis, & per hoc nare vos tra-
 hit, posteaquā semel illi sub initium anam sup-
 peditastis

pedicatis, vosque ad dilectam perduxit, per eam
 quam prædixebat rectam viam. Nulla enim diffi-
 cultate cōficiuntur & reliqua, ut ego quidem o-
 pinor, neque quisquam ex vobis iuxta ingressum
 conuersus exquirebat num verus sit; & an obli-
 uione, seu errore ductus eam viā ingressus esset,
 quam deuitare oportebat. Verum ille eorum,
 qui præcesserunt sequendo insistit vestigiis, ve-
 lati omnes præcedentes pastorem, aut arietem con-
 sequuntur, quum æquum fuerat statim in ingres-
 su perpendere nunquid in eam viam diuertend-
 um fuerat. Illud autem quod dicturus sum, ma-
 nifestius fortasse & facilius intelliges, si tale quid-
 dam non absurdum priori perpexeris. Quod si
 eam quispiam ex poetis Herculeam audacia ni-
 hil non affirmare audentibus, diceret olim fuisse
 eripitem quendam, & senis manibus instructū
 hominem: iam si statim initio ista non grauati-
 erodenda susceperis, neque habita ratione discuf-
 feris, num fide consentanea dixerit, sed nihil cū-
 status constanter erodis ita se habere: pari ratio-
 ne & reliqua inferet, videlicet quod etiam se-
 nas habuerit oculos: neque non senas aurículas,
 præterea quod tres voces semel pariter emis-
 serit, quodque per tria ora cibum sumpserit, quod tri-
 ginta digitos habuerit, non quemadmodum quis-
 que nostrum, decem in utrisque manibus, Tum
 quoties illi belligerandum erat, tres manus tene-
 bat, unaquæque aut peltam, aut parmam Persicā,
 aut clypeum. Tres autem alie, illa quidem secu-
 rim ancipitem ferebat, altera hastam vibrabat,
 tertia gladio utens depugnabat. Et quisnam hæc
 illi affirmanti fidem habere dedignabitur? valde
 enim hæc omnia principio sunt similia & cōsen-
 tanea, de quo statim sub initium considerandum
 fuerat, num ista omnia extra contradictionem su-
 scipienda & concedenda erant, ita se constanter
 & pro certo habere. Porro autem si semel illa cō-
 cesseris, etiam cætera consequuntur. Nec iam fa-
 cilis est illis fidem denegare, posteaquā ista à prin-
 cipio prius concessio non discrepat, sed planè cū
 illis conueniant, cuiusmodi & vos patimini. Si-
 quidem præ magnitudine amoris, & alacritatis,
 non expendent ea que circa quæque ingressum
 vobis obiciuntur: quo pacto cuncta se habent,
 subinde porro progredimini, rerum consequen-
 tiarum ductu protracti, parum aut nunquam in deli-
 berationem sumentes, num quod priori videtur
 consentaneum, etiam falsum esse possit: velut si
 quis diceret bis quinque septem esse, & tu illi si
 de habita persuasus, apud te non numerares, haud
 dubiè cōsimili quoque ratione inferet ter quin-
 que esse quatuordecim, quod quid faciet quo-
 usque liberit, aut sibi visum fuerit: qualia permul-
 ta admiranda illa geometria facitare consuevit.
 Etenim illa ab his qui primum eam artem exor-
 diuntur, cum postulata quæpiam exotica, & ab-
 surda efflagitet, eaque ipsa sibi concedi contem-
 dat, nullo modo subsistere queuntia signa non nul-
 la indubia, literulasque quæpiam informes
 aliæque eius generis cōsimilia eiusmodi fundamē-
 tis putridis substruit, volens ad demonstrationē
 faciendam vera adducere, tamen à falsis; factio
 initio artem exordiat. Non secus vos quoque

vnamquamque sectam exorfi, cæteris quibusque
 deinceps sequentibus fidem habetis, veritatis cer-
 tam cognitionem illorum consequentiam, licet
 falsam esse existimantes. Interea partim quidem
 vestrum spebus nequicquam amplis & magnifi-
 cis animo conceptis immoriuntur antè aliquan-
 tū quā veritatem conspexerint, eosque à quib-
 us illis turpiter imposuisti est, nouerint. Partim
 verò tamen sagaciter subodorati fuerint, se mi-
 seris modis deceptos esse, serò tamen, cum iam
 penè senio sint confecti: piger illos ab inepto
 regredi, verentes ne tanti natu cum sint, confite-
 ri cogantur se puerilibus negociis hæcenus fuisse
 occupatos. Proinde pudore obstare in studiis
 semel ceptis perseverant, ea immodicè collau-
 dantes & commendantes. Et quoscunque persua-
 dere possunt, ad ea pertrahunt, ut non ipsi soli de-
 cepti viuunt, sed consolationem habeant ex his
 qui eadem fraude illecti communibus cum illis
 malis conficiantur. Etenim & illud acutè perspe-
 xerunt, quod si veritatem semel ingenuè fateren-
 tur, fore ut non amplius venerandi haberentur,
 quemadmodum in præsentia, neque supra ple-
 beiam sortem in vilo precio æstimarentur: sed
 ne tantillum quidem, ut prius, vilo honore habi-
 to honestè consalutarentur. Quare haudquaquā
 libenter ista fatendo commemorant, cum non
 sint nescii à quibus rebus sibi excidendum foret,
 & æquali cū aliis omnibus honore & sorte fruē-
 dum. Vix enim fieri potest, ut in perquam pau-
 cos illorum incidas, qui magnitudine animi præ-
 diti, se deceptos esse confirmare audeant, alios-
 que ab inauspicato instituto auertere, atque de-
 hortari similia tentare quæ statuissent. Quod si
 in eiusmodi virum vnquam incideris, illum sanè
 veritatis amantem, & virum bonum, & iustum,
 atque etiam, si vis, philosophū compellato. Hūc
 enim solum huius nominis compellatione dig-
 num existimauerim: cæteri verò aut nihil de-
 verò compertum habent, utique sibi eius gaudi-
 i & periti esse videantur: aut si aliquid explora-
 ti habuerint, illud tamen præ paruitate animi, &
 pudore, & desiderio, quo præ aliis in præclara ho-
 minum opinione & precii haberi concupiscunt,
 occultant sedulo. Et sanè per Mineruam quæcū-
 que hæcenus à me disputata sunt missa faciamus.
 hoc ipso loco abiecta, & sit sempiterna quædam.
 omnium illorum obliuio, qualem fuisse perhiben-
 earum rerum quæ sub Euclide duce Athe-
 nis peractæ sunt. Cæterum ponamus Philoso-
 phiā Stoicam præ omnibus aliis veram & re-
 ctam esse, dispiciamusque num illam vilo modo
 queant consequi, aut num hi frustra lassitudine
 afficiantur malè locata opera, quicunque eius cō-
 sequendæ desiderio capti sunt. Etenim promissio-
 nes magnificas, & illas quidem admirandas
 audio, videlicet per omnia felices & beatos fore,
 quicunque ad summum philosophiæ fastigiū
 vnquam conscenderint. Solos enim illos omni-
 bus bonis haud dubiè semel potituros perhibet.
 Sedenim quod deinceps dicturus sum, tu me lon-
 ge exactius scire potes, num vnquam eum eius-
 modi Stipico tibi commercium fuerit, atque in-
 ter Stoicos summo illo nimirum quæ nullus af-
 fectus

fectus animi vlla tristitiæ nebula perturbaret, quem nullæ voluptatum illecebræ commouerēt, qui non inflammatus iracundia aliquādo in furorē eriperet, qui inuidiæ contagio non esset infectus, qui diuitiarum amore, & desiderio non tangeretur, sed illas pro nihilo duceret: breuiter, qui per omnia felix esset, quā regulā & amussim certissimam esse oportet vitæ planè virtuosæ. Etenim in quo vel minimū quiddā desideratur, ille etiā dū imperfectus habendus est, tamen ceteris omnibus abundet, hoc tamē cū consecutus non sit, nondum exoptat, & tantopere quæsitæ felicitatis particeps dicendus est. Hæc enim. Nullum quidē talem vnquā me vidisse, mihi sum cōsciū. L v c. Euge Hermotime, quandoquidē lubēs mē dacium non dixeris; ad quē ergo finem intētus, philosophiæ perdiscendæ impendis operam, cū neq; præceptorem tuum, neq; illius, neq; vllum alium ex prioribus, neq; si ad decē retro secula descenderis, quemquā Stoicorū perfectē sapien-
tem videas, & per hoc quoq; fuisse felicem? Neq; enim, vt opinor, hoc à te rectē diceretur, sufficere si quis saltem felicitati proximus fuerit, posteaquam nihil inde fructus, & vtilitatis capi possit. Nihil seces enim extra viam sub dio versatur is qui iuxta ostium foris stat exclusus, quā qui eminus adhuc labore itineris cōficiatur, nisi quod verisimile est illum nō mediocri perturbacione disseruiari, videntem in propinquo ea quibus priuandus est. Deinde vt quāproximē etiam felicitatem accedas (illud enim tibi concedā) tanta laborando persers, temetipsum miseris modis absumens & conficiens, atq; ita tantū ætatis per sordidam & supremam negligentiam tibi elapsū est immēso labore & vigiliis multis attenuato, & obstituto capite in terrā defixo. Quinetiā de integro, vt ais, vt alios viginti annos ad minimū laboribus temetipsum exercebis, vt euadas octogenerarius. Quis autē obstricta fide spōsor tibi factus est, te certō tot annos victurū? Nihilominus tum
eorum in numero habebis, qui felicitatis nōdum sunt cōpotes: nisi tu solus putes illud te cōstanter cōsecuturum, & infectādo capturū, quod ante te nō parum multi & boni, multoq; velocitate præstantiores omaibus viribus cōsecutates cōprehendere nō potuerunt. Sed esto, si videtur, te cōprehendisse, iamq; votis tuis optata omnino contigisse, tamen omniū primū bonū illud cuiusmodinam sit, nō possum perspicere, nū tantis laboribus pro illo consequēdo impensis & exhaustis dignū & cōueniens æstimari debeat. Deinde non video quā illo per reliquā ætatem iucundē & dulciter frui possis, tantus natū cū sis, quippe iam incuruatus senio, & ad omnem voluptatem capiendā parum aptus & acōmmodus, iam capulo vicinus, & alterū pedē (quod aiunt) loculo insertum habēs. Nisi fortasse, o generose Hermotime, ad aliam vitam variis laboribus temetipsum exerceas, vt in illā iam delatus viuas molliū & suauis, certior iam factus quēadmodum vita in posterum instituenda sit. Quod mihi perinde videtur factū, atq; si quis deambulatoriū enī & exercitiū quibuspiam se prepararet atq; instrueret, quō maiore cū voluptate cōtineret, do-

nec nescius præ fame neceretur. Ceterū nec hoc vnquam mihi animaduertisse videre, vt opinor, solidam virtutē in actione cōsistere, videlicet in recte & sapienter factis, & his quæ sunt magno animo. Vos autē, summi nēpe philosophi, quos per vos quoties dixerō innuere soleo, posteaquā in his inuestigandis & faciendis parum estis occupati, vocular quaspiam miseras cōsecutantes meditamini, connectentes syllogismos & perplexitates, atq; in his maiorem vitæ partem sine fructu conteritis. At quicūq; in connectendis præptior fuerit & dexterior, huic victoriæ palmam vnanimi consensu deferitis. Quo nomine, vt ego quidem opinor, etiā præceptor tuus tantopere vobis in admiratione & existimatione multa, vitæ quidem ætatis decrepita, quia suos assecelas vnā secū sermonem sociantes, perplexis, & captiosis quæstionibus probē calleat inuoluere, tenēs quid quærendum, & quo quisq; pacto sophisticis nugis sit circūducendus, optimus nimirum delosē & callidē agendi, inque nō euitabiles laqueos coniciendi magister exercitissimus. Hoc planè nihil aliud esse confirmare auiam, quā neglecto fructu circa corticem occupatos esse, adeo vt tantū folia in disputationibus vestris vicissim de eutere videamini. Aut fortasse alia quæpiam sunt Hermotime, quæ vos à summo mane ad vespertā vsq; facere credendū est? Hæc enim. Non profectō, sed ea ipsa sunt, quæ facitare solemus. L v c. An non igitur rectē quis dixerit, vos relicto corpore solam vmbra venari? aut neglecto viuī serpētis tractu, saltem exunium cōsecutari? Aut potius huic persimiles in agendo, qui infusam in mortarium aquam ferreo pistillo magno conata tunderet, rem quāpiam summo opere cōducibilē se facere existimans, ignarus tamen, etiam si humeros, vt aiunt, verberando decutiat, tamē aquā quamlibet cōtusam, manere aquam? Permitte vgrō, vt ego te deinceps liberē interrogem: dic mihi, num in votis habeas, excepta eruditione in ceteris omnibus per omnia præceptori tuo esse similis, nempe vt ita sis ad iracundiam propētus, ita morosus, ita sordidus, ita contentiosus, denique in tantū voluptatibus deditus, tamen per lonē paucis ita esse videatur? Hæc enim. Quibus tandem? L v c. Si placuerit, Hermomite, ea tibi cōmemorabo; quæ virum quēpiam multa canicie infectum, super philosophiā differentem audiui; ad quem permulti iuuenēs sapienciæ comparandæ gratiā certatim commigrant. Cū enim à quodam ex discipulis mercedem exigeret, vehementer incanduit, affirmans ultra præscriptum tempus solutionem debiti sibi prorogari, quod ante decimum sextum diem dissoluendum fuerat. Ita enim pactum esse, & ob hoc quidem indignabatur. Cum autem forte fortuna adstaret ibidem eius iuuenis auunculus, homo rusticus, & notstrarum rerū minimē peritus. Desine, inquit, vir admirandē, te magna iniuria affectum esse contestari, si vocular ad te commerciantes nescio quas, mercedem tibi nondum reddiderimus. Ea enim quæ nobis fecisti, etiamdum integrā habes, & possides, neque quicquam tibi imminutum est ex disciplinis tuis: in opte-
ris au-

ris autem quibus sub initium adolescentem tibi offerens, eundem desiderabam imbui, nihilo melior tua opera factus est, quippe qui mei vicini Echecratidis filia raptæ per vim vitium intulit: & sanè pœnam dedisset damnatus iudicio, nisi ego à vicino paupere talento multam redemissem. Porro autem ipsi matri nuper incussit alapas, quod ipsum in manifesto furto deprehendisset, sub sinu cadum efferentem, ut haberet, nisi fallor unde cum sodalibus bibens deponeret symbolum. Etenim quantum ad iracundiam & furem, & impudentiam, & audaciam, & proloquenda mendacia, aliâque vitia attinet, superioribus quidem annis longè meliùs sese habebat, quàm nunc, cum his ipsis sit omnium contaminatissimus. Atqui planè mihi persuaferam in hisce vitandis & dediscendis illum precipuè à te adiuturum & formatum iri, magis quidem, quàm quod illa perdisceret, quæ quotidie ille ad nos, quibus illa audire superuacaneum est, in mensa consuevit 20 differere, quemadmodum Crocodilus rapuisset puerum, patrique pollicitus esset se redditurum, si respondisset nescio quid. Aut quod cum dies sit, necesse esset noctem non esse. Nonnunquam & cornua nobis affingere solet generosus ille, ne scio quo pacto sermonem connectens. Nos autè his auditis ridere solemus, maximè verò quando obstruendis auribus sedula agitatione secum meditatur, habitus & dispositiones quaspiam, præterea catalepses & imaginationes, multa denique 30 id genus nomina percurrendo. Quinetiam non raro ipsum dicentem audiuius, Deum in cælo non esse, sed per omnia certatim penetrare, nimirum per ligna, per lapides, per animantia, usque ad ea quæ sunt omnium despectissima. Cæterum matrem illum interrogantem, cur ad hunc modum delirans ista secum nugaretur, subsannare solet. Sed si eas nugas, inquit, exatè perdidicero, nihil video obflare mihi quod minus solus diues, solus rex sim, cæteri verò mihi collati, mancipia & hominum purgamenta existimandi sint. Hæc cum dixisset vir ille, vide mi Hermotime, cuiusmodi responsum ille dederit philosophus, quàm verò maturum & senile. Atqui nisi me ille, inquit, accessisset, nonne putas quod longè peiora flagitia admisisset, aut per Iouem etiam traditus fuisset torquendus carnifici? Nunc autem frenum quoddam illi iniecit philosophia iuxta ac verecundia, & ob hoc ipsum modestior vobis nostra opera factus est, & moribus adhuc tolerabilis. Illud enim pudorem illi incurrit, quod indignus habitu & nomine philosophiæ appareat. Cæterum quæ à nobis abstulit, ea illum in disciplina continent: ita ut iustus esse videar, si mercedem à vobis accepero, etsi illum haud multo meliorem reddiderim: nam in his quæ nondum admisit, philosophiam reueritus est, posteaquàm nutrices quoque talia de pueris dictitare soleat, nempe præceptoris ædes illis adeundas esse. Siquidem nusquam alibi locorum pueris relicta est 60 copia bonum quiddam perdiscendi: sed neque mali quippiam vnquam in se admittunt quamdiu sub præceptorum custodia militauerint. Ego quidem omnes officii mei partes in excolendo

iuuene mihi implese videor. Iam quicumque tibi placuerit nostrarum rerum non imperitus, illo tecum assumpto cras me accedas, & videbis quàm promptè & expedite interroget, alios, quæ quæ ingeniosè & argutè ad quæ sita respondeat, tum quantam eruditionem sibi mea opera pararit, & quos iam libros euoluerit de proloquiis ac syllogismis, de cõplexionibus & officiis, deque aliis multis & variis. Cæterum quod matrem pugnīs ceciderit, atque etiam raptas virgines vitia rit, quid ad me attinet? neque enim me illi pro pædago constituis. Hæc quidem homo senex de philosophia differebat. Tu fortasse & ipse Hermotime diceres abundè satis esse, si ob hoc ipsum philosopharemur, ne quid eorum quæ mala & vitiosa sunt, faceremus. An verò non initio longè ampliori spe inducti, philosophandum nobis esse existimabamus, nō ob hoc saltem, quod paulò quàm priuatus quispiam ex vulgo honestiores essemus? Cūr igitur non & ad hoc dignaris dare responsum? H E R M. Quid verò aliud tibi respondeam, quàm quod propemodum etiā mihi lacrymandum esse intelligo? usque adeo me commouit oratio tua nimium vera. Et iam quidem grauiter lugeo, me miserum tantū temporis frustra insumpsisse & contriuisse, ad hæc mercedem tam grandem pro laboribus impendisse. Iam enim tanquam ex ebrietate profunda ad sobrietatem reuersus, video cuiusmodi illa sint, quorum amore capiebar, tum quantas ærumnas pro illis cōsequendis ego miser exhauserim. L v c. Fletu quidem & lacrymis haud opus est ob bone, longè autem præstabilius & prudentius esse opinor, quod in fabulis Aesopus commemorat. Ait enim quendam in maris litore confedis se conantem singulas vndas pernumerare: cumque vndarum mutuo se trudentium multitudine obrueretur, animoque grauiter angeretur quod eas numero complecti nō posset, adueniens callida vulpes, non inidoneo consilio hominis perturbationē subleuauit. Quid discruciaris, inquit, propter vndas quæ prætergressæ sunt: hinc numerare incipias oportet, illas missas facito. Et tu, quādoquidem ita tibi videtur, posthac magis ex vsu tuo feceris, si communem cum aliis vitam viuere decreueris, ac ita quidem cum multis in Repub. versaberis, nihil absurdum aut fastuosum animo concipiens aut sperans. Nec est quod pudore afficiaris, quod iam primū decurso vitæ spacio rectè sapere incipias, aut mutato consilio ad meliora te recipias. Proinde hæc omnia, ob amice, quæcūque à me dicta sunt, nolim putes, me de industria præmeditatum & instructum aduersus Stoicos, quasi mihi cum illis essent susceptæ inimicitia, dixisse, sed communem aduersus omnes orationem esse putato. Neque alia contra te protulissem, si aut Platonis aut Aristotelis te sectatorem esse testatus esses, cæteris indicta causa contemptis & posthabitis. Nūc autem posteaquàm Stoicos cæteris omnibus anteferebas, aduersus Stoicam omnem disputationem quoque nostram instituimus, nihil alioqui simultatis aut dissidii aduersus illam susceptū habentes. H E R. Bene sanè dicis. Iam itaque abeo, ut ego me to-

In idem philosophiam, quoniam Stoicorum

Apologus

tum vnà cum vestitu & habitu commutem. Videbis igitur in breui, non veluti nunc, me neque barba tam densa & profunda horridum, neq; ita afflicta & asperam visus rationem, verum molliora omnia, magisque libero homine digna sequentem: fortasse neque purpuram induere grauiabor, ut omnibus fiat perspicuum, mihi priores nugas non amplius curæ esse. Atque vtinam etiā ex intimis cordis penetralibus euomere ea omnia possent, quæcunque ab illis vnquam audita deuorauit. Et ut pro certo scias, neq; helleborum ebibere formidabo propter hoc ipsum, contra quam Chrysippus consuevit, ne quid eorum vnquam posthac quæ dixerunt, mihi in mentem veniat. Cæterum tibi Luciane non mediocrem habeo gratiam, quod me hætenus iactatum & circumlatum à turbido torrente & aspero, iuxtaque fluxum vnà cum vndis fluitantem extraxeris, assistens iuxta Tragædorum prouerbium, Deus ex improviso ostensus. Videor autem mihi non absurdè facturus, si & caput rasero, quomodo modum facere soliti sunt, qui è naufragiis enatant incolumes, ita ut salutis meæ festiuitatem hodie concelebrem, posteaquàm tantarum nebularum caligo ab oculis meis discussa est. Porro autē conspectum philosophi posthac, & si inuitus inter eundem alicui obuiam venero, non secus deuotabo extra viam declinando, quam rabiosos canes fugere soleo,

HERODOTUS, vel Aetio,

Vincentio Opsopœo Interprete.

ARGUMENTVM.

Ostendit hac præfatione Lucianus, se exemplo Herodoti, & post hunc Aetionis pictoris, adductum, ut in conuentu totius Macedonia exhibere se, ac specimen aliquod sui præbere voluerit. Esse enim compendiosiore hanc viam ad laudem & gloriam comparandam, quàm singulas ciuitates circumueundo, magno negotio, multoq; tandem tempore inclarescere. Exordium à voto incipit, post narratione vtriusque & Herodoti & Aetionis exemplum exponit: quæ, quia maiorem scripti huius partem absoluit, vtriusq; nominis titulum quoque dedit. Hinc adaptatio sequitur, qua suum institutum cum superioribus exemplis comparat, amplificata per collationem, præsentis conuentu cum Olympico, à loci & hominum qualitate. Postremo petit, ut illorum exemplo, se quoque pro aliquo mediocri oratore habeant, non cum optimis ac vetustissimis illis, sed cum præsentibus conferendo.

Tinam verò & alias Herodoti virtutes mihi imitari cōcessum fuisset, nō omnes dico quibus ille præditus præcelluit (maior enim voto hæc res fu-

rit) verum vnā ex omnibus, videlicet aut orationū elegantissimarū munditiem, aut illarum numerosam cōcinnitatem, aut propriā & naturalem linguæ Ionicæ dictionem, aut sententiarum grauitatem & præstantiā, aut quæcunq; alia (quæ & infinita sunt, & elegantia) ille vno quasi fasciculo comprehēsa possidet, omnē imitationis spem excedentia. Cæterum quæ cum libris à se elucubratīs fecerit, tum quæ admodum passim in breui temporis spatio apud Græcos in notitiam venerit, mihi & tibi & alteri cuiuncq; tandem imitari haudquaquam fuerit difficile. Cum enim relicta patria soluisset ex Caria, recto cursu in Græciam delatus est, vbi de seipso eam cogitationē suscepit, quo pacto quàm celerrimè & minimo cum negotio inclaresceret, ac famigerabilis fieret cum ipse, tum eius quoq; elucubratæ vigiliæ. At enim obambulantem, nūc quidem Atheniensibus, nunc autem Corinthiis recitare historiarū monumenta à se condita, mox Argiuis aut Lacedæmoniis, partim laboriosum esse existimabat & longum: partim cunctationem & moram nō mediocrem in illo fore prospiciebat. Voluit ergo negotium omne in cōpendium cōtrahere, neq; ita particulatim innotescere, notitiā modicè & pedetentim congregans & colligans. Callidè verò obseruabat si vspiciā locorū Græcos vnā congregatos omnes deprehenderet. Cōmodum itaque instabant magna Olympia. Herodotus autē hanc solam sibi venisse occasione arbitratus, cuius maximè erat cupidus, frequentissimis ludis obseruatis, iamq; ex omnibus locis collectis Græcorum optimatibus, progressus in opisthodomū, nō spectatorem, sed certatorē se ipse exhibebat, cātillans historias memoriæ à se proditas, ac præsentium aures orationis suauitate demulcens, donec & Musarum nominibus eius libri nobilitari & vocari cœpti sint, & illis nouem existentibus. Prōinde iam omnes illum nouerant multò profectò magis quàm Olympicorum certaminum victores: nec quisquam erat cui Herodoti nomē inauditum fuerat, quem nonnulli ipsi audiuerant in Olympia, alii verò ex iis qui ex ludis regressi fuerant, audita & ipsi perceperant. Tum verò vbicunq; in publico saltem apparuisset, certatim cōmonstrabatur digitis: Hic ille est Herodotus, qui pugnas Persicas lingua Ionica condidit atq; cōscripsit, qui victorias nostras venustissimè concelebrauit. Talem ipse laudem historiarum nomine consecutus est, in vno conuentu ab omni populo totius Græciæ cōmune nactus suffragiū, nō ab vno per Iouē præcone ebuccinatus, sed in omnibus quaquauersum ciuitatibus, vnde quisq; erat eorum qui ad ludos publicos confluxerant. Hoc cum animaduertissent postea ad parandam cognitionē viam esse cōpēdiōsissimā & Hippias illius gentis Sophista, & Prodicus Cius, & Anaximenes Chius, tum Polus Acragantinus, aliisque cōplures, orationes semper habuerunt & illi in ludis publicis, vnde breui notitiā sibi parauerūt. Quorsum verò tibi priscos illos percēseo sophistas, & historicos, & oratores, cum & hæc inter vetera cōmodè locū habere possint? Etenim perhibent Aetionē quoq; pictorē, Rhoxanes & Alexander

xandri

xandri depictas in tabula nuptias, in Olympiam
 petulisse, ac imaginē spectandā ostentasse, adeo
 ut Proxenides, quē tunc certaminū iudicē Græ-
 ci cōstituerāt, artis præstātia delectatus, Aetionē
 generū sibi afciuerit. Sed quæret aliquis, quodnā
 tantum affuerit picturæ miraculū, per quod addu-
 ctus Proxenides Aetioni peregrino filiam suam
 nuptū tradiderit. Est equidem imago in Italia,
 quam egomet vidi, adeo ut tibi quoq; de ea com-
 pertam veritatē dicere possim. Thalamus est su-
 pra modum elegans, & lectus nuptialis vestimen-
 tis instratus. Hunc iuxta locata est Rhoxane vir-
 go corpore & facie venustissima, terram mode-
 stē intuens, Alexandri assistentis præsentiam ho-
 norificē reuerens. Cæterum Cupidines quidā ri-
 dentes, alter quidē à tergo stans digitis redimi-
 culum aufert à capite, ac Rhoxanen sponso com-
 monstrat: alter nimium seruiliter à plātis aufert
 sandalium, ut iam decumberet. Alius Alexandri
 chlamyde inuolutus, illum ad Rhoxanen pertra-
 hit, valde violenter annixus. Sedenim ipse rex
 coronam quandā puellæ porrigit. Adest præter-
 ea & Parochus sponsæ ductor Hephæstion, arden-
 tem facem tenens in manibus, formoso admodū
 adolescenti innixus: hunc ego Hymenzum esse
 opinor: neq; enim nomen adscriptum fuerat. Ex
 alia autem parte tabulæ alii Cupidines in armis
 Alexandri colludebant: duo quidem hastā illius
 ferentes, eos imitabantur, qui ferentis oneribus
 grauari videntur. Alii duo vnum aliquem iacen-
 tem super clypeū penē ipsum ut regem trahunt,
 scuti loris inuoluti. Porro vnus in thoracē supi-
 nē iacentem ingressus, insidias tendenti similis
 esse videtur, ut illos ex improviso perterrefaciat,
 vbi trahendo ad se peruenisset. Neq; verò hæc lu-
 dicra sunt aut puerilia, & in quibus exprimendis
 temerē elaborasset Aetion, sed quibus Alexan-
 dri ad res bellicas amorem adumbrare voluit,
 & quod eadem opera & Rhoxanes amore flagra-
 rit, & armorum curam per obliuionem non abie-
 cerit. Quanquam verò & aliās ipsa imagine nup-
 tiale quiddam reuera ostensum est, nempe Pro-
 xenidæ natam antē Aetioni fuisse desponsam, il-
 lāque in matrimonium ducta abiit, lulis succisua
 opera Alexandri nuptiis, sub rege sponsæ ducto-
 re, pro nuptiis colore & penicillo expressis ve-
 ras nuptias præmium reportans. Prōinde Hero-
 dotus (regredior enim ad illum) satis supérq; suf-
 ficere Olympiorum ludos existimauit ad facien-
 dam fidem Græcis, eum scriptorem esse admira-
 tione non indignum, qui Græcorum gesta illis
 recitaret, quemadmodū ipse facitare solitus est.
 Ego verò, ac per Iouem Philium vos precor, ne
 intānre me suspicemini, neq; mea me cum illius
 cōferre velle. Propitius sit mihi vir ille. Verūm
 hoc mihi cum illo non dissimile accidisse arbi-
 tror. Etenim quo tempore primū in Macedo-
 niam suscepta peregrē profectioe veni, apud me
 ipse cogitabam, strenuē mihi aduigilandum esse,
 eaq; iā tenebar cupiditate omnibus innotescen-
 di, ac quāplurimis Macedonū vigilias meas o-
 stendendi. Porro autem singulas adeuntem ciui-
 tates, interea ingrauescente ætate confenescere,
 haudquaquam facilē factū apparebat. Sedenim si

conuentu vestro obseruato, deinde progressus in
 medium, orationē propalā habuissē, sperabā
 omnibus ex sententia succedentibus voti me cō-
 potem futurum. Vos itaq; conuenistis, ex singu-
 lis equidem ciuitatibus quique præstantissimi,
 neq; non ipsa summa vniuersorum Macedonum
 delectissima. Excepit verò vestrum conuentum
 ciuitas omnium optima, quācum nulla ex parte
 Pisa conferenda est, neq; ea quæ illic est loci an-
 gustia, neque tabernacula aut tuguria, & suffoca-
 tio. Iam neq; conuentum celebrantes, vulgaris
 fex aut turba est, magis cupida spectādi athletas,
 nempe vulgus Herodoti negligens, sed profectō
 cum rhetorum, tum scriptorum atq; Sophistarū
 omnium celeberrimi, adeo ut parum mihi dees-
 se videatur, quod minū & mea actio pēinde ut
 Olympiorum celebris habenda sit. Cæterum si
 me cum Polydamante, aut Glauco, aut Milone
 cōpositum contēplamini, valde auidax homo vo-
 bis esse videbor. Sin verò ab illis memoria lōgē
 latēq; auocata, in hoc solū intenti fueritis, for-
 tasse non admodum vobis flagellandus esse vide-
 bor, ita ut in tanto stadio & hoc mihi sufficiat.

ZEUXIS, VEL

Antiochus,

Vincentio Opsopæo Interprete.

ARGUMENTVM.

*Apologia quadam scriptorum Luciani est, qua
 ille ostendit non tantum nouitati seu peregrinitati
 studere se, sed & rerum sententiarūque ele-
 gantia, deinde & apta compositionis harmonia.
 Cæterum quod sola nouitas illorum in admiratione
 sit, fieri communi quadam hominū natura, qui sola
 nouitate plerūq; detineātur, interim aliorum nulla
 habita ratione. Idem enim & Zeuxidi olim in pi-
 ctura Centauri, in quam præter nouitatē argumen-
 ti, multam artem impenderat: & Antiocho in pu-
 gna contra Galatas accidisse, hostibus nouitatem,
 & insolentiam Elephantorum, non ipsius appa-
 rum pertimescentibus. Tractatur autē eadem fer-
 me ratione, qua & superior oratio: nisi quod hic
 ipsa causa à principio ponitur, exempla autem, eā-
 que amplificata sequuntur. Eriam tituli eadem ra-
 tione, ut supra, imposti sunt.*

Abita nuper in confessu vestro ora-
 tione, domum me conferebam. Per-
 multi autē ex iis, qui orationi inter-
 fuerant, me acceperunt. Nihil enim
 prohibere opinor, quin & ista vobis meis iam fa-
 miliaribus exponam. Itaq; accedentes porrecta
 dextra me consalutabant, & admiratione profe-
 quentibus similes esse apparebant. Multo autem
 itinere comitatu suo me deducentes, alius aliun-
 de exclamabat, laudabātq; donec pudore quoq;
 me suffunderent, verentem ne longē latēq; à di-
 gnitate laudū quas in me congerebant, relinque-
 rer. Caput autem & summa laudationū hæc illis
 fuit, & omnes vno ore vnam eadēq; sententiā

præ se ferebāt, confirmantes orationū mearum compositionem & sententiam peregrinā esse, ac multū in sese cōplecti nouitatis. Multo verò satius est, eadem illa verba commemorare, quibus illi tum vti fuere. O nouitatem, inquit! O Hercules dictionem inauditam! Homo prōptus & agilis. Certē nemo dixerit quicquam orationū tuarum cogitatione périnde esse nouū. Equidē illi id genus verba permulta faciebant, prout quisq; inter audiendū oratione mea affectus aut commotus fuerat. Aut quam alioqui talia mentiendi & assentandi aduersus me causam habuissent, hominē peregrinum, quem aliās contemptui habentes, non magnificiebant? Veruntamē ego (neq; enim tacitum dissimulabo) non mediocriter illorum laude discruciar. Tandē verò illis abeuntibus, cum ad me redissem, mente atq; animo sic mecum agitavi: Ergo tantū hac gratia & venustate scripta mea cōdita sunt, quod ad consuetam dicendi rationē formata nō sint, nec iuxta cōmunem loquendi viam fluant, verborum verò elegantium nihil in illis admixtum est; ad veterem sermonis regulam & canonē positum, nulla præterea sentētia argutē dicta exornata sunt, nulla industria, nulla Atticæ linguæ venere perpolita, aut compositionis harmonia, aut arte ad amussim elaborata, sed ab his omnibus longē latēq; discrepant. Neque enim hæc ipsa à præsentibus laudata sunt, sed verborū nouitas illorum iudicio peregrina & aliena visa est.

Ody. lib. i.

Nouitatis gratia.

Hippocentaurus fœmina geminos infantes alens.

iri putabam. Verissimum enim illud Homeri esse persuasum habebam, nouam quamq; cantilenam audientibus esse gratissimā. Non tamē tantum laudis, neq; adeo summā, nouitati concedi volebam, verū hanc non aliter atq; cumuli loco adiaci, & nonnihil sanē ornatus ad gloriā asferre, sed ita, ut quæ vera laude & auditorum applausu digna haberentur, illa essent. Itaq; nō modo dicē comouebam, penē eō adductus, ut illis fidem haberem, vnum atq; adeo solū inter Græcos esse confirmantibus. Atq; id genus alia. Thesaurus autem, iuxta prouerbiū, nobis carbones erant. Ac propemodum ut præstigiator quispiam ab illis laudor. Volo itaque vobis pictoris institutum denarrare. Zeuxis ille omnium pictorū præstantissimus, popularia & communia illa nequaquam pingere solitus est, aut admodum pauca, nempe heroas, aut Deos, aut bella: semper autem noui aliquid comminiscendi illi consuetudo fuit. Cæterum inter alia audaciæ suæ egregia facinora, & Hippocentaurum fœminā ipse Zeuxis adumbravit, alentem adhuc vberibus pueros Hippocentaurus geminos nimium infantes. Illius picturæ exemplum nunc Athenis repositum conseruatur, ad verā imaginē accuratissimē expressum: ipsum porro archetypum Sylla Romanorū Imperator vnā cum aliis rebus aliquot preciosis in Italiam misisse ferebatur, deinde iuxta Maleam Laconiae promontorium, ut opinor, facta naui oneraria atque submersa, periisse omnia, atque ipsam etiam picturam. Atenim verā imaginis imago mihi visa est. Ac ipse, quo-

ad eius fieri poterit, eandem oratione vobis adumbrabo, non per Iouem quod pingendi valde peritus sum, sed quod adhuc in recenti mihi hæreat memoria, quippe quam nuper admodū Athenis in pictoris cuiusdam ædibus viderim. Ipsa quoque admiratio, qua tunc artem diligenter contemplando prosequabar, non parum nūc mihi afferet adminiculi, ad cuncta manifestius declaranda. In cespite nimium florescente & viridi Centaurus ipsa facta est: ea parte qua equam refert, tota humi posita pedes posteriores retro extendit. Qua verò parte mulieris gerit imaginem, ea sensim subsurgit vsq; ad cubiti longitudinem. Pedes anteriores ne illi quidē porrectim extēsi sunt, veluti iacentis in latere, verū alter quidem geniculatim inflexo similis est, vngula retroracta incuruus existens. Alter autem contrā exurgit, & solum attingit, quemadmodum ferē sunt equi subsilire molientes. Cæterum infantes, alterum quidem ante se habet in vlnis complexum, quem humano more nutrit, muliebrem mammam in os illi inferens. Alterum verò ex equino lactat vberē, quemadmodum pulli à matribus lactari solent. In superiore parte tabulæ, veluti è scopulo Hippocentaurus quispiam, vide licet mulieris illius infantes vtrinq; nutricantis maritus, prominenti capite ridens prospicit, haudquāquā toto apparens corpore, verū media parte equi, leonis catulum in dextra retinēs, quem sustollit in hoc, ut pueros re ludicra cum risu perterrefaceret. At reliquæ picturæ partes, propter quas non vbique accurata artis præstantia nobis idiotis cōparere solebat, nihilo secus tamen summa industria erant elaboratæ, videlicet linearum ductibus atque extensionibus rectissimis, colorum commistionibus scientissimis, neque non tempestiuarum adiectionū circūductionibus. Insuper decentibus inumbrationibus, neque neglecta magnitudinis ratione, & mensurarum totius operis æqualitate atque harmonia: quæ omnia admirari solent pictores quibus studium est ea omnia cognoscendi. Ego verò eam in Zeuxide virtutem & industriam præcipua laude extollebam, quod in vno eodēque argumento habita diuersitatis ratione, artis discrimen egregiē indicarit. Virum quidem per omnia adornauit horridum atque terribilem, ac vehementer agrestem, horrentem capillitio, cute hirtum & hispidum, non per equinam tantum partem illius, sed per alteram quoque qua humanam refert speciem. Plurimum autem sublimibus illum fecit humeris, vultum ridētis præ se ferentem, prorsus tamen ferinum & mon tanum, ac immanfuetum. Tali quidem imagine virum expressum extulit. Porro fœminam ad equæ pulcherrimæ imaginem adumbravit, quales cumprimis sunt illæ Thessalæ indomitæ, necdum fessoris patientes. Dimidiam verò mulieris partē summa formauit elegantia, extra ambas auriculas, eas solas informes reliquit, & horridas. Porro autem corporū iunctura, atq; commistio, quatenus muliebris pars cum equina coit atque coniungitur, sensim & non densē subsurgens, atque ex lento accessu deriuata, spectant

stantium fallit oculos, ex altero in alterum perducta. Alter autem ex infantibus, non secus atque pater agrestis est, & iam in ætate tenera aspectu sæuus, atque terribilis. Neque hoc, ut mihi perpendiculari visum est, admiratione singulari carebat, tum quod admodum pueriliter ad leoninum catulum respicerent, interea vterque dependens ab vbere, colore matrem referentes. Hæc ergo cum singulari artificio Zeuxis expressisset, ipse quidem in eam veniebat cogitationem, ut putaret ob artis eximiam præstantiam atque excellentiam, omnes in stuporem & admirationem spectantes se ducturum. Illi autem actutum exclamabant. Aut quid aliud facerent, pulcherri-
mo incidentes spectaculo? Enimvero laudibus certatim extollebant omnes, quemadmodum & nuper me illi, nempe inuentum peregrinum, neque non nouum picturæ consilium ignotum prioribus. Ut verò Zeuxis animaduertit quod argumenti nouitate tantum illorum detinerentur animi, eosque ea ipsa ab arte pendenda abduceret, ita ut neglectui darent exactam rerum expressarum diligentiam: affatus discipulum, Age, inquit, ô Miccion, inuolutam picturam atque sublatam domum aufer: etenim illi nos tantum ob insuetam artis materiam collaudant: eorum verò quorum elegantiæ exornata est, quæque arte magistra absoluta sunt, nullum illi dignantur habere respectum: sed vincit operis diligentiam, argumenti nouitas. Ad huc quidē modum Zeuxis, & fortasse quā par erat, commotus. Cæterum Antiocho, cui cognomen erat Soteri, & illi non dissimile quiddam accidisse fama est in ea pugna quā ipse aduersus Galatas habuisse dicitur. Si vultis, & hæc vobis historia ordine, ut gesta est, percipere. Cum non ignoraret & corporis viribus & audacia Galatas esse præditos, inusitatamque illorum multitudinem videret, tum phalangē fortiter coniunctā, à tergo verò æneis thoracibus indutos bellantes, præterea in profundum semper armatos vigintiquatuor ordinatos, in versusque autē cornu equitatum qui viginti millibus equitum constabat, dispersitum esse, porro è medio octoginta currus falcatos erupturos, ac cum illis bigas bis totidē. Hæc inquam cum videret, spem valde malignā animo concipiebat potiùs victoriæ, tanquam illis inuictis existētibus. Siquidem ipse modicè instructo exercitu, neque ampliter, neque pro belli dignitate, & apparatu aut magnitudine, sanè perquam paucos ducens aduenerat, ac illos quidē ut plurimum scutatos & nudos. Sedenim ex iis qui nudi erant, plures quàm dimidia pars exercitus numerabatur. Itaque iam de petendo fœdere, ferendisque pacis conditionibus, & bello cōuenientissimè cōponēdo secum agitabat. Atque Theodotas Rhodius, vir excelsi & generosi animi, instructæ aciei non imperitus, cum præstod esset, regē perturbato animo esse non sinebat. Et erat Antiocho vndecim in exercitu elephantum. Hos Theodotas iussit interea, quoad eius fieri posset, habere quàm occultissimè, ne ex acie apparētes cōspicui fierent hostibus. Vbi verò tuba signum datum esset, ac iam infestis signis cōcurrēdum, & manus cōferendæ foret, ac hostium equitatus impressionem faceret, & Galatæ aperta phalange currus

immitteret, tunc vnā cum quatuor elephantis vtrinque; equitibus esse occurrēdum docebat: octo autē reliquos aurigis & curribus esse immittēdos. Hoc enim factum, inquit, illorum equi perterrebuntur, ac retro fugientes, in ipsos Galatas illapsi impetum facient. Nec opinionē eius rei prædictæ euentus frustratus est. Cum enim antea nullum elephantum vidissent cum ipsi Galatæ, tum equi illorum, adeo nouo & inopinato elephantorum spectaculo animis consternati sunt, ut longè adhuc à beluis constituti, postea quàm solum rugientes audissent, dentesque candore relucētes vidissent veluti ex toto nigro corpore, tum etiam proboscides ad prædam & direptionem faciendā sublatas: prius quàm ab arcubus tela extorsissent, versis retro habenis, nulloque seruato ordine aufugerunt. Sedenim pedites aliquantisper alterna eadē semet hastis cōfodientes, conculcabantur ab equitibus in illorum ordinē illapsis: currus autem subuersi, & illi deinceps denuo in suos non citra sanguinem feriebantur, ac planè iuxta illud Homeri,

Subuersi currus passim iacere supini.

At verò equi posteaquàm semel à recta via auersi decinassent, elephantorum impetum non sustinentes, sessores dorso excutiebant. Currus strepēbat proscindentes per Iouem, atque dissecantes acutis falcibus quoscunque; ex amicis comprehendissent. Non pauci verò, ut in tali tumultu, eieci prosternebantur. Hos elephantum insequēbantur, pedibus proterentes atque conculcantes, simul atque in alium proicientes proboscibus, vnāque rapientes, ac dentibus correptos transuerberantes. Ad extremum illi summa ope annitētes, Antiocho victoriam pepererunt. Cæterum Galatæ alii quidem dimicando occiderunt ingenti clade edita, alii autem viui capti in victoris potestatem perueniunt, exceptis perquam paucis, quotquot præuenientes fuga, in montes semet abdiderant. Porro autem Macedones quicunque; cum Antiocho in prælium descenderāt, Prænna caneant, ac alius aliunde accurrentes, regem coronabāt victorem, & clamantes. At ille profusus, ut fertur, lacrymis, Pudore afficimur, inquit, ô milites, quibus salus in hisce vndecim stetit beluis, adeo ut nisi spectaculi nouitas hostium animos perculisset, quid nos erga illos fuisset? In trophæum nihil aliud quàm elephantum iussit sculpere. Itaque iam hora est cōsiderandi ne & mea perinde censeantur, ut Antiochi apparatus bellicus. Etenim omnia alia pugna digna æstimanda non sunt. Quidam autem elephantum, & peregrina terculamenta spectantibus metum & trepidationem incutiētia, ac plena præstigiis, ea ab omnibus laude extolluntur. Porro quibus ego cōfidebam, ea non admodum in illorum sunt sermone. Sed quia mulier Cætaurus depicta est, hoc solum est quod mentis stuporem & admirationem inducit spectantibus, & quemadmodum est, nouum & monstruosum illis esse videtur. Cætera verò nequicquam à Zeuxide facta sunt. At non frustra: etenim vos cum fingendi & pingendi artificii rudes non estis, singula arte magistra spectantes, expendite num solum ista digna sunt, ut theatrum spectanda commonstrentur,

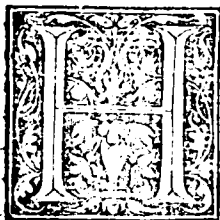
Antiochi
Soteris pugna cum Galatis.

HARMONIDES,

Vincentio Obsopœo interprete.

ARGUMENTVM.

Cōmendat se amico ex principibus cuidam suo, adductus, ut ipse fingit, exemplo Harmonide, qui cum magistrum suū de paranda gloria & immortalitate consulisset, monitus ab eodem fuerit, ut artem quam à se didicisset, non omnibus Græcis, (nam id impossibile foret) sed optimatibus ac præstantissimis quibuscque ostentaret: sic enim fore, ut cum illi ipsi laudati fuerint, ubicunque ipsum laudarent, verā ex eo gloriam ac laudem cōsequeretur. Statuisse igitur se, eodem pacto et huic cōmendari se suaque; debere, ut qui primum ea præstantia, eoque iudicio sit, ut quod ipse suo calculo approbasset, deinde & cæterorum omnium probaretur, amplificando hanc personæ illius excellentiam per collationem. Deinde & ex eadē patria secum natus sit, ut veleo nomine fauere ac patrocinari sibi debeat. Postremò & à scriptorum ratione facilitatem ac meritum causæ ostendit. Orditur statim ab expositione exempli, cuius occasione adductū ac motum sese fingit. Cōcludit autem orationem per comprehensionem & votum, à Dīs precando ut cœptam laudem suam crescere, ac perpetuā esse velint. Titulus eadē ratione qua in superioribus inditus est.

HARMONIDES tibicen quodam tēpore Timotheum magistrum suū interrogauit, Dic mihi, inquit, ò Timothee, quomodo mea arte possum euadere clarus & nobilis? Aut quid faciendum mihi existimas, ex quo in vniuersā Græciæ cognitionem venturus sim? Nam alia quidem omni me studio & beneuolētia iam edocuiſti, nempe exquisitum tibiæ & accōmodum vsum, mox lingulam tenui & modulātū spiritu insufflare, infra autē digitos aptè adhibitos crebrò sustollere ac deprimere, deinde ad numeros ingredi, & modos facere cōcinnos, chorōque congruos, postremò conseruare singulorum cōcentuum proprietates, quiddā in Phrygio attonitum, in Lydio turbulentum, grauitatem in Dorico, in Ionico suauitatem. Hæc inquam omnia te magistro didici. Atenim quæ maxima sunt, & quorum gratia tibi cognoscendæ desiderio laboraui, nondum video quomodo ab illo mihi parāda sit gloria, & apud multos celebris opinio, utque in multitudine cum existimatione aliqua clarus & cōspicius obambulem, ac prætereuntium digito cōmonstrer. Tum sicubi propalām apparuero, statim omniū oculi in me conuertantur, ac me nominatim collaudātes dicant, Hic ille est Harmonides tibicen omnium præstātissimus, quemadmodum quo tempore & tu, ò Timothee, primum ab ædibus patriis è Bœotia profectus, tibicinē agens Pandionidi, victoriam in Aiace furente reportabas, ac melodiam

tuo cognomine nobilitaras, nemo fuit qui nomē tuum ignorasset, ac Thebanum illum Timotheū. Sed & nunc ubicunque; saltem in publico apparueris, certatim ab omnibus ad te curritur, veluti ad Noctuam reliquæ auiculæ sturnatim & graculatim conuolitant. Et hæc sunt quorū nomine aulædus fieri optauerim, tum quorum gratia tantū laborem strenuē exhauserim: quandoquidē tibi canere per se citra famæ & existimationis accessionem haud valde concupiscerem, si in obscuro mihi delitescendum foret, tamen si hac arte ad amūsim exornato, nō si Marciæ aut Olympo similis euasurus essem delitescēs. Siquidem incelebris & occultæ, quod aiunt, musices nullus est respectus aut utilitas. Atqui tu, inquit, & ista me doce, quo modo mihi me ipso rectē utēdum sit, tum etiam arte. Ac tibi duplici nomine habebō gratiam, cum propter tibiæ periciam qua me excoluisti, tum (quod maximum est) propter gloriā quam ex illa consecuturus sum. Ad hæc autē illi ita respondit Timotheus: Atqui, ò Harmonide, rei, inquit, non vulgaris aut mediocris amore & cupiditate ardes, id quod scire potes, nempe laudis & gloriæ, utque fama celebris sis, ac vulgo notus. Hanc autem quamquam tibi ad hūc modum in medium multitudinis progressu artem ostentando, cōsequi in animo est, multi ac longi laboris opus aggredieris, tamē ne sic quidem vniuersi te cognoscēt. Etenim vbi gentiū, aut theatrū, aut stadiū ita magnū inueniri potest, in quo omnes Græci tibi canētem te audiant? Ut autē aliquo pacto illis innotescas, ac tui voti desiderio tandē potiaris, & hoc ego tibi subiiciam. Vtere tu quidem arte tua & in theatris nonnunquam, parum tamen tibi curæ sit promiscua vulgi multitudo. Porro cōpendiaria & facillima ad parādā gloriā via hæc est, si collectis Græciæ optimatibus, & paucis illorū quicunque; dignitate & auctoritate præcellunt cæteros, atque indubitanter viri magni sunt, & admirandi, & aliorum omniū antesignani, quorū fides in vtraque; fortuna spectata sit: iis, inquā, si artis tuæ egregium specimē exhibueris, illique; laudis suæ testimonio te cohonestauerint, omnibus Græcis in puncto tēporis te longē latēque; innotuisse putato, & passim inclaruisse. Et vide in quod cōpendium tantā rem tibi contraxerim. Nam si ii qui omnibus noti sunt, & quos nemo non admiratur, tibicinem præclarū & celebrem te esse cognoscēt, quorsum tibi vulgi iudicio aut opinione opus est, tantū eos sequentis, qui meliores sunt rerū expensores & iudices? Siquidē popularis ista multitudo ferē semper quæ optima sunt ignorat, cū maior illius pars manuarum opifices. Cæterum quęcunque; illi laudibus illustrauerint, qui reliquos vitæ splendore & dignitate anteunt, eundem nequaquā temere laudari planē persuasum habent. Itaque; magnorū virorū inducti præconio, laudant & illi. Quippe in ipsis quoque; certaminibus multi spectatores athletis nonnunquā clarē solent applaudere, non raro etiā sibilis illudere: penes tamen septē, aut quinque, aut quotcunque; tandē fuerint, iudicandi potestas reposita est. His magistri sui cōsiliis parum obsecutus est Harmonides. Etenim inter tibiās,

ut ferretur, cum primum in musices certamē descendisset, magna cōtentione insufflans, in ipsam tibiā inspirando exhalauit animā, & incoronatus atq; exanimis eadem ratione prima & vltima vice tibia canēdi vsus in scena corruit, celebrāte populo Dionysia. At sanē Timothei tam prudēs oratio, non tibicinibus, neq; solū Harmonidæ mihi dicta esse videtur, verū omnibus quicūq; appetentes sunt gloriæ, ingenii, aut artis suæ specimē publicē exhibentes, ac multitudinis laudē suppliciter ambientes. Quare, quo tēpore & ipse nō dissimilia de rebus meis agitabā animo, quērerēm; quo pacto quāmocysimē apud omnes inclarescerē, prudentissimū Timothei cōsiliū secutus, cōsiderabā quānam in Rep. omniū foret prætatiſsimus, cuiq; plurimū fidei apud alios foret repositum, tum qui præt omnibus aliis esset acceptissimus. Proinde talis tu nobis apparere debebas in isto omnium sermone, veluti vniuersæ virtutis caput & summa, ac taliū rerum gnomō & recta regula. Porro si mea tibi spectanda & executiōda offerrem, tūq; ea prosecutus esses laudibus, essent haud dubiē ita apparitura: egōq; iam votis tātopere speratis potitus essem, in vno calculo omnes assecutus. Aut quē tibi in eligendo prætferens, non iure optimo deliquisse in habēdo delectu existimarer? Itaq; iuxta prouerbiū, in vno viro iecimus aleam: sed mehercle non aliter factum est, atque si omnibus vbique hominibus meam in dicēdo facultatem ostendissem. Quippe in cōfesso est, quōd & separatim singulos, & collectim vniuersos ipse solus morum bonitate atque ingenii gloria exuperaris. Lacedæmoniorum reges aliis omnibus vnicū tantum calculum ferentibus, ipsi soli præt cæteris duos ferre soliti sunt. Tu verō & Ephoros præterea, & senes, in summa vniuersos calculorum multitudine in disciplinis excedis. Quin etiam in primis tu candidum & saluti ferē semper suffragantem calculum addere consueuisti: quod non mediocrē in præsētia mihi addit animū, alioqui propter audacis facti magnitudinē iure optimo metuēti. Sed & illud per Iouē non vulgariter me consolatur, quōd mea nō prorsus à te sint aliena, qui & ex ea vrbe sum oriundus, quā tu persæpe primum quidē priuatis officiis, tandē etiam publicis iuisti perbenignē & liberaliter. Itaq; si eubi & nunc in peiorē mihi partē calculi vergeant in oratione, ac paucior erit meliorū & candidorū numerus: tu adiecto Mineræ suffragio, ex te ipse defectū suppleto, tūq; familiaris censorē & correctorē te egisse putato. Atqui ne hoc quidem cōtentus ero, si antehac multi me admirati sint, si iam per ora virū clarus ego & celebris volitē, si orationes meæ audientiū laudibus respōdeant. Omnia illa ventosa & euanida, ut est in prouerbio, sunt somnia, & verborum vmbra. Cæterū ipsa veritas in præsens certissimis argumentis declarabitur. Ille exactus erit mearū lucubrationū finis & terminus, nec ampliū ambiguitati locus relinquetur, ne tantū quidem, quod vel vllius mētem aliquo dubio distrahat, sed aut optimū iuxta disciplinas æstimandū est, quod tibi apportet gloriā, aut omniū. Sed meliora pro-

ferēda, & magis ominatiores, ad tantum certamē eunti. Videamur verō, o superi, hominū opinione & existimatione nō indigni: ac eam quæ nobis ab aliis euentura est, laudē confirmate, ut in posterum fidenti animo ad ampliōrē perueniamus. Quippe omne stadium minūs reformidandum est ei qui magna Olympia deuicerit.

SCYTHA, SEV HOSPES,

Vincentio Obsopæo interprete.

ARGVMENTVM.

Laudat Macedonicos quosdā ciues, patronos, ut videtur, suos, ut à quibus maximē adiutus atq; apud cæteros promotus fuerit. Facit autē hoc collatione quadam Anacharsidis Scythæ, & Solonis Atheniensis, ad quē cū alter Athenas profectus, à Toxare populari suo adductus fuisset, & humaniter acceptus ab illo, breui toti ciuitati notus atq; acceptus factus est. Eodem igitur pacto et se, cū in Macedoniam venisset, ab omnibus ut ad illos de quibus encomiū hoc instituit, diuerteret, iisdemq; sese commendaret, admonitum fuisse ait. Ut enim apud Athenienses aliquando Periclem, Aristotelem, & Solonem, quasi cæterorum omnium instar fuisse, ita hos inter Macedonas reliquos excellere. Titulum ex eadem ratione, qua superiores, hæc quoq; oratio habet. Cætera plana sunt.

NON fuit primus Anacharsis, qui ex Scythia Athenas vsq; peregre profectus est græcicæ disciplinæ perdiscendæ desiderio, sed ante illū & Toxaris, vir & multæ sapientiæ, & elegantiz ac rerū optimarum studiosus admodū, sed qui domi non erat de sanguine regio, neq; ex iis qui tiaras gestare solent, verū vnus ē vulgo Scytharum & popularium, cuiusmodi sunt, qui apud illos vocantur Ocipedes, quo significant aliquem duorū boum & vnius plauſtri esse dominum. Hic ergo Toxaris haud iterum postliminio ad Scythas regressus est, sed Athenis manens, diem suū obiit, ac non multo post etiam heros esse visus est: atque hunc peregrinum medicum Athenienses nō secus atq; vnum colunt ex heroum numero. Hoc enim nomen cum heros esse declaratur, possidere cœpit. Sedenim causam cognominis, & quam ob rem in heroum catalogum relatus sit, vnusque ex Aesculapianis visus sit, non alienum fortasse est percensere, ut cognoscatis. Non Scythis tantū moris est immortalitate donare homines, & ad Zamolxim ablegare mortuos, sed Atheniensibus quoq; licitum est in Græcia Scythas Deos facere. Quo tempore sæua pestilentia populus Atheniensis infestabatur, videre visa est Architelis viri Areopagici vxor sibi Scytham pestilentiz adfuisse, dixisseque fore ut Athenienses à pesti-

sedandæ rastro contagio liberarentur, si angiportus vino tior.

conspargerent. Hoc cum sapius fieret (neque enim Athenienses mulierculæ verba audita derunt neglectui) factum est, ut non amplius pestis in eos grassaretur, siue vaporibus quibuldam noxiis vini odore extinctis, siue aliud quiddam maioris efficaciar norit heros Toxaris, quippe qui medicus existens ista Atheniensibus faciendâ suaserit. Itaque curationis merces etiam nunc illi persoluitur. nam niuei coloris equus ad eius monumentum quotannis immolatur, quo loci monstravit Dimanete illum accedentem ea quæ de vino spargendo diximus, imperasse. Et inuentus est eo loco Toxaris esse sepultus, ipsa inscriptione cognitus, tametsi non integra appareat: in primis verò quoddam super columnam vir ornatu Scythico sculptus fuerat, læua arcum intentum, dextra verò, ut visus est, librum tenēs. Etenim adhuc plus quàm dimidio corpore conspicitur, & arcus totus vnà cum codice: reliquas verò partes statuar vnà cum fronte temporis longinquitas iam deuastauit. Est autem non procul ab ædibus Dipyli, à læua in Academiam ingredientibus tumulus non magnus, & statua humi sita, verum subinde recentibus fertis redimita. Aiuntq; nonnullos febre laborantes iam ab illo subleuatos esse: & per Iouem à vero non abhorret, quippe qui totam ciuitatem quondam peste grauata liberauerit. Sed regrediamur ad id cuius gratia illius mentionem fecimus. Adhuc quidem in vinis erat Toxaris, Anacharsis autē cum nuper solisset è patria, ex Pyrao in urbem venit, veluti hospes & barbarus, non mediocriter animo perturbato, omnia ignorans, ad multa meticulosus & trepidus, pendēs animi quid ageret. Siquidem nō obscure intelligebat à videntibus se haberi ludibrio propter habitus peregrini insolentiā, & eandem linguam sonare callentem inueniebat neminē. In summa, iam illū susceptæ profectiois pœnitebat, constitutū habēs in animo, visis tantū Athenis adutū retro abire in patriā, consensūq; nauigio iterū soluere in Bosporum, vnde nō multū itineris illi cōficiendum restabat in Scythiā. Ad hunc modū hæc secum reputati Anacharsidi dæmon quispiā bonus illi sit obuiā, ut reuera credendū est, nempe Toxaris in Ceramico. Ad quod primū illum pertraxit habitus, quem videbat sibi esse patriū. Deinde haud difficulter cogniturus erat & ipsum Anacharsis, nēpe ex illustri ortū genere, quiq; inter Scytharum primates non infimū locum obtineret. Porro autem Anacharsis vnde cognoscere potuisset popularē sibi esse Toxarim, more Græcorū exornatum, mētum habentem detonsū, incinctū, nullo ferro munitum, iam multa facundia factum & lepidum, atque ex ipsis Atticis vnum indigenam? Adeo iam transformatus erat longinquitate temporis. Verum Toxaris Scythica lingua affatus illum, Nonne tu, inquit, Anacharsis ille es Dauceto patre prognatus? Lacrymans est præ gaudio Anacharsis, propterea quoddam eiusdem linguæ hominem inuenisset, planēq; callentem quis esset, aut quem apud Scythas dignitatis locum obtineret: & interrogauit: Tu verò vnde me nosti, o hospes? Cui ille: Inde ego sum, in-

quit, è vobis oriundus ex Scythia: nomen mihi est Toxari, nō ex claris illis ducenti generis originē, ut per hoc tibi notus esse queam. Num, inquit ille, tu es Toxaris, de quo ego inaudiui, Toxarim quendam amore visendæ Græciæ, relictis domi vxore & infantibus filiis, Athenas esse profectum, & nunc ibi versari, inq; magno esse precio apud optimates? Ego, inquit, ille ipse sum, si qua etiam nunc apud vos de me fama superstes est. Proinde, inquit Anacharsis, scias me tuum factum esse discipulum, ac amoris tui æmulum, quod huc perductus es, scilicet ut viderem Græciam. Itaque huius negotiationis gratia peregre profectus, venio infinitis malis perfunctus apud gentes in medio sitas. Et nisi tu mihi factus fuisses obuiam, iam decretum erat, priusquàm sol occidisset, me retro ad nauem voluisse referre gressum, vsque adeo consternatus eram animo, peregrina & incognita omnia conspiciens. Sed age per Acinacem & Zamolxim deos nobis penates, tu me me assumptum o Toxari, ut hospitē circunducito, ac mihi pulcherrima quæq; quæ Athenis sunt, commonstrato: deinde, si qua etiam passim in reliqua sunt Græcia admiranda & visenda, cum leges optimè constitutas, tum viros quosq; integerrimos, ad hæc mores & ludos publicos, & vitam illorum, & Rempub. quorum indagandorum gratia prior tu, exin ego post te tantum itineris exhaustimus. Et ne permittas ut his omnibus nondum visis, mihi retro pes mouendus sit. Hoc equidem, inquit Toxaris: minime amāter dixisti, vix tactis pede liminibus, mox te rediturum postliminio. Atqui bonum habeamus: neque enim, ut tu tecum cogitas, abibis, neque te facile dimissura est ciuitas. Neque verò adeo modica habet erga retinendos hospites demulcimenta aut illectamenta, verum multo magis te susceptum ita tractabit, ut neq; vxoris ampliùs, neq; liberorum, si quos intecā nobis abiente suscepisti, admodum memor futurus sis. Ceterum ut quàm celerrimè vniuersam Atheniensium urbem visam cognoscas, aut potius omnem Græciam, & ea quæ apud Græcos maxime visenda sunt, ego tibi effectum reddam. Agit hic vir multæ & admirandæ sapientiæ, & quidem indigena, sed qui diu multumque susceptis peregrinationibus & in Asiam, & in Aegyptum profectus sit, ac cum optimis quibulque mortalibus vitæ consuetudinem habuit: cetera homo non admodum diues, verum infimæ penè fortunæ medicus. Videbis senē adeo populariter exornatum: veruntamen cum propter sapientiæ excellētiā, tum aliarum virtutum quibus præditus est, præstantiam, ab omnibus certatim colitur, adeo ut etiam pro legum autore eo vtantur in constituenda Repub. neq; iuxta eius præcepta viuere dedignantur. Hunc si amicitia tibi iunctum possederis, ac planè cuiusmodi vir sit, perdidiceris, vniuersam Græciam in te habiturum haud dubitāter existima. Et quod caput est nosse, sic habe, ex omnibus bonis hic repositis, non maiori me tibi gratificari posse, aut officio, aut obsequio, quàm si huic te quàm cōmendatissimū reddidero. Ne igitur cūctemur, o Toxari, inquit Anach

Toxaris in diuos vel
ut se habet laborantes
anare credunt.

da nō a se habet Græ-

Anacharsis, sed assumens quātoquā ad illum du-
cito. Sedenim illud vereor, ne difficilis accessu
sit, tuūque erga me studium tanquam superua-
canum respuat. Bona verba, inquit ille, videor
enim illi rem omnium gratissimam facturum, be-
neuolentiā erga hospitem ostendendā occasio-
nē illi offerens. Tantūm verō me sequere, statim
que qua sit erga hospites reuerentia, tum quā
ā comitate non auersus, tum quā alia eius bo-
nitas, & ingenii amēnissimi suauitas, cognos-
ces. Quin potius bona fortuna duce ille ipse
nos accedit: nempe ille, qui cogitabundus secū
loquitur. Et cum dicto Solonem allocutus, Ve-
nio, inquit, maximum tibi munus adducens, vi-
rum peregrinum egentem amicitia. Est autem
genere & natione Scythia, vnus apud nostrates
ex nobilibus & summo loco natis. Omnibus ve-
rō in patria relīctis, huc venit nobiscum conuer-
saturus, eaque quæ per Grāciam sunt præstanti-
sima, visurus. Porro ego eius rei compendium
illi inuentum curauī, quo pacto facillimē simul
& expeditissimē vniuersa perdisceret, & opti-
mis quibūque innotesceret. Aliam verō ad hāc
consequenda viam compendiosorem non tene-
bam, quā si hunc tibi adductum familiarem fe-
cisses. Itaque si Solonem ego planē pernouī, sic
facies, ac illum in bonorū noticiā & studiū per-
duces, & germanum ciuem Græciæ esse osten-
des. Et quod tibi paulō antē dixi, Anacharsi, o-
mnia iam viso Solone conspexisti. Hoc sunt A-
thenæ, hoc est ipsa Græcia. Neque ampliū hos-
pitem te esse puta. Omnes te nouerunt, omnes
certatim amore te prosequuntur. Tantūm tibi in
hoc sene bonorum repositum esse ne dubites. Om-
nium in Scythia reliquorum te capiet obliuio,
iuncta cum illo conuersatione. Habes peregrina-
tionis tuæ præmia, ac amoris finem tantopere
desideratum. Hic tibi Græca est regula, neq; non
Atticæ philosophiæ index certissimus. Quare
hoc tibi persuade, eum esse multo felicissimum,
quicūque cū Solone versatus fuerit, eōq; amico
vritur. Perlongū esset referre, quātum cū Solon
sit delectatus munere, tum quibus verbis respon-
derit, ita vt in reliquū tempus dulcissimē simul
& coniunctissimē conuixerint, alter quidem il-
lorum, nempe Solon, docens & instituens rebus
pulcherrimis, & amicum Anacharsin in omniū
familiaritatem aggregans, Græcorūq; optima
tibus adducens, tū per omnia diligentissimē cu-
ram agens quo pacto quāmiucundissimē in Græ-
cia in precio habitus præcelleret. Alter autē ad-
mirandam illius sapientiam attonito animo ad-
miratus, ne altero quidem pede volens ā senis la-
tere discedebat. Itaque quemadmodum illi pol-
licitus fuerat Toxaris, ex vnico Solone in pun-
cto temporis vniuersa cognouit, ac omnibus in-
notuit, & illius gratia ā cunctis familiariter cole-
batur. Neq; enim medioeri laude Anacharsis vir-
tutes solebat extollere Solon; verū hominibus
& hoc moris erat, vt quemadmodum Soloni le-
gislatori libenter dicto audientes erant, amore
quoq; & beneuolentia prosequerentur quoscūq;
ille aliquo precio dignos esse existimabat, ac
prorsus eosdem in reliquum viros optimos esse

eredebāt. Solus verō ex Barbaris Anacharsis ini-
tatus est, ac ciuitate donatus, si Theoxeno fides
habenda est, qui præter cætera & hoc de illo lite-
ris ac memoriæ prodidit. Sed neque, vt opinor,
retro ad Scythas Anacharsis abiit, nisi Solone
mortuo. Vultis igitur fabulæ finē iam imponā.
ne sine capite obambulet? proinde iam tempus
est cognoscendi, ciues, cuius rei gratia mihi A-
nacharsis ex Scythia, & Toxaris in præsentia ve-
nerunt in Macedoniam, ad quos Solonem quo-
que adultæ ætatis hominem ab Athenis adduxi.
Siquidem aio, & me nō dissimile quiddam cum
Anacharside passum esse. Ac per Grācias vos ob-
secro, ne indignabundo animo mihi vitio ver-
tis similitudinem, si viro regio memet ipse cō-
parauero. Barbarus enim ille fuit: cæterū nos
Syros vlla in re Scythis deteriores non facili di-
xeris. Atqui neque res meas cum regia magnifi-
centia componere annitor similitudine, nisi quā-
tum ad ea quæ diximus. Nam cū primū in ve-
stram urbem hospes immigrassem, statim ani-
mo obstupescens sum, visa eius & amplitudine,
& pulchritudine, ac incolarum multitudine, a-
liāque potentia & splendore omni cognito. Ita-
que multo tempore animo hærebā attonitus ad
hāc, nec poteram cuncta abundē satis admira-
tione prosequi: cuiusmodi quiddam & insularis
ille iuuenis cōspectis Menelai ædibus passus est.
Neque verō alium ego obrinebā animum intui-
tus urbem tanto vigore vigentem, ac iuxta poe-
tam illum omnibus bonis florentem, quibus ci-
uitas felix & beata solet affluere. Hoc iam affe-
ctus animo, deinceps de iis quæ agenda forent,
mecum deliberabam. Iam enim olim constitu-
tum habebam, oratione vos & laudibus illustra-
re. Quibus enim aliis ostendi, silentio tam præ-
claram ciuitatem præteriens? Quippe quærebā
(neque enim veritatem prudens celabo) si qui
essent qui reliquos dignitate anteirent, & quos
aggressus aliquis, ac historia de illis memoriæ
prodita, adiutoribus vteretur ad omnia. Ibi ve-
rō mihi non vnus, quemadmodum Anacharsidi,
& ille quidem Barbarus Toxaris, sed plures, aut
potius omnes eadem tantū non iisdem syllab-
is respondebant. Multi quidem & alii præclari
& industrii viri, o hospes, in hac vrbe habitant,
nec temere alibi eiusmodi viros inuenies perin-
de bonos. Duo tamen cū primis sunt longē op-
timi & præstantissimi, generis splendore, & di-
gnitate omnibus longē superiores: cæterū di-
sciplinarum cognitione ac dicendi facultate At-
ticæ Musæ eos non absurdē comparaueris. Po-
puli mirus erga illos fauor, & studium singula-
re existit. Et hoc quoque quod in ciuitate opti-
mum & præstantissimum esse cōstat, illorum bo-
nitatem, & obuiam erga hospites humanitatem,
nullāque in tanta magnitudine inuidentiam,
ac reuerentiam coniunctam cum beneuolentia,
tum animi mansuetudinem & morum facilitatē
quibusuis accedentibus expositam, ipse haud du-
biē aliis verbis celebrabis, paulō post harum re-
rum factō periculo. Atque vt mireris impensius
ex vna eadēq; familia sunt pater & filius. Al-
ter quidē non alius, quā si Solonē, aut Periclē,

aut Aristidē animo conceperis. Alter verò filius te saltem conspectū actutū domū abducturus est. Adeò præstanti corpore visendus est, & mascula quadam forma decorus & amabilis. Quod si modo ore in vocē soluto loqui inceperit, ducet te reuinctum ab auribus. tantā dicendi venerem, & verborū suauitatem iuuenis in lingua sitam possidet. Quinetiā vniuersa ciuitas ad audiendum inhiat, quoties ad populū verba facturus progreditur: cuiusmodi aiunt Atheniensibus quondā 10 accidisse in Clinix filio adamando, præterquā quod nō multō post eos amoris summē poenituerit, quo Alcibiadē cōplexi fuerant. Porro hunc non ciuitas solū arctissimē diligit, verū etiam reuerenter habere non dedignatur. In summa, vnicū hoc nobis populare bonū est hic vir, & ingens cōmoditas omnibus. Hic si te & eius pater susceperint, & tecum amicitia & societatem fecerint, totam ciuitatē deuinctā habebis. Tantū autem ad illum manus extendenda est, nec ampliū res tuæ erunt in ambiguo. Hæc per Iouem ab omnibus dicebantur, et si iureiurando oratio mea mihi confirmanda sit. Ac mihi iam earū rerum facienti periculū, ne minimā quidē partem dicendo assecutus esse videor. Itaq; neq; desidī, neque moræ indulgēdæ locus est, vt ait Poeta Cæius, verū omnes rudentes pariter mouendi sunt, præterea nihil non dicendū & faciendum, quo in amicitiam illorū insinuemur. Quod quidē 20 si ex sententiā consecuti fuerimus, trāquilla sunt omnia, & nauigatio nō improsp̄ra, ac mare placidum, & portus in propinquo cōstitutus.

QVOMODO HISTORIA

scribenda sit:

Iacobo Mycillo interprete.

ARGVMENTVM.

Didascalicus liber est, continens præcepta, ac regulas de historia scribenda. Diuiditur autem in duas partes. In priore exposito sine seu officio Historici, & confutatis iis qui duplicem Historiæ finem faciunt, vtile videlicet & delectabile, mox vitia recenset, quò tum in verbis & compositione, tum in ipsis rebus vitanda sit, & hoc sub exemplis aliorum, quæ quique modo, aut genere peccarint, ostendendo. In posteriore autem parte primū 30 quæ afferre ad hanc rem, quæque antea quasi domi suæ comparata habere debeat is qui ad scribendam historiam accedit, exponit. Deinde regulas primū de rebus, deinde de expositione, & phrasi verborum, postremò & de partibus operis tradit, etiam hic exemplis aliorum præcepta sua confirmat. Orditur autem ab occasione, quam collatione Abderitici morbi amplificat.

Abderitis aiunt Lyſimacho iam regnāte 60 morbū incidisse, oprime Philo, huic iuscmodi quendā: Febriticari principi quidē cœpisse per urbem vnuerſos, primo statim die febrī cōtinua ac valida gra-

uiter correptos: Circa septimū autem diem aliis quidem multus ē naribus profluēs sanguis, aliis verē exortus sudor, etiā ipse immodicus, febrim dissoluit, ac finit. Cæterū ridicula quadā perturbatione mentes illorum idem hic morbus inuoluit. Omnes enim quasi ad Tragœdias agēdas impellebantur, & Iambica personabant, multū que vociferabantur, Maximē autē Euripidis Andromedam canticis referebant, & Persei sermonem per vices recitabant. Plenāq; adeò ciuitas erat pallidis & macilentis illis septimanis Tragœdis notum illud,

At ô tyrāne hominūmq; diuorūq;, Amor, & cætera quæ sequuntur, magna voce exclamantibus, & hoc in longum vsq;, donec superueniente iam hyeme, frigus nimium obortū ab infania ac nugis istis cohiberet ipsos. Caussam verò eius rei videtur mihi præbuisse Archelaus Tragicus poeta, qui illis temporibus celebris erat, qui media æstate, multoque æstu, Andromedæ fabulam ipsis egerat, ita vt multi ex theatro redirent febri citantes, & mentibus euerſi postea in eandē Tragœdiam delaberentur, obuersione illorum memoriæ Andromeda, ac Perseo vnā cum Medusa singulorum animis & cogitationibus obuolante. Vt igitur alterum cum altero cōparetur, quē admodum vulgò dicunt, Abderiticum illud malum etiam hoc tēpore plerosque doctorum inuasit: non vt ipsi quoque Tragœdias agant, nā in hoc minū delirarent, alienis Iambicis, iisque haud malis occupati: sed ex quo obuia illa, & velut ante pedes exposita, semel moueri cœpere, puta bellum istud aduersus Barbaros, & vulnus in Armenia acceptum, continuāq; victoriæ illæ, nemo vnus iam est qui nō historiam scribere velit: imò verò Thucydides, & Herodoti, & Xenophontes, cuncti nobis facti sunt: & vt apparet, verum illud tādē fuit, quod dicit: Bellum, omniū pater est: quandoquidem & historiarum scriptores tā multos procreauit, idq; vna hac plaga. Hęc 40 igitur, ô amice, posteaquā viderē, atq; audirē, Sinopensis illius in mentē venit. Quando enim Philippus rex ferebatur cū exercitu iam aduentare, Corinthii omnes trepidi turbati cœperūt, & pro se quisque sedulò facere, alius quidem arma apparando, alius autem saxa comportando, alius muros ciuitatis reficiendo, alius propugnacula & turres suffulciendo, deniq; alius aliud aliquid quod ad rem pertineret, subministrando, Diogenes autem cum hæc aspiceret, quoniam ipse nihil haberet quod ageret: (nemo enim ipsum ad vllum aliquod ministerium adhibebat) cincto circum se pallio, seriò admodū & ipse doliū suū, in quo tum fortē habitabat, sursum, ac deorsum per Cranium volutare cœpit: ac rogante quopiam ex familiaribus, & quid hoc, in- 50 quiente, Diogenes agis? Voluto, respondit ille, etiā ego doliū meum, vt ne solus ociosē feriarī videar inter tot laborātes. Et ego igitur, ô Philo, vt ne solus mutus forē in hoc loquaci, ac strepero seculo, neq; perinde ac comicū aliquod satellitiū cū silentio hians præterueherer, non abs re facturum me esse arbitratus sum, si, quoad possibile, mihi esset, etiam ipse doliū volutarem

rem: non historiam scribendo, neq; etiam ipsas res gestas comemorando, non ita temerarius equidem sum, neq; etiā hoc de me timeas licet. Noui enim quantū periculum hoc sit, si quis per saxa ac rupes volutet, & maximè tale, quale meum est doliolum, ne validè quidem satis etiam fictū, ac coctum, aded ut si quis exiguum aliquem lapillum ipsi illidat, statim admodum testæ colligendæ illi sint. Quid igitur decretū mihi est? & quo pacto bellum tutò capeffam, ipse extra teli iactū constitutus? Dicam equidem tibi. A fumo quidē & fluctibus, & curis, quæcunq; historiam scribentem circumstant, abstinere me ipsum: admonitio nem autem quandam paruam, & præceptiones hæc modicas scribētibus subministrabo, ut ex ædificationi saltem vnā cum illis adsum, etiamsi ab inscriptione abfuero, summo tantū digito videlicet lutum attingendo. Quanquam neq; admonitione plerique opus esse sibi ad hanc rem putant, non magis quā arte aliqua ad vadendum, aut videndum, aut edendum, sed planè facillimū ac promptum, & cuiusuis hominis esse existimāt historiam scribere: si quis modò exponere verbis possit, quod vtcunque in mentē venit. Cæterū nosti & ipse, o amice, quod hoc neq; facillimorum quippiam sit, neque eorum, quæ negligenter ac temere componi possunt, sed si quid aliud vsquam inter ea quæ oratione traduntur, multa cura opus habet, hoc certè habet, si quis, ut Thucydides ait, historiam quasi perpetuam possessio nem adornet. Scio igitur paucos fore, quos mea hæc oratio conuertet, imò quibusdā etiam molestus videbor, illis maximè, quibus iam opus suum absolutum est, & historia in publicum emissā. Quod si verò etiam laudata est ab iis, qui tum audierunt eam, insania profectò fuerit sperare illos immutatu ros aliquid, aut transcripturos esse eorū quæ iam semel edita atque autorata, & quasi in regiam aulā relata sunt. Sed tamē nō abs re fuerit, etiam eos ipsos admonere hūc, ut si quādo bellum aliud exortum fuerit, vel Galatarū cōtra Getas, vel Indorum contra Bactrianos (neque enim aduersum nos puto quisquam aliquid mouere sustinebit, cunctis iam perdomitis & sub iugū missis) meliūs, ac rectiūs componere tamen possint adhibita hac quasi quadā regula, si modò recta eadem ipsis videbitur: sin minūs, ipsi quidem tamen eodem cubito, quemadmodum & nunc, metiantur negotium, medicus autem non admodum ægrè feret, si omnes Abderitæ isti volentes, ac vltro Andromedæ fabulam agant. Porro quādo duplex huius consilii opus est, (alia enim eligere ac sequi docet, alia verò vitare) principid age dicamus quānam fugienda sint ei qui historiam scribet, & a quibus integrum ac purum maximè præbere se debeat. Deinde quibus rebus vitando non aberrauerit à recta via, & eò quod tendit, ducente: nempe quo exordio incipiendum sit, quo ordine res quæque iungendæ inter se & componendæ sint, quis modus singulis adhibendus, quæ silentio prætereunda, quibus immorandum, & quæ cursu prætereuihi satiūs sit, quomodo exponenda eadem, & coaptanda sint. Atque hæc quidem & his similia posteriore lo-

co tractabimus, nunc autem vitia ea commemoro Vicia histo
rabimus, quæ malè scribentes, aut componen- rico fugien
tes sequi solent. Quæ igitur communia scripto da.
rum vitia sunt, in verbis, in sonoritate, in sen
tentia, & cæteris malè & inscitè compositis lō
gum fuerit persequi, & à præsentī instituto etiā
alienum. Nam communia, ut dixi, omnium ser
monum vitia sunt, quæ in verbis & concinnitate
vocum peccantur. Quæ verò in historia pe
culiariter quidam peccant, ea facillè deprehen
das: obseruando, id quod & mihi sæpenumero
vsu venit, inter auscultandum, & maximè si o
mnibus illis aures apertas præbueris. Sed nō in
tempestiuum fuerit, interea etiam exempli causa
quædam eiusmodi repetere & commemorare, quæ
iam ita composita atque edita habentur. Ac
primū quidem illud, quantum peccent, consi
deremus. Nam plerique ipsorum neglecto eo ut
rem ipsam perinde ut gesta est, exponant: in lau
dibus Imperatorum, & ducum immorantur, suos
quidem in cælum extollentes, contra autem ho
stes vltra modum deprimentes, ignari videlicet
quod nō angusto aliquo Isthmo diuisa & inter
secta sint historia & encomium, sed magno quod
dam muro per medium eunte distincta, & musi
corum illud, *dis dia naosūp*, hoc est bis per omnes
chordas, quod dici solet, inter se distant. Siqui
dem ille qui encomium scribit, hoc vnum spe
ctat, ut quibuscunque modis possit, eum quem
laudandum suscepit, extollat atque oblectet: e
tiam si per mendacium fortè id cōsequatur quod
tendit, parum id curat. At contrā historia nihil
falsum inseri sibi, ne paucillum quidem permit
tit, non magis quā arteriam dicunt medicorū
pueri, eam quæ trachea siue aspera vocatur,
quicquam potus, aut cibi in se recipere. Rursum
nescire iidem videntur, quod & poetice quidem
& poemata aliud promittunt, aliud historię, re
gulāsque diuersas habent. Nam illic quidem li
bertas nullius alterius arbitrio subiecta est, vnā
que hæc lex est, quicquid poetæ ipsi visum fue
rit. Diuino enim spiritu agitur, & à musis depen
det, illarum numine asilatus: & siue equos ala
tos currui iungere voluerit, siue alios super a
quam, aut in summas aristas cursuros per illas
attollet, nemo vetat: neque etiam quando Iu
piter ipsorum ex vna catena alligata in subli
me attraxerit pariter terram & mare, quicquam ex
eo sibi metuunt, ne videlicet dirupta illa conte
rantur, ac pereant omnia illa deorsum præcipita
ta. Sed & si Agamemnonem laudare volunt, ne
mo prohibet, quo minūs illum Ioui similem fa
ciant, & quod ad caput, & quod ad oculos perti
net: quod autē ad pectus attinet, fratri ipsius Ne
ptuno: & quod ad balteum, Marti: & omnino cō
positum quandam ex omnibus diis oportet esse
filium illum Atrei & Aeropes. Neque enim suffi
cit Iupiter, neq; Neptunus, neque Mars, ut singu
li illius pulchritudinem ac formam compleant.
At verò historia si quā huiusmodi adulationē
recipiat, quid aliud quā pedestris quædam poe
tice redditur, grandiloquentia ista verborum ca
rens, cæterū reliquas illas præstigias ac vanita
tes nudas absq; versibus, & ob hoc etiam magis
conspicuas

Historię

propriū,

Veritas

conspicuas ostentans? Magnum igitur hoc, imò magis plus quàm magnum vitium fuerit, si quis nesciat ea quæ historiæ propria sunt, ab iis quæ sunt poetices, separare, sed introducit in historiam alterius ornamenta & fucum, fabulas videlicet & laudes, & eos qui in his rebus veritatis excessus sunt: non secus ac si quis athletæ alicui istorum validorum & vehementer robustorum purpuram induat, ac cæteris ornamentis meretriciis eum exornet, præterea & fuco & cerussa faciem eius oblinat. Vt enim, Dii boni, omnino ridiculum redderet, deformando ipsum ornatu illo? atqui non hoc dico, quasi non & laudandum in historia interdum sit, sed suo loco & tempore laudandum, modumque rebus adhibendum esse censeo, ne qua molestia afficiantur ii qui in posterum hæc eadem aliquando legent. Et in summa, ita hæc omnia moderanda sunt, quasi posteris, non præsentibus scribantur, ut & paulo post ostendemus. Porro qui putat rectè diuidi in duo historiam, puta in iucundum, & vile: & ob hoc & encomium in eam introducunt, tanquàm quod & iucundum sit, & delectet legentes: vides nimirum quātum à vero aberrant. Primum quidem diuisione mala atque adulterina vtentes. Vnum enim opus est historiæ, & vnus finis, vtilitas, quæ ex sola veritate conciliatur. Iucundum verò si & ipsum sequatur, melius quidem hoc, pèrinde vt si forma seu pulchritudo athletam: sin minùs, nihil vetat ab Hercule prognatum esse Nicostратum illum Isidori filium, generosus cum sit, & vtroque colluctatore suo fortior, etiam si ipse qui dem, quod ad faciem attinet, turpissimus videatur, Alcæus autem formosus ille Milesius colluctetur cum eo, amasius quoque, vt aiunt, ipseus Nicostратi existens. Quare historia siquidem obiter, & velut auctarii modo, iucunditatem additam habeat, complures amatores ad se alliciet: sed quatenus perfectum atque integrum, idque solū habet, quod peculiare ac propriū ipsius est, veritatis expositionem dico, nō magnā pulchri rudinis rationē, aut curam habet. Præterea etiā illud dicere non indignum fuerit, quod neq; iucundum adeò in historia, quod valde fabulosum est, & ad laudem maximè inclinat, vtrobiq; auditoribus esse solet, dum non de fæce hominum, ac multa, promiscuāq; plebe hoc intelligamus: sed de iis qui iudicantium more, atque adeò, per Iouem, sycophantarum modo auscultant, quos nihil subterfugere facillè potest, vt pote ipso etiā Argo acutiùs, ac toto corpore vndiq; omnia intuentes, mensariorum autem more, singula eorū, quæ dicuntur, accuratè ac diligenter explorātes, ita vt alia quidem velut adulterina reiiciant, ea verò quæ proba sunt & legitima, & quæ typum seu formam accuratè & expressè referūt, recipiāt atq; approbent. Ad quæ etiā respicere decet eos qui historiam componunt, aliorum autem nullā aut paruam habere rationem, etiam si rumpan- tur laudatores. Si verò neglectis hisce, studebis historiam supra modū delectabilem facere, admixtis fabulis, laudibus, & cæteris huiusmodi adulationibus, celerimè similem illam reddes Herculi in Lydia. Vidisse enim alicubi te consenta-

neum est pictum illum Omphalæ seruientē, atq; admodū alieno ornatu ac habitu indutum, illa vi videlicet pelle ipsius Leonina vestita, & clauā manu tenente, eoque Herculem scilicet præ se ferēte, ipso autem in crocoto & purpura lanam trahente, & vapulāte ab Omphale sandalio, & quod turpissimum spectaculum est, vestitu cum corpore non conueniente, neque ad proportionem illius quadrante, atq; ipso deo virilem illum corporis habitum turpiter adeò effœminante. Ac multi quidem fortassis etiam hæc tua laudabūti pauci vero illi, quos tu contemnīs suauiter admodum & ad facietatem vsque ridebunt, aspicientes indoctam ac dissonam, malēque cohærentem rei compositionem. Nam quod vniuscuiusque rei proprium est, id pulchrum est. Hoc si mutaueris, deforme id ipsum vsu reddetur. Omitto hic dicere quod ipse quoque laudas vni fortassis alicui iucundæ ac delectabiles sunt, ei puta, qui laudatur: cæteris verò molestæ, & maximè si immodicos veri excessus, siue hiperbolas habuerint, quales ipsas plerique faciunt, dum beneuolentiam eorum quos laudant, venantur, & eo vsque immorantur illis, donec omnibus adulationem hanc manifestam reddant. Neq; enim secundum artem hoc facere norunt, neque adulationem tegunt, sed irruentes conferta omnia, & incredibilia & nuda expuunt: quare neque illud consequuntur, quod maximè intendunt. Nā qui laudantur ab ipsis, oderūt multò magis ipsos & auersantur vt adulatores, rectè sanè facientes, & maximè si virili, ac generoso animo præditi sunt: quemadmodum Aristobulo accidit, qui singulare certamen Alexandri & Pori conscripsit. Eo enim ipso legente hūc potissimum locū quo pugna hanc descripserat, (putabat enim se maximam apud regē gratiam hoc pacto initurum esse assignatis illi falo rebus quibusdam præclarissimè gestis, & efficiis operibus veritatem excedentibus) Alexander accepto libro (nam tum fortè in flumine Hydaspē nauigabant) proiecit præcipientem in aquam, & te, inquires, eodē modo decebat Aristobule præcipitari, qui talia pro me singulari certamine pugnaueris, & elephantos sagitta interfeceris. Et certè indignaturus ita fuerat Alexander, vt qui nec architecti illius audaciam ferre potuerit, pollicētis se mōte Artho ad illius imaginem efficiurū esse, montēmq; ipsum illius similitudine exornaturum, sed statim pro adulatōre homine illo agnito, non ampliùs neq; ad cæteras res eodem vt antea vsus est. Vbi igitur delectabile illud in hisce manet? nisi si quis vehementer amens adeò foret, vt oblectaretur huiusmodi laudibus, quarum vanitas, & confutatio ante pedes & in promptu esset, periade vt homines deformes interdum solent, & præcipuè mulierculæ, quæ pictoribus mandant, vt se quàm pulcherrimas pingant. Arbitrantur enim meliùs habituram sibi esse faciem, si pictor ipsis & plurimum ruborem illinat, & multum candoris intermiscet pigmento. Tales plerique scriptorum hodie sunt, qui & proprium & vtile quod ex historia sperandum fuerat palpando tractant, quos odio habere conueniebat, vt qui in præ-

videbatur mihi, & viro philosopho, & barba cana promissaque minimè dignum, quod in procæmio dicebat, principem nostrum hoc præter cæteros præcipuum & quasi seorsim habitaturum esse, quod eius res gestas etiã philosophi iam memoriæ prodere dignarentur. Nam tale, si modò fieret, conueniebat cogitandum nobis relinqui potius, quàm ipsum dicere. At verò neq; illius fas est obliuisci, qui tali principio exorsus est: Venio dicturus de Romanis ac Persis: & paulò post: Necesse enim erat Persis malè euenire. Et rursus: Fuit Osroes, quem Græci Oxyroen nominant: & alia id genus multa. Vides igitur ut similis hic illi fuerit in eo, quod ille Thucydidè hic autem Hesiodum bene admodum assimulabat. Iam alius quidam celebris & decantatus ob dicendi virtutem, Thucydidi & ipse similis, aut etiam melior paulò illo, omnes ciuitates, & omnes montes, campos præterea & fluuios interpretatus est quàm planissimè ac validissimè, ut ipsi videbatur. Illud autem in inimicorum capita vertat malorum auerruncator Hercules. Tanta enim frigiditas inerat, quæ & Caspias niues, & glaciem Gallicam superaret. Clypeus igitur Imperatoris vix toto libro ab illo describebatur, & Gorgon in vmbone, & oculi eius ex nigro & albo & cæruleo cõpositi: præterea & balteus arcum cælestè imitans, & dracones inter se implicati, & capillorū more dependentes. Nam Volo gestu bracca, aut frenū equi, ô Hercules, quot milia versuum vnumquodq; horū absoluebat! dein de qualis fuerit coma Osroæ natantis per Tigrim, & in quale antrum effugerit, rectum videlicet ex hedera & myrto & lauro, quæ eodè loco creuerant, & quasi in vnum coaluerant, atque idem illud opacū & vmbrosū fecerant. Considera igitur quàm hæc ad historiã necessaria sint, & quàm nō absq; his, ea quæ illic gesta sunt, scire potueramus. Nam præ imbecillitate (qua inter ea quæ vtilia sunt cognitu, discernenda laborant) aut præ ignorantia (dum quid potissimū dicendum sit, nesciunt) ad huiusmodi locorū & antrorum descriptiones diuertuntur. Ac quoties in multas ac præclare gestas res incidunt, similes esse videtur seruo recens locupleti factò, qui domino suo nuper in bonis successit, qui neque vestem nouit quo pacto induere debeat, neq; cœnā ex more ac legitimè capere nouit, sed sæpenuerò irruens gallinis, & suillis & leporinis appositis, pro iis pulmēto aliquo, aut salsamēto oppletur adeò, dū ingurgitādo rūpatur. Hic igitur, de quo antea dixi, etiã vulnera descripsit admodū incredibilia, & mortis genera aliena, puta quo pacto in digitū pedis maiore vulneratus quidā, cõfestim decesserit: & quod in clamāte solum duce exercitus Prisco, septem & octo hostium mortui fuerint. Præterea & in numero occisorum ab hac parte etiã contrā quàm in Imperatorum epistolis scriptum continetur, mētītus est. Nam circa Europum hostium quidē eecidisse millia trecēta septuaginta, & sex supra ducentos ait, Romanorū autem non ampliùs duobus, saucios autē factos fuisse nouem: quæ haud scio an vllus sanæ mentis ferre queat. Iam & illud di-

cendū, quod neq; ipsum parū est. Nam præ nimio studio Atticæ elegantiz, & quod videri cupiebat vocem omnino ad eius linguę proprietatem quàm accuratissimè emundasse, volebat eodè pacto & Romanorū nomina efferre, eadēq; inter Græca transcribere: ut Cronon quidē Saturninū vocabat, Phrontim autem, Frontonem: Titanium, Titianum, & id genus alia multò magis ridicula. Præterea idem hic de morte Seueriani scripsit, quod cæteri quidem omnes decepti ac falsi sint, qui putarunt ipsum gladio interfectum esse, quando inedia & cibi abstinentia perierit: nam hanc mortē illi facillimā, & minimè grauē visam fuisse: nesciens videlicet quod totū illud quod ille passus est, trium opinor dierū fuit: qui autem inedia moriuntur, etiã in septimū vsq; diem pleriq; sufficiunt. Nisi si quis hoc credere volet, quod Osroes adstiterit expectans donec Seuerianus fame interiret, & ob hoc antea septimū diem in aciem non eduxerit. Porro eos qui & poeticis nominibus, optime Philo, in historia vtuntur, quoniam loco ponamus? eos puta, qui dicunt ἐλκυσέ, hoc est, stridorem dedit machina impulsā, & murus cadens vehementer ἐδύπησεν, id est fragorem dedit. Et in altera parte præclaræ huius historiæ, Edeffa igitur ita armis ὀβρισημαρτάνει, hoc est, circumcirca personabat, & ἤτολθε erat, hoc est fremitus, qualis maris tempestuosi esse solet. Et, omnia illa κόνεσσεν, id est, tumultus ac strepitus erāt. Et, ipse dux ἐμυρίων, hoc est, animo huc atque illuc versabat, quo pacto potissimū muros inuaderet. Deinde autem inter hæc, adeò humilia & abiecta nomina, adeò plebeia & mendicis conuenientia multa infarta erant, in quibus velut rimæ aut lacunæ cæteræ obturarētur, quale est illud ἐπέταλνεν ὁ στρατοπάρχης ὡς κυρίω, hoc est, scripsit castrorum præfectus domino. Et, οἱ στρατιῶται ἠγόραζον τὰ ἐγχρήσιν, id est, milites emebant necessaria. Et, ἦδη λελάμενοι ὡς ἀντὶς ἐρίγνωστο: hoc est, iam loti ad ipsos venerunt: & id genus alia. Ut mihi hæc res persimilis videatur esse Tragædo, qui altero quidem pede calceamento alto & grandi incedat, alterū autem sandalio subligatum habet. At verò & alios quosdam reperias, qui procæmia splendida tragica, & excellenter longa composita habent, ut speres ex eo, quæ sequentur, omnino mirabilia quædam auditurum te esse: at mox corpus ipsum historiæ exiguum quoddam & ingenerosum subtexunt: ut & hoc non dissimile videatur puero aut infanti alicui, sicubi fortè vidisti Cupidinem ludentem, personam Herculis amplam & magnam, aut etiam Titani alicuius induentē. Statim igitur, qui auscultan, acclamare ipsis solent notū illud, Parturiūt montes, &c. Decet autē non ita, sed similia inter se omnia, & eiusdem coloris esse, & capiti reliquū corpus respondere, ut non aurea quidem sit galea, thorax autem omnino ridiculus, ex pannis alicunde ventus, aut pellibus putribus confusus: deinde & clypeus salignus, & tibialia conchis incrustata, aut ex corio porcino facta. Videas enim per quā multos huiusmodi historiārū scriptores, qui Rhodii illius Colossi caput, nani alicuius, seu pumil

pumilionis corpori imponant. Ut rursus alios, qui corpora sine capitibus introducunt, absque proœmiis, & statim ab ipsis rebus incipientes, qui & Xenophontis sectatores in hoc videri volūt, quoniam & ipse sic exorsus est, Darii & Parysatis filii nascuntur duo, &c. & aliorum veterū ignorant quod quædam proœmia vi seu potestate sunt, quæ plerisque latent, ut alibi ostendimus. Quæquam hæc omnia adhuc tolerabilia sunt, quæcunque vel circa compositionem verbo
In Anabasi rum; vel reliquam dispositionem peccantur: at
Xenophon vero circa ipsorum quoque locorum descriptiones mentiri, idque non solum parasangas aliquot, sed & totas mansiones, quantum vnius diei itinere castra promoueri solēt, illud quæso cui honesto aut pulchro comparabimus? Vnus igitur quidam adeo oscitater ac desidiosè res ipsas collegit, utpote neque Syro aliquo consulto, neque motum illud quod vulgò dici solet, Epicureorū fabulis de his ipsis rebus auditis, ut cum de Europo mentionem faceret, in hunc modū dixerit: Europus, inquit, sita quidem est in Mesopotamia, mansionibus duabus ab Euphrate distans: **Id est, duorum dierū** deduxerunt autem eam coloniam Edessæ. Neque hoc illi satis fuit, sed & patriam meam Samosatam, idem generosus ille in eodem libro sublatam vnâ cum ipsa arce & muris in Mesopotamiam transtulit, ita ut tota ambiretur ac terminaretur utroque flumine, utrinque; altero quascumque illius præterlabendo radēte, & tantum non ipsos muros alluēte. Ridiculum autem etiam foret, si tibi nunc Philo apologiā aliquam contexat, quod neque Parthus, neque Mesopotamita sim: inter quos relatum me egregius iste scriptor collocauit. Quin & illud valde scilicet credibile idē hic de Seueriano dixit, apposito etiam iureiurando, quod quæ dicar, ex quodā audierit eorū qui ex ipso eo opere effugerunt. Neque enim gladio illum mori voluisse, neque venenū bibere, neque laqueo collum innectere, sed mortem quandā exco-
iciare. gitasse tragicam, & quod ad audaciam attineret, omnino externam ac peregrinā. Fortē enim habuisse ipsum admodū magna vitrea pocula, ex vitro pulcherrimo facta. Postquā igitur omnino decretum illi fuisset mori, fracto ex scyphis maximo, vno quodam crustorum vsum esse ad cædem, inciso videlicet gutture, vitro. Atque ita neque gladium, neque lanceam reperit, quo moreretur, dummodo virilis ipsi & heroica mors obtingeret. Postea autem, quoniam Thucydides funebrem orationem quandā habuit pro iis qui primi tum eo bello occubuerunt, ipse quoque Seueriano talem habendam esse censuit. Omnibus enim ipsis cum Thucydide, eo qui nihil in culpa fuit eorum malorū quæ in Armenia acciderant, æmulatio atque cōtentio est. Sepulto igitur Seueriano magnificē, adducit ad tumulum Afranium quendam Centurionē, æmulum Periclis, qui talia ac tanta rhetorico more de illo perorauit, ut ego, per Charites, multū admodū lacrymarū præ-
Id est, duorum dierū risu effunderē, & maximē quando rhetor iste Afranius ad finē orationis lacrymans pariter cum miserabili ploratu, sumptuosarū cœnarū & propinationū illarum mentionem faciebat, deinde &

Aiacis quendā colophonem imponebat. Nā gladio euaginato, generosē admodū, & ut Afraniū decebat, aspicientibus omnibus seipsum ad tumulum iugulauit, non indignus per Bellonam, qui multo antē mortuus fuisset, si talia rhetoricatus esset. Atque hoc dixit idem aspicientes omnes tum qui aderant, admiratos fuisse, laudassēque Afranium supra modum. Ego verò etiam cætera illius damnabam, ut qui tantum non ossarum & ollarum meminisset, & placentarum memoria il lacrymaretur. Hoc tamen præter cætera reprehendi, quod non scriptore ipso & auctore fabulæ huius ante se iugulato mortuus fuerat. Multos autem & alios consimiles his commemorare tibi amice Philo possem: veruntamen paucis quibusdam adhuc additis, ad alteram promissionis partem transibo, puta ad id consilium, quo pacto rectius ac melius historiam scribere quispiā debeat. Sunt enim quidam, qui, quæ rerum gestarū maximæ, & memoria dignissimæ sunt, & prætermittant, aut quasi in transcurso tantum attingant: præ imperitia autem, & ineptitudine, & ignorantia eorum quæ dicenda vel tacenda sint, ea quæ minima sunt, admodum prolixè & laboriosè immorando verbis exponunt, non aliter ac si quis Iouis Olympici vniuersam pulchritudinem ac formam, quæ tanta ac talis est, non videat, nec laudet, neque etiam iis qui de ea nesciunt, quicquā narret, sed subsellii rectitudinē & expolitionem, & crepidinis cōcinnitatem admiretur, & hæc admodum cum multa diligentia & cura exponat. Equidem audiui quendam, qui pugnam eam quæ ad Europum cōmissa fuit, ne totis quidē septem versibus prætercurreret: viginti autem mensuras aut etiam ampliùs aquæ consumpserat in frigidam, & nihil ad nos pertinentem narrationem; quo videlicet pacto Mauritanus quidam eques, Maufacas nomine, præ siti errans per montes, deprehenderit Syros quosdam agrestes, prandiū apponentes, & quod principiū illi metuerint ipsum: deinde verò intellectu quod ex amicis vnus esset, receperint ad se hominem, & cibum præbuerint. Nam & illorum fortē quendam aliquando in Mauritaniam profectum fuisse, cum ipsius frater in ea terra militaret. Post hæc fabulæ longæ & narrationes quo pacto ipse in Mauris venatus esset, & ut vidisset elephantos multos in eodem loco pascentes, & quod parum absuerit quin à leone deuoratus fuisset: deinde & quātos pisces emerit Cæsareæ. Atque ita egregius iste historicus reliquis tot cædibus circa Europū factis, tot præliorū motibus, & fœderibus necessariis, & custodiis aliis, aliis oppositis, vsque in profundam vesperam substitit, aspiciens Malchionem Syrum istum Cæsareæ Scaros ingentes videlicet ementem. Et nisi nox occupasset ipsum, fortassis & ad cœnam cum illo venisset, scaris istis iam apparatis. Quæ nisi ille tam diligenter historiæ tradidisset, magnas nimirum res ignoraturi nos fuissetus: & damnum hoc Romanis intolerabile fuisset, si Maufacas iste ficticius potum nō inuenisset, sed incœnatus ad castra reuersus esset. Atqui quā multa alia longè magis necessaria volens ego nunc prætereo! quemadmodum & tibicina

bicina quædam venit ex propinquo vico ad eos,
 & vt dona mutuò inter se dederunt, Mauritanus
 videlicet ille Malchioni lanceam, hic autè con-
 trà Maufacæ fibulam: atque alia multa talia, quæ
 pugna illius ad Europû ipsa adeò capita & sum-
 maria sunt. Pròinde meritò dixerit quispiam, ta-
 les scriptores rosam quidem ipsam non videre,
 spinas autem quæ iuxta radicem enascuntur, di-
 ligenter contemplari. Iam alius quidam, ô Phi-
 lo, admodum & hic ridiculus, qui alterum pedè 10
 ne extra Corinthum quidem vnquam protule-
 rat, neque ad Cenchreas vsq; peregrè profectus
 fuerat, nedum Syriam aut Armeniam conspicu-
 tus, in hunc modum exorsus est: memini enim:
 Aures quàm oculi minùs fide digni sunt. Prò-
 inde scribo quæ vidi, non quæ audiui: atq; ita di-
 ligenter omnia viderat, vt diceret dracones Par-
 thorum (signum hoc autè multitudinis ipsorum
 est, mille enim dracones viuos draco producit)
 ingentes esse, generariq; in Perside paulò supra 20
 Iberiam. Hos autem antea quidem ex hastis siue
 longuriis suspensos, illos in altum attollere, eò-
 que terrorem iis qui à longe aduentarent, facere
 solere: in ipso verò prælio: quando iam congres-
 si sunt, solutos illos in medios hostes immittere:
 nimirum multos nostrorum hoc pacto deuora-
 tos esse, alios autem, implicantibus & compun-
 gentibus ipsos illis, strangulatos & confractos:
 adituisse autem ipsum, atque hæc vidisse, in tuto
 tamen, nempe ab arbore quadam excelsa spectan- 30
 do. Et rectè sanè fecit, quòd propiùs ad feras il-
 las non accessit: neque enim nos tam egregium
 scriptorem, & qui eminus ipse præclara ac ma-
 gna adeò in hoc bello effecerit, nunc habere-
 mus: nam & pericula multa subiit, & vulneratus
 est circa suram, à Cranio videlicet iter faciens
 ad Lernam. Atq; hæc Corinthiis audientibus re-
 citabat, satis scientibus illis quidem quòd ne in
 pariete pictum quidem bellum vnquam vidisset.
 Sed nec arma ille quidem norat, neque ma- 40
 chinas quales essent, neq; ordinum aut acierum
 nomina: prorsus enim studio habuit *ὡλαγλαρ*, hoc
 est obliquam vocare phalangem, *ἐπι κίρκης* autè,
 hoc est protentis cornibus, id quod exporrecta
 fronte educere dicitur. Alius autem suauissimus
 quidam cuncta à principio ad finem vsque ge-
 sta, quæcunque in Armenia, quæcunque in Sy-
 ria, quæcunque in Mesopotamia, præterea quæ
 ad Tigrim, quæq; in Medis acciderant, ne totis
 quidem quingentis versibus complexus scripto 50
 edidit, eoque facto historiam composuisse videri
 volebat: inscriptionem verò parum absuit,
 quin longiorè ipso libro inscripserit: videlicet
 hoc modo: Antiochiani certaminis Apollinis
 sacri victor (nam cursus certamine, quod Doli-
 chum vocant, puer olim vicerat) eorum quæ in
 Armenia, in Mesopotamia, & in Medis à Roma-
 nis nunc gesta sunt, historica narratio. Iam & quen-
 dam ego audiui, qui quæ futura essent, historię
 commendarat, & Vologesi captiuitatem videli- 60
 cet, & Osroæ cædem, quemadmodum leoni ob-
 ficiendus esset, & postremò omnium etiam mul-
 toties illum desideratū à nobis triumphū, Adeò
 omnino vatis in modum sese gerens, propera-

bat iam tum ad finē scribendi. Quin & ciuitatē
 idem iam in Mesopotamia condidit, magnitudi-
 ne maximā, & pulchritudine pulcherrimā: adhuc
 tamen speculatur & deliberat an eam Nicæam à
 victoria cōueniat nominari, an verò Homonœ-
 am, an etiam Ireniam. Et ob hoc quidem adhuc
 in dubio pender, & sine nomine præclara illa ci-
 uitas nobis, nugis multis & fastu historico refer-
 ta. Quæ verò in India posthæc agentur, etiam ea
 promissit se iam nunc scripturum esse: præterea
 & descriptionem maris exterioris nauigantibus
 traditam. Neque promissiones modò hæc sunt,
 sed & præmium Indicæ historiæ iam compo-
 situm est, & tertium tagma, seu tertius liber. Ac
 Galli quidem, & Maurorum pars quædam modi-
 ca cum Calsio, omnes isti iam Indum fluuium
 traiecerunt. Cæterum quid facturi sint, aut quo-
 modo excipient elephantorum incursus, non
 multò post egregius iste scriptor à Mufuride, aut
 ex Oxydracis ad nos scribet. Huiuscemodi mul-
 ta, præ incertitia & imperitia nugantur, ea quæ vi-
 su dignissima sunt, neque videntes, neque etiam
 si videant, pro dignitate exponere scientes,
 excogitantes autem & effingentes quicquid te-
 merè in linguam, vt aiunt, venerit. Etiam nume-
 ro librorum præterea superbiētes, & maximè in-
 scriptionibus. Nam rursum & hæc omnino ridi-
 culæ sunt, vt istius nescio cuius Parthicarum vi-
 ctorarum libri tot, vel tot: & rursum Parthidos
 primus, secundus, &c. vt Atthidos scilicet. Alius
 etiam vrbanius paulò. Nam legi Demetrii cuius-
 dam Sagalænsis Parthonica. Non quòd pro-
 risu habeam, & illudam historiis adeò præclaris,
 sed vtilitatis causa hæc cōmemoro, quòd quis-
 quis hæc atq; huiusmodi alia euitarit, is bonam
 partem historiæ rectè scribendæ consecutus iam
 sit, imò pauca adeò illi etiam defunt, si modò ve-
 rum illud est quod Dialectica tradit, quòd eorū
 inter quæ medium nullum est, altero eleuato, al-
 terum contra deprimitur. At verò area ipsa, dix-
 rit quispiam, purgata probè iam est, ac spinarum
 quicquid fuit, & rubi excisi, reliquorum autè rui-
 næ ac rudera iam exportata sunt: & si quid aspo-
 rum ante fuit, id totum sublatum & complanatū
 est: quare tempus iam est vt ædificiū aliquod su-
 perstruas etiam ipse, quo ostendas nō modò alio-
 rum euertendis generosum esse te, verum etiam
 per teipsum excogitando atque inueniendo tale
 aliquid præstare posse, quod & dexteritatem quā
 50 dam præ se ferat, & à nemine ne Momo quidem
 reprehēdi ac carpi queat. Aio igitur eum qui o-
 ptimè conscribere historiā volet, duo hæc præci-
 pua domo secū & de suo afferre debere: Pruden-
 tiam quandam siue intellectum ciuilem, & pote-
 statem dicendi. Quorum alterum quidem nulla
 doctrina traditum, naturæ donum quoddam est:
 dicendi autem potestas, multa exercitatione, assi-
 duoque labore, & imitatione veterum comparā-
 da erit. Atque hæc quidem extra artem sunt, ne-
 que me consultore opus habent. Neq; enim pru-
 dentem siue intelligētē, & acutū reddere eum
 qui nō natura talis fuerit, libellus hic meus pro-
 mittit: quoniam magni sanè æstimandus, imò o-
 mnibus anteferendus foret, si transformare, &
 quasi

quasi nouo quodam ornatu induere huiusmodi ille posset, puta vel ex plumbo aurū reddere, vel ex stanno argentum, vel ex Conone Titormum, Titor - vel ex Leotrophide Milonem efficere. Verū artis mus Aeto- & cōsiliū vtilitas ea est, nō vt ea suppeditent, quæ lus quidā & cōsiliū vtilitas ea est, nō vt ea suppeditent, quæ fuit corpo ante adsunt, sed vt illis rectē ac conuenienter vt re proce- doceant. Quo pacto nimirum & Iccus, & Hero- & robo dizes, & Theon, & si quis alius artis palæstricæ re incredi- magister, atq; exercitor fuerit, pollicerentur tibi bili, qui & Perdiccā hunc acceptū (si modō hic est ille, qui 10 Milonē vi- nouercam amauit, & ex eo contabuit, & non po- ribus supe- tius Antiochus Seleuci filius, Stratonices illius ruit. vide amore captus) Olympionicen reddere, qui cum Cælium li. Theagene Thāsiō illo, aut Polydamante Scotuf- 23. cap. 36. seo, certamine congredederetur, nō vt naturam, & Leotrophī ingenium ad eam rem suppeditare, sed vt ma- des verō, teriam iam antē à natura datam, & ad hanc palæ- corpore te- stræ exercitationem suscipiendam idoneā, atq; nui ac ma- cilēto fuit, habilem, per artem multō meliorem redderent. vnde & pro Quamobrem absit & nobis hæc inuidia promif- 20 uerbium, sionis, vt artem aliquam rei adeō magnæ, ac diffi- Macilētior cili nos inuenisse dicamus. Neq; enim quemuis Leotrophī acceptum reddere historicum nos velle dicimus, de huius & sed ei, qui natura intellectu bono præditus, & ad Suidas me dicendum quā optime exercitatus fuerit, viam minir. quandā ostendere rectā (si modō talis vlla appa- reret) qua vtendo, citius, atq; aptius ad finem & sco- pum vsq; quō tendit, peruenire possit. Nō enim neq; illud dixeris, eum, qui intelligentia prædi- 30 tus fuerit, arte, ac doctrina earū rerū, quas igno- rat, opus non habere. Nam si absq; doctrina, & institutione cithara ludere posset, etiam ribia ca- nere, ac cætera omnia sciret. Nunc autē, nisi do- ctus ab aliquo, nihil quicquam eorum manu fa- cilē attingit: at demonstrante aliquo viam, ac ra- tionem, & discit facillimē, & rectē idem admini- strat per se ipsum. Proinde nobis quoq; nunc ta- lis discipulus tradatur, qui & ad intelligēdas res, & ad dicendum non sit degener, sed acutum tuer- 40 tur, possitq; rebus vti, si cōmittantur illi, ac ani- mum habeat militarem, sed tamen cum ciuilitate coniunctum: & experientiam, quam ducis mi- litaris esse conuenit. Deniq;, per Iouem, & in ca- stris aliquando versatus sit, & milites ipsos, seu cū ad prælia exercentur, seu cū re ipsa in aciem educuntur, conspicatus sit: præterea & arma no- rit, & machinas quasdam, & quid sit diductis cor- nibus, & quid exposita frōte instruere aciem: quomodo cohortes, & quomodo turmæ consti- 50 tuantur: vnde, & quid erumpere, & quid item cir- cunducere equitem sit, sciat. Et in summa, neq; eorum quispiā sit, qui domi desidentes nusquam foras ipsi progrediuntur: neque faciliē credat iis, quæ solum ab aliis narrari audiet. Maximē autē & ante omnia libero animo sit, vt neque metuat quenquam, neque ab vllō speret quicquam: quo- niam similis hoc pacto foret malis iudicibus, qui vel ad gratiam, vel ad odium accepta mercede sententiam ferunt. Quin neq; curet magnopere neque Philippum oculo ab Astere Amphipolita- 60 no isto sagittario priuatum circa Olynthum, sed talem qualis re ipsa est spectādum proponat: neque illi Alexāder grauiter se exerceat ob Cli- xi cædem crudeliter in ipso conuiuio perpetra-

De Epipo-
lis, Hermo-
crate, & cæ-
teris, Thu-
cydides li-
bro 6. & 7

Nisai equi
velocitate
cōmendan-
tur, à loco
Persidis Ni-
sæ vocati.
Suidas.

Alludit ad locū Platonis in Gorgia, qui comendi artē Gymnasticæ opponit inter adu-

latorias ar esse. Homero itaque quanquam fabulosa pluri-
tes videli- ma de Achille scripserit, nonnulli tamen eò ad-
cet. ducuntur ut illi iam & fidem adhibeant, vnum
hoc argumētum ad demonstrationem veritatis
magnum existimantes, quòd nō de viuo illo scri-
psit. Non enim causam aliquam vident cuius gra-
tia mēteretur. Talis igitur mihi sit historicus ille
ut & metu careat, & nullis muneribus corrūpa-
tur, & liber sit, & dicendi libertatē, ac veritatem
amet, & quemadmodum Comicus ille ait, ficus 10
ficus, ligonem ligonem nominet: non odio, ne-
que amicitia quicquam tribuens, non parcens,
aut miseresceus, aut erubescens, aut exorari se
facile patiens: æqualis iudex, ac benevolus omni-
bus, eò tamen vsque, dum ne alteri plus æquo ali-
quid tribuat: hospes in libris, ac peregrinus: suis
legibus viuens: nullius imperio subiectus: non
quid huic, aut illi placiturum sit, secū cogitans,
sed id, quod actum est, exponēs. Thucydides igitur
bene admodum lege hoc constituit, & virtu- 20
tes, ac vitia historicorum inter se discreuit, qui
cum videret Herodotum in summa admiratio-
ne esse, adeò ut & Musæ vocarentur ipsius libri,
possessionem tamen ait se scribendo compositu-
rum esse, quæ in perpetuum dureret, potiùs quàm
quæ ad præfens certamen comparetur: neque se
id, quod fabulosum sit, amplexurum, sed verita-
tem rerum gestarum reliquum posteris esse: de-
inde & utilitatem addit, & quem finem is qui re-
ctè sapit, historiae statuere debeat, ut si quando 30
etiam rursus similia quædam incidant, inquiens,
ad hæc descripta respicientes, rebus ciuitatis re-
ctè uti possint. Ac animo quidem & sententia ta-
li præditus historicus ille mihi accedat: voce au-
tem, & expositionis vi, vehementi illa quidem &
aspera, & circuituionibus continua, deinde & ag-
gressionibus flexa & rotunda. Præterea & reli-
qua oratoriae facultatis grauitate non ita valde
instructus, & acuminatus scripturam exordiat, 40
sed sedatior paulò & tranquillior sit. Ac sententia
quidem inter se iunctæ ac sociatæ & densæ sine:
dictio autem plana & ciuilis, quàm significatissi-
mè manifestans id cui adhibetur. Nam ut mentis
scriptoris scopum hunc proponimus, libertatem
dicendi videlicet, & veritatem, ita & voci eius
vnus hic scopus & primus propositus sit, ut pla-
nè indicet, & quàm lucidissimè rem ipsam decla-
ret, verbis neque obscuris, & extra communem
vitam positis, neque etiam vulgaribus illis & ta-
bernariis, sed ita ut & à plerisque intelligantur, 50
& ab eruditis laudentur. Iam verò & figuris & ex-
ornationibus utatur minimè molestis, minimè-
que affectatis: quoniā perinde ut ius aliquod ora-
tionem quoque rectè conditam exhibere debet.
Ac sententia quidem etiam cum poetice com-
municet, eiusque partem aliquam contingat, in
quantum grandiloqua & in sublime elata etiam
illa est, & maximè quoties aciebus & pugnis, &
naualibus præliis cōcurrer. Opus enim tunc erit
poetico-quopiam vento, qui secundo statu vela 60
impleat, & sublimem, ac per summos fluctus na-
uem sublatam prouehat. At dictio tamen humi-
incedat, cum pulchritudine quidem ac magni-
tudine eorum, quæ dicuntur, simul elata, & iisdem

Historicus
qualis esse
debet.

Herodoti
libri Musæ
inscripti.

Quæ i ver-
bis & com-
positione
spectari de-
bent.

quàm maximè licet, assimilata, cæterum neque
peregrinitatem præ se ferens, neque intempe-
stiuè exultans, quali quodam furore concitata.
Periculum enim est ipsi, ne, quod vel maximum
est, prorsus de statu mentis emoueat, & in Co-
rybātem istum poetices impingat. Quare maxi-
mè tum fidendum fræno est, & ratione utēdum:
illud scientes, quòd & in verbis non mediocre
malū hippotyphia est. Proinde satius fuerit sen-
tentia tunc super equo incedente, expositionem
seu dictionem humi iuxta currere, ephippio ad-
hærentem, ut ne à tergo relinquatur cursu præ-
teruecta. At verò & compositione vocum tempe-
rata, ac media quadam utendum est, ita ut neque
nimium distrahantur ac dissociantur (nam hoc
asperum foret) neque rursus numerose omnia,
id quod plerique student, continuētur. Alterum
enim vitiosum, alterum autem auditoribus mo-
lestū est. Ipsæ verò res non ut fortè sese offerunt,
ita construendæ statim sunt, sed diligenter, ac la-
boriose de iisdem sæpius etiam interrogare de-
cet, ac maximè præsentem, & coram intuentem.
Quòd si autem hoc fieri nequeat, tum iis aduer-
tere animum, qui syncerè & incorruptè magis
narrare videbuntur, & quos putaueris minimum
vel ad gratiam, vel odio detracturos aliquid, aut
etiam addituros esse rebus gestis. Iamque etiam
hic quispiam sit, qui & coniecturis colligere fa-
cilè, & quod probabilius fuerit, constituere pos-
sit. Ac posteaquàm iam omnia, aut etiam pluri-
ma collecta habuerit, principio capita rerum, &
quasi summarium aliquod contexit, delineatq;
corpus quoddam rude & informe, & nullis ad-
huc articulis expressum. Postea autem superad-
dito ordine, & formam inducat, & colorem di-
ctione adhibeat, & singulis explicandis immore-
tur, & eadem numerositate quadam concinner:
& in summa, similem se tum gerat Homérico Io-
ui illi, qui nūc quidem equestrium Thracum ter-
ram aspicit, nunc autem rursus ad Mysorum ter-
ram oculos deflectit. Eodem enim pacto & ipse
nunc quidem ad res Romanorum seorsum aspi-
ciat, indicetque nobis quales eæ apparuerint ex
alto intuenti sibi: nunc autem rursus ad res Per-
farum se conuertat: postea etiam utrosque pari-
ter contempletur, puta cum inter se pugna con-
gressi fuerint. Etiam in ipsa acie non ad vnā
tantum partem respiciat, neque ad vnū aliquem
equitem, aut peditem, nisi Brasidas quispiam fue-
rit, qui de nauī profiliat, aut Demosthenes, qui
scalas rescindat, & ascensum in terrā prohibeat.
Ac duces quidem primū omnium intueatur, &
si quid hortati fuerint, illud quoq; audiat, & quo-
modo, & quæ sententia atque consilio aciem in-
struxerint, videat. Postquàm autem iam manus
consertæ fuerint, cōmunis vtriusque partis con-
templatio sit, ac tum velut in trutina appendat,
& examinet ea, quæ geruntur, simulque & perse-
quatur fugientes, & fugiat cum cedentibus. Ac
omnibus hisce modis quispiam adhibeatur, ne
ad satietatem vsque, neve ineptè, neve etiam iu-
ueniliter progrediatur, sed cum facilitate qua-
dam absoluat sese. Atque his hic alicubi substi-
tere iussis, ad illa trāsgrediatur, si festinat. Deinde

Hippoty-
phiam Græ-
ci pro ingē-
ti fastu, &
nimia glo-
riæ affecta-
tione acci-
piunt. Nā
in cō
positiōe au-
get, rursus
autē super-
biam & fa-
stum signifi-
cat.

Intelligit
eā, quæ in
oppugnati-
one Pyli
accideret,
de quibus
Thucydi-
des lib. 4.

Proœmiũ
historicũ
& cæteræ
partes.

de rursum huẽ redeat, absolutus atque paratus fu-
turus quancocunque illa reuocauerint. Ac ad om-
nia festinet, & quatenus fieri potest, eadẽ tem-
pora omnibus tribuat, transuolẽtque ex Arme-
nia quidem in Medos, hinc autem curriculo
vno in Iberiam; inde in Italiam, ita vt nullam
occasionem prætermittat. Præcipuẽ autem spe-
culo similem animum gerat, liquido videlicet,
ac splendido, & qui centrum accuratẽ impres-
sum habeat, & qualescunque operum formas re-
ceperit, tales easdem etiam spectandas exhibeat:
peruersum autem & obtortum, aut colore di-
uersum, aut specie mutatum nihil reddat. Non
enim perinde ac oratoribus scribunt, sed ea qui-
dem, quæ dici debent, sunt, & mox dicuntur: fa-
cta enim iam sunt: cæterum ordinare oportet,
& exponere ipsa. Quare non quid dicant, quæ-
rendum ipsis est, sed quomodo dicant. Prorsus
autem putandum est, eum, qui historiam scribit,
Phidiam, aut Praxitelem, aut Alcamenem, aut alteri
cuiquam illorum similem esse oportere. Non en-
im neque illi aurum, aut argentum, aut ebur,
aut aliam materiam faciebant, sed illa antea præ-
existerat, & quasi ad eam rem preparata erat, suppe-
ditantes illam Eleis, aut Atheniẽsibus, aut Argi-
uis: illi verò fingeant tantum, & secabant ebur,
& poliebant, & cõglutinabant, & concinnabant,
atq; auro incrustabãt. Et hoc artis illorum erat,
materiam videlicet cõmodẽ exadificare. Idem
ferme igitur & historici opus est, vt videlicet ea
quæ facta sunt, bene ac rectẽ componat, & quàm
fieri potest clarissimẽ spectanda exhibeat. Ac
quando is, qui ea sic scripta recitari audiuit, pu-
tat se postea etiam videre, quæ dicta sunt, atque
inde ea laudat: tum demum opus hoc exactum &
absolutum erit, propriamque, ac veram laudem
historico illi Phidiam suẽ artificii suo retulit. Por-
rò omnibus iam ita adornatis, atque paratis,
etiã absque proœmio interim exordiri licebit,
quando videlicet non admodum vrget, ac po-
stulat ipsa res præoccupari quædam, & quasi ad
futurum opus præfatione aliqua præparari. Po-
tentia verò, seu tacitẽ etiam tunc proœmio vte-
tur, indicante videlicet, ac manifestum faciente
de quibus rebus dicendum sit. Quando autem
etiam apertẽ proœmio vteretur, à duabus rebus
tantum exordiumumat, non vt Rhetores à tri-
bus, sed benevolentia loco prætermisso, atten-
tionem, & docilitatem pariat auditoribus. Ad-
uertent enim ipsi animum, si ostenderit quàm de
magnis, aut necessariis, aut ad ipsos pertinenti-
bus, aut vtilibus denique rebus dicturus sit. Do-
cilia autem, & plana posteriora faciet, si causas
præmittet, ac rerũ, quæ gestæ sunt, capita ac sum-
mas quasdam præscribet. Atque huiusmodi pro-
œmiis optimi historiarum scriptores vsi sunt: vt
Herodotus quidem, ne res gestæ longinquitate
temporis interirent, magnæ aded, & admiratio-
ne dignæ, & præterea Græcorũ victorias, & Bar-
barorum clades declarantes, &c. Thucydides au-
tem, quodd magnum etiam ipse bellum illud futu-
rum existimaret, & memorabile maximẽ, & ma-
ius, quàm omnia ea, quæ antea gesta fuissent.
Magnum autem proœmium erit, quando rebus

æquale & consonum erit, siue productum fuerit,
siue abbreviatum. Trãsitio verò ad narrationem
mollis, ac placida sit. Nam omnino omne reli-
quum corpus historiarũ, longa quædam narratio
est: quare & narrationis virtutibus exornari de-
bet, leniter atque æqualiter procedens, atq; ipsa
sui similis, ita vt neque extet alibi, neque hiatus,
aut concauitates aliquas habeat. Deinde & per-
spicuitas eluceat, dictione (quemadmodũ dixi)
& complexione rerum adornata. Absoluta enim
& perfecta omnia faciet: & primo ad finem per-
ducto, mox secundum inferet continuatum illi,
& in morem catenæ coaptatum, vt neque pertu-
sum, aut interruptum sit, neque narrationes plu-
res mutuo sibi adiacere videantur, sed semper,
quod primum est, secundo non modò vicinum,
ac proximum sit, verum etiam cum eo commu-
nicet, & per extrema commisceatur. Breuitas
in omnibus vtilis est, & maximẽ si non inopia
quædam fuerit rerum dicendarum. Et hanc sup-
peditari oportet, non tam à nominibus, ac ver-
bis, quàm ex ipsis rebus. Dico autem, si præterue-
haris cursu ea quidem, quæ parua sunt, & minùs
necessaria, exponas autem, & explices copiose
ea, quæ sunt magna. Imò verò & prætermittẽda
multa. Neque enim si conuiuio accipias amicos,
atque omnia apparatus fuerint, ob hoc inter me-
dia bellaria, & auiculas, & patinas tam multas, &
sues feros, & leporina, & sumina, velvulas, saper-
dam quoque appones, & pulmentum, etiam si &
illud apparatus & coctum habeas: sed quæ vilio-
ra sunt, missa facies. Maximẽ autem temperantia
quædam adhibenda est in descriptionibus mon-
tium, aut murorum, aut fluuiorum, vt ne vim, ac
potestatem verborum ineptẽ, ac præter rẽ osten-
tare velle videaris, tuumque ipsius negotium age-
re historia omissa, sed modicẽ adhibitis illis, vti-
litatis, & perspicuitatis tantum gratia, mox inde
digrediaris, visco seu glutino, quod in hac re est,
atque vniuersa tali gulositate euitata: quemad-
modũ & Homerus, vt pote magnanimus, fermẽ,
vt vides, facit. Quanquã enim poeta est, præter-
currit tamen Tantalũ, & Ixionem, & Tityũ, & re-
liquos. At si Parthenius, aut Euphorion, aut Cal-
limachus eadẽ tractaret, quã multis putas verbi-
bus aquã adusq; labia Tãtali adduxisset? Deinde
quã multis idẽ Ixionẽ voluisset? Quin & Thu-
cydides ipse modicẽ hac orationis figura vsus,
vide quàm mox ab eadem iterũ recedat, quoties
videlicet aut machinamentum aliquod exponit,
aut obsidionis speciem, quæ necessaria, atq; vti-
lis sit, declarat, aut etiam ciuitatum formas, aut
Syracusanum portũ describit. Nam cùm pestem
illam narratione prosequitur, atque etiam lon-
gior esse videtur: tum ipsas res considera, cogno-
sces enim hoc pacto breuitatem, & vt fugiẽtem
illum res gestæ tum apprehendant, ac retineant,
vt quæ multæ sint. Quodd si quando autem & di-
centem aliquem introducere opus erit, curan-
dum est, vt maximẽ personæ decora, & rei cõue-
nientia, ac propria dicat, deinde vt quàm pla-
nissimẽ etiam hæc. Nisi quod tibi permittitur
tunc rhetoricari quoq; & ostentare verborũ, &
orationis grauitatem. Nam laudes quidem, aut

Modus in
descriptio-
nibus adhi-
bendus.

reprehensiones omnino paræ, & circumspectæ, & calumniis minimè obnoxia, præterea & cum demonstratione quadam, & breues, & non intempestiua texendæ sunt. Nam extra iudicium ac forum illi sunt, de quibus hæc dicuntur. Alioqui in eandem cum Theopompo culpam incurres, qui inuidiosè nimis accusat plurimos, & eam rem in studium, & exercitationem quandam vertit, ut accusare magis, quàm historiarum tradere res gestas videatur. Iam verò & fabula, si qua fortè incidat, dicenda quidem erit, non tamen credenda omnino, sed in medio relinquenda iis, qui quoquo modo volent, coniecturam de ea facturi sunt. Tibi verò extra periculum sit, neque in hanc, vel in illam partem magis inclinet. In vniuersum autem illud memineris (scilicet autem idem dico) & non ad præsens solum tempus respiciens scribas, ut ii, qui nunc sunt, te laudent, & honoribus afficiant, sed in omne æuum intentus illis potiùs, qui in posterum vi-

De hac tamen Cum enim extruxisset illam in Pharo turrim, rivide Strabonem libro 17. Fuit autem Parætonium locus paulò supra Alexandriam, versus Libyā, ut Plinius ait.

maximum, atque pulcherrimū operum omnium, ut ex ea faces incensæ nauigantibus viam dirigerent in multum usque maris, & ne deferrentur illi in Parætonium, locum omnino (ut aiunt) periculosum, & unde non faciliè redire, atque effugere licet, si quis intra angustias, ac septa illius delatus fuerit. Hoc igitur opus postquam exædificasset, intus quidem in faxis suā ipsius nomen inscripsit, supernè autem calce illita, atque ita priore inscriptione occultata, nomen eius, qui tū regnavit, superinscripsit, ratus (id, quod & euēnit postea) paruo admodum tempore futurum esse, ut literæ istæ foris inscriptæ, vna cum calce illita reciderent, & euanescerent, appareret autem interior titulus, hic videlicet: Solstratus Dexiphani filius, Gnidius, Diis seruatoribus, pro salute nauigantium, &c. Hoc pacto neque hic ad illud tempus, quod tum erat, neque ad vitam suam, quæ modica, ac brevis erat, respiciebat, sed ad hoc præsens, & in perpetuum, donec turris ea superstes futura est, ars quoque illius manebit. Oportet igitur & historiam eodem modo componi, cum veritate magis in futuram spem, quàm cum adulatione ad gratiam, & dulcedinem iis, qui eam in præsentia nunc laudant. Atque hæc tibi regula, & amussis historiarum iustæ. Qua quidem si qui examinando, ac perpendendo vrentur, bene res habet, & commodum hæc à nobis scripta sunt: sin minùs, volutatum est in Cranio dolium.

HISTORIAE

VERAE LIBER

PRIMVS.

ARGVMENTVM.

Ut supra historiae præcepta & regulas tradidit, ita in his duobus libris exemplum eiusdem proponit, non quidem rerum verè gestarum, sed fictarum, simul ut formam aliquam operis, ceu videtur, proponeret, simul ut animos à rebus seriis auocatos, paulisper reficeret, & delectaret. Quid autem in his narrationibus potissimum spectandum sit, nempe qua occasione, quòve consilio argumentum hoc tractarit, ipse in præmio exponit.

OS est athletarum, ac eorum qui summa diligentia corpus exerceant, nō modò bonæ habitudinis, ac exercitationis habere rationē, verū etiam (quod magnam exercitationis vim habere arbitrantur) nonnunquam remissioni corporis acquiescere. Idem literarum studiosis fieri oportere cenfeo, ut cum grauib, ac seriis legēdis defatigati fuerint, ad animi laxamentum aliquantisper declinent, donec ad futurum laborem robustiores, ac vegetiores efficiantur. Maximum verò ex hoc otio atque quiete fructum caperent, si talium rerum lectioni vacarent, quæ non modò tenuem, ac ieiunam, verū neque rudem, neque inconcinnam speculationem præ se ferēt, quale quiddam & de his scriptis censuros suspicor. Neque enim solum materiæ nouitas, atque festiuitas, neque id, quod multa, ac varia mendacia verissimiliter, ac probabiliter confinguntur, eos ad legendū alliciet, verū id præcipuè, quod omnis ferme narratio neminē ex antiquis, aut poetis, aut historicis, aut philosophis, qui monstrosa quædam, & fabulis similia, quàm veris, literis mandarunt, sine morsu reprehensionis prætermisit. Quorum quidē omnium nomina subiecissem, nisi ea tibi ex ipsa lectione perspicua & manifesta fore intelligerem. Ctesias enim Ctesiochi filius Gnidius mira quædam de Indorum regione conscripsit, atque ea quidem, quæ neque ipse audierat, neque ab alio qui vera narraret, acceperat. Iambulus quoque de his, quæ in mari magno sunt, multa præter fidem, ac opinionē hominum suis libris inseruit, omnibus quidem apertū commentus mendacium, non tamen insuauis materiæ cōpositor. Multi præterea hos imitati in eadem ratione scribendi versati sunt, qui errores suos, ac peregrinationes, ac immensa belluarū corpora, & feritates hominum, & inusitatos mores enarrarūt. Huius verò scurrilitatis artifex, & inuentor extitit Homerius ille Vlysses, qui apud Vlysses Alcinoium ventorum seruitutē, & vnoculos crudāq; vorantes homines, & multorum capitū anicus.

Ctesias historicus.

Iambulus.

malia, sociōsq; meretricum veneficiis permutatos, multaq; monstris similia rudi Phæacum populo est emētus. In quæ quidē cum incidissem, non multum sanè his ob mendaciū succensebā, quum

quum hoc genus sermonum ab his, qui se philosophos esse profitentur, usurpari viderem: illud verò non parum in eis admiratus sum, si quum falsa dicerent, id alios latere existimarent. Quapropter & ipse præ rerum nouarum studio, volens posteris aliquid relinquere, ne solus expers sim liberratis in fabulis dicendis (nihil enim memortu dignum, quod verè narrare possem, mihi contigerat) ad mendacium me transtuli, atque, ut mea quidem fert opinio, multò tolerabilius, quàm ceteri. Nam quum hoc ipsum, quòd mentior, verè dicam, idcirco me aliorum reprehensiones iure, ac meritò effugere existimaui, quonià nihil me veri narraturum polliceor. Ea igitur scribo, quæ neque ipse vidi, neque passus sum, neque ab aliis audiui, quæ præterea omnino non sunt, neque ab initio esse potuerunt. Quare, qui hæc legerit, nullà his fidem adhibeat, oportet.

Narrationis initium Egressus olim ab Herculeis columnis, & in occidentalem Oceanum delatus, secundis quidem ventis nauigabam. Causa autem peregrinationis & argumentum, animi curiositas, & nouarum rerum desiderium, quòdque scire cupiebam qui sit Oceani finis, quisque homines ultra Oceanum inhabitent. Huius igitur gratia comestum & supellectilem multà imposui, aquarumque quantū satis erat, ac coctaneos quinquaginta eiusdem animi mecum adiunxi, & armorum copiam paravi, gubernatoremque optimum magno pretio conducens, accipiam in nauem. Erat autem nauis mediocris, ad magnam, ac violentam nauigationem robusta. Die igitur & nocte secundè nauigantes, terra adhuc apparente, non adeò multa vi agebamur. Sequenti die simul Sole oriente, vētus increuit, & fluctus intumescere, caligòque suborta est, neque iam demitti velum poterat. Cum vento igitur conuersi, & committentes nos ipsos tempestati, hyemauimus diebus nouem & septuaginta. Octogesima verò die, oriente iam sole repentè cōspicimus non longè insulam sublimem, & arboribus consistā. Circa eam fluctus non asperi frangebantur. etenim procellæ iam maxima pars quieuerat. Adeuntes igitur, & descendentes, ut ex multa maris molestia, super terram strati diu iacimus. Tandè exurgentes, ex nobis ipsis quidem statuimus triginta custodes, qui nauis adstarēt: viginti autè mecum, qui ascenderent, quæ in insula erant, exploratū. Progredientes igitur circiter stadiis tribus à mari per syluam, videmus columnā quandā æream, Græcis literis inscriptam, caducis tamen, & consumptis, quæ indicaret eò usque Hercule & Bacchum deuenisse. Erant autè & propè vestigia duo in saxo, vnum quidem instar iugeris magnū, alterum autem minus: ut mihi quidè videretur Bacchi fuisse, quod minus erat, Hercules autè, quod maius. Venerantes igitur locum, processimus. Nō iam longè aberamus, quum ecce flumini adstitimus vino fluenti, simillimo profectò illi, quod in Chio insula nascitur. Erat & fluxus inundās, & multus, ita, ut alicubi nauibus esset transitus. Nobis ergo maior addita est fides, ut literis crederemus, quas antea sculptas in columna videramus, animaduersis signis de Bacchi peregrinatione. Cupiens tamen & fluminis initium inue-

stigare, ascendebam cōtra fluxum: & fontè quidè nullū, multas tamè, ac magnas vites visus onustas inuenimus. Earum autè cuiusque è radicibus vinum scatebat lucens, quod in vnum cōfluens, flumen efficiebat. Videbamus & in eo pisces, & colore, & gustu vino similes. Nos igitur eum cepissemus ex illis aliquot, ac vorassemus, cōtinuò temulentie euasimus: quos etiam præcedētes, sæpe plenos inueniebamus. Denique re animaduersa cōmiscētes eos, qui ex aqua nascuntur pisces, ac comedentes, vinalem vehementiam tēperauimus. Tunc & flumen traicientes, quā vadabile fuit, vitium portentosam rem inuenimus. Nā truncus inferior, qui à terra surgebat, ferax erat, & crassus, superior autè mulieres erant, ab utero ferè sursum perfecta omnia habētes. Talè apud nos Daphnè scribunt Apolline iam cōprehendente in arborem versam. A summis autem earum digitis exoriebantur palmites visus pleni. Quin & capitibus pro comis inerant clauiculi, & folia, & vix. Eæ ergo ad nos accedentes, salutabāt, & dexteras protendebant, quædam quidem Lyda, quædam Indica, plurimæ Græca lingua loquentes: orèque nos deosculabantur: verum, qui osculum susceperat, illico ebrius, ac nutabundus reddebatur. Fructum autem decerpere non sinebant, sed eo euulso, dolabant, & quidem cum clamore. Gliscebant autè vehementer nobis cōmisceri, duòque ex nobis cum illis coiuisissent, ab eis non amplius soluti, sed ex pudendis connexi sunt. Traxerunt enim repentè ex eadem specie naturam, & contradicti manserunt. Iam & ipsis palmites digiti emittebant, & clauiculis circumplexantibus vix plenæ erūpebāt. Derelinquētes igitur eas, in nauim confugimus, Et cum conuenissemus iis, qui ibi remanserant, cum alia, tum & derelictorum comitū cōmissio nem cum vitibus enarrauimus. Acceptis ergo amphoris aquas hausimus, itè & è flumine vinum: inque vicino litore noctem duximus. Mane autem ferebamur, & non violentis flatibus. Circa meridiem verò, non iam apparente insula, repentè turbo factus est, qui nauem circumuoluens, & in sublime eleuans ad ter mille ferè stadia, non iam in pelagus deposuit, sed sublatam suspendit, ingruensque velis ventus, & sinu facto, deferrebat carbasum. Septem igitur dies, ac totidem noctes per aera decurrentes, octaua die inspicimus terram quandam magnā in medio aeris, velut insulam lucidam, & circularem, multa luce micantē. Ad hanc ergo delati, portumque ingressi descendimus. Explorātes autem regionem, inuenimus eam habitatam, & cultam: & die quidem nihil videbamus, nocte autem apparebant & aliæ non procul insulæ, quædam, ut videbantur, maiores, minores quædam, igni colore similes. Erat & alia subtus terra, vrbes in se habens, & flumina, & maria, & sylvas, & montes, quam hanc, quæ à nobis incolitur, imaginabamur. Volētes ergo ulterius procedere, comprehensum fuimus, in Equiuultures (sic enim illos dicunt) incidentes. Hi autem Hippogypi homines sunt, equorum loco vulturibus insidentes. Magni etenim sunt vultures, & ut plurimum tribus capitibus innixi. Hinc autem discat quis illorum magnitudinem. Malo

etenim onerariæ nauis vnaquæque ala maior, & robustior est. His igitur Equiuulturibus imperatum est circumuolantibus terram, si qui aduena inueniretur, ad regem agere. qui & nos compræhendentes, ad regem duxere. Is verò ut iniperxit, ex ipsis, ut opinor, vestibis coniecturam capiens, Græci certè, inquit, vos aduenæ. Assentientibus autem nobis, quomodo, inquit, aduenistis, tantum aeris superantes? Et nos illi omnem rem retulimus. Tum ille incipiēs, nobis, quæ si-

Endymion esset nomine Endymion, in nostra ortus terra, raptusque olim dormiens eò delatus fuerit, ubi & regioni imperaret. Esse autem terram illam dixit, quæ infra à nobis luna videtur. Sed bono animo nos esse iussit, neque periculum vllum suspicari. etenim, ait, cuncta vobis aderunt necessaria. Si autem vicero bellum, inquit, quod nunc solem incolentibus infero, omnium felicissimè apud me viueris. Hinc nos interrogauimus, qui

Phaethon. Phaethon, inquit, eorum, qui in sole sunt, Rex (etenim ille etiam habitatur, quemadmodum & luna) multo iam aduersum nos bellum gerit tempore. Cœpit autem ea, quam audietis, ratione. Ego olim pauperrimus quibusque, qui in meo erant regno, collectis, volui coloniam in Luciferum deducere, desertum tunc, & nullis habitatum: Phaethon autem inuidia stimulatus, transitum prohibuit, medio in itinere occurrens, Equiformicis aduectus. Tunc quidem victi (nō enim apparatu æquales eramus) secessimus. Nunc autem iterum volo bellum inferre, & coloniam eman-dare. Quod si vultis mecum communicare cum exercitu, ex regiis vulturibus dabo vnum vnicuique, & exteram armaturam. Cras autem faciemus exitum. Ita, inquam, quando tua hæc est sententia, fiat. Tunc apud eos conuiuio excepti mansimus. Mane autem exurgentes statuebamur in aciem. nuntiabant enim exploratores, hostes appropinquare. Magnitudo quidem exercitus centum millia erant, absque pedibus, & externis auxiliis, item absque impedimentis, & machinarum fabris. Horum autem octoginta millia Equiuultures erant: qui autem ab Lachanopteris ferebantur, viginti millia. Est autem ales hæc maxima, oleribus pennarum loco obsita. Qui verò ex his velociore erant, pennas habebant lactucæ foliis maximè similes. Ibi verò & cum his Cenchroboli ordinari sunt, & Scorodomachi. Aduenērūt & à septétrione auxilia Psyllotoxotæ quidē numero triginta millia, Anemodromi autem quinquaginta millia. Horum sanè Psyllotoxotæ magnarum pulicum sessores sunt, unde & appellationem trahunt. Pulicum verò magnitudo, ut duodecim elephantēs. Porro Anemodromi pedestres quidem sunt, feruntur autem vento absque alis per mediū aera. Modus autem quo feruntur, talis est: Subcingunt se talarēs tunicas, easque vento sinuantes, velorum in morem, ac velut naues aguntur. Hi in pugna scutis armati plurimum valent. Dicebantur autem aduentare ab his, quæ supra Cappadociā sunt, stellis, Seruthobalani quidē numero septuaginta millia. Equogrues quin-

quaginta millia. Hos ego non vidi, non enim venerant, quare neque eorum naturas scribere auserim. Portentosa quædam ac incredibilia, de his dicebantur. Et is quidem erat Endymionis exercitus. Omnium autem armatura eadem erat. Galea quidem è fabarū spoliis. ~~Magnæ autem apud illos fabæ, & durissimæ.~~ Thoracēs autē squamei omnes, & squamis quidem lupinis. Etenim lupinorum siliquas consuentes thoracēs faciunt. Sūt autem siliquæ ipsæ ut cornu duræ: scuta & enses, quales Græcorum. Vbi verò occasio data est, sic in aciem deducti sunt. In dextro quidem cornu Equiuultures, & rex optimos quosque, circa se habens, cum quibus & nos eramus: in læuo verò Lachanopteri. Porro inter utrumque auxilia, ut cuique magis placuit. Erat & peditatus myriadum sex millium. Hunc statuere in aciem in hūc modum: Aranæ apud illos multæ, ac magnæ sunt: nā Cycadibus insulis vnaquæque multo maior. Has iussit intexere medium aeris, quod à Luna in Luciferum diffunditur. Idque ut primum perfecerunt, campus substratus apparuit, in quo peditatum statuunt. Ducebat autē hunc Nyctærius Eudianactis filius. Hostium autem læuū quidem Equiformici, & in his medius Phaethon. Bestiæ autem magnæ sunt alarū, hisque, quæ apud nos sunt, formicis, præter magnitudinem non dissimiles. Harum maxima duorum iugerum mensuram implet. Pugnabāt autem, non solum quidē super insidebant, sed & ipsæ, cornibus maximè. Dicebant esse horum numerum penè quinquaginta millium. In eorum autem dextro Aeroculices ferè quinquaginta millia, sagittarii omnes, magnis in culicibus insidentes. Post hos autem Aerocordaces, expediti quidē illi, ac pedestres, verum bellicosi. Etenim procul raphanos iaculabantur maximos, percussusque neque parum subsistere poterat. moriebatur enim confestim vulnerē quodam fœtore infecto. Nanque sagittas malæ veneno delibutas ferebāt. Hos iuxta Caulomycetes posuerunt armis accinctos, & cōminus pugnantes, numero decem millia. Dicuntur autem Caulomycetes, quoniam scutis quidem fungis utuntur, hastilibus verò asparagorū virgulis. Steterunt autē post hos & Cynobalani, quos ii miserunt, qui Canem stellam inhabitant, quinquaginta millia numero: & hi viri non humanis sed caninis vultibus super alas glandes pugnant. Dicebant autem ab ipsis hostibus, & alia auxilia defecisse à lacteo orbe emittenda, iaculatores scilicet ac Nubecenaturi: sed hi commissio iam prælio aduenērūt. quod utinā nō fecissent. Qui verò funda utebantur, omnino non aduenērunt: quare iratum Phaethonta tradunt omnem illorum regionem igne vastasse. Et is quidem Phaethontis exercitus erat. Postquam verò signa erecta sunt, & aselli ruditu vndique constrepere (nam his tubarum loco utuntur) committentes prælium pugnant: & Solariū quidem læuum confestim fugit (neque enim sufferre valuit instantes Equiuultures, nosque insequeremur eadentes) dextrum autem illorum cornu superius euadebat, nostro, quod in læuo erat, propulsato. Exeuntes autem Aeroculices insequeremur

Malæ venenum.

Iliad. 7.

quebantur vsque ad peditarum. Hinc auxiliantibus illis, defecerunt, è regione declinantes, idque maxime vbi senserunt suos, qui in lauo fuerant, manifestè deuictos. Fuga verò insigni facta, multi quidem capti, plurimi verò confecti occubuerunt, in ipsasque nubes sanguis multus defluebat, ut inficerentur, ac rubræ apparerent, quales apud nos videntur occidente Sole. Multus & in terrâ decidit: ut cogitarem num tale aliquid olim contigisset, quum Homerus suspicatus fuerit Iouem in Sarpedonis morte sanguineas guttas pluuisse. Conuersi autem à cæde, duo trophæa statuimus, vnum quidè in araneorum telis, & pedestris pugnae: alterum autem pugnae in aere supra nubes. His iandudum exactis, nuntiatum est ab exploratoribus, Nubecentauros aduentare, & irrumperet, quos Phaethonti antea aduenisse oportuerat. Ilique vbi aduenere, spectaculum præbuere insolitum & inexpectatū. homines erant alatis equis commisti. Magnitudo quidem hominum quanta Rhodiorum Colossi à medietate sursum, equorum autem similis validæ onerariæ nauis. Equidem eorum numerum non scripti, ne cui incredibile hoc fiat. tantus erat. Ducebantur autem à Sagittario, qui est in Zodiaco. Vbi autem amicos deuictos sensere, ad Phaethontem quidè miserunt, ut iterum rediret, ipsi autè in aciem strati in Lunares turbatos irruunt, inordinatos quidem, ob eam, quam hostibus fecerant, fugam, & iam spolia diuidentes: omnemque nostrorū multitudinem in fugam vertit. Ipsum autem regem insequuntur vsque ad ciuitatem, atque ex illius auiibus conficiunt plurimas. Deiecerunt autem & trophæa, ac omnem aranearū contextū. Campum decurrerunt, mæque ceperunt, & è comitibus duos. Iam autem & Phaethon aderat, & sub illis alia trophæa statuerunt. Nos autè ad Solem ipso die ducebamur, araneæ telæ fragmento manibus post tergum ligatis. Hi ciuitatem obsidere omnino noluerunt, conuersi verò medium aeris vallauerunt, ut de cætero splendor à Sole ad Lunam minus perueniret. Vallum autè erat duplex nubeū, ut Lunæ defectio manifesta fieret, & iam continua nox cuncta teneret. Qua in re pressus Endymion, mittens orauit, ædificiū demolirentur, neque se paterentur in tenebris versari. Promisit autem & tributa persolvere, seque auxiliarem, & amicum fore, neque in posterum bellaturum. Insuper & obsides offerebat, Phaethō verò congregato bis concilio, primò quidem in ira perfluit, postremò mutauit sententiam, ac pacis condiciones acceptæ sunt huiusmodi: Foedus inierunt Solarii, & horum socii cum Lunariis, eorumque sociis, his legibus, ut intermurale deiciant Solarii, neque posthac Lunam inuadant: statutoque pretio captiuos reddant: Lunarii autem dimittant stellas liberas, armæque posthac Solaribus non inferant, vicissim autem auxilientur, si quis inuaserit: vectigalium verò conditionem pendat annuatim rex Lunariorum regi Solariorum amphoras roris decem millia, obsidesque è suis decies mille. Colonia in Luciferum communis fiat, & ex vtrisque qui volet, participet. Sculptantur autem foedera in columna electrina,

eriganturque in medio aeris in cōfiniis. Qui vero pepigere, ex Solarium quidè parte fuere Pyronides, & Therites, & Phlogius: Lunarium autem Nyctor, & Menius, & Polylampes. Et talis quidem pax sequuta est, confestim autem murus euersus est, & captiuos restituere. Vbi autem ad Lunam ipsi regressi sumus, obuiauerunt nobis socii, & cum lacrymis salutarunt nos, & Endymion ipse. Atqui suadebat is quidem, nos ibi secum maneremus, & in colonia communicaremus: se enim daturum filium in uxorem mihi pollicebatur suum, quæ habebat. Nam apud eos mulieres nullæ sunt. Ego autem haudquaquam parui, sed petebam dimitti in mare. Qui ut persuaderi non posse animaduertit, septem diebus cōuiuio acceptos, tandem dimisit. Quæ interea in Luna versatus viderim, quæve noua, & inaudita cognouerim, dicam. Primum quidem eos non generari ex mulieribus, sed maribus. Nam masculis nuptiis vtuntur: sed nec quid sit femina, omnino sciunt. Nam ad quintū & vigesimum vsque annum omnes mulierum habentur loco, eo autem supra non habentur, sed habent. Concipiunt autem non in ventre, sed in crurium posteriori parte. Vbi enim fœtus conceptus est, tumet crus, & tandem suo tempore præcidentes educunt mortua: tum eadem ad vêtum hiantia exponentes mulcent, & ad vitam excitant. Inde & mihi videtur ad Græcos illud gastrocnemiarum vocabulum deuenisse, quod apud illos ventris loco sura concipit. Maius quiddam & his enarrabo. Genus hominum apud illos est, qui dicuntur arborei: idque hoc modo nascitur: Testiculum hominis præcidentes, in terram plantantium more defodiunt. Inde autem exoritur arbor carnea maxima, ut phallus. Ramos quidè habet, & frondes, fructus verò cubitales glandes. Vbi autem eæ maturæ fuerint, decerptas cudunt, atque in homines effingunt. Pudenda autem habent apposita, quidam eburnea, pauperes autem lignea, quibus coeāt, & vxoribus misceātur. Postquam autem senuerit aliquis, non moritur, sed ut fumus solutus euanescit in aerem. Cibus est omnibus vnus: struō etenim igne ranas assant super prunas. Multæ apud illos sunt ranæ per aera circunvolantes. His autem assatis circumfusi velut ad mēsam lambunt euaporatum ex illis fumum, ac vescuntur. Et cibo quidem tali aluntur. Potus autem illis est aer expressus in calicem, liquorem ex se ut rorem reddens. Nō égerunt autem, neque mingunt, neque persossi sunt ea parte, qua nos: sed ne pueri quidem natibus rem obscenam præstant, verum poplitibus supra suram: nam illic persossi sunt. Pulcher apud illos habetur caluus, & sine coma: comatos autem abominantur. Apud eos verò, qui cometas inhabitant stellas, comati contra formosi habentur. Adueniunt enim quidam, qui nobis illorum mores narrauerunt. Barbam autem ad genua demittunt, & in pedibus vnguēs non habent, sed vnodigiti sunt omnes. In speciem caudæ brasiæcæ natibus cuiusque illorum innascitur proluxa, semper germinans, quæ & resupino cadente non frangitur. Emungunt & mel amarissimū, qui si quando

vel labori infudant, vel luſtātur, corpus laſte ob-
linunt, vt & caſeus ex eo coaguletur, melle paulu-
lum diſtillante. Oleum autē ē cepis educunt, ma-
ximē pingue, ac redolens vt vnguentum. Vineas
habent plurimas, & aquæ feraces: vuarū autem
acini ſunt, velut grando quæpiam: & mihi qui-
dem videtur vbi vêtus inciderit, vites illas qua-
ti, fraſiſque vuis grandinem huc ad nos mitti.
Ventre vt ſacculo vtuntur, in eum quantum cu-
piunt mittentes. Apertilis etenim vêtet eſt illis, 10
& iterum clauſilis, neque in illo inteſtinum vllū,
aut hepar apparet, ſolū autem denſus eſt intus,
& pilis obſitus, ita vt & paruuli vbi frigent, in eū
ſubeant. Amiſtus autem diuitibus quidē vitreus
& mollis, cæteris æreus cōtextus. Nā ea loca me-
tallorum ſunt fœcūda, iidēque aqua macerata
metalla vt lanam exercent. Quales autē habeāt
oculos, omnino non auſim ſcribere, ne fortē me
quis mentiri putet. ~~Ab aliis~~ tonis abſurditatem:
tamen & id quidem dicam. Oculos exemptiles 20
habent, vt qui velit ſuos exemptos, ſeruet eos a-
pud ſe donec illis ad viſum egeat: quos cum re-
poſuit, cernit. Et multi cū fortē proprios per-
diderint, ~~ab aliis~~ mutuantur, & vidēt. Sunt & to-
cupletes, qui plures habeant, occultos quidem &
reconditos. Aures illis ſunt platani folia, præter
eos, qui ex glandibus formantur. illi enim ſolū
ligneas habent aures. Cæterū & miraculū aliud
in regia conſpicatus ſum: Speculum maximum
ſupra puteum poſitum eſt, non adeō altum. In pu- 30
teum ſi quis deſcēderit, omnia audiet, quæ apud
nos in terra dicūtur. Si verō ſpeculum intueris,
omnes quidem vrbes, omnēſque gētes vides, nō
ſecus, ac ſi omnibus intereſſes. Tūc & ipſe meos
vidi, & patriam omnem: an verō & illi me vide-
rint, ſatis exploratum non habeo. Quod ſi fortē
quis non credet hæc ita ſe habere, cum eō perue-
niet, ſciet me vera dixiſſe. Tunc ſalutato rege, &
iis, qui circa illum erant, nauem aſcendentes fe-
rebamur. Abeunti autem mihi dona dedit Endy 40
mion, veſtes quidem vitreas duas, æreas autem
quinque, lupineāmq; panopliā: quæ omnia poſt-
ea in ceto amiſi. Miſit & nobiſcum Equiuultu-
res mille, qui nos deducerent ſtadiis quingen-
tis. Nauigātes autem circa terram illam, provin-
cias quidem plurimas & alias præterlapſi ſumus,
appulimus verō ad Luciferū nuper inhabitatum:
vbi deſcendentes, aquas hauſimus. Hinc Zodia-
cum introeuntes, ad læuam quidem Solem præ-
tergrediebamur, circa illius terræ marginem na- 50
vigantes. Neque enim deſcendimus, & quidem
ſociis id ſummē cupientibus. Erat enim ventus,
qui nos à terra propelleret, quanquā videremus
regionem fœcundam, ac pinguem, & irriguam,
ac bonorum multorum plenam. Atqui Nubecē-
tauri, hi videlicet, qui Phaethonti militabant,
ſpeculati nos longē, ac delapſi volauerunt ad na-
uem: quūmq; ſocios eſſe didiciſſent, abiere: iam
enim & Equiuultures diſceſſerāt. Nauigantes au-
tem ſequenti nocte, ac die, circa vesperam perue- 60
nimus ad Lucernarum urbem (ſic enim illam vo-
cant) iam iter noſtrū ad inferiora ſecantes. Hæc
autem ciuitas medio inter Pleiadas, ac Hyadas
ſtellas aere ſita eſt, Zodiacoque multo inferior.

Descendentes autem neminem quidem inuenimus, lucernas verò multas decurrentes, & in foro & secus portum deambulantes, nonnullas quidem paruas, & vt ita dicam, egenas, ex magnis autem, ac potentibus paucas, & has valde illustres, ac nobiles. Domus illis & lychnes seorsum unicuique erant, & hominum more appellabantur, & vocem emittentes audiebamus: neque nocebant, sed potius ad diuertendum inuitabant. Nos tamen formidare, nec nostrum vel vnus apud illas cœnare, aut capere somnum est ausus. Palatium autē illis in media ciuitate extructum est, vbi per totam noctem earum sedet princeps, nomine vnamquamque compellans. Quæcunque verò non parer, condénatur ad mortem vt transfuga. mors autem est extingui. Astantes autem nos considerabamus quæ fiebant, simulque lucernas respondentes audiebamus, causasque quare abfuisent dicētes. Hic & lucernam nostram agnouimus, & allocutus, rogabam quomodo se haberent domesticæ nostræ. Ea autem mihi omnia enarrauit. & noctem quidem illam ibi mansimus. Sequenti verò die solutæ, secus nubes nauigabamus. Hic & Nephelococcygiam vidimus urbem, vidētesque admirati sumus: neque in eam descendimus. non enim permittebat aura. Imperat autem illis Coronus Cottyphionis filius. Tum ego Aristophanis poetæ recordatus sum, hominis quidem sapientis & veri, ac in his, quæ scripsit, frustram non crediti. Tertia autē ab illa die, & Oceanum iam manifestè videbamus, terram autem nusquam, præter aerias illas, quæ iam ipsæ quidem igneæ & micantes mihi videbantur. Quarta autem die circa meridiem molliter aspirante aura & subsidente, in mare deponimur. Vt verò aquam attigimus, mirè, ac supra modum læti fuimus, & omnibus prandium ex iis, quæ suppetebant, exhibuimus, & descendentes natabamus. erat enim tranquillum mare. Sed, vt videtur, sæpenumero mutatio in melius, maiorum malorum consuevit esse principium. Etenim nobis duos tantum dies feliciter nauigantibus, illucente tertia ad orientem Solem repente belluas videmus, & ceterum multa alia, tum omnium maximum, & quingentorum & mille stadiorum magnitudine. adueniebat autem hians, & mare procul turbans, spumamque vndique circumfusum. Dentes exerebat phallis nostris multo longiores, acutos omnes vt pali, ac eburni candidiores. Nos igitur cum postremum nobis mutuo vale dixissemus, & amplexi essemus, præstolabamur: & cum reforesceret, vnà cum naui ipsa nos deglutiuit. Non autem contigit in dentes offendere, sed per eorum raritatem naui delapsa intro decidit. Vbi autem intus fuimus, primò quidem obscurum erat, & videbamus prorsus nihil. Tandem eo hian te, videmus cetum magnum vndequeque altum latumque, & ciuitatis capacem, quæ vel decem hominum millia capere possit. Erant præterea passim & parui pisces, & alia quædam animalia concisa multa, nauiumque vela, & ancoræ, & hominum ossa & onera. Circa medium verò & terra & colles erant, vt consilio ex eo quæ absorberat limo, accumulati. Igitur & sylua in his in-

nata erat, & arbores omnigenæ, & arborumque; accreuerant, ac cuncta cultis agris similia: circuitus autē terræ stadia ducenta & quadraginta. Erat autem videre & marinas aues laros & alcyonas in arboribus nidificantes. Tunc verò plurimū lacrymati fuimus. Deniq; cū erexissem comites, nauē fulcimus, ipsiq; ē silicibus exstantes ignē & accendentes, coenam ex his quæ aderāt fecimus. Aderant enim omnigenū piscium carnes, aquamq; adhuc ex Lucifero etiā habebamus. Sequenti verò exurgentes die, siquādo hiaisset cetus, nonnunquam montes videbamus, quandoq; solum cælum, quandoq; insulas: nam sentiebamus eū concitē ferri ad omnem pelagi partē. Postquam autem mansioni iam assueti eramus, accipiens ē comitibus septē, deambulabam per syluam, cuncta lustrare ac explorare volens. Necdū quinque stadiis totis digressus, inueni sacellum quoddā Neptuni, quemamodū testabatur inscriptio: ac paulō post & sepulera multa, & columnas desuper, iuxtaq; fontem perspicuæ aquæ: & canis etiam latratum audiui: longeq; apparebat fumus: & domum quampiā coniciebamus. Festināter igitur accedentes, offendimus senem & adolescentem sedulē ac diligenter sulcum quendā facientes, ac per eum aquam de fonte deriuantes. Læti ergo simul ac territi constitimus: illi verò idem & nobiscum meritō passi, sine voce steterē. Tandem verò aliquādo, Qui vos estis adueni, inquit senex, num ex marinis estis diis, an infelices homines nobis similes? Etenim nos homines, & in terra nutriti, marini nunc sumus, fluctuamūque hac bellua circuncclusi, neq; quid de nobis sit, satis nouimus. Mori quidē videmur, viuere tamen arbitramur. Ad hæc ego, Et nos, inquā, o pater, adsumus hic homines aliunde profecti, ipsa cū nauī nuper absorpti. Accessimus autem nūc volentes scire, quē in sylua sint, quomodo se habeāt. Multa enim nobis & densa visa est. Deus autem, ut videtur, nos duxit te ut videremus, sciremusq; nos in hac bellua inclusos esse non solos. Sed narra nobis tuam ipsius fortunam, quisquis es, & vnde huc introieris. Is autem inquit: Non dicam, neq; quæ apud me sunt, scietis, ni prius hospitio recepti, ex præsentibus bonis fruamini. simulq; acceptos nos duxit in domum. Cum autē nobis olera & glandes apposuisset, ac pisces, vinūque infudisset, postquā saturi fuimus, rogabat quid nobis accidisset. Cui ego omnia ut sese habebant enarraui, nimirum tempestatem illam, & quid in insula cōtigisset, tum nauigationem in aere, atq; bellum, cum reliquis aliis, vsque ad id quod à ceto absorpti fuērīmus. Ille verò supra modum admiratus, & ipse ex parte quid sibi cōtigisset enarrabat, aiebātque: Genere quidem, hospites, sum Cyprius. Egressus autem ad mercatum cum filio quem videtis, aliisq; meis familiaribus multis, nauigabam in Italiam, nauī quidem magna, ac variis mercibus onusta, quam fortē in ore ceti dissolutam vidistis. Igitur in Siciliam vsque feliciter nauigauimus: inde violento statu ablati, post tertiam diem in oceanum delati fuimus, hic in cetum incidentes, & ipsa cum nauī ac comitibus absorpti, cæteris morientibus, duo nos

euasimus. Sepultis autem sociis templum Neptuno ereximus, & eam, quam videtis, agimus vitā. Olera quidem ex horto legimus, vescimur verò piscibus ac glandibus. Multa autem, ut videtis, est sylua, & sanē vineas habet plures, ē quibus nobis vinum exoritur dulcissimum, fontemq; non minus optima quā frigidissima aqua. Lectulū autem substernimus ē frondibus, ignēque succendimus copiosum, aduolantēque volucres aucupamur, piscamur & viuos pisces, ad bellū brachias sollicitatos, ubi abluimur si quando cupimus: etenim stagnum salsum est non procul, viginti stadiorum circuitu, quoduis piscium genus continens, in quo & namus, & nauigamus parua in cymba, quam ipse compegi. Annos autem à ceti absorptu septem & viginti numeramus: & alia quidem utcumque ferre possemus: sed incolæ & vicini molesti vehementer sunt & onerosi, feriq; & agrestes. Papæ, inquam ego, & alii etiam sunt in ceto? Multi quidem, inquit, & inhumani, ac visu deformes. Nam occidentalem & extremam syluæ partem Tarichanes inhabitant, gens oculis anguillinis, & facie Carabea, bellatrix, temeraria, ac mordax. Aliam, quæ ad dextrum est latus, Tritonomendites tenent, superioribus quidem partibus hominibus similes, inferioribus verò felibus: atqui aliis minus immittes sunt. Ad læuam verò Carcinochires, & Thynocephali, mutua inter se amicitia & fœdere iuncti. Mediterraneam deniq; Paguradæ ac Psittopodes, genus bellicum, ac celerrimum. Quæ ad orientem, ad bellū videlicet os vergunt, deserta ut plurimum sunt, & à mari stagnantia: tamen & hæc ego teneo, vectigal pendens Psittopodibus, ostrea quingenta. Hæc autem sic se habet regio. Nos autem prospicere oportet quomodo possimus tot cū gentibus cōgredi, & quo iure viuere. Quot, inquā ego, omnes hi? Plures, inquit, mille. Armis autem quibus utuntur? Nullis, inquit, nisi piscium ossibus. Igitur, inquam ego, feliciter dimicabimus, si nos his bello cōgrediamur, utpote nos armati cum inermibus. Si enim eos superabimus, posthac sine timore viuemus. Quæ ut probauimus, abeuntes ad nauem accingebamur. Belli autem causa futura erat, quod pensio non persolueretur, iam pacti tempore imminente. Et illi quidē misere tributa postulantes: is verò superbe respondens, nuntios persequutus est. Primi igitur Psittopodes & Paguradæ Scincharo (sic enim vocabatur) indignati, cum tumultu ingruiebant. Nos verò aggressum præuidentes, stetimus armati, insidias statuētes hominū quinque & viginti. Præceptum autem erat his qui ex insidiis erant, ubi prætergressos hostes vidissent, insurgerent: quod & fecere. Nam insurgentes à tergo cædebant illos, nos verò & ipsi viginti-quinque (siquidem Scincharus eiūsq; filius commilitabant) obuiauimus, committentēque manum ira & viribus decernebamus. Denique conuersos in fugam, ad suas vsq; latebras insequuti sumus. Cæsi autem ex hostibus sunt nonaginta, ē nostris verò vnus, & gubernator, tergum triglæ costa perfolius. Die igitur illa & nocte mansimus in prælio, trophæumque statuimus, arida

Delphini spina in sublimē erecta. Sequenti verō die aderant & alii, quæ facta fuerant sentientes. Dextrum quidem cornu Tarichanes, quos & Pelamus ductitabat, læuū Thynocephali, medium Carcinochires tenebant: nam Tritonomedetes quiescebat, neutri parti additi. Nos verō congressi apud Neptuni templum obuiaimus, manūmq; conseruimus, multo clamore vsū. Resonabat autem cetus, vt antra solent. His item in fugam versis (erāt enim expediti vndiq;) & in syluam fugatis, ex illo terra potiti sumus, neq; post multum præcone misso sustulerunt suos in bello mortuos, fœdera & amicitias postulantes. Nobis verō de amicitia vel fœdere non est visum, sed postera die conuersi in eos, funditus omnes cecidimus, præter Tritonomedetes. Siquidem hi vt videre quæ contigerant, dilapsi per ceti branchias, desiliere in mare. Igitur prouinciā ingressi iam hostibus vacuum de cætero absque timore habitabamus, palæstris, aliisque gymnasiis plurimum ac venationibus dediti. Quandoq; vineas exercebamus, aut ex arboribus poma legebamus, omnino his similes, qui in maximo & inuitabili carcere conclusi deliciis & voluptatibus indulgent. Annum autem & menses octo ibi exegimus. Nono autem mense, quinta die mensis, circa secundum oris hiatum (tunc enim id semel vnoquoq; anni tempore faciebat, ita vt nos coniectura assequeremur quatuor ea esse anni tempora) Ad secundum igitur, vt prædiximus, oris hiatum, confestim vocem ac tumultum audiebamus vt nautarum præcipientium ac remigantium. Turbati igitur ad ipsum bestię os properamus, stantēque intra dentes, aspicebamus omnia, spectaculum, quod quidem viderim, inusitatissimum: homines magnos dimidii stadii statura, magnis insulis non secus quā triremibus nauigantes. Et quanquam sciam me non verisimilia narrare, dicam tamen. Insulæ erant in longum quidem porrectæ, arduæ tamen, singulæ 40 centum stadiorum ambitu, in quibus nauigabant ex viris illis circiter viginti octo. Horum aliqui vtrinque insulæ lateribus insidentes ordine remigabant cupressis magnis ipsis cū ramis ac frondibus tāquam remis. Ponē autem ad ipsam puppim, vt videbatur, gubernator vt in colle quodam sublimi stabat, æreum regēs gubernaculum, longitudine stadii vnus. Ad proram verō ex his armati circiter quadraginta pugnabant, hominibus, præter comam, omnino similes. Ipsa enim coma ignis erat, & ardebat, vt galearum vsu non sanē opus esset. Pro velis verō ventus in syluam incidens, quæ plurima cuique inerat, sinuabat insulam, & deferebat quod gubernator ipse cupiebat. Erant & in his præfecti ad remigium incitantes: ac ocyus mouebantur, quemadmodum longæ naues consueuerunt. Primum igitur duos videbamus aut tres, postremō autem sexcenti apparuere, stantēque seorsum committebant prælium, ac pugnabant. Multæ quidem inter se commissæ obtrixæ sunt, multæq; dissolutæ submersæ sunt. Aliæ connexæ certabant fortiter, neque facile ab inuicem soluebantur. Qui autem ad proram constituti pugnabant, omnem ostendebant

industriam, cōscendentes & cædentes: neminem autem viuū ceperunt: pro ferreis autem rostris polypos magnos inuicem connexos iaciebant, qui & syluis complicati tenebant insulas. Iaciebant etiam ac cædebant ostris, quorum vnum currum impleat: & spongiis iugereis. Hos autem ducebat Aeolocentaurus, illos Thalassopota. Pugnare autem ipsis, vt videbatur, contigit prædæ gratia. Etenim dicebatur Thalassopotes multos 10 Aeolocentauri delphinorū greges surripuisse, vt erat audire ex eo quodd sibi inuicem expobarēt, & regum nomina conclamarent. Tandem vicerunt qui ab Aeolocentauro stabāt, & insulas submerferunt ceterum circiter & quadraginta, trēsque ex ipsis vnā cū hominibus ceperūt: cætera verō puppi collisa fugerūt. Sanē hi paululum illos infecuti, vespere factō ad naufragia conuersi, plurima obtinuerunt, suāque receperunt. etenim insulæ nō minus octoginta perierāt. Statuerunt autem trophæum insularis pugnae in capite ceti, vnā ex hostium insulis suspendentes. Noctē quidem illa circa bestiam cōmorati sunt, retinacula ad illā alligantes, & ancoris non procul iactis. Nam vtebantur ancoris magnis vitreis fortissimis. Postera autem die supra ceti tergum litantes, suōsque ibi tumultantes, abiēre læti, & vt Præana canentes. Hæc igitur in insulari pugna gesta sunt.

HISTORIAE VERAE

LIBER SECVNDVS.

INTEREA non iam amplius illum ferens in ceto victum, mansionisque illius tædio affectus, quærebā quā arte nobis pateret exitus. Et primum quidem non inutile visum, ad dextrū latus fodere, perque defossum foramen tentare fugam. Incipientes igitur pertundebamus. Vbi verō progressi ad quinque stadia effodimus, nihil proficētes ab opere desistimus. Tum syluam exurere visum est, vt sic cetus moreretur. quod si fieret facile liceret egredi. Igitur ab extremitate incipientes comburebamus: & dies quidem septem, ac totidem noctes calorem non sensit. Porro octaua ac nona intelleximus illum ægrotare, quū hiabat non solita cum vehementia, cum neque hiatum suspendebat ac protrahēbat, sed confestim comprimebat. Decima autem & vndecima moriebatur, ac malē olebat. At duodecima vix sensimus periclitari nos, & in cadauere concludi, nī hiantē ceto cuneos submitteremus, quod fauces in posterum non præcluderentur. Itaque maximis trabibus illius diuiso ore, nauem parabamus, aquæ plurimum inferentes, & ad necessitatem cætera: gubernator futurus erat Scinthus. Postera autem die iam ille mortuus erat. Nos verō attrahentes nauem, & per raritatem dentium educētes ac explicātes, leniter in mare demisimus. Ascendentes autem in dorsum apud trophæum Neptuno immolauimus, ibique 50 tribus

tribus diebus mansimus (erat enim tranquillitas) quarta verò nauigantes abscessimus. Hinc nos multis ex nauali pugna cadaueribus obuiauimus, & impigimus, vbi & corpora dimensi mirabamur. Diebus autē quibusdā nauigauimus multa aeris temperie vsi: tandē violento spirante Borea frigus magnum secutū est, ab eōq; totum glacie aditricū est pelagus, nō modò in superficie, sed & in profundum & altē ad passus trecētos, vt descendentes super glaciem curremus. Quum autem ventus perstaret, neque amplius ferre possemus, tale quiddam commenti sumus. Qui verò in ea re consiliū dederat, erat Scintharus. Igitur in aquam antrum maximum fodientes, in eo latitauimus diebus triginta, ignēque accendebamus, ac vescebamur piscibus: siquidem fodiendo plurimos inueniebamus. Vbi verò commeatus defecit, egressi infixam nauem euulsumus, ac velum expandimus, trahebamurq; vt nauigantes molliter ac leniter per glaciem delapsi. Quinta autem die repore glacies soluebatur, iterūque omnia in aquam soluta. Iam verò & circiter stadia trecenta nauigaueramus, quum ad insulam delati, nō adeò magnam, & eam desertam, aquas hausimus (iam enim defecerant) taurōsque syluestres ibi duos arcu confecimus. Ipsi autem tauri cornua non in fronte, sed in ipsis habebant oculis, vt Momo placuit. Post paulum in pelagus deuenimus, non aqueum, sed lacteum: & in eo insula apparebat alba referta vitibus. Erat autem insula caseus maximus, vehementer coagulatus, quemadmodum postea comedentes didicimus. Eius autem circuitus stadiorum viginti quinque: & vites vuis scatebant, ex quibus lac, non vinum expressimus. Templum autem erat in media insula Galateæ Nereidi sacrum, sicut ostendebat epigramma. Quandiu igitur in insula consedimus, escam quidem nobis ac cibum terra suppeditauit: lac autem ex vuis expressum, potum. Regnare autem in regionibus illis dicebatur Tyro Salmonē filia, cū ē vita discessisset, eo à Neptuno honore accepto. Exactis autem in insula diebus quinque, sexta egressi sumus portū, tranquillo quidem mari ab vndis, ac aura quadam impellente. Porro octaua die nauigantes nō amplius per lac, sed in salsa ac cærulea aqua, videmus homines multos supra mare decurrentes, omnino nobis similes & corporibus & magnitudine, præter solos pedes, siquidem hos suberinos habebant. Quare, vt existimo, & Phellopodes appellati sunt. Mirabamur autem cum videremus eos non demergi, sed supra fluctus extare, intrepidēque incedere. Qui & accedentes, salutarunt nos Græca voce: dicebant autem se in Phello patriam suam properare. Comitabatur autem aliquouſque nos præcurrentes, postea conuersi ab itinere ibant, felicem nobis nauigationem precati. Post paululum verò & insulæ multæ apparere. Propē quidem à læua Phello, ad quam illi properabant, quæ ciuitas super magno ac rotundo subere habitabatur. Longē autem, & ad dextram magis, quinque maximæ insulæ & altissimæ, vbi ignis accendebatur multus. Ad proram autem vna lata & humilis, distans stadiis non mi-

nus quingentis. Iam verò non procul aberamus, cū mira quædam nos afflauit aura, dulcis, & odorifera, qualem historicus Herodotus à felice Arabia spirare dicit: nam qualis à rosis, narcissis, hyacinthis, liliis, violis, myrto, vel lauro redolere cōsuevit, talis nobis odor aspirauit, à quo deliniti, bonique aliquid longis ex laboribus sperantes, iam in insulam propē adueneramus. Hic & portus videmus plurimos tranquillos, & magnos, nitentiāque flumina leniter in mare prorumpere, pratæque & syluas, & canoras aues, partim quidem per litora canentes, multas autem super ramis. Aer autem lenis ac placidē spirans regioni circumfundebatur. Hinc suaues quædam auræ spirantes leniter syluam mouebant, vt ex motis ramis dulces & perpetui cantus ederentur, similes iis, qui in locis desertis obliquis fistulis reddi solent. Atqui audiebatur vox quædam promiscua, non tumultuosa, sed qualis in conuiuio reddi posset, cum quidam fistula canunt, alii probant, alii ad fistulam aut citharam saltāt. His illecti deferebamur in portum: egressique nauem, Scintharum in ea & ex sociis duos dimisimus. Procedentes autem per florēs quoddam pratū, in custodes incidimus, ac ministros, qui nos roseis vinculis vincientes (id enim apud eos maximum est vinculum) ad principem adduxere: à quibus & per viam intelleximus eam esse beatorum insulam, regnarēque in ea Creticum Rhadamanthum: ad quem vbi adducti fuimus, stetit in ordine iudicātorum quarto loco. Erat autem prima causa de Aiace Telamōnio, an illi in heroum numero esse liceat, an nō. Accusabatur autem, quod furiis actus seipsum necasset. Denique multo prius habito sermone visum est Rhadamāntho, hausto elleboro, ac demum resipiscentem, tradere eum Hippocrati Coo medico, indēque iam in heroum cōuiuio recipi. Secunda autem causa amoris erat, Thesei scilicet ac Menelai pro Helena certantium, vtrū illa cohabitare debeat. Et Rhadamāthus quidem eam Menelao adiudicauit, qui cōiugii huius gratia tantis olim laboribus sese obiecerit, periculisque. Etenim Theseo ipsi alias esse mulieres, Amazonē, ac Minois filias. Tertia verò de præminencia inter Alexandrum Philippi filium, & Hannibalem Carthaginēsem: visum est Alexandrum præcellere, eiq; sedes posita est apud Cyrum Persen primum. In quartam autem causam nos adducti sumus: & is quidem interrogauit, quidnam in causa esset quod adhuc viui ad facrum illum locum deuenissemus. Nos autem ex ordine cuncta illi enarrauimus. Tum nobis paululum ē loco summotis, secum diu pensitabat, & de nobis communicabat cum assessoribus. Considerant autem ei cū alii multi, tum & Atheniensis Aristides, cognomento Iustus, cui vt placuit decreuit, vt daremus pœnas curiositatis & peregrinationis, postquā moreremur. Nūc verò præscripto tēpore licere nobis in insula apud heros versari, indēq; abire. Præscripsit autem recessus terminum, nō amplius quàm mensium septē. Hinc sua sponte defluentibus fertis à nobis, soluebamur, ac in urbē adducebamur, ad beatorum

rum conuiuium. Ipsa autem ciuitas tota aurea, murus verò smaragdo lapide cingitur. Porro portæ septem sunt, omnes ex integro ligno & amomo. Pavimentum verò ciuitatis, & quæ intra mœnia est, terra eburnea: omnium autem deorum templa, beryllo lapide constructa sunt, & altaria in eis maxima, vno è simplici lapide Amethysto cōstant, in quibus & diis immolant. Circa ciuitatem verò fluuius defluit vngueto optimo: huiusque latitudo regalium cubitorum centum: altitudo, vt commodè nare posses. Porro ipsius balnea, domus magnæ sunt vitreæ, cinnamomo succensæ. Atqui pro aqua ros tepidus in peluibz seruatur. Vtuntur autem vestibus purpureis, tenuissimis aranearum telis. Hi corpora non habent, sed & impalpabiles sunt, & absque carne. Formam autem & effigiem solam habent ac ostendunt. Incorporei tamen cum sint, stant, mouentur, intelligunt, vocemque emittunt: omninoque videtur eorum anima nuda quædam circūuagari, corporis similitudine circūdata. Si quis autem non tetigerit, non credet quod videtur non esse corpus. Sunt enim vt vmbre rectæ, non nigre. Senescit nemo, sed ea ætate, qua se ed conulit, permanet. Denique hæc haudquaquam est nox, neque dies admodum clara, sed quale crepusculū esse solet, iam aurora apparente ante orientem solem: talis lux terram habet: quare & vnum solum anni tempus nouere. Semper enim apud eos ver est, vnusque ventus spirat Zephyrus. At locus cunctis quidem floribus, omnibus mansuetis plantis & vmbrosis viret. Quæ illic sunt vineæ, duodecies quotannis ferunt, & singulis mensibus vuas reddūt: mala verò granata ac malos, cæteraque poma terdecies ferre dicebant. Nam mense, qui apud eos Minous appellatur, bis ferre fructum: pro frumento verò spicæ in summitate paratos panes emittunt, vt fungos. Fontes sunt per ciuitatem, aquæ quidem quinque & sexaginta ac trecenti: mellis verò alii totidem: vnguenti quingenti: verum & hi minores sunt: flumina lactis septem, & vini octo. Conuiuium autem celebratur extra ciuitatem in campo qui Elysus vocatur. Etenim pratum est pulcherrimum, & circa illud nemus omni arborum specie constitum, vmbra discumbentibus faciens: stratum autem substernunt è floribus. Ministrant quidem ac cuncta afferunt venti, præterquam quod vinum non miscent: siquidem eo non indigent: nam circum conuiuium arbores sunt vitreæ magnæ, è micante vitro: harum fructus pocula sunt omni specie operis, ac magnitudinis. Vbi autem quis ad conuiuium accesserit, vnum ex illis vel duo decerpta mensis apponit: ea confestim vino replentur. Pro sertis verò, lusciniæ canoræque volucres cæteræ, flores è proximis pratis ore legentes, cum cantu eos superuolant, asperguntque. Porro vnguntur ad hunc modum: Dentur nubes vnguētū combibentes è fontibus ac flumine, supraque conuiuium sparsæ, sensim exprimētibus ventis, tenuissimum quiddam velut rorem distillant. In cœna autem musicæ & cantilenis vacant. Canūtur autem in primis Homeri versus, qui & ipse adest, & cum illis conui-

Minous
mensis.

Elysus
campus.

uatur, supra Vlysses discumbens. Choreæ autem sunt è pueris & virginibus: præsent verò illis & concinunt Eunomus Locrus, & Arion Lesbicus, & Anacreon, & Stesichorus: nam & hunc apud eos vidi, iam ipsi Helena reconciliata. Vbi autem ii quieuerunt, secundæ choreæ succedunt è cygnis, philomenis, ac hirundinibus. Postquam & illæ canere cœperint, iam tota sylua resonat, præsentibus ventis. Hoc autem maximum ad læticiam habet, fontes duo sunt circa cōuiuium, vnus quidē risus, alter verò voluptatis. Ex horū ambobus in initio conuiuii omnes bibunt, dein de reliquum læti, ac ridentes exigunt. Volo & ex insignibus viris, quos apud eos vidi, dicere. Omnes quidem semideos, & qui sub Illo militauerunt, præter Locressem Aiace: nam hunc solum dicebant in impiorum loco supplicio affici. Barbarorum autem vtrunque Cyrum, Scythamque Anacharsim, & Thracem Zamolxim, Numamque Italicum, necnon & Lacedæmonium Lyncurgum, & Phocionem, & Tellum Athenienses, & præter Periantrum sapientes omnes. Vidi & Socratem Sophronisci filium cum Nestore & Palamede nungantem: circa quem Hyacinthus Lacedæmonius, & Thespius Narcissus, Hylas, alique formosi. Videbatur autem Hyacinthum amare, idque multis argumentis. Ferebatur autem illi succensere Rhadamanthum, & sæpenumero comminatum, si pergeret ineptire, se illum ex insula eiecturum, aut nisi omiſsa simulatione conuiuaretur. Solus Plato non aderat, sed conditam à se ciuitatē habitare dicebatur, vbi Repub. & legibus, quas tulerat, vteretur. Porro Aristippus & Epicurus primi apud illos habebantur, cum hilares essent, & læti, compotoresque suauissimi. Aderat & Phryx Aesopus, quo homine pro morione vtuntur. Atqui Diogenes Sinopenſis tantum à pristinis moribus degenerauerat, vt Laidem meretricem duceret vxorem, & subinde surgeret, ac temulentus saltaret, debacchareturque. Stoicorum autem aderat nemo: nam adhuc illos rectum virtutis verticem ascendere aiebant. Quin & id de Chrysippo audiuius, illi nō prius fas esse vt insulam ingrederetur, quàm iam quartò se elleboro purgaret. Academicos dicebant velle quidem venire, continere se tamen, & adhuc cōsiderare: neque enim satis adhuc capere num vsquam talis insula sit, necne. Verum, vt coniicio, Rhadamanthi iudicium haud dubiè metuerunt, vtpote qui forum iudiciariū sustulerint. Quanquam non paucos ex illis excitatos fama erat, vt eos qui illuc præcesserant, subsequerentur, verum præ pigritia defecisse, neque potuisse assequi, sed è medio itinere rediisse. Hi igitur inter eos qui aderat, erant maximè memorabiles. Enimvero Achillem, & post illum Theseum in primis colunt. Quod verò ad coitum & Venerem pertinet, commiscentur fœminis simul & maribus palam, & spectantibus omnibus, idque haudquaquam turpe arbitrantur. Solus verò Socrates deierabat se innocenter cum iuuenibus versari, & quidem cum omnes illum peierare scirent. Siquidem Hyacinthus & Narcissus fatebantur, ille autem negabat. Fœminæ sunt omnibus communes, neque quisquam

quisquam vicino inuidet, sed sunt certè in hac re maximè Platonici. Pueri quoque volentibus se exhibent, nihil reluctantes. Vix autem duos aut tres totos dies veneram, cum accederem Homerum poetam: nam vtrique otium erat: & cum alia multa, tum illud rogabam, cuius esset, dicens illud maximè apud nos ad hunc vsque diem esse in controuersia. At ille se nescire respondit. Nam quidam Chium, alii Smyrnum, alii Colophonium eum arbitrantur, ipse vero se Babylonium esse aiebat: siquidem à ciuibus suis non Homerum, sed Tigranem vocatum fuisse: postea verò eum apud Græcos obsidis officio functus esset, pristinam appellationem mutasse. Rogabam præterea, num & ii versus qui vulgò reiciuntur, ab se conscripti essent, necne. Ille autem omnes suos esse assueverat. Ibi ego Zenodoti & Aristarchi grammatici frigidas ratiocinationes non potui non damnare. Vbi autem hæc abunde differuit, iterum rogabam quamobrem ab ira, poematis sui initium sumpserit. Sic enim, inquit, mihi in mentem venit, nihil studio agenti. Tum & illud scire cupiebam, an, quod multi volunt, Odysseam Iliade priorem scripsisset. Ille verò negabat. Nam quodd cæcus non esset, quod & de eo affirmant, mox cognoui, videbam enim: quare non erat opus illum percontari. Quin idem aliàs sæpe agebam, vbi illi vacare viderem. Cum autem illum adirem, rogarèmq; ipse contrà promptè ad omnia respondebat, maximè verò post causam quam vicit. Nam illum calumniæ Thersites accusauerat, quodd se in poesi conuiciis agitasset. Vicit autem Homerus causam, agente Vlysse. Aduenit & circa illa tempora Pythagoras Samius septies mutans, qui in tot animalibus vixit, & animæ errores consummauit. Erat autem eius dextra pars aurea: & visum est vt communi cum illis Republica vteretur. Dubitabatur autè adhuc, vtrum Pythagoræ, an Euphorbi nomine appellandus esset. Empedocles verò (nam & ipse venit semielixus, & toto corpore excoctus) non receptus est, quanquam id multis precibus postularet. Procedente autem tempore instabat certamen, quod apud illos Thanatusia appellantur. Præfuit Achilles iam quintum, Theseus verò septimum. Porro quid in totum actum sit, longum esset commemorare: verum summam ac capita rerum perstringam. Lucta quidem vicit Carus, qui ab Hercule stabat, & pro corona cum Vlysse decertabat. Pugilum æqualis fuit pugna, Arii Aegyptii, qui Corinthi sepultus est, & Epilii, qui sibi mutuo congressi erant. Nam apud eos Paneratii nullum præmium proponitur. Porro quis cursu vicerit, non satis memini. Ex poetis, vt verè dicā, quanquam longè excelleret Homerus, vicit tamen Hesiodus. Præmia autem omnibus erat corona ex pavonum pennis cõtecta. At iam absoluto certamine nuntiatum est, eos qui in impiorum loco plederentur, ruptis vinculis, & superata custodia, in insulam irrumpere: eorum duces esse Phalaridem Agrigentinum, & Busyridem Aegyptium, Diomedem Thracem, & Scironem, & Pityocæpten. Vt verò hæc animaduertit Rhadamanthus, statuit heroes in aciem super litus.

Thanatusia.

Ducebat autem exercitum Theseus & Achilles, & Ajax Telamonius iam iam ad se reuersus. Commisti ergo inter se pugnabāt, viceruntq; heroes, Achille vel in primis rem strenuè gerente. Fortiter se gessit & Socrates in dextro cornu constitutus, multoque fortius, quàm quum adhuc apud Delium pugnaret. Nam ingruentibus hostibus haudquaquam fugit, sed vultu intrepido constitit: quamobrem præmio donatus est, nimirum luculento & amplo horto, in quem conuocatis aliis differebat: quem locum Necracademiam appellauit. Compræhensos igitur & colligatos eos qui victi fuerant, remisertunt multo grauius puniendos. Eam autem pugnam scripsit & Homerus, & mihi abeunti libellos dedit ad nostros homines deferendos. Verum hos vnà cum reliquis postea amisi. Erat poematis initium ferè in hunc modum: Nunc mihi Musa refer pugnam heroum extinctorum. Cum igitur fabas coxisissent, quemadmodum illis mos est, vbi bello rem præclare gesserint, Epinicia celebrarunt, & festum solenne egerunt. Solus Pythagoras à conuiuio illo abstinuit, & ieiunus procul desidebat, abominatus fabarum esum. Iam verò mensibus sex exactis, seprimoque ad medium deducto, res nouæ ac insperatæ exortæ sunt. Nā Cinyrus Scinthari filius iam grandis & formosus, Helenam multo iam tempore deperibat: ipsa autem contrà manifestè adolescentem ad infaniam vsque redamabat. Si quidem in conuiuio subinde alter alteri annuebat, & præbibeat: solique ex cæteris surgentes in sylua deerrabant. Tandem præ amore & impatientia consilium cepit Cinyrus rapiendi Helenam. Illa verò hoc probabat, vt cederent, ac in vicinam quampiam ex insulis proficiscerentur, nimirum in Phello, aut Tyroessam. Addiderunt & huic consilio cõiuratos è meis comitibus tres audacissimos. Nam hæc patri non indicauerat: sciebat enim quodd ab illo acriter increparetur. Itaq; cum ipsis opportunum visum esset, facinus perpetrarunt. Vbi enim nox aduenit, (nam tum fortè nō intereram, sed in cõuiuio distertebam) illi clam aliis correpra Helena, maturè se proripuerunt. Menelaus autem cum circa medium noctis excitatus torum vacuum sensisset, protinus clamore sublato, & fratre secum accepto, ad regiam Rhadamanthi profectus est. Porro illucescente die aiebant exploratores nauem procul distantem apparere. Itaque Rhadamanthus, cum quinquaginta heroes in nauem Asphodelinā, & ex integro & solido ligno constructā, collocasset, iussit eos persequerentur. At illi cum magna alacritate remis incumberent, tandem circa meridiem eos deprehendunt, cum iam in lætè Oceanum subirent, haud procul à Tyroessa insula: tantum enim aberant vt elaberentur. Cum igitur nauem rosea catena reuinxissent, reuersi sunt. Helena itaq; flebat & erubescibat, operiebaturq; Verum Rhadamanthus habita prius cū Cinyro diligenti quæstione, num & alii quipiā conscii fuissent: postquam vllum fuisse negauit, victum hominem expudendis, & malua prius bene cæsum, in impiorum locum amandauit. Deceuerunt & nos ante præscriptum tempus ex insula ablegare, data

data vnus proximæ diei mora. Ibi ego grauitè ferre, & lacrymari, vt pote qui eiusmodi felicitate relicta rursus erraturus essem. At illi contrà consolabantur me, quòd futurū dicerent vt propediem ad se essem rediturus. Iamq; mihi in futurum sedem & locum optimis quibusq; vicinū ostendebant. Ego verò accedens Rhadamanthū, obnixè orabam, vt quæ mihi futura essent, prædiceret, & de nauigatione certiorè redderet. Is autem me quidem in patriam rediturum respondit, verū multis prius erroribus & periculis exantlatis. Tempus autem quo essem rediturus, addere noluit, sed ostensis vicinis insulis, (apparebant autem numero quinque, & alia sexta longius) hæc, inquit, adiacentes sunt impiorum, in quibus vides ignis plurimum accensum. Sexta autem illa somniorum est ciuitas. Post hanc & Calypsus est insula, verū nondum tibi adhuc apparet. Vbi verò has præternauigaueris, tū deuenies in magnam illam continentem, quæ è regione est ei, quæ à nobis incolitur. Illic multa passus, multasq; gentes prætergressus, & inter Barbaros incultosq; homines peregrinatus, tandem in alteram terram deuenies. Hæc vbi dixisset, euulsam è terra malæ radicem mihi porrexit, iubens vt hanc adorarem cum in maximis periculis versarer. Admonuit autem, si vnquam in hæc terram incolumis redirem, ignem gladio ne foderem, nève lupinis vescerer, nève puero supra decē & octo annos nato congregederet: quorum si memor essem, bene sperarem de reditu ad insulam. Ibi demum quæ ad nauigationem pertinent, parauit: cūque opportunum esset, cum illis cibum cepi: die deinde proxima accedens Homerum orabam vt mihi duorū versuum epigramma conderet. Quod vbi fecit, columna berylli lapidis erecta iuxta portum inscripsi. Erat autem epigramma huiusmodi:

Lucianus charus diuis hæc cuncta beatis

Vidit, & hinc iterum patrias remeauit ad oras. Manens autem & diem illam, sequenti proficiscebatur, deducentibus heroibus. Hic & Vlysses accedens nesciente Penelope, mihi literas dat in insulam Ogygiam ad Calypso ferendas. Misit & mecum Rhadamanthus portitorem Nauplium, vt si ad insulas appelleremus, nemo nobis manū iniiceret, velut iis qui ad mercatum quempiam alium nauigarent. Vbi verò progressi odoratum aerem præterissemus, continuo nos teterrimis nescio quis odor excepit, velut bituminis & sulphuris, picisve, cum simul ardent. Nidor autem erat grauis, intolerabilisque, velut ab exustis hominibus. Erat & aer obscurus & caliginosus, à quo distillabat ros quidam piceus. Quin & verberum strepitus exaudiebatur, & multorum hominum eiulatus. Ad alias igitur non applicuimus: illa verò quam ascendimus, talis erat: Tota in gyrum præceps est, & exusta, cautibus & saxis aspera. Arbor autem aut aqua ne inerat quidem. Irrepsimus tamen per præcipitia, & per spinosam & aculeis plenam semitam euasimus, transiimusque regionis tetram fœditatem. Proecedentes autem ad carceres, & supplicii locum, primum quidem loci naturam admirati sumus.

Siquidem vniuersum solum gladiis & mucronibus effloreat, circum quod fluuii duo decurrant, vnus cæno, alter verò sanguine, & itē alius intus igne, & quidem ingens & immensus: fluebat autem velut aqua, & instar maris agitabatur. Habebat etiamnum & pisces permultos, quorum aliquot torribus erant similes, nonnulli verò minusculi carbonibus ignitis, quos Lychniscos vocabant. Aditus autem vnus erat, & perquam angustus. Ianitor adstabat Timon Atheniensis. Ingressi tamen duce Nauplio, videbamus eos, qui supplicio afficiebantur, inter quos reges & priuati erant plurimi, quorum etiā nonnullos agnouimus. Vidimus & Cinyrum fumo enecari, & à pudendis pendere. Addebant & ductores singulorum vitas, & causas ob quas supplicio afficeretur. Maxima verò omnium poena eis imminerebat, qui in vita quippiā ementiti essent, neque veritatem literis mandassent: inter quos erat Ctesias ille Cnidius, & Herodotus, & alii nō pauci. Hos ergo cum viderem, bono animo esse cœpi: nam nullius mēdacii mihi conscius eram. Itaque ad nauem maturè reuersus, (neque enim tale spectaculum ferre amplius poteram) salutato Nauplio discessi. Neque ita multum post apparebat non procul somniorum insula, obscura illa, & vix visu perspicua. Habebat autem & ipsa somniis aliquid simile: cedebat enim accedentibus nobis, & subterfugiebat, ac longius se subducebat. Cum ergo tandem eam compræhendissemus, & in portū, qui Somnus dicitur, delati essemus, prope eburneas portas, vbi ædes est Gallinaceo sacra, sub obscuram vesperam descendimus: cūque in portam progressi fuissemus, somnia multa variāq; videbamus. Verū de ipsa ciuitate liber ante omnia cōmemorare, quoniam de ea nemo adhuc conscripsit: solus autē Homerus eius meminit, non ita accuratè exacteq; descripsit. Circa hanc vndique circumiacet sylua. Arbores autem sunt papauera procera, & mandragoræ, in quibus magis vis vespertilionū sedet. Sola enim hæc auis in ea insula nascitur. Flumen autem iuxta præterlabitur, quod ab illis Nyctiporus appellatur. Sunt & fontes duo iuxta portas, quibus & nomen est vni quidem Negretus, alteri verò Pannychia. Ipsa autem ciuitatis moenia alta sunt, variāque, iridis colore simillima. Enimvero portæ sunt, non duæ, vt voluit Homerus, sed quatuor. Nam duæ Mollitiæ campum respiciunt, hæc quidem ferrea, illa verò testa cōstructa, per quas horrenda & sæua immitiāque somnia emitti aiebant. Duæ verò alteræ ad portum & mare, ex quibus quædā corneæ erant, quædam, per quas transiuimus, eburneæ. Ingressis autem ciuitatem ad dexteram est templum Noctis. Nā illam ex deis in primis colunt, & Gallinacū, cui iuxta portum facellum dedicatū est. Ad sinistram verò Somni regia. Is enim apud eos regnat, duobus à se satrapis & præfectis cōstitutis, Taraxione Matærogenis, & Plutoele Phantasionis filio. In medio autem foro fons est, quem Careotin appellant: delubra duo adjacent, Imposturæ videlicet, & Veritatis: vbi & illorū est adytum & oraculum, cui præfectus erat Antiphon ille

ille somniorum histrio, hunc apud Somnum honorem sortitus. ~~Somnium~~ autem neque natura neque forma eadem est. Nam quædam procera erant & formosa, suauisque: quædam verò breuia & deformia. Nonnulla etiam aurea, ut videbantur: sordida item & abiecta nonnulla. Erant & inter illa alata aliquot, & monstrosa, alia velut in pompam instructa, nimirum in Reges, aut Deos, aut aliquid eiusmodi. Quin & ex illis non pauca agnouimus, utpote ex quæ olim apud nos videramus. Quædam etiam nos accedebant, salutabantque, velut familiaria iam & domestica. Quæ cum nos exceperant, ac sopnissent, splendide planè ac eleganter tractauerunt, apparato magnifico alio diuersorio, pollicita reges aut satrapas ex nobis se factura. Nonnulla & in suam quemque patriam abduxere, & domesticos ostendere, rursusque eadem die reducere. Diebus ergo triginta, & totidem noctibus dormientes comestantesque, apud ea mansimus. Hinc tonitru cum ingenti fragore repente edito excitati ac consternati, saturi discessimus. Inde post tertiam diem in Ogygiâ delati descendimus. Hic ego primum resignatis literis, quæ scripta erant legebam. Erant autem ferè huiusmodi: **V L Y S S E S C A L Y P S O** s. Nolim te ignorare, quod ubi primum abs te discessissem rate instaurata, postquam naufragium fecissem, & vix à Leucothea in Phæacum regionem seruatus fuissim, à quibus domum remissus fui, me multos vxoris procos deprehendisse, qui rebus nostris abuterentur ad voluptates suas: quos cum omnes confecissem, tandem ipse à Telegono, quem ex Circe susceperam, è medio sublatus sum. Nunc autem in beatorum sum insula, vehementer dolens ob relictam, qua apud te usus sum, consuetudinem, & oblatam abs te mihi immortalitatem. Quod si per occasionem licebit, hinc arrepta fuga ad te veniam. Et hæc quidem quæ per literas significabantur: de nobis præterea, ut hospitio exciperemur. Ego autem procedens parumper à mari, inueni antrum tale quale Homerus descripsit, ipsamque lanificio dantem operam. Postquam verò literas accepit, admisitque, primum quidem abundè fleuit, tum nos ad hospitium inuitauit, splendideque excepit, interim de Vlysse multa sciscitata, & Penelope cuiusmodi forma esset, num ita casta esset, quemadmodum de ea Vlysses iactauerat. Nos autem ea quibus potissimum eam delectari coniciebamus, respondimus. Digressi igitur ad nauem prope litus obdormiuimus. Mane autem soluimus vehementius vento insurgente. Tandem post bidui tempestatem die tertia incidimus in Colocynthopiratas. Homines autem immanes sunt hi, ferique, qui ex vicinis insulis nauigantes infestant. At verò naues magnas habent cucurbitinas, sex cubitorum longitudine. Nam ubi exaruerint, excauata vna, & medulla illius egesta nauigant: siquidem malis arundineis vtuntur, & pro velo, cucurbitæ folio. Impetu ergo in nos facto, duabus instructis classibus oppugnabant, & è nostris complures fauciebant, ~~vix lapidum cucurbitarum~~ granis izculati: ut plurimum enim comminus depugnabant. Circa meridiem verò à tergo Colocynthopiratarum

videmus adnauigare Caryonautas: erant autem inter se hostes, ut postea declarauerunt. Nam ut eos adesse senserunt, nobis neglectis in eos conuersi, nauibus conflictabantur. At nos interea sublato velo, illisque pugnantibus inter se relictis, cepimus fugam. Manifestò autem videbatur superiores futuri Caryonautæ, utpote qui numerosiores essent. Nam illis classes erant quinque, pugnantque nauibus aliquantò fortioribus. Siquidem naues habebant corticeas, è putamine nucum per medium secto excauatæque. Magnitudo autem putaminis cuiusque in longum decem & octo cubitos protendebatur. Vbi verò ab his subducti fuimus, eos, qui faucii fuerant, curauimus, & postea in armis ferè stetimus, semper insidias quaspiam subueriti, neque id quidem immeritò. Nondum enim occiderat sol, cum ab insula quadam desertæ circiter viginti viri delphinibus prægradibus insidentes nobis adequitabant. Erant autem hi prædones, quos firmos ac stabiles ferebant Delphines, perinde ac equi subsultantes, & hinnientes. Cum autem iam propè adstarent hinc atque hinc diuisi, nos aridis sepiis, & cancrorum oculis feriebant. Verum cum nos sagittaremus & iacularemur, non potuerunt subsistere, sed magna parte eorum faucia, ad insulam confugerunt. Circa mediam verò noctem cum tranquillum esset mare, non aduertentes in Alcyonis nidum miræ magnitudinis incidimus. Erat enim eius circuitus stadiorum sexaginta. Insidebat autem illi Alcyon, fouebatque oua, nido haud multò maior: quæ cum auolaret, parum abfuit quin alarum vento nauem submergeret: fuga enim se proripuit, edita tristi quadam & lamentabili voce. Nos igitur iam die apparente videmus nidum ingenti naui similem ex arboribus congestum. Inerant autem & oua, quorum ~~unumquodque~~ **Chio** dolio erat capacius. Atqui & pulli iam intus conspiciabantur, & crocitabant. Cum igitur vnum ex ouis securibus præcidissemus, pullum implumem viginti vulturibus ampliolem eduximus. Vbi verò propè ducentis stadiis à nido digressi fuimus, mira & inusitata prodigia nobis obuenerunt. Nam qui in prora erat cheniscus, subito alas emisit, & exclamauit. Porro gubernator Scintharus cum iam caluus esset, capillos produxit, & quod est omnium inusitatissimum, ipse malus naus germinauit, & ramos propagauit, atque in vertice fructum edidit. Erant autem eius fructus fici, & vux permagnæ, necdum satis maturæ. Hæc posteaquam vidimus, non iniuria turbati sumus, deos precati ut portentosam visionem auerterent. Nondum autem quingentis stadiis processeramus, cum videremus syluam magnam & frondosam pinis & eupressis. Nos autem arbitrabamur continentem esse, verum erat gurgis, cui fundus non erat, arboribus quæ radices non haberent, totus confusus. Ipsæ tamen arbores immobiles stabant ac erectæ, ac si supernarent. Cum ergo accessissemus propius, & totam rem animaduertissemus, dubitabamus quidnam fieri conueniret. Nam per arbores nauigare haud facile erat, quod densæ ac contiguæ essent: neque reuerti facile videbatur. Itaque ascendens in altissimam arborem, contemplantur quomodo se hab

se haberent quæ sequerentur, atque syluam videro supra quinquaginta stadia aut paulò pauciora porrectam, aliùmque vidi Oceanum succedere. Tum ibi visum est nobis nauem in arborum frondes, (erant enim densæ) & si fieri posset, in aliud mare transferre: quod & fecimus. Nam nauem magno fune colligauimus, ac in arbores conscendimus, eamque ægrè in altum eduximus: quam cum super ramis demissemus, explicatis velis velut in mari vento impellente nauigabamus. Hic & mihi Antimachi poetæ versus in mentem venit. Nam & quodam loco ille ait:

Antimachus.

Iis qui syluosum tentant per cæcula cursum. Superata tamen aliquando sylua ad aquam devenimus, vbi demissa naui per puram & limpidam aquam nauigabamus, donec ad hiatum quèdam magnum, qui aqua hinc atque hinc diuisa contingerat, peruenimus, quemadmodum in terra à terræ motu nonnunquam voragines fieri videmus. Nauis autem mox detractis velis facilè constitit, quanquam parum abfuit quin in præceps delaberetur. At nos prospicientes videmus voraginem perquam horrendam & incredibilem, ad mille ferè stadia patere. Nam aqua velut vtrinque diuisa stabat. Circumspiciètes autem ad dextram videmus procul pontem extructum, aqua duomaria iungente, quantum ad superficiem attinet, & ex alio mare in aliud defluente. Incumbentes igitur remis ad illud delati sumus, ac multo labore præter spem traiecimus. Hinc nos suscepit mare placidum ac mite, insulâque non magna, ad quam facilis erat accessus. Hanc autem incotebant Bucephali homines feri ac agrestes, cornutique, cuiusmodi apud nos Minotaurum fabulantur fuisse. Descendentes igitur ibamus aquatum, & si usquam fieri posset, commeatum comparaturum: iam enim nobis defecerat. Et aquas quidem illic non procul inuenimus, & præterea nihil apparebat, nisi fortasse quoddam mugitus creber non longè exaudiebatur. Arbitrati igitur bouem esse gregem, paululum procedentes in homines incidimus. At illi vbi nos viderunt, mox insectati sunt, & tres è comitum numero ceperunt, reliqui verò ad mare confugimus. Hinc nos vnâ omnes armis instructi (neque enim socios inultos negligere cõsiliū erat) irruimus in Bucephalos, qui iam interfectorum carnes inter se diuidebant. Terrefactos igitur ad vnum persequuti sumus, & circiter quinquaginta interfecimus, captis ex illis duobus viuus: ac iterum reuersi sumus, captiuos nobiscum trahètes. Porro commeatus nihil offendimus: quare nonnulli suadebant ut captiuum iugularentur: at mihi non probabatur, verum vinctos seruauimus, donec legati à Bucephalis repererent, redimerentque captiuos. Intelligebamus autem eos ex nutibus, & tristi quodam mugitu quem edebant velut supplicâtes. Erat autem redemptionis pretium, multi casei, & sicci pisces, & cepe cum ceruis quatuor, quorum vnique tres duntaxat essent pedes: duo quidem in parte posteriore: nam qui in anteriore erant, in vnum concreuerant. His conditionibus redditis captiuus, vnum tantum diem commorari, recessimus. Iam inde nobis pisces apparebant, & aues præ-

teruolabant: & eiusmodi alia quæ terræ vicinæ signa solent esse, occurrebant. Neque verò multò post homines vidimus, qui nouo & insolito more arte nautica vterentur. Ipsi enim simul & nauis & naues erant. Libet autem nauigationis modum indicare. Resupinati super aquam iacebāt, erectis in altum pudendis: nam illa grandia ferunt: ex illis linteum extendebant, & manibus pedem tenebāt, ac incidente vento nauigabant. Post hos & alii suberibus insidètes, iunctis duobus delphinis remigabant equitabantque, alii præcedentes subera trahebant. Hi nulla nos iniuria affecere, neque fugerunt, sed intrepidè & pacatè vehebantur, nauis nostræ figuram admirati, & vndique circumspiciètes. Sub vesperam autem appulimus ad insulam non admodum magnam, quæ, ut arbitrabamur, à mulieribus Græca lingua loquentibus habitabatur. Nam nos accesserunt, & exceperunt, salutaruntque, meretriciè admodum comptæ ornatæque, ac formosæ omnes & iuenculæ, calares tunicas secum trahentes. Insula quidem nomen erat Cabalusa, ciuitatis verò Hydarnardia. Susceperunt itaque nos mulieres, & secum quemque singulæ abduxerunt, ac hospitem fecerunt. Ego verò cunctabundus subitari: nihil enim fausti ominabar: circumspiciensque diligentius, video multorum hominum ossa & caluas passim iacere. Ut autem clamorem suscitarem, & socios conuocarem, ac ad arma profilirem, non placuit: verum accepta in manus malua, enixè orabam eam, ut ex præsentibus malis euaderè: ac paulò post cum ministraret hospita, vidi non mulieris crura, sed ungulas asini. Ibi mox & eam educto gladio corripio, & vinctam de omnibus interrogo. Illa autem, etsi inuicta, falsa obsecrante se mulieres esse marinas, quæ Onoscelez appellantur, velsique peregrinis hospitibus. Vbi enim, inquit, eos iam temulentos reddidimus, illis concumbentes, dormientes inuadimus. Hæc postquàm audissem ego, illam quidè vinctam reliqui, verum supra tectum ascendi ipse, & vociferabar, comitèsq; conuocabam. Qui vbi conuenissent, illis totam rem indicabam, & ossa ostendebam, atque intrò ad vinctam ducebam. At illa protinus in aquam versa est, & euauit: ego verò experiri volens, gladium in aquam condidi, illaque mox sanguis effusa est. Ocyus igitur nauem repetentes abnauigauimus. Hinc postquàm illuxit dies, conspecta terra, coniecimus esse eam, quæ nostro orbi opposita est. Procidentes itaque, atque præcati, quid esset futurum dispiciebamus. Quibusdam autem placebat ascendere duntaxat, & rursus redire: aliis verò illic relicta naui, ad terræ medullium proficisci exploratum incolas. Interea cum hæc cogitarem, oborta vehemens tempestas, nauem litori impactam cõminuit. Nos verò ægrè enatauimus, armis, & quod quisque poterat, secum correptis. Hæc autem & huiusmodi fuere, quæ mihi, donec ad alteram terram venirem, contingere: nimirum quæ in mari, & inter nauigandum, in insulis, & in aere, & quæ postea in ceto, & cū ab illo existemus, quæ apud Heroes & Somnia, postremò quæ apud Bucephalos, & Onoscelez: cetera autè quæ in terra acciderunt, sequentibus libris enarrabo.

TYRANNICIDA,

Erasmo Roterod. Interprete.

ARGUMENTVM.

Quod ad argumentum declamationis attinet, infra ab ipso auctore ponitur. Ceterum genus orationis iudiciale est, status qualitat. De eo enim potissimum queritur, dignusne sit premio Tyrannicida, qui filium tyranni occidit, an non. Incidit tamen legalis quoque. Nam & de eo qui tyrannicida vocandus sit, & de legis sententia disputatur. Exordium attentione & docilitate comparanda ferme consumitur, dum & summam petitionis & rei magnitudinem pariter ac nouitatem exponit. Nisi quod interim & beneuolentiam sibi ex merito facti, & aduersario ex suspitione inuidia parat. Narratione grauitatem atque seuitiam tyrannidis primum persequitur, eiusque omnem causam in filium tyranni transfert, ut videatur videlicet certo consilio filium ante patrem aggressus esse: deinde & modum peractae caedis & consilium suum exponit. Hinc propositio siue petitio sequitur: postquam confirmatio, in qua principio petitionem suam commendat amplificatione euentus, & bonorum quae ex hoc facto secuta sint, cum aduersarii obiectione comparata. Deinde verbis legis opponit definitionem tyrannicidae, a genere comprobata, puta quod non solum is qui sua manu & gladio tyrannum occidit, hoc nomine dicendus sit, sed etiam qui per alium, & quocumque modo illum tollit. Postea etiam a fine legis argumentatur contra scriptum. Vltimo locum quem Rhetores a summo ad imum vocant, siue etiam commune, tractat: in quo consilium, siue voluntas, conatus, actio, eaque per comparisonem, aut effictionem amplificata. Postremo & euentus consideratur. Peroratio autem locis patheticis constat: nam ipse quidem pro se affectus mouet a modo & instrumento actionis: a tyranni autem persona, hypotyposi quadam seu descriptione dictorum ac factorum illius. Ad finem propositionem repetit, & sui beneficij veluti memoriam quandam in auribus auditorum relinquit.

Exordium
quo dociles
& attento
facit.

QVVM duos eodem die tyrannos occiderim, Iudices, alterum quidem etate iam affecta, alterum aetate florentem, & ad scelerum successione capessendam paratum: vnicum tamen pro ambobus praemium petiui venio, qui quidem vnus omnium quotquot vnquam tyrannicidae fuerunt, vnico vulnere duos maleficos fuerim amolitus, necque; dedere, filium videlicet ense, patrem indulgenti charitate, qua filium adamabat. Itaque tyrannus pro his quae commisit, abunde magnas poenas nobis dependit: quippe qui & viuus aspexerit filium prius morte sublatum, & quod est omnium maxime nouum, compulsus sit denique; ipse sui tyrannicida fieri. At filius illius mea quidem manu peremptus est, ceterum occisus alteram ad caedem

operam mihi suam commodauit, dum qui viuo patri scelerum socius fuerat, eiusdem post morte (quatenus licuit) extitit parricida. Ego itaque sum is qui tyrannidem sustuli, pariterque; mecum gladius, quo cuncta confecta sunt, meus: tametsi caetia captat dis ordinem commutarim, ac morem modumque; a nouarum conficiendi sceleratos: nempe huc qui na.

valentior erat, ac sese defendere poterat, ipse perimens, porro senem soli gladio reseruans. His igitur de causis & amplius quiddam a vobis me consequuturum arbitrabar, praemiumque; laturum, quae numero aequaret eos qui essent interempti: utpote qui non praesentibus modo malis vos leuarem, verum etiam futurorum formidine: quisque; stabilem peperim libertatem, nullo relicto qui scelerum capessat successione. Verum interim tantis rebus strenue peractis, in discrimen adducor, ne praemio fraudatus a vobis discedam, ac ne solus non feram mercedem, quam leges a me seruatae praestitunt. At qui contra dicit, is mihi videtur non Reip. Aduersa studio (quemadmodum ait) hoc facere, sed quod inuidia extinctos esse illos grauitate ferat, atque eum qui concitat. illis mortis auctor extitit, vlcisci conetur. Vos igitur Iudices mihi paulisper attendite, dum tyrannidis mala, tametsi ipsi optime nostis, commemoro. Siquidem hoc pacto futurum est ut & beneficii mei magnitudinem intelligatis, & ipsi plus capiatis voluptatis, reputantes nimirum quibus sitis leuati malis. Neque; enim quemadmodum alii quibusdam saepenumero accidit, itidem & nos simplicem tyrannidem, atque vnicam seruitutem sustinebamus, nec vnus domini violentiam tolerabamus: verum soli omnium, quos similis habuit calamitas, duos pro vno tyrannos habebamus, & in geminas contumelias distrahebamur infelices. Porro senex multo erat moderatior, quippe ad iras lentior, ad supplicia segnior, & ad cupiditates tardior, utpote cui iam aetas vehementiam impetus cohiberet, voluptatumque; cupiditates refranaret. Quin ad suscipienda maleficia aggerat, & filii instinctu nolens impelli ferebatur, ipse alioquin non admodum tyrannicus, nisi quod illi morem gerebat. Siquidem indulgens in filium supra quam credi queat, erat: id quod re declarauit, ita ut filius illi esset omnia. Illi parebat: per vim faciebat quicquid ille iusserat: supplicio afficiebat quoscumque; praeeperat, ac prorsus in omnibus illi obsequundabat. In summa, filius in patrem tyrannum quendam agebat, pater filii cupiditatum satelles erat. Tametsi huic propter aetatem honorem cedebat adolescens, soloque; imperii nomine temperabat, tamen res & caput tyrannidis erat ipse. Et quanquam tutamentum praesidiumque; principatui ab illo mutuaretur, scelerum tamen emolumentis solus fruebatur. Ille erat qui satellites continebat, qui custodias obtinebat, qui tyrannidem affectantes a medio tollebat, qui insidias formidabat: ille qui castrabat ephebos, qui coniugia violabat: illi virgines producebantur. Tum si quae caedes, si quae exilia, si quae pecuniarum expilationes, delationes, contumeliae, ea omnia iuuenis temeritate gerebantur: porro senex illi obsequabatur, comitemque scelerum sese praebat, ac comprobabat dumtaxat filii sui flagitia.

Narratio,
qua magnitudinem
tyrannidis
extat
causam
in
filiu
transfert.

Consilium
& modus
cædis.

Petitio.

Itaq; quæ ea res nobis erat intoleranda, propterea quod quæ animi cupiditatibus ex imperio potestas accedit, nullum flagitiis modum imponunt: tum illud in primis discruciat, quod prospiceremus diuturnam, vel æternam potius seruitutem eam futuram, & per successionem alii post alium domino tradendam Rempublicam, populumque; homini scelerato hæreditatis instar obueretur. Nam id aliis spem non exiguum facit, quod apud sese reputant, quod inter sese dicunt: At mox coercetur, at mox demorietur, paulo post liberi sumus futuri. Verum de his nihil eiusmodi sperabatur, quin potius iam intuebamur paratum tyrannidis heredem. Vnde factum est, ut ne aggredi quidem quisquam fortium civium, & qui eadem, quæ ego, animo statuisset, auderet: sed desperabatur ab universis libertas, atque inexpugnabilis tyrannis videbatur: quippe quum esset cum tam multis confingendum ac dimicandum. At me nihil ista deterruerunt, neque perpensa negotii difficultate refugii, neque ad suscipiendum discrimen trepidaui: verum solus, solus, inquam, aduersus adeo validam variamque tyrannidem, vel non solus potius, sed gladio comite conscendi: quippe qui mihi sit auxiliatus, mecumque; ex parte tyrannum interemerit, quum mors mihi interim ob oculos obuerfabatur, ac è diuerso perpendenti, quod publicam libertatem mea cede redempturus essem. Ergo ubi in primam irruissem custodiam, neque mediocri negotio satellites submouissem: occidens interim in quem incurrissem, & quicquid obliteret amolens, ad ipsum negotii caput ferebar, ad unicuique tyrannidis robur, ad nostrarum calamitatum fontem: atque irrupto arcis propugnaculo, quum viderem illum fortiter tuentem sese, multisque; vulneribus resistentem, ramen occidi. Et iam tum erat sublata tyrannis, iam tum mihi confectum facinus. Ex eo tempore liberi omnes, nisi quod reliquus adhuc erat senex solus, inermis, nudatus custodiis, iamque; amisso magno illo suo satellite desertus, neque; deinde dignus forti dextra. Ibi nimirum mecum ipse, ludices, hæc animo reputabam: Cuncta mihi pulchre habent, cuncta confecta sunt, cuncta eodem, quod destinaram, perducta: at eum qui reliquus est, quo tantum modo poenas dare convenit? Me quidem, meaque; dextera nequaquam est dignus, præsertim si post splendidum facinus iuvenile atque magnificum interimatur, priorè illam cedè dedecoraturus. Carnifex aliquis querendus est illo dignus, verum post calamitatem, ne vel hæc ipsam lucrifaciat. Videat, discrucietur, appositum habeat ens. huic reliqua mando. Hæc ubi mecum statuissem, ipse quidem illinc discedo: at ille peregit id quod ego prædiuinaveram: tyrannum occidit, summamque; mecum imposuit fabulam. Adsum igitur, popularè administrationem vobis apportans, cunctisque; bono iam ut animo sint edicēs, ac libertatem annuntiās. Iam meis fruimini factis. Vacua, sicut videtis, sceleratis hominibus arx. imperat nemo. quin & magistratus creare liberum est, & causas agere, & ex legibus contradicere. Atque; hæc omnia vobis mea contigerunt opera, meaque; fortitudine, videlicet una illa cade, postquam pater iam vivere non quibat. Aequum itaque; cenfeo, ut his pro meritis

debitum mihi à vobis præmiū donetur, non quoddam lucri avidus, aut sordidus quispiam sum, nec is qui mercedis gratia de patria bene mereri statuerim: verum quod præmio cupiam officia mea comprobare, neque; repudiari aut inglorios fieri conatus meos, si velut irriti, præmioque; indigni iudicentur. At hic contradicit, negatque; æquum facere me, qui decorari munere, præmiūque; ferre cupiam. Neque; enim tyrannicidam esse me, neque; quicquam à me pro legis sententia confectum esse, verum facinori meo deesse quiddam ad hoc ut præmiū postulem. Percontor igitur illum, quid præterea requiris à me? nonne volui? nonne ascendi? nonne occidi? nonne libertatem peperii? num quis imperat? num quis iubet? num quis minitatur dominus? num quis nocentium manus effugit meas? Haudquaquam dixi, sed omnia plena pacis, omnes restituit leges, libertas manifesta, democratia stabilis, inviolata connubia, pueri tuti, virgines absque; periculo: publicamque; felicitatem solennibus feriis celebrat civitas. Quis igitur horum omnium auctor? quis est qui illa sustulit, hæc peperit? Etenim si quisquam præ me dignus honore sit, cedam præmium, desistam à petendo munere. Quod si solus omnia peregi, audens, periclitans, ascendens, interimens, excrucians, alterum ultus in altero, quid mea calumniaris officia? quid facis ut populus parum erga me gratus existat? Atenim num occidisti tyrannum? Porro lex tyrannicidæ præmiū decernit. Verum dic mihi, nunquid interest utrum ipse interimas, an mortis causam ministras? Mea profecto sententia, nihil: verum hoc solum spectavit legis conditor, libertatem, democratiam, sceleratorum sublationem. Huic honorem decrevit, hoc præmio dignum iudicavit, quod quidem inficiari non potes quin mea contigerit opera. Etenim si occidi eum, quo occiso ille non poterat vivere, nimirum ipse eadem peregi, ego occidi, sed illius manu. Itaque; ne discepta de cædis modo, neque; illud expende, quemadmodum interierit, verum an iam perierit, & an quod periit, id à me sit profectum: quandoquidem & illud excussurus mihi videris, atque; his aduersus bene de Republica meritos calumniis usus. Si quis non gladio, verum lapide, lignove, aut alio quouis pacto peremerit. Quid porro si fame tyrannum obsedissem, ad mortis necessitatem compelles, num ibi quoque; requisitus eras à me eadem mea ipsius manu peractam? aut desiderari adhuc: quiddam diceres ad id ut legi factum à me satis videatur: atque id, quum scelestum acerbius etiam atque; atrocioris mortis genere trucidassem? Vnum hoc duntaxat spectat, hoc require, hoc exerce: Quis nocetium reliquus? aut quæ metus expectatio? aut quod calamitatum vestigiū? Quod si purgata omnia, si pacata, profectum sycophanticum est, modum rei gestæ calumniantem, præmio frustrari velle, quod iis, quæ virtute confecta sunt, debeat. Equidem & illud memini disertum in legibus, (nisi forte propter diutinam seruitutem oblitus sum eorum quæ ab illis dicuntur) causam mortis esse duplicem: puta si quis ipse occidat: aut si non ipse quidem occidit, neque; manu facinus peregit, verum compulit, præbuitque; mortis occasionem: ex æquo & hunc quoque

Cōfutato.

Frequentat.

30

40

50

I. Argumē-
tum à fini-
tione tyrā-
nicidæ.

Amplifica-
tio à colla-
tione effe-
ctus.

Finitionē
probat à ge-
nere & cau-
sa efficiere.

A voluntate.

II. Argumentum à fine legis.
A minore.

III. Locus à summo adimum.

I. Voluntas & consiliū.

II. Conatus.

quoque; lex censet supplicio affici oportere, idque iure optimo. Neque enim statuit minus valere oportere audaciā, quā facinus: ac postea superuacaneū est cādis rationē viāque; spectare. Deinde hunc qui sic occiderit, tanquā homicidam pœnas oportere dare censebis, ac nequaquā absoluumdum esse. At me qui per omnia consimili modo Rempublici iuui, non censes ea capere oportere, quæ iis debentur, qui beneficio iuuerunt. Neque enim illud dicere possis, me quidē imprudentē fecisse, sed exitum quendā commodū fortuito fuisse consequutum præter animi sententiam. Nam quid præterea iam formidassē, eo qui validior erat, interempto? Cur autem gladiū in vulnere reliquissē, nisi planē quod erat euenturum, id ipsum prædiuinassē? Nisi forsā illud dices, hunc, qui extinctus est, tyrannū non esse, neque hanc appellationem in illum competere: neque vos multū præmii hoc nomine, si ille fuisset occisus, decreturos fuisse. Atqui istud dicere non queas. An tyranno interempto, ei qui eēdis causam ministravit, præmiū negabis? O curiositatem! de illo laboras quo pacto interierit, quum interim libertate fruaris? Aut ab eo qui democratiā restituit, nescio quid superuacaneū præterea requiris? Atqui lex (vti fateris) caput rei gestæ spectat: quæ verō ad id conducunt, ea omnia missa facit, neque iam ultra curiosus excutit. Quid enim? an si tyrannū exegerit quispiam, non is iam tyrannicidæ præmiū cepisset? cepisset, opinor, idque iure optimo: siquidē & hic pro seruitute libertatē peperisset. At id quod à me patratum est, non exiliū habet, non in posterum instaurandæ tyrannidis metū: verū absolutā sublationē, totiusque generis internicionē, omnēque; malum radicitus excisum. Et mihi per deos iam ab initio ad finē vsque; (si videtur) re totam perpendite, nū quid eorū quæ ad leges pertinent, sit prætermisum, & num quid in me desideretur ex his quæ tyrannicidæ oportebat adesse. Principiō mentē prius oportet suppetere fortē, & amantē Reipublicæ; pro cōmunibus cōmodis periculū adire non recuset, quæque; priuato suo interitu, multitudinis incolumitatē ausit redimere. Num hac parte quicquā mihi defuit? Num frāgebar animo? Num quum præscire per quæ pericula mihi perrumpendum esset, per ignauiam refugi? Profecto non potes dicere. In hac interim parte tantū cōmorare, atque; æstima, an non vel voluisse tantū ista, ac statuisse, præclarum facinus futurū fuisse videatur. Ac putato me solius animi voluntatisque; argumēto præmiū postulare, tanquā qui beneficio iuuerit. Tū si voluntati meæ facultas defuisset, verū alius post me tyrannū occidisset, dic mihi, num absurdum aut præter æquū fuerat dare præmiū? Mini me. Si dicerem, cuius volui, statui, aggressus sum, voluntatis experimentū dedi, solus dignus sum qui præmiū feram: quid tum responsurus fueras? Nunc porro non hoc dico, sed insuper, ascendi, periclitatus sum, atque; innumerabilia prius, quā iuuenē occiderem, patraui. Neque enim vsquadeo facilem, factūque; procliuiem esse rem existimetis, custodias perrumpere, satellites opprime-

re, vnumque; hominē tam multos amoliri. Quin isthuc penē maximū est omnium quæ sunt in tyrannicidio, totiusque; negotii caput. Nam ipse iā tyrannus nō magna res est, neque; expugnata, neque confectū difficilis: verū ea quæ tuentur, continentque; tyrannidē: quæ quidem si quis superarit, is nimirum cuncta, quæ destinauit, peregerit, & perperillum est id quod superest: sed ad tyrannos peruenire nunquā mihi contigisset, ni prius qui illum cingunt custodes oppressissem, omnēque; satellites antē debellassem. Nihil adhuc addo: verū in his rursus immoror. Custodiā oppressi, satellites superavi, tyrannū incustoditū, inermem, nudum reddidi. Vtrum his rebus confectis non tibi videor honore dignus? an adhuc eādem ipsam à me requires? Quin etiam si eādē quæris, ne ea quidem desiderabitur. Nō sum inuentus, verū eādem peregi, magnā ac strenuam, nempe iuuenis ætate ac viribus florentis, atque; omnibus formidandi, per quem ille ab insidiis erat tutus, cui vni fidebat, qui compluriū satellitū instar erat. An non igitur, quæso te, præmio dignus videor, sed tantis rebus gestis honore fraudabor? Quid enim si satellitem vnū, atque; adeo quid si tyranni ministrū quēpiā interemissem? quid si seruū aliquē charū? an nō hoc quoque; magnum visum fuisset, cōscendisse, mediāque; in arce, mediis in armis, aliquē ē tyranni familiaribus iugulare? Nūc & hunc ipsum qui occisus est, cuiusmodi sit, cōsidera. Filius erat tyrāni, vel tyrannus potius crudelior, dominus intolerabilior, ad supplicia dirior, ad contumelias violentior, quodque; est maximum, hæres ac successor omnium, quisque; in longū nostras calamitates posset prorogare. Vn' hoc solū mihi confectum esse, ipsum verō tyrannum viuere adhuc, fuga ereptum? Iam horum nomine præmiū postulo. Quid dicitis? Non dabitis? An non & illum verebimini? An non dominus, an non grauis, an non intolerandus erat? Porro nunc negotii caput denique; ipsum perpendite. Etenim quod hic à me requirit, hoc quā fieri potuit, pulcherri-
mē confeci, tyrannūque; aliena cæde occidi, nō simpliciter, nec vulnere vno, id quod fuerat optatissimum illi, videlicet tantorum facinorum sibi conscio, sed posteaquam illum prius multo dolore excarnificassem, tum, quo nihil habebat tior à mo-
charius, miserabiliter prostratum coram oculis do-
ostendens, puta filium in ipso æui flore, tamen si scelestum quidem illum, attamen & ætate vigen-
tem, & patri similem, sanguine taboque; oppletū. Hæc nimirū sunt parentum vulnera, ii gladii ve-
rorum tyrannicidarum, hæc mors digna crudeli-
bus tyrannis, hæc vltio tantis sceleribus cōgruit. Ceterum protinus interire, protinus excedere sibi, neque; huiusmodi vllum spectare spectaculū, profectō nihil habet tyrannico supplicio dignū. Neque; enim ignorabam vir egregie, non ignorabam, inquam, neque; quenquā alium latuit, quāta ille charitate filium sit prosequutus, adeo vt illo extincto ne paululū quidem temporis sibi in vita morādū esse fuerit ducturus. Atqui haud scio, an omnes patres hunc ad modum affecti sint erga liberos: verū hīc etiam ultra reliquos habere

III. Amplificatio rei per comparationem.

IIII. Euentus.

Amplificatio à mo-

bat quiddā, idq; meritō, quippe qui cōspiceret illū vnicum esse qui curaret, seruaretq; tyrannidem, quīq; solus pro patre pericula suscipere, & tutamen imperio adderet. Itaq; si non ob charitatem, certē ob rerū desperationē sciebam illum protinus exiturū ē vitā: perpensurū enim, iam nihil esse quur velit viuere, adēpto tutamine quod illi filius ministrauerat. Nimirū effeci, vt hęc omnia illum agminatim circumsisterent, forma, dolor, desperatio, formido, quīq; in posterū imminebant metus: his aduersus illum auxiliis sum vsus, atq; ad id extremū illum consilium adēgi.

Peroratio
amplifica-
ta affecti-
bus.

Conforma-
tio.

Interiit itaq; vobis orbus, excruciat, plorans, lacrymans. Luxit luctum, nō illū quidem diuturnum, verū qui satis magnus esset patri. Postremō, quod est omnīū acerbissimū, ipse sibi necem consciiuit: quod quidem mortis genus, prę ceteris miserrimū, multōq; atrocius, quā si per alium inferatur. Vbi mihi gladius? Nū quis alius eum agnoscit? Num cuius alterius hoc gestamen erat? Quis eum in arcem adduxit? Ante tyrannū quis eo est vsus? Quis eum ad illū misit? O ensis particeps successorq; meorum egregiē factorū! post tanta pericula, post tantas cædes contemnīmur, & indigni prēmio iudicamur. Nam si huius tantum nomine prēmīū à vobis postularem: si sic dicerem, Iudices: Tyrannū, quum mori vellet, quū id temporis inermem se deprehendisset, meus hic illi gladius inferuiuit, & ad cōsequendam libertatem auxilio fuit vniuersis: hunc quoque laude prēmīōq; dignum iudicassetis. Porro domino tam popularis rei non gratiam retulissetis? Nōne inter eos, qui de Republica beneficii sunt, scripsissetis? Nōne gladium inter sacra monumenta cōsecrassetis? Non illū secundū Deos veneraremini? Nunc mihi considerate, quæ verisimile est fecisse tyrannum, quæ di-

Hypoty-
posis & pa-
thopœia
patris.

xisse prius, quā sibi mortem cōscisceret. Quū iuuenis à me trucidaretur, ac multis etiam vulneribus confoderetur, idq; in iis corporis partibus, quæ conspicuæ magis, magisque sint oculis obuiæ, videlicet vt quā maxime discrucieret eum qui genuerat, quōq; primo statim cōspectu perturbaret, miserabiliter inelamabat, parentem implorans nō adiutorē, nec opitulatorem: quippe qui senex iam esset, atque inualidus: verū domesticarum cladum spectatorem. Nam ego interim discesseram, author qui fueram totius tragœdiæ, relinquens actori cadauer, scenā, gladium, reliqua quæ ad actum fabulæ pertinebant. At ille adstans vbi filium conspexit, quem habebat vnicum, semiuiuū, sanguinolentū eadē conspersum, tum vulnera perpetua, plurima ac lethalia, hunc ad modum exclamauit: O nate, extincti sumus, interempti sumus, tanquā tyranni iugulati sumus. Vbi mactator? Cui me seruat? Cui me relinquit? qui quidem iandudum propter occisum te fili, sum extinctus, nisi fortē me tanquam senem contemnit, ac leno supplicio me conficit: producitq; mihi mortem, redditq; mihi cædem longiorem. Atq; hęc locutus, ensē quærebatur, Nam ipse inermis erat, propterea quod per omnia filio fideret. Verū ne is quidem deerat, vt qui iandudum fuerit à me paratus, atq; ad fa-

cinus futurum relictus. Euulso igitur ē eadē gladio, atq; ē vulnere exempto, ait: Dudum me occidisti: nunc finem malis impone gladiæ. Ades patri lugenti solamen, senilēmq; manum & infelicem adiuua, iugula, Tyrannum occide, luctu libera. Vtinam prior in te incidissem, vtinā in eadē priorem occupassem locū. Occidissem quidem, sed tanquā tyrannus dūtaxat, sed qui crederem mihi superesse vltorem: nunc autem tanquam orbus occūbo, nunc tanquā cui desit etiā mactator. Atq; hęc vbi diceret, gladium adēgit, tremens, neq; sat potens. Cupiebat quidē, verū non suppetebant vires ad facinus exigendum. Quot hic supplicia? Quot vulnera? Quot mortes? Quot tyrannicidia? Quot prēmia? Postremō spectastis omnes iuuenem dudū prostratum, nec exiguū profectō, neq; mediocriū viriū opus, ac senem huic circumfusum, atq; amborum sanguinem cōmistum, libertatis illam & victorialē victimā, meiq; gladii facinora. At gladius ipse in medio amborum, declarans quā non indignum se domino præstitit, testāsq; quod mihi fidam nauasset operam. Id si à me ipso fuisset paratum, minūs fuerat futurum: nunc autem illustrius est ipsa nouitate. Atq; ego quidē sum is, qui tyrannidem sustuli: ceterū actio in multos est distributa, quemadmodū in fabulis fieri consuevit. Ac primas quidem partes egi ipse, secundas autem filius, porro tertias Tyrannus ipse. Nam gladius omnibus inferuiuit.

Concludit
repetitio-
ne petitio-
nis, & com-
memoratio-
ne meriti
sui.

DECLAMATIO D. ERA-

smi Roterodami, non illa quidem versa, sed quæ superiori Declamationi ē Luciano versæ respondeat.

ARGUMENTVM.

Eiusdem generis hac cum superiore, eiusdemq; status est, sed aduersaria. Vt enim illic cōtenditur prēmium esse dandum tanquā tyrannicidæ, ei qui filium tyranni interfecerat: ita hic negatur eū satisfecisse legi, aut tyrannicidam esse, qui nō ipsum tyrannum, sed filium tyranni occidisset. Exordio beneuolentiam captat à persona Iudicum: deinde calumniæ aduersarij, quæ in suspicionem adductus fuerat, quasi ipse quoq; tyrannidi faueret, quia illi prēmium dandum negabat, respondet per absolutionem primum, deinde & per inficiationem ex locis coniecturalibus, eleuata interim illius persona, atq; ipso vicissim in suspicionem ex modo actionis vocato. Post exordium propositio sequitur cū attentione & admonitione Iudicis, quorsum in hac causa maxime spectare debeat: atque inde ad confutationem venit. In qua primum refelluntur ordine capita illa, quæ alter in argumento ab imo ad summum tractarat, putā Volūtas, Conatus, & Effectus. Ac voluntati quidem opponit voluntatem legis, vt quæ non quid quisque voluerit, sed quid effecerit, spectet: neq; cogitationes, sed facta prēmij compenset. Conatū verō eleuat varijs ac multis similibus & exemplis, ostendēs in nullo pacta-

ant

aut contractu, aut certamine, aut alijs deniq; id genus rebus satis esse conari aliquid & cōpisse, sed prastari oportere. Effectum conditiones sequi, non conari. Et quod alter etiam conari in legibus spectari dixerat, id distinguit, ostendens diuersam esse rationem premiorum & poenarū. In maleficijs interim & voluntatem puniri, in beneficijs autem nunquam premium dari, nisi ei qui quod lex proponit, re ipsa effecerit. Postremo et patria gratis inservire ac officium prastare ciues debere: & illū satis mercedis pro conatu suo retulisse, laudem & gloriam. Effectū autem refellit, quia non simpliciter id effecerit quod lex iubet, sed fortuna seu numine ita ferente, eadem filij, mortem patris consecutam esse. Non enim quia ipsius gladio tyrannus postea se ipsum confecerit, ob id ipsius hoc factum esse. Deinde etiam incertum fuisse exitū, & quidnam pater occiso filio facturū fuerit: & hic con-
 filium quoq; petitoris subuertit, primò ut incertū & periculosum, neq; certis rationibus firmatum, deinde etiam ut fictum, & post euentum rei demū simulatum. Deniq; non idem esse occidere, id quod lex iubet, & mortis causam qualemcunq; prastare. Idq; iterum multis similibus probat. Atq; hoc loco disputationem supra cōptam renouat, de eo quatenus volūtas in legibus spectatur, & in quibus per se sufficiat, nempe in maleficijs, & non in beneficijs, & ob id neque hic premium illi deberi, ut qui cōperit, nō absoluerit beneficium. Cōfutat igitur hoc pacto volūtatē, conatu & effectu, quarto loco id aggredditur, quod petitor in narratione potissimum amplificat, puta filium fuisse caput & causam tyrannidis, eōq; sublato etiam tyrannidem sublatam fuisse. Ac primò quidem filiū ostendit non fuisse tyrannum, neq; tyrannidis caput, confutatis signis & ceteris rationibus, quæ
 alter ad eam rem probandam adduxerat. Deinde, ut maximè fuerit, legem iubere ipsum tyrannum, non ut quisq; tyranno similis, aut nocentior etiam est, occidere. Et hic multis verbis de authoritate legum disputat, & quod non temerè verba legum huc aut illuc deflectenda sint: alioqui multa pericula & incommoda ex eo secutura esse. Postremo etiam ipse locum ab imo ad summū tractat: & ut alter voluisse, egisse, effecisse se dixerat, ita hic contrā neq; animum ad rem gerendam habuisse illum, neque recta via aggressum esse, neq; denique id quod lex iubet, perfecisse ostendit. Et sub hac orationem concludit breui ἀναπαύουσα, & conformatione seu prosopœia legum, Reip. & deorum quoque expositulantium cum petitore, ut inique, & præter meritum, premium petente.

Capit. benevolentia à persona Iudicum.

I mihi causa hæc, Iudices, apud con-
 cionem popularē, quæ studiis potius,
 quàm exacto rerū iudicio duci con-
 suevit, esset agenda, ac non magis apud Iudices ex honestissimis ordinibus dele-

ctos, nimirum grauissimos, sapientissimosque: non nihil profectò vereretur, ne omnium animis no-
 ua hac & insperata læticia gestientibus, atque (ut
 ita dixerim) exultantibus, nec satis attentos, nec
 dociles essem auditores habiturus: porro fau-
 entes, beneuolōsque multò minùs: quippe qui
 frontem modò, qualiq; personam huius negotii
 intuentibus, non faciem ipsam propiùs contem-
 plantibus, videri fortasse possim in communi to-
 tius ciuitatis gaudio, tum autē in causa tam po-
 pulari, velut importunius obstrepere atque ob-
 turbare. Enimvero quum omnis affectus inutilis
 est ad rectè iudicandū, tum ingens, intemperans,
 atq; exundans læticia, non solum iudiciū omne
 funditus tollere solet, verum etiam nostri sensus
 nō rarò nobis eripere: præsertim si (quemadmo-
 dum hæc nostra) post graues, diuturnasq; calami-
 tates, ac veluti tempestatem sæuissimā, repente
 præterq; spem quasi portus quidam fuerit obie-
 cta. Quid autem tam acerbum liberæ multitudi-
 ni, quàm seruitus? Quid tam dulce, quid tam ex-
 optatum, quàm libertas? Itaq; non rebus modò
 ipsis, sed vel inanibus harū rerum vocabulis, ple-
 bis animus queat ad quidlibet impelli: maximè
 primis his aliquot diebus, dum gaudiorū adhuc
 velut æstus quidam impotens, omnia sursum ac
 deorsum miscet, dum læticiæ temulentia, dum
 gratulandi dulcis quædam ebrietas pectus occu-
 pans, animum ad cogitandum instituere non si-
 nit. Verum vestra, Iudices, singularis sapientia,
 perspicacitasq;, non hoc tantum scrupulo me le-
 uat, verum & hanc mihi fiduciam suppeditat,
 uti sperem futurum, ut hoc contradicendi mu-
 nus, quod equidem nec inuidencia nec fauore
 in tyrannidem (sicut iste calumniabatur) sed so-
 lita mea, & (ut opinor) nota Reip. charitate susce-
 pi, vobis non modò non inuidiosum, sed fauo-
 rabile, plausibilēq; videatur. Etenim postquam
 viderem manifesta quadā deorum beneuolētia,
 post diuturnam ac miserrimā illam seruitutem,
 toties Reipub. votis expetitam libertatem ali-
 quando contigisse: nihil priùs curandum nobis
 esse iudicaui, quàm ut gratos nos exhiberemus
 in eos, à quibus nobis tam egregia felicitas ef-
 set profecta, quò videlicet munus suū huic vrbi
 propriū perpetuūq; facere vellent, & constabi-
 lire tueriq; quod largiri non essent grauari, me-
 minissemusq; iisdem in manu esse ut eriperent
 ingratiss, quod optantibus dedissent. Sunt autem
 vel primæ gratitudinis partes, intelligere videli-
 cet cui beneficium acceptum ferre debeas. Et
 hac vna ratione mortales diuinæ beneficentiæ gra-
 tiam referre possumus, si beneficium acceptum
 agnoscamus, si celebremus, si ad illos authores
 referamus. Neq; mihi committendum putauī,
 ut dum nimium cādidi in ciuem esse volumus,
 in deos ingrati impiisque reperiāmur. Neque e-
 nim isthoc nomine nunc pēinde laboratur, ne
 hoc præmii pereat ærario, & huius lucris accre-
 scat (quanquam id quoque longa iam tyrannide
 exhaustius est, quàm vt inde temerè dari præmia
 conueniat immerentibus) Illud agitur, ne dii
 immortales, qui huius malè consulta, nobis ver-
 aerunt bene, hoc tantum munus à nobis tanquā

Locus cō-
 munis.

Respondet
 aduersarii
 calumniæ,
 per absolu-
 tionem.

Amplifica-
 tio à loco
 communi.

Ingratis reposcant, si, quod ipsis solis debetur honoris, laudis, gratiæ, id illis fraudatis, in hominem contulerimus. At quem hominem, obsequam ad- cro? Nempe qui quum priuatus contra leges iuerfarii, & uenem occiderit, atq; hac temeritate sua, restitutum i- ta libertatis periculosam occasionē modò præbuerit, idque adedò imprudens (vti mox docebimus) non veretur pulcherrimum tyrannicidæ titulum diis eripere, sibi arrogare, Reipu. diem dicere, ac leges ipsas in ius vocare, ciuitatē ingratitudinis ream agere, nisi sibi totam hanc felicitatem ferat acceptam. Nullum quidem, Iudices, facinus speciosius tyrannicidio, nullum diis dignius: verum hoc impudentior, qui sibi laudem tam eximiam vsurpat immeritus. Nullū præmiū honestius, illustriusque, quàm quod tyrannicidæ debetur: sed hoc impensius accuratiusq; spectandum, ne temerè decernatur indigno. Per multa siquidem, per multa ad id requiruntur, vt hoc tam egregio titulo, vt hoc tā diuino præmio dignus 20 quis esse videatur: quorum nihil in hunc competere, paulò post euincemus. Pròinde quum non tolerandæ improbitatis mihi videatur, qui legibus tum homicidii, tum temeritatis pœnas debeat, eum à legibus præmium omnium maximū petere: petere dixi? imò flagitare: & ita flagitare, vt etiam si vnum ex huius arbitrio dependerint, tamen multa insuper isti creditori sint debitorū.

Suspicionē Quæ cuncta quum postulare iure potuisset, mouet ei- luit tamen homo verecundus, vnico persoluto, 30 dem à mo- reliqua sibi deberi: vt haberet nimirū quod obdo ad- noxiæ Reipub. quoties libido sit, possit improperare. Tum illud verum risu potiùs, an odio dignum existimè, quòd in tribunalibus, quòd apud ornatissimum seuerissimorum Iudicum confesum, Thrasonem quendam nobis è comœdia retulit? Sensistis, Iudices, vt è corona pleriq; risum tenere nequierint, dum personatus iste Hercules tragœdiā illam suam nobis recitabat de sese 40 tērque quaterque tyrannicida, de sapiente illo gladio commilitone suo, qui per se prudens senem interemit: digno videlicet, qui inter sydera collocetur, domino in deorū numerum relato. Dii boni, quibus phaleris, quibus fucis, quibus ampullis facinus illud nobis suum ornauit, iactauit, exaggerauit? quàm militari iactantia, quàm Stentorea voce, quàm fastuoso vultu, quàm arrogantibus superciliis, quàm stupidis oculis, suū ipse vobis encomium detonabat? Quæso, Iudices, vt etiam nunc hominis vultum diligenter attendatis: nōne vobis minitari videtur? nōne dicere, nī mihi præmium decreueritis, haud feretis impune, incolumi diuino illo meo, ac fortissimo gladio, qui vel sine me meas vices vbi lubebit, acturus est? Quis tandem istam ferat iactantiam vel in eo qui verè tyrannum occidisset? Hæc quoque me causa, Iudices (neque enim inficiandum est) commonuit, vt huius obsequerem petitioni, vel magis vt immoderatam arrogantiam, vt odiosam huius imputationem retunderem. Videbam iam inde ab initio, quum certatim vniuersa ciuitas diis libertatis authoribus gratæretur, vt hic sese ira tumens in medium ingesserit, quàm indignè tulerit victimas diis ser-

uatoribus immolatas. Sibi hūc honorē eripi, sese vniciū esse restitutæ libertatis authorē proclamabat: leges, aras, focos, omnia publica priuatæque, suæ dextræ, suo magnifico gladio deberi. Agite quid futurū deniq; Iudices, auguramini, si ad huius intolerabilē iactantiā, vestra authoritas, vestra comprobatio, si præmiū quasi pignus accesserit? Quid, nisi vt tyranno submoto alter quidā huic ciuitati pareretur, qui ventosæ linguæ, gloriæque quasi tyrannidem quandam exerceat? Qui quotidie nobis odiosam istam suam tragœdiam ingerat, quotidie dextram istam Herculanā, & gladium prodigiosum minitetur? Vtrum est hoc, Iudices, tyrannide liberari, an mutare tyrannum? Videtis ipsi quàm minaci fronte me iam obtueatur. Quid mihi succenses? Quid minitaris oculis? Quid terres supercilio? An mihi non licebit libertate in cōtradicens (tuo scilicet munere) 50 vti, quum tu sic abutare? qui liberum tibi putas (id quod etiam in profcenso leges fieri verāt) crimen tam atrox, tam capitale in ciuem impingere, tantum quia libuit, idq; apud Iudices iratos in tam frequenti ciuium corona, quod nequeas vel leuissimo confirmare argumento. Si quidem quàm reliqua gloriose, tam illud impudenter dicebas, mihi nullam fuisse causam quare tibi contradicendi partes susciperem, nisi quòd tyrāni necem, quæ me discruciarer scilicet, vlescerer. Quo quidem tuo exemplo si vicissim in te libèret vti, mox intelligeres quàm atrociam, quanto probabilius in te possint retorqueri. Nā tuum istud tam inuidiosum (quemadmodum tu quidem existimabas) conuicium, me longè minus etiam territabat, quàm (quod vulgò dicunt) ex pelui redditum fulgur. Etenim præterquàm quòd neque affinitas, neq; cognatio, neq; necessitudo, neque emolumentum, neq; prorsus alia res vlla mihi cum tyranno intercessit, quur mea referret illum viuere, sine quibus rebus nullam in quenquam criminis hærrere suspicionem tu quoque scires, nisi nunquam tribunalia vidisses, ac nisi hodie deuium te lucelli spes fecisset iureconsultum: equidem arbitror meam fidem, integritatem, pietatem, totamque meam vitam sic huic Reipub. spectatam esse, vt isto crimine tibi potiùs improbitatis odium, quàm mihi suspicio nem vllam conciliaris. Vides quàm multis adductus sim causis vt tibi obsequerem? Denique (si 60 scire vis) bona ciuiū pars id à me enixissimè flagitauit, vt sui patrociniū aduersum te capefferem, negantes sibi videri tyrannide liberos sese, nisi te à tyrannicidæ præmio deicerem. Non quòd pudeat homini debere hanc felicitatem: tamen si id quoq; durum, ei debere qui sic impuiter. Sed debere arroganti, sanè quàm molestū est: ac debere cui non debeas, isthuc verò non grauissimum modò, verum etiam stultissimū. Equidem ne lenoni quidem vel verbo refrager, si modò is promereatur: sed obnoxium esse tam importuno imputatori, tum qui nihil iuuerit, id verò bis miserum est, bis stultum est. Nullus enim insolentius exprobrat beneficiū, quàm qui quod non dedit, id vult dedisse videri. Sed finge mihi 70 nullam esse causam quur tibi me opponerè, nisi quia sic

Apostrophe, qua calumniam aduersarii respōdet, iterum ex locis coniecturalibus,

Traslatio, qua actionem suam defendit.

Frequenta tio causarū quia sic

quia sic animo lubitū sit meo: profecto nihil habes quod mihi iure succenseas. Etenim quū apud Iudices tam sanctos agatur: si verē prēmii meruisti, nō tibi honorem eripio, verū etiā vehementer illustro, quando non paulō magnificētius est tyrannicidæ prēmium euicisse, quā tu lisse. Sin minū, æquus veniam dabis, si boni ciuis fungor officio, si nullo meo emolūmēto Rēpub. debiti prēmii ream defendo, si stultitiæ crimen, si imprudentiæ infamiam à ciuitate depello, si nō sino ut nostro omniū periculo hæc vrbs in deos existat ingrata. Postremō si deorum immortalium causam ago, quibus honorem debitū tu conaris interuerrere, ut vel hinc sat liqueat quanta religione reliquā causam egeris, qui statim ingrediens tam impudenter sis calumniatus. Contradicit, igitur contra Rempub. fauet tyranno. Quanquam ego illud quoq; liberæ ciuitatis esse iudico, hoc loco vel tyrannorum causas citra fraudem agere licere. Neq; tamen à vobis postulo, Iudices, ut vel mihi pro sit in causa hoc meum erga Rempu. studium, vel huic ob sit tam insolens arrogantia: imō non deprecor inuidentiæ suspicionem, non refugio vel atrocissimā illam, quam iste mihi conabatur impingere, inuidiam, ut tyranno fauisse videar, nisi certioribus, quā ut à quoquam refelli possint, argumentis euinco, nisi dēum & aduersario persuadeo, modō ne tergiueretur, ut quā maxime ciuilitate quis agat, nullū ei deberi prēmii: Sin exactius, seueriusq;, pœnā etiam ab ipso deberi. Quæ quidem dum quā potest, breuissimē facio, quæso, Iudices, ut me attentis animis atq; auribus audiat. Meministis, Iudices, ut iste inter dicendum subinde nobis conatus sit ob oculos ponere, id vnū spectare iusserit, quantis malis tyrannide sumus leuati. Hoc passim inculcabat, hac re bonā orationis partem occupabat, nihil nos aliud perpendere voluit, nisi quod grauem seruitutem tolerassemus, nunc optata libertate frueremur. Nimirum id tantū vos spectare voluit, quod ad hoc iudiciū nihil attinebat. Neq; enim hoc in quæstionē venit, quā misera sit tyrannis, quā optanda libertas: sed de illo cognoscitis, Iudices, quum libertas huic vrbi sit restituta, quanta hinc laudis portio huius viri tui debeatur: & an id quod euentu cum huius facto coniunctum est, idem cum eius merito coniunctum videri oporteat. Relegā autem eadē vestigia, quibus ipse in causam ingressus est: quod equidē refellendi genus simplicissimū esse puto: sequarq; partes illas quibus iste rem secuit, id nimirū agens, ut quemadmodū ingenui conuatores iisdē carnibus alio atq; alio modo coquendis condiendisq; efficiunt ut multa opsoniorū genera videantur, itidem iste nobis ex vnicō homicidio multa faciat tyrannicidia. Repe tam igitur ordine gradus illos, quibus iste facinus suū sibi visus est mirificē attollere, & in quibus identidem restitabat. Quod si me deturbate vel in vno quolibet consistere poterit, tū ipse sese victorē pronuntiet licebit. Quot tyrannicipium. dia, inquit, quot prēmia? Primum quod volui, Cōsuetudo. deinde quod conatus sum. Tum autem quod si-

lium occidi plus, quā tyrannū. Postremō, quod pater ob mortem huius necē sibi cōsciuit. Principiō quod voluit Iudices, quis non leuius esse videat, quā ut sit refellendum? nisi quod iste tanta voce intonabat, toties inculcabat quod tyrannū voluisset occidere, atq; id (ut nihil iam accideret) tamen prēmio dignū asseuerabat. Quid autem tam ridiculū, quā nudæ voluntatis prēmii à lege flagitare? quæ adēd nihil ad se pertinere putat quid velint aut in animo statuunt homines, ut neq; pœnā irrogēt si quid velis, modō perperam: neq; prēmium ostendant, si quid officiose velis: verū id vnūquēq; voluisse interpretantur, quod nulla vi coactus effecerit. Ergone, inquit, non magna facti pars est voluisse, quod quidem arduis in rebus vel solum sufficere solet? Rectē sanē: sed apud deos modō: quippe quibus solis perspicuū est quid nolis aut velis: ab his prēmii expectandū, si quid præclarū animo conceperis. Lex, hominū vices agit, & quid in obscuris illis sinuosi cordis specubus mortales agitent, adēd sua referre nihil putat, ut non dicā abdita aut suspiciosa, sed ne ea quidem admittat quæ populari sunt opinione famāq; iactata. Postremō ut non nisi cōperta recipiat, non audiat nisi quæ sunt certissimis argumentis deprehensa, probata, euicta. Cedō, quod est facinus tam nefarium, cuius simplex voluntas in crimen vnquā est vocata? Ista iudicia, Aiaci Rhadamāthiq; tribunalibus seruantur. Hic mihi non quid volueris, sed quid feceris adfero. Quod si nulla lex vlli flagitio supplicii minatur, quod in animo statueris: quæ tandem est impudentia, pro merito quod præstare volueris dūtaxat, pēinde quasi præstiteris, à lege quasi prēmii postulare? Quæ quidem quum ad id vnum sit comparata, ut maleficia vel deterreat, vel coerceat, multoq; magis ad eius partes pertineat, nocētibus irrogare pœnam, quā bene merentibus largiri prēmia (id quod mox copiosius demonstrabimus) posteaquā in criminibus non accipit insimulationē meræ voluntatis, quæso te, in petendis prēmiis ostentationem voluntatis admittet? Quis autē est ciuium, vel quantumlibet ignauus, qui non velit tyrannum occidere, si tutō liceat? Quis non vel leno saltem emolūmēti causa velit? Denique quis nō facillē simulare possit voluisse se, videlicet quod prēmium gratis auferat? Vis itaq; dicam quantum hoc totum habeat momenti, voluisse occidere? Nempe pēinde est, quasi te somniaris occidisse. Par pari pensari conuenit. Qui præstitit beneficium, ei lex beneficium rependit: at qui benē voluit tantū, ei quid debetur, nisi ut vicissim bene velit Respublica? I nunc, & hoc in gradu nos iube consistere. Rem tam eximiam, inquit, animo versauī, statui, decerui: an prēmium negabit? Non fraudaberis prēmio, si isthoc nomine postules, verū illud interim prēmii feres: velut homo nimium perfrictæ frontis, irrisus, explosus, exibilatus discedes, quem nō puduerit id à lege postulare, quod ne leno quidem ausit à quoquā petere, ut rē pro voluntate auferat. Nemo tam vecors, qui concedat, ut voluntatem nescio quam, hoc est minus,

I I.
Conatus
cui oppo-
nit ius pa-
ctorum.

quàm verba pretio redimat. At non volui tan-
tùm, inquis: verùm & periclitatus sum: ascendi,
submoui satellites. Primum isthuc tu quidem
consultè facis, quòd de gradu illo desilisti, in quo
nimis profectò incòmodè stabas: quanquam ne
in hoc quidem multò còmodiùs constiteris. Nā
etiam si paulò minùs absurdum videatur, haud
ita multò minùs impudens tamen est, quum lex
palàm prēmium decernat ei qui factū pręstiterit:
te, quòd conatus modò sis, pręmiū poscere. Er-
go ne hoc quidē iuris erit apud te legibus, quòd
per illas est cui priuato cum ciue priuato? Agè,
quid si quis ciuiū tecū iniisset contrāctū, ita vt
ille pecuniam stipulatus, tu conditionē pactus es:
fēs: mirum ni suo vterq; periculo, atq; is nondū
pręstita conditione nummos his verbis abs te
petat: Cedo mercedem, conatus sum, tentavi, ad-
nissus sum: an non protinus impudenti homini
respondebis: Cedo conditionem? Nam de tuo
conatu quid mea refert? quandoquidē effectum
abs te pactus sum, non conatū. Puta totidē ver-
bis tibi nunc respondere legem: Agnosco con-
tractum, non muto pacta: debeo pręmiū, sed si tu
conditionem pręstitisti, si tyrannum occidisti.
Verbis aut obligantur aut absolūtur homines.

A simili.

A minori.

Si conato pollicita sum pręmiū, non grauabor
dare: sin ei qui facinus peregrisset, quòd tandem
ius est te ferre quòd es stipulatus, me non ferre
quòd sum pacta? In priuatis ac minutis cōtra-
ctibus nemo tam improbus inuenitur, vt lucrū con-
ditione promissum postulet non pręstita cōdi-
tione: nemo tam stultus vt det, si quis postulet: &
tu à Rep. maximū omniū pręmiū postulas, quòd
conatus modò sis? Nihil mihi nisi nugas adfers,
donec illud vnū audiam, quòd te pręstare oport-
tebat. Volui, inquis, ascendi, perrupi custodias,
submoui satellites: quātulum iam est illud quòd
superest? Quid adhuc desideras? Nempe nihil in
te desidero pręter illud, cui soli debebatur prę-
mium. An non intellexisti in istiusmodi contra-
ctibus duplex esse periculum: quorū alterum ad
hunc tantum, alterū ad illum propriè pertineat:
videlicet persoluendę mercedis, & pręstandę
conditionis? Ego meo periculo pręmii depen-
dendi onus recipio, neq; tua referre putes, neq;
refert, quàm angusta mihi res vnde corradendū
quòd debeam pretium. Tu itidem conditionem
tuo suscipis periculo, neq; mea quicquā interest
quo sudore, quo periculo sit ea tibi pręstāda. To-
tam istam curam, totum hoc negotiū tibi relin-
quo. Quòd si ego iam pręstita abs te conditione
cōmemorem tibi in agris meis malè prouenisse
segetes, merces naufragio periisse, nihil auelli à
malis debitoribus, non sine graui dispendio con-
flari posse pecuniam quā tibi debeam: dic obse-
ro, nōne nugas agere medices, negans horum
quicquam ad te pertinere? Hoc vno modo posse
satisfieri tibi, si pecunia numeretur. Neque quis-
quam est iudex tam iniquus, quin te tuo vti iure
fateatur. Et mihi pulchrè satisfactum existimas,
si tu mihi tragœdiam adferas, quantum adieris
periculi, quantum sudorum, quantū vigiliarum
exhauseris, dum studes pręstare conditionem?
Res est (mihi crede) calumniosior, scrupulosior.

que, quàm vt legibus tã occupatis conueniat alienam expendere voluntatem, alienos penſiculiari conatus: quorũ ſuos quiſq; nimio ſolet æſtimare, non ſuos difficile eſt adamuſſim perpendere. At facti, facilis eſt æſtimatio. Proinde ea in legis cognitionẽ cadit: hinc reliqua omnia conſuevit metiri. Tameſi non piget interdũ æqui boniſq; rationẽ habere. Verũ in his litibus quæ de vetere illa formula pendent, inter bonos bene agier oportet: at in contractibus, quæ neq; vi, neq; dolo coierunt, quid eſt quod à præſcripto recedatur, niſi quis velit omnino à pactis diſcedere? Quiduis circumſpice, & ſi potes vſquã inuenire exemplum, non nego præmium. Sæpe numero in pugilũ Olympicis, sæpe in certamine ſpectator (opinor) ſediſti: cedo, num quando vididiſti quenquam tam impudẽtem, qui palmam ſibi hoc nomine vendicaret, quodd ſtrenuẽ certafſet? Non arbitror, atq; id in re penẽ ludicra, certẽ ad voluptatẽ comparata. Et tu in tam ſerio, omniũq; ſplẽdidiffimo negotio id tibi poſtulas, quod in ſcenicis illis pudeat vel impudentiſſimum tentare? Age quoties & illud vididiſti euenire, vt qui ſeſe fortiſſimẽ doctiſſimẽque geſiſſet in curſu, is à præmio longiſſimẽ abeſſet, & igniſſimo faueret euentus? Habeat ille ſanẽ quod cauſetur, excidiſſe habenas, conſternatũ equum, fractam rotam, iactet ſe vel arte vel viribus tantò præcellentiorem, quantò Therſitæ præſtitit Achilles: niſi metã prior attigerit, proſectò poſtulan- di præmii ius nullũ habebit: fortunã ſuã incuſare licebit. Cæterũ Agonothetæ nõ indigna- bitur, propterea quodd hoc animo in certamen deſcenderit, vt eius vteretur conditione, id eſt, ita demum præmiũ ferret, ſi virtuti fortuna fa- uente viciffet. Alioqui ſi conatui, non tantũ ef- fectui præmiũ deberetur, tot palmis eſſet opus, quor in Olympicum certamen veniſſent. Quan- quam in huiusmodi ludis qui ſolennitatis volu- ptatiſq; gratia proponuntur, ſic interdum, vt vi- ctis quoq; præmia ſtatuantur, non honoris, ſed ſolatii gratia: verũ ſeriis in rebus, atq; adeo pe- riculoſis, quænam obſecro lex vnquã mercedem ſtatuit, niſi ſi quis facinus peregiſſet, & ita pere- giſſet, vt omnes numeros impleat? A quo tu quantũ abſis, mox audies: nam nunc de conatu tantũ agimus. Lex igitur ciuicã promittit coro- nam ei qui ciuem in bello ſeruauit. Quis vnquã ad hunc honorẽ vel aſpirauit, quodd ſe telis obie- cerit, quodd nõ ſine multis vulneribus diſceſſerit? Proſectò niſi ciue ſeruato nemo ciuicam petit. Quis vnquã his verbis muralem petiit, Acriter contendi, ludices, vt mœnia ſuperarẽ, omnia ſe ei, ſed depulſus ſum? Quãtumlibet eniſus ſit, niſi conſenſo muro, nemo tam inuerecundus eſt vt muralem coronã ſibi deberi dicat. Obſidionalẽ nemo flagitat, niſi depulſa obſidione. Poſtremo nullus honos petitur, niſi ab eo qui id effecerit, ad quod honor inuitat. Qui nauim in tempeſta- te deſertam ad litus perduxerit, huic ex lege ven- dicatio eſt earũ rerũ quæ nauis vehebãtur. Quor ſum attingit hũc tuam iactare peritiã, ſudores, pe- ricula, conatus? Nihil nõ feceris quo nauẽ in tu- tum reduceres, ſed victus tempeſtate, deſeruſti:

Ab exēplo
certantiū
in ludis so-
lennibus.

Ab exemplis
militarium
donorum.

**a A simili
n aliud.**

audebis quicquā ex his quæ sunt in naui, tibi vendicare? Aut si ausis, futurū speras, ut quisquam te vel pilum sinat attingere? Non opinor. Si quis vnquam ouationē, supplicationem, triumphum obtinuit, quod ad victoriā omnibus neruis esset enisus, quod grauiter se gesserit in bello, nisi superior discesse, nisi præscriptū à lege numerū hostiū fuderit: aude & tu tibi præmiū promittere, quod tyrannicidiū sis aggressus. Quod si nemi-
 10 mini hominum memoria cōtigit, define tibi no-
 ua spe blandiri, define inaudito exemplo postulare, quod sperare sit improbiſſimum, dare postulanti stultissimū. Noli nobis cōmemorare quanto capitis periculo murum arcis conscenderis, qua virtute satellitium tyrannicum perruperis, alios depuleris, alios occideris: quorū maximam partem tibi liberum est fingere. Ad obtinendum tyrannicidæ præmiū, duobus dūtaxat verbis est opus, tyrannū occidi. Quantumuis conatū exaggeres, alleues, attollas, non nisi tyrannicidæ debe-
 20 tur præmium. Alioqui quid dices si eodem illo die quo tu arcem conscendisti, permulti pariter aggressi, sua quisque virtute freti, quorum nemo tamen tyrannum interemisset, vtrum omnes tyrannicidæ præmio potientur ex æquo, nempe quia conati? Agē, quid si multis strenuē rem aggressis, vni cuiusque, qui sit omniū ignauissimus (ut non semper virtuti respondet fortuna) eum contingat interficere, an non præteritis reliquis hic vnus honorē auferet? Quamobrem tandem?

Obiectio.

Non quia plus adierit periculi, sed quoniam id confecit, cui lex honorē decreuit. Hic tu fortasse rursus incipies deplorare frustra sumptā operam: negabis æquum esse virtutis egregios conatus merito fraudari præmio, nisi fortunæ suffragio adiuuentur. Sed quæ tandem potest esse iniqua conditio, quam nemo cōpellitur accipere,

Aequitati nisi cui cordi sit? Quantumlibet iniqua cōditio opponitur de proponitur, eam nimirū facit æquissimā, quilibet adipo-
 40 quis suapte sponte recipit. In alex ludo (si fas est hoc exemplum conferre) quid iniquius, quam vel summū artificem ab imperitissimo superari, si modò iactus cōmodè cadat? Atque id adeo nemo tanquā iniquum causatur: propterea quod cui lus huius lex nō probatur, ei liberū erat nō suscipere. Itaque lex quid præstari velit, id palam atque in medio proponit: quid abs te præstari possit, id tibi relinquit expendendum. Illa nihil mauult, quam ut res quam optimè cadat: quod si posteaquam nihil iam intentatum reliqueris, quod minus effeceris, per fortunam sterit, intelligis (opinor) nihil habere te quod legi succēseas. Fortunam, si ita lubet, in ius voca: cum lege nihil tibi rei: quæ ut nihil promittit, ita nihil debet, nisi præstanti. Neque verò existimemus, Iudices, istud à maioribus qui hanc legē tulerūt, sine summa ratione fuisse factū, ut conato præmium non esse statuendū putarint: videlicet illud cauerunt, non tantum ne ancipites istas, & inexplicabiles huiusmodi de conatu lites inuitarent, verum etiā quod intelligerent tyrannicidii conatū non posse nisi summo ciuitatis periculo suscipi. Vnde futurū prospiciebāt, ut si conatui præmiū statuissent, temeritate conantiū Resp. subuerteretur potius, quam restitueretur. Etenim tyrannis quid aliud est, quam graue capitalēque ciuitatis vlcus? huic si quis medeatur, ei merces digna proposita est, quā ita demū ferat, si remediū præsentaneū attulerit. Verum huic malo neminem oportet admoliri manū, nisi certum artificē, qui sua diligentia, peritiāque; fretus, non sinat hoc licere fortunæ, ut dum ipse salutē dare conatur, illa vitam penitus eripiat. Quid? vtrum tu igitur in eiusmodi discrimine conatū præmio iudicas inuitandū esse: an potius poena deterrendū, nisi quod conatus est quispiā, idem præstiterit? Nec illud te subleuat, quod mihi videbare ratiocinando colligere, quū lex in maleficiis poenā irroget simplici sceleris molitioni, par esse ut multo magis in benefactis conatus habeat rationē: nam oportere legem multo propensiorē videri ad compensandā virtutem, quam ad retaliandā culpam. Atque vide quā hic tota erras via. Principiō nō animaduertis hoc tyrannicidii facinus toto genere à reliquis discedere, propterea quod aliorū molitio cū priuato molietis periculo modò coniuncta est, huius cū publico Reip. discrimine copulata: ut temerè moliri tyrannicidiū nihil aliud sit, quam temeritate priuata re omniū prodere. Deinde lex nec in quouis crimine, nec qualemcūque; conatū in quæstionē venire sinit, verum in paucis dūtaxat, quæ vel propter insignē atrocitatem hoc odii merentur, vel eiusmodi sunt, ut prius exitiū adferant, quam conatus dent significationē: quod genus parricidiū, veneficiū, proditio. Postremò non vides nihil esse simile, totaque natura rationēque discrepare, poenæ legitimam irrogationem, & honoris largitionem. Nam alterū quidem propriè legum munus, alterū quasi quædam de iure concessio, legisque candor (ut ita dixerim) quidam est. Hoc ita habere sic demum intelliges, si reputes quā multa sint quæ lex iubeat, addita poena ni pareas: quā multa item vetet, nisi obtemperaris, supplicium minitans: contra vix vnum atque alterum esse, ad quæ præmio sollicitet. Quædam enim eiusmodi sunt, ut durū ac seruile videatur ad ea metu mali adigi: quo de genere sunt, vxorem ducere, operam ne dare liberis. Hic lex nimirum vrbanius ac verecundius tecum agit: patris, non magistratus summi habitum: pretio ad id inuitat, quod alioqui gratuito te præstare decebat. Rursus alia tamen id genus sunt, ut à quouis non improbo ciue præstari velle oporteat, tamen & fortiora videntur, quā ut à multis præstari queant: & periculosiora, quā ut multi velint suscipere: nam inhumanum videtur cuiquam vitæ suæ contemptum imperare. Ad hæc igitur præmio animat, quasi que calcar addit virtuti. Proinde non oportet hanc legum indulgentiam longius trahere, quā ad quæ semel ipsa adstringit. Nec mirandum est si attētor, si vigilantior, si exactior est in proprio naturalique munere suo, quā in eo in quo pro tēporis ratione in alienas partes descendit. Huic adstipulatur illud, quod nouis etiā criminibus exemplum aut nouū noua lege solet insitui, aut à simili lege mutuo sumi. Neque tamen idem fieri consuevit, si quis quid noui facinoris

Finitio tyrannidis.

Cōfuratio obiectiōis à dissimili & periculo

Locus de cōparatione: quo de genere sunt, vxorem ducere, operam ne dare liberis. Hic lex nimirum vrbanius ac verecundius tecum agit: patris, non magistratus summi habitum: pretio ad id inuitat, quod alioqui gratuito te præstare decebat. Rursus alia tamen id genus sunt, ut à quouis non improbo ciue præstari velle oporteat, tamen & fortiora videntur, quā ut à multis præstari queant: & periculosiora, quā ut multi velint suscipere: nam inhumanum videtur cuiquam vitæ suæ contemptum imperare. Ad hæc igitur præmio animat, quasi que calcar addit virtuti. Proinde non oportet hanc legum indulgentiam longius trahere, quā ad quæ semel ipsa adstringit. Nec mirandum est si attētor, si vigilantior, si exactior est in proprio naturalique munere suo, quā in eo in quo pro tēporis ratione in alienas partes descendit. Huic adstipulatur illud, quod nouis etiā criminibus exemplum aut nouū noua lege solet insitui, aut à simili lege mutuo sumi. Neque tamen idem fieri consuevit, si quis quid noui facinoris

A consilio legislatoris.

bet, nisi præstanti. Neque verò existimemus, Iudices, istud à maioribus qui hanc legē tulerūt, sine summa ratione fuisse factū, ut conato præmium non esse statuendū putarint: videlicet illud cauerunt, non tantum ne ancipites istas, & inexplicabiles huiusmodi de conatu lites inuitarent, verum etiā quod intelligerent tyrannicidii conatū non posse nisi summo ciuitatis periculo suscipi. Vnde futurū prospiciebāt, ut si conatui præmiū statuissent, temeritate conantiū Resp. subuerteretur potius, quam restitueretur. Etenim tyrannis quid aliud est, quam graue capitalēque ciuitatis vlcus? huic si quis medeatur, ei merces digna proposita est, quā ita demū ferat, si remediū præsentaneū attulerit. Verum huic malo neminem oportet admoliri manū, nisi certum artificē, qui sua diligentia, peritiāque; fretus, non sinat hoc licere fortunæ, ut dum ipse salutē dare conatur, illa vitam penitus eripiat. Quid? vtrum tu igitur in eiusmodi discrimine conatū præmio iudicas inuitandū esse: an potius poena deterrendū, nisi quod conatus est quispiā, idem præstiterit? Nec illud te subleuat, quod mihi videbare ratiocinando colligere, quū lex in maleficiis poenā irroget simplici sceleris molitioni, par esse ut multo magis in benefactis conatus habeat rationē: nam oportere legem multo propensiorē videri ad compensandā virtutem, quam ad retaliandā culpam. Atque vide quā hic tota erras via. Principiō nō animaduertis hoc tyrannicidii facinus toto genere à reliquis discedere, propterea quod aliorū molitio cū priuato molietis periculo modò coniuncta est, huius cū publico Reip. discrimine copulata: ut temerè moliri tyrannicidiū nihil aliud sit, quam temeritate priuata re omniū prodere. Deinde lex nec in quouis crimine, nec qualemcūque; conatū in quæstionē venire sinit, verum in paucis dūtaxat, quæ vel propter insignē atrocitatem hoc odii merentur, vel eiusmodi sunt, ut prius exitiū adferant, quam conatus dent significationē: quod genus parricidiū, veneficiū, proditio. Postremò non vides nihil esse simile, totaque natura rationēque discrepare, poenæ legitimam irrogationem, & honoris largitionem. Nam alterū quidem propriè legum munus, alterū quasi quædam de iure concessio, legisque candor (ut ita dixerim) quidam est. Hoc ita habere sic demum intelliges, si reputes quā multa sint quæ lex iubeat, addita poena ni pareas: quā multa item vetet, nisi obtemperaris, supplicium minitans: contra vix vnum atque alterum esse, ad quæ præmio sollicitet. Quædam enim eiusmodi sunt, ut durū ac seruile videatur ad ea metu mali adigi: quo de genere sunt, vxorem ducere, operam ne dare liberis. Hic lex nimirum vrbanius ac verecundius tecum agit: patris, non magistratus summi habitum: pretio ad id inuitat, quod alioqui gratuito te præstare decebat. Rursus alia tamen id genus sunt, ut à quouis non improbo ciue præstari velle oporteat, tamen & fortiora videntur, quā ut à multis præstari queant: & periculosiora, quā ut multi velint suscipere: nam inhumanum videtur cuiquam vitæ suæ contemptum imperare. Ad hæc igitur præmio animat, quasi que calcar addit virtuti. Proinde non oportet hanc legum indulgentiam longius trahere, quā ad quæ semel ipsa adstringit. Nec mirandum est si attētor, si vigilantior, si exactior est in proprio naturalique munere suo, quā in eo in quo pro tēporis ratione in alienas partes descendit. Huic adstipulatur illud, quod nouis etiā criminibus exemplum aut nouū noua lege solet insitui, aut à simili lege mutuo sumi. Neque tamen idem fieri consuevit, si quis quid noui facinoris

eum laude patrauit, ut præmiū à simili cōstitutio-
ne decernatur. Nisi lex extet, quæ nominatim ho-
norē statuatur eius factō: quod roget, vix habebit:
quod postulet, haudquaquā. Cur enim legi ne-
cesse sit pāssim ciuium suorum officiū mercede
redimere? quandoquidem ne sit impunita impro-
bitas, id publicitus omnīū refert: at probus esse

De officio nemo gratis potest. Quid autem est quod non
patriæ gra- vel gratus patriæ debeat ciuis? cui si vel animam
tis præstan impenderis, quid mirandum, si quod acceperas,
do. id restituis? Ut supplicio dignus sis, nisi parenti
pietatis officium persoluas: non præmiū illico ti-
bi debeatur, si persoluas: itidem si quid in leges
committas, non potes effugere supplicium: at nō
statim illæ tibi præmium debeturæ sint, si quid
eum officio feceris. Nam si ciues omnes sese in
officio continerent, ne opus quidem esset vllis
legibus: quippe quæ non ad bonos mores com-
paratæ, sed malis è moribus natæ sunt, id quod
verè vulgò distant, ac pharmaci vice fungan-
tur. Finge itaq; nullas esse leges, quemadmodū
de aureo Saturni seculo fabulantur poetæ: suo
quenq; sponte fungi officio: an tu hic clamabis
perire benefacta, quod nulla lex præmiū decer-
nat? Vti lex non minatur nisi improbis, ita non
pollicetur optimis ciuibus. Quorsum enim opus
promisso, quum virtus absoluta abundè se ipsa
contenta sit? Prōinde petere quod illa nō sit pol-
licita, profectò plus quàm impudentissimū est:
improbe flagitare quod ea candidè ciuilitérque

promiserit, ciuis est probitatis nō satis spectatæ.
Tu quid merueris, paulò post excutietur: inter-
rim finge sanè præcipuam quandam vtilitatem
attulisse, cui tamen ex lege præmium non debeat:
utrum protinus clamitabis infrugiferū fuisse
officiū, ciuitatem in ius vocabis, plebē ingra-
tam vociferabere, minitabere iudicibus nisi tibi
mercedem ex animi tui sententia decernant: an
potius ipsam virtutem abundè magnū sui præ-
miū iudicabis: oblectabis te conscientia recti:
hunc esse maximū fructū officii duces, quod de
aliis citra tuum emolumentū benemerendo, ad
deorum benignitatē videaris accedere? Nimirū
hæc tibi futura sunt satis, si modò ciuis sis opti-
mus. Quod si non cōtentus istis, aliud adhuc ne
scio quod præmiū desideres, certè maximo pro-
ximum est gloria: hoc tu iam propemodū tulisti.

Collatio
mercedis
& gloriæ.

Quanto metiris pretio, volitare per ora mortali-
um, celebrari, laudari, digitis notari mille, ocu-
los omnīū in te coniectos circumferre? Ista, in-
quā, vel maxima præmii pars: nam pecunia sanè
quàm exiguū momentū adfert. Tu conatus dūn
taxat es: permagna portio, vel caput potius ip-
sum tuo deest facinori. At cū interim his re-
bus frueris, dū nō occiso tyranno tamen velut
tyrānicida celebraris, quæso te, quātula pars ab-
est à tuo præmio quod laturus eras etiā si tyrānū
occidisses? Postremò isthuc ipsum præmiū, pendē
dixerim, inuidendū mihi videtur, quod iā tibi li-
cuit toties Reip. tyrannicidiū imputare, quod in
celebri iudicio tibi cōrigit honestissimū præmiū
flagitare, & in tā frequētī theatro spectatē Rep.
magnificā istam tuam tragediā peragere. Mihi
videtur, iudices, beneficii tulisse gratiā, quisquis

exprobrare beneficiū potuit. Tu fortunæ, tu deo
rū munus imputas ciuitati, & sunt fortassis qui
tibi libertatē acceptā ferāt: an hæc tāta præmia
cōtemnis, quæ vel vero tyrannicidæ sufficere de-
buerant, nili lex maluisset præmio conatū ab ef-
fectu distinguere? Quanquam nullum mehercle
præmiū magis congruit ei qui tyrannū conatus
sit occidere, nec occiderit, quàm ut illi contin-
gat tyrannicidæ præmiū sperare, nec ferre tamē.
Hiccine erat ille gradus, in quo nos tecū cōmo-
rari iubebas? Quanquā hoc nomine tuus cona-
tus minus promeretur præmiū, quod aliorū pro-
posito fortuna modò defuit, tibi volūtas, ut ais.
Effecisti quod voluisti: id quod erat necesse, nec
fecisti, nec voluisti. Sed iandudum aliū gradū (ut
video) circumspectas, in quem te recipias: nā in
hoc quàm citra omnē præmii spē cōstas, intel-
ligis. Age, sequemur te per omnia, & aliud aliud
fugitantē persequemur, nec vsquā sinemus cōsu-
stere. Atqui nō tantū aggressus sum, inquis, ve-
rumeciā occidi, nempe filium, atque id facinus
in duo secas tyrannicidia, & quod filium sustu-
leris plusquam tyrannū, tum tyrānidis successo-
rem, & quod parenti, necato filio, mortis causā
ministraris. De illo mox, nunc hoc, cuiusmodi
sit, inspiciamus. Parentem ais abs te, iugulato fi-
lio, eadē occisum opera, negas enim referre qua
via peremeris, modò sustuleris: imò splendidius
isthuc videri vis, quod tuo quidem ense, verūm
ipsius dextera sit interēptus. Hæc tam honesta,
Iudices, oratio possit parum attentū fallere, præ-
sertim hoc rē fucis illis suis, & phaleris vendi-
tante, dum nobis ob oculos ponit validum illū,
florentēque iuuenem, sic patri adamatū, cre-
bris vulneribus confossum: parentē senem mi-
serum illi circumfusus, eodem exanimatū ense,
sanguinē vtriusque inter se cōfusus. Ista quidē
dictū splendida, sed quid ad tuā causam attinēt?
Nemo tam cæcus qui nō videat, nemo tā effrons
qui neget, spectaculū illud multò omnīū iucūdis-
simū extitisse ciuitati, quū senem tyrannū iuue-
ni videret incumbentem exanimē exanimi: & in
altero gauderet sese leuatam malis præteritis, in
altero futurorum metu. Hæc quum per se ma-
xima, quum Reipub. sint gratissima, quid attri-
net verbis exaggerare? Illud vnum in hoc iudi-
cio vertitur, vtrum tibi acceptum ferri oport-
eat quod pater sine controuersia tyrannus occi-
sus est, an fortunæ, superūmq; dexteritati. Quod
enim tuo gladio peremptus est, id verò quàm est
futile, nihilq; Quid si tuo gladio ab eo qui eum
utendū abs te rogasset, tyrannus esset necatus,
num tu protinus tyrannicidæ præmiū petitem
venires? Lex occisori pollicetur honorem: tu
eum iugulasti, de quo certè controuersum esse seu
poterat, tyranni nomine censendus esset, necne:
eum de quo nihil erat dubitatio, reliquisti. Si
prudens, prudens excidisti à præmio: sin metu,
multò minus etiam causæ est postulandi mu-
neris. Verūm illud tute vehementer vrgebas,
vti prudens volēsq; reliquisse viderere. Sed
quod tandem erat istud tuum consilium, quum euentus.
tibi sic in manu esset, non toto metu liberare
Rempub. sed vltorē tui facinoris, & verum, cer-
tūmq;

III.
Effectus &
causes filii.

Elevatio
instrumēti.

A scripto-
seu verbis
legis.

Ab incerto

tumq; tyrannū relinquere? Intelligebas (vt ais) omne negotiū cōfectū extincto iuvene, propter eā quod modis omnibus futurū præsires vt senex illico sibi met eodem gladio necem conscisceret. Videte, Iudices, in manifestissimo mēda-
 filii aduer- cio qua rima conatur elabi: nisi diuinandi scien-
 sarii vt pe- tiam cōmentus fuisset, non poterat hinc expli-
 ricolosum care sese. Si quidē hęc vel augur, vel haruspex,
 & incertū. vel vates diceret, fortasse nonnullos inuenires
 qui ista prädicanti fidem essent habituri. Nunc 10
 quid impudentius, quid vanius, quid veri dissi-
 milius, quā asseuerare id certum præsisse te,
 quod tale sit, vt quiuis alius exitus potius fuerit
 expectandus? An coniecturis es assequutus id e-
 uenturum quod euēnit? At quid aliud effici con-
 iecturis poterat, nisi vt vel sperares, vel suspica-
 rere? Porro in re tam ancipiti, quæ dementia e-
 rat spem incertam sequi, discrimen certū negli-
 gere? Sed audiamus obsecro certas illas conie-
 iecturas & æuras, quibus hic noster vates præsens inopina 20
 rationes ad tum omnibus exitum. Iam ætate fessus erat, in-
 quis, iam viribus defectus, nec obtineri iā autu-
 mabat posse tyrannidē adēpto filio. Tum indul-
 gentius amabat, quā vt filio vellet esse super-
 stes. Nōne sentis hęc adeo non esse naturæ re-
 rum consentanea, vt iam omnibus videantur es-
 se confutata vel prius, quā refellantur? Vtrum
 seni mētem vllam fuisse putas, an non putas? Si
 non putas, fieri potuit vt illi tutum videretur,
 quod neutiquam erat tutum: atque ita protinus 30
 toto falleris augurio. Sin putas sapuisse, quid e-
 rat quod vsque adeo diffideret? Quasi verò tyran-
 nis viribus dūtaxat vnus hominis, ac non mul-
 to magis ingenio, versutia, calliditate, largitio-
 ne, crudelitātēq; cōtineatur: quæ omnia si magis
 in senem quā in adolescentē competunt, quid
 tu in diuersum torques augurium? An non illa
 I. Ab acciden- ætas vsu rerum callentior est? an non alius dis-
 tribus, & iis simulat? an non cauet diligentius? an non prospi-
 quibus cō- cit oculatius? irascitur implacabilius? tenacius 40
 seruatur iniuriæ meminit? meliusq; in longinquū consu-
 tyrannis. lit? His solis rebus imperium tyrannicum admi-
 nistratur. In militiæ duce quantulū est illud mo-
 mentū, quod corporis vires afferūt: at in tyran-
 nide profecto multo minus. Cur magis illū terre-
 ret adēptus filius, quā extinctus satelles quispiā
 audacior, quā arx superesset approbē munita, su-
 peressent opes, arma, satellitū ingens agmē, tot
 in ciuitate factiosi, potentēsq;, qui nō solum ty-
 ranni partes adiuuabant, verū etiam tyrannos 50
 agebant? quos equidem spero nunc nobis non
 esse metuendos (nolim enim infausta ominari)
 A personæ at ita tamen, ne nimium securē negligantur. Vt
 cōditione. queadeone senem cruda viridisque (quod omnes
 norunt) senecta, callidum, animosum, ambitio-
 sum, non stultum, vna filii mors consternauit, vt
 rebus desperatis protinus ē vita sibi migrandum
 duxerit, præsertim quum ille patris dominatum
 nihilō reddiderit tutiorem, sed multo inuidio-
 siorem, idq; ob libidinem, atque ætatis insolentiam,
 temeritatēq;, adeo vt expedierit propē-
 modū illi ad stabiliendam tyrannidem filium ē
 medio tolli? Etenim quod propius ad iusti regni
 speciē accesserit tyrannis, hoc minus est inuidiæ

obnoxia, magisq; tuta. Iuuenis ille solum hoc au-
 gebat, quod maximē tyrannos solet euertere: ve-
 ra illa tyrannidis munimenta in callidi senis pe-
 ctore erant collocata. Sed tenerius adamabat fi-
 lium, quā vt defuncto posset superesse. De ma-
 II. Aremorio-
 terecula quapiā priuata loqueris, an de viro sene, ne causa.
 callido, crudeli, deniq; tyranno? Quid ego, Iudi-
 ces, in eo sermone argumentis coarguendo su-
 mam operā, quem ipsa natura, quem mos, quem
 cōmunis omnium sensus repudiat? Quis vnquā
 isthuc audiuit, tyrannū vsque adeo pio in liberos
 fuisse animo, vt non dicam cōmori voluerit, sed
 conuiuere cōmodē quiuērit? Credite mihi, priua-
 Locum com-
 torum isti sunt affectus: Tyrannus neq; quid na munis, &
 tura, neq; quid pietas, neq; omnino quid sit offi descriptio
 cium, nouit. Exiit hęc omnia simul atq; tyran-
 tyranni.
 num induit. Omnia commodis, omnia metu, om-
 nia necessitate metitur. Solos hos amat (si
 quos tamen ille amat, qui vel deos ipsos odit)
 quos aut metuit, & tollere nondum expedit, aut
 quorum opera ministeriōq; ad fulciendum im-
 perium indiget. Quod si vllus ille posset amare,
 similes certē sui diligeret, impios, violentos, ra-
 paces, scelestos: quando nihil ad conciliandam
 charitatem efficacius morū similitudine. Atqui
 ne improbi quidem illi chari sunt, nisi quatenus
 adiuuant: adeo vt praposterum vel peruersum
 potius quendam Stoicum tyrannus exprimat.
 Neq; enim quisquam tam Stoicus fuit, vt æquē
 vacarit omnibus affectibus, atque tyrannus: hoc
 modō illos discernit, quod philosophus honesto
 metitur sua consilia, hic commodo. An ille vl-
 lum pietatis igniculum in quenquam mortaliū
 sentire potuit, qui in patriam, vitæ parentem al-
 tricemque, qui in cælices omniū bonorum au-
 thores tam sit impius, vt illam crudelissima op-
 primat seruitute, horum phana despoliet, iura
 contemnat? Verū vt largiamur tibi non nihil,
 Collatio
 sinamūsque te priuatos affectus in tyrannicum causæ & ef-
 40 pectus, hoc est, ignem in flumen transferre: an fectus.
 tandem persuadebis illud, vsque adeo indulgen-
 ter illum adamasse filium, vsque adeo in eum
 omnes vitæ suæ spes, voluptates, opēsque semel
 contulisse, vt illo sublato ne minimā quidem vi-
 tæ causam sibi reliquā esse putaret? Repete, non
 dicam ex hac ciuitate, verū ex vniuerso mor-
 talium genere, nō ex hoc seculo, sed ab orbe con-
 dito, & ab ipso (si vis) Promethei simulacro, quo-
 tus quisq; fuit pater, quōta quæque matercula,
 quæ ob liberorū necem sibi fatum accersuerit? 50
 Naturalis hic dolor, & quem nemo ferē nō mo-
 destē ferat. Priuatis parentibus vel indulgentis-
 simis, muliercularum intemperantissimis affecti-
 bus mediocris luctus sufficit: tyranni in filium
 charitati non nisi solam mortem satisfacturam
 esse tu Lynceus præuidebas? Agē, hoc quoque ti-
 bi donamus, vicerit homo tyrannus priuato-
 rum in liberos pietatem, vicerit indulgentia ma-
 terculas omneis: qui tibi compertum esse po-
 tuit vtrō se dolor paternus inclinaret, in rabiē,
 an in desperationem? Quod diligebat impoten-
 tius, hoc erat probabilius, vt senex naturā ferus,
 ciuibus infensus, vel maximē vellet esse super-
 stes, vel ob id deniq;, quod veterē illam iram, nūc
 filii

Amplifica-
tio à peri-
culo rei.

filii nece acerrimè exasperatâ, iritatâq; Reip.
suppliciis saturaret. Quod si aliàs vitæ pertæsum
fuiſſet, hæc nimirû vna cauſa poterat illû in vi-
ta retinere. Quid autem ſenili animo vindictæ
cupidiuſ? An neſciſ quàm impotentes ætas illa
conſcipiat impetus, quo rapiatur æſtu, quo flagra-
re ſoleat incendio, ſi quando atroci inſignique
contumelia laceſſatur? Quæ verò potuit eſſe a-
trocior, quàm filii cædes ſic amati, vt tu quidem
aiſ? Hæc nimirum quicquid in illo fuerit vnquâ
crudelitatis, quicquid ſæuitiæ, quicquid imma-
nitatis: ſi qua ſanguinis ſitis, ſi qua ſupplici-
orum fames, deniq; ſi quid tyrannicuſ: id omne ſemel
de integro poterat excitare, quaſique renouare.
Mitiora etiam animalia, datæ orbitatis iniuria
in rabiem ſolet agere: & tu in tyranno (quo nul-
lum animal immitius) nihil tale metuendum eſſe
certiſſimus augur exiſtimaiſti, quod in tigris
videmus euenire? Quod ſi tibi vni compertum
erat, tyranno ſic in deliciis eſſe filium: quid igitur
aliud tua fiebat opera, niſi vt ſæuiſſima illa
tigris raptu cæculo in rabiem verſa, in miſeram
hanc ciuitatē dilaniandam diſcerpendâq; in-
ſiliret? Id ſi nō euēnit, magna diis gratia, tibi ma-
gnū debetur malum: qui quantum ad te perti-
net, tam diram belluam in noſtra capita fortu-
nâſque immiſeris. Elige nunc utrū malis, an ve-
rum fateri, nihil fuiſſe tyranno cum noſtris affe-
ctibus cōmune, an cōſingere ſic adamaiſſe, vt ma-
tercularum quoq; vicerit delicias. Certè neutro
modo tua conſtabit diuination: quæ niſi conſtite-
rit, non eſt quod ad eius rei laudem aſpires, quæ
fortunæ commoditate te imprudente euenet. Poſtremo
donemus & hoc tibi, vt præſciueris, & certum præſciueris,
deo videlicet quopiam te certiorem faciente (nam alioqui fieri nequaquā
potuit) p̄inde eſt ac ſi non præſcieris, quū præſcientiæ
tuæ fidem legi facere non poſſis. Profer quibus prædixeris
id euenturū quod euēnit: doce quis deorū quando iſthuc
tibi prænuntiari. Nihil habes quod dicas. Verū poſtea quā
rem feliciter eueniſſe videres, tum demum poſt
factum vates eſſe cœpiſti, quemadmodum vulgō
tum fieri tum dici conſueuit, poſt euentum ſtultos
etiam ſapere: & quod fortunæ beneficium verbis in te
transmoueres, tragediam iſtam nobis comminſci cœpiſti,
cauſas reperiſti, quibus præſciſſe videre. Sed dii boni,
quām non bonū poetam te præſtituſti, qui tam incōſiſtentia,
tam cum natura pugnantia finxeris, ſæuiſſimū tyran-
num ob pietatem erga filium, vltro vitam fugiſſe:
ob vnus capitis necem tutū ſibi non putaiſſe in vita
cōmorari, quum omnia ſupereſſent quibus tyrannis &
paratur & obtinetur, ſublato eo in quo omne tyran-
nidis præſidium collocarat, repente rebus ſuis diſſiſum
ad inferos abiſſe!

Aliud argu-
mentum à
descriptio-
ne tyran-
norum, &
eorum fa-
tellitū con-
tracauſam.

Agē, mitto nunc argumenta: hæc omnia vera,
non ficta credimus eſſe, tamen ſi ne fucum quidē
vllum habent veri, ſi mihi ex omni hominū me-
moriam vel vnum tyrannū potes nominare, qui li-
beros ſuos ſic adamarit, vt non ſpadones ac pal-
lacas longē prætulert: qui ſic illis indulſerit, vt
non ſuſpectos haberet obſeruarētq;: qui ſic illis
ſit ſiſus, vt non in barbaris quibuſdam larroni-

bus, ac ſeruis ſigmaticis plus, quàm in illis, ſidu-
cię poſuerit. Ego tibi permultos referre poſſim,
qui filios ſic oderint, vt viuos eſſe pati non poſ-
ſent: adeo metuerint, vt ne cibū quidem vnâ ca-
pere vellent: adeo diſſiderent, vt tum demū ſe tu-
tos eſſe putarent, ſi quis illos è medio ſubmouiſ-
ſet. Nullus inutilior tyrāni ſatelles, quàm filius.
Ex extrema barbarie cōducticiuſ mauult ille ſi-
carios, fugitiuos, homicidas, ſacrilegos: his vitā
ſuam mauult cōmittere, qui ſua patria frui non
poſſint, & alienam euertere gaudeant, qui barba-
ricis feriniſq; viribus antecellant, & Gigantes
illos impioſ referant, qui propter animi cupidi-
tatem nō difficile ad quidiuſ periculi ſuſcipien-
dum perducuntur, & propter ingeni ſeritatem à
nullo facinore abhorrent. Hi ſunt idonei tyran-
norum miniſtri, hi fiducia, munimentum, præſi-
diūq; tyrannidis multo tutiſſimū: hoſ ſi quis
ademerit, cauſam videatur dediſſe cur rebus ty-
rannuſ diſſidat. Nam filiuſ qua tandem ratione
dominatum ſuſtinebat? Aetate? at vtilior ætas
grandior. Robore? vnus erat. Prudentia? magis
ſapit ſenectâ. Cuſtodiis quas obtinebat? at ſi ad-
uerſus patrem obtinebat, mors illiuſ ſeni etiam
optāda. Si patris nomine, quid niſi vnus ſatelles
ademptuſ erat? Nam cuſtodie quod deficerent,
niſi ad eum cui alebantur? Tutior igitur erat fu-
turuſ tyrannuſ amoto filio. Reſ enim tyranno
ſuſpecta, filiuſ violentuſ, & inſolent, propterea
quod reliqui illi Barbari ſolo lucro cōtenti ſunt:
filiuſ illud præmiū ſpectat, tyrannidis ſucceſſio
nem. Nec vlluſ pietati locuſ, vbi mentem poſſi-
det dira regnandi libido. Ibi contemptiſ naturæ
legibuſ & filiuſ horret pater, & patris interitū
optat filiuſ. Sed dicturiſ iandudum neſcio quid:
miane, præſenſi: nihil inexpugnatum omittā: vr-
ges, Niſi præter modum adamauit filiū, niſi diſſi-
ſuſ eſt, cur ſibi mortē conſciuit? Iſthuc verò me
ritō demirandum, quippe quod præter omnium,
alia cauſa ac tuam etiam ſpem euēnit. Verū ego nihil ad
me pertinere puto, vt tibi rationem reddā, quid
illi dii in mentē immiſerint vt ſibi vim afferret,
hoc tantū euincere ſat eſt, te nulliſ cōiecturiſ
hunc exituſ certō præſcire potuiſſe, quantum-
libet amarit filiū: tamenſ cauſa non admodū ob-
ſcura. Iam deorum ſi qui fuerunt huic inſenſi
Reipub. iras diuturna noſtra calamitas ſatiaue-
rat. Iam propitioſ noſtra vota, noſtra ſacra com-
mouerant: aderat illud fatale tempuſ, quum im-
piuſ ille ſenex diiſ atque hominibuſ dignaſ ad-
miſſorum pœnaſ daturuſ erat. Iam aderāt vltri-
ceſ Erinneſ, aderant Furie ſcabiſ & hydris om-
nibuſ armatæ: hæ illi mentem ademerunt,
hæ vanam formidinem incuſſerunt, hæ attoni-
tuſ ad ſpontaneam ſui cædem impulerunt. Ni-
hil minùſ arbitrabatur quàm fugiſſe qui filiuſ
peremerat, quàm vnâ cæde contentuſ fore. qua
quidem vnâ in re iure poteſ gloriari, quod ty-
rannuſ vehementer ſefelleriſ. Viruſ eſſe pu-
tabat, qui hoc facinuſ peregiſſet. Credebat eſſe
talem, qualeſ audierat eſſe ſolere tyrannuſ, qui
magno ſuæ vitæ contemptu tyranni caput im-
peterent: qui non adorirēt facinuſ, niſi ratio-
ne probè perſpecta, qua poſſent perficere. Hanc
ſuſp

Aliud à per-
ſona filii.

Obiectio,
quā diluit
cauſa
euentuſ al-
lata.

Contra cō-
siliū peren-
tis ut siliū
nas cōmisti-
onp.

suspicionem Pan ille, aut si quis alius est deus, nouis terriculis exagitabat. Arbitrabatur instare sibi carnificem, sensit adesse necessitatē illam fatalem, quā nemini nocentiū vitare licuit. Itaque quod huius vr̄bis pietati, quod deorum bonitati debetur, cur tu id phaleratis dictis in te transferre conaris? Vbi discrimen erat subeundum, ibi fugitabas: nunc vbi res præter spem pulchrē cecidit, tutūmq; putas, fortunæ laudem in te deriuas. Sed finge diuersum exitum fuisse consequutū, pone tyrannū ira percitū, passim ciues ad exquisita supplicia rapere, proscribere, iugulare, in exiliū agere, possessionibus exuere: quid hic dices? Non fines, opinor, eorū malorum causam in te tanquā in authorem referri, & fortunæ argumento culpam deprecaberis. Negabis tibi imputandū esse, si quid fortuito præter propositum euenerit. At nūc, nōne iniurium est, quod boni, fortunæ cōmoditate præter spem euēnit, id totū in te velut authorē velle traducere? Etenim te nihil expectasse minūs, quā id quod euēnit, vel ipsa res elamitat. Si hoc animo conscendisses arcem, ut filium non patrē occidisses, credi poterat te talem quandam spem animo concepisse: nunc casu nescio an metu potiūs in iuuenē incidisti, & tum deniq; diuina ista mens & futurorū præfaga, sed quæ non nisi post euentum sua prodāt oracula, te corripuit. Quū esset fugiendum, ibi demum, Iudices, in re tam tumultuosa, secum velut otiosus consultare cepit, utrū senem sua dextra dignum existimaret: ibi demū præuidere cepit, fore ut pater ipse sibi manus afferret. Et quod cōmentum tam impudens, Iudices, efficiat paulō probabilius, quæ nec vidit, nec videre potuit, ea p̄inde descripsit, nimirum ut iactat poeta, quasi spectator adstiterit, quid in mētem venerit tyranno, quid dixerit, quid fecerit, quomodo ferrū strinxerit. Eiusdem profectō impudentiæ, fingere præscisse se, quod esset euentu consequuturum: & quod non videris, id ita narrare quasi videris. Quāto melius tuo commento, id aliud argu-
mentum à est fabulæ, sua fides constitisset, si ita finxisses: te qualitate si
tionis. quum perempto iuvene, stricto gladio ad senem ire destinasses, repente à tergo affuisse Palladem illam Homericam, & iam euntem capillis reuocasse te: vetuisse ne tam luculentū facinus senili eade obscurares: sese citra tuā operam curaturā, ut ille suapte manu, sed tuo gladio peremptus, gloriæ tuæ nihil tenebrarū offunderet, sed multum etiam adderet lucis: dehinc abditum te per rimā contemplatum, vel (quod est te dignius) repente deam sepsisse te nebula, ut tyrānicæ necis tutus & otiosus spectator assisteres: nec priūs illinc discessisse, quā negotiū omne confectum vidisses. Hæc si confinxisses, paulō minūs malū poetam te præsticisses. Sed otium, opinor, non suppetebat ad omnes fabulæ parteis cōmodē tractandas, videlicet lucri cupiditate te protinus ad præmiū postulandum rapiente. Nunc vel ipsa te prodit inconstantia, figmentiq; coarguit. In arcem ascendisti, quō tyrannum occideres: neq; tum præuidebas, quod sole ipso clarius videri vis. In medio negotio subito nescio quis deus oculos tibi restituit, ut videres futurū id quod

accidit. Porro si veris fidē facere voluisses, narra-
re debueras quemadmodum nocturnus explora-
tor furtim arcem conscenderis, in ædes clanculū irreperis, forte fortuna obuio nemine, nō dicam ut tolleres aliquid, sed ut experireris si quod tutō facinus posses designare: hæc molienti, commodū fauisse fortunam: itaque quum adolescētē solum atq; incustoditū offendisses (ut est ea nimirum ætas securior, periculisque minus cogitans: præterea diuturna tyrānis iam magnam metus partē exuerat) tum haud scio (ut mores illius erant) multo vino sepultum, atque immodica libidine defessum, fortiter iugulasse scilicet, & somnū illi cum morte, id est germanū (ut ait Homerus) cum germano coniunxisse: deinde vbi iam cardines procul stridere cœpissent, exaudito videlicet moriētis gemitu, ibi te metu exanimatum ita fugisse, ut non vacarit gladiū ē vulnere tollere, quem nec parricidæ, nec sicarii solent relinquere, ne deprehendantur. Inter eā domi latitasse te, iandudum de fuga cogitantem, & longinquas aliquas, semotāq; Mundi latebras animo circumspectantem, in quibus abditus posses iritati patris sœuitiam fallere. Iamq; te ad spontaneum exilium accincto, repente in vulgus exiisse famā, liberam esse ciuitatē, tyrannum vnā cum filio iugulatum, reliquos metu fugisse, authorem ignorari facinoris: ibi repente ad nouam tuæ fabulæ catastrophē immutasse te animum, & qui priūs de salute fueras sollicitus, protinus ad præmiū spem arrestū fuisse, lucrique auiditate, priūs, quā tibi satis esset excogitata ratio, qua totā huius inopinati euentus laudē in te traduces, prosliliisse in medium, id quod vidimus, elamitasse tuum illum esse essetū, tuum facinus, non vnum præmium tuæ virtuti fore satis. Hæc nemo non credidisset: sunt enim rerum naturæ consentanea, v̄su comprobata, omnium opinionione recepta. At tu dum sedulō quidem, sed tamen parum ex arte, tuam nobis præscientiā niteris persuadere, quā multa comminisceris, non dicam tota facie à vero distantia, verū etiam cum sensu communi, cum more, cum natura penitus pugnantia? primū tyrannum tam maternē filium adamasse, ut sine eo viuere noluerit: sic ob vnus mortem metu fuisse consternatum, ut in vita manere non sit ausus: sic illi toto pectore fīsum, ut ipse nullas circum se custodias haberet: adeo fracti animi fuisse, ut tam chari pignoris truculēta eade non potuerit ad vltionem inflammari: tam inualidum, ut tua dextra fuerit indignus: tam inermem, ut nī tu illi gladium reliquisses tuum, defuturū fuisset, quo se iugularet. Non vides quā nō cōperat tam insignis in tyrannum pietas, tam secuta in eam ætatē fiducia, tantus metus in hominem excepto filio reliquis omnibus præfidiis munitum, tāta cōsternatio in hominem tot periculis exercitatisimum, tanta imbecillitas in iratum? Quid igitur erat, cur tu senem illum tantopere contempseris, ut indignum habueris, qui tua ista magnifica dextera iugularetur? Tūne indignum iudicabas, quem occideres, quum eum Respublica non putaret indignum quem formidaret, quem maximo suo cum

Aliud ab
incredibili
ex circun-
stantiis,
cum

Personæ,

Rei,

Instrumenti

cum dolore ferret? Non talem illum, Iudices, nō talem sensimus, ut cuiquā contemnendus videri debuerit. Neq; tu eum vnquā contempsisti, nisi fortē contemnere est, miserē formidare. Sciebas arcem armis refertam, sciebas superesse satellites, quorum vel vnus (si seni vires deerant) sufficiebat iugulando tibi. Non ignorabas (id quod nemo nostrū nescit) quantum viriū illi partim exercitatio, partim ingenii feritas etiam in illa senectā reliquerat. Tum non te fugiebat, frigidū illud senium sic interdū acridolore inflammari, ut iuuenibus etiā validissimis sæpenumero fuerit intolerandum, siquando solitum illud robur quod ætatis gelu velut obtorpuerat, magno aliquo animi motu recanduit. Quis autem tam inualidus est, ut non illi pudor, ira, dolor ingens vires suppeditet? Hoc erat videlicet cur tu filiū quā patrem malueris occidere, quod illum inopinantem, inermem, dormientem fortuna obiecit. Cum hoc pugnandū erat, armato, vallato, irato denique. Hoc erat cur gladium relinqueres, ratus ne tantisper quidē morari tutum, dum reciperes, metuens videlicet ne tantillum sarcinæ te redderet in fuga rardiores. Reliquisti inuitus, quo tyranno prodi posses: sed prodi maluisti quā deprehendi. Neq; ego nunc formidinem tuam accuso, imō miror magis quod pedibus cōsistere, quod fugere potueris, quā audires moueri tyrannicā familiā, stridere arma: intelligeres tibi non cum puero, sed cum vigilantibus viris, accinctis, armatis, sobriis, iritatis, deniq; cum rabioso patre dimicandū esse: nō quod illū vsque adeo filii mors cōmoueret, sed quod arbitraretur, & haud scio anverē, se petitū fuisse, dexterā tuā errasse tantū in filio. In nūc, & spera, nō dicam hos Iudices viros omnium perspicientissimos, sed vel è media plebe quenquā esse tam mucosis naribus, cui non suboleat, imō qui nō planē odoretur, præsentiatq; totam hanc fabulā abs te confictam. Et quod poetæ solent, quum hærent in explicando tragœdiæ argumento, hāc veluti deā diuinationē arte quadā induxisti, quod præfensionē tuam Iudicibus probares, sine qua videbas præmiū obtineri non posse. Sed occasionē, inquit, ministraui paternæ mortis, qui gladium quo se feriret, reliquerim: atque id solum non modō satis esse putat ad petendū præmiū, verū etiam meritū esse ut ipse ensis inter arma deorum consecratur, dominus pro deo præfenticolatur. O hominē suauem, si has spes verē concepit: impudentem, si quum non speret, postulat. Itane tyranno gladius erat defuturus, nisi tuum illum reliquisses? Tu in arcem arma, hoc est, in syluam ligna portanda putasti? Nisi fortē tuum illud ferrum magicis precaminibus erat imbutum, ut vltro ad mortis adegerit necessitate. An verō nihil referre putas quam præbeas occasionem, quo modo, quo animo? Primum, gladium reliquisti, quo nihil minūs deest tyranno: nunquam ferrum abest, non in cubili, non in triclinio, non in sacris. Reliquisti metu trepidus. Tua quidem in re illud interim demiror, quā fronte eum gladium tuum ausis appellare, quem habueris pro derelicto. Metu, inquam, exanimatus reli-

quisti, quem postea receptum optabas. Reliquisti rem ancipitem. Quid si tyrannus illum eundem ensē in ciuium iugulos distrinxisset? quid si eodem lectos aliquot ex huius vrbis iuuentute adolescentes filio suo inferias mastrasset? Si tyrannum occidisti, quia tuo occisus est gladio, & horū omnium indigna cædes ad te pertinebit: quippe cuius ense peracta est. Id si non euēnit, nihil ad te pertinet: nam anceps occasio quam in partem cadat, id diis in manu est: si bene verterit, nihil gratiæ debetur ei qui dedit imprudens: sin malē, temeritas imputatur. Neq; enim culpa vacat, qui periculosam ministrat occasionē: quæ si feliciter, mirentur omnes: sin infeliciter, merito accidisse dicant. At quantō probabilius erat, futurum ut tyrannus tuo ense alios in vsus abuteretur? Scio me, Iudices, hæc pluribus refellere verbis, quā necesse videatur, quippe tam friuola: verū id mihi propositum est, nullum illius argumentum non excussum, non exagitatū, non reuictū prætermittere. Quare, quæso, ne pigeat ita ut antehac fecistis, patienter atq; attentē cognoscere, dum hūc ab gradu firmissimo deiicio. Hic sibi vehementer fidebat, hunc acriter urgebat locum. Negabat vitari posse, quin præmium deberetur, quod patri necis causam ministrasset, causa mortis præbere si non relicto gladio (nam hoc opinor argumentum iam habet pro derelicto) certē necato filio. Nam ita in legibus disertum aiebat, nihil interesse vtrum manu sua quis occidat, an mortis causam præbeat. Addebat, æquū esse, ut quū in maleficiis causam datā imputaret leges ad supplicium, multō magis idem obseruarent in benefactis ad præmium. Hæc aiebat meminisse sese in legibus esse disputata, illud addens Thraſonicum, nisi sibi diuurna seruitus, legum memoriam oblitterasset. Non tu legum oblitus propter diuturnam desuetudinem, sed nunquam quid sibi velint leges, inquisisse videris. Bis enim hic erras, qui neque causæ datæ rationem, neq; dantis animum discernas, id quod legibus traditum est: nec animaduertis longē diuersam esse rationē malificii & beneficii imputandi. Quid ais noue iuris interpretes? Itane satis esse iudicas vel ad poenam vel ad præmium, qualemcunque, quomodocunque causam dedisse? Nihil igitur refert, Hector an Aiace occiderit manu, an gladium illum dederit quo se postea confodit? Atqui hanc laudem nunquam ille sibi vendicasset: tamen si probabile videri poterat, in eum vsum hosti ab hoste datum fuisse ferrum. Quin ergo fabros ætarios omnes vel ad poenam vocamus, vel ad præmium, quoties armis in eorum officina perfectis aut iugulantur ciues, aut seruantur? Postremo quur hoc quod tu petis præmium, non ensis istius tui opifex petit potius? Tyrannus gladium erat habiturus te non porrigente: tu porrigere non poteras, nisi huius industria tibi ministrasset. Agè, si telo inter venandum temerē misso fortē tyrannum vicinum interfecisses, clamares tibi tyrannicidæ deberi præmiū, an potius nihil tibi deberetur laudis, quod imprudēs & inscius iaculum torxisses? Imō in ius potius vocandus esses qui missiteli temeritate ciuē (quod in te fuit) occid

An idem sit causa mortis præbere atque occidere.

A dissimili

Amplificat exemplo.

A consecranti.

Simile.

occideris. Nam quod in tyrannum incidit, id nihil ad te. Quid si caupo vinum lene ac suave, quale Polyphemo dedit Vlysses, tyranno vendi disses, atque ille eius dulcedine captus, avidius sese ingurgitasset, eaq; re cōcepta febris decessisset, auderēne caupo, vini titulo, tyrānicidæ præmiū flagitare? At quis nō te cum tua flagitatione ut temulentū, vinōq; madidū exploderet? Cæterum quanto frigidior titulo nunc idem postulas? Vt cūq; coniecturis præcipi poterat ut ætas vinosa tā illicibili vino avidius, intēperatiusq; frueretur, erapulā consequeretur morbus, præsertim in sene, morbū mors: vulgō hæc eueniunt. Tu eam tyranno mortis causam dedisti, cuius nullum extat in hominū memoria exemplum. Quis enim antehac ob filii necem sibi manus intulit? Accedā propius. Finge te tyranni coquū esse: probē callere palatum domini: medicos interdicere cibum, quo tamen ille oppidoquā lubens vescatur: interminari morbū capitalem, nō temperet: id te nō fugere: eum cibū tu arte tua, cupedissq; & condimētis magis ac magis illecebrosum reddis: consequitur edentē morbus, quē prædixerant medici. emoritur tyrannus. liberatur ciuitas. Hic cine coquus ē culina in forum profiliens, & adhuc iure madens, fuligine niger, tyrannicidæ præmiū postulabis? Mortariū, tonsillum, & ollas ostentabis, arma scilicet, quibus tyrannidem expugnaris? Non eris (opinor) tam impudens in ea causa, qua tamen ista tua multo est absurdior. Nam illi voluntas occidendi non defuit, probabilem præbuit causam. Tu nec in hoc iugulasti filium, quod pater vltro vitam relinqueret, & causam dedisti ad quiduis potius quā ad istud idoneam. Accipe exemplū tuo similis, quā ouum sit ouo (quod aiunt) simile. Quid si tyranni amicam, quam ille miserē ac perditē deperisset, occidisses: eaq; cognita re tyrannus sibi vitam abrumperet, auderes ad præmiū aspirare? auderes dicere, te certum præscisse, fore ut tyrannus spontē fugeret ē vita? Certē quanquā plures amicas extinctas sequuti sunt quā filios, nemo tamen tibi crederet, nemo tibi præmiū decerneret: tuum factum periculosum & anceps dicerent: omnes fortunæ gratias haberent, cuius cōmoditate res ea feliciter cecisset. Tibi abundē magnū præmiū existimarent, si cōmissi venia donatus discederes. Primū igitur diuersam imputandi maleficii, & ascribendi beneficii rationem conueniet distinguere, deinde causæ æquales & voluntatem, postremō animū: atq; ita demum libet quid tibi lex debeat. Nam quod aiebas legem gibus suffi prolixiorē esse oportere ad reddendū præmiū, quā ad infligendā pœnā: id in priuilegiis, quæ in exemplum non vocātur, fortasse locū habet: in iure communi longē secus est. Siquidem (vti superius demonstraui) nulli nocenti lex nō minatur pœnam: paucis benefactis præmiū ostendit. Tum in maleficiis etiam conatū simplicem supplicio prosequitur, in benefactis semper exitū requirit. Nec mirum, nec iniquū, si lex est diligentior in eo negotio, ad quod vnū est nata atq; instituta, quā in eo, in quo tēporis ratione tanquā alienas sibi sumit partes. Ergo in v-

Aliud.

Nona disputatio, quatenus causa & voluntas in le-
gibus suffi-
ciat, & quā
do euentus
spectari so-
leat.

troq; cōmuniter spectat, ut causa sit idonea: deinde ut animus adsit, non tantū casus. Hoc rursus interest, quod in benefactis nec causa idonea, nec animus idoneus satisfacit legi, nisi his accesserit euentus item idoneus. In malefactis si quid nocendi animo tentes, non expenditur nec euentus, nec causa: sed ex animo factum tuum lex meretur. Sic enim iudicat, tibi nihil ad scelus defuisse præter fortunam: qua te subleuari, quod tandem ius sit? In euentu simul & causam datā, & animum expendit. Si animum vitiōsum comperit, nihil moratur causam, quā sit idonea: putat animum & euentum ad pœnam commendam sufficere. Sin animo simplici data est causa mali idonea, & non consequitur euentus: lex quasi conuiet ad id, & non putat ad suā cognitionē magnoperē pertinere. Sin euentus est consequutus, etiam si de animi vitio doceri non potest, tamen temeritatis & negligētiæ nomine pœnam irrogat, partim propter suspectā dantis voluntatē, partim ut hæc latebra peccātibus eripiat, Imprudens feci: discantq; homines vel suo periculo cauere, quod alieno faciant periculo. Ergo qui prudens & sciens, certam atque euidentem noxæ causam dederit, eum perinde lex censet, quasi facinus manu peregerit: veluti si quis hostem opibus copiisque iuuerit, perinde est ac si ipse arma contra ferat. Siquidem id suppeditaui, sine quo bellum geri nō poterat. Aut si quis inimicum suum per domum nauigio solutū imponendum curet, ut naufragio intereat: aut in conclaue pensili testudine inducat, ut ruina opprimatur: aut iuxta lectulum ægroti, loco pharmaci venenum ponat, futurum sperans ut eo hausto pereat, tamen si non bibit ægrotus, tamen beneficii postulari potest qui posuit, propter vitiōsam animi voluntatem. Nam vehementer erat probabile id euenturum, quod ille moliebatur. Huic si detrahas nocendi voluntatem, nihil illi cum lege rei futurum est. Si detrahta nocēdi voluntate, apponas euentum, nō effugiet temeritatis crimen, nisi illum inculcata ignorantia absoluerit. Porro si in loco nō ad id destinato, puta in via publica, aut in fundo alieno, arcu temet exerceas: lex tecum non agit, nisi si quem occideris, aut vulneraris, aut si cui damnum dederis. Cæterum quod facis, tuo facis periculo. Quod si quid horum consequutū est, cum lege tibi res est. Neque tibi tua patrociniabitur imprudentia: quippe quæ culpa temeritatis non vacet. Siquidem in te fuerat præcauere, quod probabiliter poterat prætimeri. Vides quanto discrimine dissita sint, inter quæ tu nihil interesse dicebas? Primū non statim imputatur ad præmiū, quod ad pœnam, idque non à malignitate legumlatoris, sed partim ex ipsa rei natura proficiscitur, partim à legum officio. Deinde discernitur animus: causa data diiudicatur, spectatur euentus. Age nunc, si libet, tuam causam, qua tuum facinus æstimari vis, expendamus. Finge te certam, inuitabilem mortis causam tyranno dedisse, sed imprudentem: nulla tibi sit præmii petitio. Quis enim insciens benemereri dicitur? Fortibus viris præmia dantur, non fortunatis tantum. Nam euicimus iandudum, opinor, ne posthac affirmes te in hoc iugulasse filium, ut pater sibi necem conscisceret: quod euen-

turum

turum ne vates quidē quisquam præscire poterat, tu nec suspicari: imò posteaquā rem plenā discriminis, fortunæ arbitrio cōmisisti, quia bene successit, hoc nomine lex te non postulat: at idē si malē euenisset, remeritatis pœnas eras debiturus. Neq; enim tibi succurreret inculcata ignorantia. Quid enim æquē formidandū erat, quā ne tyrannus simul atq; occiso filio se peti insidiis persensisset, omnia tyrannidis mala in nos conduplicaret? Iā ut de animo res tibi constet, causā dedisti non solum non idoneā, verum etiam periculosissimā Reip. Vñ hoc tibi argumēto euidentissimo demonstrari? Finge te quēpiā ē ciuibz vitio occidisse: tum extincti patrem id facere, quod modō fecit tyrannus. Vtrum tu duplici cādis crimine teneberis, an simplici? Simplici, opinor. At vxor & mariti mortē imputabit, qui necato filio, seni causā mortis dederis: atq; his fermē tuis argumentis vtetur: Indulgentissimē filiū adamabat, in illum omnē familię curā reclinauerat, illo se oblectabat. Atque hęc de priuato tene cū fide dicet, quā tu de tyranno nimis durē (ne dicam ridiculē) dicebas. Addet ea te scisse, præuidisse futurū, ut ille vitā fugeret orbatus filio, in quo vno omnia vitę oblectamenta collocarat. Nō tibi defuisse iugulādi senis voluntarē, sed hoc tantū egisse, ut miserabilius sua dextra perimeretur, ut odiū tuū plenius miseri patris malis exaturares. Ideo iuuenē necasse, in hunc vsum gladiū in vulnere reliquisse. Vides quantō sunt hęc probabiliora in hoc, quā in tuo negotio: & tamen negabis paternā necem ad te pertinere, atq; animi suspicionem, causę qualitate purgabis. Negabis causā idoneam fuisse cur ille libimet manus adferret. Te nec præscire nec timere potuisse id quod sit consequutū: quod rarum extet exemplum patris ob filii necē sponte fugietis ē vita. Alioqui futurū fuisse ut & mater sibi satū accerseret: quippe quā impotentius amare sit cōsentaneū, ac minūs aduersum dolorē animi viribus valere. Hęc nō dubitares tibi profutura ad alterū crimē depellendum, & prodesse dubio procul. Atqui quod in maleficiis valet ne quid imputetur, id multō magis in hac causā valet ne quid acceptū feratur. Ibi te liberaret à volūtatis suspitione, quod causas parum idoneas dederis: hic ex causis multō minūs idoneis propter personā tyranni, videri vis non modō quod euenit, fuisse suspicatus, verum etiam certū præscisse. Ibi temeritatis postulari nō poteras, propterea quod tamen vitio abs te data est causā, tamen idonea non sit ad id quod euenit: imò ipsi tota res imputabitur, & legibus pœnas dabit, sepultura prohibitus, quod ciuitati citra causā idoneā ciuem vnum ademerit. Tibi non nisi vnius filii mors imputabitur, etiā si mater quoq; & filia, & sorores, & tota tribus huius necem fuerit imitata. Hic poterat, nisi feliciter euenisset: quippe vbi summum Reip. periculū & verteretur, & prætimeri probabiliter posset. Venio nūc ad quartū illud præsumptum, ludices, quod iste tutissimum, ac penē inexpugnabile iudicabat: vnde ego illum ita deturbabo, ut non solum sit non habiturus quo tyrannus

necidii & huius laudis arcem obtineat, verum sum, prævix etiam latebram inuenturus, vbi temeritatis ac maleficii pœnam effugiat: quō nimirum intelligat, quā non inimicē, non curiosē (ut aiebat) secum agam: ut quum possim in crimen ac pœnā vocare, sat habeam ab honore nō promerito secludere. Ait sibi deberi præmium vel hoc vno nomine, quod iuuenē occiderit iam plus, quā tyrannū, tum tyrannidis paratum hæredē, etiam si hunc euentum dii nō dedissent, ut senex ipse vitā abrumperet. O deploratam impudentiam! Tu tibi præmiū peteres, si tyrannū suę furia nō essent vltz? Dii quiduis potius dederint, quā isthuc quod tu fingis. Sed tamen fingamus interim oratione, quandoquidem id turō licet: tamen ad solam mentionē inhorrescit animus. Tūc, inquam, occiso filio, relicto sene viuo, tyrannidē præmiū peteres? An potius nec ipse superesses, qui possis petere: nec esset Resp. quā dare posset? Nam tu aut exquisitis suppliciis exanimareris, aut in extremis Orcadis exul delitesceres: nos pro tyranno iam immanissimū carnificem pateremur: & tuū caput, vbicunq; terrarum latitares, diris imprecationibus deuoueremus, qui nos tua incogitantia, vel præcipiti magis luci cupiditate in tantam malorū tempestatē coniecisses. Sed re filius erat tyrannus, inquis: patri præter inane nomē nihil erat reliquū. Quid ego ne filii, & audio? duos igitur hęc ciuitas tyrannos alebat? quo tyrannidē remouere ab incredibili. Nam de patre nemo vnquā dubitauit, quin tyranni vocabulū mereretur. Quādo autē antehac vnquā fando auditū est, duos vna in ciuitate sedisse tyrannos? id quod magis etiam natura repudiat, quā eodē in corpore gemina capita. In iisdem aluearibus duo se reges pariter non ferunt. In armentis taurus tauro cedere cogitur. In iisdem lustris nō conuenit duobus inter se leonibus: & tyrannus (quo nullū animal efferatius) patrem in eadē vrbe patitur? Non vides necessariū fieri, ut ē duobus aut alter alterū oppugnet, aut alter alteri cedat? Vtrū tu fuisse mauis in patre, an in filio? Si iuuenis aduersus senem obtinebat tyrannidem, quid à Rep. præmiū postulas? Tyranni partes adiunxisti, nō Reip. Sin patri cessit, quid tandē illum vocare potes, nisi tyranni vel præfectum, aut satellitem? Quandoquidē seniori tyrannicā appellationem ne tu quidem audes detrachere. Verum ut quoquo modo tyrannidem omnem in adolescentem oratione deriuares, quā multa tu quidem non ex re, sed pro causā tuę commoditate comminisceris? Ceterum quā in his confingendis decori quod in personis situm est, nullam habuisti rationem? Sic enim (ut memini) inducebas in fabulam senem iam ætate mitem, & qui omnem tyrannidis acerbicatem ob senectam exuisset: non secus atque mala, quæ natura acerba, tempore mitescunt, & in alium abeunt succum: porrō iuuenem ferocē illo incolumi gerentem tyrannidem, iamque patri viuo succedentem. Priuatus paterfamilias non fert filium se viuo successorem: & tu vis isthuc credi in tyranno? Ille non finit vllum ē liberis rem domesticam ex animi sui libidine moderari: & tyrannus sese veluti abdicans imperio,

Cōfuratio
à cōsequen
tibus.

A cōditio
ne filii, &
quo tyrannidē remo
uer ab in
credibili.

Ab absur
ditate fi
ctionis.

IIII.
An propter
filiū, ut ty
rannidis o
mnis autho
rem & cau
sam, occi

an propter
filiū, ut ty
rannidis o
mnis autho
rem & cau
sam, occi

perio, negotium omne in adolescentem reiecerat? Nō dubito quin & ipse videris quā dura sint ista, & quā à cōmuni sensu abhorrentia. Verūm quid faceres? nisi tales personas induxisses, exitum inuenire tragœdia tua nō poterat. Quæso te, an vnquā

Ab ætatis auditum est Tyrannū ætate mitescere? Quando tu defines ea, quæ sunt priuatorū, quæ bonorum principum, tyrannis tribuere? Vt eodē igni cera mollescit, limus durescit: ita ætate plerique redduntur mi-

tiores ac téperatióres, tyránus magis exasperatur. Ut tempus nōnullis pomis amaritudinē adimit, ut vinis nonnullis acorem conciliat: itidem tyrannus nō adimit sãuitiam ætas, sed exaggerat. Vis ipsissimã tyrannici ingenii tibi demonstrẽ imaginẽ? Spinã cogita, quã quò magis fenescit, eò pũgit acrius. Echinos cogita, qui quò plus habent ætatis, hòc te sũt asperiore. Vulgaribus ingeniis fortasse nōnulla vitia senectũ vel detrahit, vel certẽ mitigat, et si plura iritat, nōnulla parit: at tyrãnorũ mentibus ad scelus, ad crudelitatem natis, scelere & immanitate imbutis atq; educatis, prãter vitiõrum omnium incrementũ adferre senectũ quid potest? Nisi fortẽ libidinẽ adimit. Quanquam ista Tyrannidis quantula tandem est portio? Sed esto fuerit sanẽ propter ætatẽ ad voluptates segnior, verũ erat fastidiosior: vnde sit ut imbecillior sit ad coitũ, ad raptũ auidior. Fortasse pauciores huic execabantur ephebi, sed insigniores. Pauciores producebantur virgines, sed exquisitiõres. Quir non autem & plures, videlicet quò senile fastidiũ optionẽ & varietate vinceret? Hoc ita esse, quot ego tibi testes citare possem, qui quò nobiliores sunt, quò fortuna prãstantiores habẽt liberos, hòc magis eis à flagitiosissimi senis cu-

Libido cū piditate metuebāt? An tu putas vnā cum viribus se viribus nō nescere libidinem? Multo secus habet: imō quantū ætas improborū hominum facultati detrahit, tantum adiicit cupiditati. Quanquam tyrannicum animū his in rebus nō tā voluptatis vsus capit, quā nostra delectat cōtumelia. Vt frigeat in sene tyrannus Venus, certē feruet vigerq; malitia, sæuitia, nocendi libido. Postremò totum illud vitiorū agmē, quæ propria tyrannorū sunt, cupiditas, rapacitas, improbitas, impudentia, impietas, iracundia, violentia, inipotentia, suspicio, fraus, perfidia, crudelitas, implacabilitas, immanitas, periurium (quid autem oportet omnia commemorare nobis omnibus heu nimis nota?) horū iniquā, nullum nō ætate fit acer

bis, propterea quod iuuenta nonnunquam naturæ bonitate vincitur: præterea quædam mala nondum didicit: at senectâ, si quid pudoris, si quid humanitatis, si quid melioris ingenii à natura insitum est, id omne multo ac diuturno flagitiorum usu penitus exuit, & prorsum in immanissimâ quandam feram abiit. Id ita euenisse, Iudices, in execratissimo illo fene, quid ego coner argumentis docere, quum sua cuique memoria abundè satis exemplum suppeditet? Quod si iuuenis sese gerebat insolentiùs, videlicet patris abutens imperio: num tu hûc cõtinuò tyranni nomine donabis? Ergo ex eadē tyrânide sex centos tyrannos faciliè reddideris. Nam quis est o-

rō non sit isthuc omni tyrannidi cōmune. Longē
 minima fructuum pars, qui solent ex tyrannide ca-
 pi, ad ipsum redire tyrannum: quemadmodū in la-
 trocinio fieri consuevit: prædæ communiter in om-
 nes distribuuntur, vel in eos potius quorum ope-
 ra capiuntur. Alioqui nō cohærebit cohors illa sce-
 lerata: nisi dūx ille, quisquis fuerit, plus etiā per-
 mitat suis, quā sibi ipsi. Solum nomē sibi propriē vē-
 dicat. Et in nullos est tyrānus indulgentior, quā
 in scelerū ministros: quippe quorum opera sentiat
 suum imperium contineri. Proinde sub vnius um-
 bra satellites omnis, omnis minister, familiaris, leno,
 tyrannidem quandam in ciues exercet. Ridiculē fe-
 cero, si hoc quoque coner argumentatione proba-
 re, Iudices. Vidimus, sentimus, experti sumus, nisi
 forē tam diutinæ calamitatis memoriam, tam pau-
 culi dies oblitterauerunt. Nequē enim esset res vs-
 que adeo misera tyrannis, si vnius modō foret tole-
 randa violentia. Quot ferendi latrones, quot sacri
 legi, quot ex extrema barbarie aduenæ, feris quā
 hominibus similiores? Neque desunt qui se simulēt
 apud tyrannum sceleribus suis gratiam promeritos
 esse, quō nimirū hoc nomine metuantur à ciuib.
 Horum igitur vnumquemlibet tyrannum appella-
 bis, & pro quolibet occiso tyrannicidæ præmiū pe-
 tes? Non in tantum omnem exues pudorē, opinor.
 Sed pater ætate fessus, omnē dominatum in filium
 transfulerat: quicquid tyrannicum in vrbe gereba-
 tur, id iuuenis violentia committebatur. Sed isthuc
 quantū absit ab imagine veri, quis tam cæcus, vt nō
 videat? quis tam obliuiosus, vt nō possit experimē-
 to refellere? Ego tibi complures nominare satellit-
 es possum filio insolentiores. Ad hæc, verisimilli-
 mū est nullius insolentiā minus approbasse senem,
 quā filii, vel quōd odit omnē tyrannidis affecta-
 torem omnis tyrannus, vel quōd intelligit ex illius
 facinoribus longē plus inuidiæ odiiq; sibi constari
 (Callidissimi autē tyrāni est, eatenus legitimū imi-
 tari regnum, quatenus obtineri tyrannis possit) vel
 quōd pater etiam pessimus, tamen liberorum nōni-
 hil offenditur vitiis, & ad crudelitatis ministeria a-
 lienis quā suis vti mauult. Quōd si clā patre rapi-
 nas, raptus, atq; id genus facinora designabat filius,
 professō nō tyrānū agebat, sed insolentē satellitē.
 Sin approbātē patre, quasiq; per illū exercētē tyran-
 nidem, vtri tandem par erat imputari cōmissa, huic
 per quē gerebātur, an ei cuius autoritate arbitriō-
 que fiebant? Nō arbitror obscurum, quin huic, cui
 in manu erat, nutu, ne fierent, vetare. Quid autē nō
 agunt per alios tyranni? Nam ipsi quidem neque
 pueros emasculant, neque virgines abripiunt, neq;
 proscribunt, neque bona diripiunt, neq; phana di-
 spoliant, neque hæreditatibus manum iniiciunt, ne-
 que compilant ærariū, neq; tormentis excruciant,
 neq; quenquam iugulant, neque armis vicos expu-
 gnant, neque incendunt villas. Totum hunc tyran-
 nicum ludum per ministros exercent. In vnum ta-
 men tyrannici nominis inuidia competit, in vnum
 occidendum lex præmiū instituit, in vnu stringē-
 di ferri ius facit, illos suæ cognitiōi reseruat. Quo-
 rum vt quisque sua opera tyrāno profuit, ita aliud
 atq; aliud vocabulum imponi potest: certē tyranni
 vocabulum nemini congruit, nisi vni illi, sub cuius
 veluti clypeo tota illa perniciosissimorum homi-

num colluuias latitat. Arbitror vobis, Iudices, sæpe numero auditū esse id, quod eleganter à doctissimis viris est scriptum, tyrannis nō longas modò, verum etiā plurimas esse manus, plurimos oculos, eòsque acerrimos, plurimas aures, eàque longissimas. Omnino prodigiosum quoddā est animal tyrannus, multòq; Titanibus illis Briareo & Encelado portetòsius, centenis capitibus, centenis linguis, cētenis manibus, pedibùsq;. Quot enim habet scelerū ministros, totidē habere mēbra videtur. Atq; vt ex mēbris corpus, ita tyrannis ex huiusmodi cōstat ministris. Verū vt illud, quod corpus appellatur, nihil est aliud, quā quiddā omnibus ex mēbris aggregatū, ita in tyrānide vnū quippiam est, quod neq; pes sit, neq; manus, neq; vllum aliud membrū, contineat autem vniuersa: at ita contineat, vt ab iis possit separari: idq; tyrānus vocatur. Proinde exag-
gera quantumlibet iuuenis insolentiā, violentiāque, præfectū arcis voces licebit, oculū nomines licebit, aut si mauis dextrā: aut si ne id quidem satis, præcipuum tyranni caput dicas licebit: tyrannū cer-
tē vocare nequaquam potes. Vnum enim illud portentum tyranni nomine censet, cuius autoritate ti-
tulòque cuncta hæc membra velut animantur: idq; vnum forti ciui permittit occidere. Non vult te in oculum aliquem inuolare: nō finit vt caput aliquod amputes, ne tale quiddam eueniat, quod de Lernæa Hydra fabulatur poetæ, vt pro vno capite resecto, duo pestilentiora subnascentur: pro vno excusso o-
culo, plures acriores succedāt: pro vna rescissa dex-
tera, multæ robustiores subpullulēt. Vnius vitæ te dominū arbitrumq; constituit, qui sibi sit ausus ty-
ranni vindicare nomē: quo sublato futurū sit vt mēbra reliqua, quasi destituta spiritu, emoriantur, aut certē sanentur. At quid ego tecum iam accuratis ar-
gumentationibus ago? Possum illico tuis te verbis reuincere, ac veluti tuo te laqueo capere. Iuuenem paulò antè magnū patris satellitē nominabas. non inficiabere. rursum alio loco dicebas omnē tyran-
nidem occupasse filium: solius appellationis hono-
rem cessisse. Qui conuenit eundem & satellitem & tyrannum appellari? Tum si cessit, nō igitur usurpa-
uit tyranni nomen. Contractus autē verbis aut rati-
sunt, aut rescinduntur. Lex hac tecum formula con-

Opponit
verbalegis

trahit, Si quis tyrannum occiderit, præmium ferat. Quid tu mihi iuuenis flagitia commemoras? Id te lex voluit occidere, quodcunq; illud esset animal, quod tyrannus diceretur. Magnū (vt ipse fateris) sa-
tellitem occidisti, nō tyrannum: quid tibi cum lege rei est? At rem, inquis, legis sequutus sum, nō syllabas: eum interfeci, qui caput erat tyrannidis, paratus hæres paterni dominatus: libertatem peperit, seruitutem sustulit: hoc lex sensit: huius rei authori præ-
mium præstituit. Satellitem, inquam, occidisti, nihil moror quantū, quā grauem, quā ferocē, quā scelestum: satellitem tamē occidisti tyrannidis, non caput: aut si caput, vnum ē pluribus. Sed hæc omnia tibi ex animi sententiā largiamur: fuerit sanē res to-
ta tyrannidis filius: pater nihil nisi vocabulū quoddam inane tyranni: quemadmodum in fabulis habetur, Echo nympham nihil aliud quā meram quan-
dam fuisse vocem sine corpore. Qui tibi licuit in re tanta à verbis legis discedere? præsertim ita diluci-
dis, vt perspicuum magis nihil esse possit, & cōmen-

Cōcessio,
etiā si filius
tyrannus
maximus
fuerit, ta-
mē occidē
dū nō fuit.
Locus

titiam interpretationē domitiae natā in iudiciū pro legi-
adferre? Ego Iudices, nullum in Rempublica exemplum bus, eas nō
perniciosius induci posse iudico, quā si consue- temere à
scant homines calumniosi à præscripto legum re- verborum
cedere: & interpretamento, quod ad prætexendum vi desleatē
facinus quisque suum maximē idoneum cōminisci das & in-
queat, id iudicibus obicere. Quis autem vnquam terpretan-
meminit de legis sententia quæri solere, nisi quum das esse.

10

in scripto quiddam apparet ambigūe obscurēve di-
ctum: aut quum ex verbis & euentu absurditas quæ-
piam extitit, eaq; manifesta? In priore nō cuiusuis
commentum, sed iuris prudentiū responsa, sed Iudic-
um sententia recipi solet. In hoc posteriore ne-
cessitas ipsa cōpellit aliquantisper à legis vocibus
desistere, & æquitate potius quā verba spe-
ctare. Duplex itaq; periculum videtis Iudices: alter-
um, ne superstitiosa cauillatione literarum legis,
ab eo quod lex spectauit, abducamur: alterū, ne pas-
sim à præscripto discedendo, leges omneis & iudi-
ciorum religionem subuertamus. Quorū illud qui-
dem multo leuius est, propterea quod vix vnquam
accidat vt legislator obscurē quid voluerit, expli-
cuerit: aut absurdū quiddam exoriat. Hoc multò
periculosissimū, perniciosissimūq;. Etenim quæ
tandem lex futura est, quam versutus calumniator,
quod poenam effugiat, nō facile possit aliquo com-
mento subuertere? Neque quisquam nō elabetur è
iudicio vestro nocēs, nisi qui sit vsque adeo nullius
ingenii, vt ne friuolam quidem aliquā cōmentatiū-
culam queat inuenire. Atque vt cuique cōmodum
erit, aut animi libido feret: ita pro sene iuuenē, pro
tyranno satellitem, pro homicidio tyrānicidium,
& passim aliud pro alio interpretabitur. Vestra in-
terim, Iudices, religio, vestrū iusiurandum, qua tan-
dem ratione seruabitur, quibus nihil futurū est cer-
ti, quod in cognoscendo sequamini: verū ambiguas
diuersasq; litigatorū cōiecturas spectare necellum
erit? Ergo quum in omni causa maximopere cau-
dum est, ne sine grauiissima ratione à legis præscri-
pto discedatur: tum in hac nō periculosum modò,
verū etiam absurdissimū: quum legis verbis nihil
possit esse dilucidius: sententia nihil æquius: inter-
pretamento, quod præter legis mentē inducitur, ni-
hil pestilentius. An credimus legis huius authorem
vsque adeo infantem, & verborum inopem fuisse,
vt dicere nō potuerit: Qui quouis modo tyranni-
dem sustulerit, huic præmium esto, si modò isthuc
sensisset? Neque verò fugit illum, totā tyrannidem
per satellites & præfectos exerceri solere, permul-
tòsque in his esse vel tyrannis ipsis sceleratioris,
atq; vt ita dixerim, tyrannicos magis, & omnino
supplicio digniores: nisi & omnīū omnia ministro-
rum scelera tyranno imputarentur. In vnū tamen
illum, qui hoc nomine censetur, tibi ferro grassan-
di facultas data est. In reliquos nō tibi permittitur
idē: nō quod illos vita dignos iudicet lex, sed quod
vnius cæde totam tyrannidem tolli velit, non mul-
torum cæde reddi durior. Tuū erat legi simpli-
citer parere: neq; eius verba quasi plumbeā quan-
dam regulā ad tuum facinus accommodare, verū ad
illius præscriptum factorum tuorum rationem
instituere, præsertim in hoc exemplo, quo nō aliud
potest admitti pestilentius, vt ex legis arbitraria in-
terpretatione, quem velis, interficiendi tibi pro tua
libidine

20

30

40

50

60

A periculo

A consilio
legislato-
ris.

357
Aliud à pe libidine licentiā sumas. Nō illud hic spectandum, riculo. Iudices, quā inuisus Reip. sit qui occisus est, quā maiore etiam supplicio dignus: verū id etiā atque etiam perpendere oportet, exemplū prāter leges iugulandi homines, semel in ciuitatē receptum, semel vestris sententiis approbatum, deniq; prāmio compensatū, quō tandem licetiā sit processurum. Quod iste sibi in tyranni filium licere voluit, hoc alius sibi. vult in ditissimū quenque ciuiū licere. Quisquis pauper à locuplete cōtumelia afficietur, 10 protinus tyrannum eum appellabit, & veneno aut ferro adorietur. Postremō si cui magistratus non placebit, si cui iudex erit inuisus, nō dubitabit ē medio tollere. Porro ad facinoris defensionē, Sophi-
 stam quēpiā, aut sycophantam cōsulet (si ipse ingenio stupidiore fuerit) & nouam legis interpreta-
 tionē vobis adducet: dicit nihil aliud sensisse legis-
 latorem, quā vt huiusmodi ciuiū genus nō nomi-
 ne sed re tyrannidem agētium, ferro, igni, veneno
 tollatur ē medio. Atque ita breui futurum est, vt 20
 quod in vno factum semel & probauimus, & gauisi
 sumus, id in multis sapius & doleamus, & improbe-
 mus. Credite mihi, nō mediocre discrimē neq; con-
 ueniēter accipiendū, vt titulo reperto priuatus ho-
 minem indemnātū interficiat. Id ita esse facilē li-
 quebit, si quidē animaduertimus nihil omniū esse,
 quod lex parcius circumspectiūque permiserit. Etenim (si memini) tribus dūtaxat temporibus lex
 indulsit vt quis citra iudicium hominē occidat. Pri-
 mū adulterū, sed in vxore deprehensum: id quod 30
 intēperanti & insuperabili mariti dolori donatum
 est: at ita, si corpus vtrunque pariter interimat, si ar-
 gumentis idoneis deprehensum fuisse doceat. De-
 inde in vi depellendā: at ita, si demonstres te mortē
 effugere nequiuisse, nisi mortē intulisses. Id lex ita
 interpretatur, quasi sese tueri potius sit isthuc, quā
 alium occidere. Vterque tamen facti sui rationem
 reddere compellitur, statim sese prodere, nec expe-
 ctare donec in ius trahatur: atque (vt ita dicā) vltro
 semet reum facere cogitur. Quod si omnia constabunt
 argumenta, ita demum à lege dimittitur, vt ve-
 nia nō laude dignus esse videatur. Postremō in ty-
 rānicidio, vbi propter periculi suscepti magnitudi-
 nē lex prāmii quoque proponit: at ita, si eū, quem
 tibi lex isto velut insigni tyrannici nominis deno-
 tauit, fortiter occideris: nō si scelestum alio scelere
 sustuleris: neq; patietur te ius occidēdi permissum,
 latius quā ad vnicum tyranni caput trahere, nisi
 si quis obstitat, vt per illius necē tibi necesse sit ad
 illum penetrare. Iamque hoc factum tuum secūda 40
 illa ratione defenditur. Huic tertio generi fortasse
 proxima videatur hostem in bello feriēdi facultas:
 quam tuā tamen libidini lex non permisit. Nisi pal-
 lām hostis sit declaratus, nisi in Imperatoris verba
 iuraris, nisi ille aciem eduxerit, nisi signa canere ius-
 serit, tibi fraudi futurum est hostē interfecisse. Tu
 dicturus es: Hostem occidi, nam plus quā hostilia
 faciebat: nomen hostis tantūm aberat, re hostē age-
 bat. Lex respondebit, suarum partiū fuisse, hostem
 declarare: ac tuo fortasse scelere fruetur: verū ne 60
 serpat exemplum, poenas de te sumet. Quid autem
 aliud abs te factū est? Vnū tibi lex nominatim desi-
 gnauerat: tu illius vocabulum tuapte authoritate in
 alium transfers, quod nisi in vnum non potest com-

A volunta-
 re & sine le-
 gis.

petere, neque traduci debet ab eo, cui lex attribue-
 rit, ne tibi fas sit aliquando quem voles magistratū,
 quem voles iudicem, quem voles ciuem, tyrānum
 appellare. Neque verō sine grauissimis causis lex
 tot vinculis adstrinxit hanc in vitā alterius licen-
 tiam. Perpendit nihil maius eripi cuiquam posse,
 quā vitā: vidit in extinctum facilē varias causas
 confingi etiam impunē posse, quandoquidem ille
 non sit refutaturus, qui iacet. Vidit quā multis ti-
 tulis suum quisque dolorē posset prātexere, si post
 occisum hominem vlla causa recipiatur prāter eas
 quā legibus sint expressā. Quid quōd grauatim si-
 bi quoque lex permisisse videtur vt homini vitā
 eripiat? quā comperta, quā multa requirit argu-
 menta? quā multa concedit reo? quā malignē
 agit cum actore, quē non nisi suo periculo vult ac-
 cusare? quātū spatii largitur ei qui defertur? quā
 liberam Iudicū reiectionem? Quantū igitur à men- 10
 te legis abesse putes, vt cuilibet permittat, vel pro
 suo priuato dolore, vel domestica iuris interpreta-
 tione, hoc est, subuersione, in cuiusquā vitā gras-
 fari? Neque ad rem pertinet, quantum criminū acer-
 uum exaggeres, quantumuis etiam verorum, addo
 notorum: dicas, parricidam, sacrilegum, incestum,
 proditorem, peculatorem, veneficum interfeci: Ty-
 rannum lex iubet occidi. Atqui hic vnus multis ty-
 rānis erat sceleratior, pestilentiorque ciuitati. Ad
 ista tam multa crimina lex tibi verbo respondebit: 20
 Nihil moror quā fuerit scelerosus, qui periit: in ne-
 vnum tyrannum tibi ius feceram occidendi, in reli-
 quos in ius trahēdi. Si detulisses, auditis, reuictus,
 dānatus à me palām poenas dedisset, omnique Rei-
 publicæ salubri exemplo fuisses. Nūc tu priuata li-
 bidine interficiens, pro saluberrimo exēplo perni-
 ciosissimū in ciuitatē induxisti, & legū instauratio-
 nem à legis violatiōe auspicas: hoc est, malis ma-
 lo mederi studes. An me clā esse putas, quā mul-
 ti sint in hac turba vita indigni, morte dignissimi?
 At eos meā cognitiōi, nō tuis manibus seruo: sunt
 40 fora, sunt tribunalia, sunt iudices, sunt carceres, se-
 cures, carnifices. Quir tu mihi prāire conaris?
 quir nullo mandante magistratum occupas? & dum
 Tyrannicida videri vis, tyrannum imitaris? Nam
 quo alio nomine tantopere mihi est inuisus ille, ni-
 si quod mihi parēre recusat, & prāire conatur? Ei
 demum ferrum tractare licebit, cuius manibus ego
 permisero. Si iuuenem occidisses, quod nō alia pa-
 tuisset ad tyrannum via, darem veniam necessitati:
 nunc occidisti nō obstitentem, non auxilium feren-
 tem patri, sed patris opem implorantem. Huius v-
 nius cāde contentus discessisti, tyrannum nec im-
 petisti, in quem vnum tibi ius feceram. Meum erat
 expendere, vtrum ex vsu Reipub. fuerit, an iuuenis
 occideretur: malueram illum exquilitioribus excru-
 ciatum suppliciis, exemplum omnibus edere. Ne-
 que hęc dico, Iudices, quasi parum gaudeam pariter
 cum patre sublatum filium: vtinam eadem opera si-
 mul omnes sint oppressi, quibuscunque tyrannus
 placet. Sed quis prohibet simul & gaudere quod
 deorum bonitas nobis hanc rē bene verterit, & ta-
 men non committere vt huius temeritas, si iudicio
 comprobetur, in legem atque in exemplum traha-
 tur? Nec de iuuenis iniuria vindicanda nūc agitur,
 sed de legis violatæ maiestate. Non enim par est, vt

Amplifica-
 tio à rei
 qualitate.

Epilogus.

Amplificatio
 cōfirmatio

Præoccu-
 patio.

Redit ad
argumētū
superius.
Non quic-
quid tyrā-
no nocen-
tius, aut æ-
quē nocēs,
occidēdū
esse.

Redit ad
authorita-
tem legū.

cuiquā personæ præter ius extincti odium in sce-
le re suffragetur. Neq; tam spectandum in quem com-
missum sit facinus, quàm quo exemplo commissum.
Alioqui quur non eadē opera fas sit in tyranni ne-
potes, pallacas, pueros, vxores, liberos, lenones graf-
sari? Bonam tyrannidis partem vxor sæpenumero
suggerit. Ad summā immanitatem nonnunquā li-
bertus aliquis, aut vernula instigat: quur non & hos
iugulas, si tibi ius est æstimatione priuata meritorū
ciuem iugulare? Quid quod est aliquid tyranno no-
centius, in quod tamē haudquaquam tibi ius sit oc-
cidendi? Finge esse qui totam hanc vrbe, templa,
domos, curiam conatus sit incendere, imō qui iam
compluribus locis ignē subiecerit, sed incendium
subito exorto imbri restinctum: authorē nō obscu-
rum, verūm abditū latitare. Eum forte fortuna re-
pertum, manu tua trucidas. Num lex tuum factum
approbabit? Non opinor. Atqui tyranno ille quan-
tō erat nocentior? Tantō nimirum, quantō est atro-
cius ciuitatē semel funditus euertere, quàm expila-
re: ciues vniuersos vno igni finire, quàm in pauca
quædam sæuire capita. Et tamen in vnum tyrannū
stringendi ferri potestas priuatim permittitur: illū
deferendi modō ius habes. Hic in re tam aperta le-
gis mentem calumniari, & nouo interpretamento
tuū facinus palliare, quid tandem aliud est, quàm le-
gem authoritatem euertere, atque id per cuniculos
quosdam agere, quod tyrannus palām ac vi facere
consuevit? In recipienda lege fas est populo causam
æquitatēq; legis excutere: ceterū receptæ, & lō-
go iam vsu comprobatæ, simpliciter oportet obtem-
perare. Neque enim existimādum est maiores illos
nostros, viros sine cōtrouersia sapiētissimos, ita si-
ne grauissimis ratiōibus instituisse, vt priuatim in-
terficiendi tyrāni facultas vnico capite finiretur.
Primum ad iugulandi licentiam, fenestram aperiē-
dam ciuibz non putauerunt: deinde perspiciebant
tyrannidē fatale quoddam esse Reipublicæ malum,
quod minore noxa toleraretur, quàm malē exagita-
retur: neque posse semel tolli, nisi tyranni ipsius cæ-
de. Quo submoto, videlicet qui legibus imperabat,
non parebat, iam nihil opus esse priuata audacia, ni-
mirū illis in Reipub. administrationē vindicatis.
Quod si tyrannus in ius vocari potuisset, ne hunc
quidē tuæ dextræ arbitrio permisissent. Videbāt &
illud: tyrannidē, nonnullā habere monarchiæ legiti-
mæ speciem: hoc tātū interesse, quod in monar-
chia populus regi paret, rex legibus: in tyrānide o-
mnia vnius libidini subiecta sunt. Rex publicā spe-
ctat vtilitatem, tyrannus priuatim suam: vnde publi-
citus expedit vt tyrāno veluti principi legitimo ci-
uitas pareat, donec idoneus aliquis vindex extite-
rit, qui legum authoritatem in pristinum statum re-
stituat, atque id vnus (si fieri potest) capitis iactura.
Nam hac moderatione in fatalibus illis pestibus,
quæ totū Reipub. quasi corpus corripunt, legū pru-
dentia consuevit vti: vt exēplo magis, quàm admis-
si talione, morbo medeatur: ne dum ciuitatem sana-
re studet, magnam ciuitatis partem interimat. Hinc
est quod in seditionibus publicis non nisi in ipsos
autores consuevit animaduerti, reliquis quos tem-
pestas illa commouerat, dari venia: aut vix etiam da-
ri venia, qui in publico Reipubli. tumultu quietem
egissent. Quæ potest autē pestis esse fatalior, quàm

capitalis

tyrannis? Quæ sese latius in ciuitatis mēbra diffun-
dit? Quota quæque vrbis pars ab hoc vitio syncera
potest esse? Omitto iam quicquid est ambitiosorū,
ære alieno obstrictorum, scelere contaminatorum,
barbarorum (nam hæc tota sentina hominū tyrā-
nide gaudet, vt in qua nullis maiora quàm scelera-
tis sint præmia) bonos etiam ciues hoc malū inuol-
uit, dum vel timent fortunis suis, vel rectum iudi-
cant seruire temporī. In hoc itaque rerum statu le-
ges nō extinctæ, sed oppressæ modō, cautim & cir-
cumspectiēter agunt: intelligūt hoc huiusmodi
ciuitatis perniciē exasperari nō posse, vnus ca-
pitis dispendio commodē sanari posse. Quare do-
cto cuiuspiam medico præmiū ostendunt, digito de-
mōstrant quod membrum secari velint, quibus ab-
stineri. Caput indicant illæ, tu dextra nō secuisti.
Illæ tyrannum, tu tyrāni satellitem occidisti. Quo
præmio dignus? Nempe eo, quo qui morbo inscitē
exagitato, totum hominē in extremum vitæ discrimen
adducat, quo qui hominem legibus vetatibus
occidat. Neq; ego nunc te cædis reū ago, aget alius
fortassis, cuiuslibet lubitum erit: verū illud mo-
dō consilium fuit, ostendere tibi quàm insignitæ sit
impudentiæ, in ea causa tam eximiam tibi vendica-
re laudem, tam egregia poscere præmia, in qua ne-
queas obtinere, si modō tecum exactius ac seuerius
agatur, vt graueis poenas effugas. I nūc, & curiosum
me voca, qui tā candidē tamq; ciuilitate tecū agam,
vt quum te possim in graue discrimen vocare, sat
habeam legis & Reipub. causam defendere, ne cir-
cunuēta præmiū dare cogatur ei, qui nihil boni sit
promeritus. Id quod non iudicibus modō (quibus
isthuc iam dudum liquere puto) verū tibi etiā ipsi
cupio persuadere: & facturum me confido, si modō
tantisper animum possis attendere. Vn' igitur, vt
quæadmodū tu faciebas, itidē & nos summatim to-
tam causam ob oculos reuocemus? dispiciamūsq;
quàm multa tuo in facto desiderantur ad id, vt legi imo ad sum-
mum. satisfeceris: & quantum tu sis hallucinatus, quū mul-
ta diceres etiā superesse? Tria quædā requirit lex,
& ita requirit, vt si quodlibet horum desit, aut pœ-
nā te, aut certē nihil gratiæ debere se credat. Quo-
rum ego nō vnum aliquod, sed vnumquodq; deesse
docebo. Quod si facio, vtrum æquo animo cedes
præmio, an impudenter petere persistes? Ergo rem
accipe. Nisi tria hæc tibi constiterint, non est quod
tyrannidæ præmiū petas: Animus, via, & effectus.
Animus duo quædam complectitur, vel quid spera-
ris, vel quid proposueris. Nam si tyrannū per im-
prudentiā occidisses, si præter propositum, nō ma-
gis profectō præmium tibi debeatur, quàm si quis
tyranno amicissimus idem fecisset. nam idē potuit
accidere. Tu porro quid propositi in arcem attule-
ris, ipse videris: ita demū legi persuasum erit te vo-
luisse occidere tyrannum, si occideris. Non occidi-
sti, atq; id etiam quum tibi in manu fuerit (vt ais) si
libuisset, interficere. Lex negat sua referre, vtrū ty-
rannidii propositum in arcem non attuleris, an al-
latum repentē mutaris. Iam quid speraris, excutia-
mus. Quanquam isthuc leges non ira valde curiose
pensculantur: sed tamen in tam absolu: o facinore
partes omneis constare oportet. Quid enim si ty-
rannum interfecisses, quod tyrannidem ipse occupa-
res, vtrum præmium sperares, an suppliciiū mēte-
res?

Correctio.

Locus ab
mum.

Animus.

II
Adio.

res? Quid si quod priuatum animi tui dolorē vlcisce-
reris, tyrannū occidisses, atq; id esset palām, num
præmium auderes poscere? Quid si latrones tyran-
num forte fortuna obuium obtruncassent, num ad
hunc honorē aspirarent? Quid si quis tyranno pri-
uatim infensus, magna te pecunia conduxisset quod
ei tyrāno venenum dares, dedissesq; , num, quāso,
tyrannicidæ præmiū postulares? Ego hīc tecū non
ago coniecturis: nihil dico in vitam tuam, quæ qui-
dem obscurior est, quā vt tu, alioqui tā gloriosus,
quicquam de ea ausus fueris dicere: illud vnū affir-
mare non dubitem, qui tyrannum quum tutō licue-
rit, non occidit, planē noluit occidere. Qui eum oc-
ciderit, cuius mors extremum exitiū Reip. videretur
allatura, potius quā vllam cōmoditatem: is aut
priuatum dolorē vlcisci voluit, nō libertatem pu-
blicam vindicare: aut emolumētum suum sequutus
est Reipub. periculo, non suo periculo Reipub. stu-
duit prodesse. Postremō nō potest nisi gloriæ ieiū-
nio adductus videri, qui tā insolenter se iactat. Non
potest nō videri lucrū sequutus, qui tā improbē prē-
miū flagitat. An non vides igitur quantopere hac
parte à tota legis mente dissentias? quem illa tuæ vi-
tæ periculo sua causa voluit occidere, eum tu nō so-
lūm volēs præteristi, verū etiā periculose in Rem-
pub. iritasti. quē sua causa noluit occidi, eū tu ma-
ximo nostro periculo tui cōpēdii aut animi fortas-
se gratia iugulasti. Sed finge te animum tyrānicida
dignū ad facinus attulisse, lucri perinde vt vitæ cō-
temptorē: magni tamen refert, qua ratione tyranni
dem tollere aggrediaris. Iā enim omnia tibi ex ani-
mi tui libidine largior, quæ tamen nemo alius tibi
concessurus est. Te in filio iugulasse patrem, in non
tyranno tyrannū. Largior isthuc Delium aliquem
tibi prædixisse, vt certum præseire poteris, quod
ipse etiam vix diuinare Delius potuerit. Licuisse ti-
bi patrē occidere, si libuisset, verū hoc pœnæ ge-
nus tibi magis placuisse. Sustuleris sanē tyrannidē,
idq; noua quadam & inusitata ratione. Vides quā
multa tibi dono. Tamen obsistam tibi, nec sinā fer-
re præmiū, propterea quod ea via sustuleris, quæ le-
gi nō probatur, quæ nō expediat moribus ciuitatis,
quæ nō sit forti viro digna. Agē quid si tyrāni filiū
infantē in cunis iugulasses, & rursus adfuisse Del-
ium ille, per quē certū præscire posses, fore vt ne-
cato puero pater sibi mortē accerseret, atq; id eue-
nisset, vtrū te tanquam tyrānicidā suspiceret Res-
pub. an potius tanquam immanem & ferum homi-
nem execraretur, qui in eam sæuieris ætatem, cui
etiā ab hoste armato parcitur, quæ leonibus etiam
miseranda videatur? Quin ergo? Vtetur tuo malefi-
cio Respub. ceterū exemplum haudquāquā pro-
babit. Quid si tyrannū uxorem, quā ille miserē dea-
marer, per vim cōstuprasses, atq; ille eius impatiens
contumeliæ, fugerit ē vita, vtrum tyrannicidii lau-
dem flagitabis, an raptus & adulterii supplicii po-
tius formidabis? Res obscura non est. Conferā tuo
facto propiora. Quid si tyranni medicus quū esses,
veneno ægrotanti dato, illum sustulisses, vtrum vt
veneficum oderit te Resp. an vt virum fortē admi-
rabitur? Tyrannum sublatum gaudebit, facti ratio-
nem modūmq; detestabitur. Quid si quū te tyran-
nus familiariter vteretur, tu in conuiuiis prætextu
necessitudinis venenū porrigeres? Denique si per

magicas imagines ac maleficas quasdā deuotiones
tyranno vitam ademisses, vtrum à lege præmiū, an
pœnam expectares? Atqui tyrannidem vtcunq; su-
stulisti. Euentu gaudet lex: verū exemplū tam per-
niciosum in Rempub. non recipit, vt consuecant
ciues scelus vlcisci scelere, patrē in filio iugulare.
Vides quantum momenti sit in modo viæque vt fa-
ctū tuū approbetur? Quod lex permittit vt fiat, nō
statim permittit vt id via qualibet efficias. Adulte-
rum ferro occidere licet, veneno aut incantamen-
tis non licet. Cur ita? Quia pestilens exemplum o-
mnino tractare venena: nec id vlla causa quantum-
uis honesta sinit in ciuitate irrepere. Quid quod
ne hostem quidem veneno aut malis artibus inter-
ficere fas est? Nam nusquā nō improbat maleficia
lex: & veneno tinēta tela etiam in bellis interdicta
sunt. Quod si modus facti spectatur in his, in qui-
bus nullum petitur præmiū: quantō magis id fiet in
his, in quibus summum petitur? Lex triumphū sta-
tuit ei, qui certum hostium numerum fuderit. Fu-
derit aliquis non acie, sed aquis & pabulo veneno
tinētis: vtrū ciues hunc æquis oculis spectare pote-
runt triumphantē, an potius sicuti veneficum ode-
runt, auersabuntur, execrabuntur? Quid quod pri-
uatis etiam in rebus via modūsq; perpenditur? quod
magis idem oportebit tum in publico, tum in splen-
didissimo facinore, vt à quo conueniat omnem scē-
leris suspicionem abesse? Agē illud tecum reputa,
si medico mercedem pactus esses, quod te morbo le-
uaret, atque ille nō pharmacis, sed maleficiis & in-
cantamentis morbū exemisset, vtrum præmium da-
bis, an magis hominem in ius trahes: iniuriæ malis
artibus datæ reum ages? Clamabit ille, Morbo te le-
uauit: quæ via, quid isthuc tua refert? Hoc tantū spe-
ctabas, vt morbo liber esses. ei rei merces est pro-
missa. Ingratū te vocabit, qui nisi sua opera, ne esses
quidem qui præmium negare posses. Tu protinus
respondebis, opinor, Medico te præmiū esse polli-
cium, non mago: neque debere quicquam, nisi rem
malam ei qui beneficium malē dederit. Quāquam
ne dedisse quidem videtur, qui malum malo tollit.
Id enim mutare est incommodū, non amouere. Di-
ces enim animo nocitum, dum corpori subuenitur.
Atque istam litem vinces etiam iniquo iudice. At-
qui eadē, aut melior etiā & vincibilior est tecū cau-
sa legi, quā quæ tibi futura fuerat cū medico. Nā
ibi de priuata mercedula disceptaretur, hīc de pu-
blico honore. Ibi falsus est vnus, hīc legi fraus fa-
cta, per quā cautum oportuit ne quisquam ciuium
circumueniatur. Ibi salus data, certa quidem & effi-
caci, sed suspecta & improbata via: hīc nefario scēle-
re (quæ enim nō sic appellatur homicidium, quod
in ciuem contra legem admissum sit?) non libertas
restituta, sed in extremum discriminē adducta Resp.
quando quidem tuū factum perinde habet, ac si me-
dicus quispiam ad curam mercede conductus, vene-
num pro remedio ministraret: quod tamen ægrotan-
ti (ita vt non rarō consuevit accidere) per occasio-
nem morbum adimat. Qui reualuit, suis fatis acce-
ptum feret quod viuat: tibi mortem, tamen si vitarit,
imputabit. Neq; sua referre putabit, vtrum imperi-
tia, an perperam ac studiose pro pharmaco venenū
porrexeris: propterea quod tui fuerat officii, aut
non suscipere negotiū, aut fidem simul, & artem,

& industriam, ac diligentiam, & quicquid à probato artifice solet requiri, ad curam adferre. Sed age, finimus adhuc possidere te, quod dudum sumus largiti: ut planè ista via tyrannum occideris citra vllum Reipub. discrimen. Lex non approbabit facinus tuum, nisi non tantum à crimine, verum etiam ab omni criminis specie procul abfuerit: ne videlicet ea quæ in hoc potissimum adhibita est in ciuitatem, ut maleficiū omne secludat, incolumitatē suā, quam conueniebat aut Deo cuiuspiam, aut certè Diis simillimo homini acceptam referri, sceleri debere dicatur. Non approbabit, inquam, nisi tyrannum ipsum, quem nominatim indicauit ipsa, quaque permittit via sustuleris: ne per rimam istam periculosum exemplū in Rēpub. irrepat. Postremò non nisi ferro, non clanculariis ac maleficis artibus, nisi virtute, nisi manu, nisi vitæ tuæ manifesto contemptu tyrannū trucidaris. Neq; enim hoc tantum spectat lex, ut tyrannus in præsens submoueatur: verum illud multò magis respicit, ut omnes mortales intelligant in ea ciuitate viros esse fortes, qui nō vereantur vitæ suæ dispendio patriæ commodis consulere: ac præclari exēplo facinoris, omnes etiam in posterum ab affectatione tyrannidis deterreantur: cum videant in ea ciuitate nullum esse tyrannum satis tutū præsidium: quandoquidē illud nemo nescit, qui vitæ suæ sit contemptor, eum esse alienæ vitæ dominū. Nam quod omnino satellitium, quæ excubiz, qui parietes, quæ arx, quæ arma aduersus huiusmodi animum tyranni caput defendant, qui patriæ libertatē sua vita bene credat emi? Postremò autē, ut maximè tibi constet animus, ut constet via: id quod est totius negotii caput, non effecisti. Tantum enim abest ut tyrannum occideris, ut quantum in te fuit, tyrannidem maiore in modum auxeris, interfecto tyranni filio. Quid autem refert, malitia an stultitia Rempub. in discrimen adduxeris? Nam illo quod vulgò dicunt, nihil verius, Intēpestiuam beneuolentiam nihil à similitudine differre. Tantum abest ut occideris tyrannum, ut ne suspicari quidē potueris id euenturū, ut ipse semet occideret. Sed iuuenē occidisti patre insolentiorē: quid tū postea, si patri & huius scelera lex imputat? Magnum proinde tyranni satellitem, non tyrannum occidisti. Sed paratū tyrannidis hæredem occidisti: in tyrannidem succedit, qui prior, qui potior est in occupando. Verum esto sanè, certum hæredem sustuleris, igitur qui tyrannus erat futurus, interemisti. Atqui quod futurum est, id nondum est. Porro lex eum qui iam tyrannus sit, tolli iubet: non quem aliquando futurum diuines. An qui statuam ex pacto debeat, & rudem truncū præstiterit, fidem persoluisse videatur? Nō arbitror. Vbi nūc igitur sunt illa tam multa, quæ tibi ad præmium postulandum supererant? Vides quā nē vnum quidem omnium tibi cōstet, quorum nihil oportebat deesse. Volui, inquis. Id demum voluisse te lex credit, quod effeceris. Postea è re nata propositū est commutatum. Hoc igitur præmii tibi debetur, quod ei qui in Olympiis medio è cursu, relicta meta, ad carceres reflectit habenas. At periclitatus es. Proinde id laudis auferes, quod is qui sudauit in Olympiis, nec vit. Sed occidisti deniq; verum eum, quæ neq; lex permittebat arbitrio tuo, neque ex usu publico fuit

rat occidi. At bene vertit ciuitati, quod fecisti. Numini igitur gratia debetur, tali, qualem Palladē Aticis fuisse ferunt: de qua prouerbiū extat, quod Atheniensium malè consulta, in bonum exitū vertere consuevit. Non tu leges seruasti, sed sustulisti: non libertatem restituiisti, sed numen aliquod huic vrbi propitium, quod euentū tuæ temeritati debitum, sua commoditate à nobis auertit, quod tuam stultitiam nobis vertit in occasionem restituendæ libertatis. Non ego ingratum erga te populum constituo, imò tu populum ingratum in Deos reddere laboras: quæ quum semel in periculum vocaris, ne pro simplici tyrannide duplicatam pateretur: nunc rursus in discrimen trahere conaris, ne ab iratis superis in pristinam seruitutem aut grauius aliquod infortunium retrudatur. Quid tu te fucis & phalaridis dictis in alienum meritum insinuas? Quid tibi in eo negotio laudem vniuersam vendicas, ex quo præter poenam temeritatis nihil ad te redire meritò possit? Si Reipub. si Iudicibus probare potes animum tuum tyrannicida dignum, qui nullū periculum vitæ Reipub. causa recusarit, si facinus non scelere, non pernicioso exemplo, sed legitima via peregisti, si fortuna tuis egregiis conatibus bene expeditum dedit euentum: aude tyrannidā te vocare: aude pulcherrimū ac penè diuinum munus à Reipub. poscere: aude nobis seruatas leges, restituta ciuitatē: aude templa, aras, focos, fortunas omnes, tutos pueros, inuiolatas virgines, impolluta matrimonia, deniq; hoc ipsum quod hīc lege & apud Iudices agimus, exprobrare: aude mihi minari, quod obliterim: aude ciuitatem ingratitudinis insimulare, nisi laudem promeritam persoluerit: aude Iudices vel iniquos vel corruptos clamitare, nisi suis sententiis præmium tibi decreuerint. Contrā si suspectum quid volueris, si periculosum, si contra leges, si cum scelere coniunctum quod feceris: sit pudor, ac desine tādē improbè præmium flagitare, quod nulla ratione promerueris: poenā, si sapias, incipe deprecari. Isthuc fortassis ab æquitate Iudicum, à ciuitate deorum munere læta, queas impetrare. Neq; enim putes vnum me te à præmio detertere. Imaginare isthuc in causa pariter & leges, & Rempub. & deos tibi aduersari. Puta leges his tecū verbis agere: Si nos verè restitutas videri vis, sine nostram authoritatem primū in hac tua causavalere. Longè plus laudis ex hoc iudicio referes, si nobis cesseris, si parueris, si tuam cupiditatē nostro submiseris arbitrio: si primum exemplum in te ciuibus edideris, reuixisse nos: si monstraris ciuitati iam nō ex sceleratorum libidine, sed ex nostro præscripto cuique viuēdum esse. Atque altera ex parte Rempub. hac tecum oratione uti puta: Si ciuem bonum mihi præstare studes, noli hanc stultitiæ notam mihi inurere, ut in posterum re cognita, dicar ebrieta te quadā gaudiorū ei præmiū decreuisse, cui poena magis deberetur. Noli mihi deos, quos vix deniq; tam diutinis votis, tot precibus, tot sacris, tot meis malis placavi, commouui, propitios reddidi, deniq; per ingratitudinē iratos atq; insensos reddere. Sine ut mihi per te liceat saltem illorum beneficio frui. Quod si te neq; leges, neq; Respub. cōmouet, certè deorum orationem vereri debes, quos ita tecum agere putato: Quid tu te in nostræ laudis possessionem

111
Effectus.

Peroratio.

nē ingeris? Quid honori nostro iniudes? Quir nō finis nos in hanc ciuitatē perpetuō benignos esse? Quir tu ipse tā ingratus existis? Ciuitas hāc semel mihi restitutā libertatē debet, tu bis debes cōmodi tati nostrā, & quōd Rēp. seruauimus, cuius tu pars es, & quōd cōmoditate nostra tuā periculosam stultitiam, vel scelus potius, in maximā felicitatem uertimus. Etenim nisi nos dextri propitiq; adfuisset mus, quid aliud tu quā perieras, & per te Respub? Quod si planē contendis, ut prēmium aliquod feras, abunde magnum prēmium à nobis persolutū est, quōd per nos res à te malē instituta, bene uertit. A legibus meritō maior relata gratia, si nostrā prosperitatis respectu, temeritatis simul & sceleris veniam cōdonarint. A ciuitate satis amplā laudem feres, si ea patiat, ut in restitutā libertatis historia tuum quoque nomen admisceatur. Hac laudis parte cōtēntus define nobis debitum uelle praripere, ciuitati munus nostrum eripere, legibus auctoritatē adimere. Sed finē facio, nimirū extillata iā aqua. Quod superest, nūc uestrā partes sunt Iudices, statuere, utrū secūdū leges, secūdū Deos, secūdū Rēpub. sententiā dicere, an secūdū hunc gloriosum ostentatorē pronuntiare uelitis. Utrū hāc urbis felicitatē huius temeritati, huius sceleri acceptam ferre malitis, sēpius exprobandam, & breui fortassis à superis iratis (id quod abominor) auferendam: an in Deos, quibus sine controuersia tota debetur, referre, eorundem pietate seruandam, augendam, benēq; fortunandā. Utrum magis ex usu sit, ut primo hoc iudicio statim leges circunuetā dicantur, an ut appareat legum restitutarum seueritatem, & iudiciū sapientiam aduersus vnius iniquam postulationem ualuisse.

ABDICATVS,

ERASMO ROTERO-

damo interprete.

ARGVMENTVM.

Quidam abdicatus artem medicina didicit. Patre infania laborante, reliquis medicis desperantibus, dato pharmaco cū sanasset, denuo receptus est in familiā. post hac nouercam infania correptā sanare iussus, abdicatur. Porro genus orationis iudiciale est, statim qualitatis. Sub hac enim & Abdications causas Quintilianus ponit, quarum duas species facit: alteram criminis perfecti, & alteram imperfecti, ad quam & presens causa hac pertinet. Exordium maxima ex parte querela constat. Nam & de iniquitate patris conqueritur, qui se nō secundum artem, sed ad prescriptum curare iubeat: & de ingratitude, ut qui pro beneficio restituta sanitatis, eam sibi nūc gratiam referat, ut iterum abdicare cogitet. Hanc querelam, personarum, suar & nouerca videlicet, cōditionibus amplificat inuidie paternae accusationis etiā occurrens à consuetudo & more patris: id quod statim ab initio facit. Exordium propositio sequitur, cui Narrationem submittit, non tam exponenda actionis gratia, quā ut antea vitam suam, & beneficium in patrem collatum, iudicibus commendat. Cōfirmatio tribus locis consumitur: primo, quo ostendit non licere patri, ut in familiam receptum, denuo abdicet, à causa legis, & voluntate legislatoris: quod argumentum similitudine & fictionibus, seu nātūraliū amplificat. Secūdo, quo iniquū esse docet, se,

tā bene meritū de patre, iterū abdicari, & pro premiopœna affici. Hic locus variè amplificatur, ex qualitate beneficii, à conditione personae, à difficultate & accidentibus artis, à natura & lege & ceteris. Postremo, neque causas abdications satis idoneas aut efficaces esse probat. Neque enim se quicquam peccasse, neq; nunc cogi debere ut arte sua vbius utatur, idq; exemplo reliquarum artium, & ob artis huius conditionem & praestantiā, deinde ex sua persona, qui illam non impensis patris, sed cum à familia alienus esset, didicerit, alioqui etiam necessitatem quandam rei absurdam consecuturam esse. Deniq; non posse curari hunc morbum: quo loco multa de qualitate corporum, morborum & medicinae in genere disputat, ostenditque etiam si aliās sanabilis hic morbus esset, in nouerca tamen suspicionis periculum sibi metuendum esse: si quid ipsum fallat, aut ars destituat: atq; ita orationem concludit, admonens patrem periculi superioris, in quod ne iterum per iram & indignationem recidat, & se re ipsum iubet.

HA V D quaquā noua sunt hāc Inuidiā patulduces, neq; miranda, quā in praesentia facit pater, neq; nūc primū ad hunc irascitur modum, verū hāc lex illi facilis est, & assuetus ad hanc causam accedit. Verū illud mihi nouo calamitatis genere accidit, quōd cum nullū prēmium sit crimen, quod mihi possit imponi, tamen in periculum vocor ne poenas dem artis nomine, nisi huic iubenti per omnia parere possit. Quae quidē re quid fieri possit absurdius? uti curem ex praescripto, non iam quatenus ars valeat, sed patris arbitratu. Quare optarim equidē ut medicorū ars eiusmodi quoque remediū aliquod haberet, quōd non modo laborantes infania, verumetiam praeter æquum irascentes, liberare possit, nimirū quod liceat & patris iracundiā mederi. Nunc autem ipsa quidem infania leuatus est, ceterū iracundia magis etiam exasperatur. Quōdque est omnium grauissimū, erga ceteros omnes sanus est, in me uenit infania, à quo morbo fuit liberatus. Videtis igitur cuiusmodi mercedem curationis feram, cum rursus ab illo abdicor, iterum alienor à familia, ceu ob id ipsum ad breue tempus receptus, ut maiore infamia sēpius eiicerer domo. At ego quidem in his quae praestare queā, ne expecto quidem patris iussu, ut qui pridem nō accersitus ad opitulandum accefferim. Verū ubi res est eiusmodi, ut nulla omnino spes sit, tum nec aggredi velim. Porro in hac muliere multo etiam minus ausim, neq; id temere. Siquidem reputo quā in me facturus sit pater, si res nō successerit, cum iam abdicet nondum aggressum curationē. Quare doleo, Iudices, nouerca uicē, grauiter laboratis. Erat enim proba. Deinde patris nomine, quē huius morbus excruciat. Maximē tamen mei ipsius causa, qui videar immorigerus patri, cum nō possim quā iubeor praestare, partim ob morbi magnitudinē, partim ob artis imbecillitatem. At sanē non arbitror æquum esse ut abdicer, si quod efficere nō queam, id ne recipiā quidem. Itaque quibus de causis prius abdicarit me, facile fuerit ex hoc negotio conicere. Quaquā ad illas, opinor, satis respondi ipsa post acta vita. Ad hāc autem quae nunc obiicit, pro virili sum responsurus, si prius de statu meo pauca uobis exposuero. Ego intractabilis ille, & immorige-

Querela de indignitate rei, & ingratitude patris

Amplificatio à sua persona.

A persona nouerca & periculo. Docilitas.

Propositio

Narratio.

rus, patrem dedecorans, & indigna genere meo patrans, id quidem temporis multa id genus vociferanti, ac sine fine occlamanti, paucis contrā dicendum esse duxi. Verū domo cedens, existimaui mihi grauiſſimi iudicii instar fore, verūq; calculum, ita actam deinde vitam, vt appareret me à paternis illis criminibus quā longissimè abesse, sed potius honestissimis studiis dedisse operā, cūq; optimis viris habuisse consuetudinē. Iam verò & eiusmodi quiddā prospiciebā, ac suspicabar fore, vt aliquando pater, qui non admodum animo constaret, mihi sine causa succēseret, falsa; in filiū crimina strueret. Neque deerant qui ista morbi initium interpretarentur, minasq; ac tela paulò post irruituri mali, nempe odium absq; causa, mores asperos, conuicia parata, censuram seueram, clamorem, iracundiā, in summa, omnia plena bilis, vnde vsu venturū credebam, vt mihi aliquando arte medicinæ foret opus. Proinde foras profectus, ac probatissimorū, quos in peregrinis regionibus nancisci potui, medicorū vsus doctrina, plurimo labore, vehementiq; animi studio artē perdidici. Porro domū reuersus, offendendo patrem manifesta iam insania laborantem, & ab huius loci medicis desperantibus destitutū, qui non altius introspiciunt, nec admodum exactè morbos diiudicant. At ego sanè, sicuti par erat facere frugi filiū, neque superioris abdicationis iniuriā recordabar, neq; vt accerſerer opperiebar. Neq; enim erat quicquā quod illi propriè imputare possem, verū peccata illa omnia fuerant aliena: nempe, quemadmodum modò dicebam, ipsius morbi. Ergo cū inuocatus accessissem, non sum equidē protinus medicatus, neq; enim hic nobis mos est, neque id præcipit ars, verū illud omnium primū iubemur obseruare, sanabilisne sit morbus, an insanabilis, atq; artis terminos prætergressus. Ac tū si eiusmodi fuerit malum, vt commodè possimus aggredi, aggredimur, totòq; adnitimur studio vt ægotū seruemus. Quod si viderimus iam inualuisse, superasseq; nec manum admolimur omnino, idq; vetustam quandā legem eorum quī primi medicinæ prodiderunt artem, secuti: qui negant tentandos esse morbos, qui iam inualuerūt. Itaque cū patrem adhuc intra spem esse perspicerem, neq; malum supra artis vires esse, diu obseruatis ac pensatis singulis: ita demū aggrediebar, ac pharmacum fidenti animo porrexi. Multi sanè eorum qui tū aderant, suspectam habebant administrationē pharmaci, calumniantes curationē meam: iamq; parabant in ius vocare me. Aderat autem & nouerca paulda atq; diffidens, non id quidē odio mei, sed quod metueret, vtpote probè sciens illum grauitè laborare. Nam solā nouerat omnia, quippe familiaris & assiduè conuiuens ægotanti. Attamē ego nihil his rebus deterritus (sciebā enim futurū vt mihi signa non mentirentur, neq; falleret ars) adhibui curā, obseruato tēpore idoneo. Quamquam erant amici nōnulli, qui mihi consiliū darent ne fiderem, ne fortè si res malè successisset, maiorē aliquam calumniā mihi accerſerē, quasi patrem veneno vltus essem, memor iniuriarū, quibus me affecerat. In summa, ille protinus conualuit, pristinae redditus sanitati: cognouitque omnia. Familiares admirabantur: denique laudabat & nouerca, ac paulam omnibus vtriusque nomine gaudebat, tū mihi

laudem affecuto, tum illi ad sanā mentem reuerso. Atque hic quidem (nam illud de eo testari possum) neq; contatus, neque quopiam his de rebus in consilium adhibito, simul atq; rē omnē è familiaribus cognouit, irritā fecit abdicationē, ac denuò me filium fecit, seruatorē ac beneficū appellans, confitens sese certum experimētum mei cepisse, deq; illis antè factis semet excusans. Id factum compluribus attulit voluptatem, nimirū quotquot aderant probi. Cæterū vrebatur eos, quibus abdicatione filii iucundior fuerat reuocatione. Proinde videbā tum non eodem modo ea re gaudentes omnes, sed erat cuius & colorem illico verti sensi, & oculos turbari, & vultum iracundum, quemadmodum ex inuidia odioque solet accidere. Nos igitur, vt est consentaneum, in cōplexibus & animi gaudiis versabamur, vtpote vtroque alteri reddito. Cæterū nouerca paulò post ægrotare protinus cœpit, morbo, Iudices, graui & impotenti. Nam statim obseruabam vt nascebatur malum. Neque enim simplex erat aut leuis insanix species: quin potius vetus quidam morbus, qui iam pridem delituerat in animi domicilio, erupit, victorq; in apertum prodiit. Sunt autem nobis cum alia multa signa insanabili laborantis insania, tum illud cōmune in hac obseruauī muliere. In cæteros placatior est ac mitis, atque illis præsentibus conquiescit morbus: quod si quem cōspexerit medicum, imò si vel audierit tantū de medico, in hunc supra modum incenditur. Quod & ipsum argumento est, illam graui & insanabili teneri malo. Hæc cum perspicerem, equidem acerbè ferebā, mihi ferebāq; mulieris, vt debui, præter meritum tanto laborantis infortunio. Patervero ob imperitiā, (neque enim nouit vel ori ginem mali quo tenetur, vel causam, vel morbi magnitudinem) iussit vt medicarer, ac simile pharmacum exhiberem: arbitratus idē esse insanix genus, eundem morbū, eandem ægrotationem, quæ similem curandi rationem admitteret. Verū vbi id, quod erat verissimū, dico fieri nullo pacto posse vt mulier seruetur, fatēorq; me morbo imparē esse, indignatur ac succenset, aitq; me studio detrectare, ac mulierem destituere, mihi crimini vertēs artis imbecillitatem. Atq; huic quidē accidit, quod solet iis qui dolent. Succensent enim omnes iis, qui liberè verū loquuntur. Tamen ego sanè pro viribus illi respondebo, tum meo ipsius nomine, tum artis. Ac primū quidem à lege sumam initium, per quam hic me parat abdicatione, vt intelligat sibi non esse posthac eandem abdicationi faciendam, quæ prius fuit. Neq; enim legislator omnibus, o pater, istam potestatem permittit, neq; vt quoslibet filios, neq; quoties libuerit, abdicent, neq; quibuslibet de causis. Verū quemadmodū patribus concessit certis de causis irasci, ita dicio. prospexit & liberis, ne id immerentibus accidat. Eāq; grātia iussit ne libera esset ac citra iudicium vindicta: sed ad iudices vocat, æstimatores constituit, qui neq; per iracundiam, neque per calumniā, quod iustum sit iudicent. Nouerat enim frequenter accidere multis, vt ob causas iniquas ad iram commouerentur: hic quidem alicui falsæ calumniæ credens: ille famulo fidem habens, aut vxori cuiuspiam inimicæ. Quare noluit rem iniudicatam agi, neque indefensā causā liberos statim capi, vincique: verū

Confirma-
tio.

Locus cō-
causa & po-
testate iu-
dicio.

verum & aquam infundit, & ratio redditur, & nihil inexcussum relinquitur: quandoquidem solum hoc authoritatis datur patri, ut ad iudices vocet: verum iudicandi authoritas an merito accuset, id penes vos, qui iudicio praesidetis. Ac nondum spectate crimen quod mihi imponit, cuiusque gratia nunc indignatur: verum illud prius expedit, num posthac illi ius sit abdicandi, qui semel abdicauerit, iamque sit usus facultate quam lex concedit, atque hanc paternam potestatem expleuerit, deinde rursus in familiam receperit, ac superiorem abdicationem irritam fecerit. Nam ego certe iniquissimum istud esse dico, ut liberorum quoque sint infinitae poenae, ut multae condemnationes, ac metus perpetuus: utque lex nunc irato inferuiat, mox deinde faciat irritum quod actum

I. Locus.
Non licere
patri ut ite-
rū abdicet.

A causa &
voluntate
legis.

Confirma-
tio legisla-
toris.

Amplifica-
tio à simili

est: rursus ut eodem modo valeat. In summa, ut ius sursum ac deorsum torqueatur, utcunque patribus pro tempore visum fuerit. Verum initio quidem æquum erat uti concederet, cumque indignante pariter indignaretur, ac puniendi ius faceret ei qui genuisset. Porro ubi semel potestatem absumpserit, ac lege sit abusus, iracundiam expleuerit, post hæc rursus in familiam receperit, & in hac opinionem discesserit, ut frugi putet: in his perseveret necessum est, neque postea resiliendum, aut retractanda sententia, neque rescindendum iudicium. Neque enim scire poterat, opinor, is qui natus fuerat, frugine, an contra esset euasurus. Atque hanc ob causam permisum est ut genere indignos abdicent, quos cum educabant cuiusmodi essent futuri, nesciebant. Ceterum ubi non coactus, sed suapte sponte atque authoritate ex sese comprobatum recipit, qua deinde ratione possit mutare factum, aut quis legis usus superest? Etenim ipse legislator hunc ad modum tecum egerit: Hic si improbus erat, dignusque quem abdicares, quid accidit uti reuocares? Cur denuo in familiam reduxisti? Cur legem irritam fecisti? Nā liber eras, tibi in manu erat ista non facere. Neque enim tibi concedendum est, ut legibus tuo arbitratu abutaris, utque iudicia, utcunque mutatus sit animus tuus, eò trahantur. Neque uti nunc irritentur leges, nunc rursus valeant, iudices interim testes sedeant, vel, ut rectius dicam, ministri tuæ voluntatis, modo punientes, modo absoluentes, quādoque tibi visum fuerit. Semel genuisti, semel educaisti: pro his semel item abdicare potes, atque ita potes, si istud merito facere videaris: verum ut hoc fiat sine fine, ut perpetuo, ut frequenter, ut facile, id verò supra patris ius est. Quare per Iouē, iudices, ne permittatis huic, ut qui sua sponte receperit, superioris iudicii sententiam irritarit, iram damnarit, rursus ad eandem prouocet poenam, & ad patriam recurrat potestatem, cuius tempus iam excessit, euasitque privilegium, nec huic vni quicquam valens, quippe antehac consumpta. Etenim illud considerate, quemadmodum in reliquis iudiciis, ubi iudices sortibus ferunt sententiam, si quis perperam pronuntiatus existimat, permittitur alios adire iudices. Porro si qui ipsi suapte sponte iudices constituerint, delectisque arbitris causam commiserint, posthac non idem licet. Etenim si quis, quorum sententiis initio stare non cogeatur, hos sponte delegerit, iam æquum est boni consulere quæ statuerint. Idem sane tu quoque, quem antea liberum erat non recipere, nisi dignus maioribus videretur, hunc

si probum arbitratus esse, denuo recepisti, iam deinde non erit abdicandi ius. Siquidem indignum esse in quem ista denuo fiant, ipse testatus es, iam de integro frugi filium esse confessus. Itaque non conuenit poenitere receptionis, sed firma reconciliatio sit oportet, nimirum post toties pronuntiatam sententiam, ac rem bis iudicatam: primum cum abdicares: iterum, cum ipse mutasti consilium, meque in familiam reuocasti, rescissis decretis superioribus confirmans illa quæ postea sunt placita. Proinde perseuera in his quæ proximè statuisti, tuumque ipsius iudicium serua. Pater sis oportet, quandoquid id abs te decretum, id probasti, id ratum fecisti. Ego quidem si natura non essem filius, sed adoptatum abdicare velles, ne tum quidem existimarim tibi licere. Quod enim initio liberum erat non facere, id semel factum, iniquum est rescindere. Porro eum qui primum natura sit filius, postea iudicio sententiaque accessit, quæ so num par est rursus expellere, & eadem familiaritate priuare sæpius? Agere quid si forte seruus essem, ac tu quidem primum improbum esse ratus, in vincula coniecisses, deinde ubi cognitum esset me nihil peccasse, manumisses, num tibi liceret, utcunque contigerit irasci, rursus in eandem reuocare seruitutem? Minimè liceret. Istiusmodi igitur acta, leges firma voluit esse, ac perpetuo valere. Ego cum pluribus etiam argumentis docere possim non esse ius huic abdicare denuo, quem semel abdicatum, sponte sua receperit, tamen finem faciam. Nunc spectate cuiusmodi filium parat abdicare. Atque illud non dum dicam, me tum imperitū abdicatū fuisse, se, nunc abdicari medicum (nihil enim mihi in hac causa suffragetur ars) tum iuuenem, nunc ætate prouectum, ut ætas etiam ipsa fidem faciat me nihil peccasse. Nā leue fortassis hoc quoque, verum tum quidem, etiam si nullo commissio peccato, ut ego quidē dixerim, sed nec benemeritis alienabar à familia. Nunc porro cum nuper salutem dederim, ac beneficis extiterim, exigor. Quare quid fieri potest ingratius? ut mea seruatis opera, tantoque elapsus à discrimine, protinus sanationē illā huiusmodi factis penset, nulla meritorum habita ratione, sed usque adeo facile mandarit obliuioni, atque in solitudinē abigat eum, qui iure sit obsecutus, cum præter ius eliceretur, neque solum non meminerit iniuriæ, verum etiam & salutem attulerit, & sanæ menti restituerit? Neque enim exiguo, iudices, neque vulgari in hunc colato beneficio, tamen huiusmodi malis nunc videor dignus. Porro quanquam hic ignorat quo in statu cii à morbi tunc fuerit, vos tamē omnes nostis quid facientem difficultatem hunc, simul & patientem, & quibus affectu modis, te, ego curandū susceperim, ac medicis reliquis desperantibus, fugientibus familiaribus, nec propius accedere audentibus, talē reddidi, ut etiam accusare possit, ut de legibus disserere. Quin magis si exemplum queris pater, cum propemodum talis esses, qualis nunc est vxor, ad pristinam sanitatē reuocaui. Quare non est æquū, ut pro his officiis, huiusmodi mihi gratia reponatur, utque in me vnum tantummodo sanus sis. Etenim te non mediocribus à me beneficiis affectū esse, vel ex his ipsis liquet, quibus me criminaris. Nam quem ob hoc odio persequeris, quod vxorem extremo laborantem periculo, grauissimæque affectam non sanem, qui sit ut eundē non multo

Epilogus.

A fictione.

Aliud à fictione.

Transitio.

II. Locus.
Iniquū esse
se abdicari.

A meritis.

Amplifica-
tio benefi-

Obiectio
ingraticu-
dinis.

A fitione.

Alia ampli-
ficatio à
sua condi-
tione, & dif-
ficultate ar-
tis.

Enumerat
labores &
molestias
artis medi-
cae.

potius charissimum habeas, quum simili morbo li-
berarim? nō gratias agas, tam acerbis ereptus malis?
At tu, quod quidem est ingratisimum, simul atque
ad te redisti, protinus in ius trahis: salute donatus,
punis, & ad vetus recurris odiū, eandem recitas le-
gem. Egregiam igitur mercedē persoluis arti, di-
gnāque pro remediis refers gratiam, qui quidem
aduersus medicū tantū sanus es. Vos autem, Iudi-
ces, huic cōceditis, vt de benemerito poenas sumat?
vt salutis authorem expellat? vt eū qui sanitati resti-
tuerit, oderit? vt per quem reuixit, vlciscatur? Haud
profecto cōcedetis, si quidem quod æquū est facie-
tis. Etenim si maximum aliquod flagitiū in præsenti-
a commissem, tamen superioris beneficii nomine
nō mediocriter mihi debebat: cuius respectu memo-
riāque conueniebat hunc præsensem iniuriā negli-
gere, & ob illa priora faciliē ignoscere: maxime si tā
ingens sit beneficium, vt omnia superet quæ postea
possint accidere. Quod equidē mihi in hunc com-
petere puto, quem seruauī, qui mihi totius vitæ de-
bitor est: cui præstiti vt sit, vt sapiat, vt intelligat: præ-
sertim cum ceteri omnes iam desperarēt, seq; mor-
bo impares esse faterentur. Nam & illud opinor ad
meriti mei cumulum accedit, quod cum id tempo-
ris filius non essem, cū nihil esset causæ quæ me co-
geret curationem suscipere, verū cū liber essem,
atque alienus, à naturali causa solutus, tamen haud
dissimulaui, sed vtroneus, inuocatus, iniussus adii,
succurri, adnissus sum, sanauī, restitui, meū ipsius pa-
trem seruauī, de abdicatione me purgauī, irā bene-
uolentia sedauī, legem pietate sustuli, magnōque be-
neficio redditum in familiam emi, atque in tempore
adeo periculoso fidem erga patrē demonstraui, me-
que ipsum artis auxilio insinuaui, ac tristibus in re-
bus legitimus filius apparui. Quā multa enim me
fuisse passum arbitramini, quantū & exhaustisse labo-
rum, dum assideo, dum obseruo, dum opportunita-
tes capto, nunc cedens patris vehementiæ, nunc ar-
tem adiuuens, ad breue tempus concedente mor-
bo? Est autem hoc omnīū quæ sunt in arte medico-
rum, periculosissimū, huiusmodi medicari, ac pro-
pius accedere ad hos, qui ad eum sunt affecti modū.
Fit enim nō rarō, vt ex æstuante malo, rabie in pro-
ximos exerceant. Me tamen nihil horum piguit, ne-
que grauatus sum, verū aderā modis omnibus cū
morbo luctans, postremo superauī pharmaco. Ne
verō quisquam hoc audito protinus apud se cogi-
tet, Quis, aut quantus labor? miscere pharmacū? Et-
enim multa prius sunt facienda, præstruēda via dan-
do pharmaco, præparandum corpus, quod facilius
recipiat medicationem, deque omni corporis habi-
tu sollicitus sit medicus oportet, inaniens, extenuās,
cibis idoneis alens, mouens ad omne quod condu-
cit, somnos accersendi rationes excogitans, solitu-
dines arte reperiens. Quibus in rebus ægroti ceteri
facile pareant: at qui laborant insania, ob animi li-
bertatem intractabiles sunt, ac gubernatu difficiles,
ipsique medico periculosi, neque qui faciliē cura ex-
pugnentur. Proinde sæpenumero cum effecerimus
vt iam speremus proximē adesse morbi finem, leue
aliquod erratū incidens, renouato malo, cuncta illa
superiora faciliē subuertit, curationem impedit, artē
fallit. Eū igitur qui hæc omnia sustinuerit, qui cum
morbo tam graui sit luctatus, qui malum malorum

omnium expugnatu difficillimū vicerit, huic vt
iterum abdicet, permittetis, vtque leges in beneme-
ritum interpretetur suo arbitratu concedetis, atque
eum cum ipsa natura bellum gerere sinetis? Ego na-
turæ parens, Iudices, patrem mihi ipsi seruo, custo-
diōque, etiā si hic quidem iniuria me afficiat. Quod
si filium benemeritum, leges, vt ait, secutus, perdit,
& à familia alienat: hic nimirū liberorum osor erit:
ego pius in patrem. Ego naturam amplector, iste na-
turam contemnit, fasque & ius violat. O patrem in-
iuste prosequentem odio. O filium iniustius aman-
tem. Nam mihi ipsi vitio verto, patre compellente,
quod odio habitus, eum præter causam amo, & ma-
gis amo quā oporteat. Atqui natura comparatum
est, vt patres liberos ament magis, quā liberi pa-
rentes. Verū hic studio tum leges contemnit, quæ
filios nihil commeritos familiæ seruant: tum natu-
ram, quæ parentes ad vehemens natorum deside-
rium incitat. Non solum enim cum plures habeat
in me beneuolentiæ causas, maiorem, vti debebat,
beneuolentiam non adiungit atque addit, aut quod
est minus, me saltem imitatur, meūque æmulatur
amorem: sed ò calamitatem, quia insuper odit amā-
tem, charitate prosequentem expellit, benemeren-
tem lædit, complectentem abdicat, legesque liberis
fauentes, ceu liberis infensas, in me torquere cona-
tur. O bellum, quod contra naturam legibus mo-
ues pater. Non sunt ista, non sunt, inquam, quemad-
modum tu vis. Leges bene conditas, malē interpretaris
pater. Non pugnat natura cum lege, in his quæ ad
beneuolentiā pertinent. Hic inter sese cōsentiunt,
& altera vtriq; auxilio est ad delendas iniurias. Con-
tumelia afficis benemeritum, offendis naturā. Cur
legibus quoque simul cum natura facis iniuriam?
Quæ cum honestæ, iustæ, liberorum amātes esse ci-
piant, non pateris esse: quippe quas aduersus vnum
filium tanquam aduersus multos sapius tentes. Nec
sinis in suppliciis quietē inuenire, quæ velint in be-
neuolentia liberorum erga parentes conquiescere:
quāquam alioqui ne politas quidem aduersus eos
qui nihil peccarint. At sanē leges ingratitude a-
ctionem concedunt in eos qui benemeritis non retu-
lerint gratiam. At qui non solum non refert gratiā,
verumetiam punire conatur ob ea ipsa quibus adiu-
tus est beneficio, considerate num quicquam facere
possit iniquius. Itaque non posse hunc iam abdicare
denuō, qui paternam potestatem semel expleuerit,
ac lege sit vsus: præterea non esse æquum, eū qui tan-
ta præstiterit beneficia, expellere, familiāque exigere,
satis opinor demonstratum. Nunc autem ad ipsam
abdicationis causam veniamus, & crimē cuiusmodi
sit, expendamus. At rursum ad mentem eius qui le-
gē cōdidit, recurramus necesse est. Etenim vt istud
tibi donemus ad breue tempus, licere quotiescunq;
velis abdicare, vtque præterea potestatem istā tibi
largiamur etiam aduersus benemeritum, haud tamē
simpliciter, opinor, neq; quibulibet de causis abdi-
cabis. Neq; hoc dicit legis cōditor: Quicquid vtrū-
que criminatus fuerit pater abdicato, vt satis sit tan-
tū voluisse queri. Nā si id esset, quid opus erat iu-
dicio? Verū vos istud expēdere iubet Iudices, nū gra-
uius ac iniustus de causis irascatur pater, necne. Hoc
igitur in præsencia cōsiderate. Exordiar autē ab iis
quæ protinus huius insaniā sunt consecuta. Iam
primum

Alia ampli-
ficatio à na-
tura & ho-
nestate.

Alia à lege

Transitio.
III. Locus.
Nullo iure
se abdicari

Ab antea-
da vita.

A qualita-
te causa.

A simili.

A cōditio-
ne artis.

primum omnium quod fecit sanæ menti redditus, illud erat: Rescidiit abdicationem. Ego seruator beneficis, breuiter omnia eram. In his (nisi fallor) nihil adhuc esse poterat quod cum crimine videretur esse cōiunctum. Deinde quid est omnium quod accusat? Quod obsequium, quam curam filio dignam prætermisi? Quando foris cubui? Quas intempestiuas potationes, quas comestationes obiicis? Qui luxus? Quis leno pulsatus est? Quis accusauit? Nemo profecto. Atqui hæc sunt ob quæ præcipue lex per-
10 mittit abdicare. Cæterum cœpit egrotare nouerca. Quid istud mihi vertis crimini? morbi que poenam à me reposcis? Non reposco, inquit. Sed quid? Quod eam curare iussus recusas, ob hoc dignus fue-
ris qui abdicaris, quippe immorigerus patri. Ast ego quidem cuiusmodi sint ista quæ iubet, in quibus quia non possim obsequi, videor immorigerus, pau-
lisper disseram. Sed illud prius in totum dico. Neq; lex huic cōcedit vt quiduis imperet, neque mihi ne-
20 cesse est in omnibus omnino parère. Quædam enim mandata sunt huiusmodi, vt si non parueris, non sis obnoxius poenæ. Quædam id genus, vt nisi obtemperaris, ira supplicioque sis dignus: veluti si egrotet ipse, & ego non curem. Si quid rerum domesticarum curandum sit, & ego negligam. Si quid rem rusticam curandam mandes, atque ego recusem. Hæc omnia, atque id genus alia, probabiles adferunt causas pa-
ternæ querelæ. Porro cætera nostri sunt arbitrii, nempe quæ ad artes, & artium vsum pertinent: maxi-
30 me si nulla in re fiat iniuria patri. Iam si cui pictori præcipiat pater, Hæc pinge fili, illa nequaquam. Rursum musico, Hanc pulsa harmoniâ, illam ne pul-
sa. Tum fabro ærario, Ista cude, illa ne cude: nū quis quam hūc patietur abdicare filium propterea quod non ex ipsius arbitrio artem exerceat? Nemo, opi-
nor. Atqui medendi ars quanto est honoratior, vi-
tæque conducibilior, tanto cōuenit esse liberiores qui hac vtuntur: ac iustum est vt ars aliquo gaudeat
40 priuilegio in exercendi facultate, vt neque cogatur vsquam, neque ferat imperium, res sacra, deorū do-
ctrina, virorum eruditorum cura: neque in seruitutē trahatur legis: neque timori poenæque tribunalium, neque calculis ac patris minis, & indocti hominis
iræ sit obnoxia. Proinde si tibi palam ac simpliciter ad hunc modum respondiissem, Nolo curare cū pos-
sum, sed artē soli mihi didici, ac patri, cæteris omni-
bus imperitus esse volo: quis est tyrannus vsquea-
deo ferox, vt cogat etiam nolentem vti arte? Siqui-
dem istiusmodi officia blanditiis precibusq; ni fal-
lor, non legibus, ira, iudiciis conuenit elicere. Per-
suadere medico oportet, non iubere, vt velit, nō vt
metuat: neque ad sanandum adigendus est, sed vltro
ac libens accedat oportet. Immunis à compulsio-
ne patris, immunis est ars ipsa, quandoquidem ciui-
tates quoque publicitus honores, præminētias, im-
munitates, priuilegia medicis tribuunt. Hæc igitur
in genere poterā artis nomine respondere, etiā si tu
me illam docuisses, si multum studii, multum pecu-
piarum insumpisses vt discerem, & vnam hanc cu-
rationem, etiam si eiusmodi esset vt præstare pos-
sem, recusassem. Nunc illud cogita, quā rem mo-
dis omnibus ingratam & iniquam facias, qui non si-
nas me à meipso mihi partis liberè vtī. Hanc ego
artem tum cum non essem filius tuus, perdidici, ne-

que tuis subiectus legibus. Atque hanc tamen tibi di-
10 dici. Huius fructum primus sensisti, quum nihil ad-
iumenti contuleris ad eius cognitionem. Quem phar-
ma-
corum apparatus comparasti? Nullū omnino. Ve-
rū inops, ac rerum necessariorum indigens, à præce-
ptoribus mei miseris sum edoctus. Nam abs te pa-
tre huiusmodi mihi dabatur ad discendum viati-
cum, molestia, solitudo, egestas, familiarium odiū,
cognatorum auersatio. Pro istis itaque factis postu-
las vti arte mea, visque earum rerum esse dominus,
quas mihi parauit tū, cū mihi non esses dominus. Bo-
ni consule, si quid antehac vltro, nullo prouocatus
officio, bene de te sum meritis, cū nullo nomine
vllam abs te gratiam possem reposcere. Cæterum
non conuenit sanè, vt meum beneficium mihi in re-
liquum tempus pariat necessitatem: vt quod volens
beneficio iui, vertatur in occasionem, vt postea no-
lenti præcipias: iamque in cōsuetudinem trahatur,
vt qui semel sanauerit aliquem, semper deinde cu-
ret omnes quoscunq; voluerit is qui sanatus est. Et-
enim ad istum modū fieret, vt quos curaremus, eos
dominos nobis creauerimus, nosque metipso illis
tradiderimus, mercedis loco seruitutem accepturi,
& ad omnia, quæ iusserint, obtemperaturi. qua re
quid esse potest iniquius? Quoniam te grauius
adeo laboratē restituī, ob id existimas tibi ius es-
se arte vtendi mea? Atque hæc quidem dicere pote-
ram, si mihi hic imperasset ea quæ meæ sint faculta-
tis, atque ego non omnino modis omnibus vel in-
uitus obtemperassem. At nunc tandem perpendite
cuiusmodi sint huius imperata. Quandoquidem, in-
quit, me laborantē insanīa, sanasti: insanit autē &
vixor, eodēq; tenetur morbo (sic enim opinatur) &
à cæteris medicis ad eundē modū destituta est, tuq;
potes omnia, id quod re demonstrasti: sanato hanc
quoque, ac morbo leuato. Id si quis simpliciter ad
hunc audiat modum, vehementer æquum videatur,
præsertim illiterato, artisq; medicinæ imperito.
Sin autē me auscultetis artis nomine respōdentem,
intelligetis nimirum nec omnia esse nostræ faculta-
tis, neq; consimiles morborum naturas, nec eadē
medendi rationem, nec eadē remedia in omnibus
efficacia. Ac tum palam fiet, quantum intersit, nolīs
quippiā, an non possis. Vos interim patiēter auscul-
tate me hisce de rebus philosophantem: existiman-
tēs nec inelegatē fore, nec extra causam, nec alie-
nam à re, nec intempestiuam de his disputationem.
Iam primū naturæ corporū ac temperaturæ, haud
50 quaquam eadē sunt: tametsi maximè in confesso
est, iisdem ex elementis constare. Verū alia de his,
alia de illis magis aut minus participant: idque lo-
quor adhuc de corporibus virorum, quæ neque simi-
lia sunt omnibus, neque eadē temperatura, neque
eadē constitutione. Vnde necessariō cōsequitur, vt
morbi quoq; tū magnitudine tum specie differen-
tes, his accidant: vtque alia sanatu sint facilia, atq;
ad curationem sponte propensa: alia rursus prorsus
desperata, vt quæ & facillimè corripiantur, & gra-
uissimè à morbis prehendantur. Proinde si quis exi-
stimet, quamlibet febrim, aut quāuis tabem, aut pe-
ripneumoniam, aut insaniam, quolibet in corpo-
re vnā atque eandē esse genere, is non videatur po-
nendus inter sobrios, neq; doctos, neq; inter eos qui
in re

A sua per-
sona, & in-
strumento
artis.

A conse-
quentibus

A qualita-
te rei impe-
rata.

Locus com-
munis de
natura &
genere
morborū
& medici-
narum.

in rebus huiusmodi exquirendis elaborarunt. Quin idem malum in hoc corpore facile sanabitur, in hoc minimè: quemadmodum videlicet triticum, si idè in diuersos eiciat agros, aliter proueniet in plano solo, profundo, irriguo, aprico, vêtis salubribus exposito, exulto, nimirum vberè, læto, copiosoque fructu: rursum aliter in montosa petricosaque terra: aliter in opaca, aliter in subiecta montibus. In summa, pro cuiusque loci diuersa natura, variè proueniet. Idem & morbi, pro ratione corporum in quæ inciderint, aut maiores & vberiores, aut minores eueniunt. Verùm his omisissis pater, nec omnino discussare, vult quanuis insaniam in quouis corpore cõsimilem esse, similemque desiderare curationem. Super hæc tam multa, muliebria corpora plurimum differre à virorum corporibus, vel ad morbi corruptione, vel ad sanandi spem aut desperationem, facile fuerit cognoscere. Siquidem virorum corpora bene compacta sunt, nervosa: laboribus, agitationibus, vita sub dio acta, exercitata: contra foeminarum, flaccida, malè compacta, in vmbra alita: candida, ob sanguinis inopiam, calorisque penuriam, & humoris superuacanei abundantiam. Quare facilius corripuntur, quàm virorum: utpote morbis exposita, nec feretia curationem: præcipuè verò ad insaniam procliuiora. Nam cum multum habeant iracundiæ ac lenitatis, facileque cõmoueantur, porro corporis exiguae sint vires, facile in hoc malum prolabuntur. Proinde non conuenit, in utrisque eandem à medicis sanandi rationem requirere: cum intelligatis, hæc ab illis longissimo distare intersuallo, iam ab ipso prorsus ortu discreta, tum tota vitæ ratione, tum actionibus omnibus, tum studiis atque exercitiis vniuersis. Quare cum dicis, Insania laborat: adde hoc quoque: laborat mulier. Neque confundas hæc omnia, sub vnam & eandem insaniam referens appellatione: verùm discretis iis, quemadmodum & natura discreuit, quid in quoque præstari possit, considera. Nam nos, quemadmodum initio dixisse memini, illud in primis spectamus, ægroti corporis naturam, ac temperaturam, & cuius qualitatatis magis sit particeps, calidius an frigidius, vicens an ætate deficiens, magnū an pusillum, crassum an macilentum: reliquaque id genus omnia. Quæ si quis penitus expendit, is demum erit idoneus cui fides habeatur vel desperari, vel recipienti: quandoquidè & insaniam innumerabilia sunt genera, & causæ complures: nec vocabula quidem eadem. Neque enim idem desipere ac delirare, rabere & insanire: verùm hæc omnia nomina significant magis aut minus obnoxium esse morbo. Porro causæ aliæ sunt vitæ, aliæ foeminis. Rursum inter ipsos viros aliæ iuuenibus, aliæ senibus: puta iuuenibus immodica ferme repletio: senibus autem importuna calumnia, ira impotens, quæ sæpenumero incidit aduersus domesticos. Hæc initio perturbat animum, deinde paulatim vergit in insaniam. Porro mulierum corpora & multæ res infestant, & facile in morbum adducunt: præcipuè verò si quem oderint vehementius, aut si inuideant inimico, secundis rerum successibus videnti: aut si quid molestum sit, aut si cui succenseant. Hæc paulatim subgignunt, multoque alita tempore, tandem in insaniam euadunt. Eiusmodi rerum aliquid uxori quoque vñ venit, pater: & haud scio an nuper aliquid illi ægritudi-

nem aliquam attulerit. Nihil enim illa oderat, quam morbo sanè teneretur, neque his malis vilius medici cura poterit eripi. Quod si quis alius se facturum receperit, aut si quis eam liberarit, tum me oderis licet velut iniurium. Tamet si ne illud quidè A periculo euentus, & persona no uerzæ.

delicet veritus fortunam, ac multorum hominum obtreccationem. Vides ut omnes arbitrantur priuignos inuisos esse nouercis omnibus, etiam si probæ fuerint: easque hanc ceu communem quandam mulierum insaniam insanire. Quare facile suspicatus fuisset aliquis, si malum hoc secus euenisset, neque profuissent remedia, perfidam ac dolosam fuisse curationem. Atque uxoris quidem res pater ad hunc sese habet modum, idque loquor, quod prorsus exploratum habeo: nunquam melius est habitura, etiā si millies biberit pharmacum: eoque non operepretium conari: nisi me in hoc solum vrget, ut frustrer, idque vis, ut foedam mihi famam accersam. Patere ut mihi eiusdem artis professores inuideant. Quod Commoni tio.

si me rursum abdicaris, ego quidè etiam si ab omnibus deferar, tamen tibi nihil imprecabor graue. Sed quid si (quod auertat Deus) redeat morbus: (solent istiusmodi ferme mala iritata recurrere) quid erit mihi faciundum? Curabo, ut nosti, tum quoque, neque vñ quā defuturus sum officio quod liberis natura præscripsit: neque generis, quoad in me fuerit, obliuiscar. Deinde si resipueris, num credere debeo futurum, ut me denuo recipias, illud vide. Iam ista quā facis, accersis morbum, pestemque refricas. heri ac nudius tertius è tantis elapsus malis, contendis, vociferaris: quodque grauissimum est, irascers: ad odiū propèsus es: leges reuocas. Hei mihi pater, istiusmodi fuerant superioris insaniam tuæ procemia.

PHALARIS

PRIMVS,

Vincencio Obsopæo interprete.

ARGVMENTVM.

Phalaris Agrigentinorum tyrannus fuit, cui pater quidam Perillus siue Perilampus, taurum arem obtulit, ita factum, ut in eum homines dædali coniecti succensioigne torrerentur, atque inter cruciandum dum vociferarentur, ingitus boum ederent. Hunc taurum fingitur hic Delphos mittere, ut ibi in templo inter cetera donaria Deo consecraretur. Et quia apud omnes pro crudelissimo atque immanissimo idem habebatur, & ob id metuebat ne donum hoc Delphi, & ab impio & nefario profectum, reuocarent, oratione hac contra famam hanc de se sparsam, per Legatos sese defendit. Oratio generis Iudicialis est, statum qualitatatis. Nam & tyrannidem occupasse, & nocentes quosdam punisse se fatetur, sed id iure ac necessitate quadam factum ostendit. Exordium à voto incipit. Narratione consilia & causas susceptæ tyrannidis, & quomodo eandem gesserit, potremo etiam qua necessitate ad supplicia sumenda, & custodiam corporis comparandam compulsus fuerit, exponit, quæ & ipsa confirmandi vicem habent. Post hæc autem confirmatio sequitur, quæ se à crimine crudelitatis defendit, argumentum à simili, à legibus, à causa, à signis & comparatione

ratione sumptis, eleuando interim etiam tyranni nomen & inuidiam ab exemplis, & exaggerando necessitatem puniendi, ob multitudinem periculorum in dies in hoc genere succrescentium. Peracta causa, ad commendationem muneris trāsīt, quā à causis & honestate dedicationis trahit. Peroratio ex persona Legatorum fit, quæ assensu ratione dictorum, & ipsorum obtestatione perficitur.

Exordium
à voto.

M I SIT nos huc Legatos, ò Delphi, princeps noster Phalaris, taurū hunc Apollini adductu-

Ratio.

Attestatio,
qua fidē fa-
cit oratio-
ni.

Narratio,
qua vitā &
actiones su-
as exponit

Causa &
consiliū oc-
cupatæ ty-
rannidis.

Modus ad-
ministra-
tionis.

rum gratia huc profecti venimus, hæc sunt. Cæterum hæc vobis exponenda nobis in mādatis dedit. Ego, inquit, ò Delphi, talē de me apud omnes Græcos esse existimationem, qualis sum, at non qualem me odio prosequentiū, aut inuidorum mēdax fama apud ignotos traduxit, præ omnibus rebus permutatione facta amplecti velim. Maximē verò omnium apud vos talem de me opinionē esse optarim, qui & ceteros vitæ sanctimonia antecellit, & Pythii assessores estis, ac tantum nō Dei familiares atq; domestici. Etenim persuasissimum habeo, si me vobis purgauero, atq; ostendero frustra crudelitatis suspicionem de me incidisse, etiā aliis omnibus me per vos purgatū fore. Porro autem ipsum Deū, eorum quæ dicturus sum, testē inuoco, quē nullo modo possum decipere, aut falso & ficto sermone circumducere. Fortasse enim hominibus imponere haud operosum est: at Deo verba dare, maximē verò huic, id verò nullo modo fieri potest. Cæterum ego inter Acragantinos nō ex obscuris sum maioribus, verum si quisquā alius, ex illustri loco natus, ac liberaliter educatus: tum ingenuis disciplinis & artibus imbutus, vrbi memet popularē exhibere nō destitui: is verò qui mecū in eadem versabātur Rep. æquū & modestum me præstiti. Violētīę autē, aut illatæ iniurię, aut cōtumeliæ, aut præcipitati iudicii, nemo me vnquam sub prioribus vitæ annis insinulauit. Verum cum argumentis non dubiis perspicerem eos qui diuersam à me in administranda Repub. rationem sequebātur, vitæ meę moliri insidias, ac omnibus modis mei è medio tollendi occasionē captare ac quærere, nostra verò ciuitas seditionibus factiosis dissecta ferueret, vnicū illud effugium in tantis rerū difficultatibus, securitatēque reperi, pariter & ciuitati tuendæ salutē, si occupato per vim principatu, illorum ferociā refrēnarem, eosq; à struendarū insidiarum studio sedatos retraherē, eadēque opera ciuitatem populariū factionibus flagrantem ad modestum & tranquillū statum adigerē. Et erant sanē nō parum multi hoc meum institutū collaudantes viri & modesti, & amantes Reipu. quibus & mea sententia, & instituti iam conatus necessitas nō fuit obscura. Horum itaq; vsus & opera & consilio, haud difficulter voti compos reddebar. Ex illo itaque illi quidem nō amplius rebus nouandis, aut turbis cōcitantibus studentes, inter se discordanter dissidebāt, sed iussis obtemperabant: ego verò imperiū obtinebā: ipsa autem ciuitas sua libertate carebat. Cæterū cædes aut insectationes aut proscriptiones ne in eos quidem à quibus sæpenumero insidiosè petitus erā,

vsurpauī aut exercui. Atqui operæpretium audere eiusmodi, in tuēdo principatus imperio potissimū. Etenim humanitatē, comitate, & māsuetudine, præterea ex honoris & dignitatis æqualitate mirificam in spem veniebā, fore vt ad obediendū omnes pertraherentur. Statim igitur omni simultate depolita, cum inimicis in pristinā & gratiam & concordiam rediī, ac illorū plurimis & in dandis ineundisq; cōsiliis, & in conuersatione domestica vtebar familiarissimē. Porro cum ipsam vrbe animaduertē magistatuum negligētia atq; incuria corruptam, multa furantium, aut potius cōmunes ciuitatis opes rapientium: & aquæductus reparauī, & ædificiorū sumptuosius extruccionibus exornauī, ac muro circumducto firmaui: prouentusque, quotquot magistratuum cura communes erant, accessione non modica cumulaui: iuuentutis rectē educandę impendiō magnā curam habui: senes peculiari reuerētia prosequabar. Populum verò spectaculis ac largitionibus, præterea solennitatibus atque epulis publicis mihi deuinctum derinui. Virginū verò contumeliosas corruptiones, aut epheborum supra abominandā & nefaria, aut iniurias satellitū immisiones, aut comminationes tyrannicas ita auersabar, vt ne audire quidem fas putarem. Iam verò de dimittendo quoque imperio, principatūq; deponendo mecum inuito consilio deliberabā, si quo modo tranquillē atq; securē à curarum fluctibus liberatus quiescerē. Etenim principem agere, ac res omnes vt rectē fierent administrare, prouinciā grauem ac odiosam esse existimabam, & rem non sine inuidia laboriosam. Sedenim ne posthac tali administratione egeret ciuitas, in ea cogitatione suscepta adhuc versabar, ac iā olim ea animo cogitabundo quærebam. Porro autem ciues mei concitata seditione iam aduersus me insurrexerāt, deque struendarū insidiarum ratione, faciendāq; defectione deliberabant. Quin etiā clandestinis cōspirationibus iam coniurauerāt, armāq; collegerant, pecunias priuatis impensis cōportauerant, ciuitates finitimas ad ferendum missis copiis auxiliū accersiuērant, iamque in Græciam ad Lacedæmonios atq; Athenienses legatos petitum subsidium miserant. Quorū autem criminum reū me facturi essent, iam illis deliberatum erat, tum quemadmodum ad mortē memetipsum mihi consciscendā adaucturi forent, atrociter cōminabantur. Præterea quæ supplicia excogitabāt his qui publicē puniendi forent, occultē non tulerunt. Atenim quod nihil tale, præter illorum spem atque sententiam, perpeffus sim, diis immortalibus acceptū refero, quorum opera mihi detectæ sunt insidiæ. Omnium verò maximē Pythio, cuius beneficio & insomnia mihi ostensa sunt, illiq; missi quorum indicio singula cognoui, atque sagaciter deprehendi. Ego verò hoc loco vos ò Delphi, in hoc ipso metu, quē nunc ipsa oratione quā acerbus fuerit, facile sentitis, volo super his, quæ tunc acta sunt, consiliū mihi detis, quo tēpore nulla munitus custodia ferme captus, rebus difficillimis vrgentibus salutē quærebā. Proinde paulisper sis, - I.

Consilium
deponēdæ
tyrannidis
per insidia
tores euer-
sum.

Communi-
catio, qua
æquitatē fa-
cti sui colli-
git ex cau-
is, - I.

60

natibus

natibus parcendum, & dissimulanter ferendum scelus illorū est, tamen si mihi actutum extrema perpetienda forent? Magis autē conuulsiuebat, vt nudus à cruentis ciuibis miserā cædem sustinerem, eosque qui mihi fuerunt charissimi, coram crudeliter perēptos perire cernerem? An verò talia hominis fuissent nemiū insensati, sed cōsentaneum erat generosiori, virōq; digniore cogitatione animo cōcepta, hominisque prudentis, & iniuria affecti, iracūdia suscepta illos prosequi: mihi verò ipse ē præsens periculis emerso, in posterū securitatem præpararem? Hæc sat scio mihi faciēda fuissetis. Quid ergo ego post hæc feci, qui accersitis reis atq; noxiis, & concessa illis sandi atq; respondēdi copia, & adductis argumentis, singulisque diligenter & accurate exploratis atq; cōiunctis, posteaquā nihil amplius inficiari poterant, meritū de illis sumpsī supplicium, vehementer excandescens, nō quod mihi perniciē machinati fuerant, sed quod in illo proposito me permanere non fuissent, quod ab initio prosequendum mihi constituerat? Et iam ab illo tempore me ipse comitatu satellitum stipatū custodire non desino, atque ex illis quotquot ex occulto insidiosē me petierint, supplicio afficere pergo. Deinde homines crudelitatis me accusant, non valde reputantes ab vtro nostrū primū huius mali initium subintroductum sit: ea quæ in medio euenere, & quam ob rem de ciuibis nefariis sumptum sit supplicium, negligenter complectentes. pœnas tamē sceleratis ciuibus irrogatas, in crimen vocant, easque quæ sibi in illis excrucianis committi visæ sunt crudelitates.

Ex circumstantiis. II

Propositio.

Confirmatio.

A simili. I

Non dissimile factum, si quis apud vos sacrilegum quendam præcipitū multatum vidisset, cæterum quæ nefariē designasset, non reputaret, quemadmodum noctu in templū ingressus, sublati furtim pretiosissimis quibusque donariis, fanum religiosissimum impiē depeculatus esset, ac etiam statuis manus sceleratas admouisset, magnæ tandem crudelitatis vos accusaret, quod cum & Græci & sancti esse perhibeamini, supplicio affecissetis hominem Græcum prope templū. Etenim non ita procul ab vrbe fertur esse petra huic destinata supplicio. At vos, vt opinor, eiusmodi hominis stoliditatem risu prosequuturi essetis, si quis hæc aduersus vos dicere auderet: alii autē omnes vestrā aduersus impios maleficos crudelitatem collaudabūt. In summa populi nō perpendentes qualisnam ille sit qui rebus imperio præest, siue iustus, siue iniustus, simpliciter ipsum nomen tyrannidis prosequuntur odio, ipsiq; tyranno extremē insensati sunt: & tamen si Aeacus aut Minos aut Rhadamanthus principatū gesserit, omnes tamen ex æquo ē medio tollere approperāt, malos illorū ante oculos sibi proponentes, bonos verò cōmuni accusationi innocenter obnoxios eodē odio complectentes. Cæterum audio apud vos quoq; in Græcia multos fuisse tyrannos sapientes, qui sub hoc vitioso (vt videtur) nomine cōmodos & mansuetos omnibus sese vtendos præbuerint: ē quorū numero nonnullorū orationes quoq; breues & succinctæ in delubro vestro vnā cum statuis ac muneribus Pythio repositæ continentur. Respicite autē ad legum scriptores etiam irrogandarum pœnarum rationi & consuetudini plurimum tribuentes, quasi cæterarum rerum nulla expectanda sit vtilitas, nisi

Locus pro tyranno.

Ab exēplo

II
A legibus
& causa.

metus malefactoribus esset propositus, ac certa spes constituta luendi pro flagitiis supplicii. Cæterum nobis tyrannis in hoc longē maior imposita est necessitas, qui cæteris necessariō præsumus, quiq; cōmunem cum nobis odiose inuidentibus tum necem machinantibus consuetudinem agimus, vbi ne personati quidem vllam securitatis vtilitatem sentimus, sed omnis nostra res perinde vt fabula, quæ de Hydra fertur, se habet. Quotō enim plures præciderimus, tantō plures nobis puniendi occasiones suppullulant. Est autem operæ pretium vt ista feramus, ac capita subinde recrescentia semper recidamus, & per Iouem iuxta Iolai institutū igne quoque absumamus, si salui rerum potiri cupimus. Etenim eum, qui necessitate coactus semel in hæc inciderit, & ipsum materiæ non dissimilem esse necesse est, aut sceleratis ciuibis parcentem, perire funditus. In summa, quem putatis vsqueadeo mentis esse agrestis, efferatæque immanitatis hominem, cui voluptati sit alios flagellis cedere, aut cruciatorum audire gemitus, aut cædes & carnificinas spectare, nisi vehementem infligendarum pœnarum causam haberet? Quoties igitur dum alii flagris caderentur, lacrymatus sum? Quoties autem meam ipsius fortunam lugere ac deplorare cogor, grauius ego supplicium & diuturnius sufferens? Etenim viro natura bono, necessitate autem sæuo & amarulento, multo durius est de aliis sumere, quàm de se sumi supplicium. Si verò liberē quod sentio proferendum est, ego profectō, si mihi daretur optio, vtrum velim nō nullos innocentes punire, an me ipsum potius mortem oppetere: planē persuasum habete, quod nihil cunctatus mori potius eligerem, quàm homines nihil mali præter æquum commeritos, supplicio afficere. Dixerit verò aliquis, Præoptas potius o Phalaris, ipse iniuste interire, quàm iustis ex causis pœna affligere insidiatores? Velim profectō hoc. Rursus enim vos Delphos in consilium voco, vtrum præstabilius esse putatis, iniusta morte oppetere, an iniuste seruare eum qui exitium machinatus sit? Nemo, vt opinor, adeo vecors est, & egens animi, qui non viuere potius præligat, quàm seruatis hostibus interire. Et quotnam ego ex iis, qui manus mihi ad mouere conati sunt, seruauī, (quorum de numero est Acanthus ille cum Timocrate & Leogora) veteris, quæ mihi cum illis fuit consuetudinis & amicitia, recordatus? Cæterum si ita vester fert animus, atque adeo vobis cordi est meos mores nosse propius, eos qui in Acraganta frequenter cōmeant hospites interrogate, cuiusmodi ego me erga illos gerere soleā, aut ostendere, & num humanum & liberalem me præbeā accedentibus, qui exploratores etiā in portis constitutos habeo, neque non auditores, quinam & vnde nauigarint, vt certior factus, pro dignitate honorem habens dimittam illos. Nonnulli quoque studiose & sua sponte me vident, Græcorū quidem sapientissimi, neque nostrā conuersationē respuunt aut subterfugiunt: quemadmodū nuper sapiens ille Pythagoras ad me venit, cum longē alia de fama mea inaudisset. Postea verò quàm omnia secus se habere cōperit, discessit collaudans me inscitia, ob crudelitatem verò necessariō mihi exercendam mei miserecens. Postremō putatisne eum, qui erga peregrinos tā humano affectus est animo,

Tyranno-
rū pericula
amplificat
similitudi-
ne.

III
A signis.

γνώμη.

Communi-
catio.

Clementia
exempla.

III
A signis
aliud.

V
A minori.

aduersus

Epilogus.

Transitio.

Cōmendatio donarii

aduersus domesticos tātā exercere iniusticiā, nisi præter modum iniuria afficeretur? Hæc ferè sunt, quibus me vobis abunde purgatum esse opinor, vera profectò & iusta, ac multo magis laude, vt ego mihi persuadeo, quā odio digna. Sedenim de misso donario iam tempus est vt audiat vndēnam & qua ratione taurum hunc possederim, statuarii opera nō locata. Neque enim tam dementis sum animi, vt tales possessiones mihi desiderandas esse purem. Sed erat quidam Perilaus nostratis gentis homo, egregius quidē & ingeniosus artifex, cæterū natura malus & improbus. Ille tota via cum à sententia mea aberrasset, putauit se mihi rem admodū gratam facturum, si nouum quoddam supplicii genus excogitasset, quasi præ omnibus rebus præcipuam in sumendis suppliciis voluptatem cupientissimè caperem. Iam verò boue fabricato, ad me venit ferēs illum, aspectu sanè pulcherrimum, atque accuratissimè ad veri bouis imaginem expressum. Tantū illi motus & mugitus deerant, quō minus viuus esse putaretur. Viso autem illo, statim exclamabam: Dignum munus Pythio. mittēdus est hic taurus Apollini. Porro Perilaus assisēs, Quid si, inquit, sapientiam, quæ in illo est, perdisceres, ac vsum cui præbendo formatus est? Et cum dicto taurum per dorsum aperuit. Si quem, inquit, cruciatibus torquere volueris, coniecto illo in machinam, ac dorso iterū concluso, hæc tibi nasibus bouis admotas accōmoda, ignem autem succendere iubeas: ac ille quidem inclusus plorabit, vociferabiturque inuitatis & ineffugibilibus detentus doloribus, cæterū vociferatio per tibi cantum tibi absoluet nimium stridulum & lugubre quiddam modulabitur: quintetiam insuper mugitus ciebit tristissimos, ita vt ille inter modulandum tormentis crucietur, tu verò singulari voluptate afficiaris. Porro ego his auditis crudelem machinam extremè auersatus sum, & immanem illam instrumenti indolem prorsus respui, conueniētiæ & debitum illi supplicium imposui. Et age, inquā, ò Perilæ, ne vana videatur esse tua promissio, ipse nobis in taurum ingressus, veram artis tuæ industriam comprobato, ac vociferantes imitare, vt certò cognoscā num ea quæ iactas carmina per tibi cantata exaudiantur. Perilaus nihil cunctatus his dictis promptè obtemperat. Ego autē postquam ingressus est, concluso tauro, ignem iussi succendere. Recipe, dixi, debitū arti tuæ tam admirandæ præmiū, vt magister musices ipse primus omnium canas. Ac ille enimvero iustissima passus est, sua ipsius excellenti fruens industria. Porro autem ego viuētem, & adhuc semiuuium spirantem iussi eximere, ne si immoreretur, nece sua opus contaminatum impiaret: illum inhumatum per scopulos præcipitari imperaui. Taurum verò piaculis mundatum, Deo dedicandū legauī, omnēque de illo historiā iussi adscribere, dedicantis mei nomen, Perilau artificem, illius immanem sententiā, meam in puniendis maleficis æquitatem, conueniens supplicium, primos artificis concentus & modulationes, præterea primam musices experientiam. Vos autem Delphi iuste facietis, si pro me vnā cum legatis sacra feceritis, taurūque Deo in eleganti delubro dedicaueritis, vt omnibus perspicuum fiat quo ego aduersus criminosos sum animo, tū qua acerbitate vleisci so-

leam superuacuas illorum ad perpetrandam malitiā cupiditates. Itaque hoc ipso solo facto satis superque; quibus moribus præditus sim, manifestatum est, Perilæ supplicii affecto, ac tauro dedicato, neque amplius ad aliorum torquendorum musicam reseruatō, quem nihil aliud modulatum esse pro certo affirmo, præterquam solos mugitus artificis, quodque in solo ipso artis periculum fecerim, ac statim barbaram illam & inhumanam musicam cōpescuerim. Atque hæc quidem in præsens Deo offerre libuit. Dedicabo verò illi & alia sæpenumero, vbi tantum illius munificentia cōsecutus fuero, vt amplius penarum acerbitate erga noxios non egeā. Hæc equidem, ò Delphi, quemadmodum à Phalaride facta sunt singula quā verissimè per censuimus. Iusti verò utique habendi sumus, si fidem vobis facientes, veritatis testimonium illi præstiterimus, quippe qui harum rerum non imprudentes, nullam nunc mentendi occasionem aut causam habeamus. Quod si quoque; necesse est pro viro nos esse supplices, quem falso multi suspicantur esse improbum, quippe qui inuitus & coactus in malos animaduertit: supplicamus vobis nos Acragantini, qui & Græci sumus, & ex antiquo Dores, complectamini humanitate virum amicitiam vobiscum iungere cupientem, ac eū qui multum & publicè & priuatim vnicuique vestrum benefacere & prodesse studeat. Assumite igitur vos ipsi taurum, Deoque dedicatum offerre, ac pro Acragate ipsiusque; Phalaridis salute precātes, vota facite. Et nolite nos infecta legatione dimittere, ne & illū contumelia afficiatis, eadēque opera Deū elegantissimo iuxta ac iustissimo munere priuetis.

Peroratio
ex persona
legatorum

PHALARIS SE CVNDVS,

Vincentio Obsopeo interprete.

ARGVMENTVM.

Declamatio brevis, sed arguta est, qua ex Delphicis sacerdotibus quidam suadere fingitur, quò donum Phalaridis, de quo in superiore oratione agitur, in templum recipiatur, ac Deo consecratur. Genus causæ deliberatiuæ est, status negotialis. Exordium habet densum, vt in quo vna ferè periodo & suspensiones ex quibus fauore aliquo adductus aut aliàs corruptus ad suadendum accessisse videri poterat, a se remouet, & sola beneuolentia, studioque communis vtilitatis ad dicendū se progressum esse docet: deinde & dociles & attentos eadem breuitate facit. Post Exordium Propositio sequitur. Hanc confirmat primum ex locis honestatis, ostendens impium ac propè sacrilegum fore, si donum hoc à templo excludatur: neque enim quem quam posthac quicquam oblaturum esse, & Deum suis sacris ac debito cultu priuatim iri. Deinde contra voluntatem ipsius Dei esse, vt qui certis indicis ac signis declararit gratam istam legationem sibi esse. Hinc quod de crudelitate tyranni obieciatur, diluit, confutatis testimonijs à conditione persone, & incertitudine: & contra ab officio admonet, vt sacra magis procurent, & Deo operentur potius, quā iudicijs vacent. Post hæc ad locum vtilitatis transit, docetque contra communem vtilitatem fore, si dona excludantur. Nam ex his omnem prouentum esse Delphorum, & omnem item famam & gloriā. Denique nullo veterum exemplo hoc fieri. Et si maxime in deliberationem hanc rem vocare velint, officio eos vti debere iuste ac liberè iudicantium, non ex affectu aliquo rem assermare. Peroratio, repetitione argumentorum,

rum, cum admonitione eorum incommodorum, quæ ex hac re consecutura sint, & quod nihil temere innotandum sit, perficitur.

Caprat benevolentia à remotione suspitionis, & voluntate erga re pu. sua.

V V M antehac nulla mihi, ò viri Delphi, neque cum Acragatinis ciuibus hospitalitas intercessisset, neque cū ipso Phalaride priuatim vlla domesticæ familiaritatis cōtracta esset societas, neque aliam haberem er

ga illum aut peculiarem causam sociandæ benevolentia, aut olim iungendæ cum illo amicitia spem, tantum verò missos ab eo legatos audierim quæ & modesta perorantes, callidæque prospicerē & quid piè à vobis fieri possit, & quid publicæ vtilitati cōducibile foret, cum primis verò quid Delphis non indecorum factū futurum esset: surrexi in medium oratione mea vos cohortaturus, ne & virum principem, & piè agentem, contumelia temere afficeretis, neq; munus ipsum, quod Deo iam destinatum est, à vobis alienaretis: præsertim trium maximarū rerum perpetuò monumentum futurum, artis præstantissimæ, cogitationis crudelissimæ, & iusti supplicii. Itaq; ego, quod & in incerto habetis quid hac de re statuendum sit, quodque magistratus deliberandum vobis proposuerint, num munus suscipiendum, an iterum retro ablegandum sit, parū religiosum esse arbitror. Multò autē potius impietati nullo modum relinquetis, neque enim aliud hæc res erit, quàm nefarium sacrilegium, quod turpitudine sua omnia longè latèq; excedit flagitia. Nec minus impiū erit factū, Deo donaria dedicare volentibus, ne facultatem quidē offerendorū munerum concedere, quàm ea quæ Deus iam oblata possidet, depeculari. Precor autē vos, cum & ego vnus sim ē Delphorum numero, ac ex æquo publicæ gloriæ participes, si conseruata fuerit, tum diuersæ opinionioni obnoxius, si quid in præsens aduersus existimationem nostrā perperam admissum fuerit, ne templū obseretis piis & religiosis hominibus, neque ciuitatē nostram omnium mortalium contumeliæ atque calumniis traducendā obiciatis, quasi ea quæ Deo offerenda mittuntur, sy cophantiis illudentē, calculisq; & iudicio donaria dedicantes rectificantē. Siquidē nemo quicquam posthac muneris offerre audebit, certior factus, Deum nulla benevolentia suscepturum, quod prius Delphis nō visum sit probabile. Proinde Pythius iam antè nō iniquā demisso denario tulit sententiam. Si enim aut Phalarim odio haberet, aut eius munus contemptim auersaretur, facile ac promptū illi fuerat illud vnā cū naui oneraria, quæ allatum est, in mediis Ionii maris fluctibus submergere. Iam verò ille à vestra sententia longè latèque dissentit, cū & sereno cælo illis Ionii traicere præstitit (quemadmodum ipsi testificantur) ac saluos in Cirram vsq; pertulit: quo facto satis manifestum est monarchæ pietatē sibi non improbari. Oportet autem & vos diuinæ sententiæ adiectis calculis, & hūc taurum reliquis tēpli ornamentis adiungere: quandoquidem haud dubiè res foret omnium absurdissima, si quis adeò magnifico & excellēti munere huc misso, vestris calculis ab ingressu templi arceretur, ac præmium impietatis auferret, videlicet indignus iudicatus qui donū offerret Apollini. Cæterum il-

le, cuius diuersa est à me sententia, quemadmodum Obiectioni ex Acragante huc delatus nauigio, cades quaspiā restium & iniurias, & rapinas, & deprædationes à tyrāno facit currere à etas sustinuit, nimum tragica vociferatione extulit, qualitate personarū: dicens propemodū omnia tibi coram visa esse oculis, quem non ignoramus ne ad portum quidē vsq; peregre profectum esse. Non autē dissentaneū est talia ne iis quidem omnino credere, qui ista se perpeffos esse cōmemorant. Etenim nobis obscurum est num vera prædicet, ne quo modo eos, de quibus nihil certi nobis compertū est, iniuste sceleris accusamus. Quod si tale quippiā in Sicilia quoque pera A locorum dūm est, quid hac de re Delphos sollicitē curiosos distantia & esse attinet, nisi pro sacerdotū officio, iudiciū par- proprio of tes nobis præposterè vendicemus? Et iam nobis sacrificio.

crificandum erat, atq; cæteris omnibus Deus colendus: ac si quis misisset donaria, ea dedicare nostri fuerat officii. Nūc hic expendentes sedemus, si qui Ab inutili, ex illis qui trans Ionii continentē incolūt, legitimè ex circum an secus administrent imperia. Atq; aliorū quidem stantiis, lo res prout ipsi voluerint, se habeāt: porro nobis per co & effe- necessariū esse opinor, ne nostra ipsorū nobis igno- ctu sacrorū ta sint, tum qui olim rerū nostrarū status fuerit, & templique. quo modo nunc in præsens eadē se habeāt, & quid magis ex vsu nostro sit facere. Nā quod in præcipitiis & arduis cautibus habitemus, ac steriles petras colere soleamus, Homerus monitor nobis non est expectādus, qui nobis hæc palām faciat, sed ista coram ipsi oculis intuemur: tum quantum semper in terra versemur, cui portus sit profundus, haud obscure animaduertimus. Cæterum templum ipsum, & Pythius, & oraculum, tum sacrificantes, & pietatis operibus seruientes, ii sunt Delphorum campi, ii prouentus, inde abundantia, inde com meatus nobis abundē & affatim offunditur. Par enim est, ut apud vos quod verum mihi videtur, tacitum nō habeam, aut dissimulanter præteream, & quod à poetis dicitur, citra semetētem, citraque arationem nobis omnia proueniunt, Dei agricolæ opera: qui nō solum ea, quæ apud alios bona nascuntur, nobis ampliter & cumulatē exhibet, sed si quid pretiosi aut rari apud Phryges est, aut Lydos, aut Perlas, aut Assyrios, aut Phœnices, aut Italos, aut apud ipsos denique Hyperboreos, omnia certatim ad Delphos perferuntur. Ac nos secundo loco post Deum ab omnibus mirificè colimur, parataque rerum copia affluentes felicem vitam agimus. Sed hæc iam olim vobis ignota non sunt. Quod autem ad præsentem A nouitate deliberationem attinet, danda est nobis opera, ut in rei, & quod hoc vitæ semel institutæ tuendo proposito constanter perseueremus. Nullus, ut mea fert opinio, merum ex- terum ex- contra ve- terum ex- contra ve-

apud nos latam esse sententiam, neque quenquam à sacrificando aut donario dedicando fuisse exclusum aut prohibitum: eamque ob causam opinor delubrum Apollinis tantopere auctam esse, in tantum, ut iam supra modum abundet maneribus. Oportet itaque neque in præsens quicquam temere innouare, neque aliquid præter morem patrium instituere. Sed nec amoris respectu iudicanda sunt nobis donaria, nec generis ratione ea, quæ mittuntur, æstimanda, vndenam, aut à quo, aut cuiusmodi sint, quæ huc legantur. Suscepta autem munera nulla curiositate delubro sacrandæ sunt, ac amb

Attentio.

Propositio

Confirmatio.

Apierate & religione.

Amplificatio ex consequentibus

A voluntate Dei, quæ ex signis probat.

Amplificatio ab absurdo.

Peroratio,
qua & capi
ta argumē-
torū repe-
tit, & Del-
phos ad-
monet, ne
quid teme-
re innouet,
sed potius
cōmunē v-
tilitatē cō-
siderent.

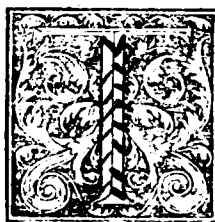
ac ambabus manibus per nos inferuendum est cum deo, tum pietatis gratia huc venientibus. Videmini verò mihi, o viri Delphi, super rebus, quas in præsencia deliberationi expendendas subiecistis, consultissimè facturi, si primùm omnium eam cogitationem susceperitis, de qualibuscumque ac quantis rebus consilium ineatis. Principiò enim super Deo ipso ac templo, tum sacrificiis atque donariis, super ritibus ac moribus antiquis, simul atq; legibus vetustis, ac gloria vaticinii, exinde super vniuersa ciuitate, ac rebus priuatim & publicè omnibus Delphis cōducentibus. Præter hæc omnia consultantes non contemnendum in discrimen venietis apud omnes homines aut fruendæ gloriæ, aut tolerandæ infamiæ. His profectò nihil maius (si quidem rationis cōpotes estis) aut perinde necessarium esse existimabitis. De quibus igitur in præsens consultamus, hæc sunt, non equidem solum Phalaris, neque taurus ille, neque æs tantum, sed omnes reges, ac principes, quotquot nunc templi vtuntur opera. Præterea aurum, argentum, & quæcunque alia pretiosa multa ac sæpenumero Deo dedicanda veniunt. Primùm enim iuxta Dei consilium expendere cōuenit. Cuius ergo rei gratia, nõ vt semper nobis moris fuit, neque vt iam olim cõsueuimus, de dedicandis muneribus faciemus? Aut quid in antiquis constitutionibus censoria nota reprehendentes, rebus nouis studemus? Et quod nunquam ex quo hanc urbem incolimus, ac Pythius interrogatus reddidit oracula, & tripas loquitur, & ipsa sacerdos diuino afflatur numine, fecimus, nunc faciendum constituemus, iudicantes videlicet ac expendentes eos qui huc misitant munera. Quin potius illud apud animum vestrum cogitatis ex prisco illo more & instituto, quo munerum offerendorum facultas interclusa fuit nemini, quãtis bonis templum auctum & cumulatum sit, omnibus offerentibus, ac quibusuis pro substantiæ suæ modulo donariis deum cumulantibus. Quod si nobis ipsi iudicum & censorum prouinciam sumemus missorum huc munerum, vereor ne citò eorum qui nobis probandi, aut expendendi sunt, penuria laboremus, nemine scilicet sufferente semetipsum reum obiectare iudicio, & in hoc ipsum impensas & sumptus facientem, vt iudicetur, deq; omnibus in periculum veniat. Aut cui humaniter patiendum existimatis, si donariorum dedicandorum libertate indignus esse iudicabitur?

ALEXANDER SEV PSEVDOMANTIS,

Eras. Roterod. interprete.

ARGVMENTVM.

Historica narratio est, vitam & res Alexandri cuiusdam impostoris, qui se Podalirij filium faciebat, & pro vate venditabat, exponens, lectu incundissima, non per se modo, verumetiam quod sub huius prastigiatoris exemplo, aliorum atque similium, quorum nonnullos superior atas quoque tulit, scelera atque impostura deprehendi coarguisque possunt. Præmio difficultatem suscepti operis collatione quadam amplificat, institutumque suum exëplo defendit. Hinc ad narrationem descendens, à descriptione persona orditur. Cætera plana sunt.

V quidem charissime Celse, leuem fortè quãdam ac facilem prouinciam tibi mandare videris, cum iniungis vt Alexandri Abonotichitæ impostoris vitam, commenta, neque non audaciã prastigiasque libro cõplexus, volumen ad te transmittam. Verùm si quis ea conetur omnia ad plenum enarrare, id profectò non minoris sit negotii, quàm Alexandri eius, cui Philippus fuit pater, res gestas literis prodere: tantus fuit scelere, quantus ille virtute. Attamè si candidè ignoscenterque legere voles, & quod narrationi deerit, id ex te imputare atq; addere, conatum hunc te authore capeffam, & Augiæ bubile, si non omne, at certè pro mea virili repurgare nitar, paucis aliquot elatis cophinis: nimirum vt ex his coniecturam facias, quantus quàmque immensus fuerit finis vniuersus, quem ter mille boues multis annis reddere potuerint. Sed amborum interim nomine calumniam vereor, tuo pariter ac meo: tuo, qui iubeas memoriæ literarumque monumentis tradi virum longè sceleratissimum: meo, qui sumam operã in huiusmodi narratione, rebusque gestis hominis, quem nequaquam oportebat ab eruditis legi, sed in frequentissimo quopiam & amplissimo theatro spectari à simiis aut vulpibus discerptum: quãquam si quis hoc crimen nobis impegerit, poterimus & ipsi nos exemplo quodam simili tueri. Etenim Arrianus ille discipulus Epicteti, vir inter Romanos cum primis laudatus, ac per omnem vitam in literarum studio versatus, cum simile quiddam fecerit, pro nobis quoque responsurus est. Nam is quidem Tillibori latronis vitam describere non est grauatus. Nos verò multò crudeliorem latronem memoriæ prodemus, quippe qui non in syluis ac montibus, sed ipsis in vrbibus sit latrocinatus: neq; qui Minyam tantum aut Idam sit pergrassatus, neq; paucas quasdam Asiæ partes, videlicet desertiores depopulatus, sed qui vniuersam (vt ita dixerim) Romanorum ditionem suo completerit latrocinio. Ac primùm tibi depingam hominem, effigiem eius quoad potero proximè verbis adumbrans: tamen si non sum admodum pingendi peritus. Corpore igitur, vt interim & hoc tibi repræsentem, procerus erat, & aspectu decorus, planèq; specie diuina quadam, ac maiestatis plena, colore candido, barba non admodum hirsuta, comâ partim natiua tectus, partim apposititia: sed hac adeo scienter efficta, vt vulgus ferè non sentisceret imitatum ascititiãque esse. Oculi vehementer acres ac versatiles, tum diuinum quiddam relucens. Vox dulcissima, pariterque clarissima. In summa, quo ad has res nulla ex parte poterat improbari. Ac figura quidem hominis erat huiusmodi: cæterum mens atque animus, o malorum depulsor Hercules, & auersor tristiũ Iupiter, seruatoresque Dioscuri, in hostes potius contingat incidere, quàm cum eiusmodi quopiam habere cõmercium. Siquidè ingenio, solertia, acumine longè præstabat cæteris mortalibus. Tum curiositas, docilitas, memoria, & ad disciplinas ingenii felicitas, horum vnumquodque supra quàm dici possit, illi suppetebat, quibus tamen pessimam in partem est vsus. Et quum haberet arma tã egregia

sibi suppeditata, illico nimirum omnium qui essent sceleribus nobilitati, facile summus euat, vel superior, Cercopibus, Eurybato, Phrynosda, Aristodemio, Sostrato. Nam ipse cum aliquando Rutiliano scriberet genero, modestissimeque de se loqueretur, Pythagoræ semet assimilabat. At qui ueniā mihi dabit Pythagoras, vir ille quidem Tapiens, ac mente diuina: ceterum si huius ætate uixisset, puer (sat scio) præ hoc uisus fuisset. Sed heus tu per Gratiā, caue putes hæc in Pythagoræ contumeliā me dicere, quasi uelim eos similitudine rerū gestarum committere. Verum si quis deterrima quæque & probrosissima quæ de Pythagora per calūniam feruntur (quibus equidem haudquaquā fidem perinde ut ueris habuerim) si quis tamen conferat in vnum, ea nimirum omnia vix etiam minimam particulam adæquēt Alexandrinæ uersutia. Prorsum enim imaginare mihi, & cogitatione finge, quā maximē uariā ingenii temperaturā, indolēque ex mendacio, dolis, periuriis, maleficiis confusam, promptam, audacem, uersatilem, & ad efficiendum quæ cogitasset, nullum refugientem laborem, appositam ad persuadendum, cuique facile fides habenda videretur, tum quæ mirē simularet optima quæque: ea quæ à mente essent diuersissima, præ se ferret. Primum igitur nemo cum illo congressus est, qui non hac cum opinione discesserit, ut cum mortaliū omnium optimum æquissimumque, præterea simplicissimum, minimēque fallacē iudicaret. Accedebat ad hæc omnia grandiu rerū conatus, quum nihil pusillum cogitaret, sed ad maxima semper appelleret animum. Ita quum esset adulescentulus adhuc formosus admodum, ætate uidelicet tenera, ac uelut herbescente, id quod licebat partim è stipula coniicere, partim audire ex his qui ita prædicabant, passim sese prostituēbat, ac mercede sui copiam faciebat iis, quibus lubitum fuisset. Inter multos autem incipiens in hunc amans quidam præstigiator, ex eorum numero, qui magiam & diuinas incantationes profitentur, tum illectamenta ad conciliandam in amoribus gratiam, malorū immisiones in hostes, rationem eruendi reperiendique thesauros, hæreditatum successiones. Hic ubi conspiceret bene ingeniū puerum, atque ad subministrandum arti negotioque suo propensissimum, ut pote qui nō minus illius adamaret maleficiū, quā ipse huius formā, erudiit eum, semperque deinceps pro adiutore ministrōque est uisus. At is publicitus quidem & apud vulgus medicū scilicet agebat: dicerat autem apud Thoonis Aegyptii coniugem Pharmaca mista, salubria multa, ac noxia multa. Quorum omnium successor hic atque hæres factus est. Porro doctor ille & idem amator natione Tyaneus erat, uidelicet ex eorum numero, qui cum egregio Apollonio Tyaneo illo erant uersati, totāque illius tragœdiam pernouerant. Vides quānam è schola tibi hominē refero? Verum ubi iam barba plenus esset Alexander, Tyaneo illo uita defuncto, in egestatem redactus, deflorescēte simul & forma unde uisum parare licuisset, nihil postea paruum agitabat animo: sed inito commercio cum Byzantino quopiam, annalium scriptore, viro, qui in certamina descendunt, omnium, ingenii longē sceleratissimi: (Cocconas, opinor, erat cognomē)

circumibant imposturis ludificantes, ac pingues homines (sic enim illi peculiari Magorum lingua vulgus appellant) detondētes. In his Macerū mulierem opulentam nacti sunt, natu quidem grauiorem illam, quā ut amoribus esset idonea, sed quæ studeret etiamdum amabilis haberi. Ab hac uictus copia suppeditabatur, atque hanc ex Bithynia in Macedoniam usque sunt consequuti. Nam illi patria erat Pella, qui locus olim floruit sub Macedonicis regibus: nunc à paucis, iisque obscuris & humilibus incolitur. Ibi quum cōspicerent immani magnitudine dracones, placidos admodum ac mansuetos, adeo ut à mulieribus alerentur, & cum pueris unā cubarent, & calcantes ferrent, neque commouerēt si quis stringeret premeretque: denique perinde atque infantes lac è papilla sugerent (nam sunt id genus apud illos permulti: unde uerisimile est olim illam de Olympiade fabulā increbuisse, quum Alexandrum conciperet, huiusmodi dracone quopiam, opinor, cum ea concubente) mercati sunt ex his serpentibus vnum, qui esset pulcherrimus, obolis sanē paucis. Atque (ut Thucydidis utar uerbis) hinc iam bellum oritur: nimirum quum duo facinorosissimi, & immani audacia præditi, neque non ad maleficia promptissimi, societate iniissent, facile perpenderunt, hæc duo potissimum in hominum uita tyrānidem obtinere, spem, ac metū: quorum utroque si quis ad commoditatē ueretur, fore ut is illico ditesceret. Siquidem utrique iuxta, uel ei qui metu laboraret, uel huic qui spe teneretur, videbant præscientiam quā maximē necessariam esse, summēque desiderari: atque hac uia Delphos olim fuisse diratos, factosque celebres: præterea Delum, Clarum, & Brachidas: nimirum hominibus per hos, quos modō dixi, tyrannos, nempe spem ac metum, ad sacra confluentibus, ac futura prædiscere cupientibus, atque huius rei gratia hecatombas immolantibus, aureosque dedicantibus lateres. Hæc ubi inter sese uersassent, ultroque ac citro agitassent, uisum est vaticinium oraculumque consistere. etenim si res ea processisset, sperabant se protinus diuites atque felices fore. Quod quidem negotium magnificentius etiam illis successit, quā expectauerant initio, & uel spe melius euenit. Hinc iam spectare cœperunt, primum quidem de loco, deinde quonam exordio, quāue ratione negotium oporteret auspicari. Cocconas igitur Chalcedonem opportunam esse censuit, utpote regionem à negotiatoribus frequentatam, tum Thraciæ Bithyniæque confinem, neque longē disitam ab Asia Galatiāque, cunctis item imminētibz populis. At è diuerso patriam suam prætulit Alexander: nam aiebat (id quod erat res) ad huiusmodi negotiorum auspiciationē aggressiōemque hominibus opus esse crassis & stolidis, & qui viderentur admissuri: cuiusmodi Paphlagonēs affirmabat esse hos qui supra Aboni murum incolunt, nempe supersticiosos plebrosque ac stolidos: qui si quis tantum apparuisset tibicinem aut tympanistam, aut qui cymbala pulsaret, secum adducens, cribro (quod aiunt) vaticinans, illico vehemēter omnes illum inhient, & perinde ut cælitum quempiam intueantur. Hæc de re quum controuersia nonnihil inter illos fuisset, tandem cecidit Alexander. Itaque profecti Chalcedonem

domem (nam id oppidum visum est hac parte habere nonnihil ipsis conducibile) in Apollinis templo, quod est apud Chalcedonios vetustissimum, aëreas defodiunt tabellulas, quæ dicerent, breui admodum Aesculapium vnâ cum patre Apolline in Pontum aduenturum, atque Aboni murum inhabitaturum. Ex tabellæ quum essent de industria repertæ, facile effecerunt ut hic rumor in omnem usque Bithyniam ac Pontum dimanaret, multo autem ante alios in Aboni murum. nam hi protinus statuerant etiam templum erigere, iamque fundamentis locum effoderant. Hic igitur in Chalcedone relictus Coccinas, ancipitia quædam atque ambigua obliquaque conscripsit responsa. Deinde paulo post diē obiit, à vipera (sicut opinor) ictus. In huius demortui locum accersitur Alexander, ac succedit iam comatus, cæsariæque promissa, tunicam indutus purpuream albo intermixtâ, supra eam veste amictus candida, falcem tenens exemplo Persei, à quo se maternum genus ducere prædicabat. At perditissimi illi Paphlagonες quum ambos illius nossent parentes obscuros atque humiles, tamen oraculo crediderunt ita canenti:

Perfides genere gratus Phœbo iste videtur:

Diuus Alexander, Podaliri sanguine cretus.

Hic nimirum Podalirius libidinosus erat, ac natura mulierosus, adeo ut à Tricca ad Paphlagoniam usque in Alexandri matrem sit incitatus illectusque. Repertum est aliud oraculum quasi Sibyllæ prædiuinantis:

Ad maris Euxini littus, iuxtaque Sinopam

Tyrside erit quidam Ausonia de gente sacerdos:

Qui prima ex monade, tribus ac decadis, referabit

Quinque alias monades, vicienâque ter repetita

Quadrordem numerum, referentem nomina diui,

Qui veniet laturus opem mortalibus ægris.

Alexander itaque multo post in patriam irruens cum eiusmodi Tragœdia, conspicuus erat ac splendidus: quum interim furore afflatus sese nonnquam adsimulabat, ore spuma cõpleto: id quod ille facile efficiebat, radicula (ea est herba lauandis lanis idonea) radice commanducata. Cæterum illis diuinum quiddam ac formidandum spuma videbatur: At multo antea sibi finxerant parauerantque è linteis confectum draconis caput, quod speciem quandam humanam præ se ferret, colorum fucis quatuor & mirè adsimulatum, quodque pilis equinis os & apervigiri quæreret, & clauderet. Tum lingua (sicut est draconum) bifidula atra prominebat, quæ & ipsa pilis agebatur. Porro Pellæus ille draco iam pridem erat in promptu, domusque alebatur: quum res postularet, tum ab illis proferendus, vnâque in partem tragœdiam acturus, vel princeps potius huius futurus fabulæ. Iam verò ut erat maturum aggredi, tale quiddam machinatur: noctu veniens ad templi fundamenta nuper effossa (confliterat autem in eis aqua, siue quod ea indidit alicunde destillauerat, siue quod ex æthere deciderat) illic ouum antea excauatum deponit, quod quidem intus occultabat foetum recens editum serpentis. Id quum altè demersisset in abditas luti cauernas, rursum illinc discessit. At mane quum in forum prosiliisset nudus, nisi quod subligari circum pudenda tectus erat, eoque inaurato: tum fal-

cem illam gestans, simulque solutam ventilans iactansque comam, eorum more, qui à Cybele deorum matre afflati conueniunt, ac numine rapiuntur: conscensa sublimi quapiam ara concionabatur, ciuitatem eam beatam esse prædicans, quæ mox Deum propalam esset ostensura mortalibus. Porro qui aderant (nam concurrerat vniuersa propè ciuitas) vnâ cum mulieribus, senibus, pueris, admirabantur, ac vota facientes adorabant. At ille voces quasdam sonans incognitas, nihilque significantes, cuiusmodi sint Hebræorum aut Phœnicum, attonitos eos reddebat, ut qui nihil intelligerent eorum quæ dicebat, nisi solum hoc, quod Apollinem Aesculapiumque passim admiscebat. Sub hæc ad institutum templum curriculo fugiebat, accedensque ad fossam ac fontem illum quem iam ante conditum oraculum præstruxerant, ingressus aquam, magna voce canebat laudes Apollinis & Aesculapii, inuitabatque Deum, uti dexter ac felix in ciuitatem adueniret. Deinde phialam postulat: eam porrectam à quopiam, facile immergens, vnâ cum aqua lutoque haurit & ouum illud, in quo nimirum ille Deum concluderat, candida cera, cerussaque commissuram operculi ferrum minans. Id quum manu cepisset, affirmabat iam Aesculapium tenere sese. Interim illi stupidis defixisque intuebantur oculis, expectantes quidnam esset futurum postea, iandudum admirantes ouum in aqua repertum. Porro postea quàm fregisset idem caua vola compressum, ac serpentis illius foetum exclusum excepisset, simul atque mouentem hunc sese conspicerent ii qui aderant, ac digitis circunvoluentem, protinus vocem tollebant, deumque cõsalutabant, ac ciuitatem eam fortunatam esse dicebant: singulique affatim votis implebantur, thesauros, opes, prosperam valetudinem, aliæque id genus ab illo flagitantes bona. Hic ille rursus cursim sese domum abripuit, vnâ secum asportans modò editum in lucem Aesculapium, bis natum scilicet, cum semel duntaxat nascantur homines: atque non ex Coronide per Iouem, id est corniculam (nam id matris nomen fertur) neque ex cornice: verum ex anseris pro genitum. Populus autem vniuersus consequebatur, omnes afflati Deo, atque ob spes animo conceptas furore correpti. Interdum igitur se domi continebat, sperans fore, id quod & euēnit, ut fama permoti Paphlagonum pars maxima concurreret. Ergo posteaquâ vrbs ita esset hominibus referta, ut iam redundaret, sed quibus omnibus iam tum cerebrum, tum cor esset exemptum, nec vlla parte similes viderentur viris pane visitantibus (ut loquuntur poetæ) verum qui præter solam figuram nihil à pecudibus distarent: in ædiculis quibusdam in lecto residens, eo videlicet ornatu qui vatem mirè deceret, imponit in sinum Pellæum illum Aesculapium, qui quidem erat, ut dictum est, maximus pulcherrimusque. Hunc totum ubi collo circumdedit, caudam foras prominere sinens (Erat autem ingens adeo, ut cum per pectus illius effunderetur, pars tamē humi traheretur) solum autem caput sub alis abditum teneret, illo nimirum omnia ferēte: linteaceum illud draconis caput, altera in amictus parte contextum ostendebat, quod prorsum illius esse draconis vide retur, qui à pectore prominebat scilicet. Iam verò mihi cogita ædiculas non admodum illustres, nec ad

satietatem usque luminis capaces: tum turbam hominum conuenarum, quique aliis ex locis alii concurrissent, tumultuantes, ac prius etiam quam ista viderent, mente attoniti, stupefactique denique spebus illis sublatis: quibus ingressis non mirum si res visa est portentosa, videlicet ex modo pusillo serpente intra pauculos dies tam immanem extitisse draconem humana specie, atque eum insuper mansuetum tractabilemque. Protinus autem ad exitum properabant, & priusquam exactius essent contemplati, protrudebantur ab iis qui noui semper ingrediebantur. Porro è regione ianuarum, per quam intrabatur, patefactum erat & aliud ostium, per quod exiretur: cuiusmodi quiddam & Macedonas in Babylone fecisse ferunt in Alexandri morbo, quum ille grauiter iam ægrotaret: illi obsessa regia desiderarent eum intueri, ac supremum alloqui. Atque hoc spectaculi scelestus hic non semel, verum crebrius exhibuisse dicitur, maxime si qui diuites aduenissent recentiores ac nouitii. Hoc loco, mi charissime Celse, si vera fateri volumus, æquum est veniam dare Paphlagonibus ac Põticis illis, hominibus nimirum crassis & ineruditis, si delusi sunt, quum draconem manu contingerent, (nam hoc quoque largiebatur Alexander iis qui voluissent) quumque conspicerent in dubia malignaque luce imitatum illud illius caput, os scilicet nunc aperiens, nunc claudens, tanto artificio, ut res planè Democritum aliquem requireret, aut certè Epicurum, Metrodorumve, aut alium huiusmodi quempiam, qui prorsus adamantinam aduersus hæc, atque id genus alia mentem obtineret: qui nullo pacto crederet: quisque vel quid esset rei, coniecturis colligeret: vel si viam etiã modumque præuestigare non quiret, illud tamen antea sibi persuasum haberet, fugere quidè sese modum rationemque præstigiaturæ: cæterum quicquid esset negotii, prorsus simulatum fucatumque esse, ac ne fieri quidem vlla ratione potuisse. Paucis ergo diebus confluitum Bithynia, tum Galatia, Thraciæque: eorum qui renuntiabant, vnoquoque, ut sit, affirmante sese primum nascentem vidisse Deum, deinde paulo post eundem contrectasse iam grandem admodum factum, vultu etiam homini adsimilem. Accedebant ad hæc picturæ, imagines, signa Deum referentia, partim ex ære, partim argenteo efficta. Postremo nomen etiam inditum: nam Glycon appellatus est, idque iussu diuino carmine prodito. Ad hunc enim modum eloquutus est Alexander:

Sum ille Glycon, hominum lux, ex Ioue tertia proles.

At ubi iam maturum esset, ut (cuius rei gratia hæc omnia fuerant excogitata) responsa quoque redderet iis qui requisuissent, diuinarèturque, accepta videlicet ansa ab Antilocho, qui apud Cilices vatem egerat (nam is quoque post patris Amphiaræ interitum, posteaque quam ille inter Thebanos extare desisset, patria pulsus, atque in Ciliciam profectus, haud incommode rem gessit, quum Cilicibus euentura prædiceret, binos obolos pro singulis accipiens responsis) ab hoc, inquam, arrepta ansa, prædicat Alexander omnibus qui aduenerant, fore ut Deus ipse responsa daret: cuiusque rei diem quendam certum prælocutus est. Iussit autem ut quisque quod videretur, quodque maxime discere vellet, id in li-

bello conscriberet, eumque funiculis obuinctum, cera, argillave, aut simili re quapiam obsignaret. Se verò receptis libellis, cum subisset adytum (iam enim oraculum erat extructum, & apparatus cortinæ) ordine per præconem ac theologum euocaturum eos qui tradidissent: dehinc ubi de singulis esset edoctus à Deo, libellos redditurum, ita ut traditi fuerant obsignatos, subscripto illis responso pro cuiusque argumento, Deo nimirum respondente, quacunque de re quis esset sciscitatus. Erat autem hic dolus, homini cuiusmodi tu es, aut etiam (si modò dictum non est inuidiosum) cuiusmodi sum ego, manifestarius, neque difficilis animaduersu, verum idiotis, quibusque nares essent mucro oblitæ, minimèque emundæ, prodigiosum, planèque incredibile quiddam esse videbatur. Etenim quum varias esset commentus artes, quibus signa tollerentur, quæ quisque sciscitabatur, ea legebat: atque ita quæ viderentur, ad interrogata respondebat. Deinde rursus obuincta, obsignataque reddebat, non sine summa admiratione eorum qui recipiebant. Plurimus enim hic inter illos erat sermo, qui tandem scire potuisset iste quæ ego illi tradidi, sanè quam diligenter obsignata signis imitatu neutiquam facilibus, nisi re vera Deus esset quispiam, cui cuncta sint perspicua. Sed iam quibus artibus effecerit, forsità à me requires. Accipe, quod videlicet imposturas eiusmodi deprehendere queas, & coarguere. Prima ratio sic habebat, Celse charissime. Eam ceræ partem, quæ post signum hærebat, acu candefacta liquefactam diducebat: tum ubi legisset, rursus calefacta acu ceram, eam quæ à tergo funiculi fuerat, signo eodem manente facile coagmetabat. Porro secundus modus constat per id quod collyrium vocant. Id conficitur ex pice Berytia, bitumine, ac lapide perspicuo trito, cum cera, & mastiche. Confectum igitur ex his omnibus collyrium igni calfactum, inuncto prius suillo pingui, signo applicabat, ac symboli figuram excipiebat. Id simul atque siccum esset factum (siccabatur autem protinus) commodè resignabat libellos: quibus perlectis, imposito ceræ denuo, perinde atque è lapide signum idem imprimebat, ad archetypi similitudinem mirè effictum. Post hæc iam tertiam accipe rationem: Calce in gluten iniecta, quo vulgò codicillos agglutinant, atque ex his confecta ceu cera, mollem adhuc eam admouebat signo, statimque detrahebat. Nam illico siccescit, adeo ut cornu vel ferro potius reddatur solidius. Hac ad imprimendum signum uti consueuerat. Sunt præter has & aliæ complures viæ, quas omnes referre nihil necesse est, ne parum videar modestus, maxime quum tu in his, quos de Magorum artibus conscripsisti, commentariis, tum pulcherrimis, tum utilissimis, quique modestos reddere queant, si quis in eis euoluendis versetur, abundè multa retuleris, longèque his nostris copiosiora. Reddebat igitur oracula, diuinabaturque, non mediocri ad eam rem vtens ingenio, artèque negotium reddens probabilius, dum aliis obliqua quædam & ambigua respondet ad ea quæ proponebantur, aliis penitus obscura: quandoquidem & hoc oraculis ille conuenire iudicabat. Alios item deterrebat, alios adhortabatur, prout sibi magis conducere coniectasset. Nonnullis remedia morborum, vitæque rationes præscribebat, cum sciret

sciret (vt initio diximus) complura atque efficacia pharmaca. Maiorem autem in modum Cytmidēs ab illo probabantur, id est nomen confictum emplastri vrsino adipe confecti. Porro spes, rerumque successus & incrementa, neque non hereditatum obuentus, semper in aliud tempus reiciebat, illud interm addens: Cuncta hæc tum obtingent, cum ipse volam, quumque vates meus Alexander me rogabit, proque vobis vota faciet. Denique merces erat unicuique responso præstituta, nempe drachma cum obolis duobus. Ne verò pusillum aut exiguum fuisse putes, amice hunc quæstum, quum in annos singulos ad septuaginta aut octoginta millia redierit, usque adeo auidis & insatiabilibus hominibus, vt singuli supra decem aut quindecim rogationes traderent. Ceterum ea quæ capiebat, non ipse solus solitus est infumere, nec rursus ad congerendas opes in thesaurum reponere, verum complureis & alios habebat secum adiutores & ministros, tum qui scitarentur, qui versibus oracula conderet, qui responsa seruarent, qui subscriberent, qui obsignarent, qui interpretarentur: quorum unicuique pro dignitate meritorumque lucrum impartiebat. Ad hæc nonnullos foras & in longinquas regiones emadarat, qui famam eius oraculi inter gentes dissiparent, affirmantes ipsum etiam prædicere reuocareque fugitiuos, fures ac prædones indicare, thesauros effodiendos ostendere, morbo laborantibus mederi, quosdam etiam vita defunctos in vitam reuocare. Concurreretur igitur vndeque, magnoque tumultu concitati approperebant, sacrificabantur, dicabantur, munera, eaque duplicata, prophetæ discipulorumque Dei. Iam enim & tale quoddam oraculum exierat:

Muneribus decorare meum vatem atque ministrum. Præcipio: nec opum mihi cura, at maxima uatis. Verum ubi iam plerique, quibus mentis plusculum inerat, non secus atque ex alta ebrietate resipiscences, conspirassent in illum, præsertim ex his qui studebant Epicuro: iamque paulatim in oppidis deprehenderetur vniuersa præstigiatura, fictisque fabule apparatus: horrendum quiddam in eos edidit, dicens impiis & Christianis impleri Pontum, qui non vererentur in sese turpissimè maledicere: eos iussit lapidibus pellerent, si modò vellent propitium habere Deum. Porro super Epicuro huiusmodi quoddam oraculum prodidit: Sciscitanti, cuiusnam quid ageret apud inferos, Epicurus: plûbeis, inquit, compodibus vincitus in ceno desidet. Et adhuc miraris si magnopere creuit eius celebritas oraculi, cum videas interrogationes adeuntium, quam sine prudentes, quamque eruditæ? Modis autem omnibus bellum erat illi cum Epicuro, scum & irreconciliabile: idque iure optimo. Nam cum quo tandem iustus bellum gerat homo præfugiator, & monstris ac portæis amicus, verè inimicissimus, quam cum Epicuro, viro videlicet qui rerum naturam perspectam haberet, quisque vnus quid in his esset verum, videret? Nam Platoni, Chrysippo aut Pythagoræ erat amicus, atque alta cum illis pax intercedebat: at intractabilis ille Epicurus (sic enim appellat eum) erat illi plurimum inuisus: atque id merito: quippe qui hæc omnia ridicula ac ludicra duceret. Quam ob causam inter vrbes Ponticas Amastrin in primis habebat exosam, eo quod acceperat eos qui cum Lepido erant,

alios item horum consimiles quam plurimos ea in ciuitate versari. Neque vnquam Amastrino cuiquam oraculum reddidit: quin ubi conaretur etiam fratri Procofulis respondere, deridiculè profecto discessit, cum nec ipse quæadmodum idoneum oraculum fingeret, inueniret, nec haberet qui sibi in tempore posset componere. Nam cum illi de stomachi dolore conquerenti, vellet præscribere vt suillum pedem cum malua præparatum ederet, hunc in modum ait:

Maluaca porcorum sacra cuminato Sipydno.

Crebrius autem (vt iam diximus) draconem ostendebat iis qui vellent, haud totum tamen, sed caudam potissimum ac reliquum corpus oculis exponens: caput verò, ne videri posset, abditum in sinu seruabat. Verum quod magis etià redderet attonitâ multitudinem, pollicitus est sese exhibiturum ipsum Deum loquentem, citraque interpretem edentem oracula. Deinde non magno negotio, gruum arteriis contextis, ac per lineum illud draconis caput, quod erat arte adsimulatum, insertis, alio quopiam per has foris insonante, responsitabat ad ea quæ proponebantur, voce nimirum per linteaceum illum Aesculapium ad aures promanante. Huiusmodi responsa autographa dicebantur, id est ipsius voce redicta: neque quibilibet, neque passim dabantur, verum splendidis modò atque opulentis, & qui grandia largirentur. Itaque quod Seueriano redditum est super expeditione in Armeniam suscipienda, ex autophonis erat. Adhortans enim illum ad incursum eius regionis, sic ait:

Parthis Armenisque citato Marte subactis,

Romæ urbem repetes, & claras Tybridis vndas:

Vertice sarta gerens radiis distincta serenis.

Deinde posteaquâ vecors ille Gallus persuasus incursum fecisset, euenissetque vt vnâ cum exercitu caderetur ab Ochryade, hoc oraculum à monumentis susculit, atque aliud in eius locum substituit, huiusmodi:

Agmen in Armenios ne duc: neque enim expedit isthuc:

Ne tibi formineis vir amicus vestibis, arcu

Exitium immittat, vitæque ac lumine priuet.

Siquidè & hoc interim callidissimè fuerat commentus, vt posterioribus substitutis responsis, ea quæ perperam malèque euenissent, sarciret ac menderetur. Sæpius enim ægrotis priusquam morerentur, prædixerat fore vt reualesceret: quibus morientibus, alterum oraculum illico paratum erat, quod superiori diuersa caneret:

Posthac define opem morbo petere exitiali:

Mors, etenim manifesta, nec evitare licebit.

Porro cum non ignoraret, qui in Claro ac Didymis Mallorumque responsa ferebant, ipsos quoque huiusmodi quadam arte diuinandi celebres haberi, eos sibi reddebat amicos, plerosque consultores ad illos remittens, his verbis:

Nunc Claron ito, mei vocem patris auditurus,

Et rursus:

Branchidica accedas adyta, atque oracula quæras.

Et iterum:

Mallon abi, Amphilocho quærens oracula vatis.

Et hætenus quidè de iis quæ intra patriæ fines usque ad Ioniam, Ciliciam, Paphlagoniam, Galatiamque designauit. Vt verò & in Italiam oraculi fama per-

Rutilianus
Romanus.

manavit, inque ipsam Romanorum urbem: iam nemo omnium erat qui non alius alium antevertere studeret, dum hi quidem eo proficiscuntur ipsi, illi vero mittunt, potissimum ii qui potentia atque auctoritate plurimum in Repub. pollebant: quibus princeps qualique signifer extitit Rutilianus, vir alias quidem honestus ac probus, tum copulibus in praeliis Romanorum spectare virtutis: sed qui in iis que ad Deos pertinent, parum sane sciret, ut cui prodigiosa quedam de illis essent persuasa, adeo ut sicubi lapidem vel inunctum vel coronatum conspexisset, continuo procideret atque adoraret, ac duntius aduolutus vota faceret, bonaque ac læta ab illo postularet. Hic igitur simul atque de oraculo inaudisset, parum aberat quin omisso quem tenebat exequitur, in Abonimurum auolarit: alios autem post alios eo legabat. Porro qui mittebatur, servili nimium idiotæ quidam, facile decepti domum redibant, referentes partim que viderat, partim tanquam vidissent audissentque, permulta insuper accumulantes illis, quod domino fierent commendatiores. Inflammarunt itaque senem infelicem, & in vehementem insaniam impulerunt. At ille passim ad omnes amicos accedens, quos habebat cum plurimos, tum potentissimos, enarrabat partim ea que ab iis quos miserat, accepisset, partim que ex sese effinxerat. Et ad eum modum iste complevit urbem, concitavitque, quam plurimis item aulicis expauescitis atque attonitis: qui protinus & ipsi cupiditate flagrare coeperunt ut aliquid suis de rebus audirent. Porro Alexander advenientes comiter excipiebat, ac xeniis aliisque magnificis donatos muneribus, ad eum remittebat: hoc agens, uti non solum renuntiarent oracula, verum etiam Dei laudes canerent, ac portentosa quedam de oraculo, deque ipso mentirentur. Excogitarat autem ter scelestus ille quiddam neutiquam inscium, & ingeniosius quam ut in vulgarem competat latronem. Etenim resignatis libellis ac perlektis, si quid offendisset in iis que proponebantur, ita scriptum, ut cum periculo ac discrimine eius qui scripserat, si proficeretur, coniunctum videretur, apud se detinebat, neque remittebat, quod videlicet obnoxios ac propemodum servos ob metum sibi redderet eos qui miserant, quum in mentem illis veniret, cuiusmodi de rebus consulerent. Intelligebat autem esse consentaneum, ut qui opibus ac potentia precelleret, eiusmodi rogationes essent proposituri. Ab his munera quam plurima ferebat: quippe qui non ignorent sese intra casses eius teneri. Libet autem aliquot ex his responsis commemorare, que Rutiliano reddidit. Huic sciscitanti de filio ex vxore priore suscepto, qui iam per ætatem maturus esset ut disciplinis erudiretur, que instituiendo in literis illi preceptorem deberet adhibere, ita respondit:

Pythagoram, egregie quo canentem praelia vatem. Deinde paucis post diebus extincto puero, ipse qui dem hærebatur, nec habebat quod incusantibus responderet, oraculo videlicet ita re presentem consultato: At Rutilianus optimus vltro occupans, defendebat oraculum, affirmans hoc ipsum portendisse Deum, qui iussisset neminem quidem e viuis adolescentulo deligi preceptorem, sed Pythagoram potius atque Homerum, iam olim defunctos, quibus eum credibile esset eum iam versari. Quid igitur

Alexandro vitio vertere conuenit, si istiusmodi homunculos dignos habuit, quibus fucum faceret? Rursum eidem percontanti cuius tandem animam esset fortitus, ait:

Principio fueras Pelides, deinde Menander, Deinde is qui nunc es: post fax Phœbea futurus: Octoginta æuum ac centum produxeris annos. At hic septuagenarius interit, in insaniam versus, haud expectato Dei promisso: quanquam hoc quoque oraculum ex autophonis erat. Eidem item de vxore ducenda percontanti, aliquando incunctanter ac palam respondit:

Ducito Alexandro natam Lunamque puellam. Siquidem iam olim rumorem dissiparat, filiam quam habebat, e Luna sibi susceptam fuisse. Lunam enim ipsius amore captam fuisse, quum dormientem aliquando conspexisset. nam id illi familiare est, & formosos somno sopitos adamare. Porro Rutilianus vir prudētissimus, nihil cunctans, protinus accersit virginem, nuptias conficit, sponsus iam sexagenarius, concumbitque, socrum suam Lunam solidis Hecatombis placans. Iamque sibi vnus e cælitum numero videbatur. At hic ubi semel in Italia rem esset aggressus, maiora in dies ad hæc excogitabat, & in omnes Romanæ ditionis partes, qui perferreret oracula, dimittebat, predicēs ciuitatibus cauendam esse pestilentiam, incendia, terræmotus, se certa remedia traditurum ne quid horum accideret, pollicebatur. Iamque quum pestilentia increbuisse, vnum quoddam tale oraculum, autophonon & hoc, quouersum gentium prodiderat, vnico carmine comprehensum:

Intrusus nubem pestis depellit Apollo. Atque hunc versiculum videre erat passim pro foribus descriptum, tanquam aduersus pestilentiam remedio futurum. Verum ea res plurimis diuersam in partem euenit, propterea quod fortuna quadam sic accidit, ut eæ domus quibus hic versus esset inscriptus, potissimum desolarentur. Neque vero me putes illud dicere, carmen in causa fuisse ut interierint, verum casu quodam ad hunc modum accidit. Et haud scio an plerique freti carmine, negligētius ac securius vixerint, nihil aduersum pestem præter oraculum adhibentes: perinde quasi syllabas pro sese pugnantes haberent, & intrusum Apollinem telis pestem propellentē. Exploratores item ex sua coniuratione quam plurimos Romæ constituerat, qui sibi qua quisque mēte esset, indicaret: ac priusquam oraculum adissent, illi significarent quidnam essent percontaturi, quidque potissimum cupere viderentur: ut etiam priusquam aduenissent ii qui mittebantur, ille iam ad respondendum instructus ac paratus esset. Atque hæc quidem & id genus alia machinamenta aduersus Italicas vrbes præstruxerat. Nam præter hæc & initiationes quasdam instituerat, traditum per manus tradendum gestationes, & sacrorum ceremonias, que quidem tribus ex ordine diebus continenter peragerentur. Ac primo quidem die Atheniensium ritu denuntiatio fiebat huiusmodi: Si quis impius, aut Christianus, aut Epicureus mysteriorum explorator accessit, discedat. Ceterum qui Deo credunt & parent, sacris feliciter initientur. Sub hæc protinus exigebantur illo præenunte, dicentēque: Foras pellantur Christiani. Tum multitudo

titudo acclamabat vniuersa: Foras pellantur Epicurei. Dehinc Latonæ puerperium agebatur, & Apollinis natiuitas: tum Coronidis nuptiæ: demum nascebatur Aesculapius. Altero die Glycon in lucem emergens, deique exortus. Porro tertio die Podalirii cum Alexandri matre coniugium agebatur. Dadis autè is appellabatur, idque ex re, propterea quòd faces quædam incenderentur. Postremo loco, Lunæ atque Alexandri amores, ac nascens Rutiliani coniunx. At verò facem gestabat, mysteriaque agebat Endymion Alexander, cum hic dormiēs scilicet in medio iaceret: descenderet autè in eum è tecti fastigio, tanquam è cælo, Lunæ vicè agens Rutilia quædam formosissima, cuiusdā è Cæsareæ domus præfectis vxor, quæ nimirum vt amabat Alexandrum, ita vicissim ab illo amabatur. Ac sub oculis perditissimi illius mariti, tum complexus agebatur, tum oscula, idque in propatulo. Quòd nisi complures fuissent tædæ, forsā nonnihil & eorum quæ fieri solent infra sinum, patratum fuisset. Paulopost rursum introibat ornatu sacerdotali, multo cum silentio. Deinde ipse primus clara voce sonabat, Io Glycon. Assonabant autem bene canori scilicet homines, nempe præcones aliquot Paphlagonēs, carbatinis calceati, plurimum alii nidorem ructantes, Io Alexander. Porro subinde inter gestandas tædas, atque inter mysticas saltationes, femur illius de industria renudatum, aureum apparebat: pelle, sicuti coniicio, inaurata circūdata, atque hac ad tædarum fulgorem relucens. Itaque quum duobus quibusdam ex eorū numero qui desipiēter sapientes sunt, super hac re verteretur altercatio, vtrum Pythagoræ animum possideret, videlicet ob femur aureum, an alium Pythagorico illi consimilem, atque eam controuersiam ad ipsum Alexandrū retulissent: rex Glycon oraculo litem dissoluit:

Pythagoræ mens emoriturque oriturque vicissim,

Vatis at est animus diuina è mente profectus:

Hunc pater auxilio misit iussisque piisque.

Et rursum:

Tecta Iouis repetet Iouiali fulmine tactus.

Porro cum cūctis aliis denūtiaret vt à puerili concubitu temperarent, ceu re nefaria, vir ille egregius tale quiddam ipse machinatus est. Ponticis ac Paphlagonicis vrbibus imperabat, vt tertio quoque anno mitterent qui Deo dicarentur, eiusque laudes apud se canerent. Verū mitti oportere spectatos ac selectos, nempe nobilissimos, & ætate florentissimos, formæque eximios. Quibus inclusis perinde vt emptitiis ad libidinē abutebatur, modis omnibus in eos debacchari solitus. Præterea legem quoque cōdiderat, ne quis maior annis octodecim sese admoto ore cōplecteretur, néve cum basio saluaret: sed reliquis manum duntaxat osculandam porrigens, solis ætate formæque floridis osculum dabat: atque his quidem inde cognomen inditum, vt intra osculum constituti dicerentur. Atque in hunc modum vecordibus ac stupidis mortalibus illudēs, perpetuò deinceps suas nequitias exercebat, passim cōstuprans vxores, passim liberis abutens. Quin magnum quiddam, cūctisque optandum videbatur, si cuius vxorem vel aspexisset modò. Porro si quam etiam osculo dignatus fuisset, nemo non ita puta-

bat, quicquid esset bonarum felicitatum, id omne semel in eam domum influxurum esse. Erant insuper, atque eæ non pauca, quæ sese etiam peperisse ex illo iactaret: quod ita esse mariti suo testimonio confirmabant. Lubet etiam dialogum tibi referre Glyconis & Sacerdotis, viri cuiusdā Tianeī, cuius sapientiam ex his, quæ sciscitatus est, coniicias licebit. Hunc equidem legi pridem aureis descriptum literis Tii, in ipsis Sacerdotis ædibus. Dic, inquit, mihi rex Glycon, quisnam es? Sum ille, inquit, minor Aesculapius. Nū alius ab illo priore? quid ais? Haud fas est vt isthuc audias. Sed quot annos apud nos permanfurus, atque oracula redditurus? Ad millesimum tertium. Deinde quò demigraturus? Ad Bactra, atque in eas regiones. Siquidem oportet & barbaros meo conuictu meaque præsentia frui. At reliquæ sortes, puta quæ in Didymis, Claro, Delphisque redduntur, vtrum ab authore profisciscuntur Apolline, an vana sunt quæ illic eduntur oracula? Ne isthuc quidem scire quæsieris. nefas enim. Cæterum ego quis tandem post hanc vitam futurus sum? Camelus, deinde equus, post hæc vir sapiēs, ac vates non inferior Alexandro. Atque hæc Glyconis cum Sacerdote confabulatio. Postremo & oraculum carmine compræhensum edidit, quum non ignoraret illum amicum esse Lepido:

Ne pare Lepido, nanque huic factū instat acerbum. Mirum etenim in modum metuebat Epicurū, sicuti superius dictum est, nimirum vt artificem ac sapientem, suis artibus atque imposturis hostem atque infensum. Itaque ex Epicureis quempiam ausum se multis præsentibus coarguere, propemodum in vitæ discrimen adduxerat. Siquidem adiēs ille, clara voce dicebat: Tu nimirum Alexander Paphlagoni cuidam persuasisti vt seruos suos apud Galatiæ præfectum capitis accerseret hoc nomine, quasi filium ipsius qui tum Alexandriæ erudiebatur, occidissent: atqui viuus adolescens, incolumisque reuersus est, famulis iam supplicio affectis, qui tua opera bestiiis traditi perierunt. Porro huiusmodi quiddam acciderat. Cum adolescentulus amne aduerso in Aegyptum nauigasset, ad inundationem vsque subducto nauigio, persuasus est vti pariter in Indiam nauigaret. Itaque dum diutius abesset, infelices illi eius ministri rati videlicet vel in Nilo nauigantem interisse puerum, vel à latronibus (nam id tēporis permulti grassabantur) esse peremptum, reuerli sunt domum, renuntiantes quemadmodū è medio sublatus esset. Deinde proditum oraculum, damnati serui, sub hæc adest adolescentulus, peregrinationem suam enarrans. Atque hæc quidem ille: at Alexander indignatione percitus, quòd coargueretur, neque ferēs opprobratam sibi vanitatem, iussit vt qui adessent, lapidibus illum impeterent: alioqui & ipsos impios futuros, atque Epicureos appellandos. Dūmq; illi iam lapidare cœpissent, Demonstratus quidam, qui diuerfabatur in ponte, primus hominem sui corporis obtegens obiectu, morti subduxit, alioqui lapidibus obruendum, idque iure optimo. Quid enim oportebat vnum inter tam multos insanientes sanum esse, atque à Paphlagonum stulticia malum sibi accersere? Et illi quidem hæc euenerunt. Cæterum aduocatis iuxta oraculorum ordinem iis qui proposuerant (nam id fiebat pridie quàm responsa redderet)

præcone rogante an vaticinari vellet, si cuipiâ illorum ex adyto respondisset, in malâ rem: huiusmodi hominem neque tecto quitiâ excipiebat, neque igni aquâve impertiebat: verum erat illi solû aliud alio vertendum, tanquam impio, deorumque contemptori, atque Epicureo: quod quidem probum omnium erat grauissimum. Quapropter vnû etiam Alexander quiddam designauit ridiculum. Nactus peculiâres Epicuri sententias, librum (vt scis) longè pulcherrimum, summatim Epicuræ disciplinæ decreta complectentem, medium in forum deportauit, ac lignis ficulis exussit, tanquam authorem ipsum exureret scilicet: ac cinerè abiecit in mare, oraculo insuper eam in rem edito:

Edico decreta senis comburere cæci.

Haud perpendit scelestus ille quantum adferret is liber cōmoditatum iis qui in eo legendo versarentur, quantâque illis quietem, tranquillitatem, libertatēque pareret, propterea quod à paucioribus, spectris, ac prodigiis liberaret: tum spes inanes atq; immodicas adimeret cupiditates, mētē sanā ac veritatem infereret, planè lustraret animū, nō tæda quidem, aut squilla, aut aliis id genus nugamentis: imò recta ratione, vero, ac libertate. Accipe iam facinus quoddam hominis sceleratissimi, vnum inter omnia multò impudentissimum. Quum iam non mediocrem in Regiam aditum sibi patefecisset, inque aulam Cæsaream, præsertim Rutiliano rem adiuvante, atque approbante: quum bellum quod in Germania gerebatur, maximè flagraret, diuo Marcō cū Marcomânis & Quadis cōserente, oraculum diuulgauit, quo iubebat vti duos leones viuos in Danubium immitterent, variis cum odoribus, ac sacris quibusdam magnificis. sed præstat ipsum oraculum referre:

Gurgitibus fluiui turgentis ab imbribus Istri
Immisisse, duos Cybeles edico ministros,
Monte feras alitas: tum quātum alit Indicus aër
Florū atq; herbarū bene olētū: mōxq; futura est
Et victoria, pax & amabilis, & decus ingens.

Ea quum essent facta quemadmodum ille præscriperat, leones quidem simul atq; in hostium regionem enataissent, Barbari canes quospiam aut lupos esse rati, fustibus arcebant. At nostrorum protinus maxima strages est consequuta, viginti ferme millibus simul extinctis. His consimilia sunt ea quæ in Aquileia contigerunt, quū parū abfuerat vt vrbs ea caperetur. At is ad id quod euenerat, Delphicâ illâ responsionem, Cræsoque redditum oraculum, frigidè sanè detorsit, dicēs Deum quidem prædixisse victoriam, haud tamen explicuisse vtrum Romanorum esset futura, an hostium. Tandē quum plurimi iam eam in urbem cōfluerent, premeretūq; Abonotichitarum ciuitas multitudine eorum qui ad oraculum ventitabant, neque sufficeret suppeditandis iis quæ ad victum erant necessaria, comminiscitur oraculorum genus quoddam id quod nocturnū appellabatur. Siquidem libellis indormire solebat, vt aiebat ipse, deinde tāquā in somnio diuinitus edoctus respondebat: nihil certamē, sed ambigūe ple-
runq; , ac cōfusim: maximè si quos libellos conspexisset accuratius atque obseruantius obsignatos. Ad hunc enim modum citra vllum resignandi periculum, quicquid temerè in mentem venisset, subscri-

bebat ratis & hoc ipsum oraculis conuenire. Erant autē ad id nonnulli constituti interpretes, qui mercedem non exiguam colligebant ab iis qui eiusmodi capiebant oracula, vt enarrarent ea, explicarentque: atque hoc illorum munus conductitium erat. Nam interpretum quisque talentum Atticum pendebat Alexandro. Nonnunquam, quum neque consuleret, quisquam, neque missus esset aliquis, imò quum nē esset quidem huiusmodi quippiam: tamen oraculum edebat, vti stultos mortales redderet attonitos: quod genus illud erat:

Hunc age quære, tuam qui tectus in edibus, ac te
Clam prorsum, vxorē vultūq; oculisq; decoram
Stuprat adulterio, seruorum ex agmine primus,
Ipse cui solus suastisti hæc omnia demens.

Eius enim florem libasti. hoc dedecus ille
Nunc tibi compensans, cū cōiuge dormit herili.
Quin iidem tibi iam pridem lethale venenum
(Vt neq; quæ faciāt, possis audire, nec vnquam
Cernere luminibus) tectè furtimque pararunt.
Inueniesque tuo sub lecto pharmaca, iuxta
Parietem, sub cervicali condita, porro

Istis conscia criminibus tua serua Calypso est.

Quis Democritus principio non commoueretur, vbi nominatim & authores & loca palam audisset designari? Verum illico despuisset, simul atque cognouisset quo hæc artificio gererentur. Insuper & Barbaris non rarò respondit, si quis patria lingua sciscitaretur, puta Syriacè aut Gallicè, quoties difficile erat inuenire conterraneos eorum qui rogationem proposuissent: proinde receptis libellis, multum intercedere solebat interualli priusquam oraculum redderet, quod videlicet interim per otium posset & soluere tutò libellos, & nancisci qui cūcta posset interpretari. quod genus erat & illud Scythæ cuiusdam redditum oraculum:

Morphi ebargulis in vmbram chnenchicranc,
relinquet lucem.

Aliàs rursum quum nec adesset item quispiam, neque tale quicquam omnino contigisset, citra carmē eloquutus est: Redito vnde venisti. siquidem is qui te misit, hodie perit, interemptus à Diocle vicino, accedentibus latronibus, Mango, Celere, ac Bubalo, qui nunc etiam comprehensi tenentur in vinculis. Cæterum pauca nunc accipe ex his quæ mihi ipsi respondit. Sciscitato an caluus esset Alexāder: quum libellos palam atque accuratè obsignassem, responsum nocturnum subscribitur: Sabar Dalachi Malach Attis alter erat. Rursum quū diuersis libellis eandem rogationem proposuissem, puta cuiatis esset vates Homerus, idque alio atque alio nomine: alteri subscripsit, videlicet deceptus à puero, qui rogatus qua gratia venit, vt remedium, inquit, peterem aduersus laterum dolorem:

Cytmide te iubeo, ac Latonæ rore perungi.

Alteri verò vbi sciscitanti ei dictum esset, vtrum mihi satius esset in Italiam nauigio, an pedestri itinere proficisci, respondit, nihil quidem quod ad Homenum attineret:

Carpe viam pedibus, rate ne sulcaueris vndas.

Multa id genus aduersus illū sum machinatus, quorum de numero fuit & illud, vnica rogatione proposita libello pro more inscripto, talis cuiusdam rogationes octo, nomen aliquod ementitus, missis drachmis

chmis item octo : præterea quod fieri solitum esset, adiungens. At ille persuasus partim missa mercede, partim inscriptione libelli, ad vnicam rogationem (ea erat huiusmodi, quando deprehendendus esset impostor Alexander) octo misit oracula, sed quæ neque cælum (quod aiunt) neque terram attingerent, verum absurda, & intellectu difficilia omnia. Quod ille ubi in posterum perfensisset, præterea quod Rutilianum à matrimonio conatus essem auertere, suavissemque ne prorsus in diuinatione spes reponeret suas, oderat me videlicet, ita uti par erat, sibi que acerrimum hostem iudicabat. Quodam itaque tempore percontanti de me Rutiliano ita respondit:

Noctivagus gaudet scortis, spurcique cubili.
In summa, iure optimo me inuisissimum habebat. Proinde quum me in oppidum aduenisse sensisset, meque Lucianum esse illum cognouisset: adduxeram autem milites duos, alterum lancea, alterum conto armatum, quos quidem à Cappadociæ præfide mihi tum amico acceperam, quò me ad mare usque deducerent) accersit illico, sanè quam committer, multaque cum humanitate. Ego quum aduenissem, complures apud illum reperio: porro bona quadam fortuna & milites vnà mecum adduxeram. Tum ille manum mihi porrigit osculandam, quemadmodum vulgò facere consueuerat. Ego admotus perinde atque osculum daturus, acri morsu corripio, ita ut parum absuerit quò minus illi manum mancam reddiderim. Itaque qui præsentibus erant, præfocare me accedere conati sunt, tanquam hominem sacrilegum: quippe qui iam inde ab initio grauitè tulerant, quòd Alexandrum illum, non autem prophetam compellasset. At ille oppido-quàm generosè obnitens compefcuit illos, pollicitusque esset se facile me placidum redditurum, declaraturumque quantum posset Glycon, qui nimirum & hos qui maximè sauirent ferocirèntque, sibi redderet amicos. Moxque ablegatis omnibus, mecum exposculauit, negans se clam esse quæ suavissem Rutiliano: Ecquid me læsisset ut ista in sese facerem, quum possem illius opera apud illum magnas ad res promoueri? Equidem hanc hominis humanitatem commoditatèque libenter accipio, perpendens nimirum quo forem in periculo constitutus, pauloque post prodibam iam illi factus amicus. Ea res profecto iis qui videbant, vehementer erat stupenda, quòd tam facile fuisset commutatus. Post hæc quum iam nauigare statuissem, missis xeniis ac muneribus permultis (eram autem fortè solus cum Xenophonte, patre cum reliquis meis in Amastrim præmisso) pollicetur & nauim præbiturum sese, & remiges qui nos aueherent. Etenim arbitrabar hæc animo simplici, atque officiosè fieri: verum ubi iam in medio essemus mari, videremque gubernatorem lacrymantem, & nescio quid reliquis nautis contradicentem, non optimæ de euentu spes me ceperunt. Erat autem illis ab Alexandro mandatum, ut tollentes nos in mare præcipites darent. Quod si contigisset, facile quod mecum gerebat bellum, illi debellatum fuisset: sed is, qui lacrymabatur, effecit ne quid in nos grauius patrarent. Ac mihi quidem ita loquutus est: Annos natus, uti vides, sexaginta, quum antehac piè atque inculpate vixerim, haudquaquam velim in hac tam grandi ætate, præ-

sertim quum vxorem & liberos habeam, homicidio manus impiare, indicans videlicet, cuius rei gratia nos suscepisset, quæque sibi mandasset Alexander. Expositis autem nobis in Aegialos, quorum etiam egregius meminit Homerus, retrò legit cursum. ibi fortè nactus præternauigantes legatos quosdam Bosporanos, Eupatoris regis nomine in Bithyniâ proficiscentes, deportandi vectigalis gratia, quod in singulos pendebat ut annos: cum exposuissem illis, quod me periculum circumuallaret, atque illi se mihi commodos facilesque præberent, receptus in nauigium, incolumis in Amastrim perueni. tantillum absuerat ut perierim. Ex hoc nimirum tempore & ipse aduersus illum arma capiebam, omnemque (quod aiunt) mouebam funem, quò hominem vlciscerer, què iam tum ante mihi structas insidias odebam, proque summo ducebam hoste, propter morum impietatem. Iamque ad accusationem intendebam animum, non paucis mecum facientibus, maximeque qui erant ex Timocratis Heracleotæ schola philosophi. Verum qui tum Bithyniæ Pontòque præsidebat, nos cohibuit, penè supplicans & obsecrans uti desisteremus. Etenim ob necessitudinem quæ sibi cum Rutiliano intercederet, nequaquam posse supplicio scire, nec si manifesto in crimine deprehendisset. Atque ita quidem ab iracundia destitit, meque repressi, non in tempore rem aggressurus, cum iudicem haberè ad eum modum affectum. Sed quid? an non & hoc inter alia facinus audax Alexandri, à principe Romano postulare ut Abonimur, commutato vocabulo, Ionopolis appellaretur? utque nomisma nouum signaret, altera quidem parte Glyconis obtinens imaginem, altera verò Alexandri, qui insignia aui Aesculapii, ac falcem illam Persei, vnde maternum ducebat genus, teneret? Porro cum esset de sese vaticinatus, oraculo prodito fatis decretum esse, ut annos viueret centum & quinquaginta, dehinc fulmine ictum, interitu maximè miserando periturum: nondum septuaginta natus annos interiit, videlicet (uti conueniebat Podalirii filio) pede ad inguen usque putrefacto, & vermitus scatens. Quo tempore simul & illud deprehensum est, quòd caluus esset, quum medicis caput humectandum præberet ad mitigandum cruciatum: id quod haudquaquam facere potuissent, nisi detracto galericulo. Hunc habuit exitum Alexandri tragœdia, atque hæc fuit totius fabulæ catastrophe: ut res videri possit prouidentia quadam esse gesta, quum casu nimirum ad hunc modum euenerit. Restabat illud, ut & epitaphium vita acta dignum ei constitueretur: neque non certamina quadam agerentur ab iis qui in vaticinium coniurauerant, videlicet impostoribus insignibus ac præcipuis ad Rutilianum arbitrum sese conferentibus, ut is pronuntiaret quem ex ipsis deberet in oraculi successione capessendam eligi, atque sacerdotali propheticaque corona redimiri. Erat autem in hoc numero simul & Patrus, qui artis professione medicus, tum canus quum esset, ista faciebat, neque medico, neque homini cano decora. At Rutilianus certaminis arbiter, incoronatos eos remittebat, ipsi sibi diuinandi auctoritatem seruans, posteaquam inde iam demigrauerat. Hæc & dedica-
Mors Alexandri.
Conclusio
amice ex plurimis pauca, quò degustamentum homi-
tio operis.

nis præberem, scribenda putavi, cum vti tibi gratificarer, homini familiari atque amico, quæmq; ego vnum omnium maxime suspicio, idq; pluribus nominibus, vel propter sapientiam singularem, vel ob amorem veri, vel ob morum mansuetudinē ac moderationem, vel ob vitæ tranquillitatem, postremo comitatem atq; humanitatem erga hos quibuscum viuis: tum verò (quod quidem tibi fuerit etiam iucundius) vt Epicurum vlciscerer, virum verè sacrū, ingenioque diuino, quique solus quæ verè sunt honesta, & nouerit & tradiderit, quique solus extiterit qui liberos reddere solitus sit eos qui secum haberent consuetudinem. Denique arbitror fore, vt iis qui in hanc lectionem inciderint, liber hic non nihil vtilitatis afferre videatur, dum quædam redarguit, quædam in opinionibus horū qui & rectè sentiunt, confirmat ac stabilit.

DE SALTATIONE,

Vincentio Obsopæo interprete.

ARGUMENTVM.

Defendit hac oratione saltandi Lucianus contra Cratonem quendam, a quo studium eius rei reprehendebatur vt effœminatum ac molle, ac viro præsertim philosopho indignum. Colligit autē honestatem ac dignitatem artis primum ab antiquitate, multis ac varijs exemplis ostendens quantum in vsu saltandi studium veteribus fuerit, & quantopere eo omnes propè gentes iam inde ab initio delectate sint, quibus item laudibus eam artem cum poeta tum alij quidē celebrarint, confutata interim tragiædiæ comædiæq; præstantia, quarum certamina atque actiones Crato saltationibus anteposuerat. Deinde & præstantiā artis à difficultate commendat, docens multarum ac variarū rerum peritum, multisque tum ingenij tum corporis dotibus saltatorem præditū esse oportere. Inter quæ & effectū ac vim artis persequitur, docens nō oblectare tantum eam, verum & corporis agilitatem quandam decentem atque vtile inde comparari, roburque & vires augeri. Deinde & animi quandam sapiētiam ac mores hominum formari. Idque exemplis tum philosophorū tum barbarorū quorundam amplificat. Postremo & vitia saltatorum aliquot recenset, & præcipue quantū noceat, aut aliā ista vel in primis in hac arte Cacozelia, seu nimia affectatio, exemplis docet, quæ res & ipsa ad difficultatem artis confirmandam pertinet. Exordium ab occasione sumitur: à quo mox Cratonis reprehensio sequitur, qui studiū huius rei in Luciano reprehendit, à persona qualitate, & modo rei, addita etiā amplificatione quadam à collatione, quam antequam ad rem accedit, Lucianus ab inæqualitate refutat, ipsumque Cratonē indignè & absurde facere ostendit, qui rem nec visam, nec cognitā, temerè reprehendat. Atque ita ad argumentum, illo auscultandi operam pollicente, descendit.

LVCIANVS.

POSTEA QUAM tu Craton iam olim acerba quadā accusatione adornata, ac diu multumque meditata, in ius vocasti cū saltationes, tū ipsum saltandi artificium, insuper autē & nos reos fecisti tali gaudentes spectaculo, quasi in re friuola & muliebri multum po-

namus operæ, audi obsecro quantum à recto aberraris, tum quemadmodum deceptus per imprudentiam, rem omnium in mortalium vita optimam innocentè accusaris. Et equidem venia tibi habenda est, si statim sub initium asperæ vitæ temet assuescens, & tantum quod durum fuerat, bonum existimans, rerum ductus imperitia, ista accusatione digna censueris. C R A. Cū vir sis, ô optime, & maxime disciplinis liberalibus innutritus, necnō in Philosophiæ studiis mediocriter versatus, posthabeas autem ô Luciane rerum optimarum exercitium, & prisorum illorum conuictum, cæterum sedere sustineas in theatro omnium posticas sanas excipiens, & hominem effœminatum spectans mollibus vestimentis indutū, ac cantilenis lasciujs & turpibus perstrepentem, tū prisici seculi mulierculas amatorias imitantem, nempe libidinosis Phædras & Parthenopas, & Rhodopas, & hæc omnia cum pulsationibus, & lasciujs & obscœnis carminibus, & pedum strepitu: hæc inquam res est perquam ridicula, & quæ hominem ingenuum, qualem te esse conspicio, minimè deceat. Quare ego cum certior factus essem huic tam turpi te incumbere spectaculo, non tantum me tui puduit, sed vehementer etiam discruciatum sum animo, si Platonis & Chrysippi & Aristotelis oblitus, sederes nō dissimilia cum iis passus, quorum aures penna leuiter perfricantur, maxime verò alijs innumeris disciplinis existentibus & spectaculis grauibz & serijs, si quis omnino choraules exigat, ac cithæodos artificiosè canentes requirat. Cum primis verò cum grauem aliquam spectando tragediam, aut plenam hilaritatis comediam, non minorem voluptatem capere possis, de quarum palmario certamina quoque poetis proponi solent. Multa itaque & accurata, ô generosè, defensione apud eruditos tibi opus erit, si nolis per omnia videri excidisse, & è bonorum grege exactus esse. Atque istud mihi optimum factū videtur, vt his omnibus constanti negatione medearis, neque sub initium fatearis aliquid tale te flagitiosè deliquisse. In reliquum verò caue, ne nobis ignorantibus ex viro quē olim egisti, in Lyden quampiā aut Baccham amissa pristina facie transmuteris. Qua in re non tibi solum, sed & nobis culpa imputanda foret, si non Vlyssis in morem à Loto degustata abstractum, ad consuetam literarum & Philosophiæ commercia & studia te reduceremus, priusquam omnino deceptus à Sirenibus in theatro excubantibus occuperis. Iam illæ solis insidiantur auribus, eamque ob rem hæce nauigio prætereuntibus cera opus est. Cæterum tu & ab oculis videre prorsus illarum præstigijs esse subactus. L V C. Papa ô Craton! quā verò robustū in nos canem solutis loris concitasti! Nisi quod exemplum sumptum à Lotophagis, & comparationem tractam à Sirenibus, parum scitè, atque adeò ineptissimè mihi induxisse videris ad ea quæ mihi acciderunt. Etenim iis qui Lotum degustauerant, ac Sirenas cantillantes audierant, exitio fuit manducationis & auditionis prolubium. Mihi verò præterquam quod voluptatem spectando cepi mirificam & iucundissimā, etiam finis pruenustè cecidit. Neque enim in obliuionem rerum domesticarum, aut negotiorum præsentium

sentium incognitione delapsus sum, sed si mihi ingenuè veritas fatenda est, longè sapiètia exultior, ac in rebus humanis multò solertior atq; prouidentior ex theatro regressus sum. Magis autem illud Homeri in præsentia adducere perpulchrum esse existimo, quòd is cui illud visum sit spectaculum, Multorum gnarus simul oblectatus abiit. C R A T. O Dii immortales, Luciane, qualia pateris, quem istorum ne pudeat quidem, sed iactanter etiam laudi tibi ducere videris? Igitur quod hac in re grauissimum est, nullam spem curationis aut remedii nobis ostendisti, qui laudibus efferre audeas tam execranda & turpia. L V C. Agè hoc mihi responde Craton: istud de saltatione, tum ea quæ fieri in theatro consueuerunt, coràmne tibi visa sunt, vt ea ita crebrò probrosis dictis infesteris: aut an potius spectaculi prorsus expers atque ignarus, nihilo secus tamen illud vt turpe atque execrandum (vt ais) existimas? Quòd si enim aliquando ea præsens vidisti, iam nobis & tu hac stulta spectandi curiositate paria fecisti. Sin non, vide ne parum modesta & nimis temeraria tua videatur esse insectatio, ea in crimen vocans, de quibus nihil habes comperti. C R A. Ergo hoc mihi adhuc supererat, vt in tam profunda barba & cano capite sederem inter mulierculas, & insanientes illos spectatores, applaudens & præconiis ineptissimis acclamans homuncioni cuiquam perdito, nulla necessitate lacrymas profundenti? L V C. Est equidem hoc tibi ignoscendum ò Craton: illud tamen pro certo exploratū habeo, si meis monitis morem gerens, tantum tempusculi spectandis saltationibus impertires, quantum vel periculo facièdo sufficeret, nihil tibi posthac rebus omnibus fore prius aut antiquius, quàm vt loco commodo occupato, seruire queas spectaculis, vnde exactè & videre, & clarè audire possis omnia. C R A T. Nunquam ego forma fiam amabilis, si quid tale vnquam prudens ac sciens fecero, semper autem membris hirsutis, & barba incòpta atque horrida, vt me nunc tui ex animo miseret, omnibus modis insanientis. L V C. Vis ergo, ò amice, omisis blasphemis atque conuiciis, arrectis auribus atq; tibi dare operam nonnihil super saltatione, eiusque virtutibus disserenti, tum quemadmodum non solum oblectamento sit spectantibus, verumetiam emolumento, tum quantis de rebus hominum animos commodè admoneat & erudiat: præterea quèadmodum spectantium mentes aptè componat, pulcherrimis exercèis spectaculis, ac optimis præceptis imbuens: ad hæc communem quādam corporis & animæ pulchritudinem ostendens? Etenim quæ illi accedunt à Musica & modulationibus, hæc in quā omnia facere, non dedecori aut vituperio, sed illi potius laudi tribuenda sunt. C R A T. Quanquam mihi in præsentia otium non est insanientem hominem auscultandi, suum ipsius morbum laudibus efferentem, attamen si nugis & inanibus fabularum cōmentis me opplere tibi cōsultum factū visum est, paratus sum in hoc tibi officiosè inservire, & aures præbere, vel sine cerâ, inutilia verba obaudire valēs. Quare compressa voce hanc tibi operam dabo. Dic verò quodcūque animo tuo libitum fuerit, quasi nemine auscultante. L V C. Euge ò Craton, isthuc ipsum omnium maxime mihi egèti in optatis fuit. Paulò enim post ipsa

re comperies num nugæ tibi censendæ sint quæ in medium producturus sum. Ac principiò quidem illud planissimè ignorare videre, quàm nō nouitium inuentum sit saltatio, neque heri aut nuper natum & inceptum, puta apud maiores nostros, aut illorum: sed qui super saltationis ortu quàm verissima perscrutati sunt, affirmant illam vnà cum mundi ac omnium rerum generatione natam esse, & cū Amore Deo illo vetustissimo in lucem prodiiisse. Etenim ipsa syderum chorea, & errantium cum non errantibus coniunctio, eorundemque modulata atq; cōcinna participatio, & illa bella, tum pulchrè instituta harmonia, primogenitæ saltationis argumēta fuisse, & indicia certissima. Ea verò tēporis progressu subinde incrementis aucta maioribus, neque non additiones melioris inuenti sortita non modicas, summo nūc absoluta videtur esse fastigio, ac res esse omnifariā varia, & omnibus modis cōcinna & congruens, tum bonum multiplicis ornatus & scientiæ. Hoc verò saltandi artificio aiunt Rheam potissimum oblectatam, in Phrygia quidem Corybantas, in Creta autem Curetas saltare iussisse. Neque verò modicum cepit ex illorum arte compendium. Quippe circumsaltantes Iouem illi seruarunt incolumē, ita vt Iupiter nō grauare fateatur salutis contrituæ præmia se illis debere, per illorum saltationem patrios dentes effugiens. Porro autem hæc saltatio ab armatis desaltabatur, gladios ad scuta collidentibus, ac bellicum quiddam & attonitum saltantibus. Mox verò inter Creteses vt quisque maxime nobilitate præcelleret, summo studio hanc rem exercebant, præstantissimi saltatores reddebatur, non tantum homines priuati, & humili loco orti, sed nobiliores quoq;, & regii sanguinis, & primates in populo. Homerus quoque Merionem non sugillare, verum pulcherrimo laudis testimonio ornare volens, saltatorem nominauit. Itaque in tantum claritudinis & notitiæ ob saltandi peritiam apud omnes venerat, vt hæc non Græci solum de illo comperta tenerent, sed & Troianis hostibus non ignota forent. Videbant enim, vt mea est opinio, eius in bellando agilitatem, & concinnum membrorum motum, quæ ex saltatione in vsum conuersa peculiari-ter possidebat. Versiculi Homeri ad hunc loquuntur modum:

Te citò Merione, quanuis saltare peritum Iliad. 7.

Strauissent in dura confossum cuspide pugna.

Tametii eundem non strauerat: vt enim in saltando semet magno studio exercebat, sic facillè, vt opinor, effugiebat iacula in eum contortatq; emissa. Iam quanquā & alios complures ex heroibus enumerare possim eo ipso saltandi studio diligentissimè exercitatos, quiq; ex hac ipsa re artem fecerint: sufficere tamen suspicor vno à me producto Neoptolemo Achilles filio, qui vsque adeò hoc præcelluit artificio, vt cum specie quoq; saltandi pulcherrimam sibi adiecisset, Pyrrhichii nomen ab illo acceperit. Achilles quoq; ipse his de filio suo inauditis, maiori gaudio suffusus est, vt ego existimo, quā propter eius formæ præstantiā, & membrorū robur insuperabile. Atqui interea semper Ilion fuit inexpugnabile, donec illius saltatione captum concideret, & direptum solo equaretur. Lacedæmonii quoque, qui Græcorū præstantissimi esse censebantur, cum

Laconū sal
tatio.Hormus
quid.

cum à Castore & Polluce Caryatissare perdidicis-
sent, quæ saltationis species à Caryis vrbe Laconie
ducta erat, omnia cū carminibus facere soliti sunt,
adedo vt ad tibiurum quoque modulos & rhytmū,
& moderatum pedis ingressum, præliū committere
illi genti moris fuerit. Ac primū quidem conse-
rendarum manuum signū Lacedæmoniis tibia dari
solutum est: proinde de omnibus quoque reportant
victoriam, musica & modulorum concinnitate illos
ducente. Videres itaque illorum ephebos nihilo
minore cura saltationi, quàm armis exercendis da-
re operam. Vbi enim iam summis colluctati sunt
digitis, ac mutuis ictibus semet ceciderūt, quiescūt
parumper, & omne illorum certamē in saltationem
solutum conuertitur. Quorum in medio tibicen
locatus est, tibiam incinens, ac pedibus instrepens.
Cæterū illi per ordinem alter alterum sequentes,
omnigenas figuras corporis agilitate exprimunt ad
rhythmum ingrediētes, alias quidem bellicas, alias
verò saltatorias, quæ Baccho & Veneri gratæ sunt.
Quinetiam cantus quē inter saltandū modulātur,
Veneris & Cupidinum cognomēto nobilitatus est,
quasi vnā cū Venere & Cupidinibus cōmuni cho-
reæ saltationi indulgerent. Et altera quidem canti-
lena (duæ enim canuntur) rationem quoque & præ-
cepta saltandi in se complectitur. Procul, aiunt, ò
pueri, promouete pedem, & saltate perfectius. Non
disparia faciunt quibus Hormum saltare curæ est.
Hormus autem genus saltationis est adolescenti-
bus virginibusque cōmune, alternatim ad choream
dispositis, vt planè hormum, hoc est segmentum
referant. Solet autem adolescens chorum ducere
more iuuenili saltans, quo postea in adoriendis ho-
stibus vsurus sit. Sequebatur hunc puella modestia
quadam cōspicua, quæ foemineum saltum decenter
admodum peragebat: vt hormū ex temperantia &
fortitudine compositum rectè dicere possimus. Cæ-
terū quæ Homerus super Ariadne in clypeo me-
moriz prodidit, deq; choro quem illi Dædalus in-
stituerat, ea, vt iam olim tibi lecta, præteribo silen-
tio. Præterea duos illos saltatores, quos eodem in
loco Poëta Cybesteras vocat chorum ducentes.
Rursus quæ in clypeo memorat, In mediōque duos
iuuenes agitare choreas Cernere erat, tanquam rem
omnium pulcherrimam saltationem Vulcanus cly-
peo addidisset. Etenim Phæacæ saltatione, vt par
erat, vehementer fuisse oblectatos, mirū videri non
debet, cū tantis affluerent deliciis, ac in omni
rerum abundantia & fortunæ indulgentia victita-
rent. Quare Homerus Vlysem ex omnibus quæ vi-
senda apud Phæacæ conspexerat, hoc cum primis
admirantem testatur, agilesque pedum motiones
spectantem. Iam in Thessalia eousque progressum
est saltationis exercitium, vt populi præsides, & an-
testignanos illorum, præsaltatores vocare non du-
bitarint. Cui rei etiamnum statuarum inscriptiones
& tituli suo suffragantur testimonio, quas iis qui in
bello optimam nauassent operam, erexerunt. Præ-
tulit, inquit, præsaltatorem ciuitas. Et iterum, Eila-
tioni posuit hanc imaginē populus, propterea quod
pugnam probè desaltarit. Mitto illud, apud veteres
nullas vnquam fuisse celebratas festiuitates aut ce-
rimonias citra saltationē, quippe quas ab Orpheo
& Musæo optimis tūc saltatoribus cōstitutas fuisse

fatis certè constat, qui & hoc, vt cætera omnia, vt
honestissimum quiddam legibus sanxisse videntur,
initiari cū rhythmo & saltatione. Quod autē hoc
ita se habeat, reticenda erant orgia, propter profa-
nos nondum initiatos. Illud autem omnes audiunt,
quod ii qui linguæ vitio atque incontinentia myste-
ria prodidissent, plerique eos desaltasse dicunt.
Porro autem in Delo nulla sacra peragebātur, qui-
bus saltatio non fuisset adhibita, sed & cum illa &
cum musica cuncta persoluebantur. Ingressi verò
puerorum chori, tibia & cithara præcinentibus sal-
tabant, quos subsecuti optimi facti delectu choreis
excipiebant. Itaque & cantilenas illiusmodi choris
cōscriptas hyporchemata nominare consueuerūt.
talibusque lyra impleta fuerat. Quid verò Græco-
rum gentes tibi commemorem, cum Indi quoque
posteaquam mane è strato surrexerint, Solem præ-
cibus venerati fuerint, non quemadmodū nos deos
culata manu perfectam precationē esse arbitramur,
verū illi ad orientem conuersi, saltatione Solem
consalutant, sed cum silentio seipfos conformātes,
Dei choream imitari atque effingere conantur? Et
hæc Indorum est precatio, & chori, & sacrificium.
Duabus verò vicibus ad hunc modum Deum pla-
care solent, nèpe mane, & vesperi. Atenim Aethio-
pes non alia quàm saltandi ratione illatis iam signis
bellum ingrediuntur, nec quisquā Aethiopum vel
sagittam excussam emitteret anulam à capite (hoc
enim vice pharetræ vtuntur, radiorum instar tela
capiti circumponentes) nisi prius saltauerit, & salta-
tione hosti terrorem incusserit. Consentaneū verò
esse opinor, posteaquam totam Indiam & Aethio-
piam peragrauimus, vt in vicinam Aegyptum ora-
tione diuertamus. Etenim vetus illa fabula Protei rum.
Aegyptium nihil aliud quàm saltatorem fuisse exi-
mum, mihi planè confirmare videtur, hominem
effingendi imitandique peritum, quique semet in
varias rerum facies demutare & transformare po-
uerit, vt modò in aquas tenuēs dilapsus abiret imi-
tando, modò ignis celeritatem & vehementiam agi-
litate corporis, mox leonis immanitatem, ac parda-
lis impetum, deinde arboris motū flexibilē, postre-
mò in summa quicquid collibuisse, exprimeret.
Ceterū fabula eas Protei proprietates ad inusita-
torem opinionem detorquens, eam eius naturam
fuisse commenta est, quasi ea ipsa quoq; fieret, quæ-
cunque saltandi artificio imitaretur. Qua faculta-
te & eos qui hodie saltationibus nauant operam,
præditos esse animaduertimus, videāsque illos eo-
dem tempore diuersissimis modis immutari, ac pla-
nè ipsius Protei esse æmulos. Et si quid coniectura
assequendum est, & Empusam suspicor (quæ & ipsa
in varias rerum facies semet transfundere dicta est)
non aliam quàm saltatricem fuisse, fabularum in-
uolucro significare voluisse homines. Ad hæc ius-
tum esse opinor, ne Romanorum quidem saltatio-
nem præterire tacitam, quam nobilissimi quique
illorum, quos vocant Salios (est autem nomen Saliorum
sacerdotii) Marti Deo bellicosissimo saltant gra-
uissimè, & religiosissimè. Neque verò Bithynicæ
fabulæ commentum ab Italorum instituto abhor-
ret admodum, perhibentium Priapum Deum
bellicosum, vnum, vt opinor, ex Titanibus aut
Idæis Dactylis, illud opus factum, rebus militaribus
instituend

Hyporche
mata.Indorū sal
tatio.

Aethiopū.

Aegyptio-
rum.

Empusa.

Priapi.

Saltatio-
nū gene-
ra tria.

instituiendum fuisse, quem Mars à Iunone offerente acceptum adhuc puerū, durum porro, & rudem, & supra modum virilem, non prius amorum peritum reddidit, quā perfectum eundem saltatorem effecisset. Quamobrē & merces illi à Iunone destinata est, ut ab illo semper decimam partem spoliū in bello partorum reciperet. Ut autem Dionysiaca & Bacchica tibi expediam, opinor te nō expectaturum ut audias, cuius tota actio nihil aliud quā saltationem complectitur. Cum itaque tria sint celeberrimarum saltationum genera, Cordacis & Sicin-
nidis & Emmeliæ, Bacchi ministri Satyri his à se 10
ipsis inuentis, de se cuique nomen indiderunt: & hac saltandi arte utens Bacchus, Tyrrhenos & Indos & Lydos deuictos subiugauit, ac gentes adeo bellicosas ipsis saltem thyrsis defaltauit. Quocirca, o admirande, vide ne parum pium aut religiosum sit, in crimen vocare exercitium adeo diuinum & mysticum, & cui colēdo tanti Dii nauarint operā, quod-
que in illorum honorē & cultum toties peragitur, 20
insuper quod tantum oblectamentum simul atque institutionem adeo vtilem exhibere solet. Illud ego demiror, non ignorans Homeri atque Hesiodi te amatorem esse maximum (iterum enim ad poetas me conferam) qua fronte illis contradicere audeas, præ omnibus saltationem summē laudantibus. Siquidem Homerus cum res mortalium longē iucundissimas iuxta ac elegantissimas vno quasi fasce cōiunctim efferret, nempe somnum, amorem, cantum, atque saltationem: hanc tamen solam præclaro nobilitauit encomio, inculcata eadē nominata, ascribens per Iouem cantui dulcedinem, quæ vtrāq; saltandi artificio adesse videmus, & dulces modulos, & saltationem inculpatam, quam vituperare cogitas. Rursus alia in parte suæ poëseos ita inquit:

Iuppiter hunc belli reddit virtute potentem,

At leuibis membris alium saltare peritum:

Est quem dulcisona sustollit voce canendi.

Suavis profecto est vocum modulatio, quæ saltationi adiuncta est, ac munus quod à diis immortalibus præstari potuit longē pulcherrimum. Ac mihi 40
apparet Homerus omnes res mortalium in duo tantum diuississe, nempe in bellum, & pacem: cæterum rebus bellicis tantum hæc tanquam præstantissima studia pacis opposuisse. At verò Hesiodus, qui non ab alio percentente hoc auditu percepit, sed ipse statim sub auroræ exortum Musas saltantes viderit, in carminis sui initio de illis hoc summum & elegantissimum referre non est veritus encomium, nimirum eas circa fontem floridū mollibus saltare pedibus, iuxta patris aram agentes tripudium. At tu, o generose, tantum non cum Diis ipsis pugnans, saltationem conscindis contumeliosis conuiciis. Cæterum ipse Socrates, vir omnium sapientissimus, si Pythio hoc illum testimonio cohonestati fides habenda est, nō tantum saltationem laudibus extulit, sed illam quoq; discere nō erubuit, aut grauatus est, plurimum tribuens venustæ concinnitati & elegantiz, tum apto motui, neque non mouentis affirmationi. Nec veritus est iam natu grādius saltationem 50
inter serias habere disciplinas: videbaturque non parū huic rei perdiscendæ impensurus operæ, quem leuiores ac viliores perdiscere nō piguit: sed tibicinorum quoq; scholas frequentare solebat, neq; à me-

retrice muliere Aspasia quiddā audire dedignatus est. Atqui ille artem non ita pridē natam vidit, necdum tanta elegantia & pulchritudinis accessione auctam & elatam. Qui si nunc eos, quorū opera in summum vsque fastigiū euecta est, spectaret, sat scio illū omnibus reliquis posthabitis, hisce tantum spectaculis operā daturū, neq; pueros quicquā perinde atq; saltationem docturū. Videris autē mihi laudans Comœdiam atq; Tragœdiam, oblitus esse, in vtrāq; illarum propriū quoddam saltationis genus exerceri, ac tragicā quidē esse Emmeliā, comicam verò esse Cordaca. Nonnunquā vsurpari & terciā, nempe Sicinnidem. Postea verò quā in principio saltationi tragœdiam & comœdiam, tibicināsq; & citharā anteferre non dubitaris, tanquā ista in certamen veniant, atq; per hoc grauiā dicenda sint, agē vicissim ista singulatim excutiamus, tibias autem & citharam relinquamus. Etenim & istæ saltationis partes sunt ducēdis choreis subseruiētes. Porro autem ipsam tragœdiam primū ab habitu contēplamur, cuiusmodi sit, quā turpe & minimē iucundum spectaculū, homo longitudine deformi atq; incōposita exornatus, altis calceamentis ingrediens, caput larua minaci obductū habens, tū per aplo ore hiāte, quasi spectatores esset deuoraturus. Mitto adscititia pectora, & vētres fastidiosos, adiunctam & arte cōpositā corporis crassitudinē, nē lōgitudine discors cōpositio in tenui corpusculo magis repræhēdēda veniat. Deinde indecora histriionis vociferatio, iam se ipsum in clamātis, iam verberātis, aliquando etiā iambicos versiculos cantillantibus, & quod turpissimum est, grauias calamitates modulātis, ac solā voce semetipsum repræhendendum exhibentis. Quippe alia prisconum poetarum industria inuenta sunt. Et quādiu quis Andromachen agit, aut Hecubā, tolerabilis est cōcio: vbi verò ipse Hercules carmine lugubri in scenā ingressus est, sui oblitus, neq; leoninam, neq; clauam, quæ præponitur, veneratur, adeo ut sanæ mētis homo quispiā iure optimo talē actionem solœcismū vitiosum possit repræhēdere. Iam quod cū primis quoq; in saltatione damnaſti, viros histriiones mulierū mores imitari, hoc equidē cōmune quoq; est & tragœdiæ & comœdiæ vitium. Etenim in vtrāque plures introducuntur mulieres quā viri. Quinetiam Comœdia partē personarū omniū maximē ridiculam, & oblectationis plenam huic tribuit, videlicet lampadum & tibicinarum & coquorū personas. Sedenim saltatiōis habitus quā decens sit & modestus, quorsum attinet dicere, cum cæcis quoq; ista sint perspicua? Larua ipsa pulcherrima, & subiectæ fabulæ respōdēs, nō immane hiat, ut illæ, sed saltationi per omnia conuenit. Habet enim permultos sub illa vociferantes. Olim verò ipsi quoq; saltatores canebāt, & vnā saltabāt. Deinde animaduertētes cōtinuo motu grauari anhelitū, & per hunc turbari cantilenā, visum est factū longē consutius, ut illi saltantibus succinerent. Porro autem argumenta vtriusq; cōmunia sunt, neque vlla in re à tragicis distinctim separata sunt saltatoria, quā quod multipliciori varietate exornata sunt illa, maiorisque studio perdiscenda, atque infinitas mutationes habentia. Quod autē saltationum nulla sunt certamina, hanc ego causam esse, opinor quod certaminū authoribus res maior & grauior visa sit 60
esse

Tragici habitus deformitas.

esse saltatio, quàm ut de ea exactè pronuntiari possit. Ut præteream ciuitatem in Italia Chalcidici generis præstantissimam, & hanc quemadmodum ornamentum aliquod certamini, quod apud ipsos decertandum præponitur, adiecisse. Iam verò super iis respondere tibi stat sententia, quæ oratione mihi omiſſa sunt, quæ non pauca esse video, ne quæ ignorantia aut imperitiæ opinionem apud te incurra. Neque mihi obscurum est, complures ante nos de saltatione libellos conscripſisse, ac omnem suam in scribendo operam & industriam in hoc posuisse, ut omnia saltationis genera atque species numero comprehenderent, earundemque nomina percenterent, cuiusmodi vnaquæque illarum, aut quo auctore foret inuenta, quo instituto magnam multiplicis scientiæ opinionem sibi adiuncturos existimabant. Ego verò hanc ambitiosam super hisce rebus contentionem, & ineptam, & seræ cognitionis, & mihi ipsi in præsens minimè tempestiua & accommodam esse arbitror, eamque ob rem illa superſedeo. Deinde & hoc te cogitare velim, ac tenere memoria, quod neque in præsentia statuerim omnem saltationem à prima stirpe repetitam velle indagare, neque hunc orationis meæ scopum esse propositum, saltationum nomina numero cõplecti velle, præter paucas illas quarum initio memini, tanquàm generosioribus propositis. Verùm hoc orationis meæ caput & summa futura est, ut eam saltandi rationem, quæ nunc constituta in vsu versatur, laudibus illustrem, planumque faciam, quantum cum voluptatis tum fructus in se complectatur, & quàm non nuper primum incepta, ad tantum venustatis & elegantia culmen & fastigium peruenerit, nec minus de se exhibens reuerentiæ. Quippe priores illæ perinde ut radices & saltationis fundamenta fuerunt. Eius autem floridam venustatem, & fructum absolutissimum, qui nunc omnium perfectissimè cunctis augmentis ematuruit, illud nunc in præsens oratione nostra explicabimus, posthabita Thermaſtride, & gruam saltatione, & aliis præſenti parum conuenientibus. Sed ne Phrygiam quidem illam saltandi speciem aptam conuiuii & comotationibus, & quæ tantum ebrietate duce exerceri solet, hominibus rusticis sæpenumero ad tibiam muliebriter saltantibus saltus duros & laboriosos, & quos etiamnum agreſtium studio relictos videmus, præ ignorantia obticui, sed quia à præſenti saltatione omnibus modis aliena est, nec quicquam cum illo cõmune habet: quandoquidem ipse quoque Plato in legibus, nonnullas illius species commendat, nonnullas verò in totum reprobabat, diuidens eas iuxta voluptatem & vtilitatem, exi-

10 ralis. Solum verò dialecticam illi tanquam superfluum & parum commodam existimatum est. Neque verò abhorret à Rhetoricâ, sed & illius est particeps, quatenus mores atque affectus demonstrat, quorum indicandorum cupidi sunt etiam Rhetores. Sed nec à graphica exclusâ est, & plasticæ, verùm harum in membris exprimendis concinnitatè magnopere imitari videtur, adeo ut ne Phidias quidem in tantum, aut Apelles in ea videtur præcellere.

20 Ante omnia verò præſens & singularis in saltatore requiritur memoria, eiusque filia Polymnia, ut omnium rerum callentissimè memor sit. Etenim iuxta Calchantem Homericum saltatorem scire necesse est, quæ sint, quæ fuerint, quæ mox vêtura trahantur. Ne quid rerum prorsus ignoret, sed memoriam habeat promptam & expeditam. Caput autem argumenti est imitationis atque demonstrationis scientia, ac rerum mente conceptarum explicatio, neque non obscurorum perspicua declaratio. Et quod de Pericle literis ac memoriæ prodidit Thucydides, eum virum collaudans, hanc summam & clarissimam esse saltatoris laudem, nosse quid deceat, & id ipsum explicare posse. Explicationem autem, habitum perspicuitatem ego dico. Cæterum ad hanc rem potissimum facere videtur omnis illa rerum priscarum historia, ut à me prædictum est, cum prompta memoria, tum decenti gestulationi cõiuncta demonstratio. Statim enim à Chao & prima terræ generatione factum exordium, cuncta illi ad vnguem cognita esse necesse est, usque ad Cleopatram Aegyptiæ tempora. Hoc enim seculorum intervallo circumscripſa est nobis multiplex illa saltatori paranda cognitio. Media omnia perfectissimè calleat, Cæli sectionem, Veneris partus, Titanum pugnam, Iouis incunabula & natiuitatem, Rheæ fraudulentam imposturam, lapidis suppositionem, Saturni vincula, trium fratrum regna per sortem diuisa. Deinde Gigantum seditiosam rebellionem, ignem furto Promethei subtrahum,

40 Hominum formationem, Promethei supplicium, Amoris utriusque robur & violentiam. Post hæc Deli errationem, & Latonæ ex partu dolores, & Pythonis eadem, & Tityi insidias, ac mox quemadmodum medium terræ aquilarum volatu inuentum sit. Ad hæc Deucalionem, ac magnū illud id ætatis naufragium, tum vnicam illam arcam humani generis reliquias conseruantem. Præterea quemadmodum denuo ex lapidibus homines prognati sunt. Mox Iachi dilanationem, & Iunonis dolum, & Semeles conflagrationem, & Bacchi utramque stirpem. Tum quæcunque de Minerua referuntur in fabulis, quæcunque de Vulcano, atque Erichthonio, ac disceptationem illam de Attica, & primum in Areopago iudicium. In summa, totum illum sermonem Atticum fabulosis narrationibus refertissimum. Præcipue tamem memoria teneat Cereris errorem, atque inuentam Proserpinam, & Celei hospitalitatem, & Triptolemi agriculturam, & vitium plantationem factam ab Icaro, & Erigones ærumnas: præterea quæcunque de Borea, quæcunque de Orithyia, & Theseo & Aegeo memoriæ prodita sunt. Adde his Medæ susceptionem, eiusque denuo in Persas fugam, ac regis Erechthei filias, & natas Pandionis, tum quæcunque in Thracia perpeſſæ sunt

Arca Noe

sant & fecerunt. Deinde non ignorandus est illi Acamas, non Phyllis, non primus raptus Helenæ, tum Castoris atq; Pollucis aduersus urbem expeditio, neque non mors Hippolyti, & Heraclidarum reditus. Iure enim & ista in fabulis Atticis censentur. Et hæc quidem ex rebus gestis Atheniensium sanè quàm pauca exempli gratia ex multis à me prætermisissis percurri. Deinceps verò memoria quoque tenenda est Megara, & Nisus, & Scylla, & crines purpurei, & Minois regis Cretenesium difficultus, ac erga bene de se meritâ ingratitudo. Quibus postea annexenda sunt cum Cithærone quæcunque Thebanis ciuibus acta sunt, & Labdacidarum ærumnæ, & Cadmi peregrinatio, & bouis pro-cubitus, & dentes serpentini, & Spartanorum retributio. Et rursus Cadmi in serpentem transmutatio, & ad lyram præcinentem murorum substructio, & murorū instauratoris insania, & vxoris eius nempe Niobes sibi ac suis exitiosa iactantia, & in luctu silentiam: tum quæcunque de Pentheo, quæcunque de Actæone, quæcunque de Oedipode, quæcunque de Hercule cum omnibus illius certaminibus literis prodita sunt, eiusque liberorum per insaniam facta internecio. Deinde Corinthus, & ipsa plena fabulis, Glaucam & Creonta habens, & ante illos Bellerophontem, & Sthenobœam, Solisque & Neptuni pugnam. Post hæc autem Athamantis furentem insaniam, ac Nubis liberorum in ariete fugam aeriam. Inus & Melicertæ susceptionem. Ad hæc neque Pelopidarum facta saltatori negligenda sunt, neque Mycenæ, & quæcunque in illis memorabiliter gesta sunt. Et ante illos Inachus & Io, & ipsius cultus Argus, & Atreus, & Thyestes, & Aërope, & vellus aureum, & Pelopiæ nuptiæ, & Agamemnonis interfectio, & Clytæmnestræ supplicium. Iâ adhuc ante illos septem principum aduersus Thebas expeditio, & generorum exulum Adraasti susceptio, & oraculum de illis proditum, præterea ducum in bello cæsorū interdicta sepultura, & propter hanc Antigones & Mœnecei miserabilis interitus. Insuper quæcunque feruntur in Nemea Hypsipyle & Archemorus saltatori monimēta cum primis necessaria. At etiam quæ ante illa tempora acciderūt, exactè callebit, Danaes virginitatem, Persei natiuitatem, certamē quod aduersus Gorgonas suscepit. Adde illis & Aethiopicam narrationem, Cæsiopæam, & Andromedā, & Cepheum: quos inter astra annuerat quoq; hominum id ætatis credulitas. Quin etiam illa nō ignorabit prisca facta Aegypti & Danai, & insidias quibus petitiæ sunt nuptiæ. Nō pauca verò eius generis suppeditabit & Lacedæmon, videlicet Hyacinthum, & Apollinis riualem Zephyrum, & pueri exitium à disco illatum, enatumque ex illius sanguine flosculum, & gementem in eodem inscriptionem, *ai, ai*, & Tyndarū à morte reducem, & Iouis ob hoc ipsum aduersus Aesculapium exandescentiam. Præterea Paridis apud Menelaum hospitium, & Helenæ raptum post factum propter pomum iudicium. Planè enim existimet Spartanæ historiæ & Iliacam esse adiunctam, copiosam profecto & multiplicem. Itaque iuxta vnumquēq; apud Troiam occisorum fabula agēda scenæ præponitur. Consentaneum verò est, ut horum subinde memor sit, cum primis verò eorū quæ mox

à raptu vsque ad Græcorum procerum in patriam reditum peracta sunt. Neque Aenææ erroris obliuiscatur, neque Didonis amoris. Inter quæ locum quoque habebunt quæ de Oreste circumferuntur, fabulæ, tum qualia satis fidēter ausus est in Scythia. Sed nec illa quæ antehac gesta sunt, inepta putabit, Achillis in Scyro cum virginibus conuersationem, Vlyssis infaniam, Philoctetæ à Græcis derelictionem. In summa, totam Vlysseam errationē, & Circen, & Telegonum, & Aeoli in ventos imperium, aliæque vsque ad procorum supplicia. Ante hæc verò quibus sycophantiis Palamedis perniciē machinatus est, & ira Nauplii, & Aiæcis furentis insania, & alterius ad petras naufragium facientis exitium. Quin etiam Elis multas occasiones præbebit saltare conantibus, Oenomaum, Myrtilum, Saturnum, Iouem, primos Olympiarum athletas. Atqui nec Arcadia fabularum expers est, Daphnes fugam, Callistis ferinam vitam, Centaurorū temulentiam, Panos parentes, Alphei amorem, & Hyphali peregrinationem exhibens. Iam si oratione in Cretam descenderit, permulta inde sumet saltatio, Europā, Pasiphaën, tauros vtrosq;, Labyrinthum, Ariadnē, Phædrum, Androgeum, Dædalum, Icarum, Glaucum, Polyidi vaticinium, Talo, æneum Cretæ custodem. At si in Aetoliā diuerteris, habet & illic non pauca quæ mutuo sumet saltatio, Althæam, Meleagrum, Atalantem, * Dalum, fluminis cum Hercule * ticionem seu torrē. luctam, Sirenum procreationem, Echinadum retributionem, & post insaniam, Alcæonionis habitationem, deinde Nessum, & Deianiræ zelotypiam, cui applicanda est Herculis in Oeta monte pyra & conflagratio. Habet etiam Thracia non parum multa saltati necessaria, nempe Orpheum, & illius factam à mulierculis dilanationem, eiusque caput loquēs, idēque vnā cum lyra natans. Præterea Hæmum & Rhodopen, tum Lycurgi supplicium. Porro Thessalia adhuc plurā his subministrabit, Peliū, Iasonē, Alcestin, classē quinquaginta nauibus congregatam, Argo, & loquacem eius carinam. Insuper res in Lemno gestas, Aëtam, Medæ somnium, Absyrti dilacerationem, tum omnia illa, quæ inter nauigandum acciderunt. Post hæc autem Protefilaum & Laodamiā. Rursus si in Asiā postliminio te cōtuleris, multā ibi inuenies fabularū copiā. Statim enim tibi occurret Samus, mox Polycratis calamitas, atq; filiz eius vsq; ad Persas erratio. Quin etiam his adhuc antiquiora, nimirū Tantalī loquax incontinentia, tum deorū apud eundem cōuiuium, & Pelopis carnea depastio, eiusque elephantinus humerus. In Italia verò Eridanus & Phæthōn, & Populi lugentes sorores, & electrum lacrymantes. Sciet eiusmodi quoq; Hesperidas, & custodē aurei fructus Draconem, & Atlantis laborem, & Geryonem, tum boum ex Erythiā abactionē. Neque ignorabit omnes fabulosas formarum transformationes, quæcunque in arbores aut animantes aut aues transmutatæ sunt, & quot ex mulieribus viri facti sunt. dico autē Cænea, & vatem Tiresiā. Super hæc in Phœnicia Myrrham, & luctum illum Assyrium, qui geminus est. Et hæc habebit cognita, & adhuc recentiora, quæcunque post Macedonum imperium ausus est Antipater, & Seleucus ob amorem Stratonicæ, Aegyptiorum quæ magis erunt arca-

na, cognoscet quidem, ea autem saltando repræsentabit significantius, Epaphum dico & Osirim, præterea Deorum in animalia transmutationes. Ante omnia verò ea quæ circa amores illorum variè & mirificè contigerunt, quæq; de Ioue ipso feruntur fabulæ, tum in quascunq; facies semet transfigurarit. Omnem verò inferorum tragœdiam tanquam digitos vnguësque suos tenebit, tum suppliciorum genera, & quæ cuiusque causa extiterit, & Pirithoi & Thesei indiuisam vsque ad inferos amicitiam. 10 Ut autem vno quasi fasce summatim perstringam omnia, nihil quod ab Homero & Hesiodo, tum ab reliquis poetis eximiis & excellentibus maximè tragicis dictum est, ignorabit. Hæc admodum pauca ex multis, aut potius ex innumeris istam syluam, rerumque saltationi necessariarum saltem capita aliquot percensui. Reliqua verò cum poetis, tum ipsis saltatoribus demonstranda reliqui, ac tibi quoque iuxta dictorum similitudinem indaganda. Quæ omnia in numerato parata saltatori reponenda sunt, 20 ut cum tempus exegerit, nullo negotio possit expromere. Quoniam verò imitatrix est saltatio, motibusque & gesticatione eâ quæ cantantur, semet expressurâ pollicetur, summopere illi necessarium est, (quod & rhetores facitare consueverunt) ut perspicuitatem exerceat, ut vnumquodque quod ab illa demonstratum fuerit, ita clarè, ita perspicuè ob oculos positum repræsentetur, ut nullius enarratoris egeat opera. Sed, quod Pythico oraculo proditum est, oportet saltationis spectatorem & mutum 30 saltatorem intelligere, & nihil loquentem audire. Id quod Demetrio Cynico quoque accidisse fama est: quandoquidem & ipse non secus atq; tu in iudicium vocare solebat Orchesticen, dicens tibiæ & fistularum & strepituum superuacuum quoddam esse saltatorem, quippe qui argumento conficiendæ fabulæ parum afferret, motum modò insulsum & vanum adhiberet, ab omni ratione atque intelligentia seiunctum. Cæterum homines qui hac in re præstigiis illuderentur, vestitu serico, personatûque aptè accommodato, tibiæque & lasciuis cantilenis, & cænantium modulata concinnitate, quibus exornaretur, nequaquam saltatoris esse officium. Saltator ergo Neronis tempestate eximius & celebris, nec, ut ferebatur, imprudens, sed si quis etiam alius, historiarum memoria & mouendi eleganti artificio præcellens plurimum, precatus est Demetrium sapientissimis, ut mihi videtur, precibus, ut eum saltantem spectare velit, deinde si videretur, reprehenderet, ac saltationem acerbissimè accusatam exhibilaret atque exploderet. Pollicebatur adhuc se nullis 40 tibiis & cantilenis adhibitis saltaturum, quæadmodum & fecit. Etenim strepitibus & tibiis & choro imposito silètio, ipse per se saltavit Veneris & Martis adulterium, Solem furtiuu concubitus proditorum, Vulcanum mœchantibus insidias machinantem, ac vinculis utrosque & Martem & Venerem illaqueantem, Deos spectaculo assistentes, Venerem suffuso rubore pudefactam, subuerentem, & metuculosius Martem supplicantem: præterea quascunque alias hæc fabula partes complectitur: adeo ut 50 Demetrius ipsa artificiosa saltatione iam exhilaratus, maxima laude saltatorem extulerit. Exclamabat enim voce quàm potuit acutissima in hæc ver-

ba prorumpens, Audio ô homo cuiusmodi facias: neque enim tantum video, sed mihi videre ipsis loqui manibus. Quoniam verò circa Neronis tempora nostra versatur oratio, animus est viri barbari super eodem saltatore tibi referre testimonium, quod laudem præclarissimam saltandi artificio attributam esse cognoscas. Quippe è barbaris quidam homo regius è Ponto, cum ex negotio ad Neronem Romam venisset, vnaque cum aliis hunc spectasset saltatorem, adeo saltantem perspicuè, ut quanquam nihil eorum, quæ canebantur, audire poterat (erat enim lingua semigræcus quispiam) omnia tamen callidè intelligeret. Iam verò cum iterum ad suos regressurus esset barbarus, eumque Nero benignius atque amantius inuitaret, & si quid vellet postulare, liberaliter iuberet, seq; promptè daturum polliceretur: Da mihi, inquit, hunc saltatorem, & me hoc munere plurimum exhilarabis. Percontante verò Nerone, cui rei domi tuæ utilis tibi futurus est? 10 Sunt mihi, inquit, vicini barbari lingua dispares: ad illos intelligendos interpretum parare copiâ haud mihi promptum & facile est. Itaque si alicuius egès ero, ille innuens singula quæq; mihi interpretabitur. Tantum consecuta erat agilis saltationis imitatio, cum clara & manifesta apparuisset. Cæterum exercitium iuxta quod immorandum est, & saltationis scopus est repræsentatio, ut dixi, eadem opera & rhetoribus exercenda, maximè verò iis qui declamationibus, quas vocant, vacant. At hæc quoque in saltatoribus præcipuè laudi datur, ut personis in scenam introductis saltator per omnia gestu respondeat, neque ea quæ dicuntur, ab introductis optimatibus, aut tyrannicidis, aut mendicis, aut agricolis discrepent, sed in vnoquoque illorum demonstretur proprietas & excellentia. Volo itaque & alterius tibi barbari oratione ea ipsa de re percensere. ~~Etenim cum~~ quinque personas vidisset saltatori apparatus (tot enim partibus seu actibus constabat fabula) vnum videns saltatorem, quærebat quoniam reliqui essent futuri qui alias personas saltando repræsentarent. Postea verò quàm certior factus est 40 illum omnia saltatione sua repræsentaturum, Fecisti nos, inquit, ô optime, quod cum corpus vnum tibi sit, animas plures habeas. Et hæc quidem barbarus. Non iniuriâ verò & Itali saltatorem Pantomimi nomine cohonestarunt, ab ipso penè facto ad hoc introducti. Nec inelegans habenda est illa poetica cohortatio, O fili, Polypi mentem obtinès in omnibus versare vrbibus. saltatori equidem pernecessaria, quem rebus adhærentem oportet semetipsum quibusque factis applicare. Præcipuè verò mores & affectus se demonstraturam & simulaturam pollicetur saltatio, nunc quidem amantem, deinde irascentem introducens, mox alium insanientem, alium animo perturbatû, ac omnia talia valde concinnè & modestè. Et quod omnium maximè mirandum est, vna eademque die nunc quidè Athamanta furentem, nunc Ino metuentem exprimit. Et aliàs ipse ille Atreus est, aliàs Thyestes, post pusillum Aegisthus, deinde Aërope. Et omnia hæc vnius hominis artificiosè refert industria. ~~Alia quidam~~ 50 spectacula & discipline vnam quampiam rem ostendunt, aut enim tibia est, aut cithara, aut vocis modulatio, aut fabula tragica, aut plantibilis aliqua comœdia:

comœdia: ceterum saltator hæc omnia simul cō-
prehensa in se complectitur, & est varium quen-
dam & mistum ex omnibus illius videre appa-
ratum, tibiam, fistulam, pedum strepitum, clāgo-
rem cymbali, repræsentatoris vocē concinnam,
cānentium cōcentum consonum & vnanimem.
Præterea alia quidem alterutrius in homine par-
tis sunt opera: alia enim sunt mentis, alia corpo-
ris: ceterum in saltatione ista mista sunt. Etenim
mentis demonstratiōe, corporei exercitii actio-
ne, ipsis rebus quæ sunt, inesse videmus. Maximi
verò omnium ducenda est rerum, quæ geruntur,
sapientia, & quodd nihil citra rationem cōmitti-
tur. Quocirca Lesbos ac Mitylenæus planè vir
honestus ac bonus saltatores Chiriosophos, id est
manu sapientes nominare solitus est, ibātque fre-
quenter ad illorū spectacula, quasi melior à thea-
tro subinde esset reuersurus. Timocrates autem
eius præceptor, visō quondam semel, non de in-
dustria assisistens, saltatore suis rebus indulgente,
20 Quali me, inquit, spectaculo priuauit verecun-
dia, quam è philosophia hauseram? Quodd si vera
sunt quæ de anima Platonem disseruisse constat,
eres eius partes pulcherrimè ostendit saltator:
vim irascendi, quoties iratum exprimit: deside-
randi, quoties amantem repræsentat: ratiocinan-
di, quando singulos affectus quasi frænīs quibus-
dam coercitos explicat. Et hoc in omnes saltā-
tionis partes, quemadmodum tactus inter sensus
corporeos disseminatum est. Porro autem cum
pulchritudinis tātā rationē habere soleat, atq;
inter saltandum decentis & concinnæ formosi-
tatis, quid aliud quàm Aristotelis pulchritudi-
nem confirmare videtur eandem collaudantis,
atq; inter bona tertio loco constituentis? Audi-
ui verò alium super saltatium personarum silen-
tio longè iuuenilius differentem, quodd eo Py-
thagoricæ disciplinæ dogma subobscurè signifi-
cari videatur. Præterea cum aliæ vitæ actiones
illæ quidem oblectationem, aliæ verò utilitatem
exercentibus suppedirent, soli saltationi utraq;
40 hæc iuxta adesse videmus, ac utilitatem longè
præstantiorem, quatenus cum voluptate illa ex-
hibetur. Quanto enim hoc spectatu iucundius,
quàm videre pugnis decertantes iuuenes, ac san-
guine diffuentes, aliōsque luctantes in puluere,
quos non rarò saltatio & longè tutius simul atq;
decentius & maiori cum voluptate demonstrat?
Quocirca apti decentesq; in saltando motus, ac
corporis inuersiones & circunductiones, insuper
saltus & resupinationes quibus utitur, aliis equi-
dem sapenūmero fuere oblectamento spectanti-
bus, ipsis autem hæc eadem exercitiis saluber-
rima. Etenim illud ego gymnasiis pulcherrimū,
& maximè omnium conducibile haud dudè di-
xero, quodd corpus emolliant, & membra flexibi-
liora iuxta ac leuiora efficiant, & ad omnem mu-
tationem promptiora instituunt, neque medio-
cri robore corpora solidius cōfirmant. Quæ er-
go saltatio res erit non omnium elegantissima,
50 quæ & mentē acuat, & corpus exerceat, spectan-
tes oblectet, multas res priscas homines doceat,
tibiis, cymbalis, numeroso carminum concentu
animum quantum ad oculos & aures attinet, ex

æquo demulcens? Itaq; si perfectam vocum mo-
dulationem requiris, vbi alibi inuenies aut cho-
rum pleniorē aut cōcinniorē? Quodd si tibiæ
aut fistulæ sono dulcissimo caperis, sufficiens in
saltatione quoque fruendi tibi parata est copia.
Mitto dicere quodd moribus quoque emendatis
multo euades melior, crebrò hisce vtens specta-
culis, quoties videris theatrū abominari & odio
prosequi malefacta, contrā lacrymis deslere in-
nocenter affectos iniuria: in summa, totam spe-
ctantium vitam emendari. Quodd autem præci-
pua in saltatoribus laudē extollendum est, illud
iam dicturus sum, membrorum robur atq; mol-
litiem rectè exercere, vtrunq; iuxta mihi admi-
randum videtur, vt si quis in eodem argumento
iam robur Herculeum, mox Veneris teneram &
delicatam ostentaret mollitiem. Iam verò ora-
tione tibi ostensurus sum qualem & corpore &
animo optimum saltatorem esse oporteat. Et sa-
nè mentis dotes iam magna ex parte executus
sum. Quippe memoria præcellere, ac præcipua
ingenii indole clarum, ad hæc solerti & acuta in-
telligentia præditum esse illum oportere aio, &
qui potissimū temporis rationem habere po-
terit: præterea autem vt poematum ingeniosus
censor sit, tum cantuum atq; carminum præstan-
tissimorum peritus expensor, vitiosè verò facto-
rum repræhensor argutus. Ceterum corporis mo-
dum iuxta Polycleti canonem adumbrabo, vt
neq; impensè altus sit, neq; præter modum cras-
sus, neq; brevis nimium aut humilis, neq; natu-
ra depressus, nanus aut pomilio, sed moderatè
staturæ per omnia: neque carnosus admodum &
obesus, (absurdum enim est) neq; rursus corpo-
re impense tenui. Hoc enim aridi cadaueris præ-
se fert imaginem. Memorabo verò tibi populi
cuiusdam ad huiusmodi notanda non inertis ex-
clamationes. Antiochia ciues habet ingeniosissi-
mos, quibus studio est saltationē omnibus aliis
anteponere exercitiis: adeoq; dictorum & facto-
rum obseruantes sunt, vt nihil omnino earum re-
rum, illorum subterfugere possit iudicium. Ergo
cum corpusculo admodum modiculo saltator in
scenam ingressus saltaret Hectorem, vno ore
omnes exclamauerūt, Astyanactem videmus: vbi
autem Hectorem mansisse dicemus? Rursus alio
tempore quopiam præter modum longo Capa-
nea saltare conante, idēq; Thebanorum muros
adiecturus esset: Transcende, inquit, muros,
50 nihil tibi scalis opus est. Quin etiam impendiō
corpulentum & obesum saltatorem false subsan-
narunt, qui cum ingentem saltum facere adnite-
retur, Theatrum nobis, inquit, suffulciendum
fuerat. Contrā nimium arido & tenui, tanquam
malè habenti, bene valere certatim precati sunt.
Horū profectò non concitandi risus gratia men-
tionem adduxi, sed vt cognosceres multas quoq;
gentes magno studio saltandi coluisse artificium,
adeo vt & vitia & virtutes in illo potuerint sa-
gaciter deprehendere. Sic ergo saltator corpore
per omnia mobili & soluto simul, atq; firmo, vt
flexi postulante tempore, & firmiter consistere,
si opus sit, possit. Quodd autē saltatio à manuum
gesticulatione in certaminibus proponi solita

Quæ oculis apparêt, certiora, quam quæ auribus.

aliena non sit, sed particeps sit & Mercurii & Pol-
lucis & Herculis editarû in certamine virtutum,
depræhendere poteris haud obscure, singularum
imitationum periculum faciendo. Herodoto au-
thori grauissimo, ea quæ oculis apparent, certio-
ra videntur, quàm quæ percipiuntur auribus. Sal-
tationi & oculorum & aurium iudicium præstò
est. Vsq̃ue adeò verò mouet saltatio, vt quidâ mi-
serè & perditè puellam quandam deperiens, in
theatrum ingressus, cōspectis, quorû causa amor
esset, malis, mentis sanitatē receperit, ac nuncu-
patis votis theatro egreditur fronte iam serenata
hilarior, quasi pharmacum quoddam priorû ma-
lorum obliuionem inducēs, & iuxta poetam do-
lorem & acerbitem omnem abstergens, hauis-
set. Quòd autem ista populo fuerint familiaria,
ac quisque spectantium ea, quæ inter saltandum
demonstrantur, callidè cognoscat, argumēto sunt
spectatorum profusæ non rarò lacrymæ, quoties
casus aliquis acerbis & miserabilis productus
fuerit. Bacchica saltatio in Ionia præcipuè & Põ-
to tanto certè studio celebris, quam & satyram
vocant, vsque adeò hominibus ea detentis volu-
ptati esse consuevit, vt statutis temporibus cæte-
rarum rerum oblitum omnium, perpetuos dies de-
sident spectantes Titanas & Corybantas, & Sa-
tyros & bubulcos. Saltabântq; id genus saltatio-
nes nobilissimi quiq; ex singulis ciuitatibus pri-
mores atq; principes, non reuerentiæ gratia, sed
potius ob hoc ipsum magnos sese ferebât magis,
quàm ob generis clariudinē, & obsequia, & di-
gnitates quæ debebantur nobilibus. Postea verò
quàm virtutes saltatorias percucurri, audi iâ nûc
deinceps & saltatorû vitia. Sedenim quæ corpus
plerunq; comitantur, iam ostendi: mentis autem
vitia ad hûc ferè modum, vt opinor, obseruabis.

Vitia salta-
torum.

Permulti enim illorum propter inſcitiam (fieri
enim nō potest vt omnes sapiētia exornati sint)
turpibus inter saltādum solœcismis delinquant.
Illi quidē dum citra rationē mouentur, ac nihil
vt aiunt, ad chordā. Alia quippe pes, alia rhyth-
mus loquitur. Cæterū alii quidē saltādō à rhyth-
mo nō discrepant, res autem parum aptè & tem-
pestiuè saltationi accōmodant: quorum ego per-
multa videns memini. Quidā enim Iouis paren-
tes saltans, neque non Saturnum deuorantem li-
beros, Thyestæ calamitates adsaltabat. Rursus
alius Semelen percussam fulmine repræsentatu-
rus, Glaucen illi alsimulabat, tempore longè po-
steriorem. Atqui nequaquam eiusmodi saltato-
rum gratia, saltationem respuendam esse cenſeo,
neq; ipsum odio prosequendum exercitium, sed
illi potius, vt sunt, imperiti habendi sunt. Lau-
dādos autē eos qui legitimè ac iuxta rhythmum
fatis artificiosè euncta obeunt. In summa, oportet
saltatorem omnibus numeris esse absolutissi-
mum, vt totum quod agit, sit concinnum, sit aptè
accommodatum, ac intramensuram cohibitum,
sibi ipsi nō diuersum, à sycophantiæ morsu alie-
num, repræhensionī minimè obnoxium, & in quo
nihil desiderari possit. Est præterea summo opere
necessarium, vt saltator optimis cogitationibus
temperanter instructus sit, acuto ingenii acumi-
ne dogilis, mente ad deliberandum profunda,

Summa verò in illo requiritur humanitas. Sta-
tim enim solidam à spectatoribus laudem con-
sequitur, quoties quisq; videntium sua ipsius acta
illo repræsentante cognouerit. Magis verò velut
in speculo, in saltatore se ipse conspexerit, tum
qualia passus sit, quæq; quondam facit illi stu-
dio fuerit. Neq; enim tunc præ voluptate homi-
nes se cohibere queunt, sed certatim ad effunden-
das laudes prouunt, quisq; suæ ipsius animæ si-
mulacra cōspiciens, ac semetipsum cognoscens.
Planè enim Delphicum illud verbum, Nosce te
ipsum, ex eiusmodi reportant spectaculo, atque è
theatro discedunt, posteaquam quæ expetenda,
quæq; fugienda sint, perdidicerint, & eorum quæ
prius ignorabant, periti euaserint. Accidit verò
quemadmodum in orationibus, sic pari quoque
ratione in saltationibus, ea quæ multis vicio da-
tur Cacozelia, hoc est mala affectatio, imitatio-
nis modum transgredientibus, ac prout quàm ar-
par fuerat, actione excedentibus, & si magnum
quiddam demonstrandum est, illud præter mo-
dum demonstrantibus: rursus si quid molle ac te-
nerum repræsentandum est, illud plus satis effor-
mantibus: porrò actiones graues atq; viriles ad
immanitatem vsq; ferinam euehentibus. Quod
ego quondam saltatorem facientem videns, me-
moria teneo, antea quidem mirum, nec non ce-
lebrem saltandi artificē, cætera sanè prudentem,
nec hominum opinione indignum, verum haud
scio quo casu tunc in ita deformem repræsen-
tationem immoderata affectatione delapsus sit.
Quippe cum illi Ajax desaltandus esset mox fu-
rens post victoriam, tantum à saltationis decore
excidit, vt nullo modo Aiaceis furentis insaniam
repræsentare, sed ipse omnium iudicio planè fu-
rere atq; debacchari videretur. Vnius enim fer-
reis calceamentis instrepentium vestimentum
violenter discidit: alterius è Musicorum numero
correptam tibiam, Vlyssis iuxta stantis ob poti-
tam armorum victoriam gestientis capiti illidēs
incussit: & nisi tiara obstitisset, & plagæ violenti-
am excepisset, infelix ille Vlysses periisset, ad
verberatis saltatoris pedes prolapsus. Atqui vni-
uersa spectantium corona simili morbo vesaniæ
correpta, vnà cum Aiace pariter insaniebat, &
exilientes vociferabântur, ac vestes à se proicie-
bant. Itaq; vulgus, neq; non idiotæ, decori non
admodum obseruantes, neque quod bene, neque
quod secus sit, discernere queunt, hæc omnia
ad summam doloris exprimendi affectationem
pertinere arbitrabantur. Ciuiliores verò tamen
rem probè callebant, ac non parum ob factum pu-
dore suffunderentur, neq; tamen illud repræhen-
debant silentio: ipsa porrò laude, saltatoris amen-
tiam honestè cōtegebant, planè perspicientes hæc
nō Aiaceis, sed saltatoris vesania esse perpetrata.
Neq; verò generosus ille hisce contentus quie-
tem egit, sed aliud quiddam multò magis admi-
sit ridiculum. Progressus enim in medium sena-
torum, inter duos Consules confedit medius, ad-
modum metuentes ne vnum ex illis correptum
flagellis quemadmodū arietem cæderet. Quam
audaciā partim ex illis admirabantur, partim ri-
debant, nonnulli verò suspicabântur ne ex imma-
dica

dica insanie affectatione vero furoris morbo implicatus esset. Et sanè perhibebat illum, postquā à tanta vesania temulentia sobrius esset factus, in tantum ob hæc, quæ turpiter admiserat, affectum esse poenitentia, ut præ nimia mentis mœstitia ægrotus decumberet, revera ita propter immodicè affectatam insaniam perturbatus. Atqui ne ipse quidem hoc occultè aut dissimulanter habuit, sed satis manifestè declaravit. Siquidē postulantes iterum æqualibus ut Aiace in illorum gratiam desaltaret adhibito representatore, inquit ad theatrum satis superq; esse semel insanivisse. Maximè verò omnium eius animum discruciauit æmulus. Cum enim idem Ajax illi ex cōposito desaltandus esset, adeò modestè & temperatè eius repræsentavit insaniam, ut magnam inde laudē reportaret, saltationis fines nusquam egressus, neq; repræsentando furenter in quendam debacchatus. Hæc tibi ò amice pauca sanè ex perquam multis decerpta ostendi saltationis studia atq; exercitia, ne prorsus indignè aut dolenter patiaris si ista libenter & magna cum voluptate spectare soleam. Cæterum si animus est te mecum eiusmodi participem esse spectaculi, fat scio illius illecebris te captum iri, insuper etiam tripudiatum. Itaq; nihil opus est ut illud Circes dictum tibi occinam,

Obstupui quod te nil pharmaca nostra bibentē
Demulxere.

Haud dubiè enim demulceberis, & per Iouem neq; asini caput, neq; porci cor habebis, verum mēs tibi firmior erit & cultior. Tu verò præ voluptate, quam spectando mirificam capies, non multum Cyceoni potando tribues. Nam quod Homerus de Mercurii virga aurea affirmat, quod illius adminiculo quorum oculos voluerit in somnum soluat, rursus alios dormientes excitet: hoc planè efficit saltatio, & oculos demulcens, & excubare faciens, & mentem ad singula humanæ vitæ acta accuratius discutienda excitans. C R A.

LEXIPHANES,

Iacobo Micyllo interprete.

ARGUMENTUM.

Deridet hoc dialogo Lucianus Cacosylos istos, & affectatores obscuro atque inusitati sermonis, qui dum verbis plerumque obsoletis, & ab ultima vetustate repetitis, interdum etiam novis, & à se confectis, omnia obscurant, & quasi quibusdam tenebris involuunt, egregiè eloquentes ac docti perhiberi cupiunt: ficto ad hoc exemplo Lexiphani cuiusdam, quem, dialogum quendam ad imitationem (ut ipse quidem uideri vult) symposii Platonis compositum, recitantem introducit, adeò ineptum atque ridiculum, ut propter verborum obscuritatem, quæ tamen eiusmodi sunt, ut vix ab ipsis illis antiqua comædiæ scriptoribus, ex quibus pleraque ea desumpta sunt, si rideant, intelligi satis posse videantur: res quoq; ipsum argumentum eiusmodi sint, ut non facile quicquam frigide excogitari queat. Quo illud nimirum indicare vo-

luit, affectatores istos, dum non res quas dicant, sed verba ad qua res accommodent, quarunt, in utroque pariter ridiculè ac stultè sese dare solere. Subiicit tamen ad finem paraneses quasdam, quibus eundem hunc Lexiphane, rectam eloquentia, ac studiorum bonorum rationem edocet: quale quiddam infra quoque in Rhetorum didascalo facit. Vbi duplicem ad eloquentiam comparandam viam proponit: alteram asperam quidem, sed veram ac rectam, alteram autem compendiosam ac facilem, sed ad nouum atque affectatum istud genus, cuius exemplum hic proponit, ducentem. Semper autem hoc hominum genus apud omnes odio habitum fuit. Quid enim detestabilius, quàm id quod omnium præstantissimum à natura accepimus, & quo solo à ceteris animantibus differimus, ita corrumpere ac deformare, ut iam neq; effectum amplius suum habeat (quem enim moueant aut doceant non intellecta?) neque ad id adhiberi queat, ad quod ab initio comparatum est. Proinde & olim legimus Augustum Cæsarem ob hoc vitium Mecenatem & item Caium nepotem reprehendere solitū: & apud Athenæum irridetur cū alij quidam, tum Dionysius, qui virginem puerædopu, & boue γαρότα, & porcum γάρχο, & alia id genus nouis atq; affectatis verbis dixisset. Nostra quoque atate Dialogus Oseorum atque Volsorum ille, indicio est quantum ab hoc dicendi genere, doctorum ingenia semper abhorruerint. Però quod ad versionem attinet, equidem veniam à lectoribus precor audacia huius mea, qui scriptum adeo tenebrosum, & alicubi (ut videtur) non satis integrum quoque, vertendum mihi sumptis, præsertim in tanta veterum authorum paucitate atque penuria, sine quibus pleraq; intelligi hic rectè non possunt. Quod sanè haud inquam facturus fuisset, nisi instituti operis, & amici eius cui hanc operam locami, maiorem quam fama rationem habendam putasset. Nam illud ingenie fateor, me non pauca planè adhuc affectu non esse, & pleraque per coniecturas & modica quedam vestigia incedendo, leuiter, & quasi per quandam transennam, ut dicitur, magis aspersisse quàm deprehendisse. Ob qua etiam si reprehendendus fuero, illud tamen non omnino contemnendū effecisse me puto, quod per hoc alijs ac doctioribus quibusdam ansam inuestigandi atq; ultra contendendi præbuisse videor. Neque verò illud me latet, quod hoc argumentum nō simplicibus verbis vertendum atq; tractandum fuerat, & quod simili aliquo dictionis genere ludendum, & Græcis respondendū erat, propterea quod hic nihil aliud quàm verba, & eorum siue antiquitas siue obscuritas spectanda veniant, rebus ipsis ne tantillum quidem eos qui hæc Latine legant, inuuantibus. sed tamen cum in eo genere ipse mihi nihil tribuam, neq; me dignum aliquid præstare posse videam, malui equidem quibuscumque verbis ac modis reddere hæc: cetera autem qua ad ludum & festiuitatem pertinent, illis relinquere, qui & ingenio plus valent, & in eo genere aliquando periculum fecerunt.

LUCIANVS.

LEXIPHANES, formosus ille, cum libro scilicet. L. Per Iouem Luciane, scriptum est horum quoddam meorū, calidum adhuc. L V C. Iam enim quippiam de squalloribus nobis scribis? L X. Haud equidem. Neq; verò squallorem dixi, sed venustas quædam est scriptum adhuc recens ita appellare. Tu autem videris aures sordibus oppleras habere. L V C. Ignosce amice: nam multum affinitatis inter se habent calor & squalor. Sed dic mihi, quodnam argumentum scripti istius est?

L E x. Conuiuium in eo vicissim instituo contra
 Aristonis illud. L v c. Multi quidem Aristones
 sunt, sed tu, quantum ex Symposio colligere licet,
 Platonem videris mihi dicere. L E x. Rectè sen-
 tis: ceterum quod dicitur, ut facile cuius alteri
 inexplicabile fuisset. L v c. Proinde mihi pauca
 ipsius libri recita, ut ne omnino expers sim epuli
 istius. Nectar enim quoddam pocillaturus ex ipso
 nobis esse videre. L E x. Cauillatorē igitur hunc
 abs te in humum proiice. Ipse verò auribus fa-
 ctis permeabilibus, ausculta iam, absit autem ob-
 turatrix ista Cypselis. L v c. Dic audacter. Nam
 mihi quidem neque Cypselus neque Periander
 in auribus resider. L E x. Aduerte itaque interea
 quo pacto peragam, Lycine, orationem, an ea
 principium commodum utique habeat, ac mul-
 tum eloquentiæ præ se ferat, stylo haudquaquam
 trito atque obuio composita, præterea autem &
 verbis bonis ornata. L v c. Apparet huiuscemo-
 di esse, præsertim tua cum sit: sed incipe tandem.
 L E x. Proinde cœnabimus postea, inquit Calli-
 cles. Exin vespertinum illud (quod solet) in
 Lycœo obambulabimus. Iam nunc autem tem-
 pus est vngendi, pro meridiano atque æstiuo
 more, & ad Solis splendorem apricandi, ac post-
 quam lauerimus, panem esirandi. Atq; adeo ab-
 eundum iam est. Tu verò puer strigilem mihi, ac
 vestem pelliceam, linteāque, & saponem, ut mit-
 tas in balneum, atque ablutoriam ut afferas. Ha-
 bes autem humi iuxta armariolum duos obolos.
 Sed & tu quid ages Lexiphanes? Veniēsne, an
 amplius hic demoraberis? Tum ego, iam olim,
 inquam, lauaturio. Nam & ægrè incedo, & ex iis
 quæ circa anum sunt, malè habeo, mula clitel-
 laria vectus videlicet. Approperabat enim mulio,
 tametsi claudicaret ipse. Sed & in ipso agro absq;
 labore non fui. Depræhendi enim operarios can-
 tillantes æstiuam cantionem, eos nimirum qui
 patri meo sepulcrum extruebant. Postquam igi-
 tur cum illis vnà fodissem, & cum iis quoque qui
 ripam aggerebant, ipse parumper manum operi
 admouissem: illos quidem reliqui & frigoris cau-
 sa, & quia vredo quædam erat. Scis autem quod
 in frigore vehementi vredines generentur. Ego
 verò obambulans culta agrorum, etiam alia re-
 peri inter ipsa enata. Ac terræ clauis aliquot ef-
 fossis, Scanariisque herbis & Bracanis esui col-
 lectis, præterea & hordeo coempto (nondum
 autem prata florescentibus vitibus fragrant, ut
 pedibus incedere liberet) sublati in mulam, at-
 triui summum podicem. Et nunc ex eo ægrè &
 cum dolore incedo, & sudo frequenter, & corpo-
 re languesco, opusque habeo quàm plurimum in
 aqua pernatere. Iuuat autem post laborem abluī.
 Proin & ipse puerum curriculo ablegabo, quem
 verisimile est aut apud Lecithopolidem, aut certè
 apud eum qui sacculos distrahit, me expectare.
 Atqui editum illi fuerat, ut ad Selga obuiam
 veniret. Sed in tempore eccum ipsum, adest, mer-
 catus panem colostratum, & alios subcinericios,
 & cepas virescentes, & Fucas, & œbum istum, &
 leporinam, & bouis intestinum illud multiplex
 & rugosum, & Phœgas. Euge ò Atticion, rectè
 abs te factum, quod magna itineris peragendi

parte me subleuasti. Ego verò, inquit ille, Sillus
 propemodum here factus sum, dum te circumspi-
 cio. Cæterum vbi tu heri cœnasti? Num apud
 Onomacritum? Haudquaquam per louem, in-
 quam ego, sed rus ibam, vbi ripæ aggerem pro-
 tendi. Scis autem quàm studiosus agrorum sum.
 Vos autem fortasse putabatis Cottaborum stre-
 pitus exercuisse me. Sed ingressus, hæc atque alia
 suauiter condito, ac mastram enunda, ut Thri-
 dacinas nobis pinfatis. Ego autem abiens, in sic-
 co & ad solem vngar. Et nos, inquit Philinus,
 ego videlicet & Onomarchus, & Hellanicus hic
 sequemur. Nam & gnomon medium iam horo-
 logium umbra designat, & periculum est ne in
 aqua ista impura, & aliorum eluie coinquinata,
 lauandum nobis sit à tergo Carimantum inter
 fœcem vulgi, confertis illis vndique nos truden-
 tibus. Ibi tum Hellanicus, Ego verò, inquit, etiā
 ægrè intueor, & mihi pupillæ oculorum quasi
 quodam atramento offuscatae sunt, & nictō fre-
 quenter, & lacrymas subinde emitto: atque ipsi
 mihi oculi medicinam gestiunt, ac opus habeo
 Aesculapii filio aliquo, medicinæ ocularis pro-
 bè perito, qui miscendo atque infundendo me-
 dicamentum aliquod, rutilare mihi faciat ocu-
 los, & non amplius lippitudine laborare, aut hu-
 midum & aquosum videre. Atque huiuscemodi
 quædam inter nos verbis prosecuti, omnes qui
 tum aderamus, abiimus. Et postquàm venimus
 ad gymnasium, exuti vestibus, alius quidem pan-
 cratio, alius autem lucta & palæstra recta exerce-
 batur, alius pinguiter perunctus membra variè
 distorquebat, alius iaculo cōtendebat, alius plum-
 beos quosdam lapides obnixè atque vibratim
 tenens manu iaciebat. Deinde vbi mutuo exer-
 cuissemus nos, atque alter alterum postergasse-
 mus, gymnasiōque satis illuissemus: ego quidem
 & Philinus postquàm in labro calido abluisse-
 mus nos, abiimus. Reliqui verò, vbi caput frigi-
 da tinctum, Delphinum more inmersissent, mi-
 rabili quodam modo inter aquas iuxta adnata-
 bant. Reuersi autem iterum, diuersis locis diuersa
 agitabamus. Ego quidem subligatis crepidis, ca-
 put fricabā dentato strigile. Non enim in Cepii,
 sed in Scaphii modum tonsus eram, ut qui non
 multo antè mentum ac verticem detondissem.
 Alius autem calida glutiebat, alius ventrem reie-
 ctabat, alius raphanis in tenues partes concisis,
 absorbebat salsas ac pisculētas illas offellas, alius
 agrestes oliuas commanducabat, alius etiam hor-
 deum ingurgitabat. Atque vbi iam tempus erat,
 in cubitos inclinati cœnabamus. Positæ autem
 erant & sellæ & grabatula quædam. Proin cœna
 quidem collatitia erat. Apparata autem erant
 multa, & varia, bifida videlicet suilla, & laterum
 pulpamenta, & suminis quædam, & suis nuper
 enixæ Intestinum illud quo fœtus recipit, & he-
 par è sartagine, & alliatum, & Abyrtace, & similia
 quædam condimenta opipara, deinde & Thrym-
 matides, & frictilæ ficulnis foliis inuolutæ, & ex
 melle dulciaria. Ex natatilibus autem & marinis
 cartilaginea multa, & quæcunq; ostraceis tegun-
 tur, & offæ Ponticæ, eorum quæ sportulis siue
 nalsis excipiuntur, & anguillæ copaidæ, & gallina
 altilis,

altis, & gallus qui canere desit. Etiam piscis erat parasitus, & ouem totam in furno assatam habebamus, bouisque iam grandioris atque xuo cōfecti pernam anteriorem. At verò panes aderant siliginei, non mali, & alii nonilunares, post festum ceu prætérito vadimonio dilati, & holeratum subterranea, tum in altum excrecentia. Vinum autem erat non vetus, sed ex iis quæ in vtribus offeruntur, quod iam mustum quidem desierat esse, nondum tamen ad plenum cōsum erat. Pocula verò posita erant omnis generis in Delphinide mensa, puta crater ille occultator frontis, & clauatus, Mentoreum opus, habens ansam prætensu facilem, & Bombylius, & Dirocypelum, & fistilia multa, qualia Thericles coquebat, multiplicataque, atque alia lati oris, quorum quædam ex Phocæa, alia verò è Gnido aduecta fuerunt. Omnia verò tenuia, fragiliaque, ac teneras testas habentia. Erant autem ibi & cymbia, & parua phialæ quædam, & pocula quædam grammatica, ita ut plenus esset abacus. At verò lebes furnarius ebulliens, in caput nobis euertere carbonem. Bibimus autem continuis haustibus, & iam inebriati eramus, atque exinde vngebamur eancharido, & introduxit nobis quispiam podoctypam, & trigonistram, atque exinde alius quidam in tabulatum assultans, irrumpendi locum quærebat, alius autem crepitu ac plausu digitorum ludebat, alius porro cum risu lumbos lasciui agerabat. Atque interea ubi iam laussemus, comessantes ad nos intrò irruperunt, vltro, non accersiti, Megalonymus caularum ac litium sectator ille, & Chærea aurifex, is qui tergum variegatum habet, & Eudemus Ocataxis. Ego verò interrogabam eos, quidnam accidisset eis cur tam serò venirent. Chærea igitur, Segmentum quoddam, inquit, & inares & pedicas filiarum mearum apparabam, & ob hoc ad repotia vobis veni. At ego, inquit Megalonymus, aliis rebus occupatus fui. Dies enim fuit haudquaquam indicalis, ut scitis, & nefastus: proinde, utpote silentio in foro existente, neque perorare licuit, neque per diem dicendo, aquam & clepsydram dispensare. Cum audissem autem quod Imperator conspiciendum sese præberet acceptis vestibus inuitatis, & bono stamine textis, subligatisque calceis antea non gestatis, proripui me ipsum foras: atque exinde statim incidi in Daduchum & Hierophantem, ac ceteros arcanis ac turpibus operantes, qui Diniam obrorto collo ad magistratum rapiebant, reum facientes, quod ipsos nominasset, idque cum sciret quod ex eo tempore quando initiati fuissent, & sine nomine forent, & innominabiles, utpote sacrinomines iam facti. At nescio, inquam, quemnam hunc Diniam dicas. Vocabat igitur me nomine. Est, inquit, in tabernis aleatoriis homo perditus, ex egenis ac vilibus istis, semper comatus ac squalidus, endromidum aut baucidarum calceamento subligatus, ac veste manicata indutus. Quid igitur, inquam, dedistne poenas aliquo modo? an calcibus insultans aufugit? At verò ille, inquit Megalonymus, qui antea inter tibias & cantores perstrepebat, iam immobilis ac tacitus est. Nam im-

perator segregatum, & à reliquo grege seorsim amotum, circumdatis illi manicis, & intento vinculo collari, in pedicis ac tibialibus tormentis degere hominem fecit. Quare in vinculis existens, pendebat nonnihil miser ille præ timore, & crepabundus erat, pecuniâque pro redimenda vita dare volebat. At me, inquit Eudemus, summo diluculo accersiri ad se fecit Damalias, is qui olim quidem athleta fuit, multasque victorias retulit, nunc autem præ senectute iam à certaminibus abstinet. Nosti æream statnam in foro positam. Ac alia quidem picando, alia inflammando peregi. Domum enim deducturus hodie fuerat filiam suam ad nouum maritum, iamque adeo exornabat illam, cum interea anxius quoddam malum interueniens, diremit festum. Nam filius ipsius Dion nescio qua causa merore affectus, imò deorum odio aliquo agitatus, strangularat se ipsum. Ac satis scitote, periisset ille, nisi ego superueniens ablaqueassem ipsum, & à resti soluissem, diu geniculatim absidens, & compungens hominem, huc illuc ceu infantem in cunis versans, & vndeque explorans ac tentans sibi cōcretum adhuc guttur haberet. Quod autem potissimum profuit, illud erat, quod ambabus manibus comprehendens illius latera vi compressi. Tum ego, num illum, inquam, Diana dicis, cinædum, & scrotum propendens habentem, mulierosum, & lentiscum subinde rodentem, adolescentem mastrupantem & obscena tractantem, si quem probè mutoniatum senserit, ipsum admittentem? At ille, certè etiam delicatus & gulosus. At deam, inquit Eudemus, admiratus. Diana enim ipsis est in media aula posita, Scopadæum opus. Ad hanc procidentes & Damalias, & vxor eius vetula iam, & capite admodum cano, supplicabant ei ut miseretur sui. Illa autem statim annuit. Et nunc Theodorum, seu potius Artemidorum adolescentem hunc habent. Consecrarunt autem illi cum alia quædam, tum sagittas & arcus, quoniam his delectatur. Sagittaria enim & iaculatrix & bellatrix Diana est. Bibimus igitur, inquit Megalonymus. Etenim & lagenam hanc vini vetustioris venio vobis afferens, & recentis casei massas, & oliuas humi collectas. Custodio autem ipsas sub sigillis cariosissimis, & oliuas alias natatiles, & lutea hæc pocula, ac vti testacea ac destillantia, ut ex ipsis bibamus, præterea & placenta ex intestinis concinnatam, & quibusdā quasi Crobylis intextam. Tu verò puer plus aquæ infunde mihi, ne capite grauari incipiam, & exinde ob id mangonem seu castigatorem contra te accersam. Scitis enim quàm grauiter concitari soleam dolore, & caput habeo densum, nec facilè vaporibus peruium. Post potum autem nugabimur mutuo, qualia & quæ consueuimus. Non enim intempestiuum scilicet hoc, temulenter agere. Tum ego, Laudo, inquam, isthuc. Emolumentum enim quodcumque etiam sumus Atticæ proprietatis haud postremum. Rectè dicis, inquit Callicles: nam nugis mutuo prouocare nos, voluptatem quandam affert. Ego verò, inquit Eudemus, frigus enim est, meraciori vino malim intus stipari. Nam

frigoris impatiens sum, & tepesfactus libentius audiuiro digitis gesticulantes istos, tibicinem puto & Barbitædum. Quid hæc ais Eudeme, inquam, an tu silentium nobis imperas, tanquam ore carentibus, & lingua spoliatis? Mihi verò & lingua iam pridem dictur, adeoque iam animo prouehabar quasi antiqua vobis narraturus quædam, & ablaturus omnes vos lingua. Sed tu simile quiddam fecisti mihi, ac si quis nauem onerariam tribus instructam velis, secundo vento nauigantem, implentibus linthea Notis, prosperè labentem, & per summos fluctus euntem, retinaculis quibusdam ancipitibus, ancoris ferreis, naualibusque pedicis demissis retineat, & cursus impetum inhibeat, inuidens videlicet tranquillitati. Proinde, inquit ille, tu quidem, si placet, nauiga, & nata, & curre per vndas intempestas: ego autem interea bibens, de terra, ut Homericus ille Iupiter de rupibus alicunde, aut de summo cæli vertice, spectabo & te iactari fluctibus, & nauem ipsam de puppi à vento aquis immersari. L V C. Satis ò Lexiphanes & potus & lectio- nis istius. Ego enim tibi ebrius iam sum, & nau- seo: & nisi quàm primùm euomuero ista omnia quæcunque recitando persecutus es, fat scias, vi- deor mihi mox insanus ac furiosus fore, obstre- pentibus mihi vndique verbis istis, quæ mihi modò offudisti. Quanquam à principio ridere in mentem veniebat mihi illorum gratia. Ve- rùm postquàm ea multa atque omnino similia erant, miserebar tui ob miseriam & infelicitatem istam, cum viderem in labyrinthum quen- dam irremeabilem incidisse te, morbumq; ægro- tare maximum, imò verò atra bile percitum. Cogito itaque apud me ipsum, vnde tam multa mala collegeris, & quàm longo tempore, & vbi denique còclusum habueris tantum examen ab- surdarum ac distortarum vocum, quarum alias quidem ipse finxisti, alias autem defossas alicun- de eruens, iuxta Iambicum illud,

Pereas, miseras qui eligis mortalium.

tantum cœnum vnde quaque cogens, in me ex- haufisti. Porro videris mihi neminem amicum, aut familiarem, aut beneuolum habere, neque etiam in virum liberum, & qui loquendi libertate vteretur, incidisse vnquam, qui vera monen- do, liberaret te à morbo isto intercutaneo, quo quidem correptus es, & præ malo illius, pericu- lum ne disrumparis, sustines, tibi ipsi autem be- ne habito corpore esse videris, & calamitatem istam pro bona valetudine ducis, ac ab iis qui- dem qui nihil intelligunt, laudaris, quandò illi quid tu patiaris, ignorant: à doctis autem mise- ratione dignus putaris. Sed commodùm Sosipo- lim hunc medicum accedere video: age huic tra- dendo te, & super morbo differendo, remedium aliquod inueniamus tibi. Intelligens enim vir est, ac multos iam ad se receptos, itidem ut te, semisanos & infatuatos à morbo infuso phar- maco liberauit. Salue Sosipoli, atque hunc Lexi- phanem quæso ad te receptum, sodalem, ut scis, nostrum, nugis autem in præsentia quibusdam, & peregrino circa sermonem morbo correptum, periculùmq; sustinentem ne prorsus pereat, ser-

ua, quocunq; tandem modo. L E X. Nequaquam Sosipoli me, sed hunc Lycinum, qui manifestè desipit, & homines mente præditos parum sapere existimat, ac iuxta Mnesarchi filium, Samium illum, silentium ac linguæ ignauiam nobis in- tendit. Sed per Mineruam haud vnquam erube- scentem, aut trepidam, & per magnum ferarum debellatorem Herculem, ne tanti ipsum quan- tum Gry vel Phuy faciamus. Moneo autè omni- no ne obuiam quidem veniendum ipsi esse. Vi- deor mihi verò etiam ringi, cum talia increpan- tem audio. Ac iam utique abeo ad sodalem Cli- niam, quoniam audio vxorem eius iandiu men- sibus non laborasse, & ex eo ægrotare illam, quia non fluit: quare non amplius ne inscèditur qui- dem, sed inaccessa & inarabilis est. S O S T R. Quid autem? an ægrotat, Lycine, Lexiphanes? L Y C I N. Ipsa hæc, Sosipoli, an non audis qua- lia loquitur, ac nobis, qui nunc cum eo conuer- samur, relictis, quasi ante mille annos nobiscum fermocinatur, distortuens linguam, ac aliena atque externa hæc componens, omnemq; ope- ram in illis sumens? perinde ac si magnum quid- dam foret, si peregrinis verbis vtatur, & consue- tam atque receptam monetam sermonis adul- teret. S O S T R. Per Iouem haud paruum quen- dam morbum narras Lycine. Subueniendum itaque homini est quauis arte. Atque adeò diui- no quodam instinctu insanorum ac bile percit- torum alicui pharmacum hoc misturus, domo abii, ut epoto hoc vomeret. Age primus ipse bibe Lexiphanes, ut sanus nobis & mundus fias, tali verborum absurditate euacuatus. Ve- rùm obedi mihi, ac bibe, & minus difficilis eris. L E X I P H. Nescio quidnam etiam facietis mihi, Sosipoli, tu & Lycinus hic, obrudentes mihi pharmacum hoc epotandum. Metuo itaque ne ruina quædam mihi sit sermonum potio hæc. L Y C I N. Bibe, & ne cunctare, ut humana deinceps sapias ac loquaris. L E X I P H. Ecce obe- dio, & bibo. Pheù! Quid hoc rei est? Quantus tumultus ventris? Equidem diuinatorem quen- dam dæmonem videor mihi imbibisse. S O S T. Incipe igitur vomere. Papæ! Primùm hoc *μαίρη* deinde post illud exiuit *καῖτα* istud. Postea & *ἡδὲ ἔς, & ἀμνησιν, & λῶσι, & δίκωθεν, & cōtinuum* illud *ἄτληα*. At coge tamen & infere in fauces di- gitos. Nondum verò *ἰκλαρ* istud euomui, neq; *σκορδινᾶσαι* illud, aut *τευλάσαι*, aut *οὐλλᾶσαι*. multa adhuc intus abdita latent. Satiùs autè fue- rit, si per inferiora quoq; secernantur nonnulla *σιληντορδία* siquidem ista magnum strepitum fa- ciet, vnà cum spiritu erumpens. At iam quidem mundus hic est, nisi si quid remansit reliquum in inferioribus intestinis. Tu verò posthac: acce- ptum eum Lycine dedoce, atq; instituo quæ de- cet loqui. L Y C I N. Ita faciemus Sosipoli, post- quam nobis via iam ad eam rem abs te patefacta est. Ac tecum deinceps, Lexiphanes, consulta- tio mihi est. Quòd si igitur cupis verè ob dicen- di potestatem laudari, ac in multitudine homi- num celebrari, huiusmodi quidem omnia fuge atque auersare. Vbi autem exorsus fueris ab opti- mis poetis, & sub præceptoribus eos legeris, tran- si

transi inde ad oratores. Cum iam cum illorum sermone quasi educatus vnà fueris, ad Thucydidis & Platonis scripta in tempore accede, multum adeò & in pulchra comœdia, & in graui tragœdia te ipsum exercitando. Ex his enim ubi pulcherrima quæque decerpseris, eris aliquis dicendo. Nam nunc certè, non animaduertens, similem te præbuisse iis quæ à luti figulis ad forum finguntur, foris quidem illitus minio ac cæruleo, intus autem & luteus & fragilis existens. Hæc si feceris, & non recusaueris aliquandiu ob inscientiam refelli, neque etiam dediscere erubueris, bono animo esto, versaberis in multitudine: & non quemadmodum nunc irrideberis, neque etiam in ore peiore conditione melioribus eris, Græcum atque Atticum vocitantibus te, qui ne cum barbaris quidem inter manifestissimos recenseri dignus sis. Ante omnia verò illud memineris mihi, ne imiteris Sophistarum eorum qui paulò ante nostram ætatē fuere, vilissima quæque, neve etiam depaschas illa, perinde ut nunc, sed talia quidem proculca pedibus: imitare autem vetera exempla. Neque verò demulceant te anemonæ verborum, sed iuxta legem athletarum, solidus tibi cultus, consuetus ac familiaris sit. Præcipue autem Gratiis & Perspicuitati sacrifica: à quibus plus quàm nimis nunc à tergo relictus es. Et fastus autem, & iactantia, & mala ista scribendi cupiditas, præterea & tumidum istud, atque insolentem te gerere, verbâque plus æquo dilatare, procul absit, & acerbum illud, irridere aliorum scripta, & putare quod cum demum primus ipse futurus sis, ubi aliorum omnium verba & orationes calumniose reprehenderis. Iam verò neque illud paruum, imò verò maximum viciū committis, quod non antea sententias ac res, quàm verba, paratas habes, ac postea verbis eas exornas, sed sicubi verbū alienum ac perigrinum reperisti, aut ipse fingens, pulchrum putasti esse, huic postea quæris sententiam accommodare: ac damnum quoddam existimas, si illud non alicubi intruseris, etiam si ad id quod dicitur, minimè eo opus sit: quemadmodum paulò antè ἐμαλώπα illum, nesciens quidem quid significaret, proiecisti, cum ille cum argumento nihil conueniret. Atqui idiotæ & indocti quidem omnes obstupuerant, præ peregrinitate percussis atque attonitis illorum auribus: at qui docti erant, amborum causa, & tui, & eorum qui te laudabant, ridebant. Illud verò omnium maximè ridiculum est, quod cum plus quàm Atticus videri cupias, & sermonem ad vetustissimam dicendi formam diligenter exercuisse, talia quædam, imò verò plurima intermiscēs verba, quæ ne puer quidem qui nuper discere cœpit, ignorare queat, qualia sunt illa, πῶς δὲναι, καὶ ἄνδρας δὲναι ἀνδρομήν, ἀνδρῶν οὐκ ἐπιδεικνυμένων. Cum χιτώνιον quidem etiam virilem vestem dici putabas, δουλάρια autem masculos pedisequos appellabas. Quæ quis non nouit? quod videlicet χιτώνιον quidem muliebris vestitus, δουλάρια verò de fœminis tantum dicantur? Atque alia multa longè his clariora, quale est ἰππῶν, & ἀπαλῶμενον, & καθ' ὅδ' is illud, quæ ne iniquilina quidem Attici sermonis sunt. Nos au-

tem ne poetæ quidem laudamus qui verbis obscurioribus & minus vñtatis poemata scribunt. Tua verò, ut pedestrem orationem cum carmine conferamus, perinde ut Dosiadæ ara, & Lycophronis Alexandra sese habent, & si quid istis sermone etiam miseriore scriptum est. Quod si igitur hæc imitatus fueris, & didideris, optimè de te ipso statueris. Sin autem nihil animaduertens, iterum in auuiditatem istam prolapsus fueris: ego quidem admonitioni atque officio meo satisfecisse videbor, tu verò te ipsum accusabis, si utique etiam intellexeris deteriore esse te factum.

SCHOLIA IN PRÆCEDENTEM ORATIONEM.

Neοχμῶν calidum verti propter consonantiam vocum Fo. 422. Ver
caloris & squaloris, nam ἀνχμῶν cum squalorē signi-
ficat, qui ex nimia siccitate prouenire solet: unde & pro
peste quæ ex nimio aestu contrahitur, positum reperitur.
Neοχμῶν autem, id quod nuper factum est. Videtur au-
tem & prauam pronuntiationē affectatoris istius nota-
re. Neχελῖς aurium sordes significat. Cypselus autem
& Perianther Corinthiorū reges vetustissimi fuere, quo-
rum & Pausanias meminit. Silo haudquaquam trito,
ἐὐλεξίς, quam vocem ipse infra in Rhetorum didascalo
exponit τὸ δεινὸν ἐρμηνεύσαι. obambulabimus, περὶ δὲ
σόμεθα, quod volutabimur proprie magis significat. Ve-
stem pelliceā, Βύρσαν Græcè. ablutoriam, τὸ ἐπίλῃσθαι
armariolum, ἐγγυθῆκην Græcè, & notat Hesychius
ἐγγύαν etiam δ' ἀνὸν. mula clitellaria. In
Græco est ἀσφάδην & ἀσφάδην δ' τῆς: quorum alterū non-
nulli pro mulo seu iumento, alterum pro ephippio seu sella,
nō pro mulione accipiunt. Vide Suidam. Vredo quædam,
καῦμα, cuius vocis & Athenæus in hac significatione
meminit Lib. 3. ubi & ipse de affectatoribus huiusmodi
trahit. terra clauis, γῆν ἀτλῆαν Græcè. apparet au-
tem bulbi genus esse. Bracana verò agrestia volera sunt,
ut apud Suidam. lecihopolidem, hoc est, quæ pisa vel
etiam oia vendit. qui sacculos distrahit. Nam Suidas
γρουμῆα ἢ οὐνοβῆκην ait, & Pollux à quibusdam peram
dici affirmat. Ut ad Selga. Vtrum corruptum hic ali-
quid sit nescio: certè quid velit, nō puto facile à quoquam
intelligi posse. panem colostratum. Sic interpretari pla-
cuit τωρίαν, quem tamen alij pro ipso τῶν, hoc est colo-
stra accipiunt. Idem & τωρίαν dicitur. Commenta-
in Aristoph. Vespas. Athen. Lib. 14. & Pollux Lib. 2.
cap. 12. Et fucas. Gazæ interim fucas, interim squillas
vertit apud Aristoteli. Athenæus Lib. 7. πυρίδας το-
cat. & αἰβῶ. Neq. de Oebo, neq. de Phœbus reperio quic-
quam. pro λαγάνων autem λαγώνων lego, quod & apud
Hesychium legam, quanquam neq. de hoc adeò contendo.
Sillus propemodum, hoc est strabus, à σιδάριον, quod
proprie significat subsannandi causa oculos recutere, seu
retorquere, unde & Silli versus. Pollux. ripa aggerem,
ῥύτιον, id est πρόχυμα, quod contra aquæ impetum oppo-
nitur. Supra ἀνδρῶν idem dixit. Vide Hesychiū. Cot-
taborum strepitus. De Cottaborū ludo Athen. Lib. 10. 11.
& 15. Pollux Lib. 6. cap. 19. & Suid. meminit: et Plant.
Vide ne crebri in te Cottabi crepent. Ut thridacinas.
Hoc nomine μάκῆς quoddam genus Attici vocant. ad
solem vngar, ξηραλοφῶν. Inde ξηραλοφῶν locum Con-
stantinopoli fuit, cuius alibi mentio fit. in aqua ista im-
pura, ἐν λῆξι. Vide Hesychium. à tergo Carimantiū.
Carimantes quos dicat, nō satis intelligo, nisi si accipiamus
sordidos quospiam & mercenarios, qui caput obligatum
habeant, aut onera gestent, quales ab Hesychio & καρι-
μοίγοι dicuntur. alius iaculo contendebat, τῶ κωρύκῳ. 33

- 44 ἀνέλεβα. Vide Hesychiū. Nō enim in ceph, & c. κτω
& σκαπίον tonsura species erant. Scaphium quando tota
coma ad cutem vsq; deversa erat. Cepium autē seu cepus
quando ad frontis ornamentum capilli resecti erant, vt
47 Cōment. Aristoph. in Aues tradit. calida glutiebat,
θερμωπάγει, fortasse id quod Plautus dixit thermopota-
50 re. Ventrem reieciabat, τῆν νύσιν ἵκει. significat autem
νύσις ieiunium, & item intestinum ieiunium inter stoma-
chum & ventrem. agrestes oliuas, φωλίας. Ita Suidas
55 exponit, quanquam Hesychius genus mali grandioris esse
dicat. bifida vide suilla. Intelligo pedes, eo quod bifidi
sunt. hepar ē sartagine, id est frictū. Proprie tamē ῥοδόν
57 extremam partem hepatis vocant. abyrtace, Intritum
59 quoddam barbaricū est. Vide Suid. thrymmatides. Pol-
lux inter placetas recenset θρυμματίδες. De Thrys autē
63 Commentator Aristophanus in Equitibus copiose. qua
sportulis siue nassis, τῶν ἐκ σπαργάνων, de cuius significa-
425.1 tione Hesychius. qui canere desit. Capū intelligo. piscis
erat parasitus. ipsa quide vox parafiti quid significet, no-
tum est, sed quorsum spectet pisci parasitus, puto obscurū
4 esse. panes aderant filiginei, σιταῖοι scilicet pro τιταῖοι
Atticē. Est autē τιταῖοι, vt Hesych. exponit, ὄλυρα, quæ à
Latino quoq; olyra, quibusdam autē filigo dicitur. Vnde
7 τιταῖοι panes, quorū & Athenaeus meminit Lib. 3. tum
subterranea, ὑπογῆα τε καὶ ὑπερῆα, nisi quis malis parua
12 ac magna accipere. deiphinide mēsa. Obscurum quā in-
14 telligat, nisi si tripodē, qualis δὲ δελφικὸν fuit. Bombylius,
Poculū est angustī oris, inter bibedum sonū edens. Athe-
14 naeus & Pollux. dirocypelū, vt apud Homerū ἀμφιβύ-
πιδλον. de cuius etymologia Athenaeus Lib. 11. qualia
Thericles coquebat. De Thericleo poculo vide item Athe-
15 naeum. tenuia fragiliāq; ἀνεμοφόρητα, hoc est quæ vento
20 ferri queant. pocula quadā Gramatica, hoc est, literis in-
scripta, quorū ipsorum quoq; meminit Athenaeus eodem
21 lib. 11. abacus, τὸ κυλίκεον, sic enim malim, nisi quis
κυλίκεον pro ora seu labro poculi accipiat, & τὸ μῦθον ad
ῥοδάματα referat. lebes furnarius ὑπολῆβος, quod
Athen. lib. 3. à Romano miliariū dici ait, vas ad calefa-
ciendam aquam comparatum. Vngebatur cancharide.
24 Quoddam vnguentū hoc sit, obscurū. Podocypa autē &
Trigonistria, nomina psalteriarū videntur esse. Nam Tri-
28 gonis & Hesychius et Pollux meminere. plausu digito-
rū ludebat ἀνκιδία, à ἀνκῆν videlicet, cuius Verbi Athe-
29 naeus meminit lib. 1. lumbos lasciuiter agitabat. Pollucē
34 vide lib. 4. cap. 14. Οὐκ τάξι, Suidas propriū hoc esse tra-
dit, quanquā apud illū ὠδονκτάξις legitur. ego tamē eo
gnomētum magis esse puto ab ouis vel frangendu, vel de-
36 morandu, vel simili aliquo factū. segmentum quadam
λεῖπον τινα. Pollux tamen λῖρον per n habet. Vt lib. in-
45 uisitatus ἀφρησα & ἀφρησα, tametsi ea voces proprie in-
48 utiles & gestu inhabiles significant. in daduehū, eum
qui gestat lapada, vt sacerdotes Promethei, Vulcani, & c.
57 Ex egenis, ἐγκατακτάλα, quod si ab ἐγκατακτῆρ & κι-
τάλα deriuetur, ceparum helluonē significabit. Sed tamē
apud Hesychium κατὰ τῶν λέγων per τῶν legitur, pro eo, vt
ipse ait, ὅς μετὰ τῶν τὰ ἀλφίτα μὴ διδόντων τυγχάνει
ἀλέμενον. quod neque ipsum quale sit satis planum est.
ἀνολοκύνθον autem & ἀνολοκύνθον ab Hesychio ex-
58 ponuntur. Endromidū. Endromides cursorum sunt, &
proprie Diana. Baucides autē crocea muliebres. Pollux.
426.13 Domū enim. Nescio corruptū siue sit locus, an mutilatus.
15 Anxium quoddam malum μέγιστον, sed haud scio an
μεγίστον potius legendū, de quo etiā in proverbijs Eras-
26 illius latera. τὰ ἄκρα, latera verti, propterea quod &
29 in acie latera, τὰ ἄκρα dicuntur, vt ait Pollux. muliero-
sum, μύστρον, ἀπὸ μυστρί, scilicet genitali muliebri.
lentiscum subinde rodentem, σκινόρωστον, quo nomine
notabantur qui elegantia & cultui muliebriter studebāt.
32 delicatus & gulosus, λικαλῆς, ἀπὸ λικῆς, seu

λίκῃ, quod patinam significat, vt Pollux. coniecturali-
ter tamē: quanquam haud scio an corruptus locus sit. Vi-
dentur enim deesse quoq; nonnulla. Theodorum, seu po-
38 tius Artemidorum, vt à dea seu Diana restitutum, &
vita donatum. Cariosissimus, pro antiquissimis accipio. 46
oliuas alias natatiles. Fortasse eas quæ & hodie ex vi-
47 no vel aqua assatis carnibus pro salsamento adhibentur.
testacea ac destillantia, ἐκ τῶν δακτύλων, à τῶν δακτύλων videli- 48
cet. Crobylis intexam. Fuerūt autē Crobyli certa qua- 50
dam textura capillorū in acutum desinentes, antiquiorum
Atheniensiu gestamen, vt Cōment. Thucydides in lib. 1.
mangonem seu castigatorem, τῶν δόλοισιν, quo nomine 52
& mangonem & puerorum moderatorem intelligi posse
puto. Voluptatem quandam affert. fortassis à χαλῶν 62
ἀδελφῶν & γάρνυον. digitu gesticulantes, χαροσόφους, 427.2
quos ipse infra in Rhetorica didas. exponit ὀρχήσας, id est sal-
tatores. etiam ringi, δινάουσιν. mensibus non labo- 428.11
rasse, ἀκρόασιον εἶναι, cuius Verbi etiam Athenaeus me- 13
minit lib. 3. diuinatorem quandam demonem, ἑλῆστρον 42
μυθῶν τινα, quos & Eurycles Graeci vocāt. Suidas. μῶν, 44
id est nū. κατὰ, atq; exinde. ἰδὲ ὅς, Inquit. ἀμυνέων, 45
aliquo modo. λῶσι, optimē. ἀπὸ τῶν, videlicet. ἀτῆα, 46
quadam. ἵκταρ, prope. σκορδινῶν, protendere membra 47
cum oscitatione. τρυτάσει, curiose agere. οὐδὲν δὲ, 48
vnguibz rapere, & infestum esse, vnde & Scylla nome 49
videtur factū. σιδηροπόδια, id est petulantia & lasci- 52
uia. Quod si igitur. Paranesis de recta dicendi ratione. 60
ἐμαλῶτα, Hesychius meminit ἐμαλακικῶτα cuiusdā, 43
aitq; parameiam esse qua τὸ μῦθον significetur. τῶς δὲ, 429.56
id est quomodo putas. κατὰ γὰρ δὲναι ἀνχόμενον & c. Id 56
est sub terrā ire optabam quando audiebam te recitantē. 57
χιλόνιον, id est tuniculā. ἀνὰ δὲ, seruulus. ἰπῶτα, 58
Volauit. ἀπαρῶμενον, Obuiam veniens. καθέδρις, 63
Sedens. qui Verbus obscurioribus & minus vsitatis, κατὰ 430.1
γλῶτταν, vt etiam Quintilianus lib. 1. cap. 14.

EVNVCHVS, SEV PAMPHILVS,

Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Historica quadam narratio est, qua Dioclis & Bagoa
Peripateticorum philosophorum inter se cōtentionem ex-
ponit. Eunuchus autem inscribitur, quod potissima cōten-
tionis pars in eo versetur, vt rum Eunuchus debeat aut
possit philosophum agere: cum alter ab indignitate rei, &
ab accidebibus philosophica professionis hoc negaret, alter
autem exemplis, & sine seu officio philosophi item à con-
sequentibus sese tueretur. Vbi interim tacite illud quoq;
inducit Lucianus, quod ea tum ætate philosophi ex vitijs
& sceleribus magis quam ex doctrina & vita integri-
tate censebantur. Exordium ab admiratione trahitur,
qua attentos facit, amplificando conditionem & profes-
sionem personarum, & rei qualitatem.

PAMPHILVS.

N D E nobis aduenis Lucia-
ne, seu quidnam rides? Sem-
per tu quidem & aliās cōsue-
uisti nobis hilaris ac festiuus
occurrere: verū isthuc maius
aliquid solito videtur esse,
de quo risum nec cōpescere
queas. L V C. E foro tibi adsum ò Pamphile: por-
rò mox efficiam vt tu quoq; mecū rideas, simul
atque audieris cuiusmodi litis adfuerim adioni,
duobus philosophis inter sese contendentibus.

PAMPH.

P A M P. Iam isthuc ipsum profecto ridiculū est, quod ais, philosophos inuicem lites agitare. Nā etiam si quid magni fuisset negotii, inter ipsos modestē, citraque pugnam controuersiam compositam oportuit. L V C I A. Quid ais? tranquille componant illi, qui quidem solida plaustra conuiciis onusta alter in alterum effuderint, vociferantes, miraque peruicacia contententes? P A M. Videlicet de disciplinis atq; opinionibus Luciane, ita, vt assolent, dissentiebāt, quod erant diuersæ factionis? L V C I A. Nequaquam, imō aliud quiddam erat hoc de quo dissidebant: nam eiusdem sectæ erant ambo, eiusdemque scholæ, & tamen orta inter eos lites erat. Porro iudices qui cognoscebant, primates erant huius Reipu. natique maximi, ac sapientissimi, breuiter, apud quos pudeat aliquis etiam parū aptē quippiam eloquutus, nedum ad tantam prouectus inuerecundiam. P A M. Quin tu igitur litis argumētum exponis, quo videlicet ipse etiam cognoscā, quæ res tibi tantum risum concitarit? L V C I A. Scis Pamphile, salarium, idque neutiquam exiguum ab Imperatore fuisse constitutum singulis philosophorum generibus, puta Stoicis, Platonis, Epicureis, cumq; his etiam Peripateticis: ita, vt vnique sectæ præmiū esset æquale. Cæterum demortuo ex his quopiam, alius aliquis in eius locum subrogandus est, qui sit optimatum calculus probatus. Porro præmium illud, neque bubula pellis erat quæpiam, quemadmodum ait poetæ, nec porcellus: verum singulos in annos decies mille nummū, quos accipiunt, vt doceant iuuentutem. P A M P H. Memini quidem ista. Quin ajunt nuper ex illis diem obiisse quempiam, alterum (ni fallor) è Peripateticis. L V C I A. Hæc ipsa Pamphile Helena, propter quam illi inter sese singulari certamine conflabant. Et hætenus quidem nihil etiā ridendū erat in illis præter hoc, quod quum philosophos esse se profiterentur, ac pecunias pro nihilo ducere: tamen earum gratia perinde atque pro patria in discrimen adducta, pro religione maiorum, pro monumentis progenitorum, decertarent. P A M P. Atqui peripateticorum istud est decretum, non admodum esse negligendas pecunias, verum eas in tertio quodam bonorum ordine esse ponendas. L V C I A. Rectē dicis. Nā ista quidem ajunt. Proinde bellum hoc ex maiorum iudicio sententiæque illis extitit: verum quæ postea consequuta sint, iam ausculta. Primum complures quidem alii in defuncti illius funebribus ludis decertabant: sed inter hos præcipue duo viribus pares: puta Diocles ille senex: nosti quem dicam, contentiosum illum, inquam: præterea Bagoas, qui quidem ea specie est, vt Eunuchus esse videatur. Inter hos initio de doctrina, deque philosophiæ decretis atq; opinionibus est decertatum. vterq; sui specimē ac documētū dedit, quod esset Aristotelicæ factionis, quodq; eius placita sequeretur, ostendit. At per Iouem in hoc certamine neuter altero superior erat. Lis igitur huc deflexit denique. Diocles definens iam eruditionis suæ periculum ac specimen ostēdere, ad Bagoam descen-

dit, ac vitā illius in primis carpere est aggressus: Bagoas itidē huius vitam vicissim taxabat. P A M P H I. Idque meritō Luciane. Siquidem eius rei magis erat habēda ratio. Proinde si ego fortē iudex causæ sedissem, magis in hoc, vt mihi videretur, futurus eram occupatus, potiusq; spectassem vter moribus esset præstātior, quā vter ad disputandum, ac dicendum promptior: atque illi potius quā huic victoriam adiudicassem. L V C I A. Rectē dicis. Equidem isti tuæ sententiæ meum & ipse calculum addo. Verum vbi iam cōiciis, vbi maledictis essent satiati, tandem Diocles illud aiebat, nefas esse, vel conari, aut proponere Bagoam, vt cum philosophiæ studio, cūque pulcherrimis illius præmiis commercium haberet, qui quidem Eunuchus esset: imō hoc hominum genus non solum ab eiusmodi cōtubernio secludi oportere, verum ab ipsis etiam sacris, ac vasis puris, breuiter ab omnibus publicis cœtibus eiici: ostendēs inauspicatum quoddam, & ocursu infaustum spectaculum fore, si quis mane domo egressus, vel videat istiusmodi quippiam. Atque hac de re multis verbis differebat, affirmans Eunuchum neque virum esse, neq; mulierem, sed quiddam vtrinq; compositum & conflatum, planēque monstrum ab hominum natura, speciēque alienum. P A M P H. Nouam accusandi rationem nobis narras Luciane. Iamque & ipse ridere compellor, crimē audiens tam inauditū. Sed alter ille quid? Num obticebat? an vicissim & ipse quiddam ausus est ad ista respondere? L V C I A. Initio quidem pudore, ac metu (nam id est istis familiare) diutius obticebat, erubescens interim, palāmque præ se ferens id quod erat. Tandem autem tenuem quādam, ac muliebrem edēs vocem, negabat æquum facere Dioclem, qui se quod Eunuchus esset, ob id à Philosophia secluderet, eum qua fœminis etiam esset cōmercium. Allegabantur Aspasia, Diotima, Thargelia, quæ causam illius adiuuabant. Præterea Academicus quidā Eunuchus, natione Gallus, qui paulō ante nostram ætatem maximi nominis apud Græcos floruisset. Porro Diocles etiam illum ipsum, si quidem extaret, ac simili negotio sese misceret, prohibitorum sese respōdit, nihil expauisfactum opinione quam apud vulgus obtinebat. Ad hæc cum ipse quædam diſſeria in illum iaciebat, tum referebat in eum, quæ à Stoicis, maximeque Cynicis dicta ad risum concitandum erant idonea, de corpore mutilo atque imperfecto. Hac in re iudicium cognitio versabatur. Deniq; totius causæ iā illud caput esse cœpit, num Eunuchus idoneus esset cēſendus, qui ad philosophiam admitteretur, quq; iuuenibus præfici postularer, quū alter interim formam etiam ac corporis integritatem in philosopho requirendam esse diceret. Maximē verō vtī barbā altā ac promissam gerat, quod videlicet ille, qui discēdi cupidī aduenirēt, vir grauis appareat, & is cui fides haberi debeat, neq; indignus videatur decē illis drachmarū millibus, quæ forent ab Imperatore capienda. Cæterum Eunuchorū cōditionē etiā quā Spadonum esse viliorē. Nam illos aliquādo virile

Vtrum Eunuchus debeat, aut possit philosophum agere.

Δ 1000 drachmæ

quiddam expertos fuisse, at hunc ab ipso statim
 ortu fuisse excessū, planēq; animal esse quoddam
 varium atq; anceps, non aliter, quā cornices,
 quæ neq; inter columbas, neque inter coruos nu-
 merari queant. Alter cōtrā responderet, eo iudi-
 cio non de corporis agi figura, verū de animi
 virtute, proinde mentis qualitatem expēdi oport-
 tere, dēq; dogmatum cognitione quærendū esse.
 Eius rei testis citatus Aristoteles, qui quidē Her-
 meam Eunuchum Atarne oriundū tyrannū su-
 pra modum sit admiratus, adeo vt illi perinde at-
 que Diis sacra fecerit. Ausus est & illud addere
 Bagoas, multo magis idoneum esse Eunuchum,
 cui adolescentes erudiendi credantur, quod ab
 hoc nulla in illos calumnia possit hærere, neque
 Socraticum illud crimen in hunc cōpetat, quod
 adolescentulos corrumpat. Deinde quæ ille po-
 tissimū in mentem imberbe fuerat cauillatus,
 ea hic facit, vt ipsi quidē videbatur, reiecit. Et-
 enim si ē barbæ prolixitate, inquit, philosophos
 æstimare conuenit, nimirum hircus ante omnes
 primas tenebit. Hic tertius quidam assitens (no-
 mē hominis silebitur) Atqui iudices, inquit, hic
 malis leuibus, ac fœminea voce, reliquōque cor-
 poris habitu Eunuchō adsimilis, si quis vestes de-
 trahat, egregiē vir esse videbitur. Alioqui men-
 tiuntur, qui ferunt eum aliquando in adulterio
 deprehensum, membra in membris, vt legum ta-
 bulæ loquuntur, habentem: atq; id quidem tem-
 poris ad Eunuchum confugisse, eaque reperta la-
 tebra absolutum fuisse, quum iudicibus crimen
 persuaderi non posset, vt qui ē specie hominem
 iudicaret Eunuchum. At nūc mihi palinodiam
 canturus videtur, idque propter ostentatum præ-
 mium. Hæc quum dicerentur, omnibus, vt par-
 erat, risus est obortus. Porro Bagoas magis etiā
 perturbabatur, omnem in speciem sese variāns,
 atq; in innumerabiles versus colores, tum frigi-
 do sudore fluens: ac neq; decorum sibi existima-
 bat adulterii crimē agnoscere, neq; rursus eam
 accusationem inutilem ad præsens certamen ar-
 bitrabatur. P A M. Profecto deridicula sunt ista
 Luciane, neque vulgarem vobis, vt cōiectādum
 est, voluptatem præbuerunt. Verū quod eādē
 res euasit, & quid super his pronuntiarunt iudi-
 ces? L V C I A. Non erat eadem omnium senten-
 tia: verū aliis quidem visum est, vt nudato il-
 lo, quemadmodum in emptitiis seruis fieri con-
 suevit, inspicerent, num in iis, quæ ad penē per-
 tinent, philosophari posset. Alii verō sententiā
 dixere multo magis etiam hac ridiculam, nem-
 pe vt accersitis ē lustro mulieribus aliquot, iube-
 rent illum cum illis congregi, ac viri officio fun-
 gi, astante interim ē iudicibus quopiam, qui qui-
 dem esset natu maximus, fidēque spectatissima,
 qui inspiceret num philosophum præstaret. Hæc
 vbi omniū risu fuissent excepta, neq; quisquam
 omnino adesset, cui non doleret alius risu con-
 cussa, visum est, vt integra causa in Italiam rei-
 ceretur. Et nunc alter, vt aiunt, ad eloquentiæ
 ostentationē semet exercet, atq; instruit, & accu-
 sationē, quā elaboratissimam meditatur, adul-
 terii crimē aggrediens, id, quod ipsi maximē ad-

uersatur. Quod quidem & hic facit iuxta malo-
 rum rhetorum morē, quum ex ipso crimine ad-
 uersarium inter viros recenset. Contrā Bagoas
 diuersa cura, quemadmodum audio, & assiduē vi-
 rum agit, negotiūque præ manibus habet. Po-
 stremō victurum sese sperat, si modō docere pos-
 sit, se nihilo deteriore esse equas inētibz as-
 nis. Id enim amice visum est optimum philoso-
 phiæ documentum, atq; vna demonstratio, quæ
 refelli non queat. Proinde optarim, vt filius, qui
 mihi est adhuc admodū adolescens, nō animum
 & linguam, sed penem haberet ad philosophiam
 idoneum. Amarum
in philoso-
phos.

DE ASTRO- LOGIA,

D. Erasmo Roteroda. interprete.

ARGVMENTVM.

*Astrologia defensio quadā est, à dignitate videlicet,
 quā ab antiquitate & præstantia eorum, qui illā ab initio
 coluere, trahit, & à certitudine, quam ex similibus, & si-
 gnis ratiocinatione quadam colligit. Recenset autem prin-
 cipio varias gentes & populos, à quibus illa inuenta, tra-
 ctata, ac locupletata fuerit. Deinde & homines, & quid
 quisque in illa singulatim vel obseruauit, vel tractauit:
 quo loco & fabulas plerasque Græcorū poetarum de Or-
 phæo, Tiresia, Atreo, Thyeste, Bellerophonte, Phryxo, Da-
 dalo, Endymione, Phaethonte, ac cæteris quibusdam expli-
 cat. Postremō & vtilitatem artis tradit, quō futuris re-
 bus per hanc obseruatis, & mala facilius tolerare, vtpo-
 te prævidentes illa, possimus: & bonorū spe nos ipsos con-
 firmare. Exordio dociles facit, statim proposito, de quo, &
 qualiter dictum sit: & obiurgat eos, qui artem ob impe-
 ritiam vtentium, ac profitentium reprehendunt.*

E cælo, dēque astris est nobis
 institutus sermo: non de ipsis
 quidem astris, neque ipso de
 cælo, verū de diuinatione
 ac veritate, quæ ab illis
 in hominum vitam profici-
 scitur. Neque rursus mihi li-
 bellus hic se traditurum, aut docturum profite-
 tur, quo pacto diuinationem hāc assequi liceat:
 sed illud queror, doctos omneis cum in cæteris
 omnibus exercent sese, suisque omnibus tra-
 dant, solam Astrologiam nec habere in pretio,
 nec exercere. Atqui hoc doctrinæ genus vetu-
 stum est, neque auper ad nos peruēnit, sed inuē-
 tum est priscorum regum, quos Dii amabāt. At
 huius ætatis mortales non solum inscitia, sœor-
 diæque, verū etiam odio laboris diuersa ab il-
 lis sentiunt. Cūmq; fortē inciderint in eos, qui
 falsa prædicunt, tum & astra culpant, & ipsam
 Astrologiā habēt exosam, neq; salutarē eā, neq;
 veridicā arbitantes, sed autē magis falsam atq;
 inanē, haud rectē, sicuti mihi quidē videtur, sen-
 tiētes. Neq; enim ob imperitiā fabri, ars ipsa cul-
 patur, neq; ob cantoris inscitia, ipsa musica parū
 est erudita: quin illi potius artium sunt ignari:
 cæterū ars vnaquæq; suapte natura scita est. Pri-
 mum

Aethiopes. mùm igitur Aethiopes hanc rationem mortali-
bus tradiderunt. In causa fuit partim gentis eius
sapientia (nā cæteris quoq; in rebus Aethiopes
reliquos homines antecellunt sapientia) partim
regionis, quam incolūt, opportunitas, propterea
quod apud eos perpetua sit cæli serenitas, tran-
quillitasq; neq; patiuntur anni mutationes, sed
eadem temperie viuunt. Itaq; cū primùm vident
Lunam non semper eodem vultu apparentem,
sed varia subinde specie, & in aliam atque aliam
verti formā, visa est illis ea res admiratione, atq;
disquisitione digna. Deinde cū inquisissent, re-
pererunt hanc esse earum rerū causam, quod Lu-
na non esset lumen proprium, sed à Sole mutua-
tum. Inuenerunt autem & reliquarum stellarum
morus, harū quas nos erroneos appellamus: (nam
stellarū hæ solæ mouentur) naturāque earum,
ac potestatem, & effectus quos vnaquæque præ-
stet, nominibus quoque inditis, nō illis quidem
vterunq; visum est, confictis, sed quā notæ rerum
essent. Hæc igitur in cælo perspexerunt Aethio-
pes, mox Aegyptiis finitimis artē imperfectam
tradiderunt. Porro Aegyptii diuinandi ratio-
nem, quam ab illis dimidiatam acceperāt, in ma-
ius prouexerunt: quippe qui mensuram etiam
ad quam vnaquæq; stella moueretur, indicarint.
Ad hæc annorum, mensium, horarūque nume-
rum instituerunt. Ac menses quidem illi Luna
metiuntur, atque eius recursu finiunt: annum ve-
rò Sole, & huius circuitu metiuntur. Quin his
etiam maiora ostenderunt. Nam ex vniuerso cæ-
lo, reliquisque stellis, & errantibus, & fixis, nec
simul cum cæteris sese mouentibus, duodecim
partes effecerunt in his, quæ mouentur, & vnam-
quamque suis animantibus repræsentarunt, par-
tim marinis, partim homine, partim feris, par-
tim volatilibus, partim pecudibus. Vnde & sa-
cra Aegyptiorum variè fiunt. Neq; enim omnes
Aegyptii, ex omnibus duodecim partibus diui-
nabant, sed alii aliis utebantur partibus. Itaque
Arietem colunt, qui ad Arietem spectabant: pi-
scibus non vescuntur, qui pisces annotarāt. Nec
hireum mactant, qui Capricornum viderant: at-
que alii item alia venerabantur, quæ quisque in-
uenerat. Quin Taurum etiam in honorem cæle-
stis Tauri colunt. Nam Apis apud illos res in pri-
mis sacra, regionem sortitus est: & qui eam inco-
lunt partem, oraculum quoque dicarunt, signum
videlicet diuinationis, quam à cælesti Tauro pe-
tunt. Ac non multò post Libyes quoque artem
hanc sunt aggressi. Siquidem & oraculum quod
est apud illos Ammonis, ad cælum, & huius sen-
tentiam refertur, iuxta Ammonē, quem illi arie-
tis specie fingunt. Calluerunt autem hæc omnia
& Babylonii: atque hi quidem affirmant se pri-
mos omnium fuisse. Verum, vt ego existimo, mul-
tò posterius ad hos scientia peruenit. At verò
Græci, nec ab Aethiopibus, nec Aegyptiis de
Astrologia quiequam audierunt: verum illis Or-
pheus Oeagro Calliopéque prognatus, primus
ista monstrauit. Non ille quidem admodum di-
lucidè, neque rem clarè docuit, sed præstigiis
ac mysticis inuolucris obtexit. Sic enim illi vi-
sum est. Nam concinnata lyra Orgia instituit,

sacrasque cantiones decantabat. Porro lyra cum
septem haberet chordas, concentum mobili-
lium stellarum repræsentabat. Hæc conquirens
atque hæc agitans Orpheus, omnia delenibat, Orphei ly-
omniāque vincebat. Neque enim illam hominis ra, quæ sit
lyram spectabant, neque illi alterius musices stu-
dium erat, verum hæc magna illa Orphei lyra.
Hisce rebus cum Græci honorem habere vel-
lent, locum illi in ipso cælo designarunt, & com-
plusculæ stellæ vocantur Orphei lyra. Quod si
quando Orpheum videris vel saxo expressum,
vel coloribus effictum, sedet in medio, canen-
ti similis, manibus tenens lyram. Circum hunc
animantium innumera multitudo, inter quæ
& homo, & Taurus, & Leo. Cūque horum sin-
gula videris, fac horum mihi memineris cuius
modi sit illius cantus, cuiusmodi lyra, cuiusmo-
di Taurus, & cuiusmodi Leo Orpheum audiāt.
Quod si eorum, quæ dico, causas intelligas, tum
& in cælo horum vnumquodque contemplator.
Fertur autem & Tiresia genere Bœotius, diui-
nandi gloria multum celebris fuisse. Hunc Ti-
resiam ex Græcis aiunt dixisse, stellarum errati-
carum alias esse fœminas, alias mares, non ta-
men eadem efficere. Vnde eundem ancipiti quo-
que sexu fuisse fabulantur, aliquando fœminam,
aliquando marem. Porro Atreo & Thyeste de
regno paterno decertantibus, iam tum maximā
Astrologiæ, cælestisque doctrinæ curam fuisse
Græcis, palam est. Ac publico consensu statue-
runt Argiui, vt vter scientia præcelleret, is im-
perio potiretur. Ibi Thyestes Arietem illis in cæ-
lo demonstrauit, atque hinc aureum arietem
Thyestæ fuisse, proditum est fabulis. At Atreus
de Sole, deque vario illius exortu locutus est,
ostendens non eodem modo ferri Solem & mū-
dum, sed contrario inter se cursu rapi: & qui nūc
videtur occasus, cum sit occasus mundi, Solis ex-
ortum esse. Hæc locutum Argiui regem crea-
runt, magnāque doctrinæ laudem est assequu-
tus. Equidem & de Bellerophōte similia sentio. Bellero-
Nam alatum equum illi fuisse, non admodum phan-
credo: verum arbitror illum hanc disciplinam
sectantem, sublimiāque cogitantem, & inter a-
stra versantem, in cælum non equo ascendisse,
sed animo. Eadem de Phryxo Athamantis filio
dixerim, quem aureo ariete per aerem vectum
fabulantur. Quin & ipsum sanè Dædalum Athe-
niensem, etiā si res est noua auditu, tamē haud exi-
stimo eū ab Astrologia fuisse alienum, sed cū ipse
ea maximè est vsus, tum filium suū eandem per-
docuit. At Icarus cum iuuentutis calore & insci-
tia, non ea disquireret quæ cōueniebant, sed ad
ipsum vsq; polū animo tolleretur, delapsus est à
vero, totāq; aberrauit arte, & in mare præceps de-
cidit, rerū immensæ profunditatis: de quo Græci
secus fabulātur, qui ex huius nomine finem eius
maris Icariiū frustra vocant. Fieri potest, vt Pa-
siphæ quoq; cū ex Dædalo de Tauro audisset inter
stellas apparere, deq; ipsa Astrologia, in artis a-
more incidere: ob id existimāt factum, vt Dæda-
lus illā tauro copularit. Sunt autē, qui scientiam
in porciones partiti, in singulis partibus singuli
elaborarint, alii in iis, quæ ad Lunam, alii, quæ
ad

Aegyptii.

Libyes.

Babylonii.

Græci.

Tiresias.

Atreus, & Thyestes.

Phryxus.

Dædalus.

Pasiphæ.

Quæ quis
in singulis partibus singuli
sigillarim
elaborarint, alii in iis, quæ
ad

ad Iouem, alii quæ ad Solem pertinent, cõgeren-
tes, neq; non cursum ac motum & vim illorum.
Endymion Atq; Endymion Lunæ rationē tradidit, Phae-
Phaethon. thon Solis cursum depræhendit, nō ille quidem
verè, sed moriens imperfectā artē reliquit. Hæc
qui ignorat, Phaethontē Solis filiū credūt, fabu-
lāmq; de illo haudquaquā veram narrāt, adisse
Solē patrem, ac postulasse ab eo, vt sibi liceret lu-
cis currū moderari: illum id cõcessisse, monui-
seq; qua ratione foret aurigandū, Phaethontem
verò consensu currū partim ob ætatem, partim
ob imperitiā ita egisse, vt aliquando esset vici-
nus terræ, aliquando longo semotus spatio à ter-
ra: interim mortales frigus atq; æstus intolerabi-
lis conficiebat. Ob hæc indignatum Iouem in-
genti fulminis telo percussisse Phaethontē. eum
deiectum sorores circumstantes magno luctu pro-
sequebantur, donec immutarēt formas, quæ nūc
sunt Populi, ac lacrymarum vice, quibus fratrem
deplorabant, electrum destillant. Haudquaquam
hæc ita gesta sunt, neque pium est his habere fi-
dem, neque Soli fuit filius, neque illi filius in-
terit. Sed narrant Græci, & alia permulta fabu-
losa, quibus ego non admodum credo. Nam quī
Aeneas. consentaneum est, credere Aeneam Veneris fuīf
Minos. se filium, aut Minoa Iouis, aut Ascalaphum Mar-
Ascala- tis, aut Autolycum Mercurii? Verūm hi homi-
phus. nes pii, dissq; grati fuerunt, eōsq; nascentes, hūc
Autolycus Venus, illum Iupiter, aliū respiciebat Mars. Ete-
nim qui patres familiās sunt mortalibus in hoc
progignendi genere, ii veluti parentes sibi simi-
lia producant omnia, & colorem, & formam, &
facta, & animum. At rex quidem Minos Iouis au-
spiciis, Aeneas formosus Veneris fauore natus
est, fur Autolycus, aut ea furacitas illi ex Mercu-
rio contigit. Iam verò nec Saturnū Iupiter con-
iecit in vincula, nec in tartara præcipitē dedit,
neq; cætera machinatus est, quæ putāt homines:
verūm Saturnus extremus mouetur, procūque à
nobis semotus est. Segnis illi motus, neque faci-
lis animaduersu mortalibus: atq; hæc ob causam
illum stare dicunt, ceu vinculis alligatum. Cæte-
rū ingēs aeris altitudo tartarus appellatur. Sed
potissimū ex Homeri poetæ Hesiodiq; carmi-
nibus liceat intelligere priscorum fabulas cum
Astrologia consentire. Siquidem vbi Iouis cate-
nam narrat, ac Solis iacula, (quæ quidem ego ra-
diorū ictus esse coniicio) tum vrbes, quas in cly-
peo finxerat Vulcanus, præterea choreā, & vineā
ad hæc quæcunq; de Veneris ac Martis adulte-
rio dixit, deq; detractione haud aliunde, quā ex
hac scientia sunt conficta: quandoquidem Vene-
ris & Martis concursus, Homericæ cātilenæ præ-
bet argumētum, in aliis autem versibus vtriusq;
diuersum effectum descripsit: Veneris, cū ait illi:
Tute Venus iucunda magis connubia cura.
Porro de belli negotiis,
Cuncta citò hæc curæ fuerint Marti, atq; Mi-
neræ.

Hæc cum intelligerent veteres illi, maximè diui-
nationibus utebantur, nec eam otiosam esse pu-
tabant, adeò vt nec vrbes conderent, neque mœ-
nia circūducerent, neque quenquam occiderēt,

neque ducerent vxores, priusquā de singulis à
vate responsum accepissent. Denique nec ipsa
deorum oracula ab arte astrologica erant aliena: Eriam ora-
verūm apud Delphos virgo prædicendi munus cula ad A-
ministrat, quæ cælestem illam virginem repræ-
sentat: ac Draco sub tripode vocē edit, quoniā rationē re-
& inter stellas Draco cōspicitur: in Didymis ve-
lata fuisse.
rò templum est Apollinis, & hoc, sicuti mihi vi-
detur, ex his Didymis, id est geminis, qui in cæ-
lo sunt, appellatum. Vsq; adeò verò diuinationo
visa est illis res sacra, vt Vlysses etiā cum erran-
do fessus vellet certò de rebus suis cognoscere,
ad inferos penetrarit, non quò videret vmbras,
& locum inamœnum, sed quò cuperet cum Ti-
resia colloqui. Qui simul atque in locum perue-
nerat, quem Circe monstrat, foueam fodit, o-
ues macauit, cūque complures essent vmbræ,
atque inter has matris quoque, sanguinem bibe-
re cupientes: non prius permisit vlli, ne matri
quidem, quam Tiresia gustasset, coactūque esset
sibi vaticinium edere: potuitque interim ma-
tris vmbram videre sitientem. Ad hæc Lycur-
Lycurgile
gus Lacedæmonis omnem Reipublicæ admini-
ges.
strationem è cælo temperabat, ac legem illis de-
dit, ne quando in bellum prodirent ante plenilu-
nium. Non enim existimabat eandem esse ciuita-
tis administrationem crescente Luna, & euane-
scente, propterea quòd omnia ab illa regerētur.
Dei ac po-
testate A-
strorum.
Porro Arcades soli hæc non receperunt, nec in
pretio habuerunt Astrologiam, sed fidem ob im-
peritiā, & stultitiā aiunt se Luna antiquiores
esse. Proinde cū nostri maiores vsque adeo fue-
rint Astrologiæ studiosi, huius ætatis homines
partim aiunt, fieri non posse, vt homines finem
inueniant diuinandi scientiæ, propterea quòd
neq; certa sit, neq; vera, neque Martē, aut Iouem
nostra causa moueri in cælo, verūm illis huma-
narum rerum nullam esse curam, neq; quicquam
esse eis cum his negotiis commercii, verūm se-
cundum hos necessitate circumaguntur: par-
tim dicunt Astrologiam non esse quidem men-
dacem, at inutilem. Non enim mutari vaticinio
quæcunq; fatis decreta instant. At ego sanè vtrif-
que respondere possum, stellas in cælo suo qui-
dem motu volui, cæterū obiter eius motus ef-
fectū ad nos peruenire. An vis equo currente, &
gallinis, aut hominibus tumultuantibus lapides
subsilire, stipulāsque moueri ventis cursu concitatis,
syderum verò vertigine nihil præterea effi-
ci: tum ab igni exiguo calor ad nos permanat,
neq; nostra tamē causa quicquā erit ignis, neq;
illi curæ est æstus noster, ab astris autem nihil ad
nos defluit? At sanè fieri non potest, vt per Astro-
logiam ex malis bona faciamus, neque mutare
quicquam earum rerum, quæ ab illis ad nos de-
manant: sed hanc vtilitatem ars adfert vtenti-
bus: Bonæ multò antè delectant eos, qui ven-
tura præscierint: mala verò facilè cum non im-
prudentibus venerint, accipiuntur. Neque enim
in illos irruunt, sed quia meditata, expectatæque
sunt, leuia, mitiæque videntur. Hæc mea est de
Astrologia sententia.

DEMON.

DEMONAX- CTIS VITA,

Vincentio Obsopœo interprete.

ARGUMENTVM.

Oratio demonstratiui generis est, quæ historica, ac didascalica tamen dictioni propior, quàm encomiastica. Describit autem genus, vitam, studia, eruditionem, & professionem Demonactis philosophi, quæq; idem & priuatim & publicè fecerit, & ab alijs passus fuerit. Præterea & apomnemoneumata, seu dicta illius memorabilia, aut alias argutè, ac salsè responsa, in quibus recensendis potissimam orationis partem consumit. Postremo etiam, quæ circa mortem & sepulturam illius acta, quibusque officijs, & honoribus illum Athenienses, & reliqui Græci persecuti sint. Exordio attentos potissimum facit, laudando suam ætatem, quod ea quoque viros memoria, ac laude dignos, & veteribus illis Herculi, & Socrati simillimos procrearit, cuiusmodi sint Demonax hic, & Bæotius ille Sostratus, de quo alibi ipse fecerit mentionem.

Quidem cōsentaneum erat, & nostram ætatem non in totum expertem fore virorum laude & memoria dignorum, sed iis quoque qui & eximijs corporis virtutibus, & mente sapientiz studio excultissima præcelluerunt, florere. Dico autem cum in Bæoticum Sostratum ista referens, quem Græci 30 Herculeum vocare soliti sunt, & esse existimabāt: tum maximè in Demonactem philosophū, quos ego & ipse vidi, & visos magna admiratione suspexi. Cum altero quoque, nempe Demonacte, aliquandiu coniunctam conuersationem habui. Sedenim vitam Sostrati in alio quopiam libello diligenter perscriptam executus sum, declarata eius & animi magnitudine, & excellenti fortitudine. Insuper quæ eius fuerit in monte Parnasso sub ipso dio viuendi ratio, quod stratum laborio sum, quæ alimenta in montibus conquisita, quæ opera à nominis celebritate non abhorretia. Ad hæc quanta in tollendis è medio latronibus pericula exhauserit, tum quanta per inuia faciendis itineribus, aut per traiectu difficilia præbendo transitu, pertulerit. Iam verò æquum mihi videtur de Demonacte nonnihil in lucem edere, duarum rerum gratia, vt & illius memores sint viri nostræ ætatis præstantissimi, & iuuenes quiq; generosissimi animum ad philosophiam applicantes, non necesse habeant ad vetera tantum exempla semetipsos componere, sed ex nostra quoque vita habeant quem sibi pro viuendi regula imitandum proponant, facti illius æmuli, quem ego omnium optimū ex philosophis esse cognoui. Erat itaque Demonax genere Cyprius, non ex obscuris ortus parentibus, quantum ad dignitatem, & possessione ciuile attinebat: cæterū his omnibus ille lōge erat excelsior atq; superior: & cū rebus pulcherrimis, atq; præstantissimis se ipse dignū iudicasset, ad philosophiæ studiū semet cōtulit, nō per Iouē ab Agathobulo cātum, & Demetrio, qui ante illū fuerant, neq; ab Epicteto excitatus, sed cū illis cōuersabatur, præcipuè verò cum Ti-

mocrate Heracleotē, viro cū primis sapiēte, neque nō eloquentia, & industria plurimū ornato. At Demonax nequaquā ab aliquo illorū, vt dixi, persuasus, sed peculiari quo rapiebatur ad res præclaras impetu, & insito quodā ad philosophiam amore, statim à puero permotus, omnia humana bona in vniuersum cōtempnit. Ac se cum totū libertati tradidisset, dicēdūq; fiduciæ, in ea cōstanter persistit, cū & ipse rectā ac sanam, & inculpata vitā viueret, ac videntibus, & audiētibz suam ipsius mentē exemplum exhiberet, veritatēq; quā in philosophando perpetuam obtinebat. Cæterū nequaquā illotis, quod aiunt, pedibus, hoc est, à dicendi facultate alienus, ad philosophiæ studia accessit, sed in poetarū lectionibus enutritus, multos tenebat memoria, dicendūque artes non mediocri studio exercuerat. Ea verò, quæ in philosophia tractari solēt, haud modicè, neq; vt est in prouerbio, summo tantū digito attingerat, sed exactè cōperta habebat. Corpus præterea exercuerat, & ad tolerantiam variis laboribus assuefecerat. Breuiter, in hoc sūmo studio & cura elaborauit, ne alicuius alterius egens esset. Quare postquā sensūt se quoq; ipse sibi amplius non sufficere, voluntaria morte è vita discessit, multo super hoc ipso Græcorū optimatibus sermone relicto. Philosophiæ verò haudquaquam vnā tantū speciē ab alijs seiunctam colebat, sed multis in idem cōmistis, non admodum apertè ferebat, quæ potissimū illarū oblectaretur. Apparebat quidē Socrati se magis addixisse, tamen habitu & vitæ frugalitate Diogenem æmulari videretur. Non tamen ambitiosè adulterabat ea, quæ ad victum pertinebant, admirationis popularis emerendæ gratia, vtq; ii quibuscum cōuersaretur, in eum coniectos haberent oculos: verū cōmuni cum alijs viuēdi ratione utebatur, ne tantillum quidē philosophico fastu infectus: & cum alijs iunctam consuetudinem exercebat, 40 & communibus Reip. legibus non grauati parebat. Porro Socraticam ironiam nulla ex parte accedebat: gratia verò Attica plenas semper disputationes sermonibus haud obscuris in mediū afferebat, ita vt eius discipuli abeuntes neq; contemnerent eum tanquam parum generosum, neque eius inhumanam in obliurgando seuoritatē atque acerbiter fugientes pertimescerent, sed omnimodi orationis amabili læticia reddebantur, ac subinde multò modestiores, de futuris præcipiendis optimam spem concipiebant animo. Itaque nunquam visus est vociferari, aut mira peruicacitate contendere, aut indignari: & si aliquis illi esset increpandus, ipsa quidē peccata repræhendebat, cæterū peccātibus benignè ignoscebat, exemplū illud à medicis petitū vsurpans, qui morbos adhibitis pharmacis propulsare solent, iracundia verò erga ægrotantes vtūtur minimè. ~~Similiter enim hominis esse peccare:~~ 50 Dei verò, aut viri diis proximi, errata emendare. Ad hunc ergo modū cum vitā instituisset sapientissimè, nullius in rebus suis egebat auxilio, ipse verò amicis in iis quæ par erat, persæpe fidelem nauabat operā: ac nonnullos ex illis si qui secundiore fortuna vtī videbantur, submonefacere solebat,

Peccata repræhēda, peccantibus ignoscendum.

lebat, quòd bonis ad breue tēpus duraturis, & plānē caducis ac tranſitoriis efferri, atq; geſtire animo viderentur. Nonnullos quoq; inuiſum paupertatis onus lugētes, aut exilium grauiter moleſtēq; ferentes, aut ſenectutem, aut morbum incuſantes, cum riſu conſolabatur, non videntes breui futurum vt omnia quæ dolorem & moleſtiam in præſens illis adferrent, ceſſarent: bonorum verò, ac malorum obliuio vnā cum longa libertate omnes eſſet in exiguo temporis ſpatio complexura. Ad hæc curæ illi erat, fratres quoq; inter ſe diſſidentes, atq; diſcordes, ad priſtinā concordiam reducere, ac mulieribus cū maritis reconciliariſ illorum animis pacem componere. Ac ſanē aliquādo populum ſeditionibus exulceratum, ſcitē & vtiliter diſſerendo cōpeſcuit, multōſq; illorum perſuaſit, vt patriæ trāquillē & modeſtē ſubſeruirent. Talem quēpiam in philoſophia exercēda morem obtinebat, mitem & manuatum, ac hilarem. Solūm verò amici, aut morbo, aut morte diſcruciabatur, ita vt rem omniū maximam & præſtantiſſimam in rebus humanis amicitiam & voluntatum coniunctionē eſſe exiſtimaret. Quocirca amicus erat omnibus, nec fuit quiſquā, quem non familiarem cōpellatſet, qui quidem homo erat. Maiorem verò, aut minorem animi alacritatem vultu præ ſe ferebat, conuerſatione nonnullorum ex illis vtens, eoſq; coarguēs, quotquot illi videbātur propter ſpem exhibiti obſequii delinquere. Et hæc omnia cū tanta gratia, eāque verborum venere faciebat, dicebātq; vt ſemper iuxta Comicum ſuadelam labiis ſuis infediſſe credibile ſit. Itaque & Atheniēſium vniuerſus populus, & ii, qui in dignitatibus erant conſtituti, ſumma cum reuerētia illum admirabantur, eāque in ſentētia permāſerunt, vt vnum ex optimatibus ſuſpiciētes. Cæterū cum in Reip. procurationibus obeundis verſaretur, multorum prauis, & nefariis conatibus reſtitit: vnde odium & inuidiam non mediocrem multitudinis ſibi cōflauit, tum propter dicēdi interritam fiduciam, & monendi libertatem. Vnde factum eſt vt nonnulli quoq; aduerſus illum inſurgerēt Anyti & Meliti, ea ipſa in Demonacte accuſantes, quæ prius per illos in accuſando Socrate in crimen vocata fuerant, nempe quòd nunquam viſus ſit ſacrificans, quòdque ſolus omnium nunquā ſit Eleuſiniis initiatus. Ad quæ magno animo, & corona redimitus, & nitida veſte amictus, inq; concionem progreſſus, partim ſcitē & dexteriter, partim verò aſperius quā philoſophica requirebat profeſſio, reſpōdit. Etenim ad hoc quòd nunquam ſacra feciſſet Mineræ, Nul la vos capiat admiratio, inquit, viri Atheniēſes, ſi prius illi nunquam ſacrificauerim. nequaquam enim illam ſacris per me oblatiſ egēre exiſtimabam. Ad ſecundam verò accuſationis partē, nempe myſteriorum, eam dixit ſubeſſe cauſam, quòd minùs cum illis feſtiuitatis particeps fuiſſet hætenus, quòd ſi myſteria, inquit, praua & friuola comperiſſet, apud nondum initiatos non taceuiſſet, ſed ipſos ab Orgiis celebrandi auerſos feciſſet. Sin bona, rurius humanitate adductus, omnibus expoſiturus erat. Ita Athenienſes, qui

iam aduerſus illum lapides ſuſtulerant, actutum mitem erga eūdem, & placidum animum induerunt, atque ex illo eum cœperunt habitis honoribus, reuereri quoque & colere, poſtremūm verò admiratione etiā proſequi. Ille autem ſtatim initio orationis ad illos habitæ, aſperiore procemio vſus eſt. Viri enim, inquit, Atheniēſes cū me fertis coronatum videatis, quin me iam ſacrificatis? etenim antehac nunquam liſtaſtis. Quædam verò quæ ab illo acutē pariter & vrbane dicta animaduerti, volo deinceps ſubiūgere. Optimum autem factu videtur, vt à Phaurorino, & iis quæ ad illum dixit, exordium faciam. Poſtquam enim Phaurorinus à quodā audiſſet ſuas diſſertationes à Demonacte haberi ludibrio, maximē verò membrorum in illis nimium fractas delicias, ingeneroſam & muliebrem mollietiem, ac philoſophiæ minimē congruentem: acceſſit Demonactem, interrogauitq; quiſnam eſſet à quo ſubſannaretur: Homo, inquit, cui aures ſunt deceptu diſſiciles. Occurrente verò quodam Sophiſta, atq; interrogante, Quibūſnā viaticis inſtructus à Demonax à puero ad philoſophiā acceſſiſti? reſpōdit, Teſticulis. Alio tempore cum ſemel idē ille acceſſiſſet, queſiuit ex Demonacte, quam philoſophiæ ſectā præ aliis ſtudioſius amplecteretur. Quis verò, inquit, te certum fecit me philoſophari? Et cū dicto abiēs, riſu apud ſe valde ſuauiter. Illo verò interrogante quid eſſet quòd rideret, Demonax, Perridiculum, inquit, hoc mihi viſum eſt, ſi tu à barba philoſophantes iudicandos eſſe exiſtimas, ipſe barbā non habēs. Sidonius autem rhetor cum Athenis celebris & clarus haberetur, ac aliquando de ſe eiufmodi publica oratione decātaret encomium, quòd totius philoſophiæ peritus eſſet, nec minus dicendi facultate ea poſſit exequi quæ diceret: Etenim, inquit, ſi Ariſtoteles ad Licēū me vocarit, ſequar: ſi Plato ad Academiam, veniam: ſi à Zenone ad porticum Variam prouocabor, nihil cunctatus præſto ero: ſi Pythagoras me accerſuerit, ſilebo. Surgens itaque è medio auditorum Demonax, Heus tu, inquit, vocat te Pythagoras. Cæterū Pythone quodam eorum qui fuerant è Macedonia ſplendidē & nitidē culti, iuvene formoſo ſubſannante illum, ac quæſtionem ſophiſticā proponente, iubentēque vt ſyllogiſmi ſolutionem diceret: Vnū, inquit, fili, noui, quòd ſubigēris. Cū ergo ille ſtomachanti animo indignaretur propter ſcommatis amphiboliam, illique comminaretur, Statim tibi virū oſtendam: ille in multum riſum effuſus, interrogauit adoleſcentem, Ergo virum habes? Quodam tēpore cū quidā etiam athleta ab eo fuiſſet deriſus propterea, quòd cū victor extitiſſet in Olympia, veſtitu molli, & florido amictus conſpiceretur: vulnus illi lapide in caput incuſſit, adeo vt ſanguis efflueret. Itaque qui aderāt, indignantes factum grauiter, & moleſtē ferebant, quali vnus ex illis fuiſſet percuffus: cūmq; exclamarent vt ad Procōſulem iret: Nequaquā, inquit, viri ad Procōſulem, quin multo magis eamus ad medicum. Dū aliquando obambulans annulum aureum in itinere forte fortuna reperiſſet: propoſita in foro ſchedula, voluit cum

Apomne-
moneuma
ra.

qui

qui amissi annuli dominus extitisset, venire, atque si illius pondus & gemmam, & typum rectè indicasset, recipere. Venit ergo adolescens quidā forma honesta, & amabili, qui se amisisse perhibebat. Cæterum cū nihil fanī diceret, Abi, inquit, o puer, ac tuū ipsius annulū diligenter obserua. etenim hunc nō amisisti. Quispiā verò ē Romanis senatoribus cū Athenis illi filiū suū iuuenem supra modum famosum cōmonstrasset, effeminatū verò, & corruptum deliciis, dixisset: 10 Salutat te Demonax hic meus filius: Pulcher est, inquit, & te dignus: & matri non absimilis. Porro Cynicū in pelle vrsi philosophātem, non Onocratū, quod illi nomē erat, sed Arcesilaum vocare dignatus est. Cum quidā ex eo quæsisset, quinā illi felicitatis finis esse videretur, respondit solum eū esse felicem, qui liber esset. Illo autem subiiciente multos esse liberos: Atqui hunc ego solum, inquit, liberū esse existimo; qui neq; sperat aliquid, neq; pertimescit. Ille verò, 20 Et quomodo, inquit, hoc fieri potest? omnes enim plurimū his seruīetes subiecti sumus. Atqui, inquit, si recto iudicio res humanas excusseris, haud dubiè easdem reperies, neq; spe, neq; metu dignas, propterea quod, & quæ doleant, & iucunda sint, iuxta finem capiant, & euanescant. Peregrino autē, cui & Proteo cognomen fuit, obiurgante eum, quod pleraq; omnia naso suspenderet, hominibūq; illuderet, dicentēq;, Demonax, nō viuis Cynicū: respondit, Peregrine, nō viuis ho- 30 minem. Physicum quoq; super Antipodibus disferentem, surgens deduxit ad puteū, illiq; vmbra in aqua cōmonstrata, quæsiuit, Nūquid tales confirmas esse Antipodas? Præterea quopiā magum se esse profitēte, haberēq; carmina efficacissima quibus omnes homines impellere possit, ac per suadere, vt sibi quæcunque vellet exhiberent: Ne hoc tibi mirum videatur, inquit. eandem enim tecū artem exerceo: & si placet, ad pistricem me sequere, videbīsq; me vnica tantū incantatione 40 eula, ac modico beneficio persuasurum ipsam, vt mihi panem det. subobscurē monetam innuens, æqualem cum incantationibus vim obtinētem. Cum verò Herodes graniter, & peracerbē Pollucis immatura morte sublato obitum lugeret, velletq; currum illi iungere, ac equos præstare tanquam ascēsiuro, & cenā adornare: aggressus hūc Demonax, A Polluce, inquit, epistolam tibi adfero. Cæterū cum ille gauisus esset, putaretq; illum quoq; aliis esse dolori, dixit, Quid igitur o- 50 Demonax, sibi vult Pollux? Accusat te, inquit, quod ad illum abire cuncteris. Idē quendā aliū filii sui mortem incōsolabiliter lugentem, ac tenebris semet occultantem, accessit, seq; magum professus est, ac filii simulacrū ab inferis posse reducere, si tres tantū homines illi nominauerit, quos nunquā vilius obitū luxisse certō cōpertū haberet. Cum ergo diu, multūmq; secum hæsitaret, nec vnum quidem, vt opinor, talē posset producere, ait tandē Demonax, O ridicule, an te solū intoleranda mala perferre existimas, cū luctus expertem videas neminem? Atqui & illos falsē deridere solitus est, qui in sermonibus nimium vetustis & peregrinis vocabulis vti consueuerāt.

Itaq; cum vnū aliquādo super oratione quadam interrogasset, illēq; plus quā Atticē respōdisset: Ego quidem, inquit, amice, nunc te rogauī, tu verò mihi quasi Agamemnone regnāte respōdisti. Dicente quopiā ex amicis, Abcamis: Demonax in fanū Aesculapii pro filii salute oraturus: Vehemēter, inquit, surdū existimas Aesculapiū, si nequeat nos nisi isthac orātes exaudire. Cū aliquando vidisset duos philosophos egregiē rudes & indoctos super quæstione quapiā satis ridiculē altercantes, ac alterū absurda quærentē, alterum verò ad rem nihil fanē respōdentē: Nonne videatur vobis, inquit, o amici, alter illorū hircum mulgere, alter autem illi cribrum supponere? Agathocles verò Peripateticus cū superbē & insolenter se ferrer, & arroganter iactitaret dialcticorū se solū & primum esse: Atqui, inquit, o Agathocles, si primus, non solus, sin verò solus, non primus. Porro autē Cethego viro cōsulari dignitate prædito, quo tēpore per Græciam legatus abiret in Asiā, patri suo multa turpia & ridicula dicente, & faciēte: postea quā ex amicis quispiam eadē vidisset, dixissetq; Cethegum magnum scelus esse: Per Iouem, inquit Demonax, neq; magnū. Idem cum aliquando conspexisset Apollonium philosophū multis cum discipulis discedentē, commodū verò abibat, accessit quasi disciplinarū nomine Regi esset conuersaturus: Accedit, inquit, Apollonius, & eius Argonautæ. Alio autē quodā ex eo quæretē, num anima illi immortalis esse videretur: Sanē immortalis, inquit, sed vt omnia reliqua. De Herode dicebat verum dixisse Platonem, affirmantē nobis haud vnā saltem esse animam. Neq; enim esse eiūsdē animæ Regilaū & Pollucē, vt tāquā viuetes epulis suscipiat, taliāq; illi curæ sint. Ausus est quoq; aliquādo Atheniēses publicē interrogare, audita sacrorum præfatione, quam ob causam excluderent Barbaros, præsertim cū eam mysterii festiuitatem cōstituisset illis Eumolpus, quem Thracem & Barbarū fuisse non ignorabat. Postea verò quā illi semel nauigandum erat negotiū gratia existēte hyeme, & iam nauem erat inscensurus, dixit amicorum quispiam, An nō pertimescis Demonax, ne naui fracta atque subuersa à piscibus deuoreris? Atqui, inquit, per absurdum foret metuere à piscibus depasci, cū tot ipse pisces deuorauerim. Cuidam rhetori vitiosissimē declamanti consuluit, vt frequenti exercitio incuberet. Cæterum cū ille dixisset, Nūquā nō apud me ipsum declamo: Ergo iure optimo, inquit, tam ineptē dicis, qui semper stulto auditore vti soleas. Augure quoque semel publicitus mercedis gratia vaticinante conspecto, Non video, inquit, quam ob rem mercedem exigas. Etenim si hoc nomine exigis, quasi queas ea, quæ à Parcis immobili consilio decreta sunt, depellere, modicum postulas, quantumcunque tandem postulaueris. Sin omnia quēadmodum Deo visum est euentura sunt, quid tua præstare potest vaticinatio? Sanē verò quopiā Romano bene corpulento, armatam illi pugnam aduersus ligneum palum susceptam commonstrante, interrogantēq;, Quanto tibi seruire, o Demonax

Demonax pugnasse visus sum? magno, inquit: si quidem hūc lignum habuisti aduersariū. Atqui ad intricatas, & captiosas quæstiuiculas acutè instructus erat. Interrogante enim quopiam ludibrii gratia, Si mille minis ligna combussēro Demonax, quot minæ fumo cessuræ sunt? Pōdera; inquit, cinerem, & reliqua omnia fumus erunt: Polybio autem homine omniū ferme literarum rudī, elati tamen animi, arrogantius iactante, rex Romanorum ciuitate me donauit. Veinā, inquit, te magis Græcū, quā Romanū fecisset. Rursus conspecto quopiā ex molliter, & delicatè conuestitis, propter purpuræ latitudinē superbiētē, insolentiūsq; incedente, admoto ad illius aurē capite, apprahensq; veste, & commonstrata: Heus tu, inquit, hoc ante te onis ferre solebat, & onis fuit. Cum semel in balneis lauans in aquam feruentem inscendere recusaret, ac quispiā eundem metitulosum, & parum audacē accusaret; Dic mihi, inquit, nū hoc ipsum pro patria passurus erā? Quærente ex eo quopiā, Qualiānā ō Demonax in orco esse existimas? Præstolare, inquit, & inde literis misis tibi rescribam. Admeto verō cuidam inepto poetæ dicenti se scripsisse Epigramma monostichon, quod testamento quoque suæ statuæ inscribendum mādarit, neque malum esse illud perhibenti:

Corpus humo tegitur, Admetus ad astra volauit: solutus in cachinnos inquit, Aded elegans est, ō Admete, Epigramma, ut magno emerim illud iam inscriptū esse. Cū vidisset quispiā crura eius tarda & turgida, qualia fere senibus fieri consueuerunt, quæsiuit ex eo, Quid hoc sibi vult Demonax? Ille subridēs, Charon me momordit, inquit. Intuitus semel Lacedæmoniū seruū suū flagris cudentem. Desine, inquit, seruo tuo similem te ostendere. Puella quædam, cui nomen erat Danae, fratri in iudicio litē intendēte, Fratrem, inquit, in foro reum facies: neq; enim es Danae Acrisii filia. Magno verō atq; implacabili odio semper aduersus eos pugnabat, quos non iuxta veritatis ductum, sed ad ostentationem philosophari animaduertēret. Itaq; cū vidisset Cynicum, palliū quidem, & peram habētem, cæterū pro baculo supra modum fastuosē, & arroganter vociferantem, dicentēq; Antisthenis, & Crætitis, ac Diogenis sum æmulus: Caue impudenter mentiaris, inquit, siquidem tu Hyperidæ discipulus existis. Cū non paucos semel videret athletas, malē, & ignaui ter pugnantes, præterq; legem eisdem constitutam, pro eo quod Pancratio decertandū fuerat, mordicus se proscindētes: Non iniuria, inquit, nostri temporis athletas cōcomitantes socii leones vocant. Neq; illud dictum sale vrbano caret, ac mordacitatis expers est, quo erga Proconsulem vsus esse fertur. Etenim vnus ex his erat, qui crura, torūmq; corpus vnguento solebāt perungere. Porro autem quidā Cynicus cum in lapidem ascendisset, hoc ipsum in eo turpibus verbis accusauit, & tanquam obscenum & fœdē factū probrose calūniatus est, aded ut Proconsul inflammatus iracundia, Cynicū captum abripi iuberet, quē aut fustibus contusus, aut exilio mulétaturus erat. Verū cū forte fortu-

na interuenisset Demonax, deprecatus est Proconsulem, ut illi delicti gratiam concessa venia faceret, cum hoc peculiari quadam dicēdi libertate Cynicorum ausus esset. Ad quæ ille respondit: In præsens quidem hunc tibi impune dimittam: cæterū si posthac tale quippiam animi temeritate, ac linguæ intemperantia inductus defignauerit, qua pœna afficiēdus erit? Ad quem Demonax, Sanē tunc illum inungi, seu dropace velli iubebis. Alteri cui rex & castra, & magnū exercitū vnā cum imperio crediderat, quæretī quæ ratione quispiā imperium quā optimē administrare possit: si ira, inquit, vacauerit, & quā minimum loquens, plurima audierit. Sciscitātī cuidam num & ipse placentis vesceretur: An tu igitur, inquit, apes existimas fatuis suos fauos concinnare? Apud porticum multa pictura & arte variam conspecta statua manibus mutila, Serō tandem, inquit, Athenienses ænea imagine Cynigerum honestarunt. Atqui Rufinum quoque Cyprium, claudum illum dico ex schola Peripatetica, cū multo tempore vidisset conuersantem cum peripateticis, Claudio Peripatetico, inquit, nihil est turpius atq; impudētius. Cæterū cum Epictetus quoq; aliquando obiurgans ei consuleret, ut vxore domum adducta, liberis procreandis daret operam, affirmans & hoc viro philosopho non indecorū esse, alterum videlicet sui loco naturæ relinquere: festiuissimē illi redarguto respondit, Da mihi igitur, ō Epictete, vnā filiarum tuarum. Sed nec hoc quidem indignum memoratu esse videtur, quo Herminum Aristotelicum acerbē notauit. Etenim cū non ignoraret illum extremē malum esse, innumerāq; flagitia designantem, Aristotelem verō, eiūsq; decem categorias, quas prædicamenta vocant Diælectici, nunquā non in ore habentem: Sanē verō, inquit, Hermine, decem categoriis te haudquam indignum esse opinor. Atheniēsisbus quondam consultantibus quadā æmulatione erga Corinthios de singulari certamine congregiētium constituendo spectaculo, accedēs dixit, Ne prius hæc Athenienses decernatis, quā misericordiæ aram subuertatis. Cū in Olympiam semel profectus venisset, illiq; Helei æream statuā erigendam decreuissent, Nequaquam hoc facietis, inquit, viri Helei, ne maiores nostros probro afficere videamini, cū neque Socrati, neque Diogeni statuam poni curarunt. Quin ipse præsens hæc illum ad iurisperitum dicentem audiui, periculum esse, ne leges omnes sint inutiles atq; superuacue, quōdq; nec bonis, nec malis rogētur. Etenim illi nō egent legibus, ii verō per easdem nihilō fiunt meliores. Ex Homericis versiculis vnum exactissimē calluit:

Strenuus ut segnis fato potiuntur eodem. Iliad. 9.
Laude prosequi solitus est Therpsiten, ut Cynicū quendam liberæ linguæ concionatorem. Interrogatus, quis illi potissimū ex philosophis probaretur, inquit: Omnes equidem admiratione digni sunt: cæterū ego quidem Socratem colo, Diogenem admiror, Aristippum autem amore complector. Vixit annos ferme centum, nullo vnquam morbo implicitus, nulla affectus animi ægritud

agritudine, neminem vnquam facessendis negotiis molestauit, aut in ius productum accusauit. Amicis vtilem se præbuit, ac officiosum. Qui inimico in illum fuisset animo, nullum vnquam habuit, ipse hostis nemini. Tanto verò amore cum ipsi Athenienses, tum vniuersa Græcia eundem prosequeretur, ut prætereunti, honoris gratia etiam ii, qui magistratus officiis fungebantur, assurgerent, magnūque illo præsentē omnes agerent silentium. Postremū ubi iam ætate supra modū ingrauescente consenuisset, inuocatus in quamcūque domum fortitō incidisset, in ea cibum sumebat, ac dormiebat. Quo nomine earundem ædium familia plurimum sibi gratulabatur, Demonacte visō Deum sibi ostēsum esse existimans, aut aliquem bonum Genium seu dæmonem in domum intrauisse. Prætereuntē verò pistri ces certatim ad sese trahebant, vnaquæque cupiens ut à se panem acceptaret: ac magnam felicitatem sibi datam esse interpretabatur illa, à qua panem accepisset. Quin etiam pueri poma illi afferre solebant, patrem honorificē cōpellantes. Gliscente aliquando inter Athenienses discordia, per seditionem dissociatis ciuium animis, in concionem ingressus est: cūque tantū comparuisset, factō silentio discordantes compescuit. Verū cum poenitentia ductos eosdem resipuisse animaduertit, nullo adiecto verbo & ipse abiit. Cæterū cum iam haud obscurē persensisceret se sibi amplius auxilio esse non posse, dicta ad præsentēs qua in certamine præcones uti solent clausula,

Iam finis est pulcherrimorum munerum
Certaminis, non differendum esse amplius
Tempus monet.

ac discedens ab omnibus, hilario vultu diem suum obiit, quali semper obuiam venientibus conspectus est. Aliquanto antē verò quā moriebatur, interrogante quopiam, de sepulturā verò quid imperas? Ne vos hæc cura remordeat, inquit, sollicitos. Etenim fœtor me sepeliet. Respondente autem illo, an non turpe foret & nefarium, si tanti viri corpus volucribus & canibus dilaniandum obliiceretur: Atqui nihil absurdum est, inquit, si mortuus quoque nonnullis animalibus vtilitatem aliquam allaturus sim. Cæterū Athenienses magnifico funere elatum illum sepelierunt, multōque tempore eius obitum luxerunt, ac sedem illam lapideam super qua, si quando correptus lassitudine quiescere solebat, adorabant, fertis coronantes in honorem viri, existimantesque sacrum esse lapidem in quo sedisset. Circa funeris verò effereudi procurationem, nemo erat qui non accurrisset, maximē verò ex Philosophis. Illi subiectis humeris pheret, vsque ad sepulcrum efferebant mortuum. Hæc nimium pauca ex multis super Demonactis vita per censere libuit, ex quibus haud difficulter coniecturam facere licet legentibus cuiusmodinam ille vir fuerit.

AMORES,

Incerto interprete.

ARGVMENTVM.

Hoc dialogo de amoribus & eorum voluptate disputatur, introductis Chariclis & Callieratide personis, quorum alter amorem mulierum ut antiquiorem, & natu-

ra magis consentaneū, deinde & diuturniorē, magisque mutuum & vtrique oblectantem, defendit: alter autē turpem istum in pueros affectū, sed honesto tamen & philosophico nomine palliatum, cōmendat, confutato eo quod alter de natura ductu opposuerat, & proposita muliebriū vitiorum insolentia ac scelerate. Occasio dialogi ex repetitione & memoria antehabiti sermonis sumitur, inuitante ad hoc etiam temporis opportunitate. Exordium autem & preparatio disputationis ab attentione, & reimaginitudine, quā longa deinde narratio sequitur, continēs causam & quasi fundamentum totius negotij: in qua illa quoque non indigna lectu sunt, descriptio templi Gnidie Veneris, & exemplū impotentis amoris, quo quidā ipsam dea statuam noctu aggressus est: cuius commemoratio contentioni ac disputationi principium & ingressum facit. Cæterum haud scio an & hic philosophos tacite perstringat Lucianus, dum paderastas esse solis illis permittit.

LVCIANVS.

MATO R I O quodam lusu, amice Theomneste, summo statim mane impleuisti nobis aures, cōtinuo seriōque studio iam defessas. Ac mihi vehemēter sitienti talem aliquam relaxationem, in tempore adeo iucundorum istorum sermonum tuorum gratia affluxit. Infirmior enim animus est, quā ut studia cōtinua sustinere queat. Desiderant autem labores paulo contentiores, ut curis grauioribus atque molestis paulisper relaxatis, in voluptates remittantur. Admodum igitur me sub auroram hodie lasciuorum istorum verborum blanda ac dulcis suadela exhilarauit. Quare parum absuit quin Aristides ille videret mihi esse, Milesiis sermonibus suprà quam delinitus. Doleo quē per amores equidem tuos, quibus latus adeo scopus inuētus est, quod narrare desiisti: ac te per ipsam obsecramus Venerem, si abunde mihi dicere videris siue masculum aliquod, siue etiam per Iouem muliebre te incelsit desiderii, ut id paulatim memoria repetēdo excitare velis. Nam aliqui festum & solennem celebramus diem, Herculi Tacra peragentes. Cæterū haud ignoras scilicet Deum hunc, quā acer & procliuus erga Venerem fuerit, proinde lubentissimē videtur mihi sermonū hæc sacrificia admissurus esse. τ η ε ο. Citius verò mihi, Luciane, maris fluctus, & densas è cælo delabentes niues numeraueris, quā meos amores. Ego itaque totam ipsorum vagam reddidisse pharetram me puto: ac si quando ad alium aliquem auolare volent, inermis ipsorum dextera ridebitur. Pro-

pemodum enim ex eo cum à prima pubertatis ætate egressus, inter adolescentes receptus sum, aliis atque aliis subinde concupiscentiis delusus pereco, aliisque amores aliis succedunt: ac priusquam desinant priores, incipiunt sequentes, capiti prorsus Lernææ rediviuæ istius Hydræ longē magis multiplicia, neque etiam Iolaum aliquem auxiliatorem recipere sustinentia. Neque enim igne ignis extingui solet. Adeo humidus quidam oculis inhabitat meis* asilus, qui omnem formam ad sese rapiens, nulla satietate expletur. Ac assiduē dubitare in mentem venit mihi, quænam hæc Veneris ira sit. Non enim ex* Heliadis quispiam ego sum, neque Lemniadum contentio, neque etiam Hippolytēum agreste ac durum illud supercilium indutus, ut ob id irritare Deæ in-

Numerus magnus

*μύω, qui & stimulus ut in Epigrammate, λυσιδίκην κλωπὴν ἰσχυρὰ μύωπα χερσὶν ἐκνήμων κείσομαι ἰδὼν καὶ πωδός.

*Hoc est

ex progenie Solis, cui semper infesta Venus fuit ob prodirum Vulcano adulteriū.

explebilem hanc iram in me debeam. l v c. Omittē ficitiam hanc Theomneſte & difficilem reſponſionem. An tu enim grauiter fers quod per fortunam talem vitam ſortitus es, & acerbum eſſe putas, ſi cū mulieribus formoſis, & cum pueris ſuauiſſe efflorentibus ſubinde conuerſaris? An tibi etiam purgationibus forſan opus erit contra difficile adeo hūc morbum? Graue enim malum hoc ſcilicet eſt. Quin tu potius multa hac dementia abs te proiecta, beati eſſe te ipſum exiſtima, quod tibi Deus nō ſqualidā agriculturam exercendā ſortitō aſſignauit, aut meritorum errores ac peregrinationes, aut etiam militarem in armis degendam vitam, ſed tibi pingues ac nitidæ palæſtræ curæ ſunt, ac ſplendida quidem veſtis vſque ad pedes delicatē demiffa, compoſitio autem comē diſcriminatim exercita & apparata. Amatoriarum verō oblectationum etiā ipſa tentatio iuuat, ac dulcis deſiderii dens mordet. Nam interim dum periculum facis, ſperas: vbi verō voti compoſ factus es, fruieris eo quod optaſti. Aequali autem voluptate afficiunt, & quod adest iam, & quod futurum ſperatur. Paulō antē igitur cum narrares longum iſſum, perinde vt & apud Heſiodum eſt, catalogum eorum quos ab initio inde amaſti, ſuaues quidē oculorum tuorum iſtus molliter ſubinde liqueſcebant. Vocem autem ad modum Lycambæ illius filix tenuem ac dulcem emittens, ex ipſo ſtatim habitu præte ferebas quod non illos ſolū, verū etiam ipſam illorum memoriā amares. Sed ſi quid tibi ex ea quā ſecundum Venerem nauigationem perfeciſti, reliquum relictum eſt, nihil quæſo illius nos cela, Herculi autem ſacrificiū hoc abſolutum atque perfectum præbe. τ η ε ο. Tauriuorus quidem Luciane Deus iſte eſt, & ſacrificiis illis quæ ſine nidore perficiuntur, vt aiunt, minimē delectatur. Sed poſtquā annuam ipſius feſtiuitatē ſermone celebramus, meque quidem narrationes à ſummo ſtatim mane in medium allatæ, ad ſatietatem iam peruenere. Tua verō Muſa à conſuetō reſoluta atque dimiſſa ſtudio, hilarem cum Deo diem hunc totum peragat. Ac mihi quæſo æquus iudex eſſe velis, quoniam in neutram te video, vtrum melius habere putes eos qui maſculos amant, an qui ſceminis delectantur. Nā ego quidem, qui vtrinque æquē iſtus ſum, perinde atque accurata ac proba aliqua trutina, ambabus ex vtraque parte lancibus æqualiter hucatque illuc inclinor. Tu verō, qui extra hanc ſortem es, incorrupto iudice ratione videlicet, quod melius fuerit, dignoſces ac ſecernes. Proinde omni recuſandi prætextu ac ſimulatione depoſita, o amice, calculum quem tibi comendauit ac credidit illud de meis amoribus conuocatum iudiciū, iam tandem feras. l v c i a. Ludum, Theomneſte, aut riſum putas narrationē hāc. Ea verō etiam ſerium quoddā promittit. Ego itaque nuper adeo eius rei periculum facere cœpi, ſat ſcio, nimium, & non olim, ex quo duos quosdā viros audiui de hac re contentioſe admodum quaſi dimicantes, memoriā adhuc recentem & paulō antē factā repetentem habeo. Diuiſi autem eorum erant cum orationibus etiam ipſi affectus, & nō perinde ac tu, qui facilitate quadam animi peruigil & inſomnis duplicem capis mercedem,

Hāc, armenta regēs, pecora illā candida paſcēs.

Sed alter quidem puerorum amore ſupra modum oblectabatur, muliebrē venerem tanquam barathrū quoddam ducens: alter autem à maſculo amore purum ſe gerens, in ſceminas quaſi attonitus ferebatur. Duobus igitur inter ſe pugnantibus affectibus, inſtituto certamine, haud facile dixero quantum voluptatis ex ea re cepi. At mihi verborum illorum tamē veſtigia propemodū auribus impreſſa hærent, vt pote quæ nuper adeo dicta ſunt. Omnem igitur obſurgationis prætextum & cauſam è medio ſubmo uendo, illa quæ tum ambos audiui dicere, quā accuratē fieri poteſt, tibi commemorabo. τ η ε ο. Atqui ego quidem hinc ſurgens, exaduerſum tibi ſedebō, Acacidum expectans dum carmina finiat ille. Tu verō nobis veterem gloriā amatoris perage differentis canendo. l v c i a. Inſtituenti mihi in Italiam nauigare, velox atque citatum nauigiū apparatum erat, ex biremibus iſtis quoddam, quibus maximē Liburni, quæ gens ad Ionium ſinum habitat, videntur vti. Poſtquam autē iam nauigandi tempus erat, vniuerſos Deos patrios cōprecatus, ac Ioue hoſpitali, vt propicius expeditionem peregrē ſuſceptam coadiuuare vellet, inuocato ab vrbe vehiculo iumentario ad mare deſcendi. Deinde valere iuſſis iis qui nos deduxerant, (ſequebatur autem eruditorum turba ſedula ac frequens: qui cum aſſidue nobiſcum verſati fuiſſent, ægrē atque inuitō à nobis ſegregari ſe patiebantur) conſenſa puppi, iuxta gubernatorem aſſedi. Atque impetu remigum paulatim à terra in altum prouecti, poſtquam admodum & à tergo excitando fluctus proſequebantur nos auræ, malo ex medio nauis erecto, ſummo carcheſio antennam adſtrinximus. Deinde conferta per funes vela effundētes, ſenſim impletis vento linteis, nihilo minore curſu, opinor, quā ſagitta peruoluimus, fluctibus grauiter frementibus infra circa proſcindentes ipſos proram. At verō quæ inter nauigandum ſeria vel etiam iocoſa contulerimus, longius hic perſequi tempus nō ſinit. Poſtquam autem maritimam Cilicię oram præteruecti, Pamphylium ſinum contigimus, vltra Chelidoneas felices illos veteris Græciæ terminos haud citra laborem curſu elati, ad ſingulas Lyciæ ciuitates hoſpitio diuertimus, ſermonibus ac fabulis vt plurimum nos oblectantes (neque enim vllum in ipſis mauiſteſtum prioris felicitatis cernitur veſtigium reliquū) donec ad Solis ſacram delati Rhodum, continuum nauigandi laborem, quo huc vſque vſi fueramus, interpellare aliquantiſper decreuimus. Remiges itaque nauigio è mari in terram ſubducto, prope litus tentoria fixerunt. Ego verō, parato mihi hoſpitio è regione templi Dionyſii, otioſe per urbem incedebam, immenſa adeo voluptate interim fruens. Eſt enim re ipſa ciuitas hæc Solis, conuenientem huic Deo pulchritudinem præ ſe ferens. Obambulans autem in Dionyſii porticibus, vnamquaque picturam contemplabar, vnā cum voluptate ea quam vidento capiebam, Heroicas quoque fabulas memoria reperēs. Statim enim mihi duo vel etiam tres propemodum præcipui ſueneruere, qui mihi omnem hiftoriam enarrabant. Pleraque autem & ipſe coniectura præcipiebam: cæterū cum iam contemplatione iſta ſatiatus eſſem, ac domum ire cogitarem, dulciſſimum peregrē obtigit mihi lucrum, viri longo iam olim tempore

Narratio.

Chelidoneas infule sunt ad caput Paphy liz oræ. Strabo lib. 11.

Buphagos, id est vorax, & infatiabilis. Alluſio autē ſit ad id quoddam Herculem cū Lepreo voracitate contendit ſe tradunt, ac totū bonem. ſimul vna menſa deuoraſſe.

agilitatem amabili hilaritate & gratia temperatâ retinebit, sicut visum est Praxiteli. Cæterum vbera, & quæcûq; vultus sunt partes priores, ab Alcamenis Venere quæ in hortis sita est, mutuo accipiet. Ad hæc manus teretes, earundemque concinnam iuncturam, digitorumque; tenellorum ductum non difficilem, in extremis in orbiculatam exilitatem desinentium, ab ea quæ in hortis est, & illa vtenda recipiet. At verò totius faciei descriptionem & lineamenta, genarumque; teneram molliciem, & nasum intra rectum modum cohibendum, præstabit Lemnia & Phidias. Idem quoque; dabit oris conformem compositionem: ceruicem verò lacteam sumet ab Amazone. Porro autem Sosandra & Calamis eandem ornabunt: verecundia. Risu præterea tenui fallente inuentis oculos, animi orisq; hilaritatem ostendet, quævis & illius esse solet. Vestitus frugalem mundi tiem à Sosandra concessam habebit, præterquam quoddam illa nudo & aperto erit capite. Aetatis autem mensura, quantacunque illi fuerit, iuxta Cnidorum Venerem metienda est. Etenim & hæc Praxitelem diligenter emensum esse video. Ecquid tibi videtur Polystrate? eritne imago satis ornata & elegans, & maxime posteaquam exactissime absoluta fuerit? 10 20 30 40 50 60 70 80 90 100 110 120 130 140 150 160 170 180 190 200 210 220 230 240 250 260 270 280 290 300 310 320 330 340 350 360 370 380 390 400 410 420 430 440 450 460 470 480 490 500 510 520 530 540 550 560 570 580 590 600 610 620 630 640 650 660 670 680 690 700 710 720 730 740 750 760 770 780 790 800 810 820 830 840 850 860 870 880 890 900 910 920 930 940 950 960 970 980 990 1000 1010 1020 1030 1040 1050 1060 1070 1080 1090 1100 1110 1120 1130 1140 1150 1160 1170 1180 1190 1200 1210 1220 1230 1240 1250 1260 1270 1280 1290 1300 1310 1320 1330 1340 1350 1360 1370 1380 1390 1400 1410 1420 1430 1440 1450 1460 1470 1480 1490 1500 1510 1520 1530 1540 1550 1560 1570 1580 1590 1600 1610 1620 1630 1640 1650 1660 1670 1680 1690 1700 1710 1720 1730 1740 1750 1760 1770 1780 1790 1800 1810 1820 1830 1840 1850 1860 1870 1880 1890 1900 1910 1920 1930 1940 1950 1960 1970 1980 1990 2000 2010 2020 2030 2040 2050 2060 2070 2080 2090 2100 2110 2120 2130 2140 2150 2160 2170 2180 2190 2200 2210 2220 2230 2240 2250 2260 2270 2280 2290 2300 2310 2320 2330 2340 2350 2360 2370 2380 2390 2400 2410 2420 2430 2440 2450 2460 2470 2480 2490 2500 2510 2520 2530 2540 2550 2560 2570 2580 2590 2600 2610 2620 2630 2640 2650 2660 2670 2680 2690 2700 2710 2720 2730 2740 2750 2760 2770 2780 2790 2800 2810 2820 2830 2840 2850 2860 2870 2880 2890 2900 2910 2920 2930 2940 2950 2960 2970 2980 2990 3000 3010 3020 3030 3040 3050 3060 3070 3080 3090 3100 3110 3120 3130 3140 3150 3160 3170 3180 3190 3200 3210 3220 3230 3240 3250 3260 3270 3280 3290 3300 3310 3320 3330 3340 3350 3360 3370 3380 3390 3400 3410 3420 3430 3440 3450 3460 3470 3480 3490 3500 3510 3520 3530 3540 3550 3560 3570 3580 3590 3600 3610 3620 3630 3640 3650 3660 3670 3680 3690 3700 3710 3720 3730 3740 3750 3760 3770 3780 3790 3800 3810 3820 3830 3840 3850 3860 3870 3880 3890 3900 3910 3920 3930 3940 3950 3960 3970 3980 3990 4000 4010 4020 4030 4040 4050 4060 4070 4080 4090 4100 4110 4120 4130 4140 4150 4160 4170 4180 4190 4200 4210 4220 4230 4240 4250 4260 4270 4280 4290 4300 4310 4320 4330 4340 4350 4360 4370 4380 4390 4400 4410 4420 4430 4440 4450 4460 4470 4480 4490 4500 4510 4520 4530 4540 4550 4560 4570 4580 4590 4600 4610 4620 4630 4640 4650 4660 4670 4680 4690 4700 4710 4720 4730 4740 4750 4760 4770 4780 4790 4800 4810 4820 4830 4840 4850 4860 4870 4880 4890 4900 4910 4920 4930 4940 4950 4960 4970 4980 4990 5000 5010 5020 5030 5040 5050 5060 5070 5080 5090 5100 5110 5120 5130 5140 5150 5160 5170 5180 5190 5200 5210 5220 5230 5240 5250 5260 5270 5280 5290 5300 5310 5320 5330 5340 5350 5360 5370 5380 5390 5400 5410 5420 5430 5440 5450 5460 5470 5480 5490 5500 5510 5520 5530 5540 5550 5560 5570 5580 5590 5600 5610 5620 5630 5640 5650 5660 5670 5680 5690 5700 5710 5720 5730 5740 5750 5760 5770 5780 5790 5800 5810 5820 5830 5840 5850 5860 5870 5880 5890 5900 5910 5920 5930 5940 5950 5960 5970 5980 5990 6000 6010 6020 6030 6040 6050 6060 6070 6080 6090 6100 6110 6120 6130 6140 6150 6160 6170 6180 6190 6200 6210 6220 6230 6240 6250 6260 6270 6280 6290 6300 6310 6320 6330 6340 6350 6360 6370 6380 6390 6400 6410 6420 6430 6440 6450 6460 6470 6480 6490 6500 6510 6520 6530 6540 6550 6560 6570 6580 6590 6600 6610 6620 6630 6640 6650 6660 6670 6680 6690 6700 6710 6720 6730 6740 6750 6760 6770 6780 6790 6800 6810 6820 6830 6840 6850 6860 6870 6880 6890 6900 6910 6920 6930 6940 6950 6960 6970 6980 6990 7000 7010 7020 7030 7040 7050 7060 7070 7080 7090 7100 7110 7120 7130 7140 7150 7160 7170 7180 7190 7200 7210 7220 7230 7240 7250 7260 7270 7280 7290 7300 7310 7320 7330 7340 7350 7360 7370 7380 7390 7400 7410 7420 7430 7440 7450 7460 7470 7480 7490 7500 7510 7520 7530 7540 7550 7560 7570 7580 7590 7600 7610 7620 7630 7640 7650 7660 7670 7680 7690 7700 7710 7720 7730 7740 7750 7760 7770 7780 7790 7800 7810 7820 7830 7840 7850 7860 7870 7880 7890 7900 7910 7920 7930 7940 7950 7960 7970

sum, & sæpe in colloquium veni, nimirum con-
 teraneus illi existens, planè earum rerum certus sum.
 Quippe, quod nec tibi obscurum esse opinor, mi-
 hi moris est morum suauitatem, humanitatem, ani-
 mi magnitudinem, modestiam & pudicitiam formo-
 sitati antepone. Digna enim sunt quæ modis om-
 nibus corporis dotibus anteferantur: quoniã pla-
 nè absurdum foret, atque factu ridiculum, si quis ve-
 stitus cultum atque mundiciem præ corpore admi-
 raretur. Porro autem ea mihi demum omnibus nu-
 meris absoluta pulchritudo esse videtur, quoties in
 idem concurrunt anima exulta virtutibus, & cor-
 pus amabili forma exornatum. Omnino enim non
 paucas tibi commostrare possum corporis equidè
 & formæ elegantiã visendas, & scitulas & nitidas, cæ-
 terùm formæ præstantiam morum fœditate detur-
 pantes, adeò vt id quod solum in tam specioso cor-
 pore laudandũ fuerat, ferè emoriatur atque flacce-
 scat, reprehensionì & turpitudini obnoxium, ac pla-
 nè præter dignitatem, horæ tam prauæ, vitiosæ ni-
 mirũ animæ, conuersans. Et sanè tales templis Aegyp-
 tijs iudicio meo videntur esse persimiles. Illic
 enim ipsũ quidem delubrum forinsecus pulcher-
 rimum est, simul atque maximum, sumptuosus lapi-
 dibus extructum atque compositum: cæterũ si in-
 tus Deum requisieris, aut simiam inuenies, aut cico-
 niam, aut hircum, aut felem. Eius generis mulieres
 non parum multas passim est cernere, Proinde cor-
 poris nitor & venustas non sufficit, nisi veris & iu-
 stis ornamentis decorata & exulta sit. Non autem
 dico vt vestimentis purpureis & aureis, aut gêmeis
 monilibus exornata sit, sed iis quæ prædixi, nempe
 morum elegantia, virtute, temperantia, æquitate hu-
 manitatè, ac aliis, quocunque tandem fine compre-
 henduntur. LV C I A. Proinde ò Polystrate sermo-
 nem pensabis ipsa mensura (quod aiunt) aut etiam
 cumulatiùs (potes enim) ac quandam animi imagi-
 nem adumbratam nobis ostendes, ne tantũ ex di-
 midio illã admiremur. P O L. Duram & difficilem
 mihi in iungis prouinciã ò amice, neque enim per-
 inde facile atque promptũ est, ea quæ obscura sunt,
 oratione retege re, quã id quod manifestum est
 omnibus, laude extollere. Videor verò & ipse ad
 hãc imaginem exprimendam multorum egens esse
 operã, nõ fictorum saltem & pictorum, sed philoso-
 phorum etiã, vt ad illorum canonem & regulam
 hoc simulacrum rectè absoluator, & in lucẽ ad anti-
 quam plasticen formatum producat. Sed ad rem
 attingamur. Sit ergo primum fandi facultate præ-
 dita, ac dulci voce instructa, vt orationem melle dul-
 ciore de illius fluxisse verius quã de senis illius
 Pylii concionatoris lingua Homerus dixisse vide-
 tur. Omnis autem verborum & loquelæ tonus, cui-
 usmodi delicatissimus esse solet, neque nimirũ gra-
 ui & aspero tinnitu infonet, quasi ad virilem vocem
 informatus sit: neque rursus nimium tenui, quasi im-
 pensè effœminatũ aut ferè fractũ sit, sed qualis
 esse solet pueri nondum pubescentis, dulcis & blan-
 dus, comiter & mansuete in auditũ semet inferens,
 vt etiam illa loqui desinente, verba audita iucundo
 murmure tinniant, ac quædam dulcissimæ vocis
 reliquæ aliquãtis perperdrent, aurẽsq; blando su-
 furro circunsonent. Tuã quandam Echo æterna
 vocis imitatione auditũ prorogantem intineat,

Pulchritu-
do absolu-
ta.

Aegyptio-
rũ templa
ridicula.

Vocis sua-
uitas & ser-
monis.

mellicissima quædam verborum vestigia, neque nõ
 persuasione plenissima, in animo audientium relin-
 quens. Cæterũ quando voce illa tinnula canere
 adorta fuerit, præcipuè verò ad citharam, tum verò
 tẽpus est ex æquo tacendi & halcyonibus & cicadis
 & canoris oloribus. Aliena enim à Musis hæc sunt
 omnia, si ad hãc collata fuerint. Et si Pandionis na-
 tam dixeris, rudis & inepta est, quanquã vocẽ mul-
 tisonam edere soleat. Orpheus autem & Amphion
 (à quibus maximè mōtos auditorũ animos esse cõ-
 stat, quĩq; syluas & saxa sequentia cantus dulcedine
 ad se pertraxerũt) illi, vt ego opinor, si hanc audis-
 sent, posthabitis citharis adstitissent auscultates cũ
 silentio. Quippe omnes harmoniæ rationes accura-
 tissimè obseruare, vt ne quid rhythmus deliret, sed
 tempestiua decentiq; eleuatione atque depreffione
 modulari ac emensurare concentum, præterea voce
 per omnia respondere citharæ, vtq; plectrum à lin-
 gua non discreper, aptiq; digitorum tactus, & agilis
 membrorũ flexibilitas, videntur hæc suppetissent
 huic Thraci, ac illi in Cithærone boues pascendi?
 Itaque Luciane, si quando illam cantantẽ audieris,
 non amplius illatam à Gorgonibus monstrificã vl-
 lam immutationẽ patieris, lapis factus ex homine,
 sed Sirenum modulantiũ virtutem qualisnam sit
 cognosces. Ita enim sat scio adductus demulceberis,
 vt patriæ ac familiarium tibi obreptura sit obli-
 uio. Atque etiã auribus cera obstruẽtis, per ceram
 quoq; oppositã penetrabit iucundissimæ vocis mo-
 dulario, tantã cantando voluptatẽ audientibus exhi-
 bet. Terpsichores aut Melpomenes aut Calliopẽs
 vocem dixeris, infinita & omnisfaria aurium animo-
 rumq; demulcimenta in se complectentem. Vt vno
 verbo dicam, optarim cum primis talẽ mihi & tam
 concinnam modulandi rationem auditã, cuiusmo-
 di par est per talia labia & dentes illos emissam erũ-
 perẽ. Visa verò est & tibi hæc eadem quã dico: ita-
 que & auditã esse existima. Sedenim exacta & per-
 fecta linguæ eloquẽtia, ac vocis Ionicæ puritas, tum
 illa in familiari colloquio extemporale dicendi fa-
 cultas atque suauitas, quæ gratis Atticis vbique cõ-
 spersa est & condita, ne admiranda quidem est. Ha-
 bet enim hoc à maioribus quasi hæreditario iure pa-
 trium, neque alia ratione conueniebat illam in hac
 peregrinatione Atheniensium esse participem. At-
 qui ne illud quidem admiratione mihi prosequen-
 dum videtur, poetice lectionibus illam voluptuose
 oblectari & gaudere, eandemquẽ multo iam tempo-
 re studiose in illis versari, quando virũ cum Home-
 ro eiusdem vrbs ciuis sit & incolæ. Vnam equidem
 Luciane illius iucundã & amenz vocis ac modula-
 tionis imaginẽ, quã tu vides, si quis tenui-
 ter admodũ exprimere studuerit. Iam verò & alias
 non oscitanter considera. Neque enim vnã sal-
 tem, sicut tu, ex multis compositã consiliũ est ab-
 soluere, (nam hoc esset perexile & ieiunũ, tum mo-
 re graphico absolutum, ex tot formis tamq; multi-
 plicibus speciebus hinc inde collectam vnã corpo-
 ris pulchritudinem componere, sibi ipsi discrepan-
 tem) sed omnibus animi virtutibus vnã imago dep-
 pingatur, imitata formam archetypi. LV C I A.
 Diem festum & epulas publicas omnisfariã instru-
 ctas mihi annuntias, ò Polystrate. Videris itaque
 multò cumulatiùs mensuram mihi remetiri. Proinde
 de per

Iam hæc lingua dul-
cis & gratior.

de perge admetiendo. Nulla enim nunc res est qua perinde mihi possis gratificari. P O L. Ego quoniam omnium honestarum liberaliumque disciplinarum cognitio necessaria esse putatur, maximè verò earum quæ vñ ac meditatione constant, age & illam iam constituemus multifariam quandam, ac multiplici venustate conspicuam, ne qua in parte fingendi artificio te inferiores appareamus. Et sanè ita pingatur, ut omnia bona comprehensim possideat, quibuscunque Helicon affatim atque abundanter affluit: nequaquam verò ut Clio aut Polynnia, aut etiam ut Calliope, utque omnes alie, quarum unaquæque vñ tantum rei perita excellenter præcellit: verum nostra omnium ex æquo gnara & prudens sit: præterea nec minus Mercurii atque Apollinis dotibus prædita sit. Quæcunque enim poetæ lepidissimis celebrata versiculis in lucem dederunt, quæcunque scriptoribus classicis literis ac memoriæ prodita sunt, quæcunque philosophi extulerunt laudibus, hæc simul omnibus imago præclarissimè exornata sit. Neque verò tantum penicillo obiter colorata, sed pigmentis penitus imbuta, & ad satietatem usque tincta sit. Et ignoscendum est, si nullum huius picturæ archetypum queam ostendere. neque enim vñ in veteribus de eiusmodi absoluta disciplinarum cognitione facta extat mentio. Veruntamen, si videtur, & hæc sacra superis dedicetur: neque enim, ut mea fert ratio, vñ culpam parari potest. L V C. Elegantissima profectò, ò Polystrate, ac omnibus cum numeris tum lineis absoluta. P O L. Iam deinceps post hanc ipsius quoque sapientiæ & intelligentiæ imago depingenda est. Opus autem nobis erit ad hanc absoluendam exemplis quam plurimis, præcipue verò multis veteribus, ac vno quidem, & illo Ionico. Cæterum pictores & artifices illius erunt Aeschines familiaris Socratis, atque ipse etiam Socrates, imitandi dexteritate omnes longo intervallo post se relinquentes, qui aliqua cum gratia & venere vñquam pinxerunt aliquid. Aspasiæ porro illam Milesiam, quacum & Olympius ipse maximè admirandus conuersatus est, exemplum intelligentiæ non malum proponentes, quanta rerum peritia, quanto in officiis civilibus acumine, quanta denique industria atque solertia perpolitæ fuerit, hoc omne ad nostram hanc imaginem translatum accurata amulsi applicabimus, præterquam quod illa modica in tabula depicta fuerat, hæc verò Colossæa pollet magnitudine. L V C. Quorsum ista dicis? P O L. Quoniã ego Lucianæ, nequaquam æqualiter magnas imagines esse opinor similes existentes. Nequaquam enim similis est vetus Atheniensium Resp. ac præsens Romano potentia. Itaque et si similitudine illa respondeat, hæc tamen potior est magnitudine veluti in latissimâ depicta tabulâ. Deinde secundum & tertium exemplum, si lubet, producamus, nimirum illam Theano, ac versificatricem Lesbiam, vñ cum Diotima. Theano quidè animi magnitudinè ad picturam conferet: Sappho autem instituta viræ iucunditatem adferet. Porro Diotimæ non tantum ut illam laudauit Socrates, similis erit, verum illi omnibus ingenii ornatissimi dotibus comparata respondebit. Itaque & hanc Lucianæ imaginem dedicatam suspende. L V C. Per Iouem Polystrate nimium admiradam. Sedenim tu ò amice alias quoque benignitatis ac hu-

manitatis imagines perge depingere, quæ morum mansuetudinem, tum placidam erga egentes comitatem consuevit ostendere. P O L. Proinde & illa Theani comparetur illi, nempe Antenoris coniugi, neque non Aretæ, & filia eius Nauticæ: præterea si qua alia in fortunæ indulgentis affluentia animi modestiam obtinuit. Deinceps verò post hanc modestiæ imago depingatur, ac ostensa erga conuersantem beneuolentiæ, ut iuxta illam Icarum filiam maximè modesta & pudica sit, quemadmodum ab Homero adumbrata est. Talem enim Penelopes effinxit imaginem, atque etiam per Iouem propter nominis affinitatem, etiam Abradata coniugis, cuius paulò antè mentionem fecimus. L V C. A. Omnibus profectò modis & hæc præclare absoluisti imaginem, ò Polystrate: iamque ferme exprimendarum imaginum finem attingisti. nullas enim animi ac laudum partes prætermisisti. P O L. Nondum omnes. summum enim & maximæ laudis caput omissum est. Dico verò, cum in tantæ rerum magnitudinem euecta sit, ut neque fastu ob blanditiis fortunæ prosperitatem intumescat, neque ultra humanæ fortis mensuram efferatur, temere fortunæ confidens, sed seruata æquabilitate animi, se ipsam cohibeat, nihil procacius aut insolentius, quod aliis foret molestiæ, animo concipiens, sed ut erga accedentes populariter affecta sit, ac dextris copulatis eosdem benignè atque amanter suscipiat. Tantò enim his quibuscum sermonem conferunt, sunt acceptiores, quanto altiori fortuna euecta, nihil superbi fastidii, aut contemptus tragici præ se ferunt: veluti omnes illi qui sua potentia non in hoc vtuntur, ut procaciter contemnant alios, sed potius ut benignè aliorum subleuent inopiam, illi soli acceptis à fortuna bonis maximè digni habendi sunt: ac soli illi inuidentiæ malum possunt effugere. Nemo enim facile ei fortuna inuidebit, quæ prosperis rebus affluentibus moderato vtentè animo cospexerit, neque iuxta Aten Homericam illam super hominum capita incedentem, ac inferiorem calcantem. Quod plerumque euenire solet iis qui humili atque abiecto sunt animo, fortunæ arridentis procacitate intemperanter effecti. Postea enim quam à fortuna nil tale sperantes, ex improviso sublimes in currum quendam volatilem euecti sunt, intra fortunæ mediocritatem consistere nequeunt, neque deorsum elatos torquent oculos, sed semper nituntur in arduum. Quare non raro veluti Icarus liquefacta illis quam celerrimè cerra, ac alis defluentibus, per præceps in marinos fluctus deuoluuntur, spectatoribus risum exhibentes. Quotquot autem instar Dædali, alarum vtuntur remigio, neque admodum in sublime elati volat, certe quod alæ ex cera illis conglutinatae sunt, rerum autem abundantiam ad humanæ vitæ societatem subleuandam expronunt, neque non contenti sunt saltem ab vñ paulò altiores inferri, adeo ut crebro etiam alas volando humefaciant, nec Solis æstui & feruoribus easdem liquefaciendas exhibent, illi tutò iuxta ac moderatè volatu vtuntur: quem cursum quispiam & in hac maximis efferre laudibus iure optimo possit. Quocirca dignissimè etiã ab omnibus fructum percipit, optatibus ut hæc alæ quæ diutissimè illi permaneant, bonis subinde affatim affluentibus. L V. Sic quidè fiat, ò Polystrate, neque enim corporis

Iliad. 7.

poris venustate solum conspicua est, ut Helenam admiranda forma fuisse constat, sed animo quoque; lepro & amabili talibus expolita dotibus spectantes ad se allicit. Digna vero magno illo rege, masueto existente & affabili habenda est, ut hac quoque precipua felicitatis parte cum aliis bonis innumeris quibuscunque amplissime instructus est, fruatur: ut sub illius imperio ea quoque; forma & virtute mulier nata sit, & quae cum illo conuersans artissimo desiderio eum complectatur. Quippe haudquaquam mediocri felicitatis mulier existimanda est, de qua aliquis Homericum illud commodissime dicere possit, quod cum aurea Venere de formositatis palmario contendere possit, ingeniosis autem operibus Minervam aequiparare. Neque facile quispiam ex omni mulierum numero aliquem illi comparabit neque corporis neque ingenii gloria, ut idem ait Homerus, neque item mente, & artificiosis operibus. **POL.** Vera sunt quae dicis o Luciane. Quare si consilium factum tibi videtur, committis iam in unum imaginibus, & ea quam tu corporis effinxisti, & iis quibus ego mentis ingenium; dotes adumbravi, unam ex omnibus compositam collecto libello omnibus contemplandam admirandamque; exhibeamus, & iis qui hoc ætatis degunt apud superos, tum etiam illis qui paulo post futuri sunt. Itaque longe, ut mea fert opinio, hæc erit stabilior & diuturnior, quam vlla fuit aut Apellis imago, aut Parrhasii, aut Polygnotti. Eaque ipsa multo plus gratiae spectantibus exhibuit, quatenus non ex ligno aut cera aut coloribus formata, sed solertia atque industria à Musis ad hoc adscitis expressa est: quae haud dubie imago omnium accuratissime absoluta futura est, & corporis elegantia, & virtutes animi iuxta contemplandas ostendens.

PRO IMAGI-

nibus, Vincentio Obsopæo interprete.

ARGUMENTVM.

Apologia hæc est eorum quæ superiore dialogo nimio extollendi studio, ultra quam decet, ac più est, de Pæthea dicta videri poterant. Priore igitur loco Polystratus accusationem ac reprehensionem Panthea recēset, quæ hisce duobus capitibus potissimum continetur. Primo, quod immodice ac nimis illam laudavit Lucianus. Deinde quod etiam cum Diis illam comparavit: quorum primus contra modum atque officium vere laudantium sit, & adulatores speciem præ se ferat, alterum vero etiam impium, & periculosum, & ab illius natura & ingenio alienum: adeoque contraria sibi ipsi facere Lucianum, qui cum tantum illius modestiam predicet, interim ultra Deos eandem effert. Hæc accusationem postea etiam ex sua persona confirmat Polystratus, hortaturque, ut scriptum siue encomium hoc mutet. Ad quæ Lucianus ita respondet, primum, ut dicat se neque adhuc satis laudasse illam, nedum nimium: & quicquid huius fecerit, ex libertate atque officio laudatorum fecisse: neque hoc adulatorum esse: nam alia ratione alioque, sine adulatorum laudare, atque vere laudantes, eaque omnia exemplis ac rationibus offendit. Alterum autem, quod illam cum diis contulerit, ita defendit, non esse in eo aliquam impietatem, aut insolentiam. Neque enim illam cum Diis ipsis, sed cum eorum imaginibus ac statuis comparasse. Deinde etiam si hoc fecisset, aliorum tamen exempla extare, quibus factum hoc suum tueatur, qui non modo homines cum Diis contulerint, sed & Deorum nomi-

na sibi usurparint. Ideoque non esse periculum hinc aliquid metuendum, cum idem antea tam multi etiam philosophi fecerint.

POLYSTRATVS.

LEO, Luciane, inquit mulier, alias quidem magnam tuam erga me benevolentiam evidenter perspexi: tum etiam honorem ex libello edito per te mihi habitum, non obscure animaduerti. Neque enim ita effuse quispiam me laudaret, nisi benevolentia adductus talia scriberet. At ut nescius non sis quo ego sum animata animo, sic de me plane persuasum habeo. Neque alias quidem hominibus ad assentandum eruditius gaudere soleo, sed qui sunt eiusmodi, subdoli praestigiatore mihi esse videntur, ac minime natura liberi. Ceterum in laudibus quoties quispiam praeter modum me extulerit, molestis ac immoderatis amplificationibus attollens atque exaggerans omnia, pudore quodam afficior, nec parum adest quo minus ferè semper aures obstruere soleam. Eaque res subsannatione magis & risu quam laude mihi digna videtur. Eatenus enim laudes tolerabiles atque ferendae sunt, quatenus ille qui laudatur, sibi conscius est, ab his quae dicuntur, se non discrepare, sed parè esse encomio. Quodcunque super hoc additum fuerit, alienum est, & apertae assentationis suspicionem non carebit. Atqui ego permultos noui, inquit, quibus voluptati est si quis eos laudibus cohonestans, etiam ea orationi adiecerit, à quibus longè latèque; alieni sunt: veluti si quis confectae ætatis vetulos ob iuuenilium annorum vigorem felices pronuntiauerit: aut illis qui informi sunt corpore, Nirei aut Phaoenis adiungat pulchritudinem. Si quidem arbitratur immodicis laudum testimoniis suas formas immutatū iri, & senem denuo repubescere. quæ in opinione Peliam quoque fuisse non sum ignara. Hoc vero longè secus se habet. nam laus res esset quantius pretii, si illa quoque; re perinde frui possemus ex eiusmodi dementi et superiectione. Iam vero tale quiddam mihi pati videntur, inquit, ita falso laudati, ac si quis cuiuspiam turpi facie atque deformi, laruam admodum venustam afferens apponat, porro ille ob pulchritudinem sibi vehementer placeret, praesertim cum hæc ab illo auferri possit, & ab occurrente comminui: unde maiori quoque; risu subsannandus foret, naturae faciei deformitate detecta, quam adscititia forma occultauerat. Aut per Ionem, si quis pusilla statura existens, indutis cothurnis super magnitudine contendat cum iis qui toto cubito ex æquo illi collati eum excederent. Mentionem faciebat & huiusmodi cuiuspiam. Aiebat mulierem quandam ex matronis primariis, alias quidem pulchram & lepida, corpore autem pusillam, & cui multum de iustae staturae mensura deesset, à quodam poeta carminibus celebratam, cum ob alias quidem virtutes quam plurimas, tum quod forma esset scitula, & corpore magno & praegrandi: cuius staturam & longitudinis rectitudinem assentator ille Populo conferre non dubitabat. Ceterum illam laudum illecebris vehementer lætatam esse, quasi mendaci carminis assentatiuncula aliquid exiguo corpusculi modulo accessisset, manumque gestiando concussisset.

Porro

Stratonice
caluitiū

Porro autem poetam hoc illi crebrius occinuisse, cum videret mulierem laudibus vehementer delectari: donec quispiam ex presentibus admo-
to ad aurē eius capite, dixisset illi, Desine o ami-
ce, ne mulierem etiam exurgere facias. Non dis-
simile quiddam huic, multo tamen magis ridicu-
lum affirmabat fecisse Seleuci uxorem Stratoni-
cen, quæ poetis oblato talento certamen propo-
fuit, quicumque maiori arte atq; ingenio eius co-
mam laudibus illustrasset. Atqui caput habebat
turpi deformatum caluitio, cui ne pauci quidem
capilli inerant. Sedenim cum deformiter calua
esset, omnibus exploratum habētibus, ex diutur-
no morbo ægrotanti capillos defluxisse, nihilo
secius tamē audiebat à poetis execrandis illis as-
sentatoribus, hyacinthinos illius crines dicenti-
bus, & molles quospiā capillorum globos nectē-
tibus, ac apiis nunquā existentem cæsariem com-
parantibus. Itaq; hæc omnia deridebat, vnde adu-
landi materia assentatoribus suppetit. Addebat
præterea illud non in laudibus tantum vsuueni-
re solere, sed in picturis quoque easdem assentan-
di, & decipiēdi occasiones homines studiose que-
rere. Gaudent enim, inquit, mortales pictoribus,
cum primis verò illis, à quibus paulo formosio-
res depicti sunt. Esse autem nonnullos, qui eius-
modi artificibus iniungerent etiā, vt aut aliquid
deformatatis, aut magnitudinis naso detraherēt,
aut oculorum nigritiem attriorem depingerent,
aut aliud quiddam, quod suæ formæ adiectū con-
cupuerint. Deinde fraudulenter imponunt alie-
nas imagines coronantibus, quæ nullo modo il-
lis respondent similitudine. Hæc atque eiusmodi
dicere solebat, alia quidem in libello tuo col-
laudans, hoc vnum autem minimè sufferēs, quod
illam deabus Iunoni, atque Veneri cōparaueris.
Longè enim ista me, ait, vt potius omnem huma-
nam naturam excedunt. Cæterum ego ne illud
quidem vnquam in votis habui, vt priscis heroi-
dibus, nimirum Penelopæ, & Aretæ, & Theani-
meam formam conferret: tantum absit, vt Dea-
bus omnium maximis, & præstantissimis compa-
rari postularim. Etenim vehementer, inquit, res
diuinas horreo, atque supersticioso animo reue-
reor. Itaque periculum est, ne vt Cæsiopæa eam
laudem cupidè, ac desideranter affectasse videar.
Atqui Nereidibus hæc tantum formæ præstātia
opponebatur Iunonem, & Venerem religiosè co-
luit. Quocirca, Luciane, ista te facta recantatio-
ne iussit trās scribere, aut ipsas Deas testatura est
hæc ipsa se inuita per te scripta esse. Te autē sci-
re voluit, quod libello non mediocriter discerni-
cietur, ita propalam obambulante, vt nunc is à te
informatus est, non nimium piè neq; sanctè ad-
modum Deorum cultum perdocens. Existima-
bat verò ab omnibus se visum iri, nō vulgari pec-
cato obnoxiam, si sustineret Veneri Gnidiz, aut
Hortensi se dici similem. Quare te eorum quæ li-
belli tui in extremis à te de illa prolata sunt, ius-
sit vt submonefacerem, quibus eius animi mode-
rationem omnis fastus nesciam testatus es, quip-
pe, quæ super humanam mensuram semet nō ef-
ferret, sed terræ vicina seruata medioeritate vo-
laret. His ille dictis, nūc sui oblitus super ipsum

cælum mulierem extollit, Deabus illam assimi-
lans. Postulat verò à te ne semet Alexandro in-
cogitantiorē esse putes, qui architecto quopiā
pollicente se Atho totum transformaturum, &
ad eius simulacrum accommodaturum, vt to-
tius montis vastissima moles regis effigiem ob-
tineret, duas in manibus vrbes habentem: tam
prodigiosis pollicitationibus non accessit ani-
mo, sed opus architecti viribus maius esse opina-
tus, hominis temerariam audaciam compescuit,
non admodum credibiliter Colossorum magni-
tudinem effingendo assequentem. Iussit itaque,
vt suo loco Atho intactū relinqueret, neq; mon-
tem ita magnum ad tam parui corpusculi simili-
tudinem imminueret. Laudabat autem Alexan-
dram animi magnitudinis, dicens illum sibi hoc
facto maiorem statuam, quā Atho erexisse in
hominum animis, apud quos eius rei memoria
nunquam esset intermoritura. Neque enim par-
ui, aut abiecti erat animi honorē adeo amplum,
atque inusitatum contemnere. Quin se quoque
tuum figmentum laudare aiebat, neq; non ima-
ginum industriam admirari: cæterum similitudi-
nem non agnoscere. Quippe nequaquā dignam
esse tantis, ac talibus, & minimè harum esse affi-
nem, sed ne aliam quidem mulierem vllam ad
eas posse aspirare. Itaque libenter tuos admiran-
dos honores ei habitos tibi remittit, tēque orat,
vt natiuo, ac proprio Archetypo suam faciem
adumbres, vtque humano more illam laudibus
illustres, neq; pedis modum excedat calceus: ne
os quoq; mihi, inquit, fortè illi occurrenti obtu-
ret. Illud quoq; vt tibi exponerem, mihi in man-
datis dedit. Audio, inquit, multis cōfirmantibus
(num autem verum sit, vobis viris explorare cō-
pertū) neq; victoribus Olympicis maiores corpore
statuas erigi concessum esse, sed curæ esse
Hellanodicis, vt ve vnus quidem veritatem ex-
cedat temere, atque exactissimè statua expendat
tur ad athletæ certamen, & corporis quantita-
tem. Quocirca tibi videndum est, inquit, necunde
mentiendi causam sumamus in mensura, ac
deinde Hellanodicæ vestram subuertant imagi-
nem. Hæc profectò ab ipsa dicta sunt. Cæterum
tu Luciane eam cogitationem suscipe, vt diligē-
ter cōsideres, quo pacto libellū mutatum aliter
exornes, eaque auferas, ne impietate adductus in
Deos flagitiosè pecces, veluti ipsa omnium gra-
uissimè ista tulit, ac planè inter legendum inhor-
rescebat animo, ac Deas vt sibi essent propitiæ,
suppliciter precabatur. Et sanè ignoscendum est,
si muliebre quiddā passa est. Atqui si veritas non
diffitenda est, ego mihi ipse tale quiddam dixisse
visus sum. Quippe initio audiens delictum nō
animaduerti, oculos in scripta defixos habens.
Postea verò quā illa mihi fecit indicium, inci-
pio & ipse sentire de illis non dissimilia. Ac pro-
pemodum consimile quiddam passus sum, quod
in iis quæ intuemur, sæpenumero nobis euenit.
Contemplantes enim quippiam in propinquo
sub ipsis oculis constitutum, nequaquam accura-
tè peruidere possumus: at si iusto interuallo dis-
iuncti illud intuemur, omnia liquidius compa-
rent obrutui, & quæ bene, & quæ secus se habue-

rint. Iam hâc hominem existentem Iunoni conferre ac Veneri, quid aliud est quàm præfractè eleuare tantarum Dearum existimationem? Siquidem in eiusmodi cōparationibus nō tam quod modicū est, collatione crescit, & maius fit, quàm quod maius est imminuitur, dum ad id, quod vilius fuerat, pertrahitur. Exempli gratia, si duo pariter incederent, alter quidem corpore prægrandi, alter verò per ætatem admodum exiguo, penè humi repens, tandem si æquandi essent, ne alter alterum longitudine excederet: illud nunquam breuiore quantumvis semet extendente fiet, etiam si summis pedibus ipse semet arrexerit. At si eadem ipsis longitudinis obtinenda est æqualitas, maior ille demittat caput necesse est, ac se humiliorem ostendat, oportet. Non secus in eiusmodi accidit imaginibus, neque enim per inde tantis incrementis hominis virtus augetur Deo comparati, quàm Dei magnitudo imminuitur, ad id, quod vilius est, inæqualiter deriuata. Atque si quis terrestrium imperitus ad cælestia oratione temere raperetur, minorē ille suspicandi causam præstaret hominibus, hoc à se impietatis impulsu factū esse. Sedenim tibi nulla fuit necessitas tot mulierum speciosissimarū pulchritudinibus extantibus, hanc tam audaciter cū Veneri, atq; Iunone comparandi. Itaque vide Luciane, quo pacto hac tã graui inuidia te & illam exoneres. Neq; enim valde hoc moribus tuis familiaris est, qui ne aliàs quidem ad laudādum facilis, ac propensus esse consueuisti: at nūc nescio quo fato impulsus tã subito mores mutaris tuos, omnem laudum mediocritatem excedendo. Et qui hactenus laudum eras parcissimus, nunc in eisdem effundendis omnium appares intemperantissimus. Sed ne hoc quidē dedecori tibi forte putato, si orationem iam editam adhibita lima retractes, quandoquidem hoc Phidiam quoque fecisse perhibent, quo tempore apud Eléos Iouem iam absoluerat. Stetisse enim illū post inuam, vbi primū opus in lucem productū hominibus visendū ostendisset, subauscultassēq; quid quisq; spectantium laudaret, aut repræhenderet. Cæterum hic quidē nasum repræhendebat, quasi plus æquo crassiore: alius verò faciem tãquam oblongam: tertius aliud quiddam pictori vertebat vitio. Deinde digressis spectatoribus, rursus Phidiam semet concludentem correxisse, atque ad multorum opinionem, & iudiciū imaginem emendasse. Neq; enim mediocre aut cōtemnendum esse existimabat populi tam numerosi consilium, sed hoc sibi persuaserat necessariò fore, vt multi semper plus quàm vnus peruiderēt: tamen si ipse semet Phidiam esse non ignorabat. Hæc tibi ab illa venio adferens, quæ & ipse non possum non probare, ac tibi suadere, vt facias, qui & singulari familiaritate & beneuolentia tibi coniunctus sim. l. v. c. Hactenus quidem ignoravi Polystrate, te tãtum esse rhetorem. Itaque orationem ita prolixam, accusationem ita verbosam aduersus libellum meum effudiisti, vt nullam parandæ apologiæ spem mihi feceris reliquam. Verum enimvero in hoc forēsis iudicii rationem & morem egressi estis, cum primis verò tu, quod lucu-

brationem meam indicta causa condemnaueris, non assistente illi patrono. Facillimum autem, vt opinor, illud est, iuxta parcemiam, solum currentem vincere. Itaque nihil mirandum est si nos compræhensi simus, neque aqua nobis effusa, neque respondendi facultate concessa. Quin potius illud omnium est absurdissimum, si vos & accusatoris, & iudicis officio iuxta functi estis. Vtrum ergo vis, vt rebus iam senatusconsulto decretis contentus quiescam, an potius iuxta Himeræum poetam, palinodiam quandam conscribam? Aut dabitis mihi prouocandi copiam ad aliud iudicium? p. o. l. Sanè per Iouem, dummodo habeas quod probabiliter & iuste ad obiecta respondere possis. Neque aduersariis præsentibus, vt tu ais, sed amicis cognoscētibus causam perorabis tuam. Ego verò vnà tecum iudicium perpédere quoque paratus sum. l. v. c. At hoc me non mediocriter conturbat Polystrate, quòd illa non præsentē causa mihi dicenda sit. Etenim hoc longè fuerat præstabilius. Nunc verò mihi iussu velim, nolim, necessarium est defensionem aggredi. At si pollicitus fueris te talem mihi fore apud illam internuntium, qualem illius apud me egisti, audebo iactare aleam. p. o. l. Enimuero illius rei gratia bonum habere animum Luciane, quòd me non malum habiturus sis in defendendo responso, aut interpretem, si quàm paucissimis dicere conatus fueris, quò facilius memoria complectar singula. l. v. c. l. Atqui admodum mihi opus fuerat oratione longissima ad tam vehementem & acerbam accusationē refellendam. In tuam tamen gratiam quantum potero defensionem decurtabo. Itaq; illi hæc à me annūtianda curabis. p. o. l. Nullo modo Luciane, sed tanquam illa præsentē orationem habebis. Deinde ego te apud illam imitabor. l. v. c. Proinde quando ita tibi videtur Polystrate, illa præstò est, eaque prædixit videlicet, quæcunque tu ab illa mihi annuntiaſti. Nobis autem secunda oratio exordienda est. Et sanè nō verebor hoc tibi palàm facere, quod mihi accidit. Nescio quam mihi trepidationē incusseris, vt planè meticuloſo sim animo: & quemadmodum vides, iam totus sudo, & horreo, ac tantum non illā videre videor, ipsaque res magnam mihi iniecit perturbationē. Attamen incipiam, neque enim illa iam præsentē, mihi patet locus effugii. p. o. l. Verum per Iouem magnam vultu præ se fert beneuolentiam. Vidē' vt læta sis, atque alacris, & mansueta animo? quare sumpta audacia animo præsentē orationem aggredere. l. v. c. Ego te scēminarū præstantissima, mirificè, vt ais, & præter modum laudata, non video quo tanto præconio tuas virtutes extulerim, quanto te ipsa nobilitaris encomio, cum deorum cultum ita in magnis ponere soleas. Hoc enim ferme omnibus, quæ à me dicta sunt, maius est atque excellentius. Et precor, vt benignè mihi des veniam, quòd neq; hac adscripta imagine te honestarim, quæ obſtāte ignorantia nunquam mihi in mentem venit. Neque enim aliam ante hanc depinxissem citius, nō vt hæc adiuncta aliquo modo reliquas excelleret, sed mihi multò minus dixisse videor, quàm rei dignit

dignitas exigebat. Igitur considera quātum à me solidæ laudis testimoniū prætermis-
 sit, quan-
 ta significatio ad faciendum indicium vitæ opti-
 mæ & mentis probatissimæ neglecta. Nam qui-
 buscunque moris est deorum immortalium nu-
 mina non negligenter colere, illi quoque in hu-
 manis actionibus optimi censendi sunt. Itaque si
 omnis oratio retexta de integro mihi exornanda
 foret, & imago emendanda, nihil esset quod per-
 peram adimere auderem: illud verò esseni addi-
 turus, tanquam totius corporis caput, atq; fasti-
 giū. Magnas ergo me tibi gratias debere hoc no-
 mine non diffitebor. Siquidem ego cum animi
 tui moderationem laudassem, & quod nihil pro-
 cacitatis, aut insolentiae, aut fastus tanta tibi con-
 ciliasset rerū magnitudo: his tu in oratione mea
 reprehensis, veram laudandi rationem comple-
 uisti. Quippe tales laudationes non auidè arri-
 pere, sed hisce auditis rubore affici, easque maio-
 res esse testari, quàm ut tuæ mediocritati conue-
 niant: moderati & popularis animi est indicium.
 At tu quantò impenitus hoc erga laudes affecta
 es animo, tantò te digniorem esse ostendis, quæ
 immodicis laudibus certatim celebreris. Ac pe-
 nè tibi res iuxta Diogenis cecidit sententiā, qui
 interrogante quopiam, quo pacto quis gloriam
 potissimū consequi posset, si gloriam, inquit,
 contempserit. Dicerem nimirum & ipse interro-
 gante me quopiam, quīnam laude digni essent,
 maximè quotquot laudari grauātè ferunt. At hæc
 aliena sunt, & præsentī instituto parum respon-
 dentia. Cæterū de quo mihi respondendi cura
 incumbit, illud est, quod Veneri Cnidia, atq; ei,
 quæ in hortis est, ad hæc Iunoni, & Mineræ for-
 mam tuam effingens cōparauerim. Hæc inquam
 tibi omnem modum excedere, & ultra pedem vi-
 sa sunt. Ad hæc iam mea delabatur oratio. Et sa-
 nè vetus verbum est, poetas atque pictores esse li-
 beros. Ego verò laudantes maiori libertate di-
 gnos esse censeo, tametsi humi aut gressim incedant,
 quemadmodum nos, nec vlla versiculorum
 inferatur magniloquētia. Est enim laus res quæ-
 dam libera, cuius licentia nullis mēsuræ, aut ma-
 gnitudinis, aut breuitatis legibus adstricta est,
 sed in hoc solo præ omnibus elaborat, ut admi-
 randum, ut omnium amore dignū declararet eum,
 quem laudauerit. At ego hac via non incedā, ne
 imprudens ductu imperitiæ hoc tibi facere vi-
 dear. Illud autem puto tibi non obscurum esse,
 eiusmodi nobis esse laudatoriarum orationum
 occasiones, quemadmodum oporteat laudantem
 uti ad demonstrandum comparationibus, imagi-
 nibus, atq; similitudinibus. Et ferme summa in
 hoc sita est rectè aliquid adumbrandi, & effingen-
 di, quod ita optimè iudicari potest, non si quis
 quiddam cum similibus cōposuerit, neque si cum
 eo, quod vilius est, illud comparauerit, sed si id,
 quod effertur laudibus, quàm poterit effusissimè
 ad excellentioris archetypum extulerit. Exēpli
 gratia, si quis canem laudaturus, eundem dixerit
 vulpe maiorem esse, aut fele, nunquid ille laudan-
 di rationem tibi callere videbitur? non utique
 dixeris. Sed neque quanquam lupo illū æqualem
 esse dixerit, admodum laudauit magnificè. Sed

ibi tandem vera laus absoluitur, si canis leoni si-
 milis esse perhibetur, & magnitudine, & mem-
 brorum robore: veluti Orionis canem laudans
 poeta, leonicidam illum esse affirmavit. Et hæc
 perfecta laus canis est. Rursus si cui Milonē Cro-
 toniaten, aut Glaucum illum ex Carysto, aut Po-
 lydamantem laudare foret animus, ac tandem
 vnumquēque illorum muliere robustiorem fuisse
 se perhiberet, nōne iure optimo ob laudis ve-
 cordem stultitiam deridendus esset, quem si vi-
 nus viri fortitudinem excessisse dixisset, neque
 tamen hoc ad cumulatam laudem suffecisset? At
 quibus laudibus ille eminentis ingenii poeta
 Glaucum extulit, neque Pollucem robustissimū
 cum eo ex aduerso manus ausurū conferere, ne-
 que ferreum, & animosum Alcmenæ filium: vi-
 des cuiusmodi illum Diis comparauit, quin po-
 tius ipsis imaginibus illum quàm verissimè ex-
 pressit? Et neque Glaucus ipse indignanter tulit
 Deis inter athletas primariis collatus celebrari,
 neque illi vici sunt, aut Glaucum, aut poetā, qua
 si impiè, & cōtumeliosè in Deos circa laudes a-
 gentem, sed utrique in magna fuerunt gloria, &
 apud Græcos honore, & gratia floruerunt, alter
 quidem ob præcipuum inusitati roboris speci-
 men, nempe Glaucus: poeta verò cum propter
 alia, tum in primis propter doctissimi carminis
 editionem. Itaque ne mirandum tibi veniat, si &
 ego assimilare volens, quod laudanti pernecessa-
 rium est, exemplo altiori vsus sim, oratione illud
 subiiciēte. Postea verò quàm & in assentationis
 mentionem incidisti, confirmans te homines as-
 sentatione gratiam eblandientes habere odio,
 laudo te equidem, nec aliter fieri conueniebat:
 sed enim ego tibi & laudantis opus, & adulatoris
 dementientem superiectionem discernere, & dif-
 finire volo. Itaque assentator quæcunque sui cō-
 pendii gratia laudat, nulla veritatis ratione habi-
 ta, ea omnia immodicis laudibus extollenda esse
 existimat. Impudenter autem mentiendo, plura
 addit de suo, adeo ut nō vereatur Therpsiten quo-
 que forma turpissimum, ipso Achille pulchriorem
 esse ostendere, ac Nestorē inter omnes eos
 quotquot ad Ilium pugnatū venerant, natū esse
 minimum. Persanctè quoque deieraret Cræsi fi-
 lium acutiori auditu esse præditum Melampode,
 præterea Iphneæ acutius cernere, quàm Lynceæ,
 dummodo spes aliqua consequēdi lucri ob men-
 dacium appareat. Porro autem laudator nequa-
 quam mēritur, aut addere solet aliquid quod in
 totum in laudato non compareat: sed ea quibus
 natura præditus est bonis, tametsi nō admodum
 magna sint, extollit, ac maiora, cumulatoraque
 esse ostendit. Nec dubitaret dicere, equum lauda-
 re volēs natura leuem (ut ea scimus esse animan-
 tia) & cursu valentem:

Ille per intactæ segetis vel summa volaret

Gramina, nec teneras cursu læsisset aristas.

Rursus non formidaret dicere velocipedum cur-
 sus equorum. Præterea si domus elegans & sum-
 ptuosissimè exornata illi laudibus illustranda fo-
 ret, nihil hæsitabundus diceret:

Talis & intus erat magni Iouis aula suprema.
 At hūc versiculum assentator etiam subulci sero

phipasei fordidissimo tugurio accommodare au-
deret, si qua modò muneris à sybota recipiendi
spes reluceret, veluti Cynæthus ille Demetrii
Polioretae assentator, cum iam omnes assen-
tandi rationes, & vias sua parasitatione con-
sumptas cerneret, laudare solitus est Demetriū,
quē frequēs tussis molestissimè infestabat, quòd
dulciter atque modulatè tussiendo sonaret. Non
solum autem hoc discrimine vterque ab altero
internosci potest, quòd hi, qui ad assentationem
eruditi sunt, non vereantur ad gratiam laudato-
rum inuerecundè mentiri: laudatores verò, cor-
poris, animique dotes plus iusto extollere: sed &
in hoc non mediocri intervallo inter se discre-
pant, quòd assentatores vbicumque potuerint,
immodicis vtuntur hyperbolis: porrò autem en-
comiastæ in hisce vtendis moderationem magi-
stram sequuntur, ac intra certos fines se cohibēt.
Hæc sanè perpauca ex infinitis adduxi adulatori-
ris, & veri laudatoris signa atque discrimina,
ne omnes quotquot aliorum concinnandis student
præconiis, innocentem in suspicionem à te rap-
pian, sed diligenter discernas, atque vtrūque
proprio pede, ac modulo metiaris. Age itaque, si
videtur, & ea, quæ à me dicta sunt, ad vtriusque
canonem expende, vt cognoscas, num rectiùs
huic, an illi sim cōferendus. Siquidem ego si in-
amabilis, atque odiosæ formæ cascām quandam
Cnidio simulacro comparassem, meritò præsti-
giatoris vituperationem apud te incurrerem, ip-
sòque Cynætho adulantior esse iustissimè exi-
stimarer. Sin verò eam, quam omnes eiusmodi
esse non ignoramus, non erit mihi vehementer
vitio vertenda ista audacia. At dices fortasse, aut
potius iam dixisti, Quod ad pulchritudinē lau-
dandam attinet, tibi concessum sit: sed enim cō-
ueniebat laudem nulli inuidiæ obnoxiam face-
re, neque deabus immortalibus hominē me exi-
stentem comparare. Ego verò (eò enim adduc-
cor, vt verum reticere non possim) te ò præstans
animi mulier, nequaquam Deabus comparauī,
sed eximiorum artificum monumentis, atque o-
peribus ex lapide, aut ære, aut ebore confectis.
Iam ea, quæ hominum elaborantur industria, ho-
minibus assimilare, impium esse non arbitror.
Nisi fortè tu Mineruam esse suspicata sis simula-
crum illud, cuius author atq; opifex exitit Phi-
dias, aut hoc cælestem Venerem, quod in Cni-
do non ita pridem penicillo, & coloribus adum-
bratum fabricauit Praxiteles. At vide ne absur-
dum sit talem de Deabus opinionē animo con-
cipere, quarum veras imagines nulla (vt ego ar-
bitror) humana industria, aut imitatio potest af-
sequi. Quòd si etiā maximè illis te assimilasset,
non meum hoc erat inuētum, neque ego primus
hanc laudandi viam inueni, aut aperui, sed Poe-
tæ sanè multi, & eximii, cum primis verò Home-
rus conciuis tuus, quem etiam nunc ab inferis
excitabo, vt suo me tueatur patrociniò: neq; pe-
riculum est, ne & ipse vnà mecum capiat. Ita-
que ipsum interrogabo, aut potius te illius loco
(etenim crebra lætione monumenta ab illo mul-
tis vigiliis elaborata, percurris, quod præclarè
facis) quid tibi illud videtur, vbi de captiua Bri-

seide sic loquitur, quòd aureæ Veneri similis Iliad. 7.
Patroclum occisum defleuerit? Deinde paulò
pòst, quasi parum esset illam Veneri formosita-
tis elegantia parem esse, addit ita inquit,

Sic itaq; est mulier lacrymans effata Deabus
Consimilis.-

Hæc ergo quoties dixerit, num propterea illum
odio prosequeris, ac librum è manibus proiciis,
an potius illi eam in laudando libertatem permit-
tis? Atqui etsi tu illi eandem non permiseris, ta-
men tanta seculorum series atque vetustas illi
concessit, neque vnquam inuentus est, qui hoc
in eo malitiosè repræhenderit, neque ille, qui
eius imaginem flagellare ausus est, neq; qui ver-
siculos nothos atque supposititios censoria vir-
gula, aut obeliscis notare aggressus est. Iam si il-
li permissum est mulierem barbaram insuper &
plorantem aureæ Veneri comparare, ego vt pul-
chritudinem taceam, propterea quòd non suf-
fers coràm laudari, non comparem Dearum ima-
ginibus mulierem lætam, & hilarem, & cum plu-
rimū ridentem suauissimè, quod homines cum
Diis commune habent? In Agamemnone verò
laudando vide quantum Deorum existimationi
parserit, & quàm vndique ad cōcinnitatem ima-
gines sumptas à Diis exprompserit, quem & ocu-
lis & capite Ioui similē esse perhibet, porrò Mar-
ti cinctura, pectore autem Neptuno, diuidens
hominem penè membratim, ad tantorum Deo-
rum imagines collatum. Et rursus hunc homi-
cæ Marti similem esse ait, ac alium alio Deo cō-
ferens, deiformem Phryga illum Priami filium
quoties esse ostendit! Sæpenumero Deo similem
Pelidā pronuntiat. At rursus ad muliebria exem-
pla regrediar. haud dubiè enim illum alicubi di-
centem audisti,

Hæc pulchræ est similis Veneri simul, atque
Dianæ. *

Non solum autem ipsos homines Diis compo-
nit, verum Euphorbi quoque comam assimila-
uit Gratiis, & hanc sanguine madentem, & pul-
uere deturpatam. In summa, earum rerum tanta
est apud Homerum copia, vt nulla sit pars poe-
seos, quæ non diuinis comparationibus exorna-
ta sit. Itaque aut hæc veluti perperam scripta ex-
pungantur, aut mihi similia audendi libertas nō
intercludatur. Tanta verò est in similitudinibus
& comparationibus adducendis licentia, vt Ho-
merus etiam Deas ipsas non dubitarit lauda-
re ab inferioribus. Nam Iunonis oculos boui-
nis comparauit: alius autem quispiam Vene-
ris palpebras composuit violis. Nam Auroram
rhododactylum quis ignorat, vel ex iis, qui mi-
nimum operæ in euoluendo Homero ponunt?
Atqui, quod ad formam attinet, planè temperan-
ter, & moderatè mihi factū videtur, si quis Deo
similis esse perhibetur. Verum quo numerq; illi
compræhendendi sunt, qui Deorum compella-
tiones imitati sunt, ac Dionysii, & Ephæstiones,
& Zenones, & Neptunii, & Mercuriales nomina
ei sunt? Fuit quædam Latona Euagoræ Cyprio-
rum regis vxor, nec tamen Dea indignata est,
quanuis illam in lapidem, quemadmodum Nio-
ben potuisset conuertere: Vt silètio præteream,
Aegyp

Iliad. 8.

*In Græco
codice hic
additur
ἐν ἀπείρῳ
ἐστὶν ὁ
πῶς.

Aegyptios, qui tamen ex omnibus gentibus Deos habeant infelicissimos, diuinis tamen nominibus ad satietatem usque vtuntur. Penè itaque plurima pars est cælo illis pertracta est. Quare nihil est quod ob laudem hanc vlla animi consternatione perturbata sit, vltionem, aut supplicium à superis metuens. Nam si quid in eo libello aduersus Deos peccatum est, tu extra noxiam es, nisi putes & in auditione culpam quandam esse: de me verò Deorum vltio sumptura est sup-
 10 plicium, postea quàm ante me Homerum, & alios poetas irati superi vlti fuerunt. At nondum philosophorum omnium principem punierunt, qui hominem Dei simulacrum esse testatus est. Multa adhuc ad te dicenda supersunt, attamen huius Polystrati gratia dicendi finem faciam, vt dicta nostra facilius memoria repetita tibi referre possit. **P O L.** Haud scio Luciane, num hoc mihi amplius promptum factu sit. tam enim verbo-
 20 se ista proloquutus es, ac vltra effusæ aquæ spatium. Attamen quoquo modo meminisse conabor: & quæadmodum vides, iam ista ad illam deferre studeo obstructis auribus, ne qua pars elapsa, orationis seriem mihi confundat, ac ego deinde à spectatoribus explosus, ronchis & sibilis illudat. **L V C I A.** Istud sanè tibi curæ erit Polystrate, vt quàm optimè respondeas. Cæterum ego quoniam semel tibi fabulam desaltandam tradi-
 30 di, in præsens quidem excedam è medio: proclamatis autem iudicum calculis, iterum præsto ero, visurus quænam finem hoc certamen habiturum sit.

TOXARIS, SIVE AMICITIA,

D. Erasmo Roter. interprete.

ARGUMENTVM.

Videtur hoc dialogo Lucianus amicitia dignitatem, atque effectum commendare voluisse, dum Toxarim & Mnesippum introducit, alterum Scytharum, alterum Græcorum in amicitijs colendis fidem, pradicantem, vtrumque autem pro patria sua contendentem, connumeratis aliquot suæ ætatis hominum exemplis, qui mutua inter se amicitia deuincti, extrema etiam pericula interrim alij pro alijs obiere. Occasione contentione à solenni sacrificio & cultu Pyladi, & Orestis, quibus illos Scythæ venerantur, sumpta est, altero videlicet mirante, & causam sciscitante, ob quam homines externos, & etiam hostes suos, diuinis honoribus Scythæ prosequerentur: altero autem fidem, & amicitiam illorum exponente, ob quam tantos honores consequuti essent. Neque enim quicquam sanctius, aut religiosius à Scythijs observari, & custodiri, quàm amicitiam, eaque magis illos iactare sese, quàm vllis alijs operibus ac rebus. Interim tamen & illa memorabilia sunt, quæ de ritu iungendi fœderis, & amicitia, cuius etiam Herodotus meminit in Melpomene, & de consuetudine contrahendi auxilia, atque exercitum, obiter addit.

INTERLOCVTORES,

MNESIPPVS Græcus, TOXARIS
Scytha.

MNESIPPVS.

QUID ais Toxaris? Sacrificatis Oresti, ac Pyladi vos Scythæ, deosque esse illos creditis? **T O X.** Sacrificamus Mnesippe, sacrificamus, inquam, haud tamen deos esse arbitramur, sed viros bonos. **M N E.** An verò mos apud vos, etià bonis viris posteaquàm vita defuncti sint, perinde vt diis sacra facere? **T O X.** Non isthuc modò, verum eosdè festis diebus, ac celebribus cõuentibus honoramus. **M N E.** Quid captantes, aut sperantes ab illis? Neque enim quò beneuolentiam illorum cõcilietis, ob id rem diuinam illis facitis, quum iam sint mortui. **T O X.** Nihil officiat fortassis, si & eos, qui mortui sunt, propitios haberemus. Quanquam non ob id tantum hæc facimus: quin magis existimamus nos rem vehementer conducibilem & his, qui in vita sunt, esse facturos, si præstantium virorum memoriam celebremus, honorémq; habeamus iis, qui vita defuncti sunt. Siquidem hac ratione futurum arbitramur, vt multi apud nos illorum similes euadere cupiant. **M N E.** Ista quidem rectè iudicatis: at Pyladem atque Orestem quo nomine potissimum suspexistis, vt diis eos æquaueritis, idque adeò quum hospites vobis essent, vel, quod grauius, hostes? Quippe posteaquam naufragio eiectioni, ab iis, qui tum Scythiam incolebant, essent comprehensi, abductique vt Dianæ immolarètur: adorti carcerarios, neque non oppressis excubiis, & regem trucidarunt, & assumpta sacerdote, quin ipsa quoq; Diana sublata, nauigio sese proripuerunt, irrita publica Scytharum lege. Quòd si ob istiusmodi facta honorem habetis viris: facile assecuti fueritis, vt multos illorum similes reddatis. Iamque ipsi ab hoc die vsq; ad prisca illa respicite, num vobis expedierit multos in Scythiam Orestes, ac Pylades appellere. Nam mihi quidem isto pacto mox futurum videtur, vt religionis ac deorum expertes reddamini: diis qui reliqui sunt, ad eundem modum è regione vestra in exilium ablegatis: postea, opinor, deorum omnium vice, viros qui illos eiectionem venerant diuinitate donabitis: & qui sacrilegi in vos fuerunt, iis tantumquam diis sacrificabitis. Quòd si nequaquam horum gratia Orestem ac Pyladem colitis, sed aliud quippiam Toxaris in vos beneficii contulerunt: qua gratia quum olim non esse deos iudicaueritis, nunc è regione sacra illis facientes, deos esse decreuistis, & qui tum parum aberant, vt victimæ fierent, iis nunc victimas offertis? Enimuero ridicula videantur ista, & cum his, quæ quondam statueratis, pugnantia. **T O X A R.** Et ista quidem Mnesippe præclara sunt virorum illorum facinora, quæ commemorasti: videlicet, duo eum essent, tam ingentem ausum aude-
 60 re, vt tam procul à sua patria profecti, mare trans-

mitterent, Græcis ad id vsque temporis intactum, nisi solis his qui Argo in Colchidem traiecerunt exercitum, nihil expauescenti, neque fabulas, quæ de illo feruntur, neque appellationem veriti, quod inhospitū vocaretur, videlicet (opinor) quod feræ undique gentes accolerent: dein de cum iam capti essent, vsque adeo strenue sese gesserint: neque sat habuerint, si tantum incolumes euaderent, nisi & à Rege acceptam contumeliā vlti, & Diana sublata abnauigassent. Quid? an non admiranda hæc, & quæ diuino quodā honore digna iudicent, quicquid est hominum qui virtutem suspiciunt? Quanquam nō ista spectantes in Oreste ac Pylade, pro heroibus illos habemus. M N E. Atqui iam dices quidnā præter ista suspiciendum patrarint, atque diuinum. Nam quantum ad nauigationem & peregrinationem attinet, nō paucos profectō diuiniore istis ostēdero negotiatores, atque inter hos præcipuos Phœnices, qui non in Pontum, neque ad Mæotidem vsque, aut Bosporum tantum enauigant, verum quaquauerus Græcum, ac Barbarum mare permetiuntur. Hi siquidem omnem oram, & omne litus (vt ita dixerim) perscrutati in annos singulos, extremo demum autumno in suam patriam reuertuntur: quos scilicet ad eandem rationem pro diis habeto, idque etiam si complures illorum caupones, ac salamentarios esse reperiēs. T O X. Audi nunc ō vir admirande, consideraque quātō nos, qui Barbari vocamur, rectius vobis de bonis viris sentiamus. Siquidem in Argo, atque Mycenis, ne sepulcrum quidem vllum insigne videre est Orestis, ac Pyladis: apud nos verō & templum ostenditur ambobus illis communiter sacrum, ita vt par erat amicis: & hostiæ offeruntur, reliquūq; omnis honos. Porro quod hospites erant, non Scythæ, id verō nihil obstat quo minus boni viri iudicentur. Neque enim perpendimus cuiates sint viri honesti, ac probi: neque inuidemus, si cum amici non fuerint, res egregias gesserunt: quin magis admirantes ea, quæ patrarunt, ab ipsis factis domesticos, ac nostrates illos ducimus. Quod autem potissimum stupentes in illis viris efferimus, illud est, quod nobis visi sunt amici inter sese longē optimi extitisse, atque aliis exemplo fuisse, quasiq; legem statuisse quemadmodum oportet amicos omnem inter se communicare fortunam: simulque promeruisse, vt à Scythis, qui in amicitia laude primas tenerent, colerētur. Itaq; quæcunque alter cum altero, vel alter pro altero tulit, ea maiores nostri descripta in columna ærea reposuerunt in tēplo Orestis: ac leges statuerūt, vt ea columna prima esset institutio disciplinæque liberis suis, si meminissent, quæ in illa essent adscripta. Itaque penē parvis quicquid sui nomen citius obliuisceretur, quàm res gestas Orestis ac Pyladis ignoraret. Quin & in porticu templi eadem quæcunque in colūna notantur, priscorum picturis adumbrata visuntur: nēpe Orestes vnā eum amieo nauigans, deinde fracta inter abruptas cautes ipsorum naue compræhensus, & ad victimam adornatus, iamque Iphigenia iniiciat eos. Ex aduerso verō in altero pariete idem iam

vinculis exutus depictus est, ac Thoantem occidens, multosque ex Scythis alios. Postremō soluentes abducta Iphigenia, ac dea. Porro Scythæ frustra scapham adoriuntur iam nantem, hærentes gubernaculis, ac conscendere conantes. Deinde re frustrā tentata, alii quidem ex eis faucii, alii verō eius rei metu compulsi, natatu semet in solum recipiunt: vbi vel maximē liceat perspicere quantam alter in alterum beneuolentiam præstiterit in conflictu cum Scythis. Fecit enim pictor vtrūque de hostibus in semet ruentibus securum, propellentem autem eos qui in alterum feruntur, ac præ illo iaculis occurrere conantē, pro nihilōque ducentem si intereat ipse, modō seruet amicum, vel suo ipsius corpore præueniēs, excipiensque ictus in illum intentos. Iam verō tantam illorum beneuolentiam, atque in rebus tristibus communionem, fidem, humanitatem, veritatem, denique constantiam alterius in alterum amoris, hæc haudquaquam humana putauimus esse, verum animi cuiusdā præstantioris, quàm pro more vulgarium istorum mortalium, qui donec secūdis ventis nauigatur, amicis indignantur, nisi ex æquo participes fiant rerum lætarum: quod si vel paululum eis ventireflare cœperint, aufugiūt, solos in periculis deserētes. Enimuero, vt & illud noueris, nihil amicitia melius arbitrantur Scythæ, neq; est in quo Scythæ magis gloriētur, quàm in adiutandis amicis, communicandisque rebus acerbis: quæadmodum neque probum apud nos maius vllum, quàm amicitia desertorē videri. Has ob res Orestem ac Pyladem veneramur, quod præstantes extiterint in Scytharum virtutibus, atque in amicitia præcellentes, id quod nos omnium maximē admiramur. Appellationem quoque ex his illorum factis imposuimus, vt Coraci vocentur. quod quidem nostra in lingua perinde sonat, ac si quis dicat, dii amicitia præfides. M N E. Hui Toxaris, profectō non arcu modō valuerūt Scythæ, bellicisque in rebus cæteris antecelluerunt, verum videntur & ad orandum, persuadendumque omnium aptissimi: vnde mihi quum dudum secus videretur, nunc eidem meritō fecisse videmini, qui sic Orestem, ac Pyladem in deorū numerum retuleritis. Verum illud me fugerat, vir optime, quod pictor quoque bonus esses. Admodum enim euidenter ostendisti nobis, quæ sunt in Orestis templo, picturas, pugnāq; virorum, alterique pro altero suscepta vulnera. Tamen si non putaram amicitiam vsque adeo cultam fuisse quondam apud Scythas: magis autem, quod Barbari essent atque agrestes, simultate quidem, ira, rabiēque perpetuō committi: amicitiam verō ne in familiarissimos quidem exercere solitos: idque coniiciens cum ex aliis quæ de illis audimus, tum ex hoc, quod progenitores suos vita defunctos deuorat. T O X. An nos Græcis cum aliis in rebus, tum in his quæ ad parentum attinent cultum, sanctiores, magisque pii simus, impræsentiarū haudquaquam contenderim: quod autē nostrates amici longē fideliores sint amicis Græcis, quodq; amicitia ratio maior apud nos, quàm apud vos, haud difficile fuerit docere. Ac per

Deos

Deos Græcorum, ne tibi molestum sit audire, si quæ perspexi, dixero, multū iam temporis apud vos versatus. Vos enim mihi videmini præclarior cæteris de amicitia verba posse facere, vim verò factāq; illius adeo non solum pro sermonū dignitate non exercere, ut sat vobis sit prædicare eam, & quantū sit bonum, ostendere: at ubi vsu venit, deficientes à sermonibus, nescio quomodo, è medio negotio aufugitis. Cæterum quum Tragædi in scenam progressi, istiusmodi amici-
 10 tias vobis repræsentant, pleriq; laudatis, atq; applauditis, ac pro se mutuo periclitantibus illis lacrymatis, ipsi verò nihil dignū laude pro amicis præstare auderis: quin si quando fortè accidat ut egeat amicus, ibi protinus non secus, atq; insomnia, procul auolantes evanescent vobis multæ illæ tragædiæ, vósq; similes relinquunt inanibus istis ac mutis personis, quæ diducto risu, atque immane hiantes, ne minimum quidē loquuntur. At nos è diverso, quò sumus in dicendo de ami-
 20 eitia posteriores, hòc in præstada ea præcedimus. Quare si videtur, ita impræsentiarū agamus, prius illos amicos valere sinamus, si quos vel nos, vel vos ex his, qui olim fuere, recedere valeamus, quandò ista quidē parte vos nimirum superaveritis compluribus, ac grauib; adductis testibus, nempe poetis, qui Achillis, & Patrocli amicitia, tum Thesei, Pirithoiq; neque non aliorum necessitudinem, pulcherrimis versibus carminibusque contexuerunt. Quin paucos quosdam
 30 in medium afferamus ex his, qui nostra ipsorum memoria fuerunt, atque eorum res gestas exponamus: ego quidem Scythicas, tu verò Græcicas. Et in his vter superarit, melioraq; produxerit amicorū exempla, is & victor esto, ac suā ipsius victoriam promulgato, tanquam qui pulcherrimum honestissimūq; certamen decernat: adeo ut ego quidem non paulò malim mihi in singulari victo certamine dextram amputari, (nā ea est apud Scythas victo pœna) quàm in ami-
 40 citia quopiā inferior iudicari, præsertim Græco, ipse Scythæ quum sim. M N E. Quanquam est haud mediocris negotii, cum viro, ita ut tu es, bellatore, singulari certamine congredi, tum admodum instructo missilibus, ac penetralibus narrationibus, haud tamē vsque adeo ignauiter tam cito vniuersam deferens Græciam, tibi cessero. Etenim vehementer absurdum fuerit, cum duo illi tantum vicerint Scytharum, quantum fuisse
 50 declarant tum fabulæ, tum vetustæ vestræ picturæ, quas paulò antè scitè admodum repræsentabas, Græcos omnes, tot nationes, tot ciuitates, nullo defendente vinci abs te. Nam isthuc si fiat, non dextram, quemadmodum apud vos solet, sed linguam execari cōueniat. Sed vtrum spectare nos oportet, numerūne eorum, quæ amicè quis gesserit, an magis quò plures alteruter amicos referre poterit, hòc victoria dignior videbitur? T O X. Nequaquam, imò nō multitudine vis horum spectetur, verū si quæ tu narrabis facta,
 60 his quæ narrabo, videantur præstantiora, magisque penetrantia: tum nimirum etiam si numero paria sint, opportuniore, magisque lethalia mihi faciēt vulnera: ac penè memet ad idus

accommodabo. M N E. Probè loqueris. Statuamus igitur quot erunt satis. T O X. Mihi quidem satis fore videtur, si vterque quinque narret exēpla. M N E. Idem mihi videtur. ac prior dicito, verū adiuratus, nimirum non nisi vera dicturum. Alioqui fingere eiusmodi, non admodum fuerit difficile, palam autem refelli non queat. Porro si iuraris, nefas sit non habere fidem. T O X A. Iurabimus, si quid etiam iureiurando opus esse censes. M N E S I. At quis tibi è diis nostratibus, num satisfaciatur Iupiter Philius? T O X A R. Et maximè. Ego quoque tibi nostratem iurabo meapte in lingua. M N E. Testis igitur esto Iupiter Philius, quæcunque dicturus sum apud te, ea nimirum, vel quæ viderim ipse, vel quæ ab aliis, quoad fieri potuit, diligentissimè perceperim, narraturum, nihil ex me ipso comminiscens, alleuantēque. Ac primo quidem loco, Agathoclis Diniaque amicitiam referam, quæ apud Io-
 20 nas est celebratissima. Nam Agathocles hic, qui Samius fuit, non ita pridem vixit, vir in amicitia quidē præcipuus, ita ut re declarauit: cæterum reliquis in rebus vulgo Samiorum nihilò præstantior, neque genere, neque cæteris item opibus. Huic cum Dinia Ephesio Lysionis filio amicitia à puero intercesserat. Porro Dinias supra modum ditatus est, & quemadmodum solent ii, qui nuper opes nacti sunt, complures & alios secum habebat, satis quidem idoneos illos & ad computandum, & ad voluptariam consuetudinem, ab amicitia verò longè alienissimos. Atque inter hos interim habebatur Agathocles, conuiuebātque, & computabat illis, non admodum approbans eam viuendi rationem. Dinias autem nihilò hunc potiore habebat, quàm cæteros adulatores. Tandem etiam offendere cœpit crebrius obiurgans, molestusque videbatur, quippe qui admoneret eum maiorum, præcipereque ut seruaret, quæ multo labore parta pater
 40 illi reliquisset: adeo ut ob hæc ne ad comestiones quidem illum deinceps adhiberet, sed solus cum illis comessaretur, celare cupiens Agathoclem. Demum ab assentatoribus illis misero persuasum est quòd adamaretur à Chariclæa Demonactis vxore, viri illustis, atque inter Ephesios in honoribus ciuilibus primarii. Iam & literulæ à muliere ad illum ventitabant, & serra semimarcida, & mala quædam admorfa, denique quicquid ad hæc lenæ machinātur in adolescentes, quò paulatim illis amorem artibus quibusdā inferant, primūque hac incendunt opinione, quòd sese credant amari. Nam plurimum illicit & hoc, præsertim eos, qui sibi formosi videntur, donec imprudentes in casses inciderint. Erat autem Chariclæa vrbana quidem & elegans muliercula, at supra modum meretricia, semperque illius, quicumque fortè adisset, etiam si quis admodum leuiter concupiuiisset: quin si vel aspexisset duntaxat, protinus adnuebat: nec vllò pacto metuendum erat, ne quando recusaret Chariclæa: admirabilis autē alioqui artifex, quauisque meretrice doctior allicere amatorem, & ambiguus quum adhuc esset, totum subigere: at quum iam teneretur, incitare, ac magis, magisque accendere,

Amicorū
 1. par, Agathocles, & Dinias.

nunc ira, nunc blandimētis, ac mox fastidio, deinde iniecta suspitione, quasi ad aliū sese deflexura esset: postremò omni ex parte egregiè docta erat mulier & absoluta, artibusque omnigenis in amantes instructa. Hanc igitur cum Dinia adulatōres accersuerant in adolescentulum, multaq; assimulabant, quò eum in amorem Chariclē impellerent. Illa porrò quæ complureis iam adulescētes iugularat, & innumerabiles amores fuerat mentita, domosque opulentas euerterat, varium quoddā atq; inexpugnabile malum: vbi nata manibus est simplicem, & huiusmodi artium imperitū adolescentulum, haudquaquā amittebat ex vnguibus: sed vndique oppugnans tentansque, vbi iam omniū esset compos, tum ipsa dum capta, capta periit, tum infelici Dinia innumerabilium malorum exitit causa. Nam primum quidem statim literulas illa ad illum dat, ac subinde misit ancillulam, quæ renunciaret ut fleret, ut vigilaret, postremò ut misera præ amore suffocatura esset sese: donec iam beatus ille persuasus, sibi formosus esse videretur, atque Ephesiorum vxoribus præter ceteros adamabilis. Ac tandem in congressum adductus est multis precibus exoratus. Et ex eo quidem tempore facilis iam erat coniectura, fore ut caperetur à muliere formosa, ad voluptatem congredi docta, & in loco flere, & inter loquendum miserabiliter suspirare, & iam abeuntem amplecti, & ad eunti obuiam occurrere, & formam colere sic ut maximè placitura esset: interdum vel voce vel cithara canere: quibus omnibus in Diniam vsa est. At vbi sensit excruciari, iamq; amore illaqueatum, ac subiugum esse factum: aliud ad hæc excogitat, quo miserum subuerat: grauidam se ex eo simulat (nam hoc quoq; efficax ad magis ac magis inflammandum stultum amātem) Neq; postea commeabat ad illum, affirmans à viro observari sese, qui iam amorem persensisset. Hic verò rem iam non vltà ferre potis erat: neq; durare quibat, quum illam non aspiceret: sed lacrymabatur, adulatorēque ad sese accersebat, ac Chariclē nomē inelamabat: imaginēq; illius amplexus (candido enim lapide fecerat) eiulabat. Demum in solum abiiciens sese, iactabatur: planēq; res extremæ dementiæ speciem obtinebat. Siquidem munera reddita sunt mulieri, non pro malorum aut collarum pretio, sed solidæ domus, agri, famulæ, vestes florulentæ, auri quātum optaret. Quid multa? Breui Lysionis domus antea inter Iones nobilissima, exhausta est, atque exinanita. Deinde vbi iam exuccus esset, eo relicto alium quempiam adulescētulum Cretensem bene nummatum venata est, atq; ad illum descivit. Iam videlicet illum adamabat: atque is quidem credebat. Itaq; Dinias neglectus non à Chariclē modò, verum etiā ab assentatoribus, (nam isti quoque ad Cretensem amatorem iam desciverant) abijt ad Agathoclem, iam pridem non inficiū quā illi res miserè haberent. Ac pudesceus quidem initio, tamen exposuit omnia: amorem, egestatem, arrogantiam mulieris, riualem Cretensem: in summa, non victurum sese, nisi cum Chariclē consuetudinem haberet. Ille verò in-

tempestium esse ratus id temporis exprobrare Dinia, quapropter ex amicis vnum sese non admisisset, sed tum quidem assentatores suos sibi anteposuisset: diuendita, quam vnam habebat in Samo, domo paterna, pretium illi attulit, talenta tria. Quæ simul atque recepisset Dinias, haud clām erat Chariclē. Rursus subito formosus factus: rursus ancilla, & literulæ, & exostulatio, quò iam diu sese non adisset. Concurrerunt item adulatōres applaudentes, ut viderēt Dinia adhuc esse quod daret. Cum autem pollicitus esset sese venturum ad illam, venissetque primo ferè somno, essetque intus Demonax Chariclē maritus, siue quò alioqui præsenserat, siue de composito, proditiōe vxoris (nam vtrunque fertur) exiliens velut ex insidiis, & atrium iubet occludere, & Diniam cōprehendi, ignem ac flagra minitans, neque non gladium tanquam in mœchum educens. Ille porrò reputans quibus in malis esset, veste quopiam de proximo, ut iacebat, arrepto, tum ipsum occidit Demonaxem in tempus adigens: tum Chariclēam: atque hanc quidem non ictu vno, verum etiam & veste sapius, & postea Demonaxis gladio feriens. Ac famuli interea muti stabant, rei nouitate attoniti: deinde cōprehendere conati, quum in hos quoque ferro insiliret, ipsi quidem aufugerunt, Dinias autem clām sese subduxit, tanto patrato facinore. Et ad auroram vsque apud Agathoclem diuersabatur, pariterque & quæ facta essent, reputabant, & quid in posterum esset euenturum, considerabant. Ut autem diluxit, milites aderant (iam enim res erat diuulgata) cōprehensumque Diniam, nec hunc inficiantem homicidium, adducunt ad præfectum, qui per id tempus Asiam moderabatur. Hic eum ad Persarum regem remittit. Nec ira multò post relegatus est Dinias in Gyaron insulam ex Cycladibus vnam, damnatus à rege, ut in ea, quoad viueret, exularet. Agathocles autem cum reliquis in rebus nunquam abfuerat, tum pariter soluit in Italiam, & amicorum solus vnus est in iudicium comitatus, neque vsquam defuit officio. Porrò vbi iam in exilium profectus est Dinias, ne tum quidem desertus est ab amico: quin potius ipse suapte sponte damnatus versabatur in Gyaro, simulque cum illo exulem agebat. At quum iam rerum necessariorum omnium inopia laborarent, locans se ipsum purpurariis, vnā cum aliis vrinabat, quòdque hinc partum est referens Diniam alebat. Quin & ægrotanti diutissime inseruiuit, & vbi vita defunctus est, noluit vnquam in patriam reueri, verum inibi perseueravit in insula, pudori sibi fore ratus, si vel mortuum amicum deseruisset. Hoc tibi Græci factum amici retulerim, quod quidem non ita pridem accidit. Haud enim scio, si anni quinque præterierint, quòd Agathocles in Gyaro mortem obierit. ΤΟΧΑΡΙΣ. At vtinam iniuratus ista Mælippe dixisses, videlicet quò mihi fas esset eis non habere fidem. Ad eò Seythicum quendam amicum Agathoclem istum descripsisti, quin vereor ne quem & alium isti similem narres. ΜΕΣΙΠΠΟΣ. Audi iam & alium

II. par, Euthydicus & Damon Chalcidenses.

alium Toxari, Euthydicum Chalcidensem. Retulit autem mihi de hoc Simylus nauclerus Megarensis, adiurans profecto se teste rem factam esse. Aiebat enim nauigauisse sese ex Italia Athenas, circiter Pleiadum occasum, collectitios quosdam homines vehentem. In his fuisse Euthydicum, vnâq; cum hoc Damonem Chalcidensem eiusdem amicum. Ac natu quidem eos æqualeis fuisse: verum Euthydicum valentem, robustumq; Damonem contra suppalidum atque valetudinarium, quasi qui nuper (vt apparebat) ex diuturno morbo reualuisset. Itaque ad Siciliam vsque feliciter aiebat Simylus nauigasse ipsos. Cæterum vbi transmissio freto, in ipso iam Ionio mari nauigarent, tempestatem maximam eis incubuisse. Quid autem attinet multa referre? immaneis quasdam procellas ac sinuosas, tum grandines, & si quæ alia tempestatum mala? Vt verò iam haud procul abessent à Zacyntho, nuda nauigantes antenna, præterea & funes quosdam trahentes, quod nimirum vim impetumque fluctus exciperent: circiter noctis medium, Damonem, qui in tanta iactatione nauis erat, vomuisse in mare propendentem. Deinde, vt conicio, naue vehementius in eam partem, in quam ille propendebat, inclinata, simulque propellente fluctu, excidisse eum prono capite in pelagus: neque nudum tamen, videlicet vt misero vel natare commodè liceret. Mox itaque succellamasse quum præfocaretur, vixque sese ab undis sustolleret. Porro Euthydicum simul atque audisset (nam forte fortuna nudus in strato tum erat) abiicisse semet in mare, arreptoque Damone, qui iam deficiebat (diutius enim ista videri poterant, luna scilicet relucente) vnâ iuxta illum nasse, ac subleuasse. Ac voluisse quidem illis opitulari sese, miseratos virorum calamitatem, verum nequisse, quod vento præualido raperentur. Illud tamē fecisse, subera complura ad illos proiecisse, tum ex contis aliquot, vt ab his suspensi narent, si quem forte ex eis nanciscerentur, postremo scanforia quoque tabulata, quæ quidem erant neutiquam exigua. Cogita iam per deos, quod aliud grauius beneuolentiæ documentum quisquam edere queat in hominem amicum, qui noctu decidisset in mare vsque adeo sœuiens, quam communicata morte? Iamque adeo mihi ante oculos pone imminentes procellas, fragorem aquæ sese agglomerantis, spumam undique effervescentem, noctem, ac desperationem, ad hæc illum iam præfocari incipientem, vixque undis extantem, manumque porrigentem amico: hunc autē incontanter insipientem, simulque nantem, prorsusq; sollicitum ne se prior Damon interiret. Sic enim profecto cognosces quod haud ingenerosum hunc quoque amicum, videlicet Euthydicum, retulerim. τ ο x. Vtrum perierunt viri, Mnesippe, an salus quæpiam ex insperato illis contigit? Adeo ego illis non mediocriter timui. M N E S. Bono animo es Toxaris, seruati sunt, quin hodièq; Athenis agunt, ambo philosophiæ dantes operam. Nam Simylus ea demum narrare poterat, quæ noctu videre licuit, hunc delapsum, illum desilietem, simulq; nantes, quatenus

per noctem dabatur aspicere. Porro quæ post hæc acciderint, Euthydicus ipse narrat. Primum quidem, subera quædam forte nactus, suspendisse de his sese, atque ita hærentes fluitasse, sanè quam incommodè. Deinde vbi tabulata conspexissent, iam sub auroram annasse, conscensisque illis, commodè deinde nantes appulisse Zacynthum. Post hos autem, qui neutiquam mali sunt, vt ego quidem autumo, accipe iam tertium, nihilo istis inferiorem. Eudamidas Corinthius Aretæo Corinthio, & Charixeno Sicyonio amicis utebatur, & iis quidem opulētis, cum ipse pauperrimus esset. Hic vita decedens, testamentum reliquit aliis quidem fortasse deridiculum, tibi verò haud scio an tale sit apparitum, viro probo, & apud quæ amicitia in pretio sit, quicq; vel cum præcipuis in ea certare queas. Sic enim in eo scriptum erat: Lego Aretæo quidem matrem meam alendam, atq; in senecta fouendam: Charixeno verò filiam meam elocandam cū dote, quanta ab illo maxima dari poterit. Erat autē illi mater anus, ac filiola iā matura nuptiis. Si quid autem interim acciderit alterutri, huius quoque partem, inquit, alter habeto. Huiusmodi lecto testamento, ii qui tenuitatem quidem Eudamidæ nouerant, at amicitiam, quæ illi cū his viris intercesserat, ignorabant, rem pro ludo iocòque ducebant. Nemo certè aderat qui non cum risu discederet, quod eiusmodi hæreditatem Aretæus & Charixenus essent accepturi, felices videlicet, atq; ita aiebant: Si quidē persoluent Eudamidæ, superstites etiam ipsi hæreditatē tradēt mortuo. At hæredes quibus ista erant legata, vt audierūt, venerunt illico, agnoscentes ratq; facientes ea quæ erant testamento madata. Itaq; Charixenus quinque, duntaxat dies superstes, diem obiit. Aretæus autē optimus successor factus, cū illius, tum suo ipsius suscepto onere, & matrē alit Eudamidæ, & filiam non ita pridem elocauit, ex quinque talentis quæ possidebat, duobus in propriæ filiæ dotem, duobus in amici filiam erogatis. Ac nuptias ambarum eodē die fieri voluit. Quid tibi, Toxaris, Aretæus iste videtur? nūmā leue amicitie argumentū exhibuisse, adita huiusmodi hæreditate, neque deserto amici sui testamento? an hunc quoq; in perfectis idoneisq; calculis ponimus, vt sit vnus è quinque? τ ο x. Et iste quidem egregius: quanquam equidem Eudamidam multo magis ob fiduciā admiratus sum, qua fuit erga amicos. Declarauit enim quod & ipse eadem fuisset factururus erga illos, tamen non essent ea scripta in testamento, verum ante alios venisset non scriptus talium hæres. M N E S. Probè dicis. Sed quartum iam tibi narrabo, Zenothemi Charmolei, Massilia oriundum. Commostrabatur autem mihi in Italia, patriæ nomine legatum agenti, vir decorus, procerus, ac diues, vt apparebat. Afsidebat illi vxor in rheda iter faciēti, cū alioqui deformis, tum dimidia nēpe dextra corporis parte manca, alteroq; capta oculo, terribilissimum quoddam & refugiendū terriculum. Deinde cū demirarer, si decorus ille cū esset ac venustus, sustineret eiusmodi mulierem sibi adiunctam: is, qui mihi eum monstrabat, causam

III. Eudamidas, Aretæus Corinthius, & Charixenus Sicyonius.

III. Zenothemi Charmolei, Massiliensis, & Menecrates.

exponit quare in id matrimoniū incidisset. No-
uerat enim compertē omnia : nam ipse quoque
Malsiliensis erat. Menecrati (inquit) huius fœ-
dæ patri, amicus erat Zenothemis, viro diuiti ac
honorato ipse iisdem rebus par. Deinde aliquan-
to post facultatibus exutus est ex condemnatio-
ne Menecrates, quo tempore pariter infamis, &
ad capeffendos magistratus inidoneus est iudica-
tus à sexcētumuiris, tanquam qui sententiā ini-
quam pronuntiaffet. Ad hunc autem modum, 10
inquit, nos Malsilienses mulctamus, si quis cor-
rupte iudicet. Grauitur itaque ferebat Menecra-
tes, primū, quod esset condemnatus : deinde,
quod ē diuite pauper : postremō, quod ex nobili
repētē factus esset infamis ac reiectitius. At præ-
ter cætera eum ipsa discruciat filia iam nubi-
lis, utpote annos nata decem & octo, quam ne
cum omni quidem patris substantia, quam ante
condemnationem possederat, dignatus fuisset
quisquam ingenuus ac pauper facile accipere, 20
quæ tam infelici fuerit forma. Quin & concide-
re dicebatur, idq; circa lunam crescentem. Hæc
vbi apud Zenothemin deploraret, Bono, inquit,
animo es Menecrates. Neq; enim ipse egebis ne-
cessariis, & filia tua dignum aliquem suo genere
sponsū inuenerit. Atq; hæc eloquutus, statim
apprehensa illius dextra, deduxit domum : ibiq;
opes, quæ illi multæ erant, partitus est cum illo : ac
cæna parari iussa, conuiuio accepit amicos, & in
his Menecratē, veluti iam ē necessariis cuiquam 30
persuasisset ut puellam in matrimonium accipe-
ret. Posteaquā autem conuiuium peregerant,
libassentque Diis, tum verō plenum illi calicem
porrigens, Accipe, inquit, Menecrates, à genero
symbolum affinitatis poculū : nam hodie ductu-
rus sum ego filiam tuam Cydimacham : dotem
autē iam olim accepi talenta quinque & viginti.
Illo verō respondente, Absit, ne feceris ò Zeno-
themis, néve ipse vsque adeo infaniam, ut te ne-
glectū, qui & iuuenis es, & formosus, conspiciam 40
cum deformi puella ac debilitata coniugatum.
Hæc, inquam, illo loquente, hic sponsam adiun-
ctam tollens, abduxit in thalamum : ac paulō post
prodiit, ea deuirginata : atque ex eo tempore
eum illa viuit, supra modum diligens, & quem-
admodum vides, circumferens eam. Et non so-
lūm non pudet matrimonii, verumetiam perin-
de atq; gloriās de eo, sic ostentat, propterea quod
negligit corporis formam ac fœditatem, ad hæc
opes & famam. Tantum amici rationem habet 50
Menecratis, neq; arbitratur eum sexcentumui-
rū sententia deteriorem esse factum, quantum
ad necessitudinem. Quanquam pro his iam illi
gratiam reulit fortuna, ad hunc modum. Puel-
lus enim ei formosissimus ex illa deformissima
susceptus est. Neq; diu est quod tollens hunc pa-
ter intulit in curiam, frondibus oleaginis coro-
natum, ac pullis amictum, quod plus miserationis
auo conciliaret. At infans arridebat iudicibus, &
manibus complodebat. Itaque curia commota 60
super illo, remisit mulctam Menecrati : atque ille
iam rei famæq; restitutus est, eiusmodi patrono
usus apud iudices. Hæc affirmabat Malsiliensis
Zenothemin amici gratia fecisse haud medio-

cria, sicuti vides, neq; qualia passim Scythæ fasti-
tant, qui concubinas formosissimas summa cura
deligere dicuntur. Restat nobis quintus. Neque
verō mihi videor alium quempiam debere dice-
re, Demetrio Suniēsi præterito. Nauigarat in Ae-
gyptum Demetrius vnā cum Antiphilo Alope-
cēsi, quicum illi iam inde à teneris annis fuerat
amicitia, atque ephebus ephebo conuixerat, pa-
ritérque fuerat eruditus, ipse quidem Cynicam
disciplinam sequutus sub Rhodio illo sophista,
Antiphilus verō medendi scientiam exercuerat.
At hoc temporis fortē profectus fuerat in Aegy-
ptum, ad spectaculum Pyramidū, Memnonisq;
Nam audiuerat illas, cum essent sublimes, vm-
bram non iacere : Memnonem autē vocem ede-
re exoriente sole. Harum igitur rerum cupidita-
te adductus Demetrius, videlicet ut Pyramidas
intueretur, ac Memnonem audiret : sextum iam
mensē aduerso Nilo nauigabat relicto Anti-
philo, quod is itinere atque æstu defessus esset.
Huic autem interea calamitas incidit, quæ sin-
gularem quempiam amicum postularet. Nam
puer eius ut nomine, ita & patria Syrus, in ira
societate cum sacrilegis aliquot, vnā cum illis
in Anubis templum irrupit : sublatōq; Deo, ad
hoc phialis aureis duabus, tum caduceo, aureo &
hoc, neque non cynocephalis argenteis, atque
id genus aliis, omnia apud Syrum deposuerant.
Deinde fortē compræhensū, (capti enim fuerant
diuendentes nescio quid) rem omnem protinus
confessi sunt, districti in rota : deportatūque ve-
nerunt in ædes Antiphili : vbi res furto sublatas
depromebant, sub lætica quadam in abdito con-
ditas. Syrus itaque illico vinctus, vnāque herus
huius Antiphilus : atque is quidem interea dum
præceptorē audit, auulsus. Nec opitulabatur quis-
piam : quin magis hi, qui fuerāt hactenus amici,
auerfabantur hominem, tanquam qui templum
Anubis sacrilegio compilasset : seseq; impiari cre-
debant, si cum illo bibissent, aut edissent. Porro
duo qui reliqui erant pueri, quicquid erat in do-
mo, commafantes, fuga discesserunt. In vinculis
igitur erat miser Antiphilus multum iam tem-
poris : habitus interim omnium, quantum in car-
cere erat, fontū scelestissimus. Porro præfectus
carceris Aegyptius, homo superstitiosus, ratus
sefe gratum facere deo, atque illius vlcis vices,
grauis Antiphilo imponebat. Quod si quādo de-
fenderet, affirmans se nihil eiusmodi patrasse, im-
pudēs habebatur : atq; hoc nomine multō etiam
magis erat inuisus. Subægrotabat itaq; iam, ma-
lūq; habebat : nec mirum, quippe qui humi cuba-
ret, idq; etiam noctu, neq; crura sineretur prote-
dere, ligno inclusa : nam per diem catasta stringe-
batur, altera manu vinctā ferro : at noctu cogeba-
tur totus in vinculis esse. Ad hæc insuper domi-
cili pædor ac præfocatio, multis ibidem vinctis,
locūmq; angustū prementibus, adeo, ut vix respi-
rarent, tum ferri stridor, ac somnus exiguus, hæc
omnia molesta erant, atq; intolerāda : nimirū ho-
mini eiusmodi rerū insueti, minimēq; ad tam du-
rum vitæ genus exercitato. Cum verō iam defice-
ret, ac ne cibum quidem capere posset, reuersus
est tandem & Demetrius, nihil dum sciens eorum
quæ

V. par, De-
metrius Su-
nienfis, &
Antiphilus
Alopeceſis.

quæ acciderant. Vt autē cognouerāt quo in loco res esset, statimque curriculo ad carcerem venisset: tum quidem admissus nō est, propterea quod vesp̄era iam esset, & carceris custos iandudum ocellis foribus dormiebat, ministris excubias agere iussis. At mane quum esset ingressus, multis videlicet precibus admissus, accedens multo tempore quærebat Antiphilum: quippe malorum multitudine sic immutatum, vt cognosci nō quiret. Circumiens igitur, è vinc̄tis vnumquenq; 10 contemplantur, eorum more qui familiarium cadauera iam marcida facta requirunt in stragibus. Quod ni nomen fuisset eloquutus, Antiphilum Denomenis filium, ne longo quidem tempore potuisset agnosci quisnam esset: vsque adeo præ malis erat transfiguratus. Vt verò ad vocem agnitam respondisset, atque adeunte illo comam diduxisset, eam à vultu abigens sordidam atque impexam, ostendit sese quis esset. Hic ambo collapsi sunt, oculis oborta caligine in tam inopinato spectaculo. Verum aliquāto pōst, pōstea quā & ipse sibi redditus, & Antiphilum recipiēs Demetrius de singulis esset illum diligenter percontatus, bono animo esse iubet. Tum dissecto pallio, dimidiato quidem induitur ipse, reliquum autem illi donat, detractis illi putribus atq; detritis quibus erat opertus panniculis: atq; ex eod̄ie modis omnibus illi aderat, curā eius agens, inseruiēsq;. Locans enim sese iis qui versabantur in portu mercatoribus, à mane ad medium vsq; diem oneribus gestandis nō parum lucri faciebat. Deinde ab opere reuersus, mercedis partem carcerario in manum dabat, quod illi māsuetum hunc ac pacatum redderet. De reliquo autem in amici curam assatim suppeditabat. Atque interdū quidē aderat Antiphilo, quod illum consolaretur: vbi verò nox occupasset, pro carceris foribus facto ex herbis torulo, substrat̄sq; frondibus, acquiescebat. Et in hunc quidem modum aliquandū debebant: vt Demetrius nullo verante ingrederetur, atq; ob id mirius ferret calamitatem Antiphilus: donec extincto in carcere latrone quopiam, idq;, vt putabatur, veneno: & custodiæ exactissimē obseruaret, neq; deinde quicquam admissus in domicilium vinculis liber. Quas ob res dubius atq; anxius, cum alia via nō pateret, qua liceret amico adesse: adito præfecti collega, se ipsum defert, tanquam in irruptione templi Anubis cōmunem operam addidisset. Id simul atq; confessus est, abductus est illico in carcerem, ac ductus ad Antiphilū. Nam hoc magnis precibus vix obtinuerat à carcerario, vt proximē Antiphilo, atq; eadē in trabe vinciretur. Hic igitur vel maximē declarauit quāto in illum fuerit amore, cum sua ipsius incōmoda negligeret, cum & ipse interim ægrotaret: illud autem curā haberet, quo pacto fieri posset vt ille & quā plurimum dormiret, & minimum angeretur. Atq; ita commodē tolerabant, communicatis inter ipsos malis: donec aliquāto pōst tale quiddam accidit, quod finem ferme eorum imponeret calamitati. Siquidem è vinc̄tis quispiā haud scio vnde nactus limam, adiunctis coniuratis captiuorum plerisque, catenam insecuit, qua seriatim erant

adstricti, cyphonibus in hanc insertis, soluitque omnes. Qui quidem facilē trucidatis (quippe paucis) custodibus, conglobati profiliere: atq; hi quidē illico quod quisq; poterat, dissipati: postea pleriq; sunt cōprehensi. Porro Demetrius & Antiphilus inibi remanserunt, Syro quoq; retento, qui iam aufugere parabat. Vt autem diluxisset: Aegypti præses cognito quod acciderat, emisit quidem qui illos insequerentur: accersitis autem iis qui erant cum Demetrio, soluit à vinculis, collaudatos, quod soli non aufugissent. At illis haudquaquam sat erat vt hoc titulo dimitterentur: clamabat autem Demetrius, sibiq; non mediocribus in rebus iniuriam fieri prætendebat, si pro maleficis habiti, viderētur vel cōmiseratione, vel ob id laudis, quod nō aufugissent, dimitti. In summa, cōpulēre iudicem vt causam exactius exuteret. At hic vbi reperit nihil eos commertos, collaudatos illos, Demetriū autem seorsum quoq; admiratus, liberos esse iussit, cōsolatus super poenam quam tulerant præter ius in vincula coniecti. Quinetiam ambos munere profecutus est, idq; de suo: Antiphilum drachmarū decem millibus: bis tanto Demetrium. Ac Antiphilus etiam nunc quidem in Aegypto est: Demetrius autem sua quoq; viginti millia relinquens amico, concessit in Indiam, profectus ad Brachmanas, tantū hoc loquutus Antiphilo, meritō sibi iam ignoscendum videri quod tum ab eo discederet: neq; enim sibi opus fore pecunia, quoad is perseveraret esse, qui erat, videlicet qui possit paucis esse contentus: neque illum amplius egeri amico, quippe cui res iam feliciter haberent. Huiusmodi sunt, Toxaris, amici Græci. Quod ni initio notasses nos, tanquā qui verbis nos iactaremus: idem profectō relaturus eram tibi complures orationes, atq; eas egregias, quas Demetrius habuerit in iudicio: cum interim pro se ipso nihil responderet: pro Antiphilo verò lacrymas funderet, atque etiam supplex esset: totāque causam in sese reciperet, donec Syrus flagris cæsus, ambos eos liberos fecit. Hos igitur paucos è plurimis, quos mihi primū memoria suggessit, tibi narrauerim præclaros ac firmos amicos. Quod reliquum est, iam decedens à narratione, tibi dicendi partes trado. Tu porro vti Scythas his non inferiores referas, sed longē præstantiores, tibi ipsi curæ fuerit, si quid de dextra sollicitus es, ne ea tibi præcidatur. Verū oportet strenuū præstare virum. Etenim res quædam vehementer ridicula tibi contigerit, si cum Orestem ac Pyladem admodum sophisticē laudaris, pro Scythia dicens, orator ignauus appareas. r o x. Rectē tu quidem Mnesippe: qui quidem ad dicendum etiam exhortaris, perinde quasi nihil sollicitus sis ne tibi lingua excecetur, victo in narrationibus. Sed iam exordiar, nihil quidem, quemadmodum tu, verbis phalerās atq; exornans, (neq; enim is Scytharum mos) præsertim cum res ipsæ longē magis loquātur, quā verba. Nihil autē eiusmodi expectaueris à nobis, cuiusmodi in cōmemorando laudibus extulisti: puta si quis sine dote duxerit deformem mulierem: aut si quis amici filia nubenti pecuniolam donauerit,

donauerit, duo talenta: ac per Iouē, si quis sponte
 eat in vincula, cum certò sciat se paulò post esse
 soluendum. Admodū enim leuia ista, neq; quic-
 quam inest in his vel magni negotii, vel virile
 quod sit. Cæterum ego tibi referā multas cædes,
 bellāq; & mortes, amicorum causa susceptas, vt
 intelligas vestra ista lulum esse si cum Scythicis
 conferantur. Neq; tamē isthuc sine causa facitis,
 sed meritò parua ista miramini, propterea quòd
 non sunt vobis admodum graues occasiones de-
 clarandæ amicitiae, quippe in alta pace viuenti-
 bus: quemadmodum nec in tranquillitate queas
 scire, bonus sit gubernator, necne. Tempestate
 enim tibi opus fuerit ad hoc vt dignoscas. At
 apud nos bella perpetua, & aut inuadimus alios,
 aut cedimus inuadentibus, aut vbi fortè concur-
 rimus, pro pascuis prædæque pugnamus. Hic
 potissimum opus est bonis amicis, eoque quàm
 firmissimè constituimus amicitias, sola hæc ar-
 ma inuidia atq; inexpugnabilia esse iudicantes. 20
 Prius autem volo tibi cōmemorare quo ritu fa-
 ciamus amicos, non ex poculis, quemadmodum
 vos, neq; si quis equalis sit, aut vicinus: verū vbi
 strenuum quempiam virum cōspexerimus, quiq;
 præclara facinora patrare possit, in hunc omnes
 studio incūbimus: & quod vos in ambiendis con-
 iugiis, id nos in amicis non grauamur, diu quasi
 procos agētes, nihilq; nō facientes, ne videlicet
 frustremur amicitia, néve reiecti esse videamur.
 At vbi iā in amicitias ceteris repulsis delectus est 30
 quispiam, protinus fœdus initur, ac iusiurandum,
 quod sit maximū, nimirū & victuros eos pariter,
 & mortē appetiturū, si sit opus, alterū pro altero.
 Atq; ita facimus. Etenim simul atq; incisis digi-
 tis sanguinē in calicē destillauerimus, summīq;
 intinctis gladiis ambo pariter admouentes bibe-
 rimus, nō est quicquā quod deinde nos queat di-
 rimere. Admittuntur autē ad huiusmodi fœdera
 ad summū tres. Nam qui multis sit amicus, is eo 40
 loco habetur apud nos, quo communes istæ atq;
 adulteræ vxores: arbitramurq; iā non perinde fir-
 mam illius amicitia fore, posteaquā est in plures
 partes dissecta. Exordiar autē ab his quæ nuper
 Dandamis fecit. Dandamis enim hic in cōflictu
 eū Sauromatis, eum esset captiuus abductus eius
 amicus Amizocas. Quin potius antè tibi iurabo
 nostrū iusiurandū, quādoquidē isthuc initio sum
 pollicitus. Nō enim per Ventū & Acinacē, quic-
 quam mētīturus sum apud te de Scythicis ami-
 cis. M N E S. Equidē tuum iusiurandum haud ma-
 gnopere desiderabā: proinde rectè facis, qui nul-
 lum deorū iures. T O X. Quid tu narras? An nō
 tibi videtur esset dii, Ventus & Acinaces? Adeone
 te fugit quòd nihil sit malus mortalibus vita ac
 morte? Per hæc utiq; iuramus, quoties per Ven-
 tum & Acinacē iuramus: videlicet per Ventum,
 tanquā qui vitæ sit causa: per Acinacem verò, vt
 qui mortis sit author. M N E. Atqui si ista idonea
 causa est, profectò multos alios quoq; deos estis
 habituri tales, qualis est Acinaces: puta iaculum, 60
 lanceam, venenum, funem, atque his consimilia:
 quandoquidem varius est iste deus interitus, atq;
 innumerabiles aperit vias, quibus ad illum sit
 aditus. T O X A. Vide quàm contentiosè nunc,

Quomo-
do amicos
eligat Scy-
thæ.

Iusiurandū
Scytharū.

quàmque litigiosè isthuc facis, dū medio sermo-
 ne interpellas me, excutisq; ac disturbas oratio-
 nem meam. At ipse loquente te, silentium age-
 bam. M N E S. Age, non sum isthuc posthac factu-
 rus, Toxaris: & optimo iure obiurgas: quare per-
 ge confidenter quod restat dicere: perinde quasi
 nec adsim dum loqueris, adeò tibi silebo. T O X.
 Quartus igitur agebatur dies Dādamidī & Ami- I. par. Dan-
 zocæ, ex quo amicitiam inierāt, ac mutuū san- damis &
 guinem pariter biberant. Venerāt interea in re Amizoca.
 gionem nostram Sauromatæ cum equitū decem
 millibus: peditum autem ter tantum aduenisse
 ferebatur. Ii nimirum quum in nos irruissent
 imparatos, neque expectantes illorum insultum,
 omnes quidem cedere cogunt, complures autem
 repugnantes occidunt, nonnullos & viuos abdu-
 cunt, nisi si quis effugerat tranans in vltiorem
 fluminis ripam, vbi nobis dimidiū copiarum, &
 pars curruum erat. Sic enim id temporis castra
 fueramus metati, haud scio quo consilio Archi-
 planorum, id est ducum nostrorum, ad vtranque
 Tanaidis ripam. Protinus itaq; & prædas abige-
 bant, & captiua abducebant, & tentoria diripie-
 bant, & curribus potiebātur, atq; iis plerisq; cum
 viris captis: & sub oculis nostris cōcubinas vxo-
 resq; nostras constuprabant. Nos porrò rem in-
 dignè tulimus. At Amizoca eum duceretur (erat
 enim captus) nominatim inclamauit amicū, mi-
 serè victus, simulq; calicis & sanguinis cōmo-
 nefecit. Quod simul atq; exaudierat Dandamis,
 nihil etiā contatus, spectātibus omnibus tranauit
 ad hostes. Ibi Sauromatæ densatis telis irruerunt
 in illum, iam confixuri, nisi succlamasset, Zirim.
 Hoc verbi si quis sonuerit, postea non interimūt,
 sed recipiunt, tanquā dedentem sese pretio redi-
 mendum. Moxq; ad illorū ducem adductus, re-
 poscebat amicum: Ille redēptionis pretium po-
 stulabat. Neque enim prius dimissurum sese, nisi
 maximū pro illo recepisset. Tū Dandamis: Quæ
 possidebā, inquit, ea omnia à vobis direpta sunt:
 quòd si quid est quod nudus præstare queam, id
 sum paratus polliceri vobis: & imperato quic-
 quid voles: & si ita vis, me ipsum huius in locum
 recipe, & abutere ad quodeunq; tibi lubitū erit.
 Ad hæc Sauromata: Nihil, inquit, opus retinere
 te: præsertim eū temet dedideris. Quin tu parte
 eorū, quæ possides, tradita, amicū abducito. Ro-
 gat illico Dādamis, quidnam veller accipere. Ille
 oculos postulat. Atq; hic protinus exhibuit erue-
 dos. Deinde vbi essent execti, iāmque pretium
 persolutum esset Sauromatis, recepto Amizoca,
 reuersus est innitens illi: vnāq; tranantes, inco-
 lumes ad nos redierunt. Id factū, animum redde-
 bat Scythis omnibus, neq; iam victos esse reban-
 tur sese, eum viderēt, quod apud nos esset bono-
 rum maximū, id nondum esse abductū ab hosti-
 bus: verū superesse egregiam mentē, & in ami-
 cos fidem. At idem Sauromatis formidinem non
 medioerem incutiebat, reputantibus eum cuius-
 modi viris, si se præparassent, essent pugnaturi:
 tametsi tū quidē ex improviso superassent. Pro-
 inde sub noctem relictis maxima ex parte peco-
 ribus, incensīq; curribus, fuga sese subdixerunt.
 Porrò Amizoca nō tulit diutius, vt videret ipse,
 amico

II. par. Belittas & Basthen.

III. Macentes, & Lonchates, & Arfacomas.

amico cæco Dandamide, sed ipse semet exoculauit. Atque ita sedent ambo, omnesque honore à populo Scytharum publicitus aluntur. Quid tale Mnesippe vos referre possitis, etiam si quis tibi donet ut possis vel decem alios ad istos quinque adiungere, etiam citra iniuriarum, si ita vis, ut & multa liceat affingere? At ego tibi rem nudam exposui. Tu vero si quem talem narrares, non sum nescius, quantas adornandæ rei gratia phaleras narrationi fueris admitturus, quemadmodum 10 supplicari Dandamis: & quomodo sit excæcatus, & quæ dixerit, & quo pacto redierit, & quemadmodum exceperint eum Scythæ, aggratulantes, benèque ominantes, atque id genus alia: cuiusmodi vos ad demulcendas aures soletis artificio quodam addere. Audi igitur & alium huic parem Belittam, huius Amizocæ cōsobrinum. Is ut detractum ex equo à leone Basthen amicum conspexisset (nam fortè simul erant in venatu) iamque leo circumplexus illum, iugulo admotus esset, atque 20 vnguibus laniaret, desiliens & ipse, inuolauit in tergum belluæ, reflexitque, in sese prouocans avertensque, atque inter dentes digitos inferens, conatus quoad licuit, Basthen è rictu leonis eximere, donec leo omisso illo iam semimortuo, ad Belittam sese conuertit, atque ipsum quoque circumplexus occidit. At ille moriens (nam tanto anteuerat) acinacem in leonis pectus defixit. Itaque pariter exanimati sunt omnes: nos autem sepeliuimus eos, duobus aggestis tumulis inter se vicinis, 30 altero amicorum, altero è regione leonis. Iam tertio loco tibi referam Mnesippe, Macentem, Lonchatem, & Arfacomæ amicitiam. Hic enim Arfacomas deperibat Mazæam Leucanoris filiam, qui regnabat in Bosporo tum quum legatione fungeretur super tributo, quod Bosporani semper nobis pendere soliti, id temporis tertium iam mensem ultra diem legitimū distulerant. In conuiuio igitur quum Mazæam vidisset proceram atque decoram virginem, amore captus est, grauitèrque discruciabatur. Iam itaque quæ de tributis agebantur, erant transacta: responderatque illi Rex, conuiuioque accipiebat, mox illum dimissurus. Est autem mos in Bosporo, uti proci in conuiuio petant puellas, narrantes quinam sint, quibusque rebus freti decreuerint eas in matrimonium accipere. Atque id temporis forte fortuna multi aderant in conuiuio proci, reges, ac regum filii. In his erat & Tigrapates Lazorū princeps, & Adymachus Machlynæ dux, aliique cum his permulti. 40 Oportet autem vnumquemque proci posteaquam exposuit quis sit, & qua fiducia ad ambiendas nuptias accefferit, conuiuari cum reliquis, tacitumque accumbere: deinde peracto conuiuio, postulata phiala vinum in mensam effundere, atque ita sponsam ambire, multum interea collaudantem sese, quo genere, quibus opibus, qua sit potentia. Ad hunc igitur modum cum multi iam libassent, postulassentque, regna & opes commemorantes: tandem Arfacomas postulata phiala non libauit (neque enim mos apud nos vinum effundere, quin magis contumelia ista esse iudicatur in Deum) sed haustum bibens, Da mihi rex, inquit, filiam tuam Mazæam uxorem, qui multo sum potior istis, quantum ad

opes ac possessiones attinet. Leucanore vero admirante (sciebat enim rex pauperem Arfacomam, ac de plebe Scytharum esse) percontantemque, Quantum pecorum, aut quantum habes plaustrorum Arfacoma? nam iis rebus vos diuites estis. Imò nec plaustra, inquit, possideo, nec arma, verum sunt mihi duo amici, honesti, probique, quales alii Scytharum nemini. Ac tum quidem ista dicens risus est, contemptusque habitus, visusque; temulentus: mane vero reliquis prælatus est Adymachus: iamque sponsam abducturus erat in Maotidæ ad Machlyenses. Porro Arfacomas domum reuersus, amicis indicat quemadmodum reiectus esset à Rege, risusque habitus in conuiuio, cum pauper esse putaretur. Atqui dixerat, inquit, illi, quantas haberem opes, nempe vos, o Lonchate atque Macenta: vestramque benevolentiam longè prestare, multoque firmiorem esse Bosporanorum opibus. Verum hæc dicentem me subannauit, contempsitque: & Adymacho scilicet Machlyensi tradidit asportandam sponsam, quod aureas phialas se diceret habere decem, præterea currus quaternis sedilibus octoginta: ad hæc ouium bouumque multam copiam. Sic videlicet antetulit fortibus viris pecorum multitudinem, operosa pocula, & currus graues. Proinde o amici, dupliciter excrucior: nam & Mazæam amo, & iniuria mihi inter tantum hominum illata, non mediocriter mordet animum meum. Arbitror autem & vos ex æquo iniuria affectos esse. Etenim ad vnumquemque; è nobis tertia contumelia pars pertinebat: si modò ita viuimus, quemadmodum cœpimus quum coniungeremur: nimirum ut vnus homo simus, iisdem dolentes, iisdemque gaudentes. Imò, inquit Lonchates, vnusquilibet è nobis totus iniuria afficiebatur tum, cum in te ista fierent. Quomodo igitur, inquit Macentes, his in rebus agemus? Per partes, inquit Lonchates, negotium suscipiamus. Atque ego quidem recipio Arfacomæ me caput apportaturum Leucanoris. Tu vero sponsam ereptam huic adducas oportet. Ita fiat, inquit: at tu Arfacoma, inter hæc (nam his peractis verisimile est exercitu ac bello fore opus) hic mane, quod contrahas & appares arma, equos, atque aliarum rerum vim quantam potes maximam. Facillimè autem plurimos adiuxeris: partim quod ipse strenuus, partim quod nobis non pauci sunt familiares. Maximè vero si defederis in tergoze bouis. Hæc ubi placuissent, hic quidem quantum potuit, rectè profectus est in Bosporum, puta Lonchates: alter, id est Macentes, ad Machlyenses, eques uterque. At Arfacomas domi manens, & cum æqualibus contulit, & ex familiaribus vim hominum armauit. Demum & in tergoze bouis defedit. Consuetudo autem de sedendo in tergoze bubulo, huiusmodi est apud nos. Vbi quis ab alio laesus est, eumque vlcisci, neque par esse pugnam videtur: cum bubulo. 60 hunc immolare, carnes frustulatim conctas igni torret. Dehinc ipse porrecto humi corio, sedet in eo, in tergum reductis manibus, more eorum qui à cubitis vincti sunt. Et hoc quidem apud nos maximum est supplicandi genus. Appositis autem bouis carnibus, adeuntibus domesticis, præterea si quis allus velit, quisque partem sibi sumit,

mit, ac dextro pede tergum bouis calcans, pro facultate pollicetur, hic quidē equites præbiturum se quinque suopte cibo, suōq; stipendio: ille decem, alius plures: alius armatos pedites quot possit: atq; qui pauperrimus, se ipsum duntaxat. Colligitur itaq; in tergo bouis ingens nonnunquam multitudo. Et huiusmodi quidē exercitus & certissima fide cohæret, & hostibus expugnatu difficillimus est, non aliter quàm si iureiurando esset adactus. Nam in tergum ascendisse, instar iurisiurandi est. Arfacomas igitur his in rebus procurandis satagebat: coieruntq; illi equites quidem circiter quinquies mille: tum armati ac pedites promiscuè vices mille. At Lonchates vbi ignotus peruenit in Bosporum, Regem adit, tractantem quiddam de regni negotiis, atq; venire quidem sese publico Scytharum nomine, sed priuatim res maximas apportare. Ille vbi dicere insisteret: De publicis, inquit, negotiis, hæc impræsentiarum denuntiant Scythæ, ne vestri pastores in planitiem vsq; transgrediātur, sed intra Trachonem pascant. Cæterum latrones, de quibus expositulatis, quod regionem vestram incurserunt: negant eos publico cōsilio emitti, sed priuatim sui quenq; lucri causa prædari. Quod si quis illorū deprehēdatur, tui arbitrii esse, vt in eos animaduertas. Hæc quidem illi denuntiant. At ego tibi indico, grauem in vos insultum futurum ab Arfacoma Mariantæ filio, qui nuper legatum egit apud te: idq; opinor, quum filiam tuā postularit, nō assequutus sit abs te: ob id indignatur, sed etq; in tergo taurino septimū iam diē, contractusq; illi est exercitus haud exiguus. Audiui (inquit Leucanor) & ipse, cogi vim copiarū in tergū bouis. Quod autē aduersum nos cogeretur, quodq; Arfacomas huius rei dux esset, id verò me fugerat. Atqui in te, inquit Lonchates, hic apparatus constituitur. Mihi autē inimicus est Arfacomas, grauitérq; fert quod sibi præferat à natu maioribus, & quod in omnibus illo videar esse præstantior. Quod si mihi spoponderis alteram filiam tuā Baretin, alioqui nec indigno vestra affinitate, breui tibi reuersus caput eius apportauero. Spondeo, Rex inquit, videlicet supra modū formidine correptus, propterea quod non ignoraret quam ob causam iratus esset Arfacomas, nimirum ob nuptias: tum aliàs quoq; metuerat semper Scythas. At Lōchates, iurato, inquit, te præstiturum pacta, neq; inficiaturum. Id quum fieret, iamque resupinatus in cælū iurare vellet: Absit, inquit, vt hic, ne quis spectantium coniiciat qua gratia iuremus: quin potius hoc tēplum Martis ingressi, occlusis toribus iusiurandum edamus, vbi nullus exaudiat. Nam si quid horum inaudierit Arfacomas, vereor ne me ante bellum imolet, manu iam nunc non parua cinctus. Introeamus, inquit Rex. Vos autem absistite quàm longissimè: neq; quisquam ad templum adeat, quem ego non accersiuero. Posteaquam igitur ipsi quidem inierogressi sunt, satellites autem procul abstiterunt: vibrato gladio, simulque altera manu obturato ore, ne vociferaretur, ictum in pectus adigit. Deinde caput defectum, sub chlamyde tenēs prodibat, quasi confabulans interim cum illo,

breuisq; sese dicens affuturum, tanquam ad negotii quippiam emitteretur ab illo. Atq; ita reuersus eō vbi equum vinctum reliquerat, consensu illo redequitauit in Scythiam. Porro nemo est eum insequutus, quippe diu ignorātibus Bosporanis quod acciderat, tum vbi rescissent, factiosè de regno decertantibus. Hæc itaque gessit Lonchates, præstititq; promissum allato Leucanoris capite. Porro Macentes in via factus certior super his quæ in Bosporo acciderant, peruenit ad Machlyenses: primūsq; illis nuntium attulit de Rege trucidato. At populus, inquit, te Adyrmache, gener cū sis, ad regnum vocat. Proinde fac vt ipse prior occupans, imperium arripias, in rebus perturbatis obortus, puella verò te sequatur à tergo in curribus. Facile enim isthoc pacto tibi conciliaueris multitudinem Bosporanorum, vbi Leucanoris filiam conspexerint. Ego porro non solum Alanus sum, verum etiam sponsæ tuæ cognatus maternus: siquidem nostra è gente Masteram Leucanor ascivit vxorem. Et nunc tibi adsum, missus à Masteræ fratribus, qui sunt in Alania, denuntiantibus vt quàm potes ocysimè te recipias in Bosporum, neque per negligentiam committas, vt imperium ad Eubiotum deneniat, qui tamen frater nothus est Leucanoris, tamen Scytharum partibus semper fauit, cum Alanis similtates gerit. Hæc quidem dicebat Macentes. Erat autem eodem cultu eadēque lingua cum Alanis. Commune enim horum vtrūq; Alanis cum Scythis, nisi quod non magnopere comati sunt Alani, quemadmodum Scythæ. At Macentes in hoc quoq; illis erat assimilis, videlicet detonsa coma: quatinus conueniebat Alanum minus esse comatum, quàm Scytham. Itaque his rebus factum est, vt illi fides haberetur, putareturq; Masteræ ac Mazæ cognatus esse. Et nunc, inquit, ô Adyrmache, ad vtrumuis paratus sum: vel proficisci tecum in Bosporum, si velis: vel manere, si sit opus, ac sponsam adducere. Isthue equidem, inquit Adyrmachus, longè malim, quandoquidem cognatus es, te puellam adducere. Nam si nobiscum vnā proficiscaris in Bosporum, vnum duntaxat equitem numero addideris. Quod si mihi vxorem aduexeris, multorum instar fueris. Atque ita factum est: & hic quidem iter ingressus est, Macentæ tradens ducendam Mazam, quæ virgo etiamdum erat. At ille per diem quidem illam curru vehebat: verum vbi nox incubuisset, imposita equo (nam id curarat, vt alius quidam eques sese consequeretur) tum infiliēs & ipse, nequaquam deinceps ad Mæotim iter faciebat, sed deflectens ad mediterraneam, relictis ad dextram Mitræorum montibus, quum virginem interim aliquoties interquiescere iussam refocillasset, intra triduum à Machlyensibus in Scythiam vsque permensus est viam: statimq; equus eius vbi destitisset à cursu, paulisper astans exanimatus est. Porro Macentes Arfacomæ Mazam in manum dans, Accipe, inquit, à me quoque id quod sum pollicitus. At illo ad insperatum spectaculum stupefacto, gratiasque agente: Desine, inquit, Macētes, ac noli me alium à te ipso putare: nam mihi profectò gratias agere ob

re ob hæc quæ feci, perinde est, ac si sinistra mea gratias agat dextræ, quod vulneratæ sibi subministravit, atque officiosè curam egit ægrotantis. Ridicula nimirum & nos fecerimus, si iam dudum commissi, & quatenus licet, in vnum conflati, magnum adhuc esse credamus, si qua pars nostri officiosè quid egerit pro toto corpore. Etenim pro se ipso fecit, quum pars sit totius beneficii adiuti. Atque ad hunc quidem modum Arfacomæ gratias agenti Macentes respondit. 10 Cæterum Adyrmachus ubi sensit insidias, non perrexit ire in Bosporum: iam enim Eubiotus rerum potiebatur accersitus à Sauromatis, apud quos fuerat diuersatus: verum in patriam reuersus, contractis ingentibus copiis, per montosa irrupit in Scythiâ, pauloq; post irrui & Eubiotus, cum Græcos vndecunq; poterat secum ducens, tû Alanos & Sauromatas accersitos, vtriusque vicies millenos. Coniunctis autè copiis Eubiotus atque Adyrmachus nonaginta millia con- 20 fecerunt: atque ex his tertia pars equites sagittarii. Nos autem (nam & ipse ad hanc expeditionem contuleram, addens iis qui in tergum taurinum conuenerant, equites ad plenum instructos centum) contractis haud multo minus triginta millibus, vnâ cū equitibus opperiebamur insultum, ductore Arfacoma. Vt autem admouentes illos conspeximus, contra duximus agmen, præmissis in hostem equitibus. Atque ubi iam diu acriter esset pugnatum, tandem cessere nostri, interrupta phalange. Postremò in duo dis- 30 scissum est vniuersum agmen Scythicum: pars subduxit sese, non omnino palàm victa, verum ita fugiebat, vt locum dare videretur: adeò vt Alani ad multum tempus insequi nō auderent: partem alteram, quæ eadem erat imbecillior, cingentes Alani ac Machlyenses vndeque cædebant, confertim iaculis emissis, atque sagittis, sic vt vehementer laboraretur à nostris, qui tenebantur obsessi. Et iam plerique arma proiecerant, 40 quorum in numero fortè erat Lonchates, & Macentes: iamq; ambo vulnus acceperant, dum ante alios sese periculis obiciunt, hic quidè adusto femore, puta Lonchates: porrò Macentes securi sauciato capite, tum conto in humerum impacto. Quod simul atq; sensit Arfacomas, quū in altero agmine esset nobiscum, turpe ratus si desertis amicis non adesset, subditis equo calcari- 50 bus, cum clamore in hostes cedere cœpit sublato gladio, adeò vt Machlyenses vim animi non sustinuerint, sed viam illi fecerint, vt transiret. At ille receptis amicis, tum aduocatis & aliis, impetum fecit in Adyrmachum, impactoq; in ceruicem gladio, ad zonam vsque dissecuit. Quo fuso dissipata est omnis acies Machlyensium, paulo post & Alanorum: deniq; cum his Græci quoq;. Atq; ita redintegrato prælio, nos superiores exitimus, diuq; sumus insequuti trucidantes, donec nox finem imposuit. Postero die ab hostibus vene- 60 runt legati, qui supplices pacem atque amicitiam orarent. Bosporani duplicatum tributum pensuros sese pollicebantur: Machlyenses ob- sides duros se confirmabant. Alani ita eam inuasionem cōpensaturos sese spondebant, vt Sin-

dianos nostro nomine vellent aggredi, quibuscū multo iam tempore nobis fuerat simultas. His de rebus auditis suffragiis, in primis autem Arfacomæ & Lonchatæ, pax inita, duobus illis cuncta pro arbitratu suo moderantibus. Huiusmodi, Mnesippe, audent Scythæ amicorum causa facere. M N E S. Tragica prorsus, ô Toxari, fabulîsq; similia. Et propitius sit Acinaces & Ventus, per quos iurasti, si quis ista non credat, nō admodum reprehendendus esse videatur. T O X A. At vide, vir egregie, ne incredulitas ista ab inuidia vestra proficiscatur. Quanquam nō me deterrebis non habendo fidem, quo minus & alia his consimilia referā, quæ nouerim à Scythis esse gesta. M N E S. Tantum ne longum facias, vir optime, neq; vsque adeò admissis vagîsq; vtare sermonibus, vt nunc sursum ac deorsum Scythiam Machlyanāque percurrens, deinde in Bosporum discedens, postremò rediens, prorsus abutare silentio meo, T O X A. Parendum tibi & hanc præscribenti legem, dicendumque paucis: ne fatigeris vnâ nobiscum audiendo circuncursitans. Quin magis ausculta quæ in me ipsum amicus Sifinnes 1111. To- nomine præstiterit. Quum enim Athenas relicta xaris & Si- patria proficisceretur, idque cupiditate Grænicarum literarum, appulērā Amastrim Ponticam: Ea est vrbs haud procul à Carabæ dissita in promontorio, obuia iis qui à Scythia nauigant. Comitabatur autem Sifinnes, mihi à puero amicus. 30 Nos igitur ubi res quasdam importatas in portu spectassemus, in eūque è naui subduxissemus, eminus, nihil suspicantes mali: interea fures quidam effracta sera sustulerūt vniuersa, adeò vt non reliquerint quod vel in eum diem sufficere posset. Ergo quum domum essemus reuersi, cognito quod acciderat, non visum est in ius vocare vel vicinos, qui plures erant, vel hospitem, veriti ne plerisque sycophantæ videremur, si dixissemus nobis ab aliquo sublato esse Daricos quadringē 40 tos, tum vestium permultum, ad hæc tapetia quædam, denique quicquid habueramus. Consultabamus igitur hisce de rebus, quid esset faciendum omnium rerum egenis, idque in vrbe peregrina. Ac mihi quidem ira visum est tum temporis, statim demerso in ilia acinace, vitā fugere, priusquam ignauū quippiam aut indignum esset ferendum vel fame vel siti enecto. Contrā Sifinnes consolabatur, obsecrans ne quid tale facerē. Aiebat enim excogitasse sese vnde nobis victus 50 suppetere. Et eò quidem die baiulandis è portu lignis allata mercede victum suppeditauit: mane autem obambulans in foro, pompam quandam aspexit iuuenum (quemadmodum aiebat) elegantium ac strenuorum. Hi nimirum viritim lecti vt mercede proposita singulare certamen inirent, in tertium diem erant decertaturi. Ergo quum omnes huius negotii conditiones audisset, accedens ad me, Caue posthac, inquit, Toxari, ne te ipsum pauperem dixeris: siquidem tertio ab hinc die diuitem te reddidero. Hæc ait, atque interea zgrè parato victu, quum iam spectaculum esset institutum, spectabamus & ipsi. Etenim assumptum me duxit in theatrum, tanquam ad iucundū aliquod, nouūq; spectaculum Græc

Græcorum. Ergo ubi confedissemus, spectabamus. Ac primò quidem fera partim iaculis confixa, atque à canibus agitata, partim in homines quosdam victos emisit, nocentes quospiam, ita ut coniciebamus. Ut autè prodierunt qui erant ad singulare certamen conducti, ac producto iuvene quodam prægrandi, dixisset præco: Si quisquam velit cum hoc singulari certamine congregi, prodeat in medium, præmium pugne accepturus drachmarum decem millia: ibi protinus assurrexit Sisinnus desiliens, polliceturque se dimicaturum: simulque poscit arma. Tum acceptam mercedem, decem millia mihi deferens, in manum dat: Si vicero, inquit, Toxaris, vna proficiscemur, suppetetque commeatus: sin cecidero, sepulto me redi rursus in Scythiam. Ego quidem his auditis singultiebam. At ille sumptis armis, reliquum quidem corpus muniuit: at galeam nequaquam imposuit, sed nudo consistens capite pugnabat. Et initio quidem ipse vulnus accepit, retorto gladio, succiso poplite, ita ut multum sanguinis deflueret. Ego interim iam metu præmortuus eram. At ille confidentius inuadentem aduersarium obseruans, ferit in pectore, transfigitque, ita ut protinus ad pedes illius procumberet. Ille fessus & ipse vulnere, mortuo in eumbebat: parumque aberat quin ipse quoque efflaret animam. At ego accurrens erexi, animumque reddidi. Porro ubi dimissus est iam victor declaratus, sublatum illum, domum deportaui: multumque temporis curatus à medicis, superuixit quidem, hodièque agit apud Scythas, ducta in matrimonium sorore mea: claudus tamen adhuc est ex vulnere. Hæc res Mnesippe non apud Machlyenses, neque in Alania gesta est, ut testibus careat, & ficta credi queat: verum complures extant Amastriani, qui de pugna Sisinnæ memorant. Finem iam faciam, si tibi quinto loco factum Abauchæ retulero. Appulit aliquando Abauchas, & auchas hic in Borysthenensium ciuitatem secum Gyndanes. adducens & vxorem, quam vnicè diligebat, liberos duos, alterum quidem masculum lactentem, altera verò erat puella septem annos nata. Erat autem peregrinationis comes & huius amicus Gyndanes, atque is quidem è vulnere laborans, quod in via acceperat à latronibus qui eos fuerant adorti: cum quibus dum pugnaret, idus est in femore, ita ut ne stare quidem posset præ cruciatu. Itaque noctu dormientibus illis (nam fortè in cœnaculo quodam diuersabantur) ingens ortum est incendium, omniæque circumcluserit: iamque flamma vndique domum circundedit. Ibi experrectus Abauchas, relictis liberis plorantibus, repulsa vxore, quæ inhærebat, iussaque ut ipsa sese seruaret, amico in humeris sublato descendit, perumpensque euasit, ita ut nequaquam incendio læderetur. Vxor infantè baiulans consecuta est, monens puellulam ut sese sequeretur. Ea verò semiusta, abiecto ex vlnis infante, vix exiliit è flamma. Deinde puella vna cum illa veniens, penè & ipsa extincta est. Post hæc quum probro obiectaret quispiam Abauchæ, quod desertis liberis, atque vxore, Gyndanem extulisset: Imò liberos, inquit, denuò parare

V. Abauchas, & auchas hic in Borysthenensium ciuitatem secum Gyndanes.

haudquaquam difficile, cum incertum, an hi boni sint futuri: porro amicū diu fuerit priusquam inueniam talem qualis est Gyndanes: cuius amor mihi multis argumentis est exploratus. Dixi Mnesippe: è pluribus his quinque propositis iam tempus est pronūtiari, veri nostrum aut linguam aut dexterā oporteat amputari. Quis igitur futurus est iudex? M N E S. Nemo. Neque enim constitueramus narrationis arbitrum. Sed scin' quid agemus? Quandoquidem impræsentiarum nullo proposito scopo sumus iaculati: de integro delecto arbitro, alia amicorum paria apud illum referamus: deinde vter succubuerit, ei tum quidè amputetur, vel mihi lingua, vel tibi dextera. At si hoc crudele, quādò tu amicitiam admirari visus es: ego nihilo secius puto nullam esse mortalibus possessionem hac præstantiorem, neque pulchriorem: quin ipsi quoque in vnum copulati, illud approbamus, ut ex hoc die in totam vsque vitam simus amici, vtrique victores, vtrique maximis potiti præmiis: videlicet pro vtraque lingua, vnaque dextera, binas vterque habituri: atque insuper oculos quoque quaternos, pedesque quaternos: in summa, duplicia omnia. Eiusmodi nanque quiddam est cum duo trësque copulantur amici, qualem Geryonem scriptores depingunt, senis manibus, ternis que capitibus hominem. Siquidem (ut mea fert opinio) tres illi fuerunt, qui communiter omnia gererent: ut dignum est his qui amicitia coniuncti sunt. T O X. Probè dicis: atque ita faciamus. M N E S. Verum neque sanguine opus est Toxaris, neque Acinace, qui nobis amicitiam confirmet. Hæc enim confabulatio, & quod eadem amamus, id multò certius est calice illo quem bibitis: propterea quod huiusmodi nō obligationem, sed animum postulare mihi videntur. T O X A. Placent ista: iamque amici atque hospites simus: tu mihi hic in Græcia: ego tibi, si quando in Scythiam peruenieris. M N E S. Nimirum ut sis sciens, nequaquam me pigeat vel longius etiam proficisci, si tales amicos nancisci liceat, qualem esse te Toxari ex tua oratione coniicio.

LVCIVS, SIVE

A S I N V S.

ARGVMENTVM.

Iocosa quadam & ficta narratio est, quo pacto videlicet in Thessaliam profectus studio discenda artis Magica, ibi à puella quadam, dum in auem conuerti, eoque periculum artis facere cupit, in asinum mutatur, ac deinde varia fortuna atque locorum vicissitudine, rusticis, urbanis, sacris, profanis diuenditis, ad postremum cum in theatrum quoque spectaculi de se præbendi causa introductus esset, deuoratis quas ibi cum fortè conspexerat rosas, in pristinam hominis figuram iterum redierit. Præcipue autem admiratione digna est, mira casuum atque periculorum varietas, quibus sursum atque deorsum iactatum sese, interim etiam bene acceptum fingit: ut non immerito prorsus putarint quidam voluisse Lucianum, totius humane vite speciem atque imaginem quandam sub hoc lusu proponere, videlicet quam varij casus, quam fallax & inconstans fortuna, quam incerti consiliorum etiam

Deorum è medio sublato, hominibus perſuaſeris, ſine bene ſue male agant, id neceſſitate quadam fatorum fieri, eo- que ipſos à crimine ſolutos atque innoxios eſſe?

INTERLOCVTORES,

CYNISCVS, & IVPITER. CYNISCVS.

GO verò te Iupiter talium rerum gratia nunquam moleſtius conturbabo, extructas diuitias, aut multum auri pòdus, aut imperii dignitatem à te poſtulas, quæ quidem vulgò non parum multis maximè in votis ſunt, ti

bi verò largiri haudquaquam facilia. Itaque permulta eiufmodi illis ſolicite expetentibus, ſurdis auribus video te negligere. Cæterum vnum illud facilimum à te mihi velim contingere. IVPITER. Quid hoc verò rei eſt Cyniſce? neq; enim indigentia diuitius diſcruciaberis, maximè ſi rerum mediocrium, vt ais, inopia conſtitaris. CYN. Reſpòde mihi ad quæſtionem quãdam non difficilem. IVP. Exiguū profeſſor votū, & præſtatu facile. Proinde quære quæcunque fert animus. CYN. Vide Iupiter: etenim veriſimile eſt & tibi videlicet Homeri atque Heſiodi lecta eſſe poemata. Dic ergo mihi, num vera credenda ſunt iſta quæ de Fato & Parcis illi conſarcinatis cecinerunt verſiculis: & an nullo modo ea vitari queant, quæcunque illæ cuique natiuitati fatali decreto adnenerint. IVP. Et valde quidem vera ſunt iſta. Etenim in rebus humanis nihil eſt quod Parcarum diſpenſatione & conſilio non ordinetur: verū omnia quæcunque ſunt, dum ſub illarum colo circumferuntur, ſtatim ab initio vnumquodque illorum certum & inſallibile ſortitur euentum, nec fas eſt aliter fieri. CYN. Proinde quoties Homerus alia in parte ſuæ poeſeos dixerit, Infera ne Parcis inuitis regna ſubintret, ac id genus alia, nugari videlicet tunc illum dicemus? IVP. Et maximè. nihil enim extra Parcarum legem fieri credendum eſt, atque adeò præter linum. Cæterum Poetæ quæcunque ex Muſis ſuggeſta cecinerint, illa vera habenda ſunt. Porro quoties à Deabus deferuntur, ac per ſe aliquid literis ac memoriæ proditum protulerint, tunc à vero tota via aberrant, neque non cum prioribus pugnantia atque contraria commemorant. Et ignoſcendum quidem facinus, ſi, cum homines ſint, veritatem ignorent, præſertim illo digreſſo numine, quod præſens per illos canere ſolebat. CYN. At qui hoc ſanè ita ſe habere dicemus. Ad hæc verò & illud mihi reſponde: Nōne tres ſunt Parcæ, nempe Clotho, Lachēſis, & Atropos? IVP. Reſtè putas. CYN. Fatum ergo & fortuna, cum & ipſæ Deæ ſint, multum vulgò celebratæ, cuiufmodi ſunt, aut quænam vnique illarum eſt potentia? An ve-

An idē Fortuna, Fatū, & Parcæ. rō æqualem cum Parcis ſortem obtinent, aut maiore quàm illæ in rebus humanis gubernandis potentia præditæ ſunt? Paſſim enim omnes affirmantes audio, Fortuna & Fato nihil vſpiam eſſe potentius. IVP. Haud fas eſt omnia tibi comperta eſſe, ò Cyniſce. Cuius ergo gratia hæc de Parcis me interrogaſti? CYN. Si prius mihi Iupiter & illud expo-

An & Iupiter Fato ſuccumbat. ſueris, num & in vos illæ imperium obtinent, & neceſſum ſit ex illarum lino vos pendere. IVP. Neceſſarium omnino, ò Cyniſce. Quid ergo riſiſti? CYN. Cōmodum Homeri illi verſiculi in men-

tem mihi venerunt, quibus te in Deorum concilio concionantem introduxit, & indignanter comminantem te catena quadam aurea omnia ſurſum ſubducturum. Etenim dixeras, catenam cælitus te de- miſſurum, ac tunc ſi velint omnes Dii ex illa pendentes, quanvis certatim ſummo ſtudio te conarentur detrahere, nullo tamen modo te loco eſſent moturi. Te verò, ſi lubitum foret, nullo negotio vniuerſos vnà cum terræ & vaſto gurgite ponti vel le ſubducere. Tunc equidem inultrato & admirando membrorum robore poller: mihi videbare: ac mirificè inhorreſcebam animo audiendo verſiculos. Nunc autem te ipſum video vnà cum catena & verbis tuis minaciſſimis, à tenui filo, vt ais, pendentem. Videtur itaque mihi multò iuſtius Clotho arroganter gloriari poſſe, quòd & te ipſum in ſublime tractum, & ex colo pendulum videat, quemadmodum piſcatores ex calamo ſubductos contuentur piſciculos. IVP. Haud compertum habeo quid iſtæ tuæ ſibi velint quæſtiunculæ. CYN. Illud nimirum Iupiter: & per Parcas ac Fatum te obſecto, ne acerbè atque grauiter accipere velis, ſi veritatem ore liberiore protulero. Si enim iſta vt tu dicis, ita ſe habent, & Parcæ omnium rerum poteſtatem & gubernationem obtinent, & nihil à quocumque eorum quod illis decretum eſt, immutari po- teſt: cuius ergo gratia vobis nos homines ſacrificamus? quamobrem hecatombas vobis ad aras adducimus, votis expetētes bona nobis veſtra largitione contingere? Neq; enim video quem fructū ex tanta cura, & ſacrificandi ſtudio capimus, ſi neque malorum auerſiones ipſis precibus inuenire poſſumus, neque aliud bonum diuinitus datum conſequimur. IVP. Noui vnde tibi iſtæ ſuppent argutiæ, & immodèſtæ interrogatiunculæ, nempe ab execrandis & maledictis iſtis Sophiſtis, qui nulla prouidentia res humanas adminiſtrari garriunt. Itaque illi eiufmodi crebris quæſtionibus impietatis ductu perquirunt in hoc, vt à ſacrificando, & votis nuncupandis auertant homines, tanquam vulgare quiddam eſſet. Nobis tamen earum quæ apud vos aguntur rerum, nullam curam eſſe, neque quicquam omnino poſſe in his quæ in terris ſunt negotiis, impudenter mentiuntur. Verū enim uero nequaquā talibus diſputationibus implicati gaudebunt. CYN. Non per colum Parcarum, ò Iupiter, ab illis perſuaſus hæc te interrogaui. Diſputatio verò noſtra neſcio quo modo eò progreſſa, in hoc ipſum incidit, ac ſuperuacanea hominum ſacrificia eſſe confirmat. Rurſus verò, ſi videtur, paucis te interro- gabo, tu porro ne graueris, precor, ad quæſita reſpondere: & vide vt maximè prouidenter reſpon- deas. IVP. Roga, ſi tibi otium eſt talia nugandi. CYN. Aſſne omnia Parcarum nutu & decreto agi & fieri? IVP. Aio ſanè. CYN. Vobis verò re- liſtam eſſe facultatem commutandi & reglomerandi? IVP. Nullo modo. CYN. Vis ergo, vt quod ſequitur, inducam, ſiue clarum ac planum illud di- xero, ſeu ſecus? IVP. Clarum utique eſt. Nam qui Diis ſacra faciunt, nulla neceſſitate adducti ſacrificant, ſed alternæ retributioni ſeruiunt, perinde ac ſi bona à nobis mercarentur, aut alioqui honeſto dediti colunt quod viderint eſſe præſtantius. CYN. Et hoc abunde ſatis eſſe ducis, potiſſimum cum

affirmes nullius utilitatis respectu fieri sacrificia, verum bonitate quadam hominum præstantiora cõlentium. At si quis ex Sophistis illis præstò esset, haud dubiè ex te quæreret, quo nominè Deos hominibus potiores esse pronũtiaret, præsertim consensuos hominum existentes, eidemque Parcarum imperio, quæ rerum sunt domine, subiectos. Neque enim, nisi me fallit opinio, illi respondebis, Deorum sortem hoc esse potiorem habendam, quod immortales sint. Nam hoc ipso nomine infeliciores dicendi sunt. Homines enim etsi aliud nihil, certè mors in libertatem vendicat: cæterum vobis in immensum huius rei incommoditas protenditur, perpetuæ servituti mancipatis, quæ vario multiplicique tractu sub lino subinde circumvoluitur. *I V P I T.* Atqui, ò Cynisce, hæc perpetuitas, & immensa temporum series, nostra est felicitas: ac vitam omnibus bonis affluentem agimus. *C Y N I S.* Non omnes pari felicitate fruimini, ò Iupiter, verum apud vos quoque præfinita est quædam dispar rerum fruitio, multis coniuncta perturbationibus. Tu quidem feliciter & beatè agis per omnia, cum Deorum summus imperator sis, possisq; & terram & mare subducere quasi fune demisso: cæterum Vulcanus claudus est, vnus ex mechanicis camino & igne artem fabrilem exercens: Prometheus verò quondam etiam in crucem actus est. Quid autem patrem tuum commemorem, quem etiamnum vinculis constrictum tartareis sub vmbris agere constat? Quinetiam nefandis amoribus vos capi perhibet, ac vulneribus indignè violari: præterea aliquando seruili conditione hominibus esse deuinctos, quemadmodum fratrem tuum Laomedonti dicto audientem fuisse, Apollinem verò apud Admetum egisse in seruitio iniciari non potes. Hæc quum ita sint, non videtur mihi solida esse & sincera vestra felicitas: sed sunt quidem vestrum nonnulli felices & egregiè beati, sunt rursus qui non item. Mitto enim vt latrocinio non secus atque nos dispoliemini, neque non à sacrilegis compilemini, atque ex ditissimis ad extremam rerum angustiam in puncto temporis redigamini. Non pauci verò ex vobis etiam constati sunt, aurei aut argentei existentes, quibus videlicet hoc fataliter decretum fuerat. *I V P I T.* Vide vt verba contumeliæ plena in nos euomas Cynisce: ac te fortasse illorum aliquando pœnitebit, intemperantis linguæ pœnas sufferentem. *C Y N I S.* Tolle minas, ò Iupiter, certò enim persuasum habeo, nihil me mali passurum, quod ante te mihi Parca sufferendum nõ destinauerit: quoniã neq; illos ipsos sacrilegos supplicio per te affectos video, sed plurimi manus vestras indemnes effugiunt. Opinor verò in fatis non esse vt capti scelerum pœnas expendât. *I V P.* Nõne dicebam aliquem esse illorũ qui disputationibus suis Deorum prouidentiam tollerent? *C Y N I.* Nimium pertimescis illos Iupiter, nec scire possum cuius gratia. Proinde omnia quæcunque dixerò, illorum doctrinam esse existimas. Ego verò ab alio quouis potius quàm à te veritatem peruestigarem. Cæterum & hoc perlibenter ex te quærerem, quenam ipsa vobis esset Prouidentia: nunquid vna ex Parcarum numero, an Dea quæpiam his longè potentior, tantquam illarum regina? *I V P I T.* Iam & antè tibi dictum est, nullo modo fas esse te harum rerum nihil

non nosse. Tu verò sub initium cum dixisses te vnum quiddam quæsiturum, nullum finem facis apud me de rebus eiusmodi friuolis ac scitu parum necessariis nugandi. Et iam quidem disputationis tuæ summam, quò tendat, perspicio, nempe vt planum facias in rebus humanis nihil fieri nostra prouidentia. *C Y N I.* Non meum hoc quidem est, sed tu paulò antè constanter affirmasti Parcas esse, quarum dispensatione gubernarentur & efficerentur omnia: nisi iam horum verborum te pœniteat, ac quæ dicta sunt, reuocanda putes, propulsòque fato de habenda cura deliberaris. *I V P I T.* Nequaquam, sed Parca nostra ope effecta reddit singula. *C Y N I S.* Intelligo, ergo Parcarum famulos atque ministros vos esse perhibetis. Verum & sic illæ sunt, quas cuncta prouidere certum est: vos autem non secus atque fabrilis quædam illarum instrumenta habendi estis. *I V P I T.* Qua ratione isthuc dicis? *C Y N I S.* Ea nempe, quemadmodum & a scia fabro lignario, & terebrum cooperando nonnihil affert ad artem perficiendam adminiculi. Nemo tamè, qui quidem compos sit rationis, dixerit hæc ipsa esse artificem: neque nauis a scia aut terebri opus dicenda est, sed eius qui nauem fabricauit. Non dispari ratione singula fabricans fatum putandum est: cæterum vos sororum fatalium a scia & terebra estis tantummodo. Et, quemadmodum non iniquum videtur, homines multò iustius Fato sacra facere debebant, ac ab illo bonorum largitionem postulare: cum illi interim ad vos cursitent, prece ac muneribus deuenerantes. At neque si Fatum sacrificiis & votis colerè, rectè mihi facere viderentur. Neque enim opinor vllo modo fieri posse, vt Parcis quoque hoc immutare liceat, neque non aliquid eorum subuerrere, quæ initio illarum decreto immobili de singulis irrevocabiliter statuta sunt. Proinde nequaquam equo animo sufferret Atropos, si quis in contrarium stamen coli torserit, laborem Clothus dissoluens. *I V P I T.* Tu iam Cynisce neque Parcas quidem ipsas ab hominibus colendas esse contendis, sed videre mihi omnia non illibenter velle confundere. Nos verò, vt maximè aliam ob causam nullam, certè ob diuinationem & oracula, neque non eorum prædictionem, quæ singula de quouis rato consilio decreta sunt, iure optimo colimur. *C Y N I S.* In summa, nihil utilitatis affert, ò Iupiter, eorum præscientia, quibus ea obseruatione deuitare nullo modo concessum est: nisi in hoc dicas, vt is qui certus sit hasta ferrea se moriturum, mortem queat effugere, ipsa videlicet incistam conclusa. Atqui fieri non potest: si quidè educet illum Parca ad venandum, & hasta obiciet. Ac Adrastus emissa in suum cuspide, ab illa quidè aberrabit: porrò Cræsi filium perempturus est, quasi violento quopiam Parcarum decreto feratur in iuuenem. Sed neque illud quod Laio datum est, risu caret, nempe illud, Caue sis diis nolentibus prolem seras. ait enim, Nam sobole suscepta, occidet te filius. Etenim superuacaneam atque adeò infrugiferam opinor esse admonitionem earum rerum quæ non possunt fieri. Quippe post acceptum oraculum, & prolem suscepit, ac deinceps à filio peremptus est. Quare non video quamobrem & mercedem exagitis propter vaticinium. Vt interim silentio præteream, quòd obliqua & ambigua, & quæ in vtranque partem

Confutatio
oracula &
prædictiones,
ab effectu & incertitudine.

Historia
est apud
Herod. li. x

partem referri possunt, non paucis respondere soleatis, non admodum clarè explicantes, num ille traiecto Hale suum ipsius imperium euerurus esset, an Cyri. Vtrunque enim potest oraculum. *I V P I T.* Eodè lib. Erat, ô Cynice, Apollini quædam aduersus Cræsum causa simultatis & iracundiæ, propterea quòd illum pertentauerat, carnes ouillas ac testudinem vnà elixando. *C Y N I S.* At enim uero conueniens atque adeò æquum & bonum fuerat, vt cum deus esset, ab omni iracundia foret alienissimus. Verùm, vt mea fert opinio, fortasse ita in fatiis fuit, vt Lydus ille oraculo deciperetur, ac iam olim ne perspicua futura inaudiret, illius flammæ Parca aduenerat. Vnde liquet vaticinium quoque vestrum, illius maximam esse partem. *I V P I T.* Nobis verò nihil facis reliquū, sed (vt video) nequicquam Dei sumus, qui neq; prouidentia aliqua res humanas dispensare soleamus, neque sacrificiis digni esse videamur, sed re vera asciarū terebrorūque instar sumus. Ac sanè videris me iure optimo ad hunc modū superbè contemnere, quòd cum fulmine armatus sim, iustineam te impune talia aduersus nos contumeliosè dissidentem. *C Y N I S.* Feri ô Iupiter, si mihi fatale est fulmine percussum interire: neque te ob ictum quicquam in ius vocabo, sed potius ipsam Clotho, per te vulnus mihi incurientem. Neque fulmen quidem ipsum accusabo, quasi tam infelicitis ruinæ causa mihi extitisset. Veruntamen hoc quoque vos interrogabo, nempe te & Fatum, cæterum tu mihi illius loco respondeas velim; etenim minis tuis hoc in memoriam mihi reuocasti. Qui fit tandem vt omiſſis tot sacrilegis, præterea tot criminosis, & violentis, & periuris hominibus dissimulanter posthabitis, vnā aliquam illicem, aut lapidem, aut nauis velum nihil mali vnquam per iniusticiam merita, fulmine feriat? Non rarò quoque hominem frugi, & viatorem spectatæ sanctimonie? Quid verò compressis labiis obticuiſſi Iupiter? An fortasse ne hoc quidem me nosse fas est? *I V P I T.* Sanè nefas est te ista inquirere. Tu verò extremè curiosus es, adeò vt me fugiat, quānam tibi voluptati sit istis me obtundere. *C Y N I S.* Proinde neque hoc à vobis perquirendum mihi video, nempe à te & Fato & Prouidentia, quamobrem Phocion vir sanctus & iustus, in tanta omnium rerum inopia atque angustia diem suum obierit, tum etiam ante ipsum Aristides: Callias autem & Alcibiades nepotes intemperantissimi, omnium affluentia exuberabant, neque non Medias multis sceleribus coopertus, ac Charops Aeginetes homo mascula venere extremè infamis, à quo matrem suam fame necatam pro certo constat. Contrà Socrates vndecimuiris traditus est, Meletus verò non item. Ad hæc cur Sardapalus mollis atq; effœminatus, deliciisq; totus fractus, regnauerit, Persarum verò tot ac tanti viri virtute longè optimi atque clarissimi eius iussu in crucem subacti sunt propterea quòd factis illius parum delectabantur: vt taceam quæ in præsens fiunt. longum enim esset singulis percontandis immorari, quemadmodum mali & facinorosi per omnem vitam facile agant, & feliciter omnibus rebus affluentes, cæterum boni ducantur & ferantur paupertate, morbis, & cæteris infinitis malis impliciti, ærumnosè confluentes. *I V P I T.* An ignoras Cy-

niscæ, quanta supplicia & cruciatus post hanc vitam prauos & sceleratos homines manere soleant, aut in quanta felicitate victuri sint boni? *C Y N I S.* Oraculum mihi narras, & Tityos, & Tantalos. Ego verò si quid talium rerum est, haud obscurè cognoscam vbi fato functus fuero. Quantum autem ad præsens attinet, velim vt quantumcunque hoc temporis in viuis mihi exigendum est, ego interea omni felicitate perfunctus, tandè mortuus à sedecim vulturibus iecur meum depalceretur: verùm non vt hic in vita sibi pressus, quemadmodum fertur Tantalus, in beatorum insulis cum heroibus biberem, in Elysio prato constitutus. *I V P I T.* Quid ais? An non credis esse quædam parata supplicia, & pœnas malis destinatas, & honores ac forum iudiciale vbi singulorum vita habita ratione cognoscendi expenditur? *C Y N I S.* Audio Minoa quendam Cretensem infrà talibus rebus cognoscendis atque diiudicandis dare operam: ac mihi super illo quoque responde, estne tuus, vt fertur, filius? *I V P I T.* Quamobrem verò ista de illo quæris Cyniscæ? *C Y N.* Quos maximè afficit supplicio? *I V P I T.* Prauos videlicet, cuius generis sunt parricidæ & sacrilegi. *C Y N I S.* Quos autem ad heroum contubernium amandare solet? *I V P I T.* Nempe bonos, & sanctitate vitæ præcellentes, quique semet virtute excoluerunt. *C Y N I S.* Cuius verò gratia hoc facit ô Iupiter? *I V P I T.* Propterea quòd illi supplicio, ii verò honore remunerandi sunt. *C Y N I S.* Cæterum si quis nollens & inuito animo mali aliquid designauerit, num & hunc supplicio afficiendum condemnat? *I V P I T.* Nequaquam. *C Y N I S.* Pròinde neque si quis iniustus boni aliquid fecerit, eum honore dignabitur? *I V P I T.* Nequaquam. *C Y N I S.* Itaque haud conuenit illi ô Iupiter, vllum neque honore ornare, neq; supplicio afficere. *I V P I T.* Qui verò nullum? *C Y N I S.* Quoniam nihil nos homines animo voluntario facimus, sed necessitate quadam ineffugibili ad hoc compulsi: si tamen vera sunt illa quæ antè confessus es, nempe Parcam esse omnium rerum causam. Iam si quis alterū peremerit, Parca in culpa est, quæ admisit parricidium. Si quis sacrilegio deorum fana compilauerit, facinus à Parca sibi iniunctum admisit. Quocirca si Minos rectè vti velit iudicio, multò aequius Fatum pro Sisyphe punit, & Parcam pro Tantalo. Quid enim illi iniuste egerunt, quandò iussis dicto audientes fuerint? *I V P I T.* Amplius quidem vel respondere tibi indignum facinus existimo, talia præsertim interroganti. Audax enim es, & Sophista: ac iam quidem te relicto abeo. *C Y N I S.* Debebam equidem adhuc & hoc ex te quaesisse, vbinam locorum Parce degerent, aut quomodo res tantas tam exacta cura & cogitatione queant assequi, præsertim illis tantum tribus existentibus. Etenim laboriosam & minimè felicem atque iucundam vitam mihi videntur agere, tantis implicatæ negotiis. Et quemadmodū verisimile est, ipsæ quoque Fato parum propicio & fauente in lucem sunt editæ. Itaque ego, si mihi daretur optio, nequaquam cum illarum vita meam commutauerim, verum eligerem potius vt adhuc egentius agerem, quàm vt colo Parcarum assiderem, tantis negotiis & difficultatibus referto, obseruans singula. Cæterum si tibi graue est, ô Iupiter, ad hæc responde-

re, etiam

re, etiam his contenti erimus ad quæ respondisti. Satis enim est quod de fato & providentia sermonem nos non celaueris. Reliqua fortasse in fatiis non est ut audiam.

IVPITER TRA

GOEDVS,

Vincentio Obsopæo interprete.

ARGVMENTVM.

Eiusdem propæ argumenti & hic dialogus est, nisi quod hic Epicureum etiam quendam introducit, qui Deos omnino negat illos esse, ne dum providentia sua Mundum gubernare: fortuitusque ac temere omnia geri contendit. Deinde & ipsa tractatio in plures personas spargitur, ac tota dramatica est. Principio enim Iupiter fingitur audita disputatione Timocli Stoici & Damidi eius quem modo dixi, Epicurei, graviter incensus, ac metu pariter atque dolore commotus esse. Cuius rei causam dum ceteri ab eo inquirunt, eandemque disputatione ab ipso illi iterum instaurari audiunt, tandem consilijs mutuo inter se collatis, generale deorum omnium concilium super eade re congregandum decernitur. Conuocatus itaque per præconem Mercurium vniversis, & ipse pro sua cuique dignitate assignatus sedibus, cum diu inter se de consensu altercati fuissent, postremo imperato silentio, Iupiter cum magna perturbatione totum negotium ac summam disputationis illius exponit, admonens, & ob oculos imminete posito periculo exhortans, ut in comune omnes consulere, & malo huic remedium aliquod querere velint. Primus igitur accepta dicendi potestate Momus, graui obuiuratione deorum securitatem ac negligentiam reprehendit, ut qui & malos euehi sinant, & contra bonos ac iustos opprimi, neque responsa certa & expedita hominibus dent, neque etiam poetarum scripta aboleri faciant, per quæ, supra, adulteria, bella ac seditiones ipsorum euulgetur: quare quicquid huius accidat, ipsorum culpa atque inertia accidere. Atque hinc oratione ad ipsum Iouem conuersa, etiam exemplis hac confirmat. Post quem cum alij alia censerent, omnium fere sententiam idem confutat: vel quod per se absurda & inutiles essent, vel quod absurda & incumoda ex his secutura. Præcipue vero Apollinis consiliū reprehendit: cuius etiam oraculū super euentu & victoria disputationis huius prolatum, ob vanitatem irridet. Ob qua Hercules, cum ipse postremus sententiam dixisset, audiretque fati prohiberi sese quo minus sacra ac templa sua vi contra impios tueri posset, eo tandem redit, ut dicat se malle apud inferos esse, atque ibi ab umbris metui, quam inter Deos cōtemni, ac pro nihilo haberi. Quæ dum ita geruntur, interea noua occasione fingitur Hermes ille Agoræus, qui Athenis ad porticum Pæcilen consecratus stabat, propere aduenire, ac nuntiare disputationem Damidi & Timocli iterum iam inceptam esse, & ad eam magnam hominum multitudinem confluere. Relicto igitur concilio, ad auscultandum omnes conuertuntur. Porro tota Timocli disputatio in hoc versatur, Deos esse, ac providentia illorum omnia gubernari: idque argumentis hisce confirmat. Primo ab ordine ac cursu rerum naturalium, quæ omnes suis ac certis vicibus redeant ac varientur. Deinde autoritatibus & testimonijs poetarum, Homeri & Euripidis. Post hæc communi consensu gentium, quæ deos veneretur sacrificijs & aris constitutus. Inde & ab effectibus, quia oracula dent, & fulmina Iupiter iaciat. Postea autem & à minori, collatione ac similitudine à nauium gubernatoribus sumpta, quod ut illi nauigia sua, sic deorum providentia Mun-

dum administret. Vltimo etiam à signo & consequentijs, quia ara deorum sint, quæ nullo modo futura fuerant, nisi & dij essent. Ad quæ singulatim respondens Damus, primū argumentū de naturali rerum ordine, à diuisione diluit, et si talia quadam fiant, non tamen eū ordinem à dijs ideo certum constitutum esse, confutatione, ut apparet, non satis efficaci. Authoritates autem poetarum, ab ipsorum officio, & contrarijs testimonijs eleuat. Consensum præterea gentium, ab eo, quod quanquam Deos colant, non tamen eosdem omnes, & quidam etiam sæda ac turpia pro Dijs habeant, impugnat. Deinde oracula & fulmina eiusmodi esse ait, ut hæc ex naturali causa fiant, Ioue iam olim in Creta sepulto, illa autem ambigua & obscura nihil certi prædicant. Similitudinem vero naucleri dissoluit ex dissimilitudine rerum comparatarum, ostendens diuersa omnia in hoc Mundo atque in nauibus esse. Vltimum à signo locum, ut frigidum ac frigidum, eludere tantum satū habet.

INTERLOCVTORES,

MERCVRIVS, MINERVA, IVPITER, Iuno, Neptunus, Venus, Colossus, Momus, Apollo, Hercules, Herma-goras, Timocles, Damis.

MERCVRIVS.

Iupiter, quid animo cogitabundo tecum cōminiscens loqueris, pallidus obābulans, ac Philosophi colorem vultu præteferens? Quin mecum ista communicas, & me propter rerum difficultatem qua premeris, in consilium adhibes? Haud enim famuli tui nugæ habebis contemptui. MINER.

Sanè magne parens, hominum rex atque deorum, Te precor en glaucis oculis Tritonia Pallas, Fare agè, ne celes, quò sint hæc cognita nobis: Quod te consilium dubio sub pectore versat? Cur gemis? & tacito pallor subit in ore?

IVP. Nunquam grauis res vlla sic dici potest, Non passio, non vllus vsquam dolor, Sed nec calamitas vlla sic tragica & mala est, Quæ sit dolori conferenda cælitum. MINER. O Phœbe, qualibus incipit proœmiis! IVPIT. O pessimum genus mortaliū, Túque ô Promethei, me quibus affligi malis? MINER. Quid est? nec enim celabis hæc domesticos. IVPIT. O murmur ingens fulminis magnicrepi, Quid utilitatis addis aut affers mihi? MINER. Compesce iracundiam, si tragica magniloquentia, quemadmodum illi, tibi pares esse nequeamus. Neque enim totum Euripidem deuorauimus, ut tibi dictis poeticis è fabula petitis subseruiamus. IVNO. An nobis obscuram esse opinaris tristitiæ tuæ causam, cuiusmodi sit? IVPIT. Nosti nequaquam, etsi grauius quiddam boes. IVNO. Noui ecastor dolorum tuorum summam, quibus discruciaris: neque tamen vociferor aut coccizo, quippe quæ iam sæpenumero præter morem eiusmodi per te sim passa conuulsiā. Valde igitur credibile est iterum aut Danaes cuiuspiam, aut Semeles, aut Europæ inuentæ amore te angere: deinde verò assumpta imagine aut auri aut satyri, aut aurum

aurum te factum velle per impluvium in sinum amata: puellæ influere. Hoc enim haud dubitanter significant crebri isti tui gemitus, & suspiria, neque non lacrymæ. Præterea pallor quoque non alterius rei quam amoris argumentum est certissimū. I V P. O beata quæ res nostras in amore & talibus ludicris sitas esse opinaris. I V. Et quid aliud te nisi hoc sollicitat, Iouem existentem? I V P I T. In extremum discrimen res nostræ perductæ ô Iuno, & planè, ut est in proverbio, in acie nonaculæ constitutæ sunt, ut aut colamur amplius, oblati in terra sacris fruētes, aut neglectui demur, ab omnibus habiti cōtemptui, ac nullius quidē momenti esse videamur. I V. Nunquid terra Gigantes produxit iterum? aut nunquid Titanes disruptis vinculis, detinctaque custodia rursum aduersus nos arma & vim parant? I V P I. Confide, nam res inferæ cælestibus extra omne sunt periculum. I V. Quid ergo aliud rei grauis & acerbæ accidit? Neque enim video, quando talia nihil te conturbant, quam ob rem nobis Polus aut Aristodemus pro Ioue apparueris. I V P. Timocles ille Stoicus ô Iuno, & Damis Epicureus heri nescio quo initio in eam delati disputationem de prouidentia disseruerunt in magna probatorum hominum frequentia, & celebritate populari, id quod omnium maximè me conturbauit animo. Ac Damis quidem neque Deos esse, neque omnino eorū quæ fierent, curam vllā habere, aut ea ordine gubernare, impudenter affirmare non verebatur: cæterum optimus ille Timocles nostras partes omni studio tueri conabatur. Deinde multa turba hominū certatim accurrentium confluenta, nullum finem sortita est disputatio. Etenim hoc fœdere inito ab vtrisque discessum est, ut in diē posterum de integro reliqua nondum discussa accuratius examinerent atque perpenderent. Et nunc omnes suspenso ad audiendum inhiant animo, vter victoriam adepturus sit, ac veriora prolaturus. Videtis periculum, quàm omnibus modis in angustum res nostræ coactæ sunt. In vno viro periclitamur, & ex duobus alterum euenire necesse est: ut aut omnia nostra habeantur contemptui, & solum inania quædam videantur vocabula: aut ut ea pietate colantur, quæ prius culta sunt, si Timocles disputando superior euaserit. I V. Periculossima profectō sunt illa, nec temere Iupiter more tragico propter illa efferebare. I V P. Tu verò Danaes aut Antiopes alicuius potiùs cogitatione me implicitum esse opinabare, cum ita exanimatum me esse conspiceres. Quid igitur ô Mercuri & Iuno & Minerva nobis faciendum est? quin & vos consilii promptè inuenti partem expromitis? M E R. Ego quidem coacto properè concilio hanc rem communi omnium deliberationi offerendā esse existimo. I V N. Et ego huius accedo sententiæ. M I N. Atqui mihi diuersum videtur ô pater, ne videlicet excitato tumultu cælum terrore compleas, neve palàm fiat hanc ob rem te tumultuari aut consternari animo. Cæterum priuato tecum consilio effectum reddas, ut Timocles disceptando potiatur victoria, Damis verò omnium risui expositus atque suffragannatus ex disputatione abeat. M E R. Atqui ista non manebunt obscura & tacita Iupiter, cū philosophis in propatulo futura sit disceptatio. Ac tu quidem tyrannum agere videberis, si de tantis rebus ad omnes communiter pertinentibus, cum reliquis nihil com-

municaueris. I V P. Quin ergo iam ut in concione veniāt proclamas, ut mox præstō sint omnes? M E R. Rectè mones. Heus vos superi ocyus in concilium omnes conuenite: ne cunctemini: confluite omnes: venite maximis de negotiis collaturi consilia. I V P. Adeone nudis ô Mercuri verbis & simplicibus, ad hæc solutis præconem agis, præsertim maximis de rebus Deos cōuocans? M E R. Et quinquam alia ratione expetis Iupiter? I V P. Rogas? Aequum esse opinor, ut præconium tuum nonnullis versiculis ac magniloquentia poetarū exornes, ut hac impulsu studio lius & frequentius confluant. M E R. Sanè: veruntamen hoc poetarū & rhapsodorum est officiū. Porro ego minimè sum poeticus, adeo ut præconiū quoque corrupturus sim, si versiculis cōsarcinatis & malè coherētibus proclamare. Ac risui ero omnibus ob versiculorum structuram parum concinnam. Itaque & Apollinē in dādis oraculis rideri à nonnullis video, dum multa securo animo inuoluit, & data opera obcurat, ne omnino audientes otio indulgeant, sed expendāt versiculos. I V P. Proinde Mercuri Homeri eos versiculos plerosque admisce præconio, quemadmodum ille nos conuocare consuevit. Credibile autē est illorum te cōmeminisse. M E R. Profectō nō admodū promptè & callidè, tamè periculum faciā.

Ergo Deū nemo nec mas nec fœmina desit,
Insuper Oceani sint omnia flumina præstō,
Omnes summa Iouis Nymphæ quoque tectā frequentent.

Cuncti in concilium gressu properate citato,
Vos quibus oblatis cedunt sua munera sacris,
Præterea quotquot mediæ seu fortè secundæ
Classis erunt, seu quos tener vltima, seu qui
Obscura penitus diuorum sorte fruuntur
Degentes pingues cupidi nidoris ad aras.

I V P. Euge ô Mercuri, optimum egisti præconem, ac iam plenius viis conueniunt. Quapropter assumēs illos in sedes colloca, pro sua quæque dignitate. Priores quidem sedes occupent aurei, post hos locentur argentei, deinceps verò subsequantur quotquot sunt elephantini, his postremo succedant cneii atque lapidei. Verū in his etiam ipsis Phidiæ, aut Alcamenis, aut Myronis, aut Euphranoris, aut taliū consimilium artificum gratia præhonorentur. Cæterū vulgares illi nulla arte nobiles, longè alicubi conclusi in angulum locentur cū silentio, cōplentes tantum concionem. M E R. Fient ista ut imperas, ac sua quisque ut par est sede dignabitur. Atqui hoc neutiquam promptum aut nosse procliuè est, si quis illorum aureus fuerit, ac multitudine talentorum præponderet, opere verò non ita insignis sit, sed priuato penè ac vulgari, & minimè artificioso, si Myronis cneis ac Polycleti, & Phidiæ & Alcamenis lapideis conferatur, quoniam locandus sit, si artem præferendam esse putas. I V P. Oportebat quidē ad hunc modum fieri, sed tamen aurum anteferendum est. M E R. Intellego, nempe iubes ut per opulentiores delectu habito, non ex optimatibus electim locentur, atque etiam* à pretio. Proinde venite priora sedilia occupaturi vos aurei. Attamen ut vides Iupiter, soli barbari præsidebunt. Etenim cuiusmodinā Græci sint, est secundum animaduertis, pleni quidem venustate ac gratia, neque non vulgi honesto & liberali, & quantum ad artificii præstantiam attinet, probè culti & perpolitī,

* ἀπὸ τιμῆς
μάτων, hoc
est secundum
census.

non

non tamen nisi lapidei aut ænei vniuersi: aut qui ex illis maximis sunt ac sumptuosissimis impenlis fabricati, elephantini sunt, modicum ab asperfo auro splendorem retinentes, quippe quo tantum colorati sunt, pauloq; facti nitidiores: cæterum intus sub lignei quidem illi, totaque muscarum examina internè conuersantia cooperientes. Porro autem ipsa Bendis, & Anubis ille, & propter hunc Attis, præterea Mithres, in vniuersum ex solido auro conflati sunt, & graues, & multi re vera pretii. **NEP.** Et quis hoc tibi iustum videtur Mercuri, ut Aegyptium illum canino ritu deformem, mihi anteferre non ve rearis præsertim Neptuno existenti? **MERC.** Rectè dicis at te quidem ò Neptune Lysippus tantum fecit æneum & pauperem, quippe Corinthiis tunc aurum non habentibus: hic autem omnibus metallis longè est opulentior. Vides itaque patienter & placatè hoc tibi sufferendum esse, si huic postponaris: neque indignandum est, si is cui tantus nasus est aureus, tibi prælatus fuerit. **VENS.** Proinde Mer-

Pèthele pa-

gus Atti-

cus fuit, ad

tribum An

tribum An

tribum An

tribum An

tribum An

tribum An

tribum An

tribum An

tribum An

tribum An

tribum An

tribum An

tribum An

tribum An

tribum An

tribum An

tribum An

tribum An

tribum An

tribum An

tribum An

tribum An

tribum An

tribum An

tribum An

tribum An

tribum An

tribum An

tribum An

tribum An

tribum An

tribum An

tribum An

tribum An

tribum An

tribum An

tribum An

tribum An

tribum An

tribum An

tribum An

tribum An

tribum An

Atqui grauißimum simul ac fide dignissimum te- stem Homerum tibi producam, sursum ac deorsum suis in rhapsodiis auream Venerem me esse perhi- bentem. **MER.** Sedenim ille ipse quoque Apollinè prædiuitem & opulentum esse affirmat: nihilo secus tamen iam ipsum* in extremis sedentem cõspicies, à laironibus contumeliose affectum, atque etiam fi- dibus citharæ compilatū. Quare & tu cõtenta esto, æqui bonique consulens si non prorsus in locū ser- uilem & sordidum detrusa, concioni interesse cogi- re. ***C O L O.** Quis verò mecū in contẽtionem de- scendere audeat, cum & solem me esse cõspicias, & tanta mole spectabilem? Cæterum si non magno admodum ingenio & artificio Rhodii me sculpere dignati sunt, tamen & alios pari arte ad nostri arche- typum sedecim deos aureos formauerunt: quapro- pter ratione probabili omnium pretiosissimus me- ritò æstimandus essem. Artis verò atq; operis præ- stantia & nobilitas, tãta pèsatur magnitudine. **MER.** Quid verò factò opus est ò Iupiter? siquidè & hoc non mediocrem mihi affert iudicadi difficultatem. Etenim cum ad materiam oculos deflexero, totus quidem æneus est: porro cum apud animum meum perpendo ex quot talentis conflatus est, præter*hip- pada quingentos excusurus est modios. **I V P I T.** Quorsum verò attinebat & hunc interesse concio- ni, sua magnitudine aliorum paruitatem expositurū contemptui, neque non ob dignam sedem nos per- turbaturū? Verum enimvero ò Rhodiorū optime, & si maximè omnibus aureis anteponendus esses, quomodo præsidere possis, nisi cæteri omnes exur- gant foras, ut soli tibi ad sedendum locus pateat at- que sufficiat, omni spatio vel alteris tãtum natibus occupato? Quocirca rectissimè feceris, si stans con- cioni intentus fueris, inflexo in concilium capite. **MERC.** Ecce rursus altera in discernendo mihi dif- ficultas obiicitur: ærei enim estis verique, eiusdẽ- que artificii, nimirum in Lysippi officina vterque

formatus: & quod maximum est, generis nobilitate pares, utpote Iouis filius Dionysius ille cum Hercu- le. Vter ergo illorum anteferendus est alteri? siqui- dem de loco pugnant inter se, ut vides. **I V P.** Nimiū verò cunctamur Mercuri: iandudum concionatum esse oportuit. Quare in præsens quidem nullo habi- to discrimine sessum eant promiscuè, vbi cuique visum fuerit: deinceps verò hisce de rebus cogetur de integro concilium, ac deinde certum habebō qui mihi hac in re ordo constituendus sit. **MERC V.** Sed ò Hercules, quàm pro more solito tumultuantur, cum vociferatione quotidianam illam distributio- nem efflagitantes, Vbi est nectar? vbi relicta ambro- sia? vbi sunt hecatombæ? vbi sacrificia? **I V P.** Com- pesce illos Mercuri indiòo silentio, ut intelligat cu- ius gratia accersiti sunt, eiusmodi nugis posthabitis. **MER.** Atqui non omnes Græcam linguam capiunt, Iupiter: ego verò varias linguas minimè sonare cal- leo, ut Scythiis & Persis & Thracibus ac Celtis in- telligibilia prædicem. Consultius itaque factū opi- nor, si manu signo dato, silentium imposuero. **I V P.** Quin ergo facis? **MER.** Euge, Pythagoricis taciturniores tibi facti sunt: itaque iam tempus est concio- nandi. Vides ut omnes oculos in te coniectos ha- beant, cupidè atq; desideranter expectantes quidnā dicturus sis? **I V P.** At quod ego patior Mercuri, cur tibi exponere verear, filio existenti meo? Haud tibi obscurum esse reor, quàm impendio audax ego sem- per & magniloquus in cõcionibus esse solea. **MER.** Satis compertè noui, ac profectò magno metu con- sternatus eram cõcionantem te audiens, maximè ve- rò quando minabare te terram ex ipsis fundamen- tis euulsam, & pontum vnā cum diis sursum tractu- rum aurea illa catena ex alto demissa. **I V P I.** Atqui nunc ò fili, nescio quomodo, siue præ magnitudine periculorum impendentium, siue præ multitudine præsentium (conuentus enim, ut vides, est frequen- tissimus) animus confusa mente mihi penitus obstu- puit, planèque subtrepidat, & lingua constricta esse videtur. Et quod omnium est absurdissimū, oratio- nis quoque multum diūque meditatæ proœmiū mi- hi excidit, quod adornaui, ut exordio erga illos vterer bellissimo atque luculentissimo. **MER.** Per- didisti omnia ò Iupiter, cæterum illi tuo silentio in suspicionem venient, ac grande aliquod malum se audituros expectabūt, cuius gratia tu ita lentè & cun- ctanter ad dicendum progredieris. **I V P I.** Vis ergo Mercuri, Homericum illud proœmium illis occi- nam? **MERC V.** Qualenam? **I V P I.** O superi dictis animos attendite nostris. **MERC.** Apage, iam enim abunde satis ista sub initium nobis per contume- liam inculcasti. Veruntamen, si consultum videtur, versiculorum odiosam difficultatem missam facito: cæterum vnā aliquā ex Demosthenis orationibus aduersus Philippum habitis, quæ: unque argumẽto tuo appositissima videbitur, desume, pauca quædā immutans. Facies hoc multorum rhetorum exem- plo, quibus idẽ facere nunc solenne est. **I V P.** Rectè sanè dicis, confarcinatam quandam rhetoricam, ne- que non promptam & facilem, perplexis & animo hæsitatibus. Proinde factò aliquādo principio exor- diar. **PR O** magna pecuniarū copia, ò viri Dei, vos electuros opinor, si palā vobis fieret, quid tãdem il- lud sit, cuius gratia in hunc cœtum estis accersiti, cæ-

Quod

Ex prima
Olynthia-

Quod cum ita sit, consentaneū est vt me dicentem attentis audiat animis. Porro ò Dii, præsens quidem tempus emissā voce propemodū loquitur, instantibus periculis omni conatu ac studio nobis occurrēdum esse. Nos autem ad hęc summa ope prouidenda parum sollicitē affecti videmur. Iam verò quoniam Demosthenis subsidiaria verba me deficiunt, hęc ipsa vobis manifestius declarare statui, propter quē perturbatus animo, conuocata concione concilium coegerim. Heri enim, vt nemini vestrū obscurum esse opinor, cum Mnesitheus nauclerus ob seruatiā ex vndis nauem, quā ad Capharei scopulos ferme illisa perisset, sacra persoluisset, accepti epulis in Piræo conuiuium agitabamus, quotquot nostrū à Mnesitheo vocati eramus ad sacrificiū. Deinde oblati libaminibus vos alius aliò, quò cuiusque ferebat animus, secessistis: porro autem ego (necdum enim profunda erat vespera) in urbem regressus sum, vt tēpore pomeridiano otiosus ab animo deambulare in Ceramicō: simul mecum sedula agitatione Mnesitheī tenue ac frugale, ne dicam sordidum, conuiuium perpendebam, qui cum sedecim Deos epulis acciperet, solummodo gallum sacrificauit, senem quidē illum, ac iam mucō & pituita laborantem. Thuris præterea grana quatuor iam prorsus putrida, adeò vt prunis iniecta statim extinguerentur, vt neque summas nares emergente fumo contingeret, præcipuē verò cum totas hecatombas amplē & liberaliter polliceretur, iam nauī appropinquante scopulis certo inclusa periculo. Interea dum hęc mecum voluerem in animo, ad porticum Variam progrediendo delabor, vbi confitens, ex improuiso inusitatam hominum multitudinem conspicio, partim quidem illorum intra porticum, partim verò ipso sub Ioue: insuper nonnullos vociferantes, ac mira peruicacitate disceptantes, inque sedibus confidentes. Tandem verò rem ipsam facile coniectura assequutus, nempe Philosophos esse ex cōtentiosis illis & rixosis, volui propius admoto gressu, exploratius intelligere quidnam illud esset cuius gratia inter sese tantopere digladiarētur. Ac me illico nube ex crassioribus illis circunuolutum, illorum habitu exornauī: prolixāque barba attracta, per omnia non ineptē philosopho similē turbæ memet immisi. Multis verò qui mihi obsistebāt, cubito ē via protrusis, ingredior, omnibus ignorantibus qui essem. Cæterū intra turbam iam confitens, offendo Damin illum Epicureum, hominem perditissimum, ac Timoclea Stoicum, virorum longē optimum, pertinacissimē disceptātes. Itaque Timocles largo sudore perfluens, præ nimio clamore iā penē vocem amiserat: Damin verò risit Sardonio diffluēs, magis ac magis Timoclea exasperabat. Porro omnis illorum sermo de nobis habebatur. Etenim execrandus ille Damin, humanarum rerum nihil à nobis prouideri affirmabat, neque eorum quæ in terris fierent, quicquam nobis curæ esse, breuiter, nihil aliud quā in vniuersum nos nō esse. Tanta vi cōprobandi eius valuit oratio, erāntque nonnulli qui laudarent illum. Alter verò, nempe Timocles, nostra optimē sentiens propugnabat, indignabaturque, ac omnibus modis hostem pugnis inuadens lacebsebat, curam & sedulitatem nostram colaudans, ac planum faciens cum ex Mundo, tum o-

mnia rerum cōuenienti ordine, Deos esse, quodque per nos ordinatim disponderentur singula. Nec defuerunt quibus & ille fuit admirationi, eius orationem non improbantibus. Verū iam extrēmē defessus erat, ac grauiter & laboriosē loquebatur. Vniuersa autem turba in Damin coniectos habebat oculos. Cæterū cum ego Deorum existimationē periclitantem animaduertērem, iussi noctem ocys circumfusam conuentum dissoluere. Abierunt ergo ex composito vt die postero inchoatam de diis disputationem ad finem deducerent. Inde ego multis me domum abeuntibus comitem adiungens, inter eundem audiebā Damidis verba certatim in cælum ferri, atque à pluribus supra modum probari. Præstò tamen aderant etiam qui dicerent nihil esse præiudicandum, sed expectandum si quid in crastinū ipse quoque Timocles dicturus esset. Hęc ferme sunt quorum gratia vos conuocari iussi. Non modica verò sunt hęc ò Dii, si ratione diligentius inita consideraueritis omnem nostrum cūltum, omnem gloriam nostram ac prouentum ipsos esse homines. Porro autem illi si persuasi in eam cogitationē discesserint, aut omnino deos nō esse, aut si sint, res tamen humanas nulla illorum administrari prouidentia: periculum est ne omnia nobis in terris negentur sacrificia, subtrahantur munera, cultus intercipientur, ac nequicquam sublimes in cælo collocati cum fame conflātemur, diebus festis & solennitatibus, & certaminibus, & sacris, & ludis nocturnis & pompis orbatī. Super tantis itaque rebus in præsentia quidem æquum esse opinor vt omnes collatis consiliis accuratē perpendamus si quam inuinenti bus periculis salutē inuenire queamus. Tum qua potissimū ratione adiutus Timocles potiatur victoria, ac veriora dixisse videatur, Damin verò conuictus atque cōfusus auditoribus risui exponatur. Cæterū ego Timocli non admodum confido, quasi per omnia destitutus auxilio victurus esset, nisi nonnihil opis per nos illi allatum fuerit. Facito Mercuri præconium quod lege fieri cautum est, vt surgentes consulant. **M E R C V.** Audi, ac silentio linguam cohibe, ne turba. Quem ex diis maioribus animus ad concionandum impellit, quibus consentaneum est? Quid ergo rei est? Nemo surgit in medium, sed cuncti ora teneris, fortasse earum rerum magnitudine, quæ expositæ sunt, obstupesci. **M O M.** At vos sic muti tellus fiat & vnda. Ego verò si mihi cum quadam dicendi libertate copia fandi concessa fuerit, permulta haberem ò Iupiter quæ impræsentiarū conferrem in medium. **I V P I T.** Confidenter dic ò Mome, atque interrito animo. Videre enim vtile quiddam ad rem præsentem liberè proloquuturus. **M O M.** Proinde ò Dei agite cuncti attētissimis estote animis. Ego enim iam olim admodum expectabam in eam difficultatem res nostras delapsuras, ac multos eiusmodi Sophistas nobis suppullulatueros iandudū prospexi animo, à nobis ipsis tam abominandæ atque inauditæ audaciæ causam suscipientes. Et sanè per æquitatem indignum facinus est eam ob rem irasci Epicuro, aut eius assecclis, eiusq; disciplinæ successoribus, si talia de nobis suspicati sunt. Quam enim æquam opinionē de nobis illis habendam esse contendat quispiā, quandò tantam omnium rerum perturbationem in vita videant? Bonos quidem

Alludit ad
morem A-
theniensium

quidem ex illis, ut quisque agit vitam maximè inculpatam, potissimum negligi, paupertate, morbis, ac iugo serui indignissimè afflictos opprimere: ceterum homines facinorosos, nefariis sceleribus contaminatissimos, honore & dignitate priores esse, diuitiis extructissimis affluere, melioribus speritare? Quinetiam sacrilegos nullis suppliciis mulctari, verum concessa impunitate tutò latère: in crucè verò subigi, ac variis modis pulsari eos qui nihil mali sunt commeriti per iniusticiam delinquentes? Hæc itaq;

Herodotus lib. 1.

Ibidè lib. 7

Haudquaquam planè manifestantia, num suū ipsius, an hostium imperium subueriturus sit. Et iterū, Vxorū Salamis charissima pignora perdes. Etenim & Persæ, ut opinor, & Græci iuxta è mulieribus editi sunt. Cæterum auditis etiam rhapsodis illis quoddam & amoris operam demus, quoddam vulneremur & seruiamus, quoddam vinculis constringamur, quoddam motis seditionibus dissideamus, atque id genus innumeris aliis rebus satis ridiculè simus impliciti, præsertim cum beati atque immortales esse contendamus: quid verò aliud perinde quàm riderent facerent, ne flocci quidem nostram diuinitatem æstimantes? Nos porro indignè ferimus si qui sunt homines non prorsus vecordes, & mentis inopes, qui ista disserunt, ac omnem nobis prouidentiam extorquēt è manibus: cum potius contentos nos esse oporteat, si nobis etiamdū nonnulli sacra facerent, talia flagitiose delinquentibus. Ac mihi hoc loco, ô Iupiter (soli enim sumus, nec ullus hominum in hoc cœtu præstò est, extra vnum Herculem ac Dionysium & Ganymedem & Aesculapium, qui nothi sunt, & Dii adscripticii) cū veritate responde, quando verò in tantum res humana tibi curæ fuere, ut habita ratione perpensis quinam illorū prauī & malī, aut iustī ac bonī essent? Haudquaquam verò in hanc curam vnquam te incubuisse dixeris. Itaque nisi Theseus ex Træzene Athenas profectus, iugulasset in itinere maleficos, sanè quantum ad te & prouidentiam tuam attinet, nihil oblatet quo minus viuerent & Sciron & Pitvocatæ, & Cercyon, alique innumeri parricidiis & latrocinio viatoribus negotium valde securi facerent. Ac nisi Eurystheus homo cū iustus, tum multū prouidens, singulari humanitate impulsus, singulis apud quosq; diligenter exploratis, hunc famulū suū emisisset, hominem manu promptum, factisque strenuum, & ad obeunda pericula ac labores suscipiendos interritū, nunquam tibi ô Iupiter Lernæa Hydra in mētem venisset, nunquā aues Stympthalides curæ fuissent, multo minus equi Threicii. Quando verò Centaurorū contumaliōsa temulētia memor fuisses vnquam? Atqui, si verum proferendū est, tantū compressis manibus in Olympo desidemus, tantū hoc inconniuentem obseruantes, si quis liter atq; sacrificet, ac circa aras incenso thure vaporet. Porro autem res cæteræ temere iuxta fluxum feruntur, ut quisque illas fortuitò attraxerit. Itaque meritis nostris digna ac iusta patimur, atque etiā amplius patiemur, ubi homines post pusillū suspicientes animaduertent nihil se vililitatis consequi tamen si nobis sedula pietate sacrificarint, & oblatis libamini-

bus litauerint. Deinde breui videbis ab ipsis Epicureis nos rideri contemptissimè, haberi pro abiectissimis, Metrodoros verò & Damidas suis disputationibus inualefcere, propugnatores autem nostros ab illis iugulari. Quare nostrarum erat partium, his rebus finem imponere, ac periculis emergentibus morderi, illisque summa ope obniti, quorum opera hæc eò perducta sunt. Equidem quod ad me attinet, nō valde periclitabor si despectus ero. Neq; enim olim in eorum censebar numero, quibus honos habebatur rebus vestris adhuc stantibus & florentibus, vobisque oblato sacrificio fruētibus. I V P I. Enimvero, hunc, ô cælitres delirantem & nugantem missum faciamus, semper alias quoque asperum obiurgatorem agentem. Est enim, ut præclare dixit admirandus ille Demosthenes, criminari & insectari, atque etiam obiurgare, cuius volenti propriū ac facile. Cæterum demonstrare quæ ratione rebus præsentibus commodissimè succurratur, profectò consultoris officium est non nisi impente cordati. Quod quidem vos alios sedulo facturos etiam hoc tacente constantissimè persuasum habeo. N E P T V. Ego quidem alias, quod vobis obscurum non est, sub vñdis dezo, & in profundo marinæ Reimub. procuracionem obiens, pro virili quoad eius fieri potest, nauigantes seruo, puppēque sursum ac deorsum magna cura deduco, neque non violentam ventorū rabiem mollio atque denulceo: nihilo secus tamen & earum quæ hic agantur rerum cura me habet sollicitum. Proinde Damini è medio tollendum esse opinor, priusquam ad contentionem descenderit, aut ictu fulminis, aut alia quapiam machina, ne disputando victor euadat. Siquidem perhibes illum Iupiter omnes persuadendi vias ac artes callere. Quo facto illud quoque testatum faciemus, nos supplicium de illis sumere, qui ista aduersus nos petulanter affirmant. I V P I. Ludis ô Neptune, aut præfiniti ordinis oblitus es? Nihil enim tale in nostra manu situm est, verum Parcæ sunt quæ cuique fatali lege decernunt, hunc quidem fulmine, alterum ferro, tertium febricula, quartum tabe consumptum interire. Etenim si mea facultatis fuisset punire maleficos, dimissem scilicet nuper sacrilegos nullo idos fulmine ex Olympia, cum duos torti capillitii nodos mihi detondissent, sex minas vtrunque ponderatē? Aut tu ipse dissimulanter neglexisses in Geræsto piscatorem illum ex Oreo, qui furtim tibi tridentem abstulerat? Accedit his, quod etiam indignanter & iracundè ferre videbimur hoc facto perturbati, & Damidis sermones perhorrescere, ac propterea ea infidiose moliti, ne nobis expectandum esset dum ille ex aduerso cum Timocle compositus congregaretur. Quod quid aliud quàm desertam causam vincere videbimur? N E P T V. Atqui cōpendiosam ad parandam victoriam ego me viam excogitasse arbitrabar. I V P I. T. Apago furiosum & illiberale consiliū ô Neptune, ac propemodum pingue & stolidum, de tollendo ante tempus aduersario, ut nondū conuictus mortem oppetat, relicta in ambiguo disputatione. N E P T V. Proinde vos aliud, quod factu sit præstantius, excogitate, si mea consilia vobis tantopere repudianda videntur. A P O L. Si nobis quoque nati iunioribus, & nōdum barbatis, per legem concederetur cōcionandi copia, fortasse vtile quiddam

Videtur al
ludere ad
aram x i i.
deorū, quæ
Athenis fu
it, cuius &
Thucydi-
des lib. v i.
meminit.

dam & frugiferum afferrem in medium rei super
qua deliberatis. *M O M V S.* Equidē ea nobis est, ò
Apollo de rebus ita arduis proposita deliberatio,
ut non ætatis respectu, sed communis utilitatis
seruandæ gratia omnibus quoq; sermo sit pro-
positus. Quàm verò lepidū esset atq; festiuium, si
in extremis periclitantes discriminibus, circa le-
gis facultatē atq; licentiam ambitiosē discēpta
remus? Cæterū tu iam admodū concionator
es legitimus, nempe iam olim ex ephebis egres-
sus, præterea in duodecim virorum tabulam re-
latus. Ac parum abest quē minūs etiam in Sa-
turni concilio versatus sis. Quare non est quod
iuueniliter te geras erga nos, verū sumpta auda-
cia confidenter quæcūq; tibi optima factū visa
sunt, proloquere: neq; propterea pudore afficia-
re, quod imberbis existens cōcioneris, præsertim
cū ita profunda barba tibi sit filius Aesculapius.
Quin etiā alioqui non indecorum tibi erit, id
ætatis maximē specimen aliquod sapientiæ ex-
hibere, ne frustra videre in Helicone confedis-
se vnā cum Musis philosophando. *A P O L.* Atqui
nequaquā penes te est ò Mome facultas eiusmodi
permittendi, sed penes Iouem: qui si fandī po-
testatem mihi dederit, fortasse quippiā ex promā
non ineruditum aut inconditū, sed quod ei quæ
mihi in Helicone fuit conuersationi responde-
at. *I V P.* Dic inquam ò fili: iam enim permisi ti-
bi. *A P O L.* Timocles ille vir profectō non ma-
lus esse videtur, & pius, & qui disputationes Stoi-
cas ad vnguem excusserit, vnde cōpluribus quo-
que conuersatur iuuenibus propter exactā Phi-
losophiæ cognitionem, & mercedē non medio-
erem hac ratione colligit, persuadendi facultate
impendiō pollens, quoties priuatim inter disci-
pulos differendo verba facit: Cæterū in homi-
num frequenti cœtu aut celebritate populari ad
dicendum infantissimus & timidissimus existit,
voce instructus vulgari ac planē barbara, ita ut
ineptē & vitiosē dicendo in conuentibus, nō ra-
rō auditoribus risum excutere soleat, nihil aptē
inductū connectens, sed argumentis putidis &
barbaris cōmiscet omnia. Maximē verò omniū
hoc illi vsu venit quoties eloquentissimus vide-
ri gestit. Enimuero alioqui quod ad ingenii acu-
men attinet, vir est perspicacissimē intelligētīc,
& mentis planē diuinæ: quemadmodū testantur
illi quibus res Stoicæ propius atque compertius
notæ sunt. Dicendo verò, atq; interpretādo præ-
imbecillitate corrumpit pleraq; omnia, nō val-
de planum faciens quid sibi velit, verūm ænig-
matum inuolucris non dissimilia proponēs ob-
scurat omnia. Ac rursus multo inuolutiora ad
quæstiones propositas respondere illi moris est.
Porro auditores parum intelligentes quid affe-
ctata obscuritate sibi velit, ferē subsannant eum.
Consentaneum autem esse opinor, perspicuē &
significanter dicere: cui rei plurima cura impen-
denda est, ut audientes, ea quæ loquimur, nullo
eum fastidio intelligant. *M O.* Equidē hoc rectē
dixisti Apollo, collaudatis iis qui in orationibus
perspicuitate vtuntur: quanquā tu hoc ipsum in
promendis atq; reddendis oraculis non admo-
dum vsurpare soleas, ancipitia & ambiguitate

intricata multa in mediū securē proiciens, aded
ut audientes alio ad interpretandū oracula opus
habeant Pythio. Sed quid est quod adfers consi-
lii? Quo remedio Timoclis in dicendo infantia
succurrendū esse existimas? *A P O L.* Si quo mo-
do patronū illi ò Mome queamus adiungere a-
lium, qui facultate dicendi polleat, eaq; pro di-
gnitate eloquatur, quæcūq; Timocles excogita-
ta illi effanda suggererit. *M O.* Non sapit profec-
tō hoc quod dixisti, pilos, sed adhuc pædagogus
eget adminiculo, de patrono in conuentu Philo-
sophorum adiungendo, ad præsentis interpreta-
turo quæcūque Timocli dictū necessaria visa
fuerint: Damis verò ipse per se loquatur: porro
alter interpretis vtatur opera, priuatim in aurē
illi susurrans quæcūq; sibi placuerint: cæterū
interpretes rhetoricetur, cū neque ipse fortasse
quicquam ex his intellecturus sit, quæ Timocle
suggerentem audierit. Hæc quomodo turbæ nō
videri possint extremē ridicula? Atqui hoc alia
via aggrediamur, quando hac parū successit. Tu
verò ò admirande (etenim & vatem esse te con-
firmas, ac mercedem non mediocrē his præsti-
giis cumulasti, donec aliquando & lateres aure-
os consecutus es) cur non data iam occasione in
tempore aliquod egregiū artis tuæ specimen ex-
hibes, prædicens nobis penes quem ē Sophistis
disputaturis futura sit victoria? Siquidē cū au-
guri pericia excultus sis, credibile est futurarum
rerum euentum te prædiuinare posse. *A P O L.*
Qui hoc vllō pacto fieri possit Mome, neq; præ-
sente nobis tripode, neq; thymiamatis, nec fon-
te augurali, cuiusmodi est Castalia? *M O.* Vide ut
confutatus tergiuerseris dum in angusto cōstrin-
geris. *I V P.* Attamen dic ò fili, neque huic syco-
phantæ calumniandi occasionem, tuāq; substan-
dandi concedas, quasi omnis tua vaticinandi pe-
ritia in tripode & aqua & thure sita sit: aded nisi
hæc tibi præstō sint, omni arte priuatus sis. *A P O L.*
Equidē ista in Delphis aut Colophone me-
lius à me fieri poterant ò pater, oraculis omni-
fariām, ut assolet, mihi præsentibus. Attamen
vel sic his omnibus nudus, imparatusq; tentabo
prædicere vtrum securura sit victoria. Suscipie-
tis verò haud dubiē, nisi versiculis inclusum ora-
culum protulero. *M O.* Dic modò: vide ut clara
& aperta proferas Apollo, quæ nullo patrono e-
geant, aut interpretis requirant operam. Etenim
nequaquā iam ouilla caruncula aut testudo in
Lydia coquitur. Verū quibus de rebus nobis
fit proposita deliberatio, non te præterit. *I V P.* est libro 1.
Quid ò nate dicturus es? Quàm verò quæ ora-
culi prædictionem antecedunt, quàm plena ter-
roris sunt? nempe color pallore immutatus, o-
culi hinc inde mobiles, comarū semet erigentium
horror, motus corporis furore incertus, ac o-
mnino omnia numinis præsentiam testantia, ple-
na sunt mysteriorum atque terriculi. *A P O L.*
Percipe Faticani diuū miracula Phæbi
Lite super dura, quam constituere Sophistæ
Clamosi, largis armati vocibus omnes.
Multa quidē variū alterno clamore tumultus
Miscentes, stina complebunt rostra carinæ.
Ast vbi iam curuo cōprenderit vngue cicadam

Alludit ad
historiam
Cressi quæ
Herodo.

Vultur, postrema cornices voce sonabunt,
Excipiet sperata suos victoria mulos.

Verum asinus feriet longo sua pignora cornu.
I V P. Cur autem sublato cachinno risisti ò Mo-
me? Atqui ista minimè risu prosequenda sunt,
quæ nostris ceruicibus iam imminet. Desine ve-
rò sedato risu infelicissime, aut immodicis ca-
chinnis præfocaberis. M O. Et quinnā risum quæ
cōprimere ò Iupiter, tali tam claro & perspicuo
audito oraculo? I V P. Quin igitur & nobis in-
terpretaris quiddam sibi velit? M O. Valde quidē
aperta & liquida, ita ut nihil nobis opus sit The-
mistoclis opera. Siquidem perspicuè hoc testa-
tur oraculum, hunc videlicet esse præstigiatorē,
nos autem asinos elictellarios, ac per Ionem etiā
mulos, qui tam facile persuasi, illius verbis cre-
damus, neq; tantum habeamus mentis aut cere-
bri, quantum habent locustæ. H E R. Ego verò pa-
ter, tametsi inter superos inquilinus sum & adsci-
titius, tamen quæ nostris rebus in præsens vsui
fore visa sunt, non grauebor exponere. Cū e-
nim iam ad disputandum coierint, tunc si Ti-
moeles superior euaserit, sinemus conuentus de
nobis habiti disceptationē progredi: sin res se-
cus cesserit, tunc ego ipsam porticum cōcussam
radicitus super Damin præcipitabo, ne homo
execrādus ore blasphemus amplius nos inuadat.
M O M. Hercules, heu Hercules, quā immane &
barbarū est quod dixisti, & vehemēter Bæoticū
consilium, eadem opera volens tot vnā cum sce-
lesto Damide exitio absumere, ad hæc ipsam
quoq; porticū vnā cum Marathone & Miltiade
atq; Cynægiro diruere? Et quonnā pacto his col-
lapis rhetores amplius debito fungeretur decla-
mandi officio, maximo ad conscribendas ora-
tiones argumento priuati? Equidem ista viuen-
ti tibi licuisset perpetrare: ex quo verò in Deo-
rum numerum relatus es, factus & ipse diuinita-
tis particeps, didicisti, ut opinor, solas Parcas ef-
fecta reddere posse talia, porro nos eiusmodi
perficiendæ facultatis expertes esse. H E R C V L.

Próinde, quando leonem aut hydram claua illi-
sa letho dedi, Parcæ per me ista operatæ sunt?
I V P I T. Sanè verò. H E R. Ac nunc si quis contu-
melia petulāter me impeteret, aut templum ne-
fario sacrilegio compilaret, aut statuam meam
subuerteret, nisi iam olim Parcis visum foret,
non conteram illum scilicet? I V P I T. Nequa-
quam. H E R C. Ergo me cum libertate dicentem
quæ sentio, audi ò Iupiter. Ego enim, ut Comi-
cus ait, homo sum agrestis & rusticus, ligonem
ligonem vocans. Si ad hunc modum res nostræ
se habent, honoribus, nidori, ac sacrificiorū san-
guini, quibus hic fruimur, longum valere iussis;
in Orcum descendam, vbi me nudum arcum ha-
bentem, saltem demortuorum vmbra & idolā
pertimescent, propter feras terribiles ac mōstra
a me passim trucidata. I V P. Euge testem, quod
aiunt, domo adductum. Conseruasti igitur Da-
midi ista ad dicendum subiiciens. Sed quis tan-
to accedit properandi studio? nempe æreus ille
est, probè politus, & exactè expressus, subligata
qui ad Pœ in morem priscorum coma. Magis verò tuus est
ciliæ æreus ò Mercuri frater, forensis ille, cuius circa porti-

Alludit ad
historiam
Themisto-
clis quæ est
apud Hero-
dorum li-
bro v i.

Ibi enim il-
lorum effi-
gies & tota
Maratho-
nia pugna
depicta e-
rat, ut Pau-
sanias testa-
tur.

Hermes a-
goræus, qui
ad Pœ in
ciliæ æreus

cum Variam crebra est conuersatio: próinde pi-
star, ut & ce oppletus est, quippe qui in dies singulos à ista Pausanias
tuariis retingitur. Quid hoc nate, cur tanto cur-
su ad nos contendis? Nunquid nouarum rerum
rerum quippiam è terris annuntias? H E R M A-
G O R A S. Ingens quiddam, ò Iupiter, quódque
summam & maximam requirat operam & dili-
gentiam. I V P. Quin ergo actutū expromis sicu-
bi aliquid fortè mali nobis ignorantibus subor-
tum sit? H E R. Cū ad porticum iam fabricarer
æreus, ac perque dorsum perque pectus iunge-
rer, & factus ineptè corpori thorax meo appen-
deret, nec arte dispari foret ex ære totus additus
mihi balteus, turbam video tumultuantē accu-
rere, quā cum duo sophistici certaminis ibant
periti fronte tristi ac pallida pugiles, Damis, &
I V P. Parce precor, optime Hermagora, verbis
intonare tragicis. Noui enim quos dicis. Sed a-
gè hoc mihi expedi, num iam dudum confertis
manibus in pugnam descenderūt? H E R M. Non-
dum, sed adhuc in initio velitaris pugnae ac in-
tra teli iactum constituti sunt, funda iaculantes:
& alternis eminus conuiciis mutuò se petunt.
I V P I T. Quid ergo nobis porro faciendum est
ò superi? an non prolato capite auscultandum?
Quocirca Horæ ostiariæ iam auferant à ianua Nā Home-
pessulū, ac deductis nubibus Olympi portas re-
rus Horas ferent. O Hercules, quanta multitudo hominū cali ostia-
ad audiendum confluxit! Cæterum Timocles il-
le non admodum mihi placet, ita perturbato a-
nimo trepidās, funditus hodie perditurus est o-
mnia. Neque enim dubiis argumentis indicat,
nullo modo Damidis impressionem ac impetū
se perpeffurum. Sed quod nobis factū est facilli-
mum, vota pro illo faciamus nobiscum, ac taci-
tè, ne Damis inaudiat ista. T I M. Quid verò ais
Dami sacrilege? nullos esse Deos, neque eosdem
quicquam in rebus humanis prouidere? D A. Nō:
sed tu mihi prius responde, quo sermone persua-
sus illos esse credidisti? T I M. Nequaquam, sed tu
mihi ò scelerate responde. D A. Non, inquam, sed
tu. I V P. Hac equidem vna ratione noster præ-
pollet multò maximè: nam vocalius & intensius
exasperat omnia. Euge verò ò Timocles, multa
mala in hominem perditumingere conuicia. In
hoc enim omnis tua vis sita est, ut maximè aliās
ipsis piscibus mutiorem te esse declaret, os tibi
opprimens. T I M. Atqui per Mineruam, prior ti-
bi nunquam respondebo. D A. Próinde ò Timo-
cles, roga. Siquidem in hoc iam vicisti, postquā
iuraueris. Sedenim, si videtur, citra blasphemias.
T I M. Rectè mones ò execranda bellua. Nullāne
videntur tibi superi uti prouidentia? D A. Nulla.
T I M. Quid ais? omnia ergo fortuito contingūt,
& citra Deorum prouidentiam? D A. Sanè verò.
T I M. Neq; vllius Dei cura quicquam ordinatur
aut disponitur? D A. Non. T I M. Cuncta verò te-
merè feruntur, & casu fortuito? D A. Sanè. T I M.
Cæterum vos ciues ista audientes impunè suf-
feris huius execrandas in Deos blasphemias,
nec sceleratū hunc saxis obruitis? D A. Quid ve-
rò hominum animos in me exasperas ò Timo-
cles? Aut quēnam te esse dicam, qui Deorum
gratia magno aduersus me stomacho exacerba-
tus

tus es, præferim illis ipsis nequaquam indignè
ferentibus? Iam enim olim ista audientes, non-
dum vlla re mala aut æcerba me affecerunt: ne-
scio tamen si ista audiunt. **τ ι μ.** Audiunt ista ò
Dami, audiunt, cæterùm in aliud tempus graui-
bus suppliciis te excarnificandum referuât. **δ α.**
Et quando illi de me cogitando tantum à rebus
suis sibi sumerent otii, tot ac tantis, vt tu mihi
perhibes, districte occupationibus, res quæ sunt
per Mūdū innumeras disponētes, aded vt te quo
que nondū ob tua nefanda periuria dignis suppli-
ciis affecerint, neq; nō ob cætera nefaria flagitia,
ne & mihi necessitate coactō ad conuicia, & ma-
ledicentiam propter probra falsò obiecta confu-
giendum sit? Et mehercule non video quo cer-
tiore argumento suam testatam facere possint
prouidentiam superi, quàm si te malum & nefa-
rium malis exemplis cruciatum perderent. At-
qui pro certo cōstat illos peregre esse profectos,
supra Oceanum fortasse ad inculpato Aethio- 20

Alludit ad pas. Solent enim crebrò ad illos ire comessatū,
Homeri lo & profectò nonnunquam inuocati. **τ ι μ.** Quid
cum Iliad. ad tam impudentem & blasphemam contume-
1. liam tibi respondeam ò Dami? **δ α.** Nimirum il-
lud quod iam olim auidissimè audire desidera-
bam, nempe qua ratione persuasus Deos prouide-
dere existimas. **τ ι μ.** Equidem ipso rerum quo-
tidie accidentium ordine primum ad hoc cre-
dendum inductus sum, nempe quòd Sol subinde
diurni spatii cursu suum iter conficiat: ad eundē
quoque modum Luna perpetuo tenore eat ac re-
deat. Tum alterna stellarum vicissitudo, & plan-
tæ è terra succrescentes, & animantia in dies sin-
gulos nascuntur. Quòdque eadem tanta industria
procreata sic alantur, sic moueantur, sic cogitēt,
sic incedant. Quòdque ea sit ratio ædificandi, ea
incidendi coria. Quæ omnia, aliàque id genus in-
numera mihi clarissima & certissima videntur
esse diuinæ prouidentiae indicia. **δ α.** Tu quidem
Timocles quæstionem discerpis: neq; enim cla- 40
rum aut certum est, num horū quodque dispen-
te prouidentia conficiatur. Cæterùm quòd hæc
fiant, nec ipse negauerim: non tamen ideò mor-
persuasus sum vt credā ista necessariò ac quodā
coactu prouidentiae fieri. Iam enim aliàs incœ-
pta sunt, & nunc pari vicissitudine eadēque via
constituuntur: tu verò harum rerum ordinē ne-
cessitatem vocas. Deinde videlicet indignaris si
quis à sententia tua dissentit, cū ea quæ fiant,
enumeres, ac laudibus efferas, existimans hisce 50
demonstrasse etiam vnumquodque illorum im-
mutari posse prouidentia. Itaque iuxta Comicum
hoc profectò quod adduxisti, friuolum est: prò-
inde aliud adducito. **τ ι μ.** Equidem ego in ea
sum sententia, vt putem aliam demonstrationē
huic rei comprobandæ mihi non esse adducen-
dam: attamen ego te interrogabo, cæterùm tu ni-
hi responde. Videturne tibi Homerus fuisse poe-
tarum præstantissimus? **δ α μ.** Et valde quidem.
τ ι μ. Huic ergo ipsi ego fidem habui, Deorum 60
prouidentiam haud obscurè asserenti. **δ α.** Atqui
ò admirande, poetam mehercule excellentē fuis-
se Homerum, omnes tibi haud difficulter assen-
timur: porrò autē testem super hisce rebus fide

dignū aut hunc, aut alium poetā vllum esse, id
verò nullo modo concedimus. Neq; enim veri-
tatis proferendæ curam illis fuisse cōstanter opi-
nor, sed vt audientium animos verborum leno-
ciniis atque dulcedine demulcerent. Quapro-
pter & versiculos cantillant, & fabularum inuo-
lucris perstrepunt, ac breuiter super fumo machi-
nantur omnia. Perlibenter verò ex te audirem,
quibūsnam Homeri dictis maximè in hanc opi-
nionem esses adductus. Nunquid iis, quæ de Io-
ue memoriæ prodidit, quomodo illum insidio-
sè petitum vinclis constringere voluerint & fi-
lia, & frater, & vxor eius? Et nisi Thetis in-
dignum facinus miserata, Briareum Ioui in au-
xilium aduocasset, optimus ille Iupiter nobis
constrictus atque discerptus fuisset. Pro quibus
memor dati à Thetide beneficii, ludit Agame-
mnonem somnio quodam fallaci immisso, in
hoc, vt multi ex Achiuis hostili manu perempti
occumberent. Vide verò quàm non facile &
promptum Ioui fuerit fulminis extorti incen-
dio inflammare Agamemnonē, nisi miseris mo-
dis illum decepisset. Aut illa fortasse omniū ma-
ximè tibi audienti fidem fecerunt quemadmo-
dum Diomedes Veneris manum vulnere viola-
uerit, atque etiam Martem ipsum Mineræ im- Iliad. 5.
pulsu. Aliquanto verò post ipsi cælites furore col-
lapi, singulari inter sese certamine mistum mas-
culi & fœminæ præliati sunt. Ac Minerua qui-
dem Martem superatum prostermit, quippe quē
tardatum ac fessum vulnere, opinor, quod pau-
lò antè à Diomede acceperat, adorta sit.

Contra Latonam steterat Cyllenia proles.
Aut fortè ea quæ super Diana nugatus est, pro- Iliad. 9.
babiliter tibi dicta visa sunt, quemadmodum ip-
sa nimium querula indignanter & malignè
tulerit quòd sola ad epulas conuiuales ab Oe-
neo vocata non fuerat: ac propterea aprum in-
usitatae magnitudinis ac roboris inauditi in
regionem illius immisit. Nunquid ergo talia le-
gentem te persuasit Homerus? **ι ν ρ.** Papæ! quan-
ta turbæ acclamatio ò superi, consecuta est Da-
min collaudantis! Noster verò hæsitanti & per-
plexo similis esse videtur. Pròinde animo meti-
culoso turbatus subtrepidat, ac planè clypeum
se abiecturum haud obscurè præ se fert. Et iam
quidem circumfert oculos, vbīnam è turba ela-
psus aufugiat. **τ ι μ.** Pròinde neque Euripides
quicquam sanī tibi dicere videtur, quoties in sce-
nam introductis Diis perspicuè indicat illorum
auxilio bonos ex heroibus seruari, improbos au-
tem propter impietatem crudeliter perdi? **δ α μ.**
Atqui Timocles philosophorum generosissime,
si hæc facientes poetæ tragici te persuaferunt,
necessum est alterum ex his duobus consequi, vt
aut Polum & Aristodemum & Satyrum deos ef-
se existimes, aut Deorum personas esse hæc ipsa,
nempe calceos ac tunicas ad pedes vsq; porre-
ctas, & chlamydes, & chirothecas, & ventriculos
& corpuscula, aliàque id genus innumera, quibus
illi tragœdiam exornare solent: quod ego absur-
dissimum esse arbitror. Alioqui per se quoties
nulla necessitate vrgente suā in fabulis opinio-
nem explicat? Audiuiſtine vnquam & hæc ab il-

lo prolata liberè: Vides supernum simul & im-
 mensum æthera, Terram humidis circa tenen-
 tem in brachiis: Illum Iouem arbitrare, nec non
 hanc deam. Et rursus: Quicumque Iupiter Deus
 sit, nescio, Nisi quòd Iouem sermone vulgi au-
 diuerim. **T I M.** Proinde omnes homines & gètes
 turpiter decipiuntur deos esse existimantes, eo-
 rumque dies festos magna religione celebrâtes.
D A. Euge ò Timocles, quoniam in memoriam
 mihi reuocasti gentium opinionem, quam de
 diis obtinent. Ab illa verò maximè licet intelli-
 gere quàm nihil firmum & stabile in se habeat
 quæ de Diis fertur oratio. Multa enim est & con-
 turbata opinionum confusio, ac planè alii alia
 opinantur. Siquidem Scythæ Acinaci sacrificât,
 Thraces Zamolxidi homini fugitiuo, quem ex
 Samo ad illos delatum esse constat, Phryges au-
 tem Lunæ, Aethiopes diei, Cyllenii Phaleti, co-
 lumbæ Assyrii, Persæ igni, Aegyptii aquæ: ac om-
 nibus quidem Aegyptiis aqua pro Deo com-
 munitur colitur. Cæterum priuatim Memphitis
 quidem bos deus est, Pelusiotis verò cepe. Iam
 aliis ciconia aut crocodilus, aliis cynocephalus,
 aut feles, aut simia. Præterea vicatim, his quidè
 dexter humerus deus est, cæteris verò è regione
 habitantibus sinister. Item aliis dimidia pars ca-
 pitis, aliis poculum Samiû, aut catinus. Nónne
 hæc tibi videntur risu prosequenda esse, ò bone
 Timocles? **M O.** Nónne prædicebam, ò Dii, ista
 omnia ventura in propatulum, ac fore vt exactè
 indagarentur? **I V P.** Dixisti, ò Mome, & nos re-
 cè obiurgasti. Ego verò his omnibus diligenter
 emendatis mederi conabor præsentis euitato pe-
 riculo. **T I M.** Atqui tu, ò Deorû hostis acerrime,
 oracula & rerum futurarum prædictiones, cuius
 opus esse dices? nónne deorum, eorundemque
 prouidentia? **D A M.** Tace verò de oraculis, viro-
 rum optime, alioqui ex te quæram, cuius rei gra-
 tia illorum potissimum mentionē feceris. Nun-
 quid illius gratia, quòd Pythius Lydo respòdit?
 Quàm verò callidè sermone vsus est ancipiti,
 cuiusmodi sunt quædam Mercuriales imaguncu-
 læ duplices, & vtrinq; similes, ad quancunq; il-
 larum partem te verteris, an potius Cræsus traie-
 cto Hale, suum ipsius, an Cyri imperium subuer-
 surus est? Attamen non paucis talentis Sardianum
 illud exitium vocem hanc ambiguam mer-
 catum est. **M O.** Hæc ipsa, ò superi, vir iste cōme-
 morat, quæ omnium maximè pertinui. Vbi nūc
 noster est festiuus ille Citharædus? Quin profec-
 tus tuam existimationem ipse tueris obiecta re-
 fellèdo? **I V P.** Tu quidem nos mactas, ò Mome,
 nequaquam in tempore nunc obiurgationibus
 increpans. **T I M.** Vide qualia facias, ò scelerate
 Dami, qui propemodum ipsa quoq; Deorû simu-
 lacra vnà cum aris non verearis subvertere. **D A.**
 Haud omnes aras subuertere cupio, ò bone Timo-
 cles. Quid enim mali adferunt, si thymiamatû
 odore & fragrantia plenæ sint? Cæterum Dianæ
 aras, quæ in Tauris substructæ feruntur, non illi-
 benter funditus euersas viderem, super quas ip-
 sa virgo conuiuium magna alacritate agitare
 solet. **I V P.** Vnde verò nobis hoc insuperabile
 malû obicitur? Quàm nulli deorum parcit hic

vir, nullius numen reueritus, sed tanquã ex plau-
 stro magna libertate omnes carpit ac lacerat,
 nullòq; discrimine in vniuersos debacchatur,
 iuxta fontes atq; innocentes? **M O.** Atqui perpau-
 cos inter nos reperies, ò Iupiter, à culpa immu-
 nes. Statim verò progressus homo vnû ex opti-
 matibus inuasurus est. **T I M.** Neq; Iouem ipsum
 audis, ò Deorû impugnator, cientem tonitrua?
D A. Et quónam pacto ò Timocles, nō audirem
 tonitrua? Cæterum num ciens tonitrua sit Iupi-
 ter, ipse melius calles, qui in Deorum immorta-
 lium concilio quondam conuersans, inde hic
 delatus es. Quanquam illi, qui hic ex Creta fre-
 quenter commeant, longè alia nobis atque tu
 commemorare solent, sepulcrum quoddã illhic
 ostendi, iuxtaq; positam columnam indicantem
 non amplius Iouem tonare, sed iam olim fato
 functum esse. **M O.** Enimuerò hoc iam multò an-
 tè non ignorabam hominem dicturum. Quid er-
 go Iupiter ita albescens expalluisti, ac dètes præ-
 tremore cōcutis? Bonum habere animû cōuenit,
 ac tales homunciones magna mente contemne-
 re. **I V P.** Quid ais ò Mome, contemnere? Nónne
 vides quanta hominum frequentia ista differen-
 tem audiat, tum quemadmodum iam persuasa
 ista de nobis constanter credat, iamq; illos sen-
 tentiæ suæ dissidentes abducatur Damis ab aure
 reuinctos? **M O.** At tu Iupiter, quando lubitû est,
 aurea ex alto demissa catena, omnes illos vnà
 cum terra & Oceano haud difficulter sursum tra-
 here poteris. **T I M O.** Dic mihi, hominum scele-
 ratissime, nunquãmnè nauigasti? **D A.** Ac sæpenu-
 mero ò Timocles. **T I M.** Proinde nónne ferebat
 id temporis vos ventus illapsus in caibasum, ac
 puppim propulit, aut remigantes: cæterum vnus
 supernè alsistens gubernaculo, nauim regendo
 seruauit? **D A.** Maximè. **T I M.** Dèinde nauis nullo
 modo, nisi gubernaretur, posset progredi: tu ve-
 rò vniuersum hoc omne citra gubernatoris &
 ducis operâ temerè sursum ac deorsum ferri exi-
 stimas? **D A.** Euge significanter ista Timocles, at-
 que firmiter exemplo corroboras. Sedenim, ò
 Deorum amantissime, gubernatorem illum qui-
 dem vidisti nunquam non ea quæ ex vsu sunt na-
 uigantium, considerantem animo, ac ante tem-
 pus necessaria adornantem, neq; non nautis quæ
 factu sunt conducibilia, imperantem: tota verò
 nauis nihil habet inutile, aut temerè importatû,
 quod illorum alicui necessitati non sit additû.
I V P. Cæterum tuus ille gubernator, cui tu magnæ il-
 lius nauis regendæ curam attribuis, & eius con-
 nautæ, nihil cum ratione, nihil ex dignitate or-
 dinant aut instituunt: sed si fuerit rudens, ad pup-
 pim vsq; protenditur, vtriq; verò pedes ad pro-
 ram. Ipsæ autem anchoræ nonnunquam sunt au-
 rez, cætera pars plumbea. Quinetiam inferiora
 nauis colore variegata sunt, porro superiora in-
 uenusta atq; informia. Præterea ipsis ex nautis
 cernere est hunc quidem inertem, & ab omni ar-
 te nautica alienum, & ad labores obeundos me-
 ticulosum, dimidia aut tertia parte drachmæ di-
 gnum. At verò eum, qui ad vrinandum sit impi-
 ger, & ad excurrendum, ad antennas vsque ap-
 positus, quique ad gubernandum vtilia omnia
 ad vng

ad vnguem calleat, hunc exhauriendæ tantum sentinæ destinatum esse videmus. Eadem quoque rerum facies circa eos est, qui à remigando immunes sunt, ubi verbera quispiam cæteris honore & præsentia prælatus iuxta gubernatoris sedere atque colli conspicitur. Mox alius quispiam cinædus spurcissimus, aut impiatus parri-
cidio, aut contaminatus sacrilegiis, præ aliis habitis honoribus veneratur, & navis summa apprehendit fastigia. Porro autem non pauci spectatæ cum gratiæ tum probitatis viri in secessu carinæ in angustum locum coacti ab improbi-
ribus, & quantum ad veritatem & rectam vivendi rationem attinet, deterioribus, indignis modis calcantur pedibus. Considera verò apud animum tuum, quemadmodum Socrates & Aristides & Phocion navigarint, qui ne victi quidem
necessario pro sufficienti copia instructi fuerint, neque pedes in nudas tabulas per sentinam potuerunt extendere. Contrà, quanta in omnium
rerum vbertate & affluentia Callias atque Midias & Sardanapalus molliter & luxuriose vixerint super omnes homines adversus illos expuentes. Eiusmodi verò in tua naui contingunt ò sapien-
tissime Timocles, propter quod etiam infinita sunt naufragia. At enim si gubernator quispiam assistens videret, ac ordine singula facienda im-
peraret, primum quidem nequaquam ignoraret, qui boni, qui item mali essent ex navigantium numero. Deinde cuique pro sua dignitate con-
venientem provinciam obeundam traderet, & locum melioribus in superiore parte navis apud se obtinendum deligeret, infra verò, deterio-
rem peioribus. Præterea præstantiores quoque in consilium socios sibi adiungeret: tum ex nautis, quo quisque foret cum manu tum mente promptior,
illi quidem proræ regendæ curâ delegaret, huic laterum tuendorum officium daret, porro autem alteri in omnes imperium credidisset. Cæterum
ignavi segnitates per diem quinquies cæsi in vin-
culis emendaretur fustibus. Quare ò admirande periculum est ne exemplum quod de naui addu-
xisti, subuersum sit, quippe quod gubernatorem malum & imperitum natum sit. M O. Hæc quidem ex voto ac iuxta fluxum succedunt Dami-
di, & iam plenis velis fertur ad victoriam. I V P I T. Recte putas ò Mome. Etenim nihil firmi
Timocles excogitat, sed communia illa & protri-
ta, & quotidiana, quæ nullo negotio refelluntur, alia aliis agglomerando ingerit. T I M. Proinde
quando exemplum de naui productum, parum fir-
mum, & vehemens tibi visum est: audi iam nunc
sacram (quod aiunt) anchoram, & quam nulla
machina perrupturus es. I V P I T. Quidnam di-
cturus est? T I M O. Haud dubie enim cognosces,
num ista syllogismis probabilibus collegero, &
num aliqua ratione ea confutare queas. Etenim
si sunt aræ, sunt etiam dii: atqui sunt aræ, sunt er-
go etiam dii. Quid habes quod ad ista vel mus-
sities? D A. Vbi prius ad satietatem risero, respon-
debo tibi. T I M. At videris nunquam ridendi fi-
nem facturum: attamen effare obsecro, quam ob-
rem ista tibi dicta tam ridicula visa sunt? D A M. Propterea quod non senseris à tenui chordula

anchoram tibi esse alligatam, præsertim sacram existentem. Siquidem ex hoc quod coniunctim inferre postulas, propterea deos esse, quia aræ sunt, firmam existimas ab illis impressionem te fecisse. Quocirca quando aliud te negas habere firmitus, abeamus in præsentia. T I M. Fateris ergo prius ex arena discedens te victum esse? D A. Ita profecto ò Timocles: tu enim quemadmodum
ii qui ad supplicium repetuntur ab aliquo, ad aras nobis confugisti. Itaque per sacram illam an-
choram ego iam oblatis sacris adversus te libere constitui, ac super ipsas quidem aras, ne post-
hac de his amplius contendamus. T I M. Ista quidem cauillaris illudendi mihi gratia, mortuorum
deprædator scelestus, execranda, flagitia, propudium. Neque enim nobis compertum est quo pa-
tre natus sis: quomodo autem mater tua lasciva meretrix, pudicitiam in quaestu habuerit, scimus:
tum quemadmodum fratris cæde ac sanguine manus tuas impiaueris: qui mulieres ingenuas
mæchus infamis constuprare, ipsos verò iuvenes corrumpere soles, homo gulæ ac ventri de-
ditissime, atque impudentissime. Ne igitur fuga te prius subducas, quâ à me acceptis plagis cõtus
abieris. Iam enim hac testa tibi vulnus incutiam, omnibus modis scelerato ac nefario exilenti. I V
P I T. Alter quid, ò dii, risu ac cachinnis diffuens discedit, alter verò à tergo sequitur affatim in-
gerendo conuicia, cauillis insultantem Damin non
perferens. Planèque caput illius testa obuerberatu-
rus esse videtur. Cæterum vos quid super his rebus faciendum consulitis? M E R C. Præclare mihi
illud Comicus dixisse videtur: Graue passus es, nihil boni si consulas. Quam enim hoc nostris
rationibus admodum nocere potest, si pauci ho-
mines persuasi eam de nobis opinionem obtin-
entes abierint? Sunt enim permulti diuersum sentientes, plures profecto quàm Græci, nimi-
rum promiscua illa vulgi multitudo, insuper om-
nes illæ gètes barbaræ. I V P I T. Atqui ò Mer-
curi Darii illud quod de Zopyro dixisse memo-
riæ proditum est, nimium pulchre se habet. Quare ego quoque vnum talem præoptarim à
me stare auxiliarem socium potius, quàm infinitas Babylonas mihi superesse.

S O M N I V M, feu Gallus,

D. Erasmo Roterodamo Interprete.

A R G V M E N T V M.

Hoc dialogo diuitiarum atque potentia incommoda molestiaque persequitur, ostendens quàm contrà tranquillam res paupertas sit, si modo sit sorte sua contenta. Facit autem hoc veluti collatione quadam. Nam in priore quidem parte dialogi Micellus somnium exponendo suum, Eucratius cuiusdam opulenti cænas diuitias, luxum, & quæcumque vulgo speciosa & expetenda videntur, extollit,

adfecto etiā encomio auri, tum ab exemplis, tum ab effectu
 & su & ceteris amplificatio. In posteriore autē parte
 Gallus, qui ex Pythagora in auē transformatus, cū hero
 suo Micyllo colloquens introducitur, diuinitum cum priua-
 torum ac ciuium, tum regum atq; potentum molestias, cu-
 ras & pericula recenset, quā illis & belli & pacis tem-
 poribus, præterea etiā circa valetudinem, quā luxur
 & crapula ista labefactant, accidere solent, additis etiā
 exemplis eius rei, & hypotyposi quadam, dum fingitur idē
 vi pennarum suarum referatis adium foribus ad ipsas di-
 uitum cellas Micyllum perducere, & corā illa quā ver-
 bis narrauerat, spectanda exhibere. Ceterum omnia hac
 ita rursus Lucianus agit, vt non minus interim Pytha-
 goram quoq; vt impostorem ac prestigiatores quendam
 sugillet, quippe qui ridiculas & absurdas, & a natura
 quoq; abhorrentes sui transformationes commentus fue-
 rit, & multa eiusmodi, docendi simulatione tradiderit,
 quibus hominibus deceptis solum sibi auctoritatem com-
 pararit. Deinde & Stoicos eodem more suo corripit vt
 arrogantes ac fastuosos, qui in rebus friuolis sapientiam
 affectent, & officiorum obseruantes videri cupiant, in
 ceteris verō neq; domesticis neq; publicis hominum cōuer-
 sationibus apppositi atq; idonei sint. Omnino autem festiuis-
 simus iocus est, gallum cum hero suo ridiculē adeo ac sa-
 miliariter nugari, & interim tamen sapientius philoso-
 phari quā quemuis in schola philosophum.

Interlocutores.

MICYLLVS, GALLVS.

MIC.

T te, scelestissime Galle, cū
 ista tanta inuidencia, vocēq;
 tam acuta, ipse perdat Iupi-
 ter, qui quidem opibus afflu-
 entem me, ac dulcissimo in
 somnio versantem, & admi-
 rabili felicitate fruientem, pe-
 netrabile quiddam & clamorū resonans, ex-
 pergefeceris, adeo vt ne noctū quidem effugere
 liceat paupertatem, vel te ipso longē nocentio-
 rem. Atqui si coniectandum est, tum ē silentio
 quod etiā ingens est, tum ē rigore frigo-
 rēq; quod nondum me, quemadmodum affolet,
 antelucanō morsicat titillatq; (nam hic mihi cer-
 tissimus gnomon aduenantis diei) ne medium
 quidem adhuc noctis est. Sed iste peruigil, pērin-
 de quasi vellus illud aureum seruet, ab ipsa protinus
 vespera vociferari cōpit. Verū haudqua-
 quam impunē: siquidem mox pōnas de te sumā,
 fustēq; comminuam, si diluxerit modō: nam nūc
 negotium mihi faceres, subsiliens in tenebris.
 G A L. Here Micylle, equidem arbitrabar me tibi
 gratum esse facturū, si quoad possem alta nocte
 lucem anteuerissem, quod posses antelucanō sur-
 gens, quā plurimum operis conficere. Etenim
 si prius, quā Sol exoriatur, vel vnicam feceris
 crepidam, isthuc laboris lucro tibi accesserit ad
 parandum victum. Quod si tibi magis libet dor-
 mire, equidem tuo arbitratu quietem egero, lon-
 gēq; magis mutus fuero piscibus. Ceterum tute
 videto, ne per somnium diues, esurias experre-
 ßus. M I C. O prodigiorum auersor, Iupiter, o ma-
 lum depulsor Hercules: quid hoc mali est? Vo-
 cem humanā sonuit Gallus. G A L. Hōc cēne tan-
 dem tibi prodigium videretur, si eadem qua vos
 lingua loquor? M I C. Quid? an non hoc porten-
 tum? Sed auertite Dii malum à nobis. G A L. At

tu mihi videris admodum illiteratus esse Micyl-
 le, nec euoluisse Homeri poemata, in quibus e-
 quus Achillis, cui nomen Xanthus, posteaquā
 hinnitus longum valere iussisset, medio in præ-
 lio constitit differens, totōsq; versus ordine re-
 citans, non quemadmodum nunc ego profa ora-
 tione loquens: quinetiam vaticinabatur ille, de-
 que futuris edebat oracula: neq; quicquam pro-
 digiosum facere videbatur: neque is qui tum au-
 diebat, malorum auersorem, ita vt tu facis, im-
 plorabat, quasi rem abominandam & auertendā
 audisse sese iudicaret. At quid tandem facturū
 eras, si tibi nauis, cui nomen apud Homerum est
 Argo, carina fuisset elocuta, ita vt olim in Do-
 donæa sylua phagus per se loquens oraculū edi-
 dit? Aut si tergora direpta serpere vidisses, si car-
 nes boum mugire semiasas, coctāsque, verubus
 transfixas? Ego verō quum Mercurii sim affes-
 sor loquacissimī, deorumque omnium facundis-
 simi: præterea cōubernalis vobis, & conuictor:
 haud mirum videri debet, si sermonem humanū
 edidici. Quod si mihi recipias taciturnum te,
 haudquaquam grauabor veriorē tibi causam
 aperire, vnde factum sit vt eadem qua vos lingua
 loquar, & vnde mihi suppetat huius orationis
 facultas. M I C. Modō ne isthuc ipsum sit somniū
 Galle, quod ita mecum loqueris: sed dicito per
 Mercurium, o præclare, quid etiā aliud rei tibi
 sit in causa vt istam linguam sonēs. Nam vt ta-
 ceam, neque cuiquam proferam, quid attinet te
 sollicitum esse? Quis enim fidem mihi sit habi-
 turus, si cui narrem, me Gallum hæc loquentem
 audisse? G A L. Ausculta igitur: nam orationem ex
 me audies omnium (sat scio) maximē nouam at-
 que incredibilem. Siquidem hic qui nunc tibi
 gallus appareo, non ita pridem homo fui. M I C.
 Profectō & olim istiusmodi quiddam de vobis
 inaudieram, adolescentulum quempiam fuisse
 Gallum, Marti adamatū, atq; hunc deo com-
 potasse, collusitasseque, & in voluptatibus gessisse
 morem. Itaq; cū Venerem adiret Mars cum
 ea cubiturus, hunc quoq; Gallum vnā secum ad-
 duxisse. Quoniam autē Solem potissimū me-
 tueret, ne si ē sublimi conspexisset, Vulcano se
 proderet: foris ad ostium adolescentulum sem-
 per relinquere solitū, cuius indicio certior fie-
 ret quando sol emergeret. Deinde Gallum ali-
 quando somno correptū, excubias deseruisse
 inscientem, Solēmq; nullo præsentiente immi-
 nuisse Veneri, ac Marti securē dormienti, pro-
 pterea quod confideret Gallum indicaturū fuisse
 si quis interuenisset. Itaque Vulcanum à Sole
 edoctū, eos deprehendisse, implicitos atq; ir-
 retitos iis vinculis quæ iam olim in illos fuerat
 fabricatus. Porro Martem simul atque dimissus
 est, indignatū aduersus Gallum fuisse, atq; eum
 in auem transmutasse, iisdem armis, vt in capite
 pro galea eristam obtineret. Hanc ob causam,
 quod vos Marti purgetis, quum iam nihil opus,
 simul atque Solem exorientem sensistis, multō
 antē vociferari, atq; illius exortum prænuntia-
 re. G A L. Feruntur quidem & illa Micylle: at
 quod ego sum narraturus, multō aliud quiddam
 fuit: atq; adeo nuper admodum in Gallū trans-
 form

Gallus ado-
 lescens in
 auem con-
 uersus.

Pythago-
ra meta-
morpho-
ses & prae-
stigia.

formatus sum. M I C. Quonā modo? Nam isthuc maximopere cupio cognoscere. G A L. Audisti de Pythagora quodam Mnesarchida Samio? M I C Y L. Num sophistam illum dicis gloriosum, qui instituit ne quis vel carnes gustaret, vel fabas ederet, suauissimum mihi edulium, salubre, & parabile, à mensa submouens? Præterea autem qui mortalibus suasit ne intra quinquennium loquerentur? G A L. Scis nimirū & illud, quemadmodū prius, quā Pythagoras esset, Euphorbus fuerit? M I C. Præstigiatores & prodigiorum artificem hominem aiunt fuisse, ô Galle. G A L. Ille ipse ego tibi sum Pythagoras. Quare parce, quæso, mihi conuiciari, præsertim quum ignores quibus sis moribus. M I C. At hoc rursus multo etiam quā illud portentosius: Gallus philosophus? Attamen expone ô Mnesarchi gnate, qui factum sit ut ex homine auis, ex Samio Tanagræus repente nobis prodieris. Neque enim ista verisimilia, neque omnino facilia creditur: quādoquidem 20 duas quasdam res iam mihi videor in te animaduertisse nimium alienas à Pythagora. G A L L. Quas? M I C. Alterum quidem, quod garrulus es & obstreperus, quum ille silere in solidos quinque annos (si memini) præceperit. Alterum verò planè cum illius legibus pugnat. Etenim cum non haberem quod tibi obicerem, fabas heri (sicut nosti) ad te attuli: ac tu nihil cunctatus protinus eas sublegebas: vnde fit ut necesse sit aut ementi tum esse te Pythagoram esse, quum aliud quidam sis: aut si Pythagoras es, legem prætergressum esse te, iūsq; violasse, quū fabas ederis, pèrinde ac si caput patris comederis. G A L. Non cognouisti Micylle, quæ sit harum rerū causa, neq; quæ ad vnumquodq; vitæ genus conducāt. Ego tum quidem nō esitabam fabas, propterea quod philosophus essem. Nunc contra comesurus sim, quippe autio congruas, neq; nobis repudiandū pabulum. Verūm, si molestū non est, audi quemadmodum è Pythagora cœperim esse id quod 40 sum in præsentia, quāque in multis vitæ generibus antehac vixerim, & quid ex vnaquaque transformatione sim consequutus. M I C. Narra quæso: nam mihi quidem auditu iucundissimum fuerit, adeo ut si quis mihi deferat optionem, vtrum te ista narrantem audire malim, an rursus felicissimum illud somnium quod paulo ante vidi, videre, haud sciam verum electurus sim: vsque adeo cognata germanaque videntur esse ista tua cum suauissimis illis visis: & ex æquo vos æstimo, te pariter ac præclarum illud insomnium, G A L. Etiamnum tu somnium illud quod dudū tibi visum est, in animū reuocas, & inania quædam obseruas simulacra, atq; (vti loquuntur poe- 50 tæ) euanidam quandam felicitatē memoria consecretis? M I C. Imò illud scias Galle, ne vllō quidem tempore vnquam visi illius mihi veturam obliuionem. Tantum mellis somnium aufugiēs in oculis mihi reliquit, vt præ illo vix quæ palpebras attollere, rursus in somnum coeuntes. Ita- que qualem voluptatem mouent pennæ in auribus versatæ, talem titillationem mihi præbent ea quæ vidi. G A L. Nouum quendam Hercule mihi narras amorem insomniū: siquidem alatum

quum sit (sicut aiunt) metāque volandi præscriptas habeat somnium, iam septa transiit, in oculis etiam vigilantis obuerians: adeo mellitum & euidens apparet. Quare peruelim audire cuiusmodinam sit istud, quod te supra modum delectat. M I C. Gestio narrare. Nam dulce est hoc ipsum meminisse, & commemorare de illo quippiam. Verūm heus Pythagora, quando tu narra- 10 bis de tuis trāsformationibus? G A L. Vbi tu Micylle desieris somnare, mēque illud ab oculis absterferis. Interim prior dicito, vti intelligam vtrumne per portas eburneas, an per corneas tibi somnium aduolarit. M I C. Neq; per has, neq; per illas, ô Pythagora. G A L. Atqui duas has tantum commemorat Homerus. M I C. Valere si- Insomnio- nas nugatorem illum poetam, qui nihil de som- rum ratio- niis intellexit. Paupertina fortassis somnia ex Home- per istas commeant portas, qualia videbat ille, 20 neq; id admodum perspicue, quippe captus oculis. Mihi verò per aureas quasdam portas dulcissimum hoc aduenit somnium, & ipsum aureū vndique, & aureis circumamictum, & auri plurimū secum adducens. G A L. Desine optime Mida de auro fabulari. Nam dubio procul ex illius voto istud tibi accidit insomnium, & solidas auri venas mihi duxisse videris. M I C. Multam auri vim vidi Pythagora, multam, quā putas pulchrius quo fulgore coruscantis? Quid tandem Pindarus in illius laudem dicit? nam in memoriam redige, si quidem meministi, quum aquam præstantissimam dicens, postea aurum admiratur, idque iure, statim in initio carminis vnus omnium bellissimi. G A L. Num illud quæris?

Aqua est illa quidem optima:

Cæterum aurum, vt candens

Ignis ita enitens, noctibus eminet eximiè vnum

Cæteras supra opes quæ

Gloriam ac decus addunt.

M I C. Per Iouem, isthuc ipsum: pèrinde enim ac si insomniū meum videat Pindarus, ita prædicat aurum. Sed vt tandem cognoscas quale fuerit, ausculta iam sapientissime galle. Meministi vt heri nullum domi cibum acceperim: siquidem Eucrates diues ille fortè mihi in foro factus obuiam, lotum me in tempore ad cœnam venire iusserat. G A L. Isthuc equidem planè memini. Nam totum esuriebam diem, donec mihi profunda tandem vespèra domum reuersus subui- 40 dus, vinòq; madēs, quinque illas fabas proferres, non admodum opiparam cœnā gallo, qui quondam fuerit athleta, quique Olympia non segnitè olim decertarit. M I C. Ast vbi reuersus à cœna fabas tibi obiecissem, obdormii protinus. Tū mihi, iuxta Homerum, ambrosia sub nocte diuinum quoddam haud dubiè somnium assitens, G A L. Sed prius quæ tibi apud Eucratem acciderint Micylle, narra, & cuiusmodi fuerit cœna, quæque super cœnam acta sunt omnia. Nihil enim prohibet te denuò cœnare, si veluti somniū quoddā eius cœnæ reducas, & quæ tum ederis, rursus commemoratione quasi rumines. M I C. Credebam molestum futurum me, si hæc quoque retulissem: verūm posteaquā tu desideras, en

Gnomonē
horologii
intelligit.

id quoq; narrabo. Quum nunquam antehac in
vita cōnassem apud vllum diuitem, ô Pythago-
ra, heri bona quapiā fortuna in Eucratem inci-
di: atq; ego quidē simul atq; dominum illum sa-
lutaſsem, ita vti conſueueram, ſubducebam me:
ne pudori illi eſſem, ſi lacera in veſte fuiſſem aſſe-
ctatus. At ille, Micylle, inquit, hodie natalitia fi-
liæ celebros, plurimōſq; ad conuiuiū amicos in-
uitauit: verū quoniā aiunt quendam ex his in-
commoda eſſe valetudine, neq; poſſe pariter ad
conuiuiū noſtrum accedere: tu eius loco venito
locus: niſi ipſe fortē quivocatus eſt, ſemet adſutu-
rum renuntiari: nam nunc quidē ambigit. Hoc
vbi audiſſem, adorato diuite diſcedebam, omnes
obſecrans deos, vt algidam febrem aliquam, aut
laterum dolorem, aut podagram morbi auſtariū
immitterent valetudinario illi, cuius ego ſellæ
occupator, cōnæq; vicarius & hæres eram voca-
tus. Interim hoc ſpatii quod vſq; ad balnei tem-
pus interceſſit, longiſſimum ſeculum eſſe iudi-
cabam: dum ſubinde reſpicio quot pedum eſſet
litera, & quando illos iam lauifſe conſentaneum
eſſet. Hic vbi tempus tandem adueniſſet, ocyſ
me corripio, atq; ab eo, nitidē admodū cultus, ſic
obuerſo palliolo, vt qua eſſet parte puriſſimū, ea
videretur. Offendo autem ad fores & alios com-
plices, in quibus etiā illum (geſtabatur autē à vi-
ris quatuor) cuius eram ſubcōiuiua vocatus, qui
malē habere dictus erat, atq; id etiā præ ſe fere-
bat, quod afflicta eſſet valetudine: nam ex alto
gemebat, tuſſiebatq; ac ſcreabat velut ex abdi-
to: quodq; ægrē graderetur, totus pallidus ac tu-
mens, annos natus circiter ſexaginta. Ferebatur
autem philoſophus quiſpiā eſſe ex his qui apud
adoleſcentulos nugæ deblaterant. At barba mi-
rē erat tragica, id eſt hircina, ſupra quā credi
poſſet tontoris egens. Porro increpante Archi-
bio medico, quamobrem quū ita eſſet affectus,
adueniſſet: Non oportet, inquit, promiſſa deſe-
rere, præſertim hominem philoſophū, etiam ſi
mille vrgeant & inſtent morbi. Putabit enim Eu-
crates ſeſcē nobis haberi ludibrio. Haudqua-
quam, inquam ego: imò collaudabit te, ſi domi
potius apud te velis emori, quā in conuiuium ani-
mam vnā cum phlegmate excreās. Atq; ille qui
dem præ arrogantiā diſſimulabat ſeſe diſterium
audiſſe. Haud multo poſt acceſſit & Eucrates iā
lorus: conſpectōq; Theſmopolide (nam id erat
philoſopho nomen) Præceptor, inquit, probē
quidem factum abs te, qui ipſe ad nos veneris:
tameſi nihil deterius tibi fuerat futurū: ſiqui-
dem etiam abſenti omnia ordine miſſa fuiſſent.
Hæc ſimul atq; dixerat, interrogatur, manus il-
li porrigens pariter & famulis innitenti. Ego i-
gitur iam abire parabam: verū ille conuerſus,
vbi dū ſecum hæſitaſſet, poſteaquā me tristem
admodum videret, Ades, inquit, tu quoq; Micyl-
le, ac nobiſcum cœna. Nam filium in mulierum
cōclauī vnā cum matre conuiuiū agere iubebo,
quod tibi ſit locus. Ingrediebar itaq;, quum parū
abſuerit vt lupus fruſtrā hians diſcederē: verū
ingrediebar pudefactus, quod Eucratis filiolum
ē conuiuiū viderer expulſiſſe. Aſt vbi iam rēpus
eſſet vt diſcumberemus, primū tollentes Theſ-

mopolin cōpoſuerunt, haud ſine negotio per Io-
uem, quinq; (ſi Diis placet) proceri iuuenes, cer-
uicalia illi ſupponentes vndiquaq; quod nimirū
in eodē habitu permanere, ac longū etiā tempus
durare poſſet. Déinde vbi nemo iam tolerare
poſſet vt iuxta illum accumberet, me adductum
reclinant, vt eadem in menſa eſſemus. Déinceps
cœnabamus, ô Pythagora, opiparā quandam &
variā cœnam, multōq; in auro, multo item ar-
gento. Pocula erant aurea, miniſtri formoſi: tum
cātōres, & cōcitandi riſus artiſces. In ſumma, iu-
cūdiſſima quēpiā erat vita: niſi quod vnū quiddā
me vehemēter malē habebat, Theſmopolis ob-
ſtrepens atq; obturbans, virtutē neſcio quā mi-
hi cōmemorans, docēſq; quod dux negationes
vnicam efficerent affirmationem: quodq; ſi dies
ſit, nox non ſit. Nonnunquam & cornua mihi di-
ctabat eſſe: atque id genus multa philoſophā-
batur erga me, quibus eiufmodi nihil opus: pla-
nēq; voluptatem interpellatione minuebat, quū
non ſineret exaudiri eos qui cithara vocēq; can-
ebant. Habes galle de cœna. G A L. Non admo-
dum ſuaui Micylle: maximē poſteaquā cum il-
lo deliro ſene ſortitus eras accubitus. M I C. Au-
di nunc inſomniū. Viſus enim mihi Eucrates i-
pſe, quum orbis eſſet liberis, neſcio quomodo ē
vita decedere. Dehinc vbi me accerſiſſet, ac teſta-
mentum condidiſſet, quo me in ſolidum hære-
dem omniū ſcripſerat, paulo tempore ſuperſtes
emori. Porro ipſe videbar adire facultates: & diuitū ſpe-
tum aurum argentūq; ingentibus quibuſdam
ſcaphis exhaurire, perpetuō ſubſcaturiens, & af-
fatim affluens: tum autem veſtes, menſas, pocu-
la, miniſtros, omnia mea, vt par erat, eſſe. Poſtea
candido vehiculo veſtabar reſupinus, cūctis, qui
intuebantur, conſpiciendus & admirandus. Ac-
currebant permulti, ac circumequitabant: com-
plices ſequebantur. Ego interim illius indutus
veſtitum, & annulos gerens circiter ſedecim di-
gitis inſertos, epulum quoddam ſplendidum iu-
bebam adornari, quod amicos acciperem. Iāmq;
illi, ita vt in ſomnio fieri conſentaneum eſt, ade-
rant: iam epulæ erant comportatæ: iam potus ex
animi ſententia miniſtratus. In his quum verſa-
rer, & aureis phialis præbiberem omnibus qui
aderant amicis: quum iam inferrentur bella-
ria, intempeſtiu tuo clamore perturbati nobis
conuiuium, menſasque ſubuertiſti, ac diuitias
illas ita diſſipaſti, vt in auras euaneſcerent. Nū
tibi videor iniuria ſtomachatus in te? nam vel
treis noctes perpetuas libenter adhuc ſomnium
illud quod mihi accidit, videre cupiam. G A L. Ade-
one es auri cupidus, & opum audius Micyl-
le: idq; ex omnibus vnum admiraris, ac felicita-
tem vnicam eſſe iudicas, ſi plurimum poſſideas
auri? M I C. Equidem haud ſolus ita cogito Py-
thagora: quā ipſe quoq;, tum quum Euphorbus
eſſes, auro atq; argento comis intexto prodibas
pugnaturus cum Achillis, idq; in bello, vbi fer-
rum quā aurum geſtare ſatius fuerat. At tu
etiā tum voluiſti calamitſtris auro internexis in
periculum deſcendere. Atque ob eam (opinor)
cauſam, Homerus comas tuas Gratiis ſimiles di-
xit, quod auro argentōq; reuincirentur. Etenim
longē

longè nimirum meliores atq; amabiliore videbantur quòd essent auro religatæ, vnâq; cum eo relucerent. Neq; isthuc nouum est, auricome, si tu Pantho patre prognatus, aurû in pretio habuisti: quin & ipse Deorû omnium, hominûmq; pater ille, Saturno Rheaq; progenitus, quum Argolicam illam puellam adamaret, vbi nihil inueniret amabilius in quod sese transformaret, neq; quo Acrisii custodias posset corrumpere, audisti videlicet vt aurum sit factus, atq; ita per tegulas illapsus, potitus est ea quam deperibat. Iam verò quid tibi commemorem quàm multos vsus præbeat aurum? & vt eos quibus adfuerit, formosos & sapientes & potentes reddat, decus & gloriam illis concilians? vtq; nonnunquam ex obscuris & infamibus claros ac celebres repente efficiat? Nam nostri vicinum mihi & eiusdem artificii Simonem, qui paucis antè diebus apud me coenauit, quum legumen coquerem Saturnalibus, duasque extorum cæsuras immittere. *G A L.* 20 Noui, Simonem illum breuem, qui fictilem ollulam, quæ nobis erat vnica, suffuratus, peracta coenabiit sub alagestans. Nam ipse vidi Micylle. *M I C.* Atqui quum eam sustulerit, tam multos ille deos postea iurabat. Sed cur non prodebas, ac vociferabare tum ò Galle, quum nos furto spoliari conspiceres? *G A L.* Coccizabam, quod mihi solum licebat id temporis. Verùm quid Simon ille? Nam videbare de illo dicturus nescio quid. *M I C.* Ei consobrinus erat vir supra modum diues, nomine Drimylus: is quoad viuebat, ne obolum quidem donauerat Simoni: nam quid daret, quum ne ipse quidem pecunias attingeret? At simul atque mortuus est nuper, vniuersis illis opibus iuxta leges, Simon ille, qui coria putria, qui patellam circunlingebat, gaudens potitur, purpura ostròque circumtectus: famulosq; & currus, & aurea pocula, & mensas eburnis innixas pedibus possidet: ab omnibus adoratur: iamq; nos ne aspiciat quidem. Etenim nuper quum illum procedentem conspexissem, Salue, inquam, Simon. At ille indignè ferens, Edicite, inquit, mendico isti, ne vocabulum meum diminuat: neq; enim Simon, sed Simonides appellor. Porro (quod est omnium maximum) mulieres etià illius amore capiuntur. Atq; is quidè eludit eas, ac fastidit, & alias quidem admittit, comémq; sese præbet: aliarum porro quæ negliguntur, necem conscituras sibi minitantur. Vides quantas commoditates pariat aurum: quandoquidem eos qui sunt deformissimi, transfigurat & amabiles reddit, non se-cus atque cestus ille poeticus. Audis insuper & à Poetis dictum,

O aurum auspicata res, & ostentum optimum.

Et rursum:

Aurum est, quod opibus imperat mortali-um.

Sed quid interim risisti, Galle? *G A L.* Quoniam tu quoque per inscitiam, Micylle, simili modo falleris opinione de diuitibus, quemadmodum vulgus: verùm (crede mihi) longè etià ærumno-riorem vitam viuunt, quàm vos. Hæc autem lo-
quor, qui ipse & pauper, & diues aliquando fue-
rim, atq; omne vitæ genus sim expertus. Porro

paulò post ipse quoque hæc omnia cognosces. *M I C.* Per Iouem tempestiuû iam est, vt & tu refe-
ras quemadmodû sis transfiguratus, & quid in v-
noquoq; vitæ genere perspexeris. *G A L.* Auscul-
ta, hoc tantû præmonitus, me neminè feliciorè
in vita, quàm tu sis, vnquã vidisse. *M I C.* Quàm
ego sim, ò Galle? Hanc felicitatè tibi ipsû impre-
cor. Nam videre me tibi ridendû proponere. Ve-
rùm age, narra, exordiens ab Euphorbo, quo pa-
cto fueris in Pythagorã transformatus: deinceps
ordine ad Gallum vsq;. Consentaneû enim est
te varias res tum vidisse, tum tulisse, nimirum
tam diuersis vitæ formis. *G A L.* Quemadmodû
initio ab Apolline profecta anima in terrâ de-
uolarit, & corpus humanû subierit, vt illhic pec-
nam quandam dependeret, id longum dictu fu-
turum sit: præterea neq; mihi referre fas est, neq;
tibi eiusmodi audire. Verùm vbi Euphorbus fa-
ctus essem. *M I C.* Sed ego priùs, quàm essem is,
qui nunc sum, ò præclare, quisnã eram? hoc mi-
hi priùs dicito, nunquid & ego versus fuerim
itidem vt tu? *G A L.* Maximè. *M I C.* Quis igitur
eram? si quo modo potes dicere: peruelim enim
isthuc cognoscere. *G A L.* Tu formica fueras Indi-
ca, ex earum genere, quæ aurum effodiunt. *M I C.*
Et postea neglexi infelix vel paucula frustra in vi-
tam importare, quum illo essem alitus? Sed age,
quid post hæc futurus sim dicito: quãdoquidem
consentaneum est scire te. Etenim nisi quid bo-
næ sit rei, iam nunc suspendero me ab ista perti-
ca, in qua nunc stas. *G A L.* Isthuc profecto nulla
ratione possis cognoscere. Cæterum quum Eu-
phorbus essem (nam ad illa redeo) in Troia pu-
gnabam: atq; à Menelao necatus, aliquãto post
tempore in Pythagoram perueni. Porro eousq;
absq; tecto perdurabam, donec Mnesarchus ali-
quando mihi domum ædificaret. *M I C.* Obsecro
te, num absq; cibo potuq;? *G A L.* Maximè. Nihil
enim istis rebus opus, nisi corpori dûtaxat. *M I C.*
Illud igitur priùs dicito, ea quæ ad Troiam ge-
sta sunt, num ita se habent, qualia fuisse dixit Ho-
merus? *G A L.* Quinam ille scire potuisset, Micyl-
le, qui quidem dum ista gerebantur, ipse came-
lus erat in Bactris? Cæterum ego tibi tantû ef-
fabor diuinitus, nihil id temporis eximium fuis-
se, neque Aiace m vsque adeò magnum, neq; He-
lenam adeò formosam, quemadmodû arbitran-
tur: siquidem vidi candida quandam & procera
ceruice, vt hinc cygno prognatam esse ad simu-
larent: cæterum vehementer animum, æqualè pro-
pèmodum Hecubæ. Hanc Theseus primùm ra-
ptam in Aphidnis possedit. Is vixit Herculis fer-
mè ætate. Porro Hercules priùs Troiã ceperat;
patrum nostrorum memoria, qui per id tempu-
ris maximè florebat. Nam hæc mihi Panthus
narravit, se, quum esset admodû adolescens, vidis-
se Herculem. *M I C.* Quid autem Achilles? Num
talis erat, nempe quauis in re præstantissimus?
An & isthæc fabulamenta sunt? *G A L.* Cum illo
quidem congressus non sum: neque queam adeò
compertè de rebus Græcorum dicere. Etenim
qui scire potui, quum hostis essem? Certè Pa-
troclum illius amicum, haud ita magno nego-
tio peremi lancea dissectum. *M I C. Y L.* Deinde tò

Pythago-
ram tacitè
perstringit
ut sophista
& præsti-
giatorem.

Menelaus minore negotio. Verùm istis de rebus satis: nunc res Pythagoricas refer. G A L. Illud in summa Micylle, sophista quispiam eram (oportet enim videlicet fateri verum) alioqui nō imperitus, neq; inexercitatus in honestissimis disciplinis. Profectus sum autem in Aegyptū, quod cum prophetis congregeder, de sapientia cōmunicaturus. Hic adyta subii, atq; ibi Ori & Iſidis libros perdidici. Pōst rursus in Italiam renauigabā, ac Græcos iuxta ea, quæ in Aegypto didiceram, ita institui, ut me prōinde ac deum suspicerent. M I C. Equidem inaudierā isthæc: præterea quemadmodū creditus fueris defunctus in vitā rediisse, utq; aureū femur illis subinde ostenderis. Verùm illud mihi dicito, quid tibi venit in mentem, ut legem statueres, uti neq; carnibus, neq; fabis vescerentur homines? G A L. Ne percocteris ista Micylle. M I C. Quā ob rem, ò Galle? G A L. Nā pudet hisce de rebus verū fateri. M I C. Atqui non conuenit uti id facere graueris apud hominem contubernalem & amicū: nam herum posthac absit ut dixerim. G A L. Nihil sani, neque præclari quicquam erat: verùm animaduerte bā, si consueta modò, ac eadem quæ vulgò tradūtur à multis, præcepissem, nō fore ut mortales in admirationē adducerem, sed quò peregriniora magisq; aliena proposuissem, futurū ut hoc magis nouus, magisq; viderer admirandus. Prōinde institueram in animo, nouæ quiddā rei designare, eiusmodi proposito decreto, cuius causa esset inexplicabilis, quò videlicet aliis aliud coniectantibus, omnes redderentur attoniti: quemadmodum in obscuris oraculis solet vsu venire. M I C. Illud vide, ut rides me tu quoq; non minùs atq; Crotoniatis, ac Metaponticos, & Tarentinos, cūmque his alios, qui muti sequuntur, tuāq; adorant vestigia, quæ tu calcata reliquisti. Verùm ubi Pythagorā exueras, quem post eum induisti? G A L. Aspasiam Milentensem illam meretricem. M I C. Papæ! quid ego audio? Siquidem inter alia mulier quoque fuit Pythagoras. Itāne fuit aliquando tempus, quo tu Galle generosissime oua pariebas, cūmq; Pericle rem habebas, iam Aspasia videlicet, atque ex illo grauida facta es? Præterea lanam tondebās, tramāq; deducebas? Pōstremò meretriciū in morem gestiebas, vultūq; componebas? G A L. Ista quidē omnia feci, tamen si non ego solus: verùm & ante me tum Tiresias, tum Elati proles Ceneus. Prōinde quicquid in me conuicii dixeris, tantundem & in illos dixeris. M I C. Age igitur, vtra tibi vita erat suauior, quum vir esses, an quum Pericles tecū haberet consuetudinē? G A L. Vides cuiusmodi isthuc est quod percontaris? nempe cui ne Tiresia quidem expedierit respondere. M I C. Atqui si minus fateare tu, tamē isthuc Euripides satis explicuit, cūm ait se malle ter sub clypeo consistere, quā parere semel. G A L. Imò præmoneo te paulò post puerperā fore: siquidem & tu mulier es olim futurus, idq; sæpius, longo nimirū seculorū orbe atq; recursu. M I C. Non tu pendebis, ò Galle, qui quidem omneis mortales Milesios aut Samios esse ducas? Nam aiunt te etiam tum, quum Pythagoras esses, venusta forma decorum, sæpius

Aspasiam fuisse tyranno. Verùm age, secundū Aspasiam, in quem virum aut mulierem denuò renatus es? G A L. In Cratetem Cynicum. M I C. O Castor, & ò Pollux, quā dissimile! ex scorto Philosophus? G A L. Deinde rex: deinde pauper: paulò post satrapes: dehinc equus, graculus, rana, aliæque innumerabilia: perlongum enim fuerit singula recensere. Postremò gallus, atque id sæpius: nam hoc vitæ genere sum delectatus. Interea & aliis diuersis mortalibus seruiui, regibus, pauperibus, diuitibus: postremò nunc tecū viuo, rideoq; quotidie, quum video te paupertatis radio complorantem, eiulantēq; ac diuitiū admirantem fortunas, propterea quòd ignores quantum illis adsit malorum: alioqui si curas noris, quibus illi distringuntur, te ipsum profectò riseris, qui antea credideris, eum qui sit opulentus, statim felicissimum esse omnium. M I C. Ergo Pythagora, aut quòd maximè gaudeas appellari, ne confundam orationem, si te nunc hoc, nunc illo nomine compellem. G A L. Nihil intererit, siue Euphorbum, siue Pythagoram, siue vocaris Aspasiam, siue Cratetem, quandoquidē ista omnia sum vnus: nisi quòd rectius feceris, si (id quod impræsentiarum esse videor) gallū me vocas, ne auem hanc parui ducere cōtemnerēq; videre, præsertim quū tā multas contineat animas. M I C. Ergo galle, quandoquidē omnia penè viuendi genera iam expertus es, atq; omnia cognita habes, age dilucidè mihi narrato quæ sint peculiaria diuitiū ad vitæ rationem, quæ pauperum propria: quò videlicet cognoscā, verēne isthuc affirmes, me diuitibus esse feliciorē. G A L. En hunc ad modum interim perpende Micylle. Te quidē non magnopere tangit cura belli, si quando rumor sit aduentare hostes: neq; sollicitus es ne in agros incurstantes populētur, neve hortum proculcent, proterantq; aut vineas vastent: sed simul atq; tubā audieris, si tamen audieris, de te ipso vno circumspectas, quò deflexus seruari queas, ac discrimen effugere. Contrā illi tum de sese solliciti sunt, tum animo discruciantur, quū de mœnibus quicquid opū possidebant in agris, id omne tolli deportariq; cōspiciunt. Ac siue inferēdū est aliquid in ærariū, soli accersuntur: siue in prælium exeundū, periclitantur, aut peditum turmis, aut equitū alis præfecti. Tu interim vimineū gerens clypeū, expeditus ac leuis es ad salutem consulendum, paratus victorale conuiliū agere, si quādo victor exercitus sacra fecerit. Rursus pacis tempore, tu quidē quū de plebe sis, ingressus in concionē, tyrannidē in diuites obtines: illi verò trepidant, pauitantq; ac largitionibus choragisq; te placant: siquidem quò tibi balnea, ludi, spectacula, reliquaq; id genus abundè suppeditent, ea omnia curāt illi. At tu, censor & acerbus expensor, perinde quasi do minus, ne alloquio quidē interdum dignaris illos: quòd si tibi collubritum sit, ingentibus saxis in illos de gradinas, vel facultates eorū publicas facis: ipse neq; calumniatorē metuis, neq; latronem, ne tollat aurū, vel ædiū consensu fastigio, vel pariete perfosso: neq; necesse habes rationibus occupari, neq; exactionibus: neq; tibi cum scel

sceleratis dispensatoribus conficiendum est: neque; tantas in sollicitudines distraheris: verum simul atque; crepidam unam perfeceris, mercedemque; retuleris septem obolos, sero surgis crepusculo, & si libuerit, lauaris: tum empto saperda quopiâ, aut mænide pisciculo, aut paucis ceparum capitulis, te met ipse oblectas, canens plerumque; optimaque; cum paupertate philosophas, adeo ut eas ob res salubris sis valentique; corpore, obduruerisque; aduersus gelu: siquidem labores qui te exacuunt muniuntque; 10 certatorem haudquaquam contemnendum reddunt aduersum eas res, quæ compluribus inexpugnabiles esse videntur. Atque; hinc nullus ex morbis illis grauioribus impetit te. Quod si quando leuis ceperit febricula: paulo negotio eam medicatus, protinus exilis, inedia temet inde excutens. Illa porro fugit illico: quippe metuens te, quem videat etiam frigore ali, saturumque; fieri, ac medicorum certis illis recursibus longum plorare renuntiantem. At illi ex aduerso propter intemperantiam vitæ, quid tandem mali non habent infelices? podagras, phthises, pulmonum exulcerationes, aquas intercutis. Nam hæc omnia à sumptuosius illis conuiuuiis nascuntur. Proinde quicumque; ex his Icarum in morem (ut ferè faciunt) sese attollunt, propiusque; se Soli admovent, haud cogitantes quod alas habeant cera agglutinas, ingentem nonnunquam strepitum mouent. Ceterum qui Dædali exemplo non admodum sublimia neque; excelsa appetunt, verum humilia, ter 20 rezque; vicina, adeo ut cera nonnunquam salis aspergine madesceret, ita tuto plerumque; ac citra discrimen transuolarunt. M I C. Moderatos istos & cordatos narras. G A L. Verum aliorum, Micyle naufragia foedissima conspicias: nepe ubi Cræsus re nullis alis risum exhiberet Persis, consensu rogo: aut Dionysius quum abdicatus tyrannide, Corinthiorum in urbe ludi literarii magistrum 30 ageret, post gestum tantum imperium pueros compellens ut syllabas conerent. M I C. Dic mihi Galle: tu quum rex esses (nam ais te regem quoque fuisse) cuiusmodi tandem id vitæ genus experiebaris? Mirum ni tum felix eras, quandoquidem id quod est bonorum omnium caput, possidebas. G A L. Ne mihi in memoriam regeras, ô Micyle: usque adeo supra modum infelix tum eram. Nam quo ad res externas, quemadmodum dixisti, planè fortunatus esse videbar: at intus innumerabilibus curis distringebar. M I C. Quibus tandem curis? Nam rem prorsus absurdam neque; credibilem narras. G A L. Equidem imperabam regioni neutiquam exiguae Micyle, omni iugarum rerum feraci, tum incolarum frequentia, neque; non urbium pulchritudine cum primis admiranda: præterea fluminibus nauigabilibus, ac mari portuoso commodæ. Ad hæc exercitus ingens, equitatus spectatissimus atque; excellens, satellitum haud exiguum, triremes, pecuniarum vis maior quam ut posset numerari, vasorum argenteorum plurima copia, reliquaque; omnis illa principatus 40 tragœdia, strepitusque; & apparatus supra quam credi queat, extructus atque; accumulatus. Itaque quum prodirem, plerique; adorabant, deum quempiam inueneri sese rati: aliique; trudentes alios concurre-

bant, quod me conspicerent: nonnulli consensu teatis, magni æstimabant si plenè contemplari licuisset quadrigam, stragulam, diadema, tum antambulones, & eos qui à tergo comitabantur. Ego inter hæc mihi conscius quantæ me res discruciarè, versarèntque; illos quidem propter inscitiam venia dignos iudicabam, at mei ipsius miserescibat, qui prae grandibus illis Colossis viderer persimilis, quales vel Phidias, vel Myron, vel Praxiteles fabricatus est. Etenim illorum quisque quo ad ea quæ foris apparent, Neptunus ipse est, aut Iupiter, mirificè decorus, auro eborque; copatus: & aut fulmen, aut fulgur, aut tridentem fuscina dextra sustinet: ceterum si immisso capite quæ sunt intus inspicias, videbis vestes quosdam, paxillos, & clauos introrsum prominentes, neque non vimina, cuneosque; & picem sublitam, & aliam item id genus deformitatem intrinsecus inhabitantem. Omitto recensere muscarum, mustellarumque; vim, quæ nonnunquam in eis mansit. Huiusmodi quædam res nimirum regnum quoque videtur. M I C. Nondum explicuisti lutum, & clauos, & vestes, quinam fuerint in imperio, neque foeditatem illam plurimam quænam sit: nam istum ad modum vestari, tam multis imperare mortalibus, ac numinis instar adorari, hæcenus quidem cum Colossi exemplo quadrat. Siquidem hoc quoque; diuinum quiddam & admirandum: nunc autem quæ sunt intra Colossum, exponito. G A L. Quid primo loco tibi referam Micyle? 50 utrum metus, curas mordaces, suspiciones, odium quo regem persequuntur ii qui cum illo viuunt, insidias, atque; eas ob res somnum rarum, & hunc ipsum pertenuem, ac plena tumultus insomnia, cogitationes perplexas, spes semper improbas: an otii penuriam, & occupationes, iudicia, expeditiones, edicta, fœdera, consultationes? quibus rebus sit ut ne per somnium quidem aliqua res suauiter frui liceat, verum ut omnibus de rebus solus dispiciat necesse est, milleque negotia sustineat:

Quippe nec Atreiden Agamemnona dulcis habebat

Somnus, multigenas versantem pectore curas. Idque; quum reliqui omnes Achium sternerent. Adde quod Lydum illum discruciat filius mutus: Persam verò Clearchus ad Cyrum desciscens: atque; alium quempiam Dionem cum Syracusanis nonnullis ad aurem comunicans. Rursum alium quendam 50 vrit Parmenion collaudatus. Item Perdiccam Ptolemæus, Ptolemæum Seleucus. Quin illa quoque; molestiam afferunt, amasius per vim non spontè conuiuens, concubina alio gaudens, tum si qui defectionem parare dicatur, aut duo quatuorve satellites inter sese consufurrantes. Porro (quod est omnium grauissimum) amicissimi quique; vel maxime sunt formidandi, semperque; metuendum ne quid magni mali ab illis exoriat. Nam alius à filio veneno necatus est: alius ite ab amasio. Alium simile quoddam fortassis mortis genus eripuit. M I C Y L. Apagesis, atrociora mira que sunt ista quæ narras, ô Galle. Mihi igitur multo sit tutius operæ cerdonicæ prouum incumbere, quam ex aurea bibere phiala comiter delatum haustum, cæter

*p. 565 obd-
rast ad infus-
culum.*

*Nota
modis longum
plorare remittit
m.*

*Dionysius hic
liberius mgt.*

*Rex apertus
vibet felix mgt.
cuius digne.*

cæterum cieuta, æconitôq; temperatum. Nam mihi quidem hoc vnum est periculi, vt si paulû aberret smilion, defleatque à recta incisione, summum secantis digitum exiguo sanguine tingat: at isti, quemadmodum narras, lethifera agunt conuiuia, atque id innumerabilibus in malis constituti. Deinde vbi conciderint, perfimiles esse videntur tragœdiarum histrionibus. Nā multi, sicut videre licet, quoad Cecropes sunt scilicet, aut Sisyphi, aut Telephi, diademata gestant, argenteisque capulis gladios, comamque ventillantem, & auro intertextam chlamydem: quod si quis (qualia nimirum permulta solent accidere) impulsos illos media in scena præcipientes det, risum profectò moueat spectatori-
bus, videlicet persona vnà eum ipso diadema-
te contrita, vero autem actoris capite luxato, cruribusque maxima ex parte renudatis: vt iam interioris amictus quàm miseri sint panni, fiat perspicuum: ac cothurnorum quos pedibus in-
duxerunt, appareat deformitas, haudquaquam ad pedis modum respondentium. Vide vt me iam similitudines conferre docueris optime galle. Cæterum tyrannis talis quædam res tibi visa est esse: verum vbi equus esses, aut canis, aut piscis, aut rana, quomodo eam vitæ rationem fe-
rebas? G A L. Istum quem nunc suscitās sermonē, & longior sit, neque huius temporis. Illud autē vnum in genere dixerim, nullam ex omnibus vi-
tam mihi non visam tranquilliorē vitā huma-
na, naturalibus duntaxat cupiditatibus & vñsibus circumscriptam. Siquidem publicanum equum, aut sycophantam ranam, aut sophistam graculum, aut popinatorem culicem, aut cinædum gallum, atque id genus alia, quæ vos studio com-
miniscimini, haudquaquam inter illos videbis. M I C Y L L. Quæ dicis, ô galle, fortassis vera sunt: verum non me pudebit apud te fateri quod mihi accidit. Haud vnquam quiuī dediscere cu-
piditatem illam à puero mihi insitam, videlicet
vt diues euadam. Quin nunc quoque somnium illud ob oculos versatur, aurum ostentans: potissimum autem scelestus ille Simon excruciat, qui quidem tantas inter opes delicietur. G A L. At ego te isto leuabo morbo, Micylle, tamen si nox etiam est. Surge modò, ac sequere me. Siqui-
dem ad ipsum te Simonem adducam, atque in aliorum diuitum ædes, quod nimirum videas quomodo res habeant apud illos. M I C. Istuc quo pa-
cto, clausis foribus? Num me parietes transfode-
re compelles? G A L. Nequaquam, verum Mercurius, cui sum sacer, hoc optanti mihi largitus est, vt si quis longissimam caudæ plumam, quæ ob-
mollitiem inflectitur. M I C. Atqui duas habes e-
iusmodi. G A L. At dextram ex his auulsam cui-
cunq; ego gestandam dederò, is, quoad voluero, fores omneis poterit aperire, eundemq; videre, ipse inuisibilis. M I C. Equidem ignorabam, ô gal-
le, te præstigiatorum quoq; peritum esse. Porro si mihi isthuc semel præstiteris, videbis illico Si-
monis vniuersas opes huc deportatas: nam eas huc rediens transferam: at ille rursus circumro-
det, ebibetq; putria coria, quibus consuevit so-
leas compingere. G A L. Atqui nefas sit isthuc fa-

Nulla vita
molestior
humana.

is in p. l. in m.

cere: siquidem Mercurius illud mihi mandauit, vt si quis pennam tenens, istiusmodi quippiā pa-
traret, vociferans furem proderem. M I C. Rem-
neutiquā verisimilem narras, nempe Mercuriū,
quum ipse sit fur, non sinere alios vt idem faciāt.
Sed tamen abeamus. Nam aurū auferā, si modò
possim. G A L. Pennā prius reuellito. Quid hoc
rei? ambas reuulsi. M I C. Tutius hoc quidem, ô
Galle, tum tibi minùs fœdum sit futurum, ne
altera caudæ parte mutilatus claudices. G A L.
Age sanè: sed vtrum Simonem prius adimus,
an alium quempiam diuitum? M I C. Haud aliò,
imò ad Simonem, qui videlicet pro disyllabo
tetrasyllabus esse affectet posteaquam diues eua-
sit. Sed iam ad fores accessimus. Quid igitur
deinceps facio? G A L L. Pennam serā admoue.
M I C. Ecce autem, dii boni, ostium pèrinde atq;
clauī resiliit. G A L. Perge porrò præcedens. Vi-
des illum vigilantem ac supputantem? M I C. Vi-
deo per Iouem, & quidem ad obscuram siticulo
famq; lucernam. Præterea pallet, haud scio vn-
de, galle, totusque exaruit, atque extenuatus est,
mirum nī curis: neque enim auditum est illum
alioqui malè habere. G A L. Ausculta quid dicat:
siquidem intelliges quibus de causis ad eum mo-
dum sit affectus. S I M O N. Nimirum septuaginta
illa talenta tutò admodum sub lætica defossa
sunt, neque quisquam alius omnino vidit. At
verò sedecim illa Sofylus equisō vidit me sub
præsepe occultantem. Itaque de curando stabu-
lo non est admodum sollicitus, quanquam nec a-
liās admodum laboris appetens. Verisimile est
autem illum multò etiam his plura sustulisse. Nā
unde alioqui Tibius heri tam ingens salsamen-
tum illi obsonio proposuisset? Tum autem aiunt
illū monile emisisse vxori drachmis quinq;. Heu
misero mihi. Hi omnia mea dissipabunt bona.
Quid quod ne pocula quidem sat in tuto mihi
recondita sunt, quum sint multa? Vereor enim
ne quis ea suffosso pariete tollat. Complures mi-
hi inuident, atque insidias parant: præter cæte-
ros autem Micyllus iste vicinus. M I C. Ita per
Iouem. Nam tibi sum similis, ac patellas sub ala
gesto. G A L. Tace Micylle, ne protinus ipso in
furto nos prodas. S I M O N. Optimum igitur fue-
rit, vt ipse infomnis seruem. Omnem obibo do-
mum, in orbem obambulans. Quis iste? Video
te per Iouem ô parietum perfossor, posteaquam
es columna, bene res se habet. Pernumerabo de-
nuò refossum argētum, ne quid fortè dudum me
fugerit. En rursus obstrepuit mihi nescio quis.
Nimirum obsideor, atque insidiis appetor ab om-
nibus. Vbi mihi gladius, si quēquam depræhen-
dero? Rursus aurum defodiamus. G A L. Sic tibi
habent, ô Micylle, res Simonis. Sed abeamus ad
alium quempiam, donec noctis adhuc aliquantu-
lum superest. M I C. O miser, cuiusmodi viuit vi-
tam! hostibus eueniat ad hunc modum diuites
esse. Itaque pugno illi in maxillam illiso, volo
discedere. S I M O N. Quis me pulsauit? Latroci-
nio despolior miser. M I C. Plora, ac vigila, aurisq;
similis corpore reddaris, quandoquidem illi af-
fixus ac deditus es. Nos autem, si videtur, Gni-
phonem fœneratorē visamus. Nā nec is procul
hinc

hinc habitat. Ipsæ nobis suapte sponte fores pa-
tuerūt. G A L. Vides hunc quoq; curis inuigilan-
tem, & vsurarum rationes iterantem digitis con-
tortis? cui propemodum relictis his omnibus sit
in silpham aut culicem aut musicam abeundum.
M I C. Equidem video miserum ac vecordem ho-
minem, ne nunc quidem multò meliorem viue-
re vitam, quàm silphæ aut culicis, adeò totus &
hic à curis & rationibus est extenuatus. Nunc ad
alium eamus. G A L. Ad tuum, si videtur, Eucra-
tem. En tibi fores per se patuere. Quin introi-
mus? M I C. Paulò antè hæc omnia mea erant.
G A L. At etiam nunc tu diuitias somnias? Vides
igitur Eucratem ipsum quidem à famulo, virum
natu grandem? M I C. Video profectò quiddam
haudquaquã virile. Porro altera ex parte ipsam
item vxorem à coquo constuprari. G A L. Quid
ergo? Num optaris & horum hæres existere Mi-
cylle, cunctaque possidere, quæ sunt Eucratis?
M I C. Haudquaquam Galle: imò fame citiùs in-
terierim, quàm id genus quippiam patrarem. Va-
leat aurum & conuiuia. Duo oboli mihi porio-
res diuitiæ sunt, quàm si à domesticis mihi do-
mus perfodiatur. G A L. Sed iam nunc quãdoqui-
dem dies fermè diluxit, domū ad nos redeamus.
Reliqua rursus aliàs videbis Micylle.

ICAROMEN- nippus, siue Hy- pernephelus,

D. Erasmo Roterodamo Interprete.

ARGVMENTVM.

Quod supra in specie, idem hic in genere tractat. Re-
prehendit enim in vniuersum omnium hominum tum pri-
uatorum, tum etiam regum ac principū, omnia facta, ac
studia, siue ea priuata sint, siue etiam ad cultum ac reli-
gionem deorum pertineant: præcipuè autem philosophos,
vt semper aliàs, insectatur, quos indicat non modo circa
res humanas incerta ac stulta docere, verum etiam de re-
bus sublimibus, de Mundo, de Deo, de providentia diui-
na, & id genus alijs, absurda atq; impia quadam trade-
re, quæ neq; viderint ipsi, neq; aliunde cognouerint. Atq;
hæc omnia sub Menippi nomine, quem aliàs quoq; vt phi-
losophus insectum atq; inimicum exhibet. Hunc enim fin-
git, eum videret hominum res incertas & ridiculas esse,
cuperetq; veritatem naturæ ac virtutem cognoscere, ad
philosophos sese contulisse. Qui cum multa quidē, ac spe-
ciosa habitu ac verbis pollicerentur, doctrina autem inter
se diuersa atq; aliena quadam traderent, neq; ipsi sibi con-
fiterent, pro veritate nugæ quasdam docendo: postremo
consilij inopem, de calo conscendendo, ac ipsarum illarum
rerum experimento capiendo cogitasse. Assumptis igitur,
& affectis alijs, Dadali exemplo in calū subuolasse: vbi
primum circa Lunam factu ceu diuerticulo quodam, con-
templatum esse omnia quacunque in terris, siue publicè,
siue priuatim & in occulto quoque geruntur, non modo à
regibus & principibus, verum etiam à ciuitatibus, popu-
lis, diuitibus, & plebeis. Deinde autem in calo ea vidisse,
quæ stultè ac ridiculè Iupiter circa hominum vota sacri-

ficia, iuramenta, & cetera officia dispensanda exercet,
quæq; item alij Dij in conuiujs, in concionibus, & cate-
ris, non quidem ipsi agere solent, sed à stultis & imperitis
hominibus agere creduntur. Trobiq; autem grauem de
philosophis querelam audiuisset. Nam Lunam quidem de
contumelijs, quibus ab illis afficeretur, conquestam esse:
propterea quòd ab alijs lumen furtiuum habere, ab alijs
ceu speculum supra Oceanum suspensa esse diceretur, lo-
quem autem omnem illorum vitam, mores, sectas, habitū,
doctrinam, facinora domestica, & linguæ petulantiam,
accusasse: præcipuè autem contra Epicureos, vt qui Deos
omnino illos negarent esse, incensum fuisse. Porro tituli
ratio hæc est, quòd vt Icarus alatus in altum subuolasse
dicitur, ita hic Menippus quoq; calum alatus conscendit,
vnde & alter titulus ἐπὶ νηφέων additur, quasi dicas,
eius qui supra nubes ascendit. In primis memorabilis &
propria descriptio illa Philosophorum est, qua Iupiter in
concilio deorum illos depingit. Fuit autem, vt hoc quoque
addamus, Menippus quidem re vera Cynicus philosophus,
natione Phœnix ac seruus natus, de quo Laertium vide.

MENIPPVS. AMICVS.

MENIPPVS.

ER mille igitur erant stadia
à terra vsque ad Lunam, vbi
prima nobis fuit māsio. Por-
rò hinc sursum ad Solem pa-
rasangæ fermè quingentæ.
Rursus ab hoc vsque ad i-
psum deniq; cælum, arcemq;
Iouis in edito sitam, tantum ferè spatij fuerit,
quantum aquila probè succincta, atq; expedita
queat vno die peragere. A M I. Dic mihi per Gra-
tias, Menippe, quæ sunt ista, quæ de astris loque-
ris, ac tacitus tecum supputas? Etenim iandudū
te affectans, audio Soles & Lunas, prætereà autè
& magnifica ista, māsiones ac parasangas, pere-
grina quædam cōmemorantem. M E N I P. Ne mi-
reris Amice, si sublimia aeriāq; tibi videor lo-
qui: nam summam apud me reputo nuper actæ
peregrinationis. A M I C. Nimirum Phœnicum
exemplo viam stellis notaras. M E N. Haudqua-
quam per Iouem: quin magis ipsis in stellis sum
peregrinatus. A M I C. Papæ! longum profectò so-
mnium mihi narras: siquidem totas edormisti pa-
rasangas insciens. M E N. Quid ais? somnium tibi
referre videor, qui modò ab ipso Ioue ipse reuer-
sus adsum? A M I C. Quid audio? Itane Menippus
nobis à Ioue delapsus ades è cælo? M E N. Ita fa-
nè: ego tibi ab ipso illo summo Ioue hodie ve-
nio, rebus interim dictu miris & auditis, & con-
spectis. Quòd si non credis, equidem hoc ipso
nomine supra modum gaudeo, cum supra fidem
esse video meam felicitatem. A M I. Et quo pacto
diuine atq; olympie Menippe, mortalis cum sim
ac terrestris, queam non credere viro qui nubes
superarit, quique, vt Homericis dicam verbis,
iam sis cælitum è numero vnus? Verum illud mi-
hi dicito, si molestum nō est, quibus modis in al-
tum subuectus es, aut vnde nactus scalas tāta ma-
gnitudine? Nam quantum ad faciem ac formam
attinet, non es admodum similis illi Phrygio: vt
coniectare posimus te quoque ab aquila raptū
fuisse, quòd pocillatoris alicubi munere fungere-
ris.

ris. MEN. Non me clam est te iandudum irridere. Neq; verò id omnino mirū, sinarrationis nouitas tibi fabulæ videtur assimilis. Cæterum ad consensum nihil mihi erat opus neq; scalis, neq; vti pueri illius in morem ab aquila raperer: propterea quòd alæ mihi essent propriæ. AMIC. Iam verò istud quod narras, vel ipsum Dædali factum superat. Siquidem præter alia, nobis inscientibus miluius quispiam, aut græculus ex homine factus es. MEN. Rectè amice, neq; procul à scopo coniecisti. Etenim illud Dædali de alis inuentum ipse quoq; sum machinatus. AMIC. At interim omnium audacissime, non veritus es ne tu quoque alicubi in mare delapsus, Menippæum aliquod pelagus tibi cognomine redderes, quemadmodū ille Icarium? MEN. Nequaquam. Siquidem Icarus cū alas haberet cera agglutinatas, eaq; quā plurimū ad solē esset liquefacta, defluxis alis non mirum si decidit. At nobis citra vllam ceram erant pennæ. AMIC. Istud quī fieri potuit? Iam enim haud scio quo pacto paulatim me adducis vt vera videantur quæ narras. MEN. Ad hunc fermè modum: Aquilam egregiè magnam, tum autem & vulturem validū arripui. His cū alas vnā cum ipsis brachiis præsecuissem. Quin potius, si vacat, totius commentī rationem ordine tibi percersebo. AMIC. Mihi quidē vel maximè vacat: adeo sublimis à sermone tuo pendeo: iamq; ad narrationis finem inhio. Ne verò me negligas, per Io uem amicitia præsidem, auribus in aere suspensum ob tuam narrationem. MEN. Ausculta igitur. Neq; enim ciuile fuerit, si spectem amicum ore hiantē relictū, eūmq; quemadmodū tu ais, ab auribus suspensum. Ego igitur cū expendes ea quæ sunt in vita mortalium, protinus omnes res humanas reperissem ridiculas, humiles, instabiles, nempe opes, imperia, magistratus: contemptis his, atq; horum studio, adiectoq; animo ad ea quæ verè sunt bona: conatus sum ab his tenebris emicare, & ad vniuersi naturā suspicere. Atque hīc mihi multam attulit hæsitatiōem, primum hīc ipse qui à sapientibus appellatur Mundus. Neq; enim inuenire poteram, neq; quo pacto factus fuisset, neque quo opifice, neq; quod esset: illius vel initium, vel finis. Deinde cū particulatim contemplarer, multo etiam magis ambigere sum coactus, quippe qui viderem stellas temerè per cælum disiectas. Tum solē ipsum, quid tandem esset, scire gestiebam. Super omnia verò, quæ Lunæ accidebant, mihi videbatur absurda, ac planè mira, putabāmq; causam aliquam arcanam & inexplicabilem esse, cur illa subinde speciem formāq; variaret. Quinetiam fulgur emicans, tonitru erumpens, tum pluuia, nix, grando, è sublimi demissa, videbantur hæc quoque omnia coniectu difficilia, quæq; nullis notis deprehendi possent. Itaq; cū ad eum modū essem affectus, optimum factu ratus sum, vt horū vnumquodq; à philosophis istis perdiscerem. Si

bæ profunditate (mirum enim vt mihi ex ipso protinus aspectu sublimiloquos quosdam, & cælestium rerum peritos viros præ se ferebant) his vbi memet docendum tradidissem magna pecunia (quam partim euestigiò præsentē numeravi, partim tum me persolutorū sum pollicitus, vbi ad philosophiæ summam peruentum esset) non grauabar erectus ad nugas doceri, & vniuersi dispositionem discere. At illi tantum aberāt vt me pristina liberarent inscitia, vt in maiores etiam dubitationes coniecissent: principia nescio quæ, ac fines, tum inscabilia, inania, syluas, ideas, atque id genus alia mihi quotidie offundētes. Verum illud interim mihi videbatur omnium esse grauissimum, quòd cū nihil inter illos conueniret, verum pugnatia diuersaq; inter se omnia loquerentur: tamen postulabant vt sibi fidem haberem: ac ad suam quisq; rationē me conabatur adducere. AMIC. Rem absurdā narras, si viri cū essent sapientes, inter sese de rebus factiosè dissidebant, neq; de eisdem eadem probabant. MEN. Atqui rideres amice, si audieris illorū arrogantiam, & in disserendo prodigiosam confidentiā: qui quidem cū humi ingrederentur, nihilōq; præstantiores essent nobis qui super terram ambulamus, ne cernentes quidē acutiùs quā quis alius adstans, nonnulli cæcutientes etiam senio atque inertia: tamē & cæli terminos perspicere sese profitebantur: solem quoque ipsum dimetientes: & ea, quæ supra Lunā sunt, aggredientes. Ac pèrinde quasi ex ipsis delapsi stellis, ita & magnitudinem illarum & figuram explicabant. Ac sæpenumero cū fortè ne illud quidem certò scirent, quot stadiis à Megara abessent Athenæ: tamen spatium quod interest inter Solem & Lunam, quot esset cubitorū, audebant pronuntiare: tum aeris altitudinem, maris profunditatem, terræ ambitum dimetientes. Ad hæc circulos depingebant, ac triangulorum figuras super quadrangulos inducentes: neq; nō sphæras quasdam picturatas, cælum scilicet ipsum metientes. Iam verò illud an non insulsum, & insignis arrogantia, quòd cū de rebus vsque adeo incertis loquantur, nihil tamen ita proponunt, quasi coniecturis ducantur: verum supra modum contendunt, neque vllum vincendi locum aliis relinquunt: tantum iureiurando confirmātes, Solem massam esse candefactam: incolī Lunā: stellas aquam potare, idq; Sole veluti situla quadam per funem demissa vaporem è mari attrahente, atque illis omnibus ordine potum distribuente. Nam quanta sit in dictis pugnantia, id haud difficile fuerit cognoscere. Iam mihi spectā per Io uem, num illorum decreta inter se consentiant, ac non magis longissimis dissita interuallis: quandoquidē primum de ipso Mundo varia est sententia: cū aliis & ingentis, & nunquam interiturus esse videatur: rursus alii & opificē illius, & fabricandi modū eloqui sint ausi. Quos equidē cum primis admirabar: propterea quòd cū Deum quendam rerum omnium opificem præposuissent, non illud etiam adderent, vel unde is esset profectus, aut vbi loci consisteret, cū omnia fabricaretur. Nam ante vniuersi ex-

De cælo & rebus sublimibus.

De Mūdo.

ortum

De Deo.

De diuina
prouiden-
tia.

ortum non possis vel tempus vel locū imagina-
ri. A M I C. Prorsus audaces quosdam Menippe ho-
mines, ac prodigiorū authores mihi narras. M E-
N I P. Quid autem si iam audias, vir optime, quæ
differant & de ideis, & de incorporeis, tum quæ
de finito & infinito nugantur? Nam & his de re-
bus acriter inter se digladiantur, dum alii sine cir-
cumscribunt vniuersum: alii contrā finem illud
nescire existimant. Quin insuper quidam ex i-
stis complures esse Mundos demonstrabant, da-
mnantes eos qui de hoc velut vno quopiam il-
lorū disputarent. Rursum alius, nescio quis vir,
haudquaquā amicus paci, bellum rerū omnium
parentem esse censebat. Nam de diis quid iam
attinet loqui? cū his Deus esset numerus: illi
rursus per canes & anseres ac platanos deierarēt:
deinde alii reliquis omnibus diis expulsis, vni
soli rerum omnium imperium tribuebant: ita vt
mecum etiam animo discruciarer, cū tantā au-
direm deorum inopiam. E diuerso alii libera-
liores, multos deos faciebant: ac dissectis illis,
hunc aliquem primum deum appellabant: his se-
cundas aut tertias diuinitatis partes tribuebant.
Ad hæc alii incorporeum quiddam & informe
putabāt esse numen, alii corpus esse imaginaban-
tur. Deinde non omnes erant in hac opinione,
vt putarent diis esse curæ res mortalium: verū
erant nonnulli, qui eos omni cura liberantes,
haud aliter atq; nos consueuimus ætate defectos.
à ministeriis dimittere: nihilò aliūsmodi eos in-
ducunt, quā cuiusmodi in comœdiis induci
solent satellitia. Iam alii superantes hæc omnia,
ne esse quidem vltos omnino deos credebant:
sed Mundum nullo domino, nullòq; duce teme-
rè ferri sinebant. Atqui cū hæc audiebam, ve-
rebar non habere fidem viris altisfremis, ac pro-
bè barbatis: neq; tamen inueniebam ad cuius di-
cta me verterem, vt aliquam illorum sententiā
nanciscerer irreprehensam, ac nequaquam ab al-
lio subuersam. Itaq; planè tandem Homericum
illud mihi vsu veniebat. Nam sæpenumero ani-
mus incitabat, vt huic alicui illorum crederem,
sed me mens diuersa verbat. In quibus omni-
bus cū perplexus hæsitarem, desperabam futu-
rum vt super his verum aliquid in terris audirē:
cæterū vnica tantū via, vniuersa dubitatio-
ne liberari posse, si ipse alis aliqua ratione addi-
tis, in cælum ascenderem. Eius rei conficiendæ
spem mihi præbuit primū ipsa cupiditas: deinde
fabularū scriptor Aesopus: qui aquilis ac scara-
beis, interdum & camelis cælū adiri potuisse de-
monstrat. Verū vt mihi ipsi alæ prouenirēt alī
quando, id nulla ratione fieri posse videbatur:
cæterū si vulturis aut aquilæ alas induissem,
(nam has solas sufficere ad humani corporis mo-
dum) futurum forsitan vt mihi succederet expe-
rientia. Itaque correptis auibus, alteri dextram
alam, porro vulturi sinistram amputaui: idq; ad-
modum scirē. Deinde quū obligassem, hume-
risque loris validis accommodassem, tūc sum-
mis pennis anas quasdam manibus inserendis
addidissem, mei ipsius periculum faciebam, pri-
mū subfiliens, ac manibus interim subseruiēs,
& anserum exemplo paulū adhuc à terra vola-

tu me sustollens, inter volandū summis interim
pedibus ingrediens. Postea quū res ex animi
sententia succederet, iam audacius etiam experi-
mentum aggrediebar: conscensaque arce demissi
me ipsum per præceps, atque inde in ipsum fere-
bar theatrum. Mox vbi nullo periculo deuolaf-
sem, sublimia iam & ardua cogitare cœpi, ac tol-
lens me à Parnetho siue Hymetto, ad Geraniā
vsq; volabam. Rursum inde ad Acrocorinthum
subuolaui: deinde supra Pholoen & Erymanthū
ad Taygetum vsque. Ergo quū tandem audax
facinus satis essem meditatus, iamq; perfectus &
altiuolus euasissem, non amplius de pullis imi-
tandis cogitabam: verū conscensō Olympo,
cibo quā leuissimo pascus, inde rectā in cælum
tendere cœpi: initio quidem oborta oculorum
vertigine ob profunditatem: & postea ferebam
& hoc quoque facile. Verū vbi iam ipsi Lunæ
vicinus essem, plurimūq; nubium essem emen-
sus: sentiebam me defatigatū, maximè in ala sinī-
stra, nempe vulturina. Huc igitur diueri, ac su-
per eam insidens requiescebam: in terram interim
ē sublimi respiciēs, neq; secus quā Homericus
ille Iupiter, nunc bellacium Thracū regionē de-
spiciens, nunc Myserū, mox (si libuisset) Græciā,
Persidem, Indiāque: ex quibus omnibus varia
quādā voluptate perfundebar. A M I C. Ergo ista
quoq; narrabis Menippe, ne vlla prorsus pere-
grinationis parte fraudemur: quin potius si quid
obiter in itinere conspexisti, fac vt hoc quoque
sciamus. Nam ego sanè haud mediocria dicturū
te expecto, de terræ forma, deque omnibus quæ
in terra sunt, cuiusmodi tibi visa sunt ex alto
contemplanti. M E N I P. At tu quidem rectè con-
iectas amice. Quamobrem quatenus licet, con-
scensa Luna inter narrandū peregrinanti comes
esto, simulq; mecum contemplare totā terræ spe-
ciem, habitūq;. Atque initio quidem admodū
pusillam quandam terram mihi videre videbar,
multò, inquam, Luna minorem: ita vt ego re-
pentè intentis oculis diu dubitarem vbinam ef-
fent tanti illi montes, ac tantum mare. Quod nī
Rhodiorum colossū conspexissem, tum Pha-
riam turrim, haud dubiè prorsus vbinā esset ter-
ra, me prorsus latuisset: verū ista quod sint sub-
limia, præque cæteris eminentia, prætereā ocea-
nus paulatim ad solem resplendescens, indica-
bant terram esse id quod videbam. Mox vbi fi-
xius intenderem oculos, iam mihi omnis mor-
taliū vita cœpit esse conspicua, non solū sin-
gulæ nationes atque vrbes: sed planè videbam
nauigantes, bellantes, agricolantes, litigan-
tes, mulieres, feras, & vt summatim dicam, quic-
quid tellus educat alma. A M I. Ista quæ nūc dicis,
haudquaquā sunt verisimilia, ac secū pugnancia.
Etenim quū paulò antè Menippe terrā require-
res, propter ingens in medio interuallū in arcū
contractam, adeo vt nisi colossus tibi fecisset in-
diciū, forsitan aliud quiddā videre te credidif-
ses: quī repentè factus Lynceus, cuncta quæ sunt
in terra, dignoscis, homines, feras, ac propemodū
etiam culicum nidos? M E N I P. Rectè
tu quidem admones: nam quod maximè di-
ctum oportuit, id nescio quomodo præterii. Si-
quidem

quidem quum ipsam quidem terram cōspectam agnoscerem, cāterum reliqua non possem perspicere propter altitudinem, nimirum iam non pertingente oculorū acie: grauit̃ ea res me discrucia-
bat, ac vehementer perplexum habebat. Ego quum ad hunc modum essem sollicitus, ac propemodum etiam lacrymarer: adest à tergo sapiens ille Empedocles, ea specie, vt carbonariū quempiam esse diceret, cinere oppletus, atq; exustus. Hunc ego quum vidissem (dicendum est enim) nonnihil perturbabar, ratus dāmonem aliquem lunarem videre me. At ille, Bono, inquit, es animo Menippe:

Nullum ego sum numen: quid me immortalibus æquas?

Sum Empedocles ille physicus: etenim vbi me præcipitem in crateras iniecissem, fumus ab Aetna raptum huc subuexit. Itaq; nunc Lunam incolō, aeriūagus plerunq; ac rōre viſito. Adsum autem hālitantiam istam tibi ademprurus: nam illud (ni fallor) malè te habet, torquētque, quod non liceat tibi perspicuè terrā cernere. Bene abs te factū est, inquam, optime Empedocles: vbi primū deulāro rursus in Græciā, tui me mor sacrificabo tibi in fumario: atq; in Nouiluniis ter ad Lunam inhians vota faciam. Imò per Endymionem, inquit ille, haud huc acceſsi præmii gratia, sed affectio quædam mouit animum meum, quū te viderem affectū molestia: verū scis quid facies, quod perspicax fias? Non per Iouem, inquam, nisi tu mihi forsitan caliginē amoueas ab oculis: nam in præsentia videor nō medioeriter lippire. Atqui me, inquit ille, nihil erit opus. Etenim vt acutè videas, id ipse tecum è terra allatum habes penes te. Quid igitur est istud? inquam, neq; enim noui. An ignoras, inquit, te dextram aquilæ alam indutū esse? Scio, inquā, maximè, sed quid alæ cū oculo? Quoniā, inquit, aquila inter animantia cetera acutissimi visus est: vnde sola solè aduersum obtuetur: atq; ita demū est rex & ingenua aquila, si non conuentibus oculis aduersos radios aspiciat. Ita quidē aiunt, inquā: quare iam me pœnitet, qui nō meis exemptis oculis aquilinos inferuerim cū huc ascenderem. Nam nunc sanè dimidiatus aduenio, neq; omni ex parte satis regaliter adornatus, quin magis ad similes videor nothis istis & abdicatis. Attamen in te est, inquit, vt protinus alterum oculum regalem habeas. Etenim si asforges, velisq; cohibita vulturis ala, alteram solam mouere, iuxta proportionem alæ dextro oculo cernes acutè: quod minùs altero cæcutias, nulla ratione succurri potest, propterea quod ad partem pertineat deteriore. Mihi, inquam, satis est si vel dextra ex parte aquilino more cernam. Nihilò enim fuerit deterius, cū mihi nō rarò vidisse videar fabros altero oculo melius etiam ad regulā exæquantē ligna. Hæc locutus, simul ea faciebā quæ præceperat Empedocles. Ille interim paulatim subducens sese, sensim in fumum euauit. At simul atq; mouissem alam, ingens lumen mihi circumfulsit, adeo vt cuncta fierent in conspicuo, quæ hactenus latuerant. Deflexis igitur in terram oculis, clarè videbam &

vrbes, & homines, & quæ fiebant: neq; solū ea quæ sub dio, verū etiam quæ domi faciebant, rati sese à nemine videri. Ptolemæū vidi cum sore rem habentem, Lyſimacho ſtruentem infidias filium, Antiochum Seleuci filium noueræ Stratonicæ clanculum innuentem, Theſſalum Alexandrū ab vxore tolli è medio, Antigonum filii vxorē adulterio ſtuprantem, Attalo venenū porrigentem filium. Rurſum ex altera parte Arſacem interficientem mulierculam, & Arbacem eunuchum gladiū educentem in Arſacem. Porro Spartinus Medus è conuiuio foras protrahabatur à ſatellitibus, calice aureo in frontē impaſto. Atq; his fermè cōſimilia tum in Libya, tum apud Scythas ac Thraces in regiis geri licebat cernere, nempe adulterātes, occidentes, inſidiantes, rapientes, peierantes, trepidantes, nōnullos ab intimis amicis prodi. Ac regum quidem negotia huiusmodi mihi ſpectaculum exhibebant. Ceterū quæ facitabant plebei, longè magis erant ridicula. Siquidem inter hos videbam Hermodorū Epicureum ob mille nummūm peierantem, Agathoclem Stoicum de mercede diſcipulum in ius vocantem, Cliniam rhetoricum ex Aſculapii fano phialam auream ſuffurantem, Herophilum Cynicū in fornice dormientē. Quid enim alios cōmemorem, qui parietes perfoderent, qui lites agitabant, qui ſœnerabāt, qui reſcerent? Nam variū quoddam & vndiq; miſtum erat ſpectaculū. Atqui rectè facies Menippe, ſi iſta quoq; retuleris. Conſentaneū eſt enim te ex his non vulgarem cepiſſe voluptatē. Ne fieri quidem poteſt amice, vt cuncta ordine recenſeam, quum ſpectare modò iſta fuerit diſſicillimum: verū rerum ſpecta ſpecta eiſmodi fermè videbantur, qualia reſert Homerus in clypeo, vbi erant conuiuia, nuptiæq; altera ex parte iudicia, & conciones: rurſum alia ex parte ſacrificabat quiſpiam, in proximo verò conſpiciēbatur aliquis luſum agens. Porro quum ad Gentium viticam reſpicerem, videbam belligerantes Getas, rurſum vbi ad Scythas deſceſſerē, cernere erat errantes in pluſtris. Mox vbi paululum in diuerſam partem deſlexiſſem oculum, ſpectabā agricolantes Aegyptios. Phœnix ſcortabatur, Cilix latrocinabatur, Lacon loris cædebatur, Athenienſis cauſas agebat. Hæc omnia quum eodem tempore gererentur, cogita nunc cuiusmodi viſa fuerit rerum conſuſio. Non aliter quā ſi quis producat multos ſaltatores, vel potiùs multas choreas: deinde præcipiat vt omiſſo conentū propriam quiſq; cantionem canat. Deinde ſi certatim canat vnusquiſque, & peculiarem ſuum cantum abſoluere ſtudeat, vocisq; magnitudine vicinum ſuperare contendat: cogita tecum per Iouem, cuiusmodi futurus ſit eiſmodi cantus. Modis omnibus Menippe ridiculus ac conſuſaneus. Atqui, Amice, hoc genus ſunt omnes qui in terris choreas agunt, omniſque mortalium vita ex huiusmodi conſtat diſcrepantia: quippe qui non modò ſonent abſona, verū & ornatu ſint diſſimili, diuerſaq; moueant, neque quicquam idem cogitent, donec choragus omnes è ſcena exiſcat, negans diutius

Regū vita
& mores.

Plebeiiorū
res ac ſtu-
dia.

Gentium vi-
tica & pro-
prietates.

rius choreas ducere oportere. Id ubi factum est, iam omnes sunt inter se similes, taciti, nec amplius confusam illam & incompositam canentes cantionem. Verum in vario ipso ac multiformi theatro videlicet ridicula erant quæ gerebantur omnia: præcipue verò mihi risum mouebant ii, qui de agrorum finibus contēdebāt, quique sibi placerent hoc nomine, quòd Sicyonium agrum colerent, aut quòd Marathonis eam partē haberent, quæ est iuxta Oenōē, aut quòd in Acarnania iugerum mille possiderent: cum vniuersa Græcia, quemadmodum id temporis mihi è sublimi despicienti videbatur, quatuor digitorum spatium habere videretur. Attica, nisi fallor, pro portione minima pars erat. Itaque perspexi quid esset reliquum quod diuitibus istis animos tolleret. Etenim is qui inter hos quàm plurimum agri possi-
debat, vix vnā ex Epicureis atomis colere mihi videbatur. Ceterum ubi ad Peloponnesum flexissem oculos, deinde terram Cynosuræ subiectam aspexissem, veniebat in mentem, pro quantula regione, quæ nihilò esset latior lente Aegypcia, tam ingens Argiuorum ac Lacedæmoniorum multitudo cecidisset vno die. Porro si quem cōspexissem auro superbientē, quòd annulos haberet octo, phialas quatuor, magnopere ridebam & hunc. Nam Pangæum vniuersum vnā cum ipsis metallis, vix erat magnitudine micæ. **A M I C.** O te felicem Menippe, qui tam nouum spectaris spectaculum. Sed age dic mihi per Iouem, ciuitates, atque homines ipsi, quanti videbantur ex alto contemplanti? **M E N I P.** Equidem arbitror te sæpenumero formicarum concionē vidisse, aliquas in orbem obambulantibus, nonnullas exeuntes, rursus has in ciuitatem redeuntes. Atque hæc quidem finum exportat, hæc alicunde raptam fabæ tunicam, aut dimidiatum frumenti granum currens apportat. Consentaneum est autem pro ratione vitæ formicarum, esse apud illas & ædium fabros, & concionatores, & magistratus, & musicos, & philosophos. Sed vrbes sanè cum ipsis viris, formicarum nidiis maximè videbantur assimiles. Quòd si tibi videtur humilior exemplum, viros cum formicarum republica conferre, vetustas Thessalorum fabulas spectare. Reperies enim Myrmidonas, gentem bellicosissimam, è formicis viros natos esse. Iam postea quā satis spectassem omnia, satisque risissem, excussi me ipsum, subuolaui Ad reliquos diuos Iouis altitantis in ædes. Nondum stadium ascenderam, cum Luna, scæminea sonans voce, Menippe, inquit, ita tibi contingant quæ optas: inserui mihi in re quapiam apud Iouem. Dic, inquam. neque enim erit molestum, nisi si quid oneris sit portandum. Nuntium, inquit, quendam haud grauem, ac petitionem meo nomine Ioui perferes. Enecor, Menippe, & multa & intoleranda ab istis philosophis audiens, quibus præterea nihil est negotii, nisi vt curiosi res meas exquirant, quæ sim, quanta sim, & quam ob causam dissecer, dimidiataque fiam, curque vtrinque gibbosa videar. Tum hi me dicunt inhabitari: illi speculi ritu supra mare suspensam esse. Alii rursus quod quisque secum excogitarint, hoc mihi tribuunt. Postremo ipsum quoque lumen aiunt mihi & furtiuum esse, & adulterinum, quòdque supernè à sole proficiscatur: neque finem faciunt, etiam cum hoc qui mihi frater est, committere me, & factionem inter nos serere

conantes: neque satis erat illis quæ de ipso dixerunt sole, saxum esse illum, & massam candentem. Et tamen quàm multarum rerum illis sum conscia, quas noctu patrant turpissimas & execrandas, cum inter diu tetrici sint, & aspectu virili, habituque graues, & imperitorum oculos in se coniectos habentes! Atque ego cum ista videam, sileo tamē. Neque enim decorum arbitror, retegere, atque in lucem efferre nocturnas illas diatribas, & quam quisque in operto viuat vitam. Quinetiam si quem conspicerem adulterantem, aut furantem, aut aliud facinus quàm maximè nocturnum audientem: continuo contracta nube tegebam, ne vulgo ostenderem viros senes ea gerentes, quæ neque barbæ prolixæ, neque virtutis professioni essent decora. At istis pro nihilo est oratione me discerpere, modisque omnibus contumelia afficere, adeò vt (testis est mihi nox ipsa) sæpius in animo habuerim, quàm possem hinc longissime demigrare quopiam, ubi liceret curiosam istorum linguā effugere. Hæc igitur memineris vt Ioui renunties: simulque illud addas, ne fieri quidē posse vt hoc in loco durem, nisi phycos illos cōminuat: dialecticis os occludat: Stoam demoliat: Academiam exurat: quæ in Peripato habentur diatribas si nem imponat. Siquidem ad hunc denique modum fiet, vt mihi pareatur quies, desinantque me quotidie commetiri. Fient, inquam, quæ mandas. simulque rectā ad ipsum cælum tendebam, Nulli ubi comparent hominumve boiūve labores. Etenim paulò post ipsa etiā Luna mihi perpusilla videbatur è sublimi. Tandem & terram obtexerat. Porro relicto ad dextram sole, per ipsas volans stellas, tertio die ad cælum perueni. Ac primū quidem mihi visum est, protinus ita vt eram, introire: ratus facilè fieri posse vt fallerem, quippe dimidia mei parte aquila. porro aquilam sciebam iam olim esse Ioui familiarem. Post apud me perpēdebā, illos quàm primum depræhensuros esse me, qui alteram alam vulturinā indutus essem. Quapropter optimum factu ratus, non temere venire in periculum, adiens pulsaui fores. At Mercurius audito pulsū, ac nomen percontatus meum, festinatò abiit, Ioui renuntiaturus. Nec multò post intrò sum accersitus, magnopere pauitans ac tremens. Offendōque Deos omnes pariter confidentes, nec hos absque sollicitudine. Nonnihilo enim animos illorum turbabat nouus & inopinatus aduentus meus. Et quantum antea nunquam, expectabant futurū vt mortales omnes mox aduenirent ad eundem modum alati. Porro Iupiter admodum terribili vultu toruōque & Titanico me obtuens, inquit: Quisnam es, & vnde venis? vbi nā vrbs tibi, quive parentes? Hoc ubi audissem, propemodum metu sum exanimatus. Attamen constiti stupidus, præque vocis magnitudine attonitus. Aliquantò post ad me reuersus, omnia dilucidè exposui, ab ipso exorsus capite, quēadmodum concupissem sublimia illa cognoscere: quemadmodum accessissem ad philosophos: quemadmodum pugnantia loquentes audissem: quēadmodum desperassem distractus illorum dictis: deinde meum inuentum, tum alas, reliquaque omnia vsque ad ipsum cælum. Post omnia addidi quæ Luna mandarāt. Itaque ridens Iupiter exporrectis aliquantum superciliis, Quid dicas, inquit, de Oto & Ephialto, cū ausus sit & Menippus

in cælum ascendere? At in præsentia quidem te ad hospitii consuetudinem inuitamus. Cras, inquit, super his quorum gratia huc aduenisti, dato responso dimittemus. simulq; cum dicto surgens, ibat ad eam cæli partem, vnde maximè omnia poterat exaudiri. Iam enim tēpus erat vt votis audiendis consideret. Atque interim inter eundem percontabatur me super his negotiis quæ essent in terra: ac primùm quidem illa: Quanti nunc vānit triticum in Græcia: Et nū superior hyems grauitè vos tetigit: Et num holera egent imbre copiosiore. Sub hæc rogabat, nunquid adhuc superesset è Phidiæ genere: Et quam ob causam Athenienses tot annos Iouialia intermiserant: Et num in animo haberet Olympium suum absolueret: Et num essent compræhensi qui templum Dodonæum sacrilegio spoliassent. Ad ea cum respondissem: Dic mihi (inquit) Menippe, de me verò quam habent homines opinionem? Quam, inquam, ò here, nisi maximè piam? nimirum omnium Deorum regem esse te. Ludis tu quidè, inquit. Cæterum ego contentionem illorum probè noui, etiam si nihil fateare. Siquidem fuit olim tempus, cum illis & vates esse viderer, & medicus. In summa, vnus eram omnia. Tum Iouis plenæ erant & viæ omnes, simul & mortaliū conciones. Pisa ac Dodona splendida erant, ac conspiciendæ omnibus. Porro præfumo sacrorum nec attollere oculos mihi licebat. Verùm posteaquam Apollo apud Delphos constituit oraculum, Aesculapius medicinæ officinā Pergami, simul atque Bendidum natum est in Thracia, Anubis templum in Aegypto, Dianæ apud Ephesos: ad ista quidè concurrunt omnes, solennes conuentus celebrant, Hecatombas offerunt: mihi verò tanquam ætate defecto, abunde magnum honorem habuisse se putant, si solido quinquennio sacrificarint in Olympia. Proinde videas aras meas frigidiores, quàm sint vel Platonis leges, vel Chrysippi syllogismi. Huiusmodi quæpiā confabulati, in eum peruenimus locū, vbi confessus erat ad exaudienda vota. Erant autè ordine sitæ fenestræ, cuiusmodi sunt ora puteorum, habentes opercula: iuxta vnamquaque sella posita erat aurea. Itaque Iupiter cum ad primā assedisset, detracto operculo præbuit sese petentibus. Optabant autè ex omni vndique terra, diuersa variæque. Nam ipse quoque admotis pariter auribus simul audiebam vota. Erant autem huiusmodi: O Iupiter, cōtingat mihi regnum. O Iupiter, contingat cepas & allia mihi prouenire. O Iupiter, vtinam pater mihi breui moriatur. Rursum alius aliquis dicit: Vtinam existam hæres vxoris. Vtinam nemo resciscat me struxisse insidias fratri. Contingat mihi vincere litem, coronari Olympia. Porro ex his qui nauigabant, hic optabat vt spiraret Boreas, ille vt Notus. Agricola optabat pluuiam, contra fullo Solem. At Iupiter audiens, & singula vota diligenter expendens, non omnibus pollicebatur, verùm hoc concessit Saturnius, abnuuit illud. Nam iuxta vota per os fenestræ sursum admittebat, admissa ad dextram statuens: rursus iniqua remittebat irrita, statu deorsum redigens, ne possint ad cælum accedere. Super vno quodam voto videbam illum etiam ambigentem. Etenim cum essent duo qui diuersa peterent, æquales victimas pollicitantes, non inueniebat vtri potius annueret. Itaque iam Acade-

Vota mortalium.

micum illud illi accidebat, vt nihil statuere posset: verùm exēplo Pyrrhonis suspensus hærebat etiam ac considerabat. Porro quum iam satis vota proponētibus dedisset operam, ad proximam digressus sellam, & ad secundam fenestram, prono capite fœdera ferientibus ac iurantibus dabat operam. Vbi his quoque responsum esset, ac Hermodorū Epicureum fulmine comminuisset, ad proximam deinde sellam sese transfudit, de diuinationibus omnibus & auguriis auditurus. Hinc ad sacrificiorū fenestram transiit, per quā fumus ascendens, denuntiabat Ioui nomen vniuscuiusque qui rem diuinā faceret. Rursum omisissis his, ventis & horis mandabat quæ facere deberent. Hodie apud Scythas pluit, apud Libyes fulgurato, apud Græcos ningito. At tu Borea spira in Lydia. Tu Note quiesce. Zephyrus Adriani vndas concitet. Tum in Cappadociam grandinis mille modii dispergantur. Tandem omnibus ferme ordinatis, discedebamus in eum locum vbi compotant Dii. Iam enim cœnæ tempus erat: meque Mercurius arreptum iussit accumbere iuxta Panem & Corybantes, & Artin ac Sabaziū, inquilinos istos & ancipites Deos. Interea panem exhibebat Ceres, Bacchus vinum, Hercules carnes, myrtum Venus, Neptunus Mænides. Simul interim & ambrosiam & nectar furtim degustabā. Nā optimus ille Ganymedes, vt est hominū amans, si quando conspexisset Iouem auertere oculos, nectaris cyathum vnum, nonnūquam etiam duos mihi infundebat. Dii verò, quemadmodum alicubi dixit Homerus, & ipse opinor, vt ego illhic cōspicatus, neque frumentū edūt, neque potant nigrantia vina: verùm ambrosiam apponunt, & nectare inebriantur: præcipuè verò gaudent vesci sacrificiorum fumo, vñ cum ipso nido- re subuolāte: ad hæc sanguine victimarum, quem sacrificantes aris infundunt. Cæterum inter cœnandū & Apollo cithara canebat, & Silenus Cordacem saltabat, & Musæ surgentes in medium, tum Hesiodi Theogonias nobis canebant, tum primam ex Pindaricis hymnis odam: deinde omniū saturi requieui- mus quo quisq; sederamus loco, satis vuidi potu.

At reliqui noctē diūque hominēsque per omnem Dormibāt, me nequaquam sopor altus habebat: verùm mecum animo versabam cum alia permulta, tum illa præcipuè, quæ fieret vt Apollini tanto iam tempore nō proueniret barba, aut quo pacto nasceretur nix in cælo, quum sol semper adesset, vñaque conuiuium agigaret. Ac tum quidè pusillum obdormii: mane verò surgens Iupiter, iussit indicī concionem. mox quum adessent omnes, sic farier inquit: Vti vos conuocarem, in causa fuit hospes hic, qui heri aduenit. Verùm quum alioqui iam olim mihi fuerit animus cōmunicare vobiscum de philosophis, maximèque verò à Luna, hisque de quibus illa queritur, commotus, statui haudquaquam diutius prorogare consultationem. Est enim hominum genus, quod Cōtra philosophos. non ita pridem in vita fluere cœpit, iners, contentiosum, gloriæ audum, iracundum, gula studiosum, stultum, fastuosum, cōtumeliosum, & vt verbis Homericis dicam, Telluris inutile pondus. Illigitur in sectas diuini, ac variis rationum labyrinthis excogitatis, alii sese Stoicos appellant, Academicos alii, alii Epicureos, alii Peripatericos, aliis item vocabulis his multò magis ridiculis. Deinde vbi venerandum

dum illud virtutis nomen induerint, tum adductis in altū superciliis, promissaq; barba, fucato habitu obambulant, detestandos mores secum circumferentes, simillimi nimirum istis Tragœdiarum histrionibus, quibus si personas stolamq; illam auro sparsam detraxeris, quod superest, id ridiculum est, nempe homunculus septem denariis ad agonē conductus. Atqui huiusmodi cum sint, mortales quidem vniuersos aspernātur, de diis verò absurda prædicant, contractisque cœtibus adolescentulorum (quos nihil negotiū sit fallere) nobilem illam virtutem ostentant, & verborum ambiguitates docent, atque apud discipulos temperantiam semper ac modestiam laudant, opes ac voluptatem execrantur. Cæterum vbi soli & apud sese esse cœperint, quid attinet dicere quantopere sese ingurgitēt, quā immodici sint ad venerem, quemadmodum autem etiam assium fordes oblingant? Iam illud est omnium grauissimum, quod cum ipsi nihil agant, neque publicum, neque priuatum, sed inutiles ac superuacanei desideāt: nusquam in consiliis, nusquam numerentur in armis: tamē reliquos accusant, ac virulenta quædam dicta congerentes, neque non maledicta quædam meditati, obiurgant, proximisque conuiciantur, adeo ut is inter hos primas tenere videatur, qui clamorissimus sit, & impudentissimus, & ad maledicendum audacissimus. At sanè si quis istum sine fine ista facientem, vociferantem, & cæteros incusantem percontetur ad hunc modum: Tu verò quid tandem facis? aut, quid per Deos dicemus te ad vitam conferre? nimirum respondebit, si modò recta veraque fateri volet, hoc modo: Nauigare quidem, aut agros colere, aut militare, aut artem aliquam aggredi, superuacaneum mihi videtur: cæterum clamo, squalleo, frigida lauo, incalceatus per hyemem obambulo: ac veluti Momus ille, quæ ab aliis geruntur, calūniar: ac si quis diuitū sumptuosius obsonarit, aut amicam habeat, id exquiro, atque indignor. Quod si amicorum quispiam aut sodalium morbo decubat, curaque & obsequio egeat, id ignoro. Hoc genus sunt nobis, o dii, hæc pecudes. Iam verò qui ex his vocantur Epicurei, vehementer sunt etiam contumeliosi, neque mediocriter nos mordent, affirmantes neque diis esse curæ res mortalium, neque omnino considerari à nobis quid apud illos agatur. Quas ob res tempus est ut de his consultemus: propterea quod si semel valeat hæc persuadere iis qui sunt in vita, nō mediocriter esurietis. Quis enim post vobis rem diuinam faciat, cum nihil inde expectet emolumentum? Nam de quibus Luna hos accusat, omnes audistis heri narrantem hospitem. Super his consultate, quæ pariter & hominibus sunt quā vtilissima, & nobis quā minimè periculosa. Hæc locuto Ioue, frequens affremebat concio: mox clamatum est ab omnibus: effulmina, exure, comminue in barathrum, in tartarum, uti Gigantes. At Iupiter rursus indito silentio, Fient ista, inquit, quæadmodum vultis. Omnes cōminuētur cum ipsa sua dialectica. Quamquā in præsentia sanè fas non est punire quenquam. Est enim Hieromenia, sicuti nostis, quatuor hos menses: iamque inducias promulgauit. Itaque proximo anno ineunte vere mali malè perdentur formidando fulmine. Sic ait, atque superciliis pater annuit atris. Porro de Menippo hæc mihi videntur,

inquit, ut ademptis illi alis, nequādo denuò redeat, à Mercurio deferatur hodie in terram. Hæc locutus dimisit cœtum. Me verò Cyllenius dextra aure suspensum, heri circiter vesperam deposuit in Ceramicō. Audisti omnia, omnia, inquit, amice, quæ è cælo mecum afferro. Quare ab eo iam eadem hæc renuntiaturus philosophis in Pœcila inambulātibz.

BIS ACCVSA- TVS, SEV FORA,

Iac. Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Et hic Dialogus maxima ex parte cōtra philosophos, idque nominatim etiam institutus est. Introducit enim iudicio inter se contendentes. primò Academiā & ebrietatem pro Polemone philosopho, actione fuga, quod is cum antea per omnem ætatem ebrietati ac crapula deditus fuisset, audito fortè quodam Xenocrate, subito relictis priore vita ac habitu, ad frugem redierit, ac philosophari cœperit. Secundo Stoam & voluptatem pro Dionysio Heracliensi, iniuriarum: quoniam hic ab initio Stoicam professionem secutus, mox cum morbo quodam correptus, & ad istam ipsam quam Stoici docent, cum corpore ac valetudinis affectione pugnare videret, eamque prestare nō posset, ad Epicureos defecerat. Tercio molitie & virtutem pro Crisippo, consimili actione. Nam & hic cum ab initio Socratis auditor & virtutis sectator extitisset, postea voluptatem ut finem bonorū asserere cœpit. Quarto mensariam Diogeni Cynico actionem fuga intendentem, quoniam hic cum à principio quasi patris secutus, pro mensario sese gessisset, postea cum ob adulteratam monesam solum vertere coactus fuisset, Athenas venit, & philosophiam sectari cœpit. Quinto pictoriā artem, Pyrrhonem ut desertorem accusantem, quod ab initio pictor fuerat, postea autē relictā ea arte ad philosophiam sese contulerat. Videtur autem velle Lucianus ostendere & quā ipsi homines abiecti ac viles, quidam autem etiam perdit per se fuerint, qui apud alios de virtute ac summis rebus philosophari, & foris sapientia titulo gloriari soliti sint: & quā à malis interdum etiam turpibus principijs & causis, ad tatararum rerum professionem profuerint, cum alium videlicet ex ebrio subito Academicum factum, alium ex impostore Cynicum, alium autem etiam ex propria affectione bonorum finem & virtutis naturam aestimasse ostendit. Postremo autem & se ipsum à Rhetorica & à Dialogo rem fieri fingit: ab illa, quod ea à qua plurimum adiutus & nobilitatus fuerat, deserta, ad Dialogum transierit. ab hoc autem, quod veterem eius characterem & modum egressus, iocosa & comica argumēta, contra vetus Platonis exemplum, tractare cœperit. Quo iterum videtur & studiorum suorum & instituti rationem quandam exponere voluisse, & pariter illis respondere quoque, qui ob scribendi genus, & dictionis nouitatē, ipsum fortassis nonnihil corripuerant, quemadmodum & supra in Prometheus fecit. Ab exordio autem longam querelam Iouis de curis & officijs deorum pramittit, qua occasionem instituto dramati querit, & quasi quandam viam ad futuram actionem sternit. Deinde & alteram Iustitiæ, quæ se in terras iterum à Ioue ad præsidendum iudicijs videlicet demitti grauatur. Vbi in genere quoque philosophorum initia siue creationes, & contentiosas atque clamorosas disputationes persequitur, adhibita ad hoc Panos persona, vtpote liberioris

Dei, & ipsam rem, ut est, παρρησιαστικῶς etiam narrantis. Titulus alter ab eo qui bis, hoc est, à rhetorica, & à Dialogo, accusatur sumptus est, alter à toto argumento.

Iupiter, Mercurius, Iustitia, Pan, Atheniēsis, Alius, & Alius, Academia, Stoa, Epicurus, Virtus, Molli- ties, Diogenes, Rhetorice, Syrus, Dialogus.

I V P I T E R.

AT malè pereant, quicunq; philo-
sophorum apud solos Deos
felicitatem esse dicunt. Quòd
si igitur nossent quàm multa
nos hominum causa patiamur,
haudquaquam nos ob nectar
aut ambrosiam beatos prædica-

rent, Homero videlicet credentes, homini cæco, &
præstigiatori, beatos vocitanti nos, & ea quæ in cæl-

lis geruntur, exponētī: cum ipse ne illa quidem quæ
in terris fiunt, aspicere potuerit. Iam primum certè

Sol

Sol quidem hic iuncto curru totam diem cælū cir-
cunvagatur, indutus igne, & resplendens radiis, ne
tantum quidem otii habens, quantum ad scalpēdam
aurem, ceu dici solet, sufficiat. Nam si vel paululum
cessauerit insciens, arreptis habenis equi, & à via
transuersæ euntes, omnia miscere incendiis solent.

Luna.

Luna autem insomnis & ipsa circumit, lumen exhi-
bens iis qui nocturnis comestationibus atque lasciu-
iis indulgent, quique præter tēpus à cœnis domum

Apollo.

redeūt. Rursus autem & Apollo negotiosam quan-
dam artem professus, parum abest quin totis absur-

descat auribus, tanta illi multitudo quotidie ob-
streperet, atque oracula efflagitante. Ac nunc qui-

dem in Delphis illi esse necesse est, paulò autē post
Colophonem currendo petit. Inde & Xanthum

transit, & cursu postea in Clarum abit, deinde verò
etiam in Delum, vel ad Branchidas. Et in summa,

vbicūque sacerdos oraculorū interpres, postquam
de sacro latice biberit, & laurum commanderit, ac

tripodem impulerit, adesse iubet, impigrum ac stre-
nuum quàm primū assistere necesse est, connecten-

tem oracula, vel interciderere artis huius gloriam sibi
pati. Nolo enim dicere quàm multa, experiendæ ar-

ti, & probādorū vaticiniorū causa, insidiosè qui-
dam contra ipsum machinantur, dum carnes agni-

nas testudinesque vno & eodem vase coctas illi ap-
ponunt: ut nisi nasum acrem & acutum haberet, ab-

isset eo etiam deriso Lvdus ille. Nam Aesculapius
quidem, cum ab ægrotantibus quotidie vexetur, &

ructur graue, & tractat iniucunda, alienisque ex ma-
lis proprias sibi contrahit molestias. Quid enim

Ventos dicam plantas fouentes, & promouentes
nauigia, usque qui frumenta ventilant, ac paleas se-

cernunt, aspirantes? Aut Somnum, ad omnes volan-
tem? aut etiam Insomnium vnā cum Somno per-

noctans, ac veluti interpretem quendam illius se
gerens? Omnia enim hæc humanitate ac beneuolen-

tia quadā erga mortales dii operantur, & ad vitam
in terris agendam singulis contribuūt. Ac cætero-

rum quidem negotia adhuc mediocria. Ego ve-
rò ipse, omnium ille rex ac pater, quàm multas mole-

stias sustineo? quàm multa autem negotia habeo,
tot ac tantis curis distractus? Cui principio quidem

necesse est cæterorum Deorum opera inspicere,
quicunque aliquid commune in administrando im-
perio nobiscum agunt, ne desides sint, & ad res ob-
eundas torpescant: deinde verò seorsim ac per me
ipsum innumerabilia quædam peragere, eaque quæ
propè incompræhensibilia & inaccessa sint præ te-
nuitate sua. Non enim solum generalibus illis ad-
ministrationibus, pluuiis videlicet, grādinibus, ven-

10 tis & fulguribus administratis, ceu curarum parte
subleuato quiescere mihi licet, sed oportet me &
hæc quidem facere, & præterea autem aspicere eo-

dem tempore in omnes partes, omniaque contem-
plari, nō secus atque illum in Nemea bubulcum, fir-

antes, peierantes, sacrificantes, si quis libauit, vnde
nidor ac fumus ascendat, quāquam ægrotans aut na-

uigans inuocarit, & quod omnium acerbissimū est,
vno eodēque tempore in Olympiæ Hecatombæ

adesse, in Babylone belligerantes intueri, in Getis
grandinare, & in Aethiopibus conuiuari. Et tamen

querelas ac repræhensionem ne sic quidem euitare
facile est, sed sæpenumero dii quidem cæteri, atque

hominum populus cauda cristatus equina, dormiūt
totam per noctem: me verò Iouem videlicet placi-

20 dus sopor haud tenet vnquam. Nam sicubi vel pau-
lulum nictauerimus, verus illico Epicurus iste est,
qui nulla nos prouidentia, ea quæ in terris gerun-

tur, prospicere affirmat. Atq; adeò periculum hoc
haudquaquam contemnendum, si homines ei hæc

30 credent, sed sine coronis quidem templa nobis sta-
bunt, sine nidore autem plateæ, sine libamentis cra-
tères, frigidæque passim aræ. Et in summa, sine sa-

cificiis ac victimis omnia, multaque fames futura.
Proinde veluti nauium gubernatores, sublimis sol-

lus in puppi stare soleo, clauum tenens manibus: at-
que alii quidem, qui in naui vehuntur, inebriantur

scilicet, & si fors ita ferat, etiam dormiunt: ego ve-
rò insomnis atque ieiunus pro omnibus illis cura

exerceor, & sollicitus sum mente animoque, solo eo
nomine honoratus, quòd omnium dominus esse vi-

40 deor, Quare lubens equidem interrogarim philo-
sophos istos qui solos Deos beatos prædicāt, quan-
do tandem & nectari vacare nos & ambrosiæ puta-

rent, innumerabilibus adeò implicatos negotiis.
Ecce enim præ continuis occupationibus quā mul-

tas controuersias intus repositas iam olim seruā-
mus, situ adeò atque araneis iam propè corruptas,

præcipueque eas quas scientiæ atque artes aduersus
homines quosdam habent, admodum antiquas illa-

rum nonnullas. Illi verò vociferantur vndique, &
indignantur, ac iustitiam inclamant, meque ob tar-

50 ditate accusant & pigritiam: nescii videlicet quòd
haudquaquam negligentia aliqua, iudicia vltra diem

extrahi atque differri hæc contingit, sed præ felici-
tate scilicet ista, in qua versari nos credunt. Hoc

enim nomine occupationes hæcæ perpetuas illi vo-
cant. M E R C V. Et ipse, Iupiter, multa huiusmo-

di audiens grauitè ferentes & indignantes illos, di-
cere tibi non audebam. At postquam tu ipse de his

mentionē incepisti, eloquar sanè. Valde indignan-
tur, pater, & animo ferunt iniquo, atque etiam ma-

60 nifestè quidem profiteri non audent, submurmur-
ant autem apud sese, inclinati & incuruati accusan-

tes tempus: quos tamen conueniebat iam olim, pro-

priis suis viribus cognitis, contentum vnumquen-

que

Alludit ad
ea quæ de
Cræso scri-
bit Hero-
dorus li. i.

Aescula-
pius.

Venti.

Somnus, &
Insomnia.

Iupiter.

* *οὐκ ἔστιν*
ἔστιν
 Erinnyes
 Athenienses
 appellarūt.

que esse rebus iudicatis. I V P I T. Quid igitur videtur Mercuri? Statimne illis forum constituemus, & agendi potestatem dabimus: an vis ut in proximum prorogato termino, diē illis dicamus? M E R. Haudquaquam, sed iam agendi copiam faciamus. I V P I T. Ita igitur facias. Tu quidē deuolans proclama quod forum atque iudicium constitueretur, hoc pacto, omnes quotquot actiones atque libellos suos obtulerunt, venire hodie debere in vicū Martium. Illhic autem iudiciorum quidē præsidem Iustitiam, fortituram esse ipsis fora secundum rationem, ac litis æstimationem, ex cunctis Atheniensibus. Quod si quis autem iniustum putauerit factum esse iudicium, seque sententia grauatum, licere illi prouocanti ad me, de integro tum iudicio experiri, perinde ac si sententia prorsum lata nō fuisset. Tu verò filia, assidens iuxta deas venerandas & graues, actiones forte distribue, & inspicie iudicantes. I V S. Iterumne in terram? ut eiecta ab illis, denuo fugitiua ē vita abeam? ubi iniustitiā ferre non potero irridentem. I V P I T. Bene sanē sperare decet. Omnino enim iam persuaserunt illis philosophi, ut te iniustitiæ anteponan, ac maximē filius ille Sophronisci, laudato eo quod iustum est, & velut omnium bonorum maximo comprobato. I V S T. Proinde & ipsi illi quem dicis, admodum multum profuerūt habiti de me sermones, ut qui traditus Vndecimuiris istis capitalibus, & in carcerē cōiectus, aconitum miser biberit, ne gallo quidem Aesculapio persoluto. In tantum præualuerunt accusatores contraria de iustitia philosophantes. I V P I T. Peregrina adhuc plerisque tum philosophia erat, paucique etiam dum philosophabantur: quare meritō ad Anytū & Meletum fora tum inclinabant. At nūc an non vides quantum ubique palliorum & baculorum & perarum? & ut nusquam non barba profunda, & libellus in sinistra? atque omnes adeo pro te philosophantur. Plena autem & ambulacra, turmatim atque gregatim mutuo sibi obuiam euntium, nemōque prorsum est qui nō virtutis alumnus videri cupiat. Multi igitur relictis artibus, quas antea exercebant, ad peram profiliētes & pallium, & corpore ad solem ad Aethiopis modū infuscato, subiti & extemporales quidam philosophi ex coriariis aut fabris, procedentes obambulant: teque ac tuam virtutem collaudant: ut iuxta prouerbiū, citius aliquis in naui cadens ligno destituatur, quā hic quocunque aspexerit oculus, philosophum desideret. I V S T. At verò, Iupiter, hi me territant, dum inter se altercantur, & improbē se gerant in iis, ipsis quæ de me commemorant. Aiunt autem & plurimos eorum in sermone quidem simulare me, re ipsa autē omnino ne in eades quidem intro admittere, sed manifestē præ se ferre quod exclusuri me sint; si vnquam ad fores illorum propius accessero. Nam iam olim iniustitiam ab ipsis hospitio acceptam esse. I V P I T. Non omnes, filia, flagitiosi adeo sunt. Et abunde satis est si vel paucos quosdam bonos reperias. Verūm abite iam, ut vel paucæ aliquæ actiones hodie finiātur. M E R. Abeamus, Iustitia, rectā versus Sunium, paululum sub Hymetto ad sinistram Parnethis descedentes, ubi duo illi vertexes. Tu enim videris oblita iam olim esse viæ istius. Sed quid fles, atque indignaris?

Ne metuas. Non amplius eodem pacto res humanæ se habent, ac mortui sunt omnes illi Scirones, Pityocampe, Bulirides, & Phalarides, quos tunc per timefcebas. Nunc autem Sapientia & Academia & Stoa tenent omnia, & ubique te quærunt, & de te disputant, hiantes & expectantes sicunde ad ipsos iterū deuoles. I V S. Proinde tu mihi verū Mercuri solus dicere poteris (utpote qui cū ipsis degas plerunq; & cōuerseris vnā tū in gymnasiis, tū in foro. nā & forensis quoq; es, & in concionibus præconē agis), quales tandem sint: & num videar apud ipsos commorari ac permanere posse. M E R C V. Per Iouem: iniuste enim equidem agerem, si ad te, sororem utique meam, non dicerem. Non enim parum utilitatis ex philosophia perceperunt plerique ipsorum. Nam etiam si nihil aliud, illud salte consecuti sunt, quod pudore ac reuerentia habitus, modestius paulo delinquant. Veruntamen & in flagitiosos quosdam ipsorum incides (deceat enim, opinor, verum quod est, fateri) nonnullos autem & semidoctos, & propē seruiles. Nam postquam acceptos eos alio colore infecit Philosophia: illi quidem quotquot ad satietatem vsque tincturam imbiberunt, exactē boni probique effecti sunt, nullo alieno colore permisti. Et ad suscipiendam te, tales quāmaximē appositi sunt. Quotquot autē præ veteri squallore atque illuue, minus altē, quantum medicamenti illius, imbuendi vim habet, intro receperunt: aliis quidem meliores, sed tamē imperfecti, & semialbi, & quasi compuncti, pardaliumque modo, quod ad colorem attinet, variegati euasere. Sunt autē etiam qui cum solū attigerint foris lebetem summo digito, ac fuliginis nō nihil sibi illeuerint, abunde putent & ipsi sese tinctos deuotū esse. Tibi verò certū est quod cum optimis conuersandum erit. Sed interea dum sermones cedimus, iam appropinquamus Atticæ: quare Sunium quidem ad dexteram relinquamus, ad arcem autem iam hinc declinemus. Ac postquam descendimus, ipsa quidem hic alicubi super vicum sede, ad Pnycen aspiciens, & expectans, Pnyce Iodoneca proclamauero quæ à Ioue imperata sunt. Ego verò conscensa arce, facilius hoc pacto vniversos ex alto, & vnde exaudire vocem omnes possint, illos aduocabo. I V S T. Ne antea abieris. Mercuri, quā dicas quis nā iste sit qui huc accedit, cornutus videlicet ac fistulam habens, & hirsuta crura. M E R. Quid ais? an non nosti Pana illum, ex Dionysii ministris omnium maximē Bacchicum? Hic antea quidem habitabat in Parthenio monte: temporibus autem illis quibus Datis cum classe aduectus est, & Barbari in Marathonem egressi, vltro atque inuocatus venit Atheniensibus auxilium laturus. Et ex eo spelunca hac sub arce velut præmio eius rei accepta, habitat paulū infra * Pelasgicum, inter aduenas & inquilinos census. Ac nunc quidem, ut verisimile est, ex vicinis nos cōspicatus accedit, salutato excepturus. P A N. Saluto Mercuri, & tu Iustitia. M E R. Et tu. I V S T. Et tu utique o Pan, Musicorum studiosissime, & saltatorum inter omnes Satyros agillime, Athenis autem & bellicosissime, P A N. Quid autem rei Mercuri es? aut quæ vos huc necessitas appulit? M E R. Hæc tibi enarrabit omnia. Ego verò in arcē hinc, & ad præconium

* Locus in
 arce Atheniensi fuit
 hoc nomen, cuius &
 Aristophanes meminit.

faciendum ab eo. **I V S T.** Iupiter, ô Pan, demisit me, ut fortitò distribuere actiones forenses. At tibi quo pacto res habet Athenis? **P A N.** In vniuersum quidè haudquaquam pro dignitate apud ipsos ago, sed multò deterius quàm speraram, & hoc, cum tantum depulerim tumultù illum à Barbaris exortum. Sed tamen his aut ter quotannis ascendentes, segre gato ad hoc hirco aliquo coleato, grauitè ac multum olente, sacrificant mihi: deinde epulantur carnes illas, me letitiæ eius velut testem adhibentes, ac tenui quodam honorantes applausu: quanquam me nonnihil animo oblectat risus ipsorum & lusus. **I V S T.** In cæteris verò, ô Pan, ecquid meliores, & ad virtutem intenti magis redditi sunt à philosophis? **P A N.** Quòsnā istos dicis philosophos? num tetricos illos, ac tristes vultu, congregatos pariter multos, quod ad mentù ac barbam attinet, nò diuisi miles mihi, loquaces præterea? **I V S T.** Atque admodum. **P A N.** Non sanè intelligo neque quid dicant, neque quæ sit sapientia illorum. In montibus enim versari ego soleo, & affectata ista verba atque urbana haudquaquam didici, Iustitia. Vnde enim in Arcadia sophista vel philosophus foret? Vique ad transuersum calamus & fistulam doctus ego sum: quod ad cætera attinet, pastor, & saltator, & bellator etiam, si opus sit. Sed tamen audio certè illos assiduè vociferantes, ac virtutem nescio quam, & Ideas, & naturam, & incorporea quædam commemorantes, ignota mihi ac peregrina nomina. Ac primùm quidem pacificè exordiantur inter se sermones: cæterùm procedente aliquantulum disputatione, intendunt vocem vsque ad tonum seu modum quem ** orthiū vocant, ut exinde, cum nimium distenduntur, atq; eloqui magna cōtendunt, & facies illis rubescat, & collum intumescat, & venæ extantiores appareant, perinde ut tibicinū solēt quando angustam tibiam inflare vi quadam coguntur. Conurbatis igitur sermonibus, & eo quod à principio instituerant, confusaneo relicto, abeunt, conuiciantes sibi mutuò plerique, & sudorem ex fronte in euo digito abstergentes. Atque hic demum vincere visus est, qui ipsorum maximè clamorosus, aut contentior aliis fuit. Sed tum populus iste promiscuè admiratur eos, & maximè ii quibus alioqui necessarii rei nihil incumbit aut curæ est, qui tum astant confidètia atq; clamore illorum excitati. Proinde mihi quidem homines quidam arrogantes ob hæc videbātur esse, atque ægrè afficiebar propter barbæ similitudinem. Vtrum autem vtile aliquid, atque in commune conducens, clamori ipsorum inesset, & num quid boni ex verbis illis enasceretur ipsis, dicere sanè haudquaquam possum. Quanquam si conuenit utique depositò metu quod verum est proferre (nam habito veluti in specula quadam, ut vides) multos ipsorum sæpè numero iam conspiciamus circa profundam vesperam. **I V S T.** Sustine, ô Pan: an non Mercurius tibi iam proclamare visus est? **P A N.** Admodum igitur. **M E R.** Audite populus, forum atque iudiciū: quod felix faustūque sit, constituemus hodie, mensis Februarii die septima. Quicunque igitur actiones deuolare, in vicum Martium veniunt: ibi Iustitia fortietur fora, atque ipsa præstò erit iudicantibus. Iudices ex vniuersis Athe-*

Tonus quidā Graecorū Musicorū fuit, cuius & Gellius meminuit in Arione.

niensibus dabuntur, merces, tres oboli vniuscuiusque causæ: numerus iudicium, secundum æstimationem litis. Quotquot autè relictis actionibus priusquam iudicio experiri potuere, fato functi sunt, & hos Aeacus remittat. Quòd si verò quispiā iniquè iudicatum esse putauerit, appellatione facta denique experietur: ipsa autem prouocatio ad Iouem fiat. **P A N.** Papæ! qualis tumultus! quantum, Iustitia, exclamarunt! Ut autem seriò vndique concurrunt trahentes sese mutuò per accliuè sursum versus Areopagum! Ipse autè Mercurius quoque iam adest. Quapropter vos quidem actionibus & iudiciis operam date, fortimini & disceptate pro eo atque legitimum vobis est: ego verò ad speluncā hinc digressus, fistula canam carmen aliquod amatorium, quo Echo soleo probris incessere. Cæterùm auscultationum & orationū iudicialium abunde habeo, quotidie contententes ac litigantes in Areopago audiens. **M E R C V.** Agè Iustitia, aduocemus istos. **I V S T.** Rectè dicis. Conferti siquidem, ut vides, accedunt tumultuantes, & perinde ut vespæ circumstrepentes verticem. **A T H E N I E N S I S.** Cepite, ô scelestè! **A L I V S.** Sycophantam agis. **A L.** Dabis tandem iam poenas. **A L.** Conuincam te, quòd grauius atque indignè perpetraris. **A L.** Mihi primo fortire. **A L.** Sequere scelestè ad iudicem. **A L.** Ne suffoca me. **I V S T.** Scis quid faciamus, Mercuri? Cæteras quidem lites in crastinum feiciamus, hodie autem eas tantum sortiamur, quæcunque ab artibus aut vitis aut scientiis contra homines promulgatz sunt. Ac mihi has in medium profer actiones. **M E R C V.** Ebrietas contra Academiam pro Polemone, plagii. **I V S T.** Sortire septem. **M E R.** Stoa dicum secundum contra Voluptatem, iniuriarū, quòd amator è ipsius dum generis Dionysium, seductum ab ipsa abstraxerit. **I V S T.** Quinque sufficient. **M E R.** Pro Aristippo Mollicies cōtra Virtutem. **I V S T.** Etiam his quinque iudicent. **M E R.** Mensaria contra Diogenem, fugæ. **I V S T.** Tres sortire solos. **M E R.** Pictoria contra Pyrrhonem, ut desertorem. **I V S T.** Nouè cognoscant. **M E R C V.** Visne & has sortiamur Iustitia, duas videlicet istas paulò antè, nosti, contra Rhetorem institutas atque delatas? **I V S T.** Antiquiores illas prius decidamus, hæc autem postea continuò disceptabuntur. **M E R C V.** Atqui similes etiam istæ superioribus sunt, & id quod amenditur, etiam si recens ac nouū, affine tamen illis est: de quibus modò sortiti sumus: quare inter ea disceptari quoque dignum est. **I V S T.** Videris Mercuri indulgere nonnihil petitioni. Sed tamen sortiamur, si tibi videtur: veruntamen duas has solas. Sufficient enim hæc, de quibus sortiri iam sumus. Cedo ipsas actiones. **M E R.** Rhetorica contra Syrum, malæ tractationis. Dialogus contra eundem, contumeliæ. **I V S T.** Quis autem Syrus iste est? Neque enim nomen adscriptum est. **M E R C V.** Ita sortire: cōtra Rhetorem Syrum. Nihil enim verabit etiam absq; nomine proprio. **I V S T.** Ecce externas quoque iam & peregrinas Athenis in Areopago sortiamur, quas rectius fuerat ultra Euphratem disceptatas fuisse. Veruntamen fortire vndeclm, eòsdemque verique liti. **M E R.** Eia Iustitia, parce nimium adeò exhaurire fiscum tot mercede iudicium. **I V S T.** Primi confidento Academiæ & ebriæ

Sortitio iudicum secundum actiones

& ebrietati iudicaturi. Tu verò aquam infunde. Prior autem dic tu Ebrietas. Quid taces & nutas? Audi Mercuri accedēs. **M E R.** Non possum, inquit, certamen hoc perorare, lingua mihi præ mero impedita atque illigata, ne etiam risui me exponam in iudicio. Aegrè autem, ut vides, constiti quoque. **I V S T.** Proinde patronum adducat ex vehemētibus ac grauibz istis aliquem. Sunt enim multi qui vel erioboli gratia distrumpi parati sunt. **M E R C V.** At nemo cettè volet manifestè patrocinari Ebrietati. Verùm æqua vtiqz hæc postulare videtur. **I V S T.** Quænam? **M E R.** Academia hæc semper in vtranq; parata atque instructa est orationem, idque etiam exercet sese, ut cōtraria probè possit dicere. Ea igitur, inquit, pro me prior dicat, atq; ita deinceps pro se ipsa verba faciat. **I V S T I.** Noua quidem hæc. Sed dic tamen Academia orationē vtranque, quandoquidem hoc tibi facile est. **A C A.** Audite viri Iudices priore loco illa quæ pro Ebrietate afferuntur. Illius enim est id quod nunc dicitur. Iniuria affecta est misera, ut cum maximè, à me Academia, mancipio quod solū habebat beneuolum ac fidele, quodque nihil turpe eorum quæ ipsa imperasset putabat, spoliata, Polemone illo, inquam, qui interdū cum lasciuia ac petulantia per medium forum ferebatur, psalteriam secū habens, & cantu perstrepsēs, a summo mane ad vesperam vsque ebrius semper, & crapulæ indulgens, caputq; corollis ac floribus implicatum gerens. Atque hæc quod vera sint, testes sunt Athenienses vniuersi, qui ne vnquam quidē Polemonem sobrium viderunt. Postquam autem infelix ille ad fores Academiæ quoque comessabundus & per lasciuiam illudēs accessisset, perinde ut ad omnes solebat mancipatum illum, atque manibus Ebrietatis vi ereptum, & ad se adductum, aquam bibere, ac sobrium esse docuit, corollasque capiti detractas discerpit. Ac quoties bibendum atque accumbendum fuerat, verba quædam perplexa ac misera, & multa curiositate referta, illi tradidit. Quare pro eo qui antea efflorescebat in illo, rubore, pallidus miser & incuruus corpore factus est, & cantilenis illis vniuersis obliuioni mādatis, sine cibo interdum & sitiundus ad mediam vsque vesperam sedet, nugādo videlicet qualia multa Academia ego nugari doceo. Quod autem maximum est, etiam conuiciatur Ebrietati, à me eò inductus, & innumera quædam mala de ea commemorat. Dicta ferme sunt quæ pro Ebrietate adduci possunt. Iam verò & pro me ipsa verba faciam: & exinde peroratum à me esto. **I V S.** Quid igitur ad hæc respondebit? Veruntamen infunde & huic parē vicissim. **A C A.** At hoc quidem pacto auditu admodum probabilia videntur, viri Iudices, quæ à patrono pro Ebrietate dicta sunt. Quod si autem & me eadem beneuolentia audietis, intelligetis sanè quod nulla ipsam iniuria affeci. Nam Polemonem hunc, quē seruum illa suum esse ait, natum haudquaquā seruiliter, neque ita ut ebrietatem referret, sed familiarem mihi, & natura similem, præreptum adolefcētem adhuc atque tenerum existentem, adiuuante ad hoc Voluptate, quæ illi in plerisque mutuam operam præstat, corrumpit miserum, lasciuus comessationibus & meretricibus quasi in deditionem tradēdo: ita ut ne paululum quidem

verecundiz in eo remaneret. Atque ea quidem quæ illa pro se paulò antè dici putabat, pro me dicta esse existimate. Circumibat enim miser ille à primo statim mane coronatus, ac crapula perditus, per medium forum, sonātibz vndique circū ipsū tibiis, nunquā sobrius, lasciuus ac petulās in omnes, dedecus & contumelia maiorum, & præterea ciuitatis totius, ludibrium autem peregrinorū ac hospitiū. Posteaquam autem ad me venit, ego quidem forte quadam, ut consueui facere, patentibus foribus ad amicos qui tum præsentēs erant, sermones quosdā de virtute atque modestia faciebam. Ille verò cum tibia & coronis astans, principiò quidem vociferabatur, ac perturbare nos tentabat, conuersationem nostram clamore suo inturbando. At postquam nos nullam illius rationem habebamus, paulatim (neque enim omnino aut extremè vino madefactus erat) resipiscere cœpit ad sermones, & simul auferebat coronas, & tibicinam compescebat, & ob purpurā erubescere: ac veluti è profundo somno exerectus, cum se ipsum aspiciebat, quo pacto ornatus atque affectus esset, tum vitam superiorem & anteaquam damnabat. Et rubor quidem ille ex tumulētia contractus deflorescebat, euanescebatque: ipse autem præ pudore eorum quæ fecerat, erubescerebat. Postremò ab illa aufugiēs, ita ut erat, ad me trāsīit, neque vocante me, neque cogēte, perinde ut illa de me ait, sed vltro ac volens, meliora hæc nostra esse credens. Ac mihi iam ipsum huc aduoca, ut cognoscatis quo pacto à me immutatus atque affectus sit. Hunc ego, viri Iudices, ad me receptum, ridiculè omnino sese gerentem, & neque vocem edere, neque consistere præ mero valentem, conuertere, ac sobrium reddidi, & ex vili mancipio virum modestū ac temperantem pretiòque dignum Græcis effeci. Et mihi nunc ipse gratiam pro ea re habet, & propinqui eius pro ipso. Dixi. Vos autem iam spectate, Iudices, vtri nostrū satius fuerit illum conuersari. **M E R C V.** Agitè itaque, ne cunctemini: ferte sentētiā, atque inde exurgite. nam & cæteros iudicare oportet. **I V S T.** Omnibus calculus superat Academia, excepto vno. **M E R C V.** Nihil nouum aut mirum si quis sit qui & pro Ebrietate ferat. Sedere nunc vos qui Stoz contra Voluptatem sortitò electi estis, ad iudicium de amatore ferendum. Infusa est aqua. Heus picturata, ac varicoloribus induta, tu iā dic. **S T O A.** Haud equidē ignoro, viri Iudices, quā contra formosam aduersariam oratio habenda mihi sit. Sed & vestrum plerosque video ad illam quidem aspicere, & eidem arridere, me verò cōtemnere, quod videlicet ad cutem vsque tonsa sum, & virile quiddam obtuseor, tetricaque ac tristis appareo. Sed tamen si me dicentem audire volueritis, confido equidem multo iustiora, quā hæc, dicturam me esse. Nam hoc ipsum illud est quod in præsentia accuso, quod ita meretricio modo exornata, aspectus illecebris amatorē meū virū tunc modestum ac temperatē, Dionysium videlicet, fraude circumuentum, ad sese anulum hinc abstraxit. Et quam præcedentes illi causam iudicauerunt inter Academiam & Ebrietatem, quasi quædam soror præsentis causæ est. Examinabit enim in præsentia, vtrum porcorum more in terram deiectos viuere nos deceat, voluptati

indulgentes, neque quicquam generosum in animo cogitates: an verò posteriore loco, eo quod est delectabile, posito, prælata honestate, liberos liberè philosophari, neque dolorem ut ignauum quiddam pertimescentes: neque id quod dulce est, mancipiorum more sectantes, felicitatēque in melle & caricis quærentes. Huiusmodi enim illectamenta hæc stultis obiciens, & labore ceu quadam larua perterrefaciens, plerisque ipsorum ad se illectos adducit, inter quos & miserum illū velut excusso iugo à nobis secedere fecit, cū ægrotantē tacitè obseruasset. Neque enim rectè valentem ac sanum oratione sua vnquam facile adduxisset. Quanquā quid ego adeò aduersus illam indignata sim, quando ne ipsis quidem diis parcere soleat, sed administrationem ac prouidentiam illorum calumniatur? Quare si rectè sapitis, Iudices, etiam impietatis pœnas de ipsa sumetis. Porro audiui equidam quod neque orationem ipsa habere parata sit, sed Epicurum istum patronum pro se huc adductura. Adeò scilicet illud etiam ipsi iudicio. Veruntamen illa certè ipsam interrogate, qualē snam putet fuisse Hercule, ac Theſeum nostrum, num etiam illi indulgentes voluptati, laborem euitarint. Nihil enim prohiberet quo minus plena iniustitiæ terra foret, si illi laborē non sustinuisſent. Atque hæc dixi, ut quæ nō admodum longis orationibus delectari soleam. Quod si utiq; voluerit & parumper respondere mihi interrogata, celerrimè cognoscetur quod nulla sit. Veruntamen vos certè iurisiurandi memores, decernite iam quæ iusta ac pia sunt: haudquaquam Epicuro fidem adhibentes, qui Deos dicit nihil eorum quæ apud nos geruntur, attendere. **M E R C V R.** Transi hinc. Heus Epicure, pro Voluptate dici: o. **E P I C.** Haudquaquam prolixius apud vos, viri Iudices, dicam. Nam multis verbis ne opus quidem mihi est. Verum si incantationibus aut medicamentis quibusdam Voluptas cum quem Stoa hæc amatorem suum ait,

Fuit hic Dionysius Heraclienſis, filius Theophanæ, qui ab initio Zenonem & Stoicā professionē secutus, mox cū ægrotus factus, doloris acerbitate sensisset, ad Epicureos portum enatantem, & serenitatis cupientē, præcipit transire. Vidit de Laertiū, inopia atque egestati miserum illum tradendo, sedque cum ille supplicis instar ad Voluptatē tāquam ad misericordiæ aram aliquam confugeret? Nimirum, ut passim ac multis iactatam illam virtutem, cum multo sudore in arduum progressus aspiciat, atque exinde per omnem ætatem laboribus exercitatus, demum post vitam peractam felix atque beatus fiat. Atqui quis quæſo iudex iustior in hac causa

fuert, quā ipse ille qui & ea in quibus Stoa versatur, cognouit ut quisquam alius, & cum antea solum illud quod honestum est, bonum putaret esse, postea quantum malum foret labor, cognito, id quod melius ex utroq; probauit esse, delegit? Videbat enim, opinor, eos qui de tolerandis ac perferendis laboribus multa commemorare solent, priuatim autem Voluptatem colunt, eò quidem vique iuueniliter sese iactare, domi autem secundum Voluptatis præcepta vitam degere, erubescere quidem si deprehendantur remittere aliquid de firmitate & contentione, proderēque professionem suam, patientes autem miserè interea Tantali illud: & ubi latere sese, ac tuò leges transgredi posse confidunt, hiantibus faucibus voluptatem ingurgitantes. Proinde si quis ipsis Gygis annulum daret, ut eo indulto conspici non possint, aut etiam Orci galeam: sat scio quod laboribus longum valere iussis, ad Voluptatē profilirent, & cuncti imitarentur Dionysiu: qui quidem antea quā morbo correptus esset, sperare solebat illos de tolerantia sermones multum sibi profuturos esse. At postquam dolere atque ægrotare cœpit, ac labor re ipsa illum inuasit, animaduertens corpus suum diuersam à Stoa philosophiam sequi, & contraria stantere, illi magis quā istis credidit: atque ita sibi persuasit, homo cum esset, etiam corpus humanum habere sese: vixitque exinde non ut statua illo vtens, sed hoc sciens, quod quicumque aliter dicit, ac Voluptatem accusat, verbis quidem delectetur, animum autem illuc conuersum habeat. Dixi. Vos autem ob hæc sententiam ferte. **S T O A.** Nequaquam, sed pauca etiam interrogare mihi permitte. **E P I C.** Interroga: respondebo enim. **S T O A.** Malumne putas laborem? **E P I C.** Etiam. **S T O A.** Voluptatem autē bonum? **E P I C.** Atque admodū. **S T O A.** Quid autē? Scisne quid sit differēs, vel indifferēs, & promotū, vel reiectū? **E P I C.** Maximè. **M E R.** Negant se Iudices intelligere, Stoa, dissyllabas istas interrogationes: quare silentium agite. Iam enim sententiam ferent. **S T O A.** Atqui vicissim sanè, si interrogassem in tertia figura, eorum videlicet quæ demonstrari nō possunt, **I V S T.** Vtra superauit? **M E R C.** Voluptas calculis omnibus. **S T O A.** Prouoco ad Iouem. **I V S T.** Bona sanè fortuna, ut lubet. Tu verò alios accerse. **M E R.** De Aristippo contententes Virtus aque Mollities, & Aristippus verò etiam ipse adesto. **I V S T.** Priorem me dicere conuenit, Virtutem videlicet. Meus enim est Aristippus, perinde atque indicat sermones, & opera. **M O L.** Haudquaquā, sed me potius. Meus enim est homo ille, quemadmodum videre licet ex coronis, & purpura, & vnguentis. **I V S T.** Ne ambitiose adeò contendite. Differetur enim & hæc causa eò vsque, dum Iupiter de Dionysio sententiam feret. Non enim dissimile quippiam hoc quoque videtur esse. Quare num quidem, si Voluptas vicerit, etiam Aristippū Mollities habebit. Vincente autem contra Stoa, & hic erit Virtuti condemnatus. Proinde alii adsunt. Istud autem ne accipiant hi, iudiciale præmiū puta. Nam causa hæc incognita & indiscussa mansit ipsis. **M E R C V.** Frustrane igitur per longam adeò atque accliuem viam ascenderint viri hi senes? **I V S T.** Abunde est si tertiam etiam

Hypocriſis Stoicorum.

Vide Ciceronē in lib. de finibus bonorū & malorum.

par

Diogenes
hic Icesii
mensarii fi-
lius, adu-
rata mone-
ta depræhe-
sus, solum
vertit, &
Athenis ad
philoso-
phos sese
contulit.

partem acceperint. Abite, ne indignemini, aliàs ite-
rum iudicabit. **M E R C V.** Diogenem Sinopensem
adesse tempus est. Ac tu itaque Meniaria dic. **D I O.**
At verò nili desinat molesta esse, Iustitia, non am-
plius de fuga mesum apud iudicem ager, sed de mul-
tis atque altis vulneribus. Ego enim quàm primùm
adeò fuisse hanc contundam. **I V S T I T.** Quid hoc
rei est? profugit Mēiaria: ille autem sublato baculo
insequitur. Haud mediocre malum aliquod vide-
tur misera illa acceptura esse. Pyrrhonem procla-
ma. **M E R C.** At pictoria quidem iandudum adest,
Iustitia: ipse autem Pyrrho principio ne ascendit
quidem hac. Ac videtur hoc facere. **I V S T.** Qua
de causa Mercuri? **M E R C V.** Quia nullum putat
iudicium aut forum verum esse. **I V S T I T.** Proinde
contumaciæ ipsum, condemnent. At iam scripto-
rem prosæ orationis Syrum illum accersere. Quan-
quam nuper adeò actiones contra ipsum hæc delatæ
sunt, & nihil necesse erat tantopere festinari, atque
eas tam statim disceptari: verūtamen quia ita visum
est, priorem introduc Rhetorices causam. Papæ,
quàm multi ad audiendum conuenere! **M E R C V.**
Meritò, Iustitia. Nam hoc ipsum quod actio hæc
minimè vetus aut obsoleta est, sed noua ac peregrina,
heri, quemadmodum ais, primùm intentata: de-
inde quod & sperat audituros se esse Rhetoricā qui-
dem atque Dialogum per vices accusantes, utriusque
autem Syrum respondentem, multitudinem tantam
ad iudicium contraxit. Veruntamen incipe tandem
Rhetorica causam dicere. **R H E T O R.** Principio
quidem, viri Athenienses, Deos deasque precor o-
mines, vt quanta ipse beneuolentia affectus sum erga
hanc ciuitatem, ergaque vos omnes, tantam à vobis
ad præsens certamen hoc consequi possim. Deinde,
quod est æquum maximè, id vobis in mentē à Diis
immortalibus dari, vt aduersarium quidē silentium
agere iubeatis, me verò, quemadmodum constitui,
mecumque ipse deliberanti, accusationem peragere
posse faciatis. Cæterum haudquadam eadē in men-
tem venit statuere, quoties ad ea, quæ passus sum,
aspicio, & ad orationem ac verba quæ audio. Nam
verba quidē quàm finillimā meis iste ad vos faciet:
res autem eò vsque processisse videbitis, vt mihi
iam necesse sit spectare ne quid peius etiam ab ipso
mihi accadat. Atenim vt ne lōgiore procemio utar,
aqua iandudum frustra effluere, accusationē ipsam
incipiam. Ego enim, viri Iudices, hunc, cum admo-
dum adhuc adolescens esset, neque non barbarè
etiāmnū loqueretur, ac tantū nō Cædryn indutus,
Assyriorū more incederet, circa Ioniā inuentū, er-
rabundū adhuc, & quid de se ipso statueret, nesciētē,
ad me receptū, educaui: & quia videbatur mihi inge-
nio admodū prompto, & ad discēdū appposito esse,
meque fixis in me oculis intueri (nam & verebatur
adhuc tum me, & colebar, ac solā in admiratiōe ha-
bebar) relictiis cæteris, quotquot nuptias ambibant
meas, diuites atque formosi, & quod ad maiōres at-
tinet, etiāmnū illustres, ingrato huic me ipsam despon-
di, pauperi videlicet, & obscuro, & adolescēti: do-
te haudquaquam exigua insuper allata, multis & ad-
miratione dignis orationibus. Post hæc adducto eo
ad contribules meos, nomen eius in tabulas, tacitè
reuli, ac ciuem reddidū vt ii qui à spe desponsatio-

Ex oratiōe
Demosten.
pro coro-
na.

nis meæ occiderāt, exinde suffocaretur. Porro cum
ipū visum esset terrarum orbem circunvagari, feli-
citatemque coniugii passim ostentare: ne tum qui-
dē à tergo relicta sum, sed quoquoersum sequens,
sursum atque deorsum circunducebar, clarumque
ipsum ac celebrem faciebā, ornando pariter & com-
ponendo. Atque ea quidem quæ in Græcia & in
Ionia acciderunt, mediocria sunt: postquam autem
& in Italiam proficisci statuit, vnā cum eo Ionium
mare traieci: & postremò vsq; in Galliam vnā pro-
gressa, ditescere ipsum feci. Ac in longum qui-
dem vsque per omnia mihi obtemperabat, & con-
uersabatur mihi, ne vnā quidem noctem extra le-
ctum à nobis diuertens. At vbi iam abūde viaticum
sibi comparasse visus est, & quantum ad famam &
existimationem attinet, rectè sibi omnia habere cre-
didit: adductis superciliis, & elatum præ se animum
ferēs, me quidē neglexit, imò verò prorsus missam
fecit: ipsum verò barbātum illum, ex habitu conspi-
cium, Dialogum videlicet, quē philosophiæ filium
esse perhibent, supra quàm decet amando, atq; ad-
modum amatorie prosequendo, natu, quàm ipse est,
grandiorem: cum eo nunc consuetudinem habet.
Neq; pudet ipsum libertatem quidem hanc oratio-
nis meæ, qua veluti laxatis habenis soluta ac libera-
fertur, concidere, in paruas aurē & per breuia com-
mata tractandas quæstiones se ipsum includere.
Ac pro eo quod licitum ipsi fuerat, quodcunque li-
buit, plena ac sonora voce eloqui, breues quædā
sententias inter se implicare, & quasi per syllabas
numerare. Vnde sanè conferta quidem laus aut mul-
tus applausus haudquaquam obtulerit ipsi, irrisio
verò auditorum nōnulla, & attollere manum, intra
fines tamen, & longè annuere capite, & ingemiscere
dictis. Talia nimirū sunt quibus generosus ille ama-
tus me contempsit. Aiunt autem ipsum ne cum isto
quidem amasio suo pacem agere, sed & erga illum
contumeliose, opinor, se gerere. Quomodo igitur
non ingratus, atq; obnoxius iis quæ de mala tracta-
tione sancitæ sunt legibus cēsendus fuerit, qui legi-
timè quidem nuptā, à qua tāta accepit, & per quam
nobilis & clarus adeò est, ita ignominiose reliquit,
ac nouas atque alienas res appetiuit, idque nunc,
quando solam me cuncti mirantur, & veluti præsi-
dem suum, scripto testantur? At ego quidem repu-
gnō tot procis, ambientibus me: & pulsantibus ia-
nuam illis, ac nomine inclamantibus me voce elata
ac magna, neque aperire volo, neque etiam exaudi-
re. Video enim illos nihil amplius clamore isto
hinc auferre. Iste verò etiam ne sic quidem ad me
reuertitur, sed ad amasium illum suum respicit, &
quid tandem boni, o dii, ab eo accepturum se spe-
rans, quem præter pallium habere videt amplius ni-
hil? Dixi, viri Iudices. Vos autem si meo iste oratio-
nis atque verborum modo respondere voluerit, ne
permitte. Iniquum enim foret meam contra me
machinam acui. Sed iuxta amatum à se Dialogum
illum respondeat, si potest. **M E R.** At hoc quidē nō
persuadebis, Rhetorica. Neque enim fieri potest vt
hic solus iuxta formā & morē dialogi respondeat,
sed perpetua oratione ipse quoq; dicat. **S V R.** Post-
eaquam, viri Iudices, hoc quoq; malè habet aduer-
sariā, si longiore paulò oratione utar, ipso quoq; eo

quod dicere possum, ab illa accepto, multa quidem verba apud vos haudquaquam faciam: capita verò ipsa dissoluendo, eorum de quibus illa me accusauit, vobis vniuersum negotium exinde inspiciendum ac perpendendum relinquam. Omnia enim quaecumque modo de me narrauit, ita ut sunt, ac verè narrauit. Nam & educauit me, & mecum vnà quocumque abiit profecta est, & Græcorum ciuitati adscriptæ: eoque certè nomine etiam gratiam lubens egerim nuptiis istius. Cæterum ob quas causas relicta ea ad Dialogum hunc diuerſi, de eo quæso, viri Iudices, ut ne paulisper audiaris. Ac me commodi alicuius gratia nihil quicquam falsi dicere existimetis. Ego enim cum viderem hanc haudquaquam amplius temperantem esse, neque etiam in eo modesto habitu permanere, quo olim ornatâ ipsam Præniensis ille duxerat, comptam autem, & capillos meretricio more collocantem, præterea fūco illitam, & genas cerussa quoque pingentem: suspicari statim cœpi ac tacitè obseruare quorsum verteret oculū. Ac cætera quidem missa facio: singulis autem noctibus angiportus quidem noster replebatur amatoribus temulentis, & lasciuè erga illam petulantèrque multa agentibus, ac fores pulsantibus, quibusdā verò etiam vi intro sese citra omnē modestiam ferre audentibus. Hæc autem ridebat, & iis quæ agebantur, delectabatur, ac plerunque vel de tecto prospiciebat, canentes illos aspera voce cantilenas quasdam amatorias auscultans: vel etiam apertis clām foribus, dum me latere ista putat, lasciuè se gerebat, & stuprabatur ab illis. Quod cum ego ferre nō possem, accusare quidem ipsam adulterii non placebat: ad Dialogum autem hunc in vicino habitantem accedens, rogabam ut is me recipere vellet. Atque hæc illa sunt, Iudices, quibus ego tāta iniuria Rhetoricā affeci. Quāquam etiam si nihil tale ab ipsa commissum esset: tamen, puto, deceret me, virū iam propè quadraginta annos natū, à tumultibus quidem istis & causis agentis desistere, ac viros iudices pati quiescere, cū Tyrannorum accusationibus, tum optimatum laudibus euitatis: in Academiam autem vel Lycæum ingressum, cum optimo hoc, Dialogo videlicet, vnā deambulare, paulatim ac sensim cum eo disputādo. Multa adhuc habens, Iudices, quæ dicere poteram, in præsentia quiescam. Vos autem sententiam iniuriando iusto consentaneam proferte. **I V S T.** Vter vincit? **M E R C V.** Omnibus calculis Syrus, excepto vno. **I V S T.** Apparet rhetorem fuisse aliquem qui contrarium tulit. Heus Dialogue, sub iisdem Iudiciis dic tu quoque. Vos autem sedentes manete, duplicem accepturi mercedem, pro vtraque videlicet lite. **D I A L.** Ego verò, viri Iudices, longiorem quidem proferre orationem apud vos haudquaquam statueram, sed breuib. verbis, ut consueui, rem expedire: veruntamen, uti lex est in iudiciis, ita peragā accusationem: quanquā imperitus planè, atque istarum rerum indoctus sim. Atque hoc ad vos exordium peractum mihi sit. Quæ verò per iniuriam & contumeliose ab hoc passus sum, ea ita se habent: Nam me, cum grauis antea ac venerandus essem, ac de diis pleraque, & natura, & vniuersi huius ambitu cōsiderarē, sublimis supra nubes alicubi per aerem incedens, vbi magnus ille per cælum Iupiter alatum

currum agens fertur: abstractum inde ipse, cum iam in summa conuexitate volarem, atque vltra cælum ascenderem, & alis contractis, æqualem & eiusdem conditionis cum multitudine promiscua fecit. Ac tragicam quidem illam atque modestam personam abstulit mihi: comicam verò aliam, atque satyricam quandam imposuit, ac tantum non ridiculam. Deinde in eundem locum ad me adducta, cōclufit mecum Conuicium, Iambum, Cynicam petulantiam: præterea Eupolin & Aristophanem, vehemētes videlicet viros ad exagitandum grauiam illa, & ad irridendum ea quæ præclara ac pulchra sunt. Postremò autem & Menippo quodam ex antiquis illis canibus admodum latratu facili ac prompto, ut videtur, deinde mordaci atque aspero quoque effosso, hunc quoque ad me introduxit, terribilem re veracem, & morsu latenter inuadentem, eò nimirum quòd etiam ridendo pariter mordeat. Proinde quo modo nō graui contumelia affectus videar, qui neque familiari ac proprio habitu amplius conspicior, & comœdias agēdo, ac risus ciēdo, argumētāque aliena tractando, quasi quendā histriōnē illi me gero? Nā quod omnium absurdissimū est, temperatura quadam aliena ac noua mistus sum, & neque pedestris amplius sum, neque in sublimibus incedo: sed planè Cætauri modo compositū quiddā ac peregrinū spectrū auditoribus appareo. **M E R C V.** Quid igitur ad hæc dices Syre? **S Y R.** Inexpectatum equidem, viri Iudices, certamen hoc apud vos sustineo. Quiduis enim citius putaram Dialogum, quàm hæc de me dicturum esse. Quem ego susceptū tetricum adhuc plerisque apparentem, & præ continuis interrogationibus præfractum ac durum, eoque nomine venerabundū quidem aliquid præ se ferentem, haudquaquam tamen omnino suauem, aut etiam multitudini acceptum, principio quidem ipsum per terram incedere ad humanum hunc morem assuefecit: postea autē squallore isto multo absterſo, & ridere ipso coacto, suauiores ac gratiores aspicientibus exhibui. Supra omnia autē Comœdiam cum ipso coniūxi, ac per hoc multam illi beneuolentiā apud auditores cōciliaui: qui antea spinas in eo istas metuētes, perinde ut Echinū, in manus accipere ipsum fugiebant. Cæterum noui ego quod maximè ipsum malè habet, nempe quòd nō tenia illa atque exilia sedēdo cum eo arguitari soleo, siue animā immortalis videlicet, & quot heminas Deus quādo mūdū fabricauit, synceræ & eodē modo se habentis substantiæ in craterem illum in quo vniuersa miscēdo tēperabat, infuderit: & num Rhetorica politicæ particulæ imago, adulatoriæ pars quarta sit. Delectatur enim nescio quo pacto huiusmodi argutias disputādo, perinde ut illi qui ex psora libenter fricantur. Ac cogitatio ista & cura, dulcis ipsi videtur: ac magnificè se effert si dicatur quòd nō cuiusvis hominis sit ea intelligere, quæ ipse de ideis subtiliter & acutè speculatur. Huiusmodi videlicet à me quoque poscit, & alas illas quærit, ac sursum aspicit: illa interim quæ ante pedes sunt, nō videns. Nā cæterorum certè causa haudquaquā, puto, accusauerit me, quòd veste hac Græca detracta, barbaricam ipsi induerim, & hoc, cum barbarus ipse videar esse. Iniuriā enim fecissem, si legibus præteritis in ipsum talia commisiss

Platonem
perstringit
in Phædo-
ne, Gorgia,
& de legi-
bus, &c.

misilem, ac patrio vestitu grassatorum more spoliasset. Respondi Iudices, quantum possibile mihi fuit. Vos autem similem priori sententiam quæso ferre. **MERC.** Papæ! omnibus decem vincis. Nam ipse ille prior ne nunc quidem eadem cum cæteris sentit. Nimirum consuetudo hæc illius est, atque omnibus perforatū calculum ferre solet, nec facile desierit optimis quibusq; inuidere. Sed vos quidem nunc abite bona cum fortuna: in crastinum autem & de reliquis cognoscemus.

DE PARASITO, SIVE

Quod ars sit Parasitica,
Vincentio Obsopæo interprete.

ARGUMENTVM.

Didascalici generis Dialogus, in quo contedit ac docet Parasiticam artem esse, eamque omnium aliarum præstantissimā. Dispositio & series orationis plana est. Nam artem esse, principio ex diffinitione artus ostendit, singulis eius partibus cum Parasitica comparatis, videlicet quoniam & sua ac certa principia habeat, exercitationeque & usu constet, & ob finem vitæ vtilem, nempe voluptatem, exerceatur. Quod autem Voluptas vitæ finis sit, autoritate ac testimonio Homeri defendit. Et quod hic finis Parasiticæ magis proprius quam Epicureorum philosophia sit, comparatione studiorum ac vitæ utrorumque probat. Deinde verò hanc omnium aliarum artium præstantissimam esse, primum in genere docet, collatis omnibus accidentibus, effectibus & causis aliarum artium, cum iis quæ huic arti accidunt. Postea seorsum etiam philosophia & Rhetorica, utpote artium exterarum summæ, & maxime laudatæ, anteponi: Primum quia illæ incerta, alijs aliter de illis sentientibus atque tradentibus, Parasitica autem ubique eadem ac certa sit. Deinde quia nusquam reperiuntur parasi affectasse philosophi aut rhetoricam: contra autem parasiticam rhetores ac philosophi plurimi. Postremo ab usu eorum qui artes has sectantur & profitentur, duplici videlicet, altera in bellis, altero in pace. Vbi ad utrumque tempus philosophos & rhetores inuitiles & ineptos esse, multis exemplis & rationibus docet: contra autem parasitos idoneos ac paratos maxime, idque ex Homero, & item ex historijs probat, addita etiam hypotyposi, quia parasitū ad prælium paratū & expedientem sese describit. Præterea & priuatam atque domesticam utrorumque vitam inter se comparat, multo meliores atque etiam beatiore esse parasitas ostendens, quam vel rhetores vel philosophos. Sub finem ipsam artem ex locis finalibus commendat quoque, & ipsius nominis honestatem etymologia & analogia defendit.

TYCHIADES, PARASITVS.

TYCHIADES.

QUID tandē in causa est Simo, quod cū alii homines, siue serui sint, siue ingenui, quisq; artem quandam calleat, quæ cum sibi ipsi, tū alijs sunt vtilis: tu verò, quantum ego perspicio, nulli rei aut negotio intectus es, vnde aut tu aliquem fructum caperes; aut alteri benignè

impertiēdo, adiūmēto esse possis? **PARASITVS.** Quid hæc tua sibi vult interrogatio o Tychiade? nōdum enim capio. proinde planius ac manifestius me interrogato. **TYCH.** Estne aliqua ars, cuius tu sciens & peritus es, videlicet Musica? **PARA.** Non per Iouem. **TYC.** Quid autem, Medicina? **PARA.** Ne illius quidem. **TYCH.** Atqui Geometria? **PARA.** Nequaquam. **TYC.** Quid autem, Rhetorica? Nam à philosophiæ studio vsque adeo abhorres, quantum ipsius vitii contagium à philosophia alienum est. **PARASI.** Atque etiam, si fieri potest, adde quiddam amplius. Proinde ne animū inducās hoc te mihi ignoranti exprobrare. Fateor enim me ignauum esse, atque etiam tua opinione longè peiorem. **TYCH.** Sanè, sed hæc fortasse artes propter illarum magnitudinem atque difficultatem nō perdidicisti: at ex popularibus illis quā tandem tenes? num architectonicam, aut sutrinam? Neque enim ea est rerum tuarum conditio, vt non talis alicuius artis egeas adminiculo. **PARA.** Rectè dicis o Tychiade, neque enim vllam illarum calleo. **TYC.** Quam igitur aliam? **PARA.** Quam? Profecō, vt mea est opinio, generosam, quam & te, si pernoueris, laudaturum planè existimo. Eandem verò opere atque re ipsa perpulchrè obire posse me dico, tamen illam oratione explicare mihi non perinde promptū sit. **TYC.** Quam tandem dicis? **PARA.** Nondum mihi videor super illa orationes satis studiose exercuisse. Quod autem vnus alicuius artis nō rudis sum, hoc planè iam nosse potes. Quare, nihil est quod hoc nomine mihi sis infensor. Quancunque autem te neam, alio tēpore audies. **TYC.** Verū ego omnis moræ impatiens sum. **PARA.** Fortasse si audires, inopinata tibi ars mea videretur. **TYCH.** Atqui propter hoc ipsum tantò impenius scire laboro? **PARA.** Alio tempore tibi exponetur, o Tychiade. **TYC.** Nequaquam, sed iam quancunque tandem pernocti exponito, nisi adeo te pudeat. **PARA.** Parasiticam. **TYC.** Et quis ita vesani atque demētis est animi, o Simo, qui hanc artem esse prædicet? **PARA.** Ego. Si verò ob hoc ipsum quod aliā artem non teneam, tibi insanire videor, huius ipsius causam mihi putato fuisse insaniam, meque iam durius increpandi finem facito. Aiunt enim hanc Deam cum alijs difficilem esse habentibus, tum quod delinquentes errorum excusare soleat, quāsi horum omnium magistrā atque authorem culpam vniuersam in se transferentē. **TYC.** Ergo Simo Parasitica ars est? **PARA.** Sanè ars: atque ego illius author & inuentor sum. **TYC.** Proinde tu parasitus es? **PARA.** Tu quidē Tychiade probro me afficis. **TYC.** Atqui non erubescis te ipse Parasitū cōpellando? **PARA.** Sanè verò: puderet enim me, nisi dicerem. **TYC.** Atque per Iouem, si tibi notores esse velimus, erga alios te ignorantē quod tibi nomen esse testabimur? num Parasitum te esse affirmabimus? **PARA.** Hoc nomine cōpellantes longè magis me oblectabitis, quā si Phidiam statuarium me esse dixeritis. Quippe mea arte non minus gaudeo, quā ipse Phidias Iouē à se fabricato gaudius est. **TYC.** Atqui hoc mihi attētiū cōsiderāti, res perridicula perspecta est. **PARA.** Quæ nam? **TYC.** Si externē scribentes ad te in epistolis, hunc tibi adiciamus titulū: Simoni parasito. **PARA.** Atqui impēsius mihi gratificaberis, quā si hoc ritu lo nobis

lo nobis scripseris, Dioni philosopho. T Y C. Quantum tu quidem hac compellatione gaudere soleas, mihi parum curæ est. Sed & aliud quiddam absurdi considerandum venit. P A R A. Quódnam? T Y C. Num & hæc in aliarum artium numero nobis recensenda sit, vt interrogante quopiam cuiusmodi ars sit, respondeamus, veluti de grammatica aut rhetorica interrogati solemus, parasitica? P A R A. Ego verò Tychiade, longè iustius hæc quam profiteor, quàm vllam aliam, artem dicendam esse contendo. Quòd si tibi iucundum est auditu, vt opinor fore, sententiam meam explicare non grauabor, quam ad hoc non admodum, vt antè dixi, præparatus aut instructus sum. T Y C. Tametsi sint exigua, veritate tamen præcellent. P A R A. Age, sub initium artem ipsam, quo finitionis genere describatur, ad calculos expendendam reuocemus. Ad hunc enim modum speciatim & aliis artibus pensandis, assequemur num & hanc rectè teneamus. T Y C. Quid ergo ars est, vt compertum habeas? P A R A. Ars est, vt ego memoria teneo, quodam sapiente viro audito, præceptionem exercitarum comprehendens, ad vnum exitum vitæ vtilem pertinentium. T Y C. Rectè sanè illius auditi verba commeministi. P A R A. Iam si horum omnium particeps est Parasitica, consentaneū est & hanc nihil aliud quàm artem habendam esse. T Y C. Ita profectò ars habenda est, si quidem hæc ita se habuerint. P A R A. Agè iam singillatim ad omnes artis species parasiticam accommodantes, num oratio illi cōsonet, considerabimus: sed non quèadmodū ollæ vitiosæ dum pulsantur, ne malignè resonent. Oportet itaq; & hanc, quèadmodum omnes artes, præceptionum inuentionem in se complecti. Principio enim præuidere atque discernere quis aptus & accommodatus sit eum alere: atque ita factò parasitandi exordio, haudquam pœniteat. Aut dicemus argentarios seu numularios artem quandam habere, qua norint adulterinā nomismata à probis sagaciter deprehendere: hunc autem citrà artis adminiculum discernere posse adulterinos homines & probos, præsertim cum veluti nomismata, hominum mores cuiusmodi sint, non statim pateant. Eadem hæc & sapiens reprehendit Euripides, dicens:

In Medea.

At quo malus noscendus est mortalibus,
Innatus est nulli character corpori.
Ex quo & multò præclarior Parasiti ars esse ostenditur, qui res ita obscuras & abditas magis, quàm vaticinandi peritia perspicit & cognoscit. Nosse verò sermones proferre & accommodare, eaque facere per quæ in familiaritatem adiungitur, quibus semet quàm beneuolentissimū suo alumno esse ostensus sit: nunquid nō singularis intelligentiæ, atque inuentionis vehementissimæ tibi documentum esse videtur? T Y C. Admodum. P A R A. Porro autem in ipsis conuiujs vt abeat per omnia plus habens, eosque exuperans quicquid artem sua negligentiæ sibi non parauerit, an hoc citrà rationem & singularem sapientiam Parasitum facere posse arbitraris? T Y C. Nequaquam. P A R A. Quid autem: nosse obsoniorum ciborumque virtutes & vitia, num turudis & indocti cuiuspiam curiositatem esse existimas? præsertim Platone generosissimo ita dicente: Qui conuiuas epulis accepturus est, nec rei coquinariæ scien-

tiam habuerit, eius in adornando conuiuio pertenuis est iudicium. Quòd autem Parasitica non cognitionem solam, sed exercitationē quoque sibi vendicat, inde perdisces facillimè, quoniam aliarum artium cognitiones, & dies & noctes, & menses & annos sapenumero inexercitata permanent, non tamē artes ipsæ apud possidentes deperunt. At verò Parasiti cognitiones nisi quotidie in vñu sint atque exercitio, perdunt non artem solā, vt opinor, sed ipsum quoque artificem. Parasiticæ verò vtilitatem ad vnum aliquem vitæ exitum tendentem vereor ne infaniz sit perquirere. ~~Hic verò quàm edere & bibere, in vitâ mortalium nihil inuenio vilius aut præstātius, & citrà quod vitâ non potest subsistere.~~ T Y C. Maximè. P A R A. Atqui ne eiusmodi quidem res est parasitica, cuiusmodi est pulchritudo aut fortitudo, vt ars nulla esse videatur, sed quèdam vis atque potentia. T Y C. Vera dicis. P A R A. Verum neque arte caret. Quod enim arte caret, nullo modo possidenti est conueniēte. Agè enim si tibi ipse nauim in mari cōmisisses fluctibus atque procellis ingruentibus, gubernandi imperito, num euasurus es incolumis? T Y C. Minimè gentium. P A R A. Quid tandem obstat: an quòd arte careas, cuius ope te ipse seruare potuisses? T Y C. Sanè verò. P A R A. Proinde arte seruamur, imperitiā verò non item. T Y C. Admodum. P A R A. Ergo Parasiticam artem esse constat. T Y C. Artem profectò, quantum apparet. P A R A. Atqui gubernatores quidem præclaros, & aurigas eximios de curru nō rarò delapsos esse cōperi, ac nonnullos illorum luxaros atque delumbatos, porro nonnullos prorsus extinctos: ceterum Parasiti naufragium nullus est qui possit producere. Proinde si neque ab arte remota est Parasitica, neque facultas est aliqua, comprehensio autem præceptionum exercitarum: eandem artem esse hodie nobis fatendum est. T Y C. Quantum quidem ex hoc coniecturam facio. Sed in hoc tibi vigilandum esse intelligis, vt finem aliquem generosum Parasiticæ nobis attribuas. P A R A. Rectè sanè dicis. videtur autem hac finitione potissimū explicari posse: Parasitica ars est ciborum atque potuum, & sermonum qui horum conquirendorū gratia dicendi sunt, cuius finis est voluptas. T Y C. Videre mihi tuam artem præclare definisse. Illud tamen etiam atque etiam considera, ne aduersus philosophos aliquos de fine tibi oriatu pugna atque contentio. P A R A. Atqui abunde sufficit hunc esse finem & felicitatis & Parasiticæ: neque aliter apparet. Si quidem Homerus ille sapiens Parasiti vitam admirans tanquam solam beatam atque felicem, ita inquit:

Parasitica definitio.

Haud ego finem vllum meliorem vltà arbitror esse,

Quàm si mente omnis populus lætetur ouanti,

Iuxta autem mensæ sint pane cibisque repleta,

Acque pocillator dulcè & eratère salernum

Fundens distribuat per pocula parua bibendum.

Iam quasi parum cumulatè hæc admiraretur, sententiam suam longè pleniorē apertiorēque hisce verbis facit, per festiue subiliciens:

Hic finis nobis pulcherrimis esse videtur.

Haud aliud ex iis quæ dicit, beatam ac felix, quàm parasitari existimas. Sedenim hæc verba cui libet è

vulgo

vulgo attribuit, verum omnium sapientissimo. Et sane si Vlysi fuisset in animo Stoicos secuto laudare finem virtutem, potuisset illud dicere quando Philocteten ex Lemno adduxit, quando Troiam subiervit, quando Græcos fugam adornantes compescuit atque detinuit, quando Troiam ingressus est se ipse indecoris vulneribus flagellatam afficiens, ac sordido & planè Stoico indumento amictus. At tunc huius pulcherrimi finis nusquam commemorat. Cæterum ne tunc quidem cum in Epicureorum vita constitutus apud venustissimam Calypso versaretur, illiq; liceret in otio voluptuose & molliter vivere, ac in omnibus deliciis Atlætidis lectum condescendere, neque non rebus, quas animi libido ferebat, indulgere: illius pulcherrimi finis memor est, sed cum apud Phæacas parasitum ageret. Vocantur autem tunc temporis parasiti Dærymones. Quomodo enim dicit? Dignum enim est ut iterum atque iterum suavisimorum versiculorum recordaremur, neque enim ad satietatem audiri possunt, nisi sæpius repetantur:

Dærymones.

Dærymones sedeant ex ordine. &

Iuxta mensæ adsint epulis & carne repletæ.

Porro Epicurus nimium impudenter hunc finem detractum parasiticæ, ad felicitatem suam detorsit. Quod autem hæc res non absit à furto, quodque Epicuro voluptas nihil curæ sit, sed parasito, ita potes colligere. ~~Ego voluptatem existimo primum tranquillam statum corporis: deinde neq; mentem~~ ~~ulla perturbatione aut molesta cura onerari.~~ Horum utrumq; parasitus assequitur, Epicurus autem ne alterutrum quidem sit particeps. Etenim cum curiose satis de habitu terræ, de infinitis mundis, de magnitudine Solis, atque distantis, de primis elementis, atque etiam de diis, siue sint siue non sint, deque ipso sine peruestigans, nunquam non digladiari soleat, semper cum aliquibus contentiose dissidens: non humanis solum, sed & mundanis vexationibus atteritur atque consumitur. At parasitus horum omnium securus, omnia bene se habere existimans, credensque hæc meliori loco non esse posse quam sint, cum multa securitate & animi tranquillitate, nullo istiusmodi nugarum scrupulo illi facessente negotium, edit suavisimè, ac dormit supinus, porrectis & manibus & pedibus, quemadmodum Vlysses rate ad patriam nauigans. Atqui non propter illa tantum nulla in re Epicurus voluptatis potitur, sed etiam propter hæc. Quippe Epicurus ille, quicumque tandem fuerit ille sapiens, aut habet quod edat, aut non. Si non, ille quidem voluptuose viuet minimè, imò ne viuet quidem. Sin autem habuerit, habebit aut à se ipso, aut ab alio. ~~Itaque si ab alio quod edat habuerit, parasitus est & ille, & non is, quem se superbe venditat.~~ Sin à se ipso, voluptuose non viuet. T Y C. Quomodo verò non voluptuose? P A R A. Si enim suppetiuerit illi apud se ipsum victus copia, multa, & Tychiade, eiusmodi vitam consequi necesse est. Vide verò qualia oportet enim eum qui voluptate duce molliter & delicatè victurus est, omnibus incidentibus cupiditatibus abunde indulgere. Aut quid tu ais? T Y C H I. Et mihi idem videtur. P A R A S. Proinde ei qui re familiari ampliter instructus est, fortasse unde libidinem suam expleat, non ægrè suppetet: at qui æstiuè atque tenuiter munitus erit opi-

bus, illi harum rerum potiundi nulla supererit copia. Itaque si pauper fuerit Epicurus, sapiens esse non potest, neque unquam voluptatis finem sibi propositum consequatur. Sed ne diues quidem copiosæ pecuniæ dominus, cui per facultates suas cupiditatibus prolixè suppeditare atque inferuire promptum est, præfixum voluptatis finem nanciscetur. Quid ita tandem? Propterea quod necesse sit eum qui sumptum de suo fecerit, in multas atque adeo odiosas illabi molestias. Iam enim illi cum coco rixandum erit, quod parum opiparè atque apparatè edulia adornauerit. Aut si citra rixam coci negligentiam dissimulanter habuerit, tum ferculis inconditis, & minimè delicatis vescitur, ac per hoc sperata voluptate priuatur. Aut iam illi cum domus præfecto rem familiarem indiligenter accurate delitigandum est. An verò hæc ita se non habent? T Y C H I. Per Iouem idem quoque mihi videtur. P A R A S. Hæc ergo omnia ut Epicuro accidant necesse est. itaque nunquam voluptatis sine miser ille potietur. ~~At verò parasito neque coetus est vilis, cui propter incuriam irascitur, neque ager, neque villicus, neque argentum, quorum nomine famuli excusationem perferens doleret: & tamen omnia habet, ut edat & bibat, soli illi nullare existentia quæ ut Epicurus perturbaretur.~~ Iam quod ars sit parasitica, & ex his iam dictis, atq; aliis satis superque ostensum est. Reliquum est ut planum faciam quam sit etiam omnium optima, & hoc quidem non simpliciter, sed primum declarabo quam communiter omnes alias artes sua anteire soleat præstantia: deinde quam etiam priuatim præcellat cæteras. Communiter ad hunc modum præstat aliis. Etenim vniuscuiusque artis studium, discendi adducere laborem, timorem ac verbera necesse est, quæ qui non deprecatur, nullus unquam inuentus est. ~~Hanc verò artem cuius ego professor sum, solam, ut videntur, licet sine labore perdiscere.~~ Quis enim unquam à conuiuio flens digressus est, veluti quospiam videmus puerulos à præceptoribus discedere? ~~Quis proficiscens ad conuiuium unquam tristis atque seuerus conspectus est, quemadmodum illi qui ludos literarios frequentare solent? Atqui parasitus sua sponte, atque adeo volens ad cœnam vadit, artis consequendæ omnium cupidissimus.~~ Cæteri verò qui aliis artibus perdiscendis nauant operam, easdem prosequuntur odio, ita ut nonnulli aufugientes, artes suas summa detestatione repudiant. Et cur non hoc quoque considerandum tibi venit, quod eos, qui in aliis artibus fecissent aliquot operæ pretium, parentes his potissimum honorare solent, quibus parasitum quotidie cohonestant? ~~Elegantes, ita me Dii ament, inquirunt, puer pinxit literas, date illi quod edat.~~ Malignas literarum notas descripsit, nihil date illi. Adeo res & honore pensanda, & supplicio punienda esse videntur. Quinetiam cum cæteris artibus ita comparatum est, ut primum hoc posterius habeant, postquam iam multo sudore paratæ sunt, dulcem & expetitur voluptatis fructum subministrant suis cultoribus, ad quæ rem multa est via, nec minus aspera. Cæterum sola ex omnibus parasitica statim initio inter discendum arte sua fruitur, ac simul atq; incepta fuerit, quātocyus est in quæsu. Præ-

terea

terea reliquæ artes nō salte aliquæ, sed omnes simul tantum victus conquirendi gratia inuentæ sunt: at parasito actutum parata est alimentorum felix copia, simul atque artem exorsus fuerit. An vero non animaduertis agricolam agros colere non colendi gratia, & fabrum fabricare non fabricandi gratia? ~~At parasitus nihil festinat aliud, sed hoc ipsum, quod illius negotium est, & cuius gratia ei negotio intentus est. At hæc cui obscura sunt, neminem esse arbitror, quod ii qui reliquarum artium exercendo~~ tractant commercia, per omne tempus afflicti laboribus viuunt ærumnose atque infelicitate, ac vix vnū atque alterum diem festum per mensem agunt, propterea quod ciuitates aliās quidē per annum, aliās per mensem indicta solēnitate dies festos agere soleant, & tunc animo remissiore lætari dicuntur: at parasitus ferē singulos semper triginta dies agit in otio. ~~Omnes enim dies illi videntur sacri Deorum~~ numinibus. Præterea quibus consilium aut aninus est reliquis vti artibus cum aliqua laude & existimatione, illi tenui frugalique victu & potu vtantur ne cesse est, tanquam qui morbis decumbunt impliciti. Nam qui victu paulo copiosiore, potuque largiore semet inuitat & oblectat, ille studio minimē est accommodus. Accedit his, quod reliquæ artes sine instrumentis, magistro suo nihil fructus afferre possunt. ~~Neque enim citra tibiam tibia canere, neque citra lyram psallere, neque absque equo equitare quisquam potest. Porro hæc vsque adeo bona est, adeoque nō onerosa artificio, vt omnibus etiam instrumentis carenti, tamen victum largē suppeditet, eaque commodissimē vti possit. Et huc videmus, alias artes perdiscetes, magistris mercedem persoluiamus: hanc autem discetes, præmium accipimus. Præterea aliarum artium omnium sunt doctores quidam & professores: cæterum qui parasiticam tradat aut doceat, nullus est, sed quemadmodum Poësis iuxta Socratem, & ipsa quidem fato quodam accedit. Quinetiam illud apud animum tuum expedito, quod alias artes, aut iter facientes aut nauigantes exercere nequeamus, hac verō vti licet & in itinere, & inter nauigandum. T Y C. Admodum profectō. P A R A. Atqui o Tychiade, reliquæ artes omnes huius operi mihi desiderare videntur, hæc verō nullius alterius egens est adminiculo. T Y C. Quid autem? nōne qui alienas res accipiūt, tibi iniuste agere videtur? P A R A. Et qui non? T Y C. Quomodo ergo parasitus aliena accipiens, solus extra iniusti noxiā habendus est? P A R A. Huius quæstionis causam tibi nō possum reddere: verum aliarum artium principia plerunque sunt vilia atque simplicia, parasitica autem principium admodum generosum & illustre est. Etenim omnibus modis iactatum ac tritum illud amicitia nomē, nō inueneris aliud quàm parasitica esse auspiciū. T Y C. Quomodo dicis? P A R A. Quoniam nemo inimicū aut ignotum hominem, sed ne mediocriter quidem familiarem ad cœnam vocat: sed necessarium est vt antē cum illo amicitiam cōtraxerit, quàm eum libationis & mensæ participem fecerit, atque ad huius artis mysteria admiserit. Audiui ego sæpenumero dicentes quospiam, Cuiusmodi ille amicus est, qui neque edit neque bibit vnquam nobiscum? quasi eum qui vnā cibum capiat, atque combibat, solum fidum amicum~~

esse existiment. Quod autem ars sit omnium præstantissima, inde facillimē poteris cognoscere. Etenim artes reliquas non tantum grauius laborantes, & sudore perfluentes, sed per Iouem sedentes aut stantes exercent, quali artibus seruiliter manipati sunt: at parasitus veluti addicto mancipio sua arte vititur, veluti rex accumbens otiosus ab animo. ~~Illa autem quorū sum recensere attinet, certissima felicitatis parasitica documenta, quod solus iuxta sapientem Homerum, neque vllam plantam inserit manibus, neque terram versat aratro, sed citra arationem, citraque sementem omnia parasitando consequitur? Præterea rhetori aut mathematico aut fabro arario nihil ob stare video quo minus artem suam exerceat, etiam si improbus fuerit aut morio: porro autem parasitum agere nemo potest, qui aut stultus fuerit, aut improbis moribus. T Y C. Papæ! cuiusmodi rem ostendisti esse parasiticam! Itaque & me iam ea inuasit libido, vt parasitus esse cupiam pro eo qui nunc in præsens sum. P A R A. Itaque quemadmodum omnibus aliis artibus potior sit parasitica communiter, abunde mihi demonstratū esse opinor. Age nūc deinceps quomodo priuatim quoque excellat singulas, considerabimus. Vt autē hanc cum mechanicis aut manuariis artibus conferā, ineptum mihi esse videtur, aut potius eas qui huiusce artis dignitatem indignis modis subuerteret. Sed illud potius, quomodo maximas atque pulcherrimas sua præstātia exuperet, demonstrandū est. Est autem in confesso apud omnes, rhetoricam atque philosophiam cæteris longē celebriores haberi, quas plerique propter generositatem atque cognitionē omnibus anteponunt. Proinde posteaquam ostendero & his longē potiorem esse parasiticam, satis constabit eandem quoque cæteris artibus vniuersis longē latēque præstare, veluti Nautica corporis venustate atque proceritate omnes præcellebat famulas. Equidem communiter vtrasque excellenter anteit, & rhetoricam, & philosophiam. Primum quātum attinet ad artis substantiā. Illa enim subsistit, hæc verō minimē. Neque enim de rhetorica eadem omnium est sententia, neque eandem idem omnes esse sentimus, sed nonnullis ars esse videtur, nonnullis ab arte seiuncta. Plerique etiam prauitatem quādam artis seu imposturam esse existimant, alii aliud. Haud alia est hominum de philosophia disputantiū opinio. Aliiter enim Epicuro res philosophicæ habere videntur, aliter Stoicis, aliter Academicis, secus quoque Peripateticis. Et quid multis opus est? Omnino alius aliam rem philosophiam esse contendit & comminiscitur: & ad hunc vsque diem neque illi suam obtinent sententiā, neque ars illorū vna esse videtur. Ex quibus omnibus hanc mihi coniecturam facere licet, quod statim sub initiū illam artē esse negem, cuius nulla est substantia: quoniam cur tandē arithmetica vnā esse videmus, quā quod bis duo & apud nos & apud Persas sint quatuor, nec discrepāt hæc neque apud Græcos, neque apud Barbaros? At philosophias varias atque multiplices esse videmus, præterea neque fines neque principia illarum concordare. T Y C. Vera dicis. Etenim vnā philosophiam esse asseueranter affirmant, ipsi verō multarum sunt authores. P A R A. Atqui in reliquis artibus, quanquam nō nihil discreparet, quispiam verō progressus~~

Odyss. 2.

Quintilia. lib. 2. ca. 17.

gressus illud ignoscendum esse contenderet, propterea quod alioqui perfectæ essent, earumque cognitiones non forent ambiguae aut mutabiles, certe ille repudiandus non esset. At philosophiam quis tanquam necessariam sustineret vnam & simplicem non existentem, ac ferè vbique ipsam secum discrepantem, longè magis quàm instrumenta quæ sunt diuersissima? Siquidem non est vna philosophandi scientia aut ratio, postquam innumeras esse conspicio. Multæ autem esse non possunt, quandoquidem philosophia vna est. Nō disparia de rhetoricæ quoque substantia quispiam dicere possit. Nam de vna re proposita omnes non idem sentire & dicere, sed super præceptionibus diuersis pugnare sententiis, documentum est certissimū ne principium quidem illius artis esse probabile, cuius nō est vna cognitio. Etenim quærere quid potissimū ex illis æstimanda sit rhetorica, ac nondum fateri vnam esse, omnem eius quod quæritur, tollit essentiam. Porro autem ipsa parasitica non perinde se habet, sed & inter Græcos & inter Barbaros sui nunquam dissimilis est, sed vna atque eadem parasitandi ratio vbique. Neque quispiam dixerit aliter hos, aliter illos exercere parasiticam. Neque sunt inter parasitos, vt vides, discrepantium sectarū authores, cuiusmodi sunt aut Stoici, aut Epicurei, dogmata habentes pugnantia, sed vna omnibus apud omnes est professio, operumque & finis concordia. Itaque vt mihi videtur, periculum est ne ex his omnibus iam à me adductis, parasitica quoque sit singularis & præcipua quardam sapientia. τ γ c. Videre mihi ista sufficienter dissimulasse. Quod autem & in aliis philosophia tua professione parasitica deterior existimanda sit, quomodo planum facies? P A R. Ergo illud mihi sub initium dictu pernecessarium est, nullum parasitum vnquam philosophiam amasse: at parasiticæ desiderio permultos artifice philosophos testantur historia: quo desiderio etiam nunc tenentur. τ γ c. Et quoniam memorare potes philosophos, qui parasiticæ operam dederint? P A R. Eos quidem ô Tychiade, quos neque tu ignoras, sed data opera me quoque ignorare ciuilitè simulas, veritus ne ea ex re de decus illis potius quàm honorem cōciliem. τ γ c. Non per Iouem hoc mihi in mentem venerat, ô Simo, attamen vehemèter animi pendeo quoniam ei rei vnquam seruientes possis producere. P A R. O generose, equidè tu mihi rudis & imperitus esse videre eorum qui philosophorum vitas memorix proditas ad posteros transmiserunt. omnino enim eosdè quos dico legere potuisses. τ γ c. Atqui per Herculem iam mirabiliter audire gestio qui tandem illi sint. P A R. Ego tibi eosdem demonstrabo, & nominatim perstringam, & quidem minimè malos, aut infimæ cōditionis philosophos, sed vt ego opinor, ferè ex omnibus præstantissimos, & de quibus hoc vel suspicari indignum facinus esse putasses. Enimvero ~~Aeschines~~ ille Socraticus, longis illis & lepidis dialogis summo sermonis nitore atque mundicia conscriptis, semel venit in Siciliam, eosdè vnà secum ferens, vt si quo modo fieri posset, eorū opera Dionysio tyranno innotesceret. Tandem verò lecto Miltiade, visus sibi nō mediocrem adiunxisse & laudem & opinionem, reliquum tempus permansit in Sicilia, parasitans Dionysio, Socraticis disc-

putationibus longum valere iussis. Quid autè? nonne & Aristippus ille Cyrenæus vnus ex præstantibus & eximiis philosophis tibi esse videtur? τ γ c. Maximè. P A R. Et ille per id ætatis Syracusis versatus est parasitando apud Dionysium. Itaque ex omni parasitorum numero ille in maximo pretio habitus fuit apud illum. ~~Erat enim præter ceteros ad hæc artem singulari præditiu industria quare & coquos quoridie ad illum misitare solitus est Dionysius, quò apparatus tanto magistro artem perdiscerent culinariam.~~ Ille sanè videtur etiam artem pro dignitate excoluisse. Quin etiam Plato vester generosissimus, & ipse non aliam ob causam in Siciliam profectus est: ac sanè pauculos aliquot dies parasitatus, statim ab incepta parasitatione propter artis imperitiam elapsus est. Rursus autem Athenas regressus, cum variis semet studiis exercuisset & adornasset, deinceps secunda vice in Siciliam nauigando contendit, vbi iterum pauculos aliquot dies conatus, ob parasitandi imperitiam Dionysio excidit. Et hæc quæ Platoni in Sicilia parum scitè parasitanti accidit aduersitas, persimilis mihi esse videtur Nicæ. τ γ c. Et quis ea Simo de Platone tibi dixit? P A R. Equidem & alii complures, porro autem ~~Aristoxenus~~ Mulicus vir clarus atque memorabilis, & ipse Nelei parasitus fuit. Quod verò Euripides apud Archelæum parasitum egerit vsque ad extremum vitæ diem, ~~Anaxarchus~~ autem apud Alexandrum, planè tibi compertum est. Neq; Aristoteles parasiticam intactam reliquit, sed eandem vt reliquas artes omnes exorsus est. Philosophos quemadmodum parasiticæ operam dederint, ostendi: parasitum verò nemo vnquam potest producere qui philosophandi capus sit desiderio. Et sanè si felicitas putanda est, neque fame discrucari, neque siti virgeri, neque algore torqueri: hæc nemini alteri quàm parasito suppetunt. Itaque philosophorum non parum multos quispiam inuenerit & algentes grauiter & esurientes, parasitum verò nequaquam. Aut alioqui parasitus habendus non esset, sed infelix quispiam, aut medicus circumforaneus, aut etiam philosopho similis. τ γ c. Hæc equidem tibi satis superque disputata sunt. At philosophia atque rhetorica etiam reliquis potior esse parasiticam, quomodo comprobabis? P A R. Sunt in vita humana tempora, ô optime, alia quidè pacis, vt opinor, alia verò belli. Iā in his omnibus modis necessariū est artes cuiusmodi sint manifestas fieri: sed & illi necessum est vt se aperiāt qui artibus sunt imbuti. Primum autem, si ita tibi videtur, tempus belli subducta ratione excutiamus, & quoniam ingruente bello omnium maximè tum sibi ipsis priuatim, tum Reipub. sunt utiles. τ γ c. Quam non mediocre virorum certamen annuntias! Et ego iandudum apud me ipse rideo, cogitabundo animo mecū considerans cuiusmodi futurus sit philosophus cum parasito comparatus. P A R. Ne verò nimia caparis admiratione, nève hanc rem cauillo aut subnatione dignam existimes, agè hoc totum expressis typis oculis nostris subiiciemus. Annuntiatum est ex improviso hostes in regionem irruptionem fecisse: pernecessarium autem est collecta manu illis exire obuiam. Neque enim per socordiam cōmittèdum est vt impune abactis pecoribus agros nostros

nostros deuastent atque depopulêtur. At dux belli denunciat ut ad delectum faciendum iuuenes confluant, alii verò discedant. Sint autê inter hos nonnulli & philosophi, & rhetores, & paratiti. Itaque initio abiectis vestimentis exuimus nos. Quippe qui armis induendi sunt, antè se denudent necesse est. Proinde intentis oculis spectâ ô generose vnumquaque ex ordine, habitôq; delectu probato corpora. Itaque illos propter victus indigentiam haud dubiè visurus es tennes atq; pallidos, & planè corpore horrido, quasi iam confecti sint vulneribus. Quî ergo non summè foret ridiculû, affirmare eiusmodi viros perferre posse certamen, aut pugna statariam, aut impressionem, aut puluerem atque vulnera, qui curatione aliqua refocillandi sunt? At iam contrà ab illis regressus, parasitû quo corpore appareat, cõtemplare. Nunquid nò ille mèbris præditus est planè gladiatoris, ac colore viuo atq; iucûdo, neq; nigro neq; rursus peralbo? Hoc enim muliebre esset, illud seruile. Deinde animosus quoq; terribile quiddam obtuens, vultu minaci & rubicundo, quod parasitorum est proprium. Neq; enim consultum factu videtur, hominem meticulosum, aut fœmineis oculis præditum in aciem producere. Nunquid non igitur istiusmodi sit elegâs & viuens armatus, elegans etiâ si honestè in prælio ceciderit? Sed quorsum istis collationibus vtimur, cum illorum exempla nobis in pròptu parata sint? Ut enim simpliciter quæ sentio eloquar, priorum rhetorû atq; philosophorum partim extra murû in bellû progredi nûquam ausi sunt. Quòd si quis etiam necessariò coactus militatum egressus est, illum ego deserta acie turpiter aufugisse dico. T Y C. Quàm admiranda omnia, & quàm nihil exiguû aut mediocre polliceris! P A R. Nihilo secus tamen orationem semel exorsus expediam. Equidem ex rhetorum numero Isocrates, ne semel quidem in bellum egressus est, at ne in foro quidem iudiciali vnquam oratione habiturus ascendit, propter animi pusillanimitatem. Opinor verò & ob hoc ipsum illi vocem defuisse. Præterea nò ne Demades & Aeschines & Philocrates timore statim confternati bellû Philippo indicente, urbem atque se ipsos hosti prodiderunt, neque non pertinaciter perseuerarunt Athenis illius res atque negotia semper administrantes? adeò ut si quis etiam alius Atheniensium eandem sequeretur bellandi rationem, protinus in illorum amicitiam adscisceretur. At verò Hyperides, & Demosthenes, & Lycurgus, qui paulò videbantur ceteris animosiores, tamen in concionibus subinde tumultuarentur, ac Philippum contumeliosis dictis proscinderent, quòdnam memorabile facinus in eo bello, quod aduersus illû gessere Athenienses, ediderunt? Equidem Hyperides & Lycurgus nunquam egressi sunt, sed neq; vel modicum exerto è portis capite ausi sunt prospicere, verùm intra murum clausi sedebant, iam apud se ipsi obsidionem perferentes, sententias atque senatus consulta componentes. Sedenim antesignanus illorum atq; coryphæus, nempe Demosthenes, cui illa pro concionibus ciuium auribus subinde occipere moris erat, Philippus Macedonum exitium, à quo ne mæcipium quidem aliquis emere sustineret: ausus venire in Beotiam, priusquam vterque exercitus commixtus ad manus deueniret, abiecto cly-

peo aufugit, magna cum ignominia atq; dedecore. An & hæc antea neminem cõmemorantem audisti, quæ nedû Atheniensibus pro certo comperta sunt, sed & Scythis & Thracibus, vnde illud piaculû profectum fuerat? T Y C. Ista equidem mihi compertè nota sunt. At illi quidem fuerunt rhetores, quibus studio fuit concionari, & causas perorare, non virtutem armis exereere. Quid autem de philosophis habes quod dicas? Neque enim hos quemadmodum illos accusare potes ignauiz. P A R. Illi equidè Tychiade, qui quotidianis dissertationibus multa de fortitudine disputare consueuerûnt, virtutis nomen nunquam non in ore habentes, multò quàm rhetores apparent fugaciores, ignauiores, atque etiâ effeminatiores. Ad hunc verò modum rem considera. Principiò quidem nemo est vsquam qui pro certo affirmare possit vllum philosophum in bello oppetiisse: aut potius in vniuersum nunquam meruere si pendiat: aut si meruerunt, omnes audita tuba aufugerunt. Equidem Antisthenes & Diogenes, & Crates, & Zeno, & Plato, & Aeschines, & Aristoteles, & illa vniuersa philosophorum turba, nunquam viderunt aciem. Solus autem sapiens ex illorum numero Socrates sumpta fiducia in bellum quod ciuitati fuit aduersus Lacedæmonios, exire ausus, fuga inde salutem consulens, ex Parnethe in Taurei palæstram diuertit. Existimabat enim sibi longè fore tutius atque ciuilius sedenti cum puerulis studiose exornari, ac vnâ sermonè sociantes sophisticis captiunculis illaqueare, quàm cum viro Spartano manus conferere. T Y C H. Ego verò ista iam olim, ô generose, memorata accepi ab aliis, quibus per Iouem nequaquam voluntas erat hæc illis illudendi gratia exprobrare sicut tibi. Itaque parum gratiæ arti tuæ conciliare videre, tantos viros falsis cõtumeliis afficiendo. At si videtur, age iam, ac mihi cuiusmodi vir parasitus in bello sit expedi, & nunquid omnino ex veteribus illis quispiam parasitus fuisse credendus est. P A R. Atqui ô amice, neminem vsque adeo Homericæ pœseos rudem atque imperitum esse existimo, neque si prorsus à literis alienus aut idiota fuerit, qui nesciat apud illum ex heroibus omnium præstantissimos parasitos esse. Siquidem Nestor ille, à cuius lingua perinde vt mel fluebat oratio, regis parasitus fuit. Sed neq; Achillem, quemadmodum & videbatur eratque corporis forma atque viribus excellentissimus, & iustissimus, neq; Diomedem, neq; Aiace Agamemnon tantis laudibus extulit & admiratus est, quanto laudis testimonio ornauit Nestorem. Neque enim decem Aiaces tibi dari exoptat, neque decem Achilles. Quippe iam olim Troiam funditus excisam cepisset, si eiusmodi decem alios milites cuiusmodi parasitus ille fuerat, quanquam iam confectus senio, habuisset. Quin etiam Idomeneia Iouis filium eadem ratione Agamemnonis parasitum fuisse cõfirmat. T Y C. Hæc equidè & ipse non ignoro. Nondû tamen mihi intelligere videor quomodo illi duo heroës Agamemnonis parasiti fuerint. P A R A. Perlege ô generose versiculos illos quibus ipse Agamemnô Idomeneia alloquitur. T Y C. Quòsnam dicis? P A R A.

-Semper tibi plenior vni
Stare solet cyathus, velut & mihi, quâdo bibédi
Est mens vt potes.-

Nestor.

Iliad. β.

Idomeneus.

Iliad. δ.

Inde quod dixit, semper pleniorē adstare cyathum, non ita accipiendum est, quasi semper poculum vino plenum Idomeneo & pugnanti & dormiēti sit propositū, sed quod illi per omnem vitam soli cum rege cœnandi facultas concessa fuerit, sed non perinde ut aliis militibus certis quibusdam diebus ad mensam vocatis. Etenim

Iliad. 7.

Aiacē quoddā singulari certamine congressus cum Hectore, optimē se gesserat, proceres ad Agamemnonem diuinum cœnatum abduxisse commemorat, tanquam propter virtutem in pugna editam honoratum, admodū fera cœna apud regem apparatus. At verō Idomeneus atque Nestor ferē quotidie cum rege cœnitabant, ut idem author testatur. Porro Nestor regū parasitus mihi fuisse videtur multa arte industrius. Neque apud Agamemnonē primū hanc parasitandī artem exorsus est, sed multis retro temporibus apud Cœnea atque Exadium. Visus verō est neque parasitandī finem antē fecisse, quā Agamemnon diem suum obiit. T Y C. Equidem ille præclarus & insignis fuit parasitus. At si quos alios id genus heroas parasitos fuisse nosti, hoc mihi nominatim explicare ne pigeat. P A R A. Quid igitur ō Tychiade, nōne & Patroclus Achillis parasitus tibi fuisse videtur, præsertim cum nullo aliorum Græcorum fuerit deterior aut ignauior neque animi neque corporis dotibus, tametsi iuuenis existens? Mihi equidem nulla in re ipso Achille videtur fuisse inferior, ex eius operibus conie-

Patroclus.

Iliad. 7.

cturam facienti. Etenim Hectore perruptis portarum obicibus, ac intra munitionem iuxta naves pugnantem, fortissimē repulit, & Protesilai nauim iam incensam & ardētem extinxit, quamquam in ea essent non ignauissimi, verū Telamone nati & Ajax & Teucer, alter hasta strenuus, alter arcu valens. Multos præterea ex Barbaris neci dedit: inter quos & Sarpedonē Iouis filium Achillis parasitus peremit. Prostratus verō occubuit nequaquam ut alii, sed ipsum quidem Hectorem vita spoliavit Achilles, at Achillem Paris, vnus vnus. Porro autem parasitum & Apollo & duo viri occiderūt. Ac iam moriens eas voces edidit, non quales generosissimus Hector ille, Achillē suppliciter precatus ut cadaver eius suis sepeliendum redderet: sed quales par est parasitum expiratēmittere cuiusmodi tandem?

Si mihi viginti duro in certamine tales
Antē occurrissent, cunctos ego cuspide cæcos
Strauissem letho.

T Y C H. At de his quidem abunde satis multa verba fecisti. Cæterum Patroclum non amicum, sed Achillis parasitum fuisse, quo pacto testatum facies? P A R A S. Ipsum, ō Tychiade, Patroclum quoddā parasitus fuerit, dicentem tibi exhibebo. T Y C H. Admiranda dicis. P A R A S. Audi igitur hosce versiculos:

Ne mea Pelida condi patiare seorsim
Ossa, sed amborum sint vno tecta sepulcro,
Sicut & antē domi nutriti viximus vnā.

Et rursus eodem in loco:

Nam me susceptum Peleus studiosus alebat,
Nomine mēque tuum noto Theraponta vocauit.

hoc est, parasitum esse voluit. Etenim si Patroclum Achillis amicum dicere voluisset, haud illum theraponta nominasset. Erat enim Patroclus liberalior, quā ut Achillis seruus dici sustinisset. Quos igitur dicit esse therapontas? qui neq; serui sunt, neq; amici, nempe parasitos: quo nomine & Merionem Idomenei theraponta cōpellat. Atque ita tunc parasitos dictos esse planē coniectura auguror. Quinetiam hoc considera, quamobrem Idomeneia Iouis filium non dignatus sit Marti æqualem dicere, verū Merionem eius parasitum. Nōne verō & Aristides, vir popularis existens & pauper, ut inquit Thucydides, parasitus fuit Armodii? nōne & amator? Sunt enim parasiti suorum alumnorum peramantes. Huius itaque parasiti opera, Atheniensium Reip. tyrannide oppressæ libertas iterum recuperata est. Et nunc in foro stat æneus inter reliqua ciuitatis monimenta spectabilis. Illi equidem cum tanta virtute claruerint, tamen parasitos agebāt. Tu verō quōnam animatum animo parasitum in bello esse putas? Nōne sub initium talis curato probē corpore sumpto ientaculo prodit in aciē, quemadmodum & Vlysses fas esse contendit? Quippe cui statim sub auroræ exortum pugnam erit, ille prius cibumumat necesse est. Et quo tempore alii milites, præ metu, hic quidem galeam diligenter adornat, ille thoracem curiose induit, alius aliud quiddam malum belli suspi-

Septem.

Aristides.

Iliad. 7.

cans trepidat: parasitus vultu prorsus hilario & exporrecto indulget epulis: ac mox postquā in aciē progressus est, inter primos fortissimē dimicat: cæterum qui alit parasitum, tum in ordine subsequitur, quem ille non secus atq; Ajax Teuerum, clypeo defendit. Cupit enim impensius suum seruare alumnum parasitus, quā se ipsum tueri incolumem. Quod si etiam in bello cæsus parasitus occubuerit, neque imperatorem, neque militum quenquam pudore afficit, tantum existens cadauer, quali corporis dignitate quōdam in symposiis accumbere solitus est: adeo ut indignum sit factus, philosophi cadauer huic appositum conspici, aridum & sordidum, prolixo barbitio informe, hominem prorsus miserandum, & qui ante initum prælium mortuus sit, imbellis atq; inualidus. Quis verō eam ciuitatem non extremē cōtemneret, cuius tam miserandos atq; infelices cerneret satellites? Quis non eam urbem cū robustis tum animolis auxiliatoribus egere existimet, qui adeo pallidos & comatos homunciones inter militum cadauera dispersos intuitus fuerit, eosq; qui in excubiis stationes agitant, nullius in bello esse pretii? Tales equidem sunt in rebus bellicis parasiti, cum philosophis atq; rhetoribus cōparati. Cæterum in pace tantum præcellit philosophiam parasitica, quantum ipsa pax bello præstat. Ac primū, si videtur, pacis loca atq; studia contemlemur. T Y C. Nondum teneo quid hæc tua sibi velit oratio. Consideremus tamen. P A R A. Igitur forū & iudicia, & palæstras, & gymnasia, tum venationes & symposia ego ciuitatis loca esse dixerim. T Y C H. Et rectē sanē. P A R A. Quod autem parasitus in forum causas acturus nō prodit, quodq; in iudiciis

nulli clientulorum vocatus patronus præstò est, hanc ego subesse causam opinor, quòd ista loca magis sycophantis & rabulis illis forenlibus pateant atq; conueniant, quòdq; nihil moderari in illis fieri solet. Palæstras verò atq; gymnasia vnà cum symposiis parasitus frequentat sedulò, quibus solus ille ornamento est, atq; decori: quonià quisnam philosophorū aut rhetorum exutus vestimentis in palæstra, dignè componendus esset cum parasite corpore? Aut quis illorū conspectus in gymnasio, non potius probro atque dedecore locum afficeret? Atqui ne in deserto quidē illorum quispiam irruentis alicuius belluē impetum sustineret: at parasitus earundē vim atq; ferociam fidenter expectat, ac sine negotio cōpescit, quippe qui easdem in conuiuiis cōtemnere didicerit. Sed neq; cernus neq; fusc fetis inhorrescens parasitum conterrit, sed sue aduersus illum dentes aciente parasitus aduersus suam contrā acuit terribilis. Cæterum lepuseulos magis insectatur, quàm vllus canis venaticus. Porro autem in conuiuiis quis cum parasito certamen susciperet, aut iocos ciente, aut comedente? Et quis magis conuiuiarum tristitiam discit? an ille cantillans ridicula, & ludens disticiis: an homo potius nihil ridens, in sordida tritāq; lacerna accumbens, terram tristis intuens, quasi ad luctum non ad symposium vocatus venisset? Ac mihi profectò tale quiddam in symposio videtur esse philosophus, quod canis in balneo. Sed agē istis posthabitis ad ipsam parasite vitam nos conferamus, excutientes atq; cōparantes illū. Primum igitur quis est, qui nō videt parasitum nunquam non contemptorē esse gloriæ, quippe cui nihil curæ est quam de se opinionē homines obtineāt? At verò ipsos rhetores atque philosophos, non saltem illorum aliquos, sed in vniuersum omnes, fastu atq; gloria transuersos agi quispiā inuenerit, ac non tantum gloriæ deditos, sed, quod adhuc turpius est, argenti sitientissimos. Sedenim parasitus hoc erga pecuniam affectus est animo, quo non aliquis negligentiore erga lapillos passim proiectos in litore animatus est. Ac nihil illi inter aurum & ignem videtur esse discriminis. Rhetores autem, & quod absurdius est, etiam illi qui philosophiæ professione se venditant, tam auidē argento inhiant, quasi hac ratione maximam sibi nunc conciliarēt & opinionē & auctoritatem philosophi. De rhetoribus quid multa attinet dicere? cum ille corruptus largitionibus causam orare solet, alius dicendi artem profitens à discipulis mercedem exigit. Tercius à rege similiter præmium flagitat, nō ob aliud, nisi quòd cum illo cōuersationem societ: nec pudore suffunditur. Est præterea alius qui iam ætate confectus, non ob aliud peregre proficiscitur, quàm vt lucrum faciat, aut stipendio mereat, non aliter atq; Indus quispiam aut Scythia captiuus. Neq; eundem pudet nominis, quòd merces sit illud quod accipit. Non solum verò his vitiis eos inuenies obnoxios, sed sunt adhuc alii degeneris animi affectus, quibus sunt plenissimi, nempe molestæ perturbationes, iracundia, inuidencia, ac omnis generis concupiscentiæ. Parasitus autem his omnibus vacans

affectibus, neq; irascitur propter animi tolerantiam, tum etiā quòd illi nemo sit cui irasceretur. Atq; etiam si quando victus mentis impotentia, indignatur, nihil tamen mali aut iniuriæ, iracundiæ impulsu designat perperā: quin potius risum omnibus eius excandescētia excutit, ac oblectamento est conuersantibus. Minimè verò omnium perturbatur tristitia, aut vlla mentis molestia discruciat. Etenim tam præsens illi parasitica supeditat aduersus omnes molestias remedium, vt nulla etiā causa existat quamobrem afficiatur tristitia. Neq; enim illi sunt opes, neq; domus, neq; famulus vllus, non vxor, non liberi, quibus peruentibus habentem discruciarī animo omnino necesse est si horum iacturam fecerit. Atque neq; gloriæ vllius est appetēs, neq; opulentia: sed nec formosum quenquam desiderat. T. Y. C. Veruntamen, ò Simo, planè consentaneū est, illum ob victus indigentia perturbari animo. P. A. R. A. Ignoras, ò Tychiade, statim initio hunc nō esse parasitum, quicumq; laborat victus inopia. Neq; enim fortis, inopia fortitudinis fortis perhibendus est: neq; sapiens, sapientiæ penuria sapiens putandus: alioqui parasitus esse nō possit. Nos enim de eo qui re ipsa parasitū agit, loquimur, non de eo qui solum parasite nomen falsò obtinet. Iam si fortis non alia ratione, quàm præsentē fortitudine fortis, & sapiens præsentē sapientiā sapiens habendus est: sequitur neq; parasitum, nisi parasitandi facultas suppetat, parasitum esse posse. Quare nisi hoc illi suppetatum fuerit ab alio, nequaquā parasitus existimandus est. T. Y. C. Proinde parasitus nunquam alimenti laborabit inopia? P. A. R. Ita quidem apparet. Itaq; neq; huius neq; alterius cuiuspiam rei gratia discruciat animo. Verum omnes ad vnū philosophi pariter atq; rhetores, maximo semper in metu sunt. Illorum igitur plurimos plerumq; ligno armatos in publicum prodire videmus: quod procul dubio non facerent, nisi armatos metuerēt. Quid quòd etiam ianuās probè oppessulatas cōcludunt, metuētes ne quis noctu domum ingressus, illis perniciem machinetur? At parasitus ædiculæ suæ ianuam quidem claudit, sed planè incuriose & temere, ne videlicet venti violentia irruens aperiat. Cæterum nō metu orto tumultu, non magis animo timore concutitur, quā si nullas extitisset. Præterea per sola loca iter faciens, nullo accinctus gladio ambulat. Nihil enim prorsus vspiciam gentium metuit. Ac ego sæpenumero vidi philosophos nullius periculi ne suspicione quidem existente arcus apparentes. Sæper enim baculis armati incedunt, atq; etiam si quando in balneas locum abeunt, aut vocati ad prandium. Nullus verò est qui parasitum aut adulterii, aut violentiæ, aut rapinæ, aut alterius cuiuspiam delicti insimulare possit: quoniam qui talibus vitiis esset cōtaminatus, iam non amplius parasitus foret perhibendus, sed se ipse grauissimæ iniuriæ exponeret. Itaq; adulterium flagitiose committens, vnà cum perpetrato delicto etiam flagitii nomen incurrit. Quemadmodum autē qui improbus fuerit, non bonus, sed malus habendus est, sic quoq; parasitus si quid turpiter in se admiserit, illud ipsum quod fuerat abiicit, assumit

mit autem id quod deliquit per flagitium. Ceterum eius generis praua facinora permulta extant à philosophis & rhetoribus turpissimè perpetrata, quæ non nobis tantum comperta sunt, utpote quæ nostro tempore saltem designata forent, sed libris editis relicta monumeta habemus eorum facinororum, quorum illi authores extiterunt. Extat apologia Socratis, extat Aeschinis atque Hyperidæ, neque non Demosthenis. Ac ferme plurimorum rhetorum atque philosophorum defensiones etiam hodie leguntur. At nulla extat parasiti apologia, nec ullus est qui pro vero affirmare possit, parasito iniuriarum scriptam esse dicam. T Y C. At per Iouem parasitus meliori quam rhetores atque philosophi viuendi conditione fruitur, fato tamen deteriore absumitur. P A R. Equidem longè diuersum est quod dicis: nam & fato multò feliciore functus è viuis migrat parasitus. Quippe còpette exploratum habemus, philosophos ferè omnes, aut illorum maximam partem, malo extinctos esse exitio, nonnullos condemnatione iudicii in maximis flagitiis manifestò deprehensos, sumpto veneno alios toto corpore exustos, plerosque viriandi difficultate absumptos, alios ex fuga retractos, atque occisos. At quis tandem tali quopiam exitio parasitum sublatum esse referre potest: sed mors felicissima ferè illi contingit edenti atque bibenti. Quod si quis etiam violenta morte defungi videtur, mortuus auolasse creditur. T Y C H. Hec equidè satis superque tibi pro parasito contra philosophos decertata sunt. Superest ut & illud explices, num honesta & vilis sit hæc alenti possessio. Siquidem opulentes mihi videntur parasitos alere, tanquam officiosi, & beneuolè gratificantes illorum tenuitati: quod ego ei, qui alitur, dedecus esse existimo. P A R. Quam simpliciter fatuū te esse constat, ò Thychiade, si hoc nequeas intelligere, hominè diuitem, etiam si Gygis opulentiam possideret, solum edentem, esse pauperem? Atque ille progrediens in publicum non comitante parasito, mendicus est. Et quemadmodum miles sine armis habetur despectior, & vestis sine purpura vilior, & equus sine phaleris leuior: sic etiā diues egregiè & ampliter numatus, longè apparet sine parasiti satellitio humilior atque contemptior. Atque parasitus quoque, non parum ornamento est diuiti, diues parasito non item. Alioqui neque probum est, ut tu ais, huic parasitari, ut præstantiori deteriore. Quod autem opulento utile sit parasitum alere, præterquam quod ornamentum non vulgare illi adiungit, etiam securitatem multam parasiti præsentia & comitatus diuiti suppeditat. Neque enim quispiam temere pugna adoriatur diuitem, qui hunc illius lateri assistentem conspexerit. Sed neque metuendum est eum veneno periturum, qui parasitum conuiuium habuerit. Quis enim auderet insidiis petere quempiam hoc præmandente atque præbidente? Itaque diues non tantum à parasito ornatur, sed eius quoque opera à maximis periculis tutus còseruatur. Ita enim parasitus propter charitatis affectum, qua diuitem ex animo còplectitur, omnibus semet obiectat periculis. Neque tantum concedit solum cibum sumere, sed vnam quoque edens exoptat oppetere. T Y C.

Omnia mihi, ò Simo, satis disertè differuisse videris, nec quicquam quod ad artem tuam còmendanda pertinet, prætermisisti: neque, ut tu dixisti, ad hanc rem inexercitatus accessisti, sed planè omnium instructissimus atque exercitatus. Quod reliquum est, scire gestio an parasiti còpellatio non turpis & dedecorosa habenda sit. P A R. Vide quod responsum à me exigas, si sufficenter super his verba tibi fecisse videor. Respòde verò mihi vicissim ad questionem, si rectè factum existimas. Agè iterum, prisci illi quo vocarunt nomine? T Y C. Alimenti vocabulo. P A R. Quid autem ostendat, nonne alere? T Y C. Sanè verò. P A R. Est ergo in confesso, neque aliud esse parasitari. T Y C. At illud ipsum Simo est, quod turpe esse apparet. P A R. Agè iterum mihi responde, quid tibi discriminis esse videtur, aut utrisque propositis utrū electurus esses, nū nauigare, an adnauigare? T Y C. Ego quidem eligerem adnauigare. P A R. Quid autem, currere, an adcurrere? T Y C H. Adcurrere. P A R A. Quid autem, equitare, an adequitate? T Y C H. Adequitate. P A R A. Quid autem, iaculari, an adiaculari? T Y C. Adiaculari. P A R. Proinde non alia quoque ratione pro edere parasitari, sat scio, quoque eligeres. T Y C H. Velim nolim sententiæ tuæ refragari non possum. Ac te quidem in posterum, veluti pueri & sub auro-ram & à prandio accedam, arti tuæ perdiscendæ operam daturus. Tu verò eandem docebis citra inuidiam ingenuè, quoniā primus tibi ero discipulus. Perhibent autem & matres primam prolem adamare impensius.

ANACHAR- SIS, SEV DE GY-

MNASIIS,

Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Disputant de gymnasiis siue exercitijs adolescentum, Anacharsis & Solon. Cuius rei occasio hæc fingitur. Cum Anacharsis Athenas ex Scythia profectus, ut & Solonem (qui temporibus illis pro sapientissimo habebatur) audiret, & Græcorum instituta, ac mores cognosceret, fortè inter cetera iuuenes Athenienses inter se luctantes, ac mutuo in luto ac puluere sese prosternentes ac volutantes aspiceret, ignarus quid agerent, aut quorsum ea contentio pertineret, rem & causam à Solone perquiri: qui cum exercitiadi genus esse diceret, & laudem ac præmia certaminum, corollas ac poma quadam commemoraret: ille ob tam paruas res tanto & tam acri studio illos inter se contendere, pro stulto ac deridendo putat. Proinde altero institutum hoc, ut suum, commendante, altero vero ceu stultitiam atque dementiam quandam ridente, paulatim eò venit, ut Solon totam ciuitatem & informandam iuuentutis rationem exponat. Ac primum quidem, quibus disciplinis, quibusque exemplis animos ac mentes ciuium informet, commemorat: deinde & corporum exercitium, & qui finis eorundem, quæq; utilitas sit, recenset. atque ea pars propria instituti argumenti est. Ceterum quia finem, à dissimilitudine rerum & instrumentorum, & quod hæc puerilia, ad seria certamina ac bella parum profutura videantur, Anacharsis iterum confutat, monens, ut iusta potius armorum exercitatione ad futuros ca-

suu sese parent : Solon solennium quoque ludorum auctoritatem & instituta, deinde publicum morem, & postremo etiam Lacedamoniorum exemplum allegat : ubi tum ad Lacedamoniorum ludos, & puerorum verberationes, ita respondet Anacharsis, ut videatur Lucianus reprehendendi magis causa illorum mentionem facere, quam quod inhumanitatem atque scuitiam istam laudet. Porro videtur interim & illud voluisse Lucianus, ostendere videlicet rationem quandam qua iuuentus institui atque informari ad Rempub. bene ac recte possit, cuiusmodi & pleraque ea sunt quae à Platone de Legibus lib. 7. & 8. de educatione & institutione iuuentutis traduntur. A deoq. breui isto Solonis sermone, omnia ferme ea Lucianus complexus est, quae ille multis verbis & libris vix absoluit.

ANACHARSIS. SOLON.

AE C verò, ò Solon, quam-obrem vestri faciunt iuvenes? Partim enim illorum complexi mutuò se supplantant, partim verò alius alium præfocat, ac verberat, & cæno semet immiscent, volutanturq; perinde ut sues. Atqui initio statim exutis vestimentis (spectator enim assisitebam) alter alterum vicissim & rasit, & vixit oleo, valde pacatè & amiciter : deinde verò nescio qua offensa dissociati, mutuò se de loco propulerunt innuente, frontèque arietantes concurrunt non secus

Lucta. atq; arietes. Et vide ut ille alterum sublatum crucibus, humi prostrauerit, deinde in eum illapsus suspiciendi facultatem non permittit, in cœnum deorsum adigens. Postremo verò iam illius crura secundum ventrem complexus, circumiecto gutturi cubito, miserum ærumnose præfocat. Alter autem eius obuerberat humeros, supplicans, ut opinor, illi ne prorsus præfocetur. Sed ne olei quidem gratia agunt modestius, ne luti aspergine inquinarentur : verum obscurata vñdione, & luto completi, largo sudore perfluentes, copiosam ridendi materiam mihi exhibent, veluti anguillæ è manibus elabentes. Rursus alii in aulæ area hoc ipsum sub Ioue facere consueverunt : neq; tamen illi ipsi in cœno, sed profundam arenam subiicientes in fossa conturbant se mutuò : ipsiq; vltro spargunt puluerem, gallorum in morem, quod minus (ut mea fert ratio) in complexibus effugiant, arena omnem lubricitatem discludente, aduersarii que compræhensionem firmiorem in arido subministrante. Cæterum illi stantes erecto corpore pulueribus pleni, & ipsi mutuis semet afficiunt verberibus, & calcitrant. Itaq; infelix ille & dentes expuente similis esse videtur : adeò illi os torum & arena & sanguine oppletum est, palma (ut cernis) in maxillam percussio. Sed ne præses quidem ille inter eos pacem componit, ac pugnam inducta concordia dissolvit. Etenim purpura cōiecturam facio hunc esse vnum ex illis principem. Quin animose quoq; cohortatur & laudat eum qui alteri incussa in faciem palma plagâ intulit. Porro alii alibi omnes accelerantes in pulvere veluti currentes subsiliunt, eodem in loco permanentes, & in altum profilientes, calce laceffunt aera. Quocirca ista perlibenter scire velim cuius compendii aut vti-

litis gratia facitare soleant. Et quidem omnino hæc res mihi videtur esse insania : nec quinquam esse arbitror, qui me facile persuasum ab ista sententia abducturus sit, ut non credam hos insigniter desipere, quibus studio est ista facere. s o l o n. Ista mehercle ò Anacharsi, non iniuria ita tibi videtur, cum & peregrina sint, & multum à maioribus Scythicis abhorreant : quemadmodum & vobis non parum multas disciplinas & corporis exercendi studia esse verisimile est, quæ nobis Græcis absurda & aliena esse viderentur, si quis quemadmodum tu illis spectandis arbiter assisteret. Atqui bonum habere animum, ò amice. Neque enim ista insaniz sunt opera, neque impulsu contumeliæ hi mutuò se obuerberant, inq; cæno volutantur, aut semet conspergunt pulvere : sed inest huic rei necessitas non iniucunda, neque medioerem vigorem adiungit corporibus. Itaque si diutius, ut te planè facturum opinor, in Græcia versatus fueris, non in longum & tu vnus ex eorum eris numero, qui cæno oppleri sunt aut pulvere : vsque adeò res tibi videbitur & voluptuosa, & utilis. A N A C. Apage ista à me ò Solon. Vobis hæc oblectamenta utilitatem afferant : me si quidem quis vestrum ea affecerit contumelia, sentiet me haud nequicquam accinctum esse acinace. Veruntamen dic mihi, quod nomen huic rei indidistis, aut quidnā operis hoc facere dicamus? s o l o n. Locus ille, ò Gymnasiū.

30 Anacharsi, à nobis vocatur gymnasium, estque templum Apollinis Lycii. Cernis autem eius simulacrum quod supra statuum situm est, sinistra quidem arcum gerens : dextra verò supra caput refracta, tanquam ex multa defatigatione Deum quiescentem indicat. Cæterum exercitiorum aliud quidem, quod in cæno fit, Lucta vocatur. Illi verò in pulvere quoque luctantur. Porro eos qui erecto stant corpore, ac semet verberibus mutuis onerant, Pancratio decertare dicimus. 40 Sunt præterea & alia nobis eiusmodi gymnasia, & pugillatus, & disci, & saltus, quorum omnia certamina solemus proponere : quorum qui palmam adeptus fuerit, is præstantissimus ex omnibus esse indicatur, ac certaminis tollit præmia. A N A.

Cuiusmodi verò sunt ista præmia? s o l o n. In Olympiis corona oleagina, in Isthmiis pinea, in Nemeis ex apiis concinnata. Porro autem in Pythiis poma sacerdotes Apollinis proponere consueverunt, cæterum apud nos Athenienses oleum ex oliua. Quid autem sublati cachinnis risisti Anacharsi? an quia hæc tibi visa sunt esse modica? A N A C. Non, sed præmia omnibus modis clara atq; præstantia percensuisti ò Solon, cum digna iis qui ea proponunt in certaminibus ob munificentiam, tum etiam athleticis, qui ista nauiter consequi studeant. Itaq; pomorum gratia atq; apiorum tanta antè laboriose perferunt, & periclitantur, dum indignis modis præfocantur mutuò, ac inhonestis verberibus caduntur, ita ut non liceat sine negotio potiri malis, si quæ cepisset pomorum desiderium, aut coronari apio, aut fertis pineis, cuius nullo defœdaretur facies, neque aduersarii eius ventrem pede calcitrassent, s o l o n. Atqui ò optime, nos non ad nuda

Apollinis pithium

Certaminū species & nomina.

Præmia victorum.

Pancratiū.

Saltus.

ad nuda tantum dona intentos habemus oculos
 Finis exer- (etenim hæc saltem signa sunt atque indicia vi-
 citationis. Aoriz, per quæ victores cognoscuntur) cæterum
 quæ hæc comitatur gloria, quavis re digna vide-
 tur esse victoribus: pro qua cõsequenda etiam in
 ventrem calcitrari, præclarum est venantibus glo-
 riam ex laboribus. Neq; enim hæc citra sudorem
 atq; laborem contingit mortalibus, sed illius fla-
 grantem desiderio, oportet sub initium multa
 dura perpeti: quibus naviter perpessis, illi dulcis
 & tantopere exoptatus finis è laboribus expe-
 ctandus est. A N A. Huncne finem ais ò Solon, dul-
 cem atq; utilem, ut ab omnibus viridi redimiti
 corona conspiciantur, atque ob victoriam lau-
 de vehantur, quorum paulò antè nemo non ob
 indigna verbera misertus est, cæterum nunc mi-
 rifica felicitate perfruuntur ditati pomis atque
 apiis? s o l. Nostrarum rerum etiamnum impe-
 ritus esse videre: nò multò verò post alia tua erit
 super hisce rebus sententia, posteaquam in fre-
 quentissimos Græcorum conuentus profectus,
 videris tantam hominum multitudinem colle-
 ctam ad illorum confluisse spectaculū, ac thea-
 tra multis millibus hominum repleta, athletas ve-
 rò ipsos diuinis efferrī laudibus: porro eum qui
 præconis voce victor pronuntiatus fuerit, ab
 omnibus propemodum deum existimari. A N A.
 Hoc ipsum quod dixisti ò Solon, longè miserrimum
 est, quod nò paucis præsentibus tam infan-
 da patiuntur, sed in tanta spectantiū corona atq;
 celebritate, qui acceptæ contumeliæ testes sunt
 oculatissimi, illi nimirū eos felices esse pronun-
 tiabunt, quos videt sanguine perfluere, aut à suis
 aduersariis compresso gutture præfocari. Hæc
 enim summa felicitas illorum præstò est victo-
 riz. Sedenim apud nos Scythas si quis, Solon, vel
 vnum è ciuibus pulsauerit, aut obuiam factus è
 via detruserit, aut vestem disciderit, graui multa
 in eum animaduertunt senes, tamen hoc ipsum
 vel paucis præsentibus arbitris quispiam passus
 fuerit: taceo in tam numerosis spectaculis, cuius-
 modi tu percèses in Isthmo celebrari, aut Olym-
 pia. Cæterum athletarum meherele vicem ex ani-
 mo doleo, eorum nomine quæ ab illis sufferenda
 sunt. Spectatorū verò dementiam, quos tu
 ex omnibus locis optimos quosq; ad ludos viden-
 dos ais cõfluere, demiror magnopere, si negotiis
 necessariis posthabitis, hisce rebus vacare nò ve-
 reantur. Nondum enim illud possum intelligere,
 quidnam oblectamenti, quid voluptatis denique
 hoc illis afferat, si videant homines cædi verberibus,
 atq; decertantes tum humi prosterni, inq;
 vicem à se mutuo cõteri. s o l. Si iam tẽpus esset
 Anacharsi, aut Olympiorum aut Isthmiorū aut
 Quinquatriū, ipsa res perfacile docuisset quàm
 nò frustra aut temere harum rerū studiosi simus.
 Neq; enim quispiam ita nudè percèsendo rerum
 quæ ibi geruntur, voluptatem illam tibi ita per-
 suaserit, quasi ipse in mediis sedens spectatori-
 bus, virorum virtutes cerneret, & corporum ex-
 cellentiū formositates, & habiles admirando-
 rum membrorum vigores, multaq; præclara ex-
 perietiz documenta, & vim inexpugnabilem, & sen-

tentias nullo modo vincibiles, atq; indefatigatū
 pro consequenda victoria studium. Sat enim scio
 te ista spectantē nullum finem facturum laudan-
 di & exclamandi & applaudendi. A N A C. Et per
 Iouem, ò Solon, etiam ridendi & subsannandi.
 Siquidem hæc quæ enumerasti, nempe virtutes,
 ac corporum habitudines & pulchritudines, &
 interritam audaciā, nullius magnæ rei gratia atq;
 adeò nequicquam vobis perire video, cum neq;
 periclitetur patria, neq; regio incendiis atq; po-
 pulationibus diuexetur, neq; amici aut domesti-
 ci ad iniuriam rapiantur. Itaque hoc magis mihi
 risu digni videntur viri illi, ut tu ais, optimi, fru-
 stra tanta sufferētes, talibusq; difficultatibus con-
 stitantes, & eas pulchritudines & heroicas cor-
 porum proceritates ita turpiter arena atque tu-
 mentibus vulneribus scedantes, ut parta victoria
 pomis aut pinu potiantur. Semper verò mihi vo-
 luptati erit talium certaminum recordatio. Ve-
 runtamen dic mihi, omnibusne athletis talia ce-
 dunt præmia? s o l o n. Nequaquam, sed vni ex
 omnibus, qui cæterorū victor extiterit. A N A C.
 Ergo Solon pro tam obscura atq; ancipiti victo-
 ria tam multi semet insanis cõficiunt laboribus,
 præsertim non ignorantes vnū prorsus ex omni-
 bus fore qui victor declarandus sit, reliquos au-
 tem vincendos, atq; nequicquam verbera & vul-
 nera miserè suscepturos? s o l. Videris ò Ana-
 charsi, Reip. bene institutæ statum prorsus nihil
 intelligere. Neq; enim alioqui nostræ gētis ritus
 atq; mores pulcherrimos in vituperationem po-
 neres. Nam si quando tibi curæ erit nosse quo-
 modo omnium optimè administranda sit Resp.
 tū qua ratione ciues in ea quàm optimi reddendi
 sint, laudabis haud dubiè & tu tunc illorū exer-
 citia, neq; non ambitionem, cui in hisce gymnasiis
 dediti seruiunt. Seies quoque permultum fru-
 ctus eos capere, qui his ipsis commistus est labori-
 bus, utcumq; nunc tibi inani studio operam da-
 re videantur. A N A. Atqui ego, ò Solon, nullius
 rei gratia ex Scythia ad vos profectus sum, tan-
 tum emensus itineris, magno Euxino atq; tem-
 pestuoso traiecto, quàm ut Græcorum leges per-
 discerem, ac mores illorum præsens perscruta-
 rer, tum ut optimam Reip. formam multo studio
 cognoscerem. Quapropter te mihi potissimum
 ex omnibus Atheniensibus atq; peregrinis amicum
 adiungendū curavi, posteaquam inaudissem
 & optimarum legum scriptorem, morumq; præ-
 stantissimorū inuentorem te esse comperi, neq;
 non utilium institutorū interpretem, in summa,
 totius Rep. formatorem. Itaq; haudquaquam tu
 cupidior es me docendi, tuumq; discipulum fa-
 ciendi, quàm ego sum audis discendi, adeò ut
 tibi & inebatus & sribundus assidens, quoad-
 usq; tu docendi laboribus par esse possis, dictis
 tuis inhians, audire te super Reipub. institutis &
 legibus dissorentē concupiscam. s o l. Equidem
 omnia breuiter perstringere ò amice haudqua-
 quam facile aut promptum est. Gradatim tamen
 ac pedetētim ingressus cognosces singula, cuius-
 modi nobis de diis, aut parentibus, aut nuptiis,
 aut aliis visa atque constituta sint. Cæterum quæ
 de iuuenibus decreuimus, tum quemadmodum

illis utamur ubi iam primum quod rectius est, sapere coeperint, & corpore maturiores facti, laborum patientes euaserint: hæc tibi in præsentia percensere mihi deliberatum est, ut intelligas cuius gratia hæc illis exercitia proponere soleamus, tum quamobrem assiduis laboribus eisdem corpora exercere cogamus. Non profecto certaminum saltem gratia, ut præmia queant consequi (ad ea enim celebranda omnino perpauci illorum perueniunt) sed ob fructum longè maiorem, qui inde ad vniuersam manat Rempublicam, & quo ipsi fruuntur consimiliter. Siquidem aliud quoddam commune omnibus bonis ciuibus certamen est propositum, & corona non pinea, aut oleagina, aut contexta ex apiis, sed quæ in se comprehensum vniuersam hominum felicitatem complectatur, nempe libertatem dico, quæ cuiusque priuatum est, & communiter patriæ: præterea diuitias, gloriam, honoris ac dignitatis gradus amplissimos, solennitatumque; patriæ fruitionem, reum familiarum salutem: atque, ut summatim dicam, pulcherrima quæque, quæ à diis immortalibus quispiam assiduis votis sibi dari soleat expetere. Ex iis omnibus ea quam dixi corona concinnata est, eaque; ex certamine paranda contingunt, ad quod hæc exercitia atque labores ducunt. A N A. At tu ò multis modis admirande Solon, cum talia ac tanta mihi percensenda haberes præmia, poma atque; apia commemoras, ac virentem syluestris oleæ ramum, & pinum? S O L. Atqui ò Anarcharsi, ne illa quidem tibi videbuntur modica, ubi quæ dicturus sum, intellexeris. Eodem enim consilio sunt & illa, suntque; planè partes quædam exiguæ maioris illius certaminis atque coronæ per omnia felicitis quam percensui. Nescio verò quo pacto oratio nostra confusa narrandi serie, ordine penitus præpostero, horum prius commemorat quæ in Isthmo atque Olympiis & Nemea fieri consueuerunt. Veruntamen nos (sumus enim otiosi, & tu, ut ais, audiendi cupidus es) facile ad principium recurremus, ac commune illud certamen cuius adminiculo omnia hæc parari confirmavi. A N A. Præstat equidem ita facere. Inter eundem verò in longum nobis profluxit oratio. Et fortasse his citius iam persuadebor ne quem posthac amplius subsannem, quemcunque; oleastro aut apio coronatum grauius atque; iaculantius incedentem conspexero. Ac si videtur, sub illam opacam progressi cōsideamus, ne illi disceptantes sua vociferatione nos cōturbent. Quin aliàs etiam Solis (quid enim dissimulem?) sum impatiens, ita acuti & feruentis, & nudum caput infestantis. Etenim tiaram domi consultò mihi abstuli, ne solus hic inter vos peregrino & insueto habitu obambulem. Et iam quoque anni tempus est quo sydus illud feruētissimum exoritur, quod vos Canē dieitis, omnia exurens, aeremque; ariditare & calore infestum faciens, Sole circa meridiem supra caput assistente, & eiusmodi feruorem intolerabile corporibus inducente. Itaque; demiror quid fiat ut tu, cum ætate sis planè confecta, non perinde ut ego sudore perfluas: neque prorsus à Sole infestari videris: neque; vspiam locum umbrosum exploras quæ subires, sed æstum

facile & patienter toleras. S O L. Inanes illi & superuacanei labores, ò Anarcharsi, & assidua in cœno volutationes subæriæ, præterea in arena miseræ, nobis hoc præstant, ut feruentis Solis radios facile cōtemnamus: neque; amplius egemus pileo, ut Solem à contingendo capite prohibeat. Itaque; sub umbram cōcedamus. Noli verò iis quæ dicturus sum, tanquam legibus mentem adhibere, ut per omnia fidē illis habeas, sed ubique; aliquid parum rectè tibi dixisse videbor, statim illud contradicendo refelle, ac verba mea emendato. Etenim ab horum duorum alterutro me omnino haud aberraturū existimo. aut enim tibi constanter persuadebo, si non dissimulantes habueris quæ contradicenda sunt: aut ego deintegro discam quàm non rectè de his senserim atque; statuerim: quo nomine vniuersa Atheniensium Respublica, tibi prolixè ages gratias. Quantum me enim docueris, atque; ad saniores sententiam suadendo pertraxeris, illam maximis beneficiis tibi obstringes. Neque hoc eam celabo, sed statim in medium adferam, ac stans in Senatu his verbis vniuersos cōpellabo: Ego quidem vobis, ò ciues Athenienses, leges conscripsi, quas ego Reipublica, vtilissimas fore arbitrabar. At hic hospes (te ò Anarcharsi digito cōmonstrato) tametsi oriundus est ex Scythia, vir tamen multa ornatus sapientia, aliter mihi persuasit, & disciplinis vitæque; institutis longè melioribus imbuat. Itaque; ob sua in Republica, merita, ciuitate donetur, ac æneam illi statuat apud reliquos huius urbis proceres erigite apud Mineruam. Persuasissimū verò habere, ciues Athenienses sibi nequaquam dedecori fore existimatos ab homine peregrino atque; barbaro ea perdiscere, quæ sunt ex usu Reipublice. A N A. Hoc equidē erat quod ego de vobis Atheniensibus inaudieram, quod in omnibus ferè sermonibus nasci essetis illiusiores. Vnde enim ego homo agrestis & erro, qui omnē ætatem meā in plautris degēs contriui, subinde solum pro solo mutans, quisque; nunquam in vlla ciuitate habitauit, neque; vquam vllam nisi nunc primum vidi, de administranda Republica, verba facerem, atque; adeo docerem homines indigenas hanc urbem clarissimam optimis legibus fundatam tantis temporibus incolentes? cum primis verò te ò Solon? cui hoc, ut perhibent, statim sub initium studio ac curæ fuit, nosse quibus procurationibus Respublica, quàm optime administraretur, tum quarum legum præscripto vtens, quàm florentissima atque; felicissima redderetur. Veruntamen & in hoc tibi ut legum latori mos gerendus est. Itaque; tibi contradicam si qua mihi parum scitè aut rectè proponere videberis, tantum in hoc, ut eundem perdiscā certius. Et vide ut iam euitato sole simus in umbra, neque; defunt sedes percommodæ & amœnæ in hoc frigido lapide. Dic igitur orationē exorsus ab initio quam ob rem statim à pueris iuuenes exercetis laboribus. Tum quemadmodum vobis viri optimi ex cœno illo & eiusmodi euadant exercitationibus. Insuper quid ad virtutem consequendam illis præstet adminiculi pulvis, & istæ in cœno volutationes. Hoc enim vel omnium cupientissimè statim sub initium audire desiderabam.

tabā. Reliqua verò in posterum me docebis, singula suo tempore. Hoc autem inter dicendū fac Solon cogites, ad virum barbarū te verba facturum. Dico autem ne de industria orationem nequendo obscures, neq; impendiò producas. Vereor enim ne prima mihi excidant, si nimium multa per te adducta fuerint. s o l. Tu quidem hoc, o Anacharsi, longè melius cōstitues, vbi cumq; parum perspicua tibi videbitur oratio, aut alicubi prorsus à vero aberrare temere fluendo. Licebit enim hanc tibi interrogando quotiescunq; libitum fuerit interpellare, eiusq; prolixitatem decurtare. Quanquam vbi nō prorsus ab instituto aliena, aut à scopo in totum abhorrentia dicuntur, nihil vetat orationem paulo longius progredi: quoniam & senatui Areopagitico, cui rerū capitalium iudicia cognoscenda sunt, à maioribus vsque accepto more ita facitare solenne est. Ingressi enim in Areopagum confidunt, cedis aut vulneris ex destinato infligi, aut incēdii causam cognituri: deinde vtriq; iure contententium dicendi copia permittitur. Dicunt verò alternis vicibus, & qui litem intēdit, & qui reus est, aut ipsi per se, aut rhetorum sibi cōducunt operam, quibus causa oranda est. Illi ergo quandiu ea quæ ad rem attinent, dixerint, perferuntur à Senatu auscultante cū silentio. Cæterum si quis meditato proœmio orationē exorsus fuerit, ut iudicum animos aliqua beneuolentia sibi propensiores faciat, aut miserationem, aut præcipuam aliquam orationis vim atq; potentiam causæ adduxerit, qualia permulta rhetorum filii machinantur, ut hisce verborum præstigiis iudicum præstringant oculos: progressus adutū præco illi indicit silentium, non permittens rhetori ad senatū augandi libertatem, ac verbis causæ inuoluendæ potestatem, quò minus Areopagitz ea quæ facta sunt, nudè queant perspicere. Itaq; & te o Anacharsi in præsens quidem Areopagitam constituo, ac iuxta senatus legem à me conditā auscultamēq; silentio inditō cōpescere vbi extra causam inutiliter rhetoricantem senseris. Quandiu verò ea quæ ad causam attinēt, dicuntur, licebit orationem extendere. Neq; enim amplius sole sub ardenti colloquimur, ut magnopere dolendum sit si in longum producta fuerit oratio. Sed & vmbra planè densa est, & nos in præsentia otiū agimus. A N A. Perbenigna sunt ista quæ dicis, o Solon. Atq; ego ob hæc magnam tibi habeo gratiam, quòd hac orationis tuæ digressiūcula etiam ea quæ in Areopago fieri consueuerunt, mihi humaniter exposueris, admiranda profectò, ac bonorum senatorum opera, veritati suffragantium. Iā igitur de illis dislere, ac ego Areopagita (hūc enim me esse voluisti) pro more iudicum vestrorum tibi dicenti dabo operam. s o l. Proinde paucis tibi antè audiendū est, quam nos de ciuitate ac ciuibus opiniōne obtineamus. Siquidem nos ciuitatem nō ædificia illa esse existimamus, cuiusmodi sunt muri, delubra, & alia, sed hæc tanquam corpus quoddam firmum esse atq; immobile ad receptum & securitatē hominum urbem incolentiū. Omnem verò vim atq; authoritatem in ciuibus fixam esse arbitramur. Hos enim esse

qui cuncta implent, singula ordinant, omnia perficiunt atq; custodiūt, quali in nobis singulis gubernandis officio anima fungitur. Hoc ergo intelligentes, sanè sedulam curam habemus ciuitatis corpus non negligendi, exornantes illud, ut quàm maximè niteat, cū intus visendis ædificiis adornatum, tum externè munitis & firmissimis propugnaculis circumseptum. Cum primis verò omnem curā impendimus ut ciues & mēte boni, & corpore efficiantur validi. Tales enim ipsi sibi prodesse in pace possunt, vnà Remp. administrātes, neq; non in bello ciuitatis libertatem atque salutem seruare atq; propugnare. Primam itaque illorum educationem matribus atq; nutricibus & pædagogis formandam permittimus, ut disciplinis liberalibus eosdem imbuant atq; edūcent. Cæterum vbi iam honestatem per ætatem sapere cœperint, ac vnà cum illis verecundia & pudor & metus, neq; non rerum præstantissimarū concupiscentia enata fuerit, ipsaq; corpora laboris patientia visa sunt, membrorum robore solidiora facta, ac iustis viribus consistentia: tunc iam illos assumptos docemus, aliis quidem animi disciplinis propositis, aliter etiā erga labores perferendos ipsorum corpora assuefacientes. Neq; enim satis esse existimamus tantum natos esse, ut quisque natus est, quantum ad corpus & animum excolendum attinet, sed præceptionibus etiam & disciplinis ad eos rectè instituendos nobis opus est. Hac enim sedulitate & iuuenum industria alitur atq; augetur, animi verò & corporis vitia emendantur. Huius rei exēplum ab agricolis sumimus, qui quandiu plantæ adhuc sunt humiles & teneræ, eas contegunt atq; falciant, ne venti violentia accepto detrimento perfringantur. Vbi verò iam iustum robur collegeriat, tunc inutiles & superfluos ramos amputat, easq; ventorū arbitrio mouendas atq; agitandas permittentes, fructuosiores efficiunt. Itaq; mentem iuuenum primū Musica atq; Arithmetica excolimus, ac literarum formas pingere, easdēq; excellenter pronuntiare docemus. Deinde ætatis progressu adultioribus sapientium virorum sententias, res olim fortiter gestas à maioribus, tum orationes quoq; viles versibus exornatas, quò tenacius atq; fidelius memoria teneant, illorum auribus frequēter occinimus. Illi autem auditis fortium virorum virtutibus, & rebus memorabilibus, paulatim ista desiderare occipiunt, ac demum ad imitationem accenduntur, ut & ipsi celebrentur, & in cælum ferantur à natu iunioribus pōst futuris: cuiusmodi multa nobis ab Hesiodo atque Homero luculentissimè perscripta sunt. Porro autem vbi ad Reip. procurationem se iam contulerint, illisque publica officia obeunda sunt. Sed hæc fortasse à præsentī instituto discrepant: neq; enim quibus rationibus illorum mentem excolere soleamus, sub initium dicere decretum erat, sed quam ob rem hisce laboribus eosdem exercere dignum arbitramur, explicare fuit in animo. Itaq; mihi ipsi silentium iniungo, non expectato præcone, neq; te Areopagita, qui, ut ego suspicor, ductus reuerētia tanta extra causam nugantem me pertulisti. A N A.

Dic mihi Solon, cuius rei gratia Senatus visum
 est nulla poena afficiendos esse res maximè ne-
 cessarias non dicentes, sed silentio preterentes
 s o l. Cur hoc ex me quaesisti? nondum enim in-
 telligo. A n a c. Quoniam rebus omnium pul-
 cherrimis, & mihi auditu iucundissimis preter-
 itis, nempe quibus exornatur animus: exercitia
 non perinde necessaria, & labores corporum per-
 censere cogitas. s o l. Memor sum eorum, & ge-
 nitrore, quæ initio præfatus sum, ac oratione re-
 mēti ab instituto aberrare nolui, ne citra ordi-
 nem effluendo, rursus confunderet memoriā.
 Verum tamen & hæc quàm potero paucissimis
 perstringam: siquidem harum rerum accuratior
 disputatio propriam orationem videtur requi-
 rere. Proinde illorum mentes saluberrimis opi-
 nionibus imbuimus atque formamus, communes
 leges exactè perdocet, quæ in publico magnis
 descriptæ literis, omnibus legendæ proponuntur,
 quæ fugienda, quæque faciendæ sunt imperantes.
 Tum quod integerrimorum virorum consuetu-
 tudinē sit, apud quos ea quæ decent perdiscunt:
 tum iusta facere, tum ex quo inter se versari in
 Repub. neque ullam rem turpem peruerse appo-
 tere, sed rerum honestarum tangi desiderio: nihil
 autem alteri per iniuriam facere. Illi autem, do-
 quibus dixi sapientibus, Sophistæ atque Philoso-
 phi apud nos appellantur. Præterea ipsos quoque
 in theatrum collectim perductos erudimus, in
 publico comædiarum ac tragædiarum scenicis
 actionibus priscorum virorum virtutes atque vi-
 tia spectantes, ut ab his aucti, feruenti studio ad
 illas complectendas contendant. Liberos quoque
 praeceps ceteris incedendi atque inuadendi
 facultatem poetis Comiciis permittimus, quos-
 que turpia atque flagitiosa & Reip. dignitate in-
 digna exerceat intellexerit. Horum enim opera
 male audientes, meliores euadunt, ut posthac vul-
 gi reprehensionem ob paria facinora effugiant.
 A n a. Noui quos dicat Solon, Tragicos, & Co-
 micos, si illi sunt latis & atris subnixi calceamen-
 tis, aureis autē tenuis per vestem variegati, laruis
 verò induti planè ridiculis, & magnū hiantibus.
 Verum ipsi intus intēso clamore vociferabātur,
 incedebantque, nescio quomodo securè talibus in-
 duti calceamentis. Et nisi fallor, tunc ciuitas cele-
 brabat Dionysia. Porro Comici ceteris erant hu-
 miliores & pedestres, laruis tamen habebāt mul-
 to etiam magis ridiculas, quos vniuersum thea-
 trum risu prosequabatur. Sedenim alios altiores
 nemo non tristi atque contracta fronte audiebat,
 eorumque, ut opinor, omnes commiserabantur,
 tantas pedicæ pertrahentiū. s o l. Non illorum
 ò bone, miseri sunt, sed poeta fortasse priscam
 aliquam & miserandam calamitatem in scenam
 adduxit visendā spectatoribus, orationesque mi-
 serationis plenas audiente theatro tragica actio-
 ne habuit, quibus in luctum atque lacrymas au-
 ditores pertracti sunt. Verisimile autem est & ti-
 bicinas te vidisse, tum alios canentes in medio
 theatri constitutos. Iam neque hanc canendi ra-
 tionem & usum tibi inutilem esse cense-
 mus, verum iis omnibus atque eiusmodi mētem
 acutē meliores nobis reddimus. Cæterum cor-

Sophistæ &
philosophi

Tragico-
rum & Co-
micorum dis-
ferentia.

pora, quod omnium maximè audire desideras, ad
 hunc modum exercemus: exutis (ut initio dixi)
 vestimentis, primum illa ad aerem assuescimus,
 non amplius tenera & imbecilla existencia, omni-
 bus eadem temporibus accommodantes, ut neque
 feruentem Solis æstus grauius ferant, neque rur-
 sum algoris sint impatientia. Deinde ea ipsa oleo
 perungimus atque emollimus, ut habiliora firmio-
 raque reddantur. Siquidem absurdum est si coria
 oleo emollita atque peruncta, ruptioni minus
 obnoxia, ac diutius duratura existimamus, quæ
 iam sunt emortua: corpus autem adhuc vita ani-
 matum, nequaquam melius fore usu olei opina-
 remur. ~~Mox variis excogitatis exercitiis, ac sin-~~
~~gularum magistris constitutis, hunc quidem pu-~~
~~gilatu, alterum verò paneratio decetare docu-~~
~~mus, ut laboribus tolerandis assuescant, pariterque~~
~~ictuum declinandorum periti enadant, neque~~
~~metu auerferentur vulnera. Cæterum hæc exerci-~~
~~tatio duas maximas utilitates apportat iuueni-~~
~~bis. Nam & animosos eos reddit ad subeunda~~
~~pericula, corporibus non parcentes, præterea ut~~
~~prospera utantur valetudine, sintque per omnia~~
~~robusti, & laborum patientes. Quotquot autem~~
~~illorum delecto in terram vultu luctantur, & se-~~
~~cure procidere, & promptè exurgere eadem di-~~
~~seuere opera, ut & propellere, & tenaciter ample-~~
~~cti, & loco mouere, & præfocare, & in altum sus-~~
~~collere possint aduersarium. Quæ sanè non sunt~~
~~inutilia habenda exercitia, sed vnum illud atque~~
~~adeò maximum statim initio sibi præparant.~~
~~Etenim firmiora sunt & robustiora corpora, quæ~~
~~talibus exercentur laboribus. Alterum verò neque~~
~~ipsum modicum est: ex hoc enim consequuntur~~
~~peritiam, si quando in necessitatem adducti fue-~~
~~rint talium disciplinarum in armis. Quippe in~~
~~cōfesso est, quod & hostem talis cōplexus, citius~~
~~supplantatū prosterneat, & prolapsus ipse quàm fa-~~
~~cillimè noscet exurgere. Hæc enim omnia ò Ana-~~
~~charsi, ad verum illud certamen, quod in armis~~
~~peragitur, referre solemus: planèque in eam opi-~~
~~nionem descendimus, ut certò putemus, longè~~
~~melioribus nos vsuros ita exercitatis, posteaquā~~
~~primum illorū nuda corpora emollita atque exer-~~
~~citata & robustiora reddidimus, neque minus le-~~
~~uia & habilia, eademque aduersariis graui effe-~~
~~cerimus. Intelligis enim, nisi fallor, cuiusmodi~~
~~illi armati futuri sint, qui nudo saltem corpore~~
~~terrorem hostibus incutunt, neque immodicam~~
~~ostendentes corpulentiam, & segnem & candi-~~
~~dam, aut nimiam quoque corporis macritudi-~~
~~nem pallore deformatam, qualia fere sunt mu-~~
~~lierum corpora sub vmbra marcescentia, trepi-~~
~~dantia, ac illico multo sudore perfluentia, neque~~
~~non sub galea anhelantia, maximè verò si quan-~~
~~do (ut nunc) sol sub meridiem æstu supra modum~~
~~calente feruerit. Cui enim rei quispiam vt re-~~
~~tur sitientibus & puluerem ferre nequeuntibus,~~
~~quisque saltem viso sanguine statim exanimantur,~~
~~ac ante moriuntur, quàm intra teli luctum, atque~~
~~ad manus eum hostibus ventum fuerit? Sedenim~~
~~nostri iuuenes partim rubore, partim nigredine~~
~~temperanter sub sole colorati, vultu planè maf-~~
~~culo, multum vigoris atque caloris & virilitatis~~
 præ

10

20

30

40

50

60

præ se ferentes, neq; nimium sunt obesi, neq; rursus nimium ténues & aridi, neq; nimio pondere
 * Prægrades, verū iusto corporis modo formati, cum inutilē, tum superflua carniū molē & abundantiam sudore absumunt: illud autem quod robor præstat & vigorem, citra mali admissionem conseruant. Quod enim ii, qui ventilando purgant triticum, faciunt, illud nobis præstāt gymnasia in corporibus, paleas ac spicas inanes flatu propellentia, purum autem fructum separātia & accumulātia. Quocirca iuuenes nostros firma prosperitate, valeudinis vti, ac quā diutissimē in laboribus perdurare necesse est. Quin etiam talis serō sudare incipit, & raro admodum morbis affectus decumbit: quē admodum si quis ignē afflatum in triticum cuiusque stipulas & paleas inficeret, (rursus enim ad ventilantem regredior) dicto citius, ut opinor, conflagrarent stipulæ, ac verō triticum modicē, neq; flamma admodum magna exurgente, neq; vno impetu, sed sensim, atq; modicē suffumigans, tēpore tādē & ipsum incensum absumeretur. Ita neq; morbus, neque defatigatio tale corpus corripient, faciliē arguerit, neq; superare potuerit. Etenim ab internis probē præparatum, nec malē munitum est: externa quoq; valde firmiter aduersus illa circūsepta sunt, quo minus vis morbi, aut lassitudinis ad interna penetrare queat, tum neq; æstus, neque algorem suscipere aliquo detrimento corporis. Ad perdurandum autem in laboribus, multus calor intus influens, veluti multo exercitio antē præparatus, atque in vsum necessarium repositus, præstat tolerantiam, illico membra vigore irrigans, eaque cum plurimum nulla lassitudine vincibilia exhibet. Multorum enim & variorum laborum præmissa exercitatio, nequaquam vires absumit, sed multis incrementis augere solet, dumque subinde refouentur, fiunt etiā maiores.

Cursus. Præterea in curriculo quoque iuuenes nostros exercemus, & ut longo alicui spatio cursu transmittendo sufficiant, assuefacimus: utque in breui quā celerrimi sint corporis leuitatē vti quā promptissimē docemus. Neq; verō cursus in loco plano, aut solido conficitur, sed in profunda arena, vbi nulla firmitate planta figi potest, aut sustentari, neque suffulciri promptum est, cedentibus subinde ad singulos passus pedibus. Fossam quoque transilire, si necessitas exigat, docemus, aut aliud quoddam impedimentum. Qua in re exercentur grandia plumbi pōdera habentes in manibus. Deinde hasta quoq; in longum proicienda decerrant. Vidisti verō & alium quēdam globum iacentem in gymnasio æneum atque terebrem in parui scuti figuram formatum, neq; lorum neque balteum habentem. At illum quoq; periculi faciendi gratia manu sustollebas iacentem in medio, videbaturque tibi grauis, & propter leuitatem compræhensu difficilis. Itaq; illum sursum manu extortum iaculatur in aerem, inque longum, contententes quā ex illis eundem quā longissimē iactu promouerit, ac omnium aliorum metas excesserit. Quæ res & hu-

In arena & meros illorum firmiores reddit, & brachia non cœnolucta medioeriter corroborat. Cæterum quamobrem

& arena & lutū illis luctatibus subternatur, quæ initio perquam ridicula tibi visa sunt, nunc audi & admirande. Primum quidem quidē ne in duro casus illis contingat, sed in loco molliore citra periculū prostrati corruant. Deinde multa, subrica effugia accidere in cœno sudantibus necesse est, quam rem tu anguillis conferebas, sed quæ non sunt inutilia habenda, aut ridicula. Nam & hæc plurimum ad robur & membrorum firmitatem consolidandam conferunt, quando ad hunc modū luctando alter alterum fortiter apprehendere coguntur, tamen crebro elabantur ē manibus. Tenere enim peructum oleo, & sudore perfluentem excidere conātem, & ē manibus effluere laborantem, ne tibi res videatur esse modica, aut nullius momenti. Et hæc omnia, ut à me antē prædictum est, in bello quoq; nō parum præstāt utilitatis exercentibus, si aut amicus vulnere saucius sine negotio sublatus ex acie efferendus esset, aut hostis compræhensus sublimis rapiendus. Eam ob rem penē immodicē eos exercemus difficilioribus propositis, ut hoc facilius minora queant perpeti. Rursus arenam planē diuersa ratione vtilem esse cēsemus, ne, dū cōplexibus implicantur, labantur. Postea quā enim in cœno multo exercitio didicerunt compescere aduersariū, quō minus elabatur ē manibus propter corporis lubricam compræhensionem, etiā ipsi compræhensū effugiendi rationem multa assuetudine familiarem sibi faciunt, præsertim cū tenentur medii. Quin sudorē largiter semet effundētem, arena quoq; mihi videtur cōprimere dū aspergitur: utq; vis corporis par sit laboribus, efficere, estq; ventis obstaculo quō minus lædatur corpora, in tenera atq; denudata incumbētibus. Alioqui sordes quoq; corporis arena eluit, ac hominē longē cādēntiorē reddit. Et ego equidē perlibenter vnū ex albis illis, cuius conuersatio semper sub vmbra fuit, & quencūq; tu ex his, qui semet in Lycéo exercēt, eligeres, huc sisterē, ac cœno & puluere ablutis, te interrogarē, verinam potius similis esse optares. Satis certō cōpertū habeo, te primo statim aspectu electurū, tamen neutrius vitæ periculum feceris, alteri potius esse similē, quā deliciis frāgi atq; diffluere, ac albū esse præ sanguinis inopia ad præcordia cōfugientis. Hæc sunt ferē, o Anacharsi, quibus inuēturē nostrā exercere solemus, existimātes eandē hisce gymnasiis optimā fore custodē Reip. & cuius opera in libertate nos victuros speramus, semper de hostibus, quicūq; nos adoriuntur, victoriā reportātes: terribiles verō finitimis existētes, adeo ut illorū plurimi & potentiā nostrā pertimescāt, ac nobis tributū pēdere soleāt. Porro autem in pace longē melioribus illis vitimur, de nulla re turpi ac flagitiosa contendētibus, neq; ob inertiam ad mutuo inferendā iniuriā se cōuertētibus, sed circa ista versantibus, inq; his ipsis exercitiis occupatis existentibus. Et quod cōmune bonū dixi, summāq; ciuitatis felicitatē, ea est, quoties & ad pacis artes & belli scientiā quā optime, atque diligentissimē iuuentus preparata fuerit, studiis ac rebus pulcherrimis feruenti sedulitate impendens operam. A N A. Prōinde, Solon, hosti

Arenavfus
& cōmoda

bus vobis ingruentibus, oleo peruncti, & opple-
 ti puluere, in bellum progredimini, nempe pugi-
 latu instructi aduersus armatos. Et illi videlicet
 pertimescunt vos ac fugiunt, metuentes ne ipsis
 hiantibus arenam in os spargatis, aut fortè post
 tergum resiliences illorum crura apprehendatis,
 eosdèque præfocetis iniecto circa collum cu-
 bito. Ac per Iouem illi petent vos arcubus, & ia-
 culabuntur spiculis: at vos quemadmodum sta-
 tuas, telorum acies non penetrabunt: quippe ad
 Solis feruorem denigratos, ac multo sanguine
 abundantes. Neq; enim vos estis aut spicæ aut
 stipulæ, vt quàm primùm plagis succumbatis,
 sed admodum serò, ac vix profundis confecti
 vulneribus, modico sanguine monstrato. Talia enim sunt quæ dixi, nisi exèplum à te ad-
 ductū planè obaudierim. Aut fortasse Comico-
 rum & Tragædorum potius armaturam assūme-
 tis, & si iussu senatus in aciè vobis exeundū fue-
 rit, galeas illas hiantes capiti imponetis, vt hoc
 magis terrori sitis aduersariis, laruis ac terricu-
 lamentis anilibus eos exanimâtes. Præterea cal-
 ceos quoq; peraltos illos pedibus accōmodabi-
 tis, qui si fugiendum vobis esset, leues sunt: rur-
 sus si alios insectati fueritis, hostibus erunt inef-
 fugibiles, tanta mole vobis aduersus illos irruen-
 tibus. At vide potius ne ista vestra arguta sedu-
 litas nugæ sint, & ludicra puerilia, & inertium iu-
 uenum ignauizq; deditorum exercitia. Si verò
 vobis in animo est prorsus esse liberis, & per
 omnia felicibus, aliis vobis opus erit gymna-
 siis, & vero in armis exercitio, neq; cum aliquo
 alternis certaminibus iuuenes vobis componen-
 di sunt, sed aduersus hostes depugnandū erit cer-
 to cum periculo virtutem exercētibus. Quapro-
 pter relictis puluere atque oleo, docete illos arcu
 contendere, & hasta vri: neque illis leuia dabi-
 tis iacula, quæ venti flatu feruntur, sed sit hasta
 grauis, quæ cum turbine atque sibilo extorquea-
 tur: præterea lapis prægrandis, & gladius, & scu-
 tum sinistræ insertum, & thorax, & galea. Nam
 sicut in præfens instructi estis, dei cuiuspiam be-
 nignitate mihi seruari esse videmini, quò minus
 nondum periistis à perpaucis saltem leuis arma-
 turæ militibus irruentibus. Ecce enim si stricto
 saltem gladio quo succinctus sum, solus in iuue-
 nes vestros omnes irruerem, adutum vnà cum
 clamore gymnasium haud dubiè caperem, illis
 passim diffugientibus, ac nullo contra ferrū aspi-
 cere audète, verùm post statuas, aut colūnas confi-
 stentes risum mihi exhiberent, lacrymantes atq;
 trepidantes permulti. Tūc verò videres illos nō
 amplius rubescences corpore, cuiusmodi nunc
 sunt in præsentia, sed omnes illico expallescētes
 transcoloratos præ formidine. Adeò multa pax
 vos eneruatos effœminauit, vt non facilè saltem
 cristam hostilis galeæ conspectam sustineretis.
 s o. At nequaquam talia de nobis prædicauerūt,
 ò Anacharsi, Thraces, quotquot Eumolpum se-
 cuti bello nos lacefsiuerunt, neque vestræ mulie-
 res quæ duce Hippolyta aduersus vrbe[m] expedi-
 tionem instituerant. Neq; item alii quotquot in
 armis & acie vires nostras experti sunt. Cæterū
 nos ò beate, non hoc consilio nuda iuuenum cor-

pora exercemus, vt propterea eos in aciem ad-
 uersus pericula producamus: sed vbi in hisce lu-
 dicris quàm optimi atque exercitissimi eua-
 serint, deinceps, & cum armis exercentur, qui-
 bus longè promptius vtuntur ad hunc modum
 antè instituti. A N A. Et vbinam locorum illud
 vobis est gymnasium, quod armorum vsui exer-
 cendo destinatum est? Neque enim ego vsipiam
 in vrbe eiusmodi conspexi, cum totum oppidum
 sursum, ac deorsum diligenter perreptassen. s o.
 Sed certò vidēbis ò Anacharsi, multum nobis
 temporis conuersatus, tum vnicuique permulta
 esse arma, quibus necessitate urgente vtimur, &
 cristas, & phaleras, & equos, & equites ferme
 quartam partem ciuium. Si quidem semper ar-
 matum incedere, neque non acinace succin-
 ctum esse, superuacaneum in pace esse existima-
 mus. Præterea multa cautum est, ne quis in vr-
 be, cum nihil necesse sit, ferrum gestet, aut arma-
 tus procedat in publicum. Vobis verò non iniu-
 ria ignoscendum est, perpetuò in armis viuē-
 tibus. Viuere enim in loco aperto incustodi-
 to, facilè insidiis obnoxium est, & hostium valde
 numerosa est copia, neque illud certū, quo tem-
 pore assistens quispiam dormientem è plauastro
 pertractum iugulet. Ipsa quoque mutua infideli-
 tas, & quodd legibus nequaquam coerciti vnā
 Rempub. incolitis, ferrum vobis semper facit
 necessarium, vt in propinquo sit ad propulsandā
 iniuriā, si quis vim alteri inferre aggrediretur.
 A N A. Adeò verò Solon ferrum gestare nulla ne-
 cessitate adigente superuacaneum esse censetis,
 vt & armis parcatis, ne in manibus frequenter
 habentes corrumpantur, sed reposita conserua-
 tis, vt necessitate vocante vtamini: sedenim iu-
 uenum corpora nullo cogente periculo verbo-
 rantes laboribus conficitis. Quinetiam sudore
 absumentes, nulli rei magnopere necessariæ, aut
 conducibili vires illorum expromitis, sed incas-
 sum in cæno atque arena effunditis. s o. Vide-
 ris ò Anacharsi talem de robore corporeo opi-
 nionem obtinere, quasi vino, aut aquæ, aut alii
 cuipiā rei humidæ similitudine respondeat. Ita-
 que metuis ne quemadmodum ex vase Samio,
 robur clanculum effluens in laboribus, deinde
 nobis corpus inane, & aridum discedendo relin-
 quat, cū à nemine intus repleatur. Atqui ad hūc
 modum res se non habet, sed quantò quis im-
 pensius exhauserit, tantò copiosius influit iuxta
 hydræ fabulam, si qua vnquam tibi inaudita est,
 cui pro vno capite præciso, semper alia duo rena-
 scebātur. Cæterū si ab initio inexercitato corpo-
 re fuerit, parūq; firmo, neq; satis habuerit subie-
 ctæ materiæ, tūc illico fatigue defessus, detri-
 mēto afficitur, atq; marcescit, veluti in igne, ac
 lychno vsi venire videmus. Etenim eodē flatu,
 & ignē potes incēdere, inq; breui maiore facere,
 nimirū inflāmans spiritu: ac lychni lumē extin-
 gues, nō habēs sufficientē materiæ suppeditatio-
 nē, quæ aduerso flatui par esse possit. neq; enim
 ab altius acta radice productū fuerat. A N A. Hæc
 equidē, ò Solon, nō admodū intelligo. argutius
 enim ista tibi dicta sunt, quā vt ego quæ intelli-
 gentia assequi, exactā quandā curam & mētem
 acutè

acutè cernentem requirentia. Illud porro omnino mihi responde, quā ob rem tandem nō etiam in Olympicis certaminibus, & Isthmiacis, & Pythicis, aliisque, quando multi, ut ais, confluerint iuvenes certantes spectaturi, in ipsis armis certamen conficiendum proponitis, sed nudos in medium adductos, qui & calcitrentur, & verberentur, ostenditis ac deinceps victoribus mala, aut oleaginam coronam præstatis? Hoc enim scitu dignum est, cuius rei gratia facitare soleatis. s o. Quoniam opinamur, o Anacharsi, hæc ratione gymnasium desiderium in iuuenibus magis accendi, si eos, qui optimè sese gesserint, in illis honorari conspexerint, & in medio Græcorū præconis voce magnificè proclamari. Quapropter etiam tanquam illi exutis vestimētis, optimi corporis æstimandæ habitudinis curam non negligunt, ne denudati pudore afficiantur, ac se quisque victoria quàm dignissimum præparet. Quin etiam præmia, quemadmodum à me prædictum est, nō mediocria sunt proposita, nēpe honorificū, & laude plenum à spectatoribus testimonium, & esse clarissimum, ac demonstrari prætereuntium digito, inter æquales hunc visum esse etiam sua opinione præstantissimum. Etenim non pauci ex spectatoribus, quibus per ætatem etiamnum exercitatio colenda est, abeūt nō mediocriter ex his virtutis, & laborum amore inflammati. Itaque o Anacharsi, si quis è communi hominum vita laudis & gloriæ amorē sublatum eiiceret, quidnā amplius præclaræ rei nobis ille faceret reliquum? aut quisnam facinus aliquod magnum & memorabile concupisceret? Iam ex iis aut difficulter coniecturam facere potes, quales in bello pro tuenda patria, defendendis liberis & vxoribus, & pro tēplis suscepto futuri sint arma habentes in manibus, qui oleagina corona, aut pomis inducti, tanta cupiditate ad victoriam consequendam ferantur. ~~Es quidnam~~ dicturus esses si apud nos & coturnices, & gallos ~~gallinaceos compugnantes videres, ac harum rerum spectandarum & adornandarum studiū non mediocre? Rides videlicet, ac tunc maximè, si refereres legē à maioribus lata illud nos facere, omnibusque iuuenibus, ut intersint imperatum esse, ut spectent volucres rostris inter se depugnantes vique ad extremam defectionem virium. Atqui ne hoc quidē institutū risu dignum est. Irrepat enim sensim in animos iuuenum impetus ad fortiter subeunda & contemnenda pericula, ne gallis ingenerosiores atque ignaviores esse appareant, nēve defossi vulnēra, aut labores, aut aliam difficultatem ferre recusent. Cæterum ut in armis harum rerum periculum faciant, utque mutuis vulneribus semet cōficiētes spectemus, apage. ferinum enim illud esset, & omnibus modis crudele, ad hæc non minus damnosum & inutile, mactare iuvenes præstantissimos, quorum opera & viribus longè melius aduersus hostes uti queamus. Quia verò ais, o Anacharsi, te reliquam quoque Græciam videndi gratia peragraturum, vide ut memoria teneas, si quādo in Lacedæmona Veneris, ne & illos irrideas, neque putes eosdem inutilibus vacare laboribus, quan-~~

Gloriæ stimulus.

Gallorum gallinaceorum pugna

do aut de pila in theatro impetu facto collapsi, mutuis vulneribus semet deformauerint, aut in locum circumcirca aqua obseptum ingressi, ac in cohortes distributi, hostili animo alter alterum inuaserit, & ipsi nudi donec pars alterutra diuersam è loco aquis circumdato eiecerit, nempe Lycurgi asseclæ, sectatores Herculis, aut rursus in aquā impulerint. Ab illa enim pax insequitur, nec vllus amplius pulsatur. Maximè verò si videris pueros ad aram flagellis, ac loris cædi, ac sanguine defluentes, & patre & matre assistentibus, non ut aliquem ex hoc facto dolorem capiant, sed minaciter interminantibus, nisi verbera perseueranter tulerint, ac supplicatibus quoque ut quàm diutissimè labori tolerando sufficiant, neve verberum difficultatibus cedentes succumbant. Itaque permulti plagis ipsis immoriuntur, dedecorosum existimantes, si etiam dum viuētes in familiarium conspectu verberibus superati deficerent, aut corpore flagrorum ictibus cederent, quos etiam statuis in memoriam illorum erectis publicè à Spartanis honestatos videbis. Quādo ergo ista coram oculatus arbiter intueberis, caue illos insanire temere suspiceris, neque dicas citra causam iustam ac necessariam talibus eos difficultatibus cōflicari, neque virgē alicuius sæua tyrannide, neque hostibus imminetibus. Dixerit enim haud dubiè Lycurgus Lacedæmoniarum legum author pro illis tuendis tibi rationi valde cōsentanea quibūsnam causis impulsus pueros ita verberibus affligēdos statuerit, neque inimicus illis existens, neque inuidētia adductus hoc faciens, neque ciuitatis iuuentutem, neque quicquam absumens, sed volens, atque cōtendens reddere quàm fortissimos, ac omni difficultate superiores eos, qui patriam ab iniuria essent seruaturi atque defensuri. Quāquam verò ipse Lycurgus nihil dixerit, facilè tamen animaduertis, ut talis quispiam quondam in bello comprehensus, nullam vocē Spartana magnitudine indignam emisit, inimicis eundem diris tormentis torquentibus, sed illos falsè subfannans flagellis eedebatur, cum verberante infracta animi tollerantia contendens, vternam citius viribus deficeret. A N A. Num Lycurgus quoque, Solon, in iuuentute loris cædi solitus est? & an huius certaminis author existens, citra periculum talia iuueniliter commentus est? s o. Cum iam prouectæ ætatis esset, ciuibz Spartanis leges cōdidit, profectus è Creta. Aliquādiu enim apud Cretenses peregre egit, quoniam eosdem audierat optimis legibus instructos viuere, quibus Minos Iouis filius legū scriptor extiterat. A N A. Quā ob rem igitur Solon, & tu nō imitatus es Lycurgū, ac iuvenes loris proscindis? Etenim perpulchra hæc sunt instituta, & vobis non indigna. s o. Quoniam nobis Anacharsi, sufficere videntur ista gymnasia, quorū ipsi repertores extitimus, neque magnopere necessariū existimamus peregrinorum æmulatores esse. A N A. Nequaquam, sed intelligis, ut opinor, quàm res sit friuola flagris obuerberare nudi scapulas, palmas vtrasque suppliciter extēdētis, ex quo nulla proueniat utilitas, neque priuatim ad eū, qui ceditur, neque itē ad Rēp. comm

communiter. Itaque si quando Spartam peregre profectus venero, quo tempore ista facitare solent, videor me statim lapidibus obrutum iri ab illis publicè singulos deridentem, si quando video pueros veluti fures flagris onerari, aut veluti peculatorem, aut alium facinorosum. Planè verò illorum ciuitas mihi videtur egere helleboro, quæ usqueadeo ridicula à se ipsa pati consuevit. **S O L.** Ne desertam causam ò generose, neque viris absentibus te solum dicentem vincere, inducas in animum. Neq; enim deerit quispiam etiam Lacedæmone, qui harum rerum causam tibi promptissimè redditurus est. Verum enimvero quandoquidè ego tibi nostra ex ordine gymnasia percensui, quæ tibi non admodum placuisse, non occultè tulisti, videor mihi non iniqua postulaturus à te, ut & tu vicissim me audiente percurras qua ratione vos Scythæ vestros iuuenes exerceatis, tum quibus gymnasiis educatos insuescitis, & quonam pacto eosdem viros strenuos efficitis. **A N A.** Acquisita sunt ò Solon quæ postulas. Ac ego quidè Scytharum leges tibi commemorabo, fortasse non admodum admirandas illas, & quæ non multum vestris sunt responsuræ. Neque enim vel in maxillam alicui plagam illidere auderemus, sumus enim perquam meticulosi, sed tamen qualiacunque sunt nostra exercendorum iuuenum instituta, dicetur. Cæterum, si videtur, ea de re colloquium in crastinum usque differemus, ut ea, quæ ipse dixisti, magis quietus apud me retractare possim, tum etiam ea, quæ mihi dicenda sunt, memoria percurrere. Itaq; quod nunc restat, in præsentia quidem abeamus. Iam enim inualescentibus vmbris appetit vespera.

DE LVCTV, D.Erasmo Roterod.interprete.

O Peræpretium sanè fuerit obseruare ea, quæ in luctu vulgo tum dicantur, tum fiant, item quæ dicantur ab iis, qui eos cõsolantur scilicet, quamque non ferenda putent lugentes ea, quæ acciderunt, & sibi ipsis, & iis quos flent, cum haudquaquam pernouerint, malane sint ista, ac dolenda, an contrà iucundiora melioraque iis quibus accidunt: sed ex more & consuetudine dolorem accersunt. Itaque cum mortuus fuerit aliquis, faciunt ad hunc modum. **Q**uin prius volo tibi narrare, quas habeant de morte ipsa opiniones. Sic enim palàm fiet qua gratia superuacanea ista moliatur. Vulgi quidem hominum multitudo, quos sapientes isti vocant idiotas, Homero, Hesiodo, reliquisq; fabularum authoribus super his fidem habentes, & illorum poësim pro lege ducentes, locum quendam subter terram profundum esse putant, quem Tartarum vocant, Eum existimant magnum & spatio sum esse, caliginosum atque opacum, qui tamen istis haud scio, quo pacto illustrari videtur, quò singula quæ illhic sunt, introspectiant. Tum regnare in hoc specu Iouis fratrem, cui nomè Plu-

toni, ut mihi retulit quidam harum rerum mirè peritus, ob id eo vocabulo honestatum, quòd mortuorum copia diues esset. Porro Plutonem huc inferorum Rempubicam, & manium vitam constituisse in hanc formam. Nam sorte obtigisse huic ut vita defunctis imperaret. Quos ubi demissos receperit, arreptos vineulis ineffugibilibus coerceat, nulli prorsus permittens, ut ad superos redeat, præterquam admodum paucis ex vniuerso xuo, idque grauissimis de causis. Interluit autè regio illius fluminis, & magnis, & horrendis, vel solo nomine. Siquidem Coeyti, Phlegethontes, atque huiusmodi vocabulis appellantur. Quòdque est grauissimum, præiacet Acherontica palus, quæ prima excipit obuios, quam non possis neq; transmittere, neque transire sine vectore: nam & profundior est quàm ut pedibus transiri possit, & spatiosior, quàm ut tranari queat. In summa huiusmodi est, ut nec auium manes possint eam transuolare. In ipso verò descensu portaque, quæ quidem est adamantina, Aeacus est, regis patruells, cui madata est custodia, iuxtaque hunc canis triceps, sæuus admodum. Is aduenientes satis amicè pacatèque intuetur: cæterum si quis conetur aufugere, latrat, territòsq; in specum redigit. Iam, qui transmissa palude ingressi sunt, eos excipit pratum ingens, Asphodelo consitum, ac fluius memoriæ hostis: eoque Lethe nomen est inditum. Nam hæc videlicet præscis illis mortalibus narrarunt, qui illhinc redierant, nempe Alcests & Protesilaus, Thessalus vterque, neque non Theseus Aegeo prognatus, & Homericus Vlysses, testes admodum graues, dignisq; quibus habeatur fides, qui mihi non videntur è fonte illo bibisse, alioqui non meminissent horum. Itaque Pluto & Proserpina, ut aiebant illi Remp. administrant, rerumque omnium dominatum obtinent. Sed inseruiunt his, & in administrando principatu adiuuant, ingens turba, furia, poenæ, terrores, ac Mercurius, quamquam is sanè non adest perpetuò. Præfecti autem & satrapæ, & iudices sedent duo, Minos, & Rhadamanthus, vterque Cretensis, vterque Iouis filius. Atque hi quidem bonos ac iustos viros, qui cum virtute vitam peregissent, ubi iam multi collecti fuerint, veluti in coloniam quandam emittunt in campum Elysium, vitam optimam inibi victuros. Quòd si malos aliquos ceperint, hos Furis traditos, in impiorum locum eiiciunt, pro ratione malefactorum puniendos. Quo quidem in loco quid tandem mali non patiuntur? torti, exusti, à vulturibus arrosi, rota circumacti, saxa sursum voluentes. Nam Tantalus ipse ad paludem stat, in periculum adductus, ne siti moriatur infelix. Rursum aliis medioeris vitæ (sunt autem hi complures) vagantur in prato sine corporibus iam vmbræ facti, & ad tactum ceu fumus euanescentes. Aluntur autem videlicet nostris libationibus, inferiisque, quæ sepulcris inferuntur: adeò, ut si cui nullus sit in terra reliquus amicus, aut cognatus, hic mortuus ieiunus, ac fame licus inter illos versatur. Hæc usqueadeò validdè vulgi animos peruasurunt, ut simul atq; familiaris quispiam mortuus fuerit, primum obolum

lum illi in os imponunt, traiectionis mercedem, quam vectori daturus sit: nec illud prius expendant, cuiusmodi nomisma legitimum sit, ambuletque apud inferos, & apud illos valeat, Atticus, an Macedonicus, an Aeginensis obolus. At ne id quidem cogitant, multo satius esse non posse nautum reddere. Sic enim fiat, ut non recipientem portitorem, postliminio redeant in vitam. Post hæc lotos eos, perinde quasi tartarea palus non satis sit idonea lauandis his, qui illhic degunt, & vnguentis optimis uncto corpore, iamque victa graueolentia, tum coronatos pulcherrimis floribus proponunt splendide vestitos, ne videlicet algeant per viam, neve nudi conspiciantur à Cerbero. Accedunt ad hæc mulierum euiatus, omnium certè lacrymarum, pectorum planctus, comæ dilaniatio, genarum cruentatio. Aliis autem & vestis discerpitur, & pulvis capiti inspergitur, adeo, ut viuentes miserabiliores sint mortuo. Nam illi humi volutantur sapenumero, & capita solo allidunt: hic verò decorus, ac formosus, ac diligentissimè coronatus sublimis propositus est, & excelsus, velut ad pompam adornatus. Deinde mater, atque adeo pater quoque ex mediis cognatis progressus, ac mortuo circumfusos, (nam finge iuuenem aliquem ac formosum propositum esse, quò magis in hunc cõpetat actio fabule) absurdas, ac stultas voces emitte, ad quas mortuus ipse respõsurus sit, si contingat vocẽ recipere. Ait enim pater, flebili quadam voce verbũ vnũquodq; producẽs in longũ: Fili iucundissime, peristi mihi, mortuus es, ante diem præreptus es, me super hæc misero solo relicto. Non duxisti vxorẽ, non parasti liberos, non militasti, nõ coluisti agros, non ad senectam petuisti. Non comessaberis posthac, non amabis filii, neque cum æqualibus in cõpotatione inebriaberis. Porro hæc atque id genus alia dicet, quasi putet filium adhuc rebus his egere post obitũ, ac desiderare quidem, verũ potiri non posse. Sed quid hæc loquor? Quot enim sunt, qui equos, ac concubinas, rursus alii, qui pincernas etiam in funere mactarunt, qui vestem, reliquũque mundum pariter in rogam iniecerunt exusserunt, aut vnã cum cadauere sepelierunt, perinde quasi illhic sit vsurus, & apud inferos fruiturus? At senex iste luctum agens, hæc omnia, atque his etiam plura, quæ dicit, neque filii causa iactare videtur, ut quem sciat non auditurum, etiam si Stentorem clamore vincat: neque rursus sua ipsius gratia. Satis enim erat illi, cogitare, & cognoscere, vel sine voce. Nihil enim opus est ut quis apud sese clamet. Superest igitur, ut ad hũc modum deliret, ob eos, qui adsunt, cum nesciat, neque quid acciderit ipsi filio, neque quò concesserit, imò cum ne suam quidem ipsius vitam cuiusmodi sit perpenderit. Neque enim alioqui ceu rem acerbam grauitè ferret illum ex hac vita demigrasse. Filius igitur huic ita responderit, exorato Aeaco, atque Orco, quò liceat tantisper è specu proferre caput, dum patrem insanientem compeecat: Homo infelix quid clamas? Quid mihi molestus es? Desine vellicare comã, ac vultus etiam cutem lacerare. Cur mihi con-

uicium facis, ac miserum appellas, & infortunatum, qui iam sim te multo tum melior, tum felicior? Aut quid acerbi mihi putas accidisse? An quia non sum factus senex talis, qualis es tu, capite caluo, facie rugosa, incuruus genibus, senis, in summa, totus ætate putris, multis expletis Triacadibus, & Olympiadibus, deniq; ad istũ modum delirans apud testes tam multos? O demens; quid tibi videtur in vita boni, quo posthæc non simus potituri? Nimirum* vsuras dicis, *wórys, cõ ac cœnas, vestemque, & concubitus: eoque me tuis ne rerum harum inopia peream? Non cogitas autem longè bellius esse, non sitire, quàm bibere: non esurire, quàm edere: non algere, quàm vestibus abundare? Agẽ igitur, quandoquidem ignarus videris, docebo te lugere verius: iamque denuò incepto luctu, clama: Fili miser, non amplius sities, non amplius esuries, non amplius algebis. Peristi mihi infelix, qui morbos effugeris, qui febrem iam non timeas, non hostem, non tyrannum. Non amor discruciat te, non auocabit coitus, neque huius rei causa bis aut ter quotidie perdes impensam. Heu calamitatem, neque contemnẽris factus senex, neque molestus eris iuuenibus, si quando conspiciaris. Hæc si dixeris pater, an non putas te multo veriora, magisque ridicula dicturum, quàm ista quæ modò? At vide, ne illud te malè habeat, dum noctẽ, quæ apud nos est, magnamque cogitas caliginem, proinde metuis, ne tibi præfocer, conclusus in monumento. Verũ in his illud oportebat perpendere, oculis putrefactis, atque adeo exustis (si quidẽ paulò post exurere me decreuissis) nihil opus erit, nec ad tenebras, nec ad lumen inspiciendum. Atque ista fortassis utcunq; ferenda: verũ euiatus iste vester quid mihi confert? aut quid ista pectorũ ad tibĩ modos percussio? aut quid mulierum immodica lamentatio? Quid autem saxum, quod sepulcro imponitur, coronis ornatũ? Aut quid valet, quod merum infunditis? Num putatis illud ad nos destillaturum, & ad Oreum vsque permeaturum? Nam de parentalibus ipsi quoque, ni fallor, videtis, quod ex apparatu potissimum ad nos redire debuerat, id fumo correptum sursum in cælum abire, neque quicquam iuuare nos, qui infernè agimus. Porro quod superest, pulvis est inutilis, nisi creditis nos cinere vesci. Non est vsque adeo sterile, neque infrugiferum Plutonis regnum, neque nos destituit Asphodelus, ut à vobis cibos huc deportemus. Itaque iuro per Tisiphonen, iam pridem mihi libebat vehementer exclamare super his, quæ & faciebatis, & dicebatis, sed vetabat linteum, ac lanæ, quibus mihi fauces obligastis.

Atq; ita profato, mors vltima lumina clausit. Sed dicito per Iouẽ: Si cõuersus ad eos mortuus ille, loquatur hæc cubito innitens, an non videbitur rectissimè dicturus? Attamẽ vecordes isti voeiferantur, & accersito quopiã lametorũ artifice, qui multas antiquas calamitates in vnum congerat, certaminis adiutore, & amẽtiæ chorago abutuntur, vbicunq; cõperit ille, ipsi ad melos eiulatu respõdentes. Verũ quantũ ad lamentationes attinet, omnibus eadẽ est ineptiendi cõsuetudo.

Sepultura. At deinceps sepulturæ rationē in varios diuidit modos. Nā Græcus exurit, Persa defodit, Indus adipe suillo oblinat, Scythia deuorat, muria condit Aegyptius, atq; hic quidem (rem à me visam narro) deliceatum cadauer, cōiuiā, & compotorem adhibet. Fit autē frequenter, vt Aegyptium aliquem indigentem pecuniæ, leuet egestate pignus frater aut pater in tempore factus. Nam libationes, pyramides, columnæ, tituli, ad breue tēpus duratura, an non superuacanea, & ludicris

Ludi funebres. Simillima? Sunt verò, qui ludos quoq; constituāt ad sepulcrū, ac funebres orationes habeant, perinde quasi patrocinentur ac testimonium perhibeant defuncto apud inferos iudices. Post hæc omnia superest exequialis cœna. Iamq; adsunt ne cessarii, vt defuncti parentes cōsolētur, suadēque vti cibum capiant: quāquam illi per Iouem non illibentes ad id compelluntur, quippe perpetuum iam triduum enecti fame. Et quousque, quæso, flebimus? Sine quiescāt Plutonis manes.

Quòd si tibi deliberatum est omnino flere, vel ob hoc ipsum cibus est capiendus, quo tanto luctui par esse possis. Tum deniq; tū ex omnibus contextuntur duo versus Homericici:

Nā cœpit meminisse cibi Niobe auricapilla.

Tum illud,

Vita defunctos flere haud finit alius Achiuos.

At capiunt quidem illi, sed initio pudibundi, verentēq; ne post charissimorum obitum videantur adhuc affectibus humanis commoueri. Hæc atq; his longè magis ridicula reperiet, quisquis obseruarit ea, quæ fiunt in luctu, propterea quòd vulgò existiment mortem summum esse malum.

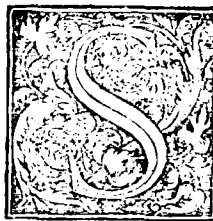
RHETORVM

PRAECEPTOR,

Bilibaldo Birkeimero interprete.

ARGVMENTVM.

Inscelatur hoc scripto Lucianus corruptam suorum temporum eloquentiam, & affectatum dicendi genus eorum, qui se maximè facundos esse, atque egregie perorare existimant, cum verba quaedam ex vltima vetustate repetita, & vix ipsi Euandri matri intellecta, orationi passim admiscant, aut verius infarciunt: quales fuerint nostra aetate non pauci, cum apud Germanos alicubi, tū præcipue apud Italos, quibus maximè ea cura fuit ita loqui, vt à nemine intelligerentur. In quorum gratiam & superioribus annis dialogus ille, qui Volcorū & Oskorum titulo ferebatur, editus apparet. Ceterum ipsa oratio Didascalica est. Duas enim vias ad eloquentiam consequendam adolescēti à quo (vt fingitur) ad id impulsus fuerat, præscribit, priorem quidem asperam, ac duram, & vix longo tempore peragendam, ceterum veram, ac rectam, quam non modo ad eloquentiam, verum ad omnem virtutem parandam ingredi opus est ei, qui volet, vel mediocrem laudem assequi. Alteram autem planam, & expeditam, sed quæ ad improbitatē & petulantiam, non virtutem, perducit: quā ipse ironica quadam epitrope cōmēdat, ac adolescēti obcenā proponit, scilicet ad temporum suorum morē alludens, quibus & quisq; indoctissimus & impudētissimus erat, ita pro præcipuo ac summo habebatur. Vtrig; autē via doctorem quendā addit: alterum videlicet, ea, quæ recta sunt, & ad ipsam rem pertinent, monentem: alterum autē, quæ ad arrogantiam, improbitatem, & temeritatem spectant, veriusque rabulam, ac sycophantam aliquem, quàm oratorem efficiunt, docentem: qui primò quidem, quæ de se ipso afferre conueniat discipulum, præcipit: deinde quibus maximè studere publicè, primum in affectandis verbis, & componenda orati: ne, deinde inter agendum, & in foro, & in frequentia hominum: post hæc priuatim quoque, & domi inter suos idem debeat docet. Quæ omnia eiusmodi sunt, vt mores ac vitia illorum temporum planè referant, quemadmodum cum ex alijs plerisque, tum ex Quintiliano multis in locis idem animaduertere licet, qui ipse quoque huiusmodi affectatores & arrogantes non semel perstringit. Exemplum autem talis oratoris qualem hic describit, supra in Lexiphane expressum habes, & hodie in multis coram, & ob oculos videre licet.

Ciscitaris o adolescens, quoniam pacto Rhetor euadere, & venustissimum illud, ac oppido quàm honorificum nomen Sophista ipse esse cense-
ri possis. Tibi enim viuendum esse negas, ni talem in

dicendo vim quandam assequaris, vt inexpugnabilis, ac intolerabilis existat, omnēsque in admirationem, & venerationem rapiat, ac Græcis res celeberrimæ famæ esse videatur. Ideo vias il-
luc perducēs, quānam tandem sint, addiscere cupis. Atque nulla inuidia, fili mi: præcipue cum quispiam adolescens adhuc existens, optima desiderat, ignarus tamen vnde hæc hauriat, sitque res sacra quædam consilium, quemadmodum tu iam accedens, hoc exoptulet. Igitur ex me audi, & admodum cōfide, quòd in perquam eloquentem euadas virum, ita, vt ea, quæ de-
ceant, & cognoscere, & explicare possis, si tute interim memor esse illorum, quæ à nobis audieris, assiduòq; labore exercere, & alacriter viam capeffere volueris. Ita enim ad optatum peruenies terminum. Cæterum huius rei adeptio minime est exigua, neque mediocri indiget studio, sed pro qua multos labores, multasque vigilias subire, ac quicquid euenerit, sustinere decet. Cōsidera igitur quoniam hucusque, cum nullius essent momenti, ob sermonem clari, & opulenti, ac per Iouem nobilissimi quoq; apparuere. At-
qui ne timeas, neque ob speratorum magnitudinem desperes, infinitos quosdam labores subeundos existimans. Siquidem minime per asperam quandam, aut arduam, sudorisve plenam nos perducemus, vt ex ipsa media lassus regredi cogaris, quandoquidem nil ab alijs differimus, qui per consuetam illam deducunt, longam, inuiam, laboriosam, & vt plurimum desperatam: sed consilii nostri præcipuū hoc est, vt per iucundissimam pariter, ac compediōssimā facilēque & accliuem viam, cum multa animi voluptate deliciisque inter florida prata vmbraque; amœnas deambulans, otio, ac gressu placido, absque sudore in summo cōsistas vertice, illhicque circa labor

laborem venari, & per Iouem discumbens quoq;
conuiuari possis, ac illos, qui per aliam incedūt
viam, in ascensus eliuo ab edito despicias: quin
per cōfragosa & lubrica præcipitia vix surrepen-
tes, ac nonnunquam in capita deuolutos, multā-
que vulnera cautium asperitate accipientes. Tu
verò pridem antea in summo coronatus, felicis-
simus eris, breui vniuersa quotquot in Rhetorica
sunt bona, tantum non dormiēdo accipiens. At-
qui promissio hæc admodum magna est, verūm 10
per hospitalem Iouem ne diffidas, si facile pari-
ter & iucundissimè tibi hæc ostendi posse asseri-
mus. Etenim si Hesiodus cum pauca ex Helico-
ne folia sumpsisset, confestim poeta egregius ex-
pastorē euasit, atque Musarum numine afflatus,
Deorum & Heroium genus decantauit: cur rheto-
rem, qui multò infra poetices est magniloquen-
tiam, in breui creare impossibile erit, si quis cō-
pédiōssimam didicerit viam? quemadmodum
& ego tibi enarrare volo Sidonii cuiusdam mer-
catoris consilium, quod ob incredulitatē imper-
fectum remansit, ac audienti inutile. Imperabat
iam Alexander Persis, postquam Dariū in Ar-
belis pugna deuicerat, ac oportebat vndique per
Imperium nuntios emitte, qui Alexandri fer-
rent edicta. Erat verò ex Persis lōgissima in Ae-
gyptum via, siquidem montana circumire oport-
tebat, hinc Arabiam per Babyloniam intrare, inde
longis emensis desertis vix eadem in Aegyptum
perueniebatur statuis viginti prolixis viro expe-
dito. Ferebat id ægrè Alexander, quoniam Aegy-
ptos nōnihil tumultuari audiebat, nec habebat
quo pacto quæ sibi agenda viderentur, Satrapis
annuntiare posset. Tū mercator Sidonius, Ego,
rex, inquit, viam haud longam ex Persis in Aegy-
ptum me tibi ostensurum polliceor. Etenim si
quis mōtana hæc superabit (trāsgradientur autem
triduo) cōfestim in Aegypto erit. Et sic se res ha-
bebat, verūm Alexander non credidit, sed dece-
ptorem esse mercatorem existimabat. Ita quā 40
plurimis promissiones admirandæ incredibiles
vidētur. Sed ne id tibi accadat, caue. Etenim ex-
perientia cognosces, quod nihil prohibebit te
Rhetorem cēseri vnius, nec totius quidem diei,
montem ex Persis in Aegyptum transgressum.
Proinde Rhetorices primo imaginem sermone
describere, & quemadmodum Cebes illē, utrāq;
viam tibi ostendere volo. Etenim duæ sunt, quæ
ad Rhetoricam perducunt, quā haud mediocri-
ter mihi amare videris. Illa itaque in eminenti 50
residet folio, admodum formosa, ac aspectu ele-
gātī: in dextrāq; Amalchæz retinet cornu, fructi-
bus omnifariis refertum. Ex altera autem parte
adstantes mihi diuitias aspicere videtur, penitus
aureas, ac perquā amabiles: iuxta quas gloria
quoq; & vehementia consistunt: ipsam verò lau-
des permultæ pusillis Amoribus similes, ac vndi-
que confertæ circunvolitant, instar Nili, si quā-
doque illum depictum vidisti, Crocodilo alicui,
vel equo fluuiatili, quales multi sunt in eo, insi-
dentem, paruulos autē puellōs, Peches illos Ae-
gyptii vocāt, circa ipsum lustrātes. Tales & circa
rhetoricam laudes. Tu verò amator accedis, desi-
derans scilicet quā celerrimè in summū euadē

Imago rhe-
torices.

re, vt tibi ascendēti nubar, ac omnia eā possideas
diuitias, gloriā, laudes. lege etenim nubētis sūt.
Inde cum monti appropinquas, sub initium de
ascensu desperabis, rēsq; tibi similis esse videbi-
tur quemadmodum Aornos Macedonibus appa-
ret, vndiq; aspicientibus prærupta, & vix anibus
transuolatu facilis, Dionysio aliquo, aut Hercule
si complanari debeat, indigens. & ita tibi sub ini-
tium videbitur. Inde paulò post duas quasdā vias
cernes, vel potius altera semita est, angusta, spino 10
sa, & aspera, multum sitis ac sudoris præ se ferēs, ad rhetori-
cam iam antea Hesiodus perquā egregiè osten-
dit, ita vt nihil mei indigeas. Altera verò lata est,
florida, ac manantibus aquis irrigua, & penitus
talis, qualem paulò antè dixi, ne eadem sæpius re-
petens, te, qui iam Rhetor esse posses, detineam.
Tantum hoc addendum videtur, quod aspera il-
la & ardua, nō multa viatorū retinet vestigia: &
si aliqua, valde vetusta, per illam ego miser ascen-
di, tantum laborans, cū haud necesse esset. Alte-
ra verò vndiq; plana, ac nil confragosi habens,
qualisnam sit, à longe tantum mihi apparuit: non
tamen per illam incessi. Haud enim cum adhuc
iuuenis essem, quid optimū foret cernebam, sed
poetam illum vera loqui existimabam, dicētem;
Ex laboribus germinare bona. Illud verò mini-
mè sic se habebat. Multos enim video absq; labo-
re maiori dignitate euectos, felici sermonum, &
viarum electione tantum. Cū verò ad ingressum
perueneris, rectè noui te hæsitaturum, quin iam
dubitare ad quānam sit vertendū. Quid igitur
iam tibi faciundum sit, vt facile ad summū ascē-
das, fortunatus euadas, & nugas, omnibūque ad-
mirabilis videaris, ego tibi expediam. Satis enim
est me ipsum deceptum esse, & laborasse: tibi ve-
rò citra sementem & arationem, tanquam Satra-
pi seculo, cuncta prouenient. Confestim igitur
tibi se obuium feret vir quidam robustus, prædu-
rus, gressu virili, multum Solis in corpore osten-
dēs, aspectu masculo, vigilator, asperæ illius viæ
dux, nugas quasdā vanas prædicās, vt se sequaris
cohortās, Demosthenis, Platonis, & aliorū quo-
rundā vestigia demonstrās, magna quidem, & su-
per præsentia, verūm iā obscura, & vt plurimū à
tēpore oblitterata. Addet te beatum fore, ac lege
Rhetoricā tibi nupturam, si per illa incesseris, ve-
luti eos, qui ad bona pergūt. At si parūper trans-
grediaris, vel extra rectū tramitem, aut incessu
aliquorsum magis declines, te à vera via, & ad nu-
ptias deducente aberraturū. Inde te priscos illos
viros imitari iubebit, inutilia sermonum propo-
nens exempla, nec imitatu facilia, qualia vetustē
sunt cōstructionis Hegesii, & quæ circa Cratetē,
Nesiotem quoq;, seuera, neruosa & dura, diligen-
tèrque à literis amputanda. Laborem autem, vi-
gilias, & puræ aquæ vsum, squallorem quoque,
hæc cuncta necessaria, & inenitabilia dicer. Ete-
nim impossibile esse absque illis viam perficere:
Et quod omnium molestissimū, per longū tem-
pus ad perficiendum iter tibi præscribet, annos
multos, non per dies, neq; triennalia, sed per in-
tegras numerans Olympiades, ita vt prius quā
audiēs laborem subierit, & defatigatus fuerit, fe-
licitati illi speratē longū valere dicat. Insuper ob
hæc

Demosthe-
nem & Ae-
schinem in-
telligit.

hæc mala haud paruum expectet mercedem, sed neq; dux esse incipiet, nisi magna prius acceperit. Et hæc tibi dicet superbus, & verè antiquarius, ac Saturnius homo, mortuos vetustos ad imitationem proponens, sermonesq; pridem defossos eruere dignum ducens, ac si maximū esset bonum, gladiatorum fabri, & alium Atrometi cuiusdam grammaticæ filium imitari, & hæc in pace, neq; Philippo ingruente, neq; Alexandro cogente, quo tempore illorum sermones viles sunt visiti: ignorans quænam sint nunc innouata, celeritas, laboris euitatio, & via ad Rhetoricam perquam compendiosa. Tu verò haud acquiescas, neq; illi mentē adhibeas, ne te suscipiēs alicubi præcipitet, vel demum prius quàm tot labores exhaurias, in seniū perducatur. Sed si omnino amore flagras, ac celerrimè Rhetoricæ congregi desideras adhuc vicens, ita ut illi diligentē operam impedere possis, aspero huic homini, & ultra me diocritatem virili, longè dic valere: ipsum verò ascendere, & alios quotquot decipere potest, secum ducere permittit, ut tandē anhelantes, & multo sudore persufos, destituat. Ad alterā verò perueniēs viam, alios quoq; multos inuenies, inter quos perquam sapientē quendā, ac perpulchrum virum, incessu molli, ceruice infracta, vultu effœminato, voce suavi, vnguenta spirantem, ac summo digito caput scalpentem, capillos quidē paucos adhuc, intortos tamen & hyacinthinos componentem, perquam delicatum Sardanapalum quendam, vel Cinyrā, aut Agathonem ipsum, lepidū illum Tragœdiæ poetam. Hæc ideo refero, ut ab iis eū cognoscas signis, ac res tam diuina, Veneriq; & Gratiis amica, minimè te lateat. Sed cur hæc dico? etenim si ad cæcutientem te accedēs, solum quid proloquutus fuerit, Hymettium os illud aperiens, & consuetā vocē tantū emittens, quàm primum intelliges eū non ex nobis quempiā, qui terræ fructu pascimur, esse, sed spectrum peregrinum, rore vel ambrosia enutritum. Ad hūc itaq; si accesseris, tēq; ipsum tradideris, confestim Rhetor eris egregius, ac conspicuus, & ut ipse vocat, rex in sermonibus citra laborē constituēris, orationis moderās quadrigas. Etenim suscipiens te, prima illa docebit, sed potius ipse te alloquatur. Siquidem ridiculum, pro tanto Rhetore me verba facere, malum forsitan tallium tantorumque mimum, ne alicubi cadens, heroa, quem representare conor, atteram. Te igitur cōpellabit, comā interim quæ adhuc residua est, demulcēs, subridēsq; iucundū illud, & tene-
rum, quæadmodum assuevit, comicā Thaidē, vel Malthacen, aut Glyceram in emittēda voce imitatus. Si quidem rusticana est virilitas, & minimè ad molliē & blāditias rhetoris apta. Dicit igitur de se ipso perquā modestè loquens: Num ō præclare te Pythius ipse ad me misit, rhetorū optimum diiudicans, quemadmodū Chærephon ti olim perquirenti ostendit quīnam ex tum uiuentibus sapientissimus esset? At si nō ideo, sed propter gloriam aduenis, quoniam audieris nostra omnia esse perquā ornatisima, decātata, stupenda, & mirè expolita: confestim intelliges ad quā diuinum accesseris virum: expectabis

autem nihil tale visurum, sicuti hoc vel illud accipere: verū si quis Tityus, aut Otus, seu Ephialtes, longè super illos tibi res videbitur imensa & admiranda. Me etenim tantum alios vocalitate excellere inuenies, quantum tuba fistulas, cicadæ apes, chorisque eos, qui remisse cantare assueuerūt. Postquā verò & ipse rhetor eundem cupis, idq; haud facilè ab alio addiscere potes, solū ō gloriolæ studium ea quæ dico sequere, ac omnia imitare: leges quoque quibus te uti iubeo, mihi diligenter obserua. Quin potius nil cunctatus iam accede: neque admireris, si antehæc rhetoricam prius ea nō didiceris, quæ alia præexercitatio multo labore stultis & vanis inculcat hominibus, (nullius enim eorum indigebis) sed illotis pedibus (inquit parœmia) irruere, nil minus ideo habiturus, neque si tritissimum illud literas scribere ignoraueris. Etenim ultra hæc omnia aliud quid rhetor est. Primum igitur referam quōdnam te domi digressum viaticum ad peragendum iter afferre oporteat, qualiterque commeatum instruere, ut illud perquā celerrimè perficere possis. Inde ego ipse quædā procedenti per viam ostendens, nonnulla verò admonens, ante Solis occasum rhetorem te supra omnes, qualis ipse sum, efficiā, indubitanter prima, media & nouissima eorum, qui declamare conantur, possidens. Igitur quod maximum est, ignorantiam affert: dein temeritatem, audaciam præterea, & impudentiam: verecundiam autem, mansuetudinem, mediocritatem, & erubescenciam domi relinque. Inutilia enim sunt, & negotio perquā contraria. Præterea clamorem validissimum, ac cantum turpem, incessum quoque qualis meus est. Siquidem hæc valde sunt necessaria, & sola quodam modo sufficiunt. Vestitus autem sit conspicuus & candidus, opus Tarentini operis, ut corpus transpareat. Crepida verò Attica, & muliebriter effigiata. Solea Sicyonia, ligamētis albis decorata. Sectatores verò quā plurimi, libellūsque semper. Hæc te ipsum conferre oportet: at reliqua per viā iam procedens vide & audi. Etenim iam tibi leges enarrabo, quibus si vsus fueris, rhetorica te cognoscet, & accedet, minimèque aueretur, aut quapiam afficiet contumelia tanquam haud initiatū, & arcuorum speculatorem quendam. Proinde formæ ac vestitus decori permaximam curam adhibere oportet. Inde quindecim, vel non ultra viginti, Attica quædam selige verba, hæcque diligenter exercens, in summa lingua prompta habe, utpote, quippe, nempe, quoniam quidem, igitur, utique, & heus optime, ac talia: in omni sermone illa tanquam condimentum quoddam insperge. Aliorum nulla tibi sit cura, si his sint dissimilia, inconuenientia, & inconcinna. Tantummodo purpura sit pulchra, ac florida, licet pallium ex crassioribus cōsutum sit pellibus. Deinde ubi obsoleta & peregrina, raroque ab antiquis visitata collegeris verba, hæc expedite in eos, cū quibus cōuersaris, eiaculari. ita enim te populus ille magnus venerabitur, & admirādum suspiciet. Doctrinam igitur, quæ eorum exuperat intellectum, expertam, tanquam ex peritia habitam nominabis.

minabis, Buttubata nugatoria, pro valde dices anti-
gerito, pro cito toper, pro bestia similem belutum.
Nonnunquam tu quoque noua effinge, & monstro-
sa compone nomina: nam poetam versificem appel-
la, præstantem præstantem, venerabilem veneran-
do habilem, certamina agonismata. Cum verò solœ
cismum vel barbarissimum committis, vnum tibi sit
remedium impudentia, confestimque in promptu
sit nomen poetæ cuiusdā vel scriptoris, qui nec est,
nec fuit vnquā: vt cū ita dixeris, vir sapiens esse cen-
searis. Vocem verò data opera altissimè tolle. Pro-
inde vetusta minimè perlegeris tute, neq; si qua nu-
gator Isocrates, vel gratiarū expers Demosthenes,
aut Plato frigidus scripta reliquere, sed orationes
eorum qui paulò ante nos fuere, & quas hæc exer-
citationis appellat, vt illis instructus, ac tanquam ex
penu depromens, habeas quibus in tempore abuti
possis. Postquam verò orandum erit, præsentēsq;
argumēta quædam ac sermonū occasionēs subiece-
rint, vniuersa ea quotquot sunt, cum indignatione
dicantur, vilipendanturque, tanquam nil penitus ex
his virile existat. De illis verò quæ tute elegeris, ca-
ue mediteris, sed quicquid verbi in linguam vene-
rit, effutias. Quin nec hoc tibi curæ sit, vt primum
quemadmodum primum est, debito proferas tem-
pore, secundūque dein, ac tertium post illud: verū
quicquid primum inciderit, primum quoque dica-
tur: & si ita euenerit, ocrea capiti, tibiarū verò ada-
ptetur galea. præterea accelera, & vndique cōnecte.
solūmodo ne taceas. Quod si de cōtumeliōso quo-
dam vel mœcho Athenis verba facies, quæ apud
Indos ac Ecbatana gerantur, referas. In omnibus ve-
rò sit Marathon & Cynægirus, sine quibus nil fiat:
semperque Athos nauigetur, & Hellespontus pedi-
bus teratur, & sol à Persarum sagittis obumbretur,
& Xerxes fugiat, & Leonides admirationi existat, &
Othryadæ literæ legantur, & Salamis, & Artemisiū,
& Plateæ, multa hæc & inculcata. In omnibus verò
pauca illa verba immisceantur, & tanquam flosculi
interfpergantur, assidueque in ore sit utique illud,
& quoniam quidem igitur: etiam si illis minimè indi-
geas: pulchra etenim sunt etiam fortuitò prolata.
Proinde & si aliquando canendi tempus esse vide-
tur, omnia canantur, & melos fiant. Quod si aliquan-
do canendi quoque ignarus fueris, viros qui iudicio
præsidet, exactè sonorose nominans, harmoniam
explere puta: At illud, heu malorum, sæpius repeta-
tur, & femur percuriamur, & murmurillo interim su-
furra, & diæis adgannias, ac incedendo clunes exa-
gita. Quod si te haud laudēt, indigneris, & eos con-
uiciis insecteris. si verò surrexerint, & ob pudorem
exire parati iam fuerint, eos sedere iube, sitque peni-
tus res tyrannica. Vt verò multitudo quoq; sermo-
nes tuos admiretur, ab Iliacis incipiens, vel per Io-
nem à Deucalionis, si videtur, & Pyrrhæ nuptiis, ad
præsentia sermonem detorque. etenim qui hæc in-
telligant, pauci erunt: qui maximè, propter beneuo-
lentiam tacebunt. Quod si quid dixerint, ob inuidiā
id facere videbuntur: multitudo verò & formam, &
vocem, & incessum, & deambulationem, & cantum,
& crepidas, & utique illud tuum admirabuntur. Præ-
terea sudantem te & anhelantem cernens, nil prohibe-
bit quin te perquam aptum quandam in sermoni-
bus certatorem esse credat. Proinde celeritas illa

haud paruam defensionem habet, admirationemq;
apud multos: ideo caue ne aliquādo scribas, vel me-
ditatus procedas. Siquidem id manifestæ est redar-
gutionis. Amici verò semper applaudant, ac cœna-
rum pretium exoluant, si quando te à memoria exci-
disse intelligant, manus porrigentes, & inter laudes
tuas spatium præbentes, vt rursus inuenire possis
quod dicendum erat. Siquidē hoc tibi præcipue cu-
ræ sit, vt chorum habeas domesticū, tibi que conci-
nentē. Et hæc tibi in sermonibus obseruanda erūt:
dein verò vbi processeris, ille te stipans, satellitū
vices expleat, & de quibus dicis, interim conferat.
Quod si quis obuiam factus fuerit, admiranda de te
ipso referas, ac summis te laudibus extollas, grauiem
que te illi ostēdas. quid enim Pæniensis in mei est
cōparationem? & vtinam mihi cū veteri quopiam
certamen foret! & alia huiusmodi. Proinde, quod
maximum est, & ad existimationem perquam ne-
cessarium, paulo minus prætermiseram: omnia quæ
dicuntur, irride: & si quispiam bene loquutus fuerit,
aliena, & non sua, ostentare videatur. Quod si vel
mediocriter contrā niti voluerit, omnia carpan-
tur. Præterea in auditoria post cūctos ingredi opor-
tet. id enim insigne est, omnibūque tacentibus, pe-
regnam quandam laudem, præsentium auditū auer-
tentem & inturbantem, inchoare: adeo vt omnes
tantorum nominum onere nauſcent, ac aures ob-
struant. Interim manum haud frequenter moueas:
nam id factu facile, neque præterquam semel, vel vt
plurimum bis assurgas. Subfanna autem quā pluri-
ma, & palam ostende minus tibi placere quæ dicun-
tur. Abunde autem reprehensionum occasionēs Sy-
cophanticis aures suppeditabunt: at in reliquis con-
fidere oportet. etenim audacia, & impudentia, men-
dacium quoq; promptum, ac semper in labiis sum-
mis periurium, & inuidia erga cūctos, odium quo-
que & blasphemia, necnon calumniæ frequētes, hæc
te in breui celebrem & conspicuū reddent. Et talia
quidem sint quæ manifestè ac palam fiant: priuatim
verò res omnes perpetrare videaris, ludere, inebria-
ri, scortari, mœchari, iugulare quoque: & si non fa-
cis, corā omnibus tamen te facere iactita, literasque
aliquando à mulieribus conscriptas ostende. Nam
& pulcher esse velis, præcipuèque tibi sit cura vt à
fœminis celebrari videaris. Nā per hanc viā quā
plurimi ad Rhetoricam vsque ascenderunt. Ideo &
tu quoque per illam ad gynæceum vsque claresce-
re poteris. Atq; istud ne vereare, etiam si à viris ob
aliud quiddam amari videaris, & hoc barbatus, aut
etiam per Iouem caluus iam existens: sed ad sint qui
etiam ob id tecum cōsuetudinem habeant. At si ne-
mo alius fuerit, vel serui sufficient. Nam hinc mul-
ta ad Rhetoricam vtilia oriuntur: augetur impuden-
tia, & temeritas. Cernis etenim vt loquaciores sunt
fœminæ, impotentiūque ac supra viros conuiciis
debacchantur. Quod si itaque & tu similia patieris,
aliis longè præstabis. Iam verò & vultum esse maxi-
mè oportet per omnia. Quod si non, illa prorsum
utique. Et ipsum autem os quoque ad cūcta liben-
ter tibi diducatur, & lingua sermonibus & reliquis
quantū potest subseruiat. Potest autem non solum
solécissimum & barbarissimum committere, nugari,
peierare, conuiciari, criminari, mentiri, sed & aliud
quid peragere noctu, & maximè quando vnus tam

Qualē rhe-
torē & Mar-
tialis descri-
bit epigrā.
li. 6. cuius
initium, Non
de vi, neq;
de caede,
&c.

multis amatoribus non sufficies. Nam cuncta facere noscat, ut expeditior reddatur, & penitus à re nulla absteineat. Hæc fili mi si rectè didiceris (poteris si quidem, nihil enim ex his graue) confidenter polliceor te haud longo tempore rhetorem præstantissimum, nobisque similem euasurum. Quæ verò sequuntur, haud me dicere oportet quanta tibi bona breui à Rhetorica aderunt. Cernis etenim me, qui è patre sordido, nec penitus libero, quique super Xoin & Thmuin seruitutem seruierit, natus sum, matre verò sartrice, in biuio quodam: ipse verò forma nō omnino illiberali esse visus, sub initium ob victus penuriam, cum infelici, suauitamen cōuerfabar amatore. At postquā viam hanc quā facilis esset conspexi, & transgrediens in summum perueni, si quidem à amicabile Adrastia, omnia quæ iam enumeravi viatica abunde mihi suppetebant, audacia, ignorantia, impudētia. Primum igitur haud ampliùs desiderabilis appellor, sed iam Iouis & Leda filii cognomine similis sum effectus. Dein cū anu mihi cōtuberniū fuit, quam primò ventris causa amare simulabam, mulierem septuagenariā, quæ adhuc dentes quatuor, & illos auro colligatos habebat. Verum tamen ob paupertatem certamen sustinebam, ac frigida illa ex sepulcro oscula, perquā suauissima mihi fames reddebat: inde parum abfuit quin omnium bonorum quæ possidebat, hæres euasissem, nisi exorandus quidam illi indicasset famulus, quod ob eā tollendam venenum comparassem. In caput igitur præceps eiectus, minimè tamen necessariis intereā carui. Sed & rhetor esse videor, ac in iudiciis me ostento, multa prodens, ac iudices corrumpendo fauis concilio hominibus. Ut plurimū verò succumbō, fores tamen obiter viridi coronantur palma. his enim illecebris erga infelices vtōr: verū ab omnibus odio haberi, & morum prauitate longè priùs quā sermonum esse insignē, ac digito demonstrari, En ille qui cunctis flagitiis præcellere fertur, nō parua mihi res esse videtur. His te admonere volui, longè priùs per Venerem me ipsum admonens, ac gratiam haud mediocrem mihi ipsi referens, & egregiè quidem. Generosus itaque hæc dicens cessabit. Tu verò si dictis acquiesces, iam illic esse puta, quod sub initium peruenire desiderabas, nec quicquam tibi impedimento erit si leges has obseruaueris, quod minus in iudiciis excellas, apud multitudinem clareas, acceptus quoque sis, & tibi nubat non vetula quædam comica, quemadmodum legislatori & præceptori illi tuo, sed mulier pulcherrima Rhetorica ipsa, ita ut cum Platonis curru illo alato veharis, magis te deceat de te ipso loqui, quā illum de Ioue. Ego verò, nam degener sum & timidus, è via vobis decedam, ac circa Rhetorices superficiem nauigare definam, ignarus quo pacto vestra cum illa conueniant, quin potius iam desino. Verū citra puluerem victores declarati, & admiratione dignissimi, hoc solum reminiscimini, quod non festinatione illa vestra celeriores apparentes victores euasistis, sed quia ad faciliorem & prouiore viam declinastis.

PHILOPSEVDES, SIVE INCREDVLVS,

Thoma Moro interprete.

ARGVMENTVM.

Disputatio est de vi magica, de incantamentis, de spectris, & mortuorum animis, an ea videlicet super terram ambulent, seseque quibus libitum fuerit, ostendant, cuiusmodi & hodie quadam superstitione atque illusionibus demonum vexati plerique credunt. Quamquam autem alia quadam ratione adductus Lucianus (cum enim intelligo sub Tychiades persona sententiam suam hic exponere) ratione ista pro nugis, & impossuriis ducat, nempe Democriti auctoritatem (ut ipse innuit) secutus, qui animas à corporibus segregatas nihil esse censuerit, illa tamen interim cōtendit, quæ & nostra atatis ac religionis homines saniores paulo, ac prauis superstitionibus minus dediti plerique sentiunt: videlicet spectra atque phantasmata huiusmodi omnino nulla esse, aut si quæ etiam sint, demonū illusiones quasdam esse, quæ veritate ac rectis opinionibus munitis haudquaquam nocere possint. Deinde autem & magicas vires, & incantationes, non aliud quā meras præstigias esse, quibus imperitorū oculi ac mentes circumueniuntur. Fingitur autem res apud Eucratem philosophū agi, quo videlicet iterum philosophorum vanitatem persequatur, ut qui veritatem ac sapientiam apud alios proficentes, ipsi interim apud sese nugis & incredibilibus huiusmodi rebus animo adhaereant, nullis certis rationibus innitentes, sed febricitantium apparitionibus ac somniis, & meris anicularum fabulis fidem dantes. Tota enim confirmatio philosophorum exemplis & apparitionibus constat, quæ Tychiades partim ridendo, partim ab insequentibus & causarum defectu diluit. Exordium ab admiratione sumitur, qua ille affectum mentiendi in plerisque præsertim philosophis & sapientia professoribus nulla à probabili causa impellente, miratur. Titulus ab utraque parte impositus est, hinc ab eo qui rebus huiusmodi fidem negat, illinc ab is qui mendacia talia asstruant, & ex is quasi quandam voluptatem captant.

TYCHIADES ac PHILOCLES.

TYCHIADES.

OTES mihi Philocles dicere quidnam id tandem sit quod multos in mentiendi cupiditatem adducit, ut pariter gaudeant quum & ipsi nihil sani loquuntur, & his qui talia narrant, maximè animum intendant? PHIL. Multa Tychiade sunt, quæ nōnullos mortales mentiri compellunt, quia in rem vident conducere. TUCH. Nihil ad rem hæc, ut aiunt, neque enim de his rogabam, qui quum vsus postulat, mentiuntur. Venia nimirum hi, imò laude plerique eorum digni sunt, quicunque vel hostes fefellerūt, vel ad salutem tali quopiā pharmaco vsi sunt in necessitatibus, cuiusmodi multa Vlysses etiam fecit, ut & vitam suam, & sociorum reditum redimeret. Sed de illis vir optime dico, qui nulla necessitate mendacium ipsum veritati longè anteponunt, ipsa re videlicet delectati, atque in ea sine vlla idonea occasione versati. Isti ergo scire cupio cuius cōmodi gratia istud agunt. PHIL. O. An alicubi tales aliquos

aliquos iam deprehendisti, quibus hæc insita sit mentiendi libido? **T Y C H I.** Et quidem admodum multi sunt huiusmodi. **P H I L.** Quid aliud ergo in causa sit quod mentiuntur, nisi dementia? si quidem rem pessimam optimæ loco præoptant. **T Y C H I A.** Hoc nihil est, nam ego tibi multos ostenderim ad cætera prudentes, ac sapientia mirabili: nescio tamen quo pacto captos hoc malo, mendaciisque studiosos, adeo ut ego certè molestè ferā, quod viri tales, omnibus cæteris in rebus optimi, gaudent tamen & se, & eos in quos inciderint, fallere. Nā veteres illi, id quod tibi notius est quàm mihi, Herodotus, Ctesiasque Cnidius, atque his superiores, denique Homerus ipse, viri celebres, mendaciis etiam scriptis utebantur, ut non solum eos fallerent, à quibus tunc audiebantur, verum usque ad nos etiam mendacium per manus traditum perveniret, in pulcherrimis versibus, metrisque servatum. Me ergo sæpe illorum verbum nomine subiit pudor, si quando celi sectione, ac Promethei vincula recensent, Gigantumque rebellionem, atque omnem illam de inferis tragediam: & quo pacto ob amorem Iupiter in taurum & cygnum versus sit: & quemadmodum ex muliere quispian in auculam ysfamve mutatus sit: Pegafos præterea, Chimærasque & Gorgonas, ac Cyclopos, atque id genus omnia, admodum absurdas monstratasque fabulas, & quæ mentes afficere puerorum queant, qui larvæ adhuc lamiæque metuant: quamquam poetica sint fortasse tolerabilia: at vrbes iam gentesque totas vna voce ac publicitus mentiri, an non hoc ridiculum? veluti cum Creteneses sepulcrum Iouis ostendere non pudent: Athenienses: Eriethoniū editum è terra ferunt, primosque illos homines in Attica olerum more ex terra emerisse. Hi tamen multo veretundiores quàm Thebani, qui ex serpentis dentibus satiuos quosdam progerminasse narant. quod si quis hæc, quum sint ridicula, vera esse non credat, sed ea prudenter examinans, Corcebi cuiuspiam, aut Margitæ existimet esse, si quis aut Triptoleum credat: in alatis draconibus per aerē vestitum esse, aut Pana quendam ex Arcadia in Marathonem venisse auxilio, vel Orithyiam à Boreâ raptam esse, impius nimirum hic atque insanus videatur eis: quippe qui tam manifesta veraque non credat, usque adeo obtinet mendacium. **P H I L O C.** At poetis Tychiade, versibusque fuerit fortassis ignoscendum: nam illi delectationem illam quæ ex fabula proficiscitur, ut quæ maxima sit illecebra, poematibus suis immiscet, quæ potissimum erga auditores opus habent. Athenienses verò, Thebanique, & si qui sunt alii, patriæ suæ plus maiestatis ex huiusmodi figmentis conciliant. Quod si quis fabulas auferat è Græcia, nihil obtineat quod minus earum narratores fame intereant, quàm id iam nemo futurus sit hospitum, qui verum vel gratis audire velit. At si qui nulla tali causa, gaudent tamen mendacio, hi omnino ridiculi merito videantur. **T Y C H I A.** Rectè dicis, nam ego protinus ab Eucrate illo celebri venio, ubi multa incredibilia ac fabulosa quum audissem, imò verò medio in sermone discessi, non ferens narrationem tam supra fidem, sed me velut fariæ quædam abegerunt, dum monstrosa multa, atque absurda referrent. **P H I L O C.** Atqui Tychiade, vir ignis Eucrates est, & nemo certè crediderit illum

man

tam promissa barba, virum sexagenariū, & qui præterea sit plurimum in philosophia versatus, fuisse: nūquid ut alium quenquam audiret se præsentem mentientem, nedum ut ipse tale quicquam audeat. **T Y C H I A.** At nescis amice qualia referebat: tum ea quàm constanter assererat: præterea quàm sanctè in plerisque iurabat, admotis etiam filiis, adeo ut ego quum eum respicerem, varia mecum cogitarem, interdum quidem illum insanire, neque animo consistere: interdum verò ita cogitabam fugisse me quod impostor esset, ac tantum temporis sub leonis pelle ridiculam quandam simiam circumtulisset: adeo abfurda narrabat. **P H I L O.** Quænam illa (per Lares) sunt Tychiade? nam cupio cognoscere quàmnam præstigiaturam sub tam longa barba occuluerit. **T Y C H I A.** Solebam quidem etiam aliàs Philocles aliquoties eum interuifere, si quando videlicet multo otio abundarem. Hodie verò quum opus esset mihi conuento Leonticho (est autem, ut scis, amicus mihi) edoctus à puero eum se ad Eucratem mène contulisse, ut eum morbi inspiciendi causa visceret, amborum nomine, nempe ut & Leontichum convenirem, & Eucratem viderem (ignoraueram autem quod ægrotaret) ad eum pervenio. At Leontichum ibi iam non inuenio (nam paulò antè, ut dicebant, exiuerat) alios verò confectos reperio, in quibus erat & Cleodemus Peripateticus, & Dinomachus Stoicus, & Ion, nosti virum? Illum dico qui ex Platonica doctrina magnam sui admirationem expectat, ut qui solus mentem viri deprehenderit, quique eius oracula aliis quoque possit enarrare. Vides quos tibi viros nomino, nimirum omni sapientia atque omni virtute præditos, utpote ipsum ex qua; secta caput, renerendos hercle omnes, atque aspectu propemodum terribiles. Aderat præterea medicus Antigonus, ut vsui in morbo esset aduocatus opinor. Et melius iam habere se videbatur Eucrates: ac morbus quidam ex familiaribus erat. humor enim rursus in pedes ei descenderat. Sedere me ergo Eucrates in lecto iuxta se iussit voce languidulè remissa paululum, quum me conspiceret: quamquam interim dum ingrederer, vociferantem eum ac vocem intendentem audieram: tamen ego admodum curiose cauens ne pedes eius tangerem, ubi me vulgaribus istis verbis purgaueram, quod eum ægrotare nescierim: quod ubi rescissem, curriculo venissem, ad sedem propè. Et illis quidè sermo iam de morbo erat, & quædam iam antè dixerant, quædam verò etiam tunc narrabant: præterea medicamentum quædam quisque proferebat. Cleodemus igitur, Si quis ergo (inquit) sinistra manu tollens humo mustelæ dentem, sic interfecit ut antè dixi, in leonis pellem alligauerit, nuper excoiati, ac deinde circum crura posuerit, illico sedatur dolor. Non in leonis pellem, inquit Dinomachus, ut ego audiri, sed in ceruæ potius foemellæ virginis adhuc, & non admodum iugetæ, & res quidem magis est hoc pacto credibilis. velox enim ceruæ est, maximèque valet pedibus: & leo quidem fortis est, pinguedoque eius, ac manus dextra, pilique qui recti è barba prominent, magnam vim obtinent, si quis uti nouerit, cum proprio cuique carnine: at pedum curam minimè pollicentur. Et ipse quoque, inquit Cleodemus, olim sic purgabam, ceruina pelle vtendum, præterea quod curia

x 2

velox esset: nūp̄r vīr quidā Libycus, peritus profectō in rebus huiusmodi, contrā me docuit, cuius ostendēs velociōres esse leones: quippe quī eas, inquit, etiā persequendo capiunt. Laudabant qui aderant, tanquam rectē dixisset Libycus ille. Tum ego: Putas, inquam, incantamentis quibusdā fōdari talia? aut foris admotis appendiculis, quum intus malum grassetur? Riserunt hūc sermonem meū: & palām in me magnā damnabant amentiam, qui apertissimas res ignorare, n, & quibus nemo qui sapiat, contradicat quin sic se habeāt. At medicus certē Antigonus delectari mihi visus est hac rogatione mea. Iandudū autē neglectui habitus fuerat, opinor, quū opem Eucrati ferre ex arte vellet, dēnūtiās videlicet vino vt abstineret, atq; oleribus vesceretur, & vigorē animo omnino minueret. Cleodemus ergo subridēs interim, Quid ais, inquit, Tycheia de: incredibile tibi videtur esse vt ex rebus huiusmodi parentur quaedam aduersus morbos remedia? Mihi certē videtur, inquam ego: nisi naribus adeo mucosissim, vt credam ea quē foris applicantur, nihilque eum his quā morbos excitant, intus communiticant: per verba tamen, vt dicitis, ac prestigiaturam operari, & quum appenduntur, sanitates immittere: id profectō nunquam fieri possit, nec si quis vel in Nemēi leonis pellem sedecim mastelas integras insuerit. Ego profectō leonem ipsum ē doloribus saepe claudicantē vidi in vniuersa sūl ipsius pelle. Nimirum idiota es, inquit Dinomachus, neque vnquam tibi curā fuit vt disceres quoniam modo res istiusmodi aduersus morbos quum adhibentur, conferunt: ac mihi videris ne notissimā quidem ista receperis, febrium videlicet istarum profligationes, quā certo quodam ambitu recurrunt, tum serpentum demulsiōnes, ac bubonū sanationes, & cetera quaecunque annis etiam iam faciunt. quod si illa sunt omnia, quorū tandem putabis hāc etiam similibus rebus fieri? Infinita congeris, inquam, Distomache, clauūq; vt aiunt, clauo extrudis. Neque enim constat ea, quā commemoras, eiusmodi vi fieri. Quamobrem nisi reddita ratione persuaseris primum natura fieri posse vt febris tumorque veretur aut nomen aliquod diuinum, aut diuionem aliquā barbaricā, ob idque ex inguine fugiat: antequam adhuc fabulæ sunt quæcumque retulisti. Tu mihi videris, inquit Dinomachus, quum ista dicas, ne Deos quidem esse credere. Siquidem putas fieri nō posse, vt per sacra nomina remedia morbis afferantur. Hoc, inquam ego, vīr optime ne dixeris. nihil enim prohibet quo minus, etiam si maximē dii sunt, ista tamen sint vana. Ego verō & Deos colo, & medelas eorum video, & leuamenta quā laborantibus conferunt, pharmacis videlicet atque arte medica restituentes. Itaque Aesculapius ipse cuiusque posteriori saluaria pharmaca admoventes medebantur ægrotis, non seorsim aut mastelas circumligantes. Mitte hunc, inquit Ion. At ego vobis mirabile quiddam narrabo: Eram adhuc adolescentulus, annos natus ferme quatuordecim, quum quidam ad patrem meū venīt nūtiāns ei, Midam vitis cultorem seruum, etiam alius in rebus robustum atque industriū, circa plenum iam forum a vipera morsum latere iam perrecto crure: Etenim dum ligaret palmites, ac vallis circumplicaret, adrepentem bestiolam mari-

num ei pedis momordisse digitum. Tum illam quidem illico aufugisse, & sese rursus in latebram condidisse. Illum verō eiulare perditum ē doloribus. Hæc ergo quum nuntiarentur, iam Midam ipsum videbamus lectica domum, a conseruis apportari, inflatum totum, liuidum, ac superficie tabefactum, vix iam spirantem. Pater ergo quum id molestē ferret, amicorum quispiam, qui tum fortē aderat: Bono animo es, inquit. Ego enim virum quendam Babylonium ex Chaldeis, quos vocant, protinus hæc adductam, qui sanabit hominem, & ne diem narranto conteram venit Babylonius, ac Midam restituit, effugato ex corpore veneno quadam incantatione, & ad pedem eius appenso virginis defunctæ lapillo, quem ē columna exciderat. Atque istud quidem hæcenus forsā mediocriter fuerit. Tum Midas iam ipse sublato, in quo allatus erat, scabello, discessit in agrum. tantum potuit incantatio, & columnaris ille lapis. At idem iste Babylonius alia præterea distina planē fecit. Nempe in agrum profectus manē, quum pronuntiasset sacra quædam ex vetusto codice septem nomina, sulphure ac face lustrato loco, in orbem ter obambulās, serpentes omneis inuitos exciuit, quicumque intra eam regionem erant. Veniebant ergo tanquam ad incantationem tracti serpentes multi, atque aspidēs, & viperæ, & cerastæ, & iaculi, phrynique, ac phrysalī. relinquebatur autem vnus draco annosus, prœrepere (vt opinor) obfenebant non valens, qui non fuerat audiens dicto. At magis, Non adsunt omnes, inquit. Tum vnus quendam ex serpentibus, eum videlicet, qui natu minimus erat, selectum legatum mittebat ad draconem: ac paulo post venit etiam ille. At postquam iam collecti constitissent, Babylonius in eos insibilauit. Atque illi repente admodum omnes ab eis statim incepsi sunt, nobis interim admirantibus. Tum ego, Dic mihi, inquam, Ion: serpens ille legatus, iuuenem istum dico, vtrum manu deduxit draconem, qui iam (vt ais) senuerat, an ille baculū gestans intremebatur? Ludis tu quidem, inquit Cleodemus: at ego, qui & ipse quoque olim minus talia credebam, quum nunc tu (putabam enim nulla ratione fieri posse vt ea crederem) tamen quum volentem primum conspicerem peregrinū illum barbarum (erat autem, vt ferebant, ex Hyperboreis) credidi, ac victus sum, quum tamen multum diūque repugnasset: nam quid facerem quum eum cernerem in aere volentem, atque id interdū, ac super aquam ingredientem, atque per medium ignem incedentem, idque lentē ac sensim? Tūc, inquam ego, ista videbas, virum Hyperboreū volentem, aut super aquas ambulantem? Et maximē, inquit ille, carbati-nas indutum, quo calceamenti genere illi potissimum vtuntur. Nam minutula ista quid attinet referre, quæcumque fecit, quo pacto amores immiserit, ac demones exegerit, mortuosque marcidos in vitam reuocauerit, atque Hecaten ipsam palam conspectibus exhibuerit, Lunamque ē cælo detraxerit? Quia ego vobis referam quæ ab eo fieri consperi in Glaucia Alexidis filio: Glauclias hic quum patris super defuncti substantiam suscepisset, Chrysidem amabat Demareti filiam: ac me quidem præceptore in disciplina utebatur: ac nisi amor ille a studio deducisset eum, vniuersam Peripateticorum doctri-

nam

nam perdidicisset: ut qui octo & decem quum esset annorum, iam absoluerat Analytica: tum physicam auscultationem in finem usque percurrerat. Amore tamen victus, mihi rem omnem significat. Ego vero, quemadmodum par erat, quippe qui præceptor eram, Hyperboreum illum magum ad eum duco, conductum quatuor illico minis in manum datis (oportebat enim præparari quiddam ad sacrificia) tum sedecim præterea, si Chryside potiretur. Ille vero crescentem obseruans lunam (nam tunc ut plurimum huiusmodi sacra peraguntur) fossam cum effodisset in aperto quodam loco domus, sub dio circa mediam noctem euocauit nobis primum quidem Anaxiclem Glaucii patrem, ante septem menses vita defunctum. Succedebat autem ob amorem senex, atque indignabatur: tandem tamē ei permisit ut amaret. Postea vero Hecaten quoque eduxit, afferentē vnā Cerberum: tum Lunam detraxit, multiforme quoddam spectaculum, & quod aliās aliud apparebat. Primum quidem muliebrem formā referebat: deinde in vaccam formosam vertebatur: postremo verò catula videbatur. Hyperboreus ille tandem quum fixisset quandam è luto Cupidinem, Abi, inquit, atque huc perducas Chrysidem. Ac lutum quidem protinus euolabat: paulò post autem affuit illa, pulsans ostium. Tum ingressa Glauciam complectitur, eum quàm insanissimè deperiens: & cum eo ver-
 10
 20
 30
 40
 50
 60
 70
 80
 90
 100
 110
 120
 130
 140
 150
 160
 170
 180
 190
 200
 210
 220
 230
 240
 250
 260
 270
 280
 290
 300
 310
 320
 330
 340
 350
 360
 370
 380
 390
 400
 410
 420
 430
 440
 450
 460
 470
 480
 490
 500
 510
 520
 530
 540
 550
 560
 570
 580
 590
 600
 610
 620
 630
 640
 650
 660
 670
 680
 690
 700
 710
 720
 730
 740
 750
 760
 770
 780
 790
 800
 810
 820
 830
 840
 850
 860
 870
 880
 890
 900
 910
 920
 930
 940
 950
 960
 970
 980
 990
 1000
 1010
 1020
 1030
 1040
 1050
 1060
 1070
 1080
 1090
 1100
 1110
 1120
 1130
 1140
 1150
 1160
 1170
 1180
 1190
 1200
 1210
 1220
 1230
 1240
 1250
 1260
 1270
 1280
 1290
 1300
 1310
 1320
 1330
 1340
 1350
 1360
 1370
 1380
 1390
 1400
 1410
 1420
 1430
 1440
 1450
 1460
 1470
 1480
 1490
 1500
 1510
 1520
 1530
 1540
 1550
 1560
 1570
 1580
 1590
 1600
 1610
 1620
 1630
 1640
 1650
 1660
 1670
 1680
 1690
 1700
 1710
 1720
 1730
 1740
 1750
 1760
 1770
 1780
 1790
 1800
 1810
 1820
 1830
 1840
 1850
 1860
 1870
 1880
 1890
 1900
 1910
 1920
 1930
 1940
 1950
 1960
 1970
 1980
 1990
 2000
 2010
 2020
 2030
 2040
 2050
 2060
 2070
 2080
 2090
 2100
 2110
 2120
 2130
 2140
 2150
 2160
 2170
 2180
 2190
 2200
 2210
 2220
 2230
 2240
 2250
 2260
 2270
 2280
 2290
 2300
 2310
 2320
 2330
 2340
 2350
 2360
 2370
 2380
 2390
 2400
 2410
 2420
 2430
 2440
 2450
 2460
 2470
 2480
 2490
 2500
 2510
 2520
 2530
 2540
 2550
 2560
 2570
 2580
 2590
 2600
 2610
 2620
 2630
 2640
 2650
 2660
 2670
 2680
 2690
 2700
 2710
 2720
 2730
 2740
 2750
 2760
 2770
 2780
 2790
 2800
 2810
 2820
 2830
 2840
 2850
 2860
 2870
 2880
 2890
 2900
 2910
 2920
 2930
 2940
 2950
 2960
 2970
 2980
 2990
 3000
 3010
 3020
 3030
 3040
 3050
 3060
 3070
 3080
 3090
 3100
 3110
 3120
 3130
 3140
 3150
 3160
 3170
 3180
 3190
 3200
 3210
 3220
 3230
 3240
 3250
 3260
 3270
 3280
 3290
 3300
 3310
 3320
 3330
 3340
 3350
 3360
 3370
 3380
 3390
 3400
 3410
 3420
 3430
 3440
 3450
 3460
 3470
 3480
 3490
 3500
 3510
 3520
 3530
 3540
 3550
 3560
 3570
 3580
 3590
 3600
 3610
 3620
 3630
 3640
 3650
 3660
 3670
 3680
 3690
 3700
 3710
 3720
 3730
 3740
 3750
 3760
 3770
 3780
 3790
 3800
 3810
 3820
 3830
 3840
 3850
 3860
 3870
 3880
 3890
 3900
 3910
 3920
 3930
 3940
 3950
 3960
 3970
 3980
 3990
 4000
 4010
 4020
 4030
 4040
 4050
 4060
 4070
 4080
 4090
 4100
 4110
 4120
 4130
 4140
 4150
 4160
 4170
 4180
 4190
 4200
 4210
 4220
 4230
 4240
 4250
 4260
 4270
 4280
 4290
 4300
 4310
 4320
 4330
 4340
 4350
 4360
 4370
 4380
 4390
 4400
 4410
 4420
 4430
 4440
 4450
 4460
 4470
 4480
 4490
 4500
 4510
 4520
 4530
 4540
 4550
 4560
 4570
 4580
 4590
 4600
 4610
 4620
 4630
 4640
 4650
 4660
 4670
 4680
 4690
 4700
 4710
 4720
 4730
 4740
 4750
 4760
 4770
 4780
 4790
 4800
 4810
 4820
 4830
 4840
 4850
 4860
 4870
 4880
 4890
 4900
 4910
 4920
 4930
 4940
 4950
 4960
 4970
 4980
 4990
 5000
 5010
 5020
 5030
 5040
 5050
 5060
 5070
 5080
 5090
 5100
 5110
 5120
 5130
 5140
 5150
 5160
 5170
 5180
 5190
 5200
 5210
 5220
 5230
 5240
 5250
 5260
 5270
 5280
 5290
 5300
 5310
 5320
 5330
 5340
 5350
 5360
 5370
 5380
 5390
 5400
 5410
 5420
 5430
 5440
 5450
 5460
 5470
 5480
 5490
 5500
 5510
 5520
 5530
 5540
 5550
 5560
 5570
 5580
 5590
 5600
 5610
 5620
 5630
 5640
 5650
 5660
 5670
 5680
 5690
 5700
 5710
 5720
 5730
 5740
 5750
 5760
 5770
 5780
 5790
 5800
 5810
 5820
 5830
 5840
 5850
 5860
 5870
 5880
 5890
 5900
 5910
 5920
 5930
 5940
 5950
 5960
 5970
 5980
 5990
 6000
 6010
 6020
 6030
 6040
 6050
 6060
 6070
 6080
 6090
 6100
 6110
 6120
 6130
 6140
 6150
 6160
 6170
 6180
 6190
 6200
 6210
 6220
 6230
 6240
 6250
 6260
 6270
 6280
 6290
 6300
 6310
 6320
 6330
 6340
 6350
 6360
 6370
 6380
 6390
 6400
 6410
 6420
 6430
 6440
 6450
 6460
 6470
 6480
 6490
 6500
 6510
 6520
 6530
 6540
 6550
 6560
 6570
 6580
 6590
 6600
 6610
 6620
 6630
 6640
 6650
 6660
 6670
 6680
 6690
 6700
 6710
 6720
 6730
 6740
 6750
 6760
 6770
 6780
 6790
 6800
 6810
 6820
 6830
 6840
 6850
 6860
 6870
 6880
 6890
 6900
 6910
 6920
 6930
 6940
 6950
 6960
 6970
 6980
 6990
 7000
 7010
 7020
 7030
 7040
 7050
 7060
 7070
 7080
 7090
 7100
 7110
 7120
 7130
 7140
 7150
 7160
 7170
 7180
 7190
 7200
 7210
 7220
 7230
 7240
 7250
 7260
 7270
 7280
 7290
 7300
 7310
 7320
 7330
 7340
 7350
 7360
 7370
 7380
 7390
 7400
 7410
 7420
 7430
 7440
 7450
 7460
 7470
 7480
 7490
 7500
 7510
 7520
 7530
 7540
 7550
 7560
 7570
 7580
 7590
 7600
 7610
 7620
 7630
 7640
 7650
 7660
 7670
 7680
 7690
 7700
 7710
 7720
 7730
 7740
 7750
 7760
 7770
 7780
 7790
 7800
 7810
 7820
 7830
 7840
 7850
 7860
 7870
 7880
 7890
 7900
 7910
 7920
 7930
 7940
 7950
 7960
 7970
 7980
 7990
 8000
 8010
 8020
 8030
 8040
 8050
 8060
 8070
 8080
 8090
 8100
 8110
 8120
 8130
 8140
 8150
 8160
 8170
 8180
 8190
 8200
 8210
 8220
 8230
 8240
 8250
 8260
 8270
 8280
 8290
 8300
 8310
 8320
 8330
 8340
 8350
 8360
 8370
 8380
 8390
 8400
 8410
 8420
 8430
 8440
 8450
 8460
 8470
 8480
 8490
 8500
 8510
 8520
 8530
 8540
 8550
 8560
 8570
 8580
 8590
 8600
 8610
 8620
 8630
 8640
 8650
 8660
 8670
 8680
 8690
 8700
 8710
 8720
 8730
 8740
 8750
 8760
 8770
 8780
 8790
 8800
 8810
 8820
 8830
 8840
 8850
 8860
 8870
 8880
 8890
 8900
 8910
 8920
 8930
 8940
 8950
 8960
 8970
 8980
 8990
 9000
 9010
 9020
 9030
 9040
 9050
 9060
 9070
 9080
 9090
 9100
 9110
 9120
 9130
 9140
 9150
 9160
 9170
 9180
 9190
 9200
 9210
 9220
 9230
 9240
 9250
 9260
 9270
 9280
 9290
 9300
 9310
 9320
 9330
 9340
 9350
 9360
 9370
 9380
 9390
 9400
 9410
 9420
 9430
 9440
 9450
 9460
 9470
 9480
 9490
 9500
 9510
 9520
 9530
 9540
 9550
 9560
 9570
 9580
 9590
 9600
 9610
 9620
 9630
 9640
 9650
 9660
 9670
 9680
 9690
 9700
 9710
 9720
 9730
 9740
 9750
 9760
 9770
 9780
 9790
 9800
 9810
 9820
 9830
 9840
 9850
 9860
 9870
 9880
 9890
 9900
 9910
 9920
 9930
 9940
 9950
 9960
 9970
 9980
 9990
 10000

ca, aut vndeunque fuerit ipse: & quomodo & vnde intravit in hominem. Ille verò adiurans eum, ac nī paruerit, minitans etiam, expellit abigique dāmonem. Quin ego quoque dāmonem quendam exeuntem vidi, nigrum certē, & colore fumidū. Non magnum erat, inquam ego, talia te Ion cernere, cui ipse etiam apparent ideæ, quas vestræ familiæ parens ostendit Plato: rem videlicet spectatū tenuem, atque euanidam, quantum ad nos homines lusciosos. Itāne solus Ion, inquit Eucrates, istiusmodi vidit, ac non alii etiam multi inciderunt in dāmones, alii noctu, alii etiam interdū? Ego profectō non semel, sed millies iam talia conspexi: ac primum quidem turbabar ad ea: iam verò ob consuetudinem nihil nouum aut prodigiosum mihi videre videor, maximeque nunc, ex quo annulum mihi Arabs dedit ex ferro de cruce quapiam sumpto factū, carmenq; do-
 10
 20
 30
 40
 50
 60
 70
 80
 90
 100
 110
 120
 130
 140
 150
 160
 170
 180
 190
 200
 210
 220
 230
 240
 250
 260
 270
 280
 290
 300
 310
 320
 330
 340
 350
 360
 370
 380
 390
 400
 410
 420
 430
 440
 450
 460
 470
 480
 490
 500
 510
 520
 530
 540
 550
 560
 570
 580
 590
 600
 610
 620
 630
 640
 650
 660
 670
 680
 690
 700
 710
 720
 730
 740
 750
 760
 770
 780
 790
 800
 810
 820
 830
 840
 850
 860
 870
 880
 890
 900
 910
 920
 930
 940
 950
 960
 970
 980
 990
 1000
 1010
 1020
 1030
 1040
 1050
 1060
 1070
 1080
 1090
 1100
 1110
 1120
 1130
 1140
 1150
 1160
 1170
 1180
 1190
 1200
 1210
 1220
 1230
 1240
 1250
 1260
 1270
 1280
 1290
 1300
 1310
 1320
 1330
 1340
 1350
 1360
 1370
 1380
 1390
 1400
 1410
 1420
 1430
 1440
 1450
 1460
 1470
 1480
 1490
 1500
 1510
 1520
 1530
 1540
 1550
 1560
 1570
 1580
 1590
 1600
 1610
 1620
 1630
 1640
 1650
 1660
 1670
 1680
 1690
 1700
 1710
 1720
 1730
 1740
 1750
 1760
 1770
 1780
 1790
 1800
 1810
 1820
 1830
 1840
 1850
 1860
 1870
 1880
 1890
 1900
 1910
 1920
 1930
 1940
 1950
 1960
 1970
 1980
 1990
 2000
 2010
 2020
 2030
 2040
 2050
 2060
 2070
 2080
 2090
 2100
 2110
 2120
 2130
 2140
 2150
 2160
 2170
 2180
 2190
 2200
 2210
 2220
 2230
 2240
 2250
 2260
 2270
 2280
 2290
 2300
 2310
 2320
 2330
 2340
 2350
 2360
 2370
 2380
 2390
 2400
 2410
 2420
 2430
 2440
 2450
 2460
 2470
 2480
 2490
 2500
 2510
 2520
 2530
 2540
 2550
 2560
 2570
 2580
 2590
 2600
 2610
 2620
 2630
 2640
 2650
 2660
 2670
 2680
 2690
 2700
 2710
 2720
 2730
 2740
 2750
 2760
 2770
 2780
 2790
 2800
 2810
 2820
 2830
 2840
 2850
 2860
 2870
 2880
 2890
 2900
 2910
 2920
 2930
 2940
 2950
 2960
 2970
 2980
 2990
 3000
 3010
 3020

qui apud Minoem fuisse dicitur. Nam & ille æreus quidā Cretæ cussos erat: quod si non ex ære, sed ex ligno facta esset, nihil eam prohiberet quin non opus Demetrii, sed vna potius ex Dædali machinis esse videatur. è base nanque (vt ais) etiam ista fugit. Vide, inquit, ò Tychiade, ne te posthac scommatis huius pœniteat. Noui quidem ego quid illi euenerit qui obolos surripuit, quos ei nouilunio quoque suspendimus. Prorsus atrociam, inquit Ion, oportebat accidere: quippe qui sacrilegus erat. quomodo ergo illum vltus est ò Eucrates? Nam audire cupio, etiam si quàm maximè Tychiades iste diffisus est. Multi, inquit ille, ad pedes eius oboli iacebant, aliæque item numismata, quadam argentea ad crus eius affixa cera, ac laminæ quoque argenteæ, vota cuiusque, aut merces ob sanationem eius qui ab eo liberatus esset quum febre detineretur. At erat nobis seruus quidam Libycus sceleratus, equorum curator. Hic noctu aggressus est ea auferre omnia, abstulitque, digressam iam quum obseruasset statuam. At quum primùm reuersus intellexit sacrilegio se compilatum Pelichus, vide quo pacto sese vltus est, atque furti prodidit Libycum. Tota nocte atrium obambula bat in orbem miser, exire non valens, tanquam in Labyrinthum incidisset, quoad orta die iam deprehensus est ea tenēs quæ furto abstulerat: ac tum quidem comprehensus, plagas non paucas recepit, nec temporis multum superflus malus malè periit, vapu lans, vt dicebat, singulis noctibus: adeo vt vibices postridie apparerent in corpore. I nunc, & post ista quoque Tychiades Pelichum ride, ac me tanquam coartaneum Minoi iam delirare puta. At ò Eucrates, inquam ego, quandiu æs erit æs, operisque plastes Demetrius Alopecensis fuerit, qui non Deos, sed homines fingere consuevit, Pelichi nunquā statuam verebor: quippe qui nec ipsum etiam viuente, si mihi minaretur, admodū timuissim. Ad hæc medicus Antigonus, Et mihi ò Eucrates, inquit, Hippocrates æreus est magnitudine ferme cubitali: qui tunc duntaxat quum lucerna extincta sit, totam in orbem domum ambit, per strepens, ac pyxides euer tens, pharmacæque commiscens, atque ostia circun uertens: maximèque si quando sacrificia prætermittimus, quibus in singulos annos ei sacrificamus. Postulat ergo, inquam ego, etiam Hippocrates medicus iam vt sibi sacrificetur: indignaturque nisi in tempore iustorum sacrificiorum epulis accipiatur: què nimirum decebat boni consulere si quis ei libauerit, aut mulsam insperferit, aut caput coronauerit. Audi ergo, inquit Eucrates, istud certè etiam testibus probauero, quod ante annos quinq; vidi. Erat fermè vindemiæ tempus. Ego verò in agnum circa meridiem vindemiatum dimissis operariis, in syluam solus abibam, cogitans interim quiddam atque considerans. At postquam in saltum perueni, canum primò latratus insonuit. Ego verò Mnafona filium meum cum æqualibus venientem, ludere venarique (quemadmodum solebat) cōiiciebam. At res haudquaquam sic se habebat: verum paulò post facto terræmotu, sonòque velut è tonitru, mulierem aduenientem video terribilem, proceritate ferme semistadiali. habebat autem in sinistra facem, in dextra verò gladium viginti circiter cubitorum. Et infernè quidem pedibus erat serpentinis, supernè ve-

rò Gorgonem referens, vultu videlicet, atque aspectus horrore: pro coma quidem draconibus tanquam cæsarie circumcincta, aliis collum amplectentibus, aliis etiam per humeros sparsis. Videte, inquit, amici quo pacto etiam inter narrandum exhorui. & simul hæc dicens Eucrates, ostendit omnibus brachii sui feras erectas metu. Ion ergo ac Dinomachus & Cleodemus vehementer inhiantes auscultabant eum, viri senes, tanquam naribus traherentur, adorantes apud sese tam incredibilem Colossum, mulierem semistadialem, Giganteum quoddam Mormolycium. Ego verò considerabam interim cuiusmodi erant hi qui cum iuuenibus sapientia nomine versentur, vulgòque in admiratione habeantur: quum sola nimirum canitie barbæque ab ipsis differant infantibus, cæterum etiam illis ipsis facilius ductiles ad credenda mendacia. Dinomachus ergo, dic mihi, inquit, Eucrates, illi canes dæ, quanta magnitudine erant? Elephantis, inquit ille, proceriores Indicis, nigri & ipsi, hirsutique, sordido squallidòque villo. Ego igitur quum viderem, resisti, inuerso protinus in interiorē digiti partē, quod Arabs mihi dederat, sigillo. Hecate ergo percussio draconicis illis pedibus solo, hiatum effecit maximum, & qui immani magnitudine penitus æquaret Tartarum: deinde paulò post abiit in eū desiliens. Ego verò præsentē animo porrecta ceruice inclinatus, inspexi apprehensa arbore quapiam quæ vicina stabat, ne obortis mihi tenebris ac vertigine, in caput præceps inciderem: deinde conspexi ea quæ in inferno sunt omnia, Pyriphlegethontem lacum, Cerberum, manes: adeo vt quosdam etiam eorum agnoscerem. Patrē ergo meum manifestè cernebam adhuc his ipsis amictum, quibus eum sepeliuimus. Quid agebant (inquit Ion) ò Eucrates animæ? Quid aliud, inquit ille, quàm per tribus familiisque cum amicis cognatisque versantur, in Asphodelo collocati? Contradicant ergo etiam nunc (inquit Ion) Epicurei sacro Platoni, cuiusque de animationibus. At tu nōne Socratem etiam ipsum Platonemque videbas inter manes? Socratem (inquit) vidi, neque illum tamen euidenter, nisi quod inde conieci, quoniam caluus ac ventricosus erat. Platonem verò non cognoui: nam apud amicos nimirum vera fateri oportet. Simul ergo atque ego omnia conspexi, & hiatus coit, & ex famulis meis quidam quærentes me, atque in his Pyrrhias hic, si peruenere hiatu nondum plenè obducto. Dic Pyrrhia, an non vera narro? Per Iouem (inquit Pyrrhias) & latratum audiui per hiatum: & ignis quidem à face mihi suffulgere videbatur. Tum risi ego profectò, reste latratum ignemque in cumulum addente, Tum Cleodemus, Haudquaquam noua ista, inquit, neque aliis inuisa vidisti. Nam & ipse haud ita pridem quum egrotarem, tale quiddam conspexi. Prospiciebat mihi curabaturque Antigonus hic, ac septima dies erat, febrisque ò qualis! incendio certè vehemēior. Omnes ergo me relinquentes solū, clausi s foribus foris manebāt. Sic enim iusseras Antigone, si quo pacto possem obdormiscere, Tunc igitur astitit mihi iuuenis quidam vigilanti, pulcher admodum, veste circūamictus candida. Ac me quum excitasset, per hiatum quendam ducit ad inferos, sicuti illico cognoui, Tantalum quum viderem ac Ti

eyum Sisyphumq;. At cætera vobis quid commorem? Postquam verò ad tribunal perueni (aderat autem & Aeacus, & Charon, Paræque, atque Erinæyes) quidā velut rex (Pluto certè mihi videbatur) affedit singulorum nomina perconsens, qui morituri erant, quos diem iam vitæ præscriptum præterisset contigerat. Iuuenis ergo me adducens illi exhibuit. At Pluto tunc incanduit, & ad eum qui me ducebat, Nondum illi completum est stamen, inquit, abeat ergo. Tu verò fabrum Demyli adduc: iā liquidem vltra colum viuit. Tū ego lætus recurrens, ipse quidē iam febre liber eram: denuntiabā verò omnibus quodd Demylus esset moriturus. Manebat autē nobis in vicinia ægrotans etiā ipse non nihil, ut remanentium est. Ac paulò post audimus eulatum eorum qui lugebant eum. Quid miri est, inquit Antigonus? Ego etenim quendam noui post viginti diem quā sepultus est, resurrexisse. Nam hominē & atrequam moreretur, & postquā resurrexit, ipse curauit. Et quo pacto (inquam ego) in diebus viginti neque tabuit corpus, neque præterea fume corruptum est, nisi fortassis Epimenidem, quempiā tu carasti? Hæc quā diceremus, protinus ingrediebantur Eucratis filii, è palestra redeuntes. Alior quidē iā ex ephebis exceſſeram, alter verò annos natus erat circiter quindecim. Tum salutatis nobis iuxta patrē adſidebant in lecto, ac mihi quidem sella illata est. Tum Eucrates tanquam è cōspectu filiorum admonitus, Sic his frui mihi contingat, inquit: simulque manum eis inſoci, ut apud te Tychiades vera narrobo. Felicis memoriz vxorem meam, horū matrem nouerūt omnes quo pacto dilexerim. Nā declarauī his rebus, quas in eam feci, non modò dum viueret, verū etiam postquam vita functa est, quippe qui mundū eius vniuerſum, vēſtemque qua dum viueret oblectabatur, in rogum illius iniecerim. Septimā verò post mortem die, ego quidem hic in eundem lectum incumbēbam, quemadmodū nunc, luctum eū mihi committens, quem de illa cōceperam. Legēbam enim tacitus Platonis illum de anima libellum. Ingreditur interim Dæmenete ea ipsa, atque adſidet iuxta, quemadmodum nunc Eucratis hic, minorem designās filium. Hic verò illico tremuit admodum pueriliter, ac dudum ad narrationem pallescit. Ego verò (inquit Eucrates) ut conſpexi, amplexus eam singultim lacrymabam. Illa verò me vociferari non pariebatur, verū inculcabat me, quod quum ei fuiſſem in reliquis gratificatus omnibus, è sandaliis aureis alterum non cramaueram. superesse autē id dicebat, quod sub arca ceciderat: atque ob id nos quum non inueniremus, alterum tantum cremaueramus. Nobis autem adhuc diſſerentibus, ſceleſtiſſimus quidā caniculus qui mihi in deliciis erat, in lecto cubans allatrabat: ea verò ad latratum euauit. At sandalium sub arca repertum est: poſtea que à nobis incenſum. An hæc etiam Tychiades recuſabis credere, quum tam ſint euidentia, quotidieque obſeruentur? Per Iouem, inquā ego, digni fuerint quibus aureo ſandalio nates puerorum more feriantur, ſi qui iſta non credant, atque vſque adeo impudenter vero reſiſtāt. Interea Pythagoricus intrabat Arignotus comatus ille, ab aſpectu venerabilis. Noſi illum doctrinæ nomine celebrem, qui cognominatur ſacer. Atque ego quidem ut eum conſpexi, re-

ſpirauit: hoc ipſum quod prouerbio dici ſolet, adueniſſe mihi ratus: nempe ſecurim quampiam aduerſus mendacia. Occludet, inquā, eis ora vir ſapiēs, adeo monſtroſa narrantibus: atq; prorſus, iuxta vulgatum illud adagium, repente Deum immiſſum eſſe mihi hunc à fortuna putabam. Hic verò poſtquam adſedit, aſſurgente ei accedente Cleodemo, primum de morbo percontatus eſt, ſequē audiſſe dicebat Eucratem iam ſe melius habere. At quidnam, inquit, inter vos philoſophamini? Nam interi n dū ingrediebar, ſubauſcultauī, ac mihi certè videminī in re, quāpiam pulchra conuerſari. Quid aliud, inquit Eucrates, quā ut huic adamantino perſuadeamus (me demonſtrans) ut dæmones credat aliquos eſſe, phantaſmataque, ac mortuorum animas ſuper terram obambulare, & ſeſe, quibus libitum fuerit, obſcondere? Ego igitur erubui, vultumque deiecti reuerſus Arignotum. At ille, Vide (inquit) Eucrates, num hoc dicat Tychiades, eorum tantū qui vix lente interierint, animas errare, veluti ſi quis ſuffocatus, aut capite truncatus, cruciſe ſuffixus fuerit, aut alio quopiam iſtaſmodi modo è vita diſceſſerit: eas verò quæ fatali morte naturaliſque diſceſſerint, haudquaquam amplius oberrare. Nam ſi hoc dicat, non vſque adeo abſurda dixerit. Per Iouem, inquit Dinomachus, ne eſſe quidem iſtaſmodi, nec præſentia cerni putat. Quid ais, inquit Arignotus in me corpe aſpiciens, nihil horum tibi videtur fieri præſertim quum omnes (ut ita dicam) videant? Ignorſees, inquā ego, mihi, ſi non credo: nam ſolus omnium non video. Quid ſi vididiſſem, proſecto & credidiſſem, quemadmodū & vos. Atqui, inquit ille, ſi quando Corinthū veneris, roga vbi ſit Eubati dæ domus. Atque vbi tibi fuerit indicata, nempe circa Craneū, in eam ingreſſus, dic ianitori Tibio, vel te videre vnde dæmonem Pythagoricus Arignotus quum adduxiſſet, abegerit ac deinceps habitabilem domum reddiderit. Quidnam hoc erat Arignoteſtrogabat Eucrates. Inhabitabilis erat, inquit ille, diu propter terricula. quod ſi quis inhabitareſt, expauefactus illico fugiebat, exactus à quodam horrendo & terribili ſpectro. Deciderat ergo iā, totūmq; rupebatur, neq; quiſquā erat omnino qui in eam ingreſſi fuerit auſus. Ego verò vbi hæc audiui, libellos ſumens (ſunt autem Aegyptii mihi de talibus rebus admodum multi) veni in domum circa primam vigiliam, dehortante hoſpite, ac ferme detinēte, poſtquā didicerat quod iturus eſſem, in certū, ut putabat, exitū. At ego ſumpta lucerna, ſolus ingredior, atq; in vaſtiſſimo atrio collocato lumine, humi ſedens tacitè legebā. Adeſt verò dæmon ille, cum quopiam è vulgo ſe cōgreſſurum ratus, ac me quoque quemadmodum alios perterriturum, ſqualidus, hirsutus, ac tenebris nigrrior. Atque hic quum adſtaret, vndique me adſultim petens tentauit ſi quā poſſet expugnare, ac modò in canem, modò in taurum, modò in leonem vertebatur. At ego correpto in manum quā maximè horrendo carmine, ſimulque vocem imitatus Aegyptiam, & incantans eum, in domiciliū tenebroſi angulum quendam compuli. Ac quum animaduertiſſem vbi ſe in terram condidit, tum deſtiti. Mane autem deſperantibus vniuerſis, ac me quemadmodum alios mortuum ſeſe reputantibus, præter omnium ſpem progrediens,

Simile habet Plinius in epistolis

Eubatidem adeo, feliciter illi annuntians quod par-
 ram sibi ac spectris liberam domum iam liceret in-
 colere. Atque illum assumens, alioque multos (se-
 quebantur autem huius inopinata rei gratia) quum
 ad locum duxissem ubi condentem se daemona con-
 spexeram, iussi ut sumptis ligonibus matulisque
 suffoderent. Atque ubi id fecerant, innotuit est fe-
 re ad passum d. fossam: cadaver quoddam marci-
 dum, ossibus tantum humana specie cohaerentibus.
 Illud igitur effossam sepeliimus, domus vero post-
 ea turbati prodigiis desit. Hæc ubi narravit Ari-
 gnus, vir prodigiosa sapientia, ac reuerendus om-
 nibus, nemo erat ex his qui aderant, qui non mul-
 tam mihi impuraret insaniam, qui talia non credam
 narrante præsertim Arignoto. Ego tamen nihil
 veritus neque conam, neque illam quam de eo ha-
 bebant opinionem, Quid hoc, inquam, Arignote?
 Etiam tu talis eras, in quo mihi sola spes fuit, tumo-
 plenis ac simulacris? Illud ergo nobis in te, quod di-
 ei solet, evenit, ut thesaurum quum speraverimus, 20
 carbonem offenderimus. At tu, inquit Arignus, id
 neque mihi credis narranti, neque Dinomacho, au-
 thente. Clodemo, neque ipsi Euerati, dic age, quem
 nam digniorem cui his de rebus fides habeatur, exi-
 stimas, qui nobis dicat contraria? Per Iovem, in-
 quam ego, virum apertum mirabilem Abdera orin-
 dum illum Democritum, eum tam firmiter erat pors-
 fectum eiusmodi nihil esse in rerum natura posse,
 ut quum se in monumento exera portas clausisset,
 ibique degeret dies noctesque scribens atque com-
 ponens, inuenisset eum quidam illudere cupien-
 tes, ac perterrefacere, nigra veste in modum cadaue-
 ris ornata, ac personis in capita affictis circumstiten-
 tes illum circumfiliarent, crebris subsilientibus: hic ne-
 que eorum commenta pertingerit, neque eos omni-
 no respexerit, sed inter scribendum, Desistite, in-
 quit, ineptire. Adeo firmiter credidit animas nihil
 esse postquam è corporibus exierint. Hoccine ais,
 inquit Euerates, dementem quempiam virum esse
 Democritum, si quidem sic existimauit? Ego vero 40
 vobis etiam aliud referam, quod mihi ipsi contigit,
 non quod ab alio acceperim. fortassis etiam tu Ty-
 chiades quum audieris, compelleris accedere, ipsa
 narrationis veritate coactus. Quum in Aegypto
 versarer adhuc adolescens, à patre videlicet doctri-
 nae gratia transmissus, cupiebam nauigio profectus
 in Coptum, illhinc adiens Memnonem, miraculum
 illud audire, eum videlicet forum reddentem ad o-
 rientem solem. Illum igitur audiui non hoc vulgari
 modo quo audiunt alii sonum quempiam inahem, 50
 sed mihi oracula etiam edidit Memnon ipse aperto
 ore septem versibus: quod nisi esset superuacaneum,
 ipsos vobis versus recenserem. Inter nauigandum
 vero incidit in nos una nauigans vir Memphiticus
 quidam ex sacris illis scribis, mirabili sapientia, &
 qui universam Aegyptiorum doctrinam callebat.
 Dicebatur autem tres ac viginti annos in adytis sub-
 terraneis mansisse, magiam interea doctus ab Iside.
 Panteratem dicis (inquit Arignus) præceptorem
 meum, virum sacrum, rasum, lineis indutum, doctum,
 puræque lingua Græca loquentem, procerum, si-
 mum, labiis promissis, auribusque gracilibus. Il-
 lum ipsum, inquit ille, Panteratem. Ac primum qui-
 dem quis esset ignorabat: at postquam vidi eum, si quan-

Memnon Ae-
 gyptiacus,
 de quo &
 Iuuenalis
 meminit.

do in portum appulissemus, cum alia multa miracu-
 la facientem, tum crocodilis insidentem agitallo, &
 cum feris versantem, illas vero reuerentes eum, cau-
 disque adulantes, agnoui sacrum quempiam virum
 esse: paulatimque comitate mea me in eius amicitia-
 m ac familiaritatem infirmaui, adeo ut omnia ar-
 cana mihi communicaret. Ac tandem mihi persuade-
 ret, ut famulis omnibus in Memphide relictis, sei-
 solus sequeretur: neque enim defuturos nobis mi-
 nistros. Atque ex eo tempore sic vitam duximus.
 Quum in diuersorium quoddam venissemus, ho-
 mo accepto pistillo, scobina, aut pessulo, vestibus
 implicans, quum in id carmen quoddam dixisset,
 effecit ut ambularet, utque aliis omnibus homo vi-
 deretur. Illud ergo abiens, & aquam hauriebat, &
 coenam parabat, instabatque, atque in omnibus
 commode subserviebat ministrabatque nobis. De-
 inde postquam iam satis huius ministerii fuit, scobi-
 nam rursus scobinam, ac pessulum pessulum, aliud
 recitans carmen, reddebat. Hos ego vehementer co-
 natus non reperiebam quo pacto ab illo expiscarer.
 Nam id mihi inuidebat, quanquam in aliis esset fa-
 cillimitis. At quadam die in angulo quodam tenebri-
 coso clam illo delitescens, subauscultavi propius
 incantationem illam. Erat autem trisyllaba. Tum il-
 le quum pistillo mandasset quæ caranda erant, abiit
 in forum. At ego postridie illo apud forum occu-
 pato, acceptum pistillum quam ornassem, syllabas
 illas simili modo pronuntians, aquam ausi ut hau-
 rirer. Tum impletam amphoram quum tulisset, de-
 sisti, inquam, neque aquam amplius haurito, sed rur-
 sus esto pistillum. At illud mihi haud amplius iam
 obtemperare volebat, sed aquam hauriebat conti-
 nue, quoad hauriendo totam domum nobis imple-
 ret. At ego quum resistere huic rei non valerem, ti-
 mebam autem ne Pancrates reuerfus (id quod etiam
 euēnit) irasceret, correpta securi pistillum in duas
 partes disseci. At utraque pars amphoram sumens
 hauriebat aquam, iamque vnius loco duo mihi mi-
 nistri esse ceperunt. Interea Pancrates supervenit,
 ac re intellecta, illas quidem in ligna rursus, quem-
 admodum ante carmen erant, mutavit. At ipse me
 clanculum relicto, nescio quid clanculum se subdu-
 cens abiit. At possis istud etiam nunc, inquit Di-
 nomachus, hominem ex pistillo facere? Per Iovem,
 inquit ille, dimidia ex parte scio. nam in priorem
 formam nunquam à me restitui potest, postquam se-
 mel aquarius esse ceperit, sed deferenda nobis do-
 mus esset aquæ iam impleta. Non desistitis, inquam
 ego, huiusmodi monstrosa narrare viri senes? Alio-
 qui horum saltem adolescentium gratia incredibili-
 les istas ac terribiles fabulas aliud in tempus omitti
 te, ne clanculū terroribus ac prodigiis fabulamen-
 tis impleantur. Parcere ergo eis oportet, ne talia
 consuecant audire, quæ eos per totam vitam comi-
 tata perturbabant, atque ad omnē strepitum meticu-
 losos reddent, posteaquā eos omnigena superstitione
 impleverint. Recte admonuisti me, inquit Euerat-
 es, quū superstitione dixisti. Nā quid tibi Tychiade
 de rebus huiusmodi videtur, de oraculis loquor ac
 vaticiniis, & quæcunque quidā numine afflato pro-
 clamant, quæve ex adytis audiuntur? aut quæ vir-
 go numeris eloquens futura prædicit? an vide-
 licet nec talia credis? At ego quod annulum quen-
 dam

dam sacrum habeo, Pythii Apollinis imaginē exprimente sigillo, quodque hic Apollo mecum loquitur, non dico, ne tibi videar ad gloriam meā res incredibiles narrare. Ceterum quę apud Amphilo-
chum audiui in Mallo, heroe mecum diu differente, deūque meis de rebus consulente, tum quę ipse vidi, volo vobis narrare: deinde ex ordine & quę vidi in Pergamo, & quę audiui in Patariis. Itaque quum ex Aegypto redirem domum, audirēque illud in Mallo vaticinium apertissimum simul ac verissimū esse, tamen sic oracula dare, vt ad rem respondeat his quęcunque propheta quispiam in schedulam inscripta tradiderit, rectē me facturum putauī, si dum præternauigare, experior oraculum, deūque de futuris quippiam consulerē. Hęc adhuc Eucrate dicente, quū viderem quā longē res esset processura, quodq; nō breuem incepisset de oraculo tragediā, ratus nō expedire vt solus contradicerem omnibus, relinquens eum ex Aegypto adhuc in Mallum nauigantem (nam & intelligebam molestam illis esse pręsentiam meā, vtpote qui dissentirem, refelleremque eorum mendacia) Atqui ego abeo, inquam, quæsiturus Leontichum: nam opus habeo cum eo congregari. At vos, quandoquidē parū sufficere vobis res humanas putatis, ipsos etiam deos denique in fabularū vobis partem vocate. Atque hęc limul ac dixi, discessi. Illi verō alacres iam libertatem nacti, vt est verissimile, munus sese epulis accipiebāt, ac mendaciis ingurgitabant. Talibus ō Philocles apud Eucratem auditis, venio per Iouē inflato ventre, non aliter quā hī qui multo poti sunt, opus habens vomitu. Tū libenter alituncde magno emerim pharmacum aliquod, quod mihi obliuionem induceret eorum quę audiui, ne me nonnihil earum rerum lædat inhaerens memoria: nempe monstra, dæmones, atque Hecatas mihi videre videor. **¶ H I L.** Quin mihi quoq; ō Tychia de tale quiddam hic sermo tuus attulit. aiūt etenim non solum in rabiem verti, atque aquam formidare, quoscūque rabidi canes mordeant, verum etiam si quē mordicus homo morsus mōmorderit, illum morsum quoque non minus canino valiturum, atque eum etiam eodem modo formidaturū. Quin tu ergo videris, quum sis ipse apud Eucratē à multis mendaciis morsus, mihi quoque morsum illum communicasse, adeo mihi mentem dæmonibus impleuisti. **¶ T Y C.** At bono animo simus amice, quum magnum aduersus huiusmodi res remedium habemus, veritatem, rectamque omnibus in rebus rationem: quos vtamur, nullis huiusmodi vanis, stultisq; mendaciis turbabimur.

HIPPIAS, SEU

Balneum, Vincentio Obsopæo interp.

ARGVMENTVM.

Balneum Hippie descripturus, principio ipsum artificem à cognitione artium atque peritia commendat. Orditur autem à loco communi, ita videlicet proponens, eos esse potissimum laudandos artifices, qui non solum verbis proluxe polliceri, aut de scientiis disputare soleant, sed quā ipso opere hoc, quod profitentur, præstare possint. hunc

lacum exemplis aliquot illustrat; deinde ad præfens institutum accommodat. Proinde, inquiens, etiam mechanici artifices maxime laudandi illi sunt, qui non verbis tantum opera aliqua describunt, aut promittunt, sed qui re ipsa illa quā optime atque artificiosissime extruunt, quales & Hippias hic vnus est, id quod opus ab eo, nempe balneum extructum, cōprobat, atque exinde ipsum balneum describit, situm, elegantiam, proportionabilitatem operis, deinde & vtilitatem & opportunitatem omnium cellarum, & lauandi in eo vsu commendans.

O Sego viros sapientes cum primis laude celebrandos esse existimo, quicunque non orationes solum magna industria elaboratas, ac singulis de rebus memoriæ proditas posteris reliquerūt, sed operibus quoque nō dissimilibus ea quę orationibus ampliter & magnifice polliciti sunt, confirmarunt. Quippe egrotus, cui quidem pectus sapit, non eos accerit medicos, qui super arte multa luculenter & excellēter disputare nouerūt, sed qui vsu medendi illam diu malūque exercuerunt. Potior autem & maioris præcij habēdus est, vt mea fert opinio, musicus qui psallēdi & pulsandæ citharæ pericia exornatus est, quā is qui tantum rhythmos & concentuū harmoniam iudicare nouerit. Quorsum enim attinet bellorum atque exercitus duces tibi enumerare non iniuriā optimos & præstantissimos hominum opinione iudicatos, quod eorum virtus nedum in instruenda acie, & militum animis tempestiua oratione accendendis & inflammandis eluxerit, sed quod in præliis quoque fortissimē dimicando optimē se gesserint, ac manu non secus quā lingua prompti, memorabilia facinora ediderint: cuiusmodi ex veteris illis Agamemnonem & Achillem, ex paulo autem recentioribus Alexandrum & Pyrrhum fuisse cognouimus? Quorsum verō ista percensui? Non quod alia ratione historiam edere statuens, harum rerum mentionem fecerim, sed quod ex mechanicis quoque eos laude & admiratione non indignos putem, quicunque visendis operibus aliquam ingenii famam sibi parauerunt, eademq; opera artis suę egregia monimenta post se reliquerunt: quandoquidem illi qui solis semet orationibus exercuerunt, multo iustius Sophistarum quā sapientium appellacionem meruerūt. Talem multorū relatu percepimus fuisse Archimedem, ac Sostratum illum Cnidium, quorū alter de Ptolemæo subiungato victoriam reportauit, ac Memphim, sine oblidione, fluminis intercepti auersione occupauit: alter singulari artificio hostium triremes absumpsit incendio. Thales quoque Milesius ante illos Cræso Lydorum regi pollicitus exercitum sicco pede se traiecturum, sua industria in vnius noctis spatio Alys fluuii alueum à tergo exercitus deriuatum circumduxit, tamen si è mechanicorum numero non fuerit, verum alioqui magna intelligentia & singulari ingenii acumine præditus. Etenim quod de Epæo fertur, commentum peruetus est, qui non tantum Achius equi machinam fabricasse, sed vnā cum Græcorum optimatibus in eam conscendisse perhibetur. Inter hos & Hippia huius, quem

nostra memoria vixisse constat, meminisse æquum puto, viri dicendi facultate & studio ita exercitati, ut cum quouis ex priscis illis & veteribus optime conferri possit, præterea qui ingenii acrimonia atque intelligentia multum præcellerit, quique interpretando multa perspicuitate usus sit. Cæterum opera ipsis orationibus longè præstantiora exhibebat: & quæ arte sua pollicitus fuerat, re ipsa absoluta reddidit: neque verò in talibus saltè professionibus, in quibus illi qui ætate eum præcellerunt, feliciter floruerunt, sed iuxta geometricam quoque rationem proposita (quod aiunt) linea triangulum rectè potuit describere. Atqui aliorum quisque vñ quiddam ab arte decerptum & singulare opus exeruit, in quo parata sibi hominum opinione aliquis esse visus est. Porro ille primum rebus mechanicis perpolitus, ne dimensionum quidem geometricarum rudis fuit, nec ab harmonicis & musicis alienus apparuit: ac vñquodque ex illis vna eademq; opera ita perfectè cognitum demonstravit, quasi in eo solo cognoscendo elaborasset. Multi verò temporis res esset, eius laudare industriam circa radiorum & repercussionum ac speculorum expressionem. Præterea quanta in Astronomia cognitione excelluerit, in qua omnes eos qui antea eum antea uerunt, pueros esse ostendit. Sedenim quæ nuper ipse vidi opera illius industria elaborata, quæq; mihi spectanti stuporem & admirationem incusserunt, ea nunc in præsens referre non grauior. Est enim argumentum commune, & in nostra memoria admodum frequens, balnei substructio: solertia autem, & in communi illo argumento singularis admirationis spectatur industria. Locus erat prorsus inæquali deformatus planitie, decliuus & arduus, quæ ille occupas ex vtraque parte magnopere humilem, vtrinque soli altitudine æquauit, firmamentumq; munitissimum omni futuro operi subiiciens, fundamentorum positione substruendi ædificii certitudinem confirmavit: fastigiis verò magnopere præruptis & præcis, & ad firmiorem cōiunctionem complicatis, totum opus cōsolidauit. Cæterum quæ substructa sunt, loci magnitudinem mensuræ quantitate non excesserunt, sed ædificii proportionibus cōuenientissimè atque decentissimè responderunt, lucis vbiq; insulse rationem constanter custodientia. Portarum altitudo latos ingressus retinens, supina magis quàm erecta ad ingredientium conuenientiam informata fuit. Ingredientem verò statim domus communis excipit, sufficientem exhibens pedisequis & ministris cōuersandi amplitudinem. Porro ad læuam cameræ sunt ad delicias exercendas substructæ. Proinde & ista in balneo decentissimè sunt obseruata: Amœni & luce multa illustrati recessus. deinde domus illorum, quàm quidè longè præstantiorè quàm ut lauacro cōueniat dixeris, pernecessariam tamen ad melioris notæ homines & opulētiore suscipiendos. Post hanc vtrinque sufficientes exuentibus ad reponendum vestitum habitationes. Ac media domus & fastigio excelsissima, & iucundo lumine amœnissima, tres aquæ frigidæ piscinas in se complectitur, Laceno lapide exornata. Sunt etiam in illa statuarum geminæ ex albo lapide antiqui operis & artificii, altera quidem Sanitatis, altera verò Aesculapii. Ingressos autem excipit domus sensim ac gradatim

telescens, calore nō insuauis occurrere: quæ in longum porrecta, ac circumcirca orbiculatim extructa est. Post hanc ad dextram habitatio est magnopere amœna & elegans, copiam delicatis & voluptuosis vnctionibus exhibens, ex vtraque parte habens aditus & ingressus lapide Phrygio ornatissimè decoratos, à palæstra ingredientem suscipiens. Quæ deinde hanc consequitur habitatio, omnes reliquas pulchritudine excedit & elegantia, & ad standum sedendumque accommodatissima, & ad diutius immorandum minimè noxia, tum ad volutandum vtilissima, & ipsa lapide Phrygio ad summum vsque fastigium expolita relucens. Deinceps verò locus thermis dictus, lauantes excipit, Nomade lapide extructus. Porro interior habitatio omni amœnitate repleta & elegantia, plurima luce conspicua est, ac instar purpuræ floribus & venustate renidet. Ad hæc tria labra thermarum exhibet. Porro autem tibi iam loto non integrum est per eadem habitationes regredi, sed ea quæ ad frigidam tendit via, per vaporarium lento tepore calefescens regrediendum est. Et hæc omnia copioso lumine illustrata, & multo diei intus lucentis splendore exornata sunt. Ad hæc ipsa fastigia ab ædificio non discrepantia, tum latitudines longitudinibus aptè cohererent: in summa, multa vbiq; relucet summa cum elegantia & venustas & gratia. Etenim iuxta elegantissimi Pindari præceptum, opus exordientibus facie eleganti & splendida exornandum est. Hoc certè cum primis in huius domus substructione cum ipso lumine tum fenestris obseruatum est. Etenim sapiens, ut re vera fuerat, Hippias habitationem frigido lauacro destinata, ad Boream tendentem instituit, nec aeris meridiani expertem: reliquas autem multum feruoris & caliditatis requirentes, Noto & Euro ac Zephyri flatibus subiectas opposuit. Quid ad hæc tibi palæstras memorem, & vestes asseruantium communes habitariunculas, cōpendiosam citra ambages viam quæ ad lauacrum ducit, habentes, singularis vilitatis capiendæ, & incommodi vitandæ gratia? Neque verò quis me suspicetur opus modicū proponentem, orationis lenociniis atque verborum ampullis extulisse. Siquidem in rebus communibus & publicis noua elegantiarum signa atque indicia excogitare, non mediocris aut contemnendæ sapientiæ argumentum ego esse opinor: quo in numero & hoc opus admirandi illius Hippiæ opera ad vnguem elaboratum meritò habendum est, quodque nobis ab illo ostensum est omnes balnei virtutes completens, vtilitatem, opportunitatem, perspicuitatem, mensuræ quantitatem in omnibus aptè obseruatam, nec loci neglectam commoditatem, tum tutum lauandi vsum exhibens. Præterea omnibus aliis industriarum atque solertiæ officiis absolutum, biuorum & ambituum duplicibus secessibus, multarumque ianuarum patens egressibus. Quin etiam horarum geminis indiciis idem balneum exornauit, vno per aquam & sonitum, altero per solem. His inquam vilis, nec debitam & conuenientem tam illustri operi reddere gratiam, nō insipientis solum, sed etiam ingrati, aut potius inuidi mihi visum est. Itaque ego pro virili, cum opus ipsum, tum architectum & artificem orationis meæ laudibus euexi & persolui. Cæterum si Deus aliquando concefferit & lauandi

& lauandi copiam, non dubium est & alios permultos in laudum mearum partem mecum venturos.

ALLOCVTIO,

sen Bacchis, Vincentio Obsopæo interpre.

ARGVMENTVM.

Præfatio quadā est, quales & nostri homines in enarrandis authoribus, aut alijs rebus tractandis, ipsis operibus præmittere solent. Et extant sane etiā Ciceroni quædam ad idem exemplum compositæ. Monet autem Lucianus auditores suos, ne solum compositionis nouitatem in scriptis suis spectent, ne re ideo pro paruis aut contemnendis illa habeant, quia comica ac satyrica quadā sub dialogi grauitate tractet, sed magis ipsam rem spectent: ne idem illis, quod Indus olim, accidat, dum Bacchi exercitū re muliebrem, & à re militari alienum contemnunt. Deinde autem & Veniam precatur atati, si paulo uerlosior aut loquacior nonnullis sorte videatur, factū suum etiam hic collatione quadam Indorū cohortens. Omnino autem multū gratiæ habent huiusmodi præfationes, siue cui allocutiones eas vocare magis libet, ubi collationibus atque similibus suis ipsa hypothesis aptè respondet.

QUO tēpore Bacchus aduersus Indos dūctare exercitum instituit (nihil enim prohibet, ut mea fert opinio, fabulam vobis Bacchiā percerere) ferunt vsque adeo eum initio ab Indiæ incolis fuisse cōtemptui habitum, ut accedentem etiam subsannarent. Magis autem temerariū illius audaciam miseratione prosequendam esse opinabantur, tanquam actum ab elephātis proculcandū, si acie instructa illis occurrisset. Siquidem inaudierant, ut ego existimo, ab exploratoribus, absurda & monstrosa de illius exercitu renuntiantibus, quemadmodum eius phalanx & cohortes ex mulieribus infans & furentibus collectæ forent, thyrsos redimitis, pelles ceruinæ indutis, & hastas quaspiā paruas gerentibus nulla acie ferri acuminatas, & illas ex thyrsos cōfectas: tum scuta quæpiam leuia, & resonantia si quis saltem vel leuiter attingisset. Quippe clypeis assimilabāt & tympana, Esse præterea in exercitu iuuenes quospiam agrestes & nudos, qui saltarent cordaca, caudas habentes & cornua, qualia ferè hœdis recentatis solent succrescere, Ipsum autem ducem illorum in curru vehi iunctis pardalibus, imberbem admodum, ac ne tantillū quidem per genas herbescente barbitio pubescentem, cornigerum, racemis coronatum, mitra purpurea comam inuolutum, ac aureos cothurnos indutum. Cæterum secundas duædandi exercitus partes obire duos alios, vnū quidem breuis staturæ senunculum, corpore perobeso & ventricoso, simis naribus deformem, auribus magnis & arrectis, tremulum, scipioni innitentē, pandum asellum ut plurimum equitantem, amictū crocoto, & hunc vehementer fidum illius in ordinanda acie socium. Alterum verò hominem monstruosum, inferioribus corporis partibus hircū referentem, crura crinitum, & cornigerum, profunda insuper barba insignem, iracundū, & animo ad furorem propenso præditum, altera manu ferentē fistulam, dextra verò incuruū baculum, semet attollentem,

ac tota castra circumsaltantem, quæ mulierculæ exterrere solent, comasque vento diffusas concutere quoties accesserit, neque nō vociferari Euohe: quo nomine, ut mihi coniecturam facienti visum est, do minum suum compellant. Itaque greges à mulieribus iam discerptos esse, & oues adhuc viuantes dilaniatas: quippe illas crudiuoras esse planè videbāt. Hæc cum Indi & rex illorum speculatoribus annuntiantibus cognouissent, sublati, ut par erat, cachinnis ridebant: iamque nequaquam contrā exercitum educere, aut instructis ordinibus obuiam procedere illis deliberatum erat, sed reputabant, si comminus mulierculæ in eos impressionem ac impetum essent facturæ, illis & vincere turpe esse, & mulieres insanientes neci dare vnā cum duce effæminato, ac sene modico & vinoso, adiuncto etiam alio semiuirō milite, nudisque saltatoribus per omnia ridiculis, facinus esse parum memorabile. Postea verò quā Bacchus regionem incendiis deuastare, & viris deuictis ciuitates igne absumere, ac sylvas incendere annuntiatum est, iamque in breui temporis spatium tota Indorum regio flammis conflagraret (etenim ignis Baccho iū vsque à fulmine paterna sunt arma) ibi iam citra moram armis induti, coactis elephantibus & infrænatīs, & turribus desuper positis aduersus illos mouerūt aciem, etiamdum hostilem exercitum extremè contemnentes, & iracundo animo ferocientes, neque non elephantis comminueratque proterere properantes ipsi eū castris imberbem illum imperatorem. Postquam verò propinquiores facti sunt, & vtraque acies vtrique esset spectaculo, Indi locatis ante exercitum elephantis phalangē adegerunt. Cæterum Bacchus ipse in medio strenui imperatoris fungebatur officio, cuius dextrum cornu Silenus, sinistrū Pan regebat. Porro autem Satyri manipulares constituti ordinibus instruendis erant intenti. Signū omnibus erat Euohe. Statim verò percussa tympana instrepuerunt, ipsaque cymbala classicum cecinerunt. Ac è Satyris quispiā correpto cornu carmen quod Orthium dicitur, occinebat. Tum Sileni asellus hianti atque diducto rictu martium quiddam atque terribile derudiit. Ipsæ verò Mænades cum vlulatu facto in eos impetu incurfarunt, succinctæ draconibus, atque ex summis thyrsis ferrum denudantes. Indi autem & elephantēs illorum illico declinantes, nullo seruato ordine in fugam se dederunt, neque intrateli iactum consistere sustinuerunt. Ad postremum autem omni vi capti atque subacti sunt, & captiui abducti ab iis quos paulo antè contemptim subsannauerant, re ipsa experti quā non oportuerit prima statim fama adductos, peregrinum exercitū contemnere. Sed quid ad Bacchum ille Bacchus, dixerit aliquis? Quia permulti mihi videntur (ac per Gratiās vos oro ne me insanire aut prorsus temulentum esse suspicemini, si mea cum Diis immortalibus contulero) idem erga orationum nouitates cum Indis perpeti, quemadmodum & erga meas. Existimantes enim satyrica & ridicula quadam nimiumque comica apud nos audiri, talibus fidem habuere: atque haud scio quā illi de me opinionem induerunt. Alii ne exordium quidem assequuntur, quasi nihil necesse sit aures præbere vinosis & lasciujs mulierculis, & saltationibus satyricis ab

ab elephantis descendentes. Alii verò, tanquã ali-
cuius rei gratia venissent, thyrſi loco inuẽto ferro,
neq; sic laudare audent, inaudita rei nouitate per-
territi. At ego fidenti animo illis annuntio¹, quòd
ſi in præſentia quoq; vt antea facere cõſueuerunt,
feſtiuitatẽ ſpectare ſæpe voluerint, ac veteres com-
potores recordati fuerint conuiuiorum bacchana-
lium tũc temporis celebratorum, neq; Satyros aut
Silenos contempſerint, ſed æquo largius ad ſatie-
tatem vſque ex cratẽ illo hauſerint: & illos bac-
chico numine afflatos indecorẽ infanitu-
ros, neq; non perſæpe nobiſcum Euboie dicturos. Itaque il-
li (liberũ enim eſt audire) quicquid animo ſuo gra-
tum fuerit, faciant: at ego poſteaquam adhuc in In-
dia peregrẽ verſantur, ſtatui & aliud quiddã earum
rerum quæ illhic agũtur, quòd nõ valde à Baccho
abhorrebit, neque à præſenti inſtituto alienũ erit,
percenſere. Inter Indos quos Machlæos vocant,
qui læuum Indi fluminis litus, ſi ad fluxũ illius re-
ſpexeris, incolũt atq; depaſcunt vſq; ad Oceanum
porreãti: apud hos lucus eſt in loco ſepibus obtura-
to, & anguſto, circũtecto tamen: quippe thyrſorum
& vitium vbertas ibi prouenientium, locum opaci-
tate ſua pulcherrimẽ inũbrat. Eo ipſo in luco tres
fontes ſunt aquæ elegantiffimæ & lymphidiſſimæ:
quorum vntus Satyris, ſecũdus Pani, tertius Sileno
ſacer eſt. Ingrediuntur verò in lucũ Indi quotãnis
ſemel, diei ſolennitate deum celebrantes, bibũtq;
de fontibus, non tamen indifcriminatim omnes de
omnibus, ſed iuxta ætatẽ. Nã iuuenes ex eo qui Sa-
tyris ſacer eſt, viri ex Panico, porrò ex Sileni fon-
te ii qui in mea ætate conſtituti ſunt. Itaq; quæ pue-
ris de fonte bibẽtibus accidũt, aut qualia deſignent
viri iam numine Panos afflati, perlongũ eſſet enu-
merare. Cæterũ qualia ſenes faciũt vbi iam aqua
pota inebriati fuerint, non alienum eſſe opinor nar-
rare. Senex ſimul atque hauſtam de fonte aquam bi-
berit, ac eundem iam Silenus ipſe inuaſerit, illico
ad prodigium vſq; obmuteſcit, hominem cui graue
ſit caput, aut ebrium, per omnia referẽs. Poſt id ex
improviſo voce clara, & loquela graui, tum ſpiritu
dulci rumpit ſilentium, ac ſubitò è mutiſſimo ſit lo-
quaciſſimus. Sed nec obturato ore illum cõpeſcueris
quò minus continuis verbis diſſuat, longãque
orationes contextat. Et profeãto quæcũq; dixerit,
prudenter & ornate dicta ſunt, ac iuxta Homericũ
illum rhetoricum hybernis niuib; conſimilia diſſe-
rit. Neq; verò ſufficienter eos cygnis ſecundũ æta-
tem conferre poſſis, ſed vocum denſitate cicadas
imitantur, ac referunt, ac rotundum quiddam com-
ponunt in profundam vſq; veſperã. Inde iã diſcuſ-
ſa ab illis ebrietate conticeſcunt, & ad antiquũ mo-
rem redeunt. Cæterũ quòd inter hæc maximẽ om-
niũ admirandũ eſt, nondum expoſui. Quòd ſi ſe-
nex imperfeãtã quam inchoauit orationem relique-
rit, neque, Solis occaſu interueniente, & temporis
anguſtia excluſus, eandem ad finem deduxerit, degu-
ſtata iterum in annũ ſubſequentem aqua, deinceps
cætera percurrẽs orationi inchoatæ adiungit, quæ
ſuperiori anno dicentem non in tempore, deſtitue-
rat ebrietas. Iſtis ego me ipſe ſcommatibus Momi
inſtar ludere volui. Et per Iouem nequaquam am-
plius affabulationem adducam. Iam enim haud du-
biẽ videtis me fabulæ eſſe perſimilem. Quare, ſi qui

Iliad. γ.

bus in rebus delinquentes hallucinati ſumus, in cau-
ſa fuit ebrietas. Sin prudenter & cordate dicta ſunt
quæ produximus, conſtat Silenum nobis fuiſſe pla-
catum & propitium.

PRAEFATIO,

ſeu Hercules Gallicus, D. Eraſmo Rote-
rodamo interprete.

ARGUMENTVM.

*Praefatio eſt eiufdem rationis, cuius & ſuperior, niſi
quòd quantum ad argumentum attinet, rationem & cau-
ſam hic reddit cur natu iam grandior adhuc in eloquen-
tia exercitatione verſetur, ſtudiũ atq; ætatẽ ſuam exem-
plo eo defendens, & vt ipſe ait, etiam cõſolans, quo apud
Gallos ipſa eloquentia depingitur, nimirum Hercules, eiuf-
demq; iam ſenioris imagine. Fingit autem imaginem ſeu
typum eum à ſacerdote quodam Gallorum, quales ea æta-
te Druidæ fuiſſe perhibentur, explicatam, & ſingulorũ
picturæ eius membrorum rationem ſibi traditã eſſe, etiam
Homeri atq; aliorum poëtarũ locis, vtpote à perito Gra-
ecarum literarum additis. De quibus in ipſo orationis con-
textu ac ſerie videri ſatis eſt, quàm hic pluribus im-
morari.*

Erculem Galli lingua gentis
vernacula Ogmiũ vocat. Por-
rò deum ipſum noua quadam
atque inuſitata figura depin-
gũt. Decrepitus eſt apud illos,
recaluſter, reliquis capillis, ſi
qui reliqui ſunt, planẽ canis,
cute rugoſa, & in aterrimũ exuſta colorem, cuius-
modi ſunt nauæ iſti ſenes. Charontem potius, aut
Iapetum quempiam ex his qui apud inferos verſan-
tur, dicerẽs. In ſumma, quiduis potius quàm Hercu-
lem eſſe conicerẽs ex imagine. Atque tali ſpecie
quum ſit, tamẽ Herculis ornatum gerit, vt qui tum
leonis exuium indutus ſit, tum clauam dextera te-
neat, tum pharetram humeris aptatã portet, tum ar-
cum tenſum læua prætendat: denique modis omni-
bus Hercules eſt. Hæc equidem arbitrabar in Græ-
canicorum deorum contumeliam perperam facere
Gallos quum eũ eiufmodi fingerent effigie, quòd ni-
mirum illũ talibus picturis vlciferentur, quòd o-
lim in regionẽ ipſorum incurſaſſet prædas agens,
id temporis, quũ Geryonis armẽta veſtigans, Oc-
cidentalium gentium pleraſque regiones peruolta-
ret. At nondum etiam dixi id quòd erat in imagine
maximẽ nouum atque mirandum: ſiquidem Hercu-
les ille ſenex, ingentẽ admodũ hominum multitudi-
nem trahit, omnibus ab aure reuinãtis: porrò vincu-
la ſunt catenulæ tenues auro electrõve cõfeãtæ, pul-
cherrimis iſtis monilibus adſimiles. Atqui quũ vin-
culis vſque adeo fragilibus ducantur, tamen neque
de fugiendo cogitant, quum alioqui cõmodẽ poſ-
ſint, neque proriũ obnituntur, aut pedibus aduer-
ſus trahẽtẽ obtendũt, ſeſe reſupinãtes: verũ alacres
ac læti ſequũtur, ducentẽ admirãtes, vltro feſtinãtes
omnes, & laxatis funiculis etiã anteuertere ſtuden-
tes, perinde quaſi grauiter laturi ſi ſoluerẽtur vincu-
lis. Ne illud quidẽ pigebit referre, quòd mihi vide-
batur omniũ abſurdiſſimũ: etenim quum non inue-
niret

niret pictor vnde catenularū summās anfas nece-
ret, videlicet dextera iam clauam, laeva arcum tenon-
te, summam dei linguam perterebrauit, atq; ex hac
religatis catenulis eos trahi fecit. Ipse nimirum ad
eos qui ducebantur, vultum & oculos conuertebat,
arridens. Hæc ego quū diutius assisistens, essem con-
tēplatus, admirans, hæsitans, indignās: Gallus quis-
piam, qui propius adstabat, nostratiū literarū non
indoctus (id quod declarauit, quum Græcanicā lin-
guam absolute sonaret, philosophus, opinor, ex eo
genere Philosophorū, quod apud illos esse fer-
tur) Ego tibi, hospes, inquit, picturæ istius æigma
explicabo: nam videre vehemēter ad eam attonitus
ac stupefactus. Orationem nos Galli nequaquā ar-
bitramur esse Mercurium, quemadmodū vos Græ-
ci, verū Herculi illam tribuimus, propterea quod
hic Mercurio longē robustior extiterit. nam quod
senex fingitur, nihil est, quod mirere. Si quidē vna
facundia confluxit in senecta demum absolutum vi-
gorem ostendere, si modō verū vestri dicunt poetæ,

Obduci iuuenem densa caligine pectus:

Contrā senectam posse quiddam dicere,

Rudi iuuenta melius ac præclarior.

Hinc videlicet apud vos & Nestoris lingua melle
profuit, & Troianorum conioiatorēs liriocessam
edunt, videlicet floridam quandam vocem: nam li-
ria, si satis commemini, flores appellantur. Proin-
de quod ab auribus vinctos ad linguā trahit senex
hic Hercules, qui non aliud quā ipse est sermo, ne
id quidem debes admirari, qui quidem nō ignores
linguæ cum auribus esse cognationem. Neq; verō
ad contumeliā illius illud pertinet, quod ea pertu-
sa est. nam memini, inquit, & Iambicos quosdā ver-
siculos ē comœdiis apud vos discere:

Siquidem viris loquacibus

Extrema lingua perforata est omnibus.

Quin de eodē hanc in summa habemus opinione,
vt quicquid egit, id oratione facundiaq; cōfecisse
putemus, vtpotē virum sapientem, ac persuadendo
pleraq; sibi subegisse. Iam tela illius nimirū ratio-
nes sunt acutæ, missiles, citæ, atque animam faucian-
tes: vnde pennigera dicta vos quoque nominatis.
Hactenus Gallus. Ac mihi quidē quū hūc me con-
ferens mecum inter eundū perpenderē, num deco-
rum iam esset, vt tā grandis natu, quiq; iam pridem
ab his doctrinæ certaminibus memet abdicassem,
rursum me tam multorum iudiciū calculis expone-
rem iudicandum, in tempore subiit animum meum
eius picturæ recordatio. nā antehac verebar ne cui
vestrū viderer hæc admodū pueriliter agere, qua-
siq; præter ætatē iuuenari. Proinde ne quis Home-
ricus adolescentulus illud mihi impingeret dicens:
Aetas iam perijt tua.

Tum illud:

Ac te corripuit cariola senecta, minister

Inualidusq; tibi, & segnes tardiq; caballi.

Videlicet eo scōmate pedes meos notans. Verū
quoties senex ille Hercules recurrit animo, ad
quiduis adducor vt faciam, neque me pudet hæc au-
dere, quū sum ipsi æqualis imagini. Itaque robur, ce-
leritas, forma, & si qua sunt alia corporis bona, va-
leant, cumq; his tuus & Teie vates, Cupido, vbi me
mento subcano viderit, auro rutilantibus alis, si vi-
deatur, vel aquilas præteruolet, neque laborabit

Hippoclidēs, imō nūc vel maximē tempestiui fac-
ris facundia repubescere, florere, vigere, & quā mi-
cet plurimos ab auribus ducere, ac sepius arcu feri-
ro: quandoquidē periculum non est ne quando quis
præter spem pharetrā inanem reperiat. Vides qui-
bus modis ætatē meā, meamq; senectutē ipse cō-
let animūq;, adeo venō sim veritus nauim iam olim
in terrā subductā, denuō reuellere, suisq; instructis
armis, mediū in pelagus demittere. Contingant au-
tē a vobis & dii, afflatus secundi, quando nuno vel
maximē præsentē bono atque amico venio nobis
est opus: quo si digni modō videbimur, in nos quo-
que dicat aliquis Homericum illud:

Quos profert senior pannis ē vilibus armos!

DE ELECTRO

seu Cygnis, Vincentio Obsopoco interp.

ARGUMENTVM.

Et hæc superioribus consensilis præfatio est, in qua se
ipsam ac scripta sua extenuat, adhibita similitudine fa-
bula eius quæ de electro ac Phaethonte, ac cygnis Erida-
ni a poetis traditur: quā vt fictā ac falsam præsens expe-
riētia ostendit, ita se vereri quoq; ait, ne cōceptā de se opi-
nionē, auditorū præsentia imminuat, ac falsam cōarguat.
Cōmendat tamen interim eo nomine orationē suā, quod
simplex sit, & minimē Cygnis illis Padani ac fabulo-
sis, quod ad canoritātē spectet, similis, neq; etiā
scriptū, qui dū electrū atque aurū & speciosissima
affectant; Eridanum istum, ac cygnos poeticos, vanitate
ac fumo longē excedant.

V A M super electro poetæ cōmentū
sunt fabulam, ea & nobis planē persuas-
is fidē fecit, esse scilicet in ripis Erida-
ni populos, quæ lacrymantes illud destil-
larent, Phaethontē lugentes, easdēque Phaetho-
tis sorores fuisse populos: deinde iuuenis casum lu-
ctu prosequentes, in arbores fuisse cōmutatas, atq;
etiamnum ē lacrymis illarum electrū destilere.
Hæc inquam cū poetæ canentes audissem, in spem
veniebam, vt si quando ad Eridani litora delatus
essem, vnam accedens ex arboribus, ac recluso sinu
& cortice, nonnullas me suscepturum lacrymas, vt
ego quoque electrū possiderem. Et sanē nō mul-
tō antē alterius negotiū conficiendi gratia ea in lo-
ca iter habens deueni, & erat mihi commodū trai-
ciendus Eridanus: neq; tamen cū diligenter omnia
loca circūcirca oculis obissem atq; perlustrassem,
aut populos vidi, aut electrū conspexi, sed Phaetho-
ntis nomen ne notum quidem erat incolis. Ex-
quirente tandem me atque interrogante, Quando
verō ad populos electrū de se præbentes deuenie-
mus? riserunt nautæ, atq; manifestius si quid vellem
iubebant proloqui. Et ego illis fabulā ordine per-
censui, Phaethonta fuisse Solis filium, & hunc vbi
iam adoleuisset, a patre postulasse, aurigandi copiā
sibi faceret, vt vnus diei cursum & ipse conficeret.
Cæterū patrem filii precibus annuisse, ac postula-
ta præstitisse, hunc autem inter aurigandum ē cur-
ru delapsū & deiectū periisse. Porro illius
sorores lugentes eo loco alicubi, inquam, apud
vos, vbi delapsus est, apud Eridanum in popu-
los fuisse transformatas, & iam fratrem lugen-
tes

is electrum lacrymando emittere. Quicunq; in-
 quunt, hæc tibi dixit, vanum eum hominem fuisse
 apparet; teq; dolis produxit & mendaciis. Nos ve-
 ro neq; aurigavillum detrahitur novimus, neque ex
 penes nos sunt, quas tu iactas, populi. Quod si quid
 eiusmodi apud nos esset, num putas duorum obolo-
 rum gratia nos ita laboriose remigaturos, aut navi-
 gia aduersus fluminis impetum tracturos, quibus
 promptum esset minori negotio & sudore disces-
 se, populorum lacrymas colligentibus? Hæc cum
 dixissent, non mediocriter sanè nautarum dictis sua
 pudore affectus. Confusus autem obticui, quod re-
 vera puerile quiddam passus fuera, habita fide poe-
 tis adeo môstrosa mentientibus: quippe quibus stu-
 dio est nihil sanè dicere, aut literis prodere. Vnica
 igitur hæc spe, nec illa modica turpiter deceptus,
 indolui, non secus atque si e manibus electrum de-
 perdidissem: nimirum qui iam mecum deliberabam
 quomodo illo potissimum uti velim. Porro autem
 illud planè pro certo apud illos inuentum iri opi-
 nabar, nempe cygnos complures in fluminis litori-
 bus modulâtes. Ac rursus nautas interrogo, adhuc
 enim nauigabamus: Atqui cygni quâdo tandè pro-
 pter fluuium consistentes, dulcem illum cōcentum
 vobis absoluūt, ex vtrâq; parte litoris? Si quidem
 & illos Apollinis assessorum fuisse perhibent, homi-
 nes canēdi peritia & suauitate excultos, & celebres,
 post id in aues esse cōmutatos, eamque ob rē etiam
 nullis antibus & modulis indulgere, necdum Mu-
 sices esse obritos. Illi verò sublato risu, Tu quidē,
 inquit, o homo nunquāne hodie finem facies
 patriam nostram & fluuium mendaciis infamandi?
 Nos equidem semper remigandi studio operā dan-
 tes, ac penè omnem a puero ætatē laboribus in Eri-
 dano consumentes, paucos nonnunquam cygnos
 conspeximus in fluminis paludibus, qui incōptam
 & inamœnam vocem, & sonum parum firmum ede-
 re solebant, ita vt coruorum aut graculorum cum illis col-
 latis, Sirenas esse confirmare possis. Cæterum dū
 ce quiddā & optabile, vt tu dicis, ne in somnio qui-
 dem canētes vnquam audiuiamus. Itaq; demiramur
 vndē nā ista de nobis conficta in hominum opinio-
 nem venerint. In multis etiā aliis facile ac prom-
 ptum est credentes decipere, iis quibus singula quæ-
 que iusto magnificentius narrare atque extollere
 moris est. Quare & ego nunc de me ipso in metum
 venko, ne & vos, qui nuper venistis, ac nos primū
 audistis, electra quæpiam aut cygnos apud me in-
 uenturos sperantes, tandem non multo post abea-
 ris, & eos qui vobis magnifica de me sunt polliciti,
 subfannetis, multas eiusmodi verborum diuitias in
 oratiōibus meis repositas affirmâtes. At ego Deos
 testor, talia me ipsum de orationibus meis superbè
 & magnificè iactantem, neque a vobis neq; ab alio
 quoquā vnquā auditum esse, neq; post quenquam
 ita insolenter agentem auditurum fore. Neque ta-
 men fieri potuisse nego, vt in alios non paucos inci-
 das quospiam Eridanos, quorum orationes non ele-
 ctrum solū, sed aurum quoque destillat, qui longo
 intervallo vocis dulcedine cygnos superant poe-
 ticos. Mea verò dicendi ratio quā simplex sit, ac
 minimè fabulosa, videtis, neque vllā habet modula-
 tionem admistam. Quocirca vidēdum est ne idem
 tibi imprudenti contingat, maiore de nobis spe ali-

mo concepta, quod persæpe solet accidere sub vn-
 dis aliquid spectantibus. siquidem existimantes tan-
 tæ magnitudinis illa esse, quanta illorum apparent
 obtutibus, dilatante vmbra splendore, quibus iam
 subtraçtis, multoq; minoribus inuentis, discrucian-
 tur animo. Iam ergo tibi prædictū sit, vt effusa aqua
 ac meis reuelatis, nihil magnum expectes te hausu-
 rum, aut te ipse ob spem falsò conceptam conde-
 mnabis.

MUSCAE EN-

comitum.

ARGUMENTVM.

*Declamatio est ex eorum genere quæ exercendi ingenij causa tractari solent, adoxa pleraq; & ipso argumen-
 to dicentem parum inuuantia: qualia statim ab initio inde
 sophistas tractasse, etiam ex Isocrate apparet, qui in exor-
 dio de laudibus Helena, inutile ac intempestiuū in rebus
 friuolis, & à cōmuni vsu alienū, diligentiam illorum ob
 id repræhendit. Quamquam videtur Lucianus discipulo-
 rum magis quàm sui ostentandi causa, huiusmodi argu-
 menta tractasse: nempe vt horum exemplo etiam ad se-
 ria copiosiores, & ad inueniendum promptiores illos red-
 deret. Et ex superioribus præfationibus satis apparet, illis
 tum temporibus cū hac scriberet rhetoricam publicè pro-
 fessum esse, siue hoc in Gallia, vt quidem ex Hercule ali-
 quo modo coniecturam facere licet, siue etiam alio aliquo
 loco. Porro autem tanta diligentia omnia persecutus est
 quæcūq; de musca dici aut inueniri possunt, vt vix aliud
 copiosius quicquā in hoc genere tractatum reperias, adeo
 vt si explicare oratione, atq; amplificatiōibus illustrare
 singula voluisset, plane illud quod ipse in fine vereri se
 ait, ex musca elephantem fecisset. Principio enim quæcūq;
 ad corporis habitū, formā ac membra, & ad vsū item
 eorum pertinent, ita singillatim persequitur quæq; vt ni-
 hil prætermisissimum positis diceret. Deinde vero & ad inte-
 riora, & ad animum transiens, prudentiam quādam &
 fortitudinem in illa commendat, adhibitis etiam ad hoc
 testimonijs Homeri. Postremo neq; illa intacta relinquit,
 quæ quasi à fortuna accepisse videri potest, vt reminiscen-
 tiam istā, ob quam cum Hermotimo Pythagorico confert
 quæq; illam, deinde & victus & dicta ratione, & quod
 aliquando ex hominibus transmutata fuit, & eodem no-
 mine etiam fœmina quadam appellata fuerunt: & alia
 quæ in contextu ac serie orationis facile cuius apparent.*

MUSCA est sic minima volu-
 crum, vt possit cum muscellis
 & culicibus comparari: sed tan-
 to illis est maior, quantū ipsa
 ab ape relinquitur. Pénata est
 autē, non eo modo quo cæte-
 ræ volucres, quarū hæ quidem
 pennas in toto habent corpore, hæ verò velocibus
 vtuntur & pernicibus alis: sed ex pelliculis sunt illi
 pennæ, quemadmodū locustis & cicadis & apibus:
 sed tantò molliores habet pennas, quantò Græca
 veste tenuior & mollior est Indica. Si quis muscam
 diligenter inspiciat quando in sole alas expandit &
 concutit, variis eam pictā coloribus vt pavones vi-
 debit. Est illi volatus non continuo pennarum re-
 migio, vt vespertilionibus: neq; saltu, vt locustis: ne-
 que cum stridore, vt vespis & crabronibus: verū
 flexilis ad quamcūque aeris partē se moueat. Ad-
 de quod non volat quietē & cum silentio, sed tum
 cantu

cantu & melodia: non item immitè & saue, quem-
admodum culices & muscellæ: neq; cum graui fre-
mitu apum aut vesparum horribilem ostentans so-
num, & minacem, sed tâto volat his suauius musca,
quânto sunt tuba & cymbalis tibiz dulciores. In re-
liquo verò corpore caput quidem tenuissimû collo-
continetur, & est versatile; non compactû & affi-
xum humeris, vt est locustarum. Oculi verò promi-
nent, qui cornu plurimum habent. Pectus est bene
compactum. Sunt ei innati pedes, nō vt vespis ad-
stricti valde & complexi. Alius autem minuta est
& ipsa, & thoraci etiam similis, Zonas latas & squa-
mas habens. Vlciscitur tamen non aculeo vt apis &
vespa, sed ore & proboscide, quam & ipsa eodē mo-
do habet vt elephanti: præpasciturq; & assumit, &
inhærens cōtinet concauo vase in summitate pro-
boscidis: ex ipsa verò dens foras prominet, quo pū-
gens bibit & lac. Sed dulcis & suavis est ipsi vel san-
guis non magno cum dolore haustus eorum quos
pupugit. Sexipes verò est: quatuor solis incedit,
duobus autem anterioribus etiam vt manibus uti-
tur. Videres igitur ipsam gradientem quatuor, atq;
edulium aliquod tenentem sublime manibus, mo-
te valde humano, atque vt nos. Nascitur autem nō
statim talis, sed vermīs ab initio, vel ex hominibus
mortuis, vel ex aliis animalibus: deinde sensim &
pedes effert, & producit alas, fitq; ex reptili volu-
cris, & concipit parauū vermem, qui musca fit: post-
eā conuiuia autem & contubernalis & commensalis
hominum, degustat omnia, præter oleum. mortem
enim ei affert epotum oleum: & tamen brevis est vi-
ta. valde enim angusta data est illi vita. Luce pluri-
mum gaudet, & in hac ciuilitate versatur: nocte verò
quiescit, & silentiū agit, & neq; volat, neq; cantat,
sed contrahit se, & non mouetur. Non paruam esse
eius intelligentiam queo dicere, cum insidiatorem
& hostem suum araneū effugiat. insidiantem enim
& obseruat, & contrā intuetur, declinans illius im-
petum, ne capiatur irretita, & in bestiolæ incidens
casses. Fortitudinem enim & robur ipsius nō opor-
tet dicere, sed Homerus poetarū maximus cū qua-
reret quonam modo laudaret Heroum optimum,
nō leoni, pardōve aut apro comparat robur illius,
sed audaciæ muscæ, & intrepiditati, & conatus ma-
gnitudini. neque enim audaciam, sed fiduciam esse
illi refert: Quamquam est (inquit) repulsa, non desi-
stit tamen, sed est appetens morsus. Sic autem lau-
dat magnopere muscam & amplectitur, vt non se-
mel, neque paucis in locis de ea meminere, sed sæ-
pe exornat sic carmina commemorata muscat: nunc
enim gregarium eius volatum ad lac exponit, nunc
autem. Mineruā curanti matri dormientē infantē
cōparās quādo à Menelao telū repellit, ne ad letha-
lia loca incidat, muscā rursus ducit in exēplū. At-
qui pulcherrimo eas adiectiuo ornat, cantatrices
cōfertas appellās, & cū gregē earū gētē vocat. Sic
autem fortis est, quod mordens aliquid vulnerat,
non hominis solū pellē, sed & bouis, & equi. Ele-
phantem quoque mœrore afficit, in illius ingressa
rigas, & pro magnitudine proboscidis lacerans.
Coitus verò & venereorum & nuptiarum est ipsis
multa libertas, nec, vt galli, cū inscenderit mas, sta-
tim resilit, sed vehitur à foemina diu, fertq; illa spō-
sum, conuolantq; nec aerium illum coitum volatu

destruunt. Obtruncata verò capite musca, plurimū
viuit parte reliqua corporis, respiratq;. Quod autē
est maximū in natura ipsarum, non est silentio præ-
tereundum, quod Plato in sermone de anima, deq;
animorū immortalitate solū præterisse mihi vi-
detur. mortua enim musca, superinfuso cinere reui-
uiscit, & noua ei generatio quædam, atq; ab integro
alia fit vita: vt verè persuasum sit omnibus, quod il-
larū quoq; immortalis est animus. siquidē & digres-
sa reuertitur iterum, & agnoscit & suscitatur corpus,
muscamq; volare facit, & verificat de Hermotimo
Clazomenio fabulā, quod sæpe cū reliquisset eum
anima, per se ipsam ibat peregre, deinde reuersa im-
plebat iterum corpus, & suscitabat Hermotimū. Et
quanquam ociosa & remissa est musca, vscitur ta-
men quæ laborantur ab aliis, & plena vbique est ei
mensa. nam ipsi & capræ mulgentur, & apis nō mi-
nūs muscis laborat quā hominibus: atq; huic cocci
obsonia condiunt, & degustat antequam ipsi reges,
deambulansq; per mensas vnā cum ipsis conuiuia-
tur, & simul vscitur omnibus. Tugurium autē seu
nidum non in vno loco constituit, sed errabundum
volatum tollens, more Scytharū vbi à nocte depre-
hensa fuerit, ibi & domum facit & lectum. In tene-
bris verò, vt dixi, nihil operatur: neq; dignum pu-
tat aliquid latens efficere, neq; quid turpis facere
existimat, quod in luce factū, sit ipsi dedecori. Ait
verò fabula perpulchrā olim mulierē fuisse muscā,
loquacem tamen & garrulam & cantatricem, & in
amore contendisse cum luna ambas eodem tempo-
re Endymionis: deinde cū dormientē adolescen-
tulum assidue excitaret, friuola loquēs & cantans,
& circa ipsum lasciuens, agrē illum tulisse: lunā ve-
rò iratā in hoc animal transmutasse muscā, & nūc
propterea omnibus inuidere somnū, qui dormiūt,
Endymionis memorem, & adolescentulis præcipuē
& teneris. Morsus autem ipse & cruoris auditas,
non rusticitatis, sed amoris est & humanitatis signū.
nam eo quo potest modo fruitur, & ex pulchritudi-
ne decerpit aliquid. Fuit etiam apud antiquos mu-
lier quædam cognomento musca, poetria perquam
formosa & docta, & alia per insignis Atheniensium
meretrix, de qua ait poeta comicus: Ad cor vsq; eū
muscæ mordebat. Sic autē neque comica gratia de-
dignata est, neque muscæ nomen excludit à scena,
neq; pudebat parētes hoc nomine filias appellare.
Tragedia verò magna etiam cum laude de musca
meminit, sicut in his: Graue quidem & molestū est
forti robore Saltare muscam in virorum corpora,
vt cæde impleatur: viros autem armatos hostilem
hastam timere. Multa etiam de Musca Pythagoræ
possem dicere, nisi nota omnibus esset historia. Na-
scuntur & maximæ quædā muscæ, quas militares
multi appellant, nonnulli verò canes, sonitu asper-
rimæ, & volatu velocissimæ. Hæ & longissimæ vi-
æ sunt, & tota hyeme incibatæ perdurant, contra-
ctæ præsertim & connexæ tectis & culminibus.
In quibus & illud est admiratione dignissimum,
quod vtrunque & foeminarum & marium faciunt,
conscenduntque vicissim, vt Mercurii & Vene-
neris filius, quimista natura fuit, & duplici forma.
Possem etiam adhuc multa dicere, sed finiam ora-
tionem, ne videar secundum prouerbiū ex musca
elephantem facere.

Iliad. 1.

Iliad. 4.

Iliad. lib. 2.

ADVERSVS

Indoctum, Librorum longa supelle-
ctile tumentem, sermo, Ana-
stasio interprete.

ARGVMENTVM.

Acerba quadam irrisione obiurgat ex popularibus suis, ut videtur, quendam diuitem, & multos vndiq; libros commercantem, ceterum indoctum, & nullis bonis studijs conuersatum. Illud ostendens, quod non librorum copia & speciosa supellex, sed assidua ac diligens lectio doctum faciat. Atq; ab hac propositione statim exorditur quoque, ut dicat errare illu[m] si quia libros multos ac pretiosos habeat, propterea se putet inter doctos ac eruditos recensendum esse. Rationes sumuntur à causis, & qualitate personæ, videlicet quoniam ipse prorsus literarum ignarus sit, & non libri, sed librorum lectio eruditos faciat, perinde ut nec arma militē, sed animus præfens, & utendi peritia. Atq; hoc argumentu[m] postea multis similibus & exemplis per inductionem amplificat, quorum pleraque eiusmodi sunt, ut miram elegantiam ac festiuitatem habeant. Postea autem & factum illius in suspicionē vocat, & à causis finalibus criminatur, quas ipsas quoque ut vanas & indignas plerasq; confutat & irridet, præcipue vltimam, qua videbatur Imperatoris seu regis, ut ipse vocat, gratiam ambire: quam & à circumstantijs persona refellit, & stultitiā illius comparatione quadam depingit. Ad postremum grauitè atque acerbè obiurgat illum, & comonet quibus rebus relicto hoc inuoluntarij coemendandi librorum studio, incumbere potius debeat, quod videlicet & rei consulat, ac fama ipse sue.

T crede mihi, quod tu putas, haud ex eo consequere quod agis. Persuasum enim cum habeas futurum, ut si omni studio optimos vndiq; libros coemeris, ipse quoq; inter doctos ac eruditos ponaris: planè tibi diuersum accidit, atque hoc demū argumento tua in-sectia & inertia vulgo proditur. Tamen si profectò optimos codices minimè comparas, sed ut quisque à bibliopola laudatus est, fidè habes: ac prorsus qui hæc de libris mentiuntur, prædam te faciunt, istisq; codicum cauponibus pulchrè partus est thesaurus. Nā quo pacto tu queas dignoscere veteres ac eximios, aut futiles & putidos? Nisi inde conicias, quod arrosi ac mutili, inque his diiudicandis, blattis tineisq; vtaris æstimatoribus. qui enim credam liquidò ac certò hæc te posse peruidere? Et ut dem tibi hanc cognitionem perspectam, ac tenere quæcunque Callinus pulcherrimè, aut ille laudatus Articus omni cura absoluta descripserunt, quid hinc tibi commodi redit, hominum ineptissime? qui neque scriptorum speciem cōsideras, neque profectò magis uti scis, quàm cæcus frui pueri venustissima facie. Ac tu apertis quidem oculis, & mehercle ad eadum vsque libris incumbis, & nonnulla valde festinata lectione percurris, ut sæpe lumina os ante-uortant, sed hoc non etiam satis est, nisi noris virtutem quoq; totius & vitia orationis, sensumq; scriptorum intelligas, & quæ structura sit verborum, & quam ad certam quandā minimèque fallacè amuf-

sim cuncta author exegerit, mox cer nas ambigua, syncera parum ac concinna: quid mihi respōdebis? Num hæc nosse te, cum nunquam didiceris? An vero sicut ille quondam pastor, aureum rimum à Musis tu quoq; accepisti? Sed Heliconæ certè, vbi Musas habitare aiunt, nō ita es à puero instructus, ut audieris, opinor, vnquā nominari, & meminisse Musarum tibi religio est: Nam cum pastore sanè, quamquam aspero & multo sole deformato, non piguit has congregi: at qualis es (quæso verò te per Libanidem, concede hoc mihi: ut quædam tuorum facinorum prætermittam) talis, inquam, ne aspectum quidem, sat scio, ferrent, at potius myrto vel malua cæsum sua sede eiicerent, ne ~~Olimcum~~ aut Caba-li fontem, quibus gregibus sanè horumq; magistris sitim sedare permissum erat, polluas. Non credo te esse tam impotentem, tamen si in huiusmodi nimisquā es fortis, ut ausis affirmare bonis literis te fuisse imbutum, aut studuisse vnquam ut verè probatos codices tibi faceres familiares, vel quod hic tibi præceptor extiterit, aut ad illum discendi gratia te contuleris. Et nunc omnia illa vno hoc te consecuturum spes est, si ingentem librorum acervum con-gesseris. Proinde si hoc es animo, age cōquire quicquid Demosthenes ille orator etiam sua manu scripsit. Deinde Thucydidis historiam, quæ octies huius oratoris industria extat descripta. Iam ut tot tibi libri sint, quos ~~Achonis in Italiam aduexit Syl-la~~, ut super his dormias, affixos tibi vbique circun-feras, nū ideo eruditior es futurus? Sicut enim adagio fertur, ~~Simia est simia, oia si aureu[m] cultu[m] ge-ster~~. Et librū quidē semper in manu portas, legisq; semper aliquid, quorum tamen nihil penitus intelli-gis, sed ~~aliquid micanis auribus~~ ~~lyceum~~ ~~antefectas~~. Quod si librorum copia doctum redderet eum, qui cōpa-rasset, pretiosa profectò res erat, & vobis tantum diuitibus propria, siquidē veluti in foro pauperes nos superantibus daretur mercari: imò cum ipsis bi-bliopolis, quibus librorū tanta copia est, qui distra-hūt, doctrina & eruditione quis certet? quos tamē, si re spectes, inuenies haud multò te bonis artibus præstare. nempe sermone rustico vtuntur, mentē ni-hil valent, quales meritò sunt qui in honesti & tur-pis cōtemplatione nunquā sunt versati, & tu vnum modò aut alterum codicem redis mercatus, isti diu noctuq; in manibus voluūt: quid ergo cōmodi hic expectas? aut cur non ipsæ cellulæ librariæ doctæ tibi videntur, quæ tot veterū authorum scripta com-plectuntur? Age verò, si non est molestum, paulum quiddam responde, aut quia infantior es quàm ut possis, saltem annue vel abnue ea quæ sum rogatu-rus. Quæso te, si quis tibia canēdi artis ignarus prorsus, fortè sit nactus Timothei tibias, aut quas Isme-nias septē talentis emit Corinthi, an ne arte infla-bit? vel nullus vsus huic rei erit, qua scitē vt nequit? Rectè sanè abnuisti. Nam neque quibus Marfya & Olympus cecinerunt, hoc efficient, ut concinnum quiddam inspiret, qui nunquam didicerit. Verum si quis Herculis arcus habeat, cū ~~Philotes~~ ~~nō sit~~, qui solus tēdere possit, & quod collimasset figere, quis tibi videbitur? Num qui facinus edat dignum sagittadi perito? Negas hoc quoque. Eodem pacto igitur & ratem gubernare ignorans, & qui nunquam equum conscendit: ille si pulcherrimā & aduersus ventorum

ventorū, procellarūmq; impetus munitissimam sit naue[m] sortitus, hic verò Centauro satum, aut generosissimæ notæ equum, vtrunq; derisum iri opinor, quod neuter suis bonis vti possit. Annuis? Obsecro verò hoc etiam cōcede, si quis, velut tu es, indoctus, infinitos sibi libros acquirere laboret, cēsēn aliud hoc suo facto, quàm risus & iocos eruditis facturū? Quid cessas annuere? Nā argumentum clarum est, quīq; hoc ita fieri cernunt, vulgatū illud haud dubiè inclamant. Quid canī cū balneo? Fuit non ita multò antè in Asia vir opulentus, cui calamitoso casu, cum per niuē iter faceret, putrefactus ē frigore, vlturis vterque pes deperierat. Ille tam miserabilem fortunam expertus, infelicitatē solari cupiens, ligneos pedes truncis accōmodabat, ac calceis indutus, vndiq; seruis innixus incedere gaudebat. Vbi hoc insuper deridiculum comminisceretur: crepidas pulcherrimas & nouas semper cura erat summa mercari, vt ita calceis speciosis ligna sua, nempe pedes, essent conspicua. Nunquid verò his ad similia facis tu quoque? qui cū clauda mente sis, ac ficulneis sensibus, emis auratos soccos, quibus vix aliquis pedes integer rectè possit ingredi. Et quoniam inter alios tuos codices Homeri poemum sēpenumero repositam est cernere, accepto aliquis libro legat tibi secundum Iliados, cuius caue aliquid perpendas, nam nihil ad te, prāter quā[m] qui isthic depictus est vehementer absurdus homo, mytilo, ac portentoso corpore, qui isthic cōcionatur. Theristes est. Ille inquā huiusmodi si adeptus sit Achillis arma, putāne propterea fortem iuxta & decentē futurum, qui & fluuium transiliat, & alueum turbet trucidatoris Phrygum cruore: occidat post Lycaona, & Asteropæum, Hectorem, cum ne Meliæ quidem pondus humeris sustinere queat? Negabis, opinor, ac potius dices, dū post clypeū claudicaret, mox humi procumberet impar armorum oneri, si quando sublato capite ē galea prospectaret, suos istos intortos oculos ostendens, deinde lorice subiecto gibbo velut tuberes, & ocrearum dū in terra repit, tractus: hæc inquam dices risum omnibus motura, & ipsum dehonestatum primū panopliæ opificem, deinde etiam dominum. Tu verò nunquid animaduertis prorsus idem tibi accidere, dū librum manu tenēs progredieris, cuius aurtata purpurea, bullæ aureæ sunt, ac tu barbara voce legis, deformans & euertens scriptoris dignitatem? Hæc cū facere te vident, non solū eruditi ridere solent, sed tui etiā assentatores, quorum consuetudine vniç oblectaris, auersi se intuentes, à cachinno minimè abstinēt. Age verò narra bo tibi quod Pythiæ gestum memoratur. Tarentinum quendam Euangelū apud Tarentinos non obscuro loco natum, nec incelebrem, inuasit cupido vincendi Pythia: vbi in iis, quæ nudi certamina ineunt, non posse fieri vt superior eua deret, quippe qui neq; robore, neq; pedum velocitate esset præditus, faciliè cogitauit. Verū cithara & carmine omnibus præmia prærepturū esse, persuaferat pestes illæ quas apud se fouebat, laudantes, & applaudentes ad exillissimum quenq; cantus strepitum. Itaque venit Delphos veste au

ro insigni, & corona aureis lauri foliis plexa splendens: hæc verò etiam smaragdis lauri fructui æqualibus variegata erat. At cithara, visu mirabile, apparatu diues, ex purissimo auro fabricata, annulis, & gemmis passim ornata, suisque locis, Musarum, Apollinis & Orphei imaginibus sculpta, spectatores suspēsos animis tenebat. Iam autem venerat dies, quo in theatrum erat descendendum. conueniunt tres certaturi, obritque fors Euangelo vt secundo loco caneret, procedit ille post Thespin Thebanum, qui non malè suas partes egerat, auro, smaragdis, beryllis, hyacinthis totus collucens. ipsa purpura, quæ auro contexta visebatur, commendabat hunc cultum mirificè: quibus cū iam stupentes reddidisset, ac noua quadā, & incredibili spe repleisset spectatores, cū omnino iam & citharam pulsare, & adcinere esset necesse, personat agreste quiddam, inersque & incompositum: simul dum immodicè citharā increpat, rumpit tres fides: cantus autē planè ineptus erat, & solutus, ita vt ab hominibus, qui aderant, rideretur: sed ludorum præfecti offēsi hominis temeritate, loris cæsum ē theatro proiecerunt. Hic verò iucundissimum erat spectaculum aureus ille Euangelus, cum per mediam scenam traheretur ab his, qui verbera infligebant, lacrymans, crura plagis cruentus, humi interim colligēs delapsos dum vnā vapulat, citharæ annulos. Exiguo autem temporis spatio interposito prodit Eumelus quidam Eleus, peruetustam citharam afferens, cuius lignei erant clauuli, ipse vestem indutus vix vnā cum ferto decem denariorum pretii. At ille & bellum edebat carmen, & ritè sicut ars poscebat, chordas feriens modulabatur: itaq; & victor abibat præconis voce proclamatus, ridens interim Euangelum, qui nequicquam cithara ac annulis istis sese ostentasset. Et aiunt sic fuisse allocutum: Aurea lauro redimitus es Euangele, & quid nī opibus enim va les. Me verò quia pauper sum, Delphica oportet esse contentum. Veruntamē hoc commodi tuus tibi ornatus peperit, quod cum neminem tui mi fereat, oderint omnes istas tā ineptè superfluas delicias. Mirū verò nī pulchrè tibi cū hoc Euangelo conueniat, quatenus ne tu quidem spectatorum cachinnos quicquam moraris. Arbitror autem non intempestiuum esse, vt Lesbiam quandam fabulam tibi narrem. Cum Orpheus Thresse mulieres dilaniassent, fecit, caput vatis vnā cum lyra cum primū Hebrus excepisset, in nigrum Pontum eiectum, ac ita simul natasse caput ac lyram, illo lugubre quiddam in Orphei necem canente, ac ventis chordas percellētibz aptos materiz faciente modos, donec ad Lesbium appellerentur, vbi incolæ fluctibus vtrisque ereptis, caput sepulcro condiderunt, lyram autem suspēderunt in templo Apollinis: in quo cum bene longum tēpus fuisset adseruata, multis annis post Neanthus Pittaci Tyranni filius, cum quæ de lyra narrabantur, audisset, quod bestias hac demul sisset Orpheus, plantas & saxa mouisset, quodq; ipso iam cæso, tamē per vndas lata, nemine modulante resonasset, capitur incredibili amore habendi hanc: quare ingenti pecuniarum vi cor

rupto sacerdoti persuadet, Orphei lyram, alia supposita, sibi det: qua accepta, parum tutum ratus interdiu hac in vrbe ludere: nocte sinu occultam efferens, solus in suburbium pergit. Quod ubi venit, lyram pulsare incipit, ac chordas perturbat, sperans stolidus & imperitus artium iuuenis, fore ut diuinum aliquod carmen percussæ fides redderent, quo cunctos permoueret, & animi affectus quod vellet traheret, ut hoc nomine beatus haberetur, Orphei musices hæres. Dum hæc agit, vicini canes, qui in eo loco erant plurimi, strepitu excitati coeunt, ac infelicem istum citharædum discerpunt, quod ipsum solum cum Orpheo commune habuit, postquam canes adduxerat. Manifestissimè igitur ostensum hoc exemplo est, non lyram esse quæ homines & feræ lenierit, sed artem ac carmen, quæ præ aliis excellentia mater Orpheo contulerat, lyra nihil à quibusvis barbitis differente. Quorsum verò attinet Orpheæ tibi, aut Neanthum proponere? cum nostra ætate vixerit, & ni fallor, adhuc superstes est, qui Epicteti Stoici lychnum fidilem trecentis denariis mercatus est, sperans futurum scilicet, ut si noctu ad istam lucernam legisset, mox Epicteti sapientiam somniaret, & similis efficeretur admirando seni. Sed nuperrimè alius quispiam Protei Cynici baculum, quem cum in flammam insiluit, reliquerat, emit talento, custoditumque etiam inter reconditas, ac charissimas opes habet, ostendatque non secus ac Tegeatæ apud Calidonii tergus, & Thebani ossa Geryonis, & Memphisæ Iſidis capillos. At ille tanti boni possessor, ipsum se quoque stulticia & nugacitate superauit. Viden' quàm pessimè res tuæ habeant? & quod Caluariz fuisse opus sit? Ego verò etiam Dionysium quondam scripsisse Trægœdiam accipio, sed qua nihil fuerit vnquam minus elegans, aut magis ridiculum, quàm cum dedisset legendâ Philoxeno, nec ille adulari posset, sed salibus incesceret scriptorem, sæpenumero in lapicidinas coniectus est. Cum autem Dionysius contemni sese, & vulgo fabulam esse cõperisset, nulli operæ ac impensæ pepercit, ut Aeschyli pugillaribus quibus sua poemata describere fuerat solitus, potiretur: quibus acquisitis, iam se plenum ex Aeschyli ceris numine, & planè attonitum putabat: & tamen in his longè absurdiora scribebat, quale est Doricum illud, *ἡ καὶ ἡ Διονυσία γυνή*. Et iterum: *ἐμοὶ γυνάμνη χροστύλῳ ἀπόλεσα*. nam hoc quoque inde sumptum est. Et hoc, *αὐτοῖς γὰρ ἐμπέσειεν δι' ἡμῶν βροτῶν*. Hoc tandem postremum non parū rectius in te quadret, quàm Dionysium, & propterea ceras inaurare debebas. Nanque, obsecro, quid consequēdi spes est, quod libros voluis, reuoluis, colligis, quod non decet, refecas, croco pingis, & polis cedro, amicis pelli bus, bullulas infigis? sic agis tanquam fructū inde percepturus, & factus es scilicet vehementer ex hoc mereatu melior, quippe qui sic loqueris, ac potius, qui piscibus magis es mureus, vitam autem qualem viuas, dictū fœdum est: hoc certè aiunt, tuam illam obſcœnitatem extremè odisse vniuersos. Quod si librorum hæc esset culpa, sciendum ab eis erat quàm maximè procul. Duo

autem cum sint, quæ à veteribus scriptoribus petas, dicendi virtutem, & honestè viuendi rationes: dum quæ bona sunt imitaris, quæ mala, deuitas: quando neutrum spectatus es, quid aliud comparasse dicemus te, quàm ludum muribus, & rineis habitaculum, ac seruis, si negligentiores in codicibus curandis fortè fuerint, verbera? Sed quod sum nunc dicturus, haud scio an tibi summam ignominiam afferat: si quis forte fortuna te cõspicatus (sicut ferè cerni amas) habentem in manu librum, roget, author quis sis, orator, historicus, poeta: ac tu ex inscriptione doctus, apud dicas quæsitum: postea, ira ut sis, dum sermo familiaris progreditur sæpe longius, ille laudet aliquid, aut accuset scriptorū, tu verò nō habeas quod respondeas, nōne optes tum ut tibi tellus dehiscat, qui in tui pernitiæ velut Bellerophontes codicem attuleris? Demetrius Cynicus cum Corinthi conspexisset ineruditum quendam pulcherrimum librum legentem, opinor in Bacchis Euripidis locū, ubi nuntius Pen thei fatum & factum Agaues exponit, arreptum codicem lacerauit: Satiū est, inquit, semel à me, quàm à te toties dilaniari Pen thea. Scire autem peruelim (quod ego nulla quantumuis diligenti animi cogitatione assequi possum) cuius rei gratia tanto studio in hoc sis versatus. Nam fructus & vsus causa nemo putare queat, qui te vel mediocriter nouit: non certè magis quàm si caluus pectinem emat, aut speculum cæcus, aut tibi cinem cõducat surdus, scortumve spado, vel nauem, qui nullum mare propinquum habet, aut gubernator aratrum. Sed fortassis hac re tuas opes iactas, dum palàm facis, etiam in res tibi nihil vtilis, ex immensis diuitiis esse quod infumas. Atenim quantum ego, qui & ipse Syrus sum, exploratum habeo, nisi te locupletis istius hominis testamento, dolo, fraudèque mala subingessisses, iandiu venum libris datis, fame tibi fuisset pereundum. At fieri potest, ut nunc deinceps ideo libros vndiq; accumules, quod fidem facias assentatoribus tuis, quos audis quotidie prædicantes te non modò bellum & amabilem rhetorem, sed sapiētem quoque & historicum, qui secundum non inueniat. Fertur quoque orationes quasdam te in conuiujs ex more recitare, ac illos terrestrium ranarum instar sitibundos exclamare, nec potare, nisi prius clamore differantur. Nam nescio quo pacto non est difficile naso te suspendere, qui omnia credis, sicut illud nuper, te vni cuiuspiam regi assimilem, quæadmodū Pseudalexander quondam, ac Pseudophilippus, & superioribus annis Pseudonero, & si qui alii hoc modo mentiti sunt. Nec mirum est te hominem insulsum, ac stolidum sic affici, & lætica vehi, aut istum regis incessum, vultum, habitum denique totum studere imitari, gaudereque si quis te huic conferat. Quid hoc mirū, inquam, quando etiam Pyrrhus Epirota, alioqui vir clarissimus, dicitur ita ab assentatoribus fuisse corruptus, ut se Alexandro illi similem arbitraretur, quanquam istorum sacrilegorū opus palam erat omnibus? Nam Pyrrhi quoque imagines iam circūferebantur, & tamen ille hoc erat persuasus, ex press

expressam esse Alexandri figuram. Hactenus equidem cōtumelia affeci Pyrrhum, quod tecum cōparauī: verūm quod superest, pulchrè inter vos conuenit. Nā Pyrrhus postquā ita esse in animum induxerat, nemo erat omniū, qui diuersum vel sentire, vel loqui veller, donec vetula quz dā eius Larissæ hospita, id quod res erat prolocuta, vefaniam hominis repressit. Ille enim cum Philippi Perdiccæ, Alexandri, Cassandri, aliorūq; regum Macedonum imagines protulisset, rogauit cuiusnam ex illis simillimus videretur, omnino pro certo habens fore, vt Alexandro pronuntiaret. At illa diu contata, tandem Batrachioni, inquit. erat enim quidam in vrbe cocus Batrachio nomine, Pyrrho perquā similis. Tu quoq; quē ex histrionicis cinādis referas, tacere malo: sed quod vnuerſi dicant ingenti te correptum insania, qui illam imaginē tibi conuenire putes, hoc verō sat scio. Itaque nihil est noui si tam nullius artis pictor cum sis, viris eruditissimis æquari te postulas, iis fidem habens, qui hoc te nomine laudibus efferunt. Quorsum verō has nugas, cū causa sit in promptu istius tibi librorum coaceruandorum studii? tamenſi, qui meus est stupor, nunc demū animaduerti. Nam, quod opinare prudenter hoc inuenisti, ideōque in magnam spem erectus es, regem intelligentem virum, & in primis amātem doctorū, postquam didicerit quam des operā libros plurimos habere, in nulla planè re tibi defuturum. Verūm heus mollicule, an tu putas tantum mandragoræ oculis regiis offusum, vt cum hæc audiat, non etiam habeat compertum, qualis tuz diurnæ vitæ ratio, quæ cōiuiua, cuius modi noctes, qualibus & quibuscum consuetudinem agas? An nescis multos regibus esse & oculos & aures? Et quæ tu facis adeo latent neminē, vt surdis & cæcis sint cognita. Atque vtinam loquentem possemus audire, ac lauante daretur cōtueri: quanquam quia aliter putas, nō attinet te in publico vestibis exutis cerni. Nec enim serui tui tacebunt, quæ noctu indigna relatu facinora edis. Responde igitur mihi hoc quoq;: si Bassus ille noster Sophista, aut Batalus tibicen, aut iste Sybarita cinzodus Hemitheon, qui nobis præclaras illas leges condidit, quemadmodū omni spurcitiei genere furere oporteat, si istorum inquam vnus aliquis leonina pelle circumdatus, clauā manu tenens prodambulet, quid? Hercule mne existimas, quibus obuiā factus sit, habituros? nō equidem, opinor, vt maximè ollis fortè cæcutiāt, sexcenta enim sunt, quæ repugnāt: incessus, obtutus, vox, obliqua ceruix, varius fucus, vnguenta, quibus vos soletis excolere; & omnino, sicut in proverbio est, citius septem elephantos sub alis absconderis, quā vnū cinzodum. Iam cum leoni na pellis hunc non occulat, tū speras libello contentus posse latere? Sed fieri nequit, quin te prodāt alia illa vestri indicia. In summa ignorare te video, quod bonam & splendīdā famam non ab illis librorum institutoribus, sed à se ipso, & quoridiane vitæ modo petere cōueniat. An verō confidis aduocatos ac testes probitatis futuros tibi Atticum & Callinum librarios? Caue putes, sed suos homines perdituros te, si Dii sinant, ac ad

extremam partem redacturos: quem nūc tandem modestiorem, ac magis cogitantem, par erat istorum codicum vni cuiuspiam ex eruditis copiā facere, simulq; ex ista nuper extructa domo migrare: iis etiam apud quos mancipia prostant, redde re partem saltem multorum debitorum. Etenim his duobus præcipuam collocasti operam, vt libros possideres raros, & adolescentes validos ac robustos mercareris. Proinde cōsidera quā sit res aurea consilium. Nam meo quidem iudicio rectissimum fuerit, si missa feceris ea quæ nō magnopere ad te pertinent, ac illum alterum morbum curaris, & pro ministris (sic tamē, vt ne perpetua emptione res domesticæ deficiant) adhibueris ingenuos aliquos, quibus ne tutū quidem sit si abs te digrediatur, nisi pretio hoc redimas, proferre omnia, quæ vos inter comessandū designaris, qualia nuper pulio tuus obscenissima de te mane domo egressus narrabat, etiā signa ostēdēs sceleris. Ego verō testes facio quotquot tum aderant, quā indignè tulerim, & vix manus cōtinuerim, iratus tui causa, maximè cum vnum atque alterum adduceret confirmaturos quæ dixerat, qui & ipsi eadem multo sermone declamabant. In hos ergo vsus reconde argentum, bone vir, vt domi tutò ista perpetrare possis. Nā quis nunc deinceps ab istis, quibus te assuefecisti, retrahat? Nō facilè cessat canis corium rodere, vbi cœpit. At illud alterū, ne in posterum libros cōmerceris, facilè obtinebimus. Doctus es, sapiens es. Quicquid vsuam antiquitatis extat, hoc tibi modò non in summis labris natat, omnem historiam tenes, omne orationis artificium, virtutem, vicia, dictionum Articularum vsū, ac planè scitus es, & in omni scientiarum genere primus, ob librorum acervum. Nam quid vetat etiam me tibi ciconiam pinsere, quādò decipi te iuuat? Ego verò perquam velim fieri abs te certior, cum tot tibi libri sint, quibus potissimū te occupes, Platonis, Antisthenis, Antilochi, Hipponactis? Aut speretis his, magis rhetores in manibus habes, & Aeschinis orationem aduersus Timarchum legis? An verò iam antè hæc omnia tibi sunt clara, nec est cur legas, at in Aristophane, & Eupolide totus es? Scin' Baptas? percurristi totam fabulā? Nam alicubi tetigit te poeta. Nuncubi puduit te agniti flagitii? Hic autem iterum miramur quali animo, qualibus manibus libros verses. Quando? num interdū? quod nemo vnquam facere te vidit. At noctu, An cum istis aliis es intentus? aut ante vestra exercitia, quæ nisi cum caligine terra est obducta, aggredi non ausis? Missos verò fac libros, ac tuam rem potius cura, quanquam hoc quoq; indignum est, debuerasque Euripidis Phædrā saltem vereri, quæ mulieribus succenset, ac inquit:

Nullas tenebras expauescunt conscias,

Néve ædium vocem latebræ edant, timent.

Quod si omnino decreuisti tuo morbo blandiri, age abi, mercare libros, domi conclude, frueri partorum bonorum gloria, hac scilicet cōtentus: caue verò tangas, aut lecturus aliquid aperias, ne sit in ore tibi veterum aliqua oratio, aut poema nihil malè de te meritorum. Non sum

nescius hæc frustra à me disputari : & nugas esse meras , iuxta adagionem, Aethiopem lauare. Nā tu non cessabis libros coemere, cum ab eruditissimis quibusq; rideberis, quibus non hoc agitur, ut libri niteant, & magnifici sint, sed ut viles verbis & sententiis verborum. An verò speras ista opinione tuam inscitiam posse occulere, & codicum multitudine permouere vulgus? Nescis autem quod imperitissimi medici idem faciūt, qui eburneis virgulis, & vasculis, quibus sanguinem eliciunt, argenteis, scalpellisq; auro insignibus superbiunt : cum verò horum iam vsus est, ne in manus quidem rectè capere sciunt : alius autem quispiam in medium prolato phlebotomo, rubigine quidē ambelo, sed bene acuto, ægrum morbo leuat. Sed ut tuarum rerum magis iocosam faciam comparationem, ad hos mihi tonsores aspice, & inuenies eos, qui artifices optimi sint, nouaculam tantum ac forpicem, & medio cre speculum habere. Sed ignaros artis, etiam si infinita specula & forpices proponāt, non tamē latere, artis quod nihil calleant tonsoriar. Acciditque hoc risu dignissimum, quod pleriq; apud vicinos tōdent, coram ipsorum speculis commun tur. Et tu alii quidem cui vsus esset, commodare librum certè posses, ipsis uti nō potes : tamen si nulli commodasti vnquam, facisq; hoc tantum quod canis in præsepe, qui cū hordeo non vesca tur, equum tamen volentem pasci, haud finit.

DE NON TEMERE CREDENDO Calumniæ, Philippo Melanchthone interprete.

ARGUMENTVM.

Argumentum ac summam orationis titulus indicat, videlicet quod non temere credendum sit calumnie, propterea quod multi proprijs affectibus aut commodis impulsī, innocentes sapenūmero & bonos viros, apud eos, qui facile delationibus quibusus aures & fidē adhibent, per iniuriam ac fraudem opprimāt. Oratio est didactica, nisi quod circa finem etiam ad sua foriū genus aliqua parte pertinere videri potest, ubi consulit, ac monet delatores non facile admittendos, atque audiendos esse, aut certē ea quæ deferuntur, diligenter perpendenda, quod ex huiusmodi calumnijs multa ac grauia mala ferme sequantur. Oritur autem à loco communi, ignorantia puta perniciosum malum hominibus esse. Cui postea institutum negotium accommodat, præcipuè verò addēs circa calūniā, atque hinc proposito de quo dicturus sit, principiū ceu occasionem quandam futura descriptionis præmittit narrationem de Apelle apud Ptolemæum delato, & quo pacto idem caluniam vltius sit, depicta eius imagine. Atque exinde ad ipsam rem accedēs, definit primum caluniam, postea calumniatores quales sint, & ubi potissimum versentur, quibus rebus ac studijs intenti sint, & quibus instrumentis quoque ad circūueniendos, & opprimēdos innocentes vtiatur, describit. Hinc ipsum quoque, qui tra ducitur, quis & qualis conditionis sit, & quid maximè in eo obseruetur, adque distributione quadam prosequitur, additū etiam exēplis quibusdam, atque similibus. Postremo & illum depingit, qui calumniatori aurem præbet,

qualem ferè esse contingat, & quid quisque faciat : tractata etiam per occupationem quæstione, an prout quisque vir dignior, aut fama spectatior erit, ita admittendus, atque audiendus quoque magis sit, an prorsus nulli vni ac soli credendum. Digna sane oratio, quæ in nobilium atque potentum parietibus & aulis ubique scripta, ac picta, ceu dicitur, ob oculos ponatur.

Erniciofa res ignorantia est, & variis modis noxia mortalibus, non solum communi hominum vitæ tenebras quoddam offundere, ac veri cognitionem obliterare solita, sed priuatas quoque singulorum rationes miscens, ac perturbans. Quo fit ut perinde atque qui in tenebris errant, imò haud aliter quàm cæci, iam huc, iam illuc impingamus. Quod haud procul nobis, & ante pedes est sitū, non videmus : formido est his capi, à quibus etiā quàm longissimè absumus. Denique in rebus humanis nihil tam faustè, feliciterque agitur, quod non error aliquis interpoler. Hinc sunt innumera illæ tragicæ clades, fata Labdacidarum ac Pelopidum, aliæ item aliorum calamitates. Ferè enim quicquid malorū scenæ ac pulpita clamāt, ab ignorantia ceu tragico deo compositum proficiscitur. Illa verò cum aliàs potest plurimum, tum noxia est immodicè si quādo in calumnias familiares, & mutua inter se amicorum crimina incidit, quibus solēt & intestinis dissidiis res domesticæ, & odiis ciuilibus vrbes funditus euer ti. In natos sœuire parentes, nati parentibus insidiari, frater fratri, amans amātī, amicus item ab amico diuelli. Turbari demum omnia calumniæ vafritia. Itaq; quo pacto caueri facillè possit, & qualisnam sit calumnia, vnde originem trahat, quantum ferè efficiat, hac oratione velut in tabella depingam. Porro quam eius imaginem subiiciā, Apelli Ephesio pictori acceptā refero dicatam, quum is apud Ptolemæū regem cōiurationis, quæ in Tyro authore Theodora facta est, insinulatus esset, quanquam neque Tyrum viderat vnquam, neque Theodoram nouerat, nisi quantum fama accepit eū Ptolemæi præfectum Phœnicæ administrare. Verum Antiphilus quidam artis gratiæq; Apelleæ æmulus, illum apud regem cōiurationis Tyriæ reum fecit, cū Theodora principe factionis visum familiariter congregi, conuiuari, secretò item, & in auriculam inter conuiuandum colloqui. Paulò post & defecisse Tyrum, & Pelusium Apellis consilio occupatum esse. Tum Ptolemæus præter modū, cum & aliàs non satis animi compos esset, assentatione insuper tyrannica fractus adeò excāduit, adeò admiratione calumniæ percitus est, ut coniecturis, quæ causæ fidem aut facerent, aut minuerent, neglectis, non animaduertit calumniatorem Apelleæ artis æmulum esse, dein fortuna minori Apellem, quàm ut Pelusium prodere posset : hunc item beneficiis regiis plus cæteris pictoribus auctum : neque interim percontatus num aliquando ille in Tyrios nauigasset. Quin statim plectendus videbatur. Regiam tumultu insol

insolito rex perturbat, Apellen perfidum, ingratum, reum violatæ maiestatis, insidiatorem, cō-
 tritum, clamat. Ac nisi quispiam è sociis con-
 furationis, qui capiti tenebantur, & audax Anti-
 philii sceus stomachatus, & infelicis Apellis mi-
 fertus, nihil ei cōmune cum seditiosis fuisse pro-
 basset, dubio procul Tyrionum malorum pœnā
 capite multatus soluisset, etiam si nihil sibi ma-
 le conscius. Ptolemæus igitur collecto animo
 sententiā mutauit, Apellen donauit talentis cen-
 tum; addito in seruitutem Antiphilo calumnia-
 tore. Apelles cōtrā periculi memor, tali est ima-
 gine calumniam vltus. Ad dextram cōsidet quis-
 piam auribus prælongis insignis, quales ferè ille
 Midæ ferunt, Manum porrigit procul acceden-
 ti calumniæ. Circūstant eum mulierculæ duæ,
 Ignorantia, nō fallor, ac Suspicio. Adit aliunde
 propera Calumnia eximie compta, vultu ipso &
 gestu corporis efferatam rabiem, & iram æstuantem
 conceptam pectore, præ se ferens, sinistra facem
 tenens flammam hominū, dextra secum adolescen-
 tem capillis præhensum, manus ad superos ten-
 dentem, obestantemque immortalium deorum
 fidem, rapit. Anteit vir pallidus, in speciem im-
 patum, acie oculorum minime heberi, ceterum
 planè itis similis, qui fontico aliquo morbo con-
 tabuerunt. Hunc facillè coniciat Liuiorem esse.
 Quin & mulierculæ aliquot Calumniæ sequun-
 tur comites, quatum est munus, dominam hortari,
 instruere, comero, interpretes picture aiebat In-
 fidias & Fallaciam esse. A tergo, lugubri habitu,
 pullata laceraque Pœnitentia subsequitur, quæ
 capite in tergum deflexo, cum lacrymis, ac pu-
 dore procul venientem Veritatem excipit. Hac
 Apelles tabula casus suos lussit. Iam & nos, si vi-
 detur, Ephesi pictoris exemplo, recensamus ca-
 lumniam rationes. Principiū nobis effugianda est
 & explicanda finitio quadam, quæ vice iconis
 fuerit. Est enim Calūnia, delatio ementita odio,
 clanculum reo calumniatori credita, delato ad
 respondendum ac repellendū non admissio. Quæ
 definitio personis, perinde atque comicum argu-
 mentum, tribus consistat, delatore, delato, & au-
 ditore calumniæ. Singulorum partibus defun-
 gunt hanc acturi fabulam. Omnium si lubet,
 primum producamus in medium, actus princi-
 pem, & quasi præfektorem, authorem calumniæ.
 Is quidem quā minimè bonus vir sit, ignorat
 nemo. Neque enim quisquam vir bonus amico
 damnū dare cōsuevit. Nam boni viri est, homi-
 nū sibi animos conciliare studio bene meren-
 di de amicis, neuiquam in amicos criminandis.
 Vnde ita ad incommode colligere, inultum, sce-
 leratum, impium, in summa, damnosum rebus
 communibus calumniatorem esse. Nam quis
 est, cui non videatur in uoluntate iustitiæ pen-
 sum æqualitas, & quod aini. Ne quid nimis
 inæqualitas, & ne quid nimis, quod minimum est, iniustiti-
 æ? Qui uero clanculum absentem infestat, æ-
 qualitatis metas agreditur: quippe auditorem
 sibi coram assente, arescius antecertit, obstruit,
 & iniurias responsuro, calumniis refectas efficit.
 Ea sanè extrema est iniuria vel optimorum le-
 gūlatorum iudice Solonis & Dragonis, qui

Calumnia
finitio.

lureiurando Senatū Acheniensem adstrinxere,
 ut pari benignitate gratiaque tam reum, quā
 actorem iudex audiat, dum alterius causam ho-
 nestiorem intelligat. Scelestum & crudele iudi-
 cium esse, si quid statuatur antea quā cum ac-
 cusatione comparata sit defensio. Ad hæc, sibi
 male propitios deos reddunt iudices isti, qui cū
 accusanti aures liberè indulerint, reo denegat,
 aut præstigiis capiti delatoriis mulsitantes con-
 demnant. Tantū à iusto, æquo, bono, legibus
 & iureiurando Senatus bene constitutæ ciuita-
 tis calumnia discrepat. Iam si cui dubia fidei le-
 gum conditores videntur, quorum decreta com-
 monent, iustitia, non studio partium iudicare;
 is longè optimi poetæ impendio scitam senten-
 tiam, imò verò legem sacrosanctam audias:

Nec nisi librato dirimat sententia litem,

Parte quid ex utraque queat examine causa.
 Nimirum vates intelligebat, ex omnibus aulla
 esse, neque grauiorem, neque audaciorem iniu-
 riam, quā indicta causa quenquam mortalium
 damnare. Id verò ex omni parte calumniator
 molitur, ut cum furore ac vecordia hominis, co-
 ram quo res agitur, indefensum reum commite-
 rat, defensurum parteis suas clancularia sectio-
 ne arceat. Aded enim hoc hominum genus ob-
 noxium est formidini, aded nihil audeat palam,
 sed perinde atq; qui ex insidiis transuersi hostem
 inuadunt, ex abdito alicunde specu iaculatur,
 ut non sit, qui contra vel mittere telum, vel ma-
 nu contendere possit, hostisque ignarus aduersa-
 rii, fraudisque inscius pereat. Quod profectò
 minimè fallax indicium est, in calumnia nihil
 inesse veri, nihil sani prorsum. Nam qui accusa-
 turus quempiam sibi conscius est veri, procul du-
 bio & palam audeat aduersarium incessere, cor-
 rigere, purgantem crimen ferre: ut in bello, qui
 iusta acie vincere hostem palam potest, turpe du-
 bit astu & insidiis certare. At hoc genus homi-
 nes in aulis regis spectare plurimos datur, opti-
 matum fauorem hisce attribus ambienteis, ubi
 scilicet & inuidia crebra, & variæ suspiciones,
 & assentandi, criminandique occasio multiplex
 in promptu est. Si quidem ibi quod pluribus plu-
 ras spes ostentat, eo necesse est maiore inuidia,
 fauoribus odiis, æmulatione callidiore certari.
 Illi hic videas licet, quā acres alter in alterum
 oculos defigat, quā cura obseruet, veluti singula-
 ri certamine congressus, si quid vspiam in alte-
 rius corpore forte fortuna nudum, aut malè mu-
 nitum conspiciat, quod ferire feliciter possit,
 ita studio cuius est, cum ipse primus esse cupit,
 uti proximum deiiciat, exturbet, conque-
 lat, proculcet. Hic si quis est vir frugi, temper-
 ro auertitur, illudicit, denique ignominiose ex-
 terminatur. Contra, qui assentandi paulo periti-
 or est, & habiliore ad mentiendū ingenio pro-
 basur, superat. Sanè omnino iuxta Homeri car-
 men est huius certaminis alea:

Undique communi sequitur Marte, parique
 Victusque victorque cadunt fato.

Alium subinde alius alia via aggreditur, ut ferè
 fieri solet, sicubi de magnis agitur cōmodis, sed
 per calumnias iter est, ut cōpendiariū, ita mini-

mè securum. Principia inuidiæ debent, inter spemque metumque fluctuanti: exitus nihil nō miserabile, tragicum, calamitosum habet. Cæterum quadruplatoris ipsum quoque studium nequaquam facile est, simplèxve, quanquam ita fortasse videatur, sed arte multiplici, solertia peculiari, indefessa denique & accurata diligentia opus habet. Neque enim noxia fuerit calumnia, nisi in speciem similia vero narret: neque temere cunctarum alioqui rerum dominā veritatem 10 superauerit, nisi auditorem argumentosa & probabili actione, in summa mille modis fallat. Porro defertur is plerumque, qui honore quodam alios præstat, nempe iis inuidiosus, qui spe illius frustrati sunt. Quo fit ut omnium telis affectetur, ceu obex, qui viam assequendæ dignitatis aliis intercluserit. Sæpe primos tum singuli fore confidunt, si sublimem istum loco demoliti sint, ab amicis abalienarint. Tale quiddam in gymnicō cursu fieri consuevit, ubi si quis est cursor ingenuus, statim ruptis carceribus primas affectas, & animum ad stadii metas adiiciens, spe victoriz è robore suo concepta, neque sequenti incommodat, neque omnino laboris huiusce foetibus quicquam struit remoræ. Contrà qui malitiosus, imbellis, eneruis contendit cursu cum aliis: desperatis viribus in fraudem intentus agitur, atque in vniuersum hoc vnicum spectat, quā currentem occupet, impediatur, ac intercludatur: & ni succedat actus, non est ut vllō alio modo vincere possit. Haud aliter in ambiēdis magnatum amicitias accidit, ubi si quis feliciter anteuertit, in medias continuo labitur insidias, & incautus ab æmulis capus discerpitur. Hi deinde amari, coli, amici videri incipiunt, vel ob id vnum, quod bonis incommodarint. Iam uti probabile, & dignam fide calumniam faciant, non quod fortuito casus ostendit, præhensant, sed in hoc toti sunt, ut accurato delectu obseruent ne quid absonum aut alienum à causæ fide incidat. Adeo 40 rationes eius, quem criminantur, vniuersas in peiorem partem trahunt, suspectas reddunt, quod fidem addat accusationi. Medicum insimulant veneficis, magnificum ciuem affectatæ tyrannidis, tyrannum proditoris. Interdum auditoris affectus sua calumniis discrimina suppeditat, cum quo si veteratores isti, & nugiuendi suas technas comparent, aptè illudicatur. Quod si auditorem zelotypum norint, annuit, inquiunt, ille vxoritur inter epulas, & defixis in eam oculis alto suspiria pectore duxit, vxor vicissim suauē quiddā, & amatorium: alia item quæ ad suspitionē adulterii faciunt. Sin poetiæ studiosus, ea sibi arte præter modum placeat, Philoxeno, aiunt, carmen tuum non probatur: hiulcū, lege solutum censetur. Ad religiosum: en ille de pietate, deique diis malè sentit, sacra detestatur, prouidentiam vniuersæ gubernatricem pernegat. Tum auditor, ceu cæstro in auriculam immisso excandescit, ut pro re coniecere licet: & amicum ab se, impos animi, re ipsa nondum contentè cognita, niisum facit. Talia ferè sunt, quæ ab impuris istis confinguntur, videlicet ad iritandos audientium animos maximè accommodata. Tum qua parte singu-

li præstant, eam potissimum iaculis suis obnoxiam ii faciunt, ne quod auditor subita interturbatus ira, vero cognoscendo collocet oriū, deinde sese purgaturō non fiat hominis copia, quem criminis admiratio, speciei que veri occuparunt. Etenim dici non potest quā instructa sit, quantumque valeat calumniæ facies, si quando cū cupiditatis auditoris conflatur. Quondā apud Ptolemæum, cui Dionysio cognomen fuit, qui 10 piam Demetrium Platonicū accusauerat, quod in Bacchanalibus aquā biberet, solusque omnium muliebribus non vestiretur: de quo, nisi accersitus ad regem mane palam vino libasset, & instita muliebri amictus, ad numeros Dichyrambicos, cymbalorumque modos saluisset, planè actū erat, quod & regium exemplum non esset imitatus, & aspernaretur Dionysiorum molliem. Apud Alexandrum grauissimi criminis reus fiebat, qui colere, & adorare Hephæstionem nollet. Nam post 20 ea quā is viuis excessit, amore victus Alexander effuso animo ad reliquā funeris magnificentiam additum voluit, ut mortuus inter deos Hephæstionem haberetur. Continuo ei templa, ciuitates pleræque dicarunt, delubra cōdiderunt, aras, sacra, ferias nouo Deo sanxerunt. Iusiurandū omnium religiosissimum Hephæstionis nomine fuit. Capitale erat si quis hac parte vel contaretur, vel neglectim coleret. Hic euiratus affectus, hæc vesania fuit assentatoribus occasione accedendi, in flammandique regis. Narrabant infomnia, visæ Hephæstionis vmbra, prædicabatur illius responsa. Denique aræ & sacra dicata sunt familiari, & malorum vindici deo. Proinde cum his Alexander initio mirè oblectaretur, tandem ita captus est, ut fidem quoque adhiberet, gloriarereturque quod non modò diis genitus esset, sed deos quoque ipse faceret. Quo tempore quantum putamus amicorum Alexandri afflixit Hephæstionis diuinitas! Si quibus non videretur cōmune numen venerari, accusabantur, deportabantur, gratia regia excidebant. Tum Agathocles Samius, qui primos aliquandiu ordines apud Alexandrum duxerat, magnis item ab rege honoribus auctus, parum absuit quin cum leonibus cōmitteretur, criminatus quod illacrymasset præteritis Hephæstionis sepulcrum. Verum Perdicca hominem seruauit, deos omnis, ipsumque Hephæstionem iuratus, eum sibi in venatione angusta specie deum clarè visum, mandasse, ut Alexandro 50 diceret, parcendum esse Agathocli, qui non hoc lacrymasset, quod aut vana sibi Hephæstionis diuinitas videretur, aut mortē miseratus esset cōmunem: sed pristina cōsuetudinis & mutui amoris memoria permotum esse. Sic igitur affecto Alexandro, locus assentationi, & calumniæ aptissimus fuit. Nā perinde atque oppugnaturi vrbes, non quā probè munitæ sunt, alto, præcipiti ac solido mœnium opere hostes inuadunt: sed ubi sentiunt quā minimè defendi, muniri, muros accessu faciles, collapsos, hæc omnibus viribus certatim contendunt, quod citra difficultatem irruere, ac potiri rebus queant: ita, qui criminandis aliis desudant, quod in auditoris animo languidum, fragile, facile subactu vident, in eam partem

tem tradueūt, cogūntq; machinas suas. Demum quādo insultus hostileis nemo præsenti, nedum non obnuitur, expugnant. Iam intra muros cuncta igni ferroq; deuastant, excidunt, populātur: qualia verò simile est capto & in seruitutē redacto animo fieri. Arma sunt istis aduersum absentem, fallacia, mendacium, periuriū, supplicium, impudentia: denique innumeræ imposturæ, ac malitiōsæ cautiones. Omnium maximè præsens, & lōgè efficacissima assentatio, calumniæ cognata, imò soror. Quippe nemo hominum tam generoso est pectore, etiam adamantino septus muro, qui cū calumniæ concedat, non idem assentatione vincatur. Hæc foris recti iudicii ceu fundamenta suffodit ac subruit. Intus coniurati cum hostibus proditores, irruentes adiuuant, manus porrigunt, portas aperiūt, & modis omnibus conitūtur, vt auscultatorem calumnia sibi seruum faciat. Sunt autem proditores, de quibus dico, nouandi cupido, natura humanis ingeniis constituta, præsentium item fastidium, sequax eorum animus quorum admiratione capitur. Nescio enim quid fiat, vt omnes amore sui immodico admiratione furtim rapiat, & suspicionibus illeceat. Quosdam equidem comperi studio calumniæ adeo suauiter titillari auriculas, vt si pennis cōfrices. Proinde talibus adiuti socii calumniatores cum eruerint, cuncta pro viribus euertunt: nec magno emitur victoria, vbi nemo repugnat, nemo vim tormentorum sustinet, aut iaculis iacula mutat: sed qui auscultat, ipse sese sponte sua in manus hostium dedit. Interim ignarus insidiarum est qui accusatur. Nam haud aliter qui deferuntur, atque qui capitis vrbibus pereunt, dormientes trucidantur. Et quod est in primis mirabile, nescius se reum haberi, neque cuiusquam sibi sceleris conscius amico candidè congredditur, familiariter compellat, facitque pro more, iam antè vndique circumuentus insidiis miser. Tū ille, si homo ingenuus est, & liber, confidensque, frangit iram, & effundit animum, defensionem recipit, agnoscitque se frustra aduersus amicum exacerbatum fuisse. Sin autē est indole seruili, & malè mascula, audit quidem, & summis arridet labris, verū odit, & clanculum dētibus frendit: ac, vt inquit Poeta, Extruit iræ fundamenta. Quo ego homine profecto nihil iniustius, nihil tercius existimo, qui admorso labro bilem intus alit, odiūque intra se conceptum auget, aliud in pectore clausum, aliud in lingua expromptum habet, agitque læta & comica facie tragediam meram, & nihil non triste patientem. Id ille maximè patitur, quum simili delator vecordia apud eum cui parat insidias, odium mussando dissimulauit, effectūque vt amicus ei videretur. Tum enim ne vox quidem delati, nedum nō defensio audiri solet. Tantum fidei calumniæ facit, concepta de illorum amicitia opinio. Hic quantō satius erat perpendere inter amicissimos non raro clam aliis graueis simulatum causas intercedere. Sæpenumero item, quorum sese reum calumniator fieri metuit, socium insimulat: vt quum anteuertit accusando, suspitione culpæ ac crimine elabatur. Atq; ideo ferè fit, vt quibus nos

putent amicos, tantū inimicos nunquā calūniemur. Nam actioni quæ ipsa sese præ se ferēs actionis odium prodit, fidei nihil esse potest. Verū quos vulgò amicos assimant, aggredimur, ceu auscultatori specimē fidei nostræ daturī, vbi sua ipsius causa commoda salutēque familiarium amicorum neglexisse videmur. Est & genus aliorū, quibus tamen cōperitur falso criminatum apud se amicū, tamē cum credidisse pudet, neq; aspicere illū, neq; in gratiam redire audent: perinde ac ipsi iniuria sint affecti, quod alienā iniuriam non prospexerint. Proinde multa sunt humanæ vitæ mala, ex eo quod promiscuè, ac sine discrimine calumniis creditur, quale est quod apud Poetam ait Antia:

Bellerophontem occide, aut Præte peribis,
Qui mihi conatus præsigne auferre pudoris
Fœminei decus.

Cum ipsa prior adulescentem ad concubitū sollicitasset, contempta, in hoc periculum induxit, vt eum Chimæra pugna cōgressus parum abfuerit, quin victrice bestia occumberet. Tanta pœna luenda fuit castitas pudorūque iuuenilis, quem hospiti coniunx adultera suspectum fecerat. Simile quiddam Phædra priuignum calūniata, effecit, vt filii caput pater Theseus execratum beluis marinis deuoueret: quanquam, o superi, nihil prorsum deliquisset. At, inquiet quispiam, an non dignus est fide nonnunquam vir, ceterū bonis moribus & recto ciuiliq; iudicio præditus, qui alter alterum accusat? non licet tali auscultemus, modò reliquis sibi malis artibus temperarit? Age inquam, estne alius Aristide iustior? ille tamen aduersatus Themistocli, cōtra eum populi animos exacuit, inuidia gloriæ popularis, vt aiunt, vellicatus. Alias vir bonus Aristides, verū homo erat, nec felle caruit, solebātque amare alios, alios odisse. Iam si verū est quod de Palamede ferunt, sapientissimus quidam Achiuorum, ac ad res alias gerendas accommodus, inuidia flagrans insidias parasse fertur cognato, amico, ad hæc eiusdem belli socio. Adeo naturæ hominū familiare est hoc errore labi. Porro quorsum attinebat & Socratem recensere, insimulatum apud populum Atheniensem seditionis, & impietatis? Quid Themistoclem aut Miltiadem tot partis victoriis suspitione prodicionis notatos? Sunt enim exempla innumera, & vulgò iam pleraque non ignota. Quid igitur faciet vir prudens in re ambigua? sanè, opinor, quod Homerus in Sirenum fabula docet, perniciosas talium sermonū delicias nauigio prætereat, obturet aures, nec passim aperiat affectui cuipiā obnoxiiis, sed ianitore sedulo ac fido adhibito, ratione videlicet ac iudicio animi, recta dicentes reclusis foribus excipiat, inutiles nugas obdito pessulo arceat. Nempe ridiculum fuerit, datum ædibus ianitorem officio suo defungi, aures, mentēq; vulgo parere. Postea quā ergo tale quiddam calumniatum audieris, tute apud animum tuum rem ipsam perpende. Nihil attinet qualis sit, qui accusat, nihil ad rem faciunt alieni mores, nihil accusationis acrimonia: quin eò maiore cura rem discute, quod instructior venit delator: neque

item credere conuenit iudicio & existimationi alterius, imò accusantis odio, sed suum veri examen apud nos accuratè seruandum est, suæ item calumniatoris inuidentiæ partes dandæ. Deniq; quod vtrinque argumenta suaserint, statuendum. Tum vel odisse vel amare, quem diligenter explorauimus, licet. Prius quàm id factum sit, calumniæ concedere in primo statim congressu hercule nimis quàm puerile est, ac indignū viro, longeq; à iusticia semotum. At verò horū omnium causa vna est ignorantia, tenebræq; illæ, quibus suæ cuiusque hominis rationes, morēsque obvoluntur. Iam si deorum quispiam vitæ nostræ lumen efferat, futurum est, vt euanesca; calumniæ, fugiatq; in altum barathrum, nec vquam in humanis locum inueniat, reddita nobis luce omnium vitæ studiorum, veritatis beneficio.

PSEVDOL

GISTA, SIVE DE APO-

phrade, hoc est die atro,

Iacobo Micyllo interprete.

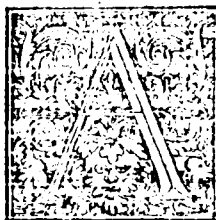
ARGVMENTVM.

Inuoluta est in eum à quo derisus fuerat, quod Apophradem verbo vsus esset ipsiusque dici atro comparasset. Continetur autem tota oratio duabus partibus, quarum prior ostendit, nomē Apophradis Græcum, & vitium Græci esse, & se rectè ca. vsus quoque esse, idque exemplis aliorum, qui similibus nominibus etiam alios, nefarios, ac despectabiles probro appellarunt. In altera autem vitam & mores, & item sermonem, ac dicendi genus illius inspectatur, ostendens illi merito ac digne ista vocē cognominari, utpote atrum ac despectabilem, & ab alijs quib; quæ similibus antea appellationibus eodem modo possum notatum, afflicta etiam prosopopœia lingue expostulantis cū illo super abusu & fædo ministerio cui adhibeatur. Exordium longius paulo est ad attentionem, ac docilitatem pertinens, captata interim beneuolentia instituto suo, ab exemplo Archilochi, qui se eodem modo vitus fuerit, post exordium prosopopœia Elenchi, ex Menandri prologo introducitur, qui argumentum rei, & occasionem scripti huius exponit. Titulus alter à materia de qua tractatur, alter ab ipsius qui accusatur effectu sine opere sumptus est, quod falso de voce Apophradis indicarat, eamq; quasi peregrinam ac barbaram deriserat. Est enim λόγος exaμινатор, ἐφεταγή, & κριτής, seu δοκιμαστής, vt Hesychius indicat.

SCHOLIA.

Ἐρωτολόγος à ῥωτοῦσθαι fort. asse, quod rudere significat, & λέγειν. Προπομάδηντας, μάδηντας, voce etiam Aristophanes vitatur pro futili & nequam: vnde hic Προπομάδηντας finxit. ἔτισμε τρέψω pro perorare videtur ab affectatoribus poni. ἀντοκαταί, sortasus pro ἀνδοποῖν. Vnde ἀνδοποῖν festum Proserpine. σφωδύλλειον, obscurum, an à σφωδύλον, cum oculorum partem, quæ pupillam cingit significat, accipiendum pro innuere, vt faciunt puella petis oculis, an ab eadem voce cum sibilam & ornamentum muliebrem significat. χερσοβλήναι δὲ μαμμίς contrē: ē are papillas mulierum, id quod βλήναι δὲ μαμμίς quoque per se significat. Longius Mercurius cognomine dicitur, quasi eloquentia preses. De Talemo Erasmus in proverbijs. De Philenide supra in amoribus quoq; mentio facta est. λεοβλήναι & ποινμήναι, obscenarum rerum verba sunt à moribus Lesbianarum & Phœnicū sum

pta. Trisaranum arx sue castellum fuit Argiutorum, vt Suidas, Πολύξ, Φιλίας. ἄτερος τῶν πενήτων, Alterum amicorum, sed ἄτερος neutrum est, cum τῶν masculino genere ponatur. ἀτερος nominatio casu dicitur pro δέτερος, non pro τῶν ἐτερος. Τῶν μνησίων, mensium, τεμπελῆς, volo, effundō. In quibus dum affellat, Atticus videri, & numeros confundit, & verbis obsoleto vitatur. Bis Corax. Alludit ad significationem κόραος, id est corui. Fuisse autem Tisias & Corax primi inuentores artis Rhetorices, vt Cicero meminit. Eui- rippides dicere solitus. Versiculi Euripidis sunt in Bacchis, ἀχλὺν πομάτων ἀνέμουν, & προσήκας τὸ τέλ, & δὲ χλῆ, & c.

T quod ignorabas nomē Apophradis (hoc est dici atro) cuius facile patet. Quomodo enim accusares me, ceu Barbarū lingua ob hoc quod de te dixi, Apophradi similem esse te (nam mores tuos

memni. me cum tali die conferre) nisi prorsus ne audisses quidem nomē hoc? Ego verò ipsam quidem Apophradem, quid sibi velit, quidque significet, paulo post docebo te. In præsentia autem Archilochi illud tibi dico, quod videlicet cicadam ala comprehendis, si modò de poeta quodam Iambico Archilochi audisti aliquando, qui genere quidem Parus fuerit, ceterum homo supra modum liber, & dicax, neque conuiciari vnquam veritus, etiam si quàm maxime molestus futurus esset iis, qui in Iamborum ipsius otium incurrerent. Ille igitur cum malè à quopiam istorum audisset, cicadam ait, comprehendisse hominem alis: comparans se ipsum cicadæ Archilocus, insecto videlicet natura quidem strepero, & nulla cogente necessitate, vocali: quoties autem etiam ala comprehenditur, altius quiddam stridenti. Tu quoq; igitur, inquit, homo infelix, quid tibi vis, qui poetam loquentem contra te ipsum iritas, alioqui causas, & materiam Iambis suis quærentem? Atque hæc tibi quoque nunc interminor, haud equidem per Iouem me ipsum cum Archilochi conferens (vnde enim hoc possem, vt qui longè adeò inferior illo sim:) sed quod tibi conscius sim, innumera quædam Iambis digna abs te in vita perpetrata esse, ad quæ mihi videtur ne Archilochus ipse quidem sufficere, assumpto etiam Simonide & Hipponacte, vt vel vnum aliquod eorum quæ in te sunt malorum describant. Adeò ceu pueros quosdam tecum collatos, malitia superasti, & Orodæciden, & Lycamben, & Bubalum, quibus Iambos ille suos consumit. Atque adeò videtur deus quispiam risum istum tunc labijs tuis immisisse, quando Apophradis huius mentio facta est: quod videlicet ipse quidem Scythijs manifestior fieres quod indoctus summo opere esses, & communia hæc & ante pedes posita ignorares, principium autem commodum atq; aptum orationis cōtra te instituendæ suppeditares homini libero, & iam olim familiariter te, idq; exactè noscēt, nihilq; verituro quo minus omnia foras eloquatur: imò verò præconū more proclamet quæcunque agis noctū & interdiū etiā adhuc nunc post multa illa superiora ac vetera. Atqui frustra forsalsis

tasis & supernaculum fuerit, certo atq; erudiēdi
 modo, ad te dicēdi libertate uti. Neq; enim ipse
 vnquam melior futurus facilē es ex ea obiurga-
 tione, non magis quā scabātus si monitus sit
 ut ne amplius in stercora huiusmodi voluter; cū
 illis semel istis assueuerit. Neq; etiam quenquam
 esse arbitror, qui adhuc ignoret ea quæ tu ausus
 aliquando fueris, quæque homo ætate iam con-
 sectus in te ipsum iniquē delinquis. Non ita tu-
 tus, neq; obscurē adeo malus es, neque etiā opus
 quopiam est qui tibi pellem leoninam detrahāt,
 ut manifestus fias, canthelius siue asinus. tantum
 existens: nili verō quis ex Hyperboreis paulo an-
 te ad nos huc profectus sit, aut in tantum Cuma-
 nus existat, ut non statim conspectum te, asinum
 omnium contumeliosissimum agnoscat, non ex-
 pectato dum rudētem etiam audiat. Itā iam olim
 & à me, & apud omnes, & sæpe, res tuæ procla-
 matæ sunt, & famā inde haudquaquam exigui
 nactus es, supra Ariphradem adeo, & supra Syba-
 ritam Mithonem, & supra Chium illum Bāstan,
 qui iisdem in rebus doctus atq; excellēs fuit. Sed
 dicendum tamen est, etiam si frigida atq; emar-
 cida iam dicere videbor, ne in eam culpam inci-
 dam, quasi solus illa ignorem. Imò verō aduo-
 candus nobis Menandri prologorum vnus ali-
 quis, Elenchus videlicet ille, amicus veritatis &
 libertatis deus, haudquaquam obscurissimus ille
 quidē eorum qui in scenam ascendunt, solis vo-
 bis inimicus, qui linguam ipsius formidatis, &
 scientem omnia, & planē enarrantem, quorum-
 cunque vobis conscius est. Plausibile igitur hoc
 fuerit, si ille voluerit, ante nos ingressus, expone-
 re auditoribus vniuersam fabulæ rationē. Proin-
 de age dō Prologorū atq; deorū optime Elenche,
 vide ut planē doceas atque informes auditores,
 quod videlicet non frustra, neq; odii concilian-
 di gratia, neq; etiam illotis, quod aiunt, pedibus
 ad orationem hanc peragendam accessimus: sed
 cum ut priuatū quiddam vlcisceremur, tum quia
 illud quod cōmune est, hominem ob malitiam ac
 vanitatem odio prosequeremur. Atque hæc sola
 præfatus, ac planē elocutus, propitius abi iterum
 ē medio: cætera verō nobis relinque. Imitabimur
 enim te, & coarguemus pleraq; ut & veritatis &
 libertatis gratia nemo te accusaturus sit. Neque
 verō me, o optime, apud ipsos commendaueris,
 neq; rursus quæ illi adsunt, præffuderis temerē.
 Non enim dignum est; Deus cum sis, in os tibi
 venire verba de rebus execrabilibus adeo ac de-
 testandis facienda. Nam Sophista atq; impostor
 iste dicendo (hæc iam prologus inquit) Olym-
 piam aliquando venit, orationem multo iam an-
 tea conscriptam recitaturus iis qui ad solennem
 ludorum celebratam conuenerant. Erat autem
 argumentum eius scripti. Pythagoras prohibitus
 aliquando ab Atheniensibus cōmunicare, ut opi-
 nor, cū iis qui Eleusinia sacra peragebāt, tanquā
 barbarus, eo quod ipse Pythagoras diceret, ante
 ea tempora etiam Euphorbum sese fuisse. Cæte-
 rum erat oratio ea ipsius iuxta Aesopi graculum,
 collectitia, ex variis alienis pennis confarcinata.
 Itaq; cū vellet haudquaquā friuola ac vana dice-
 re videri, ex notis ac familiaribus quædam rogat

(erat autē homo ille Patrensis genere, circa lites
 & actiones forēses plerunq; versatus) ut postquā
 dicendi argumentum aliquod postulasset, Pytha-
 goram ipsi statim subiiceret. Ac ita tum fecit ho-
 mo ille, & persuasit theatro, ut orationem illam
 de Pythagora audirent. Erat igitur, id quod con-
 sequens tum fuit, iste quidem ad agendum & ex-
 primendum gestu sermonem, valde ineptus, & à
 ratione alienus, connectens & agglomerans, ut
 par est, ea quæ longē antē meditata atque exer-
 citata habuerat, tamen impudentia, quæ quā
 maxima erat, auxiliabatur quoq; ac manum por-
 rigebar, & cum eo vnā certamen obibat. Rīsus
 autē ab auditoribus vndiq; multus. Ac alii qui-
 dem ad Patrensem illum interea aspicientes, si-
 gnificationem dabant quod haudquaquam clam
 ipsi esset quod illius ope fallacia ac techna hæc
 composita esset: alii autem etiam ipsa ea quæ re-
 citabantur, agnoscentes, per totum illud auscul-
 tandi tempus vnum hoc opus agebant, ut se mu-
 tuo explorarent quo modo quicq; memoria te-
 neret & dignosceret vnde quicq; ex iis Sophistis
 qui paulo ante nos celebres fuere, in declama-
 tionibus siue meletis, quas vocant, desumptum
 esset. Porro inter hæc omnia etiam is qui oratio-
 nem hanc scripsit, inter ridentes & ipse erat. Cur
 autem non rideret ob manifestū adeo & ineptum
 atq; impudens facinus? Ac fortē (est enim risus
 intēperantior paulo) cum ille voce ad canticum
 deflexa, lamentationem quandam, ut ipsi videba-
 tur, Pythagoræ, decantaret: hic meus poeta, illud
 quod vulgo dici solet, Asinum ad lyram, videns,
 in cachinnū admodum suauem solutus est: quod
 alter cōuersus aspexit. Et hoc est quod illos pau-
 lo antē inter se inimicos reddidit. Atq; hinc erat
 quidem anni principium, imò verō tertia dies à
 nouilunio magno, quando Romani iuxta vete-
 rum consuetudinem & ipsi præces quasdam pro
 toto anno faciunt, & sacrificia peragunt, pro eo
 ac ipsis rex Numa sacrificandi ritus hos consti-
 tuit, persuasitq; sunt quod eo potissimum die vo-
 tis ac precibus Dii vacent, atq; animum aduer-
 tant. In hoc igitur festo, & calendis solennibus
 ridēs Olympiæ tum ille, sub Pythagora isto sup-
 positio conspicatus accedentem execrabilem &
 arrogantem istum alienarum orationum histrio-
 nem, (norat autem & mores eius exactē, & reli-
 quam nequitiam, atq; impuritatem vitæ, & quæ
 facere diceretur, & quæ faciens depræhensus
 fuerat) tempus ad quendam amicorum inquit,
 vobis est discedere, atque hoc inauspicatum spe-
 ctaculum relinquere. Nam homo iste obuiam
 nobis factus, videtur suauissimum hunc diem in
 apophradem nobis conuerture. Quo audito so-
 phista ille mox verbum Apophradis, veluti pe-
 regrinum atque alienum à Græca lingua ride-
 re cepit, & hominem pro superiore illo risu vi-
 cissim ultus est, ut quidem ipse putabat, & ad
 omnes dicebat: Hui Apophras? quid hoc au-
 tem est? fructus, an herba aliqua, an instrumen-
 tum? num igitur comeditur, an bibitur? aut quid
 tandem est Apophras? Nam ego quidem neque
 audiui vnquam, neque intelligo facilē quidnam
 etiam sit quod ille dicit. Atque hæc tamen illo

quidem putabat se contra hunc valde acerbè dixisse, ac multo adeò risu Apophradem ipsam arripiebat: cæterum non animaduvertebat quòd interim extremum contra se ipsum inscitæ testimoniū proferebat. Huius igitur gratia orationē hanc scripsit is qui me huc ad vos præmisit, ut videlicet ostenderet, celebrem istum sophistam, cōmunia illa Græcorū, & quæ illi etiam, qui in officinis atque tabernis sedent, scire solent, adhuc ignorare. Hactenus Elenchus ille. Ego verò (iam enim ipse ad reliqua fabulæ peragenda accedo) meritò debebam veluti ex Delphico tripode tandem illa addere, qualia videlicet facta tua in patria fuerint, qualia in Palæstina, qualia in Aegypto, qualia in Phœnicia ac Syria, atq; exinde incepit in Græcia, & Italia: & postremò quæ nūc Ephesi facis, quæ quidē vecordiæ istius tuæ quasi quoddā summariū sunt & caput, & coronis mortuum. Postquam enim iuxta prouerbium, Ilienſis cum sis, tragædos conduxisti, tempus iam est ut propria tua mala audias. Imò verò nondū etiam, sed de Apophrade prius. Nam dic mihi per Pandemum, & Genetyllidem, & magnam matrem, quo tandem modo reprehendendū ac risu dignū videtur nomen Apophradis? Non enim mehercle Græcorū proprium erat, sed alicunde ex Galſorum, aut Thracum, aut Scytharum commistione velut comeſſabūdum introductū: tu verò (cū & enim Athenienſium cognita habes) exclusisti illud continuò, & velut per præconem ē ciuitate Græcorum eiecisti: & ex eo risus iste videlicet, quòd barbarè ac peregrino modo loquor, & transgredior terminos Atticos. At verò quid aliud Athenienſibus ita familiare ac patrium, ut hoc nomen dixerint illi qui huiusmodi melius, quàm tu, sciunt. Quapropter citius Erechtheum aut Cecropem peregrinos & aduenas apud Atheniēſes esse probaueris, quàm Apophradis nomen ostenderis non proprium, aut non inibi natum, & genuinū Atticæ esse. Nam multa quidem sunt quæ & ipsi eodem modo cum cæteris hominibus omnibus appellant: Apophradem autem soli illi atram & abominabilem, & inauspicatam & nefastam, ribiq; similem diem vocant. Ecce didicisti iam obiter quoq; significationem Apophradis, & quis dies ater vocetur. Quādo videlicet neq; magistratus de rebus consultant publicè, neq; lites in foro disceptantur, neq; sacrificia peraguntur, neq; quicquam eorum quæ more & auspiciatō solent, tractatur, is dies Apophras siue ater dicitur. Atque huiusmodi dies apud alios aliis de causis indicti sunt. Aut enim pugna aliqua magna ac graui superati sunt, ac dies exinde tales, quibus cladem eam accepere, pro nefastis & inauspicatis ad res legitimas gerendas habendos censuerunt: aut mehercle etiam. Atqui ineptum fortassis & intempestiuum utique iam fuerit dedoceri, ac denuò discere talia, virū senem adeò, ne illa quidem quæ his priora sunt, scientem. Proinde hoc omnino reliquum est, & si didiceris ipsum, omnia exinde nobis scies. Vnde enim heus tu? Nā cætera quidē etiam si ignorare ignoscendum sit, ea videlicet quæ extra communem viam posita, & obscura hominibus priuatis atq;

Veneris cognomina sunt apud Suid.

Præcisio.

indoctis sunt: diem tamen atrum, etiam si volueris, nominare aliter quàm Apophrada non poteris. Nam hoc vnū ac solum nomen omnium positum esse dixerit quispiā. At verò vetustorum verborum alia quidem vsurpanda sunt, alia autem non item, quæcunq; eorū videlicet nō ita multis cōsuetata atq; vsitata sunt, ut ne perturbemus auditum, & vulneremus intelligentiū * aures. Ego verò, vir optime, si ad te quidē verba fecissem, de te ita dicens, peccassem fortassis. Decebat enim, decebat inquam, aut Paphlagonū, aut Cappadocium, aut Bactrianorū verbis consuetis ac patriis tecum loqui, si intelligere deberes quæ dicerentur, & audiendo voluptatem aliquam capere. Cæteris autem Græcis, opinor, secundum Græcam linguam conuersari decet. Deinde etiam Atticis per successionem temporum multa variantibus in lingua sua, hoc nomen inter præcipua mansit, hoc modo semper & ab omnibus ipsis dictum. Ac sanè cōmemorarem etiam eos qui ante nostram æratem eodem nomine vsi sunt, nisi & isto modo perturbaturus te essem, peregrina & ignota tibi poetarū, oratorum, & historicorum verba recedendo. Imò verò ne ego quidem tibi eos dicam, qui illud vsurparūt, omnes enim norunt: sed tu contra si mihi vnum aliquem ex veteribus ostenderis, qui nomine hoc vsus non fuerit, aureus, ut aiunt, in Olympia statuēris. Atqui si quis senex adeò, & ætate confectus, huiusmodi ignorat, videtur idem mihi, quòd Athenæ ciuitas est Atticæ, & Corinthus in Isthmo, & Sparta in Peloponneso, ignorare. Superest igitur fortassis illud tibi ut dicas, ipsum quidem nomē apophradis nosse te, cæterum vsus eius ut intempestiuum accusasse. Age itaque & de hoc respondebo tibi cōsentanea: tu verò animum aduerte, nisi omnino parui facis si nihil scire videaris. Nam & veteres huiuscemodi multa ante nos in eos qui tibi similes erant tum, iactarunt. Erant enim tunc quoq; (ut est verisimile) moribus abominabiles quidam, & impuri, & perditii ingeniis. Atq; alius quidem * Cothurnum quendā appellabat, vitam illius comparatione hac perstringens, ut inconstantem & ambiguam, perinde ut calceamēti genus hoc est. Alius autem Lypaen, * quòd cōciones turbare solebat, orator tumultuosus existens. Rursum alius Hebdomā, quòd perinde ut pueri septimanis diebus solent, etiam ille in concionibus luderet & rideret, & serium studiūmq; plebis pro ludo ac ioco haberet. Ne dederis itaque & mihi, per Adonidem, comparare hominē perditum, & omni malitiæ innutritum, diei atro & inauspicato. Nam nos & claudos ad dexteram declinamus, ac maximè si manē videamus ipsos. Et si quis spadonem aut eunuchum aspexerit, aut simiam quoque egressus domo statim, conuertit pedem, & regreditur, ominans sibi haudquaquam prosperas diei illius res atque actiones fore, præ malo hoc primo & inauspicato omine. A principio autem, & in foribus, & in primo egressu, & mane primo totius anni, si quis videat ciuēdum, & nefaria perpetrantem pariter & patientem, notum ob hæc, & enervatum, & tantum non ipso nomine, quæ agit, præ se ferentem, deceptorem,

* Fortassis, nō intelligentium legendum.

* Hoc nomine notatus fuit Theramenes, de quo Xenophō lib. 2. * à λυαῖνον videlicet deducta voce, quod molestare & vexare significat.

rem, præstigiatores, periurum, pestem, catastam, barathrum, non effugiat, neque talem diei atro comparet? An verò tu talis non es? Haudquaquam negabis, si modò noui fortitudinem tuam istam, qui certè & animum attollere ob hæc mihi videris, videlicet quòd tibi gloria ista rerum tuarum non prorsum perit. Sed omnibus notus es, & passim celebris. Quòd si autem etiam contrà ieris, & inficiaberis talem te esse, cui quæso credibilia ista dices? An ciuibus tuis? nam hinc ordi- 10
diri æquum est. At norunt illi prima tua inenabula, & quo pacto tradideris te ipsum perditò illi militi, & cum eo vnà turpissimè ac flagitiosissimè oberraueris, omnia obseques ac patiens, donec te, iuxta prouerbum, pannum lacerum, detritum & confectum extruxit. Etiam illa meminere, ut est consentaneum, quæ in theatro adolescens egisti, quando saltatoribus ac mimis subseruiebas, & in ducèdis ordinibus seu ehoris quasi quidam dux esse cupiebas. Quippe nemo ante te theatrum ingrediebatur, nemo ne nomè 20
quidem fabulæ quod esset, renuntiabat, sed tu ornate admodum, subligatis aureis erepidis, & indutus veste tyrannica, ante cæteros immittebaris, qui beneuolentiam à theatro postulares, coronas ferens, & cum plausu rediens, honore tandem ab ipsis affectus. At nunc orator es, & sophista: & ob hoc si audiant aliquando talia de te illi, istud ex Tragedia videlicet, Et solem geminum, & duplices se ostendere Thebas putabunt: 30
& in promptu atque in ore tum omnibus statim notum illud erit: Hicne ille, qui cum? & quæ post illa sequuntur. Proinde & ipse rectè facis, qui omnino non ascendis ad illos, neque in patriâ crebro ventitas, sed fugis illam vltro, quamquam neque hyeme malam, neque æstate molestam nimis, sed pulcherrimam & maximam omnium in Phœnicia ciuitatum. Nam coargui, & cum iis qui vetera illa sciunt ac meminere, conuersari, laqueus re vera tibi est. Sed quid ista 40
frustra nugor? Quem enim tu vnquam veritus fueris? aut quid turpe putaueris eorû etiam quæ extrema sunt? Audio autem & possessiones esse tibi apud illos magnas: nimirum miseram illam gurriculam, cum qua Sinopenis illius dolium collatum, Iouis ærium videri queat. Proinde ciuibus quidè tuis haudquaquam vllò modo persuaseris, ut non omnium detestabilissimum te credant, & commune adeo totius ciuitatis dedecus. Fortassis autem & cæteri habitâtes in Syria, 50
eadem de te cum illis testabûtur, si te dicas nihil mali aut reprehensione dignû fecisse. Nam meretele Antiochia, quidè etiam ipsum istud opus vidit, quando adolescentè illum Tharso venientem abduxisses. Sed & detegere ipsa inhonestum fortassis mihi fuerit. Veruntamen norunt & meminere illi qui tum adstabant vobis, atq; aspiciébant te quidem in genu inclinatum, illum autem nosti quid facientem quoque, nisi omnino perpetua rerum obliuione laboras. At in Aegypto illi fortassis non norunt te, qui te post præclara ista in Syria certamina, fugientem inde ob 60
ea quæ modò dixi, susceperunt, cum te vestiarii insequerentur, à quibus vestibus pretiosis com-

paratis, viaticum tum habebas. Sed non minus Alexandria quoque conscia tibi est. Et per Iouem haudquaquam posteriorem eam Antiochia censerì decebat, nisi quòd proteruitas ista tua manifestior, & turpitudine flagitiorum infamior illhic fuit, & nomen ob hæc maius, & super omnia caput adaperitum. Vnus tantum fuit qui crederet tibi inficias eunti, quòd nihil tale commisisses, ac postremus auxiliator tibi fuit, is qui stipendium dabat, vir inter præcipuos Romanorum. Nomen autem ipsum permittes mihi vt taceam, & hoc apud omnes eos qui sciunt quem dicam. Ille igitur cætera quidem quæcunque sustinuit in conuersatione illa, à te perpetrata, quid attinet dicere? At verò quando te deprehendit in genibus adolescentuli pocillatoris Oenopionis iacentè, quid putas? credidistne tibi talem te nò esse, cum ipsum opus aspiceret? Haudquaquam opinor, nisi prorsus cæcus fuit: verum 20
apertam voluntatis atque animi significationem dedit, cum te statim ex ædibus eiecerit, & eas expiamentis quibusdam lustrauerit post exitum inde suum. Nam Achaia quidem & Italia tota referta est operibus tuis, & fama ea quæ ob illa consecuta est, & sanè gratulor tibi ob tam præclaram laudem. Quare ad eos qui mirantur ea quæ nunc Ephesi abs te geruntur, illud equidem dico, quòd verissimû est, quòd mirum foret si non mirarentur, si prima illa tua opera nossent. Atqui nouum 30
hic istud videlicet cum mulieribus quoq; addidisti. An non cògruum igitur, dic mihi, fuerit, hominè talem Apophradem appellari? Sed quid, per Iouem? num etiam osculari ore insuper voluisti nos ob talia facta? Istud igitur contumeliosissimè facis, & maximè erga eos, quos minimè decebat, sectatores tuos, quibus satis fuerat, illa solum mala ab ore tuo percipere, verborum videlicet barbariem, & vocis asperitatem, & indiscretam atque inordinatam enuntiationem, & à 40
Musis omnino alienâ, & id genus alia: osculari autem etiam te supra hæc, absit, ò malorû auersor Heracles. Nam scutum potius aut viperam osculari satis fuerit, quòd in morsu ibi omne periculum & omnis dolor, & medicus accersitus facillè illum depulerit: à tuo autem osculo, & veneno isto, quis, quæso, vel ad sacra vel ad aras accederet? Quis autè deus exaudiret etiam precantem? quàm multis lustrationibus, multisq; fluminibus opus foret? At talis ipse cum sis, derides alios ob nomina ac verba, cû tu interim facinora talia æ 50
tanta perpetrare soleas. Atqui ego quidè si Apophradis vocabulû ignorarem, erubescere potius nedû si dixissem, inficias irem. Te verò nemo nostrum accusauit adhuc quòd *Βραμολύτης* dixeris, & *τροπομαθίας*, & *ρησιμίστην*, & *ἀθηνῶν* pro Athenas desidero, & *ἀνδραγαθῶν*, & *σφραγιδῶν*, & *ἡροδωμῶν*. Malum te malè perdat Mercurius Logus, vnà cû ipsis verbis. Vbi enim huiusmodi scripta reperis? In angulo fortassis alicubi alicuius ex 60
poetis istis lalemo frigidioribus defossa, sicut & araneis oppleta: aut alicubi ex libris Philonidos, quos in manibus crebro habes: veruntamen te atq; ore tuo digna. Quia autem oris mentionem feci, quid diceres, quæso, si te in ius vocaret lingua?

Protopo-
poeia lin-
guaz expo-
stulantiscu
abuteute,

gua? Fingamus enim hoc pacto, ut te iniuria,
aut quod modestius paulò foret, contumelia ac-
cusaret, ita dicens: Ego te, ingratisime, pauperem
acque inopem susceptum, & victu quoque
carètem, principio quidem in theatris celebrem
feci; nunc quidem Ninum, nunc autem Merio-
chum, deinde paulò post Achillem quoque exhibens.
Post hæc autem docentem pueros syllabas
nectere, longo tempore alui. Iam autem &
alienas istas orationes velut in scena exhiben-
tem, sophistam videri feci, eamque gloriam tibi,
quam minimè conueniebat, adaptaui. Quid igitur
tantum habes quod imputare mihi possis, ob
quod adeò contumeliose me tractas, & iniungis
mihi mandata quædam turpissima, & ministeria
execratione digna? Non satis mihi sunt ea quæ
per diem fiunt opera nefaria, mentiri puta, &
periclitare, & tot nugas atque ineptias exhaustire?
Imò verò cœnum verborum istorum euomere;
sed neq; noctu me miseram orium ducere sinis,
sed sola ego omnia tibi facio, & proculcor, &
contaminor: ac lingua perinde ut manu uti de-
creuisti, & quemadmodum alienam contumelia
afficis me, tantisque malis obruis. Loqui, meum
opus solum est: talia autem facere ac pati, quæ tu
cogis, aliis partibus iniunctum est. Quare utinam
& me aliquis, ceu philomela illam, executisset.
Nam mihi beatiore illorum linguarum videntur,
qui liberos suos denotarunt. Huiusmodi, per
Deos, igitur si lingua diceret, propria aliqua as-
sumpta tibi voce, ac barba tua velut patrona ad-
vocata, quid quæso responderes ipsi? Illa scilicet
quæ & ad Glaucum super abs te dicta sunt, cum
ille te ob opus iam actum accusaret, quod ob hoc
celebris breui tempore, & notus omnibus factus
esses. Vnde ergo ita celebris? ob orationis ne-
ditus? At sufficit quomodo eunque clarum ac ce-
lebrem esse, deinde cōnumerato ipsi multas istas
appellationes, quas passim apud varias gentes
adeptus es. Quò magis etiam miror, quod cum
Apophradem audieris, agere tantopere tuleris,
ob illa autem nomina nihil indigneris. Nam in
Syria quidem Rhododaphne vocatus es: quam-
prorem autem, ita me Minerua amet, erythescop
dicere. Quare quātum quidem in me est, obscurum
etiam maneat. In Palestina autem, sepis nomi-
nè, ob barbam opinor, spinositate, quoniam
inter opus pungere solebat, adhuc enim conde-
bas ipsam. In Aegypto verò angina dictus es;
quod per se manifestum est. Nam aiunt te pro-
peusmodum suffocatum esse, cum in nautam quen-
dam, crassiores, ex iis qui in onerariis atq; ma-
ioribus nauibus sunt, incidisses: qui tibi postquā
imposuisset, etiā ipsum os obturauit. Nam Athe-
nienses quidem, optimi illi, obturatus nomen
nullum dedere tibi, sed litera vnins appositione
te honorantes, Aximarchum appellauerunt. Dece-
bat enim & illud affectatū ac nouum habere te.
illiis Ti. In Italia autem, pappi heroicū illud, Cyclops
vocatū es, quod aliquādo etiam aduicem or-
parum ac modum illum, iuxta ipsa Homeri poe-
mata, versibus peragere tu quoque turpitudinem
illam affectatus. Ac ipse quidem inuicisti, obuius
iam, graulale habens in manu, Polyphemus vi-

Porcassis
enim nome
illius Ti.
marchus fu
erat.

delicet coire gestiens: adolefcens autem mercede
de conductus, rectum habens veatē, probè ad
modum acutum, quasi Vlysses quidam te inua-
debat, exeuissurus videlicet oculum.

Quē tamen haud tetigit, iuxtaq; elabicitur hasta,
Et ferit extremum vibrata cuspide mentum.
Neque enim absurdum aut ineptum puto fuerit,
cum de te verba faciamus, frigidiōra quoq; paulò
hęc dicere. Tu verò Cyclops ille, diducto ore;
& quā latissimè licebat, hians, sustinebas ab
illo cum occurrere tibi maxillā. Imò verò quem
admodum Charybdis, querebas vnā cum ipsis
nautis & clauis & velis totum illum, absorbere
Vein, siue Neminem. Atque hæc tum aspiciebant
etiam ceteri qui aderāt. Deinde postero die vna
ea tibi defensio erat, ebrietas, & ad merum con-
fugiebas. His igitur ac talibus nominibus opu-
lentus tum sis, pudors afficeris, erga Apophra-
dem. Per deos itaque dic mihi, quo pacto afficeris
cum illa quoque dicunt plerique, *Αποφραδὲς*
ποινὴν *ἐπε* num igitur & hæc perinde ut Apophra-
dem ignoras, & existimas fortassis etiam lau-
dari te ab ipsis? An hæc quidem ut consueti &
familiaria nosti: Apophradem autem ut solam
ignoram improbas, & a catalogo verborum tuo-
rum excludis? Proinde non indignas penas nobis
exsoluis, sed etiam multæbri consortio, & ad
Gynæcea vsque notus es. Nuperrimè igitur cum
nuptias quædam Cyzici anibire ausus esses, pro-
bè admodum explorata omnia haberis optima
illa mulier respondit: Haudquaquam, inquit,
virum eum accepero, qui ipse quoque viro indi-
get. Et tamen in talibus rebus constituto tibi,
adhuc verborum cura est, & ridet, conspuisque
ceteros. Merito sanè. Neque omnes similia tibi
dicere possumus. Vnde enim, aut quis adeò in
verbis audax foret, ut contra tres adulteros pro
gladio tridentem postuleret? De Theopompo au-
tem ob Fricatanum in iudicio agente dicat tri-
dentem oratione ipsum confectis acuitates pro-
stantiores. Et rursum tridente interfecit scipsum
Græciam: & esse Cerberum in oratione. Nam
paulò antè & lucerna accensa quærebas fratrem
quēdam, ni fallor, mortuum, & alia infinita, quorū
ne mentionem quidem facere dignum est,
excepto solo illo, quod qui audierunt, memorie
retolere. Diues quidam, opinor, & duo pauperes
erant inter se inimici: postea de diuite loquens,
occidit, inquit, *ἀνδρῶν τῶν πτωχῶν*. Ridentibus
autem, & par erat, his qui tum aderant, corri-
gens videlicet tu, & id quod arguam erat, resti-
tuens, Haudquaquam, subinis, sed *ἀνδρῶν ἰσχυρῶν*
occidit. Omitto antiqua illa, puta *καὶ τὸν ἀνδρῶν*
& *ἀνδρῶν* & *καὶ τὸν ἀνδρῶν* & *ἀνδρῶν* & quæ aliapra-
clara in orationibus tuis effulgent. Nā quæ pau-
peratis causa facis, obchata Adrastia, nemini ex-
probraueris. Ignoscendum enim, si quis famo-
actus, deposito à ciue accepto, deiciat in solū illud
haudquaquam accepisse: aut si quis impudentes
postulat, ipso verò medicat, & furatur, & publica
notum more rapit. Haudquidā ista dico! Neq;
enim inuidia vlla est quouo modo depellens in-
opiam, sed illud inolerabile tandem, pauper
cum sis, in soles huiusmodi voluptatem inuicem
profund

19

20

30

40

50

60

profundere, quæ per imprudentiam istam acquiris. Nisi si quid utique etiam laudare mihi concesseris admodum urbanè abs te factum, quando cum Tisii artem noris, bis Coracis opus ipse peregristi, subreptis stulti illius senis triginta aureis. Ille autem propter Tisiani pro libro septingentas & quinquaginta drachmas exoluit, deceptus videlicet. Multa adhuc alia possem dicere, sed tamen cætera quidem volens remitto tibi: illud autem solum adhuc verbis addam. Age ista quidem fac ut tibi lubet, nève desieris huiusmodi in te ipse debacchari: ab illo autem caue. Non enim pium aut fas est, eandem Vestam, eos qui talia committunt, inuocare, & amicitiam præbire, eademque obsonia attingere. Sed neque illud, ob verba videlicet oscula: idque cum iis qui tibi non multò ante Apophradem ipsum os effecere. Ac postquam semel admonitione amicam exorsus sumus, etià illa, si videtur, abs te amoue, vnguento puta canos istos inungere, & pice sola illa quæ scis, velli. Nam si morbus quidem aliquis vigeret, totum corpus curandum foret: nunc autem cum nihil ægrotas tu huiusmodi, quid attinet pura ac leuia & glabra illa tibi reddi, quæ ne aspicere quidem fas erat? Illud tibi vnum relictum est, qui doctrinam ac sapientiam præ te feras, cani videlicet, & non amplius nigricare. Id tanquam operculum quoddam malitiæ ac detestabilitatis istius sit. Proinde parce ipsis per Iouem, cum in hoc, tum maximè in barba ipsa, neque polluas hæc amplius, neque contumelia afficias: aut si prorsus hoc nequeas, noctu saltem, & in tenebris: interdum autem apage. est enim omnino ferum, ac bestiale. Vidēsne quanto satius fuerat tibi camarinam immotam relinquere, neque Apophradem deridere, quæ tibi Apophradem & atram totam vitam reddiderit? An etiam amplius aliquid desideras? Nam quod ad me attinet, nūquam quicquam deficiam. Nōdum igitur scis quòd totum attraxisti tibi plaustrum, eum conueniret, ò præpalema (id est omnifariam scelerate) atque cinēde, vereri te si quis homo hirsutus, & iuxta antiquum illud, Melampygos, acerbè solum intueretur te. Fortassis iam hæc quodque ridebis, præpalema quod dixi, & cinēdum, perinde ut ænigmata quædam & gryphos audiens. Ignota enim tibi sunt tuorum operum nomina. Quare licet tibi iam etiam hæc cauillari, nisi tibi tripla atque etiam quadrupla Apophras iam parta est. Accuses autem te ipsum ob hæc omnia, licet. Nam ut præclarus ille Euripides dicere solitus fuit, Oris indomiti, & stultitiæ & iniquitatis finis, infelicitas esse consuevit.

DE DOMO,

Iacobo Micyllo interprete.

ARGUMENTVM.

Obliqua quedam domus laudatio est, cuius & situm & structuram, & tecti cæterarumque partium ornamenta, postremo etiam parietum picturas describit, additis passim amplificandi gratia etiam similitudinibus quibus-

dam. Atque hæc omnia sub disputationis seu contentionis quadam figura, qua de pulchritudine domus, utrum ea videlicet ad inuitandum & iuuandum oratorem in ea dicentem plus prosit, an noceat, disputatur. Cuius quidem affirmatiua pars priore loco tractatur, ab effectu & potestate pulchritudinis comprobata, additis & exemplis & similitudinibus eodem pertinentibus. Altera autem ac negatiua, per prosopopœiam subiungitur. Fingitur enim alia quedam alterius oratio superiorem refellere, & similitudines, & quæ de vi pulchritudinis à superiore afferuntur, per inuersionem consutare, ipsa autem suam sententiam ab alijs elegantia ac pulchritudinis effectibus, præterea & Herodoti testimonio, & ipsorum auditorum exemplo, confirmare. Ac in priore quidem parte situs domus & tecti, cæterarumque partium elegantia depingitur: in posteriore verò parietum pictura describitur, ut ex ea quoque re nouitas ac gratia quedam scripto accedat.

REGIO Alexāder quidem expetiuit in Cydno lauari, cum pulchrū adeò & perspicuum fluium eum conspicatus esset, deinde & turò profundū, & leniter cōcitatum, & æstatis tempore gelidum, adeò etiam, ut si iam antea manifestum eum morbum quo postea ex illo ægrotare cœpit, præuidisset, non facile ab illius lauacro abstinere se potuisset videatur. Domum autē si quis videat mole maximam, forma pulcherrimam, luce clarissimam, auro fulgentissimam, denique & picturis floridissimis, non expetat in ea orationem velut testato relinquere, si forte circa hoc studium versetur, & celebrari intus & inclarescere, ac voce illam implere, & quam maximè licet, etiam ipse pars quedam pulchritudinis illius esse, sed statim postquam diligentius paulò contemplatus illam atque admiratus tantummodo fuerit, iterum inde abeat, mutam, & orationis expertem illam relinquens, neque alloquendo quicquam videlicet, neque sermonem conferendo, perinde atque elinguis aliquis, aut qui inuidia quadam tacere decreuisset? At Hercle neque honesti aut studiosi vllius officium hoc, neque eius qui pulcherrimarum rerum amore teneatur, sed rusticitas multa atque inscitia est, & præterea amusum certè & barbarum quiddam, suauissimis rebus se ipsum velut indignum abstinere, & à pulcherrimis velut exulem relegare, neque intelligere quòd non eadem circa spectacula lex posita sit idiotis siue indoctis, & eruditis viris: sed illis quidem sufficit commune hoc, videre solum, & circumspicere, atque oculos circumferre, ac sursum versus tectum spectare, manumque attollere, & cum silentio voluptatem capere, præ metu ne quid non satis dignum iis quæ spectantur, dicendo proferat. At qui cum eruditione siue iudicio aliquo spectat ea quæ pulchra sunt, ille haudquaquam, puto, contentus erit visu tantum, id quod delectabile est, decerpere, aut mutus spectator pulchritudinis esse: sed enitetur, quoad fieri potest, & immorari in eo, & oratione compensare visum. Cæterum compensatio ea, non laus modò domus (nam hoc quidem fortassis adolescentem illum insularem decebat, Menelai videlicet domum cum admiratione quadā spectare, & cum iis quæ in cælo

in cælo pulchra sunt, ebur & aurum ipsius com-
parare, ut qui in terris pulchrum aliud nihil vi-
disset) sed & dicere in ea, & optimis quibusque
conuocatis, orationis specimen exhibere, pars
quædam laudis hoc quoque fuerit. Atque adeo rem
suauissimam arbitror esse, domum pulcherrimam
ad suscipiendas orationes adaptatam, laudisque
& cōprecationis plenam, paulatim ipsam quoque,
perinde ut antra, voces referentem, & iis, quæ di-
cuntur, respondentem, & protendentem postre-
ma sermonis, & ultimis verborum immorantem, 10
imò verò, quemadmodum docilis aliquis audi-
tor solet, ea quæ dicta sunt, memoria repetentem,
& eum qui dicit, laudantem, ac permutationem
haudquaquam à Musis alienam cum ipsis facien-
tem: quale quiddam accidit & speculis pastorum
tibiis & cantu resonantibus, voce in contrarium
percutta, atque in se ipsam reuertente. Idiorum
autem & indocti putant virginem quandam esse,
quæ canentibus vel clamantibus hoc modo re-
spondeat, in mediis alicubi præcipitiis habitan-
tem, ac loquentem intus de rupibus. Mihi itaque
videtur unam cum magnificentia domus ac sum-
ptu, etiam dicentis animus attollere sese, & ad
perorandum excitari, utpote cui ipse quoque vi-
sus subministrat ac subiicit non nihil. Ferme enim
intus per oculos permanet, ac descendit ad ani-
mum usque pulchrum aliquid, ad quod deinde
ille exornatam & compositam orationem foras 20
emittit. An verò Achilli credimus, visum armo-
rum intendisse illum contra Troianos impetum,
& postquam idem illa experiendi tantum gratia
induisset, elatum fuisse, & veluti sublimem ad belli
desiderium abreptum, orationis autem atque di-
cendi studium non eodem modo pulchritudine
locorum accendi? Atqui Socrati quidē satis fuit
platanus illa ingeniosa, & herba virens, & fons
perspicuus non longè ab Ilisso, atque ibi residens,
cum Phædrum illum Myrrhinusium verbis elu-
debat, ac Lysie Cephali illius filii orationem re- 40
darguebat, tum Musas quoque accersebat, crede-
baturque venturas eas esse in solitudinem, & coad-
iuturas se ad illam tum de amore institutam ora-
tionem. Neque verebatur homo senex aduocare
virgines ad amores masculos intelligendos. Nos
autem in locum adeo pulchrum non putamus eas
vel inuocatas venturas esse? At sanè non in um-
bra solum, aut sub platani pulchritudine rece-
ptaculum hoc erit, neque etiam illa ad Ilissum
amœnitate relicta, Regis domum auream cum 50
hac contuleris. Nam illius quidem admiratio
omnis in magnificentia ac sumptu consistebat,
ars autem, vel pulchritudo, vel delectatio, vel
conclinnitas partium, vel iusta etiam proportio,
nulla respondebat: neque etiam auro sparsim ac
modeste ornata erat, sed erat spectaculum planè
barbarum opulencia mera, & inuidia aspicien-
tium, & felicitatis iactantia iis, qui eam possi-
debant: quod autem verè laudares, nihil illi ad-
erat. Neque enim ratio vlla erat Arfacidis pul-
chri, neque ostentationes suas ad voluptatem com-
parabant, neque etiam curabant, laudaturusne eam
essent spectatores, an non, sed hoc solum, ut cum
supore quodam intuerentur. Non enim honesti

amantes, sed diuitiarum studiosi barbari sunt.
At huius domus pulchritudo, non ad barbaricos
aliquos oculos, neque ad Persicam arrogantiam,
aut regiam iactantiam comparata est: neque pau-
perem modò spectatorem, sed ingeniosum ali-
quem postulat, & cuius non solum in visu iudi-
cium, sed & consideratio aliqua atque æstimatio
verba sequantur. Nam quod & ad pulcherrimam
dici partem respicit (pulcherrima autem ipsius
pars, & amabilis maximè, principium est) & solem
prospicientem statim excipit, & lumine ad satie-
tatem usque repletur foribus adaptatis, pro eo ac
veteres quoque; templa sua statui, & ad solem aspi-
cere fecerunt. Deinde quod & longitudo cum
latitudine, & rursus utraque hæc cum altitudine
iusta proportionem consentiunt, & fenestras libe-
re vndeque à nulla parte impediuntur, & ad
quodlibet anni tempus bene comparatæ atque
appositæ sunt, hæc, inquam, quomodo non sua-
uia omnia, & multa laude digna? Præterea autem
& tecti miretur quispiam illud, quod in tam pul-
chro nihil affectatum aut nimium, in tam eleganti
nihil quod reprehendere meritò possis, & quod
aurum quibus additum est, decorè atque concin-
nè responderet, neque ubi opus eo est, ibi immodi-
cè aut superflue accumulatum, sed perinde ut &
mulieri modestæ ac pulchræ satis erit ad formam
insigniore reddendam, vel circa collum tenue
aliquod monile, vel circa digitum * annulus ge-
stabilis, vel de auribus suspensæ in aures, aut an- 60
nulus quispiam, vel tænia comam disfluentem co-
colligans, quæ tantum pulchritudini apponit, palam an-
quantum vestitui purpura solet. At meretrices nuli
certè, & maximè deformiores, earum & vestem sicut
purpuream totam, & ceruicem auream facere pri-
sunt, magnificentia videlicet sumptus ista ve-
nustatem atque amabilitatem quandam venan-
tes: & quod pulchritudini deest, appositione ex-
ternæ delectabilitatis eum quodam solamine com-
pensantes. Arbitrantur enim & humeros suos ni-
tidiore apparere, resplendentes unam cum auro:
& pedis craisitiam & inæqualitatem, sub aureo
sandalio tectum iri: faciemque etiam ipsam ama-
biliorem fore si unam cum eo quod splendidissi-
mum, conspiciatur. Ac ille quidē hoc pacto. Mo-
desta verò mulier, auro quidē pro eo ac satis est,
& ad illa solum quibus opus est, utitur: pulchritu-
dinem verò suam haudquaquam verebitur etiam
nudam exhibere spectandam. Proinde etiam huius
domus tectum, imò potius caput, formosum qui-
dem per se ipsam quoque est, auro autem in tantum
exornatum est, quantum & cælum noctu stellis cer-
tis spatiis inter se distantibus circumcirca splen-
det, certisque interuallis igne collucet. Quod
si totum foret igneum, haudquaquam certè pul-
chrum, sed terribile nobis videretur. Ceterum &
hoc videre licet, aurum hic haudquaquam otio-
sum, aut delectandi modò gratia, reliquo ornatui
interspersum esse, sed & fulgorem quandam non
iniucundum de se præbere, & totam domum ru-
bore suo velut inficere. Quando enim lumen
diei incidens applicatur, & commiscetur cum
auro, commune quiddam resplendet, & dupli-
cem ruboris claritatem ac rutilantiam exhibent.
Proinde

operdirm

est in Græ-
co, quod
signi-
ficat pro-

Proinde ea quidem quæ ad fastigium & verticem domus pertinent, huiusmodi sunt, ut Homero *ὡς ἱερὸν ἔργον*, aliquo laudatore opus habeat, qui illam vel celsiorem rectam perinde ac Helenes thalamum, vel splendorem velut Olympum ipsum appellet. Reliquum autem ornatum, & parietum picturas, & colorum pulchritudinem, & vniuscuiusque evidentiam, & diligentiam & veritatem, cum veris aspectu & prato aliquo florido haud iniquum fuerit comparare: nisi quod illa quidem deflorescunt, & emarcescunt, & immutantur, & abiciunt pulchritudinem: hoc autem ver perpetuum, & pratum nunquam marcescens, & flos immortalis, utpote solo risu apprehendente hæc, & decerpente suauitatem eorum quæ carpuntur. Atqui tot ac talibus quis non voluptate afficeretur spectandis? aut quis non magnopere expeteret, etiam præterquam posset, inter ea orationem habere? cum sciat turpissimum esse ab iis quæ risu percipiuntur, superari atque à tergo relinqui. Maximam enim alliciendi vim habet aspectus pulchrorum, non inter homines modò, sed & equus libentius opinor cursurus fuerit per capum decliuem & mollem, placidè recipientem gressum, & sensim cedentem pedi, neque referentem, aut resistentem ungulæ. Toto igitur tunc vitur cursu, totumque se ipsum tradens celeritati, certat etiam cum campi pulchritudine. Pavo autem incipiente vere ad pratum aliquod accedens, quando & flores prodeunt non amabiliore modò, sed & (ut ita dixerit quispiam) floridiores, & quod ad colores & tincturam attinet, liquidiores: ipse quoque extentis pennis, isque ostensis Soli, & sublata cauda, eamque vndique, circa se pandens, spectandos exhibet & illius flores, & ver illud pennarum, perinde ut prato ad huiusmodi contentionem & certamen ipsum prouocante. Conuertit quippe se ipsum & circumagit, & quasi quandam pompam agit pulchritudinis suæ, quando videlicet etiam admirabilior apparet ad splendorem solis, variatibus se coloribus, & paulatim in alios atque alios transeuntibus, aliamque ac nouam formositatis speciem subinde recipientibus. Accidit autem hoc potissimum in circulis, quos in summis pennis habet, quorum quemlibet quasi quædam irides circundant. Nam qui antè æreus visus fuit, mox inclinante se paululum illo, aureus conspicitur: & rursum quod ad solem azureum apparuit, si sub umbram transferatur, viride videtur. Ad eò ad luminis vicissitudinem, pennarum ille ornatus variatur. Nam quod & mare idoneum est ad prouocandum, & ad cupiditatem concitandam, quando tranquillum videlicet est, ipsi scitis, tametsi ego non dicam, quando quidem etiam si quispiam longissimè à mari continentem incolat, & omnino navigationis inexpertus sit, nihilominus tamen & ipse cupit ingredi illud, & circumnavigare, & quàm procul à terra in altum deduci, ac maximè si videat auram quidem leniter à tergo prosequentem velum, nauem autem placidè ac leniter per summos paulatim fluctus labentem. Atque ob eam quidem rem etià huius domus pulchritudo idonea satis atque efficax est ad prouocandas ora-

tiones, & ad excitandos dicentes, omnibusque adeò modis celebrem aliquem reddendum. Proinde ego quidem hæc credo, & iandudum persuasus sum, & in domum dicendi gratia ingressus sum, pulchritudine illius veluti * rhombo aut * *ῥυγῶς*. Sirene aliqua tractus, spem haud exiguam habens, etiam si antehac orationes meæ deformes atque inelegantes fuerint, exinde pulchras atque elegantes eas visum iri, perinde ac veste aliqua pulchriore exornatas. Cæterum altera quædam oratio haudquaquam ignaua, sed valde generosa quoque, ut ait, & inter loquendum resellebat me, & interrompere sermonem conabatur, & postquam dicendi finem feci haudquaquam vera hæc dicere me ait: sed mirari se, si dicam aptiorem esse ad orationes recitandas ac peragendas, domus pulchritudinem picturis atque auro exornatam. Nam ipsum contrarium planè euenire. Imò verò, si videtur vobis, ipsa huc accedens oratio, pro se tanquam apud Iudices vos dicat, quatenus conducibiliorè putet esse dicenti domum simplicem atque deformem. Ac me quidem iam audistis, atque orationem meam: proinde opus non habeo de eadem re bis dicere. Ista autem accedens iam dicat, & ego tacebo, atque aliquantisper locum ipsi dabo. Proinde viri Iudices, inquit oratio, ille quidem orator qui antea verba fecit, multis ac magnis modis domum hanc prædicauit, & oratione sua ornauit. Ego verò tantum abest ut illam repræhendere aut vituperare velim, ut etiam ea quæ ab illo prætermissa sunt, addenda amplius mihi putem. Nam quod pulchrior illa vobis apparuerit esse, eò magis contraria esse dicentis commoditati atque visum ostendetur. Ac primum quidem, posteaquam mulierum & ornatus & auri mentionem ille fecit, mihi quoque permittatis quæso eodem exemplo uti. Nam aio equidem, mulieribus formosis non modò nihil cōferre ad pulchritudinem ampliorum reddendam, ornatum illum multum, sed contra aduersari potius, quādo videlicet eorum qui fortè aspiciunt illas, unusquisque auro & lapillis istis pretiosis obstupescens, pro eo quod laudare vel colorè, vel vultum, vel ceruicem, vel cubitum, vel digitum debebat, relictis his, ad Sardinum vel Smaragdum, vel monile, vel armillas respicit, ut ob id merito illa ita neglecta, dolore affici possit, propter ornatum seu mundum spectatoribus non habentibus otium ac spatium laudandæ illius; sed obiter duntaxat ipsam intuentibus. Quod idem opinor necesse est etiam illi accidere, qui inter tam pulchra opera orationem recitare vellet. Latet enim inter magnitudinem pulchrarum rerum, quod dictum est, obscuraturque, & vna abripitur, perinde ac si quis lucernam allatam in rogum aliquem magnum iniciat, aut formicam in elephante seu camelo spectandam exhibeat. Proinde hoc euitandum dicenti est. Præterea autem & vocem ipsam confundit, qui in vocali adeò & sonora domo dicit. Nam illa respondet, & ex aduerso resonat, & contradicit, imò etiam obruit atque abscondit vocem dicentis, quale quiddam & tuba facit tibiæ, si pariter inflentur, aut horum actoribus mare, quoties illi ad strepitum maris remigat

remigationi accinere volunt. Vincit enim magnitudo vocis, & supprimit id quod minus est. Iam verò etiam illud quod dixit aduersarius, quòd videlicet excitet pulchra domus dicentem, & alacriorem reddat, quantum mihi quidem videtur, diuerso modo se habet. Obstupefacit enim & perterret, & rationem conturbat, timidiorēq; facit, cogitantem nimirum illud, quòd omnium turpissimum sit, in loco pulchro ac specioso non pulchram ac speciosam orationem quoque apparere. Index enim iste profectò omnium manifestissimus est, nō aliter ac si quis armaturam pulchram induat, deinde ante ceteros fugiat, notabilior videlicet ex eo, quòd armis insignioribus ornatus. Atq; hoc quidem videtur mihi etiam apud Homerū orator ille perpendisse, atque ideo formositate minimam curam habuisse, quin magis homini prorsus etiam imperito se ipsum assimilasse, quòd videlicet maiori admirationi foret verborum & orationis ipsius pulchritudo, ex illa cum deformitate facta collatione, præsertim cum omnino necesse illud quoque sit, dicētis ipsius mentem circa intutum detineri, & cogitandi diligentiam ac curam languescere visu superante, & ad sese vocante, neque orationi vacare atque incumbere permittente. Quare quid restat vltra quo minus deterius prorsum, dicat talis aliquis, animo circa eorum quæ videntur laudes occupato? Omitto enim dicere, quòd & præsentēs ipsi, & ad auscultandum in-
 30 rō assumpti, postquam ad talem domum accesserint, ex auditoribus spectatores fiunt: & neq; iam Demodocus, aut Phemius, aut Thamyris, aut Amphion, aut Orpheus aliquis, is qui orationem habet, ita est, vt auellere cogitationes illorum à spectando possit: sed vt quisque ipsum modò limen transcenderit, ita frequenti ac multa pulchritudine circumfusus, verborum sanè illorum aut recitationis ne principium quidem exaudire videtur: sed totus in spectando versatur, nisi quis
 40 fortè omnino cæcus fuerit, aut noctu, velut ille in vico Martio Senarus solet, ad auscultandum venerit. Nam quòd verborum vis lōgè inferior sit, quàm vt cum visu certare queat, etiam Sirenum fabula cum illa de Gorgonibus comparata, faciliè docuerit. Illæ enim mulcebant quidē præternauigantes, canendo, atq; adblandiendo carminibus, & ad se delatos aliquandiu detinebant: & in summa, res ipsa, mora quadam opus habebat, atque interim eas etiam præteruectus quispiam est, & carmen ipsum obturatis auribus prætermisit: at Gorgonum pulchritudo, vt quæ violentissima esset, & partibus animæ præcipuè fau-
 50 ciabilibus obuersaretur, statim attonitos reddebatur aspicientes, ac mutos faciebat, & quemadmodum fabulæ placet, & fertur, in lapides illico præ admiratione conuertebantur. Quamobrem & illa quæ de pauone paulò antè ad vos dixit, pro me ipsa dicta esse existimo. Nam & illius in aspectu nō in voce delectatio est, ac si quis iuxta illum vel philomelam vel cygnum statuatur, ac canere iubeat, inter canēdum autem pauonem iacentem commonstret, sat scio quòd ad hunc de-
 60 flexurus sit animus, longum valere iussis illorum

canticis. Adeò inexpugnabile quiddam videtur esse ea, quæ per visum voluptas capitur. Atque equidem, si vultis, testem vobis adducam virum doctum, qui statim mihi testimoniū feret, quòd multò magis superant ea quæ visu percipiuntur, quàm quæ auditu. Ac iā heus præco accerere mihi huc ipsum Herodotum, Lyxi filium, Alicarnassensem. Et quia probè fecit, atque obediit, testimoniū dicat accedens. Vos autem aduertite ipsum Ionica lingua vobis loquentem, perinde vt consuetū ipsi est. Vera ista, Oratio vobis hæc, Lib. 1. He-
 10 Iudices, narrat, atque ipsi credite quæcunque de rodori. his vobis dixerit, visum auditui præferendo. Aures siquidem fide minus digniores sunt, quàm oculi. Auditis testem, quæ dicit, & vt primas visui tribuerit: ac meritò. Nam verba quidem alata sunt, & euanescent, pariter cum eo quando proferuntur, auolantia. Ac eorum quæ videntur, delectatio, semper adest, ac præsens manet, & spectatorem ad se prorsus abducit. Proinde quomodo non difficilis ac grauis dicēti aduersaria fuerit domus ita pulchra, & ab omni parte conspicua? Quin quod maximum est, nondum etiam dixi. Nam vos ipsi Iudices, & interea dum nos dicimus, ad tectum sursum aspexistis, & parietes admirati estis: & picturas, ad vnamquamque auersis, examinastis, neque quicquam etiam veriti estis. Venia enim dignum est si quid humanum passus
 20 estis, præsertim erga tam pulchra ac varia obiecta. Nam artis diligentia, & historiæ cum antiquitate vtilitas, re vera illiciendi vim quandam habent, & spectatores eruditos requirunt. Et vt ne per omnia isthuc oculos auersos habeatis nobis relictis, age, quoad fieri potest, depingam illa vobis oratione. Delectabimini enim, vt puto, audientes quoq; ea quæ oculis intuentes miramini. Ac fortassis ob id ipsum etiā laudabitis me, & aduersario anteponetis, vt qui & ipse demonstrum hæc, & duplicem vobis voluptatē pariam. Cæterum conatus huius difficultatē videris, nimirum quàm graue sit absque coloribus & figuris & loco tam multas imagines in vnum congerere. Est enim exilis planè pictura verborum. Quare ad dexteram quidem ingredienti, Argolicæ fabulæ intermistū est malum illud Aethiopicum: Perseus videlicet monstrum illud marinum interficit, & Andromedam deponit, & paulò post eandem ducet, atque inde discedet abducta secum illa. Atq; hoc parergon quoddam, siue
 30 extra propositam rem additum fuit ad eū quo ad Gorgonas abiit volatum. In exigua autem parte, multa imitatione expressit artifex ille, verecundiam puta virginis, & metum. Spectat enim & pugnam desuper ex rupe, & adolescentis audaciam amatoriam, & bellæ visum intolerabilem. Atq; ea quidem accedit horrida spinis, & formidabilis hiatu oris. Perseus autem sinistra quidē ostendit Gorgonē, dextra verò ense ferit. Et rursus, quantum quidem bellæ illius Medusam aspexit, iam taxum est: reliquum autem, quod adhuc animatum est, falcato ense cæditur. Deinceps autem post hanc imaginem alia quædam pictura, iustissima illa quidem, depicta est, cuius primum exemplar videtur mihi pictor ab Euripide vel
 40 Sophocle

Sophocle accepisse: (nam illi simile quandā im-
 ginē describere) adolefcētes duo socii, Pylades
 videlicet Phocensis, & Orestes, cū iam vide-
 rētur mortui esse, post regiā latentes, & clam ad-
 eūtes, occidūt ambo Aegisthū. Clytemnestra au-
 tem iam interfecta est, & in lecto quodam semi-
 nuda posita iacet. Ac totum famulitium, facino-
 re tanto obstupescēti, alii quidem clamantibus
 similes apparent, alii autem nonnulli quō fugam
 capiant, circūspiciunt. Honestum autem quid-
 dam pictor excogitauit, qui quod impiū in hac
 re fuit, id ostendit solū, & quasi iam peractum
 transcurrit: adolefcētes autem in cāde adulteri
 immorari fecit. Post hāc autem deus est formo-
 sus, & adolefcēntulus venustus, amatoriuū quod-
 dam ludicrum: Branchus puta in rupe sedens te-
 net leporem, & alludit cani. Hic autem assilien-
 ti ad ipsum in sublime, similis est: & Apollo ad-
 stans arridet: delectatur videlicet utroq; & pue-
 ro ludente, & cane saltum meditante. Ultra hāc
 Perseus iterum sequitur, illa quā belluā marinā
 cecidē antecesserunt, aggrediens, & Medusē caput
 amputans, & Minerua protegens Perseum, atq;
 hic quidem facinus iam peregit, factum autem
 ipsum nondum vidit in clypeo, Gorgonis ima-
 ginem videlicet: vidit enim pœnam veri aspe-
 ctus. In medio autem pariete ex aduerso ianūā,
 Mineruā ædícula quēdam est, & dea ipsa ex mar-
 more candido: habitus autem haudquaquam mi-
 litaris, sed qualis fuerit pacē agentis deæ bellicę.
 Deinde post hanc alia Minerua, non marmorea
 illa quidem, sed pictura rursus, quam Vulcanus
 amans insequitur, ipsa autem fugit, & ex ea per-
 secutione Erichthonius nascitur. Hanc cōsequi-
 tur vetus quēdam alia pictura: Orion portat Ce-
 dalionem, cæcus existens: ille autem dum ita ve-
 hitur, indicat ipsi ferentem ad lucē viam, & Sol
 apparens medetur cæcitatē. Vulcanus autem à
 Lemno opus hoc intuetur. Post hāc Vlysses se-
 quitur, insaniens videlicet, quando cum Atridis
 in expeditionem ire nolebat. Adsunt autem lega-
 ti iam vocantes ipsum. Atq; ea quidem, quæ ad
 simulationē pertinebant, probabilia omnia, vehi-
 culum videlicet, & iumentorum iunctorū absur-
 ditas & repugnantia, & eorum quæ agebantur,
 inscitia: sed redarguitur tamen obiecto infante.
 Nam Palamedes Nauplii filius, intelligens rem,
 correpto Telemacho, minatur se eum interfectu-
 rum esse, strictum tenens ensē: & ut ille insaniā
 fingit, ita hic quoq; iram contrā simulat. Vlysses
 autem ad metū hunc respiscit, & pater fit, simu-
 lationēmq; deponit. Postrema verò Medea de-
 picta est, æmulatione atq; inuidia flagrans, pue-
 ros aspiciens, & graue quiddam meditās. Tener
 quippe iam gladiū, miseri autem illi adsunt ri-
 dentes, nihil eorū, quæ futura erant, scientes, &
 hoc, aspiciētes in manibus matris gladium. Hāc
 igitur omnia, viri Iudices, an non videtis quo-
 modo abducant quidem auditorem, & ad spe-
 ctandum auertant, solum autem relinquunt di-
 centem? Atq; equidē verbis ea persecutus sum,
 non ut aduersarium, pro audaci ac temerario eo
 habito, quod rebus ita difficilibus se ipsum volēs
 immergit, damnetis, atq; odio habeatis, solūmq;

eum cum suis orationibus relinquatis, sed ut ma-
 gis in certamen ipsi adsitis, & quoad fieri po-
 test, conuiuentes, ea quæ dicuntur audiat, æsti-
 mantes apud vos rei difficultatē. Vix enim etiā
 hoc pacto haudquaquam videlicet Iudices vos,
 sed auxiliores habendo, poterit non omnino
 indignus magnificētia domus hac cēferi. Quod
 autem pro aduersario hāc oro, ne miremini.
 Nam ex eo quod domum hanc amem, & eum
 qui in ea dicit, quicumque tandem is fuerit, o-
 ptarim equidem celebrari.

MACROBII,

Vincentio Obsopæo Interprete.

ARGUMENTVM.

*Catalogus est maxpoßiow, hoc est eorum qui ad longam
 atatem peruenerunt, quem natalis muneris loco Quint-
 illio cuidam mittit somnio ad hoc faciendum, ut ipse ait,
 admonitus. Recenset autem principio totas hominum nā-
 tiones ac genera quæ diutissime vixerint: deinde transi-
 tione ad singulos facta, reges primum, ac principes, dein-
 de Philosophos, Historicos, et Oratores, Poetas,
 Grammaticos, qui quā maxime longæui fuisse perhiben-
 tur, annumerat. Orditur autem à causa quā ad hoc scrip-
 tū impulsus fuit, addita etiā cōmendatione operis ab uti-
 litate, quā ex huius lectione percepturus sit Quintillus.*

Omnium muneris loco, cla-
 rissime Quintille, iussus ap-
 porto tibi longeuos: somniū,
 inquam, quod iam olim vidi,
 & amicis narraui meis, quo
 die minori natu filio tuo no-
 men indidisti. Cū autē nul-
 la coniectura potuissē assequi, quosnam Deus
 hoc somnio longeuos tibi me afferre mādare,
 equidem deos id temporis precatus sum, ut vitā
 quā longissimā tu & filii tui traduceretis, ra-
 tus scilicet hoc profuturum cū vniuerso gene-
 ri hominum, tum præ cæteris mihi, & meis o-
 mnibus. Siquidem hoc ipso & mihi quiddam fe-
 licitatis Deus visus est prædicere. Consideranti
 autem apud animum meum venit in mētem, ut
 par erat homini in liberalibus disciplinis ver-
 santi, deos hāc mihi præcepisse, ut aliquod eru-
 ditum opusculum, & ab ingenuis artibus profe-
 ctum ad te deferrem. Hanc itaq; aptissimā nata-
 liciis muneribus offerendis diem existimās, eos
 tibi dedico, quos ad longam senectutē sana men-
 te & integris corporis viribus peruenisse com-
 perimus. Fortasse autem ex huius libelli lectione
 gemina ad te peruenire potest utilitas: vna, ut &
 alacritatem animo & optimam spem concipias,
 & te posse quā diutissimē viuere: altera, quā
 institutionem ab exemplis capias, cognitis iis,
 qui posteaquā maximam sui curam habuerūt,
 corporis pariter & animi ratione habita, summā
 senectutem sine omni corporis incōmodo sunt
 consequuti. Homerus igitur Nestorem principū
 Achiuorum sapientissimum vitam suam tribus
 seculis produxisse scribit, quem nobis & animo
 & corpore exercitatum commendat. Et Tire-
 siam vatem poetæ tragici ad sex vsq; ætates ho-
 minum vitam prorogasse perhibent. Credibile

est autem virum diis immortalibus sacrū, & moderatiore viuendi ratione vtentem, longissima vita fuisse functum. Quin omnes nationes propter victus rationem longæuæ fuisse inueniuntur: cuiusmodi sunt Aegyptiorum sacri scribæ, & apud Assyrios & Arabas fabularum interpretes, & apud Indos Brachmanes, ad amulsim philosophiæ studiis vacantes. Præterea quos Magos vocant, genus illud vaticum, & diis dicatum. Insuper apud Persas, & Parthos, & Bactros, & Chorasmios, & Sacas, & Medos, aliâsq; multas gentes barbaras, qui & firma corporis valetudine sunt præditi, & valde diuturni, cum beneficio magicæ quam exerceant, tum quod & ipsi accurata victus ratione vtantur. Iam verò gentes quoq; ætate omnium longissima vtentes, ex quibus sunt Seres, ad trecentos annos vsq; viuere, memoriz proditum est. Cuius rei causam nonnulli temperato aeri, nonnulli naturæ terræ, alii rationi viuendi assignant. Siquidem aiunt omnes illas nationes tantum aquam potare. Compertum est autem Athotas quoq; centum & triginta annos viuere, & Chaldeos vltra centum annos egredi fama est, & eosdem hordeaceo pane vti, tanquam perspicacitatis pharmaco. Quibus perhibent ob hanc ipsam victus rationem alios quoq; sensus quâ cæteris hominibus esse validiores. Sed hæc de nationibus longæuis, & gentibus quas plurimum ætatis aiunt viuere, nonnulli propter situm terræ, nonnulli propter aeris temperiem, nonnulli propter rationem victus, nonnulli autem propter vtrumq;. Cæterum ego iure optimo longè meliorem spem tibi ostendam, si planum fecero homines ubiq; terrarum & gentium, & sub quouis aere degentes, ad summam senectutem peruenire, qui commodis exercitationibus, & cōuenientem sanitati viuendi rationem sectantur. Facta autem huius narrationis sectione, primum obseruatis virorum studiis, initio Reges, & virtute Imperatoria claros homines memorabo, quorum vnum summæ religionis pietas ad perfectissimum ordinem perducens, maximis beneficiis imperium & terram ipsius affecit. Ad hunc modum & tu longæuorum hominum naturæ & fortunæ animaduersione intentus, tanto promptius sperare poteris senectutem sanam & longam: & pari studio hos ipsos æmulatus, tibi ipse longissimam & prouectissimam vitam ratione victus paraueris. Num Pompilius Romanorum regum longè felicissimus, ac Deorum cultui deditissimus, supra octoginta annos vixisse traditur. Seruius autem Tullius, & ipse Romanorum rex, similiter vltra octoginta annos vixisse dicitur. Tarquinius nouissimus rex Romanorum eiectus in exilium Cumis consenuit, ac vltra nonaginta annos firmissima valetudine vsus vixisse perhibetur. Et hi Romanorum reges fuere, quibus & reliquos reges adiungam, qui ad vltimam senectutem peruenierunt, demonstratis etiam illorum exercitationibus. In calce autem reliquos etiam Romanorum ad longissimam senectutem delatos adscribam, adiectis etiam cæteris Italiz populis, qui diutissime vixerunt. Etenim qui sola historia nostratam aerem calumniatur, probabilibus argu-

mentis refelli possunt, adeo vt meliorem spem habere liceat, fore vt perfecti voti cōpotes fiamus, & longissimam ac plenissimam tota terra marisq; dominantem senectutem, iamq; in suis locis regnantem & senescentem consequamur. Prorinde Arganthonius Tartesiorum rex centum & quinquaginta annos vixisse traditur, authoribus Herodoto historico, & Anacreonte poeta lyrico: tametsi hoc quibusdam fabulosum videatur. Agathocles Siciliæ tyrannus annos quinque; & nonaginta egressus fato functus est, sicut Demochares & Timæus literis prodiderunt. Hieron quoq; Syracusanorum tyrannus duos & nonaginta annos natus, morbis tandem absumptus obiit, cum regnasset annos septuaginta, sicut Demetrius Callistianus & alii memorant. Antecæ autem rex Scytharum, qui ad Istrum fluvium cum Philippo conficiens in pugna occubuit, vltra nonaginta annos egressus est. Bardylis verò rex Illyriorum, qui ex equo in eo quod gessit contra Philippum bello pugnasse dicitur, nonaginta annos cōpleuit. Teres rex Dryforum, authore Theopompo, duos & nonaginta annos agens mortuus est. Antigonus autem Philippi filius luscus rex Macedonum, in Phrygia cum Seleuco & Lysimacho conficiens, multis acceptis vulneribus collapsus, anno vno & octogesimo vitam finiuit, sicut narrat Hieronymus, qui cum eo militauit. Porro Lysimachus & ipse rex Macedoniæ, in pugna contra Seleucum suscepta occubuit, octogesimo annum consequutus, vt idem Hieronymus testatur. Antigonus verò filius Demetrii, Antigoni Lusci nepos, quatuor & quadraginta annos regnum Macedoniæ tenuit: vixit autem octoginta, sicut Medius & alii scriptores testantur. Consimiliter & Antipater patre Iolao genitus, maxima fultus potentia, & qui multorum regum Macedoniæ tutelam egit, vltra octogesimo annum egressus excessit è vita. Ptolemæus autem Lago patre natus, inter reges propria fortuna felicissimus, imperauit Aegypto annos octoginta natus. Viuis autem tradidit imperium duobus annis antè, quàm moreretur, Ptolemæo filio, cui cognomentum fuit Philadelpho, qui & paternum regnum à fratribus sortitus est. Philæteros, qui primus condendi circa Pergamum principatus author fuit, & eundem cum esset Eunuchus obtinuit, mortuus est octoginta annos natus. Attalus autem cognominatus Philadelphus, & hic rex Pergamenorum, ad quem etiā Scipio Romanorum Imperator venit, duos & octoginta annos agens, vitam reliquit. Mithridates rex Ponti, Kistis appellatus, Antigonum Luscum fugiens, in Ponto mortuus est, cum egisset annos quatuor & octoginta, sicut Hieronymus & alii scriptores prodiderunt. Ariarathes rex Cappadocum Hieronymi testimonio duo & octoginta annos vixit: atq; haud dubiè ad grandiores ætatem peruenire potuisset, nisi in pugna contra Perdiccā viuis captus, & in cruce sublatus fuisset. Maior autem Cyrus rex Persarum, sicut Persæ & Assyriorum historiæ loquuntur, quibus etiam suffragari videtur Onesicritus, qui res gestas Alexandri Magni in historiam contulit, centesimum annum æsssequutus,

quitus, requirebat vnumquenq; amicorū: quorū
cū plurimos à filio suo Cambyse interemptos
comperisset, ac Cambyse ipsius iussu hoc ipsum
se fecisse fateretur, partim ob filii crudelitatem
probrosē affectus, partim se ipse tanquā iustitiæ
& legum violatorem accusans, maxima tristitia
conturbatus vitam finiuit. Artaxerxes Mnemo-
nis cognomentum sortitus, contra quem Cyrus
frater exercitum duxit, imperium Persarū ob-
tineus, morbis consumptus decessit, annos sex &
octoginta natus, sed vt Dinon scribit, quatuor
& nonaginta. Artaxerxes alter Persarum rex,
quem patrum suorum memoria Isidorus Chara-
cenus historicus regnasse tradit, cum annos tres
& nonaginta vixisset, insidiis fratri Gofethræ
elām obruncatus est. Sinarthocles autem rex
Parthyzorum annos nonaginta iam natus, à
Sauracis Scythis reductus ab exilio regnare
incēpit, & regnavit annos septem. At Tigranes
rex Armeniorum, contra quem Lucullus pugna-
uit, quinto & octogesimo anno morbo consum-
ptus periit. Hyspalines Characenorum & regio-
num mari rubro adiacentium rex quinto & octo-
gesimo anno morbo correptus decessit. Tereus
tertius post Hyspalinen earum nationum rex,
cum vixisset duos & nonaginta annos, morbo
periit. Artabazus autem, qui septimus post Ti-
grum Characenorum regnū tenuit, sex & octo-
ginta annos reductus à Parthis ab exilio regna-
uit. Et Mnascires rex Parthyzorum sex & nona-
ginta annos vixit. Masinissa verò rex Maurita-
niæ nonaginta annos vixit. Afandrus autem à di-
uo Augusto loco Etnarehi rex Bospori declara-
tus, annum agens nonagesimum, & equestri &
pedestri pugna nullo inferior vspiam est con-
spectus. Qui vt animaduertit Scribonio rem mi-
litarem commēdatam, cibo abstinens diem suū
obiit, cū vixisset annos tres & nonaginta. Goz-
sus, vt Isidorus author est, Characeni regnum te-
nuit, quo tēpore Mano quoque imperauit Ara-
bibus, centum & quindecim annos natus, postre-
mū morbo periit. Tot igitur ante nostram me-
moriam memorandæ senectutis reges fuisse ma-
iores nostri literis prodiderunt. His annūmeran-
tur Philosophi, & omnes qui ingenio & erudi-
tione præstantes fuerunt, qui aliqua sui cura ha-
bita, ad extremam senectutem peruenerunt.

Philoso-
phi.

Eos itaque quos multa lectione didicimus,
perscribemus, ac initio quidē Philosophos, quo-
rum Democritus Abderites centum & quatuor
annos natus, cum alimento abstineret, mortuus
est. Xenophilus Musicus, perhibente Aristoxeno
Pythagoricæ philosophiæ cādidatus, vltra quin-
que & centum annos Athenis vitam traduxit.
Solon autem, & Thales, & Pittacus, qui de septē
sapientum numero fuerunt, centum annos vnus-
quisque vixit. Zenon verò Stoicæ philosophiæ
author & princeps, octo & nonaginta. Hūc aiunt
in concionem prodeuntem offēso pede exclā-
masse, Quid me vocas? & domum reuersum in-
edia vitam finisse. Cleanthes Zenonis discipulus
& successor, nouem & nonaginta annos natus,
tuberculum in labiis habuit. Cūque decreuis-
set inedia vitam absumere, allatæ sunt ei ab ami-

cis literæ. Ac mox adhibito cibo, & perfectis a-
micorum postulatis, iterum cibo abstinens, vita
defunctus est. Xenophanes autem Dexino patre
natus, Archelai physici auditor, vnum & nona-
ginta annos vixit. Xenocrates Platonis discipu-
lus, quatuor & octoginta. Carneades nouæ Aca-
demix fundator, annos quinque & octoginta.
Chrysippus vnum & octoginta. Diogenes autem
Seleucus Tigris, Stoicæ sectæ philosophus,
duodenonaginta. Posidonius Apamea Syriæ o-
riundus, lege autem philosophus Rhodius, pari-
ter & historicus, octoginta quatuor. Tritolaus
Peripateticus vltra duos & octoginta. Plato phi-
losophorum sanctissimus, vnum & octoginta.
Athenodorus Sandonis Tarsensis, qui fuit Cæ-
saris Augusti præceptor, cuius precibus Tarsis
ciuitas vectigalibus leuata est, duos & octoginta
annos agens mortuus est in patria. Huic Tarsen-
sis populus quotannis solēnes honores vt heroi
perfoluit. Nestor verò Stoicus, & hic à Tarso or-
tum trahens, præceptor Cæsaris Tyberii, duos
& nonaginta. Xenophon Grylli filius vixit vltra
nonaginta annos. Et hi celebres fuere philoso-
phi. Ex scriptoribus autem historicis Ctesibius
centum & vigintiquatuor annos egressus, inter
deambulandum mortuus est, sicut narrat Apollo-
dorus in Chronicis. Hieronymus verò & in bel-
lis versatus, ac non paucis laboribus & vulneri-
bus affectus, vixit ad annum quartum & centesi-
mum, sicut refert Agatharchides libro nono hi-
storiæ Asiaticæ. Ac hominem non mediocriter
demiratur, quod ad summum vsque vitæ diem
valuerit in colloquiis, & in sensibus ad sanitatē
necessariis non defecerit. Hellanicus Lesbicus
octogintaquinque annos vixit. Similiter Phere-
cydes Syrus quinque & octoginta. Timæus Tau-
romenites sex & nonaginta. Aristobulus Cassan-
dræus vltra nonaginta annos vixisse fertur, qui
historiam suam quartum & octogesium annū
agens orsus est conscribere, id quod ipse in ope-
ris sui principio testatur. Polybius autem Ly-
cortæ patre genitus, Megalopolitanus, rursus
rediens ab equo delapsus est, quo casu morbo cor-
reptus decessit anno secundo & octogesimo.
Porro Hysierates Amisenus historicus, vir in
multis disciplinis versatus, annos duos & nona-
ginta vixit. Cæterum è Rhetoribus Gorgias, quē
quidam Sophistam vocant, annum agens octa-
uum & centesimum, inedia vitam finiuit. Hunc
interrogatum causam tam longæ senectutis, &
valetudinis in omnibus sensibus vigētis, respon-
disse aiunt, quod aliorum conuiuia non sit secta-
tus. Isocrates sex & nonaginta annos natus ser-
monem scripsit Panegyricum. Iam verò ingres-
sus annum nonagesimumnonum, cum accepisset
Athenienses in pugna apud Chæroneam cō-
missa à Philippo esse superato, quiritando Eu-
ripideū versiculū recitauit, ad se ipsum referens,
Sidonis vrbs alta quondam mœnia
Cadmus relinquens.

Quibus cum adieciisset, fore vt Græciā in serui-
tutem prolaberetur, à vita decessit. Apollodo-
rus autem rhetor Pergamenus, Cæsaris Augusti
in diuos relati præceptor, quem vnā cum Athe-

nodoro Tarsensi bonis disciplinis imbuat, totidem quot Achenodorus annos, nempe duos & octoginta, vixit. Potamon rhetor nō incelebris, annos nonaginta. Sophocles poeta Tragicus deuorato vix acino strangulatus est, cū egisset annos quinque & nonaginta. Hic à filio Iophon te sub finem vitæ in ius vocatus, & desipientiæ accusatus, recitauit ludicibus Oedipum Colonaum, planum faciens ea fabula, quod sanæ mentis compos esset. Qua audita, Iudices ingenium eius admirati sunt, ac filium insanæ damnauerunt. Cratinus autem poeta Comicus, septem supra nonaginta annos vixit, atq; sub finem vitæ cū docuisset fabulam Pitynen, eaq; victor euassisset, haud ita multo post est mortuus. Non dissimiliter quoq; Philemon Comicus septimū & nonagesimum annum agens decumbebat in lectulo quiescens: qui cū vidisset asinum ficus sibi præparatas deuorantem, prolapsus in cachinnos, & accersito famulo, multo & vehemēti cū risu præcepit asino merum ad sorbendum dari, atque ita risu suffocatus obiit. Epicharmus autem & ipse poeta Comicus, septem & nonaginta annos vixisse dicitur. Porro Anacreon poeta Lyricus vixit annos quinque & octoginta. Et Stesichorus poeta Lyricus totidem. Simonides Cius supra nonaginta. Sedenim ex Græmaticis Eratosthenes Cyrenæus Aglai filius quem non Grammaticum solum, sed etiam poetam meritò quis vocarit, & philosophum & geometrā, duos & octoginta annos vixit. Quin etiam Lycurgus Lacedæmoniorum legum conditor, quinque & octoginta annos vixisse dicitur. Tot impræsentiarum Reges & eruditos homines colligere potui. Quia verò pollicitus sum & Romanorum quosdam longæuos, & Italos, qui ad summam senectutem peruenerunt, perscribere: eos tibi Diis volentibus præstantissime. Quintille in altero libro manifestabimus.

P A T R I A E encomium,

Vincentio Obsopæo Interprete.

ARGUMENTVM.

*Argumentum & genus orationis, ipse titulus exponit. Est autem propositio & summa negotij, patriam omnium rerum esse dignissimam & venerabilissimā, ut quam & homines & di reliquis rebus omnibus antepo-
nant. Argumenta pleraq; à signis & consequētibus sumuntur. Ostendit enim quæcūq; homines faciunt, ea ad patriam vel ornamentum vel defensionem comparare, & quantumvis humili aut sterili solo aliquis natus sit, nihilo minus patriam suam splendidissimis ciuitatibus ac regnis antepone-
re, quemadmodum parentum quoq; & liberorum inter se affectus eiusmodi est, ut qualescūq; ipsi sint, tamen se omnibus alijs plus amet & colant. Proinde & Legislatores cū grauissimè punire homines vel-
lent, patriæ priuationem atq; exilium, tanquam acerbis-
simam pœnam, instituisse.*

AM olim vulgi sermone detri-
tū est, nihil esse patria dulcius,
proinde neque iucundius quic-
quā. Est verò hac aliquid ve-
nerabilius aut diuinius? Si qui-
dem quæcūque diuina, quæ-
cūque veneratione digna ho-
mines esse existimant, horum causa atque magistra
est patria, quæ nos genuit, aluit atq; instituit. Enim
uero vrbium magnitudinem atque splendorem,
sumptuosos præterea variorum instrumentorum ap-
paratus admirantur multi, patriam verò pio amoris
affectu prosequuntur omnes, neq; quisquam quam-
libet potens, ita deceptus est alienarum rerum amœ-
no & voluptuoso spectaculo, ut propter immodicā
apud alios rerum cū visendarum tum admiranda-
rum excellentiam, obliuiscatur patriæ. Itaque qui-
cūque felicitis & splendidæ ciuitatis se ciuem esse ia-
tat, ignorare mihi videtur quam gloriam aut hono-
rem patriæ tribuere oporteat. Neque occultè fert
talis, se dolore affectum iri, si mediocrem patriam
sortitus esset. Mihi verò iucundum est, ipsum no-
men patriæ reuerenter atque religiosè colere. Ete-
nim ei qui ciuitates inter se collaturus est, peropus
esse video, singularum amplitudinem accuratè ex-
pendere, earundemque elegantiam obseruare, neq;
non commerciorum ac rerum venalium copiā con-
siderare. Cæterum vbi de vrbium electione agitur,
nemo vtique posthabita patria splendidiorē ele-
cturus est, verum in optatis habebit patriam quoq;
suam quā maximè conformem esse vrbibus co-
piosis & felicibus: ipsam tamen, qualiscūque tandē
fuerit, delectu habito cæteris haud dubiè præpositu-
rus est. Isthuc verò ipsum liberi quoq; faciunt pro-
bi & legitimi, neque non patres, qui quidem fuerint
non mali. Neque enim spectatæ honestatis & probi-
tatis adolescens, alium patri suo honoribus præfer-
ret: neque pater neglecto filio alium paterno affectu
iuuenem cōplexurus est. At qui his inferiores sunt
patres, tantum tamen filiis ex se genitis non grauati-
m tribuunt, ut sint & vita honestissimi, & dignita-
te amplissimi, appareātq; omnibus sua opera quā
optimè educati atque exornati. Porro qui tali erga
filium suum non vtitur iudicio, ille patris oculos ha-
bere mihi videtur minimè. Proinde nomen patriæ
primum est, & omnium familiarissimum. Etenim
nihil est quod patre nobis sit familiarius. Si quis ve-
rò iustum habebit honorem patri, quemadmodum
& lex & natura imperat: ille patriæ quoque conueni-
enter præcipuum honorem habiturus est. Siqui-
dem ipse etiam pater peculiaris est patriæ posses-
sio, ac patris pater, tum omnes qui ex illis numerosa
retro serie generis domestici prognati sunt. Et ad
deos vsque paternos patrium nomen protenditur.
Gaudet verò ipsi quoque Dii solo natalitio, ac vni-
uersas res humanas, ut par est, intuentur, suam pos-
sessionem esse existimantes totum terrarum orbē,
atque omnem Oceanum. In qua tamen quisque il-
lorum terra natus est, hanc omnibus cæteris vrbibus
quāvis florentioribus honore antepone-
re non dubitat. Quin etiam ciuitates quæ Deorum fe-
runtur esse patriæ, cæteris sunt venerabiliores, &
insulæ præcipuo loci genio diuiniore, apud quas
deorum natiuitates & incunabula laudibus extol-
luntur.

luntur. Itaq; sacra quoq; illa superis gratiora esse existimantur, quæ quisq; ad domesticos delatus locos offert atq; sacrificat. Iam si patriæ nomen tanto in pretio apud Deos habetur, cur non iure optimo longè maiori in existimatione foret apud homines? Siquidem quisq; nostrum in patria primum iucundum illud solis lumen intuitus est non secus atque Deum, qui tametsi omnibus gentibus communis est, unicuiq; tamen patrius esse existimatur, propterea quod sub vitæ initium ab illo loco primum auream illam Solis lampadem conspexerit. Accedit his quod & vocem quæ suam in patriam auspicatus est, primum suæ gentis vernacula lingua amabili balbutie sonare perdiscens, Deosq; cognouit. Porro si quis talis sortitus est patriam, quæ ad res maiores perdiscendas alterius egeat adminiculo, talium tamen disciplinarum gratiam acceptam feret patriæ. Neq; enim urbis nomen cognouisset unquam, nisi patriæ beneficio & opera urbes esse cognouisset. 20 In ea verò opinione sum, ut putem ab hominibus tantum in hoc sibi parari omnium artium ac disciplinarum cognitionem, ne patriæ indecores, sed seipsum huic utiliores informet. Insuper opes etiam possidentur liberalitatis exerceandæ gratia, ut communibus impensis patriæ inopiam subleuemus. Consentaneum enim esse opinor, ne cum maximis beneficiis affecti simus, parum graties reperiamur. Sed si est qui vni officiosè refert gratias, quemadmodum æquum est, posteaquâ beneficia non mediocriter ab illo acceperit: multo magis conuenit quàm cumulatissimè paria referre patriæ. Etenim super parentum ærumnosa afflictione in ciuitatibus leges sunt conditæ. Aequum verò est communem omnium matrem patriam esse existimare, huicque pro nutriendi officiis ipsarum legum decreto iubente quàm amplissimas gratias reponere. Cæterum usque adeo patriæ negligens & immemor conspectus est nemo, ut in alia Rep. ætatem degens, omnem curam colendæ patriæ deposuisset. At etiam qui peregre multis iactati difficultatibus calamitosè agunt, crebro testantur rerum optimarum omnium præstantissimam esse patriam: tum etiam egregiè felices, quanquam in cæteris omnibus per omnia bene & beatè vitam exigant, tamen in hoc egentissimos se esse opinantur, quod patriæ fines non incolant, sed extorres & peregre agant: quippe peregrinationis probum non mediocriter eos diseruiat. Videmus quoq; eos qui per tempus quod peregre agendo insumpserunt, non nihil splendoris & gloriæ sibi adiunxerunt, aut paratis diuitiarum possessionibus, aut dignitate & honoribus, aut celebri disciplinarum atq; ingenii testimonio, aut laude virtutis, omnes certatim ad patriam terram properare, quasi nequaquam apud alios meliores sua ipsorum bona essent esse aliqua laude ostensuri. Ac tantò quisq; maiori studio patriam comprehendere appropinquat, quãtò rebus maioribus dignus apud externos habitus est. Pròinde iuuenibus quoq; desiderabilis & amabilis iuxta est patria. Porro autem homines iam ætate ac senio confecti, quanto maiori quàm iuuenes prudentia exultant, tantò vehemèntiori

patriæ dulcedine ac desiderio trahuntur. Quare unusquisq; è senum numero & festinat & in votis habet maximè in solo natalitio vitam cum morte commutaram relinquere, ut quod loci vitam auspicatus est, eodem iterum & corpus terræ alterici huiusmodi reponat, ac patriæ sepulture participem se fore cognoscat. Etenim graue & acerbum unicuiq; esse videtur, peregre agentem se depræhendi, ac demum post mortem in aliena terra reconditum cinescere. Cæterum quanta erga patriam sit verè germanis ac genuinis ciuibus charitas, non certius aut facilius quàm ex indigenis perdiscitur. Siquidem peregrini & aduenæ, non secus atq; nothi aut spurii, paruo in discrimine ponuntur exilia, quippe quibus patriæ nomen prorsus ignotum est, neque villo animi beneuoli argumento prosequuntur, existimantes nusquam non rerum necessariorum copiam sibi haud difficulter suppeditari, modum felicitatis in vètris ac gulæ sedis & beluinis voluptatibus situm habentes. Veruntamen quibus mater est patria, terram illam singulari amore prosequuntur, in qua in lucem editi, in qua nutriti sunt. Quanquam modicam habent, quanquam asperam & sterilem, quanquam vnde terræ virtutem collaudant, non habuerint, attamen quo patria encomio potissimum celebranda sit, nequaquam animo perplexi hæsitabunt. Verum tametsi non ignorauerint alios suam iactasse patriam superbius ob agrorum fecunditatem, ac pratorum viridantium plantas omniungas; neq; ipsi tamen patrii soli laudis obliuiscuntur, quàm equis alendis aptam suspicientes, numerosa quoq; ac robusta pube fecundam collaudant. Ad hæc maturat etiam redditum in patriam aliquis qui insularis fuerit, tametsi apud alios bellè & feliciter viuere possit, oblatamque immortalitatem respiciat, patriæ sepulcrum perperam præferens. Et vel patriæ fumus alieno igne ipsi luculentior esse videbitur. Usque adeo verò in vniuersum res omnes quolibet pretiosas excellit patria, ut legum quoq; conditores passim quisq; videat maximis puniendis sceleribus exilium poenam constituisse, tanquam grauissimum & acerbissimum supplicium. Neq; verò solum legislatorum consuetudo sic se habet, eorum verò qui cum imperio exercitiis præstant, aliter: neque enim maiore ac vehemèntiore exhortatione in pugnis militum perturbati accenduntur & inflammantur animi, quàm si pro tuenda patria se præliari cognouerint: nec ferè ullus est qui his auditis ignauus esse sustineat. Etenim strenuum & audacem ex meticoloso quoque facit nomen patriæ.

DE DIPSADIBVS,

Vincentio Obsopoco Interprete.

ARGVMENTVM.

Præfatio quadam est, cuiusmodi & superiores nonnulli sunt, quæ studium suum erga auditores, siue quicumque illi tandem fuerint quibuscum versatus sum fuit, collatione ista cum Dipsadibus facta, declarat. Ut enim eos qui ab hoc genere serpentis percussus sunt, inexplabilis quadam

fit inuadit, ita ut quo sunt plus pota, plus sitiantur aqua, ut ille ait: ita se quoque desiderio quodam insatiabili tenari ait, & quo frequentius apud illos sit, eo magis ac magis esse cupere. Porro quod ad Dipsadum morsum, & si-
rim istam lethalem attrinet, habes consimilem sermone de-
scriptionem, atque exemplum Auli cuiusdam signiferi in
exercitu Catonis, qui eodem modo perijt, ut ille de quo epi-
gramma presentis narrationis testatur, apud Lucanum li-
bro nono, ubi & ceterorum serpentium genera, de quibus
hic mentio fit, enumerantur, addita etiam fabula cur Li-
bya serpentibus ita abundet atque infesta sit.

LA pars Libyæ quæ ad Austrum
tendit, arena est profunda, &
terra exusta Solis ardoribus,
deserta ut plurimum, frugi-
bus in totum infœcunda, cam-
pestris vniuersa, non gramen,
non fœnum, non plantam vl-
lam nec aquam habens, nisi sicubi in terræ con-
cauitatibus constiterint umbris & pluuiarum re-
liquiæ, quæ tamen & ipsæ densæ sunt, & mali o-
doris, & homini sitibando minimè potabiles.
Has igitur ob causas inhabitabilis est. Aut quo
paucior tandem inhabitari possit locus ita durus
& implacidus, cum etiam aridus, ac fragibus ar-
boribusque iuxta infœcundus, quisque tam molestis
feruoribus sit subiectus, cum ipse quoque calor &
aer nimium ardens sit & igneus. Præterea ipsa
arena magnopere feruens regionem prorsus fa-
cit inulam & inaccessibilem. Soli verò Garaman-
tes iis locis finitimi, gens seuis atque frugalis, vi-
tam degentes in tentoriis, venationibus ut plu-
rimum viuentes, nonnunquam irrumpunt venan-
tes iuxta solstitium hybernū, fidere maximè plu-
uioso obseruato, quando videlicet maior ardo-
ris pars deferebuit & extincta est, & arenam assidu-
is imbribus madefacta, & aliquo modo peruia
reddita est. Venantur autem onagros, & magnos
struthiones humi volantes, cum primis verò si-
mias, aliquando etiam elephantos. Hæc enim a-
nimantia sola aduersus sitim perdurant, tū ma-
gnopere sufferre possunt immodici & feruentis
Solis molestias. Sedenim Garamantes posteaquā
commeatū quem secum ingredientiæ importa-
uerant, omnem consumpserunt, iterum ad suos
discedunt postliminio, metucentes ne arena iterū
incensa illis intercludat aut difficiliorem reddat
reditum, deinde, quemadmodum in reti cōpræ-
hensis & sibi ipsis pereundum sit unā cum præda.
Siquidem omnis euadendi facultas sublata est, si
quando, sol subtracto humore ex regione celer-
rimè exiecit, feruere incœperit ardentioribus
radiis emissis, veluti ad humiditatem acuminat-
is: illa enim igni nutrimentum suppeditare so-
let. Et sanè hæc omnia quæ mihi hæctenus dicta
sunt, feruor, sitis, solitudo, sterilis soli infœcun-
ditas, minus vobis videbuntur grauiora præ hoc
quod dicturus sum: & ob hoc ipsum omnibus
modis regio ista fugienda est. Omnis enim gene-
ris is locus serpentes alit, permagnos & varios,
multitudine innumeros, forma terribiles, vene-
no præsentissimo inexpugnabiles, & partim in
cauernis subterraneis excubantes, ac in arenæ se-
cessibus degentes: partim verò supernè repêtes,

Serpentiū
genera, &
ab iis peri-
cula.

nempe Phyllos, aspidēs, viperas, cerastas, bu-
prestes, iacula, amphispænas, dracones, & duplex
genus scorpionum, vnum terrestre & pedibus
ingrediens permagnum, multis corporum verti-
bris insignitum: alterum aerium & volatile, alis re-
nuibus, eiusdemmodi ferè sunt locustæ & vesperci-
liones. Istiusmodi auibus multis circunvolanti-
bus inaccessibilis & infesta redditur illa Libyæ.
Cæterum serpentum omnium nocentissimum,

quos arena nutrit, Dipsas est, serpens non admo-
dum magnus, viperæ similis, violento ictu, vene-
no crasso, dolores illico inducens intolerabiles.
Ardores enim immittit inextinguibiles, & pu-
redines, & totum corpus adurit incēdio. Et qui
ab illa icti fuerint, clamant non secus atque illi
qui in ignem coniecti sunt. Quod autem illos
omnium vehementissimè affligit & torquet, il-
lud est, nempe cruciatus serpenti respondens co-
gnomine: eius enim morsum mox sequitur bi-
bendi sitis inextinguibilis, & ultra modum sitiunt.
Er, quod maximè admirandum est, quanto plus
biberint, tanto magis potum experunt: ac subin-
de magis ac magis potando crescit bibendi desi-
derium. Neque illorum sitim extinxeris, tametsi
totum Nilum aut Danubium epotandum præsti-
teris, verum irrigandi sedulitate morbum incen-
dis: quemadmodum si quis oleo ignem conetur
extinguere. Eam verò incurabilis morbi causam
afferre solent medici, Venenum Dipsadis, cum
crassum esse consuevit, posteaquā potu rigatū
fuerit, continuo mouetur atque incenditur, atque
etiam humidius, ut par est, redditur, & per omnia
membra diffunditur. Ego verò neminem vnquā
tali affectum morbo aut laborantem vidi: & fa-
xint superi, ne vnquam mihi contingat videre
hominem his conficiantem cruciatibus. Sed ne
omnino quidem vnquam ingressus sum Libyā,
& rectè mihi fecisse videor. Porro autem epi-
gramma quoddam audiui, quod mihi vnus è fa-
miliaribus pro certo confirmabat se ipsum legis-
se supra statuam viri ad hunc modum fato fun-
cti: qui, ut aiebat, in Aegyptum iter faciens, ma-
gnam Syrtin præteribat: neque enim alia eò per-
ueniendi via patet. Ibi in litore obiter ad sepul-
crum esse delatum, ac propter fluxum ipsum ad-
stantem vidisse statuam exitii rationem indican-
tem: quippe supra illam sculptum esse hominem
quendam, qualem ferè pingere solent Tantalum
in media palude consistentem, ac vndas haurien-
tem, non aliter ac si biberet: bestiolam autè, nem-
pe Dipsadā, illi inhaerentem, ac pedi eius impli-
catam. Tum mulieres quaspiam aquam ferètes,
eademque opera non paucas illi eandem potan-
dam affundètes. Insuper oua quoque adiecta con-
spiciuntur, qualia ferè struthionum illorum esse
perhibentur, quos Garamatas supra venari me-
morauī. Est autem epigramma adscriptum, quod
& hic referre non alienum esse opinor:

Talia passus erat quoque Tantalus Aethope cre-
tus,

Qui nullo potuit fonte leuare sitim.

Tale nec è Danao natus implere puellas

Assiduus vndis vas potuisse reor.

Erant adiecta adhuc & alia quatuor carmina de
ouis,

* αἰθον ὄϊς
Græcè,
quod ni-
grum vene-
num signi-
ficat.

ouis, quemadmodum ea tollens à dipsade percussus sit: sed illa memoriter non teneo. Itaq; oua colligunt, eaq; studiosè gentes vicinæ euagant, non edendi tantum gratia, sed illis euacuat^{is} pro vasis & instrumentis vtuntur: plurimum verò ex illis pocula præparant. Neq; enim figulinam exercere possunt, propter terram arenosam. Cæterum magnis & capacibus inuentis, etiam pileos ex illis conficiunt, semper ex ouis singulis geminos: cuiusq; enim pars dimidia aptum, & sufficientem pileum præstat tegendo capiti. Ibi ergo iuxta oua dipsades insidiosè excubant, tum accedentem quempiam mox ex arena prorepentes morsu infelicem feriunt. Ille verò ictus, illico incurabili morbo affectus, talia patitur, quæ paulò antè à me relata sunt, subinde bibens, ac vehementius sitiens, cum tamen nunquam sedata siti repleti possit. Hæc, per Iouem, non in hoc à me dicta sunt, vt ambiciosè cum Niandro contenderem, neq; vt vobis planū facerem, quàm non neglectui dederim Libycorum serpentum nosse naturas. Medicorū enim magis ista laus est, quibus hæc necessariò comperta esse debet, vt in tali casu egētib^{us} opem ferre pro art^{is} suæ porfessione queant. At ego mihi videor (& per Phidiam ne iniquo feratis animo comparisonem ferinam existentem) non dissimile quiddam erga vos pari, cuiusmodi illi patiuntur grauissimè, qui morsu dipsadis percussi sunt. Quod enim crebrius ad vos itare soleo, hoc magis atq; frequentius ad vos eundi me vexat cupiditas, & planè siti aduror intolerabili, videorq; mihi tali nunquā expleri posse desiderio: & quidem iure optimo. Vbi enim adeò claram & conspicuam aquā possim consequi? Quare ignoscite, si & ego ictus animo, hoc morsu iucundissimo & saluberrimo prolixè & abundanter me impleo, capite scaturienti subiecto fonticulo, dummodo me non deficiant vndæ à vobis influētes, nève effuso audiendi studio hiantem & sitientē deferatis. Nam quod ad meam ergavos sitim attinet, nihil prohibebit subinde bibere. Etenim iuxta sapientis Platonis sententiam, rerum venustarum nulla est satietas.

DISSERTATIO cum Hesiodo,

Vincencio Obsopæo Interprete.

ARGUMENTVM.

Canillatio quadam poetarum est, qua Hesiodum vanis atq; mēdacijs coarguit, quod cum iactauerit se à Musis accepisse munus hoc, vt carmine celebraret & præterita, & quæ futura essent, nihil de futuris, quod quidem extet, vaticinatus fuerit, siue hoc inuidia quadam fecerit, cōmunicare nolens alijs, quæ ipse accepisset: siue vanitate aliqua, quæ cum nihil tale à Musis didicisset, ad vulgus tamen huiusmodi de se iactaret. Ad hanc accusationem fingitur postea Hesiodus respondere, ac primum translatione tueri se se, quæ communiter poeta omnes vti solent, causam eius rei in Musas reyciedo, si quid nouum, aut incredibile, aut cuius euentus consecutus non sit, carminibus suis fortè insertum habeant. Nam id instinctu

illo atq; poetico furore fieri, & multa sæpè, metrorū quoq; gratia, dum in cursu opus est, eodem spiritu illo assumi, quorum ratio interdum reddi satis nō possit. Deinde autē & absolute se defendere, recitando ex carminibus suis quadam, vbi futurorum rationem & prædictionem nonnihil attigerit, quæ tamen iterum refutans Lucianus, posteriora quidem ostendit non satisfacere definitioni & officio vaticinandi, cum quibus agricola eiusmodi quoq; possit, qualia ille prædixit: priora autem, quæ de poetico furore, & de Musarum instinctu respondit, aliquo modo recipit. Porro fabula vnde occasio canillationis huius nata est, in principio Theogonia habetur. Ibi enim de se ipso ait Hesiodus, pascenti sibi sub Helicone oues, assistisse Musas, & dato sceptro ex lauro, inspirasse canendi vim, iua, inquit, κλέοιμι τὰ τ' ἐαρόμενα, τὸ τ' ἐόντα, hoc est, vt carmine celebraret futura pariter, & antè acta.

T poetam præstantissimum esse te, Hesiode, & hoc ipsum à Musis vnà cum lauro te accepisse, cum ipse palàm in iis quæ à te edita sunt indicas (sunt enim diuina, & admirationis plena omnia) cum nos rem ita se habere constanter credimus. Illud tamen non iniurià nos incertet pendentes animi, quānam re de te ipso prædicta, quasi propter hoc diuinum illum cantum à deabus acceperis, vt celebrares ac laudibus illustrares præterita, & futura prædiceres. Quippe alterum excellenter admodum extulisti, Deorū genealogiam percēsendo, ad vsq; primos illos, nempe chaos, & terrā, & cælum, & amorem. Præterea autem heroidum, matronarūq; virtutes, tum rei rusticæ instituta, ad hæc quæcunque ad ortum & occasum Vergiliarum, & arationis ac melsis & nauigandi tempora attinent, breuiter omnia alia pulcherrimè executus es. Alterius autem, quod & multo interuallo hominum vitæ erat accommodatius & vtilius, Deorūq; munificentiz conuenientiùs, dico autem futurorum prædictionem, ne principium quidem attigisti, verum eam partem prorsus obliuioni traditā silēcio inuoluisti, nullo modo tua poesi aut Calchanta, aut Telephum, aut Polyidum, aut Phinea imitatus: qui etsi vaticinandi peritiam à Musis non sunt consecuti, multa tamen prædixerunt, nec eosdem piguit respondere egentibus. Itaq; harum trium causarū vna te fuisse præpeditum & implicitum valde verisimile est. Aut enim mentitus es, quanquā dictu acerbū hoc sit, Musas tibi fuisse pollicitas, fore vt futura queas prædicere. Aut illæ, quemadmodum pollicebantur, futurorū scientiam tibi præstiterunt, tu verò inuidiæ morbo adductus, acceptum munus à virginibus celas, & in sinu seruas conditum, neq; illius egentes participes reddere voluisti. Aut ea de re multa tibi conscripta sunt, sed quæ nondum in lucem edidisti, hæud scio in quodnam tempus aliud horum vsum promendū referuans. Illud autem nullo modo ausim dicere, quod cum Musæ duas res se tibi præstituras promiserint, alterum reddiderint, dimidium autem promissionis negando retractarint. Dico autem rerum futurarum cognitionem, maximè verò ista priores in promittendo partes obtinente. I-

Quatenus
poetarū di-
cta accipie-
da.

Itaque hæc ipsa alicui ab alio potius quàm à te perdiscenda sunt Hesiode. Valde enim consentaneum est, quæadmodum Dei bonorū largitores sunt, sic & nobis amicis atque discipulis uestris quæ verissimè iis de rebus certitudinè exponere quæ uobis notæ sunt, ac omni nos animi hæsitatione liberare. *HE S I O D V S*. Poteram equidem, o bone, facile ac promptū responsum respondere super omnibus quæ me interrogasti, nimirū nihil eorum quæ mihi carminibus decātata sunt, 10 meū esse, sed Musarū. Et æquū fuerat, ut ab illis dictorū neq; nō omissorū rationē postulasses. Ego uerò super iis quæ mihi priuatim explorata sunt & comperta, dico autem pecora pascendi & regendi, & à stabulis agendi, & mulgendi rationem, tum etiam si qua sunt alia pastorū opera & officia, me rectissimè tueri possim: ceterū ipse deæ sua munera quibuscunq; uoluerint, & quantum ea rectè tribui posse existimauerint, præstare consueuerunt. Neque enim opinor oportere 20 à poetis ad uiuum vsque leuia quæque perscrutantes postulare ut syllabatim omnia exactissimè & dicta & scripta sint. Et si in cursu poeseos aliquid per imprudentiam influens, poetæ memoriā fefellerit, illud perpendere acerbū est. Sed non ignorandū est, nos poetas metrorum & concinnitatis gratia nonnihil superuacuum interferere. Quædam uerò ipsius carminis tenor sæpenumero plana & polita existentia, haud scio quo modo recipiat. At enim tu maximo quo 30 præditi sumus bono nos violēter dispolias, nempe libertate, ac ea qua in fingendo utimur facultate. Alios equidē ornatus poeseos, quibus passim culta & compta est, non perspicis: palos autem & spinas quaspiam excerpis, ac anfas intendæ lycophantiæ studiose rimaris. Atqui hoc tibi nō soli studio est, neque me solū insectaris, sed & alii non pauci eadem in Homero collega meo flagellant & calumniantur, impensè tenuia & extremè modica quæpiam calumniātes. Por- 40 rō autem si causa cedentem me oporteat rectissimā in medium asferre defensionē, age o amice, perlege Operum & Dierum opus à me conscriptum. Planè enim comperies quanta in eo ipso poemate è uatidico & prophetico spiritu prædicta sint, successus manifestante laborū rectè atq; tempestiuè factorum, ac omissorū dispendia. Et illud:

Demessas in corbe feres intra horrea fruges,
Et te spectabunt mirantes tritica pauci.

Ac rursus quanta bona consequātur rus & agros rectè & in tempore colentes. Et hoc sanè utilissimum in uita uaticinium esse existimatur. *I V C*. Enim uero hoc, o admirande Hesiode, nimirū pastoraliter à te dictum est, & uerè Musarum inspirationē mihi referre uideris, quandō ipse uersiculos tuos aliter tueri nequeas. Nos autē eiusmodi uaticinationē neq; à te, neq; à Musis expectabamus, quoniam talia longè eertius nostri nouerunt agricolæ, ac nobis de illis quamoptimè 60 uaticinarentur, fore ut si Iupiter largis imbribus terram irrigaret, manipuli uberes proueniant: si Solis ardores sata exusserint, & arua sicerint nihil ob stare quo minus & fames illorum sitibun-

dam siccitatem subsequutura sit. Tum quoddam æstate media terra aratro subigenda non sit, propterea quod nulla utilitas arandi laborem exceptura sit, effusis temerè seminibus. Neque spicas adhuc uirides esse demetendas, quippe fructum inanem inuenturos esse rusticos. Sed neque illud valde eget uaticinio, quod nisi semina inuolueris, & minister rastrium habens, terra obducatur illa, auiculas aduolaturas, ac omnem futuræ messis spem intercepturas. Etenim talia si quis agricolarum adhortationes & documenta dixerit, haudquaquam à verò aberrabit, ceterū à uaticinio mihi longè latèque esse uidentur, cuius opus est, obscura ac nullo modo vsquam apparentia præcognoscere, exēpli gratia, quod Minoi prædictum est, in uase mellis pleno eius filium suffocatum iri. Tum Achiuorum quoque proceribus, Apollinis iracundiæ causam præsignificasse, & anno decimo fore ut Ilium captum à Danais excinderetur. Hæc equidem uaticinii officia sunt peculiaria. At si quis & ea quæ tu iactas, illi adscribere uoluerit, & ille me quoq; uatem rectissimè dicere poterit: prædicam enim & uaticinabor uel sine aqua Castalia, & lauro, & tripode Delphico, quod si quis hyberno gelu scruiente, & ad hæc Ioue pluyente & grandinante nudus obambulauerit, hunc algor non modicus inuasurus est: & quod adhuc priorem uaticinii certitudinē longè exuperat, calores quoq; hyberna frigora sublecuturos: aliæque id genus permulta, quorū meminisse valde ridiculū est. Quare eiusmodi & apologias & uaticinia missa facito: illud autē quod initio dixisti fortasse indignum non est suscipere: nempe quod nihil eorum quæ abs te dicta sunt, noueris, sed afflatus quispiam diuinus suggessit tibi uersiculos, neque ille admodum firmus existens. Siquidem quædam promissorum non plenè perfectæ reddidit, quædam uerò inabsoluta prorsus reliquit.

NAVIGIVM, SE V V O T A,

Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Irridet hoc dialogo Lucianus cupiditates & stulta hominum uota, ut qui in his rebus plerumque felicitatem ponant, eaque sibi expetant, quæ si ipsis contingant, plurimum & molestia & periculorum quoque interim habituri sint. Ita enim fingitur hic Adimantus primo diuitias, post hunc Samippus potentiam & imperium, postremus autem Timolaus uoluptates, & quicquid mundo plausibile uidetur, optare. Quorum omnium uota Lucianus ita consutat, ut ostendat quiduis potius quàm felicitatem in his rebus positam esse. Argumenti autem huius occasio à noua & inusitata nauis magnitudine nasci fingitur, quæ cum forsè tum ex Aegypto frumentum in Italiam portaret, tempestatibus acta, Athenas in Piræum appulsa fuerat. Hanc cum Adimantus (ut fingitur) conspiciatus esset, & de numero frumenti quem portaret, deque annuo quaestu quem domino faceret, audisset, inita secum ratione, ut si tantos quotannis redditus ipse caperet, felicissimum ac beatissimum sese putaret, interim dum à Luciano ob stultitiam deridetur, ceteris quoque personis, optandi cuique quod uellet, occasionem ac facultatem

ac facultatem prabet. Estq; hæc ueluti narratio quedam totius Dialogi. Ad quam antequam uenitur, persona quoque Adimanti, & naus magnitudo, & tempestuosum circa Chelidonia mare, dialogi gratia describuntur. Exordium à Timolai studio trahitur, qui ad samam nauis à Corintho Athenas spectanda eius gratia uenisse fingitur. Eiusdem autem argumenti satyra quoque est apud Iuuenalem decima, in qua & ille suo more cupiditates & inania uota hominum inspectatur.

LICYNVS, TIMOLAVS, SAMIP-
VS, ET ADIMANTVS.

LYC.

Nnon dixi quodd citius latuerit vultures cadauer pridianum ac marcidum in propatulo positum, quam spectaculum aliquod nouū & inopinatum, Timolaum, etiā si Corinthum illū oporteat sine respiratione curriculo abire? Quamobrem autem ita spectandi cupidus es tu, & ad huiusmodi res adeo impiger? TIMOL. Quid enim aliud conueniebat facere quoque, Lycine, cum ocium alioqui agerem, audito nauem adeo ingentem, & mensuram omnem excedentem, in Piræum appulsam esse, vnā uidelicet earum quibus ex Aegypto in Italiam frumentum importari solet? Arbitror autem & vos, te uidelicet & Samippum hunc, non ob aliam causam ex vrbe huc progressos esse, quam ut nauigium hoc uideretis. LYC. Per Iouem, & Adimantus quoq; Myrrhinusius vnā nobiscum. Sed nescio ubinam ille nunc sit, inter multitudinem spectatorum alicubi errans. Nam usque ad nauem quidem vnā uenimus, & ascendentes in ipsam, tu quidem opinor Samippe, præibas, sequebatur autem Adimantus: deinde ego post illum, utrisque ipsum manibus apprehendens. Ac me per totas scalas subuehebat ille, manu ducens, subligatum crepidis, cū ipse absque calceis incederet. Sed postea non amplius ipsum vidi, neque intus, in nauis, neque postquam inde iterum descendimus. SAMIP. Nosti, Lycine, ubi nos reliquit ille? Quando, opinor, formosus ille adolescentulus ex interiore parte naus progrediebatur, niueo ac puro amiculo indutus, religata post tergū coma, ad utranque frontis partem reducta. Proinde si ego Adimantum recte noui, arbitror uenustum ac dulce adeo spectaculum conspicatum, longum valere iussu Aegyptio fabricatore, per nauigium circumcirca præeunte, adstitisse lacrymantem, quemadmodum consuevit. Admodum enim procliuius ad lacrymas homo est, quod ad amores attinet. LYC. Atqui non adeo formosus, Samippe, adolescens ille mihi visus est, ut etiam Adimantum velut attonitum in se cōuerteret, quem tot subinde Athenis formosi sectantur, ingenui omnes, loquendo garruli, & palæstram spirantes, quibus etiam illacrymari non ignauum est. Hic autem præterquam quod colore fusco est, etiam labia habet prominentia, & gracilia nimis crura, loquiturque dissolutum & incompositum quiddam continuatis & agglomeratis inter se verbis, Græcè quidem, sed ad

patrium morem cōcitato strepitu, & inflexo uocis accentu. Coma autem & ille post tergū conuolutus capillus, haudquaquam liberum esse ipsum arguit. TIMOL. Hoc quidem nobilitatis signum, Lycine, est Aegyptiacæ, coma uidelicet. Cuncti enim illorum pueri ingenui capillum à tergo collectum gerunt, usque dum ex ephebis excedunt: quemadmodum & Pallenz* maiores nostri, quibus pulchrum videbatur comam nutrire senes quoq; , redimitos crobylli textura, subaurea cicada religata. SAM. Euge Timolae, quodd nos commonefacis Thucydidis commentariorū, quæq; in proœmio de veteri nostra luxuria dixit ille in Ionibus, quando illi tum unā cum cæteris in coloniam missi fuere. TIMOL. At nunc demum in mentē mihi venit Samippe, ubi à nobis relictus fuerit Adimantus, quando uidelicet iuxta malū aliquandiu steterimus sursum spectantes, numerantes coria alia aliis superimposita, & mirantes ascendentem per funes nauis, deinde per antennā supernē turō adeo currentem, apprehensis antennarum clauis seu cornibus. SAMIP. Rectè dicis, quid igitur oportet facere nos hīc? utrum expectare ipsum? an vis ut ego ad nauigium iterum abeam? TIM. Nequaquam, sed pergamus. Nā uerisimile est præterisse illum iam, recipientem in urbem sese, postquam nos amplius inuenire non potuit. Quodd si minus, at uiam saltem nouit Adimantus: neque metuendum est ne à tergo relictus, à nobis seducatur. LYC. At uidete ne agreste nimis fuerit, relicto post nos amico, ipsos hinc abire. Sed eamus tamen, si idem hoc Samippo quoq; uidetur. SAM. Atq; admodum uidetur, si fortē apertā adhuc palæstram depræhendere possimus. Sed interea dum sermones cedimus, quanta naus hæc? centum & viginti cubitos in longitudinem porrecta, latitudine autem supra quartā maximē partem mensuræ huius patens. Tum à summis foris ad fundum usque, quā profundissima est, eo loci uidelicet, quod scentina defluit, nouem & viginti cubitos alta. Præterea autem quantus malus, quantāmq; sustinet antennam! quanto autem rudente utitur, atque adstringitur! Ut autē ipsa quidem puppis paulatim assurgit inflexa, atq; aureum anserculum supernē habens impositum: è regione autem æqua proportionē prora effigiatum, prominet, in anteriorem partem longē porrecta, cognominem nauis deam, Isidem uidelicet, utrinq; additā habens. Nam cætera quidem ornamenta, uti picturæ, & ueli flammeus ille atque parasius color, & ante hæc anchoræ quoque, & vertendi circumagendiq; instrumenta, & habitationes illæ post puppim, omnia admiratione digna uisa mihi sunt. Iam & nautarum multitudo, cum exercitu cōparari posset. Dicebatur autem tantum frumenti numerum portare, quātus in annum victū sufficere omnibus in Attica facillè posset. Atque hæc omnia paruus quidam homuncio, senex iam, conseruabat, tenui adeo peritica tanta gubernacula conuertens. Commonstratus enim mihi fuit caluaster quidam crispus, Heron, opinor, nomine. TIM. Mirabilis, quod ad artem attinet, ille, quemadmodum di-

* Pallenz hic pagum Attici accipiō.

Locus est in primo Thucyd. ubi de coloniis Ionū tradit τῶν κδοικῶν ἐπιλημνίον.

Ornamentum in anseris modū effigiatum, uide Lazarus de nauium partibus.

Fortasse quali Parasius usus fuit.

ceabant ii qui cum eo nauigant, & rerū marinārū supra Protea illum doctus. Audistis autem quomodo huc appulerit nauem? qualia acciderint nauigantibus? aut quemadmodū stella ipsos seruarit? L Y C. Haudquaquam Timolae. Quin hoc ipsum abs te libenter nunc audierimus, T I M. Ipse nauclerus narrauit mihi, homo probus, & ad conuersandum ingenuus. Aiebat autem, cū à Pharo soluisſent, flatu non admodū vehementi se primo die eò fuiſſe proueſtos, vt iam Acamantem viderent. Exinde Zephyro ex aduerſo spirante tranſuerſos abreptos fuiſſe ad Sidonem vſque. Inde autem tempeſtate magna iactatos, decimo tandem die per anguſtias illas ad Chelidonias, & quā nias perueniſſe, vbi parum abſuit quin omnes ſubmergerētur. Noui autem, aliquando ipſe etiā circa eaſdē nauī præteruectus Chelidonias, quanti ſe eò loci attollāt fluctus, & maximē ſtante Africo, ſi quando aſſumpſerit & Auſtri partem aliquā ſecum. Nam ab eo loco contingit diuidi Pamphylium mare à Lycio, & fluctus ipſi, vtpote multis ac variis vndis circa promontorium illud velut interſecti (præruptæ autem rupes ſunt, & acutæ, & incurſionibus aquarum exaſperatæ) & procellas excitant terribiliores, & fragorē edunt immenſum. Ac fluctus ſæpē numero tanti attolluntur, vt ipſius ſcopuli altitudinem exæquent. Talia igitur ſe quoq; tum depræhendiffe, atq; expertos eſſe nauclerus aiebat: in ſuper etiā nocte exiſtente tum, & tenebris profundis. Cæterū cū ad ploratum ipſorū dii tandem flexi atq; inclinati fuiſſent, ignē apparuiſſe ipſis ex Lycia, ita vt locum illum manifeſtē cognoscere poſſent, & ſtellā quandam ſplendidam, Dioſcurorū videlicet alterum, in ſumma parte mali cōſediſſe, nauēmq; ad ſiniſtram in altum iterum direxiſſe, cū iam Pollux præceps in rupē deferretur. Atq; ex eo, cū iam ſemel à recta via excidiſſent, per Aegæum nauigantium, ſeptuageſimo die quā ex Aegypto ſoluerunt, aduerſus Eteſias per obliquū & tranſuerſe actos, in Piræum heri appulſos huc eſſe, eò vſque videlicet ad inferiorem partem abreptos, quos conueniebat Creta ad dexteram relictā, ſupra Maleam tenendo curſum, iam in Italia eſſe. L Y C. Per Iouem, mirabilem quendam gubernatorem narras, Heronem iſtum, aut Nerei potius æqualem, qui tantū à via aberrarit. Sed quid hoc? an non Adimantus ille? T I M. Admodū Adimantus ipſe. Vocemus igitur hominem. Adimante. Te inquam Myrrhinuſium illum Strobichi filium. L Y C. Ex duobus alterū illi accidit videlicet: aut enim ſuccenſet nobis, aut obſurdit. Nam omnino Adimantus ille eſt, neq; alius quiſquam. Admodū igitur planē iam video, & veſtē ipſius, & inceſſum agnoſco. Etiam tōſura illa ad viuū vſq; arguit hominē. Sed tamen accelere-mus obambulationem hanc & greſſum, vt aſſequamur hominē. Quod niſi veſte appræhenſum te conuertiffemus, Adimante, nunquam pu-to hodie clamantes nos exauditurus fuiſſes. At etiam cogitabundo ſimilis videris, neſcio quid magnum, ac minimē contemnendū, tecum ipſe animo & cogitatione, vt videre, volutans. A D I. Nihil equidem acerbū aut graue, Lycine, ſed mi-

hi noua quædam cogitatio inter eundem in mentem veniens, vt ne audire vos fecit, dum intentē adeo ac tota mēte in illam velut defixus incumbo. L Y C. Quæ nā iſta? ne enim graueris dicere, niſi omnino ex arcanis iſtis aliqua fuerit. Atqui initiati ſumus & nos, vt ſcis, & celare quæ audimus, didicimus. A D I. At erubeſco equidē apud vos dicere: adeo iuuenile vobis videbitur, ſciſcio, id quod nunc cogito. L Y C. Num amatoriū quiddam eſt? Neq; enim hoc profanis nobis nar-rabis, ſed ſplendida admodū face etiā ipſis luſtra-tis, initiatiſq; A D I M. Nihil, o præclare, iſtiusmo-di, ſed opulentiam quandam mihi ipſi ſingebā, quam inanem felicitatem pleriq; vocare ſolent: atque in ipſa adeo acie opum & deliciarū verſanti mihi, ſuperueniſtis. L Y C I N. Prōinde illud quod in procliui eſt, Cōmunis Mercurius, aiunt. Ac in medium allatas huc diuitias iſtas depone. Aequum enim eſt nos quoque parte aliqua frui voluptatū Adimanti, amici cū ſimus. A D I. Relictus equidē à vobis fui ſtatim à principio cū primū nauem conſcendiſſemus, poſtquam te, Lycine, in tuto collocaſſem. Nam meriente me anchoræ magnitudinem, neſcio quorſum vos à me diſceſſiſtis. Attamen cū omnia perlustraſſem, interrogaui quendam ex nautis, quantum mercedis ac lucri communibus rationibus nauis ea referret domino in ſingulos annos. Ille autem, duodecim, inquit, talenta Attica, etiam ſi quis cōmuniora tantū computaret, & ad minimam ſummam redigeret. Exinde igitur rediens mecum ipſe cogitabam, Quod ſi nunc deorum quiſpiam nauem hanc derepente meam eſſe faceret, qualem & quā beatam vitam acturus eram? qui & amicis benefactorus, & interdū quidem ipſe in ea nauigaturus, interdum autem ſeruos emiſſurus, deinde ex duodecim illis talentis & domum ædificaturus eſſem in loco maximē opportuno, paulo videlicet ſupra porticum pictam, relictā paternā illa, quam apud Illiſſum habeo, & ſeruos coempturus, & veſtes, & vehicula, & equos. Iam autem nauigabā quoq; & felix ab omnibus iis qui nauem conſcenderant, prædica-bar, à nautis autē formidabar, & tantū non rex quiſpiam exiſtimabar, cū interea dum ea quæ in nauī ſunt compono, & ad portum à longe aſpicio, ſuperueniens, Lycine, opulentia hanc omnē ſubmerſiſti mihi, nauēmq; ipſam bene ac ſecundo voti vento labentē, ſubuertifti. L Y C. Prōinde, o generoſe, correptū me abduc hinc ad Imperatorem, veluti piratam aliquem, aut demerſorē, vt qui tantum naufragium effecerim, ſedque etiā in terra, in via videlicet qua ex Piræo in urbem itur. At vide tamen quo pacto te conſolabor pro hoc lapſu. Quinq; enim, ſi placet, pulchriora adeo, & maiora Aegypto iſto nauigia poſſi dere te facito: & quod maximum fuerit, etiam talia, quæ demergi non poſſint. Deinde etiam quinquies tibi ex Aegypto per ſingulos annos frumentū fortaiſis importent. Atq; o nauclere optime, iam nunc præ te ſeruo quā nobis tū intolerabilis futurus ſis. Nam cū vnus etiā nauigii iſtius dominus exiſtens, exaudire clamantes nos haud volueris, quid ageres ſi quinque poſſideas

sideas ultra hoc, tribus velis instructa, & tempe-
 statibus inuicta? nempe ne aspiceres quidē ami-
 cos. Proin tu quidem secunda nauigatione vte-
 re, & præclare, nos autem in Pireo sedebimus,
 eosq; qui vel ex Aegypto vel Italia nauigabunt,
 interrogabimus, eccubi magnū illud Adimanti
 nauigium, Isidem puta, quispiā viderit. A D I M.
 Vides: propterea equidem grauabar dicere quid-
 nam esset quod in animo mecū ipse cogitabam,
 scilicet quod in risu & dicacitate profecuturi es-
 setis votū meum. Quare subsistens hic aliquan-
 tulum, dum vos progressi fueritis, cū naue mea
 iterū hinc nauigabo. Nam multo satius est cum
 nautis me colloqui, quā hic à vobis irrideri.
 L Y C. Nequaquā: nam tecū illam conscendemus
 etiā ipsi subeuntes. A D I M. At scalas subtraham,
 ingrediendo vos præuertens. L Y C. Proinde nos
 adnatādo sequemur vos. Ne enim putes tibi qui-
 dem facile esse tāta nauigia possidere, cū neq;
 emeris illa, neq; edificaueris: nos autē non pos-
 se à diis petere vt per multa stadia indefessis no-
 bis liceat natare. Atqui primū etiā in Aeginā
 ad festū Dianæ, scis quā parua nauicula omnes
 simul amici, quatuor quisq; datis obolis traiece-
 rimus, & tamen nihil ægrè ferebas quod tecum
 nauigaremus: nunc autem indignaris quod tecū
 conscensuri sumus, & scalas præingressus subtra-
 his. Nimirū luxu dissiluis Adimante, & in sinum
 nō inspui, neq; agnoscis quā ipse sis, qui nau-
 clerū nunc agis. Adeo te sublimē euexit domus
 ista, in pulcherrimo vrbis loco ædificata, & ser-
 uorū multitudo. Atqui o præclare, per Isidem,
 quæso, etiam Niliaca salsamenta, tenuia ista di-
 co, memineris nobis huc ex Aegypto appor-
 tare, aut vnguentū à Canopo aliquod, aut Ibin ex
 Memphide: quod si verò nanis etiam sufficiet, ex
 pyramidibus quoq; vnam. T I M. Satis iocorum,
 Lycine. An non vides quo pacto erubescere Adi-
 mantum feceris, multo adeo risu nauigio inun-
 dato, ita vt iam superfluat, neq; amplius ad id,
 quod influit, resistere possit? Et quoniam adhuc
 multum nobis viā ad urbem vsq; restat, diuiso
 in quatuor partes itinere, suo cuiq; attributo sta-
 dio, postulemus à diis quæ cuiq; maxime vide-
 buntur. Ita enim & nos laborem eundi sefelleri-
 mus, & pariter lætitiā quadā afficiemur, pēinde
 ac somnio aliquo suauissimo vltro nobis obie-
 cto, quod nos quoad ipsi voluerimus, beet. Nam
 penes vnumquenq; ipsum mensura voti erit, &
 dii omnia exhibendo subministrent, etiam si a-
 lioqui naturā incredibilia fuerint. Et quod ma-
 ximū est, demonstratio quædā erit hæc res, quā-
 nam omnī optimē diuitiis ac votis vsurus sit.
 Indicabit enim quisq; qualisnā futurus fuerit, si
 ei diuitiæ tantę cōtigissent. S A M I P. Pulchrē me
 hercle Timolae, atq; adeo obsequor tibi, & cū
 tempus vocauerit, optabo quæcunq; videbitur.
 Nam si Adimantus vult, ne interrogandū quidē
 opinor, vt qui in naui alterū pedem habeat. O-
 porteret autem & Lycino idem videri. L Y C. Ac di-
 tescamus sanē, si hoc potius, ne inuidere etiam
 cōmuni fortunæ videar. A D I M. Quis igitur pri-
 mus incipiet? L Y C. Tu Adimante, deinde secūdo
 loco Samippus hic, post quem Timolaus. Ego ve-

ro paulo antē quā ad Dipylum perueniemus,
 circa extremū semistadium videlicet votū meū
 incipiā, idq; quoad fieri potest, breuissimē per-
 curram. A D I M. Proinde ego quidem neq; nunc
 à naui discedam, sed si modò licet, etiā amplius
 aliquid voto adiiciā, Mercurius autē * quæstuo-
 sus ille annuat omnibus. Sit enim nauigium, & cognomen
 quæ in eo sunt, mea omnia, & onus quod fertur tum Mercu-
 videlicet, & mercatores, & mulieres, & nautæ, & rii est, & nō
 si quid aliud suauissimū fuerit ex cunctis facul-
 tatibus. S A M I P. At te ipsum oblitus es in naui
 habens. A D I M. Puerū istum, inquis, Samippe, co-
 matum? Et ille igitur meus sit: quantū autem fru-
 menti est, totus ille numerus in aurū signatū ver-
 tatur, siantque totidem Darici. L Y C. Quid hoc
 Adimante? Submergetur tibi nauigiū: non enim
 idem pondus est tritici, & æqualis numero auri.
 A D I M. Ne inuideas quæso Lycine, sed postquā
 ad te peruenerit votum, Parnethen, si placet, to-
 ram auream facias, licet: atq; ego tum tatebo ti-
 bi. L Y C. At ego, quod magis in tuto ipse nauiga-
 res, hoc agebam, ne videlicet vnā cum auro om-
 nes periretis. Ac quantū ad vestras quidem res
 attinet, mediocre periculum hoc futurū erat: ad-
 olescentulus autem ille formosus suffocabitur
 miser, cū natare nesciat. T I M. Bono animo sis
 Lycine. Delphines enim ipsum tergo subeūtes,
 in terram deportabunt. An tu putas citharæ-
 dum quempiam ab illis seruatum esse, accepis-
 seque mercedem hanc carminis sui: deinde & a-
 lium quendam puerū mortuum, in Isthmum à
 Delphine eodem pacto apportatum: Adimanti
 autem seruū hunc nouitium nullum habiturū
 Delphinem amatorem? A D I M A N. Etiam tu Ti-
 molae imitaris Lycinum hunc, & ingeris con-
 uicia, & hoc, cū tu ipse huius rei dux & caput
 sis. T I M O L. Melius enim fuerat verisimilia ma-
 gis te fingere hæc, & alicubi thesaurum sub lecto
 effodere aliquem, ne tibi negotium ipse exhi-
 beres, dum aurum è naui in urbem transferes.
 A D I M A N T. Rectē dicis. Effodiatur igitur
 thesaurus sub Mercurio illo marmoreo, qui no-
 bis in aula est, medimna videlicet mille auri si-
 gnati. Statim itaq; iuxta Hesiodum, ædes prin-
 cipio quā maxime insignes habitarem, deinde
 quæ circa urbem sunt, omnia iam coemissim,
 præterquā quæ in Isthmo, & apud Delphos, &
 Eleusine sunt. Præterea quæ ad mare iacent, &
 circa Isthmum nonnulla quoque certaminum
 gratia, si quando ad Isthmia proficisci lubitū ef-
 set, & Sicyonium campum: & in summa quic-
 quid vsquam in Græcia foret vel consitum ne-
 moribus, vel irriguum fontibus, vel fecundum
 frugibus, id omne breui adeo tempore Adiman-
 ti sit. Aurum autem concauum nobis sit ad cibū
 ex eo capiendum, pocula verò haudquaquam
 leuia, vt Echecratis illa, sed duorum talentorum
 vnumquodque pondere. L Y C. Quo pacto ergo
 pocillator plenum porrigat tibi poculum adeo
 graue? aut quomodo tu accipies ab eo, nisi cum
 magno negotio, non scyphum illo, sed Sisyphiū
 quoddam pondus attollente? A D I M. Mi homo,
 ne mihi disturba votum. Ego verò etiam men-
 sas totas aureas facturus sum, & lectos aureos:
 si verò

Scilicet at
 rei, vt Phi-
 lippici.

Mons est
 Atticæ.

si verò tacueris, etiam ipsos ministros. L Y C. Vide modò ne quemadmodù Midæ, & panis tibi, & potus aurum fiat, & ditescendo miser pereas, fame ista pretiosa enectus. A D I M. Tua igitur magis verisimiliter compones paulò post Lycine, postquam ipse optare incipies. Cæterum ad hæc vestis quoque purpurea mihi sit, & victus quàm maximè delicatus: somnus, quoad fieri potest, suauissimus, amicorù salutationes, & petitiones: & quod vulgò faciunt, omnes me vereantur & adorent: atq; alii quidem primo statim mane ad fores sursum ac deorsum obambulent, inter ipsos autem & Cleænetus & Democrates, illi supra modum. Atq; accedentibus quidem ipsis, & ante alios intrò recipi volentibus, ianitores septem adstantes, ingentes barbari, in frontem statim impingant ianuam, pèrinde atq; ipsi nunc aliis faciunt. Ego verò, quando visum fuerit, prospiciens quemadmodum Sol, illorum quidem nonnullos ne aspiciam quidè: si verò pauper quispiam, qualis ego videlicet fui ante repertù thesaurù, illum humaniter complectar, ac lotum ad cœnam sub tempus venire iubebo. Diuites autè isti rumpentur, aspicientes vehicula, equos, & pueros formosos circiter bis mille, ex omni ætate delectos, ut quisq; fuerit maximè floridus. Deinde & cœnas in auro appositas (vile enim argentum, & nihil ad nostram fortunam) ac salsamentum quidem ex Hispania, vinum autè ex Italia, oleum verò & ipsum ex Hispania, mel autè nostrate nouum, & igni nondum admotù. Præterea obsonia vndeque; allata, sues videlicet, & lepores, & quæcunq; volatilia, gallina ex Phaside, & Pauo ex India, & gallus Numidicus. Qui verò vnumquodq; apparant, sophistæ quidā sint, circa bellaria, & sapes exercitati. Quòd si cui autem præbitero, scyphum aut phialam poscens: ille qui ebiberit, auferat secum & poculum. Diuites verò isti qui nunc sunt, præ me Iri videlicet & mendici omnes videantur: neq; amplius tum argenteam istam scutellam, aut scyphù Dionicus in pompa spectandum præbebit, & maximè postquam videbit seruos etiam meos tam multo argento vti. Ciuitati autem hæc apud me velut exemptitia erunt. Ac pecuniarum quidem distributiones, singulis mensibus drachmas cuius quidem centum, inquilino autem quinquaginta dabo. Publicè verò ad ornamentum vrbs theatra ædificabo, & balnea: & mare vsq; ad Dipylum intronittam, atq; ibi portum aliquè extruam, aqua per fossam magnam introducta, ut nauigium meum propius appellat, & ex Ceramico apertè conspici possit. Amicis autem vobis, Samippo quidè viginti medimna auri signati ad numerare dispensatorem iubebo: Timolao autem quinque chœnices: Lycino verò chœnicem solam, eamque etiam circumscriptā, eò quòd loquacior est, & votum meum irridet. Atq; hanc viuere vitam volebam, supra modù ditescens, & delicatè agens, omnibûsq; voluptatibus copiosè fruens. Dixi. Ac mihi Mercurius perficere ea, & ad euentum perducere velit. L Y C. Scis igitur, Adimante, ut tibi ex tenui admodù trama puer iste *Plutus* suspensus sit: ac si fors aliqua rupe-

rit illam, omnia euanescent, & carbonēs tibi thesaurus iste erit? A D I M. Quomodo dicis hoc Lycine? L Y C. Quoniam, ò optime, incertum est, quantù temporis victurus sis. Quis enim scit, an adhuc appositā tibi mensa ista aurea, priùs, quàm manum admoueas, & pauonē aut gallù Numidicum degustes, exhalata animula abiturus sis, vulturibus & coruis omnia illa relinquens? An vis ut enumerem tibi alios quidè statim priùs, quàm diuitiis fruerentur, mortuos, alios autè etiam viuos, iis quæ possidebant, spoliatos atq; exutos à deo aliquo qui huiusmodi rebus inuidebat? An non audis Cræsum & Polycratem, multò te opulentiores cùm fuerint, breui adeò tempore à bonis illis omnibus excidisse? Sed ut tibi missos hos faciām, num tibi valetudinē adeò firmam putas fore, atq; constantem? An non vides multos diuitiū infeliceiter ætatē agere, doloribus ac morbis vexatos? ac alios quidem ne vadere quidem posse, alios autem cæcos esse, aut intus labore aliquo affectos? Nam quòd ne alterā quidem tantam opulentiam possidere velis, atq; eadem cum Phanomacho diuite isto pati, pariterque ut ille mulierosus esse, sat scio, etiā si nullus ipse dixeris. Omittā interim dicere, quàm multas insidias cum diuitiis cōiunctas norim. Præterea & prædones, & cædes, & odium quod apud multitudinem obeundū est. Vides nimirum cuiusmodi rerum causa extiterit tibi thesaurus iste. A D I. Semper tu mihi, Lycine, aduersarius es: quare neque chœnicem etiam accipies, ut qui perpetuò votū meum infesteris. L Y C. Atqui hoc quidem iam communi diuitiū more detrectas, & promissum reuocas. Sed tu Samippe iam opta. S A M I P. Ego verò (Arcas enim sum ex Mantinea, ut scitis, in perii & potestate continente vitam agens) nauem quidem haudquaquam postulabo mihi contingere, ut quam ciuibû meis spectandam exhibere impossibile sit: neq; scrupulosè adeò cum diis rationē inibo, thesaurum petens, & aurum ad mensurā accumulat: sed (possunt enim omnia dii, etiā ea quæ maxima videntur esse, & lex voti quā Timolaus tulit, iubet nihil vereri postulare, tanquam illis nihil non annuentibus) postulo videlicet rex esse, non qualis Alexander Philippi filius, aut Ptolemæus, aut Mithridates, aut si quis alius accepto à patre regno imperauit, sed mihi principio à prædandi cōsuetudine exorso, socii & coniurati circiter triginta fideles admodum & audaces adsint. Deinde paulò post trecenti accedentes nobis alii super alios. Postea mille, & nō multò post decies mille, postremo tota armatorum summa quinquaginta millia. Equitum atem circa quinque millia sit. Ego verò suffragiis cunctorum antepositus & electus, Imperator optimus esse videar, qui & hominibus præeam, & rerum administrationem geram. Ut hoc utique ipso iam maior sim cæteris regibus, vtpote qui virtute cæteris antepositus, exercitui imperem, non per successionem hæreditariam ab alio in regnum introductus. Nam hoc Adimanti thesauro non dissimile foret, & ipsa res haudquaquam eodem modo suavis, ut cùm aliquis videtur ipse per se ipsum potentiam ac principatū affectus

curus esse. *τ. γ. c.* Papæ Samippe ! haudquaquam exiguum aliquid tu quidem, sed ipsum adeo caput bonorum omnium postulasti, videlicet aciei tantæ optimus ipse iudicatus à quinquaginta millibus. Talem scilicet nobis Mantin ea, & tam admiratione dignum regem, atq; Imperatorem, interim dum non animaduertit, enutrit. Verum age, regna, præi militibus, & exorna equestre exercitum, pariter & viros clypeum gestantes. Cupio enim scire quoniam profecturi sitis tã multi ex Arcadia, aut contra quos miseros primos expeditionem facturi. *s. a. m. i. p.* Audi Lycine. Imò verò si tibi placet, sequere vnã nobiscum. Præfectum enim alæ constituam te equitum quinque millium. *l. γ. c.* At pro honore quidem isto, o rex, gratiam tibi habeo, ac Persico more procubens adoro te, circumactis post tergum manibus venerando tiaram rectam istam, atq; ipsum diadema. Tu verò ex validis istis aliquem, præfectum equitum designa. Nam ego tibi à re equestri valde alienus sum, neq; omnino equum vllum ascendi ante hunc diem. Proinde metuo ne tubicine clausione intonante, decidens ego, in tumultu à tot vngulis conculcer, aut etiã equus ferocior existens, arrepto freno in medios hostes efferat me, aut deniq; oporteat me alligari ephippio, si manere super illud debeam, frenumq; tenere. *a. d. i. m.* At ego tibi Samippe ducam equites, Lycinus autem dextrum cornu habeat. Meritus autem sum qui maximos honores abs te consequar, ut qui te tam multis medimnis auri signati donaue-
rim. *s. a. m. i. p.* Ipsos interrogemus equites, Adimante, num recipere te velint præfectum suum. Cui igitur placet, equites, Adimantum hunc præfectum vestrum esse, manum attollat. Omnes, ut vides, Adimante, suffragantur tibi. Proin tu quidem equitatu præsis, Lycinus autem dextrum cornu ducat. Timolaus porro hic ad sinistram ordinabitur. Ego verò mediã aciem regam, pro eo atq; legitimum est Persarum regibus, quando ipsi assidere sibi aliquos volunt. Sed progrediamur iam rectã versus Corinthum, quã per môtana itur, cõprecari Iouem Regium. Ac postquam ea quæ in Græcia sunt, omnia sub potestatem redegerimus (neq; enim quisquã erit qui nobis resister, aut arma opponet, tum tã multi simus, sed absq; sudore ac puluere vincemus) consensu trirëmibus, & equis in naues impositis (apparatum autem est in Cenchreis & frumentum satis multum, & nauigia quæ sufficiant, ceteraq; ad hanc rem omnia) traiciamus per Aegæum in Ioniam, & exinde ibi sacris Dianæ peractis, ac ciuitatibus nullo defendente captis, præfectisq; ibidem faciliè relictis, in Syriam pergamus, per Cariam itinere facto, inde per Lyciam, & Pamphyliam, & Pisidas, & vtrunque Ciliciæ oram, maritimam videlicet & môtanam, donec ad Euphratem peruenerimus. *l. γ. c.* At me, o rex, si placet, satrapam aliquem Græcis relinque. Formidolosus enim sum, neq; domo longius abire faciliè sustinero: tu verò videris etiam contra Armenios & Parthos exercitum ducturus esse, gentes bellicosas, & sagittandi perquam peritas. Quare alteri alicui dextrum cornu committe:

me verò Antipatrum quempiã in Græcia relinque, ne quis etiam sagitta me transigat ea parte, qua nudus maximè ero, miserum me feriens, circa Susa vel Bactra alicubi phalangem ducentem tibi. *s. a. m. i. p.* Aufugis Lycine, ac deseris ordinem, meticulosus videlicet existens: atqui lex iubet caput amputari ei, si quis ordinem deseruisse deprehendatur. Sed quoniam apud Euphratem iam sumus, & fluuius ipse ponte iunctus est, & quæcunq; à tergo reliquimus, bene ac tutò nobis se habet, omniãq; à præfectis tenetur, qui à me cuiq; genti impositi sunt, alii autem etiã abierunt, Phoeniciam interea nobis & Palæstinem, & exinde Aegyptum quoq; adiuncturi: age tu primus Lycine transi, dextrum ducens cornu. Deinde ego sequar, & post me Timolaus hiecit: postremus autem equestrem duc exercitum Adimante. Ac per Mesopotamiam quidem nullus nobis obuiã fuit hostis, sed vltro seipsos & arces, homines dederunt. Etiam ad Babylonem accedentes, præter spem intra muros recepti sumus, ac urbem ipsam tenemus. Rex autem ad Ctesiphontem cõmorans, aduentum nostrum accepit. Proinde Seleuciam profectus, exercitum comparat, & equites quamplurimos vndecunq; accersens, & sagittarios, & funditores. Renunciant itaque speculatores, ad centum myriadas hominum bello aptorum congregatas esse, & ex his viginti qui ex equis iaculantur. Neque tamen adhuc neque Armenius adest, neq; ii qui ad Caspium mare habitant, neq; Bactriani, sed ii tantum, qui in vicino degunt, & in ipso quasi suburbio regni. Adeo faciliè tot myriadas ille recepit*. Tẽpus igitur iam est ut videamus quidnam oporteat nos facere. *a. d. i. m.* Græcè, At ego quidem censeo, oportere vos, pedestrem quod aliàs videlicet exercitum, proficisci hinc ad Ctesiphontem: nos autem, equites puta, manere hic, & Babylonem asseruare. *s. a. m. i. p. p.* Etiam tu metu effeminaris Adimante, postquam propius periculo ventum est. Sed quid tibi videtur Timolae? *τ. i. m. o. l.* Omnibus copiis eundum hosti obuiam esse, neque expectandum dum illi melius sese pararint, auxiliis vndique ipsis accedentibus: sed dum adhuc in itinere sunt hostes, adoriatur ipsos. *s. a. m. i. p.* Rectè dicis. Tu verò Lycine quid censes? *l. γ. c.* Equidem tibi dicam. Posteaquam defessi iam sumus contendendo, & absque intermissione iter faciendo, quando in Piræum manẽ descendimus, & nunc autem triginta propè stadia processimus, deinde & solis ardor frequens (nam iam circa meridiem maximè est) hic alicubi ad oleas super columnam istam inscriptionibus insignitã residentibus, quiescendum paulisper esse. Deinde resurgentibus inde iterum eundum, & reliquum viã ad urbem absoluumus esse. *s. a. m. i. p.* Etiamne Athenis, o beate, tibi esse videris, qui circa Babylonem in campo ante muros inter tot milites sedes de bello deliberans? *l. γ. c.* Submonuisti. Ego verò sobrium esse me putabam, at tu in eo, ut sententiam proferrem. *s. a. m.* Accedamus igitur, si tibi videtur. Ac ut viri fortes in periculis sitis, facite, neq; proditi patrios spiritus. Iam enim & hostes videlicet pugnam capessunt

Ut ille, cui
Macedoni-
am cõmisit
Alexander
dũ in Asiã
traiceret.

*καταλαβὲ
Græcè,
fregit signi-
ficat.

Martii co- sunt. Quare tessera quidem Enyalius esto. Vos
gnomentū autem postquam classicū cecinerit tubicen, cum
est *ἀνὸς* *ἢ* clamore inuadentes, & clypeos hastis pulsantes,
ἐνυδς. properate eum aduersariis manum conferere, ac
cominus pugnate, atque intra teli iactum consi-
stite, ut ne plagas accipiamus, dum illis spatium
feriendi eminus concedimus. Et quoniā ad ma-
nus mutū iam ventum est, sinistrum quidē cor-
nu & Timolaus in fugam verterunt eos, quibūscum
congressi sunt, Medos. Media autem acies, 10
& quod circum me est, æquo adhuc Marte pug-
nat. Persæ enim sunt, & inter eos ipse rex. Vni
uersus autem equitatus Barbarorum in dextrum
cornu nostrū fertur. Quare, ὀ Lycinē, & ipse vir
fortis sis, & eos qui tecū sunt, exhortare ad forti-
ter excipiendā & sustinendam impressionē. *ΛΥ-
CΙ.* O fortunā! Aduersū enim me equites cun-
& i, solūque idoneus ipse visus sum qui contrā
ferar. Ac mihi videor, si vim adhibeant, transfu-
giturus esse, in palæstram, hinc currens, bellige- 20
rantes etiamnum vos relinquens. *ΣΑΜΙΡ.* Ne-
quaquā. Vincis enim & tu ipsos iam parte qua-
dam. Ego verō, ut vides, etiam singulari prælio
cum rege congrediar. Prouocat enim me, & pu-
gnam detrectare omnino turpe fuerit. *ΛΥC.* Per
Iouem etiam vulneraberis statim admodum ab
eo. Nam hoc quoque regium est, vulnerari de re-
gno dimicantem. *ΣΑΜΙΡ.* Bene dicis. Leue ta-
men, & vix summam cutem perstringens vulnus
hoc, neque etiam in aperta corporis parte, ut ne
cicatrix quidem deformis apparitura sit postea. 30
Cæterū vides quo pacto ipse incurfando vna
ad eō plaga & ipsum & equū emissā hasta trans-
egerim: deinde amputato capite, & ablato diade-
mate, rex ad eō ipse factus iam sum, & ab omni-
bus adorer? Barbari igitur adorent nos, ego ve-
rō iuxta Græcorum legem imperabo, atque vnus
Imperator nominabor. Post hæc igitur cogitate
quā multas quidem ciuitates cognomines mi-
hi ipsi conditurus sum, quā multas autē etiam 40
destruaturus per vim captas, si quæ contumelio-
se aliquid in regnum fecerint. Omnium autem
maximē Cydiam istum diuitem persequar, qui
cum mihi vicinus tā esset, eiecit me agro, trans-
cendens paulatim in interiora finium. *ΛΥC.* De-
sine tandem Samippe. Tempus enim est, te qui-
dem post pugnam tantam superatam, Babylone
conuiuium celebrare, & victoriæ sacra perage-
re (iam enim extra præscriptū stadium, opinor,
processit tibi imperium) Timolaū autem vicif-
sim optare quicquid voluerit. *ΣΑΜΙΡ.* Quid igi-
tur Lycinē? qualia tibi postulasse videor? *ΛΥC.*
Longē, ὀ præclarissime regum, laboriosiora &
violentiora, quā quæ Adimantus: quippe cum
ille quidem in deliciis versaretur, & duorum tā
lentorum pocula aurea compotoribus porrige-
ret, tu verō etiam vulneraberis singulari prælio
dimicans, & metuebas, & curis distinebaris, no-
ctū, interdūque. Non solum enim ea, quæ ab ho-
stibus fierent, formidanda tibi erant, sed & insi-
diæ innumerabiles, & inuidia eorum quibūscum
viuebas, & odium, & adulatio. Amicus autē nul-
lus verus, sed ad metum omnes vel spem bene-
uolentiam simulantes. Fruitio certē voluptatum

ne per somnium quidē, sed gloria solū, & pur-
pura auro variegata, & fascia candida circū fron-
tem, & satellites præeuntes. Cætera autem, labor
intolerabilis, & acerbitas. Et aut respōsa dare ab
hostibus venientibus oportet, aut ius dicere, aut
mittere ad subditos edicta. Et vel gens aliqua
defecit, vel incurfiones fiunt ab iis qui extra im-
perium degunt. Timere itaque oportet omnia, &
habere suspecta. Et in summa, ab omnibus magis
quā a te ipso beatū prædicari. Nam illud quo-
que an non humile & abiectum, quod & ægoras
eodem modo cum priuatis, & febris in nullo
discrimine habet te regem, neque etiam mors
metuit satellites tuos, sed superueniens quando-
cūque ipsi lubitum fuerit, ducit plorantem te, ni-
hil verita diadema istud? Tu verō ille sublimis
ad eō ex alto decedens, abreptus ē solio regio,
eandem viam abis cum multitudine, eodēque
honore cum cæteris inter gregē mortuorū agita-
ris, tumulum excelsū supra terram, & columnā
in longū porrectam, aut pyramidem æquis ac re-
ctis angulis assurgentem post te relinquens, sero-
tina videlicet & tum insensibilia magnificentiæ
spectacula. Statuæ autem illæ & templum quæ
ciuitates erigunt colentes, & magnum illud no-
men, omnia paulatim defluunt atque abeunt ne-
glecta. Quod si autem quā maximē etiā in lon-
gissimum perdurarint, quis quæso fructus eorum
amplius fuerit, cum sensu careas? Vides qualia
quidem etiam viuus negotia habiturus sis, me-
tuendo videlicet, & cogitando, & laborando:
qualia verō & illa quoque quæ post mutationē
sequuntur. Sed iam tuum erit, Timolæ, optare:
ac ut superes istos, vide, quemadmodum decet
virum intelligentem, & rebus uti scientem. *ΤΙ-
ΜΟΛ.* Attende igitur, Lycinē, num quid repræ-
hensione dignum optabo, & quidnam arguere
quispiam meritō possit. Nam aurum quidem, &
thesauros, & medimna nummorum, aut regna,
& bella, & terrores pro imperio, quæ tu meritō
repræhendisti, haudquaquam postulabo. Caduca
enim hæc, & multis insidiis referta: & plus
molestiæ in ipsis est, quā dulcedinis. Cæterū Vorum o-
Mercurium ego volo obuiam mihi venientem mnis fortu-
dare nonnullos annulos, qui huiusmodi vim nā & felici-
tatis. habeant, primū quidem ut rectē semper va-
leam, & corpore sanus sim, & insauciabilis, &
nulli perturbationi obnoxius. Secundum autē,
ut ne conspici possit is, qui eum induerit, qualis
ille Gygis fuit. Deinde alium quendam, ut robo-
re superem virorum decem millia: atque onus
quod alioqui decem millia hominū mouere si-
mul vix possent, ego solus facili in humeros at-
tollere possim. Præterea autē & volare possim,
lōgē a terra in sublime sublatus, & ad hoc quoque
annulum quendam habēā. Iam verō & in somnū
resoluere quos voluero, & omnem ianuam acce-
denti mihi aperiri, laxata sera, & dimoto obice:
hæc ambo vnus annulus possit. Et quod maxi-
mum est, alius quispiam sit supra omnes suauis-
simus, qui me amabilem faciat indurus, & pue-
ris formosis, & mulieribus, & populis totis, neque
quenquam amoris expertem esse sinat, & cui
non desiderabilissimus ipse videar, atque in ote-
sim,

sim, ita ut multæ mulieres dum amorē pati nequeūt, se ipsas etiam suspendant, & adolescentuli ad insaniam redigantur mei desiderio, adeoque; se ipsos beatos esse putent, si quem ipsorum vel aspiciam solū: si verò contemnā, etiam illi mœrore pereant: & in summa, supra Hyacinthum, aut Hylam, aut Phaonē Chium illum sim. Atque; hæc omnia habeam non in breue tempus ac statim moriturus, neque; etiam ad mensuram humanæ vitæ viuens, sed annos mille, subinde iuuenis ex iuvene renascens, viuendo exigam, circa decimumseptimū quēque; annum exuens senectutem, p̄inde atque; serpētes. Nihil enim deerit mihi, cum hæc habebo. Siquidē omnia quæcunque alii habent, mea futura essent, quatenus & fores aperire possem, & sopire custodes, & ipse ingressus inuisibilis esse. Quod si apud Indos aut Hyperboreos spectaculum aliquod mirū ac nouum foret, aut res aliqua pretiosa, aut quicquid esu vel potu dulce: nihil veritus, sed ipse eō aduolans, fruerer omnibus ad satietatē vsq;. Et quia Gryps alata fera, aut Phoenix auis apud Indos à ceteris videri nequit, ego verò etiam illud viderem. Et fontes Nili quoque; solus scirem, & terræ quicquid inhabitabile est, & si qui Antipodes ex aduerso nobis habitant, Australem terrę partem dimidiam tenentes. Præterea autem & stellarū naturam, & Lunæ, & ipsius Solis, facile nossem, ut qui ab igne illorum lædi nō possem. Et quod omnium suauissimū fuerit, vno eodēque; die annunciare Babylonem possem, quānam in Olympiis vicisset: & si fortē in Syria præsus essem, cœnare in Italia. Si quis autem inimicus mihi foret, vlcisci etiam istum, ex obscuro iniecto in caput eius saxo, ita ut diminueretur ei cerebrum. Amicis autem contrā benefacere, offundendo dormientibus ipsis aurum. Ac sanē si quis superbus foret, aut tyrānus diues contumeliosus, sublatum ipsum ad stadia viginti per præcipitia superne deiicerem. Cum pusionibus autem, nemine prohibente conuersari mihi liceret, quippe cum & videri non possem ingressus, & omnes in somnum resolverem, solis illis exceptis. Quale verò etiam illud foret, quodd belligerantes tutò spectare possem, extra teli iactum in altum sublatus? Et si visum fuisset, adiungendo me victis, & sopiendo victores, fugientibus victoriam subministrarem, ex fuga videlicet reuersis. Et in summa, ludum quendam facerem vitam humanā, omniāque; adeo mea forent, ac deus viderer ceteris. Atque; hæc summa felicitas est, quæ neque; perire, neque; insidiis peti potest, & maximè cum bona valetudine per longam ætatem. Quid igitur est, Lycine, quod in hoc voto culpæ queas? t. r. c. Nil, Timolæ: neque; enim tutum fuerit aduersari viro alato, & qui robore multa hominum millia superat. Veruntamē illud interrogabo te, eequē alium videris inter tot gentes quas volādo oberrasti, senem iam virum mēte à statu suo ita dimota, qui annulo exiguo vectus, totos adeo montes digito mouere potuerit, amabilem omnibus, idque; cum caluus esset, & nasum haberet simum? At verò etiam hoc responde mihi: Cur tandem non vnus annulus omnia tibi ista potest, sed tam

multis reuinctus incedes, sinistra grauata per singulos digitos: imò verò excedit numerus, & necesse erit etiam dextram ferendo oneri succedere. Atqui vno adhuc necessario maximè opus est, qui te indutum à stulticia cohibeat, multa ista insolentia deterfa: aut an hoc quidem etiā el leborus abundè potest, meracior videlicet haustus? t. r. m. At prorsus Lycine etiam ipse optabis tandem iam aliquid, quod discamus qualia tu postulaturus sis, irreprehensibilia videlicet, & quæ accusari nequeant, quandoquidem ceteros calumniari omnes. l. r. c. At non opus habeo voto ego. Venimus enim iam ad Dipylum, & optimus hic Samippus, dum circa Babylonem singulari prælio dimicat, & tu Timolæ dum in Syria quidem prandes, in Italia autem cœnas, etiā ea studia, quæ ad me pertinebant, assumpsistis, rectè sanè facientes, præsertim cum non probem in breue tempus ditescere opulentia quadā quasi subuentanea, deinde post paulum mœrore affici, dū nudam aliquā massam panis comedam: quale vobis non multò post accidet, postquā felicitas quidem ista vobis, multatque; diuitiæ auolantes euanescent, ipsi autem digressi à thesauris & diadematis istis, tanquam ex suauissimo aliquo somnio excitati, domi dissimilia omnia reperietis, p̄inde ut histriones regum personas agentes, qui ex theatro regrediētes, plerique; fame conficiuntur, idque cum paulò antè Agamemnonnes aut Creontes fuerint. Mœrore igitur afficiemini, ut consentaneum est, ægrōque; animo ea quæ domi vobis sunt aspicietis, & maximè tu Timolæ, quando necesse tibi erit idem pati quod Icarus olim, ut soluta videlicet pennarū textura, de cælo delapsus, humi incedere cogaris, amissis annulis illis omnibus, vltro de digitis effluentibus. Mihi verò etiā hoc abundè satis erit, pro omnibus thesauris, ipsaque; adeo Babylone, suauiter admodū ridere ad ea quæ vos optastis, tā præclara scilicet, & hoc, cum ipsi philosophiā lauderis.

TRAGOPODAGRA,

Ioanne Sinapio Interprete.

ARGUMENTVM.

Argumentū fabula tale est. Peragūt encomiū & laudes podagra, sacerdotes, potestatem dea carminibus celebrantes. Ad quorum inuocationē cum ipsa quoque; dea adesset suūque; numen ut insuperabile & inuictū predicaret: nuntiatur interea medicos quosdam Syros deam contemnentes, ac vires ipsam eleuantes, medicinam, à patre videlicet acceptā, contra illam vulgò polliceri. Indignata itaque; dea, arrogantiamque; ac temeritatē hominum non ferens, immisit tortoribus suis misere illos excruciare atque; vexare cœpit. Qui cum medicina sua frustra adhibita, doloris vehementiā atque; acerbitatē ferre non possent, supplicantes dea, victos sese, artēque; suā nullam esse confitentur. Exorata igitur dea tortores suos renocat, ac Vitrix palmam refert. Proloquitur Podagricus quidā, malum & cruciatū immedicabile doroissas. Fabula verò in vniuersum idem illud innuit, quod Ouidius, cum inquit: Tollere nodosam nescit medicina podagram.

sum quod & Vanitatem Iudaorum ac Syrorum nonni-
hil taxare videtur, ut qui contra omnes morbos quan-
tumvis incurabiles, medicinam polliceretur: quale & ho-
die quidam ex eadem gente vulgo faciunt.

PERSONAE,

Podagricus, Chorus, Podagra, Nun-
tius, Medici, Tortores.

LOQUITUR PODAGRICVS.

Trimetri Iambici.

Triste nomen, ô diis odibile,
Podagra, lacrymosa, Coccyro fata,
In Tartari specubus opacis edita,
Erinnys vtero quâ Megæra suo tulit,
Et vberibus aluit, cuique paruulæ
Amarulentæ, in os lac Aleæ dedit.
Ergo quis abominabilem te dæmonum
Produxit in lucem exitio mortalibus?

Quod si luunt errata manes mortui,
Si luce commissi rationem nox petit,
Nec tantalus siti, nec Ixion rota
Volubilis, nec Sisyphus onere lapidis
Cruciandus in Stygii fuit Ditis domo,
Tuis sed omnes omnium scelerum reos
Aptare decuit membrifragis cruciatibus.

Vt corpus affectum & fatigatum meum
Manibus ab extremis ad intimas pedum
Plantas sanie tetra, fluentēque fellea
Per membra bile, & impetuoso flamine,
Suis ubique stringitur meatibus
Porisque clausum me premit doloribus!

Per ipsa currit ignea pestis viscera,
Carnēque vorticibus populatur ignium,
Aetnæ velut crater facibus exæstuans:
Aut Sicala vallis æquorearum rupium,
Aëstibus ineolubilibus, vbi fluctuans
Sinuosa ruinas vnda scopulorum ferit.

O omnium mortalium opinionibus
Incogitabile malum, ut omnes perditæ,
Quicumque vana spe stolidi, te leniter
Mulcere, medicarique cupimus, fallimur!

CHORVS.

Dimetri catalectici omnes.

Iuga Dindymi Cybeles
Phryges vlulante voce,
Tenero frequentare Atti
Solent, modisque sistri
Phrygii, super iuga Tmoli
Comon celebrare Lydi,
Et perciti furore
Resonant suis in armis
Euantis Orgia rhythmis
Cretensibus Corybantes,
Clangit quoque tuba duro
Marti, modulans tumultus
Depressa bellicosos:
Sed nos tui podagra
Mystræ, tibi sacramus

Vernū tem Ineunte vere, luctus,
pus aptum Vbi graminifera passim
podagræ. Herbis virere prata,
Cels. lib. 4. Et in arboribus tenellæ
cap. 24. Zephyro ressancte frondes
Inceperint vigere,
Malè nuptæque cum per ædes

Hominum strepens hirundo,
Nocturna perque lucos
Itin gemit, querelis
Vbi tristibus philomela.

PODAGRICVS.

Trimetri Iambici.

O ægritudinis opifer, & comes meæ,
O tertii gerens Bacule vicem pedis,
Tremulum mihi suffulcias oro gradum,
Itérque dirigas, leuia & vestigia
Firmes pedum, possint ut inniti solo.
Age miser ex stratis tua membra corripo,
Et culmen ædium relinque umbratile,
Nigrāmque ab oculis excutens caliginem,
Prodi foras, & ad rutilum Solis iubar
Auram serenam spiritu læto trahe,
Ter quinque præteriere nunc solidi dies
A Sole cum procul in tenebris abditis
Incomposito in lecto cubans distorqueor.
Adest animus, adest voluntas sapius
Vt in pedes me coniiciam, fores petens,
Sed corpus imbecille vota deserit.
Atenim propera mea mens, quoniā te non lateo
Egena vita podagrici, qui cum velit
Obambulare, non queat, viuentium
Hunc exime numero, & refer inter mortuos.
Sed eia.

At qui veniūt hic qui baculos manibus mouēt?
Capita coronati foliis sunt Aetæ,
Cuiusve dæmonum celebrant festum chorum?
An Phœbe Pæan numen extollunt tuum?
At Delphica nulla cingit illos laurea.
An fors canitur laus aliqua Bacchanalium?
Sed non adest signum comis hederaceum.
Age qui, vel vndēnam venitis hospites,
Exponite nobis, verāque fateamini:
Et quam deam celebretis amici, dicite.

At tu quis es, vel vnde nos interrogas?
Vt enim baculus gressusque nobis indicant,
Mythen videmus insuperabilis deæ.
Vnus quidem & ego sum, deam non dedecens.

CHO.

CHORVS.

Dimetri partim catalectici, par-
tim acatalectici.

Venerem sacræ deam Cypri
Ex ætheris ortam semine:
Nutriuit in æquoreis aquis
Nereus decentem fabricam,
Iunōque coniunx & soror
Tonantis, vlnas candida,
Apud Oceani fontes vagis
In sinibus educata
Nutrice fuit à Tethyde.

Summōque vertice cerebri
Est virginis interritam
Enixus indolem, pater
Cælestium Saturnius,
Virtute claram Palladem.

Sed hanc deam beatam
Primam cubitis Ophion senex
In delicatis protulit.
Cum desit tenebrosa lux,
Et orta lucifera fuit
Aurora, iubarque lucidum

Solis

Solis podagræ tum simul
Apparuit potentia.
Te prodeuntem ex ilibus
Parcæ, statim Clotho abluit,
Totûsq; risit ætheris
Fulgor, tonûsq; serenum
Cælum, beatus at aluit
Hanc in papillis lacteis
Largus pater ipse Pluton.

PODAGRICVS ET CHORVS.

- POD. Sed qualibus sacris ministros excitat?
CHO. Nihil cruoris ab ore ferri fundimus,
Nec vlla seta de ceruice vellitur,
Nec terga talis perstreperunt sonantibus,
Nec frustra crudæ pascimur carnis boum.
Cum vere florem tenuis vlmus germinat,
Et insidet ramis loquacula merula,
Acuta tunc mystis sagitta figitur
Per membra, clâm, latens, & intima penetrans,
Pedem, genu, cauôsq; nodos ossium,
Talôsq;, coxarûmq; vertebra, femora,
Manus, scapulas, & brachia, & imas artuum
Cauernulas, tumidâsq; digitorum bases,
Omnia vorat, depascitur, vrit, occupat,
Inflamat, emollit, dea donec iusserit
Aufugere morbum, & esse modum doloribus.
- POD. Ergo vnus & ego, nescius licet, fui
Deæ sacratæ numine tali percitus,
Ergo benigna veniat apparens dea,
Simûlq; cum mystis, & ego hymnos ordiar
Solum podagricis modulaturus melos.

CHORVS.

Dimetri.

Tranquilliter igitur & sine
Ventis sit æther, quilibet
Laudes canat podagricus.
En strata diligens dea,
Suas ad aras aduenit
Baculo gradum suffulciens.
Salve deum mitissima,
Tuôsq; benigna respice
Lætante lumine famulos,
Huiûsq; veris tempore
Paulum dolores mitiga.

PODAGRA.

Trimetri Iambici.

Quis est hominum, cui non ego insuperabilis
Regina morborum Podagra nota sum?
Quam nulla thura, nulla fumigatio,
Nec fusus apud aras cruor, aut donaria
Suspensa templis diuitum placabilem
Reddunt: nec ipse vincere summus omnium
Pæan deorum medicus arte sua potest,
Apollinîsve filius Aesculapius.
Ex quo siquidem mortalium fuit genus,
Omnes meas retundere vires gestiunt,
Omnemq; turbant pharmacorum industriam.

Plantaginem terunt, apiq; semina,
Foliâque lactucarum, & agreste peplion,
Et marrubium, amnicolamq; potamogetona.
Alii Cnidas terunt, aliiq; symphyton,
Lentes alii de stercore lectos illinunt,
Hos cocta pastinaca, foliâque persica,
Hyoscyamus, papauer, & bulbi iuuant,
Cortéq; pomi punici, malicorium,
Et psyllion, thus, ellebori radix, nitrum,
Et mista vino telis, & collamphacos,
Et gyrene, simulq; galla cupressina,
Et panis hordeaceus, atque brassicæ
Crudæ folia, gypsius gari liquaminis,
Et stercora sylvestris capræ, fimus hominis,
Farina fabarum, flos quoque lapidis Asii.
Alii rubetas, quique vocantur aranei
Mures, lacertas atque mustelas coquunt,
Ranas, hyænas, tragelaphos, vulpeculas.
Cuius metalli non pericla sumpta sunt?

- 20 Quis non probatus humor est mortalibus?
Aut cuius inexplorata lacryma est arborum?
Animalium omnium ossa, nerui, tergora,
Adeps, cruor, medulla, lorium, merda, lac,
Bibunt alii numero quaterno pharmacum,
Alii per oco, perq; septem plurimi.
Alius bibens sacram, repurgari studet,
Aut carminibus animum adhibens illuditur.
Iudæus excantat fatuum nactus alium.
Rursus alius à fonte remedium petit.
- 30 Sed omnibus illis nil nisi plorare imperor
Et sic facientibus vel iritantibus
Occurrere soleo magis iracundior.
Qui verò contra me nihil eius cogitant,
Illis facilem & tractabilem me præbeo.
Nam qui meis communicat mysteriis,
Primum quidem statim bona verba dicere
Docetur, oblectarq; salibus & iocis
Distiq; facietis se salutantes solet.
Deinde cum gestatus intrat balnea,
40 Fit ridiculus, fit & voluptas omnibus.
Aten enim quam dixit Homerus, illa sum
Ego, per hominum capita molliter ambulans,
Plantas pedum teneras habens: veruntamen
Pleriq; me mortalium podagram vocant,
Quoniam pedum captura sum, *ποδῶν ἄγρᾱ*.
Sed agite Mystæ, qui mea colitis sacra,
Celebrate laudibus insuperabilem deam.

CHORVS.

50

Dimetri Anapestici.

- O nympa ingenium adamantinum habens
Multipotens, animo dea valido,
Audi vota tuorum supplicum
Magna potentia, vis tua magna,
O Regina opulenta Podagra,
Quam Iouis horret pernix telum,
Quamq; profundî fluctus pelagi
60 Trepidant, quam quoque trepidat, sceptrâ
Qui gerit infera Stygius Pluton,
O gaudens nodis, læstigrada,
Cursuetans, talorum tortrix,
Calci crematrix, malehumitanga,

O sit remenda, genufraga, pernox,
Articulos cruciandi cupida,
Curvigena flexa, potens Podagra.

Trimetri Iambici.

P E R S O N A E.

Nuntius. Podagra. Medici. Tortores.

N V N.

Domina peropportuna te fers obuiam:
Audi, neque enim tibi nuntium fero friuolum,
Sed socia verbis ipsa res adiungitur.
Nam ciuitates, ut statueras, vndiq;
Lento pede vestigans, tibi scrutabar domos
Cunctas, ut aduerterem si quis tuam
Potentiam non debito more coleret,
Aliosq; tuarum vi manuum sat repperi
Regina domitos, mente bona quiescere.
Isti sed audaces duo, confidentia
Freti sua, non delierunt dicere
Ac deierare, vim tuam venerabilem
Non esse, sed exortem volunt mortalium
Te generis ac vitæ. Religans igitur pedes
Monsæscis, vehementer appropians, die
Iam denique quinta veni, lassus itinere.
Nam tota ferme duo stadia pertransii.

P O D.

Quam subito ades o nuntie velocissime!
Sed cuius obsecro regionis terminos
Duros & inuios reliqueris, explica
Clarèq; refer, ut celeritatem intelligam.

N V N.

Quinque graduum scalas reliqui primitus,
Tremulas quoq; luxatis trabium compagibus.
Deinde sternax me excipit mox area,
Duris renitens ad pedes impulsibus.
Quod iter ubi confeci grauib; vestigiis,
Stratam silicibus ingrediebar semitam,
Itaque scrupulis acutis asperam.
Hinc incidens in lubricam & planam viam,
Dum propero progredi, solum retrahit
Calces malè firmas illico cœnum retro,
Qua transeunti liquidus è membris mihi
Sudor fluebat, æger ut fessum gradus
Deficeret: inde lassus omni corpore,
Latam quidem, ast tutam minus insito viam,
Variis & hinc & inde me vehiculis
Ut currerem, cogentibus & vrgentibus.
Quare celeriter subleuans segnem pedem,
Transuersus occursum fugiens, celsi loco,
Doneo citis quadriga transiret rotis.
Mythes enim tuus nequib; currere.

P O D.

Non gratis hæc rectè tibi res gesta sit,
Mi nuntie. tuæ nanq; promptitudini
Parem rependam gratiam pretio pari.
Atque hoc adeo gratum tibi sit præmium,
Posthac triennio semel modò leues
Tentare te nostros dolores perferam.

Sed vos scelesti, diis & inuisissimi,
Quinam, vel à quibus parentibus editi,
Audent obniti Podagræ potentia,
Cuius superare vim nequit Saturnius?
Heus dicite pessimi: quoniam heroas ego
Quam plurimos domui, sapientes ut sciunt:
Priamus pede celer ille, canitur podagricus.
Periit Achilles podagricus ille Pelei,
Et Bellerophontes podagricus me pertulit.
Podagricus & Thebanus erat dux Oedipus,
Et ex Pelopidis podagricus erat Plesthenes.

Heroes po
dagrici.

Et filius Pæantis etiam podagricus
Dux præfuit classi. fuit & alius celer
Dux Thessalorum, qui simul atque prælio
Victus ceciderat Proteus, præfuit
Classi, podagricus licet & æger foret.
Ithacæ quoque principem Laertæ filium
Vlysses, ego, non spina necuit trigonos.
Nunquam ergo gauisuri o calamitosissimi,
Pœnam patiamini meritis vestris parem.

10

Syri quidem genere Damasceni sumus:
Multa fame verò coacti & inopia,
Terram & mare peragramus, errantes, vagi.
Habemus autem quod pater vnguentum dedit,
Per hoc mala consolamur ægrotantium.

M E D.

Cedo, quod vnguentum? quis illius habitus?
Sacrum tacendi ius mihi iurandum datum,

P O D.

M E D.

Me talia dicere tibi planè non sinit,
Nec vltimum morientis edictum patris,
Qui iussit hanc celare nos vim pharmaci,
Quod sciantem te quoque scit compescere.

20

An igitur, o execrabiles, malè perditii,
Vilius vsquam tanta vis est pharmaci,
Meam quod inunctum vim sciat compescere?
Sed sine, paciscamur agè tali sedere,
Et experiamur anne virtus pharmaci
Futura sit superior, an flammæ meæ.

P O D.

Huc o seuera statim vndique conuolantia
Tormenta, præsidet meæ vesaniæ,
Ocyus adeste, tuq; soleas infimas

30

Pedum, sub ipsos vsque digitos vrito,
Tu calcibus infili, profundam tu riges
A feminibus ad genua tabem felleam,
At vos manuum repente flectite digitos.

T O R.

En imperata singula tibi fecimus,
Iacent, miserique clamitant grauissimè,
Per omnia torti membra tuis complexibus.

Nunc agite o hospites, videamus optime,
An illitum vos nunc munit hoc pharmacum.
Nam si palam aduersum fuerit illud mihi,

P O D.

40

Mundum relinquens, abditos terræ sinus
Subibo, & infimos abyssos Tartari,
Obscura & ignota omnibus mortalibus

En vniximus, leuat neque dolores tamen.

M E D.

Heu proh dolor, heu tabesco miser atq; pereo.
Omnia populatur membra mea cæcum malum,
Non Iuppiter fert tale telum fulminis,
Non vlla sic procella scuit æquoris,
Non impetuosus tanta vis est turbinis.

P O D.

An asperos sustineo morsus Cerberi?

50

Num virus Echidnæ membra mea depascitur?
An tunica sanie tincta Nefsi sanguinis?
O dea miserere. nam neque meum pharmacum,
Nec aliud inhibere poterit cursum tuum:
Victrix sed omnium omnibus es suffragiis.

Definite nunc tormenta, dolores cedite:
Mecum quia cœpta litis illos pœnitet,
Et norit vnusquisque me solam omnium
Illacrymabilem & immedicabilem deam.

P O D.

C H O R V S.

60

Hexametri metrorum & Anapæstici Dimetri.
Non vis Salmonei contendere cum tonitribus.
Ausu Iouis, pœnas euadere salua potuit:
Verùm animo repressa, repenteque fulmen Dei
Fumigero Strygias detruditur ista sub aquas,

Nec

Nec satyrus Phœbo congressus Marsya tulit
Inde voluptatem, cum diripit vndique cutem
Pythius illius, non præmia grata referens
Litis habet memorem, luctu quoq; foeta Niobe,
Nanq; & adhuc lugens Sipylū, rigat vda lacrymis
Mœonis ad lites Arachne, quia Pallada vocat
Perdita, nunc scelus id testantia stamina plicat,
Impar enim est diuorum affectibus humana vis:
Vt Iouis, vt Latonæ, vt Pallados, vt Pythi.
Mîxes ergo feras cruciatus atque faciles,
O celebris, cunctisq; locis dea nota podagra,
Ferq; leues, & acutos, & breuiter noxios
Absque dolore, nec intolerabiliter, bene suos
Qui teneant fines, sint exiguumq; validi,
Quiq; gradum non impediunt facientibus iter,
Multæ sunt formæ miserorum,
Sed podagricos soletur morbi
Exercitium & consuetudo.
Quare æquaminiter nobiscum
O quotquot in hac estis naui,
Cruciatus ex animo eiicite.
Quod si quæ placeant, non fiunt,
Et iter non placitis dii inueniunt,
Quisquis es hic cui morbus grauis est,
Te ludi riderique feras,
Nam hæc huius ludi natura est.

OCYPVS, IA-

cobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Ocypus Podaliry & Astasia filius fuit, pulchritudine ac viribus præstans, gymnasiorumque & venationum in primis studiosus. Hic cum sepe videret eos qui à rigida podagra detinerentur, irridere illos cepit, dicitur nihil esse orsum, cur illi tantos dolores præ se ferrent. Indignatur, itaque dea, ac pedes illius inuadit. Qui cum ab initio constanter ferret, ac morbum detrectaret, tandem à dea totus prostermitur, & supinus decumbit. Scena quide sine actio fabula apud Thebas esse intelligitur. Chorus autem ex popularibus eius loci podagricis constituitur, qui omnes Ocypum pariter coarguunt. Fabula est ex ijs qua pro valde urbanis habentur. Interlocutores fabulae sunt, Podagra, Ocypus, Nutritor, Medicus, Labor, Nuntius. Proloquitur autem Podagra. Poema imperfectum & mendosum est, & vt Erasmus addit, ne mica quide Lucianici salis habes.

P O D.

Rauis hominibus, & inauspicati nominis
Podagra vocor, mortalibus dirū malū:
Quæ vinculis adstrigo neruorū, pedes
Ingressa clām sub artuum compagines.
Ridere verò soleo eos quos torqueo,
Dum proloqui veram mali causam haud volunt,
Aliamq; fictam in promptu habent, qua se tegant.
Quilibet enim se decipit mendacio,
Luxatum alicubi, aut grauius allisum pedem
Dum dicitur, veramq; causam supprimit.
Quod enim ipse celat, & latere alios cupit,
Hoc tempus inuito arguit eo post tamen:
Ac tum domitus, veròq; nomine me vocans,
Gestatur ab amicis, triumphus omnibus.
At verò ad hanc rem adiutor est Labor mihi.
Neq; enim sine hoc ego sola quicquam potuero.
Proinde mordet me illud, & præcordia

Tangit mihi, quod cum ille causa sit omnibus
Malorum, & omnes excruciet, nemo tamen
Incessat ipsum maleficis conuiciis,
Sed ab omnibus (ita est dementia)
Me prosequuntur imprecationibus,
Quasi hoc mea modo effugere possint vincula.
Verum quid ista nugar, & non protinus
Qua gratia huc aduenerim ad vos, proloquor,
Iram euomens hanc intus omnem, vt est, meam?
10 Nam cursor hic (si diis placet) generosus,
Elatus animo præter alios Ocypus
Contemnit, & nullam esse me demens ait.
Ego autem, vt mulier, ira acerbè percita,
Illum vicissim acerbò & immedicabili
Adorta malo, vt mos est meus,
Ictu illico talum pedis certo petens.
Ac nunc quidem dirus labor locum eum tenet,
Plantamq; terebrat infimam stimulis suis.
At ille, ceu cursu aut palæstra offenderit
20 Pedem, magistrum decipit, miserum senem,
Sed biliosum ægrè mouens captum pedem
Progreditur infelix domo ipse huc foras.

Vnde autem acerbus iste per pedes mihi
Sine vulnere improuisus accidit dolor,
Qui neque gradi me, neque loco stare patitur?
Intendo verò neruum, vt arcum olim solet
Iaculator, inde dum sagittas emouet:
Cogitq; tandem vis iniqua proloqui.
Cedit dolentium vltimum iam tempori.

30 Attolle te ipsum quæso fili, & alleua,
Ne fortè concidens pro eo atque claudus es,
Tecum pariter & me trahas pronum solo:

En teneo te absque pondere, & tibi pareo:
Aegro pedi insists, doloremq; opprimens.
Nanq; iuniori turpe, pueros inter, est,
Obmurmurans minister, inualidus senex.
N. Ne ne quid huius stultè, ne mihi obiice,
Ne fastuose me laceffe vti iuuenis,

40 Illud sciens, quod iuuenis est quiuis senex
Quoties necessitas & opus hoc postulant:
Ac crede dicenti, vltimum hoc si subtraham,
Stabo senex, at tu iuuenis cades humi.
O. At tu, parum si offenderis, senex, cadis,
Et hoc, dolor cum nullus etiam te premit.
Siquidem parata in fene voluntas semper est,
Sed res & opus haudquaquam in eo itidem vigent.
N. Quid hæc sophistando ineptias agis?
Quin potius vnde morbus hic causam pedis
Adusque plantam venerit tibi, disseris?

50 O. Dum cursitando exerceo me, atque ibi leuem
Pono pedem, currens retorsi, atque incidi
In hoc malum, implicitus dolore quo vides.
N. *Denuò igitur curre, vti monebat qui sedet
Barbamq; sub tonsore vellit hispidus.
O. Ergo vbi palæstra exerceor, *parembolam
Dum iacere luctando volo, hanc plagam tuli.
Hoc utique tandem credere volo te mihi.
N. At qualis ipse miles es, cedo, vt iacens
Parembolam, percussus hanc plagam feras?

60 Mendacium nectendo, falsa prædicas.
Eadem ista diximus aliquando nos quoque,
Fatendo veritatem amico nemini.
At nunc vides vt cuncta*
Quassansq; facile intorquet huc illhuc labor.

O C Y P.

N V T.

O C Y P.

* De hoc loco
Erasmus vide
in proverbio:
Curre denuò:
* Quid parèbo
le inier palæstri
tas proprie sit,
alibi non repe
rio. Videur ta
men equiuoca
tione hic vti, et
priori loco tacè
tam & subdola
luctantium mo
tificationem pe
di significare,
posteriore autè
vel vallum, vel
cohortè autè ma
ni subsidiaria,
qua in ipsa pu
gna ceteris or
dibus inferi
tur: de qua signi
ficatione Suidas
& Hesychius
meminerunt, &
Pollux quoque.
* Haud scio an
hic quoque desit
quippiam, cum
posteriora verba
a choro man
gis, quæ à Nutri
tore fieri videā
tur: & Medicus
quoque postea
non vnum, sed
multos cōpellat.

MED. At vbi, vbi reperiam inclytum Ocypum, viri,
Ex pede laborantem, & vacillantem gradu.
Medicus enim cum sim, ex amico quopiam
Audiui eum vehementer affici malè
Dolore, qui consistere pede ipsum haud finit.
Sed ipse hic propè iacerante oculos meos,
Stratus supino per cubile corpore.
Saluere iubeo per deos te, ac tuum.
Quid istud Ocype? dic mihi, forsitan
Si fortè enim cognoro, forsitan remedium
Adhibebo tam sœuo dolori, atque istius
Tantam mali causam leuabo scilicet.

O CYP. At me vides, ô *soter, & Soteriche
Tubæ ipsius nomen gerens, Soteriche.
Sæuus dolor pedem mihi arrodit malè,
Gressumq; timidè facio, & haud planum pede.

MED. Vnde, aut quid accidit expedi, aut quibus modis?
Nam medicus audiens rem vt est, dempto metu
Melius adit: non audiens, errat ferè.

O CYP. Dum genere cursus nescio quo exerceor
Arti studens gymnasticæ, plagam tuli
Percussus à quodam meorum æqualium.

MED. Cur tristis igitur cessat inflammatio
Locum per ipsum? aut cur neq; impositas habes
Tingas salubri fascias aspergine?

O CYP. Quoniam haud amo ex lana illigata vincula,
Vt quæ afferant deformitatem inutilem.

MED. Quid ergo tibi videtur? incidam pedem?
Nam si hoc ferres, scias licet, quàm plurimum
Exhauriam tibi secando sanguinem.

O CYP. Fac quicquid inuenire nunc nouum potes,
Vt me hoc pedum dolore quàm citò liberet.

MED. Et sectionem acutam, & æriferream,
Cruoribilibulam, semicuriuam infero tibi,

O CYP. Heus, sine, sine.

NVTR. Soter quid agis? vt ne tibi Soteria
Contingat vlla, qui facinus istud facis.

* Id est ser uator, sic enim de- mulcendi causa medi cum vocat: & Soteri- chus à So- ter dedu- citiū est, a- liās pro- priū quo- que.
Adhibere ferrisatum laborem sustines?
Malumq; nil planè sciens, infers pedis
Falsus etenim audisti opera quæ audisti modò.
Nam neque palæstra iste, neq; cursu, vt dicitur,
Certando læsus est. id ex me ergo audias.
Principiò enim saluus quidem venit domum,
Post autem edens multum, & bibens miser,
Solutus, super lectum cadens, somnum capit:
Ac deinde noctu expergefactus occipit
Clamare quasi percussus aliquo dæmone,
Vt omnia clamore eo incuteret metum.
Dicebat autem, vnde hoc malū mihi? heu miser.
Fortasse dæmon potitur aliquis pede.
Noctu insuper solus quoque residens toro,
Ceui præco, lamentando prosequitur pedem.
Ast vbi diem iam gallus intonat tuba,
Accessit, & tristem mihi imposuit manum,
Plorans, febricitans, corpori innitens meo.
Tibi verò, quæ dixit prius, mentitus est,
Sæua hæc volens morbi tegere mysteria.

O CYP. Verbis senex armatus omnis semper est,
Nil iactans non, ast opere præstans parum.
Nam qui dolet, falsumq; amicis dissevit,
Similis edenti mastichen famelico est.

MED. Desudis omnes tu, aliq; aliis implicas,
Dicens dolere te, ast vbi doleas, tacens.

O CYP. Quò nam ergo pacto edisseram causam tibi

Huiusce morbi, qui doleo grauiter quidem.
Verum nihil scio, nisi quòd doleo modò?
At enim absque causa cum dolet aliquis pedem,
Posthac inania verba fingit, vt lubet,
Sciens graue illud, quo implicatus est malo.
Ac nunc quidem consistis in acie mali:
Vbi verò & alterum pedem inuadet dolor,
Flebis gemens. at dicere vnum tibi volo,
Hoc illud est, nolis, velis, hoc illud est.

10 Quod illud autem? quòdve nomen habet? cedo.
Nomen quidem habet è duplici factum malo.
Hei mihi, quid hoc? dic obsecro te, dic senex.
Ab eo loco principium habet, vbi nunc doles.
Pedis igitur principium habet, quantum dicis.
Huic adde sæuæ nomen Agræ, Doricum.

Quo me ergo pacto miserum adhuc?

Est sæua nempe, nanq; parcat nemini.

Soter, quid ais? quid me autem?

Sine me parum, stulte, tui ego gratia.

20 Quid hoc mali autè, aut quid tibi accidit graue?
In graue malum incidisti & incurabile.

Proin claudicantem viuere hinc necesse me est?

At esse claudum, nihil erat, nève hoc time.

Quid peius autem?

Iacere utroque te impeditum pede etiam.

Heu, vnde nouus inuasit hic mihi dolor

Etiam alterum pedem, huicq; compatitur malè?

Quòve penitus modo obrigui vt ire hinc volo?

Formido verò dimouere pedem nimis,

30 Stultus, quasi infans derepente exterritus.

Sed obsecro te per deos Soteriche,

Vt si quid ars potest tua, nihil inuidens

Medeare mihi. sin minus, ego pereō funditus.

Nanque intus excrucior, doleòq; per pedes

Tanquam sagitta fixus ex arcu leui.

Equidem remota ambage verborum procul

Hac, qua medici alii solent vitimodò,

Ipsaque re nullam salutis ferre opem,

Cuncta patienti breuiter exponam tibi:

40 Principiò inuitabile in malum miser

Planè incidisti. non enim compactilem

Ferròq; fictam pede subisti compedem,

Sed sæuam & aditam omnibus prorsus malam,

Cuius hominum natura non tulerit onus.

Eheu miser, vix vix mihi,

Vnde hic mihi tactus pedem terebrat dolor?

Suscipite me manibus priusquam concidam

Perinde vti Satyri sub vlnas Bacchicos.

Equidem senex sum: at ecce tibi pareo tamen,

50 Iuuenemq; te longæuus ipse manu rego.

Cætera deficiunt.

DIALOGI ME-

retricii, Iac. Micyllo Interprete.

ARGVMENTVM.

Vt in superioribus dialogis, breuioribus quidè illis, Lu-
cianus cum superiorum tum inferiorum res irridet, sum-
pta, vt videtur, occasione partim ex Homero, & cæteris
60 epicis, partim ex Tragicarum quoque scriptoribus, ita
in hisce meretricum colloquiis, mulierum quoque vitia,
amores, variamque lasciuiam persequitur, idq; accepta
eius rei occasione atque materia ex Menandro, & eius
ætatis comædis. Eadem enim & illis argumenta tracta
ta esse,

O CYP.

NVTR.

O CYP.

NVTR.

O CYP.

NVTR.

O CYP.

NVTR.

O CYP.

MED.

O CYP.

MED.

O CYP.

MED.

O CYP.

MED.

O CYP.

MED.

O CYP.

NVTR.

ta esse, ex Latinorum Terentij ac Plauti conuersionibus coniecturâ facere licet. Quod si autem in re non vsque adeo graui aut periculosa etiâ diuinare licet, videtur Lucianus exercitandi quoque gratia huiusmodi lusitasse, quippe qui is quibus aliquando rhetoricam tum alibi, tum in Gallia quoque professus est, huiusmodi quasi exëpla quædam proposita voluerit. Ita enim accuratè hic vbiq̃ue Atticam elegantiam ac proprietatē custodiuit, vt prorsus ad imitationem hæc composuisse videatur. Neque vero hoc loco crimini nobis verterit quispiam, quasi meretricia hæc, & infanda etiâ nonnulla, Latina facta iuuentuti legenda proponamus. Nam præterquam quòd suscepto operi seruiendū fuit, etiam illud defendere nos debet, quòd ex sapientioribus quoque dixisse quidā fertur, Mala cognoscenda esse, nō vt faciamus, sed vt facilius euitemus.

GLYCERA & THAIS. GLYCERA.

Milicem istū, Thais, Acarnanem qui dudum quidē Abrotanum habebat, post autem me amauit, purpuratum istum dico, nō sūne ipsum, an oblita es hominis? THAIS. Quid ni nossem Glycerium? nam & potauit nobiscū superiori anno in festis Arualibus. Sed quid istud? videris enim nescio quid de illo narratura esse. GLYCERA. Gorgona ipsum, scelestissima ista, quæ se amicam esse meam simulabat, subductum verbis, à me abstraxit. THAIS. Et nunc tibi quidem ille amplius non conuersatur, Gorgonam autem amicam sibi parauit? GLYCERA. Ita est ò Thais: atque hæc res nō mediocriter dolore me afficit. THAIS. Malū quidem hoc est, Glycerium, haudquaquam nouum aut mirum tamē, sed consuetum adeò, ac fieri à nobis meretricibus solitum. Proinde neque mœrore affici nimium decet, neque accusare Gorgonam. Neque enim tibi Abrotanū ob hoc prius succensuit, quanquam amicæ inter vos eratis. Cæterum illud miror, quidnam adeò laudet in ea miles iste, nisi si omnino cæcus est, qui non viderit capillitium illam rarū habere, & in multam vsque frontē deductum: deinde & labia liuida, atque emortua, collum autē exile, & extates in eo venas, longūmq; nasum. Vnū solum habet, quòd procera est, & recta, & ridet admodum illecebrosū quiddam. GLYCERA. An tu putas, ò Thais, propter pulchritudinem amasse illam Acarnanē? an nescis quòd venefica est Chrysariū, mater illius, Thessalas nescio quas incantationes sciens, ac lunam deducens? Aiunt autem ipsam volare quoque noctu. Illa igitur in insaniam vertit hominem, pharmaco quodam ei temperato, ac bibere dato: & nunc vindemiant ipsum. THAIS. Tu quoque Glycerium, alium aliquem vindemiabis, istum autem valere sine.

MYRTIVM, PAMPHILVS, & DORIS.

MYRTIVM.

Deiſne Pamphile, Philonis naucleri istius filiā? Iam enim vxorem duxistete aiunt. Tot autem iuramenta quæ iurasti, & lacrymæ istæ, breui adeò momento omnia euanuerunt? & nunc Myrtii oblitus prorsum es? idque etiam Pamphile, cum octauum iam men-

sem ex te prægnans sum? Quippe hoc vel solum ex tuo amore consecuta sum, quòd mihi tantum impleuisti vterum, & me nō ita multò post liberos alere oportebit, re meretrici grauissimā. Neque enim exponā infantem, & maximè si masculus nascatur, sed Pamphilo ei nomine imposto, ego quidem solum lamen quoddā amoris habebō: tibi verò exprobrabit aliquando accedens ad te ille, quòd perfidus fueris in miseram ipsius matrem. Cæterum Pamphile, haudquaquā formosam virginem ducis. Vidi enim nuper ipsam in Thesmophoriis vnā cū matre, nōdum etiā sciens quòd propter ipsam Pamphilum visura amplius non essem. Proin tu quoque antea ipsam contemplare, faciēmq; & oculos ipsius vide, ne te postea discruciet, quòd cæcios eos admodum habet: neque etiam quòd distorti sunt, & se mutuo aspiciunt. Imò verò Philonem vidisti, patrem puelle. Faciem igitur illius nosti? quare nihil amplius opus erit filiam quoque videre. PAMPHILO. Adhuc, Myrtium, nugatē te audio, virgines, ac nuptias nescio quas nauticas commemoratē? Egō autē simam aliquam, aut formosam sponsam noui? aut omnino quòd Philon Alopecenlis (illū enim opinor te dicere) filiam habet nubilem? At neque patri amicus ille est. Memini enim de pacto nautico non multò antè iudicio illum cum illo contendere. Nam talentum, opinor, debens patri, exoluere nolebat. Pater autem apud eos qui controuersias nauticas disceptant, accusauit illum: adeoque ægrè tum exoluit illud, imò neque totum, vt pater dicebat. Quòd si autem vxorem dicere etiam decretum mihi esset, Demææ scilicet filia relicta, eius qui superiore anno exercitum duxit, idq; etiam cum consobrina ea mihi sit, Philonis istam nescio quam vxorem ducere? Tu verò vnde ista audisti? an fortè ipsa hoc effinxisti, nouas quasdam zelotypias meditando, & cum iis perinde vt cum vmbis nequicquam digladiando? MYRTIVM. Proinde vxorem Pamphile nō ducet? PAMPHILO. Insanis Myrtiū, aut certè temulenta es. Atqui heri non ita multum inebriati fuimus. MYRTIVM. Doris hæc mœrore isto affecit me. Nam cum fortè missa esset vt lanas coemeret mihi ad ventrem, & vota pro me faceret, Lesbiam ait fortè conuenisse se. Quin potius ipsa huic, Dori, narra quæ audieris, nisi tute finxisti ea. DORIS. At malè dispereā, hera, si quicquam mentita fui. Nam postquā eò loci vbi curia est, venerā, obuiam sit mihi forte Lesbia, subridens, atque ait: Amator vester Pamphilus vxorem ducit, Philonis filiā. Ac si credere nollem, iussit vt in angiportum vestrum intrò aspicerem, vbi omnia corollis & sertis ornata essent, præterea & tibicinæ, & tumultus, & qui Hymenæū canerent, nonnulli. PAMPHILO. Quid igitur? aspexisti intrò? DORIS. Atque admodū, vidiq; omnia quæ illa dixit. PAMPHILO. Intellego errorem: neque omnia tibi Dori mentita Lesbia est, & tu vera Myrtio quoque renuntiasti, nisi quòd meum frustra ambæ territæ estis. Neque enim nuptiæ illæ apud nos fiunt, sed in mentem nunc venit mihi quod ex matre audiui quando à vobis heri domū reuersus fui. Nam illa mihi, Pamphile, inquit tum, æqualis hic quidem tuus Charmides, vici ni huius Aristeneti filius, vxorē iam ducit, & respiciat. Tu verò quousque tandem cum amica cōsuetudinem habebis? Talia ego tum audiens, per negli

gentiam trans mittebam, atque in somnum prolabe-
bar. Deinde mane exurgens, domo statim exiui, vt
nihil eorum sciam quę Doris postea vidit. Quod si
autem mihi non credis, denuo abiens hinc Dori di-
ligenter inspicere, non porticum, sed ianuam ipsam,
vtra coronis ac fertis exornata sit. deprehēdes enim
non nostram illā, sed vicinā esse. **M. Y. R.** Seruasti me
Pamphile. Strangulassem equidem me, si quicquā
tale factum fuisset. **P. A. M.** At factum non est, neq; ita
infaniero ego, vt Myrtii oblitus esse videar, pręfer-
tim iam vterum ex me ferentis.

MATER & PHILINNA. MATER.

Infanēne fuisti Philinna, aut quid tibi
accidit tandem in conuiuio heri? Venit
enim ad me Diphilus mane lacrumans,
& narrauit mihi ea quę indignē à te pas-
sus fuerit. Ebriam enim fuisse te, & in mediū pro-
gressam saltasse ait ipso prohibente, postea autem
etiam osculatam fuisse Lampriam sodalem suam, ac
postquā succēsserit tibi, relicto ipso ad Lampriam
transiisse, illumq; amplexatam esse. Sese verō dispe-
rissse cum hęc fierent. Sed neque noctu, opinor, cō-
cubuisti cum eo, relicto autem lacrumante sola in
proximo grabatulo iacuisti, cantillans, atque ægrē
faciēs illi. **P. H. I. L.** At ea quę ipse fecit, mater, haud-
quaquam narrauit tibi. neque enim patrocinaris
ipsi, contumelioso adeo existenti, qui me quidē di-
missa, sermones subinde cōferebat cū Thaide Lam-
pria amica, cum ille nondum adesset. Postquam au-
tem videbat indignē ferre me, atq; ego nutu admo-
nebam hominem eorū quāz faciebat, ille summa au-
ricula apprehensam, & ceruice ad se reclinatā Thai-
dem etiam osculatus est, ita impresso ore, vt vix in-
de labia retraheret. Proinde ego quidem lacruma-
bar, ille verō ridebat, ac Thaidi multa in aurē clām
susurrabat, de me videlicet. Et Thais quoq; ad me
aspiciens, subridebat. Vbi autē aduenire Lampriam
animaduertebāt, ac tandem mutuis osculationibus
explerant sese, ego quidem cum ipso tamē accubui,
vt ne in posterum etiā hoc causari posset. Thais au-
tem exurgens, saltauit prima, nudatis in multū vsq;
talibus, perinde ac si sola pulchros eos haberet: ac
postquam desuit, Lamprias quidem tacebat, neque
quicquā verbis addidit: Diphilus autem supra mo-
dum laudabat concinnitatem, ac gestus æquabilita-
tem, eod quod in nullo adeo defecisset, quodq; aptē
ad citharā & motus & planta respondissent, & alia

De Calami infinita, perinde ac si Calamidis Sofandram lauda-
de statua- ret, & non Thaidem, quam tu quoq; satis nosti, cū
rio Plinius nobiscum lauaret nuper, qualis sit. Ipsa autē Thais
lib. 34. ca- qualia in me statim probrose dixit? Si quam enim,
pi. 8. inquit, non pudet gracilium crurū quāz habet, exur-
gens saltet etiam ipsa. Hic tibi quid dicā mater? sur-
rexī equidem, atq; saltavi. Quid enim facere cōue-
niebat? perferre scilicet, & silentio scomma illud
tacitē confiteri: ac Thaidem permittere ita in con-
uiuio regnare? **M. A. T.** Aemulatio hęc quidē, filia, gra-
uior paulo fuit. Nā ne curare quidē ista oportebat.
sed tamē dic quāz post hęc cōsecuta sunt. **P. H. I. L.**
Ceteri quidem igitur laudabant, Diphilus autē so-
lus, supinus in tergū iacens, ad lacunar sursum aspi-
ciebat. Scilicet, donec saltando defessa ego quieui.

M. A. T. Quid autem quod Lampriam osculata esse
diceris, verūne istud fuit? quid taces? Non enim
hoc quoque venia dignū est. **P. H. I. L.** Atqui vicis-
sim illi ægrē facere volebam. **M. A. T.** Deinde neque
concubuisti vnā cum illo, sed etiā cantillasti lacru-
mante illo. An non intelligis filia, quod mendicē
atque inopes sumus? neque meministi quā multa
ab illo accepimus, aut quo pacto superiore hyeme
viuendum nobis fuisset, nisi hunc nobis ipsa adeo
Venus obtulisset? **P. H. I. L.** Quid tum igitur? an ob id
tolerare hęc, & cōtumelia ab ipso afficerer? **M. A. T.**
Irafcere quidem, ne autem vicissim contumeliosa
fueris. An nescis quod cōtumelia affecti amatores,
amare desinūt, & se ipsos obiurgant? Tu verō omni-
no difficilis semper erga hominem fuisti. Ac vide,
ne iuxta prouerbiū, funiculū nimis intendendo,
abruppamus aliquando.

MELISSA & BACCHIS.

Si quam fortē nosti, Bacchi, anum, qua-
les multæ Thessalæ perhibētur esse in-
cantatrices, & amabiles videri facien-
tes, etiā si qua prorsum odio digna mu-
lier existat, eam acceptam ad me adducas quāso. ita
tibi rebus tuis optatō frui liceat. Nā ego vestes o-
mnes, atque omne aurum hoc libenter amiserim, si
solum videam iterum ad me reuerti Charinū, odio
Simmichen perinde habentem, atque me nunc ha-
bet. **B. A. C.** Quid ais Melissa? non amplius tecū con-
suetudinem habet, sed ad Simmichen diuertit Cha-
rinus, cuius gratia tantasq; aras parentū sustinuit, cum
diuitem illam vxorē ducere negaret, quāz quinque
in dotem talenta, vt dicebatur, illi allatura erat? me
mini enim me ista ex te audire. **M. E. L. I. S.** Cūcta hęc
euanuerunt, Bacchi, & iam quintus dies est ex quo
illū prorsus ne vidi quidem: sed potant apud æqua-
lem Pammenem ipse & Simmiche. **B. A. C.** Acerba sa-
nē hęc Melissa tibi accidunt. Sed quid adeo dissi-
dium hoc inter vos cōciliauit? Videtur enim haud-
quaquam exiguū istud esse. **M. E. L. I. S.** Quod ad sum-
mā rei attinet, prorsum ne dicere quidem possum.
Paulo autem antē, cum ex Piræo rediret (descende-
rat enim opinor eod, vt debitum quoddā exigoret,
à patre missus videlicet) neq; me aspicere volebat
ingressus, neq; etiam recipiebat accurrentem me,
vti consuetum inter nos erat, sed repellens à se, am-
plexari volentem, Abi, inquit, ad nauclerum Her-
motimum, aut ea quāz in parietibus in *Ceramico
scripta sunt, lege, vbi nomina vestra columnis inci-
sa sunt. Tum ego: Quemnam, inquam, quem mihi
Hermotimum narras? aut quas columnas dicis? Ille
autem nihil respondens, atque etiā incenatus dor-
miebat, auersus à me iacēs. Quā multa hic me pu-
tas machinatam fuisse, amplectendo, conuertendo,
atque etiam osculando auersi illius ceruicem? At il-
le ne villo quidem pacto se deliniri passus est, sed si
mihi, inquit, plus satis molesta fueris, abibo hinc,
etiā si nox intempesta sit. **B. A. C.** At tamen noras
Hermotimum? **M. E. L.** At me videas. O Bacchi mise-
riorem nullo quāz nunc sum, degere, si vllum ego
nauclerum Hermotimum vsquam noui: nisi quod
ille quidem summo mane à me abiit, statim ad gal-
li cantum expectatus, ego verō memineram quod
in

*Locus
fuit Athe-
nis, vbi me
retrices ha-
bitabant, &
alter, vbi
bello casū
sepeliebant
tur. Suid.

in pariete quodam in Ceramico scriptū aiebat nomen istud esse, atque ob id mihi statim Acidem, quæ illud videret. Illa verò aliud quidem nihil reperit, nisi hoc solum inscriptum ad dexteram ab ingressu supra Dipylum, Melissa amat Hermotimum. & rursum inferius paulò: Naucerus Hermotimus amat Melissam. B A C. O adolescentes curiosos ac petulantes! Intelligo enim. Aegrè facere quispiā Charinovolēs, inscripsit hæc, zelotypū videlicet ipsum esse sciens. Ille autē statim ut legit, credidit. Quod sicubi igitur ipsum viderem, dicerem: Imperitus rerum est, ac puer adhuc. M E L. Vbi verò videas illū, qui cum Simmiche conuersatur, se ipsum cum illa concludens? Parentes autem etiam nū apud me quærent ipsum. Sed si quam anum habere, Bacchi, ut dixi, possim, ea apparens fors seruaret me. B A C. Est quædam venefica, mea tu, ad hanc rem maximè idonea, Syra natione, cruda adhuc, & bene compacta, quæ mihi aliquando Phaniam, cū & ille mihi temere ita succenseret, recōcilauit, idq; post totos menses quatuor, cū ego iam planè desperassem. Ille autem incantationibus compulsus, rursus ad me rediit. M E L I S. Quid igitur poscebat anus ea, si modò adhuc meministi? B A C. Nō magnā accipit mercedē, Melissa, sed drachmā, & panem: & impositos præterea oportet esse cum sale obolos septem, & thymum, & facem. Ista verò anus accipit, & eratērem quoque misceri illi oportet, biberēq; illam inde folam. Oportebit autem & ipsius viri aliquid adesse, chius. hu. uti vestem, aut crepidas, aut pauculos crines, aut id ius suffitu genus aliud quippiam. M E L I S. Habeo crepidas illi in sacris vilius. B A C. Hisce igitur ex palo suspensis, infra suffitum thyo facit, aspergens igni sale quoque. Pro nuntiat autē amborum nomina ad hæc, & illius videlicet, & tuū. Deinde è sinu proferens rhombum, huc illuc cōuertit, incantationem quandā dicens volubili lingua, barbara videlicet atque horrenda nomina. Hæc illa tum fecit, ac nō multò post Phaniam, cum illū pariter & æquales ob hoc reprehenderent, & ipsā Phœbis, quicum rem habebat tum, multū postulat, venit mihi incantatione ita prorsum attractus. Præterea autem etiam odii conciliandi medicamentum hoc contra Phœbidem docuit me, ut videlicet vestigium ab illa impressum obseruarem, & in sinistrum illius, pede meo dextero insisterem, cōtrā autem in dexterū illius, sinistro meo, atque ita dicerē, Conscendi te, ac superior sum: fecique ita ut illa tum præcepit. M E L I S. Ne morare Bacchi, ne morare, sed voca iam Syram illam. Tu verò Acip panē & verbenas, & cætera omnia ad incantationem quæ pertinent, appara.

CLONARIUM & LEAENA.

NOVA quædā de te audimus Leæna, Lesbianam videlicet Megillā diuitē illā amare te perinde ut virū, & coire vos, nescio quid mutuo vobis facientes. Quid istud? Erubuisti? Sed dic mihi, verane ista sunt? L E A E N. Vera, Clonarium: pudet autē dicere. Alienū enim quiddā est. C L O N. At per Cererem, quid hoc negotiū? aut quid sibi vult mulier? Quid autē etiam agis quando coitis? Vides, haudquaquam amas me: ne

que enim celares me talia. L E A E N. Amo equidem te, quantum vllam aliam. Mulier autem illa, virilis supra modū est. C L O. Non intelligo quidnam etiā dicas, nisi si Tribas quæpiā est. Tales enim in Lesbos perhibent mulieres esse, quæ à viris quidem pati illud nolint, cum mulieribus autem ipsæ perinde ac viri solent, congregiantur. L E A E N. Tale quippiam est. C L O. Proin mea Leæna, istud ipsum etiā expone, quo pacto videlicet ab initio sollicitauerit te, quòque modo etiam adducite ut illi morem gereres, passa fueris, & quæ deinceps consecuta sunt. L E A E N. Compotatiunculam quandā instiguerant ipsa & Demonassa Corinthia ista, diues ipsa quoq; & in eadem arte cum Megilla exercitata: assumpserantq; me, ut cithara ipsis canerem. Postquam autē satis cecineram, & iam intempesta nox erat, cubitūque ire conueniebat, ipsæ autē iam ebriz erāt tum Megilla, Age, inquit, Leæna, iam enim dormire æquum est, hic nobiscum vnā cuba, media inter utraq; . C L O. Concubuistine? Quid tum postea factum est? L E A E N. Osculabantur me primò, perinde atq; viri solent, non ipsa modò labia applicantes, sed os subaperientes quoq; . Deinde & amplexabantur, & papillas atterebant mihi. Demonassa autem etiam mordebat inter deosculandum. Ego verò quidnam rei esset, haudquaquam etiam coniectura consequi poteram. Cæterum parua interiecta mora, Megilla cum iam incaluisset, comā, ut illam quidē sciticiam habebat, à capite reiecit, ipsa autem iacebat omnino similis atque æquiparanda gladiatorum alicui vehementer virili, atque robusto, ad viuum vsque cute detonsa. Ac ego quidem ubi aspexi, perterrita sum. Illa verò, Leæna, inquit, eoque adolescentem vnquam vidisti ita pulchrum? At nō video, inquam ego, vllum hic adolescentem, Megilla. Tum illa, Ne me, inquit, efformines, aut mulierem facias: Megillus enim vocor ego, & iam olim Demonassam hanc vxorē duxi, estque ea vxor mea. Risi equidem ad hæc, Clonarium, atque, proinde Megilla, latuisti, inquam, tu nos, vir existens, quem admodum Achillem aiunt inter virgines absconditum latuisse: habesque virile illud, ac Demonassæ facis idem quod viri solent? Idem ego Leæna, inquit, non habeo, sed neque opus eo admodum habeo. Peculiari autem modo suauius aliquantò conuersari me videbis. At num Hermaphroditus es, inquam ego, quales multi perhibentur esse, vtrunque membrum habentes? (Adhuc enim, Clonarium, ipsam rem ignorabam) Neque hoc, inquit illa, sed per omnia vir sum. Tum ego, Audiui, inquam, ex Boeotia tibicina quadam Ismenodora nomine, cū illa quæ* Ephestria apud ipsos dicuntur, enarraret, fuisse Thebis quendam ex muliere virum factum, qui idem & vates optimus fuerit. Nū igitur & tibi tale aliquid accidit? Haudquaquam Leæna, inquit, sed nata equidem sum similis vobis aliis, sententia autem & libido, cæteraque omnia virilia mihi sunt. Proinde sufficiens tibi, inquit, libido est? Tum illa: Præbe igitur Leæna inquit, & cognosces me nihilo inferiorem viris esse. Habeo enim quiddam aliud pro virili illo. Sed præbe, videbis enim. Præbui itaque, Clonarium, cum illa diu banos fumitūmq; supplicaret, atq; etiam monile daret ex rit, dubitatiofioribus illis quoddam, & velamina aliquot ri potest.

tenuiora. Atq; exinde ego quidem illam perinde ac virum complectebat. Illa autem & faciebat, & osculabatur, & anhelabat, videbaturq; mihi supra modū adeo voluptate affici. c. l. o. Quid faciebat Leena? aut quo modo? hoc enim quæro vt maximè dicas. L. E. A. E. N. Ne quære accuratius omnia. turpia enim sunt, quare equidē, per Vraniā, haud facillē dixero.

CROBYLE & CORINNA.

V O D igitur Corinna mea, haudquam ita graue fuerit, ceu tu putabas, ex virgine mulierem fieri, id iam didicisti videlicet, quippe quæ cum adolescente quidem formoso fueris, minam autem pro prima mercede abstuleris, pro qua statim monile comparabo tibi. c. o. r. Ita amabo. Habeat autem & lapillos aliquos pellucidos, quale Philænidis est. c. r. o. Erit sanè tale. Sed audi etiam cætera ex me, quæ te oportet facere, & quo pacto accommodare te viris. Nam alia nobis victus ratio nulla est, filia, sed per duos hosce annos, ex quo pater tuus pia memoriæ defunctus est, an nescis quò pacto vitam egerimus? At quando ille adhuc viuebat, abunde nobis omnia suppetebant. Artem enim ferrariam exercebat, magnūq; adeo nomē eius erat in Pyreō: ac plerosq; audire licet deierantes, quòd post Philinum ferrarius talis opifex alius amplius non sit futurus. Post mortem autem eius, principio quidem diuenditis forcipibus, & incude, & malleo, duabus minis, ex illis tum vitam sustentauimus. Postea autem, aliàs quidem texendo, aliàs autem tramam deducendo, interdum etiam stamina nendo, agrè victū parabā. Te verò, filia, enutriebam, spem expectans. c. o. r. Minam istam dicis? c. r. o. b. Non, verum ita rationem inibam, quòd cum ad istam ætatem peruenisses, & me facillē alere postea, & te ipsam exornare posses, diues videlicet ipsa futura, & vestes habitura purpureas, & ancillas pedisequas. c. o. r. Quomodo hoc, mater? aut quid dicis? c. r. o. b. Si cū adolescentibus rem haberes, & vnā potares cum ipsis, & pro mercede concumberes. c. o. r. Quemadmodum Daphnidis filia Lyra? c. r. o. Ita. c. o. r. At illa meretrix est. c. r. o. Nihil graue hoc. Nam & tu perinde vt illa, opulenta eris, multosq; amatores habebis. Quid lacrumaris Corinna? An non vides quàm multæ sint, & vt ab omnibus magno studio ambiantur meretrices? Deinde & quātum pecuniæ accipiant? Daphnidem igitur, o chara Adrastia, noui ego, cum pannosa ac lacera incederet, priusquā videlicet illa ad adultam ætatē peruenisset. At nūc vides qualis prodeat, vt illi aurum, & vestes floridae, & ancillæ quatuor. c. o. r. Quo pacto autem hæc acquisiuit Lyra? c. r. o. Principio quidem exornando se ipsam eleganter, deinde facilem atque hilarem gerendo se erga cunctos, non eò quidē vsq; vt in cachinnum facillē solueretur, quemadmodum tu soles, sed arridendo suaue ac blandum quiddam. Postea autem & conuersando sapienter ac dextrè, neq; decipiēs si quis eam accedit, aut accersit, neq; etiam obiurgans atq; increpans viros. Ac si quando ad cenam quoque abit accepta mercede, neq; inebriatur (ridiculum enim hoc, & oderunt viri tales) neque ineptè ac rusticè oppletur obsonio, sed attingit quidem summis digitis: tacitè autem edendo non obturat vtranque maxillam ingestis buc-

cellis. Præterea autem & bibit modestè, non affatim, & velut ore dehiscente, sed remisse ac placidè. c. o. r. Etiam si forte siti afficiatur, mater? c. r. o. Imò præcipuè tum, Corinna: & neque plus æquo loquitur, neque acerbè vllum ex iis qui vnā adsunt, perstringit. Ad solum autem eum à quo conducta est, aspicit. Et ob hoc illi amant ipsam. Ac postquam cubitum eundum est, nihil neque petulans nimis, neque ineptum & incōpositum facillē admittit, sed ex cunctis vnum hoc maximè obseruat, vt illum alliciat ad sese, & amatorē sui faciat. Hoc enim nomine cuncti ipsam laudant. Quòd si igitur & tu eadem hæc didiceris, beatæ nos quoq; erimus. Nam cætera quidem multo ipsa. Sed nihil o chara Adrastia addam amplius: viuas modò. c. o. r. At dic mihi mater, ii qui mercede nos conducunt, omnesne tales sunt, qualis est hic Eucritus, cum quo heri cōcubuit? c. r. o. Non omnes, sed alii quidem meliores, alii autem etiam duriōres, magisq; viriles: nonnulli verò non adeo liberali forma quoque præditi. c. o. r. Et cum hisce igitur concumbere oportebit? c. r. o. Maximè verò, filia. Nam hi quidē plura quoque dant: formosi autem, hoc ipsū solum formosi videri volunt. Tu verò eius quod plus est, rationem semper habeas, si breui cupis cunctas demonstrare digito te, ac dicere: An non vides Corinnam Crobyle filiam, vt excellenter diues est, & terque quaterque beatam matrem suam reddidit? Quid ais? faciesne ista? Facies, noui ego, facileque adeo cunctis anteibis. Nunc autem abi vt laues, si forte veniat etiam hodie adolescens ille Eucritus, ita enim pollicitus est.

MATER & MVSARIUM.

R G O si talem amatorē posthac inueniamus, Musarium, qualis Chærea hic est, immolare oportebit nos, *Publicè quidē Veneri caprā candidā, Cælesti autē, & ei quæ in hortis est, iuuentā vtrique: fertis præterea coronare etiā opū largitricē: & in summa, beatæ ac ter felices erimus. Quippe vides nūc ab adolescente isto quàm multa accipiamus, qui obolū quidē nunquā vllū tibi dedit, neq; vestem, neq; soleas, neq; vnguentum, sed excusationes apud illum semper, & pollicitationes, & spes longæ, & illud crebrum, Si pater, & si dominus siā paternarū possessionū, & omnia tua. Tu autē etiam iusiurandum mō reddidisse ipsum ais, quòd legibus vxorē te sibi facturus sit. m. v. s. A. Iurauit enim, mater, per Cererem & Proserpinam, & Mineruam. m. a. t. Et credis illi scilicet? & ob hoc paulò antè, cum non haberet vnde daret symbolum, annulum dedisti illi, me ignorante: ille verò vendito eo, potando absorbuit. Et rursum duo monilia ista Ionica, quorum vtrunque pendebat duos Daricos, quæ tibi Chius ille nauclerus Praxia attulerat, Esseli commercatus. Debebat enim tum Chærea cenam collatitiam vnā cum adolescentibus æqualibus dependere. Nā vela & tunicas quid attinet dicere? Et in summa, lucrum adeo quoddam nobis, & magna vtilitas iste obuenit scilicet: m. v. s. A. At pulcher est, & imberbis, & amare se ait, & lacrymatur. Præterea & Dinomaches, Lachetisque filius est Areopagite illius, diciteque vxorem me ducere velle se: denique magnæ spes ab ipso nobis factæ sunt, si senex

*τῇ γυναικὶ
μυσάρῳ τῇ ἑρα
νία ἡ τῇ ἑρ
κίνοισ. Co-
gnomena
autem Ve-
neris sunt,
πάδemos,
Vrania, &
Hortensis.
Priorū ery
mō reddidit
Pausanias
in Bæori-
cis. Hortē-
sis autem à
loco dici-
tur, cuius
irēm Pau-
sanias me-
minit in
Atticis.

si senex ille solum oculos clausisset. **M A T.** Proinde Musarium, ubi soleis aut crepidis opus erit, & sutor didrachmam poposcerit, dicemus & nos illi, Argentum quidem non habemus, tu autem spes quasdam modicas à nobis accipe. Et rursus ad pistorem eadem hæc. Et cum pensionem domus deposcemur:

*Pagi Atti expecta dicemus, videlicet dum Laches*Colytren-
ci nomē est sis moriatur. Exoluemus enim tibi tū post nuptias.

Colyttra. An non pudet te, quod sola meretricum neq; inau-
*Hæc te-
reis habes, neque monile aliquod, neque vestem? **Ta-**
nui ac pelrentinam? **M V S.** Quid igitur mater, fortunatioresne
lucida quæ illæ me, & pulchriores sunt? **M A T.** Non, sed provi-
dā fuit, ut dentiores, norūntque meretricari, neq; credunt ver
Pollux lib. bis modò, & adolescentulis, in summis labris iusu-
7. cap. 17. randum gerentibus. Tu verò fidelis es, & amans vi-
ri, neque admittis alium quenquam, præterquam so-
lum hunc Chæream. Ac nuper quando agricola ille
Acarnensis veniebat duas minas ad te afferens, im-
berbis ipse quoque (vini autem pretium hoc retule-
rat, à patre ad id missus) tu verò etiam subsannasti
hominem: dormis autem cum Adonide scilicet isto
tuo Chærea. **M V S.** Quid igitur? **An decebat relicto**
Chærea recipere me operarium istum foetidum, at-
que hic cum olentem? Levis mihi, ut aiunt, Chærea,
& porcellus Acarnanius. **M A T.** At esto sanè ille agre-
stis, & malè oleat, quid autem? Cur neque Antiphon-
tem Menecratis filium, minam tibi pollicentem, re-
cipere voluisti? **An non formosus erat, & vrbanius,**
æqualis Chærea? **M V S A.** At interminatus fuerat
Chærea ambos nos iugulaturum esse se, si me cum il-
lo vnquam depræhenderet. **M A T.** Quam multi au-
tem & alii eadem hæc minantur! An tu igitur sine
amatoribus ob hoc manebis? & pudicè ages, perin-
de ac si non meretrix, sed Cereris sacerdos quæpiā

*Hoc est fores? Ac cætera omitto, hodie verò *Aloa sunt:
festa mæ- quid tibi igitur dedit, quin celebritatem hanc pera-
sis, seu ritugeres? **M V S A.** Ah, non habet, mater mea. **M A T.**
rationis, ea Quid? an solus iste artem nullam aduersus patrem
de quæ su- inuenire potest? nō seruum immittere, qui illū de-
præ Arua- cipiat? non à matre ipse postulare, minitendo se in
lia exposi- militiam hinc nauigaturū esse, nisi accipiat? Verūm
mus. sedet nos atterens, ac vana spe producens, neque
ipse quicquam dans, neque à dantibus accipere si-
nens. Tu verò, ô Musarium, an putas te octodecim
annorum semper fore, aut eodem animo futurum
Chæream? Quando ipse quidem diues erit, mater
autem opimas aliquas ac bene dotatas nuptias ipsi
inueniet, an ille tum, putas, meminerit lacrymarum
istarum, aut suauiorum, aut etiam iurisiurandi alicui-
us, cum dotem quinque fortassis talentorum aspi-
ciet? **M V S.** Meminerit ille: cuius rei argumentum il-
lud utique, quod neque nunc vxorem duxit, sed cū
à patre cogeretur, ac vim propè pateretur, tamen
negauit ducere. **M A T.** Utinam non decipiaris, sed ta-
men admonebo te, Musarium, aliquando horum.

AMPELIS & CHRYSIS.

I quis, ô Chrysi, neque zelotypus est,
neque irascitur, neque alapas inflixit ali-
quando, aut capillos conscidit, aut ves-
tes lacerauit, pro amatorēne adhuc ha-
bendus videtur? **C H R Y.** Proinde ista sola amanti-
s, Ampeli, indicia? **A M P.** Maximè: si quidem hæc viri

seruentis sunt. Nam cætera illa, oscula, & lacrymæ,
& iusiurandum, & crebrò ventitare, incipientis &
adhuc crescentis amoris signa. Cæterum totus hic
ignis zelotypia constat. Quare si te, quemadmodū
dicis, Gorgias alapis cædit, & zelotypus est, benè
speres licet, optesque ut eadem semper faciat. **CHR.**
Eadem autem? quid ais? ut ille me semper percutiat
alapis? **A M P.** Non, sed ut semper illi ægrè sit si nō
ad solum ipsum aspicias: quoniam certè nisi amaret
te, cur quæso irasceretur etiam si quem alium ama-
torem habeas tu? **C H R Y.** At equidem non habeo: il-
le verò nequicquam suspicatus est diuitem istum me
amare, ex eo quod mentionem eius fortè aliquan-
do feci. **A M P.** Atque hoc suaue sanè est, putare il-
lum à diuitibus obseruari ac coli te. Ita enim maiori
dolore afficietur, magisque æmulabitur & con-
tendet, ne potiores ipso apud te sint riuales:
C H R Y. At verò ille quidē solum irascitur, & alapis
cædit, nihil autem dat. **A M P.** At dabit postea. Nam
zelotypi vel maximè dolore afficiuntur. **C H R Y.**
Nescio quo pacto alapas accipere me vis, ô mea
Ampeli. **A M P.** Haudquaquam ego: sed, ut arbitror,
maximi amores inde nascuntur, etiam si audiat se ne-
gligi. Quod si autem persuasum illi fuerit, se solum
habere te, elanguescet nescio quomodo lubido illa.
Atque hæc tibi dico, quæ iam annos viginti totos
meretricium quæstum exercui. Tu verò annos, ut
arbitror, decem & octo nata es, aut pauciores etiā.
Quod si autem vis, narrabo etiam quæ mihi accide-
runt aliquando, non aded multos ante annos. Ama-
bat me Demophantus, foenerator ille, momētaneo
ac leui quodam amore, neque ingemiscens, neque la-
crumans, neque etiam intempestiuè ac sera nocte ad
fores ventitans, sed illud solum, interdum dormiēs
mecum, idque etiam post longum interuallū. Post-
eaquam autem venientem aliquando exclusi (nam tū
Calliades pictor intus erat, datis decem drachmis)
principiò quidem abiit, verbis me insectatus. Post-
quam autē multæ dies iam transissent, neque ego ad
illum mitterem (rursus autem tum Calliades intus
erat) incallescens tum tandem Demophantus, etiam
ipse ad rem inflammatur. Atque adstans aliquando,
cum ianuam obseruasset apertam, flebat, percutie-
bat, minabatur se occisurum esse, lacerabat vestem,
omniaque faciebat. Et postremum talento dato ha-
bebat me solus totos octo menses. Vxor autē ipsius
cunctis dicebat, medicamentis à me ipsum ad insa-
niam redigi. At hoc igitur medicamentū zelotypia
erat. Quare ô Chrysi, & tu vttere contra Gorgiam
eodem medicamentū. Porro diues adolescentulus
hic erit, si quando patrem ipsius mori contingeret.

DORCAS, PANNYCHIS, PHILO- STRATVS, POLEMON.

DORCAS.

ERIMVS ô hera, periimus. Polemō
ex militia reuersus est, diuitiis onustus,
ut aiunt. Vidi autem & ego ipsum sago
purpura prætexto & fibulato indutum,
& seruos pedisequos vnā cum eo multos. Ac ami-
ci ut aspexerunt, concurrerunt ad ipsum, salutaturi
videlicet. Interea autem seruum conspicata à ter-
go sequentem, eum qui cum ipso profectus fuerat,

interrogabam, ac, dic mihi Parmeno, inquit, salutatio prius ipso, quo pacto nobis egistis? & nunquod operæpretium bellorum consecuti, huc reuer si estis? P A N. Non decebat hoc statim, sed illa primū. Quod quidē seruati estis, multa diis gratia, & in primis Ioui Hospitali, & Mineræ militari. Cæterum hera semper rogitare solebat quidnā ageretur, & ubi essetis. Quod si autem etiam hoc addidisset, quod & lacrumaretur, & mentionem Polemonis faceret semper, satius id fuerat multo. D O R. Præfata equidē sum statim à principio cuncta hæc ad te autem non putavi opus esse, verū illa dicere volui, quæ audiui. Nam ad Parmenonem certē ita incoepi: Ecce ubi, Parmeno, tinnierunt vobis aures? Semper enim reminiscatur vestri hera cū lacrymis, & maxime si quando ex pugna venerat quispiam, multique mortui esse dicebantur, euellebat tum crines, & pectus percutiebat, & lugebat ad vnumquodque nuntium. P A N. Rectē Dorcas. ita decebat, D O R. Deinde non multo post interrogabam illa quoque ordine. Ille autem, Admodum splendidē, inquit, reuer si sumus. P A N. Ita autem etiā ille, nihil præfatus quod meminerit mei Polemon, aut desiderio affectus fuerit, aut optauerit saluam atque incolumem me iterū deprehendere? D O R. Atque adeo multa huiuscemodi dicebat. Quod igitur caput rei est, narrauit diuitias multas, aurū, vestes, seruos, ebur. Nam argentum quidem asferre ipsum dicebat non ad numerum, sed ad mensuram, multos videlicet medimnos plenos. Habebat autem & ipse Parmeno anulum in digito paruo maximum, ac multangulum, lapillusque; incrustatus in eo erat ex tricoloribus illis quidam, ruberque superne. Reliqui autem ipsum, cum adhuc pararet mihi dicere, quo pacto Alyn transissent, & ut occidissent Tiridatem quendā, & quomodo versatus ipse Polemon in pugna contra Pisidas esset: accurrerique domum, ut hæc tibi renuntiaret, ut quid de omnibus rebus faceres, deliberares ipsa tecum. Nam si veniens Polemon (veniet enim haud dubiè postquam à se notos ac salutares illos amouerit) ac resciscens, deprehenderit Philostratum apud nos intus, quid putas quæso facturum ipsum esse? P A N. Inueniamus Dorcas ex re præsentium consiliū, atque salutem aliquam. Nam neque hunc ablegare honestum fuerit, ut qui talentū nuper dederit, & præterea mercator quoque est, & multa pollicitus: neque rursum vile, Polemonem talē ac tantū redeuntem non recipere. Nam præter hæc etiam zelotypus est: & cum pauper adhuc intolerabilis adeo fuerit, quid nunc non putes illum facturum? D O R. At etiā accedit. P A N. Desicco Dorcas, consilii inopia, ac tremo. D O R. Sed & Philostratus accedit. P A N N. Quæ igitur fiam? quomodo me autem terra absorbeat? P H I. Quid? cur nō potamus Pannychi? P A N. Perdidisti me, o homo. Tu verò salue Polemon, post longū adeo oculis oblatū iterum meis, P O L. Hicce igitur quisnam est, qui huc ad nos accedit? taces? Euge abi Dorcas. Ego verò ex Pylis intra quintum diem huc aduolauī, appropinquans videlicet ad talem mulierē. Ac meritō sanē hæc mihi accidit, tibi que adeo gratiam habeo. neque enim post hæc amplius abs te diripias. P H I. Tu verò quisnam es, bone vir? P O L. Nimirum audis, quod Polemon ego, Steriensis ille, ex tribu Pandionis, qui Tribu-

Eadem
Thermo-
pyle alias,

nus militum à principio fui, nunc autem totius dux legionis, amator Pannychidis, cum eam adhuc humana sapere putarē. P H I. At nunc, Tribune*, Pannychis hæc mea est, talentūque; à me accepit. Accipiet autē & alterū iam, ubi onera seu merces distraxerimus. Ac nūc Pannychi sequere me, istū autē apud Odryas Tribunatū gerere sine. D O R. Libera hæc quidem est, sequeturque non, nisi volet. P A N. Quid faciam Dorcas? D O R. Intrō ire melius. Nam Polemon adeo irato, haudquaquam facile aut tutū est, & magis incenditur æmulando. P A N. Si placet, eamus intrō. P O L. At prædico vobis, quod hodie potestum potabitis, aut ego frustra adsum, tantis cadibus exercitatus, Thracas huc Parmeno. P A R. Armati adsum, cingentes angiportum phalange. Ac in fronte quidem, qui grauis armaturæ sunt, in utroque autem latere funditores & sagittarii, cæteri à tergo locati. P H I. Tanquam infantibus nobis hæc o stipendiariae minitaris, ac laruis nequiquam nos territas. An tu verò vnquam gallum aliquem gallinacem occidisti? aut etiam bellum vidisti? Castellū, ut multū, præsidio tenuisti, fortasse dux manipularis* quispiam, ut tibi hoc interim gratificando concedam. P O L. At verò scies paulo post, ubi nos acie in exercitum conuersa aduētare spectabis, armis resplendentibus. P H I. Aduentate modo conferti, atque instructi. Ego verò & Tibys iste (nam hic solus me sequitur) iaciendo cum saxis, tum testis ostraceis, ita dispergemus vos, ut neque quod vertamini, scire tū possitis.

CHELIDONIUM, & DROSE.

ON amplius ventitat ad te, Drose, adolescentulus ille Clinias? Non enim vidi longo iam tempore apud vos ipsum. D R O. Non amplius Chelidonium. Nā præceptor prohibuit ipsum amplius ad me accedere. C H B. Quinam iste? num exercitorem istum priorum Diotimū dicis? Nā is certē amicus mihi est, D R O. Non, sed perditissimus iste philosophorum, Aristænetus, C H E L I D. Tetricum istum dicis & hirsutum, profunda barba, qui cū adolescentibus consuevit deambulare in porticu picta? D R O S. Illum equidem, vanum iactatorem, quem vtinam pessimè perire videam, barba tractum à carnifice. C H B. Quid autem accidit illi cur talia persuaderet Clinias? D R O S B. Nescio, Chelidonium. Sed cum antea nunquam vllam noctem intermiserit quin mecum dormiret, ex quo rem cum muliere habere cepit (primū autem mecum habere cepit) tribus istis diebus proximis ad angiportum hoc ne vnquā accessit quidem. Postquam autem ex eo contristari cepi (nam nescio quo pacto mihi agrè quiddam ob illum accidit) Neuridem misī, quæ illum circumspiceret, aut in foro commorantem alicubi, aut in palæstra*. Ea autem rediens, deambulantiem vidisse se ait cum Aristæneto, atque inuuisse illi alon ge. Illum autem erubuisse, deiectis in terram oculis, neque aspicere amplius ad ipsam voluisse. Atque exinde ambos ad urbem iisse. Ipsa verò ad Di pylum vsque secuta, cum ille prorsus neque conuerteret sese, domum rediit, nihil planum aut certum habens quod renuntiaret. Quo me igitur pacto post illa tum affectam putas? quæ coniecturam facere nusquam poteram, quidnam esset quod adolescentē huic

*Στρατηγὴ, Græcè, hoc est externi & cōductiui militis ductor propriē. Suidas tamen Στρατήγιαν & χιλιαρχίαν pro eodē sumi ait.

*Διοτίμης, à Διοτίμῃ, quam eandem & ἡμῶν Λοχίαν Suidas vocat.

*Aliàs porticu, πᾶσι κτῆνι Græcè habetur, quod vt corruptū puto, sic rursum πᾶσι κτῆνι, vel πᾶσι λαίρῃς λεγέδῃ puto huic

huic accidisset: sed ita mecum dicebam: Numnam ægrè illi aliquid feci? aut num quam aliam amat, me perosus? aut num pater vetuit ipsum? Multa adeo huiusmodi mecum ipsa volebam. Porro autem circa multam vesperam venit Dromo, literas has ab illo afferens: Accipe Chelidonium, ac lege. Scis enim literas videlicet. **CHE.** Age videamus. Ac literæ quidem ipsæ non admodum planè scriptæ, sed incompositæ, & malè coagmentatæ, properantiam quandam scribentis indicant. Sic autem sonant: Quo quidem pacto amarim te, mea Drose, testes facio deos. **DRO.** Væ vè miseræ mihi, neque salutationē à principio adscripsit. **CHE.** Et nunc autem non odio aliquo, sed necessitate coactus defero te. Nam me pater Aristaneto tradidit, ut philosophiæ dem apud illum operam. Atque ille (cognouit enim cuncta quæ ad nos pertinent) multis admodum obiurgauit me, inhonestum esse dicentis, cum meretrice rem habere me, Architelis & Erasicleæ filium. Longè enim melius esse, virtutem anteponeere voluptati. **DRO.** * Vt nunquam ad maturitatē perueniat nugator ille, qui talibus adolescentem instituit. **CHE.** Quamobrem necesse mihi est parère illi. Assequitur enim me, diligenter ubique obseruans: & in summa, ne aspicerè quidem alium quenquam præter ipsum solum mihi licet. Quod si verò temperanter & pudicè viuā, ipsique per omnia obtemperem, pollicetur prorsus beatum fore, præclarumque ac fortem me redditurum esse, laboribus ad hoc antè præexercitatu. Hæc tibi vix adeo scripsi, me ipsum suffuratus paululū. Tu vero feliciter mihi vale, & memineris Clinia. **DRO.** Quid igitur videtur tibi epistola hæc, Chelidonium? **CHE.** Quod ad cætera quidē attinet, Scythica, ut aiunt, oratio: illud autem, Memineris Clinia, spem quandam adhuc reliquā præ se fert. **DRO.** Eciam mihi ita videtur. Proinde pereo amore. Cæterum Dromo dicebat etiam pæderastem quandam esse Aristanetum, & prætextu doctrinæ consuetudine habere cum pueris venustissimis, & priuatim orationem habere cum Clinia, pollicitationes quasdam faciendo, quod videlicet diis similem illum redditurus sit. Quin & amatorios quosdam sermones philosophorum veterum ad discipulos suos idem, inquit, cum illo legit, & in summa, totus circa adolescentem est. Interminatus autem etiam est, patri Clinia ista se dicendum esse. **CHE.** Oportebat, Drose, Dromonem ipsum inescare, ac lautius paulo accipere. **DRO.** Inescavi hominem, & præter hoc autem etiam meus est. Nam & ille gustauit Neuridē. **CHE.** Bonum animum habe. Omnia rectè fient. Ego verò etiam inscribere in pariete volo in Ceramico, vbi Architeles deambulare solet, Aristanetus corrumpit Cliniam. ut ex hoc quoque aliquid concurrat ac faciat ad delationem Dromonis. **DRO.** At quomodo id clām facies, ne depræhendaris? **CHE.** Noctu, Drose, carbone alicunde sumpto. **DRO.** Rectè sanè. Commilita modò, atque auxiliare, mea Chelidonium, aduersus arrogantē ac vanū istum Aristanetū.

TRYPHÆNA, & CHARMIDES.

MICA autem quispiam accepta, & quinque drachmarum mercede data, auersus dormit, lacrumans ac gemens. Sed neque potasti lubentī animo, opi-

nor, neque cœnare solus voluisti. Fiebas autem etiā inter cœnandum. aspiciebam enim, & nunc autem non desinis vlulare, perinde atque infans aliquis. Ista igitur, ô Charmide, cuius gratia facis? Ne quæso me celes, ut vel hac parte consequar aliquid ex nocte hac, quam totam hucusque tecum vigilauī. **CHARMID.** Amor me perdit Tryphæna; neque malum hoc amplius sustinere possum. **TRYPHÆ.** At quod me quidem non ames, manifestum est. neque enim ita negligeres me, cum probè habeas: atque abs te repelleres, quoties amplexari te volo, denique etiam quasi quodam septo interposita veste intercluderes, metuens videlicet ne te tangam. Sed tamen quænam illa est, dic mihi. Fortassis enim etiam ipsa nonnihil ad amorem istum tibi contulero. Scio enim quo pacto cōueniat huiusmodi res administrare. **CHAR.** At verò nosti atque admodū probè ipsam, & rursus illa te quoque: neque enim obscura adeo meretrix est. **TRYPH.** At nomen mihi cedo, Charmide. **CHARMID.** Philematium, ô Tryphæna. **TRYPH.** Vtram dicis? duæ si quidem sunt. Illamne ex Piræo, quæ nuper adeo mulier facta est, quam Damyllus amat, eius qui nūc exercitum ducit, filius: an alteram, quam cognomento decipulam vocant? **CHAR.** Illam equidem, atque adeo captus ab ea & cōprehensus miser sum. **TRYPH.** Ob illam itaque plorabas? **CHAR.** Atque admodum. **TRYPH.** Multum autem temporis amasti illam, an nuper adeo cœpisti? **CHARMID.** Haud nuper adeo, sed menses propè septem sunt, à Dionysius vsque videlicet, ex quo primū illam vidi. **TRYPH.** Vidistine autem totam ipsam diligenter, an faciem solum, easque corporis partes quæ in aperto sunt? & quæ vidisti, Philematine erant, atque ita uti conueniebat esse mulierem quinque & quadraginta annos iam natam? **CHARMID.** At verò deierat illa, secundum supra vigesimum modò ad proximum Decembrem completuram esse se. **TRYPH.** Tu verò utrum credis iurando illius, an propriis oculis? Contemplare enim diligenter, suspiciens aliquando ad tempora illius, quo loco solo suos crines habet: nā cætera, impostura mera. Circa tempora autē quoties medicamentum quo infici solet, languescit, ac vim suam remittit, albescit plerumque. Quanquā quid hoc attinet? Cogere aliquando ut nudam quoque spectandam se tibi exhibeat. **CHARMID.** At nunquā mihi in hoc consentire voluit. **TRYPHÆ.** Merito sanè. Sciebat enim abominaturum esse te canos ipsius capillos. Cæterum tota à collo ad genua vsque pardali similis est. At tu lacrumabaris, quod cum tali non coires? Fortassis autem etiam ægrè tibi faciebat, & superbam gerebat sese. **CHARMID.** Sanè verò Tryphæna: & hoc quauis tam multa à me acciperet. Ac nunc quidem postquam mille petenti, facit ac statim dare non potui, utpote qui patrē habeam parcum & tenacem, Moschione intro ad se recepto, me exclusit. Ob quæ, dum illi vicissim ægrè facere volo, te assumpsi. **TRYPH.** At ego, per Venerem, haudquaquam venissem, si quis prædixisset mihi, ob id solum assumptam esse me, ut alteri ægrè facerem, præsertim Philematio huic, capulo videlicet. Verum abeo. Iam enim tertium hoc cecinit gallus. **CHARMID.** Ne tu utique tam statim, mea Tryphæna. Nam si vera ista sunt quæ de Philematio

* μὴ ὄρα-
σιν ἴσθι,
Græcè.

tio dicis, coma videlicet suppositicia, & quoddam tingitur, & vitilignes illæ, ne aspicere quidem amplius illam potuero. **T R Y P.** Interroga matrem, si quando cum illa lauit fortè. Nam de annis etiam anus narrare tibi poterit, si modò viuit etiam nū. **C H A R.** Proinde postquam talis illa est, auferatur quidem iam è medio septum hoc, amplexemur autè mutuo, atque osculemur nos, ac tandem verè cocamus, **Philematium** autem longè valeat.

IOESSA, PYTHIAS, & LYSIAS.

IOESSA.

IN SOLESCIS igitur ò **Lysia** aduersum me? Et rectè sanè, quandoquidem neque argentum vnquam abs te poposci, neque venientem exclusi, alterum intrus esse dicatans, neque decepto patre, aut ex matris rebus aliquo subtracto, coegi te mihi afferre quippiam, perinde atque aliæ facere solent: sed statim ab initio inde, nulla data mercede, atque a symbolū recepi te intrò. Nostine quàm multos amatores rececerim? **Ethoclem** videlicet, eum qui nūc inter fenatores est, **Pasionem** nauclerum, & coxqualem tuum **Melissum**, quanquam etiam nuper adeò pater eius mortuus esset, ac dominus ipse factus bonorum omnium. Ego verò te, **Phaonem** scilicet meum, solum habebam, neque aspiciens neque admittens alium quenquam præter te. Arbitrabar enim stulta ac demens, vera illa esse quæ iurabas, & ob hoc animum tibi aduertens, perinde ac **Penelope** illa, pudicè ac castè agebam, clamante atque increpante ob hoc matre, & apud amicas accusante me. Tu verò posteaquam intellexisti me obnoxiam habere te, uti quæ iam ex te peperissem, nunc quidem ad **Lycænam** alludebas intuentes me nimirum ut zgrè mihi faceres: nunc autem iuxta me accumbens, **Magidium** laudabas, **psaltriam** istam videlicet. Ego verò ob hæc lacrymor, & sentio contumeliam. Paulò autem antè, quando compotabatis **Thraso** & tu & **Diphilus**, aderant & **tibicina** **Cymbalium**, & **Pyrallis**, ea quæ inimica mihi est. Tu verò cum hoc scires, **Cymbalium** quidem quinquies osculatus es, id quod nō admodum curæ mihi erat, (te ipsum enim afficiebas contumelia, talem osculando) **Pyrallidi** autem quàm multa innuebas, ac bibens illi quidem poculum commonstrabas, puero autem reddens, in aurem iubebas, ut nisi **Pyrallis** id postulareret, alteri nemini infunderet. Postremò autem etiam demorso malo, quando **Diphilū** alias res agere videbas (loquebatur enim cum **Thrasone** tum) inclinans te quodam modo, collimatè adeò iaculabaris illud in sinum ipsius, ne latère quidem me cupiens. Illa autem exosculata, inter mamillas sub fascia insertabat illud. Ista igitur cuius gratia facis? Qua te autem siue magna siue parua iniuria affeci aut etiam offendi ego? quem alium cunque intuiui sum? an non ad vnus ingenium & morem tuum viuo? Haud sanè præclarum aut magnum hoc, **Lysia**, facis, miseram mulierculam, & in te insanientem, mœrore implicans. Est dea utique aliqua **Adraestia**, ac talia videt. Tu verò aliquando mœrore afficeris, vbi fortasse audieris de me aliquid, quoddam iaceam videlicet aut

laqueo à me ipsa suffocata, aut in puteū præcipitata, aut quemcunque tandem mortis modum inuenero, dum ne amplius ita coram & ob aliorum oculos molestiis afficiar. Ac tum pompam utique duces tu, perinde ac re magna splendidæque peracta. Quid me toruè aspectas, ac dentibus infrendis? Nam si quicquam est cur me accuses, dicas licet. **Pythias** hæc inter nos iudicet. Quid hoc? ne responso quidem dato abis hinc, me relicta? Vides mea **Pythias** qualia patiar à **Lysia**. **P Y T H I.** O feritatem. Nam quoddam nullis neque lacrymis flectitur, lapis sanè, non homo est. Quanquam si utique veritatem conuenit dicere, tute **Ioessa** perdidisti ipsum, quæ supra modum amasti hominem, idque etiam palam fecisti illi. Oportebat autem non nimis æmulari ipsum: insolentes enim fiunt cum hoc sentiunt. Ah desine lacrymari misera: & si me audies, semel atque iterum exclude venientem. Videbis enim inflammari ipsum denuò prorusus, & vicissim insanire vero pacto. **I O E S S A.** At ne dixeris quidem, apage. Ut ego excludam **Lysiam**? Utinam ne ipse à me deficiat modò. **P Y T H I.** At rursus huc reuertitur. **I O E S.** Perdidisti nos, **Pythias**: fortassis audiit te de exclusionem verba facientem. **L Y S I A.** Non huius causa, **Pythias**, huc reuersus sum, ut quæ ne aspexero quidem amplius, talis cum sit, sed tua gratia, ut ne damnares me, ac diceres fortè: Irreconciliabilis hic **Lysias** est. **P Y T H I.** Atque equidem dixissem **Lysia**. **L Y S I A.** Ferre igitur me vis **Pythias** **Ioessam** hanc, quæ nunc lacrymatur, cum ipse superuenerim ei aliquando cum adolescente concumbenti, & à me desciscienti? **P Y T H I.** **Lysia**, in vniuersum quidem meretrix est. Cæterum quando verò depræhendisti ipsos concumbentes? **L Y S I A.** Sextus, ni fallor, dies hic est, per **Iouem**, sextus utique. fuit enim secunda mensis incipientis, hodie verò eiusdem septima est. Pater igitur cum sciret me iam olim amare, probam hanc scilicet, conclusit me domi, dato ianitori mandato, ne aperiret. Ego verò (non enim ferebam ab huius congressu prohiberi me) **Dromonem** iussi, acclinantem muro atrii, qua parte humillimus erat, in tergum recipere me. Nam hoc pacto minore negotio ascensus eram. quid multis opus est? transcendendi, veni, atrium offendi oclusum diligenter. Iam enim nox erat media. Itaque neque pulsaui tum, sed attollens sensim ianuam (iam autem & antea idem aliquoties feceram) transuersum acto cardine, tacitè ac sine tumultu ingressus sum. Dormiebant autem omnes, atque ego exinde contrectato pariete (ut fit in tenebris) super lectum adstiti, **I O E S S A.** Quid narras, ò **Ceres**? propè enim deficio. **L Y S I A S.** Postquam autem animaduertebam non vnum esse anhelitū, principio quidem putabam **Lyden** cum ipsa vnà dormire, cæterum aliter multò res erat, **Pythias**. Nam vbi contrectare cœpi, depræhendi imberbem quendam, admodum tenerum, ad cutem vsque detonsum, vnguenta etiam ipsum olentem. Hoc vbi sensi, si quidem & gladium veniens mecum attulissem, non ita quiescerem tum, sat scitote. Quid ridetis **Pythias**? an verò risu digna dicere vobis video? **I O E.** Hoccine igitur **Lysia** acerbum adeò tibi fuit? **Pythias** hæc mecum dormiebat. **P Y T H I.** Ne dicas illa **Ioessa**. **I O E S.** Cur non dicā? **Pythias** erat, ò charissime,

risime, à me accersita tum, vt vnà mecū dormiret. Aegrè enim erat mihi, quòd te non habebam. **L Y S.** Pythias autem? ille ad cutem vsque detonsus? atque exinde intra sex dies hōce tantum iterum produxit comam? **I O E S.** Ex eo cum morbo laborauit, tonsa est, **Lysia.** deflexerant enim illi tum crines, nūc autē fictitiā comā imposuit. Ostende Pythias, ostēde ita rem habere se, ac fidē illi fac. Ecce tibi adulescentulum istū mōechum, quem zelotypia prosequeris. **L Y S.** Quid igitur? an non conueniebat hoc? praefer tim amantem, & qui ipse contrectauerat? **I O E S.** Proinde tu quidem iam persuasus es vt credas. Vis autem & ipsa vicissim tibi aegrè faciam, vt quæ merito vicissim irascat tibi? **L Y S.** Nequaquam, sed bibamus iam, Pythiasque hęc vnà nobiscum. Aequū enim est adesse ipsam reconciliationi faciendæ. **I O E S.** Aderit. Qualia autem propter te passa sum, ò generosissime adulescentum Pythias? **P Y T H.** At idem ipse reconcilians quoque vos: quare non est cur mihi succenseas, nisi istud quæso vide **Lysia,** ne cui de coma quicquam dixeris.

LEONTICHVS, CHENIDAS, & HYMNIS.

LEONTICHVS.

LN pugna autē contra Galatas, dic Chenida quo pacto ipse quidem ante cæteros equites cursu præuectus fuerim, equo insidens candido, Galatz autem, tametsi fortes alioqui bellatores, trepidarint continuo vbi aspiciebant me, neque quisquam amplius subsistere sustinuerit. Ibi igitur tum ego lancea quidem emissa transfixi præfectum alæ ipsorum vnà cum equo. Contra eos autem, qui cōferti adhuc resistebant (erant enim nonnulli qui persistebant, phalange quidem soluta, in quadrangulam autem aciem aggregatis ipsis) progressus, arrepto gladio, ac totis animis facto in illos impetu, in fugam quidem conuerto circa septem eorum qui in prima acie pugnant, equi incursum gladio autem impacto manipularii vnus ducis caput in duas partes dissecō vnà cum ipsa galea. Vos autem Chenida paulò post superuenistis, fugientibus iam illis. **CHEN.** Nam cum, Leontiche, circa Paphlagoniam singulari prælio cum satrapa illo congressus es, an non tum quoque præclarum facinus ac magnum edidisti? **L E O N.** Pulchrè cōmonuisti facinoris haudquaquam etiā illius ingenerosi. Nam satrapa ipse cum corpore quidem esset maximus inter grauis autem armaturæ milites pugnator haberetur optimus, contemptis videlicet Græcis, in mediū prosiliebat, & prouocabat si quis cum ipso singulari prælio decertare veller. Ibi igitur tum cæteri quidē perculsi atque perterriti erāt, Manipularii videlicet, Præfecti, & Centuriones, & ipse etiam Imperator, quanquam homo esset minimè alioqui ingenerosus aut ignauus. Nam Aristarchus tum Imperator exercitum ducebat, Aetolus, idēque iaculator optimus. Ego verò tribunatum adhuc tum gerebam, sed tamen nihilò minus fidens animo, & dimotis à me sociis, qui me increpando retinebant. Metuebant enim mihi, aspicientes Barbarum quidem ipsum resplendentem armis inauratis, magnam autem atque terribilem indutum galeam, & præterea lanceam

quoque vi multa librantem. **CHENID.** Nimirum ego quoque tum metui Leontiche, & scis quo pacto instabam tibi precando, ne præ aliis periculo committere te velles. Nam mihi vita hæc ingrata futura erat te morte amisso. **L E O N T I C.** At ego tum præ cæteris ausus, processi in medium, non peius neque ipse Paphlagonē illo armatus, sed totus adeo auro collucens. Quare clamor statim coortus est & à nostra parte, & à barbaris. Agnoscebant enim etiam illi me videntes, & maximè ex pelta, & phalaris, & cristis. Dic quæso Chenida, cuiam me tum omnes assimilabant? **CHENID.** Cui autem alteri, quàm Achilli per Iouem Thetidis & Pelei filio? Ita decebat quidem te galea, efflorebat autem purpura: pelta verò etiam fulguris modo coruscabat? **L E O N T I.** Postquam autem ad manus ventum est, Barbarus ille prior vulnerat me modicè, quasi perstringens hasta paulum supra genu. Ego verò adacta per clypeum lancea, totum vtrinque pectus illius transuerbero: atque exinde accurrens, cervicem quoque gladio amputo facilè: armæque illius referens inde redeo, caput quoque vnà summa fixum lancea portans, cæde videlicet lotus ac madens. **HYMN.** Apage Leontiche, fœda sceleratæque hęc, atque adeo horribilia de te ipso narras: neque verò te amplius ne aspexerit quidem aliquis, cruore ac tabo ita gaudentem, ne dum bibat tecum, aut concumbat. Ego certè igitur hinc abeo. **L E O N T I.** Quia duplam accipe mercedem. **HYMN.** Non potero cum viro cædibus polluto concumbere. **L E O N T I.** Ne metuas, Hymni. Nam illa tum in Paphlagonia gesta sunt, nunc autem pacem hic ago. **HYMNIS.** At homo deuotus & execrabilis es, & cruor ex capite Barbari illius, quod in lancea fixum portabas, in te destillabat. Egone igitur vt talem virum amplectar & osculer? absit, ò Charites. neque enim iste talis carnifex melior. **L E O N T I.** At verò si me vidisses in armis, sat scio, amasses Hymni. **HYMNIS.** Audiens solum hæc, Leontiche, nauseo, atque horreo, ipsasque illas umbras videre mihi videor & simulacra occisorum, & præcipuè miseri illius manipularii præfecti, cuius tu caput in duas partes dissecuisti. Quid putas igitur si ipsum opus aspicerem, & cruorem manantem, & iacentium caduera? Emoritura certè mihi videor, vt quæ nunquam ne gallum quidem gallinaceum occidi viderim. **L E O N T I.** Adeone autem ingenerosa Hymni es, & pusillanimis? Ego verò oblectatū iri te putabam audiendis istis. **HYMN.** At huiusmodi narrationibus oblecta si quas Lemniades inueneris, aut Danaides. Ego autem hinc ad matrē curculò abibo, dum adhuc dies est. Sequere & tu Gramme. Tu verò vale, Tribunorum optime, & occisor, quotquot etiam volueris. **L E O N.** Mane quæso, Hymni, mane. Abiit. **CHEN.** Nempe Leontiche puellam simplicem territasti, concutiendo cristas, & incredibilia quædam præclare facta commemorando. Ego verò statim videbam quo pacto expallescebat, cum tu adhuc illa quæ circa manipularium facta essent, narrares: contrahebátque vultum, & exhorrebat aliquantum, postquam etiam dissecuisse te caput illius dicebas. **L E O N T I.** At ego me illi amabiliorem eò visum iri putabam. Sed & tu me perdidisti Chenida, qui vltra hæc etiam de singulari certamine submonuisti.

monuisti. **C H E N.** An non decebat me quoque mentiri tecum, quando causam arrogantiae istius videbam? Tu verò lōgè terribiliora omnia fecisti. Esto enim amputaris infelicis istius Paphlagonis caput, cur idem etiam lanceae affixisti, ita ut cruor in te destillaret? **L E O N.** Vnum hoc impurum ac detestabile re vera, Chenida. Nam cetera quidem non omnino malè conficta fuerant. Abi igitur, ac persuade illi ut redeat, mecumque dormiat. **C H E N.** Quid igitur dicamne quod omnia ista mentitus fueris, dum generosus ipsi videri affectas? **L E O N.** Turpe hoc, Chenida. **C H E N.** At verò alio pacto non redibit facile. Proinde alterum ex his elige, ut vel odio habearis, dum praeclarus bellator videri cupis: vel mentitum esse te ista confitearis, & cum Hymnide dormias. **L E O N.** Difficile sanè utrunque est, sed tamen Hymnidem habere malo. Abi itaque, ac dic illi, Chénida, mentitum quidem esse me, non tamen omnia.

DORIO & MYRTALE.

V N C me excludis scilicet Myrtale? nunc, quando ad inopiam perueni propter te? At quando tam multa ad te afferebam, amator, vir, dominus, denique nihil non eram. Posteaquam igitur ego quidē exhaustus ac siccus planè iam, tu verò Bichynum istum mercatorem inuenisti, qui te amet, ego quidem excludor, & ante fores sto lacrumans: ille autem tota nocte osculatur, & solus intus est, & quali quoddam sacrum peruigilium tecum peragit, iamque etiam praequantem ex eo esse te ais. **M Y R T.** Ista me enecant, Dorio, & maxime quando dicis quod multa dederis mihi, & ad inopiam propter me redactus sis. Rationem igitur subduc quæso omnium eorum quæ iam inde à principio ad me attulisti. **D O R.** Rectè sanè, Myrtale, subducamus rationem. Principio igitur calceos attuli tibi Sicyonios, duarum drachmarum pretio, pone duas drachmas. **M Y R.** At concubui quoque noctes duas. **D O R.** Et quando ex Syria veniebam, alabastrum unguenti ex Phœnicia, duarum etiam istud drachmarum, ita me seruet Neptunus. **M Y R.** At ego tibi, cum hinc nauigares, parua illam tuniculam dedi ad femora usque demissam, quod remigando vteris, quam Epiurus proreta, quando dormierat mecum, per obliuionem hic intus reliquerat. **D O R.** Verum cognitam illam in Samo nuper à me rursus abstulit Epiurus, non sine multo (pro dii) certamine. Cepas autè ex Cypro, & saperdas quinque, & percas quatuor, quando ex Bosporo nauigauimus, attuli tibi quoque. Quid ergo? etiam panes octo nauticos in canistro, siccos, & cortinam caricis plenam ex Caria, & postea ex Patariis sandalia inaurata, & ingrata. Etiam caseum aliquando memini afferre me tibi ex Gythio. **M Y R.** Quinque fortassis drachmarum, Dorio, omnia hæc. **D O R.** O Myrtale, quantum equidè potui, homo nauta, & mercede operam nauibus locans. Nunc enim etiam lateri præfectus sum dextero, & tu nos cōtemnis? Nuper autem

*Id est, Veneris festa, chmam quoque ante pedes Veneris pro te posui aut vel sacra.

ream? & rursus matri pro calceamentis drachmas numeravi duas, & Lvdæ huic in manum aliquoties, nunc duos, nunc quatuor obolos? Hæc omnia in vnum computata, substantia certè viri nauitæ fuerunt. **M Y R.** Cepæ illæ videlicet, & saperdæ, Dorio? **D O.** Ita cer-

tè. Neque enim plura aut maiora ferre potui. Non enim remis locarem operam, si diues forem. Ceterum matri meæ ne caput quidem vnum ulli vnquam attulit. Libenter autem scirem, quænam tibi à Bithy no isto dona darentur. **M Y R.** Principio tunicam hæc vides? eam ille emit, & monile hoc crassius. **D O R.** Illène? An non ego te iam olim habere noram? **M Y R.** At quod tu noras, multò tenuius erat, neque villos smaragdos habebat. Deinde & in aureis has, & tape-tem. Nuper autem etiam duas minas. Et pensionem domus quoque pro nobis exoluit, non sandalia Patarica, & caseum Gythiacum, & id genus nugas. **D O R.** At illud non dicis, cum quali ipso concumbas, qui annos omnino supra quinquaginta natus uxorem duxit, caluus videlicet, & colore similis carabo. Neque etiam dentes illius vides? Nam gratiæ quidem, o Dioscuri, illius multæ, & præcipue quoties cantat, & delicatior paulò esse cupit, asinus ad lyram, ut dici solet. Sed tu fruiere eo digna utique existens, ac puer vobis nascatur patri similis. Ego verò etiam ipse inueniam Delphidem aut Cymbalum aliquam, meæ conditionis, aut etiam vicinam vestram hanc tibicinam, aut omnino ullam aliquam. Tapetas autem, & monilia, & duarum minarum mercedem non omnes habemus. **M Y R T.** Beatam igitur illam, quæ te amatorem habebit Dorio. Cepas siquidem illi feras ex Cypro, & caseum scilicet quando ex Gythio nauigabis.

COCHLIS & PARTHENIS.

V I D ploras Partheni? aut unde fractas hæc tibias affers? **P A R.** Miles Aetolus iste magnus, qui Crocalen amat, alapis cecidit me, cum depræhendisset canentem apud Crocalen, à riuale suo Gorgo conductam, idemque tibias hæc fregit mihi, ac mensam inter cœnandum euerit, crateremque effudit quoque irumpens: ipsum autem agrestem illum Gorgum ex symposio capillis abstractum, verberarunt circumstantes, ipse miles (Dinomacho, opinor, nomen illi est) & commilitonum ipsius alter quidam. Quare equidem nescio an superuiuiturus etiam homo sit. Nam illi pariter & cruor multus è naribus manabat, & tota facies eius intumuerat, ac liuida erat. **C O C.** Quid? insaniitne homo, an hæc temulentia quædam fuit, & ex ebrietate insolentia? **P A R.** Zelotypia quædam Cochli fuit, amorque adeo enormis. Crocale autem duo, opinor, talenta poposcerat ab eo, si se solam habere veller. Ea igitur postquam Dinomachus non dabat, ipsum quidem venientem exclusit, illis illi etiam ianua, quemadmodum ferebatur: Gorgum autem, Oenoensem quendam agricolam præditi uitem, iandiu ipsam amantem, hominem videlicet facilem ac probum, intromittens, potabat cum eo, me quoque assumpta, ut tibia canerem apud ipsos. Ceterum cum iam procederet conuiuium, ego quidem personare cœpi carmen quoddam Lydii generis, ac tonitruisticus autem ille surgebat iam ut saltaret, & Crocale autem etiam manibus applaudebat, omniaque adeo iucunda ac suauia erant. Interea verò strepitus exaudiri, & clamor quidam, ianuæque domus exterior effringitur. Nec multò post irruerunt adulescentes quasi octo, admodum robusti ac validi, & Megarensis ille vnà inter ipsos. Illico igitur euer-

tebantur

rebantur omnia, & Gorgus, quemadmodum dixi, verberabatur, humique iacens etiam pedibus proculcabatur. Crocale autem, nescio quo pacto, clam subduxerat sese, & ad vicinam Thespiadem effugerat. Mihi verò Dinomachus inflatis alapis, Disperreas, inquit, & simul tibias contractas abiecit. Et nunc currens abeo ut hæc dicam hero meo. Abit autem & agricola, circumspecturus amicos quospiam in urbe, qui Megarenses illum magistratibus tradant. c o c. Hoc nimirum est frui militaribus istis amoribus, plagas & actiones sustinere: cætera verò, Duces esse se & Tribunos iactant, & si quid dandum sit, expecta, aiunt, dum tributum conferatur, dumque ipse stipendium accipiam, atque omnia tibi conficiam. Pereant itaque arrogantes isti iactatores. Nam ego certè rectè facio, quæ ipsos penitus non admitto. Piscator mihi quispiam obueniat, aut nauita, aut agricola, æqualis conditionis, qui adulari sciat parum, & afferat multum. Cristas autem concutientes isti, & prælia commemorantes, nihil aliud, Partheni, quam inanes crepius.

DE MORTE PEREGRINI,

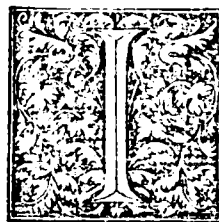
Vincentio Obsopæo interprete.

ARGUMENTVM.

Infectatur hic Lucianus id quod aliis quoque libenter facit, arrogantiam & insanam glorie cupiditatem, præcipue Philosophorum, ut cuius gratia plerique omnia audiant, neque quicquam intentatum relinquunt. Atque eius rei exemplum, Peregrini huius mortem describit, qui ut famam aliquam sui relinqueret, in Olympiis construxit rogo, se ipsum in ignem ultro coniecit, atque ita extinxerit. Quamquam autem potissimum ea commemorat, quæ circa mortem illius acta sunt, id quod etiam inscriptio ac titulus pollicentur, interim tamen & vitam eiusdem & facinora persequitur, à quibus progressus ille, ad hoc genus studiorum postremo sese contulerit, & hoc sub aliena persona, à qua ipsum etiam modum & causam mortis, in qua præcipue nitebantur sectatores illius, refelli ac refutari facit, nimirum ut eam inuidiam à se ipso remoueret. Apparet enim illis tum temporibus Peregrini nomen non ita leue aut vile apud multos fuisse, præsertim imperitiores, quibus facti huiusce nouitas admirationem incusserat, quemadmodum & ex A. Gellio animaduertere licet, qui ipse quoque honorificam illius mentionem facit libro 12. cap. 11. Videturque omnino Stoica quadam animi pertinacia, vitæque radio mortem ultro sibi conscivisse, quemadmodum & alios quosdam eiusdem professionis viros fecisse aliquando legimus. Sed quod idem hoc in Olympis potissimum, & frequentissimo hominum conuentu fecit, ambitionis argumentum præ se fert, ac reprehensori locum dedit. Et est sanè eiusmodi res ambitio, ut multos eo demensia adigat, ut dum gloriam nimis avidè captant, in summam interim temeritatem & infamiam præcipitentur, nihil neque penitus neque moderati habentes, dummodo famam tantopere ambitam post se relinquunt: cuiusmodi Proteus vitam nec nostra ætas quosdam tulisset, & tunc utrumque nomen in xivntioy, pæol. Ceterum fuit hic Peregrinus, Philosophus quispian ex superioribus illis Stoicæ disciplina professoribus (Lucianus Cynicum videri vult) patria Parians, ex Ponto, temporibus Traiani vivens, æqualis Epicteto, Dioni, Musonio, & cæteris, quem se Gellius vidisse quoque ait Athenis extra urbem in tugurio quodam habitantem. A principio Christia-

norum quoque religionem aliquandiu secutus fuit, sed mox ad philosophiam relapsus, ab illis, ut Luciano placet, propter ritus ipsorum neglectos atque præteritos repudiatos.

LUCIANVS CRONIO SALVTEM.

N F E L I X ille Peregrinus, aut (quo nomine potissimum delectari visus est se ipse nominando) Proteus, illud ipsum Homericæ Protei passus est. Nihil enim non gloriæ gratia fieri sustinuit: cumque infinitis mutationibus transformatus esset, postremum ignis quoque factus est. Usque adeo gloriæ cupiditate tenebatur. Et nunc optimus ille in carbones & fauillas redactus est post Empedoclem, nisi quoddam hic temerarium facinus celare conatus, clanculum in crateras se dedit præcipitem: porro generosus ille populosisimo Græcorum cœuentu observato, ingentissimæque pyra constructa, tot ac tantis testibus conscis insiluit, ac orationes nonnullas super hac re ad Græcos habuit aliquanto antè quàm hoc ausus est. Videor itaque mihi videre te nimium huius senis deridentem arrogantiam, aut potius exclamantem, qualia par est te exclamare: O insipientem insipientiâ, ô ærumnosam gloriam: aliâque quæ de illis ferè dicere consueuimus. At tibi quidem hæc eminens & longè tutius dicta sunt: ego verò iuxta rogû ipsi, insuper antè quoque in copiosa auditorum multitudine eadem dicere non reformidavi, nonnullis equidem grauitè ferentibus, quotquot senis arrogans cōsiliū admirationem incusserat. Erant autè aliquot alii, qui & ipsi huius gratia ridebant. At ego propemodum à Cynicis diicriptus essem, velut Aëxon à canibus, aut consobrinus eius Pentheus à Bacchis. Cæterum totius rei apparatus talis erat. etenim Poetam haud dubiè qualis fuerit nosti, tum quantas per omnem vitam tragedias in lucem dederit, supra Sophoclem & Aeschylū. Ego verò vbi primum in Elin venissem, illorum certamine eò illectus atque perductus, statim Cynicum quendam inaudiui, magna & aspera voce consueta illa ac virtutem ex triuio innotantem, omnèsque indiscriminatim dieteris & conuiciis inuadentem: tandem verò in Proteo eius vociferatio desit. Hæc quæ admodum dicebantur, pro mea virili cuncta tibi ex ordine percensere conabor. Tu verò hæc planè ita se habere cognosces, quippe qui ipsis vociferantibus non semel adstiteris. Proteum, inquit, audeat quispiam ambitiosum dicere, ô terra, ô Sol, & flumina, & mare, & patriæ, Hercules? Proteum, qui in Syria vinculis colligatus fuit, qui in patria quinque millia talentorum ultro reliquit, qui ex urbe Roma eiectus est, quem Sole longè illustriorem esse constat, qui cum ipso Olympio commissus decerrare possit. At quia ignis adminiculo è viuis se subducere statuit, hoc ambitioni eius & vanæ gloriæ quidam imputant. Nōne verò ad hunc modum è terris discessit & Hercules? nōne ita Aesculapius & Dionysius fulmine? Nōne postremum & Empedocles ita in crateras semet immisit præcipitem? Hæc vbi dixisset Theagenes (hoc enim nomine vociferator ille vocabatur) rogavi quendam ex assistentibus, quid hoc de igne aut Hercule aut Empedocle ad Proteum attineret. Atqui, inquit ille, breui semet

met ipse flammis absumpturus est Proteus. Quomodo, inquam ego, aut cuius gratia? Deinde cum ille omnem rem mihi exponere inlisteret, Cynicus in tantum vociferabatur, ut nullo pacto eius audienti copia mihi relinqueretur. Audiebam itaque reliqua ipsum effundentem, ac laudibus mirificis Proteum extollentem. Etenim Sinopea, aut præceptorum eius Antisthenem, ne conferre quidem cum illo dignatus est, sed neque ipsum Socratem. Prouocabat autem & ipsum Iouem in certamen, deinde cum visum esset illi similes eos quodam modo inter se ipsos seruare, eiusmodi finem orationi imposuit. Duo hæc, inquit, præstantissima opificia ætas nostra vidit, nimirum Iouem Olympiū, & Proteum; quorum quidem illius architectus fuit Phidias, huius verò opifex natura. At nunc ex hominum commercio ad superos hæc statua migratura est, cæterum per ignem abiens, nos orphanos in terris destituet. Hæc ubi cum multo sudore differuisset, lacrymans est satis ridiculè, capillósque vellebat è capite, subparcens tamen, ne radicius extraheret. Ad postremum abductus est à quibusdam Cynicis tristem ac lacrymantem consolantibus. Hoc abducto alius illico concionaturus ascendit, non cunctatus donèc multitudo dilaberetur, sed ardentibus adhuc sacris turbam continebat. Ac sub initiū quidem effusissimè ridebat, videbaturque illud ex intimis præcordiis facere: deinde ad hunc modum orationem suam exorsus est: Posteaquam maledictus Theagenes scelestissimis orationibus suis lacrymando finem imposuit, ego diuersa ratione à risu Democriti exordiar. Ac iterum sublatis cachinnis, in risum vberem solutus est, adeò ut nostrum plebrosque ad communem risum pertraheret. Deinde sedato risu, conuertens se ipsum: Et quidnam aliud, inquit, ò viri nobis peræque faciendum est, adeò ridiculas orationes audientibus, videntibusque viros ætate decrepita vilissimè gloriolè gratia tantum non saltantes in medio? Vt autem rectius intelligatis cuiusmodinam illa sit statua, quæ flammis abolebitur, audite me, qui ab initio eius mentè callidè animaduertentem, omni eius vita diligenter obseruata. Nonnulla verò à ciuibz quoque suis memorata percepi, quibus non potuit non exactissimè perspectus & cognitus esse. Etenim hoc naturæ figmentum & opificium, Polycleti canon, ubi firmata iam ætate in virum adolescere incēpisset, multis in Armenia vitiat per adulterium mulierculis, non parum multa suscepit verbera. Denique verò per tectum exiliens & elapsus, fuga salutem redemit, raphano oppletas nates auferens. Exin puero quopiam formoso per vim constuprato, tribus nummorum millibus à pueri parentibus, cum tenuis essent fortunæ, fœditatis impunitatem mercatus est, ne ad præfectum Asiæ duceretur. Hæc atque eiusmodi missa mihi facienda esse videntur. Etenim lutum adhuc informe erat, ac nondum perfecta statua nobis formata. Cæterum quibus iniuriis confectum ætate parentem affecerit, admodum auditu dignum esse opinor, & memoratu necessarium. Et sanè omnibus vobis comperatum atque auditum esse reor, quomodo senem profocauerit, nequaquam sustinens eum vltra sexaginta annos iam senescentē. Postea verò quàm tanti sceleris fama diuulgata est, arreptaque fuga se ipse con-

demnasset, incertis vagans sedibus oberrabat, terrā terra commutando. Qua in peregrinatione & mirificam illam Christianorum sapientiam perdidicit, circa Palæstinam sacerdotibus & scribis illorū conuersans. Ac sanè non multo in tempore pueros omnes illos præ se esse ostendit, propheta, ac sacrificiorum princeps, & Synagogæ socius, breuiter omnia solus existens. Præterea librorum nonnullos exposuit, nonnulli verò & sua industria conscripti sunt. Ac veluti Deum hunc ipsum perhibebant: nam eo & legum authore utebantur, & præfectum illum declarabant. Itaque etiamnum magnum illum hominem reuerenter colunt, nempe illum qui in Palæstina crucifixus est, quoniam primus nouum illud mysterium in hominum vitam inuexerat. Tunc verò comprehensus etiam ob hoc ipsum Proteus in carcerem illapsus est. Quæ quidem res ipsi non mediocrem dignitatem cum ad insequentem vitam, tum ineptias & gloriam, quarum erat amantissimus, conciliauit. Itaque postquam in carcerem coniectus est, Christiani hanc rem grauiter & indignè ferentes, nullam non impendebant operam, & planè mouebant omnia, tentantes si quo modo illum furtim possint eripere. Deinde animaduertentes hunc conatum frustra esse, nihil tamen ex altero quo captiuus egebat obsequio intermittebant, verum omnia cum magna fide & diligentia præstabant. Ac mane quidem illico videre erat iuxta carcerem præstolantes anus viduas quaspiam, & orbos puerulos. Illorum verò pars etiam vnà intus cum illo somnum capiebant, corruptis pecunia custodibus. Exin omnis generis cœnæ inferebantur variæ, ac sacri inter sese sermones dicebantur. Atqui optimus ille Peregrinus (adhuc enim hoc nominis obtinebat) nouus quoque Socrates ab illis nominabatur. Quin etiam in Asia plerasque vrbes fuisse constat, à quibus venerunt quidam laturo auxilium, Christianis mittentibus ex publico, neque non collocuturi, & virum consolaturi. Incredibile verò est, quantum studium & celeritatem in hoc ostendant, si quid tale vulgo innotuerit. Illico enim nulli rei parçūt. Proinde Peregrino quoque multæ tunc opes ab illis mittebantur, sub vinculorum prætextu, nec vulgarem rerum prouentum lucrificiebat. Etenim haud dubitanter sibi persuaserunt infelices illi, se omnino immortalitate fruituros, perpetuòque viduros esse. Quam ob rem & mortem magno contemnunt animo, ac non pauci sua sponte semet occidendos offerunt. Deinde primus quoque illorum legislator eorum persuasit animos, quemadmodum omnes inter se fratres essent. Postea verò quàm semel à nobis descuerunt, Græcorum Deos constanter abnegant, solum autem Crucifixum illum impostorem adorantes, secundum illius leges viuendi rationem instituant, Proinde apud illos omnia ex æquo habentur contemptui, existimanturque esse communia, quæ citra fidem exactè exploratam in communem vsum à quoquam deferente suscipiunt. Quod si quis præstigiator, aut alioqui homo promptus & versutus, & rei faciendæ appositus eos accesserit, breui admodum opulentus efficitur, quippe qui hominum idiotarum simplicitate callidè queat abuti. Cæterum Peregrinus tandem liber dimissus est ab eo, qui id temporis præsidem agebat in Syria, viro non

non

non mediocriter Philosophiæ commercio gaudere. Qui cum illius subolfecisset arrogantiam, quod iam statuisset mortem oppetere, ut per hoc præclaræ famæ gloriam apud posteros relinqueret, dimisit illum, ne dignum quidem ratus eundem esse supplicio. Ille verò ex in domum regressus, comperit paternæ cædis memoriam nōdum fuisse sopitam, sed multos superesse, qui mira peruicacitate accusationem aduersus illum adornarent. Dissiparat itaque maiorem possessionum suarum partem in peregrinationem, ac tantum relicti erant agri ferme quindécim talentorum. Nam tota substantia quam pater reliquerat, triginta talentorum summam non excedsit, non, ut omnibus modis ridiculus Theagenes illam tribus millibus dignā falsō cōfirmavit. Tanti enim neque tota Parianorum vrbs, tametsi quinque ciuitates sibi vicinas adiungeret, venderetur, vñ cū ipsis hominibus & iumentis, & reliqua suppellectile. Vigebat itaque eius etiandū flagitium & accusatio in recenti hominum memoria. Nec ita diu habitauit in patria, sed statim aduersus eum quispiam insurrexerat. Potissimum verò ipse populus indignabatur, senē frugi, ut illi quibus visus erat, perhibens familiariter lugentes, qui tam crudeliter & impie fuerat occisus. Sedenim sapiens ille Proteus ad hæc omnia non oscitanter intentus erat, quinam aliquid inuentum cōmiseretur, ynde vim & periculum à se declinaret. Progressus ergo in mediam Parianorum multitudinem, nutriebat verò iam comam, sordido amictus pallio, pera ex humeris suspensa, & baculum manu tenebat: erat autem omnino instructus more tragico. Talis itaque cū ciuibz suis apparuisset: Vniuersam, inquit, substantiam, quam sibi beatæ memoriæ pater reliquisset, se velle illis publicam dimittere. His auditis, homines egeni & inopes, neque non ad distributionem auidē inhiātes, protinus exclamauerunt, illum vnicū esse Philosophum, vnicū amantem patriæ; vnum qui verò Diogenis & Cratetis esset æmulus. Porro autē inimici necessariō quiescebant. Etenim si quis conatus esset mentionem paternæ cædis facere, illico petebatur lapidibus. Secunda itaque suscepta peregrinatione egreditur vagaturus, satis sibi viatici in Christianis repositum esse existimans, à quibus quaquauer sum incedebat, stipatus, in omni agebat rerū abundantia. Atque ad hunc modum aliquantū temporis alebatur. Tandem admissio nescio quo aduersus illos flagitio (siquidem visus erat, ut opinor, aliquid ex interdictis comedisse) non recipientibus amplius illis, magna rerum difficultate perplexus, per recantationem opinabatur opes suas iterum à ciuitate repetēdas esse: missisq; literis, voluit iussu regis denuō cuncta auferre. Contrā deinceps missa legatione etiam à ciuibz, nihil actum est, sed iussus est stare rebus semel ab ipso constitutis, præsertim à nemine ad hoc per vim cōpulsus. Post id tertiam in Aegyptum peregrinationem instituit ad Agathobulum iter faciens, ut admirando studio semet exerceret, tendens capitis dimidium, ac vultum limo oblinens. Postea in magna circumstantis populi cōtione, tractans in manibus virilia, hoc tanquam medium & indifferens esse demonstrabat. Exin verberabat, & verberabatur ferula circa nates. Multaque alia iuueniliora more mirifico ac præstigioso desig-

gnabat. Cæterum ad hunc modum instructus & exercitatus hinc soluit in Italiam: egressusque è nauī, statim omnes homines infectatus est linguæ penulantiā, cum primis verò regem, quem nouerat natura placidissimum & mansuetissimum: quare impulsus, tutiori debacchabatur in omnes audacia. Etenim regi, ut par erat, parum curæ erant conuicia & blasphemiz, neque vllum ex iis qui philosophiæ se traderat, propter verba supplicio afficere dignabatur, cum primis verò eos qui rationem conuiciis impetendi alios artem sibi peculiare fecissent. Porro autem Peregrinus tanta dicendi licentia non mediocrem sibi gloriam comparabat. Itaque apud homines idiotas in magna erat admiratione & reuerentia, propter arrogantiam, donec is qui Reipub. procuratorem obibat, vir sapiens, electū eum ablegasset, cum præter modum hac libertate nimisque patulante abuteretur, dicens, vrbi nihil opus esse tali philosopho. Quare hoc quoque de illo memorabile est, dum in ore erat omnibus, philosophus propter dicendi libertatem, ac immodicam linguæ licentiam eiectus. Atenim iā exactus oppido, cum Musonio ac Dione & Epicteto cōsuetudinē habuit, cūq; aliis quotquot non dissimili infortunio multatos esse nouerat. Ad extremum ita regressus in Græciam, modō probrosis dictis Elienses impetebat, modō Græcos ut aduersus Romanos arma sumerent, sollicitabat, modō virum industriū, & multa dignitate præditū turpiter inuadebat, propterea quod ille præter alia quibus de Græcis erat optimè meritis, etiam hac in re non vulgarem præstitisset Græciæ & opem & operam, quod aquam in Olympiam deduxisset, ac primus populū ad festiuitatem consue-ro solium, sicuti pereuntem subleuasset. In hunc ergo Peregrinus linguæ procacitate adductus, turpia verba euomere non cessabat, quasi Græcos hac molli-tie effeminaret: Oportet spectatores Olympiorū sitim fortiter tolerantes perdurare. Ac per Iouem non pauci illorum mortem oppetebant, vehementibus morbis impliciti, interea propter loci siccitatem in magna & promiscua multitudine emergentibus. His ita dictis, de eadem aqua potare solebat, adeo ut propemodum ab omnibus accurrentibus lapidibus fuisset obrutus; nisi tunc commodum ad Iouis simulacrum arrepta fuga generosus ille se cōtulisset, ac ita præsentī discrimini vitata morte se subtraxisset. Cæterum in proxima Olympiade orationem per quadrienium quod interfluxerat, multa cura meditatam atque compositam, ad Græcos habuit, laudes eius qui aquam deduxerat, ac fugæ suæ tunc factæ defensionem complectentem. Iam verò ab omnibus certatim cōtemptus negligebatur, nec erat amplius perinde in pretio & admiratione. Si-quidem friuola & exoleta erant quæ moliebatū omnia, nec quicquam poterat amplius nouiter commentum aut excogitatum producere, quod stuporem & admirationem incusset accedentibus, & quo ille sibi dignitatem atque auctoritatem conciliasset, cuius sub initium amorē non dicendo extremē ambitionis flagrabat. Ad extremum hoc temerarium & audax de pyra facinus commētus est, eaque de re in Græcorum multitudinem sermonem iam sparsit, quod statim à prioribus Olympiis velut in diem posterum flāmis semet ipse traditurus esset. Et nūc

Musonius.
Dion.
Epictetus.

hæc ipsa multis adornat præstigiis, ut fama est, erue-
da fossa, lignisque comportandis, ac miram & inusi-
tatam tolerantiam promittendo. Erat verò illi, ut
mea fert sententia, omnino mors expectanda, nullò-
que modo è vita profugiendū. At si immobili pro-
posito prorsus cōstitutum habet mortem cum vita
commutare, consentaneum mihi videbatur, ne hoc
igne fieret, neque his quæ sunt in tragædiis, vtere-
tur, sed alia aliqua mortis permutatione, quum infi-
nitæ sint, electa, è viuis discederet. Quod si tamen
igne, tanquam re quæpiam Herculeæ, tantopere dele-
ctatur, cur non potius per silētium electo quopiam
monte multis arboribus confito, in eo se ipse con-
cremavit solus, vno aliquo, cuiusmodi est Theage-
nes, Philoctete assumpto? Ille autem in Olympia
præsentem magnam hominum frequentiam, non in taber-
naculis se solum videbit, alioqui haud indignus exi-
stens per Hercule, sicut par est homines parricidas
ac impios malefactorum pœnas dare. Quin etiam
nimium cunctanter ac serò illud facere videtur, quæ
iam dudū oportebat in Phalaridis tauri illapsū,
dignum nefariis factis exhaustisse supplicium, nec tan-
tū semel in flamma hiscentem subito expirare.
Etenim à multis hoc pro certo confirmari audio,
nullam mortem esse velociorem aut properantio-
rem, quàm eam quæ per ignem illata fuerit. Solum
enim os aperiendum est, & statim efflatur anima. At-
qui & ille, ut opinor, eam quoque spectaculi digni-
tatem secum volutat in animo, rem videlicet grauē
& præclaram esse, sacro in loco comburi, ubi ne se-
peliere quidem alios morientes religiosum ducitur.
Audiuistis enim, nisi fallor, quemadmodū iam olim
quidam cupiēs gloriosum & celebre apud posteros
nominis sui monimentum relinquere, cum nullam
aliam videret sibi relictam esse innotescendi ratio-
nem, Ephesæ Dianæ templum absumpsit incēdio.
Tale quippiam & hic secum molitur in animo, tan-
ta gloriæ cupiditate tantū non miser ille conta-
bescit. Sedenim aiunt illum hæc ipsa hominum gra-
tia facere, ut eosdem mortis contemptum doceat,
ac in rebus arduis tolerantiam. Ego verò perliben-
ter interrogarem non illū, sed vos, nunquid etiā ma-
leficos & facinorosos eius discipulos fieri cupiatis
in eiusmodi tolerantia perdiscenda, ac morte con-
temnenda, tum afflictionibus & cæteris terroribus
fortiter perferēdis? At qui certè compertum habeo
istā vos minimè velle aut cupere. Quo igitur pacto
hoc Proteus discernit, ut bonis tantū hac in re sit
profuturus, nec malis & nefariis hominibus maio-
rem ad contēnenda pericula, & sceleratiora auden-
di animum additurus? Esto sanè ad hoc tantū con-
cursuros esse, qui in optimam partem hanc rem sal-
tem spectaturi sint, proinde ego vos iterū rogabo:
Cnplūsne liberos vestros istius æmulos fieri? Haud
quaquam dicetis. Atqui hoc ipsum quærebat, num
quis ex discipulis eius eundem imitaretur? Theage-
nem itaque in hoc quispiam iure optimo accusare
possit, quod cū in aliis per omnia viri æmulus esse
studeat, hac in parte tamen præcedentem præcepto-
rem minus sequatur, iterūque cum eo faciat, ad Her-
culem, veluti perhibent, abeunte, præsertim cum in
breui possit summè ac omnibus numeris felix euā-
dere, per præceps saltem in ignem illapsus. Neque
enim in pera aut baculo, aut sordido pallio circum-

ferendo, æmulationis summa sita est, sed hæc extra
periculum posita sunt, & imitatu facilia, & cuiusvis
hominis. Ipsum finem & caput æmulari conuenit,
ingenti videlicet pyra ex truncis ficulneis & maxi-
mè viridibus congesta, fumo semet præfocari. Si-
quidem ignis non tantū Herculis & Aesculapii
propriū æstimandum est, sed sacrilegorum quo-
que & parricidarum, quos iudicio cōdemnatos, hoc
ipso supplicio affici videmus: ita ut longè præstabi-
lius esse putem, vobis fumo præfocatis oppetere.
Hoc enim vobis tandem ut peculiare & propriū
adscribi potest. Alioqui etsi Hercules tale quippiā
ausus est, doloris & morbi impatiētia impulsus hoc
fecit, dum à sanguine Centaurico, veluti testis est
tragœdia, infectus absumeretur. Cæterū ille qua
causā incitatus se ipsum in ignē ferens præcipitat?
Per Iouem scilicet ut animi tolerantiam hoc argu-
mento notam faciat, non secus atque Brachmanes.
Illis enim Theagenes præceptorem suum assimila-
re contendit. Quasi verò non etiam apud Indos in-
ueniantur homines vecordes & stolidi, vanæq; glo-
riæ extremè dediti. Attamen quādo ita fert ani-
mus, imitetur illos: A tenim illi ignem insiliendi mo-
rem non habent, veluti Onesicritus clāsis Alexan-
drinæ gubernator ait, cum Indum ardētē, sicut
fama est, conspexisset. Verū posteaquam congesta
atque incensa pyra conuenerint, propè assistentes
immobiles lentè assari fortiter sustinēt. Deinde in-
gressi iuxta habitum, ardent, ne tantillum quidem
post accubitu se auertētes. Cæterū ille quid adeo
magni aut præclari designat facinoris, si illapsus sus-
focatur, à flammis subito & violenter discerpis?
Neque enim eam, ut opinor, spem concepit in ani-
mo, ut semiustus ab igne resiliat, nisi hoc, quod à
nonnullis audio, insidiosè struat, ut infra quoque in
fossa pyra profunda sit. Sunt præterea qui illum
transformatum iri confirmant, eique rei compro-
bandæ iam percensent somnia, tanquā Iupiter con-
cessurus non sit ut sacer locus cæde contaminetur.
Atqui eā ob rem planè securus sit animi. Esto enim
iurare non dubito, nullum profectò Deorum graui-
ter & indignè laturum, si Peregrinus malo & infeli-
ci fato pessimè interierit. Sedenim neque facile ne-
que promptum iam illi est à proposito regredi. Si-
quidem qui cum illo habent consuetudinem, mise-
rum omnibus modis incitant, & in ignem compel-
lunt, non sinentes eundem timore consternari aut
trepidare: quorū fiduobus discerptis in ignem inci-
deret, solum hoc proclare & cum multorum gratia
faceret. Quinetiam hoc inauditi, se amplius Pro-
teum nominari nolle, sed Phœnicem, quod & Phœ-
nix aus Indica iam summo confecta senio, pyram
dicatur inscendere. Sedenim vana comminiscitur
mendacia, oracula quædam vetera percensens, ac si
Deum quempiam noctis custodem illum fieri oporteat.
Ac iam non obscurè aras quoque desiderare vi-
detur, aureisque donariis se honoratum iri planè
sperat. Et per Iouem haudquaquā absurdum factū
æstimandum est, si in tanta stultorum hominum mul-
titudine inueniantur etiam qui prædicare non ve-
reantur quod per ipsum quartana sint liberati, quod
quæ noctu in dæmonem nocturnū inciderint. Por-
rò autem execrandi illius discipuli oraculum quo-
que, ut opinor, & adytū iuxta pyram machinabun-
tur,

172
propterea quiddam & Proteus ille Iouenatus, huius nominis propater, vaticinio celebris habitus est. Neque testari dubito certo futurum confirmans, ut sacerdotes quoque illi constituantur flagellorum, aut incendiolorum, aut alicuius alterius rei monstifici. Aut per Iouem festiuitas illi nocturna sacrificabitur, aut festum facibus iuxta pyram celebrandum. Ceterum Theagenes nuper, ut quidam mihi ex familiaribus retulit, ait Sibyllam quoque ea de re ista praedixisse. Et cur non ipsos percenscamus versiculos?

Ast ubi iam Proteus. Cynicos longe optimus inter;

Per loca sacra Ioui auxilium succenderit ignem:

Tunc omnes quotquot fructu vescitur agrorum,

Noctiuagum, ut iubeo, placate herosa eolentes

Cocessa Alcide ac Vulcano sede propinquum.

Hæc quidem Theagenes ex Sibylla se audisse falso prædicat. Ceterum ego illi Bacidis oraculum contra memorabo. Ait autem adhuc modum Bacis nimium verè vaticinatus:

Postquam multiplici Cynicus cognomine Proteus

In flammam sese per præceps iecerit acrem,

A furiis vanum propter compulsum honorem,

Protinus occisi, viuum quicumque sequuntur,

Vulpicanes alios imitari fata decebit.

At quicumque metu trepidus vitauerit ignem,

Quam primum saxis populo lapidetur Achiuos:

Ne dum friget iners, nugas producat acutas,

Vsuram exercens, & plena & diuite pera,

In patria nimosus habens ter quinque talenta.

Quid vobis videtur viri? nūquid Bacis deterior visus est vates esse quam Sibylla? Sed iam tempus est admirandis illis discipulis Protei circumspiciendi, ubi potissimum semetipsos purgent in aërem. Hoc enim ipsi combustionem vocant. Hæc cum dixisset, certatim ab omnibus circumstantibus succlamatum est, Comburatur iam illico flammis dignissimi. Ac ille quidem descendit vberim ridens: porro Nestorem, nempe Theagenem, non latebat vociferatio, verum exaudito clamore venit illico. Cumque dicturus ascendisset, magna voce exclamauit innumera mala de eo percensens qui descenderat. Minimè verò compertum habeo quodnam illi optimo nomen fuerit. Ceterum ego relicto illo vociferatione se rumpente, abibam visurus athletas. Iam enim certaminum indices & arbitri in circo esse dicebant. Et hæc quidem acta sunt in Elide. Cum autem venissemus in Olympiam, maior ibi multitudo aderat. Proteum accusantium, quam eius inceptum laudantium, adeo ut non pauci illorum conrictates ad manus deienerint: donec progressus ipse Proteus infinita hominum frequentia deduceretur, relicto à tergo præconum certamine: ubi orationes quaspiam de se ipse habuit, nimirum quibus exercitiis vitam suam transigisset, quibusque in periculis versatus fuisset, cum quantas & quam duras difficultates philosophia gratia per omnem ætatem pertulisset. Itaque multa eius generis erant, quæ ille disseminauerat. Ego verò saltem pauca quædam præcircumstantium multitudine audiebam. Deinde meruēs ne in tanta turba comprimerer, posteaquam multos idem patientes cernerem, abii, longum valere iubens sophistam semetperimentem, suisque funeris epitaphium

ante mortem recitantem. Sedenim tunc etiam hoc inaudieram. Dixerat enim, aureæ vitæ, aureæ quoque se velle imponere coronidem. Consentaneum autem esse, ut qui Herculeam vitam exegisset, Herculeam quoque mortem oppetēs: è vitis discederet, aërique misceretur. Ac eam quidē vtilitatem, inquit, statui præstandam esse hominibus, ut commonstrem illis, qua ratione & mentis constantia mortis acerbitas respuenda sit. Itaque oportet omnes homines mihi moriēti Philoctetas præstare esse. Iam qui imprudentiores erant ex illis, lacrymas profundeabant, exclamantes: Serua te Græciæ saluum atque superstitem. Cordatiores verò vociferabantur: Perfice quæ faciēda decreuisti. Horum itaque diuerso studio senex non mediocriter perturbatus est, sperās omnino se ab omnibus retentū: liri quod minus in ignem se mitteret præcipitem, sed inuitum & nolentem illis resistētibz in vita se mansurum. Ac sanē cum præter spem atque sententiam accidisset, ut illi quæ arrogantia inductus faciēda decreuerat, ea quoque opere comprobanda forent, maiorem in modum exultat. Cumque iam mortui cadaueris speciem vultu ac colore præ se ferret, per Iouem timore impendit magis perculsus, subtrepidauit etiam. Ego verò, ut opinor, iam quæris quantum riserim. Neque enim commiseratione mihi dignus videbatur, homo ita miserè ambiciosus, ita anxie gloriæ cupidus. Supra omnes quotquot vnquam hoc vitio laborauerunt. Nihilō secus tamen à multis stipatus, deducebatur, ac gloriæ amenti desiderio in præceps rapiebatur, subinde oculos in multitudinem admirantium reiciens, ignarus miser quod eos quoque, qui ad crucem duceretur, aut in carnificis manibus teneretur iam occidendi, multo plures subsequerentur. Finis autem certaminibus Olympicis, quæ omnium pulcherrima fuisse cognoui (iā enim quater præfatus interfui) cum curtus inopia laborarem, multis discēdentibus inuitus relinquebat. Ceterum Proteus exitio summi sibi spectaculum subinde protrahens, noctem demum postremum tempus ei rei destinauit, quādo se ipsum esset cōcrematurus. Sub noctem itaque mediam assumptus à quodam familiari, cum ē strato surrexisset, cocelsi restā in Arpinā, ubi pyra erat. Ad id loci viginti erant stadia ab Olympiā per Hippodromum ad auroram euntibus. Quum primum verò eo ventum est, offendimus pyram altē congestam, in profundum verò ad magni cubiti altitudinem egestam. Crebræ facies præstō erant, aridis insuper sarmētis & stipulis pyra erat intexta, ut quā primū igne suscepto in flammam erūperet. Post ea verò quā luna exorta est (oportebat enim & hanc huius pulcherrimi facinoris spectatricem adesse) prodit ille eo quo semper more solebat exornatus, ac cum illo reliqua Cynicorum multitudo. Hic generosus quisque ex patribus facem in manu tenens, non segniter subministrabat. Insuper ipse quoque Proteus face armatus incedebat. Mox aggregsi alius aliunde admotis facibus maximū ignem succenderunt, nempe facibus & sarmētis acopiosis igni suppeditantibus. Ille autem (nunc verò facinorose attento, sis animo) depositis pera & pallio, ac baculo illo Herculeo, in extremē sordido adstitit amiculo. Deinde postulato thure, ut in ignem spargeret, quidam illi portexit: quo in ignem coniecto,

& versis ad meridiem oculis (etenim ipse quoque meridies ad huius tragoediae partem attinebat) sic exorsus est: O materni atque paterni daemones, suscipite me propitii. Quibus dictis actutum in ignem insiliit, nec amplius à quoquam visus est, sed à flamma, quae multa erat, circumfusus disparuit. Iterum te optime Cronie, fabulae catastrophem ridentem video. Ego verò maternos daemones inclamantem per Iouem non admodum accusabam. At cum paternos quoque; inuocaret, recordatus eorum quae de patris interfecti eade dicta fuerant, risum continere non potui. Porro autem Cynici rogam circumstantes, nullas quidem profunde bāt lacrymas, ceterum ipso silentio non vulgarem perturbati animi aegritudinem indicabant ignem insipientes, donec vnā cum illis affectus graueolentia, abeamus, inquam, o stolidi. Neque enim voluptuosum hoc est spectaculum, senem affatum videre, praesertim cum ita malo odore omnium nares impleantur. An expectatis dum pictor quispiam accedens vos depingat, quemadmodum in carcere iuxta Socratem loci depicti sunt? His auditis illi indignabantur, & me conuiciis proscindebant. A nonnullis quoque illorum ad fustes concursus est. Deinde verò cum essem illis comminatus, me correptos per vim quospiam in ignem precipitaturum, ut praecceptoris sequantur vestigia, à coepto destiterunt, & pacem egerunt. Ego autem à pyra regressus, equidem varia meo cum animo, o amice, volebam, identidem mecum reputans cuiusmodi nam res esset gloriae sitis & cupiditas, quippe qua sola quoque magni alioqui viri & admirandi omnes ex aequo caperentur, nedum hic Proteus, cuius omnis vita parum prudenter instituta, eò tantum tendebat, ut aliis admirationi esset, & stupori, prorsus flammis non indigni. Exinde multis occurrebam, & ipsis spectatū euntibus. Etenim existimabant adhuc ipsum viuum relictum iri. Siquidē & hoc priori die fama sparserat, tanquam ad solem orientem salutaturus, quemadmodum aiunt facitare Brachmanas quando pyram sint inscensuri. Itaque multos illo-
rum ab incepto itinere absterrui, dicēs omnē rem iam esse confectam, quibus ne hoc ipsum quidē dignum erat diligentia & si ipsum vidissent locum, ac non nihil ab igne reliquiarū inuenissent. Hic mihi, o amice, infinita erant negotia, dum omnibus percer-
seo quarentibus, & singula exacte indagantibus. Quoties ergo viderā eminentis auctoritatis & gratiae virum, illi omnē rem nudē & simpliciter ut acta erat, quemadmodum tibi, commemorabam. Ceterum erga homines bardos & stupidos, & ad audiendum suspensio animo inhiantes, magnificis & tragicis verbis efferebar, quod posteaquam pyra fuisset incensa, & semet Proteus iniecisset, facto sub initium ingenti motu, cum horrendo concussa terra mugiti, vultur ē flamma subuolans, rectā in cælū iussit, magna voce humana dicēs: Reliqui terrā, in Olympum commigro. Illi his audicis obstupescabant animis, ac adorabant perhorrescentes: meque interrogabant, vtrōnam, ad auroram, an ad occasum versus subductus esset vultur. Ego verò quodcūque forte succurrebat, respondebam illis. Porro vbi ad frequentem hominum celebritatem venissem, in virum canum incidi, & per Iouem, quantum ad vultum & barbā, & reliquam grauitatem attinebat, quātūvis

pretii, qui cum alia de Proteo circumstantibus percereret, etiam hoc adiecit, quod eum posteaquam combustus esset, aliquanto antē in veste candida vidisset, ac nunc eundem hilarum in porticu Heptaphono, hoc est, septem vocibus perstreperente, obambulantem reliquisset, oleaginis fertis coronatū. Ad extremum super omnia addidit etiam vulturē, persanctē deierans quod ipsi ex pyra subuolans fuisset conspectus, quem ego paulo antē volantem dimiseram, in hoc, ut hominum stolidorum & stupidorum mentem dementaret atque deluderet. Considera verò reliqua, quae propter ipsum (ut verisimile est) breui euentura sint. Qualēnam apes loci non sunt frequentaturae? Quae verò cicadae non accessurae? Quae cornices non aduolaturae, quemadmodum ad sepulcrum Hesiodi, & similia? Sedenim imagines quoque ab ipsis Eliensibus reliquisque Graecis missas esse confirmabat. Hoc profecto sat scio, breui non paucas erectum iri. Aiunt praeterea omnibus ferme ciuitatibus celebrioribus ipsum scriptis epistolis misisse testamenta quaedam, & exhortationes ac leges: ac quospiam propter hanc ipsa legatos ex familiaribus elegisse, funeris sui nuntiis & cursoribus declaratis. Hic finis vitae fuit infelicis illius Protei, viri, ut breui oratione cuncta perstringam, qui ad veritatem nunquam respexit: propter gloriam verò & hominum laudem aucupandam, omnia semper & dixerit & fecerit, adeo ut in ignem quoque se per princeps saltu miserit, quādo laudum titillatione haudquaquam amplius perfunditurus erat, quippe quas mortuus sentire non poterat. Vnum adhuc si addidero, verborum finem faciam, ut abūde habeas quod rideas. Siquidem illa iam olim nosti, quippe quae statim ut ex Syria domum veni, ex me denarrante audisti, ut à Troade vnā cum illo nauigarem, praeter alias quas exercebat inter nauigandum delicias, etiam puerum formosum persualit ut Cynicē sectae se addiceret, videlicet ut esset etiam illi Alcibiades. Et quemadmodū cōterritus sit sub noctem in medio Aegæo, oborta caligine, magnisque fluctibus insurgentibus, utque cum mulieribus turpiter eiularit admirādus ille, visus sibi potior esse, quā ut mortem oppetere debeat. Atqui aliquanto antē quā diem suum obiit, antē nouē ferme dies plus quā sat erat, ut opinor, cū auariter deuorasset, sub noctē vomuit, ac febricula valde vehemēti subito correptus est. Hanc mihi Alexāder medicus denarrat, accersitus in hoc, ut eum inspiceret. At it ergo se illum semet humi volentē depræhendisse, æstuātem morbum perferre nō valētem, ac frigidā valde desideranter posulantem: se verò nō dedisse. Dicebat quoque ita ad illum dixisse sese: quod si prorsus mortis amore & cupiditate teneretur, ipsam vltro breui ad ianuam esse venturam, ita ut ignis sibi superuacaneus ad hanc maturandam esse videretur. Ad quae ita respondisse Proteū aiebat: Atqui haudquaquam perinde celebris & gloriosa oppetendae mortis futura est ratio, cum omnibus cōmunis sit. Hanc quidē Alexāder. Ceterum ego quoque illum non ita multos ante dies vnctum conspexi, quemadmodum praepharmaci amarulentia fleuerit. Vidēsne ut non omnino Aeacus cæcutiētes suscipiat? Non absimile si quis iam iam in crucem ascensurus, digiti vulnuscule medeatur. Quid tibi facturus fuisset

fuisse videtur Democritus, si horum spectator contigisset? Nunquid pro dignitate virum derisisset? Et vnde tantus misero risus suppetisset? Proinde, amice, ride & tu ipse, ac tum maximè & effusissimè, quociens alios eundem admirantes audieris.

FUGITIVI,

Bilibaldo Birkheimero interprete.

ARGUMENTVM.

Rursum inuehitur hoc dialogo Lucianus in Philosophos, quos sub fugitiuorum nomine non solum ipsos per se homines facinorosos ac perditos plerisque ostendit, veruetiam a turpibus principijs, nullis honestis studijs, nulla disciplina institutos, sed solum ventris & otij gratia, quò cum maiori ignavia ac securitate, libidini atque alyjs vitijs inservire possint, ad hanc professionem prorumpere docet. Fingitur autem Iupiter cum Mercurio de eo quod nuper in Olympijs circa Proteum acciderit sermonè habere (qua occasio dialogo est) atque ibi inter narrandū Philosophiā aduenire, multa querētē ac detestatē de moribus & vitijs recētorum ac nuper natorum philosophorū, ut quino ipsi modo nihil dignū hac professione agās aut tractent, veruetiā iniuriā ac fraudes, quibus alios circumueniāt sub hoc specioso titulo tegāt: exposita interim prima origine, qua de causa Philosophia primū in terras à Ione demissa fuerit, qui homines philosophari primū cepērunt, & quale postremum hoc hominum genus sub hac professione sese venditare soleat. Qua querela Iupiter, pro eo ac par erat, commotus, Mercurium & Herculem unā cum Philosophia ad puniendos huiusmodi impostores demittit, qui, ducente Philosophia, in Thraciam deueniāt atque ibi fugitiuos quosdam seruos, philosophorū nomine sese tuentes, & quandam Laconici cuiusdam uxorem, libidinis causa secum circumferentes, indicante & adiuuante ad hoc etiam Orpheo poeta, cōprehēdunt, & male mulctatos dominis suis in seruitutem restituant. Vtrum autem ex vero aliquo facto occasionem argumenti huius Lucianus traxerit, incertū est: loci certē ac nominis mentio, quam ille subobscure facit, tale aliquid innuere videtur. Et fuisse illis tum temporibus præter Epictetum & Menippum, de quibus notum est, & Macrobius quoque libro Saturnalium primo meminit, etiam alij quidam, qui à seruis ad philosophiam progressi sunt, quorum haud dubie nonnulli non tam virtutis studio, quam ignavia & securitatis gratia, quemadmodū & nostra ætate non paucos vidimus, ad hoc vitæ genus excitati fuisse.

Interlocutores, Apollo, Iupiter, Philosophia, Hercules, Mercurius, Viri, Dominus, Orpheus, Fugitiui, Maritus.

APOLLO.

Erāne quæ dicūt, Pater, quodd in ignem quidam se ipsum coram Olympijs iniecerit, hominiam senex, nec ingenerosius ad talia præstigiator? Siquidē ita nobis Luna retulit, se illum ardentem vidisse dicēs. I V P. Et admodum vera, ò Apollo, atque vtinam nunquam facta fuissent. A P O L. Num adeò bonus senex erat, & indignus qui in igne periret? I V P. Et illud fortitan: Cæterum multam me tum memini insuauita-

tem, ob nidoris, qualem ab tostis humanis corporibus exhalare par est, fœrorem pertulisse. etenim ni confestim in Arabiam, vt habebam, discedens abiissem, ob fumi, certē scias, fœditatem periissem: & tamen in fragrantia tanta, aromatumque copia, nec non thuris abundantia, vix mihi nares odoris obliuisci, & graueolentiam illam dediscere volebant: sed & nunc cum tantum recordor, quasi nauseo. A P O L. Quidnam ò Iupiter, volebat cum ita se ipso abuteretur? aut quoddam inde bonum, si in rogi incidere, ac carbonatim deflagraret? I V P. Atqui fili, nōne in hoc Empedoclem ante ipsum criminari videris, qui in Sicilia & ipse in crateras insiluit? A P O L. Melancholiam quandam molestā dicis. Cæterum iste quānam tandem desiderii causam habebat? I V P. Ipsius tibi sermonem referam, quem coram Panegyri, cum mortis genus defendere, habuit. dicebat enim, si memini: Sed quānam est ista quæ accelerans adueniat, perturbata, lacrymans? magna videtur iniuria affecta. Atqui Philosophia est, ac nomen meum, se ipsam deplorans ærumnis plena, inuocat. Cur filia lacrymaris? aut cur vitam relinquens aduenisti? num tibi rursus Idiotæ, vt olim, struxere insidias, cum Socratem ab Anyto accusatum interfecere? ideōne illos fugis? P H I L. Nil tale, ò pater, verum turba illa ingens me laudat, honorēque dignam censens veneratur, & tantum non adorat, tametsi non admodum quæ dico intelligat. Hi verò, quōnam modo dicam? familiares, & qui se amicos esse asserunt, ac nomen meum induere, illi me grauissimè læserunt. I V P I T. Philosophine tibi insidias quasdam struxere? P H I L. Minimè, pater. nam & illi pariter mihi iniuria sunt affecti. I V P I T. A quibus igitur iniuriam perpeffa es, si nec Idiotas, neque philosophos incusas? P H I. Sunt nonnulli, ò Iupiter, inter multitudinem & philosophantes mediū, forma, aspectu & incessu nobis similes, hisque ornati. hi mihi subesse gloriantur, ac nomen nostrum præ se ferunt, discipulos, sectatores ac contubernales se nostros esse dicentes: at vita eorum scelestissima, ignorantia, temeritate & petulantia penitus est referta: nobis iniuria haud parua. ab illis ò pater iniuria affecta profugi. I V P I T. Molesta hæc, filia, verum qua re potissimum te læsere? P H I L. Considera pater, num parua. etenim cum vidisses humanam vitam iniquitate & iniustitia plenam, tanquam ignorantia & violentia agitam, & perturbatā, tu rerum humanarum, quod tāta caligine conflārentur, miseratus, me in terram demissi, iniungens vt omnem adhiberem diligentiam, quò homines à violentia & mutuis desinerēt iniurijs, ac non belluarum ritu viuerent, ad veritatemque respicientes, pacatius inter se degerent. Dicebas etenim cum me demitteres, quæ nam homines agunt, qualiterque, ò filia, ob ignorantiam sint affecti, tute quoque cernis. Ego verò, quoniam eorum me miseret, te, quam solam tantis erroribus mederi posse arbitror, ex omnibus nobis elegi, ac vt illos cures, demitto. I V P I T. Noui, multa talia tum dicebam: at tu iam dicere perge quomodo sub initium te deuolantem homines susceperint, & quæ nunc ab ipsis pertuleris. P H I L. Perrexi igitur pater, non confestim ad Græcos, sed quod longè mihi difficilior opus esse videbatur, Barbaros

videlicet instituere & docere, hoc primum aggrediendum esse censebam. Intermisissis igitur Græcis, tanquā qui facile subigi possent, ac celeriter, ut putabam, frēnum suscepturi, iugōque collum subdituri forent, ad Indos primò moui, gentem omnium quæ viuunt, maximam: illisque haud grauatè persuasī, ut ab elephantis descendentes, mecum cōuerfarentur: quemadmodum Brachmanes, felix hominum genus, Nechræis & Oxhydracis finitimis, qui omnes mihi subduntur, ac nostris viuunt institutis, ac omnibus circumhabitantibus honorati, mortisque genere moriuntur admirando. I V P I T. Gymnosophistas dicis: de quibus inter cetera & hoc audio, quod in rogam ingentem ascendentes, spontè comburuntur, minimè vel forma aut cathedra excidentibus. sed nihil magni hoc. nā & ego nuper in Olympiacis simile quiddā fieri conspexi. quin & te, cum senex conflagaret, adesse decuisset. P H I. Haud ad Olympia, pater, ascendi, execrandorum illorum quos dicebam, metu, quoniam multos eorum abire vidi, tanquam concilio maledicerent, latrantēque domus posteriora clamore implerent: ita ut nec illū quemadmodū occubuerit viderim. Post Brachmanes igitur cōfestim in Aethiopiā inde in Aegyptū descēdi, & cū sacerdotibus & prophetis illorū congressa sum. Quos cū diuina docuissem, in Babylonē perrexi, Chaldeos & Magos initiās. Inde in Scythiā, postea in Thraciā, vbi Eumolpus & Orpheus mecum congressi sunt, quos etiam in Græciam prænisi, Eumolpū quidē ut Græcos iniciaret (etenim cuncta diuina à nobis didicerat) Orpheum autem ut in cantando musica eos cogeret: quorum vestigia cōfestim insecuta sum: ac sub initium cum venissem, non admodum Græci me amplectebantur, nec tamen penitus excludabant. Paulatim verò cū eis conuersata, septem ex omnibus amicos & discipulos collegi, & alium ex Samo, aliū verò ex Epheio, ex Abdera quoque aliū, omnino paucos. Quibuscum Sophistarum genus, nescio quo pacto, mihi subpullulauit, neque mea absolute æmulans, nec tamen penitus discrepans, sed tãquam Hippocentaurorum genus, compositum quid, & mistum, in medio superbiz & philosophiz errans, neque ignorantiz finem imponens, neque fixis oculis nos intueri valens, sed tanquam hebetudine cæcutientes, obscurum quid, & dubiam nostri imaginem umbramve quandoque cernens, nihilominus tamen exactè cūcta se nosse existimat. Hinc illa inutilis & superuacanea apud eos sapientia, & ut ipsi arbitrantur, inexpugnabilis, accēditur: ar rogantes quoque & dubie, necnon absurdæ responsiones: inextricabiles præterea & labyrinthæ interrogationes. Quod si ab amicis meis prohibentur & redarguuntur, indignantur, ac contra illos conspirant, tandemque in ius rapiunt, & ad cieutam bibendam tradunt. Et quanuis fortasse cum cōfestim fugere, nec amplius eorum conuersationem tolerare oportuisset: Antisthenes tamen, & Diogenes, ac paulò post Crates, Menippus quoque, mihi, ut parumper discessum meum differrem, persuasere: quod utinam nunquam factum esset, non enim tanta postea fuisset perperla. I V P. Sed nondum mihi, ò Philosophia, enarras quemadmodum iniuria sis affecta, verum tantummodo indignaris. P H I L. At qualiter, nunc, ò Iupiter, auxi-

Scelestum quoddam hominum genus est, & ut plurimum seruale ac mercenarium, haud nobiscum ob negotiorum multitudinem à pueris conuersatum. seruitutē enim seruiuit, aut sub mercede operā locauit, aut alias artes exercuit, quales par est homines tales addiscere, coriariam, fabrilem, fullonicam, aut lanam excutere, ut mulieribus sit accōmoda, & ad filandum apta, ductilisque, cum illæ tramam vertūt, vel licium circūuoluunt. talia igitur in puerili exercitantes ætate, nec nomē cognouere nostrum. Postquam verò annos viriles ingredi cœpere, ac reuerentiam, quæ à quàm plurimis amicis exhibetur meis, conspexerunt, quemadmodumque homines loquendi eorum libertatem tolerant, & correpti gaudent, ac consulentibus obtemperant, increpantes denique formidant: hæc omnia tyrannidem haud paruam esse arbitrabantur. Verum addiscere quæ professioni huic conueniant, longum erat, seu potius impossibile valde: artificia verò tenuia, & quæ vix cum summo etiam labore necessaria suppeditare possent: nonnullis etiam seruitus molesta, & quomodocunque erat, intoleranda videbatur. Re igitur diligenter perpensa, ancoram nouissimam, quam nauigantes sacram appellant, visum est demittere. Ad optimam itaque socordiam declinantes, audaciam quoque & ignorantiam ac impudentiam in auxilium aduocarunt, quæ potissimum cum eis in certamen irent. Coniugia præterea noua excogitauerunt, ut prompta essent, ac solas decertationes has in ore haberent. Qualianam ad philosophiam cernis viatica? proinde & formæ student, ac oppidoquàm eleganter se exornāt, planēque ita mecum agunt, quemadmodum Aesopus Cumanum illum alinum fecisse refert, qui cum leoninam induisset pellem, & asperè derudisset, se quoque leonem esse videri cupiebat: & erant fortassis nonnulli qui ei crederent. Nostra verò admodum, ut nosti, sunt facilia, & ad imitandum leuia (de externis loquor) haud enim magni est negotii, vel vestem sibi trita circumdare, aut peram collo suspendere, seu lignum in manibus gestare, vel vociferari, aut potius ruderē, siue latrare, ac omnibus maledicere. Equidem securitatem, quod nihil ob talia passuri essent, formæ reuerentia præstare tenebatur. Libertas verò etiam inuito domino prompta. qui se comprehensos abducere conabatur, baculi experiebatur violentiam. Cæterum farina non amplius pauca, neque placenta ut antea tenuis, obsonia verò nequaquam solita, cepëve agreste, sed carnes omnifariam, & vinum quod suauissimum: quin & aurum cum volūt, paratum: etenim circumerrantes tributum colligunt, vel ut ipsi dicūt, pecora detondent, multosque dare existimant vel habitus veneratione, aut metu ne malè audire cogantur. Siquidem & hoc quoque, ut arbitror, præuidere, quod ex æquo inter rectè philosophantes collocarentur, nec esset qui talia discerneret & diiudicaret, si tantum exteriora essent similia, quandoquidem nec principium redargutionis sustinent: veluti si dicantur, quis ille sic ornatus, & tam repentē? sed cōfestim clamitant, & ad eorum arcem, maledicentiam scilicet, cōfugiunt, lignumque promptum est. Proinde si opéra quæris, sermones multi: quod si à sermonibus iudicare velis, vitam considerandam esse censent. Tali igitur impostura

Qui primi
philoso-
phari cœ-
perint.
Brachma-
nes.

Gymnoso-
phista.

eAgyptii.

Chaldæi.
Scythæ.
Thracæ.
Græci.

Sophista
quales, &
vnde.

10

20

30

40

50

60

stura ciuitas repleta est vniuersa, & maxime sub Dio
 genis, Antisthenis, & Crateris titulo; necnō canum
 prætatu. Cæterum quod natura optimum est in ca-
 nibus, veluti custodia, vel domus tutela, aut herilis
 amor, siue memoria, minime imitantur, verum latra-
 tu, gulositate, rapina, veneris, crebris adulationibus,
 dantium blanditiis, mensarum denique frequen-
 tatione, his perquam diligenter elaborant. Atqui
 paulo post quoniam hæc euadant, videbis. Omnes
 enim ex officinis exilientes, artes relinquent deser-
 tas, cum cernunt se laborantes, & operibus defudā-
 tes, ab aurora ad vespertum vsque defatigatos, vix
 tamen mercede tali vitam sustentare posse: segnes
 verò & subdolos homines, abunde in omnibus vi-
 nentes, tyrannicè quidem postulantes, ac promptò
 accipientes, & cum non acceperint, indignantes,
 neque si acceperunt, laudantes. Hoc Saturnium eis
 videbitur seculum, sponteque mel ipsum ex cælo
 in ora influere. Proinde res minus esset molesta, si
 cum tales sint, nulla alia nos afficerent iniuria. Nūc
 verò cum admodum casti & seueri ab extra & in
 publicis appareant, si puerum nati fuerint formo-
 sum, vel mulierem speciosam, aut quid silentio di-
 gnū sperant, qualiam faciunt? Nonnulli verò
 & hospitum suorum adulterantes vxores abducūt;
 Illeius illius iuuenis instar, tāquam & ipsæ quoque
 philosophaturæ essent. Inde communiter illas vni-
 uersis coeuntibus prostituunt, Platonis se legem
 implere arbitrantur, haud intelligentes quo pacto
 sacer ille mulieres communes esse debere censuit.
 Quæ verò in conuiujs agunt, quemadmodum ine-
 briantur, longum esset rescensere: & hæc faciunt,
 quomodo putas, dum ipsi ebrietatem, adulteria, lu-
 xuriam, & auaritiam reprehendunt. Nil igitur ma-
 gis inter se inuenies contrarium, quàm illonū ser-
 mones & opera: quemadmodum cum adulationem
 odio habendam asserunt, & tamen adulandi gratia
 gnathonicam vel assentationem ipsam exuperent.
 Alios vera loqui hortantur, cum ipsi nec linguam
 nisi meptiendo mouere possint. Voluptates omni-
 bus sermone inimicæ, Epicurūque hostis, opera ve-
 rò omnia propter illas patrare audent. Iræ præ-
 terea vehementia, leuissimarumque rerum pertuba-
 tione, necnō indignationis facilitate, etiam nuper
 genitos infantulos superant. Non paruum igitur ri-
 sum spectatoribus mouent, cum quouis etiam for-
 tuito casu adeò illis iræbullit. Colore autem liuidi
 videntur, impudens quid & abominabile præ se fe-
 rentes. Os verò spuma vel potius veneno est refer-
 tum: ne tu illhic cū fœda illa euomitur illuies, de-
 prehendaris, caue. Proin aurum vel argentum. Her-
 cules, neque possidere dignantur. obolus sufficit. ve-
 lupinos emant. nam potam fons seu riuus suppedi-
 tabit. At paulo post non obolos vel drachmas pau-
 cas, sed totas postulant diuitias, adeò vt mercator
 quispiam tantò impleri onere posset, quantum illis
 ad quæstum Philosophia confert. Inde postquam
 ad satietatem vsque corrasere, ac frumentati sunt,
 infelicem illam abiicientes lacernam, agros non-
 nunquam, ac vestes molles, pueros quoque, cinctio-
 tos, necnō instructas domos totas emunt, Crateris
 peræ, Antisthenis lacernæ, ac Diogenis dolio, lon-
 gum valere dicentes. Talia cū idiotæ cernunt, Phi-
 losophiam iam conspiciunt, omnesque tales esse arbi-

trantur, ac doctrinam meam reprehendere non desi-
 nunt, adeò vt longo iam tempore impossibile mihi
 fuerit vel vnum ex eis conciliare: sed planè Penolo-
 pes illud paxior. etenim quantum ego texo, tantum
 nactus euestigio dissoluitur. Ignorantia verò & in-
 iustitia, cum opus nostrum inextricabile, laborema-
 que cernunt inanem, minime à risu temperat. i v v
 Proh ò dei, qualia nobis Philosophia ab execratis
 illis perpeffa est? quapropter considerandi tempus:
 adest, quid faciundū, vel quo pacto è medio sint tol-
 lendi. Cæterum fulmē eos iaculatione vnica, mori-
 que auferet cita. A P O L. Ego tibi pater aurē. vel-
 lam. nam & ipse iam arrogantes, & à Musis alienos;
 Musarum gratia indignatus, odi fulmine siquidem
 aut tua dextra minime illi digni sunt. Mercurium
 autem, si videtur, pœnæ exactorem ad illos demitte-
 mus. is, tanquam qui & ipse inter disciplinas versas-
 tur, celerrimè eos qui rectè philosophantur, & qui-
 minus cognoscet: dein hi quidem, vt par est, lauda-
 buntur, illi verò quemadmodum ex tempore vide-
 bitur, plebentur. i v p. Rectè dicis Apollo. sed &
 tu Hercules, vnà Philosophiā ipsam pariter ducetis,
 res, properiter in vitam abite, certamenque decima
 tertium istud, nec paruum, te absolueri putato, si tā-
 scelesta & impudentissima extirpaueris animalia.
 H E R. Atqui pater Augiæ sinum repurgare præsta-
 ret, quàm cum talibus manus cōferre. eamus tamē.
 P H I. Inuita quidem: ex patris tamē sententia sub-
 sequendum est. M E R. Descendamus, quandoquidē
 haud paucos ex illis hodie conteremus. Cæterum
 ò Philosophia, quoniam tendere oportet? tu enim
 vbi versantur, nosti. an perspicuū est quod in Græ-
 cia? P H I. Minime, nisi admodum pauci, qui rectè ò
 Mercuri philosophantur. illi verò Attica haud in-
 digent paupertate, sed vbi auri & argenti eruitur co-
 pia, ibi nobis sunt querendi. M E R. C. Nunquid igitur
 confestim in Thraciam abeundū? H E R. C. Bene
 dicis: ego vos in via deducā. nam cuncta Thraciā, v-
 porē qui sæpius illhuc accesserim, cognoui. & nūc
 huc mihi flectatis. M E R. C. Quonā dicis? H E R. Vi-
 detisne Mercuri & Philosophia, montes duos ma-
 ximos; omniumque pulcherrimos: maior Hæmus, hypoty-
 pos est, oppositus verò Rhodope: at capus interiectus,
 præquam fertilis, ab vtriusque confestim radice so-
 pendens, & colles quosdam res perpulchros assur-
 gentes, minime asperitate deformes, tanquam sub-
 iectæ ciuitatis arces varias. & iam vobis ipsa appa-
 ret. M E R. C. Ita per Iouem ò Hercules, maxima, &
 omnium formosissima. etenim à longe illius respic-
 det pulchritudo. quin & fluminis quidam maximus
 præterlabitur, opportune illa alluens. H E R. C. He-
 brus est, ciuitas verò Philippi illius opus: proin
 nos iam contege, nebulæque inuolue, vt bona descē-
 damus fortuna. M E R. C. Ita fiet. Cæterum quid fa-
 cere oportet vt animalia indagentur? H E R. C. Hoc
 quidem tum iam Mercuri opus. nam præco es. Ne
 igitur præconium enuntiare cuncteris. M E R. C. V.
 Haud difficile hoc, verum illorum nomina ignoro.
 tu igitur Philosophia, quo nomine sint appellandi,
 insuper & signa profer. P H I. Sed neque ipsa nūc
 festè quānam vocentur noui, quoniam nullum mihi
 cum his consortium. Cæterum non aberrabis si
 eos à possidendi desiderio, vel Possidonios, aut
 Possidippos, seu Possicleos, vel Possifundos, aut

Possidoro nominaueris. M E R C. Bene dicis. Sed quid hi sunt, qui & ipsi circumspectant? atqui accedunt, & quid loqui velle videtur. V I R I. Potestis ne o viri, vel tu optima, nobis indicare, nū ternos pariter videritis praestigiatos, ac mulierē quandā Laconicē corpus ornatā, aspectu masculo, ac penē virili? P H I. Papae! hi nostra quaerunt. V I R I. Quomodo vestra? Etenim fugitui illi omnes: nos verō praecipue mulierem pro mancipio ab eis abductam desideramus. Intelligetis autem cūnam ipsos quaeramus. M E R C. Igitur pariter enuncemus praconium. Num quis mancipium Paphlagonicū, ex Sinopēsis barbaris, nomine tale, quale à possessionibus imponitur, perpallidū, corpore hirsutum, barba horridum, pera instructū, lacerna indutum, iracundum, ineruditum, voce asperū, maledicum, sub imaginaria libertate viuens, indicare potest? D O M I N V S. Noui, heus tu, quod praedicas mancipium. Illi enim apud me Scarabeus nomen erat, caluastum: barbāque vellebat, & artem meam noverat. in fullonia enim sedens officina, flocculos abradebat, qui ex vestimentis superflui pullulabant. P H I. Ille ipse seruus tuus est, ac nunc philosopho similis videtur, ac perbellē seipsum fullonia expoliuit. D O M I N V S. Proh audaciam, Scarabeus philosophari dicitur? V I R I. De nobis verō nullus sermo. M E R C. Atqui omnes inueniemus, quoniam, ut aiunt, indifferēter cum muliere concumbunt. P H I. Sed quisnam, o Hercules, ille alter est, qui contrā tēdit, pulcher, & citharā gestans? H E R C. Orpheus, qui mecum Argos nauigauit, omnium nauatarum iucundissimus. Nam ad cantum suum remigātes, nullatenus laboramus. Salue, optime & perquā canore Orpheu, qui nullibi vnquam Herculis oblitus es. O R P H. Nequaquā, sed & Philosophia, Hercules, & Mercuri saluete. sed tempus est ut mihi praemium indicii persoluatis. ego enim planē quēnam quaeratis, noui. M E R C V. Nōne igitur, Calliopes filii, ubinam sit monstrabis? cū enim sapiens existis, minimē, ut arbitror, auto indiges. O R P H. Rectē dicis. proin ego vobis domum quam inhabitat, ostendero, ipsum verō minimē, ne malē ab eo audire cogar. summē enim scelestus est, ac vni huic rei studet. M E R C. Ostēde solum. O R P H. En proxima haec. ego verō, ne ipsum videam, ē pedibus vobis abeo. M E R C. Attende, an non mulieris vox est, Homeri quid connectentis? P H I. Ita per Iouem. sed quidnam dicat, audiamus.

V V T. Non minus ille mihi est hostis, quā ianua dicitis.

Auram mente colens, verbis contraria sentit.

* Scarabeus. M E R C. Nonne igitur cantharus * tibi odio habendus, qui

Praua gerens hospes, quauis simularet amicū?

M A R I T. De me carmen hoc, cuius vxorem

Abduxit fugiens, fuerat qui acceptus amicē.

F V G. Ebrius, atque canis facie, sed pectore ceruus.

Consilio ignauus, sed longē ignauior armis,

Thersites vecors, prauarūq; optima pica,

Regibus illicitē & frustra contendere suctus.

D O M I. Iure execrandi carmina hzo.

F V G. Ante canis, retrōq; leo, mediōq; chimæra,

Impetum exhalans grauius triniticinis acris.

M A R I. Hei mihi vxor, qualia à tot perpeffa es cani

bus? quin ipsam ex ipsis concepisse ferunt. M E R C. Confide, Cerberum tibi quemdam aut Geryonem pariet, ut Hercules ille rursus aliū habeat laborem. Sed obuiā pergunt, ita ut fores pulsare necesse non sit. D O M I. Teneo te Scarabee: hiles iam, age videamus quid tibi pera contineat, lupinos forsitan, vel panis frusta. M E R C V. Minimē per Iouem, verū zonam auream. H E R C V. Ne mireris. nam sub initium in Græcia se Cynicum esse dicebat, hic autem planē Chrylippeus est: igitur nō diu posthac Cleanthem ipsum videbit. à barba etenim, cū tā scelestus sit, suspēdetur. D O M I. Tu verō, o scelerate, nonne Doliolum * fugitiuus meus existis? certē, non alius. prohi risu digna res! quid dehinc haud fiet? & Doliolum * quoque philosophatur. M E R. Nunquid tertius ille domino caret? D O. Minimē, verū ego dominus sponte in rem malā ipsum dimisi. M E R. Quamobrem? D O M I. Quoniam reterrimē foetet, nomine verō Odorispirū appellabamus. M E R C V. Hercules malorum depulsor, audisne? dein pera & baculum. Atqui tu vxorē recipe. M A R I. Minimē, quandoquidem nec si mihi libellum ex veteribus in vtero gestaret, reciperem. M E R. Quomodo libellum? M A R. Aliquid est vir optime, triceps libellus. M E R C. Haud absurdē, quandoquidem ex Comicis trigaleatus quidam. H E R C. At dehinc tuum est iudicare. M E R C. Ita mihi videtur, mulierem hanc, ne monstrum aut multicaput pariat, retrō in Græciam ad virum reuerti debere, & fugitiuiolos hos duos dominis reddi, ut discant quae antea Doliolum * quidem sordidos abluere panniculos, Odorispirū autē rursus vestimēta refarcire lacera, malua tamē prius flagellatū. Inde & hūc picatoribus tradi, ut pereat, vultus primō: insuper pudēda pice inquinari, postea in Hæmum sublatum mudum, pedibūq; colligatum, in niue destitui. S C A R A. Heu malorū, ah, ah, papae. cheu. D O M I. Quid hoc est? tragicas interferis voces? sed ad picatores iam sequere, prius tamen leoninā exue pellē, ut planē atinus esse cognoscaris.

SATVRNALIA,

Erasmo Reterod. interprete.

ARGVMENTVM.

Saturnalia, festa Roma fuerunt in honorem Saturni instituta, qua mense Decēbri, initio à decimo sexto calen. Ianuarij facto, per proximos dies septem peragebatur. In qis neque bella gerenda suscipiebantur, neque pena à nocentibus sumebantur, sed licebat seruis pileatis (quod signum libertatis erat) per urbem liberē vagari, atque alex vacare, & cum ipsis dominis etiam cibum capere. Pauperes autē à diuitibus conuiuijs quoque accipiebantur, idēque inter se dona mistabant: quorūque mptabantur, xenia: qua verō referebantur, apophoreta vocabantur. Id quod cum ex alijs scriptoribus sumptum Martiale praecipue apparet, qui postremos suos libros illorū titulis inscripsit quoq;. Quonia igitur tū (et est verisimile, omniaque in deterius abeunt tempore) pauperes à diuitibus eodem modo, ut à principio, equaliter accipiebantur, vinōque alijs viliores, atque epulis vixdū gustatis, semgetiani & esurientes interim e conuiuiis discedebant, deinde neque mūnera eodem pretio, quō olim, referebāt: ocrasiorum inde sumpsisse Lucianum videtur, ut consuetudinem illam pro suo iure ac modo exagitarēt, atque hac, tanquam

* ληκυθίωμ.

* ληκυθίωμ.

* ληκυθίωμ.

50

60

ipsa Saturnalia quadam munera; legends proponeret. Quamquam neque hic ab ingenio suo quicquam recedit, pariterque Deos & homines mare suo incessit. Nam Saturni fabulam quoque persequitur, & recordia ipsius coarguit, ut qui pro liberis saxa deuorauit, & compedi-
bus inestus degat, à Ioue regno depulsum. Et Ioue ipsum accusat, ut qui citra delectum & inaequaliter bona fortunaque hominibus distribuat, malos euebedo, & contra bonos deprimendo. Atque hac summam per tota Saturnalia tractantur. Ceterum primo hoc dialogo ritum & originem sacri huius potissimum tradit, fisco Sacerdos
& Saturni colloquio, quorū alter quidem diuitias à Deo postulat, alter autem dum diuitias largiri, suae potestatis esse negat, interea quatenus ipse regnet, & quid praestare soleat, denique cur hoc festum institutum sit, exponit, refutata interim etiā fabula qua de liberis deuoratis, & amissione regni, & captiuitate ipsius vulgo iactatur. Insequenti autem Chronosolone, leges Saturnaliorum constituit, primam videlicet de ritu ac modo peragendi festi, & de his quae in eo agere fas sit. secundam de accipendis atque tractandis pauperibus, deque muneribus à diuitibus usdem mittendis. Postremam de modo & ratione conuiuiorum; quae apponi videlicet debeant, & quantum à quoque bibi, & quousque ludo utendū sit. Et haec omnia cum longa praefatione, qua legibus huius auctoritatem à persona & mandato ipsius Dei parat, inscribitur autem Chronosolon, ut videtur, ab exemplo, quod eodem modo & apud Athenienses olim Solon ille leges dictauit. Post haec epistolis in prioribus quidem de mutandis rebus, & instituenda aequalitate agitur. Nam pauper quispiam petit à Saturno, ut cum diuitibus agat, quo depositus in medium opibus, ex aquo se quoque frui illis patiantur, aut certas utique vestes & pecunias, & cetera ad festum peragendum pauperibus mistat. Primum quia absurdum & inconueniens sit, ita inaequaliter agere: deinde quod contra vetus exemplum, quo Saturni temporibus omnia aequalia fuisse perhibeantur: addita etiam collatione diuitum, & hypotyposi quadam morū ac vitae illorum. Postremo conminantes se omnia mala illis imprecanturos esse, nisi haec quae petant, fiant. Contra autem Saturnum increpat pauperem, qui ea à se posulet, quae suae potestatis non sint, sed tamen respondet, se cum diuitibus hac nomine agere velle, addita post haec longa commonitione, qua pauperes, ut sua sorte contenti sint, hortatur, ostendens plus molestiae & periculorum diuitibus, quam voluptatis secum habere. In posterioribus autem agunt inter se Saturnus & diuites de aequalitate in cœnis habenda: ac prior quidem Saturnus exponit diuitibus, quae à pauperibus ad se scripta ac postulata fuerint, admonens illos, ut benigniores erga ipsos se gerant, atque aequalitatem recipiant, argumentis à signo & consequentibus: tum commodis, si faciant, tum periculis, si detrectent, adhibitis. Contra autem diuites extenuata accusazione pauperum à consuetudo, respondent, se quidem fecisse pro eo at quo aquū & honestum fuerit, sed illos ita immodestos & intemperantes se gerere, ut eas decetero omnino excludendos censuerint. Veruntamen ex illius consilio denuo admissuros se eos esse, si ex pacto recipiant, se nihil cōsumeliose aut intemperanter posthac facturos esse.

SACERDOS ET SATVRNVS.

IC mihi, Saturne; quando tu quidem hoc tempore regnare videris, tibi quae & sacrificium & litatum est à nobis, quid potissimum abs te pro immolatis hostiis postulare debeam, quod postulatam feram? S A T. Illud

quidem te ipsum pendere oportuit, quid tibi foret optatum: nisi qui princeps sit, eundem & vatem esse vis, ut norit quid maxime collubricū sit animo tuo petere. Ceterum ego, quantum facultas feret, non abnuam votis tuis. S A C. Quin istud iam olim mihi perpensum est: desidero enim vulgaria ista, ac passim obuia, videlicet opes, multā auri vim, utque viris imperem, utque multa possideam mancipia, vestes splendidas ac delicatas, tum argentū & ebur, breuiter si quid est praeterea rerum pretiosarū. Hæc igitur mihi da, optime Saturne, ut & ipse non nihil emolumenti ex tuo sentiam imperio, neve solus per omnem vitam earum rerum sum expers. S A T V R. Illud vide, iam postulas quod non est meae potestatis. Neque enim mearum partium est ista distribuere. Quare ne grauitate feras, si quae petis, non assequeris: quin magis ista à Ioue postulato, quam ad eum imperii vices redierint, id quod breui futurum est. Nam ipse praescriptis conditionibus rerum administrationem ab illo suscipio. Est autem vniuersum imperium meum, septem dūtaxat dierum, quorum si ius excesserit, illico priuatus reddor, ac velut vnusquilibet de plebeia multitudine, Nectamen
in his ipsis septem diebus serium quippiam aut publicum tractare mihi permissum est, verum potare, inebriari, vociferari, ludere, certare tessaris, creare reges, famulos in conuiuium adhibere, canere nudum, lasciuio corporis motu saltitare, nonnunquam & in gelidam aquam dare praecipitem, facie fuligine oblita. Hæc uti faciam, permissum est. Ceterum magna illa, puta diuitias & aurum, Iupiter ipse dilargitur, quibus illi visum fuerit. S A C E R. Imò ne ille quidem, Saturne, admodum facile ac lubes id facit, adeo ut me iam vox defecerit, magno clamore hæc ab illo flagitantem. At is nihil prorsus audit, verum ægidem obuibrans, ac fulmen intentans, toruūque obtuens, pauefacit instantes. Quod si quando etiam annuerit alicui, diuitemque reddiderit, mirum quā id nullo delectu facit, ut aliquoties praeteritis probis ac sapientibus viris, sceleratis ac stultis hominibus opes offundat, verberonibus atque effrenis naris, cuiusmodi sunt isti plerique. Quamquam equidem cupio cognoscere quae nam sint ista tuae potestati permilla. S A T V R. Haudquaquam parua, neque omnino contemnenda, si quis vniuersi imperii vim expendat: nisi forte tibi paruum esse, videtur, ut ite tesserarum ludo vincas, cum quae ceteris alea in vnionem voluatur, tibi senonem semper in funi mo latere ostendat. Nam hinc tibi plerique victum parant vel ad saturitatem usque, quibus proprietas ac secunda aspirant tessera. Rursum alii nudi enatarunt, naue elisa, fracta ad eam minutum scopulum, puta aleam. Adde his, potando quā maxime hilarescere, ac modulatius alio videri canere in conuiuiis. Praeterea reliquis ministris in aquam praecipitatis (nam ea poena est parum detrecte ministranti) te & victorem pronuntiari, atque ei quem viceris, praemia praeripere. Vides nimirum quā ingens sit bonum, quemadmodum & illud, quum talo victor solus omnibus rex praeficeris, ut non solum ipse non feras vlla ridicula imperata, verum etiam ipse possis aliis imperare: huic ut turpe quiddam de se ipso vociferetur: illi ut saltet nudus, utque sublata in humeros tibicina

ter domum obambulet. An non hæc quoque munificentia mea non exigua sunt argumenta? Quod si caufaberis regnum hoc nec verum esse, nec stabile, incitè feceris, quum videas me ipsum, qui ista dilargior, exigui temporis imperium tenere. Ex his igitur quæ meæ facultatis est præstare, nempe de taxillis, de regnando, de canendo, deque reliquis, quæ modò recensui, audacter quæ voles petito, nihil verius ne te ægide aut fulmine territè. s. a. c. Atqui istis nihil mihi est opus, Titanum optime. Tu tamē illud mihi respondeas velim, quod maximè cupiebam cognoscere: quod si mihi dixeris, satis magnā gratiam pro sacro persolueris, quin & in reliquum tempus quæ debueris cōdono. s. a. t. Roga modò; equidem respondebo, si fortè quod rogaris, sciero: s. a. c. Illud in primis, num vera sunt ista, quæ de te audimus, quemadmodum deuoraris liberos tibi ex Rhea natos, utque clam illa subducto Ioue, saxum infantis loco suppositum, tibi deuorandum tradiderit deinde puer adultus te regno expulerit, bello in peratum, mox arreptum in tartarum præcipitari, vinculis iniectis tum tibi, tum omnibus copiis auxilioribus quæ tecū in acie steterāt? s. a. t. Quid dixi? Nisi festum celebraremus, essetque licitum inebriari, atque in dominos impune conuicia iacere, intelligeres professò mihi permissum esse irasci, qui quidem istiusmodi roges, nihil reueritus adeò canum ac senem deum. s. a. c. At ego hæc Saturne, non ex me ipso dico: quin & Hesiodus & Homerus (nolo enim dicere, reliqui propè mortales omnes) eadem de te credunt. s. a. t. An tu putas vel pastorem illum, vel hunc ampollosum, verè quippiam de me scisse? Rem ad hunc considera modum. Estne quisquam homo, non dicam deus, adeò durus, ut possit ipse volens suos deuorare liberos? nisi si quis esset Thyestes, qui ab impio circumuentus fratre comederet. Sed finge esse qui possit, qui fiat ut ignoret sese saxum edere vice pueri? nisi fortè dentibus sit huiusmodi, ut dolere non queant. Imò neque bello confliximus, neque Iupiter per vim imperium occupauit, sed ego illi volens & ultro rerum administrationem tradidi, celsique. Porro neque vincum esse me, neq; in tartaro esse, vel ipse vides, opinor, nisi prorsus oculis captus es, quemadmodum Homerus. s. a. c. Sed quid tibi accidit Saturne, ut imperium deponeres? s. a. t. Ego tibi dicam in summa: Senex iam & podagrosus quum essem ob ætatē (vnde etiam factum est ut plerique mihi compedes esse sinxerint) impar eram viribus ad tam multa huius ætatis facinora punienda. nam erat assidue mihi sanctum ac deorsum cursitandum obarmato fulmine, quo sacrilegos, perjuros, ac raptores exurerē. Eratque negotium plenum laboris, quodque iuuenem desideraret. Itaque mihi consulens, Ioui locum dedi. Quamquam & alioqui rectè facturus mihi videbar, si partitus filiis (nam erant) imperium, ipse perantque vitam conuiuibus per otium traducere, nihil necesse habens, neque vota faciensibus operam dare, nec ab iis qui cōtraria petunt, molestia affici, neque tonare, neque fulminare, neque grandinem aliquoties immittere. Sed senilem hanc ac iucundissimam dego vitam, meracius bibens nectar, atque incedim cum Iapeto reliquisque æqualibus diis confabulans. At regnat quidem ille mille districtus negoti-

Vide Macrobiū lib. 1. Sat. ca. 8.

tiis, nisi quoddam hos pauculos quos dixi dies mihi visum est excipere, in quibus recipio principatum, ut mortalibus in memoriam reducam cuiusmodi fuerit me regnante vita, cum citra sementem citraque arationem cuncta illis prouenirent. Haud tum quidem aristæ, sed panis paratus, carnes apparatus, ac vinum fluminum instar fluebat, tum fontes mellis, lactisq; propterea quod mortales omnes probi essent, & aurei. Hæc, inquam, mihi causa fuit cur exigui temporis imperium gerā, atque ob id vndique plausus, cantiones, lusus, æqualitas omnibus seruis æquē ac liberis. neque enim me regnante quisquam erat seruus. s. a. c. At ego Saturne coniecturam istā ad seruos, & eos qui boias terunt, referebam, quasi ob eam causam tibi fabula tribueret erga hos humanitatem, quod memor te ipsum aliquādo seruiturē seruissē, ac gestasse cōpedes, eos magnificeres, qui simili essent fortuna. s. a. t. Nō tu defines istiusmodi nugari nugas? s. a. c. Bene mones, itaque desino. Quin illud etiam mihi responde, talis ludere, in vñ fuit tui quoque seculi mortalibus? s. a. t. Erat sanè, at non depositis talentis, ac decem nummum millibus, quemadmodum vos facitis, verum ut plurimo nucibus, ne videlicet discrucietur qui victus esset, neve semper ploraret sese vnum omnium non habere quod ederet. s. a. c. Et rectè quidem illi. Nā quo tandem præmio certassent ipsi talis, quum ipsi toti essent aurei? Itaque te loquente, tale quiddam mihi venit in mentem, si quis vnum aliquem ex aureis illis viris, in hanc nostram ætatem adductū vulgo ostenderet, quid illi tādē eueniret? Nempe miserum (sat scio) discerperent, haud aliter incurstantes, quā in Pentheum Mænades, aut in Orpheū fœminæ Thraciæ, aut in Acteonem canes, interq; sese decertarent, quantam quisque maximam posset portionem auferre, ut qui ne in festo celebrando à lucri studio temperent, quin ipso etiam festo ad luctucri abutuntur incrementum. Itaque alii quidem tibi primicias immolant, amicos in conuiuio depradantes. Alii verò tibi conuiciantur, cum nihil ad rem pertineat: tum ipsas comminuunt tesseras, perinde quasi illis sit imputandum, quod illi suapte sponte faciunt. Sed dic mihi & illud, quid tādē causæ fuit ut deus vsque adeo imbecillis ac senex, tempus inamoenissimū delegeris, cum iam nix omnia occupat, plurimus sæuit Boreas, cūque nihil non gelu concretum est, ærent arbores nudę deculsis frondibus, squalent horrentque vacua floribus prata, quum incurui contractique mortales, perinde quasi extremo confecti senio, ad focum ferme desident, interea tu festi diem agis? neque enim accommodum seni tempus, neque satis idoneum genio indulgentibus. s. a. t. v. r. Sed heus tu, permulta quidem à me sciscitaris, quum potare iam oporteat: Itaque nō exiguum temporis portionem tuis rogationibus mihi de festo perdidisti, dum ista inecum philosopharis, non admodum ad rem pertinentia. Quare nūc istis tandem omisiss, conuiuium agitemus, plaudamus, ac liberam agamus vitam. Deinde prisco more depositis nucibus, ludamus tesseras, ac reges suffragiis creemus, ipsisque ultro pareamus. Siquidem ad eam modum effecerimus ut verum videatur prouerbum, quod dicunt, Senes repuerascere. s. a. c. e. r. d. o. s. Imò cui ista quæ dicis,

Digressio in præsentem mores.

eis, non probantur Saturne, precor ut ei nec tum bibere liceat, cum sitit. Itaque bibamus, quando quidem & primo colloquio satis à te responsum est. Proinde videor mihi rectè facturus, si nostram hanc confabulationem, & quæ ipso interrogarim, & quæ tu propitius responderis, literis prodita tradā amicis legēda, si qui sunt digni qui tua dicta accipiant.

CRONOSOLON, ID EST,

SATURNALIVM

Legumlator, Erasmo Roterodamo interprete.

Maec ait Cronosolō sacrificus, & idemvates Saturni, earumque legum conditor, quæ quidem ad festum pertinent. Quid pauperes facere oporteat, id alio misso libro illis ipsis præscripti. Neque dubito quin eas leges seruent, alioqui obnoxii futuri poenis quæ grauissimæ decretae sunt in eos, qui minus paruerint. Vos autem diuites, videte ne hæc mandata prætergrediamini, neque negligatis. Nam si quis secus fecerit, is sciat se non me neglecturum legislatores, sed ipsum potius Saturnum, qui me condendis festi sui legibus delegit, haud ille quidem in somnis visus, sed nuper cum vigilante palam congressus. Erat autem neque compedibus victus, neque situ oblitus, qualem eum pictores fingunt, exemplar à deliris poetis mutuati, verum falcem quidem tenebat præcuratā, cætera verò & hilaris erat, & validus, regioque apparatus. Atque hac quidem specie mihi visus est. Cæterum quæ locutus est, planè diuina sunt, & in his hæc digna quæ vobis prius exponam. Nam ubi me vidit animo inestum inambulans, mox intellexit, quippe deus, quænam esset molestiæ causa, vide licet grauitate me ferre paupertatem, ut qui non pro temporis ratione vnicam vestem habere, cum iam esset gelu, multumque flaret Boreas, glacies, ac nix, aduersus quæ ego minimè communitus eram. Multo magis autem, quod cum festum instaret iam proximè, reliquos viderem apparentes quæ ad victimas, quæque ad conuiuia requirebantur, mihi verò ipsi res non admodum ad festum instructas esse. Iam à tergo accedens, aurèque præhensa, ac vellicata (nā hac specie sese mihi cōsuevit ostendere) Quid istud sibi vult (inquit) Cronosolō? videre mihi sollicitus. An non æquū, inquā, here, cū impios ac scelestos homines opibus superfluere; & solos deliciis frui videam, ipse verò, mecūque complures alii docti, cum inopia, summæque rerum penuria vitam degimus? Ne tu quidem here curas his rebus finem imponere, & ad æqualitatem reuocare. Tum ille, Cætera quidē, inquit, haud facile fuerit innouare, quæ vobis à Clotho reliquisque Parcibus accidunt: porro paupertatis malum vobis corrigam, quatenus ad festum attinet. Sit autem hæc corrigendi ratio. Abi Cronosolon, ac mihi leges aliquot conscribito, ostendens quid obseruandum sit in festo, uti ne diuites inter sese festum celebrent, sed vobis sua bona impertiant. At non noui, inquā, leges conscribere. Quin ego, inquit, docebo te. Moxque ingressus, ordine me docuit. Deinde cū cuncta perdidicissem: Et illud, inquit, illis dicito, nisi seruarint hæc, tum ego profecto sine causa falcem hanc acutam circumfero. Alioqui ridiculus sum, si cum patrem Cælum

execuerim, non item castraro diuites istos, quicumque leges meas violauerint, ut iam euirati, Cybeli matri sese adiungant cum tibiis ac cymbalis. Hæc ille minabatur. Quare rectè facietis, si leges non prætergrediamini. Lex prima: Ne quis quid intra festi tempus agito, neque publicum, neque priuatum, nisi quæ ad lulum, ad voluptatem, animique oblectationem pertinebunt. Obsoniorum & bellariorum artifices soli in opere sunt. Aequalitas omnibus esto, seruis, liberis, pauperibus, diuitibus. Irasci, indignari, minari ne cui liceat. Ratione exigere ab iis qui res curant Saturnalitia, ne id quidem fas esto. Ne quis argentum vestemve expendito, neve inscribito solennitatis tempore. Ne quis exerceatur, neve literis operam dato, aut recitato, nisi si quæ sint urbana lepidaque, quæ dicacitatem relipiant ac iocū. Lex secunda: Multo ante festum diuites singulorum amicorum nomina in tabella scribito. Porro pecuniā paratam habento ad decimam partem annuorum fructuum. Præterea quicquid illis superest vestium; & quicquid est cultus pinguioris, quā ut ipsis conueniat. Ad hæc argenteorum vim non modicam. Atque hæc quidem in promptu sunt. Cæterum ante solennitatem porcellus circumagitor, atque ex ædibus eiiciitor sordes, auaritia & quæstus, & si quæ id genus alia sunt plerisque diuitum domestica. Deinde ubi domum perpurgarint, tum rem diuinam faciunto Ioui diuitiarum largitori, ac Mercurio munifico, atque Apollini magna donanti. Deinde circa vespæram tabulam illam amicorum nomina tenentem relegunto. Distributis autem pro cuiusque dignitate muneribus, ante solis occasum amicis mittito. Porro qui deferant, ne plures tribus quatuorve sunt, atque hi certissima ex famulis fide, iamque natu grandes. Ascribatur autem in literis & quid mittatur, & quantum, ut ne utriusque suspectos habere possint eos qui perferunt. Atque ipsi ministri vnico quisque calice epoto, domum recurrunt, neque præterea quicquam ab eis postulanto. Doctis omnia dupla mittuntur. Nam hos æquum est geminam accipere portionem. De muneribus quā modestissima simul & quā paucissima verba fiunt, neque graue quicquam in literis quisquā ascribito, nec odiosè laudato quæ mittuntur. Diuiti diues ne quid mittito. Neque locuples Saturnalibus æquali forte quempiam conuiuio accipito. Ne quid eorum quæ in hoc deprompta fuerint ut mittatur, seruant. Neve cui muneris poenitentia subito. Quod si quis anno superiore peregre fuit, eaque causa munerum expers fuit, & illa accipito. Quinetiam pro tenuibus amicis æs alienū diuites soluitor: atque etiam conductarum ædium pretium, si qui forte & hoc debent, neque sunt soluendo. In summa verò, multo ante illud illis esto curæ, ut cognoscant quæ re maxime his sit opus. Rursum qui accipiunt, ne de missis donis ut exiguis queruntur: & quicquid mittetur, qualecunque fuerit, id magni ducunto. Vini cadus, aut lepus, aut pinguis anis, inter munera Saturnalia ne habentur. Neve Saturnalia dona in risum vertunt. Remittito vicissim diuiti pauper: si doctus est, libellum aliquem veterem, aut si quid ipse conscripsit, quod fausti sit ominis, & conuiuio accommodum, qualecunque potuerit atque id diues lato admodum hilarique vulni accipi

accipito, acceptum protinus perlegito. Quod si recusarit, reieceritve, sciat sese iis quæ de falce minatus sum, obnoxium esse, etiam si miserit quicquid alioqui mittendum erat. Porro reliqui, coronas alii, alii thuris frustula mittunt. Quod si pauper aut veste, aut argenti, aut aurum supra facultate diuiti miserit, id quidē quod missum fuerit, publicū esto, cōflatumque in Saturni thesaurum inferitor: ipse verò pauper postridie plagas à diuite, manibus ferulæ suppositis accipito, non pauciores quinquaginta supra ducentas. Leges conuiuales: Lauandum est vbi linea sex erit pedum. Ante lauandū, nucibus ac talis lusitandum. Vbicūque casus cuique locum dederit, ibi accūbito. Dignitas, aut genus, aut diuitiæ parū momenti habent vtprius alicui ministretur. Eodē de vino omnes bibunt, neque profit diuiti si causetur vel stomachi vel capitis dolorem, vt ideo bibat de meliore. Carnium omnibus æqua portio. Ministri ne cui quid fauore danto, neque cōtātor, neque prætermittunt, donec ipsis visum fuerit, quæ tollenda erunt. Neque huic quidem magna, illi verò perexigua apponunt. Neve huic coxa suis, illi maxilla apponitur, sed in omnibus æqualitas esto. Pocillator acutis oculis vnumquenque obseruato, minus tamen herum. Acutius etiam exaudito. Calices omnis generis sunt. Ad potandum inuitare si quis voluerit, ius esto. Omnes omnibus præbunt, si libeat, vbi præbiberit diues. Neque quisquam bibere compellitur, qui nō valeat ad computationem. Ne liceat ipsis neque saltatorem neque citharædū inducere, nisi qui nuper discere coeperit. Quod si cui libeat diueris vti, liceat, sed hætenus adhibeatur modus, vt ne sint molesta. Super omnia, pro nucibus ludunt talis. Si quis depolita pecunia talis luserit, in posterum vsque diem ieiunato. Ex maneto quisque & abito cum voluerit. Porro cum diues famulos suos conuiuio accipiet, tum amici quoque vnā cum ipso ministrant. Leges hæc singuli diuites, æreæ columnæ inscriptas, in aula meditullio habent, ac legunt. Atque id quidem sciendum est, quoad ea columna manebit, neque fames, neque silentia, neque incēdium, neque quicquam alioqui molestum, in illorum domum subibit. Quod si quādo (id quod dii prohibeant) tollatur, abominanda sunt quæ illis tum euentura.

EPISTOLAE SATURNALES.
EGO SATVRNO SALVTEM.

EVIDE M&antea tibi scripti, significans quonam in statu essem, & quemadmodū ob inopiam mihi periculū esset, ne solus his omniū expers relinquerer solennitatis quam indixisti. Ad didi & illud (nam memini) iniquissimum esse, si nostrum alii opibus ac deliciis superfluerent, nihil ex suis facultatibus impertientes pauperioribus, alii rursum fame cōtabescerent, atque id quidem instātibz Saturnalibus. Verū quoniam ad meas literas nihil respondisti, operæpretiū existimaui, te denuo iisdem de rebus commonefacere. Tuumerat, optime Saturne, sublata hac rerum inæqualitate, bonisque in medio depositis, postea celebrandum festum edicere. Nam vti nunc res habent, formica camelus, quemadmodū aiunt prouer-

bio. Quin magis tragœdiæ histrionē animo cōcipe, qui altero pede præaltis cothurnis sublimis insistat, cuiusmodi sunt tragica calceamenta, altero verò sit incalceatus. Is si ad hunc modum instructus ingreditur, vides necessariò futurum, vt nunc excelsus sit, nunc humilis, prout hunc aut illum pedem vicissim promouerit. Nec minor est in vita nostra inæqualitas, dum illi cothurnis fulti, adornante fortuna tragœdias in nos agunt. Contrà magna pars pedibus atque humi ingredimur, quum & ipsi, scias velim, nihilo deterius illis fabulam agere possimus, atque ingredi, si quis nos quoque ad eundem istum modum adornarit. Atqui ex poetis audio, nihil harum rerum inter homines fuisse olim, quum tu solus adhuc imperium teneres: verū tellus illis citra ferendi arandique laborem bona progignebat, cœnam vnicuique paratam, vel ad fatietatem vsque. Porro flumina partim vinū, partim lac, erāt autē & quæ mel manabāt. Quodq; est omniū maximū, aiunt illos ipsos homines aureos fuisse, cæterum paupertatem omnino procul ab illis abfuisse. Nos contrà non satis idonei sumus qui vel plumbū videri possimus, aut si quid etiam plumbo vilis, vt quorū plerisque victus labore quæritur, ac passim paupertas, egestas ac desperatio, & illud: Hei mihi! & vnde inueniam? & o fortunam, atque id genus alia permulta apud nos nempe pauperes abundant: quanquam his de rebus leuius discruciamur, nisi diuites conspiceremus tanta fruētes felicitate, qui quidem quum tantum auri, tantum argenti conditū habeāt, tantum vestium possideant, tot mancipia, tot currus, familias, agros, atque harum rerum omnium magnam vim teneant, tamē adeò nobis nihil vnquā de eis impertiunt, vt plebeios homines ne aspectu quidem dignentur. Hæc, inquam, sunt Saturne, quæ nos enecant maximè, planēque rem intolerandam arbitramur, hunc in purpura accumbentem, tantis opum deliciis affluere, ructantem interim, & applaudentibus amicis perpetuò festum diem agere: me verò, meique similes, somniorum coniecturas interpretari, sicunde fortè quatuor oboli contingant, quod videlicet pane polētave expleti dormire queamus, nasturtium, aut porrum, cepasve, alliumve opsonii vice arrodentes. Aut hæc igitur Saturne ad æquabilitatem vitæ mutes corrigasque necesse est: aut quod est postremum, illis ipsis interdicas diuitiibus, ne soli bonis fruantur, verū ē modis auri cā multis vel heminā in omneis nos dispergant. Porro ex vestibus, si quas iam à tineis exesas, citra suū inconmodum dare possint, malintque hæc prorsus vetustate sitique peritura, nobis dare qui induamur quā sinere vt in cubilibz ac scriniis multa carie cōputrescāt. Præterea vt cœnēt singuli, nūc quater nis, nunc quinis pauperibus ad conuiuū adhibitis. Haud isto quidē pacto, quo his temporibus cōuiuia peragūtur, verū popularius, vt æqua sit omniū portio, neque vt hic opsoniis ingurgitet sese, famulo interim adstāte atque opperiente donec herus vorādō præfocetur. Cæterum vbi ad nos venerit, quū vix etiā apparauerimus admouere manū, protinus ad alios trāsferatur patina tātū ostēsa, vel si quid de placēta reliquū est. Neque illatū aprū ita partiat, vt domino totum dimidium apponat vnā cum capite, reliquis autem ossa testā apponat. Vtique præmo

præmoneantur pincernæ, ne contētur donec vnus-
quisque nostrum septies poscat bibere, sed semel
in si protinus infundant, & ingentem calicem im-
pletum tradant æquē atque ipsi domino, utque vnū
& idem vinum conuiuiis sit omnibus. Alioqui ubi-
nam ista lex scripta fuit, aut receptus mos, ut hic vi-
no odorato generosusque temulentus sit, mihi con-
trā musto disrumpatur alius? Hæc si correxeris, no-
uissique Saturne, tum demum effeceris ut vita verē
vita sit, festum verē festum. sin minus, illi quidē epu-
lentur, nos autem interim sedentes precabimur, ut
simul atque loti venerint, puer subuersam amphorā
rumpat, utque coquus ius adurat, ac per obliuionem
muriā piscium in lentem infundat, utque canis
in domum irruens, opsoniorum artificibus alibi
intentis, exta deuoret vniuersa, præterea placentæ
dimidium: utque sus ac ceruus, neque non fuculæ
inter assandum idem faciant, quod Homerus de So-
lis bobus commemorat: imō uti nō serpent solum,
verumetiam vnā cum ipsis verubus in montē abri-
pant sese, fugiantque: utque ipsæ etiā aues pingues,
iam ademptis plumis, & ad coquendum apparatæ,
volatu aufugiant, ne soli illis fruantur: quodque fu-
turum est illis grauissimum, ut formicæ tales, qua-
les ferūtur Indicæ, aurum ē thesauris effossum, no-
tū in publicum efferat, utque vestis curatorum in-
diligentia ita ab optimis muribus perforetur, ut cri-
brum videri possit, nihilque differat à casse vena-
torio: utque formosi illorū comatque puelli (quos
Hyacinthos, aut Achilles, aut Narcissos appellare
solent) dum ipsis poculum porrigūt, subito defluen-
te coma calui fiant, & acutam edant barbam, cuius-
modi in comædiis induci solent Sphenopogones,
quibus à cuneata barba nomē inuētū est: utque ver-
tex illis asperis ac pūgētibus pilis sit hirtus, reliqua
capitis parte nuda. Hæc atque his etiam plura illis
imprecabimur, nisi desinant vsqueadeo suis priua-
tim studere cōmodis, velintq; in cōmune diuites
esse, nobis quoque quantū æquū est impartientes.

SATVRNVS MIHI CHARIS

SIMO SAL.

Vid tu, obsecro, nugas istas ad
me, ac de rebus huiusmodi scri-
bis, iubesque ut de integro bo-
norum faciā partitionē? quod
quidem alterius munus fuerit,
penes quem nunc est imperiū.
Etenim demiror te, si solus o-
mnium ignoras quemadmodum iam pridem regna-
re destiterim, ac priuatus esse cœperim, liberis parti-
tus imperiū: quanquā Iupiter præcipuē rerū istius-
modi curā git. Porro mea potestas nō nisi ad taxil-
los vsq; saltationes, cantiones, & ebrietatē valet, sed-
que septē non amplius diebus. Itaq; grauioribus in
causis, de quibus scribis, videlicet de tollenda re-
rum inæqualitate, utque ex æquo omnes aut opibus
abundent, aut egeant, Iupiter vobis operam dabit.
Quod si quid in his quæ ad festum pertinent, vel
fraude detractum est alicui, vel additum, id erit mea-
rum partium iudicare. Iamque scribo diuitibus de-
ctenis, deque auri hemina, neque non de vestibus,
ut vobis quoque ad celebrandum festum nonnihil
mittant: quandoquidem æqua sunt ista, decetque il-
los facere quemadmodum prædicatis, nisi forte ha-

bent isti quod probabiliter ad hæc respondeant. In
summa tamen illud scitote pauperes, vos longē fal-
li, neque rectē iudicare de diuitibus. Siquidem illos
felices arbitramini, solōsque suauem vitam viuere,
propterea quod illis liceat opiparē cœnare, vino
suauī inebriari, formosis frui mulieribus, vestibus
vti delicatis: verū istam felicitatem cuiusmodi sit,
ignoratis. Siquidem hæc res non mediocribus curis
eos distorquet, sed singulis inuigilare coguntur, ne
quid rerum domesticarum dispensator fraude, aut
clanculū suffuretur, ne vinum acefcat, ne frumen-
tum vermibus corrumpatur, ne latro tollat pocula,
ne populus credat calumniatoribus, si illum dixe-
rint affectare regnum. Atqui hæc quidē quota pars
est eorum quæ istos discruciant? Quod si nossetis
metus & curas quibus obnoxii sunt, planē fugiēdas
vobis esse diuitias existimaretis. Alioqui creditis
vel me ipsum vsqueadeo insanum, ut si præclara res
esset opulentiā, aut regnum, depositurus hæc aliisq;
ea cessurus fuerim, patererque ut nunc priuatus alie-
no parerem imperio? Quin potius quum nō essem
ignarus huiusmodi malorum quæ plurima diuitibus
ac regibus adsint necesse est, imperiū deposui, idq;
sapienter. Nam quod tu nunc apud me deos obte-
stans deplorabas, illos apris ac placētis expleri, vos
contrā nasturtium porrūve aut cepe per festi tem-
pus opsonii loco arrodere, cuiusmodi sit, conside-
ra. Etenim in præfens quidem vtrunque dulce est
illis, minimēque molestum: at postea res inuertitur:
quandoquidem vobis deinde non accidit ut postri-
die surgatis capitis dolore grauati ob temulentia,
quemadmodum illi, neque ob immodicam ingur-
gitationem, grauē olentem & acrem spiritum ructa-
tis. At illi hoc quoque fructus ferunt, ut quoniam
magnam noctis partem vario coitu pro libidinis ar-
birio trāsfigūt, facile sibi vel tabem, vel tussim, vel
morbū intercutē, ex intēperato voluptatū vsu colli-
gan. Alioqui quorumquenque potes ostendere,
qui non planē palleat, ac faciem cadauerosam præ-
se ferat? Quorumquenque autem, qui cū ad sene-
ctutem peruenerit, suis ipsius pedibus ingreditur,
ac non potius à quatuor baiulis gestetur? foris qui-
dem totus aureus, intus putris ac pannosus, cuius-
modi sunt tragica indumenta, ex pannis admodum
vilibus consarcinata. Vos autem quum molestum
est quod de piscibus gustare non liceat, quod ine-
dia laboratis, non illud item cogitatis, eosdem &
podagræ & tussis expertes esse, aut si quid aliud aliā
ob causam illis incommodi contingit. Quanquam
nec illis ipsis æquē dulce est, quotidie, supràque sa-
tietatem istis vesci: quin potius videas eos non-
nunquam ita olus ac lupinum appetere, ut tu non
æquē leporem appetas aut aprum. Ut de reliquis
interim fileam, quæ illos discruciant, puta si filius
sit luxuriosus, si vxor vel amans, vel amata à fa-
mulo, coacta magis quàm ex animo cum illo dor-
miat. In summa, multa alia sunt, quæ vos ignoran-
tes, tantū aurum illorum ac purpuram videtis.
Tum si quando videtis eos albo prouehi curru, in-
hiatis, & adoratis. Quod si illos contemneretis,
negligeretisq; neque ad argenteum currum oculo-
los haberetis intentos, neque inter colloquen-
dum, smaragdum annulo inclusum respectaretis,
neque vestes obiter contrēctates, mollitiē admira-
remini

remini, sed sineretis eos ipsos sibi diuites esse, haud dubiè futurum sit ut ipsi vos vltro adirent, ad cœnam rogarent, nimirum ut vobis ostendere possint lectos, mensas, ac pocula. Quorum rerum nulla sit utilitas, si sine teste possideantur. Certè reperiretis pleraque hæc vestra causa parare, non quò vtantur ipsi, sed uti vos admiremini. Hæc ad consolandos vos scribo, vtranque vitam cognitam habens. Conuenitque ita festum agere, ut cogiteris omnibus breui decedendum è vita, & illis depositis opibus, & vobis relicta paupertate. Quanquam & illis scribam, sicuti sum pollicitus. certum scio eos non neglecturos literas meas.

SATVRNVS DIVITIBVS S.

Pauperes nuper ad me datis literis incusarunt vos, qui nihil ipsis ex facultatibus quas possidetis impertimini: atque; ominino postularunt ut omnia bona facerem omnibus communia, ut ad singulos illorum sua pars rediret. Aequum enim esse, ut rerum æqualitas constitueretur, neque decere ut huic superfluit, ille nullo modo sit particeps voluptatù. Ego verò respondi, hisce de rebus rectius Iouem consideraturum. Cæterum de præsentis negotio, deque iniuriis quibus sese per festos dies affici putant, videbã mei officii esse sententiam ferre, sumque pollicitus me vobis scripturum. Sunt autem quæ postulant, hæc, ut mihi quidem videtur, equa. Nam quo pacto, inquirunt, tanto frigore horrentes, tantæque; obnoxii esuritioni, postea diem etiam festum celebrare possimus? Quare si vellẽ & illos festi participes esse, postularunt ut cogerẽ vos, ut & de vestibus illis impertiamini, si quæ supersunt pinguiorẽ quàm quæ vobis cõueniant, utque de auro nonnullas guttulas in illos destilletis. Quod si ista feceritis, inquit, nõ erit amplius disceptatio inter vos de bonis apud Iouẽ. Sin minus, minitantur sese ad nouam rerum partitionem prouocatuos, ut primùm Iupiter pro tribunali sedere cœperit. Atque hæc quidem facere vobis nequaquã graue fuerit, impertiri nonnihil de tantis opibus quas possidetis, & rectè possidetis. Quin de cœnis quoque, ut vobiscũ cœnarent, & hoc literis addendum putarunt, quemadmodum vos in præsentia foribus oclusis, soli deliciis fruere mini. Quod si quãdo vobis visum fuerit & illorum quẽpiam post longum tempus conuiuium adhibere, plus esse molestiæ in cœna, quàm voluptatis, multaque illhic in pauperum contumeliam fieri: velut illud, cum non eodẽ de vino bibant, Dii boni, quàm illiberale: planè dignum in quo & illi debeant accusari, qui non surgant potius, abeantque; toto conuiuium vobis solis relicto. Quanquam negat sese etiam ad satietatem ex illo qualicũque vino bibere, propterea quod vestri pincernæ aures habeant cera obturatas, quemadmodum olim Vlysis focii. Porro reliqua vsque adeo sunt turpia, ut piget cõmemorare, quæ de carniũ partitione criminantur, deque; ministris, qui cum vobis assint donec plus quàm ad plenũ expleamini, ipsos prætercurrunt aliaque; huius generis permulta sordida, minimèque digna viris ingenuis. Proinde æqualitas res est omnium iucundissima, maximèque conuiuiis congruẽs. Atque; hac de causa vobis æquis

ille partitor in cõuiuiis præficitur, ut æquã omnes habeant portionem. Videte igitur ne posthac vos iterum accusare possint. Quin potius honorabunt vos, & amabunt, si pauca ista à vobis acceperint, quorum impediũ à vobis nec sentiretur quidem, penes illos muneris in tẽpore dati memoria semper mansura est. Præterea nec Remp. administrare possitis, nisi pauperes vnà vobiscum in ea versentur, milleque modis felicitatem vestram adiuuent. Neque enim habituri estis qui diuitias vestras suspiciant, si soli atque; apud vos ipsos in tenebris eas possideatis. Videat igitur vulgus, mireturque vestrum argentum, mensas, & quemadmodum præbentes ad potandum inuiteris. Dein illi inter bibendũ poculum vndique; contemplentur, ac pondus expendant, manu librantes. Tum argumẽti absolutam cælaturã. Tum auri vim, vicissim artem cõdecorãtis. Nam in istum modũ non solum illi vos probos viros & humanos prædicabunt, verum etiã inuidiam illorũ effugietis. Quis enim inuideat impertiẽti dantisque; quod equũ est. Quis non potius optet, ut quã diutissimè viuẽs, bonis suis fruatur? Verum ut nunc res vobis habẽt, & felicitas vestra teste caret, & diuitiæ inuidiosæ, & insuauis vita. Neque enim perinde iuuat, opinor, si quis solus expleatur, quemadmodũ aiunt leones facere, & ex luporum genere quos solitarios vocant, quàm si cum lepidis hominibus, ac per omnia gratificari paratis, conuiuiatis: qui primũ nõ sinent cõuiuium sordidum aut mutum esse, verum cõsuetudine sua fabulas conuiuiis aptas, disceriãque; minimè molesta, variãque; voluptates adferẽt: quibus rebus tempus iucundissimè transigitur. Idque; gratũ est Baccho, gratum Veneri, gratũ etiam Gratiis. Deinde postero die, dum comitatem vestrã referunt, beneuolentiam vobis cõciliant. Hæc etiã magno fuerãt emenda. Nam illud à vobis sciscitabor, si pauperes abeat taciti, sic enim fingamus, nõne vos ea res vreret, cum non haberetis quibus ostentaretis purpureas vestes, comitum multitudinem, annulorũ magnitudinem? Neque iam libet referre, necessariò futurũ ut pauperũ insidiæ atque; odia in vos oriantur, si soli deliciis frui velitis. Nam quæ minantur vobis imprecaturus sese, prorsus abominãda sunt: ac dii prohibeant, ne vnquam ad eiusmodi imprecationes venire cogantur: quandoquidẽ si id fiat, neque; intestina posthac gustabitis, neque; placentã, nisi si quid carnis reliquum fecerit. Præterea lenticula saperdæ liquamen vobis habebit. Porro sus aut ceruus interim dum assantur, è veru in montes aufugere parabunt. Tum aues quoque pingues absque; alis fugam molientes, ad pauperes auolabunt. Denique; quod est omniũ grauissimũ, pocillatores formosissimi repẽtẽ vobis calui fient, idque etiã fracta amphora. Super his rebus cõsulite, quæ & festo sint digna, & vobis quàm maximè tuta, atque; illis paupertatis onus subleuate, exiguo vestigali illos amicos habituri, neitiqum malos.

DIVITES SATVRNO SALVTEM.

N V M putas Saturne, de rebus istis ad te solum scripsisse pauperes? Quin potius Iouis ipsius aures iam obturauerunt illorum querelis, dum hæc eadem vociferantur, ac nouam rerum partitionẽ flagitant, ac simul faum incusant, quod non æqualiter distribu-

rit: &

rit: & nos, quod nihil ipsis velimus impertiri. Verum nouit ille, quippe cum sit Iupiter, penes quos sit culpa, eoque illos plerunque obaudiat. Nihilominus tamen purgabimus nos tibi, quandoquidē hoc certe tempore princeps noster es. Nos enim omnia ista quę scribis, ob oculos habentes, quā sit honestum de magna rerum copia opitulari iis qui indigent, quantoque sit iucundius, simul cum pauperibus versari, & conuiuium agitare, ad eum modum assidue facimus, adeoque in ratione vitę nos æquamus, ut nihil possit incusare is quem ad conuiuium admittimus. Verum illi primum aiunt sibi paucis opus esse: deinde ubi semel illis fores aperuerimus, nunquam desinunt alia super alia postulare. Quod nisi protinus omnia, simulque cum dicto acceperint, mox paratum odium, in promptu conuicia, etiam si quid de nobis sit mentiendum. Porro qui audiunt, fidē illis habent, rati videlicet illos probē scire quę dicunt, propterea quod nobiscum consuetudinem habuerint. Ita sit, ut in alterutrum incidamus, ut aut si nihil demus, illos prorsus habeamus hostes: aut profusis omnibus, ipsi protinus egeamus, iamque in pauperum gregem veniamus. Ac cetera quidem utcumque ferenda sunt, verum inter cœnas ipsas non satis habent ingurgitari cibis, atque aluum explere, sed iidem ubi plus satis adbiberint, tum vel puellę formosę cyathum porrigentis manum vellunt, aut concubinam uxoremve sollicitat. Postremo conuomito conuiuio, postero die nobis obtreant, narrantes quę admodum sitierint, esurierintque. Quod si hæc aduersus illos mentiri videmur, vester ille parasitus Ixion in memoriam redeat, qui ad cōmunis mensę honorem admissus, ac vobis dignitate æquiparatus, iam ebrius vir ille egregius, Iunonem adortus est. Hęc atque huiusmodi sunt, propter quę in posterum statuimus, quod res nostrę sint in tuto, ne posthac illis in domum aditum præbeamus. Quod si te authore, pacto recipiant, sese moderatē petiueros, quemadmodum nunc aiunt, neque quicquam flagitiose in conpotationibus admissuros, age, conuiuat nobiscum, simulque cœnent bonis auibus. Ac de tunicis, sicut iubes, mitemus, & de auro, quantum facultas patietur, ac sumptus augebimus: in summa, nihil omittemus officii nostri, modō vicissim desināt ipsi arte nobiscum viuere, sintque pro parasitis & adulatoribus amici. Ita nihil erit quod in nobis desideres, si ipsi quoque suo fungi volent officio.

SYMPOSIUM, VEL LAPITHÆ,

Erasmo Roterod. interprete.

Erasmus Roterodamus Ioanni Eutychio suo S. D. Quāquam hic Luciani Dialogus, Eutychi doctissime, plurimum habeat artis, ob decorum mirē seruatum in personis tam multis, tamque diuersis: tamen aliquot reperi, qui dicerent esse premendum, quod liberius ac velut, et quęns philosophorum omne genus laqueret. At mihi videtur iustum esse stomachandum in huius seculi mores, quo videmus philosophorum scholas multo puerilius etiam inter se disside, nec minus atrociter digladiari, tum inter sectarum professores nihilominus eruentē esse pugnam, quā in eo conuiuio fuisse Lucianus vel finxit, vel retulit. Hunc igitur libellū, quoniam fortē ad cōsolap

reperi, & tamen patrono videbatur egere, Eutychio dicaui. Bene Vale, καὶ εὐχαι, ut plane sis quod diceris. Antuerpia anno M. D. XV II.

ARGUMENTVM.

Rursum depingit hoc loco philosophorum mores & vitā Lucianus, atque illa quę fictionibus ac fabulis alibi de illis prodidit, hic nunc exemplo ac vero facto comprobatur. Est autem historica quadam rei gesta commemoratio, qua exponit quo pacto diuersarum professionum Philosophi aliquot ab Aristaneto ad cœnam & nuptiarum celebritatem vocati, posteaquam vino incaluerunt, pro secta quisque sua inter se verbis primō contenderint, mox ad manus quoque & ad vulnera venerint, adeo ut sauci nonnulli ac mutilati ē conuiuio asportati fuerint. Rursum autem ex alijs qui vocati non fuerāt, quidam, Cynicus videlicet, vitro veniens, cœnantibus sese obtruserit, magna presentia & impudentia sua importunitate. Alius autem per literas cum Aristaneto exposculetur, tragicē propē in eum debacchatus, quod prateritus, & ceteris postpositus fuisset. Ex quo apparet, istud hominum genus, quod foris virtutem predicat, & specie religionis in se vulgi ora conuertit, non hac atate modo (quod tamen grauisimum est, quando & Christianos esse plerique se, & alijs vitā morūque honestate præire profitentur) verum olim quoque eadem simulatione, usdēque prastigijs vos esse, nimirum ut verbis quidem multa de pietate, de officijs, de vera viuendi ratione iactarent, ceterum ipsa re a virtute ac honestate omni quā longissimē abessent, libidini & gula & ceteris vitijs turpissimē interim seruientes. Et accidere sanē etiam nostra memoria huiusmodi quadam exempla, conuiuio huic non admodum dissimilia, ubi isti in speciem grauisimi sanctissimi que viri, vel pro leuibus ac puerilibus rebus acerbissimas saepenumero contentiones incēpere: vel quia alicubi prateriti atque neglecti viderentur, grauisima odia exercere: ut non immerito quispiam crediderit philosophos illos veteres (quāquam indignum adeo est tam venerabile nomen in tam turpibus personis habere) in nostra atatis homines quosdam immigrasse. Usque adeo nostri isti a veteribus non alia re, quā solo titulo ac nomine differunt. Ceterum tamen hac omnia cum summa festiuitate pro ingenio atque facundia sua tractet Lucianus, interim tamen serio quoque ac verē idem monet, nullum esse pretium operari: si quis disciplinas omnes perdiscat, nisi simul & vitā rationes ad id quod optimum est, accommodet, eosque illos qui solos libros spectant, quique solitudine ac cura quam illi afferunt perpetuo tenentur, a recta ratione, bonisque institutis ferme abduci, &c. Inscritbitur autem dialogus hic Conuiuium, vel Lapitha, quorum prior titulus ab argumento & re ipsa sumptus est: alter a collatione, quod ut hic Philosophi, ita a Poetis Lapitha & Centauri in nuptijs Pirithoi inter se funesto certamine congressi quoque feruntur.

PHILON. LUCIANVS.

*N*OVAM quandam & variam disputationem, Luciane, vobis fuisse narrat super cœnā apud Aristanetum, tum philosophicos quosdam sermones dictos, ac super his summam contentionem exortam fuisse: quod nimentitis est Charinus, etiam ad vulnera usque rem processisse: denique sanguine confictum fuisse dirēptum. L V C. Atqui vndēnam, Philon, ista rescivit Charinus? neque enim is nobiscū aderat in conuiuio.

uiuio, P H I L. E Dionico medico aiebat audisse se-
fe, porro Dionicus etiā ipse ē conuiuiarum numero
fuit opinor. L V C I A. Fuit maximē: verū ne is
quidē ab initio rebus omnibus fuit præsens, sed
ferius aduenerat, media ferme pugna, pauloque ante
vulnera. Proinde demoror si quid comperti certive
referre potuit, qui nō ordine spectarit illā vnde in-
ter illos nata lis, postea ad sanguinem vsque deducta
est. P H I L. Proinde, Luciane, Charinus etiam ipse,
si rem compertius vellē cognoscere; & quo singula
modo sint gesta, doceri, te adirem iussit. nam Dioni-
cum etiam ipsum falsum fuisse, nē se quidē toti ne-
gotio præsentem adfuisse: te verō, quicquid esset
actum, id omne compertō cernōq; scire: tum etiam
quæ dicta inter illos fuerint, meminisse: quippe qui
eiusmodi nō obiter neque neglectim audire, sed per
ortum atque attentē auscultare sis solitus. Proinde
nunquā effugies, quin nos hoc suauissimō accipias
epulo: quo mihi quidem haud scio an vllum possit
accidere iucundius; præsertim quod sobrii per oris
tū ac citra sanguinem, extrāque teli, quod aiunt,
iactum constituti, sumus epulaturi,

Sive senes aliquid

Super cœnam sunt debacchati,

Sive etiam iuuenes

à mero compulsi sunt, quæ neutiquam fas erat, tum
dicere tum facere, L V C. Iuuenilius tu quidem Phi-
lon, atq; inconsultius hæc nos iubes in vulgus effe-
re, eaq; referre quæ inter pocula ab ebris sunt actæ:
quum hæc magis oporteat obliuioni tradere, eaque
omnia Baccho Deo velut auctori imputare, qui
quidem haud scio an quenquam suis non afflatum
Orgiis, & Bacchanalium expertem præterierit. Pro-
inde vide ne hominis sit parum bene morati, eius-
modi ad amussim exquirere, quæ rectius erat in cō-
uiuio reliquisse, atque ita discedere. Siquidē odi-
cut inquit versus poeticus) memorem compoto-
rem. Ne à Dionico quidem rectē factum, qui hæc
apud Charinum effutiuerit, immodicāq; & pridia
nam dissiparit temulentiam hominum philosopho-
rum. Cæterum ego absit vt istiusmodi quippiā sim
dignus. P H I L. Nugas agis Luciane cū ista dicis.
Quin haudquaquam oportebat ad istum modum
apud me præsertim agere: vt qui certō sciam te mul-
to cupidiorē esse narrandi, quā ego sim audien-
di, adeo vt mihi videaris, si desint qui te audiant, vel
ad columnam aliquam aut statuum libenter accessu-
rus, quod cuncta pariter euomas. Quod si nūc coner-
discedere, non times, ni te prius audiero, abire: ve-
rūm vltro aderis, cōsectabere, rogabis. At tum ego
tū vicissim lusero, iamq; adeo, si ita vis, abimus, ex
alio quopiam hæc eadem audituri. Tu verō ne di-
cito. L V C. Agē ne quid succenseas, equidē dicam,
quandoquidem vsque adeo cupidus es audiendi: ve-
rūm heus ea lege, ne passim in vulgus efferas. P H I L.
Ni prorsus ignoro Lucianum, tute isthuc potius fe-
ceris. Nam prior ipse denarrabis omnibus, vt me
quidem ad id nihil futurum sit opus. Sed illud mihi
primo responde loco: Aristænetus num filio Ze-
noni dabat vxorem, atque ita in nuptiis eius vos ac-
cepit? L V C. Non, imō filiam suam eloquit. Clean-
thidem, idque Eucriti nummularii filio, qui philo-
sophiæ dat operam. P H I L. Formoso admodum per-
louem adolescentulo, tamen si tenero adhuc, & vxor-

riæ rei non admodum maturo, L V C. Verum: at non
inueniebat, opinor, alterū generū magis idoneum.
Hunc igitur, qui tum modestus videretur, tum ad
philosophiæ studium propensus, præterea autē vni-
cus Eucriti diuitis, ex omnibus delegit filiz suæ ma-
ritum. P H I L. Causam neutiquā leuem dixisti, nempe
quia diues sit Eucritus. Verū heus Luciane, qui-
nam erant conuiui? L V C. Reliquos illos quorsum
attinuerit tibi recensere? Verū ē Philosophorum
numero, ac literatorum, quos potissimum, opinor,
audire cupis, Zenothemis erat, senex ille Stoicus,
vnāque cum hoc Diphilus, cui cognomen Labyrin-
thus: & hic quidem quod esset Zenoni Aristæneti fi-
lio præceptor. Deinde Peripateticæ factionis Cleo-
demus: nosti hominem, nempe dicacem illum & ar-
gutum, atque ad refellendum instructum. Discipuli
gladium ac bipennem nominant. Quin & Hermon
aderat Epicureus. Verū hunc, quū ingrederetur,
Stoici toruis obtuebantur oculis, & auersabantur,
palamque perinde quali parricidā quempiam atque
impium ac funestum detestabantur. Et hi quidem
tanquam Aristæneti ipsius amici familiarēque fue-
rant ad cœnam vocati, quos comitabatur & Istæus
grammaticus, & Dionysidorus rhetor. Iam verō pro-
pter sponsum Chæream vnā cum illo ad cōuiuium
acceserat Ion ille Platonius, quod is iuueni præ-
ceptor esset; vir venerandus aspectu, ac maiestatis
quiddam præ se ferens, multūque dignitatis ipso
ostendens ore: vnde nonnulli propter animi cōstan-
tiam ac rectitudinem, regulam illum appellāt. Huic
simul vt ingrediebatur, assurgebant omnes, ac veluti
præcipuum quendam ac primarium hominē comi-
ter atque officiosē exceperunt: adeo vt planē numē
aliquod aduenire videretur, cum adesset Ion admi-
randus ille. Tandē verō cum iam omnes ferme con-
uiui præsentēs essent, tempus erat vt discumbere-
tur. Itaque ed dextram ingressus, totam illam spon-
dam mulieres (erant autem complures) occupabāt.
Inter quas erat & sponsa summo studio culta, hinc
atque hinc stipata sceminis. Porro ex aduerso ostii
altera turba, pro cuiusq; dignitate locis distributis.
Porro ē regione mulierum primo locō accūbebat
Eucritus, secūdo Aristænetus. Sub hæc ambigi cœ-
ptum, vtū altero priorem oporteret accumbere;
Zenothemine Stoicum, quippe senem, an Hermo-
nem Epicureum. nam hic erat Castoris ac Pollucis
sacerdos: tum autem nobilissima inter ciues fami-
liæ. Verū eam hēsitationem sustulit Zenothemis:
Si nē, inquit, Aristænete minoris ducis Hermo-
ne, virō videlicet isto, vt ne quid aliud mali dicam,
Epicureo, discedo, totūque cōuiuium vobis re-
linquo. Et puerum protinus aduocat, discedere pa-
rans. Tū Hermon: Imō habero, inquit, tibi priores
partes Zenothemi. Quamquā etiā si nihil aliud, vel
hoc nomine par erat mihi concedi, quod sacerdos
sim, vt planē contemnas Epicurum. Rideo, inquit
Zenothemis, sacerdotē Epicureum. Simulque cum
dicto accūbebat. Post hunc tamē Hermon. Deinde
Cleodemus Peripateticus: pone hunc Ion, proximē
hūc sponsum, post eum ego, iuxta me Diphilus, huic
alsidebat Zenon discipulus, postremō rhetor Dio-
nysidorus cum Istæo grammatico, P H I L. Papæ
Luciane I Musarum cōuentum quendam mihi nar-
ras fuisse istud cōuiuium, quippe plurimis sapienti-
bus

Canz de-
scripio.

Cynici in-
terueniens,
& occasio
turba.

Cœnæ de-
scriptio.

Cynici in-
teruentus,
& occasio
turbæ.

bus ac doctis viris refertum. Ego verò laudo Aristænetum, qui quum optatissimam illam ac splendidi-
sissimam solennitatem celebraret, præ cæteris sa-
pientissimos viros adhibere voluerit: idq; adeo de-
lectis ex vnaquaque philosophiæ secta præcipuis, nō
hos aduocans, illos præteriens, verum promiscue
vocans omnes. I. v. c. s. verò nequaquam est è vul-
gariū istorum diuinum numero, verum & literarū
est studiosus, ac maximam vitæ partem in his rebus
versatur. Cœnabamus igitur initio quidem taciti & 10
quieti, variisq; erat apparatus, & omniūq; . Neq;
enim arbitror operæpretium vt numero recenseā
etiam illa condimenta, cupedias, aromata, atque id
genus illectamenta. Cuncta siquidem affatim suppe-
tebant. Inter hæc Cleodemus admoto ad Ionis au-
rem ore, Non vides, inquit, senem illum, Zenothe-
mim dicebat (subauscultabā enim) vt sese opsoniis
ingurgitat, vtque iure vestem oppleuit: tum quā
multa puero à tergo stanti porrigit, putans interim
se aliorum oculos fallere: neque meminit post sese 20
accumbentiū: Hæc igitur fac & Luciano common-
stres, quò testis esse possit. Mihi verò nihil lōne mō
stratore opus erat: quippe qui hæc multo antè limis
iam oculis præuideram. Hæc simul atque dixisset
Cleodemus, irruit in conuiuium & Alcidas Cyni-
cus, atque is quidem inuocatus, vulgatum illud se
stuitatis gratia præfatus de Menelao, qui vltro ad
fratris conuiuium accessisset. Itaque plerisque turpi-
ter atque impudenter visus est fecisse: & quod cui-
que tum fortè in mentem veniebat, in eum torque-
bant: alius illud,

Insanis Menelae.

Alius rursus,

Verum Agamemnoniæ menti non ista placebāt.
Ad hæc alia quæ pro tempore falsè lepidèque dici
poterant, in eum obmurmurabant. Nam palam nul-
lus audebat quicquam dicere, propterea quòd me-
tuerent Alcidas mentem, vtpote conuiciatorem egre-
gium, vnūque è Cynicis omnibus clamorissimū:
qua quidem re adeo visus est reliquis antecellere, 40
vt nulli non esset formidandus. At Aristænetus col-
laudatum illū quòd inuocatus aduenisset, iussit ac-
cepta sella iuxta Istizum ac Dionysidorum accum-
bere. At ille, Apage, inquit, muliebre quiddā ac mol-
le dicis, vt in scamno aut sella sedeam, quemadmo-
dum facitis vos, mollires in stratis penè supini re-
cumbentes, purpura suffulti. Quin ego tibi vel stās
cœnauero, in ipso interim conuiuio etiam obambu-
lans. Quòd si defatigatus fuero, tum humi substrato
pallio, cubito innixus cubuero: qualē videlicet Her-
culem pingunt. Ita fiat, inquit Aristænetus, si quidē
isthuc mauis. Sub hæc Alcidas in orbem conui-
uium lustrās, cœnabat, Scytharum ritu ad vberiora
pascua subinde sese transferens, vnāque cum his qui
inferebant edulia, circumiens atque obambulans.
Atque interim tamen dum cibum caperet, haudqua-
quam negotio vacabat, de virtute obiter, de vitio
disserens, tum in aurum atque argentum dicteria ia-
culans: iamque Aristænetum percontabatur, quid-
nam sibi vellent tam multa, tam magna pocula, quā 60
non minus vsui possent esse fictilia. Verum Aristæ-
netus iam obturbantem, molestūque esse pergen-
tem, in præsens quidem compescuit, ministro in-
uens, vt ingentem calicem, infuso meracissimo

vino, illi porrigeret. Atq; id quidem visus est o-
primè excogitasse, nondum etiā intelligēs quan-
torum malorū is calix esset author futurus. Hūc
igitur vt accepisset Alcidas, aliquantisper si-
lentium agebat, ac solo sternens sese cubabat se-
minudus, quemadmodū faciurū sese fuerat pol-
licitus, cubito humi fixo innitēs, simulq; dextra
scyphum sustinens, qualem Herculem apud Pho-
lum pictores effingunt. Iam verò & inter alios
calix assidue circumagebatur: tum inuitatiuncu-
læ ad bibendum, & confabulationes ortæ, demū
& lucernæ illatæ. Interim ego cūm puerū qui iux-
ta Cleodemū adstabat (erat autem is pocillator
egregiè formosus) subridentem vidissem (nam,
arbitror, quicquid obiter inter cœnandum obti-
git, cōmemorari oportere, maximè si quid sit ele-
gancius ac scitè factum) iam admodum attentus
obseruare cœpi quidnam rei rideret. Ac paulò
post accedebat puer tanquam calicem à Cleode-
mo recepturus. At ille simul & digitū illius sub-
stringebat, & drachmas puto duas vnā cum cali-
ce tradebat. Porro puer ad substrictū digitū rur-
sus arridebat: cæterum de pecunia, quā non sen-
sisset, opinor, eòq; non reciperet, in terram dela-
psis drachmis strepitus est concitatus, mōxque
ambo pariter rubore suffundebantur, idq; ita pa-
lām, vt nemo non animaduerteret. Ambigebatur
igitur inter eos qui proximè sedebant, cuiusnā
essent illi nummi, cūm & puer negaret à se pro-
iectos, & Cleodemus item, iuxta quem strepitus
acciderat, sibi excidisse dissimularet. Verum ea
res tum neglecta est, ac cōiuncter omiſsa, pro-
pterea quòd id quod acciderat, non ita multi vi-
dissent, præter vnū (vt mihi quidē visum est)
Aristænetū. Nam is paulò post puerum loco mo-
uit, clanculum ablegās, & alii cuidam innuit vt
Cleodemo pocillator assisteret, videlicet ex exo-
letis illis ac robustis mulioni aut equisoni cui-
piam. Ad hunc modum ea res vtcūq; abiit, sum-
mum alioqui allatura pudorē Cleodemo, si qui-
dem ad omnes permanasset, ac non protinus oc-
cupans Aristænetus eam sopisset, ciuilitè dex-
trèq; admodū inducta temulentia. Cæterum Al-
cidas (iam enim potus erat) percōtatus quòd-
nam esset nomen puellæ nubentis, tum clara vo-
ce indicto silentio, simul & ad fœminas conuer-
so vultu, Præbibo, inquit, tibi Cleanthi, Hercu-
lis *Archegetæ nomine. Sub hæc cūm risissent 60
omnes: Ridetis, inquit, sacrilegi, quòd sponsæ, ducem Mu-
*Ita vocat
Herculis dei mei nomine propinauerim? Imò il-
lud scito opus est, ni scyphum à me traditum ac-
cipiat, nunquam futurū vt illi filius obtingat ta-
lis, qualis ego sum, virtute interritus, animo li-
ber, tum corpore adeo robusto: simulq; cum di-
cto sese magis etiam renudabat, etiā vsq; ad illa
quæ sunt maximè pudenda. Ad ea cūm iterū arri-
sissent conuiuē, indignatus ille surrexit, torulis iā
atq; efferatis obtuens oculis, vultūq; ipso testās
iam neq; pacem neq; quietem arcturū ampliūs.
Forſitan & baculū illisisset alicui, ni cōmodū
id tēporis placenta prægrandis fuisset illata. Nā
hanc simul atq; conspexit, lenior ac mitior esse
cœpit, ac stomachari desit, obambulās interim,
ac placentam auidē vorans. Iam verò pleriq; te-

mulenti esse ceperant, & clamoribus undique perstrepebat conuiuium. Nam & Dionysidorus rhetorem illuc agens, orationes quasdam pronuntiabat, laudabaturque à ministris qui à tergo assidebant. Et Istieus Grammaticus vicissim qui post illū accubebat, versuum centones quosdam recitabat, Pindari, Hesiodi, & Anacreontis carmina simul cōtexens atque confarcinans: ita ut ex omnibus vni tam redderet cantilenam, oppidōque ridiculam, in primis autem illa, perinde quasi vaticinans de his quæ postea acciderunt.

Commisere simul clypeos.

Tum illud quoque:

Tum verò clamor quē virū luctusque coortus. At verò Zenothemis libellulum quempiam minutis conscriptum literulis, à puero acceptū legebat. Verū quum ii, quorum partes erant edulia inferre, aliquantisper, ita ut solent, cessaret morarenturque, Aristænetus sedulo curas ne vel id interea temporis aut otiosum esset, aut voluptatis expers, accersit in intro morionem iussit ridiculum aliquid vel dicere, vel facere, quò magis etiam exhilararentur conuiui. Moxque ingressus deformis quidā, deorsum capite, pauculos capillos in vertice gestans, eosque erista in morē erectos, hic saltabat, atque inter saltandū, quò maiore cōcitaret risum, notatu sese circumagebat, distofquebatur. Tum cymbalo concusso, sonabat interim quiddam, linguam imitans Aegyptiorum. Postremo dictēria quædam iaculabatur in eos qui aderant. Ac reliqui seommate tacti ridebāt: verū ubi & in Alcidas tantum simile quiddam torssisset, catulum illum Melitæum appellans, indignatus ille (iandudum autem prae se ferebat quod iniuderet illi, dūm probaretur, ac conuiuari oculos retineret) abiecto pallio, ut secum luctaretur prouocauit. Quod ni faceret, hunc, inquit, baculum tibi impingam. Atque ita miser ille Satyrion (nam id erat morionis nomen) congressus cum eo, pancratio decertabat. Erat id spectaculi multò iucundissimum, quippe cum viderent hominem philosophum cum morione compositum, cum ferire, tum vicissim feriri. Proinde qui aderant, partim pudore tangebatur, partim ridebant: donec iam ictus Alcidas, pugna detrectaret, ab homuncione omnium plausu comprobato certamine superatus. Hæc igitur cū essent non mediocri risu excepta: ibi tandem ingressus & Dionicius medicus haud multò post peractam concertationem. Aiebat autem in mora fuisse Polyprepontem tibicinem, dum hunc phrenesi correptū curandi gratia viseret. Ac planè quiddam risu dignū commemorabat. Dicebat enim in ædes illius venisse sese ignarum etiam hominem iam eo morbo teneri. At illum protinus surrexisse, foribusque ocellis, ac nudato gladio, tibias ipsas sibi tradidisse, iisque uti caneret iussisse. Deinde ubi id non posset, illum percussisse, scuticam sublata manu gestantem. Sese porro in tanto periculo tale quiddā fuisse commentum, nempe ad canendi certamen prouocasse hominem: idque ea lege, ut victus præscriptum certumque plagarum numerum acciperet. Ac sese priorem cecidisse, prauè atque imperitè: deinde traditis illi tibis, scuticam ab illo recepisse: gladium autē exemplo per fenestras in aream abiectisse. Dein cū minore iam discrimine cum illo luctaretur, auxilio aduo-

casse vicinos. Eos reuulisse belluam, atque ita illorum opera ferturatum sese. Ostendebat autem & plagarum vestigia quædam, nonnullaque in facie tuberculientia. Ergo cum Dionicius ob huiusmodi fabulam non minus placuisset, quàm merio ipse: proxime Istieum reclinans sese, de reliquiis cœnabat. Atque hic quidem haud absque numine quodam nobis aduenerat, inò prorsū vsui futurus ad ea quæ postea contigerunt. Nam prodicens in medium conuiuiū puer quidam, qui se ab Etæmocle Stoico venire dicebat, epistolium quoddam adferens, aiebat ab hero sibi mandatum, ut eo palam omnibus audientibus perlecto, rursus domum sese reciperet. Hic igitur permittente Aristæneto, admotus ad lucernā legebat. P. H. I. Num orationem Luciane in sponsa laudè compositam, aut carmen nuptiale, quod genus permulta faciunt? V. C. Videlicet nos quoque tale quippiam existimabamus. Verū ne accedebat quidem ad id, ut aiunt. Cæterum in literis ita scriptum erat: Etæmocles philosophus Aristæneto: Quam non moueat cōuiuiis, omnis antea vita mea fuerit testis, qui quidem quæ quotidie mihi cōplures ea causa molesti sint, te multo ditiores, tamen haud vnquā illis morem gessi: perpendens nimirum, quātum sit in eiusmodi computationibus tumultus, quantum licentia, petulantiaque: verū aduersus vnū te mihi videor meo iure stomachatus, qui tantum temporis à me officiosissimè cultus & obseruatus, tamen indignum habueris, quem vel inter reliquos amicos tuos numerares, sed solum ex omnibus præterieris, idque quum vicinus essem. Proinde tua causa magis discrucior, qui quidem te tam ingratum præbueris. Nam ipse felicitatem nequaquam in hoc statuo, si quis mihi impartiat vel suam syllestrem, vel leporem, vel placentā: quæ mihi affatim contingūt apud alios, qui officia norunt: quandoquidem etiam hodie quum apud discipulum Pammenem cœnare mihi licuerit opiparam (ut vocant) cœnam, non annui tamen vehementer obsecranti, tibi scilicet demens ego memetipsum reseruans. At tu nobis præteritis, alios accipis conuiuiis. Idque merito facis. neque enim vllō modo potes quid sit rectius dignoscere, nec apprehensiuam illā phantasiā habes. Cæterum haud sum nescius vnde mihi ista sint profecta: nempe ab egregiis istis philosophis tuis Zenothemide ac Labyrintho: quibus equidem (absit inuidia dicto) vel vnico syllogismo mihi videor os protinus obturare posse. Alioqui respondeat istorum aliquis, quid sit philosophia, aut hæc quæ inter elementa traduntur, quid habitio differat ab habitu: ut ne quid interim de perplexis illis rogationibus proponā, quid sit syllogismus cornutus, quid acutialis, quid mentens. Verū tu quidem istis fruaris licet. Nam ego qui solum in bonis ducam quod sit honestum, facile tulero cōtumeliam. Atqui ne possis posthac ad istā excusationem confugere, ut dicas te mei oblitū fuisse, nimirum in tanto rerum strepitu, tantisque occupationibus: his te hodie sum allocutus, primum mane domi tuæ: deinde rursum in Castoris ac Pollucis templo rem diuinam facientem. Ac his quidē de rebus hæc responderim. Quod si tibi videor cœnæ gratia succensere, quid Oeneo acciderit cogitato. Videbis nimirum ipsam etiam Dianam indignantē quod ille se solam non adhibuerit ad sacrificium, cum

cum reliquos deos omnes acciperet conuiuio. Nā
hac de re sic alicubi meminit Homerus:
Seu quia non norat, seu non succurreret illi:
Acriter est offensa tamen.

Item Euripides:

Calydon quidem hæc Pelopeii regio soli:
Qua parte sæuum spectat aduersa fretum,
Agros habens tum diuites, tum fertiles,
Rursus Sophocles:

Immanis apri triste monstrum in Oenci

Immisit agros gnata Latonæ dea

Docta eminus missis ferire spiculis.

Hæc tibi è plurimis pauca citauī, vt intelligeres cuiusmodi præterito viro Diphilum ad cœnam adhibeas, cui & ipsi filium commiseris tuum. Idq; recte. Est enim iucundus adolescenti, & ita cum eo viuī, vt placeat, atque obsequatur: atque adeo nī mihi turpe dictu fuerat, addidīsem & aliud quiddam: quod quidem tu, si libebit, è Zopiro eius pædagogō verū esse cognosces. Verū non conuenit obturbare in nuptiis, neque accusare quenquā: præsertim criminibus vsque adeo fœdis ac pudendis. Tamen si Diphilus dignus in quem facerem, quippe qui duos iam discipulos à me retraxerit: ego tamen ipsius philosophiæ causa reticebo. Porro famulo huic mandauī, vt si quam partem dare velles vel apri, vel cerui, vel placentæ, mihi deportandam, vt isthoc pacto te mihi de cœna purgares, ne reciperet, ne ad hoc ipsum à nobis missus fuisse videatur. Hæc, amice, quum legerentur, sudor interim vtique mihi manabat præ pudore, simulque iam illud quod vulgò dici solitum est, optabam, vt terra mihi dehisceret, quum viderem eos qui præfentes aderant, ad singulas epistolæ partes inter se ridentes, potissimum autem hos qui nouerant Etæmoclem, virum canum, tantumque seueritatis præ se ferentem. Admirabantur igitur, quòd eiusmodi vir esset, hætenus fugisse sese, barba videlicet ac vultus austeritate deceptos. Cæterum Aristænetus mihi quidem haud videbatur hominem contēptu negligentiaue præterisse, verū quòd desperasset, si fuisset inuitatus, vnquā adduci posse vt annueret, vtque ad eiusmodi res se morigerum præberet, eoque ne tentandum quidē esse putasse. Ergo posteaquā puer iam legere desisset, vniuersum conuiuium in Diphilum ac Zenonē torquebant oculos, quòd hi iam metu trepidi sederēt, ac pallidi, ipsaque vultus inconstantia ac perplexitate crimen agnoscentes ab Etæmocle intentū. Porro Aristænetus quanquam esset sanè perturbatus, vehementerque consternatus animo, tamen nos iubebat bibere, conans nimirū id quod euenerat, comòde vertere, subridēs interim: ac puerū redire iussit, respondens ea sibi curæ fore. Paulò autem post surgens & Zeno clanculum sese abduxit è cōuiuio, submonitus à pædagogo, vt discederet, innuēte, idque tanquam patris iussu. Ibi verò Cleodemus, qui iandudum occasionem quæritabat (nam gestiebat omnino cum Stoicis confistari, verū dirumpebatur quòd non reperiret causam ad id satis idoneam) tum igitur ansam præbente epistola, Huiusmodi, inquit, facit egregius ille Chrysippus, & Zenō ille mirabilis, neque non Cleantes, verbula misera, neque quicquam præter rogatiunculas, & umbras duntaxat philosophorum: cæterum Etæmocles sunt pleriq;

omnes. Videtis quā & ipsæ epistolę granes sint ac seniles. Postremò Aristænetus hic Oeneus est, Etæmocles Diana. Dii boni, quā bene auspiciat omnia, quāque congrua celebrandæ festiuitati! Ita per Iouem, inquit Hermon, supra hunc accumbens: inaudierat autem, vt opinor, aprū quendam Aristæneto paratū, vt in conuiuio proponeretur, eoque putabat non intempstiuè factā mentionem apri illius Calydonii. at per Lares Aristenete, fac quamprimū sacri partē mittas, ne senex interim ille fame pereat, tanquam Meleager tabefactus. Tamen si nihil queat acerbum accidere, quandoquidem Chrysippus hæc indifferentia censet esse. Itane vos Chrysippum nominatis? inquit Zenothemis, erigens sese, maximāque voce intonans: An ex vno homine, qui non legitime philosophiā exercet, nempe præstigiatore isto Etæmocle, Cleanthē ac Zenonē metimini, viros sapientes? At qui tandē estis ipsi vos, qui hæc dicitis? an nō tu Hermon Castoris & Pollucis cæsariē, quā habebant auream, circumtondisti? Cuius quidem facti pœnam dabis carnifici traditus. Tu porro Cleodemē, nōne Softrati discipuli tui vxorem stuprastī? Nōne in adulterio eo depræhensus, nefandissima passus es? An non igitur silebitis, cū huiusmodi dedecorum vobis sitis conscii? Atqui non sum meæ ipsius vxoris leno, Cleodemus inquit, quemadmodum tu: neque discipuli diuersantis apud me viaticum sustuli quod is deposuerat, eoque facto rapuisse me per Palladem deierans abnegauī: neque quaternis drachmis fœnero, neque discipulos obrorto collo in vincula duco, nisi in tempore mercedē per soluerint. Verū illud, inquit Zenothemis, haudquaquā possis inficias ire, te Critoni venenum quo patrem necaret, ministrasse. Atque interea fortē bibebat: quicquid autē erat in calice reliquum (erat autem ferme semiplenus) in duos illos profundebar. Porro conspersus est pariter & Ion, idque præmii tulit, quòd illis vicinus accumberet, alioqui eo malo nō indignus. Hermon igitur demisso vertice merum è capite abstergebat, eos interim qui præfentes erant, attestans, quòd id genus contumeliis esset affectus. Cleodemus autem cū non haberet calicē, inuadens primum conspuebat Zenothemin: deinde leuā cōprehensum à barba, plagam in tempus erat illisurus, ac senē fortasse necasset, ni Aristænetus dextram sublatam retinuisset. Is mox transcēso Zenothemide, inter vtrunque mediū assedit, vt eo veluti muro dirempti, pacem inter ipsos agerent. Hæc igitur dum gerebantur, Philon, equidem varia meo cū animo voluebam. Primum illud statim occurrebat, nullū esse operæpretiū, si quis disciplinas perdiscat, ni simul & vitæ rationes ad id quod est optimum, accommodet atque componat: cū viderem illos qui verbis alios antecellerent, quā factis ipsis sese ridiculos exhiberent. Deinde & illud veniebat in mentem, ne fortē verum esset quod vulgò plerique dictarent, videlicet eruditionē à recta ratione bonisque iustitutis abducere istos, qui solos libros spectarent, quīque solitudine curaque quā illi afferrent, perpetuò tenerentur: quandoquidē quum ibi tam multi præfentes essent philosophi, ne casu quidem vllū erat cernere à peccando immunem: verū alii faciebant turpia, alii dicebāt turpiora. Neque enim iam poteram eorum quæ fiebant culpam

Quomodo & quare
nus philosophandū
sit.

vino auctori imputare, mecum reputans cuiusmodi essent quæ Etæmocles neq; cibo neque potu etiãdum gustato scripserat. Ita rerum vices præposteræ atque inuersæ videbantur. si quidem vidisses idiotas illos summa cum modestia conuiuium agentes, neque vino petulantes, neque indecorè sese gerentes: at ridebant duntaxat, & iam damnabāt eos opinor, quos dudum suspexerant, ex habitu iudicantes eos alicuius esse pretii. Contrā sapientes illi, & in libidinem ferebantur: & conuiciis certabant, & supra modum sese potu cibisque explebant: postremo vociferabantur, & ad manus vsque conferendas rapiebantur. Cæterum admirandus ille Alcidas, etiã meibat sub oculis omnium, nihil reueritus fœminas. Ac mihi quidem, si quis hæc quæ in eo conuiuio gerebantur, rectissimè voluisset cōferre, simillima videbantur iis quæ de Eride dea poetæ fabulantur: nempe hanc, quod non esset ad Pelei nuptias aduocata, malum in mediū conuiuium abieciisse, ex quo tam ingens apud Troiam bellū fuerit ortum. Idem Etæmocles mihi visus est epistola illa quasi malo quopiã in medium proiecta, non minus malorū, quàm Ilias habebat, excitasse. Neque enim finem contentionis faciebant Zenothemis ac Cleodemus: quanquã mediū inter vtrunque intercesserat Aristænetus. Age, inquit Cleodemus, impræsentiarum quidem sat est si literas nescire conuincamini: sed crastino die vos vlsciscar quibus cōueniet modis. Respōde mihi Zenothemi, vel tu, vel elegatissimus iste Diphilus, quātandem gratia pecuniæ possessionem inter indifferentia ponendam esse censetis, cū ex omnibus nil aliud spectetis, quàm vt ipsi quamplurimū pecuniæ possideatis, atque ob id causæ semper apud diuites hæretis, fœneratis, atque vsuris incumbitis, neque non mercede docetis? Rursum cur voluptatem detestemini, atque hac de causa Epicureos in ius vocetis: cū ipsi voluptatis gratia, turpissima tum facitis, tum patimini: indignè ferentes si quis vos nō vocarit ad cœnam. rursum si vocemini, non sat est tantum vorare vt cibo turgeatis, nisi & famulis tantum donetis. Atque hæc cum diceret, pariter & linteum reuellere conatus est quod Zenothemidis puer tenebat, omni carniū genere refertū: planēque futurū erat, vt apertum illud ac solutū medium in solū abiceret, nisi quia puer non omittebat ē manibus, gnauius aduersus trahentē retinens. Hic Hermon: Euge Cleodeme, respondeant qua gratia damnent voluptatem, cum ipsi supra cæteros omneis studeant voluptati. Quin magis, inquit Zenothemis, tu Cleodeme respondeto quamobrem diuitias inter indifferentia numeres. Imō tu potius. Atq; hunc ad modum diutius est altercatum, donec Ion capite tandē in apertum prolato, Desistite, inquit. Ego, si libet, sermonum argumenta proponā in medium, conuiuio nuptiisque digna. Vos porro citra contentionē vicissim & dicite, & auscultate: quemadmodum & apud Platonem nostrū alternis dicendi vicibus res vt plurimum agitur. Id dictum probabant cum omnes qui aderant, tum in primis Aristænetus atque Eucritus, nimirum in spem erecti fore vt eo pacto ab odiosis illis cōtentionibus discedi posset. Et Aristænetus priorem in locum sese recepit, iam partem esse pacem ratus. Iamque nobis inferebatur ea conuiuii pars, absolutam cœnam vocant, singulæ singu-

lis aues, carnes aprugnæ, pulpa leporina, piscis Tagenicus, placentæ: breuiter illa, quæcūque liberum est seu velis in aluum condere, seu domū asportare malis. Apponebatur igitur nō sua cuique quadrula, verum Aristæneto atque Eucrito eadem in parte mensæ vna ambobus communis, ita vt de sua vtriq; parte quæ se spectaret, esset edendum, aut collendum. Deinde altera Zenothemidi Stoico & Hermoni Epicureo, & his item inter ipsos communis. Deinceps Cleodemo atque Ioni. Post hos sponso ac mihi. Porro Diplio duorum pars apposita, propterea quod Zeno iam discefferat. Hæc facito Philon vt memoria teneas. nam paulo post ad intellectum narrationis erunt vsui. P H I. Meminero sanè. L V C. Tū Ion, Primus igitur exordiar, inquit, si quidem videtur. Deinde vbi paulisper interfiluisset, Conueniebat, inquit, fortassis, vt apud eiusmodi viros de ideis, atque incorporeis substantiis, deque animi immortalitate sermo haberetur: verum ne mihi cōtradican̄ ii qui diuersam philosophiæ sectam sequuntur, de nuptiis dicam ea quæ cōgruunt. Atque illud quidem optimum fuerat futurum, si nuptiis opus nō haberemus, sed Platonis ac Socratis dogma secuti, à fœminarum cōmercio nos penitus abdicaremus. Etenim qui ita fecissent, ii demum ad absolutam illam virtutem pertingere potuissent. Quod si viris omnino ducendæ sint vxores, vt eas iuxta Platoniam sententiam inter se cōmunes habeant, videlicet quod Zelotypia vacemus. Hæc quum essent risu excepta, vt quæ nimis intempestiuè dicerentur, tū Dionysodorus: Non tu desines, inquit, barbarica ista nobis occinere? Nam vbi zelotypiam istam reperiās, aut apud quē? At tu etiam hiscere audes, inquit, sterquilinum? Ad hæc Dionysodorus opinor, iam erat conuicia quæ conueniebat, regessurus, verum Grammaticus Istæus vir optimus ille, Desinite, inquit, ego vobis epithalamion recitabo. simulque coepit legere. erant autē Elegiaci versus hi, si satis meminī:

Nuper Aristæneti in ædibus vnica summo
Nutrita est studio diua Cleanthis hera,
Virginibus cunctis reliquis præstantior vna,
Vel potior Phœbe, vel potior Venere:
Salue & tu iuuenum validissime sponse valentū,
Nereo prior, ac fortior Aeacida.

At rursum vobis hoc carmen sapius olim
Commune ambobus coniugiale canam.

Hæc, ita vt est consentaneum, risus est consecutus. Reliquum erat, vt cibi tollerentur. Iamque tollebat Aristænetus atque Eucritus ex his quæ sibi fuerant proposita, suam vtrique partem. Tum ego quæ mihi, & Chæreas item quæ sibi erant proposita. Eundē ad modū Ion & Cleodemus. Porro Diphilus etiam Zenonis digressi partem tollere parabat, affirmans vni sibi ea fuisse proposita: atque hac de causa cum ministris dimicabat, ac vicissim inter sese trahebāt, manibus vtrinque in auem iniectis, nō aliter quàm Patrocli cadaver hinc atque illhinc attrahere cōantes. Postremo vicit ille, atque abstulit, plurimū interim risum præbens cōuiuis: maximè cum eam ob rē postea grauius stomacharetur, perinde quasi atroci affectus iniuria. Iam verò Zenothemis atq; Hermon, qui pariter, vt dictum est accumbebant, alter superius, puta Zenothemis, infra hunc, reliqua quidem, quoniā æqualia fuerant apposita, citra pugnā fustule

fustulerant, ceterum aus quæ iacebat ad Hermonis partem, erat altera paulo pinguior: idque ita casu euenerat, opinor. Iamque suam uterque sublaturus erat, ibi Zenothemis (sed tu mihi nunc quam maxime fac animum aduersas: iam enim ad ipsum negotii caput peruenimus) Zenothemis, inquit, omnia ea quæ sese spectabat, eam quæ ante Hermonem iacebat, tollere est aggressus: quæ quidem (ut iam diximus) erat pinguiuscula. At ille contra nitens retinebat, haud sinens ut ea in re potiores ferret. Inter hæc clamore coorto, utrique in alterum irruentes, ipsis ausibus facies mutuo cædebant: ac barbis inuicem præhensis, auxilio aduocabant, hic quidem Cleodemum, puta Hermon: ille verò, nempe Zenothemis, Alcidamantem ac Diphilum. Ac cæteri quidē ad partes accesserunt, partim huius, partim illius, præter unum Ionē, qui sese neutrum atque ancipitem seruabat. Ceterum illi inuicem conferti pugnabant, ac Zenothemis quidem scyphū ē mensa sublatum, eum qui coram Aristaneto stabat, abiecit in Hermonem,

Atque hunc haud tergit, aliō sed flexus aberrat: Verum sponsi caput dissecuit alto grauiusimoque vulnere. Itaque mulierum coorta vociferatio, quæ medium in præliū insliebant: cum primis autē adolecentuli mater, cum iam sanguinē eius aspexisset: præterea & sponsa metu territa prosiliit. Inter hæc Alcidamas strenuum virum præstitit, cum Zenothemidi ferret opē, & illiso suo baculo, Cleodemū quidem caluariam, Hermonis verò maxillam comminuit: ad hæc ē famulis aliquot opitulari parātes, vulnerauit: quanquā illi nihil his rebus territi cesserūt: verum Cleodemus intentato digito Zenothemidi oculū effodit: tum admotus narem mordicus auulsit. Porro Hermon Diphilum Zenothemidi suppeditas ferre conatum, ē sponda in terram præcipitem dedit. Sauciatus est & Istizus grammaticus, dum interuentu suo eos studet dirimere: calice videlicet in dentes illius illiso, idque à Cleodemo, cum hunc Diphilum esse credidisset, non Isticum. Iacebat igitur miser ille iuxta suū ipsius Homerum, sanguinem ab ore vomēs. Præterea tumultus atque lacrymarū plena vndique erant omnia: dum & mulieres eiularent Chæreæ sponso circumfusæ, dūmque alii has student compescere. Porro maxima malorū omniū pars erat Alcidamas, posteaquam semel ad suum redisset ingenium, feriens quicumque fortē in ipsum incidisset. Neque verò pauci in eo prælio cecidissent, scito, ni baculum is fregisset. Ego porro iuxta parietem erectus assisens, spectabam omnia, neque me ei negotio admiscebā, nimirū Istiæ iam doctus exemplo, quā esset periculosum eiusmodi conflictus velle dirimere. Lapithas, & Centaurósque vidisses, eueri mensas, effundi sanguinem, proiici scyphos. Demū Alcidamas subuersa lucerna magnas induxit tenebras. Iamque res, ut est coniectu facile, atrocior etiam multo esse cœpit, præsertim cū haud esset procliuē luminis copiam alicunde recuperare: sed multa interim ac sæua patrata sunt in tenebris. Post ubi accederet nescio quis lucernā tandem apportans, Alcidamas quidē repertus est tibi cinæ vestem sustollens, vique cū illa cōgredi pugnans. Dionysodorus autem in aliō quodam ridiculo facinore depræhensus est. Nam ut surrexerat, scyphus ē sinu illius elapsus in solum decidit: postea excusans aie-

bat Ionem in tumultu calicem sublatū sibi tradidisse, ne periret. Id ita factum, Ion admodum sollicitū quasi patronū agēs asseuerabat. His rebus dimissum est conuiuium, à lacrymis denuō in ridiculum exitū conuersum, idque Alcidamantis, Dionysodori, atque Ionis gratia. Porro qui erant saucii, sublati sarcinæ ritu foras deportabātur miseris affecti modis, maximē senex ille Zenothemis, pariter tum oculotum nare mutilatus, enecari se præ cruciatu clamitās: adeo ut Hermon, quanquam ne ipse quidem expers malorum, (nam huic duo dentes fuerant excussi) palām attestaretur, Memineris, inquit, o Zenothemis, ne posthac dolorē in mediis habedū ducas. At sponsus iam vulnere à Dionico curato, domum reuectus est fasciis reuincto capite, eidem impositus vehiculo, quo sponsam fuerat abducturus. Atque ita miser ille nuptias acerbis celebrarat. Deinde & aliis item Dionicus pro sua virili remedium adhibuerat. Postremo postquam iam dormierant, asportati sunt plerique mediis in viis vomentes. Ceterum Alcidamas inibi remanebat. Neque enim valebant hominem extrudere, posteaquam semel sese in spondam abiecerat, atque ibi transuersus accubisset. Hic erat, o bone Philon, eius exitus conuiuii, de quo rectissimē illud dici possit, quod in fine Tragœdiarum nonnunquam accinitur:

Sunt fortunæ varii casus.

Plurima quæ haud speraueris vnquam,

Ea conficiunt numina diuina.

Rursum quæ certō speraris,

Ea frustratō non contingunt.

Siquidem & hæc planē præter expectationem atque inopinatō exierunt. Præterea & illud iam didici, non esse tutum, cui non sit opus, cum eiusmodi philosophis agitare conuiuium.

DE SYRIA DE A,

Iacobo Micyllo interprete.

ARGUMENTVM.

Argumentum operis ipse titulus indicat. Describit enim Syria dea & templum, & sacra, & effigiem quoque, facta narrationis initio à collatione reliquorum templorum sacrorūque, quæ in Syria sunt. Ac primum quidem in genere commendat templū deæ huic, à sanctitate, miraculū, & opulentiā. Deinde speciatim commemorat & de origine eius, quando videlicet, & à quibus conditū tradatur, & quænam ipsa dea esse: à plerisque putetur. Post hæc de sede templi, à quibus ea extructa fuerit, quæ eius forma, qui situs sit. Item de signis ac statuis quæ cum intra ad eam, sum extra visantur. Postremo autem & de sacerdotibus deæ, de lacu & piscibus sacris, ad quos simulacra eorum veluti per pompam quandam visendi causa quot annis exeunt. Præterea & de panegyricis conuentibus qui ibi celebrantur, de Gallis, & eorum ceremonijs, deque sacrificandi ritu ac legibus, insertū suo loco & Antiochi & Combabi historijs, quorum alter Stratonice nomenclam amauit: alter ob euitandam eiusdem rei suspitionem sibi ipsi virilia præcidit. Atque in his nonnulla, ut videlicet illa de arca Noë, quæ Lucianus, ut ceteri Græci quoque, Deucalionem hic vocat, de Gallorum & sacerdotum purificatione, de vestitu sacerdotum, & id genus

alia ita traduntur, ut propemodum credi possit ex Iudeorum observationibus ac sacris pleraque illa transsumpta, sed tempore postea vsq; adulterata ac deprauata fuisse. siue hoc populorum vicinitate atque commercio factum de-
 mum, siue Barbari isti ad eorum exempla quae à Iudeis tunc
 cum in Assyria captiui erant, videbant fieri, suos quoq;
 ritus conformauerunt. Assyriorum enim & haec ciuitas fuit,
 in qua tam prodigiosa dea culta est, ea parte quae Caesary-
 ria à Plinio dicitur, condita: cuius nomen Stephanus qui-
 dem Hieram, hoc est sacram absolute, Strabo autem & Pli-
 nius iuncta voce Hierapolin vocat, quod hic Lucianus Io-
 mica dialecto, qua per totam hanc descriptionem utitur,
 in polin hieram, hoc est ciuitate sacram per tmesin diui-
 sit. Eandem autem & Bambycem ydē, & Edessam, quod
 posterius nomen Strabo addit, & à Syris ipsis Magog, ut
 Plinius habet, appellari tradunt, ipsamque deam quae Lu-
 cianus simpliciter Syriam vocat, proprio nomine Aterga-
 tin, & à Graecis decreto quoque nominari scribunt. Cate-

reg ydē- rum de Atergatide nō alienum opinor fuerit etiam illa
 dē, id est huc apponere, quae apud Athenaeum leguntur, quando &
 abique Gaisa ad vberiorē intellectum eorum quae hic à Luciano
 tide, quae dicuntur, nonnihil facere videntur. Verborum eorum sen-
 tentia haec est: Antipater Tarsensis, inquit, professione
 tra Aterga Stoicus, libro xxi de deis quosdam, hoc est de religione, quar-
 tidis nomē to, dici à quibusdam tradit, quod Gaisi Syrorū regina, ita
 fecere.

gula dedita fuerit, ut per praconem ediceret ne quis piscē
 aliquem absque Gatide comederet. Per ignorantiam ipi-
 tur plerique Atergatin ipsam vocare, atque à piscibus
 abstinere. Mnaseas autem in secundo de Asia ita ait: Mi-
 hi quidem Atergatis videtur regina adeo intolerabilis
 fuisse, ac multa duriter populis suis imperasse, ita ut lege
 quoque cerneret illis, ne quē piscē ederent, sed ad ipsam affer-
 rent, eo quod hoc cibi genere delectaretur. Atq; inde etiā
 in sacrificiis solenne hoc mansisse, ut quoties deam preca-
 rentur, pisces illi argenteos aut aureos offerrent, sacerdo-
 tes vero etiam tota die veros dea pisces in mēsa paratos
 ac coctos apponere, elixos pariter & assatos, quos ipsi post-
 ea sacerdotes dea absumat. Ac paulo post idē addit: Ater-
 gatis autem, quemadmodum Xanthus ille Lydus tradit, à
 Mopso quodam Lydo capta vni cum filio Ichebye, in la-
 gu Ascalone contumelia causa submersa, & à piscibus
 deuorata est. Haec Athenaeus lib. 8. Præterea neque illud
 omittendum videtur, quod Edessam tradit Volaterranus
 eam esse urbem, in quam Tobias olim filium suū ad Ga-
 belum quendam, apud quem pecuniam deposuerat, misit.
 Quod si verē ab illo traditur, eadēque Edessa & Hiera-
 polis dicitur, ut Straboni placet, manifestū ex eo iam ap-
 parēt, & Iudeos ibi captiuos vixisse, & illorum obser-
 uationum vestigia quoque quadam eodem loco habuisse.
 Sed haec in medio relinquamus.

EST in Syria ciuitas non lon-
 gē ab Euphrate flumine, voca-
 tur autem Sacra, & est quoque
 sacra Iunonis Assyriæ: cæte-
 rum nomen hoc videtur mihi
 non statim ab initio urbi, cum
 condita est, impositum fuisse,
 sed antiquitus quidem aliud fuisse, postea verò cum
 sacra ibi magna subinde peragerentur, in hoc co-
 gnomentum euasisse. De hac igitur ciuitate venio
 dicturus, quæcunque videlicet in ipsa sunt. Di-
 cam autem & leges, quibus in sacris vtuntur, &
 solennes conuentus, quos celebrant, & sacrificia
 quæ peragunt. Dicam autem & quæcunque de illis
 eradiuntur qui templum hoc consecrarunt, & de e-
 ipsa quo pacto condita fuerit. Scribo autem Assy-

rius ipse existens: & eorum quæ narro, alia quidem
 ipse coram vidi, alia verò à sacerdotibus edoctus
 sum. Quæcunque igitur antiquiora me sunt, ab iis
 narrationem incipiam. Primi itaque hominum,
 quos nos scimus, Aegyptii, dicuntur & deorum no-
 titiam percepisse, & templa constituisse, lucosque
 & conuentus solennes edidisse. Primi autem & no-
 mina sacra intellexerunt, & sermones sacros docue-
 runt. Deinde verò nō multo tempore post, ab Ae-
 gyptiis Assyrii doctrinam de diis acceperunt, & sa-
 cra templaque erexerunt, in quibus & simulacra po-
 suerunt, & statuas dedicarunt. Antiquitus autem
 etiam apud Aegyptios absque simulacris & statu-
 is templa erant. Et sunt in Syria quoque templa non
 multo Aegyptiis ætate posteriora, quorum ego plu-
 rima ipse vidi. Herculis utique æquæuum est illud
 videlicet quod Tyri est: non huius Herculis quem
 Græci carminibus celebrant: sed quem ego dico,
 multo vetustior est, & Tyrius heros. Est autem &
 aliud templum in Phœnicia, magnū, quod Sidonii
 celebrant, Astartæ, ut quidem ipsi dicunt. Astarten
 autem ego puto Lunam esse. Cæterum ut mihi ex sa-
 cerdotibus quidam narrauit, Europæ illud est, Cad-
 mi fororis. Hanc autem fuisse ferunt Agenoris re-
 gis filiam, & postquam amplius non comparuit,
 Phœnices ipsam templo honorarunt, & sermonem
 de ea sacrum euulgarunt, quod videlicet pulchra cū
 esset, Iupiter amore eius capitis fuerit, & mutata in
 taurum forma, rapuerit eam, & in Cretam inde abi-
 ens deportarit. Atque hæc quidem etiam à cæteris
 Phœnicibus audiui: & nomina quoque quo Sido-
 nii vtuntur, Europam habet insidentem tauro, Ioui
 videlicet. Cæterum ipsam ædem non omnes confi-
 tentur Europæ esse. Habent autem & aliud templū
 Phœnices, non Assyrium, sed Aegyptium, quod ex
 Heliopoli in Phœniciam peruēnit: quod ego qui-
 dem ipse non vidi, sed tamen magnum etiam hoc
 & peruetustum est. Porro & Bybli vidi templum
 magnum Veneris Bybliæ cognomento, in quo & ri-
 tus quosdam in Adonidem peragunt. Cognoui au-
 tem & ipse ritus eos. Dicunt igitur factum illud
 quo ab apro percussus Adonis fuit, in sua terra con-
 rigisse, & in memoriam rei verberantur annis singu-
 lis, & lamentantur, & ritus solennes peragunt, ac ipsis
 magni adeo luctus per totam regionem indicuntur.
 Postquam autem iam verberandi ac deplorandi fi-
 nis factus est, principio quidem inferias Adonidi
 peragunt, perinde ac mortuo tum existenti, postea
 autem sequenti die & viuere ipsum distant, & in
 aerem sursum mittunt, & capita detondent, quemad-
 modum Aegyptii quādo apud ipsos Apis mortuus
 est. Ex mulieribus autem quæcunque tonderi non
 volunt, talem pœnam exoluunt: vnum quidem diem
 ad quæstum corpore faciendum prostant. Forum
 autem illud solum peregrinis exhibetur: & quod in-
 de mercedis auferunt, hoc Veneri in sacrificium da-
 tur. Sunt autem ex Bybliis nonnulli qui dicunt apud
 sese humanum esse Osirim Aegyptium, luctusque &
 ritus hosce non Adonidi, sed Osiridi omnes fieri.
 Dicam autem & vnde fidem eius rei sibi faciant.
 Caput vnoquoque anno ex Aegypto Byblum de-
 fertur, septem diebus, quātum ipatū ex illa in hanc
 est, enatans. Ac venti ipsum ferunt diuina quadam
 remigatione. Vertitur autem nusquam aliò, sed so-
 lum

Hercules
Tyrius.

Astarte.

Venus By-
blia.

Adonis flu-
uius.

Idem Byblum perfertur, & est in summa mirū quid-
dam. Et hoc quouis anno fit, quemadmodum & me
præfente tum Bybli factum est, & caput ipsum spe-
ctati è papyro effigiatum. Est autem & aliud mira-
culosum in terra Bybliorum. fluuius quidam ex Li-
bano monte in mare deferitur, fluuius nomē est Ado-
nis. Hic quotannis cruore inficitur, & colorē amit-
tit, & in mare exiens, ipsum quoque pelagus magna
ex parte purpureum efficit, Bybliisque lugendi tem-
pus indicat. Fabulantur autem quod illis tum die-
bus Adonis per Libanum saucietur, & cruor illius
in aquam delatus, fluminis colorem mutet, eidem-
que nomen præbeat. Atque hæc quidem vulgò di-
cunt: cæterum mihi vir quidam Byblius, qui vera
dicere visus est, aliam quandam huius rei causam
narravit. Dicebat autem hoc pacto: Fluuius hic Ado-
nis, o hospes, per Libanum deferitur. Libanus autem
ipse terram habet admodum rubeam. Venti igitur
vehementiores illis tum diebus exorientes, terram
in fluuium deferunt, quæ tum maximè minio simi-
lis est, ea postea illum cruentum videri facit. Atque
ita rei huiusce causa haudquaquam cruor est, vti fe-
runt, sed terra. Ac Byblius quidem tantum narra-
bat. Quod si autem vera ista dixit, mihi quidem vi-
detur diuinus aded etiam venti iste tum ortus inci-
dere. Cæterum ascendi & in Libanum ex Bybli, iti-
nere vnius diei, cum audissem ibi antiquum templū
Veneris esse, quod Cinyras dedicasset. Ac vidi sanè
templum, eratque peruetustum. Atque hæc quidem
in Syria sunt templa antiqua, & magna. Quæ cum
multa aded sint, nullum tamen, quantum mihi vide-
tur, maius eo est quod in Sacra ciuitate habetur, ne-
que etiam ædes alia sanctior, aut terra magis sacra
vispiam est. Sunt autem & opera in eo pretiosa, & do-
naria antiqua, & miraculosa multa, & statuæ religio-
sæ, & dii quoque ex ipsis manifestam aded sui signi-
ficationem dantes. Siquidem & sudorem ipsis emit-
tunt statuz, & mouentur, & oracula edunt, & cla-
mor sæpenumero in æde coortus est cum templum
iam clausum esset, multique audierunt. Iam verò &
diuiciis inter ea quæ quidem ipsi vidi, primū at-
que præcipuum est. Nam multæ afferuntur ipsis
opes tum ex Arabia, tum à Phœnicibus & Babylo-
niis, & aliz item ex Capadocia, & quæcunque Cili-
ces afferunt, & quæcunque Assyrii. Vidi autem ego
etiam ea quæ secretò in æde posita sunt, vestes vi-
delicet multas, & alia quæcunque argento aut auro
seorsim deputata sunt. Nam festa quidem & solen-
nes conuentus haud vllis aliis hominibus æquè mul-
tum peraguntur. Porro inquirenti mihi de annis,
quàm diu templum hoc durasset, & de Dea, quàm-
nam ipsi eam esse putarent, multi sermones fereban-
tur, quorum alii sacri tradebantur, alii aperti ac pla-
ni erant, alii contrà valde fabulosi: rursus alii Bar-
bari, alii cū Græcis consentientes: quos ego omnes
quidem referam, haudquaquam autem approbo.
Complures igitur Deucalionem Scytham illum tra-
dunt templum hoc consecrasse, eum puta Deucalio-
nem, cuius temporibus aquarum diluuium fuit. Cæ-
terum de Deucalione inter Græcos sermonē quem
illi de eo referūt, audiui. Habet autē sermo ille hoc
pacto: Hanc hominum generationē quæ nunc est,
ab initio haudquaquam fuisse, sed eam quæ tum
fuit, totam interiisse. Hos autem homines qui nunc

sunt, secundi generis esse, eius quod rursus à Deu-
calione in tantam multitudinem excreuit. De illis
autem hominibus, huiusmodi quædam traduntur:
Cum contumeliosi admodum essent, nefaria ope-
ra eos perpetrasse. Neque enim iurandum obser-
uasse, neque hospites recepisse, neque supplicum
misertos esse. Ob quam rem, maximam calamita-
tem ipsos mox consecutam esse. Statim enim &
tellus multam aquam effudit, & imbres magni fue-
runt, & flumina solito maiora decurrerunt, & mare
quoque in multum ascendit, eò vsque, dum omnia
aquis inundarentur, atque omnes perirent. Deuca-
lionem autem solus hominum relictus fuit, in secun-
dam videlicet generationem, prudentiæ simul &
pietatis gratia. Seruatus autem fuit hoc pacto: Ar-
cam quandam magnam, quam ipse habebat, im-
positis in eam & liberis, & vxore sua, conscendit. Cæ-
terum cum ipse ingrederetur, venerunt eodem &
apri, & equi, & leonum genera, & serpentes, aliæque
quæcunque tellure pascuntur, bina ex vnoquoque
genere cuncta. Ille autem recepit ad se omnia, at-
que ea ipsum haudquaquam lædebant, sed magna
inter eos, Ioue ita dispensante, concordia erat, vnā-
que in arca omnes nauigabant quandiu aqua supera-
bat. Atque hæc quidem de Deucalione Græci tra-
dunt. De iis autem quæ mox consecuta sunt, fer-
tur alius quidam sermo ab iis qui Sacram incolunt
ciuitatem, magna certè admiratione dignus: quod
in ipsorum videlicet terra hiatus quidam factus
fuerit, ac totam illam aquam absorbuerit. Deuca-
lionem autem, vbi hæc ita facta sunt, & aras consti-
tuit, & ædem supra hiatus illum Iunoni sacram
erexit. Ego verò etiam hiatus vidi, & est sub æde
illa, admodum exiguus quidem. Vtrum autem an-
tiquitus etiam maior fuerit, & nunc in tam paruum
reductus sit, equidem nescio. Is vtique quæ ego
vidi, paruus est: signum autem quo fidem historiæ
huic faciant, hoc peragunt: Bis vnoquoque anno ex
mari aqua in ædem deferitur. Ferunt autem illam
non sacerdotes modò, sed tota Syria, & Arabia: &
qui trans Euphratem incolunt, multi homines ad
mare descendunt, atque omnes inde aquam affer-
runt. Ac primò quidem in æde effundunt illam,
postea autem in hiatus defluit, recipitque lacus il-
le quauis exiguus immensam vim aquæ. Atque
hæc ita facientes, Deucalionem titum ac legem
templi istam instituisse ferunt, ad testandam cladis
pariter & beneficii memoriam. Vetusior igitur
sermo de templi origine talis quidem fertur. Alii
autem Semiramidem Babyloniam illam, cuius mul-
ta passim opera per Asiam extant, etiam hanc se-
dem consecrasse putant, cæterum non Iunoni, sed
matri suæ, cui nomen Derceto fuit. Dercetus au-
tem imaginem in Phœnicia vidi, spectaculum pla-
nè peregrinum, altera quidem parte mulierem, al-
tera verò, quantum à femoribus ad imos pedes pro-
tenditur, in piscis caudam desinentem. At hæc, quæ
in Sacra ciuitate est, tota mulier est. Porro argu-
menta quibus huic narrationi fidem faciunt, non
ita clara habent. Pisces rem sacram existimant, ne-
que vnquam pisces attingunt. Deinde & aues, alias
quidem edunt, columbam autem solam non edunt,
sed hæc sacra ipsis est. Et quod hæc ita fiant, pla-
cet ipsis Dercetus & Semiramidis gratia fieri: alte-

Deucaliō,
& de dilu-
uio.

rum quidem, quod Derceto piscis formam habet: alterum autem, quod Semiramis ad postremum in columbam versa est. At ego ipsam quidem ædem Semiramidis opus esse, fortassis permiserim, Dercetus autem sacram esse haudquaquam credo, quando & apud Aegyptios nonnulli sunt qui piscibus non vescuntur, idque in gratiam Dercetus minime faciunt. Fertur autem & alius sermo sacer, quem ego à sapiente quodam viro audiui: quod videlicet ipsa dea Rhea sit, templum autem Attæ opus.

Artem vocat, quæ alii Porro Attes genere quidem Lydus fuit, primus autem sacrorum ritus quibus Rhea coleretur, tradidit. Ac quibus Phryges & Lydi & Samothracæ in sacris vtuntur, ea omnia ab Atte acceperunt. Postquam enim ipsum castravit Rhea, vitam quidem virilem agere desinit, formam autem femineam assumpsit, vestemque muliebrem induit. Atque ita per omnem terram obambulans, & sacra peragebat passim, & quæ passus esset, narrabat, Rheamque celebrabat. Inter quæ & in Syriam venit. Cæterum cum illi qui trans Euphratem incolunt homines, neque ipsum, neque sacra eius reciperent, hoc in loco templum constituit. Ac multa signa adsunt deæ, quæ ipsam Rheam videri faciunt. Nam & leones ipsam ferunt, & tympanum habet, & coronam in capite turritam gestat, qualem & Lydi Rheam effigiant. Dicebat autem & de Gallis idem, qui in templo sunt, quod Galli Iunoni quidem haudquaquam, Rheæ autem castrari soleant, & Atten imitentur. Cæterum hæc mihi conuenientia quidem videntur esse, vera autem non, quoniam de castratione aliam quoque audiui causam, multa hac fide digniorem. Placent verò mihi hæc quæ de templo dicunt, in quibus cum Græcis consentiunt, deam quidem Iunonem putantes esse, ipsum autem opus Dionysii, eius qui ex Semele natus fuit. Nam & Dionysius in Syriam venit, eo videlicet itinere, quo in Aethiopiam est profectus. Et sunt multa in templo eius indicia, quæ ipsum authorem comprobant: inter quæ & vestes Barbaræ, & lapilli Indici, & Elephantorum cornua, quæ ille ex Aethiopia tulit. Etiam Priapi stant in vestibus, duo admodum magni, qui tali Epigrammate inscripti sunt:

Hospitui Bacchus tibi Iuno nouerca Priapos.

Ac mihi quidem vel ista sufficiunt. Cæterum dicam & aliud, quod ritu videlicet Dionysii sacra in æde peragant. Priapos Græci (quos Phallos ipsi dicunt) Dionysio erigunt, in quibus & tale quiddam portant, viros puta exiguos, ex ligno effigiatos, magnam virilia habentes. Vocantur autem

*Quo nomine & imago ipsa hæc. Est igitur & hoc in templo illo. Nam ad dextram ædis partem sedet exiguus vir ex ære factus, habens virile magnū. Ac tantū de illo, quod ad concursum Græcos ditores templi attinet, tradunt. Iam verò & de æde quæ fiduciam dicā, & de situ eius, quo pacto edificata sit, & quisnam illam edificauerit. Dicunt igitur eadē illā quæ à principio fuit, haudquaquam eam esse quæ nunc est, sed antiquiorem illam quidem successu temporum collapsam esse, hanc autem quæ nunc est, Stratonices opus esse, vxoris regis Assyriorum. Videtur autem mihi Stratonice illa esse, quæ à prinigino amata fuit, cuius amorem medici industria deprehendit. Postquam enim ipsum ægritudo hæc inuaserat, dubius animi, propterea quod illi malum hoc

turpe videretur, silentio rempremens, morbo decumbebat. Iacebat autem nullo quidem certo dolore affectus, veruntamen & color eius omnino immutabatur, & corpus in dies marcescebat. Medicus autem ut ipsum aspexit, nullum manifestum morbi indicium præ se ferentem, amorem esse morbum cognouit. Amoris autem occulti multa indicia sunt: oculi videlicet languentes, & vox, & color, & lacrymæ. Quæ omnia cum ille in hoc animaduertisset, huiusmodi quædam facit. Manu quidem dextera adolescentuli cor tenebat: eos verò qui in domo erant, omnes intro in cubiculum ubi ille decumbebat, vocabat. Ille igitur cæteris quidem ingredientibus omnibus cum summa quiete iacebat: at ubi nouerca adueniebat, tum demum & colorem mutare, & sudorem emittere incipiebat, tremorēque corripiebatur, & ei cor subsultabat. Quæ cum ita fierent, manifesta amoris indicia medico præbebant. Ac ipsum hoc pacto sanitati restituit. Aduocato adolescentis patre, qui admodum tum filii causa sollicitus erat: Hic morbus, inquit, haudquaquam morbus est, sed iniuria quædā. Nam ille quidem dolore nequaquam premitur, sed amor ipsum & vecordia tenent. Expetit autem ea quæ illi haudquaquam assequi licet. Vxor enim meā amat, quam ego minime dimissurus sum. Atque hac ille tum prudentia mentiebatur. Pater autem continuo precari cœpit: Per prudentiam ego te tuam, perque ipsam medicinam obtestor, ne mihi perditum eas filium. Non enim sua sponte hoc malo teneatur, sed morbus illi inuito hic accidit. Quare tu nequaquam æmulando velis luctum toti regno conciliare: neue, medicus cum sis, hanc homicidii notam inurere medicinæ. Atque hoc pacto ignarus ille, tamen precabatur. Alter autem respondens ei rursus, Nefaria, inquit, moliris, coniugem meam à me auferre quærens, & homini medico vim faciens. Tu verò quoniam pacto ipse affectus esses, si quis vxoris tuæ desiderio teneretur, quando nunc ista à me postulas? Tum ille ad hæc respondit, quod neque ipse vxori vnquam parsurus fuisset, neque filio salutem inuideret, etiam si nouerca desiderio teneretur. neque enim parem iacturam esse, vxorem, ac filium amittere. Quæ cum medicus audisset, Quid igitur me, inquit, obtestaris? Etenim tuæ ille vxoris desiderio tenetur. Et quæ ego tibi modò dicebam, omnia falsa fuere. Adducitur itaque hisce pater, ac filio quidem & vxorem relinquit, & regnum: ipse verò in terram Babyloniam abiit, & ciuitatem supra Euphratem, cognominem ipsi, condidit, ubi & mortem postea obiit. Atque hoc quidem pacto tum medicus amorem cognouit, & curauit. Stratonice verò hæc, cum adhuc priori merito cohabitaret, somnium tale vidit: Visa est ei Iuno inbere ædem illam in Sacra ciuitate extruere sibi, & si minus pareret, multa malaque ipsi comminari. Illa verò principio quidem nullam somnii huius rationem habuit: postea autem ut ipsam grauis morbus corripuit, & viro visionē exposuit, & Iunonem placare cœpit, ædemque se illam condituram esse promisit. Ac statim ubi conualuit, maritus ipsam in Sacram ciuitatem miit, cum ipsa autem vna & pecunias, & exercitum magnum, partim ædificandi causa, partim etiam securitatis gratia.

gratia. Vocato autem quopiam ex amicis, homine adolescente admodum formoso, cui nomen erat Combabo, Ego te, inquit, Combabe, utpote probum, ex omnibus amicis diligo maxime, & cum ob prudentiam, tum ob benevolentiam erga me tuam, quam & praestitisti, laudo in primis. In praesentia autem opus mihi est magna fide: quare te volo cum vxore mea hinc profectum, & aedificium absolueri mihi, & sacra peragere, & exercitui praesse. Ceterum ubi reuersus fueris, magnis a nobis honoribus afficeris. Ad haec igitur Combabus statim precari coepit, multis obtestans Regem, ne se mitteret, neve sibi crederet pecuniam multo suis facultatibus maiorem: deinde & vxorem, & opus sacrum. Ceterum illud formidabat, nequando progressu temporis zelotypia erga Stratonicen ipsi pareretur, ut quam solus inde abducturus erat. Ceterum ubi illum haudquaquam permouit, supplicare iterum coepit, quod sibi spacium septem dierum permitteret, ac deinde ubi ea perfecisset quibus maxime opus haberet, ablegaret. Quod cum facile impetrasset, domum suam abiit, & procidens in terram, huiusmodi quaedam cum fletu euilauit: O me miserum, quod mihi hac fide! quod mihi autem via ista, quam nunc postremum aspiciam! Adolescens equidem ego, & cum muliere formosa proficiscar! Haec mihi magna verò calamitas erit, nisi omnem mali causam a me amoueam. Quare necesse est magnum peragere me facinus, quod mihi metum omnem hunc subleuet ac curet. Hec ita effatus, se ipsum inutilem ac mancum reddidit, amputatisque virilibus, in angustum quoddam vasculum ea inclusit, myrrha pariter & melle, aliisque odoramentis additis. Deinde ubi & annulo, quem gestare solebat, obliuississet illud, vulnus curabat. Postea verò cum ipsi iam tempus videretur ut proficisceretur, ad regem veniens, multis aliis praesentibus dat illi pariter & vasculum, & dicit in hunc modum: Hoc ego vasculum, Domine, inter preciosissima domi repositum habui, idque in primis amabam. Nunc autem, quando magnum adeo iter ingredior, apud te deponam. Tu verò fac ut tutum ac custoditum mihi praestes, nam hoc auro potius mihi est, eodemque precio cum anima ipsum aestimo: ut postquam rediero, saluum & incolume iterum recipiam. Ille verò acceptum altero quoque annulo obliuississet, & quaestoribus asseruandum & custodiendum tradidit. Combabus igitur post illa securum iter peragebat. Ceterum cum iam ad Sacram ciuitatem venissent, eadem summa cura extruxerunt: atque ipsis dum in opere sunt, anni tres elabuntur: intra quos illa quae Combabus tantopere metuerat, euenere. Nam Stratonice, postquam ille multo iam tempore cum ea conuersaretur, amare illum coepit, mox etiam grauius in illum ex amore insaniit. Et ferunt, qui Sacram ciuitatem incolunt, lunonem eius rei causam extitisse: ac Combabum quidem ut bonum virum haudquaquam lauisse: Stratonicen autem vltam esse, eo quod non statim ac facile eadem illam promississet. Porro illa principio quidem modestè ac temperanter se gerebat, morbumque celabat: postea verò ubi malum illi hoc in maius quam ut regi silentio posset, accreuit, manifestè adeo conficiebatur, flebatque continuè, ac Combabum

vocabat. Atque illi tum omnia Combabus erat. Postremo autem cum inopia consilii nullum huic malo remedium inueniret, honestam atque idoneam compellendi illius viam quaerere coepit. Proinde cum alteri quidem vili amorem fateri abhorreret, ipsa autem aggredi illum coram verecundia prohiberetur, huiusmodi quaedam animo cogitare coepit, ut postquam videlicet vino sese inebriasset, in colloquium cum illo veniret. Pariter autem cum vino ingrediente, & loquendi fiducia accedit, & non impetrasse quod postularis, non ita magnus pudor est, sed eorum quae aguntur, singula in obliuionem retrò abeunt. Postquam igitur apud se ista constituerat, faciebat quoque: & cum cena peracta discessissent, ad aedes, in quibus Combabus diuertebatur, veniens, obtestabaturque illum, & genua eius praehenfabat, & amorem fatebatur. Ille autem orationem eius aegre ac difficulter admittebat, ipsumque opus detrectabat, denique & ebrietatem illi exprobrabat. At verò cum illa nescio quod magnum malum in se ipsam facturam esse se minitaretur, adductus metu, totam illi rem manifestam fecit, & quicquid a se ipse passus esset, enarrauit, ipsumque opus in lucem protulit. Videns igitur Stratonice ea quae nunquam futura putaret, à furore quidem illo in praesens ira destitit, amoris autem haudquaquam oblita est, sed per omnia conuersando illi, hanc quasi quandam consolationem amoris, cuius effectum consequi nequiuerat, quaerebat. Est autem amor hic in Sacra ciuitate, & etiam nunc durat, ut Gallos quidem concupiscant mulieres, & vicissim Galli in mulieres depereant, neque tamen quisquam zelotypia siue æmulatione aliqua commoueatur, sed ipsis res haec in primis sacra censetur. Porro haec in Sacra ciuitate circa Stratonicen ita gesta, regem haudquaquam latere, sed complures venientes, accusabant illos, & quae facta essent, commemorabant. Quocirca dolore accensus, ab opere, quanquam adhuc imperfecto, Combabum reuocauit. Alii autem sermonem quendam neutiquam verum recensent, quod videlicet Stratonice postquam ea consequi quae expetuerat, non potuisset, ipsa ad virum scribens, Combabum ultro accusarit, tanquam qui ad stuprum ipsam sollicitasset. Et quod Graeci de Schenebœa dicunt, & de Phædra Cretensi, hoc idem & Assyrii de Stratonice consentunt. Ego quidem igitur neque Schenebœam credo, neque Phædræ talia perpetrasse, si modo Hippolytum Phædra verè amauit. sed haec in medio, ita ut sunt, relinquamus. Ceterum ubi nuntius in Sacram ciuitatem peruenit, Combabus & causam reuocationis agnouit, & animo fidente ad regem abiit. nam illi defensio domi relicta erat. Ac venientem ipsum continuo rex comprehendi iussit, & in custodia tenuit. Postea autem praesentibus amicis, qui tum quoque vnà adfuerant quando Combabus emittebatur, adductum illum in medium accusare coepit, adulteriumque & intemperantiam vitæ obiecit. Admodum autem grauius commotus, & fidem inuocabat, & apicitiam, dicens tripliciter Combabum iniuriam fecisse, ut qui & adulterium commisisset, & fidem fregisset, & indeam impius fuisset, in cuius opere huiusmodi perpetrasset. Multi autem adstantes coargue-

bant ipsum, quod videlicet manifestè vidisset ipsos
mutuò congregientes. Omnibus itaque postremò
videbatur quamprimù morte afficiendus esse Com-
babus, vt qui capitalia peregrisset. Ille verò hæc-
nus quidem stabat nihil dicens: postquam autem ad
supplicium & eadem iam ducebatur, tum demum
loqui cœpit, & depositum vasculum repoposcit, il-
lud addens, quod non contumeliæ aut nuptiarum
caussa interficeret ipsum rex, sed quod ea quæ abiēs
apud illum deposuisset, hoc pacto retinere cupe-
ret. Ad hæc igitur rex, vocato quæstore, iussit af-
ferre ea quæ custodienda ei tradidisset. Ille ubi at-
tulit, resignato Cōbabus sigillo, ea quæ inclusa fue-
rant, commonstrauit, & quæ ipse passus esset, expo-
suit, atq; ita dixit: Nimirum ista, o rex, veritus ego
quando me primùm ad hoc iter suscipiendum mit-
tebas, inuitus ibam: ac postquam magna necessitate
à te compulsus fui, talia peregi, vtilia quidem do-
mīno, mihi verò nō ita felicia ac bona. At verò ta-
lis cum sim, tamen contumeliæ in virum coniugem
accusor. Ille autem ad hæc stupefactus, amplexatus
pariter ipsum est, & dixit: O Combabe, cur magnū
hoc malum perpetrasti? cur autem te ipsum indigno
adeò facinore solus virorum deformasti? Non ita
prorsum laudo hæc, o infelix, qui talia quidem su-
stinuisti, qualia vtrāque neq; te pati, neq; me aspi-
cere vnquam contigisset. Neq; enim ista apologia
mihi opus erat. Veruntamen quando deus quispiā
hæc ita voluit, principiò quidem tibi vltio à nobis
erit, mors videlicet ipsorum sycophantarum: post-
ea autem maxima dona tibi venient, aurumq; mul-
rum, & argentum immensum, & vestes Assyriæ, &
equi regii. Accedes autem ad nos inuocatus, neque
te quisquam à nostro conspectu prohibebit, ne si
cum vxore quidem vnā cōcumbam. Atq; hæc qui-
dem dixit pariter & fecit. Ac illi quidem continuò
ad supplicium & eadem ducebantur, huic autē do-
na dabantur, amicitiaq; hæc maxima cōciliata fuit.
Videbatur autem nullus Assyriorū amplius Com-
babo neq; sapiētia neq; felicitate similis esse. Post-
ea verò cum postulasset vt sibi liceret ædem, quan-
tum eius reliquū erat, absolueret: imperfectam enim
ipsam reliquerat, rursus mittebatur: ac ædem qui-
dem ille absoluit, & reliquam ætatem ibi peregit.
Dedit autem illi rex, virtutis pariter & beneficen-
tiæ causa, vt æreus in templo statueretur. Stat itaq;
præmii & honoris causa in templo Cōbabus æreus,
Hermoclis Rhodii opus, forma quidem mulieri si-
milis, vestitum autem virilem gerens. Feruntur au-
tem & amici illius, ii qui maximè erga ipsum bene-
uolentia affecti fuere, in solatium eius quod passus
ille fuit, eiusdem affectionis societatem vltro sibi
elegisse. Nam & seipsum castrarunt, & eandem cum
illo viuendi consuetudinem tenuerunt. Alii autem
inter sermones sacros de hoc facto ita tradunt di-
centes, quod Iuno quum amaret Combabum, mul-
tis castrandi cupiditatem in mentem immiserit, ne
videlicet solus ille ob virilitatem amissam lugeret.
Cæterum consuetudo illa postquam semel cœpit,
etiam nunc manet, & multi quorannis in templo
hoc castrantur & emāseulantur, siue Combabum
hoc pacto consolantes, siue etiam Iunoni gratificā-
tes. Castrantur autem illi, vestium verò virilem am-
plius non habent, sed & muliebria indumenta ge-

unt, operaque mulierum perficiunt. Cæterum vt
ego audiui, refertur & huius rei causa in Comba-
bum. Nam illi etiam hoc accidisse traditur. Pere-
grina quidam mulier ad solemnem conuentum ve-
niens, cum vidisset & corpore formosum esse, &
vestem præterea virilem habere illum, magno eius
amore capta est. Postea autem ubi cognouit eura-
tum atque inutilem esse, sibi ipsi mortem consciiuit.
Ob quæ Combabus mœrore affectus, quod ea quæ
ad Venerē pertinent, infeliciter illi cederent, vestē
muliebrem induit, nequa mulier posthac eodem
modo deciperetur. Et hæc causa est cur Galli veste
muliebri vtuntur. Ac de Combabo quidem tantum
mihi dictum sit. De Gallis autem iterum in sequen-
tibus mentionem faciam, puta de castratione ipso-
rum, quo pacto execentur, & de sepultura, quali se-
peliantur: præterea & cuius gratia in templum non
ingrediantur. Prius autem animus mihi est & de
politū ædis dicere, & de magnitudine. Atq; igitur
dicam. Locus quidem ipse in quo templum conse-
cratum est, modicus quidam collis est. Iacet autem
in media quali ciuitate, cingiturque muro duplici,
quorum alter quidem vetustus est, alter autem non
ita multò ante nostram ætatem factus. Vestibula
verò templi versus Aquilonem vêtum seorsim di-
recta sunt, altitudine centum propè passuum. In his
& Priapi stant quos Dionysius dedicauit, trecento-
rum etiam isti circiter passuum. In horum vnum
vir quispiam singulis annis bis ascendit, habitatque
in summitate eius per tempus septem dierum. A-
scensus autem illius causa talis refertur: Complu-
res quidem putant quod in sublimi cum diis sermo-
nes conferat, & toti Syriæ bona ab illis postulet.
Nam illos ex propinquo preces facilius exaudire.
Cæteris autem placet etiam hæc Deucalionis gra-
tia fieri, in memoriam eius calamitatis, quando ho-
mines passim in montes & in altissimas arborum
ascenderunt, aquarum inundationem metuentes.
Mihi quidem igitur etiam ista non satis verisimilia
videntur. Existimo enim certè Dionysio ipsos etiā
ista facere. Coniecturam autem inde capio, Phallos
siue Priapos quicumque Dionysio erigunt, in ipsis
etiam viros quosdā ligneos collocant. cuius id au-
tem gratia, in præsentia non dicam. Videtur mihi
itaque etiam hîc ad imitationem lignei illius viri
ascendere. Porro ascensus iste in hunc modum illi
fit. Catena longa seipsum pariter & Priapum cir-
cundat: deinde ascendit in ligna quædam ex ipso
Priapo prominentia, spacio, quantum ad summum
capiendum pedem sufficit. Ascendens autem pari-
ter & catenā vtrinque attollit, hanc perinde vt au-
riga habenas, moderans. Quod si verò quispiam
istud non vidit, vidit autē eos qui palmas conscen-
dunt, siue in Arabia, siue in Aegypto, siue alio ali-
quo loco, intelligit faciliè quod dieo. Cæterum
postquam ad summum peruenit, aliam quandā ca-
tenam, quam ipse secum habet, demittens, longam
quidem illam, attrahit sursum quæcunque libet,
ligna videlicet, & vestes, & vasa: ex quibus sedem
componens, perinde ac nidum aliquem, in illa se
collocat, manetque ad id tempus dierum quod dixi.
Multi autem venientes, aurumque & argen-
tum, quidam etiam æs afferunt, deinde ante il-
lum appositis atque ibi relictis illis abeunt, vnus-
quisque

Scorpius
sacer.

quisque, nomen suum edentes. Adstans autem alius quidam, sursum renuntiat. Ille igitur accepto nomine, preces pro vnoquoque facit. precando autem pariter & æreū quoddam tintinabulū pulsat, quod motum, grauius atque asperè sonat. Dormit autem haudquaquam. nam si somnus ipsum capiat aliquando, Scorpius ascendens excitat ipsum, atque indignè afficit. & hæc illi pœna somni proposita est. Quæ igitur de scorpio tradunt, sacra quidem sunt, & diis conuenientiā: vtrum autem vera sint, dicere non possum. Cæterum quantum mihi videtur, non parū ad vigilantiam conducit & cadendi metus. Ac de consensoribus Priapi tantum dixisse satis est. Porro ædes ipsa ad solem quidem aspicit orientem: forma autem & opere talis est, quales sunt quas in Ionia ædes ædificant. Basis magna protenditur, altitudine duorum passuum, supra quā ædes posita est. Ascensus autem in ipsam lapideus est, non ita longus: verum ubi ascenderis, admirationē quidē & porticus ante ædē non paruam præbet, ianūsque exornata aureis est. Intus autem ipsa ædes auro multo resplendet, & tectū totum aureū est. Odorē autem effragrat diuinū quendam, qualis fertur & terræ Arabiæ esse. Ac tibi à longe ascendenti auram aspirat admodū suauē, & si rursus inde abeas, haudquaquam cessat, sed & vestes tuæ in longum vsque eandem retinet, & tu in perpetuū quasi quandā memoriā eius tecū referes. Cæterum ipsa ædes intus simplex non est, sed & penetrāle quoddam alterum intra se factum habet, in quod & ipsum ascensus modicus est. Foribus autem exornatū non est, sed ex aduerso totum patet. In magnam igitur ædem omnibus ingredi licet, in penetrāle autem siue cellam illam solis sacerdotibus, neque verò iis omnibus, sed illis tantum, qui diuini maximè sunt, quibusque omnis cura & studium in templum impenditur. In hoc autem adyto simulacra

Simulacra
Iouis & Iu-
nonis.

lacia deorum posita sunt, Iunonis videlicet, & quæ Iouem existentem ipsi alio nescio quo nomine appellant: Ambo autem aurei sunt, ambōque sedentes finguntur. Sed Iunonem quidē leones portant, Iupiter autem tauris insidet. Atque adeo & Iouis quidem simulacrum per omnia Ioui assimilātū est, & capite, & oculis, & sedendi habitu: neque ipsum alteri, ne si velis quidem, assimilare poteris. Iuno autem, si propius contempleris, haudquaquam vnius speciei formā præ se fert. Nam in vniuersum quidem, quod verè dixeris, Iuno est: cæterum habet quippiā & Mineræ, & Veneris, & Lunæ, & Rheæ, & Nemesis, & Parcarum. Ac altera quidem manu sceptrum tenet, altera autem colum, & in capite radios gerit, & turrin, & cæstū habet, quo solam Venerem cognomento cælestem exornant, foris autem & aliud illi aurum circumpositum est, & lapilli valde pretiosi, quorum alii quidem candidi, alii autem cærulei, multi verò etiam rufi. Præterea autem & Sardonyches multi, & Hyacinthi & Smaragdi: quæ omnia asserunt Aegyptii, & Indi, & Aethiopes, & Medi, & Armenii, & Babilonii. Quod igitur maximè memorabile est, id dicam: Lapidem in capite gerit, qui Lychnis vocatur. Nomen autem illi dedit operis effectus respondens. Ab hoc mokus fulgor noctu resplendet, totaque ædes ab eo perinde atque lucernis collucet. Interdum autem ipsum quidem lumen emat, & speciem autem præ se fert

admodum igneam. Iam verò & aliud admiratione dignum in ipso signo deest. S. ex aduerso steteris, ad te aspicit. quod si inde transeas, vultu te sequitur. & si alius quispiam aliunde ipsam intuetur, eadem erga illū quoque facit. Porro in medio inter vtrūque, aliud quoddam simulacrū stat aureū, cæteris haudquaquam simile. Formam quidem propriam non habet, aliorum autem deorum species gerit. Vocatur autem signum etiam ab ipsis Assyriis, neque illi nomen aliquod proprium posuere: sed neque de generatione ipsius, neque de specie quicquid dicunt. Atque ipsum alii quidem ad Dionytium, alii ad Deucalionem, alii ad Semiramidem referunt. Quādo enim & in vertice eius columba aurea insidet, ob eam videlicet rem tradunt Semiramidis illud signum esse. Proficiscitur autem bis quotannis ad mare, ad asserēdam aquam eam de qua dixi. In ipsa autem æde ad sinistram ingredienti, stat principio solium Solis, ipsius autem effigies non adest. Solius enim Solis & Lunæ simulacra non exhibent: cuius autem gratia faciendū ita putent, didici id quoque ego. Nam cæteris quidem diis fas esse aiunt simulacra fieri, neque enim illorum species aut formas manifestas omnibus apparere: Solem autem & Lunam omnibus esse manifestas, neque quenquam illos non videre. Quare quānam causam illorum effigiandorum esse, cum in aere apparent? Ac post solium hoc, signum Apollinis positum est, non quale vulgò consuevit fieri. Nam ceteri quidem omnes Apollinem & iuuenem putant, & cum prima lanugine effingunt: soli autem isti Apollinis barbati simulacrum effigiant. Atque hoc facientes, sibi ipsi laudi ducunt, Græcos autem reprehendunt, & alios quicunque Apollinem puerum fingunt & colunt. Causa verò ipsis videtur inficitia magna esse, cur imperfectæ deorum formæ ac species fingantur. Nam iuuenem esse ipsi adhuc imperfectum existimant. Cæterum & aliud quiddam nouum Apollini suo affingunt. Soli enim Apollinem vestibus exornant. De operibus autem ipsius multa quidem dicere possim, sed tamen ea modo dicam, quæ maximè admiratione digna sunt. Principio itaque oraculi mentionem faciam. Atque oracula quidem multa tum apud Græcos, tum apud Aegyptios sunt, multa autem & in Africa, & in Asia item multa, sed illa quidem neque absque sacerdotibus neque absque interpretibus responsa dant: hic autem Apollo & ipse per se mouetur, & vaticinia ad plenum vsque per se peragat. Modus autem eorum talis est: Postquam illi placitum est vaticinari, in sede sua primum mouetur, sacerdotes autem ipsum continuo in sublime attollunt: quod si non attollant, ille & sudorem emittit, & se in medium etiam emouet. At postquam illi subeuntes portant ipsum, tum & illos secum agit, circumcirca vertendo sese, & ab alio in alium subinde transiit. Postremo princeps sacerdotum supplicans interrogat illum de omnibus rebus. Ille verò si quid non vult fieri, retro recedit: contra autem si quid approbat, agit in anteriorem partem gestantes, perinde ac si currus habens moderaretur: atque ita illi colligunt oracula, & neque sacram rem vllam, neque priuatam absque hoc gerunt. Prædicat

Soliū Solis
& Lunæ.

Apollinis
vaticinia.

Semiramidis statua.

dicat autē illis & de anno, & de tēpestatibus omnibus, & quando amplius futuri nō sint. Prædicat itē & de signo illo, quando proficisci illud oporteat profectiōem eam de qua dixi. Dicā autē & aliud, quod me præsente fecit: Sacerdotes attollentes ipsū ferebant: ille autem illos quidem in terra infrā reliquit, ipse verō in aere solus ferebatur. Porro autem post Apollinem simulacrum Atlantis est, deinde Mercurii, & Lucinæ: atq; hæc quidem intra ædem ita exornata sunt: foris autē ara quoq; posita est magna ærea, atq; ibi etiā alia simulacra innumera ærea regum & sacerdotum. Recensebo autē quæ mihi maximè memoratu digna vidētur. Ad sinistrā ædis, Semiramidis signum stat, eadem ipsam dextera demonstrantis. Stat autem talem ob causam: Hominibus quicunq; Syriam incolunt, legem illa tulerat, ut se ceteram colerent, ceterorum autem deorū, atq; ipsius etiam Iunonis nullam rationem haberēt. Atq; illi tum ita faciebant. Postea autem ubi deorum indignatione & morbi venerūt, & clades, aliāq; mala, ab infania destitit, seseq; mortalem agnouit, ac subditis iterum præcepit ut ad Iunonem conuerterentur. Ob eam igitur causam adhuc tali specie stat, indicans aduenientibus Iunonem colendam esse, seq; ipsam non amplius deam esse, sed illam confitens. Vidi autem & Helenæ simulacrum ibi, & Hecubæ, & Andromachæ, & Paridis, & Hectoris, & Achillis. Vidi itidem & Nirei formam, filii Aglaïæ, & Philomelam, & Progenem, adhuc dum mulieres, & ipsū Tereum in auem iam conuersum. Præterea & aliud Semiramidis simulacrum, & Combabi, id de quo iam antea dixi, & Stratonices, admodum pulchrum, & Alexandri, ipsi illi simile. Iuxta autē & Sardanapalus stabat, alia quadam forma, aliāq; etiam veste exornatus. Intra septa autem templi, liberi ac diis consecrati pascebantur boues magni, & equi, & aquilæ, & vrsi, & leones: atque illi homines handquaquam lædunt, sed omnes & sacri sunt, & mansueti. Sacerdotes autem ipsis multi eliguntur, quorum alii quidem hostias faciunt, alii autem libamenta ferunt, rursus alii flammiferi vocantur, & alii aræ ministri. Mea autem ætate plures etiam trecentis ad sacrificia ventitare solebāt. Vestis autem illis tota candida est, & pileum in capite gestant. Summus autem sacerdos alius ac nouus vnoquoq; anno surrogatur, solusq; hic purpuream vestem gerit, & tiara aurea redimitur. Est autem & alia multitudo hominum sacrorum, tibicinum videlicet, & fistulorum, & Gallorū, & præterea mulieres furibundæ, ac mente captæ. Sacrificiū autē bis quotidie peragitur, ad quod omnes veniunt. Ioui quidem igitur cum silentio sacrificant, neq; cantantes, neq; tibia modulantes. At postquam Iunoni primitias celebrant, & voce modulantur, & tibiis canunt, & tintinabula pulsant. Ac de ea re plerumque mihi dicere nihil potuerunt. Est autem lacus ibi nō ita longē à templo, in quo pisces sacri aluntur, multi ac varii. nascuntur autem ipsorum nonnulli admodum magni, atq; ii nomina quoq; habent, & cū vocantur, præstō veniunt. Meis autem temporibus erat quidam inter ipsos aurum ferens: ceterū in pinna opus istud aureum ipsorum suspendebatur, atq; ego illum sæpenumero vidi, & habebat opus illud. Altitudo autem lacus magna est, quanquam

Lacus extra templū facer.

ego experimentum eius non ceperim. Dicunt autē etiam ducentorum amplius passuum esse. Ceterū in medio ipsius ara lapidea stat. Putares autem si ex improviso videres, & natare illā, & in summa aqua vehi: & multi ita existimant. Mihi verō videtur columna subesse magna, aramq; sustinere. Semper autem fertis coronata est, & odoribus crematur. Ac multi quotidie precandi causa ad ipsam enatantes, coronas portant. Fiunt autem ibidem & conuentus solennes maximi, vocanturq; descensus in lacum, quoniam in iis ad lacum deorum simulacra omnia descendunt: inter quæ Iuno prima aduenit piscium gratia, ne Iupiter illos primus aspiciat. Nam si hoc fiat, ferunt omnes illos emori. Atq; ideo ille quidē vadit inspecturus, Iuno autem anteriore loco stans, & prohibet ipsum, & precibus obtestando dimittit. Maximi verō conuentus ipsis illi sunt, quod solenni instituto ad mare cōueniunt. sed ego de illis certum ac planum aliquid dicere non possum. neque enim ipse eō veni, neq; vnquā profectiōis istius periculum feci. Quæ verō redeuntes faciunt, vidi, eaq; commemorabo. Vas vnusquisq; aqua repletum portat, idq; cera obsignatur. Nemo autem suū ipse resoluens effundit, sed Gallus quidam sacer est, habitat autem ad lacum, qui postquam vasa illorum accepit, & sigillum inspexit, mercede quoque accepta & vinculum resoluit, & ceram reposit. Et multæ adeo minæ ex hoc sacro Gallo accumulatur. Atq; hinc in ædem ipsi ferentes, postquam libarunt ac sacrificarunt, retro domum reuertuntur. Festorum autem omnium quæ noui, maximum incipiente vere peragūt, atq; illud pyram alii, alii autem facem appellant. Sacrificiū autem in eo tale perficiunt: Arbores magnas cædentes, intra septum templi collocant. postea autem adducunt capras & oues, aliæque animantia bruta ex arboribus illis suspendunt, inter hæc autem & volucres, & vestes, & aurea argenteæque opera collocant. Ac postquam omnia perfectē ac rite composuerunt, deorum simulacra circum arbores portant, atque exinde pyram accendunt, illa autem continuo omnia cremantur. Ad hoc festum multi homines adueniunt, cum ex Syria, tum ex circumiacentibus oris omnibus, afferuntque & sua quique deorum simulacra, & signa quæ ad imitationem illorum singuli facta habent. Diebus autem hisce solennibus multitudo quidem ad templum congregatur, Galli autem frequentes, & ii quos dixi, homines sacri peragunt sacrificia, vulneranturque cubitis, & interga à se mutuo verberantur. Multi autem adstantes ipsis tibiis accinunt, & tympana pulsant, alii autem diuinitus inspirata sacraque carmina cantant. Atque hoc opus extra ædem peragitur, neque ingrediuntur in ædem quicunq; ista faciunt. Hisce diebus & Galli sunt. Postquam enim ceteri tibiis canunt, & sacrificia peragunt, ad multos alios interea furor iste peruenit: & multi qui ad spectaculum solummodo venerant, postea eadem fecere. Recensebo autem & quæ faciunt. Adolescens quicunque fortē ad hoc paratus venit, abiectis vestibus magna voce in medium progreditur, atque ensē distingit (hæc autem multis annis, ut mihi videtur, per hoc steterunt). Accepit autem eo continuo se ipsum

Panegyri-
ci cōuentus.

seipsum secat, curritque per urbem, & manibus ea quæ resecuit, portat. In quancunque autem domum hæc abiicit, ex ea & vestem femineam, & ornatum muliebrem accipit. Atque hæc quidem in castrationibus faciunt. Quando autem moriuntur Galli, haudquaquam eandem cum ceteris sepeliendi rationem habent: sed postquam Gallus quispiam mortuus est, socii sublatum ipsum in suburbana efferunt. Ibi deposito ipso, & feretro quo elatus fuit, lapides supernè iniiciunt: atque hæc postquam fecerunt, retro domum abeunt. Obseruato autem septè dierum numero, exinde in templum ingrediuntur. Nam si antea ac citius ingrediantur, nephas faciunt. Legibus autem ad hæc utuntur talibus. Si quis ipsorum cadauer aliquod aspexerit, illo die ad templum non accedit. Postero autem, ubi se ipsum purgando lustrauit, ingreditur. Eorum autem qui ex familia mortui sunt, unusquisque non nisi post triginta dierum numerum, rasosque capite, ingreditur. Antea verò quam hoc fecerunt, fas illis introire non est. Immo-lant autem boues masculosque, & feminas, præterea capras & oves: suæ autem solos pro sceleratis habentes, neque sacrificant, neque manducant. Alii autem eos non sceleratos, sed sacros existimant. Præterea ex auibus columba ipsis videtur res sanctissima esse, & ne tangere quidem ipsam fas habent. Quod si quando inuiti etiam attingunt, scelerati & execrabiles illo tunc die habentur. Ob quam rem & compascuæ ipsis sunt, & ad domos ipsorum veniunt, & plerumque in terra pascuntur. Porro autem & illa dicam quæ ab iis qui ad conuentus solennes veniunt, faciuntur. Vir quispiam quando primum in Sacram ciuitatem abit, caput ille quidem & supercilia tondere solet, postea autem mandata oue, cætera quidem in frustra concidit, & conuiatur, vellus autem humi sternens, super hoc in genua procumbit: pedes autem & caput animantis, suo ipsius capiti imponit, & simul precando postulat, ut præfens sacrificium acceptum sit, maiusque aliud in posterum pollicetur. His ita peractis, caput suum corona induit, itidemque aliorum omnium qui eandem cum ipso viam proficiscuntur: atque ita attollens se, ex terra sua proficiscitur, utens & frigidis aquis, laudandi causa pariter & potus, & omnino humi quoque dormiens. Neque enim fas illi est consecrædæ lectum, donec iter illud peregerit, domumque suam reuersus iterum fuerit. In Sacra autem ciuitate recipit ipsum publicus hospes ignotum. Certi enim unuscuiusque ciuitatis hospites ibi sunt, & quod ex patria cuiusque venit, id denuo apud se recipit. Appellantur autem ab Assyriis isti doctores, quoniam ipsis omnia exponunt & enarrant. Sacrificant autem non in ipso templo, sed postquam adduxit ad altare hostiam, libatione insuper facta, rursus eandem domum ducit: deinde verò ubi rediit, secum ipse domi sacrificat, & precatur. Est autem & alius quidam sacrificandi ritus talis. Postquam animalia immolationi destinata coronarunt, ex vestibulis templi ea demittunt, illa verò præcipitata, ex casu moriuntur. Quidam autem & pueros suos ex eodem loco demittunt, non tamen eodem modo quo pecudes, sed in peram siue saccum inclusos, manu deducunt, simul autem & acerbè increpantes illos, dicendo quod non pueri, sed boues sint. Certis autem notis compunguntur omnes, alii quidem in vola manus, alii autem in ceruice. Et inde est quod cuncti Assyrii notas iniustas habent. Faciunt

autem & aliud quiddam, in quo cum solis Græcorum Troezeniis consentiunt. Dicam autem etiam quæ illi faciunt: Troezenii virginibus & adolescentibus legem statuerunt, ne quis ipsorum connubio sese illigaret prius quam Hippolyto comas totodissent. faciuntque hoc pacto. Idem igitur & in Sacra ciuitate fit. Ac adolescentes quidem barbas suas consecrant: iuuenibus autem capillos sacros à natiuitate usque consecratos demittunt, quos postquam in templo sunt, resecant, & in vasa depositos, alii quidem argentea, multi verò etiam aurea, in æde affigunt, atque abeunt, inscripto unuscuiusque nomine. Atque hoc ego quoque cum iuuenis adhuc essem, feci, & in templo meus capillus adhuc meusque nomen restat.

DEMOSTHENIS Encomium,

Philippo Melanchthone interprete.

ARGUMENTVM.

Et hic titulus argumenti summam indicat. Est enim encomium Demosthenis oratoris, sed nouo quodam colore tractatum. Non enim simplici via, aut vulgari laudandi rationibus, quæ à rhetoribus prescribuntur, utitur, sed illis quodammodo postpositis & reiectis, à confessione hostis potissimum encomii partem absoluit, hoc videlicet ordine. Principio narrat quo pacto cum deambulatū uisset, in Thersagoram poetam inciderit, encomium Homeri meditantem. Ibi igitur cum de Homero alter, alter autem de Demosthene laudando inter se agerent, Thersagorasque contenderet longè difficilius esse Homerum laudare, quam Demosthenem: non quia id versibus faciendum esset, sed quia ipsa materia locorum sterilius foret, idem hoc ipsa re comprobare illum cepisse. Eaque encomii huius occasio est, & quasi quoddam operis præmium. Fingitur itaque exinde Thersagoras sub comparatione quadam Homeri & Demosthenis, & eorum quæ ad utriusque laudem ab arte sumi possint, omnes eos locos percurrere, ex quibus cum persona Demosthenis, tum cetera virtutes & res gestæ amplificari poterant. Quo loco & illud obiter uidere licet, quid in authorum lectio spectandum sit, & quæ ratio in encomiis texendus potissimum sequenda, Thersagora ista omnia quasi digito, quod dici solet, indicante. Atque hæc prior encomii pars est, quæ ex locis technicis à Thersagora homine poeta perficitur. Altera autem ex atechnis quæ vocant sumitur, sed quam summa prudentia atque arte Lucianus, utpote orator, ac serio agens tractasse ita videtur. Interpellato enim sermone Thersagora, ut qui in vulgatis, & in schola exerceri solitis rationibus versaretur: deinde & carminis illius auscultatione, ut fingitur, vicissim peracta, ipse accepto ab eodem Macedonicarum rerum commentario, in quo & acta Antipatri & Demosthenis quadam continebantur, ex eo reliquam inde orationem pertexit, illi videlicet insuper commemorando quæ hostes quoque de eloquentia Demosthenis, de magnitudine animi eius, & de rerum gestarum excellentia, scripta atque testata reliquissent. Quo argumento neque grauius aliud, opinor, neque firmitus quicquam afferri potuit. Est enim ea demum vera ac solida laus, quæ ab hoste proficiscitur, quippe qui nihil laudaturus facile in eo quem odit, fuerit, nisi ad quod

*ad quod ipsa virtutis ac veritatis natura cōpellitur, quæ
eiusmodi sanè est, vt quod in se ipse Antipater ait, ho-
neste res etiam apud hostes honeste ducantur. & virtus
laudem suam vbius locorum inueniat. Sed de hac re ali-
bi dictum est.*

C V M in porticu deambulare, exeunti ad sinistram die decimo-
sexto paulo ante meridiem, forte
se mihi Therfagoras offert. existimo eum plerisque vestrum notum
esse. pusillus est, naso aquilo, ferè candidus, virili specie.
Hunc cum procul accedentem viderem, dixi: Hic Therfagoras poeta est. Et interrogavi quorsum, aut unde
iret. Ille inquit domo se huc venisse. Num, inquam, deambulandi gratia? Tum ille: Omitte hoc interro-
gare. nocte intepesta surrexi, vt ad Homeri natalem
carmen ei dedicarem. Præclare, inquam, facis, quod illi
studes gratia institutionis referre. Hoc cum instituissem, ait ille, huc veni, neque animaduerti me deambu-
latione ad meridiem usque produxisse. Tum ego: Et mihi opus est deambulatione. Sed ille, Multo antè,
inquit, oportuit me illum salutare. monstrabat autem manu Homerum. Scitis enim in templo Ptolemæi ad
dexteram collocatum esse, proluxa coma insignem, inquit, ad hunc eundem mihi est, vt eum salutem, & orem
vt mihi magnam versuum copiam largiatur. Ego contra inquam, Si quid votis proficitur, & ego iam olim
Demostheni obstrepo, vt mihi suppeditet orationem ad natalem eius ornandum. Si igitur satis erit vota fa-
cere, adiunge me tibi socium. nam commune, inquit, lucrum auferre cupimus. Ego, inquit, habeo poema
lucratum hac nocte & hodie, quod Homero propter benevolentiam dedicaturus sum. Nam diuino
quodam furore commotus ad poeticam raptor, vt iudicabis ipse. Gero enim mecum libellum in hoc paratum,
vt ostendam sodalibus, cum in aliquo otiosum incidero, O te felicem, inquam, qui videris mihi perinde
facere, atque aliquis qui postquam cursu vicit in stadio, redit abluto puluere, vt oblectet se spectando,
& cum luctatore locatur expectante, vt iam in certamen vocetur. Cui respondet ille, At paulo antè cum
à meta procurrendum esset, non erat otium ad iocandum. Sic tu velut in cursu poetico victor, facis me
ludos ac delicias, metuente stadii fortunam. Scilicet, ait ille ridens, quasi rem difficilem suscepis. For-
tassis, inquam, Demosthenes videtur tibi indignus qui ad Homerum conferatur, & videri vis in argu-
mento graui ac difficili posuisse operam, cum Homerum laudasti: me verò existimas leue argumentum de
Demosthene sumpsisse. Cauillaris, inquit ille. nam ego nolim heroas illos inter se committere, tametsi
magis faueo Homero. Bene, inquam, an non putas me Demostheni magis fauere? Sed quoniam non recusas
hac de re mecum colloqui, apparet te solam poeticam admirari, & solutam orationem prorsus contemnere,
sicut eques peditem præteruectus aspernatur. Tu ille, Dii prohibeant ne sic insaniam, tametsi non leui fu-
rore opus est iis qui ad poeticas fores accedunt. Verum & Oratoribus, inquam, opus est afflatu quo-
dam diuino ad efficiendam orationem non humilem aut frigidam. Nec hoc, inquit, ignoro, ac sæpe me

Collatio comparatio cum aliorum oratorum, tum Demosthenis
Homeri & cum Homero, delectat, cum similem video vim, acer-

bitate & impetu. Vt Homerus Agamemnonem ap-
pellat vinolentum, ita Demosthenes in Philippiis.
ebrietatem, saltationes, petulantiam inuehitur. Et qua-
le illud est apud Poetam, Vnum augurium optimum
est, pugnare pro patria: tale illud est apud Demo-
sthenem: Oportet bonos viros bona cum spe susci-
pere defensionem Reipublice. Et illud,

Forſitan ipſe ſenex deploret talia Peleus,
ſimile eſt huic ſententiæ: Quam grauiter ingemifce-
rent illi fortes viri qui propter gloriâ & patriæ li-
bertatē in acie perierunt. Conſero & magna vi fluē-
tem Pythonis orationē ad hybernas niues, quarū
ſimilis oratio Vlyſſis eſſe ſcribitur: & illud,

Ni foret hæc hominum natura obnoxia morti,
ſimile eſt huic loco: Omnes homines natura morti
obnoxii ſunt: etiā ſi quiſpiā conetur ſe incluſum in
caueā ſeruare. Denique infinitæ ſunt ſimiles utriuſque
ſententiæ. Delectant autē me & affectus, tum vehe-
mentiores, tum leniores, & orationis varietates &
metaphoræ tædiū læuantes, & tempeſtiuæ ex digreſ-
ſionibus reditus, & concinnæ collationes, denique
totius vrbane orationis. Et mihi sæpe viſum eſt
(neque enim diſſimulanda eſt veritas) plus eſſe graui-
tatis in Demosthene caſtigatè ſegnitiæ ſuorum ciuium
magna libertate, quam in Homero cum Achillem A-
chaidas appellat. Et Græcorum tragicæ grandiore
ſono repræſentat, quam Homerus, qui fingit collo-
quia in mediis pugnis, & certamina iactu lapidis
dirimit. Sæpe etiam apud Demosthenem membra
ſuos habent numeros ac meſuras, quales ſunt in
poetica: ſicut neque deſunt in Homero antitheſes,
cōparia, figuræ aſperiores aut cãdidiore. Nam in-
genia videntur ſua ſpõte ſimiles virtutes etiā in diſ-
ſimilibus ſtudiis gignere. Quare igitur tuam Callio-
pen aſpernarer? Quauis autē hanc valde admirer,
tamen mea cauſa duplo plus habet negocii, quam
Demosthenis encomium: non ob illam cauſam, quia
mihi carmen ſcribendum eſt, ſed etiam propter argu-
mentum, nullam habeo materiã ſatis ſplendidam ad in-
choandas laudes, præter ipſam poeticam: cætera ſunt
ignota, patria, genus, ætas. nam ſi hæc nota eſſent,
nulla extitiſſent inde diſſenſiones. Alii patriam ei aſ-
ſignat urbem Ionicam Colophonam, alii Cumam, alii
Chium, nonnulli Smyrnam, quidam Thebas Aegy-
ptias, & innumeras alias. Patrem Mæonem Lydum, aut
fluuium, matrem Melanopen, aut aliquam nympham.
ſiquidem humanum genus ignoratur. Alii exiſti-
mant eum temporibus heroicis fuiſſe, alii Ionicis:
nec ſatis conſtat vtrum Heſiodus ſit antiquior. Qui-
dam etiam contendunt prius ei nomen Meleſigenem
fuiſſe, quam hoc quod nunc in vſu eſt Homeri. Nec
de fortuna eius aliquid cõſtat, de paupertate, de cæ-
citate: vt ſatiùs eſſet fortasſe omittere iſta, cum ſint
ignota: Valde igitur anguſta erit encomii materia, ſi
nullæ res geſtæ, & carmen tantum laudandum erit,
& ſapientia ex verſibus æſtimanda. Tibi verò am-
pliſſima materia ad manum & in promptu eſt di-
centi de rebus certis & celebratiſſimis: tantum ver-
bis opus eſt, tanquam condimento ad obſoniũ
parato. Quid enim non magnum & ſplendidum
fortuna Demostheni conceſſit? Quid non cele-
bratiſſimum? Nonne patria Athenarum opulenta &
nobiles, & Græciæ propugnaculum? Quod ſi mihi
Athenarum contigiſſent, poetica conſuetudine reci-
tare

tarem amores deorum, iudicia, cōmigrationes, dona, Eleulinem. Porro de legibus, iudiciis, cōcionibus, Piræo, coloniis, trophæis terra marique partis, ne Demosthenes quidē ipse pro dignitate dixerit. Ex his magna mihi copia suppeteret. Idque encomiū non existimare prætermittendū esse, cum in præceptis laudationū hoc contineatur, ut laudes, ex patriæ ornamētis cumulētur. Isocrates Helenæ præconio inseruit Theseum. Poetis verō concessa est maxima libertas. Sed tu fortassis irrideri te metuis, si initium orationis iusto grandius sit, & vereris ne quis iuxta prouerbiū dicat, Epigrāma maius esse calathō. Itaque, etiam si omittā Athenas, occurrat pater præfectus clāsis, aureū, ut Pindarus ait, fundamētum. Nulla enim Athenis maior dignitas est, quā præfectura clāsis. Quod verō extinctus est Demosthenes adhuc puero, nō est calamitas iudicanda, sed gloriæ occasio, retegēs generosā indolē. Iam Homeri institutionē & studia nusquā legimus, sed statim oportet nos attingere poemata eius, cū de educatione deique studiis eius nullā extet hystoria. Neque licet fingere eum à Musis accepisse poeticā, sicut de Hesiodi Lauro ferūt, quæ otiosis pastoribus poeticam inspirabat. Tu verō Callistratū habes, & longū & magnificū catalogū, Alcīdamātē, Isocratē, Iseū, Eubulidem. Et cum innumeræ illecebræ Athenis ad se inuident etiā illos qui sunt in custodia patrū, cumque adolescentia per se procliuius sit ad voluptatē, ac Demostheni liceret propter tutorū negligentiam voluptates sequi, ramen continuit eum amor virtutis ac doctrinæ, & duxit nō ad Phrynæ ianuam, sed Aristotelis, Theophrasti, Xenocratis, Platonis. Hic poteris philosophari, duplicē amorem esse in animis humanis, alterū mari ortū, variū, ferocem scilicet, venereos fluctus in animo, qui mouentur exaltuantibus cupiditatibus iuuenū, naturā planē marinā. alter amor est aurea catena cælo demissa. Hic nō habet faces aut tela, quæ faciāt lethalia vulnera, sed bonū furorē immittit mentibus, quæ sunt cognatæ diis, incitantem ad natiuā & incorruptam pulchritudinis formā compræhendendam. Omnia hæc amori facilia fuerūt, tonsuræ, latebræ subterraneæ specuū, corrigere linguæ vitia, actionē in ætate virili discere, exercere memoriā, assuefacere animū ad contemnēdos populi fremitus, cōtinuare studia per diem & noctem. Vnde quis nescit qualis extiterit orator Demosthenes? quomodo orationē verbis & sententiis ornauerit, argumētis adperserit affectus, quātus in copia splēdor sit, quāta vis & impetus, quāta verecūdia & parsimonia sit in verbis & sententiis, quāta varietas figurarū? Itaque, Leosthenes inquit solum illū ex omni Oratorū numero viuā orationē habuisse, nō fabricatā malleo. Nō enim cōponebat orationes ebrius, ut Callisthenes Aeschylū ait tragedias inter pocula scripsisse, cū vino incaluisse. At Demosthenes scribēs aliquid, aquam bibebat. Et extrat hac de re Demadis iocus, qui dixit alios ad aquā dicere, Demosthenem verō etiā scribere ad aquā. Et Pytheas inquit orationē Demosthenis lucernā olere. Hūc campū habes, ait ille, de Demosthene dicendi, qui conueniet etiā ad meum argumētū, cum erit de poetica Homeri dicendū. Sed postea transibis ad benefacta & liberalitatem & dignitatem quam in Repub. assecutus est. Hic

cum iret cōnecteretque reliqua, plura dicturum ego interpellauī, ac ridens inquā, Haurisne modō tantam balneator, ut reliqua oratione perfundas mihi aures? Etiam, inquit ille, cōgiaria, ludos ex propriis facultatibus vltro factos, instructas naues, murum, fossam, redemptos captiuos, virgines dotatas, consilia optima in Repub. legationes, leges. Cumque incidisset in magnitudinem rerum gestarum, cœpi ridere hominem supercilia contrahentē, & timentem, ne deficeret eum oratio de rebus gestis Demosthenis: ac, fortasse me, inquā, putas vnū ex omnibus qui eloquentiæ dederunt operam, nihil audisse de rebus gestis Demosthenis? Inuō, ait ille, opus est nobis mutuo auxilio in scribendō, quemadmodum paulō antē dicebas. Verū nisi fortasse aliter affectus es, existimo tibi perstringi oculos fulgore Demosthenicæ gloriæ, nec posse te tam claram lucem inspicere. Mihi quidem accidit hoc initio in Homero. Penē igitur abieceram argumētū, quia non potui intueri: postea nescio quomodo recepi in manus, & paulatim assuefeci oculos, ne reformidarent aspectum, neve quisquam me accusare possit cæcipientem in Sole, nothum gentis Homerice. Quamquam tua causa facilior est quā mea. Nam cum in Homero nihil præter poeticam laudare possimus, tota illa laus simul in animo concipienda est. Tibi verō cum totum Demosthenem consideras, ingens copia se offert, ut dubites hūcne an illhuc te veritas: nec possis statuere quid primum sumere velis, sicuti delicati in Syracusanis mensis, aut auidi spectatores & auditores, cum varia spectacula & carmina offeruntur, dubitant quō potissimū applicent animum. Itaque opinor te ex alio in aliud delirare, nec posse in vna re commorari, cum te subinde alia ad se rapiant, videlicet natura liberalis, ingenium ardens, temperantia, eloquentia, magnitudo animi in rebus gerendis, multa & præclara facinora, fortuna despicientia, iustitia, humanitas, fides, audacia, prudentia, singulæ actiones in Republica. Fortasse hinc intuens decreta, legationes, conciones, leges: inde classes, Eubœam, Megara, Bœotiam, Chium, Rhodum, Hellepontum, Byzantium, dubitabis quō te potissimū veritas in tanta copia, cum in vnaquaque re emineat peculiare quiddam laude dignum. Ut igitur Pindarus alicubi dubitat, multa videns sibi proposita esse, cum inquit:

Num mea Ismenum, Meliāve nympham,
Seu magis Cadmum, genus aut virorum
Dentibus sæuigenitum Draconis
Carmina dicent?
Seu canam Thebas, celebrēsve pugnas
Herculis? seu Bacche tuos honores?
Seu prius nunc Harmoniæ puellæ
Dicam hymenæos?

Idē tibi accidet, ut dubites, vtrum orationes, an res gestas, aut eloquentiā, aut doctrinā, aut authoritatē, aut mortē viri sumas laudandam. Verū non erraueris quicquid fumes. Si solam eloquentiam elegeris, argumētū copiosum habebis. Hic satis erit eum cū Pericle conferre. Nam illius fulgura, tonitrua, & aculeos relictos in animis audientium, fama tantum accepimus, sed nullā extat eius orationes. Quare constat eas præter actionē nullam habuisse solidam

solidam aut durabilem laudem, quæ promereretur admirationem apud posteros. At Demosthenis scripta extant. sed hoc relinquam tibi dicendum, si hoc argumentum tractaueris. Si conuerteris te ad mores eius, & ad res gestas, poteris excerpere unum locum, aut ad summum duos. hi tibi amplissimam materiam suppeditabunt. Res enim sunt splendidissimæ. Quod si non vis totum argumentum pertractare, sumes partem aliquam, Homeri exemplo, qui heroas ex partibus laudat, prædicat pedes, aut caput, aut comam, aut vestes, aut clypeum. Et ne dii quidem huiusmodi laudes aspernantur, sumptas à telis, arcu, clypeo, nedum ab aliqua corporis aut animæ parte. Beneficia verò deorum nemo complecti semel potest. Itaque neque Demosthenes ægrè ferret, si virtutes eius non cõprehenderis vna oratione. Nam ne ipse quidem suas laudes omnes vna oratione complecti posset. Hæc dicentem Therfagoram interpellauit: ac, puto, inquam, hæc te narrare, ut eloquẽtiam tuam apud me ostentes. nam cum initio tantum volueris declarare quantus poeta sis, nunc ostendis etiam quatum in soluta oratione valeas. Tum ille, Volui, inquit, hoc argumentum percurrere, cum viderem te segiorem esse, si tamen cura paulisper remissa audires me poema meum recitantem. Ego verò respondi illum non facere operæ pretium: ac, Vide, inquã, ne magis etiam perturbatum me dimittas. Tum ille: Facile remedium erit, si nondum etiam tibi satisfactum est. At nescis, inquã, quæ res me angat. Deinde ut medicus ignorans morbi genus, aliena remedia adhibebis. Tu enim instituisti me iuuare tanquam rudem aliquẽ, & nunc primum ad hæc studia accedentem, verum hæc mihi iam olim detrita sunt. Proinde remedia tua nihil ad meam sollicitudinem faciunt. At hoc, inquit, remedium fuerit: Trita via tutissima est. Mihi uerò diuersum, inquam, placebat. Aiunt Annicerin Cyrenaicum quendam philosophum se aurigantem Platoni ostentasse ante Academiam, quod in eadem orbita subinde duceret & reduceret currum, nihil deerrans, ut vestigia tantum vnus perpetui cursus viderentur. Ego contrà studeo trita viã & vetera vestigia effugere. Verum difficile est nouam viam relicta vetere excogitare. Ad hæc Therfagoras ait: Placet igitur Passonis consiliũ? Quod? inquam. Non enim audiui. Tum ille: Ferunt quendam cum Passone pactum esse, ut equum pingeret volutantem se, isle currentem pinxit, & circa equum exuscitatum puluerem. Cumque adstaret apud pingentem ille qui locauerat equum pingendum, & cū pictore exposcularet, quia aliud pactus esset, exhibet pictor tabulam puero, & iubet inuertere, ac picturã illi ostendere: ita videbatur equus in tergo iacere, seque volutare. Festiuẽ, inquã: verum putas me tot annis non sæpe conatum esse ut materiam verterẽ? Ego verò multifariam verti ac reuerti, & vereor ne mihi ad extremum accidat idem quod Proteo. Quidnam? ait ille. Hic fertur consumptis omnibus formis quas solebat induere, videlicet bestiarum, plantarum, elementorum, rursus penuria peregrinæ formæ Proteus factus. Tu, inquit ille, magis varias formas excogitas quàm Proteus ut effugias meam recitationem. Ego verò, inquam, libenter præbebo me auditorem, & eiiciam curam excogitandæ

orationis ex animo. Forsan enim cum lecto poemate defines partum tuum curare, me quoque parturientem adiuuabis. Itaque cum perfecissem tandem, sedinus in proximo saxo. Hic ego audio recitantem egregium poema. At inter legendũ repente velut furore percitus, clauso libro, Aufer, inquit, mercedem huius auscultationis, sicut Athenis sportulæ dabantur in concionibus ac iudiciis. Sed vide etiam atque etiam, ut gratiam mihi habeas. Egone, inquam, gratiam habeam, cum nondum intelligam quid dicas? Verum quid est quod promittis? Incidi, ait ille, in domesticos commẽtarios regum Macedoniæ, quæ res incredibilem mihi læticiam attulit: quare librum illum nõ sine magno negotio mihi comparavi. huius mihi iam venit in mentẽ. Continet autem cum reliquã interiorem Antipatri vitam, tum etiam quædam de Demosthene, quæ cupidẽ lecturus videris. Ego verò iam, inquam, refero gratiam pro Euangelio. dabo tibi operam reliquos versus recitanti, neque dimittam donec promissum præstiteris. Nam ut Homeri encomio magnificẽ me delectasti, ita delectaberis haud dubiẽ & Demosthenis encomio. Postquam igitur perlegit reliquos versus, paulisper ibi commorati sumus, donec pro poemate debitas laudes repẽderem. Deinde ad 2des Therfagoræ imus. Ibi vix tandem reperit librũ, sed reperit tamẽ: quẽ ego accipiens domũ redii: & cū legissem, decreui nihil mutare, sed totã historiã vobis ad verbiũ recitare. Non enim minor honos habetur Aesculapio cū Alisodemi & Sophoclis versus ei decantantur, si desit nouũ poema sacrificantibus. Et Baccho iam olim desuit mos noua poemata faciendi: sed aliis composita non minorẽ gratiam merentur his qui ea tempestiuẽ profertur ad Bacchum celebrandum. Liber autem hæc continebat (licet enim mihi interdum addere commentarium) Narratio autẽ libri erit. Sic igitur ait, Antipatro indicatum esse quod adesset Archias. Verũ si quis adolescentium hoc ignorat, Archias fuit is cui rex mandauerat exules capere. Habebat autem & de Demosthene mandatum, ut nulla vi adhibita persuaderet ei ut ex Calauria discedens, ad Antipatrum veniret. Porro Antipater in tantam spem erectus anxie expectabat Demosthenis aduentũ. Quare cum audiuisset Archiã ex Calauria venire, mox iussit eum intrò vocari. Postquam ingressus est, sed ipse liber narret ista. A R C. Salue Antipater. ANT I. Quid ni saluus sum, si quidem Demosthenem adducis? A R C. Adduco ut potui. nam vrnam aduho in qua sunt exuuiæ Demosthenis. ANT. Magna de spe deiectus sum. quid enim mihi cum vrna & ossibus, si non contigit Demosthenes? A R C. Non fuit possibile, Rex, viuum in hostium potestatem redigere. ANT I. Cur non in Bœotia aut hic accepistis aurum ad eum corrumpendum? A R C. Nos verò citius Byzatium vi aut machinis, quàm Demosthenem auro expugnaremus. ANT. Ego, Parmenio, si quis Atheniensis in cõsiliis Reipub. pluris facit me quàm patriam, huic argentum offerre soleo, amicitiam non offero. Si quis autem propter patriam mihi inimicus est, aduersus hunc bellũ gero, ut aduersus arcẽ, mœnia, portus, fossam. Admiror autem virtutẽ, & urbem beatam esse duco, cui talis ciuis contigit. At proditores, cum eorum opera nõ indigeo amplius, perdere

perdere cupio. Illum autē incorruptū ciuē malim apud me habere, quā equitatū Illyricorū, & Triballorū, aut quicquid est mercenariorū militū. Nec postpono his eloquentiā ac prudentiam talis viri. Cum hæc ad Parmenionē dixisset, rursus mecū loqui cœpit. Ego enim, inquā, curauī diligenter eos qui cū Diopithe Athenas misī sunt. Ille verō scitē admodum ridens, Tu verō, inquit, nobis ab Atheniensī duce aut milite metuis? Triremes, Piræus, portus, nugæ sunt. Quid enim facerent homines in spectaculis, ludis, conuiuīis vitā omnē consumentes? Si vnus Demosthenes non fuisset Athenis, facilius potitū essemus vrbe, quā Thebis aut Thessalia, dolo, vi, opprimētes, & corrūpentes: verū vnus ille vigilat in omnes intētus occasiones, & nostros obseruat impetus, & instructus est aduersus nostra consilia. Nunquā fallere neq; insidiādo, neq; agendo, neq; consulendo possumus. Hic velut murus est aut scopulus obsistens quo minus omnia primo impetu capiamus. Nam quantū in ipso fuit, non potuissēmus Amphipoli, non Olyntho, non Phocensibus, non Pylo, non Cherroneso, non ora Hellepontī potiri. Ille inuitos incitat, & tanquam mandragora sopitos expergefācit, ac velut secans & vrens castigat ignauiam summa libertate, nihil ad gratiā dicens. Publicas pecunias quæ antea dissipabantur in ludis, confert in stipendium, conscribit classem, quæ penē perierat confusione veterū tributorū. Et vrbe, quæ iam nihil generosum cogitabat, tantū sportulas & sesquidenarios captabat, restituit in pristinā dignitatē, & excitauit fractos & abiectos ciues ad imitationē gloriæ maiorū, & rerū ad Marathonē & Salaminē gestarum. Et Græcos inter se societate & fœderibus deuinxit. Hic non potest falli, non arte decipi: corrumpi verō nō magis potest, quā Aristides à rege Persarū corrūpi potuit. Hunc igitur, Antipater, magis formidare oportuit, quā omnes triremes, & vniuersam clasē. Quod enim apud veteres Athenienses Themistocles & Pericles fuerunt, id nunc est istis Demosthenes, prudētia par Themistocli, magnitudine animi Pericli. Itaq; redegit in ipsorum potestātē Eubœā, Megara, orā Hellepontī, Bœotiā. Et feliciter accidit quod Athenienses Charetem, Diopithē, & Proxenū, & similes quosdā præficiunt exercitui, Demosthenē verō domi retinent in suggestu. Quod si hic in potestate haberet arma, naues, exercitus, occasiones rei bene gerendæ, & pecuniā, vereretur ne de Macedonia iam periclitaremur. Nunc enim decretis tantū pugnans, nos vndiq; adoritur, occupat, conficit pecuniā, exercitus. Sed cur nō cōprehendistis viuū? A R. Cepimus viuū. A N. Num in itinere extinctus est? A R. Non, sed in Calauria, vbi erat. A N. Forfan hoc accidit negligentia vestra, quia non bene tractastis hominē. A R. Imō non fuit in potestate nostra. A N. T. Quid ais? mera sunt ænigmata quæ dicis. viuū cepistis, nec tamē fuit in potestate vestra. Non mādasti initio ne quis ei vim afferret? A R. Nihil profuit quod nemo ei vim attulit. hoc enim curæ nobis fuit. A N. Non accidit igitur vestra negligentia, sed fortasse vos ipsi interfecistis eū. A R. Nō interfecimus: neq; opus erat ei vim afferre, cū verbis impetraremus vt imperata faceret. Quid autē prodesset si viuū ad-

duxissemus? Quid faceres de eo aliud, quā quod occideres? A N. Dii meliora, Archia, non satis animaduertisti aut qualis vir fuerit Demosthenes, aut quod meū sit de his iudiciū: sed putas perinde esse Demosthenē inuenire, & hos proditores, qui malē perierunt, Himerē, Aristonicū, Eucratē, qui nihil differunt à fluctibus qui perpetuō huc atque illuc agitantur, homines sordidi, qui per occasione subito in tumultibus inclarescunt, & ad leuē spē motus alicuius valde insolentes ac superbi fiunt: verū breui tanquā vespertini status metu perterriti diffugiunt. Nū similitē putas Demosthenē improbo Hyperidī, perfido assentatori vulgi: quē nō puduit iniquo iudicio Demosthenē, vt gratiam apud vulgus iniret, circūuenire: & assentari multitudini ea in re cuius statim illos pœnituit? Etenim nō multo post hanc calumniā cōtigit ei reditus clarior reditu Alcibiadis. Istū autē nihil puduit lingua incessere homines quondā amicissimos, quā conueniebat ei propter ingritudinē præcidere. A R. Quid audio? non oderas Demosthenē maximē omniū hostium? A N. Non, si quidē rationē habeā morū & fidei eius, & amē vbiq; integritatē & constantiā. Nam honestæ res etiam apud hostes honestæ ducendæ sunt, & virtus vbiq; digna laude est. Neq; velim esse deterior quā Xerxes, qui Bulidi & Sperchidi Lacedæmoniis pepercit propter admirationem virtutis eorum, cum posset eos occidere. Ego verō, si quem alium, Demosthenem maximē admiratus sum, tum quia bis cum eo Athenis congressus sum, tum quia eius laudes ex aliis cognoui. Neque verō tantū propter eloquentiam (vt arbitretur aliquis) magnifici eum: quanquam Python ad hunc collatus, nullus erat, & Attici oratores ludus erant cū isto congressi: tantū vincebar actione, sono, compositione, sententiarum luminibus, densis argumentis, cōciliandis & impellendis animis. Itaque valde pœnituit nos consilii, cum Græcos Athenas conuocassemus, vt Athenienses obiurgaremus, freti promissis Pythonis. Sumus enim circūuenti Demosthenis argumentis, qui erat insuperabilis in dicendo. Sed hanc eloquentiæ laudem non duco in illo summam fuisse (erat enim organi vice) sed magis admiratus sum eum propter magnitudinem animi & consilii, & constantiā quam in periculosissimis tempestatibus retinebat, nunquam cedens aduersis rebus. Ac memini Philippū de illo sic sentire, qui cum afferretur quædam concio in qua Demosthenes in Philippum inuectus erat, & Parmenio vehementer stomacharetur, & Demostheni conuiciaretur, Hic vir, inquit, dignus est quem liberē loqui sinamus. Nam huic vni omnium Græciæ oratorum nihil fertur expensum in meis rationibus, cum quidem ego malim ei confidere, quā naualibus scribis. Nullus est autem istorum, cui non inuenias in meis rationibus perscriptum esse aurum, ligna, reditus, agros: at Demosthenes classes armat, comparat exercitus, & subinde reparat. Talia dicebat ad me Philippus tunc & sæpe aliās de hoc viro: & in quadam felicitatis suæ parte numerabat, quod Demostheni non esset commissā summa imperii apud exercitum, cum omnia sua consilia perturbarentur illius orationibus, quæ ex Athenis velut arietes vel catapultæ mittebantur. De pugna ad Chæroneam

facta, nec post victoriam defuit prædicare quantum hic vir creasset periculum ipsi. Nisi enim præter spem, inquit, propter ducum inscitiam, & acie male instructam, & inperatam fortunam, quæ multa nobis conficere solet, vicissemus, vno die non modò regnum, sed & vitam meam in discrimen adduxerat. Coniunxerat potentissimas vrbes, coegerat omnes vires Græciæ, Athenienses, Thebanos, Bœotios, Corinthios, Eubœenses, Megarenses: & effecit vt periculum simul omnes ciuitates subirent, & mihi transitum in Atticam interclusit. Tales erant huius de Demosthene sermones perpetuò: & cum diceretur ad eum quòd magnum antagonisten haberet populum Atheniensem, respondebat se vnũ habere antagonisten Demosthenem. Nam quod absque Demosthene sit, Athenienses similes esse Aenianensium & Thessalorum. Et quando legatos ad vrbes mittebat, si quos alios miserant Athenienses, facile vincebat ipse, sed Demosthene præsentē frustra inquit se legatos mittere: Non enim possunt contra Demosthenis eloquentiã erigere trophæũ. Sic Philippus dicebat. Itaque ego, qui quidem longè inferior sum Philippo, si cepissem talem virum, num velut bouem ad eandem abducerem, an verò potius in consilium de toto regno Græciæ constituendo adhiberem? Nam initio natura ei bene affectus fui, propter res eius gestas, ac magis propter Aristotelis testimonium, qui solebat eum sæpe ad Alexandrum & ad nos ducere. Et cum tot essent qui ad eum venire consueuerant, neminem sic admirabatur, propter magnitudinem ingenii, temperantiam, grauitatem, acumen, libertatem, & tolerantiam. Vos, inquit Aristoteles, similem putatis esse Demosthenem Eubulo, Phrynoni, & Philocrati, & conamini hunc quoque pecunia corrumpere, qui vniuersum patrimonium in Athenienses priuatim & publicè contulit: & quia nihil proficitis pecunia, minas adhibetis, cum iste nihil dubitet pro patria mortem oppetere. Et si quid in vobis reprehendit, ægrè fertis: at ille ne populum quidem menit. Nō videtis eum amore patriæ Rempub. gerere ac ducere, hanc administrationem tanquam philosophiæ ac virtutis scholam quandam esse, quam non conueniat ad quæstum aut alias cupiditates conferre? Propterea, Archia, valde optarem mihi eius consuetudinem contigisse, vt consilio eius vti possim in præsentia, & audire vocē liberæ mētis, tot alioqui circumfusus assentatoribus. Ac mihi sanè videtur hoc nomine reprehendendus esse, quòd vitam suam in discrimē adduxit pro tam ingratīs ciuibus, cum posset alios inuenire amicos fideiōres & constantiores. A R. Alia quidem ò Rex rectè dixisti, sed hoc frustra dixisses illi. adeo furebat amore patriæ. A N. Sic est, ò Archia. quid enim manifesta negem? Sed quomodo mortuus est? A R. Magis etiam mireris eum ò Rex, si hoc scias. Nam & nos qui affluimus, non minus obstupimus, quàm alii spectatores. Videbatur enim iam olim apud se constituisse de hoc exitu vitæ: quod intelligi potest ex apparatu. Sedebat enim intus in templo, ac frustra superioribus diebus cū eo collocuti eramus. A N. Quales fuerunt vestri sermones? A R. C H. Multa humanissimè proponebam, promittebam ei veniam abs te, non sanè expectans, non enim noram hanc tuam

voluntatem, sed arbitrabar te huic vehementer iratum esse. tantum ista dicebam persuadendi causa. A N. Quomodo accepit ille vestram orationem? & nihil me celes. Vellem enim me coram audiuisse: sed tu nihil omittas. Magna res est tanti viri mores sub exitum vitæ contemplari, vtrum spiritus defecerit, vtrum expalluerit, an constantiam animi retinuerit. A R. C H. Nullam significationē pauoris edidit. A N. Quomodo? A R. Suauiter enim risit, ac lussit in priorem vitam meam. dixit me ineptum histriōnem esse tuorum mendaciorum, nec posse commouere spectatorem. A N. Itaque non credens tuis promissis, despondit animum? A R. Non. quòd si audies reliqua, non tantum videbis fidem non habuisse, sed etiam acrem obiurgationem attigisse. Dicam enim quia iubes. Non, inquit, indignum est aut nouum Macedonibus sic capere Demosthenē, vt Amphipolin, Olynthum, Oropum. Talia multa dixit. Adhibuimus enim scriptores, qui eius dicta exciperent. Ego, inquit, metu tormentorū aut mortis non moueor, vt spe vitæ propolita promittā me ad Antipatrum venturum esse. Sed si hæc vera sunt quæ dicitis, multo magis cauere debeo ne mēs mea videatur ab Antipatro corrupta, nè ve videar deseruisse ordinem in quo ad Græciæ defensionē collocatus sum, & transfuga factus ad Macedones concessisse. Si mihi honestum est viuere, Piræus præbeat, & triremis quā instruxi, & murus & fossa meo sumptu facta, & tribus Pandionis, cuius causa vltro ludos feci, & Solon, & Draco, libertas conciuū, & liber populus, & decrera, & leges classiū, & maiorū virtus ac trophæa, & ciuium beneuolentia, qui me sæpe coronauerunt, & Græcorum authoritas, qui hætenus à me seruati sunt. Quòd si mihi vita debeat contingere alterius misericordia, quāquam id turpe est, tamen hoc beneficium malim accipere à meis ciuibus, quorum redemi captiuos, aut à patribus, quorum elocui filias, aut quibus donauī pecunias. At si me nec insularū imperiū, nec mare defenderet, petā ab hoc Neptuno auxiliū, & ab hac ara, & à sacris legibus. Sin autē Neptunus non potest defendere immunitatē templi, nec pudet eū prodere Demosthenē Archiæ, moriar, nec mihi Antipater pro deo colēduserit. Liceret mihi amiciores habere Macedones quàm Athenienses, & frui felicitate vestra, si imitari vellem Callimedontē, Pytheam & Demadem. Liceret animum vel serò mutare, nisi verecundia Codri, & filiarum Erechthei prohiberet. Non igitur volui transfugam fortunam sequi. Honestum enim effugium mors est quæ est extra omne periculū turpitudinis. Et nunc Archia, quātum in me est, non volo dedecore Athenas, seruiutem accipiens abiecta libertate, in qua mori est honestissimum. Verum conuenit te meminisse Tragædiarum. nōne grauius dictum est,

At illa iam moriens, tamen

Decenter vt caderet, cauebat sedulò?

Hoc cum fecerit puella, quāto turpius erit Demostheni præferre inhonestā vitā honestæ mortis? ac obliuisci Xenocratis & Platonis disputationū de immortalitate animarū? Addidit etiā quædā, inuectus in eos qui calamitatē exprobrant. Verum quid attinet me nūc recitare, cū ego ad extremū partim precarer, partim minas adhiberē, & blāditiis terrores mis

Ex Euripidis Hecuba.

Bello Persico videlicet, cum ad Salaminem pugnatum est.

Mors Demosthenis.

res misceretur? Ego, inquit ille, persuaderi mihi poterer, si Archias essem: sed quoniam Demosthenes sum, peto ut ignoscas mihi, qui non consuevi inconstans esse. Hic cum eum vi abducere vellere, idque ipse sentiret, coepit me irridere: & deum aspiciens ait, Archias putat tantum arma & exercitus praesidia vitae esse, & meum apparatus contemnit, quem expugnare neque; Illyrici, neque; Triballi, neque; Macedones possunt. Firmior est enim quam ille murus ligneus quem olim nobis Apollo respondit inexpugnabilem fore. Nam ut prudentia me in administratione Reipublicae securum praestitit, ita me aduersus Macedones securum reddet. Nunquam formidavi Euctimonem, aut Aristogitonem, aut Pytheam & Callimedontem, aut Philippum, neque; modò hunc Archiam formido. Cum hæc dixisset, Age, inquit, ne afferas mihi violentas manus. non enim prophano templum, quantum in me est. salutato deo sponte sequar. Ego sic sperabam facturum, cum ille manum ori admo- uet: neque; ego suspicabar eum aliud facere, quam orare deos. sed quid egerit, postea ex ancilla per tormenta cognouimus, diu eum habuisse paratum venenum, ut morte libertatem redimeret. Neque; extra templi limen peruenerat, cum lapsus inquit, Hoc cadaver ad Antipatrum vehes, Demosthenem verò non vehes, non per. Et videbatur suo more iuraturus per illos qui in Marathone occubuerunt, sed valedicens auolauit. Huc ego finem, Rex, affero expugnati Demosthenis. AN. Demosthenis scilicet. O inuictum animum & beatum, quam generosum facinus. Prudentia est, in manu retinere libertatis possessionem. Sed decessit victurus in beatorum insulis apud heroas, ut dicitur, aut in caelum peruerturus, ut Deus factus comes sit Iouis liberatoris. Corpus verò nos remittimus Athenas, futurum honestius ornamentum patriæ, quam illi qui in Marathone occubuerunt.

DEORVM Concilium,

Vincentio Obsopæo interprete.

ARGVMENTVM.

Rursum hoc loco Lucianus deorum gentilium Vanitatem atque stultitiam more suo deridet: hominumque superpositionem tacite reprehendit, qui ridicula adeo atque absurda de illis sibi ipsis persuadeant ac credant. Est autem festiua quadam imitatio, qua ad exemplum Atheniensis Reipublicae concilium Deorum haberi fingit, super his videlicet qui ceu nothi ac peregrini in ciuitate ac caetu deorum irrepsissent. Accusatoris igitur vicem Momus generalis deorum caterorum sugillator suscipit: qui principio quidem communi nomine in eos qui partim ex dijs, partim ex hominibus nati, in calum recepti fuerant, tanquam nothos ac peregrinos inuehitur. Praecipue verò Dionysium accusat, ut qui non solum ipse aduentitius in calum sit, uerum etiam alios quosdam barbaros & informes, numeroque deorum prorsus indignos secum introduxerit. Atque huius rei tanquam authorem & causam Iovem quoque in crimen vocat, quod is cum mulieribus mortalibus nunc hac, nunc illa specie transformatus cōcumbat, ac postea ex illis procreatos liberos inter deos referat, & in calum collocet. Itaque iam illum exemplo etiam deas cum viris hominibus congregari cepisse, ac liberos ex hisdem su-

stulisse. Secundo autem loco eos qui & Barbari, & ex solis hominibus procreati, pro dijs haberentur, insectatur, illorum indignitatem, cum ob personarum ac linguarum fedtatem, sum ob ea quae ex eo quod in calum recepti essent, consecuta sint, exaggerans. Inter quos praecipue Aegyptiorum absurditatem persequitur, quorum alij canum, alij bouum, alij aliorum turpium atque brutorum animalium specie colerentur. Postremo etiam philosophorum illa plausible ac vulgò iactata nomina arripit, puta Virtutem, Fatum, Naturam, &c. ut quae non noua ac peregrina sint, sed ne usquam quidem existant. Quo loco & temporum suorum vitia, & philosophorum Vanitatem simul notasse videtur, ut qui verbis quidem multa de Virtute iactarint, ipso autem opere quidvis potius quam Virtutem & honestatem praestiterint. Quod autem fati & naturae quoque meminit, eo pertinet, quod cultus deorum paulatim sublati sunt, quando homines à philosophis edocti, fato quodam, & naturali rerum ordine ac serie, non deorum benignitate fieri ac geri omnia, opinari coeperunt. Atque ad huc modum accusatione sua peracta, Momus decretum quoque à se compositum proponit ac recitat, quo ipso quoque, ad exemplum Atheniensium psephismatum, qualia multa temporibus Demosthenis, & paulo supra quoque facta sunt, efflato, iubentur dii cognitiones diuinitatum & originis quisque sua ad proximum concilium afferre, ut qui peregrini & aduentitij reperti fuerint, e caetu ac ciuitate deorum remoueantur.

I V P I T E R.

Posthac clanculū confusurretis, o Superi, neque; ad angulos conuerſi, in aure alter cum altero colloquamini, indignantes multos parū dignos nostri symposii esse participes: verum posteaquā coactū est conciliū, quisque; propalā in mediū suū adferat sententia, & quae accusatione digna sunt, accuset. Cæterū Mercuri præconiū illud ex lege clara voce promulgato. MER. Arrige aures, vocem cōprime: Quis ex diis senioribus & perfectis, quibus permissum est, in concione verba facere vult? Ipsa deliberatio de inquilinis & hospitibus futura est. MO. Ego Momus, o Iupiter, si fandi copiam mihi feceris. IVP. Iā ipso præconio loquēdi libertas tibi facta est: itaque; meo permissu nihil opus est. MO. Aio itaque; nonnullos nostrū vitiose & improbe facere, quibus non satis est semet deos ex hominibus factos esse, nisi suos quoque pedisequos & famulos nobis honore pares esse ostēderint. quia in re nil magnū aut iuuenile se fecisse existimāt. Volo verò o Iupiter, ut interrita loquēdi libertas mihi cōcessa sit. Neque; enim aliter, quae sentio, effari possim. Sed me omnes ex æquo nouerūt, quā liberae linguae deus sum, & quā nihil eorū quae parū honeste & decore fiūt, reticere soleā. Etenim omnia in reprehensionē rapio, ac propalā, quae mihi optimē aut secus facta vidētur, proloquor, neque; reformidās cuiusquā authoritatē, neque; præ verecūdia sententiā meā cōcelans. Quapropter & onerosus multis esse videor, & natura sycophāticus, dū popularis quispiā & cōmunis omnium accusator ab illis vocor. Sedenim posteaquā licitū est, atque; ita iā proclamātū, & tu Iupiter cū libertate loquēdi facultatē mihi cōcesseris, nihil dissimulāter tacitū aut præteritū dicturus sum. Multi

sunt, inquit, non contenti quod ipsi in deorum concilium admissi, nostri contubernii sint participes, quodque pari sorte nobiscum conuiuantur, praefertim cum ex dimidio homines eos esse constet: adhuc etiam ministros suos & chori socios in caelum subdixerunt, eosque deos fecerunt adscriptitios: & nunc aequalis cum aliis distributione auferunt, & sacrificiorum cōsortes sunt, neque pensionem in inquilinos constitutam nobis persoluentes. 1 P. Ne quid obscuris ambagibus inuoluas, o Mome, verum perspicue & dilucide, quae sentis, eloquere, additis quoque nominibus. Ita enim in medium ita oratio tibi proiecta est, ut multos pariter in suspicionem rapiamus, ac alium alio modo tuis dictis obnoxium insimulemus. Oportet verò liberum concionatorem nihil ob metum reticere. M. O. Euge o Iupiter, quandoquidem me ad linguae libertatem cohortaris, fit verò hoc abs te animo prorsus regio & magnifico: proinde nominatim quoque tuo iussu eosdem perstringam. Ille enim generosissimus Dionysus, semihomo existens, neque à materna stirpe Graecus, sed Syrophoenicis cuiuspiam mercatoris, nepos Cadmi nepos, posteaquam immortalitate donatus est, cuiusmodi quidem ille sit, non dico, neque mitram, neque ebrietatem, neque errantem eius incessum vi upe-rabo. Omnes enim, ut opinor, videtis quam mollis sit & effeminatus deliciis, dimidio insaniens, statim à summo mane merum spirans. Ille verò totam fratrem nobis induxit, & toto choro adueto praesto est, deosque declarauit & Pana, & Silenum, & Satyros, agrestes quospiam & caprarios permultos, homines saltationi deditos, & forma mostrosa spectabiles: quorum hic quidem gerens cornua, dimidia parte corporis capram referens, barbatusque profundam nutriendum, parum ab hirco discrepat: alter verò senex caluitio & simis naribus deformatus, plurimum super alinum inequitans, genere Lydus est. Ceterum Satyri acutis auribus, & ipsi calui & cornigeri, qualia ferè hodie nuper natis excrescunt cornua, Phryges quidam existens. Sunt verò caudati omnes. Videte cuiusmodi deos nobis facit generosus ille. Mitto enim dicere quod & duas mulieres adduxerit, alteram amicam suam existentem, nempe Ariadnen, cuius etiam coronam stellarum choro annumeratam addidit. Alteram verò Icarum agricolae filiam. Et quod omnium est ridiculosissimum, o Superi, Erigones quoque canem illum adduxit, ne tristitia afficeretur puella, si familiarem suum in caelo non haberet, & eam quam in deliciis habuit caniculam. Haec verò non videntur nobis esse contumeliosa, quaeque nec infania nec risu careant? Audite etiam alios. 1 P. T. Caue, Mome, quicquam dixeris aut de Aesculapio, aut de Hercule. Video enim quod orationis tuae impetu rapiaris. Etenim horum alter agit medicum, & aegrotos morbis leuat, estque plane multis aliis antefereendus. At Hercules filius meus existens, non paucis laboribus immortalitatem adeptus est. Itaque caue ne hosce accuses temere. M. O. In tui quidem gratiam tacebo, o Iupiter, etsi multa dicenda habeam: atque si nihil aliud, adhuc tamen signa igne iniusta in corpore retinent. Porro si liceret & aduersum te dicendi libertate uti, multa haberem quae possim oratione reprehendere. 1 P. T. Atqui in me maxime tibi licet dicere. Nunquid igitur & me ut deum inquilinum inius vocas? M. O. Equidem in Creta non tan-

tum hoc audire licet: verum aliud quoque de te dicant, atque etiam sepulcrum tuum commonstrant hospitibus. Ego verò neque illis fidem habeo, neque ex Achiuorum numero Aeginetibus subditum te esse affirmantibus. Ceterum quae cum primis reprehensione digna sunt, ea in medium adducam. Enimvero horum delictorum principii, & concilii nostri nothorum multitudine adulterandi, causam tu Iupiter adeo primus induxisti, cum puellis ac mulieribus mortalis conditionis rem habere sustines, ac alio subinde habitu ad eas deserto caelo descendens. Itaque persaepe in metu sumus, ne quis te comprehensum sacrificet, quoties taurus factus es. Aut quispiam ex aurifusoribus te conflatum perimat, quoties auri speciem indueris, ac nobis pro Ioue aut segmentum, aut armilla, aut inauris factus fueris. Sedenim hisce semideis caelum iam complexisti. neque enim aliter possum dicere. Estque res plane absurdissima, si quis ex improviso audierit Herculem in deorum numerum esse assumptum, Eurysthea autem qui illi imperauit, fatis functum esse. Et Herculis templum cerni in proximo ministri existentis, Eurysthei verò illius domini sepulcrum. Et rursus ex Thebanis Dionysus deus factus est: eius autem consobrini, nimirum Pentheus, & Aetax, & Learchus, homines fuerunt omnium infelicissimi. Ex quo verò tu, Iupiter, semel illis hanc licentiae ianuam aperuisti, & cum mortalibus commercium habere coepisti, omnes tuum institutum imitantur. Neque tantum dii tui sunt imitatores, sed etiam deae hac in parte tuum aemulantur ingenium. Quis enim ignorat Anchisen, & Tichonum, & Endymiona, & Iasonem, & complures alios? Itaque haec mihi missa facienda videntur. Multi enim laboris esset haec cuncta singulatim reprehendere. 1 P. T. At vide Mome, ne quid de Ganymede dixeris. Male enim me habebit, si adolescentem verbis conturbaueris, affecto contumelia genere. M. O. Proinde neque de aquila quicquam dicturus sum, quod & illa in caelo versatur, regio sceptro insidens, ac tantum non super capite tuo nidificans, & deus esse gestiens: aut illam quoque in Ganymedis gratiam praeteribimus? Atqui, o Iupiter, Attis ille, & Corybas, & Sabazius vnde nobis tandem accersiti veniunt? Aut etiam Mithres ille Medus, qui indumento Persico amictus, & tiara redimitus est, neque graecam vocem sonans, adeo ut si quis illi nectar propinet, praebentem non intelligat? Itaque & Scythae & Getae haec videntes, nobis longum valere iussis, ipsi immortalitate donant homines, suisque suffragiis deos quoscunque libuerit constituunt, non alia ratione quam Zamolxis seruilis conditionis homo existens, diuinitatem adeptus est, & deorum numero ascriptus, haud scio quo modo nobis imposuerit. At sane haec omnia, o Dii, adhuc mediocria, & aliquo modo ferenda sunt: ceterum tu, o canino ritu hians Aegyptie, qui sindone amictus es, quifnam esse gloriaris, o optime, aut quomodo deus esse contendis latrando? Quid autem sibi vult & Memphis taurus ille versicolor, qui & precibus deueneratur, & respondet oraculis, neque non prophetas habet? Pudet verò me ciconias percerere, & simias, & hircos, atque his longe absurdiora, quae nescio quomodo ex Aegyptio in caelum usque con-

scender

scenderunt. Illa itaque, ô Dii, quomodo sustinetis æquali vobiscum honore, aut etiã amplius adorari? Aut tu, Iupiter, quo ferre potes animo, posteaquam arietis cornua tibi produxerint? *1 v p.* Turpia profecto sunt quæ dicis de Aegyptiis: attamē pleraque illorū in se mystica complectuntur ænigmata, quæ non prorsus à phophanis deridēda sunt. *m o.* Planē nobis Iupiter opus est mysteriis, ut deos, deos esse cognoscamus: & caninis capitibus præditos, canes esse intelligamus. *1 v p.* Mitte de Aegyptiis in præsens dicere, nos verò de his alias per otium deliberabimus. Itaque alios, si qui notadi supersunt, adducito. *m o.* Trophoniū, ô Iupiter, & quod me præfocat, Antiochū. Ille, inquā, scelesti & matricidæ hominis filius vaticinatur in Cicilia, multa impudenter ementiens, & duorū obolorū gratia præstigiis incātans homines. Quocirca nō amplius tu, Apollo, ob vaticinii prædicationē habere in precio, sed iam omnis lapis, & quævis ara responsa dat oraculū petentibus, dūmodo oleo perfusa fuerit, & coronas habuerit, & homine præstigiatore abundauerit, cuiusmodi iam permulti sunt. Iam etiã Polydamatis athleta: statua medetur febre laborantibus in Olympia, & Theagenis in Thaso. Quin Hectori quoque sacra faciūt in Ilio, & è regione Protefilao, nēpe in Cherroneſo. Ex quo igitur in tantū numerum subinde aucti excreuimus, magis in vsu fuit periuriū & sacrilegiū, & omnino nos despectui habere ceperunt rectē facientes. Et hæc quidē de nothis & supposititiis dicta esse volui. Ceterū ego & peregrina nomina permulta audiens eorū qui neque degunt apud nos, neque villo modo possunt esse, admodū, ô Iupiter, propter hæc rideo. Vbi enim gentium est multis modis iactata illa virtus, & natura, & fatum, & fortuna, intoleranda & vana rerū vocabula ab inertibus hominibus philosophiæ titulo semet venditantibus excogitata? Quæ quanquā ipsorum cōmenta sunt, sic tamē simpliciū animos peruaferūt, ut nemo amplius nobis sacrificare dignetur, certò persuasum habēs, quod etiam si infinitas hecatombas nobis obtulerit, fortunā tamen nihilo secus ea facturā quæ à fatis decreta sunt, & quæ sub initium cuique nascentiū Parcæ fatalibus fuis adneuerint. Perlibet itaque te, Iupiter, interrogare, vbi nā gentiū tibi visa esset aut virtus, aut natura, aut fatū? Quod enim & tu talia subinde in philosophorū disputationibus audias, mihi dubiū non est, nili fortasse quispiā surdis sit auribus, ut eosdē vociferātes inaudire nequeat. Multa equidē adhuc dicēda supersunt, sed finē verborū faciā. Video enim quosdam ob dicta mea dolēter perturbari, & iam sibilare, maxime verò eos qui orationis libertate tacti sunt. Itaque pro cōcludenda oratione, si ita sedet animo tuo Iupiter, decretū quoddā de illis iā cōscriptum legā. *1 v p.* Recita. Neque enim omnia absurdē aut de nihilo reprehēdisti. Et sanē multa ex illis inhibēda & coercēda sunt, ne in immēsum excreſcāt.

DECRETVM BONA FORTVNA.

Et hoc ad
exēplū A-
theniēſium
psephisma-
tum factū.
noctū, & Somnus dixit sententiā. Quoniam multi
Sic enim &

Oncilio legitimē coacto, septima die mensis instantis Iupiter consulatū agebat, Neptunus præsidē, Apollo præfatus: Momus scribæ officio fungebatur tum factū. noctū, & Somnus dixit sententiā. Quoniam multi
Sic enim & ex peregrinis, nō Græci tātū, verū etiā Barbari,

nequaquā digni existētes cælestis Reipub. cōmuni apud illos aliquoties de peregrinis vrbe eliciendis in Senatu decretum, legēsq; lazē fuere, ut cū alibi, tū ex orationibus quibusdā Demosthenis patet.

nequaquā digni existētes cælestis Reipub. cōmuni apud illos aliquoties de peregrinis vrbe eliciendis in Senatu decretum, legēsq; lazē fuere, ut cū alibi, tū ex orationibus quibusdā Demosthenis patet.

scio quonā modo etiā dii esse cōtendentes, cælum angulatim cōpleuerunt, ita ut sympoliū tumultuosis turbis plenū sit, obstreperē passim diuersi lingui & vndiq; accersita multitudine: defecit autem ambrosiæ & nectaris copia, adeo ut mna iam coemēdus sit sextarius, propter bibentiū multitudinē: sed enim illi, quæ sunt procacitate & immodestia, diis veris & antiquis loco motis, semet ipsi primis dignantur accubitibus præter omnē morē patriū: ad hæc in terris quoque, ante alios honorari contēdūt: visum est curiæ & populo, ut ad hyberna solsticia cogatur in Olympo conciliū: sep ē autē ad cognoscendū apppositi eligātur Dii perfecti, tres quidē ex curia veteri, quæ Saturno regnante constituta est: quatuor autē ex duodecim, quorū in numero vnus erit Iupiter. Cæterū qui electi erunt arbitri, ipsi ad cognoscendū causas sessum eant, dicto prius iuramento legitimo, nimirum Styge. At Mercurius proclamato præconio vniuersos in concionē congreget, quicūque in deorū cōcilium legitimē admitti postulant. Veniant autē illi adductis iuratis testibus, & certi generis indicis. Deinde illi in vnū locum cōmeent: verū arbitri accuratē expēdentes, aut deos illos declarabūt, aut ad sua sepulcra & maiorū tumulos ablegabūt. Si verò quispiā ex obsecris & reprobatis cōprehensus fuerit, & semel ab arbitris condemnatus in cælum ascenderit, ille per præceps in Tartarū corruat. Præterea quisque exerceat sua cōmercia, neque Minerua rei medicæ intentā sit, neque Aesculapius dādis oraculis vacet aut seruiat, neque Apollo tanta soli sibi obeunda vendicet, sed vna re quapiā electa, aut vatem, aut citharædū, aut medicū agat. Porro autē philosophis dicetur, ne noua subinde fingendo cōminiscantur nomina, neque de iis quorū imperiti sunt, nugentur. In quorumcunq; autē honorē aut cultum templa aut sacra constituta sunt, illorum imagines subuertantur, earumque loco, aut Iouis, aut Iunonis, aut Apollinis, aut alterius cuiuspiā erigatur. Illis autē vrbs congesta terra sepulcrū accumulet, & aræ loco statuam reponat. Quod si quis præconio dicto audiens esse noluerit, arbitrorūque examē & censurā subire recusarit, ille indicta causa condemnetur. *1 v p.* Iustissimum equidē decretū est istud, ô Mome: & qui suffragatur huic, manum protendat. Atqui potius ita fiat. Complures enim noui futuros, qui sua nō sunt adiecturi suffragia. Verū in præsens abite. Cæterū in concionē accersiti à Mercurio, venite adferentes vnusquisque cognitiones claras, & manifestas cōprobationes, matris & patris nomen, & vnde oriundus sit, tum quomodo diuinitatē adeptus sit, ad hæc tribū quoque, & curiales. Verū enim uero qui præstō non fuerit, parum curæ erit arbitris, tametsi ille in terris ingens delubrū habuerit, ac homines eundem deum esse existimauerint.

CYNICVS,

Thoma Moro interprete.

ARGVMENTVM.

Diffutatio est Luciani ac Cynici, quæ alter Cynicam vitam ut sordidam atq; ferinam, & à natura hominū

abhorrentē reprehendit, alter *et* frugalem *et* modestā, *et* virtuti maxime cōuenientem deprendit. Luciani argumēta sumuntur a modo *et* descriptione vitæ victuq; Cynicorum, quod illi *et* mendici incedant: *et* canes, quibusus reiectamentis victitent: *et* *et* fera, nullas certas sedes, nulla cetera habitacula teneant: deinde *et* contra naturam faciant, quæ ob id omnia creantur, *et* illi ad corporis alimenta, defensionem, *et* voluptatem quoq; vitamur: quæ cum illi contemnant ac negligant ipsam naturam ac Deum negligere atq; contemnere videri. Contra autem Cynicus a finitione opulentia *et* inopia offendit se neq; mendicum esse, neq; quicquid sibi deesse. Deinde quod alter de natura, *et* rebus omnibus ad usum nostrum creatis affert id similitudine quadam diluit. Et primo, quod ad victum attinet, ostendit, *et* in conuiuio lauto non omnia ab omnibus arripi *et* vorari, sic neq; in rebus creatis omnia ab omnibus usurpari cōuenire: alia agrotantibus *et* inualidis, alia valentibus *et* robustis magis accommodata esse. Atque eo loco in diuitiis, *et* quæ magna molestia multisq; periculis pariuntur, deinde *et* ipse viciissim multorum malorum causa sint, inuehitur. Et quod alter de Cynicis usurparat, hoc in diuites ipse retorquet, videlicet quod contra quam a natura omnia creata ac facta sint, ipsi illis utantur. Denique vitam suam etiam deorum exemplo atque autoritate comprobant. Deinde vero, quod ad habitum *et* cultum pertinet, ostendit ea quoque parte naturam magis sequi sese, quam diuites, ex officio *et* fine vestium, ceterarumq; id genus rerum. Nam se, quatenus usus postulat, illis uti: contra diuites *et* cinedos *et* mulieres incedere, glabros *et* delicatos, *et* perinde *et* torrente aliquo, sic libidine sua precipites ferri. Postremo etiā deos plerosq; barbato ac nudos fingi, sibi, quam diuitibus illis habitu ac cultu similiores apparere.

LUCIANVS & CYNICVS.
LUCIANVS.

QUID tu tandem? barbam quidem habes & comam, tunicam non habes, nudus conspiceris, ac sine calceis, delecta nimirum vaga inhumanāq; ac ferali vita: tum proprio corpore contra quam faciunt ceteri, semper usus incommodē, nunc huc, nunc illuc circumis, in arido præterea solo cubans, adeo ut plurimum etiā sordium, tritum isthuc pallium referat, alioqui nec ipsum vel teui filo, vel molle, vel florulentum. *c y n.* Neq; enim indigeo. si quid est huiusmodi, ut compareretur facillimē, dominōq; minimū exhibeat negotii, id, inquit, mihi sufficit. At tu per deos dic mihi, putasne esse in luxu vitium? *l v c.* Imo admodum. *c y n.* Contra in frugalitate virtutem? *l v c.* Admodum. *c y n.* Cur igitur tandem quum me videas viuentem frugalius quam vulgō faciunt homines, eos verō sumptuosius, me, non illos arguis? *l v c.* Quia non frugalius per Iouē videris mihi, sed egentius viuere, imō vitam omnino egenā atq; inopem. Nam tu nihil à mendicis differs, qui cibū mendicant in diē. *c y n.* Vis ergo videamus (quandoquidem huc processit oratio) quidnam inopia sit, quidque rursus copia? *l v c.* Si tibi quidem ita videtur. *c y n.* Nunquid ergo satis id cuique est, quicquid ipsius explet necessitatem? an aliud quippiam dicis? *l v c.* Esto istud. *c y n.* Indigentia verō, quicquid cuiusquam vsui deest, nec eo quod sit necesse, peruenit? *l v c.* Scilicet. *c y n.* Nihil igi-

tur meis in rebus deest. Nihil enim in his est, quod necessitatem non expleat meam. *l v c.* Quo pacto illud ais? *c y n.* Scies, si confideres in quem vsū eorum quodque paratum est, quorum egentius: ut domus, au non tegumentis gratia? *l v c.* Maximē. *c y n.* Quid vestis, cuius gratia? nonne tegumenti etiam ipsa? *l v c.* Sanē. *c y n.* At ipso per deos tegumento, cuius rei gratia indiguerimus? nonne ut melius se habeat id quod tegitur? *l v c.* Mihi quidem sic videtur. *c y n.* Vtrum igitur tibi peius se habere videntur pedes? *l v c.* Nescio. *c y n.* Atqui hoc pacto didiceris: quodnam pedum officium est? *l v c.* Ingredi. *c y n.* An deterius ergo ingredi pedes tibi videntur mei, quam aliorum? *l v c.* Istud verō fortasse non. *c y n.* At non possent, seu sese melius seu deterius haberent, officium suum præstare? *l v c.* Fortasse. *c y n.* Pedibus ergo nihil peius affectus videor, quam alii? *l v c.* Non videris. *c y n.* Quid corpus verō meum? Num deterius quam reliquorum? Nempe si deterius se haberet, esset idem imbecillius: corporis quippe virtus robur est. An meum ergo debilius? *l v c.* Non videtur. *c y n.* Neque pedes ergo tegumento videntur egere, neque reliquum corpus. Quippe si egerent, malē haberent. Egestas etenim omnino mala, ac peius habere se facit ea quibuscunque adfuerit. Ac ne ali quidem deterius opus videtur meū, quod quibuscunque cibis alitur. *l v c.* Manifestum est id quidem. *c y n.* Nam nec vegetum esset robustumque, si aleretur malē. Mala liquidem alimenta corpus tabefaciunt. *l v c.* Ista quidem ita se habent. *c y n.* Quo pacto igitur, dic mihi, his ita se habentibus, me arguis, vitamq; improbas meā, ac miseram prædicas? *l v c.* Ideo per Iouem, quod cum natura (quam tu colis) ac superi terram in communi statuerint, ex eaque multa nimirum ac bona ediderint, ut nobis omnia superessent abunde non in necessitatem modō, verū in voluptatem quoque: tu tamen horum omnium aut maximæ saltem partis expers es, nec eorum quoquam frueris nihilo certē magis, quam feræ. Nempe aquam bibis, quam etiam bibunt feræ: comedis verō quicquid offenderis, quemadmodum canes: tum cubile nihilo melius canibus habes, quandoquidem gramen tibi sufficit, quemadmodum & illis: pallium præterea circumfers nihilo mendico decentius. Quamquā si tu his contentus rectē sapias, tum Deus profectō nequiquam rectē fecit, primū quod oues effecit pingues, deinde vites dulcis vini feraces, ac reliquum deinde apparatus varietate mirabilem, & oleum, & mel, & reliqua omnia ut nos haberemus, edulia quidem omnigena haberemus, porum dulcem haberemus, pecunias haberemus, mollem lectum haberemus: præterea pulchras domos, ac reliqua denum omnia mirum in modum præparata. Nam & ipsa quoque artium effecta, deorum dona sunt. At viuere omnibus hisce bonis priuatum, id fuerit profectō miserum, etiam si ab alio quopiam priueris, quemadmodum hi qui seruantur in vinculis: longē verō miserius, si quis ipse sese omnibus bonis priuat. Nam ea demum manifesta infania est. *c y n.* Et rectē quidem fortasse dicis. Verū isthuc dic mihi: Si quis diuite quopiam alacriter atque humanē, quin prolixē

lixè quoque exhibente cōuiuium, tum hospites ex-
cipiente & multos simul & omnigenos, alios quidē
imbecillos, alios autem robustos, déinde apponen-
te multa atque omnigena, si quis, inquā, omnia cor-
ripiat, omniaque deglutiat, non ea tantum quæ vi-
cina sunt, sed ea quoque quæ procul absunt, præpa-
rata videlicet inualidis, ipse tamen valens, quū vnū
duntaxat ventrem habeat, nec multis vt nutriatur
indigeat, diutius tamē quam alii multi immoretur,
hic vir cuiusmodi tibi videtur esse? probusne? L v c.
Non mihi quidem. C Y N. Quid verò, num tempe-
rans? L v c. Ne id quidem. C Y N. Quid verò si quis
eiusdem mensæ particeps, multa illa ac varia ne-
gligat, vno quopiam ex his quæ proximè apponun-
tur, electo, cum satis in suam habeat necessitatem,
id decenter edat, eoque solo vtatur, cætera illa ne
respiciat quidem: an non hunc temperatorem &
meliorē virum illo putabis? L v c. Ego certē. C Y N.
Vtrum ergo iam intelligis, an me oportet dicere?
L v c. Quidnam? C Y N. Quòd Deus illi quidē pul-
chrè conuiuium instruenti similis est, vt qui appo-
suerit multa ac varia, atq; omnigena, vt essent quæ
cuique cōuenirent, alia quippe valentibus, alia rur-
sus ægrotantibus, atque alia quidem robustis, alia
verò inualidis: non vt omnibus vtamur omnes, sed
vt his vtantur singuli, quæ suæ cuiusque naturæ cō-
ueniunt, & ex his ipsis, quacunq; re maximè quenq;
indigere contigerit. At vos illum qui per infatia-
bilitatem atque incontinentiam omnia corripit,
refertis, vt qui rebus vti velitis omnibus, & vnde-
cunque partis, non solis contenti præsentibus, exi-
stimantes propriam quidem neque terram, neque
mare sufficere, sed importantes ab ipsis vsq; terræ
finibus voluptates, patriisq; rebus peregrina præ-
ferentes, sumptuosaq; frugalibus, atque ea quæ dif-
ficilè comparantur, his quæ sunt comparatu faci-
lia: in summa deniq; molestias malæque potius eli-
gentes, quàm absque molestiis viuere. At isti quidē
plurimi ac preciosi beatiq; apparatus quibus exul-
tatis, per magnam ad vos miseriam ærumnamque
perueniunt. Aurum ipsum tam optabile, si libet, ar-
gentumque considera: domus considera sumptuo-
sas, vestes operosa considera: atque eius generis om-
nia, quanto negotio emūtur, quot laboribus, pe-
riculis, imò sanguine ac cæde, quantoque hominum
interitu: non ideo solū, quòd dum nauigant, pro-
pter ista pereunt complures: ac dum quærun-
t, grauiā perferunt: sed ob id quoq;, quòd di-
gladiationes multas pariunt, quòd; ob ea insidiā-
tur inuicem & amicis amici, & parentibus liberi, &
maritis coniuges. Sic opinor Eriphylen quoq; auri
gratia prodidisse maritum. Atque hæc quidem om-
nia fiunt, quum tamen vestes illæ variæ nihilo ma-
gis quicquam queant calefacere, auratæque illa ædi-
ficia nihilo prorsus magis tegant, nec pocula illa
argentea potui quicquam magis cōducant, sed nec
aurei illi nec eburnei item lectuli somnum suauio-
rem præbeant, imò videbis frequenter in eburneo
lecto, sumptuosisque stromatibus, beatis illis som-
num contingere non posse. Præterea omnigenæ
illæ circa edulia curæ, nihilo magis alunt, quin ta-
befaciunt potius corpora, iisdemque morbos inge-
nerant. Quid autem dicere attinet, libidinis gratia
quantas molestias mortales & faciunt, & patiuntur?

Quāquam facile est isti cupiditati mederi, nisi quis
velit indulgere deliciis. At ne hæc quidem infania
corruptelæque sufficere videtur mortalibus, sed
iam rerum etiam vsum peruertit, singulis rebus ad
id vtentes, ad quod minimè paratæ sunt, quemad-
modum lecto si quis vti carpenti loco velit, ac tan-
quam curru. L v c. Quisnam is est? C Y N. Vos, in-
quam, qui hominibus tanquam iumentis vtimini.
Nam eos iubetis, vt lecticas tanquam currus in cer-
uicibus ferant, ipsi verò in sublimi residetis delica-
ti, atque illinc homines perinde tanquam asinos au-
rigamini, imperantes vt hac, non illac eant: & qui
hæc facitis maximè, iidem maximè beati videmini.
Tum hi qui piscium carnibus non tantum vt ali-
mentis vtuntur, verum tincturas etiam quasdam ex
his machinantur, eos dico qui purpuram tingunt.
nōne & hi præter naturam his vtuntur quæ a deo
præparata sunt? L v c. Non per Iouem, siquidem tin-
gere etiam potest, non comedi tātū, purpuræ ca-
ro. C Y N. At non in id tamen nata est. Nam & cra-
tere quispiam, si præter naturam detorqueat, ollæ
loco posset vti, nec in id tamen paratus erat. Sed
quo pacto posset quispiam vniuersam illorum in-
felicitatē percurrere, quæ tanta est? At tu me quoq;
quòd nolo eius esse particeps, incusas: viuo ego ta-
men quemadmodum modestus ille, his videlicet
duntaxat, quæ mihi apponuntur, vescens, ac fruga-
lissimis vtens: variis verò illis atq; omnigenis mi-
nimè inhians. Ac déinde quum paucis egeam, ac
minimè multis vtar, ferinam tibi videor vitam vi-
uere. Atqui hac ratione tua Dii profectò in pericu-
lum veniunt ne & ipsi sint feris etiam deteriores,
quippe qui rei nullius indigent. Verum vt exactius
intelligas cuiusmodi horum vtrunque sit, vel pau-
cis videlicet egere, vel multis, considera quòd plu-
ribus egent primum pueri quàm adulti, déinde mu-
lieres quàm viri, tum ægroti quàm valentes: atq; om-
nino in summa, inferiora quælibet præstantiori-
bus plurimum indigent: pròinde Dii omnino nullius
egent rei: qui verò ad Deos accedunt proximè, quā
minimis egent. An Herculem putas omnium homi-
num præstantissimū, quippe diuinum virū, deumq;
rectè creditum, miserum tunc fuisse, quum circum-
iret nudus, pelle duntaxat indutus, harum rerū no-
strarum nihil desiderans? At ille miser profectò nō
erat, quippe qui miseriam ab aliis propulsa-
bat: neq; rursus pauper, qui terra marisq; dominabatur. Népe
quocunque intendisset impetum, omnes quaqua-
uersum superabat: nec in quenquam sui temporis
incidit, qui se vel æquarit vnquā, vel vicerit, quoad
ex humanis excessit. At tu illi stromata putas cal-
ceosq; defuisse, atque ob id mundum obambulasse
tantum virum? Dicendum profectò non est: sed
continens erat ac fortis, & moderatè viuere vole-
bat, non indulgere deliciis. Quid Theus eius di-
scipulus? An non rex erat Atheniensium omnium,
ac filius etiam, vt ferunt, Neptuni, sua certè tem-
pestate fortissimus? Attamen ille quoque voluit
sine calceis esse, ac nudus ingredi: barbāque &
comam nutrire placuit ei: nec ei tamen solū, sed
omnibus etiam veteribus placuit: nempe meliores
erant quàm vos: atque adeò ne sustinisset quidē
eorum quispiam aliquid huiusmodi, nihilo profe-
ctò magis quàm leo quispiam sese tonderi. Siquidē

carnis mollietie ac lauiorem decere mulieres existimabant, ipsi vero sicuti erant, ita videri quoque viri volebant: ac barbam quidem cultum viri ducebant, quemadmodum in equis iubam, in leonibus barbā, quibus deus splendoris quandam atque ornamenti venustatem dedit. sic & viris barbam adiunxit. Illos igitur ego æmulor, veteres, inquit, illos imitari volo. Huius vero tempestatis homines non æmulor mirabilis huius felicitatis nomine, quam in epulis & vestibus habent, dum poliunt ac lauiunt singulas corporis partes, ac ne secretiorum quidem vllā, ita ut instituit natura, dimittentes. At mihi certe pedes opto ut nihil equinis differant, quales Chironis fuisse ferunt. Tum ut ipse stromatis non egeam more leonum, nec cibo egeā magis exquisito quam canes. Cōtingat præterea mihi, ut terra quæuis mihi per se pro cubili sufficiat. Domum vero ut mundū hunc existimem. Alimenta demum ut ea deligam, quæ facillimè comparari possint. Aurum vero argentūque ne desiderē vnquam, neque ego, neque meorum amicorum quisquam. Omnia nanque mala inter homines ex horum cupiditate nascuntur, & seditiones, & bella, & insidiæ, & cædes. Hæc omnia fontem habent plus habendi cupidinem. At hæc à nobis abscedat procul, ne vnquam plus satis appetam: minus vero cum habeam, ferre æquo animo valeam. Nostra quidem ita se habent. Plurimū profecto à vulgi sententiis ista dissentiunt. Neque quicquam ergo mirandum est, si ab his differimus habitu, à quibus tantum differimus instituto. Sed te miror, quoniam pacto, quum suam quandam citharædo vestem tribuas, cultūque, atque adeo tibicini suū, & tragædo suū: bono viro cultum vestemque propriam nullam existimas, sed eandem ei cum vulgo habendam censēs, idque quū vulgus malū sit. Quod si bonorum cultus proprius debet esse vllus, quinā deceat magis quam hic meus, qui maximè luxuriosis pudendus sit, quēque illi maximè auersentur? Cultus ergo meus huiusmodi est, squalidum esse, kirsucum esse, tritum pallium indui, comam producere, ac sine calceis ingredi. Vester vero, cinædorum ornatui simillimus est, nec dignoscere vos quisquam ab illis possit neque colore vestiū, neque mollietie, neque familiarū numero, neque lacernis, neque calceis, neque capillorū cura, neque odore. Nam & redoletis ut illi, iam præsertim vos, qui estis felicissimi. Et quidem quid facias, quum vir eundem cum cinædis odorē oleat? Etenim in ferendis laboribus nihil illis præstatis, voluptatibus vero nihilo minus quam illi superamini: eadē comeditis, eodē modo dormitis atque inceditis, imò vero incedere nō vultis, sed gestari potius tanquam sarcinæ, alii ab hominibus, alii vero à iumentis. At me pedes ipsi gestant, quocumque sit opus: egōque & frigus tolerare sufficio, & calorē pati: eaque quæ dii obtulerint, minimè molestè ferre, ideo videlicet, quia miser sum. Vos vero propter hanc felicitatem nulla estis fortuna contenti, sed omnium pœniter: ac præsentia ferre non potestis, absentia desideratis, hyeme quidem optātes æstatem, æstate rursus hyemem: atque in calore frigus, in frigore viciissim calorem: quemadmodū ægrotantes, morosi semper & queruli, quod in illis quidem facit morbus, in vobis vero mores. Atque hæc ita quum sint, iam nos in vitam vestram tradu-

cere æquum censetis, nostramque corrumpere, quū sæpe malè consultæ sint quæ facitis, ipsique litis in vestris ipsorum negociis minimè circumspēcti, nihilque eorum iudicio ac ratione, sed consuetudine cupiditatis faciatis. Quamobrem nihil profecto differitis vos ab his qui torréte feruntur. Illi quippe quocumque fluxus intenderit, eò rapiuntur: & vos itidem quocumque libidines. Ac similiter quidem vobiscum agitur, ut cum quodam qui equum insanum ascenderat: equus igitur virum corripiens abstulit, hic vero amplius iam desilire equo currente non poterat: quidam vero cū occurrisset ei, rogauit quoniam tenderet, hic respondit, quocumque huic videatur, equum demonstrans. Quod si vos quisquā roget, quò feramini: si verum vultis dicere, diceris in vniuersum quidem, quocumque videatur affectibus: sigillatim vero, interdū quocumque voluptati, interdum quocumque ambitioni, interdum rursus quò luctucri studio. Quin interdum ira, interdum metus, interdum aliud quippiam huiusmodi vos auferre videtur. Neque enim vnū duntaxat equū vos, sed multos insilientes, nunc hunc, nunc illum, furiosos quidem omnes, auehimi. Auferunt ergo vos in barathrum: ac prærupta: vos tamē priusquam cadatis, casuros vos esse nescitis. At hoc detritum pallium quod vos ridetis, comaque, habitusque, meus tantā habet vim, ut vitam mihi quietam præbeat, utque agam quicquid volo, verferque cum quibus volo. Nempe ex indoctis atque ineruditis hominibus nemo me adire voluerit, ob hunc habitum: at molles etiā qui sunt adhuc admodum procul, declinant: congregiuntur vero scitissimi atque modestissimi: & qui virtutem cupiunt, hi potissimum congregiuntur mecum. horū ego consuetudine delector. Eorū vero fores qui homines vocantur, nō obseruo, tū coronas aureas ac purpuram pro fastu habeo, atque homines ipsos derideo. At ut cultū hūc intelligas nō bonos modò viros, sed ipsos etiam deos decere, atque eum deinde, si liber, irrideas, deorū statuas cōsidera, vtri videatur, vobisne, an mihi similiores. Neque Græcorū solū, sed barbarorū etiā tēpla circūspicias, vtrū ipsi dii, ut ego, comati barbatique sunt, an quēadmodū vos, rali finguntur atque pinguntur. Quin plurimos etiā sine tunicis conspicias, ut me nūc esse vides. Quo pacto igitur audeas posthac hunc habitū vitio dare, quum deos etiam decere videatur?

PSEVDOSOPHISTA, seu Solæcista,

Iacobo Micyllo intetprete.

ARGUMENTVM.

Quamquam neque hic dialogus, ut supra Lexiphanes ille, vertendus fuerat, quod singula commode ac suo modo Latine reddi non possent, pro suscepto tamen opere audendum aliquid longius, & periculum qualecunque faciendum fuit. Quo æquior nobis lector fore puto, si qua etiam hic offenderit quæ expectationi ipsius non omnino respondebunt, præsertim cum ipsum quoque exemplar quo nos vertendo vsi sumus, in quibusdam locis non ita synce-
rum & castigatū appareret. Tractat autē de Solæcismo Lucianus, quem veteres Latini, ut Gellius indicat, stribiliginem vocarūt, Græci etiam Solæcon. Atque illud inuit, haudquaquam ita expeditum aut obuium cuius esse, planè ac purè dicere, & ab omni vitio sermonis temperare,

rare, idque exemplo cuiusdam quem Pseudoſophiſtam, à falſa, ut videtur, ſacundia atque doctrina perſuaſione, Solœciſtam autem ab ipſa re appellat: qui cum profiteretur ſe & loqui purè, & multos in ſermone peccantes depræhendere facile poſſe, interim ipſe etiam illa qua nota ac maniſeſta ſunt, ignorare fingitur. Ac principio quidè varias Solœciſmi formas exemplis cum ſuis tum aliorum proponit, poſtremo autem & quadam explicat, & quod in quo vitium & peccatum ſit, oſtendit. Proprie autè ad grammaticos hic Dialogus pertinet: quem ſi multi illorū tam diligenter perpenderent, quàm facile ſibi perſuadent 10 & Latine & Græcè interim ſe ſcire, in plerique haud dubiè minus oſtentationis & arrogantia ineſſet.

LVCIANVS & SOLOECISTA.

LVCIANVS.

V M igitur qui agnoſcere ſolœciſtam poteſt, idem etiā cauere poteſt ne ſolœciſſet: s o l o e. Mihi quidem ita videtur. L v c. Qui verò cauere nō poteſt, ille nec agnoſcere poteſt 20 eum qui talis eſt: s o l. Rectè dicis. L v c. Tu verò teipſum negas ſolœciſſare, aut quo pacto de te dicamus? s o l. Indoctus equidem eſſem, ſi cum tantæ ætatis ſim, adhuc ſolœciſſarem. L v c. Proinde & alium depræhendere poteris qui hoc facit, & negantem conuincere? s o l. Proſus itaque. L v c i. Age nunc, conuince me ſolœciſſantem. Iampridè enim ſolœciſſare geſtio. s o l. Proinde dic. L v c. At equidem iam graue iſtud commiſitu verò non agnouisti. s o l. Ludis tu nunc? L v c. 30 Non per deos. Nam ſolœciſmo commiſſo latui te, perinde ac neſciens. Rurſus autem contemplare. Neque enim te puto intelligere poſſe: quoniam alia quidem noſti, alia autem non noſti. s o l. Dic modò. L v c. Sed & nunc ſolœciſmus à me commiſſus eſt, tu verò non cognouiſti. s o l. Nam quomodo cognoscerem, cum tu nihil dicas? L v c i. Ego quidem dico, & ſolœciſſo: tu verò non aſſequiſ iſtud facientem: quoniam vtinam etiam nunc aſſequi poſſis. s o l. Mira dicis, ſi nequeam ſolœciſmum quis 40 ſit, intelligere. L v c i. A. Et quo pacto vnum intelligeres, quando iam tres non animaduertiſti? s o l o e. Quos tres? L v c i. Totos recèns natos. s o l. Ego te quidem ludere puto. L v c i. A. At ego te ego ignorare eum qui in verbis peccat. s o l. Et quomodo quis intelligat, quando nihil dictum eſt? L v c i. Dictum eſt, & ſolœciſmus iam quadrifariam commiſſus: tu verò nō cognouiſti. Magnum igitur præmium confeſturus fueras, ſi cognoviſſes. s o l. Non magnum quidem, ſed neceſſarium conſententi. L v c. 50 Sed neque nunc cognouiſti. s o l. Quando nunc? L v c. Quando præmiū confeſiſſe te dixi. s o l. Nō intelligo quid dicas. L v c. Rectè dicis: neque enim intelligis. Ac procede ſanè in anteriorem partem: non enim vis aſſequi. Intelligam enim ſi modò volueris. s o l. At ego volo: tu verò nihil dixiſti eorum quæ homines ſolent cum ſolœciſmum faciunt. L v c. An tibi hoc quod modò dictum eſt, parū ali quod malorum videtur eſſe? Sed tamen ſequere deno, quoniam non animaduertiſti curſu digredientem. s o l. Ita per deos, ego equidem non. L v c. At verò dimiſi currere leporè celeriter. Num præteriiſti? ſed & nunc licet videre leporē. Si verò non, multi inde lepores facti latebunt te in ſolœciſmo ia

centes. s o l. Non latebunt. L v c. At verò latuerūt certè. s o l. Mira dicis. L v c. Tu verò præ nimia eruditione corruptus es, ut neque ipſum hoc ſolœciſſantes intelligere poſſis. De eſt enim ipſi diſtributiua vox τινά, id eſt quendam. s o l. Hæc quidem nō intelligo quo pacto dicas: ego verò multos iam ſolœciſſantes perſpexi. L v c. Et me igitur ſcies tunc, quando puer quiſpiam eis eorū videlicet qui mammam adhuc ſugunt. Aut ſi nunc non cognouiſti ſolœciſſantem me, neque crescentes pueruli ſolœciſmum facient nihil intelligenti. s o l o e. Vera dicis. L v c i. Atqui ſi hæc ignorabimus, nihil cognosceamus noſtrorum propriorum: quoniam & hic ſolœciſmus quem nunc feci, feſellit te. Ne igitur dixeris amplius quòd poſſis perſpicere ſolœciſſantem, & ipſe ſolœciſmum non committere. Atque ego quidem hoc pacto. Socrates autem, qui à Moſio genus ducebat, cui in Aegypto conuerſatus ſum, huius modi dicere ſolebat citra inuidiam, neq; apertè coarguebat eum qui ſic peccaſſet: verūm ad eum qui interrogabat, πηνίκα ἐξῆς, hoc eſt quando exhibit? Quis enim, inquit, reſponderit tibi de hodierna die tanquam exiens? Alio autem dicente, ἵκανά ἐχῶ τὰ πατρῶα, id eſt ſatis habeo paternorum bonorum: Quomodo ais, inquit, an tibi pater mortuus eſt? Alio autem rurſus dicente, συμπατριώτης ἐγί μοι, hoc eſt conterraneus meus eſt: Latuiſti igitur nos, inquit, barbarus exiſtens. Alio autem quodam dicente, ὁ δὲν ἐγί μεθύσης, hoc eſt, iſte neſcio quis ebrius eſt: Matrīſne, inquit, aut quomodo dicis? Alio autem, λῶντας: Duplicas, inquit, leones. Cum autem quidam dixiſſet, λίμνα πᾶρεσιν αὐτῷ, duplici videlicet μμ, id eſt quæſtus ſue captura ineſt ipſi: Próinde, inquit, capiet, ſi captura ipſi ineſt. Alio autem dicente, πρῶσσις μὲν ἄρα φίλος, id eſt accedit adoleſcens meus amicus: Et conuiciaris illi, inquit, cum ſit amicus? Ad eum autem qui dixerat, δεινὸς πομπῆς αὐδρα, καὶ φόβος, hoc eſt terreo, pro timore, virum, & fugio: Tu, inquit, etiam quando timebis aliquem, perſequèris. Alio autem dicente, τῶν βίλων κορυφαῖος τῶλος, id eſt amicorum maximè ſummus: Feſtium ſanè, inquit, quod ſupra verticem ſeu ſummam aliquid vltra etiam ponis. Et θροναῖος quopiam dicente, hoc eſt inuado ſiue irrumpo: Et quiſnam eſt, inquit, quem θροναῖος; hoc eſt impellis. Εξῆς πολλῶς autem quodam dicente, hoc eſt de ſuperficie: ſubiecit, ὡς τῆς ἐπιπολῆς ὡς ἐκ τῆς πιδάκνης, hoc eſt ex ſuperficie ut ex doliolo. Dicente autem quodam, συνετάξατό μοι, hoc eſt composuit mihi, vel eiufdem ordinis 50 mecum fuit, & manipulū, inquit, Xenophon συνέταξατο, id eſt coordinauit. Alio autè dicente: περιέστη αὐτόν, ὥς λαβῆν, id eſt circūſteti, ſeu circūdedi ipſum, vñ laterem: Mirum, inquit, ſi tu, cū vnus ſis, περιέστης, id eſt circūſteteris vnum. Alio rurſum dicente, συνεκρίνετο αὐτῷ, quod & cōparabatur ipſi, & contendeat cū ipſo, ſignificat, ſubiecit: καὶ διεκρίνετο πάντας, hoc eſt diiudicabatur ſeu dirimebatur quoq; omnino. Solebat autem & contra eos qui ſolœciſmū Atticè loquendo committebant, eadem feſtiuitate ludere. Nam ad eū qui dixerat, νῶϊ τὸ δλοκᾶ, hoc eſt, nobis hoc videtur: Tu, inquit, etiā νῶϊν dices, ut peccamus. Alio autè ſeriò narrante quippiā eorū quæ in patria ſua acciderāt, ac dicēte, Illa verò Herculi 60 μὴχθῶσα, hoc eſt concūbens: Non igitur, inquit, Her

cules ἐμυχθη αὐτῇ, hoc est, ipse concubuit, siue com-
 mixtus fuit. Porro dicente quopiam quòd haberet
 opus καρῖνα, hoc est tonderi: Quidnam graue adeò,
 inquit, & quod dignum ignominia ista sit, abs te fa-
 ctum est? Et ὑπομαχῆν, hoc est (vt Hesychius expo-
 nit) cum domesticis & familiaribus contendere, di-
 cente quopiam: Tūne aduersus hostem, inquit, ὑπο-
 μαχῆς; Alio autem quodam dicente puerum suum
 morbo decumbentem βασανίζεσθαι, hoc est torque-
 ri: Cuius gratia, inquit, torquetur? aut quid vult il-
 le qui torquet? προκόπει verò cum quidem dice-
 ret ἐν τοῖς μαθήμασι, hoc est, proficit in discipulis,
 respondit: At Plato ἐπιδιδόναι, hoc est, crescere,
 vocat. Interrogante autem quopiam, εἰ μελετήσει δ-
 δῖνα, hoc est an declamaturus nescio quis esset:
 Quomodo ergo, inquit, interrogans me an decla-
 maturus sim, dicis δδῖνα; hoc est in tertia persona
 iste. Volente autem quodam Atticismum exprime-
 re, & dicente, τεθνήξῃ, hoc est, morietur in diem ter-
 tium: Satiùs, inquit, foret etiam hic non Atticissare
 adeò te, quando malum imprecaris, Ad eum autem
 qui dixerat, τοῦ χάσματος ἀτρεῖς, pro φέδομαι αὐτῷ, hoc est
 parco ipsi: Nunquid, inquit, aberrasti iaculando?
 Quodam verò ἀφιστὰν dicente, & altero ἀφιστάνην,
 pro eo quod est ad defectionem sollicitare: Vtrun-
 que, inquit, non noui. Ad eum autem qui dicebat
 πᾶν ἄμην, hoc est, nisi si: Hec, inquit, dupla gratifi-
 cantur. Et χρᾶς cum quidem diceret, Pseudattici-
 cum, inquit, verbum est. Rursum dicenti ἐκείνῃ, pro
 ex eo tempore: Pulchrum, inquit, fuerit & ἀπέρουσι, 20
 hoc est, ex superiori anno dicere. Nam plato ἥς το-
 τε, hoc est, in id tempus, dicit. Ei verò qui ἰδοῦ pro
 ἰδέ, hoc est vide, vtbetur: Alia pro aliis, inquit, si-
 gnificas. Cum quidam autem αὐτοῖς λαμβάνομαι pro συ-
 νίμην (hoc est intelligo) diceret, mirari se ait quo πα-
 θεὸ ὁ ἀντιπικνύμενος τῷ λόγῳ, id est qui cum dicen-
 te certaret, siue comperitor eius foret, diceret ἀντι-
 ποιῶν, id est concertare vel competere se. βράδιον
 autem dicente quopiam, Non est simile, inquit, verbo
 τάχιον, quod celerius significat. Et rursum βαρύν 40
 pro grauare dicente quopiam: Non est, inquit, βα-
 ρύνειν, quemadmodum putasti. Δέλορχα item pro ἔ-
 ληχα (id est sortitus vel nactus sum) dicente quo-
 dam, Modicum, inquit, etiam apud quos peccatur.
 Multis autem ἰπτασθαι pro πτασθαι (quod est volare)
 dicentibus, Quòd ἀπὸ τῷ πλίσσιος (hoc est à volatu)
 quidem verbum hoc descendat, planè scimus. Περι-
 τέρειν autem quodam dicente (hoc est columbum ma-
 sculino genere) Quasi hoc Atticum verò foret, etiā
 τὸν φατῖον; id est palumbum masculino genere) dica-
 mus, inquit. Rursum dicente quodam se φακὸν co-
 medisse (hoc est lentem) Et quomodo, inquit, φακὸν
 aliquis comederit, quod & algam, & lentiginem, &
 vas quoddam vnguentarium, & alia item quædam si-
 gnificat. Atque hæc quidem Socratica illa sunt. Re-
 deamus autem, si videtur, ad certamen priorum ver-
 borum. Ac ego quidem citabo ea quæ optima vi-
 dentur esse tota, tu verò cognitionem fac. Arbitror
 enim vel nunc posse te, quippe qui tam multa ordi-
 ne iam audieris, s o l. Fortassis ne nunc quidem po-
 tero te dicente: sed tamē dic. l v. Et quomodo ais
 te non posse? Nam cognitionis ipsorum propè ia-
 nuatibi aperta est. s o l. Dic igitur. l v c. At iam di-
 xi. s o l. Nihil certè quod ego intelligam. l v c i.

An nō intellexisti quod dixi ἀνίσταμαι, (idest, aperuit,
 pro aperta est. s o l. Non intellexi. l v c. Quid igitur
 patiemur, si ne nunc quidem assequeris ea quæ di-
 cuntur? Atqui secundum ea quæ ab initio abs te di-
 cta sunt, ego quidem putabam me equites in cam-
 pum prouocare: tu verò equites cogitasti. Sed vide-
 ris non curare verba, maximè quæ inter nos ipsos
 profecuti sumus. s o l. Ego quidem curo, tu verò
 obscurè ipsa profeceris. l v c i a. Nempe omnino
 obscurum est quod dixi, κατὰ σφᾶς αὐτοῖς, cum de
 nobis mētionem facerem. Sed hoc quidē manifestū
 est. Te verò nullus deorum ab ignorantia liberaue-
 rit, nisi fortassis Apollo. Vaticinatur enim ille om-
 nibus interrogantibus: tu verò neque ipsum μαν-
 τευδύλον intelligis. s o l o. Per deos equidem: non
 enim didici. l v c. Si ergo καθεὶς latet te circumiēs.
 s o l. Videntur* certè. l v c. At καθεὶς iste quo πα-
 θεὸ præterit? s o l. Neque hoc didici. l v c i. Nosti
 autem quempiam sibi ipsi γάμου μνηστευδύλον; (hoc
 est, nuptias stupulantem vel despondentem?) s o l.
 Quorsum igitur hoc? l v c. Quòd necesse est solæ-
 cismum committere τὸν μνηστευδύλον αὐτῷ, id est,
 eum qui sibi despondet. s o l. Quòd igitur ad meū
 negotium hoc, si solæcismum committit quispiam
 despondens? l v c. Quòd ignorat is, qui se scire di-
 citabat. Et hoc quidem ita se habet. Si verò quispiā
 dicat tibi accedens, ὡς ἀπολέποι τὴν γυναῖκα, hoc est,
 quòd repudiare velit vxorem, num permittes hoc
 illi? s o l. Quid ni permittam, si videatur iniuria af-
 fectus esse? l v c. Si verò solæcismum committere
 videatur, atiamne hoc permittes illi? s o l o. Haud
 equidem. l v c. Rectè dicis. Neque enim conceden-
 dendū amico vt solæcisset, sed docendus potius est,
 vt hoc ne patiat. Quòd si quis autem nūc crepare
 faciat ianuam ingrediens, aut exiens pulset, quid di-
 cemus tibi accidisse? s o l. Mihi quidem nihil: illū
 verò vel exire velle, vel introire. l v c. Tibi verò,
 cum ignores τὸ κέπτοντα, hoc est qui pulsat, aut τὸν
 φέοντα, hoc est qui crepare faciat, nihil omnino acci-
 disse putabimus indocto adeò existenti? s o l. Con-
 tumeliosus es. l v c. Quid dicis? Ego contumelio-
 sus verò nunc γενήσομαι (id est fiam) qui tecū dispu-
 to? Videtur autem solæcissare etiā ipsum γενήσομαι,
 quo nunc vsus sum: tu verò nō cognouisti. s o. De-
 sine, quæso per Mineruā, ac dic potius tale aliquid,
 quod etiam ego intelligam. l v c. Ac quo pacto in-
 telligas? s o l. Si mihi omnia ista percurras quæ mo-
 dō dixisti à te cum solæcismo dicta, à me autem nō
 animaduersa esse, & quo pacto in singulis peccatum
 sit exponas. l v. Nequaquam, ὁ optime, longū enim
 hoc modo facturi essemus dialogum: sed de horum
 quidem vnoquoque licebit tibi singulatim querere.
 Nunc autem alia quædā persequamur, si videtur. Ac
 primū ipsum hoc ἀτρεῖς, absq; aspiratione, & cū te-
 nuī spiritu, utrū rectè videatur dictū cū verbo ἔτετρα
 compositum. Non enim ita præter rationem fuerit.
 Deinde & τὸ τῷ ὑβρεῖς, id est de contumelia, qua te à
 me affectum ais, si non hoc pacto dicā, sed ἥς σὲ, hoc
 est in te contumeliosum (fuisse me scilicet) dicam,
 propriū id esse ego quidem non possum dicere:
 quoniam σὲ quidem ὑβρίζειν, hoc est te contumelia
 afficere: idem est quod corpus tuum, siue plagis, siue
 vinculis, siue etiam aliquo pacto. At ἥς σὲ (hoc
 est in te contumeliosus esse dicor) quando alicui
 tuorum

tuorum contumelia fit. Nam & qui uxorem tuam contumelia afficit, in te contumeliosus est, & qui puerum tuum, & amicum, & certè qui seruum quocumque. Nam præterquam de rebus, ita tibi se res habet: quoniam & in res contumeliosum esse dictum est, ut in proverbium, quemadmodum Plato dicit in symposio. s o. Intelligo differentiam. l v c. Num igitur & hoc intelligis, quod si dicam, τὰ τα ἑκατάλατ' αὐτὸν solœcismum vocant? s o l. At nunc scribo. l v c i. Ipsum autem dici debere ἑκατάλατ' αὐτὸν s o l. Mihi quidem videtur idem utrunque dicere. l v c. At quomodo idem fuerit ἑκατάλατ' αὐτὸν & ἑκατάλατ' αὐτὸν, quando illud quidem est alterum cum altero commutare, videlicet id quod rectum non est, cum eo quod rectum est: hoc autem, id quod non est, cum eo quod est? s o l. Intelligo quod ἑκατάλατ' αὐτὸν quidem sit, id quod proprium non est, pro eo quod proprium est, dicere: ἑκατάλατ' αὐτὸν, verò, aliquando quidem eo quod proprium est, aliquando verò eo quod proprium non est, uti. l v c i. Habent quandam & hæc considerationem non iniucundam. ὡς δὲ αὐτὸν autem ὡς δὲ τινά, id est satagere vel obsequiosum esse erga aliquem, propriam utilitatem eius qui satagit, indicat: cum autem dico ὡς δὲ τινά, circa aliquem, illius indicat, circa quē quis satagit, siue obsequiosus est. Atque hæc quidem fortasse confunduntur à quibusdam, fortassis autem etiam obseruantur: melius autem est obseruare vnumquēque. s o l. Rectè dicis. l v c i. κατέλατ' αὐτὸν verò à κατίσται, & κατίσται à καθίσταται scis quo pacto differant? s o l. Haud scio. κατέλατ' αὐτὸν quidem audiui te dicere quod sit alienum. l v c. Et rectè quidem audisti. Sed καθίσταται à καθίσταται differre aio. s o l. Et quo tandem inter se differunt? l v c i. Quod καθίσταται quidem ad eum qui stat, dicitur: alterum autem ad eum qui sedet, ut:

ἵσθ' ἔτιν, ἡμῖς δὲ καὶ ἀλλόθεν διόμην ἔλθον.

Hoc est, Sede vel quiesce hospes, nos autem etiam alibi inueniemus sellam. Rursum itaque dictum sit, quod qui hæc commutat, vitium incurrit. κατίσται autem à κατίσται, num tibi parum distare videtur? Siquidem κατίσται dicendo, alterum sedere facimus: κατίσται verò, nosmet ipsos solos. s o l. Et hæc sufficienter prosecutus es. Atque igitur dic: ita enim oportet te docendo præire. l v c i. Nam me alio pacto dicente, non intelligis. Non nosti quale sit ἑκατάλατ' αὐτὸν, (hoc est, vir historicarum scriptor aut commentator.) s o l. Admodum noui, ut qui te audierim hæc dicentem. l v c. Quoniam & κατάλατ' αὐτὸν tu quidem fortassis idem cum κατάλατ' αὐτὸν putasti: ego verò scio differentiam non parum habere. s o l. Quamnam hanc? l v c. Quod hoc quidem alteri, κατάλατ' αὐτὸν autem sibi fit. s o l. Pulchrè dicis. l v c. Etiam alia verò multa licet tibi discere, si modò non ipse tibi scire, cum nescias, videbere. s o l. Non videbor facilè. l v c i a. Proin reliqua in posterum reiciemus, in præsentia autem dialogum dissoluamus.

SCHOLIA IN PRÆCEDENTEM Dialogum.

Graue istud commissi. Fortassis quia dixit ἀπὸ τοῦ οὐκ, id est modo vel paulò ante solœcissare se. io. nam Gaza id aduerbium cum præterito construi dicit. Solœcismus

à me commissus est.) In eo, ut videtur, quod dixit, ἀπὸ τοῦ οὐκ à se, pro τὰ μὲν ὅτι τὰ δὲ, id est alia quidem, alia verò. Quando iam tres.) Tertium, cum dicit, ἐπεὶ οὐκ οὐκ, id est ὅτινā possit: quoniam ἐπεὶ οὐκ, ut cetera optandi, cum optatio poni postulat. Quadrif. commissi. Suprà ter, quarto autem in verbo recens natos, opinor, quod Græcè ἀπὸ τινος dixit pro ἀπὸ τινος. Præmiū consecisse) nam certamen consecisse dicere debuerat, hoc est in mæcenino genere ἀδελφῶν, non in neutro. Quod modo dictū est) videlicet, si modo volueris. id enim Græcè dixit ἀπὸ τοῦ οὐκ, praterito tempore, cum præsentis vel futuro potius debuerat. At vero latuerunt certè) quoniam vox λαγὼ ὅτι singularis numeri ὅτι dualis est, ὅτι item pluralis si subdas ὅτι. Deest enim ipsi distributiva vox τινός) quod dicendum videlicet erat, λαγὼ τινά μανθάνω. Aut se nunc non cog. solœcissantem) vel quia dixit, ὅτι τινός τινος λαγὼ γένε, quasi in intellectu ibi peccatum sit. vel quia τὰς τίττας δηλαδὴ τινος, id est nuncios fugitiuū pro τινός αὐτὸν dixit. Et hic solœcis. quem fecisse) in eo opinor cum dixit ἀπὸ τοῦ οὐκ λαγὼ, alio pro passivo usus.

Qui interrogabat, τινός αὐτὸν, ὅτι.) Exempla quæ sequuntur, Græcè omnia posui, ut quisque per se videat ac iudicet in quo vitium orationis siue solœcismus sit. Sunt enim huiusmodi quedam, ut non cuius statim appareat quid ubique ambiguum aut immutatum, aut plus minusve dictum sit: quale statim à principio hoc est quod reprehendit cum qui dixerat, τινός αὐτὸν ὅτι infra προσέειπεν ὁ μὴ γὰρ οὐκ οὐκ φιλῶ, ὅτι alia quedam. Alia autem ἀπορίας) videtur nonnihil deesse. Λάμπα τινός αὐτὸν) voluerat autem λάμπα dicere, quod prudentiam vel φρόνημα significat. Alio au. dic. τινός αὐτὸν κορυφαῖος) alludens eo quod superlativum à κορυφαῖος fecerat. Et ἑξομῶ quo. di. ὅτι. Et quisnam est inquit, ὅτι) altero absolute dicente, altero accipiente. Subicit, ὅτι τινός αὐτὸν, ὅτι τινός αὐτὸν) quasi dicat vno itidem ut altero vitandum esse. Dicente autem quodam οὐκ ἐλάττω μοι) ad ambiguitatem respiciens videlicet.

Mirum, inquit, si tu, ὅτι.) quasi non satis proprium fuerit. Non igitur, inquit, Hercules ἐπὶ λαγὼ αὐτὸν) quasi hoc verbum de viru tantum, ὅτι non de mulieribus usurpandum fuerit. Alio autem qua. di. pu. su. mor. dec. βασιλεῖς) quod verbo improprie usus esset, ut suprà quoque, ὅτι mox infra. προσέειπεν vero ὅτι.) quasi quod non satis atticum foret. Dic, ὅτι δὲνα, ὅτι.) quoniam atticè in secunda persona intelligatur. Qui dixerat τινός αὐτὸν) nam τινός αὐτὸν scopum petere significat, ὅτι alias etiam obseruare ὅτι colere. τινός αὐτὸν autem quodam, ὅτι.) nam illi sœminina quedam masculi no genere proferunt, ut ὁ δὲος. φαῖος comedis) eadem ratione ut suprà pro φαῖος. Quod dixi ἀπὸ τοῦ οὐκ) ἀπὸ τοῦ οὐκ in verbo medio dixit pro passivo, id est aperta est. κατὰ σπᾶς αὐτὸν) ubi σπᾶς tertia persona pro prima ponitur. Vaticinatur enim ὅτι.) μανθάνω, quod de consulentibus, non de respondente dicendum fuerat. Si ergo κατὰς latet te circumiens) videtur vel abesse quedam, vel hac ipsa corrupta esse: id quod infra apparet. Significat autem κατὰς, ut hic ponitur, idem quod demittens vel descendens. Ac primum ipsum hoc ὅτι absque aspiratione) interdum enim ὅτι aspirari solet, ut cum interrogativum est, ut, τινός αὐτὸν ὅτι διελθόν, id est quomodo ὅτι quam dixit? Quemadmodum Plato dicit in symposio) Locum est statim à principio, ubi Homerum ait ὅτι οὐκ οὐκ ἔστι τινός αὐτὸν, quod deteriore finxerit ad conuiuium melioris inuocatum venire, cum proverbium sonet, bonas ad bonorū conuiuia ultro venire. κατὰσπᾶς qui- dem audiui te dicere quod sit alienum.) Et hinc est quod suprà notavi quedam vel abesse, vel corrupta esse videri.

PHILO

Vide num & de his in superiori- bus desit quippiam.

Id est, in ser- uitute re- digere, & redigi.

PHILOPATRIS, SEV QVI DOCETVR,

Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Lucianine sit Dialogus hic, an alterius cuiusquam dubitari potest. Nam quod ad argumentum attinet, non abhorret ab illius ingenio & dicacitate: pariter enim & Gentiliū deos, & Christianorum religionē, ut saepe alias, incesse videtur. Phrasis autem & tota adeo compositio, ceteris illius scriptis haudquaquam similis est. Nam quorsum pertinet excursus, iste, reliquo propē toto corpore longior: aut quid adeo grāde & affectuosum sequitur, quod tragico isti exordio respōdeat? Sed de his doctiores iudicēt. Ceterum cuiuscunque scriptū hoc fuit, videtur is Traiano Casari ob victoriam in Oriente partā potissimum gratulari voluisse, contra eos qui per id tempus siue ipsi vrbis, siue alteri alicui loco nam patriam solum vocat pericula & clades praesagiebant: quos ipse à principio sophistas appellas: ad finē tamen ita describit, ut propemodum Christianos intelligere videatur. Eō enim pertinet quod in fine de Persico supercilio, de Susis, & de tota Arabum regione meminit. Omnia enim illa à Traiano deuicta, in populi Rom. potestatem illis tum temporibus rediere, ut apud Dionem & Eutropium & ceteros qui eius aetatis historiam scripserunt, videre est. Et hinc alterius tituli causa est, quo Philopatri dialogus hic inscribitur. Quod autem ad didascomenum pertinet, fingitur is, qui patria fortuna ac prosperitati tantopere iudet, tum ab eo quicquid sermonem habet, de Deo vero & religione recta informari, tum ab ijs qui patria male ominabantur, eiusdem institutionis causa in communem ceterum ac societatem introductus fuisse, vnde & catechumenus in ipso dialogo infra vocatur, quo nomine Christiani vocare soliti ali quando fuere eos quos pietate & religione sua informare nuper coepissent. Porro scribit in quadam epistola Ponticus Virunius, Lucianum etiam Euangelii Ioannis infectum alibi fuisse. quod si est, non immerito de hoc dialogo intelligi potest. Ita enim hic de luce, de verbo, & ceteris quibusdam meminit, ut ex principio Euangelij illius sumpta videri queant. Nisi si quod aliud eius generis scriptum ab hoc editum fuit, quod ad nostram aetatem non peruenit. Quod autem ad versionem attinet, quanquam fortassis referret huiusmodi scripta, quae vel contemptum religionis aliquem parere possent, vel aliqui impietatem praeseferunt, omnino non verti: tamen quia argumento operis seruandum fuit, rursus hic lectorem oratum volo, ut si quid minus perspicue, aut aliter quam debuit, conuersum deprehenderit, veniam hanc exemplari nostro det, quod in quibusdam locis ita deprauatum fuit, ut nescias verum de industria obscurata quaedam fuerint, an libreriorum vitio alia corrupta, aliaque omissa.

TRIEPHON, CRITIAS, CLEOLAVS.

TRIEPHON.

VID hoc ò Critia? totum te ipsum immutasti, & supercilia deorsum contraxisti, profundum autem quippiam, & quasi in intimo pectoris recessu tecum ipse cogitas, fursum atque deorsum inambulans, astutias & vaframenta meditanti similis, quemadmodum poeta ait: pallorque genas tibi recepit. Num alicubi

Cerberum aspexisti, aut Hecaten ab inferis huc egressam? aut etiam deorum alicui ex providentia quadam occurristi? Nondum enim talia tibi accidere conueniebat, etiam si ipsum audiisses mundum aquis obrutum iri, quemadmodum Deucalionis tempore factum est. Tibi dico, heus optime Critia, an non audis me tantopere inclamante, & breui adeò appropinquante? vtrum indignatione aliqua aduersum nos percitus es, an obsurduisti, an verò etiam expectas dum te elata manu impellam? c r i.

O Triephon, magnum quandam & admirabilem audiui sermonem, multisque viis tractatum. Ac nugas istas adhuc memoria repeto, aurēque obturo, necubi etiam amplius audiam talia, & insania nimia dirigeam, siamque poetis fabula, perinde ut Niobe olim. Quin praecipitium in caput deuoluerer alicubi, veluti vertigine quadam actus, nisi, ò amice, inclamasses mihi, adeoque & Cleombroti saltus, Ambraciotae illius, de me fabula ferretur. t r i e. Papae, quā mirabiles istae apparitiones siue auscultationes fuere scilicet, quae Critiam adeò perculere! Quot enim attoniti poetae, & praestigiatōres philosophi, percellere mentem tuam non potuere, sed nugas tibi fuere omnia? c r i t. Desine paulisper, ò Triephon, neque molestus amplius sis. Neque enim contennendus aut negligendus mihi eris. t r i e. Scio equidem quod neque paruam, neque contemptu facilem rem apud te voluis, sed admodum etiā arcanam. Nam & color, & quod taurinum quiddam tueris, quodque pedibus consistere nequis, sed sursum atque deorsum inambulas, conspicuum te facit. Verum enim respira aliquantulum à malis, & nugas istas euome, ne quid fors patiāre mali. c r i. Tu quidem, ò Triephon, quantum iugeri spacium extenditur, tantum à me hinc curriculum abi, ne te spiritus in sublime attollat, & supra terram elatus plerisque appareas, atque alicubi etiam decidens, Triephōteum pelagus de te nominari facias, quemadmodum Icarus de se Icarium olim. Nam quae audiui hodie à ter execrabilibus istis sophistis, maximopere mihi stomachum commouerunt. t r i e. At ego quidem retro cursu, abibo, quantum etiam voles. Tu verò respira à malis istis. c r i t i. Phy, phy, phy, phy, nugas illas. Heu, heu, heu, heu, consultationes malas. Vae, vae, vae, vae, spei inani. t r i e. Papae, qualis euaporatio, quantus tumor in intestinis latuit? Quantus autem tumultus, quantaque agitatio ventrem concussit tibi? Auritum sanequam te ipsum ostēdis fuisse, qui tam multa audieris, adeò ut etiam iuxta monstrosū illud, per vngues exaudisse videaris. c r i t i. Atqui mirabile non est, ò Triephon, per vngues audisse, quando & tibiam ventrem spectasti esse, & caput parere: & virilem naturam in muliebrem effectū transire, deinde & ex mulieribus aues transformari: & in summa, prodigiosa vita ipsa est, si poetis credere voles. Sed quia te primum offendi hocce loco, abeamus, si vis, ed vbi platani Solem abercent, lusciniae autem, & hirundines canora persterpunt, quod videlicet auium concentus aures exhilarans, & aqua leniter susurrans, animos demulceat: t r i e. Eamus sanē Critia. Verum illud metuo, ne fors incantatio quaedam sit id quod audisti, & me pistillum, aut portarum obicem aliquem, aut simile quiddam rerum inanimatarum efficiat

De hoc apud Ciceronē in Tu-
scu. quaest.
mentio fit,
& apud O-
uidium in
Ibin.

UrapudA- ea quæ infrà sunt, quæque silentio digna. Non licet
riftophanè hoc pacto metiri pulicum vestigia. Ego enim doce-
Socrates bo te quid sit vniuersum, & quis fuerit ante omnia,
singitur. & quæ item constitutio quodve corpus vniuersi.
 Quando autem me Galilæus ille conuenit, recalua-
 ster, naso aquilo, qui in tertium vsq; cælum per æ-
 rem ingressus est, quæque optima atque pulcherri-
 ma sunt, inde dedit, per aquam nos renouauit, in
 beatorum vestigiâ insistere fecit, & ex impiorum re-
 gionibus nos redemit. Ac te faciam, si me audieris, 10
 verè hominem. **C R I.** Dic quæso, doctissime **Triephon.** Timore enim quodam iam correptus sum.
T R I. Legistine aliquâdo **Aristophanis Comici** poe-
 tæ fabulam, **Aues?** **C R I T.** Atque admodum. **T R I.**
 Scriptum ab eo tale quippiam ibi est:

A principio chaos, & nox, & tenebræ nigræ erāt
 & tartarus altus,

Nulla autē terra, nec aer, aut polus vllus adhuc &c.
C R I. Rectè dicis, quid autem postea? **T R I.** Erat lux
 incorruptibilis, inuisibilis, incōprehēibilis, quæ dis-
 soluit tenebras, & informitatē istā abegit, verbo so-
 lodiſto ab ipsa, quemadmodū tardilinguis iste de-
 scripsit: Terram firmavit super aquas, cælum expla-
 nauit, stellas formauit fixas, cursum ordinauit, quas
 tu veneraris vt deos. Terram autē & floribus exor-
 nauit, hominem ex nihilo ad essentiam produxit.
 Estque in cælo aspiciens iustos pariter & iniustos,
 & in libris describens cuiusque res & actiones. Re-
 pendet autem omnibus, *quam diem ipse præcepit.
C R I. Quæ autē à **Parcis** agglomerata cunctis sunt, 30
 etiāne illa inscribunt? **T R I.** Qualiānam? **C R I T.**
 Ea quæ ad fatum pertinent. **T R I.** Dic mixi, ò opti-
 me **Critia** de **Parcis.** Ego verò discere gestiens, de
 te libenter audierim. **C R I T.** An non **Homerus** poe-
 ta celebris ait:

Iliados Z. At fatum effugit nemo (mihi crede) virorum,
 De magno autem **Hercule** idem ait:

Iliados Z. Nec vis **Herculea** Percam vitauit amaram,
 Quamquam diis charus foret, & **Iouis** incly-
 ta proles:

Sed fato, atque ira domitus **Iunonis** iniquæ est,
 Quin & totam vitam, omnēsque in ea mutationes,
 fato constitutas atque ordinatas esse idem innuit
 cum ait: Vbi illi deinde

Odyf. H. & Illa ferat, quæcunque **Deus**, **Parcæ**que malignæ
Iliados Y. Neuerunt genito cum matris prodiit aluo.

Etiā in peregrino solo retentiones ab eadem illa
 fieri, vt cum **Vlysses** ait:

Odyf. Z. Atque vti susceptum placido rex **Aeolus** ore,
 Miserit in patriam, sed nondum fata sinebant.

Quare omnia à **Parcis** fieri poeta restatus est: **Iouē**
 autem neque filium voluisse ab infanda defendere
 morte, sed potius

Iliados II. Sanguineas cælo guttas diffudit ab alto
 Ob natum, quē **Patroclus** prope mœnia **Troia**
 Occisurus erat.

Quamobrem, **Triephon**, ob hæc nihil amplius ad-
 dere de **Parcis** volueris, etiā si fortassis in sublime
 sublatus fuisses vnâ cū præceptore, & arcanis illis ini-
 tiatus, **T R I.** Et quomodo ipse ille poeta, ò optime
Critia, duplex allegat fatū & ambiguum, vt qui hoc
 quidem fecerit, talē exitum sortiatur: aliud autē fa-
 ciens, in aliū euentū incidat: vt de **Achille**, cū dixit:

Iliados I. Nam me mater ait, in lucis **Thetis** inclyta plantis,

Sortitum geminas obeunda ad funera leges.

Nam si hic persistā, pugnēmq; ad mœnia **Troia**,
Eripitur reditus mihi, at inclyta fama sequetur.
 Sin autem patriam repetam, charósque penates,
 Fama perit, verū in longū mihi ducitur ætas.

Sed & de **Euchenore** ait:

Qui non ignarus fati, conscenderat æquor.

Iliad. N.

Namque huic sæpe senex **Polyidus** dixerat antè,
 Aut morbo in patria periturū, atq; inter amicos:

Aut manibus **Teucrorū**, atq; inter **Dorica** castra.

An non apud **Homerū** hæc scripta sunt? aut nō am-
 bigua hæc, atque adeò anceps deceptio? Quod si pla-
 cet, etiam **Iouis** orationem tibi addam. An non **Æ-**
gistho dixit quod si ab adulterio & insidiis **Agamē-**
nonis sese contineret, fato illi constitutum esse vt
 in longum tempus viueret: si verò in animum indu-
 ceret facere ista, mortem effugere non posse? Atque
 ad eum modum ego quoque vaticinatus sæpe sum:
 Si occideris proximum, morti condemnaberis iudi-
 cio. si verò hoc non feceris, viues rectè,

Nec te fas adeò festinam incurrere mortem.

An non vides quā minimè correctæ aut emenda-
 ta sunt quæ à poetis dicuntur? quāque item ambi-
 gua & obliqua, neque vnquam certa aliqua sede sta-
 bilita? Quare omnia isthæc missa fac, vt & te in cæ-
 lestibus bonorum libris inscribant. **C R I T I.** Bene
 omnia reuoluis ac repetis, **Triephon**, sed mihi illud
 responde: Vtrum & **Scytharum** res in cælo descri-
 buntur? **T R I E.** Omnes, si quidem & inter gentes
 * **Chrestus** fuerit. **C R I T.** Multos sanè scribas in cæ-
 lo narras, quando cuncta describuntur. **T R I E.** Bona
 verba, **Critia**, neque quicquam contemptum aut vi-
 le de **Deo** dextero loquaris, sed **Catechumenus** exi-
 stens, persuaderi à me tibi sine, si modò viuere cu-
 pis in æuum. Nam si cælum explanauit vt pellem,
 terram autem firmavit super aquas, stellas formauit,
 hominēque ex nihilo, vt esset, in lucem produxit:
 quid mirum adeò si res quoque omnium ibi descri-
 bantur? Nam & tu si domunculam aliquam ædificas
 ses, ancillas autem & seruos in ea multos congregas
 ses, nunquam te lateret quicquam eorum quæ ab il-
 lis gererentur, quanuis abiectum & vile, Quanto igi-
 tur magis probabile est, eum qui omnia creauit,
 Deum, cuncta expedite ac facile percurrere, & vni-
 uscuiusque cōsilia & actiones animaduertere? Nam
 tui dii pro **Cottabis**, * ab iis qui rectè sapiunt, ha-
 bentur. **C H I T.** Rectè omnino dicis, & mihi nunc
 diuersum accidit atque **Niobe** olim: ex statua enim
 in hominem conuersus sum. Quare iam **Deū** istum
 tibi appono, & iuro quod mali à me nihil patiere.
T R I. Si modo ex corde me diligis, ne quid alienum
 aut nouum in me facias,

Nēve aliud celes animis, aliudque loquaris.
 Verū age mirabilem istam auscultationem tuam
 tandem profer nobis, vt & ego expalleſcam, & pror-
 sus immuter, & non quemadmodum **Niobe**, obmu-
 tescam, sed vti **Philomela** in auiculam conuertar, &
 mirabilem istam consternationem tuam in prato vi-
 ridi tragico quodam modo decantem. **C R I T.** Ita
 per filium ex patre, haudquaquam istud fiet. **T R I E.**
 Dic modo, à spiritu potestatem ac vim dicendi ac-
 ciptions. Ego verò sededo
Aeacidem expectans, dum cautum finiat ille.
C R I. Abierā in viam publicā, empurus videlicet ea
 quibus

* Hoc est
 pro ludo
 habentur.
 fuit enim
 ludi genus
 apud **Græ-**
cos **cotta-**
bus, de quo
 apud **Athe-**
næum, **Pol-**
lucē & **Sui-**
dā. Vel pro
 inani strepi-
 tu, qualis in
 hoc ludo
 fiebat, quo
 pæto & a-
 pud **Plau-**
tum poni-
 tur: Ne cre-
 bri in te
Cottabi so-
 nent &c.

quibus maximè opus habebam: atque ibi video multitudinem admodum magnam in aurem mutuò sussurrantes: audiendi autem studio etiam labiis inhærebant. Ego verò oculos per cunctos circumferens, & manum superciliis incuruam supernè obducens, inspectabam quàm acutissimè sicubi amicorum aliquem contemplarer. Video autem Cratonem Politicum illum, qui mihi à puero vsque amicus fuit, & in conuiujs vnà consuetus. T R I. Intellego què di-

* *Ἰσχυρὸν* cis, * inspectorem videlicet illum: sed quid postea? 10
Græcè, id c R I. Multis itaque opposito cubito dimotis, in anteriorem partem penetraui, & matutinum illud Aue

præfatus, accedebam ad ipsum. Cæterum hominibus quidā nomine Charicenus, vetulus, emarcidus, & naso stridens, tussiebat primò intimum quiddam, excreabatque languidum & inconditum. Erat autem sputum morte ipsa liuidum magis. Deinde cœpit loqui voce attenuata & exili admodum. Hic, vt antè dixi, inspectorum relinquit elapsos, * & debita

* Forte legendū κα- 20
ταλέτα λαι priuatas quàm publicas, præterea & *aramangas* * capiet, non inquirens aut perpendens cuiusque artem. *πασιμὸς*. Atque etiam amariora his nugabatur. Illi autem qui debet re-
sidua, vel summas restantes.

circum ipsum erant, delectabatur verbis hisce, & nouitati eorum quæ audiebant, aduertebant animum. Alius autem quidam, cui nomen Chleuocharmus, pallium habens admodum putre, sine calceis & tegmine capitis incedens, interloquebatur, dentibus applaudens, vt demonstrauit mihi malè vestitus quidam, qui ex montibus aduenerat, de tonsa coma, in theatro perscriptum nomen literis hieroglyphicis (hoc est sacris & arcanis notis) quod iste auro inundaturus esset viam publicā. Ego verò inquam, At iuxta Aristandri & Artemidori præcepta non ita bonum euentum habebunt hæc inter vos somnia, sed tibi quidem debita multiplicabuntur secundum proportionem pensionis: iste autem quàm plurimum obolo etiam carebit, tanquam qui multo auro tam diues fuerit. Ac mihi quidem videmini super Leucadem petram & somniorum populū consopiti, tam multa somniare, nocte quasi in pūcto exstente. Illi verò cachinnos susstulerunt vniuersi, ita vt risu propè suffocarentur, meque ignorantiz condamnauerunt. At ego ad Cratonem conuersus inquā,

* Hoc est, 30
verbis indagavi, seu olfeci.

Mefori.

Num perperam omnia * *ἡρπίδια*, vt comico modo dicam aliquid, & non iuxta Aristandrum Telmisensem, & Artemidorum Ephesium inuestigavi somnia? Tum ille, Tace, inquit, Critia. Si enim silentiū ages, edocebo te sacrorum pulcherrima, & quæ nūc futura sunt. Nō somnia hæc sunt, sed res ipsa. Euentum autem capient in mensem qui dicitur Mefori. Hæc postquam audissem à Cratone, & lubricam ipsorum mentem cognouissem, erubui, & tristitiam præ me ferens abii, multis Cratonem incusando. Vnus autem illorum acerbum & Titanicum quiddam obtruens, arreptum me veste, vellicabat, conuentionem fecissè & credens, & ab inueterato illo numine instigatus: verbis autem hæc extendendo, persuadet mihi infelici, vt ad præstigiatores istos homines accederem, & in diem atram, quod dici solet, incurrerem. Dicebat enim se omnia ex ipsis quæ ad sacra & arcana pertinerent, edoctum esse. Atque ita pertransiuimus ferreasque portas, & ærea limina. Multis autem superatis scalis, in domum aurato fastigio

insignem ascendimus, qualè Homerus Menelai fingit esse. Atque ipse quidem omnia illa contemplabar, quæ * insularis ille adolescens. Video autem nō * Telemachum Helenen mehercle, sed viros in faciem inclinatos & chus scilicet pallefcentes. Illi autem vbi me conspexerunt, gauderent, vt Oti sunt, & ex aduerso ad nos accesserunt. Dicebant enim, num quod triste nuntium afferremus. Nam videbantur isti quàm pessima optare, gaudebantque tristibus & malis, perinde atque in theatro furiz. Capita autem inter se iuncta tenentes consurrabant. Postea interrogabant me:

Quisnam hominum, aut vnde es, quæ patria, quæque parentes Sunt tibi? Nam Chrestus quidem esse apparet vtiq; ex habitu. Tum ego, Pauci, inquam, Chrestii, hoc est frugi sunt, quemadmodum vbiq; video. Critias autem nomen mihi est: ciuitas verò inde, vnde & vobis. Vt autem sublimes illi & in aere gradientes interrogarunt quo pacto se res ciuitatis, & mundus adeò totus haberet, respondens ego, Bene, inquam, habent, & insuper etiam habebunt. Illi autem abnuentes supercilijs, Hand ita, inquirunt. malè enim parturit ciuitas. Tum ego secundum ipsorum mentem, Vos, inquam, supra terram & in sublime sublatis, & ceu ex alto cuncta intuentes, acutissimè & hæc intellectu assecuti estis scilicet: sed quo pacto ea quæ in æthere sunt, habent sese? Num deficiet Sol, & ad perpendicularum Luna interponetur? Num Mars quadrāgulo aspectu Solem aspiciet, & Saturnus ex diametro eundem? Num Venus cum Mercurio congredietur, & Hermaphroditos procreabunt, quibus vos delectamini? num pluuias impetuosas ac vehementes demittet: num densa niue terram insternent, grandinem autem & rubiginem deuoluent? Num pestem ac famem immittent? num vas illud fulminiferum exundat, & tonitruicum receptaculum repletum est? At illi, quasi cunctis præclarè gestis, deblaterabant sua ista amabilia, quod videlicet res statim immutandæ essent, perturbationes autem & tumultus ciuitatem inuasuræ, & exercitus ab hostibus mox superandi. Ob hæc itaque animo conturbatus, & quemadmodum illex incensa, intumescens, magna voce exclamaui, O miseri hominum, ne vana adeò lequacitate efferramini, acuentes dentes aduersus viros * leonum animos præ se ferentes, spirantes hastam & lanceas, & *λας*, quæ uer candicantes cristis galeas: sed ista in vestrum caput bo Homecōuertantur, quando ita patriam vestrā deprimitis. rus vtiur. Non enim in aere gradientes ista audiuitis, neque negotiosam mathematicam perfectè adeò assecuti estis. Quod si verò vaticinia vos & præstigia huc induxerunt, duplex ignorantiz nomen sustinetis. Nam hæc mulierum atque anicularum inuenta sunt, & ludicra. Plerunque enim huiusmodi res mulieres curæ prosequuntur. T R I E P. Quid autem ad hæc responderunt, o optime Critia, isti mente pariter & sententiis detonsi? c R I T I. Cuncta hæc præterierunt, ad cogitationes illas à se inuentas & exercitatas confugientes. Dicebant enim, Soles decem ieiuni & absque cibo perseverabimus, & ad hymnos tota nocte decantandos vigilantes, talia somniamus. T R I E P. Tu verò quid ad ipsos dixisti? Magnum enim & attonitum quiddam responderant. c R I T. Confide, nihil ignauum. Contrà enim respondi pulcherimè. Nam quæ vulgo ab vrbanis, inquam,

inquam, de vobis iactantur, quādo somnatis, huiusmodi scilicet proferuntur. Illi autē quasi quiddā caninum subridentes, extra lectulum aliquantum progrediuntur. Ego verō, si vera sunt, inquā, talia, ò Aetherii, haud vnquā sanē tūtò ea quæ futura sunt, inuestigabitis, sed persuasi ab ipsis nugabimini quæ neque sunt, neque futura sunt. Verū hæc quidem nescio quo pacto nugamini somniis credentes, & quæ optima sunt, ahominamini, malis autem delectamini, haud sanē quicquā abominatione ista promouentes. Quamobrem missas facite alienas istas imaginationes, & praua cōsilia vaticiniæque, nēcubi deus vos in malam rem hinc eiiciat, eò, quòd patriæ mala imprecamini, & verbis adulerinis ac perditis illam affamini. At isti vnum eundemque omnes animum habentes, me multum increpabant. Ac, si placeat, ista quoq; tibi addam, quæ me etiam perinde vt statuat, elinguem, ac mutum reddiderūt, donec me frugi ista tua loquela, cum iam propē in lapidē conuersus essem, resoluit, & in hominem rursus restituit. **T R I.** Tace Critia, neque nugas istas longius extenderis. Vides enim quomodo intumuerit mihi venter, & quasi imprægnatus eā. morsus enim sum verbis à te modo dictis, perinde vt à cane rabiosa: ac nisi medicamentum aliquod obliuionem inducens hausero, atque ita conquiescam, memoria hæc mecum cohabitans, & quasi domi apud me residēs, magnum aliquod malum procreabit. Quamobrem missos istos facito, precationem à patre incipiens, & celebre illud carmen ad finē apponens. Sed quid hoc? an non Cleolaus hic est, is qui pedibus longū adeò incedit? serio autem venit & accedit. Num alloquemur ipsum? **C R I.** Atque admodū. **T R I.** Cleolae, nequid cursu præterebare, neq; prætereas nos: sed accede lætus, si quidem nuntium aliquod affers. **C L E O L A.** Saluete ambo, ò præclarum par amicorum. **T R I E P.** Quæ autem est festinatio ista? permultum enim anhelas. num nouum aliquid gestum est? **C L E O L A V S.**

Viderur victoria traiani intelligere, qui Cresiphontē & Babylonē & alia multa Orientis in potestatem redegit.

Cecidit supercilium illud olim Persidis Fama celebratum, atque Susa vrbs inclyta, Cadet autem & omnis terra nobilis Arabum, Valida imperantis dextera, & vi roboris. **C R I T.** Hoc illud est, vt semper Deus non negligit bonos, sed auget, prouehens in melius. Nos autem ò Triephton, pulcherrima inuenimus. Sollicitus enim mecum ipse eram, quidnam in morte liberis meis testamento relicturus essem. Nosti enim paupertatem meam, quemadmodum ego tuas res quoque. Hoc igitur sufficit liberis, dies videlicet imperatoris. Neque enim diuitiæ nos deficient, neq; nos populus perterrebit. **T R I.** Et ego, ò Critia, hæc relinquam liberis, vt videant Babylonem perditam, Aegyptum in seruitutem redactam, Persarum liberos seruilem ætatem agentes, excursiones Scytharum sedatas, vtinam igitur & prorsus propulsatas. nos autem illum Athenis ignotum inuentum adorantes, & manus in cælum tendentes, gratias illi agemus, vt qui digni facti fuerimus huiusmodi potestati atque virtuti subiecti esse. Reliquos autem istos nugari sinamus, contenti pro ipsis dicere notum illud, quod prouerbio dici solet: Non est curæ Hippocliidi.

HIC DIALOGVS INTER nothos Luciani refertur.

CHARIDEMVS, siue de pulchritudine.

Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Neque hic dialogus Luciani videtur esse: id quod alius quoque annotauit, & cū ex stilo, quamquam is multo simplicior hic quā in superiore est, tū ex reliquo totius corporis contextu apparet. Continet autē encomiū pulchritudinis seu formæ, tribus orationibus diuisum, vt pote à tribus personis in conuiuiō tractatum, quarū priores dua præstantiam ac dignitatem pulchritudinis commendant, multū ad hoc Deorum pariter & hominum adhibitis exemplis. Postrema autem vim & effectum illius ex multis collatione reliquarum virtutum, & eorum quæ vulgò inter bona recensentur. Cetera plana sunt.

HERMIPPVS & CHARIDEMVS.

HERMIPPVS.

Eambulabam fortē heri in suburbio, Charideme, simul vt ex agrorū aspectu me aliquantulū reficerem, simul etiam quietis & otii gratia: fortē enim tum meditabar quippiam. Obuiā igitur mihi fit Proxenus Epicratis fi-

lius. Allocutus autem ipsum, quemadmodū consueueram, interrogabā vnde veniret scilicet, & quò iturus esset. Tū ille, venire se quidē etiā ipsum respondit huc oblectationis gratia, quam ex agrorum aspectu percipere consueuisset, refici autem velle etiam temperata ac leni aura quæ illos afflaret. Cæterū redire se à cōuiuiō, quod pulcherrimū peractū fuisset in Piræo apud Androclē Epicharis filium, qui ob partā victoriā Mercurio sacrificasset. Vicisse autem ipsum in Dialiis, libro quodā recitato. Cōmemorabat autē cū alia multa quæ ibi acta essent vrbana & festiua, tum verò & pulchritudinis encomia à viris dicta aiebat, quæ ipsum quidē nō posse referre, oblitum eorū præ senectute videlicet: deinde etiā alioqui non ita multū circa orationes dicendas versatū. Te verò faciliē commemoraturū, vt qui & ipse encomium dixisses, & cæteris per totū conuiuiū animum aduertisses. **C H A.** Facta sunt hæc Hermippe, vt dicis. Veruntamen neq; mihi faciliē fuerit accurate cuncta persequi. Neq; enim possibile erat omnia exaudire, multo adeò tumultu excitato & ab iis qui ministrabant, & ab iis qui conuiuabantur, & alioqui etiā ex difficilioribus hoc est, meminisse eorū verborum quæ in cōuiuiis fiūt. Nosti enim quā obliuiosos reddant etiam eos qui alioqui plurimū memoria valent. Sed tamen tui gratia, quoad potero, cōmemorare tibi illa conabor, nihil eorū prætermittens, quæcunque memoria consequi potuero. **HER.** Proinde ob hanc rem gratiam tibi habeo. Verū enim si mihi totam à principio narrationem repetueris, puta & quis liber fuerit quē recitauerat Androcles, & quē recitato eo superauerit, postremò & quònam vos ad conuiuiū vocarit, ita demū plenam apud me gratiam inibis. **C H A R.** Ipse quidem liber encomium Herculis erat, ex somnio quodam, ceu

Festa Iouis fuisse Athenis Dialia, ἀπὸ διαγωγῆς αὐλοῦς ἀρχαῖς τὰς αἰῶνας, vt Suidas ait, appellata.

dice

dicebat, ab ipso compositū, Vicit autem Diotimum Megarensē illum, pro spicis, imō verō pro gloria cum eo certans. H E R M. Quid autē libri erat quod ille recitauit? C H A R. Encomium Castoris & Pollucis. Dicebat autem se quoque ex magnis periculis ab illis seruatum, hanc illis quasi quandam gratiā persoluisse: præsertim cum ab illis etiam confirmatus fuisset, de summis nauium velis in extremo discrimine ipsi apparentibus. Aderant autem in conuiuiō & alii multi, partim cognati ipsius, partim aliās familiaritate iuncti: qui verō memoratu digni sunt, quique totum cōuiuium cohonestarunt, laudēsque pulchritudinis verbis persecuti sunt, Philo erat Diniz filius, & Aristippus Agasthenis, tertiusque ipse. Accumbebat autem nobiscum & Cleonymus formosus ille, Androclis nepos, adolescentulus tener & delicatus, qui mentem tum habere vtiq̃ videbatur. Admodum enim attentē auscultabat quæ dicebantur. Primus itaque Philo de pulchritudine incipiebat dicere, factō in hunc modum exordio: H E R. Nequaquam, amice, ne mihi prius ipsa encomia exordiare, quā causam quoq; exposueris, qua adducti ad hoc argumentum tractandum processeritis. C H A R. Præter rem moraris nos, o optime, qui tibi iandudum potuissēmus vniuersa oratione exposita iterum hinc abire. Veruntamen quid agas quando quispiam amicus existēs tantopere vrgeat? Necesse enim est quiduis etiam amici causa perpeti. Causa igitur quam quæris qua ad hoc argumentum compulsi sumus, ipse Cleonymus formosus ille fuit. Cum enim medius inter me & Androclē, cuius nepos erat, sederet, multis ab idiotis sermo de eo fiebat, qui & respiciebant ad ipsum, & ad formam eius plus quā obstupecebāt. Propemodum igitur cæteris omnibus postpositis, sedebant encomia adolescentis persequentes. Nos autem admirati illorum erga pulchritudinem amorem ac studium, & simul collaudatis ipsis, segnitiei quādam arbitrati sumus esse verbis ab idiotis superari, præcipuē de pulcherrimis dicēdo, quo solo nos illis præstare putaremus. Atque ita de pulchritudine verba facere cœpimus. Visum igitur nobis est haud nominatim dicere laudes pueri (neque enim honestum fore, nam hoc pacto præcipituros nos ipsum in maiore insolētiā esse) sed tamen neque illas incompositē adeo, & ut cuiq; fortē succurrisset, sed seorsim singulos quæcunque de re proposita commeminissent. Atq; ita Philo primus exorsus, in hunc modum verba fecit. Quā indignum verō est, quod cum quæcūque in singulos dies agimus, pro iis tanquā pulchris omnē operam ac diligentiam adhibeamus, de ipso pulchro sermonem nullum habemus, sed perinde silentes ac taciti sedemus, ac si metuamus ne fortē verbum aliquod de iis pro quibus tantopere laboramus, vel imprudentibus nobis excidat! Atqui vbi nam aliquis oratione meritō vtatur, si, cum de illis quæ nullius pretii sunt, tantopere contēdat, de eo quod omnium pulcherrimum est, planē conticescat? Aut quomodo id quod in verbis pulchrum est, rectius quā omnia alia seruari poterit, si de ipso fine eorū quæ quotidie aguntur, dicere prætermittamus? Verum ne videar monere quidē scire quo pacto oporteat nos circa pulchrum affectos esse, dicere autem ipse de eo nihil posse: quoad fieri potest, de eo bre-

uiter commemorare conabor. Nam pulchritudine omnes quidem cupierūt potiri: pauci autem omnino fuerunt qui illam assecuti fuissent. Qui verō donum hoc fortē adepti fuere, illi omnium beatissimi fuisse visi sunt, & apud Deos & apud homines merito honore affecti. Atque huius rei argumentum tale fuerit. Nam eorum qui ex Heroibus in numerum Deorum recepti sunt, Hercules, & Dioscuri, & Helena, Iouis filii sunt: quorum ille quidem fortitudinis causa honorē hunc consecutus esse dicitur, Helena autem pulchritudinis gratia cum se ipsam in Deam mutasse, tum fratribus Dioscuris causa fuisse ut ante ipsam in cælum ascenderent, iis quibus cæteri vita functi sub terra obnoxii premuntur, exoluti. Quāquam etiam quicumque hominum dignus vnquam iudicatus fuit ut Deorū consuetudine frueretur, alium reperire non licet quā qui pulchritudinis particeps fuisset. Nam & Pelops eadem hac causa cum diis Ambrosiæ particeps fuit, & Ganymedes ille Dardani hoc pacto miscuisse neq̃ dicitur omnium summo Deorum. Quare etiam ipsum neq; vllum Deorum cæterorum alium voluisse secum venationis huius, amorum suorum videlicet, participem fieri: sed sibi soli decorum arbitrari esse in Gargarum Idē deuolare, atque inde amasiū suum in eum locum vbi per omne tempus cum illo consuetudinem haberet, subducere. Tantam autem curam ille semper habuit pulchrorum, ut non solum cælo dignatus eos fuerit, illuc ipsos attollens: sed & ipse in terram quocunque fors tulit, descēderit, ut cum amatis singulis locis cōgrederetur. Ac eam quidem ob rem in cygnū conuersus, cum Leda rem habuit: ob eandem autem & tauri facie Europam rapuit. Assimilatus autē Amphitryoni, procreauit Hercules: multāque alia Iouis vasaframenta enumerare quispiam possit, quibus ille eorum congressu quorum desiderio tenebatur, potitus fuit. Quod autem maximum est, quodque meritō aliquis admirari possit, cum ille cum diis versaretur (neque enim hominum vlli conuersatus est præterquam pulchris) quoties inter illos concionem aliquam habuit, ita austerus fingitur à cōmuni Græcorū poetarū, ut in priore quidē oratione Iunonem, quāquam illa antea vbique increpare ipsum cōsueuisset, nihilominus tamen ita perterruerit, ut ea satis habuerit quod nihil grauius pateretur, & intra verba duntaxat, illius ira consisteret. In posteriore autem Deos vniuersos nō minore terrore affecerit, terram vñ cum ipsis hominibus & mare quoq; in sublime sublaturū sese minatus. At verō quoties cum pulchris congressurus esset, ita mansuetus & blandus, omnibusque equabilis redditur, ut apud omnes alios etiā ipso eo quod Iupiter est deposito, videlicet ne molestus aut ingratus cuiquam eorū quos amat, videatur, alienam aliquam formam induat, eāque pulcherrimam, & qua maximē putat intuentem allici posse. Tantum reuerentiæ & honoris pulchritudini exhibet. Ac non solum ipse quidem Iupiter ita pulchritudine captus est, cæterorum autem Deorū nullus, ut hæc magis accusationem Iouis continere videatur, quā pro pulchritudine dicta esse: sed si quis diligenter cōsiderare volet, omnibus etiam diis eadem hæc accidisse videlicet depræhendet, ut verbi gratia, Neptunum Pelopis forma captum fuisse,

Hyacinthi autem Apollinē, & Mercurium Gadmī. Præterea neque Deas pudet pulchritudine superatas ac captas videri, sed hæc quali æmulationē quamdam honoris inter se habent, puta eam quæ cū pulchro aliquo rem habuit, narrare posse, hominibus sese dedisse. Iam verò cū ex cæteris omnibus vnaquæque suæ ac certæ rei præses sit, de iis quibus quæque præest, nulla cum altera contēdit, sed Minerva quidē cum hominibus ad bella gerēda præit, haudquaquam cum Diana de venatione pugnat: eodemque modo & illa Mineruæ de re militari concedit: de nuptiis autem Iuno Veneri, neque hæc illi molesta est ob ea quibus illa præsidet. At contrā singulæ ob formam & pulchritudinem eò vsque animo efferruntur, omnēque alias excellere sibi videntur, ut cū Eris ipsas inter se mutuo discordes & inimicas redere vellet, nihil aliud obiecerit illis, quàm pulchritudinem, rata hoc pacto facillimè sese hoc quod volebat, effecturam esse. Ac prudenter sanè hoc exco-
 10 gitauit: animaduertentique vel inde aliquis pulchritudinis potestatem. Nam postquam pomum illud accepissent, & inscriptionē legissent, cum vnaquæque suum illud esse censeret, neque tamen vlla contra se ipsam suffragiū ferre sustineret, quòd videlicet altera turpior esset, ad Iouem, harum quidem patrem, illius autem etiam fratrem & coniugem, deueniunt, litem hanc illi disceptandam committentes. Ille autem cum & per se ipse sententiam, quænam earum pulcherrima foret, proferre posset, & multi fortes & sapientes & prudentes cum in Græcia tum inter
 30 Barbaros essent, quibus eadē causa delegari potuisset: iudicium hoc Paridi Priami filio commisit, manifestum adeò calculum ferens, quòd & prudentiam & sapientiam & vires pulchritudo anteiret. Porro tanto semper studio tantæque cura formosæ audire expetiuere, ut & herouū pariter & Deoruū exornatori poetæ persuaserint, non aliunde magis quàm à pulchritudine sese appellare. Proinde libetinus audierit *λευκώλενος* (hoc est niueis lacertis) Iuno, quàm *πρεσβα διὰ & θυγατὴρ μεγάλη κρένη* (hoc est, antiqua
 40 Dea, & Saturni magni filia) Minerva autem neque Tritogenia, quàm Glaucopis vocari maluerit. Et Venus vniuerso etiam redemerit nominari *χρυσή*, hoc est aurea. Quæ cuncta ad pulchritudinem pertinent. Atqui hæc non modò argumento atque iudicio sunt, quo pacto illi qui potiores habentur, circa hanc se gerant: sed & testimonium perhibent ne utriquam falsum, quòd cæteris omnibus præstantior eadem sit. Proinde Minerva quidē fortitudine pariter & prudentia præstare illam suffragatur, utrique
 50 enim harum præsidet ipsa. Iuno autem vniuersa dominatione atque potentia expetendam magis esse, sententia sua declarat, in partem etiā Ioue tanquam patrōno aduocato. Quòd si igitur diuina adeò res & veneranda pulchritudo est, deinde & diis tantopere ambita & affectata, quomodo tandē honestum nobis fuerit, si non & ipsi Deos imitantes, cū rebus tum verbis, quibuscumque modis poterimus, pulchritudini patrocinemur? Atque hæc quidem Philo de pulchritudine perorauit, hoc quoque ad finē addens:
 60 quòd etiam plura hic dicturus fuisset, nisi sciret verborum in conuiuiis longiorem improbari. Cæterum post illū statim Aristippus verba facere cœpit, multis antea ab Andocle inuitatus. Neque enim

volebat primo, veritus proximo post Philonē loco dicere. Exorsus autē inde est: Multi sæpe homines (inquit) omittentes de rebus optimis & nobis
 Exordiū si
 mile Isocra
 tis proœ
 mio in ora
 tionem de
 laudibus
 Helenæ: vn
 de etiā hu
 ius oratio
 nis pleraq;
 sumpta vi
 dentur.
 conducentibus dicere, ad alia nescio quæ argumēta
 abripi consueuere, ex quibus sibi quidem fumam cō
 paraturos se putant, auditores autē verbis nihil con
 ferentibus obtundunt. Ac dicere solent alii quidem
 de iisdē rebus inter se verbis cōtendētes: alii autem
 ea quæ non existunt, commemorantes, alii etiam de
 10 iis de quibus minimè necesse est, verba facientes.
 quos sanè decebat omnibus hisce relictis, quo pacto
 conducibile aliquid dicere fortè possint, apud ani
 mum cogitare. Hos igitur quando nunc ego de iis
 quæ existunt, nihil sanè cognouisse existimo, & alio
 qui autem etiam aliorum ignorantia de rebus opti
 mis, repræhendentē, in eadem vitia incurrere, omni
 nò stultitiæ cuiusdam esse puto: idem argumentum
 orationis vtilissimum atque pulcherrimum audito
 ribus proponam, quòdque omnis quicumque etiam
 20 fuerit, fatebitur scio dignissimū esse quod pulcher
 rimum quoque vocetur. Quòd si igitur de alia ali
 qua re verba faceremus, & non de pulchritudine, fa
 tis fuisset vnum aliquem dicentem audisse, & exinde
 argumento eo relicto ad alia transisse: nunc autem
 præsens hoc tantam dicendi copiam prabet iis qui
 de eo orationem instituunt, ut haudquaquam si quis
 pro dignitate ipsum non tractaret, ob id infelicit
 sibi successisse rem arbitrari debeat: sed si post mul
 tos alios nonnihil ad priores laudes etiam ipse cō
 30 ferre potuerit, benigniorem fortunam experiri pu
 tetur. Nam quod manifeste adeò à superioribus in
 honore habitum semper est, ab hominibus autē ita
 pro re diuina & operæ pretio digna existimatum,
 omnibusque quicumque viuunt, peculiare ornamen
 tum existit, præterea & eos quibus adest, ab omni
 bus amari & coli, illos autem quibus abest, odio ha
 beri, neque dignos adeò quos aspicias, videri facit:
 quisnam dicendi facultate præditus tanta fuerit, ut
 id pro eo ac dignum est, laudare sufficiat? Verumta
 40 men quoniam ita multis ipsi opus est laudatoribus,
 ut vix vnquā pro dignitate tractari queat, nihil alie
 num aut indecorum fuerit etiam nos aliquid de eo
 dicere conari, quanquam verentes nonnihil verba
 facere post Philonem. Adeò autem omnium quæ
 sunt, veneratione dignissima, maximèque diuina res
 pulchritudo est, ut etiā si omittamus dicere quibus
 honoribus Dii pulchros affecere: superioribus cer
 tē tēporibus illis Helena ex Ioue nata, in tanta apud
 omnes homines admiratione fuit, ut cum adhuc in
 tra ætatem esset, Theseus ob aliam quandam rem in
 Peloponnesum profectus, cōspecta illius forma, in
 tantam admirationē ipsius venerit, ut cū & regnum
 haberet maximè tutum, & gloria excelleret nequa
 quam vulgari, nihilominus tamen purarit sibi vitam
 vitalem, ut ille ait, nō esse si illa carere deberet: rur
 sum autem se omnes alios felicitate supergressurum
 esse, si secum illam cohabitare contingeret. Atque
 hoc modo cū apud sese animatus esset, à patre qui
 dem ipsius accipere illam desperauit. neque enim elo
 caturum ipsum illam, cum nondū ad iustam ætatem
 peruenisset. cæterum imperio illius contempto atque
 despecto, spretoque insuper etiam omnibus qui tum
 in Peloponneso agebant potētibz, assumpto Piri
 thoo, qui ipsi in rapto adesset, à patre vi abreptam in
 Aphid

Aphidnam Atticæ regionis oppidum asportauit. Tantam autem gratiâ habuit Pirithoo pro hoc auxilio præstito, ut ipsum per omne deinde tempus ita amarit, ut etiam posteris in exemplum abierit Thesei & Pirithoi amicitia. At postquam etiam illum oportebat ad Plutonis proficisci regnum, ambientem filiam Cereris Proserpinam, postquam multis ipsum dehortatus à proposito ne quid tale tentaret, auertere non potuit, unâ cum ipso profectus est, arbitratu debere se hanc illi referre gratiâ, ut pro eo etiam animam in periculum poneret. Cæterum ubi hoc profecto peregre, illa Argos mox rediisset, postquam ætate nubilus facta est, quanquam principes Græciæ & formosas alias, & ex parentibus præclaris natas, ex tota ea terra ducere uxores sibi possent, nihilominus tamen conuenientes, huius proci facti sunt, cæteris omnibus perinde ut vilioribus cõtemptis. Sciens autem quod non absque certamine ab uno aliquo ducenda esset, metuentesque ne pugnantibus inter se aliquibus, bellum inde toti Græciæ oriretur, de communi sententia in hæc verba iurarunt, quod omnes auxilium ferre vellent ei, quicumque uxorem hanc ducere dignatus fuisset: neque cuiquam concedere, qui iniuria aliqua afficere illum aggressus esset: existimantes videlicet quisque sibi auxilium & societatem hanc parari. Propria quidem igitur sententia frustrati omnes sunt præter Menelaum: communis autem pacti experimentum statim adeo dederunt. Non enim multo post, cum contentio inter deas de pulchritudine orta esset, disceptatio eius litis Paridi Priami filio delegata fuit. Qui cum iudicio inferior esset, quam ut inter corpora Dearum cognoscere posset, donorum autem cogeretur iudex fieri, ac Iuno quidem offerret illi totius Asiæ imperium, Minerva robur & vires ad bella, Venus autem Helenæ huius nuptias: ipse vero contra secum ita cogitaret, quod imperia quidem etiam vilibus & contemptis hominibus obuenire possent, Helena autem non statim ullus posterorum dignus futurus esset: nuptias huius cæteris rebus omnibus anteposuit. Postea vero exorta celebri illa expeditione contra Troianos, & Europa tunc primum contra Asiam bello concitata, cum Troiani possent Helena reddita, sine periculo ac metu terram suam retinere, Græci autem hanc illis habendam permittentes, omnibus illis difficultatibus quæ ex bello & expeditionibus percipiuntur, liberari: neutri consulere sibi ipsi voluerunt, rati non aliam pulchriorem belli causam ob quam morerentur, inuenire se posse. Iam vero & dii cum certo scirent liberos suos in eodem bello perituros esse, haudquaquam illos ab eo absteruerunt, sed ad id ultro proficisci fecerunt, rati non minorem illi gloriam consecuturos eos esse si pro Helena mortem obissent, quam quod Deorum filii procrati essent. Et quid attinet de filiis Deorum dicere, cum ipsi dii maiore grauiorque certamine inter se eodem bello congressi fuerint, quam tunc cum contra Gigantes bellum gessere: Nam in illo contra Gigantes communibus ac mutuis auxiliis dimicant: hic autem ipsi contra se ipsos arma tulerunt. Quo sane argumento, quodnam aliud manifestius aut clarius esse potest, quanto etiam ipsis diis iudicibus, cæteras mortaliū res omnes antecellat pulchritudo? Nam cum pro aliarum quidem rerum nun-

quam vlla villo modo inter sese discordes fuerint, pro pulchritudine autem non solum filios suos in mortem obtulerint, sed ipsi inter se dimicarint, nonnulli autem etiam vulnerati fuerint: an non omnibus adeo calculis censuerunt pulchritudinē cæteris rebus vniversis auteponendam esse? A tenim ne penuria quadam de pulchritudine dicendi, circa hunc locum commorari diutius videamur, ad alium hinc trāsire volo, haudquaquam his quæ antè dicta sunt, ad comprobendam pulchritudinis dignitatem, inferiorem, nempe ad Hippodamiam Arcadis illius Oenomai filiam. Quam multos enim ille pulchritudine huius captos ostendit mortem subire voluisse potius, quam ab hac dissociatos, lucē intueri? Nam postquam adultam ætatem attigit puella, illamque pater non paruo intervallo cæteras omnes anteire conspexit, ipse quoque forma illius captus est. Tanta enim hæc in illa excellebat, ut etiam eum à quo nata fuerat, præter naturam illexerit. Proinde cum ipse quidem illam apud sese retinere cuperet, elocare autem velle ei qui dignus illa foret, simularet, ut hominum accusationem puta euitaret, technam quandam machinatur cupiditate sua multo iniustiorē, per quam putabat, id quod animo intendebat, facillimè sese conficere posse. Nam currui, quem quoad fieri maximè potuerat, ad celeritatem arte comparat, equis, qui ea tum ætate in Arcadia omnium velocissimi erant, iunctis, cum procis puellæ aurigatio ne certabat, ei videlicet qui certamine superasset, sponfam illā proponens: qui vero victus esset, illum capite priuandū edicens. Iubebat autem etiam ipsam unâ cōscendere currū, quod videlicet illi dum vultu in illā defixi hererēt, interea aurigadi currus obliuisceretur. Cæterū cum qui primus certamen hoc iniisset, successu caruisset, & præterquam quod à puella, etiam à vita excidisset, reliqui cum ad certamen obeundū cunctari, & eorū quæ semel decreuissent, quicquam detrectare, futile ac iuuenile quiddam esse censerēt, rursus autem crudelitatem Oenomai detestaretur, alius alium præuertit moriendo, perinde ac si metuerent ne non pro puella illa mori possent. Ac processit cedes ea, donec tredecim eorum iuuenum interficerentur. At dii cum illum ob prauitatem hæc odio haberent, pariter autem & eos qui mortui fuerant, & puellam miseraretur, alteros videlicet quod tantæ rei possessione priuati essent: puellam autem, quod formosa sua per ætatem frui non posset: pro iuvene eo quicumque mox certaturus esset (erat autem is Pelops) curam aduertentes, & currum illi donant pulchriorem arte factum, & equos immortales, quorum ope puella potiturus, ac dominus illius futurus esset. Et sanè factus quoque est, socero ad metam & terminos victoris occiso. Adeo pulchritudo ipsa cum hominibus diuinū quiddam esse videtur, & ab omnibus coli consuevit, tum à diis quoque sæpenumero cum summo studio obseruata est. Quam ob rem neque nos quispiam reprehendere merito poterit, quod quasi quoddam operæ pretium putamus hæc de pulchritudine disseruisse. Atque ad hunc modum & Aristippus orationem suam peregit. H E R. Attu iam restas Charideme: quare fac ut quasi quandam coronidem imponas oratione tua pulchris hisce de pulchritudine dictis. C H A. Nequaquam, per Deos quæso, ulterius progredime

cogas. Satis enim sit indicasse tibi & quo pacto conuerfati fuerimus, & hæc quæ modò dixi: prætertim cum ne illa quidem fatis adhuc meminerim, quæ modò commemoravi. Multo enim facilius ea memoria reperueris, quæ ab aliis dicta sunt, quàm quæ ipse dixisti. *HERMIPPVS.* Hoc igitur illud est videlicet quod ab initio consequi me cupiebam. Neque enim mihi tantopere orationes aliorum ac tuam audire cura fuit. Quare si me hac priuaueris, etiam illa frustra laborasse te scias. Sed per Mercurium quæso, totam adeò orationem quemadmodum à principio exorsus fueris, mihi recita. *CHARRIDEMVS.* Satiùs quidem fuerat, contentum his quæ dixi, à difficilioribus abstinere me: attamen quando ita cupis & nostram audire orationem, in hoc quoque morem tibi gerere necesse est. Proinde hoc pacto ipse quoque verba feci. Si primus ipse coepissem de pulchritudine dicere, pro cæmiis fortasse frequentibus & densis opus haberem: nunc autem quando post multos alios qui ante me verba fecerunt, dicturus sum, nihil alienum puto fuerit, si illorum antè dictis, perinde ac pro cæmiis quibusdam vsus, sequentem orationem subiungam, præsertim cum non alio loco, sed hoc in conuiuio, eodémque die, orationes istæ habeantur, ita ut liceat & præsentibus latere nos, perinde ac si non quisque priuatim verba faceret, sed eandem singuli per vices prosequantur orationem. Proinde alteri quidem sufficerent ad laudem utriusque comparandam, ea quæ vestrum vnusquisque seorsim de pulchritudine dixit. At verò hic adhuc tantum superest, ut & iis qui post nos venturi sunt, extra ea quæ nunc dicta sunt, satis laudum ad prædicandam illam superpetat. Plurima enim vndique circumstant, quæ & ipsa eam de se opinionem præbent, quasi singula eorum primo loco dici debeant, non aliter atque in prato aliquo floribus fœcundo, ubi semper ea quæ nouissimè apparent, carpentes potissimum alliciunt. Ego verò ex omnibus illis delectis, quæ mihi videbuntur minimè prætereunda fuisse, quàm breuissimè potero dicam, ut & pulchritudini debitum suum reddam, & vobis omiſsa verborum prolixitate morem geram. Proinde illi quidem qui vel ob fortitudinem, vel ob aliam aliquam virtutem præstare nobis videntur, si non quotidie honestis actionibus beneuolentiam sibi concilient, & nos quodam modo ad amandum se cogant, inuidemus illis magis: vnde cumque etiam eis negotia quæ geruntur, minus bene procedunt. Pulchris autem non modò non inuidemus formam suam, sed statim etiam ubi aspeximus tantum, capimur, & plus quàm amamus eos neque grauamur, tanquam superioribus, quantum nobis licitum fuerit, & seruire quoque illis. Libentius igitur quispiam obedierit formoso alicui, quam imperauerit ei qui talis non est: maior enimque gratiam habuerit formoso multa iuuenti, quàm si nihil quicquam præcipiat. Ac ceterorum quidem bonorum quibuscunque caremus, vltiorem assequendi curam nullam gerimus, at pulchritudinis nulla vnquam nobis satietas oboritur: sed siue Aglaïæ filium illum, qui cum Achiam, ut Houis ad Troiam profectus fuit: siue Hyacinthum formerus ait mosum illum, siue etiam Lacedæmonium Narcissum pulchritudine superemus, tamen nobis ipsi mi-

nimè satisfacimus, sed semper timemus ne fortè videamur apud posteros ab aliis superati fuisse. Propemodum autem omnium eorum quæ inter homines geruntur, ut ita dicam, quasi quoddam commune exemplum pulchritudo propoſita est. Nam neque duces negligunt ad pulchritudinem exercitus suos instruere, neque oratores ad eandem orationes suas componere, neque etiam pictores imagines ac tabulas suas secundum illam depingere. Et quid atinet ista recensere, quorum finis quoque pulchritudo est? Quin illa quoque quibus necessarium vtimur, haudquaquam prætermittimus quin omnia quàm maximè fieri potest, cum summo studio quàm pulcherrimè apparemus. Nam Menelaus quidem non tantum curauit vsus & necessitatem ædium, quantum ut pulchritudine earum ingredientiæ quali attonitos redderet: & ob hoc sumptuosissimas pariter & pulcherrimas eas ædificauit. Neque etiam sententia falsus est. Nam Ulyſſis filius ita admiratus eas fertur, cum ad percontandum de patre eò loci venisset, ut ad Pistratum Nestoridem in hunc modum dixerit:

Talis & ætherii forſan Iouis aula renidet.

Et ipse adolescentis pater non aliam ob causam minio infectas duxit naues, cum vnà cum Græcis ad Troiam proficisceretur, quàm ut aspicientes earum aspectu obſupſacere posset. Et ferme si quis singulas artes perpendere volet, reperiet omnes eas ad pulchritudinem tendere, eamque consequi pro summo ducere. Adeò autem pulchritudo ceteras res cunctas excellere videtur, ut iis quæ vel cum iustitia, vel sapientia vel fortitudine aliqua fiunt, multa alia inuenias maiori pretio vel exſtimatione digna cenſeri: at verò quæ cum hac specie commune aliquid habent, iis nihil quicquam melius inuenire licet: ut rursum & illis quibus hæc coniuncta non est, nihil quicquam inhonestius, atque indignius. Quippe solos eos qui pulchri non sunt, turpes vocamus, perinde quasi pro nihilo habendum sit, quicquid tandem aliquis habuerit in quo ceteros antecellat, si idem pulchritudine careat. Proinde & eos quidem qui vel in republica degenſibus imperio præſunt, vel tyrannorum poteſtati ſubieſti viuunt, alteros quidem populares * vocare ſolemus, alteros autem adulatores. Solos autem eos qui huic poteſtati ſubieſti ſunt, & admiramur videlicet, & cum philoponos tum, philocalos nominamus, adeoque communes benefactores cenſemus eſſe eos, qui pulchrorum quasi quidam procuratores ſunt. Quando igitur ita venerabilis res pulchritudo eſt, ita autem ab omnibus etiam votis experitur, & quasi pro lucro putatur huic miniſtrare ſaltem aliquid potuiſſe: quomodo non meritò reprehenderit nos quiſpiam, quòd cum tantum lucrum lucrifacere poſſimus, vltro illud prodamus, ne hoc ipſum quidem verentes damnum videlicet quod mox accipiemus? Ac tantam quidem ego quoque orationem habui, multis quæ mihi de pulchritudine amplius dicere licebat, omiſſis, poſtquam conuerſationem hanc in longum adeò progreſſam videbam. *HERMIPPVS.* Felices ſanè vos, quibus tali conuerſatione frui licuit. Ferme autem iam etiam ego non minus voluptatis quàm vos, per te videlicet, accepi.

Odyſſ. 4.

Iliad. 2.

* *Ἀνταγο-
νιστὰς. κίνα-
ρας.*

Nireū intel-

ligit, quo-

pulchrior

alter nō ve-

nir ad Tro-

iam, ut Houis

ad Troiam profectus

fuit: siue Hyacinthum

formerus ait mosum illum,

siue etiam Lacedæmonium

Narcissum pulchritudine superemus,

tamen nobis ipsi mi-

liados 2.

Neq;

Neque hic videtur Luciani esse.

NERO, SIVE DE FOSSIONE Isthmi, si modò ger- manus est Lu- ciani,

Iacobo Micyllo interprete.

ARGUMENTVM.

*Totus hic dialogus, cuiuscunq; tandem est (nam Lucia-
ni esse, neq; asseri puto posse, neque prorsus negari) quasi
quidam in Neronem inuectiua est, qua potissimum de-
mentia illius exagitur, quam cum in Isthmo fodiendo,
à quo & tituli ratio sumpta est, tum in obeundis scenicis
certaminibus Imperator Romanus exercuit. Estq; veluti
perpetua facti commemoratio, paucis quibusdam & ca-
terorum ipsius facinorum exemplis amplificandi causa
adiectus, quæ tota Musoni philosopho tribuitur, qui Tu-
scus genere, vt Tacitus ait, cum studia iuuenum præce-
ptis sapientia foueret, à Nerone postremo, cum in omnes
bonos & claros aquæ grassaretur, ob linguæ libertatem,
vt Suidas addit, interfectus fuit. Huius & alij memine-
re, & Gellius lib. XV I. cap. I. Caterum fuerunt &
in hoc dialogo multa ex coniectura magis, quam ex fide,
ob exemplaris, veluti apparebat, vitiositatem, vertenda:
quam ob rem, vt in postremo operis, eam saltem à lecto-
ribus veniam postulo, quæ ceteris hæcenus in claris &
manifestis etiam impingentibus, data fuit: præsertim
cum in nullo hæcenus, quod equidem sciam, legentium
fidem fefellerim, ubiq; cum hoc loco, tum in superioribus,
eo circa quod vel ignorantia, quam & ipsam agnosco,
vel alia aliqua de causa hæsitasset, aut asserisco, aut an-
notatiuncula aliqua signato. Qui si nihil aliud, illud certe
tamen existimo, occasione & quasi quandam ansam ad
vltiora ac veriora indaganda alijs me tradidisse.*

MENEKRATES & MUSONIVS.
MENEKRATES.

AT Isthmi fossio, quæ in manu
adeo, vt aiunt, tyranno fuit, &
tibi, Musoni, mentem habere
Græcam videbatur. M V S O. Sci
to Menecrates etiam meliora
cogitasse Neronem. Nam & cir-
cuitus Peloponnesi illos supra
Maleam, tollere nauigantibus volebat, Isthmo ad vi-
ginti stadia interrupto. M E N E. Hoc autem & em-
poriis profuturum erat videlicet, & ciuitatibus cum
maritimis, tum etiam illis quæ in mediterraneis sitæ
sunt. Nam si maritima loca bene habeant, etiam il-
lis quæ interiora sunt, domesticus agrorum prouen-
tus sufficiet. Sed hæc narra quæto Musoni nobis:
omnes enim audiendi cupidi sumus, nisi si quid aliud
seriæ rei fortè est, cui tu nunc incumbere cogitas.
M V S O. Narrabo, quandoquidem vultis. Nam sat
scio quod plus etiam gratificabor, iis utique qui ad
iniucundam adeo curarum (vt ita dicam) officina-
nam hanc studendi causa venerunt. Neronem igitur
in Achaiam via ducebat, & illud item, quod sibi
ipsi vehementer persuaferat ne Musas quidem dul-
cius modulari. Volebat autem & Olympiis (quod
certamen omnium maximè exercitiis frequenta-
tur) cantando coronari. Nam quæ in Pythiis

aguntur, eorū plerunq; ad se magis quàm ad Apol-
linem pertinere putabat. Neq; enim neq; illū aduer-
sus se citharā aut carmē aliquod mouere audere. Cē-
terū Isthmus haudquaquam ex illis erat de quibus
hic diu aut longè antè cogitasset, sed cum fortè na-
turam loci conspexisset, magnificum opus hoc ani-
mo concepit, Achiuorum videlicet regem, eorum
qui ad Troiam olim profecti fuere, animo propo-
nens, qui ipse Eubœam quoque à Bœotia refecit,
medio circa Chalcidem Euripo immisso. Deinde
autem & Darium, vt à quo & Bosporus ponte iun-
ctus fuerit cum is contra Scythas proficisceretur.
Nam Xerxis factum etiam ante illa fortassis ani-
mo cogitarat, quod magnificentissimum operum
magnificorum omnium fuit. Supra omnia autem
hæc etiam illud putabat, Græciam per hoc quod
breui adeo omnes inter se misceri possent, contra
exteros splendide adeo stabilitum iri. * Nam ty-
rannorum ingenia ebria quidem sunt, tanguntur au-
tem alicubi vbi vocem hanc audiunt. Porro pro-
gressus in scenam, hymnum quidem Amphitrites
& Neptuni cecinit, & canticum quoddam non ma-
gnū Melicertæ & Leucothææ. Cum autem aureū
ipsi ligonem porrexissent, Græciamque tanquam
in tutelam commendassent, ad fodendum profe-
ctus est, plausu cantūque prosequentibus illum tum
omnibus. Atq; vbi terram ter, opinor, tetigisset, de-
inde & quibus præfecturæ atque imperia credita
erant, opus vnā capeßere iussisset, Corinthum re-
diit, Herculis adeo res gestas omnes sibi visus supe-
rasse. Illi igitur qui in vinculis fuerant, petricosus
atque difficilibus conficiendis exercebantur: exer-
citus autem ea quæ terrea ac plana erant, fodiebat.
At vbi iam septimum & quintum diem quasi alliga-
ti Isthmo fuisset, rumor quidam è Corintho ve-
nit, non ita tamen manifestus aut planus, quod Ne-
ronem poenitisset Isthmi incisi. Dicebant autem
Aegyptios geometras altitudinem metientes, haud-
quaquam eandem atque æqualem vtriusque maris
superficiem deprehēdisse: sed cum eam partem quæ
* Lechaum aspicit, altiore iudicarent, de Aegi-
na in timorem venisse. Nam si tantum pelagus con-
tra insulam effunderetur, periculū esse ne illa aquis
obruta in profundum demergeretur. At Neronem
à fodiendo Isthmo ne Thales quidem absterretus
fuerat, quanquam sapientissimus, & naturalium re-
rum peritissimus. Nam incidendi illius maiore stu-
dio tenebatur, quàm publicè canēdi. Sed motus oc-
cidentalium gentium, & asperrimus qui illas nunc
excitat & incendit (Vindex autem nomen ipsi est)
reuocauit ex Græcia & ab Isthmo Neronem frigidè
adeo mariā dimensum. Nā æquè altè à terra vtrum-
que assurgere, eandemque superficiem habere scio.
Aiunt autem ipsi & Romanas res paulatim iam labi
& declinare. Id quod & ipsi ex Tribuno heri, qui
nū & Ta-
impegerat, audistis. M E N. At vox, Musoni, propter
citius quo-
quam in Musas ita deperit, & Olympiadas pariter que memi-
nit.
nit.
eorum qui ad Lemnum nauibus veniebant, alii qui-
dem admirabantur ipsum, alii autem etiam deride-
bant. M V S O. At ille, quod ad vocem attinet, ne-
que admiratione dignus, neq; risu est. Nam ipsum
natura inculpabilem, atque adeo mediocrem for-
mauit. Sonat autem concauum quiddam, non na-

* ἐγὼ δὲ αὖ
quod à no-
mine ἐγὼ
deriuasse
videretur.
Nam alte-
rum ἐγὼ
quod con-
uiuio acci-
pere signi-
ficat, ætenui
scribitur.

Porrus est
ad occiden-
tē vergens,
quæ ex Ita-
lia nauigā-
tes petunt.

Vindictis,
qui primus
contra Ne-
ronem in
Galliis sur-
xit Sueto-
rius & Ta-
citus quo-
memi-
nit.

tura tamen, & graue, impendente atq; vrgentē hoc gutture: ac carmina quidē hoc pacto accurata quodammodo etiam personat. Voculationes autem sonorum leuigant hunc, postquam sibi ipsi non confidit: *Chromatum verō humanitate & modulatione facili quidem illa, & ad citharæ cantum accommodata: & vbi tempus est, ire & stare, & de loco transire, deinde & nutum cum membris exæquare, hæc accurate facere, eius est qui pudore solo eo afficitur, quod rex videtur. At rursus si imitetur superiores, hui quā multis spectatoribus risus excidit! quam infinito adeo metu impendente, si quis ipsius causa rideat. Nutat enim plus æquo, & cum spiritū attrahit, stat summis pedibus dissentius & refractus, p̄inde vt ii qui rotam circumagunt. Iam verō natura rubicundus existens, multo magis etiam rubescit, cum ipsi facies incenditur. Spiritus autem modicus, & ægrē alicubi sufficiens. M E N. Qui vero certamine cum ipso conferuntur, Musoni, quo pacto se gerunt? Nam arti gratificantur scilicet. M V S O. 20 Arti quidem Musoni, quemadmodum & qui ludando subseruiūt: sed cogita Menecrates tragicum histrionem illum, quo pacto in Isthmiis perierit. Paria enim pericula & circa artes sunt, si qui in iis ostentandis impendiō elaborant. M E N. Quid hoc autem Musoni? admodum enim ignarus eius sum quod dicis. M V S O. Audi igitur rem absurdam quidem & insolentem, attamen in conspectu Græcorum actam. Nam cum in Isthmiis lex esset, vt neque comœdia certaret quispiam, neque tragœdia: Neroni placuit tragœdos superare. Ac prodierunt ad hoc certamen plures quidem: Epirota autem ille, vt qui voce optimē valeret, & ob eam autem etiam celebraretur, & in admiratione esset, clarius solito fingebat & coronam amare se, & nihil de studio remittere velle priusquam à Nerone decem talenta pro victoria acciperet. At ille exasperabatur, simul & insani more ferebatur: nā & auditus iā sub scena fuerat, in ipso videlicet certamine. Acclamantibus autem Græcis, Epirotæ mittit scribam, qui iuberet hunc submittere sibi sese. Sed pergente eo, & supra modum attollente vocem, popularit̄rque ac libere cum ipso contendente, immitit Nero in pulpita suos histriones, tanquam qui ad hoc negotium pertinerent. Nam & libellos elephantinos & duplices habebant, quibus præ se intentis, veluti pugionibus utebantur. Atq; hi Epirotam ad proximam columnā erigentes, guttur ipsius fregerūt, cædentes obuersis in rectum libellis. M E N. Tragœdia autem vicit, Musoni, sceleratū adeo facinus in oculis Græcorum ausus? M V S O. Quid putas? ludus hic adolescenti fuit, qui matrem occidit quoque. M E N. Si verō inter tragœdias histrionem occidit exacta illius voce, quid adeo attinet demirari, quando & Pythicum os, vnde voces inspirare solebant, obturare conatus fuerit, vt videlicet neque Apollini vox aliqua esset: quāquam ipso Pythio recensente cum inter Orestas & Alemaones, quibus id quod matres occidere, etiam laudis aliquam famā præbuit, postquam id in ultionem patrum fecerant. M V S O. Hic autem cum nullo modo dicere posset quēnam vltus esset, contumelia à Deo affectum sese putabat, cum tamen mitiora quā veritas exigebat, audiisset. Sed interea dum sermones cedimus, quænam

Et sunt qui tradat Paridem histrionē occisum ab eo, quasi graue aduersarium. Suetonius.

navis ista est quæ huc propinquat? Vt autem boni aliquid asferre videtur! Nam coronati capitibus omnes sunt, p̄inde vt chorus quispiam, qui faustum aliquid nuntiaturus ingreditur. Et quidam ex proramā protendit quoque, iubens & confidere nos, & gaudere: clamātq; nisi non satis rectē percipio, Neronem periisse. M E N. Clamat enim Musoni, & manifestius utiq; , quo propius terram contingit. M V S O. Enge, o dii. M E N. Sed ne gloriemur. Nam mortuis, vt aiunt, non decet conuiciari.

PALINVRVS.

ARGVMENTVM.

Duo hi dialogi sequentes, Luciani nō sunt, neq; Græcæ scripti etiam: sed quia à doctis Italia cum Lucianicis, eorū titulo coniunctos accepimus, ne horum quidem lectione fraudare quēquam volumus, præsertim cum ad exemplum Lucianicorū aliquo modo effecti & ipsi essent.

INTERLOCVTORES,

PALINVRVS, CHARON.

PALINVRVS.

Bsecro te o Charon, sine me vt iam nauim conscendā. C H A. Quis me appellas? P A L. Ego nauita quōdam illius quem nuper viuētem transuectasti, Aeneæ Troiani. C H A. Tūne illes qui apud portus Velinos inhumatus iacebas? P A L. Ille ipse sum. Sed crede cælestium nutu fieri vt transuehar, quorum prodigiis longē latēque actæ finitimæ gentes, & ossa mea iam expiauerunt, & tumulum mihi, tumuloque insuper solennia statuerunt. Quare te oro o iussissime Charon, patere tādē vt ingrediar. sic prospera semper sit nauigatio tua, sit solida nauis tua, atq; inconcussa. C H A. Rem iustam petis Palinure. Ingredere vt libet. Vos verō tam confertæ vmbra, quid fatigatis me precibus? quid fatigatis? quænam hæc vis desiderii? Expectare tantisper, dum trans flumen hunc porto. regrediar quā primū. P A L. Habeo tibi Charon immortales gratias, qui me his tandem eripuisti è malis, qui me dira hac tandem qua detinebar transfretandi cupidine liberaſti. C H A. Amo te equidem Palinure, tum propter Aeneam regem quem mihi nominaſti, qui & super omnes, quos vnquam viderim mortales, visus est mihi singulari quadam præditus pietate: tum propter meum etiam, quod olim cōmune fuit tibi, magisteriū. par enim tibi quisque parē affectat, delectatq; magis quæ inter pares fit vel cōfabulatio, vel vitæ actio. Afficiebar porro non modico dolore, quum videbam iandudum te in citeriore hac ripa errantem, incertūque sedis tuæ. Neq; licebat tibi succurrere, propter legem mihi datam, ne quēquam nisi lumato prius corpore transportē. Sum enim ego minimus inter infernos habitatores, subiectusq; alienæ potestati, cui parere non tam pulchrū mihi, quā aliās necesse sit. Gaudio autem nunc & lætor, quod ea aliquando se fors tibi obtulerit, qua & tuum implere desiderium, & meum releuare dolorem salua lege officii mei possum. P A L. Imo ego non minus propter te dolebam o Charon, quia perspiciēbā tot te graues assiduōsq; labores

labores perferentem sine vlla relaxatione. Neque enim me latet, quot quantisque vexari malis solent nauium gubernatores, qui nihil aliud in vita quam nauigationem exercui: atque ita exercui, ut nihil illa grauius, nihil periclitatius contingere mortalibus putem: propter quod credibile magis tibi videri potest si angebat me utique; fatigatio tua, repetentem animo antiquas, quas iuuenis etiam sustinebam, nauticas fatigationes meas: quarum experientia iam edoctus sciebam probe pari malo tuo condolere. **C H A.** Frustra propter me dolebas, Palinure. nam nihil molesta mihi est ars mea. **P A L.** Quid ais? **C H A.** Aio gratam me habere & iucundam artem meam. Vides ut cruda viridisque; senectus est mihi? Memini haud unquam ab ipsa, qua iam omnium annos supero, longæua ætate mea pertæsum me esse laboris mei, qui quotidie insto alacrior atque valentior. Sed intelligo cur tu aliter tibi persuadeas. Est enim communis hic morbus mortalium, ut fortis suæ quæque; distædeat semper, viuatque contentus nemo studiis suis, laudent verò longè, ac beatiore existiment omnes qui diuersas à se artes atque actiones sequuntur: verum falluntur maxime opinione sua. Nam si rectè intueri velint, cognoscent perspicuè nullum esse in vita eorum statum qui non magnis scateat miseriis, quem non magnæ grauèsque; perturbent vndique; molestiæ & vexationes. Et si detur aliquando ut alter in alterius studia transferatur, quam videas tunc sua cuique; leuia videri, quæ prius præ grauitate accusabat: contraque; ea grauiora, quæ prius leuia videbantur? Itaque; si bene consideres, Palinure, non est ita grauis mea conditio ut censes, neque; propterea quod nauclerus sim, sum eò miserabilior. Sed tu (ut video) sequeris vanos errores mortaliū, ego verò integritatē tantū, iudiciūque; veri lucē secutus, dego contentus ac letus sorte mea, neque; adscribo mihi calamitatem, quod desudè quotidie nauigando, & defatiger. Neque; ob hoc arbitror quempiam horū qui mecum simul vltimas sedes colunt, me esse beatiore, non ipsos iudices, Minoem, Rhadamanthum & Aeacū, quanquā magna omnes emineant potestate: non ipsum Dite, quanquā sceptro potens sit, atque; regna ista moderetur. Sunt namque; & illis sui labores, suæque; molestiæ, & maiores fortè, quod & maiore regiminis sarcina premuntur. **P A L.** Potes de te tibi Charon persuadere ut libet. mihi enim de me nunquam persuadere poteris, quin ars nostra sine vlla comparatione cæteras laboribus & periculis excedat. quod liquidò tibi probarem, nisi quod vereor ne tædio te afficeret fortasse longior narratio nostra. **C H A.** Imò summa me afficeret recreatione. Nā & delectat me tecū fermocinari, & nauigantibus etiam magnam animorum refocillationem afferre solent huiusmodi cōfabulationes. **P A L.** Quando igitur non est tibi iniucundum, prosequar suscepti sermonis nostri rationē, ut intelligamus, non esse duriore vllā, quam nautarū sortē: quod tibi facile persuadebo, si animaduertas quos æstus & frigora tolerare eos, quos perhorrescere tonitrus & fulgura, quibus perfundi imbribus, quæ ventorum rabie agitari quotidie necesse sit. Si cognoscas quoties eos torqueri fame & siti, quoties squallore etiā teterrimo consumi contingat. si attendas habitationem eorum instar carceris, suppellectilem vel nullam, vel sordidissimam, strata dura, cibaria aspera,

potum immundissimū, indumenta spurca, incōmoditatem rerum omnium, noctes insomnes, & sub diuo semper, & inquietas. Taceo perpetuū alioqui quoddam eorum exilium, quos patriæ eorū exteros, profugos, vagos, palantes, ignaros quietis, priuatos omni (quo nihil est in vita dulcius) cōiugis sobolisque; fructu ac iucunditate, quis non abiectionissimos, lōgeque; omnium mortaliū miserrimos esse iudicabit? Prætereo Scyllam, Charybdim, Syrtes, Symplegades, tot infesta nauigantibus maris pericula. Omitto tempestates, quibus nec visu quicquam est tristius, nec horribilius, quibus & ad summū vitæ usque; discrimē quotidie iactantur, quatiuntur, & (quod sæpe accidit) submersi tandem obruuntur. In qua re nemo est qui idoneus magis, quam ego, testis adhiberi queat: qui cum multis fuerim quassatus tempestatibus, tum ea maxime quæ me ex Sicilia in Italiam nauigantem inuasit, tam sæua atque; horrens, ut horrore sit adhuc mihi eius recordatio. Non possum certè ut par esset, explicare tibi acerbitatē illius tempestatis, sed quantā extiterit, ex hoc facillè cōiecturam facere potes, quod Aeneam ducem, cuius summa constantia & animi fortitudo vbique decantatur, vidi ego contrementem grauitate atque ingementem, extensisque; ad cælum manibus beatos longè inclamantē eos quibus ad Troiam oppetere cōtigisset, lamentantēque; pari ab eorum morte, ac fortissimā, à Diomedis gladio se ereptum extitisse, crudelem equidem diem illuxisse omnibus vltimum, neque ex numero nostro quenquam putauī euasurum, non ipsum Aeneam, non Ilioneum, non Achatem, non Abantem, grandæuūque; Alethem, quorum naues longè distectas, ad summūque; penè exitium adductas, nescio quæ vis illa nisi diuina liberauit. **C H A.** Non incognita mihi narras: hæc ea ipsa die rescui. **P A L.** Quo id modo? **C H A.** Quo id modo, rogas? An acrem illum fidūque; Orontem ignoras, ductorem Lyciæ naui? Is quidem tunc submersus concessit ad me illico, exponens mihi ex ordine omnia quæ tu dissenuisti, implorans deinde opem, rogantēque; multum ut se vltiore in ripa sisterem: quod nūquam passus fui, quum inter fluctus adhuc corpus suum sine sepulcri hōnore iactaretur. Nūc agit sese circum hæc stagna motus atque; errabūsus. vidisti illum? **P A L.** Et tum vidi, & vnicum meorum solatium habui, dum tantisper in ripa moratus, pari cum eo detinebar infelicitate. Nec enim falsa de tristi eius interitu retulisti, cuius adhuc imago subit mihi, dum excussus è puppi, contortūque; ter eum atque; circumactum (horrendum) à fluctu, rapidus tandem æquore vortex absorpsit. Sanè quod ad me pertinet, nihil edisseram: qui licet eam euaserim tempestatem, amarum tandem aliquando etiam vitæ meæ finem inueni, excussus & ipse pariter atque iactatus inter vndas: quod deerat, insuper ferro præterea obruncatus. Ex quo nec tantum mihi timui, quam Aeneæ meo, ne tantis vndis surgentibus spoliata magistro naui deficeret. Hæccine eorum deliciæ, opes, tranquillitas? sic illis viuatur, sic moriatur. Tu i nunc, & aliorum defende studia & artes, contendēque; si libet, maiorem esse etiam eorum miseriam & calamitatem, qui patrias incolentes suas, vxorūque; ac filiorū societate beati, quiescunt, gaudent, ludunt, hortantur, amicitias colunt, exercentur commodè, habitant magnificè,

vestiuntur culcè, conuiuantur lætè, cubant mollior, iucundos suos ac geniales agunt dies, Adde qui in vrbibus optimates & primarii magnam sibi vendicant auctoritatem, habenturque summo in pretio atq; honore, qui ius dicunt, qui causas agunt aliorum, qui fasces gerunt, qui ducunt exercitus, qui vel assunt principibus, vel principes ipsi magni illustresq; sunt: quibus nec optabilius quicquam in vita esse vi deo, neq; beatius. c. h. a. Falleris longè Palinure. nā quos beatiore esse arbitraris, miserie illi sunt 10 vlla sine dubitatione. Neq; enim negauerim sortē subiectā esse nautarū magnis malis: sed ita subiectā, vt comparatione aliarum, quæ maioribus etiam grauantur incommodis, minus certè misera iudicanda sit. Quid enim tristius, vt ad tuos veniā qui patrias suas colunt, quid miserabilius, quàm domi suæ agere, & ita agere, vt iucundiorem aliquando quàm vitam mortē optes? Quæ vlla maior calamitas, quàm circundari vrbem hostibus, ingruere bellum, volitare tela, stringi enses, perfodi muros, fremere tormentis, saxo dirui, domos tremefieri & concuti? quemq; fame sitiq; deficere corrumpi aërem, occu pari moenia, spoliari templa, diripi patrimonia, publicari bona, incendia parari, malos exultare, bonos torqueri, affici conuiciis, expelli domibus, vulnerari, carcerari, relegari, deportari, trucidari filios ante parentum ora, vim pati vxores, stuprari gnatas? Videntur an hæc tibi mala Palinure, & an his quæ tu meministi, vlla ex parte comparanda? p. a. l. Quàm vera narras ô Charon! quàm nunc vel audiens ista 30 perhorresco! Venit enim mihi in mentem grauis illa & deploranda patris meæ desolatio, Troiæ inquam, tam præpotentis olim atque prædiuitis, cuius euersione nihil credo referri posse crudelius aut lachrymabilius: tantq; fuit calamitatis eius magnitudo, vt longè plura etiam atq; tristiora quàm tu supra memoraueris, sibi contigerint: quæ si velis, omnia tibi, vt rem certiùs agnoscas, explicabo. c. h. a. Haud opus est Palinure, quoniam & tempus non patitur, & ego hæc omnia non secus ac tu nota atque 40 comperta habeo. Nā & mihi renuntiauerūt vt quæq; aduentabant animæ ex illo bello profectæ. Nihil certè, vt nunc tu dixisti, peruenit ad aures meas crudelius aut lachrymabilius. p. a. l. n. Faxo vt iubeas: sed aduertas Charon, grauissima licet hæc sint, rariora tamen contingere, quàm ea nautarum quæ supra exposui. c. h. a. Referam ergo alia frequentiora, & ex ipsis quidem met ciuitatibus, quarū relatio augebit etiam earum miseriam. Vade oro, & per ciuitatem, plateas porticusq; discurre: quid aliud offendes, quàm oblatrantium maledicta, insimulationes pestilentissimas, optimi cuiusque dilacerationem, quid non? exploratorum insidias, inuidentiūque venena. Diuerse modò gressum, & artificum mercatorūque tabernas ac conuentus pete: quid aliud deprehendes, quàm sermonum nebulas, fucos, mendacia, deceptionesque manifestas? Transfer dehinc te in fora publica, sedesque iudicarias: quid aliud audis quàm vndique omnia magno strepitu ac clamore misceri? Quid intelliges aliud, quàm cædes, 60 hominum compilationes, furta, grassationes, conspiracyones, prodiciones? Quæ alia occurrent tibi, nisi litigatorum iurgia & contentiones, testium perjuraciones, causidicorum præuaricationes, iudicum

corruptiones, præsidū ambitiones ac rapinæ? Quos ibi alios obuiam tibi habebis, quàm exultantes improbos, lugentes bonos, oppressas viduas, proculcatos pupillos, egentes prostratos? Attolle postea altius oculos, & atria principum perscrutare, quàm non videbis ibi assentatorum exaltationem, speculatorum acceptionem, militum audaciam, fœneratorum voracitatem, quæstorum improbitatem, quàm non potentum hominum in tenuiores vim atq; insolentiam? Quas nō concussiones? quas non populationes? quos non innocentes accusari, criminari, carcerari, proscribi? p. a. l. Graui hæc nimis ac miserabilia. c. h. a. At restant alia, quæ non minus tibi grauiora & miserabiliora videbuntur. p. a. l. Perge. c. h. a. Quæ fortassis etiam grauiora & miserabiliora iudicabis, quoniam domestica ac frequens magna est eorum pestis. p. a. l. Fare. c. h. a. Nolo tibi Palinure afferre in medium graues longosque artificum & negotiatorum labores: non eos quibus afficiuntur agrorum cultores, non quibus milites, nō quibus cauidici, cæterarūq; disciplinarum sectatores, æstus, algores, inedia, peregrinationes, anxietates vel pericula, vulnera, cædes, districte habitationes, infinitaq; agendi, cubandi, vescendi incommoda vel fastidia, lassitudines, vigilias, sollicitudines, odia, & infamationes. Nam si complecti cuncta sermone meo atq; exequi voluerim, tot tantq; dicenda se offerent, vt præ longitudine malorum ac mole, citius nauigatio nostra quàm oratio finē possit inuenire. Omittam itaq; & commemorabo tantum quas inter domesticos parietes, tum seruorum, tum vxorum ac filiorum molestias ac turbationes pessimas perferre solent qui gubernationi præsunt rei familiaris. Quam si ita vt nauale expertus esses, facile quicquid dicturus sum, me etiam tacente & intelligeres & approbares. Nam seruorum primò in dominos semper prompta maledicta, furta, impositiones, fugas, arrogantiam, negligentiam rerum dominorum, temulentiam, edacitatem, somnolentiam, tarditatem, ignauiam, nemo est qui non videat magnam afferre his qui patiuntur, infelicitatem. Deinde filios, quorum amore nihil dulcius esse fertur, quanta animi cum amaritudine aspiciant parentes vel ægrotare, vel mortem obire, quod frequenter admodum fit, satis existimo etiam te intelligere. Quàm vero grauem & anxiam credis esse eorum vel parturitionem, vel educationem, vel institutionem? Quoties pro eis bonos parentes gemere, suspirare, dolere, torqueri? Quanta etiam putas perturbatione affici, dum quos progenuerunt, immensa; adeo cura aluerunt, vel parum sibi audientes, vel rebelles ac infestos postea habere contingat? quàm dolenter eos ferre arbitraris dum infani & vecordes sunt, dum hebetis & crassi ingenii, dū effœminati & molles, dum dilapidant & euertunt patrimonia, dum nulli bono operi & studio intendunt, dum per præcipitia vitiorum omnium vitam ducunt suam? Quid de vxoribus loquar, quas dos tumidas, genus insolentes, forma suspectas, deformitas reddit inuisas? Quarum 60 lingua nihil perniciosius, quarum audacia nihil prodigiosius, quarum improbitate nihil execrabilius. Quæ iurgiis semper & contentionibus obtundunt viros, quæ semper conqueruntur, semper exprobrant, semper insidiantur. Quibus quum desint cætera, nūquam

quam tamen lacrymæ, gemitus & suspiria. Quæ cæca sua (qua tantum ardent) ornamentorum ambitione exhauriunt opes, labefaciunt domos, cogunt maritos in malos quæstus, in dira scelera. Non refero turpissima adulteria, quibus nec punitur minus, nec peccatur magis quicquam. Ea quanto dolore afficiant bonos coniuges, nemo satis unquam meo iudicio enarrare posset, sed magnum doloris argumentum præstant, & grauissimas cædes, & ingentia quæ sæpe propter corruptas vxores bella exarserunt. **PALINURVS.** Hoc plus quam vellem, scio: nam arduum illud quod ego vidi Græcorum & Troianorum bellum propter Helenæ raptum, in eam excreuit rabiem, quam nulla mundi regio ignorauit. **CHA.** Quæ toti mundo manifesta sunt, ea tantum nosti Palinure: at si singula, quorum nihil me latet, intelligeres, adducereris in tantum stuporem, ut stupefisceres etiam præ miseratione coniugalem vitam lacrymares. **PALINURVS.** Hui quid narras? **CHARO.** Narro quæ quotidie video & pertracto. **PALINURVS.** Ergo connubia putas polluta & co inquinata? **CHA.** Minime: id nunquam dixerim. **PALINURVS.** Atqui multas meniini me vidisse ea præditas honestate, ea religione, ac vitæ integritate, ut diuinum quiddam magis quam humanum redolere viderentur. **CHARON.** Et multas utique eiusmodi esse confiteor, sed eas quidem, quæ optimis honestissimisque ortu parentibus, ebiberunt à primis annis sobrios & castos mores: quæ sanctis parentum suorum exemplis educata, vitam instituerunt, peccare castigata, sapienter ad mansuetudinem edocta, ad pietatem, ad fidem, ad diuinum cultum, ad rectum compositumque regimen rei familiaris. Quæ se à thyalis, saltibus, iocis, quæ se à spectaculis: ab immodestiore cultu, ab licentiore colloquio abdicarunt. Cæterum quæ contra sanctitatem, quæ malis institutis, peruersisque parentum exemplis imbutæ, molliter vixerint, assuefactæ deliciis atque turpi otio, quæ nihil nisi saltare, canere, fides pulsare didicerunt, quæ præterea oculis suis hauserunt matrum præsertim obscœnitates & immundicias: hæc qua fide & integritate esse putas erga maritos? Illabuntur siquidem tanquam venena tenellis mentibus parentum exempla: inde rarior etiam quæreris, est hymenalis honestas, quo qui eas vel emendatis instituant moribus, vel sancto inuitent exemplo, parètes simul rariores habeantur. Prodeunt postea in publicum quæque etiam procaciores, aperta fronte, directo gressu, quasi pudicitiam ipsæ consecrassæ videantur. Et quæ secretum intra cubile probra gesserunt: cum vestem induerint, illa contexisse atque occultasse existimant. Vosque ea vanum vulgus ita ut cernitis, vera ducentes esse arbitramini. At ego nihil quam quod res habet, de eis iudico, nuda enim hic omnia atque aperta sunt. Non veste hic teguntur maculæ, non pallio obnuuntur scelera, exertos omnes ac nudatos, rerumque omnium vacuos prorsus huc ingredi oportet. Quicquid in vita male tentatum, maleque actum est, hic fronte coram ipsa demum gestatur, dispoliatur, ostentatur. Quare non mirum tibi videatur si quorumcunque nota habeo crimina, qui quorumcunque etiam nudas, ita ut prædixi, transueho umbras. Quaproinde ingentem video earum turbam, quæ cum

impudicitiam longè apertam ostendant suam, pudicissimæ tamen in vita habeantur! Quantas secum in maritos fraudes gerunt, quot simulationes, quot prodiones, quantam hypocrisim, quot aliorum obscœnos amores, quot pollutiones, quot suppositicios partus, quot mentitas enutritiones, quot alieni seminis susceptas messes! At, quod ridiculum magis est, lugent postea ignari mariti hæc sibi extinctas vxores. Laudant inter cœtus & prædicant quasi pudicitia principes: statuunt mausolea: plurimi quoque epigrammata condi, orationes scribi & pronunciari curant in laudem ac memoriam castitatis fideique earum sempiternam. An hæc tristitia & amara esse censet Palinure? Et an comparisonem ullam habere putas cum his nautarum, quæ ea seueritate & acrimonia recensuisti, ut cætera læta, fausta, deliciarumque plena (si tibi fides daretur) existimanda essent? **PAL.** Haud equidem tanta in ciuitatibus priuatisque domibus, quanta modo enumerasti, mala regnare credidissem. **CHA.** Ita proficit inexpertos sermonem aliquando inire cum his qui multarum rerum usum atque experientiam habent. **PAL.** Ita fit. **CHA.** Quod si animaduertas, labores quos perferunt nautæ, corpori magis quam animo inferos ire, concedes amplius etiam sententiam meam. Nam huiusmodi res duræ assiduo quodam usu & assuefactione mitiores fiunt, & quodammodo domantur: quas verò ego memoravi, cum animum magis affligunt, non ita usus & assuefactio mitigare atque edomare potest. **PALIN.** Consentio tibi iam, gaudeoque in eam lucem te illustrante peruenisse, ut intelligam tam magnam aliorum & maiorem etiam quam nautarum miseriam. Sed illud non possum intelligere, quin principes saltem ac magni viri, non dicam nautis, sed cæteris insuper quibuscunque mortalibus beatiore sint. **CHA.** Cur? **PAL.** Quoniam omnibus abundant atque affluant bonis. **CHA.** Quibus? **PAL.** Honore, gloria, opibus, deliciis, amicis, potestate, imperio. **CHA.** Hisce? **PAL.** Hisce, & multo pluribus. **CHAR.** Erras. **PALIN.** Errorem hunc optassem in vita mihi. **CHA.** Deliras. **PAL.** Maluissem ita delirare, quam tua cum sententia sapere. **CHA.** Quid si nihil illis miserius? **PAL.** Quid si nihil beatius? **CHA.** Haud unquam hoc mihi demonstrabis. **PAL.** Non tibi ii beati videntur, qui quicquid ad explendas voluptates optari potest, assequuntur? quibus conuiuandi, cubandi, vngendi, lauandi, ludendi, venandi, aucupandi, ad omnem nitorem atque satietatem semper facultas sit? Quibus quotquot velint concubitus foeminarum, quotquot velint arua, equi, canes: quibus tot sunt serui, tot exculta palatia, tot munitæ arces, oppida? Qui tantum possideant auri, gemmarum, vestium, supellectilis? Quibus audiant omnes, assurgant, inclinent? Quos populi vereantur, timeant, laudent, decantent? Qui leges dicant, mandent, exerceant, proscribant, puniant, extollant amicos, vindicent inimicos, trucident rebelles? **CHARON.** Non est tam magna ut existimas Palinure, eorum beatitudo. Nam parit certè fastidium tanta bonorum continuatio, tantæque affluentia, neque sapit tantum, quæ non aliquando intermittitur voluptas. Præterea quomodo eos tu beatos iudicare potes, qui tantis opibus atque deliciis suis nunquam fruuntur cum iucundi-

003
Lucianus
004
tate, nunquam cum gaudio? qui in tāta rerum copia
nunquam exhilarant se, nunquam releuēt animum,
nunquam exultent? Qui tanta licet honorum vber-
tate redundantes, tristitia tamen semper obducantur,
solicitudine premantur, anxietate torqueantur?
Non tibi multo optabilior videtur priuatorum con-
ditio, quorum & vita securior, & voluptates etiam,
si mentem intendes, maiores sunt? quos summa
semper condit hilaritas, mulcet festiuitas, explet ala-
critas? Quantam putas afferre delectationem, quæ
communis cum vxoribus & filiis vita exigitur, dum
cubāt turē, vescūtur lætē, iocantur modeste: Quam
dulcem esse arbitraris amicorum inter se & æqua-
lium parem vitam, domesticum vsum, frequentem
conuentum? Quid eorum amore suauius, confabula-
tione gratius, curis melius atq; commodius? Quan-
tum credis lætitiæ & exultationis habeant eorum
conuiuia, ludi, cantus, saltationes? quantum dilatent
animos & permulceant? quantum emanet mellis? cu-
ius nec stillam principum aliquis degustauit. P A L. 20
Haud intelligo Charon hanc quam refert regum
tristitiam atq; anxietatem, qui inter risus tantum,
blandicias iocōsq; versentur, quibus semper psalla-
tur, canatur, plaudatur: & quicquid ad trāsigendā hi-
larem vitam excogitari potest, exhibeatur. C H A.
Etiam, vt video, iudicas Palinure quæ oculis tan-
tum patent: quo errore decepti mortales, plurimum
seduci solent: sed quod certum afferre possunt iudi-
cium exteriora corporis, quæ velamenta quædam
magis sunt veritatis? Aut quid certi promittere &
ostentare potest frons hominum, quæ plures quàm
Proteus species mētiri, atq; in plures mutari queat?
Considerandę sunt secretę animi fibrę: perscrutan-
dę sunt interiores mentis latebrę: quas si peruidere
ita vt frontem posses, proh dolor quantam ibi ma-
lorum turbam, quantam formidinum atq; strepita-
tionum aciem introspiceres? quot angores, solitu-
dines, suspiciones? quot pestilentes morbos & per-
turbationes? quanta aperirentur vlcera, quot plagę
& cædes, quot insidię, quot enses, & telorum infinita
genera? quæ nec somnōs eorum quietos, nec ci-
bos placidos, nec opulentiam dulcem, nec imperiū
iucundum, nec delicias iocōsq; lætos esse permit-
tant. P A L. Nesciebam adhuc hæc eorum qui domi-
nantur mala: sed cur illis contingant tanta, non ca-
pio. C H A R. Contingunt tanta propter graues ini-
mitias, acerbęq; odia quæ continuē cum finitimis
ciuitatibus, cum subditis sibi populis, cū semet ipsis
etiam gerunt: quo fit vt ingrauescentibus odiis, in-
crescentibusque iniuriis, quibus quotidie afficiunt
quenq; necesse sit illos torqueri & affligi grauiter,
confidere nemini, suspicari omnia. Possunt extimere
muscas etiā (vt aiunt) volantes, gaudere & lætari
nunquam, tristitia & mœrore detineri semper.
P A L. Adducis me facillē vt credā suspectas eos ha-
bere finitimas ciuitates, cum quibus & infensa odia
confiteor, propter continua quæ exercentur bella,
& dominandi libidinem, qua plurimum incendun-
tur. Cum suis verò quibus imperant populis, nihil
accipere possum nisi amorem, & dulcissimā pacem.
Porro si cum finitimis sint inimicitie, si oriantur
bella, sic demum etiam augentur imperia, subducun-
tur oppida, profligantur acies, spoliatur & captiuan-
tur hostes, populationes magnę fiunt, trophæis de-

coratur patria, victoriis celebratur, triumphis extol-
litur. Ob quæ & principum gloria, & vrbium orna-
tus, & inimicorum timor, & populorum inter se le-
ticia, atq; erga principes fides & amor crescit. C H A.
At tantum narras quæ prospera sunt & læta, ac quæ
frequentius accidunt aduersa & tristia prætermittis,
quali semper eos putes debellare hostes, potiri vi-
ctoria, triumphis exultare, nunquā verò vinci, pro-
flerni, agros suos populari, bona sua diripi, & e suis
se oppidis deiici. Sed maiora hæc prætereamus, de
minoribus tantum dicatur. Quippe si conferas quas
strages suorum & cædes sustinent, comperies longē
maiore damno quàm lucro partas eorum victorias
cōstare, discussaq; ratioe decessisse plus illis, quàm
accessisse. His adicias, vt populorum etiā suorum
odia, nedum finitimorum intelligas, quod ad infe-
renda bella & persequendos hostes opus illis est in-
genti & munito exercitu, multo nauigio, longa ar-
morum & machinarū præparatione: quæ quum ma-
gno & inestimabili constant sumptu, nec proprię
suppeditent reditus, necesse est nouis vectigalibus
vexare populos, nouas indicare præstationes, nouas
angarias: augere tributa, multiplicare onera, exhau-
rire æs omnium, eradere marsupia, imò viscera pau-
perum, paruos atq; magnos diripere, spoliare, con-
culcare. Inde fit, vt quū inuisos manifestē se cunctis
intelligant, suspectum tū sibi incipiāt habere quęq;
nullius fidei, nullius amicitie credere, coniectare om-
nia in malam partem. Habet enim hoc in se pessim-
um malefactorū conscientia, vt quos iniuria affe-
cit, nunquam reuocari in amicitiam, nunquam miti-
gari, & ad veniā moueri posse putet: prōinde magis
insurgitur, grauiore itur in iniurias. Hunc prosci-
bunt, illum carcere includūt: quorundā patrimonia
publicant, alios iugulari aut strangulari iubent. Vo-
luntate pro ratione vtuntur. Eorū quoq; quos tan-
tis læserunt malis, cognatos, affines, amicos, socios,
seruos, quasi fidei suæ diffidentes, persequuntur. Tū
ceteri qui chariores etiā videbantur, exempla alio-
rum proponunt sibi, acutntq; ipsi non minus odia.
Nam non minus rebus suis ac salutis suæ timent. Ita
pedetentim ciuitas omnis indignatur, obmurmu-
rat, rapitur ira, odiis incenditur, coquit nouas cogi-
tationes, noua consilia molitur. Mox eò deueniunt,
vt hæc intelligētes videant quātę ruinę quantōque
præcipitio subiaceāt, quàm tenuissimo quasi quodā
filo pendeant imperia sua. Tunc cernas eos pallere,
tristari, cōsumi, expauere omnia, torqueri scelerum
suorum conscientia, (quæ prima est pœnarum om-
nium) timere hostium insidias, ciuium conspira-
tiones, domesticorum prodiones, oppressorum
vindictas. Tunc securum nihil existimare, nisi quod
vī ac ferro tueantur. Propterea non credunt se tu-
rō cuiquam, non ministris, non necessariis, non ger-
manis, quorum maiorem etiam, quàm aliorum,
authoritatem magis formidant. Arcent se ab aspe-
ctu & præsentia omnium, cingunt se fossis & agge-
ribus, claudunt se arcibus, quasi ad pēpetuos da-
mnati carceres. Custodibus etiam tanquam ad ex-
peditionem belli paratis, vt obsideri eos putes, cir-
cunuallantur. Nihil illis dulce, nihil apertum, ni-
hil iucundum. Dormiunt cum magna inquietudine,
cum maiore etiam vigilant. Terret illos conuen-
tus hominum, angit solitudo: timent colloquia, ti-
ment

ment saluationes, timent dona. Suspecti illis aditus, suspectæ sellæ, suspecti cibus & potus, qui nec etiam nili prægustati sumuntur. Suspecti pellicum & item vxorum tori: quibus mirum est cur sine cuiusquam prægustatione congregiantur. Ipsos verò quorum se custodiæ commiserunt, non minus extimescunt: quibus quum carere nequeant ob tutelam suam, eò magis augetur eorum timor & miseria, quò armatos pro firmiore illos præsidio esse necesse sit. Quare alienigenas & Barbaros homines, atque abiectissimos quosque sibi deligunt, eosque frequentius comitatur. Deliciunt sapius ac exterminat, quò salutis si non alia, at saltem hac via consulere possint. Quid foedius & ignauius dici queat, quàm hominibus immanibus ac flagitiosis se committere: suos verò, prudentes, sobrios, iustos spernere atque deuigare? Quanta ista tyrannorum felicitas, quos continuus & ingens semper angore afficit metus, quo nò modò animi grauiter excruciantur, sed cuncta insuper dulcia Mundi dona fugantur & dissipantur? Quanta ista eorū delicia, quanta gaudia, qui tranquillitatem nunquā & pacē sibi, ne dicā populis suis aut hostibus concesserint, expertes omnino tam sanctissimi atque omnium dulcissimi boni? Quæ nam vbertas ista bonorum, quæ distracti aliunde, neque sciant, neque visant, neque pertractent, neque gustent vnquam? Quanta ista imperii bona, quæ quum ipsi videre & attrectare non possint, committant necesse est aliorum curæ & gubernationi? Ignari rerum suarum, nescii omnium ferme quæ sub se geruntur, fraudati quotidie & decepti, ab his præsertim, quos præ cæteris auxerunt: quibus tamen quum se credant, quot innocentium criminationes, quot facinorosorum falsas cōmedationes audiūt? Quoties eorum fidem sequuti, bonos pro malis, malos pro bonis ducunt, atque hos beneficiis, illos pœnis afficiunt? Quòdque grauius est, quoties ipsis etiā videntibus, hi quos tantum extulerunt, pro sententia sua in foro quosque lædunt, concutiunt, opprimunt, atque dilaniant? Quid mirum si exardeant postea populorum odia: si labefactatur postea eorū status atque desolatur? Quanta ista, quāmq; optanda imperia, cum quibus & seruitutem pessimam degant: subiecti tantis perturbationibus, tantis insidiis: subiecti ipsis etiam quos sibi subiecerunt: constricti quasi quibusdam regni compedibus: clausi intra arces, quasi magni alicuius criminis rei: coarctati instar ferarum: exclusi ab omni quæ foris capitur recreatione: priuati libertate, quod est tam dulce & omnibus optabile bonum, non hominibus modò, sed cæteris insuper quibuscunque animantibus: cuius priuatione quid est quod tristius aut infelicius contingere possit? P A L I N. Non credis Charon bonos aliquos, mitissq; & moderatæ naturæ Tyrannos esse? C H A R. Imò multos credo: sed tanta est dominandi libido, tantus ardor, tanta nescio quæ pestis ingenta, vt quos semel inuaserit, sint summa quanuis bonitate præstantes, adeò illiciat eos, illiciensq; deprauet, vt vita potius quā imperio quod iam occupauerunt, carere possint. Vel ad conseruandum, vel amplificandum contendunt vnguib; dentib;que: ac propterea nemo est tam bonus tyrannus, cui non conseruationis amplificationisq; suæ gratia, multis magnas inferre iniurias, atque ob

eas illatas non plurimum timere, plurimāve pati anxietates contingat. P A L I N. Miror cur tantis in malis, quæ planè ita vt narrasti, vera esse puto, appetant tantopere mortales imperium, nisi id fortasse faciunt cupidine honoris & gloriæ: quod nimirum tam præstans atque excellens bonum, tolerabilius reddidit tantas quas modò exposuisti misérias. Dulce quippe est mandare aliis, præferri omnibus, eminare, præcellere, venerari, timeri, suppliciter exorari, assurgere sibi, via decedi, inclinari ceruicem, flecti genua, audire laudes suas, & rerum bene gestarum decantationes. Quæ quum & diuina numina plurimum capiant, facile intelligi potest quantum & his quoque mortalium mentes capiantur. C H A. Quæ tanta capere potest tyrannos vllos honoris aut gloriæ exhibitio, qui se certò inuisos omnibus esse sciunt? A quibus si laudentur, si audiantur, si sibi assurgatur atque incuruetur, intelligunt palàm vel assentationis vel timoris causa id fieri. Quare non est ita dulcis vt putas, huiusmodi honoris & gloriæ extensio magis quàm exhibitio. At verò dulcior is est qui in priuatos homines ab amicis & beneuolis honor exhibetur propter aliquod eorum egregium facinus, aut excellentem virtutem. Vera ista gloria, verus iste honor, ac dignus quidem quo & diuina numina capiuntur. P A L. Nullam ergo video causam cur tantopere imperia desiderantur, desideratq; conseruentur: nisi quòd habendi cupidò, qua tantum trahitur humanum genus, in his maxime expletur. Quò enim quisq; plus auri, agrorum, ædificiorum, oppidorum, acquirere possit, nullo parcat labori, quantumuis magno & intolerabili: neque vllus tam amarus labor, quin propter quæstum & maiorem rerum cumulationē dulcescat. Ita quū tyranni super omnes plus possideāt, super omnes etiā beatiore videntur, licet cætera eis tristitia sint atq; peracerba. C H A. Neq; illud quidem affert vllam beatitudinem. Nam in primis non efficit diuitem maior abundantia, sed minor cupiditas. Qui enim paruò contentus est, id tantum cupit, quod necessitati vitæ sufficiat. Is abunde est locuples, propter honestum, quod facilius implere potest, desiderium: quod quum & impleuerit, liberatus est ab omni qua alii rapiuntur habendi anxietate. Qui verò quantumlibet diues plura concupiscit, pluribus indiget, quia perseuerante acquirendi infatigata efficitur minus voti compos. Quò enim magis crescit multarum rerum possessio, magis etiam cupiditas: neq; finem vnquam habet vorago illa cupiditatis. Deinde non est iudicandus quisq; vel locuples multitudine, vel pauper paucitate diuitiarum: sed vel rerum magis implemento, vel necessitate. Nam si multitudinem excedunt sumptus, quomodo potest is credi diues, qui minus habet quàm necesse esset? Quare quum necessitatem sapius magnam patiantur qui tantam imperii molem administrant, indigentiores etiam putandi sunt priuatis hominibus: quibus licet tenues sint opes, at necessitatibus saltem suis vel pares sunt, vel superiores. Taceamus graues quas quotidie expilationes vel rapinas perferunt à quæstoribus suis, & ab his maxime quorum fidei magis credunt: qui quò maiora etiam nacti sunt imperia, eò maiora vtique furta, maioremque proinde rerum suarum diminutionem patiuntur, à quib;

à quibus priuatos saltem homines liberos esse con-
 stat, qui & diligentius patrimonia sua ipsi per se cu-
 rare, & attentius omnia intueri possunt. Dicamus
 verò curas & labores quos in administrandis tantis
 opibus, gubernandoque tanto potentatu tolerare
 eos oportet, quorum fortiores quàm Hercules hu-
 meros esse necesse est ad sustentandam tantam mo-
 lem: plures etiam quàm Argi oculos ad tantam re-
 rum varietatem peruidendam atque distribuendam:
 plura quoque quàm Iani aut Vertumni capita, ad in-
 telligenda, examinandaque tot ac tanta cum ho-
 stium tum populorum suorum quæ illis negotia de-
 feruntur. Quæ tanti animi vis, quæ non debilitetur?
 quæ tanta soliditas, quæ non concutitur? quæ
 tanta promptitudo, quæ non remittatur? Cuius est
 tanta valetudo, tantum robur, qui se tam vasto cu-
 rarum ponderi parem audeat polliceri? Cuius est
 adeò æquabilis & moderatus animus, adeò perseue-
 rans, quin tam multis tamque continuis laboribus
 non defatigari, non quassari, nunquam quoque con-
 fringi possit? Omittamus mortales: de nobis tan-
 tum, qui hæc vltima loca colimus, loquamur. Vtrū
 putas Palinure beatiorum esse, vel me, qui pauper-
 rimus sum omnium, qui nihil præter hanc quam
 cernis pusillam lintrem possideo: vel Plutonē, tam
 lati tamque immensi regni tyrannum? Intelligo, etsi
 taceas, quale de hoc tuis iudicium prolaturus. Crede
 mihi, minimè meum cum suo statu commutarem.
 P A L. Quare? C H A R. Quia lætus ago, & summa
 cum quiete. Non vilius rei vllam gero, nisi trans-
 uehendi hæc huc descendentes animas, & conser-
 uandi incolumè hunc faselum meū, sollicitudinem:
 in quo dicam tibi quicquid est quod me grauet.
 Quum enim propter vetustatem fatiscat aliquando
 rimis, curare me oportet vt restituatur integritati
 suæ. quare eum consuo sapius, & obstruo si quid ri-
 marum est. hæc omnis mea cura est, hic omnis la-
 bor. At Pluto cum tantis diuitiis suis, ac regno tan-
 to, nunquam lætatur, nunquam quiescit. tot curis
 carpitur, quot repletur hic vmbris locus. Implica-
 tum semper habet ubique animū. Hinc fertur, illhinc
 rapitur, omnibus intentus locis, omnibus occupa-
 tus ministris. huic mandat, illum terret, alios acciri
 iubet. Metum illi omnia incutiunt. nunc terræ hia-
 tus, nunc motus formidat. Sæpe illum trepidare
 cogit lampas Phœbi, ne vlla ex parte irradiet re-
 gno suo. Sæpe & fulmen magni fratris, ne penetret
 Auerna atque labefactet. Quoties vidi ego illum,
 dum rebus suis timet, inuectum summo curru per-
 agrare omnem hanc regionem, lustrare fines, scruta-
 ri omnia diligenter, ascendere etiam in superum or-
 bem, circumire terras, peruestigare quodcunque pe-
 riculum perferre posset, nihil omnino incauti & in-
 explorati relinquere! quæ quum multis in locis, tū
 maximè ea solet efficere in terris Siciliæ, quæ ma-
 gis etiam eum terrent, propter magnas reluctatio-
 nes Typhœi gigantis, quibus totam conuasat il-
 lam patriam. Nam postquā ipse ausus fuit bella in-
 ferre cælo, iniecere superi eius corpori Trinacriā,
 sub qua ab omnibus vndique montibus pressus &
 grauatus, conatur sæpe se attollere, imposuērque sibi
 reicere: proindēque magnos concitat motus, ac tan-
 tos quidem, vt hæc loca nostra concutiat grauiter
 & tremefaciat. Cogita nunc quàm læta & optanda

sit fors huius inferni tyranni, cuius tot diuiditur ani-
 mus curis, tot propellitur tumultuationibus: quem
 tot oporteat præcauere pericula, tot dispensare mi-
 nisteria, omnia percensere, omnia corrigere, omnia
 vel ipsum gubernare, vel aliis gubernanda commit-
 tere. Attende rogo, & vel ex hoc vno collige eius
 felicitatem. Nam si me deficere contingeret huic
 nauiculario ministerio, quod ita necessarium est vt
 vides, necesse esset eum vices meas subire, ne alio-
 quin deficiente portitore, regno suo malè succede-
 ret. P A L I N. Hoc profectò non modò verum esse
 video, sed manibus etiam ipsis (vt aiunt) tango. Nam
 ea nocte qua aliàs somno grauatus è puppi in mare
 excussus fui, id continuò lenfis Aeneas meus, qui
 errantem sine magistro nauem intelligens, governa-
 uit eam tota ipsa nocte, non indignatus quòd quæ
 sceptrum gestare solebant, remum etiam manus at-
 trectarent. C H A R. De magno eius germano nihil
 loquor: non me latet quantos & ille labores ac cu-
 ras sustinet: sed id præcipuè scio, quum temeritate
 Phaethontis totus penè orbis conflagrasset, quan-
 tum tunc regno suo timuit, quantum tota cæli mœ-
 nia circuit, & ne quid labefactatū viribus ignis cor-
 rueret, explorauit. Prætereo tertium fratrem, mo-
 deratorem vndarum, cuius plurimæ etiam ac maxi-
 mæ curæ non facillè explicari possent, sed præser-
 tim quæ sub illa quoque Phaethontea conflagratio-
 ne ad summum penè vsque exitium cum toto regno
 suo eum affecerunt. P A L. De hoc possum, quod
 oculis meis vidi, afferre testimonium. Vidi equi-
 dem tempore illius quam supra retuli, horrendæ
 apud Siciliam tempestatis, commotum grauiter Ne-
 ptunum, & ex alto prospicientem vocasse ad se Eu-
 rum & Zephyrum, & increpatis acriter eis pro tan-
 ta suscitata tempestate, placasse ocyus omnia, atque
 tranquilla reddidisse. Quod argumentū præstat mi-
 hi euidentis plurimarum, vt inquis, ac maximarum,
 quòd omnia in latissimo imperio suo paria sint, cu-
 rarum suarum. C H A. Dic oro Palinure, putasne
 iam beatam esse tyrannorum vitam? P A L I N. Mini-
 mè. C H A. Optarēsne viuens eorum sortem? P A L.
 Vt quid optarem, in quo nihil omnino optandū esse
 manifestè intelligo? C H A. Ergo certò eos arbitraris
 miseros? P A L. Non miseros modò, sed omnium etiā
 miserrimos. C H A. Mirū quòd modò eos tanta frui
 beatitudine prædicabas. P A L. Quid mirū si cæcus
 laudet tenebras, quas postea luci restitutus damnet?
 C H A. Vis vt & alia eorum mala tibi referā? P A L.
 Restant item alia? C H A. Et alia, & grauiora. P A L.
 Quid audio grauiora? haud vnquam istud credam,
 posse his quæ modò dixisti, grauius aliquid addi.
 C H A. Credes quum audieris. P A L I N. Dic ergo.
 C H A R. Vides vt appropinquamus iam ripæ: non
 possum longiora tecum iam facere verba. P A L I N.
 Rogo te mi Charon, ne fallas audivissimam expe-
 ctationem meam. C H A R. An cæterarum vmbrarum
 quas in litore reliqui, audivissimam etiam expe-
 ctationem vis vt fallam? P A L. Non diu moraberis,
 perge ò mi Charon. C H A R. Imò diutius quàm
 soleo, demoratus sum: sed lentus etiam nauigauī
 propter te, cuius confabulatione delectabar. P A L.
 Agè ergo, vt facis, lentiozem protrahe nauigationem,
 vt quæ reliqua sunt dicenda, prosequi possis.
 C H A R. Ea tandem tanta est tibi audiendi cu-
 piditas?

piditas? **P A L.** Tanta. **C H A R.** Morem tibi geram: qua in re illud te scire velim, quod plurimum miseram reddit mortalium vitam instabilitas scilicet, & ruina rerum. Nam certum nihil & permanens in vita quisquam sibi polliceri queat. Quomodo is beatus censebitur, cuius summam quantumvis & plenam beatitudinē minima omnis disturbatio violare & auferre potest? Sanē quum omnia apud mortales infirma atq; mutabilia sint, nulla tamen infirmior fors est atq; mutabilior, quā tyrannorum, quorum etiam quo maior sit exaltatio, & sublimata magis status altitudo, magis est proinde, quā mutari eos contingit, casus & ruina. Inde tantæ tyrannorū prodiciones, euerfiones, trucidationes, ut nemo eorum ferē vnquam euaserit, qui non vel regno depulsus, vel veneno necatus, vel cruenta aliqua & pessima morte cæsus vel peremptus sit. Quis talem eorum vitam optarit, quæ pro modici temporis felicitate (si tamen illa felicitas appellanda sit) tã tristi postea tamq; amaro sine consumatur? Horret animus dicere. Nam ne credas iis tãtūm mortales subiectos malis esse, sensimus & horum magnam partē aliquando nos inferi, licet tam valida nobis & munita sit ciuitas, tã firma & præpotens, atq; omnibus vndiq; præfidiis circumsepta. Non possum sine dolore meminisse illius diei, qua Hercules heros ille fortissimus hæc regna penetrauit: perfregit fores, inuasit regem, exterruit reginam, quam & antè socii eius rapere adorti erant, abstraxit Cerberum, vinclumq; eum catena tum magna vi in orbem duxit, concussit loca omnia, trepidare omnes umbras atq; ipsos iudices fecit: me quoq; non modicum laesit, quem erepta cymba conto hoc meo percussit, impulsūq; grauitur in mediam paludem exturbauit. Timui equidem tunc desolatum iri barathrum totum. Credidi tunc supremum Plutoni finem aduenisse regni sui: neq; minus illum cū coniuge in prædā duci ad superos, quā tartareū canem: sed paulo humanius cum eo actum est, quā opinabar. Nā tandem sibi ac regno suo bene consultum est: neq; tamen ita consultum est, quin tricipiti custode suo, qui iam pernecessarius erat, spoliaretur. Quod si opinionem meam, quæ communis erat, fata coæquassent, tunc cernere fuisset utrū beator vel meus vel Plutonis tanti regis status esset. Ego quidem nihil ambigo, priuatus fuisset hac nauicula: hoc enim habeo tantūm quod adimi mihi possit. priuatus etiā fuisset rege meo: sed quotquot alios voluisset reges, procul dubio inuenissem, qui ministerio meo indigentes, seruitium meum perlibenter sibi delegissent: & fortasse hoc lucri fecissem, quod pro vetusto & attrito, qualem hunc intueris, nouum mihi & magis solidum lembum acquisissem. At Pluto quantas opes, quantos honores, quantum regnum amisisset? quantam in egestatem, quantam in calamitatem decidisset? Qui neq; par aliud regnum, uti parem ego vel meliorem nauim: neq; parem alium famulum, uti parem ego vel meliorem dominum inuenisset. Excedo iam modum dicendi: sed si tempus sineret, narrarem & quibus olim curis vexatus, quantoque timore percussus propter bella Gigantum fuit summus Olympi rector: cuius narratio maiorem etiam augeret eorum quæ suprā dixi, maiorum confirmationem. **P A L I N V.** Haud opus est

mihi. Nam nemo mortalium fuit qui maiora quā ego vnquam viderit eorum maiorum exēpla. Quid enim extitit his temporibus? Troiano rege maius? quod opibus suis cumulatus? quid operibus munitius & pulchrius? & quid demum exitu tantorum bonorum tristius? quid crudelius? quid flebilius? Vidit infelix pater tam arduum & longū bellū, tot cruentas mortes natorum suorum. Vidit eueriam fundētis & incensam urbem. Vidit latrantem coniugem, captiuas nurus & filias, populationem tantarum diuitiarum: ipse quoque, quod vltimum restabat illi senectutis suæ solatium, Pyrrhi ente confossus, & crudelissima morte consumptus est. **C H A.** Quis melius hæc nouit, qui cunctos hæc scapha transexi? A quibus & omnem calamitatem suam seriatim perdidici. Notus est abunde mihi Priamus, cuius cognito acerbō casu non potui non dolere. Notus est Troilus, noti Hector & Deiphobus, nota est cætera tot filiorum ac nepotum turba: noti innumerales qui illo bello perierunt Troiani pariter & Graii duces. Nota est infinita, quæ tunc occidit populorum manus. Nullo memini tempore longiorem interfectorum multitudinem huc descendisse, quā illo: quo ita lassatus fui, ut præ multitudine omnibus transieendis minimē hæc cymba sufficeret planē. Quid opus est tibi monitore ad aperiendas eorū miseras, quas tu subiectas oculis tuis habuisti? Quod si pro angustia temporis liceret (iam enim video propius nos applicare ripæ) narrarem & nullia aliorum tyrannorū, ex quibus cresceret etiam magis tibi opinio eorum calamitatis. Nam illud possum, quod certō scio, tibi verum confirmare, nullum ferē me vidisse vnquam tyrannorum huc descendantium (descendunt porro omnes) qui non vel alicuius veneni infectionem, vel magnas vlcum cicatrices, & sanguinolentæ alicuius mortis horrida signa præ se ferret. Ita mirum est videre tot ac tantos necatos, confossos, cruentatos, trucidatos. **P A L I N.** Quis nunc se tantis in malis tyrannum vnquam esse optabit? quis imperia assequi quæret, quæ iam certius certo cognosco magis fugienda esse, quā Medusæ caput? **C H A.** Audisti quibus apud superos tyranni malis torquentur: sed si intelligeres quæ hic apud inferos grauiora etiam illis parantur, perhorresceres & longē magis eorum sortem. **P A L I N.** Ergo & alia hic tyrannis parantur? **C H A R.** Credis Palinure, scelera quæ patrant mortales, hic aliquando impunita esse? **P A L I N.** Hoc modō animaduertebam. **C H A R.** Animaduertendum est igitur tibi, quodcunque in vita peccatur, pari demum post mortem & respondente peccatis pœna puniri. Nam ut capias quod dico: si tu, Palinure, artem tuam nauiculariam viuens malè exercueris, si in dominum tuum mali quicquā vel cogitaueris, vel cōmiseris, si inaudiens dicto suo extiteris: inuenies hic tibi præparatas his quæ deliqueris, similes pœnas. **P A L.** Nihil profectō, Charon, scio quod malè egerim, vel in dominū meum peccauerim, nisi somnolentam illam dormitationem meam, qua negligentius certē quā debebam, me gessi. Nam magno in periculo nauim simul & dominum quem vehebar meum reliqui, nisi vigilantior ipse & cautior melius tibi consulisset: sed pœnarum satis tum ob hoc crassum peccatum meum

meum etiam in vita recepi. **C H A R.** Recipies etiam in morte. Ibis enim quū ē naui te dimisero, ad seue-
ros iudices nostros, qui examināt & censent delicta
omnium. Ducent quoque te in examinationē, scru-
tabunturque crimina tua. Videor verò videre quali
te iudicabunt poenæ subiiciēdum. **P A L I N.** Quali?
C H A R. Parem peccato tuo tibi poenam statuent,
Nam quū somno peccaueris, æterno etiam te som-
no damnabunt. **P A L I N.** Dormiam ergo in æter-
num? **C H A R.** Ita puto: nisi grauius sit aliud pecca-
tum tibi. **P A L I N.** Sic mites habeam iudices, vt nō
sit grauius aliud mihi. **C H A R.** Nullam ergo nisi
somni poenam patieris. **P A L.** Non hæc grauis poe-
na mihi videtur. **C H A R.** Neque asinis etiam & bo-
bus: at magnis & excellenti aliqua virtute præditis
viris grauiſſima existimatur. **P A L.** Quas verò, dic,
poenas perferent tyranni? **C H A R.** Audis tot clamā-
tes & lamentantes voces? tot horribicos planctus?
tantum stridorem ferri? tot tractus catenarū? **P A L.**
Delectabat me adeo sermocinatio tua, vt his mini-
mè animum intenderem. Sed quid audio tam triste
atque horrendum, quod præ horrore poenæ aures
meæ sustinere non possunt? **C H A R.** Sunt hæc quæ
audis, tormēta tyrannorum. Nam quum illi in vita
carcere quenquam incluserint, spoliauerint, flagel-
lauerint, trucidauerint, in summum luctum, in sum-
mam egestatem & calamitatem deduxerint, damna-
ti sunt etiam ab incorruptis iudicibus ad perferen-
das pares poenas. Ideo terribilissimis quoque carceribus
inclusi, spoliati, flagellati, rotati, cæsi membratim, ac
mille atrocissimis mortibus cruentati, tantos edūt,
quantos audis, gemitus, tantum luctum, tot ac tātos
reboatus, clamores atque eiularus. **P A L.** Dic etiam
mihi Charon, an his poenis plectuntur qui magni
atque primarii tyranni assunt? **C H A R.** Prorsus
iisdem. Nam suasu & consilio eorum maximè com-
mittunt tyranni scelera sua. **P A L I N.** An & in vi-
ta illi beati? **C H A R.** Non secus ac tyranni quibus
assunt: nam iisdem quoque malis subiecti sunt:
eadem enim sunt in eos populorū odia, maiora etiā
inter se, eadem curæ, eadem pericula: & quod mise-
rabilius est, deiiciuntur sæpe à tyrannis suis, & vel
carcere vel morte aliquando pessima afficiuntur.
P A L. Tanta est ergo, tamque generalis omnium ca-
lamitas. Vllam verò prorsus esse putas hominum
sortem, quæ beata duci possit? **C H A R.** Imò beatos
aliquos non nego fuisse mortales, sed perraros ta-
men. **P A L I N.** Quos perraros? **C H A R.** Qui amo-
re virtutis & literarum contempserunt cætera mun-
di bona: qui se innocuos, puros, castos, integros, in-
corruptos conseruantes, extulerunt animum altius
ad gustandam diuinam excellentiam, humana quasi
sordida & abiecta relinquentes. Nam virtus per se
tam dulcis tamque iucunda res est, vt incredibiles
amatoribus suis afferat voluptates. Tam nobilis &
præstans est eius possessio, vt summa quadam vber-
tate ditet possessores suos. Quam qui verè est asse-
quutus, nihil præter literarū studia dulce, nihil præ-
ter Dei cognitionem habet amabile. Quæ tantum
prædulcia sibi bona stabilia, perpetua, incorrupta
præligit, custodit, amplectitur, Reliqua verò mun-
di, supremo tandem gustu amara, infirma, momenta-
nea, corruptibilia fuco, mandaciore hilo, inania,
ieiunia, papis volantibus, fugit, cōtemnit,

abicit, conculcat: contentusque se ipso, ac honestis-
simis suauissimisque studiis suis, totum nihil mun-
dum ducit, ruentem etiam non formidat. In his re-
creatur, refocillatur, lætam & iucundam agit vitam,
ridet tantas hominum, tamque stultas, & vltro sibi
quæsitæ anxietates, tot ineptias, tot cassos labores,
tot inanes curas. Nemini nocet, nemini molestus
est. Laudant eum omnes, prædicāt, admirantur, be-
neuolentia complectuntur, fauore prosequuntur.
Quam verè hic beatus est, qui conscientia suæ in-
nocentia & integritate fruitur. Quod primum est
& dulcius omnibus, bonus securusque sui, nullo ti-
more angitur, nulla angustia torquetur, non timet
largas (quibus caret, quæque nihil facit) diuitias
sibi à potentioribus eripi. Non timet à quocunque
se lædi, qui ne quenquam se læsisse certò intelligat.
Quam verè hic felix est, qui tot tantisque semotus
curis & periculis, tatarum vacuus perturbationum,
sibi semper aliisque iucundus, lætetur semper, & om-
nibus quotquot sunt mundi honestis, & his etiam
quæ cœlibum communes sunt, perfruat volupta-
tibus: qui humanioribus sanctioribusque deditus stu-
diis, contemnat omnia, cōtemnensque omnia pos-
sideat. Nam is possidere omnia videtur, non qui om-
nibus abundet, sed cui nihil deficiat. Porro illi
nihil deficit, qui nihil concupiscit. Concupiscens
autem nihil, contemnit omnia: contemnensque ita
id assequitur quod desiderat. Desiderio verò suo
frui, ea demum vera & sola beatitudo, beatorumque
omnium plenitudo est. **P A L I N.** Hi ergo quum ni-
hil mali egerint, poenarum etiam nihil patiuntur.
C H A R. Nihil prorsus, imò propter transactam be-
ne vitam, meritum magnum assequuntur. **P A L I N.**
Quod? **C H A R.** Vel cæli fiunt incolæ, communi-
cantque æternū illis cælestibus bonis: vel si huc
descendunt, mittuntur in Elysium: qui locus est quie-
tis ac deliciarum, vbi sedes fortunæ, campi aperti,
læti, omnium omnino poenarū expertes. **P A L I N.**
O si mihi ad mortales redire aliquando continge-
ret, inclamarem quàm magna possem voce, admo-
nerem de suo quenque officio & dignitate, accusa-
rem tantam laborum frustrationem, tantam cura-
rum vanitatem, tot corruptas opiniones, peruersa-
que iudicia: sed quàm maximè increparem, qui vel
magistratu quopiam magno vel imperio cæteros
antecedunt: ostenderē tanta, quæ antea ignorabam,
sed te docente nunc intelligo, mala eorum, grauiſ-
sima, dictu horribilia: reuocarem omnes à vitiis, ab
inferendis iniuriis, ad meliorem vitam, à superflua
agendarum rerum cura: incenderem desiderio vir-
tutis: laudarem innocentiam, prædicarem frugali-
tatem, exhortater cunctos ad bene grauiter castiga-
tèque viuendum, ad se cognoscendum, ad contem-
nendum tot caduca, & somni cuiusdam vel vmbra
magis similia mundi bona: inuitarem ad honestas ar-
tes, ad ingenuas exercitationes, ad studia literarum,
ad spem ac contemplationem diuinæ bonitatis.
C H A R. Et rectè sanè: sed vides nos ripam attingisse:
egredere iam. **P A L I N.** Et iam egressus sum. Ad
iudices eo. Placidam opto tibi semper nauigatio-
nem. Salue ô Charon, & vale. **C H A R.** Et ego ad re-
liquas vmbas redeo. Placidus tibi semper iudices.
Salue Palinure, & vale.

V I R T V S D E A. INTERLOCVTORES,

MERCVRIVS, VIRTVS.

VIRTVS Dea per epistolas orauit modò, vt ad se irem. Eo vt perconter quidnā me velit, illico ad Iouem redibo. **V I R.** Salue Mercuri: ago tibi gratias, quandoquidem tua in me pietas atque benignitas, efficit vt non penitus despecta ab omni cœtu Deorū sim. **M E R.** Expecto quid narres: tu modò perbreues narrationes facito: nam edixit vt confestim ad se redirem, Iupiter. **V I R.** Etiā mne tecū nobis non licebit nostras ærumnas exponere? Quos igitur habebō vltiores iniuriarū, si nō modò apud ipsum maximū Iouē, verūm & apud te, quē semper in fratris locū habui, colui, obseruauī, condolēdi facultas negatur? O me miseram, ad quos confugiam? vnde auxiliū petam? Me quidē, cū ita despiciar, malo esse truncū aliqūē, quā Deā. **M E R.** Tandē effare, dū præbeo operā. **V I R.** Vidē quā sim nuda & fœda? Hoc ita vt sim, efficit Fortunæ Deæ impietas atq; iniuria. At erā sanē ornata apud Elysios cāpos inter veteres illos amicos, Platonem scilicet, Socratem, Demosthenē, Ciceronem, Archimēdem, Polycratē, Praxitelem, & eiūsmodi viros doctos, qui me, dum vitā agebāt, piissimē atq; religiosissimē coluere. Interea loci cū iam nō pauci salutatū ad nos aduolassent, ē vestigio 30 Fortunæ Dea insolens, audax, tumultēta, procax, maxima armatorū turba conspecta atq; stipata, properans ad nos, iactabunda, En, inquit, plebeia, tūne maioribus diis aduentatibus nō vltro cedis? Dolui iniuriā nobis immeritis eo pacto fieri: ac nonnihil ira concitata, inquā, Neque tu maxima Dea his verbis me plebeiam efficies, neque si maioribus cedendum est, tibi turpiter cedendū cenſeo. Illa verò illico in cōuiciū sese effert aduersum me. Prætereo hīc quas contumelias in me primū dum hæc inter nos geruntur, effuderit: idcirco Plato philosophus cœpit contra eā nonnulla de Deorum officiis disputare: Illa excandescēs, Apagite hinc verbosi, inquit. Non enim decet seruos Deorū causam suscipere. Cœperat & Cicero orator plura velle suadere, at ex turba armatorū erupit, Mercuri, Antonius præpotens, latera illa sua gladiatoria ostendens, grauissimūq; pugnū in os Ciceronis iniecit. hinc ceteri mei amici perculsi metu, fuga sibi properē consuluerē. neq; n. Polycletus peniculo, aut Phidias scalpro, aut Archimedes horoscopo, aut ceteri inermes aduersus audacissimos armatos, eosq; prædis atq; homicidiis suctos, bello ad se tuēdos valebāt. Ergo me infelissimam, ab ipsis omnibus qui tum aderant, atq; hominibus desertā, pugnīs ac calcibus totam cōfregere,

vestes meas diripuerē, in lutū prostratā reliquere, demū abiēre ouātes. Ego verò ita confecta, cū primū licuit, cōscendi huc vt Iouē Opt. Max. his de rebus facerē certiorē. Iam quidē mihi vt intromittar expectātī, mēsis elapsus est: dūmq; idvt impetrē, omnes Deos exeūtes atque redeūtes precor, nouas semper aliquas excusationes audio. Aut enim Deos aiunt vacare vt in tēpore cucurbitæ florescant, aut curare vt papilionibus alæ perpulchrē piētē adsint. Quid? igiturne verò aliquid semper habebūt negotiū, quo nos exclusas teneāt ac floccipendant? Tum etiā & villicus suscepit curā dudū, ne cucurbitæ siti pereāt: nos tamē neq; diis neq; hominibus cordi sumus. Has ob res te iterū atq; iterū precor obtestorque, Mercuri, qui semper apud deos ipsos interpres exististi, vt causam hanc meā iustissimā atq; piissimam suscipias. Ad te cōfugio, te supplex oro. In te omnis mea sita est spes atque expectatio. Da quæso operā, ne dū à vobis excludor, ipsis quoq; mortalibus sim ludibrio. Nā erit quidē dedecus deorū ordini, vbi homuculi me tametsi infirmā deā floccipēdant. **M E R.** Audiui: doleo: verūm pro veterē nostra amicitia vnū admoneo, durā nimis atque difficilem causam te aduersus Fortunā suscepisse. Nā & Iupiter ipse, vt cæteros omittā Deos, cum se ob accepta beneficia nimīū Fortunæ debere sentiat, illius vires atq; potētīā veretur. Ea enim ad cælū diis ascēsum præstitit: atq; vbi velit, valens sua armatorum manu eiiciet. Qua de re, si sapias, inter plebeios deos ignota, quoad Fortunæ odium extinctū sit, latebis. **V I R.** Aeternū latitādū est. Ego & nuda & despecta abeo.

LVCIANI VITA EX SVIDA.

Lucianus Samosatēsis, cognomēto blasphemus, siue maledicus, aut ~~adversus~~ potius appellatus est, eò quòd in dialogis suis ridicula etiā illa esse proponit, quæ de rebus diuinis & sacris prodita sunt. Dicitur autē vixisse tēporibus Traiani Cæsaris, & deinceps. Cæterum fuit ab initio cauidicus Antiochiæ, quæ in Syria est: sed cū ea res illi nō satis ex sentētia succederet, ad scribendū sese conuertit, scripsitque adeò infinita. Obiisse autem ipsum fama est à canibus laceratū, quoniā & cōtra veritatē velut rabiem exercuisset. Nam in vita Peregrini Christianismum quoque insectatur, ipsum Christū contumeliosē incessit, scelestus ille. Quare & rabiei istius pœnas sufficientes in præſenti vita dedit, & in futurum hæres æterni ignis vnā cum Satana erit. Hæc ille. Addit autem Volaterranus, nescio quo auctore, cū ab initio Christianus fuisset, postea eiūsde religionis desertorem factum esse, dictitātem se nihil ex ea consecutum, quā quòd nomē ipsius corruptū esset, ex Lucio Lucianus factū. Fuit autem Samosata, vt hoc quoq; addamus, vrbs non longē ab Euphrate sita, Comagenes metropolis. Plinius, & Stephanus.

F I N I S.

L V G D V N I,

Excudebat Ioannes Frellonius,

M. D. XLIX.

1123

